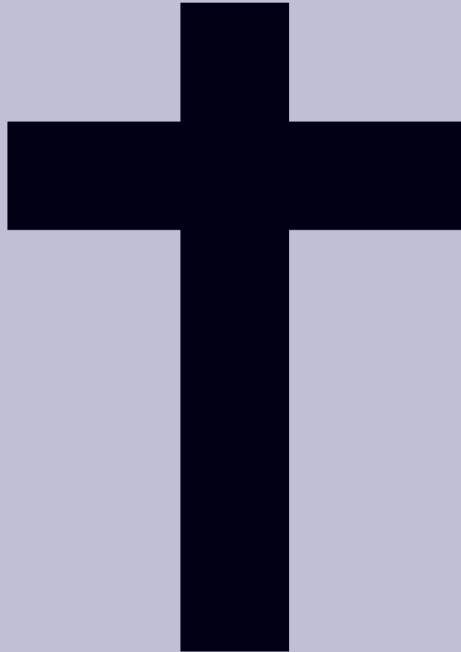

Svenska Folkbibeln

The Holy Bible in Swedish, Svenska Folkbibeln translation

Svenska Folkbibeln
The Holy Bible in Swedish, Svenska Folkbibeln translation

copyright © 1996,1998,2015 Stiftelsen Svenska Folkbibeln, Stockholm, och Stiftelsen Biblicum, Ljungby

Language: Svenska (Swedish)

Reviderad från Svenska Folkbibeln 98 och grundtexten. Gamla testamentet © 1998, 2015, Stiftelsen Svenska Folkbibeln, Stockholm

Nya testamentet © 1996, 1998, 2015, Stiftelsen Svenska Folkbibeln, Stockholm, och Stiftelsen Biblicum, Ljungby

2024-12-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 18 Dec 2024

1f751582-bd9a-5655-ac63-85d69149ba09

Contents

Första Moseboken	1
Andra Moseboken	75
Tredje Moseboken	134
Fjärde Moseboken	176
Femte Moseboken	235
Josua	289
Domarboken	322
Rut	356
Första Samuellsboken	361
Andra Samuellsboken	404
Första Kungaboken	444
Andra Kungaboken	488
Första Krönikeboken	532
Andra Krönikeboken	575
Esra	623
Nehemja	637
Ester	660
Job	671
Psaltaren	741
Ordspråksboken	932
Predikaren	1003
Höga Visan	1019
Jesaja	1032
Jeremia	1174
Klagovisorna	1291
Hesekiel	1307
Daniel	1385
Hosea	1407
Joel	1430
Amos	1439
Obadja	1456
Jona	1459
Mika	1463
Nahum	1476
Habackuk	1482
Sefanja	1489
Haggai	1496
Sakarja	1500
Malaki	1519
Matteusevangeliet	1527
Markusevangeliet	1579
Lukasevangeliet	1610
Johannesevangeliet	1663
Apostlagärningarna	1701
Romarbrevet	1751
Första Korintierbrevet	1772

Andra Korintierbrevet	1793
Galaterbrevet	1806
Efesierbrevet	1814
Filipperbrevet	1821
Kolossierbrevet	1827
Första Tessalonikerbrevet	1832
Andra Tessalonikerbrevet	1837
Första Timoteusbrevet	1840
Andra Timoteusbrevet	1846
Brevet till Titus	1851
Brevet till Filemon	1854
Hebreerbrevet	1856
Jakobs brev	1873
Första Petrusbrevet	1878
Andra Petrusbrevet	1884
Första Johannesbrevet	1888
Andra Johannesbrevet	1893
Tredje Johannesbrevet	1894
Judas brev	1895
Uppenbarelseboken	1897

Första Moseboken

Första Moseboken kallas också Genesis (grekiska för "ursprung") och Bereshít (hebreiska för "i begynnelsen", 1:1). Enligt judisk och kristen tradition är de fem Moseböckerna skrivna av profeten Mose (jfr 2 Mos 17:14, 24:4, 34:27, 5 Mos 31:9, 24), som troligen levde ca 1526-1406 f Kr.

Efter en inledning om världens skapelse (1:1-2:3) skildras den fortsatta historien i tio huvudavsnitt. De fem första skildrar urhistorien: Edens lustgård och syndafallet (2:4f), människornas växande ondska (5:1f), Guds dom genom syndafloden och förbundet med Noa (6:9f), människornas spridning över jorden (10:1f) samt Sems släktavla fram till Abraham (11:10f). De fem sista handlar om hur det utvalda gudsfolket Israel får sin ringa början genom patriarkerna Abraham och Isak (11:27f), Ismael (25:12f), Jakob (25:19f), Esau (kap 36) och Josef (37-50). Dateringar är vanskliga i denna avlägsna historiska tid, men enligt en traditionell kronologi som anges i fotnoterna dateras Josefs död till ca 1800 f Kr (se 2 Mos 12:40 med not).

Världens skapelse

1 I begynnelsen skapade Gud himmel och jord.

2 Jorden var öde och tom, och mörker var över djupet. Och Guds Ande svävade över vattnet.

3 Gud sade: "Varde ljus!" Och det blev ljus.

4 Gud såg att ljuset var gott, och han skilde ljuset från mörkret.

5 Gud kallade ljuset dag, och mörkret kallade han natt. Och det blev afton och det blev morgon, den första dagen.

6 Gud sade: "Mitt i vattnet ska finnas ett valv som skiljer vatten från vatten."

7 Gud gjorde valvet och skilde vattnet under valvet från vattnet över valvet. Och det blev så.

8 Gud kallade valvet himmel. Och det blev afton och det blev morgon, den andra dagen.

9 Gud sade: "Vattnet under himlen ska samlas till en enda plats så att det torra blir synligt." Och det blev så.

10 Gud kallade det torra land, och vattensamlingen kallade han hav. Och Gud såg att det var gott.

11 Gud sade: "Jorden ska frambringa grönska, fröbärande örter och fruktträd, som bär frukt med frö efter sina slag på jorden." Och det blev så.

12 Jorden frambringade grönska, fröbärande örter efter sina slag och träd som bär frukt med frö efter sina slag. Och Gud såg att det var gott.

13 Och det blev afton och det blev morgon, den tredje dagen.

14 Gud sade: "På himlavalvet ska finnas ljus som skiljer dagen från natten. De ska vara tecken som utmärker högtider, dagar och år,

15 och de ska vara ljus på himlavalvet som lyser över jorden." Och det blev så.

16 Gud gjorde de två stora ljusen, det större att härska över dagen och det mindre att härska över natten, och likaså stjärnorna.

17 Han satte dem på himlavalvet till att lysa över jorden,

1:1 Ps 33:6, 90:2, 102:26, 104:2f, 136:5f, Joh 1:3, Kol 1:16, Hebr 11:3. **1:1 I begynnelsen** Annan översättning: "Genom Förstlingen" (Kristus, jfr Joh 1:3, Kol 1:16, Hebr 1:2). **1:1 himmel** Ordagrant: "himlarna". Det talas om flera nivåer, fysiska och andliga (jfr t ex Neh 9:6, 2 Kor 12:2). **1:3** Ps 33:9, 104:30, 2 Kor 4:6. **1:6** Job 37:18, Jer 10:12, 51:15. **1:6 ett valv** Annan översättning: "en utbredning" (även i vers 7-20). Jfr Job 26:7, 37:18, Jes 42:5. **1:7** Job 38:8f, Ps 148:4, Jes 40:22, 42:5, 44:24. **1:9** Ps 33:7, 104:6f, Jer 5:22, 2 Petr 3:5. **1:14** Ps 74:16, 104:19, Jer 31:35. **1:16** Ps 136:7f, 147:4, Jes 40:26.

¹⁸ att härskas över dagen och natten och att skilja ljuset från mörkret. Och Gud såg att det var gott.

¹⁹ Och det blev afton och det blev morgon, den fjärde dagen.

²⁰ Gud sade: "Vattnet ska vimla av levande varelser, och fåglar ska flyga över jorden på himlavalvet."

²¹ Och Gud skapade de stora havsdjuren och alla levande varelser som rör sig och som vattnet vimlar av, alla efter deras slag, och alla bevingade fåglar efter deras slag. Och Gud såg att det var gott.

²² Gud välsignade dem och sade: "Var fruktsamma och föröka er och uppfyll vattnet i haven. Och fåglarna ska föröka sig på jorden."

²³ Och det blev afton och det blev morgon, den femte dagen.

²⁴ Gud sade: "Jorden ska frambringa levande varelser efter deras slag, boskapsdjur, kräldjur och jordens vilda djur efter deras slag." Och det blev så.

²⁵ Gud gjorde jordens vilda djur efter deras slag, boskapsdjuren efter deras slag och markens alla kräldjur efter deras slag. Och Gud såg att det var gott.

²⁶ Gud sade: "Låt oss göra människor till vår avbild, lika oss. De ska råda över havets fiskar och himlens fåglar, över boskapsdjuren och hela jorden och alla kräldjur som rör sig på jorden."

²⁷ Och Gud skapade människan till sin avbild, till Guds avbild skapade han henne, till man och kvinna skapade han dem.

²⁸ Och Gud välsignade dem och sade till dem: "Var fruktsamma och föröka er, uppfyll jorden och lägg den under er. Råd över havets fiskar, himlens fåglar och alla djur som rör sig på jorden."

²⁹ Och Gud sade: "Se, jag ger er alla fröbärande örter på hela jorden och alla träd med frukt som har frö. Det ska ni ha till föda.

³⁰ Och åt jordens alla djur, åt himlens alla fåglar och allt som krälar på jorden, allt som har liv, ger jag alla gröna örter till föda." Och det blev så.

³¹ Gud såg på allt som han hade gjort, och se, det var mycket gott. Och det blev afton och det blev morgon, den sjätte dagen.

2

¹ Så fullbordades himlen och jorden med hela sin härskara.

² På sjunde dagen hade Gud fullbordat sitt skapelseverk, och han vilade på sjunde dagen från hela det verk som han gjort.

³ Och Gud välsignade den sjunde dagen och helgade den, för på den dagen vilade han från hela sitt verk som han hade skapat och gjort.

I. HIMLENS OCH JORDENS FORTSATTNA HISTORIA 2:4-4:26

⁴ Detta är himlens och jordens fortsatta historia sedan de skapats, när HERREN Gud hade gjort jord och himmel.

1:20 fåglar Hebr. *of*, "flygare", kan även beteckna andra flygande djur än fåglar (jfr 3 Mos 11:19-20). **1:22** 1 Mos 8:17. **1:26** Ps 8:6f, Hebr 2:6f. **1:26 Gud sade: "Låt oss ..."** Hebr. *Elohím* (Gud) är egentligen en pluralform. Gud talar om sig själv som "oss" även i 3:22, 11:7. Se not till 1:1. **1:26 hela jorden** Andra handskrifter (Peshitta): "jordens vilda djur". **1:27 till sin avbild** Annan översättning: "i sin avbild" (alltså Kristus, jfr 2 Kor 4:4, Kol 1:15f). **1:27 man och kvinna** Ordagrant: "hankön och honkön" (samma ord i 6:19f). Versen citeras av Jesus i Matt 19:4, Mark 10:6. **1:29** 1 Mos 9:3, Ps 104:14, 136:25. **1:30** Jes 11:6f. **2:1 hela sin härskara** Hebr. *savá* betecknar antingen änglarnas här (jfr t ex Ps 103:21) eller helheten av allt som blev skapat (jfr t ex Ps 33:6). **2:2** 2 Mos 20:11, 31:17, 5 Mos 5:14, Hebr 4:4. **2:2** Citeras i Hebr 4:4. **2:4 fortsatta historia** Hebr. *toledót*, ett uttryck som anknyter till det föregående (här skapelsen, 1:1-2:3) och redogör för dess fortsättning. Se inledningsnoten för de tio toledót-avsnitten. **2:4 Herren** Hebr. *Jhvh*, det heliga gudsnamnet (se 2 Mos 3:14f med not).

⁵ Markens alla buskar fanns ännu inte på jorden och markens alla örter hade ännu inte vuxit upp, för HERREN Gud hade inte låtit det regna på jorden och det fanns ingen människa som kunde bruka den.

⁶ Men en dimma kom upp ur jorden och vattnade hela marken.

⁷ Och HERREN Gud formade människan av jord från marken och blåste in livsande i hennes näsa. Så blev människan en levande varelse.

⁸ HERREN Gud planterade en lustgård i Eden, österut, och satte där människan som han hade format.

⁹ Och HERREN Gud lät alla slags träd växa upp ur marken, ljuvliga att se på och goda att äta av. Mitt i lustgården satte han livets träd och trädet med kunskap om gott och ont.

¹⁰ Från Eden gick det ut en flod som vattnade lustgården och sedan delade sig i fyra huvudgrenar.

¹¹ Den första heter Pishon. Det är den som flyter runt hela landet Havila, där det finns guld.

¹² Guldet i det landet är gott, och där finns också bdelliumharts och onyxsten.

¹³ Den andra floden heter Gihon. Det är den som flyter runt hela landet Kush.

¹⁴ Den tredje floden heter Tigris. Det är den som flyter öster om Assur. Den fjärde floden är Eufkrat.

¹⁵ HERREN Gud tog mannen och satte honom i Edens lustgård för att odla och bevara den.

¹⁶ Och HERREN Gud gav mannen denna befallning: "Du kan äta fritt av alla träd i lustgården,

¹⁷ men av trädet med kunskap om gott och ont ska du inte äta, för den dag du äter av det ska du döden dö."

¹⁸ HERREN Gud sade: "Det är inte bra att mannen är ensam. Jag ska göra en medhjälpare åt honom, en som är hans like."

¹⁹ HERREN Gud hade format alla markens djur och himlens alla fåglar av jord. Han förde fram dem till mannen för att se vad han skulle kalla dem. Så som mannen kallade varje levande varelse, så blev dess namn.

²⁰ Och mannen gav namn åt alla boskapsdjur, åt himlens fåglar och markens alla vilda djur. Men åt Adam fanns ingen medhjälpare som var hans like.

²¹ Då lät HERREN Gud en tung sömn falla över mannen. När han hade somnat, tog han ut ett av hans revben och fyllde dess plats med kött.

²² Och HERREN Gud byggde en kvinna av revbenet som han tagit från mannen och förde fram henne till honom.

²³ Då sade mannen:

"Äntligen! Hon är ben av mina ben
och kött av mitt kött.
Hon ska heta kvinna,
för av man är hon tagen."

2:6 en dimma Annan översättning (så Septuaginta): "ett källflöde". **2:7** 1 Kor 15:45, 47. **2:7 människan... jord** På hebreiska *adám ... adamá*. **2:9** 1 Mos 3:22, Ords 3:13, 18, Upp 2:7, 22:2. **2:9 Livets träd** En symbol för Guds eviga liv (se 3:22, Ords 3:18, 11:30, Upp 2:27, 22:2). **2:10 Eden** Betyder "ljuvlighet" eller "fruktbarhet". Dess plats är okänd men bör ha legat i trakten kring Mesopotamien. **2:11 landet Havila** Betyder "sandlandet". Syftar troligen på arabiska halvön (jfr 10:29, 25:18), som är rik på guld, onyx och doftande rökelsekåda (bdellium). **2:13 Kush** Betecknar normalt Nubien söder om Egypten. Det har föreslagits att ordet här syftar på kassiternas land i bergen mellan Irak och Iran. **2:14 Tigris** Hebr. *Hiddékel* (jfr Dan 10:4). **2:17** Rom 5:12, 6:23, Jak 1:15. **2:18** Pred 4:8f, 1 Kor 11:8f. **2:18 en som är hans like** Ordagrant: "liksom mittemot honom" (som motsvarar, stämmer). **2:21 revben** Hebr. *séla* kan också översättas "sida". Det sumeriska ordet för revben (*ti*) kan också översättas "liv" (liksom Eva, jfr not till 3:20). **2:22** 1 Kor 11:8, 1 Tim 2:13. **2:23 ben av mina ben** Skelettets ben, kroppens innersta och tåligaste del, symboliserar människans kärna och väsen (jfr Ps 32:3, 139:15). **2:23 kvinna... man** På hebreiska *ishá ... ish*.

²⁴ Därför ska en man lämna sin far och sin mor och hålla sig till sin hustru, och de ska bli ett kött.

²⁵ Och mannen och hans hustru var båda nakna utan att vara blyga för varandra.

3

Syndafallet

¹ Men ormen var listigare än alla markens djur som HERREN Gud hade gjort. Han sade till kvinnan: "Har Gud verkligen sagt att ni inte får äta av alla träd i lustgården?"

² Kvinnan svarade ormen: "Vi får äta av frukten från träden i lustgården,

³ men om frukten på trädet mitt i lustgården har Gud sagt: Ät inte av den och rör inte vid den, för då kommer ni att dö."

⁴ Då sade ormen till kvinnan: "Ni ska visst inte dö!

⁵ Men Gud vet att den dag ni äter av den kommer era ögon att öppnas, och ni blir som Gud med kunskap om gott och ont."

⁶ Och kvinnan såg att trädet var gott att äta av och en fröjd för ögat. Trädet var lockande eftersom det gav förstånd, och hon tog av frukten och åt. Hon gav också till sin man som var med henne, och han åt.

⁷ Då öppnades ögonen på dem båda, och de märkte att de var nakna. Och de fäste ihop fikonlöv och gjorde sig höftskynken.

⁸ Vid kvällsbrisen hörde de HERREN Gud vandra i lustgården. Och mannen och hans hustru gömde sig för HERREN Guds ansikte bland lustgårdens träd.

⁹ Men HERREN Gud kallade på mannen och sade till honom: "Var är du?"

¹⁰ Han svarade: "Jag hörde ljudet av dig i lustgården och blev rädd eftersom jag är naken. Därför gömde jag mig."

¹¹ Då sade han: "Vem har berättat för dig att du är naken? Har du ätit av trädet som jag förbjöd dig att äta av?"

¹² Mannen svarade: "Kvinnan som du satte vid min sida, hon gav mig av trädet och jag åt."

¹³ Då sade HERREN Gud till kvinnan: "Vad är det du har gjort?" Kvinnan svarade: "Ormen förledde mig och jag åt."

Syndafallets följder

¹⁴ Då sade HERREN Gud till ormen:

"Eftersom du gjort detta,
ska du vara förbannad
bland alla boskapsdjur
och vilda djur.
På din buk ska du gå,
och jord ska du äta
så länge du lever.

¹⁵ Jag ska sätta fiendskap
mellan dig och kvinnan
och mellan din avkomma
och hennes avkomma.
Han ska krossa ditt huvud

2:24 Matt 19:5, Mark 10:7f, Ef 5:31. **2:24** Citeras av Jesus i Matt 19:5, Mark 10:7 och av Paulus i 1 Kor 6:16, samt med syftning på Kristus i Ef 5:31. **2:25** 1 Mos 3:7. **3:1** Joh 8:44, 2 Kor 11:3, Upp 12:9. **3:1 alla** Annan översättning: "något". **3:3** 1 Mos 2:16f. **3:4** Joh 8:44, 2 Kor 11:3. **3:6** 2 Kor 11:3, Rom 5:12, 1 Tim 2:14, Jak 1:14f, 1 Joh 2:16. **3:7** 1 Mos 2:25. **3:7 fikonlöv** Påminner om lönnlöv och är det största lövet i Mellanöstern. **3:10 ljudet av dig** Annan översättning: "din röst". **3:13** 2 Kor 11:3. **3:15** Rom 16:20, Hebr 2:14f, 1 Joh 3:8.

och du ska hugga honom i hälen.”

16 Till kvinnan sade han:
 ”Jag ska göra din möda stor
 när du blir havande.
 Med smärta ska du föda
 dina barn.
 Till din man ska din åtrå vara,
 och han ska råda över dig.”

17 Till Adam sade han:
 ”Du lyssnade på din hustru
 och åt av trädet
 som jag befalld dig
 att inte äta av.
 Därför ska marken vara
 förbannad för din skull.
 Med möda ska du livnära dig
 av den så länge du lever.

18 Törne och tistel ska den bära åt dig,
 och du ska äta av markens örter.

19 I ditt anletes svett
 ska du äta ditt bröd
 tills du vänder åter till jorden,
 för av den är du tagen.
 Jord är du,
 och jord ska du åter bli.”

20 Mannen gav sin hustru namnet Eva, för hon blev mor till allt levande.

21 Och HERREN Gud gjorde kläder av skinn åt Adam och hans hustru och klädde dem.

22 HERREN Gud sade: ”Se, människan har blivit som en av oss med kunskap om gott och ont. Nu får hon inte räcka ut handen och ta även av livets träd och så äta och leva för evigt.”

23 Och HERREN Gud skickade bort dem från Edens lustgård för att bruka jorden som de tagits från.

24 Han drev ut människan, och öster om Edens lustgård satte han keruberna och det flammande svärdets lågor för att bevaka vägen till livets träd.

4

Kain och Abel

¹ Mannen låg med sin hustru Eva, och hon blev havande och födde Kain. Då sade hon: ”Jag har fått en man från HERREN.”

² Hon födde en son till, Abel, Kains bror. Abel blev herde och Kain blev jordbrukare.

³ Efter en tid hände sig att Kain bar fram en offergåva åt HERREN av markens gröda.

3:15 Profetia om Kristus, ”född av kvinna” (Gal 4:4, Upp 12:5), och hans seger över ormen, alltså djävulen (Upp 12:9). Jfr Hebr 2:14, Kol 2:15. **3:16** 1 Kor 11:3, Ef 5:22f, 1 Tim 2:11f, 1 Petr 3:1f. **3:17** Rom 8:20. **3:19** Ps 90:3, 104:29, Pred 12:7, 2 Tess 3:10. **3:20** *Eva ... levande* Namnet Eva (på hebreiska *Chavá*) är bildat av *chaj*, ”levande”. **3:24** Jer 46:10, Hes 1:4f, 10:1f. **3:24** *keruberna* Bevingade änglaväsen med egenskaper från människa, lejon, tjur och örn (Hes kap 1, 10, Upp 4:6f). **4:1** *lågmed* Ordagrant: ”kände” (hebreiskt uttryck för sexuell gemenskap, även i 4:17, etc). **4:1** *Kain ... fått* Namnet Kain liknar hebr. *kaníti*, ”fått/förvärvat”. Han nämns i 1 Joh 3:12 och Jud vers 11 som ett avskräckande exempel. **4:1** *från HERREN* Annan översättning: ”med HERRENS hjälp”, eller ”nämligen HERRENS man”, dvs den som utlovades i 3:15. **4:1** *Abel* Betyder ”vindpust, förgänglighet” (jfr Pred 1:2). Som oskyldigt dödad framhålls han i Hebreerbrevet som en förebild till Kristus (Hebr 12:24).

⁴ Även Abel bar fram sin gåva av det förstfödda i sin hjord, av djurens fett. Och HERREN såg till Abel och hans offer,

⁵ men till Kain och hans offer såg han inte.

Då blev Kain mycket vred och hans blick blev mörk.

⁶ Och HERREN sade till Kain: "Varför är du vred och varför är din blick så mörk?"

⁷ Är det inte så att om du gör det som är gott, ser du frimodigt upp, men om du inte gör det som är gott, då lurar synden vid dörren. Den har begär till dig, men du ska råda över den."

⁸ Kain talade med sin bror Abel, och medan de var ute på marken överföll Kain sin bror och dödade honom.

⁹ Och HERREN sade till Kain: "Var är din bror Abel?" Han svarade: "Jag vet inte. Ska jag hålla reda på min bror?"

¹⁰ Då sade han: "Vad har du gjort? Hör, din brors blod ropar till mig från marken!"

¹¹ Nu är du förbannad mer än den jord som har öppnat sin mun för att ta emot din brors blod av din hand.

¹² När du brukar jorden ska den inte längre ge dig sin gröda. Rotlös och hemlös ska du vara på jorden."

¹³ Kain sade då till HERREN: "Mitt brott är för stort för att förlätas."

¹⁴ Se, i dag driver du mig bort från åkerjorden, och jag är dold för ditt ansikte. Rotlös och hemlös blir jag på jorden, och vem som helst som möter mig kan döda mig."

¹⁵ Men HERREN sade till honom: "Kain ska bli hämnad sju gånger om, vem som än dödar honom." Och HERREN satte ett tecken på Kain så att ingen som mötte honom skulle döda honom.

¹⁶ Så gick Kain bort från HERRENS ansikte och bosatte sig i landet Nod, öster om Eden.

Kains släktavla

¹⁷ Kain låg med sin hustru, och hon blev havande och födde Henok. Och Kain byggde en stad och kallade den Henok efter sin son.

¹⁸ Åt Henok föddes Irad, och Irad blev far till Mehujael. Mehujael blev far till Metushael, och Metushael blev far till Lemek.

¹⁹ Lemek tog sig två hustrur, den ena hette Ada och den andra Silla.

²⁰ Ada födde Jabal. Han blev stamfar till dem som bor i tält och är boskapsskötare.

²¹ Hans bror hette Jubal. Han blev stamfar till alla dem som spelar harpa och flöjt.

²² Silla födde också en son, Tubal-Kain. Han var smed och gjorde alla slags redskap av koppar och järn. Tubal-Kains syster hette Naama.

²³ Lemek sade till sina hustrur:

"Ada och Silla, hör på mig!

Ni Lemeks hustrur,

lyssna till mina ord:

Jag dödar en man för ett sår

och en ung man för ett blåmärke.

²⁴ Om Kain blir hämnad sju gånger,

blir Lemek det sjuttiosju gånger."

4:4 Hebr 11:4. **4:4 såg till Abel och hans offer** Hebr 11:4 förklarar: "Genom tron bar Abel fram ett bättre offer än Kain", alltså ett offerlamm som förebild till Kristus (jfr 3:21, 22:7, 2 Mos 12:21f, Jes 53:7, Joh 1:29). **4:7** Rom 6:12.

4:8 Matt 23:35, 1 Joh 3:12, Jud v 11. **4:8 talade med sin bror Abel** Många handskrifter och antika översättningar tillägger: "Låt oss gå ut på marken." **4:10** 1 Mos 9:5f, Hebr 12:24. **4:13 förlätas** Annan översättning: "bäras". **4:14**

Job 15:20f. **4:15 satte ett tecken** Jfr liknande skyddstecken i Hes 9:4, Upp 7:3. **4:16 Nod** Betyder "hemlös" (jfr vers 14). **4:21 flöjt** Benflöjten är det tidigaste instrument som påträffats arkeologiskt. **4:22 Tubal-Kain** Namnet Tubal (10:2) förknippas med Taurusbergen i östra nuvarande Turkiet. Där har metallföremål påträffats redan från stenålderstid, då det förekom kallsmide av ren koppar och meteoritjärn.

Set

²⁵ Adam låg återigen med sin hustru, och hon födde en son som hon gav namnet Set. Hon sade: "Gud har gett mig en annan avkomling i stället för Abel, eftersom Kain dödade honom."

²⁶ Också Set fick en son och han gav honom namnet Enosh. Vid den tiden började man åkalla HERRENS namn.

II. ADAMS FORTSATTI HISTORIA 5:1-6:8**5**

¹ Detta är boken om Adams fortsatta historia. När Gud skapade människor gjorde han dem lika Gud.

² Till man och kvinna skapade han dem. Han välsignade dem och gav dem namnet människa den dag de skapades.

³ När Adam var 130 år fick han en son som var lik honom, hans avbild. Han gav honom namnet Set.

⁴ Sedan Adam fått Set, levde han 800 år och fick söner och döttrar.

⁵ Adams hela ålder – den tid han levde – blev 930 år. Därefter dog han.

⁶ När Set var 105 år blev han far till Enosh.

⁷ Sedan Set hade fått Enosh levde han 807 år och fick söner och döttrar.

⁸ Sets hela ålder blev alltså 912 år. Därefter dog han.

⁹ När Enosh var 90 år blev han far till Kenan.

¹⁰ Sedan Enosh hade fått Kenan levde han 815 år och fick söner och döttrar.

¹¹ Enoshs hela ålder blev alltså 905 år. Därefter dog han.

¹² När Kenan var 70 år blev han far till Mahalalel.

¹³ Sedan Kenan hade fått Mahalalel levde han 840 år och fick söner och döttrar.

¹⁴ Kenans hela ålder blev alltså 910 år. Därefter dog han.

¹⁵ När Mahalalel var 65 år blev han far till Jered.

¹⁶ Sedan Mahalalel hade fått Jered levde han 830 år och fick söner och döttrar.

¹⁷ Mahalalels hela ålder blev alltså 895 år. Därefter dog han.

¹⁸ När Jered var 162 år blev han far till Henok.

¹⁹ Sedan Jered hade fått Henok levde han 800 år och fick söner och döttrar.

²⁰ Jereds hela ålder blev alltså 962 år. Därefter dog han.

²¹ När Henok var 65 år blev han far till Metushela.

²² Och sedan Henok hade fått Metushela vandrade han med Gud i 300 år och fick söner och döttrar.

²³ Henoks hela ålder blev alltså 365 år.

²⁴ Sedan Henok så hade vandrat med Gud fann man honom inte mer, för Gud hade hämtat honom.

²⁵ När Metushela var 187 år blev han far till Lemek.

²⁶ Sedan Metushela hade fått Lemek levde han 782 år och fick söner och döttrar.

²⁷ Metushelas hela ålder blev alltså 969 år. Därefter dog han.

²⁸ När Lemek var 182 år fick han en son.

²⁹ Han gav honom namnet Noa, för han sade: "Han ska trösta oss under vårt arbete och våra händers möda, när vi brukar jorden som HERREN har förbannat."

³⁰ Sedan Lemek hade fått Noa levde han 595 år och fick söner och döttrar.

³¹ Lemeks hela ålder blev alltså 777 år. Därefter dog han.

³² När Noa var 500 år blev han far till Sem, Ham och Jafet.

4:25 Set ... gett Namnet Set betyder "ge/sätta/ersätta". **5:1** 1 Mos 1:27, 1 Krön 1:1f, Luk 3:36f. **5:5 den tid han levde** Den första människan (2:7) hade en skenbar ålder redan sin första dag. **5:21 Henok** Betyder "invigd". En profeta av Henok återges i Judas brev vers 14. Se även Hebr 11:5. **5:24** Hebr 11:5, Jud v 14. **5:25 Metushela** Kan översättas "hans död sänder". Året han dog kom floden (jfr 7:6). **5:29 Noa ... trösta** Hebr. *núach* betyder "vila", *nuchám* betyder "tröstad". **5:32 Sem, Ham och Jafet** Betyder "namn", "varm" och "utvidga" (jfr 9:27).

6

Människornas ondska växer

- ¹ När människorna började föröka sig på jorden och döttrar föddes åt dem,
² såg Guds söner att människornas döttrar var vackra, och de tog till hustrur alla de ville ha.
³ Då sade HERREN: "Min Ande ska inte bli kvar i människorna för alltid på grund av deras förvillelse. De är kött och deras tid ska vara hundratjugo år."
⁴ Vid denna tid, då Guds söner gick in till människornas döttrar och dessa födde barn åt dem, och även senare, levde våldsverkarna på jorden. Detta var forntidens väldiga män som var så ryktbara.
⁵ Och HERREN såg att människornas ondska var stor på jorden och att deras hjärtans alla tankar och avsikter ständigt var alltigenom onda.
⁶ Då sörjde HERREN att han hade gjort människorna på jorden, och han var bedrövad i sitt hjärta.
⁷ HERREN sade: "Människorna som jag har skapat ska jag utplåna från jordens yta – både människor och fyrfotadjur, kräldjur och himlens fåglar. Jag sörjer att jag har gjort dem."
⁸ Men Noa hade funnit nåd inför HERRENS Ögon.

III. NOAS FORTSATTI HISTORIA 6:9-9:29

- ⁹ Detta är Noas fortsatta historia. Noa var en rättfärdig man och fullkomlig bland sina samtida. Han vandrade med Gud.
¹⁰ Och Noa blev far till tre söner, Sem, Ham och Jafet.
¹¹ Men jorden blev mer och mer fördärvad inför Gud och full av våld.
¹² Gud såg på jorden, och se, den var fördärvad, eftersom alla människor levde i fördärv på jorden.

Floden förutsägs och arken byggs

- ¹³ Då sade Gud till Noa: "Jag har bestämt mig för att göra slut på allt levande, för jorden är full av våld på grund av dem. Se, jag ska förgöra dem tillsammans med jorden.
¹⁴ Gör dig en ark av goferträ, inred den med kamrar och bestryk den med jordbeck både på insidan och utsidan.
¹⁵ Så ska du göra arken: Den ska vara trehundra alnar lång, femtio alnar bred och trettio alnar hög.
¹⁶ Högst upp ska du göra en öppning för ljuset, en aln hög, runt hela arken. En dörr till arken ska du sätta på sidan. Du ska inreda den så att den får en undervåning, en mellanvåning och en övervåning.
¹⁷ Se, jag ska låta floden komma med vatten över jorden för att förgöra alla varelser under himlen som har livsande. Allt på jorden ska förgås.

6:3 bli kvar i Annan översättning: "kämpa med". **6:3 på grund av deras förvillelse. De är kött** Andra handskrifter (Septuaginta): "eftersom de är kött". **6:3 hundratjugo år** Antingen tiden fram till floden, eller den framtida människans livslängd. En vishetstext från syriskas Emar (1200-tal f Kr) talar om 120 år som människolivets övre gräns.
6:4 4 Mos 13:34. **6:4 Guds söner** Uttrycket används om änglar (Job 1:6, 38:7, Ps 89:7) men även om människor som är trogna Herren (5 Mos 14:1, Matt 5:9, Luk 20:36, Rom 8:14f). **6:4 våldsverkarna** Hebr. *nefilim*, ordagrant: "de fallna". Septuaginta: "jättarna" (jfr 4 Mos 13:34). **6:5** 1 Mos 8:21, Matt 15:19, Tit 3:3. **6:9** Hebr 11:7, 2 Petr 2:5. **6:12 alla människor** Ordagrant: "allt kött" (även i 6:13, 17, 7:21, 9:11, 15, 17). **6:14 ark** Hebr. *tevá* betyder "låda" eller "kista" (jfr förbundsarken, 2 Mos 25:10f). **6:14 goferträ** Okänt träslag. Normalt byggdes skepp av barrträ som cypress eller ceder (Hes 27:5). **6:14 jordbeck** Hebr. *kófer* kan också översättas "försoning" (jfr 3 Mos 16:34, Job 33:24). **6:15 trehundra ... femtio ... trettio alnar** Närmare 150 x 25 x 15 meter. Moderna lastfartyg byggs efter liknande proportioner. **6:17 floden** Flera antika flodberättelser har bevarats i Mesopotamien. Den mest kända ingår i Gilgamesheposet, troligen nertecknat under patriarktiden ca 2000 f Kr, med många paralleller till Bibelns skildring men även skillnader (t ex en kubformad ark). Troligen är dessa övriga flodberättelser minnen av samma händelse.

¹⁸ Men med dig vill jag upprätta mitt förbund. Du ska gå in i arken med dina söner, din hustru och dina sonhustrur.

¹⁹ Av allt levande, av alla varelser, ska du föra in ett par i arken för att de ska överleva tillsammans med dig. Hankön och honkön ska det vara.

²⁰ Av fåglarna efter deras slag, av fyrfotadjuren efter deras slag och av alla kräldjur på marken efter deras slag ska ett par av varje slag gå in till dig för att förbli vid liv.

²¹ Och du ska ta med dig all slags föda, sådant som kan ätas, och samla i förråd. Det ska tjäna som mat för dig och dem.”

²² Och Noa gjorde så. Han gjorde i allt som Gud hade befallt honom.

7

Floden kommer

¹ HERREN sade till Noa: ”Gå in i arken med hela din familj. Dig har jag nämligen funnit rättfärdig inför mig i detta släkte.

² Av alla rena fyrfotadjur ska du ta med dig sju par, hanne och hona, men av sådana fyrfotadjur som inte är rena ett par, hanne och hona,

³ likaså av himlens fåglar sju par, hanne och hona, för att en avkomma ska leva vidare över hela jorden.

⁴ Om sju dagar ska jag låta det regna på jorden i fyrtio dagar och fyrtio nätter, och jag ska utplåna från jorden alla varelser som jag har gjort.”

⁵ Och Noa gjorde i allt som HERREN hade befallt honom.

⁶ Noa var sexhundra år när floden kom med sitt vatten över jorden.

⁷ Han gick in i arken med sina söner och sin hustru och sina sonhustrur undan flodens vatten.

⁸ Av både rena och orena fyrfotadjur, av fåglar och av allt som krälar på marken

⁹ gick två och två, hanne och hona, in till Noa i arken, så som Gud hade befallt Noa.

¹⁰ Och efter de sju dagarna kom flodens vatten över jorden.

¹¹ Det år då Noa var sexhundra år, på sjuttonde dagen i andra månaden, bröt alla det stora djupets källor fram, himlens fönster öppnades,

¹² och det regnade över jorden i fyrtio dagar och fyrtio nätter.

¹³ Just den dagen gick Noa in i arken tillsammans med sina söner Sem, Ham och Jafet, sin hustru och sina tre sonhustrur.

¹⁴ De hade med sig alla djur efter deras slag: vilda djur och boskapsdjur, kräldjur som rör sig på jorden och fåglar, alla flygande varelser.

¹⁵ De gick in till Noa i arken, två och två av allt levande, det som hade livsande i sig.

¹⁶ De som gick in var hanne och hona av allt levande, så som Gud hade befallt Noa.

Och HERREN stängde igen om honom.

¹⁷ Floden kom över jorden i fyrtio dagar, och vattnet steg och lyfte arken så att den höjde sig över jorden.

¹⁸ Vattnet tilltog och steg högt över jorden, och arken flöt på vattnet.

¹⁹ Och vattnet bredde ut sig mer och mer över jorden, tills det täckte alla höga berg under hela himlen.

²⁰ Femton alnar över topparna steg vattnet, och bergen blev övertäckta.

²¹ Då dog allt levande på jorden: fåglar och boskapsdjur, vilda djur och alla smådjur som rörde sig på jorden, likaså alla människor.

²² Allt som fanns på torr mark omkom, allt som hade livsande i sig.

7:2 rena fyrfotadjur Boskapsdjur som kunde användes till offer (8:20, jfr 3 Mos 11). De skulle därför tas med i sju par. **7:11** Job 38:16. **7:20 Femton alnar** Ca 7 meter.

²³ Alla levande varelser på jordens yta utplånades, både människor och fyrfotadjur, kräldjur och himlens fåglar. De utplånades från jorden. Bara Noa och de som var med honom i arken räddades.

²⁴ Och vattnet stod högt över jorden i hundrafemtio dagar.

8

Floden upphör

¹ Men Gud tänkte på Noa och på alla vilda djur och alla boskapsdjur som var med honom i arken, och han lät en vind gå fram över jorden, så att vattnet sjönk undan.

² Djupets källor och himlens fönster stängdes och regnet från himlen upphörde.

³ Vattnet drog sig tillbaka från jorden mer och mer. Efter hundrafemtio dagar började det avta.

⁴ Den sjuttonde dagen i sjunde månaden stannade arken på Araratbergen.

⁵ Vattnet fortsatte att minska fram till den tionde månaden. Första dagen i den månaden blev bergstopparna synliga.

⁶ Efter fyrtio dagar öppnade Noa luckan som han hade gjort på arken

⁷ och lät en korp flyga ut. Den flög fram och tillbaka, tills vattnet hade torkat bort från jorden.

⁸ Sedan lät han en duva flyga ut för att få se om vattnet hade sjunkit undan från jordens yta.

⁹ Men duvan hittade ingen plats där hon kunde vila sin fot utan kom tillbaka till honom i arken, eftersom vatten täckte hela jorden. Då räckte Noa ut handen och tog in duvan till sig i arken.

¹⁰ Sedan väntade han ytterligare sju dagar innan han lät duvan flyga ut ur arken än en gång.

¹¹ Mot kvällen kom hon tillbaka till honom, och se, då hade hon ett friskt olivlöv i näbben. Noa förstod då att vattnet hade sjunkit undan från jorden.

¹² Men han väntade ännu sju dagar innan han lät duvan flyga ut igen. Då kom hon inte mer tillbaka till honom.

¹³ Det sexhundraförsta året, på första dagen i den första månaden, hade vattnet torkat bort från jorden. Då tog Noa av taket på arken och såg att jordytan hade torkat.

¹⁴ Och den tjugosjunde dagen i andra månaden var jorden alldeles torr.

¹⁵ Då talade Gud till Noa och sade:

¹⁶ ”Gå ut ur arken med din hustru, dina söner och dina sonhustrur.

¹⁷ Låt alla de djur, allt levande som du har hos dig, gå med dig, både fåglar och fyrfotadjur och alla kräldjur som rör sig på marken, så att de växer till och blir fruktsamma och förökar sig på jorden.”

¹⁸ Så gick Noa ut med sina söner, sin hustru och sina sonhustrur.

¹⁹ Och alla fyrfotadjur och kräldjur, alla fåglar och alla djur som rör sig på jorden, alla efter sina slag, gick ut ur arken.

Noas offer och Herrens löfte

²⁰ Noa byggde ett altare åt HERREN och tog av alla rena fyrfotadjur och av alla rena fåglar och offrade brännoffer på altaret.

7:23 1 Petr 3:20, 2 Petr 2:5, 3:6. **7:23 De utplånades ... Noa ... räddades** Floden under Noas tid används i NT som en bild av den yttersta domen, både av Jesus (Matt 24:37f, Luk 17:26f) och av Petrus (2 Petr 2:5, 3:5f). Se även Hebr 11:7 och 1 Petr 3:20. **8:4 Araratbergen** Ligger i östra Turkiet mot gränsen till Armenien. **8:8 korp ... duva** Fåglar användes allmänt av sjömän för att avgöra var det fanns land. Korpar visade riktning mot land medan duvor visade om landet låg nära. **8:17** 1 Mos 1:22.

21 När HERREN kände den ljuvliga doften, sade han till sig själv: "Härefter ska jag inte mer förbanna marken för människans skull, för hennes hjärtas tankar är onda ända från ungdomen. Jag ska aldrig mer döda allt levande så som jag nu har gjort.

22 Så länge jorden består
ska sådd och skörd,
köld och värme,
sommar och vinter,
dag och natt
aldrig upphöra."

9

Gud sluter förbund med Noa

1 Gud välsignade Noa och hans söner och sade till dem: "Var fruktsamma, föröka er och uppfyll jorden.

2 Frukta och skräck för er ska komma över alla djur på jorden och alla fåglar under himlen, över allt som krälar på marken och över alla fiskar i havet. De är givna i er hand.

3 Allt som rör sig och lever ska ni ha till föda. Så som jag har gett er de gröna örterna ger jag er nu allt detta.

4 Men kött som har kvar sitt liv, nämligen sitt blod, ska ni inte äta.

5 Och för ert eget blod, alltså ert liv, ska jag kräva räkenskap. Jag ska utkräva det av alla djur, och likaså av människorna. Av var och en som dödar sin broder ska jag utkräva den människans liv.

6 Den som spiller människoblod,
hans blod ska utgjutas
av människor,
för Gud har gjort människan
till sin avbild.

7 Men var fruktsamma och föröka er.
Väx till på jorden
och föröka er på den."

8 Vidare sade Gud till Noa och hans söner:

9 "Se, jag ska upprätta mitt förbund med er och era efterkommande efter er

10 och med alla levande varelser som är hos er: fåglar, boskapsdjur och jordens alla vilda djur, alla som har gått ut ur arken, alla djur på jorden.

11 Jag ska upprätta mitt förbund med er: Aldrig mer ska allt liv utrotas genom flodens vatten. Aldrig mer ska en flod komma och fördärva jorden."

12 Och Gud sade: "Detta är tecknet på det förbund som jag för all framtid sluter med er och med alla levande varelser hos er:

13 Min båge sätter jag i skyn, och den ska vara tecknet på förbundet mellan mig och jorden.

14 När jag låter moln stiga upp över jorden och bågen syns i skyn

15 ska jag tänka på mitt förbund, det som har slutits mellan mig och er och alla levande varelser, allt liv, och vattnet ska inte mer bli en flod som utplånar allt liv.

16 När bågen syns i skyn och jag ser på den, ska jag tänka på det eviga förbundet mellan Gud och alla levande varelser, allt liv på jorden."

¹⁷ Och Gud sade till Noa: ”Detta är tecknet på det förbund som jag har upprättat mellan mig och allt liv på jorden.”

Noa och hans söner

¹⁸ Noas söner som gick ut ur arken var Sem, Ham och Jafet. Ham var far till Kanaan.

¹⁹ Dessa tre var Noas söner och från dem har jordens alla folk spritt ut sig.

²⁰ Noa var jordbrukare och den förste som anlade en vingård.

²¹ Men när han drack av vinet blev han berusad och låg blottad i sitt tält.

²² Ham, Kanaans far, såg sin far naken och berättade det för sina båda bröder, som var utanför tältet.

²³ Men Sem och Jafet tog en mantel och lade den på sina axlar, gick baklänges in och täckte över sin fars nakna kropp. De vände bort ansiktet så att de inte såg sin fars nakenhet.

²⁴ När Noa vaknade upp ur ruset och fick veta vad hans yngste son hade gjort honom, sade han:

²⁵ ”Förbannad ska Kanaan bli,
en slavars slav åt sina bröder!”

²⁶ Han sade vidare:

”Välsignad är HERREN, Sems Gud!
Och Kanaan ska bli hans slav.

²⁷ Gud ska utvidga Jafet,
han ska bo i Sems tält.
Och Kanaan ska bli deras slav.”

²⁸ Noa levde trehundrafemtio år efter floden.

²⁹ Alltså blev Noas hela ålder niohundrafemtio år. Därefter dog han.

IV. NOAS SÖNERS FORTSATTI HISTORIA 10:1-11:9

10

¹ Detta är Noas söners fortsatta historia, Sems, Hams och Jafets. Åt dem föddes söner efter floden.

² Jafets söner var Gomer, Magog, Madaj, Javan, Tubal, Meshek och Tiras.

³ Gomers söner var Ashkenas, Rifat och Togarma.

9:20 den förste som anlade en vingård Världens äldsta lämningar av vinproduktion (ca 5000-tal f Kr) har hittats i regionen kring Araratbergen. **9:25 Kanaan ... slav** Hebr. *kaná* betyder ”kuva”. **9:27 utvidga Jafet** På hebreiska *jaft...Jáfet*. **10:1** 1 Krön 1:4f. **10:1 Sem...Ham...Jafet** De tre huvudgrupperna omfattar folk åt öster mot Mellanöstern och Asien, söder-väster mot Afrika och Medelhavet respektive norr och nordväst mot Europa. **10:2 Gomer** Troligen kimmerierna norr och öster om Svarta havet. Omnämnd i Hes 38:6. **10:2 Magog** Enligt Josefus ett skytiskt folk norr om Svarta havet. Se Hes 38:2f, Upp 20:8. **10:2 Madaj** Mederna, ett iranskt folk som senare blev en stormakt (Est 1:3, Jes 13:17f). **10:2 Javan** Grekland, särskilt Jonien på nuvarande Turkiets västkust. Se Jes 66:19, Dan 8:21. **10:2 Tubal** Riket Tabal låg i östra nuvarande Turkiet. Se Jes 66:19, Hes 38:2. **10:2 Meshek** Grannfolk till Tubal som ofta nämns tillsammans. Kallades Mushki av assyrierna och Moschoi av grekerna. Se Hes 27:13, 32:26 och Ps 120:5. **10:2 Tiras** Kan ha bott vid Svarta havets sydvästkust. Kopplingar har föreslagits till trakerna i nuvarande Bulgarien, Troja och etruskerna som vandrade västerut till Norditalien. **10:3 Ashkenas** Skytiskt folk i nuvarande Ukraina (Jer 51:27). Anses ofta vara förfader till de skandinaviska folken. **10:3 Rifat** Obekant folk som enligt Josefus bodde längs nuvarande Turkiets nordkust. **10:3 Togarma** Kanske staden Tegarama vid Gürün i centrala Turkiet, omnämnd i assyriska källor. Se Hes 27:14, 38:6.

⁴ Javans söner var Elisha och Tarshish, kitteerna och dodaneerna.

⁵ Från dessa har folken i hedningarnas kustområden spritt ut sig i sina länder, alla med sitt språk i sina stammar och folk.

⁶ Hams söner var Kush, Misrajim, Put och Kanaan.

⁷ Söner till Kush var Seba, Havila, Sabta, Raama och Sabteka. Raamas söner var Saba och Dedan.

⁸ Kush blev far till Nimrod, som var den förste som fick stor makt på jorden.

⁹ Han var en väldig jägare inför HERREN. Därför brukar man säga: "En väldig jägare inför HERREN som Nimrod."

¹⁰ Hans rike hade sin början i Babel, Erech, Akkad och Kalne i Shinars land.

¹¹ Från det landet drog han sedan ut till Assyrien och byggde Nineve, Rehobot-Ir, Kela

¹² och Resen mellan Nineve och Kela. Detta är den stora staden.

¹³ Misrajim blev far till ludeerna, anameerna, lehabeerna, naftuheerna,

¹⁴ patroseerna, kasluheerna, den stam som filisteerna härstammar från, och kaftoreerna.

¹⁵ Kanaan blev far till Sidon, som var hans förstfödde, och Het,

¹⁶ vidare jebusiterna, amoreerna, girgasheerna,

¹⁷ hiveerna, arkeerna, sineerna,

¹⁸ arvadeerna, semareerna och hamateerna. Senare utbredde sig kananeernas släkter ytterligare

¹⁹ så att deras område sträckte sig från Sidon mot Gerar ända till Gaza och mot Sodom, Gomorra, Adma och Sebojim ända till Lasha.

10:4 Elisha Kustområde i Medelhavet, kanske på Cypern. Se Hes 27:7. Omnämnt i ugaritiska källor som Alashiya. **10:4 Tarshish** Kustområde i västra Medelhavet, senare berömt för sina handelsförbindelser (1 Kung 10:22, Hes 27:12). Har identifierats med spanska Tartessos, tunisiska Kartago eller Sardinien. **10:4 kitteerna** Identifieras med Cypern, kanske staden Kition på öns sydostkust (4 Mos 24:24, Dan 11:30, Jes 23:1, Hes 27:6). **10:4 dodaneerna** Möjligen sjöfarriket Danuna (i dag Adana) i Medelhavets nordöstra hörn. Andra handskrifter: "rodaneerna" (ön Rhodos, jfr 1 Krön 1:7). **10:6 Kush** Nubien söder om Egypten i nuvarande Sudan, ett mäktigt rike (t ex 1 Kung 19:9). **10:6 Misrajim** Det hebreiska namnet för Egypten. **10:6 Put** Troligen Libyen, ofta beskrivet som ett krigarfolk (Jer 46:9, Hes 27:10, 30:5, 38:5). **10:6 Kanaan** Folk som bodde i nuvarande Israel, Libanon och Syrien. **10:7 Seba** Förknippades av Josefus med Meroe i nuvarande Sudan (jfr Jes 43:3, 45:14). **10:7 Havila** Betyder "sand", troligen nordvästra Saudiarabien (jfr 2:11, 25:18, 1 Sam 15:7). **10:7 Sabta** Kanske Sabota i Hadhramaut, östra nuvarande Jemen. **10:7 Raama** Kanske Ragma nära Saba i Jemen (jfr Hes 27:22). **10:7 Sabteka** Kan inte placeras med säkerhet, kanske längs arabiska halvöns västkust. **10:7 Saba** Nuvarande Jemen, ett mäktigt handelsrike (1 Kung 10, Job 6:19, Ps 72:10, Jes 60:6). **10:7 Dedan** Nordvästra Saudiarabien (Jes 21:13, Jer 25:23, Hes 27:15). **10:8 Nimrod** betyder "vi gör uppror". Gestalten som beskrivs har likheter med kung Sargon på 2200-talet f Kr men bör ha levt långt tidigare. **10:10 Shinars land** Sumerernas land vid Eufrat och Tigris. **10:12 Jona 3:2f.** **10:13 ludeerna** Osäker identifikation. Kanske i Libyen väster om Egypten (Jer 46:9) snarare än lydierna i nuvarande Turkiet (vers 22). **10:13 anameerna** Osäker identifikation. Möjligen nordvästra Egypten (enligt Targum Jonatan). **10:13 lehabeerna** Kanske libyerna väster om Egypten (2 Krön 12:3, 16:8, Nah 3:9, Apg 2:10). **10:13 naftuheerna** Osäker identifikation. Möjligen nordöstra Egypten (enligt Targum Jonatan). **10:14 patroseerna** Södra Egypten (Jer 44:1, Hes 29:14). **10:14 kasluheerna** Osäker identifikation. Möjligen sjöfolket Sikal eller Tjeker i östra Medelhavet. **10:14 kaftoreerna** Folk på Kreta (5 Mos 2:23, Jer 47:4, Amos 9:7). **10:15 Sidon** Handelsfolk vid Libanons kust (Jes 23:2f, Hes 28:21f, Matt 11:21, 15:21). **10:15 Het** Hetiterna blev en stormakt i nuvarande Turkiet ca 1600-1300 f Kr. Mindre grupper med samma namn bodde i Kanaans land (23:3f, 26:34, 2 Mos 3:8). **10:16 jebusiterna** Jerusalems urinvånare (Jos 15:63, Dom 19:10f, 2 Sam 5:6f, 24:16f). **10:16 amoreerna** Folkgrupp i Syrien och Kanaans land (14:13, 15:16, Amos 2:9). Deras språk var besläktat med hebreiskan. **10:16 girgasheerna** Obekant folk i Kanaans land (15:21), omnämnt i ugaritiska texter. **10:17 hiveerna** Folk i Kanaans land och norrut (34:2, Jos 11:3, 19, Dom 3:3). **10:17 arkeerna** Staden Arqa ligger i norra Libanon och är omnämnd i de egyptiska Amarnabreven. **10:17 sineerna** Enligt ugaritiska texter ett grannfolk till arkeerna (men se Jes 49:12). **10:18 arvadeerna** Ön Arvad ligger strax norr om Libanon (se Hes 27:8, 11). **10:18 semareerna** Staden Sumur, omnämnd i Amarnabreven, låg strax söder om Arvad. **10:18 hamateerna** Staden Hamat (i dag Hama i västra Syrien) bildade ett rike strax norr om israeliternas land (1 Kung 8:65, 14:25f). **10:19 Adma och Sebojim** Grannstäder till Sodom och Gomorra vid Döda havet (jfr 14:2).

²⁰ Detta var Hams söner efter deras stammar och språk i deras länder och bland deras folk.

²¹ Söner föddes också åt Sem, Jafets äldre bror, och han blev stamfar till alla Ebers söner.

²² Sems söner var Elam, Assur, Arpakshad, Lud och Aram.

²³ Arams söner var Us, Hul, Geter och Mash.

²⁴ Arpakshad blev far till Shela och Shela blev far till Eber.

²⁵ Men åt Eber föddes två söner. Den ene hette Peleg, för under hans tid blev jorden uppdelad. Hans bror hette Joktan.

²⁶ Joktan blev far till Almodad, Shelef, Hasarmavet, Jera,

²⁷ Hadoram, Usal, Dikla,

²⁸ Obal, Abimael, Saba,

²⁹ Ofir, Havila och Jobab. Alla dessa var Juktans söner.

³⁰ De hade sina boplatser från Mesha mot Sefar, mot bergsområdet i öster.

³¹ Detta var Sems söner efter deras stammar och språk i deras länder och efter deras folk.

³² Detta var Noas söners stammar efter deras släktled i deras folk. Från dem har folken utbredd sig på jorden efter floden.

11

Babels torn och språkförbistringen

¹ Hela jorden hade ett enda språk och samma ord.

² Men när människorna bröt upp och drog österut, fann de en lågslätt i Shinars land och bosatte sig där.

³ De sade till varandra: "Kom, så slår vi tegel och bränner det!" Teglet använde de som sten, och som murbruk använde de jordbeck.

⁴ Och de sade: "Kom, så bygger vi oss en stad och ett torn med spetsen uppe i himlen! Låt oss göra oss ett namn, så att vi inte sprids ut över hela jorden."

⁵ Då steg HERREN ner för att se på staden och tornet som människorna byggde.

⁶ HERREN sade: "Se, de är ett enda folk och de har ett enda språk. Detta är deras första tilltag, och härefter ska ingenting vara omöjligt för dem vad de än beslutar sig för.

⁷ Låt oss stiga ner och förbistra deras språk, så att den ene inte förstår vad den andre säger."

⁸ Så spred HERREN ut dem därifrån över hela jorden, och de slutade bygga på staden.

⁹ Den fick namnet Babel, eftersom HERREN där förbistrade hela jordens språk, och därifrån spred han ut dem över hela jorden.

V. SEMS FORTSATTNA HISTORIA 11:10-26

10:21 Eber Betyder "gå över" (t ex en flod). Namnet har gett upphov till ordet "hebré" (14:13). **10:22**

Elam Folk öster om Mesopotamien i västra nuvarande Iran (14:1, Jer 49:34f, Apg 2:9). **10:22 Assur** Assyrien i norra Mesopotamien som blev en stormakt (se 2 Kung 15-19, Jona, Nahum). **10:22 Arpakshad** Möjligen Babel (enligt

Josefus), möjligen staden Arrapcha under nuvarande Kirkuk, ca 30 mil norr om Babel. **10:22 Lud** Kanske lydierna i västra nuvarande Turkiet (jfr Apg 16:14). **10:22 Aram** Folk i norra Syrien, nära besläktat med israeliterna (25:40,

5 Mos 26:5), längre fram en rivaliserande stormakt (2 Sam 8, 10, 1 Kung 20, 22, 2 Kung 5-9). **10:23 Us** Detta Us förknippas med Syrien (22:21), kanske inte identiskt med Jobs hemland Us nära Edom (Job 1:1, Klag 4:21). **10:24** 1 Mos 11:12f.

10:25 1 Mos 11:8. **10:25 Peleg** Betyder "delning" (jfr 11:8). Hans ättlingar beskrivs i 11:18f. **10:25 Joktan** Anfader till stammar i södra delen av arabiska halvön (vers 26-30). **10:29 Ofir** Område med dåtidens finaste guld (1 Kung 9:28,

22:49, Jes 13:12). **10:32** Apg 17:26. **11:1 ett enda språk** Även t ex det sumeriska eposet om Enmerkar (ca 2000 f Kr) talar om ett enda ursprungligt språk. **11:3 tegel** Mer praktiskt än importerad sten på det leriga mesopotamiska slättlandet. Lertegel har använts åtminstone sedan 7000-talet f Kr. **11:4 torn med spetsen uppe i himlen** Påminner

om en ziggurat, mesopotamiska tempelpyramider som ansågs vara trappor upp till gudarnas boning i himlen. De äldsta bevarade zigguraterna härstammar från tiden efter 3000 f Kr, men plattformstempel byggdes även tidigare.

11:9 förbistrade Hebr. *balál*, som anspelar på namnet "Babel".

¹⁰ Detta är Sems fortsatta historia. När Sem var 100 år blev han far till Arpakshad, två år efter floden.

¹¹ Sedan Sem hade fått Arpakshad levde han 500 år och fick söner och döttrar.

¹² När Arpakshad var 35 år blev han far till Shela.

¹³ Sedan Arpakshad hade fått Shela levde han 403 år och fick söner och döttrar.

¹⁴ När Shela var 30 år blev han far till Eber.

¹⁵ Sedan Shela hade fått Eber levde han 403 år och fick söner och döttrar.

¹⁶ När Eber var 34 år blev han far till Peleg.

¹⁷ Sedan Eber hade fått Peleg levde han 430 år och fick söner och döttrar.

¹⁸ När Peleg var 30 år blev han far till Regu.

¹⁹ Sedan Peleg hade fått Regu levde han 209 år och fick söner och döttrar.

²⁰ När Regu var 32 år blev han far till Serug.

²¹ Sedan Regu hade fått Serug levde han 207 år och fick söner och döttrar.

²² När Serug var 30 år blev han far till Nahor.

²³ Sedan Serug hade fått Nahor levde han 200 år och fick söner och döttrar.

²⁴ När Nahor var 29 år blev han far till Tera.

²⁵ Sedan Nahor hade fått Tera levde han 119 år och fick söner och döttrar.

²⁶ När Tera var 70 år blev han far till Abram, Nahor och Haran.

VI. TERAS FORTSATTAS HISTORIA 11:27-25:11

²⁷ Detta är Teras fortsatta historia. Tera blev far till Abram, Nahor och Haran. Och Haran blev far till Lot.

²⁸ Haran dog hos sin far Tera i sitt fädernesland, det kaldeiska Ur.

²⁹ Abram och Nahor tog sig hustrur. Abrams hustru hette Saraj, och Nahors hustru hette Milka. Hon var dotter till Haran, som var far till Milka och Jiska.

³⁰ Men Saraj var ofruktsam och hade inga barn.

³¹ Och Tera tog med sig sin son Abram och sin sonson Lot, Harans son, och sin sonhustru Saraj, som var hustru till hans son Abram. De drog tillsammans ut från det kaldeiska Ur för att bege sig till Kanaans land. Men när de kom till Harran bosatte de sig där.

³² Teras ålder blev tvåhundra fem år, och Tera dog i Harran.

12

Gud kallar Abram

¹ HERREN sade till Abram: "Gå ut från ditt land och din släkt och din fars hus och bege dig till det land som jag ska visa dig.

² Där ska jag göra dig till ett stort folk. Jag ska välsigna dig och göra ditt namn stort, och du ska bli en välsignelse.

³ Jag ska välsigna dem som välsignar dig och förbanna den som förbannar dig. I dig ska jordens alla släkten bli välsignade."

11:10 1 Krön 1:17f, Luk 3:36. **11:12** 1 Mos 10:24f. **11:24 Regu ... Serug ... Nahor ... Tera** Kan översättas "vän", "gren", "frustning" och "bergsgöt". Namnen förknippas med orter i närheten av Harran (vers 31) i gränstrakten mellan Syrien och Turkiet. **11:29 Saraj ... Milka** Betyder "furstinna" och "drottning". Namnen kan vara hämtade från den akkadiske mångguden Sins hustru och dotter (jfr Jos 24:2). **11:31** Jos 24:2f, Neh 9:7. **11:31 från det kaldeiska Ur ... till Harran** Storstaden Ur låg vid Persiska viken i sydöstra Irak, ca 90 mil från Harran. Judisk tradition pekar ut ett nordligare, mindre Ur (dagens Urfa) strax norr om Harran. Området beboddes enligt Maritexterna från 1700-talet f Kr av amoreer (jfr "arameer", 25:20, 5 Mos 26:5), som även bodde i Kanaans land (10:16, 14:13). **12:1** Apg 7:3f, Hebr 11:8.

12:1 Citeras av Stefanus i Apg 7:3. **12:3** 1 Mos 18:18, 26:4, Apg 3:25. **12:3 I dig ska jordens alla släkten bli välsignade** Citeras av Paulus i Gal 3:8 som en profetia om frälsningen genom tron på Kristus, Abrahams avkomma (jfr 1 Mos 22:18, 28:14).

⁴ Abram gav sig i väg som HERREN hade sagt till honom, och Lot gick med honom. Abram var sjuttiofem år när han lämnade Harran.

⁵ Han tog med sig sin hustru Saraj och sin brorson Lot, alla ägodelar och allt det folk de skaffat sig i Harran och gav sig av mot Kanaans land.

När de kom till Kanaans land

⁶ fortsatte Abram in i landet ända till Shekems område, till Mores terebint. På den tiden bodde kananeerna i landet.

⁷ Och HERREN uppenbarade sig för Abram och sade: "Åt dina efterkommande ska jag ge detta land." Då byggde han ett altare åt HERREN som hade uppenbarat sig för honom.

⁸ Därifrån drog han vidare till berget öster om Betel och slog upp sitt tält med Betel i väster och Ai i öster. Där byggde han ett altare åt HERREN och åkallade HERRENS namn.

⁹ Sedan bröt Abram upp därifrån och drog sig allt längre söderut.

Abram i Egypten

¹⁰ Men det blev svält i landet, och Abram flyttade ner till Egypten för att bo där som främling, eftersom svälten var svår i landet.

¹¹ När han närmade sig Egypten, sade han till sin hustru Saraj: "Jag vet ju att du är en vacker kvinna.

¹² När egyptierna får se dig kommer de att säga: Hon är hans hustru! Och så dödar de mig men låter dig leva.

¹³ Säg därför att du är min syster, så går det bra för mig för din skull och jag får leva tack vare dig."

¹⁴ När Abram kom till Egypten, såg egyptierna att Saraj var en mycket vacker kvinna.

¹⁵ Faraos hövdingar fick se henne och prisade henne inför farao, och hon fördes in i faraos palats.

¹⁶ Och det gick bra för Abram för hennes skull. Han fick får, kor och åsnor, tjänare och tjänarinnor, åsneston och kameler.

¹⁷ Men HERREN lät farao och hans hus drabbas av svåra plågor för Abrams hustru Sarajs skull.

¹⁸ Då kallade farao till sig Abram och sade: "Vad har du gjort mot mig! Varför berättade du inte för mig att hon är din hustru?"

¹⁹ Varför sade du: Hon är min syster, så att jag tog henne till hustru? Här har du din hustru. Ta henne och gå!"

²⁰ Och farao befallde sina män att skicka i väg Abram med hans hustru och allt han ägde.

13

Abram åter i Kanaan

¹ Så bröt Abram upp från Egypten och begav sig till Negev med sin hustru och allt han ägde, och Lot var med honom.

² Abram var mycket rik på boskap och på silver och guld.

12:4 Abram var sjuttiofem år Kanske 2091 f Kr, enligt en traditionell datering. Se dock 2 Mos 12:40 med not för en alternativ tolkning som flyttar fram samtliga årtal i 1 Mos med 215 år. **12:5 allt det folk** Ordagrant: "alla de själar".

12:6 Shekem By mellan bergen Ebal och Gerissim, strax öster om nutida Nablus. Lämningar från 1900-talet f Kr har hittats vid utgrävningar. **12:6 Mores terebint** More betyder "lärare" (jfr Dom 4:5). Terebinten är en släkting till eken.

12:7 1 Mos 13:15, 5 Mos 34:4, Neh 9:8, Apg 7:5, Gal 3:16. **12:8** 1 Mos 4:26. **12:10 svält** Israels växtlighet är beroende av regn från Medelhavet (5 Mos 11:11f) och därför sårbar. Arkeologiska fynd tyder på att patriarktiden (århundradena kring 2000 f Kr) var ovanligt torr (jfr 26:1, 42:5). **12:13** 1 Mos 20:2f, 26:7f. **12:17** Ps 105:14f.

³ Han färdades från lägerplats till lägerplats, från Negev ända till Betel, platsen där hans tält hade stått förut mellan Betel och Ai

⁴ och där han förra gången hade rest ett altare. Där åkallade Abram HERRENS namn.

Abram och Lot

⁵ Lot, som följde med Abram, hade också får och kor och tält,

⁶ och landet kunde inte livnära dem där de bodde i samma område. De hade så mycket boskap att de inte kunde bo tillsammans,

⁷ och det uppstod tvister mellan Abrams och Lots herdar. Dessutom bodde kananeerna och perisseerna i landet vid den tiden.

⁸ Då sade Abram till Lot: "Inte ska det vara någon tvist mellan mig och dig eller mellan mina herdar och dina. Vi är ju bröder.

⁹ Ligger inte hela landet öppet för dig? Skilj dig från mig. Vill du åt vänster så går jag åt höger, och vill du åt höger så går jag åt vänster."

¹⁰ Lot lyfte blicken och såg hela Jordanslätten, som överallt var rik på vatten. Innan HERREN ödelade Sodom och Gomorra var den nämligen som en HERRENS lustgård, som Egyptens land, ända till Soar.

¹¹ Och Lot valde hela Jordanslätten åt sig själv. Han bröt upp och drog österut, och de skildes från varandra.

¹² Abram bodde kvar i Kanaans land, och Lot bodde i städerna på slätten och drog med sina tält ända bort mot Sodom.

¹³ Men Sodoms män var onda och stora syndare inför HERREN.

Abram flyttar till Hebron

¹⁴ HERREN sade till Abram efter att Lot hade skilt sig från honom: "Lyft din blick och se dig omkring från den plats där du står, mot norr och söder, öster och väster.

¹⁵ Hela det land som du ser ska jag ge åt dig och dina efterkommande för evig tid.

¹⁶ Och jag ska låta dem bli som stoftet på jorden. Om någon kan räkna stoftet på jorden ska också dina efterkommande kunna räknas.

¹⁷ Bryt upp och vandra omkring i landet i hela dess längd och bredd, för jag ska ge det åt dig."

¹⁸ Abram flyttade då sina tält och kom till Mamres terebintlund vid Hebron. Där bosatte han sig och byggde ett altare åt HERREN.

14

Abram räddar Lot

¹ Vid den tid då Amrafel var kung i Shinar, Arjok kung i Ellasar, Kedorlaomer kung i Elam och Tidal kung över Gojim,

² förde dessa kungar krig mot Sodoms kung Bera, Gomorras kung Birsha, Admas kung Shinab, Sebojims kung Semeber samt kungen i Bela, det vill säga Soar.

³ Alla dessa förenade sig och tågade till Siddimsdalen där Döda havet nu ligger.

⁴ I tolv år hade de varit under Kedorlaomer, men under det trettonde året hade de gjort uppror.

13:3 1 Mos 12:8. **13:3 färdades från lägerplats till lägerplats** Herdefolk lät sina hjordar beta i svalare höglänta områden om somrarna och i varmare lågländer på vintrarna. **13:10 Lot** Betyder "slöja" (jfr Jes 25:7, 2 Kor 3:16). Han nämns som exempel på en rättfärdig bland ogudaktiga i Luk 17:28f, 2 Petr 2:7f. **13:10 Sodom och Gomorra** Städer i trakten av Döda havet (14:3), omnämnda redan på 2300-talet f Kr på de syriska Eblatavlorna. Deras namn har blivit en symbol för omoral (19:5f, Hes 16:49f, Matt 11:23, 2 Petr 2:6, Jud v 7). **13:13** 1 Mos 18:20f, 19:4f, Hes 16:48f. **13:15** 1 Mos 12:7. **13:16** 1 Mos 15:5, 22:17, Jer 33:22. **14:1 Shinar ... Ellasar ... Elam ... Gojim** Motsvarar södra och norra Irak, Iran samt ett allmänt ord för "hednafolk" (möjligen hetiter, ifall Tidal motsvarar det hetitiska kunganamnet Tudhalia). **14:1 Kedorlaomer** På elamitiska Kudur-Lagammar ("dödsgudinnans tjänare").

⁵ Under det fjortonde året kom Kedorlaomer tillsammans med kungarna som var på hans sida, och de slog rafaerna i Ashterot-Karnajim, suseerna i Ham, emeerna i Shave-Kirjatajim

⁶ och horeerna på deras berg Seir och drev dem ända till El-Paran vid öknen.

⁷ Sedan vände de om och kom till En-Mishpat, det vill säga Kadesh, och erövrade hela amalekiternas land. De slog också amoreerna som bodde i Hasason-Tamar.

⁸ Sodoms kung drog då ut tillsammans med Gomorras kung, Admas kung, Sebojims kung och kungen i Bela, det vill säga Soar. De ställde upp sig till strid mot dem i Siddimsdalen,

⁹ mot Elams kung Kedorlaomer, Gojims kung Tidal, Shinars kung Amrafel och Ellasars kung Arjok – fyra kungar mot fem.

¹⁰ Men Siddimsdalen var full av jordbecksgropar. Sodoms och Gomorras kungar flydde och föll då ner i dem. De andra flydde till bergsbygden.

¹¹ Så tog man all egendom och alla livsmedel som fanns i Sodom och Gomorra och tågade bort.

¹² De tog också med sig Abrams brorson Lot och allt han ägde, eftersom han bodde i Sodom.

¹³ Men en som lyckats fly kom och berättade detta för Abram, hebrén. Han bodde vid amorén Mamres terebintlund. Mamre var bror till Eshkol och Aner, och de var i förbund med Abram.

¹⁴ När Abram hörde att hans släkting var tillfångatagen lät han sina mest erfarna män rycka ut, trehundraarton män som var födda i hans hus, och de förföljde fienderna ända till Dan.

¹⁵ Han delade upp sitt folk och överföll dem med sina tjänare om natten, slog dem och förföljde dem ända till Hoba norr om Damaskus

¹⁶ och tog tillbaka all egendom. Sin släkting Lot och hans ägodelar tog han också tillbaka, liksom kvinnorna och det övriga folket.

Abram välsignas av Melkisedek

¹⁷ När Abram hade kommit tillbaka efter att ha slagit Kedorlaomer och kungarna som var med honom, gick Sodoms kung ut för att möta honom i Shavedalen, det vill säga Kungadalen.

¹⁸ Och Melkisedek, kungen i Salem, lät bära ut bröd och vin. Han var präst åt Gud den Högste,

¹⁹ och han välsignade Abram och sade:

”Välsignad vare Abram
av Gud den Högste,
skapare av himmel och jord!

²⁰ Och välsignad vare
Gud den Högste,
som gett dina fiender i din hand!”

Och Abram gav honom tionde av allt.

14:5 rafaerna ... emeerna Högväxta jättefolk öster om Jordan (jfr 5 Mos 2:11). **14:6 Seir ... El-Paran** Edom sydöst om Döda havet, samt Negevöknen mot Akabaviken. **14:7 Kadesh ... Hasason-Tamar** De vände nordväst och sedan upp mot En-Gedi vid Döda havet (jfr 2 Krön 20:2), där de sedan hotade Sodom och deras allierade. **14:10 jordbecksgropar** Asfalt, som användes som murbruk (11:3) eller tätningsmaterial (6:14). **14:17 Kungadalen** Troligen strax söder om Jerusalem (jfr 2 Sam 18:18). **14:18** Ps 110:4. **14:18 Melkisedek** Betyder ”min kung är rättfärdighet” eller ”rättfärdighetens kung”. Melkisedek beskrivs i Hebr 7:1f som en förebild till Kristus. **14:19 Gud den Högste** Hebr. *El Elyón*, det kananeiska namnet på Skaparen (jfr vers 22).

²¹ Sodoms kung sade till Abram: "Ge mig folket. Bytet kan du ta själv."

²² Men Abram svarade Sodoms kung: "Jag lyfter min hand till HERREN, till Gud den Högste, skapare av himmel och jord:

²³ Jag vill inte ta ens en tråd eller en sandalrem eller något annat av det som är ditt. Du ska inte kunna säga: Jag har gjort Abram rik.

²⁴ Jag vill inte ha något, det räcker med vad mina män har ätit och mina följeslagares andel. Aner, Eshkol och Mamre ska få sin del."

15

Herren sluter förbund med Abram

¹ Därefter kom HERRENS ord till Abram i en syn. Han sade: "Var inte rädd, Abram. Jag är din sköld. Din lön ska bli mycket stor."

² Men Abram sade: "Herre Gud, vad ska du ge mig? Jag går ju bort barnlös, och arvinge till mitt hus är Elieser från Damaskus."

³ Och Abram fortsatte: "Se, mig har du inte gett någon avkomling. Så det blir en av mitt husfolk som ärver mig."

⁴ Men HERRENS ord kom till honom: "Det är inte han som ska ärva dig. En som kommer från din egen kropp ska bli din arvinge."

⁵ Sedan förde han honom ut och sade: "Se upp mot himlen och räkna stjärnorna, om du kan räkna dem." Och han sade till honom: "Så ska din avkomma bli."

⁶ Och Abram trodde på HERREN, och han räknade honom det till rättfärdighet.

⁷ Sedan sade han till honom: "Jag är HERREN, som har fört dig ut från det kaldeiska Ur för att ge dig detta land till arvedel."

⁸ Han svarade: "Herre Gud, hur ska jag veta att jag kommer att ärva det?"

⁹ Då sade han till honom: "Hämta åt mig en treårig kviga, en treårig get, en treårig bagge, en turturduva och en ung duva."

¹⁰ Han hämtade alla dessa åt honom, styckade dem mitt itu och lade styckena mot varandra. Men fåglarna styckade han inte.

¹¹ Rovfåglar slog sig ner på de döda kropparna, men Abram drev bort dem.

¹² När solen höll på att gå ner föll en tung sömn över Abram. Då kom skräck och ett stort mörker över honom.

¹³ Och HERREN sade till Abram: "Du ska veta att dina efterkommande ska bo som främlingar i ett land som inte är deras där man ska göra dem till slavar och förtrycka dem i fyrahundra år.

¹⁴ Men det folk som gör dem till slavar ska jag döma. Sedan ska de dra ut med stora ägodelar.

¹⁵ Men du själv ska gå till dina fäder i frid och bli begravd vid hög ålder.

¹⁶ I fjärde släktledet ska de återvända hit, för amoreerna har ännu inte fyllt sina synders mått."

¹⁷ När solen hade gått ner och det blivit alldeles mörkt, syntes en rykande ugn med en brinnande fackla som gick fram mellan köttstyckena.

14:21 folket Ordagrant: "själen". **15:2 Herre Gud** Hebr. *Adonai JHVH* (Herren HERREN). När Gudsnamnet Jhvh är sammansatt med ordet "Adonai" (Herre) anger grundtextens vokaler att det istället ska uttalas "Elohím" (Gud).

15:2 barnlös Ansågs som ett olyckligt öde (jfr 30:1). Adoption av tjänare som arvingar är känt från patriarktiden, t ex i mesopotamiska Larsa. **15:4** 1 Mos 17:6, 16. **15:5** 1 Mos 13:16, 22:17, 2 Mos 32:13, 5 Mos 10:22, Rom 4:18, Hebr 11:12.

15:5 Citeras i Rom 4:18. **15:6** Rom 4:3, Gal 3:6, Jak 2:23. **15:6** Citeras av Paulus i Rom 4:3, Gal 3:6 och av Jakob i Jak 2:23. **15:10** Jer 34:18. **15:13** 2 Mos 1:12f, 12:40, Apg 7:6f. **15:13** Citeras av Stefanus i Apg 7:6f. Dessa

fyrahundra år gäller antingen förtrycket i Egypten (se 2 Mos) eller också hela tiden av främlingskap i Kanaan och Egypten. Se not till 2 Mos 12:40. **15:14** 2 Mos 12:35f. **15:15** 1 Mos 25:8. **15:17** 2 Mos 13:21, 19:18, Jer 34:18. **15:17**

gick fram mellan köttstyckena På så sätt ingick man ett förbund med dess åtaganden (jfr Jer 34:18). Här är det Gud ensam som ingår förbundet (jfr vers 8 och Gal 3:20).

- 18 På den dagen slöt HERREN ett förbund med Abram och sade: "Åt dina efterkommande ska jag ge detta land, från Egyptens flod ända till den stora floden, floden Eufrat:
 19 keniternas, kenisiternas, kadmoneernas,
 20 hetiternas, perisseernas, rafaernas,
 21 amoreernas, kananeernas, girgasheernas och jebusiternas land."

16

Hagar och Ismael

- 1 Abrams hustru Saraj hade inte fött några barn åt honom. Men hon hade en egyptisk slavinna som hette Hagar.
 2 Och Saraj sade till Abram: "Se, HERREN har gjort mig ofruktsam. Gå in till min slavinna. Kanske kan jag få barn genom henne." Och Abram lyssnade till Sarajs ord.
 3 När Abram hade bott tio år i Kanaans land, tog hans hustru Saraj sin egyptiska slavinna Hagar och gav henne till hustru åt sin man Abram.
 4 Han gick in till Hagar och hon blev havande. Men när hon märkte att hon var havande, började hon förakta sin husmor.
 5 Då sade Saraj till Abram: "Den kränkning jag utsätts för ska komma över dig. Jag lade själv min slavinna i din famn, men när hon märkte att hon var havande började hon förakta mig. HERREN får döma mellan mig och dig."
 6 Abram sade till Saraj: "Se, din slavinna är i din hand. Gör med henne som du finner bäst." När Saraj då bestraffade henne, flydde hon bort från henne.
 7 Men HERRENS ängel fann henne vid en vattenkälla i öknen, den källa som ligger vid vägen till Shur.
 8 Han sade: "Hagar, Sarajs slavinna, varifrån kommer du och vart går du?" Hon svarade: "Jag är på flykt från min husmor Saraj."
 9 Då sade HERRENS ängel till henne: "Gå tillbaka till din husmor och ödmjuka dig under henne."
 10 Och HERRENS ängel fortsatte: "Jag ska göra dina efterkommande så talrika att man inte kan räkna dem."
 11 Sedan sade HERRENS ängel till henne:

"Se, du är havande,
 och du ska föda en son.
 Du ska kalla honom Ismael,
 för HERREN har hört
 hur du har lidit.
 12 Han ska vara som en vildåsna.
 Hans hand ska vara mot alla
 och allas hand mot honom.
 Och han ska bo mitt emot
 alla sina bröder."

- 13 Och hon gav ett namn åt HERREN som hade talat med henne. Hon sade: "Du är den Gud som ser mig", för hon tänkte: "Har jag här fått se en skymt av honom som ser mig?"
 14 Därför kallar man brunnen Beer-Lahaj-Roi. Den ligger mellan Kadesh och Bered.

15:18 1 Mos 12:7, 2 Mos 23:31, 5 Mos 34:4, 1 Kung 4:21, 2 Krön 9:26, Ps 80:12. **15:18 Egyptens flod** Troligen åsyftas "Egyptens bäckravin" (Wadi el-Arish), Israels traditionella gräns i sydväst mot Sinai (4 Mos 34:5, 1 Kung 8:65). **15:20** Jos 24:11. **16:1 Hagar** Kan betyda "flytt" (jfr arabiska *hijra*). Hon används av Paulus i Gal 4:24f som symbol för slaveri under lagen. **16:2 barn genom henne** Jfr 30:3, 9. Liknande arrangemang kring surrogatmödraskap omnämns i Hammurabis lag från Mesopotamien (1700-tal f Kr). **16:3 När Abram hade bott tio år i Kanaans land** Kanske 2081 f Kr. **16:11 Ismael** Betyder "Gud hör". **16:12** 1 Mos 25:18. **16:12 mitt emot** Ordagrant: "framför ansiktet på". Annan översättning: "öster om". **16:14 Beer-Lahaj-Roi** Betyder "Den Levandes brunn, han som ser mig".

¹⁵ Hagar födde en son åt Abram. Och Abram gav sonen som Hagar fött namnet Ismael.

¹⁶ Abram var åttiosex år när Hagar födde Ismael åt honom.

17

Löftet om Isak

¹ När Abram var nittionio år uppenbarade sig HERREN för honom och sade: "Jag är Gud den Allsmåktige. Vandra inför mig och var fullkomlig.

² Jag ska upprätta mitt förbund mellan mig och dig, och jag ska föröka dig mycket."

³ Då föll Abram ner på sitt ansikte, och Gud sade till honom:

⁴ "Se, detta är mitt förbund med dig: Du ska bli far till många folk.

⁵ Därför ska du inte mer heta Abram, utan ditt namn ska vara Abraham, för jag har gjort dig till far för många folk.

⁶ Jag ska göra dig mycket fruktsam och låta folkslag komma från dig, och kungar ska utgå från dig.

⁷ Och jag ska upprätta mitt förbund mellan mig och dig och dina efterkommande från släkte till släkte, ett evigt förbund. Jag ska vara din Gud och dina efterkommandes Gud.

⁸ Det land där du bor som främling, hela Kanaans land, ska jag ge åt dig och dina efterkommande som egendom för evigt. Och jag ska vara deras Gud."

Omskärrelse

⁹ Sedan sade Gud till Abraham: "Du ska hålla mitt förbund, du och dina efterkommande från släkte till släkte.

¹⁰ Och detta är det förbund mellan mig och dig och dina efterkommande som ni ska hålla: Alla av manligt kön hos er ska omskäras.

¹¹ Ni ska skära bort er förhud, och det ska vara tecknet på förbundet mellan mig och er.

¹² I generation efter generation ska ni omskära alla av manligt kön bland er när de är åtta dagar gamla, både den som är född i huset och den som köpts för pengar från främmande folk och som inte är din ättling.

¹³ Den som är född i ditt hus och den som du köpt för pengar ska omskäras. Mitt förbund ska vara på ert kött som ett evigt förbund.

¹⁴ Men en oomskuren, en av manligt kön som inte fått förhuden bortskuren, han ska utrotas från sitt folk. Han har brutit mitt förbund."

¹⁵ Och Gud sade till Abraham: "Din hustru Saraj ska du inte mer kalla Saraj, utan hennes namn ska vara Sara.

¹⁶ Jag ska välsigna henne och ge dig en son också med henne. Jag ska välsigna henne så att folkslag och kungar över folk ska komma från henne."

¹⁷ Då föll Abraham ner på sitt ansikte, men han log och sade för sig själv: "Ska det födas barn åt en man som är hundra år? Och ska Sara föda barn, hon som är nittio år?"

¹⁸ Och Abraham sade till Gud: "Låt bara Ismael få leva inför dig!"

¹⁹ Men Gud sade: "Nej, din hustru Sara ska föda en son åt dig, och du ska ge honom namnet Isak. Jag ska upprätta mitt förbund med honom, som ett evigt förbund med hans avkomma efter honom.

16:15 Gal 4:21f. **16:16 åttiosex år när Hagar födde Ismael** Kanske 2080 f Kr. **17:1 När Abram var nittionio år** Kanske 2067 f Kr. **17:1 Gud den Allsmåktige** Trolig och traditionell översättning av hebr. *El Shaddai*. Andra översättningar har föreslagits: "Gud förgöraren" (jfr Hos 10:2), "bergets Gud" (jfr 5 Mos 33:2), "bröstens Gud" (jfr 1 Mos 49:25, Jes 66:11). **17:4** Rom 4:17. **17:5** Neh 9:7, Jes 51:2. **17:5 Abram... Abraham** Betyder "upphöjd far" respektive "far till många". **17:5** Citeras av Paulus i Rom 4:18. **17:10** 3 Mos 12:3, Apg 7:8, Rom 4:11. **17:10 omskäras** Omskärrelse praktiserades av många folk i regionen (t ex Egypten, Arabien och Syrien, jfr Jer 9:25f), dock inte i Kanaans land (se 34:14). Ett tidigt belägg är en gravmålning i egyptiska Sakkara (2300-tal f Kr). Med Guds förbund fick sedvänjan en ny och djupare innebörd. **17:15 Sara** Betyder "furstinna". **17:16** 1 Mos 21:2. **17:17 log** Hebr. *Yitzháq*, Isak (jfr vers 19 och 21:6). **17:19** 1 Mos 21:3f.

²⁰ Men också när det gäller Ismael har jag hört din bön. Jag ska välsigna honom och göra honom fruktsam och föröka honom mycket. Han ska bli far till tolv hövdingar, och jag ska göra honom till ett stort folk.

²¹ Men mitt förbund ska jag upprätta med Isak, honom som Sara ska föda åt dig vid denna tid nästa år.”

²² När Gud hade talat färdigt med Abraham steg han upp från honom.

²³ Samma dag tog Abraham sin son Ismael och alla som var födda i hans hus och alla som var köpta för pengar, alla av manligt kön bland hans husfolk, och skar bort deras förhud så som Gud hade sagt till honom.

²⁴ Abraham var nittionio år när han blev omskuren,

²⁵ och hans son Ismael var tretton år när han blev omskuren.

²⁶ På samma dag blev Abraham och hans son Ismael omskurna.

²⁷ Och alla männen i hans hus, både de som var födda i huset och de som var köpta för pengar från främmande folk, blev omskurna tillsammans med honom.

18

Herren besöker Abraham

¹ HERREN uppenbarade sig för Abraham vid Mamres terebintlund, där han satt vid tältöppningen när dagen var som hetast.

² Han såg upp, och se, tre män stod framför honom. När han fick syn på dem, skyndade han ut från tältöppningen för att möta dem. Han bugade sig till jorden

³ och sade: ”Herre, om jag har funnit nåd för dina ögon så gå inte förbi din tjänare.

⁴ Låt mig hämta lite vatten så att ni kan tvätta era fötter och vila er under trädet.

⁵ Jag ska också hämta lite bröd så att ni kan styrka er innan ni går vidare, när ni nu har vägen förbi er tjänare.” De sade: ”Ja, gör som du sagt.”

⁶ Abraham skyndade sig in i tältet till Sara och sade: ”Skynda dig, ta tre sea-mått fint mjöl! Knåda det och baka brödkakor.”

⁷ Själv sprang Abraham bort till boskapen och tog en späd och fin ungtalv och gav den åt sin tjänare, som skyndade sig att laga till den.

⁸ Sedan tog han gräddmjölk, sötmjök och kalven han låtit laga till och satte fram det åt dem. Och han stod hos dem under trädet medan de åt.

⁹ Sedan frågade de honom: ”Var är din hustru Sara?” Han svarade: ”Där inne i tältet.”

¹⁰ Då sade han: ”Jag kommer tillbaka till dig nästa år vid denna tid, och se, då ska din hustru Sara ha en son.” Detta hörde Sara där hon stod i tältöppningen bakom honom.

¹¹ Men Abraham och Sara var gamla och hade nått hög ålder, och Sara hade inte längre det som kvinnor brukar ha.

¹² Sara log inom sig och tänkte: ”Ska jag få känna åtrå när jag är utsliten och min herre är gammal?”

¹³ HERREN sade till Abraham: ”Varför log Sara och tänkte: Ska jag föda barn, jag som är så gammal?”

¹⁴ Skulle något vara omöjligt för HERREN? Vid den bestämda tiden nästa år kommer jag tillbaka till dig, och då ska Sara ha en son.”

¹⁵ Då nekade Sara och sade: ”Jag log inte”, för hon blev rädd. Men han sade: ”Jo, du log.”

Abraham vädjar för Sodom

17:20 1 Mos 25:13f. **17:21** Rom 9:7f. **18:2** Hebr 13:2. **18:4 tvätta era fötter** Nödvändigt efter vandring i sandaler på dammiga vägar (jfr 19:2, 24:32, 43:24 och hos Jesus i Luk 7:44, Joh 13:5f). **18:6 tre sea-mått fint mjöl** Ca 22 liter. Jesus anspelar på händelsen i en liknelse (Matt 13:33). **18:10** Rom 9:9. **18:10** Citeras av Paulus i Rom 9:9. **18:11** Hebr 11:11f. **18:12** 1 Petr 3:6. **18:14** Luk 1:37.

16 När männen bröt upp därifrån såg de ner mot Sodom, och Abraham följde dem en bit på vägen.

17 Då sade HERREN: "Kan jag dölja för Abraham vad jag tänker göra?"

18 Abraham ska ju bli ett stort och mäktigt folk, och i honom ska jordens alla folk bli välsignade.

19 Jag har utvalt honom för att han ska befalla sina barn och efterkommande att hålla sig till HERRENS väg och handla rätt och rättfärdigt, så att HERREN kan uppfylla sina löften till Abraham."

20 Sedan sade HERREN: "Ropet över Sodom och Gomorra är starkt och deras synd är mycket svår.

21 Därför tänker jag gå ner och se om de har gjort så som i ropet som har nått mig. Om det inte är så, vill jag veta det."

22 Männen vände sig därifrån och gick mot Sodom, men Abraham stod kvar inför HERREN.

23 Och Abraham gick närmare och sade: "Ska du förgöra den rättfärdige tillsammans med den ogudaktige?"

24 Kanske finns det femtio rättfärdiga i staden. Ska du då utplåna den och inte skona orten för de femtio rättfärdigas skull som finns där?"

25 Aldrig att du skulle göra så, att låta den rättfärdige dö med den ogudaktige. Då skulle den rättfärdige få det som den ogudaktige. Aldrig! Skulle inte han som är hela jordens domare göra det som är rätt?"

26 HERREN sade: "Om jag finner femtio rättfärdiga inne i Sodom, ska jag skona hela orten för deras skull."

27 Abraham tog åter till orda och sade: "Jag har vågat tala till Herren trots att jag är stoft och aska.

28 Kanske fattas det fem i de femtio rättfärdiga. Ska du då på grund av dessa fem förgöra hela staden?" Han svarade: "Om jag finner fyrtiofem där, ska jag inte förgöra den."

29 Men Abraham fortsatte att tala till honom: "Kanske finns det fyrtio där." Han svarade: "För dessa fyrtios skull ska jag inte göra det."

30 Då sade han: "Herre, bli inte vred om jag talar en gång till. Kanske finns det trettio där." Han svarade: "Om jag finner trettio där, ska jag inte göra det."

31 Men han sade: "Jag har vågat tala till Herren. Kanske finns det tjugo där." Han svarade: "För dessa tjugos skull ska jag inte förgöra den."

32 Då sade han: "Herre, bli inte vred om jag talar bara en sista gång: Kanske finns det tio där." Han svarade: "För dessa tios skull ska jag inte förgöra den."

33 När HERREN hade talat färdigt med Abraham gick han därifrån, och Abraham återvände hem.

19

Synden i Sodom

1 På kvällen kom de två änglarna till Sodom, och Lot satt då i Sodoms port. När Lot fick se dem reste han sig för att möta dem, och han föll ner med ansiktet mot jorden

2 och sade: "Mina herrar, kom med till er tjänares hus. Tvätta era fötter och stanna över natten. Sedan kan ni fortsätta er färd tidigt i morgon." De svarade: "Nej, vi stannar på torget över natten."

18:18 1 Mos 12:3, 22:18, 26:4, Apg 3:25, Gal 3:8. 18:19 5 Mos 6:6f. 18:20 1 Mos 13:13, Hes 16:48f. 18:25 Rom 3:6.

18:27 Ps 103:14. 19:1 i Sodoms port Platsen för handel, samtal och beslut (jfr Rut 4:1). 19:2 1 Mos 18:2f, 22.

19:2 torget Annan översättning (så Septuaginta): "gatan".

³ Men han bad dem så enträget att de vek av och kom in i hans hus. Han ordnade en festmåltid åt dem och bakade osyrat bröd, och de åt.

⁴ Innan de hade lagt sig omringades huset av männen i staden, Sodoms män, både unga och gamla, allt folket utan undantag.

⁵ De ropade på Lot och sade till honom: "Var är männen som kom till dig i natt? Skicka ut dem till oss så att vi får ligga med dem."

⁶ Då gick Lot ut till dem i porten, stängde dörren efter sig

⁷ och sade: "Mina bröder, gör inte så illa!

⁸ Jag har två döttrar som aldrig har legat med någon man. Låt mig skicka ut dem till er, så kan ni göra vad ni vill med dem. Gör bara inte något mot de här männen, eftersom de har kommit i skydd under mitt tak."

⁹ Men de svarade: "Flytta på dig!" De sade vidare: "Han har kommit hit som främling, och nu vill han bli vår domare! Nu ska vi göra mer ont mot dig än mot dem." Och de trängde sig med våld mot Lot och stormade fram för att spränga dörren.

¹⁰ Då räckte männen ut sina händer och drog in Lot till sig i huset och stängde dörren.

¹¹ Männen utanför huset slog de med blindhet, både små och stora, så att de förgäves försökte finna dörren.

¹² Sedan sade de till Lot: "Har du några mer här? Någon svärson, söner, döttrar eller någon annan i staden som tillhör dig? För bort dem från den här platsen,

¹³ för vi ska förgöra den. Deras rop har blivit så starkt inför HERREN att HERREN har sänt oss hit för att förgöra den."

¹⁴ Då gick Lot ut och talade med sina svärsöner, de som skulle få hans döttrar, och sade: "Bryt upp! Ta er ut från den här platsen, för HERREN tänker förgöra staden." Men hans svärsöner trodde att han skämtade.

Lot lämnar Sodom

¹⁵ När gryningen kom skyndade änglarna på Lot och sade: "Bryt upp, ta med dig din hustru och dina båda döttrar som är här, så att du inte går under genom stadens synd."

¹⁶ När Lot dröjde tog männen hans hand, hans hustrus hand och hans båda döttrars händer, för HERREN ville skona honom. De förde ut honom, och först när de var utanför staden släppte de honom.

¹⁷ När de hade fört ut dem, sade en av dem: "Fly för livet! Se dig inte tillbaka och stanna inte någonstans på slätten. Fly till bergen så att du inte går under."

¹⁸ Men Lot sade till dem: "O nej, Herre.

¹⁹ Din tjänare har ju funnit nåd för dina ögon, och du har visat din stora godhet mot mig genom att rädda mitt liv. Men jag kan inte fly upp till bergen, för då kan olyckan hinna ifatt mig så att jag dör.

²⁰ Se, staden där borta ligger nära. Det är lätt att fly dit och den är liten. Låt mig fly dit, så att jag får leva. Den är ju så liten."

²¹ Då svarade han honom: "Jag ska göra som du vill också i det här. Jag ska inte omstörta staden du talar om.

²² Men skynda dig att fly dit, för jag kan inte göra något förrän du är där." Därför fick staden namnet Soar.

Sodom och Gomorra går under

²³ Solen hade gått upp över jorden när Lot kom till Soar.

19:3 osyrat bröd Bakades i stekpanna över eld och var fort färdigt (jfr 18:6, 2 Mos 12:39). **19:5 Dom** 19:22, Jes 3:9, Rom 1:27, 1 Kor 6:9. **19:5 ligga med** Ordagrant: "känna" (hebreiskt uttryck för sexuell gemenskap, även i vers 8).

19:7 3 Mos 18:22, 20:13. **19:13** 1 Mos 18:20f. **19:16** 2 Petr 2:7. **19:22** 1 Mos 14:8. **19:22 Soar** Anknyter till hebr. för "liten".

24 Då lät HERREN svavel och eld regna ner från himlen, från HERREN, över Sodom och Gomorra.

25 Han ödelade dessa städer, hela slätten, alla som bodde i städerna och det som växte på marken.

26 Men Lots hustru som följde efter honom såg sig tillbaka, och hon blev en saltstod.

27 Tidigt nästa morgon gick Abraham till den plats där han hade stått inför HERREN

28 och såg ner över Sodom och Gomorra och hela slättlandet. Då såg han rök stiga upp från landet, som röken från en smältugn.

29 När Gud ödelade städerna på slätten tänkte han på Abraham och lät Lot komma undan förödelsen, när han omstörtade städerna där Lot hade bott.

Moab och Ben-Ammi

30 Lot drog ut från Soar upp till bergsbygden och bosatte sig där med sina båda döttrar, för han vågade inte bo kvar i Soar. Han bodde med sina båda döttrar i en grotta.

31 Då sade den äldre till den yngre: "Vår far är gammal och det finns ingen man i landet som kan gå in till oss som man gör överallt på jorden.

32 Kom, vi ser till att vår far dricker vin, och sedan ligger vi med honom så att vi får barn genom vår far."

33 Så gav de sin far vin att dricka den natten, och den äldre gick in och låg med honom. Han märkte inte när hon lade sig och inte heller när hon steg upp.

34 Nästa dag sade den äldre till den yngre: "Jag låg med far i natt. Nu ser vi till att han dricker vin i natt också, och sedan går du in och ligger med honom så att vi får barn genom vår far."

35 Så gav de sin far vin att dricka också den natten, och den yngre låg med honom. Han märkte inte när hon lade sig och inte heller när hon steg upp.

36 Och båda Lots döttrar blev havande genom sin far.

37 Den äldre födde en son som hon gav namnet Moab. Han är stamfar till de nuvarande moabiterna.

38 Den yngre födde också en son som hon gav namnet Ben-Ammi. Han är stamfar till de nuvarande ammoniterna.

20

Abraham och Abimelek

1 Abraham bröt upp därifrån och flyttade till Negev. Där uppehöll han sig mellan Kadesh och Shur, och han bodde en tid i Gerar.

2 Och Abraham sade om sin hustru Sara att hon var hans syster. Då sände Abimelek, kungen i Gerar, bud och hämtade Sara till sig.

3 Men Gud kom till Abimelek i en dröm om natten och sade till honom: "Du kommer att dö på grund av den kvinna du tagit, för hon är hustru till en annan man."

4 Men Abimelek hade inte rört henne och han svarade: "Herre, ska du döda även rättfärdiga människor?"

5 Har han inte själv sagt till mig: Hon är min syster? Och hon sade själv: Han är min bror. Jag har gjort det med uppriktigt hjärta och rena händer."

19:24 5 Mos 29:23, Jes 13:19, Jer 50:40, Hos 11:8, Amos 4:11, Luk 17:29, Jud v 7. **19:24 svavel och eld** Slätten var rik på naturligt förekommande kolväteföreningar (14:10). Än idag ligger en lätt doft av svavel över Döda havet. **19:26** Luk 17:32. **19:29 ödelade** Ordvalet (ordagrant: "vände upp och ner på") för tanken till en jordbävning (jfr Job 9:5).

Arkeologiska lämningar antyder att slätten kring Döda havet kan ha varit tätbefolkad under 2000-talet f Kr, men städerna gick under mot slutet av årtusendet. **19:38 moabiterna... ammoniterna** Folkslag öster och nordost om Döda havet.

20:1 Gerar Område mellan Beer-Sheba och nuvarande Gazaremsan (10:19). **20:2** 1 Mos 12:13f, 26:7f. **20:4 rättfärdiga människor** Annan översättning: "ett rättfärdigt folk".

⁶ Då sade Gud till honom i drömmen: ”Ja, jag vet att du har gjort det med uppriktigt hjärta, och det var också jag som hindrade dig från att synda mot mig. Därför lät jag dig inte röra henne.

⁷ Men ge nu mannen hans hustru tillbaka, för han är en profet. Han ska be för dig så att du får leva. Om du inte ger tillbaka henne, ska du veta att du själv och alla som tillhör dig kommer att döden dö.”

⁸ Tidigt nästa morgon steg Abimelek upp och kallade till sig alla sina tjänare och berättade allt för dem. Männen blev mycket förskräckta.

⁹ Abimelek kallade på Abraham och sade till honom: ”Vad har du gjort mot oss? Och vad har jag gjort för synd mot dig, eftersom du har dragit en så stor synd över mig och mitt rike? Du har gjort sådant mot mig som ingen borde göra.”

¹⁰ Och Abimelek frågade Abraham: ”Vad tänkte du när du gjorde det?”

¹¹ Abraham svarade: ”Jag tänkte att på det här stället fruktar man nog inte Gud. De kommer att döda mig för min hustrus skull.

¹² Och hon är verkligen min syster, dotter till min far men inte till min mor, och hon blev min hustru.

¹³ Men när Gud sände mig på vandring bort från min fars hus sade jag till henne: Visa mig din kärlek så att du överallt vi kommer säger att jag är din bror.”

¹⁴ Då tog Abimelek får och kor, tjänare och tjänarinnor och gav till Abraham. Han gav honom också tillbaka hans hustru Sara.

¹⁵ Och Abimelek sade: ”Mitt land ligger öppet för dig. Du får bo var du vill.”

¹⁶ Och till Sara sade han: ”Jag ger din bror tusen siklar silver. Det är en försoningsgåva för dig inför allt ditt folk, så att du får upprättelse inför alla.”

¹⁷ Och Abraham bad till Gud, och Gud botade Abimelek och hans hustru och hans slavinnor så att de kunde föda barn igen.

¹⁸ HERREN hade nämligen gjort alla kvinnor i Abimeleks hus ofruktsamma för Abrahams hustru Saras skull.

21

Isaks födelse

¹ HERREN såg till Sara så som han hade lovat, och HERREN gjorde med Sara som han hade sagt.

² Sara blev havande och födde en son åt Abraham på hans ålderdom, just vid den tid som Gud hade sagt honom.

³ Abraham gav namnet Isak åt sin son som han fått, som Sara hade fött åt honom.

⁴ Och Abraham omskar sin son Isak när han var åtta dagar gammal, som Gud hade befallt honom.

⁵ Abraham var hundra år när hans son Isak föddes.

⁶ Sara sade: ”Gud har fått mig att le. Alla som får höra det här kommer att le med mig.”

⁷ Och hon sade: ”Vem hade kunnat säga Abraham att Sara skulle amma barn? Men nu har jag fött en son på hans ålderdom!”

Ismael och Hagar drivs bort

⁸ Barnet växte och blev avvant, och på dagen då Isak avvandades ordnade Abraham en stor fest.

⁹ Men när Sara såg att den egyptiska kvinnans son hånskrattade, den son som Hagar hade fött åt Abraham,

20:7 Job 42:8, Ps 105:14f. **20:11** 1 Mos 12:12, 26:7. **20:16 tusen siklar silver** Drygt 10 kg silver eller hundra årslöner för dåtidens arbetare (Dom 17:10). **21:1** 1 Mos 17:19, 18:10, Matt 1:2, Hebr 11:11. **21:4** 1 Mos 17:10f, Apg 7:8. **21:5 Abraham var hundra år** Kanske 2066 f Kr. **21:8 avvandades** Barn avvandades ofta från amningen vid ca 3 års ålder, vilket brukade firas med en fest.

10 sade hon till Abraham: "Driv ut den där slavinnan och hennes son! Den där slavinnans son ska inte dela arvet med min son, med Isak."

11 Abraham tog mycket illa vid sig eftersom det gällde hans son.

12 Men Gud sade till Abraham: "Ta inte illa vid dig för pojakens och din slavinnas skull. Lyd Sara i allt hon säger till dig, för det är genom Isak som din avkomma ska räknas.

13 Men även slavinnans son ska jag göra till ett folk, eftersom han är din avkomling."

14 Tidigt nästa morgon tog Abraham bröd och en lädersäck med vatten och gav det till Hagar. Han lade det på hennes axlar och lät henne gå tillsammans med pojken. Hon gav sig i väg och irrade omkring i Beer-Shebas öken.

15 När vattnet i lädersäcken hade tagit slut, övergav hon pojken under en buske

16 och gick och satte sig en bit bort, på ett bågskotts avstånd. Hon tänkte: "Jag orkar inte se på när pojken dör." Där satt hon en bit bort och grät högljutt.

17 Då hörde Gud pojakens röst, och Guds ängel ropade till Hagar från himlen och sade till henne: "Hur är det, Hagar? Var inte rädd! Gud har hört pojakens rop där han ligger.

18 Gå och res upp honom och ta hand om honom. Jag ska göra honom till ett stort folk."

19 Och Gud öppnade hennes ögon, så att hon fick syn på en brunn med vatten. Hon gick dit och fyllde sin lädersäck med vatten och gav pojken att dricka.

20 Gud var med pojken, och han växte upp och bodde i öknen och blev bågskytt.

21 Han bosatte sig i öknen Paran, och hans mor tog en hustru åt honom från Egypten.

Abrahams förbund med Abimelek

22 Vid den tiden kom Abimelek med sin befälhavare Pikol och sade till Abraham: "Gud är med dig i allt du gör.

23 Lova mig nu med ed inför Gud att du inte sviker mig eller mina barn och efterkommande, utan visar samma godhet mot mig och det land där du bor som främling som jag har visat dig."

24 Abraham sade: "Ja, jag svär."

25 Men Abraham förebrådde Abimelek för att hans tjänare hade lagt beslag på en vattenbrunn.

26 Abimelek svarade: "Jag vet inte vem som har gjort det. Självt har du ingenting sagt, och jag har inte hört något om det förrän i dag."

27 Då tog Abraham får och kor och gav åt Abimelek, och de slöt förbund med varandra.

28 Men Abraham ställde sju lamm i hjorden åt sidan.

29 Då sade Abimelek till Abraham: "Vad betyder de där sju lammen som du ställt åt sidan?"

30 Han svarade: "Dessa sju lamm ska du ta emot av mig som ett vittnesbörd om att det är jag som har grävt brunnen."

31 Sedan kallades platsen Beer-Sheba, eftersom de båda svor eden där.

32 Och de slöt förbund vid Beer-Sheba, och därefter bröt Abimelek och hans befälhavare Pikol upp och återvände till filisteernas land.

33 Abraham planterade en tamarisk vid Beer-Sheba och åkallade där HERRENS namn, den evige Guden.

34 Sedan bodde Abraham som främling i filisteernas land en lång tid.

21:10 Gal 4:30. 21:12 Rom 9:7, Hebr 11:18. 21:12 Citeras i Rom 9:7 och Hebr 11:18. 21:13 1 Mos 16:10, 17:20, 25:12f. 21:14 1 Mos 21:31. 21:14 **lade det på hennes axlar** Syftar på provianten (Ismael var då ca 17 år, jfr 16:16).

21:16 **grät högljutt** Andra handskrifter (Septuaginta): "pojken brast i gråt" (jfr vers 17). 21:20 **bågskytt** Ismaels ättlingar hos ökenfolket Kedar blev berömda bågskyttar (25:13, Jes 21:17). 21:22 1 Mos 26:26f. 21:27 **slöt förbund** Ett avtal som ingicks inför Gud och ofta bekräftades med en offermåltid (jfr 26:28, 31:44).

21:31 **Beer-Sheba** Hebr. *beér* betyder "brunn", och *sheba* betyder både "ed" och "sju". 21:32 **filisteernas land** Beteckning för folk på den nuvarande Gazaremsan (jfr 26:1), särskilt det sjöfolk som sedan under 1200-talet f Kr kom från de grekiska öarna (Jer 47:4).

22

Abraham offerar Isak

¹ En tid därefter satte Gud Abraham på prov. Han sade till honom: "Abraham!" Han svarade: "Ja, här är jag."

² Då sade han: "Ta din son Isak, din ende son som du älskar, och gå till Moria land och offera honom där som brännoffer på ett berg som jag ska visa dig."

³ Tidigt nästa morgon sadlade Abraham sin åsna och tog med två av sina tjänare och sin son Isak. Sedan han huggit ved till brännoffer, gav han sig i väg mot platsen dit Gud hade sagt åt honom att gå.

⁴ På tredje dagen lyfte Abraham blicken och fick se platsen på avstånd.

⁵ Han sade då till sina tjänare: "Stanna här med åsnan. Jag och pojken går dit bort för att tillbe. Sedan kommer vi tillbaka till er."

⁶ Abraham tog veden till brännoffret och lade den på sin son Isak. Själv tog han elden och kniven, och de gick båda tillsammans.

⁷ Isak sade till sin far Abraham: "Far!" Han svarade: "Jag är här, min son." Han sade: "Vi har eld och ved, men var är lammet till brännoffret?"

⁸ Abraham svarade: "Gud kommer att utse åt sig lammet till brännoffret, min son." Så fortsatte de sin vandring tillsammans.

⁹ När de kom fram till den plats som Gud hade sagt till Abraham, byggde han ett altare där och gjorde i ordning veden. Sedan band han sin son Isak och lade honom på altaret ovanpå veden.

¹⁰ Och Abraham räckte ut handen och tog kniven för att slakta sin son.

¹¹ Då ropade HERRENS ängel till honom från himlen: "Abraham! Abraham!" Han svarade: "Jag är här."

¹² Då sade han: "Lyft inte din hand mot pojken och gör inte något mot honom. Nu vet jag att du fruktar Gud, när du inte ens har undanhållit mig din ende son."

¹³ Abraham såg sig omkring och fick då syn på en bagge bakom sig som hade fastnat med hornen i ett snår. Abraham gick dit och tog baggen och offerade den som brännoffer i stället för sin son.

¹⁴ Och Abraham kallade platsen *Herren förser*. I dag säger man: *Berget där Herren förser*.

¹⁵ HERRENS ängel ropade igen till Abraham från himlen:

¹⁶ "Jag svär vid mig själv, säger HERREN: Eftersom du har gjort detta och inte undanhållit mig din ende son,

¹⁷ ska jag välsigna dig rikligt och göra dina efterkommande talrika som stjärnorna på himlen och som sanden på havets strand, och din avkomma ska inta sina fienders portar.

¹⁸ I din avkomma ska jordens alla folk bli välsignade, därför att du lyssnade till min röst."

22:1 Hebr 11:17f. **22:2** 2 Krön 3:1. **22:2 ende son** Hebr. *jachid* översätts i NT med "enfödd" (jfr Hebr 11:17, Joh 3:16).

22:2 Moria land ... berg Tempelberget strax norr om Jerusalem enligt 2 Krön 3:1. **22:2 offera honom** Barnoffer förekom i andra folks kulturer (särskilt bland fenicier och ammoniter, 2 Kung 3:27) men förbjöds strängt av Herren (3 Mos 20:2f, Jer 32:35). **22:5 pojken** Hebr. *náar* syftar på någon, ung eller gammal, som står under familjefaderns auktoritet (jfr not till Matt 8:6). Enligt judisk tradition var Isak vuxen (37 år i 23:1).

22:9 band ... Isak Judisk tradition har betonat att Isak frivilligt lät sig bindas som ett offer till Gud. Det är en förebild till hur Kristus, Abrahams son (Matt 1:1), lät sig offras på korset (jfr Joh 10:18). **22:12** Jak 2:21. **22:14 Herren förser** Där Herren skänker välsignelse (jfr Ps 36:9, 133:3). Annan översättning: "HERREN utser" (templets plats, Ps 132:13), "HERREN ser" (den som ber, 1 Kung 9:3) eller "HERREN blir sedd" (uppenbarar sig, så Septuaginta, jfr Mal 3:1). **22:16** Luk 1:73, Hebr 6:13.

22:17 1 Mos 13:16, 15:5, Hebr 11:12. **22:18** 1 Mos 12:3, 18:18, 26:4, Apg 3:25, Gal 3:8. **22:18 I din avkomma ... välsignade** Här upprepas löftet om frälsning för alla folk (jfr 12:3, Gal 3:8). Versen citeras som profetia om Kristus av Petrus i Apg 3:25 och Paulus i Gal 3:16.

¹⁹ Sedan vände Abraham tillbaka till sina tjänare, och de bröt upp och gick tillsammans till Beer-Sheba. Och Abraham bodde i Beer-Sheba.

Nahors släkttavla

²⁰ Sedan berättade man för Abraham och sade: Också Milka har fött barn åt din bror Nahor:

²¹ Us, hans förstfödde, och Bus, hans bror, och Kemuel, Arams far,

²² samt Kesed, Haso, Pildash, Jidlaf och Betuel.

²³ Betuel blev far till Rebecka. Dessa åtta födde Milka åt Abrahams bror Nahor.

²⁴ Hans bihustru, som hette Reuma, födde Teba, Gaham, Tahash och Maaka.

23

Sara dör

¹ Sara blev hundra-tjugosju år. Så gammal blev Sara.

² Hon dog i Kirjat-Arba, det vill säga Hebron i Kanaans land. Och Abraham kom för att sörja Sara och gråta över henne.

³ Sedan reste sig Abraham upp från sin döda och talade med hetiterna. Han sade:

⁴ ”Jag är en främling och gäst hos er. Ge mig en egen gravplats hos er, så att jag kan begrava min döda.”

⁵ Hetiterna svarade Abraham:

⁶ ”Hör på oss, herre. Du är en Guds furste bland oss. Begrav din döda i den förnämsta av våra gravar. Ingen av oss ska vägra att ge dig sin grav, så att du kan begrava din döda där.”

⁷ Då reste sig Abraham och bugade djupt för hetiterna, landets folk,

⁸ och sade till dem: ”Om ni verkligen vill låta mig begrava min döda, så lyssna på mig och lägg ett ord för mig hos Efron, Sohars son,

⁹ så att han ger mig grottan i Makpela som tillhör honom och som ligger vid utkanten av hans mark. Jag vill att han ger mig den mot full betalning som egen gravplats bland er.”

¹⁰ Men Efron satt där bland hetiterna. Och hetiten Efron svarade Abraham inför alla hetiterna som hade kommit till stadsporten:

¹¹ ”Nej, min herre, lyssna på mig. Jag ger dig fältet. Grottan som finns där skänker jag dig också. Jag ger den till dig inför mitt folk. Begrav din döda.”

¹² Abraham bugade sig djupt för landets folk

¹³ och sade till Efron inför folket: ”Jag ber dig, lyssna på mig. Jag betalar vad marken är värd. Ta emot det av mig och låt mig begrava min döda där.”

¹⁴ Efron svarade Abraham:

¹⁵ ”Min herre, lyssna på mig. En bit mark värd fyrahundra siklar silver, vad betyder det mellan mig och dig? Begrav du din döda.”

¹⁶ Abraham lyssnade på Efron och vägde upp åt honom summan som han nämnt inför hetiterna, fyrahundra siklar silver, gångbart i handel.

¹⁷ Så överläts Efrons mark i Makpela vid Mamre åt Abraham, hela markstycket, både grottan som fanns där och alla träd runt omkring på området.

¹⁸ Det skedde inför hetiternas ögon, inför alla dem som hade kommit till stadsporten.

¹⁹ Därefter begravde Abraham sin hustru Sara i grottan vid fältet i Makpela mitt emot Mamre, det vill säga Hebron i Kanaans land.

22:20 1 Mos 11:29. **23:1 Sara blev hundra-tjugosju år** Kanske 2156-2029 f Kr. **23:3 hetiterna** Folk som expanderade från nuvarande Turkiet under patriarktiden. Hetiterna som Abraham mötte var bofasta i Kanaans land (jfr 10:15, 26:34, 28:8), som ibland i assyriska och babyloniska texter kallades ”Hattis land”. **23:4** Hebr 11:13. **23:15 fyrahundra siklar silver** Drygt 4 kg eller fyrtio årslöner, ett högt pris (jfr Jer 32:9). **23:16 gångbart i handel** Kan också syfta på ett korrekt sikelmått (5 Mos 25:15). **23:19** 1 Mos 25:9f, 35:27f, 47:29f, 50:13, Apg 7:16.

²⁰ Marken och grottan som fanns där överläts så av hetiterna till Abraham som egen gravplats.

24

Rebecka blir Isaks hustru

¹ Abraham var nu gammal och hade nått hög ålder, och HERREN hade välsignat honom i allt.

² Då sade Abraham till den äldste tjänaren i sitt hus, den som hade ansvar för allt som Abraham ägde: "Lägg din hand under min höft.

³ Lova mig med ed vid HERREN, himlens Gud och jordens Gud, att du inte tar en hustru åt min son från döttrarna till kananeerna som jag bor ibland,

⁴ utan att du går till mitt land och min släkt och där tar en hustru åt min son Isak."

⁵ Tjänaren sade till honom: "Men om kvinnan inte vill följa med mig till det här landet, ska jag då föra din son tillbaka till det land som du har kommit ifrån?"

⁶ Abraham svarade honom: "Se till att du inte för min son tillbaka dit.

⁷ HERREN, himlens Gud som har tagit mig från min fars hus och från det land där jag föddes, han som har talat till mig och gett mig sin ed och sagt: 'Åt dina efterkommande ska jag ge detta land', han ska sända sin ängel framför dig, så att du kan hämta en hustru åt min son därifrån.

⁸ Men om kvinnan inte vill följa med dig, är du fri från denna ed till mig. För bara inte min son tillbaka dit!"

⁹ Då lade tjänaren sin hand under sin herre Abrahams höft och lovade honom detta med ed.

¹⁰ Tjänaren tog sedan tio av sin herres kameler och gav sig i väg med alla slags dyrbara gåvor från sin herre. Han styrde sin färd mot Nahors stad i Aram-Naharajim.

¹¹ Där lät han kamelerna lägga sig ner vid en vattenbrunn utanför staden. Det var nu kväll, den tid då kvinnorna brukade komma ut och hämta vatten.

¹² Och han bad: "HERRE, min herre Abrahams Gud, låt mig få framgång i dag och visa nåd mot min herre Abraham.

¹³ Jag står här vid vattenkällan, och stadens döttrar kommer hit för att hämta vatten.

¹⁴ Om jag ber en flicka: Räck mig din kruka så att jag får dricka, och hon svarar: Drick! Jag ger vatten åt dina kameler också, låt henne då vara den du har bestämt åt din tjänare Isak. På så sätt ska jag veta att du har visat godhet mot min herre."

¹⁵ Och det blev så att innan han hade slutat tala, se, då kom Rebecka ut med sin kruka på axeln. Hon var dotter till Betuel som var son till Milka, Abrahams bror Nahors hustru.

¹⁶ Det var en mycket vacker flicka, en ung kvinna som inte haft någon man. Hon gick ner till källan och fyllde sin kruka och steg sedan upp igen.

¹⁷ Då sprang tjänaren emot henne och sade: "Låt mig få dricka lite vatten ur din kruka."

¹⁸ "Drick, min herre", svarade hon, tog snabbt ner krukan i handen och gav honom att dricka.

¹⁹ När hon hade gett honom att dricka sade hon: "Jag ska ösa upp vatten åt dina kameler också, tills de alla har fått dricka."

24:2 1 Mos 15:2. **24:2 den äldste tjänaren** Kanske Elieser ("Gud är min hjälp"), Abrahams tidigare arvinge (15:2). **24:2 under min höft** Symbolisk gest: eden gäller ättens fortlevnad. **24:7** 1 Mos 12:7, 13:15, 15:7, 18. **24:10** 1 Mos 11:29, 31. **24:10 kameler** Kamelen tåmjdes i nuvarande Turkmenistan under 2000-talet f Kr och spred sig västerut. Den omnämns i flera mesopotamiska texter från ca 1700-talet f Kr. **24:10 Aram-Naharajim** Betyder "Aram med de två floderna", område i östra Syrien mellan Eufrat och Tigris (eller bifloden Habur). Här, nästan 100 mil från Beer-Sheba, låg Nahors stad Harran (11:27f). **24:15** 1 Mos 22:23, Jes 65:24. **24:15 Rebecka** Hebr. *rivká* är besläktat med ord för "ko" eller "gödkalv". **24:16 hade haft någon man** Ordagrant: "känt".

20 Hon skyndade sig att tömma sin kruka i vattenhon och sprang sedan tillbaka till brunnen för att ösa upp vatten. Hon öste så upp vatten åt alla hans kameler.

21 Mannen iakttog henne under tystnad, för han ville veta om HERREN hade gjort hans resa framgångsrik eller inte.

22 När alla kamelerna hade druckit tog mannen fram en näsring av guld som vägde en halv sikel och två guldarmband som vägde tio siklar,

23 och han frågade: "Vems dotter är du? Berätta. Finns det plats för oss i din fars hus över natten?"

24 Hon svarade honom: "Jag är dotter till Betuel, Milkas son som hon födde åt Nahor."

25 Och hon fortsatte: "Vi har gott om halm och foder, och även plats där du kan övernatta."

26 Då böjde mannen sig ner och tillbad HERREN

27 och sade: "Lovad är HERREN, min herre Abrahams Gud, som inte har tagit sin nåd och trofasthet från min herre! HERREN har lett mig på vägen hem till min herres släkt."

28 Och flickan sprang hem och berättade alltsammans.

29 Rebecka hade en bror som hette Laban. Han sprang i väg till mannen vid källan.

30 Han hade nämligen sett näsringen och armbanden som hans syster bar, och när han hörde sin syster berätta vad mannen sagt till henne gick han ut till mannen som stod hos kamelerna vid källan.

31 Han sade: "Kom in, du HERRENS välsignade! Varför står du härute? Jag har gjort huset i ordning och det finns plats för kamelerna."

32 Så kom mannen till hennes hem, och man lastade av kamelerna och tog fram halm och foder åt dem och vatten till att tvätta hans och hans följeslagares fötter.

33 Man satte fram mat åt honom, men han sade: "Jag vill inte äta förrän jag har framfört mitt ärende." Laban sade: "Säg det!"

34 Då sade han: "Jag är Abrahams tjänare.

35 HERREN har välsignat min herre rikligt, och han har blivit en mäktig man. Han har gett honom får och kor, silver och guld, tjänare och tjänarinnor, kameler och åsnor.

36 Min herres hustru Sara har fött min herre en son på sin ålderdom, och honom har han gett allt han äger.

37 Nu har min herre bundit mig med ed och sagt: Du får inte ta en hustru åt min son bland döttrarna till kananeerna i landet där jag bor,

38 utan du ska gå till min fars hus och min släkt och där hämta en hustru åt min son.

39 Då sade jag till min herre: Men om kvinnan inte vill följa med mig?

40 Han svarade: HERREN, som jag har vandrat inför, ska sända sin ängel med dig. Han ska göra din resa framgångsrik, så att du kan hämta en hustru åt min son från min släkt, från min fars hus.

41 Först när du kommer till min släkt blir du löst från eden. Även om de vägrar att ge henne åt dig är du fri från eden till mig.

42 Så kom jag i dag till källan, och jag sade: HERRE, min herre Abrahams Gud, om du vill, låt den resa jag gör bli framgångsrik!

43 Jag står nu här vid vattenkällan. Om det kommer en ung kvinna för att hämta vatten och jag säger till henne: Låt mig få dricka lite vatten ur din kruka,

44 och hon svarar mig: Drick du, jag öser upp åt dina kameler också, låt det då vara den kvinna som HERREN har utsett åt min herres son.

45 Innan jag hade slutat att säga så för mig själv, kom Rebecka ut med sin kruka på axeln och gick ner till källan för att hämta vatten. Då sade jag till henne: Låt mig få dricka!

⁴⁶ Hon lyfte snabbt ner sin kruka från axeln och sade: Drick, och jag ska ge dina kameler vatten också. Då drack jag, och hon gav kamelerna vatten också.

⁴⁷ Så jag frågade henne: Vems dotter är du? Hon svarade: Jag är dotter till Betuel, Nahors son, som föddes åt honom av Milka.

Då satte jag ringen i hennes näsa och armbanden på hennes armar.

⁴⁸ Sedan böjde jag mig ner och tillbad HERREN och lovade HERREN, min herre Abrahams Gud, som hade fört mig på rätt väg för att få en dotter från min herres släkt åt hans son.

⁴⁹ Om ni vill visa min herre kärlek och trofasthet så säg mig det. Om inte, så säg mig det, så att jag kan vända mig åt något annat håll, höger eller vänster.”

⁵⁰ Då sade Laban och Betuel: ”Detta är från HERREN. Vi kan inte säga någonting till dig, varken ont eller gott.

⁵¹ Se, där står Rebecka framför dig. Ta med henne och gå, så att hon kan bli hustru åt din herres son som HERREN har sagt.”

⁵² När Abrahams tjänare hörde det, föll han ner på marken inför HERREN.

⁵³ Sedan tog tjänaren fram silversmycken, guldsmycken och kläder och gav till Rebecka. Han gav också hennes bror och mor dyrbara gåvor.

⁵⁴ Och han och hans följeslagare åt och drack och stannade sedan över natten.

Men på morgonen när de hade stigit upp, sade han: ”Låt mig nu fara till min herre.”

⁵⁵ Men både Rebeckas bror och hennes mor sade: ”Låt flickan stanna hos oss några dagar, tio eller så. Sedan kan du fara.”

⁵⁶ Men han svarade dem: ”Håll mig inte kvar när HERREN nu har gjort min resa framgångsrik. Låt mig gå. Jag vill resa hem till min herre.”

⁵⁷ Då sade de: ”Vi kallar hit flickan och frågar henne själv.”

⁵⁸ De kallade till sig Rebecka och frågade henne: ”Vill du följa med den här mannen?” Hon svarade: ”Ja.”

⁵⁹ Då lät de sin syster Rebecka och hennes amma resa med Abrahams tjänare och hans män.

⁶⁰ Och de välsignade Rebecka och sade till henne:

”Av dig, vår syster, ska komma
tusen gånger tiotusen.
Din avkomma ska inta
sina fienders portar!”

⁶¹ Så bröt Rebecka upp med sina tjänsteflickor. De red på kamelerna och följde med mannen. Och tjänaren tog med sig Rebecka och reste sin väg.

⁶² Isak hade just kommit tillbaka från Beer-Lahaj-Roi, för han bodde i Negev.

⁶³ Mot kvällen när han gick och funderade ute på fältet, såg han upp och fick se kameler komma.

⁶⁴ När Rebecka lyfte blicken fick hon se Isak. Hon steg ner från kamelen

⁶⁵ och frågade tjänaren: ”Vem är den mannen som kommer emot oss på fältet?” Tjänaren svarade ”Det är min herre.” Då tog hon sin slöja och dolde sig.

⁶⁶ Tjänaren berättade för Isak om allt han hade gjort.

⁶⁷ Sedan förde Isak in henne i sin mor Saras tält, och han tog Rebecka till sig. Hon blev hans hustru och han älskade henne. Så blev Isak tröstad i sorgen efter sin mor.

24:59 1 Mos 35:8. **24:60** 1 Mos 22:17. **24:62** 1 Mos 16:14, 25:11. **24:65 slöja** En brud bar slöja (jfr 38:14), men gifta kvinnor gick troligen obeslöjade under patriarktiden (t ex på gravmålningarna i egyptiska Beni Hasan). **24:67** 1 Mos 25:20.

25

Abrahams söner med Ketura

- ¹ Abraham tog sig åter en hustru, och hon hette Ketura.
² Hon födde åt honom Simran, Jokshan, Medan, Midjan, Jishbak och Shua.
³ Jokshan blev far till Saba och Dedan, och Dedans söner var ashureerna, letusheerna och leummeerna.
⁴ Midjans söner var Efa, Efer, Henok, Abida och Eldaa. Alla dessa var Keturas söner.
⁵ Och Abraham gav allt han ägde till Isak.
⁶ Men åt sönerna till sina bihustrur gav han gåvor, och medan han ännu levde sände han bort dem från sin son Isak, österut till Österlandet.

Abraham dör och blir begravd

- ⁷ Abrahams ålder blev hundrasjuttiofem år.
⁸ Sedan gav han upp andan och dog i en god ålder, gammal och mätt på livet, och samlades till sitt folk.
⁹ Hans söner Isak och Ismael begravde honom i grottan i Makpela mitt emot Mamre, på marken som tillhört hetiten Efron, Sohars son.
¹⁰ Där på den mark som Abraham hade köpt av hetiterna begravdes Abraham och hans hustru Sara.
¹¹ Efter Abrahams död välsignade Gud hans son Isak. Och Isak bosatte sig vid Beer-Lahaj-Roi.

VII. ISMAELS FORTSATTA HISTORIA 25:12-18

Ismaels släkttavla

- ¹² Detta är Ismaels, Abrahams sons, fortsatta historia. Han föddes åt Abraham av Hagar, Saras egyptiska slavinna.
¹³ Och detta är namnen på Ismaels söner i den ordning de föddes: Nebajot, Ismaels förstfödde, vidare Kedar, Adbeel, Mibsam,
¹⁴ Mishma, Duma och Massa,
¹⁵ Hadad och Tema, Jetur, Nafish och Kedma.
¹⁶ Dessa var Ismaels söner och detta var sönerns namn i deras byar och tätläger, tolv furstar för deras stammar.
¹⁷ Ismaels ålder blev hundratrettiosju år. Därefter gav han upp andan och dog och samlades till sitt folk.
¹⁸ Hans ättlingar bodde i områdena från Havila ända till Shur öster om Egypten, där vägen går mot Assyrien. De slog sig ner mitt emot alla sina bröder.

VIII. ISAKS FORTSATTA HISTORIA 25:19-35:29

Esaus och Jakobs födelse

- ¹⁹ Detta är Isaks, Abrahams sons, fortsatta historia. Abraham blev far till Isak,
²⁰ och Isak var fyrtio år gammal när han tog Rebecka till hustru, dotter till aramén Betuel från Paddan-Aram och syster till aramén Laban.
²¹ Isak bad till HERREN för sin hustru Rebecka, eftersom hon inte kunde få barn. Och HERREN bönhörde honom så att hans hustru Rebecka blev havande.

25:2 Simran etc Sönernas namn förknippas med arabiska stammar (jfr vers 6). Den mest kända är Midjan, som kom att ta emot Mose (2 Mos 2) men längre fram stred mot Israel (4 Mos 22-31, Dom 6-8). **25:3 leummeerna** Annan översättning: "folken". **25:5** 1 Mos 24:36. **25:7 Abrahams ålder blev hundrasjuttiofem år** Kanske 2166-1991 f Kr. **25:10** 1 Mos 23:3f. **25:11** 1 Mos 16:14, 24:62. **25:12** 1 Krön 1:29f. **25:13** 1 Mos 17:20. **25:13 Nebajot etc** Även Ismaels söner kom att grunda arabstammar. Den kanske mest kända är Kedar (Jes 21:16, 60:7, Jer 49:8f). Nebajot kan möjligen kopplas till nabateerna (se not till 2 Kor 11:32). **25:17 Ismaels ålder blev hundratrettiosju år** Kanske 2080-1943 f Kr. **25:18** 1 Mos 16:12. **25:18 från Havila ända till Shur** Från Saudiarabien till norra Sinai. **25:18 mitt emot** Ordagrant: "framför ansiktet på". Annan översättning: "öster om". **25:19** Matt 1:2f. **25:20 Isak var fyrtio år** Kanske 2026 f Kr.

²² Men barnen bråkade mycket med varandra i hennes moderliv. Då sade hon: "Om det blir så här, varför drabbar det mig?" Och hon gick för att fråga HERREN.

²³ HERREN svarade henne:

"Två folk finns i ditt moderliv,
två folkstammar
ska gå skilda vägar ur ditt sköte.
Det ena folket ska bli
starkare än det andra,
och den äldre ska tjäna den yngre."

²⁴ När tiden var inne för henne att föda, se, då fanns det tvillingar i hennes moderliv.

²⁵ Den som kom fram först var rödhårig och hade som en hårmantel över hela kroppen. De gav honom namnet Esau.

²⁶ Sedan kom hans bror fram, och hans hand höll om Esaus häl. Därför fick han namnet Jakob. Isak var sextio år när de föddes.

Esau säljer sin förstfödslov

²⁷ Pojkarna växte upp, och Esau blev en skicklig jägare som höll till ute i markerna. Jakob däremot blev en stillsam man som höll till vid tälten.

²⁸ Isak älskade Esau eftersom han hade smak för vilt. Men Rebecka älskade Jakob.

²⁹ En gång när Jakob höll på att koka soppa, kom Esau hem från marken, alldeles utmattad.

³⁰ Han sade till Jakob: "Låt mig få äta av det röda, det röda där, för jag är helt utmattad." Därav fick han namnet Edom.

³¹ Men Jakob sade: "Sälj först din förstfödslov till mig."

³² Esau svarade: "Jag håller ju på att dö. Vad ska jag då med förstfödsloven till?"

³³ Jakob sade: "Ge mig din ed på det först." Han gav honom sin ed och sålde sin förstfödslov till Jakob.

³⁴ Och Jakob gav honom bröd och linsoppa. Han åt och drack, reste sig och gick. Så lite värdesatte Esau sin förstfödslov.

26

Isak i Gerar

¹ Det blev svält i landet igen, efter den första svältperioden som hade inträffat på Abrahams tid. Isak begav sig då till filisteernas kung Abimelek i Gerar.

² Där uppenbarade HERREN sig för honom och sade: "Dra inte ner till Egypten utan bo kvar i det land som jag säger dig.

³ Stanna som främling här i landet. Jag ska vara med dig och välsigna dig, för jag ska ge dig och dina efterkommande alla dessa landområden, och jag ska hålla den ed som jag gett din far Abraham.

⁴ Jag ska göra dina efterkommande talrika som stjärnorna på himlen, och jag ska ge dina efterkommande alla dessa landområden. Och i din avkomma ska jordens alla folk bli välsignade,

25:22 varför drabbar det mig? Annan översättning: "varför lever jag då?" (jfr 27:46). **25:23** 1 Mos 27:29, 2 Sam 8:14, Mal 1:2. **25:23 den äldre ska tjäna den yngre** Citeras av Paulus i Rom 9:12. **25:25 Esau** Betyder "hårig". **25:26** Hos 12:3. **25:26 Jakob** Betyder "den som håller i hälen", men även "den som bedrar". **25:26 Isak var sextio år** Kanske 2006 f Kr (jfr 47:28 med not). **25:30 Edom** Betyder "röd". **25:31 förstfödslov** Den äldste sonen fick en dubbel andel vid arvskiftet och tog över ledarskapet för klanen. **25:33** 1 Mos 27:36, Hebr 12:16. **26:1** 1 Mos 12:10. **26:1 på Abrahams tid** Isak upprepar sin fars handlingssätt (12:10f, 20:1f). **26:1 Abimelek** Sannolikt son eller sonson till den Abimelek som nämns i 1 Mos 20:2. **26:4** 1 Mos 12:3, 13:15, 18:18, 22:18, 28:14. **26:4 välsignade** Här upprepas löftet till Isak om frälsning för alla folk (jfr 12:3, 22:18).

⁵ eftersom Abraham lyssnade till min röst och tog vara på det jag förordnat: mina befallningar, föreskrifter och lagar.”

⁶ Så stannade Isak i Gerar.

⁷ När männen på orten frågade om hans hustru, sade han: ”Hon är min syster”, för han var rädd för att säga: ”min hustru”. Han tänkte: ”Männen här på platsen kan slå ihjäl mig för Rebeckas skull, eftersom hon är så vacker.”

⁸ Men när han hade varit där en längre tid, hände det att filisteernas kung Abimelek tittade ut genom fönstret och fick se Isak kela med sin hustru Rebecka.

⁹ Abimelek kallade till sig Isak och sade: ”Hon är ju din hustru! Hur kunde du säga att hon är din syster?” Isak svarade honom: ”Jag tänkte att jag annars kunde bli dödad för hennes skull.”

¹⁰ Då sade Abimelek: ”Vad har du gjort mot oss? Hur lätt kunde inte någon i vårt folk ha legat med din hustru? Och då hade du dragit skuld över oss.”

¹¹ Sedan befallde Abimelek hela folket: ”Den som rör den här mannen eller hans hustru ska straffas med döden.”

¹² Isak sådde där i landet och fick det året hundrafalt, för HERREN välsignade honom.

¹³ Han blev en mäktig man, och hans egendom växte mer och mer. Till slut var han mycket rik.

¹⁴ Han ägde så mycket får och kor och hade så många tjänare att filisteerna blev avundsjuka på honom.

¹⁵ Alla brunnar som hans fars tjänare hade grävt medan hans far Abraham levde, fyllde filisteerna igen med jord.

¹⁶ Abimelek sade till Isak: ”Flytta bort från oss! Du har blivit alldeles för mäktig för oss.”

¹⁷ Då flyttade Isak därifrån och slog sig ner i Gerars dalgång och bodde där.

¹⁸ Isak grävde på nytt fram de vattenbrunnar som hade grävts på hans far Abrahams tid men fyllts igen av filisteerna efter Abrahams död. Och han gav dem samma namn som hans far hade gett dem.

¹⁹ När Isaks tjänare grävde i dalen, fann de en källa med rinnande vatten.

²⁰ Herdarna från Gerar började då tvista med Isaks herdar och sade: ”Vattnet är vårt!” Därför gav han brunnen namnet Esek, eftersom de hade grälat med honom.

²¹ Därefter grävde Isaks tjänare en annan brunn, men de började tvista om den också. Då gav han den namnet Sitna.

²² Sedan bröt han upp därifrån och grävde ännu en brunn. Den tvistade de inte om. Därför gav han den namnet Rehobot och sade: ”Nu har HERREN gett oss utrymme så att vi kan växa här i landet.”

²³ Därifrån drog Isak upp till Beer-Sheba.

²⁴ Den natten uppenbarade sig HERREN för honom och sade: ”Jag är din far Abrahams Gud. Var inte rädd! Jag är med dig, och jag ska välsigna dig och göra din avkomma talrik för min tjänare Abrahams skull”.

²⁵ Då byggde han ett altare där och åkallade HERRENS namn och slog upp sitt tält. Och Isaks tjänare grävde där en brunn.

Isak och Abimelek sluter förbund

26:7 1 Mos 12:13f, 20:2f. **26:11** Ps 105:15. **26:12 hundrafalt** En övernaturligt rik skörd (citeras av Jesus i Matt 13:8). I förmodern tid har svenska skördar normalt gett mindre än tiofalt jämfört med utsädet. **26:15** 1 Mos 21:15. **26:17 Gerars dalgång** Torr flodbädd öster om Gerar mot Beer-Sheba (vers 23), Isaks tidigare boplatz (jfr 22:19). **26:19 rinnande vatten** Ordagrant: ”levande vatten” (jfr Jer 2:13, Joh 4:10, 7:38). **26:20 gav ... namnet** Anspråk på äganderätt. De tre namnen betyder ”gräl”, ”strid” och ”utrymme”. **26:22 växa** Ordagrant: ”vara fruktsamma” (jfr 1:28, 17:6). **26:24** 1 Mos 12:2, 15:1, 17:7, 2 Mos 3:6. **26:25** 1 Mos 12:8.

²⁶ Abimelek kom till honom från Gerar tillsammans med sin vän Ahussat och sin befälhavare Pikol.

²⁷ Men Isak sade till dem: "Varför kommer ni till mig, ni som hatade mig och drev bort mig från er?"

²⁸ De svarade: "Vi har tydligt sett att HERREN är med dig. Därför tänkte vi att vi borde ge varandra en ed och sluta förbund:

²⁹ Du ska inte göra oss något ont, liksom vi inte har ofredat dig utan bara gjort dig gott och låtit dig gå i frid. Du är nu välsignad av HERREN."

³⁰ Då ordnade Isak en festmåltid för dem, och de åt och drack.

³¹ De steg upp tidigt nästa morgon och svor varandra eden. Sedan sände Isak i väg dem, och de gick ifrån honom i frid.

³² Samma dag kom Isaks tjänare och berättade för honom om brunnen som de grävt och sade till honom: "Vi har funnit vatten."

³³ Och han kallade den Shiba. Därför heter staden Beer-Sheba än i dag.

Esaus hustrur

³⁴ När Esau var fyrtio år tog han till hustrur Judit, dotter till hetiten Beer, och Basemat, dotter till hetiten Elon.

³⁵ Men de blev en hjärtesorg för Isak och Rebecka.

27

Isak välsignar Jakob

¹ När Isak hade blivit gammal och hans ögon var så svaga att han inte kunde se, kallade han till sig sin äldste son Esau och sade till honom: "Min son." Han svarade honom: "Jag är här."

² Då sade han: "Jag är gammal och vet inte när jag ska dö.

³ Ta därför dina jaktredskap, ditt koger och din båge, och gå ut i markerna och skjut något vilt åt mig.

⁴ Laga sedan åt mig något gott som jag tycker om och bär in det till mig, så att jag får äta och sedan välsigna dig innan jag dör."

⁵ Rebecka hörde vad Isak sade till sin son Esau. När Esau gick ut i markerna för att skjuta något vilt att ta hem,

⁶ sade Rebecka till sin son Jakob: "Lyssna! Jag hörde din far säga till din bror Esau:

⁷ Skaffa något vilt och laga åt mig något gott som jag kan äta. Sedan ska jag välsigna dig inför HERREN innan jag dör.

⁸ Hör nu på mig, min son, och gör som jag säger.

⁹ Gå till hjorden och hämta två fina killingar, så ska jag laga något gott av dem åt din far, något som han tycker om.

¹⁰ Den ska du bära in till din far så att han får äta den och sedan välsigna dig innan han dör."

¹¹ Men Jakob sade till sin mor Rebecka: "Min bror Esau är ju hårig, och jag är slät.

¹² Tänk om far rör vid mig? Då blir jag en bedragare i hans ögon och drar förbannelse över mig i stället för välsignelse."

¹³ Men hans mor sade till honom: "Den förbannelsen får komma över mig, min son. Hör bara vad jag säger och gå och hämta killingarna åt mig."

¹⁴ Då gick han och hämtade dem och tog dem till sin mor, och hon lagade en god rätt som hans far tyckte om.

15 Sedan tog Rebecka fram sin äldste son Esaus högtidskläder, som hon hade inne hos sig, och satte dem på sin yngste son Jakob.

16 Med skinnen från killingarna täckte hon över hans händer och den bara delen av hans hals.

17 Sedan gav hon sin son Jakob den goda rätten och brödet som hon hade gjort i ordning.

18 Han gick in till sin far och sade: "Far." Han svarade: "Vad vill du? Vem är du, min son?"

19 Jakob sade till sin far: "Jag är Esau, din förstfödde. Jag har gjort som du sade till mig. Sätt dig upp och ät av mitt vilt, så att du kan välsigna mig."

20 Men Isak sade till sin son: "Hur kunde du finna det så snart, min son?" Han svarade: "HERREN din Gud sände det i min väg."

21 Då sade Isak till Jakob: "Kom hit, min son, och låt mig få röra vid dig och känna om du är min son Esau eller inte."

22 Jakob gick då fram till sin far Isak, och han rörde vid honom och sade: "Rösten är Jakobs, men händerna är Esaus."

23 Han kände inte igen honom, för händerna var håriga som hans bror Esaus händer. Han tänkte nu välsigna honom,

24 men så frågade han: "Är du verkligen min son Esau?" Han svarade: "Ja."

25 Då sade han: "Bär hit maten, min son, så att jag kan äta av viltet och välsigna dig."

Jakob bar fram den till honom och han åt. Och han räckte honom vin och han drack.

26 Sedan sade hans far Isak till honom: "Kom hit och kyss mig, min son."

27 När han då gick fram och kysste honom, kände han lukten av hans kläder. Han välsignade honom och sade:

"Doften av min son
är som doften av en mark
som HERREN har välsignat.

28 Gud ska ge dig av himlens dagg
och av jordens fruktbarhet,
säd och vin i riklig mängd.

29 Folk ska tjäna dig
och folkslag falla ner för dig.
Var en herre över dina bröder,
din mors söner
ska falla ner för dig.
Förbannad den som förbannar dig
och välsignad
den som välsignar dig!"

Esau ber om Isaks välsignelse

30 När Isak hade gett Jakob sin välsignelse och Jakob just hade gått ut från honom, kom hans bror Esau hem från jakten.

31 Också han lagade en god rätt och bar in den till sin far och sade: "Nu kan far sätta sig upp och äta av sin sons vilt och sedan välsigna honom."

32 Hans far Isak frågade honom: "Vem är du?" Han svarade: "Jag är Esau, din förstfödde."

33 Då blev Isak mycket förskräckt och sade: "Vem var då jägaren som kom med sitt vilt till mig? Jag åt av allt innan du kom och jag välsignade honom. Välsignad kommer han också att bli."

³⁴ När Esau hörde vad hans far sade, ropade han högt och bittert: "Far, välsigna mig också!"

³⁵ Men han svarade: "Din bror kom med svek och tog din välsignelse."

³⁶ Då sade Esau: "Heter han inte Jakob! Och nu har han bedragit mig två gånger! Han tog min förstfödsrätt och nu tog han min välsignelse också."

Och han frågade: "Har du ingen välsignelse kvar för mig?"

³⁷ Isak sade då till Esau: "Se, jag har satt honom till herre över dig och gett honom alla hans bröder till tjänare, och försett honom med säd och vin. Vad ska jag då göra för dig, min son?"

³⁸ Esau sade till sin far: "Var det den enda välsignelse du hade, far? Välsigna mig också, far!" Och han började storgråta.

³⁹ Då svarade hans far Isak honom:

"Se, fjärran från jordens fruktbarhet
ska din boning vara,
och utan dagg från himlen där ovan.

⁴⁰ Av ditt svärd ska du leva
och din bror ska du tjäna.
Men när du blir rastlös
ska du slita hans ok
från din nacke."

Jakob flyr till Harran

⁴¹ Esau fylldes av hat mot Jakob på grund av välsignelsen som hans far hade gett Jakob. Han sade till sig själv: "Snart kommer tiden då vi ska sörja vår far. Då ska jag döda min bror Jakob."

⁴² När det berättades för Rebecka vad hennes äldre son Esau hade sagt, skickade hon efter sin yngre son Jakob och sade till honom: "Din bror Esau tänker hämnas på dig och döda dig."

⁴³ Så lyssna nu, min son, på mig! Fly till min bror Laban i Harran

⁴⁴ och stanna hos honom en tid tills din brors vrede har lagt sig.

⁴⁵ När din bror inte är arg på dig längre och han har glömt vad du gjort mot honom, då ska jag skicka bud och hämta dig därifrån. Varför skulle jag mista er båda på en och samma dag?"

⁴⁶ Sedan sade Rebecka till Isak: "Jag är trött på livet på grund av de hetitiska kvinnorna. Om Jakob tar sig en hustru bland landets kvinnor, en hetitiska som dessa, vad ska jag då leva för?"

28

¹ Då kallade Isak till sig Jakob och välsignade honom och sade till honom: "Du ska inte ta någon av Kanaans döttrar till hustru.

² Bryt upp och bege dig till Paddan-Aram, till din morfar Betuels hus. Ta dig en hustru därifrån, någon av döttrarna till din morbror Laban.

27:36 1 Mos 25:31f. **27:36 Heter han inte Jakob!** Namnet betyder "bedrar" (jfr 25:26 med not). **27:38** Hebr 12:17.
27:40 2 Kung 8:20f. **27:40 blir rastlös** Annan översättning: "gör dig fri". **27:40 ok** Arbetssele av trä, en vanlig bild för underordning (jfr 1 Kung 12:4, Jes 9:4). **27:43** 1 Mos 24:29. **27:45** 1 Mos 9:6. **27:45 mista er båda** Den ene genom mord, den andre genom det påföljande straffet: döden (9:6) eller förvisning (4:12). Jfr 2 Sam 14:6f. **27:46** 1 Mos 26:34f. **27:46 de hetitiska kvinnorna** T ex Esaus två hustrur (26:34). Blandäktenskap med hedningar var ett hot mot tron på Abrahams Gud (24:3, 28:6, 2 Mos 34:16, 4 Mos 25, 5 Mos 7:3f). **28:2** Hos 12:12. **28:2 Paddan-Aram** Syftar troligen på Harran i Aram-Naharajim (24:10 med not), en månads vandring norrut från Kanaans land. Både *padanu* och *harranu* är akkadiska för "väg".

³ Gud den Allsmäktige ska välsigna dig och göra dig fruktsam och föröka dig så att du blir många folk.

⁴ Han ska ge Abrahams välsignelse åt dig och dina efterkommande, så att du får inta det land som Gud gav åt Abraham, det land där du nu bor som främling.”

⁵ Så sände Isak i väg Jakob, och han begav sig till Paddan-Aram, till aramén Laban, som var son till Betuel och bror till Rebecka, Jakobs och Esaus mor.

Esau tar sig en hustru till

⁶ Esau såg att Isak hade välsignat Jakob och sänt honom till Paddan-Aram för att hämta en hustru därifrån. Han hade välsignat honom och befallt honom: ”Du ska inte ta en hustru bland Kanaans döttrar.”

⁷ Och Jakob hade lytt sin far och mor och begett sig till Paddan-Aram.

⁸ Då förstod Esau att hans far Isak inte tyckte om kananeiskorna.

⁹ Därför gick han till Ismael och tog Mahalat till hustru, utöver de hustrur han redan hade. Hon var dotter till Ismael, Abrahams son, och syster till Nebajot.

Jakobs dröm i Betel

¹⁰ Jakob lämnade Beer-Sheba och begav sig mot Harran.

¹¹ Han kom till en plats där han måste stanna över natten, eftersom solen hade gått ner. Och han tog en av stenarna på platsen för att ha under huvudet och lade sig att sova.

¹² Då hade han en dröm. Han såg en stege rest på jorden. Den nådde ända upp till himlen, och Guds änglar steg upp och ner på den.

¹³ Och se, HERREN stod ovanför den och sade: ”Jag är HERREN, din far Abrahams Gud och Isaks Gud. Det land där du ligger ska jag ge åt dig och dina efterkommande.

¹⁴ Din avkomma ska bli som stoftet på jorden och du ska utbreda dig åt väster och öster, norr och söder. Genom dig och din avkomma ska jordens alla släkter bli välsignade.

¹⁵ Och se, jag är med dig och ska bevara dig vart du än går, och jag ska föra dig tillbaka till detta land. Jag ska inte överge dig förrän jag har gjort vad jag lovat dig.”

¹⁶ När Jakob vaknade upp ur sömnen, sade han: ”HERREN är verkligen på denna plats och jag visste det inte.”

¹⁷ Han greps av fruktan och sade: ”Hur helig är inte denna plats! Det måste vara Guds boning, här är himlens port.”

¹⁸ Tidigt på morgonen steg Jakob upp, och han tog stenen som han hade vilat sig mot och reste den till en stod och hällde olja över den.

¹⁹ Och han kallade platsen Betel. Tidigare hette denna stad Luz.

²⁰ Jakob gav ett löfte och sade: ”Om Gud är med mig och bevarar mig på denna resa som jag gör och ger mig bröd att äta och kläder att ta på mig,

²¹ och jag kommer tillbaka till min fars hus i frid, då ska HERREN vara min Gud.

²² Och stenen som jag har rest till en stod ska bli ett Guds hus, och av allt som du ger mig ska jag ge dig tionde.”

29

Jakob kommer till Laban

28:4 1 Mos 12:2f, 13:15f. **28:9** 1 Mos 36:3. **28:12** 1 Mos 35:1, 48:3, Joh 1:51. **28:12 stege** Annan översättning: ”trappa” (jfr not till 11:4). **28:12 Guds änglar steg upp och ner** Jesus använder uttrycket om sig själv i Joh 1:51.

28:13 ovanför den Annan översättning: ”vid den” eller ”framför honom”. **28:14** 1 Mos 12:3, 18:18, 22:17f, 26:4.

28:14 välsignade Här upprepas löftet till Jakob om frälsning för alla folk (jfr 12:3, 22:18). **28:15** 1 Mos 31:13, Jes 43:2.

28:17 2 Mos 3:5. **28:18** 1 Mos 31:13, 35:14f. **28:18 reste den till en stod** Till minne av viktig händelse (jfr 31:45, 35:14, 2 Mos 24:4, Jos 4:3f, 24:26).

28:19 1 Mos 12:8, 48:3. **28:19 Betel** Betyder ”Guds hus”. Platsen blev längre fram en viktig helgedom (1 Sam 10:3, 1 Kung 12:29f, Amos 7:10f). Den ligger nästan 10 mil norr om Beer-Sheba. **28:22** 1 Mos 35:7, 3 Mos 27:30f.

¹ Sedan fortsatte Jakob sin färd till Österlandet.

² Där fick han se en brunn på fältet, och vid den låg tre fårhjordar. Ur den brunnen brukade man nämligen ge hjordarna vatten. Stenen som låg över brunns öppning var stor.

³ Därför brukade man först samla alla hjordarna där och sedan rulla bort stenen från öppningen till brunnen och ge fåren vatten. Därefter lade man tillbaka stenen på sin plats över brunns öppning.

⁴ Jakob frågade männen: "Mina bröder, varifrån är ni?" De svarade: "Vi är från Harran."

⁵ Då sade han till dem: "Känner ni Laban, Nahors son?" "Honom känner vi", svarade de.

⁶ Han frågade dem vidare: "Är det väl med honom?" De svarade: "Ja, det är väl. Och där kommer hans dotter Rakel med fåren."

⁷ Jakob sade: "Det är ju fortfarande full dag, det är inte tid än att samla in boskapen. Ge fåren vatten och för dem ut på bete igen."

⁸ Men de svarade: "Vi kan inte göra det förrän alla hjordarna har samlats och de har rullat bort stenen från brunns öppning. Då ger vi fåren vatten."

⁹ Medan han talade med dem kom Rakel dit med sin fars får, för hon brukade vakta dem.

¹⁰ När Jakob fick se sin morbror Labans dotter Rakel komma med Labans får, gick han fram och rullade bort stenen från öppningen till brunnen och gav vatten åt sin morbror Labans får.

¹¹ Och Jakob kysste Rakel och brast i gråt.

¹² Han berättade för Rakel att han var hennes fars släkting och att han var Rebeckas son. Då sprang hon i väg och berättade det för sin far.

¹³ När Laban fick höra om sin systerson Jakob skyndade han sig emot honom, tog honom i famn och kysste honom och förde honom in i sitt hus. Jakob berättade för Laban allt som hade hänt honom.

¹⁴ Och Laban sade till honom: "Du är verkligen av samma kött och blod som jag!" Så stannade han hos honom en månad.

Jakob tar tjänst hos Laban

¹⁵ Laban sade till Jakob: "Du är ju min släkting. Ska du arbeta åt mig för ingenting? Säg mig vad du vill ha i lön."

¹⁶ Laban hade två döttrar. Den äldre hette Lea och den yngre Rakel.

¹⁷ Leas ögon var matta, men Rakel var välväxt och vacker att se på.

¹⁸ Och Jakob älskade Rakel. Därför sade han: "Jag kan arbeta för dig i sju år för Rakel, din yngre dotter."

¹⁹ Laban svarade: "Det är bättre att jag ger henne till dig än till någon annan. Stanna kvar hos mig."

²⁰ Så arbetade Jakob i sju år för Rakel, men för honom var det bara som några dagar eftersom han älskade henne.

²¹ När tiden hade gått sade Jakob till Laban: "Ge mig min hustru, för nu är tiden inne. Låt mig gå in till henne."

²² Då samlade Laban allt folket på orten och ordnade en fest.

29:2 2 Mos 2:15f. **29:2 Stenen** Gömde och skyddade vattenhållet, som var livsviktigt i ökenlandskapet. **29:5** 1 Mos 24:29. **29:5 Nahors son** Egentligen sonson (22:20, 23, 24:29). **29:6 Rakel med fåren** Hebr. *rachél* betyder "färtacka". **29:11 kysste Rakel** Släktingar hälsades med en kindkyss (jfr 27:26, 29:13, Höga V 8:1, 1 Tess 5:26). **29:17 Leas ögon var matta** Hebr. *leá* betyder "matt" (men på arabiska och akkadiska "ko"). Ordet för "matta" (*rachót*) kan också översättas "milda" eller "svaga". **29:18** Hos 12:12. **29:18 arbeta åt dig i sju år** Ett högt pris. Enligt de mesopotamiska Nuzitexterna från 1400-talet f Kr fick brudens familj normalt motsvarande tre-fyra årslöner i brudgåva.

²³ Men när kvällen kom tog han sin dotter Lea och förde henne till honom, och han gick in till henne.

²⁴ Och Laban gav sin slavinna Silpa till tjänsteflicka åt sin dotter Lea.

²⁵ På morgonen fick Jakob se att det var Lea. Då sade han till Laban: "Vad har du gjort mot mig? Var det inte för Rakel jag arbetade hos dig? Varför har du bedragit mig?"

²⁶ Laban svarade: "Här på vår ort brukar man inte ge bort den yngre före den äldre.

²⁷ Fullfölj nu Leas bröllopsvecka. Sedan ska vi ge dig den andra också mot att du arbetar åt mig i sju år till."

²⁸ Jakob gick med på det och fullföljde hennes bröllopsvecka. Sedan gav han honom sin dotter Rakel till hustru.

²⁹ Och Laban gav sin slavinna Bilha till tjänsteflicka åt sin dotter Rakel.

³⁰ Så gick Jakob in till Rakel också, och han älskade Rakel mer än Lea. Sedan arbetade han hos honom i sju år till.

Jakobs barn

³¹ Men när HERREN såg att Lea inte var älskad, gjorde han henne fruktsam medan Rakel var ofruktsam.

³² Lea blev havande och födde en son som hon gav namnet Ruben, för hon sade: "HERREN har sett mitt lidande. Nu kommer min man att älska mig."

³³ Och hon blev havande igen och födde en son. Då sade hon: "HERREN har hört att jag inte är älskad. Därför har han gett mig den också." Och hon gav honom namnet Simeon.

³⁴ Sedan blev hon havande igen och födde en son. Då sade hon: "Nu ska äntligen min man hålla sig till mig. Jag har ju fött honom tre söner." Därför fick han heta Levi.

³⁵ Och hon blev havande igen och födde en son. Då sade hon: "Nu vill jag tacka HERREN." Därför gav hon honom namnet Juda. Sedan slutade hon föda.

30

¹ När Rakel såg att hon inte födde några barn åt Jakob, blev hon avundsjuk på sin syster och sade till Jakob: "Skaffa mig barn, annars dör jag."

² Då blev Jakob arg på Rakel och svarade: "Kan jag ersätta Gud? Det är han som har hindrat dig att få barn."

³ Hon sade: "Här är min slavinna Bilha. Gå in till henne, så att hon får föda barn åt mig och jag får avkomma genom henne."

⁴ Så gav hon honom sin slavinna Bilha till hustru, och Jakob gick in till henne.

⁵ Bilha blev havande och födde en son åt Jakob.

⁶ Då sade Rakel: "Gud har skaffat mig rätt. Han har hört min röst och gett mig en son." Därför gav hon honom namnet Dan.

⁷ Och Bilha, Rakels slavinna, blev havande igen och födde en andra son åt Jakob.

⁸ Då sade Rakel: "Guds kamper har jag kämpat med min syster, och jag har vunnit." Och hon gav honom namnet Naftali.

⁹ När Lea såg att hon hade slutat föda barn, tog hon sin slavinna Silpa och gav henne till hustru åt Jakob.

29:25 bedragit En brud var beslöjad (24:65), och vid bröllop dracks ofta rikligt med vin (Joh 2:10), vilket kan ha bidragit till att Jakob inte kände igen Lea. **29:26 inte ge bort den äldre före den yngre** Seden, som skulle se till att samtliga döttrar blev gifta och försörjda, har gällt i området fram till våra dagar. **29:27 bröllopsvecka** Ett bröllop firades ofta i dagarna sju (jfr Dom 14:12 och skapelseveckan i 1 Mos 1). **29:30 Rakel ... Lea** Deras namn används än i dag i judiska välsignelser för kvinnor (jfr Rut 4:11). **29:32 Ruben** Betyder "se, en son" och liknar orden för "han har sett mitt lidande". **29:33 Simeon** Anknyter till det hebreiska ordet för "höra". **29:34 Levi** Anknyter till det hebreiska ordet för "hålla sig till". **29:35 Juda** Anknyter till det hebreiska ordet för "tacka". **30:2** 1 Mos 20:18, 29:31. **30:3** 1 Mos 16:2. **30:6 Dan** Betyder "skaffa rätt". **30:8 Naftali** Betyder "min kamp".

¹⁰ Och Silpa, Leas slavinna, födde en son åt Jakob.

¹¹ Då sade Lea: "Vilken lycka!" Och hon gav honom namnet Gad.

¹² Leas slavinna Silpa födde en andra son åt Jakob.

¹³ Då sade Lea: "Jag är lycklig. Ja, unga kvinnor ska prisa mig lycklig." Och hon gav honom namnet Asher.

¹⁴ En gång under veteskörden gick Ruben ut på marken och fann kärleksäpplen som han tog med till sin mor Lea. Då sade Rakel till Lea: "Ge mig av din sons kärleksäpplen."

¹⁵ Men hon svarade henne: "Är det inte nog att du har tagit min man? Ska du ta min sons kärleksäpplen också?" Rakel sade: "Han får ligga med dig i natt om jag får din sons kärleksäpplen."

¹⁶ När Jakob kom hem från marken på kvällen, gick Lea och mötte honom och sade: "Du ska komma in till mig, för jag har gett min sons kärleksäpplen som lön för dig." Så låg han med henne den natten.

¹⁷ Gud hörde Lea, och hon blev havande och födde en femte son åt Jakob.

¹⁸ Då sade Lea: "Gud har gett mig lön för att jag gav min slavinna åt min man." Och hon gav honom namnet Isaskar.

¹⁹ Lea blev havande igen och födde en sjätte son åt Jakob.

²⁰ Då sade hon: "Gud har gett mig en god gåva. Nu ska min man bo hos mig, eftersom jag har fött sex söner åt honom." Och hon gav honom namnet Sebulon.

²¹ Därefter födde hon en dotter och gav henne namnet Dina.

²² Men Gud tänkte på Rakel. Gud hörde henne och gjorde henne fruktsam.

²³ Och hon blev havande och födde en son. Då sade hon: "Gud har tagit bort min skam."

²⁴ Och hon gav honom namnet Josef och sade: "HERREN ska ge mig en son till."

Jakobs avtal med Laban

²⁵ När Rakel hade fött Josef, sade Jakob till Laban: "Låt mig resa. Jag vill bege mig hem till min bygd och till mitt land.

²⁶ Ge mig mina hustrur och mina barn som jag har arbetat hos dig för, så ger jag mig av. Du vet ju själv hur jag har arbetat för dig."

²⁷ Laban svarade honom: "Låt mig finna nåd för dina ögon. Genom spåtecken förstår jag att HERREN har välsignat mig för din skull."

²⁸ Han tillade: "Bestäm vad du vill ha i lön av mig, så ska jag ge dig det."

²⁹ Jakob sade till honom: "Du vet själv hur jag har arbetat för dig och vad det har blivit av din boskap hos mig.

³⁰ Det lilla du hade innan jag kom har förökats och blivit mycket, för HERREN har välsignat dig var jag än gått fram. Men när ska jag få göra något för mitt eget hus?"

³¹ Han svarade: "Vad ska jag ge dig?"

Jakob sade: "Du ska inte ge mig något alls. Om du gör som jag säger ska jag fortsätta som herde för din hjord och vakta den.

30:11 Vilken lycka Judisk lästradition och Peshitta: "Lyckan kommer". Namnet Gad betyder "lycka". **30:13 Asher** Betyder "lycklig". **30:14 under veteskörden** Vid tiden kring maj-juni. **30:14 kärleksäpplen** Alrunan användes som afrodisiaka (jfr Höga V 7:13) och för fruktsamhet. **30:18 Isaskar** Anknyter till det hebreiska ordet för "lön". **30:20 bo hos mig** Annan översättning (så Septuaginta): "upphöja mig". **30:20 Sebulon** Anknyter till de hebreiska orden för "gåva", "bo" och "upphöja". **30:21 Dina** Kan tolkas som kvinnlig form av Dan, "skaffa rätt" (jfr 34:31). **30:24 Josef** Anknyter till de hebreiska orden för "ta bort" och "ge ytterligare". Barnlöshet ansågs vara ett olyckligt öde (jfr 1 Sam 1:5f, Luk 1:25). **30:25 När Rakel hade fött Josef** Kanske 1915 f Kr (jfr 41:46). **30:26** 1 Mos 31:36f. **30:27 spåtecken** Längre fram förbudet i Mose lag (3 Mos 19:31, 5 Mos 18:10f).

³² Jag vill gå igenom hela din hjord i dag och skilja ut alla spräckliga och brokiga djur – alla mörka djur bland lammen och de brokiga och spräckliga bland getterna. Det ska vara min lön.

³³ När du sedan kommer för att se med egna ögon vad som blivit min lön, då ska min rättfärdighet vara mitt vittne. Alla getter hos mig som inte är spräckliga eller brokiga och alla lamm som inte är mörka ska räknas som stulna.”

³⁴ ”Det är bra”, sade Laban. ”Det får bli som du har sagt.”

³⁵ Samma dag skilde Laban ut de strimmiga och brokiga bockarna och alla spräckliga och brokiga hongetter, alla som det fanns något vitt på, och alla lamm som var mörka. Dessa lämnade han i sina söners vård.

³⁶ Han satte ett avstånd på tre dagsresor mellan sig och Jakob. Och Jakob fick sedan vakta Labans övriga hjord.

³⁷ Men Jakob tog färska käppar av poppel, mandelträd och lönn och gjorde vita ränder på dem genom att skala av barken så att det vita på käpparna syntes.

³⁸ Sedan lade han käpparna som han skalat i rännorna eller vattenhoarna, så att djuren hade dem framför sig när hjordarna kom för att dricka. De brukade para sig när de kom för att dricka.

³⁹ När djuren parade sig vid käpparna blev djurens avkomma strimmig, spräcklig och brokig.

⁴⁰ Sedan förde Jakob lammen åt sidan och ordnade de andra djuren så att de vände huvudena mot det strimmiga och allt det mörka i Labans hjord. Så skaffade han sig egna hjordar som han inte blandade med Labans hjord.

⁴¹ Så ofta de kraftiga djuren skulle para sig, lade Jakob käpparna framför djurens ögon i rännorna så att de parade sig vid käpparna.

⁴² Men när det var svaga djur, lade han inte dit dem. På det sättet fick Laban de svaga djuren och Jakob de kraftiga.

⁴³ Och Jakob blev mycket rik. Han fick mycket småboskap och dessutom slavinnor och slavar, kameler och åsnor.

31

Jakob flyr från Laban

¹ Jakob fick höra hur Labans söner sade: ”Jakob har tagit allt vår far ägde. Han har skaffat sig all den rikedom av det som tillhör vår far.”

² Jakob märkte också att Laban inte såg på honom med samma ögon som förut.

³ Då sade HERREN till Jakob: ”Vänd tillbaka till dina fäders land och till din släkt. Jag är med dig.”

⁴ Och Jakob skickade efter Rakel och Lea och bad dem komma ut på marken till hans hjord,

⁵ och han sade till dem: ”Jag märker att er far inte ser på mig med samma ögon som förut, men min fars Gud har varit med mig.

⁶ Ni vet själva att jag har tjänat er far med all min kraft.

⁷ Ändå har er far lurat mig och ändrat min lön tio gånger, men Gud har inte tillåtit honom att göra mig något ont.

⁸ När han sade: De spräckliga ska vara din lön, då fick hela hjorden spräcklig avkomma. Och när han sade: De strimmiga ska vara din lön, då fick hela hjorden strimmig avkomma.

⁹ Så har Gud tagit er fars boskap och gett den åt mig.

30:32 spräckliga ... brokiga ... mörka djur bland lammen Normalt en mycket liten andel av dåtidens får och getter. En herde fick annars ofta 10-20% av de nyfödda djuren som sin lön. **30:43** 1 Mos13:2, 24:35, Ords 10:22. **31:3** 1 Mos 28:15. **31:7** 1 Mos 29:25, 31:29, Ps 105:14.

10 När parningstiden för småboskapen kom hade jag en dröm. Jag lyfte min blick och fick se att hannarna, som betäckte småboskapen, var strimmiga, spräckliga och fläckiga.

11 Och Guds ängel sade till mig i drömmen: Jakob! Jag svarade: Jag är här.

12 Då sade han: Lyft blicken och se hur alla hannar som betäcker småboskapen är strimmiga, spräckliga och fläckiga. Jag har sett allt som Laban gör mot dig.

13 Jag är Betels Gud. Det var där du smorde en minnessten och gav mig ett löfte. Bryt nu upp och dra ut ur detta land och vänd tillbaka till ditt fosterland.”

14 Då sade Rakel och Lea: ”Har vi kvar någon lott eller arvedel i vår fars egendom?

15 Är vi inte som främlingar för honom? Han har ju sålt oss och sedan gjort slut på det han fick i betalning för oss.

16 Hela den rikedom som Gud har tagit från vår far tillhör oss och våra barn. Gör därför allt vad Gud har sagt till dig.”

17 Jakob bröt då upp och satte sina barn och hustrur på kamelerna

18 och tog med sig all sin boskap och all egendom som han hade samlat, boskapen han hade förvärvat och skaffat sig i Paddan-Aram, och begav sig till sin far Isak i Kanaans land.

19 Men Laban hade gått för att klippa sina får. Då stal Rakel sin fars husgudar.

20 Och Jakob smög sig i väg från aramén Laban utan att låta honom märka att han tänkte fly.

21 Han bröt upp och flydde med allt han hade och gick över floden och ställde sin färd mot Gileads bergsbygd.

Laban förföljer Jakob

22 På tredje dagen fick Laban veta att Jakob hade flytt.

23 Då tog han med sig sina bröder och satte efter honom, och efter sju dagar hann han upp honom i Gileads bergsbygd.

24 Men Gud kom till aramén Laban i en dröm om natten och sade till honom: ”Akta dig för att säga något mot Jakob, gott eller ont.”

25 När Laban hann upp Jakob, hade denne slagit läger på berget. Också Laban och hans män slog läger på Gileads berg.

26 Då sade Laban till Jakob: ”Vad har du gjort? Du smög dig i väg från mig och förde bort mina döttrar likt fångar tagna med svärd.

27 Varför flydde du i hemlighet och rymde från mig? När du inte lät mig veta något kunde jag inte sända i väg dig med jubel och sång, med tamburin och harpa.

28 Du unnade mig inte ens att få kyssa mina barnbarn och mina döttrar. Du har betett dig som en dåre.

29 Jag har makt att göra er illa, men er fars Gud sade till mig i natt: Akta dig för att säga något mot Jakob, gott eller ont.

30 Nu gav du dig i väg för att du längtade hem så mycket. Men varför stal du mina gudar?”

31 Jakob svarade Laban: ”Jag var rädd för dig, för jag tänkte att du skulle ta dina döttrar från mig med våld.

31:13 1 Mos 28:12f, 32:9. **31:15 gjort slut på det han fick** En brudgåva sparades annars normalt som en ekonomisk trygghet ifall dottern skulle bli änka eller frånskild. **31:19** Dom 17:5, 18:14, 17, 1 Sam 19:13, Hos 3:4.

31:19 klippa sina får På våren före lamningen. Klippningen kombinerades med en fest (1 Sam 25:2). **31:19 husgudar** Hebr. *terafim* var statyetter, ofta små (vers 34), som förknippades med familjers folketro och vidskepelse (Sak 10:2). De rensades ut vid omvändelser till Herren (2 Kung 23:24) men är relativt vanliga som arkeologiska fynd.

31:21 floden Dvs Eufrat. **31:23 Gileads bergsbygd** Högplatån öster om floden Jordan, nästan framme i Kanaans land.

³² Men den som du hittar dina gudar hos ska inte få leva. Här inför våra släktingar får du se efter om jag har något hos mig som är ditt, och i så fall ta det." Jakob visste inte att Rakel hade stulit dem.

³³ Laban gick då in i Jakobs tält, och sedan in i Leas tält och de båda slavinnornas tält, men han fann inget. När han hade kommit ut ur Leas tält gick han in i Rakels tält.

³⁴ Men Rakel hade tagit husgudarna och lagt dem i kamelsadeln och satt sig på dem. Laban sökte igenom hela tältet utan att finna dem.

³⁵ Hon sade till sin far: "Bli inte arg på mig, herre, för att jag inte kan resa mig för dig. Jag har det som kvinnor brukar ha." Så sökte han efter husgudarna men kunde inte finna dem.

³⁶ Jakob blev arg och kom i gräl med Laban och sade till honom: "Vad är mitt brott, vad är min synd, eftersom du förföljer mig så våldsamt?"

³⁷ Nu har du letat igenom allt jag äger. Vad har du funnit som tillhör dig? Lägg fram det inför både mina och dina släktingar här så att de får döma mellan oss båda.

³⁸ I tjugo år har jag varit hos dig. Dina tackor och getter har inte fått missfall och jag har inte ätit av baggarna i din hjord.

³⁹ Jag kom aldrig med något ihjälrivet djur till dig, jag var tvungen att ersätta det själv. Du krävde ersättning av mig för det stulna, antingen det stulits på dagen eller på natten.

⁴⁰ Så hade jag det. Om dagen plågades jag av hetta och om natten av köld, och sömnen flydde ifrån mig.

⁴¹ I tjugo år har jag varit hos dig. Jag har tjänat dig i fjorton år för dina båda döttrar och i sex år för din boskap, men du har ändrat min lön tio gånger.

⁴² Hade inte min fars Gud varit med mig – Abrahams Gud som även Isak vördar – så hade du säkert låtit mig gå med tomma händer. Men Gud såg mitt lidande och min möda, och han fällde domen i natt."

Jakob och Laban försonas

⁴³ Laban svarade Jakob: "Döttrarna är mina döttrar, barnen är mina barn och hjordarna är mina hjordar. Allt du ser är mitt. Vad skulle jag kunna göra mot mina döttrar eller mot barnen som de fött?"

⁴⁴ Kom nu, låt oss sluta förbund med varandra. Det ska vara vittne mellan mig och dig."

⁴⁵ Då tog Jakob en sten och reste den till en stod.

⁴⁶ Sedan sade han till sitt folk: "Samla ihop sten." Då tog de stenar och gjorde ett röse och höll en måltid där på röset.

⁴⁷ Laban kallade det Jegar-Sahaduta, men Jakob kallade det Galed.

⁴⁸ Och Laban sade: "Detta röse ska i dag vara vittne mellan mig och dig." Så fick det namnet Galed.

⁴⁹ Men det kallades också Mispä, för han sade: "HERREN ska hålla vakt mellan mig och dig när vi inte längre ser varandra.

⁵⁰ Om du behandlar mina döttrar illa eller tar andra hustrur vid sidan av mina döttrar, ska du komma ihåg att Gud är vittne mellan mig och dig, även om ingen människa är närvarande."

⁵¹ Laban sade vidare till Jakob: "Se detta röse och se denna stod som jag rest mellan mig och dig.

31:35 har det som kvinnor brukar ha Under menstruationen höll sig kvinnor avskilda och skulle inte beröras (se 3 Mos 15:19f). **31:39** 2 Mos 22:12f. **31:39 ersätta** Herden var personligt ansvarig för varje djur (jfr not till Amos 3:12). Villkoren som Jakob beskriver är i linje med samtida mesopotamiska herdeavtal. **31:41 I tjugo år** Kanske 1929-1909 f Kr. **31:47 Jegar-Sahaduta ... Galed** Betyder "edsröse" på hebreiska och arameiska. Jfr Gilead (vers 23). **31:49 Mispä** Betyder "vaktplats" eller "utkik".

⁵² Röset här ska vara ett vittne, och stoden ska vara ett vittne att jag inte ska gå förbi röset mot dig med onda avsikter, och att inte heller du ska gå mot mig förbi röset och stoden.

⁵³ Abrahams och Nahors Gud ska vara domare mellan oss, han som var deras fars Gud.” Och Jakob svor eden vid honom som hans far Isak vördade.

⁵⁴ Sedan offrade Jakob slaktoffer på berget och bjöd in sina släktingar till en måltid. De åt och stannade på berget över natten.

⁵⁵ På morgonen steg Laban upp tidigt, och när han hade kysst sina barnbarn och sina döttrar och välsignat dem, gav han sig i väg och återvände hem.

32

Jakob förbereder mötet med Esau

¹ Och Jakob fortsatte sin färd. Då mötte Guds änglar honom.

² När han såg dem sade han: ”Här är Guds skara.” Och han kallade platsen Mahanajim.

³ Jakob skickade budbärare framför sig till sin bror Esau i Seirs land på Edoms mark

⁴ och befalld dem: ”Så här ska ni säga till min herre Esau: Din tjänare Jakob hälsar: Jag har bott hos Laban och dröjt kvar där ända tills nu.

⁵ Jag har oxar, åsnor, får, tjänare och tjänarinnor, och nu sänder jag bud för att låta min herre veta det, så att jag kan finna nåd för dina ögon.”

⁶ När budbärarna kom tillbaka till Jakob sade de: ”Vi träffade din bror Esau, och han kommer emot dig med fyrahundra man.”

⁷ Jakob blev mycket förskräckt och greps av ångest. Han delade upp sitt folk och fåren, korna och kamelerna i två skaror

⁸ och sade: ”Om Esau överfaller den ena skaran och slår den, så kan den andra komma undan.”

⁹ Och Jakob bad: ”HERRE, min far Abrahams Gud och min far Isaks Gud, HERRE, du som sade till mig: Vänd tillbaka till ditt land och till din släkt så ska jag göra dig gott.

¹⁰ Jag är inte värdig all den nåd och trofasthet som du har visat din tjänare. När jag gick över denna Jordan hade jag inte mer än min stav, och nu har jag blivit två skaror.

¹¹ Rädda mig från min bror Esaus hand, för jag är rädd att han kommer och dödar mig och mödrarna och barnen.

¹² Du har själv sagt: Jag ska göra dig mycket gott och låta dina efterkommande bli som havets sand, omöjliga att räkna.”

¹³ Jakob stannade där den natten. Från sina hjordar tog han ut gåvor till sin bror Esau:

¹⁴ tvåhundra getter och tjugo bockar, tvåhundra tackor och tjugo baggar,

¹⁵ trettio kamelston som gav di och deras föl, fyrtio kor och tio tjurar samt tjugo åsneston med tio föl.

¹⁶ Han lämnade dem i sina tjänares hand, var hjord för sig, och sade: ”Gå framför mig och håll ett avstånd mellan hjordarna.”

¹⁷ Sedan befalld han den som gick först: ”När min bror Esau möter dig och frågar: Vem tillhör du och vart går du, och vem tillhör djuren som du driver framför dig?

¹⁸ så ska du svara: De tillhör din tjänare Jakob. Det är en gåva som han skickar till sin herre Esau, och själv kommer han efter oss.”

31:53 deras fars Gud Tera (11:27, 31) hade tidigare dyrkat avgudar (Jos 24:2). **32:2** 2 Kung 6:17, Ps 34:8. **32:2 Mahanajim** Betyder ”två skaror”. Platsen, som ligger öster om Jordan, blev en centralort under Davids tid (2 Sam 2:8, 17:24). **32:3 budbärare** Hebr. *malachím*, samma ord som översätts ”änglar” i vers 2. **32:3 Seirs land på Edoms mark** Regionen sydöst om Döda havet där Esaus ättlingar blev Edoms folk (jfr 25:20, 36:8). **32:9** 1 Mos 31:13. **32:12** 1 Mos 28:13f.

¹⁹ Han befälde också den andre och den tredje och alla de andra som drev hjordarna: "Som jag har sagt er ska ni säga till Esau, när ni kommer fram till honom.

²⁰ Ni ska också säga: Se, din tjänare Jakob kommer efter oss." Han tänkte nämligen: "Jag vill beveka honom med gåvorna som kommer före mig. Sedan kommer jag själv inför hans ansikte. Kanske tar han då emot mig väl."

²¹ Så kom gåvorna före honom, medan han själv stannade i lägret den natten.

Jakob kämpar vid Jabbok

²² Men Jakob steg upp samma natt och tog sina båda hustrur och sina båda slavinnor och sina elva söner och gick över Jabboks vadställe.

²³ Han tog dem och förde dem över bäckravinen tillsammans med allt annat han ägde.

²⁴ Och Jakob blev ensam kvar.

Då brottades en man med honom ända tills gryningen kom.

²⁵ När han såg att han inte kunde övervinna Jakob, slog han honom på höftleden så att höften gick ur led medan han brottades med honom.

²⁶ Och han sade: "Släpp mig, för gryningen är här." Men Jakob svarade: "Jag släpper dig inte förrän du välsignar mig."

²⁷ Då sade han till honom: "Vad är ditt namn?" Han svarade: "Jakob."

²⁸ Han sade: "Du ska inte längre heta Jakob utan Israel, för du har kämpat med Gud och med människor och segrat."

²⁹ Och Jakob frågade: "Låt mig få veta ditt namn." Han svarade: "Varför frågar du efter mitt namn?" Och han välsignade honom där.

³⁰ Jakob kallade platsen Peniel, för han tänkte: "Jag har sett Gud ansikte mot ansikte, och ändå har mitt liv skonats."

³¹ När han hade kommit förbi Penuel såg han solen gå upp. Och han haltade på höften.

³² Därför äter Israels barn än i dag inte höftsenan som ligger på höftleden, eftersom han slog Jakob på höftleden, på höftsenan.

33

Jakob möter Esau

¹ Jakob lyfte blicken och fick se Esau komma med fyrahundra man. Då fördelade han sina barn på Lea och Rakel och de båda slavinnorna.

² Han lät slavinnorna med deras barn gå främst, Lea med hennes barn efter dem och Rakel med Josef sist.

³ Själv gick han framför dem och bugade sig sju gånger ner till jorden innan han kom fram till sin bror.

⁴ Men Esau sprang emot honom och tog honom i famn, föll honom om halsen och kysste honom. Och de grät.

⁵ När Esau fick se kvinnorna och barnen sade han: "Vilka är de här som du har med dig?" Han svarade: "Det är barnen som Gud har gett din tjänare."

⁶ Då kom slavinnorna fram med sina barn och bugade sig.

⁷ Efter dem kom Lea fram med sina barn och bugade sig. Till sist kom Josef och Rakel fram och bugade sig.

⁸ Esau frågade: "Vad menade du med hela den skaran som jag mötte?" Han svarade: "Jag ville finna nåd för min herres ögon."

32:22 Jabboks vadställe Vattenrik biflod till Jordan, österut i höjd med Shekem. **32:24** Hos 12:3f. **32:28** 1 Mos 35:10, 1 Kung 18:31. **32:28 Israel** Betyder "kämpar med Gud" eller "regerar med Gud". Hos 12:4 förklarar segern som att han "grät och bad om nåd". **32:29** Dom 13:17f. **32:30** 2 Mos 33:20, Dom 6:22f, 13:22. **32:30 Peniel** (även Penuel, vers 31) betyder "Guds ansikte". **33:3 bugade sig sju gånger** En extraordinär ödmjukhet, t ex inför farao i Amarnabreven från 1300-talet f Kr. **33:5** Ps 127:3.

⁹ Men Esau sade: "Jag har nog. Behåll det du har, min bror."

¹⁰ "Nej, jag ber dig", svarade Jakob "om jag har funnit nåd för dina ögon så ta emot gåvan av mig, eftersom jag har fått se ditt ansikte. Det är som om jag såg Guds eget ansikte när du tar emot mig så vänligt.

¹¹ Ta emot gåvan som skickades till dig, för Gud har varit nådig mot mig och jag har allt." Och han bad honom så enträget att Esau tog emot den.

¹² Och Esau sade: "Nu bryter vi upp och drar vidare. Jag går framför dig."

¹³ Men Jakob svarade honom: "Min herre ser själv att barnen är små och att jag har får och kor med mig som ger di. Om man driver dem för hårt en enda dag så dör hela hjorden.

¹⁴ Därför ber jag min herre att gå före sin tjänare, så kommer jag efter i den takt som boskapen framför mig klarar av och som barnen orkar med, tills jag kommer till min herre i Seir."

¹⁵ Då sade Esau: "Låt mig lämna kvar en del av mitt folk hos dig." Men Jakob svarade: "Varför det? Låt mig bara finna nåd för min herres ögon."

¹⁶ Samma dag vände Esau tillbaka och tog vägen till Seir.

¹⁷ Men Jakob begav sig till Suckot och byggde sig där ett hus. Åt sin boskap gjorde han hyddor, och därför fick platsen namnet Suckot.

¹⁸ Och Jakob kom på sin färd från Paddan-Aram välbehållen till staden Shekem i Kanaans land och slog läger utanför staden.

¹⁹ Den mark där han slog upp sitt tält köpte han för hundra kesitor av sönerna till Hamor, Shekems far.

²⁰ Och han byggde där ett altare och kallade det El-Elohe-Israel.

34

Våldtäkten mot Dina

¹ Men Dina, den dotter som Lea hade fött åt Jakob, gick ut för att träffa flickorna i landet.

² Shekem som var son till hivén Hamor, fursten i landet, fick se henne och tog henne. Han låg med henne och förnedrade henne.

³ Men hans hjärta fäste sig vid Jakobs dotter Dina. Han älskade flickan och talade vänligt med henne.

⁴ Och Shekem sade till sin far Hamor: "Skaffa mig den flickan till hustru."

⁵ Jakob fick höra att hans dotter Dina hade blivit orenad, men eftersom hans söner var ute på marken med boskapen teg Jakob tills de kom hem.

⁶ Men Shekems far Hamor gick ut till Jakob för att tala med honom.

⁷ När Jakobs söner kom hem från marken och fick höra vad som hänt, kände de sorg och vrede över vad Shekem gjort. Att han hade legat med Jakobs dotter var en dårskap i Israel, något som inte fick ske.

⁸ Men Hamor talade med dem och sade: "Min son Shekem har fäst sig vid er syster. Ge henne åt honom till hustru.

⁹ Gift in er hos oss. Ge oss era döttrar så kan ni ta våra döttrar till hustrur.

¹⁰ Slå er ner hos oss och landet ska ligga öppet för er. Bo här och flytta omkring och skaffa er ägodelar."

33:17 Suckot Betyder "hyddor", en ort där floden Jabbok möter Jordan (jfr Dom 8:5f). **33:18 Shekem** Abrahams första lägerplats i Kanaan (12:6), drygt 3 mil väster om Suckot. **33:19** Jos 24:32, Apg 7:16. **33:19 kesitor** En okänd, urgammal värdeenheter. Septuaginta: "lamm". **33:20 El-Elohe-Israel** Betyder "Israels Gud är Gud". **34:4 till hustru** Samlag före äktenskap betraktades som en "dårskap i Israel" (vers 7, jfr 5 Mos 22:21) men löstes ofta genom äktenskap (2 Mos 22:16f, 5 Mos 22:28f), dock inte med en olämplig partner som en avgudadyrkare (5 Mos 7:3f). **34:7** 5 Mos 22:21, 2 Sam 13:11f.

¹¹ Och Shekem sade till hennes far och hennes bröder: "Låt mig finna nåd för era ögon. Det ni begär vill jag ge er.

¹² Begär av mig hur stor brudgåva och annan gåva som helst. Jag vill ge vad ni fordrar av mig. Ge mig bara flickan till hustru."

¹³ Jakobs söner svarade Shekem och hans far Hamor med list, eftersom han hade orenat deras syster Dina.

¹⁴ De sade till dem: "Vi kan inte gå med på att ge vår syster åt en man som har förhud. Det skulle vara en skam för oss.

¹⁵ Vi kan göra er till viljes bara på det villkoret att ni blir som vi och att alla män bland er låter omskära sig.

¹⁶ Då ska vi ge er våra döttrar och ta era döttrar till hustrur, vi ska bo bland er och bli ett enda folk med er.

¹⁷ Men om ni inte lyssnar till oss och inte låter er omskäras, kommer vi att ta vår syster och dra bort."

¹⁸ Hamor och hans son Shekem tyckte att deras förslag lät bra.

¹⁹ Och den unge mannen dröjde inte med att göra som de sade, eftersom han var kär i Jakobs dotter. Och han var mer ansedd i sin fars hus än någon annan.

²⁰ Hamor och hans son Shekem gick till stadsporten och talade till männen i staden. De sade:

²¹ "Dessa män är fredligt sinnade mot oss. De kan få bo i landet och flytta omkring här. Landet har ju gott om utrymme för dem. Vi tar deras döttrar till hustrur åt oss och ger dem våra döttrar.

²² Men endast på ett villkor kommer männen att göra oss till viljes och bo bland oss och bli ett enda folk med oss: att alla män hos oss blir omskurna liksom de är omskurna.

²³ Då kommer deras boskap och egendom och alla deras dragdjur att tillhöra oss. Låt oss därför göra dem till viljes så att de bor kvar bland oss."

²⁴ Och folket lydde Hamor och hans son Shekem. Alla män som bodde innanför stadsporten lät omskära sig.

²⁵ Men på tredje dagen, när männen var sjuka av såren, tog Jakobs två söner Simeon och Levi, Dinas bröder, var sitt svärd och överföll oväntat staden och dödade alla av manligt kön.

²⁶ Även Hamor och hans son Shekem dödade de med svärd och tog med sig Dina ut ur Shekems hus och gav sig i väg.

²⁷ Och Jakobs söner gick fram över de slagna och plundrade staden eftersom deras syster hade blivit orenad.

²⁸ De tog deras får, kor och åsnor, både det som fanns i staden och det som fanns ute på fälten.

²⁹ Alla deras ägodelar och alla deras barn och kvinnor förde de bort som byte tillsammans med allt annat som fanns i husen.

³⁰ Men Jakob sade till Simeon och Levi: "Ni har dragit olycka över mig och gjort mig förhatlig för dem som bor i landet, kananeerna och perisseerna. Jag har bara några få män. Nu går de samman mot mig och slår ihjäl mig. Både jag och mitt hus kommer att förgöras."

³¹ Men de svarade: "Ska man då få behandla vår syster som en hora?"

35

Gud välsignar Jakob i Betel

¹ Gud sade till Jakob: "Gå upp till Betel och stanna där och res ett altare åt den Gud som uppenbarade sig för dig när du flydde för din bror Esau."

34:20 stadsporten Platsen där de äldste samlades och beslut fattades (jfr 5 Mos 25:7f, Rut 4).

34:25 1 Mos 49:5f.

35:1 1 Mos 28:12f.

² Då sade Jakob till sitt husfolk och till alla som var med honom: "Gör er av med de främmande gudarna som ni har hos er. Rena er och byt kläder.

³ Vi går upp till Betel. Där ska jag resa ett altare åt den Gud som svarade mig när jag var i nöd och som var med mig på vägen jag gick."

⁴ Och de gav Jakob alla främmande gudar de hade och alla sina örringar, och Jakob grävde ner dem under terebinten vid Shekem.

⁵ Sedan bröt de upp, och en skräck från Gud kom över städerna runt omkring så att man inte förföljde Jakobs söner.

⁶ Och Jakob kom till Luz, det vill säga Betel, i Kanaans land med allt folket som var med honom.

⁷ Där byggde han ett altare och kallade platsen El-Betel, därför att Gud hade uppenbarat sig för honom där när han flydde för sin bror.

⁸ Debora, Rebeckas amma, dog och blev begravd under en ek nedanför Betel. Den fick namnet Gråteken.

⁹ Gud visade sig på nytt för Jakob när han hade kommit tillbaka från Paddan-Aram, och han välsignade honom.

¹⁰ Gud sade till honom: "Ditt namn är Jakob. Men du ska inte längre heta Jakob, utan Israel ska vara ditt namn." Och han gav honom namnet Israel.

¹¹ Gud sade till honom: "Jag är Gud den Allsmäktige. Var fruktsam och föröka dig. Ett folk, ja, många folk ska komma från dig, och kungar ska utgå från dig.

¹² Det land som jag gett till Abraham och Isak ger jag till dig. Och åt dina efterkommande ska jag ge detta land."

¹³ Sedan steg Gud upp från honom vid platsen där han hade talat med honom.

¹⁴ Och Jakob reste en stod på platsen där Gud hade talat med honom, en stenstod. Han offrade dryckesoffer på den och hällde olja över den.

¹⁵ Jakob kallade platsen där Gud hade talat med honom Betel.

Rakel dör

¹⁶ Sedan bröt de upp från Betel. När det var en bit kvar till Efrata började Rakel föda, och förlossningen var svår.

¹⁷ När det var som svårast sade barnmorskan till henne: "Var inte orolig! Du får en son den här gången också."

¹⁸ Men när hennes själ skulle lämna henne – hon var döende – gav hon honom namnet Ben-Oni. Men hans far kallade honom Benjamin.

¹⁹ Rakel dog och begravdes vid vägen till Efrata, det vill säga Betlehem.

²⁰ Jakob reste en stod på hennes grav. Det är den som än i dag kallas Rakels gravsten.

²¹ Och Israel bröt upp därifrån och reste sitt tält på andra sidan Herdetornet.

²² Medan Israel bodde där i landet hände det att Ruben gick in till sin fars bihustru Bilha och låg med henne. Och Israel fick höra det.

Jakobs söner

Jakob hade tolv söner.

²³ Leas söner var Ruben, Jakobs förstfödde, samt Simeon, Levi, Juda, Isaskar och Sebulon.

35:2 1 Mos 31:19, Jos 24:2, 23, 1 Sam 7:3. **35:7** 1 Mos 28:19, 31:13. **35:8** 1 Mos 24:59. **35:10** 1 Mos 32:28, 1 Kung 18:31.
35:11 1 Mos 17:6, 16, 48:4. **35:11 många folk** Annan översättning: "en församling av folk" (även i 28:3, 48:4). **35:12**
 1 Mos 12:7, 26:3. **35:14 reste** Annan översättning: "hade rest" (vid sitt första möte med Gud vid Betel, 28:18). **35:16**
förlossningen var svår En mycket vanlig dödsorsak för antikens kvinnor. **35:18 Ben-Oni** Betyder "min smärtas son".
35:18 Benjamin Betyder "min högra hands son", dvs "lyckoson". **35:19** 1 Mos 48:7. **35:20 Rakels gravsten** Ett
 monument står i dag strax norr om Betlehem (jfr Matt 2:18). Graven förknippas också med Benjamins område längre
 norrut på samma väg (1 Sam 10:2, Jer 31:15). **35:22** 1 Mos 49:4, 3 Mos 18:8, 1 Krön 5:1. **35:22 gick in till sin fars**
bihustru Incest straffades längre fram med döden (3 Mos 20:11, 5 Mos 27:20). **35:23** 1 Mos 29:32f, 30:18f.

24 Rakels söner var Josef och Benjamin.

25 Rakels slavinna Bilhas söner var Dan och Naftali.

26 Leas slavinna Silpas söner var Gad och Asher. Detta var Jakobs söner, och de föddes åt honom i Paddan-Aram.

Isak dör

27 Jakob kom hem till sin far Isak i Mamre vid Kirjat-Arba, det vill säga Hebron, där Abraham och Isak hade bott som främlingar.

28 Och Isak levde hundraåttio år.

29 Sedan gav han upp andan och dog och samlades till sitt folk, gammal och mätt på att leva. Hans söner Esau och Jakob begravde honom.

IX. ESAUS FORTSATTA HISTORIA 36:1-37:1

36

1 Detta är Esaus fortsatta historia, det vill säga Edoms.

2 Esau hade tagit sig hustrur bland Kanaans döttrar: Ada, hetiten Elons dotter, och Oholibama, dotter till Ana och sondotter till hivén Sibon,

3 samt Basemat, dotter till Ismael och syster till Nebajot.

4 Ada födde Elifas åt Esau, och Basemat födde Reguel.

5 Oholibama födde Jeush, Jalam och Kora. Detta var Esaus söner som föddes åt honom i Kanaans land.

6 Esau tog med sig sina hustrur, sina söner och döttrar och allt sitt husfolk, sin boskap, alla sina dragdjur och all annan egendom som han skaffat sig i Kanaans land och flyttade till ett annat land, bort från sin bror Jakob.

7 De hade nämligen så mycket ägodelar att de inte kunde bo tillsammans. Landet där de bodde räckte inte till åt dem båda, på grund av deras boskapshjordar.

8 Esau bosatte sig i Seirs bergsbygd. Esau är densamme som Edom.

Esaus släkt

9 Detta är Esaus fortsatta historia. Han blev stamfar till edomiterna i Seirs bergsbygd.

10 Och detta är namnen på Esaus söner: Elifas, son till Esaus hustru Ada, och Reguel, son till Esaus hustru Basemat.

11 Elifas söner var Teman, Omar, Sefo, Gatam och Kenas.

12 Timna, som var bihustru till Elifas, Esaus son, födde Amalek åt Elifas. Dessa var söner till Esaus hustru Ada.

13 Reguels söner var Nahat och Sera, Shamma och Missa. Dessa var söner till Esaus hustru Basemat.

14 Esaus hustru Oholibama, dotter till Ana och sondotter till Sibon, födde åt Esau sönerna Jeush, Jalam och Kora.

15 Detta var stamfurstarna bland Esaus söner: Elifas, Esaus förstföddes, söner var furstarna Teman, Omar, Sefo, Kenas,

16 Kora, Gatam och Amalek. Dessa furstar härstammade från Elifas i Edoms land. De var söner till Ada.

17 Detta var Reguels, Esaus söner, söner: furstarna Nahat, Sera, Shamma och Missa. Dessa furstar härstammade från Reguel i Edom och var söner till Esaus hustru Basemat.

18 Detta var Esaus hustru Oholibamas söner: furstarna Jeush, Jalam och Kora. Dessa furstar härstammade från Oholibama, Anas dotter och Esaus hustru.

35:24 1 Mos 30:23f. **35:25** 1 Mos 30:5f. **35:26** 1 Mos 30:10f. **35:27** 1 Mos 14:13, 18:1, 23:19. **35:28** *Isak levde hundraåttio år* Kanske 2066-1886 f Kr. **36:1** 1 Mos 25:30. **36:2** 1 Mos 26:34, 28:9. **36:2** *Ada, hetiten Elons dotter* Kallades enligt 26:34 också Basemat. Kanske används här namnet Ada ("smycke") för att skilja henne från Abrahams sondotter Basemat (vers 3), som också bar namnet Mahalat (28:9). **36:7** 1 Mos 13:6. **36:8** 1 Mos 32:3, Jos 24:4. **36:9** 1 Krön 1:35f. **36:10** *Esaus söner* Namnen förknippas med arabiska stammar öster och söder om israeliternas område. **36:12** *Amalek* Längre fram israeliternas arvfien (se 2 Mos 17:8f, 5 Mos 25:17f, 1 Sam 15:2f).

19 Dessa var Esaus söner och deras stamfurstar. Esau är densamme som Edom.

Seirs släkt

20 Detta var horén Seirs söner, landets tidigare invånare: Lotan, Shobal, Sibon, Ana,

21 Dishon, Eser och Dishan. Dessa var horeernas stamfurstar, Seirs söner i Edoms land.

22 Lotans söner var Hori och Hemam, och Lotans syster var Timna.

23 Shobals söner var Alvan, Manahat och Ebal, Sefo och Onam.

24 Sibons söner var Aja och Ana. Det var den Ana som fann de varma källorna i öknen när han vaktade sin far Sibons åsnor.

25 Anas barn var Dishon och Oholibama, Anas dotter.

26 Dishons söner var Hemdan, Esban, Jitran och Keran.

27 Easers söner var Bilhan, Saavan och Akan.

28 Dishans söner var Us och Aran.

29 Horeernas stamfurstar var Lotan, Shobal, Sibon, Ana,

30 Dishon, Eser och Dishan. Dessa var horeernas stamfurstar i Seirs land, varje furste för sig.

Edoms kungar

31 Detta är de kungar som regerade i Edoms land innan någon kung regerade över israeliterna.

32 Beors son Bela var kung i Edom, och hans stad hette Dinhaba.

33 När Bela dog blev Jobab, Seras son, från Bosra, kung efter honom.

34 När Jobab dog blev Husham från temaneernas land kung efter honom.

35 När Husham dog blev Hadad, Bedads son, kung efter honom. Det var han som slog midjaniterna på Moabs mark, och hans stad hette Avit.

36 När Hadad dog blev Samla från Masreka kung efter honom.

37 När Samla dog blev Saul från Rehobot vid floden kung efter honom.

38 När Saul dog blev Baal-Hanan, Akbors son, kung efter honom.

39 När Akbors son Baal-Hanan dog blev Hadar kung efter honom. Hans stad hette Pagu och hans hustru hette Mehetabel, dotter till Matred som var dotter till Me-Sahab.

40 Detta är namnen på Esaus stamfurstar efter deras släkter och orter: furstarna Timna, Alva, Jetet,

41 Oholibama, Ela, Pinon,

42 Kenas, Teman, Mibsar,

43 Magdiel och Iram. Dessa var alltså Edoms furstar efter deras boplatser i landet de tog i besittning. Edom är densamme som Esau, edomiternas stamfar.

37

1 Men Jakob bosatte sig i Kanaans land, där hans far hade bott som främling.

X. JAKOBS FORTSATTI HISTORIA 37:2-50:26

Josef och hans bröder

2 Detta är Jakobs fortsatta historia. När Josef var sjutton år vallade han fåren tillsammans med sina bröder. Som ung hjälpte han sönerna till Bilha och Silpa, sin fars hustrur. Och Josef berättade för deras far allt ont som sades om dem.

36:24 de varma källorna Annan översättning, enligt judisk tradition: "mulåsnorna" (hårdig korsning mellan åsna och häst, högt prisad under antiken, jfr 1 Kung 1:33). **36:31** 1 Krön 1:43f. **36:39 Hadar** Andra handskrifter: "Hadad".

37:1 1 Mos 35:27, Hebr 11:9. **37:2 Josef** Framhålls av Stefanus i Apg 7:9f som en parallell till Kristus: älskad och sänd av sin far men förkastad i avund av bröderna och såld till hedningarna, störtad i jordens djup men upphöjd till härskarens högra sida, därifrån välsignande både hedningar och sina bröder, etc. **37:2 När Josef var sjutton år** Kanske 1898 f Kr (jfr 41:46).

³ Israel älskade Josef mer än alla sina andra söner, eftersom han hade fått honom på sin ålderdom. Han lät göra en hellång dräkt åt honom.

⁴ När hans bröder såg att deras far älskade honom mer än alla hans bröder, hatade de honom och kunde inte tala vänligt med honom.

Josefs drömmar

⁵ Josef hade en dröm som han berättade för sina bröder. Efter det hatade de honom ännu mer.

⁶ Han sade till dem: "Hör vilken dröm jag har haft.

⁷ Vi var och band kärvar på åkern. Då reste sig min kärve upp och blev stående, och era kärvar ställde sig runt omkring och bugade sig för min kärve."

⁸ Men hans bröder sade till honom: "Ska du bli vår kung? Ska du härska över oss?" Och de hatade honom ännu mer på grund av hans drömmar och det som han sagt.

⁹ Sedan fick han en annan dröm som han berättade för sina bröder. "Lyssna", sade han, "jag har haft en dröm till. Jag drömde att solen och månen och elva stjärnor bugade sig för mig."

¹⁰ När han berättade detta för sin far och sina bröder, tillrättavisade hans far honom och sade: "Vad är det för en dröm du har haft? Skulle jag och din mor och dina bröder komma och buga oss ner till jorden för dig?"

¹¹ Bröderna blev avundsjuka på honom, men hans far lade det på minnet.

Josef blir såld till Egypten

¹² Och hans bröder gick för att valla sin fars får i Shekem.

¹³ Då sade Israel till Josef: "Se, dina bröder vallar fåren i Shekem. Jag vill sända dig till dem." Han svarade: "Jag är redo."

¹⁴ Israel sade till honom: "Gå och se efter om allt är väl med dina bröder och med fåren. Kom sedan tillbaka till mig med besked." Så sände han i väg honom från Hebrons dal, och han kom till Shekem.

¹⁵ Där mötte han en man medan han irrade omkring på fältet. Mannen frågade honom vad han sökte.

¹⁶ Han svarade: "Jag letar efter mina bröder. Säg mig var de vallar sin hjord."

¹⁷ Mannen svarade: "De har gått härifrån. Jag hörde dem säga att de skulle gå till Dotan." Då gick Josef vidare efter sina bröder och fann dem i Dotan.

¹⁸ Men när de såg honom på avstånd, innan han kommit fram till dem, började de prata om att döda honom.

¹⁹ De sade till varandra. "Där kommer drömmaren.

²⁰ Kom nu, så dödar vi honom och kastar honom i en brunn! Sedan kan vi säga att ett vilddjur åt upp honom. Så får vi se hur det går med hans drömmar!"

²¹ Men när Ruben hörde det, ville han rädda honom från dem och sade: "Vi kan inte slå ihjäl honom."

²² Och han fortsatte: "Spill inte blod! Kasta ner honom i brunnen här i öknen, men bär inte hand på honom!" Han ville nämligen rädda honom från dem och föra honom tillbaka till hans far.

²³ När Josef kom fram till sina bröder, slet de av honom den hellånga dräkten som han hade på sig.

²⁴ Och de tog honom och kastade honom i brunnen. Den var tom, det fanns inget vatten i den.

37:3 hellång Annan översättning (så Septuaginta): "färggrann". I samtida egyptiska gravmålningar (t ex vid Beni Hasan) framställs män från Kanaans land i långärmade, färggrant broderade dräkter. **37:4** Apg 7:9. **37:12 valla ... i Shekem** I de svalare högländerna fanns bete även under den torra sommaren. **37:17 Dotan** Stad drygt två mil norr om Shekem (2 Kung 6:13) med goda betesmarker omkring. **37:21** 1 Mos 42:22. **37:24** Jer 38:6. **37:24 brunnen ... tom** Torra brunnar eller cisterner användes ofta som fånghålor (jfr Jer 38:6, Sak 9:11).

²⁵ Sedan satte de sig ner för att äta.

Då fick de se en karavan med ismaeliter som kom från Gilead. Deras kameler var lastade med dragantgummi, balsam och ladanum, och de var på väg ner till Egypten.

²⁶ Då sade Juda till sina bröder: "Vad vinner vi på att döda vår bror och dölja hans blod?"

²⁷ Kom, vi säljer honom till ismaeliterna! Vår hand ska inte komma vid honom, han är ju vår bror, vårt eget kött och blod." Och bröderna lyssnade på honom.

²⁸ När de midjanitiska köpmännen kom förbi, drog de upp Josef ur brunnen. De sålde honom för tjugo siklar silver till ismaeliterna, som förde Josef till Egypten.

²⁹ När Ruben kom tillbaka till brunnen, se, då fanns inte Josef där. Då rev han sönder sina kläder

³⁰ och gick tillbaka till sina bröder och sade: "Pojken är inte där! Vart ska jag nu ta vägen?"

³¹ Men de slaktade en bock och tog Josefs dräkt och doppade den i blodet.

³² Sedan skickade de hem den hellånga dräkten till sin far och lät säga: "Den här har vi hittat. Se efter om det är din sons dräkt."

³³ Och han kände igen den och sade: "Det är min sons dräkt! Ett vilddjur har ätit upp honom. Josef är säkert ihjälrivnen."

³⁴ Och Jakob rev sönder sina kläder, svepte säcktyg om sina höfter och sörjde sin son under lång tid.

³⁵ Alla hans söner och döttrar kom för att trösta honom, men han ville inte låta sig tröstas utan sade: "Jag ska med sorg fara ner i dödsriket till min son." Så grät hans far över honom.

³⁶ Men midjaniterna sålde Josef i Egypten till Potifar, som var hovman hos farao och befälhavare för livvakterna.

38

Juda och Tamar

¹ Vid den tiden lämnade Juda sina bröder och slöt sig till en man i Adullam som hette Hira.

² Där fick Juda se dottern till en kananeisk man som hette Shua. Han tog henne till sig och gick in till henne.

³ Hon blev havande och födde en son som fick namnet Er.

⁴ Sedan blev hon havande igen och födde en son som hon gav namnet Onan.

⁵ Hon födde ännu en son och gav honom namnet Shela. När han föddes var Juda i Kesib.

⁶ Juda tog åt Er, sin förstfödde, en hustru som hette Tamar.

⁷ Men Judas förstfödde Er var ond i HERRENS ögon, och HERREN dödade honom.

⁸ Då sade Juda till Onan: "Gå in till din brors hustru, gift dig med henne i din brors ställe och skaffa avkomma åt din bror."

⁹ Men Onan visste att avkomman inte skulle bli hans egen, så han lät säden spillas på jorden varje gång han låg med sin brors hustru, detta för att inte ge avkomma åt sin bror.

37:25 karavan Shekem och Dotan låg vid den stora karavanvägen mellan Egypten och Mesopotamien. **37:25 dragantgummi, balsam och ladanum** Olika typer av väldoftande kådor. **37:28** 1 Mos 39:1, 45:4, Ps 105:17, Apg 7:9.

37:28 tjugo siklar silver Drygt 200 gram, ungefär två årslöner för arbetaren (Dom 17:10). Detta var ett vanligt pris för en slav enligt t ex Hammurabis lag (jfr 3 Mos 27:5). **37:28 ismaeliterna** Troligen en undergrupp eller ett alternativt namn för midjaniterna. De två benämningarna används om varannat (jfr 37:36, 39:1, Dom 8:22, 24). **37:29** Jos 7:6, Job 1:20, Jes 37:1.

37:33 1 Mos 44:28. **37:34 rev sönder sina kläder, svepte säcktyg** Uttryck för djup sorg (jfr Est 4:1, Job 1:20). **37:36** 1 Mos 39:1. **37:36 midjaniterna** så Septuaginta. Masoretiska textens vokalisering: "medaniterna" (släktingar till midjaniterna, jfr 1 Mos 25:2). **38:1 Adullam** Ort strax nordväst om Hebron i Juda bergsbygd (jfr 1 Sam 22:1).

38:6 Tamar Betyder "dadelpalm". Hon nämns i Matt 1:3 som förmoder till Jesus. **38:7** 4 Mos 26:19. **38:8** 5 Mos 25:5f, Rut 4:5, Matt 22:24. **38:8 i din brors ställe** Svägeräktenskap reglerades senare i 5 Mos 25:5f (jfr Rut 4:5 med not).

¹⁰ Det Onan gjorde var ont i HERRENS ögon, och han dödade också honom.

¹¹ Då sade Juda till sin sonhustru Tamar: ”Stanna som änka i din fars hus tills min son Shela blir vuxen.” Han var nämligen rädd att också denne skulle dö liksom hans bröder. Tamar gick då tillbaka till sin fars hus och stannade där.

¹² En lång tid därefter dog Shuas dotter, Judas hustru. Efter sorgetidens slut gick Juda med sin vän adullamiten Hira upp till Timna, till dem som klippte hans får.

¹³ När man berättade för Tamar att hennes svärfar var på väg till Timna för att klippa fåren,

¹⁴ lade hon av sig änkekläderna, tog på sig en slöja och satte sig vid porten till Enajim på vägen till Timna. Hon såg nämligen att Shela var fullvuxen och att man ändå inte gav henne till hustru åt honom.

¹⁵ När Juda fick se henne trodde han att hon var prostituerad, eftersom hon hade täckt för sitt ansikte.

¹⁶ Han vek av till henne där hon satt vid vägen, och sade: ”Får jag gå in till dig?” Han visste inte att det var hans sonhustru. Hon svarade: ”Vad vill du ge mig för att få gå in till mig?”

¹⁷ Han sade: ”Jag skickar dig en killing ur min hjord.” Hon svarade: ”Ja, om du ger mig pant tills du skickar den.”

¹⁸ Han sade: ”Vad ska jag då ge dig i pant?” Hon svarade: ”Din signetring med kedja och staven som du har i handen.” Då gav han henne detta och gick in till henne, och hon blev havande genom honom.

¹⁹ Sedan gick hon därifrån och lade av sig slöjan och tog på sig änkekläderna igen.

²⁰ Juda skickade killingen med sin vän adullamiten för att få tillbaka panten av kvinnan, men denne hittade henne inte.

²¹ Han frågade männen på platsen var tempelflickan fanns, hon som satt vid vägen i Enajim, men de svarade att det inte hade funnits någon tempelflicka där.

²² Och han kom tillbaka till Juda och sade: ”Jag har inte hittat henne. Dessutom säger folket på orten att det inte funnits någon tempelflicka där.”

²³ Då sade Juda: ”Hon får behålla det så skämmer vi inte ut oss. Jag har nu skickat killingen, men du har inte hittat henne.”

²⁴ Ungefär tre månader senare fick Juda höra: ”Din sonhustru Tamar har begått otukt och dessutom blivit havande genom sin otukt.” Då sade Juda: ”För ut henne och bränn henne!”

²⁵ Men när hon skulle föras ut skickade hon bud till sin svärfar och lät säga: ”Genom en man som äger dessa saker är jag havande. Se efter vem som äger den här signetringen med kedja och den här staven.”

²⁶ Och Juda kände igen dem och sade: ”Hon har rätten på sin sida, inte jag, eftersom jag inte har gett henne åt min son Shela.” Men han låg aldrig mer med henne.

²⁷ När hon skulle föda, se, då fanns det tvillingar i hennes moderliv.

²⁸ Vid födseln stack den ene fram en hand. Då tog barnmorskan en röd tråd och band den om hans hand och sade: ”Han kom ut först.”

²⁹ Men när han sedan drog tillbaka handen kom hans bror ut. Då sade hon: ”Varför har du trängt dig fram?” Och han fick namnet Peres.

38:14 änkekläderna Tecken på en änkas särskilda rätt till försörjning (5 Mos 24:19f, Rut 2). **38:15** Ords 7:6f. **38:15 prostituerad** Kananeiska ”tempelflickor” (vers 21) bar brudslöja som brudar till Baal och erbjöd fruktbarhetsriter. Seden blev strängt förbjuden bland israeliterna (5 Mos 23:17). **38:16** 3 Mos 18:15, 20:12. **38:18 signetring** Användes för namnteckning, en intimt personlig ägodel (jfr Höga V 8:6). **38:24 bränn henne** Det strängaste straffet som senare endast gällde prästdöttrar (3 Mos 21:9). **38:26 låg aldrig mer med henne** Ordagrant: ”kände henne aldrig mer” (jfr not till 4:1). **38:27** 1 Mos 25:24f. **38:29** 1 Krön 2:4, Matt 1:3.

³⁰ Därefter kom hans bror ut, han som hade den röda tråden om sin hand. Och han fick namnet Sera.

39

Josef hos Potifar

¹ Josef hade förts ner till Egypten. Och Potifar, en egyptisk man som var hovman hos farao och befälhavare för livvakterna, köpte honom av ismaeliterna som hade fört honom dit.

² HERREN var med Josef, och han blev en man som lyckades med allt. Han var i sin egyptiske herres hus,

³ och hans herre såg att HERREN var med honom, eftersom HERREN lät allt han gjorde lyckas i hans hand.

⁴ Josef fann nåd för Potifars ögon och fick betjäna honom. Potifar satte honom över hela sitt hus och lämnade allt han ägde i Josefs händer.

⁵ Från den stund han satte honom över sitt hus och alla sina ägodelar, välsignade HERREN egyptierns hus för Josefs skull. HERRENS välsignelse vilade över allt som var hans, både hemma och ute på marken.

⁶ Och han lämnade allt i Josefs händer. Med honom som hjälp bekymrade han sig inte om något annat än maten som han åt.

Josef var välväxt och såg bra ut.

⁷ Efter en tid hände det att hans herres hustru kastade sina blickar på honom och sade: "Ligg med mig!"

⁸ Men han vägrade och sade till sin herres hustru: "När min herre har mig i sin tjänst bekymrar han sig inte om något i huset. Allt han äger har han lämnat i mina händer.

⁹ Här i huset har han inte större makt än jag, och han har inte nekat mig någonting, utom dig eftersom du är hans hustru. Hur skulle jag då kunna göra något så ont och synda mot Gud?"

¹⁰ Och fast hon talade så till Josef dag efter dag, lyssnade han inte på henne. Han ville inte ligga hos henne eller vara tillsammans med henne.

¹¹ Men en dag kom han in i huset för att utföra sitt arbete, och ingen av husfolket var därinne.

¹² Då grep hon honom i manteln och sade: "Ligg med mig!" Men han lämnade manteln i hennes hand och flydde och sprang ut.

¹³ När hon såg att han hade lämnat manteln i hennes hand och flytt,

¹⁴ ropade hon på sitt husfolk och sade till dem: "Se här! Han har tagit hit till oss en hebreisk man som vill roa sig med oss. Han kom in till mig och ville ligga med mig. Men jag skrek högt,

¹⁵ och när han hörde hur jag höjde rösten och skrek, lämnade han manteln hos mig och flydde och sprang ut."

¹⁶ Sedan lät hon hans mantel ligga kvar hos sig tills hans herre kom hem.

¹⁷ Då berättade hon samma sak för honom. Hon sade: "Den hebreiske tjänaren som du har tagit hit till oss, han kom in till mig för att roa sig med mig.

¹⁸ Men när jag höjde rösten och ropade, lämnade han sin mantel hos mig och flydde ut."

¹⁹ När Josefs herre hörde sin hustru berätta för honom att hans tjänare hade gjort så mot henne, blev han rasande

²⁰ och satte Josef i fängelset, platsen där kungens fångar hölls fängslade. Där satt Josef i fängelset.

²¹ Men HERREN var med Josef, och han gav honom nåd och lät honom bli vänligt bemött av föreståndaren för fängelset.

²² Han lät Josef ha ansvar för alla fångar i fängelset och göra allt som skulle göras där.

²³ Föreståndaren för fängelset bekymrade sig inte om något som Josef hade hand om, eftersom HERREN var med honom och lät honom lyckas i allt han gjorde.

40

Hovmästarens och bagarens drömmar

¹ En tid därefter hände det att den egyptiske kungens munskänk och hans bagare förbröt sig mot sin herre, kungen av Egypten.

² Faraos blev arg på sina båda hovmän, överste munskänken och förste bagaren,

³ och satte dem i förvar hos befälhavaren för livvakterna, i fängelset där Josef satt fången.

⁴ Befälhavaren för livvakterna utsåg Josef att betjäna dem och de satt där i förvar en tid.

⁵ Medan de satt i fängelset hade den egyptiske kungens munskänk och hans bagare samma natt var sin dröm, var och en med sin särskilda tydning.

⁶ När Josef kom in till dem på morgonen såg han att de var upprörda.

⁷ Han frågade faraos hovmän som satt i förvar med honom i hans herres hus: "Varför ser ni så sorgsna ut i dag?"

⁸ De svarade honom: "Vi har haft en dröm och det finns ingen som kan tyda den." Josef sade till dem: "Att ge tydningen är Guds sak. Berätta för mig."

⁹ Då berättade överste munskänken sin dröm för Josef och sade: "Jag drömde att jag såg en vinstock framför mig.

¹⁰ På vinstocken fanns tre rankor, och knappt hade den skjutit skott förrän blommorna slog ut och klasarna bar mogna druvor.

¹¹ Jag hade faraos bägare i handen, och jag tog druvorna och pressade dem i faraos bägare. Sedan satte jag bägaren i faraos hand."

¹² Josef sade till honom: "Här är tydningen: De tre rankorna betyder tre dagar.

¹³ Om tre dagar ska faraos upphöja ditt huvud och ge dig din plats tillbaka. Du ska få ge faraos bägaren i handen som förut när du var hans munskänk.

¹⁴ Men tänk på mig när det går bra för dig. Visa barmhärtighet mot mig och påminn faraos om mig och hjälp mig ut ur det här huset.

¹⁵ Jag blev bortrövad från hebreernas land, och här har jag heller inte gjort något som jag skulle bli satt i fängelse för."

¹⁶ När förste bagaren såg att Josef hade gett en god tydning, sade han till honom: "Jag hade också en dröm, och där bar jag tre korgar med vetebröd på huvudet.

¹⁷ I den översta korgen fanns det alla slags bakverk som faraos brukar äta. Men fåglarna åt dem ur korgen på mitt huvud."

¹⁸ Då sade Josef: "Här är tydningen: De tre korgarna betyder tre dagar.

¹⁹ Om tre dagar ska faraos upphöja ditt huvud och ta av dig det. Han ska hänga upp dig på trä, och fåglarna ska äta ditt kött."

²⁰ Tre dagar därefter var det faraos födelsedag, och han höll en fest för alla sina tjänare. Då upphöjde han bland sina tjänare både överste munskänkens huvud och förste bagarens.

²¹ Han lät överste munskänken få tillbaka sin tjänst och sätta bägaren i faraos hand igen,

²² men förste bagaren lät han hänga, så som Josef hade uttytt för dem.

²³ Men överste munskänken kom inte ihåg Josef utan glömde honom.

39:23 Ps 1:3. **40:1 En tid därefter** Kanske 1887 f Kr (jfr 41:1, 46). **40:1 munskänk** Kungens personlige servitör och avsmakare som förvissas sig om att vinet inte är förgiftat, en mycket betrodd ställning (jfr Neh 1:11f). **40:3** 1 Mos 39:1, 20. **40:8** 1 Mos 41:15f. **40:15** 1 Mos 37:27f.

41

Faraos drömmar

¹ Efter två år hände det att farao drömde att han stod vid Nilen.

² Han såg sju kor, vackra och feta, komma upp ur floden, och de betade i vassen.

³ Sedan såg han sju andra kor, fula och magra, komma upp ur floden. De ställde sig bredvid de andra korna på flodstranden,

⁴ och de fula och magra korna åt upp de sju vackra och feta korna. Därefter vaknade farao.

⁵ Men han somnade igen och såg då i drömmen sju ax, frodiga och vackra, som växte på samma strå.

⁶ Sedan såg han sju andra ax skjuta upp, tunna och svedda av östanvinden.

⁷ Och de sju tunna axen slukade de sju frodiga och fulla axen. Sedan vaknade farao, och se, det var en dröm.

⁸ På morgonen var han orolig till sinnes, och han skickade efter och kallade till sig Egyptens alla spåmän och vise män. Farao berättade sina drömmar för dem, men det fanns ingen som kunde tyda dem för honom.

⁹ Då sade överste munskänken till farao: "I dag måste jag påminna om mina synder.

¹⁰ När farao en gång var arg på sina tjänare, satte han mig och förste bagaren i förvar hos befälhavaren för livvakterna.

¹¹ Då hade vi båda samma natt var sin dröm, och våra drömmar hade var sin särskilda tydning.

¹² Tillsammans med oss fanns där en ung hebré som var tjänare hos befälhavaren för livvakterna. Vi berättade våra drömmar för honom och han tydde dem för oss. Han tydde vad var och en av oss hade drömt,

¹³ och som han tydde för oss, så blev det. Jag fick tillbaka min tjänst och den andre hängdes."

¹⁴ Då skickade farao bud efter Josef. Man skyndade sig att hämta ut honom ur fängelset, och han fick raka sig och byta kläder och kom sedan inför farao.

¹⁵ Farao sade till Josef: "Jag har haft en dröm, och det finns ingen som kan tyda den. Men jag har hört om dig att när du får höra en dröm så kan du tyda den."

¹⁶ Josef sade till farao: "Inte jag, men Gud kan ge farao ett gynnsamt svar."

¹⁷ Då sade farao till Josef: "Jag drömde att jag stod på Nilens strand.

¹⁸ Jag såg sju kor, vackra och feta, komma upp ur floden, och de betade i vassen.

¹⁹ Sedan såg jag sju andra kor komma upp, klena och mycket fula och magra. Jag har aldrig sett så fula kor i hela Egyptens land.

²⁰ Och de magra och fula korna åt upp de sju första, feta korna.

²¹ Men när de hade svält dem, märktes inte att de hade ätit upp dem. De var lika fula som förut. Sedan vaknade jag.

²² Men jag drömde igen och såg då sju ax, fullmatade och vackra, växa på samma strå.

²³ Sedan såg jag sju andra ax skjuta upp, torra och tunna och svedda av östanvinden.

²⁴ Och de tunna axen slukade de sju vackra axen. Detta har jag talat om för spåmännen, men ingen kunde förklara det för mig."

²⁵ Då sade Josef till farao: "Faraos drömmar har en och samma betydelse. Gud har visat farao vad han tänker göra.

²⁶ De sju vackra korna betyder sju år, och de sju vackra axen betyder också sju år. Drömmarna har en och samma betydelse.

41:9 1 Mos 40:1f. **41:14** Ps 105:20, Dan 2:25. **41:14 raka sig** Egyptier rakade ofta av sig både skägg och hår, medan semiter lät båda växa (3 Mos 19:27). Att raka av allt var en hygienisk åtgärd (3 Mos 14:9).

²⁷ De sju magra och fula korna som kom upp efter dem betyder sju år, likaså de sju tomma axen som var svedda av östanvinden. Det ska komma sju hungerår.

²⁸ Det var det jag menade när jag sade till farao: Gud har låtit farao veta vad han tänker göra.

²⁹ Sju år ska komma med stort överflöd över hela Egyptens land.

³⁰ Men efter dem ska det komma sju hungerår så att man glömmer allt det överflöd som var i Egypten, och svälten ska ödelägga landet.

³¹ Man ska inte minnas överflödet som var i landet på grund av den svält som sedan kommer, för den ska bli mycket svår.

³² Och att farao har haft drömmen två gånger betyder att det är fast bestämt av Gud och att han låter det komma snart.

³³ Därför bör farao utse en förständig och vis man och sätta honom över Egyptens land.

³⁴ Farao bör också sätta förvaltare över landet och ta upp en femtedel av skörden i Egypten under de sju överflödsåren.

³⁵ Under de kommande goda åren ska de samla in allt ätbart och lagra och förvara säd under faraos tillsyn i städerna.

³⁶ Det ska finnas förråd av livsmedel för landet under de sju hungerår som ska drabba Egypten. Då behöver inte landet gå under genom svälten.”

Josefupphöjs

³⁷ Detta tilltalade farao och alla hans tjänare,

³⁸ och han sade till dem: ”Finns det någon som har Guds ande som denne man?”

³⁹ Och farao sade till Josef: ”Eftersom Gud har uppenbarat allt detta för dig, så finns det ingen som är så förständig och vis som du.

⁴⁰ Du ska styra över mitt hus, och allt mitt folk ska rätta sig efter dina befallningar. Bara när det gäller tronen ska jag vara högre än du.”

⁴¹ Och farao sade till Josef: ”Se, jag sätter dig över hela Egyptens land.”

⁴² Och farao tog av ringen från sin hand och satte den på Josefs hand, och han klädde honom i kläder av fint linne och hängde en kedja av guld runt hans hals.

⁴³ Han lät honom åka i vagnen närmast efter sin egen och man ropade ”Abrek!” framför honom. Så satte farao honom över hela Egyptens land.

⁴⁴ Sedan sade farao till Josef: ”Jag är farao. Utan din vilja ska ingen i Egyptens land lyfta hand eller fot.”

⁴⁵ Farao gav Josef namnet Safenat-Panéa och gav honom till hustru Asenat, dotter till Poti-Fera, prästen i On. Sedan reste Josef omkring i Egyptens land.

⁴⁶ Josef var trettio år när han stod inför farao, Egyptens kung. Han lämnade farao och reste omkring i hela Egypten.

⁴⁷ Under de sju goda åren gav landet skörd i överflöd,

⁴⁸ och under dessa sju år samlade Josef in allt ätbart och lagrade det i städerna. I varje stad lagrade han den föda som kom från fälten runt omkring.

41:27 hungerår Tack vare Nilfloden var Egypten regionens kornbod som sällan drabbades av svält (12:10). Ett exempel på en tid av svält i Egypten nämns i ”Nefertis syner”, en skrift ca hundra år äldre än Josefs upphöjelse 1885 f Kr. **41:40** 1 Mos 42:6, 45:8, Ps 105:21, Apg 7:9f. **41:40 styra** Josef är den förste kände semiten som upphöjs till en sådan position i Egypten. Det blev vanligare under hyksostiden (ca 1750-1550 f Kr). Även den monoteistiske farao Akhenaten (ca 1353-1336 f Kr) hade en liknande semitisk minister vid namn Tutu. **41:42 ringen** Med denna kunde Josef signera i faraos namn (jfr 1 Kung 21:8, Est 3:10, 8:2). **41:43** 1 Mos 45:9. **41:43 Abrek** Betydelsen oviss, kanske ”knäböj”. **41:45 Safenat-Panéa** Betydelsen oviss, kanske egyptiska för ”Gud har talat, han ska leva” eller ”den som känner hemligheter”. **41:45 prästen i On** Den inflytelserike översteprästen för solguden Ra. On låg 1,5 mil norr om Kairo. **41:46 Josef var trettio år** Kanske 1885 f Kr (jfr 45:6, 47:28).

⁴⁹ På så sätt samlade Josef så mycket säd som det finns sand i havet. Till sist slutade han att hålla räkning på den, för den kunde inte räknas.

⁵⁰ Innan hungeråren kom föddes två söner åt Josef. De föddes av Asenat, dotter till Potifera, prästen i On.

⁵¹ Josef gav den förstfödde namnet Manasse, ”för”, sade han, ”Gud har låtit mig glömma all min olycka och hela min fars hus.”

⁵² Den andre gav han namnet Efraim, ”för”, sade han, ”Gud har gjort mig fruktsam i mitt lidandes land.”

⁵³ Men de sju överflödsåren i Egypten tog slut.

⁵⁴ Och så började de sju hungeråren som Josef hade förutsagt. Det blev svält i alla länder, men i Egypten fanns det bröd överallt.

⁵⁵ Och när hela Egyptens land började hungra och folket ropade till farao efter bröd, sade han till alla egyptierna: ”Gå till Josef och gör som han säger!”

⁵⁶ När svälten hade brett ut sig över hela landet, öppnade Josef alla förrådshus och sålde säd till egyptierna. Men svälten blev allt svårare i Egypten.

⁵⁷ Och man kom från hela världen till Josef i Egypten för att köpa säd, för svälten var svår i hela världen.

42

Josefs bröder i Egypten

¹ När Jakob fick veta att det fanns säd i Egypten, sade han till sina söner: ”Varför står ni bara och ser på varann?”

² Och han fortsatte: ”Jag har hört att det finns säd i Egypten. Res dit och köp säd åt oss, så att vi överlever och inte dör.”

³ Då reste tio av Josefs bröder ner för att köpa säd i Egypten.

⁴ Jakob skickade inte Josefs bror Benjamin med de andra bröderna, för han var rädd att det skulle hända honom någon olycka.

⁵ Så var också Israels söner bland dem som kom för att köpa säd, eftersom det rådde svält i Kanaans land.

⁶ Josef var nu den som hade makten i landet, och det var han som sålde säd till allt folket. Då kom Josefs bröder dit och bugade sig för honom med ansiktena mot jorden.

⁷ När Josef såg sina bröder kände han igen dem. Men han låtsades att han var en främling för dem och tilltalade dem hårt och frågade dem: ”Var kommer ni ifrån?” De svarade: ”Från Kanaans land för att köpa säd.”

⁸ Trots att Josef kände igen sina bröder kände de inte igen honom.

⁹ Då tänkte Josef på drömmarna som han hade haft om dem. Han sade till dem: ”Ni är spejare. Ni har kommit för att se var landet saknar skydd.”

¹⁰ De svarade honom: ”Nej, herre, dina tjänare har kommit för att köpa mat.

¹¹ Vi är alla söner till en och samme man. Vi är hederliga män, dina tjänare är inga spejare.”

¹² Men han sade till dem: ”Jo, ni har kommit för att ta reda på var landet saknar skydd.”

¹³ De svarade: ”Vi, dina tjänare, är tolv bröder, söner till en och samme man i Kanaans land. Den yngste är hemma hos vår far och en lever inte längre.”

¹⁴ Josef sade till dem: ”Det är som jag har sagt er. Ni är spejare.

41:50 1 Mos 46:20, 48:5. **41:51 Manasse** Anknyter till det hebreiska ordet för ”glömma”. **41:52 Efraim** Anknyter till det hebreiska ordet för ”göra fruktsam”. **41:53 de sju överflödsåren... de sju hungeråren** Kanske 1885-1878 och 1878-1871 f Kr. **41:54** Ps 105:16, Apg 7:11. **42:1** Apg 7:11f. **42:6** 1 Mos 37:8f, 41:40f. **42:9** 1 Mos 37:5f. **42:9 spejare** Resande främlingar betraktades ibland med misstanke (jfr Jos 2:1f). **42:13** 1 Mos 44:20.

¹⁵ Så här ska jag pröva er: Så sant farao lever, ni slipper inte härifrån om inte er yngste bror kommer hit.

¹⁶ En av er måste gå och hämta hit er bror, medan ni andra stannar som fångar. Så kan jag pröva om ni har talat sanning. Annars är ni spejare, så sant farao lever.”

¹⁷ Sedan höll han dem i förvar i tre dagar.

¹⁸ På tredje dagen sade Josef till dem: ”Om ni vill leva så gör så här, för jag fruktar Gud.

¹⁹ Om ni är hederliga män, låt då en av era bröder stanna som fånge i huset där ni satt fängslade. Men ni andra får resa i väg och ta hem säden som ni köpt till hjälp mot svälten hos er.

²⁰ Ta sedan med er yngste bror hit till mig. Om ni talat sanning ska ni slippa dö.” Och de gjorde så.

²¹ Men de sade till varandra: ”Vi har skuld efter det vi gjorde mot vår bror. Vi såg ångesten i hans själ när han bad om förbarmande, men vi ville inte lyssna på honom. Därför har vi själva kommit i denna ångest.”

²² Ruben svarade dem: ”Sade jag inte till er att ni inte skulle synda mot pojken? Men ni lyssnade inte på mig. Därför utkrävs nu hans blod.”

²³ Men de visste inte att Josef förstod, för han talade till dem genom tolk.

²⁴ Han vände sig bort från dem och grät. Sedan vände han sig till dem igen och talade med dem. Och han tog Simeon från dem och lät fångsla honom inför deras ögon.

Josefs bröder återvänder till Kanaan

²⁵ Josef befallde att man skulle fylla deras säckar med säd och lägga tillbaka vars och ens pengar i hans säck och ge dem mat för resan. När man hade gjort så,

²⁶ lastade de säden på sina åsnor och reste därifrån.

²⁷ Men när en av dem öppnade sin säck vid en rastplats för att ge sin åsna foder, fick han se sina pengar ligga överst i säcken.

²⁸ Och han sade till sina bröder: ”Jag har fått tillbaka mina pengar. Titta här! De är i min säck!” Då sjönk deras mod, och darrande av skräck sade de till varandra: ”Vad har Gud gjort mot oss?”

²⁹ När de kom hem till sin far Jakob i Kanaans land, berättade de för honom allt som hade hänt dem och sade:

³⁰ ”Mannen som var herre där i landet talade hårt till oss och behandlade oss som om vi var spejare i landet.

³¹ Men vi sade till honom: Vi är hederliga män, vi är inga spejare.

³² Vi är tolv bröder, söner till en och samme far. En lever inte längre och den yngste är hemma hos vår far i Kanaans land.

³³ Men mannen som var herre i landet svarade oss: Så här ska jag ta reda på om ni är hederliga män: Lämna kvar en av era bröder hos mig. Ta det ni köpt mot svälten hemma hos er och res i väg.

³⁴ Kom sedan med er yngste bror hit till mig, så att jag kan vara säker på att ni inte är spejare utan hederliga män. Då ska jag ge tillbaka er bror till er och ni ska få röra er fritt i landet.”

³⁵ När de sedan tömde sina säckar hittade var och en sin pengapåse i sin säck. Både de och deras far blev förskräckta när de fick se pengapåsarna.

³⁶ Och deras far Jakob sade till dem: ”Ni gör mig barnlös! Josef är borta, Simeon är borta och Benjamin vill ni också ta ifrån mig. Allting är emot mig!”

³⁷ Ruben sade då till sin far: ”Du får döda båda mina söner om jag inte för Benjamin tillbaka till dig. Anförtro honom åt mig. Jag ska föra honom tillbaka till dig.”

³⁸ Men han svarade: "Min son får inte resa dit med er. Hans bror är död och han är ensam kvar. Om någon olycka skulle hända honom på resan ni tänker göra, skulle ni föra mina grå hår med sorg ner i dödsriket."

43

Josefs bröder återvänder till Egypten

¹ Men svälten var svår i landet.

² När de hade ätit upp säden som de hade hämtat från Egypten, sade deras far till dem: "Res tillbaka och köp oss lite säd."

³ Men Juda svarade honom: "Mannen sade uttryckligen till oss: Ni får inte komma inför mitt ansikte om inte er bror är med er.

⁴ Om du låter vår bror följa med oss, reser vi ner och köper säd åt dig.

⁵ Men om du inte låter honom följa med oss reser vi inte, eftersom mannen sade till oss: Ni får inte komma inför mitt ansikte om inte er bror är med er."

⁶ Då sade Israel: "Varför gjorde ni så illa mot mig att ni berättade för mannen att ni hade en bror till?"

⁷ De svarade: "Mannen frågade noga om oss och vår släkt. Han sade: Lever er far ännu? Har ni någon bror? Då berättade vi för honom hur det var. Kunde vi veta att han skulle säga: Ta med er bror hit ner?"

⁸ Juda sade då till sin far Israel: "Låt pojken följa med mig. Vi måste ge oss i väg om vi ska överleva och inte dö, både vi och du och våra barn.

⁹ Jag ska ansvara för honom. Du får utkräva honom av min hand. Om jag inte kommer tillbaka med honom till dig och ställer honom här inför dig, ska jag vara en syndare inför dig i alla mina dagar.

¹⁰ Och hade vi inte dröjt så länge hade vi redan varit tillbaka för andra gången."

¹¹ Då sade deras far Israel till dem: "Om det måste bli så, gör då så här: Ta lite av landets bästa frukt i era säckar och bär ner det till mannen som gåva, lite balsam och lite honung, dragantgummi och ladanum, pistaschnötter och mandlar.

¹² Ta med er dubbla summan pengar och återlämna pengarna ni fick tillbaka överst i era säckar. Kanske var det ett misstag.

¹³ Ta också med er bror och res genast tillbaka till mannen.

¹⁴ Må Gud den Allsmäktige låta er finna barmhärtighet hos mannen så att han låter er andre bror och Benjamin följa med er hem igen. Och ska jag bli barnlös, så blir jag det."

¹⁵ Då tog männen gåvorna och den dubbla summan pengar. De tog med sig Benjamin, bröt upp och gav sig i väg till Egypten och kom inför Josef.

¹⁶ När Josef såg att Benjamin var med, sade han till sin husförvaltare: "Ta dessa män till mitt hus. Slakta något och laga oss en måltid, för männen ska äta middag med mig."

¹⁷ Mannen gjorde som Josef hade sagt och tog männen till Josefs hus.

¹⁸ Men männen blev förskräckta när de visades in i Josefs hus. De sade: "Det är på grund av pengarna som vi fick tillbaka i våra säckar förra gången som vi förs in här. Nu tänker han kasta sig över oss och övermannar oss och göra oss till slavar och ta våra åsnor."

¹⁹ De steg fram till Josefs husförvaltare vid ingången till huset

²⁰ och sade till honom: "Hör på oss, herre! När vi var här nere förra gången för att köpa säd

²¹ och sedan kom till en rastplats och öppnade våra säckar, hittade alla vi våra pengar till deras fulla vikt överst i sin säck. Nu har vi med dem tillbaka,

²² och vi har med oss andra pengar för att köpa säd. Vi vet inte vem som lagt pengarna i våra säckar."

²³ Han svarade: "Oroa er inte, var inte rädda! Det är er Gud och er fars Gud som låtit er hitta en skatt i era säckar. Jag har fått era pengar." Och han förde ut Simeon till dem.

²⁴ Mannen förde dem in i Josefs hus. Han gav dem vatten att tvätta fötterna med och gav deras åsnor foder.

²⁵ De gjorde i ordning sina gåvor innan Josef kom hem vid middagstiden, eftersom de hade fått höra att de skulle äta där.

²⁶ När Josef kom hem gav de honom gåvorna som de hade med sig dit till huset, och de bugade sig till jorden för honom.

²⁷ Han hälsade på dem och frågade: "Är det bra med er gamle far som ni talade om? Lever han än?"

²⁸ De svarade: "Ja, det är bra med vår far, din tjänare. Han lever än." Och de bugade sig och föll ner för honom.

²⁹ När han såg sig omkring och fick se sin bror Benjamin, sin mors son, frågade han: "Är det er yngste bror som ni nämnde för mig?" Sedan sade han: "Gud ska vara nådig mot dig, min son."

³⁰ Djupt rörd av kärlek till sin bror skyndade Josef sig ut och letade efter en plats där han kunde gråta. Och han gick in i sin kammare och grät där.

³¹ När han hade tvättat ansiktet gick han ut igen, behärskade sig och sade: "Sätt fram maten."

³² Och de satte fram särskilt för honom och särskilt för dem och särskilt för egyptierna som åt tillsammans med honom. Egyptier får nämligen inte äta tillsammans med hebreer, det anses avskyvärt bland egyptierna.

³³ De fick sina platser mitt emot Josef, den förstfödde enligt sin förstfödsrätt, sedan de yngre, var och en efter sin ålder. Och männen såg förundrade på varandra.

³⁴ Han lät servera dem av rätterna på sitt bord, och Benjamin fick fem gånger så mycket som alla de andra. Och de drack sig glada tillsammans med honom.

44

Josef prövar sina bröder

¹ Därefter befallde Josef sin husförvaltare: "Fyll männens säckar med säd så mycket de rymmer, och lägg vars och ens pengar överst i hans säck.

² Och min bägare, silverbägaren, ska du lägga överst i den yngstes säck tillsammans med pengarna för hans säd." Han gjorde som Josef hade sagt.

³ På morgonen när det blev ljus sändes männen i väg med sina åsnor.

⁴ Men de hade inte kommit långt utanför staden när Josef sade till sin husförvaltare: "Sätt efter männen! När du hinner upp dem ska du säga till dem: Varför har ni lönat gott med ont?"

⁵ Det är ju den här som min herre dricker ur och som han brukar spå med. Det är en ond gärning ni har gjort."

⁶ När han kom ifatt dem sade han dessa ord till dem.

⁷ Då svarade de honom: "Varför talar min herre så? Dina tjänare skulle aldrig kunna göra något sådant!"

⁸ Pengarna vi fann överst i våra säckar har vi ju fört tillbaka till dig från Kanaans land. Varför skulle vi då stjäla silver eller guld ur din herres hus?"

⁹ Den av dina tjänare som har bägaren ska dö, och vi andra ska bli min herres slavar."

¹⁰ Han svarade: "Ja, det ska bli som ni har sagt. Den som bägaren finns hos ska bli min slav. Men ni andra är utan skuld."

¹¹ Var och en skyndade sig att lyfta ner sin säck på marken och öppnade den.

43:32 1 Mos 46:34. **43:32 avskyvärt** Liksom många andra folk betraktade egyptierna utlänningar som barbarer.

44:1 1 Mos 42:25.

¹² Han sökte först hos den äldste och slutade hos den yngste. Och bågaren hittades i Benjamins säck.

¹³ Då rev de sönder sina kläder, lastade sina åsnor och vände tillbaka till staden.

¹⁴ Juda och hans bröder gick in i Josefs hus, där han ännu var kvar, och föll ner till jorden för honom.

¹⁵ Då sade Josef till dem: "Vad har ni gjort? Förstod ni inte att en man som jag kan spå?"

¹⁶ Juda svarade: "Vad ska vi säga till min herre? Hur ska vi tala och hur ska vi rentvå oss? Gud har funnit dina tjänares missgärning. Vi är nu min herres slavar, både den som bågaren hittades hos och vi andra."

¹⁷ Men Josef sade: "Nej, aldrig skulle jag göra så! Den som bågaren hittades hos ska bli min slav. Men ni andra kan resa hem till er far i frid."

Juda vädjar för Benjamin

¹⁸ Då steg Juda fram till honom och sade: "Lyssna på mig, herre! Låt din tjänare säga ett ord inför min herre och bli inte arg på din tjänare, för du är som farao.

¹⁹ Min herre frågade sina tjänare och sade: Har ni en far eller någon mer bror?"

²⁰ Vi svarade min herre: Vi har en gammal far och en son till honom, en som är född på hans ålderdom och som fortfarande är ung. Men en bror till honom är död, så han är den ende som är kvar efter sin mor, och hans far älskar honom.

²¹ Då sade du till dina tjänare: Ta ner honom hit till mig så att jag får se honom med egna ögon.

²² Och vi svarade min herre: Pojken kan inte lämna sin far, han skulle dö om han lämnade honom.

²³ Men du sade till dina tjänare: Om inte er yngste bror följer med er hit så får ni inte komma inför mitt ansikte.

²⁴ När vi kommit hem till din tjänare, min far, berättade vi för honom vad min herre hade sagt.

²⁵ Och när vår far sade: Res tillbaka och köp oss lite säd,

²⁶ svarade vi: Vi kan inte resa dit ner. Bara på det villkoret att vår yngste bror följer med oss kan vi resa. Vi får inte komma inför mannens ansikte om inte vår yngste bror är med.

²⁷ Men din tjänare, min far, sade till oss: Ni vet själva att min hustru födde mig två söner.

²⁸ En gick bort ifrån mig, och jag sade: Han är säkert ihjälriven. Och jag har inte sett honom sedan dess.

²⁹ Om ni tar ifrån mig den här också och det händer honom en olycka, så skickar ni ner mina grå hår med sorg i dödsriket.

³⁰ Så om jag kommer hem till din tjänare, min far, utan pojken som vår fars hjärta är så fäst vid,

³¹ då blir det hans död när han ser att pojken inte är med. Dina tjänare skulle då skicka ner din tjänares, vår fars, grå hår med sorg i dödsriket.

³² Jag, din tjänare, har lovat min far att ansvara för pojken, och jag har sagt att om jag inte har med honom hem igen ska jag vara en syndare inför min far i alla mina dagar.

³³ Låt därför din tjänare stanna här hos min herre som slav i pojken ställe, men låt honom resa hem med sina bröder.

³⁴ Hur skulle jag kunna resa hem till min far utan att ha pojken med mig? Jag klarar inte att se den sorg som då skulle drabba min far."

45

Josef ger sig till känna

1 Då kunde Josef inte behärska sig längre inför alla som stod omkring honom. Han ropade: "Gå ut härifrån allihop!" Ingen fick stanna inne hos Josef när han gav sig till känna för sina bröder.

2 Han började gråta så högt att egyptierna hörde det, och faraos husfolk hörde det också.

3 Och Josef sade till sina bröder: "Jag är Josef. Lever far än?" Men hans bröder kunde inte svara, så förskräckta blev de för honom.

4 Då sade Josef till dem: "Kom hit till mig." När de kom fram sade han: "Jag är er bror Josef som ni sålde till Egypten.

5 Men var inte ledsna och sörj inte över att ni sålde mig hit. Det var för att rädda liv som Gud sände mig hit före er.

6 I två år har det nu varit svält i landet, och det återstår fem år då man varken ska plöja eller skörda.

7 Men Gud sände mig hit före er, för att låta er bli kvar på jorden och hålla er vid liv, till räddning för många.

8 Det är alltså inte ni som sänt mig hit utan Gud. Han har gjort mig till en fader åt farao och till herre över hela hans hus och till härskare över hela Egyptens land.

9 Skynda er hem till far och säg till honom: Så säger din son Josef: Gud har satt mig till herre över hela Egypten. Kom ner till mig. Dröj inte!

10 Du ska få bo i landet Goshen och vara nära mig, du och dina barn och barnbarn, dina får och kor och allt som tillhör dig.

11 Det är fem hungerår kvar, men jag ska sörja för dig så att varken du eller ditt hus eller någon som tillhör dig ska lida nöd.

12 Ni ser ju med egna ögon, min bror Benjamin ser det också med egna ögon, att det är jag som talar till er med egen mun.

13 Berätta för far om all min härlighet i Egypten och om allt ni har sett. Och skynda er att föra far hit ner."

14 Han föll sin bror Benjamin om halsen och grät, och Benjamin grät vid hans hals.

15 Han kysste alla sina bröder och grät i deras armar. Därefter samtalade hans bröder med honom.

16 När ryktet spred sig i faraos palats att Josefs bröder hade kommit, glädde det farao och hans tjänare.

17 Och farao sade till Josef: "Säg till dina bröder att göra så här: Lasta era djur och res hem till Kanaans land.

18 Hämta sedan er far och ert husfolk och kom hit till mig, så ska jag ge er det bästa som finns i Egyptens land och ni ska få äta av landets överflöd.

19 Du ska säga till dem att göra så här: Ta med er vagnar från Egyptens land för era små barn och era hustrur, och hämta er far och kom hit.

20 Bekymra er inte om era ägodelar, för det bästa som finns i hela Egyptens land ska vara ert."

21 Israels söner gjorde så, och Josef gav dem vagnar som farao befallt och gav dem också reskost.

22 Och han gav dem var sin högtidsdräkt, men Benjamin gav han trehundra siklar silver och fem högtidsdräkter.

23 Till sin far skickade han också gåvor, tio åsnor lastade med det bästa Egypten hade och tio åsleston lastade med säd och bröd och andra livsmedel åt hans far för resan.

45:1 Apg 7:13. 45:4 1 Mos 37:28, 39:1. 45:5 1 Mos 50:20. 45:8 **fader åt farao** Troligen andlig rådgivare (jfr Dom 17:10, 1 Kung 6:21). Möjligen en referens till den egyptiska ministertiteln *it-ntr* ("gudafader"). 45:10 **landet Goshen** Det östra Nildeltat, ett område med goda betesmarker som vette mot Kanaans land. Under hyksostiden (ca 1750-1550 f Kr) bodde här många semiter. 45:19 **vagnar** Egypten var berömt för sina snabba vagnar (jfr 1 Kung 10:28f), något som var ovanligt bland Kanaans enklare befolkning vid denna tid. 45:22 **trehundra siklar silver** Drygt 3 kg, motsvarande trettio årslöner (Dom 17:10).

²⁴ Sedan lät han sina bröder resa, och de gav sig i väg. Och han sade till dem: "Gräla inte på vägen hem!"

²⁵ De drog upp från Egypten och kom till sin far Jakob i Kanaans land.

²⁶ De berättade för honom: "Josef lever än, och han är härskare över hela Egyptens land!" Då blev han alldeles lamslagen, han kunde inte tro dem.

²⁷ Men när de talade om för honom allt vad Josef hade sagt till dem och när han såg vagnarna som Josef hade skickat för att hämta honom, då fick deras far Jakob nytt liv.

²⁸ Och Israel sade: "Det räcker. Min son Josef lever än. Jag vill ge mig av så att jag får se honom innan jag dör."

46

Jakob flyttar till Egypten

¹ Israel bröt upp med allt han ägde. När han kom till Beer-Sheba offrade han slaktoffer åt sin far Isaks Gud.

² Och Gud talade till Israel i en syn om natten och sade: "Jakob! Jakob!" Han svarade: "Här är jag."

³ Då sade han: "Jag är Gud, din fars Gud. Var inte rädd för att resa till Egypten, för jag ska där göra dig till ett stort folk.

⁴ Jag ska själv följa med dig till Egypten och jag ska också föra dig tillbaka därifrån. Och Josefs hand ska sluta dina ögon."

⁵ Jakob bröt upp från Beer-Sheba. Och Israels söner satte sin far Jakob, sina små barn och sina hustrur på vagnarna som farao hade skickat för att hämta honom.

⁶ De tog sin boskap och de ägodelar som de skaffat sig i Kanaans land och kom till Egypten, Jakob och alla hans ättlingar med honom.

⁷ Sina söner och sonsöner, sina döttrar och sondöttrar, alla sina ättlingar förde han med sig till Egypten.

Jakobs släkt

⁸ Detta är namnen på Israels barn, Jakob och hans söner, som kom till Egypten:

Jakobs förstfödde var Ruben,

⁹ och Rubens söner var Henok, Pallu, Hesron och Karmi.

¹⁰ Simeons söner var Jemuel, Jamin, Ohad, Jakin, Sohar och Saul, den kananeiska kvinnans son.

¹¹ Levis söner var Gershon, Kehat och Merari.

¹² Judas söner var Er, Onan, Shela, Peres och Sera, men Er och Onan dog i Kanaans land, och Peres söner var Hesron och Hamul.

¹³ Isaskars söner var Tola, Puva, Job och Shimron.

¹⁴ Sebulons söner var Sered, Elon och Jaleel.

¹⁵ Detta var Leas söner som hon födde åt Jakob i Paddan-Aram. Dessutom födde hon åt honom dottern Dina. Sönerna och döttrarna var sammanlagt trettio tre personer.

¹⁶ Gads söner var Sifjon och Haggi, Shuni och Esbon, Eri och Arodi och Areli.

¹⁷ Ashers söner var Jimna, Jishva, Jishvi och Beria, och deras syster var Sera. Berias söner var Heber och Malkiel.

¹⁸ Dessa var söner till Silpa, som Laban hade gett åt sin dotter Lea. Hon födde dem åt Jakob, sexton personer.

45:28 1 Mos 46:30. **46:1** 1 Mos 28:10, 13, Ps 105:23. **46:1 Beer-Sheba** Platsen där Jakob växte upp med sin far Isak (26:23f, 28:10). **46:4** 1 Mos 28:15, 50:1. **46:6** Jos 24:4, Jes 52:4. **46:6 kom till Egypten** Troligen Kanske 1876 f Kr (men se 2 Mos 12:40 med not). **46:8** 2 Mos 1:1f. **46:9** 2 Mos 6:14f, 4 Mos 26:5f. **46:10** 1 Krön 4:24f. **46:11** 1 Krön 6:1f. **46:12** 1 Mos 38:1f, 1 Krön 2:5, 4:1. **46:13** 1 Krön 7:1. **46:13 Job** Annan stavning än huvudpersonen i Jobs bok. Andra handskrifter (så Septuaginta): "Jashub" (jfr 4 Mos 26:24, 1 Krön 7:1). **46:17** 1 Krön 7:30.

¹⁹ Rakels, Jakobs hustrus, söner var Josef och Benjamin.

²⁰ De söner som föddes åt Josef i Egyptens land var Manasse och Efraim. De föddes åt honom av Asenat, som var dotter till Poti-Fera, prästen i On.

²¹ Benjamins söner var Bela, Beker och Ashbel, Gera och Naaman, Ehi och Rosh, Muppim och Huppim och Ard.

²² Dessa var Rakels söner som föddes åt Jakob, sammanlagt fjorton personer.

²³ Dans son var Hushim.

²⁴ Naftalis söner var Jaseel, Guni, Jeser och Shillem.

²⁵ Dessa var söner till Bilha, som Laban hade gett åt sin dotter Rakel, och hon födde dem åt Jakob, sammanlagt sju personer.

²⁶ De som kom med Jakob till Egypten, hans ättlingar, var sammanlagt sextiosex personer förutom Jakobs sonhustrur.

²⁷ Och Josefs söner, som föddes åt honom i Egypten, var två. De personer av Jakobs hus som kom till Egypten var sammanlagt sjuttio.

Mötet med Josef

²⁸ Jakob skickade Juda i förväg till Josef för att han skulle visa honom vägen till Goshen. Och de kom till landet Goshen.

²⁹ Josef lät spänna för sin vagn och for till Goshen för att möta sin far Israel. När han kom fram till honom föll han honom om halsen och grät länge vid hans hals.

³⁰ Och Israel sade till Josef: "Nu kan jag dö, när jag fått se ditt ansikte och vet att du fortfarande lever."

³¹ Josef sade till sina bröder och sin fars husfolk: "Jag ska gå upp och tala med farao och säga till honom: Mina bröder och min fars husfolk, som har bott i Kanaans land, har kommit till mig.

³² De här männen är herdar och har ägnat sig åt boskapsskötsel. De har med sig sina får och kor och allt de äger.

³³ När sedan farao kallar er till sig och frågar vilket yrke ni har,

³⁴ ska ni svara: Vi, dina tjänare, har sysslat med boskapsskötsel från vår ungdom och fram till nu, vi liksom våra fäder. Då kommer ni att få bo i landet Goshen, för egyptierna avskyr allt vad fåraherdar heter."

47

Jakob inför farao

¹ Och Josef kom och berättade för farao: "Min far och mina bröder har kommit från Kanaans land med sina får och kor och allt de äger. De är nu i landet Goshen."

² Han hade valt ut fem av sina bröder och förde fram dem inför farao.

³ Då frågade farao hans bröder: "Vad har ni för yrke?" De svarade farao: "Dina tjänare är fåraherdar, vi liksom våra fäder."

⁴ De sade också till farao: "Vi har kommit för att bo här i landet en tid, för dina tjänare har inget bete för sina får eftersom svälten är svår i Kanaans land. Så låt dina tjänare bo i landet Goshen."

⁵ Då sade farao till Josef: "Din far och dina bröder har alltså kommit till dig.

⁶ Egyptens land ligger öppet för dig. Låt din far och dina bröder bo i den bästa delen av landet, låt dem bo i landet Goshen. Och om du vet att några bland dem är dugliga män, så sätt dem till uppsyningsmän över min boskap."

⁷ Sedan hämtade Josef sin far Jakob och förde honom fram inför farao, och Jakob hälsade farao.

46:20 1 Mos 41:50f. **46:21** 1 Krön 7:6. **46:23** 4 Mos 26:42. **46:27** 5 Mos 10:22, Apg 7:14. **46:34** 1 Mos 47:6, 2 Mos 8:26. **46:34 avskyr ... fåraherdar** En misstänksamhet mot de semitiska herdefolken (jfr 43:32). **47:7 hälsade** Ordagrant: "välsignade" (jfr vers 10, Rut 2:4 och Luk 10:5f).

⁸ Och farao frågade Jakob: "Hur många år har du levt?"

⁹ Jakob svarade farao: "Min vandringstid har varat i hundratrettio år. Få och svåra har mina levnadsår varit. De når inte upp till mina förfäders levnadsår under deras vandringstid."

¹⁰ Och Jakob välsignade farao och gick ut ifrån honom.

¹¹ Josef lät sin far och sina bröder bo i Egyptens land och gav dem egendom i den bästa delen av landet, i Raamses område som farao befallt.

¹² Josef försörjde sin far och sina bröder och hela sin fars hus och gav var och en underhåll efter antalet barn.

Svältens följder för egyptierna

¹³ Men det fanns inget bröd någonstans i landet eftersom svälten var mycket svår, och både Egypten och Kanaans land var svaga av hunger.

¹⁴ För den säd som folket köpte samlade Josef alla pengar som fanns i Egypten och Kanaan och förde dem in i faraos palats.

¹⁵ Men när pengarna tog slut i Egypten och Kanaan, kom alla egyptier till Josef och sade: "Ge oss bröd! Varför skulle vi dö här framför ögonen på dig? Vi har inga pengar kvar."

¹⁶ Josef svarade: "För hit er boskap, så ska jag ge er bröd för boskapen om era pengar är slut."

¹⁷ Då kom de med sin boskap till Josef, och han gav dem bröd i utbyte mot deras hästar, får, kor och åsnor. På så sätt underhöll han dem det året och gav dem bröd i utbyte mot all deras boskap.

¹⁸ Så tog det året slut. Men året därpå kom de tillbaka till honom och sade: "Vi kan inte dölja det för min herre. Pengarna är slut och boskapen vi ägde tillhör min herre. Vi har inget annat kvar än våra kroppar och vår jord.

¹⁹ Varför skulle vi dö här framför dig, vi och vår åkerjord? Köp oss och vår jord för bröd, så ska vi med vår jord bli faraos slavar. Ge oss bara utsäde, så att vi får leva och inte dör och åkerjorden inte läggs öde."

²⁰ Då köpte Josef all jord i Egypten åt farao. Alla egyptierna sålde sina åkrar eftersom svälten var så svår, och åkerjorden blev faraos egendom.

²¹ Folket flyttade han till städerna, från ena änden av Egypten till den andra.

²² Men prästernas jord köpte han inte, eftersom prästerna hade sitt bestämda underhåll av farao och levde av det som farao gav dem. Därför behövde de inte sälja sin jord.

²³ Och Josef sade till folket: "Nu har jag köpt er och er jord åt farao. Här har ni utsäde så att ni kan beså jorden.

²⁴ När skörden kommer in ska ni ge en femtedel åt farao. Men fyra femtedelar ska ni själva ha till utsäde och till mat åt er och ert husfolk och era små barn."

²⁵ De svarade: "Du har räddat våra liv. Herre, låt oss finna nåd för dina ögon, så ska vi vara faraos slavar."

²⁶ Josef gjorde det till en lag som gäller än i dag för Egyptens jord, att femtedelen av skörden ska ges åt farao. Det var bara prästernas jord som inte blev faraos egendom.

²⁷ Så bodde Israel i landet Goshen i Egypten. De skaffade sig ägodelar och var fruktsamma och förökade sig mycket.

Jakobs sista önskan

²⁸ Jakob levde sjutton år i Egypten, och han blev hundrafyrtiosju år gammal.

47:9 1 Krön 29:15, Ps 39:13, 119:19, Matt 6:34, Hebr 11:13. **47:11 Raamses område** Längre fram byggdes här en förrådsstad med detta namn (2 Mos 1:11). **47:24 en femtedel** En inte ovanlig skattesats under antiken. Längre fram betalade israeliterna en tiondel till kungen (1 Sam 8:15) och en tiondel till tempeltjänarna (4 Mos 18:21f). **47:27** 2 Mos 1:7, Ps 105:24, Apg 7:17. **47:28 Jakob levde sjutton år i Egypten** Kanske 1876-1859 f Kr (jfr 2 Mos 12:40, 1 Kung 6:1).

²⁹ När tiden närmade sig att Israel skulle dö, kallade han till sig sin son Josef och sade till honom: "Om jag har funnit nåd för dina ögon, så lägg din hand under min höft och lova att visa mig kärlek och trofasthet så att du inte begraver mig i Egypten.

³⁰ När jag gått till vila hos mina fäder, för mig då ut ur Egypten och begrav mig i deras grav." Han svarade: "Jag ska göra som du säger."

³¹ Men Jakob sade: "Ge mig din ed!" Och han gav honom sin ed, och Israel tillbad böjd mot bäddens huvudände.

48

Jakob välsignar Josef och hans söner

¹ Efter en tid sade man till Josef: "Din far är sjuk." Då tog han med sig sina båda söner Manasse och Efraim.

² Och man sade till Jakob: "Din son Josef har kommit till dig."

Israel samlade då sina krafter och satte sig upp i sängen.

³ Han sade till Josef: "Gud den Allsmäktige uppenbarade sig för mig i Luz i Kanaans land. Han välsignade mig

⁴ och sade till mig: Jag ska göra dig fruktsam och föröka dig och låta många folk komma från dig, och jag ska ge detta land åt dina efterkommande till egendom för evigt.

⁵ Dina båda söner, som föddes åt dig i Egyptens land innan jag kom hit till dig i Egypten, ska nu vara mina. Efraim och Manasse ska vara mina liksom Ruben och Simeon.

⁶ Men de barn som du får efter dem ska vara dina. De ska bära sina bröders namn i deras arvedel.

⁷ När jag kom från Paddan dog Rakel i Kanaans land under resan, när det ännu var ett stycke kvar till Efrata, och jag begravnade henne där vid vägen till Efrata." – Platsen heter nu Betlehem.

⁸ När Israel fick se Josefs söner frågade han: "Vilka är dessa?"

⁹ Josef svarade sin far: "Det är mina söner som Gud har gett mig här." Då sade han: "Ta hit dem till mig så att jag får välsigna dem."

¹⁰ Israels ögon var svaga av ålder så att han inte kunde se. Josef förde fram dem till honom, och han kysste dem och tog dem i sin famn.

¹¹ Och Israel sade till Josef: "Jag trodde inte att jag skulle få se ditt ansikte, men nu har Gud till och med låtit mig se dina barn!"

¹² Och Josef tog dem från hans knä och bugade sig till jorden.

¹³ Sedan tog Josef dem båda i handen, Efraim i sin högra hand till vänster framför Israel, och Manasse i sin vänstra hand till höger framför Israel, och förde fram dem till honom.

¹⁴ Men Israel räckte ut sin högra hand och lade den på Efraims huvud trots att han var den yngre, och sin vänstra hand på Manasses huvud trots att Manasse var den förstfödde. Han lade händerna i kors.

¹⁵ Och han välsignade Josef och sade:

"Den Gud som mina fäder
Abraham och Isak har vandrat inför,
den Gud som har varit min herde
från min födelse ända till i dag,
¹⁶ den ängel som har förlossat mig
från allt ont,

47:29 1 Mos 24:2. **47:31 bäddens huvudände** Annan översättning (så Septuaginta): "ändan på sin stav". Citeras i Hebr 11:21. **48:3** 1 Mos 28:12, 35:6f. **48:5** 1 Mos 41:50f, 46:20, Jos 16:1f, 1 Krön 5:1f. **48:5 ska vara mina** Adoption av barnbarn är känt även från ugaritiska texter. På så sätt upphöjdes Josefs gren och fick fler andelar vid arvsskiftet (Efraim och Manasse blev stammar i Israel). **48:7** 1 Mos 33:18, 35:19f. **48:15** 1 Mos 49:24, Ps 23:1, 80:2, Joh 10:11, Hebr 11:21, 1 Petr 2:25. **48:16** 2 Mos 1:7.

han ska välsigna pojkarna.
De ska uppkallas efter mitt namn
och mina fäder Abrahams
och Isaks namn,
och de ska föröka sig
och bli många på jorden.”

¹⁷ Men när Josef såg att hans far lade sin högra hand på Efraims huvud, tyckte han inte om det. Han tog sin fars hand och ville flytta den från Efraims till Manasses huvud.

¹⁸ Och Josef sade till sin far: ”Gör inte så, far. Det här är den förstfödde. Lägg din högra hand på hans huvud.”

¹⁹ Men hans far ville inte det. Han sade: ”Jag vet, min son, jag vet. Också från honom ska det komma ett folk, också han ska bli stor. Men hans yngre bror ska ändå bli större än han, och flera folk ska härstamma från honom.”

²⁰ Och han välsignade dem på den dagen och sade:

”I dig ska Israel välsigna och säga:
Må Gud göra dig som
Efraim och Manasse.”

Och han satte Efraim före Manasse.

²¹ Därefter sade Israel till Josef: ”Se, jag dör. Men Gud ska vara med er och föra er tillbaka till era fäders land.

²² Och utöver det jag ger dina bröder, ger jag dig en bergsrygg som jag tog från amoreerna med mitt svärd och min båge.”

49

Jakob välsignar sina söner

¹ Och Jakob kallade sina söner till sig och sade: ”Kom hit till mig, så ska jag tala om vad som ska hända er i kommande dagar.

² Samla er och lyssna, ni Jakobs söner, hör på Israel, er far!

³ Ruben, du är min förstfödde,
min kraft och min styrkas förstling,
främst i myndighet
och främst i makt.

⁴ Du sjuder över som vatten,
du ska inte bli den främste,
för du besteg din fars bädd,
då vanhelgade du den.
Han besteg min säng!

⁵ Simeon och Levi är bröder,
våldet är deras vapen.

⁶ Min själ ska inte ta del i deras råd,
min själ ska inte umgås med dem,
för de dödade män i sin vrede
och stympade oxar i sitt övermod.

48:19 4 Mos 1:32f. **48:22** 1 Mos 34:26, Joh 4:5. **48:22 en bergsrygg** Hebr. *Shekém* (jfr kap 34), den ort där Josef senare begravdes (Jos 24:32). **49:1** 5 Mos 33:1f. **49:3** 1 Mos 29:32, 5 Mos 21:17. **49:4** 1 Mos 35:22, 5 Mos 27:20, 1 Krön 5:1. **49:5** 1 Mos 34:25f. **49:6** 1 Mos 34:26f, Ps 1:1.

- 7 Förbannad är deras vrede
som är så våldsam
och deras grymhet
som är så stor!
Jag ska dela upp dem i Jakob
och skingra dem i Israel.
- 8 Juda, dig ska dina bröder prisa.
Din hand ska gripa
dina fienders nacke,
din fars söner
ska buga sig för dig.
- 9 Ett ungt lejon är Juda.
Du reser dig från rivet byte,
min son.
Han böjer sig, han lägger sig
som ett lejon, som en lejonhona –
vem vågar väcka honom?
- 10 Spiran ska inte vika från Juda,
inte härskarstaven
från hans fötter,
förrän han som den tillhör kommer
och folken lyder honom.
- 11 Han binder sin ungåsa
vid vinstocken,
sitt åsneföls vid den ädla rankan.
Han tvättar sina kläder i vin,
sin mantel i druvors blod.
- 12 Hans ögon är dunkla av vin,
hans tänder vita av mjölk.
- 13 Sebulon ska bo vid havets strand
och bli en hamn för skepp.
Sin sida ska han vända mot Sidon.
- 14 Isaskar är en stark åsna
som ligger i ro i sitt hägn.
- 15 Han såg att viloplatsen var god
och landet ljuvligt.
Då böjde han sin rygg
under bördor
och blev en arbetspliktig slav.
- 16 Dan ska skaffa rätt åt sitt folk
som en av Israels stammar.
- 17 Dan ska vara en orm på vägen,
en huggorm på stigen

49:7 Jos 19:1, 21:2f. **49:8** 1 Mos 29:35. **49:8 Juda ... prisa** På hebreiska *Jehudá ... jodúcha* (jfr 29:35 med not). **49:9** 4 Mos 23:24, 24:9, 5 Mos 33:7, 1 Krön 5:2, Upp 5:5. **49:10** Ps 2:9, Jes 2:4, 9:6f, Matt 2:6. **49:10 han som den tillhör** Dvs Messias, den rätte härskaren av Juda stam (Heb 7:14, Upp 5:5). Jfr Hes 21:27. Annan översättning: "Shilo" (där tabernaklet senare stod, se Jos 18:1, 1 Sam 1-4). **49:13** 5 Mos 33:18f, Jos 19:10f, Jes 9:1, Matt 4:15. **49:13 hamn för skepp** Israels bästa naturligt skyddade hamn vid Medelhavet finns i nordväst på Sebulons område, vid berget Karmel och nutidens Haifa. **49:16** 5 Mos 33:22, Dom 13:2, 24f, 16:31. **49:16 Dan ... skaffa rätt** Hebr. *dan* betyder "skaffa rätt, döma" (jfr 30:6).

- som biter hästen i foten
så att ryttaren faller baklänges.
- 18 HERRE, jag väntar
på din frälsning!
- 19 Gad ska trängas av skaror
och själv tränga dem in på hälarerna.
- 20 Från Asher kommer utsökta rätter,
han ska bjuda
på kungliga läckerheter.
- 21 Naftali är en frisläppt hind
som talar vackra ord.
- 22 Josef är ett ungt fruktträd,
ett ungt fruktträd vid källan.
Grenarna når upp över muren.
- 23 Bågskyttar oroar honom,
de skjuter mot honom
och ansätter honom.
- 24 Men hans båge förblir fast
och hans händer
och armar spänstiga
genom Jakobs Mäktige,
genom Herden, Israels Klippa,
- 25 genom din fars Gud
som ska hjälpa dig,
genom den Allsmäktige
som ska välsigna dig
med välsignelser
från himlen därovan,
välsignelser från djupet
som ruvar där nere,
välsignelser från bröst
och moderliv.
- 26 Din fars välsignelser når högt,
högre än mina fäders välsignelser,
till de eviga höjdernas härlighet.
De ska vara över Josefs huvud,
över hjässan på fursten
bland sina bröder.
- 27 Benjamin är en glupsk varg.
På morgonen äter han sitt rov,
på kvällen fördelar han bytet.”
- 28 Alla dessa är Israels tolv stammar, och detta är vad deras far sade till dem. Han välsignade dem och gav åt var och en sin särskilda välsignelse.

49:18 Ps 119:166, 174, Jes 25:9, Mika 7:7. 49:19 Gad ... skaror På hebreiska gad ... gedud. Gad kan också översättas "tränga/anfalla". 49:20 1 Mos 30:13, 5 Mos 33:24. 49:21 5 Mos 33:23, Dom 4:6, 5:1. 49:21 talar vackra ord Annan översättning: "föder vackra kalvar". 49:25 5 Mos 33:13f. 49:27 Dom 20:25, 1 Sam 9:1f, 14:47.

Jakob dör

²⁹ Sedan befallde han dem och sade: "Jag ska nu samlas till mitt folk. Begrav mig hos mina fäder i grottan på hetiten Efrons mark,

³⁰ i grottan vid fältet i Makpela mitt emot Mamre i Kanaans land, den som Abraham köpte till gravplats av hetiten Efron.

³¹ Där begravdes Abraham och hans hustru Sara, där begravdes Isak och hans hustru Rebecka, och där har jag själv begravt Lea,

³² i grottan på marken som köptes av hetiterna."

³³ När Jakob hade gett sina söner dessa befallningar drog han upp fötterna i sängen. Och han gav upp andan och samlades till sitt folk.

50*Jakob blir begravd*

¹ Då böjde Josef sig ner över sin fars ansikte och grät över honom och kysste honom.

² Josef befallde läkarna han hade i sin tjänst att balsamera hans far. Och läkarna balsamerade Israel.

³ Det tog fyrtio dagar, så lång tid tar en balsamering. Och egyptierna sörjde honom i sjuttio dagar.

⁴ När sorgedagarna efter honom var över sade Josef till faraos husfolk: "Om jag har funnit nåd för era ögon, ber jag er säga dessa ord till farao:

⁵ Min far har tagit ed av mig och sagt: När jag är död, så begrav mig i den grav som jag grävt åt mig i Kanaans land. Låt mig därför resa och begrava min far och sedan komma tillbaka."

⁶ Farao svarade: "Res dit och begrav din far enligt den ed som han tog av dig."

⁷ Då reste Josef för att begrava sin far. Och faraos alla tjänare reste med honom, de äldste vid hans hov och alla de äldste i Egyptens land,

⁸ dessutom allt Josefs husfolk och hans bröder och hans fars husfolk. Bara sina små barn, sina får och sina kor lämnade de kvar i landet Goshen.

⁹ Både vagnar och ryttare reste tillsammans med honom, och det var en mycket stor skara.

¹⁰ När de kom till Goren-Haatad på andra sidan Jordan höll de där en mycket stor och högtidlig dödsklagan, och han ordnade en sorgeshögtid efter sin far i sju dagar.

¹¹ När landets invånare kananeerna såg sorgeshögtiden i Goren-Haatad sade de: "Här har egyptierna en stor sorgeshögtid." Därför kallades platsen Abel-Misrajim. Den ligger på andra sidan Jordan.

¹² Jakobs söner gjorde med honom som han hade befallt dem.

¹³ De förde honom till Kanaans land och begravde honom i grottan vid fältet i Makpela, den mark som Abraham hade köpt till gravplats av hetiten Efron mitt emot Mamre.

¹⁴ När Josef hade begravt sin far, vände han tillbaka till Egypten med sina bröder och alla som följt med honom för att begrava hans far.

Bröderna ber Josef om förlåtelse

¹⁵ När Josefs bröder såg att deras far var död, sade de: "Tänk om Josef hyser agg mot oss och ger igen för allt det onda som vi gjort mot honom."

¹⁶ Därför sände de bud till Josef och lät säga: "Din far sade så här före sin död:

49:30 1 Mos 23:16f, 50:13. **49:31** 1 Mos 23:19, 25:9, 35:29, Apg 7:15f. **50:1** 1 Mos 46:4. **50:2 balsamera** Normal egyptisk gravsed. På så sätt bevarades Jakobs och Josefs (vers 26) kroppar för transport till Kanaans land. **50:3 sjuttio dagar** Fyrtio dagars balsameringstid och en sedvanlig sorgemånad (jfr 5 Mos 20:29, 34:8). **50:5** 1 Mos 47:29f. **50:10 Goren-Haatad** Betyder "törnbuskens tröskplats". Tröskplatsen var en viktig mötesplats (jfr Rut 3, 1 Kung 22:10). **50:11 Abel-Misrajim** Betyder "Egyptens sorgeshögtid" eller "Egyptens bäck". **50:13** 1 Mos 23:16f, Apg 7:16.

17 Så ska ni säga till Josef: Vi ber dig, förlåt dina bröder deras brott och synd, att de gjort så illa mot dig. Så förlåt nu den synd som din fars Guds tjänare har begått.” Josef grät när han fick deras hälsning.

18 Sedan kom också hans bröder och föll ner för honom och sade: ”Vi är dina slavar.”

19 Men Josef sade till dem: ”Var inte rädda. Skulle jag ta Guds plats?”

20 Ni menade ont mot mig, men Gud har menat något gott genom det, för att bevara många människor vid liv.

21 Så var inte rädda. Jag ska sörja för er och era små barn.” Och han tröstade dem och talade vänligt till dem.

Josef dör

22 Josef bodde kvar i Egypten med sin fars husfolk, och han blev hundratio år.

23 Josef fick se Efraims barn till tredje led. Även Manasses son Makirs barn lades i Josefs knä när de föddes.

24 Och Josef sade till sina bröder: ”Jag dör, men Gud ska se till er och föra er från detta land till det land som han lovat med ed åt Abraham, Isak och Jakob.”

25 Och Josef tog ed av Israels söner och sade: ”När Gud ser till er, för då mina ben härifrån.”

26 Josef dog när han var hundratio år. Och man balsamerade honom och lade honom i en kista i Egypten.

50:23 lades i Josefs knä när de föddes Dvs räknades som hans (jfr 48:5). **50:24** 2 Mos 3:16f. **50:25** 2 Mos 13:19, Jos 24:32, Hebr 11:22. **50:25 för då mina ben härifrån** Detta uppfylldes vid uttåget (se 2 Mos 13:19). **50:26 när han var hundratio år** Kanske 1798 f Kr. I egyptisk tanke en idealisk livslängd (medellivslängden var ca 50 år).

Andra Moseboken

Andra Moseboken kallas också Exodus (grekiska-latin för "uttåget") och Shmot (hebreiska för "namnen", 1:1). Den fortsätter skildringen flera hundra år efter Josefs död i Första Moseboken. Israeliterna blir slavar (kap 1-2) men räddas genom Mose (3-11) och får tåga ut ur Egypten (12-15) enligt Guds löften till patriarkerna (se 1 Mos 15:14, 46:4, 50:24). De blir sedan ledda till berget Sinai (kap 16-19) där de får ta emot Guds bud och förbund (20-24) samt tabernaklet (25-40), platsen för Guds uppenbarelse och närvaro. Boken är rik på förebilder till Kristus och frälsningen från syndens slaveri.

Uttåget dateras ofta till ca 1446 f Kr (se 1 Kung 6:1 med not samt 2 Mos 12:40-41 och Dom 11:26). Fotnoterna utgår från detta år, även om andra teorier existerar. Det ges förslag på dåtida faraoner, med årtal enligt den gängse "låga" egyptiska kronologin, men alla identifikationer är osäkra på 20 år när eller mer i denna avlägsna tid i historien.

Israeliterna blir slavar i Egypten

¹ Detta är namnen på Israels söner. De kom till Egypten tillsammans med Jakob, var och en med sitt hus:

² Ruben, Simeon, Levi, Juda,

³ Isaskar, Sebulon, Benjamin,

⁴ Dan, Naftali, Gad och Asher.

⁵ De som härstammade från Jakob var sammanlagt sjuttio personer. Josef var redan i Egypten.

⁶ Sedan dog han och alla hans bröder, hela den generationen.

⁷ Men Israels barn var fruktsamma och blev fler, de förökade sig och blev mycket talrika så att landet blev uppfyllt av dem.

⁸ Och det kom en ny kung i Egypten, en som inte kände till Josef.

⁹ Han sade till sitt folk: "Se, Israels barns folk har blivit för stort och mäktigt för oss.

¹⁰ Nu ska vi gå klokt till väga med dem. Annars kanske de förökar sig ännu mer, och om det blir krig kan de gå samman med våra fiender och föra krig mot oss och sedan ge sig av från landet."

¹¹ Därför satte man arbetsledare över dem och plågade dem med tvångsarbete. De byggde förrådstäderna Pitom och Raamses åt farao.

¹² Men ju mer man plågade dem, desto mer förökade de sig och desto mer spred de ut sig, så att man kände fruktan för Israels barn.

¹³ Egyptierna tvingade israeliterna att arbeta som slavar.

¹⁴ De gjorde livet svårt för dem genom hårt arbete med murbruk och tegel och med allt arbete på fälten, med alla slags arbeten som de tvingade dem att utföra.

1:1 1 Mos 46:8f. **1:1 kom till Egypten** Dateras ofta till ca 1876 f Kr (men se not till 12:40). **1:5** 1 Mos 46:27, 5 Mos 10:22. **1:7** 1 Mos 12:2, 18:18, 35:11, 46:3, 47:27, Ps 105:24, Apg 7:17. **1:7 landet blev uppfyllt av dem** Under århundradena efter Josef blev semitiska folk, dit israeliterna räknas, allt mer tongivande i norra Egypten. Till slut dominerades området av de krigiska hyksosfolken ("herdekungar" eller "främmande kungar"), vars kungar bar namn som Jakob-Har och Jakbim. **1:8 en ny kung i Egypten, en som inte kände till Jose** fKanske Ahmose (ca 1550-1525 f Kr), som fördrev hyksosfolken ("våra fiender", vers 10) och återupprättade egyptiernas ära med stora byggprojekt (vers 11-14). Alternativt hans son Amenhotep I (ca 1525-1505 f Kr). **1:11 tvångsarbete** En vanlig typ av skatt under antiken, att göra ett visst antal dagsverken på kungens projekt (se t ex 1 Kung 5:27, 9:15). **1:11 Pitom** Har identifierats med Pi-Atum ("guden Atums hus") ca 10 mil nordost om Kairo. **1:11 Raamses** Har identifierats med Tell ed-Daba ca 3 mil norr om Pitom. Staden byggdes senare om till Egyptens huvudstad under farao Ramses II på 1200-talet f Kr. **1:11 farao** Egyptiska för "stora huset", härskaren i kungapalatset. **1:13** 1 Mos 15:13, 4 Mos 20:15, 5 Mos 4:20. **1:14 tegel** Lertegel var Egyptens vanligaste byggmaterial. Arbetet i lergroparna var smutsigt och illa ansett (se not till 5:16).

15 Kungen av Egypten talade med dem som förlöste de hebreiska kvinnorna. En av dem hette Shifra och den andra Pua,

16 och han sade: ”Se efter vad de hebreiska kvinnorna föder när ni förlöser dem: Om det är en son så döda honom, om det är en dotter så låt henne leva.”

17 Men barnmorskorna fruktade Gud och gjorde inte som den egyptiske kungen hade befallt dem utan lät barnen leva.

18 Då kallade kungen till sig barnmorskorna och sade till dem: ”Varför har ni gjort så här och låtit barnen leva?”

19 Barnmorskorna svarade faraos: ”Hebreiska kvinnor är inte som egyptiska. De är livskraftiga, de har fött innan barnmorskan kommer till dem.”

20 Och Gud lät det gå väl för barnmorskorna, och folket förökades och blev mycket talrikt.

21 Eftersom barnmorskorna fruktade Gud gav han dem egna familjer.

22 Då befallde faraos allt sitt folk: ”Alla nyfödda pojkar ska ni kasta i Nilen, men alla flickor ska ni låta leva.”

2

Moses födelse och räddning

1 En man av Levi stam tog till hustru en levitisk kvinna.

2 Hustrun blev havande och födde en son. Hon såg att det var ett vackert barn och höll honom gömd i tre månader.

3 Men när hon inte kunde gömma honom längre, tog hon en korg av papyrus. Hon strök på beck och tjära, lade barnet i korgen och satte den i vassen vid Nilens strand.

4 Hans syster ställde sig på avstånd för att se hur det skulle gå med honom.

5 Då kom faraos dotter ner till floden för att bada, och hennes unga hovdamer gick längs floden. När hon fick se korgen i vassen skickade hon dit sin slavinna för att hämta den.

6 Hon öppnade den och fick syn på barnet – det var en pojke, och han grät. Hon kände medlidande med honom och sade: ”Det är ett av de hebreiska barnen.”

7 Men hans syster frågade faraos dotter: ”Ska jag gå och hämta en hebreisk amma som kan amma barnet åt dig?”

8 Faraos dotter svarade henne: ”Ja, gör det.” Då gick flickan och hämtade pojkens mor.

9 Och faraos dotter sade till henne: ”Ta med dig det här barnet och amma det åt mig, så ska jag ge dig lön för det.” Kvinnan tog då barnet och ammade det.

10 När pojken hade vuxit upp förde hon honom till faraos dotter, och han blev hennes son. Hon gav honom namnet Mose, ”för jag drog upp honom ur vattnet”, sade hon.

Mose flyr till Midjan

11 En dag när Mose hade blivit vuxen, gick han ut till sina bröder och såg på deras slavarbete. Han fick se en egyptier som slog en hebreisk man, en av hans bröder.

12 Då vände han sig åt alla håll, och när han såg att ingen annan var där slog han ihjäl egyptiern och gömde honom i sanden.

1:17 Apg 5:29. 1:22 Apg 7:19. 2:1 2 Mos 6:16f, 4 Mos 26:59. 2:2 1 Krön 6:3, Apg 7:20, Hebr 11:23. 2:2 födde en son Mose föddes kanske ca 1526 f Kr (jfr 5 Mos 1:3, 34:7). 2:2 såg att det var ett vackert barn Citeras i Hebr 11:23, kapitlet om trons hjältar. 2:3 korg Hebr. téva, samma ord som för Noas ark (1 Mos 6:14f). 2:4 2 Mos 15:20, 4 Mos 26:59, 1 Krön 6:3. 2:4 hans syster Mirjam, som senare ledde kvinnorna som profetissa (15:20). 2:7 amm aRika kvinnor betalade gärna någon annan för att amma deras barn (jfr 1 Mos 24:59). 2:10 Apg 7:21. 2:10 vuxit upp Osäkert vilken ålder som avses. Amning fortsatte ofta till 3 års ålder eller längre. 2:10 Mose ... drog upp Hebr. Moshé betyder ”drar upp”. Det egyptiska ordet mose, ”född”, var ett vanligt efterled i faraonernas namn vid denna tid. 2:11 Apg 7:23f, Hebr 11:24f. 2:11 blivit vuxen Vid fyrtio års ålder enligt Stefanus (Apg 7:23), i så fall kanske 1486 f Kr. Fyrtio är dock en typiskt ungefärlig tidsangivelse.

¹³ Nästa dag gick han ut igen och fick då se två hebreiska män i slagsmål. Då sade han till den som var skyldig: "Varför slår du din landsman?"

¹⁴ Han svarade: "Vem har satt dig till ledare och domare över oss? Tänker du döda mig som du dödade egyptiern?" Mose blev förskräckt och tänkte: "Saken har alltså blivit känd!"

¹⁵ Farao fick också höra om det och ville döda Mose. Men han flydde undan farao och bosatte sig i Midjans land. Där satte han sig vid en brunn.

¹⁶ Prästen i Midjan hade sju döttrar. De kom och hämtade upp vatten och fyllde hoarna för att vattna sin fars får.

¹⁷ Då kom herdarna och körde bort dem. Men Mose grep in och räddade dem och gav vatten åt deras får.

¹⁸ När de kom hem till sin far Reguel, sade han: "Varför kommer ni hem så tidigt i dag?"

¹⁹ De svarade: "En egyptisk man hjälpte oss mot herdarna. Han hämtade till och med upp vatten åt oss och vattnade fåren."

²⁰ Då sade han till sina döttrar: "Var är han? Varför gick ni ifrån honom? Bjud in honom så att han får äta med oss."

²¹ Mose bestämde sig för att stanna hos mannen, som gav honom sin dotter Sippora till hustru.

²² Hon födde en son och Mose gav honom namnet Gershom, "för", sade han, "jag har blivit en främling i ett främmande land."

²³ Det gick en lång tid, och under den tiden dog Egyptens kung. Men Israels barn suckade över sitt slaveri och ropade på hjälp, och deras rop över slaveriet steg upp till Gud.

²⁴ Gud hörde deras klagan och kom ihåg sitt förbund med Abraham, Isak och Jakob.

²⁵ Och Gud såg till Israels barn, och Gud kändes vid dem som sina.

3

Mose vid den brinnande busken

¹ Mose vallade fåren åt sin svärfar Jetro, prästen i Midjan. En gång drev han fåren till andra sidan öknen och kom till Guds berg Horeb.

² Där uppenbarade sig HERRENS ängel för honom i en eldslåga som slog upp ur en buske. Han såg att busken brann av elden utan att busken brann upp.

³ Då tänkte Mose: "Jag måste gå dit och se den underbara synen, varför busken inte brinner upp."

⁴ När HERREN såg att han kom för att se efter, ropade Gud till honom ur busken: "Mose! Mose!" Han svarade: "Här är jag."

⁵ Då sade Gud: "Kom inte närmare! Ta av dig skorna, för platsen där du står är helig mark."

2:14 Vem har satt dig till ledare Citeras av Stefanus i Apg 7:27, 35 som profetisk förebild till hur Kristus, Guds utvalde, blev avvisad av sitt folk. **2:15 Apg 7:29, Hebr 11:27.** **2:15 Farao** Kanske Thutmose II (regerade ca 1493-1479 f Kr), sonson till Ahmose (se 1:8). **2:15 Midjans land** Midjaniterna var ökenomader som härstammade från Abraham (1 Mos 25:2). De rörde sig i området öster om Akabaviken och upp mot Moab öster om Döda havet (jfr 4 Mos 22, Dom 6-8). **2:17** 1 Mos 29:3, 10. **2:18** 4 Mos 10:29. **2:18 Regue** lbetyder "Guds vän". Kallas också Jetro (3:1), som kanske är en titel. **2:20 äta** Ordagrant "äta bröd", uttryck för en hel måltid. **2:21** 2 Mos 18:2f, Apg 7:29. **2:22** 2 Mos 18:3. **2:22 Gershom ... främlin** gHebr. *ger* betyder "främling". **2:23** 4 Mos 20:16. **2:25 kändes vid dem som sina** Annan översättning: "förstod" eller "gav sig till känna" (så Septuaginta). **3:1 svärfar Jetro** Jfr 2:18 där namnet Reguel används. Ordet för "svärfar", hebr. *chotén*, kan också syfta på en annan äldre manlig släkting, t ex Sipporas farfar. **3:1 Guds berg Horeb** Berget Sinai där lagen senare gavs (33:6, 34:2). **3:2** 5 Mos 33:16, Mark 12:26, Luk 20:37, Apg 7:30f. **3:5** Jos 5:15, Apg 7:33. **3:5 Ta av dig skorna** Ett tecken på respekt som var vanligt i tempel under antiken. Jfr Jos 5:15.

6 Och han sade: "Jag är din fars Gud – Abrahams Gud, Isaks Gud och Jakobs Gud." Då dolde Mose ansiktet, för han bävade för att se på Gud.

7 HERREN sade: "Jag har sett hur mitt folk förtrycks i Egypten, och jag har hört hur de ropar över sina plågåre. Jag känner deras lidande.

8 Därför har jag kommit ner för att rädda dem från egyptierna och föra dem ut ur det landet upp till ett gott och rymligt land, ett land som flödar av mjölk och honung, en plats där det bor kananeer, hetiter, amoreer, perisseer, hiveer och jebusiter.

9 Nu har ropet från Israels barn kommit upp till mig, och jag har sett hur egyptierna förtrycker dem.

10 Så gå nu! Jag ska sända dig till farao, och du ska föra mitt folk, Israels barn, ut ur Egypten."

11 Men Mose sade till Gud: "Vem är jag, att jag skulle gå till farao och föra Israels barn ut ur Egypten?"

12 Han svarade: "Jag ska vara med dig. Och här är ditt tecken på att det är jag som har sänt dig: När du har fört folket ut ur Egypten, ska ni hålla gudstjänst på detta berg."

13 Då sade Mose till Gud: "Om jag kommer till Israels barn och säger till dem: Era fäders Gud har sänt mig till er, och de frågar mig: Vad är hans namn? – vad ska jag då svara dem?"

14 Gud sade till Mose: "Jag är den Jag Är." Och han fortsatte: "Så ska du säga till Israels barn: *Jag Är* har sänt mig till er."

15 Och Gud sade sedan till Mose: "Så ska du säga till Israels barn: HERREN, era fäders Gud, Abrahams Gud, Isaks Gud och Jakobs Gud, har sänt mig till er. Det ska vara mitt namn för evigt och så ska man kalla mig från släkte till släkte.

16 Gå nu och samla de äldste i Israel och säg till dem: HERREN, era fäders Gud, Abrahams Gud, Isaks Gud och Jakobs Gud, har uppenbarat sig för mig och sagt: Jag har sett till er och vet vad de har gjort mot er i Egypten.

17 Därför säger jag: Jag ska föra er ut ur lidandet i Egypten och upp till kananeernas, hetiternas, amoreernas, perisseernas, hiveernas och jebusiternas land, ett land som flödar av mjölk och honung.

18 De kommer att lyssna till dina ord, och du och Israels äldste ska gå till Egyptens kung och säga till honom: HERREN, hebreernas Gud, har visat sig för oss. Låt oss gå tre dagsresor in i öknen och offra åt HERREN vår Gud.

19 Men jag vet att Egyptens kung inte kommer att låta er gå om inte en stark hand tvingar honom.

20 Därför ska jag räcka ut min hand och slå Egypten med alla slags under som jag ska göra där. Sedan kommer han att släppa er.

21 Och jag ska låta detta folk finna nåd för egyptiernas ögon så att ni inte behöver gå tomhänta när ni drar bort.

3:6 1 Kung 19:13, Matt 22:32, Mark 12:26, Luk 20:37, Apg 7:32. **3:6** Citeras av Jesus i Matt 22:32, Mark 12:26, Luk 20:37 och av Stefanus i Apg 7:32. **3:7** 2 Mos 2:25, Neh 9:9, Apg 7:34. **3:8** 1 Mos 15:18f, 50:24f. **3:8 flödar av mjölk och honung** Goda förhållanden för ett herdefolks djurhållning. Ordet för honung skulle också kunna syfta på fruktsirap av t ex dadlar. **3:10** 2 Mos 12:40f, Ps 105:26, Apg 7:7. **3:14** 2 Mos 6:3, Mark 14:62, Joh 8:24, 28, Upp 1:8, 4:8. **3:14 Jag Är ... Herren** Hebr. *ehjéh ... Jhvh*. Det heliga gudsnamnet, som kan översättas "Han som är", uttalades troligen Jahvé. Någon gång efter exilen på 500-talet f Kr hade man i vördnad slutat uttala namnet och visade med vokaltecken att det skulle ersättas med *Adonai*, som betyder "Herre". I översättningen markeras Jhvh med HERREN, skrivet med kapitäl. Det tidigaste omnämnandet utanför Bibeln är en inskription i det egyptiska Solebtemplet från tidigt 1300-tal f Kr (strax efter uttåget), där det talas om "Jahvé's ökennomaders land". **3:15** Ps 135:13, Hos 12:5. **3:16** 1 Mos 50:24. **3:21** 1 Mos 15:14, 2 Mos 11:2, 12:35f.

²² Nej, varje kvinna ska be sin grannfru och kvinnorna som bor i hennes hus om föremål av silver och guld och även kläder, som ni ska sätta på era söner och döttrar. Så ska ni ta byte från egyptierna.”

4

Mose får makt att göra under

¹ Mose svarade: ”Men om de inte tror mig och inte lyssnar på mina ord utan säger: HERREN har inte uppenbarat sig för dig?”

² Då sade HERREN till honom: ”Vad har du i handen?”

³ Han svarade: ”En stav.” Han sade: ”Kasta den på marken!” När han kastade den på marken förvandlades den till en orm, och Mose flydde för den.

⁴ Men HERREN sade till Mose: ”Räck ut handen och ta den i stjärten.” Då räckte han ut handen och grep ormen, och den blev åter en stav i hans hand.

⁵ HERREN sade: ”Så ska de tro att HERREN, deras faders Gud, Abrahams Gud, Isaks Gud och Jakobs Gud, har uppenbarat sig för dig.”

⁶ HERREN sade sedan till honom: ”Stick in handen i din famn!” Han gjorde så, och när han drog ut den var handen vit som snö av spetälska.

⁷ Sedan sade Gud: ”Stick tillbaka handen in i din famn!” Mose gjorde så, och när han drog ut den liknade den resten av hans kropp igen.

⁸ Och HERREN sade: ”Om de inte tror dig eller lyssnar till det första tecknet, så måste de tro på det andra tecknet.

⁹ Men om de inte ens tror på dessa två tecken eller lyssnar till dina ord, ta då lite av Nilens vatten och håll ut det på torra marken. Då ska vattnet som du tog ur floden förvandlas till blod på torra marken.”

¹⁰ Då sade Mose till HERREN: ”Men Herre, jag är ingen ordets man, varken förr eller nu när du talat till din tjänare. Jag är trög i talet och har en trög tunga.”

¹¹ HERREN sade till honom: ”Vem har gett människan munnen? Vem gör henne stum eller döv, seende eller blind? Är det inte jag, HERREN?”

¹² Gå nu, jag ska vara med din mun och lära dig vad du ska säga.”

¹³ Men Mose sade: ”Herre, jag ber dig: Sänd ditt budskap med vilken annan du vill.”

¹⁴ Då upptändes HERRENS vrede mot Mose och han sade: ”Har du inte din bror Aron, leviten? Jag vet att han kan tala. Och se, han är på väg ut för att möta dig, och när han får se dig ska han bli glad i sitt hjärta.

¹⁵ Du ska tala till honom och lägga orden i hans mun. Och jag ska vara med din mun och hans mun, och jag ska lära er vad ni ska göra.

¹⁶ Han ska tala i ditt ställe till folket. Han ska vara som din mun, och du ska vara som hans Gud.

¹⁷ Och du ska ta den här staven i handen. Med den ska du göra dina tecken.”

Mose återvänder till Egypten

¹⁸ Mose återvände till sin svärfar Jetro och sade till honom: ”Låt mig vända tillbaka till mina bröder i Egypten för att se om de lever än.” Jetro sade till Mose: ”Gå i frid!”

¹⁹ Och när Mose var i Midjan sade HERREN till honom: ”Bege dig tillbaka till Egypten, för alla som ville ta ditt liv är döda.”

²⁰ Då tog Mose sin hustru och sina söner och satte dem på sin åsna och återvände till Egyptens land. Och Mose tog Guds stav i handen.

4:3 stav ... orm Staven var faraos maktattribut, och hans krona pryddes av en kobra. **4:10** 2 Mos 6:12, 30, Jer 1:6.
4:11 Hes 3:26f. **4:12** Matt 10:19f, Mark 13:11, Luk 12:11f, 21:14f. **4:15** 2 Mos 7:1f. **4:16 mun ... Gud** Aron skulle tala för Mose liksom profeterna talade för Gud (jfr 7:1). **4:19** Matt 2:20. **4:20** 2 Mos 2:21f.

²¹ HERREN sade till Mose: "När du kommer tillbaka till Egypten, se då till att du gör alla de under som jag gett dig makt att utföra inför farao. Men jag ska göra hans hjärta hårt så att han inte släpper folket.

²² Du ska säga till farao: Så säger HERREN: Israel är min förstfödde son,

²³ och jag har sagt till dig: Släpp min son, så att han kan hålla gudstjänst åt mig. Men du vägrade att släppa honom, och därför ska jag döda din förstfödde son."

²⁴ Under resan hände det vid en viloplats att HERREN kom emot Mose och ville döda honom.

²⁵ Då tog Sippora en vass flintsten och skar bort sin sons förhud, och hon rörde vid Moses fötter med den och sade: "Du är en blodsbrudgum för mig."

²⁶ Och HERREN lät honom vara. Det var med tanke på omskärelsen som hon sade "blodsbrudgum".

²⁷ Och HERREN sade till Aron: "Gå och möt Mose ute i öknen!" Han gav sig i väg och mötte Mose vid Guds berg, och han kysste honom.

²⁸ Och Mose berättade för Aron allt som HERREN hade sagt när han sände honom och om alla tecken han befallt honom att göra.

²⁹ Sedan gick Mose och Aron och kallade samman alla de äldste bland Israels barn.

³⁰ Och Aron talade om allt som HERREN hade sagt till Mose, och han gjorde tecknen inför folkets ögon.

³¹ Då trodde folket, och när de hörde att HERREN hade tagit sig an Israels barn och sett deras lidande, böjde de sig ner och tillbad.

5

Mose och Aron inför farao

¹ Därefter gick Mose och Aron till farao och sade: "Så säger HERREN, Israels Gud: Släpp mitt folk, så att de kan hålla högtid åt mig i öknen!"

² Men farao svarade: "Vem är HERREN? Skulle jag lyssna på honom och släppa Israel? Jag känner inte HERREN, och jag tänker inte släppa Israel."

³ Då sade de: "Hebreernas Gud har uppenbarat sig för oss. Låt oss få gå tre dagsresor in i öknen och offra åt HERREN vår Gud, så att han inte kommer över oss med pest eller svärd."

⁴ Men kungen av Egypten sade till dem: "Mose och Aron, varför lockar ni bort folket från deras arbete? Gå till era dagsverken!"

⁵ Och farao fortsatte: "Folket är redan nu många i landet. Ändå vill ni att de ska sluta med sina dagsverken!"

⁶ Samma dag befallde farao slavdrivarna och folkets förmän:

⁷ "Ni ska inte ge dem halm till teglet som förut. Låt dem gå och skaffa halm själva.

⁸ Men samma mängd tegel som de gjort förut ska ni kräva av dem, utan något avdrag. De är lata, därför ropar de: Låt oss gå och offra åt vår Gud!

⁹ Man måste lägga hårt arbete på dessa människor, så att de har något att göra och inte lyssnar på lögnen."

4:21 2 Mos 7:3, 13, 22, 8:15, 19, 32, 9:7, 12, 34, 10:1, 20, 27, 14:4, 17, Rom 9:18. **4:22** Matt 2:15. **4:23** 2 Mos 11:4f, 12:29. **4:23 hålla gudstjänst åt mig** Annan översättning: "tjäna mig" (i stället för farao, jfr 1:11f). **4:24** 5 Mos 32:39.

4:24 ville döda honom Kanske eftersom sonen inte var omskuren (jfr 1 Mos 17:14). **4:25** 1 Mos 17:14, Jos 5:2f. **4:27** 2 Mos 3:1. **4:31** 2 Mos 3:16, 18. **5:1** 2 Mos 3:18, 22f. **5:1 farao** Kanske Thutmose III (levde ca 1481-1427 f Kr), en av Egyptens största krigarkungar som härjade Kanaan och Syrien ett flertal gånger. Historikern Josefus kallar uttågets farao "Tethmosis". Innan Thutmose III blev farao var han överbefälhavare under sin styvmor Hatshepsut (regerade ca 1473-1458 f Kr), änka efter hans far Thutmose II (se 2:15 med not). Det har föreslagits att Hatshepsut var "faraos dotter" som adopterade Mose (2:5f), men hon föddes troligen först senare. **5:2** Job 21:15. **5:3** 2 Mos 3:18. **5:5** 2 Mos 1:7f.

5:7 halm Håller ihop lerteglet medan det saltorkar.

¹⁰ Då gick slavdrivarna och förmännen ut och sade till folket: "Så säger farao: Jag ger er inte längre halm.

¹¹ Gå själva och skaffa halm där ni hittar det. Men det blir inget avdrag i ert arbete."

¹² Då spred sig folket över hela Egyptens land och samlade strå för att använda som halm.

¹³ Slavdrivarna drev på dem och sade: "Gör färdigt ert arbete, full kvot för varje dag, precis som när ni fick halm!"

¹⁴ Och israeliternas förmän, de som faraos slavdrivare hade satt över dem, fick hugg och slag och man sade till dem: "Varför har ni inte tillverkat full mängd tegel som förut, varken i går eller i dag?"

¹⁵ Då kom israeliternas förmän och ropade till farao: "Varför gör du så mot dina tjänare?"

¹⁶ Ingen halm får dina tjänare, och ändå säger de åt oss att skaffa fram tegel. Se, dina tjänare får hugg och slag trots att skulden ligger hos ditt eget folk."

¹⁷ Men han svarade: "Lata är ni, lata! Det är därför ni säger: Låt oss gå och offra åt HERREN!"

¹⁸ Nej, gå nu och arbeta! Någon halm ska ni inte få, men full mängd tegel ska ni ändå lämna."

¹⁹ Israeliternas förmän insåg att de var illa ute, eftersom man hade sagt att de inte skulle få något avdrag i den dagliga tegelkvoten.

²⁰ När de kom ut från farao träffade de Mose och Aron som stod där för att möta dem,

²¹ och de sade till dem: "Må HERREN se vad ni har gjort och döma er! Ni har fått farao och hans tjänare att avsky oss och satt svärd i deras hand så att de kan döda oss."

²² Då vände Mose sig på nytt till HERREN och sade: "Herre, varför har du handlat så illa mot detta folk? Varför sände du mig?"

²³ Ända sedan jag gick till farao för att tala i ditt namn har han gjort dem illa, och du har inte gjort någonting för att rädda ditt folk."

6

Guds löfte om befrielse

¹ Men HERREN sade till Mose: "Nu ska du få se vad jag ska göra med farao. Min starka hand ska få honom att släppa dem, och min starka hand ska få honom att driva ut dem ur sitt land."

² Och Gud sade till Mose: "Jag är HERREN.

³ För Abraham, Isak och Jakob visade jag mig som Gud den Allsmäktige, men under mitt namn HERREN gjorde jag mig inte känd för dem.

⁴ Jag upprättade också mitt förbund med dem och lovade att ge dem Kanaans land, det land där de bodde som främlingar.

⁵ Och jag har nu hört Israels barn sucka över att egyptierna håller dem som slavar, och jag har kommit ihåg mitt förbund.

⁶ Säg därför till Israels barn: Jag är HERREN. Jag ska föra er ut från Egyptens tvångsarbete och rädda er från deras slaveri, och jag ska återlösa er med utsträckt arm och stora straffdomar.

⁷ Och jag ska ta er till mitt folk och vara er Gud. Ni ska inse att jag är HERREN er Gud, som för er ut från slavarbetet hos egyptierna.

5:16 skaffa fram tegel En samtida avbildning av semitiska slavar som slår tegel finns bevarad i graven för Rekhmire, rådgivare till Thutmose III i Thebes. **5:22** 4 Mos 11:11. **6:1** 2 Mos 3:19f, 7:4f, 11:1, 12:33. **6:3** 1 Mos 17:1, 26:24, 35:11, Jer 16:21. **6:3 Gud den Allsmäktig** eHebr. *El Shaddaí* (se 1 Mos 17:1 med not). **6:3 under mitt namn Herren gjorde jag mig inte känd för de** mPatriarkerna tycks ha använt namnet JHVH eller HERREN (se text 1 Mos 13:4, 14:22), men utan den djupare insikt i namnets innebörd som uppenbaras i 2 Mos 3:14. **6:4** 1 Mos 12:7, 15:18, 17:8, 26:3, 28:4, **6:5** 2 Mos 2:24f. **6:6** 2 Mos 13:3, 14, 20:2, 5 Mos 26:8.

⁸ Och jag ska föra er till det land som jag med upplyft hand lovade ge till Abraham, Isak och Jakob. Jag ska ge er det som arvedel. Jag är HERREN.”

⁹ Allt detta talade Mose till Israels barn, men de lyssnade inte på honom på grund av sin otålighet och det hårda arbetet.

¹⁰ Därefter sade HERREN till Mose:

¹¹ ”Gå och säg till farao, kungen av Egypten, att han släpper Israels barn från sitt land.”

¹² Men Mose talade inför HERREN och sade: ”Israels barn lyssnar ju inte på mig. Hur skulle då farao vilja lyssna på mig, jag som har oomskurna läppar?”

¹³ Men HERREN talade till Mose och Aron och befallde dem att säga till Israels barn och till farao, kungen av Egypten, att Israels barn skulle föras ut ur Egyptens land.

Moses och Arons släkttavla

¹⁴ Detta var huvudmännen för deras familjer:

Söner till Ruben, Israels förstfödde, var Henok och Pallu, Hesron och Karmi. Dessa var Rubens släkter.

¹⁵ Simeons söner var Jemuel, Jamin, Ohad, Jakin, Sohar och Saul, den kananeiska kvinnans son. Dessa var Simeons släkter.

¹⁶ Och detta är namnen på Levis söner enligt deras födelseordning: Gershon, Kehat och Merari. Levi blev 137 år.

¹⁷ Gershons söner var Libni och Shimei efter deras släkter.

¹⁸ Kehats söner var Amram, Jishar, Hebron och Ussiël. Kehat blev 133 år.

¹⁹ Meraris söner var Mahli och Mushi. Dessa var leviternas släkter enligt deras födelseordning.

²⁰ Amram tog sin fars syster Jokebed till hustru, och hon födde Aron och Mose. Amram blev 137 år.

²¹ Jishars söner var Kora, Nefeg och Sikri.

²² Ussiëls söner var Mishael, Elsafan och Sitri.

²³ Aron tog till hustru Amminadabs dotter Elisheba, syster till Nahshon, och hon födde Nadab och Abihu, Eleasar och Itamar.

²⁴ Koras söner var Assir, Elkana och Abiasaf. Dessa var koraiternas släkter.

²⁵ Eleasar, Arons son, tog en av Putiels döttrar till hustru, och hon födde Pinehas.

Dessa var huvudmännen för leviternas familjer efter deras släkter.

²⁶ Det var till denne Aron och denne Mose som HERREN hade sagt: ”För ut Israels barn ur Egyptens land efter deras häravdelningar.”

²⁷ Och det var de som talade med farao, kungen av Egypten, om att föra Israels barn ut ur Egypten.

Guds befallning till Mose och Aron

²⁸ Och HERREN talade till Mose i Egyptens land.

²⁹ HERREN sade till honom: ”Jag är HERREN. Säg till farao, kungen av Egypten, allt som jag säger till dig.”

³⁰ Men Mose sade inför HERREN: ”Se, jag har oomskurna läppar. Hur skulle farao vilja lyssna på mig?”

7

¹ Men HERREN sade till Mose: ”Se, jag sätter dig att vara som Gud för farao, och din bror Aron ska vara din profet.

² Du ska tala allt jag befäller dig. Sedan ska din bror Aron tala med farao om att släppa Israels barn ut ur sitt land.

6:8 Hes 20:5f. **6:12** 2 Mos 4:10. **6:12 har oomskurna läppar** Dvs har problem med att tala. Septuaginta: ”är inte värtalig”. **6:14** 1 Mos 46:8f, 4 Mos 26:5f, 1 Krön 5:1f. **6:16** 4 Mos 3:17f, 26:57f, 1 Krön 6:1f, 23:6f. **6:23** 4 Mos 3:1f. **6:26** Apg 7:36. **7:1** 2 Mos 4:15f.

³ Men jag ska förhärda faraos hjärta och göra många tecken och under i Egyptens land.

⁴ Faraο kommer inte att lyssna på er, men jag ska lägga min hand på Egypten och föra mina härskaror, mitt folk, Israels barn, ut ur Egypten genom stora straffdomar.

⁵ Och egyptierna ska inse att jag är HERREN, när jag räcker ut min hand över Egypten och för Israels barn ut därifrån.”

⁶ Mose och Aron gjorde så, de gjorde som HERREN hade befallt dem.

⁷ Mose var åttio år och Aron åttiotre när de talade med faraο.

Arons stav

⁸ HERREN sade till Mose och Aron:

⁹ ”När faraο säger till er: Låt oss se något under! då ska du säga till Aron: Ta din stav och kasta den framför faraο så ska den bli en stor orm.”

¹⁰ Mose och Aron gick till faraο och gjorde som HERREN hade befallt. Aron kastade sin stav framför faraο och hans tjänare, och den blev en stor orm.

¹¹ Då kallade faraο till sig sina vise män och trollkarlar, och även dessa, de egyptiska spåmännen, gjorde samma tecken genom sina magiska konster.

¹² Var och en kastade sin stav, och stavarna blev stora ormar. Men Arons stav slukade deras stavar.

¹³ Ändå förblev faraos hjärta hårt och han lyssnade inte på dem, precis som HERREN hade sagt.

Den första plågan - vattnet blir blod

¹⁴ Därefter sade HERREN till Mose: ”Faraos hjärta är hårt, han vägrar att släppa folket.

¹⁵ Men gå till honom på morgonen då han går ut till vattnet. Ställ dig i hans väg på stranden av Nilen och ta i din hand staven som förvandlades till en orm.

¹⁶ Säg till honom: HERREN, hebreernas Gud, har sänt mig till dig för att säga: Släpp mitt folk, så att de kan hålla gudstjänst åt mig i öknen. Men se, hittills har du inte velat lyssna.

¹⁷ Därför säger HERREN så: Genom detta ska du förstå att jag är HERREN. Se, med staven som jag håller i handen ska jag slå Nilens vatten så att det förvandlas till blod.

¹⁸ Fiskarna i floden ska dö, och Nilen ska stinka så att egyptierna inte kan dricka vattnet i floden.”

¹⁹ Och HERREN sade till Mose: ”Säg till Aron: Ta din stav och räck ut handen över Egyptens vatten, över dess strömmar, kanaler och sjöar och alla andra vattensamlingar, så ska de bli blod. Över hela Egyptens land ska det vara blod, både i träkärl och stenkärl.”

²⁰ Mose och Aron gjorde som HERREN hade befallt. Han lyfte upp staven och slog vattnet i Nilen inför faraos och hans tjänares ögon. Då förvandlades allt vatten i floden till blod.

²¹ Fiskarna i Nilen dog och floden stank så att egyptierna inte kunde dricka vattnet från floden. Det var blod i hela Egyptens land.

²² Men de egyptiska spåmännen gjorde samma tecken genom sina magiska konster. Och faraos hjärta förblev hårt så att han inte lyssnade på dem, precis som HERREN hade sagt.

²³ Faraο gick därifrån hem till sitt palats och brydde sig inte om det heller.

²⁴ Och i hela Egypten grävde man efter dricksvatten kring Nilen, eftersom vattnet i floden inte var drickbart.

²⁵ Sedan gick det sju dagar efter att HERREN hade slagit Nilen.

8

Den andra plågan - grodor

7:11 2 Tim 3:8. **7:17 förvandlas till blod** Uttrycket används en gång långt före Moses tid i den egyptiska Ipuwerpapirusen, där det klagas över att Nilens vatten har blivit blod och inte går att dricka. Flera förklaringar har föreslagits till ”blodet” hos Ipuwer, t ex en algblooming. **7:20** Ps 78:44, 105:29.

¹ Därefter sade HERREN till Mose: "Gå till farao och säg till honom: Så säger HERREN: Släpp mitt folk, så att de kan hålla gudstjänst åt mig!

² Men om du vägrar att släppa dem, ska jag plåga hela ditt land med grodor.

³ Nilen ska vimla av grodor. De ska stiga upp och komma in i ditt hus, in i ditt sovrum och upp i din säng, in i dina tjänares hus och bland ditt folk och i dina bakugnar och baktråg.

⁴ Ja, på dig själv och ditt folk och alla dina tjänare ska grodorna hoppa upp."

⁵ HERREN sade också till Mose: "Säg till Aron: Räck ut handen med din stav över strömmarna, kanalerna och sjöarna och låt grodor stiga upp över Egyptens land."

⁶ Då räckte Aron ut handen över Egyptens vatten, och det kom upp grodor som täckte landet.

⁷ Men spåmännen gjorde samma tecken genom sina magiska konster och lät grodor stiga upp över Egyptens land.

⁸ Då kallade farao till sig Mose och Aron och sade: "Be till HERREN att han tar bort grodorna från mig och mitt folk. Då ska jag släppa folket, så att de kan offra till HERREN."

⁹ Mose sade till farao: "Du ska få äran att bestämma när jag ska be för dig och dina tjänare och ditt folk, så att grodorna försvinner från dig och dina hus och bara finns kvar i Nilen."

¹⁰ Han svarade: "I morgon." Då sade Mose: "Det ska bli som du har sagt, så att du förstår att ingen är som HERREN vår Gud.

¹¹ Grodorna ska försvinna från dig och dina hus, från dina tjänare och ditt folk och bara finnas kvar i Nilen."

¹² Därefter gick Mose och Aron ut från farao. Och Mose ropade till HERREN om hjälp mot grodorna som han låtit komma över farao.

¹³ HERREN gjorde så som Mose hade begärt. Grodorna dog och försvann från husen, gårdarna och fälten.

¹⁴ Man samlade ihop dem i hög på hög, och landet fylldes av stank.

¹⁵ Men när farao såg att han fått lindring, förhärdade han sitt hjärta och lyssnade inte på dem, precis som HERREN hade sagt.

Den tredje plågan - mygg

¹⁶ Sedan sade HERREN till Mose: "Säg till Aron: Räck ut din stav och slå stoftet på marken. Över hela Egyptens land ska då stoftet förvandlas till mygg."

¹⁷ De gjorde så. Aron räckte ut sin hand med staven och slog i stoftet på marken, och det kom mygg på människor och boskap. Av allt stoft på marken blev det mygg i hela Egypten.

¹⁸ Spåmännen tänkte då göra samma tecken genom sina magiska konster. De försökte få fram mygg, men de kunde inte. Och myggen kom på människor och boskap.

¹⁹ Då sade spåmännen till farao: "Det är Guds finger!" Men faraos hjärta förblev hårt och han lyssnade inte på dem, precis som HERREN hade sagt.

Den fjärde plågan - flugor

²⁰ HERREN sade till Mose: "Träd fram inför farao tidigt på morgonen när han går ut till vattnet och säg till honom: Så säger HERREN: Släpp mitt folk, så att de kan hålla gudstjänst åt mig!

²¹ Om du inte släpper mitt folk ska jag sända flugsvärmar över dig och dina tjänare, ditt folk och dina hus. Egyptiernas hus ska fyllas av flugsvärmar, och även marken som de står på.

²² Men den dagen ska jag göra ett undantag för landet Goshen där mitt folk bor. Det ska inte finnas några flugsvärmar där, för att du ska inse att jag, HERREN, är här i landet.

²³ Jag ska göra skillnad mellan mitt folk och ditt. I morgon ska detta tecken inträffa.”

²⁴ Och HERREN gjorde så. Stora flugsvärmar kom in i faraos och hans tjänares hus, och överallt i Egypten härjades landet av flugsvärmarna.

²⁵ Då kallade farao till sig Mose och Aron och sade: ”Gå och offra åt er Gud här i landet!”

²⁶ Men Mose svarade: ”Det skulle inte vara rätt att göra så, för vi offrar sådant åt HERREN vår Gud som är avskryvart för egyptierna. Om vi skulle offra sådant som egyptierna avskyr inför deras ögon skulle de säkert stena oss.

²⁷ Vi vill gå tre dagsresor ut i öknen och offra åt HERREN vår Gud, så som han befäller oss.”

²⁸ Då sade farao: ”Jag släpper er så att ni kan offra åt HERREN er Gud i öknen. Gå bara inte för långt bort. Be för mig!”

²⁹ Mose svarade: ”Ja, när jag kommer ut från dig ska jag be till HERREN, att flugsvärmarna i morgon viker bort från farao, hans tjänare och hans folk. Men farao bör inte bedra oss igen och vägra släppa folket så att de kan offra åt HERREN.”

³⁰ Mose gick ut från farao och bad till HERREN,

³¹ och HERREN gjorde som Mose hade begärt. Han tog bort flugsvärmarna från farao, hans tjänare och hans folk, så att inte en enda fluga fanns kvar.

³² Men farao förhärdade sitt hjärta den gången också och släppte inte folket.

9

Den femte plågan - boskapspest

¹ HERREN sade till Mose: ”Gå till farao och säg till honom: Så säger HERREN, hebreernas Gud: Släpp mitt folk, så att de kan hålla gudstjänst åt mig!

² För om du vägrar släppa dem och fortfarande håller dem kvar,

³ se, då ska HERRENS hand komma med en mycket svår pest över din boskap på marken: hästar, åsnor, kameler, kor och får.

⁴ Men HERREN ska göra skillnad mellan israeliternas boskap och egyptiernas, så att inget djur som tillhör Israels barn ska dö.”

⁵ HERREN bestämde en tid och sade: ”I morgon ska HERREN göra detta i landet.”

⁶ Nästa dag gjorde HERREN så, och all egyptiernas boskap dog. Men av israeliternas boskap dog inte ett enda djur.

⁷ När farao sände bud för att höra efter, se, då hade inte ett enda djur dött av Israels boskap. Men faraos hjärta förblev hårt och han släppte inte folket.

Den sjätte plågan - bölder

⁸ HERREN sade till Mose och Aron: ”Ta händerna fulla med sot ur smältugnen. Mose ska kasta upp det mot himlen inför faraos ögon.

⁹ Det ska bli ett damm över hela Egyptens land, och det ska bli bölder som slår ut med blåsor på människor och boskap i hela Egypten.”

¹⁰ Då tog de sot ur smältugnen och trädde fram inför farao. Mose kastade upp sotet mot himlen, och bölder slog ut med blåsor på människor och boskap.

¹¹ Och spåmännen kunde inte träda fram inför Mose för böldernas skull, för det var bölder på dem och på alla egyptier.

¹² Men HERREN gjorde faraos hjärta hårt så att han inte lyssnade på dem, precis som HERREN hade sagt till Mose.

Den sjunde plågan - hagel

¹³ Därefter sade HERREN till Mose: "Stig upp tidigt på morgonen, träd fram inför farao och säg till honom: Så säger HERREN, hebreernas Gud: Släpp mitt folk, så att de kan hålla gudstjänst åt mig.

¹⁴ Annars ska jag den här gången sända alla mina plågor över dig själv, dina tjänare och ditt folk, så att du förstår att ingen är som jag på hela jorden.

¹⁵ För nu var jag nära att räcka ut min hand och slå dig och ditt folk med pest för att utrota dig från jorden.

¹⁶ Men just därför lät jag dig uppstå, för att visa dig min makt och för att mitt namn skulle förkunnas över hela jorden.

¹⁷ Om du fortsätter att lägga hinder i vägen för mitt folk och inte släpper dem,

¹⁸ se, då ska jag i morgon vid den här tiden sända ett hagel så tungt att inget liknande har hänt i Egypten från den dag det grundades ända tills nu.

¹⁹ Sänd därför ut folk och hämta in din boskap och allt annat du har ute på marken, för alla människor och all boskap som är ute på marken och inte har kommit under tak kommer att träffas av haglet och dödas."

²⁰ Den av faraos tjänare som fruktade HERRENS ord lät sina slavar och sin boskap söka skydd i husen,

²¹ men den som inte brydde sig om HERRENS ord lät sina slavar och sin boskap bli kvar ute på marken.

²² HERREN sade till Mose: "Lyft din hand mot himlen, så ska det falla hagel över hela Egypten, över människor och boskap och markens alla växter i Egyptens land."

²³ Då räckte Mose upp sin stav mot himlen, och HERREN lät det dundra och hagla och eld slog ner mot jorden.

Så sände HERREN hagel över Egyptens land.

²⁴ Och det haglade och eld gick fram och tillbaka bland hagelskurarna. Haglet var så tungt att inget liknande hade hänt i hela Egyptens land sedan den tid då det blev befolkat.

²⁵ I hela Egypten slog haglet ner allt som fanns på marken, både människor och djur. Det slog också ner markens alla växter och bröt sönder markens alla träd.

²⁶ Endast i landet Goshen, där Israels barn bodde, haglade det inte.

²⁷ Då sände farao bud efter Mose och Aron och sade till dem: "Den här gången har jag syndat. Det är HERREN som är rättfärdig, och jag och mitt folk har gjort orätt.

²⁸ Be till HERREN, det är nog med Guds dunder och hagel. Jag ska släppa er, ni behöver inte bli kvar längre."

²⁹ Mose svarade honom: "När jag kommer ut ur staden ska jag sträcka mina händer mot HERREN. Då ska dundret upphöra och haglet sluta, för att du ska inse att landet tillhör HERREN.

³⁰ Men jag vet att du och dina tjänare ännu inte fruktar HERREN Gud."

³¹ Det var lin och korn som slogs ner, för kornet hade gått i ax och linet stod i knopp.

³² Men vetet och spältvetet slogs inte ner, eftersom de mognar senare.

³³ Sedan lämnade Mose farao och gick ut ur staden, och han räckte ut sina händer mot HERREN. Då upphörde dundret och haglet, och regnet slutade strömma ner över jorden.

³⁴ Men när farao såg att regnet och haglet och dundret hade slutat, fortsatte han i sin synd och förhärdade sitt hjärta, både han och hans tjänare.

9:16 Rom 9:17. **9:16 lät jag dig uppstå** Annan översättning: "skonade jag dig" (men jfr citatet i Rom 9:17). **9:23** Ps 78:47f, 105:32f, Jes 30:30, Upp 8:7, 16:21. **9:23 eld** Dvs blixtar (jfr vers 24). **9:27** 2 Mos 10:16, Ps 51:6. **9:28** 2 Mos 8:8, 10:8, 24. **9:29** Ps 24:1. **9:31 kornet hade gått i ax** Det inträffar under januari-februari i Egypten. **9:32 spältvete** tKallas också dinkel, en äldre vetesort. Kan också syfta på emmervete.

³⁵ Faraos hjärta förblev hårt och han släppte inte Israels barn, precis som HERREN hade sagt genom Mose.

10

Den åttonde plågan - gräshoppor

¹ HERREN sade till Mose: "Gå till farao, för jag har förhärdat hans och hans tjänares hjärtan för att göra dessa tecken mitt ibland dem,

² så att du ska kunna berätta för dina barn och barnbarn vilka stora gärningar jag har utfört bland egyptierna och vilka tecken jag har gjort bland dem. Och ni ska inse att jag är HERREN."

³ Då gick Mose och Aron till farao och sade till honom: "Så säger HERREN, hebreernas Gud: Hur länge ska du vägra ödmjuka dig inför mig? Släpp mitt folk så att de kan hålla gudstjänst åt mig!

⁴ För om du vägrar släppa mitt folk, se, då ska jag i morgon sända gräshoppor över ditt land.

⁵ De ska täcka marken så att man inte kan se den. Det sista som är kvar efter haglet ska de äta upp, och de ska gnaga av alla era träd som växer på marken.

⁶ De ska fylla dina hus och dina tjänares och alla egyptiernas hus, så att dina fäder och förfäder inte har sett något liknande från den dag de blev till på jorden ända till denna dag." Sedan vände han sig om och gick ut från farao.

⁷ Men faraos tjänare sade till honom: "Hur länge ska den mannen få vara en snara för oss? Släpp männen så att de kan hålla gudstjänst åt HERREN sin Gud. Förstår du fortfarande inte att Egypten går under?"

⁸ Då hämtade man tillbaka Mose och Aron till farao, och han sade till dem: "Gå och håll gudstjänst åt HERREN er Gud! Men vilka är det som ska gå?"

⁹ Mose svarade: "Vi går både unga och gamla. Vi går med söner och döttrar, med får och kor, eftersom vi ska fira en HERRENS högtid."

¹⁰ Då sade han till dem: "HERREN vare med er, lika visst som jag släpper er och era små barn! Se, ni har något ont i sikte.

¹¹ Nej, ni män får ge er i väg och hålla gudstjänst åt HERREN. Det var ju det ni bad om." Och man drev ut dem från farao.

¹² HERREN sade till Mose: "Räck ut handen över Egypten, så att det kommer gräshoppor över Egyptens land och äter upp landets alla växter, allt som haglet lämnat kvar."

¹³ Då räckte Mose ut sin stav över Egyptens land, och HERREN lät en östanvind blåsa över landet hela den dagen och natten. När det blev morgon förde östanvinden med sig gräshopporna.

¹⁴ De kom över hela Egypten och slog ner i stor mängd över hela Egyptens område. Så mycket gräshoppor hade aldrig förekommit och ska aldrig mer förekomma.

¹⁵ De täckte hela marken och landet blev mörkt. Och de åt upp landets alla växter, all frukt på träden och allt som haglet lämnat kvar. Inget grönt blev kvar på träden eller på markens växter i hela Egyptens land.

¹⁶ Då kallade farao snabbt till sig Mose och Aron och sade: "Jag har syndat mot HERREN er Gud och mot er.

¹⁷ Men förlåt nu min synd den här enda gången och be till HERREN er Gud att han bara tar bort denna dödliga plåga från mig."

¹⁸ Då gick han ut från farao och bad till HERREN.

10:1 2 Mos 4:21, 7:13. **10:4 gräshoppor** Gräshoppsvärmor förökade sig i nuvarande Sudan och bars ibland med vinden i februari-mars upp mot Egypten eller Israel. Stora svärmar (jfr vers 14) omfattade miljoner individer som slukade allt som växte (jfr 5 Mos 28:38, Joel 1:4). **10:13** Ps 78:46, 105:34f, Joel 1:4.

19 Och HERREN vände vinden och lät en mycket stark västanvind blåsa. Den tog tag i gräshopporna och kastade dem i Röda havet, så att inte en enda gräshoppa blev kvar inom hela Egyptens område.

20 Men HERREN gjorde faraos hjärta hårt, och han släppte inte Israels barn.

Den nionde plågan - mörker

21 HERREN sade till Mose: "Räck upp handen mot himlen, så ska det komma ett mörker över Egypten, ett mörker som man kan ta på."

22 Då räckte Mose upp handen mot himlen, och ett tjockt mörker kom över hela Egyptens land i tre dagar.

23 Ingen såg den andre och ingen steg upp från sin plats på tre dagar. Men där Israels barn bodde var det ljust överallt.

24 Då kallade farao till sig Mose och sade: "Gå och håll gudstjänst åt HERREN. Bara era får och kor måste lämnas kvar. Till och med era barn får gå med er."

25 Men Mose sade: "Du måste låta oss få slaktoffer och brännoffer att offra åt HERREN vår Gud.

26 Även vår boskap måste gå med oss, och inte en klöv får bli kvar. Vi tar från vår boskap när vi tjänar HERREN vår Gud. Och innan vi är där vet vi inte själva vad vi ska offra åt HERREN."

27 Men HERREN gjorde faraos hjärta hårt så att han inte ville släppa dem.

28 Farao sade till honom: "Gå bort från mig! Och akta dig för att komma inför mina ögon igen. Den dag du kommer inför mina ögon ska du dö."

29 Mose svarade: "Som du säger: Jag ska aldrig mer komma inför dina ögon."

11

Tionde plågan - de förstföddas död

1 HERREN sade till Mose: "En plåga till ska jag sända över farao och Egypten, och sedan ska han släppa er. Han ska till och med driva ut er härifrån när han släpper er.

2 Säg därför till folket att alla, både män och kvinnor, ska be sina grannar om föremål av silver och guld."

3 Och HERREN gjorde egyptierna vänligt sinnade mot folket. Dessutom hade mannen Mose stort anseende i Egyptens land, både hos faraos tjänare och hos folket.

4 Mose sade: "Så säger HERREN: Vid midnatt ska jag gå fram genom Egypten.

5 Då ska allt förstfött i Egyptens land dö, från den förstfödde hos farao som sitter på tronen ända till den förstfödde hos slavinnan vid handkvarnen, och även allt förstfött bland boskapen.

6 Ett högt sorgerop ska höras i hela Egypten, ett sådant som aldrig har hörts och aldrig mer kommer att höras.

7 Men inte en hund ska gläfsa mot någon av Israels barn, vare sig mot människor eller boskap. Ni ska då inse att HERREN gör skillnad mellan Egypten och Israel.

8 Då ska alla dina tjänare komma ner till mig och buga sig för mig och säga: Ge dig av, du själv och allt folket som följer dig! Sedan ska jag dra ut." Och Mose gick ut från farao, upptänd av vrede.

9 Men HERREN sade till Mose: "Farao kommer inte att lyssna på er, detta för att jag ska göra många under i Egyptens land."

10:19 Röda have tHebr. *yam suf*, som kan översättas "Slutets hav" (jfr 15:4) eller "Sävhavet". Se not till 13:18. **10:21 ett mörker som man kan ta på** Möjligen avses en sandstorm, som ibland drabbar Egypten i mars och kan vara i tre dagar (vers 22). **10:22** Ps 105:28. **11:1** 2 Mos 12:31f, 39, 2 Mos 6:1. **11:2** 1 Mos 15:14, 2 Mos 3:21f, 12:35f.

11:5 2 Mos 4:23, 12:29, Ps 78:51, 105:36, 135:8, 136:10. **11:5 den förstfödde hos farao** Thutmose III:s förstfödde son Amenemhet sågs ha dött i förtid under oklara omständigheter. **11:9** 2 Mos 3:19f, 7:3f.

¹⁰ Mose och Aron gjorde alla dessa under inför farao, men HERREN gjorde faraos hjärta hårt så att han inte släppte Israels barn från sitt land.

12

Påskan och det osyrade brödets högtid

¹ HERREN sade till Mose och Aron i Egyptens land:

² ”Denna månad ska vara den främsta hos er. Den ska hos er vara den första av årets månader.

³ Säg till hela Israels församling: På tionde dagen i denna månad ska varje familjefar ta sig ett lamm, så att varje hushåll får ett lamm.

⁴ Men om hushållet är för litet för ett lamm, ska familjefadern och hans närmaste granne ta ett lamm tillsammans efter antalet personer. För varje lamm ska ni beräkna ett visst antal, efter vad var och en äter.

⁵ Ett felfritt, årsgammalt lamm av hankön ska ni välja ut och ta antingen från fåren eller getterna.

⁶ Ni ska förvara det till den fjortonde dagen i denna månad. Då ska hela Israels församlade menighet slakta det i skymningen.

⁷ Och man ska ta av blodet och stryka det på båda dörrposterna och på övre dörrträet i husen där man äter det.

⁸ Köttet ska ätas samma natt. Det ska vara stekt över eld och ätas med osyrat bröd och bittra örter.

⁹ Ni ska inte äta något av det rått eller kokt i vatten, utan det ska vara stekt över eld med huvud, fötter och innanmäte.

¹⁰ Ni ska inte lämna kvar något av köttet till morgonen. Om något av det skulle bli över till morgonen, ska ni bränna upp det i eld.

¹¹ Så ska det ätas: Ni ska ha bältet om livet, skor på fötterna och stav i handen. Och ni ska äta det snabbt. Detta är HERRENS påsk.

¹² Den natten ska jag gå fram genom Egyptens land och slå allt förstfött i Egypten, både människor och boskap. Och jag ska hålla dom över Egyptens alla gudar. Jag är HERREN.

¹³ Blodet ska vara ett tecken för er på husen där ni är. När jag ser blodet ska jag gå förbi er. Ingen straffdom ska drabba er med fördärv när jag slår Egyptens land.

¹⁴ Denna dag ska ni ha till minnesdag och fira som en HERRENS högtid. Som en evig stadga ska ni fira den från släkte till släkte.

¹⁵ I sju dagar ska ni äta osyrat bröd. Redan den första dagen ska ni skaffa bort all surdeg ur era hus, för var och en som äter något syrat från den första dagen till den sjunde ska utrotas ur Israel.

¹⁶ På första dagen ska ni hålla en helig sammankomst. Och på sjunde dagen ska ni hålla en helig sammankomst. Under de dagarna ska ni inte utföra något arbete utom det som hör till matlagningen för var och en. Det och inget annat får göras.

11:10 2 Mos 4:21, 10:20, 27. **12:2** 2 Mos 13:4, 3 Mos 23:5, 4 Mos 28:16, 5 Mos 16:1. **12:5 felfritt** Förebild till Kristus, ”ett lamm utan fel eller brist” (1 Petr 1:19). **12:5 årsgammalt lamm av hankö** nDet vanligaste slaktdjuret. Hondjuren behövs för att ge mjölk och lamm, medan de flesta handjur slaktades när de vuxit till sig efter ett år. **12:6** 5 Mos 16:6.

12:6 fjortonde dage nVid fullmånen som infaller i mars-april. **12:6 i skymninge** nOrdagrant: ”mellan de två aftnarna”, dvs mellan solnedgång och mörker. **12:8** 1 Kor 5:8. **12:10** 2 Mos 16:19, 4 Mos 9:12. **12:11 bältet om livet** Med den långa tunikan uppfäst för rörelsefrihet och beredskap (jfr Luk 12:35, 1 Petr 1:13). **12:11 pås** kHebr. *pésach*, som betyder ”gå förbi” eller ”skona”.

12:12 4 Mos 33:4. **12:12 dom över Egyptens alla guda** rDe tio plågorna visade de egyptiska avgudarnas maktlöshet. En senare farao, Akhenaten (ca 1353-1336 f Kr), försökte avskaffa månggudadyrkan. **12:15** 2 Mos 23:15, 34:18, 3 Mos 23:5f, 4 Mos 28:17f, 5 Mos 16:1f, 16. **12:15 surdeg** Kom att symbolisera jäsende synd (jfr Luk 12:1, 1 Kor 5:7f).

¹⁷ Ni ska fira det osyrade brödets högtid därför att jag just den dagen förde era härskaror ut ur Egyptens land. Det ska vara en evig stadga för er att fira denna dag från släkte till släkte.

¹⁸ Från kvällen den fjortonde dagen i första månaden ska ni äta osyrat bröd ända till kvällen den tjugoförsta dagen i månaden.

¹⁹ Under sju dagar får ingen surdeg finnas i era hus. Var och en som äter något syrat ska utrotas ur Israels församling, vare sig han är främling eller infödd.

²⁰ Inget syrat ska ni äta. Var ni än bor ska ni äta osyrat bröd.”

²¹ Mose kallade till sig alla de äldste i Israel och sade till dem: ”Gå och hämta ett lamm för varje hushåll och slakta påskalammet!

²² Ta en knippa isop och doppa den i blodet som är i skålen och stryk blodet på det övre dörrträet och de båda dörrposterna. Ingen av er får gå ut genom dörren till sitt hus före morgonen,

²³ för HERREN ska gå fram för att slå Egypten. Men när han ser blodet på det övre dörrträet och de båda dörrposterna ska han gå förbi dörren och inte låta fördärvaren komma in i era hem och slå er.

²⁴ Detta ska ni hålla. Det ska vara en stadga för dig och dina barn för evigt.

²⁵ Och när ni kommer in i det land som HERREN ska ge er, som han har sagt, ska ni fira denna gudstjänst.

²⁶ När era barn frågar er: Vad betyder den här gudstjänsten?

²⁷ ska ni svara: Det är ett påskoffer åt HERREN, för han gick förbi Israels barns hus i Egypten. När han slog egyptierna skonade han våra hus.” Då böjde folket sig ner och tillbad.

²⁸ Och Israels barn gick i väg och gjorde så som HERREN hade befallt Mose och Aron.

²⁹ Vid midnatt slog HERREN allt förstfött i Egyptens land, från den förstfödde hos farao som satt på tronen till den förstfödde hos fången i fängelset. Han slog allt förstfött bland boskapen.

³⁰ Då steg farao upp på natten, liksom alla hans tjänare och alla egyptier. Och det hördes ett högt sorgerop i Egypten, för det fanns inte ett hem där det inte låg någon död.

Uttåget

³¹ Farao kallade på natten till sig Mose och Aron och sade: ”Bryt upp och dra ut från mitt folk, ni själva och Israels barn! Gå i väg och håll gudstjänst som ni har sagt.

³² Ta med era får och kor också, som ni har sagt, och välsigna även mig när ni drar ut.”

³³ Egyptierna skyndade på folket för att få dem ut ur landet fort, för de sade: ”Annars dör vi allihop.”

³⁴ Och folket tog med sig sin deg, innan den ännu hade blivit syrad. De tog sina baktråg, lindade in dem i mantlarna och bar dem på sina axlar.

³⁵ Israels barn hade också gjort som Mose sagt: De hade begärt föremål av silver och guld och även kläder från egyptierna.

³⁶ Och HERREN hade gjort egyptierna vänligt sinnade mot israeliterna så att de gav dem vad de begärde. Så tog de byte från egyptierna.

³⁷ Israels barn bröt upp och drog från Raamses till Suckot, omkring 600 000 man till fots förutom barn.

12:18 3 Mos 23:5f, 4 Mos 28:16, Jos 5:10. **12:21** Hebr 11:28. **12:22 isop** Ljungliknande växt som kom att användas vid reningsceremonier (jfr 4 Mos 19:18, Ps 51:9) och vid Kristi kors (Joh 19:29). **12:23** 1 Krön 21:15, Jes 54:16, 1 Kor 10:10, Hebr 11:28. **12:23 fördärvaren** Ängel som utförde Guds straffdomar (jfr 1 Krön 21:15, Hes 9, 1 Kor 10:10). **12:29** Ps 78:51, 105:36, 136:10. **12:31** 2 Mos 11:1. **12:35** 2 Mos 3:21f, 11:2, Ps 105:37. **12:37** 1 Mos 47:11, 4 Mos 1:46, 2:32, 26:51, 33:5. **12:37 600 000** Hebr. *álef* som normalt översätts ”tusen” kan också översättas ”släkt” (jfr Jos 22:21, Dom 6:15).

³⁸ En stor blandad folkhop drog upp med dem, och dessutom en mycket stor hjord av får och kor.

³⁹ Av degen som de fick med sig från Egypten bakade de osyrade brödkakor. Den hade inte hunnit bli syrad, eftersom de hade drivits ut ur Egypten utan att få dröja. De hade inte heller kunnat göra i ordning någon reskost åt sig.

⁴⁰ Den tid som Israels barn hade bott i Egypten var 430 år.

⁴¹ Just den dag då de 430 åren hade gått drog alla HERRENS härskaror ut ur Egyptens land.

⁴² En vakandets natt var det för HERREN när han förde dem ut ur Egyptens land. Just denna HERRENS natt ska alla Israels barn vaka, släkte efter släkte.

Regler för påsken

⁴³ HERREN sade till Mose och Aron: ”Detta är stadgan om påskalammet: Ingen utlänning får äta av det,

⁴⁴ men en slav som är köpt för pengar får äta av det efter att du omskurit honom.

⁴⁵ Ingen som bor hos er tillfälligt och ingen daglönare får äta av det.

⁴⁶ I ett och samma hus ska det ätas. Du får inte föra ut något av köttet ur huset, och ni får inte krossa något ben på det.

⁴⁷ Hela Israels församling ska hålla detta.

⁴⁸ Om en främling som bor hos dig vill fira HERRENS påskhögtid, ska alla av manligt kön hos honom omskuras. Sedan får han komma och fira den, och han ska då vara som en infödd. Men ingen oomskuren får äta påskalammet.

⁴⁹ En och samma lag ska gälla för den infödde som för främlingen som bor mitt ibland er.”

⁵⁰ Alla Israels barn gjorde så. De gjorde som HERREN hade befallt Mose och Aron.

⁵¹ Just på den dagen förde HERREN Israels barn ut ur Egyptens land efter deras härskaror.

13

Det förstfödda helgas åt Herren

¹ HERREN sade till Mose:

² ”Helga allt förstfött åt mig. Allt hos Israels barn som öppnar moderlivet, både av människor och boskap, tillhör mig.”

³ Mose sade till folket: ”Kom ihåg den här dagen då ni drog ut ur Egypten, ur trädhuset. Med stark hand förde HERREN ut er därifrån, och därför får inget syrat ätas.

⁴ Den här dagen i månaden Aviv drar ni ut.

⁵ Och när HERREN låter dig komma in i kananeernas, hetiternas, amoreernas, hiveernas och jebusiternas land som han med ed har lovat dina fäder att ge dig, ett land som flödar av mjölk och honung, då ska du fira denna gudstjänst i den här månaden.

⁶ I sju dagar ska du äta osyrat bröd, och på sjunde dagen ska en HERRENS högtid firas.

12:38 4 Mos 11:4. **12:38 blandad folkho** pIcke-israeliter som passade på att fly och följa med dem från Egypten (4 Mos 11:4), kanske rester av de semitiska hyksosfolken (se not till 1:7). **12:40** 1 Mos 15:13, Apg 7:6, Gal 3:17. **12:40 bott i Egypten ... 430 år** Kanske 1876-1446 f Kr. Septuaginta och den samaritanska grundtexten: ”bott i Kanaans land och Egypten”. Kanaan tillhörde Egyptens kultursfär, och Josefus m fl tolkade startpunkten på de 430 åren som Abrahams första besök i Egypten (1 Mos 12:10). Detta skulle flytta fram samtliga årtal i 1 Mos med 215 år och datera israeliternas nerflyttning (1 Mos 46:6) till 1661 f Kr, under hyksostiden. **12:46** 4 Mos 9:12, Joh 19:36. **12:46 inte krossa något ben** Citeras i Joh 19:36 som profetia om Kristus, Guds Lamm. **13:2** 2 Mos 22:29, 34:19, 4 Mos 3:13, 8:17, Neh 10:36, Luk 2:23. **13:2** Citeras i Luk 2:23 i samband med frambärandet av Jesus i templet. **13:4 Aviv** Hebr. för ”vår”, månaden som inföll i mars-april (senare kallad Nisan, jfr Neh 2:1). **13:5** 1 Mos 50:24, 2 Mos 3:8. **13:6** 2 Mos 12:15f, 34:18.

⁷ Under de sju dagarna ska man äta osyrat bröd. Inget syrat ska man då se hos dig, och det får inte finnas surdeg hos dig någonstans i landet.

⁸ På den dagen ska du förklara för din son: Detta gör jag på grund av det som HERREN gjorde för mig när jag drog ut ur Egypten.

⁹ Det ska vara som ett tecken för dig på din hand och som en påminnelse på din panna, att HERRENS undervisning ska vara i din mun, för med stark hand har HERREN fört dig ut ur Egypten.

¹⁰ Denna stadga ska du hålla på den bestämda tiden år efter år.

¹¹ När HERREN låter dig komma in och ger dig kananeernas land, som han med ed har lovat dig och dina fäder,

¹² då ska du överlämna till HERREN allt som öppnar moderlivet. Allt förstfött av hankön bland din boskap ska tillhöra HERREN.

¹³ Men allt som öppnar moderlivet bland åsnor ska du lösa ut med ett får, och om du inte vill lösa det ska du krossa nacken på det. Varje förstfödd son ska du lösa ut.

¹⁴ När din son i framtiden frågar dig vad det betyder, ska du svara honom: Med stark hand förde HERREN oss ut ur Egypten, ur trädhuset.

¹⁵ Eftersom farao envist vägrade släppa oss, dödade HERREN allt förstfött i Egyptens land, från det förstfödda bland människor till det förstfödda bland boskap. Därför offrar jag åt HERREN allt av hankön som öppnar moderlivet, och varje förstfödd son löser jag ut.

¹⁶ Detta ska vara som ett tecken på din hand och en påminnelse på din panna, eftersom HERREN med stark hand förde oss ut ur Egypten.”

Molnpelaren och eldpelaren

¹⁷ När farao hade släppt folket förde Gud dem inte genom filisteernas land, fast det var den närmaste vägen. Gud tänkte nämligen att folket kunde ångra sig och vända tillbaka till Egypten när de fick se krig hota.

¹⁸ Därför lät han folket ta en omväg genom öknen mot Röda havet. Israels barn drog ut ur Egypten i ordnade grupper.

¹⁹ Och Mose tog med sig Josefs ben, för Josef hade tagit en ed av Israels barn och sagt: ”När Gud ser till er, ta då med mina ben härifrån.”

²⁰ De bröt upp från Suckot och slog läger i Etam vid utkanten av öknen.

²¹ HERREN gick framför dem, om dagen i en molnpelare för att visa dem vägen och om natten i en eldpelare för att ge dem ljus. På så sätt kunde de vandra både dag och natt.

²² Molnpelaren upphörde inte att gå framför folket på dagen och inte heller eldpelaren på natten.

14

Vandringen genom Röda havet

¹ HERREN sade till Mose:

13:8 2 Mos 12:26f, Ps 78:5f. **13:9** 5 Mos 6:8, 11:18. **13:9 på din pann** aOrdagrant: ”mellan dina ögon” (även i v 16). **13:12** 2 Mos 34:19f, 4 Mos 18:15f. **13:17 filisteernas land** Gazaremsan längs Medelhavskusten. Här gick den vanliga karavanvägen mot Israels land. **13:18 ta en omväg genom öknen** Annan översättning: ”vika av och ta ökenvägen”. **13:18 Röda have** tHebr. *yam suf*, som kan översättas ”Slutets hav” (jfr 15:4) eller ”Sävhavet”. Identifierades i Septuaginta med Röda havet (Suezviken, jfr 10:19) men syftar annars i Bibeln (t ex 5 Mos 2:1, 1 Kung 9:26) oftast på Akabaviken, en del av samma hav. På senare tid har även en identifikation med sjöarna längs den nuvarande Suezkanalen föreslagits. **13:18 i ordnade grupper** Annan översättning: ”beväpnade”. **13:19** 1 Mos 50:25, Jos 24:32, Hebr 11:22. **13:20** 4 Mos 33:6. **13:20 Suckot** Troligen egyptiska Tjeku, dalgången Wadi Tumilat i östra utkanten av Goshen. **13:21** 4 Mos 14:14, Neh 9:12, Ps 78:14, 105:39, 1 Kor 10:1. **13:21 molnpelare ... eldpelare** Ett moln av strålande härlighet som omgav Gud när han uppenbarade sig (40:34f, 1 Kung 8:10, Ps 97:2, Matt 17:5, Luk 21:27, Apg 1:9).

² ”Säg till Israels barn att de vänder och slår läger framför Pi-Hahiot, mellan Migdol och havet. Mitt emot Baal-Sefon ska ni slå läger vid havet.

³ Faraos kommer att säga att Israels barn har gått vilse i landet, instängda av öknen.

⁴ Och jag ska göra faraos hjärta hårt så att han förföljer dem. Jag ska förhärliga mig på faraos och hela hans här, så att egyptierna förstår att jag är HERREN.” Och de gjorde så.

⁵ När man berättade för kungen i Egypten att folket hade flytt, förändrades faraos och hans tjänares inställning till folket och de sade: ”Vad har vi gjort? Vi släppte israeliterna så att de inte tjänar oss mer!”

⁶ Och han lät spänna för sina vagnar och tog med sig sitt folk.

⁷ Han tog sexhundra utvalda vagnar och alla andra vagnar som fanns i Egypten och ledande krigsmän på var och en av dem.

⁸ Och HERREN gjorde faraos, den egyptiske kungens, hjärta hårt så att han förföljde Israel när hela folket drog ut med upplyft hand.

⁹ Egyptierna, alla faraos hästar, vagnar och ryttare och hela hans här, förföljde dem och hann upp dem där de slagit läger vid havet nära Pi-Hahiot, mitt emot Baal-Sefon.

¹⁰ När faraos närmade sig, lyfte Israels barn blicken och fick se egyptierna som kom tågande efter dem. Israels barn blev mycket förskräckta och ropade till HERREN.

¹¹ Och de sade till Mose: ”Fanns det inga gravar i Egypten, eftersom du har fört oss hit för att dö i öknen? Vad har du gjort mot oss? Varför förde du oss ut ur Egypten?”

¹² Var det inte det vi sade till dig i Egypten? Vi sade: Låt oss vara, så att vi får tjäna egyptierna. Det hade varit bättre för oss att tjäna egyptierna än att dö här i öknen.”

¹³ Mose svarade folket: ”Var inte rädda! Stanna upp och bevittna den frälsning som HERREN i dag ska ge er. Så som ni ser egyptierna i dag ska ni aldrig någonsin se dem igen.

¹⁴ HERREN ska strida för er, och ni ska hålla er stilla.

¹⁵ Sedan sade HERREN till Mose: ”Varför ropar du till mig? Säg till Israels barn att de ska dra vidare.

¹⁶ Lyft din stav och räck ut handen över havet och klyv det, så att Israels barn kan gå rakt genom havet på torr mark.

¹⁷ Se, jag ska förhärda egyptiernas hjärtan så att de följer efter dem, och jag ska förhärliga mig på faraos och hela hans här, på hans vagnar och ryttare.

¹⁸ Egyptierna ska inse att jag är HERREN när jag förhärlikar mig på faraos, på hans vagnar och ryttare.”

¹⁹ Guds ängel, som hade gått framför Israels här, flyttade sig nu och gick bakom dem. Molnpelaren som hade gått framför dem flyttade sig och tog plats bakom dem,

²⁰ så att den kom mellan egyptiernas här och israeliternas. Molnet var där med mörker, samtidigt som det lyst upp natten. Under hela natten kunde den ena hären inte komma nära den andra.

²¹ Och Mose räckte ut handen över havet, och HERREN drev då undan havet genom en stark östanvind som blåste hela natten. Han gjorde havet till torrt land, och vattnet klövs itu.

²² Israels barn gick rakt genom havet på torr mark, medan vattnet stod som en mur till höger och vänster om dem.

²³ Och egyptierna förföljde dem, alla faraos hästar, vagnar och ryttare, och kom efter dem ut till mitten av havet.

14:2 4 Mos 33:7. **14:2 Pi-Hahiot** Okänd plats. Kan betyda ”kanalernas mynning” eller ”frihetens mynning”. **14:2 Migdol** Betyder ”torn” eller ”fästning”. **14:2 Baal-Sefon** Betyder ”nordens herre”, kanske en plats för baalsdyrkan importerad från nuvarande Libanon (jfr not till Jes 14:13). **14:8** 4 Mos 33:3. **14:11** Ps 106:7. **14:14** 2 Mos 15:3, 5 Mos 1:30, Jes 30:15. **14:16** 2 Mos 4:17, Ps 78:13, Jes 10:26. **14:19** 2 Mos 13:21f, 23:20, 23. **14:21** Jos 4:23, Ps 66:6, 77:16f, 78:13, 106:9, Jes 63:12f. **14:22** 1 Kor 10:1, Hebr 11:29.

²⁴ Men vid morgonväkten såg HERREN ner från pelaren av eld och moln på egyptiernas här och förvirrade den.

²⁵ Han lät hjulen på deras vagnar lossna så att det blev svårt för dem att komma fram. Då sade egyptierna: "Vi måste fly för Israel! HERREN strider för dem mot Egypten."

²⁶ Och HERREN sade till Mose: "Räck ut handen över havet så att vattnet vänder tillbaka över egyptierna, över deras vagnar och ryttare."

²⁷ Då räckte Mose ut handen över havet, och mot morgonen återvände vattnet till sin vanliga plats. Egyptierna flydde men möttes av det, och HERREN strödde ut dem mitt i havet.

²⁸ Vattnet vände tillbaka och täckte vagnarna och ryttarna och hela faraos här som hade kommit efter dem ut i havet. Inte en enda av dem kom undan.

²⁹ Men Israels barn gick rakt genom havet på torr mark, och vattnet stod som en mur till höger och till vänster om dem.

³⁰ Så frälste HERREN den dagen Israel från egyptiernas hand, och Israel såg egyptierna ligga döda på havets strand.

³¹ När Israels barn såg den stora makt som HERREN hade visat mot egyptierna, fruktade folket HERREN. Och de trodde på HERREN och på hans tjänare Mose.

15

Israels lovsång

¹ Då sjöng Mose och Israels barn denna lovsång till HERREN:

"Jag vill lovsjunga HERREN,
högt är han upphöjd.
Häst och ryttare störtade han
i havet.

² HERREN är min styrka
och min lovsång,
han blev min frälsning.
Han är min Gud,
jag vill prisa honom,
min fars Gud,
jag vill upphöja honom.

³ HERREN är en stridsman,
HERREN är hans namn.

⁴ Faraos vagnar och här
kastade han i havet,
hans utvalda krigsmän
dränktes i Röda havet.

⁵ Djupen täckte dem,
de sjönk till botten som stenar.

⁶ Din högra hand, HERRE,
är härlig i sin kraft,
din högra hand, HERRE,
krossade fienden.

⁷ I din stora höghet
slog du ner dina motståndare,

14:24 morgonväkten Nattens sista tredjedel mellan kl 2 och 6 (se Mått, mynt och tid i Uppslagsdelen). **14:25 lossna** Andra handskrifter (så Septuaginta och Peshitta): "fastna". **14:28** Jos 24:7. **14:28 täckte ... hela faraos här** Enligt Josefus och judisk tradition överlevde farao själv. Thutmose III levde till ca 1427 f Kr. Hans mumie finns i dag på Kairomuseet. **14:29 gick rakt genom havet** Används i 1 Kor 10:1f som en bild av dopet till Kristus. **15:2** Ps 118:14f, Jes 12:2. **15:3** Ps 24:8, Hos 12:6.

- du släppte lös din glödande vrede,
den förtärde dem som strå.
- ⁸ Av din näsas fnysning
dämades vattnen upp,
böljorna reste sig som en mur,
vattenströmmarna stelnade
i havets djup.
- ⁹ Fienden sade: Jag ska förfölja dem,
jag ska hinna upp dem,
jag ska dela upp bytet,
släcka min hämnd på dem.
Jag ska dra mitt svärd,
min hand ska förgöra dem.
- ¹⁰ Du andades på dem
och havet täckte dem,
de sjönk som bly
i de väldiga vattnen.
- ¹¹ Vem är som du bland gudarna,
HERRE?
Vem är som du, härlig i helighet,
värdig fruktan och lovsång,
du som gör under?
- ¹² Du sträckte ut din högra hand,
och jorden slukade dem.
- ¹³ Du ledde med din nåd
det folk som du återlöst,
du förde dem med din makt
till din heliga boning.
- ¹⁴ Folken hörde det och darrade,
ångest grep Filisteens invånare.
- ¹⁵ Då blev Edoms furstar förskräckta,
Moabs hövdingar bävade,
Kanaans alla invånare
smälte av ångest.
- ¹⁶ Över dem föll skräck och fruktan.
Inför din mäktiga arm stod de
som förstenade
tills ditt folk drog förbi, HERRE,
tills folket drog förbi
som du hade köpt.
- ¹⁷ Du för dem in
och planterar dem
på din arvedels berg,
den plats som du gjort
till din boning, HERRE,
den helgedom, Herre,
som dina händer berett.
- ¹⁸ HERREN ska regera alltid
och för evigt.”

¹⁹ När Faraos hästar med vagnar och ryttare hade kommit ner i havet, lät HERREN havets vatten vända tillbaka över dem. Men Israels barn gick rakt genom havet på torr mark.

²⁰ Och profetissan Mirjam, Arons syster, tog en tamburin i handen, och alla kvinnorna följde henne med tamburiner och dansade.

²¹ Mirjam sjöng för dem:

”Lovsjung HERREN,
högt är han upphöjd!
Häst och ryttare störtade han
i havet.”

Det bittra vattnet i Mara

²² Därefter lät Mose Israels barn bryta upp från Röda havet, och de drog ut i öknen Shur. Under tre dagar vandrade de i öknen utan att finna vatten.

²³ Sedan kom de till Mara, men de kunde inte dricka vattnet där, eftersom det var bittert. Därför kallade de platsen Mara.

²⁴ Då klagade folket mot Mose och sade: ”Vad ska vi dricka?”

²⁵ Men han ropade till HERREN, och HERREN visade honom ett visst slags trä. Han kastade det i vattnet och då blev vattnet sött. Där förelade han folket lag och rätt, och där satte han det på prov.

²⁶ Han sade: ”Om du hör HERREN din Guds röst och noga lyssnar till hans bud och håller alla hans stadgar, ska jag inte lägga på dig någon av de sjukdomar som jag lade på egyptierna, för jag är HERREN din läkare.

²⁷ Sedan kom de till Elim, där det fanns tolv vattenkällor och sjuttio palmer. Och de slog läger där vid vattnet.

16

Manna och vaktlar

¹ Hela Israels församling bröt sedan upp från Elim och kom på femtonde dagen i andra månaden efter sitt uttåg ur Egypten fram till öknen Sin, mellan Elim och Sinai.

² Och hela Israels församling klagade mot Mose och Aron i öknen

³ och sade till dem: ”Om vi ändå hade fått dö för HERRENS hand i Egypten! Där satt vi vid köttgrytorna och åt oss mätta. Men ni har fört oss hit ut i öknen för att låta hela församlingen dö av svält.”

⁴ Då sade HERREN till Mose: ”Se, jag ska låta det regna bröd från himlen åt er. Folket ska gå ut och samla så mycket de behöver för varje dag. Så ska jag pröva dem, om de vill vandra efter min lag eller inte.

⁵ När de på sjätte dagen tillagar vad de har fört hem, ska det vara dubbelt så mycket som de annars samlar varje dag.”

⁶ Och Mose och Aron sade till alla Israels barn: ”I kväll kommer ni att förstå att det är HERREN som har fört er ut ur Egyptens land,

⁷ och i morgon ska ni se HERRENS härlighet. HERREN har hört hur ni klagat mot honom. Vilka är vi, att ni skulle klaga mot oss?”

⁸ Och Mose fortsatte: ”HERREN ger er i kväll kött att äta och i morgon bröd att mätta er med, för HERREN har hört hur ni klagat mot honom. Men vilka är vi? Ni klagat inte mot oss utan mot HERREN.”

15:20 Mirjam Namnet kan tolkas som ”trotsig” (jfr 4 Mos 12) eller på egyptiska ”älskad”. **15:22** 4 Mos 33:8, Ps 78:52.
15:22 öknen Shur Ökenområde öster om Egypten (jfr 1 Mos 20:1, 25:18, 1 Sam 15:7, 27:8). **15:23 Mar** aBetyder ”bitter”. **15:26** 2 Mos 19:5, 23:25, 5 Mos 7:15. **15:27** 4 Mos 33:9. **15:27 Elim** Betyder ”terebinter” (ett träd besläktat med eken). **16:1** 4 Mos 33:10f. **16:3** 2 Mos 14:11, 4 Mos 11:4f. **16:4** Neh 9:15, Ps 78:24f, 105:40, Joh 6:31. **16:7** 4 Mos 14:27, 16:11.

⁹ Därefter sade Mose till Aron: ”Säg till hela Israels församling: Träd fram inför HERREN, för han har hört hur ni klagat.”

¹⁰ När sedan Aron hade talat till hela Israels församling, vände de sig mot öknen. Och se, då visade sig HERRENS härlighet i molnskyn.

¹¹ Och HERREN sade till Mose:

¹² ”Jag har hört hur Israels barn klagat. Säg till dem: I skymningen ska ni få kött att äta och i morgon bröd att mätta er med. Då ska ni inse att jag är HERREN er Gud.”

¹³ På kvällen kom vaktlar och täckte lägret, och nästa morgon låg det dagg runt omkring lägret.

¹⁴ När daggen hade försvunnit, se, då låg det på marken ute i öknen något fint som fjäll, något fint som liknade rimfrost.

¹⁵ Israels barn såg det, och eftersom de inte visste vad det var frågade de varandra: ”Vad är det här?” Mose sade till dem: ”Detta är brödet som HERREN har gett er att äta.

¹⁶ Och detta är vad HERREN har befallt: Var och en ska samla så mycket av det som han behöver till mat. En gomer per person ska ni ta, efter antalet av ert husfolk. Var och en ska ta åt dem som han har i sitt tält.”

¹⁷ Israels barn gjorde så, den ene samlade mer och den andre mindre.

¹⁸ Men när de mätte upp det med gomermåttet hade den som samlat mycket ingenting över, och den som samlat lite saknade ingenting. Var och en hade samlat så mycket som han behövde till mat.

¹⁹ Och Mose sade till dem: ”Ingen får lämna kvar något av det till i morgon.”

²⁰ Men de lydde inte Mose, utan vissa sparade något av det till nästa morgon. Då växte det maskar i det och det luktade illa. Och Mose blev förargad på dem.

²¹ De samlade sedan in av mannat varje morgon, var och en så mycket han behövde till mat. Men när solhettan kom smälte det bort.

²² På sjätte dagen hade de samlat in dubbelt så mycket av brödet, två gomer för var och en. Folkets alla furstar kom och berättade det för Mose.

²³ Då sade han till dem: ”Detta är vad HERREN sagt. I morgon är det sabbatsvila, en sabbat helgad åt HERREN. Baka nu det ni vill baka och koka det ni vill koka. Men allt som blir över ska ni spara åt er till i morgon.”

²⁴ Och de sparade det till nästa morgon som Mose hade befallt, och nu luktade det inte illa och det kom inga maskar i det.

²⁵ Mose sade: ”Ät det i dag, för i dag är det HERRENS sabbat och då kan ni inte finna något på marken.

²⁶ I sex dagar ska ni samla in av det, men på sjunde dagen är det sabbat. Då kan ni inte hitta något.”

²⁷ Ändå gick några ut på sjunde dagen för att samla in, men de fann ingenting.

²⁸ Då sade HERREN till Mose: ”Hur länge ska ni vägra att hålla mina bud och befallningar?”

²⁹ Se, HERREN har gett er sabbaten. Därför ger han er på sjätte dagen bröd för två dagar. Stanna därför hemma, var och en hos sig. Gå inte hemifrån på sjunde dagen.”

³⁰ Alltså höll folket sabbat på sjunde dagen.

16:10 2 Mos 13:21, 4 Mos 12:5, 16:19. **16:13** 4 Mos 11:31, Ps 78:26f, 105:40, Joh 6:31, 1 Kor 10:3. **16:13 vaktla r** Liten fasanfågel som varje vår passerar regionen på sin väg från Afrika till Europa. De fångas än i dag i tusental av egyptiska bönder med nät varje år. **16:14** 4 Mos 11:7. **16:15** Joh 6:31, 1 Kor 10:3. **16:16 en gomer** Ca 2,2 liter (jfr vers 36), enligt den judiske historikern Josefus. Krukan förvarades länge i arken (Heb 9:4, Upp 2:17). **16:16 per person** Ordagrant: ”per skalle” (hebr. *gulgólet*, jfr ”Golgata”, Joh 19:17). **16:18** 2 Kor 8:15. **16:18** Citeras av Paulus i 2 Kor 8:15 i samband med en insamling till de heligas behov. **16:29** 1 Mos 2:3, 2 Mos 20:8f.

³¹ Israels barn kallade det manna. Det liknade korianderfrö och var vitt och smakade som tunna kakor med honung.

³² Och Mose sade: "Detta är vad HERREN har befallt: Spara en gomer av det, så att era efterkommande får se det bröd jag gav er att äta i öknen när jag förde er ut ur Egyptens land."

³³ Till Aron sade Mose: "Ta ett kärl och lägg en gomer manna i det och ställ det inför HERREN. Det ska bevaras för kommande släkten."

³⁴ Aron gjorde som HERREN hade befallt Mose. Han ställde det framför vittnesbördet för att förvaras där.

³⁵ Och Israels barn åt manna i fyrtio år, ända tills de kom till bebott land. De åt manna tills de kom till gränsen av Kanaans land.

³⁶ En gomer är en tiondels efa.

17

Vatten ur klippan

¹ På HERRENS befallning bröt hela Israels församling upp från öknen Sin och drog från lägerplats till lägerplats, och de slog läger i Refidim. Där hade folket inget vatten att dricka.

² Då grälade folket på Mose och sade: "Ge oss vatten att dricka!" Mose svarade dem: "Varför grälar ni med mig? Varför sätter ni HERREN på prov?"

³ Men folket törstade efter vatten, och de klagade på Mose och sade: "Varför har du fört oss ut ur Egypten, så att vi och våra barn och vår boskap måste dö av törst?"

⁴ Då ropade Mose till HERREN och sade: "Vad ska jag göra med det här folket? Snart stenar de mig!"

⁵ HERREN svarade Mose: "Ta med dig några av de äldste i Israel och gå framför folket. Och ta i din hand staven med vilken du slog på Nilfloden och gå.

⁶ Se, jag ska stå där framför dig på Horebs klippa, och du ska slå på klippan. Då ska vatten komma ut ur den så att folket får dricka."

Mose gjorde så inför de äldste i Israel.

⁷ Och han gav platsen namnet Massa och Meriba, eftersom Israels barn hade klagat och satt HERREN på prov och sagt: "Är HERREN ibland oss eller inte?"

Amalekiterna besegras

⁸ Sedan kom Amalek och stred mot Israel i Refidim.

⁹ Då sade Mose till Josua: "Välj ut manskap åt oss och dra ut i strid mot Amalek. I morgon ska jag ställa mig överst på höjden med Guds stav i handen."

¹⁰ Josua gjorde som Mose hade sagt till honom och stred mot Amalek, medan Mose, Aron och Hur steg upp överst på höjden.

¹¹ Och så länge Mose höll upp sin hand hade Israel övertaget, men när han lät handen sjunka fick Amalek övertaget.

16:31 mann aHebr. *man?* betyder "vad?" (jfr 16:15). Detta "bröd från himlen" (Ps 78:24) användes av Jesus som en förebild till honom (Joh 6:31f). **16:31 smakade ... som honung** Det har föreslagits en koppling mellan manna och honungsdagg, ett sött sekret från bladlös på öknens tamariskträd. Mängderna som beskrivs förutsätter dock ett under. **16:32** Hebr 9:4. **16:34 vittnesbörde** t Dvs **lagens tavlor som förvarades i förbundsarken (25:16, Hebr 9:4)**. **16:35** Jos 5:12, Neh 9:15, 20f. **16:36 efa** Det grundläggande rymdmättet, som genom arkeologiska fynd uppskattas till ca 22 liter. En äldre teori föreslår i stället 36 liter, vilket skulle öka samtliga literangivelser i GT med ca 60-65%. Antika mått varierade över tid och plats och bör betraktas som ungefärliga. **17:1** 4 Mos 33:12f. **17:2** 4 Mos 20:2f, 5 Mos 6:16, Matt 4:7. **17:5** 2 Mos 7:20, 14:16. **17:6** 4 Mos 20:11, Ps 78:15f, 105:41, Jes 48:21, 1 Kor 10:4. **17:6 klippan** Enligt aposteln Paulus står klippan för Kristus (1 Kor 10:4). **17:7** 5 Mos 6:16, 9:22, Ps 81:8, 95:8f. **17:7 Massa ... Meriba** Betyder "prövning" och "tvist/klagomål". Jfr 4 Mos 20:13, Ps 95:8. **17:8** 5 Mos 25:17f, 1 Sam 15:2. **17:8 Amalek** Nomadstam som härstammade från Esau (1 Mos 36:12) och blev en arvförande till Israels folk (vers 16, jfr 5 Mos 25:19, 1 Sam 15:2f, 30:1f, Est 3:1).

¹² När Moses händer blev tunga tog de därför en sten och lade under honom, och han satte sig på den. Sedan stödde Aron och Hur hans händer, en på var sida. Så hölls hans händer stadiga tills solen gick ner.

¹³ Och Josua besegrade Amalek och hans folk med svärd.

¹⁴ HERREN sade till Mose: "Skriv upp detta i boken så att ni inte glömmer det och inpränta det hos Josua, för jag ska utplåna minnet av Amalek så grundligt att det inte finns mer under himlen."

¹⁵ Och Mose byggde ett altare och gav det namnet HERREN *mitt baner*.

¹⁶ Han sade: "En hand har lyfts mot HERRENS tron. HERREN ska strida mot Amalek från släkte till släkte."

18

Jetro besöker Mose

¹ Moses svärfar Jetro, prästen i Midjan, fick höra om allt som Gud hade gjort med Mose och med sitt folk Israel, hur HERREN hade fört dem ut ur Egypten.

² Då tog Jetro, Moses svärfar, med sig Moses hustru Sippora som Mose tidigare hade sänt hem.

³ Han hade också med sig hennes två söner. En av dem hade fått namnet Gershom, för Mose sade: "Jag är främling i ett främmande land."

⁴ Den andre fick namnet Elieser, för Mose sade: "Min fars Gud kom till min hjälp och räddade mig från faraos svärd."

⁵ När Jetro, Moses svärfar, kom med Moses söner och hans hustru till Mose i öknen, där han slagit läger vid Guds berg,

⁶ sände han bud till Mose: "Jag, din svärfar Jetro, kommer till dig med din hustru och hennes båda söner."

⁷ Då gick Mose ut och mötte sin svärfar, bugade sig för honom och kysste honom. När de hade hälsat varandra gick de in i tältet.

⁸ Och Mose berättade för sin svärfar allt som HERREN hade gjort med farao och egyptierna för Israels skull, och han berättade om all möda de fått utstå på vägen och hur HERREN hade räddat dem.

⁹ Jetro glädde sig över allt det goda som HERREN hade gjort mot Israel, att han hade räddat dem ur egyptiernas hand.

¹⁰ Han sade: "Lovad är HERREN, som har räddat er ur egyptiernas och faraos hand och som har räddat folket från egyptiernas hand!"

¹¹ Nu vet jag att HERREN är större än alla gudarna. Det visade han när de handlade övermodigt mot detta folk."

¹² Jetro, Moses svärfar, bar fram ett brännoffer och några slaktoffer åt Gud. Och Aron och alla de äldste i Israel kom och höll måltid inför Gud tillsammans med Moses svärfar.

Mose tillsätter domare

¹³ Nästa dag satte Mose sig för att döma folket, och folket stod omkring honom från morgonen ända till kvällen.

¹⁴ När Moses svärfar såg allt han gjorde för folket, sade han: "Vad är det för bestyr du har med folket? Varför sitter du här ensam, medan allt folket måste stå omkring dig från morgon till kväll?"

17:14 4 Mos 24:20, 5 Mos 25:19, 1 Sam 15:2f, 20. **17:14 Skriv** Skrivkonsten uppfanns redan på 3000-talet f Kr. Den äldsta bevarade skriften med hebreiskans bokstäver (då anpassade från egyptiska hieroglyfer) är protosinaitiska från ca 1700-tal f Kr i grottor på sydvästra Sinaihalvön. Hebreisk skrift var alltså i bruk långt före Moses tid. **17:15** 2 Mos 24:4. **17:16** 5 Mos 32:40. **17:16 En hand ... mot Herrens tron** Antingen Moses hand för att försäkra med ed (jfr 1 Mos 14:22, Hes 20:5) eller amalekiternas hand i fientlighet (jfr Job 15:25). **18:3** 1 Krön 23:15, Apg 7:29. **18:4 Gershom ... Eliese** rBetyder "främling" och "min Gud är hjälparen". **18:5** 2 Mos 3:1, 24:13. **18:11** 2 Mos 1:13f, 5:6f, 14:18, 27f, 15:11, Neh 9:10, Ps 86:8.

¹⁵ Mose svarade sin svärfar: "Folket kommer till mig för att fråga Gud.

¹⁶ De kommer till mig när de har någon rättssak, och då dömer jag mellan dem. Jag låter dem veta Guds stadgar och bud."

¹⁷ Då sade Moses svärfar till honom: "Ditt sätt att arbeta är inte bra.

¹⁸ Både du själv och folket som är hos dig blir ju uttröttade. Den här uppgiften är alldeles för tung för dig, och du kan inte klara av den ensam.

¹⁹ Lyssna nu på mig! Jag vill råda dig, och Gud ska vara med dig. Du ska föra folkets talan inför Gud och lägga fram deras ärenden inför honom.

²⁰ Du ska upplysa dem om stadgar och bud och låta dem veta vilken väg de ska vandra och vad de ska göra.

²¹ Men välj ut åt dig dugliga män från allt folket, män som fruktar Gud, är pålitliga och hatar oärlig vinst, och sätt dem till föreståndare för folket, några över tusen, andra över hundra, andra över femtio och andra över tio.

²² De ska alltid döma folket. Varje viktigt ärende ska överlåtas till dig, men i alla enklare mål ska de döma själva. Så ska du göra din börda lättare, genom att de bär den tillsammans med dig.

²³ Om du gör på det sättet och om Gud befäller dig det, så kan du hålla ut. Och allt folket här kan då också gå hem i frid."

²⁴ Mose lyssnade till sin svärfars ord och gjorde allt som han sagt.

²⁵ Han valde ut dugliga män ur hela Israel och gjorde dem till huvudmän för folket, till föreståndare över tusen, över hundra, över femtio och över tio.

²⁶ Dessa skulle alltid döma folket. Alla svårare ärenden skulle de överlåta till Mose, men alla enklare mål skulle de själva avgöra.

²⁷ Sedan lät Mose sin svärfar resa hem, och han återvände till sitt land.

19

Vid berget Sinai

¹ På den dag då den tredje månaden började efter Israels barns uttåg ur Egyptens land kom de till Sinai öken.

² De bröt nämligen upp från Refidim och kom till Sinai öken och slog läger i öknen. Israel slog läger där mitt emot berget,

³ och Mose steg upp till Gud.

Då ropade HERREN till honom uppifrån berget: "Så ska du säga till Jakobs hus, så ska du förkunna för Israels barn:

⁴ Ni har själva sett vad jag har gjort med egyptierna och hur jag har burit er på örningor och fört er till mig.

⁵ Om ni nu hör min röst och håller mitt förbund, ska ni av alla folk vara min dyrbara egendom, för hela jorden är min.

⁶ Ni ska för mig vara ett rike av präster och ett heligt folk. Detta är vad du ska tala till Israels barn."

18:21 4 Mos 11:16f, 5 Mos 1:13. **19:1 tredje månaden** Maj-juni, några dagar före pingst, kanske 1446 f Kr. Därför firas pingsten i senare judisk tradition även till minne av laggivningen på berget Sinai (jfr not till Apg 2:1). **19:2** 4 Mos 33:15. **19:2 Sinai...berget** Flera toppar har föreslagits som berget Sinai. De äldsta förslagen är Jebel Musa, med anor från NT:s tid, och närbelägna Jebel Serbal nära Sinaihalvöns sydspets. Andra förslag ligger längre norrut eller öster om Akabaviken (jfr Gal 4:25 med not). **19:3** Apg 7:38. **19:4** 5 Mos 29:2, 32:11f. **19:4 örningor** Bibelns "örn" (hebr. nésher) syftar troligen på den örnlignande gåsgamen, som för egyptierna var en nationell skyddssymbol som fanns avbildad på faraos krona. **19:5** 2 Mos 15:26, Ps 24:1, 50:12, 1 Kor 10:26, Tit 2:14. **19:5 dyrbara egendom** Hebr. *segulá* användes om privat egendom (1 Krön 29:3), men även om en person som stod särskilt nära sin överordnade (kung eller gud). **19:6** 2 Mos 22:31, 5 Mos 7:6, 14:2, 1 Petr 2:9, Upp 1:6, 5:10. **19:6 ett rike av präster och ett heligt folk** Citeras i 1 Petr 2:9, Upp 1:6, 5:10.

⁷ När Mose återvände kallade han samman de äldste bland folket och lade fram för dem allt som HERREN hade befallt honom.

⁸ Allt folket svarade med en mun: "Allt som HERREN har sagt vill vi göra." Mose gick då tillbaka till HERREN med folkets svar.

⁹ Och HERREN sade till Mose: "Se, jag ska komma till dig i ett tjockt moln, för att folket ska höra när jag talar med dig och sedan för alltid tro på dig." Mose framförde folkets svar till HERREN.

¹⁰ Då sade HERREN till Mose: "Gå till folket och helga dem i dag och i morgon och låt dem tvätta sina kläder.

¹¹ De ska hålla sig beredda till i övermorgon, för då ska HERREN stiga ner på Sinai berg inför allt folkets ögon.

¹² Du ska märka ut en gräns för folket runt omkring berget och säga: Akta er för att stiga upp på berget eller komma nära dess fot. Var och en som kommer nära berget ska straffas med döden.

¹³ Men ingen hand får röra vid honom, utan han ska stenas eller skjutas. Det gäller både djur och människor: de får inte leva. När jubelhornet ljuder med utdragen ton, då får de komma upp på berget."

¹⁴ Mose gick ner från berget till folket. Han helgade dem och de tvättade sina kläder.

¹⁵ Och han sade till folket: "Håll er beredda till i övermorgon. Ingen får komma nära någon kvinna."

¹⁶ På tredje dagen, när det hade blivit morgon, började det dundra och blixtra. Ett tjockt moln lade sig över berget och ett mycket starkt basunljud hördes. Allt folket i lägret bävade.

¹⁷ Men Mose förde ut folket ur lägret för att möta Gud, och de ställde sig nedanför berget.

¹⁸ Hela Sinai berg täcktes av rök, för HERREN hade stigit ner på berget i eld. Rök steg upp därifrån som röken från en smältugn, och hela berget skakade våldsamt.

¹⁹ Basunljudet blev starkare och starkare. Mose talade och Gud svarade honom med hög röst.

²⁰ Och HERREN steg ner på Sinai berg, på toppen av berget, och HERREN kallade Mose upp till bergets topp. Då gick Mose dit upp.

²¹ Och HERREN sade till Mose: "Gå ner och varna folket så att de inte tränger sig fram till HERREN för att se, för då kommer många av dem att falla ner döda.

²² Även prästerna som får komma inför HERREN ska helga sig, så att inte HERRENS vrede bryter ut mot dem."

²³ Mose svarade HERREN: "Folket kan inte stiga upp på Sinai berg, för du har själv varnat oss och sagt att jag skulle märka ut en gräns omkring berget och helga det."

²⁴ Då sade HERREN till honom: "Gå ner och kom sedan upp igen, och ha då Aron med dig. Men prästerna och folket får inte tränga sig fram för att stiga upp till HERREN, så att inte HERRENS vrede bryter ut mot dem."

²⁵ Mose gick då ner till folket och sade detta till dem.

20

De tio budorden

¹ Och Gud talade alla dessa ord:

² Jag är HERREN din Gud som har fört dig ut ur Egyptens land, ur träldomshuset.

³ Du ska inte ha andra gudar vid sidan av mig.

19:8 2 Mos 24:3, 5 Mos 5:27. **19:10** 4 Mos 11:18, Jos 7:13. **19:13** 2 Mos 24:1, Hebr 12:20. **19:13 jubelhornet** Hebr. *yovél* syftar på ett horn från en bagge (jfr 3 Mos 25:9f, Jos 6:4f). **19:16** 5 Mos 33:2. **19:17** 5 Mos 4:11. **19:18** 5 Mos 4:11f, Hebr 12:18f. **19:21** 2 Mos 33:20. **20:2** 3 Mos 11:45, 5 Mos 5:6f, Ps 81:11, Mika 6:4. **20:3** 2 Mos 20:23, 2 Kung 17:35, Ps 81:10, Jer 1:16, 1 Joh 5:21. **20:3 vid sidan av mig** Annan översättning: "inför mig" (gudabilder i Guds tempel, jfr vers 23).

⁴ Du ska inte göra dig någon bildstod eller avbild av det som är uppe i himlen eller nere på jorden eller i vattnet under jorden.

⁵ Du ska inte tillbe dem eller tjäna dem, för jag, HERREN din Gud, är en nitisk Gud. Jag låter straffet för fädernas missgärning drabba barnen till tredje och fjärde led när man hatar mig,

⁶ men visar nåd mot tusentals när man älskar mig och håller mina bud.

⁷ Du ska inte missbruka HERREN din Guds namn, för HERREN ska inte låta den bli ostraffad som missbrukar hans namn.

⁸ Tänk på sabbatsdagen så att du helgar den.

⁹ Sex dagar ska du arbeta och uträtta alla dina sysslor.

¹⁰ Men den sjunde dagen är HERREN din Guds sabbat. Då ska du inte utföra något arbete, inte heller din son eller dotter, din tjänare eller tjänarinna eller din boskap, eller främlingen som bor hos dig inom dina portar.

¹¹ För på sex dagar gjorde HERREN himlen och jorden och havet och allt som är i dem, men på sjunde dagen vilade han. Därför har HERREN välsignat sabbatsdagen och helgat den.

¹² Hedra din far och din mor, så att du får leva länge i det land som HERREN din Gud ger dig.

¹³ Du ska inte mörda.

¹⁴ Du ska inte begå äktenskapsbrott.

¹⁵ Du ska inte stjäla.

¹⁶ Du ska inte bära falskt vittnesbörd mot din nästa.

¹⁷ Du ska inte ha begär till din nästas hus. Du ska inte ha begär till din nästas hustru, inte heller till hans tjänare eller tjänarinna, hans oxe eller hans åsna eller något annat som tillhör din nästa.

Folkets skräck

¹⁸ Allt folket var vittne till dundret och eldslågorna, basunljudet och röken från berget. Och när de såg det, bävade de och höll sig på avstånd.

¹⁹ De sade till Mose: "Tala du till oss, så ska vi höra. Men låt inte Gud tala till oss, för då kommer vi att dö."

²⁰ Men Mose sade till folket: "Var inte rädda! Gud har kommit för att sätta er på prov, och för att ni ska frukta honom så att ni inte syndar."

²¹ Folket stod på avstånd, medan Mose gick närmare töcknet där Gud var.

Avgudar och altaren

²² HERREN sade till Mose: "Så ska du säga till Israels barn: Ni har själva sett att jag har talat till er från himlen.

²³ Ni ska inte göra er gudar att ha vid sidan av mig. Gudar av silver eller guld ska ni inte göra åt er.

20:4 2 Mos 32:1f, 34:17, 3 Mos 19:4, 26:1, 5 Mos 4:15f, 27:15. **20:5** 2 Mos 34:7, 14, 4 Mos 14:18, 5 Mos 5:9f, 24:16, Jer 31:29f, Hes 18:19f. **20:6** 5 Mos 5:9f, 7:9f, Ps 103:17f, 105:8, Jer 32:18, Dan 9:4. **20:6 nåd mot tusentals** Antingen individer eller släktled (jfr 5 Mos 7:9). **20:7** 3 Mos 19:12, 24:16, Matt 5:33f. **20:8** 2 Mos 23:12, 31:13f, 34:21, 35:2f, Jer 17:21f, Hes 20:12. **20:8 sabbatsdagen** Hebr. *shabbát* betyder "vila". Sabbaten varar mellan fredag kväll (Luk 23:54) och lördag kväll, eftersom dygnet räknas från afton till afton (1 Mos 1). **20:11** 1 Mos 2:2f, 2 Mos 31:17. **20:12** 3 Mos 19:3, 5 Mos 5:16, 33, Matt 15:4, Mark 7:10f, Ef 6:1f. **20:12** Budorden citeras av Jesus i Matt 19:18f, Mark 10:19, Luk 18:20 och av Paulus i Rom 13:9. **20:12 Hedra din far och din mor** Budet citeras av Jesus i Matt 15:4, Mark 7:10 och av Paulus i Ef 6:2. **20:13** 2 Mos 21:12, Matt 5:21f, 19:18, Rom 13:9, Jak 2:11, 1 Joh 3:15. **20:13 inte mörda** Budet citeras av Jesus i Matt 5:21 och av Jakob i Jak 2:11. **20:14** 3 Mos 20:10f, Matt 5:27f, 1 Kor 6:9f, Hebr 13:4. **20:14 inte begå äktenskapsbrott** Budet citeras av Jesus i Matt 5:27, av Paulus i Rom 2:22 och av Jakob i Jak 2:11. **20:15** 3 Mos 19:11f, 35, 25:36, Ef 4:28. **20:15 inte stjäla** Budet citeras av Paulus i Rom 2:21. **20:16** 2 Mos 23:1, 7, Ords 19:5, Matt 19:18, Kol 3:9. **20:17** Matt 5:28f, Rom 7:7, 13:9, 1 Joh 2:15f. **20:17 inte ha begär** Budet citeras av Paulus i Rom 7:7. **20:18** Hebr 12:18f. **20:19** 5 Mos 18:16. **20:20** Ps 119:11, Upp 15:4. **20:21** 1 Kung 8:12, Hebr 12:18. **20:23** 5 Mos 29:17.

²⁴ Ett altare av jord ska du göra åt mig, och på det ska du offra dina brännoffer och dina gemenskapsoffer, din småboskap och nötboskap. På varje plats där jag låter mitt namn bli ihågkommet ska jag komma till dig och välsigna dig.

²⁵ Men om du vill göra ett altare av stenar åt mig, ska du inte bygga det av huggen sten. För om du rör vid den med din mejsel vanhelgar du stenen.

²⁶ Du får inte heller stiga upp till mitt altare på trappor, så att din nakenhet blottas vid mitt altare.

21

Lagar om slavar

¹ Detta är de lagar du ska lägga fram för dem:

² Om du köper en hebreisk slav ska han tjäna dig i sex år, men det sjunde året ska du ge honom fri utan lösen.

³ Om han kom ensam, ska han frigges ensam. Om han var gift, ska hans hustru frigges tillsammans med honom.

⁴ Om hans herre har gett honom en hustru och om hon har fött söner och döttrar åt honom, ska hustrun och hennes barn tillhöra hennes herre. Endast mannen ska ges fri.

⁵ Men om slaven säger: "Jag älskar min herre, min hustru och mina barn så mycket att jag inte vill bli fri",

⁶ då ska hans herre föra fram honom inför Gud, ställa honom vid dörren eller dörrposten och genomborra hans öra med en syl. Sedan ska han för alltid vara sin herres slav.

⁷ Om någon säljer sin dotter till slavinna, ska hon inte ges fri som de andra slavar.

⁸ Om hennes herre tycker illa om henne sedan han utsett henne åt sig själv, ska han låta henne bli friköpt. Till ett främmande folk har han inte rätt att sälja henne, eftersom han handlat trolöst mot henne.

⁹ Men om han utser henne åt sin son, ska han ge henne en dotters rätt.

¹⁰ Om han tar sig en hustru till, får han inte inskränka på den förras mat, kläder eller äktenskapliga rätt.

¹¹ Om han inte låter henne få sin rätt i dessa tre avseenden, måste han frige henne utan ersättning och utan pengar.

Lagar om personskador

¹² Den som slår någon så att han dör ska straffas med döden.

¹³ Men om han inte avsåg att döda utan Gud lät det ske genom hans hand, ska jag anvisa dig en ort dit han kan fly.

¹⁴ Men om någon blir så hatisk mot sin nästa att han dödar honom med list, ska du gripa honom även om han är vid mitt altare. Han måste dö.

¹⁵ Den som slår sin far eller sin mor ska straffas med döden.

¹⁶ Den som rövar bort en människa ska straffas med döden, vare sig han sedan säljer den han rövat bort eller denna blir funnen hos honom.

¹⁷ Den som förbannar sin far eller mor ska straffas med döden.

20:25 5 Mos 27:5f, Jos 8:31. **20:26** 2 Mos 28:42f. **20:26 altare på trappor** Sådana altaren finns utgrävda t ex i Megiddo. Nakenhet var inte ovanligt vid fruktbarhetsbetonade avgudakulter. **21:2** 3 Mos 25:39f, 5 Mos 15:12, Jer 34:14. **21:6** 5 Mos 15:17. **21:7 inte ges fri** Det handlar här om ett arrangerat äktenskap (jfr vers 9-10) utan hemgift. En enbart arbetande slavinna skulle gå fri efter sex år liksom manliga slavar (jfr 5 Mos 15:12). **21:12** 1 Mos 9:6, 3 Mos 24:17, 4 Mos 35:16f, Matt 26:52. **21:13** 4 Mos 35:6, 5 Mos 4:41f, Jos 20:2f. **21:13 en ort dit han kan fly** De levitiska fristäderna (4 Mos 35:11) erbjöd skydd undan blodshämnd från den dödes släktingar. **21:14** 1 Kung 2:29f. **21:16** 5 Mos 24:7. **21:17** 3 Mos 20:9, 5 Mos 21:18f, 27:16, Ords 20:20, 30:17, Matt 15:4, Mark 7:10. **21:17 förbannar sin far eller mor** En hädelse mot Gud, "från vilken allt som kallas far i himlen och på jorden har sitt namn" (Ef 3:15). Citeras av Jesus i Matt 15:4, Mark 7:10. Även mesopotamiska lagar utdömde stränga straff för den som föraktade sina föräldrar (jfr Ords 30:17).

¹⁸ Om män grälar med varandra och den ene slår den andre med en sten eller med knuten hand, så att han visserligen inte dör men blir sängliggande,

¹⁹ eller om han repar sig och kan gå ute med hjälp av sin stav, då ska den som slog honom vara fri från straff. Men han måste ersätta honom för den tid han varit sängliggande och sörja för att han verkligen blir botad.

²⁰ Om någon slår sin slav eller slavinna med en käpp så att den slagne dör för hans hand, ska han straffas för det.

²¹ Men han ska inte straffas om den slagne lever en eller två dagar. Det är ju hans egna pengar.

²² Om män kommer i gräl med varandra och någon av dem stöter till en havande kvinna så att hon föder fram sitt foster, men ingen annan olycka sker, då ska han böta vad kvinnans man ålägger honom och betala efter skiljedomares prövning.

²³ Men om det sker en olycka ska liv ges för liv,

²⁴ öga för öga, tand för tand, hand för hand, fot för fot,

²⁵ brännskada för brännskada, sår för sår och blåmärke för blåmärke.

²⁶ Om någon slår sin slav eller slavinna i ögat och fördärvar det, ska han släppa den skadade fri som ersättning för ögat.

²⁷ Och om någon slår ut en tand på sin slav eller slavinna, ska han släppa den skadade fri som ersättning för tanden.

²⁸ Om en ox stångar någon till döds, man eller kvinna, ska oxen stenas, och köttet får inte ätas. Men oxens ägare ska vara fri från straff.

²⁹ Om oxen tidigare haft vanan att stångas och hans ägare har blivit varnad men ändå inte bevakat honom och oxen då dödar någon, man eller kvinna, ska oxen stenas och även hans ägare dödas.

³⁰ Men om ägaren skulle bli ålagd att betala lösepenning, ska han ge så mycket som han blir ålagd till lösen för sitt liv.

³¹ Samma lag gäller om det är en son eller dotter som blivit stångad av oxen.

³² Men om oxen stångar en slav eller slavinna, ska ägaren betala trettio siklar silver till den stångades herre och oxen ska stenas.

³³ Om någon öppnar en brunn eller gräver en ny brunn och inte täcker över den och sedan en ox eller åsna faller ner i den,

³⁴ ska brunnens ägare ge ersättning i pengar till djurets ägare, men den döda kroppen ska vara hans.

³⁵ Om någon har en ox som stångar en annan ox så att den dör, ska de sälja den levande oxen och dela betalningen för den. Dessutom ska de dela den döda kroppen.

³⁶ Men om det var känt att oxen redan tidigare brukade stångas och hans ägare ändå inte tog vara på honom, ska han ersätta oxen med oxen, men den döda kroppen ska vara hans.

22

Skydd för äganderätten

¹ Om någon stjälar en ox eller ett får och slaktar eller säljer djuret, ska han ge fem oxar som ersättning för oxen och fyra får som ersättning för fåret.

² Om tjuven ertappas vid inbrottet och blir slagen till döds, vilar ingen blodskuld på den som försvarar sin egendom.

21:23 3 Mos 24:20f, 5 Mos 19:21, Matt 5:38f. **21:24 öga för öga, tand för tand** Citeras av Jesus i Matt 5:38. **21:29** 1 Mos 9:5f. **21:32 trettio siklar silver** Drygt 300 gram eller tre årslöner (Dom 17:10). Troligen det värde som Jesus såldes för (Matt 26:15, 27:9, Sak 11:13). **22:1** 2 Sam 12:6, Luk 19:8.

³ Men om solen hade gått upp när det hände, då är det blodskuld. Tjuven ska ge full ersättning. Äger han ingenting ska han säljas, till betalning för vad han stulit.

⁴ Om det stulna djuret påträffas levande hos honom, antingen det är oxe, åsna eller får, ska han ge dubbel ersättning.

⁵ Om någon låter en åker eller en vingård betas av eller släpper lös sin boskap så att den betar av en annans åker, ska han ersätta skadan med det bästa från sin egen åker och det bästa från sin vingård.

⁶ Om elden kommer lös och antänder törnhäckar, och sädeskärvar eller oskuren säd eller något annat på åkern blir lågornas rov, ska den som vållat branden ge full ersättning.

⁷ Om någon anförtror åt en annan att förvara pengar eller annan egendom och det blir stulet i hans hus, ska tjuven ge dubbel ersättning om han ertappas.

⁸ Skulle tjuven inte bli ertappad, ska husets ägare föras fram inför Gud, för att det ska fastställas om han har förgripit sig på sin nästas egendom.

⁹ Om det blir fråga om olagligt tillgrepp – det kan gälla oxe eller åsna, får eller kläder eller något annat som har gått förlorat – och någon påstår att det är så, ska båda parternas sak komma inför Gud. Den som Gud då dömer skyldig ska ersätta den andre dubbelt.

¹⁰ Om någon lämnar en åsna, en oxe eller ett får eller vilket husdjur som helst i förvar hos en annan, och djuret dör eller blir skadat eller bortrövat utan att någon ser det,

¹¹ då ska de båda ingå en ed inför HERREN, för att det ska komma fram om den ene inte har förgripit sig på den andres egendom. Denna ed ska ägaren anta, och den andre behöver inte ge någon ersättning.

¹² Men om djuret har blivit stulet från honom, ska han ersätta ägaren för det.

¹³ Har det blivit ihjälrivet, ska han föra fram djuret som bevis. För det ihjälrivna djuret behöver han inte ge någon ersättning.

¹⁴ Om någon lånar ett djur av en annan och det blir skadat eller dör då ägaren inte är närvarande, ska han ge full ersättning.

¹⁵ Är ägaren närvarande, behöver han inte ge någon ersättning. Om djuret var hyrt, utgör hyressumman ersättning.

Socialt ansvar

¹⁶ Om någon förför en jungfru som inte är trolovad och ligger med henne, ska han ge en brudgåva för henne och ta henne till hustru.

¹⁷ Om hennes far vägrar att ge henne åt honom, ska mannen betala en så stor summa pengar som man brukar ge i brudgåva för en jungfru.

¹⁸ En häxa ska du inte låta leva.

¹⁹ Var och en som har samlag med ett djur ska straffas med döden.

²⁰ Den som offrar åt andra gudar och inte endast åt HERREN ska vigas åt förintelse.

²¹ En främling ska du inte förödmjuka eller förtrycka. Ni har ju själva varit främlingar i Egyptens land.

²² Änkor och faderlösa ska ni inte behandla illa.

²³ Om ni behandlar dem illa, ska jag sannerligen höra deras rop när de ropar till mig.

²⁴ Min vrede ska upptändas och jag ska döda er med svärd, så att era egna hustrur blir änkor och era barn faderlösa.

²⁵ Om du lånar ut pengar till någon fattig hos dig som tillhör mitt folk, ska du inte handla som en ockrare mot honom. Kräv inte någon ränta av honom.

22:5 betas ... boskap ... beta rAnnan översättning: "brännas ... elden ... bränner" (jfr vers 6). **22:16** 5 Mos 22:28f. **22:18** 3 Mos 19:31, 20:27. **22:19** 3 Mos 18:23, 20:15, 5 Mos 27:21. **22:20 vigas åt förintelse** Hebr. *charám* innebar att överlåta något åt Herren och avskilja det från människornas värld, ofta genom förintelse. **22:21** 2 Mos 23:9, 3 Mos 19:33, 5 Mos 24:17f. **22:22** Jes 1:17, Jer 7:6f, Sak 7:10. **22:23** 5 Mos 10:17f. **22:25** 3 Mos 25:36f, 5 Mos 23:19f, Ps 15:5.

²⁶ Om du tar manteln i pant av din nästa, ska du ge den tillbaka åt honom innan solen går ner.

²⁷ Manteln är ju det enda täcke han har, och med den skyler han sin kropp. Vad ska han annars ha när han sover? Om han ropar till mig ska jag höra, för jag är barmhärtig.

²⁸ Gud ska du inte häda, och en ledare för ditt folk ska du inte förbanna.

²⁹ Du ska inte dröja att bära fram som gåva av det som fyller din lada och av det som kommer från din vinpress. Den förstfödde av dina söner ska du ge åt mig.

³⁰ På samma sätt ska du göra med din nötboskap och småboskap. I sju dagar ska de stanna hos sina mödrar, men på åttonde dagen ska du ge dem åt mig.

³¹ Ni ska vara mina heliga. Köttet av ett djur som blivit ihjälrivet på marken ska ni inte äta utan kasta det åt hundarna.

23

Rättfärdighet och barmhärtighet

¹ Du ska inte sprida ett falskt rykte. Du ska inte stödja den ogudaktige genom att bli ett falskt vittne.

² Du ska inte följa mängden och rätta dig efter den i det onda, så att du vränger rätten när du vittnar i något mål.

³ Du ska inte vara partisk för den fattige i hans rättssak.

⁴ Om du träffar på din fiendes ox eller åsna, som har kommit vilse, ska du föra djuret tillbaka till honom.

⁵ Och om du ser din oväns åsna ligga nertyngd under sin börda, ska du inte lämna mannen utan hjälp. Du måste på allt sätt hjälpa honom.

⁶ Du ska inte i någon rättssak förvanska rätten för den fattige som du har hos dig.

⁷ Håll dig långt ifrån orätt sak. Du ska inte döda den som är oskyldig och har rätt, för jag frikänner inte någon som är skyldig.

⁸ Du ska inte ta mutor, för mutor förblindar de klarsynta och förvränger de rättfärdigas ord.

⁹ En främling ska du inte förtrycka. Ni vet själva hur främlingen känner det, eftersom ni har varit främlingar i Egyptens land.

Sabbatsåret och sabbatsdagen

¹⁰ I sex år ska du beså din jord och bärga dess gröda.

¹¹ Men det sjunde året ska du låta den vila och ligga i träda, för att de fattiga i ditt folk ska få sin föda från den. Det som de lämnar kvar får markens djur äta. På samma sätt ska du göra med din vingård och din olivplantering.

¹² Under sex dagar ska du utföra ditt arbete, men på sjunde dagen ska du vila, så att din ox och din åsna får vila och din slavinnas son och främlingen kan återhämta sig.

¹³ Se till att ni i allt håller det jag har sagt er. Andra gudars namn ska ni inte nämna. De får inte höras från din mun.

De tre stora högtiderna

¹⁴ Tre gånger om året ska du hålla högtid åt mig.

22:26 5 Mos 24:12f. **22:26 tar manteln i pant** En daglönare kunde tvingas lämna in sin mantel under den heta arbetsdagen som säkerhet, men skulle återfå den på kvällen vid löneutbetalningen (jfr Matt 20:8). **22:28** 3 Mos 24:15f, Pred 10:20, Apg 23:5. **22:29** 2 Mos 13:2, 34:19. **22:30** 3 Mos 22:27. **22:31** 2 Mos 19:6, 3 Mos 22:8, Hes 44:31. **23:1** 2 Mos 20:16, 3 Mos 19:16. **23:3** 3 Mos 19:15, 5 Mos 1:17. **23:4** 5 Mos 22:1f. **23:5** 5 Mos 22:4. **23:8** 5 Mos 16:19, 27:25, Ords 17:23. **23:9** 2 Mos 22:21, 3 Mos 19:33, 5 Mos 10:19. **23:10** 3 Mos 25:3f. **23:11 ligga i träd** aFör att återvinna näringsämnen och minska mängden inlagrat salt. **23:12** 2 Mos 20:8f, 31:15, 35:2. **23:13** 2 Mos 20:3, Jos 23:7, Ps 16:4. **23:14** 3 Mos 23:4f, 5 Mos 16:16.

15 Det osyrade brödets högtid ska du fira. Sju dagar ska du äta osyrat bröd, som jag har befallt dig, på den bestämda tiden i månaden Aviv, eftersom det var då du drog ut ur Egypten. Men ingen ska träda fram inför mitt ansikte med tomma händer.

16 Skördehögtiden ska du fira när du skördar förstlingsfrukten av ditt arbete, det du sått på marken. Bärningshögtiden ska du fira vid årets slut, när du bärgar in frukten av ditt arbete från marken.

17 Tre gånger om året ska alla av manligt kön träda fram inför Herren Gud.

18 Du ska inte offra blodet av mitt slaktoffer tillsammans med något som är syrat. Fettet av mitt högtidsoffer får inte lämnas kvar över natten till morgonen.

19 Det bästa av din marks förstlingsfrukter ska du föra till HERREN din Guds hus.

Du ska inte koka en killing i mjölken från dess mor.

Löfte om Kanaans land

20 Se, jag sänder en ängel framför dig, och han ska bevara dig på vägen och föra dig till den plats som jag har förberett.

21 Ta dig till vara för honom och lyssna till hans röst. Var inte upprorisk mot honom. Han kommer inte att förlåta era överträdelser, för mitt namn är i honom.

22 Men om du uppmärksam lyssnar till hans röst och gör allt som jag säger, ska jag bli en fiende till dina fiender och en ovän till dina ovänner.

23 Min ängel ska gå framför dig och föra dig till amoreernas, hetiternas, perisseernas, kananeernas, hiveernas och jebusiternas land, och jag ska utrota dem.

24 Du ska inte tillbe deras gudar och inte tjäna dem eller göra som man gör där, utan du ska slå ner dem grundligt och krossa deras stoder.

25 Ni ska tjäna HERREN er Gud, och han ska välsigna din mat och din dryck och ta bort sjukdom från dig.

26 I ditt land ska det då inte finnas någon kvinna som får missfall eller är ofruktsam. Dina dagars tal ska jag göra fullt.

27 Jag ska sända skräck för mig framför dig och vålla förvirring bland alla de folk som du kommer till, och jag ska driva alla dina fiender på flykten för dig.

28 Och jag ska sända panik framför dig för att jaga undan hiveerna, kananeerna och hetiterna för dig.

29 Men jag ska inte driva undan dem för dig på ett enda år, för att landet inte ska bli en ödemark där vilddjuren förökar sig och blir dig övermäktiga.

30 Steg för steg ska jag driva bort dem för dig, tills du har förökat dig så att du kan ta landet till din arvedel.

31 Jag ska låta ditt lands gränser gå från Röda havet till filisteernas hav och från öknen till floden, för jag ska ge landets invånare i er hand och du ska driva bort dem från dig.

32 Du ska inte sluta förbund med dem eller deras gudar.

33 De ska inte bo kvar i ditt land. Annars kan de få dig att synda mot mig. Om du tjänar deras gudar blir det en snara för dig.

23:15 2 Mos 12:15, 13:4, 5 Mos 16:16. **23:15 månaden Aviv** Värmånaden i mars-april vid påsk. **23:16** 2 Mos 34:22, 3 Mos 23:15f, 34f. **23:16 Skördehögtiden** Pingsten då man firade veteskördens början (se 5 Mos 16:10f, Apg 2:1 med not). **23:16 Bärningshögtiden** Lövhyddohögtiden (se 5 Mos 16:13f). Jordbruksåret räknades från ca september till september. **23:17** 2 Mos 34:23, 5 Mos 16:16. **23:18** 2 Mos 12:15, 34:25. **23:19** 2 Mos 22:29, 34:26, 5 Mos 14:21, 26:1f. **23:19 koka en killing i mjölken från dess mor** En kananeisk besvärjelse för ökade skördar som finns belagd i ugaritiska texter. **23:20** 2 Mos 32:34, 33:2, 5 Mos 31:3f, Jes 63:9. **23:21** Jos 24:19, Jes 63:10. **23:22** Ps 81:14f. **23:24** 2 Mos 20:5, 34:13, 5 Mos 7:5, 12:3, 2 Kung 18:4. **23:25** 2 Mos 15:26, 5 Mos 7:15, Matt 6:33. **23:26** 5 Mos 7:14, 30:20. **23:27** 2 Mos 15:16, 5 Mos 7:23, 11:25. **23:28** 2 Mos 33:2, 34:11, 5 Mos 7:20, Jos 24:12. **23:28 panik** Annan översättning (så Septuaginta): "getingar". **23:31** 1 Mos 15:18, 5 Mos 11:24, 1 Kung 4:21, Ps 80:12. **23:31 Röda havet ... filisteernas hav ... öknen ... floden** Akabaviken, Medelhavet, arabiska öknen och kanske Euftrat. **23:32** 2 Mos 34:12f, 5 Mos 7:2, Dom 2:2. **23:33** 5 Mos 7:1f, 16, Dom 2:3, 8:27, 2 Kor 6:14f.

24

Förbundet vid Sinai

¹ Till Mose sade han: ”Kom upp till HERREN, du själv och Aron, Nadab och Abihu samt sjuttio av de äldste i Israel. Fall ner och tillbe på avstånd.

² Endast Mose får komma fram till HERREN. De andra ska inte komma fram, och folket får inte heller gå upp med honom.”

³ När Mose kom och förkunnade för folket alla HERRENS ord och föreskrifter, svarade allt folket med en mun: ”Allt som HERREN har sagt vill vi göra.”

⁴ Och Mose skrev ner alla HERRENS ord.

Nästa morgon steg han upp tidigt och byggde ett altare nedanför berget och reste där tolv stoder för Israels tolv stammar.

⁵ Han sände israeliternas unga män att offra tjurar som brännoffer och gemenskapsoffer åt HERREN.

⁶ Och Mose tog hälften av blodet och slog det i skålar och den andra hälften av blodet stänkte han på altaret.

⁷ Han tog förbundsoken och läste upp den för folket, och de sade: ”Allt som HERREN har sagt vill vi göra och lyda.”

⁸ Då tog Mose blodet och stänkte på folket och sade: ”Se, detta är blodet för det förbund som HERREN har slutit med er i enlighet med alla dessa ord.”

⁹ Mose och Aron, Nadab och Abihu och sjuttio av de äldste i Israel gick dit upp.

¹⁰ De fick se Israels Gud, och under hans fötter var som ett golv av safir, likt själva himlen i klarhet.

¹¹ Men han lät inte sin hand drabba de främsta av Israels barn. De skådade Gud, och de åt och drack.

Mose på Sinai

¹² HERREN sade till Mose: ”Stig upp till mig på berget och bli kvar där, så ska jag ge dig stentavlorna med lagen och budorden som jag har skrivit till undervisning för dem.”

¹³ Då gav sig Mose av tillsammans med sin tjänare Josua, och Mose steg upp på Guds berg.

¹⁴ Men till de äldste sade han: ”Vänta på oss här tills vi kommer tillbaka till er. Aron och Hur är hos er, och den som har en rättslig fråga får vända sig till dem.”

¹⁵ Mose steg sedan upp på berget, och molnskyn täckte berget.

¹⁶ HERRENS härlighet vilade på Sinai berg och molnskyn täckte berget i sex dagar, men på sjunde dagen kallade han på Mose ur skyn.

¹⁷ Och HERRENS härlighet såg för Israels barn ut som en förtärande eld på toppen av berget.

¹⁸ Mose gick mitt in i molnskyn och steg upp på berget. Sedan blev han kvar på berget i fyrtio dagar och fyrtio nätter.

25

TABERNAKLET (Kap 25-31)

Offergåvor till tabernaklet

¹ HERREN sade till Mose:

² ”Säg till Israels barn att de samlar in en offergåva åt mig. Den ska samlas in från alla dem som har ett hjärta som är villigt att ge.

³ Detta är den offergåva som ni ska ta av dem: guld, silver och koppar,

24:3 2 Mos 19:8, 5 Mos 5:27. **24:8** Matt 26:28, 1 Kor 11:25, Hebr 9:19f, 1 Petr 1:2. **24:8** Citeras i Hebr 9:20 och tas upp av Jesus vid nattvarden (Matt 26:28, Luk 22:20). **24:10** Jes 6:1, Hes 1:26, Upp 4:2f. **24:10 safir** Syftar troligen på djupblå lapis lazuli. **24:15** 2 Mos 19:9, 40:34, 4 Mos 9:15, 1 Kung 8:10. **24:17** 5 Mos 4:24, 9:3, Hes 1:27f, Hebr 12:29.

24:18 2 Mos 34:28, 5 Mos 9:9, 10:10. **25:2** 2 Mos 35:5.

- ⁴ mörkblått, purpurrött och karmosinrött garn, fint lingarn och gethår,
⁵ rödfärgade fårskinn, tahasskinn, akacieträ,
⁶ olja till ljusstaken, kryddor till smörjelseoljan och till den väldoftande rökelsen
⁷ samt onyxer och infattningsstenar till efoden och bröstskölden.
⁸ De ska göra en helgedom åt mig, så att jag kan bo mitt ibland dem.
⁹ Tabernaklet med alla dess tillbehör ska ni göra helt enligt de mönsterbilder som jag visar dig. Så ska ni göra.

Förbundsarken

- ¹⁰ De ska göra en ark av akacieträ, två och en halv aln lång, en och en halv aln bred och en och en halv aln hög.
¹¹ Du ska överdra den med rent guld på insidan och utsidan och du ska göra en guldkant runt den.
¹² Du ska gjuta fyra ringar av guld till den och sätta dem över de fyra fötterna på arken, två ringar på den ena sidan och två ringar på den andra.
¹³ Och du ska göra stänger av akacieträ och överdra dem med guld.
¹⁴ Stängerna ska du skjuta in i ringarna på sidorna av arken, så att man kan bära arken med dem,
¹⁵ och de ska sitta kvar i ringarna på arken. De får inte tas bort ur dem.
¹⁶ I arken ska du lägga vittnesbördet som jag ska ge dig.
¹⁷ Du ska göra en nådastol av rent guld, två och en halv aln lång och en och en halv aln bred.
¹⁸ Och du ska göra två keruber av guld. I hamrat arbete ska du göra dem och sätta dem vid de båda ändarna av nådastolen.
¹⁹ Sätt en kerub vid ena änden och en vid den andra. I ett stycke med nådastolen ska ni göra keruberna vid dess båda ändar.
²⁰ Keruberna ska breda ut sina vingar uppåt så att de täcker nådastolen med sina vingar. Deras ansikten ska vara vända mot varandra. Mot nådastolen ska kerubernas ansikten vara vända.
²¹ Du ska sätta nådastolen ovanpå arken och i arken ska du lägga vittnesbördet som jag ska ge dig.
²² Där ska jag göra mig känd för dig. Och från nådastolen, från platsen mellan de båda keruberna som står på vittnesbördets ark, ska jag tala med dig om allt som jag genom dig ska befalla Israels barn.

Bordet för skådebröden

- ²³ Du ska också göra ett bord av akacieträ, två alnar långt, en aln brett och en och en halv aln högt.
²⁴ Du ska överdra det med rent guld och du ska göra en guldkant runt omkring det.
²⁵ Runt bordet ska du göra en handsbred list och runt omkring den ska du göra en kant av guld.
²⁶ Till bordet ska du göra fyra ringar av guld och sätta ringarna i de fyra hörnen vid de fyra benen.
²⁷ Ringarna ska sitta vid listen som hållare för stänger så att bordet kan bäras.

25:5 tahasskinn En särskilt fin typ av läder. Kanske delfinskinn, kanske färgat läder. **25:7 efoden** Färggrann prästräkt (se 28:6f). **25:8** Hebr 9:2. **25:9** 2 Mos 25:40, 26:30, Apg 7:44, Hebr 8:1f. **25:10** 2 Mos 37:1f. **25:10 ark** Förbundsarken mätte ca 120 x 70 x 70 cm, upptill helt täckt av nådastolen. **25:16** 2 Mos 40:20, 1 Kung 8:9. **25:17 nådastol** Traditionell översättning av hebr. *kappóret*, "försoningsplats". Offerblodet (3 Mos 16:14-15) stänktes på arkens gyllene lock, den "fotpall" (1 Krön 28:2) över vilken Gud uppenbarade sig (4 Mos 7:89). Förebild till Kristus som försonare (Rom 3:25). **25:18 keruber** Bevingade änglaväsen med egenskaper från människa, lejon, tjur och örn (Hes kap 1, 10). **25:20** 1 Kung 8:7, Hebr 9:5. **25:22** 2 Mos 29:42, 4 Mos 7:89. **25:23** 2 Mos 37:10f. **25:23 ett bord** Skådebrödsbordet mätte ca 100 x 50 x 70 cm.

²⁸ Du ska göra stängerna av akacieträ och överdra dem med guld, och med dem ska bordet bäras.

²⁹ Till bordet ska du också göra fat, skålar, kannor och bågare som man ska utgjuta dryckesoffren med. Av rent guld ska du göra dem.

³⁰ Du ska alltid ha skådebröd på bordet inför mitt ansikte.

Ljusstaken

³¹ Du ska göra en ljusstake av rent guld. I hamrat arbete ska den göras med sin fotställning och stam. Dess skålar, knoppar och blommor ska göras i ett stycke med den.

³² Sex armar ska utgå från ljusstakens sidor, tre armar från ena sidan och tre armar från andra sidan.

³³ På den ena armen ska det vara tre skålar, formade som mandelblommor, vardera bestående av en knopp och en blomma, och på den andra armen likaså tre skålar, formade som mandelblommor, vardera bestående av en knopp och en blomma. Så ska det vara på de sex armar som utgår från ljusstaken.

³⁴ Men på själva ljusstaken ska det finnas fyra skålar formade som mandelblommor med sina knoppar och blommor.

³⁵ En knopp ska sättas under det första armparet som utgår från ljusstaken i ett stycke med den, en knopp under det andra armparet i ett stycke med den, och en knopp under det tredje armparet i ett stycke med den, alltså under de sex armar som utgår från ljusstaken.

³⁶ Och deras knoppar och armar ska vara i ett stycke med den, allt ett enda hamrat arbete av rent guld.

³⁷ Du ska göra sju lampor till den. Lamporna ska sättas upp så att de kastar sitt sken över platsen framför den.

³⁸ Även lamptänger och brickor till den ska du göra av rent guld.

³⁹ Av en talent rent guld ska man göra ljusstaken med alla dessa tillbehör.

⁴⁰ Se till att du gör detta efter den mönsterbild som har visats för dig på berget.

26

Tabernaklet

¹ Tabernaklet ska du göra av tio tygvåder, vävda av tvinnat fint lingarn och av mörkblått, purpurrött och karmosinrött garn. I konstvävnad med keruber på ska du göra dem.

² Varje våd ska vara tjugoåtta alnar lång och fyra alnar bred, alla våderna med samma mått.

³ Fem av våderna ska fogas samman med varandra och likaså ska de andra fem våderna fogas samman med varandra.

⁴ Du ska sätta öglor av mörkblått garn i kanten på den ena våden ytterst på det hopfogade stycket, och så ska du också göra i kanten på den våd som sitter ytterst i det andra hopfogade stycket.

25:30 3 Mos 24:5f, 1 Sam 21:6. **25:30 skådebröd** Ordagrant: "ansiktets bröd" eller "närvarons bröd". De tolv skådebröden representerade folkets stammar inför Gud (se 3 Mos 24:5f, jfr 1 Kor 10:17). Jesus anknöt till hur kung David en gång åt av skådebröden (1 Sam 21:6, Matt 12:4). **25:31** 2 Mos 37:17f. **25:31 ljusstake** Hebr. *menorá*. Den sjuarmade ljusstaken lyste av olivolja, vers 6 (vaxljus uppfanns först av romarna). Oljan symboliserar Guds helige Ande (1 Sam 16:13). Se Sak 4:2, Upp 1:12f. **25:37** 4 Mos 8:2. **25:39 en talent** Ca 30 kg. **25:40** Apg 7:44, Hebr 8:5. **25:40** Citeras i Hebr 8:5, som förtydligar att Mose fick blicka in i Guds himmelska helgedom. **26:1** 2 Mos 36:8f. **26:1 Tabernaklet** Latinskt ord för "tält" som har kommit att användas om tälthelgedomen (hebr. *mishkán*, "boning"). Symbolen används i Joh 1:14 om Kristus som Guds boning bland människorna (se även Upp 7:15, 21:3). **26:2 våd ... tjugoåtta alnar ... fyra alnar** Ca 14 x 2 meter.

⁵ Femtio öglor ska du sätta på ena våden och femtio öglor ska du sätta ytterst på motsvarande våd i det andra hopfogade stycket, så att öglorna svarar mot varandra.

⁶ Och du ska göra femtio hakar av guld och foga samman våderna med dem, så att tabernaklet bildar en helhet.

⁷ Du ska göra tygvåder av gethår till ett tält över tabernaklet. Elva sådana våder ska du göra.

⁸ Varje våd ska vara trettio alnar lång och fyra alnar bred, de elva våderna ska ha samma mått.

⁹ Fem av våderna ska du foga samman för sig och de sex andra våderna för sig. Den sjätte våden ska du lägga dubbel på framsidan av tältet.

¹⁰ Du ska sätta femtio öglor i kanten på den våd som sitter ytterst i det ena hopfogade stycket och femtio öglor i kanten på den våd som sitter ytterst i det andra hopfogade stycket.

¹¹ Du ska också göra femtio hakar av koppar och föra in dem i öglorna och foga samman tältet så att det bildar en helhet.

¹² Beträffande den överskjutande delen av tältets våder ska halva den våd som blir över hänga ner på baksidan av tabernaklet.

¹³ Den aln på vardera sidan som blir över på längden av tältets våder ska hänga ner på båda sidorna av tabernaklet för att täcka över det.

¹⁴ Dessutom ska du göra ett överdrag av rödfärgade fårskinn till tältet och ett överdrag av tahasskinn att lägga ovanpå.

¹⁵ Brädorna till tabernaklet ska du göra av akacieträ, och de ska stå upprätt.

¹⁶ Tio alnar lång och en och en halv aln bred ska varje bräda vara.

¹⁷ Varje bräda ska ha två tappar som är hopfogade med varandra. Så ska du göra med alla brädorna till tabernaklet.

¹⁸ Och av tabernaklets brädor ska du sätta tjugo på södra sidan, åt söder,

¹⁹ och göra fyrtio fotstycken av silver och sätta dem under de tjugo brädorna, två fotstycken under varje bräda för dess två tappar.

²⁰ På tabernaklets andra sida, den norra, ska du också sätta tjugo brädor

²¹ med fyrtio fotstycken av silver, två fotstycken under varje bräda.

²² På tabernaklets baksida, åt väster, ska du sätta sex brädor

²³ och på tabernaklets hörn, på baksidan, två brädor.

²⁴ De ska vara dubbla nertill och även dubbla upptill, till den första ringen. Så ska det vara med dem båda. De ska sättas i de båda hörnen.

²⁵ Det blir alltså åtta brädor med sina fotstycken av silver, sexton fotstycken, två under varje bräda.

²⁶ Och du ska göra tvärstänger av akacieträ: fem till de brädor som är på tabernaklets ena sida,

²⁷ fem tvärstänger till de brädor som är på tabernaklets andra sida och fem tvärstänger till de brädor som är på tabernaklets baksida, åt väster.

²⁸ Den mellersta tvärstången, som sitter mitt på brädorna, ska gå tvärs över från den ena änden till den andra.

²⁹ Brädorna ska du överdra med guld och ringarna på dem där tvärstångerna ska skjutas in, ska du göra av guld. Också tvärstångerna ska du överdra med guld.

³⁰ Sätt sedan upp tabernaklet som det ska vara, så som det har visats för dig på berget.

³¹ Du ska göra ett förhänge av mörkblått, purpurrött och karmosinrött garn och tvinnat fint lingarn. Det ska göras i konstvävnad med keruber på.

³² Du ska hänga upp det på fyra stolpar av akacieträ. Stolparna ska vara överdragna med guld och ha krokarna av guld, och de ska stå på fyra fotstycken av silver.

³³ Du ska hänga upp förhänget i hakarna och föra dit vittnesbördets ark och ställa den innanför förhänget. Förhänget ska för er skilja det heliga från det allra heligaste.

³⁴ Och du ska sätta nådastolen på vittnesbördets ark inne i det allra heligaste.

³⁵ Bordet ska du ställa utanför förhänget på tabernaklets norra sida och ljusstaken mitt emot bordet på tabernaklets södra sida.

³⁶ För ingången till tältet ska du göra ett draperi i brokig vävnad av mörkblått, purpurrött och karmosinrött garn och tvinnat fint lingarn.

³⁷ Till draperiet ska du göra fem stolpar av akacieträ och överdra dem med guld. Krokarna på dem ska vara av guld, och till stolparna ska du gjuta fem fotstycken av koppar.

27

Brännofferaltaret

¹ Du ska göra altaret av akacieträ, fem alnar långt och fem alnar brett – altaret ska alltså vara liksidigt och fyrkantigt – och tre alnar högt.

² Och du ska göra horn till det och sätta i de fyra hörnen. Hornen ska vara i ett stycke med altaret, och du ska överdra det med koppar.

³ Du ska göra kärl till det att föra bort askan i, liksom skovlar, skålar, gafflar och fyrfat. Alla dessa tillbehör ska du göra av koppar.

⁴ Du ska göra ett galler till altaret, ett nät av koppar, och på nätet ska du sätta fyra ringar av koppar i de fyra hörnen.

⁵ Du ska sätta det nertill under avsatsen på altaret, så att nätet når upp till mitten av altaret.

⁶ Du ska göra stänger till altaret, stänger av akacieträ, och överdra dem med koppar.

⁷ Stängerna ska skjutas in i ringarna, så att de sitter på båda sidorna av altaret när man bär det.

⁸ Ihåligt och av plankor ska du göra det. Så som det har visats för dig på berget ska det göras.

Tabernaklets förgård

⁹ Du ska också göra en förgård till tabernaklet. För den södra sidan, åt söder, ska omhängen till förgården göras av tvinnat fint lingarn, hundra alnar långa, för den ena sidan.

¹⁰ Stolparna till dem ska vara tjugo med sina tjugo fotstycken av koppar, men stolparnas krokarna och band ska vara av silver.

¹¹ På samma sätt ska omhängen göras för den norra långsidan, hundra alnar långa. Stolparna till dem ska vara tjugo med tjugo fotstycken av koppar, men stolparnas krokarna och band ska vara av silver.

¹² Förgårdens västra kortsida ska ha omhängen som är femtio alnar långa. Stolparna till dem ska vara tio med tio fotstycken.

¹³ Förgårdens bredd på framsidan, åt öster, ska vara femtio alnar.

¹⁴ Omhängena ska vara femton alnar långa på den ena sidan av den med tre stolpar och tre fotstycken.

¹⁵ På den andra sidan ska omhängena också vara femton alnar långa med tre stolpar och tre fotstycken.

26:33 förhänget Skärmade av arken, platsen för Guds närvaro (4 Mos 7:89). Keruberna (vers 31) påminde om syndafallet (1 Mos 3:24). Förhänget brast vid Jesu försoningsdöd på korset (Matt 27:51, Hebr 10:20). **27:1** 2 Mos 38:1f. **27:1 altaret ... fem alnar ... tre alnar** Närmare 2,5 x 2,5 x 1,5 meter. **27:9** 2 Mos 38:9f. **27:14 omhängen ... hundra ... femtio ... femton alnar** Närmare 50 meter, 25 meter och 7 meter.

¹⁶ Till förgårdens port ska göras ett draperi, tjugo alnar långt, i brokig vävnad av mörkblått, purpurrött och karmosinrött garn och tvinnat fint lingarn, med fyra stolpar och fyra fotstycken.

¹⁷ Alla stolparna runt förgården ska ha band av silver och krokav silver, men deras fotstycken ska vara av koppar.

¹⁸ Förgården ska vara hundra alnar lång och femtio alnar bred utefter hela längden med fem alnar höga omhängen av tvinnat fint lingarn, och fotstyckena ska vara av koppar.

¹⁹ Alla tillbehör för tjänsten i tabernaklet och alla tältpluggar till tabernaklet och förgården ska vara av koppar.

Skötseln av ljusstaken

²⁰ Du ska befalla Israels barn att bära fram till dig ren olja av stötta oliver till ljusstaken, så att lamporna kan sättas upp dagligen.

²¹ I uppenbarelsetältet, utanför förhänget framför vittnesbördet, ska Aron och hans söner sköta den från kväll till morgon inför HERRENS ansikte. Det ska vara en evig stadga från släkte till släkte bland Israels barn.

28

Prästernas kläder

¹ Du ska låta din bror Aron och hans söner med honom träda fram till dig ur kretsen av Israels barn för att tjäna som präster åt mig, Aron själv och hans söner Nadab och Abihu, Eleasar och Itamar.

² Och du ska göra heliga kläder åt din bror Aron till ära och prydnad.

³ Säg till alla era konstbegåvade män, som jag har fyllt med vishetens ande, att de ska göra kläder åt Aron för hans vigning till präst åt mig.

⁴ Detta är de kläder de ska göra: bröstsköld, efod, kåpa, rutmönstrad tunika, turban och bälte. De ska göra dessa heliga kläder åt din bror Aron och hans söner för att Aron ska tjäna som präst åt mig.

⁵ Och de ska ta av guld och det mörkblå, purpurröda och karmosinröda garnet och det fina lingarnet.

Efoden

⁶ Efoden ska göras i konstvävnad av guld och av mörkblått, purpurrött och karmosinrött garn och tvinnat fint lingarn.

⁷ Den ska ha två axelstycken som ska fästas ihop med varandra. Vid sina båda ändar ska den fästas ihop.

⁸ Skärpet som ska sitta på efoden ska göras i samma vävnad och i ett stycke med den: av guld och av mörkblått, purpurrött och karmosinrött garn och tvinnat fint lingarn.

⁹ Du ska sedan ta två onyxstenar och på dem gravera in namnen på Israels söner,

¹⁰ sex av namnen på den ena stenen och de sex andra namnen på den andra, i födelseordning.

¹¹ Som när en juvelerare graverar sigill ska du rista in namnen på Israels söner på de båda stenarna och infatta dem i ett flätverk av guld.

¹² Du ska sätta de båda stenarna på efodens axelstycken, stenar till påminnelse för Israels barn. Aron ska bära deras namn på sina axlar inför HERRENS ansikte till en påminnelse.

¹³ Och du ska göra flätverk av guld

27:16 förhänge... tjugo alnar långt Närmare 10 meter. **27:18 Förgården... hundra... femtio... fem alnar** Närmare 50 x 25 x 2,2 meter. **27:20** 3 Mos 24:2. **27:20 olja av stötta oliver** Stötta i mortel, den första pressningen som gav den bästa oljan. **28:1** 3 Mos 8:2, Hebr 5:1. **28:2** 2 Mos 39:1f. **28:3** 2 Mos 31:2f. **28:6** 2 Mos 39:2f.

14 och två kedjor av rent guld. Du ska tvinna dem som snoddar, och fästa de snodda kedjorna vid flätverken.

Bröstkölden

15 Du ska göra en bröstsköld för domsutslag i konstvävnad på samma sätt som efoden. Av guld och av mörkblått, purpurrött och karmosinrött garn och tvinnat fint lingarn ska du göra den.

16 Den ska vara fyrkantig och dubbelvikt, en halv aln lång och en halv aln bred.

17 Du ska förse den med infattade stenar i fyra rader: i första raden karneol, topas och smaragd,

18 i andra raden granat, safir och kalcedon,

19 i tredje raden hyacint, agat och ametist

20 och i fjärde raden krysolit, onyx och jaspis. De ska vara infattade i flätverk av guld.

21 Stenarna ska vara tolv efter namnen på Israels söner, en för varje namn. Varje sten ska bära namnet på en av de tolv stammarna, ingraverat som på ett sigill.

22 Till bröstskölden ska du göra flätade kedjor så som man gör snoddar, och av rent guld.

23 Du ska göra två ringar av guld till bröstskölden och sätta dem i två av bröstsköldens hörn.

24 Du ska fästa de två guldsnoddarna vid de båda ringarna i bröstsköldens hörn.

25 De båda snoddarnas andra ändar ska du fästa vid de två flätverken och sedan fästa dem på framkanten av efodens axelstycken.

26 Du ska göra två ringar av guld och sätta dem i de båda andra hörnen på bröstskölden, vid den kant som är vänd in mot efoden.

27 Och du ska göra två ringar av guld och fästa dem nertill på framsidan av efodens båda axelstycken där efoden fästes ihop ovanför skärpet.

28 Bröstskölden ska knytas fast med en mörkblå snodd, som går från dess ringar in i efodens ringar så att den sitter ovanför efodens skärp för att inte lossna från efoden.

29 Aron ska bära namnen på Israels söner i domsskölden på sitt hjärta när han går in i helgedomen, till en ständig påminnelse inför HERRENS ansikte.

30 I domsskölden ska du lägga urim och tummim, så att de ligger på Arons hjärta när han går inför HERREN. Aron ska så alltid bära Israels barns dom på sitt hjärta inför HERRENS ansikte.

De övriga prästkläderna

31 Efodkåpan ska du göra helt och hållet i mörkblått.

32 Mitt på den ska vara en öppning för huvudet, och öppningen ska omges med en vävd kant som på en pansarskjorta för att kåpan inte ska slitas sönder.

33 Runt kåpans nedre fäll ska du sätta granatäpplen av mörkblått, purpurrött och karmosinrött garn, och bjällror av guld mellan dem runt om,

34 en bjällra av guld och ett granatäpple och åter en bjällra av guld och ett granatäpple runt hela fällen av kåpan.

35 Aron ska bära denna kåpa när han gör tjänst, så att det hörs när han går in i helgedomen inför HERRENS ansikte och när han går ut. Då ska han inte dö.

36 Du ska också göra en skinande platta av rent guld, och på den ska du ingravera som på ett sigill: Helgad åt HERREN.

28:15 2 Mos 39:8f. **28:16 en halv aln** Nästan 25 x 25 cm. **28:17 stenar** Alla stenarna kan inte identifieras med säkerhet. Deras färger kan ha varit, rad för rad från höger till vänster: röd, gul, grön, röd/turkos, mörkblå, röd, röd/blå, brun, vinröd, gul, svart och grön. Jfr Upp 21:19. **28:30** 3 Mos 8:8, 4 Mos 27:21, 5 Mos 33:8, 1 Sam 28:6, Esra 2:63, Neh 7:65.

28:30 urim och tummim Två stenar, kanske ljus och mörk, som användes för att söka Guds vilja genom lottkastning (4 Mos 27:21, 1 Sam 28:6, Ords 16:33). **28:31** 2 Mos 39:22f. **28:36** 2 Mos 39:30f, Sak 14:20.

³⁷ Du ska fästa den med ett mörkblått snöre och den ska sitta på turbanen, på framsidan av turbanen.

³⁸ Den ska sitta på Arons panna och Aron ska bära den skuld som häftar vid de heliga offer som Israels barn bär fram, alla deras heliga gåvor. Den ska ständigt sitta på hans panna så att HERREN kan ta emot dem med glädje.

³⁹ Du ska också väva tunikan i rutmönster av fint lingarn, och du ska göra en turban av fint lingarn och ett bälte i brokig väv.

⁴⁰ Också åt Arons söner ska du göra tunikor. Och du ska göra bälten åt dem och huvor till ära och prydnad. Detta ska du klä på din bror Aron och hans söner,

⁴¹ och du ska smörja dem och viga dem till präster och helga dem, så att de kan tjäna som präster åt mig.

⁴² Du ska göra byxor av linne åt dem för att skyla deras kön. De ska räcka från höfterna ner på låren.

⁴³ Aron och hans söner ska ha dem på sig när de går in i uppenbarelsetältet eller träder fram till altaret för att göra tjänst i helgedomen, så att de inte drar på sig skuld och drabbas av döden. Detta ska vara en evig stadga för honom och hans avkomlingar efter honom.

29

Föreskrifter om prästvigningen

¹ Detta är vad du ska göra med dem för att helga dem till att bli mina präster: Ta en ungtjur och två baggar, felfria djur,

² osyrat bröd och osyrade kakor bakade med olja och osyrade tunnkakor smorda med olja. Av fint vetemjöl ska du baka dem.

³ Du ska lägga dem i samma korg och bära fram dem i korgen som en offergåva när du för fram tjuren och de båda baggarna.

⁴ Sedan ska du föra fram Aron och hans söner till uppenbarelsetältets ingång och tvätta dem med vatten.

⁵ Du ska ta kläderna och sätta på Aron tunikan, efodkåpan, själva efoden och bröstskölden och fästa ihop efoden på honom med efodens skärp.

⁶ Du ska sätta turbanen på hans huvud och fästa det heliga diademet på turbanen.

⁷ Och du ska ta smörjelseoljan och hälla på hans huvud och smörja honom.

⁸ Hans söner ska du föra fram och sätta på dem tunikor.

⁹ Du ska spänna fast bälten på Aron och hans söner och sätta på dem huvor. Och de ska ha rätten till prästämbetet för evigt. Så ska du viga Aron och hans söner till präster.

¹⁰ Du ska föra fram tjuren till uppenbarelsetältet, och Aron och hans söner ska lägga händerna på tjurens huvud.

¹¹ Sedan ska du slakta tjuren inför HERRENS ansikte vid ingången till uppenbarelsetältet.

¹² Du ska ta av tjurens blod och stryka det med fingret på altarets horn. Men resten av blodet ska du hälla ut vid altarets fot.

¹³ Du ska ta allt det fett som omsluter inälvorna, leverfettet och de båda njurarna med det fett som är på dem, och bränna det på altaret.

¹⁴ Men tjurens kött och hud och hans tarminnehåll ska du bränna upp i eld utanför lägret. Det är ett syndoffer.

28:39 2 Mos 39:27f. **28:41** 3 Mos 8:12. **28:41 smörja** Symbol för den helige Ande (1 Sam 16:13, Apg 10:38), beskydd (Ps 105:15) och invigning till tjänst. Den smorde prästen (3 Mos 4:14, hebr. *mashiach*) var en förebild till Messias, den kommande översteprästen (Ps 110:4, Hebr 5:5f). Se även Ps 133:2. **28:41 viga dem till präster** Ordagrant: "fylla deras händer" (med offer vid prästvigningen, 29:24). **29:1** 3 Mos 8:2f. **29:4** 2 Mos 40:12f. **29:10** 3 Mos 8:14f. **29:13** 3 Mos 3:3f. **29:14** 3 Mos 4:11f, Hebr 13:11.

15 Du ska ta den ena baggen, och Aron och hans söner ska lägga händerna på baggens huvud.

16 Sedan ska du slakta den och ta av dess blod och stänka det runt omkring på altaret.

17 Men själva baggen ska du stycka och tvätta inälvorna och fötterna och lägga dem på styckena och huvudet.

18 Och du ska bränna hela baggen på altaret. Det är ett brännoffer åt HERREN, en ljuvlig doft, ett eldsoffer åt HERREN.

19 Därefter ska du ta den andra baggen, och Aron och hans söner ska lägga händerna på hans huvud.

20 Och du ska slakta baggen och ta lite av blodet och stryka på Arons högra örsnibb, på hans söners högra örsnibb, på tummen på deras högra hand och på stortån på deras högra fot. Men resten av blodet ska du stänka runt omkring på altaret.

21 Och du ska ta något av blodet på altaret och av smörjelseoljan och stänka på Aron och hans kläder och på hans söner och deras kläder. Då blir Aron själv och hans kläder heliga, och även hans söner och deras kläder blir heliga.

22 Och du ska ta fett på baggen, svansfettet och det fett som omsluter inälvorna, leverfettet och de båda njurarna med det fett som finns på dem och dessutom det högra lårstycket. Detta är prästvigningsbaggen.

23 Du ska ta en rund brödkaka, en oljebröds-kaka och en tunn-kaka ur korgen med de osyrade bröden som står inför HERRENS ansikte.

24 Och du ska lägga allt detta i händerna på Aron och hans söner och lyfta det som ett lyftoffer inför HERREN.

25 Sedan ska du ta det ur deras händer och bränna det på altaret, ovanpå brännoffret, till en ljuvlig doft inför HERRENS ansikte. Det är ett eldsoffer åt HERREN.

26 Du ska ta bringan av Arons prästvigningsbagge och lyfta den som ett lyftoffer inför HERRENS ansikte, och detta ska vara din del.

27 Du ska helga lyftofferbringan och offergårdslåret, det som har lyfts och offerats som offergåva, de delar av prästvigningsbaggen som ska tillhöra Aron och hans söner.

28 Aron och hans söner ska få detta av Israels barn som en rättighet för all framtid, för det är en offergåva. Det ska vara en gåva från Israels barn av deras gemenskapsoffer, deras gåva till HERREN.

29 Arons heliga kläder ska hans söner ha efter honom. Klädda i dem ska de bli smorda och vigda till sin tjänst.

30 I sju dagar ska den av Arons söner som blir präst i hans ställe sätta på sig dessa kläder, när han går in i uppenbarelsetältet för att göra tjänst i helgedomen.

31 Du ska ta prästvigningsbaggen och koka köttet på en helig plats.

32 Baggens kött och brödet som är i korgen ska Aron och hans söner äta vid ingången till uppenbarelsetältet.

33 De ska äta det som användes till att bringa försoning när de vigdes till präster och helgades, men ingen främmande får äta av det eftersom det är heligt.

34 Om något av prästvigningsköttet eller brödet blir över till nästa morgon ska du bränna upp det i eld. Det får inte ätas, för det är heligt.

35 I allt ska du göra med Aron och hans söner så som jag har befallt dig. I sju dagar ska deras prästvigning vara.

36 Varje dag ska du offra en tjur som syndoffer till försoning och rena altaret genom att du bringar försoning för det. Och du ska smörja det för att helga det.

29:15 3 Mos 8:18f. 29:19 3 Mos 8:22f. 29:24 **lyftoffer** Troligare översättning än det traditionella "viftoffer". 29:28 3 Mos 7:31f, 10:14. 29:28 **gemenskapsoffer** Delades mellan Gud, prästen och offerföljet (se 3 Mos 7:11f). Det var ett festligt tillfälle att äta kött i gemenskap med Gud och varandra (se t ex 5 Mos 27:7, 1 Kung 3:15). 29:32 3 Mos 8:31f, 24:9.

³⁷ I sju dagar ska du bringa försoning för altaret och helga det. Altaret blir då högheligt, och var och en som rör vid det blir helig.

Det dagliga offret

³⁸ Detta är vad du ska offra på altaret varje dag för all framtid: två årsgamla lamm.

³⁹ Det ena lammet ska du offra på morgonen och det andra i skymningen.

⁴⁰ Till det första lammet ska du offra en tiondels efa fint mjöl, begjutet med en fjärdedels hin olja av stötta oliver och som dryckesoffer en fjärdedels hin vin.

⁴¹ Det andra lammet ska du offra i skymningen. Med likadant matoffer och dryckesoffer som på morgonen ska du offra det till en ljuvlig doft, ett eldsoffer åt HERREN.

⁴² Från släkte till släkte ska detta vara ert dagliga brännoffer inför HERRENS ansikte vid ingången till uppenbarelsetältet. Där ska jag uppenbara mig för er och tala med dig.

⁴³ Där ska jag uppenbara mig för Israels barn och den platsen ska bli helgad genom min härlighet.

⁴⁴ Jag ska helga uppenbarelsetältet och altaret, och Aron och hans söner ska jag helga till präster åt mig.

⁴⁵ Jag ska bo mitt ibland Israels barn och vara deras Gud.

⁴⁶ Och de ska inse att jag är HERREN deras Gud, som förde dem ut ur Egyptens land för att bo mitt ibland dem. Jag är HERREN deras Gud.

30

Rökelsealtaret

¹ Du ska göra ett altare att tända rökelse på. Av akacieträ ska du göra det.

² Det ska vara fyrkantigt, en aln långt och en aln brett, och två alnar högt. Hornen ska göras i ett stycke med altaret.

³ Du ska överdra det med rent guld, både ovansidan och väggarna runt omkring, likaså hornen. Du ska också göra en kant av guld runt altaret.

⁴ Två ringar av guld ska du göra till det och sätta dem under kanten på två sidor. På två motsatta sidostycken ska du sätta dem som hållare för stänger, så att man kan bära altaret med dem.

⁵ Stängerna ska du göra av akacieträ och överdra dem med guld.

⁶ Du ska ställa altaret framför förhänget framför vittnesbördets ark. Det ska stå framför nådastolen som är ovanpå vittnesbördet, där jag ska uppenbara mig för dig.

⁷ Aron ska tända väldoftande rökelse på altaret. Varje morgon när han gör i ordning lamporna ska han tända rökelse.

⁸ Aron ska också tända rökelse när han sätter upp lamporna i skymningen. Detta ska vara det dagliga rökelseoffret inför HERRENS ansikte från släkte till släkte.

⁹ Ni ska inte låta någon främmande rökelse komma på det och inte heller brännoffer eller matoffer och ni ska inte utgjuta något dryckesoffer på det.

¹⁰ En gång om året ska Aron bringa försoning för altarets horn. Med blod från försoningssyndoffret ska han en gång om året bringa försoning för det, släkte efter släkte. Det är högheligt för HERREN.

Lösepenningen

¹¹ HERREN sade till Mose:

29:38 4 Mos 28:3f. **29:40 en tiondels efa ... fjärdedels hin** Ca 2,2 liter mjöl och 1 liter olja och vin. **29:42** 2 Mos 25:22. **29:43** 2 Mos 40:34f. **29:45** 3 Mos 26:11f, 2 Kor 6:16. **29:46** 3 Mos 11:45, 22:33. **30:1** 2 Mos 37:25f. **30:2 en aln ... två alnar** Närmare 50 x 50 x 100 cm. **30:6** 2 Mos 25:22. **30:7 rökelse på altaret** Symbol för bön (Ps 141:2, Upp 5:8, 8:3), en prästerlig uppgift (4 Mos 16:7, 2 Krön 26:16). Här uppenbarade sig ängeln Gabriel för prästen Sakarias (Luk 1:11). **30:9** 3 Mos 10:1. **30:10** 3 Mos 16:18f, Hebr 9:7, 10:14. **30:10 En gång om året ska Aron bringa försonin** gPå försoningsdagen (se 3 Mos 16).

12 När du räknar antalet av Israels barn som ska mönstras, ska var och en vid mönstringen ge åt HERREN en lösepenning för sitt liv så att ingen straffdom drabbar dem vid mönstringen.

13 Var och en som tas upp bland de mönstrade ska ge en halv sikel efter helgedomssikelns vikt, sikeln räknad till tjugo gera, en halv sikel som offergåva åt HERREN.

14 Var och en som tas upp bland de mönstrade, den som är tjugo år gammal eller mer, ska ge detta som en offergåva åt HERREN.

15 Den rike ska inte ge mer och den fattige inte mindre än en halv sikel när ni ger offergåvan åt HERREN som lösen för ert liv.

16 Du ska ta emot lösensumman från Israels barn och ge den till arbetet vid uppenbarelsetältet. Detta ska vara en påminnelse för Israels barn inför HERRENS ansikte, att lösen betalas för era själar.

Kopparkaret

17 HERREN sade till Mose:

18 Du ska göra ett kar av koppar med en fotställning av koppar att användas till tvättning, och du ska ställa det mellan uppenbarelsetältet och altaret och hälla vatten i det.

19 Aron och hans söner ska tvätta sina händer och fötter med vatten från det.

20 När de går in i uppenbarelsetältet ska de tvätta sig med vatten för att de inte ska dö, så även när de träder fram till altaret för att göra tjänst genom att tända eldsoffer åt HERREN.

21 De ska tvätta sina händer och fötter för att inte dö. Detta ska vara en evig stadga för dem, för Aron själv och hans efterkommande från släkte till släkte.

Smörjelseolja

22 HERREN sade vidare till Mose:

23 Ta kryddor av finaste slag: femhundra siklar flytande myrra, hälften så mycket doftande kanel, alltså tvåhundrafemtio siklar, tvåhundrafemtio siklar doftande kalmus, 24 femhundra siklar kassia efter helgedomssikelns vikt och en hin olivolja.

25 Av detta ska du göra en helig smörjelseolja, en doftande blandning, en konstmässigt beredd salva. Det ska vara en helig smörjelseolja.

26 Med denna olja ska du smörja uppenbarelsetältet, vittnesbördets ark,

27 bordet med alla dess tillbehör, ljusstaken med dess tillbehör, rökelsealtaret,

28 brännofferaltaret med alla dess tillbehör och slutligen karet med dess fotställning.

29 Du ska helga dessa föremål så att de blir högheliga. Och var och en som rör vid dem blir helig.

30 Aron och hans söner ska du smörja och helga till präster åt mig.

31 Du ska säga till Israels barn: Detta ska vara min heliga smörjelseolja från släkte till släkte.

32 Smörj inte någon annan människas kropp med den och gör inte heller någon annan smörjelseolja med denna sammansättning. Helig är den, och helig ska den vara för er.

33 Den som gör en sådan blandning och använder något av den på en obehörig ska utrotas ur sitt folk.

Rökelsen

30:12 4 Mos 1:2f, 26:2, 2 Sam 24:1f, 1 Krön 21:1f. **30:13 halv sikel** Drygt 5 gram. Efter exilen på 500-talet f Kr blev detta en årlig tempelskatt (Neh 10:32), ett uttryck för solidaritet som även betalades av Jesus och apostlarna (Matt 17:24f).

30:13 helgedomssikeln Troligen en gällande auktoritativ vikt i templet (jfr 3 Mos 19:36). Dess exakta vikt är inte känd men uppskattas till mellan 10-11,5 gram. **30:13 gera** Hebr. för "korn", den minsta vikten som motsvarade drygt 0,5 gram.

30:18 2 Mos 38:8, 40:30f. **30:24 femhundra ... tvåhundrafemtio siklar ... en hin** Drygt 5 kg, 2,5 kg och 3,5 liter. **30:25** 2 Mos 37:29, 3 Mos 8:10. **30:26** 2 Mos 40:9f.

- ³⁴ HERREN sade till Mose: Ta väldoftande kryddor, stakte, sjönagel och galbanum och dessutom rent rökelseharts, lika mycket av varje slag,
³⁵ och gör rökelse av dem, en konstmässigt beredd blandning, saltad, ren och helig.
³⁶ En del av den ska du stöta till pulver och lägga framför vittnesbördet i uppenbarelsetältet, där jag ska uppenbara mig för dig. Höghelig ska den vara för er.
³⁷ Den rökelse ni gör med denna sammansättning får ni inte göra åt er själva. Den ska vara helig för dig inför HERREN.
³⁸ Den som gör en sådan för att njuta av doften ska utrotas ur sitt folk.

31

Konsthantverkaren Besalel

- ¹ HERREN sade till Mose:
² Se, jag har kallat Besalel, son till Uri, son till Hur av Juda stam.
³ Jag har fyllt honom med Guds Ande, med vishet och förstånd, med kunskap och med skicklighet i allt slags hantverk,
⁴ så att han kan tänka ut konstfulla arbeten och utföra dem i guld, silver och koppar,
⁵ slipa stenar för infattning och snida i trä och utföra alla slags arbeten.
⁶ Och se, jag har gett honom Oholiab, Ahisamaks son av Dans stam, till medhjälpare. Åt alla era konstnärligt begåvade män har jag gett vishet i hjärtat att utföra allt som jag har gett dig befallning om:
⁷ uppenbarelsetältet, vittnesbördets ark, nådastolen på den, alla tillbehör för uppenbarelsetältet,
⁸ bordet med dess tillbehör, ljusstaken av rent guld med alla dess tillbehör, rökelsealtaret,
⁹ brännofferaltaret med alla dess tillbehör, karet med dess fotställning,
¹⁰ de vävda kläderna och prästen Arons heliga kläder, hans söners prästkläder,
¹¹ smörjelseoljan och den väldoftande rökelsen till helgedomen. I allt ska de utföra sitt arbete så som jag har befallt dig.

Sabbaten

- ¹² HERREN sade till Mose:
¹³ Säg till Israels barn: Mina sabbater ska ni hålla, för de är ett tecken mellan mig och er från släkte till släkte, för att ni ska veta att jag är HERREN som helgar er.
¹⁴ Ni ska hålla sabbaten, för den är helig för er. Den som vanhelgar den ska straffas med döden, för var och en som på den dagen gör något arbete ska utrotas ur sitt folk.
¹⁵ Sex dagar ska man arbeta, men den sjunde dagen är en sabbat för vila, helgad åt HERREN. Var och en som utför något arbete på sabbatsdagen ska straffas med döden.
¹⁶ Israels barn ska hålla sabbaten och fira den släkte efter släkte som ett evigt förbund.
¹⁷ Den är ett evigt tecken mellan mig och Israels barn. För på sex dagar gjorde HERREN himmel och jord, men på sjunde dagen upphörde han med sitt verk och vilade.
¹⁸ När Gud hade talat färdigt med Mose på Sinai berg, gav han honom vittnesbördets två tavlor, tavlor av sten, skrivna med Guds finger.

30:34 2 Mos 37:29. **30:34 stakte, sjönagel och galbanum** Väldoftande kådor. Sjönagel (*shchélet*) har traditionellt tolkats som en havssnäcka. Sådana klassades dock som orena (3 Mos 11:10-11). **30:35 saltad** salt motverkar förruttelse och symboliserade därför renhet och förbundet (jfr 4 Mos 18:19, Matt 5:13), även bland omkringliggande folk. **30:36** 2 Mos 25:22. **31:2** 2 Mos 35:30f, 38:22f, 1 Krön 2:20. **31:6 Besalel ... Oholiab** Betyder "i Guds skugga" och "Fadern är mitt tält (skydd)". **31:7** 2 Mos 35:11f, 39:33f. **31:13** 1 Mos 2:2, 2 Mos 20:8f, Hes 20:12. **31:14** 4 Mos 15:32f, Matt 12:1f. **31:15** 2 Mos 23:12. **31:18** 2 Mos 32:16, 5 Mos 4:13, 9:10.

32

Guldkalven

¹ När folket såg att det dröjde innan Mose kom ner från berget, samlades de kring Aron och sade till honom: "Kom och gör oss en gud, som ska gå framför oss. För vad som har hänt den där Mose som förde oss upp ur Egyptens land, det vet vi inte."

² Då sade Aron till dem: "Ta guldringarna som era hustrur, era söner och era döttrar har i öronen och ge dem till mig."

³ Då tog allt folket av sig guldringarna som de hade i öronen och bar dem till Aron.

⁴ Han tog emot guldets och formade det med en mejsel och gjorde av det en gjuten kalv. Och de sade: "Här är din gud, Israel, som har fört dig upp ur Egyptens land."

⁵ När Aron såg det, byggde han ett altare framför den och utropade: "I morgon är det en HERRENS högtid."

⁶ Nästa dag steg de upp tidigt och offrade brännoffer och bar fram gemenskapsoffer. Folket satte sig för att äta och dricka och reste sig för att roa sig.

⁷ Då sade HERREN till Mose: "Gå dit ner, för ditt folk som du har fört upp ur Egyptens land drar fördärv över sig.

⁸ De har redan vikit av från den väg som jag befallde dem att gå. De har gjort sig en gjuten kalv som de har tillbett och offrat åt och sagt: "Här är din gud, Israel, som har fört dig upp ur Egyptens land."

⁹ HERREN sade ytterligare till Mose: "Jag har sett detta folk, och se, det är ett hådnackat folk.

¹⁰ Låt mig nu vara, så att min vrede kan brinna mot dem och förtära dem. Dig ska jag göra till ett stort folk."

¹¹ Men Mose bönföll inför HERREN sin Gud och sade: "HERRE, varför skulle din vrede brinna mot ditt folk, som du har fört ut ur Egyptens land med stor kraft och stark hand?

¹² Varför skulle egyptierna få säga: Till deras olycka har han fört ut dem för att döda dem bland bergen och utrota dem från jordens yta? Vänd dig från din glödande vrede och ångra det onda du har i sinnet mot ditt folk.

¹³ Kom ihåg Abraham, Isak och Israel, dina tjänare, som du med ed vid dig själv har lovat: Jag ska göra era efterkommande lika talrika som stjärnorna på himlen, och hela det land som jag har talat om ska jag ge åt era efterkommande. De ska få det till arvedel för evigt."

¹⁴ Då ångrade HERREN det onda som han hade hotat att göra mot sitt folk.

¹⁵ Mose vände om och gick ner från berget med vittnesbördets två tavlor i händerna. Det var skrivet på tavlornas båda sidor, både på framsidan och på baksidan.

¹⁶ Tavlorna var Guds verk och skriften var Guds skrift, inristad på tavlorna.

¹⁷ Josua hörde oväsendet när folket skrek, och han sade till Mose: "Det hörs krigsrop i lägret."

¹⁸ Men han svarade:

"Det är inte ljudet av segerrop,
och inte ljudet av nederlag.
Ljudet av sång är vad jag hör."

32:1 Apg 7:40. **32:1** Citeras av Stefanus i Apg 7:40. **32:4** Ps 106:19f. **32:4** *formade det med en mejsel* Annan översättning: "knöt in det i en säck". **32:4** *gjuten* Troligen guldplätning över trästomme eftersom guldkalven senare brändes (vers 20). **32:4** *kalv* En ungtjur, symbol för styrka och virilitet, som dyrkades i Egypten. Se även 1 Kung 12:28f. **32:6** 1 Kor 10:7. **32:6** Citeras av Paulus i 1 Kor 10:7. **32:7** 5 Mos 9:12f. **32:11** 5 Mos 9:26f, Ps 106:23. **32:12** 4 Mos 14:15f, Ps 85:4. **32:13** 1 Mos 12:7, 15:5, 22:16f, 26:4, 28:13f, Hebr 6:13f. **32:14** Ps 106:23, Jer 18:7f, Amos 7:1f. **32:15** 2 Mos 34:29. **32:16** 2 Mos 31:18.

19 När sedan Mose kom närmare lägret och fick se kalven och dansen, upptändes hans vrede. Han kastade ifrån sig tavlorna och slog sönder dem nedanför berget.

20 Och han tog kalven som de hade gjort, brände den i eld, krossade den till stoft, strödde det i vattnet och lät Israels barn dricka det.

21 Och Mose sade till Aron: "Vad har folket gjort med dig, eftersom du har förlett dem att begå en så stor synd?"

22 Aron svarade: "Var inte vred, herre! Du vet själv att folket är ont.

23 De sade till mig: Gör oss en gud som kan gå framför oss, för vi vet inte vad som hänt med den där Mose som förde oss upp ur Egyptens land.

24 Då sade jag till dem: Den som har guld ska ta av sig det. Och de gav det åt mig. Jag kastade det i elden, och ut kom denna kalv."

25 Mose såg att folket var lössläppt eftersom Aron hade släppt greppet om dem, till skadeglädje för deras fiender.

26 Mose ställde sig i porten till lägret och ropade: "Alla som tillhör HERREN ska komma hit till mig!" Då samlades alla leviterna kring honom,

27 och han sade till dem: "Så säger HERREN, Israels Gud: Alla ska spänna på sig svärdet och gå fram och tillbaka genom lägret från port till port och döda var och en sin bror, sin vän eller släkting."

28 Leviterna gjorde som Mose hade sagt, och på den dagen föll omkring tretusen män av folket.

29 Och Mose sade: "Invig er i dag till HERRENS tjänst, eftersom ni har stått emot era egna söner och bröder. Så ska han i dag ge er sin välsignelse."

30 Nästa dag sade Mose till folket: "Ni har begått en stor synd. Jag ska nu stiga upp till HERREN. Kanske jag kan bringa försoning för er synd."

31 Mose gick tillbaka till HERREN och sade: "O, detta folk har begått en stor synd. De har gjort sig en gud av guld.

32 Men förlåt dem nu deras synd. Om inte, så utplåna mig ur boken som du skriver i."

33 Men HERREN svarade Mose: "Den som har syndat mot mig, honom ska jag utplåna ur min bok.

34 Gå nu och för folket dit jag har sagt dig. Se, min ängel ska gå framför dig. Men när dagen för min straffdom kommer ska jag straffa dem för deras synd."

35 Och HERREN slog folket för att de hade gjort kalven, den som Aron gjorde.

33

Uppbrott från Horebs berg

1 HERREN sade till Mose: "Bryt upp och dra härifrån, du själv och folket som du har fört upp ur Egypten, till det land som jag med ed lovade åt Abraham, Isak och Jakob, då jag sade: Åt din avkomma ska jag ge det.

2 Jag ska sända en ängel framför dig och driva bort kananeerna, amoreerna, hetiterna, perisseerna, hiveerna och jebusiterna

3 och föra dig till ett land som flödar av mjölk och honung. Jag ska inte själv gå upp med dig. Eftersom du är ett hårdnackat folk kunde jag då förgöra dig under vägen."

4 När folket hörde det stränga talet blev de sorgsna, och ingen tog på sig sina smycken.

32:19 5 Mos 9:17. 32:20 5 Mos 9:21. 32:20 *brände ... krossade ... strödde ... drick* aEn total utplåning av guldkalven. Ett liknande sätt att totalt förinta en gudabild beskrivs i en ugaritisk text. 32:27 5 Mos 33:9. 32:29 *Inviger i dag* Andra handskrifter: "Ni har i dag invigt er". Se 5 Mos 33:9. 32:32 Ps 69:29, Dan 12:1, Rom 9:3. 32:33 Ps 69:29, Upp 3:5, 13:8, 20:12. 33:1 1 Mos 12:7. 33:2 2 Mos 14:19, 23:20, 32:34. 33:3 2 Mos 32:9, 5 Mos 9:13.

⁵ Och HERREN sade till Mose: "Säg till Israels folk: Ni är ett hårdnackat folk. Om jag bara för ett ögonblick gick med dig skulle jag förgöra dig. Men lägg nu av dig dina smycken så ska jag besluta vad jag ska göra med dig."

⁶ Folket tog då av sig smyckena och var utan dem alltifrån vistelsen vid berget Horeb.

Uppenbarelsetältet

⁷ Mose tog tältet och slog upp det utanför lägret, långt ifrån lägret. Han kallade det uppenbarelsetältet. Var och en som ville rådfråga HERREN måste gå ut till uppenbarelsetältet utanför lägret.

⁸ Så ofta Mose gick ut till tältet stod allt folket upp. Var och en ställde sig vid ingången till sitt tält och såg efter Mose tills han hade kommit in i tältet.

⁹ Varje gång Mose kom in i tältet sänkte molnstoden sig och blev stående vid ingången till tältet, och HERREN talade med Mose.

¹⁰ När allt folket såg molnstoden stå vid ingången till tältet reste sig alla och bugade sig till marken, var och en vid ingången till sitt tält.

¹¹ Och HERREN talade med Mose ansikte mot ansikte, som när en man talar med en annan. Sedan vände Mose tillbaka till lägret. Men hans tjänare Josua, Nuns son, som var en ung man, lämnade inte tältet.

Mose får se Herrens härlighet

¹² Mose sade till HERREN: "Se, du säger till mig: Led detta folk dit upp! Men du har inte låtit mig veta vem du vill sända med mig, fastän du har sagt: Jag känner dig vid namn och du har funnit nåd för mina ögon.

¹³ Om jag nu har funnit nåd för dina ögon, så låt mig förstå dina vägar och lära känna dig, så att jag finner nåd för dina ögon. Och tänk på att detta folk är ditt folk."

¹⁴ HERREN sade: "Min närvaro ska gå med dig och låta dig få ro."

¹⁵ Han svarade: "Om din närvaro inte går med ska du inte alls låta oss dra upp härifrån.

¹⁶ För hur skulle man kunna veta att jag och ditt folk har funnit nåd för dina ögon, om inte genom att du går med oss så att jag och ditt folk utmärks bland alla andra folk på jorden?"

¹⁷ HERREN svarade Mose: "Det du har begärt ska jag också göra, för du har funnit nåd för mina ögon och jag känner dig vid namn."

¹⁸ Mose sade: "Låt mig få se din härlighet."

¹⁹ Han svarade: "Jag ska låta all min godhet gå förbi framför dig och jag ska ropa ut namnet 'HERREN' inför dig. Jag ska vara nådig mot den jag vill vara nådig mot och förbarma mig över den jag vill förbarma mig över.

²⁰ Men mitt ansikte kan du inte få se, för ingen människa kan se mig och leva."

²¹ Sedan sade HERREN: "Se, här är en plats nära intill mig. Ställ dig där på klippan.

²² När min härlighet går förbi ska jag ställa dig i en klyfta i klippan, och jag ska låta min hand vara över dig tills jag har gått förbi.

²³ Sedan ska jag ta bort min hand, och då ska du få se mig på ryggen. Men mitt ansikte kan ingen se."

34

De nya stentavlorna

¹ HERREN sade till Mose: "Hugg ut två stentavlor åt dig, likadana som de förra. På dem ska jag skriva samma ord som stod på de förra tavlorna, som du slog sönder.

² Var redo tidigt i morgon. Du ska då på morgonen stiga upp på Sinai berg och ställa dig på bergets topp för att möta mig där.

³ Ingen får komma upp tillsammans med dig, och ingen får visa sig på hela berget. Får och kor får inte heller beta framför berget.”

⁴ Mose högg ut två stentavlor, likadana som de förra, och tidigt nästa morgon gick han upp på Sinai berg som HERREN hade befallt honom. Han tog med sig de båda stentavlorna.

⁵ Då steg HERREN ner i molnskyn och ställde sig där nära intill honom och ropade ut HERRENS namn.

⁶ Och HERREN gick förbi honom där han stod och ropade: ”HERREN! HERREN! – en barmhärtig och nådig Gud, sen till vrede och stor i nåd och sanning.

⁷ Han bevarar nåd mot tusenden och förlåter brott, synd och skuld, men låter ingen bli ostraffad utan låter straffet för fädernas missgärning drabba barn och barnbarn till tredje och fjärde led.”

⁸ Då böjde sig Mose hastigt ner mot jorden och tillbad.

⁹ Han sade: ”Herre, om jag har funnit nåd för dina ögon, så må Herren gå mitt ibland oss, fastän det är ett hårdnackat folk. Och förlåt oss vår synd och skuld och gör oss till din arvedel.”

Förbundet förnyas

¹⁰ HERREN svarade: ”Se, jag sluter ett förbund: Inför hela ditt folk ska jag göra sådana under som inte har gjorts på hela jorden eller hos något folk. Och hela det folk som du är mitt ibland ska se HERRENS gärning, för det som jag gör med dig är förunderligt stort.

¹¹ Rätta dig efter det jag i dag befäller dig. Se, jag ska driva bort amoreerna, kananeerna, hetiterna, perisseerna, hiveerna och jebusiterna för dig.

¹² Ta dig till vara för att sluta förbund med invånarna i det land dit du kommer, så att de inte blir till en snara för dig.

¹³ I stället ska ni bryta ner deras altaren, krossa deras stoder och hugga ner deras asherapålar.

¹⁴ Du ska inte tillbe någon annan gud, för HERREN heter Nitisk, en nitisk Gud är han.

¹⁵ Du ska inte sluta något förbund med invånarna i landet, eftersom de trolöst håller sig till sina gudar och offerar åt dem. När de då inbjuder dig kommer du att äta av deras offer.

¹⁶ Du kommer också att ta deras döttrar till hustrur åt dina söner, och när då deras döttrar trolöst håller sig till sina gudar kommer de också att förleda dina söner att trolöst hålla sig till dem.

¹⁷ Du ska inte göra några gjutna gudar åt dig.

¹⁸ Du ska fira det osyrade brödets högtid. I sju dagar ska du äta osyrat bröd, så som jag har befallt dig, på den bestämda tiden i månaden Aviv. Det var i månaden Aviv som du drog ut ur Egypten.

¹⁹ Allt som först kommer ut ur moderlivet är mitt, liksom allt förstfött av hankön bland din boskap, det må vara oxe eller får.

²⁰ Men ett förstfött åsneföls ska du lösa ut med ett lamm, och om du inte vill lösa ut det ska du krossa nacken på det. Varje förstfödd bland dina söner ska du lösa ut. Ingen ska träda fram inför mitt ansikte med tomma händer.

34:5 och ställde sig Annan tolkning: ”och Mose ställde sig” (och ropade). **34:6** 2 Mos 33:19, 4 Mos 14:18, Neh 9:17, Ps 86:15, 103:8, 145:8, Joel 2:13, Jona 4:2. **34:7** 2 Mos 20:5f, 5 Mos 5:9f, 7:9f, 24:16, Job 9:2, Jer 32:18f, Nah 1:3. **34:10** 5 Mos 5:2. **34:12** 2 Mos 23:32f, 5 Mos 7:2f. **34:13** 2 Mos 23:24, Dom 6:25. **34:13 asherapålar** Symboler för fruktbarhetsgudinnan Ashera (se t ex Dom 6:25, Jer 17:2). **34:14** 2 Mos 20:5, 5 Mos 4:24, 5:9, 6:15, Jos 24:19, Nah 1:2. **34:15** 4 Mos 25:1f, Jos 23:12f, 2 Kor 6:14f. **34:16** 5 Mos 7:3, Dom 3:6, 1 Kung 11:2. **34:17** 2 Mos 20:4, 23, 3 Mos 19:4. **34:18** 2 Mos 12:15, 23:15, 5 Mos 16:1f. **34:19** 2 Mos 13:2, 12f, 22:29f, 4 Mos 18:15f, Luk 2:23. **34:20** 5 Mos 16:16.

21 Sex dagar ska du arbeta, men på sjunde dagen ska du vila. Också under plöjningstiden och skördetiden ska du ha vilodag.

22 Du ska fira veckohögtiden när du skördar det första vetet och bärgningshögtiden vid årets slut.

23 Tre gånger om året ska alla dina män träda fram inför Herren Gud, Israels Gud,

24 för jag ska driva undan folk för dig och utvidga ditt område. Ingen ska stå efter ditt land, när du tre gånger om året drar upp för att träda fram inför HERREN din Guds ansikte.

25 Du ska inte offra blodet av mitt slaktoffer tillsammans med något som är syrat.

Påskhögtidens slaktoffer ska inte lämnas kvar över natten till morgonen.

26 Det bästa av din marks förstlingsfrukter ska du föra till HERREN din Guds hus.

Du ska inte koka en killing i mjölken från dess mor.”

27 HERREN sade till Mose: ”Skriv upp dessa ord åt dig, för i enlighet med dessa ord har jag slutit ett förbund med dig och med Israel.”

28 Och han blev kvar där hos HERREN i fyrtio dagar och fyrtio nätter utan att äta och dricka. Och han skrev på tavlorna förbundets ord, de tio budorden.

Strålglansen från Moses ansikte

29 När Mose sedan kom ner från Sinai berg och hade med sig vittnesbördets båda tavlor på vägen ner, visste han inte att hans ansiktes hy strålade efter att han hade talat med HERREN.

30 Aron och alla Israels barn såg Mose, och se, hans ansiktes hy strålade. Och de var rädda för att komma nära honom.

31 Men Mose ropade till dem. Då vände Aron och församlingens alla hövdingar tillbaka till honom, och Mose talade till dem.

32 Sedan kom alla Israels barn fram till honom, och han gav dem alla de bud som HERREN hade sagt honom på Sinai berg.

33 När Mose hade talat färdigt till dem hängde han en slöja för ansiktet.

34 Varje gång som Mose trädde fram inför HERRENS ansikte för att tala med honom tog han av sig slöjan tills han gick ut igen. När han kom ut, talade han till Israels barn det som han fått befallning om.

35 Och Israels barn såg att Moses ansikte strålade, och Mose hängde slöjan över ansiktet igen tills han gick in för att tala med HERREN.

35

Regler för sabbaten

1 Mose samlade hela Israels församling och sade till dem: ”Detta är vad HERREN har befallt er att göra.

2 Under sex dagar ska ni utföra ert arbete, men den sjunde dagen ska vara helig för er, en HERRENS sabbat för vila. Var och en som utför något arbete på den dagen ska dödas.

3 Ni ska inte göra upp eld på sabbaten, var ni än bor.”

Material till tabernaklet

4 Mose sade till hela Israels församling: ”Detta är vad HERREN har befallt:

34:21 2 Mos 23:12, 31:15, 35:2, 5 Mos 5:12f, Luk 13:14f. **34:22** 2 Mos 23:16f, 5 Mos 16:9f. **34:22 veckohögtiden** Hebr. *shavuót*, pingst (se 3 Mos 23:16f, 5 Mos 16:10f). **34:22 bärgningshögtiden** Hösthögtiden efter fruktskörden (se 3 Mos 23:24f, 5 Mos 16:13f). **34:23** 5 Mos 16:16. **34:25** 2 Mos 12:10, 23:18. **34:26** 2 Mos 23:19, 5 Mos 14:21, 26:1f. **34:27** 2 Mos 24:4.

34:28 2 Mos 24:18, 5 Mos 4:13, 9:9, 18. **34:28 de tio budorden** Ordagrant: ”de tio orden”. Se kap 20 och 5 Mos 5:6f.

34:29 2 Kor 3:7. **34:29 strålade** Hebr. *kéren* kan också översättas ”horn” (så i Vulgata), en missuppfattning som gjort att Mose ibland avbildats med horn på huvudet. **34:33** 2 Kor 3:7, 13. **34:33 en slöja för ansiktet** Används av Paulus i 2 Kor 3:13f som en bild för andlig blindhet. **35:2** 2 Mos 20:9f, 23:12, 31:15, 4 Mos 15:32f.

⁵ Ta upp bland er en offergåva åt HERREN. Var och en som har ett hjärta som är villigt till det ska bära fram denna offergåva åt HERREN: guld, silver och koppar,

⁶ mörkblått, purpurrött och karmosinrött garn, fint lingarn och gethår,

⁷ rödfärgade fårskinn, tahasskinn, akacieträ,

⁸ olja till ljusstaken, kryddor till smörjelseoljan och till den väldoftande rökelsen

⁹ samt onyxstenar och infattningsstenar till efoden och bröstskölden.

¹⁰ Alla konstnärligt begåvade män bland er ska komma och tillverka allt det som HERREN har befallt:

¹¹ tabernaklet, dess tält och överdraget till det, dess hakar, brädor, tvärstänger, stolpar och fotstycken,

¹² arken med dess stänger, nådastolen och det täckande förhänget,

¹³ bordet med dess stänger och alla tillbehör och skådebröden,

¹⁴ ljusstaken med dess tillbehör och lampor, oljan till ljusstaken,

¹⁵ rökelsealtaret med dess stänger, smörjelseoljan och den väldoftande rökelsen, draperiet för ingången till tabernaklet,

¹⁶ brännofferaltaret med det koppargaller som hör till det, stängerna och alla dess tillbehör, karet med dess fotställning,

¹⁷ omhängena till förgården, dess stolpar och fotstycken, draperiet för porten till förgården,

¹⁸ tabernaklets och förgårdens tältpluggar med deras tältlinor

¹⁹ samt kläderna till tjänsten i helgedomen, prästen Arons heliga kläder och hans söners prästkläder.”

Folkets offergåvor

²⁰ Israels hela församling gick då bort ifrån Mose.

²¹ Sedan kom de tillbaka, var och en som manades till det i sitt hjärta, och var och en som hade en villig ande bar fram en gåva åt HERREN till arbetet på uppenbarelsetältet, till tjänsten där och till de heliga kläderna.

²² De kom, både män och kvinnor, och var och en bar med villigt hjärta fram spännen, örhängen, fingerringar och halssmycken, alla slags värdesaker av guld, var och en som kunde offra en gåva av guld åt HERREN.

²³ Var och en som ägde mörkblått, purpurrött och karmosinrött garn, fint lingarn och gethår, rödfärgade fårskinn och tahasskinn bar fram det.

²⁴ Alla som kunde ge en gåva av silver eller koppar bar fram sin gåva åt HERREN, och var och en som ägde akacieträ för arbetets utförande bar fram det.

²⁵ Alla konstnärligt begåvade kvinnor spann med sina händer mörkblått, purpurrött och karmosinrött garn samt fint lingarn och bar fram vad de spunnit,

²⁶ och alla kvinnor, som manades till det i sitt hjärta och kunde konsten, spann gethår.

²⁷ Hövdingarna bar fram onyxstenar och infattningsstenar för efoden och bröstskölden,

²⁸ kryddor och olja till ljusstaken, till smörjelseoljan och till den väldoftande rökelsen.

²⁹ Och varje man och kvinna av Israels barn som hade ett villigt hjärta att bära fram något till allt det arbete som HERREN hade befallt genom Mose att man skulle göra, bar fram sin frivilliga gåva åt HERREN.

Besalel och Oholiab

³⁰ Mose sade till Israels barn: ”Se, HERREN har kallat Besalel, son till Uri, son till Hur av Juda stam,

³¹ och han har fyllt honom med Guds Ande, med vishet, förstånd och kunskap och med skicklighet i allt slags hantverk,
³² så att han kan tänka ut konstfulla arbeten och utföra dem i guld, silver och koppar,
³³ slipa stenar för infattning och snida i trä och utföra alla slags konstfulla arbeten.
³⁴ Åt honom och åt Oholiab, Ahisamaks son av Dans stam, har han också gett förmågan att undervisa andra.
³⁵ Han har fyllt deras hjärtan med vishet att utföra alla slags snideriarbeten och konstvävnader och brokiga vävnader av mörkblått, purpurrött och karmosinrött garn samt fint lingarn och andra vävnader, att utföra alla slags arbeten och tänka ut konstfulla verk.

36

¹ Besalel och Oholiab och alla andra konstnärligt begåvade män har HERREN utrustat med vishet och förstånd till att veta hur de ska utföra allt arbetet med att uppföra och färdigställa helgedomen. De ska i allt göra det så som HERREN har befallt.”

Folkets rikliga gåvor

² Sedan kallade Mose till sig Besalel och Oholiab och alla de andra konstnärligt begåvade män som HERREN hade utrustat med vishet i hjärtat, alla som manades i sitt hjärta att träda fram för att utföra arbetet.

³ Och de tog emot av Mose alla de gåvor som Israels barn hade burit fram till arbetet med att bygga helgedomen. Folket fortsatte att bära fram frivilliga gåvor till honom morgon efter morgon.

⁴ Då kom alla de konstnärligt begåvade män som utförde allt arbete vid helgedomen, var och en från det arbete de höll på med,

⁵ och sade till Mose: ”Folket bär fram mer än vad som behövs för att göra det arbete som HERREN har befallt oss att utföra.”

⁶ Då befallde Mose att man skulle kungöra i lägret: ”Ingen, vare sig man eller kvinna, ska göra något mer för att ge till helgedomen.” Så hindrades folket från att bära fram fler gåvor.

⁷ Det man hade samlat var tillräckligt för allt det arbete som skulle utföras, och mer än nog.

Tabernaklet färdigställs

⁸ Alla de konstnärligt begåvade hantverkarna gjorde nu tabernaklet av tio tygvåder. Av tvinnat fint lingarn och av mörkblått, purpurrött och karmosinrött garn gjorde de dem i konstvävnad med keruber på.

⁹ Varje våd gjordes tjugoåtta alnar lång och fyra alnar bred, alla våderna med samma mått.

¹⁰ Man fogade samman fem av våderna med varandra, och likaså fogade man samman de andra fem våderna med varandra.

¹¹ I kanten på ena våden, ytterst på det hopfogade stycket, satte man öglor av mörkblått garn. Så gjorde man också i kanten på den våd som satt ytterst i det andra hopfogade stycket.

¹² Femtio öglor satte man på den ena våden och femtio öglor satte man ytterst på motsvarande våd i det andra hopfogade stycket, så att öglorna svarade mot varandra.

¹³ Och man gjorde femtio hakar av guld och fogade samman våderna med varandra med hjälp av hakarna, så att tabernaklet bildade en helhet.

¹⁴ Man gjorde också tygvåder av gethår till ett tält över tabernaklet. Elva sådana våder gjordes.

¹⁵ Varje våd gjordes trettio alnar lång och fyra alnar bred, de elva våderna hade samma mått.

¹⁶ Fem av våderna fogades samman för sig och de andra sex våderna för sig.

¹⁷ Man satte femtio öglor i kanten på den våd som satt ytterst i det ena hopfogade stycket och femtio öglor i kanten på den våd som satt ytterst i det andra hopfogade stycket.

¹⁸ Man gjorde också femtio hakar av koppar för att foga samman tältet till en helhet.

¹⁹ Dessutom gjordes ett överdrag av rödfärgade fårskinn till tältet och ett överdrag av tahasskinn att lägga ovanpå.

²⁰ Brädorna till tabernaklet gjorde man av akacieträ och ställde dem upprätt.

²¹ Varje bräda gjordes tio alnar lång och en och en halv aln bred.

²² På varje bräda sattes två tappar hopfogade med varandra. Så gjorde man på alla brädorna till tabernaklet.

²³ Och av tabernaklets brädor satte man tjugo på södra sidan, åt söder,

²⁴ och man gjorde fyrtio fotstycken av silver att sätta under de tjugo brädorna, två fotstycken under varje bräda för dess två tappar.

²⁵ På samma sätt satte man på tabernaklets andra sida, den norra, tjugo brädor

²⁶ med deras fyrtio fotstycken av silver, två fotstycken under varje bräda.

²⁷ På tabernaklets baksida, åt väster, satte man sex brädor

²⁸ och på tabernaklets hörn på baksidan två brädor.

²⁹ De var dubbla nertill och även dubbla upptill, till den första ringen. Så gjorde man med dem båda, i de två hörnen.

³⁰ Det blev alltså åtta brädor med sina fotstycken av silver, sammanlagt sexton fotstycken, två under varje bräda.

³¹ Man gjorde tvärstänger av akacieträ, fem till de brädor som var på tabernaklets ena sida,

³² fem till de brädor som var på tabernaklets andra sida och fem till de brädor som var på tabernaklets baksida, åt väster.

³³ Man satte den mellersta tvärstången så att den gick tvärs över, mitt på brädorna, från den ena änden till den andra.

³⁴ Brädorna överdrog man med guld, och ringarna på dem där tvärstångerna skulle skjutas in, gjordes av guld. Och tvärstångerna överdrogs med guld.

³⁵ Man gjorde förhänget av mörkblått, purpurrott och karmosinrott garn samt tvinnat fint lingarn. Det gjordes i konstvävnad med keruber på.

³⁶ Och till det gjorde man fyra stolpar av akacieträ och överdrog dem med guld, krokarna till dem gjordes av guld och man göt fyra fotstycken till dem av silver.

³⁷ För ingången till tältet gjorde man ett draperi i brokig vävnad av mörkblått, purpurrott och karmosinrott garn samt tvinnat fint lingarn

³⁸ och till detta fem stolpar med deras krokar. Deras knoppar och band överdrogs med guld och deras fem fotstycken gjordes av koppar.

37

Förbundsarken

¹ Besalel gjorde arken av akacieträ, två och en halv aln lång, en och en halv aln bred och en och en halv aln hög.

² Han överdrog den med rent guld på insidan och utsidan och gjorde en guldkant runt den.

36:15 våd... trettio alnar ... fyra alnar Ca 15 x 2 meter. **36:20** 2 Mos 26:15f. **36:21 tio alnar... en och en halv aln** Ca 5 x 0,7 meter. **36:35** 2 Mos 26:31f. **37:1** 2 Mos 25:10f. **37:1 arken** Förbundsarken mätte ca 120 x 70 x 70 cm. Se 25:10.

³ Han göt fyra ringar av guld till den och satte dem över de fyra fötterna på arken, två ringar på ena sidan och två ringar på den andra.

⁴ Och han gjorde stänger av akacieträ och överdrog dem med guld.

⁵ Stängerna sköt han in i ringarna på sidorna av arken, så att man kunde bära den.

⁶ Och han gjorde en nådastol av rent guld, två och en halv aln lång och en och en halv aln bred.

⁷ Han gjorde två keruber av guld. I hamrat arbete gjorde han dem och satte dem vid de båda ändarna av nådastolen,

⁸ en kerub vid ena änden och en vid den andra. I ett stycke med nådastolen gjorde han keruberna vid dess båda ändar.

⁹ Keruberna bredde ut sina vingar uppåt, så att de täckte nådastolen med sina vingar. Deras ansikten var vända mot varandra. Mot nådastolen var kerubernas ansikten vända.

Bordet för skådebröden

¹⁰ Han gjorde bordet av akacieträ, två alnar långt, en aln brett och en och en halv aln högt.

¹¹ Han överdrog det med rent guld och gjorde en guldkant runt omkring det.

¹² Runt bordet gjorde han en handsbred list, och runt omkring den gjorde han en kant av guld.

¹³ Till bordet göt han fyra ringar av guld och satte ringarna i de fyra hörnen vid de fyra benen.

¹⁴ Ringarna sattes vid listen som hållare för stängerna, så att man kunde bära bordet.

¹⁵ Han gjorde stängerna av akacieträ och överdrog dem med guld. Så kunde bordet bäras.

¹⁶ Och han gjorde kärnen till bordet: faten, skålarna, bågarna och kannorna som användes till att utgjuta dryckesoffren med, allt av rent guld.

Ljusstaken

¹⁷ Han gjorde ljusstaken av rent guld. I hamrat arbete gjorde han den med fotställning och stam. Dess skålar, knoppar och blommor gjordes i ett stycke med den.

¹⁸ Sex armar utgick från ljusstakens sidor, tre armar från ena sidan och tre armar från andra sidan.

¹⁹ På den ena armen sattes tre skålar, formade som mandelblommor, vardera bestående av en knopp och en blomma, och på den andra armen likaså tre skålar, formade som mandelblommor, vardera bestående av en knopp och en blomma. Så gjordes på de sex armar som utgick från ljusstaken.

²⁰ Men på själva ljusstaken sattes fyra skålar, formade som mandelblommor med sina knoppar och blommor.

²¹ En knopp sattes under det första armparet som utgick från ljusstaken i ett stycke med den, en knopp under det andra armparet i ett stycke med den och en knopp under det tredje armparet i ett stycke med den, alltså under de sex armar som utgick från ljusstaken.

²² Och deras knoppar och armar var i ett stycke med den, allt ett enda hamrat arbete av rent guld.

²³ Han gjorde sju lampor till den, likaså lamptänger och brickor till den av rent guld.

²⁴ Av en talent rent guld gjorde han ljusstaken med alla dess tillbehör.

Rökelsealtaret

²⁵ Han gjorde rökelsealtaret av akacieträ. Det var fyrkantigt, en aln långt och en aln brett, och två alnar högt. Hornen gjordes i ett stycke med altaret.

37:10 2 Mos 25:23f.

37:10 bordet Skådebrödsbordet mätte ca 100 x 50 x 70 cm. Se 25:23.

37:17 2 Mos 25:31f.

37:25 2 Mos 30:1f.

37:25 en aln ... två alnar Närmare 50 x 50 x 100 cm.

²⁶ Han överdrog det med rent guld, både ovansidan och väggarna runt omkring, likaså hornen. Han gjorde också en kant av guld runt altaret.

²⁷ Två ringar av guld gjorde han till det och satte dem under kanten på två sidor. På två motsatta sidostycken satte han dem som hållare för stänger, så att man kunde bära altaret med dem.

²⁸ Stängerna gjorde han av akacieträ och överdrog dem med guld.

Smörjelseoljan och rökelsen

²⁹ Han gjorde den heliga smörjelseoljan och den rena, väldoftande rökelsen, konstmässigt tillredda.

38

Brännofferaltaret

¹ Han gjorde brännofferaltaret av akacieträ. Det var liksidigt, fem alnar långt och fem alnar brett, och fyrkantigt och tre alnar högt.

² Han gjorde horn till det och satte dem i de fyra hörnen.

Hornen gjordes i ett stycke med altaret, och han överdrog det med koppar.

³ Altarets alla tillbehör gjorde han av koppar: askkärnen, skovlarna, skålarna, gafflarna och fyrfaten.

⁴ Och han gjorde ett galler till altaret, ett nät av koppar, och satte det nertill under avsatsen på altaret, så att det nådde upp till mitten.

⁵ Han göt också fyra ringar och satte dem i de fyra hörnen på koppargallret som hållare för stängerna.

⁶ Och han gjorde stängerna av akacieträ och överdrog dem med koppar.

⁷ Han sköt in stängerna i ringarna på sidorna av altaret, så att man kunde bära det med dem. Ihåligt och av plankor gjordes det.

Karet av koppar

⁸ Han gjorde karet av koppar med en fotställning av koppar. Till det använde han speglar som hade tillhört de kvinnor som gjorde tjänst vid ingången till uppenbarelsetältet.

Förgården

⁹ Han gjorde också förgården. För den södra sidan, åt söder, gjordes omhängena till förgården av tvinnat fint lingarn, hundra alnar långa.

¹⁰ Till dem gjordes tjugo stolpar med tjugo fotstycken av koppar, men stolparnas krokare och band gjordes av silver.

¹¹ Även för norra sidan gjordes omhängena hundra alnar långa, och till dem gjordes tjugo stolpar med tjugo fotstycken av koppar, men stolparnas krokare och band gjordes av silver.

¹² För västra sidan gjordes omhängena femtio alnar långa. Till dem gjordes tio stolpar och tio fotstycken, men stolparnas krokare och band gjordes av silver.

¹³ Också för framsidan, åt öster, gjordes de femtio alnar långa.

¹⁴ På ena sidan om porten till förgården gjordes omhängena femton alnar långa med tre stolpar och tre fotstycken, och likaså gjordes omhängena på andra sidan femton alnar långa, med tre stolpar och tre fotstycken, alltså lika på båda sidor om porten till förgården.

¹⁵ Alla omhängena runt förgården gjordes av tvinnat fint lingarn.

37:29 2 Mos 30:23f, 34f. **38:1** 2 Mos 27:1f. **38:1 brännoffersaltaret ... fem alnar ... tre alnar** Närmare 2,5 x 2,5 x 1,5 meter. **38:8** 2 Mos 30:17f. **38:8 koppar ... speglar** Under antiken tillverkades speglar av metall (jfr 1 Kor 13:12).

38:8 kvinnor som gjorde tjänst Även efter tillverkningen av tabernaklet (35:25) tjänstgjorde kvinnor där (1 Sam 2:22, se även 4 Mos 6:2). Deras uppgifter specificeras inte närmare. **38:9** 2 Mos 27:9f. **38:12 omhängena ... hundra ... femtio ... femton alnar** Närmare 50 meter, 25 meter och 7 meter.

¹⁶ Fotstyckena till stolparna gjordes av koppar, men stolparnas krokarna och band var av silver, och deras knoppar överdrogs med silver.

¹⁷ Alla förgårdens stolpar försågs med band av silver.

¹⁸ Draperiet för porten till förgården gjordes i brokig vävnad av mörkblått, purpurrött och karmosinrött garn och tvinnat fint lingarn, tjugo alnar långt och fem alnar högt, efter tygets bredd, i likhet med förgårdens omhängen.

¹⁹ Till förhänget gjordes fyra stolpar med fyra fotstycken av koppar, men deras krokarna och band var av silver, och deras knoppar överdrogs med silver.

²⁰ Alla tältpluggarna till tabernaklet och till förgården runt omkring gjordes av koppar.

Mängden av material

²¹ Detta är vad som beräknas ha gått åt till tabernaklet, vittnesbördets tabernakel, enligt den beräkning som Mose gav befallning om och som utfördes genom leviterna under ledning av Itamar, prästen Arons son.

²² Besalel, son till Uri, son till Hur av Juda stam, utförde allt som HERREN hade gett Mose befallning om.

²³ Till medhjälpare hade han Oholiab, Ahisamaks son av Dans stam, en konsthantverkare som tänkte ut mönster och kunde göra brokiga vävnader i mörkblått, purpurrött och karmosinrött garn samt fint lingarn.

²⁴ Det guld som använts till arbetet med att färdigställa hela helgedomen, det guld som hade getts som offer, utgjorde sammanlagt 29 talenter och 730 siklar efter helgedomssikelns vikt.

²⁵ Det silver som gavs av de mönstrade av folkförsamlingen utgjorde 100 talenter och 1 775 siklar efter helgedomssikelns vikt.

²⁶ En beka per person, det vill säga en halv sikel efter helgedomssikelns vikt, togs upp bland de inmönstrade, var och en som var tjugo år gammal eller mer, 603 550 personer.

²⁷ De hundra talenterna silver användes till att gjuta fotstyckena till helgedomen och till förhänget, 100 talenter till 100 fotstycken, en talent till varje fotstycke.

²⁸ De 1 775 siklarna silver användes till att göra krokarna till stolparna och till att överdra deras knoppar och göra band till dem.

²⁹ Den koppar som hade getts som offer utgjorde 70 talenter och 2 400 siklar.

³⁰ Av den gjorde man fotstyckena till uppenbarelsetältets ingång och kopparaltaret med dess koppargaller och altarets alla tillbehör,

³¹ vidare fotstyckena till förgården, runt omkring, och fotstyckena till förgårdens port samt tabernaklets och förgårdens alla tältpluggar, runt omkring.

39

Prästernas kläder

¹ Av det mörkblå, det purpurroda och det karmosinroda garnet gjorde man vävda kläder för tjänsten i helgedomen. Man gjorde de heliga kläder som Aron skulle ha, så som HERREN hade befallt Mose.

² Efoden gjorde man av guld och av mörkblått, purpurrött och karmosinrött garn och tvinnat fint lingarn.

³ Man hamrade ut guldets tunna plåtar och skar dem i trådar, så att de kunde vävas in med det mörkblå, det purpurroda och det karmosinroda garnet och med det fina lingarnet i konstvävnad.

38:18 Förhänget ... tjugo ... fem alnar Närmare 10 x 2,5 meter. **38:24 29 talenter och 730 siklar** Ca 1 ton guld.
38:25 100 talenter och 1775 siklar Nästan 3,5 ton silver. **38:26 2 Mos 30:13f, 4 Mos 1:46.** **38:26 en beka ... en halv sikel** Drygt 5 gram silver. **38:29 70 talenter och 2400 siklar** Nästan 2,5 ton koppar. **39:1 2 Mos 28:2f.** **39:2**
 2 Mos 28:6f.

⁴ Till efoden gjordes axelstycken som fästes ihop med varandra. Vid sina båda ändar fästes den ihop.

⁵ Skärpet som skulle sitta på efoden och hålla ihop den gjordes i samma vävnad och i ett stycke med den: av guld och av mörkblått, purpurrött och karmosinrött garn och tvinnat fint lingarn, så som HERREN hade befallt Mose.

⁶ Onyxstenarna infattades i flätverk av guld. På dem var namnen på Israels söner ingraverade som på ett sigill.

⁷ Man satte dem på efodens axelstycken som påminnelsestenar för Israels barn, så som HERREN hade befallt Mose.

Bröstkölden

⁸ Bröstkölden gjordes i konstvävnad av samma slag som efoden, av guld och av mörkblått, purpurrött och karmosinrött garn och tvinnat fint lingarn.

⁹ Den gjordes fyrkantig och dubbelvikt, en halv aln lång och en halv aln bred.

¹⁰ På den satte man fyra rader stenar: i första raden karneol, topas och smaragd,

¹¹ i andra raden granat, safir och kalcedon,

¹² i tredje raden hyacint, agat och ametist

¹³ och i fjärde raden krysolit, onyx och jaspis. Med flätverk av guld omgavs de i sina infattningar.

¹⁴ Stenarna var tolv efter namnen på Israels söner, en för varje namn. Varje sten bar namnet på en av de tolv stammarna, ingraverat på samma sätt som man graverar sigill.

¹⁵ Till bröstskölden gjorde man flätade kedjor så som man gör snoddar, och av rent guld.

¹⁶ Vidare gjorde man två flätverk av guld och två ringar av guld och satte de båda ringarna i två av bröstsköldens hörn.

¹⁷ Man fäste de två guldsnoddarna vid de båda ringarna i bröstsköldens hörn.

¹⁸ De båda snoddarnas andra ändar fäste man vid de två flätverken och satte fast dem vid framkanten på efodens axelstycken.

¹⁹ Man gjorde två ringar av guld och satte dem i de båda andra hörnen av bröstskölden, vid den kant som var vänd in mot efoden.

²⁰ Sedan gjorde man två ringar av guld och satte dem nertill på framsidan av efodens båda axelstycken där efoden fästes ihop ovanför skärpet.

²¹ Man knöt fast bröstskölden med en mörkblå snodd som gick från dess ringar in i efodens ringar, för att den skulle sitta fast ovanför efodens skärp, så att bröstskölden inte skulle lossna från efoden, precis som HERREN hade befallt Mose.

De övriga prästkläderna

²² Efodkåpan gjordes i vävt tyg, helt och hållet i mörkblått.

²³ Mitt på kåpan gjordes en öppning, som liknade öppningen på en pansarskjorta. Öppningen hade en kant runt om för att den inte skulle slitas sönder.

²⁴ På kåpans nedre fäll satte man granatäpplen av mörkblått, purpurrött och karmosinrött tvinnat garn.

²⁵ Man gjorde bjällror av rent guld och satte dem mellan granatäpplena runt hela fällen på kåpan mellan granatäpplena:

²⁶ en bjällra och ett granatäpple, sedan en bjällra och ett granatäpple, runt fällen på den kåpa som skulle bäras vid tjänstgöringen, så som HERREN hade befallt Mose.

²⁷ Och man gjorde tunikorna åt Aron och hans söner av en vävnad i fint lingarn,

²⁸ turbanen och högtidshuvorna av fint lingarn, byxorna av tvinnat fint lingarn

39:8 2 Mos 28:15f. **39:9 en halv aln** Nästan 25 x 25 cm. **39:10 stenar** Alla stenarna kan inte identifieras med säkerhet. Deras färger kan ha varit, rad för rad från höger till vänster: röd, gul, grön, röd/turkos, mörkblå, röd, röd/blå, brun, vinröd, gul, svart och grön. **39:22** 2 Mos 28:31f. **39:27** 2 Mos 28:39f.

²⁹ och bältet av tvinnat fint lingarn och av mörkblått, purpurrött och karmosinrött garn i brokig vävnad, allt så som HERREN hade befallt Mose.

³⁰ Den skinande plattan till det heliga diademet gjordes av rent guld, och på den skrev man på samma sätt som man graverar sigill: Helgad åt HERREN.

³¹ Man satte fast den upptill på turbanen med en mörkblå snodd, så som HERREN hade befallt Mose.

Mose inspekterar tabernaklet

³² Så blev allt arbetet på uppenbarelsetältets tabernakel fullbordat. Israels barn utförde det, och de gjorde i allt så som HERREN hade befallt Mose.

³³ Och de förde fram tabernaklet till Mose, tältet med alla dess tillbehör, hakarna, brädorna, tvärstängerna, stolparna och fotstyckena,

³⁴ överdraget av rödfärgade fårsinn, överdraget av tahassinn, det täckande förhänget,

³⁵ vittnesbördets ark med dess stänger och nådstolen,

³⁶ bordet med alla dess tillbehör och skådebröden,

³⁷ ljusstaken av rent guld, lamporna som skulle sättas på den och alla andra tillbehör till den, oljan till ljusstaken,

³⁸ altaret av guld, smörjelseoljan och den väldoftande rökelsen, draperiet för ingången till tältet,

³⁹ kopparaltaret med tillhörande koppargaller, stänger och alla tillbehör, karet med dess fotställning,

⁴⁰ omhängena till förgården, dess stolpar och fotstycken, draperiet för porten till förgården, dess linor och tältpluggar, alla redskap för arbetet vid uppenbarelsetältets tabernakel

⁴¹ samt de vävda kläderna till tjänsten i helgedomen, prästen Arons heliga kläder och hans söners prästkläder.

⁴² Så som HERREN hade befallt Mose hade Israels barn i allt utfört hela arbetet.

⁴³ Mose inspekterade hela arbetet, och se, de hade utfört det så som HERREN hade befallt. Så hade de gjort. Och Mose välsignade dem.

40

Tabernaklet blir uppsatt och invigt

¹ HERREN sade till Mose:

² "På första dagen i den första månaden ska du resa uppenbarelsetältets tabernakel.

³ Där ska du ställa vittnesbördets ark och avskärma den med förhänget.

⁴ Du ska bära in bordet och lägga upp det som ska vara på det. Och du ska bära in ljusstaken och sätta upp lamporna på den.

⁵ Du ska ställa det gyllene rökelsealtaret framför vittnesbördets ark och sätta upp draperiet för ingången till tabernaklet.

⁶ Brännofferaltaret ska du ställa framför ingången till uppenbarelsetältets tabernakel.

⁷ Du ska ställa karet mellan uppenbarelsetältet och altaret och hålla vatten i det.

⁸ Du ska sätta upp förgårdens omhängen runt omkring och hänga upp draperiet för porten till förgården.

⁹ Och du ska ta smörjelseoljan och smörja tabernaklet och allt som finns i det och helga det tillsammans med alla dess tillbehör, så att det blir heligt.

¹⁰ Du ska smörja brännofferaltaret och alla dess tillbehör och helga altaret. Det blir då högheligt.

39:30 2 Mos 28:36f. **39:33** 2 Mos 31:7f, 35:11f. **40:2 första dagen i den första månaden** 1 mars, kanske 1445 f Kr, nästan ett år efter uttåget ur Egypten (12:2) och nio månader efter ankomsten till berget Sinai (19:1). **40:3** 2 Mos 26:33.

40:5 2 Mos 30:1f. **40:9** 2 Mos 30:26f. **40:10** 2 Mos 29:37.

¹¹ Du ska också smörja karet och dess fotställning och helga det.

¹² Sedan ska du föra fram Aron och hans söner till uppenbarelsetältets ingång och tvätta dem med vatten.

¹³ Och du ska sätta på Aron de heliga kläderna och smörja honom och helga honom till präst åt mig.

¹⁴ Hans söner ska du föra fram och sätta på dem tunikor,

¹⁵ och du ska smörja dem så som du smorde deras far till att vara präster åt mig. Denna smörjelse ska för dem innebära ett evigt prästadöme, släkte efter släkte.”

¹⁶ Och Mose gjorde så. Han gjorde i allt som HERREN hade befallt honom.

¹⁷ I första månaden av andra året, på första dagen i månaden blev tabernaklet uppsatt.

¹⁸ Då satte Mose upp tabernaklet. Han lade ut dess fotstycken, ställde upp brädorna, sköt in tvärstängerna och satte upp stolparna.

¹⁹ Han bredde ut tältet över tabernaklet och tältöverdragen ovanpå det, så som HERREN hade befallt Mose.

²⁰ Han tog vittnesbordet och lade in det i arken och satte stängerna på arken. Och han lade nådastolen ovanpå arken.

²¹ Sedan förde han in arken i tabernaklet och satte upp det täckande förhänget och skärmade av vittnesbordets ark, så som HERREN hade befallt honom.

²² Han ställde också bordet i uppenbarelsetältet, vid tabernaklets norra sida, utanför förhänget,

²³ och lade upp bröd på det inför HERRENS ansikte, så som HERREN hade befallt Mose.

²⁴ Och han ställde in ljusstaken i uppenbarelsetältet mitt emot bordet på tabernaklets södra sida

²⁵ och satte upp lamporna inför HERRENS ansikte, så som HERREN hade befallt Mose.

²⁶ Han ställde in det förgyllda altaret i uppenbarelsetältet framför förhänget

²⁷ och tände väldoftande rökelse på det, så som HERREN hade befallt Mose.

²⁸ Han satte upp draperiet framför ingången till tabernaklet.

²⁹ Brännofferaltaret ställde han vid ingången till uppenbarelsetältets tabernakel och offrade på det brännoffer och matoffer, så som HERREN hade befallt Mose.

³⁰ Han ställde karet mellan uppenbarelsetältet och altaret och fyllde det med vatten att tvätta sig i.

³¹ Mose och Aron och hans söner tvättade sina händer och fötter med vatten ur det.

³² När de skulle gå in i uppenbarelsetältet eller träda fram till altaret tvättade de sig, så som HERREN hade befallt Mose.

³³ Och han satte upp förgårdens omhängen runt omkring tabernaklet och altaret och hängde upp draperiet framför porten till förgården. Så fullbordade Mose arbetet.

Herrens härlighet över tabernaklet

³⁴ Då täckte molnskyn uppenbarelsetältet, och HERRENS härlighet uppfyllde tabernaklet.

³⁵ Mose kunde inte gå in i uppenbarelsetältet, eftersom molnskyn vilade över det och HERRENS härlighet uppfyllde tabernaklet.

³⁶ Så ofta molnskyn höjde sig från tabernaklet bröt Israels barn upp. Så gjorde de under hela sin vandring.

³⁷ Men så länge molnskyn inte höjde sig bröt de inte upp, förrän den dag då den höjde sig igen.

³⁸ HERRENS molnsky vilade över tabernaklet om dagen, och eld var i den om natten. Så var det inför ögonen på hela Israels folk under hela deras vandring.

Tredje Moseboken

Tredje Moseboken kallas också Leviticus (latin för "prästaboken") och Vajikrá (hebreiska för "kallade", 1:1). Boken återger de regler som Mose fick från Gud under den sista månaden vid berget Sinai (i mars-april, kanske 1445 f Kr, jfr 2 Mos 40:1, 4 Mos 1:1). Reglerna gäller offertjänsten (kap 1-7), prästvigning (8-10), rituell renhet (11-15) och folkets helighet (17-27). Det mest kända kapitlet handlar om den stora försoningsdagen (kap 16). De olika offren visar på syndens allvar och vägen till återupprättad gemenskap, och pekar profetiskt fram mot Kristus (Hebr 8-10).

Brännoffret

¹ HERREN kallade på Mose och talade till honom från uppenbarelsetältet. Han sade:

² Säg till Israels barn: När någon bland er vill bära fram ett offer åt HERREN ska ni ta ert offer av boskapen, antingen av nöt eller småboskap.

³ Om han vill bära fram ett brännoffer från nötboskapen, ska han ta ett felfritt djur av hankön och föra fram det till uppenbarelsetältets ingång för att han ska räknas som välbehaglig inför HERRENS ansikte.

⁴ Han ska lägga sin hand på brännofferdjurets huvud, och det blir då välbehagligt och till försoning för honom.

⁵ Han ska slakta ungtjuren inför HERRENS ansikte, och Arons söner, prästerna, ska bära fram blodet och stänka det runt omkring på altaret som står vid ingången till uppenbarelsetältet.

⁶ Sedan ska han flå brännofferdjuret och stycka det,

⁷ och prästen Arons söner ska göra upp eld på altaret och lägga ved på elden.

⁸ Sedan ska Arons söner, prästerna, lägga styckena, huvudet och fettet på veden som brinner på altaret.

⁹ Men inälvorna och fötterna ska tvättas i vatten och därefter ska prästen bränna alltsammans på altaret. Det är ett brännoffer, ett eldsoffer till en ljuvlig doft för HERREN.

¹⁰ Om han vill bära fram ett brännoffer av småboskapen, av fåren eller getterna, ska han ta ett felfritt djur av hankön.

¹¹ Han ska slakta det inför HERRENS ansikte vid norra sidan av altaret, och Arons söner, prästerna, ska stänka blodet runt omkring på altaret.

¹² Han ska stycka djuret i dess delar, tillsammans med huvudet och fettet, och prästen ska lägga dem på veden som brinner på altaret.

¹³ Men inälvorna och fötterna ska tvättas i vatten och därefter ska prästen offra alltsammans och bränna det på altaret. Det är ett brännoffer, ett eldsoffer till en ljuvlig doft för HERREN.

¹⁴ Och om han vill bära fram åt HERREN ett brännoffer av fåglar, ska han ta sitt offer av turturduvor eller unga duvor.

¹⁵ Prästen ska bära fram djuret till altaret och vrida huvudet av det och bränna det på altaret. Blodet ska kramas ut på altarets sida.

¹⁶ Men krävan med dess orenhet ska han ta ut och kasta på askhögen vid östra sidan av altaret.

1:3 brännoffer Brännoffret (hebr. *oláh*, "stigning") var det enda offret där hela djuret överläts till Gud (vers 9), ett kostsamt offer som förknippades med bön och tillbedjan. **1:3 hankön** Hondjur sparades oftast för att ge kalvar och mjölk. **1:4** 2 Mos 29:10. **1:9** 2 Mos 29:25. **1:9 tvättas i vatten** Troligen för att avlägsna maginnehåll och gödsel (jfr 2:3).

¹⁷ Han ska fläka upp fågeln vid vingarna, dock utan att slita loss dem, och prästen ska bränna den på altaret, på veden som ligger på elden. Det är ett brännoffer, ett eldsoffer till en ljuvlig doft för HERREN.

2

Matoffret

¹ När någon vill bära fram ett matoffer åt HERREN, ska hans offer bestå av fint mjöl. Han ska hälla olja på det och lägga rökelse ovanpå.

² Han ska bära fram det till Arons söner, prästerna, och prästen ska ta en handfull av mjölet och oljan samt all rökelsen och bränna det på altaret som ett påminnelseoffer. Det är ett eldsoffer till en ljuvlig doft för HERREN.

³ Det som är över av matoffret ska tillhöra Aron och hans söner. Bland HERRENS eldsoffer är det högheligt.

⁴ När du vill bära fram ett matoffer av det som bakas i ugn, ska det vara av fint mjöl, osyrade kakor blandade med olja och osyrade tunnkakor smorda med olja.

⁵ Om ditt offer är ett matoffer som tillreds på plåt, ska det vara av fint mjöl, osyrat och blandat med olja.

⁶ Du ska bryta sönder det i stycken och hälla olja på det. Det är ett matoffer.

⁷ Om ditt offer är ett matoffer som tillreds i panna, ska det tillredas av fint mjöl med olja.

⁸ Varje matoffer som är tillrett på något av dessa sätt ska du föra fram till HERREN. Det ska bäras fram till prästen och han ska ta det till altaret.

⁹ Sedan ska prästen ta den del av matoffret som utgör påminnelseoffret och bränna det på altaret. Det är ett eldsoffer till en ljuvlig doft för HERREN.

¹⁰ Det som blir över av matoffret ska tillhöra Aron och hans söner. Bland HERRENS eldsoffer är det högheligt.

¹¹ Inget matoffer som ni bär fram åt HERREN ska vara syrat, för ni ska inte bränna något av surdeg eller honung som eldsoffer åt HERREN.

¹² Som förstlingsoffer ska ni bära fram sådant åt HERREN, men på altaret får det inte komma för att vara en ljuvlig doft.

¹³ Alla dina matoffer ska du beströ med salt. Du ska inte låta saltet i din Guds förbund fattas på ditt matoffer. Till alla dina offer ska du offra salt.

¹⁴ Om du vill bära fram ett matoffer åt HERREN av den första skörden, ska du till ett sådant matoffer bära fram ax av grönskuren säd, rostade över eld och sönderstötta.

¹⁵ Du ska hälla olja på offret och lägga rökelse på det. Det är ett matoffer.

¹⁶ Prästen ska som påminnelseoffer bränna en del av de sönderstötta axen och oljan tillsammans med all rökelsen. Det är ett eldsoffer åt HERREN.

3

Gemenskapsoffret

2:13 Mos 6:14f. **2:1 matoffer** Hebr. *minchákan* också översättas "hyllningsgåva/tribut". **2:1 mjöl... olja** Vetemjöl och olivolja var den dagliga stapelfödan (1 Kung 17:12). **2:3 tillhöra Aron och hans söner** Prästerna hade sin försörjning genom andelar av offren (4 Mos 18:8f). **2:11 surdeg** Kom att symbolisera jäsende synd (2 Mos 12:15f, Luk 12:1, 1 Kor 5:6f). **2:12** 3 Mos 23:17, 2 Krön 31:5. **2:13** Hes 43:24. **2:13 salt** Motverkar förruttnelse och symboliserade därför renhet och förbundstrohet (jfr 4 Mos 18:19, Matt 5:13), även bland omkringliggande folk. **2:14** 3 Mos 23:10f.

¹ Om någon vill bära fram ett gemenskapsoffer och han då vill ta sitt offer av nötboskapen, ska han föra fram ett felfritt djur inför HERRENS ansikte, antingen av hankön eller honkön.

² Han ska lägga sin hand på offerdjurets huvud och sedan slakta det vid ingången till uppenbarelsetältet, och Arons söner, prästerna, ska stänka blodet runt omkring på altaret.

³ Av gemenskapsoffret ska han som eldsoffer åt HERREN bära fram det fett som omsluter inälvorna och allt det fett som sitter på dem,

⁴ de båda njurarna med det fett som sitter på dem vid höftmusklerna och leverfettet som han ska ta loss tillsammans med njurarna.

⁵ Sedan ska Arons söner bränna det på altaret, ovanpå brännoffret som ligger på den brinnande veden. Detta är ett eldsoffer till en ljuvlig doft för HERREN.

⁶ Om någon vill bära fram ett gemenskapsoffer åt HERREN av småboskapen, ska han ta ett felfritt djur av hankön eller honkön.

⁷ Om han vill offra ett får, ska han föra fram det inför HERRENS ansikte.

⁸ Och han ska lägga sin hand på offerdjurets huvud och sedan slakta det framför uppenbarelsetältet och Arons söner ska stänka blodet runt omkring på altaret.

⁹ Av gemenskapsoffret ska han som eldsoffer åt HERREN offra fett, hela fettsvansen, avstyckad vid ryggraden, det fett som omsluter inälvorna och allt det fett som sitter på dem,

¹⁰ båda njurarna med det fett som sitter på dem vid höftmusklerna samt leverfettet, som han ska ta loss tillsammans med njurarna.

¹¹ Och prästen ska bränna det på altaret. Det är ett matoffer, ett eldsoffer åt HERREN.

¹² Om någon vill offra en get, ska han föra fram den inför HERRENS ansikte,

¹³ lägga sin hand på dess huvud och slakta den framför uppenbarelsetältet och Arons söner ska stänka blodet runt omkring på altaret.

¹⁴ Som ett eldsoffer åt HERREN ska han offra det fett som omsluter inälvorna och allt det fett som sitter på dem,

¹⁵ båda njurarna med det fett som sitter på dem vid höftmusklerna samt leverfettet, som han ska ta loss tillsammans med njurarna.

¹⁶ Sedan ska prästen bränna det på altaret. Det är ett matoffer, ett eldsoffer till en ljuvlig doft. Allt fett tillhör HERREN.

¹⁷ Detta ska vara en evig stadga för er från släkte till släkte, var ni än bor. Inget fett och inget blod ska ni förtära.

4

Syndoffret

¹ HERREN talade till Mose. Han sade:

² Säg till Israels barn: Om någon syndar av misstag mot något av HERRENS bud och gör något som inte får göras,

³ ska den smorde prästen, om det är han som har syndat och därmed dragit skuld över folket, offra en felfri ungtjur åt HERREN till syndoffer för den synd han har begått.

⁴ Han ska föra fram tjuren inför HERRENS ansikte till uppenbarelsetältets ingång och han ska lägga sin hand på tjurens huvud och sedan slakta tjuren inför HERREN.

⁵ Den smorde prästen ska ta av tjurens blod och bära in det i uppenbarelsetältet,

3:1 3 Mos 7:11f. **3:1 gemenskapsoffer** Annan översättning: "fridsoffer" (hebr. *shlamím*, jfr *shalóm*). Gemenskapsoffret delades mellan Gud, prästen och offerföljet (se 7:11f). Det var ett festligt tillfälle att äta kött i gemenskap med Gud och varandra (se t ex 5 Mos 27:7, 1 Kung 3:15). **3:3** 2 Mos 29:13, 22. **3:5** 2 Mos 29:25. **3:16 Allt fett tillhör Herren** Fettet ansågs vara den finaste delen (Jes 25:6). **3:17** 1 Mos 9:4, 3 Mos 7:23f, 17:10f, 19:26, 5 Mos 12:16, 23f, 15:23, Apg 15:20.

⁶ och han ska doppa sitt finger i blodet och stänka det sju gånger inför HERRENS ansikte framför förhänget till helgedomen.

⁷ Därefter ska prästen stryka med blodet på hornen på den väldoftande rökelsens altare, som står inför HERRENS ansikte i uppenbarelsetältet. Men resten av blodet från tjuren ska han hälla ut vid foten av brännofferaltaret, som står vid ingången till uppenbarelsetältet.

⁸ Och allt fett på syndoffertjuren ska han avlägsna, det fett som omsluter inälvorna och allt det fett som sitter på dem,

⁹ båda njurarna med det fett som sitter på dem vid höftmusklerna samt leverfettet, som han ska ta loss tillsammans med njurarna.

¹⁰ Fettet ska tas ut så som det tas ut ur tjuren för gemenskapsoffret. Och prästen ska bränna det på brännofferaltaret.

¹¹ Men tjurens hud och allt hans kött, hans huvud, fötter, inälvor och orenhet,

¹² resten av tjuren, ska han föra bort utanför lägret till en ren plats, där man slår ut askan, och bränna upp det i eld som brinner på ved. På den plats där man slår ut askan ska det brännas.

¹³ Om Israels hela församling försyndar sig utan att folket märker det och de bryter mot något av HERRENS bud och gör sådant som inte får göras och därigenom drar på sig skuld,

¹⁴ och sedan den synd de har begått blir känd, då ska församlingen offra en ungtjur till syndoffer. De ska föra fram den inför uppenbarelsetältet.

¹⁵ Och de äldste i församlingen ska lägga sina händer på tjurens huvud inför HERRENS ansikte, och man ska slakta tjuren inför HERREN.

¹⁶ Den smorde prästen ska bära något av tjurens blod in i uppenbarelsetältet,

¹⁷ och prästen ska doppa sitt finger i blodet och stänka sju gånger framför förhänget inför HERRENS ansikte.

¹⁸ Därefter ska han stryka en del av blodet på hornen på altaret som står inför HERRENS ansikte i uppenbarelsetältet. Men resten av blodet ska han hälla ut vid foten av brännofferaltaret, som står vid ingången till uppenbarelsetältet.

¹⁹ Allt fett ska han ta ut ur tjuren och bränna det på altaret.

²⁰ Och han ska göra med tjuren som han gjorde med syndoffertjuren, så ska han göra med den. När prästen bringar försoning för dem, får de förlåtelse.

²¹ Sedan ska han föra ut tjuren utanför lägret och bränna den, så som han skulle göra med den förra tjuren. Detta är syndoffret för församlingen.

²² Om en ledare syndar genom att han av misstag bryter mot något av HERREN sin Guds bud och gör sådant som inte får göras och han därigenom drar på sig skuld,

²³ eller om han av någon får veta vilken synd han har begått, ska han som sitt offer föra fram en bock, ett felfritt djur av hankön.

²⁴ Han ska lägga sin hand på bockens huvud och sedan slakta den inför HERRENS ansikte på samma plats som man slaktar brännoffret. Det är ett syndoffer.

²⁵ Prästen ska ta något av syndoffrets blod på sitt finger och stryka på brännofferaltarets horn, men resten av blodet ska han hälla ut vid foten av brännofferaltaret.

²⁶ Allt fett ska han bränna på altaret, så som man gör med fett vid gemenskapsoffret. Och när prästen bringar försoning för honom till rening från hans synd, får han förlåtelse.

²⁷ Om någon av folket i landet syndar av misstag genom att göra sådant som inte får göras enligt HERRENS bud och därigenom drar på sig skuld,

²⁸ eller om han av någon får veta vilken synd han har begått, så ska han som sitt offer för den begångna synden föra fram en felfri get av honkön.

²⁹ Han ska lägga sin hand på syndofferdjurets huvud och sedan slakta det på den plats där brännofferdjuren slaktas.

³⁰ Prästen ska ta något av blodet på sitt finger och stryka det på brännofferaltarets horn, men resten av blodet ska han hälla ut vid altarets fot.

³¹ Allt fett ska han ta ut så som fett tas ut ur djuret till gemenskapsoffret och prästen ska bränna det på altaret till en ljuvlig doft för HERREN. Och när prästen bringar försoning för honom, får han förlåtelse.

³² Men om någon vill offra ett lamm till syndoffer, ska han föra fram ett felfritt djur av honkön.

³³ Han ska lägga sin hand på syndofferdjurets huvud och slakta det till syndoffer på samma plats som man slaktar brännofferdjuren.

³⁴ Prästen ska ta av syndoffrets blod på sitt finger och stryka det på brännofferaltarets horn. Men resten av blodet ska han hälla ut vid altarets fot.

³⁵ Allt fett ska han ta ut så som fett tas ut ur lammet till gemenskapsoffret och prästen ska bränna det på altaret, ovanpå HERRENS eldsoffer. Och när prästen bringar försoning för den synd han har begått, får han förlåtelse.

5

Syndoffer för olika förseelser

¹ Om någon hör edsförpliktelsen och kan vittna om något som han själv sett eller på annat sätt fått reda på, men inte berättar det, då syndar han och bär på missgärning.

² Eller om någon utan att märka det rör vid något orent, antingen den döda kroppen av ett orent vilddjur eller den döda kroppen av ett orent boskapsdjur eller den döda kroppen av något slags orent smådjur, så blir han oren genom det och drar på sig skuld.

³ Eller om han utan att märka det rör vid en människas orenhet, vad det än är som kan orena, och han sedan får veta det, så drar han på sig skuld.

⁴ Eller om någon utan att märka det tanklöst avlägger en ed med sina läppar – att göra ont eller gott, vad man än i tanklöshet kan styrka med en ed – och han sedan kommer till insikt om vad han gjort, så har han dragit på sig skuld i något av dessa avseenden.

⁵ Då ska han, när han dragit på sig skuld i något av dessa fall, bekänna den synd han har begått.

⁶ Som offer för sin synd ska han föra fram åt HERREN ett hondjur av småboskapen, antingen ett tacklamm eller en killing, till syndoffer. Och prästen ska bringa försoning för honom för hans synd.

⁷ Men om han inte har råd med ett sådant djur, ska han som offer för sin synd bära fram åt HERREN två turturduvor eller två unga duvor, en till syndoffer och en till brännoffer.

⁸ Han ska bära fram dem till prästen, som först ska offra den som är avsedd till syndoffer. Han ska vrida huvudet av den invid halsen, men utan att ta bort det,

⁹ och han ska stänka något av syndoffrets blod på altarets sida. Men resten av blodet ska kramas ut vid foten av altaret. Det är ett syndoffer.

¹⁰ Den andra duvan ska han offra som brännoffer på föreskrivet sätt. När prästen bringar försoning för honom för den synd han har begått, får han förlåtelse.

¹¹ Men om han inte har råd med två turturduvor eller två unga duvor, ska han som offer för sin synd bära fram en tiondels efa fint mjöl till syndoffer. Men han ska inte hälla någon olja på mjölet eller lägga någon rökelse på det, eftersom det är ett syndoffer.

¹² Han ska bära fram det till prästen, och prästen ska ta en handfull av det till påminnelseoffer och bränna det på altaret, ovanpå HERRENS eldoffer. Det är ett syndoffer.

¹³ Och när prästen bringar försoning för honom för den synd han har begått i något av dessa avseenden, får han förlåtelse. Resten ska tillhöra prästen liksom vid matoffret.

Skuldoffret

¹⁴ HERREN talade till Mose. Han sade:

¹⁵ Om någon av misstag begår en trolös handling genom att undanhålla något som är helgat åt HERREN, ska han som skuldoffer föra fram åt HERREN en felfri bagge av småboskapen efter det värde du bestämmer i silver, ett visst antal siklar efter helgedomssikelns vikt.

¹⁶ Han ska ersätta det han har undanhållit av det helgade och lägga till en femtedel. Detta ska han ge åt prästen, och när prästen bringar försoning för honom genom skuldofferbaggen får han förlåtelse.

¹⁷ Om någon syndar utan att veta det och bryter mot något HERRENS bud och gör sådant som inte får göras, drar han på sig skuld och bär på missgärning.

¹⁸ Han ska som skuldoffer föra fram till prästen en felfri bagge av småboskapen efter det värde du bestämmer. Och när prästen bringar försoning för honom för den synd han har begått av misstag och utan att veta det får han förlåtelse.

¹⁹ Det är ett skuldoffer, eftersom han har dragit på sig skuld inför HERREN.

6

¹ HERREN talade till Mose. Han sade:

² Om någon syndar och handlar trolöst mot HERREN genom att ljuga för sin nästa om något som denne anförtrott honom eller överlämnat i hans vård, eller om något som han har tagit med våld, eller ifall han berövat sin nästa något genom utpressning,

³ eller om han har hittat något borttappat och ljuger om det och svär falskt i någon sak, vad det än är som en människa kan göra sig skyldig till,

⁴ då ska den som har syndat på detta sätt och därmed dragit på sig skuld återlämna det han har tagit med våld eller tillägnat sig genom utpressning eller det som anförtrotts honom, eller det borttappade som han har hittat,

⁵ eller vad det än gäller där han svurit falskt. Han ska ersätta det till dess fulla värde och lägga till en femtedel. Han ska ge det åt ägaren samma dag som han bär fram sitt skuldoffer.

⁶ Han ska föra fram sitt skuldoffer inför HERREN, en felfri bagge av småboskapen ska han föra fram till prästen, efter det värde du bestämmer.

⁷ Och när prästen så bringar försoning för honom inför HERRENS ansikte, får han förlåtelse för vad han än har gjort som har dragit skuld över honom.

Brännoffret

⁸ HERREN talade till Mose. Han sade:

⁹ Ge Aron och hans söner denna befallning: Detta är lagen om brännoffret: Brännoffret ska ligga på altarets härd hela natten till morgonen och elden på altaret ska därigenom hållas brinnande.

¹⁰ Prästen ska klä sig i sin livrock av linne och ta på sig byxor av linne närmast kroppen. Han ska ta bort askan efter brännoffret som elden har förtärt på altaret och lägga den vid sidan av altaret.

5:15 helgedomssikeln Troligen en gällande auktoritativ vikt i templet (jfr 19:36). Dess exakta vikt är inte känd men uppskattas till mellan 10-11,5 gram. **6:24** Mos 5:6f. **6:52** Mos 22:7. **6:9 ligga på altarets härd hela natten** Som en pågående bön "till en ljuvlig doft för HERREN" (1:9). **6:10 linne** Svält material för prästkläder (16:4). Även i Egypten gjordes prästkläder normalt av linne, enligt den grekiske historikern Herodotos.

11 Sedan ska han ta av sig kläderna och klä sig i andra kläder och föra bort askan till en ren plats utanför lägret.

12 Men elden på altaret ska hållas brinnande och får inte slockna. Varje morgon ska prästen där tända ny ved, och på veden ska han lägga brännoffret och bränna fettstyckena av gemenskapsoffret.

13 Elden ska alltid hållas brinnande på altaret. Den får inte slockna.

Matoffret

14 Detta är lagen om matoffret: Arons söner ska bära fram det inför HERRENS ansikte till altaret.

15 Och prästen ska ta en handfull av offret, av det fina mjölet som hör till matoffret och av oljan, dessutom all rökelsen som ligger på matoffret. Han ska bränna det på altaret till en ljuvlig doft, som ett påminnelseoffer till HERREN.

16 Det som är över av det ska Aron och hans söner äta. Osyrat ska det ätas på en helig plats. I förgården till uppenbarelsetältet ska de äta det.

17 Det ska inte bakas med surdeg. Detta är deras andel som jag har gett dem av mina eldsoffer. Det är högheligt liksom syndoffret och skuldoffret.

18 Alla av manligt kön bland Arons barn ska äta det. Det ska vara deras eviga rätt av HERRENS eldsoffer från släkte till släkte. Var och en som rör vid det blir helig.

19 Och HERREN talade till Mose. Han sade:

20 Detta är den offergåva som Aron och hans söner ska offra åt HERREN på den dag då någon av dem blir smord: en tiondels efa fint mjöl som det dagliga matoffret, hälften på morgonen och hälften på kvällen.

21 Det ska bakas på plåt med olja, och när det är blandat ska du bära fram det. Du ska offra det sönderdelat som när man offrar ett matoffer i stycken, till en ljuvlig doft för HERREN.

22 Den präst bland Arons söner som blir smord i hans ställe ska göra det. Detta ska vara en evig stadga. Som ett heloffer ska det brännas åt HERREN.

23 En prästs matoffer ska alltid vara ett heloffer. Det får inte ätas.

Syndoffret

24 HERREN talade till Mose. Han sade:

25 Säg till Aron och hans söner: Detta är lagen om syndoffret: På samma plats som brännofferdjuret slaktas ska syndofferdjuret slaktas inför HERRENS ansikte. Det är högheligt.

26 Den präst som offrar syndoffret ska äta det. På en helig plats ska det ätas, i förgården till uppenbarelsetältet.

27 Var och en som rör vid köttet blir helig.

Om något av blodet stänks på någons kläder, ska man tvätta av det nerstänkta stället på en helig plats.

28 Det lerkärl som offerköttet har kokats i ska slås sönder, men om det har kokats i ett kopparkärl ska det skuras och sköljas med vatten.

29 Alla av manligt kön bland prästerna får äta det. Det är högheligt.

30 Men sådant syndoffer vars blod bärs in i uppenbarelsetältet för att bringa försoning i helgedomen får inte ätas. Det ska brännas upp i eld.

7

Skuldoffret

1 Detta är lagen om skuldoffret: Det är högheligt.

² På samma plats som man slaktar brännofferdjuret ska man slakta skuldofferdjuret och man ska stänka blodet runt omkring på altaret.

³ Allt fett ska man offra, svansen och det fett som omsluter inälvorna,

⁴ de båda njurarna med det fett som sitter på dem vid höftmusklerna samt leverfettet som man ska ta loss tillsammans med njurarna.

⁵ Prästen ska bränna det på altaret till ett eldsoffer åt HERREN. Det är ett skuldoffer.

⁶ Alla av manligt kön bland prästerna ska äta det. På en helig plats ska det ätas. Det är högheligt.

⁷ Det som gäller för syndoffret ska också gälla för skuldoffret. Samma lag ska gälla för dem båda. Offerköttet ska tillhöra den präst som bringar försoning med det.

⁸ När en präst bär fram brännoffer för någon, ska huden av brännofferdjuret som bärs fram tillhöra den prästen.

⁹ Ett matoffer som är bakat i ugn eller tillrett i gryta eller på plåt ska alltid tillfalla den präst som bär fram det.

¹⁰ Men ett matoffer som är blandat med olja eller som bärs fram torrt ska alltid tillfalla Arons söner gemensamt, den ene såväl som den andre.

Gemenskapsoffret

¹¹ Detta är lagen om gemenskapsoffret, när ett sådant bärs fram åt HERREN:

¹² Om någon vill offra det som ett gemenskapsoffer, ska han förutom det slaktdjur som hör till gemenskapsoffret bära fram osyrade kakor blandade med olja, osyrade tunnkakor smorda med olja och fint mjöl, hopknådat i form av kakor som är blandade med olja.

¹³ Tillsammans med kakor av syrat bröd ska han som offergåva bära fram det slaktdjur som hör till det tackoffer han offrar som gemenskapsoffer.

¹⁴ Av detta ska han bära fram en kaka av varje offer som en gåva åt HERREN. Denna ska tillhöra den präst som stänker gemenskapsoffrets blod på altaret.

¹⁵ Köttet av det slaktdjur som hör till det gemenskapsoffer som bärs fram som gemenskapsoffer ska ätas samma dag det har offrats. Ingenting av det får lämnas kvar till nästa morgon.

¹⁶ Om däremot det slaktoffer som någon vill bära fram är ett löftesoffer eller ett frivilligt offer, ska även det offerdjuret ätas samma dag som det har offrats. Men det som blivit över får ätas nästa dag.

¹⁷ Skulle ändå något av offerköttet bli kvar, ska det brännas upp i eld på tredje dagen.

¹⁸ Om någon på tredje dagen äter av köttet från gemenskapsoffret, blir offret inte välbehagligt. Han som offrat det får inte räkna sig det tillgodo, utan köttet anses som orent. Den som äter av det kommer att bära på skuld.

¹⁹ Inte heller får man äta det kött som varit i beröring med något orent, utan det ska brännas upp i eld. I övrigt kan köttet ätas av var och en som är ren.

²⁰ Men den som äter kött av HERRENS gemenskapsoffer medan han är oren, han ska utrotas ur sitt folk.

²¹ Och om någon rör vid något orent, en människas orenhet eller ett orent djur eller vilken annan orenhet som helst och han ändå äter kött av HERRENS gemenskapsoffer, ska han utrotas ur sitt folk.

Förbud mot att äta fett och blod

²² HERREN talade till Mose. Han sade:

²³ Säg till Israels barn: Ni ska inte äta något fett av kor, får eller getter.

24 Fettet av ett självdött eller ihjälrivet djur får användas till alla slags behov, men ni ska inte äta det,

25 för var och en som äter fettet av något djur som bärs fram som eldsoffer åt HERREN ska utrotas ur sitt folk.

26 Och ni ska inte förtära något blod, varken av fåglar eller boskap, var ni än bor.

27 Var och en som förtär blod ska utrotas ur sitt folk.

Prästernas andel

28 Och HERREN talade till Mose. Han sade:

29 Säg till Israels barn: Den som vill offra ett gemenskapsoffer åt HERREN ska av sitt gemenskapsoffer bära fram sin offergåva åt HERREN.

30 Med egna händer ska han bära fram HERRENS eldsoffer. Fettet och bringan ska han bära fram, och bringan ska lyftas som ett lyftoffer inför HERRENS ansikte.

31 Fettet ska prästen bränna på altaret, men bringan ska tillhöra Aron och hans söner.

32 Också det högra lårstycket ska ni ge åt prästen som en gåva av era gemenskapsoffer.

33 Den bland Arons söner som offerar gemenskapsoffrets blod och fettet ska ha det högra lårstycket som sin andel.

34 Av israeliternas gemenskapsoffer tar jag lyftofferbringan och offergårdslåret och ger dem åt prästen Aron och åt hans söner som en evig rätt från Israels barn.

35 Detta är Arons och hans söners smörjelselott av HERRENS eldsoffer, den lott som de fick den dag de fördes fram för att bli HERRENS präster.

36 Denna lott skulle de enligt HERRENS befallning få av Israels barn som en evig rätt, släkte efter släkte, på den dag då han smorde dem.

Avslutning om offren

37 Detta är lagen om brännoffret, matoffret, syndoffret, skuldooffret, prästvigningsoffret och gemenskapsoffret.

38 HERREN gav denna lag åt Mose på Sinai berg den dag då han befallde Israels barn att de skulle bära fram sina offer åt HERREN i Sinai öken.

8

Arons och hans söners prästvigning

1 HERREN talade till Mose. Han sade:

2 "För fram Aron och hans söner tillsammans med honom, deras kläder och smörjelseoljan samt syndoffertjuren och de två baggarna och korgen med de osyrade bröden.

3 Samla sedan hela församlingen vid ingången till uppenbarelsetältet."

4 Mose gjorde som HERREN hade befallt honom, och församlingen samlades vid uppenbarelsetältets ingång.

5 Och Mose sade till församlingen: "Detta är vad HERREN har befallt mig att göra."

6 Han förde fram Aron och hans söner och tvättade dem med vatten.

7 Och han satte tunikan på Aron och spände på honom bältet, klädde på honom kåpan, satte fast efoden med efodens skärp och fäste med det ihop alltsamman på honom.

8 Han satte på honom bröstskölden och lade in urim och tummim i skölden.

9 Han satte också turbanen på hans huvud och framtill på turbanen satte han den skinande plattan av guld, det heliga diademmet, så som HERREN hade befallt Mose.

10 Och Mose tog smörjelseoljan och smorde tabernaklet och allt som fanns i det och

7:24 3 Mos 22:8. **7:26** 3 Mos 3:17, 17:10f, 19:26, 5 Mos 12:16, 23f, 15:23, Apg 15:20. **7:30 lyftoffer** Troligare översättning än det traditionella "viftoffer". **7:34** 2 Mos 29:27f. **8:2** 2 Mos 29:1f. **8:2 smörjelseoljan** Väldoftande av myrra, kanel och andra kryddor (2 Mos 30:23f). **8:7** 2 Mos 28:31f. **8:7 efoden** Färggrann prästdräkt (2 Mos 28:6f), antingen en linnerock eller ett slags förkläde. **8:8** 2 Mos 28:30. **8:8 urim och tummim** Två stenar, kanske ljus och mörk, som användes för att söka Guds vilja genom lottkastning (4 Mos 27:21, 1 Sam 28:6, Ords 16:33). **8:10** 2 Mos 30:25f.

helgade det.

¹¹ Han stänkte oljan sju gånger på altaret och smorde altaret och alla dess tillbehör och karet med dess fotställning för att helga dem.

¹² Han hällde en del av smörjelseoljan på Arons huvud och smorde honom för att helga honom.

¹³ Och Mose förde fram Arons söner och satte på dem tunikor, spände på dem bälten och band på dem huvor, så som HERREN hade befallt Mose.

¹⁴ Mose förde fram syndoffertjuren, och Aron och hans söner lade sina händer på syndoffertjurens huvud.

¹⁵ Sedan slaktades den, och Mose tog blodet och strök med sitt finger runt omkring på altarets horn och renade altaret. Men resten av blodet hällde han ut vid foten av altaret och helgade det för att bringa försoning för det.

¹⁶ Och han tog allt det fett som satt på inälvorna, leverfettet och de båda njurarna med deras fett, och Mose brände det på altaret.

¹⁷ Men resten av tjuren, hud och kött och orenhet, brände han upp i eld utanför lägret, så som HERREN hade befallt honom.

¹⁸ Och han förde fram brännofferbaggen, och Aron och hans söner lade sina händer på baggens huvud.

¹⁹ Sedan slaktades den och Mose stänkte blodet runt omkring på altaret.

²⁰ Han styckade baggens kropp och brände huvudet och styckena och istret.

²¹ Inälvorna och benen tvättade han i vatten. Sedan brände Mose hela baggen på altaret. Det var ett brännoffer till en ljuvlig doft, ett eldsoffer åt HERREN, så som HERREN hade befallt Mose.

²² Därefter förde han fram den andra baggen, prästvigningssbaggen, och Aron och hans söner lade händerna på baggens huvud.

²³ Sedan slaktades den och Mose tog av blodet och strök på Arons högra örsnibb, tummen på hans högra hand och stortån på hans högra fot.

²⁴ Han förde fram Arons söner och Mose strök något av blodet på deras högra örsnibb, tummen på deras högra hand och stortån på deras högra fot. Men resten av blodet stänkte Mose runt omkring på altaret.

²⁵ Sedan tog han fett, svansen och allt det fett som satt på inälvorna, leverfettet och de båda njurarna med deras fett och det högra lårstycket.

²⁶ Och ur korgen med de osyrade bröden som stod inför HERRENS ansikte tog han en osyrad kaka, en oljebrödskaka och en tunn kaka och lade dem på fettstyckena och det högra lårstycket.

²⁷ Allt detta lade han i händerna på Aron och hans söner, och de lyfte det som ett lyftoffer inför HERRENS ansikte.

²⁸ Sedan tog Mose det ur deras händer och brände det på altaret, ovanpå brännoffret. Det var ett prästvigningsoffer till en ljuvlig doft, ett eldsoffer åt HERREN.

²⁹ Och Mose tog bringan – den var Moses del av prästvigningsoffrets bagge – och lyfte den som ett lyftoffer inför HERRENS ansikte, så som HERREN hade befallt Mose.

³⁰ Och Mose tog av smörjelseoljan och av blodet på altaret och stänkte på Aron och hans kläder, på hans söner och hans söners kläder. Så helgade han Aron och hans kläder, hans söner och hans söners kläder.

³¹ Sedan sade Mose till Aron och hans söner: ”Koka köttet vid ingången till uppenbarelsetältet, och där ska ni äta det tillsammans med brödet som är i prästvigningsskorgen, så som jag har befallt: Aron och hans söner ska äta det.

8:12 smorde honom Symbol för den helige Ande (1 Sam 16:13, Apg 10:38), beskydd (Ps 105:15) och invigning till tjänst. Den smorde prästen (4:14, hebr. *mashiach*) var en förebild till Messias, den kommande översteprästen (Ps 110:4, Hebr 5:5f). Se även Ps 133:2. **8:14** 2 Mos 29:10f. **8:18** 2 Mos 29:15f. **8:22** 2 Mos 29:19f. **8:30** 2 Mos 29:21.

³² Men det som blir kvar av köttet eller av brödet ska ni bränna upp i eld.

³³ Under sju dagar ska ni inte lämna uppenbarelsetältets ingång, inte förrän era prästvigningdagar är över, för er prästvigning ska vara i sju dagar.

³⁴ HERREN har befallt att så som det har gått till i dag ska det också ske i fortsättningen, för att försoning ska bringas för er.

³⁵ Vid ingången till uppenbarelsetältet ska ni stanna kvar i sju dygn, dag och natt, och ni ska iaktta vad HERREN har befallt er att iaktta för att ni inte ska dö. Detta har jag fått befallning om.”

³⁶ Och Aron och hans söner gjorde allt som HERREN hade befallt genom Mose.

9

Arons första offer

¹ På åttonde dagen kallade Mose till sig Aron och hans söner och de äldste i Israel.

² Han sade till Aron: ”Ta dig en tjurkalv till syndoffer och en bagge till brännoffer, båda felfria, och för fram dem inför HERRENS ansikte.

³ Och säg till Israels barn: Ta en bock till syndoffer och en kalv och ett lamm, båda ettåriga och felfria, till brännoffer.

⁴ Ta dessutom en tjur och en bagge till gemenskapsoffer för att offra dem inför HERRENS ansikte och dessutom ett matoffer blandat med olja, för i dag ska HERREN uppenbara sig för er.”

⁵ De tog det som Mose hade gett befallning om och förde fram det inför uppenbarelsetältet och hela församlingen trädde fram och ställde sig inför HERRENS ansikte.

⁶ Då sade Mose: ”Detta är vad HERREN har befallt er att göra för att HERRENS härlighet ska visa sig för er.”

⁷ Och Mose sade till Aron: ”Träd fram till altaret och offra ditt syndoffer och ditt brännoffer och bringa försoning för dig själv och för folket. Offra sedan folkets offer och bringa försoning för dem, så som HERREN har befallt.”

⁸ Då trädde Aron fram till altaret och slaktade sin syndofferkalv.

⁹ Arons söner bar fram blodet till honom, och han doppade sitt finger i blodet och strök på altarets horn, men resten av blodet hällde han ut vid foten av altaret.

¹⁰ Syndofferdjurets fett, njurar och leverfett brände han på altaret, så som HERREN hade befallt Mose.

¹¹ Men köttet och huden brände han upp i eld utanför lägret.

¹² Sedan slaktade han brännofferdjuret, och Arons söner räckte honom blodet som han stänkte runt omkring på altaret.

¹³ De räckte honom det styckade brännofferdjuret med dess huvud, och han brände det på altaret.

¹⁴ Han tvättade inälvorna och benen och brände dem ovanpå brännoffret på altaret.

¹⁵ Därefter förde han fram folkets offer. Han tog folkets syndofferbock och slaktade den och offrade den till syndoffer på samma sätt som det förra syndofferdjuret.

¹⁶ Och han förde fram brännofferdjuret och offrade det på föreskrivet sätt.

¹⁷ Han bar också fram matoffret och tog en handfull av det och brände det på altaret, förutom morgonens brännoffer.

¹⁸ Sedan slaktade han tjuren och baggen, som var folkets gemenskapsoffer, och Arons söner räckte honom blodet som han stänkte runt omkring på altaret.

¹⁹ Fettstyckena av tjuren samt baggens fettsvans och det fett som omsluter inälvorna, liksom njurarna och leverfettet

8:33 sju dagar Stora och festliga ceremonier varade ofta i sju dagar, t ex bröllop (1 Mos 29:27) och lövhyddohögtiden (3 Mos 23:34f).

²⁰ lade de på bringorna, och han brände fettstyckena på altaret.

²¹ Men bringorna och det högra lårstycket lyfte Aron som ett lyftoffer inför HERRENS ansikte, så som Mose hade befallt.

²² Och Aron lyfte upp sina händer över folket och välsignade dem. Därefter steg han ner, sedan han hade offrat syndoffret, brännoffret och gemenskapsoffret.

²³ Och Mose och Aron gick in i uppenbarelsetältet. Sedan gick de ut igen och välsignade folket. Då visade sig HERRENS härlighet för allt folket.

²⁴ Eld gick ut från HERREN och förtärde brännoffret och fettstyckena på altaret. När allt folket såg det, jublade de och föll ner på sina ansikten.

10

Nadabs och Abihus synd

¹ Men Arons söner Nadab och Abihu tog var sitt fyrfat och lade eld i dem, strödde på rökelse och bar fram främmande eld inför HERRENS ansikte, något som han inte hade befallt dem.

² Då gick eld ut från HERREN och förtärde dem, och de dog inför HERREN.

³ Och Mose sade till Aron: ”Detta är vad HERREN har sagt: På dem som står mig nära ska jag visa mig helig och inför allt folket visa mig härlig.” Och Aron teg stilla.

⁴ Mose kallade till sig Mishaël och Elsafan, söner till Arons farbror Ussiel, och sade till dem: ”Kom fram och bär ut era släktingar från helgedomen, utanför lägret.”

⁵ Då steg de fram och bar ut dem i deras tunikor från lägret, så som Mose hade sagt.

⁶ Sedan sade Mose till Aron och till hans söner Eleasar och Itamar: ”Ni ska inte ha ert hår oordnat eller riva sönder era kläder. Annars kan ni dö och vrede drabbar hela församlingen. Men era bröder, hela Israels hus, får gråta över den brand som HERREN har tänt.

⁷ Ni ska inte lämna uppenbarelsetältets ingång, för att ni inte ska dö, för HERRENS smörjelseolja är på er.” Och de gjorde enligt Moses ord.

Regler för präster

⁸ HERREN talade till Aron. Han sade:

⁹ ”För att ni inte ska dö får varken du själv eller dina söner dricka vin eller starka drycker när ni ska gå in i uppenbarelsetältet. Det ska vara en evig stadga för er från släkte till släkte.

¹⁰ Ni ska skilja mellan heligt och oheligt, mellan orent och rent.

¹¹ Och ni ska lära Israels barn alla de stadgar som HERREN har kungjort för dem genom Mose.”

¹² Mose sade till Aron och till Eleasar och Itamar, hans kvarvarande söner: ”Ta det matoffer som har blivit över av HERRENS eldsoffer och ät det osyrat vid sidan av altaret, för det är högheligt.

¹³ Ni ska äta det på en helig plats, för det är din och dina söners lagliga rätt av HERRENS eldsoffer. Den befallningen har jag fått.

¹⁴ Lyftofferbringan och offergårdslåret ska ni äta på en ren plats, du och dina söner och döttrar med dig, för du har fått dem som din och dina söners lagliga rätt av Israels barns gemenskapsoffer.

9:22 4 Mos 6:23f. **9:24** 1 Kung 18:38f, 2 Krön 7:1. **10:1** 4 Mos 3:4, 26:61. **10:1 Nadab och Abihu** Betyder ”frivillig/ädel” och ”han är min Far”. **10:1 främmande eld** Kanske annan rökelse än den som Gud hade förordnat (2 Mos 30:9, 34f). **10:2** 4 Mos 16:35. **10:3** Ps 18:26f. **10:3 teg stilla** Istället för att ropa ut sin sorg som man brukade (jfr 2 Mos 12:30). Jfr vers 6. **10:4** 2 Mos 6:18, 22, 4 Mos 3:19. **10:6 hår oordnat ... riva sönder era kläder** Uttryck för sorg (jfr Esra 9:3) som skulle undvikas eftersom prästtjänsten gick före familjeband (se 21:10f). **10:7** 3 Mos 8:30. **10:9** Hes 44:21, 1 Tim 3:3, Tit 1:7. **10:9 starka drycker** T ex öl. Tempelprästerna skulle vara noga med sin uppgift (jfr Jes 28:7). **10:11 lära ... stadgar** Undervisning var en av prästernas uppgifter (5 Mos 24:8, Mal 2:6f). **10:12** 3 Mos 2:3, 6:16. **10:14** 2 Mos 29:27f.

¹⁵ Tillsammans med eldsoffren av fettstyckena ska offergårdslåret och lyftofferbringan bäras fram för att lyftas som ett lyftoffer inför HERRENS ansikte. De ska tillhöra dig och dina söner med dig som en evig rätt, så som HERREN har befallt.”

¹⁶ Mose frågade efter syndofferbocken, och se, den var uppbränd. Då blev Mose vred på Eleasar och Itamar, Arons kvarvarande söner, och sade:

¹⁷ ”Varför har ni inte ätit syndoffret på den heliga platsen? Det är ju högheligt. Han har gett er det för att ni ska ta bort församlingens skuld och bringa försoning för dem inför HERRENS ansikte.

¹⁸ Se, dess blod har inte burits in i helgedomens inre. Därför skulle ni ha ätit upp köttet på helig plats, så som jag hade befallt.”

¹⁹ Men Aron sade till Mose: ”Se, de har i dag offrat sitt syndoffer och brännoffer inför HERRENS ansikte och du vet vad som har hänt mig. Om jag nu i dag hade ätit syndofferkött, skulle det ha varit välbehagligt för HERREN?”

²⁰ När Mose hörde det var han nöjd.

11

Rena och orena djur

¹ Och HERREN talade till Mose och Aron. Han sade:

² Säg till Israels barn: Detta är de djur som ni får äta bland alla fyrfotadjur på jorden:

³ Alla de djur som har helt kluvna klövar och som idisslar får ni äta.

⁴ Men av de djur som idisslar och av dem som har kluvna klövar ska ni inte äta dessa:

kamelen, för den idisslar

men har inte kluvna klövar,
så den ska vara oren för er,

⁵ klippgrävlingen, för den idisslar

men har inte kluvna klövar,
så den ska vara oren för er,

⁶ haren, för den idisslar

men har inte kluvna klövar,
så den ska vara oren för er,

⁷ svinet, för det har helt kluvna klövar

men idisslar inte,
så det ska vara orent för er.

⁸ Köttet av dessa djur ska ni inte äta, och ni ska inte heller röra vid deras döda kroppar. De ska vara orena för er.

⁹ Detta får ni äta av det som är i vattnet: Allt i vattnet, sjöarna och floderna som har fenor och fjäll, det får ni äta.

¹⁰ Men allt i sjöarna och floderna som inte har fenor och fjäll av allt det som rör sig och lever i vattnet, det ska ni betrakta som något avskyvärt.

¹¹ De ska vara avskyvärda för er. Av deras kött ska ni inte äta, och deras döda kroppar ska ni avsky.

¹² Allt i vattnet som inte har fenor och fjäll ska vara avskyvärda för er.

10:16 3 Mos 9:3. **10:17 ätit syndoffret** Syndofferbocken skulle normalt ätas (6:26). **10:18** 3 Mos 6:26. **11:2** 5 Mos 14:4f. **11:6 klippgrävlingen ... haren** Dessa kunde identifieras genom sina munrörelser som liknar idisslarnas, även om de inte tillhör de egentliga idisslarna. Haren äter också en del av sin avföring för att utvinna dess näring en andra gång, vilket kan betraktas som en sorts idissling. **11:7 svinet** Förknippades med offer till underjordens gudar (jfr Jes 65:4). Ansågs därför orent även bland assyrier och hetiter, men åts annars allmänt av de icke-judiska folken.

11:9 5 Mos 14:9f.

13 Dessa fåglar ska ni räkna som avskyvärda, de ska inte ätas, de är avskyvärda: örnen, lamngamen, havsörnen,

14 gladan, falken med dess arter,

15 korpen med dess arter,

16 strutsen, tahemasfågeln, fiskmåsen, höken med dess arter,

17 ugglan, dykfågeln, uven,

18 tinsemetfågeln, pelikanen,

19 asgamen, storcken, regnpiparen med dess arter, härfågeln och fladdermusen.

20 Alla de flygande smådjur som går på alla fyra ska vara avskyvärda för er.

21 Av alla de flygande smådjur som går på alla fyra får ni endast äta dem som ovanför sina fötter har två ben att hoppa med på jorden.

22 Dessa får ni äta bland gräshopporna: arbe med dess arter, soleam med dess arter, hargol med dess arter och hagab med dess arter.

23 Men alla andra flygande smådjur som har fyra fötter ska vara avskyvärda för er.

24 Var och en som rör vid den döda kroppen av något av följande djur drar på sig orenhet och ska vara oren ända till kvällen,

25 och var och en som har burit bort någon sådan död kropp ska tvätta sina kläder och vara oren ända till kvällen:

26 Alla de fyrfotadjur som har klövar, men inte helt kluvna, och som inte idisslar, de ska vara orena för er. Var och en som rör vid dem blir oren.

27 Och alla slags fyrfotadjur som går på tassar ska vara orena för er. Var och en som rör vid deras döda kroppar ska vara oren ända till kvällen.

28 Den som bär bort en sådan död kropp ska tvätta sina kläder och vara oren ända till kvällen. De ska vara orena för er.

29 Bland de smådjur som rör sig på marken ska dessa vara orena för er: vesslan, jordråttan, de olika slagen av ödlor,

30 geckoödlan, landkrokodilen, letaödlan, sandödlan och kameleonten.

31 Bland alla smådjur ska dessa vara orena för er. Var och en som rör vid dem när de är döda ska vara oren ända till kvällen.

32 Allt som ett sådant djur faller på när det är dött blir orent, vare sig det är något slags träkärl eller kläder, något av skinn eller en säck eller vilken annan sak det kan vara som används till något behov. Man ska lägga det i vatten, och det ska vara orent ända till kvällen, då det blir rent.

33 Om något sådant faller ner i ett lerkärl blir allt som är i det orent, och ni ska slå sönder kärlet.

34 All mat man äter som är tillredd med vatten från ett sådant kärl är oren, och all dryck man dricker ur ett sådant kärl blir oren av det.

35 Allt som en sådan död kropp faller på blir orent. Är det en ugn eller öppen eldstad ska den förstöras, eftersom den blir oren. Den ska vara oren för er.

36 Men en källa eller en brunn, en plats dit vatten samlas, ska förbli ren. Men om någon rör vid själva den döda kroppen blir han oren.

37 Om en sådan död kropp faller på något slags utsäde, något man sår, förblir det rent.

38 Men om vatten har kommit på säden och en sådan död kropp sedan faller på den, ska den vara oren för er.

39 Om något fyrfotadjur som får ätas av er, dör, ska den som rör vid den döda kroppen vara oren ända till kvällen.

11:13 5 Mos 14:12f. **11:13 fåglar** Arterna kan inte alltid identifieras med säkerhet. Bland fåglarna (hebr. *of*, "flygare") räknades i bibelhebreiskan även fladdermusen (vers 19). **11:22 gräshopporna** De nämnda arterna kan idag inte identifieras med säkerhet. **11:24** 3 Mos 5:2.

⁴⁰ Den som äter kött av en sådan död kropp ska tvätta sina kläder och vara oren ända till kvällen. Den som bär bort den döda kroppen ska tvätta sina kläder och vara oren ända till kvällen.

⁴¹ Alla slags smådjur som rör sig på jorden är avskyvärda, de får inte ätas.

⁴² Varken av det som går på buken eller av det som går på fyra eller flera fötter bland alla de smådjur som rör sig på jorden ska ni äta något, för de är avskyvärda.

⁴³ Gör er inte själva avskyvärda genom något av dessa kryp. Dra inte på er orenhet genom sådana, så att ni blir orena genom dem,

⁴⁴ för jag är HERREN er Gud. Ni ska hålla er heliga och vara heliga, för jag är helig. Orena er inte genom något av de smådjur som rör sig på jorden,

⁴⁵ för jag är HERREN som har fört er upp ur Egyptens land för att vara er Gud. Så ska ni nu vara heliga, för jag är helig.

⁴⁶ Detta är lagen om fyrfotadjurens, om fåglarnas, om alla slags levande varelser som rör sig i vattnet och om alla slags smådjur som rör sig på jorden.

⁴⁷ Den visar hur man ska kunna skilja mellan orent och rent, mellan de djur som får ätas och de som inte får ätas.

12

Kvinnors rening när de fött barn

¹ HERREN talade till Mose. Han sade:

² Säg till Israels barn: När en kvinna blir havande och föder en pojke, ska hon vara oren i sju dagar, lika många dagar som vid sin månadsrening ska hon vara oren.

³ På åttonde dagen ska hans förhud omskäras.

⁴ Sedan ska kvinnan stanna hemma i trettio tre dagar, under sitt reningsflöde. Hon får inte röra vid något som är heligt och inte heller komma till helgedomen förrän hennes reningsdagar är över.

⁵ Men om det är en flicka som hon har fött, ska kvinnan vara oren i två veckor som vid sin månadsrening. Sedan ska hon stanna hemma i sextio sex dagar under sitt reningsflöde.

⁶ När hennes reningsdagar är över efter att hon fött son eller dotter ska hon komma till uppenbarelsetältets ingång, till prästen, med ett årsgammalt lamm som brännoffer och en ung duva eller turturduva som syndoffer.

⁷ Prästen ska offra det inför HERRENS ansikte och bringa försoning för henne, så blir hon ren från sitt blodflöde. Detta är lagen om en barnaföderska, både när hon har fött en pojke och när hon har fött en flicka.

⁸ Men om hon inte har råd med ett får, ska hon ta två turturduvor eller två unga duvor, en till brännoffer och en till syndoffer. Prästen ska så bringa försoning för henne och hon blir ren.

13

Lagar om olika sorters spetälska

¹ HERREN talade till Mose och Aron. Han sade:

11:40 3 Mos 17:15. **11:44** 3 Mos 19:2, 20:7, 1 Petr 1:16. **11:44 Ni ska ... vara heliga, för jag är helig** Citeras av Petrus i 1 Petr 1:16. **12:2** 3 Mos 15:19, 18:19. **12:3** 1 Mos 17:12, Luk 2:21, Joh 7:22f. **12:4 trettio tre dagar ... reningsflöde** Blödningar kan fortsätta i flera veckor efter förlossningen. Även andra folk som perser och greker iakttog en reningstid om 40 dagar (7+33). **12:6** Luk 2:22f. **12:8** 3 Mos 5:7, Luk 2:24. **12:8 två turturduvor eller två unga duvor** Detta fattigoffer frambar Josef och Maria efter att hon fött Jesus (se Luk 2:24).

² När någon får en upphöjning på huden eller ett utslag eller en ljus fläck och det utvecklas till något som liknar spetälska på hans hud, ska han föras till prästen Aron eller någon av hans söner, prästerna.

³ Prästen ska se på det angripna stället på huden. Om han då finner att håret på det angripna stället har vitnat och att det angripna stället visar sig djupare än den övriga huden på kroppen, då är det spetälska. När prästen ser det, ska han förklara honom oren.

⁴ Och om den ljusa fläcken på hans hud är vit men inte visar sig djupare än den övriga huden och om håret på den inte har vitnat, ska prästen hålla den angripne instängd i sju dagar.

⁵ Den sjunde dagen ska prästen se på honom. Om han då finner att det angripna stället är oförändrat och att det onda inte har brett ut sig på huden, ska han för andra gången hålla honom instängd i sju dagar.

⁶ Sedan ska prästen se på honom igen på sjunde dagen. Om det angripna stället har bleknat och det onda inte har brett ut sig på huden, ska han förklara honom ren, eftersom det då är ett vanligt utslag. När han har tvättat sina kläder är han ren.

⁷ Men om utslaget breder ut sig på huden, sedan han visat sig för prästen för att förklaras ren, ska han visa sig för prästen en gång till.

⁸ Om prästen ser att utslaget har brett ut sig på huden, ska prästen förklara honom oren, för då är det spetälska.

⁹ När någon får spetälska, ska han föras till prästen,

¹⁰ och prästen ska se på honom. Om det finns en vit upphöjning på huden och håret har vitnat där och svallkött har bildats i upphöjningen,

¹¹ då är det gammal spetälska på hans hud, och prästen ska förklara honom oren. Han ska inte stänga in honom, för han är oren.

¹² Men om spetälskan har brutit ut så att hela huden är täckt av spetälska på den angripne, från huvud till fot, överallt där prästen ser,

¹³ då ska prästen undersöka honom. Om han då finner att spetälska täcker hela hans kropp, ska han förklara den angripne ren. Hela hans kropp har blivit vit, han är ren.

¹⁴ Men så snart svallkött visar sig på honom är han oren.

¹⁵ När prästen ser svallköttet, ska han förklara honom oren. Svallköttet är orent, det är spetälska.

¹⁶ Men om svallköttet förändras och stället blir vitt, ska han gå till prästen.

¹⁷ Och prästen ska se på honom och om det angripna stället har blivit vitt, ska han förklara den angripne ren. Han är då ren.

¹⁸ När någon på sin hud har haft en böld som har läkts,

¹⁹ men det sedan visar sig en vit upphöjning eller en rödvit fläck på det ställe där bölden var, ska han visa sig för prästen,

²⁰ och prästen ska se på honom. Om denne finner att stället är lägre än den övriga huden och att håret på det har vitnat, då ska han förklara honom oren, för han är angripen av spetälska som har brutit ut där bölden var.

²¹ Men om prästen undersöker honom och finner att vitt hår saknas där, att stället inte är lägre än den övriga huden och att det är blekt, då ska prästen hålla honom instängd i sju dagar.

²² Om då det onda breder ut sig på huden, då ska prästen förklara honom oren, för han är angripen.

²³ Men om den ljusa fläcken stannar kvar på sin plats och inte breder ut sig, då är det ett ärr efter bölden, och prästen ska förklara honom ren.

13:2 5 Mos 24:8. **13:2 spetälska** Hebr. *sar'at* var ett samlingsbegrepp för ett flertal hudsjukdomar och inte enbart det som idag kallas lepra.

²⁴ Om någon får ett brännsår på sin hud och det sedan blir en rödvit eller en vit fläck av ärrbildningen i brännsåret,

²⁵ ska prästen undersöka det. Om håret på fläcken har vitnat och den visar sig vara djupare än huden, då är det spetälska som har brutit ut i brännsåret. Därför ska prästen förklara honom oren, för han är angripen av spetälska.

²⁶ Men om prästen undersöker stället och finner att vitt hår saknas på den ljusa fläcken, att stället inte är lägre än den övriga huden och att det är blekt, då ska prästen hålla honom instängd i sju dagar.

²⁷ Och prästen ska se på honom den sjunde dagen. Om det onda har brett ut sig på huden, då ska prästen förklara honom oren, för han är angripen av spetälska.

²⁸ Men om den ljusa fläcken stannar kvar på sin plats och inte breder ut sig på huden och förblir blek, då är det en upphöjning efter brännsåret. Prästen ska förklara honom ren, eftersom det är ett märke efter brännsåret.

²⁹ Om en man eller kvinna får en fläck på huvudet eller hakan,

³⁰ ska prästen undersöka fläcken. Om den då visar sig djupare än huden och där finns gulaktigt, tunt hår, då ska prästen förklara den angripne oren, för det är elakartad spetälskeskorv eller spetälska på huvud eller haka.

³¹ Men om prästen ser på det ställe som angripits av skorven och det inte är djupare än huden och det inte finns något svart hår i det, då ska prästen hålla den som angripits av skorven instängd i sju dagar.

³² Den sjunde dagen ska prästen se på det angripna stället. Om skorven då inte har brett ut sig och där inte finns något gulaktigt hår och skorven inte visar sig djupare än huden,

³³ då ska den sjuke raka sig utan att raka det skorviga stället, och prästen ska för andra gången hålla honom instängd i sju dagar.

³⁴ Den sjunde dagen ska prästen se på den skorvsjuka. Om skorven inte har brett ut sig på huden och inte visar sig djupare än huden, ska prästen förklara honom ren. Han ska tvätta sina kläder och vara ren.

³⁵ Men om skorven breder ut sig på huden, sedan han har förklarats ren,

³⁶ ska prästen se på honom. Om skorven då har brett ut sig på huden behöver han inte närmare se efter om det finns något gulaktigt hår, eftersom han är oren.

³⁷ Men om skorven visar sig oförändrad och det har växt svart hår på stället, då är skorven läkt.

Han är ren, och prästen ska förklara honom ren.

³⁸ När någon, man eller kvinna, får ljusa fläckar på huden, särskilt vita, ljusa fläckar,

³⁹ ska prästen se på den angripne. Om de ljusa fläckarna på huden är blekvita, då är det ett ofarligt utslag på huden. Han är ren.

⁴⁰ När håret på en mans huvud faller av, är det vanlig bakskallighet. Han är ren.

⁴¹ Om håret faller av på främre delen av huvudet, är det vanlig framskallighet och han är ren.

⁴² Men om det uppstår en rödvit fläck på det skalliga stället, baktill eller framtill, då är det spetälska som har brutit ut på det skalliga stället, baktill eller framtill,

⁴³ och prästen ska se på honom. Om den upphöjda fläcken på det skalliga stället, bak eller fram, då är rödvit och visar sig likna spetälska på kroppens hud,

⁴⁴ då är mannen spetälsk. Han är oren. Prästen ska förklara honom oren, eftersom han är angripen på sitt huvud.

⁴⁵ Den som är angripen av spetälska ska gå med sönderrivna kläder. Han ska ha sitt hår ovårdat och skyla sitt skägg och ropa: "Oren! Oren!"

⁴⁶ Så länge han är angripen av spetälska ska han vara oren. Han är oren och ska bo avskilt. Han ska ha sin bostad utanför lägret.

⁴⁷ När ett klädesplagg blir angripet av spetälska – ett plagg av ylle eller linne,

⁴⁸ ett vävt eller virkat tyg av linne eller ylle, ett skinn eller något som är tillverkat av skinn –

⁴⁹ och det angripna stället är grönaktigt eller rödaktigt på plagget eller skinnet, det vävda eller virkade tyget eller skinnföremålet eller vad det än är, då är stället angripet av spetälska och ska visas för prästen.

⁵⁰ Och prästen ska se på det angripna stället och det föremål som angripits ska vara inlåst i sju dagar.

⁵¹ Den sjunde dagen ska han se på det angripna stället. Om skadan har brett ut sig på plagget eller det vävda eller virkade tyget eller skinnet eller det som är gjort av skinnet, så är stället angripet av elakartad spetälska. Det är orent.

⁵² Man ska bränna upp plagget eller det vävda eller virkade tyget av ylle eller linne eller skinnföremålet, vad det än är som är angripet, eftersom det är elakartad spetälska. Allt ska brännas upp i eld.

⁵³ Men om prästen ser på stället och fläcken inte har brett ut sig på plagget eller det vävda eller virkade tyget eller skinnföremålet, vad det än är,

⁵⁴ ska han befälla att man tvättar den sak där det angripna stället finns, och prästen ska ha den inlåst i ytterligare sju dagar.

⁵⁵ Han ska efter tvättningen se på det angripna stället. Om fläcken då inte har ändrat utseende är saken oren, även om fläcken inte har brett ut sig. Du ska bränna upp den i eld. Det är en frätfläck, vare sig den sitter på avigsidan eller på rätsidan.

⁵⁶ Men om prästen ser på det angripna stället och finner att det har bleknat efter tvättningen, då ska han riva bort det från plagget eller skinnet eller det vävda eller virkade tyget.

⁵⁷ Om en fläck visar sig igen på plagget eller det vävda eller virkade tyget eller skinnföremålet, vad det än är, så är det spetälska som har brutit ut. Föremålet med det angripna stället ska du bränna upp i eld.

⁵⁸ Men om fläcken på plagget eller det vävda eller stickade tyget eller skinnföremålet, vad det än är, har gått bort genom tvättningen, ska plagget tvättas en andra gång och blir då rent.

⁵⁹ Detta är lagen om det som blir angripet av spetälska, plagg av ylle eller linne eller vävt eller virkat tyg eller skinnföremål, vad det än är. Efter denna lag ska det förklaras rent eller orent.

14

Den spetälskes rening

¹ HERREN talade till Mose. Han sade:

² Detta är lagen om den spetälske den dag han ska renas: Han ska föras till prästen

³ och prästen ska gå ut utanför lägret och se på honom. Om han är botad från sin spetälska

⁴ ska prästen befälla att man för den som ska renas tar två levande rena fåglar, cederträ, karmosinrött garn och isop.

⁵ Prästen ska befälla att den ena fågeln slaktas över ett lerkärl med friskt vatten.

13:46 4 Mos 5:2f, 2 Kung 15:5. **13:47 klädesplagg ... spetälska** Syftar här på angrepp av svamp eller mögel (även i 14:34f). **14:2** Matt 8:4, Mark 1:44, Luk 5:14, 17:14. **14:2 föras till prästen** Jesus hänvisade till regeln när han botade spetälska (se Luk 5:14, 17:14). **14:4** Ps 51:9. **14:4 cederträ** Symboliserar troligen med sin röda färg tillsammans med garnet blod och liv. **14:5 friskt vatten** Ordagrant: "levande vatten" (även i vers 6 och 50-52). Jfr Jer 2:13, Joh 4:10.

⁶ Sedan ska han ta den levande fågeln, cederträet, det karmosinröda garnet och isopen och doppa alltsammans med den levande fågeln i blodet från fågeln som slaktades över det friska vattnet.

⁷ Han ska stänka sju gånger på den som ska renas från spetälskan, och när han så har renat honom ska han släppa fri den levande fågeln ute på marken.

⁸ Den som ska renas ska tvätta sina kläder och raka av allt sitt hår och bada i vatten, så blir han ren och får sedan gå in i lägret. Men han ska stanna utanför sitt tält i sju dagar.

⁹ På sjunde dagen ska han raka av allt sitt hår, både huvudhåret, skägget och ögonbrynen. Allt sitt hår ska han raka av. Och han ska tvätta sina kläder och bada sin kropp i vatten, så blir han ren.

¹⁰ På åttonde dagen ska han ta två felfria lamm av hankön, ett årsgammalt felfritt lamm av honkön och tre tiondels efa fint mjöl blandat med olja till matoffer, och vidare en log olja.

¹¹ Och prästen som utför reningen ska ställa fram den som ska renas och allt det andra inför HERRENS ansikte vid ingången till uppenbarelsetältet.

¹² Prästen ska ta det ena lammet med tillhörande logmått olja och offra det till ett skuldoffer och lyfta det som ett lyftoffer inför HERRENS ansikte.

¹³ Han ska slakta lammet på samma plats som man slaktar syndofferdjuren och brännofferdjuren, på en helig plats, för skuldoffret tillhör liksom syndoffret prästen. Det är högheligt.

¹⁴ Och prästen ska ta något av skuldoffrets blod och stryka det på högra örsnibben på den som ska renas, på högra handens tumme och högra fotens stortå.

¹⁵ Sedan ska prästen ta av tillhörande log olja och hålla i sin vänstra hand.

¹⁶ Han ska doppa sitt högra pekfinger i oljan som han har i vänster hand och stänka något av oljan med sitt finger sju gånger inför HERRENS ansikte.

¹⁷ Av den olja som är kvar i hans hand ska prästen stryka på högra örsnibben på den som ska renas, på högra handens tumme och högra fotens stortå, ovanpå skuldofferblodet.

¹⁸ Det som sedan är kvar av oljan i prästens hand ska han hålla på huvudet på den som ska renas. Så ska prästen bringa försoning för honom inför HERRENS ansikte.

¹⁹ Därefter ska han offra syndoffret och bringa försoning för den som ska renas, så att han blir fri från sin orenhet. Sedan ska prästen slakta brännofferdjuret.

²⁰ Han ska offra brännoffret och matoffret på altaret. När prästen så bringar försoning för honom, blir han ren.

²¹ Men om han är fattig och inte har råd med så mycket, ska han ta endast ett lamm till skuldoffer och lyfta det för att bringa försoning för sig, och endast en tiondels efa fint mjöl, blandat med olja, till matoffer samt en log olja,

²² och dessutom två turturduvor eller två unga duvor, allt eftersom han har råd. Den ena duvan ska vara till syndoffer och den andra till brännoffer.

²³ För att förklaras ren ska han på åttonde dagen bära allt detta till prästen, till uppenbarelsetältets ingång inför HERRENS ansikte.

²⁴ Prästen ska ta skuldofferlammet och det logmått olja som hör till det, och han ska lyfta det som ett lyftoffer inför HERRENS ansikte.

²⁵ När skuldofferlammet har slaktats, ska prästen ta av skuldoffrets blod och stryka på högra örsnibben på den som ska renas, på högra handens tumme och högra fotens stortå.

²⁶ Sedan ska prästen hålla något av oljan i sin vänstra hand,

²⁷ och han ska med sitt högra pekfinger stänka något av oljan som han har i vänster hand sju gånger inför HERRENS ansikte.

²⁸ Och prästen ska med oljan som han har i handen stryka på högra örsnibben på den som ska renas, på högra handens tumme och högra fotens stortå, ovanpå skuldof-ferblodet.

²⁹ Det som är kvar av oljan i prästens hand ska han hålla på huvudet på den som ska renas, för att bringa försoning för honom inför HERRENS ansikte.

³⁰ Sedan ska han offra den ena av turturduvorna eller av de unga duvorna, vad han nu har haft råd till.

³¹ Av det han kunnat skaffa ska han offra den ena till syndoffer och den andra till brännoffer tillsammans med matoffret. Så ska prästen bringa försoning inför HERRENS ansikte för den som ska renas.

³² Detta är lagen om den som har blivit angripen av spetälska men inte har råd att skaffa vad som enligt lagen hör till hans rening.

Spetälska på hus

³³ HERREN sade till Mose och Aron:

³⁴ När ni kommer in i Kanaans land som jag ger er till arvedel, och jag låter något hus i landet ni får till arvedel bli angripet av spetälska,

³⁵ ska husets ägare anmäla det för prästen och säga: "Mitt hus verkar vara angripet av spetälska."

³⁶ Då ska prästen ge befallning om att man utrymmer huset innan han går in för att se på det angripna stället, detta för att inte allt som är i huset ska bli orent. Därefter ska prästen gå in för att besiktiga huset.

³⁷ Om han då, när han undersöker det angripna stället, finner att det på husets vägg har bildats grönaktiga eller rödaktiga fördjupningar som är lägre än den övriga väggen,

³⁸ ska prästen gå ut ur huset, till dörren på huset, och stänga det för sju dagar.

³⁹ Och prästen ska komma tillbaka på sjunde dagen och undersöka huset. Om fläcken har brett ut sig på husets vägg,

⁴⁰ ska han befalla att man tar bort de stenar som är angripna och kastar dem utanför staden på en oren plats.

⁴¹ Men huset ska man skrapa överallt på insidan och kasta det avskrapade murbruket på en oren plats utanför staden.

⁴² Och man ska ta andra stenar och sätta in dem i de förras ställe och ta annat murbruk och rappa huset med det.

⁴³ Om en fläck kommer fram igen på huset, efter att man tagit bort stenarna, skrapat huset och rappat det,

⁴⁴ ska prästen gå in och se på det. Om fläcken har brett ut sig på huset, är det elakartad spetälska. Huset är orent.

⁴⁵ Och man ska riva huset med dess stenar och trävirke och allt murbruk på huset och föra bort alltsammans utanför staden till en oren plats.

⁴⁶ Om någon har gått in i huset under den tid det skulle vara stängt, ska han vara oren ända till kvällen.

⁴⁷ Om någon har legat i huset ska han tvätta sina kläder, och om någon har ätit i huset ska också han tvätta sina kläder.

⁴⁸ Men om prästen går in och undersöker huset och ser att fläcken inte har brett ut sig på huset efter att det blivit rappat, då ska han förklara huset rent eftersom det onda är läkt.

⁴⁹ Till husets rening ska han ta två fåglar, cederträ, karmosinrött garn och isop.

⁵⁰ Och han ska slakta den ena fågeln över ett lerkärl med friskt vatten.

⁵¹ Sedan ska han ta cederträet, isopen, det karmosinröda garnet och den levande fågeln, doppa alltsammans i den slaktade fågelns blod och i det friska vattnet och bestänka huset sju gånger.

⁵² Så ska han rena huset med fågelns blod och det friska vattnet och med den levande fågeln, cederträet, isopen och det karmosinröda garnet.

⁵³ Och han ska släppa den levande fågeln fri ute på marken utanför staden. När han så bringar försoning för huset, blir det rent.

⁵⁴ Detta är lagen om allt slags spetälskesjukdom och spetälskeskorv,

⁵⁵ om spetälska på kläder och på hus,

⁵⁶ om upphöjningar på huden, utslag och ljusa fläckar,

⁵⁷ till undervisning om när något är orent eller rent. Detta är lagen om spetälska.

15

Orena flytningar hos en man

¹ HERREN talade till Mose och Aron. Han sade:

² Säg till Israels barn:

³ Om någon får flytning från sin kropp är hans flytning oren. Detta är vad som gäller om hans orenhet så länge flytningen pågår: Vare sig hans kropp avsöndrar flytningen eller stänger sig för flytningen är han oren.

⁴ Allt som den sjuke ligger på blir orent, och allt som han sitter på blir orent.

⁵ Den som rör vid något som han legat på ska tvätta sina kläder och bada i vatten och vara oren ända till kvällen.

⁶ Den som sätter sig på något som den sjuke suttit på ska tvätta sina kläder och bada i vatten och vara oren ända till kvällen.

⁷ Den som rör vid den sjukas kropp ska tvätta sina kläder och bada i vatten och vara oren ända till kvällen.

⁸ Om den sjuke spottar på någon som är ren, ska denne tvätta sina kläder och bada i vatten och vara oren ända till kvällen.

⁹ Varje sadel som den sjuke sitter på när han rider blir oren.

¹⁰ Var och en som rör vid något vad det än är som har legat under honom ska vara oren ända till kvällen, och den som bär bort något sådant ska tvätta sina kläder och bada i vatten och vara oren ända till kvällen.

¹¹ Var och en som den sjuke rör vid utan att ha sköljt sina händer i vatten ska tvätta sina kläder och bada i vatten och vara oren ända till kvällen.

¹² Ett lerkärl som den sjuke rör vid ska slås sönder, och varje träkärl ska sköljas i vatten.

¹³ När den som har flytning blir fri från sin flytning, ska han räkna sju dagar för att förklaras ren. Därefter ska han tvätta sina kläder och bada sin kropp i rinnande vatten. Då blir han ren.

¹⁴ På åttonde dagen ska han ta två turturduvor eller två unga duvor och komma inför HERRENS ansikte, till uppenbarelsetältets ingång, och han ska ge dem åt prästen.

¹⁵ Och prästen ska offra dem, den ena till syndoffer och den andra till brännoffer. Så ska prästen bringa försoning för honom inför HERRENS ansikte till rening från hans flytning.

¹⁶ Om en man har haft sädesuttömning, ska han bada hela sin kropp i vatten och vara oren ända till kvällen.

¹⁷ Alla kläder och allt av skinn som sädesuttömningen kommit på ska tvättas i vatten och vara oren ända till kvällen.

¹⁸ När en man har legat med en kvinna och sädesuttömning har skett, ska de båda bada i vatten och vara orena ända till kvällen.

Orena flytningar hos en kvinna

¹⁹ När en kvinna har sin flytning och det kommer blod från hennes kropp, ska hon vara

oren i sju dagar. Var och en som rör vid henne ska vara oren ända till kvällen.

²⁰ Allt som hon ligger på under sin månadsrening blir orent, och allt som hon sitter på blir orent.

²¹ Var och en som rör vid det som hon legat på ska tvätta sina kläder och bada i vatten och vara oren ända till kvällen.

²² Var och en som rör vid något som hon suttit på ska tvätta sina kläder och bada i vatten och vara oren ända till kvällen.

²³ Om någon sak läggs på det som hon har legat eller suttit på och någon sedan rör vid det, ska han vara oren ända till kvällen.

²⁴ Om en man ligger med henne och något av hennes månadsblödning kommer på honom, ska han vara oren i sju dagar, och allt som han ligger på blir orent.

²⁵ Om en kvinna har blödningar under en längre tid, utan att det är hennes månadsrening, eller om hon har blödningar utöver tiden för sin månadsrening, ska samma regler gälla för henne som under tiden för hennes månadsrening. Hon är oren.

²⁶ Allt som hon ligger på så länge hennes blödningar varar ska behandlas som det hon ligger på under sin månadsrening, och allt som hon sitter på blir orent liksom under hennes månadsrening.

²⁷ Och var och en som rör vid något av det blir oren. Han ska tvätta sina kläder och bada i vatten och vara oren ända till kvällen.

²⁸ När hon blir ren från blödningen ska hon räkna sju dagar, och sedan är hon ren.

²⁹ På åttonde dagen ska hon ta två turturduvor eller två unga duvor och bära dem till prästen, till uppenbarelsetältets ingång.

³⁰ Prästen ska offra den ena till syndoffer och den andra till brännoffer. Så ska prästen bringa försoning för henne inför HERRENS ansikte till rening från hennes orena blödning.

³¹ Ni ska skilja Israels barn från deras orenhet, så att de inte måste dö i sin orenhet, om de orenar mitt tabernakel som står mitt ibland dem.

³² Detta är lagen om den som har flytning och om den som har sädesuttömning så att han därigenom blir oren,

³³ och om den kvinna som har sin månadsrening och om den man eller kvinna som har någon flytning, samt om en man som ligger med en oren kvinna.

16

Den stora försoningsdagen

¹ HERREN talade till Mose efter att Arons båda söner hade dött, de som dog när de trädde fram inför HERRENS ansikte.

² Och HERREN sade till Mose: Säg till din bror Aron att han inte när som helst får gå in i helgedomen innanför förhänget framför nådastolen på arken, så att han inte dör. För jag kommer att uppenbara mig i molnet över nådastolen.

³ Detta ska Aron ha med sig när han går in i helgedomen: en ungtjur till syndoffer och en bagge till brännoffer.

⁴ Han ska ta på sig en helig tunika av linne och ha byxor av linne på sin kropp, och han ska spänna på sig ett bälte av linne och vira en turban av linne om huvudet. Detta är de heliga kläderna, och innan han tar dem på sig ska han bada sin kropp i vatten.

⁵ Av israeliternas församling ska han ta emot två bockar till syndoffer och en bagge till brännoffer.

15:25 blödningar under en längre tid Botades vid ett tillfälle av Jesus (Mark 5:25f). **15:31** 4 Mos 5:2f. **16:1** 3 Mos 10:1f. **16:2** Hebr 9:7, 25, 10:19f. **16:2 nådastolen** Traditionell översättning av hebr. *kappóret*, "försoningsplats". Offerblodet (vers 14-15) stänktes på arkens gyllene lock (2 Mos 25:17f), den "fotpall" (1 Krön 28:2) över vilken Gud uppenbarade sig (4 Mos 7:89). Förebild till Jesus (Rom 3:25). **16:3** 3 Mos 4:3. **16:4 helig tunika av linne** En enklare dräkt än översteprästens fulla skrud (vers 24, 2 Mos 28:2f).

⁶ Och Aron ska föra fram sin egen syndoffertjur och bringa försoning för sig själv och sitt hus.

⁷ Sedan ska han ta de två bockarna och ställa dem inför HERRENS ansikte, vid ingången till uppenbarelsetältet.

⁸ Aron ska dra lott om de båda bockarna: en lott för HERREN och en lott för att ta bort synden.

⁹ Den bock som lotten bestämmer åt HERREN ska Aron föra fram och offra till syndoffer.

¹⁰ Men den bock som lotten bestämmer för att ta bort synden ska ställas levande inför HERRENS ansikte, för att försoning ska bringas genom honom. Och sedan ska han sändas i väg ut i öknen för att ta bort synden.

¹¹ Aron ska föra fram sin syndoffertjur och bringa försoning för sig själv och sitt hus. Han ska slakta sin syndoffertjur.

¹² Sedan ska han ta ett fyrfat, fullt med glöd från altaret som står inför HERRENS ansikte. Han ska fylla sina händer med krossad, väldoftande rökelse och bära in det innanför förhänget.

¹³ Han ska lägga rökelsen på elden inför HERREN, så att ett moln av rökelse täcker nådastolen över vittnesbördet. Då ska han inte dö.

¹⁴ Och han ska ta av tjurens blod och stänka det med sitt finger framtill på nådastolen. Sju gånger ska han stänka blodet framför nådastolen med sitt finger.

¹⁵ Sedan ska han slakta folkets syndofferbock och bära in dess blod innanför förhänget, och han ska göra med blodet som han gjorde med tjurens blod. Han ska stänka det på nådastolen och framför nådastolen.

¹⁶ Så ska han bringa försoning för helgedomen och rena den från Israels barns orenheter och brott, från alla deras synder. På samma sätt ska han göra med uppenbarelsetältet, som har sin plats hos dem mitt ibland deras orenheter.

¹⁷ Ingen människa får vara i uppenbarelsetältet från det att han går in för att bringa försoning i helgedomen tills han går ut. Så ska han bringa försoning för sig själv och sitt hus och för Israels hela församling.

¹⁸ Sedan ska han gå ut till altaret som står inför HERRENS ansikte och bringa försoning för det. Han ska ta av tjurens blod och av bockens blod och stryka på altarets horn runt omkring,

¹⁹ och han ska stänka av blodet på altaret med sitt finger sju gånger och rena och helga det från Israels barns orenheter.

²⁰ När Aron har fullbordat försoningen för helgedomen, uppenbarelsetältet och altaret, ska han föra fram den levande bocken.

²¹ Och Aron ska lägga båda händerna på den levande bockens huvud och bekänna över honom Israels barns alla missgärningar, alla deras brott och alla deras synder. Han ska lägga dem på bockens huvud och sedan sända i väg den ut i öknen genom en man som hålls redo för det.

²² Bocken ska bära alla deras missgärningar på sig ut i ödemarken, och man ska släppa bocken ute i öknen.

²³ Sedan ska Aron gå in i uppenbarelsetältet och ta av sig linnekläderna, som han hade klätt sig i när han gick in i helgedomen, och han ska lämna dem där.

16:6 försoning för sig själv Varje mänsklig överstepräst behövde rening från egen synd (jfr Hebr 7:27). **16:8 att ta bort synden** Hebr. *ez azél*, "bock som går bort" med folkets synder (översätts så även i Septuaginta, jfr vers 22). Mindre trolig är den senare tolkning som här ser ett namn på en demon ("Azazel"). Sedvänjor kring en "syndabock" fanns även bland andra folk, t ex hetiterna. Joh 1:29 knyter an genom att beskriva Kristus som "Guds lamm som tar bort världens synd". **16:12** 2 Mos 30:34f, Hebr 9:7f. **16:14** Hebr 9:13f, 10:4. **16:17** Hebr 9:7. **16:18** 2 Mos 30:10.

²⁴ Han ska bada sin kropp i vatten på en helig plats och ta på sig sina vanliga kläder. Sedan ska han gå ut och offra sitt eget brännoffer och folkets brännoffer och bringa försoning för sig och för folket.

²⁵ Fettet av syndofferdjuret ska han bränna på altaret.

²⁶ Och den som sände i väg bocken för att ta bort synden ska tvätta sina kläder och bada sin kropp i vatten. Därefter får han komma in i lägret.

²⁷ Syndoffertjuren och syndofferbocken vars blod bars in för att bringa försoning i helgedomen ska föras bort utanför lägret, och man ska bränna upp dem i eld med deras hud, kött och orenhet.

²⁸ Den som bränner upp det ska tvätta sina kläder och bada sin kropp i vatten. Därefter får han komma in i lägret.

²⁹ Detta ska för er vara en evig stadga: I sjunde månaden, på tionde dagen i månaden, ska ni fasta och inte utföra något arbete, varken den infödde eller främlingen som bor ibland er.

³⁰ För på den dagen ska försoning bringas för att rena er. Från alla era synder ska ni renas inför HERRENS ansikte.

³¹ En vilosabbat ska den vara för er, och ni ska fasta. Detta ska vara en evig stadga.

³² Den präst som har blivit smord och invigd till att vara präst i sin fars ställe ska bringa försoning. Han ska ta på sig linnekläderna, de heliga kläderna,

³³ och bringa försoning för det allra heligaste och försoning för uppenbarelsetältet och altaret, och han ska bringa försoning för prästerna och allt folket i församlingen.

³⁴ Detta ska för er vara en evig stadga, så att försoning bringas för Israels barn en gång om året för alla deras synder.

Och Aron gjorde så som HERREN hade befallt Mose.

17

Blodets helighet

¹ HERREN talade till Mose. Han sade:

² Säg till Aron och hans söner och alla Israels barn: Detta är vad HERREN har befallt:

³ Om någon av Israels hus slaktar en ko, ett lamm eller en get i eller utanför lägret

⁴ och inte för fram djuret till uppenbarelsetältets ingång för att bära fram det som en offergåva åt HERREN framför hans tabernakel, ska det tillräknas den mannen som blodskuld. Han har spillt blod, och han ska utrotas ur sitt folk.

⁵ Därför ska Israels barn komma med sina slaktdjur som de brukar slakta ute på marken, fram till HERREN, till uppenbarelsetältets ingång, till prästen, och slakta dem där som ett gemenskapsoffer åt HERREN.

⁶ Prästen ska stänka blodet på HERRENS altare vid ingången till uppenbarelsetältet och bränna fett till en ljuvlig doft för HERREN.

⁷ De ska inte mer offra sina slaktoffer till de onda andar som de i trolös avfällighet håller sig till. Detta ska vara en evig stadga för dem, från släkte till släkte.

⁸ Säg till dem: Om någon av Israels hus eller av främlingarna som bor bland dem, offerar ett brännoffer eller ett slaktoffer

⁹ och inte för fram det till uppenbarelsetältets ingång för att offra det åt HERREN, ska den mannen utrotas ur sitt folk.

16:27 3 Mos 4:11f, 6:30, Hebr 13:11. **16:27 utanför lägret** Citeras i Hebr 13:11 som förebild till det utanförskap som Kristus och hans trogna får lida. **16:29** 3 Mos 23:27f, 4 Mos 29:7f. **16:29 sjunde månaden ... på tionde dagen** Försoningsdagen infaller i september eller oktober. **17:3 Om någon ... slaktar** Regeln markerade mot avgudadyrkan under ökenvandringen (vers 7) och gällde sedan inte lika strikt i Israels land (jfr 5 Mos 12:15, 20f). **17:7** 5 Mos 32:17, 1 Kor 10:20. **17:9** 5 Mos 12:4f.

¹⁰ Och om någon av Israels hus eller av främlingarna som bor bland dem förtär något blod, ska jag vända mitt ansikte mot den som äter blodet och utrota honom ur hans folk.

¹¹ För kroppens liv är i blodet, och jag har gett er det för altaret, för att bringa försoning för era själar. Det är blodet som bringar försoning genom själen som är i det.

¹² Därför säger jag till Israels barn: Ingen av er ska äta blod. Främlingen som bor ibland er ska inte heller äta blod.

¹³ Om någon av Israels barn eller av främlingarna som bor bland dem fäller ett villebråd av fyrfotadjur eller en fågel av det slag som får ätas, ska han låta blodet rinna ut och täcka över det med jord.

¹⁴ För varje kropps liv är dess blod. Därför säger jag till Israels barn: Ni ska inte äta någon kropps blod, för varje kropps liv är dess blod. Var och en som äter det ska utrotas.

¹⁵ Och var och en som äter ett självdött eller ihjälrivet djur, vare sig han är infödd eller främling, ska tvätta sina kläder och bada sig i vatten och vara oren ända till kvällen. Då blir han ren.

¹⁶ Om han inte tvättar sina kläder och badar sin kropp, kommer han att bära på skuld.

18

Förbjudna sexuella förbindelser

¹ HERREN talade till Mose. Han sade:

² Säg till Israels barn:

Jag är HERREN er Gud.

³ Ni ska inte göra som de gör i Egyptens land, där ni har bott. Inte heller ska ni göra som de gör i Kanaans land, dit jag vill föra er. Ni ska inte vandra efter deras stadgar.

⁴ Mina domslut ska ni följa och mina stadgar ska ni handla noggrant efter. Jag är HERREN er Gud.

⁵ Ni ska hålla fast vid mina stadgar och lagar, för den människa som följer dem ska leva genom dem. Jag är HERREN.

⁶ Ingen av er ska röra en kvinna som är hans nära släkting och blotta hennes nakenhet. Jag är HERREN.

⁷ Du ska inte blotta din fars nakenhet genom att blotta din mors nakenhet. Hon är din mor, och du ska inte blotta hennes nakenhet.

⁸ Du ska inte blotta nakenheten hos din fars hustru, för det är din fars nakenhet.

⁹ Du ska inte blotta din systers nakenhet, vare sig hon är din fars dotter eller din mors dotter, vare sig hon är född hemma eller ute.

¹⁰ Du ska inte blotta din sondotters eller din dotterdotters nakenhet, för det är din egen nakenhet.

¹¹ Du ska inte blotta nakenheten hos dottern till din fars hustru, för hon är av din fars släkt och hon är din syster.

¹² Du ska inte blotta nakenheten hos din fars syster, för hon är din fars nära släkting.

¹³ Du ska inte blotta nakenheten hos din mors syster, för hon är din mors nära släkting.

¹⁴ Du ska inte blotta nakenheten hos din fars bror, och du ska inte röra hans hustru, för hon är din fars syster.

17:10 3 Mos 3:17, 7:26f, 5 Mos 12:16, 23f, 15:23, Apg 15:20. **17:11** Hebr 9:22. **17:14** 1 Mos 9:4. **17:15** 2 Mos 22:31, 3 Mos 11:40. **18:3 som de gör i Egyptens land** Incest var sed bland faraonerna som ofta gifte sig med sina systrar (vers 9). Tidelag (vers 23) mellan egyptiskor och getter nämns av historikern Herodotos. **18:3 som de gör i Kanaans land** Kananeiska frukthetsskulpter inbegrep både manliga och kvinnliga prostituerade (5 Mos 23:17, 1 Kung 14:24). **18:5** Neh 9:29, Hes 20:11, Rom 10:5, Gal 3:12. **18:5** Citeras av Paulus i Rom 10:5 och Gal 3:12 som lagens princip. **18:8** 1 Mos 35:22, 49:4, 3 Mos 20:11, 5 Mos 22:30, 27:20. **18:8 blotta ... fars hustru** Begicks av Ruben (1 Mos 35:22, 49:4) och senare i Korint (1 Kor 5:1). **18:9** 3 Mos 20:17f, 5 Mos 27:22, 2 Sam 13:14, Hes 22:11. **18:14** 3 Mos 20:20.

15 Du ska inte blotta din svärdotters nakenhet. Hon är din sons hustru, och hennes nakenhet ska du inte blotta.

16 Du ska inte blotta nakenheten hos din brors hustru, för det är din brors nakenhet.

17 Du ska inte blotta en kvinnas nakenhet och dessutom hennes dotters. Du ska inte heller ta till hustru hennes sondotter eller dotterdotter och blotta deras nakenhet. Det vore en skam, för de är ju dina nära släktingar.

18 Du ska inte ta till hustru en kvinna som är syster till din hustru, så att du väcker fiendskap mellan dem genom att du blottar också hennes nakenhet medan din hustru lever.

19 Du ska inte röra en kvinna och blotta hennes nakenhet när hon är oren under sin månadsrening.

20 Du ska inte ligga med din nästas hustru, så att du genom henne orenar dig.

21 Du ska inte offra något av dina barn åt Molok. Du ska inte ohelga din Guds namn. Jag är HERREN.

22 Du ska inte ligga med en man som en man ligger med en kvinna. Det är avskyvärt.

23 Du ska inte ligga med något djur, så att du genom det blir oren. Inte heller ska en kvinna ställa sig framför ett djur för att para sig med det. Det är naturvidrigt.

24 Ni ska inte orena er med något av detta, för med allt sådant har de hednafolk orenat sig som jag driver bort för er.

25 Genom detta har landet blivit orenat, och jag har straffat det för dess missgärning så att landet har spytt ut sina invånare.

26 Ni ska därför hålla fast vid mina stadgar och lagar, och ingen av er ska ägna sig åt något av detta avskyvärda, vare sig han är infödd eller är en främling som bor ibland er.

27 Alla dessa avskyvärda ting har landets invånare gjort, de som var där före er, och landet har blivit orenat.

28 Gör inte något sådant så att landet spyr ut er, liksom det har spytt ut det folk som har bott där före er.

29 För var och en som gör något av allt detta avskyvärda ska utrotas ur sitt folk, alla som gör sådant.

30 Håll därför fast vid vad jag har befallt er att iaktta, så att ni inte följer någon av de avskyvärda seder som man har följt före er och så orenar er genom dem. Jag är HERREN er Gud.

19

Lagar om helighet

1 HERREN talade till Mose. Han sade:

2 Säg till Israels barns hela församling: Ni ska vara heliga, för jag, HERREN er Gud, är helig.

3 Var och en av er ska visa respekt för sin mor och sin far. Mina sabbater ska ni hålla. Jag är HERREN er Gud.

4 Ni ska inte vända er till avgudar och inte göra er några gjutna gudar. Jag är HERREN er Gud.

5 När ni vill offra gemenskapsoffer åt HERREN, ska ni offra det på sådant sätt att ni räknas som välbehagliga.

18:15 3 Mos 20:12. **18:16** 3 Mos 20:21, Mark 6:18. **18:17** 3 Mos 20:14. **18:18 syster ... fiendskap** Jfr rivaliteten mellan Rakel och Lea i 1 Mos 29:30f. **18:19** 3 Mos 20:18. **18:20** 3 Mos 20:10. **18:21** 3 Mos 20:2f, 5 Mos 18:10, 2 Kung 23:10. **18:21 offra ... barn åt Molok** Se not till 20:2f. **18:22** 1 Mos 19:7, 3 Mos 20:13, Rom 1:27, 6:9. **18:22 ligga med en man som ... med en kvinna** Se t ex 1 Mos 19:5 (Sodom) och Rom 1:27. **18:23** 2 Mos 22:19, 3 Mos 20:15f, 5 Mos 27:21. **19:2** 3 Mos 11:44f, 1 Petr 1:16. **19:2 Ni ska vara heliga, för jag ... är helig** Citeras av Petrus i 1 Petr 1:16. **19:3** 2 Mos 20:8f, 31:13. **19:4** 2 Mos 20:3f, 23, 34:17. **19:5** 3 Mos 7:11f.

⁶ Det ska ätas samma dag som ni offerar det eller nästa dag. Det som blir över till tredje dagen ska brännas upp i eld.

⁷ Om det äts på tredje dagen, är det avskyvärt och blir inte mottaget.

⁸ Den som äter av det måste bära sin skuld, för han har ohelgat det som var helgat åt HERREN. Han ska utrotas ur sitt folk.

⁹ När ni bärgar skörden i ert land, ska du inte skörda till den yttersta kanten av åkern och inte plocka upp ströaxen efter din skörd.

¹⁰ Inte heller i din vingård ska du göra någon efterskörd, och de druvor som fallit av i din vingård ska du inte plocka upp. Du ska lämna kvar det åt den fattige och åt främlingen. Jag är HERREN er Gud.

¹¹ Ni ska inte stjäla eller ljuga eller bedra varandra.

¹² Ni ska inte svära falskt vid mitt namn. Då ohelgar du din Guds namn. Jag är HERREN.

¹³ Du ska inte förtrycka din nästa eller plundra honom. Du ska inte undanhålla daglönnaren hans lön över natten till morgonen.

¹⁴ Du ska inte uttala förbannelser över en döv eller lägga något framför en blind som han kan snava över. Du ska frukta din Gud. Jag är HERREN.

¹⁵ Du ska inte göra orätt när du dömer. Du ska inte hålla med någon för att han är fattig och du ska inte vara partisk för den som har makt. Du ska döma din nästa med rättvisa.

¹⁶ Du ska inte gå med förtal bland ditt folk. Du ska inte stå efter din nästas blod. Jag är HERREN.

¹⁷ Du ska inte hata din broder i ditt hjärta, men du ska tillrättvisa din nästa så att du inte bär på synd för hans skull.

¹⁸ Du ska inte hämnas och inte hysa agg mot någon i ditt folk, utan du ska älska din nästa som dig själv. Jag är HERREN.

¹⁹ Mina stadgar ska ni hålla: Du ska inte låta två slags djur av din boskap para sig med varandra. Du ska inte så två slags säd i din åker och inte ta på dig klädesplagg av två olika slags garn.

²⁰ Om en man har legat med en kvinna som är en annan mans slavinna och sädesuttömning har skett, och hon inte har blivit friköpt eller frigiven, ska de straffas men inte dödas eftersom hon inte var fri.

²¹ Han ska föra fram sitt skuldoffer, en skuldofferbagge, inför HERREN, till uppenbarelsetältets ingång.

²² När prästen med skuldofferbaggen bringar försoning för honom inför HERRENS ansikte, får han förlåtelse för den synd han har begått.

²³ När ni kommer in i landet och planterar olika slags träd med ätbar frukt, ska ni se deras frukt som deras förhud. I tre år ska ni betrakta dem som oomskurna och inte äta deras frukt.

²⁴ Under det fjärde året ska all deras frukt vara helig som ett tackoffer till HERREN,

²⁵ och först under det femte året ska ni äta deras frukt. Så ska ni göra för att de ska ge så mycket större avkastning åt er. Jag är HERREN er Gud.

²⁶ Ni ska inte äta något som innehåller blod.

19:9 3 Mos 23:22, 5 Mos 24:19f, Rut 2:2f. **19:11** 2 Mos 20:15f, Ef 4:25, 28, Kol 3:9, 1 Tess 4:6. **19:12** 2 Mos 20:7, 5 Mos 5:11, Matt 5:33f, Jak 5:12. **19:13** 2 Mos 22:7f, 5 Mos 24:14f, Jak 5:4. **19:14** 5 Mos 27:18. **19:15** 2 Mos 23:3, 5 Mos 1:17, 16:19, Ords 24:23f, Jak 2:9. **19:16** Ps 15:3, 50:20f, Jer 9:4f, Hes 22:9, Jak 4:11. **19:17** Matt 5:22, 18:15, Luk 17:3, 1 Joh 2:9f, 3:15. **19:18** Matt 5:43f, 22:39, Rom 12:19, Gal 5:14, 1 Tess 5:15, 1 Petr 3:9, Jak 2:8. **19:18 älska din nästa som dig själv** Citeras av Jesus i Matt 5:43, 19:19, 22:39 med paralleller, av Paulus i Rom 13:9, Gal 5:14 och av Jakob i 2:8. **19:19** 5 Mos 22:9f. **19:19 klädesplagg av två olika slags garn** Dödahavsrollarna framhåller att blandningen av ull och lin (5 Mos 22:11) var reserverad för översteprästens dräkt och tabernaklet (2 Mos 26:1, 28:8). **19:23 träd med ätbar frukt** Fruktträd respekterades som en Guds gåva (1 Mos 1:29, 5 Mos 20:19). **19:24 tackoffer** Kanske för att ätas med tacksägelse vid templet (jfr 5 Mos 14:23, 15:20). **19:26** 3 Mos 3:17, 17:10f, 5 Mos 12:16, 23f, 15:23, Apg 15:20.

Ni ska inte befatta er med spådom eller trolldom.

²⁷ Ni ska inte rundklippa kanten av ert hår, och inte heller ska du stympa kanten av ditt skägg.

²⁸ Ni ska inte rista märken på er kropp för någon död och inte heller bränna in skrivtecken på er. Jag är HERREN.

²⁹ Vanära inte din dotter genom att låta henne bli prostituerad, så att landet blir fördärvat av otukt och uppfyllt av skamligheter.

³⁰ Mina sabbater ska ni hålla, och för min helgedom ska ni visa vördnad. Jag är HERREN.

³¹ Vänd er inte till andebesvärjare eller till spåmän. Sök inte sådana så att ni blir orena genom dem. Jag är HERREN er Gud.

³² För ett grått huvud ska du resa dig upp, och den gamle ska du ära. Du ska frukta din Gud. Jag är HERREN.

³³ När en främling bor hos er i ert land, ska ni inte förtrycka honom.

³⁴ Främlingen som bor ibland er ska räknas som infödd hos er. Du ska älska honom som dig själv. Ni har ju själva varit främlingar i Egyptens land. Jag är HERREN er Gud.

³⁵ Ni ska inte göra orätt när ni dömer i fråga om längd, vikt eller rymd.

³⁶ Rätt våg, rätta vikter, rätt efa, rätt hin-mått ska ni ha. Jag är HERREN er Gud, som har fört er ut ur Egyptens land.

³⁷ Så ska ni nu hålla alla mina stadgar och alla mina lagar och följa dem. Jag är HERREN.

20

Straff för den som bryter mot buden

¹ HERREN talade till Mose. Han sade:

² Du ska säga till Israels barn: Om någon av Israels barn eller av främlingarna som bor i Israel ger något av sina barn åt Molok, ska han straffas med döden. Folket i landet ska stena honom.

³ Jag ska vända mitt ansikte mot den mannen och utrota honom ur hans folk, därför att han gett ett av sina barn åt Molok och orenat min helgedom och ohelgat mitt heliga namn.

⁴ Om folket i landet ser mellan fingrarna med den mannen när han ger ett av sina barn åt Molok och inte dödar honom,

⁵ så ska jag själv vända mitt ansikte mot den mannen och mot hans släkt. Och jag ska utrota honom ur folket tillsammans med alla som följt honom och i trolös avfällighet dyrkat Molok.

⁶ Om någon vänder sig till andebesvärjare för att i trolös avfällighet hålla sig till dem, ska jag vända mitt ansikte mot honom och utrota honom ur hans folk.

⁷ Ni ska helga er och vara heliga, för jag är HERREN er Gud.

⁸ Ni ska hålla mina bud och följa dem. Jag är HERREN som helgar er.

19:27 3 Mos 21:5. **19:27 hår** Tecken på livskraft och ära (2 Sam 10:4, 1 Kor 11:15). Hår offrades av kananeer åt de döda (5 Mos 14:1). **19:28** 5 Mos 14:1. **19:28 rista märken** Sorgerit som förknippades med avgudakulter (jfr 1 Kung 18:28).

19:29 prostituerad Troligen delaktig i kananeiska fruktbarhetsriter (jfr Jer 2:20f, Hos 2). **19:31** 3 Mos 20:6, 27, 5 Mos 18:11, 1 Sam 28:7, Jes 8:19. **19:33** 2 Mos 22:21, 23:9. **19:35** 5 Mos 25:13f, Ords 11:1, 16:11, 20:10, Mika 6:10f.

19:36 rätta vikter Oärliga köpmän ökade vinsten genom fusk med måtten (Ords 11:1, Amos 8:5). **19:36 efa ... hin-mått** Standardmått för torra respektive flytande varor (ca 22 liter och 3,5 liter). **20:2** 3 Mos 18:21. **20:2 ger ... barn åt Molok** Barnoffer praktiserades av ammoniter (2 Kung 3:27) och fenicier. Det var strängt förbjudet i Israel (3 Mos 20:2f, Ps 106:38, Jer 32:35).

20:6 3 Mos 19:31, 5 Mos 18:10f. **20:7** 3 Mos 11:44f, 19:2, 1 Petr 1:16. **20:8** 3 Mos 19:37.

⁹ Om någon förbannar sin far eller mor ska han straffas med döden. Han har förbannat sin far och sin mor, han bär på blodskuld.

¹⁰ Om någon begår äktenskapsbrott med en annan mans hustru, ska den som begår äktenskapsbrott med sin nästas hustru straffas med döden, både äktenskapsbrytaren och äktenskapsbryterskan.

¹¹ Om någon ligger med en kvinna som är hans fars hustru, blottar han sin fars nakenhet. De ska båda straffas med döden. De bär på blodskuld.

¹² Om någon ligger med sin svärdotter, ska de båda straffas med döden. De har begått en avskyvärd handling. De bär på blodskuld.

¹³ Om en man ligger med en annan man som en man ligger med en kvinna, begår de en avskyvärd handling. De ska straffas med döden. De bär på blodskuld.

¹⁴ Om någon till hustru tar en kvinna och dessutom hennes mor, så är det en skändlighet. Man ska bränna upp både honom och dem i eld, för att ingen skändlighet ska finnas ibland er.

¹⁵ Om en man ligger med ett djur ska han straffas med döden, och djuret ska ni döda.

¹⁶ Om en kvinna gör närmande mot något djur för att para sig med det, ska du döda både kvinnan och djuret. De ska straffas med döden. De bär på blodskuld.

¹⁷ Om någon tar sin syster till hustru, sin fars dotter eller sin mors dotter och ser hennes nakenhet, och hon ser hans nakenhet, är det en skamlig gärning. De ska utrotas inför sitt folks ögon. Han bär på missgärning, eftersom han har blottat sin systems nakenhet.

¹⁸ Om någon ligger med en kvinna som har sin månadsrening och blottar hennes nakenhet, blottar han hennes blodflöde. De ska båda utrotas ur sitt folk.

¹⁹ Du ska inte blotta nakenheten hos din mors syster eller din fars syster, för den som gör det blottar en nära släktings nakenhet. De kommer att bära på missgärning.

²⁰ Om någon ligger med sin farbrors hustru blottar han sin farbrors nakenhet. De kommer att bära på missgärning, och de kommer att dö barnlösa.

²¹ Om någon tar sin brors hustru är det en oren gärning. Han blottar då sin brors nakenhet, och de ska bli barnlösa.

²² Ni ska hålla alla mina stadgar och lagar och följa dem, för att landet inte ska spy ut er, det land dit jag nu för er så att ni får bo där.

²³ Ni ska inte följa sederna hos de folk som jag driver undan för er, för just därför att de gjort som de gjort avskyr jag dem.

²⁴ Därför har jag sagt till er: Ni ska ärva deras land, för jag ska ge er det till arvedel, ett land som flödar av mjölk och honung. Jag är HERREN er Gud, som har avskilt er från andra folk.

²⁵ Gör alltså skillnad mellan rena och orena fyrfotadjur och mellan rena och orena fåglar, så att ni inte gör er själva avskyvärda på grund av dessa fyrfotadjur eller fåglar eller kräddjur som rör sig på marken, alla dessa djur som jag har avskilt från er som orena.

20:9 2 Mos 21:17, 5 Mos 27:16, Ords 20:20, 30:17, Matt 15:4. **20:9 förbannar sin far eller mor** En hädelse mot Gud, "från vilken allt som kallas far i himlen och på jorden har sitt namn" (Ef 3:15). Citeras av Jesus i Matt 15:4, Mark 7:10. Även mesopotamiska lagar utdömde stränga straff för den som föraktade sina föräldrar. Jfr Ords 30:17. **20:10** 2 Mos 20:14, Matt 5:27. **20:11** 3 Mos 18:7f, 5 Mos 22:30, 27:20. **20:11 ligger med ... fars hustru** Begicks av Ruben (1 Mos 35:22, 49:4) och senare i Korint (1 Kor 5:1). **20:12** 3 Mos 18:15. **20:13** 1 Mos 19:7, 3 Mos 18:22. **20:13 ligger med en annan man som ... med en kvinna** Se t ex 1 Mos 19:5 (Sodom) och Rom 1:27. **20:14** 3 Mos 18:17. **20:15** 3 Mos 18:23. **20:17** 3 Mos 18:9. **20:18** 3 Mos 18:19. **20:19** 3 Mos 18:12f. **20:20** 3 Mos 18:14. **20:21** 3 Mos 18:16. **20:21 tar sin brors hustru** Kunde leda till rivalitet (jfr 18:18). Begicks av Herodes (Mark 6:18). Om brodern hade dött var det i stället en plikt att ta till sig änkan (1 Mos 38:8, 5 Mos 25:5). **20:22** 3 Mos 18:25, 28. **20:25** 3 Mos 11:2f, 5 Mos 14:3f.

²⁶ Ni ska vara heliga inför mig, för jag, HERREN, är helig. Och jag har avskilt er från andra folk för att ni ska tillhöra mig.

²⁷ När någon, man eller kvinna, befattar sig med andebesvärjelse eller spådom, ska den personen straffas med döden. Han bär på blodskuld och ska stenas.

21

Prästernas helighet

¹ HERREN sade till Mose: Tala till prästerna, Arons söner, och säg: En präst får inte orena sig genom någon död bland sitt folk

² utom genom sina närmaste släktingar: sin mor, sin far, sin son, sin dotter, sin bror

³ eller genom sin syster, om hon var jungfru och stod honom nära och inte tillhörde någon man. I sådant fall får han dra på sig orenhet genom henne.

⁴ Eftersom han är en ledare bland sitt folk, får han inte dra på sig orenhet och göra sig ohelig.

⁵ Prästerna får inte som tecken på sorg raka någon del av sitt huvud, raka av kanten av sitt skägg eller rista något märke på sin kropp.

⁶ De ska vara heliga inför sin Gud och får inte ohelga sin Guds namn, för de bär fram HERRENS eldoffer, sin Guds mat. Därför ska de vara heliga.

⁷ Ingen av dem ska ta till hustru en prostituerad eller en vanärad kvinna. De ska inte heller ta till hustru en kvinna som blivit förskjuten av sin man, för prästen är helgad åt sin Gud.

⁸ Därför ska du hålla honom helig, för han bär fram din Guds mat. Han ska vara helig för dig, för jag, HERREN som helgar er, är helig.

⁹ Om en dotter till en präst vanäras sig genom att begå otukt, vanäras hon sin far. Hon ska brännas upp i eld.

¹⁰ Den som är överstepräst bland sina bröder, den som fått smörjelseoljan utgjuten på sitt huvud och blivit vigd med rätt att bära prästkläderna, ska inte ha sitt hår ordnat eller riva sönder sina kläder.

¹¹ Han ska inte gå in till någon död. Varken genom sin far eller sin mor får han orena sig.

¹² Han ska inte heller gå ut ur helgedomen och inte ohelga sin Guds helgedom, för den vigning han fick genom sin Guds smörjelseolja är över honom. Jag är HERREN.

¹³ Till hustru ska han ta en kvinna som är jungfru.

¹⁴ Han får inte ta en änka eller en frånskild kvinna, eller en vanärad kvinna, en prostituerad. Han ska ta en jungfru av sitt eget folk till hustru,

¹⁵ så att han inte ohelgar sina efterkommande bland sitt eget folk, för jag är HERREN som helgar honom.

¹⁶ HERREN talade till Mose. Han sade:

¹⁷ Säg till Aron: Av dina avkomlingar i kommande slakten ska ingen som har någon defekt träda fram för att frambära sin Guds mat.

¹⁸ Ingen som har någon defekt får träda fram, ingen som är blind eller halt eller vanställd i ansiktet eller har någon lem för stor,

¹⁹ ingen med bruten arm eller brutet ben,

20:26 2 Mos 19:5. **20:26 Ni ska vara heliga ... för jag ... är helig** Citeras av Petrus i 1 Petr 1:16. **20:27** 5 Mos 18:10f. **21:1** 4 Mos 6:6f, Hes 44:25. **21:5** 3 Mos 19:27f, Hes 44:20. **21:7** 3 Mos 21:14, Hes 44:22. **21:7 hustru** Även prästens familj skulle återspegla Guds helighet (jfr Ef 5:26f, Tit 1:6). **21:7 förskjuten av sin man** T ex på grund av eget äktenskapsbrott (jfr 5 Mos 24:1 med not). **21:10** 2 Mos 28:41, 3 Mos 8:12, 10:6. **21:12** 2 Mos 29:7, 3 Mos 10:7. **21:14** 3 Mos 21:7, Hes 44:22. **21:17 ingen som har någon defekt** Liksom offerdjuret (22:20f) skulle även den offrande prästen vara felfri och hel som en förebild till Kristus (Heb 7:26, 1 Petr 1:19).

²⁰ ingen som har puckelrygg eller är dvärg eller som har fel på ögat eller skabb eller något annat utslag eller är kastrerad.

²¹ Av prästen Arons avkomlingar ska ingen som har någon defekt gå fram för att offra HERRENS eldsoffer. Har han en defekt får han inte gå fram för att offra sin Guds mat.

²² Han får äta sin Guds mat, både det som är högheligt och det som är heligt.

²³ Men eftersom han har en defekt ska han inte gå in till förhänget eller gå fram till altaret så att han ohelgar mina heliga ting, för jag är HERREN som helgar dem.

²⁴ Detta talade Mose till Aron och hans söner och alla Israels barn.

22

¹ Och HERREN talade till Mose. Han sade:

² Säg till Aron och hans söner att de ska hålla sig borta från de heliga gåvor som Israels barn bär fram åt mig, så att de inte ohelgar mitt heliga namn. Jag är HERREN.

³ Säg till dem: Om någon av era avkomlingar i kommande släkten rör vid de heliga gåvor som Israels barn bär fram åt HERREN medan han är oren, ska han utrotas ur min åsyn. Jag är HERREN.

⁴ Om någon av Arons avkomlingar är spetälsk eller har flytning, ska han inte äta av de heliga gåvorna förrän han har blivit ren. Och den som rör vid någon som blivit oren genom en död eller som haft sädesuttömning,

⁵ eller den som rör vid ett smådjur som orsakar orenhet eller vid en människa som man blir oren av, hur hon än har blivit oren –

⁶ den som rör vid något sådant ska vara oren ända till kvällen och ska inte äta av de heliga gåvorna förrän han har badat sin kropp i vatten.

⁷ Men när solen har gått ner är han ren, och sedan kan han äta av de heliga gåvorna, eftersom det är hans mat.

⁸ Ett självdött eller ihjälrivet djur ska han inte äta så att han blir oren genom det. Jag är HERREN.

⁹ De ska hålla fast vid det jag har befallt dem iaktta, så att de inte bär på synd på grund av det heliga och drabbas av döden därför att de ohelgar det. Jag är HERREN som helgar dem.

¹⁰ Ingen främling får äta av det heliga. En inneboende hos prästen eller en daglönare ska inte äta av det heliga.

¹¹ Men när en präst har köpt en slav för sina pengar får denne äta av det, liksom den slav som är född i hans hus. De får äta av prästens mat.

¹² Om en dotter till en präst gifter sig med en lekman får hon inte äta av det heliga som har getts som offergåva.

¹³ Men om dottern till en präst har blivit änka eller blivit förskjuten och inte har några barn och hon kommer tillbaka till sin fars hus och bor där som i sin ungdom, då får hon äta av sin fars mat. Men ingen obehörig ska äta av den.

¹⁴ Om någon av misstag äter av det heliga, ska han ge en helig offergåva till prästen och lägga till en femtedel.

¹⁵ Prästerna ska inte ohelga de heliga gåvor som Israels barn offrar åt HERREN

¹⁶ och därigenom dra missgärning och skuld över dem när de äter av deras heliga gåvor, för jag är HERREN som helgar dem.

Föreskrifter om djuroffer

¹⁷ HERREN talade till Mose. Han sade:

21:20 fel på ögat Syftar på någon slags synlig defekt i ögat, kanske en fläck eller inflammation. **21:22** 4 Mos 18:8f.
22:4 3 Mos 15:2f, 16. **22:8** Hes 44:31. **22:13** 3 Mos 10:14. **22:14** 3 Mos 5:16.

18 Säg till Aron och hans söner och alla Israels barn: Om någon av Israels hus eller av främlingarna i Israel vill bära fram något offer, ett löftesoffer eller ett frivilligt offer, som de vill offra åt HERREN som brännoffer, ska ni göra det på sådant sätt att ni blir välbehagliga.

19 Offret ska vara ett felfritt handjur av nötboskapen, fåren eller getterna.

20 Ni ska inte offra ett djur som har någon defekt, för genom ett sådant offer blir ni inte välbehagliga.

21 Och när någon vill offra ett gemenskapsoffer åt HERREN av nöt- eller av småboskap, antingen för att fullgöra ett löfte eller som ett frivilligt offer, ska det vara felfritt för att bli välbehagligt. Ingen defekt får finnas på offerdjuret.

22 Det som är blint eller brutet, stympat eller sårigt eller har skabb eller utslag ska ni inte offra åt HERREN. Eldsoffer av något sådant ska ni inte lägga på altaret åt HERREN.

23 Ett djur av nöt eller småboskap som har någon lem för stor eller för liten kan du offra som frivilligt offer, men som löftesoffer blir det inte välbehagligt.

24 Ni får inte offra åt HERREN ett djur vars testiklar blivit klämda, krossade, avslitna eller bortskurna. Sådant ska ni inte göra i ert land.

25 Inte heller av en utlänning ska ni ta emot och offra sådana djur till mat åt er Gud, för de är skadade, de har en defekt. Genom sådana blir ni inte välbehagliga.

26 HERREN talade till Mose. Han sade:

27 När en kalv, ett lamm eller en killing har fötts, ska djuret dia sin mor i sju dagar. Men från den åttonde dagen är det välbehagligt som eldsoffergåva åt HERREN.

28 Ni ska inte slakta något djur, vare sig av nöt eller småboskap, på samma dag som dess avkomma.

29 När ni vill offra ett gemenskapsoffer åt HERREN, ska ni offra det på sådant sätt att ni blir välbehagliga.

30 Det ska ätas samma dag. Ni ska inte lämna något av offret kvar till nästa morgon. Jag är HERREN.

31 Ni ska hålla mina bud och följa dem. Jag är HERREN.

32 Ni ska inte ohelga mitt heliga namn, för jag ska hållas helig bland Israels barn. Jag är HERREN som helgar er

33 och som har fört er ut ur Egyptens land för att vara er Gud. Jag är HERREN.

23

Herrens högtider

1 HERREN talade till Mose. Han sade:

2 Säg till Israels barn: HERRENS högtider ska ni utlysa som heliga sammankomster, de är mina högtider.

Sabbaten

3 Under sex dagar ska arbete utföras, men den sjunde dagen är vilosabbat, en dag för helig sammankomst. Inget arbete ska ni då utföra. Det är HERRENS sabbat, var ni än bor.

Påskan och det osyrade brödets högtid

4 Detta är HERRENS högtider, de heliga sammankomster som ni ska utlysa på bestämda tider:

22:19 ett felfritt handjur Förebild till Kristus, "ett lamm utan fel eller brist" (1 Petr 1:19). Profeten Malaki tillrättavise folket för brott mot detta bud (Mal 1:13f). **22:20** 5 Mos 15:21, 17:1. **22:27** 2 Mos 22:30. **22:28** 5 Mos 22:6f. **22:30** 3 Mos 7:15. **23:3** 2 Mos 20:9, 31:13f, 35:2, 5 Mos 5:12f, Luk 13:14. **23:3 vilosabbat** Hebr. *shabbát* betyder "vila" (se 2 Mos 16:23f, 20:8f). Sabbaten varar mellan fredag kväll (Luk 23:54) och lördag kväll, eftersom dygnet räknas från afton till afton (1 Mos 1).

⁵ I första månaden, på kvällen den fjortonde dagen i månaden, är HERRENS påsk.

⁶ Och på femtonde dagen i samma månad är HERRENS osyrade bröds högtid. Då ska ni äta osyrat bröd i sju dagar.

⁷ På den första dagen ska ni hålla en helig sammankomst och inte utföra något arbete.

⁸ Och ni ska offra eldsoffer åt HERREN i sju dagar. På sjunde dagen ska ni återigen hålla en helig sammankomst och inte utföra något arbete.

Förstlingsfrukten

⁹ HERREN talade till Mose. Han sade:

¹⁰ Säg till Israels barn: När ni kommer in i det land som jag ger er och ni bärgar in dess skörd, ska ni ta den kärve som är det första av er skörd och bära den till prästen.

¹¹ Den kärven ska han lyfta inför HERRENS ansikte så att ni räknas som välbehagliga. Dagen efter sabbaten ska prästen lyfta den.

¹² Den dag ni lyfter kärven ska ni offra ett felfritt, årsgammalt lamm som brännoffer åt HERREN.

¹³ Som matoffer till det ska ni offra två tiondels efa fint mjöl, blandat med olja, ett eldsoffer åt HERREN till en ljuvlig doft, och som dryckesoffer till det en fjärdedels hin vin.

¹⁴ Ni ska inte äta något av den nya skörden, varken bröd eller rostade ax eller korn av grönskuren säd, inte förrän den dagen då ni har burit fram offergåvan åt er Gud. Detta ska vara en evig stadga för er från släkte till släkte, var ni än bor.

Veckohögtiden eller pingsten

¹⁵ Sedan ska ni räkna sju hela sabbater från dagen efter sabbaten, från den dag då ni bar fram lyftoffer kärven.

¹⁶ Femtio dagar ska ni räkna, fram till dagen efter den sjunde sabbaten. Då ska ni bära fram ett nytt matoffer åt HERREN.

¹⁷ Från de orter där ni bor ska ni bära fram lyftofferbröd, två kakor gjorda av två tiondels efa fint mjöl, bakade med surdeg. De är en förstlingsgåva åt HERREN.

¹⁸ Och tillsammans med brödet ska ni föra fram sju felfria, årsgamla lamm, en ungtjur och två baggar som brännoffer åt HERREN, med det matoffer och dryckesoffer som hör till. Det är ett eldsoffer till en ljuvlig doft för HERREN.

¹⁹ Dessutom ska ni offra en bock som syndoffer och två årsgamla lamm som gemenskapsoffer.

²⁰ Prästen ska lyfta dem som ett lyftoffer inför HERRENS ansikte tillsammans med förstlingsbröden som bärs fram med de båda lammen. De ska vara helgade åt HERREN och tillhöra prästen.

²¹ Och samma dag ska ni utlysa en helig sammankomst, som ni ska hålla. Inget arbete ska ni då utföra. Detta ska vara en evig stadga för er från släkte till släkte, var ni än bor.

²² När ni bärgar skörden i ert land ska du inte skörda till yttersta kanten av din åker, och du ska inte heller plocka ströaxen efter din skörd. Du ska lämna kvar det åt den fattige och åt främlingen. Jag är HERREN er Gud.

23:5 2 Mos 12:15f, 23:15, 4 Mos 28:16f, 5 Mos 16:1. **23:5 första månaden ... fjortonde dagen** Påsken infaller vid fullmåne i mars-april. **23:5 påsk** Hebr. *pésach* betyder "gå förbi, skona" (se 2 Mos 12:11f). Högtiden kretsar kring påskalammet (2 Mos 12:21f, Luk 22:7f, 1 Kor 5:7) och befrielsen från Egypten. **23:11 Dagen efter sabbaten** På söndag morgon i påskveckan, tiden då "Kristus uppstått från de döda som förstlingen av de insomnade" (1 Kor 15:20). **23:13 två tiondels efa fint mjöl ... en fjärdedels hin vin** Ca 4,5 liter mjöl och 1 liter vin. **23:15** 2 Mos 23:16, 5 Mos 16:9f. **23:16 Femtio dagar** På grekiska *pentekosté*, som på svenska blivit "pingst". Pingsten kallas på hebreiska *shavuót* eller veckohögtiden (5 Mos 16:10f) och infaller vid veteskörden i maj-juni. **23:20 förstlingsbröden** Pingstens förstlingsbröd bakades av årets första veteax, medan påsken var inledningen på kornskörden (jfr Rut 2:23 med not). Förstlingskörden används i NT som bild för de första Kristustroende (Jak 1:18, Apg 2:41). **23:22** 3 Mos 19:9f, 5 Mos 24:19.

Nyårshögtiden

²³ HERREN talade till Mose. Han sade:

²⁴ Säg till Israels barn: I sjunde månaden, på första dagen i månaden, ska ni hålla sabbatsvila, en minneshögtid med basunklang, en helig sammankomst.

²⁵ Inget arbete ska ni då utföra, och ni ska offra eldsoffer åt HERREN.

Försoningsdagen

²⁶ Och HERREN talade till Mose. Han sade:

²⁷ Men på tionde dagen i samma sjunde månad är försoningsdagen. Då ska ni hålla en helig sammankomst, och ni ska fasta och offra eldsoffer åt HERREN.

²⁸ På den dagen ska ni inte utföra något arbete, för det är en försoningsdag då försoning bringas för er inför HERREN er Gud.

²⁹ Var och en som inte fastar på denna dag ska utrotas ur sin släkt.

³⁰ Och var och en som utför något arbete på just den dagen ska jag utrota ur hans folk.

³¹ Inget arbete ska ni utföra. Detta ska vara en evig stadga för er från släkte till släkte, var ni än bor.

³² En vilosabbat ska den vara för er, och ni ska då fasta. På kvällen den nionde dagen i månaden ska ni hålla denna sabbatsvila, från kväll till kväll.

Lövhyddohögtiden

³³ HERREN talade till Mose. Han sade:

³⁴ Säg till Israels barn: På femtonde dagen i samma sjunde månad är det HERRENS lövhyddohögtid i sju dagar.

³⁵ På den första dagen ska man hålla en helig sammankomst och inte utföra något arbete.

³⁶ I sju dagar ska ni offra eldsoffer åt HERREN. På åttonde dagen ska ni hålla en helig sammankomst och offra eldsoffer åt HERREN. Det är en högtidsförsamling. Inget arbete ska ni då utföra.

³⁷ Detta är HERRENS högtider. Ni ska utlysa dem som heliga sammankomster och offra eldsoffer åt HERREN, brännoffer och matoffer, slaktoffer och dryckesoffer, varje dag de bestämda offren för den dagen.

³⁸ Detta är utöver HERRENS sabbater och era övriga gåvor och alla era löftesoffer och alla era frivilliga offer som ni ger åt HERREN.

³⁹ Alltså ska ni på femtonde dagen i sjunde månaden, när ni har hämtat in landets skörd, fira HERRENS högtid i sju dagar. Den första dagen är en sabbatsvila, och den åttonde dagen är också en sabbatsvila.

⁴⁰ På första dagen ska ni ta frukt av era vackraste träd, kvistar av palmer och grenar av lummiga träd och av pilträd, och ni ska glädja er i sju dagar inför HERREN er Guds ansikte.

⁴¹ Ni ska fira denna högtid som en HERRENS högtid sju dagar om året. Detta ska vara en evig stadga för er från släkte till släkte. I sjunde månaden ska ni fira den.

⁴² Då ska ni bo i lövhyddor i sju dagar. Alla infödda i Israel ska bo i lövhyddor,

⁴³ för att era efterkommande ska veta att jag lät Israels barn bo i lövhyddor när jag förde dem ut ur Egyptens land. Jag är HERREN er Gud.

⁴⁴ Och Mose talade till Israels barn om HERRENS högtider.

24*Den gyllene ljusstaken*

23:24 4 Mos 10:10, 29:1f. **23:24 sjunde månaden, på första dagen** Vid nymåne i september-oktober. I senare judendom firas dagen som nyårsdag (*Rosh Hashaná*). Basunen (hebr. *shofár*, ett bagghorn, jfr Jos 6:4) samlade folket till hösthögtid när fruktskörden inbärgades (jfr Matt 24:31, 1 Tess 4:16). **23:27** 3 Mos 16:29f, 4 Mos 29:7f. **23:27 försoningsdagen** Hebr. *Yom Kippúr*. Se kap 16. **23:34** 2 Mos 23:16, 4 Mos 29:12f, 5 Mos 16:13. **23:34 lövhyddohögtid** Hebr. *Suckót*, en glad skördefest i oktober (5 Mos 16:13f, Neh 8:14f, Joh 7:2f). Lövhyddor användes ute på åkrarna under skördetiden (Jes 1:8). **23:36** 4 Mos 29:12f, 2 Krön 7:8, Joh 7:37. **23:40** Neh 8:14f.

¹ HERREN talade till Mose. Han sade:

² Befall Israels barn att bära till dig ren olja av stötta oliver till ljusstaken, så att lamporna kan sättas upp varje dag.

³ Utanför förhänget framför vittnesbördet i uppenbarelsetältet ska Aron ständigt sköta den inför HERRENS ansikte, från kväll till morgon. Det ska vara en evig stadga för er från släkte till släkte.

⁴ Lamporna på den gyllene ljusstaken ska han ständigt sköta inför HERRENS ansikte.

Skådebröden

⁵ Du ska ta fint mjöl och baka tolv kakor av det. Varje kaka ska innehålla två tiondels efa.

⁶ Du ska lägga upp dem i två rader, sex i var rad, på det förgyllda bordet inför HERRENS ansikte.

⁷ På varje rad ska du lägga ren rökelse, och den ska vara ett påminnelseoffer för bröden, ett eldsoffer åt HERREN.

⁸ Sabbatsdag efter sabbatsdag ska man ständigt lägga upp dem inför HERRENS ansikte, en gåva av Israels barn till ett evigt förbund.

⁹ De ska tillhöra Aron och hans söner, och de ska äta dem på helig plats, för de är högheliga och är hans del av HERRENS eldsoffer. Detta är en evig stadga.

Smädares och mördares straff

¹⁰ En man som var son till en israelitisk kvinna och en egyptisk man gick ut bland Israels barn. Den israelitiska kvinnans son och en israelitisk man kom då i gräl med varandra i lägret.

¹¹ Och den israelitiska kvinnans son smädade Namnet och hädade. Då förde de honom fram till Mose. Hans mor hette Shelomit, dotter till Dibri, av Dans stam.

¹² De satte honom i förvar för att få ett bestämt uttalande från HERRENS mun.

¹³ Och HERREN sade till Mose:

¹⁴ För ut hädaren utanför lägret. Sedan ska alla som hörde hädelsen lägga sina händer på hans huvud, och hela församlingen ska stena honom.

¹⁵ Till Israels barn ska du säga: Om någon hädar sin Gud kommer han att bära på synd.

¹⁶ Och den som smädar HERRENS namn ska straffas med döden. Hela församlingen ska stena honom. Vare sig det är en främling eller en infödd som smädar Namnet ska han dödas.

¹⁷ Den som slår ihjäl en människa ska straffas med döden.

¹⁸ Och den som slår ihjäl ett boskapsdjur ska ersätta det: liv för liv.

¹⁹ Om någon tillfogar sin nästa kroppsskada, ska man göra mot honom som han själv har gjort:

²⁰ bruten lem för bruten lem, öga för öga, tand för tand. Samma skada som han har vållat en annan, ska han själv tillfogas.

²¹ Den som slår ihjäl ett boskapsdjur ska ersätta det, och den som slår ihjäl en människa ska dödas.

²² En och samma lag ska gälla för er, såväl för främlingen som för den infödde, för jag är HERREN er Gud.

24:2 2 Mos 27:20f. **24:2 olja av stötta oliver** Stötta i mortel, den första pressningen som gav den bästa oljan. **24:5** 2 Mos 25:30. **24:5 kakor ... två tiondels efa** Ca 4,5 liter mjöl. Bröden representerade folkets stammar (jfr 1 Kor 10:17). Jesus anknöt till hur kung David en gång åt av skådebröden (1 Sam 21:6, Matt 12:4). **24:6 rader** Annan översättning: "staplar" (även i vers 7). **24:7 påminnelseoffer** Den del av matoffret som brändes (resten tillhörde prästen, se 2:9f). **24:11 Namnet** Dvs Guds namn (se not till 2 Mos 3:14). Hädelse straffades med döden även i t ex Assyrien. **24:14** 5 Mos 17:7. **24:14 lägga sina händer på hans huvud** För att förlägga skulden dit (jfr 4:24). **24:16** 2 Mos 20:7. **24:17** 2 Mos 21:12, 4 Mos 35:16f. **24:19** 2 Mos 21:23, 5 Mos 19:21. **24:20** Matt 5:38f. **24:20 öga för öga, tand för tand** Citeras av Jesus i Matt 5:38. **24:21** 1 Mos 9:6, 2 Mos 21:12. **24:22** 2 Mos 12:49.

²³ Mose talade detta till Israels barn. Och de förde ut hädaren utanför lägret och stenade honom. Israels barn gjorde så som HERREN hade befallt Mose.

25

Sabbatsåret

¹ HERREN talade till Mose på Sinai berg. Han sade:

² Säg till Israels barn: När ni kommer in i det land som jag ger er, ska landet hålla sabbat åt HERREN.

³ Sex år ska du beså din åker och i sex år beskära din vingård och skörda avkastningen från jorden,

⁴ men under det sjunde året ska landet ha sabbatsvila, en HERRENS sabbat. Då ska du inte beså din åker och inte beskära din vingård.

⁵ Det som växer upp av spillsäden efter din skörd ska du inte bärga, och druvorna som växer på dina obeskurna vinstockar ska du inte skörda. Det ska vara ett år av sabbatsvila för landet.

⁶ Vad landets sabbat ändå ger ska ni ha till föda, du själv, din slav och din slavinna, din daglönare och din inneboende, alla som bor hos dig.

⁷ Din boskap och de vilda djuren i ditt land ska också ha sin föda av all dess avkastning.

Jubelåret

⁸ Du ska räkna sju årssabbater, det vill säga sju gånger sju år, så att tiden för de sju årssabbaterna blir fyrtionio.

⁹ Då ska du i sjunde månaden på tionde dagen i månaden låta basunen ljuda med kraftig ton. På försoningsdagen ska ni låta basunen ljuda över hela ert land.

¹⁰ Ni ska helga det femtionde året och utropa frihet i landet för alla dess invånare. Det ska vara ett jubelår för er. Var och en av er ska då återvända till sin arvedel och var och en av er ska återvända till sin släkt.

¹¹ Ett jubelår ska detta femtionde år vara för er. Då ska ni inte så något, och det som växer upp av spillsäden ska ni inte skörda, och ni ska inte samla in druvorna från era oskurna vinstockar,

¹² för det är ett jubelår. Heligt ska det vara för er. Av markens egen avkastning ska ni få er föda.

¹³ Under ett sådant jubelår ska var och en av er återvända till sin arvedel.

¹⁴ Om ni alltså säljer något till er nästa eller köper något av honom, ska ni inte göra varandra orätt.

¹⁵ Efter antalet år från jubelåret ska du betala din nästa och efter antalet årsgrödor ska han få betalning av dig.

¹⁶ Ju fler åren är, desto högre pris ska du betala, och ju färre de är, desto lägre pris ska du betala. Det är ju ett visst antal grödor han säljer till dig.

¹⁷ Ni ska inte göra varandra orätt, du ska frukta din Gud, för jag är HERREN er Gud.

¹⁸ Ni ska följa mina stadgar och mina lagar ska ni ta vara på och följa. Ni kommer då att bo trygga i landet.

¹⁹ Och landet kommer att ge sin frukt, så att ni har att äta i överflöd, och ni kan bo där i trygghet.

²⁰ Om ni frågar: "Vad ska vi äta under det sjunde året, om vi varken får så eller bärga vår gröda?"

²¹ så ska ni veta att jag ska befalla min välsignelse att komma över er under det sjätte året, så att det ger gröda för tre år.

25:22 Mos 23:10f. **25:4 sabbatsvila** Åkrar i träda återfick näringsämnen och minskade mängden inlagrat salt. **25:9**
³ Mos 23:27f. **25:9 basunen** Hebr. shofár, en bagges horn (Jos 6:4). Kallades också jovél (jfr "jubel", vers 10). **25:10**
³ Mos 27:24. **25:18** ³ Mos 26:3f, Jes 1:19.

²² Ännu när ni sår under det åttonde året ska ni ha av den gamla grödan att äta. Ända tills grödan har kommit in på det nionde året ska ni ha gammal säd att äta.

²³ När ni säljer jord ska ni inte sälja den för all framtid, för landet är mitt. Ni är främlingar och gäster hos mig.

²⁴ I hela det land ni får till besittning ska ni medge rätt att köpa tillbaka jordegendom.

²⁵ Om din broder blir fattig och säljer något av sin besittning, ska hans återlösare komma till honom och lösa tillbaka det brodern har sålt.

²⁶ Om någon inte har någon återlösare, men själv får möjlighet att skaffa vad som behövs för återköp,

²⁷ ska han räkna efter hur många år som gått efter försäljningen och betala lösen för de återstående åren till den han sålde åt. Han ska så återvända till sin egendom.

²⁸ Men om han inte kan skaffa vad som behövs för att betala honom, ska det han har sålt förbli i köparens hand till jubelåret. Men på jubelåret ska det frånträdas, och han ska återvända till sin arvedel.

²⁹ Om någon säljer ett hus i en stad som är omgiven av murar, ska han ha rätt att återlösa det inom ett år efter försäljningen. Hans rätt att återlösa det är då begränsad till viss tid.

³⁰ Men om det inte har köpts tillbaka när ett helt år har gått ska huset, om det ligger i en stad som är omgiven av murar, förbli köparens och hans efterkommandes egendom för alltid. Det ska då inte frånträdas på jubelåret.

³¹ Men hus i byar som inte är omgivna av murar ska räknas till landets åkermark. De ska kunna återlösas, och på jubelåret ska de frånträdas.

³² Angående leviternas städer ska leviterna ha evig rätt att återlösa husen i de städer som är deras arvsbesittning.

³³ Även om någon annan levit löser in det sålda huset i den stad där han har sin egendom ska det frånträdas på jubelåret, för husen i levitstäderna är leviternas arvsbesittning bland Israels barn.

³⁴ Och ett fält som är betesmark utanför någon av deras städer får inte säljas, för det är deras eviga arvedel.

Barmhärtighet mot skuldsatta

³⁵ Om din broder blir fattig och inte kan försörja sig hos dig, ska du ta dig an honom. Som en främling eller inneboende ska han få leva hos dig.

³⁶ Du ska inte ockra mot honom eller ta ränta, utan du ska frukta din Gud och låta din broder leva hos dig.

³⁷ Du ska inte låna honom pengar mot ockerränta eller ge honom av din mat mot ränta.

³⁸ Jag är HERREN er Gud, som har fört er ut ur Egyptens land för att ge er Kanaans land och vara er Gud.

³⁹ Om din broder råkar i fattigdom hos dig och säljer sig åt dig, ska du inte låta honom utföra slavarbete.

⁴⁰ Som en daglönare och en inneboende ska han vara hos dig. Fram till jubelåret ska han tjäna hos dig.

⁴¹ Då ska han lämna dig, han själv och hans barn tillsammans med honom, och han ska återvända till sin släkt och till sina fäders arvedel.

⁴² De är ju mina tjänare som jag har fört ut ur Egyptens land. De ska inte säljas som man säljer slavar.

⁴³ Och du ska inte härska över dem med hårdhet. Du ska frukta din Gud.

⁴⁴ Men om du vill skaffa dig en slav eller slavinna, ska du köpa en sådan från hednafolken som bor runt omkring er.

⁴⁵ Ni kan också köpa slavar bland barnen till dem som bor ibland er och bland deras släktingar som ni har hos er och som är födda i ert land. De ska förbli er egendom.

⁴⁶ Dem kan ni ha att lämna som arv åt era barn efter er, till egendom och besittning. Dem kan ni ha till slavar för all framtid. Men bland era bröder, Israels barn, ska ingen härska över den andre med hårdhet.

⁴⁷ Om en främling eller inneboende hos dig kommer till välstånd och en av dina bröder råkar i fattigdom hos honom och säljer sig åt främlingen som bor hos dig, eller åt någon annan som tillhör en främmande släkt,

⁴⁸ ska han kunna bli friköpt sedan han har sålt sig. Någon av hans bröder kan friköpa honom.

⁴⁹ Eller också kan hans farbror eller hans kusin friköpa honom, eller någon annan nära släkting, eller han själv om han klarar det och kan köpa sig fri.

⁵⁰ Då ska han tillsammans med den som köpt honom räkna efter hur lång tid som gått, från det år då han sålde sig, fram till jubelåret. Det pris han såldes för ska uppskattas efter årens antal. Hans arbetstid hos honom ska beräknas till samma värde som en daglönares.

⁵¹ Om det ännu är många år kvar, ska han som lösen för sig betala en motsvarande del av det pengabelopp som han köptes för.

⁵² Om däremot bara några få år återstår till jubelåret, ska han tillgodoräkna sig det och betala lösen för sig efter antalet av sina år.

⁵³ Han ska behandlas som en daglönares som anställs år för år. Ingen får inför dina ögon härska över honom med hårdhet.

⁵⁴ Men om han inte blir löst på något av de nämnda sätten ska han friges på jubelåret, han själv och hans barn tillsammans med honom,

⁵⁵ för Israels barn är mina tjänare. De är mina tjänare som jag har fört ut ur Egyptens land. Jag är HERREN er Gud.

26

Lydnadens lön

¹ Ni ska inte göra er några avgudar och inte resa upp åt er någon avbild eller stod och inte heller i ert land sätta upp några stenar med bilder för att tillbe dem, för jag är HERREN er Gud.

² Mina sabbater ska ni hålla, och min helgedom ska ni vörda. Jag är HERREN.

³ Om ni vandrar efter mina stadgar och håller mina bud och följer dem,

⁴ ska jag ge er regn i rätt tid så att jorden ger sin gröda och träden på marken bär sin frukt.

⁵ Trösktiden ska hos er räcka till vinbärgningen, och vinbärgningen ska räcka till såningstiden, och ni ska ha bröd nog för att äta er mätta och ni ska bo trygga i ert land.

⁶ Och jag ska ge frid i landet, ni ska få ro och ingen ska skrämma er. Jag ska göra slut på vilddjuren i landet, och inget svärd ska gå fram genom ert land.

⁷ Ni ska jaga era fiender framför er, och de ska falla för era svärd.

⁸ Fem av er ska jaga hundra framför sig, och hundra av er ska jaga tiotusen, och era fiender ska falla för era svärd.

⁹ Jag ska vända mig till er och göra er fruktsamma och föröka er, och jag ska upprätthålla mitt förbund med er.

25:50 samma värde som en daglönares Troligen ungefär tio siklar eller drygt 100 gram silver per år (enligt samtida källor, jfr Dom 17:10). Framemot nytestamentlig tid hade inflationen höjt daglönares årsinkomst till motsvarande ca 75 siklar per år, Matt 20:2. **26:1** 2 Mos 20:4f, 5 Mos 5:8f, 16:21f, Ps 81:10f, 97:7. **26:2** 2 Mos 20:8, 3 Mos 19:30. **26:3** 5 Mos 7:12, 11:13f, 28:1f. **26:4 regn i rätt tid** Livsviktigt för ett jordbrukande folks överlevnad (jfr 5 Mos 11:10f). **26:8** 5 Mos 32:30, Jos 23:10, 2 Krön 14:9, 12. **26:9** Hes 37:26f.

10 Gammal gröda, som legat inne länge, ska ni ha att äta. Ni ska tvingas skaffa undan den gamla för den nya.

11 Och jag ska resa upp min boning mitt ibland er, och jag ska inte avvisa er.

12 Jag ska vandra bland er och vara er Gud, och ni ska vara mitt folk.

13 Jag är HERREN er Gud som förde er ut ur Egyptens land, för att ni inte skulle vara slavar där. Jag har brutit sönder ert ok och låtit er gå med upprätt huvud.

Olydnadens följder

14 Men om ni inte hör på mig och inte gör efter alla dessa bud,

15 om ni föraktar mina stadgar och avvisar mina lagar, så att ni inte följer alla mina bud utan bryter mitt förbund,

16 då ska också jag handla på samma sätt mot er. Jag ska straffa er med skräck, med tärande sjukdom och feber, så att era ögon försmäktar och er själ tynar bort. Och ni ska så er säd förgäves, för era fiender ska äta den.

17 Jag ska vända mitt ansikte mot er, och ni ska bli slagna av era fiender. De som hatar er ska råda över er, och ni ska fly, även om ingen förföljer er.

18 Om ni trots detta inte lyssnar till mig, ska jag tukta er sjufalt värre för era synders skull.

19 Jag ska krossa er stolta makt och låta er himmel bli som järn och er jord som koppar.

20 Er möda ska vara förgäves, för er jord ska inte ge sin gröda och träden i landet ska inte bära frukt.

21 Om ni ändå gör mig emot och inte vill lyssna på mig, ska jag slå er sjufalt värre, som era synder förtjänar.

22 Jag ska sända över er vilddjur, som ska döda era barn och fördärva er boskap och få er att minska i antal så att era vägar blir öde.

23 Om ni trots detta inte låter varna er av mig utan står mig emot,

24 ska också jag stå er emot och slå er sjufalt för era synders skull.

25 Jag ska låta er drabbas av ett hämnens svärd som ska hämnas mitt förbund, och ni ska samlas i städerna. Men där ska jag sända pest ibland er, och ni ska bli överlämnade i fienders hand.

26 Jag ska fördärva ert livsuppehälle så att ert bröd ska kunna bakas i en enda ugn av tio kvinnor. Brödet ska lämnas ut efter vikt, och när ni äter ska ni inte bli mätta.

27 Om ni trots detta inte lyssnar till mig utan står mig emot,

28 ska också jag i vrede stå er emot och tukta er sjufalt för era synders skull.

29 Ni ska tvingas äta era söners och döttrars kött.

30 Jag ska ödelägga era offerhöjder och utrota era solstoder. Jag ska kasta era döda kroppar på era eländiga avgudars döda kroppar, och jag ska visa er ifrån mig.

31 Jag ska göra era städer till ruiner och ödelägga era helgedomar, och jag ska inte mer med välbehag känna doften av era offer.

32 Jag ska själv ödelägga landet, så att era fiender som bor där ska häpna över det.

33 Men er ska jag sprida ut bland hednafolken och jag ska förfölja er med draget svärd. Så ska ert land bli en ödemark och era städer ruiner.

34 Då ska landet få gottgörelse för sina sabbater under hela den tid som det ligger öde och ni är i era fienders land. Ja, då ska landet vila och få gottgörelse för sina sabbater.

26:11 2 Kor 6:16. **26:11** Citeras av Paulus i 2 Kor 6:16. **26:14** 5 Mos 28:15f, Klag 2:17, Mal 2:2f. **26:17** Job 36:12, Ords 28:1. **26:19** 5 Mos 28:23. **26:19** *er himmel ... som järn och er jord som koppar* Syftar på svåra torrperioder (2 Kung 17-18, Amos 4:7f, Hagg 1:10f). **26:22** Hes 14:15. **26:24** 2 Sam 22:27, Ps 18:27. **26:26** Hes 4:16. **26:29** 5 Mos 28:53, 2 Kung 6:29, Jer 19:9, Klag 4:10. **26:29** *tvingas äta era söners och döttrars kött* Desperata svältande människor drevs till kannibalism vid t ex utdragna belägringar (2 Kung 6:28f, Jer 19:9, Klag 4:10). **26:30** Hes 6:4f. **26:30** *solstoder* Annan översättning: "rökelsealtaren" (jfr 2 Krön 30:14). **26:31** Jer 1:13. **26:32** 2 Krön 36:19f, Jer 19:8, 25:9. **26:33** 5 Mos 28:64f, Jer 9:16, 15:7. **26:34** 2 Krön 36:21.

³⁵ Hela den tid det ligger öde ska det hålla sabbat och få den vila det inte fick på era sabbater, då ni bodde där.

³⁶ Och åt dem som blir kvar av er, ska jag ge försagda hjärtan där de är i sina fienders länder, så att de jagas på flykten av ett prasslande löv som rörs av vinden. De ska fly som om de flydde för svärd och falla, även om ingen förföljer dem.

³⁷ De ska stupa på varandra som om de stupade för svärd, även om ingen förföljer dem. Ni ska inte kunna hålla stånd mot era fiender.

³⁸ Ni ska förgås bland hednafolken, och era fienders land ska förtära er.

³⁹ De som blir kvar av er ska genom sin egen missgärning tyna bort i era fienders land. Också genom sina fäders missgärning ska de tyna bort, liksom dessa har gjort.

⁴⁰ De ska bekänna den missgärning de själva har begått och den deras fäder har begått, att de har handlat trolöst mot mig och stått emot mig,

⁴¹ så att också jag måste stå emot dem och föra bort dem till deras fienders land. Då ska deras oomskurna hjärtan tvingas att ödmjuka sig, och de ska få lida för sin missgärning.

⁴² Då ska jag tänka på mitt förbund med Jakob, och jag ska också tänka på mitt förbund med Isak och på mitt förbund med Abraham. Och jag ska tänka på landet,

⁴³ för landet ska överges av dem och få gottgörelse för sina sabbater genom att ligga öde när folket är borta. Själva ska de få lida för sin missgärning, just därför att de förkastade mina lagar och därför att de avvisade mina stadgar.

⁴⁴ Men när de är i sina fienders land ska jag trots detta inte förkasta eller avvisa dem så att jag förgör dem och bryter mitt förbund med dem, för jag är HERREN deras Gud.

⁴⁵ Nej, dem till godo ska jag tänka på förbundet med fäderna, som jag förde ut ur Egyptens land inför hednafolkens ögon, för att jag skulle vara deras Gud. Jag är HERREN.

⁴⁶ Dessa är de stadgar, domslut och lagar som HERREN fastställde mellan sig och Israels barn på Sinai berg genom Mose.

27

Återlösning av det som tillhör Herren

¹ HERREN talade till Mose. Han sade:

² Säg till Israels barn: Om någon ger ett heligt löfte, ska du bestämma lösensumman åt HERREN för personerna.

³ Gäller det en man mellan tjugo och sextio år gammal ska du bestämma det till femtio siklar silver efter helgedomssikelns vikt.

⁴ Gäller det en kvinna ska du fastställa värdet till trettio siklar.

⁵ Gäller det någon som är mellan fem och tjugo år gammal, ska värdet du fastställer vara tjugo siklar för en pojke och tio siklar för en flicka.

⁶ Gäller det någon som är mellan en månad och fem år gammal, ska värdet du bestämmer vara fem siklar silver för en pojke och tre siklar silver för en flicka.

⁷ Gäller det någon som är sextio år gammal eller över, ska värdet du bestämmer vara femton siklar för en man och tio siklar för en kvinna.

⁸ Om någon är så fattig att han inte kan betala det värde du bestämmer ska han ställas fram inför prästen, som ska fastställa ett värde för honom. Efter vad den som gjort löftet kan betala ska prästen fastställa värdet för honom.

⁹ Om det gäller boskap av de slag man får bära fram som offer åt HERREN, ska allt sådant vara heligt sedan man gett det åt HERREN.

26:36 Jes 30:17. **26:40** Ps 106:6, Dan 9:4f. **26:44** 5 Mos 4:30f, Jes 59:20f, Rom 11:26f. **27:2 lösensumman** Personer som helgades åt Herrrens tjänst (t ex 1 Sam 1:11) kunde friköpas för en summa motsvarande deras arbetskraft. En vuxen arbetare kunde tjäna ca 10 siklar silver, drygt 100 gram, om året (jfr Dom 17:10).

¹⁰ Man får inte utväxla eller byta ut det, varken ett bättre mot ett sämre eller ett sämre mot ett bättre. Om någon ändå byter ut ett djur mot ett annat, ska både det förra och det som lämnats i utbyte vara heligt.

¹¹ Men om det gäller ett orent djur som man inte får bära fram som offer åt HERREN, ska djuret ställas fram inför prästen.

¹² Han ska fastställa dess värde med hänsyn till om det är bättre eller sämre. Som du, prästen, fastställer det, så ska det vara.

¹³ Om ägaren vill lösa djuret, ska han till värdet du har bestämt lägga en femtedel av värdet.

¹⁴ Om någon helgar sitt hus som något heligt åt HERREN, ska prästen fastställa dess värde med hänsyn till om det är bättre eller sämre. Som han fastställer dess värde, så ska det vara.

¹⁵ Om den som har helgat sitt hus vill lösa det, ska han till det värde i pengar som du har bestämt lägga en femtedel. Då blir det hans.

¹⁶ Om någon helgar åt HERREN en åkermark av den egendom han ärvt, ska du bestämma dess värde efter utsädet på den. Varje homer utsäde ska motsvara femtio siklar silver.

¹⁷ Om han helgar sin åker ända från jubelåret, ska det förbli vid det värde du bestämmer.

¹⁸ Men om han helgar sin åker efter jubelåret, ska prästen beräkna pengavärdet åt honom efter det antal år som återstår till nästa jubelår. Ett motsvarande avdrag ska göras på det värde du förut har bestämt.

¹⁹ Om den som har helgat åkern vill lösa den, ska han lägga till en femtedel till det pris du har bestämt. Då förblir den hans.

²⁰ Om han inte löser åkern utan säljer den till någon annan får åkern sedan inte lösas,

²¹ utan när den frånträds på jubelåret ska den vara helgad åt HERREN som vigd mark. Hans egendom tillfaller då prästen.

²² Om någon helgar åt HERREN en åker som han har köpt och som inte hör till den egendom han ärvt,

²³ ska prästen räkna ut det bestämda värdet åt honom fram till jubelåret, och samma dag ska han erlægga den summa som du har bestämt. Den ska vara helgad åt HERREN.

²⁴ Men på jubelåret ska åkern gå tillbaka till den som den köpts ifrån, till den som ägde den som sin egendom.

²⁵ När du bestämmer ett värde ska det alltid bestämmas i helgedomssiklar, sikeln räknad till tjugo gera.

²⁶ Det som är förstfött bland boskap och som tillhör HERREN redan som förstfött ska ingen helga. Vare sig det är en oxe eller ett får tillhör det redan HERREN.

²⁷ Men om det är fråga om något orent djur, ska man lösa det efter det värde du bestämmer och lägga till femtedelen av värdet. Om det inte blir löst, ska det säljas efter det värde du bestämmer.

²⁸ Gäller det något vigd som någon har avskilt åt HERREN från det han äger, antingen en människa eller ett boskapsdjur eller den åker som han har fått i arv, får det varken säljas eller lösas. Allt som är vigd är högheligt och tillhör HERREN.

²⁹ En människa som är vigd åt förintelse får aldrig lösas. Hon måste dödas.

³⁰ Allt tionde av jorden tillhör HERREN, både av markens säd och av trädens frukt. Den är helgad åt HERREN.

³¹ Om någon vill lösa något av sitt tionde ska han lägga till femtedelen av värdet.

27:16 homer utsäde ... femtio siklar silver Ca 220 liter säd och drygt 0,5 kg silver. Kan mycket ungefärligt ha motsvarat drygt ett tunnland eller en halv hektar mark (ca 70 x 70 meter). **27:24** 3 Mos 25:10. **27:26** 2 Mos 13:2, 4 Mos 3:12, 8:17, Luk 2:23. **27:28** 5 Mos 7:2, Jos 6:18f. **27:28 vigd** Hebr. *charám* innebar att överlåta något åt Herren och avskilja det från människornas värld. Grova brottslingar som mördare (4 Mos 35:31) och avgudadyrkare (2 Mos 22:20) vigdes åt förintelse (vers 29, jfr även Jos 7:25). **27:29** 1 Sam 15:3, 9f. **27:30** 5 Mos 14:22f.

³² För tionde av nöt eller småboskap gäller följande: Av allt som går under herdestaven ska vart tionde djur vara helgat åt HERREN.

³³ Man ska inte undersöka om det är bättre eller sämre, och man får inte byta ut det. Om någon ändå byter ut djuret, ska både detta och det som har lämnats i utbyte vara helgat åt HERREN. Det får inte lösas.

³⁴ Dessa är de bud som HERREN genom Mose gav Israels barn på Sinai berg.

Fjärde Moseboken

Fjärde Moseboken kallas också Numeri (latin för "antal") och Bamidbár (hebreiska för "i öknen", 1:1). Den skildrar folkets ökenvandring från berget Sinai (1:1) upp till Moabs hedar öster om floden Jordan och Jeriko (33:50), en tidsrymd av 38 år (kanske 1445-1406 f Kr). Israeliterna räknas (kap 1-4) och får fler lagar (5-10), men klagar och gör uppror (11-20) så att den första generationen dör utanför Kanaans land (14:29f). En ny generation intar landet öster om Jordan (21) men utmanas av moabiter och midjaniter (22-25, 31). De räknas (26), får fler lagar (27-30) och förbereds för att inta landet (32-36).

Kända avsnitt är välsignelsen (6:24-26), kopparormen (21:4f) och Bileams åsna (22:22f).

Israels första folkräkning

¹ HERREN talade till Mose i Sinai öken, i uppenbarelsetältet, på första dagen i andra månaden av det andra året efter deras uttåg ur Egyptens land. Han sade:

² "Räkna antalet av Israels barn, hela deras församling efter deras släkter och familjer. Skriv upp namnen på alla män, varje person för sig,

³ alla vapenföra i Israel från tjugo år och uppåt. Du och Aron ska mönstra dem efter deras häravdelningar.

⁴ En man från varje stam ska vara med er, den som är huvudman för sin stams familjer.

⁵ Detta är namnen på de män som ska bistå er:

Från Ruben: Elisur, Shedeurs son,

⁶ från Simeon: Shelumiel,
Surishaddajs son,

⁷ från Juda: Nahshon,
Amminadabs son,

⁸ från Isaskar: Netanel, Suars son,

⁹ från Sebulon: Eliab, Helons son,

¹⁰ från Josefs barn:

från Efraim: Elishama,
Ammihuds son,

från Manasse: Gamliel,
Pedasurs son,

¹¹ från Benjamin: Abidan,
Gideonis son,

¹² från Dan: Ahieser,
Ammishaddajs son,

¹³ från Asher: Pagiël, Okrans son,

¹⁴ från Gad: Eljasaf, Deguels son,

¹⁵ från Naftali: Ahira, Enans son."

¹⁶ Dessa var utvalda från församlingen. De var ledare för sina fäders stammar, stamhövdingar i Israel.

¹⁷ Mose och Aron tog med sig dessa namngivna män.

¹⁸ De samlade hela församlingen på första dagen i andra månaden, och folket infördes i förteckningen efter sina släkter och familjer. Var och en blev räknad, de som var tjugo år eller äldre, varje person för sig,

1:1 första dagen i andra månaden av det andra året Kanske april 1445 f Kr. **1:2** 2 Mos 30:12, 4 Mos 26:2f. **1:2 person** Ordagrant: "skalle" (hebr. *gulgólet*, jfr "Golgata", Joh 19:17). Även i vers 18, 20, 22, 3:47.

¹⁹ så som HERREN hade befallt Mose. Och han mönstrade dem i Sinai öken.

²⁰ Avkomlingarna till Rubens, Israels förstföddes, söner upptecknades efter sina släkter och familjer. Var och en räknades, var person för sig, alla vapenföra män från tjugo år och uppåt.

²¹ De mönstrade av Rubens stam var 46 500.

²² Avkomlingarna till Simeons söner mönstrades och upptecknades efter sina släkter och familjer. Var och en räknades, var person för sig, alla vapenföra män från tjugo år och uppåt.

²³ De mönstrade av Simeons stam var 59 300.

²⁴ Avkomlingarna till Gads söner upptecknades efter sina släkter och familjer. Var och en räknades, alla vapenföra från tjugo år och uppåt.

²⁵ De mönstrade av Gads stam var 45 650.

²⁶ Avkomlingarna till Judas söner upptecknades efter sina släkter och familjer. Var och en räknades, alla vapenföra från tjugo år och uppåt.

²⁷ De mönstrade av Juda stam var 74 600.

²⁸ Avkomlingarna till Isaskars söner upptecknades efter sina släkter och familjer. Var och en räknades, alla vapenföra från tjugo år och uppåt.

²⁹ De mönstrade av Isaskars stam var 54 400.

³⁰ Avkomlingarna till Sebulons söner upptecknades efter sina släkter och familjer. Var och en räknades, alla vapenföra från tjugo år och uppåt.

³¹ De mönstrade av Sebulons stam var 57 400.

³² Avkomlingarna till Josefs söner:

Avkomlingarna till Efraims söner upptecknades efter sina släkter och familjer. Var och en räknades, alla vapenföra från tjugo år och uppåt.

³³ De mönstrade av Efraims stam var 40 500.

³⁴ Avkomlingarna till Manasses söner upptecknades efter sina släkter och familjer. Var och en räknades, alla vapenföra från tjugo år och uppåt.

³⁵ De mönstrade av Manasse stam var 32 200.

³⁶ Avkomlingarna till Benjamins söner upptecknades efter sina släkter och familjer. Var och en räknades, alla vapenföra från tjugo år och uppåt.

³⁷ De mönstrade av Benjamins stam var 35 400.

³⁸ Avkomlingarna till Dans söner upptecknades efter sina släkter och familjer. Var och en räknades, alla vapenföra från tjugo år och uppåt.

³⁹ De mönstrade av Dans stam var 62 700.

⁴⁰ Avkomlingarna till Ashers söner upptecknades efter sina släkter och familjer. Var och en räknades, alla vapenföra från tjugo år och uppåt.

⁴¹ De mönstrade av Ashers stam var 41 500.

⁴² Avkomlingarna till Naftalis söner upptecknades efter sina släkter och familjer. Var och en räknades, alla vapenföra från tjugo år och uppåt.

⁴³ De mönstrade av Naftali stam var 53 400.

⁴⁴ Dessa var de mönstrade, de som mönstrades av Mose och Aron och Israels hövdingar, tolv män som var och en företrädde sin stamfamilj.

⁴⁵ Och alla Israels barn mönstrades efter deras familjer, alla vapenföra i Israel från tjugo år och uppåt.

⁴⁶ Alla de mönstrade var tillsammans 603 550.

⁴⁷ Men leviterna i sin fädernestam mönstrades inte med de andra,

⁴⁸ för HERREN hade sagt till Mose:

⁴⁹ Endast Levi stam ska du inte mönstra, och du ska inte räkna deras antal med Israels barn,

⁵⁰ utan du ska ge leviterna ansvar för vittnesbördets tabernakel med alla dess föremål och tillbehör. De ska bära tabernaklet och alla dess föremål och göra tjänst vid det. Runt omkring tabernaklet ska de ha sitt läger.

⁵¹ När tabernaklet ska bryta upp ska leviterna ta ner det, och när tabernaklet ska sättas upp ska leviterna sätta upp det. Om någon annan kommer nära det ska han dödas.

⁵² Israels barn ska resa sina tält var och en i sitt läger och var och en under sitt baner, efter sina häravdelningar.

⁵³ Men leviterna ska slå läger runt omkring vittnesbördets tabernakel, så att inte vrede drabbar Israels barns församling. Och leviterna ska ha ansvaret för vittnesbördets tabernakel och dess skötsel.

⁵⁴ Israels barn gjorde så. I allt gjorde de som HERREN hade befallt Mose.

2

Stammarnas olika lägerplatser

¹ HERREN talade till Mose och Aron. Han sade:

² "Israels barn ska slå läger, var och en under sitt baner, vid de fälttecken som hör till deras särskilda familjer. Runt omkring uppenbarelsetältet ska de slå läger, en bit bort.

³ På framsidan, österut, ska Juda slå läger under sitt baner efter sina häravdelningar. Ledare för Juda barn ska vara Nahshon, Amminadabs son,

⁴ med de mönstrade som utgör hans här, 74 600 man.

⁵ Bredvid honom ska Isaskars stam slå läger. Ledare för Isaskars barn ska vara Netanel, Suars son,

⁶ med de mönstrade som utgör hans här, 54 400 man.

⁷ Därefter Sebulons stam, och ledare för Sebulons barn ska vara Eliab, Helons son,

⁸ med de mönstrade som utgör hans här, 57 400 man.

⁹ Alla de mönstrade som tillhör Juda läger utgör 186 400 man, delade i sina häravdelningar. De ska bryta upp först.

¹⁰ Ruben ska slå läger under sitt baner söderut efter sina häravdelningar. Ledare för Rubens barn ska vara Elisur, Shedeurs son,

¹¹ med de mönstrade som utgör hans här, 46 500 man.

¹² Bredvid honom ska Simeons stam slå läger, och ledare för Simeons barn ska vara Shelumiel, Surishaddajs son,

¹³ med de mönstrade som utgör hans här, 59 300 man.

¹⁴ Därefter Gads stam, och ledare för Gads barn ska vara Eljasaf, Reguels son,

¹⁵ med de mönstrade som utgör hans här, 45 650 man.

¹⁶ Alla de mönstrade som tillhör Rubens läger utgör 151 450 man, delade i sina häravdelningar. De ska bryta upp som nummer två.

¹⁷ Sedan ska uppenbarelsetältet gå med leviternas läger i mitten av lägren. I den ordning de slår läger ska de också gå, var och en på sin plats, under sina baner.

¹⁸ Efraim ska slå läger under sitt baner västerut, efter sina häravdelningar. Ledare för Efraims barn ska vara Elishama, Ammihuds son,

¹⁹ med de mönstrade som utgör hans här, 40 500 man.

²⁰ Bredvid honom ska Manasse stam slå läger, och ledare för Manasse barn ska vara Gamliel, Pedasurs son,

²¹ med de mönstrade som utgör hans här, 32 200 man.

²² Därefter Benjamins stam, och ledare för Benjamins barn ska vara Abidan, Gideonis son,

²³ med de mönstrade som utgör hans här, 35 400 man.

²⁴ Alla de mönstrade som tillhör Efraims läger utgör 108 100 man, delade i sina häravdelningar. De ska bryta upp som nummer tre.

²⁵ Dan ska slå läger under sitt baner norrut, efter sina häravdelningar. Ledare för Dans barn ska vara Ahieser, Ammishaddajs son,

²⁶ med de mönstrade som utgör hans här, 62 700 man.

²⁷ Bredvid honom ska Ashers stam slå läger, och ledare för Ashers barn ska vara Pagiël, Okrans son,

²⁸ med de mönstrade som utgör hans här, 41 500 man.

²⁹ Därnäst Naftali stam, och ledare för Naftalis barn ska vara Ahira, Enans son,

³⁰ med de mönstrade som utgör hans här, 53 400 man.

³¹ Alla de mönstrade som tillhör Dans läger utgör 157 600 man. De ska bryta upp sist, under sitt baner.”

³² Dessa var de av Israels barn som mönstrades efter sina familjer. Alla som efter sina häravdelningar mönstrades i lägren utgjorde 603 550 man.

³³ Men leviterna mönstrades inte med de andra israeliterna, för så hade HERREN befallt Mose.

³⁴ Israels barn gjorde i allt så som HERREN hade befallt Mose. De slog läger under sina baner, och de bröt upp var och en i sin släkt, efter sin familj.

3

Det levitiska prästämbetet

¹ Detta är berättelsen om Arons och Moses släkt vid den tid då HERREN talade med Mose på Sinai berg.

² Arons söner hette Nadab, den förstfödde, och Abihu, Eleasar och Itamar.

³ Detta var namnen på Arons söner, de smorda prästerna, som hade invigts till att vara präster.

⁴ Men Nadab och Abihu dog inför HERRENS ansikte när de bar fram främmande eld inför HERREN i Sinai öken, och de hade inga söner. Därför var Eleasar och Itamar präster under sin far Aron.

⁵ HERREN talade till Mose. Han sade:

⁶ ”Levi stam ska du föra hit och låta dem stå inför prästen Aron för att betjäna honom.

⁷ De ska utföra det som åligger honom och hela församlingen inför uppenbarelsetältet genom att göra tjänst vid tabernaklet.

⁸ Och de ska ha vården om uppenbarelsetältets alla tillbehör och iaktta det som åligger Israels barn genom att tjänstgöra vid tabernaklet.

⁹ Du ska ge leviterna åt Aron och hans söner. De ska ges åt honom som en gåva från Israels barn.

¹⁰ Men Aron och hans söner ska du sätta till att ansvara för prästtjänsten. Om någon främmande inkräktar på den ska han dödas.”

¹¹ HERREN sade till Mose:

¹² ”Se, jag har själv bland Israels barn tagit ut leviterna i stället för alla förstfödda bland Israels barn, alla som öppnar moderlivet. Leviterna ska tillhöra mig,

¹³ för alla förstfödda tillhör mig. Den dag jag slog allt förstfött i Egyptens land helgade jag åt mig allt förstfött i Israel, både bland människor och boskap. De tillhör mig. Jag är HERREN.”

¹⁴ HERREN talade till Mose i Sinai öken. Han sade:

¹⁵ ”Mönstra Levi barn efter deras familjer och släkter. Alla av manligt kön som är en månad eller äldre ska du räkna.”

2:32 2 Mos 12:37, 38:26, 4 Mos 1:46. **3:2** 2 Mos 6:23, 1 Krön 6:3. **3:3** 3 Mos 8:2f. **3:4** 3 Mos 10:1f, 16:1, 4 Mos 26:61, 1 Krön 24:2. **3:4 Nadab och Abihu dog** Se 3 Mos 10. **3:9** 4 Mos 8:13f, 18:6. **3:9 honom** Andra handskrifter: ”mig”. **3:10** 4 Mos 1:51. **3:12** 4 Mos 8:16f. **3:13** 2 Mos 12:29, 13:2, 34:19, Luk 2:23.

¹⁶ Mose mönstrade dem enligt HERRENS ord så som han hade blivit befalld.

¹⁷ Och detta är Levis söner, de hette: Gershon, Kehat och Merari.

¹⁸ Detta är namnen på Gershons söner efter sina släkter: Libni och Shimei.

¹⁹ Kehats söner efter sina släkter var Amram och Jishar, Hebron och Ussiel.

²⁰ Meraris söner efter sina släkter var Mahli och Mushi. Dessa var leviternas släkter efter deras familjer.

²¹ Från Gershon härstammade libniternas släkt och shimeiternas släkt. Dessa var gershoniternas släkter.

²² De som mönstrades, när man räknat in alla av manligt kön från en månad och uppåt, var 7 500.

²³ Gershoniternas släkter hade sitt läger bakom tabernaklet, västerut.

²⁴ Furste för gershoniternas stamfamilj var Eljasaf, Laels son.

²⁵ Gershons barn skulle vid uppenbarelsetältet ansvara för tabernaklet och tältet med dess överdrag, och för draperiet framför ingången till uppenbarelsetältet,

²⁶ förgårdens omhängen och draperiet framför ingången till förgården som omgav tabernaklet och altaret, dessutom för alla tältlinor och allt arbete som hörde till detta.

²⁷ Från Kehat härstammade amramiternas släkt, jishariternas släkt, hebroniternas släkt och ussieliternas släkt. Dessa var kehatiternas släkter.

²⁸ När man räknade alla av manligt kön från en månad och uppåt var de 8 600. Dessa skulle ansvara för de heliga föremålen.

²⁹ Kehatiternas släkter hade sitt läger vid södra sidan av tabernaklet.

³⁰ Ledare för de kehatitiska släkternas stamfamilj var Elisafan, Ussiels son.

³¹ De skulle ansvara för arken, bordet, ljusstaken, altarna och de tillbehör till de heliga föremålen som användes vid tjänsten, likaså draperiet och allt arbete med det.

³² Men högste ledare för alla leviterna var Eleasar, prästen Arons son. Han hade tillsyn över dem som ansvarade för helgedomen och dess skötsel.

³³ Från Merari härstammade mahliternas släkt och mushiternas släkt. Dessa var merariternas släkter.

³⁴ De mönstrade, när man räknat in alla av manligt kön från en månad och uppåt, var 6 200.

³⁵ Ledare för de meraritiska släkternas stamfamilj var Suriel, Abihails son. De hade sitt läger vid norra sidan av tabernaklet.

³⁶ Och Meraris barn fick till uppgift att ha vården om brädorna till tabernaklet, dess tvärstänger, stolpar och fotstycken och om alla dess tillbehör – allt arbete med dessa föremål,

³⁷ likaså om stolparna till förgården runt omkring med deras fotstycken, pluggar och linor.

³⁸ Mitt för tabernaklet på framsidan, mitt för uppenbarelsetältet österut, hade Mose och Aron och hans söner sitt läger. På Israels barns vägnar var de ansvariga för vården av helgedomen. Men om någon främmande kom nära det heliga, skulle han dödas.

³⁹ De mönstrade leviterna, som Mose och Aron på HERRENS befallning mönstrade efter deras släkter, alla av manligt kön som var en månad eller äldre, utgjorde tillsammans 22 000.

⁴⁰ HERREN sade till Mose: "Mönstra alla förstfödda av manligt kön bland Israels barn, alla som är en månad eller äldre, och räkna antalet namn.

⁴¹ Och ta ut åt mig leviterna – för jag är HERREN – i stället för alla förstfödda bland Israels barn, och leviternas boskap i stället för allt förstfött bland Israels barns boskap."

⁴² Mose mönstrade alla förstfödda bland Israels barn, så som HERREN hade befallt honom.

⁴³ Och de förstfödda av manligt kön, varje namn räknat av de mönstrade från en månad och uppåt, var 22 273.

⁴⁴ Och HERREN sade till Mose:

⁴⁵ ”Ta ut leviterna i stället för allt förstfött bland Israels barn och leviternas boskap i stället för deras boskap. Leviterna ska tillhöra mig. Jag är HERREN.

⁴⁶ Men för att lösa de 273 personer av Israels barns förstfödda som överstiger leviternas antal,

⁴⁷ ska du ta fem siklar silver per person. Du ska ta upp dem efter helgedomssikelns vikt, sikeln räknad till tjugo gera.

⁴⁸ Dessa pengar ska du ge åt Aron och hans söner till lösen för de övertaliga bland dem.”

⁴⁹ Mose tog lösensumman från de övertaliga, när man räknade dem som var lösta genom leviterna.

⁵⁰ Av Israels barns förstfödda tog han emot pengarna, 1 365 siklar efter helgedomssikelns vikt.

⁵¹ Och Mose gav lösensumman åt Aron och hans söner, efter HERRENS ord och befallning till Mose.

4

Kehatiternas tjänstgöring

¹ HERREN talade till Mose och Aron. Han sade:

² ”Räkna antalet av Kehats söner bland leviterna efter deras släkter och familjer,

³ från trettio år och upp till femtio år, alla arbetsföra män som kan göra tjänst vid uppenbarelsetältet.

⁴ Detta är den tjänst som kehatiterna ska ha vid uppenbarelsetältet: att ta vård om de högheliga föremålen.

⁵ När lägret bryter upp ska Aron och hans söner gå in och ta ner det täckande förhänget och med det ska de täcka vittnesbördets ark.

⁶ Över förhänget ska de lägga ett överdrag av tahasskinn och över det breda ut en vävnad, helt mörkblå. Sedan ska de sätta in stängerna.

⁷ Över skådebrödsbordet ska de breda en mörkblå vävnad, och på den ska de ställa faten, skålarna och bägarna samt kannorna till dryckesoffren. Där ska även det ständiga brödet ligga.

⁸ Över detta ska de breda en karmosinröd vävnad och täcka över den med ett överdrag av tahasskinn. Sedan ska de sätta in stängerna.

⁹ Och de ska ta en mörkblå vävnad och täcka över ljusstaken och dess lampor, lamptänger och brickor samt alla de oljekärl som hör till den och som används vid tjänstgöringen.

¹⁰ Sedan ska de lägga den med alla dess tillbehör i ett överdrag av tahasskinn och lägga allt på en bår.

¹¹ Över det gyllene altaret ska de breda en mörkblå vävnad och täcka över den med ett överdrag av tahasskinn. Sedan ska de sätta in stängerna.

¹² Och de ska ta alla föremål vid tjänstgöringen, de som används vid tjänstgöringen i helgedomen, och lägga dem i en mörkblå vävnad och täcka över dem med ett överdrag av tahasskinn och lägga dem på en bår.

¹³ De ska också ta bort askan från altaret och breda en purpurröd vävnad över det,

3:46 4 Mos 18:15f. **3:47 fem siklar silver** Ca 50 gram, en halv årslön (jfr Dom 17:10). **3:47 helgedomssikeln** Troligen en gällande auktoritativ vikt i templet (jfr 3 Mos 19:36). Dess exakta vikt är inte känd men uppskattas till mellan 10-11,5 gram. **3:50 1365 siklar** Ca 14 kg silver. **4:3** 4 Mos 8:24f. **4:4** 4 Mos 3:31f. **4:6 tahasskinn** En särskilt fin typ av läder. Kanske delfinskinn, kanske färgat läder. **4:7 2** Mos 25:29f. **4:7 det ständiga brödet** De tolv skådebröden som representerade folkets stammar (3 Mos 24:5f). Jesus anknöt till hur kung David en gång åt av skådebröden (1 Sam 21:6, Matt 12:4).

¹⁴ och där ska de lägga alla tillbehör som används under tjänstgöringen vid det: eldfaten, gafflarna, skovlarna och skålarna, altarets alla tillbehör. Över detta ska de breda ett överdrag av tahasskinn och sedan sätta in stängerna.

¹⁵ När lägret ska bryta upp och Aron och hans söner har täckt över de heliga föremålen och alla dess tillbehör, ska därefter Kehats barn komma för att bära. Men de får inte röra vid de heliga föremålen, för då kommer de att dö. Detta är vad Kehats barn har att bära av det som hör till uppenbarelsetältet.

¹⁶ Eleasar, prästen Arons son, ska ha ansvar för oljan till ljusstaken, den väldoftande rökelsen, det dagliga matoffret och smörjelseoljan. Han har ansvaret för hela tabernaklet och för allt som finns i det, de heliga föremålen och deras tillbehör.”

¹⁷ Och HERREN talade till Mose och Aron. Han sade:

¹⁸ ”Låt inte kehatiternas släktgren utrotas ur leviternas stam,

¹⁹ utan gör så här med dem, för att de ska leva och inte dö när de kommer nära de högheliga föremålen: Aron och hans söner ska gå in och anvisa var och en av dem vad han har att göra eller bära.

²⁰ Men själva får de inte gå in och se de heliga föremålen, inte ens ett ögonblick, för då kommer de att dö.”

Gershoniternas tjänstgöring

²¹ HERREN talade till Mose. Han sade:

²² ”Räkna också antalet av Gershons barn efter deras familjer och släkter.

²³ Mönstra dem som är från trettio år och upp till femtio år, alla arbetsföra män som kan göra tjänst vid uppenbarelsetältet.

²⁴ Detta är den tjänst gershoniternas släkter ska ha, vad de ska göra och vad de ska bära:

²⁵ De ska bära tabernaklets tygvåder, uppenbarelsetältet och dess överdrag och överdraget av tahasskinn som ligger ovanpå det, och draperiet framför ingången till uppenbarelsetältet,

²⁶ dessutom förgårdens omhången, draperiet framför porten till förgården som omger tabernaklet och altaret, samt dess linor och alla föremål till arbetet med tabernaklet. De ska utföra allt som behöver göras med dessa ting.

²⁷ Allt i gershoniternas tjänstgöring ska utföras på order av Aron och hans söner, när det gäller allt som de ska bära och göra. Ni ska överlämna allt de ska bära i deras vård.

²⁸ Detta är den tjänst som gershoniternas släkter ska ha vid uppenbarelsetältet. Och de ska utföra sin tjänst under ledning av Itamar, prästen Arons son.

Merariternas tjänstgöring

²⁹ Meraris barn ska du mönstra efter deras släkter och familjer.

³⁰ Mönstra dem som är från trettio år och upp till femtio år, alla arbetsföra som ska tjänstgöra vid uppenbarelsetältet.

³¹ Och detta är vad de har till uppgift att bära, allt som hör till deras tjänstgöring vid uppenbarelsetältet: brädorna till tabernaklet, dess tvärstänger, stolpar och fotstycken,

³² liksom stolparna till förgården runt omkring med deras fotstycken, pluggar och linor, med alla deras tillbehör och allt som hör till arbetet vid det. Ni ska göra en lista över de föremål var och en har att bära.

³³ Detta är den tjänst merariternas släkter ska ha, allt som hör till deras tjänst vid uppenbarelsetältet. Och de ska utföra den under ledning av Itamar, prästen Arons son.”

Räkning av leviterna

³⁴ Mose och Aron och församlingens furstar mönstrade Kehats barn efter deras släkter och familjer,

³⁵ dem som var från trettio år och upp till femtio år, alla arbetsföra som ska tjänstgöra vid uppenbarelsetältet.

³⁶ Och de mönstrade efter deras släkter var 2 750.

³⁷ Dessa var de mönstrade av kehatiternas släkter, alla de som skulle göra tjänst vid uppenbarelsetältet, de som Mose och Aron mönstrade efter HERRENS befallning genom Mose.

³⁸ Gershons barn mönstrades efter sina släkter och familjer,

³⁹ de som var från trettio år och upp till femtio år, alla arbetsföra som skulle tjänstgöra vid uppenbarelsetältet.

⁴⁰ De som mönstrades efter sina släkter och familjer var 2 630.

⁴¹ Dessa var de mönstrade av gershoniternas släkter, alla de som skulle tjänstgöra vid uppenbarelsetältet, de som Mose och Aron mönstrade efter HERRENS befallning.

⁴² Meraris barns släkter mönstrades efter sina släkter och familjer,

⁴³ de som var från trettio år och upp till femtio år, alla arbetsföra män som skulle tjänstgöra vid uppenbarelsetältet.

⁴⁴ De som mönstrades efter sina släkter var 3 200.

⁴⁵ Dessa var de mönstrade av Meraris barns släkter, de som Mose och Aron mönstrade efter HERRENS befallning genom Mose.

⁴⁶ Leviterna mönstrades av Mose och Aron och Israels furstar efter deras släkter och familjer,

⁴⁷ de som var från trettio år och upp till femtio år, alla arbetsföra som skulle tjänstgöra eller bära vid uppenbarelsetältet.

⁴⁸ De som mönstrades var 8 580.

⁴⁹ Efter HERRENS befallning blev de mönstrade genom Mose, var och en till det som han skulle göra eller bära. Var och en fick den uppgift som HERREN befallt Mose.

5

Om lägrets renhet

¹ HERREN talade till Mose. Han sade:

² "Befall Israels barn att de för bort ur lägret var och en som är spetälsk eller har flytning och var och en som blivit oren genom en död kropp.

³ En sådan, vare sig man eller kvinna, ska ni föra bort utanför lägret. För bort dem, så att de inte orenar deras läger där jag bor mitt ibland dem."

⁴ Och Israels barn gjorde så, de förde dem utanför lägret. Så som HERREN hade sagt till Mose, så gjorde Israels barn.

Ersättningsplikt

⁵ HERREN talade till Mose. Han sade:

⁶ "Säg till Israels barn: När en man eller kvinna begår någon av de synder som människor kan begå och handlar trolöst mot HERREN och drar på sig skuld,

⁷ ska han bekänna den synd han har begått och ersätta det orätta till dess fulla belopp och till det lägga en femtedel av värdet. Detta ska han ge till den som han har gjort orätt emot.

⁸ Men om den drabbade inte har någon nära släkting som kan ta emot gottgörelsen, ska ersättningen ges åt HERREN och tillhöra prästen, utöver den försoningsbagge med vilken försoning bringas för den skyldige.

⁹ Och alla heliga gåvor som Israels barn bär fram till prästen ska tillhöra honom.

5:2 3 Mos 13:46, 15:2f, 21:1. **5:2 spetälsk ... har flytning** Regler för detta beskrivs i 3 Mos kap 13-15. **5:2 oren genom en död kropp** Se 3 Mos 11:25f (döda djur) och 4 Mos 19:11f (människolik). Orenhet är inte synd i moralisk mening, utan ett rituellt och delvis hygieniskt begrepp. Den som hade förlorat en närstående hade en moralisk plikt att begrava sin döda och därmed bli oren (men jfr 3 Mos 21:1). **5:3** 5 Mos 23:14. **5:6** 3 Mos 5:15f, 6:2f. **5:8 försoningsbagge** Ett skuldoffer som beskrivs i 3 Mos 6:6. **5:9** 2 Mos 29:28, 3 Mos 10:13f.

¹⁰ De heliga gåvor som var och en ger tillhör honom. Vad någon ger åt prästen tillhör honom.”

Om otrohet och svartsjuka

¹¹ HERREN talade till Mose. Han sade:

¹² ”Säg till Israels barn: Det kan hända att en mans hustru kommer på avvägar och är otrogen mot sin man,

¹³ genom att någon annan ligger med henne och har sädesuttömning. Hennes man har inte sett något, och hon håller det hemligt att hon blivit orenad. Det finns inget vittne mot henne, och hon har inte blivit tagen på bar gärning.

¹⁴ Om han då drabbas av svartsjukans ande och misstänker att hans hustru blivit orenad, eller om han drabbas av svartsjukans ande och misstänker sin hustru fastän hon inte blivit orenad,

¹⁵ då ska mannen föra sin hustru till prästen och bära fram en tiondels efa kornmjöl som offer för henne. Men han ska inte hålla någon olja eller lägga någon rökelse på offret, för det är ett misstankeoffer, ett påminnelseoffer som ska påminna om en missgärning.

¹⁶ Och prästen ska föra fram henne och ställa henne inför HERRENS ansikte.

¹⁷ Han ska ta heligt vatten i ett lerkärl och ta lite av stoftet från tabernaklets golv och lägga i vattnet.

¹⁸ Prästen ska ställa fram kvinnan inför HERRENS ansikte och lösa upp hennes hår och lägga påminnelseoffret i hennes händer, det vill säga misstankeoffret. I sin hand ska prästen ha det bittra vattnet som för med sig förbannelse.

¹⁹ Därefter ska prästen ta ed av kvinnan och säga till henne: Om ingen har legat med dig och du inte har kommit på avvägar och orenat dig medan du var under din man, så ska du inte ta skada av det bittra förbannelsebringande vattnet.

²⁰ Men om du har kommit på avvägar medan du var under din man, och orenat dig genom att någon annan än din man har legat med dig”

²¹ – prästen ska nu läsa upp förbannelseeden för kvinnan och säga till henne: – ”så ska HERREN göra dig till en förbannelse och en ed bland ditt folk. HERREN ska låta ditt moderliv skrumpna och din buk svälla upp,

²² och det förbannelsebringande vattnet ska gå in i dina inälvor och få din buk att svälla upp och ditt moderliv att skrumpna.” Och kvinnan ska säga: ”Amen, amen.”

²³ Sedan ska prästen skriva upp dessa förbannelser i en bokrulle och tvätta av dem i det bittra vattnet.

²⁴ Och han ska ge kvinnan att dricka av det bittra förbannelsebringande vattnet, och det förbannelsebringande vattnet ska gå in i henne och orsaka bitter smärta.

²⁵ Prästen ska ta misstankeoffret ur kvinnans hand och lyfta det inför HERRENS ansikte och bära fram det till altaret.

²⁶ Och prästen ska ta en handfull av offret som ett påminnelseoffer och bränna det på altaret. Därefter ska han ge kvinnan vattnet att dricka.

²⁷ När han har gett henne vattnet att dricka, ska detta ske: Om hon har låtit orena sig och varit otrogen mot sin man, ska det förbannelsebringande vattnet gå in i henne och orsaka bitter smärta. Hennes buk ska svälla upp och hennes moderliv skrumpna, och kvinnan ska bli en förbannelse bland sitt folk.

²⁸ Men om kvinnan inte har låtit orena sig utan är ren, ska inget skada henne och hon ska kunna bli havande.

²⁹ Detta är lagen om svartsjuka, när en gift kvinna kommer på avvägar och orenar sig

³⁰ eller när svartsjukans ande drabbar en man så att han misstänker sin hustru. Han ska då ställa fram hustrun inför HERRENS ansikte, och prästen ska göra med henne allt som denna lag påbjuder.

³¹ Så ska mannen vara fri från skuld och hustrun får själv ta konsekvenserna av sin missgärning.”

6

Nasirlöften

¹ HERREN talade till Mose. Han sade:

² ”Tala till Israels barn och säg till dem: Om en man eller en kvinna avlägger ett löfte, ett nasirlöfte att avskilja sig för HERREN,

³ ska han avhålla sig från vin och starka drycker. Han får inte dricka någon syrad dryck av vin eller någon annan syrad stark dryck. Han får inte dricka druvsaft och inte heller äta druvor, vare sig färska eller torkade.

⁴ Så länge hans nasirtid varar ska han inte äta något som kommer från vinstocken, inte ens dess kart eller späda skott.

⁵ Så länge hans nasirlöfte varar ska ingen rakkniv komma på hans huvud. Fram till slutet av de dagar som han är avskild för HERREN ska han vara helig och låta håret växa fritt på sitt huvud.

⁶ Så länge han är avskild för HERREN får han inte komma nära en död kropp.

⁷ Inte ens genom sin far eller mor, sin bror eller syster får han orena sig om de skulle dö, för han bär på sitt huvud tecknet på att han är sin Guds nasir.

⁸ Så länge hans nasirtid varar är han helgad åt HERREN.

⁹ Men om någon helt plötsligt dör i hans närhet och därigenom orenar hans huvud där han bär nasirtecknet, ska han raka sitt huvud den dag han blir ren. På sjunde dagen ska han raka det.

¹⁰ På åttonde dagen ska han bära fram två turturduvor eller två unga duvor till prästen vid uppenbarelsetältets ingång.

¹¹ Och prästen ska offra en till syndoffer och en till brännoffer och bringa försoning för honom, på grund av den synd han dragit på sig genom den döda kroppen. Sedan ska han samma dag helga sitt huvud.

¹² Han ska inviga sig till nasir åt HERREN samma antal dagar som han förut avskilt sig och han ska föra fram ett årsgammalt lamm till skuldoffer. Den förra löftestiden faller bort, eftersom hans nasirat blev orenat.

¹³ Detta är lagen om en nasir: Den dag hans nasirtid är slut ska han föras fram till uppenbarelsetältets ingång,

¹⁴ och han ska som sitt offer åt HERREN bära fram ett årsgammalt felfritt lamm av hankön till brännoffer, ett årsgammalt felfritt lamm av honkön till syndoffer och en felfri bagge till gemenskapsoffer,

¹⁵ dessutom en korg med osyrat bröd, kakor av fint mjöl blandade med olja, osyrade tunnkakor smorda med olja samt det matoffer och dryckesoffer som hör till.

¹⁶ Prästen ska bära fram det inför HERRENS ansikte och offra hans syndoffer och brännoffer.

¹⁷ Baggen ska han offra som gemenskapsoffer åt HERREN tillsammans med korgen med de osyrade bröden. Prästen ska också offra det matoffer och dryckesoffer som hör till.

6:2 nasirlöfte Bland Bibelns profeter levde Samuel (1 Sam 1:11), Simson (Dom 13:5) och Johannes Döparen (Luk 1:15) efter livslånga nasirlöften, och under Nya testamentets tid avlade både Paulus (Apg 18:18) och andra judekristna (Apg 21:23) tidsbegränsade nasirlöften. Det innebär att följa liknande helighetsregler som gällde för präster i tjänst (3 Mos 10:9, 21:1f). **6:3** 3 Mos 10:9, Dom 13:7. **6:5** Dom 13:5, 1 Sam 1:11. **6:9** 4 Mos 19:11, 14, 16, 19.

18 Och vid ingången till uppenbarelsetältet ska nasiren raka sitt huvud på vilket han bär nasirtecknet. Han ska ta sitt huvudhår, sitt nasirtecken, och lägga det på elden som brinner under gemenskapsoffret.

19 När nasiren har rakat av sig nasirtecknet, ska prästen ta den kokta bogen av baggen och dessutom en osyrad kaka och en osyrad tunnkaka ur korgen och lägga det på nasirens händer.

20 Och prästen ska lyfta det som ett lyftoffer inför HERRENS ansikte. Det ska vara helgat åt prästen tillsammans med lyftofferbringan och offergårdslåret. Sedan får nasiren dricka vin igen.

21 Detta är lagen om den som har avlagt ett nasirlöfte, och vad han enligt nasirlöftet ska offra åt HERREN, förutom vad han i övrigt kan skaffa. Han måste uppfylla det löfte han har avlagt enligt lagen om hans nasirat.”

Den prästerliga välsignelsen

22 HERREN talade till Mose. Han sade:

23 ”Säg till Aron och hans söner: När ni välsignar Israels barn ska ni säga till dem:

24 HERREN välsigne dig
och bevara dig.

25 HERREN låte sitt ansikte lysa över dig
och vare dig nådig.

26 HERREN vände sitt ansikte till dig
och give dig frid.

27 Så ska de lägga mitt namn på Israels barn, och jag ska då välsigna dem.”

7

Stamfurstarnas offergåvor

1 Mose hade nu satt upp tabernaklet och smort och helgat det med alla dess tillbehör. Likaså hade han satt upp altaret med alla dess tillbehör och smort och helgat dem.

2 Och Israels ledare, huvudmännen för sina familjer, stamhövdingarna, de som stod i spetsen för de mönstrade, bar fram sina offergåvor.

3 Som sin offergåva förde de fram inför HERRENS ansikte sex täckta vagnar och tolv oxar, en vagn för två ledare och en ox för varje ledare. De förde fram dem inför tabernaklet.

4 Och HERREN sade till Mose:

5 ”Ta emot det av dem och använd det till tjänsten vid uppenbarelsetältet. Och du ska ge det till leviterna efter behoven i vars och ens tjänst.”

6 Mose tog emot vagnarna och oxarna och gav dem till leviterna.

7 Två vagnar och fyra oxar gav han till Gershons barn efter behoven i deras tjänst.

8 Fyra vagnar och åtta oxar gav han till Meraris barn efter behoven i den tjänst de utförde under ledning av Itamar, prästen Arons son.

9 Till Kehats barn däremot gav han ingenting, för de hade hand om de heliga föremålen som de skulle bära på axlarna.

10 Ledarna förde fram gåvor till altarets invigning den dag då det smordes. När ledarna förde fram dessa offergåvor inför altaret,

6:18 Apg 18:18, 21:23f. 6:20 2 Mos 29:27f, 3 Mos 7:31f. 6:23 När ni välsignar Tempelpräster välsignade med lyfta händer (3 Mos 9:22, liksom Jesus i Luk 24:50) och uttalade då Guds namn Jhvh utan omskrivningar. En välsignelse uttalades t ex vid avsked (Jos 14:13, 22:6f, 2 Sam 6:18). Välsignelsens ord har hittats på en silveramulett i en grav i Hinnomsdalen sydväst om Jerusalem från ca 600 f Kr. Det är det äldsta fragmentet av bibeltext som överlevt till i dag.

6:24 Ps 67:2. 7:1 2 Mos 40:17f, 3 Mos 8:10f. 7:1 satt upp tabernaklet och ... altaret Se 2 Mos 40.

11 sade HERREN till Mose: "Låt ledarna en i sänder, var och en på sin dag, föra fram sina offergåvor till altarets invigning."

12 Den som på första dagen förde fram sin offergåva var Nahshon, Amminadabs son av Juda stam.

13 Hans offergåva var ett silverfat som vägde 130 siklar och en silverskål på 70 siklar efter helgedomssikelns vikt, båda fulla med fint mjöl blandat med olja till matoffer,

14 en guldsål på tio siklar full med rökelse,

15 dessutom en ungtjur, en bagge och ett årsgammalt lamm till brännoffer,

16 en bock till syndoffer,

17 samt två tjurar, fem baggar, fem bockar och fem årsgamla lamm till gemenskapsoffer. Detta var Nahshons, Amminadabs sons, offergåva.

18 På andra dagen förde Netanel, Suars son, ledaren för Isaskar, fram sin gåva.

19 Som sin offergåva förde han fram ett silverfat som vägde 130 siklar och en silverskål på 70 siklar efter helgedomssikelns vikt, båda fulla med fint mjöl blandat med olja till matoffer,

20 en guldsål på tio siklar full med rökelse,

21 dessutom en ungtjur, en bagge och ett årsgammalt lamm till brännoffer,

22 en bock till syndoffer

23 samt två tjurar, fem baggar, fem bockar och fem årsgamla lamm till gemenskapsoffer. Detta var Netanels, Suars sons, offergåva.

24 På tredje dagen kom ledaren för Sebulons barn, Eliab, Helons son.

25 Hans offergåva var ett silverfat som vägde 130 siklar och en silverskål på 70 siklar efter helgedomssikelns vikt, båda fulla med fint mjöl blandat med olja till matoffer,

26 en guldsål på tio siklar full med rökelse,

27 dessutom en ungtjur, en bagge och ett årsgammalt lamm till brännoffer,

28 en bock till syndoffer

29 samt två tjurar, fem baggar, fem bockar och fem årsgamla lamm till gemenskapsoffer. Detta var Eliabs, Helons sons, offergåva.

30 På fjärde dagen kom ledaren för Rubens barn, Elisur, Shedeurs son.

31 Hans offergåva var ett silverfat som vägde 130 siklar och en silverskål på 70 siklar efter helgedomssikelns vikt, båda fulla med fint mjöl blandat med olja till matoffer,

32 en guldsål på tio siklar full med rökelse,

33 dessutom en ungtjur, en bagge och ett årsgammalt lamm till brännoffer,

34 en bock till syndoffer

35 samt två tjurar, fem baggar, fem bockar och fem årsgamla lamm till gemenskapsoffer. Detta var Elisurs, Shedeurs sons, offergåva.

36 På femte dagen kom ledaren för Simeons barn, Shelumiel, Surishaddajs son.

37 Hans offergåva var ett silverfat som vägde 130 siklar och en silverskål på 70 siklar efter helgedomssikelns vikt, båda fulla med fint mjöl blandat med olja till matoffer,

38 en guldsål på tio siklar full med rökelse,

39 dessutom en ungtjur, en bagge och ett årsgammalt lamm till brännoffer,

40 en bock till syndoffer

41 samt två tjurar, fem baggar, fem bockar och fem årsgamla lamm till gemenskapsoffer. Detta var Shelumiels, Surishaddajs sons, offergåva.

42 På sjätte dagen kom ledaren för Gads barn, Eljasaf, Deguels son.

43 Hans offergåva var ett silverfat som vägde 130 siklar och en silverskål på 70 siklar efter helgedomssikelns vikt, båda fulla med fint mjöl blandat med olja till matoffer,

44 en guldsål på tio siklar full med rökelse,

45 dessutom en ungtjur, en bagge och ett årsgammalt lamm till brännoffer,

46 en bock till syndoffer

47 samt två tjurar, fem baggar, fem bockar och fem årsgamla lamm till gemenskapsoffer.

Detta var Eljasafs, Deguels sons, offergåva.

48 På sjunde dagen kom ledaren för Efraims barn, Elishama, Ammihuds son.

49 Hans offergåva var ett silverfat som vägde 130 siklar och en silversål på 70 siklar efter helgedomssikelns vikt, båda fulla med fint mjöl blandat med olja till matoffer,

50 en guldsål på tio siklar full med rökelse,

51 dessutom en ungtjur, en bagge och ett årsgammalt lamm till brännoffer,

52 en bock till syndoffer

53 samt två tjurar, fem baggar, fem bockar och fem årsgamla lamm till gemenskapsoffer.

Detta var Elishamas, Ammihuds sons offergåva.

54 På åttonde dagen kom ledaren för Manasse barn, Gamliel, Pedasurs son.

55 Hans offergåva var ett silverfat som vägde 130 siklar och en silversål på 70 siklar efter helgedomssikelns vikt, båda fulla med fint mjöl blandat med olja till matoffer,

56 en guldsål på tio siklar full med rökelse,

57 dessutom en ungtjur, en bagge och ett årsgammalt lamm till brännoffer,

58 en bock till syndoffer

59 samt två tjurar, fem baggar, fem bockar och fem årsgamla lamm till gemenskapsoffer.

Detta var Gamliels, Pedasurs sons, offergåva.

60 På nionde dagen kom ledaren för Benjamins barn, Abidan, Gideonis son.

61 Hans offergåva var ett silverfat som vägde 130 siklar och en silversål på 70 siklar efter helgedomssikelns vikt, båda fulla med fint mjöl blandat med olja till matoffer,

62 en guldsål på tio siklar full med rökelse,

63 dessutom en ungtjur, en bagge och ett årsgammalt lamm till brännoffer,

64 en bock till syndoffer

65 samt två tjurar, fem baggar, fem bockar och fem årsgamla lamm till gemenskapsoffer.

Detta var Abidans, Gideonis sons, offergåva.

66 På tionde dagen kom ledaren för Dans barn, Ahieser, Ammishaddajs son.

67 Hans offergåva var ett silverfat som vägde 130 siklar och en silversål på 70 siklar efter helgedomssikelns vikt, båda fulla med fint mjöl blandat med olja till matoffer,

68 en guldsål på tio siklar full med rökelse,

69 dessutom en ungtjur, en bagge och ett årsgammalt lamm till brännoffer,

70 en bock till syndoffer

71 samt två tjurar, fem baggar, fem bockar och fem årsgamla lamm till gemenskapsoffer.

Detta var Ahiesers, Ammishaddajs sons, offergåva.

72 På elfte dagen kom ledaren för Ashers barn, Pagiell, Okrans son.

73 Hans offergåva var ett silverfat som vägde 130 siklar och en silversål på 70 siklar efter helgedomssikelns vikt, båda fulla med fint mjöl blandat med olja till matoffer,

74 en guldsål på tio siklar full med rökelse,

75 dessutom en ungtjur, en bagge och ett årsgammalt lamm till brännoffer,

76 en bock till syndoffer

77 samt två tjurar, fem baggar, fem bockar och fem årsgamla lamm till gemenskapsoffer.

Detta var Pagiells, Okrans sons, offergåva.

78 På tolfte dagen kom ledaren för Naftali barn, Ahira, Enans son.

79 Hans offergåva var ett silverfat som vägde 130 siklar och en silversål på 70 siklar efter helgedomssikelns vikt, båda fulla med fint mjöl blandat med olja till matoffer,

⁸⁰ en guldskål på tio siklar full med rökelse,

⁸¹ dessutom en ungtjur, en bagge och ett årsgammalt lamm till brännoffer,

⁸² en bock till syndoffer

⁸³ samt två tjurar, fem baggar, fem bockar och fem årsgamla lamm till gemenskapsoffer.

Detta var Ahiras, Enans sons, offergåva.

⁸⁴ Detta var vad Israels ledare skänkte till altarets invigning när det smordes: tolv silverfat, tolv silverskålar och tolv guldsålar.

⁸⁵ Varje silverfat vägde 130 siklar och varje skål 70 siklar, och silvret i kärnen vägde tillsammans 2400 siklar efter helgedomssikelns vikt.

⁸⁶ De tolv guldsålar fulla av rökelse vägde var och en tio siklar efter helgedomssikelns vikt, och guldets i skålarna vägde sammanlagt 120 siklar.

⁸⁷ Antalet djur till brännoffer var tolv tjurar, tolv baggar, tolv årsgamla lamm med tillhörande matoffer, och tolv bockar till syndoffer.

⁸⁸ Antalet djur till gemenskapsoffer var tjugofyra tjurar, sextio baggar, sextio bockar och sextio årsgamla lamm. Detta var offergåvorna till altarets invigning sedan det hade blivit smort.

⁸⁹ När Mose gick in i uppenbarelsetältet för att tala med honom, hörde han rösten tala till honom från nådastolen ovanpå vittnesbördets ark, mellan de två keruberna. Och han talade till honom.

8

Lamporna på ljusstaken

¹ HERREN talade till Mose. Han sade:

² "Tala till Aron och säg till honom: När du sätter upp de sju lamporna, ska du sätta upp dem så att de kastar sitt sken över platsen framför ljusstaken."

³ Och Aron gjorde så. Han satte upp lamporna så att de kastade sitt sken över platsen framför ljusstaken, så som HERREN hade befallt Mose.

⁴ Ljusstaken var gjord av hamrat guld. Från dess fotställning till blommorna var den i hamrat arbete. Efter den förebild som HERREN hade visat Mose gjorde han ljusstaken.

Leviternas invigning

⁵ HERREN talade till Mose. Han sade:

⁶ "Bland Israels barn ska du ta ut leviterna och rena dem.

⁷ På följande sätt ska du göra för att rena dem: Stänk reningsvatten på dem, och låt dem raka hela sin kropp och tvätta sina kläder. Så ska de rena sig.

⁸ Sedan ska de ta en ungtjur med tillhörande matoffer av fint mjöl blandat med olja. Du ska ta en annan ungtjur till syndoffer.

⁹ Och du ska föra fram leviterna inför uppenbarelsetältet och samla hela Israels församling.

¹⁰ När du har fört fram leviterna inför HERRENS ansikte, ska Israels barn lägga sina händer på dem.

¹¹ Och Aron ska föra fram leviterna inför HERRENS ansikte som ett lyftoffer från Israels barn, så att de kan förrätta HERRENS tjänst.

¹² Leviterna ska lägga sina händer på tjurarnas huvuden, och den ena ska du offra till syndoffer och den andra till brännoffer åt HERREN för att bringa försoning för leviterna.

7:85 2400 siklar ... 120 siklar Drygt 24 kg och 1,2 kg. **7:89 nådastolen** Arkens gyllene lock, försoningens plats. Se 3 Mos 16:2f med not. **7:89 keruberna** Bevingade änglaväsen med egenskaper från människa, lejon, tjur och örn (jfr 2 Mos 25:18f, Hes kap 1, 10). **8:2** 2 Mos 25:37. **8:4** 2 Mos 25:31, 37:17. **8:7 raka hela sin kropp** En grundlig rening (jfr 3 Mos 14:8, 5 Mos 21:12), känd även från egyptiska prästers rening (jfr 1 Mos 41:14). **8:10 lägga sina händer på dem** Så utsåg man dem till sina representanter (jfr 3 Mos 1:4).

¹³ Sedan ska du ställa leviterna inför Aron och hans söner och föra fram dem som ett lyftoffer åt HERREN.

¹⁴ Så ska du bland Israels barn avskilja leviterna så att de tillhör mig.

¹⁵ Sedan du har renat leviterna och fört fram dem som ett lyftoffer ska de gå in och göra tjänst vid uppenbarelsetältet,

¹⁶ för de är givna åt mig som en gåva bland Israels barn. I stället för allt som öppnar moderlivet, allt förstfött bland Israels barn, har jag tagit ut dem åt mig.

¹⁷ Allt förstfött bland Israels barn tillhör mig, både människor och boskap. På den dag då jag slog allt förstfött i Egyptens land helgade jag dem åt mig.

¹⁸ Jag har tagit leviterna i stället för allt förstfött bland Israels barn.

¹⁹ Och jag har bland Israels barn gett leviterna som gåva åt Aron och hans söner, till att förrätta Israels barns tjänst vid uppenbarelsetältet och bringa försoning för Israels barn, för att ingen plåga ska drabba dem när de kommer nära helgedomen.”

²⁰ Mose, Aron och hela Israels församling gjorde med leviterna i allt så som HERREN hade befallt Mose angående dem. Så gjorde Israels barn med dem.

²¹ Leviterna renade sig och tvättade sina kläder, och Aron förde fram dem som ett lyftoffer inför HERRENS ansikte, och Aron bringade försoning för dem och renade dem.

²² Sedan gick leviterna in och gjorde tjänst vid uppenbarelsetältet under Aron och hans söner. Så som HERREN hade befallt Mose angående leviterna, så gjorde de med dem.

Leviternas tjänstgöringstid

²³ Och HERREN sade till Mose:

²⁴ ”Detta gäller för leviterna: De som är tjugofem år eller äldre ska infinna sig och göra tjänst med arbete vid uppenbarelsetältet.

²⁵ Men när leviten blir femtio år ska han vara fri från sin tjänst, och han ska då inte tjänstgöra längre.

²⁶ Han kan hjälpa sina bröder vid uppenbarelsetältet i deras uppgifter, men någon tjänst ska han inte inneha. Så ska du göra med leviterna när det gäller deras ansvarsuppgifter.”

9

Påskhögtiden

¹ HERREN talade till Mose i Sinai öken i första månaden av det andra året efter deras uttåg ur Egyptens land. Han sade:

² ”Israels barn ska fira påskhögtid på den bestämda tiden.

³ På fjortonde dagen i denna månad, i skymningen, ska ni fira den, på bestämd tid. I enlighet med alla stadgar och föreskrifter ska ni fira den.”

⁴ Och Mose sade till Israels barn att de skulle fira påskhögtiden.

⁵ De firade den på fjortonde dagen i första månaden, i skymningen, i Sinai öken. Israels barn gjorde i allt så som HERREN hade befallt Mose.

⁶ Men det fanns några män som hade blivit orena genom en död människa så att de inte kunde fira påskhögtid på den dagen. De vände sig därför samma dag till Mose och Aron

⁷ och sade till Mose: ”Vi har blivit orena genom en död människa. Ska vi därför nekas att bland Israels barn frambära HERRENS offergåva på bestämd tid?”

⁸ Mose svarade dem: ”Stanna här, så ska jag höra vad HERREN befäller om er.”

⁹ HERREN talade till Mose. Han sade:

8:14 4 Mos 3:12f, 45. **8:19** 4 Mos 3:9, 18:22f. **8:24 tjugofem år** Kanske inleddes en lärotid vid 25 års ålder, med fullt tjänstgöringsansvar från 30 år och uppåt (4:3f). **9:1 första månaden av det andra året** Mars-april, kanske 1445 f Kr.

9:2 påskhögtid Hebr. *pésach* betyder ”passera, skona” (se 2 Mos 12:11f). Högtiden kretsar kring påskalammet (2 Mos 12:21f, Luk 22:7f, 1 Kor 5:7) och befrielsen från Egypten. **9:3** 2 Mos 12:18, 3 Mos 23:5, 4 Mos 28:16, 5 Mos 16:1. **9:6** 4 Mos 19:11.

9:8 3 Mos 24:12.

¹⁰ ”Säg till Israels barn: Om någon bland er eller era efterkommande har blivit oren genom en död människa, eller är ute på resa långt borta, kan han ändå fira HERRENS påskhögtid.

¹¹ De ska då fira den i andra månaden, på fjortonde dagen, i skymningen. Med osyrat bröd och bittra örter ska de äta påskalammet.

¹² Inget av det ska lämnas kvar till morgonen, och inget ben på det ska krossas. De ska fira påskhögtiden enligt alla dess föreskrifter.

¹³ Men den som är ren och inte är på resa men ändå underlåter att fira påskhögtiden, han ska utrotas ur sitt folk, därför att han inte har burit fram HERRENS offergåva på bestämd tid. Den mannen får själv svara för sin synd.

¹⁴ Om en främling bor hos er och vill fira HERRENS påskhögtid, ska han fira den enligt de stadgar och föreskrifter som gäller för påskhögtiden. Ni ska ha en och samma stadga för främlingen och för den infödde i landet.”

Molnskyn över tabernaklet

¹⁵ På den dag då tabernaklet sattes upp täckte molnskyn tabernaklet, vittnesbördets tält. Från kvällen till morgonen var den över tabernaklet och den såg ut som eld.

¹⁶ Så var det alltid: Molnskyn täckte det, och om natten såg den ut som eld.

¹⁷ Så ofta molnskyn höjde sig från tältet bröt Israels barn upp, och på den plats där molnskyn stannade slog Israels barn läger.

¹⁸ På HERRENS befallning bröt Israels barn upp, och på HERRENS befallning slog de läger. Så länge molnskyn vilade över tabernaklet låg de kvar i lägret.

¹⁹ Om molnskyn stannade en längre tid över tabernaklet, iakttog Israels barn det HERREN befallde dem och bröt inte upp.

²⁰ Ibland stannade molnskyn över tabernaklet bara några få dagar. På HERRENS befallning låg de då kvar i lägret, och på HERRENS befallning bröt de sedan upp.

²¹ Ibland stannade molnskyn bara från kvällen till morgonen. När molnskyn höjde sig på morgonen bröt de upp. Om molnskyn stannade en dag och en natt, bröt de upp när molnskyn höjde sig.

²² Om molnskyn stannade två dagar eller en månad, eller om molnskyn blev kvar en längre tid över tabernaklet, så låg Israels barn stilla i läger och bröt inte upp. Men när den höjde sig bröt de upp.

²³ På HERRENS befallning slog de läger, och på HERRENS befallning bröt de upp. De följde HERRENS påbud i enlighet med HERRENS befallning genom Mose.

10

Silvertrumpeterna

¹ HERREN talade till Mose. Han sade:

² ”Gör dig två silvertrumpeter, i hamrat arbete ska du göra dem. Du ska använda dem när församlingen ska sammankallas och när lägren ska bryta upp.

³ När man stöter i dem båda ska hela församlingen samlas hos dig vid ingången till uppenbarelsetältet.

⁴ Men när man stöter bara i den ena, ska furstarna, huvudmännen för Israels ätter, samlas hos dig.

9:11 2 Mos 12:8, 2 Krön 30:2, 15. **9:12** 2 Mos 12:10, 46, Joh 19:36. **9:12** *inget ben på det ska krossas* Citeras i Joh 19:36 som profetia om Kristi korsfästelse. **9:14** 2 Mos 12:49. **9:15** 2 Mos 40:34, 38, 1 Kung 8:10f. **9:15** *molnskyn* Ett moln av strålande härlighet som omgav Gud när han uppenbarade sig (2 Mos 13:21, 1 Kung 8:10, Ps 97:2, Matt 17:5, Luk 21:27, Apg 1:9). **9:16** 4 Mos 10:34. **9:17** 2 Mos 40:36f, 1 Kor 10:1. **10:2** *silvertrumpeter* Trumpetsignaler användes allmänt för ledning och samordning (jfr 1 Kor 14:8). Silvertrumpeter skilde sig från basuner (hebr. *shofár*) som tillverkades av baggars horn (Jos 6:4).

⁵ När ni blåser en larmsignal, ska de läger som ligger österut bryta upp.

⁶ Och när ni blåser larmsignal för andra gången, ska de läger som ligger söderut bryta upp. När lägren ska bryta upp ska man blåsa larmsignal.

⁷ Men när församlingen ska sammankallas, ska ni inte blåsa larmsignal utan stöta i trumpeterna.

⁸ Det är Arons söner, prästerna, som ska blåsa i trumpeterna. Detta ska vara en evig stadga för er, släkte efter släkte.

⁹ När ni i ert land drar ut till strid mot någon fiende som angriper er, ska ni blåsa larmsignal i trumpeterna. Då ska ni bli ihågkomna inför HERREN er Guds ansikte, och bli räddade från era fiender.

¹⁰ Och i dagar av glädje, vid era högtider och nymånader, ska ni stöta i trumpeterna vid era brännoffer och gemenskapsoffer. De ska göra att ni blir ihågkomna inför er Gud. Jag är HERREN er Gud.”

Uppbrott från Sinai

¹¹ Andra året, i andra månaden, på tjugonde dagen, höjde sig molnskyn från vittnesbördets tabernakel.

¹² Då bröt Israels barn upp från Sinai öken och gick från plats till plats, och molnskyn stannade i öknen Paran.

¹³ När de nu första gången bröt upp efter HERRENS befallning genom Mose,

¹⁴ var det Juda barns läger under sitt baner som först bröt upp, häravdelning efter häravdelning. Anförare för denna här var Nahshon, Amminadabs son.

¹⁵ Och anförare för den här som utgjordes av Isaskars stam var Netanel, Suars son.

¹⁶ Anförare för den här som utgjordes av Sebulons stam var Eliab, Helons son.

¹⁷ Sedan tabernaklet hade tagits ner, bröt Gershons och Meraris barn upp och bar tabernaklet.

¹⁸ Därefter bröt Rubens läger upp under sitt baner, häravdelning efter häravdelning. Anförare för denna här var Elisur, Shedeurs son.

¹⁹ Anförare för den här som utgjordes av Simeons stam var Shelumiel, Surishaddajs son.

²⁰ Anförare för den här som utgjordes av Gads stam var Eljasaf, Deguels son.

²¹ Sedan bröt kehatiterna upp, de bar de heliga föremålen. Och tabernaklet sattes upp innan de hann fram.

²² Därefter bröt Efraims läger upp under sitt baner, häravdelning efter häravdelning. Anförare för denna här var Elishama, Ammihuds son.

²³ Anförare för den här som utgjordes av Manasse stam var Gamliel, Pedasurs son.

²⁴ Och anförare för den här som utgjordes av Benjamins stam var Abidan, Gideonis son.

²⁵ Därefter bröt Dans läger upp under sitt baner som en eftertrupp för alla läger, häravdelning efter häravdelning. Anförare för denna här var Ahieser, Ammishaddajs son.

²⁶ Anförare för den här som utgjordes av Ashers stam var Pagiël, Okrans son.

²⁷ Och anförare för den här som utgjordes av Naftalis stam var Ahira, Enans son.

²⁸ Detta var ordningen när Israels barn bröt upp, häravdelning efter häravdelning.

Midjaniten Hobab

²⁹ Mose sade till Hobab, som var son till midjaniten Reguel, Moses svärfar: ”Vi bryter nu upp och går till det land som HERREN har lovat att ge oss. Följ med oss, så ska vi göra gott mot dig. HERREN har lovat Israel allt gott.”

10:9 2 Krön 13:12f. **10:10** 2 Krön 7:6, Ps 81:4f. **10:10 nymånader** Varje ny månad inleddes med en dag för fest, vila och gudstjänst (Jes 66:23, Hos 2:11, Amos 8:5). **10:11 Andra året, i andra månaden, på tjugonde dagen** Början av maj 1445 f Kr. **10:14** 4 Mos 2:3f. **10:17** 4 Mos 4:24f. **10:21** 4 Mos 4:4f. **10:29** 2 Mos 2:18, 3:1, 18:1f. **10:29 Hobab** Betyder ”vän”. Hans far Reguel var präst i Midjan (2 Mos 2:18f).

³⁰ Men han svarade honom: "Jag vill inte följa med, utan jag vill gå hem till mitt land och min släkt."

³¹ Mose sade: "Nej, lämna oss inte. Du vet bäst var vi kan slå läger i öknen, du ska bli vårt öga."

³² Om du följer med oss ska vi låta dig få del av det goda som HERREN gör med oss."

Israel bryter upp

³³ Och de bröt upp från HERRENS berg och vandrade tre dagsresor. HERRENS förbundsark gick framför dem de tre dagarna för att utse en rastplats åt dem.

³⁴ HERRENS molnsky svävade över dem om dagen när de bröt upp från sin lägerplats.

³⁵ Och så ofta arken bröt upp, sade Mose:

"Res dig, HERRE!

Låt dina fiender skingras,
låt dem som hatar dig
fly för ditt ansikte."

³⁶ Och när den sattes ner, sade han:

"Vänd åter, Herre,
till Israels ätters många tusenden."

11

Eld från Herren

¹ Folket började klaga högljutt inför HERREN hur illa de hade det. När HERREN hörde det, upptändes hans vrede och hans eld började brinna ibland dem och förtärde dem som var ytterst i lägret.

² Folket ropade då till Mose och han bad till HERREN, och elden dog ut.

³ Platsen fick namnet Tabeera, därför att HERRENS eld hade brunnit ibland dem.

Folket klagar

⁴ Den blandade hopen som följde dem greps av stort begär, och även Israels barn började gråta igen och sade: "Vem kan ge oss kött att äta?"

⁵ Vi minns fisken som vi åt gratis i Egypten, och gurkorna, melonerna, purjolöken, rödlöken och vitlöken.

⁶ Men nu försmäktar vår själ, för här finns inget att se utom detta manna."

⁷ Mannat liknade korianderfrö och såg ut som bdelliumharts.

⁸ Folket gick omkring och samlade det och malde det på handkvarn eller stötte det i mortel. De kokade det i gryta eller bakade kakor av det. Och det smakade som fint bakverk med olja.

⁹ När daggen föll över lägret om natten, föll också mannat över det.

¹⁰ Mose hörde hur folket i de olika familjerna grät, var och en vid ingången till sitt tält. Då upptändes HERRENS vrede, och Mose blev illa till mods.

¹¹ Och Mose sade till HERREN: "Varför har du gjort så illa mot din tjänare? Varför har jag inte funnit nåd inför dina ögon? Du har ju lagt bördan av hela detta folk på mig!"

¹² Har jag burit och fött hela detta folk, eftersom du säger till mig: 'Bär dem i din famn så som vårdaren bär spädbarnet', in i det land som du med ed har lovat åt deras fäder?"

10:34 2 Mos 13:21. **10:35** 2 Krön 6:41, Ps 68:2, 132:8. **11:1** Ps 78:21. **11:3** 5 Mos 9:22. **11:3 Tabeera** Betyder "brand". **11:4** 2 Mos 16:3, Ps 106:14f, 1 Kor 10:6. **11:4 Den blandade hopen** Icke-israeliter som följt med dem från Egypten (2 Mos 12:38). **11:6 manna** Hebr. *man?* betyder "vad?" (jfr 16:15). Se noter till 2 Mos 16:31. **11:7** 2 Mos 16:14, 31, Ps 78:24f. **11:7 bdelliumharts** Aromatisk kåda från arabiska halvön (se 1 Mos 2:12). **11:12** 5 Mos 1:31.

13 Var ska jag få kött att ge åt hela detta folk? De kommer gråtande till mig och säger: Ge oss kött, så att vi får äta!

14 Jag orkar inte bära hela folket själv, det är för tungt för mig.

15 Om det är så här du vill göra mot mig, döda mig då direkt om jag funnit nåd inför dina ögon, och låt mig slippa se mitt elände!”

16 Då sade HERREN till Mose: ”Kalla samman sjuttio män av de äldste i Israel, sådana som du vet är folkets äldste och deras förmän. För fram dem till uppenbarelsetältet och låt dem ställa sig där hos dig.

17 Där ska jag då stiga ner och tala med dig, och jag ska ta av den Ande som är över dig och låta den komma över dem. De ska tillsammans med dig bära bördan av folket, så att du slipper bära den ensam.

18 Säg till folket: Helga er till i morgon, så ska ni få kött att äta. Ni har gråtit inför HERREN och sagt: Vem ska ge oss kött att äta? I Egypten hade vi det så bra. Därför ska nu HERREN ge er kött att äta.

19 Ni ska få äta, inte bara en dag, inte två dagar, inte fem dagar, inte tio dagar, inte tjugo dagar,

20 utan en hel månad, ända tills köttet kommer ut genom näsan på er och det äcklar er. Ni har förkastat HERREN, som är mitt ibland er, och gråtit inför hans ansikte och sagt: Varför drog vi alls ut ur Egypten?”

21 Mose sade: ”Sexhundrausen man till fots har jag omkring mig, och du säger: Jag ska ge dem kött att äta under en månad!

22 Finns det får och kor att slakta så att det räcker åt dem? Eller ska alla fiskar i havet fångas så att det räcker åt dem?”

23 HERREN svarade Mose: ”Är HERRENS arm för kort? Nu ska du få se om det jag har sagt ska hända dig eller inte.”

24 Mose gick ut och talade om för folket vad HERREN hade sagt. Och han kallade samman sjuttio män av de äldste i folket och lät dem ställa sig runt omkring tältet.

25 Då steg HERREN ner i molnskyn och talade till honom, och tog av den Ande som var över honom och lät den komma över de sjuttio äldste. När Anden nu vilade över dem började de profetera, men det gjorde de sedan inte mer.

26 Två män hade stannat kvar i lägret. Den ene hette Eldad och den andre Medad. Även över dem vilade Anden, för de var bland de uppskrivna men hade inte gått ut till tältet. Och de profeterade i lägret.

27 Då skyndade en ung man bort och berättade för Mose: ”Eldad och Medad profeterar i lägret.”

28 Josua, Nuns son, som hade varit Moses tjänare från sin ungdom, sade då: ”Mose, min herre, förbjud dem!”

29 Men Mose sade till honom: ”Ivrrar du för mig? Om ändå hela HERRENS folk blev profeter genom att HERREN lät sin Ande komma över dem!”

30 Sedan gick Mose tillbaka till lägret med de äldste i Israel.

Herren sänder vaktlar

31 Och en stormvind gick ut från HERREN. Den förde med sig vaktlar från havet och drev dem över lägret, omkring en dagsresa i varje riktning från lägret och två alnar över marken.

11:16 2 Mos 18:25f. 11:18 2 Mos 19:10. 11:21 2 Mos 12:37. 11:23 Jes 50:2, 59:1. 11:28 2 Mos 24:13. 11:31 2 Mos 16:13, Ps 78:26f. 11:31 **vaktlar** Liten fasanfågel som varje vår passerar regionen på sin väg från Afrika till Europa. De fångas än i dag i tusental av egyptiska bönder med nät varje år. 11:31 **en dagsresa ... två alnar** Ett par mil och ungefär en meter.

³² Folket gick då hela den dagen och natten och nästa dag och samlade vaktlar. Det minsta någon samlade var tio homer, och de bredde ut dem åt sig runt omkring lägret.

³³ Men medan de ännu hade köttet mellan tänderna och det ännu var otuggat, upptändes HERRENS vrede mot folket och HERREN slog dem med en mycket svår plåga.

³⁴ Platsen fick namnet Kibrot-Hattaava, eftersom man där begravde dem av folket som hade gripits av begär.

³⁵ Från Kibrot-Hattaava bröt folket upp och drog till Haserot, och där stannade de.

12

Mirjam och Aron går emot Mose

¹ Mirjam och Aron talade illa om Mose på grund av den kushitiska kvinnan som han hade tagit till hustru, för han hade tagit en kushitisk kvinna till hustru.

² De sade: "Är Mose den ende som HERREN talar genom? Talar han inte också genom oss?" Och HERREN hörde det.

³ Mose var en mycket ödmjuk man, mer än någon annan människa på jorden.

⁴ Genast sade HERREN till Mose, Aron och Mirjam: "Gå ut, ni tre, till uppenbarelsetältet." Och de gick dit ut alla tre.

⁵ Då steg HERREN ner i en molnpelare och ställde sig vid ingången till tältet. Han kallade på Aron och Mirjam, och de gick båda dit.

⁶ Och han sade:

"Hör nu mina ord.

Om det finns en HERRENS profet
ibland er,
ger jag mig till känna för honom
i en syn
och talar med honom i en dröm.

⁷ Men så gör jag inte
med min tjänare Mose.

I hela mitt hus är han betrodd.

⁸ Jag talar med honom
ansikte mot ansikte,
tydligt och inte i gåtor,
och han får se HERRENS gestalt.

Varför var ni då inte rädda
för att tala illa
om min tjänare Mose?"

⁹ Och HERRENS vrede upptändes mot dem, och han lämnade dem.

¹⁰ När molnskyn drog sig tillbaka från tältet, se, då var Mirjam vit som snö av spetälska. Aron vände sig till Mirjam och såg att hon var spetälsk.

¹¹ Då sade Aron till Mose: "O, min herre, lägg inte på oss denna synd som vi i vår dårskap har begått.

¹² Låt henne inte bli som ett dödfött foster vars kropp är till hälften förtärd när det kommer ut ur moderlivet."

¹³ Då ropade Mose till HERREN: "O, Gud, gör henne frisk!"

11:32 tio homer Motsvarar ca 2 200 liter. **11:34 Kibrot-Hattaava** Betyder "begärsgravarna". **12:1 kushitisk** Moses hustru Sippora var midjanitiska (2 Mos 2:16f), medan Kush normalt syftar på Nubien söder om Egypten. Judisk tradition tolkar ordet som att Sippora var "mörkhyad" (jfr Höga V 1:5). Enligt en annan tolkning kan det röra sig om en andra hustru. **12:7** Hebr 3:2, 5. **12:7** Citeras i Hebr 3:2 vid en jämförelse mellan Mose och Kristus. **12:8** 2 Mos 33:11. **12:8 ansikte mot ansikte** Används i 1 Kor 13:12 om full gemenskap med Gud i hans kommande rike.

¹⁴ HERREN svarade Mose: "Om hennes far hade spottat henne i ansiktet, skulle hon då inte ha fått skämmas i sju dagar? Håll henne därför instängd utanför lägret i sju dagar. Sedan ska hon tas emot igen."

¹⁵ I sju dagar hölls Mirjam instängd utanför lägret, och folket bröt inte upp förrän Mirjam hade förts tillbaka.

13

¹ Sedan bröt folket upp från Haserot och slog läger i öknen Paran.

De tolv spejarna

² HERREN sade till Mose:

³ "Sänd ut män för att speja i Kanaans land som jag ger åt Israels barn. En man för varje fädernestam ska ni sända. Var och en av dem ska vara en ledare."

⁴ På HERRENS befallning sände Mose ut dem från öknen Paran. Alla var huvudmän bland Israels barn.

⁵ Deras namn var:

Av Rubens stam:

Shammua, Sackurs son,

⁶ av Simeons stam: Shafat, Horis son,

⁷ av Juda stam: Kaleb, Jefunnes son,

⁸ av Isaskars stam: Jigal, Josefs son,

⁹ av Efraims stam: Hosea, Nuns son,

¹⁰ av Benjamins stam: Palti, Rafus son,

¹¹ av Sebulons stam: Gaddiel, Sodis son,

¹² av Josefs stam, av Manasse stam:

Gaddi, Susis son,

¹³ av Dans stam: Ammiel, Gemallis son,

¹⁴ av Ashers stam: Setur, Mikael's son,

¹⁵ av Naftali stam: Nahbi, Vofsis son,

¹⁶ av Gads stam: Geuel, Makis son.

¹⁷ Dessa var namnen på de män som Mose sände i väg för att speja i landet. Men Mose gav Hosea, Nuns son, namnet Josua.

¹⁸ Mose sände i väg dem för att speja i Kanaans land och sade till dem: "Dra upp till Negev och vidare upp till Bergsbygden.

¹⁹ Se efter hur landet är, om folket som bor där är starkt eller svagt, om de är få eller många,

²⁰ om landet där de bor är gott eller dåligt, om städerna där de bor är som läger eller om de är befästa,

²¹ om jorden är fet eller mager och om det finns träd där eller inte. Visa er modiga och ta med er hit av landets frukt." Det var den tid då de första druvorna mognade.

²² De gav sig av och spejade i landet från öknen Zin ända till Rehob där vägen går till Hamat.

²³ De drog upp till Negev och kom till Hebron. Där bodde Ahiman, Sheshaj och Talmaj, Anaks avkomlingar. – Hebron byggdes sju år före Soan i Egypten. –

²⁴ De kom till Druvdalen. Där skar de av en gren med en ensam druvklase. Den bars sedan på en stång av två man. Dessutom tog de granatäpplen och fikon.

12:14 ³ Mos 13:46, ⁴ Mos 5:2f. **13:3** ⁵ Mos 1:22f. **13:4** *öknen Paran* Någonstans i trakten omkring södra Negevöknen. **13:17** *Hosea ... Josua* Betyder "frälsning" och "Herren är frälsning" (samma namn som Jesus). **13:22** *från öknen Zin ända till Rehob där vägen går till Hamat* Från Negev i söder till norra Israel mot Libanon. **13:23** ⁵ Mos 9:2, Jos 14:15. **13:23** *Soan* Stad i östra Nildeltat där israeliterna hade bott (Ps 78:12). **13:24** ⁵ Mos 1:24f.

²⁵ Platsen kallades sedan Druvdalen på grund av den druvklase som Israels barn skar av där.

²⁶ Efter fyrtio dagar vände de tillbaka sedan de hade spejat i landet.

²⁷ De gav sig i väg och kom till Mose och Aron och hela Israels församling i öknen Paran i Kadesh, där de avgav rapport för dem och hela församlingen och visade dem landets frukt.

²⁸ Och de sade till Mose: "Vi kom till det land som du sände oss till. Det flödar verkligen av mjölk och honung, och här är frukt därifrån.

²⁹ Men folket som bor i landet är starkt, och städerna är befästa och mycket stora. Dessutom såg vi avkomlingar av Anak där.

³⁰ Amalekiterna bor i Negev, hetiterna, jebusiterna och amoreerna bor i bergsbygden, och kananeerna bor vid havet och utmed Jordan."

³¹ Men Kaleb lugnade folket inför Mose och sade: "Låt oss genast dra dit upp och inta landet. Sannerligen, vi kan göra det!"

³² Men männen som hade gått upp med honom sade: "Vi kan inte dra upp mot det folket, för de är för starka för oss."

³³ Inför Israels barn talade de illa om landet där de hade spejat och sade: "Landet som vi har vandrat igenom och spejat i är ett land som förtär sina inbyggare, och allt folk som vi såg där var resliga män.

³⁴ Vi såg också jättarna där - Anaks barn kom från jättestammen - och vi var som gräshoppor i våra egna ögon, och så var vi också i deras ögon."

14

Folket gör uppror

¹ Då började hela församlingen ropa och skrika, och folket grät den natten.

² Alla Israels barn klagade på Mose och Aron, och hela församlingen sade till dem: "Om vi ändå hade fått dö i Egyptens land, eller om vi ändå hade fått dö här i öknen!

³ Varför leder HERREN oss in i detta land där vi kommer att falla för svärd och våra hustrur och barn blir fiendens byte? Vore det inte bättre för oss att vända tillbaka till Egypten?"

⁴ Och de sade till varandra: "Vi väljer en ledare och vänder tillbaka till Egypten."

⁵ Då föll Mose och Aron ner på sina ansikten inför Israels barns hela folk och församling.

⁶ Och Josua, Nuns son, och Kaleb, Jefunnes son, som var med bland dem som hade spejat i landet, rev sönder sina kläder

⁷ och sade till hela Israels församling: "Landet som vi har vandrat igenom och spejat i är ett mycket, mycket gott land.

⁸ Om HERREN har behag till oss, ska han föra oss in i det landet och ge det åt oss, ett land som flödar av mjölk och honung.

⁹ Men var inte upproriska mot HERREN och var inte rädda för folket i landet, för de ska bli som en munskäpp för oss. Deras beskydd har vikit ifrån dem, men HERREN är med oss. Var inte rädda för dem."

¹⁰ Men hela församlingen ropade att man skulle stena dem. Då visade sig HERRENS härlighet i uppenbarelsetältet för alla Israels barn.

¹¹ Och HERREN sade till Mose: "Hur länge ska detta folk förakta mig? Och hur länge ska de vägra tro på mig trots alla de tecken jag har gjort ibland dem?"

13:27 Kadesh Vattenrik oas ca 8 mil söder om Hebron, vid landets sydgräns (5 Mos 1:19). **13:31 Kaleb** Betyder "hund". Han fick senare inta Hebron och bosätta sig där (Jos 14:6f). **13:34 1** Mos 6:4. **13:34 jättarna ... Anaks barn** Hebr. *nefilim*, "de fallna" (jfr 1 Mos 6:4), berömda högresta kämpar. Jättelika kananeiska krigare nämns i den egyptiska Anastasipapyren från 1200-talet f Kr. **14:2 2** Mos 16:3, 5 Mos 1:26f, Ps 106:25f.

12 Jag ska slå dem med pest och utrota dem, men dig vill jag göra till ett folk som är större och mäktigare än dem.”

Mose medlar för folket

13 Mose sade till HERREN: ”Egyptierna har ju hört att du med din kraft har fört detta folk ut från dem hit upp,

14 och de har talat om det för dem som bor här i landet. De har hört att du, HERRE, är mitt ibland detta folk, att du, HERRE, visar dig ansikte mot ansikte, att din molnsky står över dem och att du går framför dem i en molnpelare om dagen och i en eldpelare om natten.

15 Om du dödar detta folk, alla på en gång, kommer hednafolken som hört talas om dig att säga:

16 ’HERREN lyckades inte föra in detta folk i det land som han med ed hade lovat dem, och därför har han slaktat dem i öknen.’

17 Nej, låt nu Herrens kraft visa sig stor, så som du själv har sagt:

18 HERREN är sen till vrede och rik på nåd, han förlåter missgärning och överträdelse men låter ingen bli ostraffad, utan låter straffet för fädernas missgärning drabba barnen till tredje och fjärde led.

19 Förlåt nu folkets missgärning efter din stora nåd, så som du har låtit din förlåtelse följa detta folk allt ifrån Egypten och ända hit.”

Herren förlåter och straffar

20 Då sade HERREN: ”Jag förlåter dem enligt ditt ord.

21 Men så sant jag lever och så sant HERRENS härlighet uppfyller hela jorden:

22 Av alla de män som har sett min härlighet och sett de tecken jag har gjort i Egypten och i öknen, och som nu tio gånger har frestat mig och inte lyssnat till min röst,

23 av dem ska ingen få se det land som jag med ed har lovat deras fäder. Ingen av dem som har föraktat mig ska få se det.

24 Men i min tjänare Kaleb är en annan ande, och han har i allt följt mig. Därför ska jag föra honom in i det land där han nu har varit, och hans avkomlingar ska ta det i besittning.

25 Men eftersom amalekiterna och kananeerna bor i dalen, så vänd er i morgon åt ett annat håll och dra ut i öknen mot Röda havet.”

26 HERREN talade till Mose och Aron. Han sade:

27 ”Hur länge ska denna onda församling klaga mot mig? Jag har hört hur Israels barn ständigt klagat mot mig.

28 Säg nu till dem: Så sant jag lever, säger HERREN, jag ska göra med er så som ni själva har sagt inför mig.

29 Här i öknen ska era döda kroppar falla, alla ni som har blivit mönstrade och är tjugo år eller äldre, eftersom ni har klagat mot mig.

30 Ingen av er ska komma in i det land som jag med upplyft hand lovade er att få bo i, ingen utom Kaleb, Jefunnes son, och Josua, Nuns son.

31 Men era barn, som ni sade skulle bli fiendens byte, dem ska jag föra in där, och de ska lära känna det land som ni har förkastat.

32 Men era döda kroppar ska falla här i öknen.

33 Och era barn ska vara herdare i öknen i fyrtio år och få lida för er trolöshet tills era döda kroppar har förmultnat i öknen.

14:12 2 Mos 32:10f. 14:14 2 Mos 13:21f. 14:16 5 Mos 9:28. 14:18 2 Mos 20:5f, 34:6f, 5 Mos 5:9. 14:21 Jes 6:3.
14:23 4 Mos 26:65, 5 Mos 1:35f, Ps 95:11. 14:24 Jos 14:6f. 14:25 **åt ett annat håll ... mot Röda havet** Söderut mot Akabaviken (jfr 1 Kung 9:26). 14:28 4 Mos 14:3. 14:29 4 Mos 32:11f, Hebr 3:17. 14:33 Ps 95:10, Jud v 5.

³⁴ Så som ni under fyrtio dagar har spejat i landet ska ni under fyrtio år – ett år för varje dag – bära på era synder. Ni ska då få erfara att jag har tagit min hand ifrån er.

³⁵ Jag, HERREN, har talat. Jag ska i sanning göra så med hela denna onda församling som har rotat sig samman mot mig. Här i öknen ska de omkomma, här ska de dö.”

³⁶ De män som Mose hade sänt för att speja i landet och som vid sin återkomst hade fått hela församlingen att klaga mot honom genom att tala illa om landet,

³⁷ dessa män som hade talat illa om landet dog genom en hemsökelse inför HERRENS ansikte.

³⁸ Av de män som hade gått ut för att speja i landet överlevde bara Josua, Nuns son, och Kaleb, Jefunnes son.

Israels barn drivs tillbaka

³⁹ Mose talade detta till alla Israels barn, och folket sörjde mycket.

⁴⁰ De steg upp tidigt nästa morgon för att bege sig upp mot den övre bergsbygden och sade: ”Se, här är vi. Vi har syndat, men nu vill vi dra upp till den plats som HERREN har talat om.”

⁴¹ Men Mose sade: ”Varför vill ni bryta mot HERRENS befallning? Det kommer inte att lyckas.

⁴² HERREN är inte med er. Därför ska ni inte dra dit upp, så att ni inte blir slagna inför era fiender.

⁴³ Amalekiterna och kananeerna kommer att möta er där och ni faller för svärd, för ni har vänt er bort från HERREN och därför kommer HERREN inte att vara med er.”

⁴⁴ I sitt övermod drog de ändå upp mot den övre bergsbygden, men HERRENS förbundsark och Mose lämnade inte lägret.

⁴⁵ Amalekiterna och kananeerna, som bodde där i bergsbygden, kom då ner och slog dem och drev dem på flykten ända till Horma.

15

Tillägg till offerlagarna

¹ HERREN talade till Mose. Han sade:

² ”Tala till Israels barn och säg till dem: När ni kommer in i det land som jag ger er att bo i,

³ och ni vill offra ett eldsoffer åt HERREN, ett brännoffer eller ett slaktoffer av nöt eller småboskap, för att bereda HERREN en ljuvlig doft – vare sig det gäller att fullgöra ett löfte eller om det är ett frivilligt offer eller era högtidsoffer –

⁴ så ska den som bär fram ett sådant offer åt HERREN, också som matoffer bära fram en tiondels efa fint mjöl, blandat med en fjärdedels hin olja,

⁵ och som dryckesoffer ska du offra en fjärdedels hin vin för varje lamm tillsammans med brännoffret eller slaktoffret.

⁶ Till en bagge ska du som matoffer offra två tiondels efa fint mjöl, blandat med en tredjedels hin olja,

⁷ och som dryckesoffer ska du bära fram en tredjedels hin vin till en ljuvlig doft för HERREN.

⁸ När du offrar en ungtjur till brännoffer eller slaktoffer för att fullgöra ett löfte eller som gemenskapsoffer åt HERREN,

14:40 5 Mos 1:41f. **14:45 Horma** Plats i trakten av Beer-Sheba, kanske österut nära Arad (21:3). **15:3** 3 Mos 22:21. **15:4** 3 Mos 2:1f, 6:14f. **15:4 en tiondels efa ... en fjärdedels hin** Ca 2,2 liter mjöl och 1 liter olja och vin. **15:6 två tiondels efa ... en tredjedels hin olja** Ca 4,5 liter mjöl och 1,2 liter olja och vin. **15:8 gemenskapsoffer** Delades mellan Gud, prästen och offerföljet (se 3 Mos 7:11f). Det var ett festligt tillfälle att äta kött i gemenskap med Gud och varandra (se t ex 5 Mos 27:7, 1 Kung 3:15).

⁹ ska du tillsammans med tjuren som matoffer bära fram tre tiondels efa fint mjöl, blandat med en halv hin olja,

¹⁰ och som dryckesoffer ska du bära fram en halv hin vin, det är ett eldsoffer till en ljuvlig doft för HERREN.

¹¹ Så ska man göra med varje tjur, varje bagge, varje lamm eller killing.

¹² Efter det antal ni offrar, ska ni göra så med var och en efter deras antal.

¹³ Varje infödd ska göra så när han bär fram ett eldsoffer till en ljuvlig doft för HERREN.

¹⁴ När en främling som bor hos er eller någon som vistas ibland er i kommande släkten vill offra ett eldsoffer till en ljuvlig doft för HERREN, ska han göra så som ni gör.

¹⁵ Inom församlingen ska samma stadga gälla för er och för främlingen hos er, en evig stadga från släkte till släkte. Som det är för er, så ska det vara för främlingen inför HERRENS ansikte.

¹⁶ Samma lag och samma rätt ska gälla för er och för främlingen som bor hos er.”

¹⁷ HERREN talade till Mose. Han sade:

¹⁸ ”Tala till Israels barn och säg till dem: När ni kommer in i det land dit jag för er,

¹⁹ då ska ni, när ni äter av landets bröd, ge HERREN en offergåva av det.

²⁰ Av det första ni bakar ska ni ge en kaka till offergåva, som en offergåva från er loge ska ni ge den.

²¹ Ni ska ge åt HERREN en offergåva, släkte efter släkte, av det första ni bakar.

²² Om ni försvindar er och inte håller alla dessa bud som HERREN kungjorde för Mose

²³ – allt det som HERREN befallde er genom Mose, från den dag då HERREN gav sina befallningar och allt framgent, släkte efter släkte, –

²⁴ om det gjordes av misstag utan att församlingen visste det, ska hela församlingen offra en ungtjur som brännoffer, till en ljuvlig doft för HERREN, med matoffret och dryckesoffret på föreskrivet sätt, och likaså en bock till syndoffer.

²⁵ Och prästen ska bringa försoning för hela Israels församling, och de ska få förlåtelse. Det var en synd av misstag, och de har burit fram sitt offer, ett eldsoffer åt HERREN och sitt syndoffer inför HERRENS ansikte för sitt misstag.

²⁶ Hela Israels församling och främlingen som bor bland dem ska få förlåtelse, eftersom hela folket hade del i synden som gjordes av misstag.

²⁷ Om en enskild person av misstag syndar, ska han som syndoffer föra fram en årsgammal get.

²⁸ Prästen ska bringa försoning för den som har felat genom att av misstag synda inför HERRENS ansikte. Så blir han försonad och får förlåtelse.

²⁹ Både för den infödde bland Israels barn och för främlingen som bor ibland dem ska samma lag gälla när någon begår en synd av misstag.

³⁰ Men den som begår något med berätt mod, vare sig han är infödd eller främling, han hånar HERREN och ska utrotas ur sitt folk.

³¹ Eftersom han har föraktat HERRENS ord och brutit mot hans bud, måste han utrotas. Hans missgärning vilar på honom.”

En sabbatsbrytare stenas

³² Medan Israels barn var i öknen, ertappades en man med att samla ved på sabbatsdagen.

³³ De som ertappade honom med att samla ved förde honom till Mose och Aron och hela församlingen.

³⁴ Då det inte var klart utsagt vad som borde göras med honom, satte de honom i förvar.

15:9 *tre tiondels efa ... en halv hin* Ca 7 liter mjöl och 1,8 liter olja och vin. **15:15** 2 Mos 12:49, 4 Mos 9:14.
15:19 5 Mos 8:10. **15:20** 2 Mos 23:19, 3 Mos 23:10f. **15:24** 3 Mos 4:13f. **15:27** 3 Mos 4:27f. **15:30 med berätt mod** Ordagrant: ”med upplyft hand”. **15:34** 3 Mos 24:12.

³⁵ Och HERREN sade till Mose: "Mannen ska straffas med döden. Hela församlingen ska stena honom utanför lägret."

³⁶ Då förde hela församlingen ut honom utanför lägret och stenade honom till döds, så som HERREN hade befallt Mose.

Hörntofsarna

³⁷ HERREN sade till Mose:

³⁸ "Tala till Israels barn och säg till dem att de, släkte efter släkte, ska göra tofsar i hörnen på sina kläder och sätta ett mörkblått snöre på varje hörntofs.

³⁹ Ni ska ha sådana tofsar, och när ni ser dem ska ni tänka på alla HERRENS bud och göra efter dem och inte följa era egna hjärtan och ögon, som lockar er till otrohet.

⁴⁰ Så ska ni tänka på och göra efter alla mina bud och vara heliga inför er Gud.

⁴¹ Jag är HERREN er Gud, som förde er ut ur Egyptens land för att vara er Gud. Jag är HERREN er Gud."

16

Kora, Datan och Abiram gör uppror

¹ Kora, son till Jishar, son till Kehat, son till Levi, tog med sig både Datan och Abiram, Eliabs söner, och On, Pelets son, av Rubens söner,

² och gjorde uppror mot Mose. Tvåhundrafemtio män av Israels barn följde dem, furstar i församlingen, utvalda från folkförsamlingen, ansedda män.

³ De samlade sig mot Mose och Aron och sade till dem: "Nu får det vara nog! Hela församlingen är helig, allesammans, och HERREN är mitt ibland dem. Varför upphöjer ni er över HERRENS församling?"

⁴ När Mose hörde det föll han ner på sitt ansikte.

⁵ Sedan talade han till Kora och hela hans grupp och sade: "I morgon ska HERREN visa vem som tillhör honom, vem som är helig och vem som får komma inför honom. Den han utväljer ska få komma inför honom.

⁶ Gör så här: Ta era fyrfat, du Kora och hela din grupp,

⁷ och lägg eld i dem och strö rökelse på dem inför HERRENS ansikte i morgon. Den man som HERREN då utväljer, han är den helige. Nu får det vara nog, ni Levi söner!"

⁸ Och Mose sade till Kora: "Hör, ni Levi söner!

⁹ Är det inte nog för er att Israels Gud har avskilt er från Israels församling för att låta er komma inför sig och göra tjänst i HERRENS tabernakel och stå inför församlingen och betjäna den.

¹⁰ Han har låtit dig och alla dina bröder, Levi söner, jämte dig komma inför sig. Och nu begär ni också prästämbetet!

¹¹ Det är därför som du och hela din grupp har gaddat ihop er mot HERREN. Vem är Aron att ni skulle klaga mot honom?"

¹² Mose sände bud efter Datan och Abiram, Eliabs söner. Men de sade: "Vi kommer inte.

¹³ Är det inte nog att du har fört oss hit upp från ett land som flödar av mjölk och honung för att låta oss dö i öknen? Nu vill du också göra dig till herre över oss!"

15:38 5 Mos 22:12, Matt 23:5. **15:38 tofsar** Hebr. *tsitsit*, en viktig judisk identitetssymbol (jfr Matt 9:20, 14:36, 23:5). **15:38 mörkblått** Dyrbar färg från feniciska snäckor, förknippad med tabernaklet (2 Mos 26:4) och översteprästens dräkt (2 Mos 28:28, 37). **16:1 Kora** Som levit var han tempeltjänare men inte präst (3:6-10). Nämns som exempel på upprorsmakare i Jud v 11. Hans ättlingar (vers 21) blev dörrvakter i helgedomen (1 Krön 9:19) och psalmförfattare (Ps 42-49, 84-87). **16:1 Datan och Abiram** Söner till fursten för Sebulons stam (10:16). **16:7 rökelse... inför Herrens ansikte** Rökelseoffret var prästens uppgift (2 Mos 30:7f). Bristande respekt för det hade lett till Nadabs och Abihus död (3 Mos 10:1f, jfr 2 Krön 26:16f). **16:9** 4 Mos 3:6f.

14 Du har sannerligen inte fört oss in i ett land som flödar av mjölk och honung eller gett oss åkrar och vingårdar till arvedel. Tänker du sticka ut ögonen på dessa människor? Nej, vi kommer inte!”

15 Då blev Mose mycket vred och sade till HERREN: ”Se inte till deras offergåva. Inte en enda åsna har jag tagit av dem, och ingen av dem har jag gjort något ont.”

16 Mose sade till Kora: ”I morgon ska du och hela din grupp träda fram inför HERRENS ansikte, du själv och de och Aron.

17 Och var och en av er ska ta sitt fyrfat och lägga rökelse på det och bära sitt fyrfat fram inför HERRENS ansikte, tvåhundrafemtio fyrfat. Du själv och Aron ska också ta var sitt fyrfat.”

18 Och de tog var och en sitt fyrfat och lade eld på det och strödde på rökelse och ställde sig vid ingången till uppenbarelsetältet tillsammans med Mose och Aron.

19 Kora samlade hela församlingen mot dem vid ingången till uppenbarelsetältet.

Då visade sig HERRENS härlighet för hela församlingen.

20 Och HERREN talade till Mose och Aron. Han sade:

21 ”Skilj er från denna församling, så ska jag förgöra dem på ett ögonblick.”

22 Då föll de ner på sina ansikten och sade: ”O Gud, du Gud som råder över anden i allt kött! Ska du bli vred på hela församlingen för att en enda man syndar?”

23 Då talade HERREN till Mose. Han sade:

24 ”Säg till församlingen: Dra er bort från lägerplatsen kring Kora, Datan och Abiram.”

25 Mose steg upp och gick till Datan och Abiram, och de äldste i Israel följde honom.

26 Mose talade till församlingen. Han sade: ”Vik bort från dessa ogudaktiga människors tält och rör inte något som tillhör dem, så att ni inte förgås genom alla deras synder.”

27 Då drog de sig bort från lägerplatsen kring Kora, Datan och Abiram. Men Datan och Abiram kom ut och ställde sig vid ingången till sina tält med sina hustrur och barn, stora och små.

28 Och Mose sade: ”Av detta ska ni förstå att det är HERREN som har sänt mig att göra alla dessa gärningar. Jag har inte handlat efter eget tycke.

29 Om dessa dör på samma sätt som andra människor och får samma straff som alla andra, då har HERREN inte sänt mig.

30 Men om HERREN gör något nytt genom att marken spärrar upp sitt gap och slukar dem med allt de äger så att de far levande ner i dödsriket, då ska ni förstå att dessa människor har föraktat HERREN.”

31 Just när han hade sagt detta, rämnade marken under dem.

32 Jorden öppnade sitt gap och slukade dem och deras hus, allt Koras folk och alla deras ägodelar.

33 De föll levande ner i dödsriket med allt de ägde, och jorden täckte över dem. Så utrotades de ur församlingen.

34 Hela Israel som stod runt omkring dem flydde vid deras rop, för de sade: ”Annars slukas vi också av jorden!”

35 Och eld gick ut från HERREN och förtärde de tvåhundrafemtio männen som hade burit fram rökelse.

36 HERREN talade till Mose. Han sade:

37 ”Säg till Eleasar, prästen Arons son, att han ska ta ut fyrfaten ur branden och kasta elden långt bort, för de har blivit heliga.

38 Och dessa fyrfat som tillhörde männen som syndade och miste sina liv, dem ska man hamra ut till plåtar och täcka altaret med, för de har varit framburna inför HERRENS ansikte och har därför blivit heliga. De ska vara ett tecken för Israels barn.”

³⁹ Då tog prästen Eleasar de fyrfat av koppar som de uppbrända hade burit fram, och man hamrade ut dem för att täcka altaret.

⁴⁰ De skulle vara till en påminnelse för Israels barn att ingen främling som inte var av Arons släkt skulle träda fram och tända rökelse inför HERRENS ansikte, för att inte bli som Kora och hans grupp – allt i enlighet med vad HERREN hade sagt honom genom Mose.

Folket klagar

⁴¹ Men dagen efter klagade hela Israels församling mot Mose och Aron och sade: ”Det är ni som har dödat HERRENS folk!”

⁴² Och det hände att när församlingen samlades mot Mose och Aron och de vände sig mot uppenbarelsetältet, se, då täcktes det av molnskyn och HERRENS härlighet visade sig.

⁴³ Mose och Aron gick fram inför uppenbarelsetältet,

⁴⁴ och HERREN sade till Mose:

⁴⁵ ”Gå bort ifrån denna församling, så ska jag i ett ögonblick förgöra dem.” Då föll de ner på sina ansikten.

⁴⁶ Och Mose sade till Aron: ”Ta ditt fyrfat och lägg eld från altaret på det och strö på rökelse och bär det genast till församlingen och bringa försoning för dem, eftersom vrede har gått ut från HERRENS ansikte. Hemsökelsen har börjat.”

⁴⁷ Aron tog det Mose hade sagt och skyndade mitt in i församlingen. Och se, hemsökelsen hade redan börjat bland folket. Aron lade på rökelse och bringade försoning för folket.

⁴⁸ Han stod mellan de döda och de levande, och hemsökelsen upphörde.

⁴⁹ De som hade dött genom hemsökelsen utgjorde 14 700 förutom de som dog för Koras skull.

⁵⁰ Sedan vände Aron tillbaka till Mose vid uppenbarelsetältets ingång, eftersom hemsökelsen hade upphört.

17

Arons stav grönskar

¹ HERREN talade till Mose. Han sade:

² ”Tala till Israels barn och ta från dem en stav för varje stam. Från alla deras stamhövdingar ska du ta tolv stavar och skriva vars och ens namn på hans stav.

³ Arons namn ska du skriva på Levis stav, för huvudmannen för denna stams familjer ska ha en stav.

⁴ Sedan ska du lägga in dem i uppenbarelsetältet framför vittnesbördet där jag möter er.

⁵ Då ska det ske att den man som jag utväljer, hans stav ska grönska. Så ska jag göra slut på Israels barns klagan, eftersom de ständigt klagar mot er.”

⁶ Mose talade till Israels barn, och alla stamhövdingarna gav honom var och en sin stav, tolv stavar, och Arons stav var med bland deras stavar.

⁷ Och Mose lade stavarna inför HERRENS ansikte i vittnesbördets tält.

⁸ Nästa dag gick Mose in i vittnesbördets tält, och se, Arons stav för Levi hus grönskade, och den hade knoppar och utslagna blommor och mogna mandlar.

⁹ Mose bar ut alla stavarna från HERRENS ansikte till alla Israels barn. De såg på dem, och var och en tog sin stav.

¹⁰ Och HERREN sade till Mose: ”Lägg tillbaka Arons stav framför vittnesbördet. Den ska förvaras som ett tecken för de upproriska. Så ska du göra slut på deras klagande mot mig så att de inte dör.”

¹¹ Mose gjorde det. Så som HERREN hade befallt honom, så gjorde han.

¹² Israels barn sade till Mose: ”Se, vi dör, vi går under, vi går under allihop!”

17:2 stavar Tecken på auktoritet (jfr 1 Mos 38:18). Hebr. *shévet* betyder både ”stav” och ”stam”. **17:8** Hebr 9:4.
17:8 mandlar Hebr. *shakéd*, som också kan betyda ”vaka över” (jfr Jer 1:11 med not). **17:10 Arons stav** Hade gjort under i Egypten (2 Mos 7:9f). Den förvarades sedan i arken (Heb 9:4).

¹³ Alla som kommer i närheten av HERRENS tabernakel kommer att dö. Ska vi dö allihop?"

18

Prästerna och leviterna

¹ HERREN sade till Aron: "Du och dina söner och din fars hus med dig ska bära den missgärning som hör till helgedomen, och du och dina söner med dig ska bära den missgärning som hör till ert prästämbete.

² Men också dina bröder av Levi stam, din fars stam, ska du låta få tillträde dit tillsammans med dig, och de ska hålla sig till dig och betjäna dig medan du och dina söner med dig gör tjänst vid vittnesbördets tält.

³ De ska sköta vad du har att sköta och vad som hör till skötseln av tältet. Men de får inte komma nära de heliga föremålen eller altaret, för att inte både de och ni ska dö.

⁴ De ska hålla sig till dig och sköta vad som hör till uppenbarelsetältet, under all tjänstgöring vid tältet. Ingen främling får komma nära dig.

⁵ Ni ska iaktta vad som hör till skötseln av helgedomen och altaret, för att inte vrede åter ska komma över Israels barn.

⁶ Det är jag som har utvalt era bröder leviterna bland Israels barn. De är en gåva åt er, givna åt HERREN till att förrätta tjänsten vid uppenbarelsetältet.

⁷ Men du och dina söner med dig ska sköta vad som hör till ert prästämbete, i allt som avser altaret och det som är innanför förhänget. Så ska ni göra tjänst. Jag ger er prästämbetet som en gåva. Om en obehörig inkräktar på det ska han dödas."

Prästernas andel

⁸ HERREN sade till Aron: "Se, jag överlämnar åt dig att ta hand om det som offras åt mig. Av Israels barns alla heliga gåvor ger jag detta som en ämbetslott åt dig och dina söner, som en evig rätt.

⁹ Av det högheliga som inte lämnas åt elden ska detta tillhöra dig: Alla deras offergåvor, alla matoffer, syndoffer eller skuldoffer som de offerar åt mig. Detta är högheligt och tillhör dig och dina söner.

¹⁰ På en höghelig plats ska du äta det. Alla av manligt kön ska äta det. Det ska vara heligt för dig.

¹¹ Också Israels barns alla lyftoffer som bärs fram som gåvor ska tillhöra dig. Som en evig rättighet ger jag dem åt dig och dina söner och döttrar med dig. Var och en i ditt hus som är ren kan äta det.

¹² Allt det bästa av oljan och det bästa av det nya vinet och av säden, det första av det som de ger åt HERREN, ger jag åt dig.

¹³ De första frukterna av allt som växer i deras land och som de bär fram åt HERREN ska tillhöra dig. Var och en i ditt hus som är ren kan äta av det.

¹⁴ Allt i Israel som vigs åt Herren ska tillhöra dig.

¹⁵ Allt som öppnar moderlivet, varje varelse, människa eller djur, som de för fram till HERREN ska tillhöra dig. Men du ska friköpa det förstfödda bland människor och även friköpa det förstfödda bland orena djur.

¹⁶ När de är en månad gamla ska du friköpa dem med lösensumman som är bestämd till fem siklar silver, efter helgedomssikelns vikt som är tjugo gera.

18:2 4 Mos 3:6f. **18:6** 4 Mos 3:12, 45, 8:13f. **18:10** 3 Mos 6:18, 26. **18:11** 3 Mos 10:14f. **18:14** 3 Mos 27:28. **18:14 vigs** Hebr. *charám* innebar att överlåta något åt Herren och avskilja det från människornas värld. **18:15** 2 Mos 13:2, 12, 22:29, 34:19, 4 Mos 3:13, 46f. **18:16** 3 Mos 27:6, 25. **18:16 lösensumman ... fem siklar silver** Ca 50 gram, en halv årslön (jfr 3:47).

17 Men det förstfödda bland kor, får eller getter ska du inte friköpa. Det är heligt. Deras blod ska du stänka på altaret, och deras fett ska du förbränna som ett eldsoffer till en ljuvlig doft för HERREN.

18 Men deras kött ska tillhöra dig, liksom även lyftofferbringan och det högra lårstycket ska tillhöra dig.

19 Alla heliga gåvor som Israels barn offrar åt HERREN ger jag åt dig och dina söner och döttrar med dig som en evig rätt. Detta ska vara ett evigt saltförbund inför HERRENS ansikte, för dig och för dina avkomlingar.”

Leviternas arvedel

20 HERREN sade till Aron: ”I deras land ska du inte ha någon arvedel, och du ska inte ha någon lott bland dem. Jag ska vara din lott och din arvedel bland Israels barn.

21 Se, jag ger åt Levi barn allt tionde i Israel till arvedel, som lön för den tjänst de utför, tjänsten vid uppenbarelsetältet.

22 Och Israels barn ska härefter inte komma nära uppenbarelsetältet, för de kommer då att bära på synd och måste dö.

23 Det är leviterna som ska förrätta tjänsten vid uppenbarelsetältet, och de ska själva bära sina missgärningar. Det ska vara en evig stadga från släkte till släkte: De ska inte ha någon arvedel bland Israels barn,

24 för jag ger tiondet som Israels barn offrar som gåva åt HERREN till arvedel åt leviterna. Det är därför jag säger om dem: De ska inte ha någon arvedel bland Israels barn.”

25 Och HERREN talade till Mose. Han sade:

26 ”Tala till leviterna och säg: När ni av Israels barn tar emot det tionde som jag har bestämt att ni ska få av dem som er arvedel, då ska ni av det ge en gåva åt HERREN, ett tionde av tiondena.

27 Denna er gåva ska räknas som om det vore brödsäd från logen och den fulla avkastningen från vinpressen.

28 Så ska också ni ge en gåva åt HERREN av allt tionde som ni tar emot av Israels barn. Denna HERRENS gåva av tionden ska ni ge åt prästen Aron.

29 Av alla gåvor ni får ska ni offra åt HERREN allt det som tillhör honom, det bästa av gåvorna, den del som är helig.

30 Du ska säga till dem: När ni ger som gåva det bästa, ska leviternas gåva räknas som om det vore vad loge och press avkastar.

31 Ni får äta det var som helst med ert husfolk, för det är er lön för er tjänstgöring vid uppenbarelsetältet.

32 När ni offrar det bästa av det ska ni inte bära på synd. Då ska ni inte ohelga Israels barns heliga gåvor, så att ni måste dö.”

19

Reningsvattnet

1 HERREN talade till Mose och Aron. Han sade:

2 ”Detta är en lagstadga som HERREN har befallt: Säg till Israels barn att de skaffar fram åt dig en röd kviga som är felfri och inte har någon defekt och som inte har burit något ok.

3 Ni ska ge den åt prästen Eleasar, och man ska föra den utanför lägret och slakta den i hans åsyn.

18:17 3 Mos 1:9. 18:18 2 Mos 29:26, 3 Mos 7:34. 18:19 *saltförbund* Salt motverkar förruttelse och symboliserade därför renhet och förbundstrohet (jfr Matt 5:13), även bland omkringliggande folk. 18:20 5 Mos 10:9, 18:1f, Jos 13:14, 33, Hes 44:28. 18:24 3 Mos 27:30. 19:3 Hebr 13:11.

⁴ Och prästen Eleasar ska ta något av blodet från kvigan på sitt finger och stänka det sju gånger mot framsidan av uppenbarelsetältet.

⁵ Sedan ska man bränna upp kvigan inför hans ögon. Hud och kött och blod ska brännas upp tillsammans med hennes orenlighet.

⁶ Och prästen ska ta cederträ, isop och karmosinrött garn och kasta det i elden där kvigan bränns upp.

⁷ Sedan ska prästen tvätta sina kläder och bada sin kropp i vatten. Därefter får han gå in i lägret, men han ska vara oren till kvällen.

⁸ Också den som brände upp kvigan ska tvätta sina kläder i vatten och bada sin kropp i vatten och vara oren till kvällen.

⁹ En man som är ren ska samla ihop askan efter kvigan och lägga den utanför lägret på en ren plats. Den ska förvaras åt Israels barns församling för att användas i reningsvattnet. Detta är ett syndoffer.

¹⁰ Den som samlade ihop askan efter kvigan ska tvätta sina kläder och vara oren till kvällen. Detta ska vara en evig stadga för Israels barn och för främlingen som bor ibland dem.

Orenhet genom döda kroppar

¹¹ Den som rör vid en död människa ska vara oren i sju dagar.

¹² Han ska rena sig med vattnet på tredje dagen och på sjunde dagen, och så blir han ren. Men om han inte renar sig på tredje dagen och på sjunde dagen, blir han inte ren.

¹³ Var och en som rör vid ett lik, vid en död människa, och inte renar sig, han orenar HERRENS tabernakel och ska utrotas ur Israel. Eftersom reningsvattnet inte blivit stänkt på honom är han oren. Hans orenhet är alltjämt kvar.

¹⁴ Detta är lagen när en människa dör i ett tält: Var och en som kommer in i tältet, och var och en som redan är i tältet ska vara oren i sju dagar.

¹⁵ Alla öppna kärl som inte har stått övertäckta ska vara orena.

¹⁶ Och var och en som ute på marken rör vid någon som har dräpts med svärd eller dött på annat sätt, eller rör vid människoben eller en grav, ska vara oren i sju dagar.

¹⁷ För den som är oren ska man ta av askan efter det uppbrända syndoffret och hälla friskt vatten över det i ett kärl.

¹⁸ En man som är ren ska ta isop och doppa i vattnet och stänka på tältet, på alla kärlen, på de personer som varit där, på den som rört vid benen, på den dräpte och på den som dött på annat sätt eller på graven.

¹⁹ Och den som är ren ska på tredje dagen och på sjunde dagen bestänka den som har blivit oren. När han så på sjunde dagen har renat honom, ska han tvätta sina kläder och bada i vatten, så blir han ren om kvällen.

²⁰ Men om någon har blivit oren och sedan inte renar sig ska han utrotas ur församlingen, för han har orenat HERRENS helgedom. Reningsvattnet har inte blivit stänkt på honom. Han är oren.

²¹ Detta ska vara en evig stadga för dem. Mannen som stänkte reningsvattnet ska tvätta sina kläder, och om någon rör vid detta reningsvatten ska han vara oren till kvällen.

²² Allt som den orene rör vid ska vara oren, och den som rör vid honom ska vara oren till kvällen.”

20

Mirjam dör

¹ Israels barn, hela församlingen, kom in i öknen Zin i den första månaden, och folket stannade i Kadesh. Där dog Mirjam, och där begravdes hon.

Vatten ur klippan

² Och församlingen saknade vatten, och därför slöt de sig samman mot Mose och Aron.

³ Folket klagade på Mose och sade: "Om vi ändå hade fått dö när våra bröder dog inför HERRENS ansikte!"

⁴ Varför har ni låtit HERRENS församling komma in i denna öken, så att vi och vår boskap måste dö här?

⁵ Varför har ni fört oss upp ur Egypten och låtit oss komma till denna hemska plats? Här växer varken säd eller fikon, vindruvor eller granatäpplen, och här finns inget vatten att dricka."

⁶ Men Mose och Aron gick bort från församlingen till uppenbarelsetältets ingång och föll ner på sina ansikten. Då visade sig HERRENS härlighet för dem.

⁷ Och HERREN talade till Mose. Han sade:

⁸ "Ta staven och kalla samman församlingen, du och din bror Aron, och tala till klippan inför deras ögon, och den ska ge vatten. Så skaffar du fram vatten åt dem ur klippan och ger församlingen och dess boskap att dricka."

⁹ Då tog Mose staven som låg inför HERRENS ansikte, så som han hade befallt honom.

¹⁰ Och Mose och Aron kallade samman församlingen framför klippan, och han sade till dem: "Lyssna, ni upproriska! Kan vi ur denna klippa skaffa fram vatten åt er?"

¹¹ Sedan lyfte Mose upp sin hand och slog med sin stav två gånger på klippan, och mycket vatten kom ut så att både folket och boskapen fick dricka.

¹² Men HERREN sade till Mose och Aron: "Eftersom ni inte litade på mig och inte höll mig helig inför Israels barns ögon, ska ni inte få föra in denna församling i det land som jag gett dem."

¹³ Detta var Meribas vatten, där Israels barn tvistade med HERREN och där han visade sig helig bland dem.

Edom trotsar Israel

¹⁴ Mose skickade sändebud från Kadesh till kungen i Edom och lät säga: "Så säger din broder Israel: Du känner alla de vedermödor som har drabbat oss.

¹⁵ Våra fäder drog ner till Egypten, vi bodde i Egypten under lång tid och vi och våra fäder blev illa behandlade av egyptierna.

¹⁶ Men vi ropade till HERREN, och han hörde vår röst och sände en ängel som förde oss ut ur Egypten. Och se, nu är vi i Kadesh, en stad som gränsar till ditt område.

¹⁷ Låt oss tåga igenom ditt land. Vi ska inte gå över åkrar och vingårdar och inte dricka vatten ur brunnarna. Vi ska ta Kungsvägen utan att vika av vare sig åt höger eller vänster förrän vi har kommit igenom ditt område."

¹⁸ Men Edom svarade honom: "Du får inte tåga igenom mitt land. Om du gör det ska jag komma mot dig med svärd."

¹⁹ Israels barn sade till honom: "Vi ska hålla oss på den allmänna vägen och om vi eller vår boskap dricker av ditt vatten, ska jag betala för det. Jag begär bara att få gå till fots genom landet, ingenting annat."

20:1 öknen Zin Norra Negevöknen strax söder om Kanaans land, ett annat område än öknen Sin nära berget Sinai (2 Mos 16:1). **20:1 i den första månaden** Kanske mars-april 1407 f Kr, det fjortonde året efter uttåget från Egypten (jfr 14:33). **20:3** 2 Mos 16:2f, 17:2f, 4 Mos 11:1f, 16:1f, 21:5. **20:8 klippan** Enligt aposteln Paulus symboliserar klippan Kristus (1 Kor 10:4). **20:11** 2 Mos 17:6, Ps 78:15f, 105:41, Jes 48:21, 1 Kor 10:4. **20:12** 4 Mos 27:13f, 5 Mos 1:37, 31:2, 32:50f. **20:13** 3 Mos 10:3, Ps 106:32f. **20:13 Meriba** Betyder "tvist". Samma namn hade använts om en annan vattenklippa strax före Sinai (2 Mos 17:7). Namnet blev synonymt med trots mot Gud (Ps 95:8, 106:32). **20:14** Dom 11:17f. **20:14 Edom** Område söder om Döda havet. Edomiterna var släkt med Israel (1 Mos 36, 5 Mos 2:4f). **20:16** 2 Mos 14:19, 23:20f.

²⁰ Han svarade: "Nej, du får inte gå härigenom." Och Edom drog ut mot Israel med mycket folk och med stor makt.

²¹ Eftersom Edom inte lät Israel ta vägen igenom deras område, vek Israel undan för dem.

Aron dör

²² Och Israels barn, hela församlingen, bröt upp från Kadesh och kom till berget Hor.

²³ HERREN talade då till Mose och Aron på berget Hor vid gränsen till Edoms land. Han sade:

²⁴ "Aron ska samlas till sitt folk. Han ska inte komma in i det land som jag har gett åt Israels barn, för ni trotsade min befallning vid Meribas vatten.

²⁵ Ta Aron och hans son Eleasar och för dem upp på berget Hor,

²⁶ och ta av Aron hans kläder och sätt dem på hans son Eleasar. Aron kommer att samlas till sitt folk och dö där."

²⁷ Mose gjorde som HERREN hade befallt, och de steg upp på berget Hor inför ögonen på hela församlingen.

²⁸ Mose tog av Aron hans kläder och satte dem på hans son Eleasar. Och Aron dog där uppe på bergets topp. Sedan steg Mose och Eleasar ner från berget.

²⁹ När hela församlingen såg att Aron var död, sörjde hela Israel honom i trettio dagar.

21

Kungen i Arad besegras

¹ När den kananeiske kungen av Arad, som bodde i Negev, hörde att Israel närmade sig på Atarimvägen, gav han sig i strid med Israel och tog några av dem till fånga.

² Då gav Israel ett löfte till HERREN: "Om du ger detta folk i min hand, ska jag viga deras städer åt förintelse."

³ HERREN lyssnade till Israels röst och gav kananeerna i deras hand, och de vigde dem och deras städer åt förintelse. Och platsen fick namnet Horma.

Kopparormen

⁴ De bröt upp från berget Hor och tog vägen mot Röda havet för att gå omkring Edoms land. Men under vägen blev folket otåligt.

⁵ Och folket talade mot Gud och mot Mose och sade: "Varför har ni fört oss upp ur Egypten så att vi måste dö i öknen? Här finns ju varken bröd eller vatten, och vår själ avskyr den eländiga mat vi får!"

⁶ Då sände HERREN giftiga ormar bland folket, och de bet folket och många i Israel dog.

⁷ Då kom folket till Mose och sade: "Vi har syndat genom att vi talade mot HERREN och mot dig. Be till HERREN att han tar bort dessa ormar från oss." Och Mose bad för folket.

⁸ HERREN sade till Mose: "Gör dig en orm och sätt upp den på en påle. Den som har blivit ormbiten och ser på den ska leva."

⁹ Mose gjorde då en kopparorm och satte upp den på en påle. Om någon blev biten av en orm, fäste han blicken på kopparormen och fick leva.

Från berget Hor till Moab

20:22 4 Mos 33:37f. **20:22 berget Hor** Lokaliseras traditionellt vid Petra ca 7 mil söder om Döda havet. **20:26** 2 Mos 28:2f. **20:28** 5 Mos 10:6, 32:50. **20:29 sörjde ... trettio dagar** En stor heder. Sorgetid varade normalt sju dagar (1 Mos 50:10). **21:1** 4 Mos 33:40. **21:3 vigde** Hebr. *charám* (jfr namnet "Horma") innebar att överlåta något åt Herren och avskilja det från människornas värld, ofta genom förintelse. **21:6** 1 Kor 10:9. **21:6 giftiga** Hebr. *serafim*, som betyder "brännande". **21:9** 2 Kung 18:4, Joh 3:14. **21:9 kopparormen** Användes av Jesus som profetisk förebild till hans kors (Joh 3:14). Krossades av kung Hiskia på grund av avgudadyrkan på 700-talet f Kr (2 Kung 18:4). En liknande kopparorm har hittats vid utgrävningar vid de närbelägna koppargruvorna i Timna 2 mil norr om Akabaviken, vid ett midjanitiskt tempel från ca 1200-talet f Kr.

¹⁰ Israels barn bröt upp och slog läger i Obot.

¹¹ Från Obot bröt de upp och slog läger vid Ije-Haabarim i öknen framför Moab, österut.

¹² Därifrån bröt de upp och slog läger i Sereds dal.

¹³ Därifrån bröt de upp och slog läger på andra sidan Arnon som går genom öknen och kommer från amoreernas område. Arnon utgör Moabs gräns, mellan Moab och amoreerna.

¹⁴ Därför heter det i Boken om HERRENS krig:

”Vaheb i Sufa,

och Arnons bäckravin,

¹⁵ och bäckravinens sidor

som går ner till Ars bosättning

och lutar sig mot Moabs gräns.”

¹⁶ Därifrån drog de till Beer. Det var om den brunnen som HERREN sade till Mose: ”Samla folket så ska jag ge dem vatten.”

¹⁷ Då sjöng Israel denna sång:

”Flöda, du brunn!

Sjung om den!

¹⁸ Brunnen som hövdingar grävde,

som folkets främste grävde ut

med spiran, med sina stavar.”

Från öknen drog de till Mattana,

¹⁹ från Mattana till Nahaliel, från Nahaliel till Bamot,

²⁰ från Bamot till den dal som ligger på Moabs mark, till Pisgas topp, där man ser ut över Jeshimon.

Seger över kungarna Sichon och Og

²¹ Israel skickade då sändebud till Sichon, amoreernas kung, och lät säga:

²² ”Låt mig tåga igenom ditt land. Vi ska inte vika av in på åkrar eller in i vingårdar och inte dricka vatten ur brunnarna. Vi ska gå Kungsvägen tills vi har kommit igenom ditt område.”

²³ Men Sichon tillät inte Israel att gå igenom hans område. Sichon samlade allt sitt folk och drog ut mot Israel i öknen. När han kom till Jahas gav han sig i strid med Israel.

²⁴ Men Israel slog honom med svärd och intog hans land från Arnon till Jabbok, ända fram till ammoniterna, för deras gräns var befäst.

²⁵ Och Israel intog alla städerna där och bosatte sig i amoreernas alla städer, i Heshbon med alla dess underlydande orter.

²⁶ Heshbon var nämligen den amoreiske kungen Sichons stad, för han hade fört krig mot den förre kungen i Moab och tagit ifrån honom hela hans land ända till Arnon.

²⁷ Därför säger skalderna:

”Kom till Heshbon,

21:13 Dom 11:18. **21:13 Arnon** Bäckravin som rinner ner i Döda havet mitt på dess östra sida. **21:14 Boken om Herrens krig** Okänd tidig skrift. Mose skrev förlöpande under ökenvandringen, t ex efter kriget mot Amalek (2 Mos 17:14). **21:20 Jeshimon** Den salta ödemarken norr om Döda havet. **21:21** 5 Mos 2:26f, Dom 11:19f. **21:21 Sichon, amoreernas kung** Amoreerna bodde över hela området från Kanaans land till Syrien och Mesopotamien. Sichons grupp bodde öster om Jeriko och Jordan (jfr 5 Mos 2:24f). **21:22 Kungsvägen** Den stora karavanvägen som gick från Egypten genom Sinaihalvön till Akabaviken och därifrån norrut öster om Döda havet upp till Damaskus och Mesopotamien. **21:24** 5 Mos 29:7f, Ps 135:10f, 136:18f, Amos 2:9.

Bygg och befäst Sichons stad,
 28 för en eld gick ut från Heshbon,
 en låga från Sichons stad.
 Den förtärde Ar i Moab,
 herrarna på Arnons höjder.
 29 Ve dig, Moab!
 Förlorat är du, Kemoshs folk!
 Han lät sina söner bli flyktingar
 och sina döttrar gå i fångenskap,
 till amoreernas kung, Sichon.
 30 Vi sköt ner dem.
 Förlorat var Heshbon,
 ända till Dibon.
 Vi härjade ända till Nofa
 som når till Medeba.”

31 Så bosatte sig Israel i amoreernas land.

32 Mose sände ut några att speja vid Jaeser, och de intog dess underlydande orter, och han fördrev amoreerna som bodde där.

33 Sedan vek de av och drog upp mot Bashan. Och Bashans kung Og drog med allt sitt folk ut till strid mot dem, vid Edrei.

34 Men HERREN sade till Mose: ”Var inte rädd för honom, för jag har gett honom i din hand med allt hans folk och hans land. Du ska göra med honom som du gjorde med Sichon, amoreernas kung, som bodde i Heshbon.”

35 Och de slog honom och hans söner och allt hans folk tills ingen överlevande fanns kvar och tog hans land i besittning.

22

Moabs kung skickar efter Bileam

1 Israels barn bröt upp och slog läger på Moabs hedar, på andra sidan Jordan mitt emot Jeriko.

2 Balak, Sippors son, såg allt som Israel hade gjort mot amoreerna.

3 Och Moab var rädda för folket därför att det var så talrikt. Moab gruvade sig för Israels barn

4 och sade till de äldste i Midjan: ”Nu kommer denna skara att äta upp allt omkring oss, liksom oxen äter upp gräset på marken.”

På den tiden var Balak, Sippors son, kung i Moab.

5 Han skickade sändebud till Bileam, Beors son, i Petor vid floden där hans folk bodde för att kalla honom till sig, och han lät säga: ”Nu har ett folk dragit ut ur Egypten, det täcker markens yta och har slagit sig ner mitt emot mig.

6 Kom nu därför och förbanna det folket åt mig, för det är starkare än jag. Kanske kan jag då slå det och driva bort det ur landet. Jag vet ju att den du välsignar är välsignad, och den du förbannar är förbannad.”

21:28 Jer 48:45f. **21:33** 5 Mos 3:1f, 29:7. **21:33 Bashans kung Og** Högrejst jättekung (5 Mos 3:11) vars rike låg öster om Galileiska sjön. **22:1 Moabs hedar** Nordöstra kanten av Döda havet, framme vid gränsen till Kanaans land. Här stannade israeliterna tills de gick över Jordan och intog landet (se Josua bok). Moab låg längs Döda havets östkust, Midjan längre söderut. **22:5** Jos 24:9, Mika 6:5. **22:5 Bileam, Beors son** Bileam (hebr. för ”slukar folk”) var en hednisk profet som uttalade Herrens ord (kap 23-24) men också förledde folket till otukt (31:16, 2 Petr 2:15f, Upp 2:14, se även Jud v 11). Ett domsbudskap som uppges vara uttalat av Bileam har hittats på en inskription från ca 800-talet f Kr i Deir Alla, strax norr om Moabs område. **22:5 Petor** Låg troligen vid floden Eufrat i norra Syrien (”Aram”, 23:7), över 60 mil norrut.

⁷ De äldste i Moab och de äldste i Midjan gav sig i väg och hade med sig spådomslön. De kom till Bileam och framförde till honom vad Balak hade sagt.

⁸ Bileam sade till dem: "Stanna här över natten, så ska jag komma tillbaka till er med de ord som HERREN talar till mig." Då stannade Moabs hövdingar kvar hos Bileam.

⁹ Och Gud kom till Bileam och sade: "Vilka är de män du har hos dig?"

¹⁰ Bileam svarade Gud: "Balak, Sippors son, kung av Moab, har sänt mig detta bud:

¹¹ Nu har ett folk dragit ut ur Egypten, och det täcker markens yta. Kom nu och förbanna det åt mig. Kanske kan jag då strida mot det och driva bort det."

¹² Men Gud sade till Bileam: "Du ska inte gå med dem. Du ska inte förbanna detta folk, för det är välsignat."

¹³ När Bileam steg upp på morgonen, sade han till Balaks hövdingar: "Gå hem till ert land, för HERREN tillåter mig inte att följa med er."

¹⁴ Då återvände Moabs hövdingar till Balak och sade: "Bileam vägrar att följa med oss."

¹⁵ Men Balak skickade återigen hövdingar, fler och av högre rang än de förra.

¹⁶ De kom till Bileam och sade till honom: "Så säger Balak, Sippors son: Låt ingenting hindra dig från att komma till mig,

¹⁷ för jag vill visa dig mycket stor ära, och allt du säger till mig ska jag göra. Kom nu och förbanna det folket åt mig."

¹⁸ Bileam svarade Balaks tjänare: "Även om Balak skulle ge mig så mycket silver och guld som hans palats rymmer, kan jag inte överträda HERREN min Guds befallning, vare sig i smått eller stort.

¹⁹ Men stanna också ni kvar här över natten, så att jag får reda på vad HERREN mer har att säga mig."

²⁰ Om natten kom Gud till Bileam och sade till honom: "Om männen har kommit för att kalla på dig, så bryt upp och följ med dem. Men du ska endast göra det som jag säger dig."

²¹ Och Bileam steg upp på morgonen, sadlade sitt åsnesto och följde med Moabs hövdingar.

Bileams åsna och ängeln

²² Men då han nu följde med dem upptändes Guds vrede, och HERRENS ängel ställde sig på vägen för att hindra honom. Bileam red på sin åsna och två av hans tjänare var med honom.

²³ När åsnan fick se HERRENS ängel stå på vägen med ett draget svärd i handen, vek hon av från vägen och gick ut på åkern. Men Bileam slog åsnan för att driva henne tillbaka in på vägen.

²⁴ HERRENS ängel ställde sig då på en trång väg mellan vingårdarna, med murar på båda sidor.

²⁵ Åsnan såg HERRENS ängel och trängde sig mot muren och klämde Bileams fot mot muren, och han slog henne ännu en gång.

²⁶ HERRENS ängel gick åter längre fram och ställde sig på ett trångt ställe, där det inte fanns någon möjlighet att vika undan vare sig åt höger eller vänster.

²⁷ När åsnan nu fick se HERRENS ängel, lade hon sig ner under Bileam. Bileam blev arg och slog åsnan med staven.

²⁸ Då öppnade HERREN åsnans mun, och hon sade till Bileam: "Vad har jag gjort mot dig, eftersom du tre gånger har slagit mig?"

²⁹ Bileam svarade åsnan: "Du har gjort mig till åtlöje! Hade jag haft ett svärd i handen skulle jag nu ha dödat dig."

³⁰ Men åsninnan sade till Bileam: "Är inte jag din egen åsna som du ridit på i hela ditt liv ända tills i dag? Har jag någonsin förut brukat göra så mot dig?" Han svarade: "Nej."

³¹ Då öppnade HERREN Bileams ögon, så att han såg HERRENS ängel stå på vägen med ett draget svärd i handen. Och han bugade sig och föll ner på sitt ansikte.

³² HERRENS ängel sade till honom: "Varför har du dessa tre gånger slagit din åsna? Se, jag har gått ut för att hindra dig, för jag ser att den här vägen leder till fördärvet.

³³ Åsnan såg mig och har dessa tre gånger vikit undan för mig. Hade hon inte vikit undan för mig, skulle jag nu i sanning ha dödat dig men låtit henne leva."

³⁴ Då sade Bileam till HERRENS ängel: "Jag har syndat, för jag visste inte att det var du som stod mig emot på vägen. Om det jag gör är orätt i dina ögon, så vill jag vända tillbaka."

³⁵ Men HERRENS ängel svarade Bileam: "Följ med männen, men endast de ord jag säger till dig får du tala." Och Bileam följde med Balaks hövdingar.

³⁶ När Balak hörde att Bileam var på väg, gick han för att möta honom vid den stad i Moab som ligger i Arnondalen och utgör den yttersta gränsen.

³⁷ Och Balak sade till Bileam: "Sände jag inte enträget bud till dig för att kalla hit dig? Varför ville du inte komma till mig? Skulle jag inte kunna visa dig ära?"

³⁸ Bileam svarade Balak: "Se, jag har nu kommit till dig. Men kan jag överhuvudtaget säga något? Vad Gud lägger i min mun, det måste jag säga."

³⁹ Sedan följde Bileam med Balak, och de kom till Kirjat-Husot.

⁴⁰ Där offrade Balak oxar och får och sände av det till Bileam och de hövdingar som var med honom.

⁴¹ Balak tog nästa morgon Bileam med sig och förde honom upp på Bamot-Baal. Från den platsen kunde han se en del av folket.

23

Bileams första profetia

¹ Bileam sade till Balak: "Bygg här sju altaren åt mig och skaffa fram åt mig sju tjurar och sju baggar."

² Balak gjorde som Bileam sade, och Balak och Bileam offrade en tjur och en bagge på varje altare.

³ Sedan sade Bileam till Balak: "Stanna kvar vid ditt brännoffer medan jag går i väg. Kanske HERREN kommer och möter mig. Vad han än låter mig se ska jag meddela dig." Och han gick upp på en kal höjd.

⁴ Och Gud mötte Bileam, som sade till honom: "De sju altarna har jag ställt i ordning, och på varje altare har jag offrat en tjur och en bagge."

⁵ Då lade HERREN ett ord i Bileams mun och sade: "Gå tillbaka till Balak, och så ska du säga."

⁶ När han kom tillbaka till Balak, fann han honom stående vid sitt brännoffer tillsammans med alla Moabs hövdingar.

⁷ Då framförde han detta budskap:

"Balak hämtade mig från Aram,
Moabs kung från österns berg.
Kom, förbanna åt mig Jakob,
kom, fördöm Israel!

⁸ Hur kan jag förbanna den
som Gud inte förbannar?
Hur kan jag fördöma den

- som HERREN inte fördömer?
 9 Från klippornas topp ser jag honom,
 från höjderna skådar jag honom.
 Se, ett folk som bor avskilt
 och inte räknar sig bland folken.
 10 Vem kan räkna Jakobs stoft,
 räkna fjärdedelen av Israel?
 Låt mig dö de rättfärdigas död
 och mitt slut bli som deras!”

11 Då sade Balak till Bileam: ”Vad har du gjort mot mig? Jag tog hit dig för att du skulle förbanna mina fiender, men se, du har välsignat dem!”

12 Men han svarade: ”Ska jag inte vara noga med att tala det som HERREN lägger i min mun?”

Bileams andra profetia

13 Balak sade till Bileam: ”Följ med mig till en annan plats där du kan se dem. Du kan därifrån se bara en del av dem, du kan inte se dem alla. Därifrån ska du förbanna dem åt mig.”

14 Och han tog honom till Väktarplatsen på toppen av Pisga. Där byggde han sju altaren och offrade en tjur och en bagge på varje altare.

15 Sedan sade han till Balak: ”Stanna kvar här vid ditt brännoffer medan jag går för att möta honom där borta.”

16 Och HERREN mötte Bileam och lade ett ord i hans mun, och han sade: ”Gå tillbaka till Balak, och så ska du säga.”

17 När han kom tillbaka till Balak fann han honom stående vid sitt brännoffer tillsammans med Moabs hövdingar. Balak frågade honom: ”Vad har HERREN talat?”

18 Då framförde han detta budskap:

”Res dig, Balak, och hör,
 lyssna till mig, du Sippors son.

19 Gud är inte en människa,
 så att han skulle ljuga,
 inte en människoson,
 så att han skulle ångra sig.
 Säger han något utan att göra det,
 talar han något

utan att fullborda det?
 20 Se, att välsigna är mitt uppdrag.

Han har välsignat,
 och jag kan inte ändra det.

21 Ingen ofärd kan skådas i Jakob,
 ingen olycka kan ses i Israel.
 HERREN hans Gud är med honom,
 en kungs jubel hörs bland dem.

22 Gud förde dem ut ur Egypten.
 Hans styrka är som vildoxens.

23 Ingen trolldom hjälper mot Jakob,
 ingen spådom mot Israel.
 När tiden är inne
 ska det sägas om Jakob och Israel:

Vad har inte Gud gjort!
 24 Se, ett folk reser sig
 som en lejonhona,
 stiger upp som ett lejon.
 Det vilar inte förrän det ätit rov
 och druckit blod av slagna.”

25 Då sade Balak till Bileam: ”Kan du inte förbanna dem, så välsigna dem inte!”

26 Men Bileam sade till Balak: ”Har jag inte sagt dig att jag måste göra allt som HERREN säger?”

Bileams tredje profetia

27 Sedan sade Balak till Bileam: ”Kom, jag vill ta med dig till en annan plats. Kanske behagar det Gud att du därifrån förbannar dem åt mig.”

28 Balak tog Bileam med sig upp på toppen av Peor, med utsikt över Jeshimon.

29 Och Bileam sade till Balak: ”Bygg här sju altaren åt mig, och gör i ordning sju tjurar och sju baggar åt mig.”

30 Balak gjorde som Bileam sade, och han offrade en tjur och en bagge på varje altare.

24

1 När Bileam såg att det behagade HERREN att välsigna Israel, gick han inte som förut bort och såg efter spåtecken, utan vände sig mot öknen.

2 Och när Bileam höjde blicken, såg han Israel i sina läger efter sina stammar. Och Guds Ande kom över honom.

3 Då framförde han detta budskap:

”Så säger Bileam, Beors son,
 så säger mannen
 med det slutna ögat,

4 så säger han som hör Guds ord,
 han som skådar syner
 från den Allsmäktige,
 han som faller ner
 och får sina ögon öppnade.

5 Hur sköna är inte dina tält, o Jakob,
 dina boningar, o Israel!

6 Likt dalar utbreder de sig,
 likt trädgårdar vid en ström,
 likt aloetråd planterade
 av HERREN,
 likt cedrar vid vatten.

7 Vatten flödar ur hans ämbar,
 hans sådd blir rikligen vattnad.
 Större än Agag
 ska hans kung vara,
 upphöjt är hans kungadöme.

23:24 1 Mos 49:9, 4 Mos 24:9. **24:1** 4 Mos 23:3, 15. **24:1 spåtecken** Septuaginta och Bileamsinskriftionen i Deir Alla (se not till 22:5) antyder att Bileam tolkade sina spåtecken utifrån fåglars flygmönster. **24:3 slutna ögat** Annan översättning: ”Öppna ögat” (även i v 15). **24:6 aloetråd** Växer i Afrika, liksom Israel omplanterades från Egypten till Kanaans land. **24:7** 1 Sam 15:8, Jes 58:11. **24:7 Större än Agag** Amaleks kung som senare besegrades av Israels kung Saul (1 Sam 15:8f).

- 8 Gud förde honom ut ur Egypten.
 Hans styrka är som vildoxens.
 Han ska sluka hednafolken,
 hans fiender.
 Han ska krossa deras ben,
 med sina pilar genomborra dem.
- 9 Han har lagt sig ner,
 han vilar som ett lejon,
 som en lejonhona,
 vem vågar oroa honom?
 Välsignad är den
 som välsignar dig,
 förbannad är den
 som förbannar dig!”

10 Då upptändes Balaks vrede mot Bileam, och han slog ihop händerna. Han sade till Bileam: ”Jag kallade hit dig för att förbanna mina fiender, men se, du har välsignat dem rikligt tre gånger.

11 Ge dig nu av hem igen! Jag sade att jag skulle visa dig stor ära, men se, HERREN har hindrat att du skulle bli ärad.”

12 Bileam svarade Balak: ”Sade jag inte till sändebuden som du skickade till mig:

13 Även om Balak skulle ge mig så mycket silver och guld som ryms i hans palats, kan jag ändå inte överträda HERRENS befallning av egen vilja i vare sig gott eller ont. Vad HERREN säger, det måste jag tala.

Bileams fjärde profetia

14 Se, jag går nu hem till mitt folk. Kom, jag vill varna dig för vad detta folk kommer att göra mot ditt folk i kommande dagar.”

15 Och han framförde detta budskap:

”Så säger Bileam, Beors son,
 så säger mannen

med det slutna ögat,

16 så säger han som hör Guds ord
 och har kunskap från den Högste.

Han ser syner

från den Allsmäktige

när han faller ner

och får sina ögon öppnade.

17 Jag ser honom, men inte nu,
 jag skådar honom,

men inte nära.

En stjärna stiger fram ur Jakob,

en spira höjer sig ur Israel.

Den krossar Moabs tinningar

och slår ner alla söner till Set.

18 Han ska få till besittning

Edom och Seir, sina fiender.

Och Israel ska göra mäktiga ting.

24:8 4 Mos 23:22. **24:9** 1 Mos 49:9, 4 Mos 23:24. **24:13** 4 Mos 22:18, 38. **24:17** 2 Sam 8:2, Jer 48:45. **24:17** *En stjärna stiger fram* Profetia om Messias (jfr Matt 2:2f). Spiran stod för kungamakt (Ps 2:9, 45:7, 110:2). **24:18** 2 Sam 8:14, Ob v 18.

19 Ur Jakob ska en härskare komma,
och de överlevande
ska han utrota ur staden.”

20 Han fick se Amalek. Då framförde han detta budskap:

”Den förste bland hednafolken
är Amalek,
men slutet för honom
blir undergång.”

21 Han fick se keniterna. Då framförde han detta budskap:

”Säker är din boning,
lagt på klippan är ditt näste.

22 Likväl ska Kain skövlas
när Assur för dig bort
i fångenskap.”

23 Och han framförde detta budskap:

”O, vem kan bli vid liv
när Gud låter detta ske?

24 Skepp ska komma
från kitteernas kust,
de ska kuva Assur och kuva Eber.
Men också de ska drabbas
av undergång.”

25 Sedan stod Bileam upp och vände tillbaka hem. Också Balak for sin väg.

25

Israel förförs av Moab

1 Medan Israel uppehöll sig i Shittim, började folket begå otukt med Moabs döttrar.

2 Dessa inbjöd folket till sina gudars offermåltider, och folket åt och tillbad deras gudar.

3 Och Israel slöt sig till Baal-Peor. Då upptändes HERRENS vrede mot Israel.

4 Och HERREN sade till Mose: ”Hämta folkets alla huvudmän och häng upp dem i solen inför HERREN så att HERRENS glödande vrede vänds ifrån Israel.”

5 Då sade Mose till Israels domare: ”Var och en av er ska bland sina män döda dem som har slutit sig till Baal-Peor.”

6 Och se, då kom en man av Israels barn och förde in bland sina bröder en midjanitisk kvinna inför ögonen på Mose och hela Israels församling, medan de stod och grät vid ingången till uppenbarelsetältet.

7 När Pinehas, son till Eleasar, son till prästen Aron, såg det, reste han sig i församlingen och tog ett spjut i handen.

24:20 2 Mos 17:8f, 1 Sam 15:7. **24:21 keniterna** Ökennomader med god kontakt med israeliterna (Dom 1:16, 4:11, 1 Sam 15:6). **24:22 skövlas** Annan översättning: ”brännas”. **24:24 kitteernas kust** Cypern eller andra medelhavsöar (1 Mos 10:4, Jes 23:1). **25:1 Shittim** Israeliternas läger, enligt Josefus en mil öster om Jordan (33:49, Jos 2:1, 3:1). **25:3** 5 Mos 4:3, Jos 22:17, Hos 9:10. **25:3 Baal-Peor** Betyder ”herren över Peor”, ort i Moab strax öster om Jeriko (5 Mos 3:29). Fruchtbarhetsguden Baal dyrkades med lössläppta ritualer (Jer 2:23f, Hos 2:13). **25:4** Gal 3:13. **25:4 häng upp dem** Visade avståndstagande inför både Gud och folket. Jfr 5 Mos 13, 21:22f. **25:5** 2 Mos 18:25. **25:7** Ps 106:30f. **25:7 Pinehas** Betyder på egyptiska ”mörkhyad”. Han blev senare folkets överstepräst (vers 13, se 31:6 och Jos 22:13f), och hans söner efter honom (1 Krön 6:4).

⁸ Han följde efter den israelitiska mannen in i tältet och genomborrade dem båda, den israelitiska mannen och kvinnan genom hennes underliv. Då upphörde hemsökelsen bland Israels barn.

⁹ Men de som omkom genom hemsökelsen utgjorde 24 000.

¹⁰ HERREN talade till Mose. Han sade:

¹¹ "Pinehas, son till Eleasar, son till prästen Aron, har vänt bort min vrede från Israels barn genom att han brann av min lidelse bland dem. Därför har jag inte i min lidelse utrotat Israels barn.

¹² Säg därför: Se, jag sluter med honom ett fridsförbund.

¹³ För honom och för hans avkomlingar efter honom ska detta vara ett förbund till ett evigt prästämbete, eftersom han brann för sin Gud och bringade försoning för Israels barn."

¹⁴ Namnet på den dödade israelitiska mannen, han som dödades tillsammans med den midjanitiska kvinnan, var Simri, Salus son, och han var furste för en familj bland simeoniterna.

¹⁵ Namnet på den dödade midjanitiska kvinnan var Kosbi, dotter till Sur, som var huvudman för en stamfamilj i Midjan.

¹⁶ HERREN talade till Mose. Han sade:

¹⁷ "Anfall midjaniterna och slå dem,

¹⁸ för de har anfallit er genom sitt lömska bedrägeri mot er i saken med Peor och med deras syster Kosbi, den midjanitiska furstedottern som dödades på den dag då hemsökelsen drabbade er för Peors skull."

26

Den andra folkräkningen

¹ Efter hemsökelsen sade HERREN till Mose och till Eleasar, prästen Arons son:

² "Räkna antalet av Israels barn, hela församlingen, de män som är tjugo år eller äldre, efter deras familjer, alla i Israel som kan göra krigstjänst."

³ Mose och prästen Eleasar talade då till dem på Moabs hedar vid Jordan mitt emot Jeriko och sade:

⁴ "Räkna dem som är tjugo år eller äldre", enligt vad HERREN hade befallt Mose.

Dessa var de israeliter som drog ut ur Egyptens land:

⁵ Ruben var Israels förstfödde. Rubens barn var:

Av Henok henokiternas släkt,

av Pallu palluiternas släkt,

⁶ av Hesron hesroniternas släkt,

av Karmi karmiternas släkt.

⁷ Dessa var rubeniternas släkter. De mönstrade var 43 730.

⁸ Pallus söner var Eliab.

⁹ Eliabs söner var Nemuel, Datan och Abiram. Det var den Datan och den Abiram, båda utvalda från församlingen, som gjorde uppror mot Mose och Aron tillsammans med gruppen kring Kora när dessa gjorde uppror mot HERREN.

¹⁰ Då öppnade jorden sitt gap och slukade dem tillsammans med Kora, och hans grupp omkom genom att elden förtärde de 250 männen, och de blev ett varnande exempel.

¹¹ Men Koras söner omkom inte.

¹² Simeons barn, efter deras släkter, var:

Av Nemuel nemueliternas släkt,

av Jamin jaminernas släkt,

av Jakin jakiniternas släkt,
13 av Sera seraiternas släkt,
av Saul sauliternas släkt.
14 Dessa var simeoniternas släkter, 22 200.

15 Gads barn, efter deras släkter, var:
Av Sefon sefoniternas släkt,
av Haggi haggiternas släkt,
av Shuni shuniternas släkt,
16 av Osni osniternas släkt,
av Eri eriternas släkt,
17 av Arod aroditernas släkt,
av Areli areliternas släkt.
18 Dessa var Gads barns släkter. De mönstrade var 40 500.

19 Judas söner var Er och Onan, men Er och Onan dog i Kanaans land.
20 Juda barn, efter deras släkter, var:
Av Shela shelaiternas släkt,
av Peres peresiternas släkt,
av Sera seraiternas släkt.
21 Peres barn var:
Av Hesron hesroniternas släkt,
av Hamul hamuliternas släkt.
22 Dessa var Juda släkter. De mönstrade var 76 500.

23 Isaskars barn, efter deras släkter, var:
Av Tola tolaiternas släkt,
av Puva puniternas släkt,
24 av Jashub jashubiternas släkt,
av Simron simroniternas släkt.
25 Dessa var Isaskars släkter. De mönstrade var 64 300.

26 Sebulons barn, efter deras släkter, var:
Av Sered serediternas släkt,
av Elon eloniternas släkt,
av Jaleel jaleeliternas släkt.
27 Dessa var sebuloniternas släkter. De mönstrade var 60 500.

28 Josefs barn, efter deras släkter, var Manasse och Efraim.
29 Manasses barn var:
Av Makir makiriternas släkt. Och Makir blev far till Gilead.
Av Gilead kom gileaditernas släkt.
30 Dessa var Gileads barn:
Av Ieser ieseriternas släkt,
av Helek helekiternas släkt,
31 av Asriel asrieliternas släkt,
av Shekem sikemiternas släkt,
32 av Shemida shemidaiternas släkt,
av Hefer heferiternas släkt.

33 Men Selofhad, Hefers son, hade inga söner utan endast döttrar. Selofhads döttrar hette Mahela, Noa, Hogla, Milka och Tirsä.
34 Dessa var Manasses släkter. De mönstrade var 52 700.

³⁵ Dessa var Efraims barn, efter deras släkter:

Av Shutela shutelaiternas släkt,
av Beker bekeriternas släkt,
av Tahan tahaniternas släkt.

³⁶ Shutelas barn var:

Av Eran eraniternas släkt.

³⁷ Dessa var Efraims barns släkter. De mönstrade var 32 500. Dessa var Josefs barn, efter deras släkter.

³⁸ Benjamins barn, efter deras släkter, var:

Av Bela belaiternas släkt,
av Ashbel ashbeliternas släkt,
av Ahiram ahiramiternas släkt,

³⁹ av Shufam shufamiternas släkt,

av Hufam hufamiternas släkt.

⁴⁰ Belas söner var Ard och Naaman:

av Ard arditernas släkt,

av Naaman naamiternas släkt.

⁴¹ Dessa var Benjamins barn, efter deras släkter. De mönstrade var 45 600.

⁴² Dessa var Dans barn, efter deras släkter:

Av Shuham shuhamiternas släkt.

Dessa var Dans släkter efter deras släkter.

⁴³ Suhamiternas släkter som mönstrades var 64 400.

⁴⁴ Ashers barn, efter deras släkter, var:

Av Jimna jimnaiternas släkt,

av Jisvi jisviternas släkt,

av Beria beriaiternas släkt.

⁴⁵ Av Berias barn:

Av Heber heberiternas släkt,

av Malkiel malkieliternas släkt.

⁴⁶ Ashers dotter hette Sera.

⁴⁷ Dessa var Ashers barns släkter. De mönstrade var 53 400.

⁴⁸ Naftali barn, efter deras släkter, var:

Av Jaseel jaseeliternas släkt,

av Guni guniternas släkt,

⁴⁹ av Jeser jeseriternas släkt,

av Shillem shillemiternas släkt.

⁵⁰ Dessa var Naftalis släkter efter deras släkter. De mönstrade var 45 400.

⁵¹ Dessa var de mönstrade av Israels barn, 601 730.

⁵² HERREN talade till Mose. Han sade:

⁵³ ”Åt dessa ska landet utskiftas till arvedel, efter antalet namn.

⁵⁴ Åt en större stam ska du ge en större arvedel och åt en mindre stam en mindre arvedel.

Varje stam ska få sin arvedel efter antalet av dem som mönstrats.

⁵⁵ Men landet ska utskiftas genom lottkastning. Efter namnen på sina fädernestammar ska de få sina arvedelar.

⁵⁶ Efter lottens utslag ska varje stam, större eller mindre, få sin arvedel.”

⁵⁷ Dessa var de av Levi stam som mönstrades efter sina släkter:

26:39 Shufam Andra handskrifter: ”Shefufam”. **26:40 av Ard** Orden saknas i den masoretiska texten men återfinns i Septuaginta och Peshitta. **26:51** 2 Mos 12:37, 4 Mos 2:32. **26:54** 4 Mos 33:54. **26:57** 2 Mos 6:16f, 4 Mos 3:17f.

Av Gershon gershoniternas släkt,
 av Kehat kehatiternas släkt,
 av Merari merariternas släkt.
⁵⁸ Dessa var leviternas släkter:
 libniternas släkt,
 hebroniternas släkt,
 mahliternas släkt,
 mushiternas släkt,
 koraiternas släkt.

Och Kehat var far till Amram.

⁵⁹ Amrams hustru hette Jokebed, Levis dotter, som föddes åt Levi i Egypten. Hon födde åt Amram: Aron, Mose och deras syster Mirjam.

⁶⁰ Åt Aron föddes Nadab och Abihu, Eleasar och Itamar.

⁶¹ Men Nadab och Abihu dog när de bar fram främmande eld inför HERRENS ansikte.

⁶² De mönstrade var 23 000, alla av manligt kön som var en månad gamla eller äldre. De hade inte blivit mönstrade bland Israels barn, eftersom de inte hade fått någon arvedel bland Israels barn.

⁶³ Dessa var de som mönstrades av Mose och prästen Eleasar, när de mönstrade Israels barn på Moabs hedar vid Jordan mitt emot Jeriko.

⁶⁴ Bland dessa fanns ingen av dem som förut hade mönstrats av Mose och prästen Aron när de mönstrade Israels barn i Sinai öken,

⁶⁵ för om dem hade HERREN sagt: ”De ska dö i öknen.” Ingen fanns kvar av dem förutom Kaleb, Jefunnes son, och Josua, Nuns son.

27

Selofhads döttrar

¹ Döttrarna till Selofhad trädde fram. Selofhad var son till Hefer, son till Gilead, son till Makir, son till Manasse, av Manasses, Josefs sons, släkter. Döttrarna hette Mahla, Noa, Hogla, Milka och Tirsa.

² De stod inför Mose och prästen Eleasar, furstarna och hela församlingen vid ingången till uppenbarelsetältet och sade:

³ ”Vår far dog i öknen, men han tillhörde inte Koras grupp som gaddade ihop sig mot HERREN. Han dog genom egen synd, och han hade inga söner.

⁴ Varför skulle vår fars namn försvinna ur hans släkt bara för att han inte hade någon son? Ge oss nu en besittning bland vår fars bröder.”

⁵ Mose bar fram deras sak inför HERRENS ansikte.

⁶ Och HERREN sade till Mose:

⁷ ”Selofhads döttrar har rätt i vad de säger. Du ska ge dem en arvsbesittning bland deras fars bröder genom att låta deras fars arvedel gå över till dem.

⁸ Du ska säga till Israels barn: Om en man dör och han inte efterlämnar någon son, ska ni låta hans arvedel gå över till hans dotter.

⁹ Men om han inte har någon dotter, ska ni ge hans arvedel åt hans bröder.

¹⁰ Har han inte några bröder, ska ni ge hans arvedel åt hans fars bröder.

¹¹ Men om hans far inte har några bröder, ska ni ge hans arvedel åt närmaste släkting som då ska ta den i besittning. Detta ska vara en laglig rätt för Israels barn, så som HERREN har befallt Mose.”

Josua utses till Moses efterträdare

26:58 far På hebreiska används ”far” ibland i betydelsen ”förfader” (jfr ”dotter” i vers 59). **26:59** 2 Mos 6:20.

26:61 3 Mos 10:1f, 16:1, 4 Mos 3:4, 1 Krön 24:2. **26:64** 4 Mos 1:18. **26:65** 4 Mos 14:29f, 32:10f, 1 Kor 10:5. **27:1**

4 Mos 26:33, 36:2, Jos 17:3f. **27:3** 4 Mos 16:31f.

¹² HERREN sade till Mose: ”Stig upp på Abarimberget och se det land som jag har gett åt Israels barn.

¹³ Men när du har sett det ska också du samlas till ditt folk, liksom din bror Aron,

¹⁴ för ni var upproriska mot mitt ord i öknen Zin när församlingen tvistade med mig. Ni höll mig inte helig inför deras ögon vid vattnet, Meribas vatten vid Kadesh i öknen Zin.”

¹⁵ Mose talade till HERREN. Han sade:

¹⁶ ”Må HERREN, den Gud som råder över anden i allt kött, sätta en man över församlingen
¹⁷ som kan gå i spetsen för dem när de drar ut och kommer tillbaka, och som kan vara deras ledare och anförare så att HERRENS församling inte blir som får utan herde.”

¹⁸ HERREN svarade Mose: ”Ta Josua, Nuns son, en man som har Anden, och lägg din hand på honom.

¹⁹ Du ska ställa honom inför prästen Eleasar och hela församlingen och insätta honom i hans tjänst inför deras ögon.

²⁰ Ge honom något av din auktoritet så att hela Israels församling lyder honom.

²¹ Han ska stå inför prästen Eleasar, som genom urims dom ska hämta svar åt honom inför HERRENS ansikte. Efter hans ord ska de dra ut och efter hans ord komma tillbaka, han själv och alla Israels barn med honom, hela församlingen.”

²² Mose gjorde som HERREN hade befallt honom. Han tog Josua och förde fram honom inför prästen Eleasar och hela församlingen.

²³ Och Eleasar lade sina händer på honom och insatte honom i hans tjänst, så som HERREN hade sagt genom Mose.

28

De dagliga offren

¹ HERREN talade till Mose. Han sade:

² ”Befall Israels barn och säg till dem: Var noga med att ni på bestämd tid bär fram mina offer, min mat av mina eldsoffer, till en ljuvlig doft för mig.

³ Och säg till dem: Detta är vad ni ska offra åt HERREN som eldsoffer: två felfria årsgamla lamm som ständigt återkommande brännoffer varje dag.

⁴ Det ena lammet ska du offra på morgonen, och det andra lammet ska du offra i skymningen.

⁵ Och som matoffer ska du offra en tiondels efa fint mjöl, blandat med en fjärdedels hin olja av stötta oliver.

⁶ Detta är det dagliga brännoffret som offrades på Sinai berg till en ljuvlig doft, ett eldsoffer åt HERREN.

⁷ Som dryckesoffer till det ska du offra en fjärdedels hin för varje lamm. I helgedomen ska dryckesoffer av stark dryck utgjas åt HERREN.

⁸ Det andra lammet ska du offra i skymningen. Med likadant matoffer och dryckesoffer som på morgonen ska du offra det, ett eldsoffer till en ljuvlig doft för HERREN.

Sabbatsoffret

⁹ På sabbatsdagen ska du offra två felfria årsgamla lamm och två tiondels efa fint mjöl blandat med olja som matoffer, med tillhörande dryckesoffer.

27:12 5 Mos 32:48f. **27:13** 4 Mos 20:12f, 24f. **27:14 upproriska ... i öknen Zin** Se kap 20. **27:17** Sak 10:2, Matt 9:36. **27:18** 5 Mos 34:9. **27:18 Anden** Annan översättning: ”ande”. **27:21** 2 Mos 28:30. **27:21 urims dom** Urim och tummim var två stenar, kanske ljus och mörk, som användes för att söka Guds vilja genom lottkastning (4 Mos 27:21, 1 Sam 28:6, Ords 16:33). **28:3** 2 Mos 29:38f. **28:4 i skymningen** Ordagrant ”mellan aftnarna”. Tolkades längre fram som kl 15, mitt emellan solnedgången och middagstiden då solen börjar sjunka, och förknippades med ”bönen vid nionde timmen” (Apg 3:1). **28:5 en tiondels efa ... en fjärdedels hin** Ca 2,2 liter mjöl och 1 liter olja och vin.

¹⁰ Detta är sabbatsbrännoffret, som ska offras varje sabbat utöver det dagliga brännoffret, med tillhörande dryckesoffer.

Nymånadsoffret

¹¹ På era nymånadsdagar ska ni som brännoffer åt HERREN offra två ungtjurar, en bagge och sju felfria årsgamla lamm

¹² samt tre tiondels efa fint mjöl blandat med olja som matoffer till varje tjur, och två tiondels efa fint mjöl blandat med olja som matoffer till baggen,

¹³ och en tiondels efa fint mjöl blandat med olja som matoffer till varje lamm. Detta är ett brännoffer till en ljuvlig doft, ett eldsoffer åt HERREN.

¹⁴ De tillhörande dryckesoffren ska vara en halv hin vin till varje tjur, en tredjedels hin till baggen och en fjärdedels hin till varje lamm. Detta är nymånadsbrännoffret som ska offras i var och en av årets månader.

¹⁵ Dessutom ska ni offra en bock till syndoffer åt HERREN. Den ska offras tillsammans med det dagliga brännoffret, med tillhörande dryckesoffer.

Påskoffren

¹⁶ I första månaden, på fjortonde dagen i månaden, är HERRENS påsk.

¹⁷ På femtonde dagen i samma månad är högtid. Då ska man äta osyrat bröd i sju dagar.

¹⁸ På den första dagen ska man hålla en helig sammankomst. Då ska inget arbete utföras.

¹⁹ Och som eldsoffer, som brännoffer åt HERREN, ska ni offra: två ungtjurar, en bagge och sju årsgamla lamm, som ska vara felfria.

²⁰ Som matoffer till det ska ni offra fint mjöl blandat med olja. Tre tiondels efa ska ni offra till varje ungtjur, två tiondels efa till baggen,

²¹ och en tiondels efa ska du offra till vart och ett av de sju lammen.

²² Dessutom ska ni offra en syndofferbock som ska bringa försoning för er.

²³ Detta ska ni offra förutom morgonens brännoffer, som utgör det dagliga brännoffret.

²⁴ Likadana offer ska ni offra varje dag i sju dagar, matoffer och eldsoffer till en ljuvlig doft för HERREN. Tillsammans med det dagliga brännoffret ska detta offras med tillhörande dryckesoffer.

²⁵ På den sjunde dagen ska ni hålla en helig sammankomst. Då ska inget arbete utföras.

Veckohögtidens offer

²⁶ På den dag då förstlingsskörden bärgas, då ni vid er veckohögtid bär fram ett offer åt HERREN av den nya grödan, ska ni hålla en helig sammankomst. Då ska inget arbete utföras.

²⁷ Som brännoffer till en ljuvlig doft för HERREN ska ni då offra två ungtjurar, en bagge och sju årsgamla lamm,

²⁸ och som matoffer till det fint mjöl blandat med olja: tre tiondels efa till varje tjur, två tiondels efa till baggen,

²⁹ och en tiondels efa till vart och ett av de sju lammen.

³⁰ Dessutom ska ni offra en bock som ska bringa försoning för er.

³¹ Förutom det dagliga brännoffret med tillhörande matoffer ska ni offra detta, med tillhörande dryckesoffer. Djuren ska vara felfria.

28:11 nymånadsdagar Firades med en dag för vila, fest och gudstjänst (10:10, 1 Sam 20:5f, Jes 66:23). **28:13 tre... två... en tiondels efa fint mjöl** Ca 7 liter, 4,5 liter och 2,2 liter. **28:14 en halv hin vin... en tredjedels... en fjärdedels** Ca 1,8 liter, 1,2 liter och 1 liter. **28:16** 2 Mos 12:18f, 23:14f, 3 Mos 23:5f, 5 Mos 16:1f. **28:16 påsk** Högtid kring påskalammet (2 Mos 12:21f, Luk 22:7f, 1 Kor 5:7) och befrielsen från Egypten. Infaller i mars-april. Se även 3 Mos 23:4f, 5 Mos 16. **28:26** 3 Mos 23:15f. **28:26 er veckohögtid** Pingsten vid veteskörden i maj-juni. Se 3 Mos 23:15f med noter.

29

Nyårshögtidens offer

¹ I sjunde månaden, på första dagen i månaden, ska ni hålla en helig sammankomst. Då ska inget arbete utföras. Den ska för er vara en dag med basunklang.

² Som brännoffer till en ljuvlig doft för HERREN ska ni offra en ungtjur, en bagge, sju felfria årsgamla lamm,

³ och som matoffer till det fint mjöl blandat med olja: tre tiondels efa till tjuren, två tiondels efa till baggen,

⁴ och en tiondels efa till vart och ett av de sju lammen.

⁵ Dessutom ska ni offra en bock som syndoffer som ska bringa försoning för er,

⁶ förutom nymånadsbrännoffret med tillhörande matoffer, det dagliga brännoffret med tillhörande matoffer och dryckesoffren i enlighet med föreskrifterna för dem, allt till en ljuvlig doft, ett eldsoffer åt HERREN.

Försoningsdagens offer

⁷ På tionde dagen i samma sjunde månad ska ni hålla en helig sammankomst. Ni ska då fasta och inte utföra något arbete.

⁸ Som brännoffer till en ljuvlig doft för HERREN ska ni offra en ungtjur, en bagge, sju felfria årsgamla lamm,

⁹ och som matoffer till det fint mjöl blandat med olja: tre tiondels efa till tjuren, två tiondels efa till baggen,

¹⁰ och en tiondels efa till vart och ett av de sju lammen.

¹¹ Dessutom ska ni offra en bock som syndoffer, utöver försoningssyndoffret och det dagliga brännoffret med tillhörande matoffer och deras dryckesoffer.

Lövhyddohögtidens offer

¹² På femtonde dagen i sjunde månaden ska ni hålla en helig sammankomst. Då ska inget arbete utföras, utan ni ska fira en HERRENS högtid i sju dagar.

¹³ Och som brännoffer, som eldsoffer, ska ni då till en ljuvlig doft för HERREN offra tretton ungtjurar, två baggar, fjorton felfria årsgamla lamm,

¹⁴ och som matoffer till det fint mjöl blandat med olja: tre tiondels efa till var och en av de tretton tjurarna, två tiondels efa till var och en av de två baggarna,

¹⁵ och en tiondels efa till vart och ett av de fjorton lammen.

¹⁶ Dessutom ska ni offra en bock till syndoffer, utöver det dagliga brännoffret med tillhörande matoffer och dryckesoffer.

¹⁷ På andra dagen ska ni offra tolv ungtjurar, två baggar och fjorton felfria årsgamla lamm,

¹⁸ med det matoffer och dryckesoffer som ska offras tillsammans med dem, med tjurarna, baggarna och lammen efter deras antal på föreskrivet sätt.

¹⁹ Dessutom ska ni offra en bock som syndoffer, utöver det dagliga brännoffret med tillhörande matoffer och dryckesoffer.

²⁰ På tredje dagen ska ni offra elva tjurar, två baggar, fjorton felfria årsgamla lamm

²¹ med det matoffer och dryckesoffer som ska offras tillsammans med dem, med tjurarna, baggarna och lammen efter deras antal på föreskrivet sätt.

29:1 ³ Mos 23:24f. **29:1 sjunde månaden, på första dagen** Vid nymåne i september-oktober infaller basunhögtiden som senare fick namnet *Rosh Hashaná* (nyår). Se 3 Mos 23:24f. **29:6** 4 Mos 28:3f, 11f. **29:7** 3 Mos 16:29f, 23:27f.

29:7 tionde dagen Den stora försoningsdagen, hebr. *Yom Kippúr*. Se 3 Mos 16 och 23:27f. **29:12** 3 Mos 23:34f. **29:12 femtonde dagen i sjunde månaden** Vid fullmånen i september-oktober infaller lövhyddohögtiden. Se 3 Mos 23:33f, 5 Mos 16:13f, Neh 8:14f, Joh 7:2f.

²² Dessutom ska ni offra en bock som syndoffer, utöver det dagliga brännoffret med tillhörande matoffer och dryckesoffer.

²³ På fjärde dagen ska ni offra tio tjurar, två baggar och fjorton felfria årsgamla lamm

²⁴ med det matoffer och dryckesoffer som ska offras tillsammans med dem, med tjurarna, baggarna och lammen efter deras antal på föreskrivet sätt.

²⁵ Dessutom ska ni offra en bock som syndoffer, utöver det dagliga brännoffret med tillhörande matoffer och dryckesoffer.

²⁶ På femte dagen ska ni offra nio tjurar, två baggar och fjorton felfria årsgamla lamm

²⁷ med det matoffer och dryckesoffer som ska offras tillsammans med dem, med tjurarna, baggarna och lammen efter deras antal på föreskrivet sätt.

²⁸ Dessutom ska ni offra en syndofferbock, utöver det dagliga brännoffret med tillhörande matoffer och dryckesoffer.

²⁹ På sjätte dagen ska ni offra åtta tjurar, två baggar och fjorton felfria årsgamla lamm

³⁰ med det matoffer och dryckesoffer som ska offras tillsammans med dem, med tjurarna, baggarna och lammen efter deras antal på föreskrivet sätt.

³¹ Dessutom ska ni offra en syndofferbock, utöver det dagliga brännoffret med tillhörande matoffer och dryckesoffer.

³² På sjunde dagen ska ni offra sju tjurar, två baggar och fjorton felfria årsgamla lamm,

³³ med det matoffer och dryckesoffer som ska offras tillsammans med dem, med tjurarna, baggarna och lammen efter deras antal på föreskrivet sätt.

³⁴ Dessutom ska ni offra en syndofferbock, utöver det dagliga brännoffret med tillhörande matoffer och dryckesoffer.

³⁵ På åttonde dagen ska ni hålla en högtidssamling. Då ska inget arbete utföras.

³⁶ Som brännoffer, som eldsoffer, ska ni då offra till en ljuvlig doft för HERREN en tjur, en bagge, sju felfria årsgamla lamm,

³⁷ med det matoffer och dryckesoffer som ska offras tillsammans med dem, med tjuren, baggen och lammen efter deras antal på föreskrivet sätt.

³⁸ Dessutom ska ni offra en syndofferbock, utöver det dagliga brännoffret med tillhörande matoffer och dryckesoffer.

³⁹ Detta ska ni offra åt HERREN vid era högtider förutom era löftesoffer och frivilliga offer, vare sig det är brännoffer, matoffer, dryckesoffer eller gemenskapsoffer.”

30

¹ Mose sade detta till Israels barn, precis som HERREN hade befallt Mose.

Lagar om löften

² Mose talade till huvudmännen för Israels barns stammar. Han sade: ”Detta är vad HERREN har befallt:

³ Om en man ger ett löfte åt HERREN eller svär en ed med en bestämd förpliktelse, får han inte bryta sitt ord. Han ska i allt göra vad hans mun har talat.

⁴ Om en kvinna ger ett löfte åt HERREN medan hon bor kvar i sin fars hus och ännu är ung, och därmed förpliktar sig till något,

⁵ och hennes far har hört hennes löfte och den förpliktelse hon åtagit sig och han inte säger något till henne, så ska alla hennes löften ha gällande kraft och alla förpliktelser hon åtagit sig stå kvar.

⁶ Men om hennes far samma dag han hör det säger nej till det, ska hennes löften och förpliktelser vara utan gällande kraft, och HERREN ska förlåta henne eftersom hennes far sade nej till henne.

⁷ Om hon gifter sig, och löften vilar på henne, eller något obetänksamt ord från hennes läppar binder henne,

⁸ och hennes man får höra om det men inte talar med henne om det samma dag han hör det, då ska hennes löften ha gällande kraft och hennes förpliktelser stå kvar.

⁹ Men om hennes man samma dag han får höra det säger nej till det, då upphäver han hennes löfte och det obetänksamma ord från hennes läppar som hon bundit sig med, och HERREN ska förlåta henne.

¹⁰ Men ett löfte från en änka eller en frånskild kvinna ska ha gällande kraft för henne, vad hon än har förbundit sig till.

¹¹ Om en kvinna som lever med sin man ger ett löfte eller med ed förpliktar sig till något,

¹² och hennes man hör det men inte säger något till henne om det och inte säger nej till henne, då ska alla hennes löften ha gällande kraft och alla hennes förpliktelser stå kvar.

¹³ Men om hennes man upphäver dem samma dag han hör dem, då ska allt som hennes läppar har talat vara utan gällande kraft, om det än gäller löften eller någon bestämd förpliktelse. Hennes man har upphävt dem, därför ska HERREN förlåta henne.

¹⁴ Varje löfte och varje edlig förpliktelse att fasta kan hennes man stadfästa eller upphäva.

¹⁵ Men om hennes man inte den dagen eller nästa dag säger något till henne om det, stadfäster han alla hennes löften och alla hennes förpliktelser. Han ger dem gällande kraft genom att inte säga något till henne samma dag han hör dem.

¹⁶ Men om han upphäver dem en tid efter det att han har hört dem, då kommer han att bära på hennes missgärning.”

¹⁷ Detta är de stadgar som HERREN gav Mose angående en man och hans hustru, och angående en far och hans dotter, medan hon ännu är ung och bor i sin fars hus.

31

Kriget mot Midjan

¹ HERREN talade till Mose. Han sade:

² ”Ta hämnd på midjaniterna för Israels barn. Därefter ska du samlas till ditt folk.”

³ Och Mose sade till folket: ”Låt några av era män beväpna sig till strid. De ska rycka ut mot Midjan och utföra HERRENS hämnd på Midjan.

⁴ Tusen man från var och en av Israels alla stammar ska ni sända ut i striden.”

⁵ Då avskiljdes ur Israels ätter tusen man av varje stam, tolv tusen man beväpnade till strid.

⁶ Dessa sände Mose ut i striden, tusen man ur varje stam, tillsammans med Pinehas, prästen Eleasars son, som tog de heliga föremålen och larmtrumpeterna i sin hand.

⁷ De gick i krig mot Midjan, så som HERREN hade befallt Mose, och de dödade alla av manligt kön.

⁸ Tillsammans med andra som blev slagna av dem dödades också de midjanitiska kungarna Evi, Rekem, Sur, Hur och Reba, fem midjanitiska kungar. Också Bileam, Beors son, dödade de med svärd.

⁹ Israels barn förde bort Midjans kvinnor och barn som fångar, och alla deras dragdjur, all deras boskap och allt deras gods tog de som byte.

¹⁰ Alla deras städer där de bodde och alla deras tältläger brände de upp i eld.

¹¹ De tog med sig allt bytet och allt de hade rövat, både människor och boskap,

¹² och förde fångarna och det rövade och bytet till Mose och prästen Eleasar och till Israels barns församling i lägret på Moabs hedar, vid Jordan mitt emot Jeriko.

31:2 4 Mos 25:17f. **31:2 hämnd på midjaniterna** Efter förförelsen och hemsökelsen i kap 25 (jfr 5 Mos kap 7 och 13).

31:6 4 Mos 10:9. **31:8** Jos 13:21f.

Hären återvänder

¹³ Mose och prästen Eleasar och församlingens alla furstar gick för att möta dem utanför lägret.

¹⁴ Men Mose blev upprörd över krigsbefälet, både överbefälen och underbefälen, när de kom tillbaka från kriget.

¹⁵ Mose sade till dem: "Låt ni alla kvinnor leva?"

¹⁶ Det var ju de som efter Bileams råd förledde Israels barn till otrohet mot HERREN i saken med Peor, så att hemsökelsen drabbade HERRENS församling.

¹⁷ Döda nu alla pojkar, och döda alla kvinnor som har legat med en man.

¹⁸ Men alla flickor som inte har legat med en man ska ni låta leva och spara åt er själva.

¹⁹ Och ni ska vara utanför lägret i sju dagar. Var och en som har dödat någon människa, och var och en som har rört vid någon slagen ska rena sig på tredje dagen och på sjunde dagen. Det gäller er själva och era fångar.

²⁰ Ni ska rena alla kläder, allt som är tillverkat av skinn, allt som är gjort av gethår och alla föremål av trä."

²¹ Prästen Eleasar sade till de stridsmän som hade deltagit i kriget: "Detta är den lagstadga som HERREN har befallt Mose:

²² Guld och silver, koppar, järn, tenn och bly,

²³ allt som tål eld ska ni låta gå genom eld så att det blir rent. Men det ska också renas med reningsvatten. Och allt som inte tål eld ska ni låta gå genom vatten.

²⁴ På sjunde dagen ska ni tvätta era kläder och så vara rena. Därefter får ni gå in i lägret."

Fördelning av bytet

²⁵ HERREN sade till Mose:

²⁶ "Tillsammans med prästen Eleasar och huvudmännen för församlingen ska du göra en beräkning över det tagna bytet av människor och boskap.

²⁷ Sedan ska du dela bytet i två delar mellan de krigare som deltagit i striden och hela församlingen.

²⁸ Som skatt åt HERREN ska du ta från det krigsfolk som har varit med i striden: en av var femhundra av människor, kor, åsnor och får.

²⁹ Ta detta av deras hälft och ge det åt prästen Eleasar som en offergåva åt HERREN.

³⁰ Och från Israels barns hälft ska du ta var femtionde av människor, kor, åsnor, får och all boskap och ge det till leviterna, som ska ha vården om HERRENS tabernakel."

³¹ Mose och prästen Eleasar gjorde som HERREN hade befallt Mose.

³² Och bytet, resten av det som krigsfolket hade tagit, utgjorde: av får 675 000,

³³ av kor 72 000,

³⁴ av åsnor 61 000

³⁵ och av människor, kvinnor som inte legat med någon man, tillsammans 32 000.

³⁶ Hälften av bytet, den del som tillföll dem som deltagit i striden, utgjorde:

av får 337 500,

³⁷ varav skatten åt HERREN utgjorde 675 får,

³⁸ av kor 36 000, varav skatten åt HERREN utgjorde 72,

³⁹ av åsnor 30 500, varav skatten åt HERREN utgjorde 61,

⁴⁰ av människor 16 000, varav skatten åt HERREN utgjorde 32 personer.

⁴¹ Och skatten, den för HERREN bestämda gåvan, gav Mose åt prästen Eleasar, så som HERREN hade befallt Mose.

⁴² Den hälft som tillföll Israels barn och som Mose hade avskilt från krigsfolkets del,

⁴³ den hälft som tillföll församlingen, utgjorde: av får 337 500,

⁴⁴ av kor 36 000,

⁴⁵ av åsnor 30 500

⁴⁶ och av människor 16 000.

⁴⁷ Ur den hälft som tillföll israeliterna tog Mose ut var femtionde, både av människor och boskap, och gav det till leviterna som hade ansvar för HERRENS tabernakel, så som HERREN hade befallt Mose.

⁴⁸ Befälhavarna över härens avdelningar, både överbefälen och underbefälen, kom fram till Mose

⁴⁹ och sade till honom: ”Dina tjänare har räknat antalet krigsmän som vi har haft under vårt befäl, och ingen man fattas bland oss.

⁵⁰ Därför har nu var och en av oss som en offergåva åt HERREN burit fram det som han kommit över av guldsmycken – armband, ringar, örhängen och halssmycken – för att bringa försoning för oss inför HERRENS ansikte.”

⁵¹ Mose och prästen Eleasar tog emot guldet från dem, alla slags klenoder.

⁵² Guldet som gavs som gåva åt HERREN av överbefälen och underbefälen utgjorde sammanlagt 16 750 siklar.

⁵³ Krigsfolket hade tagit byte, var och en för sig.

⁵⁴ Och Mose och prästen Eleasar tog emot guldet från överbefälen och underbefälen och bar in det i uppenbarelsetältet, för att det skulle bringa Israels barn i åminnelse inför HERRENS ansikte.

32

Stammarna öster om Jordan

¹ Rubens barn och Gads barn hade stora och mycket talrika boskapshjordar. När de såg Jaesers land och Gileads land fann de att det var en god trakt för boskap.

² Gads barn och Rubens barn kom då till Mose och prästen Eleasar och församlingens furstar och sade:

³ ”Atarot, Dibon, Jaeser, Nimra, Heshbon, Eleale, Sebam, Nebo och Beon,

⁴ det land som HERREN har vunnit åt Israels församling, är ett land för boskap, och dina tjänare har boskap.”

⁵ De sade vidare: ”Om vi har funnit nåd inför dina ögon, så ge detta land till dina tjänare som besittning. Låt oss slippa gå över Jordan.”

⁶ Men Mose sade till Gads barn och Rubens barn: ”Ska ni stanna här medan era bröder drar ut i krig?

⁷ Varför vill ni göra Israels barn modlösa så att de inte vill gå över floden in i det land som HERREN har gett dem?

⁸ Så gjorde också era fäder när jag sände dem från Kadesh-Barnea för att bese landet.

⁹ När de hade dragit upp till Druvdalen och sett landet, gjorde de Israels barn modlösa så att de inte ville gå in i det land som HERREN hade gett dem.

¹⁰ HERRENS vrede blossade upp den dagen, och han svor denna ed:

¹¹ Av de män som drog upp ur Egypten ska ingen som är tjugo år eller äldre få se det land som jag med ed har lovat Abraham, Isak och Jakob, eftersom de inte i allt har följt mig,

¹² ingen utom Kaleb, kenisiten Jefunnes son, och Josua, Nuns son, för de har i allt följt HERREN.

¹³ Så brann HERRENS vrede mot Israel, och han lät dem irra omkring i öknen i fyrtio år tills hela släktet var borta som hade gjort det som var ont i HERRENS ögon.

31:52 Guldet ... 16 750 siklar Ca 170 kg guld. **32:1 Jaesers land** Ett par mil söder om floden Jabbok (se 21:32), öster om Jordan liksom Gilead. **32:2** 4 Mos 21:30, 32. **32:9** 4 Mos 13:3f, 24f. **32:10** 4 Mos 14:29f, 26:65, 5 Mos 1:34f.

¹⁴ Och se, ni har trätt i era fäders ställe, ni syndiga mäns avkomma, och ökar än mer HERRENS glödande vrede mot Israel!

¹⁵ Om ni vänder er bort ifrån honom, kommer han att låta dem bli kvar i öknen ännu längre och ni drar fördärv över hela detta folk.”

¹⁶ Då kom de fram till Mose och sade: ”Låt oss här bygga inhägnader åt vår boskap och städer åt våra barn.

¹⁷ Själva ska vi genast beväpna oss och dra ut i spetsen för Israels barn tills vi har fört dem till deras plats. Under tiden kan våra barn bo i de befästa städerna, trygga från landets invånare.

¹⁸ Vi ska inte återvända hem förrän Israels barn har fått var och en sin arvedel.

¹⁹ Vi vill nämligen inte ha vår arvedel med dem, på andra sidan Jordan och längre bort, utan vår arvedel har tillfallit oss här på denna sida av Jordan, på östra sidan.”

²⁰ Mose svarade dem: ”Om ni gör detta, om ni beväpnar er inför HERREN till kriget

²¹ så att alla era beväpnade män går över Jordan inför HERREN, tills han har fördrivit sina fiender inför sig

²² och landet blivit underkuvat inför HERREN, då kan ni sedan vända tillbaka och vara utan skuld mot HERREN och mot Israel. Detta land ska då bli er besittning inför HERRENS ansikte.

²³ Men om ni inte gör detta, se, då syndar ni mot HERREN, och ni ska veta att er synd ska drabba er.

²⁴ Bygg städer åt era barn och inhägnader åt er boskap och gör som ni har sagt.”

²⁵ Gads barn och Rubens barn sade till Mose: ”Dina tjänare ska göra så som min herre befäller.

²⁶ Våra barn, våra hustrur, vår boskap och alla våra dragdjur ska bli kvar här i Gileads städer.

²⁷ Men dina tjänare, alla som är beväpnade för krig, ska dra över dit och strida inför HERRENS ansikte så som min herre har sagt.”

²⁸ Mose gav då befallning om dem åt prästen Eleasar och åt Josua, Nuns son, och åt huvudmännen för familjerna inom Israels barns stammar.

²⁹ Mose sade till dem: ”Om Gads barn och Rubens barn går över Jordan med er, alla de som är beväpnade till strid inför HERRENS ansikte, och landet blir kuvat inför er, då ska ni ge dem landet Gilead till besittning.

³⁰ Men om de inte drar beväpnade över med er, ska de få sin besittning bland er i Kanaans land.”

³¹ Gads barn och Rubens barn svarade: ”Vad HERREN har sagt till dina tjänare, det vill vi göra.

³² Inför HERRENS ansikte ska vi beväpnade dra över till Kanaans land men få vår arvsbesittning här på denna sidan Jordan.”

³³ Mose gav åt dem, åt Gads barn och Rubens barn och ena hälften av Manasse, Josefs sons, stam: amoreernas kung Sichons rike, och Bashans kung Ogs rike. Han gav dem landet med städer och områdena kring städerna.

³⁴ Gads barn byggde upp Dibon, Atarot, Aroer,

³⁵ Atrot-Shofan, Jaeser, Jogbeha,

³⁶ Bet-Nimra och Bet-Haran, befästa städer med inhägnader för boskap.

³⁷ Rubens barn byggde upp Heshbon, Eleale, Kirjatajim,

³⁸ Nebo och Baal-Meon, vilkas namn har ändrats, och Sibma. Och de gav namn åt städerna som de byggde upp.

³⁹ Makirs, Manasses sons, barn drog bort till Gilead och intog det och fördrev amoreerna som bodde där.

⁴⁰ Mose gav Gilead åt Makir, Manasses son, och han bosatte sig där.

- 41 Och Jair, Manasses son, drog ut och intog deras byar och kallade dem Jairs byar.
 42 Noba drog ut och intog Kenat med dess underlydande orter och kallade det Noba efter sitt eget namn.

33

Vandringen från Egypten till Moab

¹ Detta är Israels barns lägerplatser, när de med sina härskaror drog ut ur Egyptens land, under ledning av Mose och Aron.

² På HERRENS befallning upptecknade Mose de platser som de på sina vandringar bröt upp från. Detta var deras vandringar, efter de platser som de bröt upp från:

³ De bröt upp från Raamses i första månaden, på femtonde dagen i första månaden. Dagen efter påskhögtiden drog Israels barn orädda ut inför ögonen på alla egyptier,

⁴ medan egyptierna begravde alla de förstfödda som HERREN hade slagit bland dem när HERREN höll dom över deras gudar.

⁵ Israels barn bröt upp från Raamses och slog läger i Suckot.

⁶ De bröt upp från Suckot och slog läger i Etam, där öknen börjar.

⁷ De bröt upp från Etam och vände tillbaka till Pi-Hahiroth som ligger mitt emot Baal-Sefon, och slog läger framför Migdol.

⁸ De bröt upp från Hahiroth och gick rakt genom havet in i öknen och vandrade tre dagsresor i Etams öken, och slog läger i Mara.

⁹ De bröt upp från Mara och kom till Elim. I Elim fanns tolv vattenkällor och sjuttio palmträd, och de slog läger där.

¹⁰ De bröt upp från Elim och slog läger vid Röda havet.

¹¹ De bröt upp från Röda havet och slog läger i öknen Sin.

¹² De bröt upp från öknen Sin och slog läger i Dofka.

¹³ De bröt upp från Dofka och slog läger i Alush.

¹⁴ De bröt upp från Alush och slog läger i Refidim, där det inte fanns vatten för folket att dricka.

¹⁵ De bröt upp från Refidim och slog läger i Sinai öken.

¹⁶ De bröt upp från Sinai öken och slog läger i Kibrot-Hattaava.

¹⁷ De bröt upp från Kibrot-Hattaava och slog läger i Haserot.

¹⁸ De bröt upp från Haserot och slog läger i Ritma.

¹⁹ De bröt upp från Ritma och slog läger i Rimmon-Peres.

²⁰ De bröt upp från Rimmon-Peres och slog läger i Libna.

²¹ De bröt upp från Libna och slog läger i Rissa.

²² De bröt upp från Rissa och slog läger i Kehelata.

²³ De bröt upp från Kehelata och slog läger vid berget Shefer.

²⁴ De bröt upp från berget Shefer och slog läger i Harada.

²⁵ De bröt upp från Harada och slog läger i Makhelot.

²⁶ De bröt upp från Makhelot och slog läger i Tahat.

²⁷ De bröt upp från Tahat och slog läger i Tera.

²⁸ De bröt upp från Tera och slog läger i Mitka.

32:41 5 Mos 3:14, Dom 10:3f, 1 Krön 2:21f. **33:3** 2 Mos 12:37, 14:8. **33:3 Raamses** Förrådsstad i östra Nildeltat (1 Mos 47:11, 2 Mos 1:11, 12:37). **33:3 orädda** Ordagrant: "med upplyft hand". **33:4** 2 Mos 12:12. **33:6** 2 Mos 13:20. **33:7** 2 Mos 14:2. **33:8** 2 Mos 14:22, 15:22f. **33:8 Mara** Betyder "bitter", en vattensamling som renades (2 Mos 15:23). **33:9** 2 Mos 15:27. **33:11** 2 Mos 16:1. **33:14** 2 Mos 17:1. **33:14 Refidim** Här kom vatten ur klippan och folket kämpade mot Amalek (2 Mos 17). **33:15** 2 Mos 19:1f. **33:15** slog läger i *Sinai öken* Folket stannade här nästan ett år (2 Mos 19:1, 4 Mos 10:11). **33:16** 4 Mos 11:34. **33:16 Kibrot-Hattaava** Betyder "begärets gravar" (se 11:34). **33:17** 4 Mos 11:35. **33:17 Haserot** Platsen för konflikten mellan Mirjam, Aron och Mose (kap 12).

- 29 De bröt upp från Mitka och slog läger i Hashmona.
 30 De bröt upp från Hashmona och slog läger i Moserot.
 31 De bröt upp från Moserot och slog läger i Bene-Jaakan.
 32 De bröt upp från Bene-Jaakan och slog läger i Hor-Haggidgad.
 33 De bröt upp från Hor-Haggidgad och slog läger i Jotbata.
 34 De bröt upp från Jotbata och slog läger i Abrona.
 35 De bröt upp från Abrona och slog läger i Esjon-Geber.
 36 De bröt upp från Esjon-Geber och slog läger i öknen Zin, det vill säga Kadesh.
 37 De bröt upp från Kadesh och slog läger vid berget Hor på gränsen till Edoms land.
 38 På HERRENS befallning steg prästen Aron upp på berget Hor och dog där i det fjortonde året efter Israels barns uttåg ur Egyptens land, i femte månaden, på första dagen i månaden.
 39 Aron var hundraotjugotre år gammal när han dog på berget Hor.
 40 Den kananeiske kungen av Arad, som bodde i Negev i Kanaans land, fick nu höra att Israels barn var på väg.
 41 De bröt upp från berget Hor och slog läger i Salmona.
 42 De bröt upp från Salmona och slog läger i Punon.
 43 De bröt upp från Punon och slog läger i Obot.
 44 De bröt upp från Obot och slog läger i Ije-Haabarim vid Moabs gräns.
 45 De bröt upp från Ijim och slog läger i Dibon-Gad.
 46 De bröt upp från Dibon-Gad och slog läger i Almon-Diblatajma.
 47 De bröt upp från Almon-Diblatajma och slog läger vid Abarimbergen framför Nebo.
 48 De bröt upp från Abarimbergen och slog läger på Moabs hedar vid Jordan mitt emot Jeriko.
 49 Deras läger vid Jordan sträckte sig från Bet-Hajesimot ända till Abel-Hashittim på Moabs hedar.

Inför Kanaans erövring

- 50 HERREN talade till Mose på Moabs hedar vid Jordan mitt emot Jeriko och sade:
 51 ”Säg till Israels barn: När ni har gått över Jordan in i Kanaans land,
 52 ska ni driva bort landets alla invånare för er och förstöra alla deras bildstoder. Alla deras gjutna avgudabilder ska ni förstöra och alla deras offerhöjder ska ni ödelägga.
 53 Ni ska erövra landet och bosätta er där, för jag har gett er landet till besittning.
 54 Ni ska utskifta landet åt er som arvedel genom lottkastning efter era släkter. Åt en större stam ska ni ge en större arvedel och åt en mindre stam en mindre arvedel. Var och en ska få sin del efter vad lotten bestämmer. Efter era fädernestammar ska ni utskifta landet mellan er.
 55 Men om ni inte driver bort landets invånare för er, då ska de som ni låter vara kvar bli törnen i era ögon och taggar i era sidor, och de ska tränga er i landet där ni bor.
 56 Och då ska jag göra med er så som jag hade tänkt göra med dem.”

34

Kanaans gränser

- 1 HERREN talade till Mose. Han sade:

33:35 Esjon-Geber Vid nuvarande Eilat vid Akabaviken (1 Kung 9:26). **33:36** 4 Mos 20:1. **33:36 Kadesh** Vattenrik oas ca 8 mil söder om Hebron, vid landets sydgräns (5 Mos 1:19). **33:37** 4 Mos 20:22. **33:38** 4 Mos 20:25f, 5 Mos 10:6, 32:50. **33:38 femte månaden** Juli-augusti 1407 f Kr. **33:40** 4 Mos 21:1. **33:41** 4 Mos 21:4. **33:44** 4 Mos 21:11. **33:44 Ije-Haabarim** Betyder ”Abarims ruiner”, i öknen öster om Moab (21:11). **33:48** 4 Mos 22:1. **33:48 Moabs hedar** Nordöstra kanten av Döda havet, framme vid gränsen till Kanaans land. **33:49** 4 Mos 25:1. **33:52** 2 Mos 23:32f, 34:12, 5 Mos 7:2f, 12:3. **33:54** 4 Mos 26:53f, Jos 14:1. **33:55** 2 Mos 34:12f, Jos 23:13, Dom 2:3.

² ”Befall Israels barn och säg till dem: När ni kommer till Kanaans land, då är detta det land som ska tillfalla er som arvedel: Kanaans land, så långt dess gränser når.

³ I söder ska ert land sträcka sig från öknen Zin utmed Edom, och er södra gräns ska börja vid änden av Salthavet i öster.

⁴ Sedan ska er gräns vända sig söder om Skorpionhöjden och gå fram till Zin och gå ut söder om Kadesh-Barnea, och vidare till Hasar-Addar och fram till Asmon.

⁵ Från Asmon ska gränsen vända sig mot Egyptens bäckravin och gå ut vid havet.

⁶ Er gräns i väster ska vara Stora havet. Det ska vara er gräns i väster.

⁷ Och detta ska vara er gräns i norr: Från Stora havet ska ni dra er gränslinje till berget Hor.

⁸ Från berget Hor ska ni dra er gränslinje dit där vägen går till Hamat, och gränsen ska gå ut till Sedad.

⁹ Sedan ska gränsen gå till Sifron och sluta vid Hasar-Enan. Detta ska vara er gräns i norr.

¹⁰ Som er gräns i öster ska ni dra en linje från Hasar-Enan till Shefam.

¹¹ Och från Shefam ska gränsen gå ner till Haribla, öster om Ajin, och vidare ner längs östra slutningen av Kinneretsjön.

¹² Sedan ska gränsen gå ner till Jordan och ut vid Salthavet. Detta ska vara ert land med dess gränser runt omkring.”

¹³ Och Mose gav Israels barn denna befallning: ”Detta är det land som ni genom lottkastning ska utskifta som arvedel åt er. HERREN har befallt att det ska ges åt de nio stammarna och den ena halva stammen,

¹⁴ för familjerna av Rubens stam och Gads stam och den andra hälften av Manasse stam har redan fått sin arvedel.

¹⁵ Dessa två stammar och denna halva stam har fått sin arvedel på andra sidan Jordan mitt emot Jeriko, österut mot solens uppgång.”

Stamfurstarna ska utskifta landet

¹⁶ HERREN talade till Mose. Han sade:

¹⁷ ”Detta är namnen på de män som åt er ska utskifta landet i arvslotter: prästen Eleaser och Josua, Nuns son.

¹⁸ Och ni ska ta en furste ur varje stam för att utskifta landet i arvslotter.

¹⁹ Detta är männens namn:

Från Juda stam Kaleb, Jefunnes son,

²⁰ från Simeons stam Samuel,
Ammihuds son,

²¹ från Benjamins stam Elidad,
Kislons son,

²² från Dans stam en furste,
Bucki, Joglis son,

²³ från Josefs barn:
från Manasse stam en furste,
Hannel, Efods son,

²⁴ och från Efraims stam en furste,
Kemuel, Shiftans son,

²⁵ från Sebulons stam en furste,
Elisafan, Parnaks son,

34:3 1 Mos 14:3, Jos 15:1f. **34:3 Salthavet** Döda havet. **34:5 Egyptens bäckravin** Wadi el-Arish, en flodfåra som går ut i Medelhavet mellan Sinai och Gaza. **34:7 havet ... Stora havet** Medelhavet. **34:11 Kinneretsjön** Gennesarets sjö (formad som en harpa, hebr. *kinnór*). **34:14** 4 Mos 32:33. **34:17** Jos 14:1, 21:1.

26 från Isaskars stam en furste,
Paltiel, Assans son,
27 från Ashers stam en furste,
Ahihud, Shelomis son,
28 från Naftali stam en furste,
Pedaël, Ammihuds son.”

29 Dessa är de män som HERREN befalldes att utskifta arvslotterna åt Israels barn i Kanaans land.

35

Leviternas städer

¹ HERREN talade till Mose på Moabs hedar vid Jordan mitt emot Jeriko. Han sade:

² ”Befall Israels barn att de av de arvslotter de får till besittning ska ge städer åt leviterna att bo i. Ni ska också ge betesmarker åt dem omkring dessa städer.

³ Städerna ska de själva bo i, och betesmarkerna ska vara för deras dragdjur och boskap och alla andra djur.

⁴ Städernas betesmarker som ni ska ge leviterna ska sträcka sig tusen alnar från stadsmuren utåt åt alla sidor.

⁵ Och utanför staden ska ni mäta upp på östra sidan tvåtusen alnar, på södra sidan tvåtusen alnar, på västra sidan tvåtusen alnar och på norra sidan tvåtusen alnar, med staden i mitten. Detta ska de ha som betesmarker till sina städer.

⁶ De städer som ni ger åt leviterna ska vara sex fristäder dit en dråpare kan fly. Utöver dessa ska ni ge dem fyrtiotvå andra städer.

⁷ Åt leviterna ska ni ge sammanlagt fyrtioåtta städer med betesmarker omkring.

⁸ Av de städer som ni ska ge av Israels barns besittningar, ska ni ta fler från de större stammarna och färre från de mindre. Varje stam ska ge åt leviterna några av sina städer, motsvarande den arvedel den själv har fått.”

Sex fristäder

⁹ HERREN talade till Mose. Han sade:

¹⁰ ”Säg till Israels barn: När ni har gått över Jordan in i Kanaans land,

¹¹ ska ni utse åt er städer som ska vara fristäder för er, dit en dråpare som av misstag dödat någon ska kunna fly.

¹² Dessa städer ska ni ha som tillflyktsorter undan blodshämnnaren, så att dråparen inte dör innan han har stått till rätta inför församlingen.

¹³ Av de städer ni ger dem ska sex städer vara fristäder.

¹⁴ Tre städer ska ni utvälja på andra sidan Jordan och tre städer i Kanaans land. De ska vara fristäder.

¹⁵ Israels barn och främlingen och den inneboende bland dem ska ha dessa sex städer som tillflyktsorter, dit var och en som av misstag dödat någon ska kunna fly.

¹⁶ Men om någon slår en annan till döds med ett föremål av järn, då är han en mördare. En sådan ska straffas med döden.

¹⁷ Eller om någon har i sin hand en sten som kan döda och slår någon till döds med den, då är han en mördare. En sådan ska straffas med döden.

¹⁸ Eller om någon har i sin hand ett träredskap som kan döda och slår någon till döds med det, då är han en mördare. En sådan ska straffas med döden.

¹⁹ Blodshämnnaren ska döda mördaren. Varhelst han träffar på honom ska han döda honom.

35:2 Jos 21:2. **35:5 tvåtusen alnar** Knappt 1 km. **35:6** 2 Mos 21:13, 5 Mos 4:41f, Jos 20:2f. **35:8** Jos 21:3f. **35:11** 5 Mos 19:2f. **35:12 blodshämnnaren** Den mördades släktingar som sökte ge mördaren sitt straff. **35:16** 2 Mos 21:12f, 3 Mos 24:17f.

²⁰ Likaså om någon av hat stöter till en annan eller med berått mod kastar något på honom så att han dör,

²¹ eller av fiendskap slår honom till döds med handen, då ska den som gav slaget straffas med döden, för han är en mördare. Blodshämnnaren ska döda honom när han träffar honom.

²² Men om någon plötsligt och utan att hysa fiendskap stöter till någon, eller utan berått mod kastar något föremål på honom,

²³ eller utan att se honom träffar med en sten som kan döda och döden följer, och det sker utan fiendskap och utan avsikt att skada,

²⁴ då ska församlingen döma mellan den som gav slaget och blodshämnnaren, enligt dessa föreskrifter.

²⁵ Församlingen ska rädda dråparen ur blodshämnnarens hand och sända honom tillbaka till fristaden dit han hade flytt. Där ska han stanna tills översteprästen som är smord med den heliga oljan är död.

²⁶ Men om dråparen går utanför området för den fristad dit han flytt,

²⁷ och blodshämnnaren finner honom utanför det område som är hans fristad och dräper honom, då vilar ingen blodsskuld på blodshämnnaren.

²⁸ En dråpare ska stanna kvar i sin fristad tills översteprästen dör. Men efter översteprästens död får dråparen vända tillbaka till den ort där han har sin besittning.

²⁹ Detta ska vara en rättsstadga för er från släkte till släkte, var ni än bor.

³⁰ Om någon dödar en annan, ska mördaren dödas efter vittnens utsago. Men en enda persons vittnesmål är inte nog för att döma någon till döden.

³¹ Ni ska inte friköpa en mördares liv om han är skyldig till döden, utan han ska straffas med döden.

³² Ni ska inte heller friköpa den som har flytt till en fristad, för att han ska få vända tillbaka och bo i landet före prästens död.

³³ Ni ska inte vanhelga det land där ni bor. Genom blod vanhelgas landet, och landet kan inte få försoning för det blod som spillts där utom genom blodet av den som har spillt det.

³⁴ Ni ska inte orena landet där ni bor och i vars mitt jag har min boning, för jag, HERREN, bor mitt ibland Israels barn.”

36

Selofhads döttrars arvedel

¹ Huvudmännen för familjerna som härstammade från Gilead, son till Makir, Manasses son, av Josefs barns släkter, trädde fram och talade inför Mose och de furstar som var huvudmän för israeliternas familjer.

² De sade: ”HERREN har befallt min herre att genom lottkastning ge landet som arvedel åt Israels barn, och min herre har fått befallning av HERREN att ge vår broder Selofhads arvedel åt hans döttrar.

³ Men om de blir gifta med någon ur en annan israelitisk stam, så tas deras arvedel bort från våra fäders arvedel. Den läggs till den stam de kommer att tillhöra och tas från vår arvslott.

⁴ När sedan jubelåret kommer för Israels barn, blir deras arvedel lagd till den stam som de kommer att tillhöra, men deras arvedel tas från vår fädernestams arvedel.”

⁵ Efter HERRENS ord befallde då Mose Israels barn: ”Josefs barns stam har talat rätt.

35:30 5 Mos 17:6, 19:15, Matt 18:16, Joh 8:17, 2 Kor 13:1, Hebr 10:28. **35:33** 1 Mos 9:6, 2 Mos 21:12. **35:33** *Genom blod vanhelgas landet* Jfr Ps 106:38, Hes 36:17f och reningsregeln i 5 Mos 21:1-9. **35:34** 3 Mos 26:11. **36:1** 4 Mos 26:29f. **36:2** 4 Mos 26:55f, 27:1f, Jos 17:3f. **36:4** 3 Mos 25:10f.

⁶ Detta är vad HERREN befäller angående Selofhads döttrar: De får gifta sig med vem de vill, men de ska gifta sig inom en släkt i sin egen fädernestam.

⁷ Ingen arvedel bland Israels barn får gå över från en stam till en annan, utan Israels barn ska behålla var och en sin fädernestams arvedel.

⁸ Varje kvinna som äger en arvedel bland någon av Israels barns stammar ska gifta sig med någon från en släkt i hennes egen fädernestam, så att Israels barn får behålla var och en sina fäders arvedel.

⁹ Ingen arvedel får gå över från en stam till en annan, utan Israels barns stammar ska behålla var och en sin arvedel.”

¹⁰ Selofhads döttrar gjorde så som HERREN hade befallt Mose.

¹¹ Selofhads döttrar Mahla, Tirsa, Hogla, Milka och Noa gifte sig med sina farbröders söner.

¹² De blev gifta inom Manasses, Josefs sons, släkter, och deras arvedel blev kvar inom deras fädernesläkts stam.

¹³ Detta är de bud och stadgar som HERREN gav Israels barn genom Mose på Moabs hedar vid Jordan mitt emot Jeriko.

Femte Moseboken

Femte Moseboken kallas också Deuteronomium (latin för ”den andra lagen”) och Dvarím (hebreiska för ”de ord”, 1:1). Den återger Moses sista tal till Israels folk på Moabs hedar öster om Jordans mynning i Döda havet strax före hans död (kap 34), kanske i början av 1406 f Kr.

Boken är disponerad som ett förbundsfördrag mellan Gud och hans folk. Det första talet (kap 1-4) utgör en historisk tillbakablick över Herrens ledning under ökenvandringen. Det andra talet (5-26) sammanfattar Guds lagar för Israel som Guds förbundsfolk. Det tredje talet (27-30) stadfäster och förnyar förbundet. De sista kapitlen (31-34) är en epilog med Moses avskedssång, välsignelse och död som troligen sammanställdes av hans efterträdare Josua (31:3).

Berömda avsnitt som tas upp i Nya testamentet är kärleksbudet i 6:4f och löftet om Profeten i 18:15f.

Mose ger en historisk tillbakablick

¹ Detta är de ord som Mose talade till hela Israel i öknen på andra sidan Jordan, på hedmarken mitt emot Suf mellan Paran och Tofel, Laban, Haserot och Di-Sahab.

² Det är elva dagsresor från Horeb längs vägen över Seirs bergsbygd till Kadesh-Barnea.

³ I det fjortionde året, på första dagen i elfte månaden, talade Mose till Israels barn allt som HERREN hade befallt honom att säga dem.

⁴ Det var efter att han hade slagit Sichon, amoreernas kung som bodde i Heshbon, och Og, Bashans kung som bodde i Ashtarot vid Edrei.

⁵ På andra sidan Jordan i Moabs land började Mose förklara denna undervisning. Han sade:

⁶ HERREN vår Gud talade till oss vid Horeb och sade: ”Ni har stannat länge nog vid detta berg.

⁷ Bryt nu upp och gå till amoreernas bergsbygd och till alla deras grannfolk på Hedmarken, i Bergsbygden, i Låglandet, i Negev och i kustlandet vid havet. Gå till kananeernas land och till Libanon ända till den stora floden, floden Euftrat.

⁸ Se, jag har lagt landet framför er. Gå nu och inta det land som HERREN med ed har lovat era fäder Abraham, Isak och Jakob att ge åt dem och deras efterkommande efter dem.”

Domare utses

⁹ På den tiden sade jag till er: ”Jag kan inte bära er ensam.

¹⁰ HERREN er Gud har förökat er, och se, i dag är ni lika talrika som stjärnorna på himlen.

¹¹ Må HERREN, era faders Gud, föröka er tusenfalt och välsigna er, så som han har lovat er.

¹² Men hur ska jag ensam kunna bära era bekymmer, bördor och tvister?

¹³ Utse åt er visa, förståndiga och kunniga män inom era stammar, så ska jag sätta dem till huvudmän över er.”

¹⁴ Ni svarade mig: ”Ditt förslag är gott.”

1:1 hedmarken Moabs hedar (4 Mos 33:49) strax öster om Jeriko. De uppräknade platsnamnen tycks ha passerats under vandringen (jfr 4 Mos 33). **1:2 elva dagsresor från Horeb** Ca 20 mil från berget Sinai. **1:3 fjortionde året ... elfte månaden** Jan-feb, kanske 1406 f Kr. **1:4** 4 Mos 21:23f, 33f. **1:4 slagit Sichon ... Og** Kungar öster om Jordan. Se 2:26f, 4 Mos 21:21f. **1:7 amoreernas bergsbygd** Här troligen samlingsnamn för södra delen av landet, från Jerusalem (Jos 10:3, 6) ner till Kadesh-Barnea (5 Mos 1:20). **1:7 kananeernas land** Här troligen delen norr om Jerusalem upp till Libanon (jfr 11:30). **1:8** 1 Mos 12:7, 15:18f, 17:8. **1:9** 2 Mos 18:17f. **1:10** 1 Mos 15:5, 22:17, 5 Mos 10:22. **1:13 sätta dem till huvudmän** Se 2 Mos 18:25. Lag och rätt påbjöds av Gud (se t ex 16:18f, 17:8f).

15 Då tog jag huvudmännen i era stammar, visa och kunniga män, och satte dem till huvudmän över er. De blev befälhavare över tusen, över hundra, över femtio eller över tio, och förmän i era stammar.

16 Vid den tiden befallde jag era domare och sade: ”Hör efter vad tvisten gäller mellan era bröder och döm rättvist mellan en man och hans bror eller främlingen hos honom.

17 När ni dömer ska ni inte vara partiska utan lyssna både till den ringe och den höge. Ni ska inte frukta för någon människa, för domen tillhör Gud. Och om något fall blir för svårt för er, ska ni lägga fram det för mig så att jag får höra det.”

18 Jag befallde er på den tiden allt ni skulle göra.

Spejare sänds ut från Kadesh

19 Vi bröt upp från Horeb och vandrade genom hela denna stora och fruktansvärda öken som ni har sett, på vägen till amoreernas bergsbygd, så som HERREN vår Gud hade befallt oss. Och vi kom till Kadesh-Barnea.

20 Där sade jag till er: ”Ni har nu kommit till amoreernas bergsbygd som HERREN vår Gud vill ge oss.

21 Se, HERREN din Gud har lagt landet framför dig. Dra dit upp och inta det så som HERREN, dina fäders Gud, har befallt dig. Var inte rädd eller modlös.”

22 Då kom ni alla fram till mig och sade: ”Låt oss sända i väg några män framför oss som kan utforska landet åt oss, och sedan komma tillbaka till oss med uppgift om vägen vi ska ta dit upp och om de städer vi ska komma till.”

23 Jag tyckte att förslaget var gott, och jag tog ut tolv män bland er, en från varje stam.

24 De gav sig i väg och drog upp till Bergsbygden och kom till Druvdalen och spejade i landet.

25 De tog med sig av landets frukt och förde det ner till oss och lämnade sin rapport till oss och sade: ”Det är ett gott land som HERREN vår Gud ger oss.”

26 Men ni ville inte dra dit upp utan trotsade HERREN er Guds befallning.

27 Ni klagade i era tält och sade: ”HERREN hatar oss, därför har han fört oss ut ur Egyptens land och gett oss i amoreernas hand för att förgöra oss.

28 Vart ska vi ta vägen? Våra bröder har gjort oss modlösa, för de säger: Folket är större och resligare än vi, städerna är stora och befästa upp till himlen, och dessutom såg vi anakiter där.”

29 Då svarade jag er: ”Bli inte förskräckta, var inte rädda för dem!

30 HERREN er Gud som går framför er ska själv strida för er, precis som han gjorde för er i Egypten inför era ögon.

31 Och i öknen såg du hur HERREN din Gud bar dig, så som en man bär sin son, hela den väg ni vandrade tills ni kom till denna plats.”

32 Men trots detta trodde ni inte på HERREN er Gud,

33 som gick framför er på vägen för att utse lägerplatser åt er – om natten i eld för att visa er vägen ni skulle gå och om dagen i molnsdyn.

Herrens straff

34 När nu HERREN hörde era ord, blev han vred och svor en ed:

35 ”Ingen av dessa män i detta onda släkte ska få se det goda land som jag med ed har lovat att ge era fäder,

1:15 2 Mos 18:24f. 1:17 2 Mos 23:3, 3 Mos 19:15, 5 Mos 16:19, 2 Krön 19:6, Ords 24:23f, Jak 2:9f. 1:22 4 Mos 13:2f. 1:22 sända i väg några män Se avsnittet om spejarna i 4 Mos 13-14. 1:27 4 Mos 14:2f. 1:28 anakiter Berömda högresta kämpar (jfr 4 Mos 13:34). Jättelika kananeiska krigare nämns också i den egyptiska Anastasipapyren från 1200-talet f Kr. 1:30 2 Mos 14:14, 24f, Jos 10:14, 42. 1:31 5 Mos 32:10f. 1:33 2 Mos 13:21f, 4 Mos 10:33f. 1:35 4 Mos 14:21f, 26:64f, 32:11f, 5 Mos 2:14f, Ps 95:11.

³⁶ ingen utom Kaleb, Jefunnes son. Han ska få se det, och åt honom och hans barn ska jag ge det land som han har satt sin fot på, därför att han i allt har följt HERREN.”

³⁷ Också på mig blev HERREN vred för er skull. Han sade: ”Inte heller du ska komma dit in.

³⁸ Josua, Nuns son, din tjänare, han ska komma dit in. Ge honom mod, för han ska dela landet åt Israel som arv.

³⁹ Och era barn som ni sade skulle bli fiendens byte, och era söner som i dag varken förstår gott eller ont, de ska komma dit in. Åt dem ska jag ge landet, och de ska ta det i besittning.

⁴⁰ Men ni ska vända om och bege er mot öknen i riktning mot Röda havet.”

⁴¹ Då svarade ni mig: ”Vi har syndat mot HERREN. Vi vill dra upp och strida, precis som HERREN vår Gud har befallt oss.” Och var och en spände på sig sina vapen och tänkte att det skulle vara lätt att dra upp mot bergsbygden.

⁴² Men HERREN sade till mig: ”Säg till dem: Ni ska inte gå dit upp och ge er in i strid så att ni blir slagna av era fiender, för jag är inte med er.”

⁴³ Jag talade till er, men ni lyssnade inte på mig utan trotsade HERRENS befallning och drog i övermod upp mot bergsbygden.

⁴⁴ Och amoreerna som bodde i den bergsbygden drog ut mot er och jagade er som bin gör, och slog er i Seir och drev er ända till Horma.

⁴⁵ Då vände ni tillbaka och ni grät inför HERRENS ansikte. Men HERREN hörde inte er röst, han lyssnade inte till er.

⁴⁶ Därför måste ni stanna i Kadesh så många dagar som ni gjorde.

2

Åren i öknen

¹ Så vände vi om och gick mot öknen, på vägen mot Röda havet, så som HERREN hade sagt till mig. Det tog lång tid att ta oss runt Seirs bergsbygd.

² Då sade HERREN till mig:

³ ”Länge nog har ni gått runt om denna bergsbygd. Vänd er nu mot norr.

⁴ Och säg till folket: Ni kommer att dra fram genom det område som tillhör era bröder, Esaus barn som bor i Seir. De är rädda för er, men var försiktiga.

⁵ Ni ska inte gå i strid med dem, för av deras land ska jag inte ge er ens så mycket som en fotsbredd, eftersom jag redan har gett Seirs bergsbygd till besittning åt Esau.

⁶ Ni ska köpa mat att äta av dem för pengar, och köpa vatten att dricka av dem för pengar,

⁷ för HERREN din Gud har välsignat dig i allt du företagit dig. Han har tagit hand om dig under din vandring i denna stora öken. I dessa fyrtio år har HERREN din Gud varit med dig och ingenting har fattats dig.”

⁸ Så drog vi bort från våra bröder, Esaus barn, som bodde i Seir, och lämnade Hedmarksvägen och Elat och Esjon-Geber. Vi vek av och tog vägen mot Moabs öken.

⁹ Och HERREN sade till mig: ”Du ska inte angripa Moab eller gå i strid med dem, för av deras land ska jag inte ge dig något till besittning, eftersom jag redan har gett Ar till Lots barn.”

¹⁰ Förr bodde emeerna där, de var ett folk som var stort, talrikt och resligt som anakiterna.

¹¹ Liksom anakiterna räknas också de för rafaer, men moabiterna kallar dem emeer.

1:37 4 Mos 20:12, 27:13f, 5 Mos 3:26f, 4:21, 34:4f. **1:39** 4 Mos 14:3, 31. **1:41** 4 Mos 14:40f. **2:1** 4 Mos 14:25, 21:4, 5 Mos 1:40, Dom 11:18. **2:1 runt ... Seir** När folket vägrades genomfart rundade man istället området (4 Mos 20:14f). **2:4** 4 Mos 20:14f. **2:5** 1 Mos 36:8. **2:7** Ps 23:1. **2:9** 1 Mos 19:37. **2:10** 4 Mos 13:23, 29, 34. **2:11 rafaer** Högväxt folk som förknippades med området öster om Jordan (3:11f) och senare med Gazaremsan (2 Sam 21:16f, 1 Krön 20:4f).

12 I Seir bodde tidigare horeerna, men Esaus barn drev bort dem och förgjorde dem och bosatte sig i deras land, alldeles som Israel gjorde med det land som HERREN hade gett dem till besittning.

13 "Så bryt nu upp och gå över bäcken Sered." Vi gick då över den bäckravinen.

14 Från den tid vi lämnade Kadesh-Barnea tills vi gick över bäcken Sered gick det trettioåttio år. Under den tiden dog hela det släkte av stridsmän som fanns i lägret, så som HERREN med ed hade förklarat för dem.

15 HERRENS hand var emot dem, och han utrotade dem ur lägret så att de dog.

16 När nu alla stridsmän i folket hade dött,

17 sade HERREN till mig:

18 "Du ska i dag gå över Moabs gräns vid Ar

19 och ska då komma i närheten av ammoniterna. Men du ska inte angripa dem eller gå i strid med dem, för jag kommer inte att ge dig något i ammoniternas land till besittning, eftersom jag redan har gett det till Lots barn."

20 Också detta räknas till rafaernas land. Rafeer bodde där tidigare, men ammoniterna kallar dem samsummiter.

21 De var ett folk som var stort, talrikt och resligt som anakiterna. Men HERREN förgjorde dem för ammoniterna, som fördrev dem och bosatte sig i deras land.

22 På samma sätt gjorde han för Esaus barn som bor i Seir, när han förgjorde horeerna för dem. De drev bort dem och bosatte sig i deras land, där de bor än i dag.

23 Även aveerna som bodde i byar ända fram till Gaza blev förgjorda av kaftoreerna, som drog ut från Kaftor och sedan bodde i deras land.

24 "Bryt nu upp och gå över floden Arnon. Se, jag har gett amorén Sichon, kungen i Heshbon, och hans land i din hand. Börja att inta det och ge dig i strid med honom.

25 Redan i dag ska jag börja att inge fruktan och skräck för dig hos alla folk under himlen, så att de darrar och bävar för dig när de hör berättas om dig."

Kung Sichon besegras

26 Och jag skickade sändebud från Kedemots öken till Sichon, kungen i Heshbon, med fridsamma ord och lät säga:

27 "Låt mig gå igenom ditt land. Jag ska strikt följa vägen utan att vika av åt höger eller vänster.

28 Jag ska äta den mat som du vill sälja till mig för pengar och dricka det vatten som du vill ge mig för pengar. Låt mig bara passera igenom till fots

29 – på samma sätt som Esaus barn, Seirs invånare, och moabiterna, Ars invånare, handlade mot mig – så att jag kan gå över Jordan in i det land som HERREN vår Gud vill ge oss."

30 Men Sichon, kungen i Heshbon, var inte villig att låta oss gå igenom hans land, för HERREN din Gud hade förhärdat hans ande och gjort hans hjärta hårt för att ge honom i din hand, så som det är i dag.

31 Och HERREN sade till mig: "Se, jag börjar nu att ge Sichon och hans land till dig. Börja inta det så att du får hans land till besittning."

32 Sichon drog då emot oss med allt sitt folk för att strida mot oss vid Jahas.

33 Men HERREN vår Gud överlämnade honom till oss, och vi slog honom, hans söner och allt hans folk.

2:12 1 Mos 14:6, 36:20f. **2:12 horeerna** Troligen utvandrade hurriter, ett indoeuropeiskt folk från Mitanniriket i Syrien. **2:13** 4 Mos 21:12. **2:13 bäcken Sered** Sommartorr bäckravín som mynnar ut vid Döda havets sydspets.

2:14 4 Mos 14:29f. **2:19** 1 Mos 19:38, Dom 11:15f. **2:23 Kaftor** Troligen Kreta, filisteernas hemland (Jer 47:4, Amos 9:7). **2:24 floden Arnon** Djup flodravín öster om Döda havet. Ofta Moabs norra gräns (3:16). **2:25**

2 Mos 23:27, 5 Mos 11:25. **2:26** 4 Mos 21:21f, 5 Mos 20:10. **2:26 Kedemots öken** Öster om Moab (hebr. *kédem* betyder "öster"). **2:30** 5 Mos 29:7f, Amos 2:9.

³⁴ Vi intog vid den tiden alla hans städer och vigde alla män, kvinnor och barn i varje stad åt förintelse. Vi lät ingen komma undan.

³⁵ Bara boskapen tog vi som byte tillsammans med rovet från de städer vi intog.

³⁶ Från Aroer vid floden Arnons strand, och från staden i dalen ända till Gilead fanns ingen stad vars murar var för höga för oss. HERREN vår Gud gav allt till oss.

³⁷ Men ammoniternas land lät du vara ifred, hela landsträckan längs Jabboks dalsänka och städerna i bergsbygden, alldeles som HERREN vår Gud hade befallt.

3

Kung Og besegras

¹ Sedan vek vi av och drog upp mot Bashan. Och Og, kungen i Bashan, kom ut med allt sitt folk för att strida mot oss vid Edrei.

² Men HERREN sade till mig: "Var inte rädd för honom, för jag har gett honom och allt hans folk och hans land i din hand. Du ska göra med honom som du gjorde med Sichon, amoreernas kung, som bodde i Heshbon."

³ HERREN vår Gud gav också Og, kungen i Bashan, och allt hans folk i vår hand. Vi slog honom och lät ingen överleva.

⁴ Och vi intog vid den tiden alla hans städer. Det fanns ingen stad som vi inte tog ifrån dem: sextio städer, hela landsträckan Argob, Ogs rike i Bashan.

⁵ Alla dessa städer var befästa med höga murar, med portar och bommar. Dessutom fanns det en stor mängd byar.

⁶ Vi vigde dem åt förintelse, liksom vi hade gjort med kung Sichon i Heshbon. I varje stad vigde vi alla män, kvinnor och barn åt förintelse,

⁷ men all boskap och bytet från städerna tog vi för egen räkning.

⁸ Från amoreernas två kungar, som härskade på andra sidan Jordan, tog vi vid den tiden deras land, från Arnons dalsänka ända till berget Hermon

⁹ – sidonierna kallar Hermon för Sirjon, medan amoreerna kallar det Senir.

¹⁰ Vi tog alla städerna på slätten och hela Gilead och hela Bashan, ända till Salka och Edrei, städerna i Ogs rike i Bashan.

¹¹ Og, kungen i Bashan, var den ende som fanns kvar av rafaerna. Hans säng var gjord av järn, och finns nu i Rabba i ammoniternas land. Den är nio alnar lång och fyra alnar bred, alnen beräknad efter en mans underarm.

Stammarna öster om Jordan

¹² Av det land som vi hade erövrat vid den tiden gav jag den del som breder ut sig från Aroer, vid Arnons dalsänka, samt hälften av Gileads bergsbygd med dess städer åt rubeniterna och gaditerna.

¹³ Resten av Gilead och hela Bashan, Ogs rike, gav jag åt ena hälften av Manasse stam: hela landsträckan Argob och hela Bashan. Detta kallas rafaernas land.

¹⁴ Jair, Manasses son, tog hela landsträckan Argob ända till geshureernas och maakateernas område, och efter sitt eget namn kallade han Bashan för Jairs byar, som det heter än i dag.

¹⁵ Åt Makir gav jag Gilead.

2:34 vigde Hebr. *charám* innebar att överlåta något åt Herren och avskilja det från människornas värld, ofta genom förintelse. **3:1** 4 Mos 21:33f, 5 Mos 29:7f. **3:1 Bashan** Området öster om Galileiska sjön, nuvarande Golanhöjderna.

3:2 4 Mos 21:24. **3:7** 5 Mos 20:14. **3:8 berget Hermon** Bergsområde med regionens högsta berg, landets naturliga nordgräns. **3:11 Hans säng** Kan möjligen syfta på hans sarkofag (kista). Mätte nästan 4,5 x 2 meter och var troligen av trä med beslag av järn, som under bronsåldern betraktades som en dyrbar metall. **3:12** 4 Mos 32:33f, Jos 12:1f,

13:8f. **3:14** 4 Mos 32:41. **3:15** 4 Mos 32:39f.

¹⁶ Och åt rubeniterna och gaditerna gav jag landet från Gilead ända till Arnons dalsänka – gränsen gick mitt i floden – och till Jabboks dalsänka som är ammoniternas gräns,
¹⁷ vidare Hedmarken med Jordan som gräns från Kinneret ända till Hedmarkshavet, Salthavet nedanför Pisgas sluttningar i öster.

¹⁸ Jag befallde er på den tiden och sade: ”HERREN er Gud har gett er detta land till besittning. Men nu ska ni, alla tappra stridsmän, beväpna er och gå över i spetsen för era bröder, Israels barn.

¹⁹ Men era hustrur och barn och er boskap – jag vet att ni har mycket boskap – ska stanna kvar i de städer som jag har gett er

²⁰ tills HERREN har låtit era bröder få ro, liksom ni har fått ro, när också de har tagit i besittning det land som HERREN er Gud vill ge dem på andra sidan Jordan. Sedan kan ni vända tillbaka till de besittningar jag har gett var och en av er.”

Mose får inte komma in i Kanaan

²¹ På den tiden befallde jag Josua och sade: ”Du har med egna ögon sett allt som HERREN er Gud har gjort med dessa båda kungar. Så ska också HERREN göra med alla riken där du drar fram.

²² Var inte rädda för dem, för HERREN er Gud ska själv strida för er.”

²³ På den tiden bad jag så till HERREN:

²⁴ ”Herre Gud, du har börjat att låta din tjänare se din storhet och din starka hand. Vilken gud i himlen eller på jorden kan göra sådana verk och sådana väldiga gärningar som du?

²⁵ Låt mig nu få gå över dit och se det goda landet på andra sidan Jordan, detta vackra bergiga land och Libanon.”

²⁶ Men HERREN hade blivit vred på mig för er skull, och han lyssnade inte på mig utan sade till mig: ”Det är nog. Tala inte mer till mig om denna sak.

²⁷ Stig upp på toppen av Pisga och lyft upp dina ögon mot väster och norr, mot söder och öster. Se med dina ögon, för du ska inte gå över denna Jordan.

²⁸ Anförtro Josua ditt uppdrag och styrk honom och ge honom mod. Det är han som ska gå över dit i spetsen för detta folk, och han ska ge dem i arv det land du ser.”

²⁹ Vi stannade sedan i dalen mitt emot Bet-Peor.

4

Mose befäller lydnad

¹ Och nu Israel, lyssna till de stadgar och föreskrifter som jag vill lära er att följa, för att ni ska leva och komma in i och ta i besittning det land som HERREN, era fäders Gud, vill ge er.

² Ni ska inte lägga något till det som jag befäller er och inte ta något därifrån utan hålla HERREN er Guds bud som jag ger er.

³ Ni har med egna ögon sett vad HERREN har gjort i fråga om Baal-Peor. HERREN din Gud utrotade ur ditt folk var och en som följde Baal-Peor.

⁴ Men ni som höll fast vid HERREN er Gud ni lever alla än i dag.

⁵ Se, jag har lärt er stadgar och föreskrifter så som HERREN min Gud har befallt mig, för att ni ska följa dem i det land dit ni kommer för att ta det i besittning.

3:17 4 Mos 34:11f. **3:17 Hedmarken** Den torra Jordansänkan både norr och söder om Döda havet (”Hedmarkshavet”). **3:17 Kinneret** Gennesarets sjö (formad som en harpa, hebr. *kinnór*). **3:18** 4 Mos 32:17. **3:20** Jos 22:4. **3:22** Jos 10:14, 42. **3:24** Ps 86:8, 89:7. **3:26** 4 Mos 20:12, 5 Mos 1:37, 4:21, 31:2. **3:27** 5 Mos 34:4. **3:27 Pisga** Lägre topp bredvid Nebo (34:1), ca en mil öster om Döda havets nordspets. Härifrån ser man till Hermon i norr, Tabor och Gerissim i nordväst, Olivberget i väst och En-Gedi i sydväst. **3:28** 4 Mos 27:18f, 5 Mos 31:23, Jos 14:1f. **4:2** 5 Mos 12:32, Jos 1:7f, Ords 30:6, Upp 22:18f. **4:3** 4 Mos 25:3f, Jos 22:17.

⁶ Ni ska hålla och följa dem, och det ska tillräknas er som vishet och förstånd av andra folk. När de får höra om alla dessa lagar ska de säga: ”Detta stora folk är verkligen ett vist och förståndigt folk!”

⁷ Finns det något annat stort folk som har gudar som är lika nära det som HERREN vår Gud är nära oss så ofta vi åkallar honom?

⁸ Och finns det något annat stort folk som har stadgar och föreskrifter som är så rättfärdiga som hela denna lag som jag i dag lägger fram för er?

⁹ Men ta dig till vara och akta dig noga så att du inte glömmet vad dina ögon såg eller låter det vika från ditt hjärta under alla dina livsdagar. Berätta för dina barn och barnbarn

¹⁰ vad som hände den dag du stod inför HERREN din Gud vid Horeb, när HERREN sade till mig: ”Samla folket till mig. Jag vill låta dem höra mina ord, och de ska lära sig dem så att de fruktar mig så länge de lever på jorden. Och de ska lära sina barn dem.”

¹¹ Då kom ni fram och stannade vid bergets fot. Berget brann i eld ända upp till himlen, och där var mörker, moln och töcken.

¹² Och HERREN talade till er ur elden. Ni hörde orden men såg ingen gestalt, ni hörde bara rösten.

¹³ Han förkunnade för er sitt förbund som han befallde er att hålla, de tio orden, och han skrev dem på två stentavlor.

¹⁴ HERREN befallde mig på den tiden att jag skulle lära er stadgar och föreskrifter som ni skulle följa i det land dit ni går för att ta det i besittning.

Avgudadyrkan förbjuds

¹⁵ Eftersom ni inte såg någon gestalt den dag då HERREN talade till er på Horeb ur elden ska ni noga akta er,

¹⁶ så att ni inte försyndar er genom att ni gör åt er något beläte, något slags avgudabild, en bild av man eller kvinna

¹⁷ eller en bild av något djur på jorden eller någon bevingad fågel som flyger under himlen

¹⁸ eller något kräddjur på marken eller någon fisk i vattnet under jorden.

¹⁹ Och när du lyfter din blick mot himlen och ser solen, månen och stjärnorna, himlens hela härskara, låt dig då inte förledas att tillbe dem och tjäna dem, för HERREN din Gud har gett dem åt alla folk under hela himlen som deras del.

²⁰ Men er har HERREN tagit och han har fört er ut ur smältugnen, ut ur Egypten, för att ni ska vara hans egendomsfolk, så som ni är i dag.

²¹ HERREN blev vred på mig för er skull och svor att jag inte skulle gå över Jordan och inte komma in i det goda land som HERREN din Gud vill ge dig till arvedel.

²² Jag kommer att dö i detta land och inte gå över Jordan, men ni ska gå över den och ta det goda landet i besittning.

²³ Akta er så att ni inte glömmet det förbund som HERREN er Gud har slutit med er, så att ni inte gör er en avgud, en bild tvärtemot vad HERREN din Gud har befallt dig,

²⁴ för HERREN din Gud är en förtärande eld, han är en nitisk Gud.

²⁵ När du har fött barn och barnbarn och ni bott länge i landet, om ni då försyndar er genom att ni gör er en avgud, ett slags bild, och därmed gör det som är ont i HERREN din Guds ögon och väcker hans vrede,

4:7 2 Sam 7:23, Ps 145:18. **4:8** Ps 147:19f. **4:9** 2 Mos 19:17f, 5 Mos 6:7, 11:19. **4:13** 2 Mos 31:18, 34:28, 5 Mos 9:10.
4:16 2 Mos 20:4f. **4:17** 5 Mos 5:8, Rom 1:23. **4:19** 5 Mos 17:3, 2 Kung 21:5, Jer 8:2. **4:20** 2 Mos 19:5, 1 Kung 8:51, Ps 135:4,
Tit 2:14. **4:20 smältugnen** Frigör ädel metall från slag (se Hes 22:18, Ords 27:21). **4:21** 4 Mos 20:12, 5 Mos 1:37, 3:26,
31:2, 34:4. **4:24** 5 Mos 9:3, Hebr 12:29. **4:24 Gud är en förtärande eld** Uttrycket citeras i Hebr 12:29.

²⁶ då tar jag i dag himmel och jord till vittne mot er att ni snart kommer att utrotas ur det land dit ni nu går över Jordan för att ta det i besittning. Ni kommer inte att leva där länge utan kommer att helt förgöras.

²⁷ Och HERREN ska skingra er bland folken, och endast ett litet antal av er ska bli kvar bland de hednafolk som HERREN ska driva er bort till.

²⁸ Där ska ni tjäna gudar som blivit gjorda av människohänder, gudar av trä och sten. De kan varken se eller höra, äta eller lukta.

²⁹ Men om ni där söker HERREN din Gud ska du finna honom, om du söker honom av hela ditt hjärta och av hela din själ.

³⁰ När du är i nöd och allt detta händer dig i kommande dagar ska du vända om till HERREN din Gud och lyda hans röst,

³¹ för HERREN din Gud är en barmhärtig Gud. Han ska inte överge dig eller förgöra dig. Han ska inte glömma det förbund han med ed har ingått med dina fäder.

Herren är Gud

³² Fråga tider som varit, tider som varit före dig, från den dag då Gud skapade människor på jorden, fråga från himlens ena ände till den andra: Har det någonsin hänt något så stort som detta, eller har man hört talas om något som liknar det?

³³ Har något folk hört Guds röst tala ur elden, så som du har hört, och överlevt?

³⁴ Eller har någon gud försökt att gå och ta ett folk åt sig ur ett annat folk, genom prövningar, tecken och under, genom krig, genom stark hand och uträckt arm och genom stora och fruktansvärda gärningar, allt detta som HERREN er Gud har gjort med er i Egypten inför dina ögon?

³⁵ Du har själv fått se det, för att du skulle veta att HERREN är Gud: Det finns ingen annan än han.

³⁶ Från himlen lät han dig höra sin röst för att undervisa dig, och på jorden lät han dig se sin stora eld, och du har hört hans ord ur elden.

³⁷ Eftersom han älskade dina fäder och utvalde deras avkomlingar efter dem, förde han genom sin närvaro och stora kraft dig ut ur Egypten.

³⁸ Han drev bort för dig folk, större och mäktigare än du, och förde dig in i deras land och gav det åt dig till arvedel, så som det är i dag.

³⁹ Därför ska du i dag veta och lägga på hjärtat att HERREN är Gud uppe i himlen och nere på jorden: Det finns ingen annan.

⁴⁰ Och du ska hålla hans stadgar och bud som jag i dag ger dig, så att det går väl för dig och dina barn efter dig och du får leva länge i det land som HERREN din Gud vill ge dig för all framtid.

Fristäderna öster om Jordan

⁴¹ Vid denna tid avskilde Mose tre städer i öster på andra sidan Jordan

⁴² dit en dråpare skulle kunna fly om han hade dödat någon utan vett och vilja och utan att förut ha burit hat till honom. Genom att fly till någon av dessa städer skulle han få leva.

⁴³ De var: Beser i öknen på slättlandet för Rubens stam, Ramot i Gilead för Gads stam och Golan i Bashan för Manasse stam.

Inledning till lagen

⁴⁴ Detta är den undervisning som Mose lade fram för Israels barn,

⁴⁵ och dessa är de vittnesbörd, stadgar och föreskrifter som Mose kungjorde för Israels barn efter att de hade dragit ut ur Egypten.

4:26 3 Mos 26:14f, 5 Mos 8:19, 11:16f, 28:15f, 30:19, 31:28. **4:27** 5 Mos 28:62f. **4:28** Ps 115:4f, 135:15f. **4:29** Jes 55:6f, Hos 3:5. **4:33** 2 Mos 19:18f. **4:35** 5 Mos 32:39, Jes 45:5. **4:37** 2 Mos 13:16. **4:40** 5 Mos 6:2. **4:41** 4 Mos 35:6, 11f, 5 Mos 19:2f, Jos 20:2f. **4:42 dit en dråpare skulle kunna fly** Se kap 19 och 4 Mos 35 om fristäderna.

46 Det var på andra sidan Jordan i dalen mitt emot Bet-Peor, i amoreerkungen Sichons land, han som bodde i Heshbon och som Mose och Israel slog när de hade dragit ut ur Egypten.

47 De intog hans land och landet som tillhörde kung Og i Bashan, de två amoreiska kungarnas länder i öster på andra sidan Jordan,

48 från Aroer vid floden Arnons strand ända till berget Sion, det vill säga Hermon,

49 och hela Hedmarken i öster på andra sidan Jordan, ända till Hedmarkshavet nedanför Pisgas sluttningar.

5

De tio budorden

¹ Mose kallade samman hela Israel och sade till dem: Hör, Israel, de stadgar och föreskrifter som jag i dag kungör för er. Lär er dem och håll fast vid och följ dem.

² HERREN vår Gud slöt ett förbund med oss på Horeb.

³ Det var inte med våra fäder HERREN slöt förbundet, utan med oss som står här i dag, oss alla som nu lever.

⁴ Ansikte mot ansikte talade HERREN till er ur elden på berget.

⁵ Jag stod då mellan HERREN och er för att förkunna HERRENS ord för er, för ni var rädda för elden och steg inte upp på berget. Han sade:

⁶ Jag är HERREN din Gud som har fört dig ut ur Egyptens land, ur trälldomshuset.

⁷ Du ska inte ha andra gudar vid sidan av mig.

⁸ Du ska inte göra dig någon bildstod eller avbild av det som är uppe i himlen eller nere på jorden eller i vattnet under jorden.

⁹ Du ska inte tillbe dem eller tjäna dem, för jag, HERREN din Gud, är en nitisk Gud. Jag låter straffet för fädernas missgärning drabba barnen till tredje och fjärde led när man hatar mig,

¹⁰ men visar nåd mot tusentals när man älskar mig och håller mina bud.

¹¹ Du ska inte missbruka HERREN din Guds namn, för HERREN ska inte låta den bli ostraffad som missbrukar hans namn.

¹² Håll sabbatsdagen så att du helgar den, så som HERREN din Gud har befallt dig.

¹³ Sex dagar ska du arbeta och uträtta alla dina sysslor.

¹⁴ Men den sjunde dagen är HERREN din Guds sabbat. Då ska du inte utföra något arbete, inte heller din son eller dotter, din tjänare eller tjänarinna, din oxe eller åsna eller något av dina dragdjur, eller främlingen som bor hos dig inom dina portar. Din tjänare och din tjänarinna ska få vila liksom du.

¹⁵ Kom ihåg att du var slav i Egyptens land, och att HERREN din Gud har fört dig ut därifrån med stark hand och uträckt arm. Därför har HERREN din Gud befallt dig att hålla sabbatsdagen.

¹⁶ Hedra din far och din mor, så som HERREN din Gud har befallt dig, så att du får leva länge och det går dig väl i det land som HERREN din Gud ger dig.

4:46 4 Mos 21:24, 5 Mos 1:4. **4:47** 5 Mos 3:8f. **4:48 Sion** Inte Sion i Jerusalem (annan hebreisk stavning). Andra handskrifter: "Sirion". Se 3:9 och Ps 133:3. **4:49** 5 Mos 3:17. **5:2** 2 Mos 19:5f. **5:4** 2 Mos 19:19, 20:1. **5:5** 2 Mos 19:16f, 20:18f. **5:6** 2 Mos 20:2f. **5:6** Se även 2 Mos 20 för tio Guds bud. Återgivningen i 5 Mos 5 skiljer sig på några ställen, kanske pga tillämpningar för det specifika sammanhanget som skildras i Femte Mosebok. **5:7** Ps 81:10, 97:7. **5:7 vid sidan av mig** Annan översättning: "inför mig" (gudabilder i Guds tempel, jfr 16:21). **5:9** 2 Mos 20:5, 34:7, 4 Mos 14:18, Jer 32:18. **5:10 nåd mot tusentals** Antingen individer eller släktled (jfr 7:9). **5:12 sabbatsdagen** Hebr. *shabbát* betyder "vila". Sabbaten varar mellan fredag kväll (Luk 23:54) och lördag kväll, eftersom dygnet räknas från afton till afton (1 Mos 1). **5:14** 1 Mos 2:2, Hes 20:12, Hebr 4:4. **5:16** Budorden citeras av Jesus i Matt 19:18f, Mark 10:19, Luk 18:20 och av Paulus i Rom 13:9. **5:16 Hedra din far och din mor** Budet citeras av Jesus i Matt 15:4, Mark 7:10 och av Paulus i Ef 6:2.

¹⁷ Du ska inte mörda.

¹⁸ Du ska inte begå äktenskapsbrott.

¹⁹ Du ska inte stjäla.

²⁰ Du ska inte bära falskt vittnesbörd mot din nästa.

²¹ Du ska inte ha begär till din nästas hustru. Du ska inte ha begär till din nästas hus eller åker, hans tjänare eller tjänarinna, hans ox eller åsna eller något annat som tillhör din nästa.

²² Dessa ord talade HERREN med hög röst till hela er församling på berget, ur elden, molnskyn och töcknet, och han tillade inget mer. Och han skrev orden på två stentavlor som han gav åt mig.

Mose träder fram som medlare

²³ När ni hörde rösten ur mörkret medan berget brann i eld, kom ni fram till mig, alla huvudmän för era stammar samt era äldste.

²⁴ Och ni sade: ”Se, HERREN vår Gud har låtit oss se sin härlighet och sin storhet, och vi har hört hans röst ur elden. I dag har vi sett att Gud kan tala med en människa och ändå låta henne leva.

²⁵ Varför ska vi nu dö? Den stora elden kommer att förtära oss. Om vi får höra mer av HERREN vår Guds röst kommer vi att dö.

²⁶ För vem bland allt kött har hört den levande Gudens röst tala ur elden, som vi har gjort, och överlevt?

²⁷ Träd du fram och hör allt som HERREN vår Gud säger, och tala du till oss allt som HERREN vår Gud talar till dig, så vill vi höra det och göra därefter.”

²⁸ HERREN hörde era ord när ni talade till mig, och HERREN sade till mig: ”Jag har hört de ord som detta folk har talat till dig. De har rätt i allt de säger.

²⁹ Om de ändå kunde ha sådana hjärtan att de fruktar mig och alltid håller alla mina bud! Då skulle det alltid gå väl för dem och deras barn.

³⁰ Gå och säg till dem: Vänd tillbaka till era tält.

³¹ Men du ska stanna kvar här hos mig, så ska jag tala till dig alla de bud och stadgar och föreskrifter som du ska lära dem, så att de följer dem i det land som jag ger dem till besittning.”

³² Var noga med att göra vad HERREN er Gud har befallt er. Vik inte av, varken åt höger eller åt vänster.

³³ Den väg som HERREN er Gud har befallt er att gå ska ni alltid följa, så att ni får leva och det går väl för er och ni får ett långt liv i det land som ni ska ta i besittning.

6

Maning till lydnad

¹ Dessa är de bud, stadgar och föreskrifter som HERREN er Gud har befallt mig att lära er, för att ni ska följa dem i det land dit ni går för att ta det i besittning.

² I hela ditt liv ska du frukta HERREN din Gud så att du håller alla hans stadgar och bud som jag ger dig, du och din son och din sonson, så att du får ett långt liv.

³ Du ska lyssna, Israel, och vara noga med att följa dem, så att det går väl för dig och ni blir mycket talrika, så som HERREN, dina fäders Gud, har lovat dig i landet som flödar av mjölk och honung.

Det stora budet

5:17 inte mörda Budet citeras av Jesus i Matt 5:21 och av Jakob i Jak 2:11. **5:18 inte begå äktenskapsbrott** Budet citeras av Jesus i Matt 5:27, av Paulus i Rom 2:22 och av Jakob i Jak 2:11. **5:19 inte stjäla** Budet citeras av Paulus i Rom 2:21. **5:21 inte ha begär** Budet citeras av Paulus i Rom 7:7. **5:24** 5 Mos 4:33. **5:26** Dom 13:22. **5:27** 2 Mos 24:3, 7. **5:29** Ps 81:14.

⁴ Hör, Israel! HERREN vår Gud, HERREN är en.

⁵ Och du ska älska HERREN din Gud av hela ditt hjärta och av hela din själ och av hela din kraft.

⁶ Dessa ord som jag i dag befäller dig ska du lägga på hjärtat.

⁷ Du ska inskräpa dem hos dina barn och tala om dem när du sitter i ditt hus och när du går på vägen, när du lägger dig och när du stiger upp.

⁸ Du ska binda dem som ett tecken på din hand, och de ska vara som en påminnelse på din panna.

⁹ Och du ska skriva dem på dörrposterna i ditt hus och på dina portar.

Varning för olydnad

¹⁰ När HERREN din Gud låter dig komma in i det land som han med ed lovade dina fäder Abraham, Isak och Jakob att ge dig, med stora och vackra städer som du inte har byggt,

¹¹ och hus fulla med allt gott som du inte har fyllt, och uthuggna brunnar som du inte har huggit ut, och vingårdar och olivlundar som du inte har planterat – när du då äter och blir mätt

¹² ska du se till att du inte glömmer HERREN som har fört dig ut ur Egyptens land, ur träldomshuset.

¹³ HERREN din Gud ska du vörda, honom ska du tjäna, och i hans namn ska du ge din ed.

¹⁴ Ni ska inte följa andra gudar, någon gud som dyrkas av de folk som bor runt omkring er,

¹⁵ för HERREN din Gud är en nitisk Gud i din mitt. Se därför till att inte HERREN din Guds vrede blir upptänd mot dig och han utrotar dig från jordens yta.

¹⁶ Ni ska inte fresta HERREN er Gud, så som ni frestade honom i Massa.

¹⁷ Ni ska troget hålla HERREN er Guds bud och de vittnesbörd och stadgar som han har gett dig.

¹⁸ Du ska göra det som är rätt och gott i HERRENS ögon, så att det går väl för dig och du får komma in och ta i besittning det goda land som HERREN med ed har lovat dina fäder.

¹⁹ Han ska driva bort alla dina fiender för dig, så som HERREN har lovat.

²⁰ När din son i framtiden frågar dig: Vad betyder de vittnesbörd, stadgar och bud som HERREN vår Gud har gett er?

²¹ då ska du svara honom: Vi var faraos slavar i Egypten, men med stark hand förde HERREN oss ut ur Egypten.

²² Och HERREN gjorde stora och ödeläggande tecken och under i Egypten på farao och hela hans hus inför våra ögon.

²³ Men oss förde han ut därifrån för att leda oss in i och ge oss det land som han med ed hade lovat våra fäder.

²⁴ HERREN befallde oss att följa alla dessa stadgar och frukta HERREN vår Gud, så att det alltid går väl för oss och han bevarar oss vid liv, så som han gjort till denna dag.

²⁵ Det ska vara vår rättfärdighet, att vi noga följer alla dessa bud inför HERREN vår Guds ansikte så som han har befallt oss.

6:4 5 Mos 4:35, Mark 12:29f, 1 Kor 8:4f, Gal 3:20. **6:4 en** Annan översättning: "den ende". Versen läses dagligen som den judiska trosbekännelsen. **6:5** 5 Mos 10:12, Matt 22:37, Luk 10:27. **6:5** Citeras av Jesus i Matt 22:37, Mark 12:30, Luk 10:27. **6:5 hela ditt hjärta** Vissa handskrifter av Septuaginta: "hela ditt förstånd". **6:6** 5 Mos 11:18f. **6:7** 1 Mos 18:19, 5 Mos 4:10. **6:8** 2 Mos 13:16, Ords 3:3, 6:21, 7:3. **6:8 binda dem** Denna vers ligger till grund för bruket med *tefillin*, judiska böneremmar (se Matt 23:5) med kapslar där 2 Mos 13:1-16 och 5 Mos 6:4-9, 11:13-21 står skrivna. **6:8 på din panna** Ordagrant: "mellan dina ögon". **6:10** Jos 24:13. **6:11** 5 Mos 8:12. **6:13** 5 Mos 10:12, 20, 13:4, Jer 4:2, Matt 4:10, Luk 4:8. **6:13 tjäna** Annan översättning: "tillbe". Citeras av Jesus i Matt 4:10, Luk 4:8. **6:15** 2 Mos 20:5. **6:16** 2 Mos 17:2f, Matt 4:7, Luk 4:12. **6:16 inte fresta Herren er Gud** Dvs påfresta hans tålmod. Citeras av Jesus i Matt 4:7, Luk 4:12. **6:16 Massa** Betyder "prövning", en plats nära Refidim i Sinaiöknen. Se 2 Mos 17:7, Ps 95:8f. **6:20** 2 Mos 13:14.

7

Herrens folk och de andra folken

¹ När HERREN din Gud låter dig komma in i det land dit du nu går för att ta det i besittning, och när han driver bort många hednafolk för dig, hetiterna, girgasheerna, amoreerna, kananeerna, perisseerna, hiveerna och jebusiterna, sju folk som är större och mäktigare än du,

² och när HERREN din Gud ger dem till dig och du slår dem, då ska du viga dem åt förintelse. Du ska inte sluta förbund med dem eller visa dem nåd.

³ Du ska inte ingå släktskap med dem. Du ska inte ge dina döttrar åt deras söner och inte ta deras döttrar åt dina söner,

⁴ för de kommer då att leda dina söner bort från mig till att tjäna andra gudar, och HERRENS vrede ska då upptändas mot er och han ska snabbt förgöra dig.

⁵ Utan så här ska ni göra med dem: Ni ska bryta ner deras altaren, slå sönder deras stoder, hugga ned deras asherapålar och bränna upp deras avgudabilder i eld,

⁶ för du är ett heligt folk inför HERREN din Gud. Dig av alla folk på jordens yta har HERREN din Gud utvalt att vara hans egendomsfolk.

⁷ Det var inte för att ni var större än alla andra folk som HERREN fäste sig vid er och utvalde er, ni var tvärtom mindre än alla andra folk.

⁸ Utan det var därför att HERREN älskade er och höll den ed som han hade gett era fäder som HERREN förde er ut med stark hand och befriade dig ur trälldomshuset, ur den egyptiske kungens hand, ur faraos hand.

⁹ Så ska du veta att endast HERREN din Gud är Gud, den trofaste Guden som håller fast vid sitt förbund och sin nåd i tusen släktled när man älskar honom och håller hans bud.

¹⁰ Men den som hatar honom ska han vedergälla med undergång, ansikte mot ansikte. Han ska inte tveka när det gäller dem som hatar honom. Ansikte mot ansikte ska han vedergälla dem.

¹¹ Håll därför de bud, stadgar och föreskrifter som jag i dag befäller dig att följa.

Lydnadens välsignelser

¹² Om ni nu hör dessa föreskrifter och håller fast vid dem och följer dem, ska HERREN din Gud hålla fast vid sitt förbund och sin nåd så som han med ed har lovat dina fäder.

¹³ Han ska älska dig och välsigna dig och föröka dig. Han ska välsigna din livsfrukt och din marks frukt, din säd, ditt nya vin och din olja, dina kors kalvar och dina tackors lamm i det land som han med ed har lovat dina fäder att ge dig.

¹⁴ Du ska bli välsignad framför alla andra folk. Bland dina män och kvinnor ska ingen vara ofruktsam, inte heller bland din boskap.

¹⁵ HERREN ska låta varje sjukdom vika från dig. Ingen av Egyptens alla svåra sjukdomar som du känner till ska han lägga på dig, men han ska lägga dem på alla som hatar dig.

¹⁶ Du ska förgöra alla de folk som HERREN din Gud ger dig. Du ska inte visa dem någon skonsamhet. Och du ska inte tjäna deras gudar, för det skulle bli en snara för dig.

¹⁷ Även om du säger i ditt hjärta: "Dessa hednafolk är större än jag, hur ska jag kunna driva bort dem?",

¹⁸ så var inte rädd för dem. Tänk bara på vad HERREN din Gud gjorde med farao och med hela Egypten.

7:1 2 Mos 23:23f, 34:11f, 5 Mos 31:3. **7:2** 2 Mos 23:32, 5 Mos 20:16f. **7:3** Jos 23:12f, Dom 3:5f, Esra 9:1f. **7:3 inte ingå släktskap** Blandäktenskap kunde försvaga tron på Israels Gud. Se 4 Mos 25, 1 Kung 11, Esra 9-10, 1 Kor 7:39. **7:5** 5 Mos 12:2f. **7:6** 2 Mos 19:5, 5 Mos 4:20, 14:2, 26:18, 1 Petr 2:9. **7:8** 5 Mos 10:15. **7:9** 2 Mos 20:6, 34:7, 5 Mos 5:9f, 32:4. **7:12** 3 Mos 26:3f, 5 Mos 28:1f. **7:14** 2 Mos 23:26. **7:15** 2 Mos 9:14, 15:26. **7:15 Egyptens alla svåra sjukdomar** Tät befolkning och dålig hygien (i motsats till de judiska renhetslagarna) bidrog till Egyptens sjukdomar. Analys av mumier har påvisat spår av t ex polio, smittkoppor, malaria, tuberkulos, emfysem och magåkommor. **7:16** 2 Mos 23:33, 5 Mos 12:30f.

¹⁹ Tänk på de stora hemsökelse som dina ögon har sett. Tänk på de tecken och under, på den starka hand och uträckta arm med vilken HERREN din Gud förde dig ut. Så ska HERREN din Gud göra med alla de folk som du är rädd för.

²⁰ Dessutom ska HERREN din Gud sända panik bland dem, tills de som är kvar och håller sig gömda för dig blir utrotade.

²¹ Var inte förskräckt för dem, för HERREN din Gud är mitt ibland dig, en stor och fruktansvärd Gud.

²² Och HERREN din Gud ska jaga i väg dessa folk för dig, undan för undan. Du får inte förgöra dem med en gång, för att inte vilddjuren på marken ska bli för många för dig.

²³ HERREN din Gud ska ge dem till dig och sända stor förvirring ibland dem tills de blir förgjorda.

²⁴ Han ska ge deras kungar i din hand, och du ska utplåna deras namn under himlen. Ingen ska kunna stå dig emot, till dess att du har utrotat dem.

²⁵ Deras avgudabilder ska du bränna upp i eld. Du ska inte ha begär till det silver och guld som finns på dem och inte ta något av det själv så att du blir snärjd av det, för det är avskyvärt för HERREN din Gud.

²⁶ Du ska inte låta något avskyvärt komma in i ditt hus, så att inte också du blir vigd åt förintelse. Du ska räkna sådant som ytterst skändligt och avskyvärt. Det är vigt åt förintelse.

8

Herrens välgärningar

¹ Alla de bud som jag i dag ger dig ska ni vara noga med att följa, så att ni får leva och bli talrika och får komma in i och besitta det land som HERREN med ed har lovat era fäder.

² Kom ihåg hur HERREN din Gud i fyrtio år ledde dig hela vägen i öknen för att ödmjuka dig och pröva dig och så lära känna vad som var i ditt hjärta, om du skulle hålla hans bud eller inte.

³ Han ödmjukade dig och lät dig hungra, och han lät dig äta manna, något som varken du eller dina fäder kände till. Han ville lära dig att människan lever inte bara av bröd, utan av varje ord som utgår från HERRENS mun.

⁴ Dina kläder blev inte utslitna och din fot svullnade inte under dessa fyrtio år.

⁵ Du ska veta i ditt hjärta att HERREN din Gud fostrar dig, så som en man fostrar sin son.

⁶ Och du ska hålla HERREN din Guds bud så att du vandrar på hans vägar och fruktar honom.

⁷ HERREN din Gud för dig in i ett gott land, ett land med vattenbäckar, källor och djupa vatten som flödar fram i dalar och på berg.

⁸ Det är ett land med vete och korn, med vinstockar, fikonträd och granatträd, ett land med ädla olivträd och honung,

⁹ ett land där du inte ska äta ditt bröd i fattigdom och där inget ska fattas dig, ett land där stenarna är av järn och där du kan bryta koppar ur bergen.

¹⁰ Du ska äta och bli mätt, och du ska prisa HERREN din Gud för det goda land han har gett dig.

Varning för högmod

¹¹ Se till att du inte glömmet HERREN din Gud utan håller hans bud, föreskrifter och stadgar som jag i dag ger dig.

7:19 5 Mos 4:34, 29:2f. **7:20** 2 Mos 23:28, Jos 24:12. **7:20 panik** Annan översättning (så Septuaginta): "getingar".
7:22 2 Mos 23:29f. **7:24** Jos 10:22f, 11:12, 12:7f. **7:25** 5 Mos 12:3, Jos 7:1f. **7:26** 5 Mos 13:17. **8:3** 2 Mos 16:15, 35, Matt 4:4, Luk 4:4. **8:3** Citeras av Jesus i Matt 4:4, Luk 4:4. **8:4** 5 Mos 29:5, Neh 9:21. **8:5** 5 Mos 1:31. **8:8 honung** Kan också syfta på fruktsirap av t ex dadlar. **8:9** 5 Mos 6:11. **8:9 järn ... koppar** De malmfyndigheter som är kända idag finns huvudsakligen på Jordans östra sida.

- 12 När du äter och blir mätt och bygger vackra hus och bor i dem,
 13 när dina kor och får förökas och ditt silver och guld och allt annat du har förökas,
 14 låt då inte ditt hjärta bli högmodigt så att du glömmmer HERREN din Gud som förde dig ut ur Egyptens land, ur träldomshuset.
 15 Det var han som ledde dig genom den stora och fruktansvärda öknen, bland giftiga ormar och skorpioner och över torr mark utan vatten. Men han lät vatten komma fram åt dig ur den hårda klippan
 16 och gav dig manna att äta i öknen, en mat som dina fäder inte kände till. Han gjorde allt detta för att ödmjuka och pröva dig för att sedan göra dig gott.
 17 Du ska inte säga i ditt hjärta: ”Min egen kraft och min hands styrka har skaffat mig denna rikedom”.
 18 Du ska komma ihåg HERREN din Gud, för det är han som ger dig kraft att skaffa rikedom, därför att han vill upprätthålla det förbund som han med ed har slutit med dina fäder, så som det är i dag.
 19 Men om du glömmmer HERREN din Gud och följer andra gudar, tjänar och tillber dem, så betygar jag i dag för er att ni förvisso ska förgås.
 20 Liket de hednafolk som HERREN förgör för er ska också ni förgås, därför att ni inte lyssnade till HERREN er Guds röst.

9

Israel förtjänar inte landet

- 1 Hör, Israel! Du går i dag över Jordan för att komma och lägga under dig hednafolk, större och mäktigare än du, med stora städer befästa upp mot himlen.
 2 Du känner anakiternas stora och resliga folk och du har hört att man säger om dem: ”Vem kan stå emot Anaks barn?”
 3 Därför ska du i dag veta att HERREN din Gud är den som går framför dig som en förtärande eld. Han ska förgöra dem och kuva dem för dig, och du ska driva bort dem och utrota dem snabbt, så som HERREN har lovat dig.
 4 När HERREN din Gud driver undan dem för dig, får du inte säga i ditt hjärta: ”Det var på grund av min rättfärdighet som HERREN lät mig komma in i detta land och ta det i besittning.” Det är nämligen ogudaktigheten hos dessa folk som gör att HERREN driver bort dem för dig.
 5 Det är inte genom din rättfärdighet eller ditt hjärtas rättsinnighet som du går för att ta deras land i besittning, utan det är till följd av ogudaktigheten hos dessa folk som HERREN din Gud driver bort dem för dig och så uppfyller vad han med ed har lovat dina fäder Abraham, Isak och Jakob.
 6 Du ska veta att det inte är för din rättfärdighets skull som HERREN din Gud har gett dig detta goda land till besittning, för du är ett hårdnackat folk.

Guldkalven

- 7 Kom ihåg och glöm aldrig, hur du i öknen väckte HERREN din Guds vrede. Från den dag då du drog ut ur Egyptens land tills ni kom till denna plats har ni varit upproriska mot HERREN.
 8 Också vid Horeb väckte ni HERRENS vrede, och HERREN blev förbittrad på er så att han ville förgöra er.

⁹ När jag hade gått upp på berget för att ta emot stentavlorna, tavlorna till det förbund som HERREN hade slutit med er, stannade jag på berget i fyrtio dagar och fyrtio nätter utan att äta eller dricka.

¹⁰ Och HERREN gav mig de två stentavlorna, där Gud med sitt finger hade skrivit alla de ord som HERREN hade talat till er på berget ur elden, den dag då ni var samlade där.

¹¹ När de fyrtio dagarna och fyrtio nätterna hade gått gav HERREN mig de båda stentavlorna, förbundets tavlor.

¹² Och han sade till mig: "Bryt upp och gå snabbt ner härifrån, för ditt folk som du har fört ut ur Egypten har handlat fördärligt. De har redan vikit av från den väg som jag befalld dem att gå. De har gjort sig en gjuten avgudabild."

¹³ Och HERREN sade till mig: "Jag har sett och funnit att detta folk är ett hårdnackat folk.

¹⁴ Lämna mig så att jag kan förgöra dem och utplåna deras namn under himlen. Dig ska jag sedan göra till ett folk som är mäktigare och större än de."

¹⁵ Då vände jag om och gick ner från berget som brann i eld, och förbundets två tavlor hade jag i mina båda händer.

¹⁶ Jag fick då se att ni hade syndat mot HERREN er Gud. Ni hade gjort åt er en gjuten kalv. Ni hade redan vikit av från den väg som HERREN hade befallt er att gå.

¹⁷ Jag grep de två tavlorna och slungade dem ifrån mig med båda händerna och slog sönder dem inför era ögon.

¹⁸ Och jag föll ner inför HERRENS ansikte, och låg så liksom förra gången, i fyrtio dagar och fyrtio nätter utan att äta eller dricka, för all den synds skull som ni hade begått genom att göra det som var ont i HERRENS ögon så att han blev vred.

¹⁹ Jag var nämligen skräckslagen inför den vrede och harm mot er som HERREN blivit uppfylld av, så att han ville förgöra er. Men HERREN lyssnade till mig även den gången.

²⁰ Också på Aron blev HERREN mycket vred så att han ville förgöra honom, och jag bad då också för Aron.

²¹ Sedan tog jag er synd, kalven som ni hade gjort, och jag brände upp den i eld och krossade den till stoft och kastade det i bäcken som rann från berget.

²² I Tabeera, i Massa och i Kibrot-Hattaava väckte ni också HERRENS vrede.

²³ När HERREN sände er från Kadesh-Barnea och sade: "Dra upp och erövra landet som jag har gett er", då var ni upproriska mot befallningen från HERREN er Gud och trodde honom inte och lyssnade inte till hans röst.

²⁴ Upproriska har ni varit mot HERREN ända från den dag då jag lärde känna er.

²⁵ Och jag föll ner inför HERRENS ansikte och låg så de fyrtio dagarna och de fyrtio nätterna, för HERREN hade sagt att han ville förgöra er.

²⁶ Jag bad till HERREN och sade: Herre Gud, förgör inte ditt folk och din arvedel, som du har friköpt med din stora makt och som du med stark hand har fört ut ur Egypten.

²⁷ Tänk på dina tjänare Abraham, Isak och Jakob och se inte på detta folks hårdhet, ogudaktighet och synd.

²⁸ Annars kommer man att säga i det land som du förde oss ut från: "HERREN kunde inte föra in dem i det land som han hade lovat dem, och han hatade dem. Därför förde han ut dem för att döda dem i öknen."

²⁹ De är ju ditt folk och din arvedel som du har fört ut med din stora kraft och din uträckta arm.

9:9 2 Mos 24:18, 34:28. **9:10** 2 Mos 19:18f, 31:18, 5 Mos 4:11f. **9:12** 2 Mos 32:7f. **9:16 kalv** En ungtjur, symbol för styrka och virilitet, som dyrkades i Egypten. Se även 2 Kung 12:28f. **9:21** 2 Mos 32:20. **9:22** 2 Mos 17:7, 4 Mos 11:1, 3, 34. **9:22 Tabeera ... Massa ... Kibrot-Hattaava** Se 4 Mos 11:3, 34 och 2 Mos 17:7. **9:23** 4 Mos 13:2f, 14:1f. **9:25** 2 Mos 32:11, 31f, 34:8f. **9:28** 4 Mos 14:16.

10

De nya stentavlorna

¹ På den tiden sade HERREN till mig: ”Hugg ut åt dig två stentavlor, likadana som de förra, och kom upp till mig på berget. Du ska också göra dig en ark av trä.

² Och jag ska skriva på tavlorna de ord som stod på de första tavlorna, dem som du slog sönder, och du ska lägga dem i arken.”

³ Jag gjorde en ark av akacieträ och högg ut två stentavlor likadana som de förra. Och jag gick upp på berget och hade med mig de båda tavlorna.

⁴ Han skrev på tavlorna detsamma som var skrivet förra gången: de tio orden som HERREN hade talat till er på berget ur elden den dag då ni var samlade där. Och HERREN gav dem åt mig.

⁵ Sedan vände jag om och gick ner från berget och lade tavlorna i arken som jag hade gjort, och där fick de ligga, så som HERREN hade befallt mig.

Arons död

⁶ Israels barn bröt upp från Beerot-Bene-Jaakan och kom till Mosera. Där dog Aron och där blev han begravd, och hans son Eleasar blev präst i hans ställe.

⁷ Därifrån drog de till Gudgoda och från Gudgoda till Jotbata, en trakt rik på vattenbäckar.

Leviterna avskiljs för Herren

⁸ På den tiden avskilde HERREN Levi stam till att bära HERRENS förbundsark, till att stå inför HERRENS ansikte och göra tjänst inför honom och till att välsigna i hans namn, så som de gör än i dag.

⁹ Därför fick Levi ingen lott eller arvedel bland sina bröder. HERREN är hans arvedel, så som HERREN din Gud har lovat honom.

¹⁰ Jag stannade på berget fyrtio dagar och fyrtio nätter som förra gången, och HERREN lyssnade till mig också denna gång. HERREN ville inte förgöra dig.

¹¹ HERREN sade till mig: ”Res dig upp och gå framför folket och låt dem bryta upp, så att de får komma in i och ta i besittning det land som jag med ed har lovat deras fäder att ge dem.”

Frukta Herren

¹² Och nu Israel, vad begär HERREN din Gud av dig? Bara att du fruktar HERREN din Gud, att du vandrar på alla hans vägar, att du älskar honom och att du tjänar HERREN din Gud av hela ditt hjärta och av hela din själ,

¹³ så att du håller HERRENS bud och hans stadgar som jag i dag ger dig för att det ska gå dig väl.

¹⁴ Se, himlarna och himlarnas himmel, jorden och allt som är på den tillhör HERREN din Gud.

¹⁵ Ändå var det just dina fäder som HERREN fäste sig vid i kärlek. Och er, deras efterkommande, utvalde han bland alla folk, så som det är i dag.

¹⁶ Omskär därför ert hjärtas förhud och var inte längre hårdnackade,

¹⁷ för HERREN er Gud är gudarnas Gud och herrarnas HERRE, den Gud som är stor och väldig och inger fruktan, som inte är partisk och inte tar mutor.

¹⁸ Han skaffar den faderlöse och änkan rätt, han älskar främlingen och ger honom mat och kläder.

¹⁹ Också ni ska älska främlingen för ni har själva varit främlingar i Egyptens land.

10:1 2 Mos 25:10f, 34:1f. **10:2** 2 Mos 25:16, 21, 32:19, 5 Mos 9:10. **10:6** 4 Mos 20:28, 33:30f. **10:6 Mosera** Troligen området kring berget Hor där Aron dog (4 Mos 20:8). **10:9** 4 Mos 18:20f, 5 Mos 18:1f, Jos 18:7. **10:10** 2 Mos 32:11f, 34:28, 5 Mos 9:25. **10:12** 5 Mos 6:5. **10:15** 2 Mos 19:5, 5 Mos 7:6. **10:16** 5 Mos 30:6, Jer 4:4, Apg 7:51, Rom 2:29, Kol 2:11. **10:17** 2 Krön 19:7, Job 34:19, Apg 10:34f. **10:19** 2 Mos 22:21, 23:9.

²⁰ HERREN din Gud ska du frukta, honom ska du tjäna, honom ska du hålla dig till, och i hans namn ska du avlägga din ed.

²¹ Han är din ära, han är din Gud, med dig har han gjort de stora och förunderliga gärningar som du har sett med egna ögon.

²² När dina fäder drog ner till Egypten var de sjuttio personer, men nu har HERREN din Gud gjort dig talrik som himlens stjärnor.

11

Välsignelse och förbannelse

¹ Du ska älska HERREN din Gud och alltid iaktta vad han ålagt dig, hans stadgar, domslut och bud.

² Ni ska i dag besinna – det gäller inte era barn som inte har erfarit eller sett det – hur HERREN er Gud har fostrat er, besinna hans storhet, hans starka hand och uträckta arm,

³ de tecken och gärningar som han gjorde i Egypten med farao, Egyptens kung, och med hela hans land,

⁴ och vad han gjorde med egyptiernas här, med deras hästar och vagnar, hur han lät Röda havets vatten strömma över dem när de förföljde er, och hur HERREN då förgjorde dem så att de nu inte mer är till.

⁵ Och tänk på vad han gjorde med er i öknen ända till dess ni kom hit,

⁶ och vad han gjorde med Datan och Abiram, söner till Eliab, Rubens son, när jorden öppnade sitt gap och mitt i Israel slukade dem med deras familjer, deras tält och allt levande som följde dem.

⁷ Ni har med egna ögon sett alla de stora gärningar som HERREN har gjort.

⁸ Håll därför alla de bud som jag i dag ger dig. Då blir ni starka och kan gå in och inta det land dit ni nu drar vidare för att ta det i besittning,

⁹ och då får ni leva länge i det land som HERREN med ed har lovat era fäder att ge åt dem och deras efterkommande, ett land som flödar av mjölk och honung.

¹⁰ Det land dit du nu kommer för att ta det i besittning är inte som Egyptens land som ni drog ut ifrån, där du måste trampa upp vatten till den säd du sådde, så som man gör i en köksträdgård.

¹¹ Nej, det land dit ni nu drar för att ta det i besittning är ett land med berg och dalar som får vatten att dricka genom himlens regn.

¹² Det är ett land som HERREN din Gud har omsorg om. Ständigt vilar HERREN din Guds ögon på det, från årets början till årets slut.

¹³ Om ni nu lyssnar till de bud som jag i dag ger er så att ni älskar HERREN er Gud och tjänar honom av hela ert hjärta och av hela er själ,

¹⁴ då ska jag ge regn åt ert land i rätt tid, höstregn och vårregn, och du ska få bärga in din säd, ditt vin och din olja.

¹⁵ Jag ska ge din boskap gräs på din mark, och du ska äta och bli mätt.

¹⁶ Men se till, så att inte era hjärtan blir förförda och ni viker av och tjänar andra gudar och tillber dem,

¹⁷ för då ska HERRENS vrede upptändas mot er, och han ska stänga himlen så att regn inte faller och marken inte ger sin gröda och ni snabbt blir utrotade ur det goda land som HERREN ger er.

10:20 5 Mos 6:13, Matt 4:10, Luk 4:8. **10:20 tjäna** Annan översättning: "tillbe". Citeras av Jesus i Matt 4:10, Luk 4:8.
10:21 ära Annan översättning: "lovsång". **10:22** 1 Mos 15:5, 22:17, 46:27. **11:4** 2 Mos 14:23f. **11:6** 4 Mos 16:31f, 26:9f, Ps 106:17. **11:11** 5 Mos 8:7. **11:13** 3 Mos 26:3f, 5 Mos 28:1f. **11:14** Jer 5:24, Joel 2:23. **11:14 regn i rätt tid, höstregn och vårregn** Höstregnet behövdes i november för att vattna de nysådda åkrarna och vårregnet i mars för att säden skulle mogna. **11:17** 3 Mos 26:19, 5 Mos 28:23.

18 Ni ska lägga dessa mina ord på ert hjärta och ert sinne och binda dem som ett tecken på er hand, och de ska vara som en påminnelse på er panna.

19 Ni ska lära era barn dem genom att du talar om dem när du sitter i ditt hus och när du går på vägen, när du lägger dig och när du stiger upp.

20 Du ska skriva dem på dörrposterna i ditt hus och på dina portar,

21 så att ni och era barn får leva länge i det land som HERREN med ed har lovat era fäder att ge dem, så länge som himlen välver sig över jorden.

22 För om ni noga håller alla dessa bud som jag ger er att följa, så att ni älskar HERREN er Gud och vandrar på alla hans vägar och håller er till honom,

23 då ska HERREN driva bort alla dessa folk för er, och ni ska lägga under er folk som är större och mäktigare än ni själva.

24 Varje ort där ni sätter er fot ska bli er. Från öknen till Libanon och från floden, floden Euftrat, ända till Västra havet ska ert område sträcka sig.

25 Ingen ska kunna stå er emot. Frukta och skräck för er ska HERREN er Gud sända över hela det land ni beträder, så som han har lovat er.

26 Se, jag förelägger er i dag välsignelse och förbannelse:

27 Välsignelse, om ni lyssnar till HERREN er Guds bud som jag i dag ger er,

28 och förbannelse om ni inte lyssnar till HERREN er Guds bud, utan viker av ifrån den väg jag i dag befäller er att gå och följer andra gudar som ni inte känner.

29 Och när HERREN din Gud har låtit dig komma in i det land dit du går för att ta det i besittning, ska du utdela välsignelsen på berget Gerissim och förbannelsen på berget Ebal.

30 Dessa berg ligger som ni vet på andra sidan Jordan, bortom den väg som går mot solens nedgång i kananeernas land, de som bor i ödemarken mitt emot Gilgal vid Mores terebinter.

31 Ni ska nu gå över Jordan för att komma in i och ta i besittning det land som HERREN er Gud ger er. När ni tagit det i besittning och bor där,

32 ska ni vara noga med att följa alla de stadgar och rådslut som jag i dag förelägger er.

12

Gudstjänst på utvald plats

1 Detta är de stadgar och föreskrifter som ni ska vara noga med att följa i det land, som HERREN, dina faders Gud, har gett dig till besittning, så länge ni lever på jorden.

2 Ni ska i grund förstöra alla de platser där de folk som ni fördriver har tillbett sina gudar, på höga berg och höjder eller under lummiga träd.

3 Ni ska bryta ner deras altaren, slå sönder deras stoder och bränna upp deras asherapålar i eld, hugga ner deras avgudabilder och utplåna deras namn från sådana platser.

4 Ni ska inte tjäna HERREN er Gud på deras sätt,

5 utan den plats som HERREN er Gud utväljer bland alla era stammar för att där fästa sitt namn, denna hans boning ska ni söka och dit ska du gå.

6 Dit ska ni föra era brännoffer och slaktoffer, ert tionde, och era händers bidrag, era löftesoffer och frivilliga offer och det förstfödda av era kor och får.

11:18 5 Mos 6:6f, Ords 6:21f. **11:18 på er panna** Se not till 2 Mos 13:9. **11:19** 5 Mos 4:9f. **11:24** 2 Mos 23:31, 4 Mos 34:2f, Jos 1:3f, 14:9. **11:25** 5 Mos 2:25. **11:27** 5 Mos 28:2f. **11:28** 5 Mos 28:15f. **11:29** 5 Mos 27:12f, Jos 8:34f.

11:29 Gerissim ... Ebal Nästan 900 meter höga berg vid Shekem (nutida Nablus), med utsikt över en stor del av bergsbygden. **11:30** 1 Mos 12:6. **11:30 Gilgal vid Mores terebinter** Ett annat Gilgal ("krets") än det kända i Jos 4:19. Jfr 1 Mos 12:6. **12:3** 5 Mos 7:5. **12:5** 1 Kung 8:29, 2 Krön 7:12, 16. **12:6 löftesoffer** Den som bad långt från templet kunde understryka sin bön genom att lova Gud ett offer som sedan frambars vid nästa tempelbesök (jfr t ex Jona 2:10).

⁷ Och där ska ni äta inför HERREN er Guds ansikte och glädja er med ert husfolk över allt ni förvärvat, det som HERREN din Gud har välsignat dig med.

⁸ Ni ska då inte göra allt som vi i dag gör här, där var och en gör vad han själv anser vara rätt.

⁹ Ni har ju ännu inte kommit in i den vila och den arvedel som HERREN din Gud vill ge dig.

¹⁰ Men när ni har gått över Jordan och bor i det land som HERREN er Gud vill ge er till arvedel och när han har låtit er få ro för alla era fiender runt omkring och ni bor i trygghet,

¹¹ då ska ni föra allt som jag befäller er till den plats som HERREN er Gud utväljer till boning åt sitt namn: era brännoffer och slaktoffer, ert tionde, era händers bidrag och alla de utvalda löftesoffer som ni ger HERREN löfte om.

¹² Där ska ni glädja er inför HERREN er Guds ansikte med era söner och döttrar, tjänare och tjänarinnor och med leviten som bor inom era portar, för han har ju ingen egen lott eller arvedel med er.

¹³ Ta dig till vara så att du inte offrar dina brännoffer på vilken plats som helst.

¹⁴ Endast där, på den plats HERREN utväljer inom en av dina stammar, ska du offra dina brännoffer, och där ska du göra allt som jag befäller dig.

¹⁵ Däremot får du slakta och äta kött så mycket du önskar inom alla dina städer, allt efter den välsignelse som HERREN din Gud ger dig. Både den som är oren och den som är ren får äta av det, som vore det kött av gasell eller hjort.

¹⁶ Men blodet får ni inte förtära. Det ska du hålla ut på marken som vatten.

¹⁷ Du får inte inom dina portar äta tionden av din säd, ditt vin och din olja och inte heller det förstfödda av dina kor och får eller något av de löftesoffer som du gett löfte om eller av dina frivilliga offer eller av dina händers bidrag.

¹⁸ På den plats som HERREN din Gud utväljer ska du äta det inför HERREN din Guds ansikte tillsammans med din son och dotter, din tjänare och tjänarinna och med leviten som bor inom dina portar. Och du ska glädja dig inför HERREN din Guds ansikte över allt du förvärvat.

¹⁹ Se till att du inte glömmert bort leviten så länge du lever i ditt land.

²⁰ När HERREN din Gud har utvidgat ditt område så som han har lovat dig, och du tänker: "Jag vill äta kött", eftersom du har lust att äta kött, så får du äta kött så mycket du vill.

²¹ Om den plats som HERREN din Gud utväljer till att där fästa sitt namn ligger för långt bort för dig, så kan du enligt min befallning till dig slakta av de kor och får som HERREN har gett dig och äta av det inom dina portar, så mycket du vill.

²² Men du ska äta det så som man äter kött av gasell eller hjort. Både den som är oren och den som är ren får äta av det.

²³ Men se till att du inte äter blodet, för blodet är livet, och du får inte äta livet tillsammans med köttet.

²⁴ Du får inte äta det. Du ska hålla ut det på marken som vatten.

²⁵ Ät det inte, så ska det gå väl för dig och dina barn efter dig, när du gör det som är rätt i HERRENS ögon.

²⁶ Men de heliga gåvor som du vill bära fram, och dina löftesoffer, ska du ta med dig till den plats som HERREN utväljer.

²⁷ Av dina brännoffer ska du offra köttet och blodet på HERREN din Guds altare. Av dina slaktoffer ska blodet utgjutas på HERREN din Guds altare. Men köttet får du äta.

12:12 4 Mos 18:20f, 5 Mos 10:9, 14:27, 18:1. **12:16** 1 Mos 9:4, 3 Mos 3:17, 7:26, 17:10f, 19:26, 5 Mos 15:23. **12:18** 5 Mos 14:23. **12:19** 5 Mos 14:27. **12:20** 1 Mos 28:14, 5 Mos 19:8. **12:22 som ... gasell eller hjort** Alltså inte offrat som ett gemenskapsoffer (se 3 Mos 7:11f), eftersom templet skulle bli den enda tillåtna offerplatsen. **12:23** 3 Mos 17:11f.

²⁸ Var noga med att lyda alla dessa bud som jag ger dig, så att det till evig tid går väl för dig och dina barn efter dig, när du gör det som är gott och rätt i HERREN din Guds ögon.

Varning för avgudadyrkan

²⁹ När HERREN din Gud har utrotat de hednafolk som du nu kommer till för att fördriva, och du har drivit bort dem och bor i deras land,

³⁰ se då till att du inte lockas till att följa deras seder, sedan de blivit rövda ur vägen för dig. Fråga inte efter deras gudar, så att du säger: "Hur dyrkade dessa folk sina gudar? Jag vill göra på samma sätt."

³¹ Så ska inte du göra när du tillber HERREN din Gud, eftersom allt som HERREN avskyr och hatar har de gjort till sina gudars ära. Till och med sina söner och döttrar bränner de upp i eld åt sina gudar.

³² Allt som jag befäller er ska ni vara noga med att följa. Du ska inte lägga något till det och inte ta något därifrån.

13

¹ Om en profet eller drömmare träder fram hos dig och han ger dig ett tecken eller under, ² och sedan det tecknet eller undret inträffar och han då säger till dig: "Låt oss följa andra gudar, gudar som du inte känner, och låt oss tjäna dem",

³ då ska du inte lyssna till den profetens ord eller den drömmaren. Det är HERREN er Gud som prövar er, för att se om ni älskar HERREN er Gud av hela ert hjärta och hela er själ.

⁴ HERREN er Gud ska ni följa, honom ska ni frukta, hans bud ska ni hålla, hans röst ska ni lyssna till, honom ska ni tjäna och honom ska ni hålla er till.

⁵ Men den profeten eller den som har drömsyner ska dödas, för han predikade avfall från HERREN er Gud som har fört er ut ur Egyptens land och friköpt dig ur träldomshuset, och han ville föra dig bort från den väg som HERREN din Gud har befallt dig att gå. Du ska skaffa bort det onda hos dig

⁶ Om din bror, din mors son, eller din son eller dotter, eller hustrun i din famn eller din vän som står dig så nära som ditt eget liv, i hemlighet vill förleda dig och säger: "Låt oss gå och tjäna andra gudar" som varken du eller dina fäder har känt

⁷ - gudar hos de folk som bor runt omkring er, nära dig eller fjärran, från jordens ena ände till den andra -

⁸ så ska du inte göra som han vill eller lyssna till honom. Du ska inte visa honom någon skonsamhet eller ha förbarmande eller överseende med honom,

⁹ utan du ska döda honom. Först ska din hand vara mot honom för att döda honom och sedan hela folkets hand.

¹⁰ Du ska stena honom till döds, därför att han försökte leda dig bort från HERREN din Gud som har fört dig ut ur Egypten, ur träldomshuset.

¹¹ Och hela Israel ska höra det och frukta och ska sedan inte mer göra något sådant ont hos dig.

¹² Om du får höra om någon av de städer som HERREN din Gud ger dig att bo i,

¹³ att från dig har utgått onda män, som förför invånarna i sin stad genom att säga: "Låt oss gå bort och tjäna andra gudar", gudar som ni inte känner,

¹⁴ då ska du noga undersöka, rannsaka och utforska. Om det då visar sig vara sant och kan bekräftas att något så avskyvärt har ägt rum hos dig,

¹⁵ ska du slå den stadens invånare med svärd. Du ska viga den åt förintelse med allt som är i den. Också boskapen ska du döda med svärd.

12:30 5 Mos 18:9f, Jos 23:7, Ps 106:35f. **12:32** 5 Mos 4:2, Ords 30:6, Upp 22:18f. **13:1 drömmare** Drömmar sågs som en möjlig kanal för uppenbarelse (1 Kung 3:5, Job 33:15f, Matt 1:20) men också en källa till missvisande budskap (Jes 29:8, Jer 23:25f). **13:5** 5 Mos 18:20. **13:6** 5 Mos 17:2f. **13:11** 5 Mos 17:13.

¹⁶ Allt byte du får ska du samla ihop mitt på torget och sedan ska du bränna upp staden i eld tillsammans med allt bytet som ett heloffer åt HERREN din Gud. Staden ska bli en grushög för evig tid och aldrig mer byggas upp igen.

¹⁷ Låt inget av det vigda bli kvar i dina händer. Då ska HERREN vända sig från sin glödande vrede och visa dig barmhärtighet och förbarma sig över dig och föröka dig, så som han med ed har lovat dina fäder,

¹⁸ när du lyssnar till HERREN din Guds röst och håller alla hans bud som jag i dag ger dig, och gör det som är rätt i HERREN din Guds ögon.

14

Förbjudna sorgetecken

¹ Ni är HERREN er Guds barn. Ni ska inte rista märken på er eller göra er skalliga ovanför pannan för de döda,

² för du är ett folk som är helgat åt HERREN din Gud, och dig har HERREN utvalt till att vara hans egendomsfolk bland alla folk på jorden.

Rena och orena djur

³ Du ska inte äta något avskyvärt.

⁴ Dessa djur får ni äta: oxe, får, get, hjort,

⁵ gasell, dovhjort, stenbock, dison, teoantilop och semer.

⁶ Alla djur med klövar, kluvna i två halvor, och som idisslar får ni äta.

⁷ Men dessa får ni inte äta av dem som idisslar och av dem som har kluvna klövar: kamelen, haren och klippgrävlingen, för även om de idisslar har de inte klövar. De är orena för er.

⁸ Inte heller svinet, för även om det har klövar idisslar det inte. Det är orent för er. Ni ska inte äta av deras kött och inte röra deras döda kroppar.

⁹ Av allt det som lever i vattnet får ni äta detta: Allt som har fenor och fjäll får ni äta.

¹⁰ Men ni ska inte äta det som saknar fenor och fjäll. Det är orent för er.

¹¹ Alla rena fåglar får ni äta.

¹² Men dessa fåglar ska ni inte äta: örnen, lammgamen, havsörnen,

¹³ raafågeln, falken, gladan med dess arter,

¹⁴ alla slags kråkfåglar,

¹⁵ strutsen, tahemasfågeln, fiskmåsen, höken med dess arter,

¹⁶ ugglan, uven, tinsemetfågeln,

¹⁷ pelikanen, asgamen, dykfågeln,

¹⁸ storken, hägern med dess arter, härfågeln och fladdermusen.

¹⁹ Alla flygande smådjur är orena för er. De ska inte ätas.

²⁰ Men alla rena flygande djur får ni äta.

²¹ Ni ska inte äta något självdött. Du får ge sådant åt främlingen som bor inom dina portar, han får äta det, eller sälja det till utlänningen, för du är ett folk som är helgat åt HERREN din Gud.

Du ska inte koka en killing i mjölken från dess mor.

Tionde

²² Av all säd som varje år växer på din åker ska du ge tionde.

14:1 3 Mos 19:27f, 21:5. **14:2** 2 Mos 19:5, 5 Mos 4:20, 7:6, 26:18. **14:3** 3 Mos 11:2f. **14:7 haren och klippgrävlingen** Har beteende som liknar idisslarnas. Se not till 3 Mos 11:5. **14:8 svinet** Förknippades med offer till underjordens gudar (jfr Jes 65:4). Ansågs därför orent även bland assyrier och hetiter, men åts annars allmänt av de icke-judiska folken. **14:9** 3 Mos 11:9f. **14:12** 3 Mos 11:13f. **14:12 fåglar** Arterna kan inte alltid identifieras med säkerhet. Bland fåglarna (hebr. *of*, "flygare") räknades i bibelhebreiskan även fladdermusen (vers 18). **14:19** 3 Mos 11:20f. **14:21** 2 Mos 23:19, 34:26. **14:21 koka en killing i mjölken från dess mor** En kananeisk besvärjelse för ökade skördar. **14:22** 3 Mos 27:30, 5 Mos 12:6f.

²³ Du ska äta ditt tionde inför HERREN din Guds ansikte på den plats som han utväljer till boning åt sitt namn: tiondet av din säd, ditt vin och din olja, liksom det förstfödda av dina kor och får, så att du lär dig att alltid frukta HERREN din Gud.

²⁴ Men om du har för lång väg så att du inte kan föra dit ditt tionde, eftersom den plats som HERREN din Gud utväljer för att där fästa sitt namn ligger för långt bort för dig, när HERREN din Gud nu välsignar dig,

²⁵ så kan du sälja ditt tionde, ta pengarna i handen och gå till den plats som HERREN din Gud utväljer.

²⁶ Och för pengarna kan du köpa vad du önskar, kor, får, vin, starka drycker eller vad du i övrigt kan önska. Du ska sedan äta där inför HERREN din Guds ansikte och glädja dig med ditt husfolk.

²⁷ Leviten som bor inom dina portar ska du då inte glömma bort, för han har ingen lott eller arvedel tillsammans med dig.

²⁸ Vid slutet av vart tredje år ska du ta undan hela tiondet av din avkastning det året och lägga upp det inom dina portar.

²⁹ Sedan ska leviten komma, han som inte har någon lott eller arvedel tillsammans med dig, och även främlingen, den faderlöse och änkan, som bor inom dina portar, och de ska äta och bli mätta. Då ska HERREN din Gud välsigna dig i allt det arbete du utför.

15

Sabbatsåret

¹ Vart sjunde år ska du låta vara ett friår.

² Detta är vad som gäller angående friåret: Varje långgivare som lånat ut något åt sin nästa, ska då efterskänka sin fordran. Han får inte utkräva skulder av sin nästa och sin broder, eftersom ett HERRENS friår har utlysts.

³ En utlänning får du kräva, men om du har något att fordra av din broder ska du efterskänka det.

⁴ Men ingen fattig borde finnas hos dig, för HERREN ska rikligen välsigna dig i det land som HERREN din Gud ger dig till besittning som din arvedel,

⁵ om du bara lyder HERREN din Guds röst så att du håller fast vid alla dessa bud som jag i dag ger dig, och följer dem.

⁶ HERREN din Gud ska välsigna dig, så som han har lovat dig. Du ska ge lån åt många folk, men själv ska du inte behöva låna, och du ska råda över många folk, men de ska inte råda över dig.

⁷ Om det finns någon fattig hos dig, en av dina bröder, i någon av dina städer i det land som HERREN din Gud ger dig, ska du inte förhärda ditt hjärta eller stänga din hand för din fattige broder,

⁸ utan villigt öppna din hand för honom och villigt låna honom vad han behöver i sin brist.

⁹ Se till att inte denna onda tanke uppstår i ditt hjärta: "Det sjunde året, friåret, är nära", och du så ser med ont öga på din fattige broder och inte ger honom något. Han kan då ropa till HERREN mot dig, och synd kommer att vila på dig.

¹⁰ Du ska villigt ge åt honom och ditt hjärta ska inte vara motvilligt när du ger, eftersom HERREN din Gud ska välsigna dig för en sådan gåvas skull i alla dina verk och i allt du företar dig.

14:23 5 Mos 12:17f. **14:23 tionde** Användes till tre ändamål: fest inför Guds ansikte (12:17f), underhåll till leviter och präster (4 Mos 18:21f) och uppehälle för de fattiga (5 Mos 26:12). **14:26 köpa** Priser varierade över tid och plats, men ofta fick man för en sikel silver (drygt 10 gram, en månadslön) ungefär ett får, en tiondels ko eller 100-200 liter korn. **14:27** 5 Mos 12:12, 19. **14:28** 5 Mos 26:12f. **14:29** 4 Mos 18:24. **15:1** 2 Mos 23:10f, 3 Mos 25:3f. **15:6** 5 Mos 28:12. **15:7** 3 Mos 25:35f, 1 Joh 3:17. **15:8** Matt 5:42, 26:11, Luk 6:34f, Joh 12:8.

¹¹ Fattiga kommer nämligen aldrig att saknas i landet, därför befäller jag dig: Du ska villigt öppna din hand för din broder, för de behövande och fattiga i ditt land.

Frigivning av slavar

¹² Om någon av ditt folk, en hebreisk man eller kvinna, har sålt sig till dig och tjänat dig i sex år, ska du det sjunde året frige honom.

¹³ Och när du friger honom, ska du inte låta honom gå med tomma händer.

¹⁴ Förse honom rikligt från din hjord, från din loge och från din vinpress. Du ska ge honom av det som HERREN din Gud har välsignat dig med.

¹⁵ Kom ihåg att du var slav i Egyptens land och att HERREN din Gud friköpte dig. Därför jag dig denna befallning i dag.

¹⁶ Men skulle han säga till dig att han inte vill lämna dig, därför att han älskar dig och ditt husfolk, eftersom han har haft det bra hos dig,

¹⁷ då ska du ta en syl och sticka den genom hans öra in i dörren. Därefter ska han vara din slav för alltid. Med din tjänarinna ska du göra på samma sätt.

¹⁸ Du ska inte anse det hårt att du måste släppa din tjänare fri, för i sex år har han gett dig dubbelt så värdefull tjänst som en avlönad arbetare. Och HERREN din Gud ska välsigna dig i allt du gör.

Det förstfödda bland djuren

¹⁹ Allt förstfött av hankön som föds bland dina kor och får ska du helga åt HERREN din Gud. Du ska inte använda dina förstfödda oxar vid ditt arbete och inte heller klippa ullén på dina förstfödda får.

²⁰ Inför HERREN din Guds ansikte ska du varje år tillsammans med ditt husfolk äta det på den plats som HERREN utväljer.

²¹ Men om djuret har någon defekt, om det är halt eller blint eller allvarligt vanskapt, ska du inte offra det åt HERREN din Gud.

²² Inom dina portar kan du äta det. Både den som är oren och den som är ren får äta av det, så som man äter kött av gasell eller hjort.

²³ Men blodet ska du inte förtära, utan du ska hälla ut det på marken som vatten.

16

Påskhögtiden

¹ Ge akt på månaden Aviv och fira HERREN din Guds påskhögtid, för i månaden Aviv förde HERREN din Gud dig ut ur Egypten om natten.

² Du ska slakta påskoffer åt HERREN din Gud av får och kor på den plats som HERREN utväljer till boning åt sitt namn.

³ Till offret ska du inte äta något syrat. I sju dagar ska du äta osyrat bröd, betryckets bröd, eftersom du drog ut ur Egyptens land snabbt. Så länge du lever ska du därför komma ihåg den dag då du lämnade Egyptens land.

15:12 2 Mos 21:2f, 3 Mos 25:39f, Jer 34:14. **15:12 frige** Se parallell i 2 Mos 21:2f. **15:16** 2 Mos 21:5f. **15:18 dubbelt så värdefull tjänst som en avlönad arbetare** Sex årslöner motsvarade ungefär 60 siklar eller drygt 600 gram, dubbla värdet för en slav under ett sexårigt arbetskontrakt (2 Mos 21:32). **15:19** 2 Mos 13:2, 34:19, 4 Mos 3:13, 8:17. **15:19 förstfött av hankön** Förebild till Kristus, "ett lamm utan fel eller brist" (1 Petr 1:19). Jfr v 21. **15:20** 5 Mos 12:11f. **15:21** 3 Mos 22:20f, 5 Mos 17:1, Mal 1:8, 13. **15:23** 1 Mos 9:4, 3 Mos 17:10f, 5 Mos 12:16, 23f. **16:1** 2 Mos 12:2f, 13:4, 23:15, 3 Mos 23:5f, 4 Mos 9:2f, 28:16f, 2 Krön 35:1. **16:1 månaden Aviv** Betyder "vår månaden" som inföll i mars-april (2 Mos 13:4). **16:1 påskhögtid** Hebr. *pésach* betyder "passera, skona" (se 2 Mos 12:11f). Högtiden kretsar kring påskalammet (2 Mos 12:21f, Luk 22:7f, 1 Kor 5:7) och befrielsen från Egypten. **16:3** 2 Mos 13:6f, 34:18.

⁴ I sju dagar ska man inte se någon surdeg hos dig inom hela ditt område, och av det som du slaktar om kvällen på den första dagen ska inget lämnas kvar över natten till morgonen.

⁵ Du får inte slakta påskoffret i vilken som helst av de städer som HERREN din Gud ger dig,

⁶ utan endast på den plats som HERREN din Gud utväljer till boning åt sitt namn. Där ska du slakta påskoffret om kvällen när solen går ner vid den tid då du drog ut ur Egypten.

⁷ Du ska koka det och äta det på den plats som HERREN din Gud utväljer och om morgonen ska du vända tillbaka och gå till dina tält.

⁸ Sex dagar ska du äta osyrat bröd och på sjunde dagen ska högtidsförsamling hållas åt HERREN din Gud. Då ska du inte utföra något arbete.

Veckohögtiden eller pingsten

⁹ Du ska räkna sju veckor. Från det att man börjar skära säden ska du räkna de sju veckorna.

¹⁰ Därefter ska du fira HERREN din Guds veckohögtid och bära fram din hands frivilliga gåva, som du ska ge efter måttet av den välsignelse som HERREN din Gud har gett dig.

¹¹ Inför HERREN din Guds ansikte ska du glädja dig på den plats som HERREN din Gud utväljer till boning åt sitt namn, du med din son och din dotter, din tjänare och tjänarinna, med leviten som bor inom dina portar och främlingen, den faderlöse och änkan, som du har hos dig.

¹² Kom ihåg att du var slav i Egypten och följ noga dessa stadgar.

Lövhyddohögtiden

¹³ Lövhyddohögtiden ska du fira i sju dagar sedan du har inbärgat avkastningen från din tröskplats och från din vinpress.

¹⁴ Du ska glädja dig vid denna högtid med din son och din dotter, din tjänare och tjänarinna, med leviten, främlingen, den faderlöse och änkan som bor inom dina portar.

¹⁵ I sju dagar ska du fira HERREN din Guds högtid på den plats som HERREN utväljer, för HERREN din Gud ska välsigna dig i all den avkastning du får och i allt dina händer har utträttat, och du ska vara fylld av glädje.

¹⁶ Tre gånger om året ska alla av manligt kön hos dig träda fram inför HERREN din Guds ansikte på den plats som han utväljer: vid det osyrade brödets högtid, vid veckohögtiden och vid lövhyddohögtiden. Men ingen ska träda fram med tomma händer inför HERRENS ansikte,

¹⁷ var och en ska ge vad han kan efter den välsignelse som HERREN din Gud har gett dig.

Domare

¹⁸ Du ska för dina särskilda stammar tillsätta domare och tjänstemän åt dig inom alla de städer som HERREN din Gud ger dig. De ska döma folket med rättvisa.

¹⁹ Du ska inte förvanska rätten och inte vara partisk. Du ska inte ta mutor, för mutor förblindar de visas ögon och förvrider de rättfärdigas sak.

²⁰ Rättfärdighet, rättfärdighet ska du sträva efter, för att du ska få leva och ta i besittning det land som HERREN din Gud ger dig.

Avguderier och annan synd

16:4 2 Mos 34:25. **16:4 surdeg** Kom att symbolisera jäsande synd (2 Mos 12:15f, Luk 12:1, 1 Kor 5:6f). **16:6 den plats som Herren din Gud utväljer** Platsen där tabernaklet stod, längre fram templet i Jerusalem. Påsk i Jerusalem skildras i 2 Krön 30, 35, Esra 6:19f, Matt 26. **16:9** 2 Mos 23:16, 3 Mos 23:15f, 4 Mos 28:26. **16:10 veckohögtid** Hebr. *Shavuót*, infaller vid veteskörden i maj-juni. Se 3 Mos 23:15f med noter. **16:13** 2 Mos 23:16, 3 Mos 23:34f, 4 Mos 29:12f.

16:13 lövhyddohögtid Hebr. *Suckót*, en glad skördefest i oktober (3 Mos 23:33f, Neh 8:14f, Joh 7:2f). Lövhyddor användes som skydd under skördetiden (Jes 1:8). **16:16** 2 Mos 23:17, 34:23, 3 Mos 23:4f. **16:19** 2 Mos 23:6f, 3 Mos 19:15, 5 Mos 1:16f, Ords 15:27.

²¹ Du ska inte sätta upp någon träpåle åt dig som en Ashera vid sidan av HERREN din Guds altare, det som du ska göra åt dig.

²² Du ska inte heller resa någon stenstod åt dig, för sådant hatar HERREN din Gud.

17

¹ Du ska inte offra åt HERREN din Gud något djur av nöt eller småboskap som har en defekt eller annat fel, för sådant är avskyvärt för HERREN din Gud.

² Om en man eller kvinna hos dig i någon av städerna som HERREN din Gud ger dig, visar sig göra något som är ont i HERREN din Guds ögon, genom att överträda hans förbund,

³ och mot min befallning går bort och tjänar andra gudar och tillber dem eller tillber solen, månen eller himlens hela härskara,

⁴ och det blir berättat för dig och du får höra om det, ska du noga undersöka saken. Om det visar sig vara sant och kan slås fast att detta avskyvärda har gjorts i Israel,

⁵ ska du föra ut till din stadspört den man eller kvinna som har gjort denna onda gärning, man eller kvinna, och stena den personen till döds.

⁶ Efter två eller tre vittnens ord ska han dödas. Ingen ska dömas till döden efter endast ett vittnesmål.

⁷ Först ska vittnenas hand lyftas mot honom för att döda honom och sedan hela folkets hand. Du ska skaffa bort det onda från dig.

Domstolar

⁸ Om det i något fall blir för svårt för dig att döma, det kan gälla ett dråp, en rättsfråga, ett misshandelsbrott eller något annat som kan orsaka tvist inom dina portar, då ska du bryta upp och bege dig till den plats som HERREN din Gud utväljer

⁹ och gå till de levitiska prästerna och till den som på den tiden är domare. Dem ska du fråga till råds och de ska meddela dig vad som är rätt.

¹⁰ Du ska göra det de meddelar dig på den plats som HERREN utväljer, och du ska noggrant följa allt som de lär dig.

¹¹ Efter den lag de undervisar dig i och efter den dom de avkunnar för dig ska du handla. Du ska inte vika av från de ord de meddelar, varken åt höger eller åt vänster.

¹² Men om någon handlar i sådant övermod att han varken vill lyssna till prästen, som står där och gör tjänst inför HERREN din Gud, eller till domaren, då ska den mannen dö. Du ska skaffa bort det onda från Israel.

¹³ Allt folket ska höra det och frukta och aldrig mer vara övermodiga.

Val av kung

¹⁴ När du kommer in i det land som HERREN din Gud ger dig och tar det i besittning och bor där och du säger: "Jag vill sätta en kung över mig, som alla andra folk omkring mig",

¹⁵ så ska du sätta till kung över dig den som HERREN din Gud utväljer. En av dina bröder ska du sätta till kung över dig. Du får inte sätta en främling över dig, en som inte är din broder.

16:21 Ashera vid sidan Kananeisk mytologi framställde Ashera som en fruktbarhetsgudinna vid sidan om El (Gud), representerad av en träpåle. Ledande israeliter markerade starkt mot missuppfattningen (se 1 Kung 15:3, 23:4f).

16:22 3 Mos 26:1. **17:1** 3 Mos 22:20f, 5 Mos 15:21, Mal 1:8, 13. **17:1 djur ... som har en defekt** Offerdjuren skulle vara felfria, en förebild till Kristus, "ett lamm utan fel eller brist" (1 Petr 1:19). Profeten Malaki tillrättavisade folket för brott mot detta bud (Mal 1:13f). **17:2** 5 Mos 13:6f. **17:3 himlens hela härskara** Stjärnorna, som också symboliserade änglamakter (jfr Job 38:7). Himlakroppar tillbads bland hednafolken (4:19, Job 31:26f) men Bibeln betonar att de är skapade av Gud (1 Mos 1:16, Ps 8:4).

17:5 2 Mos 22:20. **17:6** 4 Mos 35:30, 5 Mos 19:15, Matt 18:16, Joh 8:17, 2 Kor 13:1, Hebr 10:28. **17:6 två eller tre vittnens ord** Citeras i Hebr 10:28. **17:7** 5 Mos 13:9f. **17:8** 5 Mos 21:5, 2 Krön 19:10f.

17:9 Mal 2:7. **17:14** 1 Sam 8:5f. **17:14 sätta en kung över mig** Kungadömet började med kung Saul på 1000-talet f Kr (1 Sam 8-12).

16 Men han får inte skaffa sig många hästar och inte sända sitt folk tillbaka till Egypten för att skaffa många hästar, för HERREN har sagt till er: "Ni ska aldrig mer vända tillbaka denna väg."

17 Han får inte heller skaffa sig många hustrur, för att hans hjärta inte ska avfalla, och han ska inte skaffa sig mycket silver och guld.

18 När han sitter på sin kungatron ska han låta göra sig en avskrift av denna lag enligt den bokrulle som finns hos de levitiska prästerna.

19 Den ska han ha hos sig och läsa i den i alla sina livsdagar, så att han lär sig frukta HERREN sin Gud och ger akt på alla ord i denna lag och dessa stadgar och följer dem.

20 Då ska hans hjärta inte förhäva sig över hans bröder eller vika av ifrån buden, varken åt höger eller åt vänster, och då ska han och hans söner regera länge i Israel.

18

Prästers och leviters rättigheter

1 De levitiska prästerna, hela Levi stam, ska inte ha någon lott eller arvedel tillsammans med Israel. Av HERRENS eldsoffer och hans arvedel ska de äta.

2 De ska inte ha någon arvedel bland sina bröder. HERREN är deras arvedel, som han har lovat dem.

3 Och detta är vad prästerna har rätt att få av folket, av dem som offerar ett slaktoffer av oxar eller får: Man ska ge prästen bogen, käkstyckena och magen.

4 Det första av din säd, ditt vin och din olja och det första av dina fårs ull ska du ge honom,

5 för HERREN din Gud har utvalt honom bland alla dina stammar för att han och hans söner alltid ska stå och göra tjänst i HERRENS namn.

6 Om en levit kommer från någon av dina städer i Israel där han uppehåller sig, så får han om han så önskar komma till den plats som HERREN utväljer

7 och där göra tjänst i HERREN sin Guds namn, liksom alla hans levitiska bröder som står där inför HERRENS ansikte.

8 De ska alla ha lika mycket till underhåll, utan hänsyn till vad någon kan äga genom försäljning av fädernearv.

Avskyvärda seder

9 När du kommer in i det land som HERREN din Gud ger dig, ska du inte lära dig att handla enligt dessa folks avskyvärda seder.

10 Hos dig får inte någon finnas som låter sin son eller dotter gå genom eld eller befattar sig med spådom, teckentydning, svartkonst eller häxeri,

11 ingen som utövar besvärjelsekonster, ingen andebesvärjare, ingen som utövar magi och ingen som söker råd hos de döda.

12 Avskyvård för HERREN är var och en som gör sådant, och för sådana vidrigheters skull fördriver HERREN din Gud dem för dig.

13 Du ska vara fullkomlig inför HERREN din Gud.

14 Dessa hednafolk som du ska fördriva lyssnar till dem som utövar teckentydning och spådom, men HERREN din Gud har inte tillåtit dig något sådant.

Löftet om Profeten

17:16 1 Kung 10:26, 28, Jes 31:1f. **17:17** 1 Kung 10:21, 27, 11:1f. **17:17 inte skaffa sig många hästar ... många hustrur ... mycket silver och guld** Kung Salomo föll i synd genom att bryta mot dessa bud (1 Kung 10:26f). Hästar användes huvudsakligen för militära ändamål (Ps 33:17, Sak 9:10). **17:18** 2 Kung 22:10f. **17:19** Jos 1:7f. **17:19 läsa i den** I detta utmärkte sig särskilt kung Josia (2 Kung 22:10f, 2 Krön 34:18f). **18:1** 4 Mos 18:20f, 5 Mos 10:9, 12:12, 14:27, 29, 1 Kor 9:13. **18:9** 3 Mos 18:24f, 5 Mos 12:29f, 1 Kung 14:24, 2 Kung 16:3. **18:10** 3 Mos 18:21, 19:26f, 20:6, 27, 1 Sam 28:7f. **18:11** Jes 8:19.

15 En profet lik mig ska HERREN din Gud låta uppstå åt dig bland ditt folk, från dina bröder. Honom ska ni lyssna till.

16 Det ska bli så som du begärde av HERREN din Gud vid Horeb den dag ni var samlade där och du sade: "Jag vill inte höra mer av HERREN min Guds röst eller se den stora elden längre, då kommer jag att dö."

17 HERREN sade då till mig: "De har rätt i vad de säger.

18 Jag ska låta en profet lik dig uppstå åt dem bland deras bröder. Jag ska lägga mina ord i hans mun, och han ska tala till dem allt som jag befäller honom.

19 Och om någon inte lyssnar till mina ord som han talar i mitt namn, ska jag själv utkräva det av honom.

20 Men den profet som i övermod talar i mitt namn vad jag inte har befallt honom tala, eller som talar i andra gudars namn, den profeten ska dö.

21 Du kanske tänker i ditt hjärta: Hur ska vi känna igen det ord som HERREN inte har talat?

22 När profeten talar i HERRENS namn och det han säger inte sker eller kommer, då är det något som HERREN inte har talat. Profeten har talat i övermod. Du ska inte vara rädd för honom."

19

Fristäderna

1 När HERREN din Gud har utrotat de hednafolk vilkas land HERREN din Gud ger dig, och när du har fördrivit dem och du bor i deras städer och i deras hus,

2 då ska du avskilja åt dig tre städer mitt i ditt land, som HERREN din Gud ger dig till besittning.

3 Du ska rusta upp vägarna till dessa städer och dela upp det landområde som HERREN din Gud ger dig till arvedel i tre delar, så att var och en som har dräpt någon kan fly dit.

4 I följande fall kan den som har dräpt någon fly till en fristad och så få leva: Om någon dödar sin nästa utan vett och vilja och utan att ha burit hat till honom tidigare -

5 som när någon går med sin vän ut i skogen för att hugga ved och han hugger med yxan för att fälla trädet och yxhuvudet då lossnar från skaftet och träffar den andre så att han dör - då ska han kunna fly till någon av dessa städer och få leva.

6 Annars kan blodshämnan som med vrede i sitt hjärta förföljer dråparen hinna upp honom om vägen är lång, och slå ihjäl honom trots att han inte hade förtjänat döden, eftersom han inte hade hatat den andre tidigare.

7 Därför befäller jag dig: "Du ska avskilja tre städer åt dig."

8 När HERREN din Gud utvidgar ditt område, så som han med ed har svurit dina fäder, och ger dig hela det land som han har lovat att ge dina fäder,

9 om du då är noga med att följa alla dessa bud som jag i dag ger dig, så att du älskar HERREN din Gud och alltid vandrar på hans vägar, då ska du lägga tre städer till dessa tre.

10 Så ska oskyldigt blod inte spillas i ditt land som HERREN din Gud ger dig till arvedel, och blodskuld inte komma att vila på dig.

11 Men om någon hatar sin nästa och ligger på lur efter honom och överfaller honom och slår ihjäl honom, och han sedan flyr till någon av dessa städer,

12 då ska de äldste i hans stad sända bud och hämta honom därifrån och lämna honom i blodshämnanens hand, och han ska dö.

18:15 Joh 1:45, 5:39, 46, 6:14, 10:16, Apg 3:22f, 7:37. **18:15 en profet lik mig** Citeras av Petrus och Stefanus i Apg 3:22f, 7:37 som profetia om Kristus (jfr även Joh 1:21 med not, 6:14, 7:40). **18:16** 2 Mos 20:19, 5 Mos 5:23f. **18:16 så som du begärde ... vid Horeb** Se 2 Mos 20:19. **18:18** Joh 4:25f, 7:16, 8:28, 12:49f, 14:24. **18:20** 5 Mos 13:5, Jer 14:14f. **18:22** Jer 28:9. **19:1** 4 Mos 35:10f, 5 Mos 4:41f, 12:29, Jos 20:2f. **19:6 blodshämnanen** Den mördades släktingar som sökte ge mördaren sitt straff (se 4 Mos 35:19). **19:8** 5 Mos 12:20. **19:11** 4 Mos 35:20f. **19:12** 1 Mos 9:6, 2 Mos 21:12, 14.

¹³ Du ska inte visa honom någon skonsamhet, utan du ska rena Israel från skulden för det oskyldiga blodet och det ska gå dig väl.

Gränsstenar

¹⁴ Du ska inte flytta din grannes gränssten, som förfäderna satt upp i den arvedel du får i det land som HERREN din Gud ger dig till besittning.

Vittnesmål

¹⁵ Det är inte nog om bara ett vittne träder upp mot någon som anklagas för ett brott eller en synd, vilken synd han än kan ha begått. Efter två eller tre vittnens ord ska var sak avgöras.

¹⁶ Om ett falskt vittne träder upp mot någon för att vittna mot honom angående något brott,

¹⁷ ska bägge parter i tvisten träda fram inför HERRENS ansikte, inför de män som på den tiden är präster och domare.

¹⁸ Och domarna ska noga undersöka saken. Om vittnet visar sig vara ett falskt vittne som burit falskt vittnesbörd mot sin broder,

¹⁹ ska ni låta samma sak drabba vittnet som han hade tänkt för sin broder. Du ska skaffa bort det onda ifrån dig.

²⁰ Det övriga folket ska höra det och frukta, och man ska aldrig mer göra något sådant ont hos dig.

²¹ Du ska inte visa honom någon skonsamhet: liv för liv, öga för öga, tand för tand, hand för hand, fot för fot.

20

Krigslagar

¹ När du drar ut i krig mot dina fiender och får se hästar och vagnar och ett folk större än du, ska du inte bli rädd för dem, för HERREN din Gud som förde dig upp ur Egyptens land är med dig.

² När ni står beredda att gå till strid, ska prästen träda fram och tala till folket.

³ Han ska säga till dem: "Hör, Israel! Ni står i dag beredda att gå till strid mot era fiender. Låt inte era hjärtan vara modlösa. Var inte rädda, bäva inte och bli inte förskräckta för dem,

⁴ för HERREN er Gud går själv med er för att strida för er mot era fiender och ge er seger."

⁵ Och förmännen ska säga till folket: "Om någon har byggt sig ett nytt hus men ännu inte invigt det, så kan han vända tillbaka hem så att inte en annan kommer och inviger det om han själv faller i striden.

⁶ Om någon har planterat en vingård men ännu inte fått skörda dess frukt, så kan han vända tillbaka hem så att inte en annan kommer och skördar dess frukt om han själv faller i striden.

⁷ Om någon har trolovat sig med en kvinna men ännu inte tagit henne till sig, så kan han vända tillbaka hem så att inte en annan tar henne om han själv faller i striden."

⁸ Vidare ska förmännen säga till folket: "Om någon är rädd och har ett modlöst hjärta, så kan han vända tillbaka hem så att inte också hans bröders hjärtan blir lika modlösa som hans eget."

19:14 5 Mos 27:17, Ords 22:28, 23:10. **19:14 flytta din grannes gränssten** Israeliternas gränser drogs upp av Gud (4 Mos 34, Jos 13-19), som sedan vakade över dem (jfr Ords 15:25, 23:10, Hos 5:10). **19:15** 4 Mos 35:30, 5 Mos 17:6f, Matt 18:16, Joh 8:17, 2 Kor 13:1, Hebr 10:28. **19:15 två eller tre vittnens ord** Citeras av Jesus i Matt 18:16 och av Paulus i 2 Kor 13:1. **19:17** 5 Mos 17:9. **19:19** Ords 19:5. **19:21** 2 Mos 21:23f, 3 Mos 24:20, Matt 5:38. **20:1 hästar och vagnar** Fruktade krigsredskap (se 2 Mos 14:7f, Jos 11:4f, Dom 4:3, Ps 20:8). **20:7** 5 Mos 24:5. **20:8** Dom 7:3.

⁹ När förmännen har avslutat sitt tal till folket, ska befälhavare över hären tillsättas och dessa ska gå i spetsen för folket.

¹⁰ När du kommer till någon stad för att strida mot den, ska du först erbjuda den fred.

¹¹ Om den då ger ett fredligt svar och öppnar sina portar för dig, ska allt folket som finns där bli arbetspliktigt under dig och tjäna dig.

¹² Men om den inte vill ha fred utan vill föra krig mot dig, ska du belägra den.

¹³ Och när HERREN din Gud ger den i din hand ska du slå alla av mankön där med svärd.

¹⁴ Men kvinnorna, barnen, boskapen och allt annat som finns i staden, hela bytet ska du ta för dig själv. Du kan använda det byte som HERREN din Gud har gett dig från dina fiender.

¹⁵ Så ska du göra med alla de städer som är mycket långt borta från dig och som inte hör till dessa hednafolks städer.

¹⁶ Men i de städer som tillhör dessa folk och som HERREN din Gud ger dig till arvedel ska du inte låta något som andas få leva.

¹⁷ Du ska viga dem åt förintelse: hetiterna och amoreerna, kananeerna och perisseerna, hiveerna och jebusiterna, så som HERREN din Gud har befallt dig,

¹⁸ för att de inte ska lära er att utöva alla deras vidrigheter som de själva har utövat till sina gudars ära och så komma er att synda mot HERREN er Gud.

¹⁹ Om du belägrar en stad under lång tid för att erövra och inta den, ska du inte förstöra träden omkring den genom att höja din yxa mot dem. Du får äta av deras frukt, men du får inte hugga ner dem. Träden på marken är ju inte människor som ska drabbas när du går till angrepp.

²⁰ Men träd som du vet inte bär ätbar frukt får du förstöra och hugga ner och ta för att bygga belägringsverk mot den fientliga staden tills den faller.

21

Mord av okänd gärningsman

¹ Om man i det land som HERREN din Gud ger dig till besittning påträffar en ihjälslagen människa liggande på marken och man inte vet vem som har dödat honom,

² ska dina äldste och dina domare gå ut och mäta avståndet från den ihjälslagne till de städer som ligger runt omkring.

³ De äldste i den stad som ligger närmast den ihjälslagne ska ta en kviga, som inte har blivit använd i arbete och inte burit ok.

⁴ De äldste i staden ska föra kvigan ner till en dal med rinnande vatten där man inte plöjt eller sått, och där i dalen ska de krossa nacken på kvigan.

⁵ Och prästerna, Levi söner, ska träda fram, för HERREN din Gud har utvalt dem till att göra tjänst inför honom och välsigna i HERRENS namn, och efter deras beslut ska alla tvister och våldsbrott avgöras.

⁶ Alla de äldste i den stad som är närmast den ihjälslagne ska tvätta sina händer över kvigan som man krossat nacken på i dalen,

⁷ och de ska intyga och säga: "Våra händer har inte spillt detta blod, och våra ögon har inte sett dådet.

⁸ Försona ditt folk Israel som du har friköpt, HERRE, och låt inte oskyldigt blod komma över ditt folk Israel."

Därmed får de försoning för denna blodskuld.

⁹ Så avlägsnar du skulden ifrån dig för det oskyldiga blodet, för du ska göra det som är rätt i HERRENS ögon.

20:14 Jos 8:2. **20:14 använda** Ordagrant: "äta". Under antiken fick soldater ofta sin lön genom krigsbytet. **20:16** 2 Mos 23:32f, 34:12f, 5 Mos 7:2f, Jos 10:40, 11:11f, 23:12f. **21:5** 5 Mos 10:8, 17:8f. **21:9 skulden ... för det oskyldiga blodet** Jfr Ps 106:38, Hes 36:17f.

Äktenskap med fången kvinna

10 När du drar ut i krig mot dina fiender och HERREN din Gud ger dem i din hand så att du tar fångar,

11 och du bland fångarna får se en vacker kvinna som du fäster dig vid och vill ta till hustru,

12 så ska du föra henne in i ditt hus, och hon ska raka sitt huvud och ansa sina naglar.

13 Hon ska lägga av de kläder hon bar som fånge, och hon ska bo i ditt hem och få sörja sin far och mor under en månad. Därefter får du gå in till henne och bli hennes man, och hon ska bli din hustru.

14 Om du sedan inte finner behag i henne, ska du låta henne gå vart hon vill. Du får inte sälja henne för pengar och inte heller behandla henne som en slavinna, eftersom du har förnedrat henne.

Förstfödsrätten

15 Om en man har två hustrur, en som han älskar och en som han inte älskar, och både den älskade och den oälskade har fött söner åt honom och om hans förstfödde är son till den oälskade,

16 då får mannen inte, när han fördelar arvet åt sina söner, ge förstfödsrätten åt den älskades son till skada för den oälskades son, eftersom denne är den förstfödde.

17 Han ska i stället erkänna sonen till den oälskade som sin förstfödde och ge honom en dubbel lott av allt han äger. Eftersom denne är förstlingen av hans livskraft tillhör förstfödsrätten honom.

En upprorisk son

18 Om någon har en upprorisk och trotsig son som inte lyder sin far eller mor och inte lyssnar på dem trots att de tuktar honom,

19 så ska hans föräldrar ta honom och föra honom till de äldste i staden vid stadens port.

20 Och de ska säga till de äldste i staden: "Vår son här är upprorisk och trotsig. Han vill inte lyda oss utan frossar och super."

21 Då ska alla män i staden stena honom till döds. Du ska skaffa bort det onda ifrån dig. Hela Israel ska höra det och känna fruktan.

Olika lagar och föreskrifter

22 Om det på någon vilar en synd som förtjänar döden och man avrättar honom och hänger upp honom på trä,

23 så ska den döda kroppen inte lämnas kvar på träet över natten. Du ska begrava den samma dag, för den som är upphängd är en Guds förbannelse. Du ska inte orena det land som HERREN din Gud ger dig till arvedel.

22

1 Om du ser att din broders ox eller får har kommit vilse, ska du inte låta dem vara utan föra dem tillbaka till din broder.

2 Om din broder inte bor i din närhet eller om du inte känner ägaren, ska du ta djuret till ditt hus och det ska vara hos dig tills din broder frågar efter det. Då ska du lämna tillbaka det åt honom.

21:12 raka sitt huvud En rening (3 Mos 14:8) som uttrycker sorg (Mika 1:16) och minskar attraktiviteten (1 Kor 11:6, 15). **21:13 under en månad** Längre än den sedvanliga sorgetiden om en vecka (jfr 1 Sam 31:13). **21:15** 1 Mos 29:30f.

21:17 1 Mos 49:3, 1 Krön 5:1. **21:20 frossar** Annan översättning: "beter sig förkastligt". Jfr 2 Mos 21:17 med not.

21:23 Gal 3:13. **21:23 inte lämnas kvar på träet över natten** På grund av detta bud begravde man Jesus strax före kvällen (Joh 19:31). **21:23 upphängd** Ett avskräckande skamstraff. Versen citeras av Paulus i Gal 3:13. **22:1**

2 Mos 23:4.

³ På samma sätt ska du göra med hans åsna, på samma sätt ska du göra med hans kläder och på samma sätt ska du göra med allt annat som din broder kan ha förlorat och som du hittar. Du får inte dra dig undan.

⁴ Om du ser din broders åsna eller oxe falla på vägen, får du inte låta dem vara. Du ska hjälpa honom att resa upp djuret.

⁵ En kvinna ska inte bära manskläder och en man ska inte klä sig i kvinnoplagg, för var och en som gör så är avskyvärd för HERREN din Gud.

⁶ Om du på din väg råkar finna ett fågelbo i något träd eller på marken, med ungar eller ägg, och modern ligger på ungarna eller på äggen, ska du inte ta både modern och ungarna.

⁷ Du ska släppa i väg modern, men ungarna kan du ta för din räkning. Gör så för att det ska gå väl för dig och du ska få ett långt liv.

⁸ När du bygger ett nytt hus ska du förse taket med ett räcke, så att du inte drar blodskuld över ditt hus om någon skulle falla ner från det.

⁹ Du ska inte så i din vingård två slags grödor. Gör du det kommer alltsammans, både det du har sått och det som själva vingården avkastar, att tillfalla helgedomen.

¹⁰ Du ska inte plöja med oxe och åsna tillsammans.

¹¹ Du ska inte klä dig i tyg av olika garn, av ull och lin tillsammans.

¹² Du ska göra tofsar i de fyra hörnen på den mantel du höljer dig i.

Brott mot äktenskapsregler

¹³ Om en man tar sig en hustru och går in till henne, men sedan får motvilja mot henne

¹⁴ och beskyller henne för skamliga ting och sprider onda rykten om henne och säger: ”Jag tog den här kvinnan till hustru, men när jag kom in till henne fann jag inga bevis på att hon var jungfru”,

¹⁵ då ska flickans far och mor föra beviset på att hon var jungfru till stadens äldste som sitter i porten.

¹⁶ Och flickans far ska säga till de äldste: ”Jag gav min dotter till hustru åt den här mannen, men han har fått motvilja mot henne.

¹⁷ Och se, nu beskyller han henne för skamliga ting och säger: Jag har inte funnit något bevis på att din dotter var jungfru. Men här är beviset på att min dotter var jungfru.” Och de ska breda ut klädet inför de äldste i staden.

¹⁸ Stadens äldste ska då ta mannen och bestraffa honom.

¹⁹ De ska ålägga honom att böta hundra siklar silver, som de ska ge till flickans far, därför att han har spritt onda rykten om en jungfru i Israel. Och hon ska vara hans hustru och han får inte skilja sig från henne så länge han lever.

²⁰ Men om det var sanning, om det inte fanns något bevis på att flickan var jungfru,

²¹ då ska man föra ut flickan utanför dörren till hennes fars hus, och männen i staden ska stena henne till döds, därför att hon har gjort en galenskap i Israel genom att begå otukt i sin fars hus. Du ska skaffa bort det onda från dig.

²² Om en man ertappas med att ligga med en annan mans hustru ska de båda dö, både mannen som låg med kvinnan, och kvinnan. Du ska skaffa bort det onda från Israel.

²³ Om en jungfru är trolovad med en man och en annan man träffar henne i staden

22:4 Matt 12:11, Luk 13:15, 14:5. **22:8 taket** Det platta taket fungerade som uteplats (jfr 2 Sam 11:2, Dan 4:26, Apg 10:9). **22:9** 3 Mos 19:19. **22:11 ull och lin tillsammans** Dödahavsrollarna framhåller att blandningen av ull och lin var reserverad för översteprestens dräkt och tabernaklet (2 Mos 26:1, 28:8).

22:12 tofsar För att påminna om Guds bud (se 4 Mos 15:38f, Matt 14:36, 23:5). **22:17 klädet** Med blod från mödomshinnan. Möjligen istället klädet från den senaste menstruationen (som bevis på att hon inte redan var gravid med någon annans barn). **22:19 hundra siklar silver** Drygt 1 kg, ca tio årslöner. Enligt de samtida Nuzitexterna uppgick en normal brudgåva till 30-40 siklar silver (3-4 årslöner).

22:22 3 Mos 20:10. **22:23 trolovad** En juridiskt bindande överlåtelse i väntan på bröllop. Ingicks oftast i tonåren.

och ligger med henne,

²⁴ ska ni föra dem båda ut till stadens port och stena dem till döds: flickan för att hon inte ropade på hjälp fast hon var i staden, och mannen för att han kränkte en annan mans trolovade. Du ska skaffa bort det onda ifrån dig.

²⁵ Men om mannen träffade den trolovade flickan ute på marken och han där tog henne med våld och låg med henne, ska bara mannen som låg med henne dö.

²⁶ Men mot flickan ska du inte göra något. Hon har inte begått någon synd som förtjänar döden. Det är med detta som när en man överfaller en annan man och mördar honom.

²⁷ Han träffade på henne ute på marken, och den trolovade flickan kan ha ropat men det fanns ingen som kunde rädda henne.

²⁸ Om en man träffar en jungfru som inte är trolovad och griper tag i henne och ligger med henne, och de ertappas,

²⁹ så ska mannen som låg med flickan ge femtio siklar silver åt flickans far och henne själv ska han ta till sin hustru, därför att han har kränkt henne. Han får inte skilja sig från henne så länge han lever.

³⁰ En man får inte ta sin fars hustru och därmed vanära sin fars bädd.

23

De utestängda från församlingen

¹ Ingen som är kastrerad, vare sig genom krossning eller stympning, ska komma in i HERRENS församling.

² Ingen som är född i äktenskapsbrott eller blodskam ska komma in i HERRENS församling. Inte ens efterkommande i tionde led ska komma in i HERRENS församling.

³ Ingen ammonit eller moabit ska komma in i HERRENS församling, inte ens efterkommande i tionde led ska någonsin komma in i HERRENS församling,

⁴ eftersom de inte mötte er med mat och dryck på vägen när ni drog ut ur Egypten, och därför att de mot dig lejde Bileam, Beors son, från Petor i Aram-Naharajim för att han skulle förbanna dig.

⁵ Men HERREN din Gud ville inte lyssna på Bileam, utan HERREN din Gud förvandlade förbannelsen till välsignelse för dig, för HERREN din Gud älskade dig.

⁶ Du ska aldrig någonsin fråga efter deras välfärd och lycka.

⁷ Du ska inte avsky edomiten, för han är din broder. Du ska inte heller avsky egyptiern, för i hans land har du bott som främling.

⁸ Barn som föds av dem i tredje led får komma in i HERRENS församling.

Renhet i lägret

⁹ När du drar ut mot dina fiender och slår läger, ska du hålla dig borta från allt som är ont.

¹⁰ Om någon av dina män är oren därför att något hänt honom under natten, ska han gå utanför lägret. Han får inte komma in i lägret.

¹¹ Mot kvällen ska han bada sig i vatten, och när solen går ner får han gå in i lägret.

¹² Du ska ha en plats utanför lägret dit du kan gå avsides.

¹³ Tillsammans med andra redskap ska du ha en pinne, och när du vill sätta dig där ute ska du med den gräva en grop och sedan täcka över din avföring.

22:29 femtio siklar silver Drygt 0,5 kg, en normal brudgåva. **22:30** 3 Mos 18:7f, 20:11, 5 Mos 27:20. **23:1 Herrens församling** Kanske den beslutande rådsförsamlingen (jfr t ex Dom 20:2), kanske kopplat till äktenskap (jfr Neh 13:1).

23:3 Neh 13:1f. **23:4** 4 Mos 22:5f, Jos 24:9f. **23:4 Bileam** Hednisk profet som misslyckades med att förbanna israeliterna (4 Mos 22:5f, 2 Petr 2:15f, Upp 2:14). **23:5** 4 Mos 22:9f. **23:7** 1 Mos 25:25f. **23:10** 3 Mos 15:16. **23:10**

oren Se 3 Mos 15 för utförligare renhetslagar.

¹⁴ HERREN din Gud går omkring i ditt läger för att rädda dig och ge dina fiender till dig. Därför ska ditt läger vara heligt, så att han inte ser något orent hos dig och vänder sig bort ifrån dig.

Lagar och bestämmelser

¹⁵ En slav som har flytt till dig från sin herre ska du inte utlämna till hans herre.

¹⁶ Låt honom få stanna hos dig, på den plats han väljer inom någon av dina städer, var han finner för gott. Du ska inte behandla honom illa.

¹⁷ Ingen tempelprostituerad får finnas varken bland Israels döttrar eller bland Israels söner.

¹⁸ Du får inte komma med lönen från kvinnlig eller manlig prostitution till HERREN din Guds hus på grund av något löfte, för HERREN din Gud avskyr bådadera.

¹⁹ Du ska inte ta ränta av din broder, varken på pengar, livsmedel eller på något annat som man kan ta ränta på.

²⁰ Av en utlänning får du ta ränta, men du ska inte ta ränta av din broder, för att HERREN din Gud ska välsigna dig i allt du företar dig i det land dit du nu kommer för att ta det i besittning.

²¹ Om du avger ett löfte åt HERREN din Gud ska du inte dröja att uppfylla det, för HERREN din Gud ska utkräva det av dig och synd kommer att vila på dig.

²² Men om du låter bli att avge något löfte, kommer inte synd att vila på dig.

²³ Vad dina läppar har talat ska du hålla och göra i enlighet med det frivilliga löfte du med din mun har avgett inför HERREN din Gud.

²⁴ När du kommer in i en vingård som tillhör din nästa får du äta så mycket druvor du vill så att du blir mätt, men du får inte lägga något i ditt kärl.

²⁵ När du kommer in på din nästas sädesfält får du plocka ax med din hand, men du får inte röra din nästas säd med en skära.

24

Giftermål och skilsmässa

¹ Om en man gifter sig med en kvinna och är tillsammans med henne och sedan inte vill veta av henne, därför att han har kommit på henne med något oanständigt, och han skriver ett skilsmässobrev åt henne och ger henne det i handen och skickar bort henne från sitt hus,

² och hon lämnar hans hus och går och blir en annans hustru,

³ och även denne andre man får motvilja mot henne och skriver skilsmässobrev åt henne och ger henne det i handen och skickar bort henne från sitt hus, eller om den andre mannen som tagit henne till hustru dör,

⁴ då får inte hennes förste man som skickade i väg henne på nytt ta henne till sin hustru, sedan hon blivit orenad. Det vore något avskyvärt inför HERREN. Du ska inte dra synd över det land som HERREN din Gud ger dig till arvedel.

Olika lagar

23:15 *En slav ... ska du inte utlämna* I motsats till andra folks lagar som krävde utlämning. **23:17** *tempelprostituerad* Här markeras mot kananeiska fruktbarhetsriter (jfr 1 Kung 14:24, 15:12). **23:18** Upp 22:15. **23:19** 2 Mos 22:25, 3 Mos 25:36f, Neh 5:7, Ps 15:5, Luk 6:35. **23:21** 3 Mos 27:2, 4 Mos 30:3, Pred 5:3f. **23:25** Matt 12:1, Mark 2:23, Luk 6:1. **23:25 plocka ax med din hand** Resande och fattiga (24:19f) hade rätt att stilla sin hunger, en rättighet som längre fram utnyttjades av Jesu lärjungar (Matt 12:1). **24:1** Matt 5:31, 19:7, Mark 10:4. **24:1 något oanständigt** Hebr. *erwát davár* ("nakenhetsak") tolkades av Jesus och fariseerna av Shammais skola som äktenskapsbrott (Matt 19:9). **24:1 skilsmässobrev** Bevis på skilsmässan som gjorde det möjligt för kvinnan att gifta om sig.

⁵ Om en man nyligen har tagit sig hustru, behöver han inte gå i krigstjänst eller åläggas någon annan tjänstgöring. Han ska vara fri ett år för att stanna hemma och glädja den hustru han tagit.

⁶ Man får inte ta handkvarnen eller den övre kvarnstenen i pant, för det vore att ta livet i pant.

⁷ Om en man ertappas med att ha rövat bort någon av sina bröder bland Israels barn, och han behandlar denne som en slav eller säljer honom, ska kidnapparen dö. Du ska skaffa bort det onda ifrån dig.

⁸ När någon blir angripen av spetälska, ska du vara mycket noga med att göra allt som de levitiska prästerna lär er. Vad jag har befallt dem ska ni noggrant följa.

⁹ Kom ihåg vad HERREN din Gud gjorde med Mirjam på vägen när ni drog ut ur Egypten.

¹⁰ Om du ger ett lån åt din nästa, ska du inte gå in i hans hus och ta pant av honom.

¹¹ Du ska stanna utanför, och mannen som du har lånat åt ska bära ut panten till dig.

¹² Om det är en fattig man, ska du inte sova med manteln du fått i pant.

¹³ Du måste ge honom panten tillbaka när solen går ner, så att han kan ha sin mantel på sig när han sover och så välsigna dig. Detta ska bli dig till rättfärdighet inför HERREN din Gud.

¹⁴ Du ska inte göra orätt mot en fattig och nödställd daglönare, vare sig han är en av dina bröder eller en av främlingarna som finns i någon stad i ditt land.

¹⁵ Varje dag ska du ge honom hans lön före solnedgången, eftersom han är fattig och längtar efter sin lön. Han kunde annars ropa till HERREN mot dig och synd skulle då vila på dig.

¹⁶ Föräldrar ska inte dödas för sina barns skull, och barn ska inte dödas för sina föräldrars skull. Var och en ska lida döden genom sin egen synd.

¹⁷ Du ska inte förvanska rätten för främlingen eller den faderlöse, och inte ta en änkas kläder i pant.

¹⁸ Du ska komma ihåg att du har varit slav i Egypten och att HERREN din Gud har befriat dig därifrån. Därför befäller jag dig att iaktta detta.

¹⁹ När du skördar din åker och glömmar kvar en kärve på åkern, ska du inte gå tillbaka för att hämta den. Den ska tillhöra främlingen, den faderlöse och änkan. Då ska HERREN din Gud välsigna dig i allt du företar dig.

²⁰ När du slår ner dina oliver, ska du inte sedan söka genom grenarna. Det som finns kvar ska tillhöra främlingen, den faderlöse och änkan.

²¹ När du plockar druvorna i din vingård, ska du inte göra någon efterskörd. Det som finns kvar ska tillhöra främlingen, den faderlöse och änkan.

²² Kom ihåg att du själv har varit slav i Egyptens land. Därför befäller jag dig att iaktta detta.

25

¹ Om en tvist uppstår mellan män och de kommer inför rätta, och man där dömer mellan dem, ska man fria den oskyldige och fälla den skyldige.

² Om den skyldige förtjänar spöstraff, ska domaren befälla honom att lägga sig ner och under sin övervakning låta honom få det antal slag som svarar mot hans brott.

24:5 5 Mos 20:7. **24:6 handkvarnen** Två stenar där säd maldes till mjöl, nödvändigt för det dagliga brödet. **24:7** 2 Mos 21:16, 1 Tim 1:10. **24:8** 3 Mos 13:2f, 14:2f. **24:8 spetälska** Betecknar allehanda hudsjukdomar. Se detaljerade regler i 3 Mos 13-14. **24:9** 4 Mos 12:10. **24:9 vad Herren din Gud gjorde med Mirjam** Spetälska (se 4 Mos 12:10). **24:13** 2 Mos 22:26, 5 Mos 6:25. **24:14** 3 Mos 19:13, Mal 3:5. **24:15** Jak 5:4. **24:16** 2 Kung 14:6, 2 Krön 25:4, Jer 31:30, Hes 18:20. **24:17** 2 Mos 22:21f, 23:9, 5 Mos 27:19, Jes 1:17, Jer 5:28, Hes 22:29, Sak 7:9f. **24:18** 5 Mos 15:15. **24:19** 3 Mos 19:9f, 23:22. **25:1** 5 Mos 16:18f.

³ Fyrtio slag får man ge honom, inte mer, för att din broder inte ska bli vanärad i dina ögon om man fortsätter att slå honom ännu mer.

⁴ Du ska inte binda för munnen på oxen som tröskar.

⁵ När bröder bor tillsammans och en av dem dör utan någon son, ska den dödes hustru inte gifta sig med någon främmande man utanför släkten. Hennes svåger ska gå in till henne och ta henne till hustru och så uppfylla sin plikt som svåger.

⁶ Och den förste son hon föder ska få den döde broderns namn, för att dennes namn inte ska utplånas ur Israel.

⁷ Men om mannen inte vill gifta sig med sin svägerska, ska hon gå upp till de äldste i porten och säga: "Min svåger vägrar att föra sin brors namn vidare i Israel. Han vill inte göra sin plikt som svåger till mig."

⁸ Då ska de äldste i staden där han bor kalla på honom och tala med honom. Om han står fast och säger: "Jag vill inte gifta mig med henne",

⁹ då ska hans svägerska gå fram till honom inför de äldste och dra skon av hans fot och spotta honom i ansiktet och säga: "Så gör man med den man som inte vill bygga upp sin brors hus."

¹⁰ Hans hus ska sedan i Israel kallas 'den barfotades hus'.

¹¹ Om två män slåss med varandra och den enes hustru kommer för att hjälpa sin man mot den andre när denne slår honom, och hon räcker ut sin hand och griper tag i hans könsdelar,

¹² då ska du hugga av hennes hand och inte visa henne någon skonsamhet.

¹³ Du ska inte ha två slags vikt i din börs, en stor och en liten,

¹⁴ och i ditt hem ska du inte ha två slags efamått, ett stort och ett litet.

¹⁵ Full och rätt vikt ska du ha. Fullt och rätt efamått ska du också ha, så att du får leva länge i det land som HERREN din Gud ger dig.

¹⁶ För HERREN din Gud avskyr alla som gör orätt på detta sätt.

¹⁷ Kom ihåg vad Amalek gjorde mot dig på vägen, när ni drog ut ur Egypten.

¹⁸ Utan att frukta Gud gick han emot dig på vägen och slog din eftertrupp, alla de svaga som hade blivit efter, medan du var trött och utmattad.

¹⁹ När därför HERREN din Gud har låtit dig få ro för alla dina fiender runt omkring i det land som HERREN din Gud ger dig till besittning som arvedel, då ska du utplåna minnet av Amalek under himlen. Glöm inte detta!

26

Förstlingsfrukt och tionde

¹ När du kommer in i det land som HERREN din Gud ger dig till arvedel och du tar det i besittning och bor där,

² då ska du ta det första av markens alla frukter som du skördar från ditt land som HERREN din Gud ger dig, lägga det i en korg och gå till den plats som HERREN din Gud utväljer till boning åt sitt namn.

25:3 2 Kor 11:24. **25:3 Fyrtio slag** I senare judendom minskade man detta till "fyrtio rapp minus ett" (2 Kor 11:24) för att förvissa sig om att gränsen inte överskreds. **25:4** 1 Kor 9:9, 1 Tim 5:18. **25:4 oxen som tröskar** Genom att dra en tröskslåde över säden för att frigöra agnarna från vetet. Citeras av Paulus i 1 Kor 9:9, 1 Tim 5:18 i samband med förkunnarens ersättning. **25:5** Rut 4:5f, Matt 22:24, Mark 12:19, Luk 20:28. **25:5 sin plikt som svåger** Budet låg till grund för händelserna i 1 Mos 38:8f och Rut 4. Citeras i saddukeernas fråga till Jesus i Matt 22:24, Mark 12:19, Luk 20:28.

25:7 de äldste i porten Platsen där människor möttes för affärer, samtal och beslut (jfr Rut 3:11f). **25:13** 3 Mos 19:35f, Ords 20:23, Hes 45:10. **25:15 rätt vikt** Oärliga köpmän ökade vinsten genom fusk med måtten (Ords 11:1, Amos 8:5).

25:16 Ords 11:1. **25:17** 2 Mos 17:8f. **25:17 Amalek** Israels arvfienne från släkte till släkte (se 2 Mos 17:8f, 1 Sam 15).

25:19 1 Sam 15:2f, 1 Krön 4:43. **26:2** 2 Mos 23:19, 34:26, 3 Mos 23:10f, 4 Mos 15:18f, 5 Mos 16:10. **26:2 det första av markens alla frukter** Särskilt vid pingst (16:10, 2 Mos 23:16, 3 Mos 23:17f).

³ Och du ska gå till den som i de dagarna är präst och säga till honom: "Jag kungör i dag för HERREN din Gud att jag har kommit in i det land som HERREN med ed har lovat våra fäder att ge oss."

⁴ Prästen ska då ta korgen ur din hand och sätta ner den inför HERREN din Guds altare.

⁵ Inför HERREN din Guds ansikte ska du ta till orda och säga: "Min far var en kringvandrande aramé som drog ner till Egypten. Han bodde där som främling med en liten skara, och där blev han ett stort, mäktigt och talrikt folk.

⁶ Men egyptierna behandlade oss illa, förtryckte oss och lade tungt arbete på oss.

⁷ Då ropade vi till HERREN, våra faders Gud, och HERREN hörde vår röst och såg vårt lidande, vår nöd och vårt betryck.

⁸ Och HERREN förde oss ut ur Egypten med stark hand och uträckt arm, med stora och fruktansvärda gärningar, med tecken och under.

⁹ Han lät oss komma till denna plats och gav oss detta land, ett land som flödar av mjölk och honung.

¹⁰ Och se, nu bär jag fram den första frukten från den mark som du, HERRE, har gett mig."

Och du ska sätta ner korgen inför HERREN din Guds ansikte och tillbe inför HERREN din Guds ansikte.

¹¹ Över allt det goda som HERREN din Gud har gett dig och ditt hus ska du glädja dig tillsammans med leviten och främlingen som bor hos dig.

¹² När du under det tredje året, året för tiondegivande, har lagt undan hela tiondet av din avkastning och gett det åt leviten, främlingen, den faderlöse och änkan och de har ätit av det inom dina portar och blivit mätta,

¹³ då ska du säga inför HERREN din Guds ansikte: "Jag har fört bort det heliga ur mitt hus, och jag har gett det åt leviten och främlingen, åt den faderlöse och änkan, helt enligt det bud som du har gett mig. Jag har inte brutit eller glömt något av dina bud.

¹⁴ Jag åt inget av det när jag hade sorg, och jag förde inte bort något av det när jag var oren, och gav inte något av det till de döda. Jag har lyssnat till HERREN min Guds röst och i allt gjort så som du har befallt mig.

¹⁵ Se ner från din heliga boning, från himlen, och välsigna ditt folk Israel, och det land som du har gett oss, ett land som flödar av mjölk och honung, så som du med ed lovade våra fäder."

Herrens egendomsfolk

¹⁶ HERREN din Gud befäller dig i dag att följa dessa stadgar och föreskrifter. Du ska hålla fast vid och följa dem av hela ditt hjärta och av hela din själ.

¹⁷ Du har i dag sagt att HERREN ska vara din Gud och att du ska vandra på hans vägar, hålla hans stadgar, bud och föreskrifter och lyssna till hans röst.

¹⁸ Och HERREN har i dag gett dig sitt ord på att du ska vara hans egendomsfolk, så som han har sagt till dig, och att du ska hålla alla hans bud.

¹⁹ Han ska upphöja dig till lov, berömmelse och ära över alla folk som han har gjort. Du ska vara ett heligt folk åt HERREN din Gud, så som han har lovat.

26:5 1 Mos 11:31, 46:5f, 2 Mos 1:1f. **26:5 min far var en kringvandrande aramé** Patriarkerna var nomader som hade utvandrat från arameernas hemland i norra Syrien (1 Mos 11:31, 24:3, 10, 28:5). **26:7** 2 Mos 2:23f. **26:12** 3 Mos 27:30, 5 Mos 14:28f. **26:14 när jag hade sorg ... var oren** Den som hade rört en död kropp räknades som oren i sju dagar (4 Mos 19:11f). Deltagande i en helig måltid förutsatte rening (3 Mos 7:19, 1 Sam 20:26, Joh 11:55). **26:14 de döda** Livlösa avgudar eller förfäders andar. Jfr Ps 106:28. **26:15** Jes 63:15. **26:18** 2 Mos 19:5, 5 Mos 7:6, 14:2. **26:19** 5 Mos 28:1, Jer 13:11, 33:9, Sef 3:19f.

27

Lagens stenar på berget Ebal

¹ Mose och de äldste i Israel gav folket denna befallning: "Håll alla de bud som jag i dag ger er.

² Den dag ni kommer över Jordan och in i det land som HERREN din Gud ger dig, ska du resa stora stenar åt dig och bestryka dem med kalk.

³ När du har gått över ska du på dem skriva alla ord i denna lag, för att du ska komma in i det land som HERREN din Gud ger dig, ett land som flödar av mjölk och honung så som HERREN, dina faders Gud, har lovat dig.

⁴ När ni har gått över Jordan, ska ni på berget Ebal resa dessa stenar som jag i dag ger er befallning om, och du ska bestryka dem med kalk.

⁵ Och du ska där bygga ett altare åt HERREN din Gud, ett altare av stenar som du inte ska bearbeta med något järn.

⁶ Av ohuggna stenar ska du bygga HERREN din Guds altare, och på det ska du offra brännoffer åt HERREN din Gud.

⁷ Där ska du också offra gemenskapsoffer och du ska äta och glädja dig inför HERREN din Guds ansikte.

⁸ På stenarna ska du klart och tydligt skriva alla ord i denna lag."

Förbannelser

⁹ Mose och de levitiska prästerna sade till hela Israel: "Var stilla och hör, Israel! I dag har du blivit HERREN din Guds folk.

¹⁰ Du ska lyda HERREN din Guds röst och hålla hans bud och stadgar som jag i dag ger dig."

¹¹ På den dagen gav Mose folket denna befallning:

¹² När ni har gått över Jordan ska dessa stammar stå på berget Gerissim och välsigna folket: Simeon, Levi, Juda, Isaskar, Josef och Benjamin.

¹³ Och dessa ska stå och uttala förbannelsen på berget Ebal: Ruben, Gad, Asher, Sebulon, Dan och Naftali.

¹⁴ Leviterna ska sedan ta till orda och med hög röst säga till alla i Israel:

¹⁵ Förbannad är den som gör en snidad eller gjuten avgud, avskyvärd för HERREN, ett verk av en konstarets händer, och som i hemlighet sätter upp den. Och allt folket ska svara och säga: "Amen."

¹⁶ Förbannad är den som föraktar sin far eller sin mor. Och allt folket ska säga: "Amen."

¹⁷ Förbannad är den som flyttar sin nästas gränssten. Och allt folket ska säga: "Amen."

¹⁸ Förbannad är den som leder en blind vilse på vägen. Och allt folket ska säga: "Amen."

¹⁹ Förbannad är den som förvanskar rätten för främlingen, den faderlöse och änkan. Och allt folket ska säga: "Amen."

²⁰ Förbannad är den som ligger med sin fars hustru, för han vanäras sin fars bädd. Och allt folket ska säga: "Amen."

²¹ Förbannad är den som ligger med något djur. Och allt folket ska säga: "Amen."

²² Förbannad är den som ligger med sin syster, sin fars dotter eller sin mors dotter. Och allt folket ska säga: "Amen."

²³ Förbannad är den som ligger med sin svärmor. Och allt folket ska säga: "Amen."

²⁴ Förbannad är den som i hemlighet slår ihjäl sin nästa. Och allt folket ska säga:

27:4 på berget Ebal Josua uppfyller budet i Jos 8:30f. Ett altare från denna tid har hittats på berget. **27:5** 2 Mos 20:25, Jos 8:30f. **27:6 ohuggna stenar** Kanske för att markera att altaret var temporärt (12:5). Jfr 2 Mos 20:25. **27:9** 5 Mos 26:16f, 29:10f. **27:12** 5 Mos 11:29. **27:13 Gerissim ... Ebal** Bergen bildar en naturlig anfiteater med 0,5-1,5 kms mellanrum. **27:15** 2 Mos 20:4. **27:16** 2 Mos 21:17, 3 Mos 20:9, Ords 20:20, Matt 15:4. **27:17** 5 Mos 19:14, Ords 23:10. **27:18** 3 Mos 19:14. **27:19** 2 Mos 22:21f, 3 Mos 19:33, Jer 7:6. **27:20** 3 Mos 18:7f, 20:11, 5 Mos 22:30, Hes 22:10. **27:21** 3 Mos 18:23. **27:22** 3 Mos 18:9. **27:23** 3 Mos 18:17. **27:24** 5 Mos 19:11f.

”Amen.”

²⁵ Förbannad är den som tar mutor för att slå ihjäl en oskyldig och spilla hans blod. Och allt folket ska säga: ”Amen.”

²⁶ Förbannad är den som inte upprätthåller alla ord i denna lag genom att följa dem. Och allt folket ska säga: ”Amen.”

28

Lydnad leder till Guds välsignelse

¹ Om du lyssnar till HERREN din Guds röst, genom att noggrant följa alla hans bud som jag i dag ger dig, så ska HERREN din Gud upphöja dig över alla folk på jorden.

² Och alla dessa välsignelser ska komma över dig och nå fram till dig, när du lyssnar till HERREN din Guds röst:

³ Välsignad ska du vara i staden,
och välsignad ute på marken.

⁴ Välsignad ska ditt
moderlivs frukt vara
och din marks gröda,
det din boskap föder,
dina kors kalvar
och dina tackors lamm.

⁵ Välsignad ska din korg vara
och välsignat ditt baktråg.

⁶ Välsignad ska du vara
när du kommer in,
och välsignad ska du vara
när du går ut.

⁷ När dina fiender reser sig mot dig, ska HERREN låta dem bli slagna inför dig. På en väg ska de dra ut mot dig, men på sju vägar ska de fly för dig.

⁸ HERREN ska befälla sin välsignelse att vara med dig i dina förråd och i allt du företar dig. Han ska välsigna dig i det land som HERREN din Gud ger dig.

⁹ HERREN ska upphöja dig till ett heligt folk åt sig, så som han med ed har lovat dig, om du håller HERREN din Guds bud och vandrar på hans vägar.

¹⁰ Och jordens alla folk ska se att du är uppkallad efter HERRENS namn och respektera dig.

¹¹ HERREN ska ge dig överflöd av allt gott – barn, avkomma från boskapen och gröda på marken – i det land som HERREN med ed har lovat dina fäder att ge dig.

¹² HERREN ska öppna för dig sitt rika förrådshus, himlen, för att ge regn i rätt tid åt ditt land och välsigna alla dina händers verk. Du ska ge lån åt många hednafolk men själv ska du inte låna av någon.

¹³ HERREN ska göra dig till huvud och inte till svans. Du ska bara vara över och aldrig vara under, om du lyssnar till HERREN din Guds bud som jag i dag ger dig för att du ska hålla och följa dem.

¹⁴ Vik inte av, varken åt höger eller vänster, från något av alla de bud som jag i dag ger er, så att du följer andra gudar och tjänar dem.

Olydnad leder till Guds förbannelse

27:25 2 Mos 23:7f. **27:26** Jer 11:3, Dan 9:11, Gal 3:10. **27:26** Citeras av Paulus i Gal 3:10, där lagen förknippas med förbannelse (vers 5, 13). **28:1** 3 Mos 26:3f, 5 Mos 26:18f. **28:6** Ps 121:8. **28:9** 2 Mos 19:6, 5 Mos 7:6. **28:11** 5 Mos 30:9. **28:12** 5 Mos 11:14, 15:6.

15 Men om du inte lyder HERREN din Guds röst och inte håller fast vid och följer alla hans bud och stadgar som jag i dag ger dig, så ska alla dessa förbannelser komma över dig och nå fram till dig:

16 Förbannad ska du vara i staden,
och förbannad ute på marken.

17 Förbannad ska din korg vara
och förbannat ditt baktråg.

18 Förbannad ska ditt
moderlivs frukt vara
och din marks gröda,
dina kors kalvar
och dina tackors lamm.

19 Förbannad ska du vara
när du kommer in,
och förbannad ska du vara
när du går ut.

20 HERREN ska sända över dig förbannelse, förvirring och straff i allt du gör och företar dig, tills du förgörs och snabbt förgås för dina onda gärningars skull, eftersom du har övergett mig.

21 HERREN ska låta pesten drabba dig tills han har utrotat dig ur det land dit du nu kommer för att ta det i besittning.

22 HERREN ska slå dig med tärande sjukdom, feber och hetta, med brand och svärd, med sot och rost. Det ska förfölja dig tills du förgås.

23 Himlen över ditt huvud ska vara som koppar, och jorden under dig ska vara som järn.

24 Damm och stoft ska vara det regn HERREN ger åt ditt land. Från himlen ska det komma ner över dig till dess att du förgörs.

25 HERREN ska låta dig bli slagen inför dina fiender. På en väg ska du dra ut mot dem, men på sju vägar ska du fly för dem, och du ska bli ett avskräckande exempel för alla riken på jorden.

26 Dina dödas kroppar ska bli mat åt alla himlens fåglar och åt markens djur, och ingen ska skrämman bort dem.

27 HERREN ska slå dig med Egyptens utslag och bölder, med skabb och skorv, så att du inte kan botas.

28 HERREN ska slå dig med vanvett, blindhet och sinnesförvirring.

29 Du ska famla mitt på ljusa dagen, så som en blind famlar i mörker, och du ska inte ha framgång på dina vägar. Du ska bli förtryckt och plundrad i alla dina dagar utan att någon räddar dig.

30 Du ska trolova dig med en kvinna, men en annan man ska ligga med henne. Du ska bygga ett hus, men inte få bo i det. Du ska plantera en vingård, men inte få skörda någon frukt från den.

31 Din ox ska slaktas inför dina ögon, men du ska inte få äta av den. Din åsna ska rövas bort från dig i din åsyn och inte föras tillbaka till dig. Dina får ska ges till dina fiender utan att någon kommer till din hjälp.

32 Dina söner och döttrar ska ges till främmande folk, och dina ögon ska se det och ivrigt längta efter dem varje dag, men du ska stå maktlös.

28:15 3 Mos 26:14f, Klag 2:17, Dan 9:11, Mal 2:2. **28:22** Amos 4:9, Hagg 2:18. **28:22 sot och rost** Sädessjukdomar som orsakades av ökenvindar och svampangrepp. **28:23** 3 Mos 26:19, 5 Mos 11:17. **28:23 Himlen ... som koppar och jorden ... som järn** Syftar på svåra torrperioder (2 Kung 17-18, Amos 4:7f, Hagg 1:10f). **28:25** Jer 15:4, 24:9, 29:18, 34:17, 2 Krön 29:8. **28:27** 2 Mos 9:9, 5 Mos 7:15. **28:28** Rom 1:28. **28:30** 5 Mos 20:5f.

³³ Ett folk som du inte känner ska äta frukten av din mark och allt ditt arbete. Du ska i alla dina dagar bli förtryckt och utsatt för våld.

³⁴ Du ska drivas till vanvett av det du kommer att se med dina ögon.

³⁵ HERREN ska slå dig med svåra bölder på knän och ben, från fotbladet ända till hjässan, så att du inte ska kunna botas.

³⁶ HERREN ska föra bort dig och den kung som du sätter över dig till ett folk som varken du eller dina fäder har känt, och där ska du tjäna andra gudar, gudar av trä och sten.

³⁷ Du ska bli till häpnad och ett ordspråk och en nidvisa bland alla de hednafolk som HERREN ska föra dig till.

³⁸ På åkern ska du föra ut mycket säd, men du ska skörda lite, för gräshoppor ska äta upp den.

³⁹ Vingårdar ska du plantera och bruka, men inget vin ska du få att dricka och inget ska du få samla in, för maskar ska äta upp allt.

⁴⁰ Olivlundar ska du ha överallt i ditt land, men du ska inte smörja din kropp med oljan, för oliverna ska falla av.

⁴¹ Söner och döttrar ska du föda, men du ska inte få behålla dem, för de måste gå i fångenskap.

⁴² Alla dina träd och all din marks frukt ska angripas av gräshoppor.

⁴³ Främlingen som bor hos dig ska höja sig över dig allt högre och högre, men du ska sjunka ner allt djupare och djupare.

⁴⁴ Han ska ge lån åt dig, men du ska inte ge lån åt honom. Han ska bli huvudet och du ska bli svansen.

⁴⁵ Alla dessa förbannelser ska komma över dig och förfölja dig och träffa dig tills du går under, därför att du inte lyssnade till HERREN din Guds röst och inte höll de bud och stadgar som han gav dig.

⁴⁶ Som tecken och under ska de komma över dig och dina efterkommande till evig tid.

⁴⁷ Eftersom du inte tjänade HERREN din Gud med glädje och av hjärtans lust, medan du hade överflöd på allt,

⁴⁸ ska du komma att tjäna fiender som HERREN ska sända mot dig, under hunger, törst och nakenhet och brist på allt. Och han ska lägga ett ok av järn på din nacke tills han har utrotat dig.

⁴⁹ HERREN ska sända över dig ett folk från fjärran, från jordens ände, likt örnen i sin flykt, ett folk vars språk du inte förstår,

⁵⁰ ett folk med bister uppsyn, som inte tar hänsyn till de gamla och inte visar förbarmande med de unga.

⁵¹ Det folket ska äta upp frukten av din boskap och frukten av din mark tills du utrotas, för de ska inte lämna kvar åt dig vare sig säd, vin eller olja, inte dina kors kalvar och dina tackors lamm, tills de gjort slut på dig.

⁵² De ska angripa dig i alla dina städer tills dina höga och befästa murar som du litar till faller i hela ditt land. Ja, de ska angripa dig i alla dina städer över hela ditt land, det land som HERREN din Gud har gett dig.

⁵³ I sådan nöd och sådant trångmål ska din fiende försätta dig att du ska äta din egen livsfrukt, köttet av dina söner och döttrar som HERREN din Gud har gett dig.

28:33 Dan 6:3f. **28:36 föra bort dig ... till ett folk** Skedde vid nordrikets fall 722 f Kr (2 Kung 17) och vid den babiloniska fångenskapen 587 f Kr (2 Kung 24-25). **28:37** 1 Kung 9:7, Jer 25:9. **28:38** Mika 6:15, Hagg 1:6. **28:48 ok** Bärstång av trä med järnbeslag, en vanlig bild för underordning (jfr 1 Kung 12:4, Jes 9:4). **28:49** Jer 5:15f, 6:22f. **28:49 örnen** Bibelns "örn" (hebr. *nésher*) syftar troligen på den örnliknande gåsgamen (2,5 m bred). **28:50** Klag 4:16, 5:12f. **28:53** 2 Kung 6:28f, Klag 2:20, 4:10. **28:53 äta ... era söner och döttrar** Desperata svältande människor drevs till kannibalism vid t ex utdragna belägringar (2 Kung 6:28f, Jer 19:9, Klag 4:10).

⁵⁴ En känslig och mycket bortskämd man hos dig ska då se med så ont öga på sin bror och på hustrun som han tar i famn och på de barn han ännu har kvar,

⁵⁵ att han inte vill dela med sig till någon av dem av sina barns kött, för han äter det själv, eftersom han inte har något annat kvar. I sådan nöd och sådant trångmål ska din fiende försätta dig i alla dina städer.

⁵⁶ En känslig och bortskämd kvinna hos dig, så känslig och bortskämd att hon inte ens försökt sätta sin fot på marken, ska då se med så ont öga på mannen som hon tar i famn och på sin son och sin dotter,

⁵⁷ att hon missunnar dem efterbörden som kommer ur hennes liv och barnen som hon föder. I brist på allt annat ska hon i hemlighet äta det. I sådan nöd och sådant trångmål ska din fiende försätta dig i dina städer.

⁵⁸ Om du inte noggrant följer alla ord i denna lag som är skrivna i denna bok, så att du fruktar detta härliga och fruktade namn "HERREN din Gud",

⁵⁹ då ska HERREN sända mycket svåra plågor över dig och dina efterkommande, stora och långvariga plågor, elakartade och långvariga sjukdomar.

⁶⁰ Han ska låta Egyptens alla farsoter, som du är rädd för, komma tillbaka, och de ska drabba dig.

⁶¹ Också många andra sjukdomar och plågor, som inte är nerskrivna i denna lagbok, ska HERREN låta komma över dig tills du går under.

⁶² Och av er ska det bli ett fåtal kvar, ni som tidigare var talrika som stjärnorna på himlen, eftersom du inte lyssnade till HERREN din Guds röst.

⁶³ Och liksom HERREN förut glädde sig över er när han fick göra er gott och föröka er, så ska HERREN nu glädja sig över er också när han utrotar och förgör er. Ni ska ryckas bort ur det land som ni är på väg till för att ta i besittning.

⁶⁴ HERREN ska sprida ut dig bland alla folk, från jordens ena ände till den andra, och där ska du tjäna andra gudar som varken du eller dina fäder har känt, gudar av trä och sten.

⁶⁵ Bland de folken ska du inte få någon ro eller någon vila för din fot. HERREN ska där ge dig ett bävande hjärta och förtvinande ögon och en ångestfylld själ.

⁶⁶ Du ska sväva i största livsfara, du ska darra både natt och dag och inte vara säker för ditt liv.

⁶⁷ På morgonen kommer du att säga: "Om det ändå vore kväll!", och på kvällen kommer du att säga: "Om det ändå vore morgon!" Detta på grund av den fruktan du ska känna i ditt hjärta och den syn dina ögon ska se.

⁶⁸ Och HERREN ska föra dig tillbaka till Egypten på skepp, på den väg om vilken jag sade till dig: "Du ska inte se den mer." Där ska ni bjuda ut er till salu som slavar och slavinnor åt era fiender. Men ingen ska vilja köpa.

29

Förnyelse av förbundet

¹ Dessa är orden i det förbund som HERREN befalldes Mose att sluta med Israels barn i Moabs land, förutom det förbund som han hade slutit med dem vid Horeb.

² Mose kallade samman hela Israel och sade till dem: Ni har sett allt som HERREN har gjort inför era ögon i Egyptens land med farao och alla hans tjänare och hela hans land,

³ de stora prövningar som du med egna ögon har sett, de stora tecknen och undren.

⁴ Men ännu till denna dag har HERREN inte gett er hjärtan till att förstå, ögon till att se och öron till att höra.

⁵ Jag ledde er i öknen i fyrtio år. Era kläder blev inte utslitna på er, inte heller

28:62 5 Mos 4:27, 10:22. **28:63** Ords 1:26. **28:64** Neh 1:8. **28:68 till Egypten på skepp** Egyptier hemförde åtskilliga slavar från plundringståg i Kanaan. **29:1** 5 Mos 5:2f. **29:2** 2 Mos 19:4. **29:3** 5 Mos 7:19. **29:4** Jes 6:10. **29:5** 5 Mos 8:2f.

sandalerna på dina fötter.

⁶ Ni fick inte bröd att äta och inte vin eller starka drycker att dricka, för att ni skulle veta att jag är HERREN er Gud.

⁷ Och när ni kom till denna plats, drog Sichon, kungen i Heshbon, och Og, kungen i Bashan, ut till strid mot oss, men vi slog dem.

⁸ Vi intog deras land och gav det till arvedel åt rubeniterna, gaditerna och ena hälften av Manasse stam.

⁹ Ni ska därför hålla detta förbunds ord och följa dem, för att ni ska ha framgång i allt ni gör.

¹⁰ Ni står i dag alla inför HERREN er Gud: era huvudmän, era stammar, era äldste och era förmän, alla män i Israel,

¹¹ era barn och hustrur, främlingen som är hos dig i ditt läger, din vedhuggare såväl som din vattenbärare,

¹² för att träda in i HERREN din Guds förbund, det edsförbund som HERREN din Gud i dag sluter med dig.

¹³ Han vill i dag upphöja dig så att du ska vara hans folk och han din Gud, så som han har sagt dig och så som han med ed har lovat dina fäder, Abraham, Isak och Jakob.

¹⁴ Och det är inte bara med er som jag i dag sluter detta förbund, detta edsförbund,

¹⁵ utan både med dem som i dag står här med oss inför HERREN vår Gud och med dem som inte är här med oss i dag.

¹⁶ Ni vet själva hur vi bodde i Egyptens land och hur vi drog fram genom de hednafolks länder som ni nu har lämnat.

¹⁷ Ni såg deras vidrigheter och deras eländiga avgudar av trä och sten, silver och guld, som fanns hos dem.

¹⁸ Men bland er får det inte finnas någon man eller kvinna, någon släkt eller stam som i sitt hjärta i dag vänder sig bort ifrån HERREN vår Gud för att gå bort och tjäna dessa hednafolks gudar. Bland er får det inte finnas någon rot som frambringar gift och malört,

¹⁹ så att någon som hör detta edsförbunds ord välsignar sig i sitt hjärta och tänker att det ska gå väl för honom där han vandrar i sitt hjärtas hårdhet, för då ska hela landet, både vått och torrt, förgås.

²⁰ HERREN ska inte vara villig att förlåta honom. HERRENS vrede och lidelse ska då vara som en rykande eld mot den mannen, och varje förbannelse som är uppskriven i denna bok kommer att vila på honom, och HERREN ska utplåna hans namn under himlen.

²¹ HERREN ska avskilja honom från alla Israels stammar och låta honom drabbas av olycka, enligt alla förbannelserna i det förbund som är uppskrivet i denna lagbok.

²² Det kommande släktet, era barn som växer upp efter er, och främlingen som kommer från ett avlägset land ska se detta lands plågor och de sjukdomar som HERREN slagit landet med.

²³ Hela landet ska vara förbränt med svavel och salt, det kan inte besås eller ge någon gröda och ingen växtlighet kan skjuta upp – en ödeläggelse som när HERREN i sin vrede och harm ödelade Sodom och Gomorra, Adma och Sebojim.

²⁴ Alla folk ska då säga: "Varför har HERREN gjort så mot detta land? Varför brinner hans vrede så starkt?"

²⁵ Och man ska svara: "Därför att de övergav det förbund som HERREN, deras fäders Gud, slöt med dem när han förde dem ut ur Egyptens land.

29:6 bröd ... vin Dåtidens stapelföda (jfr t ex Klag 2:12). I stället fick de manna och vatten (8:15f). **29:7** 4 Mos 21:21f, 33f, 5 Mos 2:30f, 3:1f. **29:8** 4 Mos 32:33. **29:9** 5 Mos 4:6, Jos 1:7, 1 Kung 2:3. **29:13** 5 Mos 28:9. **29:18** Apg 8:23, Hebr 12:15. **29:20** 5 Mos 28:15f. **29:23** 1 Mos 19:23f, Hos 11:8. **29:23 ödelade Sodom och Gomorra** Se 1 Mos 14. Adma och Sebojim var grannstäder (1 Mos 14:8). **29:24** 1 Kung 9:8f, Jer 22:8f.

²⁶ De gick bort och tjänade andra gudar och tillbad dem, gudar som de inte kände och som han inte hade tilldelat dem.

²⁷ Därför upptändes HERRENS vrede mot detta land, så att han lät varje förbannelse som är uppskriven i denna bok komma över det.

²⁸ Och HERREN ryckte upp dem ur deras land med vrede och harm och stor förtörnelse och förkastade dem till ett annat land, så som nu har skett.”

²⁹ Det fördolda hör HERREN vår Gud till. Men det uppenbarade gäller för oss och våra barn till evig tid, för att vi ska följa alla ord i denna lag.

30

Hör Guds ord - det gäller livet

¹ När allt detta kommer över dig, välsignelsen och förbannelsen som jag har förelagt dig, ska du ta det till ditt hjärta bland alla de hednafolk dit HERREN din Gud har fördrivit dig.

² Du ska då vända om till HERREN din Gud och lyda hans röst i allt som jag i dag befäller dig, du och dina barn, av hela ditt hjärta och av hela din själ.

³ Då ska HERREN din Gud göra slut på din fångenskap och förbarma sig över dig. HERREN din Gud ska då åter samla dig från alla folk dit han har skingrat dig.

⁴ Även om dina fördrivna skulle vara vid himlens ände kommer HERREN din Gud att samla dig därifrån och hämta dig därifrån.

⁵ HERREN din Gud ska föra dig in i det land som dina fäder har haft till besittning, och du ska besitta det. Han ska göra dig gott och föröka dig mer än dina fäder.

⁶ HERREN din Gud ska omskära ditt hjärta och dina efterkommandes hjärtan, så att du älskar HERREN din Gud av hela ditt hjärta och av hela din själ. Då ska du få leva.

⁷ Och HERREN din Gud ska lägga alla dessa förbannelser på dina fiender och på dem som hatar och förföljer dig.

⁸ Du ska på nytt lyssna till HERRENS röst och följa alla hans bud som jag i dag ger dig.

⁹ HERREN din Gud ska ge dig överflöd i allt du företar dig och då det gäller dina barn, avkomman från din boskap och grödan från din mark. Så som HERREN fröjdade sig över dina fäder, ska han åter fröjda sig över dig och göra dig gott,

¹⁰ när du lyssnar till HERREN din Guds röst och håller hans bud och stadgar som är skrivna i denna lagbok, och vänder om till HERREN din Gud av hela ditt hjärta och av hela din själ.

¹¹ Det bud som jag i dag ger dig är inte för svårt för dig, och det är inte långt borta.

¹² Det är inte i himlen, så att du behöver säga: ”Vem vill för oss stiga upp till himlen och hämta det åt oss och låta oss höra det, så att vi kan följa det?”

¹³ Ordet är inte heller på andra sidan havet, så att du behöver säga: ”Vem vill för oss fara över till andra sidan havet och hämta det åt oss och låta oss höra det, så att vi kan följa det?”

¹⁴ Nej, ordet är dig mycket nära, i din mun och i ditt hjärta, så att du kan följa det.

¹⁵ Se, jag lägger i dag fram för dig livet och det goda, döden och det onda,

¹⁶ då jag i dag befäller dig att älska HERREN din Gud, att vandra på hans vägar och hålla hans bud och stadgar och rådslut, för att du ska leva och föröka dig och för att HERREN din Gud ska välsigna dig i det land dit du kommer för att ta det i besittning.

¹⁷ Men om ditt hjärta vänder sig bort och du inte vill höra, och om du blir förledd och tillber andra gudar och tjänar dem,

29:29 Ps 147:19f. **30:1** 3 Mos 26:40f, 5 Mos 28:2f, 15f. **30:3** Ps 106:45f, Jer 29:14, 31:23, 32:37. **30:6** 5 Mos 10:16, Jer 4:4, 32:29, Hes 11:19, 36:26, Rom 2:29, Fil 3:3, Kol 2:11. **30:6 omskära ditt hjärta** En inre förvandling till trohet mot förbundet (Jer 4:4, Hes 36:26f, Rom 2:29). **30:9** 5 Mos 28:11, Jer 32:41. **30:11** Jes 45:19. **30:12** Rom 10:6f. **30:14 inte i himlen ... nära, i din mun** Uttrycken citeras av Paulus i Rom 10:6f. **30:17** 5 Mos 8:19f.

¹⁸ så förklarar jag för er i dag att ni förvisso ska förgås. Ni kommer inte att leva länge i det land dit du drar över Jordan för att komma och ta det i besittning.

¹⁹ Jag tar i dag himmel och jord till vittne mot er att jag har förelagt dig liv och död, välsignelse och förbannelse. Välj då livet, så att du och dina efterkommande får leva,

²⁰ genom att du älskar HERREN din Gud och lyssnar till hans röst och håller dig till honom. Detta betyder liv och lång levnad för dig, så att du får bo i det land som HERREN med ed har lovat att ge dina fäder, Abraham, Isak och Jakob.

31

Josua blir Moses efterträdare

¹ Mose gick i väg och talade dessa ord till hela Israel.

² Han sade till dem: "Jag är i dag hundra-tjugo år. Jag kan inte längre vara ledare och anförare, och HERREN har sagt till mig: 'Du ska inte komma över denna Jordan.'

³ Men HERREN din Gud går själv framför dig. Han ska förgöra dessa folk för dig och du ska driva bort dem. Josua ska anföras dig, som HERREN har sagt.

⁴ HERREN ska göra med dem så som han gjorde med Sichon och Og, amoreernas kungar, och med deras land när han lät dem gå under.

⁵ HERREN ska överlämna dem till er och ni ska göra med dem alldeles så som jag har befallt er.

⁶ Var starka och frimodiga, var inte rädda eller förskräckta för dem, för HERREN din Gud går själv med dig. Han ska inte lämna dig eller överge dig."

⁷ Sedan kallade Mose till sig Josua och sade till honom inför hela Israel: "Var stark och frimodig, för du ska gå in med detta folk i det land som HERREN med ed har lovat deras fäder att ge dem, och du ska utskifta det åt dem som arv.

⁸ HERREN går själv framför dig och han ska vara med dig. Han ska inte lämna dig eller överge dig. Var inte rädd eller förfärad."

Läsningen av lagen

⁹ Mose skrev denna lag och gav den åt prästerna, Levi söner, som bar HERRENS förbundsark, och åt alla de äldste i Israel.

¹⁰ Och Mose befallde dem och sade: "Vid slutet av vart sjunde år, när friåret är inne, vid lövhyddohögtiden,

¹¹ då hela Israel kommer för att träda fram inför HERREN din Guds ansikte på den plats som han utväljer, då ska du läsa upp denna lag inför hela Israel så att de hör den.

¹² Samla folket, män, kvinnor, barn och främlingen som är hos dig inom dina portar, så att de får höra och så lär sig frukta HERREN er Gud och noggrant följer alla ord i denna lag.

¹³ Också deras barn, som ännu inte känner den, ska höra och lära sig den så att de fruktar HERREN er Gud så länge ni lever i det land dit ni drar över Jordan för att ta det i besittning."

Herrens sista ord till Mose

¹⁴ HERREN sade till Mose: "Se, tiden är nära då du ska dö. Kalla på Josua och inställ er i uppenbarelsetältet, så ska jag insätta honom i hans ämbete." Mose gick då med Josua och inställde sig i uppenbarelsetältet.

¹⁵ Då visade sig HERREN i tältet i en molnspelare, och molnspelaren blev stående vid ingången till tältet.

30:19 5 Mos 4:26, 11:26. **31:2** 4 Mos 20:12, 27:12f, 5 Mos 3:26f, 32:52, 34:7. **31:3** 4 Mos 27:18f, 5 Mos 9:3. **31:4** 4 Mos 21:24, 35. **31:5** 5 Mos 7:2f. **31:6** 5 Mos 7:21, Jos 1:5, Hebr 13:5. **31:6 ska intelämnad dig eller överge dig** Citeras i Hebr 13:5. **31:7** 4 Mos 27:23, 5 Mos 1:38, 3:28, Jos 1:6. **31:10** 5 Mos 15:1f. **31:11** 5 Mos 16:16, Neh 8:1, 7f, 18. **31:11 läsa upp denna lag** Lagen lästes upp t ex av Josua (Jos 8:34), Josia (2 Kung 23:2) och Esra (Neh 8).

¹⁶ Och HERREN sade till Mose: "Se, när du har gått till vila hos dina fäder kommer detta folk att resa sig och trolöst följa främmande gudar i det land dit de kommer. De kommer att överge mig och bryta det förbund som jag har slutit med dem.

¹⁷ Min vrede ska den dagen upptändas mot dem, och jag ska överge dem och dölja mitt ansikte för dem så att de förgås. Olyckor och lidande i mängd ska drabba dem. Då ska de säga: Är det inte för att vår Gud inte är med oss som dessa olyckor har drabbat oss?

¹⁸ Den dagen ska jag helt dölja mitt ansikte på grund av allt det onda som de har gjort genom att vända sig till andra gudar.

¹⁹ Skriv nu upp åt er denna sång, lär Israels barn den och lägg den i deras mun. Den ska så bli för mig ett vittne mot Israels barn.

²⁰ När jag har fört dem in i det land som jag med ed har lovat åt deras fäder, ett land som flödar av mjölk och honung, och de äter och blir mätta och feta, ska de vända sig till andra gudar och tjäna dem och förakta mig och bryta mitt förbund.

²¹ När då olyckor och lidande i mängd drabbar dem, ska denna sång vara ett vittnesbörd mot dem, för deras efterkommande ska inte glömma den. Jag vet nämligen vilka tankar de umgås med redan nu, innan jag har fört dem in i det land som jag med ed har lovat dem."

²² Den dagen skrev Mose ner sången och lärde Israels barn den.

²³ Och han insatte Josua, Nuns son, i ämbetet och sade: "Var stark och frimodig, för du ska föra Israels barn in i det land som jag med ed har lovat åt dem. Och jag är med dig."

²⁴ Sedan Mose till alla delar hade skrivit ner orden i denna lag i en bok,

²⁵ befallde han leviterna som bar HERRENS förbundsark och sade:

²⁶ "Ta denna lagbok och lägg den vid sidan av HERREN er Guds förbundsark. Den ska ligga där som ett vittnesbörd mot dig,

²⁷ för jag vet att du är upprorisk och hårdnackad. Se, ännu medan jag lever bland er har ni varit upproriska mot HERREN. Hur mycket mer ska ni då inte bli det efter min död!

²⁸ Kalla samman till mig alla de äldste i era stammar, liksom era förmän, så att jag får tala dessa ord till dem och ta himmel och jord till vittnen mot dem.

²⁹ Jag vet att ni efter min död kommer att göra det som är fördärligt och vika av från den väg som jag har befallt er att gå. Därför ska olycka drabba er i kommande dagar, när ni gör sådant som är ont i HERRENS ögon och väcker hans vrede genom era gärningar."

Moses avskedssång

³⁰ Inför Israels hela församling talade Mose denna sångs ord från början till slut.

32

¹ Lyssna, ni himlar, jag vill tala!

Hör, du jord, min muns ord!

² Som regnet ska min lära droppa,
som daggen ska mitt tal flöda,
som rikligt regn på grönska,
som regnskurar på gräs.

³ HERRENS namn ska jag förkunna.
Ge ära åt vår store Gud!

⁴ Han är Klippan,
fullkomliga är hans gärningar,
för alla hans vägar är rätta.

- En trofast Gud utan svek,
rättfärdig och rättvis är han.
- ⁵ De har handlat illa mot honom,
de är inte hans barn utan en skam,
ett förvänt och avogt släkte.
- ⁶ Är det så du lönar HERREN,
du dåraktiga och ovisa folk?
Är han inte din Far
som skapade dig,
han som danade och formade dig?
- ⁷ Kom ihåg forna dagar.
Ge akt på gångna släktens år.
Fråga din far,
han ska berätta för dig,
dina äldste, de ska säga dig det.
- ⁸ När den Högste gav arvslotter
åt folken,
när han spred ut människors barn,
då utstakade han gränserna
för folken
efter antalet av Israels barn,
- ⁹ för HERRENS del är hans folk,
Jakob är hans arvedels lott.
- ¹⁰ Han fann honom i öknens land,
i ödslig, tjutande ödemark.
Han omslöt honom
och tog honom i sin vård,
han bevarade honom
som sin ögonsten.
- ¹¹ Som en örn väcker upp sitt bo
och svävar över sina ungar,
så bredde han ut sina vingar
och tog emot honom
och bar honom på sina fjädrar.
- ¹² Endast HERREN ledde honom,
ingen främmande gud
vid hans sida.
- ¹³ Han lät honom gå fram
över landets höjder
och äta av markens gröda.
Han lät honom suga honung
ur berget
och olja ur den hårda klippan.
- ¹⁴ Han gav honom gräddmjölk av kor

32:5 2 Mos 32:9, Jes 1:3f, Matt 12:39, Fil 2:15. **32:6** Mal 1:6. **32:8** 1 Mos 11:8. **32:8 Israels barn** Andra handskrifter (Septuaginta och Qumran): "Guds söner" (änglarna). **32:9** 2 Mos 19:5f, 1 Petr 2:9. **32:10 sin ögonsten** Ordagrant: "den lille mannen i sitt öga", alltså den känsliga pupillen. **32:11** 2 Mos 19:4, Jes 63:9. **32:13 landets höjder** En stark position med överblick (Dom 5:18, Ps 18:34). Bergsbygden var den första delen av landet som intogs av israeliterna (Dom 1:19). **32:13 honung ur berget och olja ur ... klippan** Bikupor i klippskrevor och olivträd på bergshöjder.

och sötmjök av får
 med det bästa av lamm,
 baggar från Bashan och bockar,
 det bästa och finaste vete.
 Druvors blod fick du dricka,
 skummande vin.

- 15 Då blev Jeshurun fet och slog bakut.
 Du blev fet och tjock och stinn.
 Han övergav Gud, sin skapare,
 och föraktade
 sin frälsnings klippa.
- 16 De retade honom
 med främmande gudar,
 väckte hans vrede med vidrigheter.
- 17 De offrade åt onda andar
 som inte är Gud,
 åt gudar de inte kände,
 nya gudar som nyss kommit till
 och som era fäder inte fruktade.
- 18 Du övergav Klippan
 som födde dig,
 du glömde Gud som gav dig livet.
- 19 HERREN såg det och förkastade dem,
 eftersom hans söner och döttrar
 hade kränkt honom.
- 20 Han sade:
 Jag ska dölja mitt ansikte för dem,
 jag ska se vilket slut de får,
 för de är ett förvänt släkte,
 barn utan trohet.
- 21 De har provocerat mig
 med gudar som inte är gudar,
 väckt min vrede
 med sina tomma avgudar.
 Därför ska jag provocera dem
 med det som inte är ett folk,
 med ett dåraktigt hednafolk
 ska jag väcka deras förtret.
- 22 För en eld är tänd av min vrede,
 den brinner till dödsrikets djup.
 Den förtär jorden med dess gröda
 och sätter bergens grundvalar
 i brand.
- 23 Jag ska hopa olyckor över dem,
 jag ska skjuta mina pilar
 mot dem.

32:14 baggar från Bashan Golanhöjderna, där det bästa betet fanns (jfr Amos 4:1). **32:15 Jeshurun** Poetiskt namn på Israel, troligen bildat av Jashár, "rättrådig". **32:17** Ps 106:37, 1 Kor 10:20. **32:17 fruktade** Annan översättning: "kände till". **32:21** Rom 10:19. **32:21** Citeras av Paulus i Rom 10:19 i samband med hedningarnas frälsning. **32:22** Jer 15:14, 17:4.

- 24 Svält ska drabba dem,
feberglöd förtära dem,
pest som bittert pinar.
Jag ska sända vilddjurens tänder
mot dem
och gift från ormar
som krälar i stoftet.
- 25 Ute ska svärdet dräpa deras barn,
inne gör skräcken det.
Unga män och jungfrur förgås,
spädbarn och grånade män.
- 26 Jag skulle säga:
Jag ska skingra dem,
utplåna minnet av dem
bland människor,
- 27 om jag inte fruktade
fiendens hån,
att deras ovänner
skulle misstolka det och säga:
Vår hand är mäktig,
det var inte HERREN
som gjorde allt detta.
- 28 De är ett rådlöst folk,
och förstånd finns inte i dem.
- 29 Vore de visa skulle de inse detta,
de skulle förstå vilket slut
de måste få.
- 30 Hur kan en jaga tusen framför sig,
två driva tiotusen på flykten,
om inte deras Klippa
hade sålt dem,
HERREN hade utlämnat dem?
- 31 Våra fienders klippa
är inte som vår Klippa,
det kan de själva döma om,
- 32 för deras vinstock
är från Sodoms vinstock
och från Gomorras fält.
Deras druvor är giftiga druvor,
deras klasar är beska.
- 33 Deras vin är ormars etter,
kobrors grymma gift.
- 34 Sådant ligger förvarat hos mig,
förseglat i mina förrådshus.
- 35 Min är hämnden
och vedergällningen
vid tiden då deras fot ska vackla,
för deras olyckas dag är nära,
det som väntar dem

kommer med hast.

36 HERREN ska ta sig an sitt folks sak
och förbarma sig
över sina tjänare,
när han ser att deras kraft är borta
och att ingen finns kvar,
varken slav eller fri.

37 Då ska han fråga:
Var är deras gudar,
klippan som de flydde till,

38 de som åt deras slaktoffers fett
och drack deras
dryckesoffers vin?
De får komma och hjälpa er,
de får vara ert beskydd.

39 Se nu: Jag, jag är Gud,
det finns ingen Gud
vid sidan av mig.
Jag dödar och jag gör levande,
jag slår och jag helar.
Ingen kan rädda ur min hand.

40 Se, jag lyfter min hand
mot himlen och säger:
Så sant jag lever för evigt:

41 När jag vässat
mitt flammande svärd
och min hand skipar rätt,
ska jag ta hämnd på mina ovänner
och straffa dem som hatar mig.

42 Jag ska göra mina pilar
berusade av blod,
mitt svärd ska mätta sig av kött,
av fallnas och fångnas blod,
av fiendehövdingars huvuden.

43 Jubla, ni hednafolk
tillsammans med hans folk,
för han hämnas sina tjänares blod.
Han tar hämnd på sina ovänner
och bringar försoning för sitt land,
sitt folk.

44 Mose kom tillsammans med Hosea, Nuns son, och talade hela denna sångs ord inför folket.

32:36 2 Kung 14:26. 32:38 Dom 10:14. 32:38 *de som åt* Hednagudar ansågs beroende av sina offer, till skillnad från Israels Gud (Ps 50:9f). 32:39 5 Mos 4:35, 1 Sam 2:6, Jes 45:5, Hos 6:1f. 32:40 Upp 10:5f. 32:43 Ps 9:13, Rom 15:10, Upp 19:2. 32:43 Septuaginta tillägger i början av versen: "Jubla, ni himlar, tillsammans med honom! Alla Guds söner ska tillbe honom." Citeras i Hebr 1:6 som profetia om Kristus. 32:43 *Jubla, ni hednafolk tillsammans med hans folk* Citeras av Paulus i Rom 15:10. 32:44 4 Mos 13:17. 32:44 *Hosea* Variant på namnet Josua, hans ursprungliga namn (4 Mos 13:17).

⁴⁵ Och när Mose hade talat alla dessa ord till hela Israel,
⁴⁶ sade han till dem: "Lägg på hjärtat alla de ord som jag i dag gör till vittnen mot er, så att ni befaller era barn att hålla fast vid och följa alla ord i denna lag.
⁴⁷ Detta är inte ett tomt ord för er, det gäller ert liv. Genom detta ord ska ni få ett långt liv i det land, dit ni nu går över Jordan för att ta det i besittning."

Gud talar om Moses död

⁴⁸ Samma dag talade HERREN till Mose och sade:
⁴⁹ "Stig upp här på Abarimberget, på berget Nebo i Moabs land mitt emot Jeriko, så ska du få se Kanaans land som jag ger åt Israels barn till besittning.
⁵⁰ Du ska dö där på berget dit du stiger upp, och du ska samlas till ditt folk, liksom din bror Aron dog på berget Hor och samlades till sitt folk.
⁵¹ Detta sker för att ni var trolösa mot mig mitt bland Israels barn vid Meribas vatten vid Kadesh i öknen Zin, eftersom ni inte höll mig helig bland Israels barn.
⁵² Du ska se landet rakt framför dig, men du ska inte komma in dit, till det land som jag ger åt Israels barn."

33

Mose välsignar Israel

¹ Detta är den välsignelse som gudsmannen Mose uttalade över Israels barn före sin död.

² Han sade:

HERREN kom från Sinai,
han gick upp över dem från Seir.
Han strålade fram från berget Paran,
ur skaran av mångtusen heliga.
På hans högra sida
brann i eld en lag för dem.
³ I sanning älskar han folken.
Alla hans heliga är i din hand.
De faller ner vid din fot,
de tar emot av dina ord.
⁴ Mose gav oss en lag,
en arvedel för Jakobs församling.
⁵ Han blev kung i Jeshurun
när folkets huvudmän samlades,
Israels alla stammar.

⁶ Låt Ruben leva och inte dö.
Men hans män blir en liten skara.

⁷ Detta sade han om Juda:
Hör, o HERRE, Juda röst,
låt honom komma till sitt folk.
Med sina händer strider han
för dem.
Bli hans hjälp mot hans fiender.

32:46 5 Mos 6:6f, 11:18f, 31:26. **32:47** Hebr 4:12. **32:49** 4 Mos 27:12f. **32:49 Abarimberget ... Nebo** Bergskedja och topp ca en mil öster om Döda havets nordspets. **32:50** 4 Mos 20:25f, 33:38f. **32:50 Aron dog på berget Hor** Se 4 Mos 20:23f, 33:38. **32:51** 4 Mos 20:12f. **32:51 trolösa ... vid Meribas vatten** Se 4 Mos 20, Ps 106:32. **32:52** 5 Mos 34:4. **33:1** 1 Mos 49:1f. **33:2** Dan 7:10, Hab 3:3, Apg 7:53, Gal 3:19.

- 8 Om Levi sade han:
 Dina tummim och dina urim
 tillhör din trogne
 som du prövade i Massa,
 som du kämpade med
 vid Meribas vatten,
- 9 han som sade om sin far och sin mor:
 'Jag ser dem inte',
 som inte ville kännas vid
 sina bröder
 eller veta av sina barn,
 för de tog vara på ditt ord
 och höll ditt förbund.
- 10 De ska lära Jakob dina förordningar
 och Israel din lag.
 De ska bära fram rökelse
 för din näsa
 och heloffer på ditt altare.
- 11 Välsigna, o HERRE, hans kraft,
 låt hans händers verk behaga dig.
 Krossa höfterna
 på hans motståndare
 så att hans fiender
 inte kan resa sig.
- 12 Om Benjamin sade han:
 HERRENS älskade
 ska bo i trygghet hos honom
 som alltid skyddar honom.
 Mellan hans höjder ska han bo.
- 13 Om Josef sade han:
 Må hans land
 bli välsignat av HERREN
 med himlens ädlaste gåvor,
 med dagg,
 med gåvor från djupet
 som ligger där nere,
- 14 med solens finaste skördar
 och månvarvens finaste frukter,
- 15 med de uråldriga bergens
 yppersta skatter
 och de eviga höjdernas
 finaste frukt,
- 16 med jordens finaste frukt
 och all dess fullhet,
 med nåd från honom

33:8 2 Mos 17:7, 28:30, 4 Mos 20:13. **33:8 Dina tummim** Andra handskrifter (så Septuaginta): "Ge Levi dina tummim". **33:8 tummim ... urim** Två stenar, kanske ljus och mörk, som användes för att söka Guds vilja genom lottkastning (4 Mos 27:21, 1 Sam 28:6, Ords 16:33). **33:9** 2 Mos 32:25f, Matt 10:37, 19:29, Luk 14:26. **33:9 inte ville kännas vid sina bröder** Vid Guds straffdom efter guldkalven (se 4 Mos 32:27). **33:10 för din näsa** Annan översättning (så Septuaginta): "för din vrede" (jfr 4 Mos 16:46). **33:16** 2 Mos 3:2f, Apg 7:30.

- som bodde i busken.
 Låt detta komma
 över Josefs huvud,
 över hjässan på fursten
 bland bröder.
- 17 Härlig är den förstfödde
 bland hans tjurar,
 som vildoxens är hans horn.
 Med dem stångar han folken,
 också dem som bor
 vid jordens ändar.
 Sådana är Efraims tiotusenden,
 sådana Manasses tusenden.
- 18 Om Sebulon sade han:
 Gläd dig, Sebulon, när du drar ut,
 och du Isaskar i dina tält.
- 19 De bjuder in folk till sitt berg,
 där offerar de rätta offer,
 för de suger till sig havens rikedom
 och skatter dolda i sanden.
- 20 Om Gad sade han:
 Lovad är han
 som gav rymligt land åt Gad!
 Han bor som en lejonhona
 och krossar både arm och hjässa.
- 21 Han utsåg den bästa delen
 åt sig själv,
 för där var hans
 härskarlott förvarad.
 När folkets huvudmän
 kom samman,
 utförde han HERRENS rätt
 och hans domar med Israel.
- 22 Om Dan sade han:
 Dan är ett ungt lejon
 som rusar ner från Bashan.
- 23 Om Naftali sade han:
 Naftali har fått riklig nåd
 och full välsignelse av HERREN.
 Väster och söder
 ska du ta i besittning.
- 24 Om Asher sade han:
 Välsignad bland söner
 är Asher.
 Må han bli älskad av sina bröder
 och doppa sin fot i olja.
- 25 Av järn och koppar

33:16 bodde i busken Den brinnande busken där Gud uppenbarade sig för Mose (2 Mos 3). **33:17** 4 Mos 23:22, 24:8.
33:21 4 Mos 32:16f. **33:22 Bashan** Golanhöjderna. Dan flyttade senare till området nordväst om Bashan (se Dom 18).

ska dina regler vara,
och som dina dagar din kraft.

- ²⁶ Ingen är som Jeshuruns Gud,
han som far fram på himlen
till din hjälp,
på skyarna i sitt majestät.
- ²⁷ En tillflykt är han, urtidens Gud,
och här nere råder
hans eviga armar.
Han ska jaga fienderna framför dig
och säga: Förgör dem!
- ²⁸ Så ska Israel bo i trygghet,
Jakobs källa lämnas ifred
i ett land med säd och vin,
under en himmel
som dryper av dagg.
- ²⁹ Salig är du, Israel.
Vem är som du?
Du är ett folk
som har sin räddning i HERREN.
Han är din skyddande sköld,
ditt ärorika svärd.
Dina fiender ska krypa för dig,
och du ska gå fram
över deras höjder.

34

Moses död

¹ Mose gick från Moabs hedar upp på berget Nebo, på toppen av Pisga mitt emot Jeriko. Där lät HERREN honom se hela landet, från Gilead ända till Dan

² och hela Naftali och Efraims och Manasses land och hela Juda land ända till Västra havet,

³ och Negev och Jordanslätten, det vill säga lågslätten vid Jeriko, Palmstaden, ända till Soar.

⁴ Och HERREN sade till honom: ”Detta är det land som jag med ed har lovat åt Abraham, Isak och Jakob när jag sade: Åt dina efterkommande ska jag ge det. Jag har låtit dig se det med dina ögon, men dit in ska du inte komma.”

⁵ Och HERRENS tjänare Mose dog där i Moabs land, så som HERREN hade sagt.

⁶ Han begravde honom i dalen i Moabs land, mitt emot Bet-Peor. Men till denna dag har ingen fått veta var hans grav finns.

⁷ Mose var hundraåtjugo år när han dog. Hans ögon var inte skumma, hans livskraft inte försvunnen.

⁸ Israels barn sörjde Mose på Moabs hedar under trettio dagar. Sedan var gråtens dagar i sorgetiden efter Mose slut.

33:27 Ps 90:1. **33:28** Jer 23:6, 33:16. **34:1** 5 Mos 3:27, 32:49. **34:1 se hela landet** Från Nebo och Pisga ser man till Hermon i norr (Dan, ca 15 mil bort), Tabor och Gerissim i nordväst (Naftali och Efraim), Olivberget i väst (Juda) och En-Gedi i sydväst (Negev och Soar). **34:3** Dom 1:16, 2 Krön 28:15. **34:4** 1 Mos 12:7. **34:6** Jud v 9. **34:7** 5 Mos 31:2. **34:7 när han dog** Kanske 1406 fKr. Judasbrevet (vers 9) nämner en tvist om Moses kropp mellan djävulen och ärkeängeln Mikael. **34:8** 4 Mos 20:29.

⁹ Josua, Nuns son, var fylld med vishetens ande, eftersom Mose hade lagt sina händer på honom. Och Israels barn lydde honom och gjorde som HERREN hade befallt Mose.

¹⁰ I Israel uppstod ingen mer profet som Mose, som HERREN kände ansikte mot ansikte

– ¹¹ inte om man tänker på alla de tecken och under som HERREN sände honom att göra i Egyptens land för farao och alla hans tjänare och hela hans land,

¹² och på all den väldiga kraft och alla de stora och förunderliga gärningar som han gjorde inför hela Israel.

Josua

Josua ("Herren är frälsning") fick Guds uppdrag att leda folket in i det utlovade landet efter Moses död, kanske 1406 f Kr (4 Mos 27:15f, 5 Mos 31). Han var en militär ledare (2 Mos 17:9f) med stark tro och hade spejat ut landet redan tidigare (4 Mos 13-14). Efter att ha korsat floden Jordan (1-4) och etablerat en bas i Gilgal (5) intar folket Jeriko (6) och därefter resten av landet (7-12), som sedan ca 1400 f Kr delas upp mellan Israels tolv stammar (13-22). Till sist Josua ger folket sin avskedsföreläsning (23-24).

Enligt judisk tradition skrevs boken av Josua samt prästerna Eleasar och Pinehas (22:30f), Arons son och sonson (jfr "vi" i 5:1, 6). Betydelsen av Moses lagbok betonas (1:7f, 8:34f, 23:14). Om folket överger Herren, förlorar det landet och Herrens välsignelse (23:15f, 24:20).

Befallning att inta landet

- 1 När HERRENS tjänare Mose var död sade HERREN till Josua, Nuns son, Moses tjänare:
- 2 "Min tjänare Mose är död. Bryt nu upp och gå över Jordan, du och hela folket, in i det land som jag ska ge åt Israels barn.
- 3 Varje plats där ni sätter er fot har jag gett er, som jag lovade Mose.
- 4 Från öknen till Libanon och ända till den stora floden Euftrat, över hela hetiternas land och till Stora havet västerut ska ert område sträcka sig.
- 5 Ingen ska kunna stå emot dig under alla dina livsdagar. Så som jag var med Mose, så ska jag också vara med dig. Jag ska inte lämna dig eller överge dig.
- 6 Var stark och frimodig, för du ska som arv åt detta folk fördela det land som jag med ed har lovat deras fäder att ge dem.
- 7 Var bara stark och mycket frimodig så att du håller fast vid och följer all den undervisning som min tjänare Mose har gett dig. Vik inte av från den vare sig åt höger eller åt vänster, så ska du ha framgång vart du än går.
- 8 Låt inte denna lagbok vara skild från din mun. Tänk på den både dag och natt, så att du håller fast vid och följer allt som är skrivet i den. Då ska du lyckas på din väg och då ska du ha framgång.
- 9 Har jag inte befallt dig att vara stark och frimodig? Var inte rädd eller förfärad, för HERREN din Gud är med dig vart än du går."

Josua ger befallningar till folket

- 10 Josua befallde folkets förmän och sade:
- 11 "Gå igenom lägret och säg till folket: Gör i ordning färdkost åt er. För om tre dagar ska ni gå över Jordan för att komma in i och inta det land som HERREN er Gud har gett er till besittning."
- 12 Men till rubeniterna, gaditerna och ena hälften av Manasse stam sade Josua:
- 13 "Kom ihåg vad HERRENS tjänare Mose befallde er när han sade: HERREN er Gud ska låta er komma till ro och ge er detta land.

1:1 2 Mos 24:13, 33:11, 4 Mos 11:28, 5 Mos 1:38. **1:2** 5 Mos 34:5. **1:3** 5 Mos 11:24f, Jos 14:9. **1:4** 2 Mos 23:21, 4 Mos 34:2f. **1:4** *hetiternas land* Troligen Syrien, sydgränsen för hetiternas rike i nuvarande Turkiet. **1:4** *Stora havet* Medelhavet. **1:5** 5 Mos 31:7f, Hebr 13:5. **1:6** 5 Mos 31:23, Jos 19:51. **1:7** 5 Mos 5:32f, 17:11, 20, 28:14, 29:9, Jos 23:6. **1:8** 5 Mos 17:9, Ps 1:2. **1:8** *Tänk på den* Annan översättning: "Läs den". På Bibelns tid läste man alltid högt, därav "inte ... skild från din mun" (jfr Ps 1:2). **1:11** Jos 3:1f. **1:13** 4 Mos 32:20f, 5 Mos 3:18f.

¹⁴ Era hustrur, era små barn och er boskap ska stanna kvar i det land som Mose har gett er här på andra sidan Jordan. Men ni, alla tappra stridsmän, ska beväpnade gå över i spetsen för era bröder och hjälpa dem

¹⁵ tills HERREN har låtit era bröder komma till ro liksom ni, och de också har tagit i besittning det land som HERREN er Gud ger dem. Sedan kan ni vända tillbaka till det land som ska vara er besittning. Ni ska då ta i besittning det land som HERRENS tjänare Mose har gett er här på andra sidan Jordan, på östra sidan.”

¹⁶ De svarade Josua: ”Allt som du har befallt oss ska vi göra, och vart du än sänder oss ska vi gå.

¹⁷ Så som vi lytt Mose i allt ska vi också lyda dig. Må bara HERREN din Gud vara med dig, så som han var med Mose.

¹⁸ Var och en som trotsar dina befallningar och inte lyder dina ord i allt du befäller honom ska dödas. Var stark och frimodig!”

2

Josua sänder spejare till Jeriko

¹ Josua, Nuns son, sände i hemlighet ut två spejare från Shittim och sade: ”Gå och undersök landet och särskilt Jeriko.” De gav sig i väg och kom in i ett hus där det bodde en prostituerad vid namn Rahab och där lade de sig att vila.

² Men det berättades för kungen i Jeriko: ”I natt har några israelitiska män kommit hit för att utforska landet.”

³ Då sände kungen i Jeriko bud till Rahab och sade: ”Lämna ut männen som kom till dig och tog in i ditt hus, de har kommit för att utforska hela landet.”

⁴ Men kvinnan tog de båda männen och gömde dem. Sedan sade hon: ”Ja, männen kom till mig, men jag visste inte varifrån de kom.

⁵ Och när porten skulle stängas i skymningen gick männen ut, och jag vet inte vart de tog vägen. Skynda er efter dem så får ni tag i dem.”

⁶ Men hon hade fört dem upp på taket och gömt dem under linstjälkar som hon hade utbredda på taket.

⁷ Männen skyndade efter dem på vägen till Jordan mot vadställena. Och så snart förföljarna hade gett sig av, stängdes stadsporten.

⁸ Men innan spejarna hade lagt sig gick hon upp till dem på taket

⁹ och sade: ”Jag vet att HERREN har gett er det här landet. Vi har gripits av skräck för er, och landets alla invånare bävar för er.

¹⁰ Vi har hört hur HERREN lät Röda havets vatten torka bort framför er när ni drog ut ur Egypten, och vad ni gjorde med Sichon och Og, amoreernas båda kungar på andra sidan Jordan, hur ni vigde dem åt förintelse.

¹¹ När vi hörde det försvann vårt mod och nu har ingen kraft att stå emot er, för HERREN er Gud är Gud uppe i himlen och nere på jorden.

¹² Lova mig därför med ed vid HERREN: Eftersom jag har visat barmhärtighet mot er, så ska också ni visa barmhärtighet mot min fars hus. Ge mig ett säkert tecken på det.

1:14 beväpnade Annan översättning: ”i stridsordning” (även i 4:12). **2:1** 4 Mos 25:1, Hebr 11:31, Jak 2:25. **2:1 Jeriko** En av världens äldsta städer, strategiskt belägen vid en oas ca 8 km väster om Jordan där den spärrade vägen till resten av landet. Kan ha rymt ett par tusen invånare inom murarna. **2:1 Rahab** Betyder ”bred” (välkomnande). Nämnas i Hebr 11:31 och Jak 2:25 som ett exempel på omvändelse. Kanske samma Rahab som var förmoder till Jesus (Matt 1:5). **2:6 linstjälkar** De meterlånga stjälkarna soltorkades och användes till tyg. **2:9** 2 Mos 15:14f, 23:27, 5 Mos 11:25. **2:10** 2 Mos 14:21f, 4 Mos 21:23f, 33f, Jos 4:23. **2:10 vigde** Hebr. *charám* innebar att överlåta något åt Herren och avskilja det från människornas värld, ofta genom förintelse. **2:11** 5 Mos 4:39, Jos 5:1, Ps 135:6.

¹³ Låt min far, min mor, mina bröder och mina systrar och alla som tillhör dem leva, och rädda våra liv från döden.”

¹⁴ Männen sade till henne: ”Med vårt eget liv svarar vi för ert, bara ni inte förråder vårt ärende. När HERREN ger oss landet ska vi visa nåd och trofasthet mot dig.”

¹⁵ Då släppte hon ner dem genom fönstret med ett rep. Hennes hus var en del av stadsmuren, så att hon bodde i själva muren.

¹⁶ Och hon sade till dem: ”Gå upp i bergen så att era förföljare inte träffar på er. Håll er gömda där i tre dagar tills era förföljare har kommit tillbaka. Sedan kan ni fortsätta er färd.”

¹⁷ Och männen sade till henne: ”Vi är fria från eden du tog av oss

¹⁸ ifall du inte, när vi kommer in i landet, binder det här röda snöret i fönstret där du släppte ner oss, och likaså ifall du inte har din far, din mor, dina bröder och alla som tillhör din fars hus samlade hemma hos dig.

¹⁹ Om någon går ut genom dörren till ditt hus ska hans blod komma över hans eget huvud, och vi är utan skuld. Men om någon bär hand på en av dem som är med dig inne i huset, ska dennes blod komma över vårt huvud.

²⁰ Men om du förråder vårt ärende är vi fria från eden som du tog av oss.”

²¹ Hon svarade: ”Som ni har sagt ska det bli.” Så sände hon i väg dem, och de gav sig av. Och hon band det röda snöret i fönstret.

²² De gav sig i väg och gick upp i bergen och stannade där i tre dagar tills deras förföljare hade vänt tillbaka. De hade sökt efter dem överallt längs vägen men inte funnit dem.

²³ Sedan vände de båda männen tillbaka ner från bergen och gick över floden och kom till Josua, Nuns son. De berättade för honom allt som hade hänt dem.

²⁴ Och de sade till Josua: ”HERREN har gett hela landet i vår hand. Landets alla invånare bävar för oss.”

3

Israels folk går över Jordan

¹ Tidigt nästa morgon bröt Josua och alla Israels barn upp från Shittim och kom till Jordan. Där stannade de över natten innan de gick över.

² Men efter tre dagar gick förmännen genom lägret

³ och befallde folket och sade: ”Så snart ni får se HERREN er Guds förbundsark och de levitiska prästerna som bär den, ska också ni bryta upp från er plats och följa efter den.

⁴ Men låt det vara ett avstånd på omkring tvåtusen alnar mellan den och er. Kom inte nära den, så att ni vet vilken väg ni ska gå, eftersom ni inte har gått den vägen förut.”

⁵ Och Josua sade till folket: ”Helga er, för i morgon ska HERREN göra under bland er.”

⁶ Därefter sade Josua till prästerna: ”Ta förbundsarken och gå framför folket.” Då lyfte de upp förbundsarken och gick framför folket.

⁷ HERREN sade till Josua: ”I dag ska jag börja göra dig stor i hela Israels ögon, så att de märker att jag är med dig så som jag har varit med Mose.

⁸ Befall nu prästerna som bär förbundsarken och säg: Så snart ni når kanten av Jordans vatten ska ni stanna där vid Jordan.”

⁹ Och Josua sade till Israels barn: ”Kom fram hit och hör HERREN er Guds ord.”

2:13 våra liv Annan översättning: ”våra själar”. **2:15 en del av stadsmuren** Sådana hus, som gav extra stadga åt stadsmuren, har grävts ut längs murens norra sida. **2:19 hans blod komma över hans eget huvud** Vara skyldig till sin egen död (jfr Matt 27:25 med not). **2:22 bergen** Strax väster om staden ligger ett klippigt landskap med många gömställen. **3:1** 4 Mos 25:1, Jos 2:1. **3:2** Jos 1:11. **3:4 tvåtusen alnar** Nästan 1 km. **3:5** 2 Mos 19:10, 14. **3:7** Jos 1:5, 4:14.

¹⁰ Josua fortsatte: "Av detta ska ni förstå att den levande Guden är mitt ibland er och att han ska driva undan kananeerna, hetiterna, hiveerna, perisseerna, girgasheerna, amoreerna och jebusiterna för er:

¹¹ Se, hela jordens Herres förbundsark går nu framför er över Jordan.

¹² Välj ut tolv män ur Israels stammar, en man från varje stam.

¹³ Så snart prästerna som bär HERRENS, hela jordens Herres, ark sätter sina fötter i Jordans vatten, ska Jordans vatten, det som kommer uppifrån, skäras av i sitt lopp och bli stående som en mur."

¹⁴ Folket bröt då upp från sina tält för att gå över Jordan, och prästerna som bar förbundsarken gick framför folket.

¹⁵ När de som bar arken kom till Jordan och prästerna som bar den satte sina fötter i vattenbrynet av Jordan, som under hela skördetiden svämmar över alla sina bräddar,

¹⁶ då stannade vattnet som kom uppifrån och blev stående som en mur långt borta, uppe vid Adam, staden som ligger bredvid Saretan. Vattnet som flöt ner mot Hedmarkshavet, Döda havet, blev på så sätt helt avskuret. Och folket gick över mitt emot Jeriko.

¹⁷ Prästerna som bar HERRENS förbundsark stod stadigt på torr mark mitt i Jordan. Och hela Israel gick över på torr mark tills allt folket hade kommit över Jordan helt och hållet.

4

Minnesstenar sätts upp

¹ När hela folket hade kommit över Jordan sade HERREN till Josua:

² "Välj ut tolv män bland folket, en man från varje stam,

³ och befall dem och säg: Ta här ur Jordan tolv stenar från stället där prästerna stod stadigt med sina fötter, och bär med dem över och lägg ner dem på den plats där ni ska slå läger i natt."

⁴ Då kallade Josua till sig de tolv män som han hade utsett bland Israels barn, en man från varje stam.

⁵ Och Josua sade till dem: "Gå framför HERREN er Guds ark och gå ut mitt i Jordan. Var och en av er ska lyfta upp en sten på axeln, efter antalet av Israels stammar,

⁶ så att detta blir ett minnesmärke bland er. När era barn i framtiden frågar: Vad betyder dessa stenar?

⁷ ska ni svara dem: De betyder att Jordans vatten här skars av i sitt lopp framför HERRENS förbundsark. När den fördes över Jordan skars Jordans vatten av. Så ska dessa stenar vara ett minnesmärke för Israels barn till evig tid."

⁸ Israels barn gjorde som Josua befallde dem. De tog tolv stenar ur Jordan, så som HERREN hade sagt till Josua, efter antalet av Israels stammar. Och de tog med dem till lägret och lade ner dem där.

⁹ Dessutom reste Josua tolv stenar mitt i Jordan på den plats där prästerna som bar förbundsarken hade stått med sina fötter, och stenarna finns där än i dag.

¹⁰ Prästerna som bar arken stod kvar mitt i Jordan tills allt som HERREN hade befallt Josua att säga till folket var utfört, allt i enlighet med vad Mose hade befallt Josua. Och folket skyndade sig över.

¹¹ När allt folket var färdiga och hade kommit över, gick också HERRENS ark och prästerna över och tog plats framför folket.

3:12 Jos 4:2f. **3:15** 1 Krön 12:15. **3:15 skördetiden** På våren i april-maj, efter vårregn och snösmältning i Hermonbergen. **3:16** 5 Mos 3:17, Ps 114:3. **3:16 Adam ... bredvid Saretan** Knappt 3 mil norr om vadstället vid Jeriko. Jordanfloden har blockerats vid just denna plats även efteråt, senast av rasmassor vid en jordbävning 1927.

4:2 Jos 3:12. **4:6** 2 Mos 12:26f, 13:14, 5 Mos 6:20f. **4:7** Jos 3:13, 16. **4:7 ett minnesmärke** Stenmonument var vanliga för att minnas viktiga händelser (se t ex 1 Mos 28:18, 31:45, Jos 24:6, 1 Sam 7:12). **4:11 och tog plats framför folket** Annan översättning: "inför folket".

12 Och Rubens barn och Gads barn och ena hälften av Manasse stam gick beväpnade i spetsen för Israels barn, så som Mose hade befallt dem.

13 Omkring 40 000 män, rustade för strid, gick över inför HERREN för att strida på Jerikos hedmarker.

14 Den dagen gjorde HERREN Josua stor i hela Israels ögon, och de vördade honom så som de hade vördat Mose så länge han levde.

15 Och HERREN sade till Josua:

16 ”Befall prästerna som bär vittnesbördets ark att komma upp ur Jordan.”

17 Och Josua befallde prästerna: ”Kom upp ur Jordan.”

18 När då prästerna som bar HERRENS förbundsark kom upp ur Jordan, hade deras fötter knappt hunnit upp på torr mark förrän Jordans vatten vände tillbaka till sin plats och svämmade över alla sina bräddar som förut.

19 Det var på tionde dagen i första månaden som folket steg upp ur Jordan, och de slog läger i Gilgal på gränsen till östra Jerikoområdet.

20 De tolv stenarna som de hade tagit ur Jordan ställde Josua upp i Gilgal.

21 Han sade till Israels barn: ”När era barn i framtiden frågar sina fäder: Vad betyder dessa stenar?

22 ska ni förklara för dem och säga: Israel gick på torr mark över denna Jordan.

23 HERREN er Gud lät vattnet i Jordan torka bort framför er tills ni hade gått över, på samma sätt som HERREN er Gud gjorde med Röda havet som han lät torka bort framför oss tills vi hade gått över.

24 Det gjorde han för att alla folk på jorden ska veta hur stark HERRENS hand är och för att ni alltid ska frukta HERREN er Gud.”

5

1 När amoreernas alla kungar på Jordans västra sida och kananeernas alla kungar vid havet nu fick höra hur HERREN hade låtit vattnet i Jordan torka bort framför Israels barn medan vi gick över, försvann deras mod och de hade ingen kraft kvar inför Israels barn.

Omskärelsen i Gilgal

2 Vid den tiden sade HERREN till Josua: ”Gör dig flintknivar och omskar Israels barn för andra gången.”

3 Då tillverkade Josua flintknivar och omskar Israels barn vid Förhudshöjden.

4 Orsaken till att Josua omskar dem var denna: Alla män som hade dragit ut ur Egypten, alla stridsdugliga män, hade dött under ökenvandringen efter uttåget ur Egypten.

5 De som hade dragit ut hade alla blivit omskurna, men de som var födda under ökenvandringen efter uttåget ur Egypten var alla oomskurna.

6 Israels barn hade vandrat i öknen i fyrtio år tills hela folket, alla stridsdugliga män som dragit ut ur Egypten, var döda eftersom de inte hade lyssnat till HERRENS röst. Därför svor HERREN att han inte skulle låta dem se det land som han med ed hade lovat deras fäder att ge oss, ett land som flödar av mjölk och honung.

7 Men deras söner, som han lät komma i deras ställe, dem omskar nu Josua. De var nämligen oomskurna, eftersom de inte hade blivit omskurna under vandringen.

8 När allt folket hade blivit omskuret stannade de kvar i lägret tills de hade återhämtat sig.

4:12 4 Mos 32:20f, 5 Mos 3:18, Jos 1:14. **4:13 40 000 män** En mindre del av de stridande männen i dessa stammar (jfr 4 Mos 26). **4:14** Jos 3:7. **4:18** Jos 3:15f. **4:19 första månaden** Mars-april, tiden för vårflod (4:18) och kornskörd (5:11). **4:19 Gilgal** Betyder ”hjul”. Kanske ställdes stenstoderna (vers 20) i ring. Låg troligen på några kullar ca 1,5 km nordost om Jeriko. **4:23** 2 Mos 14:21f, Jos 2:10. **5:1** Jos 2:11, 24. **5:1 vi** Andra handskrifter: ”de” (även i v 6). **5:1 mod ... kraft** Ordagrant: ”hjärta ... ande”. **5:2** 2 Mos 4:25. **5:6** 4 Mos 14:21f, 28f.

⁹ Och HERREN sade till Josua: "I dag har jag lyft av er Egyptens vanära." Platsen fick namnet Gilgal, och heter så än i dag.

¹⁰ På kvällen den fjortonde dagen i månaden, medan Israels barn hade sitt läger i Gilgal, firade de påskhögtid på Jerikos hedmarker.

¹¹ Dagen efter påskhögtiden, just den dagen, åt de osyrat bröd och rostade ax av landets säd.

¹² Mannat upphörde dagen därpå, när de nu åt av landets säd. Israels barn fick inte manna längre, utan de åt det året av skörden i landet Kanaan.

Josua och mannen med svärdet

¹³ Medan Josua var vid Jeriko, hände det en gång att han lyfte blicken och fick se en man stå där framför honom med ett draget svärd i sin hand. Då gick Josua fram till honom och frågade honom: "Tillhör du oss eller våra fiender?"

¹⁴ Han svarade: "Nej, jag är befälhavare över HERRENS här. Nu har jag kommit." Då föll Josua ner till jorden på sitt ansikte, tillbad och sade till honom: "Vad har min herre för budskap till sin tjänare?"

¹⁵ Befälhavaren över HERRENS här sade då till Josua: "Ta av dig dina skor, för platsen där du står är helig." Och Josua gjorde så.

6

Jerikos fall

¹ Jeriko var stängt och tillbommat för Israels barn och ingen gick ut eller in.

² Och HERREN sade till Josua: "Se, jag har gett Jeriko med dess kung och dess tappra stridsmän i din hand.

³ Tåga runt staden med alla stridsdugliga män, gå runt staden en gång. Så ska du göra i sex dagar.

⁴ Sju präster ska bära sju basuner gjorda av bagghorn framför arken. På sjunde dagen ska ni tåga runt staden sju gånger, och prästerna ska blåsa i basunerna.

⁵ När de blåser i baggens horn med utdragen ton och ni hör basunljudet ska hela folket höja ett kraftigt härskri. Då ska stadsmuren störta samman och folket ska storma in över den, var och en rakt fram."

⁶ Josua, Nuns son, kallade till sig prästerna och sade till dem: "Ta förbundsarken och låt sju präster bära sju basuner av bagghorn framför HERRENS ark."

⁷ Till folket sade han: "Dra ut och tåga runt staden. Den beväpnade styrkan ska gå framför HERRENS ark."

⁸ När Josua hade sagt detta till folket, gick de sju prästerna som bar de sju basunerna av bagghorn i väg framför HERREN och blåste i basunerna medan HERRENS förbundsark följde efter dem.

⁹ Och den beväpnade styrkan gick framför prästerna som blåste i basunerna, och eftertruppen följde arken medan de blåste i basunerna.

¹⁰ Men Josua hade sagt till folket: "Höj inget härskri, ge inget ljud ifrån er och säg inte ett ord förrän den dag jag säger till er att ropa. Då ska ni höja härskri."

¹¹ Han lät HERRENS ark föras runt staden en gång. Sedan gick de in i lägret och stannade där över natten.

¹² Nästa morgon steg Josua upp tidigt, och prästerna lyfte upp HERRENS ark.

5:9 lyft av ... Gilgal Hebr. *gal*, ordagrant: "rulla bort", hör ihop med Gilgal som betyder "hjul". **5:10** 2 Mos 12:2f, 4 Mos 9:5. **5:11** 3 Mos 2:14, 23:14. **5:12** 2 Mos 16:35. **5:12 dagen därpå** Annan översättning: "denna andra dag". **5:13** 2 Mos 23:23. **5:14** Ps 148:2. **5:15** 2 Mos 3:5. **5:15 Ta av dig dina skor** Ett tecken på ödmjukhet och respekt (jfr 2 Mos 3:5). **6:5 stadsmuren störta samman** Utgrävningar har antytt att muren kan ha varit byggd av lertegel på en jordvall. Den kan ha varit närmare 10 meter hög och flera meter bred.

¹³ De sju prästerna som bar de sju basunerna av bagghorn framför HERRENS ark gick hela tiden och blåste i basunerna. Den beväpnade styrkan gick framför dem, och eftertruppen följde HERRENS ark medan man blåste i basunerna.

¹⁴ De tågade också andra dagen en gång runt staden och återvände sedan till lägret. Så gjorde de i sex dagar.

¹⁵ Men på sjunde dagen steg de upp tidigt, i gryningen, och tågade sedan runt staden sju gånger på samma sätt. Bara den dagen gick de sju gånger runt staden.

¹⁶ Den sjunde gången, när prästerna blåste i basunerna, sade Josua till folket: "Höj ert härskri, för HERREN har gett er staden!"

¹⁷ Staden och allt som är i den ska vigas åt förintelse, det tillhör HERREN. Låt bara den prostituerade Rahab och alla som är med henne i huset få leva, för hon gömde spejarna vi sände ut.

¹⁸ Ni ska hålla er borta från det som är vigt åt förintelse, så att ni inte själva vigs åt förintelse. Om ni tar något av det vigda blir ni orsak till att Israels läger vigs åt förintelse och ni drar olycka över det.

¹⁹ Men allt silver och guld och allt som är av koppar eller järn ska vara helgat åt HERREN och gå till HERRENS skattkammare."

²⁰ Då höjde folket ett härskri, och man blåste i basunerna. När folket hörde basunljudet höjde de ett kraftigt härskri. Då störtade murarna samman och folket stormade in i staden, var och en rakt fram, och intog staden.

²¹ Med svärd vigde de allt som fanns i staden åt förintelse, män och kvinnor, unga och gamla, oxar, får och åsnor.

²² Men till de båda männen som hade spejat i landet sade Josua: "Gå in i den prostituerades hus och hämta ut kvinnan därifrån tillsammans med alla som tillhör henne, så som ni har lovat henne med ed."

²³ Då gick de unga spejarna in och hämtade ut Rahab och hennes far och mor, hennes bröder och alla som tillhörde henne. Hela hennes släkt hämtade de ut och lät dem stanna utanför Israels läger.

²⁴ Men staden och allt som fanns i den brände de, endast silvret och guld och det som var av koppar eller järn lade de till skatten i HERRENS hus.

²⁵ Den prostituerade Rahab och hennes fars hus och alla som tillhörde henne lät Josua leva. Hon bor bland israeliterna än i dag, därför att hon gömde spejarna som Josua hade sänt för att speja vid Jeriko.

²⁶ Vid den tiden svor Josua en ed. Han sade: "Förbannad inför HERREN är den man som tar sig för att bygga upp denna stad, Jeriko, på nytt. När han lägger dess grund ska det kosta honom hans förstfödde son, och när han sätter upp dess portar ska det kosta honom hans yngste son."

²⁷ Och HERREN var med Josua, och ryktet om honom spred sig över hela landet.

7

Akans synd

¹ Men Israels barn förgrep sig på det som var vigt åt förintelse. Akan, son till Karmi, son till Sabdi, son till Sera av Juda stam, tog av det. Då upptändes HERRENS vrede mot Israels barn.

6:17 Jos 2:3f, Hebr 11:31. **6:17 vigas** Hebr. *charám* innebar att överlåta något åt Herren och avskilja det från människornas värld, ofta genom förintelse. **6:18** 3 Mos 27:28. **6:19** 4 Mos 31:54. **6:20** Hebr 11:30. **6:22** Jos 2:12f. **6:24 staden ... brände de** Bland ruinerna har man funnit stora lager av bränd säd. Belägringen började under vårskörden (4:19), var kort (endast sju dagar) och ledde inte till plundring. **6:26** 1 Kung 16:34. **6:26 svor Josua en ed** Förbannelsen slog in flera hundra år senare (se 1 Kung 16:34). **7:1** Jos 22:20, 1 Krön 2:7.

² Josua sände i väg några män från Jeriko till Ai, som ligger vid Bet-Aven öster om Betel. Han sade till dem: "Gå dit upp och speja i landet." Männen gav sig i väg och spejade vid Ai.

³ När de kom tillbaka till Josua sade de till honom: "Hela folket behöver inte dra upp. Låt tvåtusen eller tretusen gå dit upp och inta Ai. Du behöver inte låta allt folket trötta ut sig med att gå dit, för de är inte många."

⁴ Alltså drog tretusen man av folket dit upp.

Men de tvingades fly för männen från Ai.

⁵ Männen i Ai dödade omkring trettiosex man av dem och förföljde de andra utanför stadporten ända till Shebarim och slog dem på slutningen där. Då smälte folkets hjärta och blev som vatten.

⁶ Josua rev sönder sina kläder och föll ner på sitt ansikte på marken framför HERRENS ark. Där låg han till kvällen, tillsammans med Israels äldste. De strödde stoft på sina huvuden,

⁷ och Josua sade: "O, Herre GUD, varför har du fört detta folk över Jordan för att ge oss i amoreernas hand och förgöra oss? Om vi bara hade nöjt oss med att stanna på andra sidan Jordan!

⁸ O, Herre, vad ska jag säga, när Israel har vänt ryggen åt sina fiender?

⁹ När kananeerna och landets alla invånare får höra detta kommer de att omringa oss och utrota vårt namn från jorden. Vad vill du göra för ditt stora namns skull?"

¹⁰ Då svarade HERREN Josua: "Res dig upp! Varför ligger du där på ditt ansikte?"

¹¹ Israel har syndat, de har brutit mot mitt förbund som jag ingått med dem. De har tagit av det som var vikt åt förintelse, de har stulit, ljugit och lagt det stulna bland sina egna ägodelar.

¹² Därför kan inte Israels barn stå emot sina fiender, utan de måste fly för dem, för de har själva blivit vigda åt förintelse. Jag kommer inte att vara med er längre ifall ni inte får bort det vigda från er.

¹³ Res dig, helga folket och säg: Helga er till i morgon, för så säger HERREN, Israels Gud: Det finns något som är vikt åt förintelse hos dig, Israel. Du kan inte stå emot dina fiender förrän ni avlägsnar det ifrån er.

¹⁴ Tidigt i morgon ska ni träda fram, stam efter stam. I den stam som HERREN pekar ut ska släkt efter släkt träda fram. I den släkt som HERREN pekar ut ska familj efter familj träda fram. I den familj som HERREN pekar ut ska man efter man träda fram.

¹⁵ Den som blir utpekad med det som är vikt åt förintelse ska brännas i eld med allt vad han har, därför att han har brutit mot HERRENS förbund och gjort vad som är en dårskap i Israel."

¹⁶ Tidigt nästa morgon lät Josua Israel träda fram, stam efter stam, och Juda stam blev utpekad.

¹⁷ När han lät Juda släkter träda fram pekade han ut seraiternas släkt. När han lät seraiternas släkt träda fram, man efter man, blev Sabdi utpekad.

¹⁸ När han lät dennes familj träda fram, man efter man, blev Akan utpekad. Han var son till Karmi, son till Sabdi, son till Sera av Juda stam.

¹⁹ Då sade Josua till Akan: "Min son, ge ära åt HERREN, Israels Gud, och bekänn inför honom. Säg mig vad du har gjort och dölj inget för mig."

7:2 1 Mos 12:8, 13:3, Jos 18:12. **7:2 Ai** Betyder "ruinen". Troligen hade invånarna tagit över en ruinstad från forna tider. Flera platser har föreslagits. **7:5 Shebarim** Betyder "brytningarna". Kan syfta på en bergsklyfta, stenbrott eller ruiner. **7:9** 2 Mos 32:12, 4 Mos 14:13f. **7:11** 3 Mos 19:11. **7:13** 2 Mos 19:10, 14, Jos 3:5. **7:15** 4 Mos 15:30, 35, 5 Mos 13:15f. **7:17** 1 Mos 46:12, 4 Mos 26:20. **7:17 man efter man** Andra handskrifter (även den syriska översättningen): "familj efter familj" (jfr vers 18).

²⁰ Akan svarade Josua: "Det är sant. Jag har syndat mot HERREN, Israels Gud. Detta är vad jag gjort:

²¹ Jag såg bland bytet en dyrbar mantel från Shinar och tvåhundra siklar silver och en guldplatta som vägde femtio siklar, och jag fick begär till det och tog det. Det är gömt i jorden inne i mitt tält med silvret underst."

²² Då sände Josua några budbärare som skyndade bort till tältet, och där låg det stulna med silvret underst.

²³ De tog ut det ur tältet och bar det till Josua och alla Israels barn och lade ner det inför HERREN.

²⁴ Då tog Josua och hela Israel Akan, Seras son, och silvret och manteln och guldplattan och hans söner och döttrar, hans oxar, åsnor och får och hans tält och allt som var hans och förde dem upp till Akors dal.

²⁵ Och Josua sade: "Varför drog du olycka över oss? I dag ska HERREN dra olycka över dig." Sedan stenade hela Israel honom. De brände dem i eld och kastade stenar över dem.

²⁶ Över Akan reste de ett stort stenröse, som finns kvar än i dag. Och HERREN vände sig ifrån sin glödande vrede. Därför fick den platsen namnet Akors dal, som den heter än i dag.

8

Ais erövring och förstöring

¹ HERREN sade till Josua: "Var inte rädd och tappa inte modet! Ta med dig allt krigsfolk och bryt upp och dra ut mot Ai. Se, jag har gett kungen i Ai med hans folk, hans stad och hans land i dina händer.

² Och du ska göra med Ai och dess kung som du gjorde med Jeriko och dess kung, men bytet och boskapen därifrån får ni behålla. Lägg ett bakhåll mot staden på andra sidan av den."

³ Då bröt Josua upp med allt krigsfolket för att tåga mot Ai. Josua valde ut trettiotusen man, tappra stridsmän, och sände ut dem om natten.

⁴ Han befallde dem: "Lägg er i bakhåll mot staden, på andra sidan av den, men gå inte alltför långt från staden. Och håll er alla beredda.

⁵ Själv ska jag med allt folk som är kvar hos mig rycka fram mot staden. När de då drar ut mot oss som förra gången ska vi fly för dem.

⁶ Då kommer de att förfölja oss tills vi har lockat bort dem från staden. De kommer att säga: Nu flyr de för oss, precis som förra gången.

⁷ Men när vi flyr för dem ska ni komma fram ur bakhållet och inta staden, för HERREN er Gud har gett den i er hand.

⁸ Och när ni har tagit staden ska ni tända eld på den. Gör som HERREN har sagt. Ge akt på vad jag har befallt."

⁹ Josua sände i väg dem, och de gick och lade sig i bakhåll mellan Betel och Ai, väster om Ai. Men Josua stannade över natten bland folket.

¹⁰ Tidigt på morgonen mönstrade Josua folket och drog upp med de äldste i Israel i spetsen för folket till Ai.

¹¹ Allt det krigsfolk som var kvar hos honom drog upp och ryckte allt närmare tills de kom mitt emot staden. Där slog de läger norr om Ai med dalen mellan sig och Ai.

¹² Men han tog omkring femtusen man och lade dem i bakhåll mellan Betel och Ai, väster om staden.

7:21 Shinar Babylonien i nuvarande Irak. **7:21 tvåhundra siklar ... femtio siklar** Motsvarar drygt 2 kg silver och 0,5 kg guld, ungefär vad en enkel arbetare kunde tjäna ihop under sin livstid (jfr Dom 17:10). **7:26** 5 Mos 13:17.

7:26 Akors dal Betyder "olyckans dal". Jfr Hos 2:15, Jes 65:10. **8:1** 5 Mos 1:21, 7:17f, 20:3f, 31:3f. **8:2** Jos 6:21, 24. **8:5** Jos 7:5.

¹³ Och när folket intagit ställning, både lägret norr om staden och de som låg i bakhåll väster om staden, gick Josua den natten fram till mitten av dalen.

¹⁴ När kungen i Ai såg detta, skyndade sig stadens män och han själv med allt sitt folk och drog tidigt på morgonen ut till strid mot Israel, bort till den utsedda platsen framför hedmarken. Han visste inte om bakhållet mot honom på andra sidan staden.

¹⁵ Josua och hela Israel låtsades bli slagna och flydde i riktning mot öknen.

¹⁶ Då kallade man samman allt folket i staden för att förfölja dem, och de förföljde Josua och lockades bort från staden.

¹⁷ Inte en enda man blev kvar i Ai eller i Betel, alla drog ut efter Israel och lämnade staden öppen när de förföljde Israel.

¹⁸ Och HERREN sade till Josua: "Räck ut spjutet i din hand mot Ai, för jag ska ge staden i din hand." Då räckte Josua ut spjutet i sin hand mot staden.

¹⁹ Och de som låg i bakhåll reste sig snabbt från sin plats och skyndade i väg, så snart han räckte ut sin hand, och de nådde staden och intog den och skyndade sig att sätta eld på den.

²⁰ När då männen från Ai vände sig om, fick de se hur rök från staden steg upp mot himlen. Och de hade ingen möjlighet att fly åt vare sig ena eller andra hållet, eftersom folket som hade flytt mot öknen nu vände sig mot sina förföljare.

²¹ När Josua och hela Israel såg att de som legat i bakhåll hade intagit staden och att röken steg från staden, vände de om och slog ner männen från Ai.

²² De andra drog ut från staden emot dem, så att de hamnade mitt emellan israeliterna och hade dem på båda sidor om sig. Man nergjorde dem och lät ingen överleva eller komma undan.

²³ Men kungen i Ai tillfångatogs levande och fördes till Josua.

²⁴ När Israel hade dödat Ais alla invånare ute på fältet och i öknen dit de förföljt dem, och alla hade fallit för svärd och blivit nergjorda, vände alla israeliterna tillbaka till Ai och slog det med svärd.

²⁵ De som föll den dagen, män och kvinnor, utgjorde 12 000 personer, allt folket i Ai.

²⁶ Josua drog inte tillbaka sin hand som han räckt ut spjutet med förrän alla Ais invånare hade blivit tillintetgjorda.

²⁷ Bara boskapen och bytet som Israel hade tagit från den staden behöll man, enligt den befallning HERREN hade gett Josua.

²⁸ Och Josua brände Ai och gjorde det till en grushög för evig tid, till en ödemark, som det är ännu i dag.

²⁹ Kungen i Ai lät han hänga upp på en påle, och där fick han hänga till kvällen. När solen gick ner tog man på Josuas befallning ner hans döda kropp från pålen och kastade den vid ingången till stadsporten. De reste ett stort stenröse över den, och det finns kvar än i dag.

Josua läser lagen på berget Ebal

³⁰ Vid den tiden byggde Josua ett altare åt HERREN, Israels Gud, på berget Ebal,

³¹ så som HERRENS tjänare Mose hade befallt Israels barn och det var föreskrivet i Moses lagbok: ett altare av ohuggna stenar som inte var bearbetade med järn. På det offrade de brännoffer åt HERREN och slaktade gemenskapsoffer.

³² Där på stenarna lät Josua göra en avskrift av den lag som Mose hade skrivit inför

8:18 spjutet Annan översättning: "kroksabeln" (även i vers 26). **8:22** 5 Mos 7:2. **8:26** 2 Mos 17:11f. **8:29** 5 Mos 21:22f, Jos 10:26f. **8:30** 5 Mos 27:2f. **8:30 ett altare ... på berget Ebal** Ett altare från ungefär denna tid har hittats på berget Ebal, ca 8 x 11 meter brett och över 2,5 meter högt. **8:31** 2 Mos 20:25. **8:31 befallt ... föreskrivet i Moses lagbok** Befallningen finns i 5 Mos 27:4f. **8:32** 5 Mos 31:9. **8:32 på stenarna ... en avskrift** Lagar ristades ofta in på stora stenar till påminnelse för folket, t ex den berömda babyloniska Hammurabilagen från 1700-talet f Kr.

Israels barn.

³³ Hela Israel med dess äldste och förmän och domare stod på båda sidor om arken, med de levitiska prästerna som bar HERRENS förbundsark framför sig. Den ena hälften av folket, både främlingar och infödda, stod vänd mot berget Gerissim och den andra hälften mot berget Ebal, i enlighet med vad HERRENS tjänare Mose tidigare hade befallt för att välsigna Israels folk.

³⁴ Därefter läste han upp alla lagens ord, välsignelsen och förbannelsen, allt så som det var skrivet i lagboken.

³⁵ Inte ett ord av allt det som Mose hade befallt underlät Josua att läsa upp inför Israels hela församling med kvinnor och barn och de främlingar som följde dem.

9

Gibeoniterna bedrar Josua

¹ När alla kungarna på andra sidan Jordan, i Bergsbygden, i Låglandet och i hela Kustlandet vid Stora havet upp mot Libanon hörde vad som hade hänt hetiterna, amoreerna, kananeerna, perisseerna, hiveerna och jebusiterna,

² slöt de sig samman för att strida tillsammans mot Josua och Israel.

³ Men när invånarna i Gibeon hörde vad Josua hade gjort med Jeriko och Ai,

⁴ handlade de för sin del med list: De gick i väg och påstod sig vara sändebud. De lade utslitna packsäckar på sina åsnor, och utslitna, sönderspruckna och lagade vinsäckar av skinn,

⁵ och tog utslitna, lappade skor på fötterna och klädde sig i utslitna kläder. Dessutom var allt bröd de tog med sig som reskost torrt och smuligt.

⁶ De kom till Josua i lägret vid Gilgal och sade till honom och till Israels män: "Vi kommer från ett avlägset land. Slut förbund med oss."

⁷ Men Israels män svarade hiveerna: "Kanske bor ni här mitt ibland oss. Hur skulle vi då kunna sluta förbund med er?"

⁸ Då sade de till Josua: "Vi är dina tjänare." Josua frågade dem: "Vilka är ni, och varifrån kommer ni?"

⁹ De svarade: "Dina tjänare har kommit från ett mycket avlägset land för HERREN din Guds namns skull. Vi har hört ryktet om honom och allt han har gjort i Egypten,

¹⁰ och allt han har gjort med amoreernas båda kungar på andra sidan Jordan, med kung Sichon i Heshbon och kung Og i Bashan som bodde i Ashtarot.

¹¹ Därför sade våra äldste och alla invånare i vårt land till oss: Ta med er reskost och gå och möt dem och säg till dem: Vi är era tjänare, slut nu förbund med oss.'

¹² Det här brödet var nybakat när vi tog med det hemifrån till reskost, den dag vi gav oss i väg för att gå till er. Men se, nu är det torrt och smuligt.

¹³ De här vinsäckarna var nya när vi fyllde dem, och se, nu är de sönderspruckna. Och kläderna och skorna vi har på oss har blivit utslitna under vår mycket långa resa."

¹⁴ Då tog Israels män av deras reskost men frågade inte HERREN.

¹⁵ Och Josua lovade dem fred och ingick förbund med dem att de skulle få leva, och församlingens furstar gav dem sin ed.

¹⁶ Men när tre dagar hade gått sedan de ingått förbund med dem, fick de höra att männen var deras grannar och att de bodde mitt ibland dem.

8:33 5 Mos 11:29, 27:11f. **8:33 Gerissim ... Ebal ... Mose ... hade befallt** Se 5 Mos 11:29 samt befallningen i 5 Mos 27. **8:34** 5 Mos 28:1f, 15f. **8:35** 5 Mos 31:12. **9:1** 5 Mos 1:7. **9:3** Jos 6:21, 24, 8:26f. **9:3 Gibeon** Betydande stad (10:2) ca 1 mil nordväst om Jerusalem, delvis utgrävd. **9:7** 2 Mos 23:32f, 34:12, 5 Mos 7:2f. **9:10** 4 Mos 21:23f, 33f, 5 Mos 1:4, 2:32f, 3:3f, Jos 2:10. **9:14** 4 Mos 27:21. **9:14 tog ... av deras reskost** Att dela en måltid hörde ihop med att sluta förbund (jfr t ex 1 Mos 31:44, 54). **9:15** Jos 11:19.

¹⁷ Då bröt Israels barn upp och kom på tredje dagen till deras städer, och dessa var Gibeon, Kefira, Beerot och Kirjat-Jearim.

¹⁸ Men Israels barn angrep dem inte, eftersom församlingens furstar hade gett dem sin ed vid HERREN, Israels Gud. Men hela församlingen klagade på furstarna.

¹⁹ Då svarade alla furstarna hela församlingen: "Vi har gett dem vår ed vid HERREN, Israels Gud. Nu kan vi inte röra dem.

²⁰ Så här ska vi göra med dem: Vi ska låta dem leva, så att inte vreden kommer över oss på grund av den ed vi gav dem."

²¹ De fortsatte: "Låt dem leva." Och de blev vedhuggare och vattenbärare åt hela församlingen såsom furstarna hade sagt till dem.

²² Josua kallade dem till sig och sade: "Varför har ni lurat oss och sagt att ni bor mycket långt bort från oss, fastän ni bor mitt ibland oss?"

²³ Nu är ni under förbannelse. Ni ska aldrig upphöra att vara slavar, vedhuggare och vattenbärare vid min Guds hus."

²⁴ De svarade Josua: "Dina tjänare hade hört berättas hur HERREN din Gud hade befallt sin tjänare Mose att ge er hela detta land och förgöra landets alla invånare för er. Vi fruktade starkt för våra liv på grund av er, därför gjorde vi detta.

²⁵ Och nu är vi i din hand. Gör med oss vad du finner vara gott och riktigt."

²⁶ Och han gjorde så: Han befriade dem från Israels barns hand så att de inte dödade dem.

²⁷ På den dagen gjorde Josua dem till vedhuggare och vattenbärare åt församlingen och vid Herrens altare, på den plats han skulle utvälja. Så är de än i dag.

10

Amoreerna besegras

¹ Men Adoni-Sedek, kungen i Jerusalem, fick höra att Josua hade intagit Ai och vigt det åt förintelse, och att han hade gjort med Ai och dess kung på samma sätt som han gjort med Jeriko och dess kung, och att invånarna i Gibeon hade ingått fred med Israel och fick bo mitt ibland dem.

² Adoni-Sedek och hans folk var mycket rädda, för Gibeon var en stor stad, som en av kungastäderna, större än Ai, och alla dess män var tappra krigare.

³ Därför sände Adoni-Sedek, kungen i Jerusalem, bud till kung Hoham i Hebron, till kung Piram i Jarmut, till kung Jafia i Lakish och till kung Debir i Eglon och lät säga:

⁴ "Kom upp till mig och hjälp mig så att vi kan slå gibeoniterna, för de har ingått fred med Josua och Israels barn."

⁵ Då samlades de fem amoreiska kungarna – kungen i Jerusalem, kungen i Hebron, kungen i Jarmut, kungen i Lakish och kungen i Eglon – och drog upp dit med alla sina härar och belägrade Gibeon och angrep det.

⁶ Men gibeoniterna sände bud till Josua i lägret vid Gilgal: "Dra inte bort din hand från dina tjänare, utan kom upp till oss fort och rädda oss och hjälp oss. Kungarna över amoreerna som bor i bergsbygden har alla förenat sig mot oss."

⁷ Då drog Josua dit från Gilgal med allt sitt krigsfolk och alla sina tappraste krigare.

⁸ HERREN sade till Josua: "Var inte rädd för dem, för jag har gett dem i dina händer. Ingen av dem ska kunna stå dig emot."

⁹ Efter att ha ryckt fram hela natten från Gilgal kom Josua plötsligt över dem.

10 Och HERREN lät dem drabbas av panik inför Israel och tillfogade dem ett stort nederlag vid Gibeon och förföljde dem på vägen upp till Bet-Horon och dödade dem ända till Aseka och Mackeda.

11 Och när de under sin flykt för Israel hade kommit till slutningen som går ner från Bet-Horon, lät HERREN stora stenar falla över dem från himlen, hela vägen till Aseka, så att de dog. De som dödades genom hagelstenarna var fler än de som Israels barn dödade med svärd.

Solen står stilla

12 På den dagen då HERREN gav amoreerna i israeliternas våld talade Josua till HERREN inför hela Israel:

”Sol, stå stilla i Gibeon,
måne, i Ajalons dal!”

13 Och solen stod stilla
och månen blev stående
tills folket hade hämnats
på sina fiender.

Detta står skrivet i ”Den redliges bok”. Solen blev stående mitt på himlen och gjorde sig ingen brådska att gå ner för att fullborda dagen.

14 Aldrig har någon dag varit som denna, varken förr eller senare, då HERREN lyssnade till en mans ord. HERREN stred för Israel.

15 Sedan vände Josua med hela Israel tillbaka till lägret vid Gilgal.

Amoreiska kungar tillfångatas

16 Men de fem kungarna flydde och gömde sig i grottan vid Mackeda.

17 När Josua fick höra att man funnit de fem kungarna gömda i grottan vid Mackeda,

18 sade han: ”Vältra stora stenar framför grottöppningen och sätt folk där för att bevaka dem.

19 Men ni andra, stanna inte utan förfölj era fiender och förgör dem som blir efter. Låt dem inte komma in i sina städer, för HERREN er Gud har gett dem i er hand.”

20 När Josua och Israels barn hade tillfogat dem ett mycket stort nederlag och dödat dem – utom några som lyckades rädda sig och komma in i de befästa städerna –

21 vände allt folket välbehållet tillbaka till Josua i lägret vid Mackeda. Ingen vågade säga ett ord mot Israels barn.

22 Då sade Josua: ”Öppna ingången till grottan och för ut de fem kungarna ur grottan till mig.”

23 De gjorde så och förde ut de fem kungarna från grottan till honom: Jerusalems kung, Hebrons kung, Jarmuts kung, Lakishs kung och Eglons kung.

24 När de hade fört ut kungarna till Josua, kallade han till sig alla Israels män och sade till befälhavarna för krigsfolket som hade varit med honom: ”Kom fram och sätt era fötter på dessa kungars nackar.” De kom fram och satte sina fötter på deras nackar.

25 Sedan sade Josua till dem: ”Var inte rädda eller förskräckta, utan var starka och frimodiga. Så här ska HERREN göra med alla fiender som ni kommer i strid med.”

26 Därefter högg Josua ihjäl dem och hängde upp dem på fem pålar, och där fick de hänga till kvällen.

10:10 2 Mos 14:24, 23:27. **10:11** 2 Mos 9:17f, 22f. **10:13** 2 Sam 1:18, Jes 38:8. **10:13** *Den redliges bok* Hebr. ”Jashars bok”. Troligen en poetisk skildring av forna hjältedåd som inte bevarats (även citerad i 2 Sam 1:18). **10:24** *fötter på ... nackar* En sed även belagd hos assyrierna. På så sätt blev de besegrade fienderna ”som en pall” under segrarens fötter (jfr Ps 110:1). **10:26** 5 Mos 21:22f, Jos 8:29. **10:26** *till kvällen* Upphängda kroppar skulle begravas samma dag (5 Mos 21:23, jfr Joh 19:31).

²⁷ Men vid solnedgången togs de på Josuas befallning ner från pålarna och kastades in i grottan där de hade varit gömda. Framför ingången till grottan lade man stora stenar som ligger kvar där än i dag.

Städerna i söder erövrar

²⁸ Den dagen intog Josua Mackeda och slog dess invånare och kung med svärd. Han vigde dem åt förintelse, alla som var därinne, och lät ingen komma undan. Han gjorde med kungen i Mackeda så som han hade gjort med kungen i Jeriko.

²⁹ Därefter drog Josua med hela Israel från Mackeda till Libna och stred mot Libna.

³⁰ HERREN gav också Libna och dess kung i Israels hand och de slog invånarna med svärd, alla som var därinne, och lät ingen komma undan. Han gjorde med dess kung på samma sätt som han hade gjort med kungen i Jeriko.

³¹ Sedan drog Josua med hela Israel från Libna till Lakish och belägrade och stred mot det.

³² HERREN gav Lakish i Israels hand, så att de intog staden på andra dagen. De slog dess invånare med svärd, alla som var därinne, så som de hade gjort med Libna.

³³ Då drog Horam, kungen i Gezer, upp för att hjälpa Lakish. Men Josua slog honom och hans folk och lät ingen av dem komma undan.

³⁴ Från Lakish drog Josua med hela Israel till Eglon, och de belägrade och angrep det.

³⁵ De intog det samma dag och slog dess invånare med svärd. Alla som var därinne vigde han åt förintelse den dagen, så som han hade gjort med Lakish.

³⁶ Sedan drog Josua med hela Israel från Eglon upp till Hebron och stred mot det.

³⁷ Och de intog staden och slog dess invånare och dess kung med svärd, likaså alla dess lydstäder och alla som var i dem. Han lät ingen komma undan, så som han hade gjort med Eglon. Han vigde staden åt förintelse med alla som var därinne.

³⁸ Därefter vände Josua med hela Israel tillbaka till Debir och stred mot det.

³⁹ Han intog det med dess kung och alla dess lydstäder, och de slog deras invånare med svärd. De vigde alla som var därinne åt förintelse. Ingen lät han komma undan. Han gjorde med Debir och dess kung så som han hade gjort med Hebron och som han hade gjort med Libna och dess kung.

⁴⁰ Så erövrade Josua hela landet, Bergsbygden, Negev, Låglandet och Bergsslutningarna och slog alla kungar där, ingen lät han komma undan. Han vigde allt som andades åt förintelse, så som HERREN, Israels Gud, hade befallt.

⁴¹ Josua slog allt som fanns mellan Kadesh-Barnea och Gaza, liksom hela landet Goshen ända till Gibeon.

⁴² Alla dessa kungar och deras land intog Josua på en gång, för HERREN, Israels Gud, stred för Israel.

⁴³ Sedan återvände Josua med hela Israel till lägret vid Gilgal.

11

Josua besestrar kungar i norr

¹ När Jabin, kungen i Hasor, hörde detta, sände han bud till kung Jobab i Madon och till kungen i Shimron och kungen i Aksaf

10:28 Mackeda etc De erövrade städerna låg alla sydväst om Jerusalem. **10:40** 5 Mos 7:2, 20:16f. **10:41** Jos 11:16, 15:51. **10:41 Goshen** Område med betesmark i södra Israel (jfr 15:51) som kan ha fått sitt namn från det mer kända Goshen i Egypten där israeliternas hjordar fick beta (1 Mos 46:34). **11:1 Hasor** Den största staden i dåtidens Kanaan (jfr Dom 4:2f), ca 1,5 mil norr om Galileiska sjön. **11:1 Madon** Andra handskrifter (Septuaginta): "Maron", kanske en variant av Merom (vers 5 och 7), som kan ha legat 8 km väster om Galileiska sjön.

² och till de kungar som bodde norrut, i Bergsbygden och på Hedmarken, söder om Kinneret och i Låglandet, likaså i Nafot-Dor, västerut,

³ vidare till kananeerna österut och västerut, amoreerna, hetiterna, perisseerna och jebusiterna i Bergsbygden, likaså till hiveerna, nedanför Hermon i Mispalandet.

⁴ Dessa drog ut med alla sina härar, en folkskara så talrik som sanden på havets strand, och med ett stort antal hästar och vagnar.

⁵ Alla dessa kungar möttes, och de kom och slog läger tillsammans vid Meroms vatten för att strida mot Israel.

⁶ Men HERREN sade till Josua: "Var inte rädd för dem, för i morgon vid denna tid ska jag själv överlämna dem alla slagna åt Israel. Du ska skära av hälsenorna på deras hästar och deras vagnar ska du bränna upp i eld."

⁷ Och Josua kom med allt krigsfolket plötsligt över dem vid Meroms vatten och angrep dem.

⁸ Och HERREN gav dem i Israels hand. De slog dem och förföljde dem ända till Stora Sidon, till Misrefot-Majim och till Mispadalen på östra sidan. De slog dem tills ingen överlevande fanns kvar.

⁹ Josua gjorde med dem så som HERREN hade befallt honom. Han lät skära av hälsenorna på deras hästar och brände deras vagnar i eld.

¹⁰ Vid den tiden vände Josua tillbaka och intog Hasor och dödade dess kung med svärd. Hasor var tidigare huvudstad för alla dessa riken.

¹¹ Alla som var i staden dödades med svärd. Han vigde dem åt förintelse, ingen som andades lämnades kvar, och Hasor brände han upp i eld.

¹² Josua intog alla dessa kungars städer och slog dem och deras kungar med svärd. Han utrotade dem helt, så som HERRENS tjänare Mose hade befallt.

¹³ Men Israel brände inte någon av de städer som låg på höjder med undantag av Hasor, som Josua brände ner.

¹⁴ Allt byte från dessa städer liksom boskapen tog Israels barn för egen del, men alla människor i dem dödade de med svärd tills de hade förintat dem. De lät ingenting som andades finnas kvar.

¹⁵ Som HERREN hade befallt sin tjänare Mose, så hade Mose befallt Josua, och så gjorde Josua. Han lämnade ingenting ogjort av allt det som HERREN hade befallt Mose.

Israeliterna blir herrar i hela landet

¹⁶ Och Josua intog hela detta land: Bergsbygden, hela Negev och hela landet Goshen, Låglandet och Hedmarken liksom Israels bergsbygd och dess lågland,

¹⁷ landet från Halakberget, som höjer sig mot Seir, ända till Baal-Gad i Libanondalen nedanför berget Hermon. Alla kungar där tog han till fånga och slog dem till döds.

¹⁸ Josua förde krig mot alla dessa kungar under lång tid.

¹⁹ Förutom de hiveer som bodde i Gibeon fanns det ingen stad som ingick fred med Israels barn, utan de intog dem alla med strid.

²⁰ Det kom från HERREN att de förhärdade sina hjärtan och gick ut i strid mot Israel, för att han skulle viga dem åt förintelse och inte visa dem nåd. I stället skulle han utrota dem så som HERREN hade befallt Mose.

11:2 Kinneret Samma stad som NT:s Gennesaret (Matt 14:34) vid Galileiska sjön, som till formen liknar en harpa (hebr. *kinnór*). **11:8** Jos 13:6. **11:12** 2 Mos 23:32f, 4 Mos 33:52, 55, 5 Mos 20:16f. **11:15** 2 Mos 34:12f, 5 Mos 7:2. **11:16** Jos 10:41. **11:18** 2 Mos 23:29f, 5 Mos 7:22, Jos 14:7, 10. **11:19** Jos 9:15, 18. **11:20** 5 Mos 2:30.

²¹ Vid denna tid begav sig Josua i väg och utrotade anakiterna från Bergsbygden, från Hebron, Debir och Anab, från hela Juda bergsbygd och hela Israels bergsbygd. Josua vigde både dem och deras städer åt förintelse.

²² Inga anakiter lämnades kvar i Israels barns land. Det var bara i Gaza, Gat och Ashdod som några blev kvar.

²³ Så intog Josua hela landet, så som HERREN hade lovat Mose. Och Josua gav det till arvedel åt Israel, efter deras avdelningar och stammar. Landet hade nu ro från krig.

12

Kungar som besegrades av Mose

¹ Dessa är de kungar i landet som Israels barn besegrade och vilkas land de tog i besittning på andra sidan Jordan, på östra sidan, landet från floden Arnon till berget Hermon, liksom hela Hedmarken på östra sidan:

² Sichon, amoreernas kung, som bodde i Heshbon och regerade över landet från Aroer vid floden Arnons strand och från dalens mitt samt över ena hälften av Gilead till floden Jabbok, som är ammoniternas gräns.

³ Han regerade också över Hedmarken upp till Kinneretsjön, på östra sidan, och ner till Hedmarkshavet, Döda havet, på östra sidan, åt Bet-Hajeshimot till, och längre söderut till trakten nedanför Pisgas sluttningar.

⁴ Vidare intog de Ogs område. Han var kung i Bashan och en av de sista rafaerna, och bodde i Ashtarot och Edrei.

⁵ Han regerade över Hermons bergsbygd och över Salka och hela Bashan till geshureernas och maakateernas område, likaså över andra hälften av Gilead, till kung Sichons område i Heshbon.

⁶ HERRENS tjänare Mose och Israels barn besegrade dem, och HERRENS tjänare Mose gav landet till besittning åt rubeniterna, gaditerna och ena hälften av Manasse stam.

Kungar som besegrades av Josua

⁷ Dessa är de kungar i landet som Josua och Israels barn besegrade på andra sidan Jordan, på västra sidan, från Baal-Gad i Libanondalen ända till Halakberget som höjer sig mot Seir. Josua gav detta land till besittning åt Israels stammar efter deras avdelningar:

⁸ Bergsbygden, Låglandet, Hedmarken och Bergssluttningarna, Öknen och Negev, hetiterernas, amoreernas, kananeernas, perisseernas, hiveernas och jebusiternas land.

⁹ Kungarna var:

Kungen i Jeriko en,

kungen i Ai vid Betel en,

¹⁰ kungen i Jerusalem en,

kungen i Hebron en,

¹¹ kungen i Jarmut en,

kungen i Lakish en,

¹² kungen i Eglon en,

kungen i Gezer en,

¹³ kungen i Debir en,

kungen i Geder en,

11:21 4 Mos 13:34, Dom 1:20. **11:21 anakiterna** Berömda högresta kämpar som hade skrämt spejarna kring Josua fyrtio år tidigare (4 Mos 13:34). Högresta kananeiska krigare nämns också i den egyptiska Anastasipapyren från 1200-talet f Kr. Goliat i Gat (vers 22) var en ättling till dessa (1 Sam 17:4f). **11:22** 1 Sam 17:4f. **12:2** 1 Mos 32:22, 4 Mos 21:24, 5 Mos 2:36f, 3:6, 16. **12:3** 1 Mos 14:3, 4 Mos 34:3. **12:4** 5 Mos 3:11. **12:4 Sichon ... Og** Se skildringen i 4 Mos 21:21f. **12:4 rafaerna** Högväxt forntida folk (se 5 Mos 3:11). **12:6** 4 Mos 21:23f, 33f, 32:33f, 5 Mos 3:1f.

¹⁴ kungen i Horma en,
 kungen i Arad en,
¹⁵ kungen i Libna en,
 kungen i Adullam en,
¹⁶ kungen i Mackeda en,
 kungen i Betel en,
¹⁷ kungen i Tappua en,
 kungen i Hefer en,
¹⁸ kungen i Afek en,
 kungen över Saron en,
¹⁹ kungen i Madon en,
 kungen i Hasor en,
²⁰ kungen i Shimron-Meron en,
 kungen i Aksaf en,
²¹ kungen i Taanak en,
 kungen i Megiddo en,
²² kungen i Kedesh en,
 kungen i Jokneam vid Karmel en,
²³ kungen i Dor över Nafat-Dor en,
 kungen över Gojim vid Gilgal en,
²⁴ kungen i Tirsa en
 – tillsammans trettioen kungar.

13

Land som ännu inte intagits

¹ Josua var nu gammal och hade nått hög ålder, och HERREN sade till honom: ”Du är gammal och har nått hög ålder, men det finns mycket kvar av landet att inta.

² Detta är vad som återstår av landet: filisteernas alla områden och hela geshureernas land.

³ Allt som finns mellan Shihor öster om Egypten och Ekrons område norrut räknas nämligen till Kanaans land, det som filisteernas fem furstar i Gaza, Ashdod, Ashkelon, Gat och Ekron har, likaså aveernas område,

⁴ kananeernas land söderut och Meara, som tillhör sidonierna, ända till Afek och amoreernas område,

⁵ och gebaleernas land samt hela Libanontrakten österut, från Baal-Gad vid berget Hermon ända dit där vägen går till Hamat,

⁶ alla invånarna i bergsbygden från Libanon ända till Misrefot-Majim, alla sidonier. Dessa ska jag själv driva undan för Israels barn. Men du ska fördela landet till arvedel åt Israel genom lottkastning, som jag har befallt dig.

⁷ Fördela redan nu detta land till arvedel åt de nio stammarna och åt ena hälften av Manasse stam.”

Landet öster om Jordan fördelas

⁸ Tillsammans med Manasse hade också rubeniterna och gaditerna fått sin arvedel, den som Mose gav dem på andra sidan Jordan, på östra sidan, just så som HERRENS tjänare

13:1 hög ålder Josua var troligen ungefär lika gammal som den 85-årige Kaleb (14:10). **13:2** 1 Sam 27:8. **13:2 filisteerna** Beteckning på folk på den nuvarande Gazaremsan (jfr 1 Mos 21:34, 2 Mos 13:17), särskilt det sjöfolk som sedan under 1200-talet f Kr kom från de grekiska öarna (Jer 47:4). **13:2 geshureerna** Dessa sydliga geshureer vid Gazaremsan (jfr 1 Sam 27:8) är en annan grupp än de nordliga geshureerna på nuvarande Golanhöjderna (Jos 12:5, 13:11). **13:3 Shihor** Syftar här troligen på Wadi el-Arish, söder om Gaza. Se not till 4 Mos 34:5. **13:6** Jos 11:8. **13:8** 4 Mos 32:33, 5 Mos 3:12f, Jos 1:12f, 22:4. **13:8 arvedel ... som Mose gav dem** Se 4 Mos 32:1f.

Mose gav den åt dem:

⁹ landet från Aroer, vid floden Arnons strand, och från staden i dalens mitt, likaså hela Medebaslätten ända till Dibon,

¹⁰ tillsammans med alla andra städer som hade tillhört Sichon, amoreernas kung som regerade i Heshbon, ända till ammoniternas område,

¹¹ vidare Gilead och geshureernas och maakateernas område och hela Hermons bergsbygd och hela Bashan ända till Salka,

¹² hela Ogs rike i Bashan, Og som regerade i Ashtarot och Edrei och som levde kvar som en av de sista rafaerna, sedan Mose hade slagit och fördrivit dem.

¹³ Men Israels barn fördrev inte geshureerna och maakateerna. Därför bodde också geshureer och maakateer kvar bland Israels barn, som de gör än i dag.

¹⁴ Men åt Levi stam gav han inte någon arvedel. Eldsoffren åt HERREN, Israels Gud, är hans arvedel, som han hade sagt honom.

Rubens stams område

¹⁵ Detta är vad Mose gav åt Rubens barns stam, efter deras släkter.

¹⁶ De fick området från Aroer, vid floden Arnons strand, och från staden i dalens mitt, liksom hela slätten vid Medeba,

¹⁷ Heshbon med alla dess lydstäderna på slätten, Dibon, Bamot-Baal, Bet-Baal-Meon,

¹⁸ Jahas, Kedemot, Mefaat,

¹⁹ Kirjatajim, Sibma, Seret-Hashahar på Dalberget,

²⁰ Bet-Peor samt Piskas sluttningar och Bet-Hajeshimot,

²¹ alla städerna på slätten, hela riket efter amoreernas kung Sichon som regerade i Heshbon. Denne och de midjanitiska furstarna Evi, Rekem, Sur, Hur och Reba, Sichons lydfurstar, som bodde där i landet, hade blivit slagna av Mose.

²² Spåmannen Bileam, Beors son, dödades också med svärd av Israels barn tillsammans med andra som blev slagna av dem.

²³ Gränsen för Rubens barn var Jordan, som utgjorde gränslinje. Detta är Rubens barns arvedel efter deras släkter, städerna med sina byar.

Gads stams område

²⁴ Detta är vad Mose gav åt Gads stam, åt Gads barn, efter deras släkter.

²⁵ De fick som sitt område Jazer och alla städer i Gilead och hälften av ammoniternas land, till det Aroer som ligger mitt emot Rabba,

²⁶ vidare landet från Heshbon till Ramat-Hammispe och Betonim, och från Mahanajim till Debirs område,

²⁷ samt i dalen följande: Bet-Haram, Bet-Nimra, Suckot och Safon, resten av riket från kung Sichon i Heshbon intill Jordan, som utgjorde gränsen, upp till änden av Kinneretsjön, landet på andra sidan Jordan, på östra sidan.

²⁸ Detta är Gads barns arvedel efter deras släkter, städerna med sina byar.

Halva Manasse stams område

²⁹ Detta är vad Mose gav åt ena hälften av Manasse stam, så att denna hälft av Manasse barns stam fick land efter sina släkter.

³⁰ Deras område utgjordes av landet från Mahanajim, hela Bashan, hela riket efter Og som var kung i Bashan, med alla Jairs byar i Bashan, sextio städer,

³¹ och halva Gilead med Ashtarot och Edrei, Ogs huvudstäder i Bashan. Detta fick barnen till Makir, Manasses son, nämligen ena hälften av Makirs barn efter deras släkter.

13:12 5 Mos 3:11. **13:14** 4 Mos 18:20f, 5 Mos 10:9, 18:1f, Hes 44:28. **13:14 eldsoffren** Ordet saknas i Septuaginta (jfr vers 33). **13:21** 4 Mos 31:8. **13:22** 4 Mos 22:5. **13:22 spåmannen Bileam** Hednisk profet som hyrdes för att förbanna israeliterna (4 Mos 22:5f) och som förledde dem till otrohet mot Herren (4 Mos 31:16, Upp 2:14). **13:30** 5 Mos 3:14. **13:31** 4 Mos 32:39f, Jos 17:1f.

³² Dessa var de arvslotter som Mose utskiftade på Moabs hedar, på andra sidan Jordan mitt emot Jeriko, på östra sidan.

³³ Men åt Levi stam gav Mose inte någon arvedel. HERREN, Israels Gud, är deras arvedel, så som han har sagt dem.

14

Landet väster om Jordan fördelas

¹ Detta är de arvslotter som Israels barn fick i Kanaans land, de som prästen Eleasar och Josua, Nuns son, och huvudmännen för familjerna inom israeliternas stammar utskiftade åt dem.

² Arvslotterna fördelades genom lottkastning, så som HERREN hade befallt genom Mose angående de nio stammarna och den ena halva stammen.

³ De två övriga stammarna och den andra halva stammen hade nämligen av Mose fått sin arvedel på andra sidan Jordan, men åt leviterna hade han inte gett någon arvedel bland dem.

⁴ Josefs barn utgjorde nämligen två stammar, Manasse och Efraim. Och åt leviterna gavs inte någon särskild del av landet, utan bara städer att bo i med tillhörande betesmarker för deras boskap och deras övriga egendom.

⁵ Som HERREN hade befallt Mose, så utskiftade Israels barn landet.

Hebron ges åt Kaleb

⁶ Juda barn trädde fram inför Josua i Gilgal, och kenisiten Kaleb, Jefunnes son, sade till honom: "Du vet vad HERREN sade till gudsmannen Mose om mig och dig i Kadesh-Barnea.

⁷ Jag var fyrtio år när HERRENS tjänare Mose sände i väg mig från Kadesh-Barnea för att speja i landet, och jag lämnade sedan rapport efter mitt hjärtas mening.

⁸ Mina bröder, som hade varit med mig däruppe, fick folkets hjärtan att bäva, men jag följde i allt HERREN min Gud.

⁹ Då svor Mose den dagen en ed och sade: Det land som dina fötter har beträtt ska i sanning vara arvedel åt dig och dina barn för evig tid, därför att du i allt har följt HERREN min Gud.

¹⁰ Och se, nu har HERREN som han lovat låtit mig leva dessa fyrtiofem år, sedan HERREN talade detta till Mose när Israel vandrade i öknen. Se, jag är nu åttiofem år.

¹¹ Än i dag är jag lika stark som den dag Mose sände i väg mig. Som min kraft var då, så är den än i dag när det gäller att strida, dra ut och komma hem.

¹² Ge mig nu denna bergsbygd som Herren lovade den dagen. Du hörde själv att anakiterna bor där med stora och befästa städer. Om bara HERREN är med mig, ska jag fördriva dem så som HERREN har lovat."

¹³ Josua välsignade då Kaleb, Jefunnes son, och gav honom Hebron till arvedel.

¹⁴ Kenisiten Kaleb, Jefunnes son, fick därför Hebron till arvedel, så som det är än i dag, därför att han i allt följde HERREN, Israels Gud.

¹⁵ Men Hebron hette tidigare Kirjat-Arba, efter den störste mannen bland anakiterna. Landet hade nu ro från krig.

15

Juda stams område

14:1 4 Mos 34:17f. **14:2** 4 Mos 26:55, 33:54, 34:13f, Apg 13:19. **14:3** 5 Mos 3:12f. **14:4** 1 Mos 48:5, 4 Mos 35:2f. **14:6** 4 Mos 14:24, 30, 32:11f, 5 Mos 1:36, 38. **14:6** Kaleb Betyder "hund". Var spejare tillsammans med Josua (se 4 Mos 13:31, 14:24). **14:7** 4 Mos 13:7, 14:6f. **14:8** 4 Mos 13:31f, 5 Mos 1:28. **14:9** 5 Mos 11:24, Jos 1:3, Dom 1:20. **14:10 nu åttiofem år** Året kan ha varit 1400 f Kr (drygt 45 år efter uttåget ur Egypten 1446 f Kr, jfr vers 7). **14:13** Jos 21:12.

¹ Juda barns stam fick efter sina släkter sin lott söderut intill Edoms gräns, intill öknen Zin, längst ner i söder.

² Deras södra gräns började vid änden av Döda havet, vid dess sydligaste vik,

³ gick vidare söder om Skorpionhöjden och fram till Zin. Sedan drog den sig upp söder om Kadesh-Barnea, förbi Hesron och upp till Addar och böjde sedan av mot Karka.

⁴ Den fortsatte mot Asmon och sammanföll med Egyptens bäckravin och slutade ute vid havet. Detta ska vara er gräns i söder.

⁵ Gränsen i öster var Döda havet ända till Jordans utlopp. Gränsen på norra sidan började vid den vik av detta hav där Jordan har sitt utlopp.

⁶ Därifrån drog sig gränsen upp mot Bet-Hogla och gick fram norr om Bet-Haaraba. Vidare drog sig gränsen upp till Rubens son Bohans sten.

⁷ Därefter drog sig gränsen upp till Debir från Akors dal i nordlig riktning mot det Gilgal som ligger mitt emot Adummimhöjden, söder om bäckravinen. Sedan gick gränsen fram till Shemeshkällans vatten och så till Rogelskällan.

⁸ Vidare drog sig gränsen uppåt Hinnoms sons dal, söder om Jebus höjd, alltså Jerusalem. Därefter drog sig gränsen upp till toppen av det berg som ligger mitt emot Hinnoms dal, västerut, i norra änden av Refaimdalen.

⁹ Från toppen av detta berg drog sig gränsen fram till Neftoavattnets källa och vidare till städerna i Efrons bergsbygd. Sedan drog sig gränsen till Baala, alltså Kirjat-Jearim.

¹⁰ Från Baala böjde sig gränsen åt väster mot Seirs bergsbygd och gick fram till Jearims bergshöjd, alltså Kesalon, norr om denna, och gick så ner till Bet-Shemesh och framför Timna.

¹¹ Vidare gick gränsen till Ekrons höjd, norrut. Därefter drog sig gränsen till Shickeron, gick så framför berget Baala och därifrån ut till Jabneel. Sedan gick gränsen ut vid havet.

¹² Gränsen i väster var Stora havets kustlinje.

Dessa var Judas barns gränser runt omkring, efter deras släkter.

¹³ Men åt Kaleb, Jefunnes son, gavs enligt HERRENS befallning till Josua en särskild del bland Juda barn, nämligen Arbas, Anaks fars, stad, alltså Hebron.

¹⁴ Kaleb fördrev därifrån Anaks tre söner Sheshaj, Ahiman och Talmaj, Anaks avkomlingar.

¹⁵ Därifrån drog han upp mot Debirs invånare. Debir hette tidigare Kirjat-Sefer.

¹⁶ Och Kaleb sade: "Den som angriper Kirjat-Sefer och intar det ska jag ge min dotter Aksa till hustru."

¹⁷ När då Otniel, son till Kenas, Kalebs bror, intog det, gav Kaleb honom sin dotter Aksa till hustru.

¹⁸ Och när hon kom till honom, övertalade hon honom att begära ett stycke åkermark av hennes far. Och hon steg ner från åsnan. Då sade Kaleb till henne: "Vad önskar du?"

¹⁹ Hon svarade: "Ge mig en avskedsgåva. Eftersom du har gift bort mig till det torra Negev får du också ge mig vattenkällor." Då gav han henne Övre och Nedre källorna.

Juda städer

²⁰ Detta var Juda barns stams arvedel efter deras släkter.

²¹ Städerna som låg ytterst i Juda barns stam, mot Edoms gräns, i Negev, var: Kabseel, Eder, Jagur,

²² Kina, Dimona, Adada,

²³ Kedesh, Hasor och Jitnan,

15:1 4 Mos 34:3f. **15:4** *er gräns* Andra handskrifter (Septuaginta): "deras gräns". **15:6** Jos 18:17. **15:8** *Hinnoms sons dal* Kallas i NT Gehenna (bild för den eviga elden, se 2 Kung 23:10, Matt 5:22). **15:13** 4 Mos 14:24, Jos 14:13f, Dom 1:20. **15:14** 4 Mos 13:23, Dom 1:10f. **15:17** Dom 3:9, 1 Krön 4:13. **15:17** *Otniel* Blev senare Israels domare och räddade folket från arameerna (Dom 3:9f).

- 24 Sif, Telem, Bealot,
 25 Hasor-Hadatta, Keriot, Hesron, alltså Hasor,
 26 Amam, Shema, Molada,
 27 Hasar-Gadda, Hesh-mon, Bet-Pelet,
 28 Hasar-Shual, Beer-Sheba och Bisjotja,
 29 Baala, Ijim, Esem,
 30 Eltolad, Kesil, Horma,
 31 Siklag, Madmanna, Sansanna,
 32 Lebaot, Shilhim, Ajin och Rimmon – tillsammans tjugonio städer med sina byar.
 33 I Låglandet: Eshtaol, Sorga, Ashna,
 34 Sanoa och En Gannim, Tappua och Enam,
 35 Jarmut och Adullam, Soko och Aseka,
 36 Shaarajim, Aditajim, Gedera och Gederotajim – fjorton städer med sina byar.
 37 Senan, Hadasha, Migdal-Gad,
 38 Dilean, Misper, Jokteel,
 39 Lakish, Boskat, Eglon,
 40 Kabbon, Lahmas, Kitlish,
 41 Gederot, Bet-Dagon, Naama och Mackeda – sexton städer med sina byar.
 42 Libna, Eter, Ashan,
 43 Jifta, Ashna, Nesib,
 44 Keila, Aksib och Maresha – nio städer med sina byar.
 45 Ekron med dess städer och byar.
 46 Från Ekron till havet allt vad som ligger på sidan om Ashdod med dess byar.
 47 Vidare Ashdod med dess städer och byar, Gaza med dess städer och byar ända till
 Egyptens bäckravin och fram till Stora havet som utgjorde gränsen.
 48 Och i bergsbygden: Shamir, Jattir, Soko,
 49 Danna, Kirjat-Sanna, alltså Debir,
 50 Anab, Eshtemo, Anim,
 51 Goshen, Holon och Gilo – elva städer med sina byar.
 52 Arab, Duma, Eshan,
 53 Janum, Bet-Tappua, Afeka,
 54 Humta, Kirjat-Arba, alltså Hebron och Sior – nio städer med sina byar.
 55 Maon, Karmel, Sif, Juta,
 56 Jisreel, Jokdeam och Sanoa,
 57 Kajin, Gibeä och Timna – tio städer med sina byar.
 58 Halhul, Bet-Sur, Gedor,
 59 Maarat, Bet-Anot och Eltekon – sex städer med sina byar.
 60 Kirjat-Baal, alltså Kirjat-Jearim, och Rabba – två städer med sina byar.
 61 I öknen: Bet-Haaraba, Middin, Sekaka,
 62 Nibshan, Saltstaden och En-Gedi – sex städer med sina byar.
 63 Men jebusiterna som bodde i Jerusalem kunde Juda barn inte driva bort. Därför
 bodde också jebusiterna kvar bland Juda barn i Jerusalem, så som de gör än i dag.

16

Manasses och Efraims områden

15:36 Gederotajim Septuaginta översätter namnet som "och deras fållor". Annars blir det 15 stadsnamn i stället för 14. **15:49 Kirjat-Sanna** Andra handskrifter (Septuaginta): "Kirjat-Sefer" (jfr vers 15). **15:59 med sina byar** Septuaginta tillägger: "Tekoa, Efrata, alltså Betlehem, Peor, Etam, Kulon, Tatam, Shoresh, Kerem, Gallim, Beter och Manoko, elva städer med sina byar". **15:63** Dom 1:21, 2 Sam 5:6f.

¹ Den lott som tillföll Josefs barn sträckte sig från Jordan vid Jeriko till Jerikos vatten österut, genom öknen som går upp från Jeriko till bergsbygden mot Betel.

² Gränsen gick vidare från Betel till Luz och så fram till arkaternas område, mot Atarot.

³ Därefter gick den västerut ner till jafletiternas område, ända till Nedre Bet-Horons område och till Gezer. Sedan gick den ut vid havet.

⁴ Detta fick Josefs barn, Manasse och Efraim, till arvedel.

Efraims stams område

⁵ Efraims barn fick, efter sina släkter, dessa gränser: Gränsen för deras arvedel i öster gick från Atrot-Addar till Övre Bet-Horon.

⁶ Sedan gick gränsen ut vid havet. I norr var Mikmetat gräns. Därifrån böjde sig gränsen österut till Taanat-Shilo och fortsatte österut till Janoa.

⁷ Från Janoa gick den ner till Atarot och Naara, nådde Jeriko och gick ut vid Jordan.

⁸ Från Tappua gick gränsen västerut till bäcken Kana och gick sedan ut vid havet. Detta blev arvedelen för Efraims barns stam efter deras släkter.

⁹ Dit hörde också de städer som avdelades åt Efraims barn inom Manasses barns arvedel, alla dessa städer med sina byar.

¹⁰ Men de fördrev inte kananeerna som bodde i Gezer. Därför bodde också kananeerna kvar bland Efraims barn, som de gör än i dag, men de blev arbetspliktiga tjänare under dem.

17

Manasses område väster om Jordan

¹ Denna lott tillföll Manasse stam, eftersom Manasse var Josefs förstfödde. Makir, Manasses förstfödde, Gileads far, fick Gilead och Bashan, eftersom han var en stridsman.

² Manasses övriga barn fick också land efter sina släkter: Abiesers barn, Heleks barn, Asriels barn, Shekems barn, Hefers barn och Shemidas barn. Dessa var Manasses, Josefs sons, manliga avkomlingar efter deras släkter.

³ Men Selofhad, son till Hefer, son till Gilead, son till Makir, son till Manasse, hade inga söner utan endast döttrar. Hans döttrar hette Mahla, Noa, Hogla, Milka och Tirsä.

⁴ De trädde fram inför prästen Eleasar och Josua, Nuns son, och inför furstarna och sade: "HERREN befälde Mose att ge oss en arvedel bland våra bröder." Då gav man dem enligt HERRENS befallning en arvedel bland deras farbröder.

⁵ Alltså blev det tio delar som tillföll Manasse - förutom Gileads land och Bashan på andra sidan Jordan -

⁶ eftersom Manasses döttrar fick en arvedel bland hans söner. Men Gileads land hade Manasses övriga barn fått.

⁷ Området för Manasse gick från Asher till Mikmetat, som ligger öster om Shekem. Därefter gick gränsen åt höger, till invånarna i En-Tappua.

⁸ Tappuas land tillhörde nämligen Manasse, men själva Tappua, inemot Manasses gräns, tillhörde Efraims barn.

⁹ Och gränsen gick ner till bäcken Kana. Städerna söder om bäcken hörde till Efraim, fastän de låg bland Manasses städer. Manasses gräns gick vidare norr om bäcken och sedan ut vid havet.

¹⁰ Det som låg söder om den tillhörde Efraim, men det som låg norr om den tillhörde Manasse, och deras gräns var havet. I norr nådde de till Asher och i öster till Isaskar.

16:2 Dom 1:26. **16:9** Jos 17:9f. **16:10** Jos 17:13, Dom 1:29, 1 Kung 9:16, 21. **17:1** 4 Mos 32:39f, 5 Mos 3:15. **17:3** 4 Mos 26:33, 27:1f, 36:10f. **17:6** Jos 13:29f. **17:7** *invånarna i En-Tappua* Andra handskrifter (Septuaginta): "Jashub vid Tappuakällan". **17:9** Jos 16:9.

¹¹ Inom Isaskar och Asher fick Manasse Bet-Shan med underlydande orter, Jibleam med underlydande orter, invånarna i Dor med underlydande orter, invånarna i Endor med underlydande orter, invånarna i Taanak med underlydande orter, invånarna i Megiddo med underlydande orter, de tre höjdernas landskap.

¹² Men Manasses barn kunde inte inta dessa städer, utan kananeerna lyckades hålla sig kvar där i landet.

¹³ När Israels barn blev starkare, gjorde de kananeerna arbetspliktiga under sig men fördrev dem inte.

Mer land åt Efraim och Manasse

¹⁴ Josefs barn sade till Josua. "Varför har du gett oss endast en lott och ett skifte till arvedel, fastän vi är ett talrikt folk som HERREN hittills har välsignat?"

¹⁵ Då svarade Josua dem: "Om du är ett talrikt folk, dra upp till skogsbygden och röj dig mark där i perisseernas och rafaernas land, eftersom Efraims bergsbygd är för trång för dig."

¹⁶ Men Josefs barn sade: "Bergsbygden räcker inte för oss. Och alla kananeer som bor på slätten har järnbeslagna stridsvagnar, både de som bor i Bet-Shan med underlydande orter och de som bor på Jisreelsslätten."

¹⁷ Josua sade till Josefs hus, till Efraim och Manasse: "Du är ett talrikt folk och har stor kraft. Du ska inte ha endast en lott,

¹⁸ utan du ska få en bergsbygd som också är en skogsbygd. Men du ska röja upp den så att till och med dess utkanter kommer att tillhöra dig. Du ska fördriva kananeerna, även om de har järnbeslagna vagnar och är starka."

18

Fördelningen av det övriga landet

¹ Och Israels barns hela församling samlades i Shilo och satte upp uppenbarelsetältet där. Landet var nu kuvat inför dem,

² men ännu hade sju av Israels stammar inte fått sin arvedel tilldelad åt sig.

³ Därför sade Josua till Israels barn: "Hur länge ska ni vänta med att gå och inta det land som HERREN, era fäders Gud, har gett er?"

⁴ Utse åt er tre män från varje stam, så ska jag sända i väg dem. De ska genomkorsa landet och göra en beskrivning över det efter vars och ens arvedel och sedan komma tillbaka till mig.

⁵ De ska dela upp landet i sju delar. Juda ska vara kvar i sitt område i söder och Josefs hus förbli vid sitt område i norr.

⁶ När ni har gjort en beskrivning över landet i sju delar ska ni komma med den hit till mig, så ska jag kasta lott för er här inför HERREN vår Gud.

⁷ Leviterna får ingen del bland er, eftersom HERRENS prästtjänst är deras arvedel. Och Gad och Ruben och ena hälften av Manasse stam har redan fått sin arvedel på andra sidan Jordan, på östra sidan, den arvedel som Herrens tjänare Mose gav dem."

⁸ Då bröt männen upp och gick. Josua befallde dem att de skulle göra en beskrivning över landet. Han sade: "Gå i väg och genomkorsa landet och gör en beskrivning över det, och vänd sedan tillbaka till mig, så ska jag kasta lott för er här inför HERREN i Shilo."

17:12 Dom 1:27f. **17:16** Dom 1:19. **17:16 järnbeslagna stridsvagnar** En vagn förstärkt med järnbeslag och vassa piggar var ett fruktat ramningsredskap på flacka slagfält. Järn användes under 1400-talet f Kr men var sällsynt före 1100-talet f Kr (se 1 Sam 17:7 med not). **18:1** Jer 7:12. **18:1 Shilo** Vid denna samlingsplats, ca 3 mil norr om Jerusalem, stod sedan tälthelgedomen under hela domartiden (Dom 18:31, 1 Sam 1:3). **18:4 beskrivning** Troligen i text, men det framställdes även kartor på lertavlor vid denna tid i Mesopotamien och Egypten. **18:7** 4 Mos 18:20f, 32:33, 5 Mos 10:9, 18:2, Jos 13:14.

⁹ Männen gav sig av och vandrade genom landet och gjorde en beskrivning över det i en bok i sju delar, stad efter stad, och kom sedan tillbaka till Josua i lägret vid Shilo.

¹⁰ Och Josua kastade lott för dem i Shilo inför HERREN, och Josua utskiftade där landet åt Israels barn, åt varje stam dess del.

Benjamins stams område

¹¹ När lotten drogs för benjaminiternas stam, efter deras släkter, föll den så att det område som lotten gav dem låg mellan Juda barns och Josefs barns områden.

¹² Deras gräns på norra sidan började vid Jordan, och gränsen drog sig upp mot Jerikos höjd i norr och uppåt bergsbygden västerut och gick ut i öknen vid Bet-Aven.

¹³ Därifrån gick gränsen mot Luz, vid slutningen söder om Luz, det vill säga Betel. Sedan gick gränsen ner till Atrot-Addar över berget söder om Nedre Bet-Horon.

¹⁴ Och gränsen drog sig vidare framåt och böjde sig på västra sidan söderut från berget som ligger mitt emot Bet-Horon, söder om det, och gick ut vid Kirjat-Baal, alltså staden Kirjat-Jearim inom Judas barns område. Detta var västra sidan.

¹⁵ Och södra sidan började vid slutet av Kirjat-Jearims område och gränsen gick åt väster fram till Neftoavattnets källa.

¹⁶ Sedan gick gränsen ner till slutningen av det berg som ligger mitt emot Hinnoms sons dal, norrut i Refaimdalen, och därefter ner i Hinnoms dal, på södra sidan om jebusiternas höjd och ner till Rogelskällan.

¹⁷ Därefter drog den sig norrut och gick fram till Shemeshkällan och vidare till Gelilot, som ligger mitt emot Adummimhöjden och ner till Bohans, Rubens sons, sten.

¹⁸ Vidare gick den fram till den höjd som ligger framför Hedmarken norrut och ner till Hedmarken.

¹⁹ Sedan gick gränsen fram till Bet-Hoglas höjd norrut och slutade vid Döda havets norra vik, vid Jordans södra ände. Detta var södra gränsen.

²⁰ Men på östra sidan var Jordan gränsen. Detta var benjaminiternas arvedel med dess gränser runt omkring, efter deras släkter.

²¹ Och de städer som tillföll benjaminiternas stam, efter deras släkter, var Jeriko, Bet-Hogla, Emek-Kesis,

²² Bet-Haaraba, Semarajim, Betel,

²³ Avim, Para, Ofra,

²⁴ Kefar-Haamoni, Ofni och Geba – tolv städer med sina byar,

²⁵ Gibeon, Rama, Beerot,

²⁶ Misper, Kefira, Mosa,

²⁷ Rekem, Jirpeel, Tarala,

²⁸ Sela, Elef, Jebus, alltså Jerusalem, Gibeon och Kirjat – fjorton städer med sina byar. Detta var benjaminiternas arvedel, efter deras släkter.

19

Simeons stams område

¹ Den andra lotten föll på Simeon, för simeoniternas stam, efter deras släkter. Deras arvedel låg inom Juda barns arvedel.

² Till deras arvedel hörde Beer-Sheba, Sheba, Molada,

³ Hasar-Shual, Bala, Esem,

⁴ Eltolad, Betul, Horma,

⁵ Siklag, Bet-Hammarkabot, Hasar-Susa,

⁶ Bet-Lebaot och Sharuhen – tretton städer med deras byar.

⁷ Ajin, Rimmon, Eter och Ashan – fyra städer med deras byar.

⁸ därtill alla de byar som låg runt omkring dessa städer, ända till Baalat-Beer, det sydliga Rama. Detta var Simeons barns arvedel, efter deras släkter.

⁹ Ur Juda barns skifte fick Simeons barn sin arvedel, eftersom Juda barns lott var för stor för dem. Därför fick Simeons barn sin arvedel inom deras arvedel.

Sebulons stams område

¹⁰ Den tredje lotten föll på Sebulons barn efter deras släkter. Och gränsen för deras arvedel gick ända till Sarid.

¹¹ Därifrån drog sig deras gräns västerut upp till Marala och träffade Dabbeshet och vidare bäcken som rinner öster om Jokneam.

¹² Från Sarid vände den österut mot solens uppgång längs Kislot-Tabors område och gick vidare till Dobrat och upp till Jafia.

¹³ Därifrån fortsatte den österut mot solens uppgång till Gat-Hefer och Et-Kasin och vidare till det Rimmon som sträcker sig till Nea.

¹⁴ Här böjde sig gränsen mot norr till Hannaton och gick ut vid Jifta-Els dal.

¹⁵ Dessutom fick de Kattat, Nahalal, Shimron, Jidala och Betlehem, i allt tolv städer med deras byar.

¹⁶ Detta var Sebulons barns arvedel, efter deras släkter, de nämnda städerna med sina byar.

Isaskars stams område

¹⁷ Den fjärde lotten föll på Isaskar, på Isaskars barn efter deras släkter.

¹⁸ Deras område omfattade Jisreel, Kesullot, Shunem,

¹⁹ Hafarajim, Shion, Anaharat,

²⁰ Rabbit, Kishjon, Ebes,

²¹ Remet, En-Gannim, En-Hadda och Bet-Passes.

²² Gränsen nådde Tabor, Shahasuma och Bet-Shemesh, och deras gräns gick ut vid Jordan – sexton städer med deras byar.

²³ Detta var arvedelen för Isaskars barns stam efter deras släkter, städerna med sina byar.

Ashers stams område

²⁴ Den femte lotten föll på Ashers barns stam efter deras släkter.

²⁵ Deras område omfattade Helkat, Hali, Beten, Akshaf,

²⁶ Alammelek, Amad och Mishal och nådde Karmel i väster och Shihor-Libnat.

²⁷ Därefter gick gränsen österut till Bet-Dagon och nådde Sebulon och Jifta-Els dal i norr, vidare Bet-Haemek och Negiel och fortsatte norrut till Kabul.

²⁸ De fick Ebron, Rehov, Hammon och Kana, ända upp till Stora Sidon.

²⁹ Sedan vände gränsen tillbaka till Rama och gick fram till den befästa staden Tyrus, böjde av mot Hosa och gick ut vid havet inte långt från Aksib.

³⁰ Dessutom fick de Umma, Afek och Rehob, tjugotvå städer med deras byar.

³¹ Detta var arvedelen för Ashers barns stam, efter deras släkter, de nämnda städerna med sina byar.

Naftalis stams område

³² Den sjätte lotten föll på Naftalis barn, på Naftalis barn efter deras släkter.

³³ Deras gräns gick från Helef, från terebinten i Saananim till Adami-Hannekeb och Jabneel, ända till Lackum, och slutade vid Jordan.

³⁴ Gränsen böjde av västerut till Asnot-Tabor och gick vidare därifrån till Huckok. Den nådde Sebulon i söder, Asher i väster och Juda med Jordan i öster.

³⁵ Den omfattade de befästa städerna Siddim, Ser och Hammat, Rackat och Kinneret,

19:10 1 Mos 49:13, 5 Mos 33:18f. **19:15 Betlehem** Detta galileiska Betlehem är ett annat än den kända staden söder om Jerusalem. **19:28 Ebron** Andra handskrifter: "Abdon" (jfr 21:30 samt 1 Krön 6:39). **19:34 Juda med** 1 Septuaginta saknas dessa ord.

³⁶ Adama, Rama, Hasor,

³⁷ Kedesh, Edrei, En-Hasor,

³⁸ Jiron, Migdal-El, Horem, Bet-Anat och Bet-Shemesh, nitton städer med deras byar.

³⁹ Detta var arvedelen för Naftalis barns stam, efter deras släkter, städerna med sina byar.

Dans stams område

⁴⁰ Den sjunde lotten föll på Dans barns stam efter deras släkter.

⁴¹ Deras tilldelade område omfattade Sorga, Eshtaol, Ir-Shemesh,

⁴² Shaalabbin, Ajalon, Jitla,

⁴³ Elon, Timna, Ekron,

⁴⁴ Elteke, Gibbeton, Baalat,

⁴⁵ Jehud, Bene-Berak, Gat-Rimmon,

⁴⁶ Me-Hajarkon och Harackon med området framför Jafo.

⁴⁷ Men när Dans barns område gick förlorat för dem, drog Dans barn upp och angrep Leshem och intog det och slog dess invånare med svärd. De tog det i besittning och bosatte sig där. Och de kallade Leshem för Dan efter sin stamfar Dan.

⁴⁸ Detta var arvedelen för Dans barns stam efter deras släkter, de nämnda städerna med sina byar.

Landets slutliga fördelning

⁴⁹ När de hade utskiftat landet efter dess områden gav de Josua, Nuns son, en arvedel bland dem.

⁵⁰ Efter Herrens befallning gav de honom den stad som han begärde, Timnat-Sera i Efraims bergsbygd. Och han byggde upp staden och bosatte sig där.

⁵¹ Dessa var de arvslotter som prästen Eleasar och Josua, Nuns son, och huvudmännen för familjerna inom israeliternas stammar utskiftade genom lottkastning i Shilo inför HERRENS ansikte vid ingången till uppenbarelsetältet. Så avslutade de fördelningen av landet.

20

Fristäder

¹ HERREN sade till Josua:

² ”Säg till Israels barn: Utse åt er de fristäder som jag talade till er om genom Mose.

³ Till dessa städer ska en dråpare kunna fly när han av misstag och utan uppsåt har dödat någon. Ni ska ha dem som tillflyktsorter undan blodshämnamen.

⁴ När någon flyr till en av städerna ska han stanna vid ingången till stadsporten och förklara sin sak för de äldste i staden. Därefter ska de låta honom komma in i deras stad och ge honom en plats där han kan bo bland dem.

⁵ Om blodshämnamen förföljer honom ska de inte överlämna dråparen i hans hand, eftersom han dödade sin nästa utan uppsåt och utan att förut ha burit hat mot honom.

⁶ Han ska stanna där i staden tills han har stått inför rätta inför församlingen och tills översteprästen som då är i tjänst har dömt. Sedan kan dråparen återvända och komma till sin stad och sitt hus i den stad han har flytt ifrån.”

⁷ De avskilde Kedesh i Galileen, i Naftali bergsbygd, Shekem i Efraims bergsbygd och Kirjat-Arba, det vill säga Hebron, i Juda bergsbygd.

⁸ På andra sidan Jordan mitt emot Jeriko, på östra sidan, utsåg de inom Rubens stam Beser i öknen på slätten, inom Gads stam Ramot i Gilead och inom Manasse stam Golan i Bashan.

19:47 Dom 1:34, 18:27f. **19:51** Jos 14:1, 18:1. **20:1** 2 Mos 21:13, 4 Mos 35:9f, 5 Mos 19:2f. **20:3 blodshämnamen** Den mördades släktingar som sökte ge mördaren sitt straff (se 4 Mos 35:19). **20:4 stadsporten** Här samlades de äldste för att besluta om stadens angelägenheter (jfr Ords 31:23). **20:8** 5 Mos 4:41f.

⁹ Dessa var de städer som utsågs till tillflyktsorter för var och en av Israels barn – och för de främlingar som bodde bland dem – som av misstag hade dödat någon, för att han inte skulle dö för blodshämnares hand innan han hade stått inför församlingen.

21

Leviternas fyrtioåttio städer

¹ Huvudmännen för leviternas familjer trädde fram inför prästen Eleasar och Josua, Nuns son, och inför huvudmännen för familjerna inom Israels barns stammar.

² De talade till dem i Shilo i Kanaans land: ”HERREN gav befallning genom Mose att vi skulle få städer att bo i med tillhörande betesmarker för vår boskap.”

³ Enligt HERRENS befallning gav då Israels barn av sina arvslotter åt leviterna följande städer med tillhörande betesmarker:

⁴ För kehatiternas släkter föll lotten ut så att bland dessa leviter fick prästen Arons söner genom lotten tretton städer ur Juda, Simeons och Benjamins stam.

⁵ Och Kehats övriga barn fick genom lotten tio städer ur Efraims stams släkter, ur Dans stam och ur ena hälften av Manasse stam.

⁶ Gershons barn fick genom lotten tretton städer ur Isaskars stams släkter, ur Ashers stam, ur Naftali stam och ur andra hälften av Manasse stam, i Bashan.

⁷ Meraris barn fick efter sina släkter tolv städer ur Rubens stam, ur Gads stam och ur Sebulons stam.

⁸ Israels barn gav åt leviterna dessa städer med tillhörande betesmarker genom lottkastning, så som HERREN hade befallt genom Mose.

⁹ Ur Juda barns stam och ur Simeons barns stam gav man följande här namngivna städer.

¹⁰ Av kehatiternas släkter bland Levi barn fick Arons söner följande, för lotten träffade dem först:

¹¹ Man gav dem Kirjat-Arba, anakiternas stamfars stad, det vill säga Hebron i Juda bergsbygd, med betesmarker runt omkring.

¹² Men åkerjorden och byarna som tillhörde staden gav man till besittning åt Kaleb, Jefunnes son.

¹³ Åt prästen Arons söner gav man dråparfristaden Hebron med betesmarker, vidare Libna med betesmarker,

¹⁴ Jattir med betesmarker, Eshtemoa med betesmarker,

¹⁵ Holon med betesmarker, Debir med betesmarker,

¹⁶ Ajin med betesmarker, Jutta med betesmarker och Bet-Shemesh med betesmarker – nio städer ur dessa två stammar.

¹⁷ Ur Benjamins stam gav man dem Gibeon med betesmarker, Geba med betesmarker,

¹⁸ Anatot med betesmarker och Almon med betesmarker – fyra städer.

¹⁹ De städer som Arons söner, prästerna, fick utgjorde tillsammans tretton städer med tillhörande betesmarker.

²⁰ De övriga kehatiternas släkter av leviterna fick ur Efraims stam följande städer som lotten bestämde åt dem.

²¹ Man gav dem dråparfristaden Shekem med betesmarker i Efraims bergsbygd, Gezer med betesmarker,

²² Bet-Horon med betesmarker och Kibsajim med betesmarker – fyra städer.

²³ Från Dans stam fick de Elteke med betesmarker, Gibbeton med betesmarker,

²⁴ Ajalon med betesmarker och Gat-Rimmon med betesmarker – fyra städer.

²⁵ Från ena hälften av Manasse stam fick de Taanak med betesmarker och Gat-Rimmon med betesmarker – två städer.

²⁶ De städer som de övriga kehatiternas släkter fick utgjorde alltså tio med tillhörande betesmarker.

²⁷ Bland leviternas släkter fick vidare Gershons barn ur ena hälften av Manasse stam dråparfristaden Golan i Bashan med betesmarker och Beestera med betesmarker – två städer.

²⁸ Ur Isaskars stam fick de Kishjon med betesmarker, Dobrat med betesmarker,

²⁹ Jarmut med betesmarker och En-Gannim med betesmarker – fyra städer.

³⁰ Ur Ashers stam fick de Mishal med betesmarker, Abdon med betesmarker,

³¹ Helkat med betesmarker och Rehob med betesmarker – fyra städer.

³² Ur Naftali stam fick de dråparfristaden Kedesh i Galileen med betesmarker, Hamnot-Dor med betesmarker och Kartan med betesmarker – tre städer.

³³ Gershoniternas städer efter deras släkter utgjorde alltså tretton med tillhörande betesmarker.

³⁴ De övriga leviterna, Meraris barns släkter, fick ur Sebulons stam Jokneam med betesmarker, Karta med betesmarker,

³⁵ Dimna med betesmarker och Nahalal med betesmarker – fyra städer.

³⁶ Ur Rubens stam fick de Beser med betesmarker, Jahsa med betesmarker,

³⁷ Kedemot med betesmarker och Mefaat med betesmarker – fyra städer.

³⁸ Ur Gads stam fick de dråparfristaden Ramot i Gilead med betesmarker, Mahanajim med betesmarker,

³⁹ Heshbon med betesmarker och Jaser med betesmarker – fyra städer.

⁴⁰ De städer som de övriga leviternas släkter, Meraris barn, fick på sin lott efter sina släkter, var tolv städer.

⁴¹ Tillsammans utgjorde levitstäderna inom israeliternas besittningsområde fyrtioåtta städer med tillhörande betesmarker.

⁴² Var och en av dessa städer bestod av staden med tillhörande betesmarker runt omkring. Så var det med alla dessa städer.

⁴³ Så gav HERREN åt Israel hela det land som han med ed hade lovat ge åt deras fäder, och de tog det i besittning och bosatte sig där.

⁴⁴ HERREN gav dem ro på alla sidor, så som han med ed hade lovat deras fäder. Ingen av deras fiender kunde stå emot dem, utan HERREN gav alla fienderna i deras hand.

⁴⁵ Ingenting uteblev av allt det goda som HERREN hade lovat Israels hus. Allt gick i fullbordan.

22

Altaret vid Jordan

¹ Då kallade Josua till sig rubeniterna och gaditerna och ena hälften av Manasse stam
² och sade till dem: ”Ni har hållit allt som HERRENS tjänare Mose har befallt er, och ni har lyssnat till mina ord, vad jag än befallt er.

³ Ni har under denna långa tid, ända till i dag, inte övergett era bröder, och ni har hållit vad HERREN er Gud har befallt i sina bud.

⁴ Och nu har HERREN er Gud låtit era bröder komma till ro, så som han lovade dem. Så vänd nu om och gå hem till era tält i det land ni har fått till besittning, det som HERRENS tjänare Mose har gett er på andra sidan Jordan.

⁵ Men var mycket noga med att hålla fast vid och följa de bud och den lag som HERRENS tjänare Mose har gett er, så att ni älskar HERREN er Gud. Vandra på alla hans vägar, håll

21:41 4 Mos 35:7. **21:41** *fyrtioåtta städer* De uppräknade städerna var jämnt fördelade över hela landet så att ingen israelit hade mer än två mil till närmaste levitstad. **21:43** 1 Mos 12:7, 13:15, 15:18f, 26:3, 28:13, Jos 1:3f. **21:44** 5 Mos 11:25. **21:45** Jos 23:14, 1 Kung 8:56. **22:2** 4 Mos 32:20f, 29f, 5 Mos 3:18f, Jos 1:12f. **22:4** 4 Mos 32:33, 5 Mos 3:12f, Jos 13:8. **22:5** 5 Mos 10:12, 13:4.

fast vid hans bud, håll er till honom och tjäna honom av hela ert hjärta och av hela er själ.”

⁶ Och Josua välsignade dem och sände i väg dem, och de gick hem till sina tält.

⁷ Åt ena hälften av Manasse stam hade Mose gett land i Bashan, och åt andra hälften hade Josua gett land med deras bröder på andra sidan Jordan, på västra sidan. När Josua nu sände i väg dem till sina tält, välsignade han dem

⁸ och sade till dem: ”Vänd tillbaka till era tält med de stora rikedomar ni har fått, med mycket boskap och med silver, guld, koppar och järn och kläder i stor mängd. Dela bytet från era fiender med era bröder.

⁹ Så vände Rubens barn och Gads barn och ena hälften av Manasse stam tillbaka och drog bort från de andra israeliterna. De lämnade Shilo i Kanaans land för att bege sig till Gilead, sitt eget land, där de skulle ha sina besittningar efter HERRENS befallning genom Mose.

¹⁰ När så Rubens barn, Gads barn och ena hälften av Manasse stam kom till gränstrakterna vid Jordan i Kanaans land, byggde de ett altare där vid Jordan, ett stort altare.

¹¹ När israeliterna hörde sägas: ”Se, Rubens barn och Gads barn och ena hälften av Manasse stam har byggt ett altare vid Kanaans gräns, i gränstrakterna vid Jordan, på israeliternas sida,”

¹² då samlades hela deras församling i Shilo för att dra upp till strid mot dem.

¹³ Till Rubens barn, Gads barn och ena hälften av Manasse stam, i Gileads land, sände Israels barn Pinehas, prästen Eleasars son,

¹⁴ och med honom tio furstar, en för var stamfamilj inom Israels alla stammar. Var och en av dem var huvudman för sin familj inom Israels ätter.

¹⁵ När de kom till Rubens barn, Gads barn och ena hälften av Manasse stam, i Gileads land, sade de till dem:

¹⁶ ”Så säger HERRENS hela församling: Vad är detta för otrohet som ni har begått mot Israels Gud? I dag har ni vänt er bort från HERREN genom att bygga ett altare och därigenom i dag varit upproriska mot HERREN.

¹⁷ Var det inte nog med vår synd vid Peor? Från den har vi än i dag inte blivit renade fastän HERRENS församling drabbades av plåga.

¹⁸ Vänder ni er i dag bort från HERREN? Om ni i dag är upproriska mot HERREN, så drabbar i morgon hans vrede Israels hela församling.

¹⁹ Men om landet som ni fått till besittning är orent, så kom över till det land som HERREN har tagit till besittning, där HERRENS tabernakel har sin plats, och ha era besittningar där bland oss. Var inte upproriska mot HERREN och trotsa oss inte genom att bygga er ett altare som är ett annat än HERREN vår Guds altare.

²⁰ När Akan, Seras son, trolöst förgrep sig på det som var vikt åt förintelse, drabbade då inte vrede Israels hela församling? Och han dog inte ensam genom sin missgärning!”

²¹ Rubens barn, Gads barn och ena hälften av Manasse stam svarade då huvudmännen för Israels ätter:

²² ”Gud den mäktige, HERREN den mäktige, HERREN är Gud! Han vet och Israel ska veta: Om detta har skett i uppror och otrohet mot HERREN – så rädda oss inte i dag!

²³ Om vi har byggt oss altaret för att vända oss bort från HERREN, om det är för att offra brännoffer eller matoffer på det eller frambära gemenskapsoffer på det, då må HERREN själv straffa oss.

22:7 Jos 17:1f, 18:7. **22:8** 4 Mos 31:26f, 1 Sam 30:24. **22:13** 4 Mos 25:7. **22:13 Pinehas** Hade agerat vid Peor (vers 17) mot avgudadyrkan och sexuell omoral (se 4 Mos 25). **22:17** 4 Mos 25:3f, 5 Mos 4:3. **22:19 ett altare ... annat än Herren vår Guds altare** Enligt Guds bud skulle hela Israel tillbe vid samma altare (5 Mos 12:13, 16:5). **22:20** Jos 7:1f, 1 Krön 2:7.

²⁴ Nej, sanningen är att vi gjorde det av rädsla, för att vi tänkte att era barn en dag skulle säga till våra barn: 'Vad har ni med HERREN, Israels Gud, att göra?

²⁵ HERREN har ju satt Jordan till gräns mellan oss och er, ni Rubens barn och Gads barn. Ni har ingen del i HERREN.' Och så skulle era barn få våra barn att sluta tillbe HERREN.

²⁶ Därför sade vi: Låt oss nu sätta igång och bygga detta altare, men inte för brännoffer eller för slaktoffer.

²⁷ Det är ett vittne mellan oss och er och våra efterkommande, att vi förrättar HERRENS tjänst inför hans ansikte med våra brännoffer och slaktoffer och gemenskapsoffer, så att era barn i framtiden inte kan säga till våra barn: 'Ni har ingen del i HERREN.'

²⁸ Och vi tänkte: Om det i framtiden händer att de säger så till oss och våra efterkommande, då kan vi svara: 'Se på den avbildning av HERRENS altare som våra fäder har gjort, men inte för brännoffer eller för slaktoffer, utan som ett vittne mellan oss och er.'

²⁹ Aldrig att vi skulle vara upproriska mot HERREN och nu vända oss bort från HERREN genom att bygga ett altare för brännoffer eller matoffer eller slaktoffer, ett annat än HERREN vår Guds altare som står framför hans tabernakel."

³⁰ När prästen Pinehas och församlingens furstar, huvudmännen för Israels ätter som var med honom, nu hörde vad Rubens barn, Gads barn och Manasse barn sade, blev de nöjda.

³¹ Och Pinehas, prästen Eleasars son, sade till Rubens barn, Gads barn och Manasses barn: "I dag vet vi att HERREN är mitt ibland oss, eftersom ni inte har begått en sådan otrohet mot HERREN. Ni har nu räddat Israels barn undan HERRENS hand."

³² Därefter vände Pinehas, prästen Eleasars son, och furstarna tillbaka från Rubens barn och Gads barn i Gileads land, in i Kanaans land till de andra israeliterna och lämnade sin rapport.

³³ Detta tillfredsställde Israels barn, och Israels barn lovade Gud och talade inte mer om att dra upp till strid mot dem för att fördärva landet där Rubens barn och Gads barn bodde.

³⁴ Och Rubens barn och Gads barn gav altaret detta namn: "Ett vittne mellan oss att HERREN är Gud".

23

Josua förmanar folket

¹ En lång tid härefter, när HERREN hade gett Israel ro från alla sina fiender runt omkring och Josua var gammal och hade nått hög ålder,

² kallade han till sig hela Israel, dess äldste, huvudmän, domare och förmän och sade till dem:

"Jag är nu gammal och har nått hög ålder.

³ Ni har själva sett allt som HERREN er Gud har gjort för er skull med alla dessa folk, för HERREN er Gud stred själv för er.

⁴ Genom lotten har jag fördelat åt era stammar till arvedel de folk som ännu finns kvar, likaså de folk jag har utrotat, från Jordan till Stora havet västerut.

⁵ Och HERREN er Gud ska själv driva undan dem för er och jaga bort dem från er, så att ni kan inta deras land så som HERREN er Gud har lovat er.

⁶ Var nu mycket starka, så att ni håller och följer allt som är föreskrivet i Mose lagbok. Vik inte av därifrån, vare sig åt höger eller åt vänster,

⁷ och ha inte gemenskap med dessa folk som fortfarande finns kvar här hos er. Nämn inte heller deras gudars namn eller svär vid dem eller tjäna och tillbe dem.

⁸ Nej, håll er till HERREN er Gud, så som ni har gjort ända till denna dag.

⁹ HERREN har fördrivit stora och mäktiga folk för er, och ingen har kunnat stå er emot intill denna dag.

¹⁰ En enda man bland er jagade tusen framför sig, för HERREN er Gud stred själv för er, så som han hade lovat er.

¹¹ Var ständigt på er vakt så att ni älskar HERREN er Gud.

¹² För om ni vänder er bort och håller er till dem som är kvar av dessa folk här bland er och gifter in er med dem och har gemenskap med dem och de med er,

¹³ då ska ni veta att HERREN er Gud inte mer ska fördriva dessa folk för er. De ska då bli en snara och en fälla för er och ett gissel för era sidor och taggar i era ögon tills ni blir utrotade ur detta goda land som HERREN er Gud har gett er.

¹⁴ Se, jag lämnar nu denna världen, och ni vet av hela ert hjärta och hela er själ att inte ett ord har slagit fel av allt det goda som HERREN er Gud har lovat angående er. Allt har gått i fullbordan för er, inget har slagit fel.

¹⁵ Men liksom allt det goda som HERREN er Gud lovade er har kommit er till del så ska HERREN också låta allt det onda komma er till del tills han har utrotat er ur detta goda land som HERREN er Gud har gett er.

¹⁶ Om ni överträder HERREN er Guds förbund, som han har upprättat med er, och går och tjänar andra gudar och tillber dem, då ska HERRENS vrede upptändas mot er, och ni ska snabbt bli utrotade ur det goda land som han har gett er.”

24

Josuas sista tal till folket

¹ Josua samlade alla Israels stammar till Shekem. Han kallade till sig de äldste i Israel, dess huvudmän, domare och förmän, och de trädde fram inför Gud.

² Och Josua sade till allt folket:

”Så säger HERREN, Israels Gud: På andra sidan floden bodde era fäder i forna tider, och även Tera, Abrahams och Nahors far. Där tjänade de andra gudar.

³ Men jag hämtade er fader Abraham från andra sidan floden och lät honom vandra genom hela Kanaans land, och jag gjorde hans avkomma talrik. Jag gav honom Isak,

⁴ och åt Isak gav jag Jakob och Esau. Jag gav Seirs bergsbygd till besittning åt Esau. Men Jakob och hans söner drog ner till Egypten.

⁵ Sedan sände jag Mose och Aron och slog Egypten med plågor som jag sände bland dem, och därefter förde jag er ut.

⁶ När jag förde era fäder ut ur Egypten och ni hade kommit till havet, förföljde egyptierna era fäder med vagnar och ryttare ända till Röda havet.

⁷ Då ropade de till HERREN, och han satte mörker mellan er och egyptierna och lät havet komma över dem så att det täckte dem. Ni såg med egna ögon vad jag gjorde med egyptierna. Sedan bodde ni i öknen en lång tid.

⁸ Därefter förde jag er in i amoreernas land, de som bodde på andra sidan Jordan. Och de stred mot er, men jag gav dem i er hand så att ni intog deras land, och jag förgjorde dem för er.

⁹ Då reste sig Balak, Sippors son, kungen i Moab, och gav sig i strid med Israel. Och han sände bud efter Bileam, Beors son, för att förbanna er.

¹⁰ Men jag ville inte höra på Bileam, utan han måste välsigna er, och jag räddade er ur hans hand.

23:10 3 Mos 26:8, 5 Mos 28:7, 32:30. **23:11** 5 Mos 4:15f. **23:13** 2 Mos 23:33, 4 Mos 33:55, Dom 2:3, 21. **23:14** Jos 21:45.
23:15 Jos 24:20. **23:16** 3 Mos 26:14f, 5 Mos 4:25f, 11:16f, 28:15f. **24:1** Jos 23:2. **24:2** 1 Mos 11:26, 31. **24:3**
1 Mos 12:1, 21:1f. **24:4** 1 Mos 25:21, 24f, 36:8, 46:1f. **24:5** 2 Mos 7:1–12:51. **24:6** 2 Mos 14:9f. **24:6 ryttare** Annan
översättning: ”förare” eller ”hästar” (så Septuaginta). **24:7** 2 Mos 14:19f, 28f. **24:8** 4 Mos 21:21f. **24:9** 4 Mos 22:2f.

11 När ni hade gått över Jordan och kommit till Jeriko stred Jerikos invånare mot er, och det gjorde även amoreerna, perisseerna, kananeerna, hetiterna, girgasheerna, hiveerna och jebusiterna. Men jag gav dem i er hand.

12 Jag sände panik framför er, och det jagade bort amoreernas båda kungar framför er. Det var inte genom ditt svärd eller din båge.

13 Och jag gav er ett land som ni inte hade arbetat med och städer som ni inte hade byggt, och i dem fick ni bo. Ni fick äta av vingårdar och olivlundar som ni inte hade planterat.

14 Så frukta nu HERREN och tjäna honom helhjärtat och i sanning. Gör er av med de gudar som era fäder tjänade på andra sidan floden och i Egypten, och tjäna HERREN.

15 Men om ni inte vill tjäna HERREN, så välj i dag vem ni vill tjäna, antingen de gudar som era fäder tjänade på andra sidan floden eller de gudar som dyrkas av amoreerna i vilkas land ni bor. Men jag och mitt hus, vi vill tjäna HERREN.”

16 Då svarade folket: ”Aldrig att vi skulle överge HERREN och tjäna andra gudar!

17 För HERREN är vår Gud, han är den som har fört oss och våra fäder ut ur Egyptens land, ur trälldomshuset. Han har gjort dessa stora under inför våra ögon och bevarat oss hela den väg vi har vandrat och bland alla de folk vilkas land vi har dragit igenom.

18 HERREN har jagat i väg alla dessa folk för oss, också amoreerna som bodde i landet. Vi vill också tjäna HERREN, för han är vår Gud.”

19 Josua sade till folket: ”Ni kan inte tjäna HERREN, för han är en helig Gud. Han är en nitisk Gud, och han kommer inte att tolerera era överträdelser och era synder.

20 Om ni överger HERREN och tjänar främmande gudar, kommer han att vända sig bort och låta det gå er illa och förgöra er, efter att förut ha gjort er gott.”

21 Men folket sade till Josua: ”Nej, vi vill tjäna HERREN!”

22 Då sade Josua till folket: ”Ni är nu själva vittnen mot er, att ni har valt HERREN för att tjäna honom.” De svarade: ”Ja.”

23 Han sade: ”Gör er då av med de främmande gudar som ni har bland er, och vänd era hjärtan till HERREN, Israels Gud!”

24 Folket svarade Josua: ”HERREN vår Gud vill vi tjäna, och hans röst vill vi lyda.”

25 Den dagen slöt Josua ett förbund med folket och gav dem lag och rätt i Shekem.

26 Josua nertecknade allt detta i Guds lagbok. Han tog en stor sten och reste den där under terebinten som stod vid HERRENS helgedom.

27 Och Josua sade till allt folket: ”Se, denna sten ska vara vittne mot oss, för den har hört alla de ord som HERREN har talat med oss. Den ska vara vittne mot er så att ni inte förnekar er Gud.”

28 Sedan lät Josua folket gå, var och en till sin arvedel.

Josuas och Eleasars död

29 En tid härefter dog HERRENS tjänare Josua, Nuns son, hundratio år gammal.

30 Och man begravde honom på hans arvedels område, i Timnat-Sera i Efraims bergsbygd, norr om berget Gaash.

31 Och Israel tjänade HERREN så länge Josua levde och så länge de äldste levde, de som var kvar efter Josua och kände till alla de gärningar som HERREN hade gjort för Israel.

24:11 Jos 3:16, 6:20, 10:8f, 11:8, 23. **24:12** 2 Mos 23:28, 5 Mos 7:20, Ps 44:4. **24:12 panik** Annan översättning (så Septuaginta): ”gettingar”. **24:13** 5 Mos 6:10f. **24:19** 2 Mos 23:21. **24:20** Jos 23:15f. **24:23** 1 Sam 7:3. **24:25 förbund** Josuas tal (vers 2-15) liknar en förbundstext mellan härskare och underlydande: först återberättas härskarens välgärningar, därefter specificeras de villkor som folket har att lyda. **24:26** 1 Mos 35:4, Dom 9:6. **24:28** Dom 2:6. **24:29** Dom 2:8f. **24:29 En tid härefter** Josua dog kanske ca 1375 f Kr. **24:30** Jos 19:50.

³² Josefs ben, som Israels barn hade fört upp ur Egypten, begravde de i Shekem, på den mark som Jakob hade köpt av barnen till Hamor, Shekems far, för hundra kesitor. Josefs barn fick detta till arvedel.

³³ Även Eleasar, Arons son, dog, och man begravde honom på den höjd som hans son Pinehas hade fått i Efraims bergsbygd.

24:32 1 Mos 33:19, 48:22, 50:25, 2 Mos 13:19, Apg 7:16.
”lamm”.

24:32 kesitor En okänd, urgammal värdeenheter. Septuaginta:

Domarboken

Domarboken skildrar tiden från Josuas död kanske 1375 f Kr, fram till Samuel och monarkins början med kung Saul omkring 1050 f Kr. Domarna skipade inte bara rätt (4:5), utan var militära och politiska ledare som steg fram till Israels räddning när folket på grund av sin synd hamnade under hedniska erövrarens förtryck (kap 1-2). Några av de mer kända är Debora och Barak (4-5), Gideon (6-8), Jefta (11-12) och Simson (13-16). Boken avslutas med en skildring av avgudadyrkan i Dans stam (17-18) och inbördeskrig mot Benjamins stam (19-21). Flera av de händelser som beskrivs i Domarboken pågick troligen parallellt i olika delar av landet, varför dateringarna blir mycket ungefärliga.

Domartiden var en mörk tid i Israels historia då "var och en gjorde vad han själv ansåg vara rätt" (21:25). Enligt judisk tradition skrevs boken av profeten Samuel under senare hälften av 1000-talet f Kr.

Juda och Simeon griper Adoni-Besek

¹ Efter Josuas död frågade Israels barn HERREN: "Vem av oss ska först dra upp mot kananeerna och strida mot dem?"

² HERREN svarade: "Juda ska göra det. Se, jag har gett landet i hans hand."

³ Då sade Juda till sin bror Simeon: "Kom med mig till mitt område och låt oss strida mot kananeerna, så går jag sedan med dig till ditt område." Och Simeon gick med honom.

⁴ När Juda drog upp gav HERREN kananeerna och perisseerna i deras hand, så att de slog dem vid Besek, tiotusen man.

⁵ Vid Besek fann de Adoni-Besek, och de stred mot honom och besegrade kananeerna och perisseerna.

⁶ Adoni-Besek flydde, men de förföljde honom och grep honom och högg av hans tummar och stortår.

⁷ Då sade Adoni-Besek: "Sjuttio kungar med avhuggna tummar och stortår plockade smulor under mitt bord. Gud har vedergällt mig för vad jag gjort." Sedan förde de honom till Jerusalem, och där dog han.

Juda intar Jerusalem och Hebron

⁸ Juda barn belägrade Jerusalem och intog det. De slog invånarna med svärd och satte eld på staden.

⁹ Därefter drog Juda barn ner för att strida mot kananeerna som bodde i Bergsbygden, Negev och Låglandet.

¹⁰ Och Juda gick mot de kananeer som bodde i Hebron – som förr hette Kirjat-Arba – och slog Sheshaj, Ahiman och Talmaj.

Otniel intar Debir

¹¹ Därifrån gick de mot invånarna i Debir – som tidigare hette Kirjat-Sefer.

¹² Och Kaleb sade: "Den som besegrar Kirjat-Sefer och intar det ska jag ge min dotter Aksa till hustru."

¹³ Otniel, son till Kalebns yngre bror Kenas, intog staden, och Kaleb gav honom sin dotter Aksa till hustru.

¹⁴ När hon kom till honom övertalade hon honom att begära mark av hennes far. Hon steg ner från åsnan och Kaleb sade till henne: "Vad vill du?"

1:1 Dom 20:18. **1:2** 2 Mos 21:23f. **1:8** *belägrade Jerusalem* Efteråt befolkades staden på nytt av jebusiter (vers 21) innan den längre fram erövrades för gott av kung David (2 Sam 5:6). **1:9** *Bergsbygden ... Låglandet* Områden söder och sydväst om Jerusalem. **1:10** Jos 10:36f, 11:21, 15:13f. **1:11** Jos 15:15f.

¹⁵ Hon svarade: "Låt mig få en avskedsgåva. Eftersom du har gett mig Negevöknen, så låt mig få vattenkällor." Kaleb gav henne då de övre och de nedre källorna.

Juda intar de södra delarna

¹⁶ Barnen till keniten, Moses svärfar, hade kommit upp från Palmstaden med Juda barn till Juda öken söder om Arad. Där bosatte de sig bland folket.

¹⁷ Men Juda drog ut med sin bror Simeon, och de slog kananeerna som bodde i Sefat och vigde staden åt förintelse. Så fick den namnet Horma.

¹⁸ Juda intog Gaza med dess område, Ashkelon med dess område och Ekron med dess område.

¹⁹ HERREN var med Juda, och de erövrade bergsbygden. Men de kunde inte driva bort dem som bodde i dalbygden, eftersom de hade järnbeslagna stridsvagnar.

²⁰ Och de gav Hebron åt Kaleb, som Mose hade lovat, och han drev bort Anaks tre söner därifrån.

²¹ Men jebusiterna som bodde i Jerusalem blev inte fördrivna av Benjamins barn. Därför bodde jebusiterna kvar bland Benjamins barn i Jerusalem, som de gör än i dag.

Efraim och Manasse intar Betel

²² Och Josefs hus drog upp till Betel, och HERREN var med dem.

²³ De spejade vid Betel, den stad som förr hette Luz.

²⁴ Då fick spejarna se en man komma ut ur staden, och de sade till honom: "Visa oss var vi kan ta oss in i staden, så ska vi visa barmhärtighet mot dig."

²⁵ Han visade dem en väg in i staden, och de slog staden med svärd. Men mannen och hela hans släkt lät de gå.

²⁶ Han gav sig av till hetiternas land, där han byggde en stad som han gav namnet Luz, som den heter än i dag.

Folk som israeliterna inte fördrev

²⁷ Men Manasse intog inte Bet-Shan eller Taanak eller Dor eller Jibleam eller Megiddo eller deras underlydande orter, utan kananeerna kunde hålla sig kvar där i landet.

²⁸ När israeliterna blev starkare tvingade de kananeerna att arbeta åt dem, men de drev inte bort dem.

²⁹ Efraim drev inte heller bort kananeerna som bodde i Gezer, utan kananeerna bodde kvar bland dem i Gezer.

³⁰ Sebulon drev inte undan invånarna i Kitron eller invånarna i Nahalol, utan kananeerna bodde kvar bland dem men tvingades arbeta för dem.

³¹ Asher drev inte bort invånarna i Acko eller invånarna i Sidon, inte heller dem i Ahlab, Aksib, Helba, Afik och Rehob.

³² Alltså bodde asheriterna bland kananeerna, landets invånare, eftersom de inte fördrev dem.

³³ Naftali drev inte bort invånarna i Bet-Shemesh, inte heller invånarna i Bet-Anat, utan bodde bland kananeerna, landets invånare. Men invånarna i Bet-Shemesh och Bet-Anat tvingades arbeta för dem.

³⁴ Amoreerna trängde undan Dans barn till bergsbygden, för de tillät dem inte att komma ner till dalbygden.

1:15 avskedsgåva Ordagrant: "välsignelse". **1:15 du har gett mig Negevöknen** Annan översättning: "du har gift bort mig till Negevöknen". **1:16** 2 Mos 18:1, 4 Mos 10:29f, 24:21, 5 Mos 34:3, Dom 4:11, 1 Sam 15:6. **1:16 Palmstaden** Jeriko (5 Mos 34:3). **1:17** 4 Mos 21:3. **1:17 Horma** Betyder "förintelse". Platsen hade härjats även på Moses tid (4 Mos 21:3).

1:19 Jos 17:16, 18. **1:19 järnbeslagna stridsvagnar** En vagn förstärkt med järnbeslag och vassa piggar var ett fruktat rammingsredskap. Järn användes under domartiden men blev vanligt först under 1100-talet f Kr. **1:20** 4 Mos 14:24, Jos 14:13f, 15:13. **1:21** Jos 15:63, 2 Sam 5:6f. **1:21 jebusiterna som bodde i Jerusalem** I Amarnabreven från denna tid vädjar Jerusalems hedniska kung Abdi-Heba till farao om militär hjälp mot "habiru" (troligen hebreerna).

1:23 1 Mos 28:19. **1:26** Jos 16:2. **1:27** Jos 17:11f. **1:29** Jos 16:10.

³⁵ Och amoreerna kunde hålla sig kvar i Har-Heres, Ajalon och Shaalbim. Men Josefs barns hand blev tung över dem så att de tvingades arbeta för dem.

³⁶ Amoreernas område sträckte sig från Skorpionhöjden, från Sela och vidare uppåt.

2

Herrens ängel i Bokim

¹ HERRENS ängel kom från Gilgal upp till Bokim och sade: ”Jag förde er upp ur Egypten och in i det land som jag med ed hade lovat ge era fäder, och jag sade: Jag ska aldrig bryta mitt förbund med er.

² Och ni ska inte sluta förbund med detta lands invånare, ni ska bryta ner deras altaren.

Men ni har inte lyssnat till min röst. Vad har ni gjort?

³ Därför säger jag nu: Jag kommer inte att driva bort dem framför er, utan de ska tränga er i sidorna och deras gudar ska bli en snara för er.”

⁴ När HERRENS ängel hade sagt detta till Israels alla barn, brast de i gråt.

⁵ De kallade platsen Bokim. Och de offrade där åt HERREN.

Avfallet efter Josuas död

⁶ När Josua sände i väg folket, gick Israels barn var och en till sin arvedel för att ta landet i besittning.

⁷ Folket tjänade HERREN så länge Josua levde och så länge de äldste levde, de som var kvar efter Josua och hade sett alla de storverk som HERREN hade gjort för Israel.

⁸ Och HERRENS tjänare Josua, Nuns son, dog när han var hundratio år gammal.

⁹ Man begravde honom på det område som var hans arvedel, i Timnat-Heres i Efraims bergsbygd norr om berget Gaash.

¹⁰ Och hela den generationen samlades till sina fäder.

Då växte en annan generation upp efter dem, en som inte kände HERREN eller de gärningar som han hade gjort för Israel.

¹¹ Och Israels barn gjorde det som var ont i HERRENS ögon och tjänade baalerna.

¹² De övergav HERREN, sina fäders Gud som hade fört dem ut ur Egyptens land, och följde andra gudar, gudarna hos folken som bodde omkring dem. Dem tillbad de och väckte därmed HERRENS vrede.

¹³ Så övergav de HERREN och tjänade Baal och astarterna.

¹⁴ Då upptändes HERRENS vrede mot Israel, och han gav dem i händerna på rövare som plundrade dem. Han sålde dem till deras fiender runt omkring, och de kunde inte stå emot sina fiender längre.

¹⁵ Närhelst de drog ut var HERRENS hand emot dem till deras olycka, så som HERREN hade sagt och så som HERREN hade lovat dem med ed. Och de var i stor nöd.

¹⁶ Då lät HERREN domare uppstå, som frälste dem ur deras plundrars hand.

¹⁷ Men de lyssnade inte heller till sina domare, utan höll sig trolöst till andra gudar och tillbad dem. De vek snabbt av från den väg som deras fäder hade vandrat i lydnad för HERRENS bud och gjorde inte som de.

2:1 1 Mos 15:18, 17:7f, 5 Mos 29:14f. **2:2** 2 Mos 23:32f, 34:12f, 4 Mos 33:52f, 5 Mos 7:2f, 12:3. **2:3** 5 Mos 7:16, Jos 23:13.
2:5 Bokim Betyder ”de gråtande”. **2:6** Jos 24:28. **2:7** Jos 24:31. **2:8** Jos 24:29f. **2:9 Timnat-Heres** Alternativ form för Josuas hemstad Timnat-Sera (jfr Jos 19:50, 24:30). **2:10** 5 Mos 31:16. **2:11** 4 Mos 25:3, Dom 8:33, 2 Kung 1:2, 6. **2:13** Dom 10:6f, 1 Kung 11:5, 33, 2 Kung 23:13. **2:13 Baal och astarterna** Baal (”herre”) var den främste av de kananeiska gudarna. Astarte var den kvinnliga fruktbarhets- och modergudinnan. Pluralformerna ”baalerna” (vers 11) och ”astarterna” syftar troligen på lokala variationer. **2:14** Dom 3:8, 4:2, Ps 44:13, 106:41, Jes 50:1. **2:15** 3 Mos 26:17, 33, 5 Mos 28:15f. **2:16** Dom 3:9f, 15.

18 När HERREN lät domare uppstå bland dem, var han med domaren och frälste dem ur deras fienders hand så länge domaren levde. HERREN förbarmade sig när de jämrade sig över sina förtryckare och plågåre.

19 Men när domaren dog, vände de sig bort igen och blev ännu mer fördärvade än sina fäder. De följde andra gudar och tjänade och tillbad dem. De avstod inte från sina gärningar och sin hårdnackade hållning.

20 Därför upptändes HERRENS vrede mot Israel, och han sade: ”Detta folk har brutit mot mitt förbund som jag fastställde för deras fäder, och de har inte velat lyssna till min röst.

21 Därför ska jag inte längre driva bort för dem ett enda av de folk som Josua lämnade kvar när han dog.

22 Genom dem ska jag sätta Israel på prov. Kommer de att hålla sig till HERRENS väg och vandra på den, som deras fäder gjorde, eller inte?”

23 Alltså lät HERREN dessa folk bli kvar. Han fördrev dem inte genast, och han gav dem inte i Josuas hand.

3

Folk som blev kvar i landet

1 Dessa var de folk som HERREN lät bli kvar, för att med dem pröva alla israeliter som inte hade varit med om alla krigen i Kanaan

2 och för att lära Israels barn att föra krig, de som inte hade varit med om det förut:

3 filisteernas fem furstar och alla kananeer och sidonier samt hiveerna som bodde i Libanons bergsbygd, från berget Baal-Hermon ända till vägen mot Hamat.

4 Med dem ville HERREN pröva Israel för att se om de ville följa hans bud som han gett deras fäder genom Mose.

5 Så bodde Israels barn bland kananeerna, hetiterna, amoreerna, perisseerna, hiveerna och jebusiterna,

6 och de tog deras döttrar till hustrur och gav sina döttrar åt deras söner och tjänade deras gudar.

Otniel

7 Israel gjorde det som var ont i HERRENS ögon. De glömde HERREN sin Gud och tjänade baalerna och asherorna.

8 Då upptändes HERRENS vrede mot Israel, och han sålde dem i Kushan-Rishatajims hand, kungen i Aram-Naharajim. Och Israels barn tjänade Kushan-Rishatajim i åtta år.

9 Men Israels barn ropade till HERREN, och HERREN lät en frälsare uppstå bland Israels barn som räddade dem: Otniel, son till Kenas, Kalebs yngre bror.

10 HERRENS Ande kom över honom, och han blev domare i Israel. Han drog ut i strid, och HERREN gav Arams kung Kushan-Rishatajim i hans hand så att hans hand besegrade Kushan-Rishatajim.

11 Sedan hade landet ro i fyrtio år. Därefter dog Otniel, Kenas son.

Ehud

12 Men Israels barn gjorde åter det som var ont i HERRENS ögon. HERREN gav då kung Eglon av Moab makt över Israel, eftersom de gjorde det som var ont i HERRENS ögon.

2:18 Dom 10:16. **2:22** Dom 3:4. **3:1** 5 Mos 7:22. **3:3** Jos 13:2f. **3:3 filisteerna** Beteckning för folk på den nuvarande Gazaremsan (1 Mos 26:1), särskilt det sjöfolk som under 1200-talet f Kr kom från de grekiska öarna (Jer 47:4, Amos 9:7). Deras stadsförbund (1 Sam 6:16f) blev en mäktig fiende till israeliterna. **3:4** 5 Mos 8:2, Dom 2:22. **3:6** 2 Mos 23:32f, 34:16, 5 Mos 7:3f. **3:8 Aram-Naharajim** Hebr. för Syrien-Mesopotamien (tvåflodslandet) vid floden Eufrat. Kushan-Rishatajim och hans folk kan ha varit hurriter från Mitanniriket, som under 1300-talet f Kr drevs på flykten av hetiter och sökte sig ner till Kanaans land. Kushan-Rishatajim kan i så fall motsvara det hurritiska namnet Kuzzari-Rishti. **3:9 Otniel** Betyder troligen ”Gud är min beskyddare”. Brorson och svärson till Kaleb (1:13). **3:11** Dom 8:28.

¹³ Eglon gick samman med ammoniterna och Amalek. Han drog ut och slog Israel, och de intog Palmstaden.

¹⁴ Och Israels barn tjänade kung Eglon av Moab i arton år.

¹⁵ Men Israel ropade till HERREN, och HERREN lät en frälsare uppstå bland dem: benjaminiten Ehud, Geras son, en vänsterhänt man. När Israels barn sände honom med gåvor till kung Eglon av Moab

¹⁶ gjorde Ehud sig ett tveeggat svärd, en fot långt, och spände fast det under kläderna vid sin högra höft.

¹⁷ Han överlämnade gåvorna till kung Eglon av Moab, som var en mycket fet man.

¹⁸ När han hade överlämnat gåvorna, skickade han i väg folket som hade burit dem.

¹⁹ Själv vände han tillbaka vid bildstoderna nära Gilgal och sade: "Jag har ett hemligt ärende till dig, o konung." Kungen sade: "Var tysta!" Alla som stod omkring honom gick ut.

²⁰ Ehud gick fram till honom där han satt ensam i sommarsalen, och Ehud sade: "Jag har ett ord från Gud till dig." När kungen reste sig från sin stol,

²¹ räckte Ehud ut sin vänstra hand, drog svärdet från sin högra höft och körde in det i hans buk

²² så att fästet följde med in efter klingan. Och klingan omslöt av fett, för han drog inte ut svärdet ur hans buk. Sedan gick Ehud ut i försalen,

²³ och väl ute stängde han dörrarna till salen efter sig och låste dem.

²⁴ När han hade gått, kom Eglons tjänare och såg att dörrarna till salen var låsta. De tänkte: "Han har säkert något privat för sig i sin sommarkammare."

²⁵ Men när de hade väntat länge och han ändå inte öppnade dörrarna till salen, tog de nyckeln och öppnade själva – och se, där låg deras herre död på golvet.

²⁶ Medan de dröjde hade Ehud flytt. Han hade hunnit förbi bildstoderna och flydde till Seira.

²⁷ Så snart han kom dit, lät han blåsa i hornet i Efraims bergsbygd. Då drog Israels barn ner från bergsbygden med honom i spetsen.

²⁸ Han sade till dem: "Följ mig, för HERREN har gett era fiender moabiterna i er hand." Då följde de honom och intog vadställena över Jordan till Moabs land och lät ingen komma över.

²⁹ Vid det tillfället slog de omkring tiotusen moabiter, alla starka och tappra män. Inte en enda kom undan.

³⁰ På den dagen blev Moab kuvat under Israels hand, och landet hade ro i åttio år.

Shamgar

³¹ Efter Ehud kom Shamgar, Anats son. Han slog filisteerna, sexhundra man, med en oxpik. Också han räddade Israel.

4

Debora

¹ När Ehud var död gjorde Israel åter det som var ont i HERRENS Ögon.

² Då sålde HERREN dem i den kananeiske kungen Jabins hand. Han regerade i Hasor, och hans befälhavare var Sisera som bodde i Haroshet-Haggojim.

3:15 Ehud Kan översättas "var är härligheten?" (jfr 1 Sam 4:21). **3:15 gåvor** Underkuvade folk lämnade gåvor eller tribut till sina herrar (jfr Matt 22:17 med not). **3:16 en fot långt** Annan översättning: "en aln långt" (antingen ca 30 eller 50 cm). **3:20 sommarsalen** En öppen sal på övervåningen där vinden kan svalka i sommarvärmen. **3:24**

1 Sam 24:4. **3:27** 4 Mos 10:9. **3:28** Dom 7:24, 12:5, 1 Sam 17:47. **3:28 intog vadställena** På så sätt skars moabiterna av från sitt hemland öster om Jordan. **3:31** Dom 5:6. **3:31 Shamgar; Anats son** Namnet låter inte hebreiskt, och Anat var en kananeisk krigsgudinna. Troligen var han en främling vars seger över filisteerna också blev en räddning för Israel. **4:2** Jos 11:10, 1 Sam 12:9. **4:2 Hasor** Den mäktigaste staden i dåtidens Kanaan (Jos 11:10), ca 1,5 mil norr om Galileiska sjön.

³ Israels barn ropade till HERREN, för Jabin hade niohundra järnbeslagna stridsvagnar och hade förtryckt Israel våldsamt i tjugo år.

⁴ Debora, en profetissa, hustru till Lappidot, var domare i Israel vid den tiden.

⁵ Hon brukade sitta under Deborapalmen mellan Rama och Betel i Efraims bergsbygd, och Israels barn kom upp till henne för att hon skulle skipa rätt.

⁶ Hon sände bud och kallade till sig Barak, Abinoams son från Kedesh i Naftali, och sade till honom: "Har inte HERREN, Israels Gud, befallt: Dra upp på berget Tabor och ta med dig tiotusen man av Naftali och Sebulons stammar?"

⁷ För jag ska dra Sisera, Jabins befälhavare, med hans vagnar och folk till dig vid floden Kishon och ge honom i din hand."

⁸ Barak sade till henne: "Om du går med mig så går jag, men går du inte med mig så går inte heller jag."

⁹ Då svarade hon: "Ja, jag ska gå med dig, men då ska äran inte bli din på den väg du går, utan HERREN ska sälja Sisera i en kvinnas hand." Så reste sig Debora och gick med Barak till Kedesh.

¹⁰ Barak kallade samman Sebulon och Naftali till Kedesh, och tiotusen man följde honom dit upp. Debora gick också med honom.

¹¹ Men keniten Heber hade skilt sig från de övriga keniterna, från ättlingarna till Moses svåger Hobab, och han hade sina tältplatser ända till terebinten i Saannim vid Kedesh.

¹² När man berättade för Sisera att Barak, Abinoams son, hade dragit upp på berget Tabor,

¹³ samlade han alla sina stridsvagnar, niohundra järnbeslagna vagnar, och dessutom allt folk han hade från Haroshet-Haggojim till floden Kishon.

¹⁴ Men Debora sade till Barak: "Bryt upp! Detta är dagen då HERREN har gett Sisera i din hand. Se, HERREN har dragit ut framför dig." Så gick Barak ner från berget Tabor, och tiotusen man följde honom.

¹⁵ Och HERREN sände förvirring över Sisera och alla hans vagnar och hela hans här, så att de vek tillbaka för Baraks svärd. Sisera steg ner från sin vagn och flydde till fots.

¹⁶ Barak förföljde vagnarna och hären ända till Haroshet-Haggojim, och hela Siseras här föll för svärd. Inte en enda kom undan.

Jael dödar Sisera

¹⁷ Men Sisera hade flytt till fots till det tält som tillhörde Jael, hustru till keniten Heber, eftersom det rådde vänskap mellan kung Jabin i Hasor och keniten Hebers hus.

¹⁸ Jael kom Sisera till mötes och sade till honom: "Kom in, min herre, kom in till mig, var inte rädd." Då gick han in till henne i tältet, och hon lade ett täcke över honom.

¹⁹ Han sade till henne: "Ge mig lite vatten att dricka, för jag är törstig". Hon öppnade mjölkkruset och gav honom att dricka och lade sedan över honom igen.

²⁰ Han sade till henne: "Ställ dig vid ingången till tältet. Och om någon kommer och frågar dig om det är någon här, så svara nej."

²¹ Men Jael, Hebers hustru, grep en tältplugg och tog en hammare i handen. Därefter gick hon sakta fram till Sisera och slog pluggen genom hans tinning så att den gick ner i marken, för han låg i djup sömn, medtagen av trötthet. Och han dog.

²² Och se, då kom Barak jagande efter Sisera. Jael gick ut för att möta honom och sade: "Kom, så ska jag visa dig mannen du söker." Han kom in till henne, och se, där låg Sisera död med tältpluggen genom tinningen.

²³ Så kuvade Gud den dagen Jabin, kungen i Kanaan, inför Israels barn.

4:4 Debora Betyder "bi". Hennes palm låg ca 1-2 mil norr om Jerusalem. Domare på 1200-talet f Kr. **4:6** Hebr 11:32.
4:6 Barak Betyder "blixt". Nämnas i Hebr 11:32 som en av trons hjältar. **4:11** 4 Mos 10:29, Jos 19:33, Dom 1:16. **4:11 svåger Hobab** Annan översättning: "svärfar Hobab" (men jfr 4 Mos 10:29). **4:15** Ps 83:10.

²⁴ Och israeliternas hand vilade allt tyngre på Jabin, kungen i Kanaan, tills de helt gjorde slut på honom.

5

Deboras och Baraks segersång

- ¹ Den dagen sjöng Debora och Barak, Abinoams son, denna sång:
² När härförare anför i Israel,
 när folket villigt offrar sig
 – lova HERREN!
³ Hör, ni kungar! Lyssna, ni furstar!
 Jag vill sjunga, sjunga till HERREN,
 jag vill lovsjunga HERREN,
 Israels Gud.
⁴ HERRE, när du drog ut från Seir,
 när du gick fram från Edoms land,
 då bävade jorden,
 då strömmade det från himlen,
 då strömmade vatten från molnen.
⁵ Bergen skalv inför HERRENS ansikte,
 Sinai inför HERRENS, Israels Guds,
 ansikte.
⁶ I Shamgars dagar, Anats sons,
 i Jaels dagar låg vägarna öde.
 Vandrarna måste gå omvägar.
⁷ Inga ledare fanns, inga i Israel
 förrän jag, Debora, trädde fram,
 trädde fram som en moder i Israel.
⁸ Man valde sig nya gudar,
 då nådde striden ända till portarna.
 Men varken sköld eller spjut
 fanns att se
 bland Israels fyrtiotusen.
⁹ Mitt hjärta tillhör Israels furstar
 och dem bland folket
 som villigt offrade sig.
 Lova HERREN!
¹⁰ Ni som rider på vita åsnor,
 ni som sitter hemma på mattor
 och ni som vandrar på vägen,
 sjung!
¹¹ När man sjungande
 delar byte mellan vattenhoarna
 lovprisar man HERRENS
 rättfärdiga gärningar,
 hans styres rättfärdiga gärningar
 i Israel.

5:1 Dom 4:10. **5:4** 2 Mos 19:16f, 5 Mos 2:3f, 33:2, Ps 68:8f, 77:18, 97:5, 114:7. **5:6** Dom 3:31. **5:7** Dom 4:4. **5:7**
ledare Annan översättning: "lantbrukare" (på grund av plundringsrisken, jfr 6:4). **5:8** 5 Mos 32:17, 1 Sam 13:19f.
5:10 sjung Annan översättning: "tala om det".

Då drog HERRENS folk ner
till portarna.

- 12 Vakna, vakna, Debora!
Vakna, vakna, sjung din sång!
Res dig, Barak! Ta dig fångar,
du Abinoams son!
- 13 Då satte folkets överlevare
de tappra till anförare,
HERREN satte mig
till anförare över hjältarna.
- 14 Från Efraim kom män
med rötter i Amalek.
Benjamin följde dig
med dina skaror.
Från Makir kom furstar ner
och från Sebulon
män med ledarstav.
- 15 Furstarna i Isaskar
slöt sig till Debora,
och liksom Isaskar
gjorde också Barak,
ner i dalen skyndade man
i hans spår.
Bland Rubens ätter
höll man stora rådslag.
- 16 Varför satt du kvar bland dina fållor
och lyssnade till flöjtspel
vid hjordarna?
Bland Rubens ätter
hade man stora överläggningar.
- 17 Gilead stannade
på andra sidan Jordan.
Och Dan,
varför dröjde han vid skeppen?
Asher satt kvar vid havets strand,
vid sina vikar stannade han.
- 18 Men Sebulon var ett folk
som föraktade döden,
likaså Naftali på slagfältets höjder.
- 19 Kungar drog fram och stred,
då stred Kanaans kungar
vid Taanak nära Megiddos vatten,
men silverbyte vann de inte.
- 20 Från himlen fördes strid,
stjärnorna stred från sina banor
mot Sisera.
- 21 Floden Kishon svepte bort dem,
urtidsfloden, floden Kishon.
Framåt, min själ, med kraft!

- 22 Då stampade hästarnas hovar,
hans starka hingstar
jagade framåt, framåt.
- 23 Förbanna Meros,
säger HERRENS ängel,
förbanna, ja,
förbanna dess invånare
eftersom de inte kom
till HERRENS hjälp,
till HERRENS hjälp bland hjältarna.
- 24 Välsignad framför andra kvinnor
är Jael, keniten Hebers hustru,
välsignad framför alla kvinnor i tält.
- 25 Vatten begärde han,
hon gav honom mjölk,
bar fram gräddmjölk i högtidsskålen.
- 26 Hon räckte sin hand efter tältpluggen,
sin högra hand efter hammaren.
Med den slog hon Sisera
och krossade hans huvud,
spräckte hans tinning
och genomborrade den.
- 27 Vid hennes fötter kröp han ihop,
låg och blev liggande.
Vid hennes fötter kröp han ihop
och låg.
Där han kröp ihop,
där låg han utslagen.
- 28 Ut genom fönstret
blickade Siseras mor,
hon ropade gällt genom gallret:
”Varför dröjer hans vagn?
Varför hörs inte
vagnshästarnas hovar?”
- 29 Då svarade
hennes klokaste hovdamer,
och själv gav hon sig samma svar:
- 30 ”Säkert fick de byte och delar det nu,
en flicka eller två åt varje man,
färggrant byte för Siseras räkning,
färggrant byte av brokiga tyger,
en brokig duk eller två
för de fångnas halsar.”
- 31 Så ska alla dina fiender förgås,
HERRE.
Men de som älskar honom
ska bli som solen

när den går upp i sin kraft.

Och landet hade nu ro i fyrtio år.

6

Gideon

¹ Israels barn gjorde det som var ont i HERRENS ögon, och han gav dem i midjaniternas hand i sju år.

² Midjaniternas hand pressade Israel så starkt att Israels barn på grund av midjaniterna gjorde sig hålor uppe i bergen, och grottor och bergfästen.

³ Närhelst israeliterna hade sått, drog midjaniterna, amalekiterna och österlänningarna upp mot dem.

⁴ De belägrade dem, överföll dem och fördärvade landets gröda ända till Gaza. De lämnade inget kvar att leva av i Israel, varken får, oxar eller åsnor,

⁵ för de drog dit upp med sin boskap och sina tält, talrika som gräshoppor. Oräkneliga var de med sina kameler, och de kom in i landet för att fördärva det.

⁶ Så blev Israel utarmat genom midjaniterna, och Israels barn ropade till HERREN.

⁷ När Israels barn ropade till HERREN för midjaniternas skull,

⁸ sände HERREN en profet till Israels barn som sade till dem: "Så säger HERREN, Israels Gud: Jag har fört er upp ur Egypten och hämtat er ut ur trädhuset.

⁹ Jag har räddat er från egyptiernas hand och från alla era förtryckares hand. Jag drev bort dem framför er och gav er deras land.

¹⁰ Och jag sade till er: Jag är HERREN er Gud. Ni ska inte frukta de gudar som dyrkas av amoreerna i vilkas land ni bor. Men ni lyssnade inte till min röst."

¹¹ HERRENS ängel kom och satte sig under terebinten vid Ofra som tillhörde abiesriten Joash. Dennes son Gideon höll på att klappa ut vete i vinpressen för att gömma det för midjaniterna.

¹² För honom uppenbarade sig HERRENS ängel och sade till honom: "HERREN är med dig, du tappre stridsman!"

¹³ Gideon svarade honom: "O, min herre, om HERREN är med oss, varför har då allt detta drabbat oss? Och var är alla hans under som våra fäder har berättat om och sagt: 'Se, har inte HERREN fört oss upp ur Egypten?' Nu har HERREN övergett oss och gett oss i midjaniternas hand."

¹⁴ Då vände HERREN sig till honom och sade: "Gå i denna din kraft och fräls Israel ur midjaniternas våld. Se, jag har sänt dig."

¹⁵ Han svarade honom: "O Herre, hur ska jag kunna rädda Israel? Min ätt är den mest obetydliga i Manasse och jag är den yngste i min fars hus."

¹⁶ HERREN sade till honom: "Jag är med dig, och du ska slå midjaniterna som en enda man."

¹⁷ Gideon svarade honom: "Om jag har funnit nåd för dina ögon, så ge mig ett tecken att det är du som talar med mig.

¹⁸ Gå inte härifrån förrän jag kommer tillbaka till dig och bär fram min offergåva och lägger den framför dig." Han sade: "Jag stannar tills du kommer tillbaka."

¹⁹ Och Gideon gick in och tillagade en killing, likaså osyrat bröd av en efa mjöl. Därefter lade han köttet i en korg och hällde spadet i en kruka. Sedan bar han ut det till honom under terebinten och satte fram det.

6:3 5 Mos 28:33. **6:10** 2 Kung 17:35, 38f. **6:11 Gideon** Betyder "huggare" (jfr vers 28). Domare på 1100-talet f Kr. Nämnts i Hebr 11:32 som en av trons hjältar. **6:13** 2 Mos 13:14. **6:14** Hebr 11:32f. **6:15 mest obetydliga ... yngste** Hinder för att lyckas samla folket under sitt ledarskap. **6:16** 2 Mos 3:12. **6:19 en efa mjöl** Ca 22 liter.

²⁰ Då sade Guds ängel till honom: "Ta köttet och det osyrade brödet och lägg det på berghällen där och håll spadet över det." Han gjorde så.

²¹ HERRENS ängel räckte ut staven som han hade i handen och rörde med spetsen vid köttet och det osyrade brödet. Då slog det upp eld ur klippan och förtärde köttet och det osyrade brödet. Och HERRENS ängel försvann ur hans åsyn.

²² När Gideon såg att det var HERRENS ängel, sade Gideon: "Ve mig, Herre GUD, jag har sett HERRENS ängel ansikte mot ansikte!"

²³ Men HERREN sade till honom: "Frid vare med dig! Var inte rädd, du ska inte dö."

²⁴ Då byggde Gideon ett altare åt HERREN och kallade det *Herren är frid*. Det finns kvar än i dag i det abiesritiska Ofra.

²⁵ Den natten sade HERREN till honom: "Ta din fars tjur och den andra sjuåriga tjuren. Riv ner din fars baalsaltare och hugg sönder Asherapålen som står intill det.

²⁶ Bygg ett altare åt HERREN din Gud överst på denna klippa på rätt sätt. Ta sedan den andra tjuren och offra den som brännoffer på resterna av Asherapålen som du hugger sönder."

²⁷ Då tog Gideon med sig tio av sina tjänare och gjorde som HERREN hade sagt till honom. Men eftersom han var rädd för sin fars hus och för stadens män gjorde han det inte på dagen utan på natten.

²⁸ När stadens män steg upp tidigt nästa morgon, se, då låg Baals altare nedrivet, Asherapålen intill var sönderhuggen och den andra tjuren var offrad som brännoffer på det nya altaret.

²⁹ Då sade de till varandra: "Vem har gjort detta?" När de undersökte saken och hörde sig för, fick de veta att Gideon, Joashs son, hade gjort det.

³⁰ Då sade männen i staden till Joash: "För ut din son. Han måste dö, för han har rivit ner Baals altare och huggit sönder Asherapålen som stod intill det."

³¹ Men Joash svarade alla som stod omkring honom: "Ska ni driva Baals sak? Ska ni rädda honom? Den som driver hans sak ska dödas före nästa morgon. Om Baal är Gud så kan han försvara sig själv när någon river hans altare."

³² Därför kallade man Gideon från den dagen Jerubbaal, för man sade: "Baal får driva sin sak mot honom när han rivit Baals altare."

³³ Midjaniterna, amalekiterna och österlänningarna hade alla samlats och gått över Jordan och slagit läger i Jisreels dal.

³⁴ Men HERRENS Ande kom över Gideon. Han blåste i hornet, och abiesriterna samlades och följde honom.

³⁵ Han sände ut budbärare i hela Manasse, så att också de samlades och följde honom. Han sände även budbärare till Asher, Sebulon och Naftali, och de kom upp för att möta dem.

Tecknet med ullen

³⁶ Och Gideon sade till Gud: "Om du verkligen vill rädda Israel genom min hand, som du har lovat,

³⁷ se då här. Jag lägger ut den här nyklippta ullen på tröskplatsen. Om det kommer dagg bara på ullen medan marken förblir torr, då vet jag att du tänker rädda Israel genom min hand, som du har lovat."

³⁸ Och det blev så. När han tidigt nästa morgon kramade ur ullen, kunde han pressa ut så mycket dagg ur den att det fyllde en skål med vatten.

6:21 3 Mos 9:24, 1 Kung 18:38f, 2 Krön 7:1. **6:22** 2 Mos 33:20f, Dom 13:22f. **6:25** 5 Mos 7:5. **6:25 din fars tjur och den andra sjuåriga tjuren** Annan översättning: "din fars andra tjur, den sjuåriga tjuren" (alltså endast en tjur).
6:31 1 Kung 18:21. **6:32** Dom 7:1. **6:32 Baal får driva sin sak** Hebr. *jaréb Báal*. **6:34** Dom 3:10, 27, 1 Krön 12:18, 2 Krön 24:20, Luk 24:49.

³⁹ Men Gideon sade till Gud: "Låt inte din vrede brinna mot mig om jag talar än en gång. Låt mig få försöka bara en gång till med ullen. Gör nu så att bara ullen förblir torr, medan det kommer dagg överallt på marken."

⁴⁰ Gud gjorde så den natten. Bara ullen var torr, medan det hade kommit dagg överallt på marken.

7

Gideon besegrar midjaniterna

¹ Tidigt nästa morgon drog Jerubbaal, det vill säga Gideon, i väg med allt folket som följde honom, och de slog läger vid Harodskällan. Han hade då midjaniternas läger norr om sig, på slätten mot Morehöjden.

² HERREN sade till Gideon: "Folket som följer dig är för många för att jag ska vilja ge midjaniterna i deras hand. Israel kan då berömma sig mot mig och säga: Min egen hand har frälst mig.

³ Meddela nu folket: Den som är rädd och förskräckt kan vända om och skynda sig bort från Gileads berg." Då vände 22 000 man av folket tillbaka, och bara 10 000 stannade kvar.

⁴ Men HERREN sade till Gideon: "Folket är fortfarande för många. För ner dem till vattnet, så ska jag där göra ett urval bland dem åt dig. När jag säger till dig: 'Den ska gå med dig', så ska han gå med dig. När jag säger till dig: 'Den ska inte gå med dig', så ska han inte gå med."

⁵ Så förde han folket ner till vattnet. Och HERREN sade till Gideon: "Alla som läppjar av vattnet som hunden gör, dem ska du skilja ut från dem som går ner på knä för att dricka."

⁶ Då visade det sig att antalet som hade läppjat av vattnet genom att föra det till munnen med handen var trehundra män. Alla de andra hade gått ner på knä för att dricka vatten.

⁷ HERREN sade då till Gideon: "Med de trehundra män som läppjade av vattnet ska jag frälsa er och ge midjaniterna i din hand. Alla de andra kan gå hem, var och en till sitt."

⁸ Då tog de över folkets matförråd och deras horn, och därefter lät han de andra israeliterna gå hem, var och en till sitt tält. Han behöll bara de trehundra männen. Och midjaniternas läger låg nedanför honom på slätten.

⁹ Den natten sade HERREN till Gideon: "Res dig och gå ner mot lägret, för jag har gett det i din hand.

¹⁰ Men om du är rädd för att dra ner, gå då ner till lägret med din tjänare Pura

¹¹ och hör vad de säger där. Då ska du få mod att dra ner mot lägret." Han gick då ner med sin tjänare Pura till förposterna ytterst i lägret.

¹² Och midjaniterna, amalekiterna och alla österlänningarna låg där i dalen, talrika som gräshoppor. Deras kameler var oräkneliga, talrika som sanden på havets strand.

¹³ När Gideon kom dit höll just en man på att berätta en dröm för en annan. Han sade: "Jag hade en dröm. En kornbrödsbaka kom rullande in i midjaniternas läger. Den kom fram till tältet och slog till det så att det föll och vändes upp och ner, och tältet blev liggande."

¹⁴ Då svarade den andre: "Det kan inte betyda något annat än israeliten Gideons, Joashs sons, svärd. Gud har gett midjaniterna och hela lägret i hans hand."

¹⁵ När Gideon hörde drömmen och dess uttydning föll han ner och tillbad. Därefter vände han tillbaka till Israels läger och sade: "Res er, HERREN har gett midjaniternas läger i er hand!"

6:39 1 Mos 18:30f. **7:1** 1 Mos 12:6, 5 Mos 11:30, Dom 6:32. **7:2** 5 Mos 8:17f, Jes 10:13f, Amos 6:13. **7:3** 5 Mos 20:8.

7:5 läppjar av vattnet Troligen ur kupad hand, med vaksam blick på omgivningen. **7:7** 1 Sam 14:6, 2 Krön 14:11.

7:12 Dom 6:3, 5, 33.

¹⁶ Han delade sina trehundra män i tre grupper och gav dem alla horn i händerna och tomma krukor med facklor inne i krukorna.

¹⁷ Han sade till dem: "Se på mig och gör som jag! Så snart jag nått utkanten av lägret ska ni göra som jag.

¹⁸ När jag och alla som är med mig blåser i hornen, ska ni också blåsa i hornen runt omkring hela lägret och ropa: För HERREN och för Gideon!"

¹⁹ Så kom Gideon och de hundra män han hade med sig till utkanten av lägret, när den mellersta nattvåkten gick in och man just hade ställt ut vakterna. Då blåste de i hornen och krossade krukorna som de hade i händerna.

²⁰ Alla tre grupperna blåste i hornen och slog sönder krukorna. De grep facklorna med vänster hand och hornen med höger hand, och blåste i dem och ropade: "HERRENS och Gideons svärd!"

²¹ Men de stod stilla, var och en på sin plats, runt omkring lägret. Då började alla i lägret att irra omkring och skrikande ta till flykten.

²² När de trehundra hornen ljöd, vände HERREN den enes svärd mot den andre i hela lägret. De som var i lägret flydde ända till Bet-Hashitta, åt Serera till, ända till utkanten av Abel-Mehola, förbi Tabbat.

²³ Då samlades israeliterna från Naftali och Asher och från hela Manasse och förföljde midjaniterna.

²⁴ Gideon sände budbärare över hela Efraims bergsbygd och sade: "Dra ner mot midjaniterna och spärra all tillgång till vatten i deras väg ända till Bet-Bara och Jordan." Så uppådades alla Efraims män och spärrade all tillgång till vatten ända till Bet-Bara och Jordan.

²⁵ De tog till fånga två midjanitiska furstar, Oreb och Seeb. De dödade Oreb vid Orebsklippan, och Seeb dödade de vid Seebspressen. Sedan förföljde de midjaniterna och förde Orebs och Seeb huvuden till Gideon på andra sidan Jordan.

8

Slutlig seger över midjaniterna

¹ Men Efraims män sade till Gideon: "Varför gjorde du så här mot oss och kallade inte på oss när du drog ut till strid mot midjaniterna?" Och de gick skarpt till rätta med honom.

² Han svarade dem: "Vad har jag gjort i jämförelse med er? Är inte Efraims efterskörd bättre än Abiesers vinbärgning?"

³ Det var i er hand som Gud gav de midjanitiska furstarna Oreb och Seeb. Vad har jag kunnat göra i jämförelse med er?" När han talade så, lade sig deras upprördhet mot honom.

⁴ Gideon kom till Jordan, och han gick över tillsammans med de trehundra män som var med honom. De var trötta av förföljandet.

⁵ Därför sade han till Suckots män: "Ge några brödkakor åt folket som följer mig. De är utmattade, och jag förföljer Seba och Salmunna, de midjanitiska kungarna."

⁶ Men ledarna i Suckot svarade: "Har du då redan Seba och Salmunna i din hand, eftersom vi skulle ge bröd åt din här?"

⁷ Gideon svarade: "När HERREN ger Seba och Salmunna i min hand, ska jag tröska sönder ert kött med ökentörnen och tistlar."

⁸ Så fortsatte han därifrån upp till Penuel och sade samma sak, och Penuels män gav honom samma svar som männen i Suckot.

7:19 när den mellersta nattvåkten gick in Ca kl 22. Nattens tolv timmar var indelade i tre nattvåkt. **7:22**
 1 Sam 14:20, 1 Kung 19:16, 2 Krön 20:23, Ps 83:10. **7:25** Ps 83:12, Jes 9:4, 10:26. **8:1** Dom 12:1. **8:2** Dom 6:11, 34.
8:2 efterskörd Uppsamling av kvarglömda druvor efter den stora huvudskörden (jfr 3 Mos 19:10).

⁹ Då sade han också till männen i Penuel: "När jag kommer välbehållen tillbaka ska jag riva ner det här tornet."

¹⁰ Men Seba och Salmunna befann sig i Karkor och hade med sig sina härar, omkring 15 000 man, allt som fanns kvar av österlänningarnas här. De stupade utgjorde nämligen 120 000 man beväpnade med svärd.

¹¹ Gideon drog upp på karavanvägen öster om Noba och Jogbeha och överföll hären, som hade trott sig vara i säkerhet.

¹² Seba och Salmunna flydde, men han följde efter dem och tog de två midjanitiska kungarna Seba och Salmunna till fånga och skingrade hela hären.

¹³ När Gideon, Joashs son, vände tillbaka från striden, ner från Hereshöjden,

¹⁴ grep han en ung man, en av Suckots män. Gideon frågade ut honom, och den unge mannen skrev ner namnen på ledarna och de äldste i Suckot, sjuttiosju män.

¹⁵ När Gideon kom till Suckots män sade han: "Här är nu Seba och Salmunna, som ni hånade mig för och sade: Har du redan Seba och Salmunna i din hand, eftersom vi skulle ge bröd åt dina utmattade män?"

¹⁶ Därefter lät han gripa stadens äldste och tog ökentörnen och tistlar och lät Suckots män få känna av dem.

¹⁷ Tornet i Penuel rev han ner och dödade männen i staden.

¹⁸ Sedan frågade han Seba och Salmunna: "Hurdana var männen som ni dödade på Tabor?" De svarade: "De liknade dig, var och en såg ut som en kungason."

¹⁹ Gideon sade: "Då var det mina bröder, min mors söner. Så sant HERREN lever: Hade ni låtit dem leva, skulle jag inte ha dödat er."

²⁰ Sedan sade han till Jeter, sin förstfödde: "Gå fram och döda dem." Men han drog inte sitt svärd, för han var rädd. Han var ju bara en pojke.

²¹ Då sade Seba och Salmunna: "Kom fram själv och hugg ner oss! Som mannen är, så är hans styrka." Då gick Gideon fram och dödade Seba och Salmunna. Han tog också månsmyckena som deras kameler hade runt halsen.

Gideon vägrar att bli kung

²² Israeliterna sade till Gideon: "Härska över oss, du och din son och din sonson, för du har frälst oss ur midjaniternas hand."

²³ Men Gideon svarade dem: "Jag kommer inte att härska över er, och min son ska heller inte härska över er. HERREN ska härska över er."

²⁴ Gideon sade vidare till dem: "En sak vill jag be er om: Att ni var och en ger mig Öronringarna ni har fått som byte." Midjaniterna bar nämligen Öronringar av guld eftersom de var ismaeliter.

²⁵ De svarade: "Dem ger vi dig gärna." De bredde ut en mantel, och var och en kastade där de Öronringar han hade fått som byte.

²⁶ Och guldringarna som han hade begärt vägde 1 700 siklar i guld, detta förutom de halsprydnader, örhängen och purpurröda kläder som de midjanitiska kungarna hade burit och förutom kedjorna som hade suttit kring halsen på deras kameler.

²⁷ Gideon lät göra en efod av detta och satte upp den i sin stad Ofra. Hela Israel höll sig trolöst till den, och den blev en snara för Gideon och hans hus.

²⁸ Så blev Midjan kuvat under Israels barn och lyfte inte mer sitt huvud. Och landet hade ro i fyrtio år, så länge Gideon levde.

Gideon dör

²⁹ Men Jerubbaal, Joashs son, återvände hem och stannade där.

³⁰ Gideon hade sjuttio egna söner, för han hade många hustrur.

8:11 4 Mos 32:35, 42. **8:21** Ps 83:12. **8:24 Öronringarna** Annan översättning: "den Öronring" (även i vers 25). **8:26**
1 700 siklar Ca 20 kg. **8:27** 2 Mos 28:4f, Dom 17:5. **8:27 efod** Färggrann prästdräkt (2 Mos 28:6f, 39:2f). **8:28**
 Dom 3:11.

³¹ Han hade också en bihustru i Shekem, och även hon födde honom en son som han gav namnet Abimelek.

³² Och Gideon, Joashs son, dog i hög ålder och blev begravd i sin far Joashs grav i det abiesritiska Ofra.

³³ Men när Gideon hade dött var Israels barn trolösa igen och höll sig till baalerna. De gjorde Baal-Berit till sin gud.

³⁴ Israels barn tänkte inte på HERREN sin Gud, som hade befriat dem från alla deras fienders hand runt omkring.

³⁵ Inte heller visade de Jerubbaals, Gideons, hus någon kärlek i gengäld för allt gott som han hade gjort för Israel.

9

Abimeleks sammansvärjning

¹ Men Abimelek, Jerubbaals son, gick till sina morbröder i Shekem och sade till dem och till alla som var släkt med hans morfars hus:

² "Säg så här till Shekems alla män: Vad är bäst för er, att Jerubbaals alla sjuttio söner råder över er eller att en enda man råder över er? Kom ihåg att jag är ert kött och blod."

³ Då lade hans morbröder fram allt detta till hans förmån inför Shekems alla män. Dessa blev vunna för Abimelek, för de tänkte: "Han är ju vår bror."

⁴ De gav honom sjuttio siklar silver ur Baal-Berits tempel, och för dessa anställde Abimelek löst folk och äventyrare som följde honom.

⁵ Därefter begav han sig till sin fars hus i Ofra och dödade där sina bröder, Jerubbaals sjuttio söner, på en och samma sten.

Men Jotam, Jerubbaals yngste son, kom undan eftersom han hade gömt sig.

⁶ Sedan samlades Shekems alla män och alla i Bet-Millo och gick bort och gjorde Abimelek till kung vid terebinten där minnesstenen står i Shekem.

Liknelsen om träden

⁷ När man berättade detta för Jotam, gick han och ställde sig på toppen av berget Gerissim och ropade med hög röst till dem: "Hör på mig, ni Shekems män, så att Gud också ska höra er!

⁸ En gång gick träden
för att smörja en kung över sig.
De sade till olivträdet:
Bli du kung över oss!

⁹ Men olivträdet svarade:
Skulle jag avstå från min olja,
som man ärar Gud
och människor med,
och gå för att svaja
över de andra träden?

¹⁰ Då sade träden till fikonträdet:
Kom, bli du kung över oss!

¹¹ Men fikonträdet svarade:
Skulle jag avstå från min sötma

8:33 Dom 9:4. **8:33 Båal-Berít** Betyder "förbundsherren". Troligen identisk med El-Berit ("förbundsguden") som nämns i vers 46. **8:35** Dom 9:5f. **9:1** Dom 8:30f. **9:1 Shekem** Centralort vid nutida Nablus där Josua hade samlat folket (Jos 24). **9:4** Dom 8:33. **9:4 sjuttio siklar silver** Drygt 700 gram, motsvarande ca sju årslöner (17:10). **9:5** 2 Kung 10:7. **9:6** Jos 24:25f. **9:6 Bet-Millo** Betyder "fyllningshus", alltså byggt på en upphöjning av fyllnadsmaterial. **9:7** 5 Mos 11:29f. **9:9 Gud** Annan översättning: "gudar" (även i vers 13). **9:9 som man ärar Gud och människor med** Annan översättning: "som Gud och människor ärar mig för".

och min goda frukt
och gå för att svaja
över de andra träden?

12 Då sade träden till vinstocken:
Kom, bli du kung över oss!

13 Men vinstocken svarade:
Skulle jag avstå från min vinmust,
som gläder Gud och människor,
och gå för att svaja
över de andra träden?

14 Då sade alla träden till törnbusken:
Kom, bli du kung över oss!

15 Törnbusken svarade träden:
Om ni verkligen vill smörja mig
till kung över er,
kom då och ta er tillflykt
under min skugga.
Om inte,
ska eld gå ut från törnbusken
och förtära cedrarna på Libanon.

16 Lyssna nu: Har ni handlat rätt och riktigt när ni gjorde Abimelek till kung? Har ni gjort rätt mot Jerubbaal och hans hus, och har ni lönat honom efter hans gärningar?

17 Ni vet ju att min far stred för er och vågade sitt liv för att rädda er från midjaniternas hand.

18 Men ni har i dag rest er mot min fars hus och dödat hans sjuttio söner på en och samma sten och gjort Abimelek, hans slavinnas son, till kung över Shekems medborgare eftersom han är er bror.

19 Om ni då denna dag har handlat rätt och riktigt mot Jerubbaal och hans hus, så gläd er över Abimelek och han må glädja sig över er.

20 Om inte, låt då eld gå ut från Abimelek och förtära Shekems män och Bet-Millo, och låt eld gå ut från Shekems män och Bet-Millo och förtära Abimelek.”

21 Sedan skyndade sig Jotam undan och flydde till Beer. Där bosatte han sig i säkerhet för sin bror Abimelek.

Abimelek dör

22 När Abimelek hade härskat över Israel i tre år,

23 sände Gud en ond ande mellan Abimelek och Shekems män så att dessa avföll från Abimelek.

24 Det skedde för att våldet mot Jerubbaals sjuttio söner skulle bli hämnat och för att deras blod skulle komma över deras bror Abimelek som dödade dem, och över Shekems män som hade hjälpt honom att döda sina bröder.

25 För att skada honom lade Shekems män folk i bakhåll på bergshöjderna, och de plundrade alla som gick den vägen. Detta berättades för Abimelek.

26 Men Gaal, Ebeds son, kom med sina bröder och drog in i Shekem, och Shekems män fick förtroende för honom.

27 De gick ut på fältet och skördade sina vingårdar, pressade druvor och ordnade en fest. Så gick de in i sin guds hus och åt och drack och uttalade förbannelser över Abimelek.

²⁸ Och Gaal, Ebeds son, sade: "Vem är Abimelek? Och vem är Shekem, eftersom vi ska tjäna honom? Är han inte Jerubbaals son och Sebul hans förvaltare? Nej, ni ska tjäna män som härstammar från Hamor, Shekems far. Varför skulle vi tjäna Abimelek?"

²⁹ Om jag bara hade detta folk i min hand! Då skulle jag driva bort Abimelek." Och han sade om Abimelek: "Utöka din här och dra ut!"

³⁰ Men när stadens hövding Sebul fick höra vad Gaal, Ebeds son, hade sagt, blev han mycket upprörd.

³¹ Han sände i hemlighet bud till Abimelek och lät säga: "Akta dig! Gaal, Ebeds son, och hans bröder har kommit till Shekem, och de uppviglar staden mot dig.

³² Bryt nu upp i natt med ditt folk och lägg dig i bakhåll på fältet.

³³ Sedan kan du tidigt i morgon när solen går upp gå till anfall mot staden. När han då drar ut mot dig med sitt folk kan du göra med honom vad du får tillfälle till."

³⁴ Då bröt Abimelek upp med allt sitt folk i natten och lade sig i bakhåll mot Shekem i fyra grupper.

³⁵ Gaal, Ebeds son, kom ut och ställde sig vid ingången till stadsporten. Samtidigt bröt Abimelek med sitt folk fram från bakhållet.

³⁶ När Gaal såg folket sade han till Sebul: "Se, det kommer ner folk från bergshöjderna!" Men Sebul svarade honom: "Det är skuggan av bergen som för dina ögon ser ut som människor."

³⁷ Men Gaal sade på nytt: "Jo, det kommer ner folk från Mitthöjden, och en annan grupp kommer på vägen från Teckentydareken."

³⁸ Då sade Sebul till honom: "Var är nu dina stora ord, du som sade: Vem är Abimelek eftersom vi ska tjäna honom? Här kommer folket som du föraktade. Dra ut och strid mot dem!"

³⁹ Då drog Gaal ut i spetsen för Shekems män och gav sig i strid med Abimelek.

⁴⁰ Men Abimelek förföljde honom, och han flydde för honom. Många föll slagna ända fram mot stadsporten.

⁴¹ Abimelek stannade i Aruma. Men Sebul drev bort Gaal och hans bröder så att de inte kunde bo i Shekem.

⁴² Dagen därefter gick folket ut på fältet, och man berättade detta för Abimelek.

⁴³ Då tog han sitt folk och delade upp dem i tre grupper och lade sig i bakhåll på fältet. När han fick se folket gå ut ur staden, ryckte han fram mot dem och slog dem.

⁴⁴ Abimelek och grupperna han hade med sig gick till anfall och ställde sig vid ingången till stadsporten. Men de båda andra grupperna anföll alla ute på fältet och slog dem.

⁴⁵ Abimelek angrep staden hela den dagen, han intog den och dödade dem som fanns där inne. Sedan rev han ner staden och beströdde den med salt.

⁴⁶ När männen i Shekems torn hörde detta, begav sig alla till valvet i El-Berits tempel.

⁴⁷ Abimelek blev underrättad om att alla männen i Shekems torn hade samlats där.

⁴⁸ Han gick då med allt sitt folk upp till berget Salmon. Abimelek tog en yxa i handen och högg av en trädgren som han lyfte upp och lade på axeln, och han sade till folket: "Skynda er, gör som ni såg att jag gjorde!"

⁴⁹ Då högg allt folket var sin gren och följde Abimelek, och de lade grenarna intill valvet och tände eld på valvet över dem. Så omkom de som bodde i Shekems torn, omkring ettusen män och kvinnor.

⁵⁰ Och Abimelek drog bort till Tebes och belägrade Tebes och intog det.

⁵¹ Men mitt i staden fanns ett starkt torn. Dit flydde alla män och kvinnor, stadens alla medborgare, och stängde igen om sig. Sedan steg de upp på tornets tak.

⁵² Men Abimelek kom till tornet och angrep det. När han närmade sig tornets port för att bränna den,

⁵³ kastade en kvinna ner en kvarnsten på Abimeleks huvud och spräckte hans skalle.

⁵⁴ Han ropade genast på sin väpnare och sade till honom: ”Dra ditt svärd och döda mig så att de inte säger om mig: En kvinna dödade honom.” Hans tjänare genomborrade honom och han dog.

⁵⁵ När israeliterna såg att Abimelek var död, gick var och en hem till sitt.

⁵⁶ Så lät Gud Abimelek få igen det onda som han hade gjort mot sin far när han dödade sina sjuttio bröder.

⁵⁷ Och allt det onda som Shekems män hade gjort lät Gud komma tillbaka över deras egna huvuden. Så kom Jotams, Jerubbaals sons, förbannelse över dem.

10

Tola

¹ Efter Abimelek trädde Tola fram och räddade Israel. Han var son till Pua, son till Dodo, en man från Isaskar. Han bodde i Shamir i Efraims bergsbygd

² och var domare i Israel i tjugotre år. Sedan dog han och blev begravd i Shamir.

Jair

³ Efter honom trädde gileaditen Jair fram och var domare i Israel i tjugotvå år.

⁴ Han hade trettio söner som red på trettio åsnor, och de hade trettio städer som än i dag kallas Jairs byar. De ligger i Gileads land.

⁵ Och Jair dog och blev begravd i Kamon.

Israel åter i sina fienders hand

⁶ Men Israels barn gjorde åter det som var ont i HERRENS ögon och tjänade baalerna och astarterna och även Arams, Sidons, Moabs, ammoniternas och filisteernas gudar. De övergav HERREN och tjänade honom inte.

⁷ Då upptändes HERRENS vrede mot Israel, och han sålde dem i filisteernas och ammoniternas hand.

⁸ Dessa plågade och förtryckte Israels barn det året. I arton år gjorde de så mot alla israeliter som bodde på andra sidan Jordan i amoreernas land i Gilead.

⁹ Dessutom gick ammoniterna över Jordan och gav sig i strid med Juda, Benjamins och Efraims hus, så att Israel kom i stor nöd.

¹⁰ Då ropade Israels barn till HERREN och sade: ”Vi har syndat mot dig, för vi har övergett vår Gud och tjänat baalerna.”

¹¹ Men HERREN sade till Israels barn: ”När ni blev förtryckta av egyptierna, amoreerna, ammoniterna, filisteerna,

¹² sidonierna, amalekiterna och maoniterna, då ropade ni till mig och jag frälste er från deras hand.

¹³ Men ni har övergett mig och tjänat andra gudar. Därför vill jag inte längre rädda er.

¹⁴ Gå och ropa till de gudar som ni har utvalt. De får rädda er i er nöd.”

¹⁵ Då sade Israels barn till HERREN: ”Vi har syndat. Gör du med oss det som är rätt i dina ögon. Men befria oss denna gång.”

¹⁶ Därefter skaffade de bort ifrån sig de främmande gudarna och tjänade HERREN. Då kunde han inte längre uthärda att se Israels nöd.

9:53 kvarnsten Den övre stenen i en handkvarn som vägde ett par kg (jfr 5 Mos 24:6). **9:54** 1 Sam 31:4. **10:1 Tola** Betyder ”mask” (jfr Ps 22:7, Jes 41:14) eller ”röd”. Domare på 1100-talet f Kr. **10:1 Shamir** Kanske den plats där huvudstaden Samaria sedan byggdes (1 Kung 16:24). **10:3 Jair** Betyder ”lyser” (jfr 4 Mos 6:25). Bodde öster om floden Jordan. Domare på 1100-talet f Kr. **10:4** 4 Mos 32:41, 5 Mos 3:14, Dom 12:14, 1 Krön 2:22. **10:13** 5 Mos 32:15f. **10:14** 5 Mos 32:28, Jer 2:28. **10:15** 1 Sam 12:10. **10:16** Dom 2:18, Ps 78:65f.

¹⁷ Ammoniterna uppbådades till strid och slog läger i Gilead, och Israels barn samlades och slog läger i Mispa.

¹⁸ Folket, hövdingarna i Gilead, sade då till varandra: "Vem vill börja striden mot ammoniterna? Den som gör det ska vara huvud över alla som bor i Gilead."

11

Jefta

¹ Gileaditen Jefta var en tapper stridsman. Han var son till en prostituerad, och hans far hette Gilead.

² Gileads hustru födde söner åt honom, och när de växte upp drev de bort Jefta och sade till honom: "Du får inte dela arvet i vår fars hus, för du är son till en främmande kvinna."

³ Då flydde Jefta bort från sina bröder och bosatte sig i landet Tob. Där slöt sig löst folk till honom och drog ut på plundringståg med honom.

⁴ En tid därefter gick ammoniterna i strid med Israel.

⁵ Men när ammoniterna gick i strid med Israel, kom de äldste i Gilead för att hämta Jefta från landet Tob.

⁶ De sade till Jefta: "Kom och bli vår anförare, så ska vi strida mot ammoniterna."

⁷ Men Jefta svarade de äldste i Gilead: "Har ni inte hatat mig och drivit ut mig ur min fars hus? Varför kommer ni till mig nu när ni är i nöd?"

⁸ De äldste i Gilead svarade honom: "Just därför har vi kommit tillbaka till dig. Kom nu med oss och strid mot ammoniterna. Du ska bli huvud över oss alla som bor i Gilead."

⁹ Jefta svarade de äldste i Gilead: "Om ni tar mig tillbaka för att strida mot ammoniterna och HERREN ger dem till mig, så ska jag sedan vara ert huvud."

¹⁰ Då sade de äldste i Gilead till Jefta: "HERREN är vittne mellan oss om vi inte gör som du har sagt."

¹¹ Jefta följde då med de äldste i Gilead, och folket satte honom till huvud och anförare över sig. Och Jefta uttalade allt som han hade sagt inför HERREN i Mispa.

¹² Jefta skickade sändebud till ammoniternas kung och sade: "Vad har du emot mig, eftersom du kommer för att angripa mig i mitt land?"

¹³ Då svarade ammoniternas kung Jeftas sändebud: "När Israel drog upp ur Egypten, tog de mitt land från Arnon ända till Jabbok och Jordan. Ge nu tillbaka det frivilligt."

¹⁴ På nytt skickade Jefta sändebud till ammoniternas kung

¹⁵ och sade till honom: "Så säger Jefta: Israel har inte tagit något land vare sig från Moab eller från ammoniterna.

¹⁶ För när Israel drog upp ur Egypten och de hade vandrat genom öknen ända till Röda havet och kommit till Kadesh,

¹⁷ sände Israel budbärare till kungen i Edom och sade: Låt mig gå genom ditt land. Men kungen i Edom lyssnade inte. De skickade också bud till kungen i Moab, men han ville inte heller. Då stannade Israel i Kadesh.

¹⁸ Därefter vandrade de genom öknen och gick runt Edoms land och Moabs land och kom öster om Moabs land och slog läger på andra sidan Arnon. De kom inte in på Moabs område, för Arnon var gräns mot Moab.

¹⁹ Sedan sände Israel budbärare till amoreernas kung Sichon, kungen i Heshbon, och sade till honom: Låt oss gå genom ditt land fram till vårt område.

²⁰ Men Sichon litade inte på Israel och lät dem inte gå genom sitt område utan samlade allt sitt folk och slog läger i Jahas. Där gick han i strid med Israel.

10:17 Mispa Betyder "vaktpost", en samlingsplats ca 1 mil norr om Jerusalem (20:1, 1 Sam 7:5). **10:18** Dom 11:6f.
11:1 Hebr 11:32. **11:1 Jefta** Betyder "öppnar". Domare kanske under 1090-talet f Kr. Nämns i Hebr 11:32 som en av trons hjältar. **11:3 landet Tob** Troligen Tayibeh ca 2 mil öster om Galileiska sjön (norr om Gilead). **11:13** 4 Mos 21:24. **11:15** 5 Mos 2:9, 18f, 37. **11:17** 4 Mos 20:14f. **11:18** 4 Mos 21:13. **11:19** 4 Mos 21:21f, 5 Mos 2:26f.

²¹ Men HERREN, Israels Gud, gav Sichon och allt hans folk i Israels hand så att de slog dem. Israel intog hela det land där amoreerna bodde.

²² De intog hela amoreernas område, från Arnon ända till Jabbok och från öknen ända till Jordan.

²³ När nu HERREN, Israels Gud, har fördrivit amoreerna för sitt folk Israel, skulle då du ta deras land i besittning!

²⁴ Är det inte så att du tar vad din gud Kemosh ger dig till besittning, och vi tar allt som HERREN vår Gud har gett oss i besittning?

²⁵ Är du bättre än Balak, Sippors son, kungen i Moab? Gick han i tvist med Israel, gick han i strid med dem?

²⁶ Israel har i trehundra år bott i Heshbon med underlydande orter, i Aroer med underlydande orter och i alla städer längs Arnon. Varför har ni då inte tagit tillbaka det från oss under den tiden?

²⁷ Jag har inte syndat mot dig, men du gör illa mot mig genom att du strider mot mig. HERREN, domaren, ska i dag döma mellan Israels barn och ammoniterna.”

²⁸ Men ammoniternas kung lyssnade inte till vad Jefta sade till honom genom sändebuden.

Jeftas löfte

²⁹ Då kom HERRENS Ande över Jefta. Han drog genom Gilead och Manasse och vidare genom Miske i Gilead, och från Miske i Gilead ryckte han fram mot ammoniterna.

³⁰ Jefta gav ett löfte till HERREN och sade: ”Om du ger ammoniterna i min hand,

³¹ lovar jag att det som kommer ut genom dörrarna i mitt hus och möter mig, när jag kommer hem välbehållen från ammoniterna, ska tillhöra HERREN. Jag ska offra det som brännoffer.”

³² Så drog Jefta bort mot ammoniterna för att strida mot dem, och HERREN gav dem i hans hand.

³³ Han tillfogade dem ett mycket stort nederlag, från Aroer ända fram emot Minnit, tjugo städer, och ända till Abel-Keramim. Så blev ammoniterna kuvade under Israels barn.

Jeftas dotter

³⁴ När sedan Jefta kom hem till sitt hus i Mispa, se, då gick hans dotter ut för att möta honom med tamburin och dans. Hon var hans enda barn, och utom henne hade han varken son eller dotter.

³⁵ När han fick se henne, rev han sönder sina kläder och ropade: ”Nej! Min dotter, du gör mig helt förkrossad, du drar olycka över mig! Jag har öppnat min mun inför HERREN till ett löfte och kan inte ta tillbaka det.”

³⁶ Hon svarade honom: ”Min far, har du öppnat din mun inför HERREN, så gör med mig enligt dina ord, eftersom HERREN nu har gett dig hämnd på dina fiender ammoniterna.”

³⁷ Hon sade sedan till sin far: ”Men låt mig få detta: Ge mig två månader, så att jag kan gå upp i bergen och gråta över min jungfrudom med mina väninnor.”

³⁸ Han svarade henne: ”Ja, gå.” Och han lät henne vara borta i två månader. Då gick hon med sina väninnor och begrät sin jungfrudom på bergen.

³⁹ Men efter två månader återvände hon till sin far, och han gjorde med henne efter löftet som han gett. Och hon hade aldrig känt någon man. Sedan blev det en sed i Israel

⁴⁰ att Israels döttrar gick för att fira minnet av gileaditen Jeftas dotter under fyra dagar varje år.

11:22 5 Mos 2:36. **11:24** 1 Kung 11:7, 2 Kung 23:13. **11:25** 4 Mos 22:2f. **11:26 i trehundra år** Från Josuas tid ca 1400 fKr till Jeftas tid ca 1100 fKr. **11:34** 2 Mos 15:20, 1 Sam 18:6. **11:35** 4 Mos 30:3, 5 Mos 23:21. **11:35 ett löfte** En ed inför Herren måste hållas (4 Mos 30:3). Lagen förbjöd dock människooffer (5 Mos 18:10, jfr Jer 7:31), och en bortlovad människa skulle lösas med en gåva (3 Mos 27:2).

12

Jefta och Efraim

¹ Efraims män samlades och drog till Safon. De sade till Jefta: "Varför gick du ut i strid mot ammoniterna utan att kalla på oss till att gå med dig? Nu ska vi bränna ner ditt hus tillsammans med dig."

² Jefta svarade dem: "Jag och mitt folk låg i hård strid med ammoniterna. Då kallade jag på er, men ni ville inte rädda mig ur deras hand."

³ När jag såg att ni inte ville rädda mig, tog jag min själ i min hand och drog i väg mot ammoniterna, och HERREN gav dem i min hand. Varför har ni då kommit emot mig denna dag för att strida mot mig?"

⁴ Och Jefta samlade alla Gileads män och gav sig i strid med Efraim, och Gileads män slog efraimiterna eftersom dessa sade: "Ni är flyktingar från Efraim. Gilead är ett mellanting, varken Efraim eller Manasse."

⁵ Gileaditerna skar av vadställena över Jordan för efraimiterna. När de efraimitiska flyktingarna sade: "Låt mig komma över", frågade Gileads män var och en: "Är du efraimit?" Svarade han då "nej",

⁶ sade de till honom: "Säg shibbólet!" Sade han då "sibbólet" för att han inte kunde uttala ordet rätt, grep de honom och dödade honom där vid Jordans vadställen. På så sätt föll vid det tillfället 42 000 efraimiter.

⁷ Och Jefta var domare i Israel i sex år. Sedan dog gileaditen Jefta och blev begravd i en av Gileads städer.

Ibsan, Elon och Abdon

⁸ Efter honom var Ibsan från Betlehem domare i Israel.

⁹ Han hade trettio söner. Trettio döttrar gifte han bort, och trettio döttrar fick han genom att hämta hustrur åt sina söner utifrån. Han var domare i Israel i sju år.

¹⁰ Sedan dog Ibsan och blev begravd i Betlehem.

¹¹ Efter honom var sebuloniten Elon domare i Israel. I tio år var han domare i Israel.

¹² Sedan dog sebuloniten Elon och blev begravd i Ajalon i Sebulons land.

¹³ Efter honom var pirgatoniten Abdon, Hillels son, domare i Israel.

¹⁴ Han hade fyrtio söner och trettio sonsöner som red på sjuttio åsnor. Han var domare i Israel i åtta år.

¹⁵ Sedan dog pirgatoniten Abdon, Hillels son, och blev begravd i Pirgaton i Efraims land, i amalekiternas bergsbygd.

13

Simsons födelse

¹ Israels barn gjorde åter det som var ont i HERRENS ögon, och HERREN gav dem i filisteernas hand i fyrtio år.

² I Sorga levde en man som hette Manoa, han var av daniternas släkt. Hans hustru var ofruktsam och hade inte fött några barn.

³ Men HERRENS ängel uppenbarade sig för hustrun och sade till henne: "Se, du är ofruktsam och har inte fött några barn, men du ska bli havande och föda en son.

⁴ Se nu till att du inte dricker vin eller starka drycker eller äter något orent.

12:1 Dom 8:1. **12:3** 1 Sam 19:5, 28:21, Ps 119:109. **12:3 tog jag min själ i min hand** Dvs trotsade faran. **12:6 shibbólet** Betyder "ax" eller "ström". Efraimiterna uttalade inte sh-ljudet i sin dialekt. **12:8 Ibsan** Kan översättas "snabb". Domare efter 1100 f Kr, troligen i det galileiska Betlehem i norr (Jos 19:15). **12:11 Elon** Betyder "terebint" (ekliknande träd, se 6:11, 9:6). Domare i norra Israel. **12:13 Abdon** Betyder "tjänare". Domare i norra Israel. **12:14** Dom 10:4. **13:1** Dom 2:11, 3:12, 4:1, 6:1, 8:33, 10:6. **13:1 i filisteernas hand i fyrtio år** Kanske ca 1095-1055 f Kr (fram till Samuel och Saul, 1 Sam 7:7f). **13:4** 4 Mos 6:2f, Dom 16:17, 1 Sam 1:11, Luk 1:15.

⁵ För se, du ska bli havande och föda en son. Ingen rakkniv ska röra hans huvud, för pojken ska vara en Guds nasir redan från moderlivet. Han ska påbörja räddningen av Israel ur filisteernas hand.”

⁶ Då gick hustrun in och berättade det för sin man och sade: ”En gudsmän kom till mig. Han såg ut som en Guds ängel, mycket respektingivande. Jag frågade honom inte varifrån han var, och han lät mig inte veta sitt namn.

⁷ Han sade till mig: Se, du ska bli havande och föda en son. Drick nu inte vin eller starka drycker och ät inte något orent, för pojken ska vara en Guds nasir från moderlivet ända till sin död.”

⁸ Då bad Manoa till HERREN: ”O Herre, låt gudsmannen som du sände hit komma tillbaka till oss och lära oss hur vi ska göra med pojken som ska födas.”

⁹ Gud lyssnade till Manoas röst. Guds ängel kom tillbaka till hans hustru när hon satt ute på marken och hennes man Manoa inte var hos henne.

¹⁰ Då skyndade hustrun genast i väg och berättade det för sin man och sade till honom: ”Se, mannen som kom till mig häromdagen har uppenbarat sig för mig.”

¹¹ Manoa reste sig och följde med sin hustru. När han kom till mannen, frågade han honom: ”Är du den man som talade med min hustru?” Han svarade: ”Ja.”

¹² Då sade Manoa: ”När det nu går som du har sagt, vad är det då som gäller för pojken? Vad ska vi göra med honom?”

¹³ HERRENS ängel svarade Manoa: ”Din hustru ska följa allt som jag sagt henne.

¹⁴ Hon ska inte äta något som växer på vinstocken, och vin eller starka drycker får hon inte dricka, inte heller får hon äta något orent. Allt som jag befallt henne ska hon följa.”

¹⁵ Manoa sade till HERRENS ängel: ”Låt oss få hålla dig kvar, så tillagar vi en killing åt dig.”

¹⁶ Men HERRENS ängel svarade Manoa: ”Även om du håller mig kvar kommer jag inte att äta av din mat. Men om du vill ordna ett brännoffer, så offra det åt HERREN.” Manoa hade nämligen inte förstått att det var HERRENS ängel.

¹⁷ Manoa sade till HERRENS ängel: ”Vad är ditt namn? Vi vill ära dig när det du har sagt går i uppfyllelse.”

¹⁸ HERRENS ängel sade till honom: ”Varför frågar du efter mitt namn? Mitt namn är Underbar.”

¹⁹ Manoa tog killingen och matoffret och offrade det på klippan åt HERREN. Då lät han något underbart ske inför ögonen på Manoa och hans hustru.

²⁰ När lågan steg från altaret mot himlen, steg HERRENS ängel upp i lågan från altaret. Manoa och hans hustru såg det, och de föll ner till jorden på sitt ansikte.

²¹ Sedan visade sig HERRENS ängel inte mer för Manoa och hans hustru. Och Manoa förstod att det var HERRENS ängel.

²² Manoa sade till sin hustru: ”Nu måste vi dö, eftersom vi har sett Gud.”

²³ Men hans hustru svarade honom: ”Om HERREN hade velat döda oss skulle han inte ha tagit emot brännoffer och matoffer från vår hand, och inte låtit oss se allt detta eller höra något sådant.”

²⁴ Sedan födde hans hustru en son och gav honom namnet Simson. Pojken växte upp, och HERREN välsignade honom.

²⁵ HERRENS Ande började verka på honom medan han var i Dans läger, mellan Sorga

13:5 nasir En nasir visade med sitt långa hår att han var avskild för Gud. Man skulle avhålla sig från vin (vers 14) och orenhet från döda, regler som gällde präster i tjänst. Se 4 Mos 6. **13:12 Vad ska vi göra med honom?** Annan översättning: ”Vad ska han göra?”. **13:15** Dom 6:18. **13:17** 1 Mos 32:29f. **13:18** 1 Mos 32:29, Jes 9:6, 28:29, 29:14.

13:18 Underbar Jfr Jes 9:6. Annan översättning: ”ofattbart”. **13:19** Dom 6:19f. **13:22** 2 Mos 33:20f, 5 Mos 5:26, Dom 6:22. **13:24 Simson** Betyder ungefär ”sol”. Hans hemstad Sorga låg ca 2,5 mil väster om Jerusalem, strax norr om staden Bet-Shemesh (”solens hus”, kanske uppkallad efter ett soltempel). **13:25** Dom 18:11f.

och Eshtaol.

14

Simsons bröllop och hans gåta

¹ Simson gick ner till Timna, och där i Timna fick han se en kvinna, en av filisteernas döttrar.

² När han kom tillbaka sade han till sin far och mor: "Jag har sett en kvinna i Timna, en av filisteernas döttrar. Ta henne till hustru åt mig."

³ Hans far och mor sade till honom: "Finns det ingen kvinna bland dina bröders döttrar och i hela mitt folk, eftersom du vill gå bort och ta dig en hustru från de oomskurna filisteerna?" Simson sade till sin far: "Ta henne åt mig, för hon är den rätta i mina ögon."

⁴ Men hans far och mor visste inte att det kom från HERREN, som sökte en anledning till strid med filisteerna. På den tiden härskade nämligen filisteerna över Israel.

⁵ Simson gick med sin far och mor ner till Timna. Men just när de nådde vingårdarna vid Timna, kom ett ungt lejon rytande emot honom.

⁶ Då föll HERRENS Ande över honom, och han slet sönder lejonet med bara händerna, som om det vore en killing. Men han talade inte om för sin far och mor vad han hade gjort.

⁷ När han kom dit ner talade han med kvinnan, och hon var den rätta i Simsons ögon.

⁸ En tid därefter återvände han för att hämta henne, och vek då av vägen för att se på det döda lejonet. Och se, det fanns en bisvärm och honung i lejonets kropp.

⁹ Han skrapade ut honungen i sina händer och åt medan han gick. Han kom till sin far och mor och gav till dem, och de åt. Men han talade inte om för dem att han hade skrapat ut honungen ur lejonets kropp.

¹⁰ Simsons far gick ner till kvinnan, och Simson ordnade en fest, för så brukade de unga männen göra.

¹¹ När de fick se honom, hämtade de trettio bröllopssvenner som skulle vara med honom.

¹² Simson sade till dem: "Jag ska ge er en gåta. Om ni under de sju festdagarna ger mig lösningen och gissar rätt, ska jag ge er trettio fina linneskjortor och trettio högtidsdräkter.

¹³ Men om ni inte kan säga mig lösningen, ska ni ge mig trettio fina linneskjortor och trettio högtidsdräkter." De sade till honom: "Berätta, låt oss höra din gåta!"

¹⁴ Då sade han till dem: "Från storätaren kom något ätbart, från den starke kom något sött." Men under tre dagar lyckades de inte lösa gåtan.

¹⁵ På sjunde dagen sade de till Simsons hustru: "Locka din man att ge oss lösningen på gåtan. Annars bränner vi upp dig och din fars hus. Ni har väl inte bjudit hit oss för att plundra oss?"

¹⁶ Och Simsons hustru låg över honom med gråt och sade: "Du bara hatar mig, du älskar mig inte alls. Du lade fram en gåta för mina landsmän, men för mig har du inte berättat lösningen." Han svarade: "Varken min far eller min mor har jag berättat lösningen för. Ska jag då berätta den för dig?"

¹⁷ Men hon låg över honom med gråt under de sju festdagarna, och den sjunde dagen gav han henne lösningen eftersom hon pressade honom så hårt. Sedan berättade hon den för sina landsmän.

¹⁸ Innan solen gick ner den sjunde dagen gav stadens män honom sitt svar: "Vad är sötare än honung? Och vad är starkare än ett lejon?" Då sade han till dem: "Hade ni inte plöjt med min kviga, hade ni inte gissat min gåta."

14:3 2 Mos 34:4, 16, 5 Mos 7:3, Dom 15:6. **14:4** Dom 13:1. **14:6** 1 Sam 17:35. **14:11 När de fick se honom** Andra handskrifter (Septuaginta): "Eftersom de var rädda för honom" (vilket kan förklara varför bröllopssvennerna var så många).

¹⁹ HERRENS Ande kom över honom, och han gick ner till Ashkelon och slog ihjäl trettio män och tog deras kläder och gav högtidsdräkterna åt dem som hade sagt lösningen på gåtan. I stor vrede vände han tillbaka till sin fars hus.

²⁰ Och Simsons hustru gavs åt den av hans bröllopssvenner som hade varit hans marskalk.

15

Simsons hämnd på filisteerna

¹ En tid därefter, medan veteskörden pågick, besökte Simson sin hustru och hade med sig en killing. Han sade: "Låt mig gå in till min hustru i kammaren." Men hennes far lät honom inte gå in.

² Han sade: "Jag var säker på att du avskydde henne, så jag gav henne till din bröllopssven. Men hon har en yngre syster som är vackrare än hon. Ta henne i stället!"

³ Men Simson svarade dem: "Den här gången är jag utan skuld till filisteerna om jag gör dem illa."

⁴ Simson gick och fångade trehundra rävar. Sedan tog han facklor, band ihop rävar med svansarna två och två och satte en fackla mellan de två svansarna.

⁵ Därefter tände han eld på facklorna och släppte in rävarna på filisteernas sädesfält och satte eld på både sädeskärvar och oskuren säd, vingårdar och olivlundar.

⁶ När filisteerna frågade vem som hade gjort detta, fick de svaret: "Det var Simson, timnitens svärson, för att timniten tog hans hustru och gav henne till hans bröllopssven." Då drog filisteerna ut och brände upp både henne och hennes far i eld.

⁷ Men Simson sade till dem: "Om ni gör så här tänker jag verkligen inte vila förrän jag tagit hämnd på er."

⁸ Och han slog dem sönder och samman så att de led ett stort nederlag. Sedan gick han ner därifrån och bodde i bergsklyftan vid Etam.

⁹ Då drog filisteerna upp och slog läger i Juda och spred sig i Lehi.

¹⁰ Och Juda män sade: "Varför har ni dragit upp hit mot oss?" De svarade: "Vi har kommit upp för att binda Simson och göra mot honom som han har gjort mot oss."

¹¹ Då gick tretusen män från Juda ner till bergsklyftan vid Etam och sade till Simson: "Förstår du inte att filisteerna härskar över oss? Varför har du gjort så här mot oss?" Han svarade dem: "Som de har gjort mot mig, har jag gjort mot dem."

¹² De sade till honom: "Vi har kommit ner för att binda dig och överlämna dig till filisteerna." Simson sade till dem: "Svär på att ni inte själva dödar mig."

¹³ De svarade honom: "Nej, vi tänker bara binda dig och överlämna dig till dem. Vi ska inte döda dig." Så band de honom med två nya rep och förde honom upp från klippan.

¹⁴ När han kom till Lehi, ropade filisteerna och sprang emot honom. Då föll HERRENS Ande över honom, och repen runt hans armar blev som lintrådar som fattat eld, och banden bara smälte bort från hans händer.

¹⁵ Han fick syn på ett färskt käkben från en åsna, räckte ut handen och tog det och slog ihjäl tusen man med det.

¹⁶ Sedan sade Simson:

"Med åsnekäken
slog jag en hop, ja, två.
Med åsnekäken
slog jag tusen man."

15:1 *medan veteskörden pågick* 1 månadsskiftet maj-juni. **15:2** Dom 14:20. **15:4** *rävar* Annan översättning: "schakaler" (som är flockdjur). **15:16** *en hop* Hebr. *chamór*, identiskt med ordet för åsna.

¹⁷ När han hade sagt detta, kastade han käken ifrån sig. Och man kallade den platsen Ramat-Lehi.

¹⁸ Och han blev mycket törstig och ropade till HERREN: "Du har gett denna stora seger genom din tjänare, och nu kommer jag att dö av törst och falla i de oomsurnas hand!"

¹⁹ Då klöv Gud fördjupningen i Lehi, och fram ur den flödade vatten. Han drack, och hans ande återvände och han fick liv igen. Därför kallas källan "Den ropandes källa i Lehi", och den finns i Lehi än i dag.

²⁰ Och Simson var domare i Israel i tjugo år under filisteernas tid.

16

Simson i Gaza

¹ Simson begav sig till Gaza. Där fick han se en prostituerad och gick in till henne.

² När folket i Gaza fick höra att Simson hade kommit dit, omringade de platsen och låg i bakhåll för honom hela natten vid stadsporten. De höll sig stilla hela natten och tänkte: "I morgon, vid gryningen, ska vi döda honom."

³ Simson låg där till midnatt. Då steg han upp och grep tag i stadsportens dörrar och i de båda dörrposterna, ryckte loss dem tillsammans med bommen och lade allt på sina axlar och bar upp det till toppen på berget mitt emot Hebron.

Simson och Delila

⁴ Senare blev han kär i en kvinna i Sorekdalen. Hennes namn var Delila.

⁵ Filisteernas furstar kom då upp till henne och sade: "Förför honom och se var han får sin styrka ifrån och hur vi ska få makt över honom, så att vi kan binda honom och kuva honom. Då ska vi var och en ge dig ettusenettundra siklar silver."

⁶ Delila sade till Simson: "Säg mig: Var får du din styrka ifrån? Hur kan man binda dig och kuva dig?"

⁷ Simson svarade henne: "Om man binder mig med sju färska senor som inte har hunnit torka, så blir jag svag som en vanlig människa."

⁸ Filisteernas furstar kom upp till henne med sju färska bågsträngar som inte hade hunnit torka, och hon band honom med dem.

⁹ Hon hade lagt folk i bakhåll i den inre kammaren. Så ropade hon till honom: "Filisteerna är över dig, Simson!" Då slet han av bågsträngarna lika lätt som en lingarnstråd slits sönder när den kommer nära elden. Och hemligheten till hans styrka blev inte röjd.

¹⁰ Delila sade då till Simson: "Du har lurat mig och ljugit för mig! Tala nu om för mig hur man kan binda dig."

¹¹ Han svarade henne: "Om man binder mig med nya rep som aldrig använts, så blir jag svag som en vanlig människa."

¹² Delila tog nya rep och band honom med dem och ropade till honom: "Filisteerna är över dig, Simson!" Och män låg i bakhåll i den inre kammaren. Men han slet av repen från sina armar som om de vore trådar.

¹³ Då sade Delila till Simson: "Hittills har du lurat mig och ljugit för mig. Säg mig nu hur man kan binda dig." Han svarade henne: "Jo, om du väver in de sju flätorna på mitt huvud i varpen till din väv."

¹⁴ Hon slog då fast dem med pluggen och ropade sedan till honom: "Filisteerna är över dig, Simson!" När han vaknade ur sömnen ryckte han loss vävpluggen tillsammans med varpen till väven.

15:17 Ramat-Lehi Betyder både "käckkastet" och "käckhöjden".

år Kanske ca 1095-1075 f Kr, i södra delen av landet.

silver Drygt 11 kg, över hundra årslöner för arbetaren (17:10).

15:20 Simson var domare i Israel i tjugo

16:5 Dom 14:15.

16:5 ettusenettundra siklar

16:7 färska senor Drar ihop sig och sluter tätt när

de torkar.

15 Då sade hon till honom: "Hur kan du säga att du älskar mig när du inte ger mig ditt hjärta? Tre gånger har du lurat mig och inte sagt mig var du får din styrka ifrån."

16 När hon nu dag efter dag ansatte honom och plågade honom med sina ord, blev han så otålig att han kunde dö.

17 Då öppnade han hela sitt hjärta för henne och sade: "Ingen rakkniv har rört mitt huvud, för jag är en Guds nasir ända från moderlivet. Om man rakar av mig håret, viker min styrka ifrån mig och jag blir svag som alla andra människor."

18 När Delila insåg att han hade avslöjat hela sin hemlighet för henne, sände hon bud och kallade till sig filisteernas furstar och sade: "Kom upp hit en gång till, för nu har han avslöjat hela sin hemlighet för mig." Då kom filisteernas furstar upp till henne och hade med sig pengarna.

19 Hon fick honom att somna i sitt knä. Sedan kallade hon till sig en man som på hennes befallning skar av de sju flätorna på hans huvud. Då började hon få makt över honom, och hans styrka vek ifrån honom.

20 Därefter ropade hon: "Filisteerna är över dig, Simson!" Han vaknade upp ur sömnen och tänkte: "Jag gör mig väl fri nu som förut och skakar mig loss." Men han visste inte att HERREN hade lämnat honom.

21 Och filisteerna grep honom och stack ut ögonen på honom.

Därefter förde de honom ner till Gaza och band honom med kopparkedjor, och han blev satt att mala i fängelset.

22 Men hans huvudhår började växa ut igen sedan det rakats av.

Simson dör

23 Filisteernas furstar samlades för att hålla en stor offerfest åt sin gud Dagon och fira. De sade: "Vår gud har gett vår fiende Simson i vår hand."

24 Och när folket såg honom, lovade de sin gud och sade: "Vår gud har gett vår fiende i vår hand, honom som ödelade vårt land och dödade så många av oss."

25 När nu deras hjärtan hade blivit glada, sade de: "Hämta Simson så att han kan roa oss." Och Simson hämtades ur fängelset och måste roa dem. De ställde honom mellan pelarna.

26 Då sade Simson till pojken som höll honom i handen: "Släpp mig och låt mig få hålla i pelarna som huset vilar på och luta mig mot dem."

27 Huset var fullt med män och kvinnor, och alla filisteernas furstar var där. På taket fanns omkring tretusen män och kvinnor som såg på medan Simson roade dem.

28 Men Simson ropade till HERREN: "Herre GUD, tänk på mig och styrk mig bara denna gång, o Gud. Låt mig få hämnd på filisteerna för ett av mina båda ögon."

29 Därefter tog Simson i de båda mittpelarna som huset vilade på och tryckte sig mot dem, med högra handen mot den ena pelaren och med vänstra handen mot den andra.

30 Och Simson sade: "Låt mig dö med filisteerna!" Sedan böjde han sig framåt med sådan kraft att huset rasade över furstarna och allt folket som fanns där. De som han dödade vid sin död var fler än de som han hade dödat medan han levde.

31 Och hans bröder och hela hans familj kom dit ner och tog honom med sig hem och begravde honom mellan Sorga och Eshtaol, i hans far Manoas grav. Han hade då varit domare i Israel i tjugo år.

16:16 Dom 14:17. 16:17 4 Mos 6:5, Dom 13:5. 16:21 2 Kung 25:7. 16:21 *mala i fängelset* Fångar sattes ofta att mala säd till mjöl, en föraktad syssla (jfr 2 Mos 11:5). 16:23 *Dagon* Semitisk fruktbarhetsgud, associerad med säd (hebr. *dagán*) och längre fram med fisk (hebr. *dag*). Dagens avgudabild förstörs senare (se 1 Sam 5). 16:28 Hebr 11:32f. 16:31 Dom 15:20. 16:31 *varit domare i Israel i tjugo år* Efter Simsons död anföll filisteerna ca 1075 f Kr och rövade med sig förbundsarken från Shilo (se 1 Sam 4-6).

17

Mikas avgudar

¹ I Efraims bergsbygd levde en man som hette Mika.

² Han sade till sin mor: "De ettusenetthundra silversiklarna som togs från dig och som du uttalade en förbannelse över inför mina öron, de pengarna finns hos mig. Det var jag som tog dem." Då sade hans mor: "HERREN välsigne dig, min son!"

³ Så gav han de ettusenetthundra silversiklarna tillbaka till sin mor. Men hon sade: "Härmed helgar jag dessa pengar åt HERREN och lämnar dem till min son, för att göra en snidad och en gjuten gudabild. Jag ger dem tillbaka till dig."

⁴ Men han gav tillbaka pengarna till sin mor. Då tog hans mor tvåhundra siklar silver och gav dem till en guldsmed, som gjorde av dem en snidad och en gjuten gudabild. Dessa ställdes sedan in i Mikas hus.

⁵ Denne Mika hade ett gudahus. Han lät göra en efod och husgudar och insatte en av sina söner till präst åt sig.

⁶ På den tiden fanns det ingen kung i Israel. Var och en gjorde vad han själv ansåg vara rätt.

⁷ I Betlehem i Juda levde då en ung man av Juda släkt. Han var levit och bodde där som främling.

⁸ Han begav sig från sin stad Betlehem i Juda för att finna en plats där han kunde bo. Under sin färd kom han till Efraims bergsbygd, fram till Mikas hus.

⁹ Då frågade Mika honom: "Varifrån kommer du?" Han svarade: "Jag är en levit från Betlehem i Juda, och jag är på vandring för att hitta någon plats där jag kan bo."

¹⁰ Mika sade till honom: "Stanna hos mig och bli min fader och präst, så ska jag varje år ge dig tio siklar silver och det du behöver av kläder och mat." Då följde leviten med.

¹¹ Och leviten gick med på att stanna hos mannen, och den unge mannen blev som en av hans egna söner.

¹² Mika insatte den unge leviten som präst åt sig, och han bodde i Mikas hus.

¹³ Och Mika sade: "Nu vet jag att HERREN ska vara god mot mig, eftersom jag har fått en levit till präst."

18

Mika och Dans stam

¹ På den tiden fanns det ingen kung i Israel. Och på den tiden sökte sig Dans stam en arvedel där de kunde bo, för dittills hade inte något område tillfallit dem som arvedel bland Israels stammar.

² Därför sände Dans barn fem utvalda och tappra män ur sin släkt, från Sorga och Eshtaol, för att speja i landet och utforska det. De sade till dem: "Gå och utforska landet." Så kom de till Efraims bergsbygd, fram till Mikas hus, där de stannade över natten.

³ När de var vid Mikas hus och kände igen den unge levitens röst, gick de fram till honom och frågade: "Vem har fört dig hit? Vad gör du här, och hur har du det här?"

⁴ Han berättade då för dem vad Mika hade gjort för honom och sade: "Han gav mig lön och jag blev präst åt honom."

17:1 Kapitel 17-18 och 19-21 är troligen fristående tidigare episoder (jfr 18:31, 20:28 med noter). **17:2** *ettusenetthundra silversiklarna ... tvåhundra siklar* Drygt 11 kg respektive 2 kg (vers 4). **17:2** *uttalade en förbannelse* Troligen över den misstänkte tjuven. Annan översättning: "svor en ed" (att helga summan åt Gud). **17:3** *göra en utskuren och en gjuten gudabild* Strängt förbjudet enligt Mose lag (t ex 5 Mos 27:15). **17:5** 1 Mos 31:19, 2 Mos 28:4, 6, 41, Dom 8:27, 18:14, 24, 1 Sam 19:13. **17:5** *efod* Färggrann prästdräkt (2 Mos 28:6f, 39:2f), förknippad med orakelsvar (18:5). **17:6** Dom 18:1, 21:25. **17:10** *tio siklar silver* Drygt 100 gram, en normal årslön. **17:13** *levit* Tillhörde den stam som skulle ansvara för tempeltjänsten (jfr t ex 5 Mos 21:5). **18:1** Jos 19:40f, Dom 1:34, 17:6. **18:3** Dom 17:7f.

⁵ Då sade de till honom: "Fråga då Gud så vi får veta om vår resa blir framgångsrik."

⁶ Prästen svarade dem: "Gå i frid. Er resa står under HERRENS beskydd."

⁷ Då gick de fem männen vidare och kom till Laish. De såg hur folket där bodde i trygghet, stilla och trygga som sidonier, och att ingen gjorde någon skada i landet genom att försöka ta makten. De bodde långt från sidonierna och hade inget med andra människor att göra.

⁸ När de kom tillbaka till sina bröder i Sorga och Eshtaol, frågade bröderna dem: "Vad säger ni?"

⁹ De svarade: "Kom, vi drar ut mot dem! För vi har sett landet och funnit att det är mycket gott. Vad väntar ni på? Tveka inte att rycka ut och inta landet!"

¹⁰ När ni kommer dit, kommer ni till ett folk som lever tryggt, och landet är vidsträckt. Gud har gett det i er hand, en plats där det inte är brist på något som finns på jorden."

¹¹ Så bröt de upp från Sorga och Eshtaol, sexhundra beväpnade män av Dans släkt.

¹² De drog upp och slog läger vid Kirjat-Jearim i Juda. Därför kallar man än i dag den platsen för Dans läger. Det ligger väster om Kirjat-Jearim.

¹³ Därifrån drog de vidare till Efraims bergsbygd och kom till Mikas hus.

¹⁴ De fem männen som hade varit ute för att speja i landet vid Laish sade då till sina bröder: "Vet ni att i ett av husen här finns en eföd och husgudar och en snidad och en gjuten gudabild? Så överväg nu vad ni bör göra."

¹⁵ Då gav de sig av och kom till den unge levitens hus, Mikas hus, och hälsade honom.

¹⁶ Men de sexhundra männen av Dans barn ställde sig beväpnade vid ingången till porten.

¹⁷ De fem män som hade spejat i landet gick upp till huset. De gick in och tog den snidade gudabilden, efoden, husgudarna och den gjutna gudabilden, medan prästen stod vid ingången till porten tillsammans med de sexhundra beväpnade männen.

¹⁸ När de fem männen hade gått in i Mikas hus och tagit den snidade gudabilden, efoden, husgudarna och den gjutna gudabilden, sade prästen till dem: "Vad är det ni gör?"

¹⁹ De svarade honom: "Var tyst, sätt handen för munnen! Följ med oss och bli vår fader och präst. Är det bättre för dig att vara präst för en enda mans hus, eller att vara präst för en hel stam och släkt i Israel?"

²⁰ Då gladdes prästen i sitt hjärta, och han tog efoden, husgudarna och den snidade gudabilden och följde med folket.

²¹ Sedan vek de av och fortsatte sin väg och lät barn och boskap och det dyrbaraste godset gå främst.

²² Men när de hade kommit en bit ifrån Mikas hus, blev de upphunna av män som bodde nära hans hus och som hade samlats under tiden.

²³ När dessa ropade på dem, vände sig Dans barn om och frågade Mika: "Hur är det fatt, eftersom du kommer med en sådan skara?"

²⁴ Han svarade: "Ni har tagit gudarna som jag har gjort och dessutom prästen och sedan går ni er väg. Vad mer har jag kvar? Och så frågar ni mig: Hur är det fatt?"

²⁵ Men Dans barn sade till honom: "Vi vill inte höra ett ord till från dig! Annars kanske några män blir arga och går till anfall mot er och ni mister era liv, både du och ditt husfolk."

²⁶ Därefter fortsatte Dans barn sin väg. Och när Mika såg att de var starkare än han, vände han tillbaka hem.

²⁷ Sedan de tagit både det som Mika hade gjort och hans präst anföll de folket i Laish, som levde stilla och i trygghet. De slog dem med svärd och brände staden.

²⁸ Och ingen hjälpte den, för den låg långt från Sidon och folket hade inget att göra med andra människor. Staden låg i Bet-Rehobs dal. Daniterna byggde upp staden och bosatte sig där.

²⁹ De kallade staden Dan efter sin fader Dan, som var son till Israel. Tidigare hette staden Laish.

³⁰ Där ställde Dans barn upp den snidade gudabilden åt sig. Jonatan, son till Gershom, Moses son, och hans söner var präster åt Dans stam ända till dess att landet fördes bort i fångenskap.

³¹ De ställde upp åt sig den snidade gudabild som Mika hade gjort, och den var kvar där hela den tid Guds hus var i Shilo.

19

Leviten och hans bihustru

¹ På den tid då det inte fanns någon kung i Israel bodde en levitisk man längst upp i Efraims bergsbygd. Han tog till bihustru en kvinna från Betlehem i Juda.

² Men hon var otrogen mot honom och gick ifrån honom till sin fars hus i Betlehem i Juda. Där stannade hon i fyra månader.

³ Då gav sig hennes man i väg efter henne för att hämta tillbaka henne med vänliga ord. Han hade med sig sin tjänare och ett par åsnor. Hon släppte in honom i sin fars hus, och när kvinnans far fick se honom tog han emot honom med glädje.

⁴ Hans svärfar, kvinnans far, höll honom kvar, och han stannade hos honom i tre dagar. De åt och drack och han övernattade där.

⁵ När de på fjärde dagen steg upp tidigt på morgonen och han gjorde sig redo att resa, sade kvinnans far till sin svärson: "Stärk dig med lite bröd. Sedan kan ni resa."

⁶ Då satte sig båda ner och åt och drack tillsammans. Därefter sade kvinnans far till mannen: "Stanna gärna här över natten och låt ditt hjärta vara glatt."

⁷ När mannen ändå gjorde sig klar att resa, bad hans svärfar honom så enträget att han stannade där ännu en natt.

⁸ Den femte dagen steg han åter upp tidigt på morgonen för att resa. Då sade kvinnans far: "Stärk dig först och vänta till i eftermiddag." Därefter åt de båda tillsammans.

⁹ När sedan mannen gjorde sig klar att resa med sin bihustru och sin tjänare, sade hans svärfar, kvinnans far, till honom: "Se, det är snart kväll. Stanna kvar över natten, dagen är ju snart slut. Ja, stanna över natten och låt ditt hjärta vara glatt. Sedan kan ni ge er av tidigt i morgon så att du får komma hem."

¹⁰ Men mannen ville inte stanna över natten, utan bröt upp och reste sin väg och kom fram till platsen mitt emot Jebus, det vill säga Jerusalem. Han hade med sig ett par sadlade åsnor. Hans bihustru följde också med honom.

¹¹ När de var vid Jebus och dagen nästan var slut, sade tjänaren till sin herre: "Kom, vi tar in i den här jebusitstaden och stannar där över natten."

¹² Men hans herre svarade honom: "Vi ska inte ta in i en främmande stad där det inte bor några israeliter. Vi fortsätter till Gibeå."

¹³ Han sade vidare till sin tjänare: "Kom, vi försöker hinna fram till Gibeå eller Rama och övernatta på en av de platserna."

¹⁴ De fortsatte därför, och när solen gick ner var de nära Gibeå, som hör till Benjamin.

18:30 2 Mos 2:22, 18:3, Dom 17:10, 1 Kung 12:30, 2 Kung 17:23. **18:30 Moses** Andra handskrifter: "Manasses" (men jfr 2 Mos 2:22). **18:31** Jos 18:1. **18:31 hela den tid Guds hus var i Shilo** Fram till Samuels tid ca 1075 f Kr (1 Sam 4), möjligen längre. **19:1** Dom 17:6, 18:1, 21:25. **19:1 På den tid** Kanske den förra hälften av 1300-talet f Kr (20:28, jfr stamkonflikten i Jos 22:10f). **19:2 var otrogen mot** Andra handskrifter (Septuaginta): "blev arg på". **19:12 Gibeå** Längre fram kung Sauls stad (1 Sam 10:26), drygt en halvmil nordost om Jerusalem.

¹⁵ De tog av från vägen och gick in i Gibeas för att stanna där över natten. När han kommit in dit satte han sig på stadens torg, men ingen ville ta emot dem i sitt hus över natten.

¹⁶ Men se, på kvällen kom en gammal man från sitt arbete på fältet. Han var från Efraims bergsbygd och bodde som främling i Gibeas. Folket på orten var nämligen benjaminiter.

¹⁷ När han fick syn på den resande mannen på den öppna platsen i staden, sade han: "Vart ska du resa, och varifrån kommer du?"

¹⁸ Han svarade honom: "Vi är på genomresa från Betlehem i Juda till Efraims bergsbygd som ligger långt upp. Jag är därifrån, och jag har varit på resa till Betlehem i Juda och är nu på väg till HERRENS hus, men ingen här vill ta emot mig i sitt hus.

¹⁹ Jag har både halm och foder åt våra åsnor, och både bröd och vin åt mig och din tjänarinna och den unge mannen som följer med din tjänare. Vi saknar ingenting."

²⁰ Då sade den gamle mannen: "Frid vare med dig! Låt mig ordna med allt du saknar. Men här på torget ska du inte stanna över natten."

²¹ Så tog han in honom i sitt hus och gav åsnorna foder. Och när de hade tvättat sina fötter, åt de och drack.

Gibeas synd

²² Medan de gjorde sig glada, se, då omringades plötsligt huset av stadens män, onda män. De bultade på dörren och sade till den gamle mannen som ägde huset: "Skicka ut mannen som kom till ditt hus så vi får ligga med honom!"

²³ Då gick husägaren ut till dem och sade: "Nej, mina bröder, gör inte något så ont! Eftersom mannen har kommit in i mitt hus får ni inte göra en sådan dårskap.

²⁴ Se, här är min dotter som är jungfru och mannens bihustru. Dem kan jag skicka ut till er, så kan ni våldta dem och göra vad ni vill med dem. Men gör inte en sådan dårskap mot den här mannen."

²⁵ Men männen ville inte höra på honom. Då grep mannen sin bihustru och tvingade ut henne till dem. Och de kände henne och våldförde sig på henne hela natten ända till morgonen. Först när det började ljusna släppte de henne.

²⁶ I gryningen kom kvinnan och föll ihop vid ingången till mannens hus där hennes herre var. Där blev hon liggande tills det blev ljus.

²⁷ När hennes herre steg upp på morgonen och öppnade husets dörr och gick ut för att fortsätta sin resa, fick han se sin bihustru ligga hopsjunken vid ingången till huset med händerna på tröskeln.

²⁸ Han sade till henne: "Res dig, vi ska gå." Men hon svarade inte. Då lyfte han upp henne på åsnan. Sedan gjorde sig mannen i ordning och gav sig av hemåt.

²⁹ När han hade kommit hem, grep han en kniv och tog sin bihustru och styckade henne i tolv delar, efter benen i hennes kropp, och sände runt delarna över hela Israels land.

³⁰ Och alla som såg det sade: "Något sådant har aldrig skett eller setts från den dag då Israels barn drog upp ur Egyptens land ända till i dag. Ta det till er, rådgör och säg er mening!"

20

Israels krig mot Benjamin

¹ Då drog alla Israels barn ut, från Dan till Beer-Sheba och även från Gileads land. De samlades som en man inför HERREN i Mispa.

² Ledarna för allt folket, alla Israels stammar, trädde fram i Guds församling: 400 000 man till fots, beväpnade med svärd.

³ Men Benjamins barn fick höra att de andra israeliterna hade dragit upp till Mispa. Och Israels barn sade: "Tala om hur detta illdåd gick till."

⁴ Då sade leviten, den mördade kvinnans man: "Jag och min bihustru kom till Gibeas i Benjamin för att stanna där över natten.

⁵ Då blev jag angripen av Gibeas män. De omringade huset om natten för att komma åt mig. Mig tänkte de döda, och min bihustru skändade de så att hon dog.

⁶ Då tog jag min bihustru och styckade henne och sände delarna över hela området för Israels arvedel, eftersom de hade gjort något så skamligt och dåraktigt i Israel.

⁷ Och nu, alla Israels barn, lägg fram era råd och förslag."

⁸ Då reste sig allt folket upp som en man och sade: "Ingen av oss ska gå hem till sitt tält eller vända om till sitt hus.

⁹ Detta är vad vi ska göra med Gibeas: Lotten får avgöra hur vi ska anfälla.

¹⁰ På varje hundratal i alla Israels stammar ska vi ta ut tio män och på varje tusental hundra och på varje tiotusental tusen, för att skaffa matförråd åt allt folket. När de sedan kommer till Gibeas i Benjamin kan de ge staden vad den förtjänar för den dårskap de har gjort i Israel."

¹¹ Och alla män i Israel samlades vid staden förenade som en man.

¹² Och Israels stammar sände män till hela Benjamins stam och lät säga: "Vad är det för illdåd som har begåtts bland er!

¹³ Lämna ut uslingarna i Gibeas så att vi får döda dem och avlägsna det onda från Israel." Men benjaminiterna ville inte lyssna till sina bröder israeliterna.

¹⁴ I stället samlades Benjamins barn från sina städer till Gibeas för att dra ut till strid mot Israels barn.

¹⁵ På den dagen mönstrade Benjamins barn från städerna 26 000 man, beväpnade med svärd, förutom de 700 utvalda män som bodde i Gibeas.

¹⁶ Bland allt detta folk fanns 700 utvalda män som var vänsterhänta och som alla kunde träffa på håret med slungstenen utan att missa.

¹⁷ Och Israels män, utom Benjamin, mönstrade 400 000 man, beväpnade med svärd. Alla var krigsmän.

¹⁸ Israels barn bröt upp och gick upp till Betel och frågade Gud: "Vem av oss ska dra ut först i striden mot Benjamins barn?" HERREN svarade: "Juda ska dra ut först."

¹⁹ Och Israels barn bröt upp nästa morgon och slog läger framför Gibeas.

²⁰ Israels män drog ut i strid mot Benjamin och gick i ställning mot dem vid Gibeas.

²¹ Men Benjamins barn drog ut från Gibeas och dödade på den dagen 22 000 man av Israel.

²² Folket, Israels män, fattade nytt mod och gick åter i ställning på samma plats där de hade ställt upp första dagen.

²³ Och Israels barn gick upp och grät inför HERRENS ansikte ända till kvällen. De frågade HERREN: "Ska jag gå ut igen och strida mot min bror Benjamin?" HERREN svarade: "Dra ut mot honom."

²⁴ När Israel dagen därefter ryckte fram mot Benjamins barn,

²⁵ drog också Benjamin på andra dagen ut från Gibeas mot Israels barn och dödade ytterligare 18 000 man, alla beväpnade med svärd.

20:1 Dom 11:11. **20:1 från Dan till Beer-Sheba** Dvs hela Israel från norr till söder (jfr "från Smygehuk till Treriksröset"). **20:1 Mispa** Betyder "vaktpost", en samlingsplats ca 1 mil norr om Jerusalem (10:17, 1 Sam 7:5).

20:4 Dom 19:15f. **20:5** Dom 19:22f. **20:18** Dom 1:1f. **20:23** Jos 7:6.

26 Då drog alla Israels barn, allt folket, upp till Betel och grät. De stannade där inför HERRENS ansikte och fastade den dagen ända till kvällen och offrade brännoffer och gemenskapsoffer inför HERRENS ansikte.

27 Israels barn frågade HERREN – på den tiden stod Guds förbundsark där,

28 och Pinehas, son till Eleasar, Arons son, gjorde tjänst inför HERREN – de sade: ”Ska jag än en gång gå i strid mot min bror Benjamin, eller ska jag avstå?” HERREN svarade: ”Dra upp, för i morgon ska jag ge honom i din hand.”

29 Israel lade då sina män i bakhåll runt omkring Gibeas.

30 Därefter drog Israel upp mot Benjamins barn på tredje dagen och gick i ställning mot Gibeas liksom de förra gångerna.

31 Benjamins barn drog ut mot folket och lockades långt bort från staden. Liksom förut slog de i början ihjäl några av folket på vägarna, både på vägen upp till Betel och på den till Gibeas över fältet, ett trettiotal av Israels män.

32 Då tänkte Benjamins barn: ”De är slagna av oss, nu liksom förut.” Men Israels män hade sagt: ”Vi flyr och lockar dem långt bort från staden, ut på vägarna.”

33 Alla Israels män hade brutit upp från sina platser och hade gått i ställning vid Baal-Tamar, medan de israeliter som låg i bakhåll ryckte fram från sin plats vid Maare-Geba.

34 Så kom 10 000 man, utvalda ur hela Israel, fram emot Gibeas, och striden blev hård, och benjaminerna förstod inte att olyckan var nära för dem.

35 HERREN slog Benjamin inför Israel så att Israels barn den dagen nergjorde av Benjamin 25 100 man, alla beväpnade med svärd.

36 Nu såg Benjamins barn att de var slagna. Men Israels män drog sig tillbaka från Benjamin, eftersom de förlitade sig på bakhållet som de hade lagt mot Gibeas.

37 Då skyndade sig de som låg i bakhåll att falla in i Gibeas. De ryckte fram och slog alla invånarna i staden med svärd.

38 Men Israels män hade kommit överens med dem som låg i bakhåll att de skulle låta tjock rök stiga från staden.

39 När Israels män vände ryggen till striden, slog Benjamin i början ihjäl omkring trettio av Israels män och tänkte: ”Sannerligen, de är slagna av oss som i den förra striden.”

40 När den tjocka röken började stiga upp från staden som en pelare, vände benjaminerna sig om. Och se, hela staden stod i lågor som slog upp mot himlen.

41 Israels män vände nu om och Benjamins män greps av panik, för nu såg de att olyckan var nära.

42 De vände om och flydde för Israels män mot öknen, men striden hann upp dem. Och de som kom ut från städerna nergjorde dem som hamnat mitt emellan.

43 De omringade benjaminerna, satte efter dem och trampade ner dem när de måste vila, ända fram mot Gibeas på dess östra sida.

44 Så föll av Benjamin 18 000 man, alla tappert folk.

45 Andra vände om och flydde mot öknen till Rimmons klippa. Israels män gjorde en efterskörd bland dem på vägarna, 5 000 man, och förföljde dem ända till Gideom och slog 2 000 man av dem.

46 Alltså utgjorde de benjaminer som den dagen föll tillsammans 25 000 man beväpnade med svärd. Alla dessa var tappra män.

47 Men 600 man vände om och flydde mot öknen, till Rimmons klippa, och de stannade på Rimmons klippa i fyra månader.

20:26 Dom 21:2. 20:28 Jos 22:13, 30, 24:33. 20:28 Pinehas Översteprästat under Josuas tid och efteråt, på 1300-talet f Kr (se 4 Mos 25:7f, Jos 22:13f). 20:29 Jos 8:12f. 20:36 Jos 8:18f. 20:43 när de måste vila Annan översättning: ”utan ansträngning” eller ”från Noha”. 20:45 Rimmons klippa Betyder ”granatäpplet”. Troligen kalkstensgrottor ett par km öster om Gibeas.

⁴⁸ Men Israels män vände tillbaka till Benjamins barn och slog dem med svärd, alla i staden, boskapen och allt de träffade på. Dessutom satte de eld på alla städer som fanns där.

21

Hustrur åt Benjamins barn

¹ Israels män hade avlagt en ed i Mispa och sagt: "Ingen av oss ska ge sin dotter till hustru åt någon benjaminit."

² När folket nu kom till Betel, stannade de där till kvällen inför Guds ansikte. De brast ut i bitter gråt

³ och sade: "O, HERRE, Israels Gud, varför har detta skett i Israel, att det i dag saknas en stam i Israel?"

⁴ Nästa dag steg folket upp tidigt och byggde där ett altare och offrade brännoffer och gemenskapsoffer.

⁵ Israels barn sade: "Finns det någon av Israels alla stammar som inte kom upp med församlingen inför HERREN?" Man hade nämligen svurit en dyr ed att den som inte kom upp inför HERREN i Mispa skulle straffas med döden.

⁶ Israel kände medlidande med sin bror Benjamin och sade: "I dag har en hel stam blivit borthuggen från Israel.

⁷ Vad ska vi göra för dem som är kvar så att de kan få hustrur? Själva har vi ju svurit vid HERREN att inte ge dem någon av våra döttrar till hustru."

⁸ Så de frågade: "Var det någon av Israels stammar som inte kom upp till HERREN i Mispa?" Det visade sig att ingen från Jabesh i Gilead hade kommit till lägret, till församlingen.

⁹ När folket mönstrades visade det sig nämligen att ingen av invånarna i Jabesh i Gilead var där.

¹⁰ Då sände församlingen dit 12 000 av de tappreste männen med denna befallning: "Gå och slå invånarna i Jabesh i Gilead med svärd, även kvinnor och barn.

¹¹ Så ska ni göra: Alla män liksom alla kvinnor som legat med någon man ska ni viga åt förintelse."

¹² Bland invånarna i Jabesh i Gilead fann de 400 unga kvinnor som var jungfrur och inte hade legat med någon man. Dessa förde de till lägret i Shilo i Kanaans land.

¹³ Sedan sände hela församlingen ett budskap om fred till benjaminiterna som befann sig på Rimmons klippa.

¹⁴ Så vände Benjamin tillbaka, och man gav dem till hustrur de kvinnor från Jabesh i Gilead som man hade låtit leva. Men de var inte tillräckligt många för dem.

¹⁵ Folket kände medlidande med Benjamin, eftersom HERREN hade gjort en lucka bland Israels stammar.

¹⁶ De äldste i församlingen sade: "Vad ska vi göra för dem som är kvar så att de kan få hustrur? Alla kvinnor är ju utrotade ur Benjamin."

¹⁷ De sade: "De som överlevt av Benjamin måste få sin besittning, så att inte en stam utplånas ur Israel.

¹⁸ Själva kan vi inte ge dem våra döttrar till hustrur, för Israels barn har svurit och sagt: Förbannad är den som ger en hustru åt Benjamin."

¹⁹ Men så sade de: "Det brukar ju firas en HERRENS högtid varje år i Shilo." Det ligger norr om Betel, öster om vägen som går från Betel upp till Shekem och söder om Lebona.

21:2 Dom 20:26. **21:8** Dom 20:1f. **21:8 Jabesh i Gilead** Ort ca 8 mil åt nordost. Längre fram på god fot med Saul (1 Sam 11, 31:11f). **21:11** 4 Mos 31:17. **21:13** Dom 20:47. **21:16** Dom 20:48. **21:19 en Herrens högtid** Oklart vilken. Lövhyddohögtiden firades med glädje i samband med vinskörden (5 Mos 16:13f), men det kan också ha varit en lokal fest (9:27, 1 Sam 20:29).

²⁰ De uppmanade Benjamins barn: "Gå dit och lägg er i bakhåll i vingårdarna.

²¹ När ni får se Shilos döttrar komma ut för att dansa sina danser ska ni komma fram ur vingårdarna, och var och en ska gripa sig en hustru bland Shilos döttrar. Sedan kan ni ta er hem till Benjamins land.

²² Om sedan deras fäder eller bröder kommer till oss och klagar, ska vi säga: Unna oss dem, för ingen av oss har tagit sig någon hustru i kriget. Ni har ju inte själva gett era döttrar till dem, för i så fall hade ni dragit skuld över er."

²³ Benjamins barn gjorde så. Var och en tog sig en hustru bland de dansande kvinnor som de rövade bort. Sedan vände de tillbaka till sin arvedel och byggde åter upp städerna och bosatte sig i dem.

²⁴ Samtidigt begav sig Israels barn därifrån, var och en till sin stam och sin släkt. De drog bort därifrån, var och en till sin arvedel.

²⁵ På den tiden fanns ingen kung i Israel. Var och en gjorde vad han själv ansåg vara rätt.

Rut

Ruts bok utspelar sig under domartiden (1:1), troligen under 1100-talet f Kr. Den skildrar hur Rut från Moab, öster om Döda havet, ansluter sig till Israels Gud och Israels folk (kap 1). I Betlehem möter hon sin blivande man Boas (kap 2-4) och blir stammoder till kung David (4:18-21) och därmed till Jesus (Matt 1:5).

Enligt judisk tradition skrevs boken av profeten Samuel under tidigt 1000-tal f Kr, och den läses bland judarna särskilt vid skördehögtiden pingst (2:23).

Elimelek flyttar till Moabs land

¹ På den tiden när domarna regerade blev det svält i landet. Då gav sig en man i väg från Betlehem i Juda med sin hustru och sina båda söner för att bo en tid i Moabs land.

² Mannen hette Elimelek, hans hustru Noomi och hans båda söner Mahlon och Kiljon. Familjen var efratiter från Betlehem i Juda. De kom till Moabs land och stannade där.

³ Men Noomis man Elimelek dog, och hon blev ensam kvar med sina båda söner.

⁴ Sönerna tog sig moabitiska hustrur. Den ena hette Orpa och den andra Rut.

⁵ När de hade bott där ungefär tio år dog också de båda sönerna, Mahlon och Kiljon, och kvinnan blev ensam kvar, utan söner och utan man.

Återkomsten till Betlehem

⁶ Då bröt Noomi upp med sina sonhustrur för att vända tillbaka från Moabs land, för hon hade hört i Moabs land att Herren hade tagit sig an sitt folk och gett dem bröd.

⁷ Hon lämnade platsen där hon bott, och hennes båda sonhustrur följde med henne.

Men när de var på väg mot Juda land

⁸ sade Noomi till sina båda sonhustrur: "Vänd om och gå hem igen, var och en till sin mors hus.

⁹ Må Herren visa godhet mot er, så som ni har gjort mot de döda och mot mig. Må Herren låta er finna trygghet, var och en i sin mans hus." Och hon kysste dem. Men de brast i gråt,

¹⁰ och sade till henne: "Nej, vi vill följa med dig tillbaka till ditt folk."

¹¹ Men Noomi svarade dem: "Vänd tillbaka, mina döttrar. Varför skulle ni gå med mig? Har jag några fler söner i mitt moderliv som kan bli män åt er?"

¹² Vänd tillbaka, mina döttrar, och gå hem. Jag är för gammal att bli gift. Och även om jag skulle tänka att jag fortfarande har hopp, om jag så redan i natt gav mig åt en man och dessutom födde söner,

¹³ skulle ni då vänta på dem tills de blev vuxna? Skulle ni stänga in er och vara utan man? Nej, mina döttrar! Det är mycket bittrare för mig än för er, för Herrens hand har drabbat mig."

¹⁴ Då brast de på nytt i gråt. Orpa kysste sin svärmor farväl, men Rut klamrade sig fast vid henne.

¹⁵ Noomi sade då: "Se, din svägerska har vänt tillbaka till sitt folk och sina gudar. Vänd tillbaka du också och följ din svägerska."

1:2 Elimelek Betyder "min Gud är kung". Sönernas namn kan översättas "sjuklig" och "bräcklig". **1:2 efratiter** Efrata var området där Betlehem låg (jfr 1 Mos 35:19, Rut 4:11, Mika 5:2). **1:4 Orpa** Betyder "hårman" (som en häst) eller "nacke" (jfr "styvnickad"). **1:4 Rut** Betyder kanske "väninna" eller "frisk fläkt". **1:6 tillbaka från Moabs land** Resan från Moab till Betlehem är ca 10-15 mil, en veckas vandring. **1:11** 5 Mos 25:5. **1:11 fler söner** Enligt 5 Mos 25:5f hade änkor rätt att få sin försörjning garanterad genom att gifta sig med en bror till den döde mannen. **1:13** Job 19:21.

¹⁶ Men Rut svarade: "Tvinga mig inte att lämna dig och vända tillbaka från dig. För dit du går, går också jag, och där du stannar, stannar jag. Ditt folk är mitt folk och din Gud är min Gud.

¹⁷ Där du dör vill jag dö, och där vill jag bli begravd. Herren må straffa mig både nu och i framtiden om något annat än döden skiljer mig från dig."

¹⁸ När hon såg att Rut var fast besluten att gå med henne talade hon inte mer med henne om saken.

¹⁹ Så gick de båda tills de kom till Betlehem. När de nådde Betlehem kom hela staden i rörelse för deras skull, och kvinnorna sade: "Är det inte Noomi?"

²⁰ Men hon sade till dem: "Kalla mig inte Noomi, utan kalla mig Mara, för den Allsmåttige har gjort livet mycket bittert för mig.

²¹ Rik reste jag härifrån, och tomhänt har Herren låtit mig komma tillbaka. Varför kallar ni mig Noomi? Herren har vittnat mot mig, den Allsmåttige har låtit det gå illa för mig."

²² Noomi återvände tillsammans med sin moabitiska sonhustru Rut, som hade följt med från Moabs land. Och de kom till Betlehem när kornskörden började.

2

Rut plockar ax på Boas åker

¹ Noomi hade en släkting på sin mans sida, en mäktig man i Elimeleks släkt. Hans namn var Boas.

² Moabitiskan Rut sade till Noomi: "Låt mig gå ut på åkern och plocka ax efter någon som ser på mig med välvilja." Hon svarade henne: "Ja, gå, min dotter."

³ Då gick hon i väg och kom till en åker och plockade där ax efter skördemännen. Det föll sig så att åkermarken tillhörde Boas, som var av Elimeleks släkt.

⁴ Boas kom just då dit från Betlehem. "Herren vare med er!", hälsade han skördemännen. De svarade honom: "Herren välsigne dig!"

⁵ Boas frågade den tjänare som var förman för skördemännen: "Vem tillhör den där unga kvinnan?"

⁶ Tjänaren som var förman för skördemännen svarade: "Det är en moabitisk kvinna som kom hit tillsammans med Noomi från Moabs land.

⁷ Hon bad att få plocka och samla ax bland kärvarna efter skördemännen. Sedan hon kom hit i morse har hon hållit på ända till nu, förutom att hon nyss vilade en liten stund i hyddan."

⁸ Då sade Boas till Rut: "Lyssna på mig, min dotter: Gå inte och plocka ax på någon annan åker och gå inte härifrån, utan håll dig till mina tjänstekvinnor här.

⁹ Se var skördemännen arbetar på åkern och följ efter dem. Jag har förbjudit männen att röra dig. Om du blir törstig, så gå till krukorna och drick av det som männen öser upp."

¹⁰ Då föll hon ner på sitt ansikte och bugade sig mot jorden och sade till honom: "Varför ser du på mig med välvilja och tar dig an mig, fast jag är en främling?"

¹¹ Boas svarade henne: "Man har berättat för mig allt vad du har gjort för din svärmor efter din mans död, hur du har lämnat din far och din mor och ditt hemland och följt med till ett folk som du inte kände förut.

¹² Må Herren löna dig för det du har gjort, må du få full lön från Herren, Israels Gud, som du har kommit till för att söka skydd under hans vingar."

1:20 Ps 34:19f. **1:20 Noomi ... Mara** Betyder "ljuvlig" respektive "bitter". **1:21** Job 1:21. **1:21 vittnat mot** Annan översättning: "plågat". **1:22 när kornskörden började** Vid påsktiden i april (3 Mos 23:14). **2:1** Matt 1:5. **2:1 Boas** Betyder "hos honom finns styrka" (senare namn på pelare i Salomos tempel, 1 Kung 7:21). **2:2** 3 Mos 19:9f, 23:22. **2:2 plocka ax efter någon** De fattiga fick sin försörjning genom att ta det överblivna efter skörden (se 3 Mos 23:22, 5 Mos 24:19). **2:12** Ps 17:8, 36:8, 57:2, 91:4, Matt 23:37.

¹³ Hon sade: "Herre, du har varit god mot mig. Du har tröstat mig och talat till din tjänarinnas hjärta, trots att jag inte är som någon av dina tjänstekvinnor."

¹⁴ När det var dags att äta sade Boas till henne: "Kom hit och ät av brödet och doppa ditt brödstycke i vinättikan." Då satte hon sig vid sidan av skördemännen. Han räckte henne rostade ax, och hon åt och blev mätt och fick över.

¹⁵ När hon sedan reste sig för att plocka, befallde Boas sina män och sade: "Låt henne få plocka mellan kärvarna också, och behandla henne inte illa.

¹⁶ Ni kan till och med dra ut strån ur knipporna åt henne och låta dem ligga så att hon får plocka upp dem, och ni får inte klandra henne för det."

¹⁷ Hon plockade ax på åkern ända till kvällen. När hon sedan hade klappat ut det som hon hade plockat var det ungefär en efa korn.

¹⁸ Hon tog det med sig och gick in i staden, och hennes svärmor fick se vad hon hade plockat. Hon tog också fram och gav henne det hon hade fått över efter att ha ätit sig mätt.

¹⁹ Då sade hennes svärmor till henne: "Var har du plockat i dag? Var har du arbetat? Välsignad vare han som har tagit sig an dig!" Då berättade hon för sin svärmor vem hon hade arbetat hos, hon sade: "Mannen som jag har arbetat hos i dag heter Boas."

²⁰ Då sade Noomi till sin sonhustru: "Välsignad vare han av Herren, som inte har tagit bort sin nåd från vare sig de levande eller de döda!" Och Noomi tillade: "Den mannen är vår nära släkting. Han är en av våra återlösare."

²¹ Moabitiskan Rut sade: "Han sade också till mig: Håll dig till mina män tills de är färdiga med hela min skörd."

²² Då sade Noomi till sin sonhustru Rut: "Det är bra, min dotter, att du går med hans tjänstekvinnor, för på en annan åker kunde du bli antastad."

²³ Så höll hon sig till Boas tjänstekvinnor och plockade ax där tills både kornskörden och veteskörden var klara. Men hon bodde hos sin svärmor.

3

Rut och Boas på tröskplatsen

¹ Ruts svärmor Noomi sade till henne: "Min dotter, jag vill försöka skaffa dig trygghet så att det går bra för dig.

² Det är ju så att Boas är vår släkting, han vars tjänstekvinnor du har varit tillsammans med. Och just i natt kastar han korn på sin tröskplats.

³ Så tvätta dig, smörj in dig och klä dig fin och gå ner till tröskplatsen. Men ge dig inte till känna för honom innan han har ätit och druckit.

⁴ När han lägger sig, se då var han lägger sig. Gå dit och lyft upp manteln vid hans fötter och lägg dig där. Då kommer han att säga dig vad du ska göra."

⁵ Hon svarade henne: "Allt vad du säger ska jag göra."

⁶ Rut gick ner till tröskplatsen och gjorde precis som hennes svärmor hade sagt till henne.

⁷ När Boas hade ätit och druckit och hans hjärta var glatt, gick han bort och lade sig intill sädeshögen. Då kom hon dit utan att han märkte det, och hon lyfte upp manteln vid hans fötter och lade sig där.

⁸ Vid midnatt ryckte mannen till och böjde sig framåt – och där låg en kvinna vid hans fötter!

2:17 en efa Ca 22 liter säd, vilket räckte ungefär tre veckor för en person. **2:20 återlösare** Hebr. *goél* syftar på en släkting med rätt och skyldighet att återlösa en anhörig som blivit såld till slav, eller inlösa en fattig eller avliden anhörigs egendom (se 3 Mos 25:25f, 5 Mos 25:5f). **2:23 veteskörden** Ägde rum vid pingst i maj-juni. **3:1** Rut 1:9.

3:2 kastar ... korn Med en kastskovel (Matt 3:12) kastade man upp tröskad säd i luften, så att vinden kunde blåsa bort de lättviktiga agnarna och skilja dem från det värdefulla vetet (Ps 1:4).

9 "Vem är du?" frågade han. Hon svarade: "Jag är Rut, din tjänarinna. Bred ut din mantelflik över din tjänarinna, för du är min återlösare."

10 Då sade han: "Välsignad är du av Herren, min dotter! Nu har du visat ännu större trohet än förut genom att inte springa efter unga män, vare sig fattiga eller rika.

11 Så var nu inte rädd, min dotter. Allt vad du säger vill jag göra för dig. Alla i stadsporten vet att du är en ärbar kvinna.

12 Det är sant att jag är din återlösare. Men det finns en annan återlösare som är närmare än jag.

13 Stanna kvar här i natt. Om han i morgon vill ta ansvaret för dig, så får han göra det. Men om han inte vill ta ansvar för dig, då ska jag göra det, så sant Herren lever. Ligg kvar här tills det blir morgon."

14 Hon låg kvar vid hans fötter ända till morgonen. Men hon steg upp innan någon kunde känna igen den andre. Han tänkte: "Det får inte bli känt att kvinnan har kommit hit till tröskplatsen."

15 Och han sade: "Kom med sjalen du har på dig och håll den stadigt." Hon höll fram den, och han mätte upp sex mått korn och lyfte upp det på henne. Därefter gick hon in i staden.

16 När hon kom till sin svärmor, frågade hon: "Hur har det gått för dig, min dotter?" Då berättade hon för henne allt vad mannen hade gjort för henne.

17 Och hon sade: "De här sex måtten gav han mig och sade: Du ska inte komma tomhänt hem till din svärmor."

18 Då svarade hon: "Vänta nu, min dotter, tills du får se hur det går med den här saken. För den mannen kommer inte att ge sig någon ro förrän han får saken klar redan i dag."

4

Boas tar Rut till hustru

1 Boas gick upp till stadsporten och satte sig där. Då kom återlösaren förbi, han som Boas hade talat om. Boas sade: "Kom och sätt dig här, min vän." Och han kom och satte sig.

2 Därefter hämtade Boas dit tio män av de äldste i staden och sade: "Sätt er här." Och de satte sig.

3 Sedan sade han till återlösaren: "Den åkermark som tillhörde vår broder Elimelek säljer nu Noomi, hon som kom tillbaka från Moabs land.

4 Därför tänkte jag meddela dig detta och säga: Köp marken inför dem som sitter här och inför mitt folks äldste. Vill du lösa in den, så gör det. Men om du inte vill lösa in den, så säg mig det så att jag vet. För ingen annan än du har den rätten, men jag har den näst efter dig." Han sade: "Jag löser in den."

5 Boas sade: "När du köper marken av Noomi och av moabitiskan Rut, då får du den också av den dödes hustru för att uppväcka den dödes namn över hans arvslott."

6 Återlösaren svarade: "Då kan jag inte lösa in den, för då skulle jag skada min egen arvslott. Lös du in det jag skulle ha löst in, för jag kan inte göra det."

3:9 Rut 2:12, 20. **3:9 Bred ut din mantelflik** En antydning om ett frieri (jfr Hes 16:8 där det handlar om Gud och Israel). **3:11 stadsporten** Där de äldste möttes och beslutade om samhällets frågor (jfr 4:1, Ords 31:23). **3:15 sex mått** Troligen gomer-mått om ca 2,2 liter, alltså ca 13 liter säd som räckte två veckor. **3:15 gick hon** Andra handskrifter: "gick han". **4:4** 5 Mos 25:5f. **4:5 då får du den också av den dödes hustru** Annan översättning (enligt de syriska och latinska översättningarna): "då får du också den dödes hustru". Enligt en tillämpning av 5 Mos 25:5f var återlösaren skyldig att garantera änkans försörjning genom att gifta sig med henne (jfr vers 10). Den döde mannens namn skulle "uppväckas" genom att ges till änkans nästa son i det nya äktenskapet, som också skulle ärva marken.

⁷ Vid inlösen och ägarbyte var det förr i tiden sed i Israel att den ena parten, för att stadfästa avtalet, tog av sig sin sko och gav den åt den andre. Detta gällde som bekräftelse i Israel.

⁸ Återlösaren sade till Boas: "Köp det du!" Och han tog av sig skon.

⁹ Då sade Boas till de äldste och till allt folket: "Ni är i dag vittnen till att jag av Noomi har köpt allt det som tillhört Elimelek och allt det som tillhört Kiljon och Mahlon.

¹⁰ Samtidigt har jag också fått moabitiskan Rut, Mahlons hustru, till min hustru, för att uppväcka den dödes namn över hans arvslott så att den dödes namn inte utplånas bland hans bröder eller ur porten till hans stad. Ni är i dag vittnen till detta."

¹¹ Allt folket i stadsporten liksom de äldste svarade: "Vi är vittnen. Må Herren låta den kvinna som nu kommer till ditt hem bli som Rakel och Lea, som båda har byggt upp Israels hus. Bli framgångsrik i Efrata och berömd i Betlehem.

¹² Må ditt hus bli som Peres hus, honom som Tamar födde åt Juda, genom de barn som Herren ska ge dig med denna unga kvinna."

Rut blir stammoder till David

¹³ Boas tog Rut till sig och hon blev hans hustru. När han gick in till henne lät Herren henne bli havande, och hon födde en son.

¹⁴ Då sade kvinnorna till Noomi: "Lovad är Herren, som i dag inte har lämnat dig utan återlösare. Må hans namn bli prisat i Israel!

¹⁵ Han ska ge dig nytt liv och försörja dig på din ålderdom. Det är ju din sonhustru som har fött honom, hon som älskar dig och är mer för dig än sju söner."

¹⁶ Och Noomi tog barnet och lade det i sin famn och blev den som skötte det.

¹⁷ Grannkvinnorna gav honom ett namn och sade: "Noomi har fått en son!". De kallade honom Obed, och han blev far till Ishai, Davids far.

¹⁸ Detta är Peres fortsatta historia:

Peres blev far till Hesron,

¹⁹ Hesron till Ram,

Ram till Amminadab,

²⁰ Amminadab till Nahshon,

Nahshon till Salmon,

²¹ Salmon till Boas,

Boas till Obed,

²² Obed till Ishai

och Ishai till David.

4:7 tog av sig sin sko Som hade stått på den tidigare ägda marken. En liknande symbolhandling för ägarbyte finns belagd i Nuzitexterna från tiden strax före Rut. Jfr även budet i 5 Mos 24:7-10. **4:11** 1 Mos 29:31f, 30:22f. **4:11**

Rakel och Lea Israels berömda stammödrar (jfr 1 Mos 29:31f och 28:14). **4:12** 1 Mos 38:29. **4:12 Peres ... Tamar ...**

Juda Se 1 Mos 38. Péres betyder "bryta fram" eller "sprida sig". **4:13** Ps 127:3. **4:15** 1 Sam 1:8. **4:15 ge dig nytt**

liv Ordagrant: "återföra din själ" (jfr Ps 23:3). **4:17 Obed** Betyder "en som arbetar/tjänar/tillber". **4:18** 1 Mos 46:12,

1 Krön 2:4f, Matt 1:3f. **4:19** 1 Krön 2:9f. **4:21** Matt 1:5. **4:22** Luk 3:32.

Första Samuellsboken

Första och Andra Samuellsboken är i grundtexten en enda bok, uppdelad på två skriftrullar. Den första boken skildrar Israels övergång från domartid till ett kungarike. Profeten Samuel föds ca 1100 f Kr och växer upp hos prästen Eli (1-3). Folket, som är hotat av filisteerna (4-7), kräver en kung och får kung Saul ungefär 1050 f Kr (8-12). När Saul börjar avfalla från Herren (13-15) utväljer Gud istället herdepojken David (16-17), som tvingas fly för Saul (18-30) tills denne dör ca 1010 f Kr (31).

Enligt judisk tradition skrev Samuel själv (jfr 10:25) bokens första del fram till sin död (25:1), varefter verket fortsattes av Davids hovprofeter Natan och Gad (1 Krön 29:29).

Samuels födelse

¹ I Ramatajim-Sofim i Efraims bergsbygd bodde en man som hette Elkana. Han var son till Jeroham, son till Elihu, son till Tohu, son till Suf, en efraimit.

² Elkana hade två hustrur. Den ena hette Hanna och den andra Peninna. Peninna hade barn, men Hanna hade inga.

³ Elkana gav sig år efter år i väg från sin stad för att tillbe och offra åt HERREN Sebaot i Shilo, där Elis båda söner Hofni och Pinehas var HERRENS präster.

⁴ Den dag Elkana bar fram sitt offer brukade han ge sin hustru Peninna och alla hennes söner och döttrar var sin del av offret.

⁵ Men åt Hanna gav han en dubbelt så stor del, för han älskade henne även om HERREN hade gjort henne ofruktsam.

⁶ För att provocera henne brukade hennes rival retas mycket med henne, därför att HERREN hade gjort henne ofruktsam.

⁷ Detta pågick år efter år. Varje gång Hanna gick upp till HERRENS hus retades Peninna med henne på samma sätt.

Nu grät Hanna och ville inte äta.

⁸ Då sade hennes man Elkana till henne: "Hanna, varför gråter du? Varför äter du inte? Varför är du så ledsen? Är inte jag mer för dig än tio söner?"

⁹ När de hade ätit och druckit i Shilo reste sig Hanna och gick till HERRENS tempel, där prästen Eli satt på sin stol vid dörren.

¹⁰ Hon var djupt bedrövad och började be till HERREN under häftig gråt.

¹¹ Hon gav ett löfte och sade: "HERRE Sebaot, om du vill se till din tjänarinns lidande och komma ihåg mig och inte glömma din tjänarinna utan ge henne en son, då ska jag ge honom åt HERREN för hela hans liv, och ingen rakkniv ska röra hans huvud."

¹² Medan hon bad länge inför HERREN iakttog Eli hennes mun.

¹³ Hanna talade nämligen i sitt hjärta, och bara hennes läppar rörde sig, men hennes röst hördes inte.

Då trodde Eli att hon var berusad.

1:1 1 Krön 6:27, 33f. **1:1 Ramatajim-Sofim** Troligen samma ort som NT:s Arimatea (Matt 27:57) norr om Jerusalem.
1:1 en efraimit Elkana bodde i Efraims område men tillhörde enligt 1 Krön 6:28 leviternas stam. **1:2 Elkana ... Hanna ... Peninna** Betyder "Gud har skapat", "skön/barmhärtig" och "pärla". **1:2 två hustrur** Polygami var inte ursprungstanken (1 Mos 2:18f, 4:19f) men förekom under den tidiga bibliska historien, särskilt när den första hustrun var ofruktsam (jfr 1 Mos 16:1). **1:3** 2 Mos 23:17, 5 Mos 16:16, Jos 18:1. **1:3 i Shilo** Här stod tälthelgedomen under domartiden (Jos 18:1), ca 2 mil norr om Ramatajim. **1:3 Eli ... Hofni ... Pinehas** Betyder "upphöjd", "handfull" och "mörkhyad". **1:4** 3 Mos 7:15, 5 Mos 27:7. **1:4 var sin del av offret** Vid ett gemenskapsoffer brände man inälvsfettet åt Herren och gav en del åt prästen (jfr 2:15) och delade sedan på köttet vid en gemensam måltid (se 3 Mos 7:11f). **1:5** 1 Mos 20:18. **1:5 dubbelt så stor** Grundtexten svårtolkad. Annan översättning: "fin", "enda" (så Septuaginta). **1:11** 4 Mos 6:5, 30:7f, Dom 13:5. **1:11 ingen rakkniv** Troligen invigdes Samuel liksom Simson till nasir (se 4 Mos 6, Dom 13:5).

14 Därför sade han till henne: "Hur länge ska du bära dig åt som en berusad? Se till att göra dig av med vinet!"

15 "Nej, min herre", svarade Hanna, "jag är en hårt prövad kvinna. Vin och starka drycker har jag inte druckit, men jag utgöt min själ för HERREN.

16 Ta inte din tjänarinna för en dålig kvinna, det är på grund av min stora sorg och smärta som jag har talat ända till nu."

17 Då svarade Eli henne: "Gå i frid, och må Israels Gud ge dig det du bad honom om."

18 Hon sade: "Må din tjänarinna finna nåd för dina ögon." Så gick hon sin väg och tog sig mat och såg inte sorgsen ut längre.

19 De steg alla upp tidigt nästa morgon, och sedan de tillbett inför HERREN vände de tillbaka och kom hem till Rama. Elkana låg med sin hustru Hanna, och HERREN kom ihåg henne.

20 Hanna blev havande och födde en son när tiden var inne. Hon gav honom namnet Samuel: "För jag har bett HERREN om honom."

Hanna överlämnar Samuel åt Herren

21 När sedan Elkana med hela sitt hus gav sig i väg för att offra sitt årliga slaktoffer och sitt löftesoffer åt HERREN,

22 gick inte Hanna med utan sade till sin man: "Jag vill vänta tills pojken är avvand. Då ska jag ta med honom och föra fram honom inför HERRENS ansikte och sedan låta honom stanna där för alltid."

23 Hennes man Elkana sade till henne: "Gör vad du finner bäst. Stanna du tills du har avvant honom. Må bara HERREN uppfylla sitt ord." Så stannade hustrun hemma och ammade sin son tills hon hade avvant honom.

24 När hon hade avvant honom, tog hon med honom till HERRENS hus. Hon tog också med sig tre tjurar, en efa mjöl och en lägel vin, och förde honom in i HERRENS hus i Shilo. Pojken var då ännu helt ung.

25 De slaktade tjuren och förde sedan fram pojken till Eli.

26 Hon sade: "Hör på mig, min herre. Så sant du lever, min herre: jag är kvinnan som stod här bredvid dig och bad till HERREN.

27 Den här pojken bad jag om, och nu har HERREN gett mig vad jag bad om.

28 Därför vill jag nu ge honom tillbaka till HERREN. Så länge han lever ska han tillhöra HERREN." Och de tillbad HERREN där.

2

Hannas lovsång

1 Hanna bad och sade:

"Mitt hjärta fröjdar sig i HERREN,
mitt horn är upphöjt genom HERREN.

Min mun är vidöppen
mot mina fiender,
för jag gläder mig i din frälsning.

2 Ingen är helig som HERREN,
för ingen finns utom dig.
Ingen klippa är som vår Gud.

1:15 Ps 42:5, 62:9. 1:17 må Israels Gud ge Annan översättning: "Israels Gud ska ge". 1:19 låg med Ordagrant: "kände" (hebreiskt uttryck för sexuell gemenskap, se 1 Mos 4:1). 1:22 avvand Från bröstmjölk. Det skedde ofta vid ca 3 års ålder, varpå det nya steget i livet firades med en fest (jfr 1 Mos 21:8). 1:24 tre tjurar Andra handskrifter (Qumran och Septuaginta): "en treårig tjur". 1:24 en efa mjöl Ca 22 liter. 2:1 Luk 1:46f. 2:2 Ps 86:8, Jes 44:8.

³ Tala inte så högmodigt,
låt inte fräcka ord komma
från er mun,
för HERREN är en Gud som vet allt,
och hos honom vägs gärningarna.

⁴ Hjältarnas bågar är brutna,
men de stapplande rustar sig
med kraft.

⁵ De mätta måste tjäna för bröd,
men de hungriga hungrar inte mer.
Den ofruktsamma föder sju barn,
men den som fick många söner
tynar bort.

⁶ HERREN dödar och gör levande,
han för ner i dödsriket
och upp därifrån.

⁷ HERREN gör fattig och han gör rik,
han ödmjukar och han upphöjer.

⁸ Han reser den ringe ur stoftet,
han lyfter den fattige ur dyn
för att sätta honom
bland furstar.
Och han låter honom ärva
härlighetens tron,
för jordens grundpelare är HERRENS,
på dem har han byggt världen.

⁹ Sina frommas fötter bevarar han,
men de ogudaktiga
tystas i mörkret,
för av egen kraft är ingen stark.

¹⁰ De som strider mot HERREN
blir krossade,
mot dem dundrar han i himlen.
HERREN dömer jordens ändar
och ger makt åt sin kung.
Han upphöjer sin smordes horn.”

¹¹ Elkana gick hem igen till Rama. Men Samuel gjorde tjänst inför HERREN under prästen Eli.

Elis onda söner

¹² Men Elis söner var onda män som inte kände HERREN.

¹³ Så här brukade prästerna göra med folket: När någon offrade ett slaktoffer, kom prästens tjänare medan köttet kokades och hade en treuddig gaffel i handen.

¹⁴ Den stack han ner i kitteln, pannan, krukan eller grytan, och allt som gaffeln fick upp tog prästen. Så gjorde de mot alla israeliter som kom dit till Shilo.

¹⁵ Till och med innan man hade bränt fett kom prästens tjänare och sade till den som offrade: ”Ge hit kött att steka åt prästen, för han vill inte ha kokt kött av dig utan rått.”

2:5 Ps 34:11. **2:6** 5 Mos 32:39, Ps 71:20. **2:8** Job 5:11, Ps 24:1f, 75:8, 102:26, 104:5, 113:7f. **2:9** Ps 91:11, 97:10, 121:8, 145:20. **2:10** 2 Mos 9:23f, Dom 5:20, 1 Sam 7:10, Ps 89:25. **2:12** Jer 2:8. **2:13** 3 Mos 7:34, 10:14. **2:15** 3 Mos 3:3f, 7:31. **2:15 innan man hade bränt fett** Ett brott mot offerreglerna i 3 Mos 7:30f.

16 Om mannen då sade till honom: "Låt dem först bränna fett, sedan kan du ta vad du vill", så svarade han: "Nej, ge mig det nu, annars tar jag det med våld!"

17 De unga människors synd var mycket stor inför HERREN, eftersom folket kom att förakta HERRENS offer.

Samuel i Shilo

18 Samuel gjorde tjänst inför HERRENS ansikte och var redan som pojke klädd i linne-efod.

19 Dessutom brukade hans mor varje år göra honom en liten kåpa, som hon hade med sig när hon kom upp med sin man för att offra det årliga slaktoffret.

20 Då brukade Eli välsigna Elkana och hans hustru och säga: "Må HERREN ge dig fler barn med denna kvinna i stället för det som hon fick som bönesvar när hon bad till HERREN." Så gick de hem igen.

21 HERREN såg till Hanna och hon blev havande och födde tre söner och två döttrar. Men pojken Samuel växte upp inför HERREN.

22 Eli var nu mycket gammal. När han fick höra allt som hans söner gjorde mot hela Israel och att de låg med kvinnorna som tjänstgjorde vid ingången till uppenbarelsetältet,

23 sade han till dem: "Varför gör ni sådant? Jag hör från allt folket här hur illa ni handlar.

24 Gör inte så, mina söner! Det är inget gott rykte jag hör, det som sprids bland HERRENS folk.

25 Om en människa syndar mot en annan människa kan Gud medla för henne. Men om en människa syndar mot HERREN, vem kan då medla för henne?" Men de lyssnade inte till sin far, för det var HERRENS vilja att döda dem.

26 Och pojken Samuel växte och blev stor och var till glädje för både HERREN och människor.

Domsord över Eli

27 En gudsman kom till Eli och sade till honom: "Så säger HERREN: Uppenbarade jag mig inte för din fars hus när de var i Egypten och tjänade faraos hus?"

28 Jag utvalde honom bland Israels alla stammar till präst åt mig, till att offra på mitt altare och tända rökelse och bära efod inför mitt ansikte. Och jag gav din fars hus Israels barns alla eldsoffer.

29 Varför föraktar ni då mina slaktoffer och matoffer som jag har fastställt i min boning? Hur kan du ära dina söner mer än mig, så att ni göder er själva med det bästa av varje offergåva från mitt folk Israel?

30 Därför säger HERREN, Israels Gud: Jag har sagt att ditt hus och din fars hus skulle få vandra inför mig för all framtid, men nu säger HERREN: Aldrig! Jag ska ära dem som ärar mig, men de som föraktar mig ska bli föraktade.

31 Se, dagar ska komma då jag hugger av din arm och din fars hus arm så att ingen ska bli gammal i ditt hus.

32 Du ska få se min boning lida nöd trots allt det goda som sker med Israel. Ingen ska någonsin bli gammal i ditt hus.

33 Den man av din släkt som jag inte utrotar från mitt altare ska få dina ögon att slockna och bli till sorg för din själ. Och alla som växer upp i ditt hus ska dö i sina bästa år.

34 Och detta är tecknet för dig, det som kommer att drabba dina båda söner Hofni och Pinehas: På en och samma dag ska båda dö.

2:17 folket kom att förakta Annan översättning: "männen (prästsönerna) föraktade". **2:18** 2 Mos 28:4f. **2:18 linne-efod** Färggrann prästdräkt (2 Mos 28:6f, 39:2f). **2:22** 2 Mos 38:8, 1 Sam 4:15. **2:22 kvinnorna som tjänstgjorde** Det är inte tydligt vilken uppgift dessa hade. Kvinnor nämns till exempel som konsthantverkare (2 Mos 35:25), gåvogivare (2 Mos 38:8) och nasirer (4 Mos 6:2). **2:25** Hebr 10:26. **2:26** Luk 2:40, 52. **2:30** 1 Kung 2:27. **2:33 Den man av din släkt som jag inte utrotar från mitt altare ska få** Annan översättning: "Jag ska inte utrota alla män av din släkt från mitt altare, det skulle få". **2:33 i sina bästa år** Andra handskrifter (Septuaginta): "av människors svärd".

2:34 1 Sam 4:11.

³⁵ Men jag ska låta en trogen präst träda fram åt mig. Han ska göra det som är i mitt hjärta och min själ. Åt honom ska jag bygga ett hus på fast grund, och han ska ständigt vandra inför min smorde.

³⁶ Och var och en som är kvar av ditt hus ska komma och falla ner inför honom för att få ett silvermynt eller en brödkaka och säga: Anställ mig för någon prästsyssla så att jag får en bit bröd att äta.”

3

Herren uppenbarar sig för Samuel

¹ Pojken Samuel gjorde tjänst inför HERREN hos Eli. På den tiden var HERRENS ord sällsynt, profetsyner var inte vanliga.

² Då hände en gång detta medan Eli låg på sin plats. Hans ögon hade börjat bli skumma så att han inte kunde se.

³ Guds lampa hade ännu inte slocknat, och Samuel låg i HERRENS tempel där Guds ark stod.

⁴ Då kallade HERREN på Samuel. ”Här är jag”, svarade Samuel.

⁵ Sedan skyndade han bort till Eli och sade: ”Här är jag, du ropade på mig.” Men han svarade: ”Jag har inte ropat. Gå och lägg dig igen.” Och han gick och lade sig.

⁶ HERREN kallade än en gång på Samuel, och Samuel steg upp och gick till Eli och sade: ”Här är jag, du ropade på mig.” Men han svarade: ”Jag har inte ropat, min son. Gå och lägg dig igen.”

⁷ Samuel kände inte HERREN än, och HERRENS ord hade ännu inte blivit uppenbarat för honom.

⁸ HERREN kallade på Samuel för tredje gången, och han steg upp och gick till Eli och sade: ”Här är jag, du ropade på mig.” Då förstod Eli att det var HERREN som kallade på den unge pojken.

⁹ Därför sade han till Samuel: ”Gå och lägg dig, och om han ropar på dig, så säg: Tala HERRE, din tjänare hör.” Och Samuel gick och lade sig på sin plats.

¹⁰ Då kom HERREN och ställde sig där och ropade som förut: ”Samuel! Samuel!” Och Samuel svarade: ”Tala, din tjänare hör.”

¹¹ Då sade HERREN till Samuel: ”Se, jag kommer att göra något i Israel som ska ringa i båda öronen på var och en som hör det.

¹² Den dagen ska jag förverkliga över Eli allt som jag talat mot hans hus, från det första till det sista.

¹³ Jag har förklarat för honom att jag ska döma hans hus till evig tid för den synd som han kände till, nämligen att hans söner drog förbannelse över sig utan att han tillrättavisade dem.

¹⁴ Därför har jag också betygat med ed för Elis hus att deras skuld aldrig någonsin ska försonas genom slaktoffer eller andra offergåvor.”

¹⁵ Samuel låg kvar till morgonen då han öppnade dörrarna till HERRENS hus. Han var rädd för att berätta synen för Eli.

¹⁶ Men Eli ropade på Samuel: ”Samuel, min son!” Han svarade: ”Här är jag.”

¹⁷ Då sade Eli: ”Vad var det han sade till dig? Dölj det inte för mig! Må Gud straffa dig både nu och i framtiden om du döljer för mig ett enda ord av det han sade till dig.”

¹⁸ Då berättade Samuel allt för honom och dolde ingenting. Eli sade: ”Han är HERREN. Han får göra det som är gott i hans ögon.”

¹⁹ Och Samuel växte upp, och HERREN var med honom och lät inget av allt han sagt

2:35 1 Kung 2:35, 1 Krön 29:22. **2:35 min smorde** Guds utvalde, helgade kung, en förebild till Messias/Kristus (Apg 10:38). **3:1** Ps 74:9, Klag 2:9, Amos 8:11. **3:2** 1 Sam 4:15. **3:3** 2 Mos 27:20f, 3 Mos 24:2f. **3:3 Guds lampa** Den gyllene menoran skulle brinna hela natten inför Gud (3 Mos 24:3). **3:11** 2 Kung 21:12, Jer 19:3. **3:12** 1 Sam 2:30f. **3:14** 3 Mos 4:3f. **3:19** 1 Sam 2:21, 26.

falla till marken.

²⁰ Hela Israel från Dan till Beer-Sheba förstod att Samuel var betrodd som HERRENS profet.

²¹ Och HERREN fortsatte att visa sig i Shilo, för HERREN uppenbarade sig för Samuel i Shilo genom HERRENS ord.

4

Förbundsarken erövrar av filisteerna

¹ Samuels ord kom till hela Israel. Och Israel drog ut till strid mot filisteerna och slog läger vid Eben-Ezer, medan filisteerna hade slagit läger vid Afek.

² Filisteerna ställde då upp sig i slagordning mot Israel. Striden spred sig och israeliterna blev slagna av filisteerna, som nergjorde omkring fyratusen man på slagfältet.

³ När folket kom tillbaka till lägret sade de äldste i Israel: "Varför har HERREN i dag slagit oss inför filisteerna? Låt oss hämta HERRENS förbundsark från Shilo så att den är här bland oss och räddar oss från våra fienders hand.

⁴ Folket sände män till Shilo, och de bar HERREN Sebaots förbundsark därifrån, hans som tronar på keruberna. Elis båda söner Hofni och Pinehas följde med Guds förbundsark.

⁵ När HERRENS förbundsark kom in i lägret brast hela Israel ut i ett så högt jubelrop att marken skakade.

⁶ Filisteerna hörde jubelropet och sade: "Vad betyder det där höga jubelropet i hebreernas läger?" När filisteerna fick veta att HERRENS ark hade kommit in i lägret

⁷ blev de rädda, för de tänkte: "Gud har kommit in i lägret." De sade: "Ve oss! Något sådant har inte hänt förut.

⁸ Ve oss! Vem kan rädda oss från den mäktige Gudens hand? Det var den Guden som slog egyptierna med alla slags plågor i öknen.

⁹ Men fatta mod och var män, filisteer, så ni inte blir slavar åt hebreerna liksom de har varit slavar åt er. Var nu män och kämpa!"

¹⁰ Så stred filisteerna, och israeliterna blev slagna och flydde var och en till sitt tält. Nederlaget blev mycket stort, och bland Israel föll trettiotusen man av fotfolket.

¹¹ Dessutom blev Guds ark erövrad, och Elis båda söner Hofni och Pinehas miste livet.

Eli dör

¹² En benjaminit sprang från slagfältet och kom samma dag till Shilo, med sönderrivna kläder och jord på sitt huvud.

¹³ När han kom fram satt Eli på sin stol vid väggkanten och vaktade, för hans hjärta bävade av oro för Guds ark. Så snart mannen kom in i staden och berättade, brast hela staden ut i sorgerop.

¹⁴ När Eli hörde ropen sade han: "Vad är det här för oväsen?" Då skyndade mannen sig dit och berättade för Eli.

¹⁵ Men Eli var nittioåtta år gammal, och hans ögon hade starr så att han inte kunde se.

3:20 Dom 20:1. **3:20 från Dan till Beer-Sheba** Dvs hela Israel från norr till söder (jfr "från Smygehuk till Treriksröset"). **4:1** 1 Sam 7:12. **4:1 filisteerna** Beteckning för folk på den nuvarande Gazaremsan (1 Mos 26:1), särskilt det sjöfolk som under 1200-talet f Kr kom från de grekiska öarna (Jer 47:4). Deras stadsförbund blev en mäktig fiende till israeliterna (14:52). **4:1 Eben-Ezer** Betyder "hjälpstenen" (jfr namnet Ebenezer). Troligen ett annat Eben-Ezer än det som nämns vid Misper i 7:12, eftersom Afek låg ca 3 mil väster om Shilo. **4:3** 1 Sam 14:18. **4:3 HERRENS förbundsark** Ett meterlångt träskrin där budtavlor förvarades (2 Mos 25:10f). Eftersom Gud uppenbarade sig där (4 Mos 7:89) kom den att förknippas med Guds närvaro bland sitt folk (4 Mos 10:33f). **4:4** 2 Mos 25:17f, 2 Sam 6:2, Ps 80:2, 99:1. **4:4 keruberna** Bevingade änglaväsen med egenskaper från människa, lejon, tjur och örn (2 Mos 25:18f, Hes kap 1, 10). **4:8** 2 Mos 7:1-12:30. **4:9** Dom 13:1, 15:11. **4:11** 1 Sam 2:34, Ps 78:61. **4:12** Jos 7:6, 2 Sam 1:2. **4:15** 1 Sam 3:2, 1 Kung 14:4.

¹⁶ Mannen sade till Eli: "Det är jag som har kommit från slagfältet. Jag flydde från slagfältet i dag." Då sade Eli: "Vad har hänt, min son?"

¹⁷ Budbäraren svarade: "Israel har flytt för filisteerna, och många i folket har stupat. Även dina båda söner Hofni och Pinehas är döda, och Guds ark har blivit erövrade."

¹⁸ När han nämnde Guds ark, föll Eli baklänges av stolen vid sidan av porten. Han bröt nacken och dog, för mannen var gammal och tung. Eli hade då varit domare i Israel i fyrtio år.

I-Kabod

¹⁹ Hans sonhustru, Pinehas hustru, var havande och nära att föda. Hon fick höra nyheten att Guds ark var bortrövad och att hennes svärfar och man var döda. Då sjönk hon ner och födde sitt barn, för födslovärkarna kom över henne.

²⁰ Medan hon höll på att dö sade kvinnorna som stod omkring henne: "Var inte rädd, du har fött en son." Men hon svarade inte och brydde sig inte om det.

²¹ Hon kallade pojken I-Kabod och sade: "Härligheten är borta från Israel", eftersom Guds ark var tagen och hennes svärfar och man var döda.

²² Hon sade: "Härligheten är borta från Israel, för Guds ark är bortrövad."

5

Herrens ark i Dagens tempel

¹ Filisteerna tog Guds ark och förde den från Eben-Ezer till Ashdod.

² De bar in Guds ark i Dagens tempel och ställde den bredvid Dagon.

³ När ashdoditerna tidigt nästa dag kom dit, fick de se Dagon ligga framstupa på marken framför HERRENS ark. Då tog de Dagon och reste upp honom igen på hans plats.

⁴ Men när de kom dit tidigt nästa morgon, såg de återigen Dagon ligga framstupa framför HERRENS ark. Dagens huvud och hans båda händer låg avbrutna på tröskeln, bara kroppen satt kvar på honom.

⁵ I Ashdod trampar man därför än i dag inte på Dagens tröskel, varken Dagens präster eller någon annan som går in i Dagens tempel.

⁶ HERRENS hand var tung över ashdoditerna. Han sände förödelse bland dem och slog dem med bölder i Ashdod och bygden däromkring.

⁷ När Ashdods invånare såg detta sade de: "Israels Guds ark får inte stanna hos oss, för hans hand är tung över oss och vår gud Dagon."

⁸ De sände bud och samlade alla filisteernas furstar och sade: "Vad ska vi göra med Israels Guds ark?" De svarade: "Låt Israels Guds ark flyttas till Gat." Då flyttade de Israels Guds ark dit.

⁹ Men när de hade flyttat den dit, sände HERRENS hand mycket stor förvirring i staden. Han slog stadens folk, både små och stora, med bölder.

¹⁰ Då sände de Guds ark till Ekron. Men när Guds ark kom till Ekron, ropade ekroniterna: "De har skickat hit Israels Guds ark till oss för att döda oss och vårt folk!"

¹¹ De sände bud och samlade alla filisteernas furstar och sade: "Sänd bort Israels Guds ark, så att den får komma tillbaka till sin plats igen och inte dödar oss och vårt folk." En

4:18 Eli... domare i Israel i fyrtio år Kanske ca 1115-1075 fKr (jfr 7:2). **4:20** 1 Mos 35:17. **4:21 I-Kabod** Betyder "utan härlighet". **5:1 Ashdod** Stad nära kusten, 5 mil väster om slagfältet, där filisteiska lämningar har grävts ut. **5:2** Dom 16:23. **5:2 Dagon** Orientalisk sädesgud, enligt en äldre teori med fiskstjärt (hebr. dag) i filisteisk version. **5:4 Dagens huvud ... händer** De mer synliga delarna tillverkades ibland i ädlare material än den övriga statyn (jfr Dan 2:32 med not) varför fogen blev ömtålig. Halshuggning symboliserade ett totalt nederlag (jfr 17:51f).

5:5 tröskel Vidskepelsen kring tröskeln var senare allmänt spridd (Sef 1:9). **5:6 förödelse** Annan översättning: "skräck". **5:6 bölder** Grundtextens ord antyder att det kan ha gällt bölder i underlivet. Septuaginta nämner också råttor i denna vers (jfr 6:4).

dödlig förvirring hade nämligen uppstått i hela staden. Guds hand låg mycket tung över den.

¹² De av invånarna som inte dog drabbades av bölder, och ropet från staden steg mot himlen.

6

Arken återförs till Israels land

¹ När HERRENS ark hade varit i filisteernas land i sju månader,

² kallade filisteerna till sig präster och spåmän och sade: "Vad ska vi göra med HERRENS ark? Säg oss hur vi ska sända den tillbaka till dess plats."

³ De svarade: "Om ni vill sända i väg Israels Guds ark ska ni inte sända bort den utan gåvor. Ni måste i varje fall ge honom ett skuldoffer. Då ska ni bli botade, och ni ska förstå varför hans hand inte drar sig tillbaka från er."

⁴ De frågade: "Vad för slags skuldoffer ska vi sända honom?" De svarade: "Fem bölder av guld och fem råttor av guld, lika många som filisteernas furstar, för samma plåga har drabbat er alla och era furstar."

⁵ Ni ska göra avbildningar av era bölder och avbildningar av råttorna som fördärvar ert land. Ge så ära åt Israels Gud. Kanske lättar han då sin hand över er och era gudar och ert land.

⁶ Varför förhärdar ni era hjärtan så som farao och egyptierna gjorde? När han visade sin makt mot dem, släppte de då inte israeliterna och lät dem gå?

⁷ Så gör nu en ny vagn och ta två kor som ger di och som inte har burit något ok. Spänn korna för vagnen, men ta hem deras kalvar från dem.

⁸ Sätt HERRENS ark på vagnen och lägg ner guldföremålen som ni ger honom som skuldoffer i ett skrin vid sidan av den. Sänd sedan i väg vagnen.

⁹ Se efter om den tar vägen till sitt eget land, till Bet-Shemesh. Då var det han som vållade oss den stora olyckan. Men annars vet vi att det inte var hans hand som slog oss utan att det drabbade oss av en slump."

¹⁰ Männen gjorde så. De tog två kor som gav di och spände dem för vagnen. Men kornas kalvar stängde de in hemma.

¹¹ Och de satte HERRENS ark på vagnen och även skrinet med guldråttorna och med avbildningarna av deras bölder.

¹² Korna gick raka vägen mot Bet-Shemesh. De gick hela tiden samma väg. De gick där och råmade utan att vika av vare sig till höger eller till vänster. Filisteernas furstar följde efter dem ända till gränsen mot Bet-Shemesh.

¹³ Folket i Bet-Shemesh höll på med veteskörd i dalen. De lyfte sin blick och fick syn på arken, och de blev mycket glada när de såg den.

¹⁴ När vagnen nådde åkern hos Josua från Bet-Shemesh stannade den där, och där låg en stor sten. Då högg de upp trävirket från vagnen och offrade korna till brännoffer åt HERREN.

¹⁵ Leviterna lyfte ner HERRENS ark, tillsammans med skrinet med guldföremålen som stod där bredvid, och satte det på den stora stenen. Invånarna i Bet-Shemesh offrade på den dagen brännoffer och slaktoffer åt HERREN.

¹⁶ När filisteernas fem furstar hade sett detta, vände de samma dag tillbaka till Ekron.

¹⁷ De bölder av guld som filisteerna gav som skuldoffer åt HERREN var: en för Ashdod, en för Gaza, en för Ashkelon, en för Gat, en för Ekron.

6:5 1 Sam 5:6. **6:6** 2 Mos 7:13, 22, 8:15, 12:29f. **6:8 skuldoffer** Ett ödmjukt erkännande att en synd har begåtts (jfr Israels offerregler i 3 Mos 6). **6:12 Bet-Shemesh** Stad vid gränsen, ca 3 mil från Ashdod och lika långt från Jerusalem. Byggnader från Samuels tid på 1000-talet har grävts ut. **6:13 höll på med veteskörd** Vetet skördas vid pingst i maj-juni.

¹⁸ Men guldråttorna var lika många som filisteernas alla städer under de fem furstarna, och då medräknades både befästa städer och landsbygdens byar. Den stora stenen där de satte ner HERRENS ark är ett vittne, och den finns kvar än i dag på betshemeshiten Josuas åker.

¹⁹ Av invånarna i Bet-Shemesh blev några slagna för att de hade sett in i HERRENS ark. HERREN dödade sjuttio man bland folket, femtio var hövdingar. Och folket sörjde över att HERREN hade slagit så många bland dem.

Arken i Kirjat-Jearim

²⁰ Invånarna i Bet-Shemesh sade: "Vem kan bestå inför HERREN, denne helige Gud? Till vem ska han dra vidare härifrån oss?"

²¹ De skickade sändebud till dem som bodde i Kirjat-Jearim och sade: "Filisteerna har sänt tillbaka HERRENS ark. Kom ner hit och hämta upp den till er."

7

¹ Då kom Kirjat-Jearims män och hämtade upp HERRENS ark dit och förde den in i Abinadabs hus på höjden. De helgade hans son Eleasar till att ta hand om HERRENS ark.

Samuel som domare

² Från den dagen då arken fick sin plats i Kirjat-Jearim gick en lång tid, tjugo år. Hela Israels hus suckade efter HERREN.

³ Men Samuel sade till alla israeliterna: "Om ni av hela ert hjärta vill vända om till HERREN, så gör er av med de främmande gudarna och ashtarterna och vänd era hjärtan till HERREN och tjäna endast honom. Då ska han rädda er från filisteernas hand."

⁴ Då gjorde Israels barn sig av med baalerna och ashtarterna och tjänade endast HERREN.

⁵ Sedan sade Samuel: "Samla hela Israel till Mispa, så ska jag be till HERREN för er."

⁶ Då samlades de i Mispa och öste upp vatten och hällde ut det inför HERREN och fastade den dagen och sade: "Vi har syndat mot HERREN." Och Samuel dömde Israels barn i Mispa.

⁷ När filisteerna hörde att Israels barn hade samlats i Mispa, drog filisteernas furstar upp mot Israel. Israeliterna fick höra det och blev rädda för filisteerna.

⁸ Israels barn sade till Samuel: "Sluta inte ropa till HERREN vår Gud för oss, så att han räddar oss från filisteernas hand."

⁹ Då tog Samuel ett dilamm och offrade det som ett helt brännoffer åt HERREN. Samuel ropade till HERREN för Israel och HERREN bönhörde honom.

¹⁰ Medan Samuel offrade brännoffret ryckte filisteerna fram till strid mot Israel. Men HERREN lät ett starkt åskväder dundra över filisteerna på den dagen och förvirrade dem, och de blev slagna av Israel.

¹¹ Och Israels män drog ut från Mispa och förföljde filisteerna och nergjorde dem ända till trakten nedanför Bet-Kar.

6:19 4 Mos 4:5f, 20. **6:19 sett in i HERRENS ark** Endast de utvalda leviterna fick hantera den heliga arken (jfr 2 Sam 6:6f, 3 Mos 16:2, 4 Mos 4:5, 15). **6:19 hövdingar** Grundtextens ord betyder både "tusen" och "hövding" (över tusen). Jfr Mika 5:2, Matt 2:6. **6:21 Kirjat-Jearim** Betyder "skogsstaden", ca en mil nordost om Bet-Shemesh. Se Jos 9:17, Ps 132:6. **7:1** 2 Sam 6:4. **7:2 tjugo år** Kanske ca 1075-1055 f Kr. **7:3** 1 Mos 35:2, 5 Mos 6:4f, Jos 24:23, Matt 4:10, Luk 4:8. **7:4** Dom 10:16. **7:5** Dom 20:1, 1 Sam 10:17. **7:5 Mispa** Betyder "vaktpost", en befäst bosättning drygt en mil norr om Jerusalem (Dom 20:1). **7:6** Klag 2:19. **7:6 dömde** Domarna skipade inte bara rätt (2 Mos 18:16, 5 Mos 17:8f), utan samlade dessutom Israels stammar till försvar mot angripare (se Domarboken). **7:10** Jos 10:10, 1 Sam 2:10, 2 Sam 22:14.

¹² Då tog Samuel en sten och reste den mellan Mispa och Shen och gav den namnet Eben-Ezer, och han sade: "Ända till nu har HERREN hjälpt oss."

¹³ Så blev filisteerna kuvade och kom inte in i Israels land mer. HERRENS hand var emot filisteerna så länge Samuel levde.

¹⁴ Städerna som filisteerna hade tagit från Israel kom alla tillbaka till Israel, från Ekron ända till Gat. Även det tillhörande området räddade Israel tillbaka från filisteerna, och det blev fred mellan Israel och amoreerna.

¹⁵ Samuel var domare i Israel så länge han levde.

¹⁶ Varje år reste han omkring mellan Betel, Gilgal och Mispa. På alla dessa platser dömde han Israel.

¹⁷ Sedan brukade han vända tillbaka till Rama, som var hans hem, och dömde Israel där. Han byggde där ett altare åt HERREN.

8

Israels folk begär en kung

¹ När Samuel blev gammal satte han sina söner till domare över Israel.

² Hans förstfödde hette Joel och hans andre son Abia. De var domare i Beer-Sheba.

³ Men hans söner vandrade inte på hans väg utan vek av från den och sökte egen vinning. De tog mutor och förvrängde lagen.

⁴ Då samlades Israels alla äldste och kom till Samuel i Rama

⁵ och sade till honom: "Du är gammal och dina söner vandrar inte på dina vägar. Sätt nu en kung över oss till att styra över oss, så som alla andra folk har."

⁶ Det var i Samuels ögon ett dåligt förslag när de sade: "Ge oss en kung till att styra över oss." Och Samuel bad till HERREN.

⁷ Då sade HERREN till Samuel: "Lyssna till folket i allt de säger till dig. Det är inte dig de har förkastat, utan det är mig de har förkastat som kung över dem.

⁸ Så har de alltid gjort, från den dag jag förde dem upp ur Egypten ända till denna dag. De har övergett mig och tjänat andra gudar och så gör de också mot dig.

⁹ Men lyssna nu till deras ord. Du ska varna dem allvarligt och förklara för dem vilka rättigheter kungen får som kommer att regera över dem."

¹⁰ Allt som HERREN hade talat sade Samuel till folket, som hade begärt en kung av honom.

¹¹ Han sade: "Denna rättighet får den kung som kommer att regera över er: Han ska ta era söner till att göra tjänst på hans vagnar och bland hans ryttare och springa framför hans vagn.

¹² Han ska sätta dem till befäl över tusen och till befäl över femtio eller till att plöja hans åkrar och bärga hans skörd eller till att tillverka hans krigsredskap och utrustning för hans vagnar.

¹³ Era döttrar ska han ta till att göra salvor, laga mat och baka bröd.

¹⁴ Era bästa åkrar, vingårdar och olivlundar ska han ta och ge åt sina tjänare.

7:12 1 Sam 4:1. **7:12 Shen** Betyder "tanden", kanske en spetsig klippa. Andra handskrifter (Septuaginta och Peshitta): "Jeshana" (ort ca en mil norrut, jfr 2 Krön 13:19). **7:12 Eben-Ezer** Betyder "hjälpstenen" (jfr namnet "Ebenezzer"). Ledare reste gärna minnesstenar över militära segrar; s k "stelar" som ibland överlevt till i dag och kompletterar Bibelns historieskildring. Detta Eben-Ezer ersatte det förra (4:1f) som förknippades med nederlag.

7:14 amoreerna Här troligen ett samlingsnamn för landets icke-israelitiska invånare. **8:2** 1 Krön 6:28. **8:2 Joel ... Abia** Betyder "Herren är Gud" och "Herren är min far". **8:2 Beer-Sheba** Israels gränsstad i söder, 8 mil från Rama. **8:3** 2 Mos 23:8, 5 Mos 16:19, 24:17. **8:4** 1 Sam 7:17. **8:5** 5 Mos 17:14f, Hos 13:10f, Apg 13:21. **8:6** 1 Sam 12:17.

8:6 Ge oss en kung Troligen i hopp om militär trygghet från fiender genom en kungs stående yrkesarmé (8:11f, 10:26, 13:2). **8:7** 1 Sam 10:19, Hos 8:4. **8:9** 5 Mos 17:14f. **8:11** 2 Sam 15:1. **8:11 springa framför hans vagn** Som hedersvakt och utopare (jfr 1 Mos 41:43, 2 Sam 15:1).

¹⁵ Han ska ta tionde från era sädesfält och era vingårdar och ge åt sina hovmän och tjänare.

¹⁶ Och han ska ta era tjänare och tjänarinnor och era bästa unga män liksom era åsnor och använda dem för sitt behov.

¹⁷ Han ska ta tionde av er småboskap, och ni kommer att bli hans tjänare.

¹⁸ När ni då ropar på hjälp mot er kung som ni har valt åt er, då kommer HERREN inte att svara er.”

¹⁹ Men folket vägrade att lyssna till Samuels ord och sade: ”Nej, vi måste ha en kung över oss.

²⁰ Vi vill också bli som alla andra folk. Vår kung ska döma oss. Han ska dra ut framför oss och föra våra krig.”

²¹ När Samuel hörde allt detta som folket sade, framförde han det till HERREN.

²² Då sade HERREN till Samuel: ”Lyssna till deras ord och sätt en kung över dem.” Och Samuel sade till Israels män: ”Gå hem, var och en till sin stad.”

9

Saul och Samuel

¹ I Benjamin levde en man som hette Kish, son till Abiel, son till Seror, son till Bekorat, son till Afia, son till en benjaminit. Han var en mäktig man.

² Han hade en son som hette Saul, en ståtlig ung man. Ingen bland Israels barn var vackrare än han. Han var huvudet högre än allt folket.

³ En gång hade åsnestona sprungit bort för Sauls far Kish. Då sade Kish till sin son Saul: ”Ta med dig en av tjänarna och gå och leta efter åsnorna.”

⁴ Då vandrade han genom Efraims bergsbygd och därefter genom Shalishalandet, men de fann dem inte. De gick genom Shaalimlandet, men där var de inte. Sedan tog han vägen genom Benjamins land, men inte heller där fann de dem.

⁵ När de sedan hade kommit in i Sufs land, sade Saul till tjänaren som han hade med sig: ”Kom, vi går hem igen. Annars kan min far bli orolig för vår skull i stället för att tänka på åsnorna.”

⁶ Men han svarade honom: ”Se, i den här staden finns en gudsmän. Han är högt ansedd och allt han säger, det sker. Låt oss nu gå dit. Kanske han kan säga oss vilken väg vi ska ta.”

⁷ Då sade Saul till sin tjänare: ”Men om vi går dit, vad ska vi då ta med till mannen? Brödet är ju slut i vår packning och vi har inte heller någon annan gåva att ta med till gudsmannen. Eller vad har vi?”

⁸ Tjänaren svarade Saul än en gång: ”Se, här har jag en kvarts sikel silver. Den ska jag ge gudsmannen så att han säger oss vilken väg vi ska ta.”

⁹ – När man förr i tiden i Israel gick för att fråga Gud sade man: ”Kom, vi går till siaren.” Den som man nu kallar profet kallade man förr siare. –

¹⁰ Saul sade till sin tjänare: ”Ditt förslag är bra. Kom så går vi!” Så gick de till staden där gudsmannen fanns.

¹¹ När de gick uppför höjden där staden låg mötte de några flickor som gick ut för att hämta vatten, och de frågade dem: ”Är siaren här?”

¹² ”Ja, alldeles i närheten”, svarade de. ”Men skynda er, för i dag har han kommit till staden. I dag har folket en offerfest på offerhöjden.

8:17 ta tionde Mose lag fastställer att en tiondel av skörden tillhör Herren (3 Mos 27:30). Här talas dessutom om en motsvarande skatt till kungen. Liknande regler är kända från ugaritiska texter. **8:17 tjänare** Annan översättning: ”slavar”. **9:1 1 Sam 14:51.** **9:2 Saul** Betyder ”efterfrågad” (jfr 8:10). **9:4 Efraims bergsbygd** Ca 2 mil nordväst om Sauls hemstad Gibeon (10:26). **9:7 1 Kung 14:3, 2 Kung 4:42.** **9:8 en kvarts sikel silver** Drygt 2,5 gram, en veckas lön för den enkle arbetaren (Dom 17:10). **9:9 4 Mos 12:6.**

¹³ Om ni går in i staden, träffar ni honom innan han går upp på höjden till måltiden. Folket äter inte förrän han kommer, för han ska välsigna offret. Först därefter börjar de inbjudna äta. Så gå upp dit, för just nu kan ni träffa honom.”

¹⁴ Så gick de upp till staden. Och när de kom in i staden, se, då kom Samuel ut mot dem på väg upp till offerhöjden.

¹⁵ Dagen innan Saul kom hade HERREN uppenbarat för Samuel och sagt:

¹⁶ ”I morgon vid den här tiden ska jag sända dig en man från Benjamins land. Honom ska du smörja till furste för mitt folk Israel. Han ska rädda mitt folk från filisteernas hand, för jag har sett till mitt folk eftersom deras rop har kommit till mig.”

¹⁷ När Samuel fick se Saul sade HERREN till honom: ”Se, där är mannen som jag talade till dig om: Han ska styra mitt folk.”

¹⁸ Men Saul gick fram till Samuel i porten och sade: ”Säg mig var siaren bor.”

¹⁹ Samuel svarade Saul: ”Jag är siaren. Gå före mig upp till offerhöjden, för ni ska äta där med mig i dag. Men i morgon ska jag låta dig gå, och jag ska ge dig besked om allt vad du har på hjärtat.

²⁰ Bekymra dig inte för åsnorna som har varit borta för dig i tre dagar, för de har kommit till rätta. Vem tillhör all Israels härlighet om inte dig och hela din fars hus?”

²¹ Saul svarade: ”Jag är ju en benjaminitt från en av de minsta stammarna i Israel, och min släkt är den ringaste bland alla släkter i Benjamins stam. Varför talar du till mig på det sättet?”

²² Men Samuel tog Saul och hans tjänare och förde dem in i salen och gav dem den förnämsta platsen bland de omkring trettio män som var inbjudna.

²³ Samuel sade till kocken: ”Ge mig stycket som jag gav dig och som jag sade att du skulle ta hand om.”

²⁴ Då tog kocken fram lårstycket och vad som hörde till det och satte fram det åt Saul. Och Samuel sade: ”Här är det som blivit sparat, ta för dig och ät! Det blev undanlagt åt dig just för den här stunden, när jag sade att jag hade inbjudit folket.” Och Saul åt den dagen med Samuel.

²⁵ Därefter gick de ner från offerhöjden och in i staden. Sedan samtalade han med Saul uppe på taket.

Samuel smörjer Saul till kung

²⁶ De steg upp tidigt, och i gryningen ropade Samuel upp till Saul på taket: ”Stig upp, så ska jag följa dig på väg.” Då steg Saul upp och de gick båda i väg, han och Samuel.

²⁷ När de var på väg ner mot utkanten av staden, sade Samuel till Saul: ”Säg till tjänaren att gå före oss.” Och tjänaren fick gå. ”Men stanna själv här, så ska jag låta dig höra Guds ord.”

10

¹ Samuel tog sin oljeflaska och hällde olja på Sauls huvud, kysste honom och sade: ”Se, HERREN har smort dig till furste över sin arvedel.

² När du går i väg från mig i dag ska du träffa två män vid Rakels grav, i Selsa på Benjamins område. De kommer att säga till dig: Åsnorna som du gick för att söka har kommit till rätta.

9:16 2 Mos 3:9. **9:20** *Vem tillhör all Israels härlighet* Annan översättning: ”Till vem står Israels hela längtan”. **9:21** *en benjaminitt från en av de minsta stammarna i Israel* Benjamins stam hade nästan utplånats i inbördeskrig med det övriga Israel (Dom 20-21). **9:24** *lårstycket* Ansågs vara fint kött och tillföll normalt offerprästen (3 Mos 7:32). **9:26** 5 Mos 22:8. **10:1** 5 Mos 9:26, 32:9. **10:1** *smort dig* Smörjelsen är en invigning till tjänst och ett tecken på den helige Ande (jfr 10:6, 16:13). Paralleller finns bland hetiterna och i Egypten, där farao smorde sina vasaller för att markera sitt beskydd över dem. **10:2** 1 Mos 35:19, 1 Sam 9:5.

Så din far tänker inte mer på åsnorna, men han är orolig för er skull och säger: Vad ska jag göra för min son?

³När du har gått vidare därifrån och kommit till Tabors terebint, ska du där möta tre män på väg upp till Gud i Betel. En av dem bär tre killingar, en bär tre brödkakor och en bär en vinlägel.

⁴De kommer att hälsa vänligt på dig och ge dig två bröd, och du ska ta emot vad de ger.

⁵Sedan kommer du till Guds Gibeas där filisteernas postering är. Och när du kommer in i staden, träffar du på en skara profeter som är på väg ner från offerhöjden med lyra, tamburin, flöjt och harpa framför sig medan de själva profeterar.

⁶HERRENS Ande ska komma över dig, och du ska profetera med dem och bli förvandlad till en annan människa.

⁷När du ser dessa tecken inträffa, gör då vad du finner lämpligt, för Gud är med dig.

⁸Och du ska gå före mig till Gilgal. Se, jag ska komma ner till dig för att offra brännoffer och gemenskapsoffer. Du ska vänta i sju dagar tills jag kommer till dig och meddelar vad du ska göra.”

⁹När Saul vände sig om för att gå ifrån Samuel, förvandlade Gud hans hjärta. Alla dessa tecken inträffade samma dag.

¹⁰När de kom till Gibeas kom en skara profeter emot honom. Då föll Guds Ande över honom, och han profeterade mitt ibland dem.

¹¹Alla som hade känt Saul förut fick se att han profeterade tillsammans med profeterna, och de sade till varandra: ”Vad har hänt med Kishs son? Är också Saul bland profeterna?”

¹²Men en av männen därifrån svarade: ”Vem är deras far?” Härav uppkom ordspråket: ”Är också Saul bland profeterna?”

¹³Men när han hade slutat profetera gick han upp på offerhöjden.

¹⁴Då frågade Sauls farbror honom och hans tjänare: ”Vart gick ni?” ”För att leta efter åsnorna”, svarade han. ”Men när vi såg att vi inte kunde hitta dem någonstans, gick vi till Samuel.”

¹⁵Då sade Sauls farbror: ”Berätta för mig vad Samuel sade till er.”

¹⁶Saul svarade sin farbror: ”Han talade om för oss att åsnorna hade kommit till rätta.” Men vad Samuel hade sagt om kungadömet berättade han inte för honom.

Kungavalet i Mispa

¹⁷Samuel kallade samman folket till HERREN i Mispa.

¹⁸Han sade till Israels barn: ”Så säger HERREN, Israels Gud: Jag förde Israel upp ur Egypten, och jag befriade er från egyptierna och från alla andra kungadömen som förtryckte er.

¹⁹Men i dag har ni förkastat er Gud, som räddade er ur alla era olyckor och svårigheter, och ni har sagt till honom: Sätt en kung över oss. Så träd nu fram inför HERREN efter era stammar och era släkter.”

²⁰Därefter lät Samuel alla Israels stammar gå fram. Då träffades Benjamins stam av lotten.

²¹När han sedan lät släkt efter släkt i Benjamins stam gå fram, träffades Matris släkt av lotten. Därpå träffades Saul, Kishs son, av lotten. Men när de sökte efter honom kunde de inte finna honom.

²²Och de frågade HERREN än en gång: ”Har mannen kommit hit än?” HERREN svarade: ”Se, han gömmer sig bland trossen.”

²³ De sprang dit och hämtade honom, och när han stod bland folket var han huvudet högre än alla andra.

²⁴ Samuel sade till allt folket: "Här ser ni den som HERREN har utvalt. Det finns ingen som han bland allt folket." Då jublade alla och ropade: "Leve kungen!"

²⁵ Samuel förklarade för folket kungadömetts rättigheter och skrev upp dem i en bok och lade den inför HERREN. Sedan lät Samuel allt folket gå hem, var och en till sitt.

²⁶ Också Saul begav sig hem, till Gibeå, och en skara stridsmän vilkas hjärtan Gud hade rört följde honom.

²⁷ Men några onda män sade: "Hur ska den där kunna rädda oss?" De föraktade honom och bar inte fram några gåvor till honom. Men han låtsades som om han inte märkte det.

11

Saul besegrar ammoniterna

¹ Ammoniten Nahash drog upp och belägrade Jabesh i Gilead. Då sade alla män i Jabesh till Nahash: "Slut förbund med oss, så ska vi tjäna dig."

² Ammoniten Nahash svarade dem: "På detta villkor ska jag sluta förbund med er: att jag får sticka ut högra ögat på er alla och därmed dra skam över hela Israel."

³ De äldste i Jabesh sade till honom: "Ge oss sju dagars frist, så att vi kan skicka sändebud över hela Israels land. Om då ingen vill hjälpa oss, kommer vi ut till dig."

⁴ Sändebuden kom till Sauls Gibeå och berättade detta för folket. Då brast allt folket ut i gråt.

⁵ Just då kom Saul gående från åkern bakom sina oxar, och Saul frågade: "Vad är det med folket, eftersom de gråter?" De berättade för honom vad männen från Jabesh hade sagt.

⁶ När Saul hörde detta föll Guds Ande över honom, och han blev mycket vred.

⁷ Han tog ett par oxar och styckade dem och sände omkring styckena med sändebuden över hela Israels land och lät säga: "Den som inte drar ut efter Saul och Samuel, med hans oxar ska det göras på detta sätt." Då kom fruktan från HERREN över folket så att de drog ut som en enda man.

⁸ Och Saul inmönstrade dem i Besek, och Israels barn utgjorde då 300 000 och Juda män 30 000.

⁹ De sade till sändebuden som hade kommit: "Så ska ni säga till männen i Jabesh i Gilead: I morgon ska ni få hjälp, när solen bränner som hetast." Sändebuden kom och meddelade männen i Jabesh detta, och de blev glada över beskedet.

¹⁰ Då meddelade männen i Jabesh ammoniterna: "I morgon ska vi komma ut till er, och ni får då göra med oss vad ni finner för gott."

¹¹ Dagen därefter delade Saul upp folket i tre grupper. De trängde in i lägret vid morgonväkten och nergjorde ammoniterna ända tills dagen blev som hetast. De som kom undan blev så kringsspridda att inte två av dem kom undan tillsammans.

¹² Då sade folket till Samuel: "Vilka var de som sade: Skulle Saul bli kung över oss? Ta hit dessa män så att vi får döda dem."

¹³ Men Saul sade: "Denna dag ska ingen dödas, för i dag har HERREN gett seger åt Israel."

¹⁴ Samuel sade till folket: "Kom, låt oss gå till Gilgal och förnya kungadömet där."

10:23 1 Sam 9:2. **10:24** 5 Mos 17:15, 2 Sam 21:6, 1 Kung 1:25, 39, 2 Kung 11:12, 2 Krön 23:11. **10:25** 5 Mos 17:14f, 1 Sam 8:11f. **10:25 kungadömetts rättigheter** Jfr 8:11f. Kungen hade också skyldigheter, se 5 Mos 17:14f. **10:27** 1 Sam 11:12, 1 Kung 10:25, 2 Krön 17:5. **11:1 Ammoniten Nahash** Betyder "orm". Ammoniterna bodde öster om Jordan och hade anfallit israeliterna tidigare under Jeftas tid (se Dom 11). **11:6** Dom 3:10, 6:34, 13:25, 14:6, 1 Sam 10:10. **11:7** Dom 20:1. **11:7 styckade dem och sände omkring** Knyter an till hur folket kallades till samling under den mörka domartiden (Dom 19:29). **11:8 Besek** Låg troligen på Jordans västra sida, ca 2-3 mil väster om Jabesh i Gilead vilket innebar en ansträngande nattlig ilmarsch (vers 11). **11:12** 1 Sam 10:27, Luk 19:27. **11:13** 1 Sam 14:45, 19:5, 2 Sam 19:22.

¹⁵ Då gick allt folket till Gilgal och gjorde Saul till kung där inför HERREN i Gilgal. De offrade gemenskapsoffer inför HERRENS ansikte, och Saul och alla Israels män var mycket glada.

12

Samuel talar till folket

¹ Samuel sade till hela Israel: ”Se, jag har lyssnat till er och till allt ni sagt till mig. Jag har gett er en kung.

² Nu är det han som ska vara er ledare. Jag är gammal och grå och ni har mina söner bland er. Hittills är det jag som varit er ledare, från min ungdom ända till i dag.

³ Se, här står jag. Vittna nu mot mig inför HERREN och inför hans smorde. Har jag tagit någons oxe, eller har jag tagit någons åsna? Har jag förtryckt någon eller varit våldsam mot någon? Har jag tagit mutor av någon för att se mellan fingrarna med honom? I så fall ska jag ersätta det.”

⁴ De svarade: ”Du har inte förtryckt oss, du har inte varit våldsam mot oss och inte tagit något från någon.”

⁵ Då sade han till dem: ”HERREN är vittne mot er, och hans smorde är vittne denna dag att ni inte har funnit något hos mig.” De svarade: ”Ja, han är vittne.”

⁶ Samuel sade till folket: ”Det var HERREN som insatte Mose och Aron och förde era fäder upp ur Egyptens land.

⁷ Ställ nu upp er, så att jag kan gå till rätta med er inför HERREN med tanke på alla de rättfärdiga gärningar som HERREN har gjort med er och era fäder.

⁸ När Jakob hade kommit till Egypten ropade era fäder till HERREN, och HERREN sände Mose och Aron som förde era fäder ut ur Egypten och lät dem bosätta sig här på denna plats.

⁹ Men de glömde HERREN sin Gud. Då sålde han dem i Siseras hand, härföraren i Hasor, och i filisteernas hand och i den moabitiske kungens hand, och alla dessa stred mot dem.

¹⁰ Men de ropade till HERREN och sade: Vi har syndat, vi har övergett HERREN och tjänat baalerna och astarterna, men rädda oss nu från våra fienders hand så ska vi tjäna dig.

¹¹ Då sände HERREN Jerubbaal, Bedan, Jefta och Samuel och räddade er från era fiender runt omkring, och ni fick bo i trygghet.

¹² Men när ni såg Nahash, ammoniternas kung, komma emot er, sade ni till mig: Nej, en kung måste regera över oss – trots att HERREN er Gud är er kung.

¹³ Se, här är nu den kung som ni har valt, som ni bad om. HERREN har nu satt en kung över er.

¹⁴ Om ni fruktar HERREN och tjänar honom och hör hans röst och inte är upproriska mot HERRENS befallning, då ska både ni och kungen som regerar över er följa HERREN er Gud.

¹⁵ Men om ni inte hör HERRENS röst utan är upproriska mot HERRENS befallning, då ska HERRENS hand vara mot er liksom mot era fäder.

¹⁶ Ställ nu upp er och se det stora som HERREN ska göra inför era ögon.

¹⁷ Nu är det tiden för veteskörden, men jag ska ropa till HERREN att han ska låta det åska och regna. Då ska ni förstå och se hur mycket ont ni gjorde i HERRENS ögon när ni begärde en kung.”

¹⁸ Samuel ropade till HERREN, och HERREN lät det åska och regna den dagen.

12:1 1 Sam 8:7, 22, 11:15. **12:3** 2 Mos 23:8, 4 Mos 16:15, 5 Mos 16:19, 1 Sam 8:3, Apg 20:33. **12:8** 1 Mos 46:6, 2 Mos 2:23f, 3:9f, 4:14f, Jos 24:5. **12:9** Dom 3:12f, 4:1f, 10:6f, 13:1, Ps 44:13. **12:10** Dom 10:10. **12:11** Dom 6:11f, 11:1f, 1 Sam 7:5f. **12:11 Bedan** Okänt namn. Andra handskrifter (Septuaginta): ”Barak” (jfr vers 9, Dom 4:6f). **12:12** 1 Sam 8:5f, 19f. **12:13** 1 Sam 10:19. **12:17** 1 Sam 8:6. **12:17 tiden för veteskörden** Vid pingst i maj då det sällan regnar i Israel (jfr Ords 26:1).

Då greps folket av stor fruktan för HERREN och för Samuel.

¹⁹ Och allt folket sade till Samuel: "Be till HERREN din Gud för dina tjänare så att vi inte dör, eftersom vi till alla våra andra synder lagt det onda att vi begärde en kung."

²⁰ Samuel sade till folket: "Var inte rädda. Ni har gjort allt detta onda, men vik bara inte av från HERREN utan tjäna HERREN av hela ert hjärta.

²¹ Vik inte av för att följa tomma avgudar som varken kan hjälpa eller befria, för de är bara tomhet.

²² För sitt stora namns skull ska HERREN inte förskjuta sitt folk, eftersom HERREN har bestämt sig för att göra er till sitt folk.

²³ Aldrig att jag skulle synda så mot HERREN att jag slutar be för er. Jag vill i stället lära er den goda och rätta vägen.

²⁴ Se bara till att ni fruktar HERREN och tjänar honom troget av hela ert hjärta, för se, han har gjort stora ting med er.

²⁵ Men om ni gör det som är ont ska både ni och er kung förgås."

13

Kriget mot filisteerna

¹ Saul hade nu varit kung ett år. När han regerade över Israel det andra året

² valde han ut 3 000 män åt sig ur Israel. Själv hade Saul 2 000 hos sig i Mikmas och i Betels bergsbygd, och 1 000 var hos Jonatan i Gibeas i Benjamin. Men resten av folket hade han låtit gå hem, var och en till sin boning.

³ Jonatan angrep filisteernas utpost i Geba, och filisteerna fick höra det. Men Saul lät blåsa i horn över hela landet och säga: "Hör, hebreer!"

⁴ Så fick hela Israel höra att Saul hade angripit filisteernas utpost och att Israel nu var hatade av filisteerna.

Folket kallades samman för att följa Saul till Gilgal.

⁵ Filisteerna samlades då för att strida mot Israel med 30 000 vagnar och 6 000 ryttare och fotfolk så talrikt som sanden på havets strand. De drog upp och slog läger vid Mikmas öster om Bet-Aven.

⁶ När israeliterna insåg att de var i nöd eftersom folket var trängt, gömde de sig i grottor, snår och klippor, i valv och i gropar.

⁷ Några av hebreerna gick över Jordan in i Gads och Gileads land.

Men Saul var kvar i Gilgal, och allt folket som följde honom bävade.

⁸ Han väntade i sju dagar, den bestämda tid som Samuel hade angett. Men när Samuel inte kom till Gilgal, började folket skingras och gå ifrån honom.

⁹ Då sade Saul: "För fram brännoffret och gemenskapsoffret till mig." Därefter offrade han brännoffret.

¹⁰ Men just när han hade slutat offra kom Samuel. Då gick Saul och mötte honom för att hälsa honom.

¹¹ Men Samuel frågade: "Vad har du gjort?" Saul svarade: "När jag såg hur folket skingrades och gick ifrån mig och du inte kom under den bestämda tiden, medan filisteerna samlades vid Mikmas,

¹² tänkte jag: Nu kommer filisteerna ner mot mig här i Gilgal, och jag har fortfarande inte bätt om HERRENS hjälp. Då tog jag mod till mig och offrade brännoffret."

12:19 begärde en kung Hebr. *sheól mélech*, jfr "kung Saul" (*Shaúl mélech*). **12:20** 5 Mos 6:5. **12:21** 5 Mos 4:28, Jes 41:29, 44:9f, Hab 2:18. **12:22** Ps 100:3. **13:1 hade nu varit kung i ett år** Vissa Septuagintahandskrifter: "var trettio år när han blev kung". Enligt Apg 13:21 regerade han i fyrtio år, kanske ca 1050-1010 f Kr. **13:3 Jonatan** Betyder "Herren har gett". Kronprins som hjälpte David att bli kung (23:17). **13:3 Geba** Betyder "höjden" och ligger drygt en halvmil norr om Sauls Gibeas. **13:5 30 000 vagnar** Vissa Septuagintahandskrifter och Peshitta: "3 000 vagnar" (med två ryttare eller vagnskämpar per vagn, totalt 6 000). **13:6 valv** Annan översättning: "gravkammare". **13:8** 1 Sam 10:8.

¹³ Samuel sade: "Du har handlat dåraktigt. Du har inte hållit det bud som HERREN din Gud har gett dig. Om du hade gjort det, skulle HERREN ha befast ditt kungadöme över Israel för all framtid.

¹⁴ Men nu ska ditt kungadöme inte bestå. HERREN har sökt sig en man efter sitt hjärta och utsett honom till furste över sitt folk. Men du har inte hållit vad HERREN befallt dig."

¹⁵ Därefter bröt Samuel upp och gick från Gilgal till Gibeas i Benjamin. Men Saul inmönstrade folket som fanns hos honom, det var omkring sexhundra man.

¹⁶ Saul och hans son Jonatan stannade i Geba i Benjamin med folket som fanns hos dem, medan filisteerna hade slagit läger vid Mikmas.

¹⁷ En skara drog ut ur filisteernas läger för att härja. Den var uppdelad i tre grupper. En tog vägen mot Ofra i Shuals område,

¹⁸ en tog vägen mot Bet-Horon och en grupp tog vägen till det område som vette mot Seboimdalen, åt öknens till.

¹⁹ Det fanns ingen smed i hela Israels land, eftersom filisteerna var rädda att hebreerna skulle göra sig svärd eller spjut.

²⁰ Därför måste varje israelit gå ner till filisteerna om han ville vässa sin lie, sin plogbill, sin yxa eller sin skära.

²¹ Och priset för slipning var en pim för skärorna och plogbillarna och en tredjedels sikel för gafflarna och yxorna och för att få en udd påsatt.

²² Det innebar att när striden skulle börja hade inte en enda av Sauls och Jonatans män något svärd eller spjut. Det var bara Saul själv och hans son Jonatan som hade sådana.

²³ Men filisteerna lät en förpost rycka fram till passet vid Mikmas.

14

Jonatans hjältedåd

¹ En dag sade Sauls son Jonatan till sin väpnare: "Kom, så går vi över till filisteernas förpost där på andra sidan." Men detta talade han inte om för sin far.

² Saul befann sig då vid Gibeas gräns, under granatträdet i Migron, och folket som var med honom utgjorde omkring sexhundra man.

³ Ahia, son till Ahitub, som var bror till I-Kabod, son till Pinehas, son till Eli, HERRENS präst i Shilo, bar då efoden. Och folket visste inte att Jonatan hade gett sig av.

⁴ Men i passet där Jonatan försökte gå över för att komma till filisteernas förpost fanns en klippa på vardera sidan. Den ena hette Boses och den andra Sene.

⁵ Den ena klippan reste sig i norr mitt emot Mikmas, den andra i söder mitt emot Geba.

⁶ Jonatan sade till sin väpnare: "Kom, vi går över till de där oomskurnas förpost. Kanske kommer HERREN att göra något för oss. För inget hindrar HERREN att ge seger genom några få lika väl som genom många."

⁷ Hans väpnare svarade: "Gör allt du har i sinnet. Gå du! Jag följer dig vart du vill."

⁸ Då sade Jonatan: "Bra, vi ska gå över till männen där och visa oss för dem."

⁹ Om de säger till oss: "Stå stilla tills vi kommer fram till er", då ska vi stanna där vi är och inte klättra upp till dem.

¹⁰ Men om de säger: "Kom upp hit till oss", då ska vi gå upp dit, för då har HERREN gett dem i vår hand. Detta ska vara tecknet för oss."

¹¹ När båda två nu blev synliga för filisteernas förpost sade filisteerna: "Se! Hebreerna kryper fram ur hålorna där de gömt sig."

13:14 1 Sam 15:28, Ps 89:20f, Apg 13:22. **13:15** 1 Sam 14:2. **13:16 Geba ... Mikmas** De två orterna ligger på 2 km avstånd och skiljs åt av en ravindal som kan korsas genom "passet vid Mikmas" (vers 23). **13:19** Dom 5:8. **13:21 en pim** Två tredjedels sikel silver eller drygt 7 gram, ett högt pris för enkla jordbrukare. **14:2** 1 Sam 13:15. **14:3** 1 Sam 4:19f. **14:4** 1 Sam 13:23. **14:6** Dom 7:4, 7, 2 Krön 14:11. **14:9** 1 Mos 24:12f. **14:11** 1 Sam 13:6.

¹² Förpostens manskap ropade till Jonatan och hans väpnare: "Kom upp till oss, så ska vi lära er!" Då sade Jonatan till sin väpnare: "Kom med upp efter mig, för HERREN har gett dem i Israels hand."

¹³ Jonatan klättrade upp på händer och fötter, och hans väpnare följde honom. Och filisteerna föll framför Jonatan, och hans väpnare gick efter honom och gav dem dödsstöten.

¹⁴ I det första anfallet nergjorde Jonatan och hans väpnare omkring tjugo man längs ungefär ett halvt plogland.

¹⁵ Då spred sig skräck i lägret på fältet och bland allt folket. Förposten och de som gått ut på härjningståg började också darra. Marken skakade och det spreds en skräck från Gud.

Filisteernas nederlag

¹⁶ Sauls väktare i Gibea i Benjamin fick se att mängden skingrades och att man irrade hit och dit.

¹⁷ Då sade Saul till folket som han hade hos sig: "Räkna folket och se vem som har lämnat oss." När de gjorde så, upptäckte de att Jonatan och hans väpnare inte var där.

¹⁸ Då sade Saul till Ahia: "Hämta Guds ark!" Guds ark fanns nämligen på den tiden hos israeliterna.

¹⁹ Medan Saul talade med prästen ökade förvirringen i filisteernas läger. Då sade Saul till prästen: "Dra tillbaka din hand."

²⁰ Saul och allt folket som var med honom samlades och drog till stridsplatsen. Och se, den ene hade lyft sitt svärd mot den andre. Förvirringen var mycket stor.

²¹ De hebreer som sedan gammalt lydde under filisteerna och som hade dragit upp med dem och fanns här och där i lägret, också de gick nu över till israeliterna som var med Saul och Jonatan.

²² Och när de israeliter som hade gömt sig i Efraims bergsbygd hörde att filisteerna flydde, satte också alla dessa efter dem och stred mot dem.

²³ Så räddade HERREN Israel den dagen, och striden fortsatte ända bortom Bet-Aven.

Sauls förbud

²⁴ Fastän Israels män den dagen hade drivits hårt, band Saul folket med denna ed: "Förbannad är den som äter något före kvällen när jag fått hämnd på mina fiender." Ingen bland folket smakade då någon mat.

²⁵ Och allt folket kom in i skogen, där det låg honung på marken.

²⁶ Men när folket kom in i skogen och såg den utflutna honungen vågade ingen föra handen till munnen, eftersom folket var rädda för eden.

²⁷ Jonatan däremot hade inte hört när hans far band folket med eden, så han räckte ut staven som han hade i handen och doppade dess ände i honungskakan och förde handen till munnen. Då klarnade hans ögon.

²⁸ Men en man ur folket sade till honom: "Din far har bundit folket med en ed och sagt: Förbannad är den som äter något i dag. Därför är folk utmattade."

²⁹ Jonatan svarade: "Min far har dragit olycka över landet. Se hur klara mina ögon blev när jag smakade lite av honungen.

³⁰ Tänk om folket i dag hade fått äta sig mätta av bytet de fann hos sina fiender! Hur mycket större skulle då inte filisteernas nederlag ha blivit!"

³¹ Men den dagen slog de filisteerna och förföljde dem från Mikmas till Ajalon. Sedan var folket mycket utmattat.

14:13 3 Mos 26:7f. **14:14 ett halvt plogland** Halva den yta som ett par oxar kunde ploga upp på en dag, kanske motsvarande ett halvt tunnland eller 50 x 50 meter. Grundtexten är svårtolkad. **14:15** 1 Mos 35:5, 2 Mos 14:24f, 1 Sam 7:10, 2 Kung 7:6, Ps 76:13. **14:18** 1 Sam 4:3f. **14:20** Dom 7:22, 2 Krön 20:23. **14:25 in i skogen** Annan översättning (så Septuaginta): "fram till bikakor" (även i vers 26). **14:31 från Mikmas till Ajalon** Ca tre mil västerut, mot filisteernas hemland på Gazaremsan.

³² De kastade sig över bytet och tog får, oxar och kalvar och slaktade dem på marken och åt köttet med blodet i.

³³ Man berättade det för Saul och sade: "Se, folket syndar mot HERREN genom att äta kött med blodet i." Då sade han: "Ni har handlat trolöst. Vältra nu fram en stor sten till mig!"

³⁴ Sedan sade Saul: "Gå ut bland folket och säg till dem: Var och en ska föra hit sin ox och sitt får till mig och slakta dem här och äta. Synda inte mot HERREN genom att äta köttet med blodet i!" Under natten förde var och en bland folket själv fram sina oxar och slaktade dem där.

³⁵ Och Saul byggde ett altare åt HERREN. Det var det första altaret som han byggde åt HERREN.

³⁶ Saul sade: "Låt oss dra ner i natt och förfölja filisteerna och plundra dem ända tills det blir ljus i morgon. Vi ska inte lämna en enda av dem kvar." De svarade: "Gör vad du anser är rätt." Men prästen sade: "Låt oss träda fram hit till Gud."

³⁷ Då frågade Saul Gud: "Ska jag dra ner och förfölja filisteerna? Vill du ge dem i Israels hand?" Men han gav honom inte något svar den dagen.

³⁸ Då sade Saul: "Kom fram hit, alla ni som är ledare för folket, så att vi får veta och se vad det är för en synd som har begåtts i dag.

³⁹ Så sant HERREN lever, han som har räddat Israel: Om det så vore min son Jonatan, måste han dö." Men ingen bland folket svarade honom.

⁴⁰ Då sade han till hela Israel: "Ställ er på ena sidan, så ska jag och min son Jonatan ställa oss på andra sidan." Folket svarade Saul: "Gör vad du anser är rätt."

⁴¹ Saul sade till HERREN, Israels Gud: "Låt sanningen komma fram." Då träffades Saul och Jonatan av lotten, och folket gick fritt.

⁴² Saul sade: "Kasta lott mellan mig och min son Jonatan." Och Jonatan träffades av lotten.

⁴³ Saul sade till Jonatan: "Berätta för mig vad du gjort." Då berättade Jonatan för honom: "Med änden av staven i min hand tog jag lite honung och smakade på den. Här är jag. Ska jag nu dö?"

⁴⁴ Saul svarade: "Må Gud straffa mig både nu och i framtiden: Du måste dö, Jonatan."

⁴⁵ Men folket sade till Saul: "Skulle Jonatan dö, han som vann denna stora seger åt Israel? Aldrig! Så sant HERREN lever, inte ett hår från hans huvud ska falla till jorden, för han har gjort detta i dag med Guds hjälp." Så friade folket Jonatan, han behövde inte dö.

⁴⁶ Saul drog hem utan att förfölja filisteerna mer, och filisteerna begav sig hem till sitt.

Sauls strider och släktförhållanden

⁴⁷ När Saul hade tagit över kungamakten i Israel förde han krig mot alla sina fiender runt omkring: mot Moab, ammoniterna, Edom, kungarna i Soba och filisteerna. Vart han än vände sig segrade han.

⁴⁸ Han gjorde mäktiga ting och slog amalekiterna och befriade Israel från dess plundrare.

⁴⁹ Sauls söner var Jonatan, Jishvi och Malki-Shua. Av hans båda döttrar hette den äldre Merab och den yngre Mikal.

⁵⁰ Sauls hustru hette Ahinoam, Ahimaas dotter. Hans överbefälhavare hette Abner, son till Ner, som var Sauls farbror.

⁵¹ Sauls far Kish och Abners far Ner var nämligen söner till Abiel.

⁵² Kriget mot filisteerna rasade häftigt så länge Saul levde. Och närhelst Saul såg en stark och stridsduglig man, tog han honom i sin tjänst.

14:33 1 Mos 9:4, 3 Mos 3:17, 7:26f, 17:10f, 19:26, 5 Mos 12:16, 23f, 15:23. **14:37** 1 Sam 28:6. **14:41** Jos 7:14f, Jona 1:7.
14:47 runt omkring De uppräknade folken bor i sydöst, öst, söder, norr och sydväst om Israel. **14:49** 1 Sam 31:2,
 1 Krön 8:33, **14:51** 1 Sam 9:1.

15

Sauls seger över amalekiterna

¹ Samuel sade till Saul: "Det var mig HERREN sände att smörja dig till kung över sitt folk Israel. Hör nu HERRENS ord.

² Så säger HERREN Sebaot: Jag ska straffa Amalek för det han gjorde mot Israel, när han ställde sig i vägen för honom då han drog upp ur Egypten.

³ Dra ut och slå amalekiterna och vig allt de har åt förintelse. Skona dem inte utan döda både män och kvinnor, barn och spädbarn, kor och får, kameler och åsnor."

⁴ Saul kallade samman folket och inmönstrade dem i Telaim: 200 000 man fotfolk och dessutom 10 000 man från Juda.

⁵ När Saul kom till Amaleks stad ordnade han ett bakhåll i dalen.

⁶ Han sade till keniterna: "Skilj er från amalekiterna och dra bort så att jag inte utrotar er tillsammans med dem. Ni visade ju barmhärtighet mot alla Israels barn när de drog ut ur Egypten." Då skilde sig keniterna från amalekiterna.

⁷ Sedan slog Saul amalekiterna från Havila ända fram emot Shur, som ligger öster om Egypten.

⁸ Han tillfångatog Amaleks kung Agag levande och vigde allt folket åt förintelse med svärd.

⁹ Men Saul och folket skonade Agag och det bästa och det näst bästa av fåren, korna och lammen, kort sagt, allt som var av värde. Det ville de inte viga åt förintelse. All boskap däremot som var dålig och värdelös vigde de åt förintelse.

Saul förkastas

¹⁰ Då kom HERRENS ord till Samuel:

¹¹ "Jag ångrar att jag gjort Saul till kung, för han har vänt sig från mig och inte utfört mina befallningar." Det bedrövade Samuel och han ropade till HERREN hela den natten.

¹² Tidigt på morgonen steg Samuel upp och gick för att möta Saul. Man berättade för Samuel att Saul hade kommit till Karmel och där rest en minnesstod åt sig, och sedan svängt av och fortsatt ner till Gilgal.

¹³ När Samuel kom till Saul, sade Saul: "HERREN välsigne dig! Jag har nu utfört HERRENS befallning."

¹⁴ Men Samuel sade: "Vad är det då för bråkande av får som ljuder i mina öron, och vad är det för råmande av kor som jag hör?"

¹⁵ Saul svarade: "De tog med dem från amalekiterna. Folket skonade det bästa av fåren och korna för att offra åt HERREN din Gud. Men det andra har vi vigt åt förintelse."

¹⁶ Då sade Samuel till Saul: "Sluta! Jag ska tala om för dig vad HERREN sade till mig i natt." Saul sade till honom: "Tala."

¹⁷ Samuel sade: "Var det inte när du var liten i dina egna ögon som du blev ett huvud för Israels stammar och HERREN smorde dig till kung över Israel?"

¹⁸ HERREN sände i väg dig och sade: Gå och vig dessa syndare, amalekiterna, åt förintelse och strid mot dem tills du gjort slut på dem.

¹⁹ Varför har du då inte lyssnat till HERRENS röst utan kastat dig över bytet och gjort det som är ont i HERRENS ögon?"

15:1 1 Sam 9:15f, 10:1. **15:2** 2 Mos 17:8f, 5 Mos 25:17f. **15:2 Amalek** Israeliternas arvförande "från släkte till släkte" (se 2 Mos 17:16, 5 Mos 25:17f). **15:3** Jos 6:17f, 1 Sam 22:19. **15:3 vig** Hebr. *charám* innebar att överlåta något åt Herren och avskilja det från människornas värld, ofta genom förintelse. **15:4 Telaim** Låg i närheten av Sif (Jos 15:24), söder om Hebron nära israeliternas södra gräns. **15:6** 4 Mos 10:29, 24:21, Dom 1:16, 4:11. **15:6 keniterna** Sydlig nomadstam besläktad med Moses svärfar (Dom 1:16, 4:11). **15:7** 1 Mos 25:18. **15:8** 4 Mos 24:7. **15:11** 1 Mos 6:6f. **15:12 Karmel** By drygt en mil söder om Hebron (jfr 25:2), inte berget Karmel i nordvästra Israel. **15:17** 1 Sam 9:21, 10:1.

²⁰ Saul svarade Samuel: "Jag har ju lyssnat till HERRENS röst och gått den väg som HERREN har sänt mig på. Jag har fört hit Agag, Amaleks kung, och vigt amalekiterna åt förintelse.

²¹ Men folket tog av bytet får och kor, det bästa av det som skulle vigas åt förintelse, för att offra det åt HERREN din Gud i Gilgal."

²² Då sade Samuel: "Behagar det HERREN med brännoffer och slaktoffer lika mycket som att man lyssnar till HERRENS röst? Se, lydnad är bättre än offer och lyhördhet bättre än baggars fett,

²³ för upproriskhet är trolldomssynd och trots är synd och avgudereri. Eftersom du har förkastat HERRENS ord har han förkastat dig som kung."

²⁴ Saul sade till Samuel: "Jag har syndat genom att inte lyda HERRENS befallning och dina ord. Jag var rädd för folket och lyssnade till dem.

²⁵ Men förlåt mig nu min synd och vänd tillbaka med mig, så att jag får tillbe HERREN."

²⁶ Samuel sade till Saul: "Jag vill inte vända tillbaka med dig, för du har förkastat HERRENS ord och HERREN har förkastat dig: du är inte längre kung över Israel."

²⁷ När Samuel vände sig om för att gå, grep han tag i hörnet på hans mantel, och den revs sönder.

²⁸ Samuel sade till honom: "HERREN har i dag ryckt Israels kungarike från dig och gett det till en annan som är bättre än du.

²⁹ Och den Härlige i Israel ljuger inte och ångrar sig inte, för han är inte en människa som ångrar sig."

³⁰ Saul svarade: "Jag har syndat. Visa mig nu ändå den äran inför de äldste i mitt folk och inför Israel att du går tillbaka tillsammans med mig, så att jag får tillbe HERREN din Gud."

³¹ Då gick Samuel tillbaka med Saul, och Saul tillbad HERREN.

³² Samuel sade: "För hit Agag till mig, Amaleks kung." Då gick Agag med glad min fram till honom och sade: "Dödens bitterhet är visst förbi!"

³³ Men Samuel sade: "Så som ditt svärd har gjort kvinnor barnlösa, så ska din mor bli barnlös bland kvinnor." Sedan högg Samuel Agag i stycken inför HERREN i Gilgal.

³⁴ Sedan begav sig Samuel till Rama och Saul drog upp till sitt hem i Sauls Gibea.

³⁵ Samuel ville inte se Saul mer så länge han levde, för Samuel sörjde över Saul. Och HERREN ångrade att han hade gjort Saul till kung över Israel.

16

David smörjs till kung

¹ HERREN sade till Samuel: "Hur länge tänker du sörja över Saul? Jag har förkastat honom som kung över Israel. Fyll ditt horn med olja och ge dig av. Jag ska sända dig till betlehemiten Ishai, för jag har utsett en av hans söner åt mig till kung."

² Samuel svarade: "Hur ska jag kunna gå dit? Om Saul får höra det dödar han mig." HERREN svarade: "Ta med dig en kviga och säg: Jag har kommit för att offra åt HERREN.

³ Sedan ska du bjuda in Ishai till offret, och då ska jag låta dig veta vad du ska göra så att du smörjer åt mig den jag visar dig."

⁴ Samuel gjorde som HERREN sade och kom till Betlehem. Men de äldste i staden blev förskräckta när de mötte honom och frågade: "Kommer du med frid?"

⁵ Han svarade: "Ja, med frid. Jag har kommit för att offra åt HERREN. Helga er och kom

15:22 Pred 4:17, Hos 6:6, Matt 9:13, 12:7. **15:23** Hos 4:6. **15:26** 1 Sam 16:1. **15:27** *grep han tag i hörnet på hans mantel* Troligen kung Saul som grep profeten Samuels mantel, vilket innebar en vädjan (jfr Sak 8:23). **15:28** 1 Sam 28:17. **15:29** 4 Mos 23:19, Ps 33:4. **15:32** *med glad min* Annan översättning: "i bojor", "darrande" (så Septuaginta). **16:1** 1 Sam 15:26, 17:12, Apg 13:22. **16:3** *bjuda in Ishai till offret* Ett gemenskapsoffer innebar att man offrade djurets inälvor på altaret åt Gud (3 Mos 7:11f) och sedan delade på resten vid en offerfest. **16:5** 1 Mos 35:2, 2 Mos 19:10.

med mig till offret.” Och han helgade Ishai och hans söner och bjöd dem till offret.

⁶ När de kom dit och han fick se Eliab, tänkte han: ”Det är säkert HERRENS smorde som står här inför HERREN.”

⁷ Men HERREN sade till Samuel: ”Se inte på hans yttre och hans resliga gestalt. Jag har förkastat honom, för det går inte efter vad en människa ser. En människa ser det som är för ögonen, men HERREN ser till hjärtat.”

⁸ Då kallade Ishai på Abinadab och lät honom gå fram inför Samuel. Men Samuel sade: ”HERREN har inte utvalt honom heller.”

⁹ Då lät Ishai sin son Shamma gå fram, men Samuel sade: ”HERREN har inte utvalt honom heller.”

¹⁰ På så sätt lät Ishai sju av sina söner gå fram inför Samuel. Men Samuel sade till Ishai: ”HERREN har inte utvalt någon av dem.”

¹¹ Och han frågade honom: ”Är det här alla pojkar du har?” Han svarade: ”Den yngste är kvar, men han vaktar fåren.” Då sade Samuel till Ishai: ”Sänd bud och hämta honom, för vi sätter oss inte förrän han kommer hit.”

¹² Ishai sände då bud och hämtade David. Han hade röda kinder och vackra ögon och såg bra ut. ”Gå fram och smörj honom”, sade HERREN, ”för han är det.”

¹³ Då tog Samuel sitt oljehorn och smorde honom mitt ibland hans bröder. Och HERRENS Ande kom över David från den dagen och framöver. Sedan bröt Samuel upp och gick till Rama.

David kommer till Sauls hov

¹⁴ Men HERRENS Ande vek från Saul, och han plågades av en ond ande från HERREN.

¹⁵ Sauls tjänare sade till honom: ”Se, en ond ande från Gud plågar dig.

¹⁶ Så vår herre bör säga till sina tjänare här inför dig att söka upp en man som kan spela harpa. När den onda anden från Gud kommer över dig kan han spela och så blir det bättre med dig.”

¹⁷ Då sade Saul till sina tjänare: ”Hitta åt mig en man som är skicklig att spela och för hit honom till mig.”

¹⁸ En av tjänarna svarade: ”Jag har sett att betlehemiten Ishai har en son som kan spela, en djärv och duktig stridsman och en begåvad talare. Dessutom ser han bra ut och HERREN är med honom.”

¹⁹ Saul sände då bud till Ishai och lät säga: ”Skicka mig din son David som vaktar fåren.”

²⁰ Då tog Ishai en åsna lastad med bröd, en lägel vin och en killing och skickade det med sin son David till Saul.

²¹ Så kom David till Saul och trädde i tjänst inför honom, och Saul tyckte så mycket om honom att han fick bära Sauls vapen.

²² Saul sände bud till Ishai och lät säga: ”Låt David stanna i min tjänst, för han har funnit nåd för mina ögon.”

²³ När så anden från Gud kom över Saul brukade David ta harpan och spela. Då fick Saul lindring och blev bättre, och den onda anden lämnade honom.

16:6 1 Sam 17:13f. **16:6 Eliab ... Abinadab ... Shamma** Betyder ”min Gud är far”, ”min far är furstlig” och ”ödeläggelse”. **16:7** 5 Mos 10:17, 1 Krön 28:9, 20:12, Luk 16:15, Apg 10:34. **16:11** 2 Sam 7:8, Ps 78:70f, 89:20f. **16:11 vaktar fåren** Utifrån sina erfarenheter som herde skrev David Ps 23 (se även 17:34f). **16:12 David** Betyder ”älskad” (jfr 18:1, Ps 18:20). Född ca 1040 f Kr; troligen smord på 1020-talet f Kr. **16:12 röda kinder** Annan översättning: ”rött hår”. **16:13** 1 Sam 11:6. **16:13 smorde** Uttryck för invigning till tjänst, beskydd och den helige Ande. Som Herrens smorde var David en förebild till Messias, Davids son (Matt 20:30, 21:9, Apg 10:38). **16:14 ond** Annan översättning: ”sorgsen” (även i 16:15 och 23). **16:16 en man som kan spela** Hovmusiker var vanliga i de större rikenas kungapalats. Musik förknippades med positivt andligt inflytande (2 Kung 3:15, Ps 33:1f, 81:3). **16:16 harpa** Annan översättning: ”lyra” (med eller utan resonanslåda bakom strängarna).

17

David och Goliat

¹ Filisteerna samlade sina härar till strid. De samlades vid det Soko som hör till Juda och slog läger mellan Soko och Aseka, vid Efes-Dammin.

² Saul och Israels män hade också samlats och slagit läger i Terebintdalen. De ställde upp sig till strid mot filisteerna.

³ Filisteerna stod på det ena berget och israeliterna stod på det andra berget, med dalen mellan sig.

⁴ Då kom det fram en kämpe vid namn Goliat från Gat ur filisteernas led. Han var sex alnar och ett kvarter lång.

⁵ På huvudet bar han en kopparhjälm, och han var klädd i en fjällpansarskjorta. Pansaret var av koppar och vägde femtusen siklar.

⁶ Han hade benskenor av koppar och ett kastspjut av koppar på ryggen.

⁷ Hans spjutskaft liknade en vävbom och hans spjutspets var av järn och vägde sexhundra siklar. Hans sköldbärare gick framför honom.

⁸ Och han stod och ropade till Israels här: "Varför drar ni ut och ställer upp er till strid? Är inte jag en filisté och ni Sauls tjänare? Välj er en man som kommer ner hit till mig.

⁹ Klarar han att strida mot mig och slå mig, så ska vi vara era slavar. Men om jag besegrar och slår honom, så ska ni vara våra slavar och tjäna oss."

¹⁰ Filistén fortsatte: "Jag har i dag hånat Israels här. Ge mig en man så att vi får slåss!"

¹¹ När Saul och hela Israel hörde vad filistén sade, blev de förfärade och skräckslagna.

David i Sauls läger

¹² David var son till en efratit från Betlehem i Juda som hette Ishai och hade åtta söner. Ishai var på Sauls tid en gammal man och hade nått hög ålder.

¹³ Hans tre äldsta söner hade dragit ut med Saul i kriget. De tre sönerna som drog ut i kriget hette Eliab, den förstfödde, Abinadab, hans andre son, och Shamma, den tredje.

¹⁴ David var den yngste. De tre äldsta hade följt med Saul.

¹⁵ Men David gick ibland hem från Saul för att vakta sin fars får i Betlehem.

¹⁶ Filistén kom fram både morgon och kväll. I fyrtio dagar steg han fram och ställde sig där.

¹⁷ Nu sade Ishai en gång till sin son David: "Var snäll och ta en efa rostade ax och de här tio bröden och spring med det till dina bröder i lägret.

¹⁸ De här tio ostarna ska du ta med till deras befälhavare. Se efter om det är väl med dina bröder och ta med något livstecken från dem.

¹⁹ Tillsammans med Saul och alla Israels män är de i Terebintdalen och strider mot filisteerna."

²⁰ David steg upp tidigt nästa morgon. Han lämnade fåren åt en som skulle vakta dem och tog med sig det han skulle och gav sig i väg, så som Ishai hade sagt till honom. När han kom fram till vagnborgen skulle hären just dra ut till strid, och folket höjde härskri.

²¹ Israel och filisteerna ställde upp sig i slagordning mot varandra.

17:1 Soko och Aseka Gränsby mot Filisteen drygt 2 mil väster om Betlehem, samt strategisk fästning en halvmil norr om Soko. Terebintdalen (vers 2) låg ca 3 km öster om Soko. **17:4 sex alnar och ett kvarter** Ca 3 meter. Andra handskrifter (Qumran, Septuaginta, Josefus): "fyra alnar och ett kvarter" (ca 2 meter). **17:5 pansaret av koppar vägde femtusen siklar** Drygt 50 kg. **17:6 kastspjut** Annan översättning: "kroksabel" (även i vers 45). **17:7** 2 Sam 21:19, 1 Krön 20:5. **17:7 hans spjutspets var av järn och vägde sexhundra siklar** Drygt 6 kg. Järnvapen var en fruktad teknisk överlägsenhet på filisteernas sida. **17:12** 1 Sam 16:1. **17:13** 1 Sam 16:6f. **17:14** 1 Sam 16:11. **17:17 en efa rostade ax** Ca 22 liter, vilket räckte ungefär en vecka för tre personer. **17:20 gav sig i väg** En vandring om ca två mil från Betlehem västerut till Terebintdalen. **17:20 vagnborgen** Annan översättning: "(det runda) lägret".

²² David lämnade ifrån sig sakerna han hade åt trossvaktaren och skyndade bort till hären. När han kom dit hälsade han på sina bröder.

²³ Medan han talade med dem, se, då steg kämpen som hette Goliat, filistén från Gat, fram ur filisteernas här och talade på samma sätt som förut. Och David hörde det.

²⁴ När Israels män såg Goliat, blev de alla mycket rädda och flydde för honom.

²⁵ Israels män sade: "Ser ni den mannen som stiger fram där? Han kommer för att håna Israel. Men den som slår honom ska kungen ge stor rikedom. Han ska få kungens dotter, och hans fars hus ska han göra fritt från skatt i Israel."

²⁶ David frågade männen som stod bredvid honom: "Vad skulle den få som slår ner den där filistén och tar bort skammen från Israel? Vem är den där oomskurne filistén att håna den levande Gudens här?"

²⁷ Då upprepade de för honom vad som hade sagts, och de sade: "Detta får den som slår ner honom."

²⁸ Hans äldste bror Eliab hörde hur han talade med männen, och han blev rasande på David och sade: "Varför har du kommit hit? Till vem har du lämnat bort den lilla fårhjorden i öknen? Jag känner ditt övermod och ditt onda hjärta. Du har kommit för att se på striden."

²⁹ David svarade: "Vad har jag nu gjort? Det var ju bara en fråga."

³⁰ Sedan vände han sig bort från honom till en annan och frågade samma sak, och han fick samma svar som förut.

³¹ Man hörde vad David sade och berättade det för Saul, som lät hämta honom.

³² David sade till Saul: "Låt ingen tappa modet. Din tjänare ska gå och strida mot den där filistén."

³³ Saul sade till David: "Inte kan du gå och strida mot den filistén! Du är ju bara en pojke, och han har varit krigare ända från ungdomen."

³⁴ Men David svarade: "Din tjänare har gått i vall med sin fars får. Kom det ett lejon eller en björn och tog ett får ur hjorden,

³⁵ så följde jag efter vilddjuret och slog ner det och räddade fåret ur munnen på det. Om vilddjuret då reste sig mot mig, så grep jag det i manen och slog det och dödade det.

³⁶ Din tjänare har slagit både lejon och björn. Det ska gå den där oomskurne filistén som det gick vartenda ett av djuren, för han har hånat den levande Gudens här."

³⁷ David sade vidare: "HERREN som räddade mig från lejon och björn, han ska också rädda mig från den där filistén." Då sade Saul till David: "Gå, och må HERREN vara med dig."

³⁸ Och Saul klädde David i sina egna kläder och satte en kopparhjälm på hans huvud och satte på honom ett pansar.

³⁹ David band Sauls svärd om sig utanpå kläderna och försökte gå med det, för han hade aldrig provat något sådant. Men David sade till Saul: "Jag kan inte gå med det här, för jag är inte van vid det." Så han tog av sig det.

⁴⁰ Han tog sin stav i handen, valde ut åt sig fem släta stenar ur bäcken, lade dem i fickan på sin herdeväska och tog sin slunga i handen. Så gick han fram mot filistén.

⁴¹ Samtidigt gick filistén framåt och kom allt närmare David, och hans sköldbärare gick framför honom.

⁴² När filistén såg upp och fick se David föraktade han honom, för David var bara en pojke, rödkindad och vacker.

⁴³ Han sade till David: "Tycker du jag är en hund, eftersom du kommer mot mig med käppar?" Och han förbannade David vid sina gudar.

17:28 1 Sam 16:6f. **17:40 slunga** Ett enkelt men dödligt vapen (Dom 20:16, 2 Kung 3:25) som bestod av en läderrem med en ficka. Assyriska slungstenar som hittats i Lakish är knytnävsstora (upp till 7 cm). **17:42** 1 Sam 16:12.

⁴⁴ Sedan sade filistén till David: ”Kom hit till mig, så ska jag ge ditt kött åt himlens fåglar och markens djur.”

⁴⁵ David svarade filistén: ”Du kommer mot mig med svärd och spjut och kastspjut, men jag kommer mot dig i HERREN Sebaots namn. Han är Gud för Israels här som du har hånat.

⁴⁶ HERREN ska i dag utlämna dig i min hand, och jag ska slå ner dig och ta huvudet från dig. Jag ska i dag ge de filisteiska krigarnas lik åt himlens fåglar och åt jordens vilda djur. Och hela världen ska förstå att Israel har en Gud.

⁴⁷ Alla som samlats här ska förstå att det inte är genom svärd och spjut som HERREN räddar. Striden är HERRENS, och han ska ge er i vår hand.”

⁴⁸ När nu filistén gick framåt och närmade sig David, sprang David snabbt fram mot hären för att möta filistén.

⁴⁹ David stack sin hand i väskan och tog fram en sten ur den, slungade den och träffade filistén i pannan. Stenen trängde in i pannan, och han föll med ansiktet mot jorden.

⁵⁰ Så övervann David filistén med slunga och sten och dödade honom utan något svärd i sin hand.

⁵¹ Sedan sprang David fram och ställde sig över filistén, grep tag i hans svärd och drog ut det ur skidan, och han gav honom dödsstöten och högg av honom huvudet.

När filisteerna såg att deras kämpe var död, flydde de.

⁵² Men Israels och Juda män bröt upp, höjde ett härskri och förföljde filisteerna ända tills man närmade sig Gaj och ända till Ekrons portar. Filisteer föll och låg slagna på vägen till Shaarajim och sedan ända till Gat och Ekron.

⁵³ Sedan vände israeliterna tillbaka från jakten på filisteerna och plundrade deras läger.

⁵⁴ David tog filisténs huvud och förde det till Jerusalem, men hans vapen lade han i sitt tält.

Sauls undran angående Davids far

⁵⁵ När Saul såg David gå ut mot filistén, sade han till överbefälhavaren Abner: ”Vems son är egentligen den där pojken, Abner?” Abner svarade: ”Så sant du lever, o konung, jag vet inte.”

⁵⁶ Då sade kungen: ”Fråga du vems son den unge mannen är.”

⁵⁷ När David kom tillbaka efter att ha slagit filistén, tog Abner med honom och förde honom inför Saul. Filisténs huvud hade han i handen.

⁵⁸ Då sade Saul till honom: ”Vems son är du, unge man?” David svarade: ”Son till din tjänare Ishai från Betlehem.”

18

Sauls avund och vrede

¹ När David hade talat med Saul fäste sig Jonatans själ vid Davids själ, och Jonatan hade honom lika kär som sitt eget liv.

² Saul tog till sig David den dagen och lät honom inte återvända till sin fars hus.

³ Och Jonatan slöt ett förbund med David, som han älskade lika djupt som sitt eget liv.

⁴ Jonatan tog av sig manteln som han bar och gav den till David, och även sina andra kläder, till och med sitt svärd, sin båge och sitt bälte.

⁵ Och när David drog ut hade han framgång överallt dit Saul sände honom. Därför satte Saul honom över krigsfolket, och allt folket uppskattade honom, även Sauls tjänare.

17:45 Ps 20:8, 118:10f. **17:54** 1 Sam 21:9. **18:1** 1 Sam 19:1, 20:17. **18:2** 1 Sam 17:15. **18:3** 1 Sam 20:16f, 23:18. **18:4 tog av sig manteln** Tronarvingen Jonatan (20:31) antyder att det i stället är David som kommer att bli kung (23:17).

6 När de kom hem och David återvände efter att ha dödat filistén, gick kvinnorna ut från Israels alla städer med sång och dans för att möta kung Saul med jubel, tamburiner och lyror.

7 Kvinnorna sjöng och dansade och sade: "Saul har slagit sina tusen, David sina tiotusen."

8 Då blev Saul mycket vred. Dessa ord berörde honom mycket illa. Han sade: "David gav de tiotusen, mig gav de tusen. Nu fattas bara att han får kungadömet också."

9 Från och med den dagen hade Saul ett ont öga till David.

10 Dagen därpå kom en ond ande från Gud över Saul. Han bar sig åt som en galen inne i sitt hus medan David spelade, som han brukade göra varje dag. Saul hade ett spjut i handen,

11 och han kastade det och tänkte: "Jag ska spetsa fast David vid väggen." Men två gånger vek David undan för honom.

12 Saul var rädd för David, eftersom HERREN var med David men hade vikit ifrån Saul.

13 Därför skickade Saul bort honom och gav honom befälet över tusen man. Och han drog ut och kom tillbaka framför sin trupp.

14 David lyckades väl i allt han gjorde och HERREN var med honom.

15 När Saul såg att han lyckades så väl blev han rädd för honom.

16 Men hela Israel och Juda älskade David, eftersom han var deras ledare och anförare.

Mikal blir Davids hustru

17 Saul sade till David: "Här är min äldsta dotter Merab. Henne vill jag ge dig till hustru. Visa mig bara att du är tapper och ut kämpar HERRENS krig." Saul tänkte nämligen: "Min hand ska inte drabba honom, det får filisteernas hand göra."

18 Men David svarade Saul: "Vem är jag, vad är mitt liv och vad är min fars släkt i Israel, eftersom jag skulle bli kungens svärson?"

19 Men när tiden kom att Sauls dotter Merab skulle ha getts åt David, fick i stället meholatiten Adriel henne till hustru.

20 Men Sauls dotter Mikal älskade David. När man berättade det för Saul gladde det honom,

21 för Saul tänkte: "Jag ska ge henne till honom. Hon ska bli en snara för honom, så att filisteernas hand kan drabba honom." Han sade till David: "För andra gången kan du nu bli min svärson."

22 Saul befallde sina tjänare att de i hemlighet skulle säga till David: "Kungen tycker om dig och alla hans tjänare älskar dig. Bli nu kungens svärson!"

23 När Sauls tjänare sade så till David svarade han: "Tror ni det är så enkelt att bli kungens svärson? Jag är en fattig och enkel man."

24 När Sauls tjänare berättade för honom vad David sagt,

25 bad Saul dem säga så här: "Kungen begär ingen annan brudgåva än förhudarna av etthundra filisteer som hämnd på kungens fiender." Saul hoppades nämligen att David skulle falla för filisteernas hand.

26 När Sauls tjänare talade om för David vad han hade sagt, ville David gärna bli kungens svärson på det villkoret.

Innan tiden ännu hade gått ut,

18:6 2 Mos 15:20, Dom 11:34. **18:6 lyror** Ordagrant: "treor". Troligen en tresträngad lyra. Kan också syfta på rytminstrument. Triangeln, som föreslagits som översättning, var dock okänd på Bibelns tid. **18:7** 2 Mos 15:21, 1 Sam 21:11, 29:5. **18:10** 1 Sam 16:14f, 19:9f. **18:14** 1 Sam 17:37. **18:19** 2 Sam 21:8. **18:19 Merab ... Mikal** Betyder ungefär "förökning" och "vem är som Gud" (jfr Mikael). **18:20 Sauls dotter Mikal** Andra handskrifter (Septuaginta): "hela Israel". **18:25** 1 Mos 34:12.

²⁷ bröt David upp och drog i väg med sina män och slog tvåhundra man av filisteerna. Han tog med sig deras förhudar och överlämnade hela antalet åt kungen för att få bli kungens svärson. Då gav Saul honom sin dotter Mikal till hustru.

²⁸ Men Saul såg och förstod att HERREN var med David och att Sauls dotter Mikal älskade honom.

²⁹ Då blev Saul ännu mer rädd för David, och Saul blev Davids fiende för alltid.

³⁰ Filisteernas furstar drog ut i fält, men så ofta de gjorde det hade David större framgång än någon annan av Sauls tjänare. Och hans namn blev mycket aktat.

19

Saul försöker döda David

¹ Saul talade med sin son Jonatan och med alla sina tjänare om att döda David. Men Sauls son Jonatan hade David mycket kär.

² Därför berättade Jonatan det för David och sade: "Min far Saul försöker döda dig. Var på din vakt i morgon bitti och håll dig undan och göm dig någonstans.

³ Själv ska jag gå ut och ställa mig bredvid min far på marken där du är och tala med min far om dig. Märker jag något ska jag berätta det för dig."

⁴ Jonatan talade väl om David med sin far Saul och sade till honom: "Kungen bör inte synda mot sin tjänare David, för han har inte förbrutit sig mot dig. Det han har gjort har varit till stor nytta för dig.

⁵ Han satte sitt liv på spel och slog ner filistén, och HERREN gav hela Israel en stor seger. Du såg det och gladdes över det. Varför skulle du då synda mot oskyldigt blod och döda David utan orsak?"

⁶ Saul lyssnade till Jonatans ord och svor: "Så sant HERREN lever, han ska inte dödas."

⁷ Sedan kallade Jonatan till sig David och berättade för honom allt som hade sagts. Jonatan tog med sig David till Saul, och han var sedan i hans tjänst som förut.

⁸ När kriget bröt ut igen, drog David ut och stred mot filisteerna och tillfogade dem ett stort nederlag så att de flydde för honom.

⁹ Men en ond ande från HERREN kom över Saul där han satt i sitt hus med spjutet i handen medan David spelade.

¹⁰ Då försökte Saul spetsa David med spjutet vid väggen. Men David vek undan för Saul och spjutet gick in i väggen. David flydde och kom undan samma natt.

¹¹ Men Saul sände några män till Davids hus för att vakta på honom och döda honom morgonen därpå. Davids hustru Mikal talade om det för honom och sade: "Om du inte räddar ditt liv i natt blir du dödad i morgon."

¹² Därefter släppte hon ner David genom fönstret, och han flydde och kom undan.

¹³ Sedan tog Mikal husguden och lade den i sängen. Hon satte myggnät av gethår över huvudet på den och lade täcket över den.

¹⁴ När Saul sände män för att hämta David sade hon: "Han är sjuk".

¹⁵ Då sände Saul dit männen igen för att gå in till David och sade: "Bär hit honom till mig i sängen så att jag kan döda honom."

¹⁶ Men när männen kom in var det husguden som låg i sängen med nätet av gethår över huvudet.

18:27 2 Sam 3:14. **19:1** 1 Sam 18:1, 20:17.

19:9 1 Sam 16:14f, 18:10f. **19:11** Ps 59:1f.

59, enligt dess överskrift. **19:12** Apg 9:25.

19:5 Dom 12:3, 1 Sam 17:48f, 28:21, Ps 119:109. **19:7** 1 Sam 18:2.

19:11 *Saul sände några män* Efter detta tillfälle skrev David Ps 59, enligt dess överskrift. **19:13** *husguden* Hebr. *terafim* var statyetter, annars ofta små (1 Mos 31:34), som förknippades med familjers folketro och vidskepelse (Sak 10:2). De rensades ut vid omvändelser till Herren (2 Kung 23:24) men är relativt vanliga som arkeologiska fynd. **19:13** *täcket* Annan översättning: "ett klädesplagg". Hebr. *béged* betyder också "bedrägeri".

17 Då sade Saul till Mikal: "Varför har du lurat mig så här och släppt iväg min fiende så att han kom undan?" Mikal svarade Saul: "Han sade till mig: Släpp mig, annars dödar jag dig."

18 När David hade flytt och kommit undan begav han sig till Samuel i Rama och berättade för honom allt vad Saul hade gjort mot honom. Sedan gick han med Samuel till Najot och stannade där.

19 Man berättade för Saul att David var i Najot vid Rama.

20 Då sände Saul dit några män för att hämta David. Men när männen fick se skaran av profeter som profeterade och Samuel stå där som deras anförare, kom Guds Ande över dem så att också de profeterade.

21 När man berättade det för Saul sände han dit andra män, men också de profeterade. När han då för tredje gången sände dit andra män, profeterade de också.

22 Då begav han sig själv till Rama. När han kom till den stora brunnen i Seku frågade han: "Var är Samuel och David?" Man svarade: "De är i Najot i Rama."

23 Då gick han dit, till Najot i Rama. Men Guds Ande kom även över honom så att han gick och profeterade hela vägen fram till Najot i Rama.

24 Då kastade han också av sig kläderna och profeterade, också han, inför Samuel. Han blev liggande naken hela den dagen och hela natten. Därför brukar man säga: "Är Saul också bland profeterna?"

20

David och Jonatan

1 Men David flydde från Najot i Rama och kom till Jonatan och frågade: "Vad har jag gjort? Vilken skuld eller synd har jag inför din far eftersom han försöker ta mitt liv?"

2 "Aldrig!" svarade Jonatan. "Du ska inte dö. Min far gör ingenting, varken stort eller smått, utan att låta mig få veta det. Varför skulle han då dölja detta för mig? Nej, så ska inte ske."

3 Men David försäkrade med ed och sade: "Din far vet mycket väl att du tycker om mig. Därför tänker han: Jonatan ska inte få veta det, så att han inte blir bedrövad. Men så sant HERREN lever och så sant du själv lever: Det är inte mer än ett steg mellan mig och döden."

4 Då sade Jonatan till David: "Vad du än önskar ska jag göra för dig."

5 David sade till Jonatan: "I morgon är det nymånad, och då skulle jag egentligen sitta till bords med kungen. Men låt mig nu gå och gömma mig ute på marken till i övermorgon kväll."

6 Om din far saknar mig, så säg: David bad mig enträget att få skynda i väg till sin stad Betlehem, där hela slakten nu firar sin årliga offerfest.

7 Om han säger: 'Bra!', då kan din tjänare vara trygg. Men blir han arg, så vet du att han har ont i sinnet.

8 Visa nu godhet mot din tjänare, eftersom du har låtit din tjänare ingå ett HERRENS förbund med dig. Men om det finns skuld hos mig, så döda mig du! Varför föra mig till din far?"

9 Jonatan svarade: "Nej aldrig! Märker jag på något sätt att min far har bestämt sig för att göra något ont mot dig, så talar jag om det för dig."

10 Då sade David till Jonatan: "Vem ska meddela mig om din far ger dig ett hårt svar?"

19:18 Rama Profeten Samuels hemstad (7:17), ca 3 km norr om Sauls Gibea. Troligen låg Najot alldeles nära. **19:20** 1 Sam 10:10f. **19:24** 1 Sam 10:12. **19:24 naken** Hebr. *aróm* syftar inte nödvändigtvis på total nakenhet (jfr Jes 58:7, Amos 2:16), men han blev avklädd sin kungamantel (jfr 18:4 med not och Jona 3:6). **20:5** 4 Mos 10:10, 28:11f, Ps 81:4. **20:5 nymånad** Varje ny månad inleddes med en dag för fest, vila och gudstjänst (4 Mos 10:10). **20:6 skynda i väg till sin stad Betlehem** Nästan en mil söder om Sauls Gibea. **20:8** 1 Sam 18:3f.

11 "Kom", sade Jonatan, "vi går ut på fälten!" Så gick de båda ut på fälten.

12 Och Jonatan sade till David: "Vid HERREN, Israels Gud: jag ska fråga min far vid den här tiden i morgon eller i övermorgon, och finner jag att det låter bra för David så lovar jag att sända bud till dig och avslöja det för dig.

13 Må HERREN straffa Jonatan både nu och i framtiden om jag inte avslöjar för dig ifall min far har bestämt sig för att göra dig något ont, så att du kan gå din väg i trygghet. Må HERREN vara med dig, så som han har varit med min far.

14 Lova mig att du visar HERRENS godhet mot mig så länge jag lever, och att du när jag dör

15 aldrig upphör med din godhet mot mitt hus, inte ens när HERREN har utrotat Davids alla fiender från jorden."

16 Så slöt Jonatan förbund med Davids hus och sade: "HERREN ska ställa Davids fiender till svars."

17 Av kärlek till David gav Jonatan på nytt sin ed till honom, för han älskade honom lika djupt som sitt eget liv.

18 Sedan sade Jonatan till honom: "I morgon är det nymånad, och då kommer du att saknas, för din plats står tom.

19 Men skynda dig i övermorgon ner till platsen där du gömde dig den dag då ogärningen skulle ha ägt rum, och vänta där vid Eselstenen.

20 Då ska jag skjuta tre pilar bredvid den, som om jag sköt mot ett mål.

21 Sedan skickar jag min tjänare att hitta pilarna. Om jag då säger till tjänaren: Se, pilarna är bakom dig, ta upp dem! Då kan du komma fram och vara trygg, då är det ingen fara så sant HERREN lever.

22 Men om jag säger till den unge mannen: Se, pilarna är framför dig, längre bort! Gå i så fall din väg, för HERREN sänder dig bort.

23 Och i det som vi har talat om, du och jag, är HERREN vittne mellan mig och dig för all framtid."

24 David gömde sig ute på marken. När nymånaden var inne satte kungen sig till bords för att äta.

25 Kungen satte sig på sin vanliga plats, platsen vid väggen. Jonatan reste sig, och Abner satte sig vid Sauls sida. Men Davids plats stod tom.

26 Saul sade ingenting den dagen, för han tänkte: "Något har hänt honom. Han är nog inte ren. Säkert är han inte ren."

27 Men nästa dag, dagen efter nymånadsdagen, stod Davids plats också tom. Då sade Saul till sin son Jonatan: "Varför har Ishais son inte kommit till måltiden, varken i går eller i dag?"

28 Jonatan svarade Saul: "David bad mig enträget att få gå till Betlehem.

29 Han sade: Låt mig gå, för vi har en släktofferfest i staden och min bror själv befallde mig att komma. Om jag funnit nåd för dina ögon, så låt mig gå och besöka mina bröder. Därför har han inte kommit till kungens bord."

30 Då blev Saul rasande på Jonatan och sade till honom: "Du son till en fallen och upprorisk kvinna! Jag visste det, du har tagit parti för Ishais son till skam för dig själv och till skam för din mor som har fött dig.

31 För så länge Ishais son lever på jorden är varken du eller din kungamakt säker. Skicka nu efter honom och hämta hit honom till mig, för han måste dö!"

32 Jonatan svarade sin far Saul: "Varför ska han dödas? Vad har han gjort?"

20:16 1 Sam 18:3f, 23:18. **20:17** 1 Sam 18:1, 19:1. **20:19** 1 Sam 19:2f. **20:26** 3 Mos 7:19f, 15:16f, 5 Mos 23:10f. **20:26 inte ren** Den som skulle delta vid en helig måltid måste rena sig rituellt (3 Mos 7:20f, 22:3f). **20:31** 1 Sam 15:28. **20:32** 1 Sam 19:4.

³³ Då kastade Saul spjutet mot honom för att genomborra honom. Jonatan förstod nu att hans far var fast besluten att döda David.

³⁴ Jonatan reste sig från bordet i häftig vrede och åt ingenting den andra nymånadsdagen, för han var bedrövad för Davids skull eftersom hans far hade skymfat honom.

³⁵ Nästa morgon gick Jonatan ut på marken vid den tid han hade bestämt med David. Han hade en liten pojke med sig.

³⁶ "Spring och hitta pilarna som jag skjuter", sade han till pojken. Medan pojken sprang sköt Jonatan pilen över honom.

³⁷ När pojken kom till stället dit Jonatan hade skjutit pilen, ropade Jonatan efter honom: "Pilen är framför dig, längre bort!"

³⁸ Och Jonatan ropade efter pojken: "Fort, skynda dig, stanna inte!" Pojken som Jonatan hade med sig tog upp pilen och kom till sin herre.

³⁹ Men han visste inte vad det var fråga om, bara Jonatan och David visste det.

⁴⁰ Jonatan lämnade sina vapen till pojken som han hade med sig och sade till honom: "Gå, ta med dem till staden."

⁴¹ Men sedan pojken hade gått, kom David fram från södra sidan. Han föll ner till jorden på sitt ansikte och bugade sig tre gånger. De kysste varandra och grät tillsammans, och David grät högt.

⁴² Jonatan sade till David: "Gå i frid. Vi har båda gett vår ed vid HERRENS namn när vi sade: HERREN ska vara vittne mellan mig och dig, mellan mina efterkommande och dina för all framtid."

⁴³ Sedan bröt David upp och gick sin väg, och Jonatan gick in i staden igen.

21

David i Nob

¹ David kom till prästen Ahimelek i Nob. Men Ahimelek blev förskräckt när han mötte David och frågade honom: "Varför kommer du ensam, har du ingen med dig?"

² David svarade prästen Ahimelek: "Kungen har gett mig ett uppdrag och sagt till mig: Ingen får veta något om ärendet jag skickat och beordrat dig till. Mina män har jag visat till det och det stället.

³ Vad har du till hands? Ge mig fem bröd eller det som finns."

⁴ "Något vanligt bröd har jag inte", svarade prästen. "Det finns bara heligt bröd – ifall dina män har avhållit sig från kvinnor."

⁵ David svarade prästen: "Jag försäkrar dig att kvinnor har varit skilda från oss sedan i förrgår. När jag drar ut är mina mäns utrustning helig även när uppdraget är vanligt. Hur mycket heligare är den då inte i dag?"

⁶ Då gav prästen honom det heliga, för det fanns inget annat bröd än skådebröden. De hade legat inför HERRENS ansikte men burits undan för att ersättas av nybakat bröd samma dag.

⁷ Men en av Sauls tjänare var där den dagen. Det var edomiten Doeg, den främste av Sauls herdar. Han hölls i förvar inför HERREN.

20:33 1 Sam 18:11, 19:10. **21:1 Ahimelek** Ifall Ahia (14:3) är en kortform av samma namn, var Ahimelek ättling till Eli (1:9) över vars släkt ett domsord var uttalat (2:33). **21:1 Nob** Låg strax norr om Jerusalem (Jes 10:32). **21:4** 2 Mos 19:5, 3 Mos 24:5f. **21:5** 2 Mos 19:14f, 3 Mos 15:16f. **21:5 utrustning helig** Annan översättning: "kroppar heliga" (jfr not till 1 Tess 4:4). Sexuellt umgänge krävde rening efteråt (3 Mos 15:16f). Jfr 2 Sam 11:11 med not. **21:6** Matt 12:3f, Mark 2:25f, Luk 6:3f. **21:6 skådebröden** Låg veckovis som ett ständigt offer inför Gud i tabernaklet (2 Mos 25:30). Jesus hänvisar till händelsen i ett samtal med fariseerna (Matt 12:4, Mark 2:6, Luk 6:4). **21:7** 1 Sam 22:9, Ps 52:1f. **21:7 hölls i förvar** Kunde ske vid misstanke om allvarliga brott (jfr 3 Mos 24:12, 4 Mos 15:34). Annan översättning: "var kvar" (jfr Dom 13:15).

⁸ David frågade Ahimelek: ”Du har inget spjut eller svärd till hands här? Jag fick varken med mig mitt svärd eller mina andra vapen, eftersom kungens uppdrag var så brådskande.”

⁹ Prästen svarade: ”Här är svärdet som tillhörde filistén Goliat som du slog i Terebintdalen. Det är insvept i en mantel bakom efoden. Vill du ha det, så ta det. Något annat har jag inte.” David svarade: ”Ge mig det! Maken till det finns inte.”

Davids flykt till Gat

¹⁰ David bröt upp och flydde den dagen för Saul och kom till Akish, kungen i Gat.

¹¹ Men Akishs tjänare sade till honom: ”Är det inte David, landets kung? Är det inte om honom de sjunger vid dansen:

”Saul har slagit sina tusen,
David sina tiotusen.”

¹² David lade märke till dessa ord och blev mycket rädd för kung Akish i Gat.

¹³ Därför ändrade han sitt beteende inför dem och spelade galen när de ville hålla fast honom. Han gjorde märken på dörrarna i porten och lät saliven rinna ner i skägget.

¹⁴ Då sade Akish till sina tjänare: ”Ni ser ju att mannen är galen. Varför kommer ni med honom till mig?”

¹⁵ Har jag så ont om galningar att ni måste ta hit den där för att bära sig åt inför mig? Ska en sådan få komma in i mitt hus?”

22

Mordet på prästerna

¹ David begav sig därifrån och flydde bort till Adullams grotta. När hans bröder och hela hans fars hus fick höra det kom de ner dit till honom.

² Alla som var i svårigheter, hade fordringsägare eller var missnöjda samlades hos honom, och han blev deras ledare. Omkring fyrahundra man anslöt sig till honom.

³ Därifrån begav sig David till Mispé i Moab. Till kungen i Moab sade han: ”Låt min far och min mor få komma över hit och vara hos er tills jag får veta vad Gud vill göra med mig.”

⁴ Han förde fram dem inför kungen i Moab, och de fick stanna hos honom så länge David var i borgen.

⁵ Men profeten Gad sade till David: ”Du ska inte stanna här i borgen. Dra bort härifrån till Juda land.” Då gav sig David i väg därifrån och kom till Heretskogen.

⁶ Saul fick höra att David och männen som var med honom hade blivit upptäckta. Saul satt då under tamarisken på höjden i Gibeá med sitt spjut i handen, och alla hans tjänare stod omkring honom.

⁷ Då sade han till sina tjänare som stod omkring honom: ”Hör, benjaminiter! Kommer Ishais son att ge åkrar och vingårdar till er alla och göra er alla till befäl och underbefäl?”

⁸ Ni har ju sammansvurit er mot mig allihop, och ingen har avslöjat för mig att min son har slutit förbund med Ishais son. Ingen av er har brytt sig om mig nog för att avslöja

21:9 1 Sam 17:54, 22:10, 23:6. **21:9 efoden** Färggrann prästdräkt (2 Mos 28:6f, 39:2f). **21:10** 1 Sam 27:2, Ps 56:1. **21:11** 1 Sam 13:7, 29:5. **21:13** Ps 34:1. **21:13 spelade galen** Galenskap förknippades ibland med profetisk extas (Hos 9:7). Som ”helig dåre” hoppas David på immunitet. Efter detta tillfälle skrev David Ps 34 och 56, enligt deras överskrift. **21:13 gjorde märken** Genom att rista, eller genom att banka (enligt Septuaginta). **22:1** Ps 57:1, 142:1. **22:1 Adullams grotta** Låg i Juda bergsbygd, i ett ingenmansland mellan Juda och filisteernas land. Här (eller efter grottan i 24:2) skrev David Ps 57 och 142, enligt deras överskrift. **22:3 Moab** David och hans far Ishai var ättlingar till moabitiskan Rut (Rut 4:22). **22:5** Ps 63:1. **22:7** 1 Sam 8:14. **22:8** 1 Sam 18:3, 20:16.

det för mig, när min son eggjar upp min tjänare så att han ligger i bakhåll för mig som nu i dag.”

⁹ Då sade edomiten Doeg, som också stod där bland Sauls tjänare: ”Jag såg Ishais son komma till Ahimelek, Ahitubs son, i Nob.

¹⁰ Och han frågade HERREN för honom och gav honom reskost. Dessutom gav han honom filistén Goliats svärd.”

¹¹ Då sände kungen bud och kallade till sig prästen Ahimelek, Ahitubs son, och hela hans fars hus, prästerna i Nob. De kom alla till kungen,

¹² och Saul sade: ”Hör nu på, du Ahitubs son.” Han svarade: ”Här är jag, min herre.”

¹³ Saul sade till honom: ”Varför har ni sammansvurit er mot mig, du och Ishais son? Varför har du gett honom bröd och ett svärd och frågat Gud för honom, så att han sätter sig upp mot mig och ligger i bakhåll för mig som nu i dag?”

¹⁴ Ahimelek svarade kungen: ”Vem av alla dina tjänare är så betrodd som David, han som är kungens svärson och ledare för din livvakt och högt ärad i ditt hus?

¹⁵ Var det här första gången som jag frågade Gud för honom? Verkligen inte! Därför bör kungen inte lägga skuld på sin tjänare eller på någon i min fars hus, för din tjänare visste ingenting om allt detta.”

¹⁶ Men kungen sade: ”Du måste dö, Ahimelek, du och hela din fars hus.”

¹⁷ Kungen sade till livvakterna som stod omkring honom: ”Gå fram och döda HERRENS präster, för de håller också med David! De visste att han flydde men avslöjade det inte för mig.” Men kungens tjänare ville inte räcka ut sin hand och hugga ner HERRENS präster.

¹⁸ Då sade kungen till Doeg: ”Gå fram du och hugg ner prästerna!” Edomiten Doeg gick då fram och högg ner prästerna och dödade den dagen åttiofem män som bar linne-efod.

¹⁹ Invånarna i Nob, både män och kvinnor, barn och spädbarn, blev slagna av Saul med svärd. Kor, åsnor och får blev också slagna med svärd.

²⁰ Endast en son till Ahimelek, Ahitubs son, kom undan. Han hette Ebjatar, och han flydde bort till David.

²¹ Ebjatar berättade för David att Saul hade dödat HERRENS präster.

²² Då sade David till Ebjatar: ”Jag förstod redan då, när edomiten Doeg var där, att han skulle berätta allt för Saul. Jag är orsak till att hela din fars hus har dödats.

²³ Stanna nu hos mig och var inte rädd. Den som vill ta mitt liv vill ta ditt liv också. Hos mig är du i säkerhet.”

23

David räddar staden Keila

¹ Man berättade för David: ”Filisteerna anfaller nu Keila och plundrar logarna”.

² Då frågade David HERREN: ”Ska jag dra ut och slå dessa filisteer?” HERREN svarade David: ”Gå och slå filisteerna och rädda Keila.”

³ Men Davids män sade till honom: ”Vi lever ju i fruktan redan här i Juda. Ska vi dessutom dra i väg till Keila mot filisteernas här?”

⁴ David frågade HERREN igen, och HERREN svarade honom: ”Bryt upp och dra ner mot Keila, för jag har gett filisteerna i din hand.”

⁵ Då drog David med sina män till Keila och stred mot filisteerna och förde bort deras boskap. Han tillfogade dem ett stort nederlag och räddade invånarna i Keila.

22:9 1 Sam 14:3, 21:7, Ps 52:1f. **22:9 Doeg** Betyder ”oroar sig”. Efter hans massaker skrev David Ps 52, enligt dess överskrift. **22:10** 1 Sam 21:6, 9. **22:14** 1 Sam 18:27. **22:18** 2 Mos 28:40. **22:19** 1 Sam 21:1. **22:22** 1 Sam 21:7.

22:22 Ebjatar Betyder ”fadern är rik”. Blev Davids präst men avsattes av Salomo (1 Kung 2:26). **23:1 Keila** Låg på sluttningarna mot västgränsen till filisteernas land, en mil väster om Hebron. **23:2** 1 Sam 30:7f, 2 Sam 5:19.

⁶ När Ebjatar, Ahimeleks son, flydde till David i Keila hade han med sig en efod ner dit.

⁷ Då man berättade för Saul att David hade kommit till Keila, sade Saul: "Gud har gett honom i min hand, för han har stängt in sig genom att gå in i en stad med portar och bommar."

⁸ Därefter kallade Saul allt folket till strid för att dra ner till Keila och omringa David och hans män.

⁹ Men när David fick veta att Saul hade onda planer mot honom, sade han till prästen Ebjatar: "Hämta efoden!"

¹⁰ Och David sade: "HERRE, Israels Gud, din tjänare har hört att Saul tänker komma till Keila och ödelägga staden för min skull.

¹¹ Kommer Keilas män att utlämna mig åt honom? Kommer Saul att dra ner hit, som din tjänare har hört? HERRE, Israels Gud, låt din tjänare få veta!" HERREN svarade: "Han kommer."

¹² David frågade vidare: "Kommer Keilas män att utlämna mig och mina män åt Saul?" HERREN svarade: "De kommer att utlämna er."

¹³ Då bröt David upp med sitt folk, omkring sexhundra man, och de drog ut från Keila och vandrade vart de kunde. När man berättade för Saul att David hade flytt från Keila, avstod han från att dra ut.

David i öknen

¹⁴ David stannade i öknen på bergfästena och höll till bland bergen i Sifs öken. Saul sökte efter honom varje dag, men Gud gav honom inte i hans hand.

¹⁵ När David var i Horesh i Sifs öken fick han veta att Saul hade dragit ut för att försöka ta hans liv.

¹⁶ Men Jonatan, Sauls son, kom till David i Horesh och styrkte honom i Gud.

¹⁷ Han sade till honom: "Var inte rädd, för min far Sauls hand kommer inte att finna dig. Du ska bli kung över Israel, och då ska jag ha andra platsen efter dig. Det vet min far Saul också."

¹⁸ Sedan slöt de båda förbund inför HERREN. David stannade kvar i Horesh medan Jonatan gick hem igen.

¹⁹ Men några sifiter kom upp till Saul i Gibeon och sade: "David gömmer sig nu hos oss på bergfästena i Horesh, på Hakilahöjden söder om Jeshimon.

²⁰ O konung, om du verkligen vill dra ner dit, så gör det! Det blir vår sak att utlämna honom åt kungen."

²¹ Då sade Saul: "HERREN ska välsigna er för att ni haft medkänsla med mig.

²² Gå och skaffa mer upplysningar. Finn ut och se efter var han satt sin fot och vem som sett honom där, för man har sagt mig att han är mycket listig.

²³ Se efter och finn ut alla gömställen där han kan gömma sig. Kom sedan tillbaka till mig, när ni vet säkert, så ska jag gå med er. Finns han i landet ska jag söka efter honom bland alla ätter i Juda."

²⁴ Då bröt de upp och gick till Sif före Saul. Men David och hans män var i Maons öken, på hedmarken söder om Jeshimon.

²⁵ Saul gick med sina män för att söka efter David. Men David fick reda på det och drog ner till klippan och stannade i Maons öken. När Saul hörde det, förföljde han David in i Maons öken.

23:6 1 Sam 21:9, 22:20. **23:9** 1 Sam 30:7. **23:9 Hämta efoden** Till prästdräkten hörde orakelstenarna urim och tummim (2 Mos 28:30) genom vilka man sökte svar (ja eller nej) från Gud. **23:14 i öknen** Någon gång under denna tid skrev David Ps 63, enligt dess överskrift. **23:17** 1 Sam 15:28, 20:31, 24:21. **23:18** 1 Sam 18:3f, 20:16. **23:19** 1 Sam 26:1, Ps 54:1f. **23:19 sifiter** När sifiterna satte Saul på spåret efter David skrev David Ps 54, enligt dess överskrift. **23:19 Hakilahöjden söder om Jeshimon** Låg någonstans bland bergen väster om Döda havet. **23:24 Maons öken** Låg ännu längre söderut i området väster om Döda havet, kanske drygt en mil söder om Hebron.

²⁶ Saul gick på ena sidan av berget och David och hans män på den andra sidan. Men medan David skyndade sig för att komma undan Saul, och Saul och hans män försökte omringa David och hans män för att gripa dem,

²⁷ kom en budbärare till Saul och sade: "Skynda dig och kom, för filisteerna har ryckt in i landet!"

²⁸ Då slutade Saul förfölja David och drog bort mot filisteerna. Därför fick stället namnet Sela-Hammachleket.

24

David och Saul i grottan

¹ David drog upp därifrån och höll till bland En-Gedis bergfästen.

² När Saul kom tillbaka från filisteerna berättade man för honom att David var i En-Gedis öken.

³ Då tog Saul tretusen män, utvalda ur hela Israel, och gav sig av för att söka efter David och hans män på Stenbocksklipporna.

⁴ När han kom till fårfällorna vid vägen fanns där en grotta. Dit gick han in för att uträtta sina behov.

Men David och hans män satt längst inne i grottan.

⁵ Davids män sade till honom: "Detta är nu dagen som HERREN har talat till dig om: Se, jag ger din fiende i din hand, och du kan göra vad du vill med honom." Då reste David sig och skar obemärkt av en flik på Sauls mantel.

⁶ Men efteråt slog Davids samvete honom för att han hade skurit av fliken på Sauls mantel.

⁷ Han sade till sina män: "Aldrig inför HERREN att jag skulle göra detta mot min herre, mot HERRENS smorde, att räcka ut min hand mot honom! Han är ju HERRENS smorde."

⁸ David höll tillbaka sina män med stränga ord och lät dem inte överfalla Saul.

Och Saul reste sig och gick ut ur grottan och fortsatte sin väg.

⁹ Då reste sig också David och kom ut ur grottan och ropade efter Saul: "Min herre och kung!" När Saul såg sig tillbaka, böjde David sig ner med ansiktet mot jorden och bugade sig.

¹⁰ Han sade till Saul: "Varför lyssnar du till sådana människor som säger att David vill din olycka?"

¹¹ Nu har du sett med egna ögon hur HERREN i dag gav dig i min hand i grottan, men jag skonade dig när man uppmanade mig att döda dig. Jag tänkte: Jag ska inte räcka ut handen mot min herre, för han är HERRENS smorde.

¹² Se här, min fader, se här fliken av din mantel i min hand. Genom att jag skar av din mantelflik och inte dödade dig kan du se och förstå att jag inte har något ont eller brottsligt i sinnet och att jag inte har syndat mot dig. Men du jagar mig för att ta mitt liv.

¹³ HERREN ska döma mellan mig och dig, och HERREN ska hämnas mig på dig, men min hand ska inte röra dig.

¹⁴ Det är som det gamla ordspråket säger: Från de onda kommer det onda. Min hand ska inte röra dig.

¹⁵ Vem har Israels kung dragit ut efter? Vem är det du jagar? En död hund, en enda loppa!

¹⁶ HERREN ska vara domare och döma mellan mig och dig. Må han se och driva min

23:28 Sela-Hammachleket Betyder "skiljeklippan". **24:1 En-Gedi** Välkänd oas på Döda havets västra strand. Längre upp i bergen finns många grottor och gömställen. **24:2** 1 Sam 23:27f. **24:3** 1 Sam 26:2. **24:4** Dom 3:24. **24:5** 1 Sam 26:8. **24:5 en flik på Sauls mantel** En symbol för kungamakten. **24:7** 2 Sam 1:14f. **24:7 HERRENS smorde** Den som var smord av Herren stod under hans beskydd (Ps 105:15). **24:12 i sinnet** Ordagrant: "i min hand". **24:13** 3 Mos 19:18, Rom 12:19, 1 Petr 2:23. **24:15** 1 Sam 26:20. **24:15 En död hund** Vanligt uttryck för ödmjukhet (t ex i 2 Sam 9:8 och de egyptiska Amarnabreven). **24:16** Ps 43:1.

sak och döma mig fri från din hand.”

¹⁷ När David hade sagt detta sade Saul: ”Är det din röst, min son David?” Och Saul brast i gråt

¹⁸ och sade till David: ”Du är mer rättfärdig än jag, för du har gjort gott mot mig trots att jag gjort ont mot dig.

¹⁹ Du har i dag visat din godhet mot mig och inte dödat mig när HERREN överlämnade mig i din hand.

²⁰ När man möter sin fiende, brukar man då låta honom gå sin väg i frid? Må HERREN löna dig med gott för det du gjort mot mig i dag.

²¹ Nu vet jag säkert att du ska bli kung och att Israels kungadöme ska förbli i din hand.

²² Men lova mig nu med ed vid HERREN att du inte utrotar mina efterkommande och inte utplånar mitt namn ur min fars hus.”

²³ Då lovade David detta med ed inför Saul. Därefter vände Saul hem. Men David och hans män drog upp till bergsfästet.

25

Samuels död

¹ Samuel dog, och hela Israel samlades och höll dödsklagan efter honom. De begravde honom i hans hem i Rama.

David och Abigail

David bröt upp och drog ner till Parans öken.

² I Maon fanns det en man som hade sin boskapsskötsel i Karmel. Mannen var mycket rik, han ägde tretusen får och ettusen getter, och nu höll han på att klippa sina får i Karmel.

³ Mannen hette Nabal, och hans hustru hette Abigail. Hon var klok och vacker, han var hård och ond i det han gjorde. Han var en ättling till Kaleb.

⁴ När nu David var i öknen och fick höra att Nabal klippte sina får,

⁵ sände han i väg tio unga män och sade till dem: ”Gå upp till Karmel och bege er till Nabal och hälsa honom i mitt namn

⁶ och säg: Må du leva! Frid vare med dig, frid vare med ditt hus och frid vare med allt vad du har.

⁷ Jag har hört att du har fårklippning på gång. Nu är det så att dina herdor har varit hos oss utan att vi gjort dem något ont och utan att något har kommit bort för dem under hela tiden de har varit i Karmel.

⁸ Fråga dina tjänare, så berättar de det själva för dig. Låt nu mina unga män finna nåd för dina ögon. Vi har ju kommit hit på en glädjedag, så ge gärna vad du har till hands till dina tjänare och din son David.”

⁹ När Davids män kom dit sade de allt detta till Nabal i Davids namn. Sedan väntade de.

¹⁰ Men Nabal svarade Davids tjänare: ”Vem är David, vem är Ishais son? Nu för tiden är det många tjänare som rymmer från sina herrar.

¹¹ Skulle jag ta mitt bröd och mitt vatten och mitt kött som jag slaktat för mina fårklippare, och ge till män som jag inte vet varifrån de är?”

24:17 1 Sam 26:17. **24:18** *Du är mer rättfärdig än jag* Annan översättning: ”Du har rätt och inte jag”. **24:19** 1 Sam 26:21. **24:21** 1 Sam 23:17. **24:22** *inte utrotar mina efterkommande* En vanlig försiktighetsåtgärd för grymma nyblivna regenter var att utplåna den tidigare dynastin (jfr Dom 9:5, 2 Kung 10:6). **25:1** 1 Sam 7:17, 28:3. **25:2** Jos 15:55. **25:2** *Karmel* En by i Juda bergsöken nära Maon (23:24) där Saul hade rest en minnesstod efter sin seger över amalekiterna (15:12). **25:3** *Nabal... Abigail* Betyder på hebreiska ”dåre” (vers 25) och ”fadern gläds”. På arabiska kan Nabal betyda ”ädel”. **25:7** *fårklippning* På våren före lamningen, ett tillfälle för fest (vers 8, 2 Sam 13:23). **25:11** *vatten* Andra handskrifter (Septaginta): ”vin”.

¹² Då vände Davids män och gick sin väg. När de kom tillbaka berättade de allt detta för David.

¹³ Och David sade till sina män: "Spänn på er svärden!" Var och en spände på sig sitt svärd, och David spände på sig sitt. Omkring fyrahundra man följde med David upp, medan tvåhundra stannade vid trossen.

¹⁴ En av tjänarna berättade för Nabals hustru Abigail: "Se, David sände hit budbärare från öknen och lät hälsa vår herre, men han snäste av dem.

¹⁵ Men dessa män har varit väldigt goda mot oss. Vi led aldrig någon orätt och inget kom bort för oss under hela tiden vi drog omkring med dem där ute på marken.

¹⁶ De var en mur för oss både dag och natt under hela tiden vi var med dem och vaktade hjorden.

¹⁷ Tänk nu och se vad du kan göra, för olyckan hänger över vår herre och hela hans hus. Han är ju så ond att ingen kan prata med honom."

¹⁸ Då skyndade sig Abigail och tog tvåhundra bröd, två läglar vin, fem tillredda får, fem seamått rostade ax, etthundra russinkakor och tvåhundra fikonkakor och lastade det på åsnor.

¹⁹ Hon sade till sina tjänare: "Gå före mig, så kommer jag efter er." Men hon berättade inget för sin man.

²⁰ När hon nu red på sin åsna och var på väg ner i en bergsravin, då kom David och hans män ner mot henne så att hon mötte dem.

²¹ David hade sagt: "Det var meningslöst att jag skyddade allt han har där i öknen så att inget försvann av allt han äger. Han har lönat gott med ont.

²² Må Gud straffa Davids fiender både nu och i framtiden: Jag tänker inte låta en enda man av alla dem som är hans leva till morgonen."

²³ När Abigail fick se David, steg hon genast ner från åsnan och föll ner på sitt ansikte inför David och bugade sig mot marken.

²⁴ Hon föll ner för hans fötter och sade: "Det är jag, min herre, som bär skulden. Men låt din tjänarinna få tala till dig, och lyssna till din tjänarinnas ord.

²⁵ Herre, bry dig inte om denne onde Nabal, för han är som hans namn betyder. Däre heter han, och dårskap är han full av. Men jag, din tjänarinna, såg inte männen som du, min herre, sände.

²⁶ Och nu, min herre, så sant HERREN lever och så sant du själv lever: HERREN har hindrat dig från att dra på dig blodskuld och ta rätten i egna händer. Må nu dina fiender och de som söker min herres olycka bli som Nabal.

²⁷ Och låt nu denna välsignelsegåva som din tjänarinna har med till min herre ges åt männen som följer min herre.

²⁸ Förlåt din tjänarinna vad hon har brutit. För HERREN ska sannerligen bygga åt min herre ett hus som består, eftersom min herre utkämpar HERRENS krig, och inget ont ska finnas hos dig under hela ditt liv.

²⁹ Om någon står upp för att förfölja dig och vill döda dig, ska min herres liv vara inknutet i livets knyte hos HERREN din Gud. Men dina fienders liv ska han lägga i sin slunga och slunga bort.

³⁰ När HERREN gör för min herre allt det goda som han sagt om dig och sätter dig till furste över Israel,

25:18 fem seamått rostade ax Ca 35 liter. **25:21** Ps 35:12. **25:22 Davids fiender** Andra handskrifter (Septuaginta): "David". **25:22 man** Ordagrant: "som urinerar mot muren" (även i vers 34). **25:27** 1 Mos 33:11. **25:29** Ps 6:11, 31:21, 73:19, 97:10. **25:29 ska min herres liv vara inknutet i livets knyte** Denna önskan skrivs på varje judisk gravsten.

³¹ ska det här inte bli en stötesten för dig eller till samvetsqual för min herre, att min herre spillt oskyldigt blod och tagit rätten i egna händer. När HERREN gör gott mot min herre, tänk då på din tjänarinna.”

³² Då sade David till Abigail: ”Välsignad är HERREN, Israels Gud, som i dag sände dig för att möta mig!

³³ Välsignad är din klokhet och välsignad är du själv som i dag har hindrat mig från att dra på mig blodskuld och ta rätten i egna händer!

³⁴ Men så sant HERREN, Israels Gud, lever, han som har hindrat mig från att göra dig illa: Hade du inte skyndat mig till mötes, skulle i gryningen inte en man ha funnits kvar av Nabals hus.”

³⁵ Sedan tog David emot vad hon hade fört med sig till honom, och han sade till henne: ”Gå hem i frid! Se, jag har lyssnat till dina ord och gör som du vill.”

³⁶ När Abigail kom hem till Nabal, hade han ställt till med en fest i sitt hus och festade som en kung. Nabals hjärta var glatt och han var kraftigt berusad. Därför sade hon inget alls, stort eller smått, till honom förrän på morgonen när det ljusnade.

³⁷ Men när det blev morgon och ruset hade gått ur Nabal, berättade hans hustru för honom vad som hade hänt. Då blev hans hjärta som dött i honom, och han blev som sten.

³⁸ Omkring tio dagar senare slog HERREN Nabal så att han dog.

³⁹ När David fick höra att Nabal var död, sade han: ”Välsignad är HERREN, som har försvarat min sak mot Nabal som skymfde mig och bevarat sin tjänare från att göra något ont. HERREN har låtit Nabals ondska drabba hans eget huvud!” Och David sände bud till Abigail och hälsade att han gärna ville få henne till hustru.

⁴⁰ När Davids tjänare kom till Abigail i Karmel sade de till henne: ”David har sänt oss till dig för att få dig som sin hustru.”

⁴¹ Då reste hon sig och föll ner till marken på sitt ansikte och sade: ”Se, här är din tjänarinna. Låt mig tjäna med att tvätta fötterna på min herres tjänare.”

⁴² Därefter reste hon sig snabbt och satt upp på åsnan. Så gjorde också de fem unga flickor som gick med henne. Hon följde med Davids sändebud och blev hans hustru.

⁴³ David hade också tagit Ahinoam från Jisreel till hustru, och båda var nu hans hustrur.

⁴⁴ Men Saul hade gett sin dotter Mikal, Davids hustru, åt Palti, Laishs son, från Gallim.

26

David skonar på nytt Sauls liv

¹ Sifiterna kom till Saul i Gibeon och sade: ”David håller sig nu gömd på Hakilahöjden mitt emot Jeshimon.”

² Då bröt Saul upp och drog ner till öknen Sif med tretusen utvalda män ur Israel för att söka efter David där i öknen.

³ Saul slog läger på Hakilahöjden som ligger vid vägen mitt emot Jeshimon. David, som höll till i öknen, märkte att Saul hade kommit efter honom in i öknen.

⁴ Då sände han ut spejare och förvissade sig om att Saul hade kommit.

⁵ Sedan bröt David upp och gav sig i väg till stället där Saul hade slagit läger. David såg platsen där Saul och hans överbefälhavare Abner, Ners son, hade lagt sig. Saul låg nämligen i vagnborgen och folket hade slagit läger runt omkring honom.

⁶ David sade till hetiten Ahimelek och till Abishaj, Serujas son, Joabs bror: ”Vem vill gå med mig ner till Saul i lägret?” Abishaj svarade: ”Jag går med dig ner.”

25:35 Ords 15:1. **25:44** 2 Sam 3:15. **26:1** 1 Sam 23:19, Ps 54:1f. **26:2** 1 Sam 24:3. **26:6** 1 Krön 2:16. **26:6** *Seruja* Betyder troligen ”väldoftande”, Davids storasyster (1 Krön 2:16). Abishaj (”Ishai är min far”) är alltså Davids systerson.

⁷ David och Abishaj kom till folket om natten och såg Saul ligga och sova i vagnborgen med sitt spjut nerstött i marken vid sitt huvud. Abner och folket låg runt omkring honom.

⁸ Då sade Abishaj till David: "Gud har i dag överlämnat din fiende i din hand. Låt mig nu spetsa honom mot marken med spjutet. En stöt räcker, jag behöver inte ge honom mer."

⁹ Men David svarade Abishaj: "Du får inte döda honom! Vem kan ostraffad lyfta sin hand mot HERRENS smorde?"

¹⁰ David fortsatte: "Så sant HERREN lever: HERREN själv ska slå honom, antingen när hans dag kommer och han dör eller när han går ut i krig och rycks bort.

¹¹ Aldrig inför HERREN att jag skulle lyfta min hand mot HERRENS smorde! Men ta nu spjutet där vid hans huvud och vattenkrukan, så går vi vår väg."

¹² Så tog David spjutet och vattenkrukan vid Sauls huvud, och sedan gick de sin väg. Men ingen såg eller märkte det eller vaknade, utan alla sov, för HERREN hade låtit en tung sömn falla över dem.

¹³ När David hade kommit över på andra sidan ställde han sig på toppen av berget, långt därifrån, med ett stort avstånd mellan dem.

¹⁴ David ropade till folket och till Abner, Ners son: "Svarar du inte, Abner?" Abner svarade: "Vem är du som ropar till kungen?"

¹⁵ David sade: "Du är en man som inte har sin like i Israel. Varför har du då inte vakat över din herre kungen? En av folket kom för att förgöra kungen, din herre.

¹⁶ Det var inte bra, det du gjorde. Så sant HERREN lever: ni förtjänar döden, ni som inte har vakat över er herre, HERRENS smorde. Se nu efter: Var är kungens spjut och vattenkrukan som stod vid hans huvud?"

¹⁷ Då kände Saul igen Davids röst och sade: "Är det inte din röst, min son David?" David svarade: "Jo, det är min röst, min herre och kung."

¹⁸ Och han fortsatte: "Varför förföljer min herre sin tjänare så? Vad har jag gjort, vad för ont har jag i sinnet?"

¹⁹ Må nu min herre och kung höra sin tjänares ord: Om det är HERREN som har eggat dig mot mig, så låt honom få känna doften av en offergåva. Men om det är människor, så ska de vara förbannade inför HERREN, för de har drivit bort mig från min plats i HERRENS arvedel och sagt: Gå bort och tjäna andra gudar!

²⁰ Låt nu inte mitt blod falla på jorden fjärran från HERRENS ansikte! Israels kung har dragit ut för att leta efter en enda liten loppa, som man jagar raphöns i bergen."

²¹ Då sade Saul: "Jag har syndat. Kom tillbaka, min son David. Jag vill inte göra dig något ont mer, eftersom mitt liv var värdefullt i dina ögon i dag. Se, jag har betett mig som en däre och misstagit mig grovt."

²² David svarade: "Här är kungens spjut. Låt nu en av dina män komma över hit och hämta det.

²³ HERREN ska löna var och en efter hans rättfärdighet och trofasthet. HERREN gav dig i dag i min hand, men jag ville inte lyfta min hand mot HERRENS smorde.

²⁴ Liksom ditt liv var värdefullt i mina ögon i dag, så må också mitt liv vara värdefullt i HERRENS ögon så att han räddar mig ur all nöd."

²⁵ "Välsignad är du, min son David!" sade Saul till David. "Vad du företar dig ska du också klara." Därefter gick David sin väg, och Saul vände tillbaka hem igen.

26:8 1 Sam 24:5, 2 Sam 16:9. **26:10** Rom 12:19. **26:12 spjutet** Hade kastats mot David vid flera tillfällen (18:11, 19:10). **26:17** 1 Sam 24:17. **26:18 i sinnet** Ordagrant: "i min hand". **26:20** 1 Sam 24:15. **26:20 raphöns i bergen** Annan översättning: "en som ropar på bergen" (en ordlek, jfr vers 13). **26:21** 1 Sam 24:18f.

27

David hos Akish i Gat och Siklag

¹ David sade till sig själv: "En dag kommer jag i alla fall att mista livet genom Sauls hand. Det är bäst att jag flyr till filisteernas land. Då måste Saul ge upp och sluta söka mig över hela Israels område, och då är jag fri från hans hand."

² David bröt upp och drog med sina sexhundra man över till Akish, Maoks son, kungen i Gat.

³ Han stannade hos Akish i Gat med sina män, var och en med sin familj, David med sina båda hustrur, Ahinoam från Jisreel och Abigail, änkan efter karmeliten Nabal.

⁴ När man berättade för Saul att David hade flytt till Gat, sökte han inte längre efter honom.

⁵ David sade till Akish: "Om jag har funnit nåd för dina ögon, ge mig då en plats i någon av städerna ute på landet och låt mig bo där. Varför skulle din tjänare bo här i kungastaden hos dig?"

⁶ Då gav Akish honom samma dag Siklag, och därför hör Siklag än i dag till Juda kungar.

⁷ Den tid David bodde i filisteernas land var ett år och fyra månader.

⁸ Men David drog ut med sina män och de plundrade i geshureernas, girsiternas och amalekiternas land. Dessa stammar bodde sedan gammalt där i landet, fram emot Shur och ända till Egyptens land.

⁹ När David härjade i landet lät han varken män eller kvinnor leva, men han tog med sig får, kor, åsnor, kameler och kläder och vände sedan tillbaka och kom till Akish.

¹⁰ När Akish frågade: "Var har ni plundrat i dag?" svarade David: "I Judas del av Negev", eller: "I jerachmeeliternas del av Negev", eller: "I keniternas del av Negev."

¹¹ Men David lät varken män eller kvinnor leva och komma till Gat, för han tänkte: "Annars kan de förråda oss och säga: Så och så har David gjort, så har han betett sig hela tiden när han bott i filisteernas land."

¹² Därför trodde Akish på David och tänkte: "Han har gjort sig förhatlig hos sitt folk Israel och kommer att bli min tjänare för alltid."

28

David i filisteernas här

¹ Vid den tiden samlade filisteerna sina krigshärrar för att strida mot Israel. Akish sade till David: "Du vet väl att du och dina män måste dra ut i kriget med mig?"

² David svarade Akish: "Då ska du själv få se vad din tjänare kan göra." "Då så", svarade Akish, "du ska bli min livvakt för alltid."

Andebesvärjerskan i En-Dor

³ Samuel var nu död, och hela Israel hade hållit dödsklagan över honom. De hade begravt honom i hans egen stad Rama. Och Saul hade drivit ut andebesvärjare och spåmän ur landet.

⁴ Filisteerna samlades och kom och slog läger vid Shunem. Då samlade också Saul hela Israel och de slog läger på Gilboa.

⁵ Men när Saul såg filisteernas läger blev han rädd och greps av stor fruktan.

27:21 Sam 21:10. **27:31** Sam 25:42f. **27:6** Jos 15:31, 19:5, 1 Krön 12:1, Neh 11:28. **27:6 Siklag** Låg troligen norr om Beer-Sheba, i sydöstra utkanten av filisteernas område. **27:71** Sam 29:3. **27:7 Den tid David bodde i filisteernas land** Ca 1011-1010 f Kr. **27:8** 1 Sam 15:7. **27:9** 2 Mos 17:14, 5 Mos 25:19. **27:10** Dom 1:16. **27:10 Var har ni plundrat** Andra handskrifter: "Har ni plundrat". **28:2 livvakt** Ordagrant: "den som vakar över mitt huvud". **28:3** 2 Mos 22:18, 3 Mos 19:31, 20:27, 5 Mos 18:10f, 1 Sam 25:1. **28:4 Shunem ... Gilboa** Sydost om Jisreelslätten i Galileen ligger berget Gilboa, och ca 8 km norr om det låg Shunem vid foten av Morehöjden (Dom 7:1).

⁶ Saul bad HERREN om råd, men HERREN svarade honom inte, varken genom drömmar eller genom urim eller genom profeter.

⁷ Då sade Saul till sina tjänare: "Sök upp en andebesvärjerska åt mig, så ska jag gå till henne och fråga henne." Hans tjänare svarade: "Det finns en andebesvärjerska i En-Dor."

⁸ Saul gjorde sig oigenkännlig och tog på sig andra kläder och gav sig i väg med två av sina män. De kom till kvinnan om natten. "Spå mig genom anden", sade han, "och mana fram åt mig den jag säger dig."

⁹ Men kvinnan sade till honom: "Du vet ju vad Saul har gjort, han har utrotat andebesvärjare och spåmän ur landet. Varför lägger du en snara för mitt liv för att döda mig?"

¹⁰ Då gav Saul henne sin ed vid HERREN och sade: "Så sant HERREN lever, ingen skuld ska drabba dig i denna sak."

¹¹ Kvinnan frågade: "Vem ska jag mana fram åt dig?" Han svarade: "Mana fram Samuel åt mig."

¹² Men när kvinnan fick se Samuel, skrek hon med hög röst och sade till Saul: "Varför har du lurat mig? Du är ju Saul!"

¹³ Kungen sade till henne: "Var inte rädd. Vad är det du ser?" Kvinnan svarade Saul: "Jag ser ett gudaväsen komma upp ur jorden."

¹⁴ Han frågade henne: "Hur ser han ut?" Hon svarade: "Det är en gammal man som kommer upp, insvept i en mantel." Då förstod Saul att det var Samuel, och han böjde sig ner med ansiktet mot jorden och bugade sig.

¹⁵ Samuel sade till Saul: "Varför har du stört mig och manat fram mig?" Saul svarade: "Jag är i stor nöd. Filisteerna har börjat krig mot mig, och Gud har lämnat mig och svarar mig inte mer, varken genom profeter eller genom drömmar. Därför har jag kallat på dig, för att du ska låta mig veta vad jag ska göra."

¹⁶ Samuel svarade: "Varför frågar du mig, när HERREN har lämnat dig och blivit din fiende?"

¹⁷ HERREN har gjort vad han sade genom mig: HERREN har ryckt riket ur din hand och gett det till en annan, till David.

¹⁸ Eftersom du inte lydde HERRENS röst och inte utförde hans brinnande vrededom över Amalek, har HERREN i dag gjort dig detta.

¹⁹ HERREN ska ge både dig och Israel i filisteernas hand, och i morgon ska du och dina söner vara hos mig. Även Israels läger ska HERREN ge i filisteernas hand."

²⁰ Då föll Saul genast raktlång till jorden, förfärad över Samuels ord. Han var också helt kraftlös, för han hade inte ätit något på ett helt dygn.

²¹ Kvinnan gick fram till Saul, och när hon såg hur skräckslagen han var sade hon till honom: "Se, din tjänarinna gjorde som du sade. Jag riskerade mitt liv och gjorde vad du bad mig om."

²² Så nu får också du lyssna till vad din tjänarinna har att säga: Låt mig sätta fram lite mat åt dig, så att du kan äta och hämta krafter innan du går din väg."

²³ Men han vägrade och sade: "Jag vill inte äta."

Då bad både hans tjänare och kvinnan honom så enträget att han lyssnade till dem. Han reste sig upp från marken och satte sig på bädden.

²⁴ Kvinnan hade en gödkalv i huset, och den slaktade hon nu i all hast. Därefter tog hon mjöl och knådade det och bakade osyrat bröd av det.

28:6 2 Mos 28:30, 4 Mos 12:6, 27:21, 1 Sam 14:37. **28:6 urim** Orakelstenar (2 Mos 28:30, 4 Mos 27:21) för att söka svar (ja eller nej) från Gud. **28:7 En-Dor** Låg norr om Morehöjden, på andra sidan av filisteernas läger. **28:8 anden** Hebr. ov, en död vålnad, till skillnad från *rúach* som används för Guds Ande. **28:15** 1 Sam 18:12. **28:16** 1 Sam 16:14. **28:17** 1 Sam 15:28, 1 Kung 11:11. **28:18** 1 Sam 15:18f. **28:19** 1 Sam 31:6f. **28:21** Dom 12:3, 1 Sam 19:5, Ps 119:109.

²⁵ Sedan satte hon fram det åt Saul och hans tjänare, och de åt. Därefter reste de sig och gick samma natt sin väg.

29

David avvisas av filisteerna

¹ Filisteerna samlade nu alla sina härar i Afek, medan israeliterna hade slagit läger vid källan i Jisreel.

² Filisteernas furstar tågade fram med avdelningar på hundra och tusen man, och David och hans män tågade fram sist tillsammans med Akish.

³ Då sade filisteernas furstar: "Vad har de där hebreerna här att göra?" Men Akish svarade dem: "Det här är David, tjänare till Israels kung Saul. Han har varit hos mig i mer än ett år, och jag har inte funnit något ont hos honom från den dag han gick över till mig ända till nu."

⁴ Då blev filisteernas furstar förargade på honom och sade till honom: "Skicka hem den där mannen till sin plats där du satt honom. Han får inte gå ut i strid med oss, han kan ju bli vår motståndare under striden. Hur kan han bättre glädja sin herre än genom dessa mäns huvuden?"

⁵ Är det inte den David som de sjöng om vid dansen:

"Saul har slagit sina tusen,
David sina tiotusen?"

⁶ Då kallade Akish till sig David och sade till honom: "Så sant HERREN lever, du är en hederlig man och det gläder mig att du går ut och in här hos mig i lägret, för jag har inte funnit något ont hos dig från den dag du kom till mig ända till denna dag. Men furstarna ser inte på dig med blida ögon.

⁷ Så vänd nu tillbaka och gå i frid, så att du inte gör något som filisteernas furstar ogillar."

⁸ "Vad har jag då gjort?" frågade David. "Vad har du funnit hos din tjänare från den dag jag kom i din tjänst ända till denna dag, eftersom jag inte får gå ut och strida mot min herre kungens fiender?"

⁹ Akish svarade David: "Jag vet, i mina ögon är du lika god som en Guds ängel. Men filisteernas furstar säger: Han får inte gå ut i strid med oss.

¹⁰ Stig därför upp tidigt i morgon tillsammans med din herres tjänare som kom hit med dig. Så snart ni stigit upp och det har ljusnat bör ni ge er i väg.

¹¹ Då steg David och hans män upp tidigt för att på morgonen vända tillbaka till filisteernas land. Men filisteerna drog upp till Jisreel.

30

David strider mot amalekiterna

¹ När David och hans män kom till Siklag på tredje dagen hade amalekiterna trängt in i Negev och in i Siklag. De hade intagit Siklag och bränt det med eld.

² Kvinnorna som var därinne, både små och stora, hade de fört bort som fångar men inte dödat någon. Sedan hade de gett sig av.

³ När David och hans män kom till staden, fick de se att den var nerbränd med eld och att deras hustrur, söner och döttrar var bortförda som fångar.

29:1 1 Sam 4:1. **29:1 Afek** Låg vid filisteernas kustremsa (jfr 4:1), ca 6 mil från det filisteiska härlägret på Jisreelsslätten i Galileen som tidigare nämnts (28:5). Antingen var det härlägret en förtrupp, eller också utgör kap 29 en tillbakablick som ligger före 28:5 i tiden. **29:3** 1 Sam 27:7. **29:4** 1 Krön 12:19. **29:5** 1 Sam 18:7, 21:11. **30:1** 1 Sam 27:8f. **30:1 Siklag** Låg ca 8 mil söder om Afek, motsvarande tre rejäla dagsmarscher. **30:2 Kvinnorna som var därinne** Annan översättning (så Septuaginta): "Kvinnorna och alla som var därinne".

⁴ Då brast David och hans män i gråt, och de grät tills de inte orkade gråta mer.

⁵ Davids båda hustrur, Ahinoam från Jisreel och Abigail, änkan efter karmeliten Nabal, var också tillfångatagna.

⁶ David var i stor fara, för folket hotade att stena honom. Så förbittrade var de alla, var och en för sina söners och döttrars skull. Men David hämtade kraft hos HERREN sin Gud.

⁷ David sade till prästen Ebjatar, Ahimeleks son: "Bär hit efoden till mig." Då kom Ebjatar med efoden till David.

⁸ David frågade HERREN: "Ska jag jaga rövarbandet? Kan jag hinna upp dem?" HERREN svarade honom: "Jaga dem, för du kommer att hinna upp dem och rädda alla."

⁹ Då gav sig David i väg med sina sexhundra man, och de kom till bäckravinen Besor där en del av dem tvingades stanna kvar.

¹⁰ David fortsatte jakten med fyrahundra man, men tvåhundra man stannade. De var för trötta för att gå över bäckravinen Besor.

¹¹ Ute på fältet fann de en egyptier som de tog med sig till David. När de gav honom bröd att äta och vatten att dricka

¹² och dessutom gav honom en bit fikonkaka och två russinkakor att äta, fick han livsanden tillbaka. På tre dygn hade han nämligen varken ätit eller druckit.

¹³ "Vem tillhör du och varifrån är du?" frågade David honom. "Jag är en egyptisk pojke, tjänare hos en amalekitisk man", svarade han. "Men min herre övergav mig för tre dagar sedan, för jag blev sjuk.

¹⁴ Vi hade trängt in i kereteernas del av Negev och i området som tillhör Juda och i Kalebs del av Negev, och vi hade bränt Siklag med eld."

¹⁵ David frågade honom: "Vill du föra mig ner till det där rövarbandet?" Han svarade: "Om du lovar mig med ed vid Gud att inte döda mig eller utlämna mig åt min herre, så ska jag föra dig ner till rövarbandet."

¹⁶ Så förde han honom dit, och de låg utspridda överallt på marken och åt och drack och firade allt det stora byte de hade tagit från filisteernas land och från Juda land.

¹⁷ Och David högg ner dem ända från skymningen till aftonen dagen därpå. Inte en enda av dem kom undan, utom fyrahundra unga män som satt upp på kamelerna och flydde.

¹⁸ Och David räddade allt som amalekiterna hade tagit. Han räddade också sina båda hustrur.

¹⁹ Ingen saknades, varken liten eller stor, ingens son eller dotter, inget av bytet eller något av det som de hade tagit. Allt förde David tillbaka.

²⁰ David tog också alla fåren och korna, och dessa drev man framför den övriga boskapen och ropade: "Här är Davids byte!"

²¹ När David kom tillbaka till de tvåhundra man som hade varit för trötta att följa honom och därför stannat kvar vid bäckravinen Besor, gick dessa för att möta David och folket som han hade med sig. Då gick David fram till folket och hälsade dem.

²² Men alla onda och illvilliga män bland dem som hade följt med David tog till orda och sade: "Eftersom de inte följde med oss tänker vi inte ge dem något av bytet som vi räddat. Nej, var och en får ta sin hustru och sina barn och gå."

²³ Men David svarade: "Så ska ni inte göra, mina bröder, med det som HERREN har gett oss. Han bevarade oss och gav rövarbandet som anföll oss i vår hand.

30:5 1 Sam 25:42f, 27:3. **30:7** 1 Sam 23:9. **30:8** 1 Sam 23:2, 2 Sam 5:19. **30:9 bäckravinen Besor** Var på sina ställen upp till 100 meter bred och utgjorde landets sydgräns. **30:13 pojke** Hebr. *náar* syftar på någon som står under en annans auktoritet, oavsett ålder. **30:14** Jos 14:13f, 15:13f, Hes 25:16, Sef 2:5. **30:14 kereteerna** Troligen kreter som följt med filisteerna och bosatt sig söder om deras område. **30:14 Kalebs del** Kalebs städer Hebron och Debir (jfr Jos 14:14, 15:15f) låg inne på Juda stams område. Hans dotter Aksa bosatte sig i Negevöknen (Jos 15:18f). **30:20 dessa drev man framför den övriga boskapen** Annan översättning: "man gick före boskapen".

²⁴ Och vem lyssnar på er i den här saken? Nej, de som drar ut i striden ska ha samma lott som de som stannar vid trossen. De ska dela lika.”

²⁵ Så blev det från den dagen och i fortsättningen, för David gjorde detta till lag och rätt i Israel, så som det är än i dag.

²⁶ När David kom till Siklag sände han en del av bytet till de äldste i Juda, till sina vänner, och lät säga: ”Här är en gåva till er av bytet från HERRENS fiender.”

²⁷ Han sände gåvor till dem i Betel, till dem i Ramot i Negev, till dem i Jattir,

²⁸ Aroer, Sifamot, Eshtemoa,

²⁹ Rakal, jerachmeeliternas städer, keniternas städer,

³⁰ Horma, Bor-Ashan, Atak,

³¹ Hebron och till alla de orter där David och hans män hade vandrat omkring.

31

Sauls och hans söners död

¹ Filisteerna stred mot Israel, och Israels män flydde för dem och föll slagna på berget Gilboa.

² Filisteerna ansatte häftigt Saul och hans söner, och de dödade Sauls söner Jonatan, Abinadab och Malki-Shua.

³ När striden hårdnade kring Saul och bågskyttarna fann honom, blev han svårt sårad av skyttarna.

⁴ Han sade till sin väpnare: ”Dra ditt svärd och genomborra mig, så att inte de där oomskurna kommer och genomborrar mig och skymfar mig.” Men hans väpnare ville inte, för han var mycket rädd. Då tog Saul själv svärdet och kastade sig på det.

⁵ När väpnaren såg att Saul var död, kastade också han sig på sitt svärd och följde honom i döden.

⁶ Saul och hans tre söner, hans väpnare och alla hans män dog på samma dag.

⁷ När israeliterna på andra sidan dalen och på andra sidan Jordan såg att Israels män hade flytt och att Saul och hans söner var döda, övergav de städerna och flydde. Sedan kom filisteerna och bosatte sig i dem.

⁸ Dagen därpå kom filisteerna för att plundra de slagna och fann då Saul och hans tre söner där de låg fallna på berget Gilboa.

⁹ De högg av Sauls huvud och tog hans vapen och sände omkring dem i filisteernas land för att sprida den goda nyheten i sitt avgudahus och bland folket.

¹⁰ De lade hans vapen i Astartetemplet, men hans kropp hängde de upp på muren i Bet-Shan.

¹¹ När invånarna i Jabesh i Gilead hörde vad filisteerna hade gjort med Saul,

¹² bröt alla vapenföra män upp och gick hela natten. De tog ner Sauls och hans söners kroppar från muren i Bet-Shan och begav sig sedan till Jabesh och brände dem där.

¹³ Därefter tog de deras ben och begravde dem under tamarisken i Jabesh. Sedan fastade de i sju dagar.

30:24 4 Mos 31:26f, Jos 22:8. **30:27 Betel** Möjligen avses Betul (Jos 19:4), eftersom det mer kända Betel ligger norr om Juda stams område. **31:1** 1 Sam 28:4, 1 Krön 10:1f. **31:2** 1 Sam 14:49, 1 Krön 8:33, 9:39. **31:4** Dom 9:54.

31:10 Bet-Shan Filisteisk stad en halvmil öster om Gilboabergen. Muren och templet är utgrävda. **31:11 Jabesh i Gilead** Hade tidigare räddats av Saul (11:9f). Staden låg ca 2 mil öster om Bet-Shan. **31:12** 2 Krön 16:14, 21:19, Jer 34:5.

31:12 brände dem Kremering var inte vanligt bland israeliterna men praktiserades av greker, hurriter och hetiter.

Andra Samuelsboken

Andra Samuelsboken, en direkt fortsättning på Första Samuelsboken, skildrar Davids tid som kung över Israel ca 1010-970 f Kr. Efter Sauls död (kap 1) och ett tvåårigt krig mot hans son Ish-Boshet (2-4) gör David Jerusalem till sin huvudstad (5-6). Han får löftet om Messias (7) och befäster riket med stora segrar (8-10). Men efter hans synd med Bat-Seba (11-12) drabbas riket av uppror (13-20), svält (21) och Guds dom (24). Enligt judisk tradition skrevs Andra Samuelsboken av Davids två hovprofeter Natan och Gad (1 Krön 29:29).

Budskapet om Sauls död

¹ Efter Sauls död, när David hade kommit tillbaka efter segern över Amalek, var han två dagar i Siklag.

² Och se, på tredje dagen kom en man från Sauls här, med kläderna sönderrivna och med jord på huvudet. När han kom in till David, föll han ner till marken och bugade sig.

³ David frågade honom: "Varifrån kommer du?" Han svarade: "Jag har flytt från Israels här."

⁴ David sade till honom: "Hur har det gått? Berätta för mig." Han sade: "Folket har flytt från striden och många har fallit och dött. Saul och hans son Jonatan är också döda."

⁵ David frågade den unge mannen som berättade det för honom: "Hur vet du att Saul och hans son Jonatan är döda?"

⁶ Den unge mannen som berättade det för honom svarade: "Jag råkade vara där på berget Gilboa, och där stödde sig Saul mot sitt spjut medan vagnar och ryttare ansatte honom."

⁷ När han vände sig om och fick se mig ropade han på mig, och jag svarade: Här är jag.

⁸ Han frågade mig vem jag var, och jag svarade honom att jag var amalekit.

⁹ Då sade han till mig: Ställ dig över mig och ge mig dödsstöten. Dödsängesten griper mig, för livet är fortfarande kvar i mig.

¹⁰ Då gick jag fram till honom och dödade honom, för jag visste att han inte skulle överleva sitt fall. Och jag tog kronan som satt på hans huvud och ett armband som han hade på armen och tog med dem hit till min herre."

¹¹ Då grep David tag i sina kläder och rev sönder dem. Detsamma gjorde alla som var hos honom.

¹² De höll dödsklagan och grät och fastade ända till kvällen för Saul och hans son Jonatan, och för HERRENS folk och för Israels hus, därför att de hade fallit för svärd.

¹³ David frågade den unge mannen som hade berättat det för honom: "Varifrån är du?" Han svarade: "Jag är son till en amalekit som lever här som främling."

¹⁴ David sade till honom: "Hur vågade du räcka ut din hand och förgöra HERRENS smorde?"

¹⁵ Och David kallade på en av de unga männen och sade till honom: "Kom hit och hugg ner honom!" Och han stack ner honom så att han dog.

¹⁶ David sade till honom: "Ditt blod ska komma över ditt eget huvud, för din egen mun vittnade mot dig när du sade: Jag har dödat HERRENS smorde."

1:1 1 Sam 30:17f, 26. **1:1 Siklag** Davids läger nära Beer-Sheba (1 Sam 30), nästan 15 mil söder om Sauls här. **1:2** Jos 7:6, 1 Sam 4:12. **1:6** 1 Sam 31:1f. **1:8 amalekit** Israels arvfienner, en sydlig nomadstam som Saul hade bekämpat (se 1 Sam 15). De hade nyligen rövat bort Davids familj (1 Sam 30:1f). **1:9 dödsängest** Annan översättning: "yrsel", "mörker" (så Septuaginta). **1:11 kläder ... rev sönder** Uttryck för sorg (jfr 1 Mos 37:29, 34, Job 1:20). **1:14** 1 Sam 24:7, 26:11, Ps 105:15. **1:14 HERRENS smorde** Guds utvalde, helgade kung, en förebild till Messias (Apg 10:38). **1:16 blod ... över ditt eget huvud** Dvs ansvarig för sin egen död.

Sorgesång över Saul och Jonatan

- 17 David sjöng denna sorgesång över Saul och hans son Jonatan,
 18 och han bestämde att man skulle lära Juda barn "Bågsången", som finns nertecknad i "Den redliges bok":
- 19 "Ditt majestät, Israel,
 ligger slaget på dina höjder.
 Hur har inte hjältarna fallit!
 20 Förkunna det inte i Gat,
 ropa inte ut det
 på Ashkelons gator,
 så att inte filisteernas döttrar
 gläder sig,
 de oomskurnas döttrar fröjdar sig.
 21 Ni Gilboas berg,
 på er må det varken falla
 dagg eller regn
 och inte finnas fält för offergåvor,
 för hjältarnas sköld
 ligger nersölad där,
 Sauls sköld blir aldrig mer
 smord med olja.
 22 Från slagnas blod,
 från hjältars hull
 vek inte Jonatans båge,
 vände inte Sauls svärd
 hungrigt tillbaka.
 23 Saul och Jonatan,
 älskade och ljuvliga i livet
 och inte åtskilda i döden.
 De var snabbare än örnar,
 starkare än lejon.
 24 Ni Israels döttrar, gråt över Saul,
 som klädde er
 i scharlakan och prakt
 och prydde era kläder
 med smycken av guld.
 25 Hur har inte hjältarna
 fallit mitt i striden!
 Jonatan ligger slagen
 på dina höjder.
 26 Jag sörjer dig,
 Jonatan, min broder.
 Du var mycket ljuvlig för mig,
 din kärlek till mig var underbar,
 mer än kvinnors kärlek.

1:18 Jos 10:13. 1:19 **Ditt majestät** Annan översättning: "Hjorten". 1:20 Mika 1:10. 1:21 **smord med olja** Vård av sköldens läderöverdrag, samtidigt en anspelning på Sauls ställning som "Herrens smorde". 1:22 1 Sam 14:6f, 47f. 1:26 1 Sam 18:3, 19:1.

27 Hur har inte hjältarna fallit
och krigets vapen förstörts!”

2

David kung över Juda

¹ Därefter frågade David HERREN: ”Ska jag gå upp till någon av städerna i Juda?” HERREN svarade honom: ”Gå.” David frågade: ”Vart ska jag gå?” Han svarade: ”Till Hebron.”

² David drog då dit upp med sina båda hustrur, Ahinoam från Jisreel och Abigail, änkan efter karmeliten Nabal.

³ David tog också med sina män dit upp, var och en med sin familj, och de bosatte sig i Hebrons städer.

⁴ Och Juda män kom dit och smorde David till kung över Juda hus.

När man berättade för David att det var männen från Jabesh i Gilead som hade begravt Saul,

⁵ skickade han sändebud till männen i Jabesh i Gilead och lät säga till dem: ”HERREN välsigne er som har visat er herre Saul den godheten att begrava honom!

⁶ Må nu HERREN visa nåd och trofasthet mot er. Jag vill också göra gott mot er som har gjort detta.

⁷ Var nu starka och tappra män, för er herre Saul är död och Juda hus har nu smort mig till kung över dem.”

Ish-Boshet kung över Israel

⁸ Men Abner, Ners son, Sauls överbefälhavare, tog Sauls son Ish-Boshet och förde honom till Mahanajim

⁹ och gjorde honom till kung över Gilead, ashureerna, Jisreel, Efraim, Benjamin och hela Israel.

¹⁰ Sauls son Ish-Boshet var fyrtio år när han blev kung över Israel, och han regerade i två år. Bara Juda hus höll sig till David.

¹¹ Tiden då David var kung i Hebron över Juda hus utgjorde sju år och sex månader.

Krig mellan Israel och Juda

¹² Abner, Ners son, drog ut med Sauls son Ish-Boshets folk, från Mahanajim till Gibeon.

¹³ Joab, Serujas son, och Davids folk tågade också ut. De möttes vid Gibeons damm och intog ställning på var sin sida om dammen.

¹⁴ Abner sade till Joab: ”Låt de unga männen komma fram och tävla i en kämpalek inför oss.” Joab svarade: ”De får komma.”

¹⁵ Då kom de fram och ställde upp och blev räknade, tolv för Benjamin och Sauls son Ish-Boshet och tolv av Davids tjänare.

¹⁶ De grep varandra i huvudet och stack svärdet i sidan på varandra, och alla stupade. Därför kallas platsen Helkat-Hassurim. Den ligger vid Gibeon.

¹⁷ Sedan började en mycket hård strid den dagen, och Abner och Israels män blev slagna av Davids folk.

2:1 1 Sam 23:2f, 30:7f. **2:1 Hebron** Patriarkernas boplats och gravplats (1 Mos 23:2f, 35:27), senare en präststad (Jos 21:13). **2:2** 1 Sam 25:40f, 27:3. **2:3** Jos 21:11. **2:4** 1 Sam 31:13. **2:8** 1 Sam 14:50. **2:8 Abner** Betyder ”ljuset är far” (1 Sam 14:50), Sauls kusin och närmaste man (1 Sam 17:55, 26:5f). **2:8 Ish-Boshet** Betyder ”skammens man”, troligen en omskrivning för Ish-Baal (1 Krön 8:33). **2:8 Mahanajim** Ort öster om Jordan nära bifloden Jabbok (1 Mos 32:2). **2:11** 2 Sam 5:5. **2:13** 1 Krön 2:16. **2:13 Gibeons damm** Betydande stad ca 1 mil nordväst om Jerusalem (Jos 9-10). Dammen, som är utgrävd, var 12 m bred och 10 m djup. **2:16 grep varandra i huvudet och stack svärdet i sidan** En sådan kampscen finns avbildad på en dätida relief från syriska Tell-Halaf (900-tal f Kr). **2:16 Helkat-Hassurim** Betyder ”de skarpa eggarnas fält”.

¹⁸ Tre av Serujas söner var där: Joab, Abishaj och Asael. Asael var snabbfotad som en gasell på fältet.

¹⁹ Han förföljde Abner utan att vika undan vare sig åt höger eller vänster.

²⁰ Då vände Abner sig om och sade: "Är det du, Asael?" Han svarade: "Ja."

²¹ Då sade Abner till honom: "Vik av åt höger eller vänster, angrip någon av de yngre och ta hans rustning." Men Asael ville inte låta honom vara.

²² Då sade Abner än en gång till Asael: "Låt mig vara! Varför ska jag slå ner dig? Hur ska jag sedan kunna se din bror Joab i ansiktet?"

²³ Men han vägrade låta honom vara, så Abner stötte honom med bakänden av sitt spjut i buken, och spjutet gick ut genom ryggen. Han föll ner och dog där på stället. Och var och en som kom till platsen där Asael hade fallit och dött stannade upp.

²⁴ Men Joab och Abishaj förföljde Abner. När solen gick ner och de kom till Ammahöjden, som ligger mitt emot Gia på vägen mot Gibeons öken,

²⁵ samlades Benjamins barn bakom Abner till en enda skara och gick i ställning på toppen av en och samma höjd.

²⁶ Abner ropade till Joab: "Ska svärdet få fortsätta frossa? Förstår du inte att det får ett bittert slut? Hur länge ska det dröja innan du befäller ditt folk att sluta förfölja sina bröder?"

²⁷ Joab svarade: "Så sant Gud lever: Hade du inte sagt något, skulle folket ha fortsatt förfölja sina bröder till morgonen."

²⁸ Sedan blåste Joab i basunen, och allt folket gjorde halt. De förföljde inte Israel längre och fortsatte inte att strida.

²⁹ Abner och hans män tågade genom Hedmarken hela den natten. De gick över Jordan och fortsatte hela förmiddagen och kom så till Mahanajim.

³⁰ När Joab slutade förfölja Abner och samlade folket saknades nitton av Davids män förutom Asael.

³¹ Men Davids män hade dödat trehundrasextio man av Benjamins och Abners folk.

³² De tog med sig Asael och begravde honom i hans fars grav i Betlehem. Därefter marscherade Joab och hans män hela natten och kom i gryningen till Hebron.

3

Davids söner

¹ Kriget mellan Sauls hus och Davids hus blev långvarigt. Under tiden blev David allt starkare, medan Sauls hus blev allt svagare.

² I Hebron föddes söner åt David. Hans förstfödde var Amnon, som han fick med Ahinoam från Jisreel.

³ Hans andre son var Kilab, som han fick med Abigail, änkan efter karmeliten Nabal. Den tredje var Absalom, son till Maaka som var dotter till Talmaj, kungen i Geshur.

⁴ Den fjärde var Adonia, Haggits son, och den femte Sefatja, Abitals son.

⁵ Den sjätte var Jitream, som David fick med sin hustru Eglä. Dessa föddes åt David i Hebron.

Abner går över till David

⁶ Medan kriget varade mellan Sauls hus och Davids hus stärkte Abner sin ställning i Sauls hus.

2:18 Seruja Davids storasyster (1 Krön 2:16). De tre kämparna är alltså Davids systersöner. **2:18 Joab, Abishaj och Asael** Betyder "Herren är far", "Ishai är min far" och "Gud har gjort". **2:23** 2 Sam 3:27, 30, 20:12. **2:23 bakänden av sitt spjut** Troligen förstärkt med en avsmalnande metallhätta. **2:29 förmiddagen** Hebr. *bitrón* kan också vara ett platsnamn (i så fall troligen en floddal). **3:1** 1 Sam 13:14, 15:23, 28. **3:1 Davids hus** Namnet på Israels kungahus är arkeologiskt belagt i en arameisk inskription på Tel Dan-stelen från 800-talet f Kr (jfr not till 2 Kung 8:15). **3:2** 1 Sam 25:43, 1 Krön 3:1f. **3:3** 1 Sam 25:42, 27:3.

⁷ Men Saul hade haft en bihustru vid namn Rispa, dotter till Aja. Och Ish-Boshet sade till Abner: "Varför har du gått in till min fars bihustru?"

⁸ Abner blev djupt upprörd över Ish-Boshets ord och sade: "Är jag ett hundhuvud från Juda land? Här visar jag godhet mot din far Sauls hus, mot hans bröder och hans vänner, och utlämnar dig inte i Davids hand, och så anklagar du mig i dag för en synd med den där kvinnan.

⁹ Må Gud straffa Abner både nu och i framtiden om jag inte gör så med David som HERREN med ed har lovat honom.

¹⁰ Jag ska ta kungadömet från Sauls hus och upprätta Davids tron över både Israel och Juda, från Dan till Beer-Sheba."

¹¹ Då vågade han inte säga ett ord mer till Abner, så rädd var han för honom.

¹² Abner skickade sändebud till David och lät säga: "Vem tillhör landet? Slut förbund med mig, så ska min hand hjälpa dig att få över hela Israel på din sida."

¹³ David svarade: "Bra! Jag vill sluta förbund med dig. Men en sak kräver jag av dig: Du får inte komma hit inför mig utan att föra med dig Sauls dotter Mikal när du kommer för att träda fram inför mig."

¹⁴ Därefter skickade David sändebud till Sauls son Ish-Boshet och lät säga: "Ge mig min hustru Mikal som jag vann till priset av hundra filisteers förhudar."

¹⁵ Då sände Ish-Boshet bud och lät hämta henne från hennes man Paltiel, son till Laish.

¹⁶ Men hennes man gick med henne och följde henne gråtande ända till Bahurim. Där sade Abner till honom: "Vänd och gå hem igen." Då vände han tillbaka.

¹⁷ Abner hade talat med de äldste i Israel och sagt: "Ni har länge försökt få David till kung över er.

¹⁸ Låt det nu ske, för HERREN har sagt om David: Genom min tjänare Davids hand ska jag frälsa mitt folk Israel från filisteerna och från alla deras fiender."

¹⁹ Abner talade också med benjaminiterna. Sedan gick Abner till David i Hebron för att berätta allt som Israel och hela Benjamins hus hade godtagit.

²⁰ Abner kom till David i Hebron, åtföljd av tjugo man, och David ordnade en fest för Abner och hans män.

²¹ Abner sade till David: "Jag vill ge mig av och samla hela Israel till min herre kungen, så att de sluter förbund med dig och du kan regera över allt ditt hjärta önskar." Då lät David Abner gå, och han gav sig av i frid.

Abner dödas av Joab

²² Just då kom Davids folk och Joab tillbaka från ett plundringståg med stort byte. Abner var inte kvar hos David i Hebron längre, för David hade låtit honom gå och han hade gett sig av i frid.

²³ När Joab och hela hans här kom berättade man för honom att Abner, Ners son, hade kommit till kungen, som lät honom gå så att han gav sig av i frid.

²⁴ Då gick Joab in till kungen och sade: "Vad har du gjort? Abner kommer till dig, och du låter honom bara gå härifrån!

²⁵ Du känner Abner, Ners son. Han kom för att bedra dig och få veta alla dina krigsplaner och ta reda på allt du gör."

²⁶ Joab gick ut från David och sände bud efter Abner, och de fick honom att vända tillbaka vid Sirabrunnen. Men David visste inte om det.

3:7 2 Sam 21:8. **3:9** Dom 20:1, 1 Sam 3:20. **3:10 från Dan till Beer-Sheba** Hela Israel från norr till söder (jfr "från Smygehuk till Treriksröset"). **3:13 Sauls dotter Mikal** Hade älskat och räddat David (1 Sam 18:20f, 19:11f). Äktenskapet med kungadottern gav också legitimitet som kung. Dåtida lagar (t ex Hammurabis från 1700-talet f Kr) stödde en fördriven mans rätt att återfå en omgift hustru (1 Sam 25:44). **3:14** 1 Sam 18:25f. **3:15** 1 Sam 25:44. **3:19** 1 Krön 12:29. **3:26 Sirabrunnen** Ca 3 km norr om Hebron.

27 När Abner kom tillbaka till Hebron tog Joab honom avsides in i porten för att tala ostört med honom. Där stack han honom i magen så att han dog, som hämnd för sin bror Asaels blod.

28 När David fick höra om det efteråt sade han: ”Jag och mitt kungadöme är för evigt oskyldiga inför HERREN till Abners, Ners sons, blod.

29 Låt det komma över Joabs huvud och över hela hans fars hus. Låt det aldrig i Joabs hus saknas män som har flytning eller spetälska eller går på kryckor eller faller för svärd eller saknar bröd.”

30 Så mördade Joab och hans bror Abishaj Abner, därför att han hade dödat deras bror Asael under striden vid Gibeon.

David sörjer Abner

31 David sade till Joab och allt folket som var med honom: ”Riv sönder era kläder och klä er i säcktyg och håll dödsklagan efter Abner.” Och kung David gick själv bakom båren.

32 De begravde Abner i Hebron. Kungen brast i gråt vid Abners grav, och allt folket grät.

33 Och kungen sjöng en sorgesång över Abner:

”Måste Abner dö

en dåres död?

34 Dina händer var inte bundna,

dina fötter var inte slagna i bojor.

Du föll som man faller

för onda män.”

35 Sedan kom de alla för att få David att äta något medan det ännu var dag. Men David svor en ed och sade: ”Må Gud straffa mig både nu och i framtiden om jag smakar bröd eller något annat innan solen går ner!”

36 Hela folket hörde det och gillade det, liksom allt som kungen gjorde gillades av allt folket.

37 Hela folket och hela Israel insåg den dagen att kungen inte hade haft någon del i mordet på Abner, Ners son.

38 Kungen sade till sina tjänare: ”Förstår ni inte att en furste och en stor man har fallit i Israel i dag?”

39 Men jag är svag i dag, trots att jag är smord till kung, och de där männen, Serujas söner, är hårdare än jag. Må HERREN straffa den som gör ont för hans ondska.”

4

Ish-Boshet mördas

1 När Sauls son hörde att Abner var död i Hebron tappade han allt mod, och hela Israel var skräckslaget.

2 Men Sauls son hade två män till befälhavare för sina plundringståg, den ene hette Baana och den andre Rekab. De var söner till Rimmon från Beerot och tillhörde Benjamins barn. Även Beerot räknas nämligen till Benjamin,

3 eftersom beerotiterna flydde till Gittajim och bodde sedan där som främlingar, vilket de gör än i dag.

4 Jonatan, Sauls son, hade en son som var förlamad i fötterna. Han var fem år när nyheten om Saul och Jonatan kom från Jisreel. Hans sköterska tog honom och flydde, men när hon skyndade sig i väg föll han och blev halt. Han hette Mefiboshet.

3:27 2 Sam 2:23, 20:10, 1 Kung 2:5. 3:29 3 Mos 15:2f. 1 Kung 2:5f, 28f. 3:39 Ps 62:13, 125:5. 4:1 Sauls son Dvs Ish-Boshet (jfr 2:8). 4:2 Jos 18:25. 4:3 Neh 11:33. 4:4 2 Sam 9:3f, 1 Krön 8:34. 4:4 Mefiboshet Betyder ”krossar skam”, troligen omskrivning för Merib-Baal (se 1 Krön 8:34).

⁵ Beerotiten Rimmons söner Rekab och Baana kom nu till Ish-Boshets hus när dagen var som hetast och Ish-Boshet låg och vilade middag.

⁶ De tog sig in i huset som för att hämta vete och stack honom i magen, och sedan flydde Rekab och hans bror Baana.

⁷ De hade tagit sig in i huset medan Ish-Boshet låg på sin bädd i sovrummet. När de hade stuckit ihjäl honom, högg de av honom huvudet. Därefter tog de hans huvud och gick genom Hedmarken hela natten.

⁸ De kom med Ish-Boshets huvud till David i Hebron och sade till kungen: ”Se! Här är Ish-Boshets huvud, son till din fiende Saul som försökte ta ditt liv. HERREN har i dag gett min herre kungen hämnd på Saul och hans efterkommande.”

Mördarna straffas av David

⁹ Men David svarade Rekab och hans bror Baana, söner till beerotiten Rimmon: ”Så sant HERREN lever, han som har befriat mig ur all nöd:

¹⁰ Den som berättade för mig att Saul var död trodde sig vara en glädjebudbärare, men honom lät jag gripa och döda i Siklag. Det var lönen jag gav honom för hans glädjebud!

¹¹ Nu har onda män dödat en oskyldig man i hans eget hem, i hans säng. Hur mycket mer ska jag då inte utkräva hans blod av er hand och utrota er från jorden!”

¹² På Davids befallning dödade hans unga män dem, högg av deras händer och fötter och hängde upp dem vid dammen i Hebron. Men Ish-Boshets huvud tog de och lade i Abners grav i Hebron.

5

David blir kung över hela Israel

¹ Sedan kom Israels alla stammar till David i Hebron och sade: ”Vi är av samma kött och blod som du.

² Redan för länge sedan, när Saul var kung över oss, var det du som var ledare och anförare för Israel. Och HERREN har sagt till dig: Du ska vara herde för mitt folk Israel, du ska vara furste över Israel.”

³ När Israels alla äldste kom till kungen i Hebron, slöt kung David förbund med dem i Hebron inför HERREN. Och de smorde David till kung över Israel.

⁴ David var trettio år när han blev kung, och han regerade i fyrtio år.

⁵ I Hebron regerade han över Juda i sju år och sex månader, och i Jerusalem regerade han i trettio år över hela Israel och Juda.

David erövrar Jerusalem

⁶ Kungen och hans män tågade nu mot Jerusalem och jebusiterna som bodde där i landet. De sade till David: ”Hit kommer du inte in, till och med blindas och halta ska driva bort dig.” De tänkte: David kommer aldrig hit in.

⁷ Men David intog Sions borg, det vill säga Davids stad.

⁸ På den dagen sade David: ”Den som slår jebusiterna ska gå genom vattentunneln och nå fram till dessa halta och blindas som Davids själ hatar.” Därför brukar man säga: ”Blinda och halta får inte komma in i huset.”

⁹ Och David slog sig ner i borgen och kallade den Davids stad. Där byggde han runt omkring, från Millo och vidare inåt.

4:9 1 Kung 1:29. **4:10** 2 Sam 1:15. **4:12** 2 Sam 3:22. **5:1** 1 Krön 11:1f. **5:1 kött och blod** Ordagrant: ”kött och ben” (stod för människans innersta kärna, jfr 1 Mos 2:23). **5:2** 1 Sam 18:16, 25:30, 2 Sam 7:8, Ps 78:71. **5:3** 1 Sam 16:13, 2 Sam 2:4, 1 Krön 12:23f. **5:4** 1 Kung 2:11, 1 Krön 29:27f. **5:5** 2 Sam 2:11, 1 Krön 3:4. **5:6** Jos 15:63, Dom 1:21. **5:7 Sions borg** Det äldsta Jerusalems högsta punkt. Dess grund finns bevarad till i dag. **5:8 vattentunneln** Sammankopplar staden med Gihonkällan nere i Kidrondalen (1 Kung 1:33, 2 Krön 32:30) och kan besökas än i dag. **5:8 som Davids själ hatar** Annan översättning (så Septuaginta): ”som hatar Davids själ”. **5:9 Millo** Betyder ”fyllning”, troligen en terrass på bergssidan som gav stöd under borgen.

¹⁰ David blev allt mäktigare, och HERREN Gud Sebaot var med honom.

¹¹ Kung Hiram i Tyrus skickade sändebud till David med cederträ och med snickare och stenhuggare, och de byggde ett hus åt David.

¹² Och David förstod att HERREN hade befäst honom som kung över Israel och att han hade upphöjt hans kungadöme för sitt folk Israels skull.

¹³ David tog sig ännu fler bihustrur och hustrur från Jerusalem sedan han hade lämnat Hebron, och ännu fler söner och döttrar föddes åt David.

¹⁴ Detta är namnen på de söner som föddes åt honom i Jerusalem: Shammua, Shobab, Natan, Salomo,

¹⁵ Jibhar, Elishua, Nefeg, Jafia,

¹⁶ Elishama, Eljada och Elifelet.

David besegrar filisteerna

¹⁷ När filisteerna hörde att David hade blivit smord till kung över Israel, drog de alla upp för att söka efter David. När David hörde det gick han ner till borgen.

¹⁸ Filisteerna hade nu kommit fram och spred sig i Refaimdalen.

¹⁹ Då frågade David HERREN: ”Ska jag dra upp mot filisteerna? Ger du dem i min hand?” HERREN svarade David: ”Dra upp! Jag ska ge filisteerna i din hand.”

²⁰ Så kom David till Baal-Perasim, och där besegrade David dem. Han sade: ”HERREN bröt ner mina fiender framför mig som en flodvåg.” Därav fick platsen namnet Baal-Perasim.

²¹ Filisteerna övergav där sina avgudabilder, och David och hans män förde bort dem.

²² Men filisteerna drog upp igen och spred sig i Refaimdalen.

²³ När David då frågade HERREN, svarade han: ”Du ska inte dra upp dit. Gå runt dem bakifrån och anfall dem från det håll där bakaträden står.

²⁴ När du hör ljudet av steg i bakaträdens toppar ska du genast rycka fram, för då har HERREN gått ut framför dig för att slå filisteernas här.”

²⁵ Och David gjorde som HERREN hade befallt honom. Han slog filisteerna och förföljde dem från Geba ända till Gezer.

6

Guds ark förs till Jerusalem

¹ Åter samlade David alla de utvalda i Israel, trettiotusen man.

² David bröt upp och drog i väg med allt sitt folk från Baale-Juda för att därifrån föra upp Guds ark som var uppkallad efter Namnet, namnet HERREN Sebaot, han som tronar på keruberna.

³ De satte Guds ark på en ny vagn och hämtade den från Abinadabs hus på höjden. Ussa och Ahjo, Abinadabs söner, körde den nya vagnen.

⁴ Så förde de Guds ark bort från Abinadabs hus på höjden, och Ahjo gick framför arken.

⁵ David och hela Israels hus dansade och gladde sig inför HERRENS ansikte med alla slags instrument av cypressträ, med harpor, lyror, tamburiner, skallror och cymbaler.

5:10 2 Sam 3:1. **5:11** 1 Krön 14:1f. **5:11 Hiram** Regerade ca 980-949 f Kr. Hjälpte senare Salomo att bygga templet (1 Kung 5). **5:11 cederträ** Berömt barrträ rikt på kåda, vilket skyddar mot insekter och ger en behaglig doft. **5:13** 1 Krön 3:9. **5:13 fler bihustrur och hustrur** Äktenskap var ett medel för politiska allianser. **5:14** 1 Krön 3:5f. **5:18 Refaimdalen** Sydväst om Jerusalem (Jos 15:8, 18:16). **5:19** 1 Sam 23:2, 30:7f. **5:20** Jes 28:21. **5:20 Baal-Perasim** Betyder ”genombrottens herre” (av hebr. *parás*, ”bröt ner”, jfr 6:8). **5:23 bakaträden** Hebr. baká betyder ”gråta” (jfr Ps 84:7). Möjligen balsamträd (3-4 meter höga) vars doftande kåda utvanns som droppar. **5:25 Gezer** Stad drygt 3 mil väster om Jerusalem, nära gränsen till filisteernas område. **6:1** 1 Krön 13:1f. **6:2** 2 Mos 25:17f, Jos 15:9, 60, 1 Sam 4:4, Ps 80:2, 99:1. **6:2 Baale-Juda** Kirjat-Jearim (Jos 15:9) ca 1 mil väster om Jerusalem. **6:2 keruberna** Bevingade änglaväsen på arken (2 Mos 25:18f, Hes kap 1, 10). **6:3** 1 Sam 6:7, 7:1.

⁶ Men när de kom till Nakons tröskplats räckte Ussa ut handen mot Guds ark och grep tag i den, eftersom oxarna snavade.

⁷ Då upptändes HERRENS vrede mot Ussa. Gud slog honom där för hans synd, och han dog där vid Guds ark.

⁸ David blev upprörd över att HERREN hade brutit ner Ussa. Han kallade platsen Peres-Ussa, och den heter så än i dag.

⁹ David greps av fruktan för HERREN den dagen och sade: "Hur skulle HERRENS ark kunna komma till mig?"

¹⁰ Därför ville David inte föra in HERRENS ark till sig i Davids stad utan ställde den i gatiten Obed-Edoms hus.

¹¹ Sedan blev HERRENS ark kvar i gatiten Obed-Edoms hus i tre månader. Och HERREN välsignade Obed-Edom och hela hans hus.

¹² Det berättades för kung David att HERREN hade välsignat Obed-Edoms hus och allt han ägde på grund av Guds ark. Då gick David och förde ut Guds ark ur Obed-Edoms hus upp till Davids stad under jubel.

¹³ När de som bar HERRENS ark hade gått sex steg framåt offrade han en tjur och en gödkalv.

¹⁴ Själv dansade David med all kraft inför HERRENS ansikte, och David var iklädd en linne-efod.

¹⁵ Så hämtade David och hela Israel HERRENS ark under jubel och basuners ljud.

¹⁶ När HERRENS ark kom in i Davids stad såg Mikal, Sauls dotter, ut genom fönstret, och när hon såg kung David hoppa och dansa inför HERRENS ansikte föraktade hon honom i sitt hjärta.

¹⁷ När de hade fört in HERRENS ark och ställt den på sin plats mitt i det tält som David hade slagit upp åt den, offrade David brännoffer och gemenskapsoffer inför HERRENS ansikte.

¹⁸ Och när David hade offrat brännoffret och gemenskapsoffret, välsignade han folket i HERREN Sebaots namn.

¹⁹ Till allt folket, hela skaran av israeliter, både man och kvinna, gav han en brödkaka, en dadelkaka och en druvkaka. Sedan gick allt folket hem, var och en till sitt.

²⁰ När David återvände hem för att välsigna sitt husfolk gick Mikal, Sauls dotter, ut mot honom och sade. "Hur härlig har inte Israels kung visat sig i dag, när han blottat sig inför ögonen på sina tjänares tjänstekvinnor så som lössläppt folk gör!"

²¹ Då sade David till Mikal: "Det var inför HERREN, han som har utvalt mig framför din far och hela hans hus och som har insatt mig till furste över HERRENS folk Israel. Inför HERREN dansade jag och glädde mig.

²² Jag ska bli ännu ringare än detta och förnedrad i egna ögon. Men med tjänstekvinnorna som du talade om, tillsammans med dem ska jag bli ärad."

²³ Och Mikal, Sauls dotter, fick inga barn så länge hon levde.

7

Guds löfte till David

6:7 4 Mos 4:15, 20, 1 Sam 6:19. **6:7 synd** Grundtexten svårtolkad, antingen "vanvördnad" eller "felsteg". Enligt Mose lag skulle arken bäras av leviter (jfr vers 13 och se 4 Mos 4:15). **6:8 brutit ner Ussa** Hebr. *parás péres be-Ussá*. Ussa betyder "styrka". **6:10** 2 Sam 5:7, 9. **6:10 gatiten** Från den filisteiska staden Gat, där David var en tid (1 Sam 21:10f).

6:10 Obed-Edom Betyder "arbetare från Edom". **6:12** 1 Krön 15:11f. **6:13** 1 Kung 8:5. **6:14** Ps 84:3. **6:14 linne-efod** Färggrann prästräkt (2 Mos 28:6f, 39:2f). **6:16** 1 Krön 15:29. **6:17** 1 Krön 15:1, 16:1f. **6:18** 1 Kung 8:55.

6:19 brödkaka Hebr. *challá*, troligen ringformad. **6:19 dadelkaka ... druvkaka** Sammanpressad, torkad frukt med lång hållbarhet. **6:22 egna ögon** Andra handskrifter (Septuaginta): "dina ögon".

1 När kungen nu satt i sitt hus och HERREN hade gett honom ro från alla hans fiender runt omkring,

2 sade han till profeten Natan: "Här bor jag i ett hus av cederträ, medan Guds ark bor i ett tält."

3 Natan sade till kungen: "Gå och gör allt som ligger på ditt hjärta, för HERREN är med dig."

4 Men den natten kom HERRENS ord till Natan:

5 "Gå och säg till min tjänare David: Så säger HERREN: Skulle du bygga mig ett hus att bo i?"

6 Jag har inte bott i något hus från den dag jag förde Israels barn upp ur Egypten ända till i dag, utan jag har flyttat omkring i ett tält, i ett tabernakel.

7 Har jag någonsin där jag flyttat omkring med alla Israels barn talat och sagt så till någon enda av Israels stammar, någon som jag satt till herde för mitt folk Israel: Varför har ni inte byggt mig ett hus av cederträ?"

8 Nu ska du säga så till min tjänare David: Så säger HERREN Sebaot: Det var jag som hämtade dig från betesmarken där du följde fåren, till att bli furste över mitt folk Israel.

9 Jag har varit med dig på alla dina vägar och utrotat alla dina fiender för dig, och jag ska göra dig ett stort namn, som de största namnen på jorden.

10 Jag ska bereda en plats åt mitt folk Israel och plantera det så att det får bo kvar och inte oroas mer. Onda människor ska inte förtrycka det mer som förr,

11 sedan tiden då jag satte domare över mitt folk Israel. Jag ska låta dig få ro från alla dina fiender.

Nu förkunnar HERREN för dig att HERREN ska bygga ett hus åt dig.

12 När din tid är slut och du vilar hos dina fäder ska jag efter dig upphöja din avkomling som ska utgå ur ditt liv, och jag ska befästa hans kungadöme.

13 Han ska bygga ett hus åt mitt namn, och jag ska befästa hans kungatron för evigt.

14 Jag ska vara hans far och han ska vara min son. Gör han något orättfärdigt ska jag straffa honom med människors ris och med plågor som drabbar människors barn.

15 Men min nåd ska inte vika från honom, så som jag lät den vika från Saul, som jag lät vika för dig.

16 Ditt hus och ditt kungadöme ska bestå inför mig till evig tid. Din tron ska vara befäst för evig tid."

David's bön

17 Alla dessa ord och hela denna uppenbarelse talade Natan till David.

18 Då gick kung David in och satte sig inför HERRENS ansikte och sade: "Vem är jag, Herre GUD, och vad är mitt hus, eftersom du har fört mig ända hit?"

19 Och ändå var det för lite i dina ögon, Herre GUD.

Nu har du också talat om din tjänares hus i framtiden, och detta till undervisning för människorna, Herre GUD.

20 Vad ska David säga mera till dig? Du känner din tjänare, Herre GUD.

21 För ditt ords skull och efter ditt hjärta har du gjort allt detta stora och gjort det känt för din tjänare.

7:1 1 Krön 17:1f. 7:2 2 Sam 5:11, 6:17. 7:2 **profeten Natan** Betyder "gett", Davids hovprofet (kap 12, 1 Kung 1:8f) som troligen skrev 2 Sam. 7:5 1 Krön 22:6f, Jes 66:1. 7:6 2 Mos 26:1f, 1 Kung 8:16. 7:8 1 Sam 16:11f, 2 Sam 5:2, Ps 78:70f. 7:10 2 Mos 15:17, Ps 44:3, 80:9. 7:11 **bygga ett hus** Ordet används även om en släkt eller kungadynasti. 7:12 1 Kung 8:19f. 7:12 **upphöja din avkomling** Profetia om både Salomo (1 Kung 1:30f) och Messias, Davids Son (Matt 1:1, Luk 1:32). 7:13 1 Kung 5:5, 6:1, 12, 1 Krön 28:6f, Ps 89:4f, Luk 1:32. 7:14 1 Krön 22:10, Ps 89:27, Hebr 1:5, Upp 21:7. 7:14 Citeras i Hebr 1:5 som profetia om Kristus. 7:15 1 Sam 15:26. 7:18 1 Mos 32:10, 1 Sam 18:18, 1 Krön 17:16f. 7:20 Ps 139:1.

²² Därför är du stor, Herre GUD, för ingen är som du, och det finns ingen annan Gud än du efter allt vi har hört med våra öron.

²³ Finns det något enda folk på jorden som ditt folk Israel, det som Gud själv kom och friköpte åt sig som sitt eget, för att göra sitt namn känt? Du har gjort storverk för dem och förunderliga ting för ditt land och inför ögonen på ditt folk som du friköpt från Egypten, från hednafolken och deras gudar.

²⁴ Du har gjort ditt folk Israel till ditt folk för evig tid, och du, HERRE, har blivit deras Gud.

²⁵ Så uppfyll nu, min HERRE och Gud, för evigt det ord du har talat om din tjänare och om hans hus. Gör som du har lovat.

²⁶ Då ska ditt namn upphöjas för evigt och man ska säga: HERREN Sebaot är Gud över Israel. Så ska din tjänare Davids hus bestå inför dig.

²⁷ För du, HERRE Sebaot, Israels Gud, har uppenbarat för din tjänare och sagt: Jag ska bygga dig ett hus. Därför har din tjänare funnit frimodighet att be denna bön till dig.

²⁸ Och nu, Herre GUD, du är Gud, och dina ord är sanning, och du har lovat din tjänare detta goda.

²⁹ Var nu god och välsigna din tjänares hus så att det blir kvar inför dig för evigt. För du, Herre GUD, har talat, och genom din välsignelse ska din tjänares hus bli välsignat för evigt.”

8

Davids segrar

¹ En tid därefter slog David filisteerna och kuvade dem, och han tog Meteg-Haamma från filisteerna.

² Han slog också moabiterna. Han tvingade ner dem på marken och mätte dem med snöre. Med två snörlängder mätte han ut dem som skulle dödas, och med en full snörlängd dem som han lät leva. Så blev moabiterna underordnade David och skattskyldiga.

³ David slog också kung Hadadezer av Soba, Rehobs son, när han dragit ut för att vidga sitt välde till floden.

⁴ Av hans folk tillfångatog David 1 700 ryttare och 20 000 man fotfolk. Han lät skära av hälsenorna på alla vagnshästarna men skonade 100 hästar.

⁵ När arameerna från Damaskus kom för att hjälpa kung Hadadezer av Soba slog David 22 000 man av dem.

⁶ David placerade trupper bland arameerna i Damaskus. Så blev arameerna underordnade David och skattskyldiga. Och HERREN gav seger åt David var han än drog fram.

⁷ David tog de guldsköldar som hade tillhört Hadadezers tjänare och förde dem till Jerusalem.

⁸ Från Hadadezers städer Teba och Berotaj tog kung David en stor mängd koppar.

⁹ När kung Toi i Hamat hörde att David hade slagit Hadadezers här,

¹⁰ sände han sin son Joram till kung David för att hälsa honom och lyckönska honom för att han hade kämpat mot Hadadezer och besekrat honom. Hadadezer hade nämligen legat i krig med Toi. Joram hade med sig kärll av silver, guld och koppar.

7:22 5 Mos 3:24, 4:35, 32:39, Ps 83:19, 86:10, Jes 44:6, 45:21. **7:23** 5 Mos 4:7f, 32f, 33:29, Ps 147:19f. **8:1** 1 Krön 18:1f. **8:2** 4 Mos 24:17. **8:3** 1 Sam 14:47. **8:3 Hadadezer av Soba** Betyder "Baal är hjälparen", kung i arameiskt rike norr om Damaskus. **8:3 vidga sitt välde till floden** Sobas krigståg nordost mot Eufrat omnämns även av Assyriens dåtida kung Ashurrabi II. Annan översättning: "återupprätta sitt minnesmärke vid floden". **8:4** Jos 11:6, 9. **8:7 guldsköldar** Annan översättning: "bågfodral av guld". **8:8 Teba** Andra handskrifter: "Beta". Staden Teba (Tubikhu) låg dock i området. **8:9** 2 Krön 8:4. **8:9 Toi** Andra handskrifter: "Tou" (jfr 1 Krön 18:9). **8:9 Hamat** Riket norr om Soba, nuvarande Hama.

11 Även dessa helgade kung David åt HERREN, liksom han hade helgat det silver och guld som han tagit från alla de folk han lagt under sig:

12 från arameerna, moabiterna, ammoniterna, filisteerna och amalekiterna, så också bytet han hade tagit från kung Hadadezer av Soba, Rehobs son.

13 När David kom tillbaka från sin seger över arameerna gjorde han sig ett namn när han dödade 18 000 man i Saltdalen.

14 Och han placerade trupper i Edom, han satte trupper i hela Edom och alla edomiter blev underordnade David. Så gav HERREN seger åt David var han än drog fram.

15 David regerade nu över hela Israel och skipade lag och rätt åt hela sitt folk.

16 Joab, Serujas son, hade befälet över krigshären, och Joshafat, Ahiluds son, var kansler.

17 Sadok, Ahitubs son, och Ahimelek, Ebjatars son, var präster, och Seraja var sekreterare.

18 Benaja, Jojadas son, hade befälet över kereteerna och peleteerna. Och Davids söner var präster.

9

David och Mefiboshet

1 David frågade: "Finns det någon kvar av Sauls hus som jag kan visa godhet mot för Jonatans skull?"

2 Sauls hus hade haft en tjänare som hette Siba, och honom hämtade man nu till David. Kungen frågade honom: "Är du Siba?" Han svarade: "Jag är din tjänare."

3 Kungen frågade: "Finns det ingen kvar av Sauls hus mot vilken jag kan visa Guds godhet?" Siba svarade kungen: "Det finns kvar en son till Jonatan, en som är förlamad i fötterna."

4 Kungen frågade: "Var finns han?" Han svarade: "Han är nu hos Makir, Ammiels son, i Lo-Debar."

5 Då sände kung David och lät hämta honom från Ammiels son Makirs hus i Lo-Debar.

6 När Mefiboshet, Jonatans son, Sauls sonson, kom till David, föll han ner på sitt ansikte och bugade sig. David sade: "Mefiboshet." Han svarade: "Jag är din tjänare."

7 David sade till honom: "Var inte rädd, för jag vill visa godhet mot dig för din far Jonatans skull. Jag ska ge tillbaka till dig all mark som tillhört din farfar Saul, och du ska alltid äta vid mitt bord."

8 Då bugade han sig och sade: "Vad är din tjänare, att du skulle bry dig om en död hund som jag?"

9 Sedan kallade kungen till sig Sauls tjänare Siba och sade till honom: "Allt som tillhörde Saul och hela hans hus har jag gett åt din herres son.

10 Du och dina söner och dina tjänare ska bruka jorden åt honom och bärga skörden så att din herres son har bröd att äta. Men Mefiboshet, din herres son, ska alltid äta vid mitt bord." Siba hade femton söner och tjugo tjänare,

11 och han sade till kungen: "Din tjänare ska göra allt som min herre kungen befäller sin tjänare." Och Mefiboshet åt vid Davids bord som en av kungens söner.

8:11 1 Kung 7:51. **8:12 arameerna** Andra handskrifter: "edomiterna" (även i vers 13). **8:13** Ps 60:2. **8:13 Saltdalen** Området vid Döda havet. **8:14** 4 Mos 24:18, 2 Kung 8:20f. **8:16** 2 Sam 20:23f. **8:16 kansler** Kan ha skött förvaltningens dokument. Annan översättning: "historieskrivare". **8:17 sekreterare** Kan ha haft hand om utrikeskorrespondens. **8:18** 1 Kung 1:38, 1 Krön 18:17. **8:18 kereteerna** Legosoldater från Kreta, förknippade med filisteerna (1 Sam 30:14). Kungar anställde gärna utländska livvakter. Har gett upphov till uttrycket "kreti och pleti". **8:18 präster** Troligen som medhjälpare (jfr 6:14f). Prästämbetet var förbehållet leviterna (4 Mos 18:7). **9:1** 1 Sam 20:15. **9:1 för Jonatans skull** Så som Jonatan hade bett honom göra (1 Sam 20:15). **9:3** 1 Sam 20:14f, 2 Sam 4:4. **9:4** 2 Sam 17:27f. **9:4 Makir ... i Lo-Debar** Strax öster om Galileiska sjön. Makir hjälpte senare även David (17:27). **9:8** 1 Sam 24:15, 2 Kung 8:13.

¹² Mefiboshet hade en liten son som hette Mika. Och alla som bodde i Sibas hus blev Mefiboshets tjänare.

¹³ Självt bodde Mefiboshet i Jerusalem, eftersom han alltid åt vid kungens bord. Han var halt på båda fötterna.

10

David besegrar ammoniterna

¹ En tid därefter dog ammoniternas kung, och hans son Hanun blev kung efter honom.

² Då sade David: "Jag vill visa godhet mot Hanun, Nahashs son, eftersom hans far visade mig godhet." Och David sände några av sina tjänare för att trösta honom i sorgen efter hans far.

När Davids tjänare kom till ammoniternas land,

³ sade ammoniternas furstar till sin herre Hanun: "Tror du att David sänder tröstare till dig för att visa att han hedrar din far? Nej, det är för att utforska staden och spionera på den och sedan störta den som David har sänt sina tjänare till dig."

⁴ Då grep Hanun Davids tjänare och lät raka av dem halva skägget och skära av deras kläder mitt på, ända uppe vid sätet, och skickade sedan i väg dem.

⁵ När man berättade det för David sände han några för att möta dem, eftersom männen var djupt förnedrade. Kungen lät säga: "Stanna i Jeriko tills ert skägg har växt ut. Kom sedan tillbaka."

⁶ När ammoniterna insåg att de hade gjort sig förhatliga för David, sände de bud och lejde från Aram-Bet-Rehob och Aram-Soba 20 000 man fotfolk, och av kungen i Maaka 1 000 man och av Tobs män 12 000 man.

⁷ När David hörde det sände han i väg Joab med hela hären, de tappreste krigarna.

⁸ Och ammoniterna drog ut och ställde upp sig till strid vid ingången till staden, medan de som var från Aram-Soba och Rehob tillsammans med Tobs män och maakateerna gick i ställning för sig själva på fältet.

⁹ Joab såg att han hade fiender både framför sig och bakom sig. Han valde då ut en del av Israels bästa manskap och ställde upp dem mot arameerna.

¹⁰ Resten av hären överlämnade han till sin bror Abishaj, som ställde upp dem mot ammoniterna.

¹¹ Han sade: "Om arameerna blir för starka för mig ska du komma till min hjälp, och om ammoniterna blir för starka för dig kommer jag till din hjälp.

¹² Var modig! Låt oss kämpa tappert för vårt folk och för vår Guds städer. HERREN ska göra vad han finner bäst."

¹³ Därefter ryckte Joab fram med sitt folk till strid mot arameerna, och de flydde för honom.

¹⁴ När ammoniterna såg att arameerna tog till flykten, flydde också de för Abishaj och gick in i staden. Då drog Joab bort från ammoniterna och återvände till Jerusalem.

¹⁵ När arameerna såg att de hade blivit slagna av Israel återsamlade de sina styrkor.

¹⁶ Hadadezer sände bud efter arameerna som bodde på andra sidan floden, och de kom till Helam anförda av Shobak, Hadadezers överbefälhavare.

¹⁷ När David fick veta det, samlade han hela Israel och gick över Jordan och kom till Helam. Arameerna gick i ställning mot David och gav sig i strid med honom.

10:1 1 Krön 19:1f. **10:2 Hanun** Betyder "barmhärtig". Hans far Nahash ("orm") hade stridit mot Saul (1 Sam 11). **10:4 skägget** En symbol för manlighet. Avrakat skägg var ett tecken på sorg (Jes 15:2, Jer 48:37). **10:6 Aram-Bet-Rehob ... Maaka** Områden i Huledalen norr om Galileiska sjön. **10:6 Tob** Troligen Tayibeh nästan 2 mil sydost om Galileiska sjön (Dom 11:3). **10:8** Dom 11:3, 1 Krön 19:6f. **10:14 Joab ... återvände** Någon gång vid denna tid skrev David Ps 60, enligt dess överskrift.

¹⁸ Men arameerna flydde för Israel, och David dödade av arameerna manskapet på 700 vagnar och 40 000 ryttare. Han slog också ner deras överbefälhavare Sobak så att han dog där.

¹⁹ När Hadadezers alla lydkungar såg att de hade blivit besegrade av israeliterna, slöt de fred med Israel och gav sig under dem. Och arameerna vågade sedan inte hjälpa ammoniterna mer.

11

David och Bat-Seba

¹ Nästa år, vid tiden då kungar drar ut i fält, sände David i väg Joab och med honom sina tjänare och hela Israel. De förgjorde ammoniterna och belägrade Rabba. Men David stannade kvar i Jerusalem.

² Då hände det en kväll, när David hade stigit upp från sin bädd och gick omkring på taket till det kungliga palatset, att han från taket fick se en kvinna som badade. Kvinnan var mycket vacker.

³ David sände bud och hörde sig för om kvinnan. ”Det är Bat-Seba, dotter till Eliam och hustru till hetiten Uria”, sade man.

⁴ David sände då några män för att hämta henne. Hon kom till honom, och han låg med henne när hon hade renat sig från sin orenhet. Sedan återvände hon hem.

⁵ Men kvinnan hade blivit havande, och hon skickade bud till David och lät säga: ”Jag är havande”.

⁶ Då sände David bud till Joab: ”Skicka hetiten Uria till mig.” Joab skickade då Uria till David.

⁷ När Uria kom till honom, frågade David om det var väl med Joab och med folket och hur kriget gick.

⁸ Därefter sade David till Uria: ”Gå ner till ditt hus och tvätta dina fötter.” Uria lämnade då kungens palats, och kungen sände en gåva till honom.

⁹ Men Uria lade sig vid ingången till kungens palats bland hans herres alla andra tjänare och gick inte ner till sitt eget hus.

¹⁰ Man berättade det för David och sade: ”Uria har inte gått ner till sitt hus.” Då sade David till Uria: ”Du kommer ju från en resa. Varför gick du inte ner till ditt hus?”

¹¹ Uria svarade David: ”Arken och Israel och Juda bor i lägerhyddor, och min herre Joab och min herres tjänare har slagit läger ute på marken. Skulle jag då gå in i mitt hus för att äta och dricka och ligga med min hustru? Så sant du lever och så sant din själ lever: Det kan jag inte göra.”

¹² Då sade David till Uria: ”Stanna här i dag också, i morgon ska jag sända ut dig.” Uria stannade då i Jerusalem den dagen och dagen därpå.

¹³ David bjöd in honom till sig och lät honom äta och dricka hos honom så att han blev berusad. Men på kvällen gick Uria ut och lade sig på sin bädd bland sin herres tjänare. Han gick inte ner till sitt hus.

David låter döda Uria

11:1 2 Sam 12:26f, 1 Krön 20:1. **11:1 tiden då kungar drar ut i fält** Ungefär mars till maj, efter vinterregnen men före skörden. **11:1 Rabba** Nuvarande Amman, ca 6 mil öster om Jerusalem. **11:2 på taket** Det platta taket var en behaglig uteplats (jfr 1 Sam 9:25, Apg 10:9). Palatset låg högst på slutningen, med utsikt över de flesta husen i staden.

11:2 badade Kanske för rening sju dagar efter menstruation (11:4, 3 Mos 15:19f). Detta är en fertil tid i månaden (vers 5). **11:3 Bat-Seba** Betyder ”edsdotter”. Hennes far Eliam var en av Davids trettio hjältar, tillsammans med hetiten Uria (23:34, 39), och troligen son till Davids rådgivare Ahitofel (15:12). **11:3 hetiten Uria** Betyder ”Herren är mitt ljus”. Hetiterna var ett krigarfolk från nuvarande Turkiet. Många hetiter hade bott i Kanaans land sedan Abrahams tid (1 Mos 23, se även 1 Sam 26:6). **11:4** 3 Mos 15:19. **11:11** 1 Sam 4:3f. **11:11 ligga med min hustru** Avhållsamhet var sed för den som var ute i ett heligt ärende (2 Mos 19:14-15, 1 Sam 21:4-5, 1 Kor 7:5).

¹⁴Nästa morgon skrev David ett brev till Joab och sände det med Uria.

¹⁵I brevet skrev han: "Ställ Uria längst fram där striden är som hårdast. Dra er sedan tillbaka från honom så att han blir slagen och dödad."

¹⁶Under belägringen av staden skickade Joab Uria till platsen där han visste att de tappraste männen var.

¹⁷Stadens män gjorde ett utfall och gick i strid med Joab, och en del av folket, av Davids tjänare, föll. Även hetiten Uria stupade.

¹⁸Då sände Joab bud och lät berätta för David allt som hade hänt under striden.

¹⁹Han befallde budbäraren att säga: "När du har talat om för kungen allt som hänt under striden,

²⁰blir kungen kanske upprörd och säger till dig: Varför gick ni så nära staden under striden? Visste ni inte att de skulle skjuta uppifrån muren?"

²¹Vem var det som dödade Abimelek, Jerubbeshets son? Var det inte en kvinna som kastade ner en kvarnsten på honom från muren så att han dödades där i Tebes? Varför gick ni så nära muren? Då ska du säga: Din tjänare hetiten Uria är också död."

²²Budbäraren gav sig i väg. När han kom fram berättade han för David allt som Joab hade sänt honom att säga.

²³Budbäraren sade till David: "Männen överväldigade oss. De gjorde ett utfall mot oss på fältet, men vi slog tillbaka dem till stadsporten.

²⁴Då sköt skyttarna uppifrån muren på dina tjänare så att en del av kungens tjänare dog. Din tjänare hetiten Uria är också död."

²⁵Då sade David till budbäraren: "Så ska du säga till Joab: Låt det inte plåga dig, för svärdet slukar både den ene och den andre. Fullfölj med kraft belägringen av staden och förstör den. Och uppmuntra honom."

²⁶När Urias hustru hörde att hennes man Uria var död, höll hon dödsklagan efter honom.

²⁷När sorgetiden var över sände David bud och lät hämta henne till sitt hus. Hon blev hans hustru och födde honom en son. Men det som David hade gjort var ont i HERRENS Ögon.

12

Natans straffal och Davids ånger

¹HERREN sände Natan till David. Han kom till David och sade till honom: "Två män bodde i samma stad. Den ene var rik och den andre fattig.

²Den rike hade får och boskap i stor mängd.

³Men den fattige hade ingenting alls utom ett enda litet lamm som han hade köpt. Han födde upp det, och det växte upp hos honom och hans barn. Det åt av hans brödbit och drack ur hans bägare och låg i hans famn, och det var som en dotter för honom.

⁴Så kom en vägfarande till den rike mannen. Då ville han inte ta av sina egna får och kor för att tillaga åt den resande som kom till honom, utan han tog den fattiges lamm och tillagade det åt mannen som kom till honom."

⁵David blev alldeles rasande på den mannen, och han sade till Natan: "Så sant HERREN lever: Den mannen som gjorde det förtjänar döden!

⁶Lammet ska han ersätta fyrdubbelt, för att han gjorde så där och var så obarmhärtig."

11:21 Dom 9:53. **11:21 Jerubbeshet** Dvs Gideon (Dom 6:32). Avgudanamnet Baal i Gideons tillnamn Jerub-Baal ersattes med hebr. *bóshet*, "skam". Se Dom 9:53 för kvarnstenen. **11:27 sorgetiden** Normalt sju dagar (1 Mos 50:10), ibland trettio (4 Mos 20:29). **12:6** 2 Mos 22:1. **12:6 fyrdubbelt** Det lagstadgade straffet för en boskapstjuv (2 Mos 22:1). Andra handskrifter (Septuaginta): "sjudubbelt".

⁷ Då sade Natan till David: ”Du är den mannen! Så säger HERREN, Israels Gud: Jag smorde dig till kung över Israel, och jag räddade dig ur Sauls hand.

⁸ Jag gav dig din herres hus och lade din herres hustrur i din famn. Jag gav dig Israels och Juda hus. Och om det hade varit för lite skulle jag ha gett dig ännu mer.

⁹ Varför har du då föraktat HERRENS ord och gjort det som är ont i hans ögon? Du har dödat hetiten Uria med svärd och tagit hans hustru till hustru åt dig. Du har dödat honom med ammoniternas svärd.

¹⁰ Nu ska svärdet aldrig vika från ditt hus, eftersom du föraktade mig och tog hetiten Urias hustru till hustru åt dig.

¹¹ Så säger HERREN: Jag ska sända olyckor över dig från ditt eget hus, och jag ska ta dina hustrur inför dina ögon och ge dem åt en annan, och han ska ligga med dina hustrur mitt på ljusa dagen.

¹² Du har gjort det i hemlighet, men jag ska låta det ske inför hela Israel mitt på ljusa dagen.”

¹³ Då sade David till Natan: ”Jag har syndat mot HERREN.” Natan sade till David: ”Så har också HERREN förlåtit dig din synd. Du ska inte dö.

¹⁴ Men eftersom du genom denna handling har fått HERRENS fiender att förakta honom, måste sonen som har fötts åt dig dö.”

Davidson dör

¹⁵ Så gick Natan hem igen. Och HERREN lät barnet som Urias hustru hade fött åt David drabbas av en svår sjukdom.

¹⁶ David bad till Gud för pojken och fastade. När han kom hem låg han hela natten på marken.

¹⁷ Då kom de äldste i hans hus upp till honom för att få honom att resa sig från marken. Men han ville inte, och han åt inte heller något med dem.

¹⁸ På sjunde dagen dog barnet. Davids tjänare var rädda för att berätta för honom att barnet hade dött. De tänkte: ”När vi talade till honom medan barnet levde, ville han inte lyssna till oss. Hur kan vi då säga till honom att barnet har dött? Han kan göra något förfärligt.”

¹⁹ Men när David såg att hans tjänare viskade med varandra förstod han att barnet hade dött. David frågade då sina tjänare: ”Har barnet dött?” De svarade: ”Ja.”

²⁰ Då reste sig David från marken, tvättade sig, smorde sig, bytte kläder och gick in i HERRENS hus och tillbad. När han kom hem igen bad han att de skulle sätta fram mat åt honom, och han åt.

²¹ Då sade hans tjänare till honom: ”Varför gör du så här? Medan barnet levde fastade du och grät, men när barnet har dött stiger du upp och äter.”

²² Han svarade: ”Så länge barnet levde fastade jag och grät, för jag tänkte: Vem vet, kanske förbarmar sig HERREN över mig och låter barnet leva.

²³ Men nu när det har dött, varför skulle jag då fasta? Kan jag föra honom tillbaka igen? Jag kommer att gå till honom, men han kommer inte tillbaka till mig.”

Salomos födelse

²⁴ David tröstade sin hustru Bat-Seba och gick in till henne och låg med henne. Hon födde en son, och han gav honom namnet Salomo. HERREN älskade honom

12:7 1 Sam 16:1, 13. **12:9** 2 Sam 11:15f, 27. **12:11** 5 Mos 28:30, 2 Sam 13:1f, 15:1f, 16:22, 18:9f, 1 Kung 1:5f. **12:11 ta dina hustrur ... ge dem åt en annan** Profetian uppfylls i 16:22. **12:13** Ps 51:1f. **12:13 Jag har syndat** Vid detta tillfälle skrev David Ps 51, enligt dess överskrift. **12:14** 2 Sam 11:27. **12:24** 1 Krön 3:5, 22:9, Matt 1:6. **12:24 han gav** Andra handskrifter: ”hon gav”. Namnet Salomo betyder ”hans frid”.

²⁵ och sände ett budskap med profeten Natan. Och han kallade honom Jedidja för HERRENS skull.

David erövrar Rabba

²⁶ Joab angrep Rabba i ammoniternas land och intog kungastaden.

²⁷ Sedan sände han bud till David och lät säga: "Jag har angripit Rabba och har också intagit Vattenstaden.

²⁸ Samla nu resten av hären och belägra staden och inta den, annars blir det jag som intar staden och den blir uppkallad efter mig."

²⁹ Då samlade David hela hären och tågade mot Rabba och angrep och intog det.

³⁰ Han tog kronan från huvudet på deras kung. Den vägde en talent guld och var smyckad med en ädelsten, och man satte den på Davids huvud. Och bytet som han förde ut ur staden var mycket stort.

³¹ Folket därinne förde han ut och satte dem i arbete med sågar, järnhackor och järnyxor eller vid tegelugnarna. Så gjorde han med alla ammoniternas städer. Sedan vände David och allt folket tillbaka till Jerusalem.

13

Amnon och Tamar

¹ Därefter hände följande: Davids son Absalom hade en vacker syster som hette Tamar, och Davids son Amnon blev förälskad i henne.

² Amnon längtade så efter sin syster Tamar att han blev sjuk, för hon var jungfru och det tycktes omöjligt för Amnon att göra något med henne.

³ Men han hade en vän som hette Jonadab, son till Davids bror Shima. Jonadab var en mycket klok man.

⁴ Han sade nu till honom: "Varför ser du så tård ut morgon efter morgon, du kungason? Säg mig vad det är!" Amnon svarade honom: "Jag är förälskad i Tamar, min bror Absaloms syster."

⁵ Jonadab sade till honom: "Lägg dig på din säng och spela sjuk. När din far kommer och besöker dig, säg då till honom: Låt min syster Tamar komma och ge mig något att äta, och låt henne laga maten inför mina ögon så att jag kan se det och äta den ur hennes hand."

⁶ Amnon gick och lade sig och låtsades vara sjuk. När kungen kom och besökte honom sade Amnon till kungen: "Låt min syster Tamar komma hit och baka ett par kakor inför mina ögon, så att jag kan få äta dem ur hennes hand."

⁷ Då sände David bud in i huset till Tamar och lät säga: "Gå till din bror Amnons hus och laga lite mat åt honom."

⁸ Då gick Tamar till sin bror Amnons hus där han låg till sängs. Hon tog deg och knådade den och gjorde kakor inför hans ögon och gräddade kakorna.

⁹ Därefter tog hon pannan och lade upp dem framför honom. Men han ville inte äta. Amnon sade: "Låt alla gå ut härifrån." När alla hade gått

¹⁰ sade Amnon till Tamar: "Kom in med maten hit till kammaren, så att jag får äta ur din hand." Tamar tog kakorna som hon hade bakat och bar in dem i kammaren till sin bror Amnon.

12:25 Jedidja Betyder "Herrens älskade". **12:26** 2 Sam 11:1, 1 Krön 20:1. **12:27 intagit Vattenstaden** Utan sin vattenförsörjning kunde Rabba inte hålla ut länge. **12:30 deraskung** Annan översättning: "Milkom" (ammoniternas avgud, 1 Kung 11:5). **12:30 en talent** Ca 30 kg. Enligt en tolkning sattes endast ädelstenen på Davids huvud. **13:1** 2 Sam 3:2. **13:1 Absalom ... Tamar ... Amnon** Betyder "fadern är frid", "dadelpalm" (Höga V 7:7) och "trofast". **13:3** 1 Sam 16:9, 2 Sam 21:21, 1 Krön 2:13. **13:4 min bror Absaloms syster** Helsyster till Absalom men halvsysster till Amnon (jfr 3:3f). **13:6 kakor** Grundtexten har ett ovanligt ord (hebr. levivót) som kan översättas "hjärtkakor".

11 Men när hon kom fram med dem till honom för att han skulle äta, grep han tag i henne och sade: "Kom och ligg med mig, min syster."

12 Men hon svarade honom: "Nej, min bror, kränk mig inte! Sådant får inte ske i Israel, gör inte en sådan dårskap!"

13 Vart skulle jag ta vägen med min skam? Och du skulle ses som en dåre i Israel. Tala nu med kungen, han skulle inte neka dig att få mig."

14 Men han ville inte lyssna på henne, och eftersom han var starkare än hon, tvingade han sig på henne och låg med henne.

15 Sedan greps Amnon av ett mycket starkt hat mot henne. Hatet som han kände mot henne var större än kärleken han hade haft till henne. Amnon sade till henne: "Upp med dig och gå din väg!"

16 Då sade hon till honom: "Nej! Att förskjuta mig vore ännu värre än det andra som du har gjort med mig." Men han ville inte lyssna på henne

17 utan ropade på den unge man som var hans tjänare och sade: "Skicka ut den här kvinnan härifrån och regla dörren efter henne!"

18 Tamar hade en hellång dräkt på sig, för kungens döttrar bar sådana kåpor så länge de var jungfrur. När tjänaren hade fört ut henne och reglat dörren efter henne,

19 tog Tamar aska och strödde över sitt huvud och rev sönder den hellånga dräkten som hon hade på sig. Hon lade handen på huvudet och gick där och ropade i sin nöd.

20 Då sade hennes bror Absalom till henne: "Har din bror Amnon varit tillsammans med dig? Var nu tyst om det här, min syster. Han är ju din bror. Låt det inte gå dig djupt till sinnes." Så stannade Tamar i sin bror Absaloms hus, ensam och övergiven.

21 Men kung David fick höra om allt detta och blev mycket upprörd.

22 Och Absalom sade inte ett ord till Amnon, varken gott eller ont, för Absalom hatade Amnon för att han hade kränkt hans syster Tamar.

Absalom dödar Amnon

23 Två år därefter hade Absalom fårklippning i Baal-Hasor, som ligger vid Efraim. Och Absalom bjöd in kungens alla söner.

24 Absalom gick till kungen och sade: "Din tjänare ska ha fårklippning. Vill inte kungen och hans tjänare följa med mig dit?"

25 Men kungen svarade Absalom: "Nej, min son. Vi kan inte gå med allesammans, vi vill inte bli till besvär för dig." Trots att Absalom bad honom enträget ville kungen inte gå med, utan tog avsked av honom.

26 Då sade Absalom: "Om inte, kan väl min bror Amnon få gå med oss?" Kungen frågade honom: "Varför skulle han följa med dig?"

27 Men Absalom bad honom så enträget att han lät Amnon och alla de andra kungasönerna gå med honom.

28 Och Absalom befallde sina tjänare: "Se efter när Amnons hjärta blir glatt av vinet. När jag säger till er: Hugg ner Amnon, ska ni döda honom. Var inte rädda, det är jag som har gett er befallningen. Var modiga och tappra."

29 Och Absaloms tjänare gjorde med Amnon som Absalom hade befallt. Då bröt kungens alla söner upp och red i väg på sina mulåsnor och flydde.

30 Medan de ännu var på väg nåddes David av ryktet att Absalom hade huggit ner kungens alla söner och att inte en enda av dem var kvar.

13:12 3 Mos 18:9, 20:17, 5 Mos 27:22. **13:18 hellång** Annan översättning: "färggrann" (jfr 1 Mos 37:3 med not). **13:19** Job 2:12, 1 Sam 4:12, Est 4:1, Jer 2:37. **13:19 lade handen på huvudet** Kvinnlig sorggest, känd t ex från den feniciske kungen Ahirams sarkofag (1200-tal f Kr). **13:23 fårklippning** Festlighet på våren (jfr 1 Sam 25:7). **13:23 Baal-Hasor** Låg troligen bland bergen drygt 2 mil norr om Jerusalem. **13:24** 1 Sam 25:2, 36.

³¹ Då reste sig kungen och rev sönder sina kläder och lade sig på marken, och alla hans tjänare stod där med sönderrivna kläder.

³² Men Jonadab, son till Davids bror Shima, sade: ”Min herre får inte tro att de har dödat alla de unga männen, kungens söner, för det är bara Amnon som är död. Det har skett på Absaloms order och blev bestämt redan den dag då Amnon våldtog hans syster Tamar.

³³ Min herre kungen ska inte sätta tilltro till ryktet att alla kungens söner är döda. Det är bara Amnon som är död.”

³⁴ Under tiden flydde Absalom.

Men mannen som höll vakt lyfte blicken och fick se att det kom mycket folk från vägen bakom honom vid sidan av berget.

³⁵ Då sade Jonadab till kungen: ”Här kommer nu kungens söner. Det var som din tjänare sade.”

³⁶ Just när han hade sagt detta, kom kungasönerna in och de brast i gråt. Också kungen och alla hans tjänare grät mycket.

³⁷ Men Absalom hade flytt och begett sig till Talmaj, Ammihurs son, kungen i Geshur. David sörjde sin son varje dag.

³⁸ Sedan Absalom hade flytt och begett sig till Geshur stannade han där i tre år.

³⁹ Detta avhöll kung David från att dra ut mot Absalom, för han hade blivit tröstad i sin sorg över Amnons död.

14

Absaloms återkomst

¹ Joab, Serujas son, förstod att kungen tänkte mycket på Absalom.

² Då sände Joab bud till Tekoa och lät hämta en klok kvinna därifrån och sade till henne: ”Låtsas att du har sorg, ta på dig sorgkläder och smörj dig inte med olja, utan var som en kvinna som har sörjt en död under lång tid.

³ Gå sedan till kungen och säg detta till honom.” Och Joab lade orden i hennes mun.

⁴ Kvinnan från Tekoa talade med kungen. Hon föll ner till marken på sitt ansikte och bugade sig och sade: ”Hjälp, o konung!”

⁵ Kungen frågade henne: ”Vad vill du?” Hon svarade: ”Se, jag är änka, för min man är död.

⁶ Din tjänarinna hade två söner. De båda började slåss med varandra ute på marken och det fanns ingen som kunde skilja dem åt, så den ene slog ner den andre och dödade honom.

⁷ Nu har hela släkten rest sig mot din tjänarinna och de säger: Kom hit med honom som slog ner sin bror så att vi får döda honom, eftersom han tog sin brors liv och dödade honom. Så kan vi göra slut på arvingen också. De vill släcka den gnista av mig som är kvar genom att inte ge min man vare sig namn eller efterkommande på jordens yta.”

⁸ Då sade kungen till kvinnan: ”Gå hem igen. Jag ska ta mig an din sak.”

⁹ Kvinnan från Tekoa svarade kungen: ”Min herre och kung, låt skulden vila på mig och på min fars hus. Kungen och hans tron är utan skuld.”

¹⁰ Kungen sade: ”Om någon säger något till dig, ta då hit honom till mig, så ska han sedan inte besvära dig mer.”

13:37 Talmaj Absaloms morfar (3:3). Geshur låg öster om Galileiska sjön, ca 15 mil bort. **14:2 Tekoa** By i Juda bergsbygd drygt 1,5 mil söder om Jerusalem, profeten Amos hemstad. **14:4 talademed** Andra handskrifter: ”kom till”. **14:4 Hjälp** På hebreiska *hoshia* (jfr den förstärkta formen ”hosianna”, Matt 21:9). **14:7** 5 Mos 19:11f. **14:7 göra slut på arvingen** Med sönerna döda skulle de andra släktingarna få ära egendomen.

11 Då sade hon: "Må kungen komma ihåg HERREN sin Gud, så att inte blodshämnnaren kan fördärva mer och de inte förgör min son." Då sade han: "Så sant HERREN lever, inte ett hår på din son ska falla till marken."

12 Då sade kvinnan: "Låt din tjänarinna säga ännu ett ord till min herre kungen." Han sade: "Tala."

13 Kvinnan sade: "Varför har du då tänkt på det sättet mot Guds folk? När kungen talar så blir han själv skyldig, eftersom kungen inte låter den han förskjutit komma tillbaka.

14 Alla ska vi dö, vi är som vatten som spills på marken och inte kan samlas upp igen. Men Gud tar inte bort livet, utan han tänker ut vägar så att den förskjutne inte ska vara skild från honom.

15 Nu har jag kommit för att säga detta till min herre kungen eftersom folket skrämde mig, och då tänkte din tjänarinna: Jag ska tala med kungen, kanske uppfyller kungen sin tjänarinnas önskan.

16 Ja, kungen ska lyssna till sin tjänarinna och rädda mig från den mans hand som ville utrota både mig och min son från Guds arvedel.

17 Din tjänarinna tänkte: Min herre kungens ord ska ge mig ro, för min herre kungen är som Guds ängel, han hör både gott och ont. Må nu HERREN din Gud vara med dig."

18 Då svarade kungen kvinnan: "Dölj inte något för mig i det jag nu vill fråga dig om." Kvinnan svarade: "Må min herre kungen tala."

19 Då sade kungen: "Har Joab sin hand med i allt detta?" Kvinnan svarade: "Så sant du lever, min herre kung: Ingen kan komma undan det som min herre kungen säger, vare sig åt höger eller vänster. Ja, det är din tjänare Joab som har befallt mig detta, och han har lagt allt som jag sagt i din tjänarinnas mun.

20 Din tjänare Joab gjorde på det sättet för att ge saken ett annat sken. Men min herre är som Guds ängel i vishet och vet allt som sker på jorden."

21 Kungen sade sedan till Joab: "Nåväl, jag gör det. Gå nu och hämta tillbaka den unge mannen Absalom."

22 Då föll Joab ner med ansiktet mot marken och bugade sig och välsignade kungen och sade: "I dag förstår din tjänare att jag har funnit nåd inför dina ögon, min herre och kung, eftersom kungen uppfyller sin tjänares önskan."

23 Och Joab reste sig och begav sig till Geshur och förde Absalom till Jerusalem.

24 Men kungen sade: "Han ska gå hem till sitt hus, han får inte komma inför mitt ansikte." Och Absalom gick till sitt eget hus och kom inte inför kungens ansikte.

Absaloms benådning

25 I hela Israel fanns ingen som lovordades så mycket för sin skönhet som Absalom, från fötterna till huvudet fanns inget fel på honom.

26 När han lät klippa håret på sitt huvud – han lät klippa det i slutet av varje år, eftersom det blev för tungt för honom – så vägde håret tvåhundra siklar efter kungsvikt.

27 Åt Absalom föddes tre söner och en dotter som fick namnet Tamar. Hon var en vacker kvinna.

28 När Absalom hade bott två hela år i Jerusalem utan att få komma inför kungens ansikte,

29 sände han bud efter Joab för att skicka honom till kungen. Men Joab ville inte komma till honom. Absalom sände bud en andra gång, men Joab ville inte komma då heller.

14:11 4 Mos 35:10f, 5 Mos 19:2f, Jos 20:1f, 1 Sam 14:45, 1 Kung 1:52. 14:11 komma ihåg Annan översättning: "åkalla" (och ge sin ed i Herrens namn). 14:11 blodshämnnaren Det var upp till den dödes släkt att ge mördaren sitt straff (4 Mos 35:19). 14:14 Ps 89:49, Hes 18:23, 32. 14:17 2 Sam 19:27. 14:23 2 Sam 13:27. 14:26 tvåhundra siklar Drygt 2 kg. 14:27 2 Sam 18:18.

³⁰ Då sade han till sina tjänare: "Ni ser Joabs åker bredvid min, där har han korn. Gå och sätt eld på den." Absaloms tjänare tände då eld på åkern.

³¹ Då steg Joab upp och gick hem till Absalom och sade: "Varför har dina tjänare tänt eld på min åker?"

³² Absalom svarade: "Jag sände bud till dig och lät säga: Kom hit, jag vill skicka dig till kungen för att fråga: 'Varför fick jag komma hem från Geshur? Det hade varit bättre om jag hade varit kvar där.' Nu vill jag komma inför kungens ansikte. Har jag någon skuld så får han döda mig."

³³ Joab gick då till kungen och berättade det för honom. Och kungen kallade till sig Absalom. Han kom till kungen, föll ner för honom på sitt ansikte och bugade sig till marken inför kungen. Och kungen kysste Absalom.

15

Absalom planerar för uppror

¹ En tid därefter skaffade Absalom sig en vagn och hästar och femtio man som sprang framför honom.

² Tidigt varje morgon brukade Absalom ställa sig vid vägen som ledde till porten, och så ofta någon var på väg till kungen för att få en rättssak avgjord, kallade Absalom honom till sig och frågade: "Från vilken stad är du?" När han svarade: "Din tjänare är från den och den av Israels stammar",

³ sade Absalom till honom: "Din sak är både god och rätt, men du har ingen som lyssnar på dig hos kungen."

⁴ Absalom tillade: "Tänk om jag var satt till domare i landet! Då kunde alla som har någon rättssak eller tvist komma till mig, och jag skulle ge dem rättvisa."

⁵ Och när någon kom fram och ville falla ner för honom, räckte han ut handen och tog tag i honom och kysste honom.

⁶ Så gjorde Absalom med alla israeliter som kom för att få någon sak avgjord hos kungen. Så stal Absalom israeliternas hjärta.

⁷ När fyra år hade gått sade Absalom till kungen: "Låt mig gå till Hebron och uppfylla mitt löfte som jag gett åt HERREN.

⁸ Din tjänare gav nämligen ett löfte när jag bodde i Geshur i Aram: Om HERREN låter mig komma tillbaka till Jerusalem ska jag tjäna HERREN."

⁹ Kungen sade till honom: "Gå i frid." Då bröt han upp och begav sig till Hebron.

¹⁰ Men Absalom sände i hemlighet ut budbärare till Israels alla stammar och lät säga: "När ni hör basunen ljuda ska ni säga: Nu är Absalom kung i Hebron!"

¹¹ Tvåhundra män från Jerusalem hade följt med Absalom. De hade blivit inbjudna och följde med i god tro helt ovetande.

¹² Medan Absalom offrade slaktoffer sände han bud och lät hämta giloniten Ahitofel, Davids rådgivare, från hans stad Gilo.

Sammansvärjningen växte i styrka och allt fler bland folket gick över till Absalom.

David flyr

¹³ En budbärare kom till David och sade: "Israels män har vänt sina hjärtan till Absalom."

14:33 kysste Uttryck för nära släktration (jfr 1 Mos 29:11, Höga V 8:1, Luk 15:20). **15:1 1** Kung 1:5. **15:1 vagn** En tvåhjulig, dekorerad vagn var en maktsymbol (jfr 1 Mos 41:43, 1 Kung 10:29). **15:7 Hebron** Patriarkernas ort (1 Mos 35:27, 37:14) där David hade blivit erkänd som kung (5:3). **15:7 fyra** så Septuaginta, Peshitta och Vulgata. Hebreiska texten: "fyrtio". **15:8** 1 Mos 28:20f, 2 Sam 13:37f. **15:12 1** Krön 27:33. **15:12 slaktoffer** Troligen gemenskapsoffer (3 Mos 7:11f), där huvuddelen av köttet åts av offerföljet vid en efterföljande offerfest (jfr t ex 5 Mos 27:7, 1 Sam 9:12f, 1 Kung 3:15). **15:12 Ahitofel** Troligen farfar till Davids älsklingshustru Bat-Seba (11:3, 23:34).

14 Då sade David till alla de tjänare som var med honom i Jerusalem: "Kom, vi måste fly! Annars finns ingen räddning för oss undan Absalom. Skynda er i väg! Han kan plötsligt komma över oss och dra olycka över oss och slå staden med svärd."

15 Kungens tjänare svarade kungen: "Vad än vår herre kungen beslutar är vi dina lydiga tjänare."

16 Och kungen gav sig i väg och hela hans hushåll följde med honom. Men kungen lämnade kvar tio av sina bihustrur för att se efter huset.

17 När kungen drog ut följde hela folket efter honom. Men de stannade vid det sista huset.

18 Alla hans tjänare och alla kereteerna och peleteerna drog förbi honom. Och alla de sexhundra gatiterna som hade följt med honom från Gat gick förbi framför kungen.

19 Då sade kungen till gatiten Ittaj: "Varför går också du med oss? Vänd om och stanna hos kungen. Du är ju en främling och dessutom landsflyktig från ditt land.

20 Du kom i går, skulle jag då i dag låta dig irra omkring med oss när jag nu ger mig av, vart det nu bär hän? Vänd tillbaka och ta dina bröder med dig. Nåd och sanning vare med dig."

21 Men Ittaj svarade kungen: "Så sant HERREN lever och så sant min herre kungen lever: Där min herre kungen är, där vill också din tjänare vara, i liv eller död."

22 Då sade David till Ittaj: "Kom då och gå med oss." Och gatiten Ittaj följde då med tillsammans med alla sina män och alla barn som han hade med sig.

23 Hela landet grät högljutt när folket drog fram. När kungen gick över Kidrondalen följde allt folket med och tog vägen mot öknen.

24 Där var också Sadok tillsammans med alla leviterna, och de bar Guds förbundsark. Men de satte ner Guds ark tills allt folket hade hunnit gå ut ur staden och Ebjatar kommit dit upp.

25 Då sade kungen till Sadok: "Bär tillbaka Guds ark in i staden. Om jag finner nåd för HERRENS ögon ska han föra mig tillbaka så att jag får se honom och hans boning igen.

26 Men om han säger: Jag har inte behag till dig - se, här är jag, han kan göra med mig vad han finner för gott."

27 Kungen sade vidare till prästen Sadok: "Är du inte en siare? Vänd tillbaka till staden i frid, tillsammans med era båda söner - din son Ahimaas och Ebjatars son Jonatan.

28 Jag tänker dröja vid vadställena i öknen tills det kommer bud från er med underrättelser till mig."

29 Då återförde Sadok och Ebjatar Guds ark till Jerusalem och de stannade där.

30 Men David gick gråtande uppför Olivberget med täckt huvud och bara fötter. Allt folket som följde honom täckte också över sina huvuden och gick upp under gråt.

31 När det berättades för David att Ahitofel var med bland de sammansvurna hos Absalom, sade David: "HERRE, förvandla Ahitofels råd till dårskap."

Hushaj blir Davids spejare

32 David kom upp på bergstoppen där han ville tillbe Gud. Då kom arkiten Hushaj mot honom med sönderrivna kläder och med jord på huvudet.

33 David sade till honom: "Följer du med mig blir du bara till besvär för mig.

15:14 2 Sam 12:11, Ps 3:1f. 15:14 *fly ... undan Absalom* Vid denna tid kan David ha skrivit Ps 3. 15:18 2 Sam 8:18. 15:18 *gatiterna* Kämpar från filisteiska Gat där David hade vistats en tid (1 Sam 27:2f). 15:21 Rut 1:16f. 15:23 2 Krön 29:16, Joh 18:1. 15:23 *Kidrondalen* En bäckravin som utgjorde Jerusalems östra gräns mot Olivberget. Här gick Jesus över tusen år senare mot Getsemane (Joh 18:1). 15:24 *Sadok* Betyder "rättfärdig", Davids och Salomos överstepräst (1 Kung 1:8, 1 Krön 24:3). 15:25 Ps 27:4. 15:26 1 Sam 3:18, 2 Sam 10:12. 15:27 1 Sam 9:9, 2 Sam 17:16f. 15:30 2 Sam 19:4, Est 6:12, Jer 14:3f. 15:31 Job 5:12. 15:32 *med sönderrivna kläder och med jord på huvudet* Uttryck för sorg (jfr t ex Est 4:1).

³⁴ Men om du vänder tillbaka till staden och säger till Absalom: 'Jag vill vara din tjänare, o konung. Jag var din fars tjänare förut, men nu vill jag vara din tjänare', då kan du göra Ahitofels råd om intet.

³⁵ Där har du också prästerna Sadok och Ebjatar. Allt du får höra från kungens hus ska du berätta för prästerna Sadok och Ebjatar.

³⁶ Deras två söner är med dem där, Sadok har Ahimaas och Ebjatar har Jonatan. Genom dem kan ni sända bud till mig om allt ni får höra."

³⁷ Och Hushaj, Davids vän, kom in i staden när Absalom drog in i Jerusalem.

16

David och Siba

¹ När David hade gått ett stycke från bergstoppen kom Siba, Mefiboshets tjänare, emot honom med ett par packåsnor som bar tvåhundra bröd, hundra russinkakor, hundra fruktkakor och en lägel vin.

² Kungen frågade honom: "Varför har du med dig detta?" Siba svarade: "Åsnorna är för kungens familj att rida på, brödet och fruktkakorna för tjänarna att äta och vinet för dem som blir utmattade i öknen att dricka."

³ Kungen sade: "Men var är din herres son?" Siba svarade kungen: "Han är kvar i Jerusalem, för han tänkte: I dag ska Israels hus ge mig tillbaka min fars rike."

⁴ Då sade kungen till Siba: "Allt vad Mefiboshet äger ska vara ditt." Siba svarade: "Jag bugar mig till jorden. Låt mig finna nåd inför dina ögon, min herre kung."

Shimei förbannar David

⁵ När kung David hade kommit till Bahurim, kom det ut en man därifrån som var släkt med Sauls hus. Han hette Shimei och var son till Gera. Han kom fram och for ut i förbannelser.

⁶ Han kastade sten på David och alla kung Davids tjänare, trots att allt folket och alla hjältarna omgav kungen både till höger och till vänster.

⁷ Shimei förbannade David och sade: "Försvinn, försvinn! Du blodsmän, du fördärvets man!

⁸ HERREN har låtit allt blod från Sauls hus komma tillbaka över dig, du som blev kung i hans ställe. HERREN ger nu kungadömet i din son Absaloms hand. Se hur din ondska har drabbat dig, för du är en blodsmän."

⁹ Då sade Abishaj, Serujas son, till kungen: "Varför ska den där döda hunden få förbanna min herre kungen? Låt mig gå bort och hugga huvudet av honom."

¹⁰ Men kungen sade: "Vad har jag med er att göra, ni Serujas söner? Låt honom förbanna. För om HERREN har befallt honom att förbanna David, vem kan då säga: Varför gör du så?"

¹¹ David sade vidare till Abishaj och alla sina tjänare: "Se, min son som har utgått från mitt eget liv försöker döda mig. Skulle då inte en benjamins vilja det? Låt honom vara och låt honom förbanna, för HERREN har befallt honom det.

¹² Kanske ska HERREN se till mitt elände så att HERREN vänder hans förbannelse i dag till något gott för mig."

¹³ David fortsatte med sina män på vägen fram medan Shimei gick jämsides med honom längs berget och förbannade och kastade stenar och jord efter honom.

¹⁴ Kungen och allt folket som följde honom kom fram utmattade, och han vilade ut där.

Ahitofels råd

15:34 2 Sam 17:6f. **16:1** 2 Sam 9:2f. **16:3** 2 Sam 19:27. **16:5** 2 Sam 19:19, 1 Kung 2:8f. **16:5 Bahurim** By norr om Olivberget, på Benjamins område (Sauls stam, vers 11). **16:9** 1 Sam 24:15, 26:8, 2 Sam 9:8, 19:21. **16:10** 2 Sam 19:22, 1 Kung 2:8f, 36f, Joh 18:11.

15 Men Absalom hade kommit till Jerusalem med allt sitt folk, Israels män, och Ahitofel var med honom.

16 När nu arkiten Hushaj, Davids vän, kom till Absalom ropade Hushaj till honom: "Leve kungen! Leve kungen!"

17 Absalom sade till Hushaj: "Är det så du visar trofasthet mot din vän? Varför har du inte följt med din vän?"

18 Hushaj svarade Absalom: "Nej, den som HERREN och folket och alla Israels män har utvalt, honom vill jag tillhöra och hos honom vill jag stanna.

19 Och dessutom, vem skulle jag tjäna om inte hans son? Så som jag tjänat din far vill jag tjäna dig."

20 Absalom sade till Ahitofel: "Vad råder du oss att göra?"

21 Ahitofel sade till Absalom: "Gå in till din fars bihustrur som han lämnade kvar för att se efter huset. Då får hela Israel höra att du gjort dig förhatlig för din far, och det styrker modet hos alla som är med dig."

22 De slog upp ett tält åt Absalom på taket, och Absalom gick in till sin fars bihustrur inför ögonen på hela Israel.

23 På den tiden ansågs Ahitofels råd lika mycket värt som om man hade frågat Guds ord. Så högt värdesatte både David och Absalom hans råd.

17

1 Ahitofel sade till Absalom: "Låt mig välja ut tolv tusen män, så ska jag bryta upp och förfölja David i natt.

2 Jag ska överfalla honom medan han är utmattad och modlös och slå honom med skräck, och allt hans folk kommer då att fly. Bara kungen ska jag döda.

3 Allt folket ska jag föra tillbaka till dig. När alla återvänt utom mannen du söker, ska hela folket få frid."

4 Det förslaget gillade Absalom och Israels alla äldste.

Hushajs råd

5 Men Absalom sade: "Kalla också hit arkiten Hushaj och låt oss höra vad han har att säga."

6 När Hushaj kom in till Absalom, sade Absalom till honom: "Det här rådet har Ahitofel gett. Ska vi göra som han säger? Om inte, vad tycker du?"

7 Hushaj svarade Absalom: "Det är inget bra råd som Ahitofel har gett den här gången."

8 Han fortsatte: "Du känner din far och hans män, de är hjältar och rasande som en björnhona som förlorat sina ungar ute på marken. Din far är en krigare och han vilar inte med sitt folk under natten.

9 Han har nu gömt sig i någon håla eller på något annat ställe. Om några här skulle falla redan i det första anfallet, skulle alla som fick höra det säga: Absaloms folk har lidit nederlag.

10 Då skulle även den tappreste, med hjärta som ett lejon, helt tappa modet. För hela Israel vet att din far är en hjälte och att de som följer honom är tappra män.

11 Därför är nu mitt råd att du låter hela Israel från Dan till Beer-Sheba samlas till dig, talrika som sanden vid havet, och att du själv också går ut i striden.

12 När vi då stöter på honom var han än finns, ska vi slå ner på honom som daggen faller över marken. Och inte en enda ska bli kvar, varken han själv eller någon av de män som är med honom.

¹³ Om han drar sig tillbaka in i någon stad, ska hela Israel kasta linor omkring den staden och dra ner den i dalen tills inte minsta lilla sten finns kvar av den.”

¹⁴ Då sade Absalom och alla Israels män: ”Arkiten Hushajs råd är bättre än Ahitofels råd.” Det var HERREN som hade ordnat det så att Ahitofels goda råd gjordes om intet, för att HERREN skulle bringa olycka över Absalom.

Hushaj låter varna David

¹⁵ Hushaj sade till prästerna Sadok och Ebjatar: ”Det och det rådet har Ahitofel gett Absalom och de äldste i Israel, men jag har gett det och det rådet.

¹⁶ Sänd nu genast bud och säg till David: Stanna inte över natten vid vadställena i öknen utan gå över, så att inte kungen och allt hans folk blir utplånade.”

¹⁷ Jonatan och Ahimaas höll till vid Rogelskällan. En tjänstekvinna gick med bud till dem, och sedan brukade de själva gå med budskapet till kung David, eftersom de inte kunde gå in i staden och visa sig där.

¹⁸ Men en pojke fick se dem och berättade det för Absalom. Då skyndade sig de båda i väg till Bahurim och gick in till en man som hade en brunn på sin gård. Där steg de ner.

¹⁹ Hans hustru tog ett skynke och bredde ut det över brunnsöppningen och strödde gryn ovanpå så att ingen kunde märka något.

²⁰ När Absaloms tjänare kom in i huset till kvinnan och frågade efter Ahimaas och Jonatan, svarade hon dem: ”De gick över bäcken.” Sedan de sökt efter dem men inte funnit dem, återvände de till Jerusalem.

²¹ När de hade gett sig av, kom männen upp ur brunnen och gick med sitt budskap till kung David. De sade till honom: ”Bryt upp och skynda er över vattnet, för det och det rådet har Ahitofel gett angående er.”

²² Då bröt David upp med allt folket han hade hos sig och gick över Jordan. När det ljusnade saknades inte en enda, utan alla hade kommit över Jordan.

²³ När Ahitofel såg att hans råd inte följdes, sadlade han sin åsna och bröt upp och återvände hem till sin stad. Sedan han hade ordnat med sitt hus hängde han sig. Så dog han och blev begravd i sin fars grav.

²⁴ David hade kommit till Mahanajim, när Absalom och alla Israels män som var med honom gick över Jordan.

²⁵ Absalom hade satt Amasa i Joabs ställe över hären. Amasa var son till en man vid namn Jitra, en israelit som hade gått in till Abigal, Nahas dotter, Serujas syster, Joabs mor.

²⁶ Israel och Absalom slog läger i Gileads land.

²⁷ När David kom till Mahanajim hade Shobi, Nahashs son från Rabba i ammoniternas land, och Makir, Ammiels son från Lo-Debar, och Barsillaj, en gileadit från Rogelim,

²⁸ fört dit sängar, skålar, lerkärl, vete, korn, mjöl, rostade ax, bönor, linsärter, annat rostat,

²⁹ honung, gräddmjölk, får och ost av komjölk till mat åt David och hans folk. De tänkte: ”Folket är hungrigt, trött och törstigt i öknen.”

18

Absaloms död

¹ David mönstrade sitt folk och satte befälhavare över dem, några över tusen och andra över hundra.

17:14 Job 5:12f. **17:17** Jos 15:7, 18:16, 2 Sam 15:27. **17:17 Rogelskällan** Brunn några hundra meter söder om Jerusalem. **17:19** Jos 2:4f. **17:24 Mahanajim** Ca 4 mil nordost om vadstället över Jordan vid Jeriko (se 2:8 och 1 Mos 32:2). **17:25** 2 Sam 19:13, 1 Krön 2:16f. **17:25 israelit** Andra handskrifter (så Septuaginta): ”ismaelit” (ökenfolk, 1 Mos 16:11, 25:12f). **17:27** 2 Sam 9:4, 19:31f, 1 Kung 2:7.

² Därefter sände han i väg folket: en tredjedel under Joabs befäl, en tredjedel under Abishajs, Serujas sons, Joabs brors, befäl och en tredjedel under gatiten Ittajs befäl. Kungen sade till folket: "Jag själv vill också dra ut med er."

³ Men folket sade: "Du får inte gå med, för om vi måste fly bryr de sig inte om oss, och även om hälften av oss stupar bryr sig ingen om det. Men du är lika mycket värd som tiotusen av oss. Därför är det bättre om du är redo att komma och hjälpa oss från staden."

⁴ Då sade kungen till dem: "Jag gör som ni anser vara bäst." Kungen ställde sig vid sidan av porten medan allt folket drog ut i avdelningar på hundra och tusen.

⁵ Men kungen befallde Joab, Abishaj och Ittaj och sade: "För min skull, var försiktiga med min pojke Absalom." Allt folket hörde hur kungen gav denna befallning om Absalom till alla befälhavarna.

⁶ Så drog trupperna ut på fältet för att möta israeliterna, och det blev strid i Efraims skog.

⁷ Där blev Israels folk slaget av Davids tjänare. Det blev ett stort manfall, tjugotusen man stupade där den dagen.

⁸ Striden bredde ut sig över hela trakten, och skogen slukade fler bland folket den dagen än svärdet.

⁹ Och Absalom stötte på några av Davids tjänare där han red på sin mulåsnan. När mulåsnan kom in under en stor terebint med täta grenar fastnade hans huvud i terebinten, och han blev hängande mellan himmel och jord medan mulåsnan under honom rusade vidare.

¹⁰ En man såg det och berättade det för Joab och sade: "Jag såg Absalom hänga där borta i en terebint."

¹¹ Då sade Joab till mannen som berättade det för honom: "Du såg honom! Varför slog du honom inte genast till marken? Då skulle jag ha gett dig tio siklar silver och ett bälte."

¹² Men mannen svarade Joab: "Även om jag fick väga upp tusen siklar silver i mina händer skulle jag inte lyfta min hand mot kungens son, för kungen befallde ju dig och Abishaj och Ittaj så att vi hörde det: Var rädda om min pojke Absalom.

¹³ Hade jag handlat svekfullt och tagit hans liv skulle du säkert ha lämnat mig i sticket, eftersom ingenting kan döljas för kungen."

¹⁴ Joab sade: "Jag tänker inte slösa tid här med dig." Han tog tre spjut i sin hand och stötte dem i Absaloms hjärta medan han ännu var vid liv där under terebinten.

¹⁵ Och tio unga män, Joabs väpnare, omringade Absalom och högg honom till döds.

¹⁶ Sedan blåste Joab i hornet, och folket slutade förfölja Israel eftersom Joab höll tillbaka sina trupper.

¹⁷ De tog Absalom och kastade honom i en stor grop i skogen och staplade upp ett mycket stort stenröse över honom. Och hela Israel flydde, var och en till sitt tält.

¹⁸ Medan Absalom ännu levde hade han låtit resa åt sig en minnessten som står i Kungadalen, för han tänkte: "Jag har ingen son som kan bevara minnet av mitt namn." Han hade uppkallat stenen efter sitt namn, och den heter än i dag Absaloms minnessten.

David sörjer Absaloms död

¹⁹ Ahimaas, Sadoks son, sade: "Låt mig springa och ge kungen glädjebudet att HERREN har dömt honom fri från hans fienders hand."

18:3 2 Sam 21:17. **18:9** 2 Sam 14:26. **18:11 tio siklar silver** Drygt 100 gram, en årslön för en enkel arbetare (jfr Dom 17:10). **18:17** Jos 7:26, 8:29, 2 Sam 19:8. **18:17 stenröse** Begravning för framstående fiende (Jos 7:26, 8:29).

18:18 1 Mos 14:17, 2 Sam 14:27. **18:18 minnessten** Kungadalen är troligen Kidrondalen (jfr 1 Mos 14:17). Där står idag ett monument som felaktigt kallas "Absaloms pelare" (eftersom det är rest mycket senare). **18:18 ingen son** Absalom fick tre söner (14:27). Kanske var de vid det laget döda.

²⁰ Men Joab sade till honom: "I dag blir du ingen glädjebudbärare. En annan dag kan du komma med goda nyheter, men i dag bär du inga goda nyheter eftersom kungens son är död."

²¹ Därefter sade Joab till en nubier: "Gå och berätta för kungen vad du har sett." Nubiern föll ner för Joab och sprang sedan i väg.

²² Men Ahimaas, Sadoks son, sade än en gång till Joab: "Vad som än händer, låt mig också springa i väg efter nubiern." Joab sade: "Varför vill du springa, min son? Det är ju inget glädjebud som ger någon lön."

²³ Han svarade: "Vad som än händer vill jag springa." Då sade Joab till honom: "Spring då." Och Ahimaas rusade i väg över Jordanslätten och hann förbi nubiern.

²⁴ Under tiden satt David inne i porten. Och väktaren gick upp på porttaket vid muren. Då lyfte han blicken och fick syn på en man som kom springande ensam.

²⁵ Väktaren ropade för att meddela kungen, och kungen sade: "Är han ensam så har han ett glädjebud". Och han kom allt närmare.

²⁶ Därefter fick väktaren se en annan man komma springande, och väktaren ropade till portvakten: "Se! En man till kommer springande ensam." Kungen sade: "Han kommer också med glädjebud."

²⁷ Väktaren sade: "Efter sättet att springa verkar den förste vara Ahimaas, Sadoks son". Då sade kungen: "Det är en god man, han kommer nog med ett gott budskap."

²⁸ Ahimaas ropade till kungen: "Allt är väl!" Därefter böjde han sig ner till marken på sitt ansikte inför kungen och sade: "Lovad är HERREN din Gud som har utlämnat männen som lyfte sin hand mot min herre kungen!"

²⁹ Då frågade kungen: "Är allt väl med min pojke Absalom?" Ahimaas svarade: "Jag såg att det var stor förvirring när Joab sände i väg kungens andre tjänare och mig, din tjänare, men jag vet inte vad det gällde."

³⁰ Kungen sade: "Gå åt sidan och stå kvar här." Då gick han åt sidan och väntade.

³¹ Just då kom nubiern, och han sade: "Min herre och kung, ta emot ett glädjebud! HERREN har i dag dömt dig fri från alla som reste sig mot dig."

³² Kungen frågade nubiern: "Är allt väl med min pojke Absalom?" Nubiern svarade: "Som det gick med den pojken, så må det gå med min herre kungens fiender och med alla som reser sig mot dig för att skada dig."

³³ Då blev kungen djupt upprörd och gick upp i salen över porten och grät. Medan han gick ropade han: "Min son Absalom! Min son, min son Absalom! Om jag bara fått dö i ditt ställe! Absalom, min son, min son!"

19

Joabs straffal till David

¹ Man berättade för Joab: "Se, kungen gråter och sörjer över Absalom."

² Och segern blev till sorg den dagen för allt folket, när de den dagen hörde hur kungen sörjde över sin son.

³ Folket smög sig in i staden den dagen så som folk gör när de skäms över att ha flytt i en strid.

⁴ Men kungen hade dolt sitt ansikte och klagade med hög röst: "Min son Absalom! Absalom, min son, min son!"

⁵ Då gick Joab in i huset till kungen och sade: "I dag har du förödmjukat alla dina tjänare, de som i dag har räddat ditt liv och dina söners och döttrars liv och dina hustrurs liv och dina bihustrurs liv."

⁶ Du älskar dem som hatar dig och hatar dem som älskar dig! Du har visat i dag att dina befälhavare och tjänare inget betyder för dig. För i dag förstår jag att om Absalom varit vid liv men vi andra döda, skulle du ha varit nöjd.

⁷ Res dig nu och gå ut och tala vänligt till dina tjänare. För jag svär vid HERREN att om du inte gör det, så kommer inte en enda att stanna kvar hos dig över natten. Och det skulle vara mycket värre för dig än allt det onda som drabbat dig från din ungdom ända till nu."

⁸ Då reste sig kungen upp och satte sig i porten. Och det meddelades till alla trupperna: "Nu sitter kungen i porten." Då kom alla trupperna och ställde upp sig framför kungen. Men israeliterna hade flytt, var och en till sitt tält.

David återvänder till Jerusalem

⁹ Allt folket i alla Israels stammar tvistade med varandra och sade: "Kungen har räddat oss från våra fienders hand och befriat oss från filisteerna. Nu har han flytt ut ur landet för Absalom.

¹⁰ Men Absalom som vi smorde till kung över oss har dött i striden. Varför säger ni då inget om att hämta tillbaka kungen?"

¹¹ Kung David sände bud till prästerna Sadok och Ebjatar och lät säga: "Säg till de äldste i Juda: Varför ska ni vara de sista att hämta kungen hem igen? Det som hela Israel talar om har kommit till kungens kännedom där han bor.

¹² Ni är ju mina bröder, mitt eget kött och blod. Varför ska ni då vara de sista att hämta kungen tillbaka?

¹³ Och säg till Amasa: Är du inte mitt kött och blod? Må Gud straffa mig både nu och i framtiden om du inte för all framtid blir överbefälhavare hos mig i stället för Joab."

¹⁴ På så sätt vände han alla Juda mäns hjärtan som en enda man så att de sände bud till kungen: "Kom tillbaka, du och alla dina tjänare."

¹⁵ Så vände kungen tillbaka och kom till Jordan. Då hade Juda män redan kommit till Gilgal för att möta kungen och föra honom över Jordan.

Shimei benådas

¹⁶ Benjaminsiten Shimei, Gerars son från Bahurim, skyndade sig och kom ner med Juda män för att möta kung David.

¹⁷ Med honom följde tusen man från Benjamin och även Siba som hade varit tjänare i Sauls hus, och hans femton söner och tjugo tjänare. De skyndade till Jordan före kungen

¹⁸ och gick över vid vadstället för att föra över kungens familj och göra allt efter hans önskemål.

Shimei, Gerars son, föll ner inför kungen när han skulle ta sig över Jordan.

¹⁹ Han sade till kungen: "Herre, tillräkna mig inte min missgärning och tänk inte på hur illa din tjänare gjorde den dag då min herre kungen drog ut från Jerusalem. Må kungen inte lägga det på hjärtat.

²⁰ För jag, din tjänare, vet att jag har syndat. Därför har jag i dag som den förste i hela Josefs hus kommit hit ner för att möta min herre kungen."

²¹ Då sade Abishaj, Serujas son: "Borde inte Shimei mista livet när han har förbannat HERRENS smorde?"

²² Men David svarade: "Vad har jag med er att göra, ni Serujas söner? Är ni mina motståndare i dag? Skulle i dag någon dödas i Israel? Jag vet att i dag är det jag som är kung i Israel."

²³ Och kungen sade till Shimei: "Du ska inte dö." Kungen gav honom sin ed på det.

19:8 2 Sam 15:2, 18:17. **19:8 porten** Platsen där samhällets beslut fattades och kungen kunde möta folket (1 Kung 22:10). **19:13** 2 Sam 17:25, 1 Krön 2:16f. **19:13 Amasa** Betyder "Herren bär". Systerson till kung David (17:25), senare mördad (20:8f). **19:17** 2 Sam 9:2, 10, 16:1f. **19:19** 2 Sam 16:5f. **19:21** 2 Sam 16:9. **19:22** 1 Sam 11:13, 2 Sam 16:10. **19:23** 1 Kung 2:8f, 36f.

Mefiboshet

²⁴ Mefiboshet, Sauls son, kom också ner för att möta kungen. Han hade varken ansat fötter eller skägg eller tvättat sina kläder från dagen då kungen drog bort till dagen då han kom välbehållen tillbaka.

²⁵ När han kom från Jerusalem för att möta kungen, sade kungen till honom: "Varför följde du inte med mig, Mefiboshet?"

²⁶ Han svarade: "Min herre kung, min tjänare bedrog mig, för din tjänare sade till honom: Låt sadla min åsna, jag vill rida på den och följa med kungen eftersom din tjänare är halt.

²⁷ Han förtalade din tjänare hos min herre kungen. Men min herre kungen är som Guds ängel, så gör vad som är gott i dina ögon.

²⁸ Hela min fars hus förtjänade inget annat än döden inför min herre kungen, ändå lät du din tjänare sitta bland dem som får äta vid ditt bord. Vilken rätt har jag då mer att vädja inför kungen?"

²⁹ Kungen sade till honom: "Varför tala mer om saken? Jag har bestämt att du och Siba ska dela marken."

³⁰ Då sade Mefiboshet till kungen: "Han får gärna ta alltsammans, när nu min herre och kung har kommit välbehållen hem."

Barsillaj

³¹ Gileaditen Barsillaj hade kommit ner från Rogelim och gick med kungen till Jordan för att ledsaga honom över.

³² Barsillaj var nu mycket gammal, åttio år. Han hade sört för kungens behov medan denne var i Mahanajim, för han var en mycket rik man.

³³ Kungen sade till Barsillaj: "Du ska följa med mig, så ska jag sörja för dina behov hemma hos mig i Jerusalem."

³⁴ Men Barsillaj svarade kungen: "Hur många år har jag kvar att leva, så att jag skulle följa med kungen upp till Jerusalem?"

³⁵ Jag är nu åttio år gammal. Kan jag skilja mellan vad som är gott eller dåligt? Eller kan din tjänare känna smaken på vad han äter eller dricker? Eller kan jag ännu höra sångare och sångerskor sjunga? Varför skulle då din tjänare bli ytterligare en börda för min herre kungen?

³⁶ Din tjänare ska bara gå med kungen över Jordan ett kort stycke. Varför skulle kungen ge mig en sådan belöning?

³⁷ Låt din tjänare få vända tillbaka så att jag får dö i min egen stad, nära min fars och mors grav. Här är din tjänare Kimham, låt honom få följa med min herre kungen. Gör för honom vad som är gott i dina ögon."

³⁸ Då sade kungen: "Kimham ska följa med mig, och jag ska göra för honom vad som är gott i dina ögon. Allt du begär av mig ska jag göra för dig."

³⁹ Och hela hären gick över Jordan, och sedan kungen hade gått över kysste han Barsillaj och välsignade honom. Sedan vände Barsillaj tillbaka hem igen.

Grälet om kungen

⁴⁰ Kungen drog nu till Gilgal och Kimham följde med honom. Hela Juda tillsammans med hälften av Israels folk förde kungen dit.

⁴¹ Men då kom alla Israels män till kungen och sade till honom: "Varför fick våra bröder, Juda män, stjäla dig och föra kungen och hans familj över Jordan tillsammans med Davids män?"

19:24 varken ansat fötter eller skägg eller tvättat sina kläder Uttryck för sorg och fasta (jfr 12:20, Matt 6:17).

19:26 min tjänare Dvs Siba (se 16:1). **19:27** 2 Sam 14:17, 20, 16:1f. **19:28** 2 Sam 9:10f. **19:29** 2 Sam 16:4. **19:31** 2 Sam 17:27f. **19:32** 1 Kung 2:7.

⁴² Alla Juda män svarade Israels män: "Kungen står oss närmast. Varför blir ni upprörda över det? Har vi levt på kungen eller skaffat oss fördelar genom honom?"

⁴³ Men Israels män svarade Juda män: "Vi har tio gånger större del i kungen, alltså även i David. Varför har ni föraktat oss? Var det inte vi som först talade om att hämta hem vår kung?" Men Juda män använde ännu hårdare ord än Israels män.

20

Shebas uppror

¹ Där fanns nu av en händelse en illasinnad man vid namn Sheba, Bikris son, en benjaminit. Han blåste i hornet och sade:

"Vi har ingen del i David,
ingen arvslott i Ishais son.
Var och en till sitt tält, Israel!"

² Då övergav Israels alla män David och följde Sheba, Bikris son. Men Juda män höll sig till sin kung, från Jordan ända till Jerusalem.

³ David kom nu till sitt palats i Jerusalem, och kungen tog de tio bihustrurna som han hade lämnat kvar för att se efter palatset och satte dem i ett särskilt hus under bevakning. Han gav dem underhåll men gick inte in till dem. Där förblev de instängda till sin död och levde som änkor.

⁴ Kungen sade till Amasa: "Kalla samman Juda män åt mig inom tre dagar och inställ dig här även du."

⁵ Amasa gav sig då i väg för att kalla samman Juda. Men när han dröjde över den bestämda tiden,

⁶ sade David till Abishaj: "Nu kommer Sheba, Bikris son, att göra oss mer skada än Absalom. Ta din herres tjänare och sätt efter honom så att han inte finner befästa städer och kommer undan oss."

⁷ Då drog Joabs män ut efter honom tillsammans med kereteerna och peleteerna och alla hjältarna. De drog ut från Jerusalem för att jaga Sheba, Bikris son.

⁸ När de hade hunnit till den stora stenen vid Gibeon kom Amasa mot dem. Joab var då klädd i sin vapendräkt, och ovanpå bar han ett bälte med ett svärd i skidan, fäst vid höften. När han nu gick fram, föll det ut.

⁹ Joab sade till Amasa: "Är det väl med dig, min bror?" Och Joab grep Amasa i skägget med högra handen för att kyssa honom.

¹⁰ Amasa var inte på sin vakt mot svärdet som Joab hade i handen, och Joab stötte honom i buken med det så att hans inälvor rann ut på marken. Så dog han utan att Joab behövde ge en andra stöt.

Sedan fortsatte Joab och hans bror Abishaj att förfölja Sheba, Bikris son.

¹¹ En av Joabs män som stod bredvid Amasa ropade: "Var och en som är Joabs vän och står på Davids sida – följ Joab!"

¹² Amasa låg badande i sitt blod mitt på vägen. När mannen såg att allt folket stannade, förde han undan Amasa från vägen in på åkern och kastade ett skynke över honom, eftersom han såg att alla som kom förbi stannade.

¹³ Så snart man hade lyft undan honom från vägen, följde alla efter Joab för att förfölja Sheba, Bikris son.

¹⁴ Sheba drog genom alla Israels stammar till Abel, det vill säga Bet-Maaka, och genom hela Habberim. Och folk samlades och följde honom.

15 Men Joab kom och belägrade honom i Abel Bet-Hammaaka och kastade upp en jordvall mot staden som nådde fram till yttermuren. Allt Joabs folk arbetade på att förstöra muren och få den att falla.

16 Då ropade en klok kvinna från staden: "Lyssna! Lyssna! Säg till Joab att han kommer hit så att jag får tala med honom."

17 När han kom fram till kvinnan frågade hon: "Är du Joab?" Han svarade: "Ja." Hon sade till honom: "Lyssna till din tjänarinnas ord." Han svarade: "Jag lyssnar."

18 Då sade hon: "Förr brukade man säga: 'I Abel ska man fråga till råds.' Sedan var saken avklarad.

19 Vi är de mest fridsamma och trofasta i Israel, och du försöker förstöra en stad som är en moder i Israel. Varför vill du utplåna HERRENS arvedel?"

20 Joab svarade: "Nej aldrig, aldrig att jag skulle utplåna eller förstöra!

21 Så är det inte. Men en man från Efraims bergsbygd som heter Sheba, Bikris son, har rest sig mot kung David. Utlämna bara honom så drar jag bort från staden." Kvinnan svarade Joab: "Hans huvud ska kastas ut till dig över muren."

22 Sedan vände sig kvinnan med sitt kloka råd till allt folket, och de högg huvudet av Sheba, Bikris son, och kastade ut det till Joab. Då blåste han i hornet, och de drog bort från staden, var och en till sitt tält. Och Joab vände tillbaka till kungen i Jerusalem.

23 Joab hade nu befälet över hela krigshären i Israel, och Benaja, Jojadas son, hade befälet över kereteerna och peleteerna.

24 Adoram var ansvarig för tvångsarbetena, och Joshafat, Ahiluds son, var kansler.

25 Seja var sekreterare och Sadok och Ebjatar präster.

26 Även jairiten Ira var präst hos David.

21

David hämnas gibeoniterna

1 Under Davids tid drabbade en svält som varade tre år i följd. Då sökte David HERRENS ansikte. HERREN svarade: "Det beror på Saul och hans blodbefläckade hus, för att han dödade gibeoniterna."

2 Då kallade kungen till sig gibeoniterna och talade med dem. Gibeoniterna var inte israeliter utan en rest av amoreerna. Trots att Israels barn hade gett dem sin ed, hade Saul i sin iver för Israels barn och Juda försökt döda dem.

3 David sade till gibeoniterna: "Vad ska jag göra för er? Och hur ska jag bringa försoning så att ni välsignar HERRENS arvedel?"

4 Gibeoniterna svarade honom: "Vi vill inte ha silver och guld från Saul och hans hus, och vi har heller inte rätt att döda någon i Israel." David frågade: "Vad begär ni då att jag ska göra för er?"

5 De svarade kungen: "Mannen som ville förgöra oss och planerade att utrota oss så att vi inte skulle finnas kvar i Israels land –

6 låt sju av hans söner utlämnas till oss så att vi får hänga upp dem inför HERREN i Sauls Gibeon, han som var HERRENS utvalde." Kungen sade: "Jag ska utlämna dem."

7 Men kungen skonade Mefiboshet, son till Sauls son Jonatan, på grund av eden som David och Sauls son Jonatan hade gett varandra inför HERREN.

20:15 Abel Bet-Hammaaka Stad vid Israels norra gräns, en halvmil nordväst om Dan. **20:23** 2 Sam 8:16f, 1 Kung 4:2f, 1 Krön 18:15f. **21:1** 1 Mos 12:10, 41:54. **21:2** Jos 9:15, 19. **21:2** *gett dem sin ed* Vid erövringen av landet fyrahundra år tidigare (Jos 9:15). **21:6** 4 Mos 25:4. **21:6** *hänga upp* Skamstraff efter avrättning (Jos 8:29, 10:26). Den upphängde skulle begravas före kvällen (5 Mos 21:22, jfr Joh 19:31). Även Saul hade blivit upphängd (1 Sam 31:10f). **21:7** 1 Sam 18:3f, 20:15f, 23, 42, 23:18.

⁸ Kungen tog de båda söner som Rispa, Ajas dotter, hade fött åt Saul, nämligen Armoni och Mefiboshet, och de fem söner som Merab, Sauls dotter, hade fött åt meholatiten Adriel, Barsilla's son.

⁹ Dem överlämnade han i gibeoniternas händer, och de hängde upp dem på berget inför HERREN så att alla sju dog på samma gång. Det var under de första skördedagarna, när kornskörden började, som de blev dödade.

¹⁰ Rispa, Ajas dotter, tog sin sorgdräkt och bredde ut den åt sig ovanpå klippan, från början av skörden tills vattnet strömmade ner från himlen över kropparna. Hon lät inte himlens fåglar röra dem om dagen eller markens vilda djur om natten.

¹¹ När det berättades för David vad Sauls bihustru Rispa, Ajas dotter, hade gjort,

¹² gav sig David i väg och hämtade Sauls och hans son Jonatans ben från invånarna i Jabesh i Gilead. De hade smugit bort deras kroppar från torget i Bet-Shan där filisteerna hade hängt upp dem den dagen filisteerna besegrade Saul på Gilboa berg.

¹³ När David hade hämtat Sauls och hans son Jonatans ben därifrån samlade man också ihop de upphängdas ben.

¹⁴ Sedan begravde man Sauls och hans son Jonatans ben i Benjamins land, i Sela, i graven som tillhörde Sauls far Kish. Man gjorde allt som kungen hade befallt. Därefter lyssnade Gud till landets bön.

Strider mot filisteerna

¹⁵ Filisteerna började krig mot Israel på nytt, och David drog ner med sina tjänare. De stred mot filisteerna, och David blev utmattad.

¹⁶ Och Jisbo-Benob, en av rafaernas ättlingar, tänkte då döda David. Han hade en lans som vägde trehundra siklar koppar och bar en ny rustning.

¹⁷ Men Abishaj, Serujas son, kom till hans hjälp och dödade filistén. Då tog Davids män en ed av honom: "Du får inte dra ut med oss i striden mer. Du får inte släcka Israels lampa."

¹⁸ Efter en tid blev det strid med filisteerna vid Gob. Det var då hushatiten Sibbekaj dräpte Saf, en av rafaernas ättlingar.

¹⁹ Ännu en gång blev det strid med filisteerna vid Gob. Elhanan, Jaare-Oregims son från Betlehem, slog då ihjäl gatiten Goliat, vars spjutskaft liknade en vävbom.

²⁰ Sedan blev det återigen strid vid Gat. Där var en reslig man som hade sex fingrar på varje hand och sex tår på varje fot, tillsammans tjugofyra. Han var också ättling till rafaerna.

²¹ När han hånade Israel blev han dödad av Jonatan, son till Shimea, Davids bror.

²² Dessa fyra var ättlingar till rafaerna i Gat. De föll för Davids och hans tjänares hand.

22

Davids segersång

¹ David sjöng denna sång till HERREN när HERREN hade räddat honom från alla hans fiender och ur Sauls våld.

² Han sade:

21:8 1 Sam 18:19, 2 Sam 3:7, 1 Krön 15:29. **21:8 Merab** Andra handskrifter: "Mikal" (men jfr 1 Sam 18:19, 2 Sam 6:23). **21:9 när kornskörden började** Vid påsken i april. **21:12** 1 Sam 31:11f. **21:16 rafaerna** Högest jättefolk (se 5 Mos 3:11, Jos 11:21f med not). **21:16 trehundra siklar koppar** Drygt 3 kg. **21:16 en ny rustning** Annan översättning: "ett nytt svärd". **21:17** 2 Sam 18:3, 1 Kung 11:36, 15:4, 2 Kung 8:19, Ps 132:17, Ords 13:9. **21:17 Israels lampa** Det hopp som kungen, Guds smorde, var för folket (2 Krön 21:7, Ps 132:17). **21:18** 1 Krön 20:4. **21:19** 1 Sam 17:7, 1 Krön 20:5. **21:19 gatiten Goliat** Syftar troligen på Goliats bror (1 Krön 20:5). Se 1 Sam 17. **21:21** 1 Sam 16:9, 2 Sam 13:3, 1 Krön 2:13. **22:1** Ps 18:1f. **22:1 denna sång** En snarlik version av psalmen finns i Psaltaren som Ps 18. **22:2** 5 Mos 32:4.

HERRE, mitt bergfäste,
 min borg och min räddare,
 3 min Gud, min klippa
 och min tillflykt,
 min sköld och min frälsnings horn,
 mitt värn och mitt skydd,
 min frälsare som frälser mig
 från våldet.
 4 Till HERREN, den högt lovade,
 ropar jag,
 och jag blir frälst från mina fiender.

5 Dödens vågor omgav mig,
 fördärvets strömmar skrämde mig.
 6 Dödsrikets band omslöt mig,
 dödens snaror mötte mig.
 7 I min nöd åkallade jag HERREN,
 jag ropade till min Gud.
 Från sitt tempel hörde han min röst,
 mitt rop nådde hans öron.

8 Då skakade jorden och bävade,
 himlens grundvalar darrade,
 de skakade av hans brinnande vrede.
 9 Rök steg ur hans näsa
 och förtärande eld ur hans mun,
 det gnistrade av glöd från honom.
 10 Han sänkte himlen och steg ner
 med mörka moln under sina fötter,
 11 han red på keruben och flög,
 han svävade fram på vindens vingar.
 12 Han gjorde mörker till sitt skydd
 omkring honom:
 vattenmassor, tjocka moln.
 13 Ur glansen framför honom
 flammade glödande kol.
 14 HERREN dundrade från himlen,
 den Högste höjde sin röst.
 15 Han sköt pilar och skingrade dem,
 blixtar och förvirrade dem.
 16 Flodbäddar blev synliga,
 jordens grundvalar blottades
 för HERRENS tillrättavisning,
 för hans vredes stormvind.

17 Han räckte sin hand från höjden
 och grep tag i mig,
 han drog mig upp

22:3 Ps 3:4, 144:2, Luk 1:69, Hebr 2:13. 22:5 Job 22:10, Ps 55:5, Jona 2:3. 22:6 Ps 116:3. 22:7 Ps 3:5, 120:1, Jona 2:3f.
 22:8 Ps 68:9. 22:9 2 Mos 19:18, 24:17, 5 Mos 4:24, 32:22, Ps 97:3, Hebr 12:29. 22:10 Ps 99:1, 104:3. 22:12 Ps 97:2,
 Jes 45:15, 50:3. 22:14 Ps 29:3. 22:15 1 Sam 7:10, Ps 148:8. 22:17 Ps 32:6, 69:2f, 144:7.

- ur de väldiga vattnen.
 18 Han räddade mig
 från min mäktige fiende,
 från dem som hatade mig
 och var starkare än jag.
 19 De anföll mig på min olyckas dag,
 men HERREN var mitt stöd.
 20 Han förde mig ut på rymlig plats,
 han räddade mig
 eftersom han älskar mig.
 21 HERREN var god mot mig
 efter min rättfärdighet,
 han lönade mig
 efter mina händers renhet,
 22 för jag har hållit mig
 på HERRENS vägar
 och inte avfallit från min Gud.
 23 Jag har haft alla hans domar
 för ögonen
 och inte avvisat hans stadgar.
 24 Jag har varit fullkomlig inför honom
 och aktat mig för synd.
 25 Därför har HERREN lönat mig efter min rättfärdighet,
 efter min renhet inför hans ögon.
 26 Mot den trogne är du trofast,
 mot den fullkomlige
 är du fullkomlig.
 27 Mot den rene är du ren,
 men mot den falske är du vrång.
 28 Du frälser ett förtryckt folk,
 men du har ögonen på de stolta
 och ödmjucar dem.
 29 Ja, du är min lampa, HERRE,
 HERREN gör mitt mörker ljus.
 30 Med dig slår jag ner en armé,
 med min Gud stormar jag murar.
 31 Guds väg är fullkomlig,
 HERRENS ord är rent.
 Han är en sköld för alla
 som flyr till honom.
 32 Vem är Gud förutom HERREN,
 vem är en klippa utom vår Gud?
 33 Gud är mitt starka värn,

22:18 1 Sam 23:1f. **22:21** 1 Sam 26:23, 1 Kung 8:32, Job 22:30, Ps 17:1, 24:4. **22:24** 1 Kung 14:8, 15:5. **22:25**
 1 Sam 26:23f. Ords 11:31. **22:27** 3 Mos 26:23f, Ps 146:9, Ords 3:34, Hes 7:27. **22:28** Ords 29:23, Dan 4:34, Luk 1:51f,
 1 Petr 5:5. **22:29** Ps 112:4. **22:30** 2 Sam 5:6f, Ps 60:14, Fil 4:13. **22:31** Ps 12:7, 19:9, 119:140. **22:32** 5 Mos 4:35,
 32:39, 1 Sam 2:2, Jes 43:11, 44:6, 8.

- han gör min väg fullkomlig.
 34 Du gör mina fötter som hindens
 och ställer mig på mina höjder.
 35 Du lär mina händer att strida,
 mina armar
 att spänna kopparbågen.
 36 Du ger mig din frälsnings sköld,
 din ödmjukhet gör mig stor.
 37 Du gör plats för mina steg
 där jag går,
 mina fötter vacklar inte.
 38 Jag förföljde mina fiender
 och förgjorde dem,
 jag vände inte förrän
 jag gjort slut på dem.
 39 Jag gjorde slut på dem och slog dem
 så att de inte kunde resa sig,
 de föll under mina fötter.
 40 Du rustade mig med kraft
 för striden,
 du böjde mina motståndare
 under mig.
 41 Mina fiender drev du
 på flykten för mig,
 dem som hatade mig förintade jag.
 42 De såg sig omkring,
 men ingen räddare fanns,
 till HERREN,
 men han svarade dem inte.
 43 Jag malde dem till stoft på marken,
 jag krossade dem
 och trampade ner dem
 som smuts på gatan.
 44 Du räddade mig ur mitt folks strider,
 du bevarade mig
 som ett huvud över hednafolk,
 folk jag inte kände blev mina tjänare.
 45 Främlingar kröp för mig,
 så snart de hörde om mig
 lydde de mig.
 46 Främlingarnas mod vissnade bort,
 bävande lämnade de sina fästen.
 47 HERREN lever!
 Lovad är min klippa,
 upphöjd är Gud,
 min frälsnings klippa.

22:33 han gör min väg fullkomlig Andra handskrifter: "han leder den fullkomlige på hans väg". **22:34** Ps 40:3, Hab 3:19. **22:35** Ps 144:1. **22:36** 2 Sam 7:18, Ps 8:5, Ef 6:16f. **22:37** Ps 17:5, 31:9, Ords 4:12. **22:41** 2 Mos 23:27. **22:42** Joh 9:31. **22:45** 5 Mos 33:29, Ps 66:3, 72:9, 81:15.

- 48 Gud, du har gett mig hämnd
och lagt folken under mig.
- 49 Du har fört mig ut från mina fiender,
du har upphöjt mig
över mina motståndare
och räddat mig från våldsmän.
- 50 Därför vill jag tacka dig
bland hednafolken, HERRE,
och lovsjunga ditt namn,
- 51 för du ger stora segrar till din kung
och visar nåd mot din smorde,
mot David och hans ätt till evig tid.

23

Davids sista ord

- ¹ Dessa är Davids sista ord.
Så säger David, Ishais son,
så säger mannen
som upphöjdes högt,
Jakobs Guds smorde,
Israels ljuvliga sångare:
- ² HERRENS Ande har talat genom mig,
hans ord är på min tunga.
- ³ Israels Gud har talat,
Israels klippa har sagt till mig:
- ”Den som regerar över människor
i rättfärdighet,
den som regerar
i vördnad för Gud,
⁴ han är som morgonens ljus
när solen går upp,
en morgon utan moln
då jorden grönskar
av solsken efter regn.”
- ⁵ Är det inte så
med mitt hus inför Gud?
Han har slutit
ett evigt förbund med mig,
ordnat och tryggt i allt.
All min frälsning och allt jag begär
låter han växa fram.
- ⁶ Men de onda
liknar alla bortkastade törnen
som man inte tar i med handen.
- ⁷ Den som rör vid dem
rustar sig med järn
och med spjutskaft,

och de bränns upp i eld på stället.

Davids hjältar

⁸ Dessa är namnen på Davids hjältar: Josheb-Bashebet, en takemonit, den främste av kämparna. Han svängde sitt spjut över åttahundra slagna på en gång.

⁹ Efter honom kom Eleasar, son till Dodi, son till en ahoait. Han var en av de tre hjältar som var med David när de hånade filisteerna som hade samlats där till strid. Israels män drog sig tillbaka,

¹⁰ men Eleasar höll stånd och angrep filisteerna tills hans hand var så trött att den satt som klistrad vid svärdet. HERREN gav en stor seger den dagen. Och folket vände om efter Eleasar, men bara för att plundra.

¹¹ Efter honom kom Shamma, son till Age, en hararit. En gång hade filisteerna samlats i en skara vid en åker full med linsärter. Folket flydde för filisteerna,

¹² men Shamma ställde sig mitt på åkern och försvarade den och slog filisteerna. Och HERREN gav en stor seger.

¹³ En gång drog tre av de trettio främsta männen ner och kom vid skördetiden till David vid Adullams grotta, medan en skara filisteer hade slagit läger i Refaimdalen.

¹⁴ David befann sig då på borgen, medan en filisteisk utpost fanns i Betlehem.

¹⁵ David greps av längtan och sade: "Tänk om någon kunde ge mig vatten från brunnen vid Betlehems stadspört!"

¹⁶ Då bröt sig de tre hjältarna igenom filisteernas läger och öste upp vatten ur brunnen vid Betlehems stadspört och tog det och bar det till David. Men han ville inte dricka det utan hällde ut det som ett drickoffer åt HERREN.

¹⁷ Han sade: "HERRE, aldrig att jag skulle göra det där! Skulle jag dricka blodet av de män som gick ut med fara för sina liv?" Och han ville inte dricka det. Sådant gjorde de tre hjältarna.

¹⁸ Abishaj, bror till Joab, Serujas son, var den främste av tre andra. Han svängde sitt spjut över trehundra slagna och hade ett aktat namn bland de tre.

¹⁹ Han var mer ansedd än någon annan av de tre och blev deras befälhavare. Men upp till de tre första nådde han inte.

²⁰ Benaja, son till Jojada från Kabseel, var en tapper man som gjorde många stordåd. Han slog de två arielererna i Moab. Det var också han som en snövädersdag steg ner och dödade lejonet i brunnen.

²¹ Han dödade också en egyptier, en imponerande man. Egyptiern hade ett spjut i handen, men Benaja gick ner mot honom med sin stav och ryckte spjutet ur egyptierns hand och dödade honom med hans eget spjut.

²² Sådant gjorde Benaja, Jojadas son. Han hade ett aktat namn bland de tre hjältarna.

²³ Han var mer ansedd än någon av de trettio, men upp till de tre första nådde han inte. David satte honom över sin livvakt.

²⁴ Till de trettio hörde:

Asael, Joabs bror,

Elhanan, Dodos son från Betlehem,

²⁵ haroditen Shamma,

haroditen Elika,

²⁶ peletiten Heles,

tekoaiten Ira, Ickeshs son,

23:8 1 Krön 11:10f. **23:8 Josheb-Bashebet** Betyder ungefär "sitter där han sitter". Septuaginta: "Ish-Boshet" (som i 2:8f). **23:8 kämparna** Andra handskrifter: "de tre". **23:9** 1 Krön 27:4. **23:13** 1 Sam 22:2, 2 Sam 5:18. **23:18 tre andra** Andra handskrifter: "de trettio". **23:20** 2 Sam 8:18, 20:23, 1 Kung 2:29f. **23:20 Benaja** Betyder "Herren har byggt". Överbefälhavare under Salomos tid (1 Kung 4:4). **23:20 de två arielererna** Kan syfta på två söner till en viss Ariel (så Septuaginta) eller på "lejonkrigare". **23:22** 1 Krön 27:6. **23:24** 2 Sam 2:18, 1 Krön 27:7. **23:26** 1 Krön 27:9f.

²⁷ anatotiten Abieser,
 hushatiten Mebunnaj,
²⁸ ahoaiten Salmon,
 netofatiten Maharaj,
²⁹ netofatiten Heleb, Baanas son,
 Ittaj, Ribajs son, från Gibea
 i benjaminernas stam,
³⁰ Benaja, en pirgatonit,
 Hiddaj från Gaashs dalar,
³¹ arabatiten Abi-Albon,
 barhumiten Asmavet,
³² shaalboniten Eljahba,
 söner till Jashen,
 Jonatan,
³³ harariten Shamma,
 arariten Ahiam, Sarars son,
³⁴ Elifelet, son till Ahasbaj,
 maakatitens son,
 giloniten Eliam, Ahitofels son,
³⁵ Hesro från Karmel,
 arabiten Paaraj,
³⁶ Jigal, Natans son, från Soba,
 gaditen Bani,
³⁷ ammoniten Selek,
 beerotiten Naharaj,
 väpnare åt Joab, Serujas son,
³⁸ jeteriten Ira,
 jeteriten Gareb,
³⁹ hetiten Uria.

Tillsammans var de trettiosju.

24

Davids folkräkning

¹ Åter upptändes HERRENS vrede mot Israel, och han eggade David mot dem och sade: "Gå och räkna Israel och Juda."

² Då sade kungen till Joab, befälhavaren för hans här som var med honom: "Res runt bland Israels alla stammar, från Dan till Beer-Sheba, och räkna folket så att jag får veta hur många de är."

³ Joab svarade kungen: "Må HERREN din Gud föröka folket hundrafalt mer än vad det är, och må min herre kungen få se det med egna ögon. Men varför vill min herre kungen göra det här?"

⁴ Men kungens ord stod fast mot Joab och härförarna. Och Joab och härförarna gav sig i väg på kungens uppdrag för att räkna folket i Israel.

⁵ De gick över Jordan och slog läger vid Aroer på högra sidan om staden i Gads dal mot Jaeser.

23:28 1 Krön 27:13. **23:30** 1 Krön 27:14. **23:34** 2 Sam 15:12. **23:39** 2 Sam 11:3, 6f. **23:39 trettiosju** Samtliga hjältar som nämns i kapitlet. **24:1** 1 Krön 21:1f. **24:2** 2 Mos 30:12f, Dom 20:1. **24:2 Joab, befälhavaren** Andra handskrifter: "Joab och befälhavarna". **24:2 räkna folket** Folkräkningar var impopulära, eftersom de ofta förknippades med krigstjänst eller skatt (2 Mos 30:13, Luk 2:1). **24:5** 5 Mos 2:36, Jos 13:16. **24:5 De gick** Den beskrivna resrutten gick österut och sedan motsols runt landet.

⁶ Därifrån kom de till Gilead och Tatim-Hodshis land. Sedan kom de till Dan-Jaan och vek av mot Sidon.

⁷ Därefter kom de till Tyrus befästningar och till hiveernas och kananeernas alla städer. De drog vidare till Negev i Juda, ända till Beer-Sheba.

⁸ När de hade rest runt i hela landet kom de hem efter nio månader och tjugo dagar till Jerusalem.

⁹ Och Joab meddelade kungen resultatet av folkräkningen: I Israel fanns 800 000 vapenföra män, beväpnade med svärd, och Juda män var 500 000.

Domen över Davids synd

¹⁰ Men Davids samvete slog honom när han hade räknat folket, och han sade till HERREN: "Jag har syndat svårt genom det jag har gjort. Men HERRE, förlåt nu din tjänares skuld, för jag har handlat mycket dåraktigt."

¹¹ När David steg upp på morgonen kom HERRENS ord till profeten Gad, Davids siare. Han sade:

¹² "Gå och säg till David: Så säger HERREN: Tre saker lägger jag fram för dig. Välj en av dem som jag ska göra mot dig."

¹³ Då gick Gad in till David och meddelade honom detta och sade till honom: "Ska det komma svält i ditt land i sju år? Eller ska du fly i tre månader för dina fiender medan de förföljer dig? Eller ska pest drabba ditt land i tre dagar? Bestäm nu vilket svar jag ska ge honom som har sänt mig."

¹⁴ David svarade Gad: "Jag är i svår vanda. Men låt oss falla i HERRENS hand, för hans barmhärtighet är stor. I människors hand vill jag inte falla."

¹⁵ HERREN sände då pest i Israel, från morgonen fram till den bestämda tiden, och sjuttiotusen personer av folket dog från Dan till Beer-Sheba.

¹⁶ Men när ängeln räckte ut sin hand över Jerusalem för att ödelägga det, ångrade HERREN det onda och sade till ängeln som fördärvade folket: "Det är nog! Dra tillbaka din hand." HERRENS ängel var då vid jebusiten Araunas tröskplats.

¹⁷ Men när David fick se ängeln som slog folket sade han till HERREN: "Det är jag som har syndat, det är jag som har gjort fel. Men dessa får, vad har de gjort? Låt din hand drabba mig och min fars hus."

David bygger ett altare åt Herren

¹⁸ Gad kom till David samma dag och sade till honom: "Gå och res ett altare åt HERREN på jebusiten Araunas tröskplats."

¹⁹ David gick i väg som HERREN hade befallt genom Gad.

²⁰ När Arauna blickade ut och fick se kungen och hans tjänare komma till honom, gick han ut och föll ner till marken på sitt ansikte för kungen.

²¹ Arauna sade: "Varför kommer min herre kungen till sin tjänare?" David svarade: "För att köpa tröskplatsen av dig och där bygga ett altare åt HERREN så att plågan upphör bland folket."

²² Då sade Arauna till David: "Min herre kungen får ta till sitt offer vad han önskar. Här är boskapen till brännoffer, och här är tröskvagnarna och boskapens ok till ved.

²³ Alltsammans, o konung, ger Arauna till kungen." Och Arauna sade till kungen: "Må HERREN din Gud vara nådig mot dig."

24:6 1 Mos 14:14, Jos 19:28. **24:6 Tatim-Hodshis land** Andra handskrifter: "hetiternas land i riktning mot Kadesh".
24:9 1 Krön 27:24. **24:10** 2 Sam 12:13. **24:11** 1 Sam 9:9, 22:5. **24:11 Gad** Betyder "lycka" (jfr 1 Mos 30:11). Hade varnat David tidigare (1 Sam 22:5). **24:13** Jer 29:17, Hes 6:11f. **24:13 sju** Andra handskrifter: "tre". **24:15** 1 Krön 21:14. **24:16** 2 Mos 12:23. **24:17** 4 Mos 16:22. **24:18 Arauna** Motsvarar kanske *ewrine*, "herreman" på hurritiska som kan ha varit jebusiternas språk. **24:18 tröskplats** Marken låg strax norr om Davids stad där templet senare restes (2 Krön 3:1).

²⁴ Men kungen svarade Arauna: ”Nej, jag vill köpa det av dig till ett bestämt pris, för jag vill inte offra åt HERREN min Gud brännoffer som jag har fått för intet.” Så köpte David tröskplatsen och boskapen för femtio siklar silver.

²⁵ Och David byggde där ett altare åt HERREN och offrade brännoffer och gemenskapsoffer. Och HERREN hörde bönerna för landet, och plågan avvärdades från Israel.

24:24 femtio siklar silver Drygt ett halvt kg eller fem årslöner för arbetaren (jfr Dom 17:10). Den högre summan som nämns i 1 Krön 21:25 (600 siklar guld) gällde troligen hela markområdet, inte bara tröskplatsen. **24:25** 1 Krön 22:1, 2 Krön 3:1.

Första Kungaboken

Kungaböckerna, som i grundtexten är en enda bok, skildrar ca 400 år av Israels historia, med början från kung Davids sista år 970 fKr till Jerusalems fall år 587 fKr. Första Kungaboken beskriver storhetstiden under kung Salomo (kap 1-11) och hur landet sedan delas år 930 fKr i sydriket Juda och nordriket Israel (12). Folket splittras av avgudadyrkan, inbördeskrig och kupper (12-16), och Gud sänder Elia (17-19) och andra profeter (20-22) att konfrontera nordrikets kung Ahab som dör 853 fKr (kap 22).

Boken är troligen skriven i mitten av 500-talet, under den babyloniska fångenskapen (se inledningsnot till 2 Kung).

Abishag hos kung David

¹ Kung David var nu gammal och hade nått hög ålder. Trots att man lade täcken över honom kunde han inte hålla sig varm.

² Därför sade hans tjänare till honom: "Låt oss finna en ung kvinna åt min herre kungen, en jungfru som kan bli kungens tjänarinna och sköta om honom. Om hon får ligga i din famn så blir min herre kungen varm."

³ De sökte över hela Israel efter en vacker ung kvinna, och de fann Abishag från Shunem och förde henne till kungen.

⁴ Hon var mycket vacker. Hon skötte om kungen och betjänade honom, men kungen låg inte med henne.

Adonia gör anspråk på tronen

⁵ Adonia, Haggits son, hade höga tankar om sig själv och sade: "Det är jag som ska bli kung." Han skaffade sig vagnar och ryttare och dessutom femtio man som sprang framför honom.

⁶ Hans far hade aldrig velat såra honom genom att säga: "Varför gör du så?" Dessutom såg Adonia mycket bra ut, och han var född näst efter Absalom.

⁷ Han började förhandla med Joab, Serujas son, och prästen Ebjatar, och de anslöt sig till Adonia och understödde honom.

⁸ Men prästen Sadok och Benaja, Jojadas son, samt profeten Natan, Shimei, Rei och Davids hjältar stödde inte Adonia.

⁹ Adonia offrade får, oxar och gödkalvar vid Sohelet-stenen nära Rogelskällan. Han bjöd in alla sina bröder, kungens söner, och alla Juda män som var i kungens tjänst.

¹⁰ Men han bjöd inte profeten Natan, Benaja, hjältarna eller sin bror Salomo.

Salomo blir Davids efterträdare

1:3 Abishag från Shunem Det har föreslagits att Abishag kanske var den brud som besjungs i Höga Visan (jfr 2:22f och Höga V 6:12 med not). Shunem låg ca 10 mil norr om Jerusalem. **1:4 låg inte med henne** Ordagrant: "kände henne inte" (hebreiskt uttryck för sexuell gemenskap). **1:5** 2 Sam 3:4, 15:1, 1 Krön 3:2. **1:5 Adonia** Betyder "HERREN är herre". Liksom sin storebror Absalom, som hade gjort anspråk på tronen före honom (2 Sam 15), skaffade han sig livvakt och tvåhjulig stridsvagn som maktsymboler (jfr 1 Mos 41:43). **1:6** 2 Sam 14:25. **1:7** 1 Kung 2:22, 28. **1:7 Joab** Davids systerson och överbefälhavare (2 Sam 2:13f) som hade haft många meningsskiljaktigheter med kungen (2 Sam 3:24f, 12:28, 14:19, 18:11, 19:5, 13, 24:3). **1:8** 2 Sam 23:8f. **1:8 Sadok** Betyder "rättfärdig", Davids och Salomos överstepräst (1 Krön 29:22, jfr Hes 40:46). **1:8 Benaja** Tapper ledare för livvakterna (2 Sam 8:18, 23:20f), senare överbefälhavare (4:4). **1:8 Natan** Davids hovprofet (se 2 Sam kap 7 och 12) som enligt judisk tradition skrev 2 Sam. **1:8 Shimei** Troligen Shimei, Elases son, som senare upphöjdes till fogde över Benjamin (4:18), och inte Shimei, Geras son, som senare avrättades (2:8, 36f). **1:8 Davids hjältar** Se 2 Sam 23:8f, 1 Krön 11:10f. **1:9** Jos 15:7, 18:16. **1:9 Sohelet-stenen nära Rogelskällan** Kanske "Ormstenen". Källan låg mindre än en kilometer söder om Jerusalem och gränsade till både Juda och Benjamin (Jos 15:7, 18:16).

11 Då sade Natan till Bat-Seba, Salomos mor: "Du har väl hört att Adonia, Haggits son, har blivit kung utan att vår herre David vet om det?"

12 Nu vill jag ge dig ett råd så att du kan rädda ditt liv och din son Salomos liv.

13 Gå genast in till kung David och säg till honom: Har inte du själv, min herre och kung, med ed lovat din tjänarinna och sagt: Din son Salomo ska bli kung efter mig. Det är han som ska sitta på min tron. Varför har då Adonia blivit kung?"

14 Medan du är där och talar med kungen ska jag komma in efter dig och bekräfta det du har sagt."

15 Bat-Seba gick in till kungen i kammaren. Kungen var nu mycket gammal och Abishag från Shunem betjänade honom.

16 Bat-Seba bugade sig och föll ner för kungen. Och kungen frågade: "Vad önskar du?"

17 Hon svarade honom: "Min herre, du har själv lovat din tjänarinna med ed vid HERREN din Gud och sagt: Din son Salomo ska bli kung efter mig. Det är han som ska sitta på min tron.

18 Men nu har Adonia blivit kung, utan att du, min herre och kung, har fått veta det.

19 Han har offrat mängder av tjurar, gödkalvar och får och bjudit in alla kungens söner och prästen Ebjatar och överbefälhavaren Joab. Men din tjänare Salomo har han inte bjudit.

20 Nu är hela Israels ögon riktade på dig, min herre och kung, för att du ska säga dem vem som ska sitta på min herre kungens tron efter honom.

21 Annars kommer jag och min son Salomo att betraktas som brottslingar när min herre kungen har gått till vila hos sina fäder."

22 Och medan hon ännu talade med kungen kom profeten Natan.

23 Man anmälde det för kungen och sade: "Profeten Natan är här." När han kom inför kungen, föll han ner på sitt ansikte för kungen

24 och sade: "Min herre och kung, har du verkligen sagt att Adonia ska bli kung efter dig och att det är han som ska sitta på din tron?"

25 För i dag har han gått ner och offrat mängder av tjurar, gödkalvar och får och bjudit in alla kungens söner och befälhavare och prästen Ebjatar. Nu äter och dricker de hos honom och ropar: Leve kung Adonia!

26 Men mig, din tjänare, har han inte bjudit, och inte heller prästen Sadok eller Benaja, Jojadas son, eller din tjänare Salomo.

27 Har detta kommit från min herre kungen utan att du har låtit din tjänare veta vem som ska sitta på min herre kungens tron efter honom?"

28 Då svarade kung David och sade: "Kalla hit Bat-Seba till mig." När hon kom inför kungen och stod framför honom,

29 svor kungen en ed och sade: "Så sant HERREN lever, han som har befriat mig ur all nöd:

30 Så som jag lovade dig med ed vid HERREN, Israels Gud, när jag sade: Din son Salomo ska bli kung efter mig, det är han som ska sitta på min tron i mitt ställe, så ska jag göra i dag."

31 Då bugade sig Bat-Seba med ansiktet mot marken och föll ner för kungen och sade: "Må min herre kung David leva för evigt!"

32 Kung David sade: "Kalla hit till mig prästen Sadok, profeten Natan och Benaja, Jojadas son." När de kom inför kungen,

³³ sade han till dem: "Ta med er herres tjänare och sätt min son Salomo på min egen mulåsna och för honom ner till Gihon.

³⁴ Där ska prästen Sadok och profeten Natan smörja honom till kung över Israel. Sedan ska ni blåsa i basunen och ropa: Leve kung Salomo!

³⁵ Därefter ska ni följa honom upp hit, och han ska komma och sitta på min tron. Det är han som ska vara kung i mitt ställe, för honom har jag utsett till härskare över Israel och Juda."

³⁶ Då svarade Benaja, Jojadas son, kungen och sade: "Amen. Så ska också HERREN, min herre kungens Gud, säga.

³⁷ Så som HERREN har varit med min herre kungen, så ska han också vara med Salomo. Han ska göra hans tron ännu mäktigare än min herre kung Davids tron."

³⁸ Prästen Sadok, profeten Natan och Benaja, Jojadas son, gick dit ner tillsammans med kereteerna och peleteerna. De satte Salomo på kung Davids mulåsna och förde honom till Gihon.

³⁹ Prästen Sadok tog oljehornet från tältet och smorde Salomo. Därefter blåste de i basunen och allt folket ropade: "Leve kung Salomo!"

⁴⁰ Sedan följde allt folket med honom upp medan de blåste på flöjter och jublade med så stor glädje att marken kunde ha rämnat av deras rop.

⁴¹ Men Adonia och alla hans gäster hörde det just som de hade ätit färdigt. När Joab hörde basunens ljud sade han: "Varför är det sådant oväsen i staden?"

⁴² Medan han ännu talade kom Jonatan, prästen Ebjatars son. Adonia sade till honom: "Kom hit, en duktig man som du har säkert goda nyheter."

⁴³ Jonatan svarade Adonia: "Nej! Vår herre kung David har gjort Salomo till kung.

⁴⁴ Kungen har skickat med honom prästen Sadok, profeten Natan och Benaja, Jojadas son, dessutom kereteerna och peleteerna. De satte honom på kungens mulåsna,

⁴⁵ och prästen Sadok och profeten Natan smorde honom till kung i Gihon. Sedan drog de jublande upp därifrån och hela staden är i rörelse. Det var det ljudet ni hörde.

⁴⁶ Och nu sitter Salomo på kungatronen,

⁴⁷ och kungens tjänare har kommit och lyckönskat vår herre kung David och sagt: Må din Gud låta Salomos namn bli ännu större än ditt namn och hans tron ännu mäktigare än din tron. Och kungen tillbad, böjd över sin säng.

⁴⁸ Kungen har också sagt: Lovad är HERREN, Israels Gud, som i dag har satt en efterträdare på min tron, så att jag fått se det med egna ögon!"

⁴⁹ Då blev Adonias alla gäster förskräckta och bröt upp och gick, var och en åt sitt håll.

⁵⁰ Adonia själv blev så rädd för Salomo att han reste sig och gick och grep tag i hornen på altaret.

⁵¹ Och det berättades för Salomo: "Se, Adonia är rädd för kung Salomo. Han har gripit tag i altarets horn och sagt: Kung Salomo måste i dag ge mig sin ed på att han inte kommer att döda sin tjänare med svärd."

⁵² Då sade Salomo: "Om han visar sig vara en hedersman ska inte ett hår på hans huvud falla till marken. Men finner man något ont hos honom ska han dö."

1:33 2 Krön 32:30, 33:14. **1:33 mulåsna** Korsning mellan häst och åsna som vid denna tid prisades högre än hästen på grund av sin uthållighet. Jfr 2 Sam 13:29. **1:33 Gihon** Betyder "svallande", en periodisk källa i Kidrondalen nära foten av tempelberget, ca 600 meter norr om Adonias fest vid Rogelskällan (vers 9). **1:34 smörja honom till kung** Ett uttryck för invigning till tjänst, beskydd och den helige Ande (jfr David i 1 Sam 16:13). Som Herrrens smorde var Salomo en förebild till Messias, Davids son (Matt 20:30, 21:9, Apg 10:38). **1:38** 2 Sam 8:18, 1 Krön 18:17. **1:39** 1 Sam 10:24, 2 Kung 11:12, 1 Krön 29:22. **1:39 tältet** Tabernaklet där förbundsarken stod (2 Sam 6:17). **1:42** 2 Sam 15:27, 18:27. **1:50** 2 Mos 27:2. **1:50 grep tag i hornen på altaret** För att söka skydd på helig mark (jfr 2 Kung 11:15, 2 Mos 21:13). **1:52** 1 Sam 14:45.

⁵³ Därefter sände kung Salomo bud och lät hämta honom från altaret. Han kom och föll ner för kung Salomo, och Salomo sade till honom: "Gå hem till ditt."

2

Davids sista ord till Salomo

¹ Då tiden närmade sig att David skulle dö, befallde han sin son Salomo och sade:

² "Jag går nu all världens väg. Var stark och visa dig som en man.

³ Håll fast vid vad HERREN din Gud har befallt dig, så att du vandrar på hans vägar och håller hans stadgar, bud, föreskrifter och vittnesbörd, så som det är skrivet i Mose lag. Då får du framgång i allt du gör och vart du än vänder dig,

⁴ så att HERREN kan uppfylla sitt ord som han uttalade över mig när han sade: Om dina barn ger akt på sin väg och vandrar inför mig i trohet av hela sitt hjärta och hela sin själ, sade han, då ska det aldrig saknas en ättling till dig på Israels tron.

⁵ Du vet också vad Joab, Serujas son, har gjort mot mig, och vad han gjorde mot de två befälhavarna i Israel, Abner, Ners son, och Amasa, Jeters son. Han dödade dem och spillde blod i fredstid som om det var krig, han skvätte blod över bältet runt sina höfter och över skorna på sina fötter som om det var krig.

⁶ Gör efter din vishet och låt inte hans grå hår fara ner i dödsriket med frid.

⁷ Men mot gileaditen Barsillajs söner ska du visa godhet och låta dem vara med bland dem som äter vid ditt bord. För så gjorde de mot mig när jag flydde för din bror Absalom.

⁸ Sedan har du Shimei, Geras son, benjaminiten från Bahurim. Han uttalade hemska förbannelser mot mig den dagen då jag gick till Mahanajim. Sedan kom han ner till Jordan och mötte mig, och jag gav honom min ed inför HERREN och sade: Jag ska inte döda dig med svärd.

⁹ Men låt honom nu inte bli ostraffad. Du är ju en vis man och vet vad du ska göra med honom. Låt hans grå hår fara ner i dödsriket med blod."

David dör

¹⁰ David gick till vila hos sina fäder och blev begravd i Davids stad.

¹¹ Den tid David regerade över Israel var fyrtio år. I Hebron regerade han i sju år, och i Jerusalem regerade han i trettio tre år.

¹² Och Salomo satt på sin far Davids tron, och hans kungamakt var starkt befäst.

Adonia dör

¹³ Adonia, Haggits son, gick till Salomos mor Bat-Seba. Hon frågade då: "Kommer du med fredliga avsikter?" Han svarade: "Ja, med fred."

¹⁴ Han fortsatte: "Jag har något att tala med dig om." Hon svarade: "Säg det."

¹⁵ Då sade han: "Du vet ju att kungadömet var mitt och att hela Israel hade fäst sina blickar på mig och väntade att jag skulle bli kung. Men kungadömet gick ifrån mig och över till min bror. Genom HERREN blev det hans.

¹⁶ Nu har jag en enda bön till dig. Visa inte bort mig." Hon svarade: "Tala."

¹⁷ Då sade han: "Tala med kung Salomo – dig visar han ju inte bort – och be att han ger mig Abishag från Shunem till hustru."

2:2 Jos 23:14. **2:2 all världens väg** Den väg som alla i världen måste gå, alltså döden (Hebr 9:27). **2:3** 5 Mos 17:18f, 29:9, Jos 1:7f, 23:6. **2:4** 2 Sam 7:12f, Ps 132:11f. **2:5** 2 Sam 3:27, 20:9f. **2:5 Seruja** Davids storasyster (1 Krön 2:16). Joab var alltså Davids systerson. **2:5 spillde blod i fredstid som om det var krig** Annan översättning: "hämnades i fredstid blod som spillts i krig". Se 2 Sam 2:23, 3:27 för Abner och 20:10 för Amasa. **2:7** 2 Sam 17:27f, 19:31f. **2:7 Barsillajs söner** Lovades försörjning av David (2 Sam 19:31f). **2:8** 2 Sam 16:5f, 19:16, 23. **2:8 Shimei ... förbannelser ... mötte mig** Under Davids svaghetstid i 2 Sam 16:5f, 19:16f. **2:10** 2 Sam 5:7, Apg 2:29, 13:36. **2:11** 2 Sam 5:4f, 1 Krön 3:4, 29:26f. **2:11 David regerade över Israel... fyrtio år** Ca 1010-970 f Kr. **2:15** 1 Kung 1:5f, 1 Krön 22:9f, 28:5. **2:17** 1 Kung 1:3f.

¹⁸ Bat-Seba svarade: "Visst, jag ska tala med kungen om dig."

¹⁹ Bat-Seba gick till kung Salomo för att tala med honom om Adonia. Då reste sig kungen och gick henne till mötes, bugade sig för henne och satte sig på sin tron. Man ställde också fram en stol åt kungens mor, och hon satte sig till höger om honom.

²⁰ Sedan sade hon: "Jag har en enda liten bön till dig. Visa inte bort mig." Kungen svarade henne: "Mor, låt mig höra din bön. Jag ska inte visa bort dig."

²¹ Då sade hon: "Låt Adonia få Abishag från Shunem till hustru."

²² Men kung Salomo svarade sin mor: "Varför begär du bara Abishag från Shunem åt Adonia? Du kunde lika gärna be mig ge kungadömet till honom – han är ju min äldre bror – till honom och till prästen Ebjatar och till Joab, Serujas son!"

²³ Kung Salomo svor en ed inför HERREN och sade: "Må Gud straffa mig både nu och i framtiden om inte Adonia får betala med sitt liv för att han sagt detta.

²⁴ Och nu, så sant HERREN lever, han som har utsett mig och satt mig på min far Davids tron och som har byggt mig ett hus efter sitt löfte: I dag ska Adonia dödas."

²⁵ Och kung Salomo sände i väg Benaja, Jojadas son, som högg ner Adonia så att han dog.

Ebjatar och Joab straffas

²⁶ Till prästen Ebjatar sade kungen: "Gå till dina ägor i Anatot. Du har förtjänat döden, men i dag ska jag inte döda dig, för du har burit Herren Guds ark framför min far David och lidit med min far i allt han fått lida."

²⁷ Så drev Salomo bort Ebjatar och lät honom inte längre vara HERRENS präst, för att HERRENS ord som han hade talat över Elis hus i Shilo skulle fullbordas.

²⁸ Ryktet nådde Joab. Han hade anslutit sig till Adonia, men inte till Absalom. Han flydde till HERRENS tält och grep tag i hornen på altaret.

²⁹ När kung Salomo fick höra att Joab hade flytt till HERRENS tält och att han stod vid altaret, sände Salomo i väg Benaja, Jojadas son, och sade: "Gå och hugg ner honom!"

³⁰ När Benaja kom till HERRENS tält, sade han till honom: "Så säger kungen: Gå härifrån!" Men han svarade: "Nej, jag vill dö här." Benaja framförde det till kungen och sade: "Så har Joab sagt och så har han svarat mig."

³¹ Då sade kungen till honom: "Gör som han har sagt, hugg ner honom och begrav honom, så att du befriar mig och min fars hus från skulden för det oskyldiga blod som Joab har spillt.

³² HERREN ska låta hans blod komma tillbaka över hans eget huvud, därför att han högg ner två män som var rättfärdigare och bättre än han själv. Han dödade dem med svärd utan att min far David visste det, nämligen Israels befälhavare Abner, Ners son, och Juda befälhavare Amasa, Jeters son.

³³ Ja, deras blod ska komma tillbaka över Joabs och hans efterkommandes huvuden för evigt. Men åt David och hans efterkommande, hans hus och hans tron ska HERREN ge frid till evig tid."

³⁴ Benaja, Jojadas son, gick då dit upp och högg ner Joab och dödade honom. Han blev begravd i öknen där han bodde.

³⁵ Kungen satte Benaja, Jojadas son, i hans ställe över hären, och prästen Sadok satte

2:19 stol Annan översättning: "tron". Drottningmodern hade ibland en stark ställning i Jerusalem (jfr 1 Kung 15:13, 2 Kung 11, Höga V 3:11). **2:22** 1 Kung 1:7, 19. **2:22 Abishag ... kungadömet** Giftermål med en kvinna som stod kungen nära skulle ge legitimitet att få efterträda honom (jfr 2 Sam 3:13). **2:26** 1 Sam 22:20f, 2 Sam 15:24. **2:26 Ebjatar** Den siste överlevande av Elis prästsläkt (1 Sam 2:33). Följde David (1 Sam 22:20f). **2:26 Anatot** Prästby strax norr om Jerusalem och Olivberget (jfr Jer 1:1). **2:27** 1 Sam 2:30f. **2:29** 1 Kung 1:50. **2:31** 2 Mos 21:14, 5 Mos 19:13. **2:31 huggner honom** Den som var skyldig till överlagt mord saknade asylrätt (5 Mos 19:11f). **2:32** 2 Sam 3:27, 20:9f. **2:33** 2 Sam 3:29. **2:34 begravd i öknen** Kanske i ett öde område kring Betlehem (jfr 2 Sam 2:32). **2:35** 1 Sam 2:35, 1 Kung 4:4, 1 Krön 29:22.

han i Ebjatars ställe.

Shimei dör

³⁶ Därefter sände kungen bud och kallade till sig Shimei och sade till honom: ”Bygg dig ett hus i Jerusalem och bo där. Du får inte gå därifrån, varken hit eller dit.

³⁷ För du ska veta att den dag du går ut och går över Kidrondalen måste du dö. Ditt blod kommer över ditt eget huvud.”

³⁸ Shimei sade till kungen: ”Det är bra. Så som min herre kungen har sagt, så ska din tjänare göra.” Och Shimei bodde i Jerusalem en lång tid.

³⁹ Men tre år därefter hände det att två av hans tjänare flydde till Gats kung Akish, Maakas son. Man berättade det för Shimei och sade: ”Dina tjänare är i Gat.”

⁴⁰ Då bröt Shimei upp, sadlade sin åsna och tog sig till Akish i Gat för att leta efter sina tjänare. Shimei gav sig alltså av och hämtade sina tjänare från Gat.

⁴¹ Men när man berättade för Salomo att Shimei hade begett sig från Jerusalem till Gat och kommit tillbaka,

⁴² sände kungen bud och kallade till sig Shimei och sade till honom: ”Har jag inte bundit dig med ed vid HERREN och varnat dig och sagt: Du ska veta att den dag du går ut och beger dig hit eller dit måste du dö? Du svarade mig: Det är bra, jag har hört det.

⁴³ Varför har du då inte hållit eden inför HERREN och lytt den befallning som jag gett dig?”

⁴⁴ Kungen sade sedan till Shimei: ”Du vet själv allt det onda som ditt hjärta vet med sig att du har gjort mot min far David. HERREN ska låta din ondska komma tillbaka över ditt eget huvud.

⁴⁵ Men kung Salomo ska bli välsignad, och Davids tron ska bli befast inför HERREN till evig tid.”

⁴⁶ På kungens befallning gick därefter Benaja, Jojadas son, fram och högg ner honom så att han dog. Och kungadömet blev befast i Salomos hand.

3

Salomo ber om vishet

¹ Genom giftermål blev Salomo släkt med farao, kungen av Egypten. Han tog faraos dotter till hustru och förde henne in i Davids stad. Där fick hon bo tills han byggt färdigt sitt hus liksom HERRENS hus och muren runt Jerusalem.

² Men folket offrade på höjderna, eftersom det fortfarande inte hade byggts något hus åt HERRENS namn.

³ Salomo älskade HERREN och följde sin far Davids stadgar, utom det att han offrade på höjderna och tände rökelse där.

⁴ Kungen begav sig till Gibeon för att offra. Det var den förnämsta offerhöjden, och Salomo offrade tusen brännoffer på altaret där.

⁵ I Gibeon visade sig HERREN för Salomo i en dröm om natten. Gud sade: ”Be mig om det du vill att jag ska ge dig.”

⁶ Salomo svarade: ”Du har visat stor nåd mot din tjänare David, min far, därför att han vandrade inför dig i sanning och rättfärdighet och med ärligt hjärta mot dig. Du bevarade

2:37 över Kidrondalen Till sin släkt bland benjaminerna som hade gjort uppror (2 Sam 20). **2:39** 1 Sam 27:2.

2:39 Gat Filisteisk stad på Gazaremsan där David tillbringat en tid i exil (1 Sam 21:10, 27:2f). **2:44** 2 Sam 16:5f, Ps 54:7, 62:13. **3:1** 1 Kung 7:8, 9:24. **3:1 farao** Troligen Siamun (ca 986-967 fKr), en relativt svag farao som behövde Salomos hjälp mot filisteerna mellan Egypten och Israel (jfr 9:16). En allians beseglades ofta med ett giftermål. **3:2** 2 Krön 33:17. **3:3 offrade på höjderna** Alltså inte enligt budet i 5 Mos 12:5, att offra vid Guds helgedom. **3:41** Krön 16:39f, 21:29, 2 Krön 1:3f. **3:4 Gibeon** Större stad (Jos 10:2) ca 1 mil nordväst om Jerusalem. Här stod uppenbarelsetältet och kopparaltaret från Moses tid (2 Krön 1:3f). **3:5** 2 Krön 1:7f. **3:6** 1 Kung 1:48, 9:4f.

åt honom denna stora nåd och gav honom en son som sitter på hans tron, så som det är i dag.

⁷ HERRE min Gud, nu har du gjort din tjänare till kung efter min far David. Men jag är bara en ung man, jag vet varken ut eller in.

⁸ Din tjänare är här bland ditt folk som du har utvalt, ett folk så stort och talrikt att det inte kan räknas på grund av sin mängd.

⁹ Ge din tjänare ett lyhört hjärta, så att han kan vara domare för ditt folk och skilja mellan gott och ont. Vem kan annars vara domare för detta ditt stora folk?"

¹⁰ Det gladdede Herren att Salomo bad om detta.

¹¹ Gud sade till honom: "Eftersom du har bett om detta och inte bett om långt liv, rikedom eller dina fienders liv, utan om att kunna förstå vad som är rätt,

¹² därför vill jag göra som du önskar och ge dig ett så vist och förståndigt hjärta att ingen som du har funnits före dig och inte heller ska komma efter dig.

¹³ Dessutom ger jag dig vad du inte har bett om, nämligen både rikedom och ära, så att ingen kung i alla dina dagar ska vara din like.

¹⁴ Om du går på mina vägar och håller fast vid mina stadgar och bud, så som din far David gjorde, då ska jag ge dig ett långt liv."

¹⁵ Då vaknade Salomo och såg: det var en dröm. När han kom till Jerusalem, trädde han fram inför Herrens förbundsark och bar fram brännoffer och gemenskapsoffer. Sedan ordnade han en fest för alla sina tjänare.

Salomos vishet som domare

¹⁶ Vid den tiden kom två prostituerade till kungen och trädde fram inför honom.

¹⁷ Den ena kvinnan sade: "Hör på mig, herre. Jag och den här kvinnan bor i samma hus och jag födde barn där i huset hos henne.

¹⁸ Tredje dagen efter det att jag fött mitt barn födde den här kvinnan också ett barn. Vi var tillsammans och ingen annan var hos oss i huset, det var bara vi två.

¹⁹ En natt dog den här kvinnans son, för hon hade legat på honom.

²⁰ Då gick hon upp mitt i natten och tog min son från min sida, medan din tjänarinna sov, och lade honom i sin famn. Men sin döde son lade hon i min famn.

²¹ Jag steg upp på morgonen för att amma min son, och då var han död. Men när jag på morgonen såg närmare efter, då var det inte min son som jag hade fött."

²² Då sade den andra kvinnan: "Nej! Min son lever och din son är död." Men den första kvinnan svarade: "Nej, din son är död medan min son lever." Så grälade de inför kungen.

²³ Kungen sade: "Den ena säger: Det här är min son som lever, och din son är död. Den andra säger: Nej, din son är död och min son lever."

²⁴ Sedan sade kungen: "Ge mig ett svärd." När man kom med svärdet till kungen,

²⁵ sade han: "Hugg itu det levande barnet och ge den ena hälften åt den ena kvinnan och den andra hälften åt den andra."

²⁶ Den kvinna som var mor till barnet som levde sade då till kungen, för hennes hjärta brann av kärlek till sonen: "Min herre, ge henne barnet som lever, döda det inte!" Men den andra sade: "Det ska varken vara mitt eller ditt. Hugg ni!"

²⁷ Då tog kungen till orda och sade: "Ge henne det levande barnet. Döda det inte. Hon är barnets mor."

²⁸ När hela Israel fick höra talas om domen som kungen hade fällt häpnade de över kungen, för de såg att Guds vishet fanns i honom så att han kunde skipa rätt.

3:7 ut eller in Annan översättning: "hur man är ledare eller anförare". **3:8** 1 Mos 13:16, 1 Kung 4:20. **3:12** 1 Kung 4:31, 10:23f, Pred 1:16. **3:13** Matt 6:33. **3:13 ingen kung ska vara din like** Salomo skrev sedan den messianska kungapsalmen Ps 72. **3:14** 5 Mos 4:40, Ords 3:2. **3:26** Jes 49:15.

4

Salomos ämbetsmän

- ¹ Kung Salomo var nu kung över hela Israel.
- ² Dessa var hans förnämsta män: Asarja, Sadoks son, var präst.
- ³ Shishas söner Elihoref och Ahia var sekreterare. Joshafat, Ahiluds son, var kansler.
- ⁴ Benaja, Jojadas son, var överbefälhavare. Sadok och Ebjatar var präster.
- ⁵ Asarja, Natans son, var satt över fogdarna. Sabud, Natans son, en präst, var kungens vän.
- ⁶ Ahishar var överförvaltare. Adoniram, Abdas son, hade uppsikt över de allmänna arbetena.
- ⁷ Salomo hade tolv fogdar över hela Israel som sörjde för vad kungen och hans hus behövde. Var och en hade en månad om året då han skulle sörja för deras behov.
- ⁸ Detta var deras namn: Ben-Hur var fogde i Efraims bergsbygd,
- ⁹ Ben-Deker i Makas, Shaalbim, Bet-Shemesh, Elon och Bet-Hanan,
- ¹⁰ Ben-Hesed i Arubbot, med Soko och hela Heferlandet.
- ¹¹ Ben-Abinadab var fogde i hela Nafat-Dor. Han fick Salomos dotter Tafat till hustru.
- ¹² Baana, Ahiluds son, var fogde i Taanak och Megiddo och i hela den del av Bet-Shan som ligger nära Saretan, nedanför Jisreel, från Bet-Shan ända till Abel-Mehola och bortom Jokmeam.
- ¹³ Ben-Geber var fogde i Ramot i Gilead. Han hade Manasses son Jairs byar i Gilead och landsträckan Argob i Bashan, sextio stora städer med murar och kopparbommar.
- ¹⁴ Ahinadab, Iddos son, var fogde i Mahanajim
- ¹⁵ och Ahimaas i Naftali. Också han hade tagit en dotter till Salomo, Basemat, till hustru.
- ¹⁶ Baana, Hushajs son, var fogde i Asher och Alot,
- ¹⁷ Joshafat, Paruas son, i Isaskar,
- ¹⁸ Shimei, Elas son, i Benjamin.
- ¹⁹ Geber, Uris son, hade Gileads land, det land som hade tillhört Sichon, amoreernas kung, och Og, kungen i Bashan. Det var bara en fogde i det landet.

Salomos makt och visdom

- ²⁰ Juda och Israel var talrika som sanden vid havet. De åt och drack och var glada.
- ²¹ Salomo regerade över alla riken från floden till filisteernas land och ända ner till Egyptens gräns. De förde gåvor till Salomo och tjänade honom så länge han levde.
- ²² De livsmedel som Salomo behövde för varje dag var trettio korer fint mjöl och sextio korer vanligt mjöl,
- ²³ tio gödda oxar, tjugo valloxar och hundra får förutom hjortar, gaseller, dovhjortar och gödda fåglar.
- ²⁴ Han rådde över hela landet på denna sidan floden, från Tifsa ända till Gaza, över alla kungar på denna sidan floden. Han hade fred på alla sidor runt omkring
- ²⁵ så att Juda och Israel bodde i trygghet, var och en under sin vinstock och sitt fikonträd, från Dan till Beer-Sheba så länge Salomo levde.
- ²⁶ Salomo hade 40 000 stallplatser för sina vagnshästar och 12 000 ridhästar.

4:3 sekreterare Kan ha haft hand om utrikeskorrespondens. **4:3 kansler** Kan ha skött förvaltningens dokument. Annan översättning: "historieskrivare". **4:4** 1 Kung 2:26f, 35. **4:6** 2 Sam 20:24, 1 Kung 5:13f. **4:20** 1 Mos 13:16, 22:17, 2 Sam 17:11, 1 Kung 3:8. **4:21** 2 Krön 9:26. **4:21 från floden ... till Egyptens gräns** Troligen området från Eufrat till Egypten, de gränser som Gud utlovade i Sinaiförbundet (2 Mos 23:31, jfr 5 Mos 1:7, Jos 1:4). **4:22 trettio ... sextio korer** Ca 6 500 liter och 13 000 liter. **4:24 Tifsa** Troligen Thapsakos vid Eufrat i norra Syrien, nära gränsen till Turkiet. **4:25** 3 Mos 26:5, Dom 20:1, Mika 4:4, Sak 3:10. **4:25 från Dan till Beer-Sheba** Dvs hela Israel från norr till söder (jfr "från Smygehuk till Treriksröset"). **4:26** 1 Kung 10:26, 2 Krön 1:14, 9:25. **4:26 40 000** Kanske ett avskrivningsfel för 4 000 (jfr 2 Krön 9:25).

²⁷ Och fogdarna sörjde var sin månad för kung Salomos behov och för alla som kom till kung Salomos bord. De lät ingenting fattas.

²⁸ Säden och halmen för hästarna och travarna förde de i tur och ordning till den plats där han uppehöll sig.

²⁹ Gud gav Salomo vishet och mycket stort förstånd och kunskap så rik som sanden på havets strand.

³⁰ Salomos vishet var större än alla österlänningars vishet och alla egyptiers vishet.

³¹ Han var visare än alla andra människor, visare än esraiten Etan och Mahols söner Heman, Kalkol och Darda. Hans namn var känt bland alla hednafolk runt omkring.

³² Han författade 3 000 ordspråk och 1 005 sånger.

³³ Han talade om träden, från cedern på Libanon till isopen som växer ur väggen. Han talade om fyrfotadjuren, om fåglarna, om kräldjuren och om fiskarna.

³⁴ Från alla folk kom man för att höra Salomos visdom, från jordens alla kungar som hade hört talas om hans vishet.

5

Tempelbygget förbereds

¹ När kung Hiram i Tyrus fick höra att Salomo blivit smord till kung efter sin far, sände han sina tjänare till Salomo. Hiram hade alltid varit Davids vän.

² Och Salomo sände bud till Hiram och lät säga:

³ "Du vet själv att min far David inte kunde bygga ett hus åt HERREN sin Guds namn på grund av de krig han tvingades utkämpa på alla sidor tills HERREN hade lagt hans fiender under hans fötter.

⁴ Men nu har HERREN min Gud låtit mig få ro på alla sidor. Ingen motståndare finns, och ingen olycka nalkas.

⁵ Nu tänker jag bygga ett hus åt HERREN min Guds namn, så som HERREN talade till min far David när han sade: Din son som jag ska sätta på din tron efter dig, han ska bygga huset åt mitt namn.

⁶ Befall nu att man hugger cedrar på Libanon åt mig. Mina tjänare ska arbeta tillsammans med dina, och jag ska betala dig allt du begär för dina tjänares arbete. Du vet ju att det inte finns någon hos oss som kan hugga virke som sidonierna."

⁷ När Hiram hörde Salomos ord blev han mycket glad, och han sade: "Välsignad är HERREN i dag, som har gett David en vis son att regera över detta stora folk!"

⁸ Hiram sände bud till Salomo och lät säga: "Jag har hört budskapet du sände till mig. Jag ska göra allt du önskar i fråga om cederträ och cypressträ.

⁹ Mina tjänare ska föra virket från Libanon ner till havet. Jag ska låta dem lägga virket i flottor på havet och föra det till det ställe du anvisar mig och lossa det där. Men du får själv hämta det. Du i din tur ska göra vad jag önskar och förse mitt hus med livsmedel."

¹⁰ Hiram gav Salomo cederträ och cypressträ, så mycket han önskade.

4:31 1 Krön 2:6, Ps 88:1, 89:1. **4:31 esraiten Etan** Troligen identisk med Davids lovsångsledare (1 Krön 15:19) som skrev Ps 89, enligt dess överskrift. **4:31 Heman** En av Davids profeter (1 Krön 25:4f) och lovsångsledare (1 Krön 16:41) som skrev Ps 88, enligt dess överskrift. **4:32 3000 ordspråk** Ett urval av dessa finns samlade i Ords 10-29. **4:32 1005 sånger** Andra handskrifter (Septuaginta): "5 000 sånger". Salomo anges som författare till Ps 72 och 127 samt Höga Visan. **4:34** 1 Kung 10:1f, 24. **5:1** 2 Sam 5:11, 1 Krön 14:1, 2 Krön 2:3f. **5:1 Hiram** Regerade ca 980-947 f Kr. Hade hjälpt David när han byggde sitt palats (2 Sam 5:11). **5:5** 2 Sam 7:13, 1 Krön 22:10, 28:6. **5:7** 1 Kung 10:9. **5:8 cederträ** Berömt barrträ rikt på kåda, vilket skyddar mot insekter och ger en behaglig doft.

¹¹ Och Salomo gav Hiram 20 000 korer vete till mat för hans hushåll och tjugo korer olja av stötta oliver. Detta gav Salomo till Hiram varje år.

¹² HERREN gav Salomo vishet som han hade lovat honom. Det rådde fred mellan Hiram och Salomo, och de slöt förbund med varandra.

¹³ Kung Salomo kallade samman en arbetsstyrka ur hela Israel, och den utgjorde 30 000 man.

¹⁴ Han sände dem till Libanon, 10 000 för varje månad i skift, så att de var en månad i Libanon och två månader hemma. Adoniram hade uppsikt över de allmänna arbetena.

¹⁵ Salomo hade 70 000 man som bar bördor och 80 000 som högg sten i bergen.

¹⁶ Därtill kom de 3 300 högre arbetsledare som var anställda av Salomo för arbetet och ledde folket som utförde arbetet.

¹⁷ På kungens befallning bröt man stora och dyrbara stenar för att husets grund skulle kunna läggas med huggen sten.

¹⁸ Salomos byggnadsarbetare, Hiramns byggnadsarbetare och folket från Gebal högg och beredde trävirke och stenar till huset.

6

Tempelbyggnaden

¹ I det fyrahundraåttionde året efter det att Israels barn drog ut ur Egypten, i det fjärde året av Salomos regering över Israel, i månaden Siv som är den andra månaden, började han bygga HERRENS hus.

² Huset som kung Salomo byggde åt HERREN var sextio alnar långt, tjugo alnar brett och trettio alnar högt.

³ Förhuset framför tempelsalen var tjugo alnar långt framför husets kortsida och tio alnar brett där det låg framför huset.

⁴ Han gjorde fönster på huset, slutna fönster med bjälkramar.

⁵ Runt huset uppförde han en ytterbyggnad som gick runt om husets väggar, både längs tempelsalen och längs koret, och i den gjorde han sidokamrar runt om.

⁶ Den nedersta våningen i ytterbyggnaden var fem alnar bred, den mellersta sex alnar och den tredje sju alnar bred. Han hade nämligen gjort avsatser utvändigt på huset, runt omkring, för att inte behöva göra bjälkhål i husets väggar.

⁷ När huset uppfördes byggdes det av redan färdighuggen sten från stenbrottet. Alltså hördes varken hammare eller yxa eller andra järnverktyg vid huset när det byggdes.

⁸ Dörren till den mellersta sidokammaren fanns på husets högra sida, och via en spiraltrappa kom man upp till den mellersta våningen och från den mellersta våningen upp till den tredje.

⁹ Så byggde han huset och gjorde det färdigt, och han täckte det med bjälkar och cederplankor i rader.

¹⁰ I ytterbyggnaden utmed hela huset byggde han våningarna fem alnar höga. Den var fäst vid huset med cederbjälkar.

¹¹ Och HERRENS ord kom till Salomo. Han sade:

5:11 20 000 korer vete Ca 4,5 miljoner liter eller dagsransoner. Det sjöfarande Tyrus (9:27) var beroende av att importera mat, även under nytestamentlig tid (Apg 12:20). **5:11 tjugo korer olja** Ca 4 500 liter. Andra handskrifter (Septuaginta): "tjugotusen bat-mått olja" (ca 450 000 liter). Oliver stötta i mortel gav den bästa kvaliteten.

5:12 1 Kung 3:12, 4:29. **5:14** 1 Kung 4:6. **5:15** 2 Krön 2:2, 18. **5:18** Hes 27:9. **6:1** 2 Krön 3:1f. **6:1 fyrahundraåttionde året ... andra månaden** I april ca år 966 f.Kr. Septuaginta: "fyrahundrafyrtionde året", vilket skulle flytta fram samtliga dateringar i Moseböckerna och Josua med 40 år. **6:2 sextio ... tjugo ... trettio alnar** Nästan 30 x 10 x 15 meter. **6:6 fem ... sex ... sju alnar** Nästan 2,5 meter, 3 meter och 3,5 meter. **6:7** 1 Kung 5:17f.

12 ”Med huset som du bygger ska detta ske: Om du vandrar efter mina stadgar och följer mina föreskrifter och håller fast vid alla mina bud och lever efter dem, ska jag med dig uppfylla mitt ord som jag talade till din far David:

13 Jag ska bo mitt ibland Israels barn och inte överge mitt folk Israel.”

14 Så byggde Salomo huset och gjorde det färdigt.

15 Han täckte husets väggar invändigt med cederbrädor. Från golvet ända upp till takbjälkarna klädde han det invändigt med trä. Husets golv klädde han med brädor av cypress.

16 Han täckte de tjugo alnarna i det innersta av huset, från golvet ända upp till bjälkarna, med cederbrädor. Så inredde han rummet därinne till ett kor: det allra heligaste.

17 Fyrtio alnar mätte den del av huset som utgjorde tempelsalen framför det.

18 Inuti var huset av cederträ med sniderier i form av gurkfrukter och blomsterband. Allt var av cederträ, ingen sten syntes.

19 I det inre av huset inredde han ett kor där han skulle ställa HERRENS förbundsark.

20 Koret var tjugo alnar långt, tjugo alnar brett och tjugo alnar högt. Han täckte det med fint guld och satte framför det ett altare, klätt med cederträ.

21 Och husets insida täckte Salomo med fint guld. Med kedjor av guld stängde han för koret, och även detta täckte han med guld.

22 Alltså täckte han hela huset med guld, helt och hållet. Han täckte också med guld hela det altare som hörde till koret.

23 Till koret gjorde han två keruber av olivträ. De var tio alnar höga.

24 Kerubens ena vinge mätte fem alnar, och kerubens andra vinge var också fem alnar. Det var alltså tio alnar från ena vingpetsen till den andra.

25 Den andra keruben var också tio alnar. Båda keruberna hade samma mått och samma form,

26 den ena keruben var tio alnar hög och så var även den andra keruben.

27 Och han ställde keruberna i mitten av det inre rummet, och keruberna bredde ut sina vingar så att den enes vinge rörde vid den ena väggen och den andra kerubens vinge rörde vid den andra väggen. Mitt i huset rörde deras båda andra vingar vid varandra.

28 Salomo täckte keruberna med guld.

29 Och alla husets väggar runtom pryddes han med snidade bilder i form av keruber, palmer och blomsterband. Så gjorde han både i det inre rummet och i det yttre.

30 Husets golv, både i det inre rummet och i det yttre, täckte han med guld.

31 För ingången till koret gjorde han dörrar av olivträ. Dörrinfattningen hade formen av en femkant.

32 De båda dörrarna av olivträ pryddes han med sniderier i form av keruber, palmer och blomsterband och täckte dem med guld. Han spred ut guldets över keruberna och palmerna.

33 Likaså gjorde han för ingången till tempelsalen dörrposter av olivträ, i fyrkant.

34 De båda dörrarna var av cypressträ. Varje dörr bestod av två vridbara dörrhalvor.

35 Han pryddes dem med sniderier: keruber, palmer och blomsterband och täckte dem med guld, som spreds ut jämnt över utskärningarna.

36 Han byggde även den inre förgårdsmuren av tre varv huggna stenar och ett varv huggna bjälkar av cederträ.

37 Det fjärde året, i månaden Siv, blev grunden till HERRENS hus lagd.

6:12 2 Sam 7:12f, 1 Kung 2:4, 9:4f. **6:13** 2 Mos 25:8, 29:45, 3 Mos 26:11. **6:20 tjugo alnar långt ... brett ... högt** Nästan 10 x 10 x 10 meter. **6:23** 2 Mos 25:18f, 37:7f. **6:23 keruber** Bevingade änglaväsen med egenskaper från människa, lejon, tjur och örn (2 Mos 25:18f, Hes kap 1, 10). **6:24 fem ... tio alnar** Nästan 2,5 respektive 5 meter.

³⁸ I det elfte året, i månaden Bul som är den åttonde månaden, stod huset klart till alla delar, just så som det skulle vara. Salomo byggde alltså på huset i sju år.

7

Salomos palats

¹ Det tog tretton år innan Salomo fick sitt eget hus färdigt.

² Han byggde Libanonskogshuset hundra alnar långt, femtio alnar brett och trettio alnar högt med fyra rader pelare av cederträ och med huggna bjälkar av cederträ på pelarna.

³ Huset hade också ett tak av cederträ över bjälkarna, som vilade på fyrtiofem pelare, femton i varje rad.

⁴ Det hade bjälklag i tre rader.

Fönsteröppningarna satt mitt emot varandra i tre omgångar.

⁵ Alla dörröppningar och dörrposter var fyrkantiga, av bjälkar. Fönsteröppningarna satt mitt emot varandra i tre omgångar.

⁶ Dessutom gjorde han pelarhallen femtio alnar lång och trettio alnar bred, och framför den också ett förhus med pelare och med ett trapphus framför dessa.

⁷ Och han gjorde tronhallen, domshallen, där han skulle skipa rätt. Den var täckt med cederträ från golv till tak.

⁸ Hans eget hus där han själv skulle bo, på den andra gården innanför förhuset, var byggt på samma sätt. Salomo byggde också ett hus, likadant som detta förhus, åt faraos dotter som han hade tagit till hustru.

⁹ Allt detta var av dyrbara stenar, huggna efter mått som byggnadsblock och sågade med såg invändigt och utvändigt, ända från grunden upp till taklisterna, och likaså allt därutån, ända till den stora förgårdsmuren.

¹⁰ Grunden var lagd med dyrbara och stora stenar som var tio och åtta alnar långa.

¹¹ Ovanpå dessa låg dyrbara stenar, huggna efter mått, och cederbjälkar.

¹² Den stora förgårdsmuren runt om var uppförd av tre varv huggna stenar och ett varv huggna bjälkar av cederträ. Så var det också med den inre förgårdsmuren till HERRENS hus och likaså med husets förhus.

¹³ Kung Salomo sände bud och hämtade Hiram från Tyrus.

¹⁴ Han var son till en änka av Naftali stam, och hans far var en tyrisk man som var kopparsmed. Hiram var full av konstnärlig begåvning, förstånd och kunskap att göra alla slags arbeten i koppar. Han kom till kung Salomo och utförde alla hans arbeten.

Jakin och Boas

¹⁵ Hiram tillverkade de båda pelarna av koppar. Arton alnar hög var den ena pelaren, och en tråd som var tolv alnar lång mätte omkretsen av den andra pelaren.

¹⁶ Han gjorde också två pelarhuvuden, gjutna av koppar, som skulle sättas ovanpå pelarna. Varje pelarhuvud var fem alnar högt.

¹⁷ Nätlika utsmyckningar som bildade ett flätverk, och hängprydnader i form av kedjor fanns på pelarhuvudena som satt ovanpå pelarna, sju på varje pelarhuvud.

6:38 elfte året ... åttonde månaden I oktober-november år 959 f.Kr. **7:1 tretton år ... sitt eget hus** Ca 959-946 f.Kr. Jfr Pred 2:4f. **7:2 hundra ... femtio ... trettio alnar** Nästan 50 x 25 x 15 meter. **7:6 femtio ... trettio alnar** Nästan 25 x 15 meter. **7:8** 1 Kung 3:1, 9:24, 2 Krön 8:11. **7:9 sågade med såg** Områdets mjuka kalksten kunde sågas loss men hårdnade i kontakt med luft. **7:10 tio och åtta alnar** Nästan 5 meter och 4 meter. **7:13** 2 Krön 2:13f. **7:13 Hiram från Tyrus** Hantverkare hos kung Hiram (kap 5). Kallas i 2 Krön 2:13 Hiram-Abi ("Hiram min fader"). **7:14** 2 Mos 31:3f. **7:14 en änka av Naftali stam** Ingift i Naftali men härstammade från Dans stam (2 Krön 2:14). **7:15** 2 Kung 25:17, 2 Krön 3:15f, 4:12f, Jer 52:21f. **7:15 Arton ... tolv alnar** Nästan 9 meter hög och 6 meter i omkrets.

18 Han gjorde pelarna så att två rader gick runt om det ena flätverket som täckte pelarhuvudena, som höjde sig över granatäpplena. Likadant gjorde han på det andra pelarhuvudet.

19 Pelarhuvudena, som satt ovanpå pelarna inne i förhuset, var formade som liljor och mätte fyra alnar.

20 På båda pelarna fanns pelarhuvuden, upptill vid den bukformiga delen in emot flätverket.

Granatäpplena var tvåhundra i rader runt om, över det andra pelarhuvudet.

21 Pelarna reste han vid förhuset till tempelsalen. Pelaren som han reste på högra sidan gav han namnet Jakin, och den han reste på vänstra sidan gav han namnet Boas.

22 Överst var pelarna formade som liljor. Så blev arbetet med pelarna fullbordat.

Kopparhavet

23 Hiram gjorde också havet i gjutet arbete. Det var tio alnar från ena kanten till den andra, helt runt och fem alnar högt. Ett snöre som var trettio alnar långt mätte omkretsen.

24 Under kanten satt gurkfrukter som omgav det och gick runt om havet. Det var tio alnar brett. Gurkfrukterna satt i två rader och var gjutna i ett stycke med det övriga.

25 Havet stod på tolv oxar. Tre var vända mot norr, tre mot väster, tre mot söder och tre mot öster. Havet vilade ovanpå oxarna, och alla hade bakdelen vänd inåt.

26 Havets tjocklek var en handsbredd, och kanten var gjord som kanten på en bågare och liknade en utslagen lilja. Det rymde tvåtusen bat.

Kopparställ för tvättkaren

27 Dessutom gjorde han de tio tvättställ av koppar. Varje tvättställ var fyra alnar långt, fyra alnar brett och tre alnar högt.

28 Dessa tvättställ var gjorda på följande sätt: De var försedda med sidolister som hade sin plats mellan hörnlisterna.

29 På dessa sidolister mellan hörnlisterna fanns lejon, tjurar och keruber avbildade och likaså upptill på hörnlisterna. Under lejonen och tjurarna hängde blomsterslingor ner.

30 Varje ställ hade fyra hjul av koppar med axlar av koppar, och de fyra fötterna var försedda med bärarmar. Dessa bärarmar var gjutna och satt under karet, och mitt för var och en satt blomsterslingor.

31 Sin öppning hade det inom kransstycket som höjde sig en aln uppåt. Öppningen i denna var rund. Det var gjort så att det kunde tjäna som underlag, och det mätte en och en halv aln. Det fanns också ornament på öppningen. Men sidolisterna till det var fyrkantiga, inte runda.

32 De fyra hjulen satt under sidolisterna, och hjulens hållare var fästa vid stället. Varje hjul mätte en och en halv aln.

33 Hjulen var gjorda som vagnshjul. Deras axlar, ringar, ekrar och nav var alla gjutna.

34 Fyra bärarmar fanns på varje ställ i de fyra hörnen. Bärarmarna var gjorda i ett stycke med sitt ställ.

35 Överst på varje ställ var en helt och hållet rund upphöjning, en halv aln hög. Upptill på varje ställ satt hållare och sidolister, gjorda i ett stycke med det.

36 På hållarnas ytor och på sidolisterna graverade han in keruber, lejon och palmer där utrymme fanns på var och en. Han gjorde också blomsterslingor runt omkring.

7:21 Jakin ... Boas Betyder "ska upprätta" och "har styrka". **7:23** 2 Krön 4:2f, Jer 52:20. **7:23 tio ... fem ... trettio alnar** Nästan 5 meter i diameter, 2,5 meter högt och 15 meter i omkrets. **7:24 var tio alnar brett** Annan översättning: "fanns tio (gurkfrukter) per aln". **7:26 tvåtusen bat** Ca 45 000 liter. **7:27** 2 Krön 4:14. **7:27 fyra ... tre alnar** Nästan 2 x 2 x 1,5 meter.

³⁷ På samma sätt gjorde han de tio tvättställen. Alla var gjutna på samma sätt och hade samma mått och samma form.

³⁸ Han gjorde också tio tvättkar av koppar. Varje tvättkar rymde fyrtio batmått och mätte fyra alnar. Till vart och ett av de tio ställen gjordes ett tvättkar.

³⁹ Han ställde fem av tvättställen på högra sidan om huset och fem på vänstra sidan om huset. Havet ställde han på högra sidan om huset, åt sydost.

⁴⁰ Hiram gjorde dessa tvättkar och likaså skovlarna och skålarna.

Föremålen i Herrens hus

Så slutförde Hiram allt det arbete som han skulle göra åt kung Salomo för HERRENS hus.

⁴¹ Han gjorde två pelare och två klotformiga pelarhuvuden ovanpå pelarna samt de två flätverk som skulle täcka de båda klotformiga pelarhuvuden som satt ovanpå pelarna,

⁴² dessutom de fyrahundra granatäpplena till de båda flätverken, två rader granatäpplen till varje flätverk, för att de båda klotformiga pelarhuvuden som satt uppe på pelarna skulle bli täckta,

⁴³ vidare de tio tvättställen och de tio karen på tvättställen,

⁴⁴ och även havet – det var bara ett – och de tolv oxarna under havet,

⁴⁵ vidare askkärnen, skovlarna och skålarna. Alla dessa föremål, som Hiram gjorde åt kung Salomo för HERRENS hus, var av polerad koppar.

⁴⁶ På Jordanslätten lät kungen gjuta det i lerformar mellan Suckot och Saretan.

⁴⁷ På grund av den mycket stora mängden lämnade Salomo alla föremålen ovägda, och därför blev kopparens vikt inte fastställd.

⁴⁸ Salomo gjorde alla de föremål som skulle finnas i HERRENS hus: det gyllene altaret, det gyllene bordet där skådebröden skulle ligga,

⁴⁹ så också ljusstakarna, fem på högra sidan och fem på vänstra framför koret. De var av fint guld, med blomverk, lampor och lamptänger av guld.

⁵⁰ Dessutom gjorde han faten, knivarna, skålarna, bågarna och fyrfaten av fint guld, och gångjärnen av guld till de dörrar som ledde till det innersta av huset, det allra heligaste, och till de dörrar i huset som ledde till tempelsalen.

⁵¹ Sedan allt det arbete som kung Salomo lät utföra på HERRENS hus var färdigt, förde Salomo in dit vad hans far David hade helgat åt HERREN: silvret, guldet och kärnen. Detta lade han in i skattkamrarna i HERRENS hus.

8

Herrens ark förs in i templet

¹ Därefter samlade Salomo Israels äldste och stammarnas alla huvudmän, Israels barns alla familjeöverhuvuden, till sig i Jerusalem för att hämta upp HERRENS förbundsark från Davids stad, alltså Sion.

² Så samlades alla Israels män hos kung Salomo under högtiden i månaden Etanim, som är den sjunde månaden.

³ När Israels alla äldste hade kommit lyfte prästerna upp arken.

⁴ De bar upp HERRENS ark och uppenbarelsetältet tillsammans med alla heliga föremål som fanns i tältet. Prästerna och leviterna hämtade dem dit.

⁵ Och kung Salomo stod framför arken tillsammans med Israels hela församling som hade samlats hos honom. Man offrade får och oxar i sådan mängd att de inte kunde räknas eller uppskattas.

⁶ Prästerna bar in HERRENS förbundsark till dess plats i husets kor, i det allra heligaste,

7:38 2 Krön 4:6. **7:38 fyrtio batmått ... fyra alnar** Ca 900 liter och nästan 2 meter. **7:39** 2 Krön 4:10. **7:40** 2 Mos 27:3, 2 Krön 4:11f. **7:48** 2 Krön 4:19f. **7:49** 2 Krön 4:7. **7:51** 2 Sam 8:7f, 2 Krön 5:1. **8:1** 2 Sam 5:9, 2 Krön 5:2f. **8:2 högtiden i ... sjunde månaden** Hösthögtiden efter skörden i september-oktober. Se 3 Mos 23:24f, 5 Mos 16:13f. **8:4** 4 Mos 4:15. **8:5** 2 Sam 6:13. **8:6** 2 Mos 26:33f.

till platsen under kerubernas vingar.

⁷ Keruberna bredde ut sina vingar över platsen där arken stod så att arken och dess stänger upptill täcktes av keruberna.

⁸ Stängerna var så långa att deras ändar kunde ses från helgedomen framför koret, men de var inte synliga längre ut. De har blivit kvar där ända till denna dag.

⁹ I arken fanns inget annat än de två stentavlor som Mose hade lagt ner i den vid Horeb, när HERREN slöt förbund med Israels barn sedan de dragit ut ur Egyptens land.

¹⁰ Men när prästerna gick ut ur helgedomen, uppfylldes HERRENS hus av molnet

¹¹ så att prästerna inte kunde stå och göra tjänst på grund av molnet, eftersom HERRENS härlighet uppfyllde HERRENS hus.

¹² Då sade Salomo:

”HERREN har sagt
att han vill bo i dunklet.

¹³ Jag har nu byggt ett hus
till boning åt dig,
en plats där du kan bo
till evig tid.”

Salomo talar till folket

¹⁴ Sedan vände sig kungen om och välsignade Israels hela församling medan allt folket stod.

¹⁵ Han sade: ”Välsignad är HERREN, Israels Gud, som med sin hand har fullbordat vad han med sin mun lovade min far David, när han sade:

¹⁶ Från den dag då jag förde mitt folk Israel ut ur Egypten har jag inte i någon av Israels stammar utvalt en stad för att bygga ett hus där mitt namn skulle vara. Men David har jag utvalt till att råda över mitt folk Israel.

¹⁷ Min far David hade i sinnet att bygga ett hus åt HERRENS, Israels Guds, namn.

¹⁸ Men HERREN sade till min far David: Du har i sinnet att bygga ett hus åt mitt namn, och du gör rätt i att ha det i sinnet.

¹⁹ Men det är inte du som ska bygga huset, utan din son som ska utgå från dig. Han ska bygga huset åt mitt namn.

²⁰ Och HERREN har hållit det löfte han gav, för jag har kommit i min far Davids ställe och sitter nu på Israels tron så som HERREN lovade, och jag har byggt huset åt HERRENS, Israels Guds, namn.

²¹ Där har jag inrett ett rum för arken, och i den förvaras det förbund som HERREN slöt med våra fäder när han förde dem ut ur Egyptens land.”

Salomos bön vid tempelinvigningen

²² Därefter trädde Salomo fram för HERRENS altare inför hela Israels församling. Han räckte ut sina händer mot himlen

²³ och sade: ”HERRE, Israels Gud, det finns ingen Gud som du, varken uppe i himlen eller nere på jorden, du som håller förbundet och bevarar nåd mot dina tjänare när de vandrar inför dig av hela sitt hjärta.

²⁴ Du har hållit vad du lovade din tjänare, min far David. Vad du lovade med din mun fullbordade du med din hand, så som nu har skett.

8:9 2 Mos 25:16, 21, Hebr 9:4. **8:9** *inget annat än de två stentavlor* Tidigare fanns där även manna och Arons stav (Heb 9:4, 2 Mos 16:33, 4 Mos 17:10). **8:10** 2 Mos 40:34, 4 Mos 9:15. **8:11** 2 Krön 7:1f. **8:12** 2 Mos 19:9, 20:21, 3 Mos 16:2, 5 Mos 4:11, 2 Krön 6:1f. **8:16** 2 Sam 7:6f. **8:17** 2 Sam 7:2, 1 Krön 17:1f, 28:2f. **8:19** 2 Sam 7:12f.

25 Håll nu, HERRE, Israels Gud, vad du lovade din tjänare, min far David, när du sade till honom: Det ska aldrig saknas en avkomling av dig inför mig på Israels tron, om dina barn ger akt på sin väg och vandrar inför mig så som du har vandrat inför mig.

26 Och förverkliga nu, Israels Gud, det ord som du har talat till din tjänare, min far David.

27 Men kan verkligen Gud bo på jorden? Se, himlarna och himlarnas himmel rymmer dig inte. Hur mycket mindre då det hus som jag har byggt!

28 Men vänd dig ändå till din tjänares bön och åkallan, HERRE min Gud, så att du hör det rop och den bön som din tjänare i dag sänder upp till dig.

29 Låt dina ögon natt och dag vara öppna mot detta hus, mot den plats om vilken du har sagt: "Mitt namn ska vara där", så att du hör den bön som din tjänare ber när han vänder sig mot denna plats.

30 Ja, hör din tjänares och ditt folk Israels bön när de vänder sig mot denna plats. Hör den på platsen där du bor, i himlen. Och när du hör, må du förlåta.

31 Om någon syndar mot sin nästa och man ger honom en ed att svära, och han kommer och svär eden inför ditt altare i detta hus,

32 hör det då i himlen och utför ditt verk och skaffa dina tjänare rätt. Förklara den skyldige skyldig och låt hans gärningar komma över hans huvud, men förklara den rättfärdige rättfärdig och låt honom få efter sin rättfärdighet.

33 Om ditt folk Israel blir slaget inför en fiende för att de har syndat mot dig, men de vänder om till dig och prisar ditt namn och ber och ropar till dig om nåd i detta hus,

34 hör det då i himlen och förlåt ditt folk Israels synd och låt dem komma tillbaka till det land som du har gett deras fäder.

35 Om himlen stängs och regnet uteblir för att de har syndat mot dig, men de ber, vända mot denna plats, och prisar ditt namn och vänder om från sin synd eftersom du har ödmjukat dem,

36 hör det då i himlen och förlåt dina tjänares och ditt folk Israels synd och lär dem den goda väg de ska vandra. Låt det också regna över ditt land som du har gett ditt folk till arvedel.

37 Om det blir svält i landet, om det blir pest, om det blir sot eller rost, om det kommer gräshoppor eller gräsmaskar, om fienden tränger in i deras land och belägrar deras städer eller någon annan plåga eller sjukdom drabbar,

38 om då någon människa eller hela ditt folk Israel ber och ropar till dig när de var och en känner plågan i sitt hjärta och räcker ut sina händer mot detta hus,

39 hör det då i himlen där du bor och förlåt och utför ditt verk. Ge var och en efter hans gärningar, eftersom du känner hans hjärta. För bara du känner alla människors hjärtan.

40 Så ska de frukta dig så länge de lever i det land som du har gett våra fäder.

41 Även om en främling som inte tillhör ditt folk Israel kommer från något land långt borta, för ditt namns skull

42 – för också där ska man höra talas om ditt stora namn och din starka hand och din uträckta arm – ja, om han kommer och ber vänd mot detta hus,

43 hör det då i himlen där du bor och gör allt som främlingen ropar till dig om. Så ska alla folk på jorden lära känna ditt namn och vörda dig så som ditt folk Israel gör, och förstå att detta hus som jag har byggt är uppkallat efter ditt namn.

44 Om ditt folk drar ut till strid mot sin fiende på den väg du sänder dem och de ber till HERREN, vända mot den stad som du utvalt och det hus som jag har byggt åt ditt namn,

8:25 2 Sam 7:16, 1 Kung 2:4, 1 Krön 22:10. **8:26** 2 Sam 7:25, 2 Krön 1:9. **8:27** 2 Krön 2:6, Job 11:7f, Jes 66:1, Jer 23:24, Apg 7:48f, 17:24. **8:29** 2 Mos 20:24, 5 Mos 12:11, 1 Kung 9:3, 2 Kung 21:4. **8:29 vänder sig mot denna plats** Judar vänder sig normalt mot Jerusalem under sin bön (Dan 6:10). **8:31** 2 Mos 22:10f. **8:37 sot och rost** Sädessjukdomar som orsakades av ökenvindar och svampangrepp. **8:39** 1 Sam 16:7, 1 Krön 28:9, Ps 7:10, Jer 11:20, 17:10, 20:12. **8:43** Jes 56:6f, Matt 21:13.

⁴⁵ hör då i himlen deras bön och åkallan och skaffa dem rätt.

⁴⁶ Om de syndar mot dig – och det finns ingen människa som inte syndar – och du blir vred på dem och ger dem i fiendens våld och man tillfångatar dem och för bort dem till fiendens land, långt bort eller nära,

⁴⁷ men de då kommer till besinning i det land där de är fångna och vänder om och ropar till dig om nåd i det land där de hålls fångna och säger: Vi har syndat och gjort fel, vi har varit ogudaktiga –

⁴⁸ om de då vänder om till dig av hela sitt hjärta och av hela sin själ i sina fienders land dit de förts i fångenskap och ber till dig, vända mot sitt land som du har gett deras fäder och den stad som du utvalt och det hus som jag har byggt åt ditt namn,

⁴⁹ hör då i himlen där du bor deras bön och deras rop om nåd och skaffa dem rätt.

⁵⁰ Förlåt ditt folk vad de har syndat mot dig, och förlåt alla brott de begått mot dig och låt dem finna barmhärtighet hos dem som håller dem fångna så att dessa förbarmar sig över dem.

⁵¹ De är ju ditt folk och din arvedel, som du har fört ut ur smältugnen Egypten.

⁵² Låt dina ögon vara öppna och vända till din tjänares och ditt folk Israels rop om nåd, så att du hör dem så ofta de ropar till dig.

⁵³ För du har själv avskilt dem till din arvedel bland alla folk på jorden, så som du talade genom din tjänare Mose när du förde våra fäder ut ur Egypten, Herre Gud.”

⁵⁴ När Salomo hade slutat be och åkalla HERREN med dessa ord, reste han sig från HERRENS altare där han legat på knä med händerna lyfta mot himlen.

⁵⁵ Han steg fram och välsignade Israels hela församling med hög röst. Han sade:

⁵⁶ ”Välsignad är HERREN som har gett sitt folk Israel ro, precis som han har sagt! Ingenting har uteblivit av allt det goda som han lovade genom sin tjänare Mose.

⁵⁷ Må då HERREN vår Gud vara med oss, så som han har varit med våra fäder. Må han inte överge oss eller lämna oss

⁵⁸ utan vända våra hjärtan till sig, så att vi alltid går på hans vägar och håller fast vid de bud och stadgar och föreskrifter som han gett våra fäder.

⁵⁹ Må dessa mina ord som jag har bett inför HERREN vara nära HERREN vår Gud, dag och natt, så att han dag efter dag skaffar rätt åt sin tjänare och rätt åt sitt folk Israel,

⁶⁰ för att jordens alla folk ska veta att HERREN är Gud och ingen annan.

⁶¹ Låt era hjärtan vara hängivna HERREN vår Gud, så att ni alltid lever efter hans stadgar och håller hans bud, så som ni nu gör.”

Templet invigs

⁶² Kungen och hela Israel offrade slaktoffer inför HERRENS ansikte.

⁶³ Till det gemenskapsoffer som Salomo offrade åt HERREN tog han 22 000 tjurar och 120 000 av småboskapen. Så invigdes HERRENS hus av kungen och alla Israels barn.

⁶⁴ Samma dag helgade kungen den mellersta delen av förgården framför HERRENS hus. Där offrade han brännoffret, matoffret och fettstyckena av gemenskapsoffret. Kopparaltaret som stod inför HERRENS ansikte var nämligen för litet för att brännoffret, matoffret och fettstyckena av gemenskapsoffret skulle kunna rymmas där.

⁶⁵ Vid detta tillfälle firade Salomo högtiden och med honom hela Israel. Det var en stor församling, ända från stället där vägen går mot Hamat och fram till Egyptens bäckravin,

8:46 Ords 20:9, Pred 7:21, Rom 3:23, Jak 3:2, 1 Joh 1:8. **8:47** Ps 106:6, Esra 9:6f, Dan 9:5f. **8:48** Dan 6:10f. **8:51** 2 Mos 1:11f, 5 Mos 4:20, Jer 11:4. **8:52** Ps 121:4. **8:53** 2 Mos 19:5, 3 Mos 20:24, 5 Mos 7:6, 14:2. **8:55** 2 Sam 6:18, 1 Krön 16:2. **8:56** 5 Mos 12:10, Jos 21:45, 23:14. **8:57** Ps 94:14, Hebr 13:5. **8:60** 5 Mos 4:35, 39, Jes 45:5f, Jer 10:10. **8:62** 2 Krön 7:4f, Esra 6:16f. **8:65** 2 Krön 7:8f. **8:65** *Egyptens bäckravin* Wadi el-Arish, Israels traditionella gräns i sydväst mot Sinai (4 Mos 34:5).

som var inför HERREN vår Guds ansikte i sju dagar och sju dagar till, tillsammans fjorton dagar.

⁶⁶ På åttonde dagen lät han folket gå, och de välsignade kungen. Sedan gick de hem, fyllda av glädje i sina hjärtan över allt det goda som HERREN hade gjort mot sin tjänare David och mot sitt folk Israel.

9

Herren visar sig på nytt för Salomo

¹ Sedan Salomo hade byggt färdigt HERRENS hus och även kungapalatset och allt annat han hade känt längtan och lust att utföra,

² visade sig HERREN för Salomo en andra gång, så som han förut hade uppenbarat sig för honom i Gibeon.

³ HERREN sade till honom: ”Jag har hört den bön och begäran du har framburit till mig. Detta hus som du har byggt har jag helgat för att där fästa mitt namn för evig tid. Mina ögon och mitt hjärta ska för alltid vara där.

⁴ Om du vandrar inför mig så som din far David vandrade, med ärligt hjärta och i uppriktighet, så att du följer allt som jag har befallt dig och håller fast vid mina stadgar och föreskrifter,

⁵ då ska jag låta din kungatron över Israel bestå för evigt, som jag lovade din far David, när jag sade: Aldrig ska det på Israels tron saknas en avkomling av dig.

⁶ Men om ni och era barn vänder er bort från mig och överger mig och inte håller de bud och stadgar jag har förelagt er, utan går bort och tjänar andra gudar och tillber dem,

⁷ då ska jag utrota Israel ur det land som jag har gett dem. Det hus som jag har helgat åt mitt namn ska jag då förkasta från mitt ansikte. Och Israel ska bli ett ordspråk och en nidvisa bland alla folk.

⁸ Hur storslaget detta hus än är, ska var och en som då går förbi häpna och vissla. När man frågar: Varför har HERREN gjort så mot detta land och mot detta hus? –

⁹ då ska man svara: Därför att de övergav HERREN sin Gud som hade fört deras fäder ut ur Egyptens land, och höll sig till andra gudar och tillbad och tjänade dem, därför har HERREN låtit allt detta onda drabba dem.”

Betalningen till Hiram

¹⁰ Sedan Salomo i tjugo år hade byggt på de två husen, HERRENS hus och kungapalatset, ¹¹ gav kung Salomo tjugo städer i Galileen åt kung Hiram av Tyrus som hade försett honom med cederträ, cypressträ och guld, så mycket han begärde.

¹² Men när Hiram från Tyrus gav sig ut för att se städerna som Salomo hade gett honom, tyckte han inte om dem

¹³ utan sade: ”Vad är detta för städer som du har gett mig, min broder?” Han kallade dem Kabuls land, som de heter än i dag.

¹⁴ Men Hiram hade sänt hundratjugo talenter guld till kungen.

Salomos övriga byggprojekt

¹⁵ På följande sätt var det med det arbetsfolk som kung Salomo samlade för att bygga HERRENS hus, sitt eget hus och Millo liksom Jerusalems murar samt Hasor, Megiddo och Gezer.

9:1 2 Krön 7:11f. **9:2** 1 Kung 3:5f. **9:3** 5 Mos 12:11, 1 Kung 8:22f, Ps 132:14. **9:4** 1 Kung 3:14, 11:38, 2 Krön 17:3. **9:5** 2 Sam 7:12f, 1 Kung 2:4, 1 Krön 17:11, 22:10. **9:6** Jos 23:16. **9:7** 5 Mos 4:26, 8:19, 28:25f, 37, Jer 7:15, 24:9. **9:8** 5 Mos 29:24f, Jer 22:8f. **9:10** 1 Kung 6:38, 7:1, 2 Krön 8:1f. **9:13** *Kabul* Betyder kanske ”som ingenting” (Josefus) eller ”gräns” (Septuaginta). Enligt 2 Krön 8:2 tycks Hiram ha återlämnat städerna. **9:14** *hundratjugo talenter* Ca 3,5 ton guld. **9:15** 2 Sam 5:9, 1 Kung 5:13. **9:15** *Millo* Betyder ”fyllning”, troligen en terrass på bergssidan som gav stöd under borgen.

¹⁶ Faraos, Egyptens kung, hade dragit upp och intagit Gezer och tänt eld på staden och dödat de kananeer som bodde där. Sedan hade han gett den till hemgift åt sin dotter, som var Salomos hustru.

¹⁷ Men Salomo byggde upp Gezer och Nedre Bet-Horon,

¹⁸ Baalat och Tamar i öknen där i landet,

¹⁹ dessutom alla de städer där han hade sina förråd, vagnar och hästar, och allt annat han önskade bygga i Jerusalem, på Libanon och i övrigt i det land som lydde under hans välde.

²⁰ Allt det folk som fanns kvar av amoreerna, hetiterna, periseerna, hiveerna och jebusiterna, alltså de som inte tillhörde Israels barn

²¹ – deras avkomlingar, så många som fanns kvar i landet efter dem därför att Israels barn inte hade klarat att viga dem åt förintelse – dem gjorde Salomo till arbetspliktiga tjänare, så som de är än i dag.

²² Men av Israels barn gjorde Salomo ingen till slav, utan de blev krigare och hans tjänare, befälhavare och kämpar eller befäl för hans vagnar och ridhästar.

²³ Överfogdarna över Salomos arbeten var femhundrafemtio. Dessa hade befälet över folket som utförde arbetet.

²⁴ När faraos dotter hade flyttat upp från Davids stad till det hus som Salomo hade byggt åt henne, byggde han också Millo.

²⁵ Salomo offrade tre gånger om året brännoffer och gemenskapsoffer på det altare som han hade byggt åt HERREN och tände på det rökelsen inför HERRENS ansikte. Så hade han då gjort huset färdigt.

²⁶ Kung Salomo byggde också en flotta i Esjon-Geber, som ligger vid Elot, på stranden av Röda havet, i Edoms land.

²⁷ På denna flotta sände Hiram av sitt folk sjökunnigt skeppsmanskap som följde med Salomos folk.

²⁸ De for till Ofir och hämtade därifrån guld, fyrahundratjugo talenter, som de förde till kung Salomo.

10

Drottningen av Sabas besök

¹ När drottningen av Saba fick höra ryktet om Salomo och om HERRENS namn, kom hon för att sätta honom på prov med svåra frågor.

² Hon kom till Jerusalem med ett mycket stort följe och med kameler som bar väldoftande kryddor och guld i mängd samt dyrbara stenar. När hon kom inför Salomo, talade hon med honom om allt som låg på hennes hjärta.

³ Och Salomo svarade på alla hennes frågor. Ingenting var dolt för kungen, utan han kunde ge henne svar på allt.

⁴ När drottningen av Saba såg Salomos hela vishet och såg huset han hade byggt

⁵ och rätterna på hans bord och hur hans tjänare satt där och hur de som betjänade honom skötte sina sysslor och hur de var klädda, och hans hovmän och brännoffren som han offrade i HERRENS hus, blev hon utom sig av förundran.

⁶ Och hon sade till kungen: "Så var det då sant det jag i mitt land hörde om dina ord och om din vishet.

9:16 Jos 16:10. **9:16 Gezer** Strategisk stad ca 3 mil väster om Jerusalem, vid gränsen mot filisteerna (2 Sam 5:25). Stadens kananeer hade ibland lytt under egyptierna, ibland under israeliterna (Jos 16:10). **9:19** 1 Kung 4:26, 10:26, 2 Krön 1:14. **9:22** 3 Mos 25:39f. **9:24** 1 Kung 3:1, 7:8. **9:25** 2 Krön 4:1, 7:7. **9:26 Esjon-Geber ... Elot** Nuvarande Eilat vid Akabaviken i södra Israel. **9:28 Ofir** Troligen i Jemen (1 Mos 10:29), möjligen Indien eller Östafrika. **9:28 fyrahundratjugo talenter** Drygt 12 ton guld. **10:1** 2 Krön 9:1f, Matt 12:42, Luk 11:31. **10:1 Saba** Troligen Jemen i änden på arabiska halvön, ca 250 mil söder om Jerusalem.

⁷ Jag ville inte tro det, förrän jag kom hit och fick se det med egna ögon. Men se, inte ens hälften hade berättats för mig. Du har långt mer vishet och rikedom än jag hade hört genom ryktet.

⁸ Lyckliga är dina män och lyckliga är dessa dina tjänare, som ständigt får stå inför dig och höra din visdom.

⁹ Välsignad är HERREN din Gud, som har funnit sådant behag i dig och satt dig på Israels tron! HERREN älskar Israel för evigt, det är därför han har gjort dig till kung, för att du ska skipa lag och rätt.”

¹⁰ Hon gav kungen hundratjugo talenter guld och dessutom mängder av väldoftande kryddor samt dyrbara stenar. En så stor mängd väldoftande kryddor som drottningen av Saba gav kung Salomo har aldrig mer förts in.

¹¹ När Hiram's flotta hämtade guld från Ofir, förde den också med sig almugträ i stor mängd och dyrbara stenar.

¹² Av almugträet lät kungen göra tillbehör till HERRENS hus och till kungapalatset samt harpor och lyror för sångarna. Så mycket almugträ har sedan fram till denna dag inte förts in eller setts i landet.

¹³ Kung Salomo gav drottningen av Saba allt hon önskade och begärde. Till det kom allt annat han i sin kungliga frikostighet skänkte henne. Sedan vände hon om och reste hem med sina tjänare till sitt land igen.

Salomos rikedom

¹⁴ Det guld som årligen kom in till Salomo vägde sexhundrasextiosex talenter,

¹⁵ utöver det som kringresande handelsmän och köpmän förde in, och det som kom från alla kungarna i Arabien och från ståthållarna i landet.

¹⁶ Kung Salomo lät göra tvåhundra stora sköldar av uthamrat guld och använde till varje sådan sköld sexhundra siklar guld

¹⁷ samt trehundra mindre sköldar av uthamrat guld och använde till varje sådan sköld tre minor guld. Kungen satte upp dem i Libanonskogshuset.

¹⁸ Dessutom lät kungen göra en stor tron av elfenben och täckte den med fint guld.

¹⁹ Tronen hade sex trappsteg och tronens ryggstycke var avrundat upptill. På båda sidor om sätet fanns armstöd, och två lejon stod utmed armstöden.

²⁰ Tolv lejon stod där, ett på varje sida om de sex trappstegen. Något sådant har aldrig tillverkats i något annat rike.

²¹ Alla kung Salomos dryckeskärl var av guld, och alla kärl i Libanonskogshuset var av rent guld. Ingenting var av silver, det hade inget värde på Salomos tid.

²² Kungen hade en egen Tarshishflotta på havet tillsammans med Hiram's flotta, och en gång vart tredje år kom Tarshishflottan hem och förde med sig guld och silver, elfenben, apor och påfåglar.

²³ Kung Salomo blev större än någon annan kung på jorden, både i rikedom och vishet.

²⁴ Från alla länder kom man för att besöka Salomo och höra den visdom som Gud hade lagt ner i hans hjärta.

²⁵ Var och en förde med sig gåvor: föremål av silver och guld, kläder, vapen, väldoftande kryddor, hästar och mulåsnor. Detta hände år efter år.

10:9 1 Kung 5:7, 2 Krön 2:11. **10:10 hundratjugo talenter** Ca 3,5 ton guld. **10:11** 1 Kung 9:26f, 22:49. **10:11 almugträ** Kanske aromatiskt sandelträ som växer i Indien. **10:14 sexhundrasextiosex talenter** Ca 20 ton guld. **10:16** 1 Kung 14:26, 2 Krön 9:15f, 12:9. **10:17** 1 Kung 7:2. **10:17 sexhundra siklar ... tre minor** Drygt 6 kg och nästan 2 kg guld. **10:22** 1 Kung 9:27f, 22:49. **10:22 Tarshishflotta** Långdistansskepp som kunde segla t ex över Medelhavet (se 22:49, 1 Mos 10:4). **10:23** 1 Kung 3:12f, 4:30, 1 Krön 29:25, 2 Krön 1:1, Pred 2:9. **10:23 större än någon annan kung på jorden** Se Salomos messianska kungapsalm Ps 72 och Pred 1:16f. **10:24** 1 Kung 4:34.

²⁶ Salomo samlade också vagnar och ridhästar, så att han hade 1 400 vagnar och 12 000 ridhästar. Dem inrymde han dels i vagnstäderna, dels i Jerusalem hos kungen själv.

²⁷ Kungen styrde så att silver blev lika vanligt i Jerusalem som stenar, och cederträ lika vanligt som mullbärsträ i Låglandet.

²⁸ Hästarna som Salomo skaffade kom från Egypten. En del av kungens uppköpare hämtade ett visst antal av dem till bestämt pris.

²⁹ Varje vagn som hämtades och fördes in från Egypten kostade 600 siklar silver och varje häst 150. Likaså infördes genom deras försorg sådana till hetiternas alla kungar och till kungarna i Aram.

11

Salomos hustrur

¹ Kung Salomo hade vid sidan om faraos dotter många andra utländska kvinnor som han älskade: moabitiskor, ammonitiskor, edomitiskor, sidoniskor och hetitiskor.

² De hörde till folk som HERREN hade talat om och sagt till Israels barn: ”Ni ska inte gå in till dem, och de inte till er, eftersom de kommer att förleda era hjärtan att följa deras gudar.” Till dessa höll sig Salomo och älskade dem.

³ Han hade sjuhundra hustrur av furstlig rang och trehundra bihustrur, och dessa kvinnor förledde hans hjärta.

⁴ När Salomo blev gammal, förledde kvinnorna honom att följa andra gudar, så att hans hjärta inte förblev hängivet HERREN hans Gud som hans far Davids hjärta hade varit.

⁵ Salomo följde Astarte, sidoniernas gudinna, och Milkom, ammoniternas vidrighet.

⁶ Salomo gjorde det som var ont i HERRENS ögon och följde inte i allt efter HERREN, så som hans far David hade gjort.

⁷ Salomo byggde då en offerhöjd åt Kemosh, moabiternas vidrighet, på berget öster om Jerusalem och likaså en åt Molok, ammoniternas styggelse.

⁸ På samma sätt gjorde han för alla sina utländska kvinnor, som fick tända offereld och offra åt sina gudar.

⁹ HERREN blev vred på Salomo, därför att hans hjärta hade vänt sig bort från HERREN, Israels Gud, som två gånger hade visat sig för honom.

¹⁰ Han hade gett honom befallning om denna sak: att han inte skulle följa efter andra gudar. Men han hade inte hållit vad HERREN befallt.

¹¹ Därför sade HERREN till Salomo: ”Eftersom det är så med dig och eftersom du inte har hållit mitt förbund och mina stadgar som jag har gett dig, ska jag rycka riket ifrån dig och ge det åt din tjänare.

¹² Men för din far Davids skull ska jag inte göra det så länge du lever. Först ur din sons hand ska jag rycka det.

¹³ Men jag ska inte rycka hela riket ifrån honom, utan en stam ska jag ge åt din son för min tjänare Davids skull, och för Jerusalems skull, som jag har utvalt.”

Salomos fiender

¹⁴ HERREN reste upp en motståndare till Salomo. Det var edomiten Hadad som var släkt med kungen i Edom.

10:26 1 Kung 4:26, 9:19, 2 Krön 1:14f, 9:25f. **10:28** 2 Krön 1:16. **10:29 600 siklar ... 150** Drygt 6 kg och 1,5 kg silver. Salomos vagnar var långt mycket dyrare än det vanliga priset om ca 100 siklar per vagn. **11:1 utländska kvinnor** Allianser med grannfolk befästes normalt med kungabröllop. **11:2** 2 Mos 23:32f, 34:15f, 5 Mos 7:3f, 17:17.

11:2 Herren hade talat Se 5 Mos 7:3. **11:5** Dom 2:13, 2 Kung 23:13. **11:5 Astarte** Fruktbarhetsgudinnan Ishtar. Dyrkades även bland israeliter (1 Sam 7:3, 12:10). **11:5 Milkom** Alternativ form av Molok (”kung”), som dyrkades med barnoffer (3 Mos 20:2f, 2 Kung 3:27, Jer 32:35). **11:7** 3 Mos 20:5, 4 Mos 21:29, 2 Kung 23:13. **11:9** 1 Kung 3:5, 9:2. **11:10** 1 Kung 6:12. **11:11** 1 Sam 15:28, 28:17, 1 Kung 12:15f, 14:8. **11:14 motståndare** På hebreiska *satán* (även i vers 23 och 25).

15 När David var i strid med Edom drog befälhavaren Joab upp för att begrava de stupade, och han dödade alla av mankön i Edom.

16 Joab och hela Israel stannade där i sex månader tills han hade utrotat alla av mankön i Edom.

17 Då flydde Hadad tillsammans med några edomitiska män, som hade varit i hans fars tjänst, för att bege sig till Egypten. Hadad var då en ung pojke.

18 Sedan de brutit upp från Midjan kom de till Paran. De tog folk med sig från Paran och kom till Egypten, till farao, Egyptens kung. Han gav Hadad hus, underhåll och land.

19 Farao uppskattade Hadad så mycket att han till hustru gav honom en syster till sin gemål, en syster till drottning Tapenes.

20 Denna syster till Tapenes födde åt honom sonen Genubat, och Tapenes avvande honom i faraos hus. Sedan var Genubat i faraos hus bland faraos söner.

21 Medan Hadad var i Egypten, hörde han att David hade gått till vila hos sina fäder och att befälhavaren Joab var död. Då sade han till farao: "Låt mig resa hem till mitt land."

22 Men farao sade till honom: "Vad saknar du här hos mig, eftersom du vill resa hem till ditt land?" Men han svarade: "Inget, men låt mig resa ändå."

23 Gud reste upp ännu en motståndare till Salomo. Det var Rezon, Eljadas son, som hade flytt från sin herre Hadadezer, kungen i Soba.

24 När David åstadkom ett blodbad bland dem, samlade Rezon folk omkring sig och blev ledare för ett rövarband. De drog till Damaskus och slog sig ner där och gjorde sig till herrar i Damaskus.

25 Rezon var under hela Salomos livstid motståndare till Israel och gjorde landet skada, han liksom Hadad. Han var fientligt inställd till Israel, och han blev kung över Aram.

Jerobeam gör uppror mot Salomo

26 En av Salomos tjänare hette Jerobeam. Han var son till Nebat, en efraimit från Sereda, och hans mor hette Serua och var änka. Jerobeam gjorde uppror mot kungen.

27 Orsaken till att han gjorde uppror mot kungen var denna: Salomo byggde på Millo. Han ville täppa till öppningen i muren omkring sin far Davids stad.

28 Jerobeam var en duglig man, och då Salomo såg att den unge mannen var driftig i sitt arbete, satte han honom över allt det arbete som Josefs hus hade att utföra.

29 Vid ett tillfälle när Jerobeam hade begett sig ut ur Jerusalem, kom profeten Ahia från Shilo emot honom på vägen. Profeten var klädd i en ny mantel, och de båda var ensamma på fältet.

30 Ahia tog den nya manteln, som han hade på sig och slet sönder den i tolv delar.

31 Och han sade till Jerobeam: "Ta här tio delar för dig själv, för så säger HERREN Israels Gud: Jag ska rycka riket ur Salomos hand och ge tio av stammarna åt dig.

32 Bara en stam ska han få behålla för min tjänare Davids skull och för Jerusalems skull, den stad som jag har utvalt ur alla Israels stammar.

33 Detta ska ske, därför att de har övergett mig och tillbett Astarte, sidoniernas gudinna, Kemosh, Moabs gud, och Milkom, ammoniternas gud. De har inte gått på mina vägar och inte gjort det som är rätt i mina ögon, efter mina stadgar och föreskrifter, så som Salomos far David gjorde.

11:15 2 Sam 8:14, 1 Krön 18:12f. **11:15 När David var i strid med Edom** Se 2 Sam 8:13f, Ps 60:2. **11:21 farao** Vid denna tid (ca 970 f Kr) Siamun (986-967 f Kr), vars dotter var gift med Salomo (3:1). **11:24** 2 Sam 8:3f, 10:18. **11:26** 2 Krön 13:6. **11:26 Serua** Betyder "spetälsk". Kanske en förvrängning av Seruja, "välldoftande" (1 Sam 26:6). **11:27** 2 Sam 5:7, 9, 1 Kung 9:15, 24. **11:29 Ahia** Betyder "Herren är min broder". **11:30 den nya manteln** Kläder var mycket dyra. Fattigt folk ägde inget ombyte (2 Mos 22:26). **11:32** Ps 132:11f.

³⁴ Men jag ska inte ta ifrån honom hela riket, utan jag ska låta honom vara furste så länge han lever, för min tjänare Davids skull som jag utvalde, därför att han höll fast vid mina bud och stadgar.

³⁵ Men jag ska ta kungadömet från hans son och ge de tio stammarna till dig.

³⁶ Till hans son ska jag ge en stam, så att min tjänare David alltid har en lampa inför mitt ansikte i Jerusalem, staden som jag utvalt åt mig för att där fästa mitt namn.

³⁷ Dig vill jag alltså ta och låta regera över allt du önskar, och du ska bli kung över Israel.

³⁸ Om du lyder allt jag befäller dig och går på mina vägar och gör det som är rätt i mina ögon, så att du håller fast vid mina stadgar och bud så som min tjänare David gjorde, då ska jag vara med dig och bygga åt dig ett hus som blir bestående, så som jag byggde ett hus åt David, och jag ska ge dig Israel.

³⁹ Jag ska förödmjuka Davids släkt på så sätt, men inte för alltid.”

⁴⁰ Salomo försökte döda Jerobeam, men Jerobeam flydde till Egypten, till Shishak, Egyptens kung, och stannade där till Salomos död.

Salomo dör

⁴¹ Vad som mer finns att säga om Salomo, om allt han gjorde och hans visdom, det är skrivet i Salomos krönika.

⁴² Den tid Salomo regerade i Jerusalem över hela Israel var fyrtio år.

⁴³ Och Salomo gick till vila hos sina fäder och blev begravd i sin far Davids stad. Hans son Rehabeam blev kung efter honom.

12

De norra stammarna avfaller

¹ Rehabeam begav sig till Shekem, för hela Israel hade kommit till Shekem för att göra honom till kung.

² Jerobeam, Nebats son, hörde det medan han ännu var i Egypten, dit han hade flytt undan kung Salomo. Jerobeam bodde alltså i Egypten,

³ men man sände bud och kallade honom tillbaka. Då kom Jerobeam tillsammans med Israels hela församling och sade till Rehabeam:

⁴ ”Din far gjorde vårt ok tungt. Men lätta du nu det svåra arbete och det tunga ok som din far lade på oss, så vill vi tjäna dig.”

⁵ Han svarade dem: ”Gå och kom tillbaka till mig om tre dagar.” Och folket gick.

⁶ Då rådgjorde kung Rehabeam med de gamla som hade varit i tjänst hos hans far Salomo medan han ännu levde, och sade: ”Vilket svar råder ni mig att ge detta folk?”

⁷ De svarade honom: ”Om du i dag vill bli detta folks tjänare och tjäna dem, om du lyssnar till deras bön och talar goda ord till dem, så kommer de att bli dina tjänare för alltid.”

⁸ Men han brydde sig inte om det råd som de gamla hade gett honom, utan rådgjorde med de unga män som hade växt upp med honom och som nu var i hans tjänst.

⁹ Han sade till dem: ”Vilket svar råder ni oss att ge detta folk som har sagt till mig: Lätta det ok som din far har lagt på oss?”

¹⁰ De unga männen, som hade växt upp med honom, svarade: ”Så här bör du säga till detta folk, som har sagt till dig: Din far gjorde vårt ok tungt, men lätta du det för oss – så här bör du säga till dem: Mitt minsta finger är tjockare än min fars midja.

11:36 2 Sam 21:17, 1 Kung 15:4, 2 Kung 8:19, 2 Krön 21:7, Ps 132:17, Ords 13:9. **11:38** 2 Sam 7:11, 27, 1 Kung 3:14, 9:4. **11:40 Shishak** På egyptiska Sheshonk I (ca 945-922 fKr), en libyskättad överbefälhavare som blev farao. Efter Salomos död härjade han Israel och Syrien år 925 fKr (14:25f). **11:41** 2 Krön 9:29f. **11:42 Salomo ... fyrtio år** Ca 970-930 fKr. **12:1** 2 Krön 10:1f. **12:1 Rehabeam** Betyder ”folket breder ut sig”. **12:2** 1 Kung 11:40. **12:2 Jerobeam** Betyder ”folket ska bli stort” eller ”tvistar med folket”.

¹¹ Ni ska veta, att har min far lagt på er ett tungt ok, ska jag göra ert ok ännu tyngre. Har min far tuktat er med ris, ska jag tukta er med skorpiongissel.”

¹² På tredje dagen kom Jerobeam med allt folket i Israel till Rehabeam, så som kungen hade befallt när han sade: ”Kom tillbaka till mig på tredje dagen.”

¹³ Då gav kungen folket ett hårt svar. Han brydde sig inte om det råd som de gamla hade gett honom.

¹⁴ Han följde de unga människors råd och sade: ”Har min far gjort ert ok tungt, ska jag göra ert ok ännu tyngre. Har min far tuktat er med ris, ska jag tukta er med skorpiongissel.”

¹⁵ Kungen lyssnade alltså inte till folket. HERREN ledde det så, för att det skulle uppfyllas som HERREN hade talat till Jerobeam, Nebats son, genom Ahia från Shilo.

¹⁶ När hela Israel förstod att kungen inte ville höra på dem, gav folket honom detta svar:

”Vad har vi för del i David?

Vi har ingen arvslott i Ishais son.

Gå hem till dina tält, Israel!

Se nu efter ditt hus själv, David.”

Därefter gick Israel hem igen.

¹⁷ Rehabeam förblev kung endast över de israeliter som bodde i Juda städer.

¹⁸ När kung Rehabeam sände ut Adoram, som hade uppsikten över tvångsarbetena, stenade hela Israel honom till döds. Själv måste kung Rehabeam skyndsamt stiga upp i sin vagn och fly till Jerusalem.

¹⁹ Så avföll Israel från Davids hus och har varit skilt från det ända till denna dag.

²⁰ När hela Israel fick höra att Jerobeam hade kommit tillbaka, sände de bud och kallade honom till folkförsamlingen och gjorde honom till kung över hela Israel. Ingen höll sig till Davids hus mer än Juda stam.

Shemajas budskap

²¹ När Rehabeam kom till Jerusalem, kallade han samman hela Juda hus och Benjamins stam, 180 000 utvalda krigare, för att de skulle strida mot Israels hus och vinna tillbaka kungadömet åt Rehabeam, Salomos son.

²² Men Guds ord kom till gudsmannen Shemaja. Han sade:

²³ ”Säg till Rehabeam, Salomos son, kung av Juda, och till hela Juda hus och Benjamin och resten av folket:

²⁴ Så säger HERREN: Ni ska inte dra upp för att strida mot era bröder, Israels barn. Vänd tillbaka hem, var och en till sitt, för det som har hänt har kommit från mig.” De lyssnade till HERRENS ord och vände om och gick sin väg, så som HERREN hade befallt.

Jerobeams kalvar i Betel och Dan

²⁵ Jerobeam befäste Shekem i Efraims bergsbygd och bosatte sig där. Därifrån drog han bort och befäste Penuel.

²⁶ Jerobeam tänkte inom sig: ”Nu kan riket komma tillbaka till Davids hus.

²⁷ För om folket drar upp till HERRENS hus i Jerusalem för att offra, kan folket i sitt hjärta vända tillbaka till sin herre Rehabeam, Juda kung. Då dödar de mig och vänder tillbaka till Rehabeam, Juda kung.”

12:11 skorpiongissel Kanske en piska med vassa taggar (jfr not till Matt 27:26). **12:15** 1 Kung 11:11, 31f. **12:16** 2 Sam 20:1, Ords 15:1. **12:18** 2 Sam 20:24. **12:21** 2 Krön 11:1f. **12:25** 1 Mos 32:30. **12:25 Shekem ... Penuel** Städer vid nutida Nablus respektive vid Jabbok öster om Jordan (1 Mos 32:31). Båda härjades senare av Shishak år 925 fKr (14:25).

²⁸ Sedan kungen hade rådgjort om detta, lät han göra två kalvar av guld och sade till folket: "Nu får det vara nog med era färder upp till Jerusalem. Se, här är din Gud, Israel, han som har fört dig upp ur Egyptens land."

²⁹ Han ställde upp den ena i Betel och den andra i Dan.

³⁰ Detta blev en orsak till synd. Folket gick ända till Dan för att träda fram för den ena av dem.

³¹ Han byggde också upp offerhöjdshus och gjorde alla slags män ur folket till präster, sådana som inte var leviter.

³² Jerobeam anordnade en högtid på femtonde dagen i åttonde månaden, lik högtiden i Juda, och gick då upp till altaret. Han gjorde det i Betel för att offra åt de kalvar som han hade låtit göra. Männen som han hade gjort till offerhöjdspräster lät han göra tjänst i Betel.

³³ Till det altare som han hade gjort i Betel steg han alltså upp på femtonde dagen i åttonde månaden, det var den månad som han själv hade valt. Han anordnade då en högtid för Israels barn och steg upp till altaret för att tända offereld.

13

Gudsmannen från Juda

¹ På HERRENS befallning kom en gudsmann från Juda till Betel, just när Jerobeam stod vid altaret för att tända offereld.

² På HERRENS befallning ropade mannen mot altaret och sade: "Altare! Altare! Så säger HERREN: Se, åt Davids hus ska det födas en son vid namn Josia. På dig ska han slakta offerhöjdsprästerna som tänder offereld på dig, och då ska man bränna människoben på dig."

³ På samma gång angav han ett tecken genom att säga: "Detta är tecknet på att det är HERREN som har talat: Se, altaret ska spricka, och askan på det spillas ut."

⁴ När kung Jerobeam hörde de ord som gudsmannen ropade mot altaret i Betel, räckte han ut sin hand från altaret och sade: "Grip honom!" Men handen som han hade räckt ut mot honom blev förlamad, och han kunde inte dra den tillbaka till sig igen.

⁵ Och altaret sprack, och askan på altaret spilldes ut. Det var det tecken som gudsmannen på HERRENS befallning hade angett.

⁶ Då sade kungen till gudsmannen: "Ropa till HERREN din Gud och be för mig, så att jag kan dra tillbaka min hand igen." Gudsmannen ropade till HERREN. Kungen kunde då dra tillbaka sin hand igen, och den var likadan som förut.

⁷ Då sade kungen till gudsmannen: "Kom med mig hem och styrk dig. Sedan ska jag ge dig en gåva."

⁸ Men gudsmannen svarade kungen: "Om du så ger mig hälften av vad som finns i ditt hus, kommer jag inte med dig. Här på platsen vill jag varken äta eller dricka,

12:28 2 Mos 32:4, 8, 2 Kung 17:16. **12:28 kalvar** Ungtjurar, symbol för styrka och virilitet. Guldkalvarna fördömdes strängt av profeterna (Hos 8:5, se även 2 Mos 32 och 2 Kung 17:16). Möjligen tänkt som en ersättning för arken, "Guds fotpall" (1 Krön 28:2), eftersom tjurar i kananeisk mytologi fungerade som gudatroner. **12:29** Dom 18:29f. **12:29 Betel** Ort ca 1-2 mil norr om Jerusalem där patriarkerna mött Gud (1 Mos 12:8, 28:19, 35:1). **12:29 Dan** Stad vid Israels norra gräns som även tidigare hyst avgudabilder (Dom 18:14). Dans kalvtempel är utgrävt. Det mätte ca 60 x 45 m och hade ett stort hornförsedd altare på en öppen innergård. **12:30** 2 Mos 20:4, 1 Kung 14:16, 2 Kung 10:29, 17:21. **12:31** 1 Kung 13:33, 2 Krön 11:15, 13:9. **12:31 leviter** Tempeltjänarnas stam var lojala med Jerusalems tempel (8:4, 12:27, 2 Krön 12:13f). **12:32** 3 Mos 23:34f. **12:32 femtonde dagen i åttonde månaden** Oktober-november, en månad senare än lövhyddohögtiden (3 Mos 23:34) då man gick till Jerusalems tempel (5 Mos 16:13f). **13:2** 2 Kung 23:15f. **13:2 Josia** Förstörde Betels avgudatempel 622 f Kr, trehundra år senare (se 2 Kung 23:15f). **13:2 bränna människoben** För att göra altaret orent och oanvändbart (jfr 4 Mos 19:11). **13:6** 2 Mos 8:8, 9:28, 10:17, 4 Mos 21:7, Apg 8:24. **13:8** 4 Mos 22:18, 24:13. **13:8 äta** Uttryck för gemenskap och samhörighet (jfr 1 Mos 31:46, Rom 5:11).

⁹ för så har HERREN befallt mig genom sitt ord och sagt: Du ska varken äta eller dricka och inte heller vända tillbaka samma väg du har gått hit.”

¹⁰ Och han tog en annan väg tillbaka än den han hade kommit till Betel.

Den gamle profeten i Betel

¹¹ I Betel bodde en gammal profet. Hans söner kom och berättade för honom allt som gudsmannen den dagen hade gjort i Betel och vad han hade talat till kungen. När de hade berättat det för sin far,

¹² frågade han dem: ”Vilken väg gick han?” Hans söner hade sett vilken väg gudsmannen hade gått, han som hade kommit från Juda.

¹³ Då sade han till sina söner: ”Sadla åsnan åt mig.”

När de hade sadlat åsnan åt honom satt han upp på den

¹⁴ och gav sig av efter gudsmannen och fann honom sittande under en terebint, och han frågade honom: ”Är du den gudsmän som kommit från Juda?” ”Ja”, svarade han.

¹⁵ Då sade han till honom: ”Kom med mig hem och ät med mig.”

¹⁶ Men han svarade: ”Jag kan inte vända tillbaka och följa med dig, och jag vill inte äta eller dricka med dig här på platsen,

¹⁷ för HERREN har genom sitt ord sagt till mig: Du ska varken äta eller dricka där. Du ska inte heller gå tillbaka samma väg som du har gått dit.”

¹⁸ Han sade till honom: ”Jag är också profet som du, och en ängel har talat till mig på HERRENS befallning och sagt: Ta med honom tillbaka med dig hem och ge honom bröd att äta och vatten att dricka.” Men han ljög för honom.

¹⁹ Då vände han tillbaka med honom och åt och drack i hans hus.

²⁰ Men medan de satt till bords, kom HERRENS ord till profeten som hade fört honom tillbaka.

²¹ Han ropade till gudsmannen som hade kommit från Juda: ”Så säger HERREN: Därför att du har varit upprorisk mot HERRENS ord och inte lytt den befallning som HERREN din Gud har gett dig,

²² utan vänt tillbaka och ätit och druckit på den plats där han hade förbjudit dig att äta och dricka, därför ska din döda kropp inte komma i dina fäders grav.”

²³ Sedan han hade ätit och druckit, sadlade den gamle mannen åsnan åt profeten som han hade fört tillbaka.

²⁴ Profeten gav sig av, men på vägen kom ett lejon emot honom och dödade honom. Hans döda kropp låg utsträckt på vägen, medan åsnan stod bredvid den. Även lejonet stod bredvid den döda kroppen.

²⁵ När folk som gick förbi såg den döda kroppen ligga utsträckt på vägen och såg lejonet som stod bredvid den döda kroppen, gick de in i staden, där den gamle profeten bodde, och berättade det.

²⁶ När profeten som hade fört honom tillbaka från hans väg hörde det, sade han: ”Det är gudsmannen, han som var upprorisk mot HERRENS ord. Därför har HERREN gett honom i lejonets våld, och det har rivit honom och dödat honom enligt det ord som HERREN talat till honom.”

²⁷ Därefter sade han till sina söner att de skulle sadla åsnan åt honom. Och de sadlade den.

²⁸ Så begav han sig av och fann den döda kroppen ligga utsträckt på vägen och åsnan och lejonet stå bredvid. Lejonet hade inte ätit av den döda kroppen och inte heller rivit åsnan.

²⁹ Då tog profeten upp gudsmannens döda kropp och lade den på åsnan och förde den tillbaka. Den gamle profeten gick in i staden för att hålla dödsklagan och begrava honom.

³⁰ Han lade hans döda kropp i sin egen grav. De höll dödsklagan efter honom och ropade: "Ack ve, min broder!"

³¹ Då han hade begravt honom, sade han till sina söner: "När jag dör, begrav mig då i den grav där gudsmannen ligger och lägg mina ben vid sidan av hans ben.

³² Sannerligen ska det ord gå i fullbordan som han på HERRENS befallning ropade mot altaret i Betel och mot alla offerhöjdshus i Samariens städer."

³³ Inte heller därefter vände Jerobeam om från sin onda väg, utan gjorde åter alla slags män ur folket till offerhöjdspräster. Alla som ville helgade han till att bli offerhöjdspräster.

³⁴ På så sätt blev han orsak till synd för Jerobeams hus så att det blev utplånat och utrotat från jorden.

14

Ahia profeterar mot Jerobeams hus

¹ Vid den tiden blev Ahia, Jerobeams son, sjuk.

² Då sade Jerobeam till sin hustru: "Bryt upp och förklä dig så att ingen märker att du är Jerobeams hustru. Gå sedan till Shilo. Där bor profeten Ahia, han som sade till mig att jag skulle bli kung över detta folk.

³ Ta med dig tio bröd och några små kakor och en kruka honung och gå till honom. Han ska då tala om för dig hur det ska gå med pojken."

⁴ Jerobeams hustru gjorde så. Hon bröt upp och gick till Shilo och kom till Ahias hus. Ahia kunde inte se, för hans ögon var matta av ålder.

⁵ Men HERREN hade sagt till Ahia: "Se, nu kommer Jerobeams hustru för att fråga dig om sin son, för han är sjuk. Så och så ska du säga till henne. När hon kommer, ska hon låtsas att hon är en annan."

⁶ När Ahia hörde ljudet av hennes steg i dörren, sade han: "Kom in, du Jerobeams hustru. Varför låtsas du vara en annan? Jag har fått i uppdrag att ge dig dåliga nyheter.

⁷ Gå och säg till Jerobeam: Så säger HERREN, Israels Gud: Se, jag har upphöjt dig ur folket och satt dig till furste över mitt folk Israel.

⁸ Jag har ryckt riket från Davids hus och gett det åt dig. Men du har inte varit sådan som min tjänare David var. Han höll mina bud och följde mig av hela sitt hjärta, så att han endast gjorde det som var rätt i mina ögon.

⁹ Du har gjort mer ont än alla som har varit före dig. Du har gjort andra gudar åt dig, ja, gjutna avgudabilder för att väcka min vrede, och du har kastat mig bakom din rygg.

¹⁰ Därför ska jag låta olycka drabba Jerobeams hus och utrota alla av mankön bland dem, både slavar och fria i Israel. Jag ska sopa bort Jerobeams hus, så som man sopar bort smuts, tills allt är borta.

¹¹ Den av Jerobeams hus som dör i staden ska hundarna äta upp, och den som dör ute på marken ska himlens fåglar äta upp. För så har HERREN talat.

¹² Res dig därför upp och gå hem igen. När din fot träder in i staden, ska barnet dö.

¹³ Hela Israel ska hålla dödsklagan efter honom och begrava honom. Han är den ende av Jerobeams hus som ska läggas i en grav, därför att han är den ende i Jerobeams hus, som HERREN, Israels Gud, har funnit något gott hos.

¹⁴ Men HERREN ska åt sig resa upp en kung över Israel, en kung som ska utrota Jerobeams hus på den dagen. Och vad ser jag redan nu?

¹⁵ HERREN ska slå Israel, så att det blir likt vassen som vaggas hit och dit i vattnet. Han ska rycka upp Israel ur detta goda land som han har gett åt deras fäder och han ska

13:30 2 Kung 23:17, Jer 22:18. **13:32** 2 Kung 23:15f. **13:33** 2 Mos 28:41, 1 Kung 12:31. **14:1** *Abia* Betyder "Herren är min far". **14:2** 1 Kung 11:29f, 12:15. **14:4** 1 Sam 4:15. **14:8** 1 Kung 11:11, 31. **14:10** 1 Sam 12:25, 1 Kung 15:29, 16:3f, 21:21. **14:11** 1 Kung 16:4, 21:24. **14:14** 1 Kung 15:27f. **14:15** 2 Kung 17:6, 23.

skingra dem på andra sidan floden, därför att de har gjort sig asherapålar och därmed väckt HERRENS vrede.

¹⁶ Han ska överge Israel för de synder som Jerobeam har begått och genom vilka han kommit Israel att synda.”

¹⁷ Då reste sig Jerobeams hustru och gick sin väg och kom till Tirså. Just som hon steg över husets tröskel dog pojken.

¹⁸ Man begravde honom, och hela Israel höll dödsklagan efter honom enligt det ord som HERREN hade talat genom sin tjänare, profeten Ahia.

Jerobeam dör

¹⁹ Vad som mer finns att säga om Jerobeam, om hans krig och om hans regering, är skrivet i Israels kungars krönika.

²⁰ Den tid Jerobeam regerade var tjugotvå år. Sedan gick han till vila hos sina fäder. Hans son Nadab blev kung efter honom.

Rehabeam kung i Juda

²¹ Rehabeam, Salomos son, var kung i Juda. Fyrtioett år gammal var Rehabeam när han blev kung, och han regerade sjutton år i Jerusalem, den stad som HERREN hade utvalt ur alla Israels stammar för att där fästa sitt namn. Hans mor hette Naama och var ammonitiska.

²² Juda gjorde det som var ont i HERRENS ögon. Med de synder de begick väckte de hans vrede långt mer än deras fäder hade gjort,

²³ för de byggde sig också offerhöjder och reste stoder och asherapålar på alla höga kullar och under alla gröna träd.

²⁴ Också manlig tempelprostitution förekom i landet. Man tog efter alla avskyvärda seder hos de folk som HERREN hade fördrivit för Israels barn.

²⁵ Men i kung Rehabeams femte regeringsår drog kung Shishak av Egypten upp mot Jerusalem.

²⁶ Han tog skatterna i HERRENS hus och skatterna i kungapalatset. Alltsammans tog han. Han tog också de sköldar av guld som Salomo hade låtit göra.

²⁷ I deras ställe lät kung Rehabeam göra sköldar av koppar, och dem lämnade han i förvar åt befälet för livvakterna som höll vakt vid ingången till kungapalatset.

²⁸ Så ofta kungen gick till HERRENS hus, bar livvakterna dem. Sedan förde de dem tillbaka till livvaktssalen.

²⁹ Vad som mer finns att säga om Rehabeam och om allt han gjorde, det är skrivet i Juda kungars krönika.

³⁰ Rehabeam och Jerobeam låg ständigt i krig med varandra.

³¹ Rehabeam gick till vila hos sina fäder och blev begravd hos sina fäder i Davids stad. Hans mor hette Naama och hon var ammonitiska. Hans son Abiam blev kung efter honom.

15

Abiam kung i Juda

14:16 1 Kung 12:28f. **14:17 Tirså** Nordrikets huvudstad fram till ca 880 fKr (16:23-24), berömd för sin skönhet (Höga V 6:3). Låg troligen strax nordost om Shekem i bergsbygden. **14:20 Jerobeam... tjugotvå år** Ca 930-909 fKr.

14:21 2 Krön 12:13f. **14:21 Rehabeam... sjutton år** Ca 930-913 fKr. Se även 2 Krön 12. **14:21 Naama** Betyder "ljuvlig" (jfr Noomi, Rut 1:20). Ammoniterna var avgudadyrkare (11:5f). **14:23** 2 Kung 16:4, 17:10, Jes 57:5, Jer 2:20. **14:24** 3 Mos 20:13, 5 Mos 18:9, 23:17, 2 Kung 21:2, 2 Krön 28:3. **14:25** 1 Kung 11:40, 2 Krön 12:2f, 9f.

14:25 Shishak På egyptiska Sheshonk I (ca 945-922 fKr). Härjade Israel och Syrien år 925 fKr. I en inskription i Karnaktemplet räknar han upp mer än 150 besegrade städer. **14:26** 1 Kung 10:16f. **14:26 tog skatterna** Shishak skänkte enligt en inskription 200 ton silver och guld till sina tempel. **14:29** 2 Krön 12:15f. **14:30** 2 Sam 3:1, 1 Kung 15:6.

¹ I kung Jerobeams, Nebats sons, artonde regeringsår blev Abiam kung över Juda.

² Han regerade tre år i Jerusalem. Hans mor hette Maaka, Abishaloms dotter.

³ Abiam levde i alla de synder som hans far hade begått före honom, och han var inte hängiven HERREN sin Gud så som hans fader Davids hjärta hade varit.

⁴ Men för Davids skull lät HERREN hans Gud honom få en lampa i Jerusalem, genom att han insatte hans son efter honom och lät Jerusalem finnas kvar.

⁵ Det blev så därför att David hade gjort det som var rätt i HERRENS ögon och inte vänt sig bort från något som han befallde honom, så länge han levde, utom ifråga om hetiten Uria.

⁶ Men Rehabeam och Jerobeam låg i krig med varandra så länge Rehabeam levde.

⁷ Vad som mer finns att säga om Abiam och allt som han gjorde, det är skrivet i Juda kungars krönika. Och Abiam och Jerobeam låg i krig med varandra.

⁸ Abiam gick till vila hos sina fäder, och man begravde honom i Davids stad. Hans son Asa blev kung efter honom.

Asa kung i Juda

⁹ I Israels kung Jerobeams tjugonde regeringsår blev Asa kung över Juda.

¹⁰ Han regerade fyrtioett år i Jerusalem. Hans mor hette Maaka, Abishaloms dotter.

¹¹ Asa gjorde det som var rätt i HERRENS ögon, så som hans fader David hade gjort.

¹² Han fördrev ur landet alla dem som ägnade sig åt manlig tempelprostitution. Han skaffade bort alla de eländiga avgudabilder som hans fäder hade låtit göra.

¹³ Till och med sin mor Maaka avsatte han från hennes drottningvärdighet, därför att hon hade satt upp en avgudabild åt Asheran. Asa högg ner avgudabilden och brände den i Kidrons dal.

¹⁴ Offerhöjderna blev inte avskaffade. Men Asas hjärta var hängivet HERREN så länge han levde.

¹⁵ Han förde in i HERRENS hus både det hans far och det han själv hade helgat: silver, guld och kärl.

¹⁶ Asa och Israels kung Basha låg i krig med varandra så länge de levde.

¹⁷ Basha, Israels kung, drog upp mot Juda och började befästa Rama för att hindra att någon kom vare sig till eller från Asa, Juda kung.

¹⁸ Då tog Asa allt silver och guld som fanns kvar i skattkamrarna i HERRENS hus, liksom skatterna i kungapalatset och lämnade det åt sina tjänare. Därefter sände kung Asa dem till Ben-Hadad, son till Tabrimmon, son till Hezjon, Arams kung som bodde i Damaskus, och lät säga:

¹⁹ ”Låt oss ingå förbund du och jag, liksom det var mellan min far och din far. Här sänder jag dig gåvor av silver och guld. Bryt ditt förbund med Basha, Israels kung, så att han lämnar mig i fred.”

²⁰ Ben-Hadad lyssnade till kung Asa och sände sina befälhavare mot Israels städer och slog Ijon, Dan, Abel-Bet-Maaka och hela Kinneret och hela Naftalis land.

15:1 2 Krön 13:1f. **15:2 Abiam ... tre år** Ca 913-911 fKr. Namnet har oklar betydelse. Kallas i 2 Krön 13:1f Abia. **15:2 Maaka** Betyder ”klämma”. Enligt Josefus dotterdotter till Absalom genom Tamar (2 Sam 13). **15:3** 1 Kung 12:28f. **15:4** 2 Sam 21:17, 1 Kung 11:36, 2 Kung 8:19, Ps 132:17, Ords 13:9. **15:5** 2 Sam 11:1f, 12:9. **15:6** 1 Kung 14:30, 2 Krön 12:15. **15:8** 2 Krön 14:1f. **15:10 Asa ... fyrtioett år** Ca 911-870 fKr. Asa betyder kanske ”läkare” eller ”myrten”. Se 2 Krön 14-15. **15:10 mor** Syftar här på Asas farmor (jfr v 2 och 8). Gäller även v 13. **15:13** 2 Krön 15:16f. **15:17** 2 Krön 16:1f. **15:17 Rama** Betyder ”höjd”. Låg innanför Juda rikets gräns, knappt en mil norr om Jerusalem. **15:18** 2 Kung 12:18, 16:8, 18:15. **15:18 Ben-Hadad** Betyder ”son till stormguden”. Namnet bars av flera arameiska kungar (se även 20:1, 2 Kung 13:24). Vid denna tid (ca 875 fKr, se 2 Krön 16:1) regerade Ben-Hadad I. **15:20** 2 Kung 15:29. **15:20 Kinneret** Gennesaret (Matt 14:34) vid Galileiska sjön, som till formen liknar en harpa (hebr. *kinnór*). **15:20 Naftalis land** Israels norra ände. De uppräknade orterna låg norr om Galileiska sjön.

²¹ När Basha hörde det, avstod han från att befästa Rama och stannade kvar i Tirsa.

²² Då kallade kung Asa samman hela Juda, ingen var undantagen. De förde bort stenar och trävirke som Basha hade använt till att befästa Rama. Med detta befäste kung Asa Geba i Benjamin och Mispa.

²³ Vad som mer finns att säga om Asa, alla hans bedrifter och allt som han gjorde och städerna han byggde, det är skrivet i Juda kungars krönika. Men när han blev gammal fick han en sjukdom i sina fötter.

²⁴ Asa gick till vila hos sina fäder och blev begravd hos sina fäder i sin fader Davids stad. Hans son Joshafat blev kung efter honom.

Nadab kung i Israel

²⁵ Nadab, Jerobeams son, blev kung över Israel i Juda kung Asas andra regeringsår, och han regerade över Israel i två år.

²⁶ Han gjorde det som var ont i HERRENS ögon och vandrade på sin fars vägar och i den synd genom vilken han kom Israel att synda.

²⁷ Men Basha, Ahias son, som var av Isaskars släkt, anstiftade en sammansvärjning mot honom, och Basha dödade honom vid Gibbeton som tillhörde filisteerna medan Nadab med hela Israel belägrade Gibbeton.

²⁸ I Juda kung Asas tredje regeringsår var det som Basha lät döda Nadab, och han blev själv kung i Nadabs ställe.

²⁹ När han hade blivit kung, dödade han alla som hörde till Jerobeams hus. Han lät ingen av Jerobeams hus bli kvar, utan utrotade dem enligt det ord som HERREN hade talat genom sin tjänare Ahia från Shilo.

³⁰ Detta för de synder som Jerobeam hade begått och förlett Israel med, så att han därmed väckte HERRENS, Israels Guds, vrede.

³¹ Vad som mer finns att säga om Nadab och allt som han gjorde, det är skrivet i Israels kungars krönika.

³² Men Asa och Israels kung Basha låg i krig med varandra så länge de levde.

Basha kung i Israel

³³ I Juda kung Asas tredje regeringsår blev Basha, Ahias son, kung över hela Israel i Tirsa och regerade i tjugofyra år.

³⁴ Han gjorde det som var ont i HERRENS ögon och vandrade på Jerobeams väg och i den synd som han hade förlett Israel med.

16

¹ HERRENS ord kom till Jehu, Hananis son, mot Basha. Han sade:

² ”Jag har lyft dig upp ur stoftet och satt dig till furste över mitt folk Israel, men du har gått på Jerobeams väg och förlett mitt folk så att de har väckt min vrede genom sina synder.

³ Därför ska jag sopa bort Basha och hans hus. Ja, jag ska göra med ditt hus som jag gjorde med Jerobeams, Nebats sons, hus.

⁴ Den av Bashas hus som dör i staden ska hundarna äta upp, och den av hans hus som dör ute på marken ska himlens fåglar äta upp.”

15:22 Geba ... och Mispa Gränsorter 3 km öster och 5 km norr om Rama. **15:23** 2 Krön 16:11f. **15:24** 2 Krön 17:1. **15:25 Nadab ... två år** Ca 910-909 fKr. Nadab betyder ”furstlig”. **15:26** 1 Kung 12:28f. **15:27 Gibbeton** Filisteisk gränsbefästning strax väster om Gezer, ursprungligen en levitstad (Jos 21:23). **15:29** 1 Kung 14:10, 14. **15:30** 1 Kung 12:28f. **15:33 Basha ... tjugofyra år** Ca 909-886 fKr. Basha har oklar betydelse. **15:34** 1 Kung 12:28f, 16:26, 2 Kung 3:3. **16:1 Jehu, Hananis son** Troligen son till siaren som tillrättvisade Juda kung Asa (2 Krön 16:7f). **16:2** 1 Kung 12:28f, 14:7f. **16:3** 1 Kung 14:10f, 15:29, 21:20f.

⁵ Vad som mer finns att säga om Basha, om vad han gjorde och om hans mäktiga gärningar, det är skrivet i Israels kungars krönika.

⁶ Basha gick till vila hos sina fäder och blev begravd i Tirsa. Hans son Ela blev kung efter honom.

⁷ Men genom profeten Jehu, Hananis son, hade HERRENS ord kommit till Basha och hans hus. På grund av allt ont som han hade gjort i HERRENS ögon, när han väckte hans vrede genom sina händers verk, skulle det gå honom som det gick Jerobeams hus, eftersom han också hade utplånat det.

Ela kung i Israel

⁸ I Juda kung Asas tjugosjätte regeringsår blev Ela, Bashas son, kung över Israel i Tirsa och regerade i två år.

⁹ Men hans tjänare Simri, som var befälhavare för den ena hälften av vagnarna, anstiftade en sammansvärjning mot honom. En gång då Ela i Tirsa hade druckit sig berusad hemma hos Arsa, överhovmästaren i Tirsa,

¹⁰ kom Simri dit och slog honom till döds i Juda kung Asas tjugosjunde regeringsår. Sedan blev han själv kung efter Ela.

¹¹ När han hade blivit kung och satt på sin tron, dödade han hela Bashas hus utan att låta någon av mankön bli kvar, varken släkting eller vän.

¹² Så utrotade Simri hela Bashas hus enligt det ord som HERREN hade talat mot Basha genom profeten Jehu.

¹³ Det blev så på grund av alla de synder som Basha och hans son Ela hade begått och förlett Israel med, så att de väckte HERRENS, Israels Guds, vrede med sina tomma avgudar.

¹⁴ Vad som mer finns att säga om Ela och allt som han gjorde, det är skrivet i Israels kungars krönika.

Simri kung i Israel

¹⁵ I Juda kung Asas tjugosjunde regeringsår blev Simri kung och regerade sju dagar i Tirsa. Folket höll då på att belägra Gibbeton, som tillhörde filisteerna.

¹⁶ Medan folket höll på med belägringen, fick de höra: "Simri har anstiftat en sammansvärjning. Han har också dödat kungen." Då gjorde hela Israel samma dag den israelitiska befälhavaren Omri till kung i lägret.

¹⁷ Därefter drog Omri med hela Israel upp från Gibbeton, och de angrep Tirsa.

¹⁸ När Simri såg att staden hade intagits, gick han in i kungapalatsets borg och brände upp kungapalatset och sig själv i eld och omkom.

¹⁹ Det blev så på grund av de synder som han hade begått, när han gjorde det som var ont inför HERREN och vandrade på Jerobeams väg, i den synd som han hade begått och förlett Israel med.

²⁰ Vad som mer finns att säga om Simri och om den sammansvärjning han anstiftade, det är skrivet i Israels kungars krönika.

Omri kung i Israel

²¹ Nu delade sig Israels folk i två hälfter. Den ena hälften av folket följde Tibni, Ginats son, och ville göra honom till kung, medan den andra hälften följde Omri.

²² Men den del av folket som följde Omri fick övertaget över den del som följde Tibni, Ginats son. När Tibni var död blev Omri kung.

16:5 2 Krön 16:1f. **16:8 Ela ... två år** Ca 886-885 fKr. Ela betyder "terebint" (ekliknande träd, jfr 2 Sam 18:9). **16:15 Simri ... sju dagar** Under 885 fKr. Simri betyder troligen "mitt beskydd". Nämns i 2 Kung 9:31. **16:19** 1 Kung 12:28f, 14:16, 15:26.

²³ I Juda kung Asas trettioförsta regeringsår blev Omri kung över Israel och regerade i tolv år. I Tirsa regerade han i sex år.

²⁴ Han köpte berget Samaria av Shemer för två talenter silver och bebyggde berget. Staden som han byggde där kallade han Samaria efter Shemer, den man som tidigare hade ägt berget.

²⁵ Men Omri gjorde det som var ont inför HERREN. Han gjorde mer ont än någon av dem som hade varit före honom.

²⁶ Han gick helt på Jerobeams, Nebats sons, väg och levde i de synder som han hade förlett Israel med, så att de väckte HERRENS, Israels Guds, vrede med sina tomma avgudar.

²⁷ Vad som mer finns att säga om Omri, om vad han gjorde och om hans mäktiga gärningar, det är skrivet i Israels kungars krönika.

²⁸ Omri gick till vila hos sina fäder och blev begravd i Samaria. Hans son Ahab blev kung efter honom.

Ahab kung i Israel

²⁹ Ahab, Omris son, blev kung över Israel i Juda kung Asas trettioåttonde regeringsår. Sedan regerade han i tjugotvå år över Israel i Samaria.

³⁰ Men Ahab, Omris son, gjorde det som var ont inför HERREN, mer än någon av dem som hade varit före honom.

³¹ Och som om det inte var nog för honom att leva i Jerobeams, Nebats sons, synder, tog han också till hustru Isebel, som var dotter till Etbaal, sidoniernas kung, och gick bort och tjänade Baal och tillbad honom.

³² Han reste ett altare åt Baal i Baalstemplet som han hade byggt i Samaria.

³³ Dessutom lät Ahab göra en asherapåle. Han gjorde mer för att väcka HERRENS, Israels Guds, vrede än någon av de israelitiska kungar som hade varit före honom.

³⁴ Under hans tid byggde Hiel från Betel åter upp Jeriko. När han lade grunden till staden kostade det honom hans äldste son Abiram, och när han satte upp dess portar kostade det honom hans yngste son Segub. Detta hände enligt det ord som HERREN hade talat genom Josua, Nuns son.

17

Elia vid bäcken Kerit

¹ Tishbiten Elia, som kom från Gilead, sade till Ahab: "Så sant HERREN Israels Gud lever, honom som jag tjänar: Under de här åren ska varken dagg eller regn falla, om inte jag säger det."

² Och HERRENS ord kom till honom:

³ "Gå bort härifrån och bege dig österut och göm dig vid bäcken Kerit öster om Jordan.

16:23 Omri... tolv år Ca 885-874 fKr, ensam kung efter Tibnis död 880 fKr. Namnet har oklar betydelse. Anklagades i en inskription av den moabitiske kungen Mesha (2 Kung 3:4f) för att ha förtryckt Moab (jfr 2 Sam 8:2). **16:24**

Samaria Nordrikets nya huvudstad ca 2 mil väster om den gamla i Tirsa. Omris palats på bergets topp är utgrävt.

16:24 två talenter Ca 60 kg silver. Jfr 3 Mos 27:16 med not för värdet av mark. **16:25** Mika 6:16. **16:26**

1 Kung 12:28f. **16:29 Ahab ... tjugotvå år** Ca 874-853 fKr. Ahab betyder "faderns bror" (liknar sin far). **16:31**

1 Kung 12:28f. **16:31 Isebel** Betyder kanske "var är fursten?". Hennes personliga sigill har hittats, utskuret i opal

och dekorerat med egyptiska motiv. **16:31 Etbaal** Betyder "Baals man". Reagerade ca 887-856 fKr. Enligt Josefus var

han präst åt krigs- och kärleksgudinnan Astarte men tog över kungamakten och regerade sedan från Tyrus, vars hamn

han byggde ut. **16:33 Asherapåle** Symbol för fruktbarehetsgudinnan Ashera. **16:34 Segub** Andra handskrifter:

"Segib". **16:34 det ord som Herren hade talat genom Josua** Se Jos 6:26. **17:1** Jak 5:17f. **17:1 Elia** Betyder

"Herren är Gud" (jfr 18:39). En kraftfull profet (kap 17-21, 2 Kung 1-2, jfr Jak 5:17). Skulle enligt Malakis profetia

komma tillbaka före Herrrens dag (Mal 4:5), vilket enligt Jesus uppfylldes genom Johannes Döparen (Matt 11:14, 17:12).

17:1 som kom från Annan översättning: "en tishbit från". Staden Tishbe låg någonstans öster om floden Jordan. **17:3**

bäcken Kerit Någon av Jordans många bifloder. Många bäckraviner hade vatten endast under vinterhalvåret.

⁴ Du ska dricka ur bäcken, och jag har befallt korparna att ge dig att äta där.”

⁵ Då gick han bort och gjorde som HERREN hade befallt. Han gick till bäcken Kerit öster om Jordan och stannade där.

⁶ Korparna kom till honom med bröd och kött på morgonen och med bröd och kött på kvällen, och han drack ur bäcken.

⁷ Men efter en tid torkade bäcken ut, eftersom det inte regnade i landet.

Elia och änkan i Sarefat

⁸ Då kom HERRENS ord till Elia. Han sade:

⁹ ”Bryt upp och gå till Sarefat, som hör till Sidon, och stanna där. Se, jag har befallt en änka där att ge dig mat.”

¹⁰ Han bröt upp och gick till Sarefat.

När han kom till stadsporten, fick han där se en änka som samlade ved. Då ropade han till henne: ”Hämta lite vatten åt mig i kärlet, så att jag får dricka.”

¹¹ När hon gick för att hämta det, ropade han efter henne: ”Ta också med en bit bröd åt mig.”

¹² Men hon svarade: ”Så sant HERREN din Gud lever, jag har inte en kaka bröd, utan bara en näve mjöl i krukans och lite olja i kannan. Jag håller just på att samla ihop ett par vedpinnar och ska nu gå hem och laga till det åt mig och min son. Vi ska äta det och sedan dö.”

¹³ Då sade Elia till henne: ”Var inte rädd. Gå och gör som du har sagt. Men laga först till en liten kaka åt mig och bär ut den till mig. Laga sedan till åt dig och din son.

¹⁴ För så säger HERREN, Israels Gud: Mjölet i krukans ska inte ta slut, och olja ska inte fattas i kannan fram till den dag då HERREN låter det regna på jorden.”

¹⁵ Då gick hon och gjorde som Elia hade sagt. Hon hade sedan att äta en lång tid, hon själv, sonen och hennes husfolk.

¹⁶ Mjölet i krukans tog inte slut och olja fattades inte i kannan enligt det ord som HERREN hade talat genom Elia.

¹⁷ En tid därefter blev kvinnans son sjuk. Han blev så svårt sjuk att han till slut inte längre andades.

¹⁸ Då sade hon till Elia: ”Vad har du med mig att göra du gudsman? Kom du för att påminna mig om min synd och döda min son?”

¹⁹ Men han sade till henne: ”Ge mig din son.” Han tog honom ur hennes famn och bar honom upp i rummet ovanpå där han bodde och lade honom på sin säng.

²⁰ Och han ropade till HERREN och sade: ”HERRE min Gud, skulle du göra så illa mot denna änka som jag bor hos, att hennes son dör?”

²¹ Därefter sträckte han sig ut över pojken tre gånger och ropade till HERREN och sade: ”HERRE min Gud, låt den här pojken själ komma tillbaka in i honom.”

²² Och HERREN hörde Elias bön, och pojken själ kom tillbaka in i honom, och han fick liv igen.

²³ Elia tog pojken och bar honom från rummet ovanpå ner i huset och gav honom åt hans mor och sade: ”Se, din son lever.”

²⁴ Då sade kvinnan till Elia: ”Nu vet jag att du är en gudsman och att HERRENS ord i din mun är sanning.”

17:6 bröd Också uttryck för mat i allmänhet. Korpar äter förutom kött även frukt etc. **17:9** Luk 4:25f. **17:9 Sarefat** Fenicisk hamnstad mellan Tyrus och Sidon i nuvarande Libanon, ca 15 mil nordväst om Jordans bifloder. **17:10 en änka** Nämnts av Jesus som ett exempel på Guds omsorg om icke-judar (Luk 4:26). **17:12** 2 Kung 4:2f. **17:14 mjöl ... olja** Basingredienser i det dagliga brödet, normalt exportvaror i hamnstaden Sarefat. **17:15** Matt 10:40f. **17:18** Luk 5:8. **17:21** 2 Kung 4:34f, Apg 20:10. **17:23** Luk 7:15, Joh 4:50.

18

Elia och Obadja

¹ En lång tid därefter, på tredje året, kom HERRENS ord till Elia. Han sade: "Gå och träd fram inför Ahab, så ska jag låta det regna på jorden."

² Då gick Elia för att träda fram inför Ahab.

Men svälten var svår i Samaria.

³ Och Ahab kallade till sig Obadja, som var hans överförvaltare. Obadja var en mycket gudfruktig man.

⁴ När Isebel var i färd med att utrota HERRENS profeter, hade Obadja tagit hundra profeter och gömt dem i en grotta, femtio man åt gången, och gett dem mat och dryck.

⁵ Ahab sade till Obadja: "Far igenom landet, till alla vattenkällor och alla bäckar. Kanske finner vi gräs, så att vi kan behålla hästar och mulåsnor vid liv och slipper slakta någon boskap."

⁶ De fördelade mellan sig landet som de skulle fara igenom. Ahab gav sig ensam av åt ett håll och Obadja åt ett annat håll.

⁷ När Obadja for vägen fram, då kom plötsligt Elia emot honom. Han kände igen honom och föll ner på sitt ansikte och sade: "Är du här, min herre Elia?"

⁸ Han svarade honom: "Ja. Gå och säg till din herre: Elia är här."

⁹ Då sade han: "Hur har jag förbrutit mig, eftersom du vill ge din tjänare i Ahabs hand och låta honom döda mig?"

¹⁰ Så sant HERREN din Gud lever, det finns inget folk eller rike dit min herre inte har sänt någon för att söka efter dig. Om man har svarat: Han är inte här, så har han tagit en ed av det riket eller folket att man inte har funnit dig.

¹¹ Och nu säger du: Gå och säg till din herre: Elia är här.

¹² Om HERRENS Ande skulle rycka bort dig när jag går ifrån dig, jag vet inte vart, och jag kommer till Ahab och berättar om dig, då skulle han döda mig när han inte finner dig. Och ändå har jag, din tjänare, vördat HERREN ända från min ungdom.

¹³ Har man inte berättat för min herre vad jag gjorde när Isebel dödade HERRENS profeter, hur jag gömde hundra av HERRENS profeter i två grottor, femtio man i varje och gav dem mat och dryck?

¹⁴ Och nu säger du: Gå och säg till din herre att Elia är här. Han kommer att döda mig!"

¹⁵ Men Elia svarade: "Så sant HERREN Sebaot lever, honom som jag tjänar, redan i dag ska jag träda fram inför Ahab."

Elias möte med Ahab

¹⁶ Obadja gick och mötte Ahab och berättade detta för honom. Då gav sig Ahab i väg för att möta Elia.

¹⁷ När Ahab fick se Elia sade han till honom: "Är du här, du som drar olycka över Israel?"

¹⁸ Elia svarade: "Det är inte jag som drar olycka över Israel, utan du och din fars hus, för ni överger HERRENS bud och följer baalerna.

¹⁹ Men skicka nu efter och samla hela Israel till mig på berget Karmel, tillsammans med Baals fyrahundra femtio profeter och Asheras fyrahundra profeter som äter vid Isebels bord."

Elia på Karmel

²⁰ Då sände Ahab omkring bud över hela Israel och samlade profeterna på berget Karmel.

²¹ Elia trädde fram för allt folket och sade: "Hur länge ska ni halta på båda sidor? Om det

18:1 1 Kung 17:1, Jak 5:17f. **18:3 Obadja** Betyder "Herrens tjänare", ett mycket vanligt namn. **18:12** 2 Kung 2:16, Apg 8:39. **18:18** 1 Kung 16:31f, 21:25f. **18:19 berget Karmel** Ca 550 meter hög åsrygg vid kusten i nordväst, nära gränsen mot Isebels hemland Fenicien. Ansågs av många vara ett heligt berg, t ex av Thutmose III (se not till 2 Mos 5:1).

18:21 Jos 24:15, Dom 6:31, Matt 6:24.

är HERREN som är Gud, så följ honom. Men om det är Baal, så följ honom.” Men folket svarade honom inte med ett ord.

²² Då sade Elia till folket: ”Jag är ensam kvar som HERRENS profet, och Baals profeter är fyrahundra femtio man.

²³ Ge oss två tjurar, och låt dem välja ut åt sig den ena tjuren och stycka den och lägga den på veden utan att tända eld. Sedan ska jag göra i ordning den andra tjuren och lägga den på veden utan att tända eld.

²⁴ Därefter kan ni åkalla er guds namn, men jag ska åkalla HERRENS namn. Den gud som svarar med eld, han är Gud.” Allt folket svarade: ”Ditt förslag är bra.”

²⁵ Elia sade till Baals profeter: ”Välj ut åt er den ena tjuren och gör i ordning den. Ni får välja först, eftersom ni är fler. Åkalla därefter er guds namn, men tänd inte elden!”

²⁶ De tog den tjur som han gav dem och gjorde i ordning den. De åkallade Baals namn från morgonen ända till middagen och ropade: ”Baal, svara oss!” Men inte ett ljud hördes, och ingen svarade. Och hela tiden dansade de omkring altaret som man hade byggt.

²⁷ När det blev middag, retades Elia med dem och sade: ”Ropa högre. Visst är han en gud, men han kanske sitter försjunken i tankar, eller så är han upptagen eller på resa, kanske sover han, men då ska han väl vakna.”

²⁸ Då ropade de ännu högre och ristade sig, som de brukade, med svärd och spjut så att blodet rann på dem.

²⁹ När det blev eftermiddag profeterade de extatiskt ända tills det var tid för matoffret. Men inte ett ljud hördes, ingen svarade och ingen tycktes heller bry sig om dem.

³⁰ Elia sade då till allt folket: ”Kom fram hit till mig!” Och allt folket gick fram till honom. Då byggde han åter upp HERRENS altare som hade blivit nerrivet.

³¹ Elia tog tolv stenar, lika många som Jakobs söners stammar, eftersom Jakob hade fått ordet från HERREN: ”Israel ska vara ditt namn.”

³² Av stenarna byggde Elia ett altare i HERRENS namn och grävde ett dike runt altaret, stort nog för ett utsäde av två seamått.

³³ Han lade upp veden, styckade tjuren och lade den på veden.

³⁴ Sedan sade han: ”Fyll fyra krukor med vatten och håll ut vattnet över brännoffret och veden.” Därefter sade han: ”Gör det en gång till.” De gjorde så för andra gången. Och sedan sade han: ”Gör det en tredje gång.” De gjorde så för tredje gången.

³⁵ Vattnet flöt runt omkring altaret, och han lät också fylla diket med vatten.

³⁶ Då tiden var inne att frambära matoffret, trädde profeten Elia fram och sade: ”HERRE, Abrahams, Isaks och Israels Gud, låt det bli känt i dag att det är du som är Gud i Israel, att jag är din tjänare och att det är på din befallning jag har gjort allt detta.

³⁷ Svara mig, HERRE, svara mig, så att detta folk förstår att det är du HERRE som är Gud, och omvänd du deras hjärtan.”

³⁸ Då föll HERRENS eld ner och förtärde brännoffret, veden, stenarna och jorden och torkade upp vattnet som fanns i diket.

³⁹ När allt folket såg det, föll de ner på sina ansikten och sade: ”Det är HERREN som är Gud! Det är HERREN som är Gud!”

18:22 1 Kung 19:10, 14. **18:24 *eld*** Troligen en blix (jfr 2 Mos 9:24), som förknippades med stormguden Baal. Eld från himlen var ett tecken på att Gud hade tagit emot offret (1 Krön 21:26, 2 Krön 7:1). **18:26** Ps 115:4f, Jer 10:5, Hab 2:18f. **18:27** 5 Mos 32:37. **18:27 *sover ... vakna*** En årlig ritual för att väcka Baal nämns av Josefus och i ugaritiska texter. **18:28** 5 Mos 14:1. **18:28 *ristade sig*** Uttryck för extas eller sorg (jfr 5 Mos 14:1) som i Ugarit förknippades med Baal. **18:29** 2 Mos 29:39, Ps 115:4f. **18:31** 1 Mos 32:28, 35:10, Jos 4:5, 20, 2 Kung 17:34. **18:31 *Israel ska vara ditt namn*** Se 1 Mos 35:10. **18:32 *två seamått*** Ca 14 liter. **18:36** 2 Mos 3:6, Matt 22:32. **18:38** 3 Mos 9:24, Dom 6:21, 1 Krön 21:26, 2 Krön 7:1. **18:39** Sak 13:9.

⁴⁰ Men Elia sade till dem: "Grip Baals profeter. Låt inte en enda av dem komma undan." De grep dem och Elia förde dem ner till bäcken Kishon och dräpte dem där.

Slutet på torkan

⁴¹ Elia sade till Ahab: "Bryt upp, ät och drick, för jag hör suset av regn."

⁴² Då reste sig Ahab upp för att äta och dricka. Men Elia steg upp på Karmels topp och böjde sig ner mot marken med ansiktet mellan knäna.

⁴³ Han sade till sin tjänare: "Gå upp och se ut mot havet!" Han gick då upp och såg ut över havet, men sade: "Jag ser ingenting." Sju gånger sade han till honom att gå tillbaka.

⁴⁴ När han kom dit sjunde gången, sade han: "Se, ett litet moln som en manshand stiger upp ur havet."

Då sade han: "Gå och säg till Ahab: Spänn för och far ner, så att inte regnet håller dig kvar."

⁴⁵ I ett nu blev himlen mörk av moln och storm, och ett kraftigt regn föll. Och Ahab steg upp i sin vagn och for till Jisreel.

⁴⁶ Men HERRENS hand hade kommit över Elia, så att han band upp sina kläder och sprang framför Ahab ända till Jisreel.

19

Elia på berget Horeb

¹ Ahab berättade för Isebel allt som Elia hade gjort och att han hade dödat alla profeterna med svärd.

² Då sände Isebel bud till Elia och lät säga: "Må gudarna straffa mig både nu och i framtiden, om jag inte i morgon vid denna tid låter det gå med dig som det gick med profeterna."

³ När han fick höra det bröt han upp och flydde för sitt liv. Han kom till Beer-Sheba i Juda och lämnade där sin tjänare.

⁴ Själv gick han en dagsresa ut i öknen. Där satte han sig under en ginstbuske och önskade sig döden och sade: "Nu är det nog, HERRE. Ta mitt liv, för jag är inte bättre än mina fäder."

⁵ Elia lade sig ner under ginstbusken och somnade.

Men en ängel rörde vid honom och sade till honom: "Stig upp och ät!"

⁶ När han såg upp, fanns där vid huvudänden ett bröd bakat på glödande stenar och en kruka med vatten. Han åt och drack och lade sig ner igen.

⁷ Men HERRENS ängel rörde vid honom igen, för andra gången, och sade: "Stig upp och ät, för annars blir vägen för lång för dig."

⁸ Då steg han upp och åt och drack. Sedan gick han styrkt av maten i fyrtio dagar och fyrtio nätter ända till Guds berg Horeb.

⁹ Där gick han in i en grotta, och i den stannade han över natten.

Då kom HERRENS ord till honom. Han sade till honom: "Vad gör du här, Elia?"

¹⁰ Han svarade: "Jag har verkligen ivrat för HERREN Gud Sebaot. Israels barn har övergett ditt förbund, rivit ner dina altaren och dödat dina profeter med svärd. Jag ensam är kvar, och de försöker ta mitt liv."

18:40 5 Mos 13:5, 18:20, 2 Kung 10:25. **18:40 bäcken Kishon** Rinner från trakten av berget Tabor och norr om Karmel (Dom 4:7, 5:21). **18:44 moln som en manshand** Litet nog att döljas av en utsträckt hand. Regnmoln kommer normalt in från Medelhavet under hösten och vintern. **18:45** Jak 5:18. **18:45 Jisreel** Stad ca 2-3 mil öster om Karmel med Ahabs vinterpalats (21:1). **19:1** 1 Kung 16:31, 18:40. **19:3 Beer-Sheba** Ort vid Israels södra gräns, ca 20 mil söder om Karmel. **19:4** Jona 4:3, 8. **19:4 ginstbuske** Ca 2-4 meter hög med vita blommor (*retama raetam*). **19:8** 2 Mos 3:1f, 24:18, 34:28, 5 Mos 10:4, Matt 4:2. **19:8 Guds berg Horeb** Sinai, där Mose hade mött Gud och fått tio Guds bud (2 Mos 3, 5 Mos 5). **19:10** 1 Kung 18:4, 22, Rom 11:2f.

¹¹ HERREN sade: "Gå ut och ställ dig på berget inför HERREN." Då gick HERREN fram där, och en stor stark storm som ryckte loss berg och bröt sönder klippor gick före HERREN. Men HERREN var inte i stormen. Efter stormen kom en jordbävning. Men HERREN var inte i jordbävningen.

¹² Efter jordbävningen kom en eld. Men HERREN var inte i elden. Efter elden hördes ljudet av en svag susning.

¹³ När Elia hörde det, gömde han sitt ansikte med manteln och gick ut och ställde sig vid ingången till grottan. Då kom en röst till honom som sade: "Vad gör du här, Elia?"

¹⁴ Han svarade: "Jag har verkligen ivrat för HERREN Gud Sebaot. Israels barn har övergett ditt förbund, rivit ner dina altaren och dödat dina profeter med svärd. Jag ensam är kvar, och de försöker ta mitt liv."

¹⁵ HERREN sade till honom: "Gå tillbaka igen och ta vägen till Damaskus öken och gå in och smörj Hasael till kung över Aram.

¹⁶ Jehu, Nimshis son, ska du smörja till kung över Israel. Elisha, Shafats son, från Abel-Mehola ska du smörja till profet i ditt ställe.

¹⁷ Och det ska bli så att den som kommer undan Hasaels svärd ska Jehu döda, och den som kommer undan Jehus svärd ska Elisha döda.

¹⁸ Men jag har lämnat kvar i Israel sjutusen män som inte har böjt knä för Baal och inte gett honom hyllningskyss."

Elishas kallelse

¹⁹ När Elia sedan gick därifrån, fann han Elisha, Shafats son, som höll på att plöja. Tolv par oxar gick framför honom, och själv körde han det tolfte paret. Elia gick fram till honom och kastade sin mantel över honom.

²⁰ Då släppte han oxarna och skyndade efter Elia och sade: "Låt mig först få kyssa min far och min mor, så ska jag sedan följa dig." Han sade till honom: "Gå du tillbaka. Du vet ju vad jag har gjort med dig."

²¹ Då lämnade Elisha honom och gick tillbaka och tog sina båda oxar och slaktade dem, och med oxarnas ok kokade han deras kött. Detta gav han till folket, och de åt. Därefter bröt han upp och följde Elia och blev hans tjänare.

20

Krig med arameerna

¹ Ben-Hadad, som var kung i Aram, samlade hela sin här. Han hade med sig trettio två kungar, hästar och vagnar. Han drog upp och belägrade Samaria och angrep det.

² Han skickade sändebud in i staden till Israels kung Ahab

³ och lät säga honom: "Så säger Ben-Hadad: Ditt silver och ditt guld tillhör mig, och det bästa du har av kvinnor och barn tillhör mig också."

⁴ Israels kung svarade: "Som du har sagt, min herre och kung: Jag själv och allt jag har tillhör dig."

19:11 2 Mos 34:6, Apg 2:2. **19:13** 2 Mos 3:6. **19:15** 2 Kung 8:13. **19:16** 2 Kung 9:1f. **19:16 smörj Hasael ... Jehu ... Elisha** Se 2 Kung 8:7f, 9:1f samt kap 2-8, 13:14f. **19:16 Abel-Mehola** Stad på västra sidan om Jordan, strax söder om Bet-Shan. **19:17** 2 Kung 9:14f. **19:18** Job 31:27, Hos 13:2, Rom 11:4. **19:18 sjutusen män som inte har böjt knä för Baal** Citeras av Paulus i Rom 11:4. **19:18 hyllningskyss** Man visade vördnad för kungar och gudabilder genom att kyssa deras fötter (jfr Luk 7:38). **19:19** 2 Kung 2:13f. **19:19 tolv par oxar** En stor djurbesättning. Elishas släkt tycks ha ägt stora åkermarker. **19:19 mantel** Den håriga manteln var profetens kännetecken (2 Kung 1:8, Sak 13:4, Matt 3:4). **19:20** Luk 9:61f. **19:20 kyssa** Förknippas ofta med att få förälderns välsignelse (jfr 1 Mos 27:26, 31:55, 48:10). **20:1** 1 Kung 15:18f, 2 Kung 6:24. **20:1 Ben-Hadad** Troligen Ben-Hadad II som efterträtt sin far Ben-Hadad I (15:18). Han kallas i assyriska källor Hadadezer ("stormguden är hjälparen") men är inte identisk med 900-talskungen Hadadezer, Rehobs son (2 Sam 8:3f). **20:3 kvinnor och barn** Gisslan för att garantera lydkungens samarbetsvillighet.

⁵ Men sändebuden kom tillbaka och sade: "Så säger Ben-Hadad: Jag har ju sänt bud till dig och låtit säga: Ditt silver och ditt guld, dina kvinnor och dina barn ska du ge mig.

⁶ Vid den här tiden i morgon ska jag sända mina tjänare till dig, för att genomsöka ditt hus och dina tjänares hus. Allt som dina ögon ser på med lust ska de ta med sig och föra bort."

⁷ Då kallade Israels kung till sig alla de äldste i landet och sade: "Lägg märke till och se hur han vill oss ont! När han sände bud till mig och begärde mina kvinnor och mina barn, mitt silver och mitt guld, vägrade jag ju inte att ge honom det."

⁸ Alla de äldste och allt folket sade till honom: "Hör inte på honom och gör honom inte till viljes."

⁹ Därefter svarade han Ben-Hadads sändebud: "Säg till min herre kungen: Allt som du förra gången sände bud till din tjänare om, det kommer jag att göra. Men det här kan jag inte acceptera." Sändebuden vände tillbaka med det svaret.

¹⁰ Då sände Ben-Hadad bud till honom och lät säga: "Gudarna får straffa mig både nu och i framtiden om Samarias grus ska räcka till att fylla händerna på allt det folk som följer mig."

¹¹ Men Israels kung svarade: "Säg honom: Den som sätter på sig svärdet ska inte skryta likt den som tar av sig det."

¹² Så snart Ben-Hadad hörde det svaret där han satt och drack med kungarna i lägertälten, sade han till sina tjänare: "Gör er redo." Och de gjorde sig redo att anfälla staden.

¹³ Då kom en profet fram till Ahab, Israels kung, och sade: "Så säger HERREN: Ser du hela denna stora massa? Jag ska i dag ge den i din hand, så att du ska inse att det är jag som är HERREN."

¹⁴ Då frågade Ahab: "Genom vem?" Han svarade: "Så säger HERREN: Genom provinshövdingarnas tjänare." Han frågade sedan: "Vem ska börja striden?" Han svarade: "Du själv."

¹⁵ Då mönstrade han provinshövdingarnas tjänare, och de var 232. Därefter mönstrade han allt folket, alla Israels män, 7 000 man.

¹⁶ Vid middagstiden gick de till anfall, just när Ben-Hadad höll på att berusa sig i lägertälten tillsammans med de trettiofå kungar som hade kommit för att hjälpa honom.

¹⁷ Provinshövdingarnas tjänare drog ut först. De spejare som Ben-Hadad sände ut underrättade honom om att folk kom ut från Samaria.

¹⁸ Då sade han: "Om de dragit ut i fredlig avsikt, så grip dem levande. Och om de har dragit ut till strid, så grip dem också då levande."

¹⁹ Men när provinshövdingarnas tjänare och hären som följde dem hade kommit ut ur staden,

²⁰ högg de var och en ner sin man, och arameerna flydde och Israel förföljde dem. Kung Ben-Hadad av Aram kom undan på en häst, tillsammans med några ryttare.

²¹ Israels kung drog ut och slog både ryttarhären och vagnshären och vållade arameerna ett stort nederlag.

²² Men profeten kom fram till Israels kung och sade till honom: "Stärk nu din ställning och se över vad du bör göra, för nästa år kommer Arams kung åter att dra upp mot dig."

Arameernas andra anfall

²³ Den arameiske kungens tjänare sade till honom: "Deras gud är en bergsgud. Därför har de besegrat oss. Låt oss nu strida mot dem på slätten, så ska vi utan tvivel besegra dem.

²⁴ Gör så här: Avsätt var och en av kungarna från hans plats och insätt ståthållare i deras ställe.

²⁵ Skaffa dig sedan själv en här, lik den du har förlorat, häst för häst och vagn för vagn. Låt oss sedan strida mot dem på slätten, så ska vi säkert besegra dem.” Han lyssnade till dem och gjorde så.

²⁶ Nästa år mönstrade Ben-Hadad arameerna och drog upp till Afek för att strida mot Israel.

²⁷ Israels barn hade också blivit mönstrade och försetts med livsmedel och tågade därefter mot dem. Israels barn slog läger mitt emot dem, som två små gethjordar, medan arameerna uppfyllde landet.

²⁸ Då kom gudsmannen och sade till Israels kung: ”Så säger HERREN: Eftersom arameerna har sagt att HERREN är en bergens Gud och inte en dalarnas Gud, ska jag ge hela denna stora hop i din hand, för att ni ska inse att jag är HERREN.”

²⁹ I sju dagar låg de i läger mitt emot varandra. Den sjunde dagen bröt striden ut, och Israels barn slog då på en enda dag 100 000 man fotfolk bland arameerna.

³⁰ De återstående flydde in i staden Afek, men stadsmuren föll ner över de 27 000 man som var kvar. Ben-Hadad flydde och kom in i staden och sprang från rum till rum.

³¹ Då sade hans tjänare till honom: ”Vi har hört att Israels kungar är barmhärtiga kungar. Låt oss därför sätta säcktyg om våra höfter och rep om våra huvuden och överlämna oss åt Israels kung. Kanske låter han dig då få leva.”

³² De band säcktyg omkring sina höfter och rep omkring sina huvuden och kom till Israels kung och sade: ”Din tjänare Ben-Hadad ber: Låt mig få leva!” Han svarade: ”Lever han fortfarande? Han är min broder.”

³³ Männen tog det som ett gott tecken och skyndade sig att svara: ”Ben-Hadad är din broder!” Han sade: ”Gå och hämta hit honom.” Då kom Ben-Hadad ut till honom, och han lät honom stiga upp i sin vagn.

³⁴ Ben-Hadad sade till honom: ”De städer som min far tog från din far ska jag lämna tillbaka. Och du ska få inrätta handelskvarter i Damaskus för din räkning, så som min far fick göra i Samaria.” Ahab svarade: ”Låt oss ingå ett förbund så ska jag ge dig fri.” Och han slöt ett förbund med honom och gav honom fri.

En profet fördömer Ahab

³⁵ En av profetlärjungarna sade på HERRENS befallning till en annan: ”Slå till mig.” Men mannen vägrade att slå honom.

³⁶ Då sade han till honom: ”Eftersom du inte har lyssnat till HERRENS röst, ska ett lejon slå ner dig när du går ifrån mig.” Och när han gick sin väg ifrån honom, kom ett lejon emot honom och dödade honom.

³⁷ Sedan träffade han en annan man och sade: ”Slå till mig.” Och mannen slog honom så att det uppstod sår.

³⁸ Därefter gick profeten och ställde sig i kungens väg. Han hade gjort sig oigenkännlig genom att sätta en bindel över ögonen.

³⁹ När kungen kom förbi, ropade han till kungen: ”Din tjänare gav sig ut mitt i striden, då en man plötsligt kom och förde en annan man till mig och sade: Vakta den här mannen. Om han kommer bort ska det gå för dig som det skulle ha gått för honom, eller också måste du betala en talent silver.

⁴⁰ Medan din tjänare hade att göra än här och än där, kom mannen undan.” Israels kung sade till honom: ”Din dom är given. Du har själv fällt den.”

20:26 Afek Kanske inte Afek på kustslätten (1 Sam 4:1, 29:1) utan en ort längre mot nordost. **20:30** 1 Kung 22:25.

20:33 lät honom stiga upp i sin vagn Som en jämlike. En underordnad vasall hade fått gå bredvid. **20:34 städer ... lämna tillbaka** Se 15:20. Ramot i Gilead återlämnades dock inte (22:3f). **20:34 inrätta handelskvarter** En starkare kungs rättighet. Arameerna byggde senare ett sådant kvarter i staden Dan som grävts ut (jfr 2 Kung 10:33).

20:36 1 Kung 13:24. **20:39 en talent** Ca 30 kg silver, mer än vad en arbetare kunde tjäna ihop under ett helt liv.

20:40 2 Sam 12:7.

⁴¹ Då tog han snabbt bort bindeln från sina ögon, och Israels kung kände igen honom och såg att han var en av profeterna.

⁴² Han sade till kungen: "Så säger HERREN: Därför att du släppte mannen som jag hade vigt åt förintelse ur din hand, ska det gå för dig som det skulle ha gått för honom, och ditt folk som det har gått hans folk."

⁴³ Israels kung begav sig då hem. Missmodig och arg kom han till Samaria.

21

Nabots vingård

¹ Därefter hände följande: Jisreeliten Nabot hade en vingård i Jisreel vid sidan om det palats som tillhörde kung Ahab i Samaria.

² Ahab talade med Nabot och sade: "Ge mig din vingård. Jag vill göra den till en köksträdgård åt mig, eftersom den ligger så nära mitt hus. Jag ska ge dig en bättre vingård i stället. Eller om du hellre vill så ger jag dig pengar för den."

³ Men Nabot svarade Ahab: "Aldrig inför HERREN att jag skulle ge dig mitt arv från mina fäder!"

⁴ Då gick Ahab hem till sitt, missmodig och arg på grund av svaret som jisreeliten Nabot hade gett honom när han sade: "Jag vill inte ge dig vad jag har fått i arv från mina fäder." Ahab lade sig på sin säng och vände bort ansiktet och åt ingenting.

⁵ Då kom hans hustru Isebel in till honom och frågade: "Varför är du så missmodig? Varför äter du inget?"

⁶ Han svarade: "Jag talade med jisreeliten Nabot och sade till honom: Låt mig få din vingård för pengar, eller om du vill ska jag ge dig en annan vingård i stället. Men han svarade: Jag vill inte ge dig min vingård."

⁷ Då sade hans hustru Isebel till honom: "Är det du som regerar över Israel? Stig upp och ät och var glad. Jag ska skaffa dig jisreeliten Nabots vingård."

⁸ Därefter skrev hon brev i Ahabs namn och satte sigill under med hans signetring och sände breven till de äldsta och de förnämsta i Nabots stad som bodde där tillsammans med honom.

⁹ Så här skrev hon i breven: "Utllys en fasta och låt Nabot sitta längst fram bland folket.

¹⁰ Låt sedan två onda män sätta sig mitt emot honom och låt dem vittna mot honom och säga: Du har förbannat Gud och kungen. För sedan ut honom och stena honom till döds."

¹¹ De äldste och de förnämsta männen som bodde i hans stad gjorde som Isebel hade befallt dem, precis som det var skrivet i de brev hon hade sänt till dem.

¹² De utlyste en fasta och lät Nabot sitta längst fram bland folket.

¹³ De båda onda männen kom och satte sig mitt emot honom, och vittnade mot Nabot inför folket och sade: "Nabot har förbannat Gud och kungen." Då förde man honom ut ur staden och stenade honom till döds.

¹⁴ Därefter sände de bud till Isebel och lät säga: "Nabot har stenats till döds."

¹⁵ Så snart Isebel hörde att Nabot var stenad till döds, sade hon till Ahab: "Stig upp och ta över jisreeliten Nabots vingård, som han vägrade att låta dig få för pengar. Nabot lever inte längre, han är död."

20:42 1 Sam 15:3, 9, 1 Kung 22:34. **20:43** 1 Kung 21:4. **21:1 palats** Ahabs vinterpalats i det varma och låglänta Jisreel, ca 4 mil nordost om Samaria i bergsbygden, var över 4 hektar stort, med murar, torn och en torr vallgrav.

21:3 3 Mos 25:23f, Hes 46:18. **21:3 arv** Stammarnas arvslotter var bestämda och beskyddade av Gud (Jos 13-19, 5 Mos 25:10f). Bland Isebels folk fenicierna bestämde kungen enväldigt över marken. **21:13** 2 Kung 9:26, Ps 35:11, Matt 26:60, Hebr 11:37.

21:13 förbannat Gud och kungen Hädelse kunde bestraffas med döden (2 Mos 22:28, 3 Mos 24:14), men skulle noga utredas (5 Mos 13:14). Förrädares egendom beslagtogs ofta (Est 8:1).

16 Så snart Ahab hörde att Nabot var död, reste han sig och begav sig ner till jisreeliten Nabots vingård för att ta den i besittning.

Elias straffal mot Ahab

17 Men HERRENS ord kom till tishbiten Elia. Han sade:

18 ”Bryt upp och gå ner och möt Ahab, Israels kung, som bor i Samaria. Du träffar honom i Nabots vingård. Han har gått ner dit för att ta den i besittning.

19 Och du ska säga till honom: Så säger HERREN: Har du redan hunnit både mörda och ta arvet i besittning? Därefter ska du säga till honom: Så säger HERREN: På samma ställe som hundarna har slickat Nabots blod, ska hundarna slicka också ditt blod.”

20 Ahab sade till Elia: ”Så du har funnit mig, du min fiende?” Han svarade: ”Ja, jag har funnit dig. Eftersom du har sålt dig till att göra det som är ont i HERRENS ögon,

21 ska jag också låta det som är ont drabba dig och sopa bort dig. Och av Ahabs hus ska jag utrota alla av mankön, både slavar och fria i Israel.

22 Jag ska göra med ditt hus som jag gjorde med Jerobeams, Nebats sons, hus och som jag gjorde med Bashas, Ahias sons, hus, därför att du har väckt min vrede och fått Israel att synda.

23 Också om Isebel har HERREN talat och sagt: Hundarna ska äta upp Isebel vid Jisreels murar.

24 Den av Ahabs hus som dör i staden ska hundarna äta upp, och den som dör ute på marken ska himlens fåglar äta upp.”

25 Det har aldrig funnits någon som Ahab, han som sålde sig till att göra det som var ont i HERRENS ögon, när hans hustru Isebel eggade honom till det.

26 Mycket avskyvärt gjorde han, när han följde de eländiga avgudarna, alldeles som amoreerna hade gjort, de som HERREN fördrev för Israels barn.

27 När Ahab hörde det Elia sade, rev han sönder sina kläder och svepte säcktyg om sig och fastade. Han låg klädd i säcktyg och gick tyst omkring.

28 Då kom HERRENS ord till tishbiten Elia.

Han sade:

29 ”Har du sett, hur Ahab ödmjucar sig inför mig? Därför att han ödmjucar sig inför mig, ska jag inte låta olyckan komma i hans tid. Först i hans sons tid ska jag låta olyckan drabba hans hus.”

22

Mika profeterar mot Ahab

1 I tre år hade de ro, utan krig mellan Aram och Israel.

2 Men under det tredje året reste Joshafat, Juda kung, ner till Israels kung.

3 Och Israels kung sade till sina tjänare: ”Ni vet ju att Ramot i Gilead tillhör oss. Ändå sitter vi här lugnt och tar det inte från kungen av Aram.”

4 Han frågade Joshafat: ”Vill du dra ut med mig för att belägra Ramot i Gilead?” Joshafat svarade Israels kung: ”Jag som du, mitt folk som ditt folk, mina hästar som dina hästar!”

5 Men Joshafat sade till Israels kung: ”Fråga först HERREN om det!”

21:19 1 Kung 22:38, 2 Kung 9:25f, Ps 68:24. 21:21 1 Kung 14:10, 2 Kung 9:8f, 10:10f. 21:22 1 Kung 15:29, 16:3, 11. 21:23 2 Kung 9:10, 33f. 21:23 **murar** Andra handskrifter: ”åkerfält”. 21:24 1 Kung 14:11, 16:4. 21:27 2 Kung 6:30. 21:29 2 Kung 9:22f. 22:1 **tre år** År 856-853 fKr. Tidigare under år 853 hade Ahab kämpat sida vid sida med sin ”broder” Ben-Hadad II (20:32) mot Assyrien vid slaget om Karkar. Ahab hade då 10 000 man och 2 000 stridsvagnar, enligt Kurkh-monoliten, medan Ben-Hadad II hade 20 000 man och 1 200 vagnar. 22:2 2 Krön 18:2f. 22:3 **Ramot i Gilead** Strategisk ort vid karavanvägen nästan 5 mil öster om Jordan. 22:4 2 Kung 3:7. 22:5 2 Kung 3:11, Jer 21:2.

⁶ Då samlade Israels kung profeterna, omkring fyrahundra män, och frågade dem: "Ska jag dra ut mot Ramot i Gilead för att belägra det, eller ska jag låta bli?" De svarade: "Dra dit upp. HERREN ska ge det i kungens hand."

⁷ Men Joshafat sade: "Finns det inte någon HERRENS profet här längre, så att vi kan fråga genom honom?"

⁸ Israels kung svarade Joshafat: "Här finns fortfarande en man, Mika, Jimlas son. Genom honom kan vi fråga HERREN. Men jag hatar honom, för han profeterar aldrig lycka åt mig utan bara olycka." Joshafat sade: "Kungen ska inte säga så."

⁹ Då kallade Israels kung till sig en hovman och sade: "Hämta genast hit Mika, Jimlas son."

¹⁰ Israels kung och Joshafat, Juda kung, satt nu var och en på sin tron på en tröskplats vid ingången till Samarias port klädda i sina skrudar, medan alla profeterna profeterade inför dem.

¹¹ Sidkia, Kenaanas son, gjorde sig horn av järn och sade: "Så säger HERREN: Med dessa ska du stänga arameerna så att de förgörs!"

¹² Alla profeterna profeterade på samma sätt och sade: "Dra upp mot Ramot i Gilead, så ska du ha framgång. HERREN ska ge det i kungens hand."

¹³ Budbäraren som hade gått för att hämta Mika sade till honom: "Hör på! Profeterna lovar med en mun lycka åt kungen. Låt det du säger stämma överens med vad de har sagt och lova också du lycka."

¹⁴ Men Mika svarade: "Så sant HERREN lever, det HERREN talar till mig ska jag säga honom."

¹⁵ När han kom till kungen, frågade kungen honom: "Mika, ska vi dra ut mot Ramot i Gilead för att belägra det, eller ska vi låta bli?" Han svarade honom: "Dra dit upp, så ska du ha framgång. HERREN ska ge det i kungens hand."

¹⁶ Men kungen sade till honom: "Hur många gånger ska jag behöva ta ed av dig att du bara ska tala sanning till mig i HERRENS namn?"

¹⁷ Då sade han: "Jag såg hela Israel skingrat på bergen, som får utan herde. Och HERREN sade: De har ingen herre. Låt dem vända tillbaka hem i frid, var och en till sitt."

¹⁸ Då sade Israels kung till Joshafat: "Sade jag inte till dig att han aldrig profeterar lycka åt mig, utan bara olycka?"

¹⁹ Mika sade: "Hör alltså HERRENS ord: Jag såg HERREN sitta på sin tron, och himlens hela härskara stod hos honom på hans högra sida och på hans vänstra.

²⁰ Och HERREN sade: Vem vill locka Ahab att dra upp mot Ramot i Gilead, så att han stupar där? Den ene sade si och den andre så.

²¹ Då kom en ande fram och ställde sig inför HERREN och sade: Jag ska locka honom till det. HERREN frågade honom: Hur då?

²² Han svarade: Jag ska gå ut och bli en lögnens ande i alla hans profeters mun. Då sade HERREN: Försök locka honom till det, och du kommer också att lyckas. Gå ut och gör så!

²³ Och nu har HERREN lagt en lögnens ande i alla dessa dina profeters mun, och HERREN har beslutat att olycka ska drabba dig."

²⁴ Då gick Sidkia, Kenaanas son fram och gav Mika ett slag på kinden och sade: "På vilken väg har då HERRENS Ande gått bort från mig för att tala till dig?"

²⁵ Mika svarade: "Du ska få se det den dag när du måste springa från rum till rum för att gömma dig."

²⁶ Men Israels kung sade: "Ta Mika och för honom tillbaka till Amon, stadens överste, och till kungasonen Joash

²⁷ och säg: Så säger kungen: Sätt honom i fängelse och låt honom leva på vatten och bröd tills jag kommer välbehållen tillbaka."

²⁸ Mika svarade: "Om du kommer välbehållen tillbaka har HERREN inte talat genom mig." Och han tillade: "Hör detta, alla ni folk!"

Ahab dör

²⁹ Så drog Israels kung och Juda kung Joshafat upp mot Ramot i Gilead.

³⁰ Och Israels kung sade till Joshafat: "Jag ska dra ut i striden förklädd, men klä dig du i dina egna kläder." Så förklädde sig Israels kung, när han drog ut i striden.

³¹ Men Arams kung hade gett en befallning åt de trettio två befälhavarna över vagnarna och sagt: "Ni ska inte ge er i strid med någon, vare sig liten eller stor, utan bara med Israels kung."

³² När befälen över vagnarna fick se Joshafat, tänkte de: "Det där är säkert Israels kung", och vände sig därför till anfall mot honom. Då gav Joshafat upp ett rop.

³³ Så snart befälen över vagnarna märkte att det inte var Israels kung, vände de om och lät honom vara.

³⁴ Men en man, som spände sin båge och sköt på måfå, träffade Israels kung i en fog på rustningen. Då sade kungen till föraren av vagnen: "Vänd vagnen och för mig ut ur hären, för jag är sårad."

³⁵ Striden blev den dagen allt häftigare, och kungen stod upprätt i sin vagn, vänd mot arameerna. Men på kvällen gav han upp andan. Blodet från såret hade runnit ner i vagnen.

³⁶ Vid solnedgången gick ett rop genom hären: "Var och en till sin stad igen! Var och en till sitt land igen!"

³⁷ Så dog kungen och fördes till Samaria, och man begravde honom där.

³⁸ När man sköljde vagnen i dammen i Samaria, slickade hundarna hans blod och de prostituerade badade i det – precis som HERREN hade sagt.

³⁹ Vad som mer finns att säga om Ahab och allt som han gjorde, om elfenbenshuset som han byggde och om alla de städer han byggde, det är skrivet i Israels kungars krönika.

⁴⁰ Ahab gick till vila hos sina fäder, och hans son Ahasja blev kung efter honom.

Joshafat kung i Juda

⁴¹ Joshafat, Asas son, blev kung över Juda i Ahabs, Israels kungs, fjärde regeringsår.

⁴² Trettiofem år gammal var Joshafat när han blev kung, och han regerade tjugofem år i Jerusalem. Hans mor hette Asuba och var dotter till Shilhi.

⁴³ Han vandrade i allt på sin far Asas väg och vek inte av från den. Han gjorde nämligen det som var rätt i HERRENS ögon.

⁴⁴ Men offerhöjderna avskaffades inte, utan folket fortsatte att offra och tända offereld på höjderna.

⁴⁵ Och Joshafat höll fred med Israels kung.

⁴⁶ Vad som mer finns att säga om Joshafat, om de mäktiga gärningar han utförde och om hans krig, det är skrivet i Juda kungars krönika.

22:27 2 Krön 16:10, 18:25f, Jer 37:15. **22:28** Mika 1:2. **22:29** 2 Krön 18:28f. **22:31** 1 Kung 20:16, 24, 2 Krön 18:30. **22:34** 1 Kung 20:42. **22:38** 1 Kung 21:19, 2 Kung 9:25f, Ps 68:24. **22:38 dammen i Samaria** En damm om 10 x 5 meter har grävts fram intill palatset. **22:39 elfenbenshuset** Hundratals elfenbensfragment har hittats i stadens ruiner, en lyx som senare kritiserades av profeten Amos (3:15, 6:4). Vid denna tid levde elefanter i Syrien. **22:41** 1 Kung 15:24, 2 Krön 20:31. **22:41 Ahabs, Israels kungs, fjärde regeringsår** Ca 870 fKr. **22:42 Joshafat ... tjugofem år** Ca 872-848 fKr, samregent med Asa till 870 fKr. Joshafat betyder "Herren dömer" (jfr Joel 3:2). Se även 2 Krön 17-20. **22:42 Asuba** Betyder "övergiven". **22:44** 1 Kung 15:14, 2 Kung 12:3.

⁴⁷ Han utrotade också ur landet den manliga tempelprostitution som fanns kvar sedan hans far Asas tid.

⁴⁸ I Edom fanns då ingen kung, utan en ståthållare regerade där.

⁴⁹ Joshafat hade låtit bygga Tarshishskepp som skulle gå till Ofir för att hämta guld. Men de kom aldrig i väg, för de led skeppsbrott vid Esjon-Geber.

⁵⁰ Då sade Ahasja, Ahabs son, till Joshafat: "Låt mitt folk resa med ditt folk på skeppen." Men Joshafat ville inte.

⁵¹ Joshafat gick till vila hos sina fäder och blev begravd hos sina fäder i sin fader Davids stad. Hans son Joram blev kung efter honom.

Ahasja kung i Israel

⁵² Ahasja, Ahabs son, blev kung över Israel i Samaria i Juda kung Joshafats sjuttonde regeringsår, och han regerade över Israel i två år.

⁵³ Han gjorde det som var ont i HERRENS ögon och vandrade på sin fars och sin mors väg och på Nebats son Jerobeams väg, han som fick Israel att synda.

⁵⁴ Och Ahasja tjänade Baal och tillbad honom och väckte HERRENS, Israels Guds, vrede precis som hans far hade gjort.

22:47 1 Kung 15:12. **22:48** 2 Sam 8:14. **22:49** 1 Kung 9:28, 2 Krön 20:35f. **22:49 Tarshishskepp** Handelsskepp för långa distanser. De fick sitt namn av Tarshish (kanske Tartessos i sydvästra Spanien), men dessa skulle segla söderut från Eilat till Ofir (troligen Jemen). **22:52 Ahasja ... två år** År 853-852 f.Kr. Ahasja betyder "Herren griper". **22:53** 1 Kung 12:28f, 16:31.

Andra Kungaboken

Andra Kungaboken fortsätter skildringen från ca 852 f Kr. Trots profeter som Elia (1-2), Elisha (2-9, 13:14f), Jona (14:25), Hosea och Amos fortsatte nordriket Israel i synd och ondska under en rad onda kungar (9-16). Gud sände sin straffdom genom arameerna från ca 850 f Kr (5-8, 13, 16) och assyrierna från ca 740 f Kr (15-17), tills huvudstaden Samaria intogs 722 f Kr och folket fördes bort från landet (17).

Sydriket Juda med Jerusalem försökte rensa ut avgudarna under kungar som Hiskia (18-20) och Josia (22-23) och profeter som Jesaja (19:2f), Joel, Mika, Sefanja, Habackuk och Jeremia. Men efter Manasses barnoffer, ockultism och blodsutgjutelse (21) kom den oundvikliga domen genom Babels kung Nebukadnessar (24-25), som intog Jerusalem och förde bort folket i omgångar åren 605, 597 och 587 f Kr.

Kungaböckerna är troligen skrivna under den babyloniska fångenskapen i mitten av 500-talet, eftersom den slutar med kung Jojakins benådning 561 f Kr (25:27f) och inte med hela folkets befrielse 539 f Kr (jfr 2 Krön 36:22). Författaren kan ha varit Jeremia (enligt traditionen), hans sekreterare Baruk (Jer 36:4) eller någon annan som haft tillgång till Israels historiska källor (se t ex 1:18).

Herrens dom över Ahasja

¹ Efter Ahabs död gjorde Moab uppror mot Israel.

² Ahasja föll ut genom spjälorna på sin övervåning i Samaria och skadade sig så att han blev sjuk. Då skickade han efter sändebud och sade till dem: "Gå och fråga Baal-Sebub, guden i Ekron, om jag ska bli frisk från denna sjukdom."

³ Men HERRENS ängel hade sagt till tishbiten Elia: "Bryt upp och gå och möt sändebuden från kungen i Samaria och säg till dem: Är det för att det inte finns någon Gud i Israel som ni går och frågar Baal-Sebub, guden i Ekron?"

⁴ Därför säger HERREN så: Du ska inte komma upp ur den säng där du lagt dig, för du måste dö". Och Elia gick.

⁵ När sändebuden kom tillbaka till kungen, frågade han dem: "Varför kommer ni tillbaka?"

⁶ De svarade honom: "En man kom emot oss och sade till oss: Gå tillbaka till kungen som har sänt er och säg till honom: Så säger HERREN: Är det för att det inte finns någon Gud i Israel som du sänder bud för att fråga Baal-Sebub, guden i Ekron? Därför ska du inte komma upp ur den säng där du lagt dig, för du måste dö."

⁷ Kungen frågade dem: "Hur såg mannen ut som kom emot er och talade till er på det sättet?"

⁸ De svarade honom: "Mannen hade en hårmantel och ett läderbälte om höfterna." Då sade han: "Det var tishbiten Elia."

⁹ Han sände ett befäl med femtio man till Elia. När befälet kom upp till honom där han satt på toppen av berget, sade han till honom: "Gudsman! Kungen befäller dig att komma ner."

1:1 2 Kung 3:5, 2 Sam 8:2. **1:2** 5 Mos 18:11, Jes 8:19, 19:3. **1:2 Baal-Sebub** betyder "flugornas herre", troligen en förvrängning av Baal-Sebul, "den upphöjde herren". Tillbads i Ugarit som dödsrikets herre (jfr Hebr 2:14) och åkallades för att driva ut sjukdomsandar (jfr Matt 12:24). **1:2 Ekron** Filisteisk stad, den nordligaste på Gazaremsan (1 Sam 5:16, 6:16). **1:4** 2 Kung 8:10. **1:8** Sak 13:4, Matt 3:4, Mark 1:6. **1:8 hårmantel** Antingen hans klädsel (Sak 13:4, Matt 3:4) eller buskig kroppsbehåring (jfr 1 Mos 25:25).

¹⁰ Elia svarade befälet: "Om jag är en gudsmän ska eld komma ner från himlen och förtära dig och dina femtio män." Då kom eld ner från himlen och förtärde honom och hans femtio män.

¹¹ Ahasja sände ett annat befäl till honom med femtio män. Befälet sade till honom: "Gudsmän, så säger kungen: Kom genast ner!"

¹² Elia svarade och sade till dem: "Om jag är en gudsmän ska eld komma ner från himlen och förtära dig och dina femtio män." Då kom Guds eld ner från himlen och förtärde honom och hans femtio män.

¹³ Åter sände han i väg ett tredje befäl med femtio män. Befälet drog dit upp, och när han kom fram föll han ner på sina knän för Elia och bad honom: "Gudsmän, låt mitt liv och dessa dina femtio tjänares liv vara värt något i dina ögon.

¹⁴ Eld kom ner från himlen och förtärde de första två befälen med deras femtio män. Men låt nu mitt liv vara värt något i dina ögon."

¹⁵ HERRENS ängel sade till Elia: "Gå ner med honom och var inte rädd för honom." Då reste Elia sig och gick med honom ner till kungen

¹⁶ och sade till honom: "Så säger HERREN: Du skickade sändebud för att fråga Baal-Sebub, guden i Ekron, som om det inte fanns någon Gud i Israel som du kunde fråga. Därför ska du inte komma upp ur den säng som du har lagt dig i, för du måste dö."

¹⁷ Och Ahasja dog enligt det ord som HERREN hade talat genom Elia. Joram blev kung efter honom i Juda kung Jorams, Joshafats sons, andra regeringsår. Ahasja hade nämligen ingen son.

¹⁸ Vad som mer finns att säga om Ahasja och vad han gjorde, det är skrivet i Israels kungars krönika.

2

Elia himmelfärd

¹ När HERREN skulle ta upp Elia till himlen i en stormvind, gick Elia och Elisha från Gilgal.

² Elia sade till Elisha: "Stanna här, för HERREN har sänt mig till Betel." Men Elisha svarade: "Så sant HERREN lever och så sant du själv lever, jag lämnar dig inte." Och de gick ner till Betel.

³ Då kom profetlärjungarna i Betel ut till Elisha och sade till honom: "Vet du att HERREN ska ta din herre ifrån dig i dag, upp över ditt huvud?" Han svarade: "Ja, jag vet. Men var tysta!"

⁴ Elia sade till honom: "Elisha, stanna här, för HERREN har sänt mig till Jeriko." Men han svarade: "Så sant HERREN lever och så sant du själv lever, jag lämnar dig inte." Och de kom till Jeriko.

⁵ Då gick profetlärjungarna i Jeriko fram till Elisha och sade till honom: "Vet du att HERREN ska ta din herre ifrån dig i dag, upp över ditt huvud?" Han svarade: "Ja, jag vet. Men var tysta!"

⁶ Elia sade till honom: "Stanna här, för HERREN har sänt mig till Jordan." Men han svarade: "Så sant HERREN lever och så sant du själv lever, jag lämnar dig inte." Och de gick båda vidare.

1:10 1 Kung 18:36f, Luk 9:54, Job 1:16. **1:10 eld komma ner från himlen** Syftar ibland på blixtnedslag (2 Mos 9:24). **1:11** 1 Sam 19:21. **1:17** 2 Kung 3:1, 2 Krön 21:3. **1:17 Joram** Bror till Ahasja och son till Ahab (3:1), till skillnad från kung Joram i Jerusalem (8:16f). **2:1 När** Någon gång efter 852 f Kr (jfr 2 Krön 21:5, 12). **2:1 Gilgal** Plats nära Jeriko, en bas för både Josua (Jos 4:19f) och Samuel (1 Sam 7:16). **2:2 Betel** Tempelstad ca 2 mil väster om Gilgal (1 Mos 35:1f, 1 Kung 12:29f, Amos 7:10f). **2:4 Jeriko** Urgammal stad på Jordanslätten (Jos 2 och 6), ca 2 mil öster om Betel. **2:6 Jordan** Floden låg ca 8 km öster om Jeriko. Här hade floden delat sig för Josua (Jos 3). Längre mot sydost ligger berget Nebo där Mose hade slutat sina dagar (5 Mos 34).

⁷ Men femtio av profetlärjungarna gick och ställde sig på avstånd längre bort, medan de båda stod vid Jordan.

⁸ Elia tog sin mantel, vek ihop den och slog på vattnet. Då delade det sig åt båda sidor och de gick bägge igenom på torr mark.

⁹ När de hade kommit över sade Elia till Elisha: "Be mig om vad du vill att jag ska göra för dig, innan jag tas ifrån dig." Elisha sade: "Låt mig få en dubbel arvslott av din ande."

¹⁰ Han svarade: "Du har bett om något svårt. Men om du ser mig när jag tas ifrån dig, då kommer du att få det. Annars blir det inte så."

¹¹ Medan de gick och samtalande, kom en vagn av eld med hästar av eld och skilde de båda från varandra. Och Elia for i stormvinden upp till himlen.

¹² Elisha såg det och ropade: "Min far, min far! Du som för Israel är både vagnar och ryttare!" Sedan såg han honom inte mer. Elisha tog tag i sina kläder och rev dem mitt itu.

¹³ Därefter tog han upp Elias mantel, som hade fallit av honom, och vände tillbaka och ställde sig vid Jordans strand.

¹⁴ Han tog Elias mantel, som hade fallit av honom, och slog på vattnet och sade: "Var är HERREN, Elias Gud?" Och när Elisha slog på vattnet, delade det sig åt båda sidor. Han gick över.

¹⁵ När profetlärjungarna borta vid Jeriko såg det, sade de: "Elias ande vilar över Elisha." De gick emot honom och bugade sig till marken för honom.

¹⁶ Och de sade till honom: "Bland dina tjänare finns femtio tappra män. Låt dem gå och söka efter din herre. Kanske har HERRENS Ande lyft upp honom och kastat ner honom på något berg eller i någon dal." Men han svarade: "Sänd inte i väg någon."

¹⁷ Men de fortsatte att envist be honom tills han kände sig besvärad, så han sade: "Skicka dem då!" Då sände de i väg de femtio männen, och de sökte efter Elia i tre dagar men fann honom inte.

¹⁸ När de sedan kom tillbaka till honom där han var i Jeriko, sade han till dem: "Sade jag inte till er att ni inte skulle gå?"

Vattnet vid Jeriko

¹⁹ Männerna i staden sade till Elisha: "Staden har ett bra läge, som min herre ser, men vattnet är dåligt och landet bär ingen frukt."

²⁰ Han sade: "Hämta åt mig en ny skål och lägg salt i den." Och de hämtade en sådan åt honom.

²¹ Därefter gick han ut till vattenkällan och kastade salt i den och sade: "Så säger HERREN: Jag har nu gjort detta vatten hälsosamt. Det ska inte längre komma död och ofruktsamhet av det."

²² Och vattnet blev hälsosamt och är så än i dag enligt det ord Elisha talade.

Pojkarna vid Betel

²³ Därefter begav han sig upp till Betel. Medan han var på väg dit upp kom en grupp unga pojkar ut ur staden. De började håna honom och ropade till honom: "Upp med dig, flintskalle! Upp med dig, flintskalle!"

2:8 2 Mos 14:21f, Jos 3:16, 1 Kung 19:13f. **2:9** 5 Mos 21:7. **2:9 dubbel arvslott** Den förstföddes andel (5 Mos 21:17) som faderns efterträdare. **2:11** 1 Mos 5:24. **2:12** 1 Mos 37:34, 2 Kung 13:14, Job 1:20. **2:12 vagnar och ryttare** Det förnämsta uttrycket för militär styrka (jfr 6:14, 7:6, 18:24, Ps 20:8). **2:13** 1 Kung 19:19. **2:13 Elias mantel** Profetmanteln som hade lagts över honom vid hans kallelse (1 Kung 19:19). **2:16** 1 Kung 18:12. **2:19** 2 Mos 15:23f. **2:19 bär ingen frukt** Annan översättning: "orsakar missfall". Flera förklaringar har föreslagits, t ex parasiter med snäckfeber eller radioaktiva partiklar. **2:21 salt** Symboliserar renhet och förbundstrohet (jfr 3 Mos 2:13). **2:23 unga pojkar** Hebr. *náar* används även om unga män, t ex Isak (1 Mos 22:5 med not) eller Salomo (1 Kung 3:7). **2:23 Upp med dig** Dvs försvinn liksom Elia (vers 11). **2:23 flintskalle** I motsats till den kanske hårige Elia (1:8). Hår förknippades med andlig kraft (4 Mos 6:5, Dom 16:17).

²⁴ Han vände sig om och såg på dem och förbannade dem i HERRENS namn. Då kom två björnhonor ut ur skogen och rev ihjäl fyrtiotvå av pojkarerna.

²⁵ Därifrån gick han till berget Karmel och vände sedan tillbaka till Samaria.

3

Joram blir kung över Israel

¹ Joram, Ahabs son, blev kung över Israel i Samaria i Juda kung Joshafats artonde regeringsår och regerade i tolv år.

² Han gjorde det som var ont i HERRENS ögon men inte som hans far och mor, för han skaffade bort den baalsstod som hans far hade låtit göra.

³ Men han höll fast vid de synder som Jerobeam, Nebats son, hade förlett Israel med. Från dessa avstod han inte.

Krig mot Moab

⁴ Mesha, kungen i Moab som hade stora fårhjordar, hade betalat i skatt till Israels kung 100 000 lamm och ull av 100 000 baggar.

⁵ Men när Ahab var död gjorde Moabs kung uppror mot Israels kung.

⁶ Då drog kung Joram ut från Samaria och mönstrade hela Israel.

⁷ Sedan sände han bud till kung Joshafat i Juda och lät säga: "Moabs kung har gjort uppror mot mig. Vill du gå med mig för att strida mot Moab?" Han svarade: "Ja, jag går med – jag som du, mitt folk som ditt folk, mina hästar som dina hästar!"

⁸ Han frågade: "Vilken väg ska vi dra ut?" Han svarade: "Vägen genom Edoms öken."

⁹ Så drog de ut, Israels kung, Judas kung och Edoms kung. Men när de vandrat omkring i sju dagar fanns det inte längre något vatten, varken för hären eller för djuren som de förde med sig.

¹⁰ Då sade Israels kung: "Så olyckligt att HERREN skulle kalla samman dessa tre kungar för att ge dem i Moabs hand!"

¹¹ Men Joshafat sade: "Finns det ingen HERRENS profet här, så att vi kan fråga HERREN genom honom?" Då svarade en av de tjänare som Israels kung hade med sig: "Elisha, Shafats son, finns här, han som brukade hälla vatten över Elias händer."

¹² Joshafat sade: "Hos honom är HERRENS ord." Israels kung och Joshafat och Edoms kung gick då ner till honom.

¹³ Men Elisha sade till Israels kung: "Vad har jag med dig att göra? Gå du till din fars profeter och din mors profeter." Israels kung svarade honom: "Nej, HERREN har kallat samman dessa tre kungar för att ge dem i Moabs hand!"

¹⁴ Då sade Elisha: "Så sant HERREN Sebaot lever, han som jag tjänar: Om det inte vore för kung Joshafat av Juda så skulle jag inte bry mig om dig eller ens se åt dig."

¹⁵ Men hämta nu hit åt mig en man som spelar harpa." Och när harpspelaren spelade kom HERRENS hand över honom.

¹⁶ Han sade: "Så säger HERREN: Gräv grop vid grop i denna dal,

¹⁷ för så säger HERREN: Ni ska inte märka någon vind eller se något regn, men ändå ska dalen bli full med vatten så att både ni själva, er boskap och era andra djur får att dricka.

3:1 2 Kung 1:17. **3:1 Joram ... tolv år** Ca 852-841 f.Kr. Joram betyder "Herren är upphöjd". **3:2** 1 Kung 16:31f.

3:3 1 Kung 12:28f. **3:4 Mesha** För att fira frigörelsen från Israel (vers 27) reste han en stele (stenstod) som i dag finns i Louvren i Paris. I inskriptionen anklagar han Israel för förtryck, prisar sin gud Kemosh och beskriver att han sedan dödade alla män i de israelitiska gränsstäderna Nebo och Atarot (4 Mos 32:3) och "helgade" kvinnorna åt Kemosh.

3:5 2 Kung 1:1. **3:5 uppror** Moabs anfall i 2 Krön 20 kom antingen efter eller före Israels krigståg i 2 Kung 3. **3:7** 1 Kung 22:4. **3:8 genom Edoms öken** Runt Döda havet söderifrån, för att undvika Moabs befästningar mot norr.

3:11 1 Kung 22:5, 7. **3:13 din fars profeter och din mors profeter** Ahabs och Isebels profeter för Baal och Ashera (1 Kung 18:19). **3:15** 1 Sam 10:5. **3:15 spelar harpa** Musik förknippades med profetisk inspiration (1 Sam 10:5, 1 Krön 25:1f).

¹⁸ Men HERREN anser inte detta vara nog, utan han ska också ge Moab i er hand.

¹⁹ Ni ska inta alla befästa städer och alla andra viktiga städer. Ni ska hugga ner alla goda träd och alla vattenkällor ska ni täppa igen. Och all bördig åkermark ska ni fördärva med stenar.”

²⁰ Och se, på morgonen, vid den tid då matoffret frambärs, strömmade vatten till från Edomssidan, så att landet fylldes med vatten.

²¹ Hela Moab hade hört att kungarna hade dragit upp för att strida mot dem. Och alla som var i vapenför ålder eller däröver hade kallats samman och stod vid gränsen.

²² När de steg upp tidigt på morgonen och solen lyste på vattnet, såg det ut för moabiterna som om vattnet framför dem var rött som blod.

²³ Då sade de: ”Det är blod! Kungarna har säkert kommit i strid och dödat varandra. Nu till plundring, Moab!”

²⁴ Men när de kom till Israels läger bröt israeliterna fram och slog moabiterna, som flydde för dem. Och de drog in i landet och slog moabiterna.

²⁵ De förstörde städerna och kastade var och en sin sten på all bördig åkermark tills den var övertäckt. De täppte till alla vattenkällor och fällde alla goda träd. Till slut återstod endast stenarna av Kir-Hareset. Slungkastarna omringade staden och besköt den.

²⁶ När Moabs kung såg att han inte kunde stå emot i striden, tog han med sig sjuhundra svärdbeväpnade män för att slå sig igenom till Edoms kung. Men de kunde inte.

²⁷ Då tog han sin förstfödde son, som skulle bli kung efter honom, och offrade honom som brännoffer på muren. En stark vrede kom då över Israel, som bröt upp och lämnade honom i fred och vände tillbaka till sitt land igen.

4

Elishas underverk

¹ En kvinna som var hustru till en av profetlärjungarna ropade till Elisha: ”Min man, din tjänare, har dött. Du vet att din tjänare fruktade HERREN. Nu kommer hans fordringsägare och vill ta mina båda söner till slavar.”

² Elisha sade till henne: ”Vad kan jag göra för dig? Säg mig vad du har hemma?” Hon svarade: ”Din tjänarinna har inget annat hemma än en flaska olja.”

³ Då sade han: ”Gå och låna kärl av alla dina grannar, tomma kärl men inte för få.

⁴ Gå sedan in och stäng igen dörren om dig och dina söner och håll olja i alla kärnen. När ett kärl är fullt, så flytta det.”

⁵ Då gick hon ifrån honom. Sedan hon hade stängt igen dörren om sig och sina söner, bar de fram kärnen till henne och hon hällde i av oljan.

⁶ När kärnen var fulla, sade hon till en av sina söner: ”Ge mig ett kärl till.” Men han svarade henne: ”Det finns inget mer kärl.” Då stannade oljeflödet.

⁷ Hon gick och berättade det för gudsmannen. Han sade: ”Gå och sälj oljan och betala din skuld. Sedan kan du och dina söner leva av det som blir över.”

Elisha hos shunemitiskan

⁸ En dag kom Elisha över till Shunem. Där bodde en rik kvinna som övertalade honom att äta hos henne. Så ofta han sedan kom förbi tog han in där och åt.

⁹ En gång sade hon till sin man: ”Jag har förstått att han som ständigt kommer över hit är en helig gudsmän.”

3:20 2 Mos 29:39f. **3:25 Kir-Hareset** Betyder ”ruinmuren”, en omskrivning för huvudstaden Kir-Moab i södra Moab. **3:27 sin förstfödde son** Annan översättning: ”hans förstfödde son” (alltså den edomitiske kungens). **3:27 stark vrede** Oklar vers. Kan syfta på moabiternas, edomiternas, Guds eller israeliternas egen vrede. **4:1** 3 Mos 25:39f, Matt 18:25. **4:1 slavar** En skuldsatt israelit skulle arbeta av skulden i sex år och sedan vara fri (5 Mos 15:12f). **4:2** 1 Kung 17:12f. **4:8** Jos 19:18. **4:8 Shunem** By på slätten knappt en mil söder om Nasaret, hemort för Abishag (se 1 Kung 1:3).

¹⁰ Vi kan väl mura upp ett litet rum på taket och sätta in en säng, ett bord, en stol och en ljusstake åt honom? Så kan han ta in där när han kommer till oss.”

¹¹ Så kom han dit en dag och tog in i rummet och lade sig där.

¹² Han sade till sin tjänare Gehasi: ”Kalla hit shunemitiskan.” Då kallade han dit henne, och hon infann sig där hos tjänaren.

¹³ Sedan sade han till honom: ”Säg till henne: Se, du har haft allt detta besvär för oss. Vad kan jag nu göra för dig? Kan jag lägga ett ord för dig hos kungen eller befälhavaren?” Men hon svarade: ”Nej, jag bor ju här mitt ibland mitt folk.”

¹⁴ Då frågade han: ”Vad kan jag då göra för henne?” Gehasi svarade: ”Jo, hon har ingen son och hennes man är gammal.”

¹⁵ Då sade han: ”Kalla på henne.” Han kallade på henne. Hon stannade i dörren, och Elisha sade:

¹⁶ ”Nästa år vid just den här tiden ska du ha en son i famnen”. Hon svarade: ”Nej, min herre, du gudsmän! Inbilla inte din tjänarinna något sådant.”

¹⁷ Men kvinnan blev havande och födde en son nästa år, just vid den tid som Elisha hade sagt till henne.

¹⁸ När pojken blev större gick han en dag ut till sin far hos skördemännen.

¹⁹ Då började han klaga för sin far: ”Mitt huvud! Mitt huvud!” Fadern sade till sin tjänare: ”Ta honom och bär honom till hans mor.”

²⁰ Han tog honom och förde honom till hans mor. Han satt i hennes knä till middagstiden. Då dog han.

²¹ Men hon gick upp och lade honom på gudsmannens säng, stängde igen om honom och gick ut.

²² Därefter kallade hon på sin man och sade: ”Sänd till mig en av tjänarna med ett åsnesto. Jag skyndar mig i väg till gudsmannen och kommer strax tillbaka.”

²³ Han sade: ”Varför ger du dig av till honom i dag? Det är ju varken nymånad eller sabbat?” Hon svarade: ”Oroa dig inte.”

²⁴ Sedan lät hon sadla åsnan och sade till sin tjänare: ”Driv på framåt och stanna inte förrän jag säger till.”

²⁵ Så gav hon sig i väg och kom till gudsmannen på berget Karmel.

När gudsmannen fick se henne på avstånd, sade han till sin tjänare Gehasi: ”Se, där är shunemitiskan.

²⁶ Spring nu och möt henne och fråga: Ni mår väl bra, du och din man och pojken?” Hon svarade: ”Ja.”

²⁷ Men när hon kom upp till gudsmannen på berget, tog hon tag om hans fötter. Då gick Gehasi fram och ville driva bort henne. Men gudsmannen sade: ”Låt henne vara, för hennes själ är bedrövad. Men HERREN har dolt detta för mig och inte låtit mig få veta det.”

²⁸ Och hon sade: ”Inte bad jag väl min herre om en son? Sade jag inte att du inte skulle inbilla mig något?”

²⁹ Då sade han till Gehasi: ”Spänn bältet om dig och ta min stav i handen och ge dig av. Om du möter någon så hälsa inte på honom, och om någon hälsar på dig så svara inte. Lägg sedan min stav på pojkens ansikte.”

³⁰ Men pojkens mor sade: ”Så sant HERREN lever och så sant du själv lever, jag släpper dig inte.” Då stod han upp och följde med henne.

4:10 rum på taket Taket fungerade som en avskild uteplats (Apg 10:9, Ords 21:9). **4:13** Luk 10:40f. **4:16** 1 Mos 18:10, 14. **4:23 nymånad** Varje ny månad inleddes med en dag för fest, vila och gudstjänst (1 Sam 20:5f). **4:25 2 Kung 2:25.** **4:25 berget Karmel** Åsrygg ca 2 mil väster om Shunem (se 1 Kung 18:19). **4:27 tog hon tag om hans fötter** Ödmjukt vädjande gest, vanlig i mesopotamiska texter (jfr Matt 28:9). **4:29** Luk 10:4. **4:29 Spänn bältet om dig** Så att den långa manteln inte hindrade rörelserna (jfr 1 Kung 18:46).

³¹ Gehasi hade redan gått före dem och lagt staven på pojken ansikte. Men inte ett ljud hördes och inget spår av liv märktes. Då vände han tillbaka och gick emot Elisha och berättade det för honom och sade: "Pojken har inte vaknat."

³² När Elisha kom in i huset, fick han se att pojken låg död på hans säng.

³³ Då gick han in och stängde igen dörren om dem båda och bad till HERREN.

³⁴ Han steg upp i sängen och lade sig över pojken, så att han hade sin mun på hans mun, sina ögon på hans ögon och sina händer på hans händer. När han så lutade sig över honom blev pojken kropp varm.

³⁵ Därefter gick han fram och tillbaka i rummet och steg sedan åter upp i sängen och lutade sig över honom. Då nös pojken sju gånger, och sedan slog han upp ögonen.

³⁶ Elisha ropade på Gehasi och sade: "Kalla på shunemitiskan." Han kallade in henne, och när hon kom in till honom sade han: "Ta din son."

³⁷ Då kom hon fram och föll ner för hans fötter och bugade sig med ansiktet mot jorden. Därefter tog hon sin son och gick ut.

Döden i grytan

³⁸ Elisha kom tillbaka till Gilgal medan svält rådde i landet. När profetlärjungarna satt inför honom, sade han till sin tjänare: "Sätt på den stora grytan och koka något till soppa åt profetlärjungarna."

³⁹ En av dem gick ut på marken för att plocka något grönt. Då fick han se en vild slingerväxt, och av den plockade han manteln full med något som liknade gurkfrukter. När han kom in, skar han sönder dem och lade dem i soppgrytan, utan att veta vad det var.

⁴⁰ De öste upp åt männen för att de skulle äta. Men så snart de hade börjat äta av soppan, skrek de till och sade: "Det är döden i grytan, gudsman!" Och de kunde inte äta.

⁴¹ Då sade han: "Hämta lite mjöl!" Han kastade det i grytan och sade: "Ös upp åt folket och låt dem äta." Och nu fanns inget skadligt mer i grytan.

Hundra män mättas

⁴² Det kom en man från Baal-Shalisha och han hade med sig förstlingsbröd åt gudsmanen, tjugo kornbröd och ax av grönskuren säd i sin påse. Då sade Elisha: "Ge det åt folket att äta."

⁴³ Men hans tjänare sade: "Hur kan jag sätta fram det här till hundra män?" Han sade: "Ge det åt folket att äta, för så säger HERREN: De ska äta och få över."

⁴⁴ Då satte han fram det till dem, och de åt och fick över, så som HERREN hade sagt.

5

Naaman botas från spetälska

¹ Naaman, den arameiske kungens högste befälhavare, hade stort anseende hos sin herre och var mycket aktad, eftersom HERREN genom honom hade gett seger åt Aram. Han var en modig stridsman men spetälsk.

² Arameerna hade varit ute på plundringståg och fört med sig en ung flicka som fånge från Israels land. Hon kom i tjänst hos Naamans hustru.

4:33 Matt 6:6, Apg 9:40. **4:34** 1 Kung 17:21f, Apg 20:10f. **4:36** Luk 7:15f, Hebr 11:35. **4:36 Ta din son** Jesus uppväckte senare en änkas son i grannbyn Nain ca 2 km åt nordost (Luk 7:11f). **4:38** 2 Kung 2:1, 8:1. **4:39 vild slingerväxt ... något som liknade gurkfrukter** Tolkas ofta som den giftiga kolokvinten, vars gula frukter också kallas sodomsäpplen. **4:42** 4 Mos 18:31, Matt 14:15f, 15:32f, Mark 6:35f, 8:1f, Luk 9:12f, Joh 6:5f. **4:42 Baal-Shalisha** Okänd plats, troligen i västra Israel. **4:42 förstlingsbröd** Skulle frambäras till prästen strax efter påsken (3 Mos 23:10). **5:1 Naaman** Betyder "behaglig". Jesus nämner honom som ett exempel på Guds omsorg om icke-judar (Luk 4:27). **5:1 spetälsk** Hebr. *sar'at* används även om andra hudsjukdomar. Se 3 Mos 13-14.

³ Flickan sade till sin matmor: "Tänk om min herre vore hos profeten i Samaria! Då skulle han befria honom från hans spetälska."

⁴ Då gick Naaman och berättade det för sin herre och sade: "Så och så har flickan från Israels land sagt."

⁵ Kungen i Aram svarade: "Res du dit, så ska jag skicka brev till Israels kung."

Så for Naaman i väg och tog med sig tio talenter silver och 6 000 siklar guld och dessutom tio högtidsdräkter.

⁶ Han överlämnade brevet till Israels kung och där stod: "Samtidigt med det här brevet har jag sänt min tjänare Naaman till dig, för att du ska befria honom från hans spetälska."

⁷ När Israels kung hade läst brevet, rev han sönder sina kläder och sade: "Är jag då Gud, så att jag kan döda och göra levande, eftersom han skickar mannen till mig för att jag ska befria honom från hans spetälska? Ni märker och ser hur han söker strid med mig."

⁸ När gudsmannen Elisha hörde att Israels kung hade rivit sönder sina kläder, sände han bud till kungen och lät säga: "Varför har du rivit sönder dina kläder? Låt honom komma till mig, så ska han förstå att det finns en profet i Israel."

⁹ Så kom Naaman med sina hästar och vagnar och stannade vid dörren till Elishas hus.

¹⁰ Då sände Elisha ut ett bud till honom och lät säga: "Gå i väg och tvätta dig sju gånger i Jordan, så ska ditt kött bli friskt igen och du bli ren."

¹¹ Men Naaman blev vred och for sin väg och sade: "Jag trodde att han skulle gå ut till mig och träda fram och åkalla HERREN sin Guds namn och lyfta sin hand över stället och så ta bort spetälskan.

¹² Är inte Damaskus floder Abana och Parpar bättre än Israels alla vatten? Kunde jag inte lika gärna tvätta mig i dem för att bli ren?" Så vände han om och for sin väg i vrede.

¹³ Men hans tjänare gick fram och talade till honom och sade: "Min fader, om profeten hade begärt något svårt av dig, skulle du då inte ha gjort det? Hur mycket mer nu när han bara har sagt till dig: Tvätta dig, så blir du ren!"

¹⁴ Då for han ner och doppade sig i Jordan sju gånger, så som gudsmannen hade sagt. Och hans kött blev friskt igen som en ung pojkes kött, och han blev ren.

¹⁵ Därefter vände han tillbaka till gudsmannen med hela sitt följe och gick in och kom fram till honom och sade: "Nu vet jag att det inte finns någon Gud på hela jorden utom i Israel. Ta nu emot en gåva av din tjänare."

¹⁶ Men han svarade: "Så sant HERREN lever, han som jag tjänar, jag vill inte ta emot något." Fastän han bad honom om och om igen att ta emot, så ville han inte.

¹⁷ Då sade Naaman: "Om du inte vill det, så låt din tjänare få så mycket jord som ett par mulåsnor kan bära. För din tjänare vill inte offra brännoffer och slaktoffer åt andra gudar mer, utan bara åt HERREN.

¹⁸ Men detta må HERREN förlåta din tjänare: När min herre går in i Rimmons tempel för att böja knä där och han då stöder sig vid min hand och jag också böjer knä där i Rimmons tempel, må då HERREN förlåta din tjänare att jag böjer knä i Rimmons tempel."

¹⁹ Elisha sade till honom: "Gå i frid."

Men när Naaman hade lämnat honom och hunnit ett stycke på väg,

5:5 tio talenter silver och 6 000 siklar guld Ca 300 kg silver och 60 kg guld. **5:7** 5 Mos 32:39, 1 Sam 2:6. **5:7 Israels kung** Troligen Joram (3:1f). **5:7 rev han sönder sina kläder** Uttryck för sorg och bestörtning (jfr 2:12, 6:30, 11:14). **5:9 Elishas hus** Kanske i Gilgal (4:38), bara några kilometer väster om floden Jordan. **5:10** Joh 9:7. **5:12 Abana** Andra handskrifter: "Amana", floden i Damaskus som i dag kallas Barada. **5:12 Parpar** Okänd flod, troligen Awaj söder om Damaskus. **5:14** Luk 4:27, 5:13. **5:17 jord** Troligen för att bygga ett altare enligt Herrrens bud (se 2 Mos 20:24). **5:18 Rimmon** Troligen *Rammán*, "dundraren", en titel för arameernas stormgud Hadad.

²⁰ tänkte Gehasi, gudsmannen Elishas tjänare: Se, min herre har släppt i väg denne Naaman från Aram utan att ta emot vad han hade med sig. Så sant HERREN lever, jag ska springa efter honom och försöka få något av honom.

²¹ Och Gehasi gav sig i väg efter Naaman.

När Naaman såg någon komma springande efter sig, steg han genast ner från vagnen och gick emot honom och sade: "Är allt bra?"

²² Han svarade: "Ja, men min herre har sänt mig och låter säga: Just nu har två unga män, två profetlärjungar, kommit till mig från Efraims bergsbygd. Ge dem en talent silver och två högtidsdräkter."

²³ Naaman svarade: "Var snäll och ta två talenter!" Och han bad honom enträget och knöt in två talenter silver i två säckar och tog fram två högtidsdräkter och lämnade det åt två av sina tjänare, som bar alltsammans framför honom.

²⁴ Men när Gehasi kom upp på höjden, tog han gåvorna ur deras hand och lade dem i förvar i huset. Sedan lät han männen gå sin väg.

²⁵ Därefter gick han och trädde fram inför sin herre. Då frågade Elisha honom: "Varifrån kommer du, Gehasi?" Han svarade: "Din tjänare har inte varit någonstans."

²⁶ Då sade han till honom: "Menar du att jag inte var med i min ande när en man vände om från sin vagn och mötte dig? Är det här en tid att skaffa sig silver och kläder, olivlundar, vingårdar, får och kor, tjänare och tjänarinnor?"

²⁷ Naamans spetälska kommer att drabba dig och dina ättlingar för evigt." Så gick Gehasi ut från honom, vit som snö av spetälska.

6

Elisha och den tappade yxan

¹ Profetlärjungarna sade till Elisha: "Rummet där vi sitter inför dig är för trångt för oss.

² Så låt oss gå till Jordan och hämta varsin timmerstock därifrån, så kan vi där bygga oss ett annat hus där vi kan vara." Han svarade: "Gå ni."

³ Men en av dem sade: "Jag ber dig: Kom med dina tjänare!" Han svarade: "Ja, jag kommer med."

⁴ Så gick han med dem. Och när de kom till Jordan började de hugga ner träd.

⁵ Men medan en av dem höll på att fälla ett träd, föll yxjärnet i vattnet. Då skrek han till och sade: "O, min herre! Yxan var lånad."

⁶ Gudsmannen frågade: "Var föll den i?" Han visade honom stället. Elisha högg då av ett stycke trä och kastade i det just där yxan fallit i vattnet och fick järnet att flyta upp.

⁷ Sedan sade han: "Ta nu upp det." Då räckte mannen ut handen och tog det.

Kriget med arameerna

⁸ Arams kung låg i krig med Israel. När han rådgjorde med sina tjänare och sade: "På den och den platsen ska jag slå läger",

⁹ sände gudsmannen bud till Israels kung och lät säga: "Se till att du inte drar förbi den platsen, för arameerna ligger där."

¹⁰ Då sände Israels kung folk till den plats som gudsmannen hade angett för honom och varnat honom för. Och han aktade sig noga där. Detta hände inte bara en eller två gånger.

¹¹ Kungen av Aram blev mycket oroad över detta. Han kallade till sig sina tjänare och sade till dem: "Kan ni inte säga mig vem av de våra det är som håller med Israels kung?"

5:22 en talent Ca 30 kg silver, långt mycket mer än en arbetare tjänar under en livstid. **5:24 höjden** Hebr. *ófel*, en höjd i en stad (jfr not till Ords 9:3), kanske i Betel eller Samaria. **5:27** 2 Mos 4:6, 4 Mos 12:10, 2 Sam 3:29. **6:2 Jordan** Under gammaltestamentlig tid var Jordandalen tätbevuxen (Jer 12:5). **6:5 yxjärnet** Under tidig järnålder (800-tal fKr) var järnredskap fortfarande dyra och värdefulla.

12 Då svarade en av hans tjänare: "Så är det inte, min herre kung. Men Elisha, profeten i Israel, meddelar Israels kung varje ord du talar i din sovkammare."

13 Han sade: "Gå och se efter var han finns, så att jag kan skicka någon att gripa honom." Man berättade då för honom att han var i Dotan.

14 Då sände han dit hästar och vagnar och en stor här. De kom på natten och omringade staden.

15 När gudsmannens tjänare tidigt på morgonen steg upp och gick ut, se, då hade en här med hästar och vagnar omringat staden. Tjänaren sade till gudsmannen: "O, min herre, vad ska vi ta oss till?"

16 Han svarade: "Var inte rädd! De som är med oss är fler än de som är med dem."

17 Och Elisha bad: "HERRE, öppna hans ögon så att han ser." Då öppnade HERREN tjänarens ögon, och han fick se att berget var fullt av hästar och vagnar av eld runt omkring Elisha.

18 När arameerna drog ner mot honom bad Elisha till HERREN och sade: "Slå detta folk med blindhet." Och HERREN slog dem med blindhet, så som Elisha hade bett.

19 Elisha sade då till dem: "Det här är inte den rätta vägen eller den rätta staden. Följ mig, så ska jag föra er till den man som ni letar efter." Och han förde dem till Samaria.

20 Men när de kom till Samaria, sade Elisha: "HERRE, öppna deras ögon så att de ser." Då öppnade HERREN deras ögon, och de såg att de var mitt i Samaria.

21 När Israels kung såg dem, sade han till Elisha: "Ska jag hugga ner dem, min fader? Ska jag hugga ner dem?"

22 Han svarade honom: "Du ska inte hugga ner dem. Hugger du ner dem du har tillfångatagit med svärd och båge? Sätt fram mat och vatten åt dem, låt dem äta och dricka och låt dem sedan gå tillbaka till sin herre igen."

23 Då lät han laga till en stor måltid åt dem. Och när de hade ätit och druckit lät han dem gå, och de gick tillbaka till sin herre igen. Sedan kom det inte mer några arameiska strövskaror in i Israels land.

Samaria belägras

24 Därefter samlade Arams kung Ben-Hadad hela sin här och drog upp och belägrade Samaria.

25 Det blev svår svält i Samaria. De belägrade det ända tills ett årshuvud kostade åttio siklar silver och en fjärdedels kab duvspillning fem siklar silver.

26 Och en gång då Israels kung gick omkring på muren, ropade en kvinna till honom och sade: "Min herre och kung, hjälp mig!"

27 Han svarade: "Hjälper inte HERREN dig, varifrån ska då jag få hjälp åt dig? Från logen eller från vinpressen?"

28 Och kungen frågade henne: "Vad vill du?" Hon svarade: "Kvinnan där sade till mig: Ta hit din son, så äter vi honom i dag och min son i morgon.

29 Så kokade vi min son och åt upp honom. Nästa dag sade jag till henne: Ta nu hit din son, så äter vi honom. Men då gömde hon sin son."

30 När kungen hörde kvinnans ord, rev han sönder sina kläder där han gick på muren. Då såg folket att han hade säcktyg närmast kroppen.

31 Och han sade: "Må Gud straffa mig både nu och i framtiden om Elishas, Shafats sons, huvud får sitta kvar på honom i dag."

6:13 Dotan Stad ca 1,5 mil norr om Samaria med goda betesmarker (1 Mos 37:17). **6:16** 2 Krön 32:7, Rom 8:31, 1 Joh 4:4. **6:17** 1 Mos 32:1f, 2 Kung 2:11f, 13:14, Ps 34:8, 68:18. **6:18** 1 Mos 19:11. **6:22** Ords 25:21, Rom 12:20.

6:22 äta och dricka Förknippades med fredsfördrag (jfr 1 Mos 26:30, 31:46). **6:25 åttio siklar silver** Drygt 800 gram, flera årslöner. **6:25 en fjärdedels kab ... fem siklar silver** En tredjedels liter kostade 50 gram silver, flera månadslöner.

6:28 3 Mos 26:29, 5 Mos 28:57, Klag 4:10. **6:30** 1 Kung 21:27. **6:31** 1 Kung 19:2.

³² Elisha satt i sitt hus och de äldste satt hos honom. Kungen sände en man framför sig, men innan sändebudet hann fram sade Elisha till de äldste: ”Ser ni hur den mördarsonen skickar hit en man för att ta mitt huvud? Men se till att ni stänger dörren och spärrar vägen för honom med den när sändebudet kommer. Nu hör jag också ljudet av hans herres steg efter honom.”

³³ Medan han ännu talade med dem, kom sändebudet ner till honom och sade: ”Detta onda är från HERREN. Varför skulle jag hoppas mer på HERREN?”

7

¹ Elisha svarade: ”Hör HERRENS ord. Så säger HERREN: I morgon vid den här tiden ska man i Samarias port få ett sea-mått fint mjöl för en sikel och två sea-mått korn för en sikel.”

² Officeren som kungen stödde sig på svarade gudsmannen: ”Även om HERREN gjorde fönster på himlen, hur skulle det kunna ske?” Elisha sade: ”Du ska få se det med egna ögon, men du själv ska inte få äta av det.”

De spetälska vid Samarias stadspport

³ Utanför stadspporten uppehöll sig fyra spetälska män. De sade till varandra: ”Varför stanna här tills vi dör?

⁴ Om vi bestämmer oss för att gå in i staden nu medan där är svält, så kommer vi att dö där. Och stannar vi här kommer vi också att dö. Så låt oss gå över till arameernas läger. Låter de oss leva så får vi leva, och dödar de oss så låt oss dö.”

⁵ I skymningen steg de upp och gick in i arameernas läger.

Men när de kom till utkanten av lägret, då fanns inte en människa där.

⁶ HERREN hade nämligen låtit det höras ett dån av vagnar och hästar, ett dån som av en stor här, och de hade sagt till varandra: ”Israels kung har säkert lejt hetiternas kungar och egyptiernas kungar för att överfalla oss!”

⁷ Därför hade de brutit upp och flytt i skymningen och hade övergett sina tält, sina hästar och åsnor. Och de hade övergett lägret sådant det stod och flytt för att rädda sina liv.

⁸ När de spetälska kom till utkanten av lägret, gick de in i ett tält och åt och drack. Och de tog silver, guld och kläder och gick bort och gömde det. Sedan vände de tillbaka till ett annat tält och tog vad som fanns där och gick bort och gömde det.

⁹ Men därefter sade de till varandra: ”Vi gör inte rätt. I dag kan vi komma med goda nyheter. Men om vi tiger nu och väntar till i morgon, drar vi skuld över oss. Kom så gå vi och berättar om det här i kungens hus.”

¹⁰ Så gick de bort och ropade till vakten vid stadspporten och berättade för dem: ”Vi kom till arameernas läger, men där fanns inte en människa, och det hördes inte ett ljud av någon människa. Där stod endast hästarna och åsnorna bundna och tälten stod som de brukade.”

¹¹ De som höll vakt vid porten ropade ut det, och man berättade det också inne i kungens hus.

¹² Kungen steg då upp mitt i natten och sade till sina tjänare: ”Jag ska tala om för er vad arameerna har gjort mot oss. De vet att vi är uthungrade. Därför har de gått ut ur lägret och gömt sig ute på marken och menar att de ska gripa oss levande när vi lämnar staden, och att de på så sätt ska komma in i staden.”

6:32 1 Kung 19:10, 14, 21:10, 13, 19. **6:33** 1 Kung 21:19. **7:1 två sea-mått korn för en sikel** Ca 14 liter och drygt 10 gram silver, flerdubbelt det normala sädespriset men fortfarande överkomligt (jfr 6:25). **7:3** 3 Mos 13:46. **7:6** 2 Kung 19:7, Jes 13:4, 31:1, 36:9. **7:6 hetiternas kungar** Småriken i östra nuvarande Turkiet som ofta varit i krig med arameerna.

¹³ Men en av hans tjänare sade: "Låt oss ta fem av de hästar som fortfarande finns kvar härinne och skicka i väg dem och se vad som händer. Annars går det med dem som med de israeliter som finns kvar här, eller som det har gått med hela hopen av israeliter som redan har dött."

¹⁴ Man tog alltså två vagnar med förspända hästar, och kungen skickade i väg dem efter arameernas här och sade: "Kör bort och se efter."

¹⁵ De körde efter dem ända till Jordan. Då fick de se hela vägen full med kläder och andra saker som arameerna hade kastat ifrån sig när de flydde. De som skickats i väg kom tillbaka och meddelade kungen detta.

¹⁶ Då drog folket ut och plundrade arameernas läger. Och nu fick man ett sea-mått fint mjöl för en sikel och två sea-mått korn för en sikel, så som HERREN hade sagt.

¹⁷ Officeren som kungen brukade stödja sig på hade han satt att hålla ordning vid stadsporten. Men folket trampade ihjäl honom i porten och han dog. Det blev så enligt det ord som gudsmannen hade sagt när kungen kom ner till honom.

¹⁸ För när gudsmannen sade till kungen: "I morgon vid den här tiden ska man i Samarias port få två sea-mått korn för en sikel och ett sea-mått fint mjöl för en sikel",

¹⁹ då sade officeren till gudsmannen: "Även om HERREN gjorde fönster på himlen, hur skulle något sådant kunna ske?" Då sade han: "Du ska få se det med egna ögon, men du själv ska inte få äta av det."

²⁰ Så hände honom också, för han dog när folket trampade ihjäl honom i porten.

8

Shunemitiskan och de sju svältåren

¹ Elisha sade till kvinnan vars son han hade uppväckt till livet: "Res dig och dra bort med ditt husfolk och bo var du kan, för HERREN har kallat på svält och den ska komma över landet i sju år."

² Då bröt kvinnan upp och gjorde som gudsmannen sade. Hon drog bort med sitt husfolk och bodde i filisteernas land i sju år.

³ Men när de sju åren hade gått, kom kvinnan tillbaka från filisteernas land. Hon gick för att vädja till kungen om att få tillbaka sitt hus och sin mark.

⁴ Kungen höll just på att tala med Gehasi, gudsmannens tjänare, och sade: "Berätta för mig om alla de storverk som Elisha har gjort."

⁵ Just som han höll på att berätta för kungen hur Elisha hade uppväckt en död, kom kvinnan vars son han uppväckt till livet för att vädja till kungen om att få tillbaka sitt hus och sin mark. Då sade Gehasi: "Min herre kung! Här är kvinnan, och här är hennes son som Elisha uppväckte."

⁶ Då frågade kungen ut kvinnan, och hon berättade allt för honom. Sedan lät kungen en hovman gå med henne, och kungen sade: "Skaffa tillbaka allt som tillhör henne, och dessutom all avkastning på marken, från den dag då hon lämnade landet ända till nu."

Elisha och Arams kung Ben-Hadad

⁷ Elisha kom till Damaskus medan den arameiske kungen Ben-Hadad låg sjuk. När man berättade för honom att gudsmannen hade kommit dit,

⁸ sade kungen till Hasael: "Ta med dig gåvor och gå och möt gudsmannen och fråga HERREN genom honom, om jag kommer att bli frisk från den här sjukdomen."

⁹ Hasael gick emot honom och tog med sig gåvor, allt det bästa som fanns i Damaskus, så mycket som fyrtio kameler kunde bära. Han kom och trädde fram inför honom och sade:

8:1 1 Mos 41:27, 54, Rut 1:1, 2 Kung 4:33f, Hagg 1:11. **8:2 filisteernas land** Den välbevattnade Gazaremsan där även Abraham sökte mat (1 Mos 20, 26). **8:7 kom till Damaskus** Arameernas huvudstad, ca 20 mil nordost om Samaria. Året var 842 fKr. **8:8** 1 Kung 14:2f, 2 Kung 1:2.

”Din son Ben-Hadad, kung av Aram, har skickat mig till dig och låter fråga: Kommer jag att bli frisk från denna sjukdom?”

¹⁰ Elisha svarade honom: ”Gå och säg till honom: Du ska bli frisk igen. Men HERREN har uppenbarat för mig att han ändå ska dö.”

¹¹ Gudsmannen stirrade framför sig och såg på honom tills han blev besvärad. Sedan började han gråta.

¹² Då sade Hasael: ”Varför gråter min herre?” Han svarade: ”Därför att jag vet hur mycket ont du kommer att göra Israels barn. Du kommer att sätta eld på deras befästa platser, döda deras unga män med svärd, krossa deras spädbarn och skära upp deras havande kvinnor.”

¹³ Hasael sade: ”Vad är din tjänare, den hunden, att han skulle kunna göra så stora ting?” Elisha svarade: ”HERREN har uppenbarat för mig att du ska bli kung över Aram.”

¹⁴ Han gick ifrån Elisha och kom till sin herre, som frågade honom: ”Vad sade Elisha till dig?” Han svarade: ”Han sade till mig att du ska bli frisk igen.”

¹⁵ Men dagen därpå tog han ett täcke och doppade det i vatten och bredde ut det över kungens ansikte. Det blev hans död. Och Hasael blev kung efter honom.

Joram blir kung i Juda

¹⁶ I Israels kung Jorams, Ahabs sons, femte regeringsår, medan Joshafat ännu var kung i Juda, blev Joram, Joshafats son, kung i Juda.

¹⁷ Han var trettiofem år när han blev kung, och han regerade åtta år i Jerusalem.

¹⁸ Men han vandrade på Israels kungars väg, så som Ahabs hus hade gjort, för hans hustru var en dotter till Ahab. Han gjorde det som var ont i HERRENS ögon.

¹⁹ Men HERREN ville ändå inte förgöra Juda för sin tjänare Davids skull. Han hade lovat att han och hans söner skulle ha en lampa för alltid.

²⁰ I hans tid avföll Edom från Juda välde och satte en egen kung över sig.

²¹ Då drog Joram över till Sair med alla sina vagnar. På natten gick han till anfall och slog edomiterna som omringat honom samt befälhavarna över deras vagnar, men folket flydde till sina tält.

²² Så avföll Edom från Juda välde och det har varit skilt därifrån ända till denna dag. Vid samma tid avföll också Libna.

²³ Vad som mer finns att säga om Jorams gärningar och allt som han gjorde, det är skrivet i Juda kungars krönika.

²⁴ Joram gick till vila hos sina fäder och blev begravd hos sina fäder i Davids stad. Hans son Ahasja blev kung efter honom.

Ahasja blir kung i Juda

²⁵ I Jorams, Ahabs sons, Israels kungs, tolfte regeringsår blev Ahasja, Jorams son, kung i Juda.

²⁶ Ahasja var tjugotvå år när han blev kung, och han regerade ett år i Jerusalem. Hans mor hette Atalja och hon var dotter till Omri, Israels kung.

²⁷ Han vandrade på samma väg som Ahabs hus och gjorde det som var ont i Herrens ögon liksom Ahabs hus hade gjort. Han var ju nära släkt med Ahabs hus.

8:12 2 Kung 10:32f, 12:17f, 13:7. **8:13** 1 Sam 17:43, 24:15, 2 Sam 9:8, 1 Kung 19:15f. **8:15 Hasael blev kung** Ca 842 fKr. Hasael betyder ”Gud har sett”. Även den assyriske kungen Shalmaneser III anklagade på en kilskriftstavla Hasael för att ha mördat sin far Ben-Hadad. Själv skrev Hasael på Tel Dan-stelen att hans gud Hadad hade gjort honom till kung. **8:16** 2 Krön 21:1f. **8:17 Joram ... åtta år** Ca 848-841 fKr, samregent med sin far Joshafat från 853 fKr. Joram betyder ”Herren är upphöjd”. Se även 2 Krön 21. **8:19** 2 Sam 7:12f, 1 Kung 11:36, 15:4, Ps 132:17, Ords 13:9. **8:20** 2 Sam 8:14, 1 Kung 22:48, 1 Krön 18:12f. **8:21 Sair** Okänd stad. Möjligen variant av Seir (Edom, 2 Krön 20:10) eller gränsstaden Soar. **8:22** 1 Mos 27:40, Jos 21:13. **8:24** 2 Krön 22:1f. **8:25** 2 Kung 9:29. **8:26** 1 Kung 16:29, 2 Krön 21:6. **8:26 Ahasja ... ett år** Ca 841 fKr. Ahasja betyder ”Herren griper”. Se även 2 Krön 22.

²⁸ Han drog ut tillsammans med Joram, Ahabs son, och stred mot Arams kung Hasael vid Ramot i Gilead. Men Joram blev sårad av arameerna.

²⁹ Då vände kung Joram tillbaka för att i Jisreel läka såren som arameerna hade gett honom vid Ramot i striden mot kung Hasael av Aram. Och Juda kung Ahasja, Jorams son, for ner för att besöka Joram, Ahabs son, i Jisreel, eftersom han låg sjuk.

9

Jehu blir smord till Israels kung

¹ Profeten Elisha kallade till sig en av profetlärjungarna och sade till honom: "Spänn bältet om livet och ta med dig den här oljeflaskan och gå till Ramot i Gilead.

² När du har kommit dit, sök då upp Jehu, son till Joshafat, son till Nimshi. Gå in till honom och be honom resa sig upp, där han sitter bland sina bröder, och för in honom i den innersta kammaren.

³ Ta oljeflaskan och håll olja på hans huvud och säg: Så säger HERREN: Jag har smort dig till kung över Israel. Öppna sedan dörren och fly utan att dröja."

⁴ Den unge mannen, profetens tjänare, gav sig i väg till Ramot i Gilead.

⁵ När han kom dit fick han se härens befälhavare sitta där. Han sade till honom: "Överste, jag har ett ärende till dig." Jehu frågade: "Till vem av oss alla här?" Han svarade: "Till dig, överste."

⁶ Då reste han sig och gick in i huset. Profetlärjungen hällde olja på hans huvud och sade till honom: "Så säger HERREN, Israels Gud: Jag har smort dig till kung över HERRENS folk, över Israel.

⁷ Du ska förgöra Ahabs, din herres, hus, för jag ska på Isebel hämnas mina tjänare profeternas blod, ja, alla HERRENS tjänares blod.

⁸ Hela Ahabs hus ska utrotas. Jag ska utrota alla av mankön i Ahabs hus, både små och stora i Israel.

⁹ Jag ska göra med Ahabs hus, som jag gjorde med Jerobeams, Nebats sons, hus och som jag gjorde med Bashas, Ahias sons, hus.

¹⁰ Hundarna ska äta upp Isebel på Jisreels åkerfält, och ingen ska begrava henne." Därefter öppnade han dörren och flydde.

¹¹ När Jehu kom tillbaka ut till sin herres tjänare, frågade man honom: "Är allt bra? Varför kom den där galningen till dig?" Han svarade dem: "Ni känner ju den mannen och hur han pratar."

¹² Men de sade: "Du försöker lura oss. Säg som det är." Då sade han: "Så och så sade han till mig: Så säger HERREN: Jag har smort dig till kung över Israel."

¹³ Då tog var och en av dem genast sin mantel och lade den under honom på trappan. De blåste i hornet och ropade: "Jehu är kung!"

Kung Joram i Israel dödas

¹⁴ Jehu, son till Joshafat, son till Nimshi, anstiftade en sammansvärjning mot Joram. Joram hade legat med hela Israel vid Ramot i Gilead för att försvara det mot kung Hasael av Aram.

8:28 Joram, Ahabs son Kung i Israel ca 852-841 fKr och kusin till sydrikets kung Ahasja. **8:28 Ramot i Gilead** Omstridd centralort nära östra gränsen mot arameerna (1 Kung 4:13, 22:3f). **8:29** 2 Kung 9:15f. **9:2** 1 Kung 19:16. **9:2 Jehu** Betyder "Det är Herren". Han blev kung 841 fKr. Senare samma år blev han tvungen att frambära tribut till Assyriens kung Salmaneser III, enligt "den svarta obeliskan" som avbildar Jehu knäböjande framför kungen och räknar upp föremål av silver och guld som överlämnades. **9:3 smort dig till kung** Uttryck för invigning, beskydd och den helige Ande (jfr David i 1 Sam 16:13). **9:6** 2 Krön 22:7. **9:7** 5 Mos 32:35, 43, 1 Kung 18:4, 19:10, 21:2f. **9:8** 1 Kung 14:10. **9:9** 1 Kung 14:10f, 15:29, 16:3, 11. **9:11** Jer 29:26f, Hos 9:7. **9:13** Matt 21:8.

15 Men kung Joram hade vänt tillbaka till Jisreel för att läka såren som arameerna hade gett honom under hans strid mot kung Hasael av Aram. Och Jehu sade: "Om ni vill det, så låt inte någon slippa ut ur staden som sedan kan gå och berätta det i Jisreel."

16 Jehu steg upp i sin vagn och for till Jisreel, eftersom Joram låg sjuk där och Juda kung Ahasja hade rest dit för att besöka Joram.

17 När väktaren som stod på tornet i Jisreel fick se Jehu komma med sitt följe, sade han: "Jag ser ett följe." Då befallde Joram att man skulle sända en ryttare att möta dem och fråga: Är det fred?

18 Ryttaren red mot Jehu och sade: "Kungen frågar: Är allt bra?" Då svarade Jehu: "Vad har du med det att göra? Vänd om och följ efter mig." Väktaren rapporterade: "Den du skickade i väg har hunnit fram till dem, men han kommer inte tillbaka."

19 Då sände han en annan ryttare. När han hade hunnit fram till dem sade han: "Kungen frågar: Är allt bra?" Jehu svarade: "Vad har du med det att göra? Vänd om och följ efter mig."

20 Väktaren meddelade på nytt: "Han har hunnit fram till dem, men han kommer inte tillbaka. De kör som Jehu, Nimshis son, för han kör som en galning."

21 Då sade Joram: "Spänn för." Och man spände för hans vagn. Joram, Israels kung, och Ahasja, Juda kung, for ut i var sin vagn. De for för att möta Jehu, och de mötte honom på jisreeliten Nabots åkermark.

22 När Joram fick se Jehu sade han: "Är allt bra, Jehu?" Han svarade: "Hur skulle det kunna vara det så länge som din mor Isebels avgudaväsen och hennes många trolldomskonster finns kvar?"

23 Då vände Joram vagnen och flydde, medan han ropade till Ahasja: "Förräderi, Ahasja!"

24 Men Jehu hade tagit bågen i sin hand och sköt Joram i ryggen så att pilen gick ut genom hjärtat, och han sjönk ner i sin vagn.

25 Sedan sade han till sin officer Bidkar: "Ta honom och kasta ut honom på jisreeliten Nabots åker. Kom ihåg hur du och jag red bredvid varandra bakom hans far Ahab och hur HERREN uttalade följande profetia om honom:

26 Sannerligen, i går såg jag Nabots och hans söners blod, säger HERREN. Just på denna åker ska jag vedergälla dig, säger HERREN. Så ta honom nu och kasta honom här på åkern enligt HERRENS ord."

Kung Ahasja i Juda dödas

27 När kung Ahasja av Juda såg detta, flydde han mot Bet-Haggan. Men Jehu satte efter honom och ropade. "Honom också! Döda honom i vagnen!" Så blev det också i Gurbacken vid Jibleam. Men han flydde till Megiddo och dog där.

28 Sedan förde hans tjänare honom i vagnen till Jerusalem. Man begravde honom i hans grav hos hans fäder i Davids stad.

29 Och Ahasja hade blivit kung över Juda i Jorams, Ahabs sons, elfte regeringsår.

Isebel dödas

30 Så kom Jehu till Jisreel. När Isebel fick höra det, sminkade hon sig kring ögonen och smyckade sitt huvud och såg ut genom fönstret.

31 När Jehu kom in genom porten ropade hon: "Är allt bra, du Simri som mördat din herre?"

9:15 2 Kung 8:28f. 9:16 **for till Jisreel** Staden med Isebels befästa vinterpalats, ca 7 mil väster om Ramot i Gilead. 9:21 1 Kung 21:1, 2 Krön 22:7. 9:22 1 Kung 16:31, 18:19, Upp 2:20. 9:25 1 Kung 21:19, 22:38. 9:27 2 Krön 22:9. 9:27 **flydde** Bet-Haggan är nutida Jenin. Jibleam låg 1,5 mil söder om Jisreel. 9:29 2 Kung 8:25. 9:31 1 Kung 16:10, 18. 9:31 **Simri** En kuppmaakare som besegrats av Isebels svärfar 44 år tidigare (1 Kung 16:15f).

³² Han såg upp mot fönstret och sade: "Vem står på min sida? Vem?" Då tittade två eller tre hovmän ner på honom.

³³ Han sade: "Kasta ner henne!" De kastade då ner henne, så att hennes blod stänkte på väggen och på hästarna. Och han körde över henne.

³⁴ Därefter gick Jehu in och åt och drack. Sedan sade han: "Ta rätt på henne, den förbannade, och begrav henne. Hon är ju en kungadotter."

³⁵ Men när de gick för att begrava henne, fann de ingenting annat än huvudskålen, fötterna och händerna kvar av henne.

³⁶ De vände tillbaka och berättade det för Jehu. Då sade han: "Detta är vad HERREN talade genom sin tjänare tishbiten Elia, när han sade: På Jisreels åkerfält ska hundarna äta upp Isebels kött.

³⁷ Isebels döda kropp ska ligga som gödsel på marken på Jisreels åkerfält, så att ingen ska kunna säga: Detta är Isebel."

10

Ahabs söner dödas

¹ Ahab hade sjuttio söner i Samaria. Jehu skrev brev som han sände till Samaria, till ledarna i Jisreel, de äldste och till dem som skulle uppfostra Ahabs söner. Han skrev:

² "Nu när ni får detta brev, ni som har er herres söner hos er och som har vagnarna och hästarna hos er och dessutom en befäst stad och vapen,

³ utse då den som är bäst och lämpligast av er herres söner och sätt honom på hans fars tron och strid för er herres hus."

⁴ Men de blev mycket förskräckta och sade: "De två kungarna har ju inte kunnat stå emot honom. Hur skulle då vi kunna göra det?"

⁵ Överförvaltaren och högste styresmannen i staden, de äldste och de som fostrade kungens söner sände bud till Jehu och lät säga: "Vi är dina tjänare. Allt som du säger till oss vill vi göra. Vi vill inte göra någon till kung. Gör vad du finner för gott."

⁶ Då skrev han ännu ett brev till dem och där stod: "Om ni står på min sida och vill lyssna till mina ord, så halshugg er herres söner och kom i morgon vid denna tid till mig i Jisreel." De sjuttio kungasönerna bodde hos de ledande i staden och uppfostrades av dem.

⁷ När de fick brevet, tog de kungasönerna och dräpte dem, alla sjuttio, och lade deras huvuden i korgar och sände dem till Jehu i Jisreel.

⁸ När ett bud kom och berättade för honom att man hade fört dit kungasönernas huvuden, sade han: "Lägg dem till i morgon i två högar vid ingången till porten."

⁹ På morgonen gick han ut och ställde sig där och sade till allt folket: "Ni är utan skuld. Det är jag som har ordnat sammansvärjningen mot min herre och dödat honom. Men vem har slagit ihjäl alla dessa?"

¹⁰ Ni ska veta att inget av HERRENS ord faller till marken, inget som HERREN har talat mot Ahabs hus. HERREN har gjort det han har sagt genom sin tjänare Elia."

¹¹ Sedan dödade Jehu alla som fanns kvar av Ahabs hus i Jisreel, även alla hans förnämsta män, hans förtrogna och hans präster. Han lät ingen komma undan.

Ahasjas bröder dödas

¹² Därefter steg Jehu upp och gav sig i väg till Samaria. Men när han under vägen kom till Bet-Eked-Haroim,

9:34 1 Kung 16:31, 21:25. **9:36** 1 Kung 21:23, 2 Kung 9:10. **10:4** 2 Kung 9:23f. **10:6** *halshugg er herres söner* En kuppmaakare utplånade ofta alla konkurrerande släktingar (jfr Dom 9:5). Även Ahasjas bröder (vers 13) var kusiner till den dödade kung Joram (8:26). **10:7** Dom 9:5, 2 Kung 11:1. **10:10** 1 Kung 21:19f, 2 Kung 9:8f.

13 träffade han på Juda kung Ahasjas bröder. Han frågade dem: "Vilka är ni?" De svarade: "Vi är Ahasjas bröder, och vi är på väg ner för att hälsa på kungasönerna och kungamoderns söner."

14 Han sade: "Grip dem levande!" Då grep de dem levande och dräpte dem vid Bet-Ekeds brunn, alla fyrtiotvå. Han lät ingen av dem bli kvar.

Alla ättlingar till Ahab dödas

15 När han sedan begav sig därifrån träffade han Jonadab, Rekabs son, som kom för att möta honom. Han hälsade på honom och sade till honom: "Är du lika uppriktig mot mig som jag är mot dig?" Jonadab svarade: "Ja." "Är det så", sade han, "räck mig då handen!" Han räckte honom handen och lät honom stiga upp till sig i vagnen och han sade:

16 "Följ med mig och se min stora iver för HERREN." Så körde man i väg med honom i hans vagn.

17 När han kom till Samaria dödade han alla som var kvar av Ahabs hus i Samaria tills han hade utrotat dem, enligt det ord som HERREN hade talat till Elia.

Baals tjänare dödas

18 Jehu samlade hela folket och sade till dem: "Ahab har tjänat Baal lite, Jehu ska tjäna honom mycket.

19 Kalla hit till mig alla Baals profeter, alla hans tjänare och alla hans präster. Ingen får saknas, för jag planerar ett stort offer åt Baal. Var och en som saknas ska mista livet." Men Jehu gjorde så med list eftersom han ville utrota Baals tjänare.

20 Därefter sade Jehu: "Utlys en helig högtidsförsamling åt Baal." Då utlyste man en sådan.

21 Jehu sände bud över hela Israel och alla Baals tjänare kom, ingen uteblev. De gick in i Baals tempel, som blev fullt från ena änden till den andra.

22 Sedan sade han till föreståndaren för klädkammaren: "Ta fram kläder åt alla Baals tjänare." Och han tog fram kläder åt dem.

23 Därefter gick Jehu in i Baals tempel med Jonadab, Rekabs son. Han sade till Baals tjänare: "Se nu noga efter att det inte finns någon HERRENS tjänare här bland er, utan bara sådana som tjänar Baal."

24 De gick in dit för att offra slaktoffer och brännoffer. Men Jehu hade ställt åttio man utanför och sagt: "Om någon av de män som jag nu överlämnar i era händer slipper undan, ska liv ges för liv."

25 När man hade offrat brännoffret sade Jehu till livvakterna och officerarna: "Gå in och hugg ner dem. Låt ingen komma ut." Och de slog dem med svärd, och livvakterna och officerarna kastade undan deras kroppar. Sedan gick de in i det inre av Baals tempel

26 och kastade ut stoderna och brände dem.

27 Själva baalsstoden bröt de ner. De bröt också ner Baals tempel och gjorde det till ett avträde som finns kvar än i dag.

28 Så utrotade Jehu Baal ur Israel.

29 Men han vände sig inte bort från de synder som Jerobeam, Nebats son, hade förlett Israel med, inte från guldkalvarna i Betel och Dan.

30 HERREN sade till Jehu: "Eftersom du så väl har utfört det som var rätt i mina ögon och gjort allt som jag hade i sinnet mot Ahabs hus, ska dina söner sitta på Israels tron till fjärde led."

31 Men Jehu brydde sig inte om att av hela sitt hjärta följa HERRENS, Israels Guds, lag. Han vände sig inte bort från de synder som Jerobeam hade förlett Israel med.

10:13 2 Krön 22:8. 10:15 Jer 35:6, Hes 17:18. 10:15 **Rekabs son** Rekabiterna var en nomadstam i landet (se Jer 35). 10:18 1 Kung 16:31f. 10:25 1 Kung 18:40. 10:26 1 Kung 14:23, 2 Kung 11:18. 10:29 1 Kung 12:28f. 10:30 2 Kung 15:12.

Jehu dör

³² Vid denna tid började HERREN stycka Israel, för Hasael slog israeliterna utefter hela deras gräns.

³³ På östra sidan om Jordan intog han hela landet Gilead, gaditernas, rubeniternas och manassiternas land, området från Aroer vid Arnons dalgång, både Gilead och Basan.

³⁴ Vad som mer finns att säga om Jehu, om allt han gjorde och om alla hans bedrifter, det är skrivet i Israels kungars krönika.

³⁵ Jehu gick till vila hos sina fäder och man begravde honom i Samaria. Hans son Joahas blev kung efter honom.

³⁶ Den tid Jehu regerade över Israel i Samaria var tjugoåtta år.

11*Atalja regerar i Juda*

¹ När Atalja, Ahasjas mor, såg att hennes son var död, reste hon sig och utrotade hela kungasläkten.

² Men just när kungabarnen skulle dödas tog Josheba, som var dotter till kung Joram och syster till Ahasja, och gömde undan Ahasjas son Joash och förde honom i hemlighet tillsammans med hans amma in i sovkammaren. Där höll man honom gömd för Atalja så att han inte blev dödad.

³ Sedan var han hos Josheba i HERRENS hus, där han gömdes i sex år medan Atalja regerade i landet.

⁴ Men i det sjunde året sände Jojada bud och lät hämta befälen för karierna, livvakterna, och förde dem in till sig i HERRENS hus. Sedan han hade gjort ett avtal med dem och tagit en ed av dem i HERRENS hus, visade han dem kungens son.

⁵ Därefter befallde han dem och sade: ”Detta är vad ni ska göra: En tredjedel av er som går vakt på sabbaten ska hålla vakt i kungapalatset,

⁶ en tredjedel vid Surporten och en tredjedel vid porten bakom vakten. Så ska ni hålla vakt vid huset i tur och ordning.

⁷ Men era andra båda avdelningar, nämligen alla de som ska gå av vakten på sabbaten, de ska hålla vakt i HERRENS hus hos kungen.

⁸ Ni ska ställa er runt omkring kungen, var och en med sina vapen i handen. Om någon vill tränga sig innanför leden ska han dödas. Ni ska följa kungen, både när han går ut och går in.”

⁹ Befälen gjorde allt som prästen Jojada hade befallt dem. Var och en av dem tog sina män, både de som skulle gå på vakten på sabbaten och de som skulle gå av vakten på sabbaten, och de kom till prästen Jojada.

¹⁰ Prästen gav befälen de spjut och sköldar som hade tillhört kung David och som fanns i HERRENS hus.

¹¹ Livvakterna ställde upp sig var och en med sina vapen i handen, från husets södra sida till husets norra sida, mot altaret och mot huset, runt omkring kungen.

¹² Därefter förde han ut kungasonen och satte på honom kronan och gav honom vittnesbördet. De gjorde honom till kung och smorde honom. Och de klappade i händerna och ropade: ”Leve kungen!”

10:32 1 Kung 19:17, 2 Kung 8:12, 13:22. **10:32 Hasael slog israeliterna** Från 838 fKr lämnade Assyrien arameerna i fred, vilket gav Hasael utrymme att expandera in i Israel. **10:35** 2 Kung 13:1. **10:36 Jehu ... tjugoåtta år** Ca 841-814 fKr. **11:1** 2 Krön 22:10f. **11:2 Josheba** Betyder ”Herren har lovat”. Hon var hustru till översteprästen (2 Krön 22:11). **11:3 sex år ... Atalja** Ca 841-835 fKr. Atalja betyder kanske ”Herren är ärad”. Se även 2 Krön 22:10f. **11:4** 2 Sam 20:23, 2 Krön 23:1f. **11:4 karierna** Legosoldater från sydvästra nuvarande Turkiet (jfr 2 Sam 8:18 med not). **11:12** 5 Mos 17:18f, 1 Sam 10:24, 1 Kung 1:25, 39. **11:12 vittnesbördet** Bokrulle med antingen Guds bud (5 Mos 17:18f) eller kungadörets regler (1 Sam 10:25). Annan översättning: ”regalierna” (kungliga smycken).

¹³ När Atalja hörde vakternas och folkets rop, gick hon in i HERRENS hus till folket.

¹⁴ Hon såg sig omkring, och se, då stod kungen där vid pelaren som man skulle. Och befälen stod bredvid kungen och allt folket i landet jublade och stötte i trumpeterna. Då rev Atalja sönder sina kläder och ropade: "Sammansvärjning! Sammansvärjning!"

¹⁵ Men prästen Jojada gav denna befallning till befälen som anförde skaran: "För ut henne mellan leden! Och om någon följer henne ska han dödas med svärd." Prästen ville nämligen förhindra att hon dödades i HERRENS hus.

¹⁶ Så grep de henne, och när hon hade kommit till den plats där hästarna brukade föras in i kungapalatset, dödades hon där.

Jojadas reformer

¹⁷ Jojada slöt det förbundet mellan HERREN, kungen och folket att de skulle vara ett HERRENS folk. Han slöt också ett förbund mellan kungen och folket.

¹⁸ Allt folket i landet begav sig till Baals tempel och rev ner det och förstörde dess altaren och bilder helt och hållet, och Mattan, Baals präst, dödade de framför altarna. Därefter ställde prästen ut vakter vid HERRENS hus.

¹⁹ Han tog med sig befälen tillsammans med karierna, livvakterna, och allt folket, och de förde kungen ner från HERRENS hus och gick in i kungapalatset genom vakternas port. Och han satte sig på kungatronen.

²⁰ Allt folket i landet glädde sig, och staden fick ro. Men Atalja hade de dödat med svärd i kungapalatset.

²¹ Joash var sju år gammal när han blev kung.

12

Joash blir kung i Juda

¹ I Jehus sjunde regeringsår blev Joash kung, och han regerade i fyrtio år i Jerusalem. Hans mor hette Sibja och var från Beer-Sheba.

² Joash gjorde det som var rätt i HERRENS ögon, så länge prästen Jojada undervisade honom.

³ Men offerhöjderna avskaffades inte, utan folket fortsatte att offra och tända offereld på höjderna.

⁴ Joash sade till prästerna: "Alla pengar som kommer in till HERRENS hus som heliga gåvor, gångbara pengar, sådana som utgör lösen för personer efter det värde som bestäms för var och en, och alla pengar som någon av sitt hjärta manas att bära till HERRENS hus,

⁵ dem ska prästerna ta emot, var och en av sina bekanta och de ska rusta upp vad som är förfallet på HERRENS hus, överallt där det finns något förfallet."

⁶ Men i kung Joashs tjugotredje regeringsår hade prästerna ännu inte rustat upp vad som var förfallet på huset.

⁷ Då kallade Joash till sig prästen Jojada och de andra prästerna och sade till dem: "Varför rustar ni inte upp vad som är förfallet på huset? Nu får ni inte längre ta emot pengar av era bekanta, utan ni ska ge dem till underhållet av huset."

⁸ Prästerna samtyckte till att inte ta emot pengar av folket och att inte heller själva rusta upp vad som var förfallet på huset.

⁹ Då tog prästen Jojada en kista och borrhade ett hål i locket och ställde den bredvid altaret, på högra sidan när man går in i HERRENS hus. Prästerna som höll vakt vid tröskeln lade dit alla pengar som kom in till HERRENS hus.

11:18 2 Kung 10:26f, 2 Krön 31:1. **12:1** 2 Krön 24:1f. **12:1 Joash ... fyrtio år** Ca 835-796 fKr. Joash betyder "Herren är stark". Se även 2 Krön 24. **12:3** 1 Kung 15:14, 2 Kung 14:4, 15:35. **12:4** 2 Mos 30:12f, 3 Mos 27:2f, 4 Mos 18:15f, 2 Kung 22:4. **12:9** 2 Krön 24:8.

¹⁰ Så snart de märkte att det fanns mycket pengar i kistan, gick kungens sekreterare dit upp tillsammans med översteprästen, och de samlade in och räknade de pengar som fanns i HERRENS hus.

¹¹ Sedan överlämnades de uppvägda pengarna till de män som arbetade som förvaltare vid HERRENS hus. Dessa betalade ut pengarna till de snickare och byggnadsarbetare som arbetade på HERRENS hus

¹² och till murarna och stenhuggarna. Pengarna användes också till inköp av trävirke och huggen sten för att rusta upp det som var förfallet på HERRENS hus, till alla utgifter för att rusta upp huset.

¹³ Men man gjorde inte silverfat för HERRENS hus, inte heller knivar, skålar, trumpeter eller andra föremål av guld eller silver för de pengar som kom in till HERRENS hus,

¹⁴ utan man gav dem till arbetarna för att dessa skulle rusta upp huset.

¹⁵ Man höll inte någon räkenskap med de män som pengarna överlämnades till för att de skulle ge dem till arbetarna, utan de fick handla på heder och tro.

¹⁶ Men skuldofferpengarna och syndofferpengarna gick inte till HERRENS hus utan tillföll prästerna.

¹⁷ Vid den tiden drog kung Hasael av Aram upp och belägrade Gat och intog det. Därefter tågade Hasael upp mot Jerusalem.

¹⁸ Då tog Juda kung Joash allt som hans fäder Joshafat, Joram och Ahasja, Juda kungar, hade helgat åt HERREN och det som han själv hade helgat åt HERREN och allt guld som fanns i skattkamrarna i HERRENS hus och i kungapalatset, och sände det till kung Hasael i Aram. Då lämnade han Jerusalem i fred.

¹⁹ Vad som mer finns att säga om Joash och allt som han gjorde, det är skrivet i Juda kungars krönika.

²⁰ Hans tjänare gjorde uppror och anstiftade en sammansvärjning och dödade Joash i Millobyggnaden som sträcker sig ner mot Silla.

²¹ Det var hans tjänare Josakar, Shimeats son, och Josabad, Shomers son, som slog ihjäl honom. Man begravde honom hos hans fäder i Davids stad. Hans son Amasja blev kung efter honom.

13

Joahas blir kung i Israel

¹ I Juda kung Joashes, Ahasjas sons, tjugotredje regeringsår blev Joahas, Jehus son, kung över Israel i Samaria och regerade i sju ton år.

² Han gjorde det som var ont i HERRENS ögon och levde i de synder som Jerobeam, Nebats son, hade förlett Israel med. Från dem avstod han inte.

³ Då upptändes HERRENS vrede mot Israel, och han gav dem i händerna på kung Hasael av Aram och Ben-Hadad, Hasaels son, under hela denna tid.

⁴ Men Joahas bönföll inför HERREN, och HERREN hörde honom eftersom han såg Israels lidande när kungen av Aram förtryckte dem.

⁵ HERREN gav Israel en befriare så att de kom undan arameernas hand. Sedan bodde Israels barn i sina hem som förut.

⁶ Likväl avstod de inte från Jerobeams hus synder som han hade förlett Israel med, utan levde i dem. Asheran fick också stå kvar i Samaria.

12:11 2 Kung 22:4f. **12:16** 3 Mos 5:15f, 7:7, 4 Mos 5:8f, 18:19f. **12:17** 2 Kung 8:12, 2 Krön 24:23f. **12:18** 1 Kung 15:18f, 2 Kung 16:8, 18:15. **12:20** Dom 9:6, 2 Kung 14:5. **13:1** 2 Kung 10:35. **13:1 Joahas... sju ton år** Ca 814-798 fKr. Joahas betyder "Herren griper". **13:2** 1 Kung 12:28f. **13:3** Dom 2:14, 1 Kung 19:15, 2 Kung 8:12f, 10:32f. **13:3 Ben-Hadad, Hasaels son** Ben-Hadad III regerade i Damaskus efter Hasaels död ca 800 fKr. **13:4** 2 Kung 14:25f. **13:5 en befriare** Kanske Joash (vers 25), eller Assyriens kung Adad-Nirari III (811-783 fKr) som besegrade Ben-Hadad III år 796 vilket gav Israel andrum. **13:6** 1 Kung 16:33.

⁷ Av Joahas folk fanns inte kvar mer än 50 ryttare, tio vagnar och 10 000 man fotfolk. Så svårt hade Arams kung tillintetgjort dem. Han hade gjort så att de blev som stoft vid tröskning.

⁸ Vad som mer finns att säga om Joahas, om allt det han gjorde och om hans bedrifter, det är skrivet i Israels kungars krönika.

⁹ Joahas gick till vila hos sina fäder och man begravde honom i Samaria. Hans son Joash blev kung efter honom.

Joash blir kung i Israel

¹⁰ I Juda kung Joashs trettiosjunde regeringsår blev Joash, Joahas son, kung över Israel i Samaria och regerade i sexton år.

¹¹ Han gjorde det som var ont i HERRENS ögon. Han vände sig inte bort från någon av de synder som Jerobeam, Nebats son, hade förlätt Israel med, utan levde i dem.

¹² Vad som mer finns att säga om Joash, om allt det han gjorde och om hans bedrifter, om hans krig mot Juda kung Amasja, det är skrivet i Israels kungars krönika.

¹³ Joash gick till vila hos sina fäder, och Jerobeam besteg hans tron. Joash blev begravd i Samaria hos Israels kungar.

Elisha dör

¹⁴ När Elisha låg sjuk i den sjukdom som han dog av, kom Israels kung Joash ner till honom. Han satte sig gråtande hos honom och sade: "Min far, min far! Du som för Israel är både vagnar och ryttare!"

¹⁵ Då sade Elisha till honom: "Hämta en båge och pilar!" Han hämtade en båge och pilar åt honom.

¹⁶ Och han sade till Israels kung: "Grip bågen med din hand!" När han hade gjort det, lade Elisha sina händer på kungens händer.

¹⁷ Sedan sade han: "Öppna fönstret mot öster!" När han hade öppnat det, sade Elisha: "Skjut!" Och han sköt. Då sade han: "En HERRENS segerpil, en segerpil mot Aram! Du ska slå arameerna vid Afek så att de förgås."

¹⁸ Sedan sade han: "Ta pilarna!" När han hade tagit dem, sade han till Israels kung: "Slå på jorden!" Han slog tre gånger, och sedan slutade han.

¹⁹ Då blev gudsmannen arg på honom och sade: "Du skulle ha slagit fem eller sex gånger, för då hade du slagit arameerna och gjort slut på dem. Nu kommer du bara att slå arameerna tre gånger."

²⁰ Elisha dog och man begravde honom. Nu brukade moabitiska rövarband komma in i landet vid årets början.

²¹ Så hände sig att just när några höll på att begrava en man, fick de se ett rövarband. Då kastade de mannen i Elishas grav. När mannen kom i beröring med Elishas ben, fick han liv igen och reste sig upp på sina fötter.

Krig mellan Israel och Aram

²² Kung Hasael av Aram hade förtryckt Israel så länge Joahas levde.

²³ Men HERREN visade dem nåd och förbarmade sig över dem och vände sig till dem på grund av förbundet som han hade slutit med Abraham, Isak och Jakob. Han ville inte fördärva dem, och han hade ännu inte kastat bort dem från sitt ansikte.

²⁴ Kung Hasael av Aram dog, och hans son Ben-Hadad blev kung efter honom.

²⁵ Då tog Joash, Joahas son, tillbaka städerna från Ben-Hadad, Hasaels son, som denne hade tagit från hans far Joahas i krig. Tre gånger slog Joash honom och tog så tillbaka Israels städer.

14

Amasja blir kung i Juda

¹ I Joashs, Joahas sons, Israels kungs, andra regeringsår blev Amasja, Joashs son, kung i Juda.

² Han var tjugofem år, när han blev kung, och han regerade tjugonio år i Jerusalem. Hans mor hette Joaddin och var från Jerusalem.

³ Han gjorde det som var rätt i HERRENS ögon, men ändå inte som hans fader David. Han gjorde i allt som hans far Joash hade gjort,

⁴ men offerhöjderna avskaffades inte, utan folket fortsatte att frambära offer och tända offereld på höjderna.

⁵ Sedan hans kungadöme hade blivit befäst lät han döda dem av sina tjänare som hade dräpt hans far, kungen.

⁶ Men mördarnas barn dödade han inte, som det stod skrivet i Moses lagbok där HERREN befallt: "Föräldrar ska inte dödas för sina barns skull, och barn ska inte dödas för sina föräldrars skull. Var och en ska dö genom sin egen synd."

⁷ Han slog edomiterna i Saltdalen, 10 000 man, och intog Sela med vapenmakt och gav det namnet Jokteel, som det heter än i dag.

⁸ Sedan skickade Amasja sändebud till Joash, son till Joahas, son till Jehu, Israels kung, och lät säga: "Kom, låt oss drabba samman med varandra."

⁹ Men Joash, Israels kung, sände då detta svar till Amasja, Juda kung: "Törnbusken på Libanon sände en gång bud till cedern på Libanon och lät säga: Ge din dotter till hustru åt min son. Men ett vilddjur på Libanon gick fram över törnbusken och trampade ner den.

¹⁰ Du har slagit Edom, och ditt hjärta har blivit övermodigt. Men nöj dig med den äran och stanna hemma. Varför utmanar du olyckan? Du kommer att falla och Juda med dig."

¹¹ Men Amasja lyssnade inte till detta. Och Israels kung Joash drog upp, och de drabbade samman med varandra, han och Juda kung Amasja, vid det Bet-Shemesh som hör till Juda.

¹² Juda besegrades av Israel och de flydde, var och en till sitt.

¹³ Och Juda kung Amasja, son till Joash, son till Ahasja, blev tillfångatagen i Bet-Shemesh av Israels kung Joash. När de kom till Jerusalem bröt han ner ett stycke av Jerusalems mur vid Efraimsporten och därifrån ända till Hörnporten, fyrahundra alnar.

¹⁴ Han tog allt guld och silver och alla kärl som fanns i HERRENS hus och skatterna i kungapalatset. Han tog även gisslan och vände sedan tillbaka till Samaria.

¹⁵ Vad som mer finns att säga om Joash, om det han gjorde, om hans bedrifter och hans krig mot Juda kung Amasja, det är skrivet i Israels kungars krönika.

¹⁶ Och Joash gick till vila hos sina fäder och blev begravd i Samaria hos Israels kungar. Hans son Jerobeam blev kung efter honom.

14:1 2 Kung 12:21, 2 Krön 25:1f. **14:2 Amasja ... tjugonio år** Ca 796-767 fKr. Amasja betyder "Herren är stark". Se även 2 Krön 25. **14:2 Joaddin** Betyder "Herren är underbar" (jfr namnet Eden, 1 Mos 2:10 med not). **14:3** 2 Kung 12:2f, 15:3, 34. **14:5** 2 Kung 12:20f. **14:6** 5 Mos 24:16, Jer 31:30, Hes 18:20. **14:6 som det stod skrivet** Se 5 Mos 24:16. **14:8** 2 Kung 13:12, 2 Krön 25:17f. **14:9** Dom 9:8f. **14:13 tillfångatagen** Troligen tillfångatogs Amasja 792 fKr och var fånge fram till Joashs död 782 fKr. Kronprinsen Asarja fick ta över regeringsmakten i Jerusalem (se vers 21). **14:13 fyrahundra alnar** Ca 200 meter; troligen längs den norra sidan, den mest sårbara. **14:14** 1 Kung 14:26, 2 Kung 12:18. **14:15** 2 Kung 13:12f.

Kung Amasja dör

17 Men Juda kung Amasja, Joashs son, levde i femton år efter att Israels kung Joash, Joahas son, hade dött.

18 Vad som mer finns att säga om Amasja, det är skrivet i Juda kungars krönika.

19 En sammansvärjning anstiftades mot honom i Jerusalem, så att han måste fly till Lakish. Men de sände män efter honom till Lakish och dessa dödade honom där.

20 Sedan förde man honom därifrån på hästar, och han blev begravd i Jerusalem hos sina fäder i Davids stad.

21 Allt folket i Juda tog Asarja när han var sexton år och gjorde honom till kung i hans far Amasjas ställe.

22 Det var han som byggde upp Elat och lade det åter under Juda, sedan kungen hade gått till vila hos sina fäder.

Jerobeam II blir kung i Israel

23 I Juda kung Amasjas, Joashs sons, femtonde regeringsår blev Jerobeam, Joashs son, kung över Israel i Samaria och regerade i fyrtioett år.

24 Han gjorde det som var ont i HERRENS ögon. Han vände sig inte från någon av de synder genom vilka Jerobeam, Nebats son, hade fått Israel att synda.

25 Han vann tillbaka Israels område från det ställe där vägen går till Hamat ända till Hedmarkshavet, enligt det ord som HERREN, Israels Gud, hade talat genom sin tjänare profeten Jona, Amittajs son, från Gat-Hahefer.

26 HERREN såg att Israel led svårt betryck. Det var ute med både stora och små, och ingen kom till Israels hjälp.

27 HERREN hade inte sagt att han skulle utplåna Israels namn under himlen. Därför räddade han dem genom Jerobeam, Joashs son.

28 Vad som mer finns att säga om Jerobeam, om allt det han gjorde, om hans bedrifter och hans krig och om hur han åt Israel vann tillbaka den del av Damaskus och Hamat som en gång hade tillhört Juda, det är skrivet i Israels kungars krönika.

29 Jerobeam gick till vila hos sina fäder, Israels kungar. Hans son Sakarja blev kung efter honom.

15*Asarja (Ussia) blir kung i Juda*

1 I Jerobeams, Israels kungs, tjugosjunde regeringsår blev Asarja, Amasjas son, kung i Juda.

2 Han var sexton år när han blev kung, och han regerade femtiotvå år i Jerusalem. Hans mor hette Jekolja och var från Jerusalem.

3 Han gjorde det som var rätt i HERRENS ögon, precis som hans far Amasja hade gjort.

14:19 Jos 10:31, 2 Kung 12:20, 21:23. **14:19 Lakish** Stor befäst stad ca 5 mil sydväst om Jerusalem. **14:21** 2 Kung 15:1f, 2 Krön 16:1f. **14:21 sexton år** Asarja började regera 792 fKr medan hans far Amasja var fånge i nordriket. **14:22** 1 Kung 9:26, 2 Kung 16:6, 2 Krön 8:17. **14:23** Hos 1:1, Amos 1:1, 7:9. **14:23 Jerobeam ... fyrtioett år** Ca 793-753 fKr, fram till 782 samregent med sin far Joash. Namne med Jerobeam I som bröt loss Nordriket ca 930 fKr (1 Kung 12). Under hans tid, som präglades av välstånd, profeterade Hosea mot avgudadyrkan och Amos mot sociala orättvisor. **14:24** 1 Kung 12:28f, 2 Kung 15:9, 18, 24, 28. **14:25** Jona 1:1. **14:25 vann tillbaka** Området öster om Jordan. Kommenteras i Amos 6:13f. **14:25 Hedmarkshavet** Döda Havet. **14:25 Jona** Troligen den Jona som förkunnade i assyriska Nineve, som vid denna tid var inne i en svaghetsperiod (se not till Jona 3:6). **14:26** 5 Mos 32:36, 2 Kung 13:4. **14:27** 2 Kung 13:5f. **14:28** 2 Sam 8:6, 1 Kung 11:24, 2 Krön 8:3. **14:29** 2 Kung 15:8. **15:1** 2 Kung 14:21, 2 Krön 26:1f. **15:2** 2 Krön 26:3f. **15:2 Asarja ... femtiotvå år** Ca 792-740 fKr, fram till 767 fKr samregent med sin far Amasja. Asarja ("Herren hjälper") kallades oftast Ussia ("Herren är min styrka"), se vers 13 och 2 Krön 26. Hans mors namn Jekolja betyder "Herren kan". Under hans tid drabbades landet av en svår jordbävning (Sak 14:5), och i hans dödsår blev Jesaja kallad att profetera (Jes 6). **15:3** 2 Kung 14:3f.

⁴ Men offerhöjderna avskaffades inte, utan folket fortsatte att offra och tända offereld på höjderna.

⁵ HERREN slog kungen så att han blev spetälsk för hela livet. Han bodde sedan i ett särskilt hus. Jotam, kungens son, ledde då hans hus och dömde folket i landet.

⁶ Vad som mer finns att säga om Asarja och om allt som han gjorde, det är skrivet i Juda kungars krönika.

⁷ Asarja gick till vila hos sina fäder, och man begravde honom hos hans fäder i Davids stad. Hans son Jotam blev kung efter honom.

Sakarja blir kung i Israel

⁸ I Juda kung Asarjas trettioåttonde regeringsår blev Sakarja, Jerobeams son, kung över Israel i Samaria och regerade i sex månader.

⁹ Han gjorde det som var ont i HERRENS ögon, så som hans fäder hade gjort. Han vände sig inte bort från de synder genom vilka Jerobeam, Nebats son, hade fått Israel att synda.

¹⁰ Shallum, Jabeshs son, anstiftade en sammansvärjning mot honom och dödade honom inför folket och blev kung i hans ställe.

¹¹ Vad som mer finns att säga om Sakarja, det är skrivet i Israels kungars krönika.

¹² Så gick det ord i uppfyllelse som HERREN hade talat till Jehu: ”Dina söner ska sitta på Israels tron till fjärde led.” Och det blev så.

Shallum blir kung i Israel

¹³ Shallum, Jabeshs son, blev kung i Juda kung Ussias trettionionde regeringsår, och han regerade en månad i Samaria.

¹⁴ Då drog Menahem, Gadis son, upp från Tirsas och kom till Samaria och dödade Shallum, Jabeshs son, i Samaria och blev kung i hans ställe.

¹⁵ Vad som mer finns att säga om Shallums gärningar och om den sammansvärjning han anstiftade, det är skrivet i Israels kungars krönika.

¹⁶ Vid den tiden förstörde Menahem Tifsa och allt som fanns där inne och hela dess område från Tirsas, eftersom staden inte hade öppnat portarna. Därför förstörde han den och han lät skära upp alla havande kvinnor.

Menahem blir kung i Israel

¹⁷ I Juda kung Asarjas trettionionde regeringsår blev Menahem, Gadis son, kung över Israel och regerade i tio år i Samaria.

¹⁸ Han gjorde det som var ont i HERRENS ögon. Så länge han levde vände han sig inte bort från de synder som Jerobeam, Nebats son, hade förlett Israel med.

¹⁹ Kung Pul av Assyrien trängde in i landet. Då gav Menahem 1 000 talenter silver till Pul för att han skulle understödja honom och befästa kungadömet i hans hand.

²⁰ De pengar som Menahem skulle ge kungen av Assyrien tog han ut genom att lägga skatt på alla rika män i Israel, en skatt på 50 siklar silver för var och en. Så vände kungen av Assyrien tillbaka och stannade inte där i landet.

15:4 2 Kung 12:3. **15:5** 3 Mos 13:46, 4 Mos 12:14, 2 Krön 26:19f. **15:5 blev spetälsk** När han gjorde intrång på prästernas område (se 2 Krön 26:16f). **15:8** 2 Kung 14:29. **15:8 Sakarja ... sex månader** Ca 753 fKr. Sakarja betyder ”Herren kommer ihåg”. **15:9** 1 Kung 12:28f, 2 Kung 10:29. **15:12** 2 Kung 10:30. **15:13** 1 Kung 16:24, 2 Kung 14:21. **15:13 Shallum ... en månad** Ca 752 fKr. Shallum betyder kanske ”ersättning”. **15:16** 2 Kung 8:12. **15:16 Tifsa** Troligen Thapsakos vid Eufkrat i norra Syrien, i norra änden av Salomos inflytandesfär (1 Kung 4:24). **15:17 Menahem ... tio år** Ca 752-742 fKr. Menahem betyder ”tröstare”. **15:18** 1 Kung 12:28f. **15:19 Pul** Befälhavare som grep kungamakten i Assyrien och tog tronnamnet Tiglat-Pileser III (15:29, 16:10). Namnet Pul användes huvudsakligen i Babel. Han regerade 745-727 fKr, erövrade stora områden och krävde höga tributer av folken i regionen, däribland Israel. **15:20** 2 Kung 23:35. **15:20 1 000 talenter ... 50 siklar silver** Ca 30 ton och 0,5 kg silver.

²¹ Vad som mer finns att säga om Menahem och om allt som han gjorde, det är skrivet i Israels kungars krönika.

²² Menahem gick till vila hos sina fäder. Hans son Pekaja blev kung efter honom.

Pekaja blir kung i Israel

²³ I Juda kung Asarjas femtionde regeringsår blev Pekaja, Menahems son, kung över Israel i Samaria och regerade i två år.

²⁴ Han gjorde det som var ont i HERRENS ögon. Han vände sig inte bort från de synder som Jerobeam, Nebats son, hade förlett Israel med.

²⁵ Peka, Remaljas son, en av hans officerare, anstiftade en sammansvärjning mot honom och dödade honom i kungapalatsets borg i Samaria, han tillsammans med Argob och Arje. Därvid hade han med sig femtio gileaditer. Så dödade han Pekaja och blev kung i hans ställe.

²⁶ Vad som mer finns att säga om Pekaja och om allt han gjorde, det är skrivet i Israels kungars krönika.

Peka blir kung i Israel

²⁷ I Juda kung Asarjas femtioandra regeringsår blev Peka, Remaljas son, kung över Israel i Samaria. Han regerade i tjugo år.

²⁸ Han gjorde det som var ont i HERRENS ögon. Han vände sig inte bort från de synder som Jerobeam, Nebats son, hade förlett Israel med.

²⁹ När Peka var kung i Israel kom den assyriske kungen Tiglat-Pileser och intog Ijon, Abel-Bet-Maaka, Janoa, Kedesh, Hasor, Gilead och Galileen, hela Naftali land, och förde bort folket till Assyrien.

³⁰ Hosea, Elas son, anstiftade en sammansvärjning mot Peka, Remaljas son, och dödade honom och blev så kung i hans ställe i Jotams, Ussias sons, tjugonde regeringsår.

³¹ Vad som mer finns att säga om Peka och om allt han gjorde, det är skrivet i Israels kungars krönika.

Jotam blir kung i Juda

³² I Israels kung Pekas, Remaljas sons, andra regeringsår blev Jotam, Ussias son, kung i Juda.

³³ Han var tjugofem år när han blev kung, och han regerade sexton år i Jerusalem. Hans mor hette Jerusha och var dotter till Sadok.

³⁴ Han gjorde det som var rätt i HERRENS ögon, precis som hans far Ussia hade gjort.

³⁵ Men offerhöjderna avskaffades inte, utan folket fortsatte att offra och tända offereld på höjderna. Han byggde Övre porten till HERRENS hus.

³⁶ Vad som mer finns att säga om Jotam och allt han gjorde, det är skrivet i Juda kungars krönika.

³⁷ Vid den tiden började HERREN sända Arams kung Resin och Peka, Remaljas son, mot Juda.

³⁸ Jotam gick till vila hos sina fäder och blev begravd hos sina fäder i sin fader Davids stad. Hans son Ahas blev kung efter honom.

15:23 Pekaja ... två år Ca 742-740 fKr. Pekaja betyder "Herren har öppnat" (ögon eller moderliv). **15:24** 1 Kung 12:28f. **15:27 Peka ... tjugo år** Ca 752-732 fKr. Regerade 752-740 i Gilead öster om Jordan och 740-732 över hela riket i Samaria. Peka betyder "har öppnat". **15:28** 1 Kung 12:28f. **15:29** 1 Kung 15:20, 2 Kung 17:6. **15:29 Tiglat-Pileser ... intog** Ca 732 f Kr (beskrivs närmare i 16:7f) **15:30** 1 Kung 17:1, 2 Kung 16:1f. **15:31** 2 Krön 28:6. **15:32** 2 Krön 27:1f. **15:33 Jotam ... sexton år** Ca 750-735 fKr. Samregent med sin far (vers 5) till 740 fKr, och med sin son 735- 732 f Kr. Jotam betyder "Herren är fullkomlig" och Jerusha "arvedel". Se även 2 Krön 27. **15:34** 2 Kung 14:3, 2 Krön 26:4f. **15:37** 2 Kung 16:5, Jes 7:1.

16

Ahas blir kung i Juda

- ¹ I Pekas, Remaljas sons, sjuttonde regeringsår blev Ahas, Jotams son, kung i Juda.
- ² Ahas var tjugo år när han blev kung, och han regerade sexton år i Jerusalem. Han gjorde inte det som var rätt i HERREN sin Guds ögon så som hans fader David,
- ³ utan vandrade på samma vägar som Israels kungar. Han lät också sin son gå genom eld efter den avskryvårda seden hos de folk som HERREN hade fördrivit för Israels barn.
- ⁴ Och han bar fram offer och tände offereld på höjderna och kullarna och under alla gröna träd.
- ⁵ På den tiden drog kung Resin av Aram och Peka, Remaljas son, Israels kung, upp för att erövra Jerusalem. De belägrade Ahas men kunde inte erövra staden.
- ⁶ Vid samma tid vann kung Resin av Aram tillbaka Elat åt Aram och drev Juda män från Elat. Därefter kom edomiterna till Elat och bosatte sig där, och där bor de än i dag.
- ⁷ Men Ahas skickade sändebud till Tiglat-Pileser, kungen i Assyrien, och lät säga: "Jag är din tjänare och din son. Dra upp hit och rädda mig från Arams kung och från Israels kung, för de har överfallit mig."
- ⁸ Ahas tog det silver och guld som fanns i HERRENS hus och i kungapalatsets skattkammare och sände det som gåva till kungen av Assyrien.
- ⁹ Och Assyriens kung lyssnade till honom och drog upp mot Damaskus och intog det och förde bort folket till Kir och dödade Resin.
- ¹⁰ Kung Ahas reste sedan till Damaskus för att möta den assyriske kungen Tiglat-Pileser där. När kung Ahas fick se altaret som fanns i Damaskus, skickade han en ritning av altaret till prästen Uria med en beskrivning av hur det var byggt.
- ¹¹ Sedan byggde prästen Uria altaret. Helt efter den beskrivning som kung Ahas hade sänt honom från Damaskus gjorde prästen Uria det färdigt innan kung Ahas kom tillbaka från Damaskus.
- ¹² När kungen efter sin hemkomst från Damaskus fick se altaret, trädde han fram till altaret och steg upp till det.
- ¹³ Därefter offrade han sitt brännoffer och matoffer och hällde ut sitt dryckesoffer. Blodet av det gemenskapsoffer som han offrade stänkte han på altaret.
- ¹⁴ Men kopparaltaret som stod inför HERRENS ansikte flyttade han undan från husets framsida, från platsen mellan det nya altaret och HERRENS hus, och ställde det på norra sidan om detta altare.
- ¹⁵ Kung Ahas befälde prästen Uria: "På det stora altaret ska du bränna morgonens brännoffer och kvällens matoffer, likaså kungens brännoffer tillsammans med hans matoffer, samt brännoffer, matoffer och dryckesoffer för allt folk i landet. Allt blod av såväl brännoffer som slaktoffer ska du stänka på det. Men kopparaltaret ska jag tänka till om."
- ¹⁶ Prästen Uria gjorde precis som kung Ahas befälde honom.
- ¹⁷ Kung Ahas bröt också loss sidolisterna på tvättställen och tog bort karen från dem. Havet lyfte han ner från kopparoxarna som stod under det och ställde det på ett stengolv.

16:1 2 Krön 28:1f. **16:2 Ahas ... sexton år** Ca 732-715 fKr, samregent med sin far Jotam redan från 735 fKr. Ahas betyder "griper". Ett avtryck av hans personliga sigill finns bevarat, med orden "Ahas, Jotams son, kung av Juda". Se även 2 Krön 28. **16:3** 3 Mos 18:21, 5 Mos 12:31, 18:10, 2 Kung 8:18. **16:4** 2 Kung 14:4, 17:10, Jer 2:20. **16:5** 2 Kung 15:37, 2 Krön 28:4f, Jes 7:1. **16:5 Resin ... Peka** Jesaja förkunnade tröst och vägledning in i denna situation (Jes 7-8). **16:6** 1 Kung 9:26, 2 Kung 14:22, 2 Krön 26:2. **16:7** 2 Kung 15:29, 2 Krön 28:16. **16:8** 1 Kung 15:18f, 2 Kung 12:18, 18:15. **16:8 sände det som gåva** Mottagandet av Ahas tribut bekräftas i en inskription av Tiglat-Pileser III. **16:9** Amos 1:5, Jes 22:6. **16:9 intog det** Damaskus föll år 732 fKr, förutsagt av Jesaja (Jes 8:4). **16:14** 2 Krön 4:1. **16:15 tänka till om** Annan översättning: "söka svar med" (genom teckentydning). **16:17** 1 Kung 7:23f. **16:17 tog bort karen ... kopparoxarna** Troligen för att ge koppar i tribut till Assyrien (vers 8).

¹⁸ Den täckta sabbatsgången som man byggt vid huset och likaså kungens yttre ingångsväg förlade han inom HERRENS hus för den assyriske kungens skull.

¹⁹ Vad som mer finns att säga om Ahas och vad han gjorde, det är skrivet i Juda kungars krönika.

²⁰ Ahas gick till vila hos sina fäder och blev begravd hos sina fäder i Davids stad, och hans son Hiskia blev kung efter honom.

17

Hosea blir Israels sista kung

¹ I Juda kung Ahas tolfte regeringsår blev Hosea, Elas son, kung i Samaria över Israel och regerade i nio år.

² Han gjorde det som var ont i HERRENS ögon, men ändå inte som de israelitiska kungar som varit före honom.

³ Den assyriske kungen Shalmaneser drog upp mot honom och Hosea tvingades underkasta sig och ge honom gåvor.

⁴ Men kungen av Assyrien upptäckte att Hosea hade börjat en sammansvärjning. Han skickade nämligen sändebud till So, kungen i Egypten, och betalade inte skatt som förut varje år till kungen i Assyrien. Då lät denne spärra in honom och hålla honom bunden i fängelse.

Samaria faller

⁵ Kungen av Assyrien drog upp mot hela landet. Han tågade upp mot Samaria och belägrade staden i tre år.

⁶ I Hoseas nionde regeringsår intog Assyriens kung Samaria och förde bort Israel till Assyrien och lät dem bo i Hala och vid floden Habor i Gozan och i Mediens städer.

⁷ Detta hände därför att Israels barn hade syndat mot HERREN sin Gud, som hade fört dem upp ur Egyptens land undan faraos, den egyptiske kungens, hand. De hade tillbett andra gudar

⁸ och levt efter sederna hos de folk som HERREN hade fördrivit för Israels barn, men också efter de seder som Israels kungar hade infört.

⁹ Israels barn hade i hemlighet gjort sådant som inte var rätt mot HERREN sin Gud. De hade byggt sig offerhöjder i alla sina städer, vid väktartornen såväl som i de befästa städerna.

¹⁰ De hade rest stoder och asherapålar åt sig på alla höga kullar och under alla gröna träd.

¹¹ Där hade de tänt offereld på alla offerhöjder, på samma sätt som de folk som HERREN hade drivit bort för dem. De hade gjort det som var ont och därigenom väckt HERRENS vrede.

¹² De hade tjänat eländiga avgudar, fastän HERREN hade sagt till dem: "Ni ska inte göra så."

16:20 2 Kung 18:1f, 2 Krön 28:27. **17:1** 2 Kung 15:30. **17:1 Hosea ... nio år** Ca 732-722 f Kr. Hosea betyder "Herrens frälsning" (jfr 4 Mos 13:17 med not). **17:4 kungen av Assyrien** Shalmaneser V (727-722 f Kr). Hans far och företrädare Tiglat-Pileser III hävdar i sin krönika att han satte Hosea på tronen (732 f Kr). Man väntade sig därför lydnad.

17:4 So, kungen i Egypten Troligen Osorkon IV, som regerade 730-715 f Kr i Tanis. Alternativt syftar So på staden Sais i nordvästra Egypten, där den konkurrerande faraon Bakenranef regerade ca 725-720 f Kr. Under denna tid var Egypten splittrat och hade ingen hjälp att ge (jfr Jes 30:7). **17:5** 2 Kung 18:9f, Hos 14:1. **17:5 belägrade staden i tre år** Ca 725-722 f Kr. Stadens fall förutsades av Hosea (10:5f, 14:1), Amos (3:11f, 6:7f) och Mika (1:6f).

17:6 Assyriens kung Enligt assyriska källor var det Shalmanesers bror och efterträdare Sargon II (722-705 f Kr) som till sist erövrade staden 722 f Kr och deporterade 27 920 människor. **17:6 Hala ... floden Habor i Gozan ... Medien** Platser i norra Irak, nordöstra Syrien och västra Iran.

17:7 2 Mos 20:1f, 3 Mos 18:3f. **17:8** 5 Mos 18:9, 1 Kung 14:24, 2 Kung 16:3, 21:2. **17:10** 1 Kung 14:23, 2 Kung 16:4. **17:11 offereld** Annan översättning: "rökelse". **17:12** 2 Mos 20:2f, 23:13, 24, 5 Mos 5:7f.

13 HERREN hade varnat både Israel och Juda genom alla sina profeter och siare och sagt: "Vänd om från era onda vägar och håll mina bud och stadgar, enligt hela den lag som jag gav era fäder och sände till er genom mina tjänare profeterna."

14 Men de lyssnade inte utan var hårdnackade som sina fäder, som inte trodde på HERREN sin Gud.

15 De förkastade hans stadgar och förbundet som han hade slutit med deras fäder och förordningarna som han hade gett dem. De följde tomma avgudar och blev själva tomma liksom folken omkring dem, fastän HERREN hade förbjudit dem att göra som de.

16 De övergav HERREN sin Guds alla bud och gjorde sig gjutna bilder i form av två kalvar. De gjorde också asherapålar åt sig och tillbad himlens hela härskara och tjänade Baal.

17 De lät sina söner och döttrar gå genom eld och utövade spådom och trolldom. De sålde sig till att göra det som var ont i HERRENS ögon och väckte därmed hans vrede.

18 Därför blev också HERREN mycket vred på Israel och försköt dem från sitt ansikte, så att endast Juda stam blev kvar.

19 Men inte heller Juda höll HERREN sin Guds bud, utan levde efter de seder som Israel hade infört.

20 Då förkastade HERREN alla Israels avkomlingar och straffade dem och gav dem i plundrars hand tills han försköt dem från sitt ansikte.

21 För när han hade ryckt Israel från Davids hus och de hade gjort Jerobeam, Nebats son, till kung, hindrade Jerobeam Israel från att följa HERREN och fick dem att begå en stor synd.

22 Israels barn levde i alla de synder som Jerobeam hade gjort. De vände sig inte bort från dem.

23 Men till slut försköt HERREN Israel från sitt ansikte, så som han hade hotat genom alla sina tjänare profeterna. Så blev Israel bortfört från sitt land till Assyrien, där de är än i dag.

Främmande folk bosätter sig i Israel

24 Kungen av Assyrien hämtade folk från Babel, Kuta, Ava, Hamat och Sefarvajim och lät dem bosätta sig i Samariens städer i stället för Israels barn. De tog Samarien i besittning och bosatte sig i städerna där.

25 Men när de under den första tiden av sin vistelse där inte vördade HERREN, sände HERREN bland dem lejon som dödade några av dem.

26 Man berättade det för kungen i Assyrien och sade: "De folk som du har fört bort och låtit bosätta sig i Samariens städer vet inte hur landets Gud ska dyrkas. Därför har han sänt lejon mot dem och dessa dödar dem nu, eftersom de inte vet hur landets Gud ska dyrkas."

27 Då befallde kungen av Assyrien: "Låt en av de präster som ni har fört bort därifrån resa tillbaka och bosätta sig där. Han ska lära dem hur landets Gud ska dyrkas."

28 Och en av de präster som de hade fört bort från Samarien kom och bosatte sig i Betel. Han lärde dem hur de skulle vörda HERREN.

29 Men varje folk gjorde sig sin egen gud och ställde upp den i de offerhöjdshus som samarierna hade byggt, varje folk för sig i de städer där de bodde.

17:13 1 Sam 9:9, Jer 25:5, Hes 18:31. 17:14 2 Mos 34:9, 5 Mos 31:27, Mal 3:6. 17:15 3 Mos 18:3, 24, Jer 2:5, Rom 1:21f. 17:16 2 Mos 32:4, 8, 1 Kung 12:28f, 16:31f. 17:17 3 Mos 18:21, 20:3f, 5 Mos 18:10, 1 Kung 21:20, 2 Kung 16:3, 21:6, 23:10. 17:18 1 Kung 14:15f, Hos 1:6. 17:19 2 Kung 8:18, 16:3, Jer 3:6f. 17:20 Dom 2:14, 2 Kung 15:29. 17:21 1 Kung 12:16f, 28f. 17:23 5 Mos 28:36f, 63f, 1 Kung 14:15, Amos 5:27. 17:24 hämtade folk Sargon II berättar att han år 720 fKr förde in andra deporterade folk, en assyrisk politik som skulle bryta viljan till uppror. De uppräknade platserna låg alla kring Babel utom Hamat i västra Syrien. 17:25 3 Mos 26:21f. 17:29 Jona 1:5.

³⁰ Folket från Babel gjorde sig en Suckot-Benot, folket från Kut gjorde sig en Nergal och folket från Hamat gjorde sig en Ashima.

³¹ Aviterna gjorde sig en Nibhas och en Tartak, och sefarviterna brände sina barn i eld åt Sefarvajims gudar Adrammelek och Anammelek.

³² Men de vördade också HERREN. De gjorde män ur sin egen krets till offerhöjdspräster åt sig och dessa offrade åt dem i offerhöjdshusen.

³³ Så vördade de visserligen HERREN, men de tjänade dessutom sina egna gudar på samma sätt som de folk de kom ifrån.

³⁴ Än i dag gör de som förut: De tillber inte HERREN och gör inte efter de stadgar och den sed som de har fått. De lever inte efter den lag och de bud som HERREN har gett Jakobs efterkommande – Jakob var den man han gav namnet Israel.

³⁵ HERREN slöt ett förbund med dem och befallde dem: ”Ni ska inte vörda andra gudar, inte heller tillbe dem eller tjäna dem eller offra åt dem.

³⁶ HERREN ska ni vörda, han som förde er upp ur Egyptens land med stor makt och utsträckt arm, honom ska ni tillbe och åt honom ska ni offra.

³⁷ Ni ska alltid hålla fast vid och följa de stadgar och budord, den lag och de bud som han har föreskrivit er. Men ni ska inte vörda andra gudar.

³⁸ Ni ska inte glömma det förbund som jag har slutit med er. Ni ska inte vörda andra gudar.

³⁹ Endast HERREN er Gud ska ni vörda, och han ska rädda er ur alla era fienders hand.”

⁴⁰ Men de lydte inte utan gjorde som förut.

⁴¹ Så vördade dessa folk HERREN men tjänade samtidigt sina avgudar. Även deras barn och deras barnbarn gör än i dag så som deras fäder har gjort.

18

Hiskia blir kung i Juda

¹ I Hoseas, Elas sons, Israels kungs, tredje regeringsår blev Hiskia, Ahas son, kung i Juda.

² Han var tjugofem år när han blev kung, och han regerade tjugonio år i Jerusalem. Hans mor hette Abi och hon var dotter till Sakarja.

³ Han gjorde det som var rätt i HERRENS ögon, precis som hans fader David hade gjort.

⁴ Han avskaffade offerhöjderna, slog sönder stoderna och högg ner Asheran. Dessutom krossade han den kopparorm som Mose hade gjort. Ända till denna tid hade nämligen Israels barn tänt offereld åt den, och man kallade den Nehushtan.

⁵ Hiskia förtröstade på HERREN, Israels Gud. Ingen var som han bland alla Juda kungar efter honom, inte heller bland dem som varit före honom.

⁶ Han höll sig till HERREN och vek inte av från honom, utan höll de bud som HERREN hade gett Mose.

17:31 2 Krön 16:3, 21:6. **17:32** 1 Kung 12:31, Sef 1:5. **17:34** 1 Mos 32:28, 35:10, 1 Kung 18:31. **17:35** 2 Mos 23:13, Dom 6:10. **17:41** Matt 6:24. **18:1** 2 Kung 16:20, 17:1, 2 Krön 29:1f. **18:2** *Hiskia ... tjugonio år* Ca 715-687 fKr, men samregent med sin far Ahas redan från 729 fKr. Hiskia betyder ”Herren är min styrka”. Moderns namn är en kortform av Abia (”Herren är min far”). Hans personliga sigill har hittats, dekorerat med en bevingad skarabé (egyptisk symbol för återuppståndelse) och orden ”Hiskia, Ahas son, kung av Juda”. Se även 2 Krön 29-32. **18:3** 2 Kung 12:2, 14:3, 20:3, 22:2. **18:4** 2 Mos 34:13, 4 Mos 21:8f, 5 Mos 7:5, 2 Krön 31:1. **18:4** *kopparorm ... Nehushtan* Namnet liknar både hebr. *nechóshet* (”koppar”) och *nachásh* (”orm”). Kopparormen (4 Mos 21:9) var en förebild till Jesus på korset (Joh 3:14). En kopparorm på en påle finns också avbildad på en judisk kopparskål från denna tid som hittats i Nineve. **18:5** 2 Kung 23:25. **18:6** 5 Mos 10:20, 11:22f, Ps 119:51, 102.

⁷ HERREN var med honom så att han hade framgång i allt han företog sig. Han avföll från Assyriens kung och slutade tjäna honom.

⁸ Han slog också filisteerna och intog deras land ända till Gaza med dess område, såväl väktartorn som befästa städer.

Samarias fall

⁹ I kung Hiskias fjärde regeringsår, som var Hoseas, Elas sons, Israels kungs, sjunde regeringsår, drog kung Shalmaneser av Assyrien upp mot Samaria och belägrade det.

¹⁰ De intog det efter tre år i Hiskias sjätte regeringsår. Under detta år, som var Israels kung Hoseas nionde regeringsår blev Samaria intaget.

¹¹ Kungen av Assyrien förde bort Israel till Assyrien och lät dem slå sig ner i Hala och vid floden Habor i Gozan och i Mediens städer.

¹² Det hände därför att de inte lyssnade till HERREN sin Guds röst, utan bröt mot hans förbund och varken ville lyssna eller göra allt det som HERRENS tjänare Mose hade befallt.

Sanherib tågar mot Jerusalem

¹³ I kung Hiskias fjortonde regeringsår drog Assyriens kung Sanherib upp och angrep alla befästa städer i Juda och intog dem.

¹⁴ Då sände Hiskia, Juda kung, bud till Assyriens kung i Lakish och lät säga: "Jag har handlat fel. Vänd om och lämna mig i fred. Det du lägger på mig ska jag bära."

Kungen av Assyrien befallde då att Juda kung skulle betala trehundra talenter silver och trettio talenter guld.

¹⁵ Hiskia betalade ut alla pengar som fanns i HERRENS hus och kungapalatsets skattkammare.

¹⁶ Vid det tillfället bröt Hiskia loss den beläggning av guld som fanns på dörrarna och dörrposterna i HERRENS tempel och som kung Hiskia av Juda hade överdragit dem med, och han gav det till kungen av Assyrien.

Rab-Shakes tal

¹⁷ Men kungen av Assyrien sände i väg Tartan, Rab-Saris och Rab-Shake från Lakish med en stor här mot kung Hiskia i Jerusalem. Dessa drog upp och kom till Jerusalem. När de hade dragit dit upp och kommit fram, stannade de vid Övre dammens vattenledning, på vägen till Tvättarfältet.

¹⁸ Och de begärde att få tala med kungen. Då gick överförvaltaren Eljakim, Hilkiass son, och skrivaren Shebna och kanslern Joa, Asafs son, ut till dem.

¹⁹ Rab-Shake sade till dem: "Säg till Hiskia: Så säger den store kungen, Assyriens kung: Vad är det som gör dig så full av förtröstan?"

²⁰ Du menar kanske att det räcker med prat för att få strategi och styrka att föra krig? Vem förtröstar du på eftersom du har satt dig upp mot mig?"

18:7 Jos 1:7, 1 Sam 18:14, 2 Kung 16:7f. **18:7 avföll från Assyriens kung** Troligen i samband med Sargon II:s död 705 fKr (se not till 20:12). **18:8** 2 Kung 17:9, 2 Krön 28:18, Jes 14:29. **18:9** 2 Kung 17:5f. **18:9 fjärde regeringsår** År 725 fKr (se 17:5) när Hiskia samregerat med Ahas i fyra år. **18:11 Hala** Troligen i trakten av Nineve i norra nuvarande Irak. **18:11 floden Habor i Gozan** Biflod till Eufrat vid en centralort i nordöstra Syrien. Israelitiska personnamn har hittats på lertavlor i staden Gozan. **18:11 Mediens städer** Nordvästra nuvarande Iran. **18:13** 2 Krön 32:1f, Jes 36:1f. **18:13 Sanherib** Regerade 705-681 fKr och invaderade Juda 701 fKr. Se även Jes 36-37. **18:13 angrep alla befästa städer i Juda** Förutsades av Mika (1:9f) och Jesaja (kap 10). **18:14 Lakish** Befäst storstad ca 5 mil sydväst om Jerusalem. Assyriska reliefer i Nineve avbildar stadens erövring och bortförandet av judiska slavar. **18:14 trehundra talenter silver och trettio talenter guld** Ca 9 ton silver och 0,9 ton guld. **18:15** 1 Kung 15:18, 2 Kung 12:18, 16:8. **18:17** 2 Kung 20:20, 2 Krön 32:9f, Jes 7:3. **18:17 Tartan, Rab-Saris och Rab-Shake** Assyriska titlar för överbefälhavaren, livvaktens befälhavare och överste munskänken. **18:18** Jes 22:20f. **18:18 skrivaren Shebna** Den degraderade före detta överförvaltaren (se Jes 22:19 med not).

²¹ Förtröstar du på den brutna rörstaven Egypten? När man stöder sig på den, går den in i handen och genomborrar den. Sådan är farao, Egyptens kung, för alla som förtröstar på honom.

²² Eller säger ni till mig: Vi förtröstar på HERREN vår Gud? Var det inte hans offerhöjder och altaren som Hiskia avskaffade när han sade till Juda och Jerusalem: Inför detta altare ska ni tillbe här i Jerusalem?

²³ Men ingå nu ett vad med min herre, kungen av Assyrien: Jag ger dig tvåtusen hästar om du kan skaffa ryttare till dem!

²⁴ Hur skulle du kunna slå tillbaka en enda ståthållare, en av min herres ringaste tjänare? Och du sätter ditt hopp till Egypten för att få vagnar och ryttare!

²⁵ Menar du att jag utan HERRENS vilja har dragit upp mot den här platsen för att ödelägga den? HERREN själv sade till mig: Dra upp mot det landet och ödelägg det.”

²⁶ Då sade Eljakim, Hilkias son, och Shebna och Joa till Rab-Shake: ”Tala till dina tjänare på arameiska, för vi förstår det språket. Tala inte till oss på judiska inför folket som står på muren.”

²⁷ Men Rab-Shake svarade dem: ”Är det till din herre och till dig som min herre har sänt mig att tala dessa ord? Är det inte snarare till de män som sitter på muren och som ska få äta sin egen avföring och dricka sin egen urin tillsammans med er?”

²⁸ Sedan ställde sig Rab-Shake och ropade högt på judiska: ”Hör den store kungens ord, kungen av Assyrien!

²⁹ Så säger kungen: Låt inte Hiskia bedra er, för han kan inte rädda er ur min hand.

³⁰ Låt inte Hiskia få er att förtrösta på HERREN när han säger: HERREN kommer att rädda oss, och denna stad ska inte ges i den assyriske kungens hand.

³¹ Lyssna inte på Hiskia, för kungen av Assyrien säger: Gör upp i godo med mig och kom ut till mig. Då ska ni få äta var och en av sin vinstock och av sitt fikonsträd och dricka var och en ur sin brunn,

³² tills jag kommer och hämtar er till ett land som liknar ert eget, ett land med säd och vin, ett land med bröd och vingårdar, ett land med ädla olivträd och honung. Då ska ni få leva och inte dö.

Lyssna inte på Hiskia, för han vill förleda er när han säger: HERREN ska rädda oss.

³³ Har någon av de andra folkens gudar någonsin räddat sitt land ur den assyriske kungens hand?

³⁴ Var är Hamats och Arpads gudar? Var är Sefarvajims, Henas och Ivas gudar? Eller har de räddat Samaria ur min hand?

³⁵ Vilken av de andra ländernas alla gudar har kunnat rädda sitt land ur min hand? Skulle då HERREN kunna rädda Jerusalem ur min hand?”

³⁶ Men folket teg och svarade honom inte ett ord, för kungen hade gett denna befallning: ”Svara honom inte.”

³⁷ Överförvaltaren Eljakim, Hilkias son, skrivaren Shebna och kanslern Joa, Asafs son, kom till Hiskia med sönderrivna kläder och berättade för honom vad Rab-Shake hade sagt.

19

Jerusalems befrielse förutsägs

¹ När kung Hiskia hörde det rev han sönder sina kläder, svepte sig i säcktyg och gick in i HERRENS hus.

18:21 Hes 29:6f. **18:24** Jes 36:6. **18:26 arameiska** Dåtidens internationella språk, besläktat med hebreiska ("judiska"). **18:27** 2 Kung 6:25, Jes 36:12. **18:30** 2 Kung 19:10, Jes 36:15. **18:33** 2 Kung 19:12f, 2 Krön 32:13f, Jes 10:9f, 36:18f. **18:37** 1 Mos 37:29, 34, 2 Sam 1:11, Matt 26:65. **19:1** Jes 37:1f.

² Och han sände överförvaltaren Eljakim och skrivaren Shebna och de äldste bland prästerna, klädda i säcktyg, till profeten Jesaja, Amos son.

³ De sade till honom: "Så säger Hiskia: Denna dag är en dag av nöd, bestraffning och förakt, för fostren har kommit fram till födseln men det finns ingen kraft att föda.

⁴ Kanske ska HERREN din Gud höra vad Rab-Shake säger, han som hans herre kungen av Assyrien har sänt för att håna den levande Guden, så att han straffar honom för dessa ord som HERREN din Gud har hört. Be en bön för den rest som är kvar."

⁵ När kung Hiskias tjänare kom till Jesaja,

⁶ sade Jesaja till dem: "Så ska ni säga till er herre: Så säger HERREN: Var inte rädda för de ord som du hört och som den assyriske kungens tjänare har hädat mig med.

⁷ Se, jag ska låta en ande verka i honom så att han vänder tillbaka till sitt land när han får höra ett rykte. Och jag ska låta honom falla för svärd i sitt eget land."

⁸ Rab-Shake vände tillbaka och fann den assyriske kungen upptagen med att belägra Libna. Han hade nämligen hört att kungen hade brutit upp från Lakish.

⁹ Men när Sanherib fick höra att Nubiens kung Tirhaka hade dragit ut för att strida mot honom, skickade han åter sändebud till Hiskia med detta budskap:

¹⁰ "Så ska ni säga till Hiskia, kungen i Juda: Låt inte din Gud som du förtröstar på bedra dig så att du tänker: Jerusalem ska inte falla i den assyriske kungens hand.

¹¹ Du har ju hört vad Assyriens kungar har gjort med alla länder och förintat dem fullständigt. Och du skulle bli räddad!

¹² Har folken som mina fäder fördärvade, Gozan, Harran, Resef och Edens barn i Telassar, blivit räddade av sina gudar?

¹³ Var är kungen av Hamat, kungen av Arpad och kungen över staden Sefarvajim, Hena och Iva?"

Hiskias bön

¹⁴ När Hiskia hade tagit emot brevet av budbärarna och läst det, gick han upp i HERRENS hus och bredde ut det inför HERRENS ansikte.

¹⁵ Och Hiskia bad till HERREN och sade: "HERRE, Israels Gud, du som tronar på keruberna, endast du är Gud över alla riken på jorden. Du har gjort himlen och jorden.

¹⁶ HERRE, vänd hit ditt öra och hör. HERRE, öppna dina ögon och se. Hör Sanheribs ord som han talat för att håna den levande Guden.

¹⁷ Det är sant, HERRE, att Assyriens kungar har ödelagt hednafolken och deras länder.

¹⁸ Och de har kastat deras gudar i elden, för de var inga gudar utan verk av människohänder, trä och sten. Därför kunde de förgöra dem.

¹⁹ Men nu, HERRE vår Gud, rädda oss ur hans hand, så att alla riken på jorden förstår att du är HERREN Gud, bara du."

Jesaja förutsäger Sanheribs fall

²⁰ Då sände Jesaja, Amos son, detta bud till Hiskia: "Så säger HERREN, Israels Gud: Jag har hört det som du har bett till mig angående Assyriens kung Sanherib,

²¹ och detta är det ord som HERREN har talat om honom:

Hon föraktar dig och hånar dig,
jungfrun, dottern Sion.
Hon skakar på huvudet åt dig,

19:3 Hos 13:13. **19:4** 2 Sam 16:12, 2 Kung 18:28f. **19:7** 2 Kung 7:6. **19:8** *Libna* Befäst stad ca 5 mil sydväst om Jerusalem. **19:9** *Nubiens kung Tirhaka* Befälhavare från nuvarande Sudan, senare farao över Egypten ca 690-664 f.Kr. **19:10** 2 Kung 18:29f. **19:12** *folken* De uppräknade platserna ligger längs Syriens norra gräns. **19:13** *Hamat ... Arpad* Syriska stadsstater. Sefarvajim kan vara Sippar som låg norr om Babel. **19:14** 2 Krön 32:17, Jes 37:14. **19:15** 1 Sam 4:4, 2 Kung 5:15, 2 Krön 32:20, Ps 80:2, 99:1. **19:18** Ps 115:4, 135:15f, Jes 44:10, 20, Apg 17:29. **19:20** 2 Kung 20:5, Jes 37:21f.

- dottern Jerusalem.
- 22 Vem har du hånat och hädat,
mot vem har du höjt din röst
och högmodigt lyft din blick?
Jo, mot Israels Helige!
- 23 Genom dina sändebud
hånade du HERREN
när du sade:
”Med mina många vagnar
drog jag upp på bergens höjder,
till Libanons avlägsna trakter.
Jag högg ner dess höga cedrar
och utvalda cypresser.
Jag trängde fram
till dess bortesta boning
och dess frodiga skog.
- 24 Jag grävde brunnar
och drack främmande vatten,
med mina fötter torkade jag ut
alla Egyptens strömmar.”
- 25 Har du inte hört att jag
för länge sedan gjorde detta,
att jag i forntidens dagar
bestämde det,
och nu har jag låtit det komma?
Du fick makt
att ödelägga befästa städer
och göra dem till ruinhögar.
- 26 Deras invånare blev maktlösa,
de blev förskräckta
och stod med skam.
Det gick med dem
som med gräset på marken
och den späda grönskan,
som med gräset på taken
och säden som förbränns
innan den växer upp.
- 27 Jag vet om du sitter,
om du går ut
eller kommer in,
och hur du rasar mot mig.
- 28 Därför att du rasar mot mig
och ditt högmod har nått
mina öron,
ska jag sätta min krok
i din näsa
och mitt betsel i din mun
och föra dig tillbaka samma väg

19:23 1 Kung 5:10, Jes 10:18, 37:24. 19:23 **högg ner dess höga cedrar** Sanherib använde cedrar från Libanon till sitt palats i Nineve. 19:26 Ps 92:8, 129:6. 19:27 Ps 139:2. 19:28 1 Kung 20:28, Hes 19:9, 29:4, 38:4. 19:28 **krok i din näsa och ... mun** så behandlade assyrierna många kungliga fångar.

som du kom.

²⁹ Detta ska vara tecknet för dig: Man ska detta år äta vad som växer upp av spillsäd och nästa år av självvuxen säd, men det tredje året ska ni så och skörda, plantera vingårdar och äta deras frukt.

³⁰ Och de räddade av Juda hus som blivit kvar ska på nytt slå rot nertill och bära frukt upptill.

³¹ För från Jerusalem ska en rest gå ut, de räddade från Sions berg. HERRENS egen lidelse ska göra det.

³² Därför säger HERREN så om Assyriens kung:

Han ska inte komma in
i denna stad
eller skjuta någon pil ditin.
Han ska inte närma sig
den bakom en sköld
eller kasta upp en vall mot den.

³³ Han ska vända tillbaka
samma väg som han kom.
Han ska inte komma in
i denna stad, säger HERREN,

³⁴ för jag ska skydda
och rädda denna stad
för min och min tjänare
Davids skull.”

Sanheribs fall

³⁵ Samma natt gick HERRENS ängel ut och slog 185 000 i assyriernas läger. När man steg upp tidigt nästa morgon, då låg där fullt av döda kroppar.

³⁶ Då bröt Assyriens kung Sanherib upp och vände tillbaka. Han stannade sedan i Nineve.

³⁷ Och när han en gång tillbad i sin gud Nisroks tempel, blev han dödad med svärd av sina söner Adrammelek och Sareser. De flydde sedan till Ararats land. Hans son Esarhaddon blev kung efter honom.

20

Hiskias sjukdom

¹ Vid den tiden blev Hiskia dödssjuk. Profeten Jesaja, Amos son, kom till honom och sade: ”Så säger HERREN: Se om ditt hus, för du kommer att dö och ska inte tillfriskna.”

² Då vände Hiskia sitt ansikte mot väggen och bad till HERREN:

³ ”O, HERRE, kom ihåg att jag har vandrat inför dig i trohet och med hängivet hjärta och gjort det som är gott i dina ögon.” Och Hiskia grät mycket.

⁴ Innan Jesaja hunnit ut ur den inre staden, kom HERRENS ord till honom. Han sade:

19:29 3 Mos 25:5, 2 Kung 20:9, Jes 37:30. **19:31** Jes 9:7, 10:20. **19:32 vall** Belägrare byggde en sluttande vall upp mot stadsmurens topp (bevarats t ex i Lakish). **19:34** 1 Kung 11:12f, 2 Kung 20:6, Jes 31:5. **19:35** 2 Sam 24:16, 2 Krön 32:20f. **19:36 Då bröt ... Sanherib upp** I sin krönika menar Sanherib att han, efter att ha erövrat fyrtiosex städer i Juda, nöjde sig med att han ”stängde in” Hiskia och Jerusalem ”som en fågel i en bur” och sedan återvände hem. I en senare version enligt den grekiske historikern Herodotos besvaras en prästkungs bön med en invasion av rättor över den belägrande armén. **19:36 Nineve** Assyriens huvudstad gick sedan under 612 f Kr, förutsagt av Nahum (se Nah 1:8f). **19:37** Jes 37:38. **19:37 en gång ... dödad** Sanherib mördades 681 f Kr, tjugo år senare. **19:37 Esarhaddon** Sanheribs yngste son som regerade 681-669 f Kr (se även Esra 4:2). **20:1** 2 Sam 17:23, 2 Krön 32:24f, Jes 38:1f. **20:1 Vid den tiden** Ca år 702-701 f Kr (jfr 2 Kung 18:2, 13, 20:6), någon gång före Sanheribs belägring (jfr vers 6). **20:2** Ps 30:3.

⁵ "Vänd om och säg till Hiskia, fursten över mitt folk: Så säger HERREN, din fader Davids Gud: Jag har hört din bön. Jag har sett dina tårar. Se, jag ska göra dig frisk. I övermorgon ska du få gå upp till HERRENS hus.

⁶ Jag ska lägga femton år till din livstid. Jag ska också rädda dig och denna stad ur den assyriske kungens hand. Jag ska beskydda denna stad för min skull och för min tjänare Davids skull."

⁷ Jesaja sade: "Hämta en fikonkaka." Då hämtade man en fikonkaka och lade den på bölden, och han blev frisk.

⁸ Och Hiskia sade till Jesaja: "Vad är tecknet på att HERREN ska göra mig frisk, så att jag i övermorgon får gå upp till HERRENS hus?"

⁹ Jesaja svarade: "Detta ska för dig vara tecknet från HERREN på att HERREN ska göra vad han har sagt: Ska skuggan gå tio steg framåt eller ska den gå tio steg tillbaka?"

¹⁰ Hiskia sade: "Det är lätt för skuggan att sträcka sig tio steg framåt. Nej, låt den i stället gå tio steg tillbaka."

¹¹ Då ropade profeten Jesaja till HERREN, och han lät skuggan gå tillbaka de tio steg som den redan hade gått på Ahas trappa.

Sändebud kommer från Babel

¹² Vid den tiden sände Babels kung Merodak-Baladan, Baladans son, brev och en gåva till Hiskia, för han hade fått höra att Hiskia varit sjuk.

¹³ När Hiskia hade hört på dem, visade han dem hela sin skattkammare, sitt silver och guld, sina kryddor, sin dyrbara olja och hela sitt vapenförråd och allt som fanns i hans förrådshus. Det fanns ingenting i Hiskias hus eller något annat i hans ägo som han inte visade dem.

¹⁴ Då kom profeten Jesaja till kung Hiskia och sade till honom: "Vad sade de där männen? Varifrån kom de till dig?" Hiskia svarade: "De kom från ett avlägset land, från Babel."

¹⁵ Jesaja frågade: "Vad har de sett i ditt hus?" Hiskia svarade: "De fick se allt som finns i mitt hus. Det finns ingenting i mina förrådshus som jag inte låtit dem se."

¹⁶ Då sade Jesaja till Hiskia: "Hör HERRENS ord:

¹⁷ Se, dagar ska komma då allt som finns i ditt hus och som dina fäder har samlat ända till denna dag ska föras bort till Babel. Ingenting ska bli kvar, säger HERREN.

¹⁸ Och man ska ta några av de söner som ska utgå från dig och som du kommer att föda, och de ska bli hovmän i den babyloniske kungens palats."

¹⁹ Hiskia sade till Jesaja: "Det är ett gott HERRENS ord du har talat." Han tänkte: "Det blir ju fred och trygghet under min livstid."

²⁰ Vad som mer finns att säga om Hiskia och alla hans bedrifter, om hur han anlade dammen och vattenledningen och ledde vatten in i staden, det är skrivet i Juda kungars krönika.

²¹ Hiskia gick till vila hos sina fäder och hans son Manasse blev kung efter honom.

20:5 2 Mos 3:7, 2 Kung 19:20, Ps 39:13, Apg 7:34. **20:5 göra dig frisk** Se Jes 38:9f för en sång av Hiskia efter hans tillfrisknande. **20:6** 2 Kung 19:34, Ps 61:7. **20:7** Jes 38:21. **20:8** Jes 7:11. **20:11 Ahas trappa** Kanske en sorts solur (känt från Egypten redan på Moses tid). **20:12** 2 Krön 20:12, Jes 39:1f. **20:12 Merodak-Baladan** Kaldeisk stamledare som var kung i Babel ca 722-710 fKr. Avsattes av assyriern Sargon II men gjorde sedan uppror igen vid Sargons död 705 fKr (se not till Jes 21:9), troligen i samordning med Hiskia (2 Kung 18:7). **20:17** 2 Kung 24:13f, 25:13f, Jer 52:17f. **20:18** 2 Kung 24:12, 2 Krön 31:11, Dan 1:3f. **20:18 söner** Ättlingar till kungahuset, t ex Daniel, fördes till Babel 605 fKr (Dan 1:3). **20:20 dammen och vattenledningen** Hiskia ledde in Gihonkällans vatten (2 Krön 32:30) till Siloamdammen (Joh 9:7) genom en 0,5 km lång tunnel som kan besökas än i dag. En bevarad inskription i tunneln beskriver hur de två grävarlagen möttes halvvägs. Jfr Jes 22:9f.

21

Manasse blir kung i Juda

¹ Manasse var tolv år när han blev kung, och han regerade femtiofem år i Jerusalem. Hans mor hette Hefsi-Ba.

² Han gjorde det som var ont i HERRENS ögon, efter den avskyvärda seden hos de folk som HERREN hade fördrivit för Israels barn.

³ Han byggde på nytt upp de offerhöjder som hans far Hiskia hade förstört. Och han reste altaren åt Baal och gjorde en Ashera, liksom Ahab, Israels kung, hade gjort, och han tillbad och tjänade himlens hela härskara.

⁴ Han byggde altaren i HERRENS hus, det hus om vilket HERREN hade sagt: "I Jerusalem vill jag fästa mitt namn."

⁵ Han byggde altaren åt himlens hela härskara på de båda förgårdarna till HERRENS hus.

⁶ Han lät sin son gå genom eld, utövade teckentyderi och svartkonst och skaffade sig andebesvärjare och spåmän. Han gjorde mycket som var ont i HERRENS ögon så att han väckte hans vrede.

⁷ Den avgudabild av Asheran som han gjort ställde han in i det hus om vilket HERREN hade sagt till David och till hans son Salomo: "I detta hus och i Jerusalem som jag har utvalt bland alla Israels stammar, vill jag fästa mitt namn för evig tid.

⁸ Jag ska inte mer låta Israel vandra bort som flykting från det land jag har gett deras fäder, om de bara håller fast vid och följer allt jag befallt dem efter hela den lag som min tjänare Mose har gett dem."

⁹ Men folket lyssnade inte. Och Manasse förledde Israels barn, så att de gjorde mer ont än de folk som HERREN hade utrotat för dem.

¹⁰ Då talade HERREN genom sina tjänare profeterna och sade:

¹¹ "Manasse, Juda kung, har begått dessa avskyvärda synder. Han har gjort mer ont än amoreerna före honom, och med sina eländiga avgudar har han fått också Juda att synda.

¹² Därför säger HERREN, Israels Gud: Jag ska låta en sådan olycka drabba Jerusalem och Juda att det ska eka i båda öronen på var och en som får höra det.

¹³ Över Jerusalem ska jag sträcka ut det mätsnöre som jag använde på Samaria och det sänklod som jag använde på Ahabs släkt. Jag ska skölja Jerusalem rent, som när man sköljer ett fat och sedan vänder det upp och ner när man har sköljt det.

¹⁴ Jag ska förkasta den rest som är kvar av min arvedel och ge dem i deras fienders hand. De ska bli ett rov och ett byte för alla sina fiender,

¹⁵ därför att de har gjort det som är ont i mina ögon och väckt min vrede från den dag då deras fäder drog ut ur Egypten ända till denna dag."

¹⁶ Dessutom spillde Manasse så mycket oskyldigt blod att det uppfyllde Jerusalem från den ena änden till den andra, detta förutom den synd som han förledde Juda med så att de gjorde det som var ont i HERRENS ögon.

¹⁷ Vad som mer finns att säga om Manasse och om allt det han gjorde och om den synd han begick, det är skrivet i Juda kungars krönika.

21:1 2 Krön 33:1f. **21:1 Manasse ... femtiofem år** Ca 697-642 fKr, samregent med sin far Hiskia till 687 fKr. Manasse betyder "får att glömma" (jfr 1 Mos 41:51). Enligt assyriska dokument sände han tribut och byggmaterial. Efter en tids fångenskap i Babel omvände han sig (se 2 Krön 33:11f). **21:1 Hefsi-Ba** Betyder "min glädje är i henne". Namnet används om det återupprättade Sion i Jes 62:4. **21:2** 2 Kung 16:3. **21:3** 1 Kung 16:32f, 2 Kung 17:16, 18:4, 23:5. **21:4** 5 Mos 12:5, 1 Kung 8:29, 9:3, 2 Krön 7:12. **21:5** 1 Kung 7:12, 2 Kung 23:12. **21:6** 3 Mos 18:21, 19:26, 20:2, 27, 5 Mos 18:10f, 1 Sam 28:9, Jer 32:35. **21:7** 2 Sam 7:10, 13, 1 Kung 8:29, 9:3, Ps 132:13. **21:11** 2 Kung 24:3, Jer 15:4. **21:12** 1 Sam 3:11, Jer 19:3. **21:13** 2 Kung 10:11, 17, 17:6, 23, Jes 34:11, Klag 2:8, Amos 7:8. **21:16** 2 Kung 24:3f.

¹⁸ Manasse gick till vila hos sina fäder och blev begravd i trädgården till sitt hus, i Ussas trädgård. Hans son Amon blev kung efter honom.

Amon blir kung i Juda

¹⁹ Amon var tjugotvå år när han blev kung, och han regerade två år i Jerusalem. Hans mor hette Meshullemet. Hon var dotter till Harus från Jotba.

²⁰ Han gjorde det som var ont i HERRENS ögon, så som hans far Manasse hade gjort.

²¹ Amon vandrade i allt på samma väg som sin far och han tjänade och tillbad de eländiga avgudar som hans far hade tjänat.

²² Han övergav HERREN, sina fäders Gud, och vandrade inte på HERRENS väg.

²³ Amons tjänare sammansvor sig mot honom och dödade honom hemma i hans hus.

²⁴ Men folket i landet dödade alla som hade sammansvurit sig mot kung Amon. Därefter gjorde folket i landet hans son Josia till kung efter honom.

²⁵ Vad som mer finns att säga om Amon och om vad han gjorde, det är skrivet i Juda kungars krönika.

²⁶ Man begravde honom i hans grav i Ussas trädgård. Hans son Josia blev kung efter honom.

22

Josia blir kung i Juda

¹ Josia var åtta år när han blev kung, och han regerade trettioett år i Jerusalem. Hans mor hette Jedida och hon var dotter till Adaja från Boskat.

² Han gjorde det som var rätt i HERRENS ögon och vandrade i allt på sin fader Davids väg och vek inte av vare sig åt höger eller åt vänster.

Lagboken blir återfunnen

³ I sitt artonde regeringsår sände kung Josia i väg skrivaren Shafan, son till Asalja, Mesullams son, till HERRENS hus och sade:

⁴ "Gå upp till översteprästen Hilkia och befall honom att göra i ordning de pengar som har kommit in till HERRENS hus och som vakterna vid ingången samlat in från folket.

⁵ Han ska överlämna dem åt de män som tjänstgör som förvaltare vid HERRENS hus, och dessa ska ge dem åt de män som arbetar vid HERRENS hus för att rusta upp det som är förfallet på huset,

⁶ nämligen åt snickarna, byggnadsarbetarna och murarna. Pengarna ska även användas till att köpa in trävirke och huggen sten för att rusta upp huset.

⁷ Men de ska inte behöva redovisa de pengar de fått, utan de ska få handla på heder och tro."

⁸ Då sade översteprästen Hilkia till skrivaren Shafan: "Jag har funnit lagboken i HERRENS hus." Hilkia gav boken åt Shafan och han läste den.

21:19 2 Krön 33:21f. **21:19 Amon ... två år** Ca 642-640 fKr. Amon betyder "betrodd" eller "hantverkare" och var också ett egyptiskt gudanamn (Jer 46:25). Se även 2 Krön 33:21f. **21:23** 2 Kung 12:20, 14:19, 15:10. **22:1** 2 Krön 34:1f, Jos 15:39. **22:1 Josia ... trettioett år** Ca 640-609 fKr. Josia betyder kanske "helad av Herren" eller "Herren ger", och Jedida "älskad" (jfr 2 Sam 12:25). Se även 2 Krön 34-35. **22:2-5** Mos 5:32, Jos 1:7, 2 Kung 18:3. **22:3** **Isitt artonde regeringsår** Ca 622 fKr. Josia hade redan 628 fKr börjat rensa ut avgudarna. Även profeterna Jeremia och Sefanja förkunnade mot avgudadyrkan under denna tid. **22:4** 2 Kung 12:4, 9f. **22:4 översteprästen Hilkia** Hans son Asarjas sigill har hittats i Jerusalem (1 Krön 9:11, Esra 7:1). **22:8** 5 Mos 31:24f, 2 Krön 34:14f. **22:8 funnit lagboken** Vid tempelbyggen i Egypten och Mesopotamien gömdes ibland dokument i väggar eller grunder som en slags "tidskapsel" för framtida reparationer. Kanske hade Salomo gjort på samma sätt med Moseböckerna i Jerusalems tempel (1 Kung 5-8).

⁹ Därefter gick sekreteraren Shafan in till kungen och lämnade sin redogörelse till honom. Han sade: "Dina tjänare har tömt ut de pengar som fanns i templet och har överlämnat dem åt de män som tjänstgör som förvaltare vid HERRENS hus."

¹⁰ Skrivaren Shafan sade också till kungen: "Prästen Hilkia har gett mig en bok." Och Shafan läste den för kungen.

¹¹ När kungen hörde lagbokens ord, rev han sönder sina kläder.

¹² Och kungen befallde prästen Hilkia och Ahikam, Shafans son, och Akbor, Mikajas son, och skrivaren Shafan och Asaja, kungens tjänare, och sade:

¹³ "Gå och fråga HERREN för mig och för folket, för hela Juda, om det som står i denna bok som man nu har funnit. För HERRENS vrede är stor, och den är upptänd mot oss därför att våra fäder inte har lyssnat till vad som står i denna bok och inte har gjort allt som är föreskrivet oss."

¹⁴ Då gick prästen Hilkia och Ahikam, Akbor, Shafan och Asaja till profetissan Hulda, hustru till Shallum, klädkammarvaktaren, som var son till Tikva, Harhas son. Hon bodde i Jerusalem, i Nya staden. De talade med henne

¹⁵ och hon sade då till dem: "Så säger HERREN, Israels Gud: Säg till den man som har sänt er till mig:

¹⁶ Så säger HERREN: Se, över denna plats och över dem som bor här ska jag låta olycka komma, alla de ord som står i den bok som Juda kung har läst.

¹⁷ De har övergett mig och tänt offereld åt andra gudar och väckt min vrede genom alla sina händers verk, och därför är min vrede upptänd mot denna plats och ska inte utsläckas.

¹⁸ Men till Juda kung, som har sänt er för att fråga HERREN, ska ni säga: Så säger HERREN, Israels Gud,

¹⁹ om de ord som du har hört: Eftersom ditt hjärta blev mjukt och du ödmjukade dig inför HERREN när du hörde vad jag har talat mot denna plats och mot dem som bor här, nämligen att de ska bli ett föremål för häpnad och förbannelse, och eftersom du rev sönder dina kläder och grät inför mig, därför har jag också hört dig, säger HERREN.

²⁰ Därför vill jag samla dig till dina fäder och du ska samlas till dem i din grav med frid. Dina ögon ska slippa se all den olycka som jag ska låta drabba denna plats." Och de vände tillbaka till kungen med detta svar.

23

Josias reformation

¹ Kungen sände bud och lät kalla till sig alla de äldste i Juda och Jerusalem.

² Och kungen gick upp i HERRENS hus. Alla Juda män och alla Jerusalems invånare följde honom, också prästerna och profeterna och allt folket, från den minste till den störste. Han läste upp för dem allt som stod i förbunds boken som man hade funnit i HERRENS hus.

³ Och kungen trädde fram till pelaren och slöt inför HERRENS ansikte det förbundet att de skulle följa HERREN och hålla fast vid hans bud, vittnesbörd och stadgar av hela sitt hjärta och av hela sin själ, och upprätthålla detta förbunds ord som var skrivna i denna bok. Och allt folket ingick förbundet.

⁴ Därefter befallde kungen översteprästen Hilkia och prästerna under honom liksom dem som höll vakt vid ingången, att de ur HERRENS tempel skulle föra bort alla de föremål

22:13 2 Krön 34:21f. **22:14 Nya staden** Troligen väster om Davids stad (jfr 2 Krön 32:5 med not). **22:16 alla de ord som står** Se straffdomarna i 5 Mos 28:15f. **22:20** 1 Kung 21:29, 2 Kung 23:30, Jes 57:1. **23:1** 2 Krön 34:29f. **23:2** 2 Kung 22:8. **23:2 läste upp** Enligt budet i 5 Mos 31:11 (jfr också 5 Mos 17:19 om kungens personliga läsning). **23:3** 5 Mos 13:4, Jos 24:25f, 2 Kung 11:14, 2 Krön 15:12. **23:4** 2 Kung 21:7, 25:18, 2 Krön 34:3f.

som var gjorda åt Baal och Asheran och åt himlens hela härskara. Och han brände dem utanför Jerusalem på Kidrons fält, men askan efter dem lät han föra till Betel.

⁵ Han avsatte också de avgudapräster som Juda kungar hade tillsatt för att tända offereld på offerhöjderna i Juda städer och runt omkring Jerusalem, liksom dem som tände offereld åt Baal, åt solen, åt månen, åt stjärnbilderna och åt himlens hela härskara.

⁶ Och han förde Asheran ut ur HERRENS hus till Kidrons dal utanför Jerusalem och brände den där. Han stötte sönder den till stoft och kastade stoftet på den allmänna begravningsplatsen.

⁷ Han rev dessutom ner husen för dem som utövade manlig tempelprostitution i HERRENS hus och där kvinnor vävde tyg till tält åt Asheran.

⁸ Han hämtade alla prästerna från Juda städer och orenade offerhöjderna där prästerna hade tänt offereld, från Geba ända till Beer-Sheba. Han bröt ner offerhöjderna vid portarna, de som fanns vid ingången till stadsfogden Josuas port och de som fanns till vänster när man gick in genom stadsporten.

⁹ Men offerhöjdsprästerna fick inte stiga upp till HERRENS altare i Jerusalem, utan de åt osyrat bröd bland sina bröder.

¹⁰ Josia orenade också Tofet i Hinnoms barns dal för att ingen skulle låta sin son eller dotter gå genom eld till offer åt Molok.

¹¹ Han tog bort de hästar som Juda kungar hade invigt åt solen och ställt upp så att man inte kunde gå in i HERRENS hus, vid hovmannen Netan-Meleks kammare i Parvarim. Solens vagnar brände han upp.

¹² Kungen bröt ner altarna på taket över Ahas övre sal som Juda kungar hade gjort, likaså de altaren som Manasse hade gjort på de båda förgårdarna till HERRENS hus. Sedan skyndade han bort därifrån och kastade stoftet av dem i Kidrons dal.

¹³ Han orenade offerhöjderna öster om Jerusalem och söder om Fördärvets berg, som Israels kung Salomo hade byggt åt Astarte, sidoniernas vidrighet, åt Kemosh, Moabs vidrighet och åt Milkom, ammoniternas avskyvärda avgud.

¹⁴ Stoderna slog han sönder och asherapålarna högg han ner. Platsen där de hade stått fyllde han med människoben.

¹⁵ Han bröt också ner altaret i Betel med dess offerhöjd. Det var den offerhöjd som Jerobeam, Nebats son, hade byggt upp, han som fick Israel att synda. Därefter brände han offerhöjden och stötte sönder den till stoft och brände dessutom Asheran.

¹⁶ När Josia såg sig om och fick se gravarna som fanns på berget, lät han hämta ut benen ur gravarna och brände dem på altaret och orenade det så, i enlighet med HERRENS ord genom gudsmannen som sade att det skulle ske.

¹⁷ Kungen frågade: "Vad är det för ett minnesmärke som jag ser där?" Folket i staden svarade: "Där ligger gudsmannen begravd, han som kom från Juda och ropade mot altaret i Betel att det skulle ske som du nu har gjort."

23:5 2 Kung 21:3. **23:6** 2 Krön 34:4. **23:7** 1 Kung 14:24, 15:12. **23:8** Jer 11:13. **23:8 Geba** Nordgräns för Juda rike (jfr 1 Kung 15:22), ca 1 mil norr om Jerusalem. **23:8 Beer-Sheba** Den södra gränsstaden. Här har stenar från ett altare raserat av Josia eller Hiskia (2 Krön 31:1) hittats. **23:9** Hes 44:10f. **23:10** 3 Mos 18:21, Jer 7:31. **23:10 Tofet** Betyder "hård". Här offrades barn åt avgudar (3 Mos 20:2f, Jer 32:35). Hinnomsdalen låg sydväst om Jerusalem och användes senare som en bild för evig eld ("Gehenna", Matt 5:22). **23:11** 1 Krön 26:18. **23:11 Solens vagnar** Mytologiska solgudar ansågs köra en vagn över himlavalvet. **23:12** 2 Kung 11:18, 21:5, 2 Krön 30:14, Jer 19:13, Sef 1:5. **23:13** 4 Mos 21:29, 1 Kung 11:5f. **23:13 Fördärvets berg** Troligen Olivberget (på hebreiska *mashchit* och *zájit*). Se 1 Kung 11:7. **23:14** 2 Mos 34:13, 5 Mos 7:5. **23:14 människoben** Bärare av orenhet (jfr 4 Mos 19:11f). **23:15** 1 Kung 12:28f, 13:2, 32. **23:16** 1 Kung 13:1f, 2 Krön 34:5. **23:16 gudsmannen** En profet trehundra år tidigare (se 1 Kung 13). **23:17** 1 Kung 13:29f.

¹⁸ Då sade han: "Låt honom vara. Ingen får röra hans ben." Så lämnade man hans ben i fred och även benen av den profet som hade kommit dit från Samarien.

¹⁹ Josia avlägsnade också alla de offerhöjdshus i Samariens städer som Israels kungar hade byggt upp och som väckt HERRENS vrede. Han gjorde med dem precis på samma sätt som han hade gjort i Betel.

²⁰ Alla offerhöjdspräster som fanns där avrättade han på altarna och brände människoben ovanpå dem. Därefter vände han tillbaka till Jerusalem.

Ett rätt påskfirande

²¹ Kungen befälde allt folket: "Fira påskhögtid åt HERREN er Gud så som det är föreskrivet i denna förbundsbok."

²² En sådan påskhögtid hade nämligen inte firats sedan den tid då domarna dömde Israel, inte någon gång under hela den tid som kungar regerade i Israel och Juda.

²³ Det var först i kung Josias artonde regeringsår som en sådan påskhögtid firades åt HERREN i Jerusalem.

Josias övriga åtgärder

²⁴ Dessutom skaffade Josia bort andebesvärjarna och spåmännen, husgudarna och avgudarna och allt det avskyvärda som man kunde se i Juda land och i Jerusalem. Han gjorde det för att upprätthålla de lagord som fanns skrivna i den bok som prästen Hilkia hade funnit i HERRENS hus.

²⁵ Före Josia hade det inte funnits någon kung som var som han, ingen som så av hela sitt hjärta, hela sin själ och hela sin kraft hade vänt sig till HERREN i enlighet med hela Mose lag. Efter honom kom inte heller någon som var lik honom.

²⁶ Ändå vände HERREN sig inte från sin stora vredes glöd. Hans vrede hade blivit upptänd mot Juda på grund av allt det som Manasse hade gjort och väckt hans vrede med.

²⁷ HERREN sade: "Också Juda ska jag driva bort från mitt ansikte, liksom jag har drivit bort Israel. Jag ska förkasta Jerusalem, denna stad som jag hade utvalt, och även det hus om vilket jag hade sagt: Mitt namn ska vara där."

Slutet av Josias regering

²⁸ Vad som mer finns att säga om Josia och om allt som han gjorde, det är skrivet i Juda kungars krönika.

²⁹ Under hans tid drog farao Neko, kungen av Egypten, upp mot Assyriens kung vid floden Euftrat. Då tågade kung Josia emot honom men blev dödad av honom vid Megiddo under första sammandrabbningen.

³⁰ Hans tjänare förde hans döda kropp i en vagn bort från Megiddo till Jerusalem och begravde honom i hans grav.

Men folket i landet tog Josias son Joahas och smorde honom och gjorde honom till kung efter hans far.

Joahas blir kung i Juda

23:18 1 Kung 13:11f. **23:20** 1 Kung 18:40, 2 Krön 34:5f. **23:21** 2 Mos 12:3f, 5 Mos 16:2f, 2 Krön 35:1f. **23:21 Fira påskhögtid** Se den utförligare skildringen i 2 Krön 35. **23:24** 3 Mos 19:31, 20:27, 5 Mos 18:10f, Jes 8:19. **23:24 husgudarna** Statyetter förknippade med folketro och vidskepelse (se 1 Mos 31:34 med not). **23:25** 2 Kung 18:5. **23:26** 2 Kung 21:2f, Jer 15:4. **23:27** 1 Kung 8:29, 9:3, 2 Kung 24:3f. **23:29** 2 Krön 35:20f, Jer 46:2. **23:29 farao Neko** Neko II (610-595 fKr) ville år 609 hjälpa de sista kvarvarande assyrierna i Harran i norra Syrien, som var trängda av babylonierna efter Nineves fall 612 fKr (se Nahums bok). Josia stödde babylonierna liksom hans farfar Hiskia (20:12 med not). **23:29 Megiddo** Det talas i Upp 16:16 om en framtida drabbning här vid "Harmagedon". **23:30** 2 Kung 9:28, 2 Krön 36:1f, Jer 22:11f.

³¹ Joahas var tjugotre år när han blev kung, och han regerade tre månader i Jerusalem. Hans mor hette Hamutal och hon var dotter till Jeremia från Libna.

³² Han gjorde det som var ont i HERRENS ögon, precis som hans fäder hade gjort.

³³ Farao Neko lät sätta honom i fängelse i Ribla i Hamats land och gjorde så slut på hans regering i Jerusalem. Han pålade landet en skatt på hundra talenter silver och en talent guld.

³⁴ Och faraon Neko gjorde Eljakim, Josias son, till kung i hans far Josias ställe och ändrade hans namn till Jojakim. Men han tog med sig Joahas, som på så sätt kom till Egypten och dog där.

Jojakim blir kung i Juda

³⁵ Jojakim gav silvret och guldets åt faraon. Men han måste beskatta landet för att kunna få fram de pengar som faraon gett befallning om. Allt eftersom var och en av folket i landet blev beskattad, drev man in silvret och guldets från dem för att sedan betala ut det till faraon Neko.

³⁶ Jojakim var tjugofem år när han blev kung, och han regerade elva år i Jerusalem. Hans mor hette Sebida och hon var dotter till Pedaja från Ruma.

³⁷ Han gjorde det som var ont i HERRENS ögon, precis som hans fäder hade gjort.

24

¹ Under hans tid drog kung Nebukadnessar av Babel upp och Jojakim blev hans tjänare i tre år. Men sedan gjorde han uppror mot honom.

² Då sände HERREN över honom kaldeernas, arameernas, moabiternas och ammoniter-nas härar. Han sände dem över Juda för att förgöra det – i enlighet med det ord som HERREN hade talat genom sina tjänare profeterna.

³ Ja, det var helt efter HERRENS ord som detta drabbade Juda så att han försköt dem från sitt ansikte för de synder Manasse hade begått, för allt som han hade gjort,

⁴ också för det oskyldiga blod som han hade spillt, för han hade uppfyllt Jerusalem med oskyldigt blod. Det ville HERREN inte förlåta.

⁵ Vad som mer finns att säga om Jojakim och allt som han gjorde, det är skrivet i Juda kungars krönika.

⁶ Jojakim gick till vila hos sina fäder. Hans son Jojakin blev kung efter honom.

⁷ Därefter drog Egyptens kung inte mer ut ur sitt land, för Babels kung hade intagit allt som tillhörde Egyptens kung, från Egyptens bäckravin ända till floden Euftrat.

Jojakin blir kung i Juda

23:31 2 Kung 24:18. **23:31 Joahas ... tre månader** År 609 fKr. Joahas betyder "Herren griper". Se även 2 Krön 36, Jer 22:10f. **23:33 Ribla** Befäst centralort och armehögkvarter i västra Syrien (se även 25:6). **23:33 hundra talenter silver och en talent guld** Ca 3 ton silver och 30 kg guld. **23:35** 2 Kung 15:20. **23:36 Jojakim ... elva år** År 609-598 fKr. Jojakim betyder "Herren ska upprätta". Se även 2 Krön 36:4f. Föraktade Herrens ord (Jer 26, 36) och kritiserades av Jeremia (Jer 22:13f). **24:1** 2 Krön 36:6f. **24:1 Nebukadnessar** Regerade i Babel 605-562 fKr. Byggde med Guds hjälp (Jer 27:6f) upp Babel till en världsmakt. Ödmjukades för sitt högmod och ärade sedan Gud (se Dan 1-4). **24:1 uppror** År 605 fKr besegrade Nebukadnessar faraon Neko (23:29) i Syrien. Han tog över Juda och lät hämta gisslan till Babel, däribland Daniel och hans vänner (Dan 1:1f). Efter ett misslyckat babyloniskt invasionsförsök mot Egypten 601 fKr såg Jojakim sin chans till frihet. **24:2** 2 Kung 20:17, 22:15f, Jer 13:9f. **24:2 kaldeerna** Arameiskt folk som tog över Babel. Deras härjningar förutsades av profeten Habackuk (Hab 1:6f). **24:2 genom sina tjänare profeterna** Särskilt Jeremia (Jer 2-25) och Hesekiel (Hes 4-24). **24:3** 2 Kung 21:11f, 23:27, Jer 15:4. **24:4** 2 Kung 21:16. **24:7 Egyptens bäckravin** Wadi el-Arish, Israels traditionella gräns i sydväst mot Sinai (4 Mos 34:5).

⁸ Jojakin var arton år när han blev kung, och han regerade tre månader i Jerusalem. Hans mor hette Nehushta och hon var dotter till Elnatan från Jerusalem.

⁹ Han gjorde det som var ont i HERRENS ögon, precis som hans far hade gjort.

¹⁰ Vid den tiden drog den babyloniske kungen Nebukadnessars tjänare upp mot Jerusalem och staden blev belägrad.

¹¹ Babels kung Nebukadnessar kom till staden medan hans tjänare belägrade den.

¹² Då gav sig Juda kung Jojakin åt kungen av Babel med sin mor och med sina tjänare, sina befälhavare och hovmän. Babels kung tog honom till fånga i sitt åttonde regeringsår.

¹³ Han förde bort därifrån alla skatter i HERRENS hus och skatterna i det kungliga palatset. Han bröt också loss beläggningsen från alla guldföremål som Salomo, Israels kung, hade gjort för HERRENS tempel, detta i enlighet med vad HERREN hade sagt.

¹⁴ Hela Jerusalem, alla befälhavare och alla tappra stridsmän, alla hantverkare och smeder förde han bort i fångenskap, tillsammans 10 000 män. Bara de fattigaste i landet lämnades kvar.

¹⁵ Han förde bort Jojakin till Babel. Dessutom förde han kungens mor, hans hustrur och hovmän tillsammans med de mäktiga i landet som fångar från Jerusalem till Babel.

¹⁶ Alla tappra och krigsdugliga stridsmän till ett antal av 7 000, liksom hantverkarna och smederna, tillsammans 1 000, fördes också av den babyloniske kungen i fångenskap till Babel.

¹⁷ Men Babels kung gjorde Jojakins farbror Mattanja till kung i hans ställe och ändrade hans namn till Sidkia.

Sidkia blir den siste kungen i Juda

¹⁸ Sidkia var tjuogoett år när han blev kung och han regerade elva år i Jerusalem. Hans mor hette Hamital och hon var dotter till Jeremia från Libna.

¹⁹ Han gjorde det som var ont i HERRENS ögon, precis som Jojakim hade gjort.

²⁰ Det var på grund av HERRENS vrede som detta hände med Jerusalem och Juda. Och till slut förkastade han dem från sitt ansikte.

25

Jerusalem faller

¹ Sidkia gjorde uppror mot Babels kung. På tionde dagen i den tionde månaden av Sidkias nionde regeringsår kom den babyloniske kungen Nebukadnessar med hela sin här till Jerusalem och belägrade staden. De byggde en belägringsmur runt omkring den.

² Staden var belägrad ända till kung Sidkias elfte regeringsår.

³ Men på nionde dagen i månaden var svälten så svår i staden att folket i landet inte hade något att äta.

⁴ Staden stormades och allt krigsfolket flydde under natten genom porten mellan de båda murarna, den port som ledde till den kungliga trädgården, medan kaldeerna låg runt omkring staden. Kungen tog vägen mot Hedmarken.

24:8 1 Krön 3:16, 2 Krön 36:9f. **24:8 Jojakin ... tre månader** December 598 till mars 597 fKr, så länge belägringen varade (vers 10). Jojakin betyder "Herren ska grunda". Juridisk förfader till Jesus (Matt 1:11). **24:13** 2 Kung 18:16, 20:17, 2 Krön 36:10, Jes 30:6. **24:14** 1 Sam 13:19. **24:14 förde ... bort i fångenskap** Hesekiel profeterade för dem i Babel från 593 fKr. Se även Jer 24 och 29. **24:15** Jer 22:26. **24:16** Jer 52:28f. **24:17** Jer 37:1f. **24:18** 2 Kung 23:31, 1 Krön 3:15, 2 Krön 36:11f, Jer 52:1f. **24:18 Sidkia ... elva år** Ca 597-587 fKr. Sidkia betyder "Herren är min rättfärdighet". Se även 2 Krön 36:11f. Rådfrågade profeten Jeremia (Jer 21, 37-38) men lyssnade inte (32:3, 37:2). **25:1** 2 Krön 36:17f, Jer 39:1f, 52:4f. **25:1 tionde månaden ... nionde regeringsår** December år 588 fKr. **25:1 belägrade staden** Händelserna kring Jerusalems fall skildras i Jer 34-39 och bearbetas i Klagovisorna som troligen skrevs strax efteråt. **25:3** Jer 52:6. **25:3 nionde dagen i månaden** I den fjärde månaden (jfr Jer 52:6), juni-juli 587 fKr.

⁵ Men kaldeernas här förföljde kungen och hann upp honom på Jerikos hedmarker, sedan hela hans här hade övergett honom och skingrats.

⁶ De grep Sidkia och förde honom till den babyloniske kungen i Ribla. Där uttalades domen över honom.

⁷ De avrättade Sidkias barn inför hans ögon, och på Sidkia själv stack de ut ögonen. De fängslade honom med kopparkedjor och förde honom till Babel.

Templet förstörs

⁸ På sjunde dagen i den femte månaden av Babels kung Nebukadnessars nittonde regeringsår kom den babyloniske kungens tjänare Nebusaradan, överste för livvakterna, till Jerusalem.

⁹ Han brände ner HERRENS hus och det kungliga palatset. Alla hus i Jerusalem, alla de förnämas hus brände han i eld.

¹⁰ Murarna runt Jerusalem bröts ner av hela den här av kaldeer som översten för livvakterna hade med sig.

¹¹ Resten av folket – de som var kvar i staden och överlöparna som gått över till Babels kung, liksom den övriga hopen – förde Nebusaradan, översten för livvakterna, bort i fångenskap.

¹² Men av de fattigaste i landet lämnade översten för livvakterna kvar några att sköta vingårdarna och åkrarna.

¹³ Kopparpelarna i HERRENS hus, tvättställen och kopparhavet i HERRENS hus slog kaldeerna sönder och förde kopparn till Babel.

¹⁴ Och askkärnen, skovlarna, knivarna, skålarna och alla kopparkärl som hade använts vid gudstjänsten tog de med sig.

¹⁵ Likaså tog översten för livvakterna fyrfaten och offerskålarna, allt som var av rent guld eller av rent silver.

¹⁶ Vad gäller de två pelarna, havet och tvättställen som Salomo hade låtit göra till HERRENS hus, så kunde kopparn i alla dessa föremål inte vägas.

¹⁷ Arton alnar hög var den ena pelaren och ovanpå den var ett pelarhuvud av koppar. Pelarhuvudet var tre alnar högt och omgavs av ett nätverk av granatäpplen, alltsammans av koppar. Likadant var nätverket på den andra pelaren.

Juda rikets undergång

¹⁸ Översten för livvakterna tog översteprästen Seraja och Sefanja, prästen närmast under honom, likaså de tre som höll vakt vid ingången.

¹⁹ Och från staden tog han hovmannen som var anförare för krigsfolket och fem av kungens närmaste män som påträffades i staden, likaså överbefälhavarens sekreterare som brukade skriva ut folket i landet till krigstjänst samt sextio andra män av landets folk som påträffades i staden.

²⁰ Dessa tog Nebusaradan, översten för livvakterna, och förde dem till den babyloniske kungen i Ribla.

²¹ Och Babels kung lät avrätta dem där, i Ribla i Hamats land. Så blev Juda bortfört från sitt land.

Gedalja sätts över dem som är kvar

25:6 2 Kung 23:33. **25:8 femte månaden** Juli-augusti 587 fKr. I judisk tradition sörjs templets förstörelse den nionde dagen i den femte månaden (*Tisha b'Av*, jfr Sak 7:3). **25:8 livvakterna** Annan översättning: "slaktarna" eller "kockarna" (föråldrad titel). **25:9** Esra 5:12, Jer 34:22, Amos 2:5. **25:12** 2 Kung 24:14. **25:13** 1 Kung 7:15f, Jer 27:19f. **25:15** 1 Kung 7:50. **25:17** 1 Kung 7:15f, 2 Krön 3:15f, Jer 52:21f.

²² Men över folket som blev kvar i Juda land, folket som Babels kung Nebukadnessar lämnade kvar, satte han Gedalja, son till Ahikam, son till Shafan.

²³ När alla krigsbefälhavare tillsammans med sina män fick höra att Babels kung hade satt Gedalja över landet, kom de till Gedalja i Mispa, nämligen Ismael, Netanjas son, Johanan, Kareas son, netofatiten Seraja, Tanhumets son, och Jaasanja, maakatitens son, med sina män.

²⁴ Gedalja gav dem och deras män sin ed och sade till dem: "Var inte rädda för kaldeernas tjänare. Stanna kvar i landet och tjäna Babels kung, så ska det gå er väl."

²⁵ Men i sjunde månaden kom Ismael, son till Netanja, son till Elishama av kunglig börd, med tio män. De slog ihjäl Gedalja och de judar och kaldeer som var hos honom i Mispa.

²⁶ Då bröt allt folket upp, från den minste till den störste, tillsammans med härförarna och begav sig till Egypten. De var nämligen rädda för kaldeerna.

Jojakin befrias ur fångelset

²⁷ Men i det trettiosjunde året efter att Juda kung Jojakin hade förts bort i fångenskap, i tolfte månaden på tjugosjunde dagen i månaden, benådade Babels kung Evil-Merodak – samma år han blev kung – Juda kung Jojakin och hämtade ut honom ur fångelset.

²⁸ Han talade vänligt med honom och gav honom främsta platsen bland kungarna som var hos honom i Babel.

²⁹ Han fick lägga av sin fångdräkt och ständigt äta vid kungens bord så länge han levde.

³⁰ Ett fast underhåll fick han från kungen, dag för dag, så länge han levde.

25:22 Jer 40:5f. **25:22 Gedalja** Betyder "Herren är stor". Ett sigill märkt "Gedalja, kunglig förvaltare" har hittats i Lakish från tiden före invasionen. Mordet på Gedalja och flykten till Egypten beskrivs i Jer 40-44. **25:23 Mispa** Gränsfort (2 Krön 16:6, 1 Sam 7:5f) drygt en mil norr om Jerusalem (1 Kung 15:22). **25:23 Jaasanja** Betyder "Herren lyssnar". Hans personliga sigill har hittats vid utgrävningar i Mispa, karvat i onyx och dekorerat med en tupp. **25:25** Jer 41:1f. **25:25 i sjunde månaden** Högtidsmånaden (se 3 Mos 23:24f), antingen år 587 f Kr eller några år senare. **25:26** Jer 41:17f. **25:27** Jer 52:31f. **25:27 trettiosjunde året ... i tolfte månaden på tjugosjunde dagen** 22 mars 561 f Kr. **25:27 Evil-Merodak** På babyloniska Amel-Marduk, "Marduks man". Regerade 562-560 f Kr och ändrade på många av sin far Nebukadnessars beslut. På hebreiska kan evil också översättas "dåre". **25:29 Ett fast underhåll** Juda kung Jojakin finns omnämnd i babyloniska ransoneringslistor från Nebukadnessars tid.

Första Krönikeboken

Krönikeböckerna, i grundtexten en enda bok, beskriver historien från Adam till slutet på den babyloniska fångenskapen år 539 f Kr. Författaren var en präst eller levit, enligt judisk tradition Esra under andra hälften av 400-talet f Kr (se not till 3:24). Skildringen sätter särskilt fokus på Jerusalems tempel och folkets gudstjänstliv, som höll på att återupprättas under Esras tid (jfr Neh 8-13, Mal 1-3). Boken kallas på grekiska Paralipóména ("det som utelämnats"), eftersom den kompletterar skildringen i 2 Sam och 1-2 Kung med material från andra antika källor, i likhet med hur Johannesevangeliet kompletterar de tidigare evangelierna.

Första Krönikeboken inleds med släktregister (1-9), särskilt för Davids kungaätt (kap 2-3) samt präster och leviter (kap 6 och 9). Därefter beskriver boken kung Davids tid (ca 1010-970 f Kr), både hans rike utifrån Andra Samuelsboken (10-21) och hans förberedelser för tempelbygget (22-29).

Från Adam till Noa

- ¹ Adam, Set, Enosh,
 - ² Kenan, Mahalalel, Jered,
 - ³ Henok, Metushela, Lemek,
 - ⁴ Noa.
- Noas söner var Sem, Ham och Jafet.

Jafets ättlingar

- ⁵ Jafets söner var Gomer, Magog, Madaj, Javan, Tubal, Meshek och Tiras.
- ⁶ Gomers söner var Ashkenaz, Rifat och Togarma.
- ⁷ Javans söner var Elisha och Tarshish, kitteerna och rodaneerna.

Hams ättlingar

- ⁸ Hams söner var Kush, Misrajim, Put och Kanaan.
- ⁹ Söner till Kush var Seba, Havila, Sabta, Raama och Sabteka.
- Raamas söner var Saba och Dedan.
- ¹⁰ Kush blev far till Nimrod, som var den förste som fick stor makt på jorden.
- ¹¹ Misrajim blev far till ludeerna, anameerna, lehabeerna, naftuheerna,
- ¹² patroseerna, kasluheerna, som filisteerna härstammar från, och kaftoreerna.
- ¹³ Kanaan blev far till Sidon, som var hans förstfödde, och Het,
- ¹⁴ dess-utom jebusiterna, amoreerna och gir-gasheerna,
- ¹⁵ hiveerna, arkeerna, sineerna,
- ¹⁶ arvadeerna, semareerna och hamateerna.

Sems ättlingar

- ¹⁷ Sems söner var Elam, Assur, Arpakshad, Lud och Aram, dessutom Us, Hul, Geter och Mesek.
- ¹⁸ Arpakshad blev far till Shela och Shela blev far till Eber.
- ¹⁹ Åt Eber föddes två söner. Den ene hette Peleg, för under hans tid delades jorden upp. Hans bror hette Joktan.
- ²⁰ Joktan blev far till Almodad, Shelef, Hasarmavet, Jera,
- ²¹ Hadoram, Usal, Dikla,
- ²² Ebal, Abimael, Saba,

1:1 1 Mos 5:3f. **1:1 Adam etc** Kapitlet sammanfattar släktavlor i 1 Mos 5, 10, 11, 25 och 36 (se noter i de kapitlen).
1:4 1 Mos 9:18. **1:4 Noas söner var** Dessa ord finns i Septuaginta men saknas i den hebreiska texten. **1:5**
1 Mos 10:2f. **1:11 Misrajim** Det hebreiska namnet för Egypten (jfr 1 Mos 10:6 med not).

²³ Ofir, Havila och Jobab. Alla dessa var Juktans söner.

²⁴ Sem, Arpakshad, Shela,

²⁵ Eber, Peleg, Regu,

²⁶ Serug, Nahor, Tera,

²⁷ Abram, alltså Abraham.

Abrahams barn genom Hagar

²⁸ Abrahams söner var Isak och Ismael.

²⁹ Detta är deras släkttavla:

Nebajot, Ismaels förstfödde, dessutom Kedar, Adbeel och Mibsam,

³⁰ Mishma och Duma, Massa, Hadad och Tema,

³¹ Jetur, Nafish och Kedma. Dessa var Ismaels söner.

Abrahams barn genom Ketura

³² De söner som Abrahams bihustru Ketura födde var Simran, Jokshan, Medan, Midjan, Jishbak och Shua.

Jokshans söner var Saba och Dedan.

³³ Midjans söner var Efa, Efer, Henok, Abida och Eldaa. Alla dessa var Keturas söner.

Abrahams barn genom Sara

³⁴ Och Abraham blev far till Isak. Isaks söner var Esau och Israel.

Esaus ättlingar

³⁵ Esaus söner var Elifas, Reguel, Jeush, Jalam och Kora.

³⁶ Elifas söner var Teman och Omar, Sefi och Gatam, Kenas, Timna och Amalek.

³⁷ Reguels söner var Nahat, Sera, Shamma och Missa.

Edomiterna

³⁸ Seirs söner var Lotan, Shobal, Sibon, Ana, Dishon, Eser och Dishan.

³⁹ Lotans söner var Hori och Homam. Lotans syster var Timna.

⁴⁰ Shobals söner var Aljan, Manahat och Ebal, Shefi och Onam.

Sibons söner var Aja och Ana.

⁴¹ Anas son var Dishon.

Dishons söner var Hamran, Eshban, Jitran och Keran.

⁴² Esers söner var Bilhan, Saavan och Akan.

Dishans söner var Us och Aran.

Edoms kungar

⁴³ Dessa var de kungar som regerade i Edoms land innan det fanns någon kung i Israel: Bela, Beors son, och hans stad hette Dinhaba.

⁴⁴ När Bela dog blev Jobab, Seras son, från Bosra, kung efter honom.

⁴⁵ När Jobab dog blev Husham från temaneernas land kung efter honom.

⁴⁶ När Husham dog blev Hadad, Bedads son, kung efter honom. Han slog midjaniterna på Moabs mark. Hans stad hette Avit.

⁴⁷ När Hadad dog blev Samla från Masreka kung efter honom.

⁴⁸ När Samla dog blev Saul från Rehobot vid floden kung efter honom.

⁴⁹ När Saul dog blev Baal-Hanan, Akbors son, kung efter honom.

⁵⁰ När Baal-Hanan dog blev Hadad kung efter honom. Hans stad hette Pai och hans hustru hette Mehetabel, dotter till Matred, som var dotter till Me-Sahab.

⁵¹ När Hadad hade dött var dessa Edoms stamfurstar: fursten Timna, fursten Alja, fursten Jetet,

⁵² fursten Oholibama, fursten Ela, fursten Pinon,

⁵³ fursten Kenas, fursten Teman, fursten Mibsar,
⁵⁴ fursten Magdiel, fursten Iram. Dessa var Edoms stamfurstar.

2

Juda ättlingar

¹ Dessa var Israels söner: Ruben, Simeon, Levi och Juda, Isaskar och Sebulon,
² Dan, Josef och Benjamin, Naftali, Gad och Asher.
³ Juda söner var Er, Onan och Shela. Dessa tre föddes åt honom av Shuas dotter, kananeiskan.
 Men Er, Judas förstfödde, var ond i HERRENS ögon. Därför dödade han honom.
⁴ Tamar, hans sonhustru, födde åt Juda Peres och Sera, så att Judas söner var tillsammans fem.
⁵ Peres söner var Hesron och Hamul.
⁶ Seras söner var Simri, Etan, Heman, Kalkol och Dara, tillsammans fem.
⁷ Karmis son var Akar, som drog olycka över Israel när han trolöst stal det som hade vigts åt förintelse.
⁸ Etans son var Asarja.

Kung Davids släkträd

⁹ De söner som föddes åt Hesron var Jerameel, Ram och Kelubai.
¹⁰ Ram blev far till Amminadab, och Amminadab blev far till Nahshon, furste för Juda barn.
¹¹ Nahshon blev far till Salma, och Salma till Boas.
¹² Boas blev far till Obed och Obed till Ishai.
¹³ Ishai blev far till Eliab, som var hans förstfödde, Abinadab den andre, Shimea den tredje,
¹⁴ Netanel den fjärde, Raddaj den femte,
¹⁵ Osem den sjätte och David den sjunde.
¹⁶ Deras systrar var Seruja och Abigail.
 Serujas söner var Abshaj, Joab och Asael, tillsammans tre.
¹⁷ Abigail födde Amasa, och Amasas far var ismaeliten Jeter.

Hesrons ättlingar

¹⁸ Kaleb, Hesrons son, fick barn med sin hustru Asuba och med Jeriot. Dessa var hennes söner: Jeshar, Shobab och Ardon.
¹⁹ När Asuba dog tog Kaleb Efrat till hustru, och hon födde åt honom Hur.
²⁰ Hur blev far till Uri, och Uri till Besalel.
²¹ Därefter gick Hesron in till Makirs, Gileads fars, dotter. Henne tog han till hustru när han var sextio år gammal. Hon födde Segub åt honom.
²² Segub blev far till Jair som hade tjugotre städer i Gileads land.
²³ Men geshureerna och arameerna tog ifrån dem Jairs byar samt Kenat med underlydande orter, sextio städer. Alla dessa var söner till Makir, Gileads far.
²⁴ När Hesron hade dött i Kaleb-Efrata, födde Hesrons hustru Abia åt honom Ashur, Tekoas far.

Jerameels ättlingar

2:1 1 Mos 29:32f, 30:3f, 35:22f, 46:8f. **2:3** 1 Mos 38:3f. **2:4** 1 Mos 38:27f. **2:4 Tamar** Sonhustru till Juda (1 Mos 38) och förmoder till Jesus (Matt 1:3). **2:5** Rut 4:18f, Matt 1:3f. **2:7** Jos 7:1f. **2:7 Karmi** Son till Simri (v 6). Jfr Jos 7:1, 18. **2:7 Akar** Betyder "bringar olycka" (jfr Akors dal, Jos 7:24). Andra handskrifter: "Akan" (jfr Jos 7). **2:9 Kelubaj** Alternativ form för Kaleb (jfr v 18). **2:10** 4 Mos 1:7. **2:13** 1 Sam 16:6f, 17:12f, 2 Sam 13:3. **2:16** 1 Sam 26:6, 2 Sam 2:18. **2:17** 2 Sam 17:25. **2:19** 1 Krön 4:4. **2:22** Dom 10:3f. **2:23** 4 Mos 32:41f.

²⁵ Sönerna till Jerameel, Hesrons förstfödde, var Ram, den förstfödde, dessutom Buna, Oren, Osem och Ahia.

²⁶ Jerameel hade en annan hustru, som hette Atara. Hon var mor till Onam.

²⁷ Rams, Jerameels förstföddes, söner var Maas, Jamin och Eker.

²⁸ Onams söner var Shammaj och Jada.

Shammajs söner var Nadab och Abisur.

²⁹ Abisurs hustru hette Abihail. Hon födde Aban och Molid åt honom.

³⁰ Nadabs söner var Seled och Appajim. Seled dog barnlös.

³¹ Och Appajims son var Jishi. Jishis son var Sheshan och Sheshans son var Alaj.

³² Jadas, Shammajs brors, söner var Jeter och Jonatan. Jeter dog barnlös.

³³ Jonatans söner var Pelet och Sasa.

Dessa var Jerameels söner.

³⁴ Sheshan hade inga söner utan endast döttrar. Sheshan hade en egyptisk tjänare som hette Jarha.

³⁵ Sheshan gav sin dotter till hustru åt sin tjänare Jarha, och hon födde åt honom Attaj.

³⁶ Attaj blev far till Natan och Natan till Sabad.

³⁷ Sabad blev far till Eflal och Eflal till Obed.

³⁸ Obed blev far till Jehu och Jehu till Asarja.

³⁹ Asarja blev far till Heles och Heles till Elasa.

⁴⁰ Elasa blev far till Sisamaj och Sisamaj till Shallum.

⁴¹ Shallum blev far till Jekamja, och Jekamja till Elishama.

Kalebs övriga ättlingar

⁴² Kalebs, Jerameels brors, söner var Mesha, hans förstfödde som var far till Sif, och Mareshas, Hebrons fars, söner.

⁴³ Hebrons söner var Kora, Tappua, Rekem och Shema.

⁴⁴ Shema blev far till Raham, Jorkeams far. Rekem blev far till Shammaj.

⁴⁵ Shammajs son var Maon, och Maon var Bet-Surs far.

⁴⁶ Kalebs bihustru Efa födde Haran, Mosa och Gases. Haran blev far till Gases.

⁴⁷ Jadajs söner var Regem, Jotam, Gesan, Pelet, Efa och Saaf.

⁴⁸ Kalebs bihustru Maaka födde Seber och Tirhana.

⁴⁹ Hon födde också Saaf, Madmannas far, Seva, Makbenas far och Gibeas far. Kalebs dotter var Aksa.

⁵⁰ Dessa var Kalebs söner: Hurs, Efratas förstföddes, son var Shobal, Kirjat-Jearims far,

⁵¹ dessutom Salma, Betlehems far, och Haref, Bet-Gaders far.

⁵² Söner till Shobal, Kirjat-Jearims far, var Haroe och hälften av Hammenuhot-släkten.

⁵³ Kirjat-Jearims släkter var jeteriterna, putiterna, sumatiterna och misraiterna. Från dem utgick sorgatiterna och estaoliterna.

⁵⁴ Salmas söner var Betlehem och netofatiterna, Atrot-Bet-Joab, liksom hälften av manahatiterna, sorgaiterna.

⁵⁵ De skriftlärdas släkter, de som bodde i Jabes, var tiratiterna, simatiterna, sukatiterna. Dessa var de keniter som härstammade från Hammat, stamfar till Rekabs släkt.

3

Kung Davids barn

¹ Dessa var de söner som föddes åt David i Hebron:

2:34 inga söner Vers 31 nämner sonen Alaj, som kanske dog före vuxen ålder. **2:42 och Mareshas, Hebrons fars, söner** Grundtexten är här svårtolkad. **2:49** Jos 15:16. **2:52** 1 Krön 4:2. **2:55** Dom 1:16, Jer 35:2f. **2:55 keniter ... Rekabs släkt** Nomadstammar som stod på god fot med Israels folk (Dom 4:11f, Jer 35). **3:1** 2 Sam 3:2f.

Amnon, den förstfödde,
 av Ahinoam från Jisreel,
 Daniel, den andre,
 av Abigail från Karmel,

² Absalom, den tredje, son till Maaka, som var dotter till Talmaj, kungen i Geshur,

Adonia, den fjärde, Haggits son,

³ Shefatja, den femte, av Abital,

Jitream, den sjätte, av hans hustru Egla.

⁴ Dessa sex föddes åt honom i Hebron, där han regerade i sju år och sex månader.

I Jerusalem regerade han i trettiotre år.

⁵ Dessa söner föddes åt honom i Jerusalem: Shimea, Sobab, Natan och Salomo, tillsammans fyra, av Bat-Shua, Ammiels dotter.

⁶ Dessutom Jibnar, Elishama, Elifelet,

⁷ Noga, Nefeg, Jafia,

⁸ Elishama, Eljada och Elifelet, tillsammans nio.

⁹ Dessa var alla Davids söner, förutom sönerna med bihustrurna. Tamar var deras syster.

Kung Salomos ättlingar

¹⁰ Salomos son var Rehabeam,

dennes son Abia,

dennes son Asa,

dennes son Joshafat,

¹¹ dennes son Joram,

dennes son Ahasja,

dennes son Joash,

¹² dennes son Amasja,

dennes son Asarja,

dennes son Jotam,

¹³ dennes son Ahas,

dennes son Hiskia,

dennes son Manasse,

¹⁴ dennes son Amon,

dennes son Josia.

¹⁵ Josias söner var

Johanan, den förstfödde,

Jojakim, den andre,

Sidkia, den tredje,

Shallum, den fjärde.

¹⁶ Jojakims söner var hans son Jekonja och dennes son Sidkia.

Kung Jekonjas ättlingar

¹⁷ Jekonjas söner i fångenskap var: hans son Shealtiel,

¹⁸ dessutom Malkiram, Pedaja, Senassar, Jekamja, Hoshama och Nedabja.

¹⁹ Pedajas söner var Serubbabel och Shimei,

3:4 2 Sam 5:4f, 1 Kung 2:11, 1 Krön 29:27. **3:5** 2 Sam 5:14f. **3:5 Bat-Shua, Ammiels dotter** Variant av Bat-Seba, Eliams dotter (2 Sam 11:3). **3:9** 2 Sam 13:1. **3:10** 1 Kung 11:43, 14:31, Matt 1:7f. **3:11** 2 Kung 8:16, 24, 11:2. **3:12** 2 Kung 12:21, 15:1, 7. **3:12 Asarja** Kallades också Ussia (jfr 2 Kung 15:1, 2 Krön 26:1, Matt 1:8). **3:13** 2 Kung 15:38, 16:20, 20:21. **3:14** 2 Kung 21:18, 26. **3:15** 2 Kung 23:30, 34, 24:17. **3:17 Jekonjas söner i fångenskap var: hans son Shealtiel** Annan översättning: "Jekonjas söner var Assir och dennes son Shealtiel". Jekonja är en variant av Jojakim (2 Kung 24:6f). **3:19 Shelomit** Ett sigill från 500-talet f Kr har hittats med namnet "Shelomit, Elnatans tjänarinna". Elnatan anses vara den ståthållare som efterträdde Serubbabel (Esra 2:2f med not).

Serubbabels söner var Meshullam och Hananja, och deras syster var Shelomit,
²⁰ dessutom Hashuba, Ohel, Berekja, Hasadja och Jushab-Hesed, tillsammans fem.
²¹ Hananjas söner var Pelatja och Jesaja, dessutom Refajas söner, Arnans söner, Obadjas söner och Shekanjas söner.
²² Shekanjas son var Shemaja.
 Shemajas söner var Hattush, Jigal, Baria, Nearja och Shafat, tillsammans sex.
²³ Nearjas söner var Eljoenaj, Hiskia och Asrikam, tillsammans tre.
²⁴ Eljoenajs söner var Hodavja, Eljashib, Pelaja, Ackub, Johanan, Delaja och Anani, tillsammans sju.

4

Judas ättlingar

¹ Judas söner var Peres, Hesron, Karmi, Hur och Shobal.
² Reaja, Shobals son, blev far till Jahat och Jahat till Ahumaj och Lahad. Dessa var sorgatiternas släkter.
³ Dessa var Abi-Etams söner: Jisreel, Jishma och Jidbash, och deras syster hette Hasselelponi,
⁴ dessutom Penuel, Gedors far, och Eser, Hushas far. Dessa var söner till Hur, Efratas förstfödde, Betlehems far.
⁵ Ashur, Tekoas far, hade två hustrur, Hela och Naara.
⁶ Naara födde åt honom Ahussam, Hefer, Timeni och ahashtariterna. Dessa var Naaras söner.
⁷ Helas söner var Seret, Jishar och Etnan.
⁸ Kos var far till Anub och Hassobeba, likaså Aharhels, Harums sons, släkter.

Jabes bön

⁹ Men Jabes var mer ansedd än sina bröder. Hans mor gav honom namnet Jabes, "för jag har fött honom med smärta", sade hon.
¹⁰ Jabes ropade till Israels Gud och sade: "O att du ville välsigna mig och utvidga mitt område och låta din hand vara med mig! O att du ville göra så att jag slipper olycka och smärta!" Och Gud lät det bli så som han bad.

Övriga släkttistor

¹¹ Kelub, Shuhas bror, blev far till Mehira, som var far till Eshton.
¹² Eshton blev far till Bet-Rafa, Pasea och Tehinna, Ir-Nahashs far. Dessa var männen från Reka.
¹³ Kenas söner var Otniel och Seraja.
 Otniels son var Hatat.
¹⁴ Meonotaj blev far till Ofra och Seraja till Joab, far till hantverkardalens släkt, för de var hantverkare.
¹⁵ Söner till Kaleb, Jefunnes son, var Iru, Ela och Naam, likaså Elas söner och Kenas.
¹⁶ Jehallelels söner var Sif och Sifa, Tirja och Asarel.
¹⁷ Esras son var Jeter, dessutom Mered, Efer och Jalon. Och hon blev havande och födde Mirjam, Shammaj och Jishba, Eshtemoas far.

3:19 Pedaja Serubbabel kallas på andra ställen för Shealtiels son (t ex Esra 3:2). Kanske beror det dubbla faderskapet på lagen om leviratäktenskap (5 Mos 25:5f, Luk 3:23, 20:28): om en man avled skulle hans bror ta till sig änkan, och deras första barn skulle räknas som den dödes ättling. **3:22 Hattush** Nämns i Esra 8:2 bland dem som kom från Babel till Jerusalem 458 f Kr. **3:24 Eljoenajs söner** Troligen den generation av Davids kungaätt som levde under bokens tillkomsttid under andra hälften av 400-talet f Kr. **4:1** 1 Mos 38:29, 46:12, 1 Krön 2:4. **4:2** 1 Krön 2:52f. **4:4** 1 Krön 2:19, 51. **4:5** 1 Krön 2:24. **4:9 Jabes ... smärta** Hebr. *Jabes ... óseb*. **4:13** Jos 15:17, Dom 1:13, 3:9. **4:14** Neh 11:35. **4:15** 4 Mos 32:12. **4:17 hon** Sannolikt Bitja, se vers 18.

¹⁸ Hans judiska hustru födde Jered, Gedors far, och Heber, Sokos far, och Jekutiel, Sanoas far. Men de andra var söner till Bitja, faraos dotter, som Mered hade tagit till hustru.

¹⁹ Söner till Hodias hustru, Nahams syster, var Keilas far, garmiten, och maakatiten Eshtemoa.

²⁰ Simeons söner var Amnon och Rinna, Ben-Hanan och Tilon.
Jishis söner var Sohet och Sohets son.

Shelas ättlingar

²¹ Söner till Shela, Judas son, var Er, Lekas far, och Lada, Mareshas far, och de släkter som tillhörde linnearbetarnas hus, av Ashbeas hus,

²² dessutom Jokim och männen i Koseba samt Joash och Saraf, som blev herrar över Moab, likaså Jasubi-Lehem. Men detta hör till en avlägsen tid.

²³ Dessa var krukmakarna och invånarna i Netaim och Gedera. De bodde där hos kungen och var i hans tjänst.

Simeons ättlingar

²⁴ Simeons söner var Nemuel och Jamin, Jarib, Sera och Saul.

²⁵ Hans son var Shallum, hans son var Mibsam, hans son var Mishma.

²⁶ Mishmas söner var hans son Hammuel, dennes son Sackur och dennes son Shimei.

²⁷ Shimei hade sexton söner och sex döttrar. Men hans bröder hade inte många barn. I sin helhet ökade inte deras släkt lika mycket som Juda barn.

²⁸ De bodde i Beer-Sheba, Molada och Hasar-Shual,

²⁹ Bilha, i Esem och i Tolad,

³⁰ Betuel, Horma och Siklag,

³¹ i Bet-Markabot, i Hasar-Susim, i Bet-Biri och i Shaarajim. Dessa var deras städer tills David blev kung.

³² Deras byar var Etam och Ajin, Rimmon, Token och Ashan, fem städer,

³³ och alla deras byar som låg runt omkring dessa städer ända till Baal. Där bodde de. De hade sitt särskilda släkregister.

³⁴ Dessutom: Meshobab, Jamlek och Josha, Amasjas son,

³⁵ och Joel och Jehu, son till Josibja, son till Seraja, son till Asiel,

³⁶ och Eljoenaj, Jaakoba, Jeshohaja, Asaja, Adiel, Jesimiel och Benaja,

³⁷ samt Sisa, son till Shifi, son till Allon, son till Jedaja, son till Shimri, son till Shemaja.

³⁸ Dessa nu nämnda var furstar i sina släkter, och deras familjer utbredde sig och blev talrika.

³⁹ De drog fram mot Gedor, ända till östra sidan av dalen, för att söka bete för sin boskap.

⁴⁰ De fann fett och gott bete, och landet hade utrymme nog. Och där var lugnt och stilla, för de som bodde där förut var hamiter.

⁴¹ Men dessa som här är uppskrivna med namn kom i Juda kung Hiskias tid och förstörde deras tält och slog de meiniter som fanns där och utrotade dem så att de inte mer finns till. Sedan bosatte de sig i deras land, för där fanns bete för deras boskap.

⁴² Av dem, av Simeons barn, begav sig femhundra man till Seirs bergsbygd. Och Pelatja, Nearja, Refaja och Ussiel, Jishis söner, stod i spetsen för dem.

⁴³ De slog de sista som var kvar av amalekiterna och hade kommit undan. Sedan bosatte de sig där och bor där än i dag.

5

Rubens ättlingar

¹ Ruben var Israels förstfödde, för han föddes först. Men eftersom han vanhelgade sin fars bädd gavs hans förstfödsrätt åt sönerna till Josef, Israels son, men inte så att Josef skulle tas upp i släktregistret som den förstfödde.

² För även om Juda var den mäktigaste bland sina bröder och en av hans ättlingar blev furste, så blev förstfödsrätten ändå Josefs.

³ Rubens, Israels förstföddes, söner var Henok och Pallu, Hesron och Karmi.

⁴ Joels söner var hans son Shemaja, dennes son Gog, dennes son Shimei,

⁵ dennes son Mika, dennes son Reaja, dennes son Baal,

⁶ likaså dennes son Beera som Assyriens kung Tiglat-Pileser förde bort i fångenskap. Han var furste för rubeniterna.

⁷ Hans bröder var, när de efter sina släkter skrevs upp i släktregistret efter sin ättföljd: Jegiel, huvudmannen, Sakarja

⁸ och Bela, son till Asas, son till Shema, son till Joel. Han bodde i Aroer, och hans boplatser nådde ända till Nebo och Baal-Meon.

⁹ Österut nådde hans boplatser ända fram till öknen som sträcker sig från floden Euftrat. De hade nämligen stora boskapshjordar i Gileads land.

¹⁰ Men på Sauls tid förde de krig mot hagariterna, som föll för deras hand. Då bosatte de sig i deras tält utmed hela östra sidan av Gilead.

Gads ättlingar

¹¹ Gads barn bodde mitt emot dem i landet Bashan ända till Salka:

¹² huvudmannen Joel och sedan Shafam, och dessutom Jaanaj och Shafat i Bashan.

¹³ Deras bröder var, efter sina familjer, Mikael, Meshullam, Sheba, Joraj, Jakan, Sia och Eber, tillsammans sju.

¹⁴ Dessa var söner till Abihail, son till Huri, son till Jaroa, son till Gilead, son till Mikael, son till Jeshishaj, son till Jado, son till Bus.

¹⁵ Men Ahi, son till Abdiel, son till Guni, var huvudman för deras familjer.

¹⁶ De bodde i Gilead i Bashan med underlydande orter, likaså på alla Sarons betesmarker, så långt de sträckte sig.

¹⁷ Alla dessa blev uppskrivna i släktregistret i Juda kung Jotams och Israels kung Jerobeams tid.

De östra stammarnas arméer

¹⁸ Rubens barn och gaditerna och ena hälften av Manasse stam var tappra män som bar sköld och svärd och spände båge och var tränade för krig. De utgjorde 44 760 stridsberedda män.

¹⁹ De förde krig mot hagariterna och mot Jetur, Nafish och Nodab.

²⁰ De fick hjälp mot dem så att hagariterna och alla som var med dem gavs i deras hand. De ropade till Gud under striden och han bönhörde dem, eftersom de litade på honom.

²¹ Som byte förde de bort deras boskapshjordar, 50 000 kameler, 250 000 får och 2 000 åsnor, likaså 100 000 människor.

²² Många hade blivit slagna, eftersom striden var från Gud. Sedan bosatte de sig i deras land och bodde där ända till fångenskapen.

Ena hälften av Manasse stam

²³ Halva Manasse stams barn bodde också där i landet, från Bashan ända till Baal-Hermon och Senir och Hermons berg, och de var talrika.

5:1 1 Mos 29:32, 35:22, 48:5f, 49:4. **5:1** *vanhelgade sin fars bädd* Genom att ligga med faderns bihustru Bilha (1 Mos 35:22, 49:4). **5:2** 1 Mos 49:8f. **5:3** 1 Mos 46:9, 2 Mos 6:14, 4 Mos 26:5f. **5:6** 2 Kung 15:29. **5:8** 4 Mos 32:34, 38. **5:10** *hagariterna* Araber som härstammade från Abrahams bihustru Hagar (1 Mos 21:9f, 25:12). **5:11** Jos 13:24f. **5:17** 2 Kung 14:23, 15:7. **5:17** *Jotams ... Jerobeams tid* Ca 750-735 respektive 793-753 f Kr (se 2 Kung 14:23f, 15:22f). **5:19** 1 Mos 25:15, 1 Krön 1:31. **5:20** Ps 9:11, 71:1. **5:22** 2 Kung 17:6, 2 Krön 14:11.

²⁴ Dessa var huvudmän för sina familjer: Efer, Jishi, Eliel, Asriel, Jeremia, Hodavja och Jadiel, tappra stridsmän, berömda män och huvudmän för sina familjer.

De östra stammarna i fångenskap

²⁵ Men de var otrogna mot sina fäders Gud. I sin trolöshet höll de sig till de gudar som dyrkades av folken i landet, de folk som Gud hade utrotat inför dem.

²⁶ Då uppväckte Israels Gud den assyriske kungen Puls ande, det vill säga den assyriske kungen Tiglat-Pilesers ande. Han förde folket bort i fångenskap, såväl rubeniterna och gaditerna som ena hälften av Manasse stam. Han förde dem till Hala, Habor, Hara och Gozans ström, där de är än i dag.

6

Översteprästersnas släkttlista

¹ Levis söner var Gershon, Kehat och Merari.

² Kehats söner var Amram, Jishar, Hebron och Ussi.

³ Amrams barn var Aron, Mose och Mirjam.

Arons söner var Nadab och Abihu, Eleasar och Itamar.

⁴ Eleasar blev far till Pinehas, Pinehas till Abishua.

⁵ Abishua blev far till Bucki och Bucki till Ussi.

⁶ Ussi blev far till Seraja och Seraja till Merajot.

⁷ Merajot blev far till Amarja och Amarja till Ahitub.

⁸ Ahitub blev far till Sadok och Sadok till Ahimaas.

⁹ Ahimaas blev far till Asarja och Asarja till Johanan.

¹⁰ Johanan blev far till Asarja, han som var präst i templet som Salomo byggde i Jerusalem.

¹¹ Asarja blev far till Amarja och Amarja till Ahitub.

¹² Ahitub blev far till Sadok och Sadok till Shallum.

¹³ Shallum blev far till Hilkia och Hilkia till Asarja.

¹⁴ Asarja blev far till Seraja

och Seraja till Josadak.

¹⁵ Josadak gick med i fångenskap när HERREN förde bort Juda och Jerusalem genom Nebukadnessar.

Levis övriga ättlingar

¹⁶ Levis söner var Gershon, Kehat och Merari.

¹⁷ Dessa var namnen på Gershons söner: Libni och Shimei.

¹⁸ Kehats söner var Amram, Jishar, Hebron och Ussi.

¹⁹ Meraris söner var Mahli och Mushi. Dessa var leviternas släkter efter deras fäder.

²⁰ Från Gershon härstammade hans son Libni, dennes son Jahat, dennes son Simma,

²¹ dennes son Joa, dennes son Iddo, dennes son Sera, dennes son Jeateraj.

²² Kehats söner var hans son Amminadab, dennes son Kora, dennes son Assir,

²³ dennes son Elkana, dennes son Ebjasaf, dennes son Assir,

²⁴ dennes son Tahat, dennes son Uriel, dennes son Ussia och dennes son Saul.

²⁵ Elkanas söner var Amasaj och Ahimot.

5:25 2 Mos 34:15f. **5:26** 2 Kung 15:19, 29, 17:6. **5:26 Pul** Befälhavare som grep kungamakten i Assyrien och tog tronnamnet Tiglat-Pileser III (2 Kung 15:19, 16:10). Regerade 745-727 f Kr och intog en del av Israel år 733 f Kr (jfr 2 Kung 16:7f). **5:26 Hala, Habor, Hara och Gozans ström** Platser i norra Irak och nordöstra Syrien (floden Habur).

6:1 1 Mos 46:11, 2 Mos 6:16f, 4 Mos 26:57f, 1 Krön 23:6f. **6:3** 2 Mos 2:1f, 6:20, 23, 4 Mos 3:2. **6:8** 2 Sam 8:17, 15:27. **6:10** 2 Krön 26:17f. **6:13** 2 Kung 22:4. **6:15** 2 Kung 25:1f. **6:16** 4 Mos 3:16f. **6:16 Gershon** Så Septuaginta och Peshitta (jfr vers 1). Den hebreiska texten har Gershom (Moses son, 23:15). Senhebreiska sammanblandade ofta n och m. Gäller även vers 17, 20, 43, 62, 71 och 15:7. **6:17** 2 Mos 6:17. **6:19** 1 Krön 23:21. **6:22** 2 Mos 6:24. **6:22 Amminadab** Troligen ett tillnamn hos Jishar (jfr vers 38, 2 Mos 6:18f, 4 Mos 16:1).

- 26 Hans son var Elkana, dennes son Sofaj, dennes son Nahat,
 27 dennes son Eliab, dennes son Jeroham, dennes son Elkana.
 28 Samuels söner var Joel, den förstfödde, och Abia, den andre.
 29 Meraris söner var Mahli, dennes son Libni, dennes son Shimei, dennes son Ussa,
 30 dennes son Shimea, dennes son Haggia, dennes son Asaja.

Tempelsångarna

- 31 Detta var de män som David utsåg att ansvara för sången i HERRENS hus, sedan arken hade fått en viloplats.
 32 De gjorde tjänst inför uppenbarelsetältets tabernakel som sångare till dess att Salomo byggde HERRENS hus i Jerusalem. De stod och förrättade sin tjänst, som det var föreskrivet för dem.
 33 Dessa var de män som tjänstgjorde och deras söner:

Av kehatiternas barn:

- Heman, sångaren,
 son till Joel, son till Samuel,
 34 son till Elkana, son till Jeroham,
 son till Eliel, son till Toa,
 35 son till Sif, son till Elkana,
 son till Mahat, son till Amasaj,
 36 son till Elkana, son till Joel,
 son till Asarja, son till Sefanja,
 37 son till Tahat, son till Assir,
 son till Ebjasaf, son till Kora,
 38 son till Jishar, son till Kehat,
 son till Levi, son till Israel.

- 39 Dessutom hans bror Asaf, som hade sin plats på hans högra sida:

- Asaf, son till Berekja,
 son till Shimea,
 40 son till Mikael,
 son till Baaseja, son till Malkia,
 41 son till Etni, son till Sera,
 son till Adaja,
 42 son till Etan,
 son till Simma, son till Shimei,
 43 son till Jahat, son till Gershon,
 son till Levi.

- 44 Deras bröder, Meraris barn, stod på den vänstra sidan:

- Etan, son till Kishi, son till Abdi,
 son till Malluk,
 45 son till Hashabja,
 son till Amasja, son till Hilkia,
 46 son till Amsi, son till Bani,
 son till Semer,
 47 son till Mahli,
 son till Mushi, son till Merari,
 son till Levi.

6:27 1 Sam 1:1, 20. **6:28** 1 Sam 8:2. **6:28 Joel** så Septuaginta (jfr 1 Sam 8:2). Hebr. har istället "Vashni" (som betyder "den andre"). **6:33 Heman... Asaf... Etan** Berömda lovsångsledare (se noter till 15:19). **6:39** 1 Krön 15:17.
6:44 1 Krön 15:17.

48 Deras bröder, de övriga leviterna, hade avdelats till allt slags tjänstgöring vid tabernaklet, Guds hus.

Arons ättlingar

49 Aron och hans söner förrättade offer på brännofferaltaret och på rökelsealtaret och utförde allt arbete i det allra heligaste och bringade försoning för Israel, precis som Guds tjänare Mose hade befallt.

50 Dessa var Arons söner:
hans son Eleasar, dennes son Pinehas,
dennes son Abishua,
51 dennes son Bucki,
dennes son Ussi, dennes son Seraja,
52 dennes son Merajot, dennes son Amarja,
dennes son Ahitub,
53 dennes son Sadok,
dennes son Ahimaas.

Leviternas boningsorter

54 Dessa var deras boningsorter, efter deras tältläger inom deras område: Åt Arons söner av kehatiternas släkt – eftersom lotten föll på dem –

55 gav man Hebron i Juda land med dess betesmarker runt omkring.

56 Men åkerjorden och byarna som hörde till staden gav man till Kaleb, Jefunnes son.

57 Åt Arons söner gav man alltså fristäderna Hebron och Libna med betesmarker, dessutom Jattir och Eshtemoa med betesmarker,

58 Hilen med betesmarker, Debir med betesmarker,

59 Asan med betesmarker och Bet-Shemesh med betesmarker,

60 och ur Benjamins stam Geba med betesmarker, Alemet med betesmarker och Anatot med betesmarker, så att deras städer tillsammans utgjorde tretton städer efter deras släkter.

61 Kehats övriga barn fick ur en stamsläkt, nämligen den stamhalva som utgjorde ena hälften av Manasse stam, tio städer genom lottkastning.

62 Men Gershons barn fick efter sina släkter ur Isaskars stam, ur Ashers stam, ur Naftali stam och ur Manasse stam i Bashan tretton städer.

63 Meraris barn fick efter sina släkter ur Rubens stam, ur Gads stam och ur Sebulons stam genom lottkastning tolv städer.

64 Så gav Israels barn åt leviterna dessa städer med betesmarker.

65 Genom lottkastning gav de åt dem ur Juda barns stam, ur Simeons barns stam och ur Benjamins barns stam dessa städer, som de gav namn.

66 Några bland Kehats barns släkter fick följande städer ur Efraims stam som sitt område:

67 Man gav dem fristäderna
Shekem med betesmarker i Efraims bergsbygd,

Gezer med betesmarker,

68 Jokmeam med betesmarker,

Bet-Horon med betesmarker,

69 dessutom Ajalon med betesmarker

och Gat-Rimmon med betesmarker,

70 och ur ena hälften av Manasse stam

Aner med betesmarker

och Bilam med betesmarker.

6:48 4 Mos 3:9, 8:19. 6:49 2 Mos 30:7f, 4 Mos 4:16. 6:54 Jos 21:4f. 6:55 4 Mos 35:2f, Jos 14:13. 6:57 5 Mos 19:1f, Jos 21:13, 19. 6:60 **tretton städer** Se Jos 21:16-17 för de två städer som inte nämns här (Jutta och Gibeon). 6:61 Jos 21:5. 6:66 Jos 21:20f.

Detta tillföll Kehats övriga barns släkt.

- ⁷¹ Gershons barn fick ur den släkt som utgjorde ena hälften av Manasse stam
 Golan i Bashan med betesmarker
 och Ashtarot med betesmarker,
⁷² och ur Isaskars stam
 Kedesh med betesmarker,
 Dobrat med betesmarker,
⁷³ Ramot med betesmarker
 och Anem med betesmarker,
⁷⁴ och ur Ashers stam
 Mashal med betesmarker,
 Abdon med betesmarker,
⁷⁵ Hukok med betesmarker
 och Rehob med betesmarker,
⁷⁶ och ur Naftali stam
 Kedesh i Galileen med betesmarker,
 Hammon med betesmarker
 och Kirjatajim med betesmarker.
- ⁷⁷ Meraris övriga barn fick ur Sebulons stam
 Rimmono med betesmarker
 och Tabor med betesmarker,
- ⁷⁸ och på andra sidan Jordan mitt emot Jeriko, öster om Jordan, ur Rubens stam
 Beser i öknen med betesmarker,
 Jahas med betesmarker,
⁷⁹ Kedemot med betesmarker
 och Mefaat med betesmarker,
⁸⁰ och ur Gads stam
 Ramot i Gilead med betesmarker,
 Mahanajim med betesmarker,
⁸¹ Heshbon med betesmarker
 och Jaser med betesmarker.

7

Isaskars ättlingar

- ¹ Isaskars söner var Tola och Pua, Jashub och Shimron, tillsammans fyra.
² Tolas söner var Ussi, Refaja, Jeriel, Jamaj, Jibsam och Samuel, huvudmän för sina familjer. De var ättlingar av Tola, tappra stridsmän, uppskrivna efter sin ättföljd. Under Davids tid var deras antal 22 600.
³ Ussis son var Jisraja, och Jisrajas söner var Mikael, Obadja och Joel samt Jishia, tillsammans fem, allesammans huvudmän.
⁴ Med dem följde stridsberedda förband, 36 000 man efter sin ättföljd och sina familjer, för de hade många hustrur och barn.
⁵ Deras bröder i alla Isaskars släkter var tappra stridsmän. De som var uppskrivna i deras släkterregister utgjorde tillsammans 87 000.

Benjamins ättlingar

- ⁶ Benjamins söner var Bela, Beker och Jediael, tillsammans tre.
⁷ Belas söner var Esbon, Ussi, Ussiel, Jerimot och Iri, tillsammans fem, huvudmän för sina familjer, tappra stridsmän. De som var upptecknade i deras släkterregister utgjorde 22 034.

⁸ Bekers söner var Semira, Joash, Elieser, Eljoenaj, Omri, Jeremot, Abia, Anatot och Alemet.

Alla dessa var Bekers söner.

⁹ De som var uppskrivna i deras släkregister efter sin ättföljd, efter huvudmännen för sina familjer, tappra stridsmän, utgjorde 20 200.

¹⁰ Jediaels son var Bilhan. Bilhans söner var Jeush, Benjamin, Ehud, Kenaana, Setan, Tarshish och Ahishahar.

¹¹ Alla dessa var Jediaels söner, uppskrivna efter huvudmännen för sina familjer, tappra stridsmän, 17 200 stridsberedda krigsmän.

¹² Shuppim och Huppim var Irs söner. Hushim var Ahers son.

Naftalis ättlingar

¹³ Naftalis söner var Jahasiel, Guni, Jeser och Shallum, Bilhas söner.

Manasses ättlingar

¹⁴ Manasses söner var Asriel, som hans arameiska bihustru födde åt honom. Hon födde också Makir, Gileads far.

¹⁵ Makir tog till hustru en syster till Huppim och Shuppim som hette Maaka. Hans andre son hette Selofhad. Selofhad hade endast döttrar.

¹⁶ Maaka, Makirs hustru, födde en son och gav honom namnet Peresh. Hans bror hette Sheresh. Hans söner var Ulam och Rekem.

¹⁷ Ulams son var Bedan. Dessa var söner till Gilead, son till Makir, son till Manasse.

¹⁸ Hans syster var Hammoleket. Hon födde Ish-Hod, Abieser och Mahla.

¹⁹ Shemidas söner var Ajan, Shekem, Likhi och Aniam.

Efraims ättlingar

²⁰ Efraims söner var Shutela, dennes son Bered, dennes son Tahat, dennes son Eleda, dennes son Tahat,

²¹ dennes son Sabad och dennes son Shutela samt Eser och Eled. Män från Gat som var födda i landet dödade dem, för de hade dragit ner för att ta deras boskapshjordar.

²² Då sörjde deras far Efraim länge, och hans bröder kom för att trösta honom.

²³ Han gick in till sin hustru, och hon blev havande och födde en son. Honom gav han namnet Beria, därför att det hade hänt under en olyckstid för hans hus.

²⁴ Hans dotter var Sheera. Hon byggde Nedre och Övre Bet-Horon, likaså Ussen-Sheera.

²⁵ Hans son var Refa. Hans son var Reshef och dennes son Tela, dennes son Tahan,

²⁶ dennes son Ladan, dennes son Ammihud, dennes son Elishama,

²⁷ dennes son Non och dennes son Josua.

²⁸ Deras besittning och deras boningsorter var Betel med underlydande orter, österut Naaran och västerut Gezer med underlydande orter, och dessutom Shekem med underlydande orter ända till Aja med omgivande orter.

²⁹ Men Manasses barn ägde Bet-Shan med underlydande orter, Taanak med underlydande orter, Megiddo med underlydande orter och Dor med underlydande orter.

Här bodde Josefs, Israels sons, barn.

Ashers ättlingar

³⁰ Ashers söner var Jimna, Jishva, Jishvi och Beria. Deras syster var Sera.

³¹ Berias söner var Heber och Malkiel. Han var Birsaits far.

³² Heber blev far till Jaflet, Somer och Hotam samt Shua, deras syster.

³³ Jaflets söner var Pasak, Bimhal och Ashvat. Dessa var Jaflets söner.

7:12 1 Mos 46:23. **7:13** 1 Mos 46:24, 4 Mos 26:48f. **7:15** 4 Mos 26:33, 27:1, Jos 17:3. **7:15 Selofhad hade endast döttrar** Döttrarnas kamp för sin arvsrätt beskrivs i 4 Mos 27. **7:17** 1 Sam 12:11. **7:18** Jos 17:2. **7:20** 4 Mos 26:35f. **7:23 under en olyckstid** Hebr. bereá. **7:26** 4 Mos 1:10. **7:27** Jos 1:1. **7:28** Jos 16:1f. **7:29** Jos 17:11. **7:30** 1 Mos 46:17, 4 Mos 26:44f.

- ³⁴ Semers söner var Ahi och Rohaga, Jaba och Aram.
³⁵ Hans bror Helems söner var Sofa, Jimna, Shelesh och Amal.
³⁶ Sofas söner var Sua, Harnefer, Shual, Beri och Jimra,
³⁷ Beser, Hod, Shamma, Shilsha, Jitran och Beera.
³⁸ Jeters söner var Jefunne, Pispä och Ara.
³⁹ Ullas söner var Ara, Hanniel och Risja.
⁴⁰ Alla dessa var Ashers söner, huvudmän för sina familjer, utvalda tappra stridsmän, huvudmän bland furstarna. De som var uppskrivna i deras släktregister som dugliga till krigstjänst utgjorde ett antal av 26 000 man.

8

Benjamins ättlingar

- ¹ Benjamin blev far till Bela, sin förstfödde, Ashbel, den andre, och Ahara, den tredje,
² Noha den fjärde, och Rafa, den femte.
³ Bela hade följande söner: Addar, Gera, Abihud,
⁴ Abishua, Naaman, Ahoa,
⁵ Gera, Shefufan och Huram.
⁶ Dessa var Ehuds söner, och de var familjehuvudmän för dem som bodde i Geba och som blev bortförda till Manahat,
⁷ dit Gera tillsammans med Naaman och Ahia förde dem. Han blev far till Ussa och Ahihud.
⁸ Shahaarajim fick barn i Moabs land, sedan han hade skilt sig från sina hustrur Hushim och Baara.
⁹ Med sin hustru Hodesh fick han där Jobab, Sibja, Mesha, Malkam,
¹⁰ Jeush, Sakeja och Mirma. Dessa var hans söner, huvudmän för familjer.
¹¹ Med Hushim fick han sönerna Abitub och Elpaal.
¹² Elpaals söner var Eber, Misham och Shemed. Han var den som byggde Ono och Lod med underlydande orter.

Benjaminiterna i Gat och Ajalon

- ¹³ Beria och Shema var huvudmän för Ajalons invånare. De jagade bort dem som bodde i Gat.
¹⁴ Ajo, Shashak och Jeremot,
¹⁵ Sebadja, Arad och Eder,
¹⁶ Mikael, Jishpa och Joha var Berias söner.

Benjaminiterna i Jerusalem

- ¹⁷ Sebadja, Meshullam, Hiski, Heber,
¹⁸ Jishmeraj, Jisliä och Jobab var Elpaals söner.
¹⁹ Jakim, Sikri, Sabdi,
²⁰ Elienaj, Silletaj, Eliel,
²¹ Adaja, Beraja och Shimrat var Shimeis söner.
²² Jishpan, Eber, Eliel,
²³ Abdon, Sikri, Hanan,
²⁴ Hananja, Elam, Antotja,
²⁵ Jifdeja och Peniel var Shashaks söner.
²⁶ Shamsheraj, Sheharja, Atalja,
²⁷ Jareshja, Elia och Sikri var Jerohams söner.
²⁸ Dessa var huvudmän för familjer, huvudmän efter sin ättföljd. De bodde i Jerusalem.

8:1 1 Mos 46:21, 4 Mos 26:38f, 1 Krön 7:6.
 "Shemer".

8:12 Neh 11:35.

8:12 Shemed Andra handskrifter (så Septuaginta):

Benjaminiterna i Gibeon

²⁹ I Gibeon bodde Gibeons far och hans hustru hette Maaka.

³⁰ Hans förstfödde son var Abdon, dessutom Sur, Kish, Baal, Nadab,

³¹ Gedor, Ajo och Seker.

³² Men Miklot blev far till Shima. Dessa bodde också tillsammans med sina bröder i Jerusalem, mitt emot sina bröder.

Kung Sauls släkt

³³ Ner blev far till Kish, Kish blev far till Saul och Saul till Jonatan, Malki-Shua, Abinadab och Eshbaal.

³⁴ Jonatans son var Merib-Baal, och Merib-Baal blev far till Mika.

³⁵ Mikas söner var Piton, Melek, Taarea och Ahas.

³⁶ Ahas blev far till Joadda, Joadda till Alemet, Asmavet och Simri, och Simri blev far till Mosa.

³⁷ Mosa blev far till Bina, dennes son var Rafa, dennes son Elasa och hans son Asel.

³⁸ Asel hade sex söner, och de hette Asrikam, Bokeru, Ismael, Shearja, Obadja och Hanan. Alla dessa var Asels söner.

³⁹ Hans bror Esheks söner var Ulam, hans förstfödde, Jeush, den andre och Elifelet den tredje.

⁴⁰ Ulams söner var tappra stridsmän, som var skickliga i att spänna båge. De hade många söner och sonsöner, 150 till antalet. Alla dessa var av Benjamins barn.

9*Jerusalem efter fångenskapen*

¹ Hela Israel blev upptecknat i släkregister, och de finns uppskrivna i boken om Israels kungar.

Juda fördes bort för sin otrohets skull i fångenskap till Babel.

² De första som bosatte sig inom sina arvsbesittningar och i sina städer var israeliter, präster, leviter och tempeltjänare.

³ I Jerusalem bodde en del av Juda barn, av Benjamins barn och av Efraims och Manasse barn, nämligen:

⁴ Utaj, son till Ammihud, son till Omri, son till Imri, son till Bani, av Peres, Judas sons, barn,

⁵ av shiloniterna Asaja, den förstfödde, och hans söner,

⁶ av Seras barn Jeguel och deras bröder, 690,

⁷ av Benjamins barn Sallu, son till Meshullam, son till Hodavja, son till Hassenua,

⁸ dessutom Jibneja, Jerohams son, och Ela, son till Ussi, son till Mikri, och Meshullam, son till Shefatja, son till Reguel, son till Jibneja,

⁹ liksom deras bröder efter deras ättföljd, 956 till antalet. Alla dessa män var huvudmän för familjer, var och en för sin familj.

Prästerna i Jerusalem

¹⁰ Av prästerna: Jedaja, Jojarib och Jakin,

¹¹ dessutom Asarja, son till Hilkia, son till Meshullam, son till Sadok, son till Merajot, son till Ahitub, fursten i Guds hus,

8:29 1 Krön 9:35. **8:33** 1 Sam 9:1, 14:49f, 2 Sam 2:8. **8:33 Eshbaal** Ish-Boshet, som kämpade med David om kungatronen (2 Sam 2:8f). **8:34** 2 Sam 4:4. **8:34 Merib-Baal** Betyder "tvistar med Baal" (se Dom 6:32 med not), Jonatans handikappade son som i Samuelsböckerna kallas Mefiboshet ("krossar skam", se 2 Sam 4:4, 9:6f, 19:24f).

9:1 2 Sam 24:9, 2 Kung 24:10f, 25:11, 1 Krön 5:25f. **9:3** Neh 11:3f. **9:10** 1 Krön 6:12f, Neh 11:10f. **9:11 Asarja, son till Hilkia** Hans personliga sigill har hittats vid utgrävningar i Jerusalem.

¹² dessutom Adaja, son till Jeroham, son till Pashur, son till Malkia, dessutom Maasaj, son till Adiel, son till Jasera, son till Meshullam, son till Meshillemit, son till Immer,
¹³ liksom deras bröder, huvudmän för sina familjer. De var 1 760 män och mycket kunniga i de sysslor som hörde till tjänstgöringen i Guds hus.

Leviterna i Jerusalem

¹⁴ Av leviterna: Shemaja, son till Hashub, son till Asrikam, son till Hashabja, av Meraris barn,

¹⁵ dessutom Bakbackar, Heresh och Galal, liksom Mattanja, son till Mika, son till Sikri, son till Asaf,

¹⁶ dessutom Obadja, son till Shemaja, son till Galal, son till Jedutun, liksom Berekja, son till Asa, son till Elkana, som bodde i netofatiternas byar.

Dörrvakterna i Jerusalem

¹⁷ Dörrvakterna: Shallum, Ackub, Talmon och Ahiman med sina bröder. Shallum var huvudmannen.

¹⁸ De tjänstgör ännu vid Kungsporten på östra sidan. Dessa var dörrvakterna i Levi barns läger.

¹⁹ Men Shallum, son till Kore, son till Ebjasaf, son till Kora, hade tillsammans med sina bröder i sin fars familj koraiterna till uppgift att hålla vakt vid tältets trösklar. Deras fäder hade nämligen hållit vakt vid ingången till HERRENS läger.

²⁰ Pinehas, Eleasars son, hade tidigare varit furste över dem – må HERREN vara med honom!

²¹ Sakarja, Meshelemjas son, var dörrvakt vid ingången till uppenbarelsetältet.

²² Alla de som var utvalda till dörrvakter vid trösklarna var 212 till antalet. De blev upptecknade i släktregistret i sina byar. David och siaren Samuel hade tillsatt dem att tjäna på heder och tro.

²³ De och deras söner stod därför vid portarna till HERRENS hus, tälthuset, och höll vakt.

²⁴ Dörrvakterna hade sina platser efter de fyra väderstrecken: i öster, väster, norr och söder.

²⁵ Deras bröder, som bodde i sina byar, skulle från tid till annan hjälpa dem i perioder om sju dagar.

²⁶ På heder och tro var dessa fyra, som var leviter, förmän för dörrvakterna. De hade dessutom ansvar för kamrarna och förvaringsrummen i Guds hus.

²⁷ Natten tillbringade de runt omkring Guds hus, för det var deras uppgift att hålla vakt, och de skulle öppna dörrarna varje morgon.

De övriga leviterna

²⁸ Några av dem hade ansvar för de kärl som användes vid tjänstgöringen. De räknade dem och bar in dem och räknade dem igen innan de bar ut dem.

²⁹ Några av dem var förordnade att ha ansvar för de andra kärnen, för alla andra kärl i helgedomen, liksom för det fina mjölet, vinet, oljan och rökelsen och de väldoftande kryddorna.

³⁰ Och några av prästernas söner beredde salvan av de väldoftande kryddorna.

³¹ Mattitja, en av leviterna, koraiten Shallums förstfödde, hade på heder och tro ansvar för bakningen av offerbröden.

³² Några av deras bröder, kehatiternas söner, hade ansvar för skådebröden och skulle förbereda dem för varje sabbat.

9:12 Meshillemit Andra handskrifter (så Septuaginta): "Meshillemot". De hebreiska bokstäverna för i och o (י och ו) förväxlades lätt vid avskrift för hand. **9:20** 4 Mos 25:7f. **9:22** 1 Sam 9:9. **9:30** 2 Mos 30:25. **9:32** 3 Mos 24:5f.

³³ Men de andra, nämligen sångarna, huvudmän för levitiska familjer, uppehöll sig i kamrarna och var befriade från all annan tjänstgöring, eftersom de var upptagna av sin tjänstgöring dag och natt.

³⁴ Dessa var huvudmännen för de levitiska familjerna, huvudmän efter sin ättföljd. De bodde i Jerusalem.

Sauls släkt

³⁵ I Gibeon bodde Gibeons far Jeguel. Hans hustru hette Maaka.

³⁶ Hans förstfödde son var Abdon, följd av Sur, Kish, Baal, Ner, Nadab,

³⁷ Gedor, Ajo, Sakarja och Miklot.

³⁸ Och Miklot blev far till Shimam. De bodde också tillsammans med sina bröder i Jerusalem, mitt emot sina bröder.

³⁹ Ner blev far till Kish, Kish till Saul, och Saul till Jonatan, Malki-Shua, Abinadab och Eshbaal.

⁴⁰ Jonatans son var Merib-Baal, och Merib-Baal blev far till Mika.

⁴¹ Mikas söner var Piton, Melek och Taharea.

⁴² Ahas blev far till Jara, Jara till Alemet, Asmavet och Simri, och Simri blev far till Mosa.

⁴³ Mosa blev far till Bina. Hans son var Refaja. Dennes son var Elasa och hans son Asel.

⁴⁴ Asel hade sex söner, och de hette Asrikam, Bokeru, Ismael, Shearja, Obadja och Hanan. Dessa var Asels söner.

10

Sauls död

¹ Filisteerna stred mot Israel, och Israels män flydde för dem och föll slagna på berget Gilboa.

² Filisteerna ansatte Saul och hans söner hårt, och de dödade Sauls söner Jonatan, Abinadab och Malki-Shua.

³ När striden hårdnade runt Saul och bågskyttarna fann honom, blev han svårt sårad av skyttarna.

⁴ Han sade till sin väpnare: "Dra ditt svärd och genomborra mig, så att inte de oomskurna kommer och skymfar mig." Men hans väpnare ville inte, för han var mycket rädd. Då tog Saul själv svärdet och kastade sig över det.

⁵ När väpnaren såg att Saul var död, kastade också han sig över sitt svärd och dog.

⁶ Så dog Saul och hans tre söner. Alla som tillhörde hans hus dog på samma gång.

⁷ När alla israeliterna i dalen såg att deras här hade flytt och att Saul och hans söner var döda, övergav de sina städer och flydde. Sedan kom filisteerna och bosatte sig i dem.

⁸ Dagen därpå kom filisteerna för att plundra de slagna, och fann då Saul och hans söner där de låg fallna på berget Gilboa.

⁹ De plundrade honom och tog med sig hans huvud och hans vapen och sände omkring dem i filisteernas land och berättade den goda nyheten för sina avgudar och för folket.

¹⁰ De lade hans vapen i sitt gudahus och hängde upp hans skalle i Dagens tempel.

¹¹ När invånarna i Jabesh i Gilead hörde om allt som filisteerna hade gjort med Saul,

¹² bröt alla vapenföra män upp och tog Sauls och hans söners döda kroppar och förde dem till Jabesh. De begravde deras ben under terebinten i Jabesh och fastade sedan i sju dagar.

9:35 1 Krön 8:29f. **9:39** 1 Sam 14:49f. **9:42 Ahas** Mikas fjärde son (jfr 8:35). Sauls släkttregister upprepas här inför skildringen i kap 10. **10:1** 1 Sam 31:1f. **10:1 berget Gilboa** Ligger ca 3 mil sydväst om Galileiska sjön. Se 1 Sam 31.

10:4 Dom 9:54. **10:10 gudahus ... Dagens tempel** Flera tempel finns utgrävda i den filisteiska staden Bet-Shan (se 1 Sam 31:10 med not). **10:11 Jabesh i Gilead** Hade tidigare räddats av Saul (11:9f). Staden låg ca 2 mil öster om Bet-Shan.

10:12 2 Sam 1:12, 2:5.

¹³ Sådan blev Sauls död, därför att han hade varit trolös mot HERREN. Han hade inte hållit HERRENS ord, och dessutom rådfrågat en andebesvärjerska för att få svar.

¹⁴ Han hade inte sökt svar hos HERREN. Därför dödade HERREN honom och flyttade över kungadömet till David, Ishais son.

11

David blir kung över hela Israel

¹ Hela Israel samlades till David i Hebron och sade: "Vi är ditt eget kött och blod.

² Redan för länge sedan, när Saul fortfarande var kung, var det du som var ledare och anförare för Israel. Och HERREN din Gud har sagt till dig: Du ska vara herde för mitt folk Israel, du ska vara en furste över mitt folk Israel."

³ När alla de äldste i Israel kom till kungen i Hebron, slöt David ett förbund med dem i Hebron inför HERREN. Sedan smorde de David till kung över Israel, enligt HERRENS ord genom Samuel.

⁴ David begav sig med hela Israel till Jerusalem, det vill säga Jebus, där jebusiterna bodde.

⁵ Invånarna i Jebus sade till David: "Här kommer du inte in!" Men David intog Sions borg, som nu är Davids stad.

⁶ David sade: "Den som först slår jebusiterna, han ska bli överbefälhavare och överste." Joab, Serujas son, kom upp först, och han blev överbefälhavare.

⁷ David bosatte sig sedan i borgen, och därför kallade man den Davids stad.

⁸ Han byggde staden runt om den, från Millo och vidare runt omkring, och Joab återställde resten av staden.

⁹ David blev allt mäktigare, och HERREN Sebaot var med honom.

Davids hjältar

¹⁰ Dessa är de främsta bland Davids hjältar, som starkt stödde honom i hans rike tillsammans med hela Israel, så att man gjorde honom till kung över Israel enligt HERRENS ord.

¹¹ Detta är förteckningen på Davids hjältar: Jashobeam, son till en hakmonit, den främste bland kämparna, som svängde sitt spjut över trehundra slag på en gång.

¹² Efter honom kom ahoaiten Eleasar, son till Dodo. Han var en av de tre hjältarna.

¹³ Han var med David vid Pas-Dammim när filisteerna hade samlats där till strid. Där fanns en åker, full med korn, och folket flydde för filisteerna.

¹⁴ Då ställde de sig mitt på åkern och försvarade den och slog filisteerna, och HERREN lät dem vinna en stor seger.

¹⁵ Tre av de trettio främsta männen gick ner över klippan till David vid Adullams grotta, medan en avdelning filisteer hade slagit läger i Refaimdalen.

¹⁶ David var då på borgen, och en filisteisk utpost fanns i Betlehem.

¹⁷ David sade långtansfullt: "Tänk om någon kunde ge mig lite vatten från brunnen vid Betlehems stadsport!"

¹⁸ Då bröt de tre sig igenom filisteernas linjer, hämtade vatten ur brunnen vid Betlehems stadsport och tog med det och bar det till David. Men David ville inte dricka det, utan hällde ut det som ett dryckesoffer åt HERREN.

10:13 1 Sam 13:13, 15:11, 23, 28:8. **10:13 andebesvärjerska** Kvinnan i En-Dor beskrivs i 1 Sam 28. **11:1** 2 Sam 5:1f, 1 Krön 12:23f. **11:1 kött och blod** Ordagrant: "kött och ben" (skelettet stod för människans innersta, jfr 1 Mos 2:23).

11:2 1 Sam 13:14, 18:5f, 19:8. **11:3** 1 Sam 16:13, 2 Sam 5:2. **11:4** 2 Sam 5:6f. **11:5 Sions borg** Det äldsta Jerusalems högsta punkt. Dess grund ("Millo") finns bevarad till i dag. **11:10** 2 Sam 23:8f. **11:11** 1 Krön 27:2. **11:11 Jashobeam** Betyder "folket vänder om". Kallas i 2 Sam 23:8 Josheb-Bashebet. **11:12** 1 Krön 27:4. **11:12 de tre hjältarna** Se 2 Sam 23:8f. Den tredje bar namnet Shamma. **11:15** 1 Sam 22:1, 1 Krön 14:9.

¹⁹ Han sade: "Aldrig inför min Gud att jag skulle göra detta! Skulle jag dricka dessa mäns blod? De har ju vågat sina liv, de har burit hit det med fara för sina liv." Och han ville inte dricka det.

Sådana bragder hade de tre hjältarna utfört.

²⁰ Abshaj, Joabs bror, var den främste av tre andra. Han svängde en gång sitt spjut över trehundra slagna. Han hade ett stort namn bland de tre.

²¹ Han var dubbelt så mycket ansedd som någon annan i detta tretal, och han var deras befälhavare. Men upp till de tre första nådde han inte.

²² Dessutom Benaja, son till Jojada från Kabseel, som var en tapper man och gjorde många stordåd. Han slog ner de två arielerna i Moab, och det var han som en snövädersdag steg ner och slog ihjäl lejonet i brunnen.

²³ Han slog också ner egyptiern, en reslig man som var fem alnar lång. Fastän egyptiern i handen hade ett spjut som liknade en vävbom, gick han emot honom beväpnad med bara sin stav. Han ryckte spjutet ur egyptierns hand och dödade honom med hans eget spjut.

²⁴ Sådana bragder hade Benaja, Jojadas son, utfört, och han hade ett stort namn bland de tre hjältarna.

²⁵ Han var mer ansedd än någon av de trettio, men upp till de tre första nådde han inte. David satte honom till ledare för sin livvakt.

²⁶ De tappra hjältarna var:

Asael, Joabs bror,

Elhanan, Dodos son, från Betlehem,

²⁷ haroriten Shammot,

peloniten Heles,

²⁸ tekoaiten Ira, Ickeshs son,

anatotiten Abieser,

²⁹ hushatiten Sibbekaj,

ahoaiten Ilaj,

³⁰ netofatiten Mahraj,

netofatiten Heled, Baanas son,

³¹ Itaj, Ribajs son, från Gibeon i Benjamins barns stam,

pirgatoniten Benaja,

³² Huraj från Gaashs dalar,

arabatiten Abiel,

³³ aharumiten Asmavet,

shaalboniten Eljaba,

³⁴ gisoniten Bene-Hashem,

harariten Jonatan, Shages son,

³⁵ harariten Ahiam, Sakars son,

Elifal, Urs son,

³⁶ mekeratiten Hefer,

peloniten Ahia,

³⁷ Hesro från Karmel,

Naaraj, Esbais son,

³⁸ Joel, bror till Natan,

Mibhar, Hagris son,

³⁹ ammoniten Selek,

11:22 1 Krön 27:5f. **11:22 Benaja** Betyder "Herren har byggt". Överbefälhavare under Salomos tid (1 Kung 4:4).
11:22 de två arielerna Kan syfta på två söner till en viss Ariel eller på "lejonkrigare". **11:23** 1 Sam 17:7, 40. **11:23 fem alnar lång** Nästan 2,5 meter. **11:26** 2 Sam 2:18, 1 Krön 27:7. **11:27** 1 Krön 27:10. **11:30** 1 Krön 27:13.

berotiten Nahraj, väpnare åt Joab, Serujas son,
⁴⁰ jeteriten Ira,
 jeteriten Gareb,
⁴¹ hetiten Uria,
 Sabad, Alajs son,
⁴² rubeniten Adina, Shisas son, en huvudman bland rubeniterna, och med honom
 trettio andra,
⁴³ Hanan, Maakas son,
 och mitniten Joshafat,
⁴⁴ ashtarotiten Ussia,
 Shama och Jeguel, aroeriten Hotams söner,
⁴⁵ Jediael, Shimris son, och hans bror Joha, tisiten,
⁴⁶ Eliel mahaviten
 samt Jeribaj och Joshavja, Elnaams söner,
 och moabiten Jitma,
⁴⁷ slutligen Eliel, Obed
 och Jaasiel mesobajiten.

12

Stridsmän som anslöt sig till David

¹ Dessa var de som kom till David i Siklag medan han gömde sig för Saul, Kishs son. De hörde till de hjältar som hjälpte honom under kriget.

² De var beväpnade med båge och skickliga i att slunga stenar och skjuta pilar från bågen både med höger och vänster hand.

Av Sauls stamfränder benjaminiterna kom följande:

³ Ahieser, den främste,
 och Joash, gibeatiten Hashemaas söner,
 Jesuel och Pelet, Asmavets söner,
 Beraka, anatotiten Jehu,

⁴ och gibeoniten Jishmaja,
 en av de trettio hjältarna och ledare för de trettio,
 Jeremia, Jahasiel, Johanan,
 gederatiten Josabad,

⁵ Elusaj, Jerimot, Bealja, Shemarja,
 harufiten Shefatja,

⁶ koraiterna Elkana, Jishia,
 Asarel, Joeser och Jashobeam,

⁷ Joela och Sebadja,
 söner till Jeroham från Gedor.

⁸ Av gaditerna gick några över till David i bergfästet i öknen, tappra män, krigsmän, skickliga att strida, rustade med sköld och spjut. Deras ansikten var som lejons och de var snabba som gaseller på bergen:

⁹ Eser, den främste,
 Obadja, den andre,
 Eliab, den tredje,

¹⁰ Mashmanna, den fjärde,
 Jeremia, den femte,

¹¹ Attaj, den sjätte,

Eliel, den sjunde,
 12 Johanan, den åttonde,
 Elsabad, den nionde.
 13 Jeremia, den tionde,
 Makbannaj, den elfte.

14 Dessa var av Guds barn och hörde till de främsta i hären. Den minste av dem var ensam så god som hundra, och den störste så god som tusen.

15 Det var de som i första månaden gick över Jordan när den svämmade över alla sina bräddar och jagade bort alla som bodde i dalarna, åt öster och åt väster.

16 Av Benjamins och Juda barn kom några män till David i hans fästning.

17 Då gick David ut emot dem och sade till dem: ”Om ni kommer till mig med fredliga avsikter och vill hjälpa mig, så är jag beredd att förena mig med er. Men kommer ni för att förråda mig till mina fiender fastän mina händer är fria från våld, då ska våra fäders Gud se det och straffa det.”

18 Men Anden kom över Amasaj, den främste bland de trettio, och han sade:

”Dina är vi, David,
 och med dig står vi, du Ishais son.
 Frid, frid vare med dig,
 och frid vare med dem
 som hjälper dig,
 för din Gud hjälper dig!”

David tog emot dem och gjorde dem till befälhavare i sin krigarskara.

19 Från Manasse gick några över till David, när han drog ut med filisteerna i kriget mot Saul. Men David och hans män fick inte hjälpa filisteerna, för filisteernas furstar hade rådslag och skickade sedan bort honom och sade: ”Det kostar oss våra huvuden om han går över till sin herre Saul!”

20 När han gav sig i väg till Siklag, gick dessa från Manasse över till honom: Adna, Josabad, Jediael, Mikael, Josabad, Elihu och Silletaj, huvudmän för de ätter som hörde till Manasse.

21 De hjälpte David mot rövarbanden, för de var alla tappra stridsmän och blev ledare i hären.

22 Dag efter dag kom allt fler till David för att hjälpa honom, tills han hade en här stor som Guds här.

23 Detta är antalet av det beväpnade krigsfolk som kom till David i Hebron för att efter HERRENS befallning flytta Sauls kungamakt över till honom:

24 Juda söner som bar sköld och spjut, 6 800 beväpnade till strid,

25 av Simeons söner tappra stridsmän, 7 100,

26 av Levi söner 4 600,

27 därtill Jojada, fursten inom Arons släkt, och med honom 3 700,

28 dessutom Sadok, en tapper ung man med sin fars släkt, 22 befälhavare,

29 av Benjamins söner, Sauls stamfränder, 3 000 – vid den tiden höll nämligen de flesta av dem fortfarande troget fast vid Sauls hus –

30 av Efraims söner 20 800 tappra stridsmän, namnkunniga män i sina familjer,

31 av ena hälften av Manasse stam 18 000 namngivna män som kom för att göra David till kung,

12:15 Jos 3:15, 4:18. 12:15 i första månaden Mars-april, tiden för vårfloden. 12:17 Ps 7:4f. 12:18 Dom 6:34,
 2 Krön 24:20, Luk 24:49. 12:19 1 Sam 29:4. 12:21 1 Sam 30:1f. 12:23 2 Sam 2:4, 5:1f, 1 Krön 11:1f. 12:28 2 Sam 15:24.
 12:29 2 Sam 2:8f, 3:19.

³² av Isaskars söner kom män som förstod tidens tecken och insåg vad Israel borde göra, 200 befälhavare samt alla deras stamfränder under deras befäl,

³³ av Sebulon stridsberedda män som var rustade till strid med alla slags vapen, 50 000 som ställde upp helhjärtat,

³⁴ av Naftali 1 000 officerare och med dem 37 000 beväpnade med sköld och spjut,

³⁵ av daniterna män rustade till strid, 28 600,

³⁶ av Asher, stridsberedda män rustade till strid, 40 000,

³⁷ och från andra sidan Jordan, av rubeniterna, gaditerna och andra hälften av Manasse stam, 120 000, rustade till strid med alla slags vapen.

³⁸ Alla dessa krigsmän kom till Hebron, beredda till strid, fast beslutna att göra David till kung över hela Israel. Hela det övriga Israel var också enigt i att göra David till kung.

³⁹ De var där hos David i tre dagar och åt och drack, för deras bröder hade försett dem med livsmedel.

⁴⁰ De som bodde närmast dem, ända upp till Isaskar, Sebulon och Naftali, förde också till dem på åsnor, kameler, mulåsnor och oxar livsmedel i mängd till föda: mjöl, fikonkakor och russinkakor, vin och olja, kor och får. Det rådde glädje i Israel.

13

Guds ark flyttas från Kirjat-Jearim

¹ David rådgjorde med överbefälen och underbefälen och med alla furstarna.

² Sedan sade David till hela Israels församling: "Om ni samtycker och om det är från HERREN vår Gud, låt oss då sända bud åt alla håll till våra övriga bröder över hela Israels land och dessutom till prästerna och leviterna i deras städer med betesmarker, att de ska samlas hos oss.

³ Låt oss flytta vår Guds ark till oss, för under Sauls tid frågade vi inte efter den."

⁴ Hela församlingen svarade att man skulle göra så, för alla tyckte att förslaget var gott.

⁵ David samlade då hela Israel, från Shihor i Egypten ända dit där vägen går till Hamat, för att hämta Guds ark från Kirjat-Jearim.

⁶ David drog med hela Israel upp till Baala, till Kirjat-Jearim som tillhör Juda, för att därifrån föra upp HERREN Guds ark, hans som tronar på keruberna och efter vilken den hade sitt namn.

⁷ De satte Guds ark på en ny vagn och förde bort den från Abinadabs hus. Det var Ussa och Ajo som körde vagnen.

⁸ David och hela Israel dansade inför Guds ansikte av all kraft till sånger och harpor, lyror, tamburiner, cymbaler och trumpeter.

⁹ Men när de kom till Kidons tröskplats räckte Ussa ut sin hand för att ta tag i arken, eftersom oxarna snavade.

¹⁰ Då upptändes HERRENS vrede mot Ussa, och han slog honom för att han räckt ut sin hand mot arken, så att han föll ner död där inför Gud.

¹¹ Men David blev upprörd därför att HERREN hade brutit ner Ussa. Han kallade den platsen Peres-Ussa, som den heter än i dag.

¹² David greps den dagen av sådan fruktan för Gud att han sade: "Hur skulle jag våga föra Guds ark till mig?"

¹³ Därför flyttade inte David in arken till sig i Davids stad, utan tog den avsides till gatiten Obed-Edoms hus.

13:1 2 Sam 6:1f. **13:5** Jos 13:3f, 1 Krön 15:3. **13:5 Shihor** Troligen östra delen av Nildeltat (Jos 13:3, Jes 23:3). **13:6** Jos 15:9, 60, 1 Sam 4:4, 2 Kung 19:15. **13:6 keruberna** Bevingade änglaväsen avbildade på arken (se 2 Mos 25:18f, Hes kap 1, 10). **13:7** 1 Sam 7:1. **13:9** 2 Sam 6:6f. **13:10** 4 Mos 4:15, 19f, 1 Krön 15:13. **13:11** 1 Krön 15:13. **13:11 brutit ner Ussa** Hebr. *parás péres be-Ussá*. Ussa betyder "styrka". **13:13 gatiten** Från den filisteiska staden Gat, där David var en tid (1 Sam 21:10f). **13:13 Obed-Edom** Betyder "arbetare från Edom".

¹⁴ Och Guds ark blev kvar i Obed-Edoms hus och hans familj i tre månader. Och HERREN välsignade Obed-Edoms hus och allt han ägde.

14

Davids familj

¹ Hiram, kungen i Tyrus, skickade sändebud till David med cederträ, murare och timmermän för att bygga ett hus åt honom.

² David förstod att HERREN hade befäst honom som kung över Israel, för han hade låtit hans rike bli upphöjt för sitt folk Israels skull.

³ David tog sig ännu fler hustrur i Jerusalem, och David blev far till ännu fler söner och döttrar.

⁴ Dessa är namnen på de söner han fick i Jerusalem: Shammua, Shobab, Natan, Salomo,

⁵ Jibhar, Elishua, Elpelet,

⁶ Noga, Nefeg, Jafia,

⁷ Elishama, Beeljada och Elifelet.

Seger över filisteerna

⁸ När filisteerna hörde att David hade blivit smord till kung över hela Israel, drog de alla upp för att söka efter David. När David hörde det drog han ut mot dem.

⁹ Filisteerna kom och ryckte in i Refaimdalen.

¹⁰ David frågade då Gud: "Ska jag dra upp mot filisteerna? Kommer du då ge dem i min hand?" HERREN svarade honom: "Dra upp. Jag ska ge dem i din hand."

¹¹ De drog upp till Baal-Perasim, och där besegrade David dem. David sade: "Gud bröt ner mina fiender genom min hand som en flodvåg." Därav fick platsen namnet Baal-Perasim.

¹² De lämnade sina gudar där, och David befallde att de skulle brännas upp i eld.

¹³ Men filisteerna ryckte in i dalen igen.

¹⁴ När David frågade Gud på nytt, svarade Gud honom: "Du ska inte dra dit upp efter dem. Gå runt dem och anfäll dem från det håll där bakaträden står.

¹⁵ Så snart du hör ljudet av steg i bakaträdens toppar ska du dra ut till strid, för då har Gud dragit ut framför dig för att slå filisteernas här."

¹⁶ David gjorde som Gud hade befallt honom. De slog filisteernas här och förföljde dem från Gibeon ända till Gezer.

¹⁷ Och ryktet om David gick ut i alla länder, och HERREN lät fruktan för honom komma över alla folk.

15

Guds ark förs till Jerusalem

¹ David byggde sig hus i Davids stad. Han gjorde också i ordning en plats åt Guds ark och slog upp ett tält åt den,

² och han sade: "Inga andra än leviterna ska bära Guds ark, för dem har HERREN utvalt att bära Guds ark och tjäna honom för evigt."

³ David samlade hela Israel till Jerusalem för att hämta upp HERRENS ark till den plats

14:1 2 Sam 5:11f, 2 Kung 2:3. **14:1 Hiram** Regerade ca 980-949 f Kr. Hjälpte senare Salomo att bygga templet (1 Kung 5). **14:1 cederträ** Berömt barrträ rikt på kåda, vilket skyddar mot insekter och ger en behaglig doft. **14:4** 2 Sam 5:13f, 1 Krön 3:5f. **14:8** 2 Sam 5:17f. **14:9 Refaimdalen** Sydväst om Jerusalem (Jos 15:8, 18:16). **14:11** Jes 28:21. **14:11 bröt ner** Hebr. *parás*. Baal-Perasim betyder alltså "genombrottens herre". **14:12** 5 Mos 7:5, 25. **14:13** 2 Sam 5:22f. **14:15 bakaträden** Hebr. *baká* betyder "gråta" (jfr Ps 84:7). Möjligen balsamträd (3-4 meter höga) vars doftande kåda utvanns som droppar. **14:16 Gezer** Stad drygt 3 mil väster om Jerusalem, nära gränsen till filisteernas område. **14:17** 2 Krön 20:29. **15:1** 2 Sam 6:17, 1 Krön 16:1. **15:2** 4 Mos 4:15. **15:3** 2 Sam 6:12, 1 Krön 13:5.

som han hade gjort i ordning åt den.

⁴ David samlade Arons barn och leviterna:

⁵ av Kehats barn: Uriel, deras ledare och hans bröder, 120,

⁶ av Meraris barn: Asaja, deras ledare, och hans bröder, 220,

⁷ av Gershons barn: Joel, deras ledare, och hans bröder, 130,

⁸ av Elisafans barn: Shemaja, deras ledare, och hans bröder, 200,

⁹ av Hebrons barn: Eliel, deras ledare, och hans bröder, 80,

¹⁰ av Ussiels barn: Amminadab, deras ledare, och hans bröder, 112.

¹¹ David kallade till sig prästerna Sadok och Ebjatar samt leviterna Uriel, Asaja, Joel, Shemaja, Eliel och Amminadab

¹² och han sade till dem: ”Ni är huvudmän för leviternas familjer. Helga er tillsammans med era bröder och hämta sedan HERRENS, Israels Guds, ark upp till den plats som jag har gjort i ordning åt den.

¹³ Eftersom ni inte var med förra gången, bröt HERREN vår Gud ner en av oss. Vi sökte ju inte honom på rätt sätt.”

¹⁴ Då helgade prästerna och leviterna sig för att hämta upp HERRENS, Israels Guds, ark.

¹⁵ Och som Mose hade befallt i enlighet med HERRENS ord bar nu leviterna Guds ark med stänger som vilade på deras axlar.

¹⁶ David sade till ledarna bland leviterna att de skulle utse sina bröder sångarna till tjänstgöring med musikinstrument, lyror, harpor och cymbaler, som de skulle låta ljuda medan de höjde glädjesången.

¹⁷ Leviterna utsåg då Heman, Joels son, och av hans bröder Asaf, Berekjas son, och av deras bröder, Meraris barn, Etan, Kushajas son,

¹⁸ och tillsammans med dem deras bröder av andra ordningen, Sakarja, Ben, Jaasiel, Shemiramot, Jehiel, Unni, Eliab, Benaja, Maaseja, Mattitja, Elifalehu, Mikneja, Obed-Edom och Jegiel, dörrvakterna.

¹⁹ Sångarna Heman, Asaf och Etan skulle låta kopparcymbaler ljuda.

²⁰ Sakarja, Asiel, Shemiramot, Jehiel, Unni, Eliab, Maaseja och Benaja skulle spela på lyror till *alamót*.

²¹ Mattitja, Elifalehu, Mikneja, Obed-Edom, Jegiel och Asasja skulle leda sången med harpor till *sheminít*.

²² Kenanja, leviternas ledare när de bar, skulle undervisa i att bära eftersom han var kunnig i det.

²³ Berekja och Elkana skulle vara dörrvakter vid arken.

²⁴ Shebanja, Joshafat, Netanel, Amasaj, Sakarja, Benaja och Elieser, prästerna, skulle blåsa i trumpeter framför Guds ark, och Obed-Edom och Jehia skulle vara dörrvakter vid arken.

²⁵ Så gick David och de äldste i Israel och de högsta befälhavarna i väg för att hämta upp HERRENS förbundsark från Obed-Edoms hus under jubel.

²⁶ Eftersom Gud hjälpte leviterna som bar HERRENS förbundsark offrade man sju tjuar och sju baggar.

15:11 2 Sam 15:29. **15:12** 2 Mos 19:10. **15:13** 2 Sam 6:6f, 1 Krön 13:10f. **15:15** 2 Mos 25:14, 4 Mos 4:15, 7:9. **15:17** 1 Krön 6:33, 39, 44, 25:1. **15:19 Heman** En av Davids profeter (25:4f) och lovsångsledare (1 Krön 16:41). Han var berömd för sin vishet (1 Kung 4:31) och skrev Ps 88, enligt psalmens överskrift. **15:19 Asaf** Profet (25:2f) och lovsångsledare (16:5f). Han anges som författare till Ps 50 och 73-83. **15:19 Etan** Berömd för sin vishet (1 Kung 4:31). Skrev Ps 89, enligt psalmens överskrift. **15:20** Ps 46:1. **15:21** Ps 6:1. **15:21 alamót ... sheminít** Musiktermer med oklar innebörd. Kan översättas ”jungfrur” och ”åttonde” (möjligen sopranstämma och bas). Används också i Ps 6, 12 och 46. **15:25** 2 Sam 6:12f, 1 Krön 13:13.

²⁷ David var klädd i en kåpa av fint linne. Det var också alla leviterna som bar arken, liksom sångarna och Kenanja som ledde sångarna när de bar. Dessutom hade David en linne-efod.

²⁸ Hela Israel hämtade upp HERRENS förbundsark under jubel och basuners ljud. Man blåste i trumpeter och lät cymbaler klinga och lyror och harpor ljuda.

²⁹ När HERRENS förbundsark kom till Davids stad såg Sauls dotter Mikal ut genom fönstret, och när hon såg kung David hoppa och dansa fick hon förakt för honom i sitt hjärta.

16

¹ Sedan de fört in Guds ark ställde de den i tältet som David hade rest åt den, och offrade därefter brännoffer och gemenskapsoffer inför Guds ansikte.

² När David hade offrat brännoffer och gemenskapsoffer, välsignade han folket i HERRENS namn.

³ Och till var och en i Israel, både man och kvinna, gav han en brödkaka, en dadelkaka och en druvkaka.

⁴ Han utsåg några leviter till att tjänstgöra inför HERRENS ark och prisa, tacka och lova HERREN, Israels Gud:

⁵ Asaf som ledare, efter honom Sakarja och dessutom Jegiel, Shemiramot, Jehiel, Mattitja, Eliab, Benaja, Obed-Edom och Jegiel med lyror och harpor. Asaf skulle slå på cymbaler.

⁶ Men prästerna Benaja och Jahasiel skulle ständigt blåsa i trumpeterna framför Guds förbundsark.

Davids lovsång

⁷ Det var den dagen som David först bestämde att man genom Asaf och hans bröder skulle tacka HERREN på detta sätt:

⁸ Tacka HERREN, åkalla hans namn,
gör hans gärningar kända
bland folken!

⁹ Sjung till hans ära,
lovsjung honom,

tala om alla hans under.

¹⁰ Ha er ära i hans heliga namn!
De som söker HERREN
ska glädja sig av hjärtat.

¹¹ Fråga efter HERREN och hans makt,
sök alltid hans ansikte.

¹² Tänk på de under han gjort,
på hans tecken

och hans muns domar,

¹³ ni Israels barn, hans tjänare,
ni Jakobs söner, hans utvalda.

¹⁴ Han är HERREN vår Gud,
över hela jorden når hans domar.

¹⁵ Kom ihåg hans förbund för evigt,
i tusen släktled ordet han gett,

15:27 linne-efod Färggrann prästräkt (2 Mos 28:6f, 39:2f). **16:1** 2 Sam 6:17f, 1 Krön 15:1. **16:2** 4 Mos 6:23f. **16:3** Sammanpressad, torkad frukt med lång hållbarhet. **16:7 på detta sätt** Psalmens verser följer i stort Ps 105:1-15 och Ps 96. **16:8** Ps 105:1f, Jes 12:4f. **16:12** 5 Mos 26:8, Ps 103:2.

- 16 förbundet han slöt med Abraham
och eden han gav till Isak.
- 17 Han bestämde det
för Jakob som en stadga,
för Israel som ett evigt förbund:
- 18 ”Till dig ger jag Kanaans land
som er arvedel och egendom.”
- 19 Då var ni en liten skara,
ni var få och främlingar i landet.
- 20 De vandrade från folk till folk,
från ett rike till ett annat.
- 21 Han lät ingen förtrycka dem,
han straffade kungar
för deras skull:
- 22 ”Rör inte mina smorda,
gör inte mina profeter något ont!”
- 23 Sjung till HERREN, hela jorden!
Ropa ut hans frälsning
dag efter dag!
- 24 Förkunna hans ära
bland hednafolken,
bland alla folk hans under!
- 25 Stor är HERREN och högt prisad,
värd att vörda mer än alla gudar.
- 26 Folkens alla gudar är avgudar,
men HERREN har gjort himlen.
- 27 Majestät och härlighet
är inför hans ansikte,
makt och glädje i hans boning.
- 28 Ge åt HERREN, ni folkens släkter,
ge åt HERREN ära och makt!
- 29 Ge åt HERREN hans namns ära,
kom med gåvor inför hans ansikte!
- 30 Tillbe HERREN i helig skrud,
bäva inför honom, hela jorden!
Världen står fast och vacklar inte.
- 31 Himlen ska glädjas
och jorden fröjda sig,
bland hednafolken ska man säga:
HERREN är kung!
- 32 Havet ska brusa
med allt som fyller det,
marken ska glädja sig
med allt som den bär,
- 33 skogens alla träd

16:16 1 Mos 15:18, 17:1f, 22:16f, 26:3, Luk 1:72f. **16:18** 1 Mos 13:15, 28:13, 35:12. **16:19** 1 Mos 34:30, 5 Mos 7:7. **16:20** 1 Mos 20:1. **16:21** 1 Mos 12:17, 20:3, 7, 18, 2 Mos 7:15f. **16:22** 1 Mos 20:7. **16:23** Ps 96:1f. **16:25** 2 Mos 15:11, Ps 86:8, 89:7. **16:28** Ps 29:1f. **16:30** Ps 89:12, 102:26. **16:31** Ps 97:1, Jes 44:23, 49:13. **16:32** Ps 96:11f, 98:7f.

ska ropa av fröjd inför HERREN,
för han kommer för att döma jorden.

- 34 Tacka HERREN, för han är god,
evig är hans nåd.
- 35 Och säg: Fräls oss,
du vår frälsnings Gud,
och samla oss och rädda oss
från hednafolken,
så att vi får prisa ditt heliga namn
och ha vår ära i att prisa dig.
- 36 Lovad är HERREN, Israels Gud,
från evighet till evighet!

Och allt folket sade: "Amen!" och prisade HERREN.

Gudstjänst i Jerusalem och Gibeon

- 37 David lät Asaf och hans bröder bli kvar där inför HERRENS förbundsark att ständigt göra tjänst inför arken enligt föreskrifterna för varje dag.
- 38 Obed-Edom och deras bröder var sextioåtta till antalet. Obed-Edom, Jedutuns son, och Hosa gjorde han till dörrvakter.
- 39 David lät också prästen Sadok och hans bröder prästerna bli kvar inför HERRENS tabernakel på offerhöjden i Gibeon,
- 40 för att ständigt offra brännoffer åt HERREN på brännofferaltaret, morgon och kväll, och göra allt som var skrivet i den lag som HERREN hade gett Israel.
- 41 Och hos dem var Heman och Jedutun och de andra utvalda som nämnts vid namn. De skulle tacka HERREN, för hans nåd är evig.
- 42 Hos dessa, nämligen Heman och Jedutun, förvarades trumpeter och cymbaler åt dem som skulle spela, liksom andra musikinstrument som hörde till gudstjänsten. Jedutuns söner gjorde han till dörrvakter.
- 43 Sedan gick allt folket hem, var och en till sitt. Men David vände om för att hälsa sitt husfolk.

17

Guds löfte till David

- 1 När David satt i sitt hus, sade han till profeten Natan: "Här bor jag i ett hus av cederträ, medan HERRENS förbundsark står i ett tält."
- 2 Natan sade till David: "Gör allt som ligger på ditt hjärta, för Gud är med dig."
- 3 Men den natten kom Guds ord till Natan. Han sade:
- 4 "Gå och säg till min tjänare David: Så säger HERREN: Det är inte du som ska bygga det hus där jag ska bo.
- 5 Jag har inte bött i något hus från den dag då jag förde Israel hit upp ända till i dag, utan jag har flyttat från tält till tält, från tabernakel till tabernakel.
- 6 Har jag någonsin, medan jag flyttat omkring med hela Israel, talat och sagt så till någon av Israels domare som jag satt till herde för mitt folk: Varför har ni inte byggt mig ett hus av cederträ?"

16:34 Ps 106:1, 107:1, 118:1, 136:1. 16:35 Ps 79:9, 106:47f. 16:36 1 Kung 8:15, Ps 41:14, 72:18. 16:39 1 Kung 3:4, 1 Krön 21:29, 2 Krön 1:3. 16:40 2 Mos 29:38f, 4 Mos 28:3f, 2 Krön 13:11, Esra 3:3. 16:43 2 Sam 6:19f. 17:1 2 Sam 7:1f. 17:1 **profeten Natan** Betyder "gett", Davids hovprofet (kap 12, 1 Kung 1:8f) som troligen skrev 2 Sam.

⁷ Nu ska du säga så till min tjänare David: Så säger HERREN Sebaot: Jag hämtade dig från betesmarken och fåren för att bli furste över mitt folk Israel.

⁸ Jag har varit med dig på alla dina vägar och utrotat alla dina fiender framför dig, och jag ska göra dig ett namn likt de största namnen på jorden.

⁹ Jag ska bereda en plats åt mitt folk Israel och plantera dem så att de får bo kvar där utan att oroas mer. Onda människor ska inte längre förtrycka dem som förr,

¹⁰ under tiden då jag satte domare över mitt folk Israel. Jag ska kuva alla dina fiender. Och jag förkunnar för dig att HERREN ska bygga ett hus åt dig.

¹¹ När din tid är ute och du går till dina fäder ska jag efter dig upphöja en avkomling, en av dina söner. Jag ska befästa hans kungarike.

¹² Han ska bygga ett hus åt mig, och jag ska befästa hans tron för evigt.

¹³ Jag ska vara hans far, och han ska vara min son. Min nåd ska inte vika från honom så som jag lät den vika från den som var före dig.

¹⁴ Jag ska befästa honom i mitt hus och i mitt rike för evigt, och hans tron ska stå fast för evigt.”

¹⁵ Helt enligt dessa ord och denna syn talade Natan till David.

Davids tackbön

¹⁶ Då gick kung David in och satte sig ner inför HERRENS ansikte och sade: ”Vem är jag, HERRE Gud, och vad är mitt hus eftersom du har fört mig ända hit?

¹⁷ Och ändå var detta för lite i dina ögon, o Gud. Du har också talat om din tjänares hus långt fram i tiden. Ja, du har sett till mig som om jag var en upphöjd man, HERRE Gud.

¹⁸ Vad mer ska nu David säga till dig om den ära du har visat din tjänare? Du känner din tjänare.

¹⁹ HERRE, för din tjänares skull och efter ditt hjärta har du gjort allt detta stora och förkunnat alla dessa stora ting.

²⁰ HERRE, ingen är som du, och ingen Gud finns utom dig, efter allt vi har hört med våra öron.

²¹ Och var på jorden finns ett hednafolk som ditt folk Israel, som Gud gick för att återlösa som sitt eget folk, för att göra dig ett stort och fruktat namn när du fördrev hednafolken för ditt folk som du återlöst från Egypten?

²² Du har gjort ditt folk Israel till ditt folk för evig tid, och du, HERRE, har blivit deras Gud.

²³ Och nu, HERRE, låt det ord du har talat om din tjänare och om hans hus stå fast för evigt. Gör som du har sagt.

²⁴ Då ska ditt namn stå fast och vara stort till evig tid, så att man ska säga: HERREN Sebaot, Israels Gud, är Gud över Israel. Så ska din tjänare Davids hus bestå inför dig.

²⁵ För du, min Gud, har uppenbarat för din tjänare att du ska bygga honom ett hus. Därför har din tjänare fått frimodighet att be inför dig.

²⁶ Och nu, HERRE: du är Gud, och du har lovat din tjänare detta goda.

²⁷ Må det nu behaga dig att välsigna din tjänares hus, så att det blir kvar inför dig för evigt. För vad du, HERRE, välsignar, det är välsignat för evigt.”

18

Davids segrar

17:7 1 Sam 16:11f, 2 Sam 5:2, Ps 78:70f. **17:10 bygga ett hus** Ordet används även om en släkt eller kungadynasti. **17:11** 2 Sam 7:12f, 1 Kung 5:5, 6:1, 1 Krön 28:6f. **17:11 avkomling** Profetia om både Salomo (22:5f) och Messias, Davids Son (Matt 1:1, Luk 1:32). **17:12** 1 Kung 5:5, 6:1, 1 Krön 28:6f, Ps 89:4f, 132:13. **17:13** 1 Sam 15:26, 1 Krön 10:14, Ps 89:27, Hebr 1:5. **17:13** Citeras i Hebr 1:5 som profetia om Kristus. **17:14** Luk 1:32f. **17:16** 2 Sam 7:18f. **17:20** 5 Mos 3:24, 4:7, 32f, 1 Kung 8:23, Ps 86:8, Jes 37:16, Dan 3:29, Hos 13:4. **17:21** 5 Mos 4:7f. **17:27** 2 Sam 7:29, Ps 41:13.

¹ En tid härefter slog David filisteerna och kuvade dem, och han tog Gat med underlydande orter från filisteerna.

² Han slog också moabiterna, och de blev Davids tjänare och betalade skatt till honom.

³ David slog också Hadadezer, kungen i Soba vid Hamat, när han hade dragit bort för att befästa sitt välde vid floden Euftrat.

⁴ David tog ifrån honom 1 000 vagnar och tog till fånga 7 000 ryttare och 20 000 man fotfolk. Han lät skära av hälsenorna på alla vagnshästarna utom på hundra hästar som han skonade.

⁵ När arameerna från Damaskus kom för att hjälpa Sobas kung Hadadezer, slog David 22 000 man av dem.

⁶ David placerade trupper bland arameerna i Damaskus, och arameerna blev Davids tjänare och betalade skatt till honom. Och HERREN gav seger åt David var han än drog fram.

⁷ David tog de guldsköldar som tillhörde Hadadezers tjänare och förde dem till Jerusalem.

⁸ Från Hadadezers städer Tibhat och Kun tog David koppar i mycket stor mängd. Av den gjorde sedan Salomo kopparhavet, pelarna och kopparkärlen.

⁹ När Tou, kungen i Hamat, hörde att David hade slagit Sobas kung Hadadezers hela här,

¹⁰ sände han sin son Hadoram till kung David för att hälsa honom och hylla honom för att han hade gått i strid med Hadadezer och besekrat honom. Hadadezer hade nämligen legat i krig med Tou. Han hade med sig alla slags kärl av guld, silver och koppar.

¹¹ Även dessa helgade kung David åt HERREN, liksom han hade gjort med det silver och guld han hade fört med sig hem från alla andra folk: från edomiterna, moabiterna, ammoniterna, filisteerna och amalekiterna.

¹² Sedan Abshaj, Serujas son, hade slagit edomiterna i Saltdalen, 18 000 man,

¹³ placerade han trupper i Edom, och alla edomiter blev Davids tjänare. Så gav HERREN seger åt David var han än drog fram.

¹⁴ David regerade nu över hela Israel och skipade lag och rätt åt hela sitt folk.

¹⁵ Joab, Serujas son, hade befälet över krigshären, och Joshafat, Ahiluds son, var kansler.

¹⁶ Sadok, Ahitubs son, och Ahimelek, Ebjatars son, var präster, och Shavsha var statssekreterare.

¹⁷ Benaja, Jojadas son, hade befälet över kereteerna och peleteerna. Och Davids söner var de främsta vid kungens sida.

19

David slår ammoniterna

¹ En tid därefter dog Nahash, ammoniternas kung, och hans son blev kung efter honom.

18:1 2 Sam 8:1f. **18:2** 4 Mos 24:17. **18:3** *Hadadezer* Namnet betyder "Baal är hjälparen". Kung i arameiskt rike norr om Damaskus. **18:3** *befästa sitt välde vid floden* Sobas krigståg nordost mot Euftrat omnämns även av Assyriens dåtida kung Ashurrabi II. Annan översättning: "upprätta sitt minnesmärke vid floden". **18:4** Jos 11:6, 9.

18:7 *guldsköldar* Annan översättning: "bågfodral av guld". **18:8** 1 Kung 7:15, 23, 45. **18:9** 2 Sam 8:9f. **18:9** *Hamat* Riket norr om Soba, nuvarande Hama. **18:12** Ps 60:2f. **18:12** *Saltdalen* Området vid Döda havet. Efter detta tillfälle skrev David Ps 60. **18:13** 4 Mos 24:18, 2 Sam 8:13f, 2 Kung 8:20f. **18:15** 2 Sam 20:23f. **18:15** *kansler* Kan ha haft hand om förvaltningens dokument. **18:16** *Ahimelek* Andra handskrifter: "Abimelek" (jfr dock 2 Sam 8:17). **18:16** *statssekreterare* Kan ha skött utrikeskorrespondens. **18:17** 1 Kung 1:38. **18:17** *kereteerna* Legosoldater från Kreta, förknippade med filisteerna (1 Sam 30:14). Kungar anställde gärna utländska livvakter. Har gett upphov till uttrycket "kreti och pleti". **19:1** 2 Sam 10:1f.

² Då sade David: ”Jag vill visa godhet mot Hanun, Nahashs son, eftersom hans far visade mig godhet.” Och David skickade sändebud för att trösta honom i sorgen efter hans far.

När Davids tjänare kom till ammoniternas land, till Hanun för att trösta honom,

³ sade ammoniternas furstar till Hanun: ”Tror du att David sänder tröstare till dig för att visa att han hedrar din far? Nej, det är för att utforska och fördärva och spionera i landet som hans tjänare har kommit till dig.”

⁴ Hanun grep då Davids tjänare och rakade dem och skar av deras kläder på mitten, ända uppe vid sätet, och skickade så i väg dem.

⁵ Och man kom och berättade för David om männen. Han sände då några för att möta dem, eftersom männen var djupt förnedrade. Kungen lät säga: ”Stanna i Jeriko tills ert skägg har vuxit ut. Kom sedan tillbaka.”

⁶ När ammoniterna insåg att de hade gjort sig förhatliga för David, sände Hanun och ammoniterna 1 000 talenter silver för att leja vagnar och ryttare från Aram-Naharajim, från Aram-Maaka och från Soba.

⁷ De lejde 32 000 vagnar samt hjälp av kungen i Maaka med hans folk. Dessa kom och slog läger framför Medeba. Ammoniterna kom också från sina städer för att strida.

⁸ När David hörde det sände han i väg Joab med hela hären, de tappreste krigarna.

⁹ Och ammoniterna drog ut och ställde upp sig till strid vid stadsporten, medan kungarna som hade kommit dit gick i ställning för sig själva på fältet.

¹⁰ Joab såg att han hade fiender både framför sig och bakom sig. Han valde då ut en del av Israels bästa manskap och ställde upp dem mot arameerna.

¹¹ Resten av hären överlämnade han åt sin bror Abishaj, och de gick i ställning mot ammoniterna.

¹² Han sade: ”Om arameerna blir för starka för mig ska du komma till min hjälp, och om ammoniterna blir för starka för dig ska jag hjälpa dig.

¹³ Var modig! Låt oss strida tappert för vårt folk och för vår Guds städer. HERREN ska göra vad han finner bäst.”

¹⁴ Därefter ryckte Joab fram med sitt folk till strid mot arameerna, och de flydde för honom.

¹⁵ När ammoniterna såg att arameerna tog till flykten, flydde också de för hans bror Abishaj och gick in i staden. Och Joab kom till Jerusalem.

¹⁶ Då arameerna såg att de hade blivit slagna av Israel, sände de bud efter de arameer som bodde på andra sidan floden. De ryckte ut anförda av Shofak, Hadadezers befälhavare.

¹⁷ När David fick veta det samlade han hela Israel och gick över Jordan, och när han kom fram till dem gick han i ställning mot dem. David ställde upp sig i slagordning mot arameerna, och de gick i strid med honom.

¹⁸ Men arameerna flydde för Israel, och David dödade av arameerna manskapet på 7 000 vagnar samt 40 000 man fotfolk. Befälhavaren Shofak dödade han också.

¹⁹ När Hadadezers tjänare såg att de hade blivit besegrade av israeliterna, slöt de fred med David och blev hans tjänare. Efter detta ville arameerna inte längre hjälpa ammoniterna.

20

Rabba belägras och erövrar

19:2 Hanun Betyder ”barmhärtig”. Hans far Nahash (”orm”) hade stridit mot Saul (1 Sam 11). **19:4 rakade dem** Skägget var en symbol för manlighet. Avrakat skägg var ett tecken på sorg (Jes 15:2, Jer 48:37). **19:6 1 000 talenter silver** Ca 30 ton silver. **19:6 Aram-Naharajim ... Aram-Maaka ... Soba** Områden i norra, sydvästra och västra Syrien. **19:9** 2 Sam 10:8f. **19:13** 1 Sam 3:18.

¹ Nästa år, vid tiden då kungar drar ut i fält, tågade Joab ut med krigshären och härjade i ammoniternas land och kom till Rabba och belägrade det, medan David stannade kvar i Jerusalem. Joab intog Rabba och förstörde det.

² David tog kronan från huvudet på deras kung. Den visade sig väga en talent guld och var smyckad med en ädelsten, och man satte den på Davids huvud. Och bytet som han förde ut ur staden var mycket stort.

³ Folket därinne förde han ut och satte dem i arbete med sågar, järnhackor och yxor. Så gjorde David med ammoniternas alla städer. Sedan vände David med allt folket tillbaka till Jerusalem.

Strider med filisteerna

⁴ Därefter uppstod en strid med filisteerna vid Gezer. Hushatiten Sibbekaj slog ner Sippaj, en av rafaernas ättlingar. På så sätt blev de kuvade.

⁵ Än en gång blev det strid med filisteerna. Elhanan, Jairs son, slog då ner Lachmi, gatiten Goliats bror, som hade ett spjut med ett skaft som liknade en vävbom.

⁶ Sedan blev det återigen en strid vid Gat. Där var en reslig man som hade sex fingrar och sex tår, tillsammans tjugofyra. Han var också en ättling till rafaerna.

⁷ När han smädade Israel blev han dödad av Jonatan, son till Shimea, Davids bror.

⁸ Dessa var ättlingar till rafaerna i Gat. De föll för Davids och hans tjänares hand.

21

Davids folkräkning

¹ Men Satan trädde upp mot Israel och eggade David till att räkna Israel.

² Då sade David till Joab och till folkets befälhavare: "Gå och räkna Israel från Beer-Sheba till Dan, och ge mig besked så att jag får veta hur många de är."

³ Joab svarade: "Må HERREN föröka sitt folk hundrafalt! Min herre och kung, är de inte alla min herres tjänare? Varför begär då min herre sådant? Varför dra skuld över Israel genom detta?"

⁴ Men kungens ord stod fast mot Joab, och Joab gav sig i väg och reste omkring i hela Israel och kom sedan tillbaka till Jerusalem.

⁵ Joab meddelade David resultatet av folkräkningen: I Israel fanns tillsammans 1 100 000 män som kunde dra svärd, och i Juda fanns 470 000 män som kunde dra svärd.

⁶ Men Levi och Benjamin hade han inte räknat tillsammans med de andra, för Joab fann kungens befallning avskyvärd.

⁷ Det som hade hänt var ont i Guds ögon, och han straffade Israel.

⁸ Då sade David till Gud: "Jag har syndat svårt genom det jag har gjort. Men förlåt nu din tjänares missgärning, för jag har handlat mycket dåraktigt."

⁹ Och HERREN talade till Davids siare Gad och sade:

¹⁰ "Gå och säg till David: Så säger HERREN: Tre saker lägger jag fram för dig. Välj en av dem som jag ska göra mot dig."

¹¹ Då gick Gad in till David och sade till honom: "Så säger HERREN:

20:1 2 Sam 11:1, 12:26f. **20:1 tiden då kungar drar ut i fält** Ungefär från mars till maj, efter vinterregnen men före skörden. **20:1 Rabba** Nuvarande Amman, ca 6 mil öster om Jerusalem. **20:1 David stannade kvar i Jerusalem** Vid denna tid var han med Bat-Seba, Salomos mor (2 Sam 11). **20:2** 2 Sam 12:30f. **20:2 deras kung** Annan översättning: "Milkom" (ammoniternas avgud, 1 Kung 11:5). **20:2 entalent** Ca 30 kg. Enligt en tolkning sattes endast ädelstenen på Davids huvud. **20:4** 2 Sam 21:18f, 1 Krön 11:29, 27:11. **20:4 rafaerna** Högrest jättefolk (se 2 Sam 21:16f, 5 Mos 3:11, Jos 11:21f med not). **20:5** 1 Sam 17:7. **20:6** 2 Sam 21:20f. **20:7** 1 Sam 17:10. **21:1** 2 Sam 24:1f, Job 1:6, Sak 3:1, Upp 12:9. **21:1 räkna Israel** Folkräkningar var impopulära, eftersom de ofta förknippades med krigstjänst eller skatt (2 Mos 30:13, Luk 2:1). **21:6** 1 Krön 27:24. **21:8** 2 Sam 12:13, 24:10f. **21:9 Gad** Betyder "lycka" (jfr 1 Mos 30:11). Hade varnat David tidigare (1 Sam 22:5).

12 Välj vilket du vill ha: antingen svält i tre år eller förödelse i tre månader genom dina motståndare utan att du kan komma undan dina fienders svärd, eller HERRENS svärd med pest i landet under tre dagar då HERRENS ängel sprider fördärv inom hela Israels område. Bestäm nu vilket svar jag ska ge honom som har sänt mig.”

13 David svarade Gad: ”Jag är i stor vanda. Men låt mig falla i HERRENS hand, för hans barmhärtighet är mycket stor. I människors hand vill jag inte falla.”

14 HERREN sände då pest i Israel så att 70 000 personer av Israel dog.

15 Gud sände en ängel mot Jerusalem för att ödelägga det. Men när ängeln höll på med ödeläggelsen såg HERREN det och ångrade det onda, och han sade till ängeln, Fördärvaren: ”Det är nog. Dra tillbaka din hand.” HERRENS ängel stod då vid jebusiten Ornans tröskplats.

16 David lyfte blicken och fick se HERRENS ängel stå mellan jorden och himlen med draget svärd i sin hand, utsträckt över Jerusalem. Då föll han och de äldste, klädda i säcktyg, ner på sina ansikten.

17 Och David sade till Gud: ”Var det inte jag som befallde att folket skulle räknas? Det är jag som har syndat och gjort det som är ont. Men dessa, min hjord, vad har de gjort? HERRE min Gud, låt din hand vända sig mot mig och min fars hus, men inte mot ditt folk så att de plågas.”

18 HERRENS ängel befallde Gad att säga till David att gå och resa ett altare åt HERREN på jebusiten Ornans tröskplats.

19 Och David gick på grund av det ord som Gad hade talat i HERRENS namn.

20 När Ornan vände sig om, såg han ängeln. Hans fyra söner som var med honom gömde sig. Ornan höll på att tröska vete

21 när David kom till honom. Han såg upp och fick syn på David, och han kom ut från tröskplatsen och föll ner till marken på sitt ansikte för David.

22 David sade till Ornan: ”Ge mig den plats där du tröskar din säd, så att jag kan bygga ett altare åt HERREN där. Ge mig den mot full betalning så att plågan upphör bland folket.”

23 Då sade Ornan till David: ”Ta den, och min herre kungen får göra vad han finner för gott. Se, jag ger dig boskapen till brännoffer och tröskvagnarna till ved och vetet till matoffer. Alltihop ger jag dig.”

24 Men kung David svarade Ornan: ”Nej, jag vill köpa det mot full betalning. Jag vill inte bära fram det som är ditt åt HERREN och offra brännoffer som jag har fått gratis.”

25 David gav Ornan sexhundra siklar guld i full vikt för platsen.

26 Där byggde David ett altare åt HERREN och offrade brännoffer och gemenskapsoffer. Han ropade till HERREN, och han svarade honom med eld från himlen på brännofferaltaret.

27 På HERRENS befallning stack ängeln tillbaka sitt svärd i skidan.

28 När David i den stunden såg att HERREN hade bönhört honom på jebusiten Ornans tröskplats, frambar han där sitt offer.

29 HERRENS tabernakel, som Mose hade låtit göra i öknen, stod vid den tiden tillsammans med brännofferaltaret på offerhöjden i Gibeon.

30 Men David vågade inte komma inför Guds ansikte för att söka honom. Så rädd var han för HERRENS ängels svärd.

21:13 Ps 51:3, Klag 3:22. **21:15** 2 Mos 12:23, 2 Sam 24:16, Jes 54:16, 1 Kor 10:10, Hebr 11:28. **21:15 Ornan** Motsvarar kanske *ewrine*, ”herreman” på hurritiska som kan ha varit jebusiternas språk. **21:15 tröskplats** Marken låg strax norr om Davids stad där templet senare restes (22:1, 2 Krön 3:1). **21:18** 2 Krön 3:1. **21:25 sexhundra siklar guld** Drygt 6 kg. Troligen gällde denna summa hela markområdet, medan den lägre summa som nämns i 2 Sam 24:24 (50 siklar silver) syftar på själva tröskplatsen. **21:26** 3 Mos 9:24, 1 Kung 18:38. **21:29** 1 Krön 16:39, 2 Krön 1:3. **21:30** 1 Krön 21:16.

22

Förberedelser för tempelbygget

¹ David sade: "Här ska HERREN Guds hus stå och här altaret för Israels brännoffer."

² Och David befallde att man skulle samla de främlingar som fanns i Israels land. Han tillsatte stenhuggare som skulle hugga ut stenar för att bygga Guds hus.

³ David skaffade järn i mängd till spikar för dörrarna i portarna och till märlor, samt koppar i sådan mängd att den inte kunde vägas

⁴ och cederbjälkar i oräkneligt antal, för sidonierna och tyrierna kom med cederträ i mängd till David.

⁵ Han tänkte nämligen: "Min son Salomo är ung och vek, och huset som ska byggas åt HERREN måste göras mycket stort så att det blir berömt och prisat i alla länder. Därför ska jag göra förberedelser för det." Så gjorde David en stor mängd förberedelser före sin död.

⁶ Han kallade till sig sin son Salomo och befallde honom att bygga ett hus åt HERREN, Israels Gud.

⁷ David sade till sin son Salomo: "Jag hade själv tänkt att bygga ett hus åt HERREN min Guds namn.

⁸ Men HERRENS ord kom till mig. Han sade: Du har spillt mycket blod och fört många krig. Du ska inte bygga ett hus åt mitt namn, för du har spillt mycket blod på jorden inför mina ögon.

⁹ Men se, en son ska födas åt dig. Han ska bli en fridsam man, och jag ska låta honom få fred med alla sina fiender runt omkring. Salomo ska han heta, och jag ska ge Israel frid i hans dagar.

¹⁰ Han ska bygga ett hus åt mitt namn. Han ska vara min son och jag ska vara hans far. Och jag ska befästa hans kungatron över Israel för evig tid.

¹¹ Må nu Herren vara med dig, min son. Må du ha framgång och bygga HERREN din Guds hus som han har lovat dig.

¹² Må HERREN bara ge dig klokhet och förstånd när han sätter dig till härskare över Israel, så att du håller fast vid HERREN din Guds undervisning.

¹³ Då ska du ha framgång, om du noggrant följer de stadgar och föreskrifter som HERREN befallde Mose att lägga på Israel. Var stark och frimodig, var inte rädd eller modlös.

¹⁴ Se, trots mina svårigheter har jag skaffat hundratusen talenter guld och tusen gånger tusen talenter silver till HERRENS hus och dessutom mer koppar och järn än som kan vägas, så mycket är det. Trävirke och sten har jag också förberett, och mer kan du själv skaffa fram.

¹⁵ Du har också arbetare i mängd, hantverkare, stenhuggare och timmermän, och dessutom allt slags folk som är kunnigt i alla slags arbeten.

¹⁶ Guldet, silvret, kopparn och järnet går inte att räkna. Sätt igång och gå till verket, och må HERREN vara med dig!"

¹⁷ Därefter befallde David alla Israels hövdingar att de skulle hjälpa hans son Salomo. Han sade:

¹⁸ "HERREN er Gud är ju med er och har låtit er få ro på alla sidor. Han har gett landets invånare i min hand, och landet är lagt under HERREN och hans folk.

22:2 2 Krön 2:17f. **22:5** 1 Kung 3:7, 1 Krön 29:1. **22:5 förberedelser** T ex Ps 30 skrevs av David "för tempelinvi-
gningen", enligt dess överskrift. **22:7** 2 Sam 7:2f, 1 Krön 17:1f. **22:8** 1 Kung 5:3, 1 Krön 28:3. **22:8 spillt mycket
blod** Davids många krig beskrivs t ex i 14:8f, kap 18-20 och Ps 18. **22:9 Salomo ... frid** Hebr. *Shelomó ... shalom*. *Frid
och fred är samma ord på hebreiska*. **22:10** 2 Sam 7:13f, 1 Kung 5:5, 1 Krön 17:11f, Ps 89:27, Hebr 1:5. **22:12** 1 Kung 3:12,
2 Krön 1:10. **22:13** 5 Mos 31:7f, Jos 1:7f, 1 Kung 2:2f, 1 Krön 28:20. **22:14** 1 Krön 29:2. **22:14 hundratusen ... tusen
gångar tusen talenter** Ca 3 000 ton guld och 30 000 ton silver. **22:18** 1 Krön 23:25.

19 Så vänd nu ert hjärta och er själ till att söka HERREN er Gud. Sätt igång och bygg HERREN Guds helgedom, så att man kan föra in HERRENS förbundsark och de föremål som helgats åt Gud i det hus som ska byggas åt HERRENS namn.”

23

Leviterna

1 När David blev gammal och mätt på att leva, gjorde han sin son Salomo till kung över Israel.

2 Han samlade Israels alla furstar, så också prästerna och leviterna.

3 De leviter som var trettio år eller äldre blev räknade. Deras antal var allt som allt 38 000 män.

4 ”Av dessa”, sade han, ”ska 24 000 leda arbetet vid HERRENS hus och 6 000 vara förmän och domare,

5 4 000 ska vara dörrvakter och 4 000 ska lovsjunga HERREN till de instrument som jag låtit göra för lovsången.”

6 David delade in dem i avdelningar efter Levis söner, Gershon, Kehat och Merari.

7 Till gershoniterna hörde Ladan och Shimei.

8 Ladans söner var Jehiel, huvudmannen, Setam och Joel, tillsammans tre.

9 Shimeis söner var Shelomit, Hasiel och Haran, tillsammans tre. Dessa var huvudmän för Ladans familjer.

10 Shimeis söner var Jahat, Sina, Jeush och Beria. Dessa var Shimeis söner, tillsammans fyra.

11 Jahat var huvudmannen, och Sisa var den andre. Men Jeush och Beria hade inte många söner. Därför fick de utgöra endast en familj, en ordning.

12 Kehats söner var Amram, Jishar, Hebron och Ussiel, tillsammans fyra.

13 Amrams söner var Aron och Mose. Aron blev tillsammans med sina söner för evigt avskild och helgad till det allra heligaste, till att för evigt tända rökelse inför HERREN och tjäna och välsigna i hans namn för evigt.

14 Men gudsmannen Moses söner räknades till Levi stam.

15 Moses söner var Gershom och Elieser.

16 Gershoms son var Shebuel, huvudmannen.

17 Eliesers son var Rehabja, huvudmannen. Elieser hade inga andra söner men Rehabjas söner var mycket talrika.

18 Jishars son var Shelomit, huvudmannen.

19 Hebrons söner var Jeria, huvudmannen, den andre Amarja, den tredje Jahasiel, och den fjärde Jekameam.

20 Ussiels söner var Mika, huvudmannen, och den andre Jishia.

21 Meraris söner var Mahli och Mushi. Mahlis söner var Eleasar och Kish.

22 När Eleasar dog lämnade han inga söner efter sig utan endast döttrar. Söner till Kish, deras kusiner, tog dem till hustrur.

23 Mushis söner var Mahli, Eder och Jeremot, tillsammans tre.

24 Dessa var Levi barn efter deras familjer, huvudmännen för familjerna, de som mönstrades. Varje namn räknades särskilt och varje person för sig, de som kunde utföra sysslor vid tjänstgöringen i HERRENS hus, nämligen de som var tjugo år eller äldre.

25 David sade: ”HERREN, Israels Gud, har låtit sitt folk komma till ro, och han har nu sin boning i Jerusalem till evig tid.

23:1 1 Kung 1:32f, 1 Krön 28:5, 29:28. **23:1 gjorde han sin son Salomo till kung** Läs mer i 1 Kung 1-2. **23:4**
5 Mos 16:18. **23:5** 2 Krön 29:25. **23:6** 1 Mos 46:11, 1 Krön 6:1. **23:7** 2 Mos 6:17, 4 Mos 3:18, 1 Krön 6:16f. **23:8**
1 Krön 26:21. **23:12** 2 Mos 6:18. **23:13** 2 Mos 6:20, 28:1, 4 Mos 6:23f, 5 Mos 10:8, 21:5, Hebr 5:4. **23:15** 2 Mos 2:22,
18:2f. **23:19** 1 Krön 24:23. **23:22** 1 Krön 24:28. **23:23** 1 Krön 24:30. **23:25** 1 Krön 22:18.

²⁶ Därför behöver inte leviterna längre bära tabernaklet och alla redskap till tjänstgöringen i HERRENS hus.”

²⁷ Enligt berättelsen om Davids sista tid räknades nämligen av Levi barn de som var tjugo år eller äldre.

²⁸ Deras uppgift var att stå till förfogande för Arons söner vid tjänstgöringen i HERRENS hus. De skulle ta hand om förgårdarna och kamrarna och reningen av allt heligt och sysslorna vid tjänstgöringen i Guds hus,

²⁹ vare sig det gällde skådebröden, det fina mjölet till matoffret, de osyrade tunnkakorna, plåtarna, det hopknådade mjölet eller alla rymdmått och längdmått.

³⁰ Varje morgon skulle de tacka och lova HERREN och likaså varje kväll.

³¹ De skulle hjälpa till vid alla brännoffer åt HERREN på sabbaten, vid nymånaderna och vid högtiderna, så många som det var bestämt och som det var föreskrivet för dem, alltid inför HERRENS ansikte.

³² De skulle ta ansvar för uppenbarelsetältet och det heliga och sina bröder, Arons söner, i tjänsten vid HERRENS hus.

24

Prästernas och leviternas avdelningar

¹ Arons söner hade följande av-delningar: Arons söner var Nadab och Abihu, Eleasar och Itamar.

² Men Nadab och Abihu dog före sin far, och de hade inga söner. Så blev bara Eleasar och Itamar präster.

³ David tillsammans med Sadok, av Eleasars söner, och Ahimelek, av Itamars söner, indelade dem i grupper enligt den ordning de skulle tjänstgöra i.

⁴ Då Eleasars söner visade sig ha fler huvudmän än Itamars söner, indelade man dem så att Eleasars söner fick sexton huvudmän för sina familjer och Itamars söner åtta huvudmän för sina familjer.

⁵ Man indelade dem genom lottkastning, de förra liksom de senare, eftersom helgedomens ledare och Guds ledare var både av Eleasars söner och Itamars söner.

⁶ Shemaja, Netanels son, skrivaren, av Levi stam, antecknade dem i närvaro av kungen, ledarna, prästen Sadok och Ahimelek, Ebjatars son, och i närvaro av huvudmännen för prästerna och leviternas familjer. Lotterna drogs växelvis för Eleasars och för Itamars familjer.

⁷ Den första lotten föll på Jojarib, den andra på Jedaja,

⁸ den tredje på Harim, den fjärde på Seorim,

⁹ den femte på Malkia, den sjätte på Mijamin,

¹⁰ den sjunde på Hackos, den åttonde på Abia,

¹¹ den nionde på Jeshua, den tionde på Shekanja,

¹² den elfte på Eljashib, den tolfte på Jakim,

¹³ den trettonde på Huppa, den fjortonde på Jeshebab,

¹⁴ den femtonde på Bilga, den sextonde på Immer,

¹⁵ den sjuttonde på Hesir, den artonde på Happisses,

¹⁶ den nittonde på Petaja, den tjugonde på Hesekiel,

¹⁷ den tjugoförsta på Jakin, den tjugoundra på Gamul,

¹⁸ den tjugotredje på Delaja, den tjugofjärde på Maasja.

¹⁹ Detta blev den ordning, i vilken de skulle tjänstgöra, när de gick in i HERRENS hus, som det var föreskrivet för dem genom deras fader Aron efter den befallning HERREN, Israels Gud, hade gett honom.

²⁰ Beträffande de övriga Levi barn, så hörde till Amrams barn Shubael, till Shubaels barn Jedeja,

²¹ till Rehabja, alltså till Rehabjas barn, huvudmannen Jishia,

²² till jishariterna Shelomot, till Shelomots barn Jahat.

²³ Benajiterna var Jeria, Amarja den andre, Jahasiel den tredje, och Jekameam den fjärde.

²⁴ Ussiels barn var Mika, till Mikas barn hörde Shamir.

²⁵ Mikas bror var Jishia. Sakarja var Jishias son.

²⁶ Meraris barn var Mahli och Mushi. Jaasjas son var Beno.

²⁷ Meraris barn var dessa: Av Jaasia Beno, dessutom Shoham, Sackur och Ibri.

²⁸ Mahlis son var Eleasar, men han hade inga söner.

²⁹ Till Kish, alltså Kishs barn, hörde Jerameel.

³⁰ Men Mushis barn var Mahli, Eder och Jerimot.

Dessa var leviternas barn, efter deras familjer.

³¹ Dessa kastade också lott, liksom deras bröder, Arons söner, i närvaro av kung David, Sadok, Ahimelek och huvudmännen för prästernas och leviternas familjer, huvudmännen för familjerna liksom deras yngsta bröder.

25

Tempelsångarnas avdelningar

¹ David och befälhavarna avskilde Asafs, Hemans och Jedutuns söner till att tjänstgöra som profeter med harpor, lyror och cymbaler. Detta är förteckningen på dem, de män som fick utföra denna tjänst:

² Av Asafs söner: Sackur, Josef, Netanja och Asarela, Asafs söner, under ledning av Asaf som profeterade på kungens uppdrag.

³ Av Jedutun: Jedutuns söner Gedalja, Seri, Jesaja, Shimei, Hashabja och Mattitja, sex till antalet, med harpor, under ledning av sin fader Jedutun som profeterade med tacksägelsesånger och lovsånger till HERREN.

⁴ Av Heman: Hemans söner Buckia, Mattanja, Ussiel, Shebuel och Jerimot, Hananja, Hanani, Eliata, Giddalti och Romanti-Eser, Joshbekasha, Malloti, Hotir, Mahasiot.

⁵ Alla dessa var söner till Heman, som var kungens siare, enligt det löfte Gud hade gett att han skulle upphöja hans horn. Därför gav Gud Heman fjorton söner och tre döttrar.

⁶ Alla dessa stod var och en under sin fars ledning vid sången i HERRENS hus till cymbaler, lyror och harpor vid tjänsten i Guds hus. De stod under kungens, Asafs, Jedutuns och Hemans ledning.

⁷ Antalet av dem och deras bröder som undervisats i att sjunga till HERRENS ära, alla kunniga i det, utgjorde 288.

⁸ De kastade lott om tjänstgöringen, den minste såväl som den störste, den kunnige såväl som lärjungen.

⁹ Den första lotten kom ut för Asaf och föll på Josef.

Den andre blev Gedalja, han själv med sina bröder och söner, tillsammans tolv,

¹⁰ den tredje blev Sackur med sina söner och bröder, tillsammans tolv,

¹¹ den fjärde lotten kom ut för Jisri med hans söner och bröder, tillsammans tolv,

¹² den femte blev Netanja med sina söner och bröder, tillsammans tolv,

- 13 den sjätte blev Buckia med sina söner och bröder, tillsammans tolv,
 14 den sjunde blev Jesarela med sina söner och bröder, tillsammans tolv,
 15 den åttonde blev Jesaja med sina söner och bröder, tillsammans tolv,
 16 den nionde blev Mattanja med sina söner och bröder, tillsammans tolv,
 17 den tionde blev Shimei med sina söner och bröder, tillsammans tolv,
 18 den elfte blev Asarel med sina söner och bröder, tillsammans tolv,
 19 den tolfte lotten kom ut för Hashabja med hans söner och bröder, tillsammans tolv,
 20 den trettonde blev Shubael med sina söner och bröder, tillsammans tolv,
 21 den fjortonde blev Mattitja med sina söner och bröder, tillsammans tolv,
 22 den femtonde lotten kom ut för Jeremot med hans söner och bröder, tillsammans tolv,
 23 den sextonde för Hananja med hans söner och bröder, tillsammans tolv,
 24 den sjuttonde för Joshbekasha med hans söner och bröder, tillsammans tolv,
 25 den artonde för Hanani med hans söner och bröder, tillsammans tolv,
 26 den nittonde för Malloti med hans söner och bröder, tillsammans tolv,
 27 den tjugonde för Eljata med hans söner och bröder, tillsammans tolv,
 28 den tjugoförsta för Hotir med hans söner och bröder, tillsammans tolv,
 29 den tjugoundra för Giddalti med hans söner och bröder, tillsammans tolv,
 30 den tjugotredje för Mahasiot med hans söner och bröder, tillsammans tolv,
 31 den tjugofjärde för Romanti-Eser med hans söner och bröder, tillsammans tolv.

26

Tempelvakterna

- 1 När det gäller dörrvakternas avdelningar hörde Meshelemja, Kores son, av Asafs barn till koraiterna.
 2 Meshelemja hade söner: Sakarja var den förstfödde, Jediael den andre, Sebadja den tredje, Jatniel den fjärde,
 3 Elam den femte, Johanan den sjätte, Eljoenaj den sjunde.
 4 Obed-Edom hade söner: Shemaja var den förstfödde, Josabad den andre, Joa den tredje, Sakar den fjärde,
 5 Netanel den femte, Ammiel den sjätte, Isaskar den sjunde, Peulletaj den åttonde. Gud hade välsignat honom.
 6 Åt hans son Shemaja föddes också söner som blev ledare inom sin familj, för de var dugliga män.
 7 Shemajas söner var Otni, Refael och Obed, Elsabad och hans bröder, dugliga män, Elihu och Semakja.
 8 Alla dessa hörde till Obed-Edoms ättlingar, de själva och deras söner och bröder, dugliga och kraftfulla män i tjänsten, tillsammans sextiotvå ättlingar till Obed-Edom.
 9 Meshelemja hade också söner och bröder, dugliga män, tillsammans arton.
 10 Hosa av Meraris barn hade söner: Shimri var huvudmannen. Han var inte förstfödd, men hans far insatte honom till huvudman.
 11 Hilkia var den andre, Tebalja den tredje, Sakarja den fjärde. Hosas söner och bröder var tillsammans tretton.
 12 I dessa avdelningar av dörrvakterna var det huvudmännens ansvar att tillsammans med sina bröder göra tjänst i HERRENS hus.
 13 Om varje port kastade de lott, den minste såväl som den störste, efter sina familjer.
 14 Lotten för öster föll då på Shelemja. För hans son Sakarja, som var en klok rådgivare, kastade man lott, och för honom föll lotten ut för norr.

¹⁵ För Obed-Edom blev det lotten för söder, medan hans söner fick förrådshuset på sin del.

¹⁶ För Shuppim och för Hosa blev det lotten för platsen västerut, vid Salleketporten där vägen höjer sig uppåt, det ena vaktstället invid det andra.

¹⁷ Österut stod sex leviter, norrut fyra för varje dag, söderut fyra för varje dag och vid förrådshuset två åt gången.

¹⁸ Vid Parbar västerut stod fyra vid vägen och två vid själva Parbar.

¹⁹ Dessa var dörrvakternas avdelningar av koraiternas barn och av Meraris barn.

Övriga uppgifter i templet

²⁰ Av leviterna hade Ahia ansvar för skatterna i Guds hus och över förråden av det som helgats åt HERREN.

²¹ Ladans barn, nämligen gershoniternas barn av Ladans släkt, huvudmännen för gershoniten Ladans familj, jehieliterna,

²² det vill säga jehieliternas söner, Setam och hans bror Joel, hade ansvar för skatterna i HERRENS hus.

²³ Beträffande amramiterna, jishariterna, hebroniterna och ossieliterna,

²⁴ var Shebuel, son till Gershom, son till Mose, överuppsyningsman över skatterna.

²⁵ Hans bröder av Eliesers släkt var dennes son Rehabja, dennes son Jesaja, dennes son Joram, dennes son Sikri och dennes son Shelomit.

²⁶ Denne Shelomit och hans bröder hade ansvar för alla förråd av det som helgats åt HERREN av kung David, av huvudmännen för familjerna, av överbefäl och underbefäl.

²⁷ Från krigen och av bytet hade de helgat detta för att hålla HERRENS hus i stånd.

²⁸ Och likaså allt som siaren Samuel och Saul, son till Kish och Abner, Ners son, och Joab, Serujas son, hade helgat. Var och en som helgade något lämnade det i Shelomits och hans bröders vård.

Övriga leviters uppgifter

²⁹ Av jishariterna togs Kenanja och hans söner till de världsliga sysslorna i Israel, till att vara förmän och domare.

³⁰ Av hebroniterna togs Hashabja och hans bröder, 1 700 dugliga män, till ämbetsförvaltningen i Israel på andra sidan Jordan, på västra sidan, till alla slags sysslor åt HERREN och till kungens tjänst.

³¹ För hebroniterna var Jeria huvudman, för hebroniterna efter deras ättföljd och familjer. I Davids fyrtionde regeringsår gjordes en undersökning beträffande dem och bland dem fanns då dugliga män i Jaser i Gilead.

³² Hans bröder var dugliga män, 2 700 till antalet och familjeöverhuvuden. Dem satte kung David över rubeniterna, gaditerna och ena hälften av Manasse stam för att ombesörja alla Guds och alla kungens angelägenheter.

27

De tolv häravdelningarna

¹ Detta är förteckningen på Israels barn, efter deras antal, med huvudmännen för deras familjer och med överbefäl och underbefäl och med deras förmän, vilka tjänade kungen i allt som rörde krigsfolkets avdelningar, som kom och gick växelvis för var och en av årets alla månader. Varje avdelning bestod av 24 000 man.

² Över den första avdelningen, den som tjänstgjorde under första månaden, hade Jashobam, Sabdiels son, befälet. I hans avdelning fanns 24 000.

³ Han hörde till Peres barn och var huvudansvarig för alla befäl som tjänstgjorde under första månaden.

⁴ Över den andra månadens avdelning hade ahoaiten Dodaj befälet, det var hans avdelning. Där fanns också fursten Miklot, och i hans avdelning fanns 24 000.

⁵ Den tredje befälhavaren, som tjänstgjorde under tredje månaden, var Benaja, översteprästen Jojadas son. I hans avdelning fanns 24 000.

⁶ Denne Benaja var en hjälte bland de trettio och hade befälet över de trettio. Vid hans avdelning fanns hans son Ammisabad.

⁷ Den fjärde, som tjänstgjorde under fjärde månaden, var Asael, Joabs bror, och efter honom hans son Sebadja. I hans avdelning fanns 24 000.

⁸ Den femte, som tjänstgjorde under femte månaden, var befälhavaren Shamhut, jisraiten. I hans avdelning fanns 24 000.

⁹ Den sjätte, som tjänstgjorde under sjätte månaden, var tekoaiten Ira, Ickeshs son. I hans avdelning fanns 24 000.

¹⁰ Den sjunde, som tjänstgjorde under sjunde månaden, var peloniten Heles av Efraims barn. I hans avdelning fanns 24 000.

¹¹ Den åttonde, som tjänstgjorde under åttonde månaden, var husatiten Sibbekaj, som hörde till seraiterna. I hans avdelning fanns 24 000.

¹² Den nionde, som tjänstgjorde under nionde månaden, var anatotiten Abieser, som hörde till benjaminiterna. I hans avdelning fanns 24 000.

¹³ Den tionde, som tjänstgjorde under tionde månaden, var netofatiten Mahraj, som hörde till seraiterna. I hans avdelning fanns 24 000.

¹⁴ Den elfte, som tjänstgjorde under elfte månaden, var pirgatoniten Benaja av Efraims barn. I hans avdelning fanns 24 000.

¹⁵ Den tolfte, som tjänstgjorde under tolfte månaden, var netofatiten Heldaj, som hörde till Otniels släkt. I hans avdelning fanns 24 000.

Israels stamhövdingar

¹⁶ Israels stamhövdingar var dessa:

Furste för rubeniterna var Elieser, Sikris son,
för simeoniterna Shefatja, Maakas son,

¹⁷ för Levi Hashabja, Kemuels son,
för Arons släkt Sadok,

¹⁸ för Juda Elihu, en av Davids bröder,
för Isaskar Omri, Mikaelson,

¹⁹ för Sebulon Jishmaja, Obadjas son,
för Naftali Jerimot, Asriels son,

²⁰ för Efraims barn Hosea, Asasjas son,
för ena hälften av Manasse stam Joel, Pedajas son,

²¹ för andra hälften av Manasse, den i Gilead, Jiddo, Sakarjas son,
för Benjamin Jaasiel, Abners son,

²² för Dan Asarel, Jerohams son.

Dessa var Israels stamhövdingar.

²³ Men i förteckningen tog David inte upp dem som var under tjugo år, eftersom HERREN hade lovat att han skulle föröka Israel som stjärnorna på himlen.

²⁴ Joab, Serujas son, började räkningen men fullbordade den inte, eftersom vrede genom den drabbade Israel. Antalet togs inte upp i någon förteckning i kung Davids krönika.

Förvaltare för kungens ägodelar

²⁵ Uppsikt över kungens skatter hade Asmavet, Adiels son, över förråden på fälten, i städerna och byarna och fästningstornen Jonatan, Ussias son,
²⁶ över dem som arbetade på fälten med jordbruket Esri, Kelubs son,
²⁷ över vingårdarna ramatiten Shi-mei, över vingårdarnas vinförråd shifmiten Sabdi,
²⁸ över olivlundarna och mullbärsfikonträden i Låglandet gaderiten Baal-Hanan, över oljeförråden Joash,
²⁹ över korna som betade i Saron saroniten Shitraj och över korna i dalarna Shafat, Adlajs son,
³⁰ över kamelerna ismaeliten Obil, över åsnorna meronotiten Jedeja,
³¹ över småboskapen hagariten Jasis.
 Alla dessa var förvaltare för kung Davids ägodelar.

Davids personliga rådgivare

³² Jonatan, Davids farbror, var rådgivare. Han var en förständig och skrifflärd man. Jehiel, Hakmonis son, var hos kungens söner.
³³ Ahitofel var kungens rådgivare och arkitekten Hushaj var kungens vän.
³⁴ Efter Ahitofel kom Jojada, Benajas son, och Ebjatar. Joab var kungens överbefälhavare.

28

Davids instruktioner för templet

¹ David samlade till Jerusalem alla Israels hövdingar, stamhövdingar och häravdelningarnas befälhavare, dem som var i kungens tjänst, överbefäl och underbefäl och förmännen över alla kungens och hans söners ägodelar och boskap, samt hovmännen, hjältarna och alla tappra stridsmän.

² Kung David steg upp från sin plats och sade: "Hör mig, mina bröder och mitt folk! Jag hade själv tänkt att bygga ett hus som viloplats för HERRENS förbundsark och fotpall för vår Gud, och jag gjorde förberedelser för byggnadsverket.

³ Men Gud sade till mig: Du ska inte bygga ett hus åt mitt namn, för du är en stridsman och har spillt blod.

⁴ Ändå utvalde HERREN, Israels Gud, mig ur hela min fars hus till att vara kung över Israel för alltid. Han utvalde Juda till furste och i Juda hus min fars hus, och bland min fars söner hade han behag till mig och gjorde mig till kung över hela Israel.

⁵ Bland alla mina söner – för HERREN har gett mig många söner – utvalde han min son Salomo till att sitta på HERRENS kungatron och regera över Israel.

⁶ Han sade till mig: Din son Salomo är den som ska bygga mitt hus och mina förgårdar, för jag har utvalt honom till min son, och jag ska vara hans far.

⁷ Jag ska befästa hans kungamakt för evigt, om han står fast vid att följa mina bud och föreskrifter, som han nu gör.

27:24 2 Sam 24:13f, 1 Krön 21:4f. **27:31 ismaeliten ... hagariten** Araber, ättlingar till Ismael och Hagar (1 Mos 17:20, 21:20). **27:33** 2 Sam 15:12f. **27:33 Ahitofel** Deltog i Absaloms sammansvärjning och motarbetades då av Hushaj (2 Sam 15:31f). **27:34** 2 Sam 8:16f, 1 Krön 18:15f. **28:2** 2 Sam 7:2f, 1 Kung 8:17f, 1 Krön 17:1f, 22:7f. **28:3** 1 Kung 5:3. **28:4** 1 Mos 49:8f, 1 Sam 16:1, 12f, 1 Krön 5:2. **28:5** 2 Sam 7:12, 1 Krön 17:11f. **28:6** 2 Sam 7:13f, 1 Kung 5:5, 6:12, Ps 89:4f.

⁸ Nu säger jag inför hela Israel, HERRENS församling, och inför vår Gud som hör det: Håll fast vid alla HERREN er Guds bud, och följ dem noga så att ni får besitta det goda landet och lämna det i arv till era barn efter er till evig tid.

⁹ Och du, min son Salomo, lär känna din fars Gud och tjäna honom med hängivet hjärta och med villig själ, för HERREN rannsakar alla hjärtan och förstår alla uppsåt och tankar. Om du söker honom låter han sig finnas av dig, men om du överger honom, då förkastar han dig för evigt.

¹⁰ Var nu uppmärksam, för HERREN har utvalt dig att bygga ett hus till helgedom. Var stark och gå till verket.”

¹¹ David gav sin son Salomo en mönsterbild av förhuset och tempelbyggnaderna och förrådkamrarna, de övre salarna och de inre rummen och rummet för nådastolen.

¹² Han gav honom en mönsterbild av allt som han hade fått genom Anden för förgårdarna till HERRENS hus och alla kamrarna runt omkring för skatterna i Guds hus och förråden för det som helgats åt HERREN.

¹³ Han gav också föreskrifter om prästernas och leviternas avdelningar och alla sysslor som skulle utföras vid tjänstgöringen i HERRENS hus och alla kärl som skulle användas vid tjänstgöringen i HERRENS hus,

¹⁴ om guldet med uppgift på vikten i guld för varje särskilt kärl till tjänstgöringen, och alla silverkärl med uppgift på vikten för varje särskilt kärl till tjänstgöringen.

¹⁵ Han angav vikten på de gyllene ljusstakarna med tillhörande lampor av guld, med uppgift på varje ljusstakes vikt med dess lampor, så även för silverljusstakarna, med uppgift på varje ljusstakes vikt med dess lampor, beroende på hur varje ljusstake skulle användas.

¹⁶ Likaså angav han vikten på guldet till skådebrödsborden, varje bord för sig, och på silvret till silverborden.

¹⁷ Han gav föreskrifter om gafflarna, skålarna och kannorna av rent guld och guldbägarna, med uppgift om vikten av varje särskild bägare, och om silverbägarna, med uppgift på varje bägares vikt.

¹⁸ Likaså för rökelsealtaret av renat guld, med uppgift på vikten, dessutom en mönsterbild av vagnen, de gyllene keruberna som skulle breda ut sina vingar och täcka över HERRENS förbundsark.

¹⁹ Han sade: ”Allt detta har HERREN visat mig genom en skrift av sin hand, allt som ska utföras enligt mönsterbilden.”

²⁰ David sade till sin son Salomo: ”Var stark och frimodig och gå till verket. Var inte rädd eller modlös, för HERREN Gud, min Gud, ska vara med dig. Han ska inte lämna dig och inte överge dig, ända tills allt arbete för tjänstgöringen i HERRENS hus är avslutat.

²¹ Och se, här är prästernas och leviternas avdelningar som ska förrätta allt slags tjänst i Guds hus. Till allt som ska utföras har du folk hos dig som alla är villiga och kunniga till allt slags arbete. Dessutom är hövdingarna och hela folket redo att göra allt du befäller.”

29

Gåvor till tempelbygget

¹ Kung David sade till hela församlingen: ”Min son Salomo, den ende som Gud har utvalt, är ung och vek och arbetet är stort, för detta palats är inte för en människa utan för HERREN Gud.

² Därför har jag, så långt jag förmått, skaffat guld till det som ska vara av guld i min Guds hus, silver till det som ska vara av silver, koppar till det som ska vara av koppar,

28:9 5 Mos 10:17, 1 Sam 16:7, 2 Krön 15:2, Ps 7:10, Jes 55:6, Jer 11:20, 17:10, 20:12, Upp 2:23. **28:10** 1 Krön 22:10. **28:11** 2 Mos 25:9, 26:30. **28:18** 2 Mos 25:18f, Ps 18:11. **28:20** 5 Mos 31:6f, Jos 1:7, 9, 1 Krön 22:13, Hebr 13:5. **29:1** 1 Krön 22:5. **29:2** 1 Krön 22:14.

järn till det som ska vara av järn och trä till det som ska vara av trä. Dessutom har jag skaffat onyxer och andra infattningsstenar, svartglänsande och brokiga stenar och alla slags dyrbara stenar liksom marmor i mängd.

³ Eftersom jag älskar min Guds hus ger jag också vad jag själv äger i guld och silver till min Guds hus, utöver allt som jag förut har skaffat till det heliga huset:

⁴ 3 000 talenter guld av guld från Ofir, och 7 000 talenter renat silver till att överdra byggnadernas väggar med,

⁵ för att göra av guld det som ska vara av guld och för att göra av silver det som ska vara av silver, till allt slags arbete som utförs av konsthantverkare. Vem vill i dag bära fram sina frivilliga gåvor åt HERREN?"

⁶ Familjehövdingarna och Israels stamhövdingar, överbefälen och underbefälen liksom ledarna för kungens arbeten bar fram sina frivilliga gåvor.

⁷ De gav till arbetet på Guds hus 5 000 talenter guld, 10 000 dariker, 10 000 talenter silver, 18 000 talenter koppar och 100 000 talenter järn.

⁸ Var och en som hade ädelstenar gav dem till skatten i HERRENS hus under gershoniten Jehiels vård.

⁹ Då glädde sig folket över deras frivilliga gåvor, för de bar fram sina frivilliga gåvor åt HERREN av hängivet hjärta. Också kung David glädde sig mycket.

Davids bön och tacksägelse

¹⁰ David lovade HERREN inför hela församlingen. David sade:

"Lovad är du, HERRE,
vår fader Israels Gud,
från evighet till evighet!

¹¹ Dig, HERRE,
tillhör storhet och makt,
härlighet och glans och majestät,
allt som finns i himlen
och på jorden.

Ditt, o HERRE, är riket,
och du har upphöjt dig
till ett huvud över allt.

¹² Rikedom och ära kommer från dig,
du råder över allt,
och i din hand är kraft och makt.
Din hand kan göra vad som helst,
stort och starkt.

¹³ Så tackar vi dig nu, vår Gud,
och lovar ditt härliga namn.

¹⁴ För vad är väl jag, och vad är mitt folk, att vi själva skulle kunna ge sådana frivilliga gåvor? Nej, allt kommer från dig, och ur din hand har vi gett det åt dig.

¹⁵ För vi är främlingar hos dig och gäster som alla våra fäder. Som en skugga är våra dagar på jorden, och utan hopp.

29:2 marmor Syftar troligen på kalkalabaster. **29:4 3 000 talenter ... 7 000 talenter** Ca 90 ton guld och 200 ton silver. **29:5** 2 Mos 35:4f. **29:6** 2 Mos 35:21f, 4 Mos 7:1f, 1 Krön 28:1f. **29:7 talenter** Mängderna motsvarar ca 150 ton guld, 300 ton silver, 550 ton koppar och 3 000 ton järn. Dariker, persiska guldmynt om ca 8,5 gram, är troligen en omräkning ur författarens perspektiv på 400-talet f Kr. **29:8** 2 Mos 35:27, 1 Krön 23:8, 26:21f. **29:11** 1 Tim 1:17, Upp 4:11, 5:12f. **29:11 makt, härlighet ... Ditt ... är riket** Den traditionella lovprisningen som avslutar Herrens bön (Matt 6:9f) är troligen hämtad från denna vers. **29:12** 2 Krön 1:12, 20:6. **29:15** 3 Mos 25:23, Job 8:9, 14:1f, Ps 39:13, 90:5f, 102:12, 119:19, Pred 7:1, Hebr 11:13.

¹⁶ HERRE vår Gud, alla dessa gåvor som vi skaffat för att bygga dig ett hus åt ditt heliga namn – från din hand har de kommit, och ditt är alltsammans.

¹⁷ Jag vet, min Gud, att du prövar hjärtat och har behag till vad som är rätt. Med ärligt hjärta har jag burit fram alla dessa frivilliga gåvor. Och nu har jag också sett med glädje hur ditt folk som står här har burit fram sina frivilliga gåvor till dig.

¹⁸ HERRE, Abrahams, Isaks och Israels, våra fäders Gud, låt ditt folks hjärtas sinne och tankar vara redo till sådant för evigt, och vänd deras hjärtan till dig.

¹⁹ Ge min son Salomo ett hängivet hjärta så att han håller dina bud, dina vittnesbörd och dina stadgar och utför allt detta och bygger templet som jag förberett.”

²⁰ Därefter sade David till hela församlingen: ”Lova HERREN er Gud!” Då lovade hela församlingen HERREN, sina fäders Gud, och de bugade sig och föll ner för HERREN och för kungen.

²¹ Dagen därpå slaktade de slaktoffer åt HERREN och offrade brännoffer åt HERREN: 1 000 tjurar, 1 000 baggar och 1 000 lamm med tillhörande dryckesoffer, dessutom slaktoffer i mängd för hela Israel.

²² De åt och drack med stor glädje inför HERRENS ansikte den dagen, och för andra gången gjorde de Salomo, Davids son, till kung. De smorde honom till en HERRENS furste och Sadok till präst.

²³ Så satt Salomo på HERRENS tron som kung efter sin far David, och han blev framgångsrik. Hela Israel lydde honom.

²⁴ Alla hövdingarna och hjältarna och dessutom alla kung Davids söner underordnade sig kung Salomo.

²⁵ Och HERREN gjorde Salomo mycket stor inför hela Israel och lät hans kungliga härlighet bli större än någon annans som varit kung över Israel före honom.

David dör

²⁶ David, Ishais son, hade regerat över hela Israel.

²⁷ Den tid han regerade över Israel var fyrtio år. Han regerade sju år i Hebron och trettio år i Jerusalem.

²⁸ Han dog i en god ålder, mätt på att leva och mätt på rikedom och ära. Hans son Salomo blev kung efter honom.

²⁹ Vad som mer finns att säga om kung David, om hans första tid och hans sista, det finns skrivet i siaren Samuels krönika, i profeten Natans krönika och i siaren Gads krönika.

³⁰ Där står också om hela hans regering och hans bedrifter och de händelser som mötte honom och Israel och alla andra länder och riken.

29:17 1 Krön 28:9, Ps 7:10, Upp 2:23. **29:22 andra gången... kung** Folkets bekräftelse av kung Davids beslut i 23:1 (jfr hur Saul blev erkänd i 1 Sam 11:15 efter 1 Sam 10, och David i 2 Sam 5:1f efter 1 Sam 16:13). **29:23** 1 Kung 1:35. **29:25** 1 Kung 2:12, 10:23f, 2 Krön 1:1. **29:27** 2 Sam 5:4f, 1 Kung 2:11, 1 Krön 3:4. **29:27 fyrtio år** Ca 1010-970 f Kr. **29:29** 1 Krön 21:9. **29:29 Samuels ... Natans ... Gads krönika** Troligen Samuelsböckerna (se deras inledningsnoter).

Andra Krönikeboken

Andra Krönikeboken fortsätter berättelsen om Israels kungatid från Salomos trontillträde ca 970 Kr till Jerusalems fall 587 f Kr. Skildringen följer till stor del Första och Andra Kungaboken, men lägger särskild vikt vid gudfruktiga kungar som Salomo (1-9), Asa (14-16), Joshafat (17-20), Hiskia (29-32) och Josia (34-35).

Efter Jerusalems fall år 587 f Kr (kap 36) avslutas boken med befrielsen från den babyloniska fångenskapen 539 f Kr, som en brygga över till Esras bok. Enligt judisk tradition skrevs boken av Esra under andra hälften av 400-talet f Kr (se inledningen till Första Krönikeboken).

Salomo ber om vishet

¹ Salomo, Davids son, stärkte sin kungamakt, och HERREN hans Gud var med honom och gjorde honom mycket stor.

² Salomo talade till hela Israel, till överbefälen och underbefälen, till domarna och till alla furstarna i hela Israel, huvudmännen för familjerna.

³ Sedan begav han sig med hela församlingen till offerhöjden i Gibeon, för där stod Guds uppenbarelsetält som HERRENS tjänare Mose hade gjort i öknen.

⁴ Men David hade hämtat Guds ark från Kirjat-Jearim upp till den plats som han hade ställt i ordning åt den, för han hade rest ett tält åt den i Jerusalem.

⁵ Och kopparaltaret som Besalel, son till Uri, son till Hur, hade gjort stod där framför HERRENS tabernakel, och Salomo och församlingen sökte sig dit.

⁶ Där gick Salomo upp inför HERRENS ansikte till kopparaltaret som stod vid uppenbarelsetältet, och han offrade tusen brännoffer på det.

⁷ Den natten uppenbarade sig Gud för Salomo och sade till honom: "Be mig om det du vill att jag ska ge dig."

⁸ Salomo svarade Gud: "Du har visat min far David stor nåd och gjort mig till kung efter honom.

⁹ Låt nu, HERRE och Gud, ditt ord till min far David förverkligas, för du har gjort mig till kung över ett folk lika talrikt som stoftet på marken.

¹⁰ Ge mig nu vishet och förstånd till att vara ledare och anförare för detta folk. För vem kan annars vara domare för detta ditt stora folk?"

¹¹ Då sade Gud till Salomo: "Eftersom detta låg på ditt hjärta och du inte bad om rikedom, skatter och ära eller om dina fienders liv eller om långt liv, utan bad om vishet och förstånd att vara domare för mitt folk som jag har gjort dig till kung över,

¹² så ska du få vishet och förstånd. Jag ska också ge dig rikedom, skatter och ära som kungarna före dig inte har haft och ingen kung efter dig kommer att ha."

Salomos makt och rikedom

¹³ När Salomo hade varit vid offerhöjden i Gibeon begav han sig från uppenbarelsetältet till Jerusalem, och han regerade över Israel.

¹⁴ Och Salomo samlade vagnar och ridhästar så att han hade 1 400 vagnar och 12 000 ridhästar. Dem stationerade han dels i vagnstäderna, dels i Jerusalem hos kungen själv.

1:1 1 Kung 2:12, 46, 10:23f, 1 Krön 29:25. **1:1 stärkte sin kungamakt** Se 1 Kung 2 och Salomos messianska kungapsalm Ps 72. **1:3** 2 Mos 27:21, 36:8f, 1 Kung 3:4, 1 Krön 16:39f, 21:28f. **1:3 Gibeon** Större stad (Jos 10:2) drygt en halvmil nordväst om Jerusalem. **1:4** 2 Sam 6:17, 1 Krön 13:6, 15:1. **1:4 hämtat Guds ark från Kirjat-Jearim** Se 2 Sam 6, 1 Krön 15. **1:5** 2 Mos 38:1f. **1:7** 1 Kung 3:5f. **1:8** 1 Krön 28:5. **1:9** 1 Mos 13:16. **1:11** 1 Kung 3:11. **1:11 vishet och förstånd** Salomos vishet blev legendarisk (se 1 Kung 4:29f, 10:1f). **1:12** 1 Kung 4:31f, 2 Krön 9:22f, Matt 6:33, Ef 3:20. **1:13** 1 Krön 21:29. **1:14** 1 Kung 4:26, 10:26f, 2 Krön 9:25f.

15 Kungen styrde så att silver och guld blev lika vanligt i Jerusalem som stenar, och cederträ lika vanligt som mullbärsfikonträ i Låglandet.

16 Hästarna som Salomo köpte kom från Egypten och från Kue. Kungens uppköpare hämtade dem från Kue till bestämt pris.

17 Varje vagn som de hämtade och förde in från Egypten kostade 600 siklar silver och varje häst 150. Likaså infördes genom deras försorg sådana till hetiternas alla kungar och till kungarna i Aram.

2

Tempelbygget förbereds

1 Salomo planerade nu att bygga ett hus åt HERRENS namn och ett hus åt sig själv till kunglig bostad.

2 Därför avdelade Salomo 70 000 män till bärare och 80 000 till stenhuggare i bergen och 3 600 till arbetsledare över dem.

3 Och Salomo sände bud till Hiram, kungen i Tyrus, och lät säga: "Gör mot mig som mot min far David, när du sände honom cederträ för att han skulle bygga sig ett hus att bo i.

4 Se, nu vill jag bygga ett hus åt HERREN min Guds namn och helga det åt honom. Där ska man tända väldoftande rökelse inför hans ansikte och alltid ha skådebröden upplagda och offra brännoffer morgon och kväll, på sabbaterna, vid nymåne och vid HERREN vår Guds högtider. Detta är för all framtid stadgat för Israel.

5 Och huset som jag bygger ska vara stort, för vår Gud är större än alla gudar.

6 Men vem kan bygga ett hus åt honom? Himlarna och himlarnas himmel rymmer honom inte. Vem är jag att bygga ett hus åt honom? Nej, det ska bli en plats där man tänder rökelse inför hans ansikte.

7 Sänd mig nu en konstnärligt begåvad man som kan arbeta med de skickliga hantverkare som jag har hos mig här i Juda och Jerusalem och som min far David har ordnat, kan arbeta i guld, silver, koppar och järn och i purpurrött, karmosinrött och mörkblått garn och dessutom är en duktig träsnidare.

8 Sänd mig också cederträ, cypressträ och algumträ från Libanon, för jag vet att dina tjänare är skickliga i att hugga virke på Libanon. Och mina tjänare kommer att vara tillsammans med dina tjänare

9 för att skaffa mig en stor mängd virke, eftersom huset jag tänker bygga ska vara stort och underbart.

10 För dina tjänares räkning, åt timmermännen som hugger virket, ska jag ge 20 000 korer tröskat vete, 20 000 korer korn, 20 000 bat vin och 20 000 bat olja."

11 Kung Hiram i Tyrus svarade med en skrivelse som han sände till Salomo: "Därför att HERREN älskar sitt folk har han satt dig till kung över dem."

12 Och Hiram tillade: "Lovad är HERREN, Israels Gud, himlens och jordens Skapare, som har gett kung David en vis son, som är så utrustad med klokhets och förstånd att han kan bygga ett hus åt HERREN och ett hus åt sig själv till kunglig bostad.

1:15 2 Krön 9:27. 1:16 **Kue** Handelsort vid Adana i Medelhavets nordöstra hörn. 1:17 **600 siklar ... 150** Drygt 6 kg och 1,5 kg silver. Salomos vagnar var långt mycket dyrare än det vanliga priset om ca 100 siklar per vagn. 1:17 **hetiterna ... Aram** Riken i nuvarande Turkiet och norra Syrien. Hetiterna uppskattade de egyptiska hästarna som var större än deras egna. 2:2 1 Kung 5:15f. 2:3 2 Sam 5:11, 1 Kung 5:2f, 1 Krön 14:1. 2:3 **Hiram** Variant av Hiram (jfr 2 Kung 5), som regerade ca 980-947 f Kr. 2:4 3 Mos 24:5f, 4 Mos 28:3f. 2:5 2 Mos 18:11. 2:6 1 Kung 8:27, 2 Krön 6:18, Job 11:7f, Jes 66:1, Jer 23:24, Apg 7:48f, 17:24. 2:10 1 Kung 5:11. 2:10 **20 000 korer ... 20 000 bat** Ca 4,5 miljoner liter eller dagsransoner av vete och korn, samt 450 000 liter olja och vin. Det sjöfarande Tyrus var beroende av att importera mat, även under nytestamentlig tid (Apg 12:20). 2:11 1 Kung 10:9. 2:12 1 Mos 1:1, 2 Mos 20:11, 1 Kung 5:7, Ps 33:6, 96:5, 102:26, Apg 4:24, 14:15, Upp 10:6.

¹³ Därför sänder jag nu en konstnärligt begåvad och kunnig man, Huram-Abi.

¹⁴ Han är son till en av Dans döttrar, och hans far är en tyrisk man. Han är skicklig att arbeta i guld och silver, i koppar, järn, sten och trä, liksom i purpurrött, mörkblått och karmosinrött garn och fint lingarn, och han kan utföra alla slags sniderier och väva alla slags konstvävnader. Honom kan du låta utföra arbetet tillsammans med dina och min herres, din far Davids, män som är konstnärligt begåvade.

¹⁵ Min herre kan nu sända till sina tjänare vetet och kornet, oljan och vinet som han har talat om.

¹⁶ Vi ska då hugga virke på Libanon, så mycket du behöver, och forsla det till dig på en flotte på havet till Jafo. Därifrån kan du själv låta föra det upp till Jerusalem.”

¹⁷ Salomo räknade alla främlingar i Israels land, liksom hans far David tidigare hade gjort en räkning av dem. Det visade sig då att de var 153 600.

¹⁸ Av dem utsåg han 70 000 till bärare, 80 000 till stenhuggare i bergen och 3 600 till att ha uppsikt över folket och att hålla dem i arbete.

3

Templet byggs

¹ Salomo började bygga HERRENS hus i Jerusalem på Moria berg, där HERREN hade uppenbarat sig för hans far David, på den plats som David hade ställt i ordning, jebusiten Ornans tröskplats.

² Han började bygga på andra dagen i andra månaden i sitt fjärde regeringsår.

³ När Salomo byggde Guds hus, lade han grunden så att det blev sextio alnar långt och tjugo alnar brett efter det gamla alnmåttet.

⁴ Förhuset som låg framför långhuset, framför husets kortsida, mätte tjugo alnar, och dess höjd var hundratjugo. På insidan överdrog han det med rent guld.

⁵ Det stora huset klädde han med cypressträ. Detta i sin tur överdrog han med fint guld och prydde det med palmer och kedjor.

⁶ Dessutom smyckade han huset med dyrbara stenar. Guldets han använde var från Parvajim.

⁷ Han klädde huset, bjälkarna, trösklarna liksom väggarna och dörrarna i huset med guld och skar ut keruber på väggarna.

⁸ Dessutom ställde han i ordning det rum som skulle vara det allra heligaste. Det låg utefter husets kortsida och var tjugo alnar långt och tjugo alnar brett. Han klädde det med fint guld, sexhundra talenter i vikt.

⁹ Spikarna vägde femtio siklar i guld. De övre salarna klädde han också med guld.

¹⁰ Till det rum som var det allra heligaste lät han skulptera två keruber, och man överdrog dem med guld.

¹¹ Längden på kerubernas vingar var tillsammans tjugo alnar. Den enas ena vinge, fem alnar lång, rörde vid husets ena vägg, och hans andra vinge, fem alnar lång, rörde vid den andra kerubens vinge.

2:14 1 Kung 7:14. **2:16** Esra 3:7. **2:16 Jafo** Nutidens Jaffa, Jerusalems närmaste hamnstad (drygt 5 mil västerut).
2:17 1 Krön 22:2. **2:18** 1 Kung 5:15f. **3:1** 2 Sam 24:18, 25, 1 Krön 21:18, 26. **3:1 Moria** Berget där Abraham en gång var beredd att offra Isak (1 Mos 22:2, 14f). **3:1 Ornan** Kallas i 2 Sam 24:18 Arauna. Motsvarar kanske *ewrine*, "herreman" på hurritiska som kan ha varit jebusiternas språk. **3:2** 1 Kung 6:1f. **3:2 andra månaden ... fjärde regeringsår** April 966 f Kr. Jfr skildringen i 1 Kung 5-6. **3:3 sextio ... tjugo alnar** Ca 30 x 10 meter. **3:4 hundratjugo** Nästan 60 meter. Andra handskrifter (Peshitta): "tjugo alnar" (ca 10 meter). **3:6 Parvajim** Okänd ort, kanske i södra Arabien där det fanns guldgruvor. **3:7 keruber** Bevingade änglaväsen med egenskaper från människa, lejon, tjur och örn (2 Mos 25:18f, Hes kap 1, 10). **3:8 tjugo alnar** Ca 10 x 10 meter. **3:9 sexhundra talenter ... femtio siklar** Ca 18 ton respektive 0,5 kg guld. **3:11 vinge, fem alnar lång** Ca 2,5 meter.

¹² Den andra kerubens ena vinge, fem alnar lång, rörde vid husets andra vägg, och hans andra vinge, fem alnar lång, nådde till den första kerubens vinge.

¹³ Tillsammans bredded alltså keruberna ut sina vingar tjugo alnar, där de stod på sina fötter med ansiktena vända inåt.

¹⁴ Förhänget gjorde han av mörkblått, purpurrött och karmosinrött garn och fint lingarn och prydde det med keruber.

Jakin och Boas

¹⁵ Framför huset gjorde han två pelare, trettiofem alnar höga. Pelarhuvudet ovanpå var och en av dem var fem alnar.

¹⁶ Han gjorde kedjor till koret och satte också kedjor upptill på pelarna. Dessutom gjorde han hundra granatäpplen och satte dem på kedjorna.

¹⁷ Och pelarna ställde han upp framför tempelsalen, den ena på högra sidan och den andra på vänstra. Åt den högra gav han namnet Jakin och åt den vänstra namnet Boas.

4

Templet inreds

¹ Salomo gjorde ett altare av koppar, tjugo alnar långt, tjugo alnar brett och tio alnar högt.

² Han gjorde också havet i gjutet arbete. Det var tio alnar från den ena kanten till den andra, helt runt och fem alnar högt. Ett snöre som var trettio alnar långt mätte omkretsen.

³ Runt omkring nertill fanns bilder som föreställde oxar, tio på varje aln, så att de omslöt havet runtom. Oxarna bildade två rader och var gjutna i ett stycke med det övriga.

⁴ Havet stod på tolv oxar. Tre var vända mot norr, tre mot väster, tre mot söder och tre mot öster. Havet stod ovanpå oxarna, och deras bakdelar var alla vända inåt.

⁵ Havets tjocklek var en handsbredd, och kanten var gjord som kanten på en bägare, och liknade en utslagen lilja. Det rymde tretusen bat.

⁶ Han gjorde också tio tvättkar och ställde fem på högra sidan och fem på vänstra. De skulle användas vid tvättning. I dem skulle man skölja det som hörde till brännoffret. Men havet var för prästerna att tvätta sig i.

⁷ Han gjorde också ljusstakarna av guld, tio stycken, sådana de skulle vara och ställde dem i tempelsalen, fem på högra sidan och fem på vänstra.

⁸ Han gjorde också tio bord och satte dem i tempelsalen, fem på högra sidan och fem på vänstra. Han gjorde också hundra skålar av guld.

⁹ Och han byggde prästernas förgård och den stora yttre förgården och dörrarna till denna förgård. Dörrarna överdrog han med koppar.

¹⁰ Havet ställde han på högra sidan, åt sydost.

¹¹ Dessutom gjorde Hiram askkärlden, skovlarna och skålarna.

Så slutförde Hiram det arbete han skulle göra åt kung Salomo i Guds hus.

¹² Han gjorde två pelare och två klotformiga pelarhuvuden ovanpå pelarna samt de två flätverk som skulle täcka de båda klotformiga pelarhuvuden som satt ovanpå pelarna.

3:13 2 Mos 25:20. **3:14** 2 Mos 26:30f. **3:15** 1 Kung 7:15f, 2 Kung 25:17, Jer 52:21f. **3:15 trettiofem alnar** Ca 17 meter, troligen de bådassammanlagda längd (jfr 1 Kung 7:15). **3:17 Jakin ... Boas** Betyder "ska upprätta" och "har styrka". **4:1** 2 Mos 27:1f, 2 Krön 7:7. **4:1 altare ... tjugo ... tio alnar** Ca 10 x 10 x 5 meter. **4:2** 1 Kung 7:23f. **4:2 havet ... tio ... fem ... trettio alnar** Ca 5 meter i diameter, 2,5 m högt och 15 meter i omkrets. **4:5 tretusen bat** Ca 65 000 liter. Kanske ett avskrivningsfel för "tvåtusen bat" (se 1 Kung 7:26). **4:6** 1 Kung 7:38f. **4:7** 1 Kung 7:49. **4:9** 1 Kung 6:36. **4:11** 1 Kung 7:40f.

¹³ Han gjorde också de fyrahundra granatäpplena till de båda flätverken, två rader granatäpplen till varje flätverk, för att de båda klotformiga pelarhuvuden som satt ovanpå pelarna, skulle bli täckta.

¹⁴ Dessutom gjorde han också faten och underredena att ställa faten på.

¹⁵ Han gjorde också havet – det var bara ett – och de tolv oxarna under det.

¹⁶ Askkärnen, skovlarna och gafflarna och alla de föremål som hörde dit gjorde Huram-Abib åt kung Salomo till HERRENS hus. Allt var av blank koppar.

¹⁷ På Jordanslätten, mellan Suckot och Sereda, lät kungen gjuta det i lerformar.

¹⁸ Och Salomo lät göra alla dessa föremål i så stort antal att kopparns vikt inte kunde fastställas.

¹⁹ Salomo gjorde alla de föremål som skulle finnas i Guds hus: det gyllene altaret, borden där skådebröden skulle ligga,

²⁰ liksom ljusstakarna av fint guld med sina lampor som skulle tändas framför koret på föreskrivet sätt,

²¹ dessutom blomverket, lamporna och lamptängerna av guld – allt av finaste guld.

²² Han lät också göra knivarna, de båda slagen av skålar och eldfaten av dyrbart guld. Beträffande ingångarna i huset, så var både de dörrar i det innersta som ledde till det allra heligaste, och de dörrar som ledde till tempelsalen, gjorda av guld.

5

¹ Sedan allt det arbete som Salomo lät utföra för HERRENS hus var färdigt, förde Salomo dit in vad hans far David hade helgat åt HERREN: silvret, guldet och alla kärnen. Detta lade han in i skattkamrarna i Guds hus.

Herrens ark förs in i templet

² Därefter samlade Salomo de äldste i Israel och alla huvudmännen för stammarna, Israels barns familjeöverhuvuden, till Jerusalem för att hämta HERRENS förbundsark upp från Davids stad, det vill säga Sion.

³ Alla Israels män samlades då hos kungen under högtiden i sjunde månaden.

⁴ När alla de äldste i Israel hade kommit, lyfte leviterna upp arken.

⁵ De hämtade arken dit upp tillsammans med uppenbarelsetältet och alla heliga föremål som fanns i tältet. De levitiska prästerna hämtade det dit upp.

⁶ Och kung Salomo stod framför arken tillsammans med Israels hela församling som hade samlats hos honom. Man offrade får och tjurar i sådan mängd att de inte kunde räknas eller uppskattas.

⁷ Och prästerna bar in HERRENS förbundsark till dess plats i husets kor, i det allra heligaste, till platsen under kerubernas vingar.

⁸ Keruberna höll nämligen sina vingar utbredda över den plats där arken stod, så att arken och dess stänger upptill täcktes av keruberna.

⁹ Stängerna var så långa att deras ändar som sköt ut från arken kunde ses framför koret, men de var inte synliga längre ut. Arken har blivit kvar där ända till denna dag.

¹⁰ I arken fanns inget annat än de två tavlor som Mose hade lagt dit vid Horeb, när HERREN slöt förbund med Israels barn efter att de dragit ut ur Egypten.

¹¹ Sedan gick prästerna ut ur helgedomen. Alla präster som fanns där hade helgat sig, oavsett vilken avdelning de tillhörde.

¹² Leviterna, alla sångare – Asaf, Heman och Jedutun med sina söner och bröder – stod

4:17 Suckot Ort strax öster om Jordan, vid bifloden Jabbok (1 Mos 33:17). **4:19** 1 Kung 7:48f. **5:1** 1 Kung 7:51, 1 Krön 28:14. **5:2** 1 Kung 8:1f. **5:3 högtiden i sjunde månaden** Lövhuddohögtiden i oktober (3 Mos 23:34f, 5 Mos 16:13f). **5:10** 2 Mos 25:16, 21, 5 Mos 10:5, Hebr 9:4. **5:10 inget annat än de två tavlor** Tidigare fanns där även manna och Arons stav (Heb 9:4, 2 Mos 16:33, 4 Mos 17:10). **5:12** 1 Krön 25:1f.

klädda i vitt linne med cymbaler, lyror och harpor öster om altaret, och tillsammans med dem hundratjugo präster som blåste i trumpeter.

¹³ När trumpetblåsarna och sångarna samtidigt och samstämmigt stämde upp HERRENS lov och pris, och man lät trumpeter, cymbaler och andra instrument ljuda och började lova HERREN för att han är god och för att hans nåd är evig – då uppfylldes huset, HERRENS hus, av ett moln

¹⁴ så att prästerna för molnets skull inte kunde stå där och göra tjänst, eftersom HERRENS härlighet uppfyllde Guds hus.

6

Salomo talar till folket

¹ Då sade Salomo:

”HERREN har sagt

att han vill bo i dunklet.

² Jag har nu byggt ett hus

till boning åt dig,

en plats där du kan bo till evig tid.”

³ Sedan vände kungen sig om och välsignade Israels hela församling medan allt folket stod.

⁴ Han sade: ”Välsignad är HERREN, Israels Gud, som med sina händer har fullbordat vad han med sin mun lovade min far David, när han sade:

⁵ Från den dag då jag förde mitt folk ut ur Egyptens land har jag inte i någon av Israels stammar utvalt en stad för att i den bygga ett hus där mitt namn skulle vara, och jag har inte heller utvalt någon man till att vara furste över mitt folk Israel.

⁶ Men Jerusalem har jag utvalt för att mitt namn ska vara där, och David har jag utvalt till att råda över mitt folk Israel.

⁷ Min far David hade i sinnet att bygga ett hus åt HERRENS, Israels Guds, namn.

⁸ Men HERREN sade till min far David: Då du nu har i sinnet att bygga ett hus åt mitt namn, så gör du rätt i att ha detta i sinnet.

⁹ Men det är inte du som ska bygga detta hus, utan din son som ska utgå från dig, han ska bygga huset åt mitt namn.

¹⁰ Och HERREN har hållit det löfte han gav, för jag har kommit i min far Davids ställe och sitter nu på Israels tron, så som HERREN lovade, och jag har byggt huset åt HERRENS, Israels Guds, namn.

¹¹ Där har jag ställt arken, och i den förvaras det förbund som HERREN har slutit med Israels barn.”

Salomos bön vid tempelinvigningen

¹² Därefter ställde Salomo sig framför HERRENS altare inför Israels hela församling och räckte ut sina händer.

¹³ Han hade gjort en talarstol av koppar, fem alnar lång, fem alnar bred och tre alnar hög, och ställt den mitt på den yttre förgården, och han stod nu i talarstolen. Sedan föll han ner på knä inför Israels hela församling, räckte ut sina händer mot himlen

¹⁴ och sade:

”HERRE, Israels Gud, det finns ingen Gud som du, varken i himlen eller på jorden, du som håller förbundet och bevarar nåden mot dina tjänare när de vandrar inför dig av hela sitt hjärta.

5:13 2 Krön 7:3, Esra 3:10f, Ps 136:1. **5:14** 1 Kung 8:10f, 2 Krön 7:1f. **6:1** 2 Mos 20:21, 1 Kung 8:12f. **6:3** 2 Sam 6:18. **6:5** 2 Sam 7:6. **6:7** 2 Sam 7:2f, 1 Kung 5:3, 1 Krön 28:2f. **6:9** 2 Sam 7:12f. **6:12** 1 Kung 8:22f. **6:13 talarstol... fem ... tre alnar** Nästan 2,5 x 2,5 x 1,5 meter. Jfr en liknande talarstol i Neh 8:4. **6:14** 2 Mos 15:11, 5 Mos 4:39, 7:9, Luk 1:72.

15 Du har hållit vad du lovade din tjänare, min far David. Vad du lovade med din mun har du fullbordat med din hand, så som nu har skett.

16 Håll nu, HERRE, Israels Gud, vad du lovade din tjänare, min far David, när du sade till honom: Det ska aldrig saknas en avkomling av dig inför mig på Israels tron, om dina barn ger akt på sin väg och vandrar efter min lag, så som du har vandrat inför mig.

17 Och nu, HERRE, Israels Gud, förverkliga det ord som du har talat till din tjänare David.

18 Men kan Gud verkligen bo bland människorna på jorden? Se, himlarna och himlarnas himmel rymmer dig inte. Hur mycket mindre då detta hus som jag har byggt!

19 Men vänd dig ändå till din tjänares bön och åkallan, HERRE min Gud, så att du hör det rop och den bön som din tjänare sänder upp till dig

20 och låter dina ögon dag och natt vara öppna mot detta hus, den plats om vilken du har sagt att du där vill fästa ditt namn, så att du hör den bön som din tjänare ber när han vänder sig mot denna plats.

21 Ja, hör de böner som din tjänare och ditt folk Israel sänder upp, när de vänder sig mot denna plats. Hör dem från den plats där du bor, från himlen. Och när du hör, må du förlåta.

22 Om någon syndar mot sin nästa och man föreskriver honom en ed och låter honom svära den, och han kommer och svär eden inför ditt altare i detta hus,

23 hör det då från himlen och utför ditt verk och skaffa dina tjänare rätt. Straffa den skyldige och låt hans gärningar komma över hans huvud, men förklara den rättfärdige rättfärdig och låt honom få efter hans rättfärdighet.

24 Om ditt folk Israel blir slaget inför en fiende, därför att de har syndat mot dig, men de vänder om och prisar ditt namn och ber och åkallar inför ditt ansikte i detta hus,

25 hör det då från himlen och förlåt ditt folk Israels synd och låt dem komma tillbaka till det land som du har gett till dem och deras fäder.

26 Om himlen stängs till och inget regn faller, därför att de har syndat mot dig, men de då ber vända mot denna plats och prisar ditt namn och vänder om från sin synd, eftersom du har ödmjukat dem,

27 hör det då i himlen och förlåt dina tjänares och ditt folk Israels synd och lär dem den goda väg de ska vandra. Och låt det regna över ditt land som du gett åt ditt folk till arvedel.

28 Om det blir svält i landet, om det blir pest, om det blir sot och rost, om det kommer gräshoppor och gräsmaskar, om fienderna tränger in i deras land och belägrar deras städer, ja, vilken plåga och sjukdom som än kommer,

29 om då någon människa eller hela ditt folk Israel ber och ropar till dig när de var för sig känner plågan och smärtan som har drabbat dem, och de räcker ut sina händer mot detta hus,

30 hör det då från himlen där du bor, och förlåt och ge var och en efter alla hans gärningar, eftersom du känner hans hjärta. För det är bara du som känner människornas hjärtan.

31 Så ska de frukta dig och vandra på dina vägar, så länge de lever i det land som du har gett åt våra fäder.

6:15 1 Krön 22:9. 6:16 2 Sam 7:16, 1 Kung 2:4, Ps 132:11f. 6:18 2 Krön 2:6, Job 11:7f, Jes 66:1, Apg 7:48f, 17:24. 6:20 2 Mos 20:24, 5 Mos 12:5, 11. 6:20 vänder sig mot denna plats Judar vänder sig normalt mot Jerusalem under sin bön (Dan 6:10). 6:22 2 Mos 22:10f. 6:24 5 Mos 28:23f. 6:26 5 Mos 28:23f. 6:26 ödmjukat dem Annan översättning: "bönhört dem". 6:28 2 Krön 20:9. 6:28 sot och rost Sädessjukdomar som orsakades av ökenvindar och svampangrepp. 6:30 1 Sam 16:7, 1 Krön 28:9, Ps 7:10, 17:3, Jer 11:20, 17:10, 20:12. 6:31 1 Kung 11:33.

³² Också om en främling, en som inte är av ditt folk Israel, kommer från något land långt borta på grund av ditt stora namn och din starka hand och din uträckta arm, om han kommer och ber vänd mot detta hus,

³³ hör det då från himlen där du bor och gör allt som främlingen ropar till dig om. Så ska alla folk på jorden lära känna ditt namn och frukta dig, som ditt folk Israel gör, och förstå att detta hus som jag har byggt är uppkallat efter ditt namn.

³⁴ Om ditt folk drar ut till strid mot sina fiender på den väg du sänder dem och de ber till dig, vända i riktning mot denna stad som du utvalt och det hus som jag byggt åt ditt namn,

³⁵ hör då från himlen deras bön och åkallan och skaffa dem rätt.

³⁶ Om de syndar mot dig – och det finns ingen människa som inte syndar – och du blir vred på dem och ger dem i fiendens våld, och man tar dem till fånga och för bort dem till något land, långt borta eller nära,

³⁷ men de då kommer till besinning i det land där de är fångar och vänder om och ropar till dig om nåd i fångenskapens land och säger: Vi har syndat, vi har gjort fel och varit ogudaktiga,

³⁸ om de då vänder om till dig av hela sitt hjärta och av hela sin själ i det land dit man fört dem som fångar, och de ber vända mot sitt land som du gett deras fäder, mot den stad som du utvalt och det hus som jag byggt åt ditt namn,

³⁹ hör då från himlen där du bor deras bön och deras rop om nåd och skaffa dem rätt, och förlåt ditt folk som har syndat mot dig.

⁴⁰ Så, min Gud, låt dina ögon vara öppna och dina öron lyssna till vad som bes på denna plats.

⁴¹ Och nu: Res dig, HERRE Gud, och kom till din vilostad, du och din makts ark! Låt dina präster, HERRE Gud, vara klädda i frälsning, och låt dina fromma glädja sig över ditt goda.

⁴² HERRE Gud, visa inte tillbaka din smorde. Tänk på den nåd du har lovat din tjänare David.”

7

Eld från himlen när templets invigs

¹ När Salomo hade slutat sin bön kom eld ner från himlen och förtärde brännoffret och slaktoffren, och HERRENS härlighet uppfyllde huset.

² Prästerna kunde inte gå in i HERRENS hus, eftersom HERRENS härlighet uppfyllde HERRENS hus.

³ När alla Israels barn såg hur elden kom ner och såg HERRENS härlighet över huset, föll de ner på den stenlagda gården med ansiktena mot marken och tillbad HERREN och tackade HERREN, för han är god och hans nåd är evig.

⁴ Och kungen och hela folket offrade slaktoffer inför HERRENS ansikte.

⁵ Kung Salomo offrade som slaktoffer 22 000 tjurar och 120 000 av småboskapen. Så invigdes Guds hus av kungen och hela folket.

⁶ Prästerna stod på sina platser, och leviterna stod med HERRENS musikinstrument som kung David hade låtit göra, för att de med dem skulle tacka HERREN, för hans nåd är evig. David lät nämligen leviterna utföra lovsången. Prästerna stod mitt emot dem och blåste i trumpeter medan hela Israel förblev stående.

6:32 Jes 56:6f. **6:36** Ords 20:9, Pred 7:21, Rom 3:23, 1 Joh 1:8, Jak 3:2. **6:37** Ps 106:6, Dan 9:5. **6:38** Dan 6:11. **6:41** 4 Mos 10:35, Ps 132:8f, 16. **6:42** 1 Kung 2:16, 2 Sam 7:13f. **7:1** 3 Mos 9:24, Dom 6:21, 1 Kung 8:10f, 18:38f, 2 Krön 5:14. **7:3** 2 Krön 5:13, Esra 3:10f, Ps 136:1. **7:4** 1 Kung 8:62f. **7:6** 4 Mos 10:10, 2 Krön 5:12f.

⁷ Och Salomo invigde den mellersta delen av förgården framför HERRENS hus. Där offrade han brännoffren och fettstyckena av gemenskapsoffret, eftersom kopparaltaret som Salomo hade låtit göra inte kunde rymma brännoffret, matoffret och fettstyckena.

⁸ Vid det tillfället firade Salomo högtiden i sju dagar och med honom hela Israel. Det var en mycket stor församling, från stället där vägen går mot Hamat ända till Egyptens bäckravin.

⁹ På åttonde dagen firade de en högtidsförsamling, för altarets invigning firades i sju dagar och högtiden i sju dagar.

¹⁰ Men på tjugotredje dagen i sjunde månaden lät han folket gå hem till sina tält, och de var fyllda av glädje och fröjd över det goda som HERREN hade gjort mot David och Salomo och mot sitt folk Israel.

Herren visar sig på nytt för Salomo

¹¹ Så färdigställde Salomo HERRENS hus och kungapalatset. Allt som Salomo hade föresatt sig att utföra i HERRENS hus och i sitt eget hus lyckades väl.

¹² Och HERREN uppenbarade sig för Salomo om natten och sade till honom: ”Jag har hört din bön och utvalt denna plats åt mig till offerplats.

¹³ Om jag tillsluter himlen så att regn inte faller, om jag bjuder gräshoppor att fördärva landet eller om jag sänder pest bland mitt folk,

¹⁴ men mitt folk, som är uppkallat efter mitt namn, ödmjucar sig och ber och söker mitt ansikte och omvänder sig från sina onda vägar, då vill jag höra det från himlen och förlåta deras synd och skaffa läkedom åt deras land.

¹⁵ Mina ögon ska nu vara öppna och mina öron lyssna till vad som bes på denna plats.

¹⁶ Jag har nu utvalt och helgat detta hus för att mitt namn ska vara där till evig tid. Och mina ögon och mitt hjärta ska alltid vara där.

¹⁷ Om du vandrar inför mig så som din far David vandrade, så att du följer allt som jag har befallt dig och håller fast vid mina stadgar och föreskrifter,

¹⁸ då ska jag låta din kungatron bestå för evigt som jag lovade din far David, när jag sade: Aldrig ska det saknas en avkomling av dig som råder över Israel.

¹⁹ Men om ni vänder om och överger de stadgar och bud som jag har förelagt er och går bort och tjänar andra gudar och tillber dem,

²⁰ då ska jag rycka upp dem ur mitt land, det som jag har gett dem, och detta hus som jag har helgat åt mitt namn ska jag förkasta ifrån mitt ansikte. Jag ska göra det till ett ordspråk och en nidvisa bland alla folk.

²¹ Hur storslaget detta hus än är, ska var och en som går förbi häpna över det och fråga: Varför har HERREN gjort så mot detta land och mot detta hus?

²² Då ska man svara: Därför att de övergav HERREN, sina fäders Gud, som hade fört dem ut ur Egyptens land, och höll sig till andra gudar och tillbad och tjänade dem, därför har han låtit allt detta onda drabba dem.”

8

Salomos övriga verksamhet

¹ När Salomo hade byggt på HERRENS hus och sitt eget hus i tjugo år,

² byggde han upp de städer som Hiram hade gett honom och lät Israels barn bosätta sig i dem.

7:7 2 Krön 4:1. **7:8** 4 Mos 13:21, Jos 13:3f, 1 Kung 8:65f. **7:8 Egyptens bäckravin** Wadi el-Arish, Israels traditionella gräns i sydväst mot Sinai (4 Mos 34:5). **7:9** 3 Mos 23:36. **7:11** 1 Kung 9:1f. **7:12** 2 Mos 20:24, 5 Mos 12:5f. **7:15** 2 Krön 6:40. **7:18** 2 Sam 7:12, 1 Kung 2:4, 2 Krön 6:16. **7:20** 5 Mos 4:26, 28:37, 30:18, Jos 23:16, 1 Kung 14:15, Jer 7:15. **7:21** 5 Mos 29:24f, Jer 22:8f. **8:1** 1 Kung 9:10f. **8:2 de städer som Hiram hade gett honom** Kung Hiram fick tjugo städer av Salomo som han inte var nöjd med (1 Kung 9:11f). Han tycks här ge tillbaka dem.

³ Och Salomo drog till Hamat-Soba och lade det under sig.

⁴ Och han byggde upp Tadmor i öknen och alla de förrådsstäder som han byggde i Hamat.

⁵ Han byggde upp Övre Bet-Horon och Nedre Bet-Horon och gjorde dem till befästa städer med murar, portar och bommar,

⁶ dessutom Baalat och alla de städer där han hade sina förråd, vagnar och hästar, och allt det andra som han önskade bygga i Jerusalem, på Libanon och i övrigt i hela det land som lydde under hans välde.

⁷ Allt det folk som fanns kvar av hetiterna, amoreerna, periseerna, hiveerna och jebusiterna och som inte var israeliter,

⁸ avkomlingarna efter alla som Israels barn inte hade utrotat utan som fanns kvar i landet, dem gjorde Salomo arbetspliktiga, så som de är än i dag.

⁹ Men av Israels barn gjorde Salomo inte några till slavar vid sina arbeten, utan de blev krigsmän och befälhavare för hans krigsfolk eller befäl för hans vagnar och ridhästar.

¹⁰ Och kung Salomo hade tvåhundrafemtio överfogdar som hade befälet över folket.

¹¹ Och Salomo förde faraos dotter från Davids stad till det hus han hade byggt åt henne, för han sade: "Min hustru ska inte bo i Davids, Israels kungs, hus. Det är en helig plats, eftersom HERRENS ark har kommit dit."

¹² Sedan offrade Salomo brännoffer åt HERREN på HERRENS altare, som han hade byggt framför förhuset.

¹³ Varje dag offrade han enligt Moses befallning de bestämda offren för den dagen, på sabbaterna, vid nymånaderna och vid högtiderna tre gånger om året: vid det osyrade brödets högtid, vid veckohögtiden och vid lövhyddohögtiden.

¹⁴ Efter sin far Davids förordning fastställde han de avdelningar där prästerna skulle tjänstgöra. Han uppdrog också åt leviterna att sjunga lovsången och betjäna prästerna, varje dag de för den dagen bestämda göromålen. Han uppdrog också åt dörrvakterna efter deras avdelningar att hålla vakt vid de särskilda portarna, för så hade gudsmannen David befallt.

¹⁵ Man vek inte av från kungens beslut om prästerna och leviterna, varken när det gällde skatterna eller någon annan sak.

¹⁶ Så utfördes allt Salomos arbete, först fram till den dag då grunden lades till HERRENS hus och sedan tills det blev slutfört. Så blev HERRENS hus färdigt.

¹⁷ Vid denna tid begav sig Salomo till Esjon-Geber och till Eilat på havsstranden i Edoms land.

¹⁸ Och Huram sände till honom genom sina tjänare skepp och sjökunnigt manskap. De for tillsammans med Salomos tjänare till Ofir och hämtade därifrån fyrahundrafemtio talenter guld som de förde till kung Salomo.

9

Drottningen av Saba besöker Salomo

¹ När drottningen av Saba fick höra ryktet om Salomo, kom hon till Jerusalem för att sätta honom på prov med svåra frågor. Hon kom med ett mycket stort följe och med

8:3 Hamat-Soba Arameiskt smårike i västra Syrien som även besegrats av David (1 Krön 18:3). **8:4** 1 Kung 9:17f.

8:4 Tadmor Oasen Palmyra i centrala Syrien, en viktig handelsstation i öknen öster om Hamat. **8:5** 5 Mos 3:5,

1 Krön 7:24. **8:5 Bet-Horon** Ca en mil nordväst om Jerusalem. **8:6 Baalat** Låg väster om Jerusalem (Jos 19:44),

möjligen Baala där arken hade stått (1 Krön 13:6). **8:8** Jos 16:10, 1 Kung 9:21. **8:11** 1 Kung 3:1, 7:8, 9:24. **8:12**

1 Kung 9:25. **8:13** 3 Mos 23:37, 4 Mos 28:2f, 5 Mos 16:16. **8:13 de bestämda offren** Se instruktionerna i 4 Mos 28-29.

8:14 1 Krön 24:3f, 26:1f. **8:17** 1 Kung 9:26f. **8:18 Ofir** Troligen Jemen (1 Mos 10:29), möjligen Indien eller Östafrika.

8:18 fyrahundrafemtio talenter guld Ca 13,5 ton. **9:1** 1 Kung 10:1f, Matt 12:32, Luk 11:31. **9:1 Saba** Troligen

Jemen i änden på arabiska halvön, ca 250 mil söder om Jerusalem.

kameler som bar väldoftande kryddor och guld i stor mängd och dyrbara stenar. När hon kom inför Salomo, talade hon med honom om allt som låg på hennes hjärta.

² Salomo svarade på alla hennes frågor. Ingenting var dolt för Salomo, utan han kunde ge henne svar på allt.

³ När drottningen av Saba såg Salomos vishet och såg huset han hade byggt,

⁴ rätterna på hans bord och hur hans tjänare satt där och hur de som betjänade honom skötte sina sysslor och hur de var klädda, och hans hovmän och hur de var klädda, och när hon såg trappan på vilken han gick upp till HERRENS hus, då blev hon utom sig av förundran.

⁵ Och hon sade till kungen: "Så var det då sant, det jag i mitt land hörde om dina ord och om din vishet!

⁶ Jag trodde inte vad man sade förrän jag själv kom och fick se det med egna ögon. Men se, vidden av din vishet har inte ens till hälften blivit omtalad för mig. Du överträffar det rykte jag hade hört.

⁷ Lyckliga är dina män och lyckliga dessa dina tjänare som ständigt får stå inför dig och höra din vishet.

⁸ Välsignad är HERREN din Gud som har funnit sådant behag i dig att han har satt dig på sin tron till att vara kung inför HERREN din Gud! Eftersom din Gud älskar Israel och vill hålla det vid makt till evig tid, därför har han satt dig till kung över dem, för att du ska skipa lag och rätt."

⁹ Hon gav kungen hundra-tjugo talenter guld samt väldoftande kryddor i stor mängd samt dyrbara stenar. Väldoftande kryddor av det slag som drottningen av Saba gav åt kung Salomo har aldrig mer funnits.

¹⁰ När Hiram's folk och Salomos folk hämtade guld från Ofir, förde de också hem alumträ och dyrbara stenar.

¹¹ Av alumträet lät kungen göra tillbehör till HERRENS hus och till kungapalatset, samt harpor och lyror för sångarna. Sådant hade man aldrig tidigare sett i Juda land.

¹² Kung Salomo gav drottningen av Saba allt hon önskade och begärde, förutom gengåvor för det som hon hade fört med sig till kungen. Sedan vände hon om och reste hem med sina tjänare till sitt land igen.

Kung Salomos rikedom och storhet

¹³ Det guld som årligen kom in till Salomo vägde sexhundrasextiosex talenter,

¹⁴ förutom det som kringresande handelsmän och andra köpmän förde in. Också Arabiens alla kungar och ståthållarna i landet förde guld och silver till Salomo.

¹⁵ Kung Salomo lät göra tvåhundra stora sköldar av uthamrat guld och använde till varje sådan sköld sexhundra siklar uthamrat guld

¹⁶ samt trehundra mindre sköldar av uthamrat guld och använde till varje sådan sköld trehundra siklar guld. Kungen satte upp dem i Libanonskogshuset.

¹⁷ Dessutom lät kungen göra en stor tron av elfenben och överdrog den med rent guld.

¹⁸ Tronen hade sex trappsteg och en pall av guld, fastsatta vid tronen. På båda sidor om sätet fanns armstöd, och två lejon stod utmed armstöden,

¹⁹ och tolv lejon stod där, ett på varje sida om de sex trappstegen. Något sådant hade aldrig tillverkats i något annat rike.

²⁰ Alla kung Salomos dryckeskärl var av guld, och alla kärl i Libanonskogshuset var av rent guld. Silver ansågs inte vara något värt på Salomos tid.

9:8 1 Krön 28:5, 2 Krön 2:11. **9:9 hundra-tjugo talenter** Ca 3,5 ton guld. **9:10** 2 Krön 8:18. **9:10 al-gumträ** Kanske aromatiskt sandelträ som växer i Indien. **9:13 sexhundrasextiosex talenter** Ca 20 ton guld. **9:15** 1 Kung 10:16, 14:26. **9:16 sexhundra ... trehundra siklar** Ca 6 kg och 3 kg guld. **9:16 Libanonskogshuset** Möjligen en förhall till palatset (1 Kung 7:2f), byggt av cedrar från Libanon.

²¹ Kungen hade skepp som gick till Tarshish med Hurams folk, och en gång vart tredje år kom Tarshishskeppen hem och förde med sig guld och silver, elfenben, apor och påfåglar.

²² Kung Salomo blev större än någon annan kung på jorden, både i rikedom och i vishet.

²³ Alla kungar på jorden kom för att besöka Salomo och höra den vishet som Gud hade lagt ner i hans hjärta.

²⁴ Var och en av dem förde med sig gåvor: föremål av silver och guld, kläder, vapen, väldoftande kryddor, hästar och mulåsnor. Detta hände år efter år.

²⁵ Salomo hade 4 000 stallplatser för hästar med vagnar och 12 000 ridhästar, som han inrymde dels i vagnstäderna, dels i Jerusalem hos kungen själv.

²⁶ Han härskade över alla kungarna från floden till filisternas land och vidare ner till Egyptens gräns.

²⁷ Kungen styrde så att silver blev lika vanligt i Jerusalem som sten och cederträ lika vanligt som mullbärsfikonträ i Låglandet.

²⁸ Och hästar fördes in till Salomo från Egypten och från alla andra länder.

Salomo dör

²⁹ Vad som mer finns att säga om Salomo, om hans första tid såväl som om hans sista, det är skrivet i profeten Natans krönika, i shiloniten Ahias profetia och i siaren Iddos syner om Jerobeam, Nebats son.

³⁰ Salomo regerade i Jerusalem över hela Israel i fyrtio år.

³¹ Och Salomo gick till vila hos sina fäder, och man begravde honom i hans far Davids stad. Hans son Rehabeam blev kung efter honom.

10

De norra stammarna avfaller

¹ Rehabeam begav sig till Shekem, eftersom hela Israel hade kommit till Shekem för att göra honom till kung.

² När Jerobeam, Nebats son, hörde det där han var i Egypten – han hade flytt dit undan kung Salomo – återvände han från Egypten.

³ Och de sände bud och kallade honom tillbaka. Då kom Jerobeam tillsammans med hela Israel och sade till Rehabeam:

⁴ ”Din far gjorde vårt ok tungt. Men lätta nu det svåra arbete och det tunga ok som din far lade på oss, så vill vi tjäna dig.”

⁵ Han svarade dem: ”Vänta tre dagar och kom sedan tillbaka till mig.” Och folket gick.

⁶ Då rådgjorde kung Rehabeam med de gamla som hade varit i tjänst hos hans far Salomo medan han ännu levde, och han sade: ”Vilket svar råder ni mig att ge detta folk?”

⁷ De svarade honom: ”Om du visar dig god mot detta folk, är vänlig mot dem och talar goda ord till dem, kommer de att bli dina tjänare för alltid.”

⁸ Men han brydde sig inte om det råd som de gamla hade gett honom, utan rådgjorde med de unga män som hade växt upp med honom och som nu var i hans tjänst.

⁹ Han sade till dem: ”Vilket svar råder ni oss att ge detta folk som har sagt till mig: Lätta det ok som din far har lagt på oss?”

9:21 Tarshishskeppen Långdistansskepp som kunde segla över Medelhavet (se not till 1 Mos 10:4). **9:22 större än någon annan kung på jorden** Se Salomos messianska kungapsalm Ps 72 och Pred 1:16f. **9:25** 1 Kung 4:26, 10:26, 2 Krön 1:14. **9:26** 1 Kung 4:21. **9:26 floden** Dvs Eufkrat. **9:27** 1 Kung 10:27f, 2 Krön 1:15f. **9:29** 1 Kung 11:41f, 1 Krön 29:29f. **9:29 Iddos** Andra handskrifter: "Jedais" (men jfr 12:15). **9:30 Salomo ... fyrtio år** Ca 970-930 f Kr. **10:1** 1 Kung 12:1f. **10:1 Rehabeam** Betyder "folket breder ut sig". **10:1 Shekem** Stad vid nutida Nablus, inne på de norra stammarnas område (jfr vers 17). **10:2** 1 Kung 11:40. **10:2 Jerobeam** Betyder "folket ska bli stort" eller "tvistar med folket". Blev kung över nordriket Israel ca 930-909 f Kr. Läs mer i 1 Kung 11:26f.

¹⁰ De unga männen, som hade växt upp med honom svarade: "Så här bör du säga till detta folk som har sagt till dig: 'Din far gjorde vårt ok tungt, men lätta du det för oss' – så här bör du säga till dem: Mitt lillfinger är tjockare än min fars midja.

¹¹ Har min far lagt på er ett tungt ok, så ska jag göra ert ok ännu tyngre. Har min far tuktat er med ris, så ska jag göra det med skorpiongissel."

¹² På tredje dagen kom Jerobeam med allt folket till Rehabeam, så som kungen hade befallt när han sade: "Kom tillbaka till mig om tre dagar."

¹³ Då gav kungen dem ett hårt svar, för kung Rehabeam brydde sig inte om de gamlas råd.

¹⁴ Han talade till dem efter de unga männens råd och sade: "Har min far gjort ert ok tungt, så ska jag göra det ännu tyngre. Har min far tuktat er med ris, så ska jag göra det med skorpiongissel."

¹⁵ Kungen lyssnade alltså inte till folket. Gud ledde det så för att HERRENS ord skulle uppfyllas, det som han hade talat till Jerobeam, Nebats son, genom Ahia från Shilo.

¹⁶ När hela Israel förstod att kungen inte ville höra på dem, gav folket honom detta svar:

"Vad har vi för del i David?

Vi har ingen arvslott i Ishais son.

Gå hem till dina tält, Israel!

Se nu efter ditt hus själv, David."

Därefter gick hela Israel hem igen.

¹⁷ Och Rehabeam förblev kung endast över de israeliter som bodde i Juda städer.

¹⁸ När kung Rehabeam sände ut Hadoram som hade uppsikten över tvångsarbetena, stenade Israels barn honom till döds. Själv måste kung Rehabeam skynda sig upp i sin vagn och fly till Jerusalem.

¹⁹ Så avföll Israel från Davids hus och har varit skilt från det ända till denna dag.

11

Shemajas profetia

¹ När Rehabeam kom till Jerusalem kallade han samman Juda hus och Benjamin, 180 000 utvalda krigare, för att strida mot Israel och vinna tillbaka kungadömet åt Rehabeam.

² Men HERRENS ord kom till gudsmannen Shemaja. Han sade:

³ "Säg till Rehabeam, Salomos son, Juda kung, och till alla israeliter i Juda och Benjamin:

⁴ "Så säger HERREN: Ni ska inte dra upp för att strida mot era bröder. Vänd hem igen, var och en till sitt, för det som har hänt har kommit från mig." Och de lyssnade till HERRENS ord och vände om och drog inte ut mot Jerobeam.

Rehabeam befäster städerna

⁵ Rehabeam bodde i Jerusalem, och han byggde om städer i Juda till befästa platser.

⁶ Han byggde om Betlehem, Etam, Tekoa,

⁷ Bet-Sur, Soko, Adullam,

⁸ Gat, Maresha, Sif,

⁹ Adorajim, Lakish, Aseka,

¹⁰ Sorga, Ajalon och Hebron, befästa städer, som låg i Juda och Benjamin.

10:11 skorpiongissel Kanske en piska med vassa taggar (jfr not till Matt 27:26). **10:15** 1 Kung 11:29f. **11:1** 1 Kung 12:21f. **11:2 Shemaja** Betyder "Herren har hört". Profeterade för kungen (12:5f) och skrev en krönika (12:15). **11:5** 2 Krön 14:6.

11 Han gjorde deras befästningar starka och tillsatte befälhavare i dem och lade in förråd av mat, olja och vin.

12 Var och en av dessa städer försåg han med sköldar och spjut. Han befäste dem mycket starkt. Och Juda och Benjamin blev kvar under hans välde.

Prästerna och leviterna går till Juda

13 Prästerna och leviterna i hela Israel gick över till Rehabeam från alla sina områden.

14 Leviterna övergav sina betesmarker och sina andra besittningar och begav sig till Juda och Jerusalem, eftersom Jerobeam med sina söner drev bort dem från deras tjänst som HERRENS präster

15 och anställde åt sig andra präster för offerhöjderna och för de onda andarna och för kalvarna som han hade gjort.

16 Och de från alla Israels stammar som vände sina hjärtan till att söka HERREN, Israels Gud, följde leviterna, och de kom till Jerusalem för att offra åt HERREN, sina fäders Gud.

17 I tre år stärkte de så kungamakten i Juda och gjorde Salomos son Rehabeams välde starkt, för i tre år vandrade de på Davids och Salomos väg.

Rehabeams hus

18 Rehabeam tog Mahalat till hustru åt sig. Hon var dotter till Jerimot, Davids son, och till Abihajil, Eliabs, Ishais sons, dotter.

19 Hon födde åt honom sönerna Jeush, Shemarja, och Saham.

20 Efter henne tog han Maaka, Absaloms dotter, till hustru. Hon födde Abia, Attaj, Sisa och Shelomit åt honom.

21 Och Rehabeam älskade Maaka, Absaloms dotter, mer än alla sina andra hustrur och bihustrur. Han hade tagit arton hustrur och sextio bihustrur, och han blev far till tjugoåtta söner och sextio döttrar.

22 Rehabeam satte Abia, Maakas son, till huvud och ledare bland sina bröder, eftersom han tänkte göra honom till kung.

23 Han handlade klokt och lät alla sina söner bo runt om i hela Juda och Benjamins land i alla befästa städer och gav dem rikligt underhåll. Han skaffade dem också många hustrur.

12

Egypten anfaller Juda

1 När Rehabeams kungamakt hade blivit stärkt och han hade blivit mäktig, övergav han HERRENS undervisning. Så gjorde också hela Israel.

2 Men i kung Rehabeams femte regeringsår drog Egyptens kung Shishak upp mot Jerusalem, därför att de hade varit otrogna mot HERREN.

3 Han kom med 1 200 vagnar och 60 000 ryttare, och ingen kunde räkna det folk som följde honom från Egypten: libyer, suckeer och nubier.

4 Han intog de befästa städerna i Juda och kom ända till Jerusalem.

5 Profeten Shemaja hade kommit till Rehabeam och till Juda furstar, som av fruktan för Shishak hade samlats i Jerusalem. Och han sade till dem: "Så säger HERREN: Ni har övergett mig, och därför har också jag övergett er och gett er i Shishaks hand."

11:14 4 Mos 35:2f, 2 Krön 13:9. 11:15 3 Mos 17:7, 1 Kung 12:31f, 13:33. 11:15 *de onda andarna* Annan översättning: "bockarna" (avgudabilder). 11:15 *kalvarna* Ungtjurar, symbol för styrka och virilitet. Läs mer i 1 Kung 12:28f. Guldkalvarna fördömdes strängt av profeterna (Hos 8:5, se även 2 Mos 32 och 2 Kung 17:16). 11:18 1 Sam 16:6, 17:13.

11:20 1 Kung 14:31, 15:2. 11:22 5 Mos 21:15f. 12:1 2 Krön 11:17, 26:16. 12:2 1 Kung 11:40, 14:22f. 12:2 *Shishak* På egyptiska Sheshonk I (ca 945-922 f Kr), en libyskättad farao som härjade Israel och Syrien år 925 f Kr. I en inskription i Karnaktemplet räknar han upp mer än 150 besegrade städer. 12:3 *suckeer* Troligen ett libyskt folk som egyptierna kallade *tjukten*. 12:4 2 Krön 11:5f. 12:5 2 Krön 11:2.

⁶ Både Israels furstar och kungen ödmjukade sig då och sade: "HERREN är rättfärdig."

⁷ När HERREN såg att de ödmjukade sig, kom HERRENS ord till Shemaja. Han sade: "Eftersom de har ödmjukat sig vill jag inte fördärva dem. Jag ska låta dem komma undan med knapp nöd, och min vrede ska inte bli utgjuten över Jerusalem genom Shishaks hand.

⁸ Men de ska bli hans tjänare, och de ska förstå vad det är att tjäna mig och att tjäna främmande kungadömen."

⁹ Egyptens kung Shishak drog alltså upp mot Jerusalem. Han tog skatterna i HERRENS hus och skatterna i kungapalatset. Alltsammans tog han. Han tog också de sköldar av guld som Salomo hade låtit göra.

¹⁰ I deras ställe lät kung Rehabeam göra sköldar av koppar, och dem lämnade han i förvar åt befälet för livvakterna som höll vakt vid ingången till kungapalatset.

¹¹ Så ofta kungen gick till HERRENS hus, gick också livvakterna och bar dem. Sedan förde de dem tillbaka till livvaktsalen.

¹² Eftersom Rehabeam ödmjukade sig, vände sig HERRENS vrede ifrån honom så att han inte fördärvade honom helt. Det fanns ännu sådant som var gott i Juda.

Rehabeams regering

¹³ Kung Rehabeam stärkte alltså sitt välde i Jerusalem och fortsatte att regera. Han var fyrtioett år gammal när han blev kung, och han regerade sjutton år i Jerusalem, den stad som HERREN hade utvalt ur alla Israels stammar för att där fästa sitt namn. Hans mor hette Naama och var ammonitiska.

¹⁴ Han gjorde det som var ont, för han vände inte sitt hjärta till att söka HERREN.

¹⁵ Vad som mer finns att säga om Rehabeam, om hans första tid såväl som om hans sista, det är skrivet i profeten Shemajas och siaren Iddos krönikor, enligt släktregistrens sätt. Rehabeam och Jerobeam låg i krig med varandra så länge de levde.

¹⁶ Och Rehabeam gick till vila hos sina fäder och blev begravd i Davids stad. Hans son Abia blev kung efter honom.

13

Abia blir kung i Juda

¹ I kung Jerobeams artonde regeringsår blev Abia kung över Juda,

² och han regerade tre år i Jerusalem. Hans mor hette Mikaja, Uriels dotter, från Gibea. Abia och Jerobeam låg i krig med varandra.

³ Abia började kriget med en här av tappra krigsmän, 400 000 utvalda män. Men Jerobeam ställde upp till strid mot honom med 800 000 utvalda tappra stridsmän.

⁴ Abia steg upp på berget Semarajim i Efraims bergsbygd och sade: "Hör mig, Jerobeam och hela Israel!

⁵ Skulle ni inte veta att det är HERREN, Israels Gud, som har gett kungadömet över Israel åt David för evig tid, åt honom själv och hans söner, genom ett saltförbund?

⁶ Men Jerobeam, Nebats son, Davids son Salomos tjänare, reste sig och gjorde uppror mot sin herre.

12:7 2 Kung 22:19, 2 Krön 34:27. **12:8** 5 Mos 28:48f, Jer 2:19. **12:9** 1 Kung 10:16f, 14:25f, 2 Krön 9:15f. **12:9 tog skatterna** Shishak skänkte enligt en inskription 200 ton silver och guld till sina tempel. **12:12** 2 Krön 19:3. **12:13** 2 Mos 20:24, 1 Kung 14:21f, 2 Krön 6:6. **12:13 Rehabeam ... sjutton år** Ca 930-913 f Kr. Se även 2 Krön 12. **12:15** 1 Kung 14:29f, 15:6. **13:1** 1 Kung 15:1f. **13:2 Abia ... tre år** Ca 913-911 f Kr. Abia betyder "Herren är min far". Se även 1 Kung 15. **13:2 Mikaja** Betyder "Vem är som Herren?", variant av Maaka (1 Kung 15:2). Enligt Josefus var hon dotter till Absaloms dotter Tamar (2 Sam 13) och hennes man Uriel. **13:4 berget Semarajim** Okänd plats, troligen norr om Jerusalem vid gränsen mot nordriktet. **13:5** 4 Mos 18:19, 2 Sam 7:12f. **13:5 saltförbund** Salt motverkar förruttelse och symboliserade därför renhet och förbundstrohet (jfr 4 Mos 18:19). **13:6** 1 Kung 11:26.

⁷ En skara löst folk slöt sig till honom, onda människor som blev för starka för Rehabeam, Salomos son. Rehabeam var ung och ängslig och kunde därför inte stå emot dem.

⁸ Och nu menar ni er kunna stå emot HERRENS kungadöme som tillhör Davids söner, eftersom ni är en stor skara och har hos er de guldkalvar som Jerobeam gjorde till gudar åt er.

⁹ Har ni inte drivit bort HERRENS präster, Arons söner, och leviterna och själva gjort er präster, så som andra folk gör? Vem som än kommer med en ungtjur och sju baggar för att bli prästvigd får bli präst åt de gudar som inte är gudar.

¹⁰ Men vi har HERREN till vår Gud, och vi har inte övergett honom. De präster som gör tjänst inför HERREN är Arons söner, och leviterna sköter tempeltjänsten.

¹¹ De offerar åt HERREN varje morgon och varje kväll brännoffer och väldoftande rökelse. Och de ordnar med bröd på bordet av rent guld och med den gyllene ljusstaken, så att lamporna på den lyser varje kväll, för vi håller vad HERREN vår Gud har befallt oss att hålla. Men ni har övergett honom.

¹² Och se, Gud är med oss, i spetsen för oss, och vi har hans präster med larmtrumpeterna för att blåsa till strid mot er. Ni Israels barn, strid inte mot HERREN, era faders Gud, för ni kommer inte att lyckas.”

¹³ Men Jerobeam hade låtit omringa dem och lagt ett bakhåll för att falla dem i ryggen. Så stod de nu mitt emot Juda män och hade sitt bakhåll bakom dem.

¹⁴ När Juda vände sig om och såg att de hade fiender både framför sig och bakom sig ropade de till HERREN och prästerna blåste i trumpeterna.

¹⁵ Därefter höjde Juda män ett härskri, och när de gjorde så lät Gud Jerobeam och hela Israel bli slagna av Abia och Juda.

¹⁶ Israels barn flydde för Juda, och Gud gav dem i deras hand.

¹⁷ Sedan vållade Abia och hans folk ett stort manfall bland dem, så att 500 000 av Israels unga män blev slagna.

¹⁸ Alltså blev Israels barn kuvade vid den tiden, men Juda barn var starka, för de stödde sig på HERREN, sina faders Gud.

¹⁹ Abia förföljde Jerobeam och erövrade dessa städer från honom: Betel med underlydande orter, Jeshana med underlydande orter och Efron med underlydande orter.

²⁰ Sedan förmådde Jerobeam ingenting mer så länge Abia levde. Och HERREN slog honom så att han dog.

²¹ Men Abia stärkte sin makt. Han tog sig fjorton hustrur och blev far till tjugotvå söner och sexton döttrar.

²² Vad som mer finns att säga om Abia, om hans bedrifter och annat som rör honom, det är skrivet i profeten Iddos utläggning.

14

¹ Abia gick till vila hos sina fäder, och man begravde honom i Davids stad. Hans son Asa blev kung efter honom. Under hans tid hade landet ro i tio år.

Asa blir kung i Juda

² Asa gjorde det som var gott och rätt i HERREN sin Guds ögon.

13:8 1 Kung 12:28, 2 Krön 11:15. **13:9** 2 Mos 28:41, 32:29, 1 Kung 12:31, 2 Krön 11:14f. **13:11** 2 Mos 25:30, 37, 29:38f, 30:34f, 3 Mos 24:6f, 2 Krön 2:4. **13:12** 4 Mos 10:9. **13:19 Betel ... Jeshana ... Efron** Orter ca 1-2 mil norr om Jerusalem. Betel var nordrikets ena kultcentrum (1 Kung 12:29f, Amos 7:13). Det återgick senare till nordrikets kontroll (Amos 7:10f). **13:22** 2 Krön 9:29, 24:27. **14:1** 1 Kung 15:8. **14:1 Asa** Betyder kanske "läkare" eller "myrten". Regerade ca 911-870 f Kr (16:13). Se även 1 Kung 15:9f. **14:1 ro i tio år** Ca 910-900 f Kr. **14:2** 1 Kung 15:11f.

³ Han avlägsnade de främmande altarna och offerhöjderna, slog sönder stoderna och högg ner asherapålar.

⁴ Han uppmanade Juda att söka HERREN, sina fäders Gud, och att hålla lagen och budorden.

⁵ Ur alla Juda städer tog han bort offerhöjderna och solstoderna. Och riket hade lugn under hans tid.

⁶ Han byggde befästa städer i Juda eftersom landet hade ro. Och han förde inte något krig under dessa år, för HERREN hade gett honom ro.

⁷ Han sade därför till Juda: "Låt oss bygga dessa städer och runt omkring förse dem med murar och torn, med portar och bommar. Landet är ännu vårt, därför att vi har sökt HERREN vår Gud. Vi har sökt honom, och han har gett oss ro på alla sidor."

Så byggde de och hade framgång.

⁸ Asa hade en här som utgjordes av 300 000 man från Juda och som bar stora sköldar och spjut. Utöver dessa kom från Benjamin 280 000 man som bar små sköldar och som spände båge. Alla dessa var tappra stridsmän.

⁹ Men nubiern Sera drog ut mot dem med en här på tusen gånger tusen man och trehundra vagnar, och han kom ända till Maresha.

¹⁰ Asa drog ut mot honom, och de ställde upp sig till strid i Sefatas dal vid Maresha.

¹¹ Då ropade Asa till HERREN sin Gud: "HERRE, utom dig finns ingen som kan hjälpa i striden mellan den starke och den svage. Så hjälp oss, HERRE vår Gud, för vi stöder oss på dig, och vi har kommit hit i ditt namn mot denna skara. HERRE, du är vår Gud. Låt ingen människa stå dig emot."

¹² Och HERREN lät nubierna bli slagna av Asa och Juda så att de flydde.

¹³ Asa och folket som var med honom förföljde dem ända till Gerar. Av nubierna föll så många att ingen av dem kom undan med livet, för de blev nergjorda av HERREN och hans här. Och folket tog ett stort byte.

¹⁴ Sedan intog de alla städer runt omkring Gerar, eftersom fruktan för HERREN hade kommit över dem. Och de plundrade alla städerna, eftersom det fanns mycket att plundra i dem.

¹⁵ Till och med boskapsskjulen bröt de ner, och de förde bort kameler och småboskap i mängd. De vände sedan tillbaka till Jerusalem.

15

Asas reformer

¹ Guds Ande kom över Asarja, Odeds son.

² Han gick ut mot Asa och sade till honom: "Hör mig, du Asa, och ni hela Juda och Benjamin. HERREN är med er när ni är med honom, och om ni söker honom låter han sig finnas av er. Men om ni överger honom kommer han att överge er.

³ En lång tid levde Israel utan den sanne Guden, utan präster som undervisade dem och utan någon lag.

⁴ Men i sin nöd omvände de sig till HERREN, Israels Gud, och när de sökte honom lät

14:3 5 Mos 7:5, 1 Kung 15:12. **14:3 de främmande altarna** Byggsdes för Salomos hedniska hustrur (1 Kung 11:7). **14:5** 3 Mos 26:30, 2 Krön 34:4, 7. **14:5 solstoderna** Annan översättning: "rökelsealtarna" (till hedniska avgudar, jfr 30:14). **14:9 nubiern Sera** Möjligen farao Sekhemkheperre (Osorkon I), Shishaks son som regerade ca 922-887 f Kr. Hebr. *kushí*, som oftast betyder "nubier" (från nuvarande Sudan), används i så fall i den allmännare betydelsen "mörkhyad". Ordet tycks annars i 4 Mos 12:1 kunna syfta på midjaniter från nordvästra Saudiarabien, och det kan i så fall handla om en arabisk invasion. **14:10 Maresha** Befäst stad (11:8) nästan 5 mil sydväst om Jerusalem, nära rikets gräns. **14:11** Dom 7:2, 7, 1 Sam 14:6. **14:12** 2 Krön 16:8. **14:13 Gerar** Område söder om Gazaremsan, bördigt under biblisk tid (vers 14, 1 Mos 26). **14:14** 2 Krön 17:10. **15:1** 2 Krön 20:14, 24:20. **15:2** 5 Mos 4:29, 1 Krön 28:9, 2 Krön 24:20, 33:12f, Jes 55:6, Jer 29:13. **15:3** Dom 2:10f, 17:6, 21:25. **15:4** 5 Mos 4:29, Dom 3:9, 15, 10:10f.

han sig finnas av dem.

⁵ Under de tiderna fanns det ingen trygghet när man gick ut eller in, utan stor förvirring rådde bland alla som bodde här i länderna.

⁶ Folk drabbade samman med folk och stad med stad, för Gud förvirrade dem med all slags nöd.

⁷ Men var nu starka och låt inte modet falla, för ert arbete ska få sin lön.”

⁸ När Asa hörde dessa ord och denna profetia av profeten Oded, tog han mod till sig och avlägsnade de eländiga avgudabilderna ur Juda och Benjamins hela land och ur de städer som han hade erövrat i Efraims bergsbygd. Han upprättade på nytt HERRENS altare, det som stod framför HERRENS förhus.

⁹ Och han samlade hela Juda och Benjamin, liksom de främlingar från Efraim, Manasse och Simeon som bodde ibland dem. Många från Israel hade anslutit sig till honom när de såg att HERREN hans Gud var med honom.

¹⁰ De samlades i Jerusalem i tredje månaden av Asas femtonde regeringsår.

¹¹ Av det byte de hade fört med sig offrade de på den dagen åt HERREN 700 tjurar och 7 000 djur av småboskapen.

¹² Och de slöt det förbundet att de skulle söka HERREN, sina fäders Gud, av hela sitt hjärta och av hela sin själ.

¹³ Var och en som inte sökte HERREN, Israels Gud, skulle bli dödad, liten eller stor, man eller kvinna.

¹⁴ Och de svor eden inför HERREN med hög röst, under jubel och till ljudet av trumpeter och horn.

¹⁵ Hela Juda glädde sig över eden, för de hade svurit den av hela sitt hjärta, och de sökte HERREN med hela sin vilja. Han lät sig finnas av dem, och han lät dem få ro på alla sidor.

¹⁶ Kung Asa avsatte också sin mor Maaka från hennes drottningvärdighet, därför att hon hade satt upp en avgudabild åt Ashera. Asa högg ner hennes avgudabild, krossade den och brände den i Kidrondalen.

¹⁷ Offerhöjderna blev dock inte avlägsnade ur Israel, men Asas hjärta var hängivet Gud så länge han levde.

¹⁸ Han förde in i Guds hus både det hans far och det han själv hade helgat åt HERREN: silver, guld och kärl.

¹⁹ Och det blev inget krig förrän i Asas trettiofemte regeringsår.

16

Juda hotas av Israel

¹ I Asas trettiosjätte regeringsår drog Israels kung Basha upp mot Juda och började befästa Rama för att hindra att någon kom vare sig från eller till Asa, Juda kung.

² Då tog Asa silver och guld ur skattkamrarna i HERRENS hus och i kungapalatset och sände det till Ben-Hadad, Arams kung som bodde i Damaskus, och lät säga:

³”Låt oss ingå förbund, du och jag, liksom det var mellan min far och din far. Här sänder jag dig silver och guld. Bryt därför ditt förbund med Basha, Israels kung, så att han lämnar mig i fred.”

15:5 Dom 5:6f. **15:6** Dom 12:4f, 20:1f. **15:7** Jos 1:7f, Jer 31:16, Sak 8:9, 1 Kor 15:58. **15:10 tredje månaden ... Asas femtonde regeringsår** Ca 896 f Kr i maj-juni, kanske i samband med pingsthögtiden (5 Mos 16:10f) då folket samlades i Jerusalem. **15:11** 2 Krön 14:13. **15:12** Jos 24:25, 2 Kung 23:3. **15:13** 5 Mos 13:9, 17:5. **15:16** 1 Kung 15:13f. **15:16 mor** Syftar här på Asas farmor (jfr 1 Kung 15:2, 8, 9). **16:1** 1 Kung 15:17f. **16:1 Asas trettiosjätte regeringsår** Troligen räknat från rikets delning 930 f Kr, alltså ca 894 f Kr. **16:1 Basha** Regerade ca 909-886 f Kr. Namnet har oklar betydelse. Se 1 Kung 15:33f. **16:1 Rama** Betyder ”höjd”. Låg innanför Juda rikets gräns, knappt en mil norr om Jerusalem. **16:2** 2 Kung 12:18, 16:8. **16:2 Ben-Hadad** Betyder ”son till stormguden”. Namnet bars av flera arameiska kungar (se även 20:1, 2 Kung 13:24). År 875 f Kr regerade Ben-Hadad I.

⁴ Ben-Hadad lyssnade till kung Asa och sände sina befälhavare mot Israels städer och erövrade Ijon, Dan och Abel-Majim samt alla förrådshus i Naftalis städer.

⁵ När Basha hörde det, avstod han från att befästa Rama och avbröt sitt arbete där.

⁶ Men kung Asa tog med sig hela Juda, och de förde bort ifrån Rama stenar och trävirke som Basha hade använt till att befästa Rama. Med detta befäste Asa Geba och Mispa.

Hananis budskap till Asa

⁷ Vid den här tiden kom siaren Hanani till Asa, Juda kung, och sade till honom: "Du stödde dig på kungen i Aram och inte på HERREN din Gud, och därför har den arameiske kungens här sluppet undan din hand.

⁸ Var inte nubierna och libyerna en stor här med vagnar och ryttare i mängd? Men han gav dem i din hand för att du stödde dig på HERREN,

⁹ för HERRENS ögon sveper över hela jorden för att stärka dem som med sina hjärtan ger sig hän åt honom. I detta har du handlat dåraktigt. Därför ska du från och med nu ha ständiga strider."

¹⁰ Men Asa blev vred på siaren och satte honom i stockhuset, så rasande var han på honom för detta. Vid samma tid for Asa våldsamt fram också mot andra av folket.

Slutet på Asas regering

¹¹ Vad som mer finns att säga om Asa, om hans första tid och om hans sista, det är skrivet i boken om Juda och Israels kungar.

¹² I sitt trettionionde regeringsår fick Asa en mycket allvarlig sjukdom i sina fötter. Men trots sin sjukdom sökte han inte HERREN, utan bara läkare.

¹³ Och Asa gick till vila hos sina fäder och dog i sitt fyrtioförsta regeringsår.

¹⁴ Man begravde honom i den grav han hade låtit hugga ut åt sig i Davids stad. Man lade honom på en bädd som man hade fyllt med väldoftande kryddor av olika slag, konstmässigt beredda, och tände ett väldigt bål till hans ära.

17

Joshafat blir kung i Juda

¹ Hans son Joshafat blev kung efter honom. Han stärkte sitt välde mot Israel

² och förlade krigsfolk i alla befästa städer i Juda och trupper i Juda land och i de städer i Efraim som hans far Asa hade intagit.

³ HERREN var med Joshafat, för han vandrade de vägar som hans fader David hade gått under sin första tid. Han sökte inte baalerna,

⁴ utan sin fars Gud sökte han. Han lydde Guds bud och gjorde inte som Israel.

⁵ HERREN stärkte kungadömet i hans hand. Hela Juda gav gåvor åt Joshafat, och han fick stor rikedom och ära.

⁶ Han var stolt över att gå HERRENS vägar och avlägsnade offerhöjderna och asher-apålarerna i Juda.

⁷ I sitt tredje regeringsår sände Joshafat ut sina hövdingar Ben-Hajil, Obadja, Sakarja, Netanel och Mikaja för att undervisa i Juda städer.

16:4 Naftalis städer Israel norra ände. De uppräknade orterna låg norr om Galileiska sjön. **16:6 Geba och Mispa** Gränsorter 3 km öster och 5 km norr om Rama. **16:7** 1 Kung 16:1f, Jer 17:5f. **16:7 siaren Hanani** Troligen far till profeten Jehu (19:2) som tillrättavisade Israels kung (1 Kung 16:1). **16:8** 2 Krön 14:9, 12. **16:9** 1 Kung 15:32, Job 34:21, Ords 15:3, Jer 16:17, 32:19, Sak 4:10. **16:10** 1 Kung 22:27f. **16:11** 1 Kung 15:23f. **16:14** 1 Sam 31:12, 2 Krön 21:19, Jer 34:5. **16:14 bål till hans ära** Hedersbetygelse känd från Assyrien (inte kremering). **17:1** 1 Kung 15:24, 22:41. **17:1 Joshafat** Betyder "Herren dömer" (jfr Joel 3:2). Han regerade ca 872-848 f Kr och var samregent med Asa till 870 f Kr. Se även 1 Kung 22, 2 Kung 3. **17:5** 1 Sam 10:27, 2 Krön 18:1. **17:7 Obadja** Möjligen den Obadja som senare skrev Obadjas bok (se not till 21:8).

⁸ Tillsammans med dem sände han leviterna Shemaja, Netanja, Sebadja, Asael, Shemiramot, Jonatan, Adonia, Tobia och Tob-Adonia, och de hade med sig prästerna Elishama och Joram.

⁹ Dessa undervisade i Juda och hade HERRENS lagbok med sig. De reste omkring till alla Juda städer och undervisade folket.

¹⁰ Frukthan för HERREN kom över alla kungadömen i de länder som låg omkring Juda, så att de inte vågade föra krig mot Joshafat.

¹¹ Några av filisteerna förde gåvor till Joshafat och gav silver i skatt. Och araberna förde småboskap till honom, 7 700 baggar och 7 700 bockar.

¹² Joshafat blev mäktigare och mäktigare och byggde borgar och förrådsstäder i Juda.

¹³ Han hade stora förråd i Juda städer och krigsfolk, tappra stridsmän, i Jerusalem.

¹⁴ Och detta var ordningen bland dem efter deras familjer. Till Juda hörde följande höga befäl: befälhavaren Adna och med honom 300 000 tappra stridsmän,

¹⁵ därefter befälhavaren Johanan och med honom 280 000 man

¹⁶ och efter honom Amasja, Sikris son, som frivilligt hade gett sig i HERRENS tjänst, och med honom 200 000 tappra stridsmän.

¹⁷ Från Benjamin kom Eljada, en tapper stridsman, och med honom 200 000 man beväpnade med båge och sköld.

¹⁸ Därefter kom Josabad och med honom 180 000 man, rustade till strid.

¹⁹ Det var dessa som gjorde tjänst hos kungen, och därtill kom de som kungen hade förlagt i de befästa städerna i hela Juda.

18

Mika profeterar mot Ahab

¹ Joshafat hade vunnit stor rikedom och ära, och genom giftermål blev han släkt med Ahab.

² Efter några år for han ner till Ahab i Samaria. Ahab lät slakta en stor mängd får och oxar för honom och för folket han hade med sig, och han försökte förmå honom att dra upp mot Ramot i Gilead.

³ Ahab, Israels kung, frågade Joshafat, Juda kung: "Vill du dra ut med mig mot Ramot i Gilead?" Han svarade honom: "Jag som du och mitt folk som ditt folk. Jag ska vara med dig i striden."

⁴ Joshafat sade dock till Israels kung: "Men fråga först HERREN om det."

⁵ Då samlade Israels kung profeterna, fyrahundra män, och frågade dem: "Ska vi dra ut mot Ramot i Gilead för att belägra det eller ska jag låta bli?" De svarade: "Dra dit upp! Gud ska ge det i kungens hand."

⁶ Men Joshafat sade: "Finns det inte längre någon HERRENS profet här, så att vi kan fråga genom honom?"

⁷ Israels kung svarade Joshafat: "Här finns ännu en man, Mika, Jimlas son. Genom honom kan vi fråga HERREN. Men jag hatar honom, för han profeterar aldrig lycka åt mig utan alltid bara olycka." Joshafat sade: "Kungen ska inte säga så."

⁸ Då kallade Israels kung till sig en hovman och sade: "Hämta genast hit Mika, Jimlas son."

17:10 1 Mos 35:5, 2 Krön 14:14, 20:29. **17:11** 1 Kung 4:21. **17:12 byggde borgar** Ett flertal befästningar från denna tid har grävts ut vid Jordan och Döda havet. **18:1** 2 Kung 8:18, 2 Krön 17:5, 21:6. **18:1 genom giftermål** Joshafats son Joram (kap 21) gifte sig med Ahabs dotter Atalja (22:10f). **18:1 Ahab** Kung i Nordriket Israel ca 874-853 f Kr (se 1 Kung 16:29f). **18:2** 1 Kung 22:2f. **18:2 Ramot i Gilead** Strategisk ort vid karavanvägen nästan 5 mil öster om Jordan. Den hade förlorats till arameerna och inte återlämnats trots löfte om detta (1 Kung 20:34).

⁹ Israels kung och Joshafat, Juda kung, satt nu på var sin tron, klädda i sina skrudar. De satt på en tröskplats vid ingången till Samarias port medan alla profeterna profeterade inför dem.

¹⁰ Sidkia, Kenaanas son, gjorde sig då horn av järn och sade: "Så säger HERREN: Med dessa ska du stänga arameerna, så att de förgörs."

¹¹ Och alla profeterna profeterade på samma sätt och sade: "Dra upp mot Ramot i Gilead, så ska du ha framgång. HERREN ska ge det i kungens hand."

¹² Budbäraren som hade gått för att hämta Mika sade till honom: "Hör på! Profeterna lovar med en mun lycka åt kungen. Låt därför dina ord stämma överens med deras och lova också du lycka."

¹³ Men Mika svarade: "Så sant HERREN lever, det min Gud talar, ska jag säga honom."

¹⁴ När han kom till kungen frågade kungen honom: "Mika, ska vi dra ut mot Ramot i Gilead för att belägra det, eller ska jag låta bli? Han svarade: "Dra dit upp, så ska ni ha framgång. De ska bli givna i er hand."

¹⁵ Men kungen sade till honom: "Hur många gånger ska jag behöva ta ed av dig att du bara ska tala sanning till mig i HERRENS namn?"

¹⁶ Då sade han: "Jag såg hela Israel skingrat på bergen, som får utan herde. Och HERREN sade: Dessa har inte någon herre. Låt dem vända hem i frid, var och en till sitt."

¹⁷ Då sade Israels kung till Joshafat: "Sade jag inte till dig att han aldrig profeterar lycka åt mig utan bara olycka?"

¹⁸ Men Mika sade: "Hör alltså HERRENS ord: Jag såg HERREN sitta på sin tron och himlens hela härskara stod på hans högra sida och på hans vänstra.

¹⁹ Och HERREN sade: Vem vill locka Ahab, Israels kung, att dra upp mot Ramot i Gilead så att han stupar där? Den ene sade si och den andre så.

²⁰ Då kom en ande fram och ställde sig inför HERREN och sade: Jag ska locka honom till det. HERREN frågade honom: Hur då?

²¹ Han svarade: Jag ska gå ut och bli en lögnens ande i alla hans profeters mun. Då sade HERREN: Försök locka honom till det, och du ska också lyckas. Gå ut och gör så!

²² Och se, nu har HERREN lagt en lögnens ande i dessa dina profeters mun, och HERREN har beslutat att olycka ska drabba dig."

²³ Då gick Sidkia, Kenaanas son, fram och gav Mika ett slag på kinden och sade: "På vilken väg har då HERRENS Ande gått bort från mig för att tala till dig?"

²⁴ Mika svarade: "Du ska få se det den dag när du måste springa från rum till rum för att gömma dig."

²⁵ Men Israels kung sade: "Ta Mika och för honom tillbaka till Amon, stadens överste, och till Joash, kungasonen,

²⁶ och säg: Så säger kungen: Sätt honom i fängelse och låt honom leva på vatten och bröd tills jag kommer välbehållen tillbaka."

²⁷ Mika svarade: "Om du kommer välbehållen tillbaka, har HERREN inte talat genom mig." Och han tillade: "Hör detta, alla ni folk!"

Ahab dör

²⁸ Så drog Israels kung och Joshafat, Juda kung, upp mot Ramot i Gilead.

²⁹ Och Israels kung sade till Joshafat: "Jag ska dra ut i striden förklädd, men kläd dig du i dina egna kläder." Så förklädde sig Israels kung när de drog ut i striden.

³⁰ Men Arams kung hade gett en befallning åt befälen för vagnarna. Han hade sagt: "Ni ska inte ge er i strid med någon, vare sig liten eller stor, utan bara med Israels kung."

³¹ När befälen över vagnarna fick se Joshafat, tänkte de: "Där är Israels kung!" Och de omringade honom för att anfälla honom. Då gav Joshafat upp ett rop, och HERREN hjälpte honom. Gud drev bort dem ifrån honom.

³² Så snart befälen över vagnarna märkte att det inte var Israels kung, vände de om och lät honom vara.

³³ Men en man, som spände sin båge och sköt på måfå, träffade Israels kung i en fog på rustningen. Då sade kungen till föraren av vagnen: "Vänd vagnen och ta mig ut ur striden, för jag är sårad."

³⁴ Striden blev den dagen allt häftigare, och Israels kung stod ända till kvällen upprätt i sin vagn, vänd mot arameerna. Men vid solnedgången dog han.

19

Profeten Jehu tillrättavisar Joshafat

¹ Joshafat, Juda kung, vände välbehållen hem igen till Jerusalem.

² Då gick siaren Jehu, Hananis son, ut mot kung Joshafat och sade till honom: "Ska man hjälpa den ogudaktige? Ska du älska dem som hatar HERREN? Därför vilar HERRENS vrede över dig.

³ Men något gott har blivit funnet hos dig, för du har utrotat asherapålarna ur landet och vänt ditt hjärta till att söka Gud."

Joshafats reformer

⁴ Joshafat bodde nu i Jerusalem, men han begav sig åter ut bland folket, från Beer-Sheba till Efraims bergsbygd, och förde dem tillbaka till HERREN, deras fäders Gud.

⁵ Och han tillsatte domare i landet, i alla befästa städer i Juda, i stad efter stad.

⁶ Han sade till domarna: "Se upp med vad ni gör! Det är inte för människor ni dömer utan för HERREN. Han är med er så ofta ni dömer.

⁷ Låt nu fruktan för HERREN vara över er. Var noga med vad ni gör, för hos HERREN vår Gud finns ingen orätt. Han är inte partisk och tar inga mutor."

⁸ Även i Jerusalem satte Joshafat några av leviterna och prästerna och några av huvudmännen för Israels familjer till att döma enligt HERRENS lag och avgöra rättstvister. När de sedan vände tillbaka till Jerusalem,

⁹ befallde han dem: "Så ska ni göra i vördnad för HERREN, uppriktigt och med hängivet hjärta.

¹⁰ Så ofta en rättssak dras inför er av era bröder som bor i sina städer, antingen dom för dråp eller tillämpning av lag och bud, stadgar och förordningar, då ska ni varna dem så att de inte ådrar sig skuld inför HERREN och hans vrede drabbar er och era bröder. Så ska ni göra för att inte dra skuld över er.

¹¹ Och se, översteprästen Amarja ska vara er ledare i allt som angår HERREN, och Sebadja, Ismaels son, fursten för Juda hus, i allt som rör kungen. Och leviterna ska vara tjänstemän under er. Var frimodiga i det ni gör, och HERREN ska vara med den som är god."

20

Joshafat besegrar Moab och Ammon

¹ Sedan kom moabiterna och ammoniterna och med dem andra ammoniter för att strida mot Joshafat.

19:2 2 Krön 16:7, 20:34. **19:3** 2 Krön 17:3f. **19:5** 5 Mos 16:18. **19:6** Rom 13:1f. **19:7** 5 Mos 1:17, 10:17, 1 Sam 16:7, Job 34:19, Apg 10:34, Rom 2:11, Gal 2:6, Ef 6:9, Kol 3:25, 1 Petr 1:17. **19:8** 5 Mos 17:8f. **20:1** **Sedan kom moabiterna** Moabs kung Mesha gjorde uppror mot Israel vid denna tid (2 Kung 3:4f). **20:1 andra ammoniter** Andra handskrifter (Septuaginta): "meuniterna" (en arabstam, se 26:7).

² Man kom och berättade det för Joshafat och sade: "En stor skara kommer mot dig från landet på andra sidan havet, från Aram. De är i Hasason-Tamar, det vill säga En-Gedi."

³ Då greps Joshafat av fruktan och beslöt sig för att rådfråga HERREN, och han utlyste en fasta över hela Juda.

⁴ Och Juda samlades för att söka hjälp hos HERREN, och från alla Juda städer kom man för att söka HERREN.

⁵ Joshafat steg upp i Juda mäns och Jerusalems församling i HERRENS hus, framför den nya förgården.

⁶ Han sade: "HERRE, våra fäders Gud, är inte du Gud i himlen och den som råder över alla hednafolkens riken? I din hand är kraft och makt, och det finns ingen som kan stå dig emot.

⁷ Var det inte du, vår Gud, som fördrev detta lands invånare för ditt folk Israel och gav landet åt din vän Abrahams efterkommande för evig tid?

⁸ De bodde där, och de byggde där en helgedom åt ditt namn och sade:

⁹ Om något ont kommer över oss, svärd, straffdom eller pest eller svält, så vill vi träda fram inför detta hus och inför ditt ansikte, för ditt namn är i detta hus, och vi vill ropa till dig ur djupet av vår bedrövelse, och du ska då höra och hjälpa.

¹⁰ Se nu folket från Ammon, Moab och Seirs bergsbygd! Det var deras område du inte lät Israel gå igenom när de kom från Egyptens land, utan de tog en omväg bort ifrån dem och förgjorde dem inte.

¹¹ Se hur de nu lönar oss! De kommer för att driva bort oss från din besittning som du har gett oss till arvedel.

¹² Ska inte du, vår Gud, hålla dom över dem? Vi förmår ingenting mot denna stora skara som kommer mot oss, och vi vet inte vad vi ska göra. Men våra ögon är vända till dig."

¹³ Hela Juda stod inför HERREN med sina små barn, sina hustrur och söner.

¹⁴ Då kom HERRENS Ande mitt i församlingen över Jahasiel, son till Sakarja, son till Benaja, son till Jegiel, son till Mattanja, en levit av Asafs söner.

¹⁵ Han sade: "Lyssna, alla ni i Juda och ni Jerusalems invånare och kung Joshafat! Så säger HERREN till er: Var inte rädda eller modlösa inför denna stora skara, för striden är inte er utan Guds.

¹⁶ Gå i morgon ner mot dem. De drar då uppför Hassisbacken, och ni ska träffa på dem där dalen tar slut, framför Jeruels öken.

¹⁷ Men då är det inte ni som ska strida. Ni ska bara stiga fram och stå stilla, och ni ska få se HERRENS frälsning. Han är med er, ni från Juda och Jerusalem. Var inte rädda eller modlösa. Gå i morgon ut mot dem, och HERREN är med er."

¹⁸ Då böjde Joshafat sig ner med ansiktet mot marken, och alla Juda män och Jerusalems invånare föll ner för HERREN och tillbad HERREN.

¹⁹ Och de leviter som hörde till kehatiternas och koraiternas folk, stod upp och lovade HERREN, Israels Gud, med hög och stark röst.

²⁰ Tidigt nästa morgon gick de ut till Tekoas öken. Och när de drog ut, steg Joshafat fram och sade: "Hör mig, ni av Juda och ni Jerusalems invånare! Stå fasta i tron på HERREN er Gud så består ni, lita på hans profeter så lyckas ni."

20:2 Hasason-Tamar Betyder ungefär "grus med palmer", oas på Döda havets västra strand. **20:3** Esra 8:21.
20:6 5 Mos 4:39, 1 Krön 29:11f, 2 Krön 14:11. **20:9** 1 Kung 8:33f, 37f, 2 Krön 6:24f, 7:13f. **20:10** 5 Mos 2:4f, 9, 19. **20:12**
 Dom 11:27, Ps 59:10, 121:1, 123:1f. **20:16 Hassisbacken** Betyder "blombacken". Troligen bäckravinen Hasason, som
 kommer upp genom bergsöknen väster om En-Gedi och mynnar ut en mil söder om Tekoa (ca 3 mil söder om Jerusalem).
20:17 2 Mos 14:13f. **20:20** Jes 7:9.

²¹ Sedan han hade rådgjort med folket, ställde han upp sångare som skulle prisa HERREN i helig skrud medan de drog ut framför den beväpnade hären. De skulle sjunga: "Tacka HERREN, evig är hans nåd."

²² Och när de började att sjunga och lova, lät HERREN ett angrepp komma bakifrån på folket från Ammon, Moab och Seirs bergsbygd som hade kommit mot Juda, och de blev slagna.

²³ Folket från Ammon och Moab reste sig mot folket från Seirs bergsbygd för att förintä och förgöra dem, och när de hade gjort slut på folket från Seir hjälptes de åt att förgöra varandra.

²⁴ När Juda män kom upp på höjden med utsikt över öknen vände de sig mot fiendeskan, och se, där låg döda kroppar fallna på marken. Ingen hade kommit undan.

²⁵ Och när Joshafat kom med sitt folk för att plundra och ta byte från dem, fann de bland dem både gods och kläder och värdesaker i stor mängd. De tog för sig så mycket att de inte kunde bära det, och de fortsatte plundringen i tre dagar, för bytet var stort.

²⁶ Men på fjärde dagen samlades de i Berakadalen. Där välsignade de HERREN, och därför fick platsen namnet Berakadalen, som den heter än i dag.

²⁷ Därefter vände alla Juda och Jerusalems män, med Joshafat i spetsen, glada tillbaka till Jerusalem, eftersom HERREN hade låtit dem glädja sig över sina fiender.

²⁸ De drog in i Jerusalem med lyror, harpor och trumpeter och tågade till HERRENS hus.

²⁹ Och fruktan för Gud kom över alla länders riken, när de hörde att HERREN hade stridit mot Israels fiender.

³⁰ Joshafats rike hade nu ro, för hans Gud gav honom lugn på alla sidor.

Slutet av Joshafats regering

³¹ Så regerade Joshafat över Juda. Han var trettiofem år gammal när han blev kung, och han regerade tjugofem år i Jerusalem. Hans mor hette Asuba och var dotter till Shilhi.

³² Han vandrade på sin far Asas väg och vek inte av från den, för han gjorde det som var rätt i HERRENS ögon.

³³ Men offerhöjderna avskaffades inte, och folket hade ännu inte vänt sina hjärtan till sina fäders Gud.

³⁴ Vad som mer finns att säga om Joshafat, om hans första tid och om hans sista, det är skrivet i Jehus, Hananis sons, krönika som är upptagen i boken om Israels kungar.

³⁵ Därefter ingick Juda kung Joshafat förbund med Israels kung Ahasja, trots att Ahasja levde ogudaktigt.

³⁶ Joshafat kom överens med honom att bygga skepp som skulle gå till Tarshish. De byggde fartygen i Esjon-Geber.

³⁷ Då profeterade Elieser, Dodavahus son från Maresha, mot Joshafat och sade: "Eftersom du har ingått förbund med Ahasja ska HERREN låta ditt företag bli om intet." Och skeppen led skeppsbrott så att de inte kunde gå till Tarshish.

21

¹ Joshafat gick till vila hos sina fäder och blev begravd hos sina fäder i Davids stad. Hans son Joram blev kung efter honom.

Joram blir kung i Juda

20:21 Ps 106:1, 136:1. **20:23** Dom 7:22, 1 Sam 14:20, Hes 38:21. **20:25 kläder** Andra handskrifter: "döda kroppar".
20:26 Berakadalen Hebr. *berachá* betyder "välsignelse" eller "lovprisning". **20:31** 1 Kung 22:41. **20:31 Asuba** Betyder "den övergivna". **20:34** 2 Krön 19:2. **20:35 Ahasja** Kung i nordriket Israel 853-852 f Kr. Se 1 Kung 22:52f, 2 Kung 1. **20:37** 1 Kung 22:49. **21:1** 1 Kung 22:51, 2 Kung 8:16, 1 Krön 3:11.

² Joram hade bröder, söner till Joshafat: Asarja, Jehiel, Sakarja, Asarjahu, Mikael och Shefatja. Alla dessa var söner till Joshafat, Israels kung.

³ Deras far gav dem många gåvor i silver och guld och andra dyrbarheter, dessutom befästa städer i Juda. Men kungadömet gav han åt Joram, eftersom han var den förstfödde.

⁴ När Joram hade tagit över sin fars kungadöme och stärkt sin ställning dödade han alla sina bröder med svärd, liksom några av Israels furstar.

⁵ Joram var trettiofem år när han blev kung, och han regerade åtta år i Jerusalem.

⁶ Men han vandrade på Israels kungars väg, så som Ahabs hus hade gjort, för hans hustru var en dotter till Ahab. Han gjorde det som var ont i HERRENS ögon.

⁷ Men HERREN ville inte fördärva Davids hus, på grund av det förbund som han hade slutit med David. Han hade lovat att han och hans söner skulle ha en lampa för alltid.

⁸ I hans tid avföll Edom från Juda välde och satte en egen kung över sig.

⁹ Då drog Joram dit med sina befälhavare och alla sina vagnar. Han bröt upp på natten och slog edomiterna, som hade omringat honom, och befälhavarna över deras vagnar.

¹⁰ Så avföll Edom från Juda välde, och det har varit skilt därifrån ända till denna dag. Vid samma tid avföll också Libna från Jorams välde, därför att han hade övergett HERREN, sina faders Gud.

¹¹ Också han uppförde offerhöjder på bergen i Juda och förledde så Jerusalems invånare till trolöshet och förförde Juda.

¹² Och det kom ett brev till honom från profeten Elia där det stod: "Så säger HERREN, din fader Davids Gud: Du har inte vandrat på din far Joshafats vägar eller på Juda kung Asas vägar,

¹³ utan du har vandrat på Israels kungars väg och förlett Juda och Jerusalems invånare till avgudadyrkan, på samma sätt som Ahabs hus har gjort. Du har dräpt dina bröder, dem som hörde till din fars hus och som var bättre än du.

¹⁴ Se, HERREN ska straffa ditt folk, dina barn och dina hustrur och allt du äger med en stor olycka.

¹⁵ Och du ska själv drabbas av en sjukdom i dina inälvor, tills dina inälvor efter en tid faller ut till följd av sjukdomen."

¹⁶ Och HERREN eggade upp mot Joram filisteerna och de araber som bodde nära nubierna.

¹⁷ De drog upp mot Juda och bröt in där och förde bort alla dyrbarheter som fanns i kungapalatset, dessutom hans söner och hustrur, så att han inte hade kvar någon av sina söner utom Joahas, sin yngste son.

¹⁸ Sedan slog HERREN honom med en obotlig sjukdom i inälvorna.

¹⁹ Och efter en tid, när två år hade gått, föll hans inälvor ut till följd av sjukdomen och han dog i svåra plågor.

Hans folk tänkte inte något bål till hans ära, så som de hade gjort efter hans fader.

²⁰ Han var trettiofem år när han blev kung, och han regerade åtta år i Jerusalem. Han gick bort utan att någon saknade honom, och man begravde honom i Davids stad, men inte i kungagravarna.

21:5 2 Kung 8:17f. **21:5 Joram... åtta år** Ca 848-841 f Kr, samregent med sin far Joshafat från 853 f Kr. Joram betyder "Herren är upphöjd". Se även 2 Kung 8:16f. **21:6 en dotter till Ahab** Atajla (22:2), dotter till den hedniska Isebel (vers 13, 1 Kung 18:19). **21:7** 2 Sam 7:12f, 21:17, 1 Kung 11:36, 15:4, Ps 132:11, 17, Ords 13:9. **21:8** 2 Kung 8:20f. **21:8 Edom** Obadjas profetia mot Edom härstammar kanske från denna tid (se Obadjas bok). **21:10 Libna** Befäst stad ca 5 mil sydväst om Jerusalem. **21:16 nubierna** Hebr. *kushím* betyder normalt "nubier" (från nuvarande Sudan). Kanske används det också om arabiska stammar (jfr 4 Mos 12:1 med not). **21:17 Joahas** Betyder "Herren griper", en alternativ form för Ahasja (22:1). **21:19** 1 Sam 31:12, 2 Krön 16:14, Jer 34:5. **21:20** 2 Krön 24:25, 28:27.

22

Ahasja blir kung i Juda

¹ Jerusalems invånare gjorde Ahasja, Jorams yngste son, till kung efter honom, för alla de äldre sönerna hade blivit dräpta av det rövarband som hade kommit med araberna till lägret. Så blev Ahasja, Jorams son, kung i Juda.

² Han var tjugotvå år när han blev kung och han regerade ett år i Jerusalem. Hans mor hette Atalja, Omris dotter.

³ Också han vandrade på samma väg som Ahabs hus, eftersom hans mor förledde honom till att leva ogudaktigt.

⁴ Han gjorde det som var ont i HERRENS ögon liksom Ahabs hus hade gjort, för efter hans fars död tog han sina rådgivare därifrån, till sitt eget fördärv.

⁵ Det var också deras råd han följde när han drog ut tillsammans med Israels kung Joram, Ahabs son, och stred mot Arams kung Hasael vid Ramot i Gilead.

Men Joram blev sårad av arameerna.

⁶ Då vände han tillbaka för att i Jisreel läka såren han hade fått vid Rama i striden mot Arams kung Hasael. Och Juda kung Asarja, Jorams son, reste ner för att besöka Joram, Ahabs son, i Jisreel eftersom han låg sjuk.

⁷ Men det var till Ahasjas fördärv som Gud hade bestämt att han skulle komma till Joram. När han väl hade kommit dit, for han med Joram för att möta Jehu, Nimshis son, som HERREN hade smort till att utrota Ahabs hus.

⁸ Så hände det att Jehu, medan han utförde straffdomen över Ahabs hus, träffade på de Juda furstar och de brorsöner till Ahasja som var i Ahasjas tjänst, och han dödade dem.

⁹ Sedan sökte han efter Ahasja, och de grep honom där han höll sig gömd i Samaria. De förde honom till Jehu och dödade honom. Men de begravde honom, för de sade: "Han var son till Joshafat som sökte HERREN av hela sitt hjärta." Av Ahasjas hus fanns det sedan ingen som kunde ta över kungadömet.

Atalja tar makten i Juda

¹⁰ När nu Atalja, Ahasjas mor, såg att hennes son var död, stod hon upp och utrotade hela kungasläkten i Juda.

¹¹ Men just när kungabarnen skulle dödas, tog kungadottern Joshabat i hemlighet bort Joash, Ahasjas son, från kungasönerna och förde honom tillsammans med hans amma in i sovkammaren. Där höll Joshabat, kung Jorams dotter, prästen Jojadas hustru – som också var Ahasjas syster – honom gömd för Atalja, så att hon inte dödade honom.

¹² Sedan var han hos dem i Guds hus, där han hölls gömd i sex år medan Atalja regerade i landet.

23

Prästen Jojada gör uppror mot Atalja

¹ I det sjunde året tog Jojada mod till sig och ingick förbund med befälen Asarja, Jerohams son, Ismael, Johanans son, Asarja, Obeds son, Maaseja, Adajas son, och Elisafat, Sikris son.

² Dessa reste sedan igenom Juda och samlade leviterna ur alla Juda städer liksom huvudmännen för Israels familjer. När de kom till Jerusalem,

22:1 2 Kung 8:25f, 1 Krön 3:11. **22:2 tjugotvå år** Andra handskrifter: "fyrtiotvå år" (men jfr 2 Kung 8:26). **22:2 Ahasja ... ett år** Ca 841 f Kr. Ahasja betyder "Herren griper". Se även 2 Kung 8:25f. **22:2 Omris dotter** Ättling till Omri (2 Kung 16:16f) genom hans son Ahab (21:6). **22:5** 2 Kung 8:28. **22:6** 2 Kung 9:16. **22:6 Asarja** Betyder "Herren hjälper", ett annat namn för Ahasja (vers 7). **22:7** 2 Kung 9:1f. **22:8** 2 Kung 10:12f. **22:9** 2 Kung 9:27f, 2 Krön 17:3f. **22:10** 2 Kung 11:1f. **22:11 Joshabat** Betyder "Herren har lovat", en variant av Josheba (2 Kung 11:2). **22:12 sex år ... Atalja** Ca 841-835 f Kr. Atalja betyder kanske "Herren är ärad". Se även 2 Kung 11. **23:1** 2 Kung 11:4f.

³ slöt hela församlingen i Guds hus ett förbund med kungen. Och Jojada sade till dem: "Kungens son ska nu vara kung, så som HERREN har bestämt om Davids söner.

⁴ Detta är vad ni ska göra: En tredjedel av er, nämligen de präster och leviter som börjar vakten på sabbaten, ska stå på vakt vid trösklarna.

⁵ En tredjedel ska vara vid kungapalatset och en tredjedel vid Jesodporten. Och allt folket ska vara på förgårdarna till HERRENS hus.

⁶ Men ingen annan än prästerna och de tjänstgörande leviterna ska gå in i HERRENS hus. De får gå in, för de är heliga. Men allt det övriga folket ska hålla vad HERREN har befallt dem att hålla.

⁷ Leviterna ska ställa sig runt omkring kungen, var och en med sina vapen i handen. Om någon vill tränga sig in i huset ska han dödas. Ni ska följa kungen, både när han går in och går ut."

⁸ Leviterna och hela Juda gjorde allt som prästen Jojada hade befallt dem. Var och en av dem tog sina män, både de som skulle gå på vakten på sabbaten och de som skulle gå av vakten på sabbaten, för prästen Jojada lät ingen avdelning vara fri från tjänstgöring.

⁹ Och prästen Jojada gav befälen de spjut och de olika slag av sköldar som hade tillhört kung David och som fanns i Guds hus.

¹⁰ Han ställde upp folket, var och en med sitt vapen i handen, från husets södra sida till husets norra sida, mot altaret och mot huset, runt omkring kungen.

¹¹ Sedan förde de ut kungasonen och satte på honom kronan och gav honom vittnesbördet och gjorde honom till kung. Jojada och hans söner smorde honom och ropade: "Leve kungen!"

¹² När Atalja hörde folkets rop, då de skyndade fram och hyllade kungen, gick hon in i HERRENS hus till folket.

¹³ Hon såg sig omkring, och se, då stod kungen där vid sin pelare, nära ingången, och befälen och trumpetblåsarna stod bredvid kungen, och allt folket i landet jublade och stötte i trumpeterna, och sångarna med sina instrument ledde hyllningssången. Då rev Atalja sönder sina kläder och ropade: "Sammansvärjning! Sammansvärjning!"

¹⁴ Men prästen Jojada lät befälen som anförde skaran träda fram, och han sade till dem: "För ut henne mellan leden! Och om någon följer henne ska han dödas med svärd." Prästen förbjöd dem nämligen att döda henne i HERRENS hus.

¹⁵ Så grep de henne, och när hon hade kommit fram dit där Hästporten leder in i kungapalatset dödade de henne där.

Jojadas reformer

¹⁶ Jojada slöt ett förbund mellan sig och allt folket och kungen, att de skulle vara ett HERRENS folk.

¹⁷ Och allt folket begav sig till Baals tempel och rev ner det och slog sönder dess altaren och bilder, och Mattan, Baals präst, dödade de framför altarna.

¹⁸ Tillsynen av HERRENS hus lade Jojada i händerna på de levitiska prästerna, som David hade indelat i klasser för tjänstgöringen i HERRENS hus, till att offra brännoffer åt HERREN, så som det var föreskrivet i Mose lag, med jubel och sång efter Davids föreskrifter.

¹⁹ Och han ställde dörrvakterna vid portarna till HERRENS hus, för att ingen som på något sätt var oren skulle komma in.

²⁰ Och han tog med sig befälen och de förnämsta och mäktigaste bland folket och allt folket i landet och förde kungen ner från HERRENS hus, och de gick in i kungapalatset genom Övre porten och satte kungen på kungatronen.

23:3 2 Sam 7:12f, 2 Krön 21:7. **23:11** 5 Mos 17:18f, 1 Sam 10:24, 1 Kung 1:25, 39. **23:11 vittnesbördet** Bokrulle med antingen Guds bud (5 Mos 17:18f) eller kungadömetts regler (1 Sam 10:25). Annan översättning: "regalierna" (kungliga smycken). **23:13** 4 Mos 10:10, 2 Kung 23:3, 1 Krön 25:1f. **23:18** 3 Mos 1:3f, 1 Krön 23:27f, 24:3f.

²¹ Allt folket i landet gladdes sig, och staden var lugn. Och Atalja hade de dödat med svärd.

24

Joash blir kung i Juda

¹ Joash var sju år gammal när han blev kung, och han regerade fyrtio år i Jerusalem. Hans mor hette Sibja och var från Beer-Sheba.

² Joash gjorde det som var rätt i HERRENS ögon så länge prästen Jojada levde.

³ Och Jojada tog åt honom två hustrur, och han fick söner och döttrar.

⁴ Efter en tid ville Joash reparera HERRENS hus.

⁵ Han samlade prästerna och leviterna och sade till dem: "Ge er ut till Juda städer varje år och samla in pengar från hela Israel för att få er Guds hus i ordning. Och skynda er med det." Men leviterna gjorde sig ingen brådska.

⁶ Då kallade kungen till sig översteprästen Jojada och sade till honom: "Varför har du inte sett till att leviterna driver in från Juda och Jerusalem den avgift till vittnesbördets tabernakel som HERRENS tjänare Mose har pålagt Israels församling?"

⁷ Den ogudaktiga Ataljas söner har brutit ner Guds hus. Allt som var helgat till HERRENS hus har de använt till baalerna."

⁸ På kungens befallning gjorde man en kista och ställde den utanför porten till HERRENS hus.

⁹ Och man lät utropa i Juda och Jerusalem att den skatt som Guds tjänare Mose hade ålagt Israel i öknen skulle erläggas åt HERREN.

¹⁰ Alla furstarna och allt folket kom då glada med sina bidrag och kastade dem i kistan tills allt var insamlat.

¹¹ När det blev tid att genom leviternas försorg föra kistan till de granskningsmän som kungen hade tillsatt, märkte de att det fanns mycket pengar i den. Då kom kungens sekreterare och översteprästens tjänsteman och tömde kistan och bar den sedan tillbaka till dess plats. De gjorde så dag efter dag och samlade in rikligt med pengar.

¹² Sedan lämnade kungen och Jojada pengarna åt de män som skulle utföra arbetet på HERRENS hus. De lejde också stenhuggare och hantverkare för att få HERRENS hus i ordning, och smeder som arbetade med järn och koppar.

¹³ De som fått i uppdrag att utföra arbetet gjorde det med framgång, och de återställde Guds hus i dess förra skick och förstärkte det.

¹⁴ När de var färdiga med arbetet bar de resten av pengarna till kungen och Jojada, och man gjorde av dem kärll till HERRENS hus, kärll till gudstjänsten och offren, skålar och andra kärll av guld och silver. Och man offrade brännoffer i HERRENS hus hela tiden så länge Jojada levde.

Andligt förfall i Juda

¹⁵ Men Jojada blev gammal och mätt på att leva, och han dog. Han var vid sin död hundratrettio år.

¹⁶ Man begravnade honom i Davids stad bland kungarna, därför att han hade gjort det som var gott mot Israel och mot Gud och hans hus.

¹⁷ Men efter Joadas död kom Juda furstar och föll ner för kungen, och han lyssnade till dem.

¹⁸ Och de övergav HERRENS, sina fäders Guds, hus och tjänade asherapålar och avgudarna. Då kom Guds vrede över Juda och Jerusalem på grund av dessa synder.

24:1 ² Kung 11:21, 12:1f. **24:1 Joash ... fyrtio år** Ca 835-796 f Kr. Joash betyder "Herren är stark". Se även ² Kung 12. **24:6** ² Mos 35:5f. **24:6 den avgift ... som ... Mose har pålagt** Mönstringens halvsiel (2 Mos 30:12f) blev sedan en årlig tempelskatt (Neh 10:32, Matt 17:24). **24:8** ² Kung 12:9f. **24:9** ² Mos 30:12f, ³ Mos 27:2f.

¹⁹ Och profeter blev sända till dem för att få dem att vända om till HERREN, och dessa varnade dem, men de lyssnade inte till dem.

²⁰ Men Sakarja, prästen Jojadas son, hade blivit beklädd med Guds Andes kraft. Han steg fram inför folket och sade till dem: "Så säger Gud: Varför bryter ni mot HERRENS bud? Det kan inte sluta lyckligt. Eftersom ni har övergett HERREN, har han också övergett er."

²¹ Då gaddade de ihop sig mot honom, och på kungens befallning stenade de honom på förgården till HERRENS hus.

²² Kung Joash tänkte inte på den kärlek som Sakarjas far Jojada hade visat honom utan dödade hans son. Och i sin dödstrund sade Sakarja: "HERREN ska se det här och utkräva hämnd."

Slutet av Joashs regering

²³ Efter ett år drog arameernas här upp mot Joash. De kom till Juda och Jerusalem och utrotade ur folket alla dess furstar. Och allt byte som de tog sände de till kungen i Damaskus.

²⁴ Arameernas här kom med endast en liten skara, men HERREN gav ändå en mycket stor här i deras hand därför att folket hade övergett HERREN, sina fäders Gud. Så fick arameerna utföra straffdomen över Joash.

²⁵ När de drog bort från honom – de lämnade honom kvar svårt sjuk – gaddade hans tjänare ihop sig mot honom, därför att han hade utgjutit prästen Jojadas söners blod, och de dödade honom på hans bädd. Det blev hans död, och man begravde honom i Davids stad. Men man begravde honom inte i kungagravarna.

²⁶ De som gaddade ihop sig mot honom var Sabad, son till ammonitiskan Shimeat, och Josabad, son till moabitiskan Shimrit.

²⁷ Vad beträffar Joashs söner och de många profetior som förkunnades mot honom och hur Guds hus återupprättades, det är skrivet i "Utläggning av Kungaboken". Hans son Amasja blev kung efter honom.

25

Amasja kung i Juda

¹ Amasja var tjugofem år när han blev kung, och han regerade tjugonio år i Jerusalem. Hans mor hette Joaddan och var från Jerusalem.

² Han gjorde det som var rätt i HERRENS Ögon, men inte med odelat hjärta.

³ Så snart hans kungadöme hade blivit befast lät han döda dem av sina tjänare som hade dräpt hans far, kung Joash.

⁴ Men deras barn dödade han inte, utan gjorde som det stod skrivet i Mose lagbok där HERREN hade befallt: "Föräldrar ska inte dö för sina barns skull, och barn ska inte dö för sina föräldrars skull. Var och en ska dö genom sin egen synd."

Krig mot edomiterna

⁵ Amasja samlade Juda och lät dem ställa upp efter sina familjer, efter sina överbefäl och underbefäl, hela Juda och Benjamin. Därefter mönstrade han dem som var tjugio år eller över och fann att de var 300 000 utvalda män som kunde bruka spjut och sköld.

⁶ Dessutom lejde han för hundra talenter silver 100 000 tappra stridsmän ur Israel.

24:19 2 Krön 33:10, Jer 7:25f. **24:20** Dom 6:34, 1 Krön 12:18, Luk 24:49. **24:21** Matt 23:35. **24:22** Ps 35:22. **24:23** 2 Kung 12:17f. **24:23 Efter ett år drog arameernas här upp** Ca 796 f Kr. Se 2 Kung 12:17f. **24:25** 2 Kung 12:20f, 2 Krön 21:20, 28:27. **24:27** 2 Kung 12:21, 14:1, 2 Krön 13:22. **25:1** 2 Kung 14:1f. **25:1 Amasja ... tjugonio år** Ca 796-767 f Kr. Amasja betyder "Herren är stark". Se även 2 Kung 14. **25:3** 2 Krön 24:25. **25:4** 5 Mos 24:16, Hes 18:2. **25:4 som det stod skrivet** Se 5 Mos 24:16. **25:5** 4 Mos 1:3. **25:6 hundra talenter** Ca 3 ton silver. Alltså tre siklar eller ca 30 gram per man, ett par månadslöner.

⁷ Men en gudsmän kom till honom och sade: "O konung! Låt inte Israels här dra ut med dig, för HERREN är inte med Israel, inte med några av Efraims barn.

⁸ Men gå du själv! Ta dig an verket och gå frimodigt ut i striden. Annars kommer Gud att låta dig falla för fienden, för Gud har makt både att hjälpa och att stjäla."

⁹ Amasja sade till gudsmannen: "Men vad ska vi göra med de hundra talenterna som jag har gett åt skaran från Israel?" Gudsmannen svarade: "HERREN kan ge dig mycket mer än det."

¹⁰ Då avskilde Amasja skaran som hade kommit till honom från Efraim och lät dem gå hem igen. Men de blev mycket arga på Juda och vände tillbaka hem i stor vrede.

¹¹ Men Amasja fattade mod och förde sitt folk ut till Saltdalen och slog där 10 000 av Seirs män.

¹² Och Juda tog 10 000 till fånga levande. Dem förde de upp på toppen av en klippa och störtade ner dem från klippspetsen så att de alla krossades.

¹³ Men den trupp som Amasja hade sänt tillbaka och som inte hade fått gå med honom ut i striden föll in i Juda städer, från Samaria ända till Bet-Horon. De slog 3 000 av invånarna och tog ett stort byte.

¹⁴ När sedan Amasja kom tillbaka från sin seger över edomiterna, förde han med sig de gudar som folket i Seir tillbad och ställde upp dem som sina egna gudar. Han tillbad inför dem och tände offereld åt dem.

¹⁵ Då upptändes HERRENS vrede mot Amasja, och han sände till honom en profet som sade till honom: "Varför rådfrågar du det folkets gudar som ju inte har kunnat rädda ditt eget folk ur din hand?"

¹⁶ När profeten talade så till honom, svarade han honom: "Har vi satt dig till kungens rådgivare? Sluta med det där! Varför vill du att vi ska slå ihjäl dig?" Profeten sade till sist: "Jag förstår nu att Gud har beslutat att förgöra dig, eftersom du gör så här och inte lyssnar på mitt råd."

Krig mot Israel

¹⁷ Sedan Amasja, Juda kung, hade hållit överläggningar, sände han bud till Israels kung Joash, son till Joahas, son till Jehu, och lät säga: "Kom, låt oss drabba samman med varandra!"

¹⁸ Men Joash, Israels kung, sände då detta svar till Amasja, Juda kung: "Törnbusken på Libanon sände en gång bud till cedern på Libanon och lät säga: Ge din dotter till hustru åt min son! Men ett vilddjur på Libanon gick fram över törnbusken och trampade ner den.

¹⁹ Du säger till dig själv att du har slagit Edom, och ditt hjärta har blivit övermodigt och du vill vinna ära. Men stanna nu hemma. Varför utmanar du olyckan? Du kommer att falla och Juda med dig."

²⁰ Men Amasja lyssnade inte till detta, för det kom från Gud att de skulle ges i fiendehand eftersom de hade rådfrågat Edoms gudar.

²¹ Och Israels kung Joash drog upp, och de drabbade samman med varandra, han och Juda kung Amasja, vid Bet-Shemesh i Juda.

²² Juda besegrades av Israel, och de flydde var och en till sitt.

²³ Och Juda kung Amasja, son till Joash, son till Joahas, blev tillfångatagen i Bet-Shemesh av Israels kung Joash. När han hade fört honom till Jerusalem bröt han ner ett stycke av Jerusalems mur, från Efraimsporten till Poneporten, fyrahundra alnar.

25:11 2 Kung 14:7. **25:15** Dom 10:14, 1 Sam 12:21. **25:17** 2 Kung 13:12, 14:8f. **25:21** *Bet-Shemesh* Betyder "solens hus", drygt 2 mil väster om Jerusalem. **25:23** *tillfångatagen* Troligen tillfångatogs Amasja 792 f Kr och var fånge fram till Joashs död 782 f Kr. Kronprinsen Asarja fick ta över regeringsmakten i Jerusalem (se vers 21). **25:23** *fyrahundra alnar* Ca 200 meter, troligen längs den norra sidan, den mest sårbara.

²⁴ Han tog allt guld och silver och alla kärl som fanns i Guds hus hos Obed-Edom, och skatterna i kungapalatset. Han tog även gisslan och vände sedan tillbaka till Samaria.

²⁵ Men Juda kung Amasja, Joashs son, levde i femton år efter att Israels kung Joash, Joahas son, hade dött.

²⁶ Vad som mer finns att säga om Amasja, om hans första tid såväl som om hans sista, det är skrivet i boken om Juda och Israels kungar.

²⁷ Från den tid då Amasja vek av från HERREN började man anstifta en sammansvärjning mot honom i Jerusalem, och han måste fly till Lakish. De sände män efter honom till Lakish som dödade honom där.

²⁸ Sedan förde man honom därifrån på hästar och begravde honom hos hans fäder i Juda stad.

26

Ussia (Asarja) kung i Juda

¹ Allt folket i Juda tog Ussia, som då var sexton år, och gjorde honom till kung i hans far Amasjas ställe.

² Det var han som byggde upp Elot och han lade det åter under Juda, sedan kungen hade gått till vila hos sina fäder.

³ Ussia var sexton år när han blev kung, och han regerade femtiotvå år i Jerusalem. Hans mor hette Jekolja och var från Jerusalem.

⁴ Han gjorde det som var rätt i HERRENS ögon, precis som hans far Amasja hade gjort.

⁵ Han rådfrågade Gud så länge Sakarja levde, han som lärde honom förstå Guds syner. Så länge han sökte HERREN lät Gud det gå väl för honom.

⁶ Han drog ut i strid mot filisteerna och bröt ner Gats, Jabnes och Ashdods murar, och han byggde städer i Ashdods område, i filisteernas land.

⁷ Och Gud hjälpte honom mot filisteerna och mot de araber som bodde i Gur-Baal och mot meuniterna.

⁸ Och ammoniterna betalade skatt till Ussia, och ryktet om honom sträckte sig ända till Egypten, för han blev mycket mäktig.

⁹ Ussia byggde torn i Jerusalem över Hörnporten, över Dalporten och över Vinkeln och befäste dem.

¹⁰ Han byggde också torn i öknen och högg ut många brunnar, eftersom han hade en mängd boskap både i låglandet och på slätten. I bergsbygden och på de bördiga fälten hade han jordbruksarbetare och vingårdsarbetare, eftersom han älskade jordbruk.

¹¹ Ussia hade också en här som var stridsberedd och som drog ut i avdelningar som mönstrats och räknats av skrivaren Jeguel och förmannen Maaseja under övervakning av Hananja, en av kungens befälhavare.

¹² Hela antalet av de tappra stridsmän som var huvudmän för familjerna var 2 600.

¹³ Under deras befäl stod en krigshär av 307 500 man, som stred med kraft och mod och var på kungens sida mot fienden.

¹⁴ Ussia försåg hela denna här med sköldar och spjut, hjälmar och pansar, bågar och slungstenar.

25:24 1 Krön 26:15. **25:25** 2 Kung 14:17f. **25:27 Lakish** Stor befäst stad ca 5 mil sydväst om Jerusalem. **26:1** 2 Kung 14:21f. **26:2 Elot** Eilat, hamnstaden vid Akabaviken. **26:3** 2 Kung 15:2f. **26:3 Ussia ... femtiotvå år** Ca 792-740 f Kr, fram till 767 f Kr samregent med sin far Amasja. Ussia betyder "Herren är min styrka". Han kallades också Asarja ("Herren hjälper"), se 2 Kung 15. Två sigill från hans tjänare Abia och Shubnaja finns bevarade. Under hans tid drabbades landet av en svår jordbävning (Sak 14:5), och i hans dödsår blev Jesaja kallad att profetera (vers 22, Jes 6). **26:4** 2 Krön 25:2. **26:5 förstå Guds syner** Andra handskrifter: "frukta Gud". **26:9** 2 Krön 25:23, Neh 3:19, 24.

¹⁵ I Jerusalem lät han tillverka krigsmaskiner, konstruerade av uppfinnare, att sättas upp på tornen och på murarnas hörn för att skjuta i väg pilar och slunga stora stenar. Ryktet om honom spreds vida omkring, för han fick hjälp att stärka sin makt på ett underbart sätt.

Ussia straffas för sitt högmod

¹⁶ Men när Ussia hade stärkt sin makt blev hans hjärta högmodigt, till hans eget fördärv. Han handlade trolöst mot HERREN sin Gud genom att gå in i HERRENS tempel för att tända rökelse på rökelsealtaret.

¹⁷ Då gick prästen Asarja dit in efter honom med åttio av HERRENS präster, modiga män.

¹⁸ Dessa steg fram mot kung Ussia och sade till honom: ”Det är inte din sak, Ussia, att tända rökelse åt HERREN, utan det tillhör prästerna, Arons söner. De är invigda till att tända rökelse. Gå ut ur helgedomen, för du har handlat trolöst, och det ska inte ge dig ära från HERREN Gud.”

¹⁹ Då blev Ussia ursinnig där han stod med ett rökelsekar i handen för att tända rökelse. Men just som han rasade mot prästerna slog spetälska ut på hans panna inför prästerna, inne i HERRENS hus bredvid rökelsealtaret.

²⁰ Översteprästen Asarja och alla prästerna vände sig till honom, och se, han var spetälsk i pannan! De drev genast ut honom därifrån, och själv skyndade han också ut, eftersom HERREN hade straffat honom så.

²¹ Kung Ussia var sedan spetälsk ända till sin dödsdag och bodde i ett särskilt hus. Eftersom han var spetälsk var han utesluten från HERRENS hus. Hans son Jotam förestod kungens hus och dömde folket i landet.

²² Vad som mer finns att säga om Ussia, om hans första tid såväl som hans sista, det har profeten Jesaja, Amos son, skrivit ner.

²³ Ussia gick till vila hos sina fäder, och man begravde honom hos hans fäder på den gravmark som tillhörde kungarna, med tanke på att han hade varit spetälsk. Hans son Jotam blev kung efter honom.

27

Jotam kung i Juda

¹ Jotam var tjugofem år när han blev kung, och han regerade sexton år i Jerusalem. Hans mor hette Jerusha och var dotter till Sadok.

² Han gjorde det som var rätt i HERRENS ögon, precis som hans far Ussia hade gjort, och till det kom att han inte trängde in i HERRENS tempel. Men folket gjorde fortfarande det som var ont.

³ Jotam byggde Övre porten till HERRENS hus, och på Ofelmuren utförde han stora byggnadsarbeten.

⁴ Dessutom byggde han städer i Juda bergsbygd och uppförde borgar och torn i skogarna.

⁵ Han förde krig mot ammoniternas kung och besegrade dem så att ammoniterna det året måste ge honom 100 talenter silver, 10 000 korer vete och 10 000 korer korn. Lika mycket betalade ammoniterna åt honom också andra och tredje året.

26:17 1 Krön 6:10. **26:18** 2 Mos 30:7f, 4 Mos 18:7f. **26:18 rökelse... tillhör prästerna** Se 3 Mos 10, 4 Mos 16:16f. **26:21** 2 Kung 15:5f. **26:23 begravde honom** En senare platta har hittats i Jerusalem med orden: ”Hit fördes Juda kung Ussias ben. Får inte öppnas.” **27:1** 2 Kung 15:32f. **27:1 Jotam ... sexton år** Ca 750-735 f Kr. Samregent med sin spetälske far (26:21) till 740 f Kr. Jotam betyder ”Herren är fullkomlig”. Se även 2 Kung 15:32f. **27:2** 2 Krön 26:16. **27:2 folket gjorde fortfarande det som var ont** Se t ex Jes 1-5 och Mika 2-3. **27:3** 2 Krön 33:14, Neh 3:26, 11:21. **27:3 Ofelmuren** Ofel är åsen söder om tempelberget där Jerusalems äldsta delar är byggda. **27:4** 2 Krön 26:10. **27:5 100 talenter ... 10 000 korer** Ca 3 ton silver och 2,2 miljoner liter vete och korn.

⁶ Jotam blev mäktig, eftersom han vandrade med fasta steg inför HERREN sin Gud.

⁷ Vad som mer finns att säga om Jotam, om alla hans krig och annat han företog sig, det är skrivet i boken om Israels och Juda kungar.

⁸ Han var tjugofem år när han blev kung, och han regerade sexton år i Jerusalem.

⁹ Jotam gick till vila hos sina fäder, och man begravde honom i Davids stad. Hans son Ahas blev kung efter honom.

28

Ahas kung i Juda

¹ Ahas var tjugo år när han blev kung, och han regerade sexton år i Jerusalem. Han gjorde inte det som var rätt i HERRENS ögon så som hans fader David,

² utan vandrade på samma väg som Israels kungar. Han gjorde också gjutna avgudabilder åt baalerna.

³ Själv tände han offereld i Hinnoms sons dal och brände sina barn i eld efter den avskyvärda seden hos de folk som HERREN hade fördrivit för Israels barn.

⁴ Och han bar fram offer och tände offereld på höjderna och kullarna och under alla gröna träd.

Krig mot Aram och Israel

⁵ Därför gav HERREN hans Gud honom i den arameiske kungens hand. De besegrade honom och tog många av hans folk till fånga och förde dem till Damaskus. Ahas blev överlämnad åt Israels kung som tillfogade honom ett stort nederlag.

⁶ Peka, Remaljas son, dödade 120 000 man av Juda på en enda dag, alla stridsdugliga män. Det blev så därför att de hade övergett HERREN, sina fäders Gud.

⁷ Och Sikri, en tapper man från Efraim, dödade kungasonen Maaseja, slottsfursten Asrikam och Elkana, kungens närmaste man.

⁸ Och Israels barn tog bland sina bröder 200 000 fångar, nämligen deras hustrur, söner och döttrar. Dessutom tog de ett stort bytte från dem och förde bytet till Samaria.

Profeten Oded

⁹ Men där fanns en HERRENS profet som hette Oded. Han gick ut mot hären när den kom till Samaria och sade till dem: "Se, i sin vrede över Juda har HERREN, era fäders Gud, gett dem i er hand, men ni har dödat dem med ett raseri som har nått upp till himlen.

¹⁰ Och nu tänker ni underkuva Juda och Jerusalemets folk för att göra dem till slavar och slavinnor åt er. Har ni då inte hos er nog med skuld mot HERREN er Gud?

¹¹ Hör därför på mig: Sänd tillbaka fångarna som ni har tagit från era bröder, för HERRENS vrede är över er."

¹² Några av huvudmännen bland Efraims barn, nämligen Asarja, Johanans son, Berekja, Meshillemots son, Hiskia, Shallums son, och Amasa, Hadlajs son, stod då upp och gick emot dem som kom från kriget

¹³ och sade till dem: "Ni ska inte föra in dessa fångar hit, för ni drar skuld över oss inför HERREN, och ni ökar på våra synder och vår skuld ännu mer. Vår skuld är ju redan stor nog, och brinnande vrede är över Israel."

¹⁴ Då lämnade krigsfolket ifrån sig fångarna och bytet inför furstarna och hela församlingen.

28:1 2 Kung 16:1f. **28:1 Ahas ... sexton år** Ca 732-715 f Kr, samregent med sin far Jotam redan från 735 f Kr. Ahas betyder "griper". Ett avtryck av hans personliga sigill finns bevarat, med orden "Ahas, Jotams son, kung av Juda". Se även 2 Kung 16. **28:3** 5 Mos 18:9f, 1 Kung 14:24, 2 Krön 33:2, 6, Jer 7:30f, 19:2f. **28:4** 1 Kung 14:23, 2 Kung 17:10. **28:5** 2 Krön 24:24, Jes 7:1. **28:5 den arameiske kungen** Resin, som troligen invaderade år 735 f Kr och sedan dödades 732 f Kr (2 Kung 16:9). Jesaja förkunnade tröst och vägledning in i denna situation (Jes 7-8). **28:6** 2 Kung 16:5.

¹⁵ Männerna som nämnts vid namn stod upp och tog sig an fångarna. Alla som var utan kläder bland dem klädde de upp med vad de hade tagit som byte. De gav dem kläder och skor, mat och dryck, och smorde dem med olja, och alla som inte orkade gå lät de sätta sig upp på åsnor och förde dem så till Jeriko, Palmstaden, till deras bröder där. Sedan vände de tillbaka till Samaria.

¹⁶ Vid samma tid sände kung Ahas bud till kungarna i Assyrien med begäran om hjälp,

¹⁷ för utöver allt annat hade edomiterna återigen kommit och slagit Juda och tagit fångar.

¹⁸ Och filisteerna hade fallit in i städerna i Juda lågland och Negev och hade tagit Bet-Shemesh, Ajalon, Gederot, Soko med underlydande orter, Timna med underlydande orter och Gimso med underlydande orter och bosatt sig i dem.

¹⁹ HERREN ville förödmjuka Juda på grund av Ahas, den israelitiska kungen, därför att han var orsak till lösläpphet i Juda och var trolös mot HERREN.

²⁰ Men kung Tiglat-Pileser av Assyrien drog emot honom och ansatte honom i stället för att ge honom stöd.

²¹ Trots att Ahas plundrade HERRENS hus, kungapalatset och furstarna och gav det till Assyriens kung, hjälpte det honom inte.

Ahas synder

²² I sin nöd syndade denne kung Ahas ännu mer genom trolöshet mot HERREN.

²³ Han offrade nämligen åt gudarna i Damaskus, de som hade besegrat honom, för han tänkte: "Eftersom de arameiska kungarnas gudar har hjälpt dem, ska jag offra åt dem så att de hjälper mig." Men i stället var det dessa som fick honom och hela Israel på fall.

²⁴ Och Ahas samlade ihop de kärl som fanns i Guds hus och bröt sönder kärlden i Guds hus, stängde igen dörrarna till HERRENS hus och gjorde sig altaren i varje gathörn i Jerusalem.

²⁵ I var och en av Juda städer uppförde han offerhöjder för att tända offereld åt andra gudar. På så sätt väckte han HERRENS, sina fäders Guds, vrede.

²⁶ Vad som mer finns att säga om honom och om allt som han företog sig, om hans första tid såväl som om hans sista, det är skrivet i boken om Juda och Israels kungar.

²⁷ Ahas gick till vila hos sina fäder, och man begravde honom i Jerusalem inne i staden, för de lade honom inte i Israels kungars gravar. Hans son Hiskia blev kung efter honom.

29

Hiskia blir kung i Juda

¹ Hiskia var tjugofem år när han blev kung, och han regerade tjugonio år i Jerusalem. Hans mor hette Abia och hon var dotter till Sakarja.

² Han gjorde det som var rätt i HERRENS ögon, precis som hans fader David hade gjort.

Templet renas och återinvigs

³ I sitt första regeringsår, i första månaden, öppnade han dörrarna till HERRENS hus och fick dem i ordning.

⁴ Han lät hämta prästerna och leviterna och samlade dem på den öppna platsen mot öster

⁵ och sade till dem: "Hör på mig, ni leviter: Helga nu er själva och helga HERRENS, era fäders Guds, hus och för bort orenheten ur helgedomen.

28:15 5 Mos 34:3, Ords 15:21f, Rom 12:20. **28:16** 2 Kung 16:7f. **28:21 gav det till Assyriens kung** Ahas tribut bekräftas i en inskription hos Tiglat-Pileser III. **28:23** 2 Kung 16:10f. **28:24** 2 Kung 16:17. **28:24 altaren i varje gathörn** Troligen efter erövrarnas förebild (jfr 2 Kung 16:10f). Babel sägs ha haft hundratals små utomhusaltaren åt fruktbarhetsgudinnan Ishtar och dödsguden Nergal. **28:26** 2 Kung 16:19f. **28:27** 2 Krön 21:20, 24:25. **29:1** 2 Kung 18:1f. **29:1 Hiskia ... tjugonio år** Ca 715-687 f Kr, men samregent med sin far Ahas redan från 729 f Kr. Hiskia betyder "Herren är min styrka". Se även 2 Kung 18-20. **29:3** 2 Krön 28:24. **29:3 första regeringsår, i första månaden** Mars-april 715 f Kr.

⁶Våra fäder var trolösa och gjorde vad ont var i HERREN vår Guds ögon och övergav honom. De vände sitt ansikte bort ifrån HERRENS boning och vände honom ryggen.

⁷De stängde också igen dörrarna till förhuset och släckte lamporna, och de tände ingen rökelse och offrade inga brännoffer i helgedomen åt Israels Gud.

⁸Därför har HERRENS vrede kommit över Juda och Jerusalem, och han har gjort dem till ett avskräckande exempel, till häpnad och förakt, som ni ser med egna ögon.

⁹Ja, därför har också våra fäder fallit för svärd, och våra söner och döttrar och hustrur har kommit i fångenskap.

¹⁰Men nu har jag i sinnet att sluta ett förbund med HERREN, Israels Gud, för att hans vredes glöd ska vända sig ifrån oss.

¹¹Så var nu inte försumliga, mina barn, för HERREN har utvalt er att stå inför hans ansikte och göra tjänst inför honom till att vara hans tjänare och tända rökelse inför honom.”

¹²Då reste sig leviterna:

Mahat, Amasajs son,
och Joel, Asarjas son
av kehatiternas släkt,
av Meraris släkt Kish, Abdis son,
och Asarja, Jehallels son,
av gershoniterna Joa, Simmas son,
och Eden, Joashs son,
¹³av Elisafans släkt Shimri
och Jeguel,
av Asafs släkt Sakarja
och Mattanja,
¹⁴av Hemans släkt Jehuel
och Shimei
samt av Jedutuns släkt
Shemaja och Ussiel.

¹⁵Dessa samlade sina bröder och helgade sig och gick sedan för att rena HERRENS hus, så som kungen hade befallt i kraft av HERRENS ord.

¹⁶Men prästerna gick in i det inre av HERRENS hus för att rena det, och all orenhet som de fann i HERRENS tempel bar de ut på förgården till HERRENS hus. Där tog leviterna emot det och bar ut det i Kidrondalen.

¹⁷De började att helga templet på första dagen i första månaden, och på åttonde dagen i månaden hade de hunnit till HERRENS förhus. De helgade sedan HERRENS hus under åtta dagar. På sextonde dagen i första månaden var de färdiga.

¹⁸Då gick de in till kung Hiskia och sade: ”Vi har renat hela HERRENS hus och brännofferaltaret med tillbehör och skådebrödsbordet med tillbehör.

¹⁹Alla de kärl som kung Ahas under sin regering i trolöshet förkastade har vi återställt och helgat, och de står nu framför HERRENS altare.”

²⁰Tidigt på morgonen samlade kung Hiskia furstarna i staden och gick upp i HERRENS hus.

²¹Man förde fram sju tjurar, sju baggar, sju lamm och sju bockar till syndoffer för landet och helgedomen och för Juda. Och kungen befallde Arons söner, prästerna, att offra det på HERRENS altare.

²² De slaktade då tjurarna, och prästerna tog blodet och stänkte det på altaret. Därefter slaktade de baggarna och stänkte blodet på altaret. Sedan slaktade de lammen och stänkte blodet på altaret.

²³ Så förde de fram syndofferbockarna inför kungen och församlingen, och de lade händerna på dem.

²⁴ Och prästerna slaktade dem och lät deras blod som syndoffer komma på altaret till försoning för hela Israel. Kungen hade nämligen befallt att dessa brännoffer och syndoffer skulle offras för hela Israel.

²⁵ Han lät leviterna ställa upp sig till tjänstgöring i HERRENS hus med cymbaler, lyror och harpor, så som David och kungens siare Gad och profeten Natan hade befallt, för HERREN hade genom sina profeter gett befallning om detta.

²⁶ Och leviterna ställde upp sig med Davids instrument och prästerna med trumpeterna.

²⁷ Hiskia befallde att man skulle offra brännoffret på altaret. Samtidigt som offret bars fram började HERRENS sång att ljuda tillsammans med trumpeterna under ledning av Israels kung Davids instrument.

²⁸ Hela församlingen tillbad medan sången sjöngs och trumpeterna ljöd, och det pågick tills brännoffret var fullbordat.

²⁹ När de hade offrat brännoffret böjde kungen knä, och alla som var tillsammans med honom tillbad.

³⁰ Och kung Hiskia och furstarna befallde leviterna att lova HERREN med Davids och siaren Asafs ord, och de lovsjöng med glädje, de böjde sig ner och tillbad.

³¹ Hiskia tog då till orda och sade: ”Ni har nu blivit vigda åt HERREN. Kom därför hit och för fram slaktoffer och gemenskapsoffer till HERRENS hus.” Då förde församlingen fram slaktoffer och gemenskapsoffer, och var och en som i sitt hjärta manades att offra brännoffer gjorde så.

³² Antalet brännofferdjur som församlingen förde fram var 70 tjurar, 100 baggar och 200 lamm – alla dessa var till brännoffer åt HERREN.

³³ Och gemenskapsoffren utgjordes av 600 tjurar och 3 000 djur av småboskapen.

³⁴ Men prästerna var för få och kunde inte flå alla brännoffersdjuren. Därför hjälpte deras bröder leviterna dem tills arbetet var fullgjort och prästerna hade helgat sig. Leviterna var nämligen mer angelägna än prästerna att helga sig.

³⁵ Antalet brännoffer var också stort, och därtill kom fettstyckena av gemenskapsoffren liksom de dryckesoffer som hörde till brännoffren. På så sätt blev det ordnat med tjänstgöringen i HERRENS hus.

³⁶ Och Hiskia och allt folket glädde sig över vad Gud hade berett åt folket, för det hade hänt plötsligt.

30

Hiskias påskhögtid

¹ Hiskia sände ut bud till hela Israel och Juda och skrev också brev till Efraim och Manasse att de skulle komma till HERRENS hus i Jerusalem för att fira HERRENS, Israels Guds, påsk.

² Kungen och hans furstar och hela församlingen i Jerusalem enades om att hålla påskhögtiden i andra månaden.

29:22 3 Mos 8:15, 19, 24, Hebr 9:21. **29:23** 2 Mos 29:10, 3 Mos 4:15. **29:25** 2 Sam 7:2, 24:11f, 1 Krön 6:31f, 8:14, 16:4f, 23:5f, 25:1f. **29:26** 4 Mos 10:8f. **29:31** 3 Mos 7:12f. **29:34** 2 Krön 30:3. **30:1** 2 Kung 23:21, 2 Krön 35:1. **30:1 påsk** Firades till minne av befrielsen ur Egyptens slaveri (2 Mos 12, 5 Mos 16). **30:2** 2 Mos 12:2f, 4 Mos 9:10f. **30:2 påskhögtiden i andra månaden** Enligt undantagsregeln i 4 Mos 9:10f.

³ De kunde nämligen inte fira den genast, eftersom prästerna ännu inte hade helgat sig i tillräckligt antal och folket inte var samlat i Jerusalem.

⁴ Därför tycktes det kungen och hela församlingen rätt att göra på det sättet.

⁵ Och de beslöt att ropa ut i hela Israel, från Beer-Sheba ända till Dan, att man skulle komma och fira HERRENS, Israels Guds, påsk i Jerusalem. De flesta hade nämligen inte firat den så som det var föreskrivet.

⁶ Ilbuden gav sig av med breven från kungen och hans furstar, och de drog genom hela Israel och Juda enligt kungens befallning. De sade: ”Ni Israels barn, vänd om till HERREN, Abrahams, Isaks och Israels Gud. Då ska han vända om till den rest av er som har räddats från de assyriska kungarnas hand.

⁷ Och var inte som era fäder och bröder, som var trolösa mot HERREN, sina fäders Gud, så att han utlämnade dem åt ödeläggelse, som ni själva har sett.

⁸ Var alltså nu inte hårdnackade som era fäder, utan räck HERREN er hand och kom till hans helgedom som han har helgat för evig tid, och tjäna HERREN er Gud, så ska hans brinnande vrede vändas från er.

⁹ För om ni vänder om till HERREN ska era bröder och era barn finna barmhärtighet hos dem som håller dem fångna, så att de får vända tillbaka till detta land. HERREN er Gud är nådig och barmhärtig, och han ska inte vända sitt ansikte från er när ni vänder om till honom.”

¹⁰ Ilbuden for från stad till stad i Efraims och Manasses land och ända till Sebulon. Men man skrattade åt dem och hånade dem.

¹¹ Men det fanns några i Asher, Manasse och Sebulon som ödmjukade sig och kom till Jerusalem.

¹² Också i Juda verkade Guds hand, så att han gav dem alla ett enigt hjärta till att göra vad kungen och furstarna hade befallt i kraft av HERRENS ord.

¹³ Mycket folk, en stor församling, kom samman i Jerusalem för att fira det osyrade brödets högtid i andra månaden.

¹⁴ De stod upp och røjde bort de altaren som fanns i Jerusalem. De tog också bort alla rökelsealtaren och kastade dem i Kidrons dal.

¹⁵ Och på fjortonde dagen i andra månaden slaktade de påskalammet.

Prästerna och leviterna, som nu skämdes och därför hade helgat sig, förde vid högtiden fram brännoffer till HERRENS hus.

¹⁶ De inställde sig till tjänstgöring på sina platser, så som det var föreskrivet för dem i gudsmannen Moses lag. Prästerna stänkte med blodet, som de hade tagit emot av leviterna.

¹⁷ Det fanns nämligen många i församlingen som inte hade helgat sig. Därför måste leviterna slakta påskalammen för alla som inte var rena så att de kunde helga dem åt HERREN.

¹⁸ Det var en stor del av folket, många från Efraim och Manasse, Isaskar och Sebulon, som inte hade renat sig utan åt påskalammet på annat sätt än som var föreskrivet. Men Hiskia hade bett för dem och sagt: ”Må HERREN, den gode, förlåta var och en

¹⁹ som har vänt sitt hjärta till att söka HERREN Gud, sina fäders Gud, även om han inte är ren efter helgedomens ordning.”

²⁰ Och HERREN hörde Hiskia och helade folket.

²¹ De av Israels barn som befann sig i Jerusalem firade så det osyrade brödets högtid med stor glädje i sju dagar. Varje dag prisade leviterna och prästerna HERREN med mäktigt ljudande instrument till HERRENS ära.

30:3 2 Krön 29:34. **30:5** 2 Mos 12:3f. **30:6** 2 Krön 28:20f, Mal 3:7. **30:7** 2 Krön 29:8f. **30:9** 2 Mos 34:7, Jer 3:12, Mika 7:18. **30:10** 2 Krön 36:16. **30:10 Efraims och Manasses land och ända till Sebulon** Samarien upp till Galileen, efter 722 f Kr bebott av ett inflyttat blandfolk (2 Kung 17:24f). **30:15** 2 Krön 29:34. **30:18** 3 Mos 7:21, 4 Mos 9:6f. **30:20** Ps 41:5.

²² Hiskia talade vänligt till alla de leviter som hade god insikt i HERRENS tjänst. Och de åt av högtidsoffren under de sju dagarna, samtidigt som de offrade gemenskapsoffer och tackade HERREN, sina fäders Gud.

²³ Hela församlingen enades om att fira högtid i ytterligare sju dagar, och man firade högtid med glädje också under de sju dagarna.

²⁴ Hiskia, Juda kung, hade som offergåva gett församlingen 1 000 tjurar och 7 000 djur av småboskapen, och furstarna hade som offergåva gett 1 000 tjurar och 10 000 djur av småboskapen. Och ett stort antal präster helgade sig.

²⁵ Hela Juda församling glädde sig med prästerna och leviterna, och det gjorde också hela den församling som hade kommit från Israel, liksom de främlingar som hade kommit från Israels land eller som bodde i Juda.

²⁶ Glädjen var stor i Jerusalem, för sedan Israels kung Salomos, Davids sons, tid hade inget liknande hänt i Jerusalem.

²⁷ Prästerna och leviterna stod upp och välsignade folket, och deras röst blev hörd, och deras bön kom till hans heliga boning, till himlen.

31

Reformarbetet fortsätter

¹ När allt detta var över, drog alla israeliter som hade varit där ut till Juda städer och slog sönder stoderna, högg ner asherapålar och bröt ner offerhöjderna och altarna i hela Juda, Benjamin, Efraim och Manasse tills att de hade gjort slut på dem. Sedan vände alla Israels barn tillbaka till sina städer, var och en till sin besittning.

² Hiskia gav befallning om prästernas och leviternas avdelningar, allteftersom de tillhörde den ena eller den andra avdelningen, så att både präster och leviter fick sina bestämda uppgifter, antingen det gällde att bära fram brännoffer eller gemenskapsoffer eller att förrätta gudstjänst och tacka och lovsjunga i portarna till HERRENS boning.

³ Kungen gav en del av det han ägde till brännoffren, nämligen till brännoffer morgon och kväll och till brännoffer på sabbaterna, vid nymånaderna och högtiderna, så som det var skrivet i HERRENS lag.

⁴ Och han befallde folket som bodde i Jerusalem att ge prästerna och leviterna deras del, för att de skulle kunna hålla fast vid HERRENS undervisning.

⁵ När denna befallning blev känd, gav Israels barn en riklig förstlingsgåva av säd, vin, olja och honung och av all gröda på marken. De förde fram tionde av allt i riklig mängd.

⁶ Och de av Israel och Juda som bodde i Juda städer förde också fram tionde av kor och får, liksom tionde av de heliga gåvor som helgades åt HERREN deras Gud och lade dem i högar.

⁷ I tredje månaden började de att lägga upp högarna, och i sjunde månaden var de färdiga med det.

⁸ När Hiskia och hans furstar kom för att se högarna, välsignade de HERREN och hans folk Israel.

⁹ Och Hiskia frågade prästerna och leviterna angående högarna.

¹⁰ Då svarade översteprästen Asarja av Sadoks hus: "Sedan man började föra fram offergåvan till HERRENS hus har vi ätit och blivit mätta och ändå fått mycket över, för HERREN har välsignat sitt folk. Det som är kvar är denna stora rikedom."

¹¹ Hiskia befallde då att man skulle inreda förrådsrum i HERRENS hus, och man inredde sådana.

30:24 2 Krön 29:34, 35:7f. **30:27** 4 Mos 6:23f. **31:1** 5 Mos 7:5, 2 Kung 18:4, 2 Krön 32:12. **31:2** 3 Mos 8:35, 4 Mos 4:2f.
31:3 4 Mos 28:1f. **31:4** 4 Mos 18:8f, Neh 13:10f. **31:5** 2 Mos 23:19, 5 Mos 14:22, Neh 13:12. **31:7 tredje ... sjunde månaden** Maj-juni (skördetid för säd) och september-oktober (högtidsmånad och skördetid för frukt).

¹² I dem förde man noggrant in offergåvan och tiondet och de heliga gåvorna. Leviten Konanja hade huvudansvaret för arbetet, och hans närmaste man var hans bror Shimei.

¹³ Jehiel, Asasja, Nahat, Asael, Jerimot, Josabad, Eliel, Jismakja, Mahat och Benaja var tjänstemän under Konanja och hans bror Shimei enligt beslut av kung Hiskia och Asarja, fursten i Guds hus.

¹⁴ Leviten Kore, Jimnas son, som var dörrvakt på östra sidan, hade uppsikten över de frivilliga gåvorna åt Gud och skulle fördela HERRENS offergåvor och det högheliga av offren.

¹⁵ Vid hans sida i präststäderna fanns Eden, Minjamin, Jeshua, Shemaja, Amarja och Shekanja, och de ombesörjde noggrant utdelningen till sina bröder efter deras avdelningar, lika för gammal som ung.

¹⁶ Undantagna var alla av mankön som var tre år eller äldre, de som var upptecknade i sina släkteregister och som skulle infinna sig i HERRENS hus för att varje dag utföra de för den dagen bestämda sysslorna, enligt de åligganden de hade efter sina avdelningar.

¹⁷ Prästernas släkteregister var uppgjort efter deras familjer. Av leviterna var de upptagna som var tjugo år eller äldre enligt deras särskilda åligganden och avdelningar.

¹⁸ I släkteregistret skulle de vara upptecknade med alla sina små barn, hustrur, söner och döttrar, så många de var, för de skulle noggrant förvalta det heliga som heligt.

¹⁹ För dem av Arons söner, prästerna, som bodde på utmarkerna till sina städer, fanns i var särskild stad namngivna män tillsatta som skulle dela ut till alla av mankön bland prästerna och till alla de leviter som var upptecknade i släkteregistret vad de hade rätt till.

²⁰ Detta genomförde Hiskia i hela Juda, och han gjorde inför HERREN sin Gud vad som var gott, rätt och sant.

²¹ Allt han företog sig när han sökte sin Gud, vare sig det gällde tjänstgöringen i Guds hus eller lagen och budorden, gjorde han av hela sitt hjärta. Och han var framgångsrik.

32

Sanherib hotar Jerusalem

¹ Sedan Hiskia i trohet hade utfört detta kom Sanherib, kungen i Assyrien, och drog in i Juda och belägrade de befästa städerna och tänkte erövra dem åt sig.

² När Hiskia såg att Sanherib kom för att anfälla Jerusalem,

³ rådgjorde han med sina furstar och sina tappra män om att tappa till vattnet i de källor som låg utanför staden, och de hjälpte honom med det.

⁴ Mycket folk samlades, och man täppte till alla källorna och dämde för bäcken som flöt genom trakten, för de sade: "Varför ska de assyriska kungarna komma och finna mängder av vatten?"

⁵ Han tog också mod till sig och byggde upp muren överallt där den hade raserats, byggde tornen högre och uppförde en annan mur längre ut, befäste Millo i Davids stad och tillverkade skjutvapen och sköldar i stor mängd.

⁶ Och han tillsatte krigsbefäl över folket och kallade dem samman till sig på den öppna platsen vid stadsporten, uppmuntrade dem och sade:

⁷ "Var frimodiga och starka! Var inte rädda eller modlösa inför Assyriens kung och hela skaran som han har med sig, för med oss är en som är större än den som är med honom.

31:12 2 Krön 35:9. **31:15** 5 Mos 18:8, Jos 21:9f. **31:17** 1 Krön 23:27f. **31:20** 2 Kung 20:3. **32:1** 2 Kung 18:13f, Jes 36:1f. **32:1 Sanherib** Krigarkung och imperiebyggare som regerade 705-681 f Kr och invaderade Juda 701 f Kr. Se även 2 Kung 18-19 och Jes 36-37. **32:5** 1 Kung 9:24, 2 Krön 25:23. **32:5 en annan mur längre ut** Jerusalems befolkning ökade under Hiskias tid, inte minst på grund av flyktingar efter nordrikets fall. Jfr Jes 22:9f. **32:5 Millo** Betyder "fyllning", troligen en terrass i Davids stad som gav stöd under borgen. **32:7** 2 Kung 6:16, 1 Krön 22:13, 1 Joh 4:4.

⁸ Med honom är en arm av kött, men med oss är HERREN vår Gud, och han ska hjälpa oss och föra våra krig.” Och folket fick nytt mod genom det som Juda kung Hiskia hade talat.

⁹ Den assyriske kungen Sanherib, som med hela sin krigshär låg framför Lakish, sände sina tjänare till Jerusalem, till Juda kung Hiskia och till alla dem av Juda som fanns i Jerusalem och lät säga:

¹⁰ ”Så säger Sanherib, kung av Assyrien: Vad är det ni förtröstar på, eftersom ni stannar kvar i det belägrade Jerusalem?

¹¹ Är det inte Hiskia som bedrar er, så att ni kommer att dö genom hunger och törst? Han säger ju: HERREN vår Gud ska rädda oss undan den assyriske kungens hand.

¹² Är det inte Hiskia som har avskaffat hans offerhöjder och altaren och sagt till Juda och Jerusalem: Inför ett enda altare ska ni tillbe, och på det ska ni tända offereld?

¹³ Vet ni inte vad jag och mina fäder har gjort med folken i andra länder? Har de gudar som dyrkas av folken i dessa länder någonsin kunnat befria sina länder ur min hand?

¹⁴ Ja, vilket bland alla dessa folk som mina fäder förintat har haft någon gud som förmått rädda sitt folk ur min hand? Men ni menar att er Gud förmår rädda er ur min hand.

¹⁵ Nej, låt inte Hiskia lura och bedra er och tro inte på honom, för ingen gud hos något folk eller i något rike har lyckats befria sitt folk ur min hand eller ur mina fäders hand. Hur mycket mindre ska då er Gud kunna befria er ur min hand!”

¹⁶ Sanheribs tjänare talade ännu mer mot HERREN Gud och mot hans tjänare Hiskia.

¹⁷ Han skrev också ett brev för att håna HERREN, Israels Gud, och sade om honom: ”Lika lite som de gudar som dyrkas av folken i de andra länderna har kunnat rädda sina folk ur min hand, lika lite ska Hiskias Gud kunna rädda sitt folk ur min hand.”

¹⁸ Och till Jerusalems folk, till dem som stod på muren, ropade de med hög röst på judiska för att skrämma dem och göra dem modlösa, så att de sedan skulle kunna inta staden.

¹⁹ Och de talade om Jerusalems Gud på samma sätt som om de främmande folkens gudar, som är verk av människohänder.

²⁰ Under tiden bad kung Hiskia och profeten Jesaja, Amos son, och ropade till himlen.

²¹ Då sände HERREN en ängel som förgjorde hela hären och furstarna och befälhavarna i den assyriske kungens läger, så att han med skam vände tillbaka till sitt land. När han gick in i sin guds hus blev han där nerhuggen med svärd av sina egna söner.

²² Och HERREN räddade Hiskia och Jerusalems invånare ur den assyriske kungen Sanheribs hand och ur alla andras hand, och han beskyddade dem på alla sidor.

²³ Många förde gåvor till HERREN i Jerusalem och dyrbara gåvor till Juda kung Hiskia, och efter detta växte Hiskias anseende hos alla hednafolk.

Hiskias sjukdom och härlighet

²⁴ Vid den tiden blev Hiskia dödssjuk. Han bad då till HERREN, och HERREN svarade honom och gav honom ett tecken.

²⁵ Men Hiskia återgäldade inte det goda som han hade fått, utan hans hjärta blev högmodigt, och därför drabbade vrede honom och Juda och Jerusalem.

²⁶ Men när Hiskia ödmjukade sig mitt i sitt hjärtas högmod och Jerusalems invånare med honom, drabbade HERRENS vrede dem inte i Hiskias dagar.

32:8 2 Krön 20:17, Jer 17:5, 7, Ps 20:8. **32:9 Lakish** Stor befäst stad ca 5 mil sydväst om Jerusalem. Assyriska reliefer i Nineve avbildar stadens erövring och bortförandet av judiska slavar. **32:12** 2 Krön 31:1. **32:13** 2 Kung 18:33f, 19:12.

32:18 Jes 36:11f. **32:18 judiska** Hebreiska, till skillnad från den internationella arameiskan (2 Kung 18:26). **32:19** Ps 115:4. **32:20** 2 Kung 19:4, 15f. **32:21** 2 Kung 19:35f, Jes 37:36f. **32:21 vände tillbaka till sitt land** Jfr Sanheribs egen version i not till 2 Kung 19:36. **32:21 nerhuggen** Sanherib mördades 681 f Kr, tjugo år senare. Se 2 Kung 19:37.

32:24 2 Kung 20:1f, Jes 38:1f, Ps 30:3. **32:24 dödssjuk** Troligen en tid före invasionen 701 f Kr som beskrivs i 32:1f. Se 2 Kung 20 och Jes 38. **32:26** Jer 26:19.

²⁷ Hiskias rikedom och härlighet var mycket stor. Han byggde sig skattkamrar för silver och guld och ädla stenar, för väldoftande kryddor och för sköldar och alla slags dyrbara gåvor.

²⁸ Han uppförde också förrådshus för säd, vin och olja samt stall för allt slags boskap, och han skaffade hjordar för sina fållor.

²⁹ Dessutom byggde han städer och fick en mängd får och kor. Gud hade gett honom mycket stora rikedomar.

³⁰ Det var också Hiskia som täppte till Gihonvattnets övre källa och ledde vattnet neråt, väster om Davids stad. Hiskia lyckades i allt han företog sig.

³¹ Och när sändebuden kom från Babels furstar, de som var utsända till honom för att höra sig för om det under som hade hänt i landet, lämnade Gud honom för att pröva honom och få veta allt som var i hans hjärta.

Hiskia dör

³² Vad som mer finns att säga om Hiskia och om hans gudfruktiga gärningar, det är skrivet i "Profeten Jesajas, Amos sons, syner", i boken om Judas och Israels kungar.

³³ Hiskia gick till vila hos sina fäder, och man begravde honom på den plats där man går upp till Davids hus gravar. Hela Juda och Jerusalemens invånare hedrade honom vid hans död. Hans son Manasse blev kung efter honom.

33

Manasse kung i Juda

¹ Manasse var tolv år när han blev kung, och han regerade femtiofem år i Jerusalem.

² Han gjorde det som var ont i HERRENS ögon, efter den avskyvärda seden hos de folk som HERREN hade fördrivit för Israels barn.

³ Han byggde på nytt upp de offerhöjder som hans far Hiskia hade brutit ner. Och han reste altaren åt baalerna och gjorde asherapålar, och han tillbad och tjänade himlens hela härskara.

⁴ Han byggde altaren i HERRENS hus. Det var om detta hus som HERREN hade sagt: "I Jerusalem ska mitt namn vara för evig tid."

⁵ Han byggde altaren åt himlens hela härskara på de båda förgårdarna till HERRENS hus.

⁶ Han lät sina barn gå genom eld i Hinnoms sons dal och utövade teckentyderi, svartkonst och trolldom, skaffade sig andebesvärjare och spåmän och gjorde mycket som var ont i HERRENS ögon, så att han väckte hans vrede.

⁷ Avgudabilden som han gjort ställde han in i Guds hus om vilket Gud hade sagt till David och hans son Salomo: "I detta hus och i Jerusalem som jag har utvalt bland alla Israels stammar, vill jag fästa mitt namn för evig tid.

⁸ Jag ska inte mer låta Israel vandra bort från det land som jag har bestämt åt era fäder, om de bara håller fast vid och följer allt jag befallt dem efter den lag och de stadgar och föreskrifter som de har fått genom Mose."

⁹ Men Manasse förledde Juda och Jerusalemens invånare, så att de gjorde mer ont än de folk som HERREN hade utrotat för Israels barn.

¹⁰ HERREN talade till Manasse och hans folk, men de gav inte akt på hans ord.

32:30 Jes 22:9. **32:30 ledde vattnet neråt** Hiskia ledde in Gihonkällans vatten till Siloamdammen (Joh 9:7) genom en 0,5 km lång tunnel som kan besökas än i dag. En bevarad inskription i tunneln beskriver hur de två grävarlagen möttes halvvägs. Jfr Jes 22:9f. **32:31** 5 Mos 8:2, 13:3, 2 Kung 20:12f, Jes 39:1f. **32:32** 2 Kung 20:20. **32:32 Profeten Jesajas, Amos sons, syner** Kanske Jesajaboken (se Jes 36-38). **33:1** 2 Kung 21:1f. **33:1 Manasse ... femtiofem år** Ca 697-642 f Kr, samregent med sin far Hiskia till 687 f Kr. Manasse betyder "får att glömma" (jfr 1 Mos 41:51). Assyriska dokument noterar att Manasse sände tribut och byggmaterial. Se även 2 Kung 21. **33:2** 5 Mos 18:9, 1 Kung 14:24, 2 Krön 28:3, 36:14. **33:3** 2 Kung 18:4, 23:5f, 2 Krön 31:1. **33:4** 5 Mos 12:5, 2 Sam 7:10, 13, 1 Kung 8:29, 9:3, 2 Krön 7:12, 28:24. **33:6** 3 Mos 18:21, 19:26, 20:2, 2 Krön 28:3. **33:7** 2 Krön 7:12, 16. **33:10** 2 Kung 21:10f, 2 Krön 24:19.

11 Då lät HERREN den assyriske kungens arméer komma över dem. De slog Manasse i bojor och fängslade honom med kopparbojor och förde honom till Babel.

12 Men när han nu var i nöd, bönföll han inför HERREN sin Gud och ödmjukade sig djupt för sina fäders Gud.

13 Och när han bad så till honom, bönhörde HERREN honom och lyssnade till hans bön och lät honom komma tillbaka till Jerusalem som kung. Då insåg Manasse att det är HERREN som är Gud.

14 Han byggde en yttermur till Davids stad väster om Gihon i dalen, fram till ingången till Fiskporten och runt omkring Ofel och gjorde den mycket hög. Sedan tillsatte han befälhavare i alla befästa städer i Juda.

15 Han avlägsnade de främmande gudarna och avgudabilden från HERRENS hus, liksom alla de altaren som han hade byggt på det berg där HERRENS hus stod, och i Jerusalem, och han kastade ut dem utanför staden.

16 Sedan upprättade han HERRENS altare och offrade gemenskapsoffer och tackoffer på det och uppmanade Juda att tjäna HERREN, Israels Gud.

17 Folket offrade ändå på höjderna, men bara åt HERREN sin Gud.

18 Vad som mer finns att säga om Manasse och om hans bön till sin Gud och om de ord som siarna talade till honom i HERRENS, Israels Guds, namn, det står i Israels kungars krönika.

19 Om hans bön och hur han blev bönhörd, om all hans synd och trolöshet och om de platser där han byggde offerhöjder och ställde upp asherapålar och gjutna bilder, innan han ödmjukade sig, är skrivet i Hosajs krönika.

20 Manasse gick till vila hos sina fäder, och man begravde honom där han bodde. Hans son Amon blev kung efter honom.

Amon kung i Juda

21 Amon var tjugotvå år när han blev kung, och han regerade två år i Jerusalem.

22 Han gjorde det som var ont i HERRENS ögon, så som hans far Manasse hade gjort. Han offrade åt alla de avgudabilder som hans far Manasse hade tillverkat, och han dyrkade dem.

23 Men han ödmjukade sig inte inför HERREN, så som hans far Manasse hade gjort, utan han hopade skuld på skuld.

24 Och hans tjänare sammansvor sig mot honom och dödade honom hemma i hans hus.

25 Men folket i landet dödade alla som hade sammansvurit sig mot kung Amon. Därefter gjorde folket i landet hans son Josia till kung efter honom.

34

Josia kung i Juda

1 Josia var åtta år när han blev kung, och han regerade trettioett år i Jerusalem.

2 Han gjorde det som var rätt i HERRENS ögon och vandrade på sin fader Davids vägar och vek inte av vare sig åt höger eller åt vänster.

Början av Josias reform

33:11 5 Mos 28:36, 2 Kung 19:28, 2 Krön 36:6, Hes 19:4. **33:11** *den assyriske kungens arméer* Kanske Assurbanipal (ca 667-627 f Kr). Mellan 652-646 f Kr slog han ner ett stort uppror som Babel och dess allierade (araber, amoreer m fl) hade startat, och kanske hade Manasse gjort gemensam sak med dem liksom hans far Hiskia före honom (2 Kung 20:12). **33:13** Esra 8:23, Dan 4:32. **33:17** 1 Kung 3:2. **33:18** 2 Kung 21:17f. **33:21** 2 Kung 21:19f. **33:21** *Amon ... två år* Ca 642-640 f Kr. Amon betyder "betrodd" eller "hantverkare" och var också ett egyptiskt gudanamn (Jer 46:25). Se även 2 Kung 21:19f. **33:24** 2 Kung 12:20, 2 Krön 25:27. **34:1** 2 Kung 22:1f. **34:1** *Josia ... trettioett år* Ca 640-609 f Kr. Josia betyder kanske "helad av Herren" eller "Herren ger". Se även 2 Kung 22-23.

³ I sitt åttonde regeringsår, medan han ännu var ung, började Josia söka sin fader Davids Gud, och i det tolfte året började han rena Juda och Jerusalem från offerhöjderna och asherapålarerna och från de snidade och gjutna avgudabilderna.

⁴ Baalsaltarna bröts ner inför honom, solstoderna som stod på dem högg han ner, och asherapålarerna och de snidade och gjutna avgudabilderna slog han sönder och krossade till stoft, som han strödde ut på de mäns gravar som hade offrat åt dem.

⁵ Och prästernas ben brände han på deras altaren. Så renade han Juda och Jerusalem.

⁶ I Manasse, Efraims och Simeons städer ända till Naftali genomsökte han överallt husen.

⁷ Och sedan han hade brutit ner altarna, krossat asherapålarerna och avgudabilderna till stoft och huggit ner alla solstoder i hela Israels land återvände han till Jerusalem.

Templet repareras

⁸ I sitt artonde regeringsår, medan han höll på att rena landet och templet, sände kung Josia i väg Shafan, Asaljas son, och stadens ledare Maaseja och kanslern Joa, Joahas son, för att få HERREN sin Guds hus i ordning.

⁹ De gick till översteprästen Hilkia och lämnade pengarna som hade kommit in till Guds hus och som leviterna som höll vakt vid tröskeln hade samlat in från Manasse, Efraim och hela det övriga Israel, liksom från hela Juda och Benjamin och från Jerusalems invånare.

¹⁰ De överlämnade dem till de män som tjänstgjorde som förvaltare i HERRENS hus.

Dessa gav sedan pengarna till de arbetare som var sysselsatta vid HERRENS hus med att reparera och förstärka byggnaden.

¹¹ Timmermännen och byggnadsarbetarna fick pengarna för att köpa in huggen sten samt trävirke till stockar, som skulle användas för att timra upp de hus som Juda kungar hade förstört.

¹² Männen utförde sitt arbete med plikttröhet. Förmän över dem och arbetsledare var Jahat och Obadja, leviter av Meraris släkt, och Sakarja och Meshullam av kehatiternas släkt. Alla dessa leviter var skickliga musiker.

¹³ De hade också tillsynen över bärarna och över dem som arbetade vid de olika göromålen. Några av leviterna var också skrivare, förmän och dörrvakter.

Översteprästen finner lagboken

¹⁴ När de tog ut pengarna som hade flutit in till HERRENS hus, fann prästen Hilkia HERRENS lagbok som hade blivit given genom Mose.

¹⁵ Då sade Hilkia till skrivaren Shafan: "Jag har funnit lagboken i HERRENS hus." Hilkia gav boken åt Shafan.

¹⁶ Shafan bar boken till kungen och lämnade sin redogörelse till honom. Han sade: "Dina tjänare har gjort allt som de har fått i uppdrag att göra.

¹⁷ De har tömt ut de pengar som fanns i HERRENS hus och har överlämnat dem åt förmännen och arbetarna."

¹⁸ Skrivaren Shafan sade också till kungen: "Prästen Hilkia har gett mig en bok." Och Shafan läste ur den inför kungen.

¹⁹ När kungen hörde lagens ord, rev han sönder sina kläder.

34:3 åttonde ... tolfte året började han rena Ca 632 och 628 f Kr. Även profeterna Jeremia och Sefanja förkunnade mot avgudadyrkan under Josias tid. **34:4** 2 Mos 32:20, 2 Kung 23:6. **34:5** 2 Kung 23:20. **34:8** 2 Kung 22:3f. **34:8 i sitt artonde regeringsår** År 622 f Kr. **34:9** 2 Krön 35:8. **34:9 översteprästen Hilkia** Hans son Asarjas sigill har hittats i Jerusalem (1 Krön 9:11, Esra 7:1). **34:11** 2 Krön 24:7. **34:13** Neh 4:10. **34:14** 2 Kung 22:5. **34:14 fann ... Herrens lagbok** Vid tempelbyggen i Egypten och Mesopotamien gömdes ibland dokument i väggar eller grunder som en slags "tidskapsel" inför framtida reparationer. Kanske hade Salomo gjort på samma sätt med Moseböckerna i Jerusalems tempel (kap 2-5). **34:15** 2 Kung 22:8f.

²⁰ Och kungen befallde Hilkia och Ahikam, Shafans son, och Abdon, Mikas son, och skrivaren Shafan och Asaja, kungens tjänare och sade:

²¹ ”Gå och fråga HERREN för mig och för dem som är kvar av Israel och Juda om det som står i den bok som man nu har funnit. HERRENS vrede är stor, och den är utgjuten över oss, därför att våra fäder inte har hållit HERRENS ord och inte har gjort allt som är föreskrivet i denna bok.”

²² Och Hilkia och de som kungen hade utsett gick till profetissan Hulda, hustru till Shallum, klädkammarvaktaren, som var son till Tokehat, Hasras son. Hon bodde i Jerusalem, i Nya staden. Och de talade med henne så som de hade blivit tillsagda.

²³ Då svarade hon dem: ”Så säger HERREN, Israels Gud: Säg till den man som har sänt er till mig:

²⁴ Så säger HERREN: Se, över denna plats och över dem som bor här ska jag låta olycka komma, alla de förbannelser som är skrivna i den bok som man har läst för Juda kung.

²⁵ De har övergett mig och tänt offereld åt andra gudar och väckt min vrede genom alla sina händers verk, därför ska min vrede utgjas över denna plats och ska inte utsläckas.

²⁶ Men till Juda kung, som har sänt er för att fråga HERREN, till honom ska ni säga: Så säger HERREN, Israels Gud, om de ord du har hört:

²⁷ Eftersom ditt hjärta veknade och du ödmjukade dig inför Gud när du hörde hans ord mot denna plats och mot dem som bor här, ja, eftersom du ödmjukade dig inför mig och rev sönder dina kläder och grät inför mig har jag också hört dig, säger HERREN.

²⁸ Jag ska samla dig till dina fäder, och du ska samlas till dem i din grav med frid. Dina ögon ska slippa se all den olycka som jag ska låta drabba denna plats och dem som bor här.” Och de vände tillbaka till kungen med det svaret.

Ett förbund att följa Herren

²⁹ Då sände kungen bud och kallade samman alla de äldste i Juda och Jerusalem.

³⁰ Och kungen gick upp i HERRENS hus med alla Juda män och Jerusalems invånare, med prästerna och leviterna och allt folket, från den störste till den minste. Han läste upp för dem allt som stod i förbunds-boken som man hade funnit i HERRENS hus.

³¹ Och kungen steg fram på sin plats och slöt inför HERRENS ansikte det förbundet att de skulle följa HERREN och hålla fast vid hans bud, hans vittnesbörd och stadgar av hela sitt hjärta och av hela sin själ och göra efter förbundets ord, som var skrivna i denna bok.

³² Han lät alla som fanns i Jerusalem och Benjamin träda in i förbundet. Och Jerusalems invånare handlade efter Guds, sina fäders Guds, förbund.

³³ Josia avlägsnade alla avgudar i de länder som tillhörde Israel och befallde alla som fanns i Israel att tjäna HERREN sin Gud. Och så länge han levde vek de inte av från HERREN, sina fäders Gud.

35

Josia firar påskhögtiden

¹ Josia firade HERRENS påsk i Jerusalem. Man slaktade påskalammet på fjortonde dagen i första månaden.

² Han fastställde prästernas åligganden och styrkte dem till tjänstgöringen i HERRENS hus.

³ Han sade till leviterna som undervisade hela Israel och som var helgade åt HERREN: ”Sätt den heliga arken i det hus som Salomo, Davids son, Israels kung, har byggt. Den ska inte mer vara en börda på era axlar. Tjäna nu HERREN er Gud och hans folk Israel.

34:22 Nya staden Troligen väster om Davids stad (jfr 32:5 med not). **34:24** 3 Mos 26:14f, 5 Mos 28:15f. **34:24 de förbannelser som är skrivna** Se 5 Mos 28:15f. **34:27** 2 Kung 22:19, 2 Krön 12:17, 32:26. **34:29** 2 Kung 23:1f. **34:30 läste upp** Enligt budet i 5 Mos 31:11 (jfr också 5 Mos 17:19 om kungens personliga läsning). **34:31** Jos 24:25, 2 Krön 15:12. **34:33** Dom 2:7. **35:1** 2 Mos 12:6, 2 Kung 23:21f, 2 Krön 30:1f. **35:3** 4 Mos 7:9.

⁴ Gör er redo efter era familjer, i era avdelningar, så som Israels kung David och hans son Salomo har föreskrivit.

⁵ Ställ upp er i helgedomen, ordnade efter era bröders familjer i hela folket, så att en avdelning av en levitisk familj kommer på varje grupp.

⁶ Slakta påskalammet och helga er och tillaga det för era bröder. Gör efter HERRENS ord genom Mose.”

⁷ Och Josia offrade småboskap för hela folket, dels lamm och dels killingar, 30 000 djur, allt till påskoffer åt dem som var närvarande, samt tjurar, 3 000 djur. Detta togs från kungens privata egendom.

⁸ Hans furstar gav också av fri vilja offergåvor åt folket och åt prästerna och leviterna. Hilkia, Sakarja och Jehiel, furstarna i Guds hus, gav åt prästerna 2 600 lamm och killingar samt tjurar, 300 djur, till påskoffer.

⁹ Och Konanja med Shemaja och Netanel, hans bröder, samt Hashabja, Jegiel och Josabad, de främsta bland leviterna, gav som offergåva åt leviterna 5 000 lamm och killingar till påskoffer, samt dessutom tjurar, 500 djur.

¹⁰ På så sätt blev det ordnat för gudstjänsten.

Prästerna och leviterna inställde sig till tjänstgöring på sina platser och efter sina avdelningar, som kungen hade befallt.

¹¹ De slaktade påskalammet, och prästerna stänkte med blodet som räcktes åt dem, medan leviterna flådde lammen.

¹² Och de avskilde brännoffersstyckena och delade ut dem åt folket efter deras familjer, för att de skulle offra dem åt HERREN, så som det var föreskrivet i Mose bok. På samma sätt gjorde de också med tjurarna.

¹³ Och de stekte påskalammet på eld på föreskrivet sätt. Men köttet från gemenskapsofret kokade de i grytor, pannor och kittlar och skyndade sig att dela ut det till allt folket.

¹⁴ Sedan lagade de till åt sig själva och åt prästerna, för prästerna, Arons söner, var upptagna ända till natten med att offra brännoffret och fettstyckena. Därför måste leviterna laga till både åt sig själva och åt prästerna, Arons söner.

¹⁵ Sångarna, Asafs ättlingar, stod på sin plats, som David, Asaf, Heman och kungens siare Jedutun hade befallt, och dörrvakterna stod var och en vid sin port. De behövde inte gå ifrån sin tjänstgöring, eftersom deras bröder leviterna lagade till åt dem.

¹⁶ Så blev den dagen allt ordnat för HERRENS tjänst, så att man firade påskhögtid och offrade brännoffer på HERRENS altare, så som kung Josia hade befallt.

¹⁷ De av Israels barn som var närvarande höll nu påskhögtid och det osyrade brödets högtid i sju dagar.

¹⁸ En påskhögtid som denna hade inte firats i Israel sedan profeten Samuels tid. Ingen av Israels kungar hade hållit en sådan påskhögtid som nu firades av Josia med prästerna och leviterna, hela Juda och dem av Israel som var närvarande samt Jerusalemens invånare.

¹⁹ I Josias artonde regeringsår hölls denna påskhögtid.

Josia dör vid Megiddo

²⁰ Efter allt detta, när Josia hade fått templet i ordning, drog Egyptens kung Neko upp för att strida vid Karkemish som ligger vid Eufrat. Josia drog ut mot honom.

²¹ Då skickade Neko bud till honom och sade: ”Vad har jag med dig att göra, du Juda kung? Det är inte mot dig jag kommer i dag, utan mot den fiende jag är i krig med. Gud

35:7 2 Krön 30:24. **35:11** 2 Krön 29:22, 34, 30:16. **35:12** 3 Mos 3:14f. **35:13** 2 Mos 12:8f. **35:15** 1 Krön 25:1f. **35:17** 2 Krön 30:21. **35:18** 2 Kung 23:21, 2 Krön 30:26. **35:20** 2 Kung 23:29f. **35:20 Egyptens kung Neko** Neko II (610-595 f Kr) ville år 609 hjälpa de sista kvarvarande assyrierna i Harran i norra Syrien, som var trängda av babylonierna efter Nineves fall 612 f Kr (se Nahums bok). Josia stödde babylonierna liksom hans farfar Hiskia (2 Kung 20:12 med not).

har befallt mig att skynda. Sluta stå emot Gud, som är med mig! Akta dig så att han inte förgör dig.”

²² Men i stället för att vända om och lämna honom i fred förklädde Josia sig och gick ut för att strida mot honom, utan att höra på Nekos ord som kom från Guds mun. De drabbade samman i Megiddopasset.

²³ Bågskyttarnas skott träffade kung Josia, och kungen sade till sina män: ”Bär bort mig! Jag är svårt sårad.”

²⁴ Då bar hans män bort honom från vagnen och satte honom i hans andra vagn och förde honom till Jerusalem. Och han dog och blev begravd där hans fäder var begravda. Hela Juda och Jerusalem sörjde Josia.

²⁵ Och Jeremia sjöng en sorgesång över Josia. Alla sångare och sångerskor talade om Josia i sina sorgesånger och gör det än i dag. Dessa sånger blev allmänt sjungna i Israel, och de finns upptecknade bland ”Sorgesångerna”.

²⁶ Vad som mer finns att säga om Josia och om de fromma gärningar han gjorde enligt det som var skrivet i HERRENS lag,

²⁷ och om annat som han företog sig under sin första tid såväl som under sin sista, det är skrivet i boken om Israels och Juda kungar.

36

Joahas kung i Juda

¹ Folket i landet tog Joahas, Josias son, och gjorde honom till kung i Jerusalem efter hans far.

² Han var tjugotre år när han blev kung, och han regerade tre månader i Jerusalem.

³ Kungen av Egypten avsatte honom i Jerusalem och tvingade landet betala en skatt på hundra talenter silver och en talent guld.

⁴ Och kungen av Egypten gjorde hans bror Eljakim till kung över Juda och Jerusalem och ändrade hans namn till Jojakim. Men Neko tog med sig hans bror Joahas och förde honom till Egypten.

Jojakim kung i Juda

⁵ Jojakim var tjugofem år när han blev kung, och han regerade elva år i Jerusalem. Han gjorde det som var ont i HERREN sin Guds ögon.

⁶ Och Babels kung Nebukadnessar drog upp mot honom och fängslade honom med kopparbojor och förde bort honom till Babel.

⁷ En del av kärlden i HERRENS hus förde Nebukadnessar också till Babel, och han satte in dem i sitt palats i Babel.

⁸ Vad som mer finns att säga om Jojakim och om de avskyvärda ting han gjorde och vad som i övrigt blev funnet hos honom, det är skrivet i boken om Israels och Juda kungar. Hans son Jojakin blev kung efter honom.

Jojakin kung i Juda

35:22 Megiddopasset Det talas i Upp 16:16 om en framtida drabbning här vid ”Harmagedon”. **35:23** 1 Kung 22:34, 2 Krön 18:33. **35:24** Sak 12:11f. **35:25** 2 Sam 1:17. **35:25 Jeremia sjöng en sorgesång** Senare skrev Jeremia också Klagovisorna (jfr Klag 4:20). Sorgen över Josia, den siste rättfärdige kungen, var ett starkt minne även hundra år senare (Sak 12:11). **36:1** 2 Kung 23:30f. **36:2 Joahas ... tre månader** År 609 f Kr. Joahas betyder ”Herren griper”. Se även 2 Kung 23:31f. **36:3 hundra talenter silver och en talent guld** Ca 3 ton silver och 30 kg guld. **36:5 Jojakim ... elva år** År 609-598 f Kr. Jojakim betyder ”Herren ska upprätta”. Se även 2 Kung 23:34f. Föraktade Herrrens ord (Jer 26, 36) och kritiserades av Jeremia (Jer 22:13f). **36:6** 2 Kung 24:1f. **36:6 Nebukadnessar** Regerade i Babel 605-562 f Kr. Förde krig mot Egypten och byggde med Guds hjälp (Jer 27:6f) upp Babel till en världsmakt (se Dan 1-4). Besegrade farao Neko 605 f Kr. Efter Jojakims uppror ca 601 f Kr (2 Kung 24:1f) intog han Jerusalem 597 f Kr. **36:7** Esra 1:7, Dan 1:2. **36:8** 2 Kung 24:5f.

⁹ Jojakin var arton år när han blev kung, och han regerade tre månader och tio dagar i Jerusalem. Han gjorde det som var ont i HERRENS ögon.

¹⁰ I början av nästa år lät kung Nebukadnessar hämta honom och förde honom till Babel tillsammans med de dyrbara kärnen i HERRENS hus. Och han gjorde hans bror Sidkia till kung över Juda och Jerusalem.

Sidkia blir den siste kungen i Juda

¹¹ Sidkia var tjuogoett år när han blev kung, och han regerade elva år i Jerusalem.

¹² Han gjorde det som var ont i HERREN sin Guds ögon. Han ödmjukade sig inte under profeten Jeremia, som talade HERRENS ord.

¹³ Och han gjorde uppror mot kung Nebukadnessar, som hade tagit en ed av honom vid Gud. Han var hårdnackad och förhärdade sitt hjärta, så att han inte omvände sig till HERREN, Israels Gud.

Jerusalems fall

¹⁴ Också alla de ledande prästerna och folket gick allt längre i sin trolöshet mot Gud. De följde hednafolkens alla avskyvärda seder och orenade HERRENS hus som han hade helgat i Jerusalem.

¹⁵ HERREN, deras faders Gud, sände sina budskap till dem gång på gång genom sina sändebud, för han hade medlidande med sitt folk och sin boning.

¹⁶ Men de gjorde narr av Guds sändebud, de föraktade hans ord och hånade hans profeter tills HERRENS vrede över hans folk växte så att det inte mer fanns någon bot.

¹⁷ Då sände han emot dem kaldeernas kung, som dödade deras unga män med svärd i deras helgedom och inte skonade vare sig unga män eller unga kvinnor, inte heller gamla och gråhårsmän. Allt gavs i hans hand.

¹⁸ Och alla kärli i Guds hus, både stora och små, och skatterna i HERRENS hus, liksom de skatter som tillhörde kungen och hans förnämsta män, allt förde han till Babel.

¹⁹ De satte eld på Guds hus och bröt ner Jerusalems mur. Alla stadens palats brände de i eld och förstörde alla dyrbara föremål.

²⁰ Dem som hade undkommit svärdet förde han bort i fångenskap till Babel, och de blev slavar åt honom och hans söner tills perserna kom till makten.

²¹ HERRENS ord genom Jeremias mun skulle uppfyllas, nämligen att landet skulle få gottgörelse för sina sabbater – så länge det låg öde hade det sabbat – till dess att sjuttio år hade gått.

²² För att HERRENS ord genom Jeremia skulle uppfyllas, hände det i den persiske kungen Koreshs första regeringsår att HERREN påverkade perserkungen Koreshs sinne så att han över hela sitt rike lät utropa följande som också skriftligt kungjordes:

36:9 arton Andra handskrifter: "åtta" (men jfr 2 Kung 24:8). **36:9 Jojakin ... tre månader** December 598 till mars 597 f Kr, under belägringen (2 Kung 24:10). Jojakin betyder "Herren ska grunda". Juridisk förfader till Jesus (Matt 1:11). Se 2 Kung 25:27f. **36:9 hämta honom** Förutom kungen förde babylonierna också bort ett ledande skikt om ca 10 000 män (2 Kung 24:14). Hesekiel profeterade för dem i Babel från 593 f Kr. Se även Jer 24 och 29. **36:10 bror** Egentligen farbror (jfr 2 Kung 24:17). Ordet används i en allmänare betydelse "släkting". **36:11** 2 Kung 24:18f, Jer 37:1f, 52:1f. **36:11 Sidkia ... elva år** Ca 597-587 f Kr. Sidkia betyder "Herren är min rättfärdighet". Se även 2 Kung 24:18f. Rådfrågade profeten Jeremia (Jer 21, 37-38) men lyssnade inte (32:3, 37:2). **36:13** Hes 17:13f. **36:15 sände sina budskap** Särskilt genom Jeremia (Jer 2-25) och Hesekiel (Hes 4-24). **36:17** 2 Kung 25:1f. **36:17 kaldeerna** Arameiskt folk som tog över Babel. Deras härjningar under Nebukadnessar förutsades av profeten Habackuck (Hab 1:6f). Händelserna kring Jerusalems fall skildras i Jer 34-39 och bearbetas i Klagovisorna som troligen skrevs strax efteråt. **36:21** 3 Mos 26:34f, Jer 25:12, 29:10, Dan 9:2. **36:21 Herrens ord genom Jeremias mun** Se Jer 25:12, 29:10. **36:22** 5 Mos 21:15f, Esra 1:1f, Jes 44:28. **36:22 Koreshs första regeringsår** 539 f Kr. Se Esra 1:1f med not.

²³ ”Så säger Koresh, kung av Persien: HERREN, himlens Gud, har gett mig alla riken på jorden, och han har befallt mig att bygga ett hus åt honom i Jerusalem i Juda. Den bland er som tillhör hans folk ska bege sig dit upp, och hans Gud ska vara med honom.”

Esra

Esra ("hjälp") var en präst och skriftlärd (7:11) som år 458 f Kr flyttade från Babel till Jerusalem, som lydde under Persiens överhöghet. I kap 1-6 skildrar han vad som hade hänt tidigare: hur judarna kom tillbaka år 538 f Kr (kap 1-3), men tempelbygget kom sedan av sig (kap 4) och fullföljdes först 520-516 f Kr med stöd av profeterna Haggai och Sakarja och perserkungen Darejavesch I (kap 5-6). När Esra själv väl kommit fram år 458 f Kr stärkte han folkets tempeltjänst (7-8) och laglydnad (9-10, Neh 8).

Från 445 f Kr samarbetade Esra även med ståthållaren Nehemja (se Neh 8:9, 12:26), vars bok i grundtexten är sammanfogad med Esras till en enda bok, troligen av Esra själv. Enligt judisk tradition sammanställde han också Krönikeböckerna och kanske även Psaltaren.

Koresh befäller judarna att återvända

¹ Detta hände i den persiske kungen Koreshs första regeringsår. För att HERRENS ord genom Jeremia skulle uppfyllas påverkade HERREN den persiske kungen Koresh sinne, så att han över hela sitt rike lät kungöra, både muntligt och skriftligt:

² "Så säger Koresh, kung av Persien: HERREN, himlens Gud, har gett mig alla rikena på jorden, och han har befallt mig att bygga ett hus åt honom i Jerusalem i Juda.

³ Den bland er som tillhör hans folk ska bege sig upp till Jerusalem i Juda för att bygga upp HERRENS, Israels Guds hus, och hans Gud ska vara med honom. Han är den Gud som bor i Jerusalem.

⁴ Alla som finns kvar, på varje ort där de bor som främlingar, ska få hjälp av folket på orten. De ska få silver, guld, gods och boskap utöver det som frivilligt ges till Guds hus i Jerusalem."

⁵ Huvudmännen för Juda och Benjamins familjer samt prästerna och leviterna, alla de vilkas sinne Gud hade påverkat, gjorde sig redo att ge sig av för att bygga upp HERRENS hus i Jerusalem.

⁶ Och alla deras grannar hjälpte dem med silverkärl, guld, gods och boskap och dyrbara gåvor, förutom alla frivilliga gåvor.

⁷ Kung Koresh lät hämta fram de föremål som hade tillhört HERRENS hus men som Nebukadnessar hade fört bort från Jerusalem och låtit sätta in i sin guds hus.

⁸ Koresh, kungen av Persien, överlämnade dem åt skattmästaren Mitredat, som räknade upp dem åt Sheshbassar, fursten av Juda.

⁹ Detta var deras antal: 30 kärl av guld, 1 000 av silver, 29 andra offerkärl,

¹⁰ 30 bägare av guld, 410 enklare silverbägare och 1 000 andra kärl.

1:1 2 Krön 36:22f, Jer 25:12, 29:10. **1:1 den persiske kungen Koresh** Av grekerna kallad Kyros (på latin Cyrus), regerade 559-530 f Kr. Hans "första regeringsår" syftar dock på 539 f Kr då han i oktober tog över Babel, förutsagt av profeten Jesaja (Jes 44:28f). Hans toleransedikt, som gav viss religionsfrihet åt alla folk i hans rike (jfr vers 2-4), publicerades på Kyroscylindern som idag återfinns på British Museum. **1:1 HERRENS ord genom Jeremia**

Se Jer 25:11f, 29:10. **1:3** Esra 4:3, 5:13, Ps 76:2f. **1:7** 2 Kung 24:13, 25:14f, 2 Krön 36:7, 18, Esra 5:14. **1:7 föremål** Templets kärl hade tagits som krigsbyte i flera omgångar: 605 f Kr (Dan 1:2), 597 f Kr (2 Kung 24:13) och vid Jerusalems förstörelse 587 f Kr (2 Kung 25:15-15, Jer 27:16-22). **1:7 Nebukadnessar** Babels kung som regerade 605-562 f Kr. Erövrade och förstörde Jerusalem år 587 f Kr (2 Kung 25). Lärde känna Herren genom Daniel (Dan 2-4).

1:7 sin guds hus Annan översättning: "sina gudars hus". **1:8 Sheshbassar** Kanske det babyloniska namnet på Davidsättlingen Serubbabel (jfr 3:2 med 5:16). Annars möjligen en av perserkungen utsedd övergångsregent som sedan lämnade över till Serubbabel.

¹¹ Antalet guldkärl och silverkärl var tillsammans 5 400. Allt detta förde Sheshbassar med sig när de bortförda begav sig från Babel till Jerusalem.

2

De som återvände från Babel

¹ Dessa var de män från provinsen som drog upp från landsflykten och fångenskapen. Babels kung Nebukadnessar hade fört bort dem, men de vände nu tillbaka till Jerusalem och Juda, var och en till sin stad.

² De följde med Serubbabel, Jeshua, Nehemja, Seraja, Reelaja, Mordokaj, Bilsan, Mispar, Bigvaj, Rehum och Baana.

Detta var antalet män av Israels folk:

³ Paroshs barn: 2 172,

⁴ Shefatjas barn: 372,

⁵ Aras barn: 775,

⁶ Pahat-Moabs barn, av Jeshuas och Joabs barn: 2 812,

⁷ Elams barn: 1 254,

⁸ Sattus barn: 945,

⁹ Sackajs barn: 760,

¹⁰ Banis barn: 642,

¹¹ Bebais barn: 623,

¹² Asgads barn: 1 222,

¹³ Adonikams barn: 666,

¹⁴ Bigvajs barn: 2 056,

¹⁵ Adins barn: 454,

¹⁶ Aters barn av Hiskia: 98,

¹⁷ Besajs barn: 323,

¹⁸ Joras barn: 112,

¹⁹ Hashums barn: 223,

²⁰ Gibbaras barn: 95,

²¹ Betlehems barn: 123,

²² männen från Netofa: 56,

²³ männen från Anatot: 128,

²⁴ Asmavets barn: 42,

²⁵ Kirjat-Arims, Kefiras och Beerots barn: 743,

²⁶ Ramas och Gebas barn: 621,

²⁷ männen från Mikmas: 122,

²⁸ männen från Betel och Ai: 223,

²⁹ Nebos barn: 52,

³⁰ Magbishs barn: 156,

³¹ den andre Elams barn: 1 254,

³² Harims barn: 320,

³³ Lods, Hadids och Onos barn: 725,

³⁴ Jerikos barn: 345,

1:11 Antalet Utöver de 2499 gamla tempelkärlen förde de även med sig nya kärl (vers 6). **1:11 från Babel till Jerusalem** En resa om ca 130 mil, vilket idealiskt tog två månader (men se 7:9). **2:1** Esra 8:1f, Neh 7:6f. **2:2 Serubbabel** Betyder "Sådd i Babel". Kom att styra provinsen Juda för kungens räkning. Ättling till kung David och juridisk förfader till Jesus (Matt 1:12, jfr Hagg 2:24). Ansvarig för tempelbygget både år 536 och 520 f Kr (Esra 3:8, 5:2, Hagg 1:1, 12). **2:2 Jeshua** Betyder "Herrens frälsning", hebreisk form av namnet Jesus (Matt 1:21). Överstepräst som ledde tempelbygget vid sidan av ståthållaren Serubbabel (Esra 3:8f, Hagg 1:1, Sak 3:1f). **2:2 Nehemja** Inte samma person som är huvudperson i Nehemjas bok över 90 år senare. **2:2 antalet** Några av sifferuppgifterna i Esra 2 skiljer sig från listan i Neh 7. Kanske syftar den ena listan på dem som anmälde sig, den andra på dem som faktiskt reste och kom fram. **2:23** Jer 1:1. **2:31** Esra 2:7.

³⁵ Senaas barn: 3 630.

³⁶ Av prästerna: Jedajas barn av Jeshuas hus: 973,

³⁷ Immers barn: 1 052,

³⁸ Pashurs barn: 1 247,

³⁹ Harims barn: 1 017.

⁴⁰ Av leviterna: Jeshuas och Kadmiels barn, av Hodajas barn: 74,

⁴¹ av sångarna: Asafs barn: 128,

⁴² av dörrvakternas barn: Shallums barn, Aters barn, Talmons barn, Ackubs barn, Hatitas barn och Sobajs barn: tillsammans 139.

⁴³ Av tempeltjänarna: Sihas barn, Hasufas barn, Tabbaots barn,

⁴⁴ Keros barn, Siahas barn, Padons barn,

⁴⁵ Lebanas barn, Hagabas barn, Ackubs barn,

⁴⁶ Hagabs barn, Samlajs barn, Hanans barn,

⁴⁷ Giddels barn, Gahars barn, Reajas barn,

⁴⁸ Resins barn, Nekodas barn, Gassams barn,

⁴⁹ Uzzas barn, Paseas barn, Besajs barn,

⁵⁰ Asnas barn, Meunims barn, Nefisims barn,

⁵¹ Bakbuks barn, Hakufas barn, Harhurs barn,

⁵² Basluts barn, Mehidas barn, Harshas barn,

⁵³ Barkos barn, Siseras barn, Temas barn,

⁵⁴ Nesias barn, Hatifas barn.

⁵⁵ Av Salomos tjänares barn: Sotajs barn, Hassoferets barn, Perudas barn,

⁵⁶ Jaalas barn, Darkons barn, Giddels barn,

⁵⁷ Shefatjas barn, Hattils barn, Pokeret-Hassebajims barn, Amis barn.

⁵⁸ Tempeltjänarna och Salomos tjänares barn utgjorde tillsammans 392.

⁵⁹ Dessa var de som begav sig hem från Tel-Mela, Tel-Harsha, Kerub, Addam och Immer, men som inte kunde uppge sina familjer och sin släkt eller om de tillhörde Israel:

⁶⁰ Delajas barn, Tobias barn, Nekodas barn, 652.

⁶¹ Av prästernas barn: Habajas barn, Hackos barn och Barzillajs barn, han som tog en av gileaditen Barzillajs döttrar till hustru och blev uppkallad efter dem.

⁶² Dessa sökte efter sina släktregister men kunde inte finna dem. Därför ansågs de orena och uteslöts från prästämbetet.

⁶³ Ståthållaren sade till dem att de inte skulle få äta av det högheliga förrän en präst trädde fram med urim och tummim.

⁶⁴ Hela församlingen utgjorde tillsammans 42 360,

⁶⁵ förutom tjänare och tjänarinnor som uppgick till 7 337. Till dem hörde 200 sångare och sångerskor.

⁶⁶ De hade 736 hästar, 245 mulåsnor,

⁶⁷ 435 kameler och 6 720 åsnor.

⁶⁸ När de kom till HERRENS hus i Jerusalem gav några av huvudmännen för familjerna frivilliga gåvor till Guds hus för att det åter skulle byggas upp på sin plats.

⁶⁹ De gav efter sin förmåga till arbetskassan 61 000 dariker i guld och 5 000 minor i silver och dessutom 100 prästskrudar.

⁷⁰ Prästerna, leviterna och en del av folket samt sångarna, dörrvakterna och tempeltjänarna bosatte sig i sina städer, och hela Israel i sina städer.

2:43 1 Krön 9:2. **2:55** 1 Kung 9:21. **2:61** 2 Sam 19:31f. **2:63** 2 Mos 28:30, 4 Mos 27:21. **2:63 urim och tummim** Bars i översteprästens bröstsköld och användes för att söka Guds vilja genom lottkastning (2 Mos 28:30, 4 Mos 27:21, Ords 16:33). **2:69 dariker** En darik var ett guldmynt som vägde 1/60 mina eller ca 8,5 gram. Summorna motsvarar ca 500 kg guld och 2,5 ton silver. **2:70 i sina städer** Tempelfolket bodde runt Jerusalem, de övriga i resten av landet.

3

Offertjänsten börjar på nytt

¹ När sjunde månaden kom och Israels barn bodde i sina städer, samlades folket som en enda man i Jerusalem.

² Jeshua, Josadaks son, hans bröder prästerna och Serubbabel, Shealtiels son, och dennes bröder började bygga Israels Guds altare för att offra brännoffer där, som det var föreskrivet i gudsmannen Moses lag.

³ De uppförde altaret på dess plats, eftersom de var rädda för folken där i länderna omkring. På altaret offrade de brännoffer åt HERREN, morgonens och kvällens brännoffer.

⁴ De firade lövhyddohögtiden som det var föreskrivet och offrade brännoffer varje dag, det bestämda antalet för varje dag.

⁵ Sedan offrade de det dagliga brännoffret och det som hörde till nymånaderna och till HERRENS alla andra helgade högtider, och alla offer som de frivilligt bar fram åt HERREN.

⁶ Den första dagen i sjunde månaden började de offra brännoffer åt HERREN, trots att grunden till HERRENS tempel ännu inte var lagd.

Grunden till templet läggs

⁷ De gav pengar åt stenhuggare och snickare och även mat, dryck och olja till sidonierna och tyrierna, för att dessa skulle föra cederträ sjövägen från Libanon till Jafo enligt det tillstånd som den persiske kungen Koresh hade gett dem.

⁸ I det andra årets andra månad efter att de kommit till Guds hus i Jerusalem påbörjades arbetet av Serubbabel, Shealtiels son, och Jeshua, Josadaks son, och deras övriga bröder: prästerna, leviterna och alla de som hade kommit till Jerusalem från fångenskapen. De anställde de leviter som var tjugo år gamla eller mer till att leda arbetet på HERRENS hus.

⁹ Jeshua med sina söner och bröder och Kadmiel med sina söner, Juda söner, åtog sig som en enda man att ha uppsikt över dem som arbetade med Guds hus. Det gjorde även Henadads söner med sina söner och bröder leviterna.

¹⁰ När byggnadsarbetarna lade grunden till HERRENS tempel intog prästerna sina platser i ämbetskrud med trumpeter. Leviterna, Asafs söner, hade cymbaler, och tillsammans prisade de HERREN efter den ordning som Israels kung David hade gett.

¹¹ De sjöng lov och pris till HERREN: "Han är god, evig är hans nåd mot Israel!" Hela folket jublade högt och prisade HERREN för att grunden var lagd till HERRENS hus.

¹² Men många av prästerna och leviterna och huvudmännen för familjerna, de gamla som hade sett det förra huset, grät högt när de såg grunden läggas till detta hus. Många andra jublade och var så glada att de ropade med hög röst.

¹³ Man kunde inte skilja mellan det glada jubelropet och folkets högljudda gråt, för folket ropade så högt att ljudet hördes vida omkring.

4

Arbetet med templet stoppas

¹ När motståndarna till Juda och Benjamin fick höra att de som återvänt från fångenskapen höll på att bygga ett tempel åt HERREN, Israels Gud,

3:1 Dom 20:1, Neh 8:1. **3:1 sjunde månaden** September-oktober år 537 f Kr. Den sjunde månaden skulle folket samlas i Jerusalem till basunhögtid (4 Mos 29:1f) och lövhyddohögtid (Esra 3:4, 5 Mos 16:13f). **3:2** 3 Mos 6:9f, 5 Mos 12:13f, Matt 1:12.

3:3 4 Mos 28:3f. **3:4** 3 Mos 23:34f, 4 Mos 29:12f. **3:5** Neh 10:32f. **3:7** 2 Krön 2:16. **3:7 mat, dryck och olja** ingick normalt i arbetares ersättning (jfr 2 Krön 2:10). **3:7 cederträ sjövägen** Tyrus exporterade sitt virke längs kusten ända till Egypten. Jfr 2 Krön 2:16. **3:7 Jafo** Dagens Jaffa söder om Tel Aviv, Jerusalems närmaste hamnstad (jfr Jona 1:3).

3:8 andra årets andra månad April-maj år 536 f Kr. **3:9** Esra 2:40. **3:10** 2 Krön 29:25f. **3:10 den ordning som Israels kung David hade gett** Se t ex 1 Krön 6:31f, 25:1f. **3:11** 2 Krön 5:13, 7:3, Ps 136:1. **3:12** Hagg 2:2f.

² gick de till Serubbabel och huvudmännen för familjerna och sade till dem: "Vi vill bygga tillsammans med er, för vi söker er Gud precis som ni, och vi har offrat åt honom ända sedan kung Esarhaddon av Assyrien lät föra oss hit."

³ Men Serubbabel och Jeshua och de andra huvudmännen för Israels familjer sade till dem: "Ni får inte bygga ett hus åt vår Gud tillsammans med oss. Vi ska själva bygga huset åt HERREN, Israels Gud, så som kung Koresh av Persien har befallt oss."

⁴ Men folket i landet fick judarna att tappa modet och avskräckte dem från att bygga vidare.

⁵ De lejde män som motarbetade dem och hindrade deras planer så länge kung Koresh av Persien levde och sedan ända till dess att kung Darejavesch av Persien började regera.

Exempel på senare motstånd

⁶ När Ahasveros regerade skrev man i början av hans regeringstid ett brev som anklagade dem som bodde i Juda och Jerusalem.

⁷ Och på Artashastas tid skrev Bishlam, Mitredat och Tabeel och hans andra ämbetsbröder till kung Artashasta av Persien. Brevet var skrivet på arameiska och med arameiska bokstäver.

⁸ Likaså skrev rådsherren Rehum och skrivaren Shimshaj ett brev om Jerusalem till kung Artashasta med följande innehåll:

⁹ Från rådsherren Rehum och skrivaren Shimshaj och de andra, deras medbröder från Dina och Afarsatka, Tarpela, Afaras, Erech, Babel, Susan, Deha, Elam

¹⁰ och de andra folk som den store och mäktige Asenappar förde bort och lät bosätta sig i staden Samaria och i resten av landet på andra sidan floden.

¹¹ Detta är en avskrift av brevet de sände till honom:

"Till kung Artashasta, från dina tjänare, männen på andra sidan floden.

¹² Kungen bör veta att de judar som gav sig i väg från dig har kommit hit till oss i Jerusalem. De bygger nu upp den upproriska och onda staden, de reparerar murarna och förbättrar fundamenten.

¹³ Kungen bör nu veta att om denna stad byggs upp och murarna repareras kommer de varken att betala skatt, tull eller vägpenningar, och det kommer att skada kungarnas inkomster.

¹⁴ Eftersom vi åter palatsets salt och det inte är rätt att vi ser hur kungen blir vanärad, sänder vi nu denna skrivelse och låter kungen veta

¹⁵ så att det kan efterforskas i dina fäders krönikor. Du ska då i dessa krönikor finna att denna stad har varit en upprorisk stad, till skada för kungar och länder. Sedan gammalt har det där anstiftats oroligheter, och därför har också denna stad förstörts.

¹⁶ Vi låter nu kungen veta att om denna stad byggs upp och dess murar repareras, då har du ingen besittning kvar i landet på andra sidan floden."

4:2 2 Kung 17:24f. **4:2 Esarhaddon** Regerade 681-669 f Kr, son till erövrarkungen Sanherib (se 2 Kung 18:19). **4:3** Esra 1:3, 5:13. **4:5 Darejavesch** Också kallad Darius I, berömd kung år 521-486 f Kr. Far till Ahasveros. **4:6 Ahasveros** Också kallad Xerxes I, skildrad i Esters bok. Han regerade år 486-465 f Kr, långt efter det första försöket att bygga templet år 536 f Kr. Far till Artashasta och gift med Ester. **4:7 Artashasta** Också kallad Artaxerxes I, kung år 465-424 f Kr. Troligen sände han sitt brev (vers 17-22) i början av sin regering. Längre fram kom han i stället att gynna Jerusalem och dess tempel genom att sända Esra år 458 f Kr (7:11f) och Nehemja år 445 f Kr (Neh 2). **4:7 på arameiska** Dåtidsens internationella språk (2 Kung 18:26), officiellt förvaltningspråk i perserriket. Grundtexten byter här språk och fortsätter på arameiska ända till 6:18. **4:10 Asenappar** Syftar på Assurbanipal, grym assyrisk kung år 669-627 f Kr. Assyriernas omflyttningar av erövrade folk skulle bryta deras identitet och vilja till uppror. Tidigare förflyttningar genomfördes på 720-talet f Kr (2 Kung 17:24f) och 670-talet f Kr (Esra 4:2). **4:10 landet på andra sidan floden** Från Persien sett, alltså väster om Eufrat där Israel ligger. **4:14 åter palatsets salt** Innebär att vara förbunden att tjäna kungen (jfr 4 Mos 18:19 med not).

17 Kungen sände detta svar:

”Till rådsherrn Rehum och skrivaren Shimshaj och de andra, deras medbröder, som bor i Samaria och i resten av landet på andra sidan floden. Frid!

18 Skrivelsen ni sände till oss har blivit noggrant uppläst för mig.

19 Sedan jag befallt att det skulle göras efterforskningar, fann man att denna stad ända sedan gammalt har brukat sätta sig upp mot kungar och att uppror och oroligheter har anstiftats där.

20 I Jerusalem har det också funnits mäktiga kungar som har härskat över hela landet på andra sidan floden. Skatt, tull och vägpenningar har getts till dem.

21 Utfärda därför en befallning att dessa män ska sluta. Denna stad ska inte byggas upp förrän jag befäller det.

22 Se till att ni inte är försumliga med denna sak, så att skadan inte växer och kungarna blir lidande.”

23 När det som stod i kung Artashastas skrivelse hade blivit uppläst för Rehum och skrivaren Shimshaj och deras medbröder, gick de till judarna i Jerusalem och hindrade dem med våld och makt.

24 Alltså upphörde arbetet på Guds hus i Jerusalem. Det blev förhindrat ända till den persiske kungen Darejaveshs andra regeringsår.

5

Arbetet på templet börjar på nytt

1 Och profeten Haggai och Sakarja, Iddos son, profeterade för judarna i Juda och Jerusalem i Israels Guds namn som var över dem.

2 Serubbabel, Shealtiels son, och Jeshua, Josadaks son, började då bygga på Guds hus i Jerusalem. Guds profeter var med dem och hjälpte dem.

3 Vid samma tid kom Tattenaj, som var ståthållare i landet på andra sidan floden, och Shetar-Bosenaj och deras medbröder till dem och sade så till dem: ”Vem har befallt er att bygga detta hus och färdigställa denna byggnad?”

4 Sedan frågade de vad männen hette som uppförde byggnaden.

5 Guds öga vakade över judarnas äldste, så att ingen hindrade dem innan saken hade kommit inför Darejavesh och de hade fått brev tillbaka från honom om detta.

6 Detta är vad som stod skrivet i det brev som Tattenaj, ståthållaren i landet på andra sidan floden, och Shetar-Bosenaj och hans medbröder afarsekiterna på andra sidan floden sände till kung Darejavesh.

7 De sände nämligen en redogörelse till honom, och i den stod det:

”Frid i allt vare med kung Darejavesh.

8 Kungen bör veta att vi kom till provinsen Judeen, till den store Gudens hus. Detta bygger man nu upp med stora stenar och sätter trävirke i väggarna. Arbetet utförs med omsorg och går snabbt framåt under deras ledning.

4:18 noggrant Annan översättning: ”översatt och” (till kungens hovspråk persiska). **4:20** 1 Kung 4:21. **4:24 Alltså upphörde arbetet** Efter utvecklingen i vers 6-23 om händelser under 400-talet återvänder skildringen nu till det arbete som upphörde 536 f Kr och låg nere till år 520 f Kr, Darejaveshs andra regeringsår. **5:1** Hagg 1:1f, Sak 1:1f, 6:11f. **5:1 Haggai och Sakarja** verkade som profeter i Jerusalem år 520-518 f Kr. Se deras respektive bibelböcker. **5:1 Israels Guds namn som var över dem** Antingen att Gud var närvarande över dem, eller att hans namn var utropat över dem (för tillhörighet och beskydd). **5:3 Tattenaj** Enligt en kilskriftstavla var han underställd satrapen Ushtanni. Troligen hade han ett mer lokalt ansvar i området kring Damaskus. **5:3 ståthållare** Representant för den persiske kungen i provinsen väster om floden Eufrat. **5:4 Sedan frågade de** Andra handskrifter: ”Då berättade vi för dem” (men jfr v 9). **5:5** Ps 33:18, 34:16. **5:8 stora stenar** Ordagrant: ”rullstenar” (så stora att de måste rullas fram på stockar).

⁹ Då frågade vi de äldste där: Vem har befallt er att bygga detta hus och att återställa denna mur?

¹⁰ Vi frågade dem också vad de hette, för att kunna underrätta dig och skriva upp namnen på de män som ledde dem.

¹¹ Detta är svaret som de gav oss: Vi är tjänare till himlens och jordens Gud, och vi bygger på nytt upp det hus som för många år sedan stod här och som en stor kung i Israel hade byggt och gjort färdigt.

¹² Men eftersom våra fäder gjorde himlens Gud vred, gav han dem i kaldén Nebukadnessars hand, den babyloniske kungen. Han förstörde detta hus och förde bort folket till Babel.

¹³ Men i sitt första regeringsår befallde Babels kung Koresh att man skulle bygga upp detta Guds hus.

¹⁴ Dessutom lät kung Koresh hämta från templet i Babel de kärl av guld och silver som hade tillhört Guds hus men som Nebukadnessar hade tagit från templet i Jerusalem och fört till templet i Babel. Kung Koresh överlämnade dem åt en man vid namn Sheshbassar, som han hade tillsatt som ståthållare,

¹⁵ och sade till honom: Ta dessa kärl, res i väg och bär in dem i templet i Jerusalem och låt Guds hus byggas upp på sin plats.

¹⁶ Så kom denne Sheshbassar hit och lade grunden till Guds hus i Jerusalem. Från den tiden och ända till nu har man byggt på det, och det är ännu inte färdigt.

¹⁷ Om kungen samtycker bör man göra efterforskningar i kungens skattkammare i Babel för att ta reda på om kung Koresh har gett befallning att bygga detta Guds hus i Jerusalem. Därefter bör kungen meddela oss sin vilja om saken.”

6

Darejaveshs befallning

¹ Då gav kung Darejavesh sin befallning, och man gjorde efterforskningar i arkiven som fanns i skattkammaren i Babel.

² I Ekbatanas borg i provinsen Medien fann man en bokrulle där följande stod skrivet:

³ ”I sitt första regeringsår gav kung Koresh denna befallning om Guds hus i Jerusalem: Huset ska byggas upp och vara en plats där man bär fram offer. Grunden ska läggas fast. Det ska byggas sextio alnar högt och sextio alnar brett

⁴ med tre varv stora stenar och med ett varv nytt trävirke. Vad som behövs för omkostnaderna ska betalas ut från kungens hus.

⁵ De kärl av guld och silver från Guds hus som Nebukadnessar tog ur templet i Jerusalem och förde till Babel ska också lämnas tillbaka. De ska på nytt komma till sin rätta plats i templet i Jerusalem och sättas in i Guds hus.”

⁶ ”Nu ska du Tattenaj, ståthållare i landet på andra sidan floden, och du Shetar-Bosenaj och era medbröder afarsekiterna på andra sidan floden, hålla er borta därifrån.

⁷ Lämna arbetet på detta Guds hus i fred. Judarnas ståthållare och äldste ska bygga detta Guds hus på dess plats.

⁸ Härmed ger jag befallning om vad ni ska göra för judarnas äldste när de bygger på detta Guds hus. Av de pengar som kungen får i skatt från landet på andra sidan floden ska det som behövs för omkostnaderna fullt ut betalas till dessa män så att arbetet inte avbryts.

⁹ Vad de behöver av ungtjurar, baggar och lamm till brännoffer åt himlens Gud, liksom

5:11 1 Kung 6:1f. **5:12** 2 Kung 25:8f, 2 Krön 36:16f. **5:13** 2 Krön 36:22f, Esra 1:3. **5:14** Esra 1:8, 6:5. **6:2 Ekbatanas borg** Hebr. *Ahmeta*, det gamla mediska rikets huvudstad, en av perserrikets huvudstäder i nordvästra nuvarande Iran. **6:3** 2 Krön 36:22f, Esra 1:1f. **6:3 sextio alnar** Nästan 30 meter (jfr 1 Kung 6:2). **6:4** 1 Kung 6:36. **6:5** Esra 1:7, 5:14. **6:6** Esra 5:3. **6:9 himlens Gud** Ett vanligt gudsnamn i perserrikets statsreligion zoroastrismen.

vete, salt, vin och olja, ska efter uppgift av prästerna i Jerusalem ges dem dag för dag utan försummelse.

¹⁰ Så ska de kunna bära fram offer till en ljuvlig doft åt himlens Gud och be för kungens och hans söners liv.

¹¹ Härmed befaller jag att om någon överträder denna förordning, så ska man bryta loss en bjälke ur hans hus och hänga upp honom på den. Hans hus ska förvandlas till en sophög, därför att han har gjort så.

¹² Må den Gud som låtit sitt namn bo där slå ner alla kungar och folk som räcker ut sin hand för att överträda denna förordning och förstöra detta Guds hus i Jerusalem. Jag, Darejavesch, ger denna befallning. Se till att den blir noggrant utförd!”

Templet invigs

¹³ Eftersom kung Darejavesch hade sänt ut en sådan befallning, blev den noggrant utförd av Tattenaj, ståthållare på andra sidan floden, och av Shetar-Bosenaj liksom av deras medbröder.

¹⁴ Judarnas äldste byggde vidare och gjorde framsteg i arbetet genom profeterna Haggais och Sakarjas, Iddos sons, profetiska ord. Man byggde och slutförde det så som Israels Gud hade befallt och som Koresh och Darejavesch och Artashasta, kung av Persien, hade befallt.

¹⁵ Huset stod färdigt den tredje dagen i månaden Adar i kung Darejaveschs sjätte regeringsår.

¹⁶ Israels barn, prästerna och leviterna och de andra som hade kommit tillbaka från fångenskapen firade husets invigning med glädje.

¹⁷ Till invigningen av Guds hus offrade man 100 tjurar, 200 baggar och 400 lamm, och som syndoffer för hela Israel tolv bockar, efter antalet av Israels stammar.

¹⁸ De insatte prästerna efter deras skiften och leviterna efter deras avdelningar till att förrätta Guds tjänst i Jerusalem, så som det var föreskrivet i Moses bok.

Påskhögtiden

¹⁹ De som hade kommit tillbaka från fångenskapen firade påskhögtid på fjortonde dagen i första månaden.

²⁰ Prästerna och leviterna hade då alla renat sig så att de var rena. De slaktade påskalammet för alla som hade kommit tillbaka från fångenskapen och för sina bröder prästerna liksom för sig själva.

²¹ De israeliter som hade kommit tillbaka från fångenskapen åt av det, liksom alla de som hade avskilt sig från hednafolkens orenhet för att söka HERREN, Israels Gud.

²² De firade det osyrade brödets högtid i sju dagar med glädje, för HERREN hade gjort dem glada och vänt den assyriske kungens hjärta till dem så att han understödde dem i arbetet på Guds, Israels Guds, hus.

7

Esra kommer till Jerusalem

6:11 Dan 3:29. **6:14** Esra 5:1, 7:1. **6:14 Artashasta** Medverkade inte till templets återuppbyggnad 520-516 f Kr, men han bidrog senare till arbetet med tempelgudstjänsten år 458 f Kr genom Esra (7:21f). **6:15** Esra 4:24, Est 3:7.

6:15 tredje dagen i månaden Adar i kung Darejaveschs sjätte regeringsår Den 12 mars år 516 f Kr, ca 70 år efter templets förstöring i augusti år 587 f Kr. **6:17** 4 Mos 7:10f, Esra 8:35. **6:18** 4 Mos 3:6, 8:9f. **6:19** 2 Mos 12:6. **6:19** Från denna vers är bibeltexten återigen skriven på hebreiska. **6:19 påskhögtid** Se 2 Mos 12:11f samt exempel i 2 Krön kap 30 och 35. **6:22 den assyriske kungen** Darejavesch (vers 6f), Persiens kung som hade tagit över det gamla Assyriens områden.

¹ Efter en tid, under den persiske kungen Artashastas regering, begav sig Esra hem från Babel.

Esra var son till Seraja, son till Asarja, son till Hilkia,

² son till Shallum, son till Sadok, son till Ahitub,

³ son till Amarja, son till Asarja, son till Merajot,

⁴ son till Seraja, son till Uzzi, son till Bucki,

⁵ son till Abishua, son till Pinehas, son till Eleasar, son till översteprästen Aron.

⁶ Esra var skriftlörd och mycket kunnig i Mose lag, den som HERREN, Israels Gud, hade gett. Kungen gav honom allt han begärde, eftersom HERREN hans Guds hand var över honom.

⁷ Också en del av Israels barn och av prästerna, leviterna, sångarna, dörrvakterna och tempeltjänarna gav sig i väg upp till Jerusalem i Artashastas sjunde regeringsår.

⁸ Esra kom till Jerusalem i femte månaden i kungens sjunde regeringsår.

⁹ Den första dagen i första månaden hade det blivit bestämt att man skulle lämna Babel, och på första dagen i femte månaden kom han till Jerusalem, eftersom Guds goda hand var över honom.

¹⁰ Esra hade vänt sitt hjärta till att studera HERRENS lag och leva efter den och lära ut lag och rätt i Israel.

Kung Artashastas skrivelse

¹¹ Så stod det i den skrivelse som kung Artashasta gav prästen Esra, den skriftlörde, kunnig i HERRENS bud och stadgar för Israel:

¹² "Från Artashasta, kungarnas kung, till prästen Esra, lärare i himlens Guds lag, och så vidare.

¹³ Jag befäller att var och en av Israels folk och deras präster och leviter som bor i mitt rike och som vill fara till Jerusalem ska resa med dig.

¹⁴ Kungen och hans sju rådgivare sänder i väg dig för att undersöka förhållandena i Juda och Jerusalem utifrån din Guds lag, som är i din hand.

¹⁵ Du ska föra dit silver och guld som kungen och hans rådgivare frivilligt har gett till Israels Gud som bor i Jerusalem.

¹⁶ Ta också med dig allt silver och guld som du kan få i hela Babel tillsammans med de frivilliga gåvor som folket och prästerna ger till sin Guds hus i Jerusalem.

¹⁷ För dessa pengar ska du samvetsgrant köpa tjurar, baggar, lamm och sådant som behövs till de matoffer och drickoffer som hör till. Detta ska du offra på altaret i er Guds hus i Jerusalem.

¹⁸ Gör vad du och dina bröder finner lämpligt att göra, efter er Guds vilja, med det silver och guld som blir över.

¹⁹ Alla de käril du får till tempeltjänsten i din Guds hus ska du överlämna inför Jerusalems Gud.

²⁰ Det du måste betala för resten av det som behövs till din Guds hus, ska du utbetala ur kungens skattkammare.

²¹ Jag, kung Artashasta, befäller alla skattmästare i landet på andra sidan floden: Allt som prästen Esra, lärare i himlens Guds lag, begär av er, det ska noggrant göras och ges,

7:1 Efter en tid 58 år senare, år 458 f Kr i Artashastas sjunde regeringsår (vers 7). **7:1 Esra** Judisk präst och skriftlörd som hade god kontakt med den persiska kungliga administrationen (vers 12f). Enligt judisk tradition sammanställde han Esra, Nehemja och Krönikeböckerna, kanske även Psaltaren, och grundade en skola av skriftlärda som skulle utvecklas till Stora rådet (Apg 5:21f, 23:1f). **7:9 Esra** 8:18, 31. **7:9 Första ... femte månaden** Motsvarar mars-april och juli-augusti år 458 f Kr. **7:12 Från Artashasta** Brevet (vers 12-26) återges i grundtexten på arameiska. Kungen hade tidigare hindrat Jerusalems återuppbyggnad (4:21), men bekostade nu tempeltjänsten och lät också tretton år senare sin munskänk Nehemja resa till Jerusalem i liknande ärende (se Neh 2). **7:14** Est 1:10, 14. **7:15** Esra 8:25. **7:17** Esra 6:9.

²² upp till 100 talenter silver, 100 korer vete, 100 bat vin och 100 bat olja och därtill så mycket salt som behövs.

²³ Allt vad himlens Gud befäller ska noggrant göras och ges till himlens Guds hus, för att inte vrede ska komma över kungens och hans söners rike.

²⁴ Vi kungör för er att ingen ska ha rätt att lägga skatt, tull eller vägpenningar på någon präst eller levit, sångare, dörrvakt, tempeltjänare eller annan tjänare i detta Guds hus.

²⁵ Och du Esra, ska efter den vishet du fått av Gud utse domare och lagkloka som ska skipa rätt bland allt folket i landet på andra sidan floden, alla dem som känner din Guds lagar. Om någon inte känner dem ska ni lära honom dem.

²⁶ Den som inte följer din Guds lag och kungens lag ska omgående dömas, antingen till döden eller till förvisning, indragning av egendom eller fängelse.”

Esra lovar Gud

²⁷ ”Välsignad är HERREN, våra fäders Gud, som ingav kungen i hjärtat att smycka HERRENS hus i Jerusalem,

²⁸ och som lät mig finna nåd inför kungen och hans rådgivare och kungens alla mäktiga furstar. HERREN min Guds hand var över mig, så jag fattade mod och samlade en del av huvudmännen i Israel för att de skulle resa med mig.”

8

Huvudmännen som följde med Esra

¹ Dessa var de huvudmän för familjerna som under kung Artashastas regering lämnade Babel tillsammans med mig och som här nämns efter sina släkter:

² Av Pinehas söner Gershom,

av Itamars söner Daniel,

av Davids söner Hattush

³ av Shekanjas söner,

av Paroshs söner, Sakarja och 150 män som upptogs i släktregistret med honom,

⁴ av Pahat-Moabs söner Eljoenaj, Serajas son, och med honom 200 män,

⁵ av Shekanjas söner Jahaziels son och med honom 300 män,

⁶ av Adins söner Ebed, Jonatans son, och med honom 50 män,

⁷ av Elams söner Jesaja, Ataljas son, och med honom 70 män,

⁸ av Shefatjas söner Sebadja, Mikaelns son, och med honom 80 män,

⁹ av Joabs söner Obadja, Jehiels son, och med honom 218 män,

¹⁰ av Shelomits söner Josifjas son och med honom 160 män,

¹¹ av Bebajs söner Sakarja, Bebajs son, och med honom 28 män,

¹² av Asgads söner Johanan, Hackatans son, och med honom 110 män,

¹³ av Adonikams söner några som kom senare och som hette Elifelet, Jegiel och Shemaja, och med dem 60 män,

¹⁴ av Bigvajns söner Utaj och Sabbud och med dem 70 män.

Resan från Babel till Jerusalem

¹⁵ Jag samlade dessa vid floden som flyter mot Ahava, och vi slog läger där i tre dagar. Men när jag såg närmare på folket och prästerna fann jag inga leviter där.

¹⁶ Då sände jag bud efter huvudmännen Elieser, Ariel, Shemaja, Elnatan, Jarib, Elnatan, Natan, Sakarja och Meshullam och lärarna Jojarib och Elnatan.

7:22 100 talenter ... 100 korer ... 100 bat Ca 3 ton silver, 22 000 liter vete och 2 200 liter olja och vin. **7:26 omgående** Annan översättning: ”noggrant”. **8:1** Esra 2:1f, Neh 7:5f. **8:3 Hattush av Shekanjas söner** Ättling till kung David (se 1 Krön 3:22). Shekanja var hans farfar.

¹⁷ Jag befalldes dem att gå till Iddo, huvudmannen i Kasifja, och jag lade ord i deras mun att säga till Iddo och hans bror och till tempeltjänarna i Kasifja, för att de skulle sända oss tjänare till vår Guds hus.

¹⁸ Eftersom vår Guds goda hand var över oss sände de till oss en förständig man, en ättling till Mahli som var son till Levi, Israels son, liksom Sherebja med hans söner och bröder, 18 män,

¹⁹ vidare Hashabja och med honom Jesaja, av Meraris barn, med dennes bröder och deras söner, 20 män.

²⁰ Dessutom sände de 220 av tempeltjänarna som alla var inskrivna med namn, sådana som David och hans hövdingar utsett till leviternas tjänst.

²¹ Vid floden Ahava utlyste jag en fasta för att vi skulle ödmjuka oss inför vår Gud och be honom om en lyckosam resa för oss, våra kvinnor och barn och alla våra ägodelar.

²² Jag skämdes nämligen för att be kungen om soldater och ryttare till vårt beskydd mot fiender på vägen, eftersom vi hade sagt till kungen: "Vår Guds hand är över alla som söker honom och låter det gå dem väl, men hans makt och hans vrede drabbar alla som överger honom."

²³ Därför fastade vi och sökte hjälp av vår Gud, och han bönhörde oss.

²⁴ Jag avskilde tolv av de främsta bland prästerna liksom Sherebja och Hashabja och med dem tio av deras bröder.

²⁵ Jag vägde upp åt dem silvret och guldets och kärnen, den gåva som kungen och hans rådgivare och furstar och alla israeliterna där hade gett till vår Guds hus.

²⁶ Jag vägde upp åt dem 650 talenter silver och silverkärl till ett värde av 100 talenter, likaså 100 talenter guld,

²⁷ 20 bägare av guld till ett värde av 1 000 dariker, samt två kärl av fin glänsande koppar, dyrbara som guld.

²⁸ Jag sade till dem: "Ni är helgade åt HERREN, och kärnen är helgade och silvret och guldets är en frivillig gåva åt HERREN, era faders Gud.

²⁹ Vaka över det och bevara det tills ni får väga upp det i Jerusalem i kamrarna i HERRENS hus inför de främsta bland prästerna och leviterna och de främsta inom Israels familjer."

³⁰ Då tog prästerna och leviterna emot det uppvägda silvret och guldets och kärnen för att föra det till Jerusalem, till vår Guds hus.

³¹ Vi bröt upp från floden Ahava på tolfte dagen i första månaden för att resa till Jerusalem. Vår Guds hand var över oss och han räddade oss från fiender och bakhåll på vägen.

³² När vi kom till Jerusalem vilade vi där i tre dagar.

³³ Men på fjärde dagen vägde man upp silvret, guldets och kärnen i vår Guds hus och det överlämnades åt prästen Meremot, Urias son. Med honom var också Eleasar, Pinehas son, och likaså leviterna Josabad, Jeshuas son, och Noadja, Binnujs son.

³⁴ Allt överlämnades efter antal och vikt, och samtidigt nertecknades hela vikten.

³⁵ De landsflyktiga som hade kommit tillbaka från fångenskapen offrade som brännoffer åt Israels Gud tolv tjurar för hela Israel, 96 baggar, 77 lamm och tolv syndoffersbockar, alltsammans som brännoffer åt HERREN.

³⁶ De överlämnade kungens förordning till kungens satraper och till ståthållarna i landet på andra sidan floden, och dessa understödde folket och Guds hus.

8:18 Esra 7:6. **8:25** Esra 7:15. **8:27 650 talenter silver ... 100 talenter ... 1 000 dariker** Ca 20 ton, 3 ton och 8,5 kg. **8:29** Neh 10:39, 12:44. **8:31 tolfte dagen i första månaden** I mars/april år 458 f Kr. De nådde Jerusalem nästan fyra månader senare (jfr 7:9). **8:35** Esra 6:17. **8:36** Esra 4:10, 5:6, 7:21. **8:36 kungens satraper** Kungens närmaste män, överordnade ståthållarna.

9

Esras klagan över folkets otrohet

¹ När detta var fullbordat kom några av furstarna fram till mig och sade: "Varken Israels folk eller prästerna eller leviterna har hållit sig avskilda från de främmande folken och deras avskyvärda handlingar, från kananeerna, hetiterna, periseerna, jebusiterna, ammoniterna, moabiterna, egyptierna och amoreerna.

² De har tagit hustrur åt sig och åt sina söner bland deras döttrar, och det heliga släktet har blandat sig med de främmande folken. Furstarna och föreståndarna var de första att begå sådan otrohet."

³ När jag hörde det, rev jag sönder mina kläder och min mantel och slet mitt hår och skägg och blev sittande förstummad.

⁴ Då kom alla de som fruktade Israels Guds ord och samlades hos mig på grund av den otrohet som de hemkomna fångarna hade begått. Jag blev sittande i stum sorg ända fram till kvällsoffret.

⁵ Men när det var dags för kvällsoffret, reste jag mig ur min bedrövelse med sönderrivna kläder och mantel. Jag föll ner på mina knän och räckte ut mina händer till HERREN min Gud

⁶ och sade:

"Min Gud, jag skäms och blygs för att lyfta mitt ansikte till dig, min Gud, för våra missgärningar har växt oss över huvudet och vår skuld når upp till himlen.

⁷ Från våra fäders dagar ända till i dag har vår skuld varit stor. För våra missgärningars skull har vi med våra kungar och präster lämnats i främmande kungars hand och drabbats av svärd, fångenskap, plundring och skam. Och så är det än i dag.

⁸ Men nu fick vi ett litet ögonblick av nåd från HERREN vår Gud. Han lät en räddad skara bli kvar av oss och gav oss fotfäste på hans heliga plats. Vår Gud lät våra ögon få ljus och gav oss nytt liv i vårt slaveri.

⁹ Slavar är vi, men vår Gud har inte övergett oss i vårt slaveri, utan lät oss finna nåd inför Persiens kungar så att de gav oss mod och kraft till att bygga upp vår Guds hus igen och resa upp dess ruiner. Och han har gett oss en skyddad plats i Juda och Jerusalem.

¹⁰ Vad ska vi nu säga, vår Gud, efter allt detta? Vi har ju övergett dina bud

¹¹ som du gav genom dina tjänare profeterna när du sade: Landet som ni kommer och tar i besittning är ett orent land, på grund av de främmande folkens orenhet och deras avskyvärda handlingar som de har fyllt det med, från den ena änden till den andra.

¹² Därför ska ni inte ge era döttrar åt deras söner eller ta deras döttrar till hustrur åt era söner. Ni ska aldrig söka deras välfärd eller lycka. Då ska ni bli starka och få äta av landets goda och lämna det i arv åt era barn för alltid.

¹³ Efter allt det som drabbat oss på grund av våra onda gärningar och den stora skuld vi dragit på oss har du, vår Gud, ändå skonat oss mer än vi förtjänade och gett oss en räddning som denna.

¹⁴ Skulle vi då på nytt bryta mot dina bud och gifta oss med folk som gör så avskyvärda saker? Skulle du då inte bli så vred på oss att du förgör oss tills inget är kvar och ingen räddning finns?

¹⁵ HERRE, Israels Gud, du är rättfärdig, eftersom vi denna dag finns kvar som en räddad rest.

Se, här ligger vi nu i vår skuld inför dig. Efter det som har hänt kan ingen bestå inför dig."

9:2 2 Mos 34:15f, 5 Mos 7:3, Dom 3:6. **9:2 otrohet** Äktenskap med avgudadyrkande folk förbjuds i 5 Mos 7:3 (jfr 4 Mos 25). Även profeten Malaki förkunnade vid denna tid mot sådana äktenskap (Mal 2:11). Se även 2 Kor 6:14. **9:5** Neh 9:1, Dan 9:3 **9:6** 1 Mos 18:20f, Jos 7:6, 2 Krön 28:9, Ps 38:5, Dan 9:7f. **9:8** Jes 22:23, 33:20. **9:11** 3 Mos 18:24f, 20:23. **9:11 när du sade** Se 2 Mos 34:15f, 5 Mos 7:1f. **9:12** 5 Mos 7:1f, 23:6.

10

Folket bekänner sin synd

¹ Medan Esra bad och bekände där han låg gråtande framför Guds hus samlades män, kvinnor och barn omkring honom, en mycket stor skara av Israels folk, och folket grät bittert.

² Shekanja, Jehiels son, av Ulams barn, sade till Esra: "Vi har varit otrogna mot vår Gud genom att ta oss främmande kvinnor från de andra folken här i landet. Men det finns fortfarande hopp för Israel trots detta.

³ Låt oss nu sluta förbund med vår Gud att skicka bort alla sådana kvinnor och deras barn, enligt rådet från min Herre och dem som fruktar vår Guds bud. Låt oss följa lagen.

⁴ Stå upp, för den uppgiften faller på dig, och vi ska vara med dig. Fatta mod och gå till handling!"

⁵ Då reste sig Esra och lät de främsta bland prästerna och leviterna och hela Israel avlägga en ed att de skulle göra som man hade sagt. Och de svor eden.

⁶ Sedan reste Esra sig från platsen framför Guds hus och gick in i Johanans, Eljashibs sons, tempelkammare. När han hade kommit dit kunde han varken äta eller dricka, så sörjde han över den otrohet som de hemkomna fångarna hade gjort sig skyldiga till.

⁷ I Juda och Jerusalem lät man utropa bland alla som kommit tillbaka från fångenskapen att de skulle samlas i Jerusalem.

⁸ Alla som inte kom inom tre dagar enligt furstarnas och de äldstes beslut skulle få allt han ägde förstört och själv bli utesluten ur de hemkomnas församling.

⁹ Då samlades alla Juda och Benjamins män i Jerusalem på den tredje dagen, det vill säga den tjugonde dagen i nionde månaden. Hela folket slog sig ner på den öppna platsen vid Guds hus, och de darrade både på grund av saken det gällde och av regnskurarna.

¹⁰ Prästen Esra steg fram och sade till dem: "Ni har varit otrogna och tagit er främmande kvinnor och där-igenom ökat Israels skuld.

¹¹ Men bekänn nu inför HERREN, era fäders Gud, och gör hans vilja. Avskilj er från de andra folken här i landet och från de främmande kvinnorna."

¹² Då svarade hela församlingen med hög röst: "Ja! Vi måste göra som du säger.

¹³ Men det är mycket folk här, och nu är det regntid och man klarar inte att stå här ute. Det här ärendet kan inte slutföras på en dag eller två, för vi är många som har syndat på detta sätt.

¹⁴ Låt därför våra ledare agera för hela folket. Och låt alla i våra städer som tagit sig främmande kvinnor infinna sig på bestämda tider, tillsammans med de äldste och domarna i varje stad, tills vi har vänt bort ifrån oss vår Guds vrede som brinner på grund av detta.

¹⁵ Endast Jonatan, Asaels son, och Jaseja, Tikvas son, gick emot detta, och Meshullam tillsammans med leviten Shabbetai understödde dem.

¹⁶ Men de som hade kommit tillbaka från fångenskapen gjorde som man hade sagt. Man utsåg prästen Esra och några av huvudmännen för familjerna, alla namngivna. På första dagen i tionde månaden satte de sig för att undersöka saken,

¹⁷ och den första dagen i första månaden var de klara med alla de män som hade tagit sig främmande kvinnor.

De män som ingått blandäktenskap

¹⁸ Bland prästernas söner visade det sig att följande hade tagit sig främmande kvinnor:

10:3 min Herre Annan översättning: "min herre" (alltså Nehemja). **10:8** 3 Mos 27:28. **10:9 tjugonde dagen i nionde månaden** Motsvarar 8 dec 457 f Kr, ca fyra och en halv månad efter Esras ankomst till Jerusalem (7:9). **10:10** Esra 9:1f. **10:13 vi är många som har syndat** Annan översättning: "vi har syndat svårt". **10:14** 2 Krön 29:10, 36:22f. **10:17 första dagen i tionde månaden ... i första månaden** Mitten av dec 457 f Kr och mars 456 f Kr.

Av Jeshuas, Josadaks sons, barn och hans bröder: Maaseja, Elieser, Jarib och Gedalja.

¹⁹ De gav sin hand på att de skulle skicka bort sina kvinnor från sig och ge en bagge som skuldoffer för den skuld de hade dragit på sig.

²⁰ Av Immers barn: Hanani och Sebadja,

²¹ av Harims barn: Maaseja, Elia, Shemaja, Jehiel och Uzzia,

²² av Pashurs barn: Eljoenaj, Maaseja, Ismael, Netanel, Josabad och Eleasa.

²³ Av leviterna: Josabad, Shimei och Kelaja, som också hette Kelita, Petaja, Juda och Elieser,

²⁴ av sångarna: Eljashib, av dörrvakterna: Shallum, Telem och Uri.

²⁵ Av det övriga Israel:

av Paroshs barn: Ramja, Issia, Malkia, Mijamin, Eleasar, Malkia och Benaja,

²⁶ av Elams barn: Mattanja, Sakarja, Jehiel, Abdi, Jeremot och Elia,

²⁷ av Sattus barn: Eljoenaj, Eljashib, Mattanja, Jeremot, Sabad och Aziza,

²⁸ av Bebajs barn: Johanan, Hananja, Sabbaj, Atlaj,

²⁹ av Banis barn: Mesullam, Malluk, Adaja, Jashub, Sheal och Jeremot,

³⁰ av Pahat-Moabs barn: Adna och Kelal, Benaja, Maaseja, Mattanja, Besalel, Binnuj och Manasse,

³¹ vidare Harims barn: Elieser, Ishia, Malkia, Shemaja, Simeon,

³² Benjamin, Malluk och Shemarja,

³³ av Hashums barn: Mattenaj, Mattata, Sabad, Elifelet, Jeremaj, Manasse, Shimei,

³⁴ av Banis barn: Maadaj, Amram och Uel,

³⁵ Benaja, Bedeja, Keluhi,

³⁶ Vanja, Meremot, Eljashib,

³⁷ Mattanja, Mattenaj och Jaasu,

³⁸ vidare Bani, Binnuj, Shimei,

³⁹ vidare Shelemja, Natan och Adaja,

⁴⁰ Maknadbaj, Shashaj, Sharaj,

⁴¹ Azarel, Shelemja, Shemarja,

⁴² Shallum, Amarja, Josef,

⁴³ av Nebos barn: Jegiel, Mattitja, Sabad, Sebina, Jaddu, Joel och Benaja.

⁴⁴ Alla dessa hade tagit sig främmande kvinnor. Bland dessa fanns kvinnor som hade fött barn.

Nehemja

Nehemja ("Herrens tröst") blev 445 f Kr utnämnd av Persiens kung Artashasta till ståthållare över Jerusalem (kap 1-2, 8:9). Han reste dit och lät återuppbygga stadens mur (kap 3-6) och ivrade för sociala reformer (kap 5) och ordning i gudstjänstlivet (kap 13). Under hans tid verkade även prästen Esra (kap 8) och kanske profeten Malaki, och folket sökte sig tillbaka till Herren (kap 9-12).

Större delen av Nehemjas bok är skriven i jagform (1-7, 11:31f). I grundtexten är den sammanfogad med Esra som en enda bok.

Nehemjas bön

¹ Nehemjas, Hakaljas sons, berättelse.

Det hände i månaden Kislev i det tjugonde året, när jag var i Susas borg,

² att Hanani, en av mina bröder, och några andra män kom från Juda. Jag frågade dem om judarna, de som räddats och som fanns kvar efter fångenskapen, och om Jerusalem.

³ De sade till mig: "De som är kvar efter fångenskapen befinner sig i provinsen och lider stor nöd och vanära. Och Jerusalem's mur är nedriven och portarna är nerbrända."

⁴ När jag hörde det satte jag mig ner och grät. Jag sörjde i flera dagar och fastade och bad inför himlens Gud.

⁵ Jag sade: "O HERRE, himlens Gud, du store och fruktansvärde Gud som håller fast vid förbundet och ger nåd åt dem som älskar dig och håller dina bud.

⁶ Låt ditt öra lyssna och dina ögon vara öppna så att du nu hör din tjänares bön. Dag och natt ber jag till dig för Israels barn, dina tjänare, och bekänner de synder som vi Israels barn har begått mot dig.

Även jag och min faders hus har syndat.

⁷ Vi har syndat mycket mot dig och inte hållit fast vid de bud, stadgar och lagar som du gav din tjänare Mose.

⁸ Men tänk på det ord som du gav din tjänare Mose när du sade: Om ni är trolösa ska jag skingra er bland folken.

⁹ Men om ni vänder om till mig och håller fast vid mina bud och följer dem, då vill jag, även om ni vore fördrivna till himlens ände, samla er därifrån och föra er till den plats som jag har utvalt för att låta mitt namn bo där.

¹⁰ De är dina tjänare och ditt folk, som du har befriat genom din väldiga kraft och din starka hand.

¹¹ O, Herre, låt ditt öra lyssna till din tjänares bön och till dina tjänares bön, de som har sin glädje i att frukta ditt namn. Låt din tjänare ha framgång i dag och låt honom finna barmhärtighet inför denne man." Jag var då munskänk hos kungen.

2

Nehemja beger sig till Jerusalem

1:1 månaden Kislev i det tjugonde året av kung Artashastas regering (2:1), nov-dec år 446 f Kr. **1:1 Susas borg** Perserrikets huvudstad under vintermånaderna, ca 25 mil norr om spetsen på Persiska viken. Fyrtio år tidigare utspelade sig här händelserna som beskrivs i Esters bok. **1:3** 2 Kung 25:9f, 2 Krön 36:19. **1:5** 2 Mos 20:6, 34:6f, 4 Mos 14:18, 5 Mos 5:10, 7:9, Neh 9:17, Ps 86:15, 103:8, 145:8, Dan 9:4. **1:8** 3 Mos 26:27f, 40f, 5 Mos 4:27f, 28:64. **1:8 det ord som du gav din tjänare Mose** Se t ex 3 Mos 26:33, 5 Mos 28:64. **1:9** 5 Mos 30:1f. **1:11 munskänk** Kungens personlige servitör och avsmakare som förvissar sig om att vinet inte är förgiftat, en betrodd ställning som gav tillträde till kungen (1 Mos 40, 2 Kung 18:17 med not).

¹ Detta hände i månaden Nisan, i Artashastas tjugonde regeringsår. Vin stod framdukat inför kungen, och jag tog vinet och gav det åt honom. Jag hade aldrig tidigare visat mig bedrövad inför honom.

² Han frågade mig: "Varför ser du så bedrövad ut? Du är ju inte sjuk. Du måste ha någon sorg i hjärtat." Då blev jag mycket rädd,

³ och jag sade till honom: "Må kungen leva för evigt! Skulle jag inte se bedrövad ut, när staden där mina fäders gravar finns ligger öde och dess portar är nerbrända?"

⁴ Kungen sade till mig: "Så vad önskar du?"

Då bad jag till himlens Gud

⁵ och svarade sedan kungen: "Om det behagar kungen och om din tjänare funnit nåd inför dig, så sänd mig till Juda, staden där mina fäders gravar finns, så att jag kan bygga upp den igen."

⁶ Då frågade kungen mig, medan drottningen satt vid hans sida: "Hur länge varar din resa, och när kommer du tillbaka?" Eftersom jag funnit nåd inför kungen och han ville sända i väg mig, nämnde jag en bestämd tid för honom.

⁷ Jag sade till honom: "Om kungen finner för gott, så låt mig få brev till ståthållarna i landet på andra sidan floden så att de låter mig passera deras land tills jag når Juda,

⁸ och ett brev till Asaf, uppsyningsmannen över den kungliga skogsparken, så att han låter mig få virke till att bygga upp portarna till borgen som hör till templet, och virke till stadsmuren och till det hus där jag själv ska bo." Och kungen gav mig det, eftersom min Guds goda hand var över mig.

⁹ När jag kom till ståthållarna i landet på andra sidan floden gav jag dem kungens brev. Kungen hade också sänt med mig härförare och ryttare.

¹⁰ Men när horoniten Sanballat och den ammonitiska tjänstemannen Tobia hörde det, tog de mycket illa vid sig över att en person hade kommit som ville Israels barn väl.

¹¹ Jag kom till Jerusalem och var där i tre dagar.

¹² Sedan steg jag upp om natten tillsammans med några få män, och jag hade inte talat om för någon vad min Gud lagt på mitt hjärta att göra för Jerusalem. Djuret jag red på var det enda jag hade med mig.

¹³ I natten drog jag ut genom Dalporten fram mot Drakkällan och Dyngporten och undersökte Jerusalems murar. De var nedrivna och portarna var förtärda av eld.

¹⁴ Jag fortsatte till Källporten och till Kungsdammen, men där kunde inte djuret ta sig fram med mig.

¹⁵ Så fortsatte jag uppför dalen om natten och undersökte muren och återvände sedan in genom Dalporten och var så tillbaka.

¹⁶ Föreståndarna visste inte var jag hade varit eller vad jag gjorde, för jag hade hittills inte nämnt något för judarna, prästerna, stormännen, föreståndarna eller de övriga som skulle utföra arbetet.

2:1 månaden Nisan Mars-april år 445 f Kr, ca fyra månader efter Nehemjas bön (1:1, 4f). **2:1 Artashasta** Betyder "sann härskare", av grekerna kallad Artaxerxes. Kung av Persien 465-424 f Kr och son till Ahasveros som skildras i Esters bok (se not till Est 1:9, 10:3). Hans drottning (vers 6) hette Damaspia. **2:3** Neh 1:3, Dan 2:4, 3:9, 5:10, 6:21.

2:5 om det behagar kungen Artashasta hade i början av sin regim motarbetat Jerusalem (Esra 4:21), men sedan bekostat Esras expedition 458 f Kr (Esra 7:8f), tretton år före detta samtal. **2:6 Hur länge varar din resa** Resvägen från Susa till Jerusalem är ca 150 mil. För Esra tog en liknande resa fyra månader enkel väg (Esra 7:1). **2:8 den kungliga skogsparken** Troligen i Libanon, som hade gett virket till templet (1 Kung 5:9, Esra 3:7). Grekiska historiker vittnar om persernas kontroll över sina skogsområden.

2:10 horoniten Sanballat Betyder "född av månguden". Ståthållare i Samarien, troligen från moabitiska Horonajim (Jes 15:5). Hans dotter var gift med översteprästens sonson (Neh 13:28). I ett brev från egyptiska Elefantine väddade judarna där om hans hjälp att återuppbygga templet. **2:10 Tobia** Betyder "Herren är god". Ammonit från nuvarande Jordanien, genom sina barn ingift bland judarna (6:18). Senare vräkt från templet (13:4f).

2:13 Neh 3:13. **2:16 Föreståndarna** representerade troligen perserrikets intressen i Judeen.

¹⁷ Men nu sade jag till dem: "Ni ser den nöd vi är i. Jerusalem ligger öde och portarna är nerbrända. Kom och låt oss bygga upp Jerusalems mur så att vi inte behöver bli föraktade mer."

¹⁸ Jag talade om för dem hur min Guds goda hand hade varit över mig och vad kungen hade lovat mig. Då sade de: "Låt oss stå upp och bygga!", och de fattade mod för det goda verket.

¹⁹ Men när horoniten Sanballat och den ammonitiska tjänstemannen Tobia och araben Geshem hörde detta, hånade och föraktade de oss och sade: "Vad är det ni gör? Sätter ni er upp mot kungen?"

²⁰ Då svarade jag dem: "Himlens Gud ska låta det gå oss väl, och vi hans tjänare ska börja bygga. Men ni har varken någon del, rätt eller historia i Jerusalem."

3

Jerusalems murar byggs upp

¹ Översteprästen Eljashib och hans bröder prästerna började bygga Fårporten. De helgade den och satte sedan in dörrarna. De byggde fram till Hammeatornet, som de helgade, och vidare fram till Hananeltornet.

² Bredvid Eljashib byggde Jerikos män, och bredvid dem byggde Sackur, Imris son.

³ Fiskporten byggdes av Hassenaas barn. De timrade upp den och satte in dörrar, lås och bommar.

⁴ Bredvid dem arbetade Meremot, son till Uria, son till Hackos, med att sätta muren i stånd. Bredvid honom arbetade Meshullam, son till Berekja, son till Mesesabel. Bredvid honom arbetade Sadok, Baanas son.

⁵ Vid sidan av honom arbetade tekoaiterna, men de förnämsta bland dem ville inte böja sin nacke för att tjäna sin Herre.

⁶ Gamla porten sattes i stånd av Jojada, Paseas son och Meshullam, Besodjas son. De timrade upp den och satte in dörrar, lås och bommar.

⁷ Bredvid dem arbetade gibeoniten Melatja och meronotiten Jadon tillsammans med männen från Gibeon och Mispa, som lydde under ståthållaren i landet på andra sidan floden.

⁸ Bredvid dem arbetade Ussiel, Harhajas son, tillsammans med guldsmederna. Bredvid dem arbetade Hananja, en av dem som tillverkade salvor. Den närmast liggande delen av Jerusalem lät man vara ända till Breda muren.

⁹ Vid sidan av dem arbetade Refaja, Hurs son, ledare över ena hälften av Jerusalems område.

¹⁰ Vid sidan av honom arbetade Jedaja, Harumafs son, mitt emot sitt eget hus, och bredvid honom arbetade Hattush, Hashabnejas son.

¹¹ En annan sträcka av muren och Ugnstornet sattes i stånd av Malkia, Harims son, och Hashub, Pahat-Moabs son.

¹² Bredvid honom arbetade Shallum, Halloheshs son, ledare över andra hälften av Jerusalems område, tillsammans med sina döttrar.

¹³ Dalporten sattes i stånd av Hanun och Sanoas invånare. De byggde upp den och satte in dörrar, lås och bommar. De byggde också ettusen alnar på muren, ända fram till Dyngporten.

¹⁴ Dyngporten sattes i stånd av Malkia, Rekabs son, ledare över Bet-Hackerems område. Han byggde upp den och satte in dörrar, lås och bommar.

¹⁵ Källporten sattes i stånd av Shallum, Kol-Hoses son, ledare över Mispas område. Han byggde upp den och lade tak på den och satte in dörrar, lås och bommar. Han byggde

2:19 Neh 4:1. **2:19 araben Geshem** Betyder "regn". Kung eller hövding för kedariterna i arabiska öknen (jfr Ps 120:5, Jer 49:28). Omnämnd i inskriptioner från saudiarabiska al-Ula och på en silverskål från Egypten. **3:1** Jer 31:38. **3:13 ettusen alnar** Nästan 500 m.

också muren vid Vattenledningsdammen intill den kungliga trädgården, ända fram till trapporna ner från Davids stad.

¹⁶ Efter honom arbetade Nehemja, Asbuks son, ledare över ena hälften av Bet-Surs område. Han satte i stånd muren ner till platsen mitt emot Davidsgravarna och vidare fram till den grävda dammen och till Hjaltehuset.

Leviter som arbetade på muren

¹⁷ Efter honom arbetade leviterna under Rehum, Banis son. Bredvid dem arbetade Hashabja, ledare över ena hälften av Keilas område, för sitt område.

¹⁸ Efter honom arbetade deras bröder under Bavvaj, Henadads son, ledare över andra hälften av Keilas område.

¹⁹ Bredvid honom sattes en annan sträcka i stånd av Eser, Jeshuas son, ledare över Mispa, från platsen mitt emot uppgången till vapenförrådet i Vinkeln.

²⁰ Efter honom arbetade Baruk, Sabbajs son, med stor iver på en annan sträcka, från Vinkeln ända fram till ingången till översteprästen Eljashibs hus.

²¹ Efter honom arbetade Meremot, son till Uria, son till Hackos, på en annan sträcka från ingången till Eljashibs hus ända till slutet av Eljashibs hus.

Präster som arbetade på muren

²² Efter honom arbetade prästerna, männen från Jordanslätten.

²³ Efter dem arbetade Benjamin och Hashub mitt emot sitt eget hus. Bredvid dem arbetade Asarja, son till Maaseja, son till Ananja, utmed sitt eget hus.

²⁴ Efter honom arbetade Binnuj, Henadads son, på ett annat stycke från Asarjas hus ända fram till Vinkeln och vidare fram till Hörnet.

²⁵ Palal, Usajs son, arbetade mitt emot Vinkeln och det torn som skjuter ut från det övre palatset vid fängelsegården.

Efter honom arbetade Pedaja, Paroshs son.

²⁶ Tempeltjänarna som bodde på Ofel arbetade ända fram till platsen mitt emot Vattenporten mot öster och det utskjutande tornet.

Övriga byggare

²⁷ Efter Pedaja arbetade folket från Tekoa på en annan sträcka, från platsen mitt emot det stora utskjutande tornet fram till Ofelmuren.

²⁸ Ovanför Hästporten arbetade var och en av prästerna mitt emot sitt eget hus.

²⁹ Efter dem arbetade Sadok, Immers son, mitt emot sitt eget hus. Bredvid honom arbetade Shemaja, Shekanjas son, som hade vakten vid Östra porten.

³⁰ Efter honom arbetade Hananja, Shelemjas son, och Hanun, Salafs sjätte son, på en annan sträcka. Och efter dem arbetade Meshullam, Berekjas son, mitt emot sin tempelkammare.

³¹ Efter honom arbetade Malkia, en av guldsmederna, ända fram till tempeltjänarnas och köpmännens hus, mitt emot Mönstringsporten och vidare fram till Övre Hörnsalen.

³² Och mellan Övre Hörnsalen och Fårporten arbetade guldsmederna och köpmännen på att sätta muren i stånd.

4

Svårigheter vid bygget

3:18 Bavvaj Några handskrifter: "Binnuj". **3:19** 2 Krön 26:9. **3:19 Eser; Jeshuas son** Kanske son till översteprästen Jeshua som hade lett återuppbyggnaden av templet (Esra 3:8f). **3:25 Jer 32:2.** **3:26 Ofel** Åsrygg söder om tempelberget där Jerusalem's äldsta delar ("Davids stad") är byggda. **3:28** 2 Krön 23:15, Jer 31:40.

¹ När Sanballat hörde att vi höll på att bygga upp muren blev han rasande och mycket arg. Han hånade judarna

² och sade till sina bröder och till Samariens krigsfolk: "Vad är det de eländiga judarna gör? Ska de få hålla på? Ska de få offra? Ska de en dag få arbetet klart? Kan de ge liv åt de brända stenarna i grushögarna?"

³ Ammoniten Tobia som stod bredvid honom sade: "Låt dem bygga! Om så bara en räv hoppar upp på deras stenmur river han den."

⁴ Hör, vår Gud, hur föraktade vi är! Låt deras hån slå tillbaka mot deras egna huvuden. Låt dem bli plundrade som fångar i ett främmande land.

⁵ Täck inte över deras skuld och låt inte deras synd bli utplånad inför dig, för de har uppträtt kränkande inför dem som bygger.

⁶ Vi byggde på muren, och hela muren fogades samman till sin halva höjd, för folket arbetade helhjärtat.

⁷ Men när Sanballat och Tobia och araberna, ammoniterna och ashdoditerna hörde att Jerusalems murar höll på att repareras och att hålen började tätas, blev de mycket arga.

⁸ De gaddade alla ihop sig för att anfälla Jerusalem och skapa förvirring där.

⁹ Då bad vi till vår Gud och satte ut vakt mot dem dag och natt för att skydda oss mot dem.

¹⁰ Men Juda sade:

"Bärarnas kraft är slut,
mycket grus är kvar.
Vi orkar inte mer
att bygga denna mur."

¹¹ Våra motståndare sade: "Innan de vet ordet av är vi mitt ibland dem och dödar dem och stoppar arbetet!"

¹² De judar som bodde nära dem kom från alla håll och sade till oss, säkert tio gånger, att vi borde dra oss tillbaka till dem.

¹³ Då ställde jag upp folket bakom muren på de lägsta och mest öppna platserna. Jag ställde upp dem i släktordning med svärd, spjut och bågar.

¹⁴ Sedan jag inspekterat allt steg jag upp och sade till stormännen, föreståndarna och det övriga folket: "Var inte rädda för dem! Tänk på Herren, den store och fruktansvärde, och kämpa för era bröder, era söner och döttrar, era hustrur och era hem."

¹⁵ När våra fiender hörde att vi kände till deras plan och att Gud hade omintetgjort den, vände vi alla tillbaka till muren, var och en till sitt arbete.

¹⁶ Från den dagen var hälften av mina tjänare upptagna med arbetet medan andra hälften stod beväpnad med spjut, sköldar, bågar och pansar.

Och hövdingarna stod bakom hela Juda hus.

¹⁷ De som byggde på muren och de som lastade på och bar bördor gjorde sitt arbete med ena handen och höll vapnet i den andra.

¹⁸ De som byggde hade var och en sitt svärd bundet vid höften medan de arbetade.

Bredvid mig stod en basunblåsare.

¹⁹ Jag sade till stormännen, föreståndarna och det övriga folket: "Arbetet är stort och omfattande och vi är utspridda längs muren, långt ifrån varandra.

²⁰ Där ni hör basunen ljuda, dit ska ni samlas till oss. Vår Gud ska kämpa för oss!"

²¹ Så fortsatte vi arbetet medan hälften vaktade med sina spjut, från gryningen tills stjärnorna kom fram.

²² Vid den tiden sade jag också till folket: "Var och en ska övernatta inne i Jerusalem med sin tjänare, så att vi kan ha dem till vakt under natten och till arbete under dagen."

²³ Varken jag eller mina bröder eller mina tjänare eller vakterna hos mig kom ur kläderna. Var och en bar sitt vapen samt vatten.

5

Förtryck av de fattiga

¹ Men männen och deras hustrur började klaga högt över sina judiska bröder.

² Några sade: "Med våra söner och döttrar är vi många. Vi måste få säd, så att vi kan äta och överleva!"

³ Andra sade: "Vi måste pantsätta våra åkrar, vingårdar och hus för att få säd mot svälten."

⁴ Åter andra sade: "Vi har varit tvungna att låna pengar på våra åkrar och vingårdar för att betala skatten till kungen.

⁵ Vi är av samma kött och blod som våra bröder, och våra barn är som deras barn. Men ändå måste vi lämna bort våra söner och döttrar som slavar. Några av våra döttrar har redan blivit slavar, och vi står maktlösa. Och våra åkrar och vingårdar är i andras händer."

⁶ Jag blev mycket upprörd när jag hörde vad de sade och hur de klagade.

⁷ Jag överlade med mig själv och tillrättavisade stormännen och föreståndarna och sade till dem: "Ni bedriver ocker mot era bröder!" Därefter kallade jag samman en stor folkförsamling mot dem

⁸ och sade till dem: "Vi har efter förmåga friköpt våra judiska bröder som var sålda åt hednafolken. Ska nu ni sälja era bröder? Eller ska de sälja sig åt oss?" De teg och kunde inte svara ett ord.

⁹ Jag sade: "Det ni gör är inte rätt. Borde ni inte vandra i fruktan för vår Gud, så att våra fiender, hednafolken, inte får orsak att håna oss?"

¹⁰ Även jag och mina bröder och mina tjänare har lånat dem pengar och säd. Låt oss nu avstå från vår fordran.

¹¹ Lämna redan i dag tillbaka deras åkrar, vingårdar, olivlundar och hus till dem, och ta inte ut den ränta på pengarna, säden, vinet och oljan som ni har att fordra av dem."

¹² De svarade: "Vi ska ge tillbaka det och inte utkräva något av dem. Vi ska göra som du har sagt." Sedan jag hade kallat till mig prästerna, lät jag dem svära på att de skulle göra som de hade lovat.

¹³ Dessutom skakade jag framstycket på min mantel och sade: "Var och en som inte håller sitt löfte, honom må Gud skaka bort från hans hem och allt han äger. Ja, han ska bli utskakad och berövad allt." Och hela församlingen sade: "Amen!", och de prisade HERREN. Sedan gjorde folket som de hade lovat.

Nehemjas uppoffringar för arbetet

¹⁴ Ända från den dag då jag utsågs till deras ståthållare i Juda land, från kung Artashastas tjugonde regeringsår till hans trettioandra, tolv år, åt varken jag eller mina bröder den mat som en ståthållare har rätt till.

¹⁵ Tidigare ståthållare, de som var före mig, hade lagt bördor på folket och tagit mat och vin av dem och dessutom fyrtio siklar silver. Även deras tjänare uppträdde som herrar mot folket. Men så gjorde inte jag, för jag fruktade Gud.

4:23 samt vatten Grundtexten svårtolkad. Annan översättning: "till vattnet" (även när man drack). **5:5 slavar** Den skuldsattes sista möjlighet. Efter sex års arbete skulle han frigges (5 Mos 15:12f). **5:7** 2 Mos 22:25, 3 Mos 25:36f, 5 Mos 23:19, Ps 15:5. **5:9** Jes 52:5, Hes 36:20f, Rom 2:24. **5:14 tolv år** Från ca 445 till 433 f Kr, då Nehemja återvände till kungen för en tid (13:6). **5:15 fyrtio siklar silver** Drygt 400 gram.

16 Jag fortsatte också att arbeta på muren, och vi köpte oss ingen åker, och alla mina tjänare deltog i arbetet där.

17 Och vid mitt bord åt hundrafemtio man av judarna och deras föreståndare, förutom de som kom till oss från folken runt omkring.

18 Varje dag tillagades på min bekostnad en oxe, sex utsökta får och dessutom fåglar. Var tionde dag skaffades en mängd vin av olika sorter. Ändå krävde jag inte att få ut det underhåll som ståthållaren hade rätt till, eftersom arbetet tyngde folket så hårt.

19 Tänk, min Gud, på allt vad jag har gjort för detta folk och räkna mig det till godo.

6

Onda planer mot Nehemja

1 Sanballat och Tobia, araben Geshem och våra andra fiender fick höra att jag hade byggt upp muren och att det inte längre fanns några hål i den, även om jag vid den tiden inte hade satt in dörrar i portarna än.

2 Då sände Sanballat och Geshem bud till mig och lät säga: ”Kom, låt oss träffas i Kefirim i Onos dal.” De tänkte göra något ont mot mig.

3 Men jag skickade bud till dem och lät säga: ”Jag håller på med ett stort arbete och kan inte komma. Varför stoppa arbetet medan jag lämnar det och kommer ner till er?”

4 Samma budskap sände de till mig fyra gånger, men varje gång gav jag dem samma svar.

5 En femte gång sände Sanballat mig samma budskap. Nu hade hans tjänare ett öppet brev i sin hand.

6 I brevet stod skrivet: ”Det går ett rykte bland hednafolken, och Gashmu säger det också, att du och judarna tänker göra uppror och att det är därför du bygger upp muren. Du tänker bli deras kung, sägs det.

7 Du lär också ha insatt profeter som ska utropa om dig i Jerusalem: Det finns en kung i Juda! Det kommer att rapporteras för kungen, och därför bör du komma så att vi får rådgöra med varandra.”

8 Men jag sände bud till honom och svarade: ”Inget av det du säger har hänt, du hittar på det ur eget huvud.”

9 Alla ville de nämligen skrämja oss, och de tänkte: Deras händer kommer att bli för svaga för arbetet, det blir aldrig klart. Men styrk nu mina händer!

10 Jag gick hem till Shemaja, son till Delaja, son till Mehetabel, som då höll sig inne. Han sade till mig: ”Låt oss träffas i Guds hus, i templet. Låt oss stänga templets dörrar, för de kommer för att döda dig, de kommer för att döda dig i natt.”

11 Men jag svarade: ”Skulle en man som jag ta till flykten? Eller kan en man som jag gå in i templet och ändå överleva? Nej, jag går inte dit.”

12 Jag insåg att det inte var Gud som hade sänt honom, utan han hade uttalat den profetian mot mig för att Tobia och Sanballat hade lejt honom.

13 Han var lejd för att jag skulle bli rädd och göra som han sade och därmed synda. De ville ge mig dåligt rykte för att kunna håna mig.

14 Tänk, min Gud, på Tobia och Sanballat efter deras gärningar, och på profetissan Noadja och de andra profeterna som ville skrämja mig.

Avslutningen på arbetet

15 Muren blev färdig på tjugofemte dagen i månaden Elul, efter femtiotvå dagar.

5:16 Neh 4:23. 5:19 Neh 13:14, 22, 31, Hebr 6:10. 6:1 Neh 2:19. 6:2 Ps 21:12. 6:2 **Onos dal** Ca 4 mil nordväst om Jerusalem vid kusten, nära gränsen till Sanballats område Samarien. 6:6 **Gashmu** Geshems arabiska namnform.

6:11 4 Mos 18:7. 6:11 **gå in i templet** Endast präster och leviter hade tillträde till templet (jfr 4 Mos 18:7). 6:14 Ps 74:22f. 6:15 Neh 4:1f. 6:15 **månaden Elul** September år 445 f Kr.

¹⁶ När alla våra fiender hörde detta och alla folken runt omkring oss såg det, sjönk de djupt i sina egna ögon. De förstod att detta arbete var vår Guds verk.

¹⁷ Vid den tiden sände också stormännen i Juda många brev till Tobia, och brev från Tobia kom till dem.

¹⁸ Många i Juda var nämligen förbundna med honom genom ed, eftersom han var svärson till Shekanja, Aras son, och hans son Johanan hade tagit till hustru en dotter till Meshullam, Berekjas son.

¹⁹ De brukade också tala gott om honom inför mig, och det jag sade förde de vidare till honom. Och Tobia sände brev för att skrämma mig.

7

¹ När muren var uppbyggd satte jag in portarna, och det tillsattes dörrvakter, sångare och leviter.

² Till befälhavare över Jerusalem satte jag min bror Hanani och även Hananja, befälhavaren i borgen, för han var en pålitlig man och fruktade Gud mer än de flesta.

³ Jag sade till dem: "Öppna inte Jerusalems portar förrän solen står högt. Och man ska stänga och regla dörrarna medan vakten står kvar. Ni ska sätta ut sådana som bor i Jerusalem som vakter, var och en på sin post och var och en framför sitt eget hus."

Förteckning över dem som återvände

⁴ Staden var vidsträckt och stor, men där fanns inte mycket folk och husen var inte uppbyggda.

⁵ Min Gud ingav mig i hjärtat att samla stormännen, föreståndarna och folket för att uppteckna dem i släktregister. Då fann jag släktförteckningen över dem som hade kommit upp först, och där fann jag detta skrivet:

⁶ Dessa är de män från provinsen som drog upp från landsflykten och fångenskapen. Babels kung Nebukadnessar hade fört bort dem, men de vände nu tillbaka till Jerusalem och Juda, var och en till sin stad.

⁷ De följde med Serubbabel, Jeshua, Nehemja, Asarja, Raamja, Nahamani, Mordokaj, Bilsan, Misperet, Bigvaj, Nehum och Baana.

Detta var antalet män av Israels folk:

⁸ Paroshs barn: 2 172,

⁹ Shefatjas barn: 372,

¹⁰ Aras barn: 652,

¹¹ Pahat-Moabs barn, av Jeshuas och Joabs barn: 2 818,

¹² Elams barn: 1 254,

¹³ Sattus barn: 845,

¹⁴ Sackajs barn: 760,

¹⁵ Binnujs barn: 648,

¹⁶ Bebajs barn: 628,

¹⁷ Asgads barn: 2 322,

¹⁸ Adonikams barn: 667,

¹⁹ Bigvajns barn: 2 067,

²⁰ Adins barn: 655,

6:16 såg det Annan översättning (så Septuaginta): "blev rädda". **6:18** Neh 3:30. **7:5** Esra 2:1f, 8:1f. **7:7 Serubbabel** Betyder "Sådd i Babel". Kom att styra provinsen Juda för kungens räkning. Ättling till kung David och juridisk förfader till Jesus (Matt 1:12, jfr Hagg 2:24). Ansvarig för tempelbygget både år 536 och 520 f Kr (Esra 3:8, 5:2). **7:7 Jeshua** Betyder "Herrens frälsning", hebreisk form av namnet Jesus (Matt 1:21). Överstepräst som ledde tempelbygget vid sidan av ståthållaren Serubbabel (Esra 3:8f, Hagg 1:1, Sak 3:1f). **7:7 antalet** Några av sifferuppgifterna i Neh 7 skiljer sig från listan i Esra 2. Kanske syftar den ena listan på dem som anmälde sig, den andra på dem som faktiskt reste och kom fram.

- 21 Aters barn av Hiskia: 98,
22 Hashums barn: 328,
23 Besajs barn: 324,
24 Harifs barn: 112,
25 Gibeons barn: 95.
26 Männen från Betlehem och Netofa: 188,
27 männen från Anatot: 128,
28 männen från Bet-Asmavet: 42,
29 männen från Kirjat-Jearim, Kefira och Beerot: 743,
30 männen från Rama och Geba: 621,
31 männen från Mikmas: 122,
32 männen från Betel och Ai: 123,
33 männen från det andra Nebo: 52,
34 den andre Elams barn: 1 254,
35 Harims barn: 320,
36 Jerikos barn: 345,
37 Lods, Hadids och Onos barn: 721,
38 Senaas barn: 3 930.
39 Av prästerna: Jedajas barn av Jeshuas hus: 973,
40 Immers barn: 1 052,
41 Pashurs barn: 1 247,
42 Harims barn: 1 017.
43 Av leviterna: Jeshuas barn av Kadmiel, av Hodevas barn: 74,
44 av sångarna, Asafs barn: 148,
45 av dörrvakterna: Shallums barn, Aters barn, Talmons barn, Ackubs barn, Hatitas barn, Sobajs barn: 138.
46 Av tempeltjänarna: Sihas barn, Hasufas barn, Tabbaoths barn,
47 Keros barn, Sias barn, Padons barn,
48 Lebanas barn, Hagabas barn, Salmajs barn,
49 Hanans barn, Giddels barn, Gahars barn,
50 Reajas barn, Resins barn, Nekodas barn,
51 Gassams barn, Ussas barn, Paseas barn.
52 Besajs barn, Meunims barn, Nefusesims barn,
53 Bakbuks barn, Hakufas barn, Harhurs barn,
54 Baslits barn, Mehidas barn, Harshas barn,
55 Barkos barn, Siseras barn, Temas barn,
56 Nesias barn, Hatifas barn.
57 Av Salomos tjänares barn: Sotajs barn, Soferets barn, Peridas barn,
58 Jaalas barn, Darkons barn, Giddels barn,
59 Shefatjas barn, Hattils barn, Pokeret-Hassebajims barn, Amons barn.
60 Tempeltjänarna och Salomos tjänares barn utgjorde tillsammans 392.
61 Detta var de som kom upp från Tel-Mela, Tel-Harsha, Kerub, Addon och Immer men som inte kunde ange sina familjer och sin släkt och om de tillhörde Israel:
62 Delajas barn, Tobias barn, Nekodas barn, 642.
63 Av prästerna: Habajas barn, Hackos barn och Barsillajs barn, han som tog en av gileaditen Barsillajs döttrar till hustru och blev uppkallad efter deras namn.
64 Dessa sökte efter sina släkttregister, men de hittades inte. Därför ansågs de orena och avstängdes från prästämbetet.

⁶⁵ Ståthållaren sade till dem att de inte skulle äta av det högheliga förrän en präst trädde fram med urim och tummim.

⁶⁶ Hela församlingen utgjorde sammanlagt 42 360,

⁶⁷ förutom deras 7 337 tjänare och tjänarinnor. De hade också 245 sångare och sångerskor.

⁶⁸ De hade 736 hästar, 245 mulåsnor,

⁶⁹ 435 kameler och 6 720 åsnor.

⁷⁰ Några bland huvudmännen för familjerna gav gåvor till arbetet. Ståthållaren gav till kassan 1 000 dariker i guld, dessutom 50 skålar och 530 prästräcker.

⁷¹ Några av huvudmännen för familjerna gav till arbetskassan 20 000 dariker i guld och 2 200 minor i silver.

⁷² Det övriga folkets gåvor utgjorde 20 000 dariker i guld, 2 000 minor i silver och dessutom 67 prästräcker.

⁷³ Prästerna, leviterna, dörrvakterna, sångarna, en del av folket samt tempeltjänarna, alltså hela Israel, bosatte sig i sina städer.

8

Lagen föreläses

¹ När sjunde månaden kom och Israels barn bodde i sina städer, samlades folket som en enda man på torget framför Vattenporten. De bad Esra, den skriftlärde, att hämta Mose lagbok som HERREN hade gett Israel.

² Då kom prästen Esra med lagen till församlingen, till män och kvinnor och alla som kunde förstå vad de hörde. Det var den första dagen i sjunde månaden.

³ Han läste ur den på den öppna platsen framför Vattenporten, från tidig morgon till middagen inför män och kvinnor och alla som kunde förstå. Och hela folket lyssnade till lagboken.

⁴ Esra, den skriftlärde, stod på en hög plattform av trä som man hade gjort för detta tillfälle. Bredvid honom stod Mattitja, Shema, Anaja, Uria, Hilkia och Maaseja på hans högra sida och till vänster om honom Pedaja, Misael, Malkia, Hashum, Hasbaddana, Sakarja och Meshullam.

⁵ Esra öppnade boken inför hela folkets ögon, för han stod högre än allt folket, och när han öppnade den reste sig alla upp.

⁶ Esra prisade HERREN, den store Guden, och hela folket svarade med lyfta händer: "Amen, Amen"! Och de böjde sig ner och tillbad HERREN med ansiktet mot marken.

⁷ Jeshua, Bani, Sherebja, Jamin, Ackub, Shabbetaj, Hodia, Maaseja, Kelita, Asarja, Josabad, Hanan, Pelaja och leviterna undervisade folket i lagen medan folket stod där, var och en på sin plats.

⁸ De läste tydligt ur boken, ur Guds lag, och förklarade innebörden så att man förstod det som lästes.

7:65 2 Mos 28:30. **7:65 urim och tummim** Två stenar, kanske en ljus och en mörk, som bars i översteprästens bröstsköld och användes för att söka Guds vilja genom lottkastning (2 Mos 28:30, 4 Mos 27:21, Ords 16:33). **7:68** Versen saknas i de flesta hebreiska handskrifter men återfinns i enstaka handskrifter samt antika översättningar. Den är identisk med Esra 2:66. **7:70 dariker** Guldmynt introducerade av Darius I. De vägde 1/60 mina eller ca 8,5 gram.

7:71 20 000 dariker ... 2 200 minor Ca 170 kg guld och 1100 kg silver. **8:1** Esra 3:1, 7:6, 10f. **8:1 Esra** Betyder "hjälp", skriftlärd präst som hade lett en grupp judar från Babel till Jerusalem tretton år tidigare, 458 f Kr (Esra 7:1f). Enligt judisk tradition sammanställde han Esra, Nehemja, Krönikeböckerna och kanske även Psaltaren, och grundade en skola av skriftlärda som senare utvecklades till Stora rådet (Apg 5:21f, 23:1f). **8:2 första dagen i sjunde månaden** Vid basunhögtiden i september (3 Mos 23:24), några dagar efter murens färdigställande (6:15). Lagen skulle högläsas vid denna tid minst vart sjunde år (5 Mos 31:10), eftersom läskunnigheten var låg. **8:3** 5 Mos 31:10f. **8:7** Neh 9:3.

8:8 tydligt Annan översättning: "stycke för stycke". **8:8 förklarade innebörden** Troligen på folkspråket arameiska, eftersom hebreiskans ställning hade försvagats under den babyloniska fångenskapen (jfr 13:24).

⁹ Ståthållaren Nehemja och den skriftlärde prästen Esra och leviterna som undervisade folket sade till allt folket: ”Denna dag är helgad åt HERREN er Gud. Sörj inte, gråt inte.” Allt folket grät nämligen när de hörde lagens ord.

¹⁰ Och han sade till dem: ”Gå och ät er bästa mat och drick ert sötaste vin. Och skicka gåvor av mat till dem som inte har något färdigt, för denna dag är helgad åt vår Gud. Var inte bedrövade, för glädje i HERREN är er styrka.”

¹¹ Även leviterna lugnade allt folket och sade: ”Var stilla, för dagen är helig. Var inte bedrövade.”

¹² Då gick allt folket i väg och åt och drack, de skickade gåvor och firade med stor glädje, för de hade förstått de ord som hade förkunnats för dem.

Lövhyddohögtiden

¹³ Den andra dagen samlades huvudmännen för hela folkets familjer med prästerna och leviterna hos Esra, den skriftlärde, för att studera lagens ord närmare.

¹⁴ De fann det skrivet i lagen att HERREN genom Mose hade befallt att Israels barn skulle bo i lövhyddor under högtiden i sjunde månaden,

¹⁵ och att man skulle tillkännage och utropa i alla deras städer och i Jerusalem: ”Gå ut på bergen och hämta löv av olivträd, planterade eller vilda, och löv av myrten, palmer och andra lummiga träd, och gör lövhyddor som det är skrivet.”

¹⁶ Då gick folket ut och hämtade kvistar och gjorde hyddor, var och en på sitt tak och sina gårdar, likaså på gårdarna vid Guds hus och på torget vid Vattenporten och på torget vid Efraimsporten.

¹⁷ Hela församlingen av dem som återvänt från fångenskapen gjorde lövhyddor och bodde i dem. Från Josuas, Nuns sons, dagar ända till den dagen hade Israels barn inte gjort så. Och glädjen var mycket stor.

¹⁸ Esra läste ur Guds lagbok varje dag, från första dagen till den sista. De firade högtiden i sju dagar, och på den åttonde dagen hölls en högtidsförsamling som det var föreskrivet.

9

Folket bekänner sina synder

¹ På tjugofjärde dagen i samma månad samlades Israels barn till fasta, klädda i sorgdräkt och med jord på sina huvuden.

² De som var av Israels släkt avskilde sig från alla främlingar och kom fram och bekände sina synder och sina fäders missgärningar.

³ De reste sig från sin plats, och man läste ur HERREN deras Guds lagbok under en fjärdedel av dagen. Nästa fjärdedel bekände de sina synder och tillbad HERREN sin Gud.

⁴ Jeshua och Bani, Kadmiel, Shebanja, Bunni, Sherebja, Bani och Kenani steg upp på leviternas plattform och ropade med hög röst till HERREN sin Gud.

⁵ Leviterna Jeshua och Kadmiel, Bani, Hashabneja, Sherebja, Hodia, Shebanja och Petaja sade:

”Res er och prisa HERREN er Gud,
från evighet till evighet!
Lovat vare ditt härliga namn,
som är upphöjt
över allt lov och pris.

8:9 3 Mos 23:24f. **8:14** 2 Mos 23:16, 3 Mos 23:34f, 42f, 5 Mos 16:13f. **8:14 skrivet i lagen ... lövhyddor** Se 3 Mos 23:34f, 5 Mos 16:13f. **8:17 hade Israels barn inte gjort så** Lövhyddohögtiden hade firats (se 1 Kung 8:65, 2 Krön 7:9, Esra 3:4) men troligen inte av hela folket på just detta sätt. **9:1 tjugofjärde dagen** Två dagar efter lövhyddohögtidens fastställda datum. **9:1 jord på sina huvuden** För att visa sorg, ånger och omvändelse (jfr 1 Sam 4:12, Klag 2:10). **9:3** Neh 8:7.

- 6 Du ensam är HERREN.
 Du gjorde himlarna
 och himlarnas himmel
 och hela deras härskara,
 jorden och allt som är på den,
 haven och allt som är i dem,
 och du håller dem alla vid liv.
 Himlens härskara tillber dig.
- 7 Du är HERREN Gud
 som utvalde Abram
 och förde honom ut
 från det kaldeiska Ur
 och gav honom namnet Abraham.
- 8 Du fann hans hjärta trofast inför dig,
 och du slöt förbund
 med honom:
 att ge åt hans efterkommande
 kananeernas, hetiternas,
 amoreernas, perisseernas,
 jebusiternas och girgasheernas
 land.
 Du lät dina ord gå i uppfyllelse,
 för du är rättfärdig.
- 9 Du såg våra fäders nöd i Egypten
 och hörde deras rop
 vid Röda havet.
- 10 Du gjorde tecken och under
 mot farao,
 mot alla hans tjänare
 och mot allt folket i hans land,
 för du visste hur arrogant
 egyptierna behandlade dem.
 Du gjorde dig ett namn,
 som är detsamma än i dag.
- 11 Du delade havet framför dem,
 och de gick genom havet
 på torr mark.
 Men deras förföljare
 sänkte du i djupet,
 som en sten i väldiga vatten.
- 12 Du ledde dem
 med en moln pelare om dagen
 och en eld pelare om natten,
 för att lysa dem på vägen
 de skulle gå.
- 13 På Sinai berg steg du ner
 och talade till dem från himlen,
 du gav dem rättfärdiga föreskrifter

9:6 2 Kung 19:15, Ps 103:21f, Jes 37:16, 20, Apg 4:24, 14:15. 9:7 1 Mos 11:31, 12:1, 17:5. 9:8 1 Mos 12:7, 15:18f, Jos 21:43f.
 9:9 2 Mos 2:25, 3:7f, 14:9f. 9:10 2 Mos 7:1–12:30. 9:11 2 Mos 14:21f, 15:4f, Ps 106:9f. 9:12 2 Mos 13:21f, Ps 105:39.
 9:13 2 Mos 19:18f, 20:1f.

- och sanna lagar,
goda stadgar och bud.
- 14 Du gav dem kunskap
om din heliga sabbat
och gav dem bud,
stadgar och lagar
genom din tjänare Mose.
- 15 Du gav dem bröd från himlen
när de hungrade
och lät vatten komma ur klippan
när de törstade.
Du befallde dem att gå
och ta i besittning det land
som du med upplyft hand
hade lovat ge dem.
- 16 Men våra fäder blev övermodiga
och hårdnackade
och lyssnade inte
till dina befallningar.
- 17 De vägrade lyssna
och tänkte inte på undren
du gjort bland dem.
De var hårdnackade och valde
i sin upproriskhet en ledare
för att vända tillbaka
till sitt slaveri.
Men du är en Gud som förlåter,
nådig och barmhärtig,
sen till vrede och stor i nåd.
Du övergav dem inte,
- 18 fastän de gjorde sig en gjuten kalv
och sade:
”Här är din gud
som har fört dig upp ur Egypten.”
Och de gjorde sig skyldiga
till stora hädelser.
- 19 Men i din stora barmhärtighet
övergav du dem ändå inte
i öknen.
Molnpelaren vek inte
från dem om dagen
utan ledde dem på vägen,
och eldpelaren lyste i natten
på vägen de skulle gå.
- 20 Din gode Ande gav du
för att undervisa dem.
Ditt manna nekade du inte
deras mun,

- och vatten gav du dem
när de törstade.
- 21 I fyrtio år försörjde du dem
i öknen,
och de saknade ingenting.
Deras kläder blev inte utslitna,
och deras fötter svullnade inte.
- 22 Du gav dem riken och folk
och fördelade olika områden
åt dem.
De intog Sichons land,
kungen av Heshbons land,
och kung Og av Bashans land.
- 23 Deras barn gjorde du talrika
som stjärnorna på himlen.
Du förde dem in i det land
som du lovat deras fäder
att få komma till och ta i besittning.
- 24 Och deras barn kom
och tog landet i besittning.
Du kuvade landets invånare
kananeerna för dem
och gav dem i deras hand,
både kungarna och landets folk,
och de gjorde som de ville
med dem.
- 25 De intog befästa städer
och bördig jord
och tog över hus
fyllda med allt gott,
uthuggna brunnar,
vingårdar, olivlundar
och fruktträd i mängd.
De åt och blev mätta och feta
och njöt av din stora godhet.
- 26 Men de gjorde uppror
och trotsade dig,
de kastade din lag
bakom sin rygg.
De dödade dina profeter
som varnade dem
och ville få dem att vända om
till dig.
De gjorde sig skyldiga
till grova hädelser.
- 27 Då gav du dem
i deras fienders hand
som förtryckte dem.
Men i sin nöd ropade de till dig,

och du hörde dem från himlen.
I din stora barmhärtighet
gav du dem befriare
som frälste dem
ur deras fienders hand.

28 Men när de kom till ro,
gjorde de på nytt
det som var ont inför dig.

Då lämnade du dem
i deras fienders hand,
som fick råda över dem.
Men de ropade på nytt till dig,
och du hörde det
från himlen,
du räddade dem många gånger
i din barmhärtighet.

29 Du förmanade dem
för att återföra dem
till din undervisning.
Men de var övermodiga
och lyssnade inte på dina bud
utan syndade

mot dina föreskrifter,
trots att den människa
som håller dem
ska leva genom dem.
De var envisa och hårdnackade
och vägrade lyssna.

30 Du hade tålamod med dem
i många år
och förmanade dem
med din Ande
genom dina profeter,
men de lyssnade inte.
Då gav du dem
i de främmande folkens hand.

31 Men du som är rik
på barmhärtighet
gjorde inte slut på dem
och övergav dem inte,
för du är en nådig
och barmhärtig Gud.

32 Och nu, vår Gud, du store,
våldige och fruktade Gud,
du som håller förbundet
och nåden:
Låt den inte vara liten i dina ögon,
den plåga som har drabbat oss,
våra kungar, våra furstar,

våra präster, våra profeter,
våra fäder och hela ditt folk –
från de assyriska kungarnas dagar
ända till i dag.

- 33 Du är rättfärdig
i allt det som har drabbat oss,
för du har visat dig trofast
medan vi har varit ogudaktiga.
- 34 Våra kungar, våra furstar,
våra präster och våra fäder
höll inte din lag
och lyssnade inte till dina bud
och de varningar du gav dem.
- 35 Trots att de levde i sitt eget rike
med allt det goda
som du gav dem
i det rymliga och bördiga land
som du skänkte dem,
har de ändå inte tjänat dig
eller vänt om
från sina onda gärningar.
- 36 I dag är vi slavar
i det land som du gav våra fäder
att äta dess frukt och dess goda,
där är vi slavar.
- 37 Dess rika skörd går till de kungar
du satt över oss
för våra synders skull.
De råder över våra kroppar
och vår boskap som de vill,
och vi är i stor nöd.”

Förbundets förnyelse

- 38 På grund av allt detta slöt vi ett fast förbund och satte upp det skriftligt. På skrivelsen, som försågs med sigill, stod våra furstars, våra leviters och våra prästers namn.

10

- 1 Följande namn stod på skrivelserna som bar sigillen: Ståthållaren Nehemja, Hakaljas son, och Sidkia,
2 Seraja, Asarja, Jeremia,
3 Pashur, Amarja, Malkia,
4 Hattush, Shebanja, Malluk,
5 Harim, Meremot, Obadja,
6 Daniel, Ginneton, Baruk,
7 Meshullam, Abia, Mijamin,
8 Maasja, Bilgaj, Shemaja. Dessa var prästerna.
9 Leviterna var: Jeshua, Asanjas son, Binnuj, av Henadads barn, Kadmiel,
10 och deras bröder: Shebanja, Hodia, Kelita, Pelaja, Hanan,

9:32 de assyriska kungarnas dagar Från 740-talet f Kr, då Assyrien började underkuva nordriktet Israel (2 Kung 15:19) tills det gick under 722 f Kr (2 Kung 17). Senare härjades även Juda år 701 f Kr (2 Kung 18:13f). **9:33** Dan 9:7, 14. **9:34** Dan 9:6, 8.

- 11 Mika, Rehob, Hashabja,
 12 Sackur, Sherebja, Shebanja,
 13 Hodia, Bani och Beninu.
 14 Folkets huvudmän var: Parosh, Pahat-Moab, Elam, Sattu, Bani,
 15 Bunni, Asgad, Bebaj,
 16 Adonia, Bigvaj, Adin,
 17 Ater, Hiskia, Azzur,
 18 Hodia, Hashum, Besaj,
 19 Harif, Anatot, Nebaj,
 20 Magpiash, Meshullam, Hesir,
 21 Meshesabel, Sadok, Jaddua,
 22 Pelatja, Hanan, Anaja,
 23 Hosea, Hananja, Hashub,
 24 Hallohesh, Pilha, Shobek,
 25 Rehum, Hashabna, Maaseja,
 26 Ahia, Hanan, Anan,
 27 Malluk, Harim och Baana.

Förbundets innehåll

28 Resten av folket – prästerna, leviterna, dörrvakterna, sångarna, tempeltjänarna och alla som hade avskilt sig från de främmande folken och vänt sig till Guds lag, deras hustrur, söner och döttrar och alla som kunde förstå –

29 ansluter sig till sina ledande bröder och lovar dyrt och heligt att leva efter Guds lag, som gavs genom Guds tjänare Mose, och att hålla fast vid och följa alla HERRENS, vår Herres, bud, lagar och stadgar.

30 Vi lovar att inte ge våra döttrar åt de främmande folken och inte heller ta deras döttrar till hustrur åt våra söner.

31 När de främmande folken för in handelsvaror eller säd till försäljning på sabbatsdagen ska vi inte köpa det av dem på sabbat eller helgdag. Vi ska låta vart sjunde år vara friår och då avstå från alla slags krav.

32 Vi förpliktar oss att varje år ge en tredjedels sikel till tjänsten i vår Guds hus:

33 till skådebröden och det dagliga matoffret, till det dagliga brännoffret och offren på sabbaterna, vid nymånaderna och högtiderna, till tackoffren och syndoffren för Israels försoning och till allt arbete i vår Guds hus.

34 Vi, prästerna, leviterna och folket, kastar lott om vedoffret, hur man varje år ska föra det till vår Guds hus på bestämda tider, efter våra familjer, och bränna det på HERREN vår Guds altare så som det är skrivet i lagen.

35 Till HERRENS hus ska vi varje år föra förstlingen av markens gröda och förstlingen av all frukt på alla slags träd.

36 Så som det är skrivet i lagen ska vi också föra till Guds hus, till prästerna som gör tjänst i vår Guds hus, de förstfödda av våra söner och av vår boskap, det förstfödda av våra kor och får.

10:14 Esra 2:3, 6f, 8:4f. **10:30** 2 Mos 34:16, 5 Mos 7:3f. **10:31** 2 Mos 20:10, 23:10f, 3 Mos 23:3, 25:3f, 5 Mos 5:12f, 15:1f, Neh 13:19f. **10:32 en tredjedels sikel** Knappt 4 gram silver. Längre fram höjdes tempelskatten, ett uttryck för solidaritet med templet, till en halvsikel (som i 2 Mos 30:11f) vilket betalades av Jesus (Matt 17:24). **10:33** 2 Mos 25:30, 3 Mos 24:6f, 4 Mos 28:3f. **10:34** 3 Mos 6:12, Neh 13:31. **10:34 vedoffret** Behövdes för det dagliga brännoffret (3 Mos 6:12). **10:35** 2 Mos 23:19, 5 Mos 18:4. **10:35 förstlingen** Det allra första av skörden som helgades åt Herren (3 Mos 23:10, 17). **10:36** 2 Mos 13:2, 12f, 3 Mos 27:26f, 4 Mos 3:13.

³⁷ Och förstlingen av vårt mjöl och våra offergåvor och av allt slags trädfukt, av vin och olja, ska vi föra till prästerna, in i förrådkamrarna till vår Guds hus, och tionden av vår jord till leviterna, de leviter som tar emot tionden i alla de städer där vi brukar jorden.

³⁸ En präst, en av Arons söner, ska vara med leviterna när de tar emot tionden. Och leviterna ska föra tionden av sitt tionde upp till vår Guds hus, in i förrådshusets kamrar.

³⁹ Både Israels barn och Levi barn ska föra sin offergåva av säd, vin och olja in i dessa kamrar där helgedomens kärl och de tjänstgörande prästerna och dörrvakterna och sångarna är. Vi ska inte försumma vår Guds hus.

11

Folket som bodde i Jerusalem

¹ Folkets furstar bodde i Jerusalem. Det övriga folket kastade lott för att på så sätt var tionde man skulle utses att bo i Jerusalem, den heliga staden, medan nio tiondelar skulle bo i de andra städerna.

² Folket välsignade alla som frivilligt bosatte sig i Jerusalem.

³ Detta är de huvudmän i provinsen som bodde i Jerusalem. Men i Juda städer bodde var och en i den stad där han hade sin ärvda besittning: vanliga israeliter, präster, leviter och tempeltjänare, likaså ättlingarna till Salomos tjänare.

⁴ I Jerusalem bodde en del av Juda barn och en del av Benjamins barn. Av Juda barn: Ataja, son till Ussia, son till Sakarja, son till Amarja, son till Shefatja, son till Mahalalel, av Peres barn,

⁵ Maaseja, son till Baruk, son till Kol-Hose, son till Hasaja, son till Adaja, son till Jojarib, son till Sakarja, shilonitens son.

⁶ Peres ättlingar som bodde i Jerusalem utgjorde tillsammans 468 vapenföra män.

⁷ Dessa var Benjamins barn: Sallu, son till Meshullam, son till Joed, son till Pedaja, son till Kolaja, son till Maaseja, son till Itiel, son till Jesaja,

⁸ och närmast efter honom Gabbaj och Sallaj, 928.

⁹ Joel, Sikris son, var ledare för dem, och Juda, Hassenuas son, var den andre i befälet över staden.

¹⁰ Av prästerna: Jedaja, Jojaribs son, Jakin,

¹¹ Seraja, son till Hilkia, son till Meshullam, son till Sadok, son till Merajot, son till Ahitub, fursten i Guds hus,

¹² och deras bröder, som utförde arbetena i huset, 822. Vidare Adaja, son till Jeroham, son till Pelaja, son till Amsi, son till Sakarja, son till Pashur, son till Malkia,

¹³ och hans bröder, huvudmän för familjer, 242. Vidare Amassaj, son till Asarel, son till Asaj, son till Meshillemot, son till Immer,

¹⁴ och deras bröder, tappra och kraftfulla män, 128. Ledare för dem var Sabdiel, Haggadolims son.

¹⁵ Av leviterna: Shemaja, son till Hashub, son till Asrikam, son till Hashabja, son till Bunni,

¹⁶ och Shabbetaj och Josabad, som hade uppsikten över de yttre arbetena vid Guds hus och hörde till leviternas huvudmän,

¹⁷ vidare Mattanja, son till Mika, son till Sabdi, son till Asaf, sångledaren som vid bönen tog upp lovsången, Bakbukja, den av hans bröder som var närmast efter honom, och Abda, son till Shammua, son till Galal, son till Jedutun.

¹⁸ Leviterna i den heliga staden utgjorde tillsammans 284.

10:37 3 Mos 23:17, 4 Mos 15:19f, 18:12, 21, 26, 5 Mos 14:22f. **10:37 tionden** En tiondel av skörden (3 Mos 27:30), ett bud som även inskräptes av Malaki (Mal 3:8f). **10:38** 4 Mos 18:26f. **10:39** 2 Krön 31:11f, Esra 8:29, Neh 12:44. **11:1** Neh 7:4. **11:2 frivilligt bosatte sig i Jerusalem** En ekonomisk uppoffring för ett jordbrukande folk. **11:4** 1 Krön 9:3f. **11:10** 1 Krön 9:10f. **11:15** 1 Krön 9:14f.

¹⁹ Dörrvakterna, Ackub, Talmon och deras bröder, som höll vakt vid portarna, var 172.

²⁰ De övriga israeliterna, prästerna och leviterna bodde i alla de andra städerna i Juda, var och en i sin arvedel.

²¹ Men tempeltjänarna bodde på Ofel, och Siha och Gishpa hade uppsikten över tempeltjänarna.

²² Ledare bland leviterna i Jerusalem vid arbetena i Guds hus var Ussi, son till Bani, son till Hashabja, son till Mattanja, son till Mika, av Asafs barn, sångarna.

²³ En kunglig förordning var utfärdad angående dem, och en bestämd ordning var för varje dag fastställd för sångarna.

²⁴ Petaja, Meshesabels son, av Judas son Seras barn, var kungens högra hand i varje sak som rörde folket.

Folket i övriga byar och orter

²⁵ I byarna med tillhörande åkrar bodde också en del av Juda barn: I Kirjat-Arba med underlydande orter, i Dibon med underlydande orter, i Jekabseel med dess byar,

²⁶ vidare i Jeshua, Molada, Bet-Pelet

²⁷ och Hasar-Shual, och i Beer-Sheba med underlydande orter,

²⁸ Siklag och i Mekona med underlydande orter,

²⁹ En-Rimmon, Sorga, Jarmut,

³⁰ Sanoa, Adullam med deras byar, i Lakish med dess åkrar, i Aseka med underlydande orter. De slog sig ner från Beer-Sheba ända till Hinnoms dal.

³¹ Benjamins barn hade sina boningsorter från Geba: i Mikmas och Aja, likaså i Betel med underlydande orter,

³² i Anatot, Nob, Ananja,

³³ Hasor, Rama, Gittajim,

³⁴ Hadid, Seboim, Neballat,

³⁵ Lod, Ono och Timmermansdalen.

³⁶ Av leviterna blev några avdelningar från Juda räknade till Benjamin.

12

Förteckning över präster och leviter

¹ Dessa var de präster och leviter som drog upp med Serubbabel, Shealtiels son, och Jeshua: Seraja, Jeremia, Esra,

² Amarja, Malluk, Hattush,

³ Shekanja, Rehum, Meremot,

⁴ Iddo, Ginnetoj, Abia,

⁵ Mijamin, Maadja, Bilga,

⁶ Shemaja, Jojarib, Jedaja,

⁷ Sallu, Amok, Hilkia och Jedaja. Dessa var huvudmän för prästerna och för sina bröder i Jeshuas tid.

⁸ Leviterna var: Jeshua, Binnuj, Kadmiel, Sherebja, Juda och Mattanja, som med sina bröder ledde tacksägelsen,

⁹ vidare Bakbukja och Unni, deras bröder som hade sina platser mitt emot dem, under tjänstgöringen.

Ättlingar till översteprästen Jeshua

¹⁰ Jeshua blev far till Jojakim, Jojakim blev far till Eljashib, Eljashib blev far till Jojada,

¹¹ Jojada blev far till Jonatan och Jonatan blev far till Jaddua.

11:23 kunglig förordning Kung Artashasta gynnade dem som tjänstgjorde vid templet med skattefrihet (Esra 7:24).

11:25 I byarna Listan följer i stort Jos 15 och visar att judarna återfick områden långt utanför Jerusalem. **11:35**

1 Krön 4:14. **12:1** Esra 2:1f, Neh 10:2f. **12:8** Neh 10:9f. **12:9** Neh 11:17.

Huvudmän för prästernas familjer

- 12 I Jojakims tid var huvudmännen för prästernas familjer följande: för Seraja: Meraja, för Jeremia: Hananja,
 13 för Esra: Meshullam, för Amarja: Johanan,
 14 för Meliku: Jonatan, för Shebanja: Josef,
 15 för Harim: Adna, för Merajot: Helkaj,
 16 för Iddo: Sakarja, för Ginneton: Meshullam,
 17 för Abia: Sikri, för Minjamin och för Moadja: Piltaj,
 18 för Bilga: Shammua, för Shemaja: Jonatan,
 19 för Jojarib: Mattenaj, för Jedaja: Ussi,
 20 för Sallaj: Kallaj, för Amok: Eber,
 21 för Hilkia: Hashabja, för Jedaja: Netanel.

Prästernas och leviternas familjer

- 22 I Eljashibs, Jojadas, Johansans och Jadduas tid blev huvudmännen för leviternas familjer upptecknade, likaså prästerna, under persern Darejaveshs regering.
 23 Huvudmännen för Levi barns familjer är upptecknade i krönikeboken ända till Johansans, Eljashibs sons tid.

Fördelning av tjänster i templet

- 24 Leviternas huvudmän var Hashabja, Sherebja och Jeshua, Kadmiels son, och deras bröder, som stod mitt emot dem för att växelvis lova och tacka, så som gudsmannen David hade befallt.
 25 Mattanja, Bakbukja, Obadja, Meshullam, Talmon och Ackub var dörrvakter och höll vakt över förrådshuset vid portarna.
 26 Dessa levde i Jojakims, Jeshuas sons, Josadaks sons, tid och i ståthållaren Nehemjas och prästen Esras, den skriftlärdes tid.

Nehemja inviger stadsmuren

- 27 När Jerusalems mur skulle invigas, sökte man upp leviterna överallt där de bodde och förde dem till Jerusalem för att hålla invigningshögtid och glädjehögtid under tacksägelse och sång, med cymbaler, lyror och harpor.
 28 Då samlades sångarnas söner från trakten omkring Jerusalem och från netofatiternas byar,
 29 från Bet-Haggilgal och från markerna kring Geba och Asmavet, för sångarna hade byggt sig byar runt omkring Jerusalem.
 30 Prästerna och leviterna renade sig och renade sedan folket, portarna och muren.
 31 Jag lät Juda furstar stiga upp på muren. Därefter ordnade jag två stora lovsångskörer. Den ena gick till höger ovanpå muren fram till Dyngporten.
 32 Bakom dem följde Hoshaja och ena hälften av Juda furstar,
 33 samt Asarja, Esra och Meshullam,
 34 Juda, Benjamin, Shemaja och Jeremia
 35 och några av prästernas söner med trumpeter, vidare Sakarja, son till Jonatan, son till Shemaja, son till Mattanja, son till Mikaja, son till Sackur, son till Asaf,

12:16 Esra 5:1. **12:16 Sakarja** Den kände profeten som uppmuntrade tempelbygget (Esra 5:1) och vars profetbok finns bevarad i Bibeln. **12:23 krönikeboken** Troligen ett officiellt släkregister som inte bevarats i Bibeln. Jfr 1 Krön 9. **12:23 Johansans, Eljashibs sons tid** Omnämnd som överstepräst i Jerusalem i ett brev från egyptiska Elefantine (se not till Jer 44:1) daterat 408 f Kr. **12:24** 1 Krön 25:1f. **12:27** 1 Krön 15:16, 28, Esra 6:16. **12:31 två stora lovsångskörer** Från stadens västra mur rundade de staden åt varsitt håll och möttes i öst på tempelplatsen (vers 40).

³⁶ och hans bröder Shemaja, Asarel, Milalaj, Gilalaj, Maaj, Netanel och Juda samt Hanani med gudsmannen Davids musikinstrument. Esra, den skriftlärde, gick framför dem.

³⁷ De gick över Källporten och rakt fram uppför trapporna till Davids stad, på trappan i muren ovanför Davids hus, ända fram till Vattenporten mot öster.

³⁸ Efter den andra lovsångskören, som gick åt motsatt håll, följde jag med den andra hälften av folket, ovanpå muren, upp genom Ugnstornet ända till Breda muren,

³⁹ vidare över Efraimsporten, Gamla porten och Fiskporten genom Hananeltornet och Hammeatornet ända fram till Fårporten. De stannade vid Fängelsetornet.

⁴⁰ Sedan stannade de båda lovsångskörerna vid Guds hus, och även jag och ena hälften av föreståndarna tillsammans med mig,

⁴¹ samt prästerna Eljakim, Maaseja, Minjamin, Mikaja, Eljoenaj, Sakarja och Hananja, med trumpeterna,

⁴² och Maaseja, Shemaja, Eleasar, Ussi, Johanan, Malkia, Elam och Eser. Sångarna sjöng under Jisrajas ledning.

⁴³ På den dagen bar de fram stora offer och glädde sig, för Gud hade gett dem stor glädje. Också kvinnorna och barnen glädde sig, och glädjen från Jerusalem hördes vida omkring.

Åtgärder för gudstjänsten i templet

⁴⁴ Vid samma tid tillsattes män som skulle förestå förrådskamrarna där offergåvor, förstlingsfrukter och tionden lades ner. Från stadens åkrar skulle de samla in det som enligt lagen tillföll prästerna och leviterna. Det rådde glädje i Juda över prästerna och leviterna som gjorde tjänst.

⁴⁵ De iakttog vad som var att iaktta vid gudstjänsten och vid reningarna, och även sångarna och dörrvakterna utförde sin tjänst så som David och hans son Salomo hade befallt.

⁴⁶ Redan för länge sedan, på Davids och Asafs tid, fanns nämligen ledare för sångarna, och man sjöng lovsånger och tacksägelsesånger till Gud.

⁴⁷ Under Serubbabels och Nehemjas tid gav hela Israel till sångarna och dörrvakterna vad dessa för varje dag skulle ha. Man gav till leviterna deras helgade andel, och leviterna gav till Arons söner deras helgade andel.

13

Avskiljande av främmande folk

¹ Den dagen läste man ur Moses bok för folket. Där fann man skrivet att ingen ammonit eller moabit någonsin skulle få komma in i Guds församling,

² för de hade inte mött Israels barn med mat och dryck utan hade lejt Bileam mot dem för att förbanna dem. Men vår Gud vände förbannelsen till välsignelse.

³ När de hade hört lagen, avskilde de alla främlingar från Israel.

Nehemjas reformer

⁴ En tid dessförinnan hade prästen Eljashib, en släkting till Tobia, blivit utsedd att förestå kamrarna i vår Guds hus.

12:44 Neh 10:39. **12:45** 1 Krön 24:1f, 25:1f, 26:1f. **12:46 Davids och Asafs tid** Dessa två anges som författare till över hälften av Psaltarens psalmer och organiserade templets gudstjänstliv (se 1 Krön 16:4f, 25:2f etc). **12:47** Neh 10:37f. **12:47 leviterna** gav tionde till prästerna av det de fick in som tionde (4 Mos 18:26f, Neh 10:38). **13:1** 5 Mos 23:3f. **13:1 Där fann man skrivet** Se 5 Mos 23:3f. **13:2** 4 Mos 22:5f. **13:2 lejt Bileam** Se 4 Mos 22-24. Bileam ("slukar folk") förledde folket till förbjudna sexuella förbindelser med moabitiska kvinnor (4 Mos 25, 31:16, 2 Petr 2:15f, Upp 2:14). **13:4** Neh 2:10, 4:3, 6:1.

⁵ Han hade inrett ett stort rum åt Tobia, där man tidigare brukade lägga matoffret, rökelsen och kärlen och det tionde av säd, vin och olja som var bestämt åt leviterna, sångarna och dörrvakterna, likaså offergåvan till prästerna.

⁶ Medan allt detta hände befann jag mig inte i Jerusalem, för i Babels kung Artashastas trettioandra regeringsår hade jag återvänt till kungen. Men efter en tid bad jag kungen om tillstånd

⁷ och reste tillbaka till Jerusalem. Där fick jag veta allt det onda som Eljashib hade gjort för Tobias skull, då han hade inrett ett rum åt honom i förgårdarna till Guds hus.

⁸ Jag tog mycket illa vid mig och lät kasta ut allt Tobias bohag ur rummet.

⁹ Därefter befalldes jag att rummen skulle renas, och ställde sedan åter in kärlen där i Guds hus, och matoffret och rökelsen.

¹⁰ Jag fick också veta att man inte hade gett leviterna deras andel. Leviterna och sångarna hade därför återvänt var och en till sina åkrar i stället för att sköta sin tjänst.

¹¹ Jag förebrådde föreståndarna och sade: "Varför har Guds hus blivit försummat?" Jag hämtade tillbaka dem och lät dem inställa sig på sina platser.

¹² Hela Juda förde fram sitt tionde av säd, vin och olja till förrådshusen.

¹³ Jag satte prästen Shelemja och Sadok, den skriftlärd, och Pedaja, en av leviterna, till förvaltare över förrådshusen och gav dem som hjälp Hanan, son till Sackur, son till Mattanja. För dessa betraktades som pålitliga, och de skulle nu ha hand om utdelningen åt sina bröder.

¹⁴ Tänk därför på mig, min Gud, och utplåna inte vad jag av kärlek har gjort för min Guds hus och för tjänstgöringen där.

¹⁵ Vid samma tid såg jag i Juda hur man trampade vinpressarna på sabbaten och tog hem säd som man lastade på åsnor, likaså vin, druvor och fikon och allt möjligt som kunde bäras och förde det till Jerusalem på sabbatsdagen. Jag varnade dem när de sålde sina varor.

¹⁶ Tyrierna som vistades där förde in fisk och alla slags varor och sålde dem på sabbaten till judarna och i Jerusalem.

¹⁷ Då förebrådde jag stormännen i Juda och sade till dem: "Hur kan ni handla så illa och vanhelga sabbatsdagen?"

¹⁸ Var det inte för att era fäder gjorde sådant som vår Gud lät alla dessa olyckor komma över oss och denna stad? Och nu drar ni ännu mer vrede över Israel genom att vanhelga sabbaten!"

¹⁹ Så snart det började bli mörkt i Jerusalems portar före sabbaten, befalldes jag att man skulle stänga portarna och att de inte skulle öppnas förrän efter sabbaten. Jag ställde några av mina tjänare på vakt vid portarna för att inga varor skulle kunna föras in på sabbatsdagen.

²⁰ Då stannade köpmän och försäljare av alla slags varor utanför Jerusalem över natten, och det både en och två gånger.

²¹ Men jag varnade dem och sade till dem: "Varför övernattar ni framför muren? Om ni gör så en gång till, ska jag låta min hand straffa er." Från den dagen kom de inte mer på sabbaten.

²² Jag befalldes leviterna att de skulle rena sig och komma för att hålla vakt vid portarna, så att sabbaten kunde hållas helig.

Tänk också därför på mig, min Gud, och förbarma dig över mig efter din stora godhet.

13:5 Neh 10:39, 12:44. **13:6** *Babels kung Artashastas trettioandra regeringsår* Ca 433 f.Kr. Perserkungen Artashasta (Esra 7:11f, Neh 2:1f) gjorde Babel till sitt administrativa centrum, varför han här kallas Babels kung. **13:10** 2 Krön 31:4f, Mal 3:10. **13:12** Neh 10:37f. **13:14** Neh 5:19. **13:15** Neh 10:31.

²³ På den tiden såg jag också judiska män som hade tagit till sig ashdoditiska, ammonitiska och moabitiska kvinnor.

²⁴ Hälften av deras barn talade ashdoditiska eller de andra folkens språk, och de kunde inte tala judarnas språk.

²⁵ Då förebrådde jag dem detta och förbannade dem, och några slog jag och drog i håret. Jag lät dem lova med ed vid Gud och sade: ”Ni ska inte ge era döttrar åt deras söner, och inte ta deras döttrar till hustrur åt era söner eller åt er själva.

²⁶ Var det inte just så som Israels kung Salomo syndade? Bland de många hednafolken fanns ingen kung som han, och han var älskad av sin Gud, och Gud satte honom till kung över hela Israel. Men också honom förförde de främmande kvinnorna till synd.

²⁷ Och nu hör vi om er att ni har gjort detta stora onda och varit otrogna mot vår Gud genom att gifta er med främmande kvinnor!”

²⁸ En son till Jojada, översteprästen Eljashibs son, var svärson till horoniten Sanballat. Honom drev jag bort från mig.

²⁹ Tänk på dem, min Gud, för de har fläckt ner prästämbetet och prästämbetets och leviternas förbund!

³⁰ Så renade jag folket från allt främmande och fastställde vad prästerna och leviterna skulle iaktta, var och en i sin uppgift,

³¹ hur vedoffret och förstlingsgåvorna skulle avlämnas på bestämda tider och angående förstlingsgåvorna.

Tänk på detta, min Gud, mig till godo!

13:24 ashdoditiska ... judarnas språk Staden Ashdod talade vid denna tid troligen arameiska eller kananeiska, båda besläktade med judarnas språk hebreiska. **13:25** 5 Mos 7:3, Esra 9:2, Neh 10:29f. **13:26** 2 Sam 12:24, 1 Kung 3:13, 11:1f, 2 Krön 1:12. **13:28** Neh 2:19 **13:30 prästerna** Även profeten Malaki tillrättavisade tempelprästerna vid denna tid (Mal 1:6f, 2:1f). **13:31** Neh 5:19, 10:34f.

Ester

Ester ("stjärna") var en ung judisk kvinna i Persiens huvudstad Susa som blev utvald till drottning av kung Ahasveros eller Xerxes I, som regerade 486-465 f Kr. Som drottning (kap 1-2) lyckas hon rädda sitt folk från etnisk rensning (3-9) tillsammans med sin kusin Mordokaj, som får en upphöjd maktställning (kap 6, 8, 10).

Boken är troligen skriven i mitten av 400-talet f Kr. Möjliga författare som föreslagits är Mordokaj (enligt Josefus, jfr 9:20), Nehemja, Esra eller en skriftlärare i hans efterföljd (enligt judisk tradition). Till minne av bokens händelser firar judarna än i dag varje år i mars den glada Purimfesten (9:20f), då man högläser Esters bok i synagogan och väsnas varje gång den onde Hamans namn nämns (3:1f).

Vashti trotsar kung Ahasveros

¹ På Ahasveros tid - den Ahasveros som regerade över hundraåtiosju provinser från Indien till Nubien -

² då kung Ahasveros satt på sin kungatron i Susas borg, hände följande:

³ Under sitt tredje regeringsår ordnade han ett gästabud för alla sina furstar och tjänare. Persiens och Mediens befälhavare, hans förnämsta män och furstarna i provinserna var samlade hos honom.

⁴ Under hundraåttio dagar lät han dem se sin kungliga härlighet och rikedom, sin stora glans och prakt.

⁵ När de dagarna var över ordnade kungen ett sju dagar långt gästabud för allt folk som fanns i Susas borg, från den störste till den minste, i den inhägnade trädgård som hörde till kungapalatset.

⁶ Draperier av linne, bomull och mörkblått tyg var uppsatta med vita och purpurröda snören i ringar av silver på vita marmorpelare. Soffor av guld och silver stod på ett golv med inläggningar av grön och vit marmor med pärlglänsande och svart sten.

⁷ Dryckerna sattes fram i guldkärl. Inget var det andra likt, och kungligt vin fanns i mängd så som det anstår en kung.

⁸ När man drack gällde den regeln att ingen fick tvingas, för kungen hade befallt alla sina hovmästare att de skulle rätta sig efter vars och ens önskan.

⁹ Samtidigt ordnade också drottning Vashti ett gästabud för kvinnorna i kung Ahasveros kungliga palats.

¹⁰ Den sjunde dagen, när kungens hjärta var glatt av vinet, befallde han Mehuman, Bizzeta, Harbona, Bigta, Abagta, Zetar och Karkas, de sju hovmän som tjänstgjorde hos kung Ahasveros,

¹¹ att de skulle föra in drottning Vashti inför kungen med kunglig krona på huvudet. Han ville låta folken och furstarna se hennes skönhet, för hon var vacker att se.

¹² Men drottning Vashti vägrade komma när kungen genom sina hovmän befallde henne det. Då blev kungen mycket vred, och vreden brann inom honom.

1:1 Est 8:9, 9:30, Dan 9:1. **1:1 Ahasveros** På persiska *Kshayarshan*, "hjältars härskare". På grekiska Xerxes. **1:1 Nubien** Området söder om Egypten, dagens Sudan (jfr Ps 68:32). **1:2 Susas borg** Perserrikets huvudstad under vintermånaderna, ca 25 mil norr om spetsen på Persiska viken. Tronsalen, som är utgrävd, mätte över 100x100 m och hade 72 pelare som var över 20 m höga. **1:3 tredje regeringsår** Ca 483 f Kr. Kanske hade kungen samlat sina befälhavare för att planera sin stora invasion av Grekland som genomfördes 481-480 f Kr. **1:7** Est 2:18. **1:9 Vashti** Betyder "vackrast", troligen ett smeknamn. Kanske den drottning som hos grekiska historiker kallas Amestris ("stark"). Amestris, som av grekerna beskrivs som grym, var jämnårig med Xerxes och hade senare en maktposition efter hans död (se not till 10:3).

¹³ Kungen frågade då de vise män som förstod sig på tiderna. Kungens ärenden brukade nämligen läggas fram för alla som var kunniga i lag och rätt.

¹⁴ Vid sin sida hade han Karsena, Setar, Admata, Tarshish, Meres, Marsena och Memukan, de sju furstar i Persien och Medien som var kungens närmaste män och som hade främsta platsen i riket.

¹⁵ Han frågade dem: "Vad ska man enligt lagen göra med drottning Vashti, eftersom hon inte har gjort som kung Ahasveros befallde genom hovmännen?"

¹⁶ Memukan svarade inför kungen och furstarna: "Det är inte bara mot kungen som drottning Vashti har handlat illa, utan mot alla furstar och alla folk i alla kung Ahasveros provinser.

¹⁷ Det drottningen har gjort kommer att sprida sig till alla kvinnor och leda till att de föraktar sina män och säger: Kung Ahasveros befallde att man skulle föra in drottning Vashti inför honom, men hon kom inte.

¹⁸ Redan i dag kommer furstinnorna i Persien och Medien, när de får höra vad drottningen har gjort, att säga samma sak till alla kungens furstar, och det kommer att bli förakt och förbittring utan ände.

¹⁹ Om kungen finner för gott, låt då ett kungligt påbud gå ut och låt det skrivas in i Persiens och Mediens lagar så att det inte kan ändras, att Vashti aldrig mer får komma inför kung Ahasveros. Och kungen bör ge hennes kungliga värdighet åt någon annan som är bättre än hon.

²⁰ När kungens förordning som han utfärdar blir känd i hela hans rike, så stort det är, kommer alla kvinnor att visa aktning för sina män, från den störste till den minste."

²¹ Kungen och furstarna tyckte förslaget var gott, och kungen gjorde som Memukan hade sagt.

²² Skrivelser sändes till alla kungens provinser, till varje provins med dess egen skrift och till varje folk på dess eget språk, med innebörden att varje man skulle vara herre i sitt hus och tala sitt folks språk.

2

Ester blir drottning

¹ Efter en tid, när kung Ahasveros vrede hade lagt sig, tänkte han åter på Vashti och vad hon hade gjort och vad som beslutats om henne.

² Då sade de unga män som var i tjänst hos kungen: "Man borde söka upp unga och vackra, orörda kvinnor åt kungen.

³ Och kungen skulle utse ämbetsmän i sitt rikets alla provinser och låta dem samla alla dessa unga vackra kvinnor till kvinnohuset i Susas borg och överlämna dem åt kungens hovman Hegaj, som har tillsynen över kvinnorna. Där kan de få skönhetsbehandling.

⁴ Den unga kvinna som vinner kungens gillande kan då bli drottning i Vashtis ställe." Det förslaget tyckte kungen var gott, och man gjorde så.

⁵ I Susas borg fanns då en judisk man som hette Mordokaj. Han var son till Jair, son till Shimei, son till benjaminiten Kish,

⁶ som hade förts bort från Jerusalem med de fångar som tvingades följa med Juda kung Jekonja när han fördes bort av Babels kung Nebukadnessar.

1:13 1 Krön 12:32, Jer 10:7. **1:19** Est 8:8, Dan 6:8, 15, 17. **1:22** 1 Mos 3:16, Est 3:12, 8:9, 1 Kor 11:3, 1 Petr 3:1. **2:1** Est 1:12. **2:3 hovman** Annan översättning: "eunuck" (en kastrerad man, därför betrodd att ansvara för kungens harem, jfr not till 7:7). **2:5 Mordokaj** Namnet är troligen bildat från den babyloniske krigsguden Marduk (jfr Dan 1:7). En kilskriftstavla från Borsippa nämner en hovman i Susa med detta namn hos Xerxes I. **2:5 Kish** så hette också fadern till Saul som kämpade mot Hamans förfader Agag (1 Sam 15). **2:6** 2 Kung 24:15f. **2:6 Jekonja** Också kallad Jojakin (2 Kung 24:8f), bortförd till Babel ca 597 f Kr.

⁷ Mordokaj var fosterfar åt Hadassa, det vill säga Ester, hans farbrors dotter, för hon hade varken far eller mor. Den unga kvinnan var välväxt och mycket vacker. Efter det att hennes far och mor dött hade Mordokaj adopterat henne som sin egen dotter.

⁸ När kungens befallning och förordning blev känd och många unga kvinnor samlades i Susas borg och överlämnades till Hegaj, blev också Ester hämtad till kungens hus och överlämnad till Hegaj som hade tillsynen över kvinnorna.

⁹ Flickan behagade honom och vann hans välvilja. Därför skyndade han att ge henne de skönhetsmedel och den mat hon skulle ha. Dessutom gav han henne sju tjänsteflickor, utvalda från kungens hus, och han flyttade henne och hennes tjänsteflickor till den bästa delen av kvinnohuset.

¹⁰ Ester hade inte nämnt något om sitt folk och sin släkt, eftersom Mordokaj hade förbjudit henne att göra det.

¹¹ Mordokaj gick varje dag fram och tillbaka utanför gården till kvinnohuset för att få veta om Ester hade det bra och vad som hände med henne.

¹² I tur och ordning gick de unga kvinnorna in till kung Ahasveros, sedan de under tolv månader hade genomgått vad som var bestämt för dem. Så lång tid tog nämligen deras skönhetsbehandling: sex månader med myrraolja och sex månader med väldoftande kryddor och andra skönhetsmedel för kvinnor.

¹³ När den unga kvinnan skulle gå in till kungen fick hon ta med sig allt hon ville från kvinnornas hus till kungens hus.

¹⁴ På kvällen gick hon in, och nästa morgon fick hon återvända till ett annat kvinnohus för att stå under uppsikt av kungens hovman Saasgaz, som hade ansvaret för bihus-trurna. Hon fick inte komma in till kungen igen, om han inte hade fattat sådant tycke för henne att hon blev kallad till honom vid namn.

¹⁵ Och när turen att gå in till kungen kom till Ester, dotter till Abihajil som var farbror till Mordokaj som adopterat henne, begärde hon ingenting annat än det som kungens hovman Hegaj, kvinnovaktaren, rådde henne till. Alla som såg Ester tyckte om henne.

¹⁶ Hon blev hämtad till kung Ahasveros i hans kungliga palats i tionde månaden, det är månaden Tebet, i hans sjunde regeringsår.

¹⁷ Kungen älskade Ester mer än alla de andra kvinnorna, och hon vann hans gunst och välvilja mer än alla de andra unga kvinnorna. Han satte den kungliga kronan på hennes huvud och gjorde henne till drottning i Vashtis ställe.

¹⁸ Och kungen ordnade ett stort gästabud för alla sina furstar och tjänare, ett gästabud till Esters ära. Han beviljade skattelindring åt sina provinser och delade ut gåvor som det anstår en kung.

Mordokaj räddar kungens liv

¹⁹ När man för andra gången samlade ihop unga kvinnor satt Mordokaj i kungens port.

²⁰ Ester hade inte nämnt något om sin släkt eller sitt folk, precis som Mordokaj hade sagt åt henne. Ester gjorde som Mordokaj hade sagt, liksom när hon var under hans vård.

²¹ I de dagarna, medan Mordokaj satt i kungens port, blev Bigtan och Teres, två av de hovmän hos kungen som höll vakt vid porten, så förbittrade på kung Ahasveros att de sökte efter tillfälle att döda honom.

²² Mordokaj fick veta det och berättade det för drottning Ester, och hon förde det vidare till kungen på Mordokajs vägnar.

2:7 Hadassa Betyder "myrten" och påminner om akkadiska hadassatu, "brud". **2:7 Ester** Betyder "stjärna" och liknar den babyloniska kärleksgudinnan Ishtars namn. **2:16 tionde månaden** Ca dec 479 f Kr. Den grekiske historikern Herodotos (484-425 f Kr) skriver att Xerxes efter sin misslyckade invasion av Grekland år 480 f Kr istället ägnade sig åt sitt harem. **2:20 Est 8:1.** **2:21 kungens port** Utgrävningar har visat att porten låg ca 80 meter öster om palatset och rymde en öppen sal om ca 20 x 20 m. **2:21 döda honom** Några år senare, 465 f Kr, föll kungen offer för en liknande komplott genom livvakten Artabanus.

²³ Saken undersöktes och man fann att det var sant. Hovmännen blev båda upphängda på trä. Detta nertecknades i krönikan, i kungens närvaro.

3

Hamans plan att förgöra judarna

¹ Efter en tid upphöjde kung Ahasveros agagiten Haman, Hammedatas son, till en hög position och gav honom högre rang än alla de furstar som var hos honom.

² Alla kungens tjänare som var i kungens port böjde knä och föll ner för Haman, för så hade kungen befallt. Men Mordokaj böjde inte knä och föll inte ner för honom.

³ Då sade kungens tjänare i kungens port till Mordokaj: "Varför lyder du inte kungens befallning?"

⁴ När de dag efter dag hade sagt så till honom utan att han lyssnade till dem, talade de om det för Haman för att se om Mordokajs förklaring skulle godtas. Han hade nämligen berättat för dem att han var jude.

⁵ När Haman såg att Mordokaj inte böjde knä eller föll ner för honom blev han ursinnig.

⁶ Men det var inte nog i hans ögon att döda bara Mordokaj. Man hade berättat för honom vilket folk Mordokaj tillhörde, och Haman sökte därför efter tillfälle att utrota alla judar, Mordokajs folk, i Ahasveros hela rike.

⁷ I första månaden, månaden Nisan, i Ahasveros tolfte regeringsår, kastade man pur, det vill säga lott, inför Haman om varje dag och varje månad fram till tolfte månaden, månaden Adar.

⁸ Haman sade till kung Ahasveros: "Det finns ett folk som bor utspritt och skingrat bland de andra folken i ditt rikets alla provinser. Deras lagar är olika alla andra folks lagar, och de följer inte kungens lagar. Det är inte värdigt kungen att låta dem hållas.

⁹ Om kungen samtycker bör en skrivelse utfärdas att de ska förgöras. Då ska jag åt tjänstemännen väga upp tiotusen talenter silver att läggas i kungens skattkammare."

¹⁰ Kungen tog då av signetringen från sin hand och gav den till agagiten Haman, Hammedatas son, judarnas fiende.

¹¹ Därefter sade kungen till Haman: "Silvret får du, och med folket kan du göra vad du vill."

¹² På trettonde dagen i första månaden tillkallades kungens skrivare, och en skrivelse utfärdades helt enligt Hamans befallning till kungens satraper och till ståthållarna över varje provins och till furstarna över varje folk, till varje provins med dess egen skrift och till varje folk på dess eget språk. Skrivelsen utfärdades i kung Ahasveros namn och förseglades med kungens sigill.

¹³ Sedan sändes brev med kurirer ut till alla kungens provinser, att man skulle utrota, döda och förgöra alla judar, unga och gamla, barn och kvinnor, alla på en och samma dag, nämligen den trettonde dagen i tolfte månaden, månaden Adar, och att deras egendom skulle tas som byte.

¹⁴ En avskrift av skrivelsen skulle kungöras som förordning i varje provins, så att alla

2:23 Est 6:1f. **3:1** Est 5:11f. **3:1 Haman** liknar ordet för "mängd" eller "rikedom". Som agagit var han ättling till Agag (1 Sam 15:8f), kung över amalekiterna som var judarnas arvfiender "från släkte till släkte" (2 Mos 17:16, 5 Mos 25:17f).

3:1 gav honom högre rang än Ordagrant: "satte hans tron högre än". **3:2** Est 5:9. **3:7** Est 9:24. **3:7 första månaden ... tolfte regeringsår** Mars/april år 474 f Kr. **3:7 pur** Akkadiska för "lott". Kan ha varit en slags tärning av lera. **3:7 fram till tolfte månaden** Andra handskrifter (Septuaginta): "och lotten föll på tolfte månaden".

3:8 Est 4:12f, Apg 16:20f. **3:9 tiotusen talenter** En ofantlig summa: drygt 300 ton silver, över hälften av hela perserrikets årsinkomst enligt Herodotos. Jfr Matt 18:24. **3:10** Est 8:2. **3:12 trettonde dagen i första månaden** I Xerxes tolfte regeringsår (v 7), dvs 17 april 474 f Kr. Detta är dagen före påskhögtiden då judarna firade sin räddning från egyptierna (2 Mos 12). **3:12 satraper** Persisk titel för kungens provinsguvernörer, på persiska *kshathrapavan*, "rikets beskyddare". **3:13 trettonde dagen i tolfte månaden, månaden Adar** 7 mars 473 f Kr (jfr 8:12). **3:14** Est 8:13.

folk skulle vara beredda den dagen.

¹⁵ På kungens befallning skyndade kurirerna i väg, så snart förordningen hade utfärdats i Susas borg. Kungen och Haman satte sig för att dricka, men i staden Susa rådde bestörtning.

4

Mordokaj ber Ester om hjälp

¹ När Mordokaj fick veta vad som hade hänt, rev han sönder sina kläder och klädde sig i säck och aska. Han gick ut mitt i staden och klagade högt och bittert.

² Han fortsatte fram till kungens port, eftersom den som var klädd i säcktyg inte fick komma in i kungens port.

³ I varje provins dit kungens befallning och förordning kom blev det stor sorg bland judarna, och de fastade, grät och klagade. De flesta satte sig i säck och aska.

⁴ När Esters tjänarinnor och hovmän kom och berättade det för henne, blev drottningen djupt bedrövad. Hon skickade ut kläder till Mordokaj för att man skulle klä honom i dem och ta av honom säcktyget, men han tog inte emot dem.

⁵ Ester kallade då till sig Hatak, en av hovmännen som kungen hade ställt i hennes tjänst, och skickade honom till Mordokaj för att få veta vad som stod på och varför han gjorde på detta sätt.

⁶ Hatak gick ut till Mordokaj på stadens torg framför kungens port.

⁷ Mordokaj berättade allt som hade hänt honom och hur mycket silver Haman hade lovat väga upp till kungens skattkammare för att få förgöra judarna.

⁸ Mordokaj gav honom också en avskrift av den skrivna förordningen som hade utfärdats i Susa om att de skulle utrotas. Den skulle han visa Ester och berätta allt för henne och befalla henne att gå in till kungen för att vädja till honom och be om nåd för sitt folk.

⁹ Hatak kom och berättade för Ester vad Mordokaj hade sagt.

¹⁰ Då talade Ester till Hatak och befallde honom att gå till Mordokaj och säga:

¹¹ "Alla kungens tjänare och folket i kungens provinser vet att om någon man eller kvinna går in till kungen på den inre borggården utan att vara kallad, så gäller endast en lag: han dödas, om inte kungen räcker ut guldspiran mot honom och låter honom leva. Och jag har inte varit kallad till kungen på trettio dagar."

¹² När man berättade för Mordokaj vad Ester hade sagt,

¹³ sade Mordokaj att man skulle ge Ester detta svar: "Tro inte att du ensam av alla judar ska komma undan för att du är i kungens hus.

¹⁴ För om du tiger denna gång kommer hjälp och befrielse till judarna från annat håll, men du och din fars hus kommer att gå under. Vem vet, kanske är det just för en tid som denna som du har uppnått kunglig värdighet?"

¹⁵ Då sände Ester detta svar till Mordokaj:

¹⁶ "Gå och samla alla judar som finns i Susa och håll fasta för mig. Ni ska inte äta eller dricka något under tre dygn, varken dag eller natt. Jag och mina tjänarinnor ska också fasta på samma sätt. Därefter ska jag gå in till kungen, även om det är mot lagen. Är jag förlorad, så är jag förlorad."

¹⁷ Och Mordokaj gick i väg och gjorde allt som Ester hade befallt honom.

5

Esters festmåltid för kungen

¹ På tredje dagen klädde Ester sig i kunglig skrud och gick ut på den inre borggården till kungapalatset, mitt för den kungliga huvudbyggnaden. Kungen satt på sin tron i det kungliga palatset, mitt emot palatsets ingång.

² När kungen såg drottning Ester stå på borggården fann hon nåd för hans ögon, och kungen räckte ut guldspiran som han hade i sin hand. Då gick Ester fram och rörde vid spetsen av spiran.

³ Kungen sade till henne: "Vad vill du, drottning Ester? Vad är din begäran? Om den så gäller halva riket ska du få det."

⁴ Ester svarade: "Om det behagar kungen, så må kungen och Haman komma i dag till en festmåltid som jag har ordnat för honom."

⁵ Då sade kungen: "Se till att Haman kommer hit fortast möjligt, så ska vi göra som Ester har önskat."

Så kom kungen och Haman till festmåltiden som Ester hade ordnat.

⁶ När vinet dracks, sade kungen till Ester: "Vad är din önskan? Den ska beviljas. Vad är din begäran? Om den så gäller halva riket ska den uppfyllas."

⁷ Ester svarade: "Min önskan och begäran är:

⁸ Om jag har funnit nåd för kungens ögon, och om det behagar kungen att bevilja min önskan och uppfylla min begäran, så må kungen och Haman komma till ännu en festmåltid som jag ska ordna för dem. Då ska jag i morgon göra som kungen har sagt."

Hamans vrede mot Mordokaj

⁹ Den dagen gick Haman därifrån glad och väl till mods. Men när han fick se Mordokaj i kungens port och denne varken steg upp eller ens rörde sig för honom, blev Haman rasande på Mordokaj.

¹⁰ Men Haman behärskade sig och gick hem. Därefter sände han bud och lät hämta sina vänner och sin hustru Zeresh.

¹¹ Haman skröt för dem om sin rikedom härlighet och om sina många barn och om hur kungen hade gjort honom mäktig och på alla sätt upphöjt honom över de andra furstarna och tjänarna.

¹² Och Haman fortsatte: "Dessutom lät drottning Ester inte någon annan än mig följa med kungen till festmåltiden som hon hade ordnat. Och i morgon är jag också bjuden till henne tillsammans med kungen."

¹³ Men trots det är jag inte nöjd så länge jag ser juden Mordokaj sitta i kungens port."

¹⁴ Då sade hans hustru Zeresh och alla hans vänner till honom: "Låt resa en påle, femtio alnar hög, och be kungen i morgon bitti att man hänger upp Mordokaj på den. Då kan du glad gå med kungen till festmåltiden." Haman tyckte det var ett gott råd, och han lät resa pålen.

6

Mordokajs upphöjelse

¹ Den natten kunde kungen inte sova. Han lät därför hämta krönikan där minnesvärda händelser var nertecknade, och man läste ur den för kungen.

² Där fanns skrivet att Mordokaj hade berättat hur Bigtana och Teres, två av de hovmän som höll vakt vid porten, hade sökt efter tillfälle att döda kung Ahasveros.

5:2 Est 4:11, 8:4. **5:3** Est 7:2, Mark 6:22f. **5:3 ska beviljas** Enligt Herodotos beviljade kung Xerxes vid två andra tillfällen på liknande sätt en kvinnas önskan i förväg. **5:4** Est 7:1. **5:9** Est 3:2. **5:10 Zeresh** Troligen bildat av persiska zaris, "guld". **5:11** Est 3:1, 9:10. **5:14** Est 6:4, 7:9f. **5:14 femtio alnar hög** Nästan 25 m. **6:1** Esra 4:15, Est 2:23, 10:2. **6:1 kunde kungen inte sova** Ordagrant: "flydde sömnen från kungen". **6:2** Est 2:21f.

³ Kungen frågade: "Vilken ära och upphöjelse fick Mordokaj för detta?" De unga männen som var i tjänst hos kungen svarade honom: "Han fick ingenting."

⁴ "Är det någon ute på borggården?" frågade kungen.

Haman hade just kommit in på den yttre borggården till kungapalatset för att be kungen låta hänga upp Mordokaj på den påle som han hade gjort i ordning för honom.

⁵ Kungens tjänare svarade honom: "Ja, Haman står därute på borggården." Kungen sade: "Låt honom komma in."

⁶ När Haman kom in frågade kungen honom: "Vad ska man göra med den man som kungen vill hedra?" Haman tänkte i sitt hjärta: "Vem skulle kungen vilja hedra mer än mig?"

⁷ och Haman sade till kungen: "Till den som kungen vill hedra

⁸ ska man hämta en kunglig skrud som kungen själv har burit, och en häst som kungen själv har ridit på och som har en kunglig krona på huvudet.

⁹ Skruden och hästen ska överlämnas till en av kungens förnämsta furstar. Man ska klä den som kungen vill hedra i skruden, och föra fram honom ridande på hästen längs huvudgatan i staden och utropa framför honom: Så gör man med den som kungen vill hedra!"

¹⁰ Då sade kungen till Haman: "Skynda dig, ta skruden och hästen som du föreslog och gör så med juden Mordokaj som sitter i kungens port. Glöm inte något av det du har sagt."

¹¹ Haman hämtade skruden och hästen och klädde Mordokaj i den och förde honom ridande fram längs stadens huvudgata och utropade framför honom: "Så gör man med den som kungen vill hedra!"

¹² Sedan återvände Mordokaj till kungens port. Men Haman skyndade hem sörjande och med huvudet övertäckt.

¹³ När Haman berättade för sin hustru Zeresh och alla sina vänner om allt som hade hänt honom, sade hans rådgivare och hans hustru till honom: "Om Mordokaj som du börjat vackla för är av judisk börd, så förmår du ingenting mot honom. Han kommer att bli ditt fall."

¹⁴ Medan de ännu talade med honom, kom kungens hovmän för att hämta Haman till festmåltiden som Ester hade ordnat.

Hamans död

7

¹ Så kom kungen och Haman till festmåltiden hos drottning Ester.

² Även nu på den andra dagen sade kungen till Ester medan vinet dracks: "Vad är din önskan, drottning Ester? Den ska beviljas. Vad är din begäran? Om det så gäller halva riket ska den uppfyllas."

³ Drottning Ester svarade: "Om jag har funnit nåd för dina ögon, o konung, och om kungen så finner för gott: Skona mitt liv, det är min önskan, och skona mitt folk, det är min begäran.

⁴ För vi har blivit sålda, jag och mitt folk, till att utrotas, dödas och förgöras. Hade vi bara blivit sålda som slavar och slavinnor skulle jag ha tigit. Den olyckan hade inte varit stor nog att besvara kungen med."

⁵ Då svarade kung Ahasveros drottning Ester: "Vem är det? Var är han som har vågat göra något sådant?"

⁶ Ester sade: "Det är en motståndare och fiende, den onde Haman där."

Haman blev förskräckt för kungen och drottningen.

⁷ Kungen reste sig från bordet i vredesmod, lämnade sitt vin och gick ut i palatsets trädgård. Men Haman stannade kvar för att vädja till drottning Ester för sitt liv, för han insåg att kungen hade beslutat om hans olycka.

⁸ När kungen kom tillbaka från palatsets trädgård till festsalen hade Haman sjunkit ner mot soffan där Ester satt. Då sade kungen: "Tänker han till och med våldföra sig på drottningen härinne i mitt eget hus?" Knappt hade kungen sagt detta förrän man täckte över Hamans ansikte.

⁹ Harbona, en av kungens hovmän, sade: "Det finns en påle som Haman reste för Mordokaj, som hjälpte kungen med sina ord. Den står vid Hamans hus, femtio alnar hög." Då sade kungen: "Häng upp honom på den!"

¹⁰ Och man hängde upp Haman på den påle som han hade låtit sätta upp för Mordokaj. Sedan lade sig kungens vrede.

8

Judarna får försvara sig

¹ Samma dag gav kung Ahasveros till drottning Ester det hus som hade tillhört Haman, judarnas fiende. Och Mordokaj fick tillträde hos kungen, för Ester hade berättat vad han betydde för henne.

² Kungen tog av sig signetringen, som han hade tagit tillbaka från Haman, och gav den till Mordokaj. Och Ester satte Mordokaj över Hamans hus.

³ Ester talade på nytt till kungen. Hon föll ner för hans fötter och grät och bad att han skulle avvärja agagiten Hamans ondska och hindra den plan som han hade tänkt ut mot judarna.

⁴ Kungen räckte ut guldspiran mot Ester och hon steg upp och stod inför kungen.

⁵ Hon sade: "Om kungen finner för gott, och om jag funnit nåd inför honom och det är rimligt inför kungen och om jag är till behag för honom, låt då en skrivelse gå ut för att återkalla breven med den plan som agagiten Haman, Hammedatas son, skrev att förgöra judarna i kungens alla provinser.

⁶ Hur skulle jag klara av att se den olycka som annars drabbar mitt folk? Ja, hur skulle jag klara att se mina landsmän förgöras?"

⁷ Då sade kung Ahasveros till drottning Ester och till juden Mordokaj: "Haman har jag gett Ester, och själv har han hängts på en påle därför att han ville bära hand på judarna.

⁸ Skriv nu ni i kungens namn en skrivelse om judarna så som ni finner lämpligt, och förse den med kungens sigill. En skrivelse som är utfärdad i kungens namn och försedd med kungens sigill kan inte återkallas."

⁹ Samma dag, den tjugotredje dagen i tredje månaden, månaden Sivan, tillkallades kungens skrivare och en skrivelse utfärdades helt enligt Mordokajs befallning till judarna och till satraperna, ståthållarna och furstarna i provinserna från Indien ända till Sudan, hundra-tjugosju provinser. Till varje provins skrevs med dess egen skrift och till varje folk på dess eget språk, också till judarna med deras skrift och på deras språk.

¹⁰ Han utfärdade skrivelsen i kung Ahasveros namn och förseglade den med kungens sigill.

Därefter sände han breven med kurirer till häst, ridande på springare från kungens egna stall.

7:7 stannade kvar Ett svårt brott, eftersom ingen icke-kastrerad man fick vara ensam med någon av kungens kvinnor (jfr not till 2:3). **7:9** Est 2:21f, 5:14. **7:10** Ps 94:23, Ords 26:27. **8:1** Est 2:7, 15, 20, 7:6. **8:2** Est 3:10. **8:4** Est 4:11, 5:2. **8:5** Est 3:12f. **8:6** Est 7:4, Hos 11:8. **8:8** Est 1:19, Dan 6:8, 15, 17. **8:9** Est 1:22, 3:12f. **8:9 den tjugotredje dagen i tredje månaden** I Xerxes tolfte regeringsår, dvs 25 juni 474 f Kr, sjuttio dagar efter den första skrivelsen.

¹¹ I breven stod att kungen tillät judarna i varje stad att samlas för att försvara sina liv och förgöra, döda och utplåna alla väpnade skaror i varje folk och provins som angrep dem, även barn och kvinnor, och att ta deras egendom som byte.

¹² På en och samma dag skulle detta ske i alla kung Ahasveros provinser, nämligen den trettonde dagen i tolfte månaden, det vill säga månaden Adar.

¹³ En avskrift av skrivelsen skulle kungöras som lag i varje provins och meddelas alla folk, så att judarna skulle vara beredda att den dagen hämnas på sina fiender.

¹⁴ På kungens befallning gav sig kurirerna i väg på de kungliga springarna i stor brådska, så snart förordningen hade utfärdats i Susas borg.

¹⁵ Men Mordokaj gick ut från kungen klädd i kunglig skrud av purpurrött och vitt tyg. Han bar en stor guldkrona och en mantel av vitt och purpurrött tyg. I staden Susa jublade man och var glad.

¹⁶ För judarna var det ljus och glädje, fröjd och ära.

¹⁷ I varje provins och i varje stad dit kungens befallning och förordning kom blev det glädje och jubel bland judarna, och de höll fest och firade högtid. Många av folken i landet utgav sig för att vara judar, eftersom fruktan för judarna hade kommit över dem.

9

Judarnas hämnd

¹ På trettonde dagen i tolfte månaden, det är månaden Adar, skulle kungens befallning och förordning verkställas. Judarnas fiender hade då hoppats få makt över dem, men nu blev det tvärtom så att judarna i stället fick makt över dem som hatade dem.

² Judarna samlades i sina städer i alla kung Ahasveros provinser för att angripa dem som sökte deras olycka. Ingen kunde stå emot dem, för alla folk hade gripits av fruktan för dem.

³ Alla furstarna i provinserna, satraperna, ståthållarna och kungens tjänstemän hjälpte judarna, för de hade gripits av fruktan för Mordokaj.

⁴ Mordokaj var nu en mäktig man i det kungliga palatset, och ryktet om honom gick ut i alla provinserna eftersom denne Mordokaj blev allt mäktigare.

⁵ Judarna slog alla sina fiender med svärd och dödade och nergjorde dem och gjorde som de ville med sina motståndare.

⁶ I Susas borg dödade och nergjorde judarna femhundra män.

⁷ Parsandata, Dalfon, Aspata,

⁸ Porata, Adalja, Aridata,

⁹ Parmasta, Arisaj, Aridaj och Vajsata,

¹⁰ de tio sönerna till judarnas fiende Haman, Hammedatas son, dödade de. Men de avstod från plundring.

¹¹ Samma dag fick kungen veta hur många som dödats i Susas borg.

¹² Då sade kungen till drottning Ester: "I Susas borg har judarna dödat och förgjort femhundra män förutom Hamans tio söner. Vad har de då inte gjort i kungens andra provinser? Vad är nu din önskan? Den ska beviljas. Och vad mer är din begäran? Den ska uppfyllas."

¹³ Ester svarade: "Om kungen finner för gott, låt då judarna i Susa även i morgon handla efter förordningen för i dag. Och låt Hamans tio söner hängas upp på pålen."

¹⁴ Kungen befallde att så skulle ske. En förordning om detta utfärdades i Susa och Hamans tio söner blev upphängda.

8:11 även barn och kvinnor Antingen judarnas familjer eller angriparnas familjer. **8:12 trettonde dagen i tolfte månaden, månaden Adar** 7 mars 473 f Kr (jfr 8:12). **8:13** Est 3:14f, 9:1f. **8:17** 2 Krön 17:10, 28:15, Est 4:3, 9:19, 27. **8:17 utgav sig för att vara judar** Annan Översättning (så Septuaginta): "blev judar". **9:1** Est 3:13. **9:4** Est 10:3. **9:12** Est 5:3, 6, 7:2.

¹⁵ Judarna i Susa samlades också på fjortonde dagen i månaden Adar och dödade trehundra män i Susa. Men de avstod från plundring.

¹⁶ De andra judarna som var i kungens provinser samlades för att försvara sina liv och skaffade sig ro för sina fiender genom att döda sjuttiofemtusen av sina motståndare. Men de avstod från plundring.

¹⁷ Detta skedde på trettonde dagen i månaden Adar. Men på fjortonde dagen vilade de och gjorde den till en dag av fest och glädje.

¹⁸ Judarna i Susa hade samlats både den trettonde dagen och den fjortonde. Och de vilade den femtonde dagen och gjorde den till en dag av fest och glädje.

¹⁹ Därför firar judarna på landsbygden, de som bor i landsortsstäderna, den fjortonde dagen i månaden Adar som en dag av glädje, fest och högtid då man sänder matgåvor till varandra.

Purimfesten

²⁰ Mordokaj skrev ner dessa händelser och sände brev till judarna i alla kung Ahasveros provinser, både nära och fjärran.

²¹ Han fastställde att de år efter år skulle fira den fjortonde och den femtonde dagen i månaden Adar,

²² alltså de dagar då judarna fick ro för sina fiender och den månad då deras sorg vändes i glädje och deras bedrövelse i fest. Därför skulle de fira dem som dagar av fest och glädje och sända matgåvor till varandra och ge gåvor till de fattiga.

²³ Judarna antog som sed att göra vad de börjat göra, det som Mordokaj hade skrivit till dem om.

²⁴ Agagiten Haman, Hammedatas son, alla judars fiende, hade planerat att utplåna judarna och kastat pur, det vill säga lott, för att krossa dem och förgöra dem.

²⁵ Men när saken kom upp inför kungen, befallde han genom en skrivelse att de onda planer som Haman haft mot judarna skulle vända tillbaka över hans eget huvud. Och Haman själv och hans söner hängdes upp på pålen.

²⁶ Därför kallades dessa dagar purim efter ordet pur. På grund av allt som stod i brevet och vad de själva sett och vad som skett med dem,

²⁷ antog och fastställde judarna en orubblig sed: de själva och deras efterkommande och alla som anslöt sig till dem skulle år efter år fira dessa båda dagar, så som det var föreskrivet och på deras bestämda tid.

²⁸ Dessa dagar skulle kommas ihåg och firas i varje generation, i varje familj, i varje provins och i varje stad. Dessa purimdagar skulle inte försummas bland judarna och minnet av dem aldrig upphöra hos deras efterkommande.

²⁹ Drottning Ester, Abihajils dotter, och juden Mordokaj utfärdade sedan en skrivelse för att med all kraft stadfästa detta andra brev om purim.

³⁰ Mordokaj sände brev med budskap om fred och trygghet till alla judar i de hundrajugosju provinserna i Ahasveros rike

³¹ för att stadfästa dessa purimdagar på deras bestämda tider, så som juden Mordokaj och drottning Ester hade förordnat för dem och som de fastställde för sig själva och sina efterkommande, med regler om fasta och sorgerop.

³² Esters befallning, som fastställde dessa föreskrifter om purim, nertecknades i en bok.

10

Mordokajs makt

9:17 trettonde dagen i månaden Adar 7 mars 473 f Kr (jfr 8:12). **9:24** Est 3:7. **9:25 när saken kom upp inför kungen** Annan översättning: "när hon (Ester) kom inför kungen". **9:25 genom en skrivelse** Se 8:8. Annan översättning: "trots sin (tidigare) skrivelse" (se 3:12).

¹ Kung Ahasveros tog ut skatt av fastlandet och av kustländerna.

² Allt som han i sin makt och väldighet gjorde, liksom skildringen om den höga ställning som kungen gav Mordokaj, det finns nertecknat i krönikan om Mediens och Persiens kungar.

³ Juden Mordokaj var kung Ahasveros närmaste man. Han var högt ansedd bland judarna och älskad av alla sina bröder. Han sökte sitt folks bästa och talade för alla sina landsmäns välfärd.

10:1 kustländerna Annan översättning: "öarna i havet". **10:3** 1 Mos 41:40. **10:3 kung Ahasveros närmaste man** Från 473 f Kr och kanske ända till 465 f Kr, då kung Xerxes blev mördad. Han efterträddes av Artaxerxes, hans son med Amestris (se not till 1:9), som först motarbetade judarna (Esra 4:7f) men sedan stödde dem från 458 f Kr (Esra 7, Neh 2).

Job

Job ("ansatt" eller "var är fadern?") var en from man som levde i ökenlandet Us sydost om Israel (Klag 4:21), kanske under patriarktiden (1 Mos 12-50). Han förlorar barn, förmögenhet och hälsa (kap 1-2) och samtalar med sina vänner om frågan: "Varför drabbas den gudfruktige av lidande?" (3-26) Efter sitt sluttal (27-31) möter Job först den unge Elihu (32-37) och sedan Gud själv (38-41), som återupprättar honom (42).

Jobs bok är ett litterärt mästerverk och Bibelns första poetiska bok. Språket är säreget och uppvisar arameisk påverkan. Författaren är inte angiven men bland förslagen finns Job själv, Elihu, Mose (under hans tid i arabiska Midjan, 2 Mos 2:15f), Salomo eller någon annan för oss okänd författare. I Nya testamentet framhålls Job som ett exempel i att uthärda lidande (Jak 5:11).

Prolog

¹ I landet Us levde en man som hette Job. Han var en from och rättsinnig man som fruktade Gud och undvek det onda.

² Han hade fått sju söner och tre döttrar.

³ Han ägde 7 000 får, 3 000 kameler, 500 par oxar och 500 åsneston, och dessutom tjänare i stor mängd. Han var mäktigare än någon annan i Österlandet.

⁴ Hans söner brukade hålla fester i sina hem, var och en i tur och ordning. De sände bud och bjöd in sina tre systrar för att äta och dricka tillsammans med dem.

⁵ När en sådan omgång av festdagar hade avslutats, sände Job bud efter dem för att helga dem. Han steg upp tidigt på morgonen och offrade ett brännoffer för var och en av dem, för Job tänkte: "Kanske har mina barn syndat och förbannat Gud i sina hjärtan." Så gjorde Job varje gång.

Jobs första prövning

⁶ En dag hände det att Guds söner kom och trädde fram inför HERREN, och Åklagaren kom också med bland dem.

⁷ Då frågade HERREN Åklagaren: "Varifrån kommer du?" Åklagaren svarade HERREN: "Från en färd över jorden där jag vandrat omkring."

⁸ Då sade HERREN till Åklagaren: "Lade du märke till min tjänare Job? På jorden finns ingen som är så from och rättsinnig, ingen som så fruktar Gud och undviker det onda."

⁹ Åklagaren svarade HERREN: "Är det utan orsak som Job fruktar Gud?"

¹⁰ Har du inte beskyddat honom och hans hus och allt han äger? Du har välsignat hans händers verk, och hans boskapshjordar breder ut sig i landet.

¹¹ Men räck ut din hand och rör vid allt han äger. Helt säkert kommer han då att förbanna dig rakt i ansiktet."

¹² HERREN sade till Åklagaren: "Nåväl, allt han äger är i din hand. Men du får inte räkna ut din hand mot honom själv." Satan gick då bort från HERRENS ansikte.

¹³ När sedan Jobs söner och döttrar en dag åt och drack vin i den äldste broderns hem,

¹⁴ kom en budbärare till Job och sade: "Oxarna gick för plogen och åsnorna betade i närheten.

1:1 1 Mos 6:9, 22:21, Klag 4:21, Hes 14:14f, 20, Luk 1:6. **1:5** Job 42:8. **1:5 sände Job bud efter dem för att helga dem** Annan översättning: "såg Job till att helga dem". **1:5 förbannat** Ordagrant: "välsignat", en förskönande omskrivning (även i 1:11, 2:5, 9, jfr 1 Kung 21:10). **1:6** Job 2:1f. **1:6 Åklagaren** Hebr. *Satán*, som betyder "åklagare" eller "fiende" (jfr Sak 3:1, Upp 12:9f). **1:7** 1 Petr 5:8. **1:10** Ords 10:22, Sak 2:9.

¹⁵ Då slog sabeerna till och rövade bort dem, och folket slog de med svärd. Jag var den ende som kom undan för att berätta det för dig.”

¹⁶ Medan han talade kom en annan budbärare och sade: ”Guds eld föll från himlen och slog ner bland småboskapen och folket och förtärde dem. Jag var den ende som kom undan för att berätta det för dig.”

¹⁷ Medan han talade kom en annan budbärare och sade: ”Kaldeerna ställde upp sitt manskap i tre avdelningar och överföll kamelerna och rövade bort dem, och folket slog de med svärd. Jag var den ende som kom undan för att berätta det för dig.”

¹⁸ Medan han talade kom en annan budbärare och sade: ”Dina söner och döttrar åt och drack vin i den äldste broderns hem.

¹⁹ Då bröt det fram en stark storm från öknen och tog tag i husets fyra hörn, och det rasade samman över folket så att de dog. Jag var den ende som kom undan för att berätta det för dig.”

²⁰ Då reste sig Job, rev sönder sin mantel, rakade sitt huvud och föll ner på marken och tillbad.

²¹ Han sade:

Naken kom jag ur min moders liv,
och naken ska jag återvända dit.
HERREN gav och HERREN tog.
Lovat är HERRENS namn!

²² Under allt detta syndade inte Job och kom inte med någon anklagelse mot Gud.

2

Jobs andra prövning

¹ En dag kom Guds söner och trädde fram inför HERREN. Även Åklagaren var med bland dem och trädde fram inför HERREN.

² Då frågade HERREN Åklagaren: ”Varifrån kommer du?” Åklagaren svarade: ”Från en färd över jorden där jag vandrat omkring.”

³ HERREN sade till Åklagaren: ”Lade du märke till min tjänare Job? På jorden finns ingen som är så from och rättsinnig, ingen som så fruktar Gud och undviker det onda. Han står fortfarande fast i sin fromhet fastän du uppeggade mig mot honom för att förgöra honom utan skäl.”

⁴ Åklagaren svarade HERREN: ”Hud för hud. Allt man äger ger man ju för att rädda sitt liv.

⁵ Men räck ut din hand och rör vid hans kött och ben. Helt säkert kommer han då att förbanna dig rakt i ansiktet.”

⁶ HERREN sade till Åklagaren: ”Nåväl, han är i din hand. Men du måste skona hans liv.”

⁷ Och Åklagaren gick bort från HERRENS ansikte och slog Job med svåra bölder, från fotsulan ända till hjässan.

⁸ Job tog då en lerskärva att skrapa sig med, där han satt mitt i askan.

⁹ Då sade hans hustru till honom: ”Står du fortfarande fast i din fromhet? Förbanna Gud och dö.”

¹⁰ Men han svarade henne: ”Du talar som en dåraktig kvinna skulle tala. Om vi tar emot det goda av Gud, ska vi då inte också ta emot det onda?”

Under allt detta syndade inte Job med sina läppar.

1:15 sabeerna Folkslag från Saba, nuvarande Jemen i södra delen av arabiska halvön. **1:16 Guds eld föll från himlen** Syftar kanske på blixtnedslag (jfr 2 Mos 9:23 med not). **1:17 Kaldeerna** Folkslag från Mesopotamien (jfr 1 Mos 11:31, Jes 13:19). **1:20** 1 Mos 37:29, 34, Jos 7:6, Esra 9:3. **1:21** Pred 5:14, 1 Tim 6:7. **1:22** Rom 9:20. **2:1** Job 1:6f. **2:5** Job 1:11. **2:6** Luk 22:31. **2:8** Jer 6:26, Hes 27:30, Jona 3:6. **2:10** Job 1:22.

Jobs tre vänner

¹¹ När tre av Jobs vänner fick höra om alla olyckor som hade drabbat honom, kom de var och en från sin ort: Elifas från Teman, Bildad från Shua och Sofar från Naama. De enades om att gå och visa sitt deltagande och trösta honom.

¹² Men när de på avstånd fick se honom och inte kunde känna igen honom, brast de i gråt och rev sönder sina mantlar och kastade stoft mot himlen över sina huvuden.

¹³ Sedan satt de med honom på marken i sju dagar och sju nätter utan att någon av dem sade ett ord till honom, eftersom de såg att hans plåga var mycket stor.

3*Jobs första tal:*

¹ Sedan öppnade Job sin mun och förbannade sin födelsedag.

² Han sade:

- ³ Låt dagen då jag föddes
bli utplånad,
och natten som sade:
”En pojke är född.”
- ⁴ Låt den dagen vändas i mörker,
må Gud i höjden
inte fråga efter den
och inget dagsljus lysa över den.
- ⁵ Låt mörker och dödsskugga
återkräva den
och molnen sänka sig
över den.
Låt mörker slå den med skräck
under dagen.
- ⁶ Låt den natten gripas
av tjockaste mörker,
låt den inte räknas
bland årets dagar
eller få rum i månadernas krets.
- ⁷ Ja, låt den natten bli ofruktsam,
låt inget jubel höras under den.
- ⁸ Låt dem som besvärjer dagar
förbanna den,
de som kan mana fram Leviatan.
- ⁹ Låt dess stjärnor förmörkas
innan dagen gryr,
låt den förgäves vänta efter ljus,
låt den aldrig få se
gryningens strålar,
- ¹⁰ för den stängde inte dörrarna

2:11 Job 4:1, 8:1, 11:1. **2:11 Elifas** Betyder ”min Gud är guld”. Jfr 1 Mos 36:11. De andra vännernas namn är svårtolkade. **2:11 Teman** Stad i Edom sydost om Döda havet, förknippad med vishet (Jer 49:7). **2:11 Shua** Troligen ett nordvästarabiskt stamområde (jfr 1 Mos 25:2). **2:11 Naama** Troligen en ort i nordvästra Saudiarabien. **2:12** Job 1:20, Klag 2:10. **2:12 rev sönder sina mantlar och kastade stoft** Sorgeritual (jfr 2 Sam 13:19, 31). **2:13** Rom 12:15. **3:3** Jer 15:10, 20:14f. **3:8** Jer 27:1. **3:8 besvärjer dagar** ... kan mana fram Annan översättning: ”förbannar dagar ... är redo att väcka”. I hednisk vidskepelse ansågs vissa dagar mindre lyckosamma än andra. **3:8 Leviatan** Se not till 40:20.

till min moders liv
och dolde inte olyckan
för mina ögon.

- 11 Varför fick jag inte dö vid födseln,
förgås när jag kom
ur min moders liv?
- 12 Varför fanns knän
som tog emot mig,
varför bröst där jag fick dia?
- 13 Då hade jag legat i ro,
jag hade sovit och vilat
- 14 tillsammans med kungar
och jordens rådsherrar
som byggde sig palatslika gravar,
- 15 eller med furstar som ägde guld
och fyllde sina hus med silver.
- 16 Eller varför blev jag inte nergrävd
som ett dödfött foster,
som ett barn
som aldrig såg ljuset?
- 17 Där rasar inte de gudlösa längre,
där vilar de som uttömt sin kraft.
- 18 Där har alla fångar fått ro,
de hör inte slavdrivarens röst.
- 19 Små och stora är där lika,
och slaven är fri från sin herre.
- 20 Varför ges ljus åt den olycklige
och liv åt plågade själar,
- 21 som längtar efter döden
utan att den kommer
och söker den mer än någon skatt,
- 22 som gläds i jubel och fröjdar sig
när de finner sin grav?
- 23 Varför ges liv
åt en man vars väg är dold,
åt den som är instängd av Gud?
- 24 Suckar har blivit mitt dagliga bröd,
mina sorgerop strömmar
som vatten,
- 25 för det jag var rädd för
har drabbat mig,
det jag fasade för kommer över mig.
- 26 Jag får ingen rast,
ingen ro, ingen vila,
ångest kommer över mig.

4

Elifas första tal

- 1 Då tog Elifas från Teman till orda och sade:
- 2 Tar du illa upp
om man försöker tala till dig?
Vem kan hålla tillbaka sina ord?
- 3 Se, du har väglett många
och stärkt kraftlösa händer.
- 4 Dina ord har rest upp
den som har snubblat,
och du har gett kraft
åt vacklande knän.
- 5 Men nu gäller det dig,
och då blir du modlös,
du blir förskräckt
när det drabbar dig.
- 6 Är inte din gudsfruktan
din tillförsikt
och dina vägars ostrafflighet
ditt hopp?
- 7 Tänk efter:
När gick en oskyldig förlorad,
och var gick de rättsinniga
under?
- 8 Jag har sett att de som plöjer ondskan
och sår olycka får skörda sådant.
- 9 De förgås för Guds andedräkt,
de försvinner
för hans vredes fnysning.
- 10 Lejonen ryter och vrålar,
men de unga lejonens tänder
bryts av.
- 11 Det gamla lejonet
förgås i brist på rov
och lejonhonans ungar skingras.
- 12 Ett ord smög sig till mig,
det nådde mitt öra
som en viskning
- 13 när tankarna oroades
av nattens syner
och sömnen föll tung
över människorna.
- 14 Skräck och bävan drabbade mig
och fick alla mina ben att skaka.
- 15 En ande strök förbi mitt ansikte,
håren på min kropp reste sig.
- 16 Den stannade,

- men jag kunde inte
 urskilja utseendet
 på gestalten jag såg.
 Det var tyst,
 sedan hörde jag en röst:
- 17 "Kan en människa
 stå rättfärdig inför Gud,
 kan en människa vara ren
 inför sin skapare?"
- 18 Han litar inte ens på sina tjänare,
 han finner fel hos sina änglar.
- 19 Hur mycket mer hos dem
 som bor i hyddor av lera,
 dem som har sin grund i stoftet!
 De krossas lättare än mal.
- 20 När morgon blivit kväll
 ligger de slagna,
 de går under för alltid
 utan att någon märker det.
- 21 Deras tältlinor rycks upp för dem,
 de dör utan visdom."

5

- 1 Ropa du!
 Finns det någon
 som svarar dig?
 Till vem av de heliga vänder du dig?
- 2 Dåren dödas av sin ilska,
 den oförnuftige av sin förbittring.
- 3 Jag såg en dåre som slagit rot,
 men strax förbannade jag
 hans boning.
- 4 Hans barn är fjärran från frälsning,
 de trampas ner i porten
 och ingen räddare finns.
- 5 Den hungrige slukar hans skörd,
 den rövas bort
 till och med bland törnen.
 De törstiga flämtar
 efter deras rikedom,
- 6 för nöden kommer inte ur stoftet,
 olyckan skjuter inte upp ur marken.
- 7 Men människan föds till möda
 liksom eldens gnistor
 flyger mot höjden.
- 8 Men jag skulle söka Gud

4:17 Job 15:14f, 25:4f, Ps 143:2, Rom 5:19. **4:18 finner fel hos sina änglar** Jfr änglarnas uppror i 2 Petr 2:4, Upp 12:7.
4:19 1 Mos 2:7, 3:19, Job 10:9, 33:6, Ps 103:14, 2 Kor 5:1. **4:19 hyddor av lera** Människokroppen (jfr 1 Mos 2:7, 2 Kor 5:1f, 2 Petr 1:13f). **4:21** Job 8:22, Jes 38:12. **5:1** Job 19:7. **5:3** Ps 37:35f. **5:5** Ps 109:11. **5:5 De törstiga flämtar efter** Annan Översättning: "Snaran snappar efter". **5:7** 1 Mos 3:19, Job 14:1, Matt 6:34.

- och inför Gud lägga fram min sak.
 9 Han gör stora och outgrundliga ting,
 fler under än någon kan räkna.
 10 Han ger jorden regn
 och sänder vatten över markerna.
 11 Han upphöjer de ringa
 och hjälper de sörjande.
 12 Han gör de listigas anslag om intet
 så att deras händer
 inte får framgång.
 13 Han fångar de visa i deras slughet
 och låter de svekfulla förhast sig
 vid sina rådslag.
 14 Om dagen möter de mörker,
 de famlar mitt på dagen
 som om det var natt.
 15 Han räddar från svärdet i deras mun,
 den fattige från den mäktiges hand.
 16 Den nödställda får åter ett hopp,
 orätten måste stänga sin mun.
- 17 Se, salig är den människa
 som Gud tuktar.
 Förkasta inte
 den Allsmäktiges fostran,
 18 för han sargar och förbinder,
 han slår och hans händer helar.
 19 Sex gånger räddar han dig ur nöden,
 och sjunde gången drabbar dig inte
 det onda.
 20 I tider av svält
 räddar han dig från döden
 och i krig från svärdets våld.
 21 Från tungors gissel göms du undan,
 du behöver inte vara rädd
 när förödelse kommer.
 22 Du kan le åt förödelse och svält,
 du behöver inte vara rädd
 för vilddjur,
 23 för du står i förbund
 med markens stenar,
 markens vilddjur håller fred
 med dig.
 24 Du ska veta att ditt tält står tryggt,
 när du synar din boning
 ska inget saknas.
 25 Du ska veta att din ätt förökas,
 att dina efterkommande

5:9 Job 9:10, 37:14f, Ps 72:18, 86:10, Rom 11:33. **5:10** Job 36:27, 37:11f, Ps 65:10f. **5:11** 1 Sam 2:7f, Ps 113:7, Luk 1:52.
5:12 Neh 4:15, Ps 33:10, Jes 8:10. **5:13** Job 37:24, 1 Kor 3:19. **5:14** 5 Mos 28:29, Jes 59:9f. **5:16** Ps 107:42. **5:17**
 Ords 3:11f, Hebr 12:5f, Jak 1:12, Upp 3:19. **5:18** 5 Mos 32:39, 1 Sam 2:6f, Jes 30:26, Hos 6:1. **5:19** Ps 91:3f, Ords 24:16.
5:20 Ps 33:19, 37:19, 144:9f. **5:21** Jes 54:17. **5:23** Ps 91:12f, Hes 34:25, Hos 2:18.

- blir som gräset på marken.
²⁶ Du kommer i graven
 när du nått full mognad,
 som sädeskärven bärgas
 när tiden är inne.
²⁷ Se, vi har utforskat detta,
 så är det.
 Hör det och tänk på det noga.

6

Jobs svar på Elifas första tal

- ¹ Då tog Job till orda och sade:
² O, att min sorg kunde vägas
 och min olycka läggas
 i samma vågskål!
³ Nu är den tyngre än havets sand,
 därför kan jag inte styra mina ord,
⁴ för den Allsmäktiges pilar
 har träffat mig,
 min ande dricker deras gift.
 Fasor från Gud
 går i stridsställning mot mig.
⁵ Skriar vildåsnan över sitt gräs,
 råmar oxen över sitt foder?
⁶ Kan det smaklösa ätas utan salt,
 finns det någon smak i äggets vita?
⁷ Jag vägrar röra det,
 det är kväljande mat för mig.
⁸ O, att min begäran blev hörd
 och att Gud uppfyllde min längtan,
⁹ att Gud ville krossa mig,
 räcka ut sin hand
 och skära av mitt liv!
¹⁰ Då vore det ändå min tröst,
 mitt jubel i skoningslös plåga,
 att jag inte förnekat
 den Heliges ord.
¹¹ Vad är då min kraft,
 att jag skulle hoppas?
 Vad är mitt slut,
 att jag skulle vara tålig?
¹² Är min kraft som stenens,
 min kropp av koppar?
¹³ Nej, hjälpen kommer inte från mig,
 varje utväg är stängd för mig.
¹⁴ Den förtvivlade borde få godhet
 från sin vän,

- men man fruktar inte mer
den Allsmäktige.
- 15 Mina bröder är trolösa som bäckar,
som bäckars rännilar som sinar.
- 16 De är mörka av is när snön har fallit
och gömt sig i dem,
- 17 men när hettan kommer torkar de,
försvinner i värmen från sin plats.
- 18 De ändrar kurs från sitt lopp,
rinner ut i intet och försvinner.
- 19 Karavaner från Tema
spanar efter dem,
resande från Saba
sätter sitt hopp till dem.
- 20 De blir svikna i sin förhoppning,
när de kommer fram
blir de bestörta.
- 21 Så har ni nu blivit till intet,
ni ser det förskräckliga
och blir rädda.
- 22 Har jag sagt: "Ge mig något,
köp mig loss med er förmögenhet,
- 23 rädda mig från fiendens hand,
friköp mig från utpressarna?"
- 24 Undervisa mig så tiger jag,
hjälp mig förstå var jag gått vilse.
- 25 Hur inträngande
är inte uppriktiga ord!
Men vad hjälper
tillrättavisning från er?
- 26 Tänker ni märka ord
och betrakta en förtvivlad mans
ord som luft?
- 27 Skulle ni kasta lott om en faderlös
och köpslå om er vän?
- 28 Men se nu på mig!
Jag ska inte ljuga er rakt i ansiktet.
- 29 Vänd om, låt ingen orätt ske!
Vänd om, min sak är rättfärdig!
- 30 Bor orätt på min tunga?
Skulle inte min mun förstå ondska?

7

- 1 Har inte människan
ett slitsamt liv på jorden?
Är inte hennes dagar
som daglönarens dagar?

- ² Hon är som en slav
som flämtar efter skugga,
som en daglönare
som väntar på sin lön.
- ³ Månader av elände
har jag fått till arvedel,
nätter av vedermöda
har blivit min lott.
- ⁴ Så snart jag har lagt mig frågar jag:
”När ska jag stiga upp?
När ska natten ta slut?”
Jag mättas av oro
ända till morgonen.
- ⁵ Min kropp täcks av maskar
och med en skorpa som av jord,
min hud skrumpnar och faller av.
- ⁶ Mina dagar flyr snabbare
än vävarens spole,
de försvinner utan hopp.
- ⁷ Tänk på att mitt liv är en vindfläkt,
att mitt öga inte längre
får se det goda.
- ⁸ Det öga som ser mig
ska inte mer iaktta mig,
om din blick söker mig
finns jag inte längre.
- ⁹ Ett moln löses upp och är borta,
den som farit ner i dödsriket
kommer inte upp igen.
- ¹⁰ Aldrig mer återvänder han
till sitt hus,
hans plats känner honom inte längre.
- ¹¹ Därför vill jag inte lägga band
på min mun,
jag vill tala i min andes ångest,
jag vill klaga i min själs
bedrövelse.
- ¹² Jag är väl inte ett hav
eller ett havsodjur,
så att du måste sätta ut vakt
mot mig?
- ¹³ När jag säger:
”Min bädd ska trösta mig,
min viloplats ska lindra min oro”,
- ¹⁴ då skrämmer du mig med drömmar
och skräckslår mig med syner.
- ¹⁵ Hellre vill jag bli kvävd,

- hellre dö än vara ett benrangel.
 16 Jag är trött på det här,
 jag kommer inte att leva för evigt.
 Låt mig vara,
 för mina dagar är en vindfläkt.
- 17 Vad är då en människa,
 att du gör så stor sak av henne,
 ger akt på henne så noga,
 18 synar henne var morgon,
 prövar henne vart ögonblick?
 19 När ska du vända din blick
 ifrån mig,
 ge mig tid att svälja min saliv?
 20 Har jag syndat, vad gör det dig,
 du människornas bevakare?
 Varför har du gjort mig
 till din måltavla
 och låtit mig bli en börda
 för mig själv?
 21 Varför förlåter du inte min synd
 och tar bort min skuld?
 Snart ska jag ligga i stoftet,
 du kommer att söka efter mig
 men jag finns inte mer.

8

Bildads första tal

- 1 Sedan tog Bildad från Shua till orda och sade:
- 2 Hur länge ska du tala så?
 Orden från din mun
 är som en väldig storm.
- 3 Kan Gud kränka rättvisan,
 kan den Allsmäktige
 kränka rättfärdigheten?
- 4 Om dina barn har syndat mot honom,
 då ger han dem i deras synders våld.
- 5 Men om du söker Gud
 och ber den Allsmäktige om nåd,
 6 om du är ren och rättsinnig,
 då ska han vaka över dig
 och göra din rättfärdighets boning
 trygg.
- 7 Om än din början är ringa,
 ska du till sist bli mycket stor.
- 8 Fråga gångna släktled
 och ta vara på fädernas erfarenhet.

- 9 Själva är vi från i går
och vet ingenting,
en skugga är våra dagar på jorden.
- 10 Men de ska undervisa
och berätta för dig
och lägga fram ord från sina hjärtan.
- 11 Kan papyrus växa
där marken inte är sank,
skjuter vassen upp
där det inte finns vatten?
- 12 Medan den står grön och oskuren
vissnar den före allt annat gräs.
- 13 Så går det alla som glömmer Gud.
Den gudlöses hopp kan inte bestå,
- 14 för hans tillförsikt är bräcklig
och hans trygghet
som spindelns nät.
- 15 Han förlitar sig på sitt hus,
men det håller inte,
han klamrar sig fast vid det,
men det kommer inte att bestå.
- 16 Han frodas i solens sken,
hans skott sträcker sig
ut över trädgården.
- 17 Hans rötter slingrar sig
kring stenröset,
ett hus av sten har han i sikte.
- 18 När han rycks bort från sin plats,
förnekar den honom:
”Jag har aldrig sett dig.”
- 19 Ja, det är den glädje han får
av sin färd,
och ur mullen växer andra upp.
- 20 Gud förkastar inte den oskyldige,
och han håller inte de onda
i handen.
- 21 Vänta tills han fyller din mun
med skratt
och dina läppar med jubel.
- 22 De som hatar dig ska kläs i skam,
och de gudlösas tält
ska inte mer finnas till.

9

Jobs svar på Bildads första tal

- ¹ Då tog Job till orda och sade:
² Jag vet mycket väl att det är så.
Hur kan en människa
stå rättfärdig inför Gud?

- ³ Om hon vill gå till rätta med honom,
kan hon inte ge svar på en sak
bland tusen.
- ⁴ Hans hjärta är vist,
hans kraft är väldig,
vem har trotsat honom
och kommit undan?
- ⁵ Han flyttar berg
utan att någon vet det
och omstörtar dem i sin vrede,
- ⁶ han får jorden att vackla
från sin plats
och dess pelare att bäva,
- ⁷ han befäller solen att inte gå upp
och förseglar stjärnorna,
- ⁸ han ensam spänner ut himlarna
och skrider fram över havets rygg,
- ⁹ han har gjort Stora Björn och Orion,
Sjustjärnorna
och söderns stjärnbilder,
- ¹⁰ han gör stora och ofattbara ting,
under som ingen kan räkna.
- ¹¹ Se, han går förbi mig
utan att jag ser honom,
han drar vidare
utan att jag märker det.
- ¹² Han griper sitt rov,
vem kan hindra honom?
Vem kan säga till honom:
"Vad gör du?"
- ¹³ Gud håller inte tillbaka sin vrede.
För honom måste
Rahabs följe böja sig.
- ¹⁴ Hur skulle jag kunna svara honom,
välja ut ord inför honom?
- ¹⁵ Även om jag har rätt
kan jag inte svara,
bara be min domare om nåd.
- ¹⁶ Om jag ropar och han svarar,
så tror jag inte att han lyssnar
till min röst,
- ¹⁷ för han straffar mig med storm
och slår mig med sår på sår
utan orsak.
- ¹⁸ Han låter mig inte hämta andan
utan mättar mig med bedrövelser.

9:6 Job 26:11, Jes 13:13. **9:8** Job 26:7, 37:18, Ps 104:2, Jes 42:5. **9:9** Job 38:31f, Amos 5:8. **9:9 Stora Björn** Stjärnbilden med Karlavagnen. Annan översättning: "Lejonet". **9:10** Job 5:9, Ps 72:18, 86:10, Rom 11:33. **9:13** Job 26:12, Ps 89:11. **9:13 Rahab** Hebr. för "övermod", "trotsighet". Används även om Egypten (jfr Ps 87:4, Jes 30:7). **9:14** Rom 9:20. **9:17** Job 2:3, 16:12.

- 19 Gäller det styrka? Se, han är stark!
Gäller det vad som är rätt?
Vem vill ställa mig till svars?
- 20 Om jag hade rätt
skulle ändå min mun fälla mig,
om jag vore oskyldig
skulle han finna mig falsk.
- 21 Jag är oskyldig!
Jag vill inte veta av mig själv,
jag är trött på att leva.
- 22 Det går på ett ut, därför säger jag:
Både den oskyldige
och den skyldige förgör han.
- 23 Om en plåga bringar plötslig död,
föraktar han de oskyldigas
förtvivlan.
- 24 Jorden är given i de gudlösas hand.
Han binder för ögonen
på dess domare.
Om det inte är han, vem är det då?
- 25 Mina dagar rusar i väg
snabbare än en löpare,
de flyr bort utan att ha sett
någon glädje.
- 26 De far förbi som vassbåtar,
som en örn som störtar
mot sitt byte.
- 27 Om jag säger:
Jag ska glömma mitt bekymmer,
släppa min sorgsna min
och vara glad,
- 28 så bävar jag ändå för alla mina kval,
för jag vet att du inte
ska döma mig fri.
- 29 Jag står där som skyldig,
varför tröttar jag ut mig i onödan?
- 30 Även om jag tvättar mig med snö
och renar mina händer med lut,
- 31 ska du ändå sänka ner mig i pölen
och mina kläder ska avsky mig.
- 32 Han är inte en människa som jag,
så att jag kan svara honom:
"Vi går tillsammans till rätten."
- 33 Det finns ingen som kan
döma mellan oss

9:19 ställa mig till svars Andra handskrifter (Septuaginta): "ställa honom till svars". **9:21** 4 Mos 11:15, Jona 4:8.
9:22 Pred 9:2f, Mal 3:14f. **9:25** Job 7:6, Ps 90:10, 102:12. **9:30** Jer 2:22. **9:30 snö** Kan möjligen syfta på såpnejlikor,
ett forntida tvättmedel. **9:32** 4 Mos 23:19, Pred 6:10, Rom 9:20.

- och lägga sin hand på oss båda.
 34 Må han ta bort sitt ris från mig
 så att skräcken för honom
 inte förfärrar mig.
 35 Då ska jag tala
 utan att vara rädd för honom.
 Men så har jag det inte.

10

- 1 Jag är trött på livet,
 jag vill släppa fram
 min klagan,
 jag talar i min själs bitterhet.
 2 Jag vill säga till Gud:
 Fördöm mig inte.
 Låt mig veta varför du anklagar mig.
 3 Gläds du åt att förtrycka,
 att förkasta dina händers verk
 och låta ditt ljus skina
 över de gudlösas rådslag?
 4 Har du ögon som en varelse av kött,
 ser du så som människor ser?
 5 Är dina dagar
 som en människas dagar,
 dina år som en mans levnadstid?
 6 Du letar ju efter min skuld
 och söker min synd,
 7 du som vet att jag är oskyldig
 och att ingen kan rädda ur din hand.
 8 Dina händer har format mig
 och gjort varje del av mig,
 och ändå vill du fördärva mig!
 9 Tänk på hur du formade mig
 som lera,
 och nu låter du mig bli stoft igen!
 10 Du hällde ut mig som mjölk
 och lät mig stelna som ost.
 11 Du klädde mig med hud och kött
 och vävde mig samman
 av ben och senor.
 12 Liv och nåd gav du mig,
 din omsorg bevarade min ande.
 13 Men detta gömde du i ditt hjärta
 – jag vet att du tänkte så –
 14 att om jag syndade,
 skulle du vakta på mig

- och inte lämna min skuld ostraffad.
 15 Ve mig om jag är skyldig!
 Men är jag oskyldig
 kan jag ändå inte lyfta mitt huvud,
 för jag fylls av skam
 och ser mitt lidande.
 16 Och höjde jag huvudet
 skulle du jaga mig som ett lejon
 och åter visa din förunderliga
 makt mot mig.
 17 Du skulle föra fram
 nya vittnen mot mig
 och låta mig känna
 din vrede mer och mer,
 du skulle sända här efter här
 mot mig.
 18 Varför tog du mig ut ur moderlivet?
 Om jag ändå hade dött
 innan något öga såg mig!
 19 Om jag ändå aldrig varit till,
 utan förts från moderlivet
 till graven!
 20 Min tid är kort.
 Låt mig vara, lämna mig i fred
 så att jag får en stund av glädje
 21 innan jag går bort
 för att aldrig komma tillbaka,
 till mörkrets
 och dödsskuggans land,
 22 till ett land med dunkel
 som djupaste natt,
 till dödsskugga och förvirring
 där ljuset är som djupaste natt.

11

Sofars första tal

- 1 Då tog Sofar från Naama till orda och sade:
 2 Ska detta ordflöde stå oemotsagt
 och en så mångordig man få rätt?
 3 Ska ditt tomma prat få män att tiga,
 ska du håna utan att någon
 får dig att skämmas?
 4 Du säger: "Min lära är ren,
 och jag är fläckfri
 inför dina ögon."
 5 Om bara Gud ville tala
 och öppna sin mun mot dig
 6 och säga dig vishetens hemligheter,

för han äger förstånd
i dubbelt mått.
Då skulle du inse att Gud
kan låta din skuld vara glömd.

- 7 Kan du utforska Guds djup?
Kan du förstå den Allsmäktiges
fullkomlighet?
- 8 Hög som himlen är den –
vad kan du göra?
Djupare än dödsriket är den –
vad kan du förstå?
- 9 Dess längd är längre än jorden
och vidare än havet.
- 10 Om han far fram
och fångslar någon
och kallar till doms –
vem kan hindra honom?
- 11 Han känner lögnens män
och ser ondskan,
skulle han inte bry sig om det?
- 12 Om en dåre kan få förstånd,
då kan en vildåsna
födas till människa.
- 13 Om du bereder ditt hjärta
och sträcker ut dina händer
till honom,
- 14 om du skaffar undan
dina händers fördärv
och inte låter orättfärdighet
bo i dina tält,
- 15 då ska du lyfta
ditt ansikte utan skam,
du står trygg
och har inget att frukta.
- 16 Du ska glömma ditt elände,
minnas det som bortrunnet vatten.
- 17 Ditt liv ska stråla klarare
än middagsljuset,
och mörkret ska vara
som morgonljuset.
- 18 Du ska vara trygg,
för det finns hopp.
Du ska se dig omkring
och trygg gå till vila.
- 19 Du ska lägga dig
utan att någon skrämmer dig,
och många ska söka vinna
din gunst.
- 20 Men de gudlösas ögon ska tyna bort,

för dem ska ingen tillflykt finnas,
deras hopp ska vara
att få ge upp andan.

12

Jobs svar på Sofars första tal

¹ Då tog Job till orda och sade:

² Visst är det ni som är folket,
och med er dör visheten ut!

³ Men jag har förstånd
likaväl som ni,
jag är inte underlägsen er.
Vem känner inte till detta?

⁴ Jag har blivit till åtlöje
för min vän,
jag som ropade till Gud
och fick svar.
Den rättfärdige och oskyldige
blir till åtlöje.

⁵ I den sorglöses tankar
föraktas olyckan,
den står redo för dem
vilkas fötter vacklar.

⁶ Rövarna får ha sina tält i fred,
de som trotsar Gud har trygghet,
de som har sin gud i sin hand.

⁷ Men fråga boskapen,
den ska undervisa dig,
fåglarna under himlen,
de ska ge dig svar.

⁸ Tala till jorden,
den ska undervisa dig,
fiskarna i havet ska ge dig besked.

⁹ Vem av dem känner inte till
att det är HERRENS hand
som har gjort det?

¹⁰ I hans hand är allt levandes själ
och varje människas ande.

¹¹ Ska inte örat pröva orden
liksom munnen prövar
matens smak?

¹² Hos de gamla finns vishet,
långt liv ger förstånd.

¹³ Hos Gud finns vishet och makt,
hos honom finns råd och förstånd.

¹⁴ Se, han river ner

- och ingen kan bygga upp,
han låser in och ingen kan öppna.
- 15 Se, han håller vattnen tillbaka
och de torkar ut,
han släpper dem lösa
och de ödelägger landet.
- 16 Hos honom är kraft och klokhed,
den förvillade och förvillaren
tillhör honom.
- 17 Rådsherrar för han barfota bort,
och domare gör han till dårar.
- 18 Han lossar kungars bojor
och binder rep om deras höfter.
- 19 Präster för han barfota bort
och störtar mäktiga män.
- 20 Han tystar de betroddas läppar
och tar bort de äldstes insikt.
- 21 Han öser förakt över furstar
och lossar bältet på de starka.
- 22 Han avslöjar mörkrets djupheter
och för dödsskuggan ut i ljuset.
- 23 Han låter folkslag växa
och förgör dem,
han vidgar deras gränser
och för bort dem.
- 24 Han tar förståndet
från ledarna för jordens folk
och låter dem irra
i väglös ödemark.
- 25 De famlar i mörker utan ljus,
han får dem att ragla som druckna.

13

- 1 Se, allt har mitt öga sett,
mitt öra har hört
och förstått det.
- 2 Vad ni vet, vet också jag,
jag är inte underlägsen er.
- 3 Men jag vill tala till den Allsmäktige,
jag vill försvara mig mot Gud.
- 4 Ni däremot spinner ihop lögn,
ni är alla värdelösa läkare.
- 5 Om ni ändå ville tåga helt -
det skulle vara er vishet!
- 6 Hör nu mitt försvar,
lyssna till mina läppars inlägg.
- 7 Vill ni försvara Gud med orätt
och tala falskhet för hans sak?
- 8 Visar ni er partiska för honom,

- är det Guds sak ni försvarar?
 9 Kan det sluta väl
 när han rannsakar er?
 Eller kan ni bedra honom
 som man bedrar en människa?
 10 Han ska sannerligen straffa er
 om ni visar dold partiskhet.
 11 Ska inte hans majestät skrämma er,
 skräck för honom drabba er?
 12 Era tänkespråk är ordspråk av aska,
 ert försvar är försvarsverk av lera.
 13 Tig nu och låt mig tala,
 sedan får vad som helst hända mig.
 14 Varför skulle jag ta mitt kött
 mellan tänderna
 och lägga mitt liv i min hand?
 15 Se, han får döda mig,
 jag väntar inget annat.
 Då får jag försvara min väg
 inför hans ansikte.
 16 Det skulle också bli min frälsning,
 för ingen gudlös
 kan komma inför honom.
 17 Hör noga på mina ord,
 låt min förklaring nå era öron.
 18 Se, jag lägger fram min sak,
 jag vet att jag har rätt.
 19 Finns det någon
 som kan anklaga mig?
 I så fall ska jag tiga och dö.
 20 Skona mig bara från två ting,
 sedan ska jag inte gömma mig
 för ditt ansikte:
 21 Låt inte din hand drabba mig
 och låt inte skräck för dig
 skrämma mig.
 22 Kalla på mig och jag ska svara,
 eller jag ska tala och du svara mig.
 23 Hur många är mina
 missgärningar och synder?
 Visa mitt brott och min synd.
 24 Varför döljer du ditt ansikte
 och ser mig som din fiende?
 25 Vill du skrämma
 ett bortvirvlande löv,
 förföljer du ett torrt halmstrå?
 26 Du skriver ner bittra ting mot mig

13:9 Job 12:16, Ps 44:22, 139:2f, Gal 6:7. **13:11** Job 31:23, Jes 6:5. **13:14** Dom 12:3, 1 Sam 19:5, 28:21. **13:15 jag väntar inget annat** Andra handskrifter: "jag hoppas ändå på honom". **13:16** Ps 5:5, Matt 7:23. **13:21** Job 9:34f, 33:7, Ps 39:11. **13:24** Job 19:11, 33:10, Ps 13:2. **13:26** Job 9:18, Ps 25:7.

- och låter mig ärva
min ungdoms synder.
27 Du sätter mina fötter i stocken,
du vaktar på alla mina vägar
och märker ut stegen för mina fötter.
28 Människan tärs bort som ruttet trä,
som ett malädet klädesplagg.

14

- 1 Människan, av kvinna född,
lever en kort tid
och mättas av oro.
2 Som ett blomster växer hon upp
och vissnar,
som en skugga flyr hon
och kan inte bestå.
3 Mot en sådan öppnar du ditt öga,
mig drar du till doms inför dig.
4 Kan en ren komma från en oren?
Nej, inte en enda!
5 Om människans dagar är bestämda
och hennes månaders antal
är fastställt av dig,
om du har satt en gräns
som hon inte kan överskrida,
6 vänd då din blick ifrån henne
och ge henne ro,
låt henne få glädje av sin dag
som en daglönare.
7 För ett träd finns det hopp,
huggs det ner kan det gro igen
och nya skott ska inte saknas.
8 Även om dess rötter åldras i jorden
och stubben dör i mullen,
9 ska det grönska vid doften av vatten
och skjuta skott som ett ungt träd.
10 Men när en man dör ligger han där.
När en människa ger upp andan,
var är hon då?
11 Som vattnet försvinner ur sjön
och en flod sinar och torkar ut,
12 så lägger sig människan
och står inte upp igen.
Först när inte himlen finns mer
vaknar hon och reser sig
från sin sömn.

- 13 Tänk om du ville
 gömma mig i dödsriket,
 dölja mig tills din vrede upphör,
 sätta en bestämd tid för mig
 och tänka på mig!
- 14 Kan en människa som en gång dött
 få liv igen?
 Då skulle jag hålla ut
 i min mödas tid
 tills min avlösning kommer.
- 15 Du skulle ropa på mig,
 och jag skulle svara dig,
 du skulle längta efter
 dina händers verk.
- 16 Fastän du nu räknar mina steg
 skulle du inte ge akt på min synd.
- 17 Min synd skulle ligga i en förseglad pung,
 och du skulle täcka över min skuld.
- 18 Men som berget faller
 och vittrar bort,
 som klippan flyttas från sin plats,
 19 som vatten nöter sönder stenar,
 som dess flöden sköljer bort myllan,
 så gör du människans hopp
 om intet.
- 20 Du besegrar henne för alltid
 och hon går bort,
 du förändrar hennes ansikte
 och sänder i väg henne.
- 21 Om hennes barn kommer till ära
 vet hon det inte,
 om de blir ringa
 ser hon det inte.
- 22 Hennes kropp känner bara
 sin egen plåga,
 hennes själ bara sin egen sorg.

15

Elifas andra tal

- 1 Då tog Elifas från Teman till orda och sade:
- 2 Ska en vis man tala så i vädret
 och fylla sitt bröst
 med östanvind?
- 3 Ska han försvara sin sak
 med värdelöst tal,
 med ord till ingen nytta?
- 4 Ja, du gör gudsfruktan om intet
 och hindrar andakt inför Gud,

- ⁵ för din synd lägger orden i din mun
och du väljer listigt tal.
- ⁶ Din egen mun dömer dig, inte jag,
dina egna läppar vittnar emot dig.
- ⁷ Var du den första människa
som föddes?
Blev du till innan höjderna fanns?
- ⁸ Var du åhörare i Guds hemliga råd?
Har du tagit visheten
för dig själv?
- ⁹ Vad vet du som vi inte vet?
Vad förstår du som vi inte förstår?
- ¹⁰ Här hos oss finns
både gråhårsman och åldring,
mycket äldre än din far.
- ¹¹ Är inte Guds tröst nog för dig,
de milda ord som talas till dig?
- ¹² Varför leds du bort av ditt hjärta
och varför gnistrar dina ögon?
- ¹³ Du vänder din ande mot Gud
och öser ut ord ur din mun.
- ¹⁴ Vad är en människa,
att hon skulle vara ren,
att en av kvinna född
skulle vara rättfärdig?
- ¹⁵ Gud kan inte lita på sina heliga,
inför hans ögon
är inte himlarna rena,
- ¹⁶ hur mycket mindre då den
som är avskyvärd och fördärvad,
en människa
som dricker orättfärdighet
som vatten!
- ¹⁷ Lyssna, jag vill säga dig något,
det som jag sett vill jag berätta,
- ¹⁸ vad visa män fört vidare
från sina fäder och inte förtigit,
- ¹⁹ från dem som ensam fick landet
utan att någon främling
trängde in bland dem:
- ²⁰ Den gudlöse plågas av ångest
i alla sina dagar,
den våldsammes år är räknade.
- ²¹ Skräckröster ljuder i hans öron.
I hans trygghet kommer förhärjaren
över honom.
- ²² Han har inget hopp om räddning

15:6 Job 18:7, Matt 12:37. **15:7** Job 38:4, Ords 8:25. **15:8** Jes 40:13, Jer 23:18, Rom 11:34, 1 Kor 2:16. **15:9** Job 12:3, 13:2. **15:10** Job 32:7. **15:14** 1 Kung 8:46, 2 Krön 6:36, Job 25:4f, Ps 14:2f, Ords 20:9, Pred 7:21, 1 Joh 1:8f. **15:15** Job 4:17f. **15:20** Jes 48:22. **15:21** 3 Mos 26:36, 5 Mos 28:65, Job 18:11.

- ur mörkret,
 svärdet är bestämt för honom.
 23 Han irrar efter bröd
 och undrar var det finns.
 Han vet att mörkrets dag är nära.
 24 Ångest och nöd skrämmer honom,
 de slår ner honom
 som en kung rustad till strid,
 25 för han har lyft sin hand mot Gud
 och förhäver sig
 mot den Allsmäktige.
 26 Med styv nacke
 stormar han mot honom,
 väl skyddad bakom sina sköldar.
 27 Han har täckt sitt ansikte med fetma
 och hans midja sväller av fett.
 28 Han bosätter sig i ödelagda städer,
 i hus där man inte kan bo,
 som är bestämda till ruiner.
 29 Han blir inte rik,
 hans välstånd ska inte bestå,
 hans skördar ska inte luta tungt
 mot marken.
 30 Han kan inte fly undan mörkret,
 hans knoppar ska förtorka
 av hetta,
 han ska förgås
 genom Guds muns ande.
 31 Han ska inte lita till tomhet,
 då bedrar han sig,
 för tomhet blir hans lön.
 32 I förtid ska hans mått bli fyllt,
 och hans krona
 ska inte grönska mer.
 33 Han ska tappa sina omogna druvor
 som en vinstock,
 fälla sina blommor som ett olivträd,
 34 för den gudlöses hus
 blir ofruktsamt
 och eld förtär de hus där mutor tas.
 35 De går havande med elände
 och föder fördärv,
 deras moderliv alstrar förvillelse.

16

Jobs svar på Elifas andra tal

- ¹ Då tog Job till orda och sade:
² Det där har jag hört många gånger!
 Ni är alla bedrövliga tröstare.

- ³ Är det ingen ände
 på detta tal i vädret?
 Vad frestar dig att ta till orda?
- ⁴ Också jag kunde tala som ni,
 om ni vore i mitt ställe.
 Jag kunde fläta samman ord mot er
 och skaka mitt huvud mot er.
- ⁵ Men jag skulle styrka er
 med min mun,
 mina läppars tröst
 skulle ge er lindring.
- ⁶ Om jag talar lindras inte min plåga,
 och tiger jag, lämnar den mig inte.
- ⁷ Men nu har han tömt all min kraft.
 Du har ödelagt hela mitt hus.
- ⁸ Du har fjättrat mig,
 det har blivit mitt vittnesbörd.
 Min tärda kropp träder upp
 och vittnar mot mig.
- ⁹ Hans vrede sliter sönder
 och jagar mig,
 han gnisslar sina tänder mot mig.
 Min motståndare ger mig
 vassa blickar.
- ¹⁰ De spärrar upp munnen mot mig,
 de slår mig hånfullt på kinden,
 alla gaddar ihop sig mot mig.
- ¹¹ Gud utlämnar mig åt de gudlösa
 och kastar mig i de ondas händer.
- ¹² Jag satt i trygghet,
 då krossade han mig.
 Han grep mig i nacken
 och slog mig i bitar,
 han gjorde mig till sin måltavla,
- ¹³ han skjuter pilar från alla sidor,
 genomborrar mina njurar
 utan förskoning,
 håller ut min galla på marken.
- ¹⁴ Han bryter ner mig med slag på slag,
 stormar emot mig som en krigare.
- ¹⁵ Jag har sytt säcktyg över min hud
 och har sänkt mitt horn i stoftet.
- ¹⁶ Mitt ansikte är flammigt av tårar,
 mina ögonlock mörka
 av dödsskugga,
- ¹⁷ fastän mina händer är fria från våld
 och min bön är ren.

- 18 Du jord, täck inte över mitt blod,
låt mitt rop aldrig stanna
någonstans!
- 19 Se, redan nu har jag mitt vittne
i himlen,
min försvarare i höjden.
- 20 Min medlare är min vän,
mitt öga faller tårar inför Gud.
- 21 Må han skaffa rätt
åt en man inför Gud,
så som en människoson
gör för sin nästa,
- 22 för om bara några år
ska jag vandra vägen
utan återvändo.

17

- 1 Min ande är bruten,
mina dagar slocknar,
graven väntar på mig.
- 2 Sannerligen, jag är omgiven
av smädelser,
mitt öga ser ständigt
deras fiendskap.
- 3 Gå själv i borgen för mig,
vem annars kan ge mig
sitt handslag?
- 4 Du har stängt deras hjärtan
för insikt,
låt dem därför inte triumfera.
- 5 Den som förråder vänner
mot belöning,
på hans barn ska ögonen tyna bort.
- 6 Han har gjort mig till ett ordspråk
bland folken,
jag är en man som man spottar
i ansiktet.
- 7 Mitt öga är skumt av grämelse,
alla mina lemmar
är som en skugga.
- 8 De rättsinniga häpnar över sådant,
den oskyldige blir upprörd
över de gudlösa.
- 9 Men den rättfärdige
håller fast vid sin väg,
och den som har rena händer

16:18 1 Mos 4:10, Jes 26:21. **16:19** 1 Joh 2:1. **16:20** *Min medlare är min vän* Annan översättning: "Mina vänner hånar mig" (men jfr 33:23). **16:22** 1 Kung 2:1, Job 10:21, Upp 6:10. **17:1** Ps 88:4f. **17:3** Ps 119:122, Ords 6:1, 11:15, Jes 38:14. **17:6** Job 12:4, 30:9f, Ps 44:15, 69:12, Klag 3:14. **17:7** Job 16:8, 16, Ps 6:8, 31:10.

- blir starkare.
- 10 Men ni får alla komma tillbaka,
jag finner ändå ingen vis bland er.
- 11 Mina dagar är förbi,
mina planer är krossade,
det som var mitt hjärtas begär.
- 12 Natten vill de göra till dag,
och när mörkret bryter in säger de:
"Ljuset är nära."
- 13 Om jag måste vänta mig dödsriket
som min boning,
breda ut min bädd i mörkret,
- 14 säga till förgängelsen:
"Du är min far",
och till maskarna:
"Min mor, min syster" -
- 15 var är då mitt hopp?
Vem kan se något hopp för mig?
- 16 Kommer det ner
till dödsrikets bommar,
sjunker vi ner tillsammans
i stoftet?

18

Bildads andra tal

- 1 Då tog Bildad från Shua till orda och sade:
- 2 Hur länge ska ni lägga snaror
med ord?
Kom till förstånd,
sedan kan vi tala.
- 3 Varför räknas vi som djur
och betraktas som dumma
i era ögon?
- 4 Du som sliter sönder
dig själv i vrede,
ska jorden bli öde för din skull
eller klippan flyttas från sin plats?
- 5 Sannerligen,
den gudlöses ljus ska slockna
och lågan i hans eld sluta lysa.
- 6 Ljuset i hans tält ska bli mörkt
och lampan slockna för honom.
- 7 Hans väldiga steg ska bli kortare,
hans egna rådslag fälla honom.
- 8 Hans fötter leder honom till nätet,
han vandrar mot snaran.
- 9 Snaran griper hans hål,

- fällan håller fast honom.
 10 Ett rep är lagt för honom
 på marken,
 en fälla ligger på stigen.
 11 Skräck möter honom från alla håll
 och jagar honom i hämlarna.
 12 Olyckan hungrar efter honom,
 hemsökelsen står redo
 att fälla honom.
 13 Sjukdom förtär hans hud,
 dödens förstfödde
 slukar hans lemmar.
 14 Han rycks bort från sitt trygga tält
 och drivs i väg till fasornas kung.
 15 I hans tält får främlingar bo,
 svavel strös över hans boning.
 16 Hans rötter torkar nertill,
 hans grenar vissnar upp till.
 17 Hans minne utplånas från jorden,
 hans namn nämns inte
 på vägarna.
 18 Han drivs från ljuset till mörkret
 och jagas bort från världen.
 19 Han blir utan barn
 och efterkommande i sitt folk,
 ingen överlevande finns
 i hans hus.
 20 De som bor i väst
 häpnar över hans olyckas dag,
 de som bor i öst
 skälver av fasa.
 21 Ja, så går det den orättfärdiges hem,
 så går det den plats
 där man inte känner Gud.

19

Jobs svar på Bildads andra tal

- 1 Då tog Job till orda och sade:
 2 Hur länge ska ni plåga min själ
 och krossa mig med ord?
 3 Tio gånger har ni hånat mig
 och kränkt mig utan att rodna.
 4 Om jag verkligen har gått vilse,
 då är förvillelsen min egen sak.
 5 Även om ni förhäver er mot mig
 och använder min förnedring
 emot mig,
 6 så ska ni veta

18:11 3 Mos 26:36, Job 15:21f, 27:20, Jer 46:5. **18:14** Job 8:13f, 22, 11:20, Ps 52:7, Ords 10:28. **18:16** Job 14:2, Amos 2:9, Mal 4:1. **18:17** Job 24:20, Ps 9:7, 34:17, Ords 10:7. **18:19** 2 Kung 10:11, 17, Job 27:14, Ps 21:11. **18:20** Hes 21:25. **18:21** Job 20:29. **19:3** Job 16:20.

att Gud har gjort mig orätt
och spänt sitt nät omkring mig.

- 7 Jag ropar mot våldet
men får inget svar,
jag ropar men där finns ingen
rättfärdighet.
- 8 Han har spärrat min väg
så att jag inte kommer fram,
över mina stigar lägger han mörker.
- 9 Han har klätt av mig min ära
och tagit kronan från mitt huvud.
- 10 Han bryter ner mig från alla sidor
tills jag går under.
Han rycker upp mitt hopp
som ett träd.
- 11 Han har tänt sin vredes eld
mot mig
och räknar mig som sin fiende.
- 12 Hans skaror samlas
och förbereder sitt anfall mot mig,
de slår läger runt mitt tält.
- 13 Han har drivit bort
mina bröder från mig,
alla jag känner
är som främlingar för mig.
- 14 Mina närmaste har gett sig av,
mina vänner har glömt mig.
- 15 Min familj och mina tjänarinnor
ser mig som en främling,
en främmande är jag i deras ögon.
- 16 Om jag kallar på min tjänare
svarar han inte,
jag måste vädja
till honom ödmjukt.
- 17 Min andedräkt är vidrig
för min hustru,
jag äcklar min egen familj.
- 18 Även små barn föraktar mig,
så snart jag reser mig
hånar de mig.
- 19 För alla mina vänner
är jag avskyvärd,
de jag älskade
har vänt mig ryggen.
- 20 Mina ben tränger ut

19:7 Job 30:20. **19:8** Job 3:23, Klag 3:5f. **19:11** Job 13:24, 16:9, 33:10, Klag 2:5. **19:13** Ps 31:12, 38:12, 88:9, 19.
19:17 min egen familj Ordagrant: "min mages barn". Syftar troligen på Jobs syskon, de som är födda ur samma moderliv som han själv, eftersom hans egna barn var döda (1:19). **19:18** Job 30:1. **19:19** Ps 41:10, 55:13f, 88:9.
19:20 Job 16:8, 30:30, 33:21, Ps 102:6.

genom hud och kött,
jag har bara tandköttet kvar.

- 21 Var barmhärtiga, ni mina vänner,
var barmhärtiga mot mig,
för Guds hand har slagit mig.
- 22 Varför förföljer ni mig
som Gud gör?
Blir ni aldrig mätta av mitt kött?
- 23 O, att mina ord skulle skrivas ner,
att de skulle nertecknas i en bok
- 24 och för evigt ristas in i klippan
med järnstift och bly!
- 25 Men jag vet att min återlösare lever,
att han till sist ska träda fram
över stoftet.
- 26 När sedan min sargade hud
är borta,
ska jag i mitt kött skåda Gud.
- 27 Jag själv ska få skåda honom,
jag ska se honom
med egna ögon,
inte med någon annans.
Därefter längtar jag i mitt innersta.
- 28 Men ni säger:
”Hur ska vi förfölja honom?”
Roten till olyckan
har ni funnit hos mig.
- 29 Var rädda för svärdet,
för vrede hör till synder
som straffas med svärd.
Därför ska ni veta
att det kommer en dom.

20

Sofars andra tal

- 1 Då tog Sofar från Naama till orda och sade:
- 2 Mina tankar tvingar mig att svara,
jag är så upprörd.
- 3 Kränkande tillrättavisning
måste jag höra,
men mitt förstånds ande
ger mig svar.
- 4 Vet du inte att det alltid varit så,

19:21 Job 1:11, Ps 32:4. **19:24 bly** Användes för att fylla i en inskrift i sten. **19:25** Job 16:19, Ps 78:35, 110:1, Jes 41:14, 47:4, Hos 13:14, 1 Kor 15:25f, Upp 1:18. **19:25 min återlösare lever** Möjlig profetia om Kristus (jfr 1 Kor 15).
19:26 Jes 26:19, Dan 12:2, Joh 5:28f, 1 Kor 13:12. **19:27** Ps 17:15, 73:26, 2 Kor 5:2, 1 Joh 3:2. **19:28 har ni funnit hos mig** Andra handskrifter (så Septuaginta): ”finns hos honom”. **19:29** Ps 58:12, Pred 12:14, Matt 5:22.

- ända sedan människan
 sattes på jorden,
 5 att de gudlösas jubel är kortvarigt,
 att den gudlöses glädje
 varar ett ögonblick?
 6 Även om hans förhävelse
 stiger mot himlen
 och hans huvud når till molnen,
 7 så förgås han dock för alltid
 som sin egen träck.
 De som såg honom ska fråga:
 "Var finns han?"
 8 Likt en dröm flyger han bort
 och ingen finner honom,
 han jagas i väg
 som en syn om natten.
 9 Ögat som såg honom
 ser honom aldrig mer,
 hans plats får inte återse honom.
 10 Hans barn måste gottgöra de fattiga,
 hans händer återlämna
 hans rikedom.
 11 Hans ben var fulla
 av ungdomskraft,
 men de ska ligga i stoftet
 med honom.
 12 Även om ondskan är söt i hans mun
 och han gömmer den
 under tungan,
 13 även om han är rädd om den
 och inte vill förlora den
 utan förvarar den i sin mun,
 14 så förvandlas hans föda i hans inre
 och blir till ormgift
 inom honom.
 15 Den rikedom han slukat
 måste han kräkas upp,
 Gud driver ut den ur hans buk.
 16 Ormgift ska han suga i sig,
 giftormens tunga ska döda honom.
 17 Inga bäckar får han se,
 inget flöde av honung
 och gräddmjölk.
 18 Han måste återlämna
 vad han tjänat,
 han får inte njuta av det
 eller glädjas åt den rikedom
 han vunnit,
 19 för han slog och övergav de ringa,

han rövade åt sig hus
som han inte hade byggt.

- ²⁰ Han känner ingen ro i sitt inre,
han kan inte rädda sig
genom sina ägodelar.
- ²¹ Inget kom undan hans glupskhet,
därför ska hans framgång
inte bestå.
- ²² Mitt i sitt överflöd
ska han drabbas av nöd,
lidande av alla slag
ska möta honom.
- ²³ När han fyller sin buk
ska Gud sända sin vredes glöd
över honom,
och den ska träffa honom som regn.
- ²⁴ Flyr han för vapen av järn
ska kopparbågens pilar
genomborra honom.
- ²⁵ Drar han ut pilen från sin rygg
och den blanka udden
ur sin galla,
då drabbar honom dödsångest.
- ²⁶ Djupt mörker väntar
på hans ägodelar.
En eld som ingen blåser på
ska förtära honom,
den ska ödelägga
det som finns kvar i hans tält.
- ²⁷ Himlarna visar hans skuld
och jorden reser sig mot honom.
- ²⁸ Allt i hans hus drivs bort
som forsande vatten
på vredens dag.
- ²⁹ Det är vad den gudlösa människan
får av Gud,
den lott Gud har bestämt.

21

Jobs svar på Sofars andra tal

- ¹ Då tog Job till orda och sade:
- ² Lyssna noga på mina ord,
låt det vara trösten ni ger mig.
- ³ Visa mig tålamod så att jag får tala,
och när jag har talat kan du håna.
- ⁴ Är det en människa jag grälar på?
Varför skulle jag inte vara otålig?

- 5 Se på mig och häpna,
sätt handen för munnen.
- 6 När jag tänker på det
blir jag förskräckt,
rysningar griper min kropp.
- 7 Varför får de gudlösa leva,
bli gamla och växa i kraft?
- 8 De ser sina barn leva trygga hos dem
och har sina avkomlingar
för ögonen.
- 9 Deras hus står trygga utan fasor,
Gud drabbar dem inte med sitt ris.
- 10 Deras boskap lyckas alltid para sig,
deras kor kalvar utan missfall.
- 11 Sina minsta släpper de ut
som en hjord,
deras barn dansar omkring.
- 12 De sjunger till tamburin och harpa
och jublar till musik av flöjt.
- 13 De lever sina dagar i välmåga,
och i frid far de ner till dödsriket.
- 14 De sade till Gud: "Låt oss vara!
Vi har ingen lust
att lära känna dina vägar.
- 15 Vem är den Allsmäktige
att vi skulle tjäna honom?
Vad skulle vi vinna
på att åkalla honom?"
- 16 Se, deras framgång
ligger inte i deras egen hand.
De gudlösas rådslag
är fjärran från mig.
- 17 Hur ofta slocknar
de gudlösas lampa?
Hur ofta drabbar dem olycka,
plågor som Gud i vrede
tilldelar dem?
- 18 Hur ofta blir de som halm för vinden,
som agnar som stormen för bort?
- 19 Ni säger:
"Gud sparar hans straff
till barnen."
Låt honom straffa honom själv,
så att han får känna det.
- 20 Låt den gudlöse få se sitt fall
med egna ögon,
låt honom få dricka
den Allsmäktiges vrede.

- 21 Frågar han efter sin familj
när han är borta,
när hans månaders antal är slut?
- 22 Kan någon lära Gud förstånd,
han som dömer över de högsta?
- 23 Den ene dör i sin krafts dagar,
helt sorglös och trygg.
- 24 Hans kärl är fulla av mjölk,
och märgen i hans ben
har bevarat sin saft.
- 25 Den andre dör med bedrövad själ,
utan att ha smakat det goda.
- 26 Tillsammans ligger de i stoftet,
med förruttnelsens maskar
över sig.
- 27 Se, jag känner era tankar
och era lömska planer mot mig.
- 28 Ni frågar:
”Vad blev det av stormännens hus,
av tälten där de gudlösa bodde?”
- 29 Har ni inte frågat dem som har rest,
lyssnar ni inte
till deras vittnesbörd?
- 30 Den onde skonas på olyckans dag,
han räddas undan vredens dag.
- 31 Vem säger honom rakt i ansiktet
hur han lever,
vem straffar honom
för vad han har gjort?
- 32 När han har förts till graven
vakar man vid gravkullen.
- 33 Dalens mylla är ljuvlig för honom,
alla människor följer honom
och otaliga har gått före honom.
- 34 Hur tom är inte trösten ni ger mig.
Era svar är bara bedrägeri.

22

Elifas tredje tal

- 1 Då tog Elifas från Teman till orda och sade:
- 2 Kan en människa
vara till nytta för Gud,
kan en förständig
vara till nytta för honom?
- 3 Har den Allsmäktige
någon glädje av din rättfärdighet,

eller något att tjäna på att du
lever rent?

- ⁴ Är det för din gudsfruktan
som han straffar dig
och går till doms med dig?
- ⁵ Är inte din ondska stor
och dina missgärningar utan ände?
- ⁶ Du tog ju pant av din broder
utan orsak
och plundrade de utblottade
på deras kläder.
- ⁷ Du gav inget vatten åt den utmattade,
den hungrige nekade du bröd.
- ⁸ Den som brukar våld
fick besitta landet,
och den som är högt aktad
fick bo där.
- ⁹ Änkor lät du gå tomhänta bort,
och de faderlösas armar krossades.
- ¹⁰ Därför omges du av snaror
och förfäras av plötslig skräck,
¹¹ eller av mörker så att du inget ser
och av vattenmassor som täcker dig.
- ¹² Bor inte Gud i himlens höjd?
Och se på stjärnorna däruppe,
hur högt de sitter!
- ¹³ Och du säger:
”Vad kan Gud veta?
Kan han döma genom detta töcken?”
- ¹⁴ Molnen bildar en slöja
så att han inte ser
när han vandrar på himlavalvet.”
- ¹⁵ Vill du hålla dig på forntidens väg
där fördärvets män gick,
¹⁶ män som rycktes bort i förtid
när deras grund sveptes bort
av floden?
- ¹⁷ De sade till Gud: ”Lämna oss!
Vad kan den Allsmåktige göra?”
- ¹⁸ Ändå var det han som fyllde
deras hus med välstånd.
Men de gudlösas rådslag
är fjärran ifrån mig.
- ¹⁹ De rättfärdiga ser det och gläds,

22:6 Job 24:7f, Jes 58:7. **22:7** Job 31:17, 31, Matt 25:42. **22:10** Job 18:9f. **22:12** Ps 147:4, Jes 40:26. **22:13** Ps 10:11, 94:7, Jes 29:15, Jer 23:23f. **22:15** *fördärvets män* Generationen vid syndafloden (se 1 Mos 6:4f). **22:16** 1 Mos 6:5f, Job 15:32f, 21:13, 18. **22:17** Job 21:14f. **22:18** Job 21:16, Jes 55:7f. **22:19** Ps 107:42.

- den oskyldige hånar dem:
 20 ”Sannerligen,
 våra motståndare är utrotade,
 och elden har slukat deras överflöd.”
- 21 Sök nu försoning och frid med Gud,
 så ska lycka komma på din lott.
- 22 Ta emot undervisning av hans mun,
 bevara hans ord i ditt hjärta.
- 23 Om du omvänder dig
 till den Allsmäktige
 blir du upprättad,
 om du avlägsnar orätten
 från ditt tält,
- 24 om du kastar ditt guld i stoftet
 och guldet från Ofir
 bland bäckens stenar,
- 25 då blir den Allsmäktige ditt guld,
 han blir ditt ädlaste silver.
- 26 Ja, då ska du glädjas
 i den Allsmäktige
 och lyfta ditt ansikte till Gud.
- 27 När du ber till honom
 ska han höra dig,
 och du ska få uppfylla dina löften.
- 28 Allt du beslutar ska gå dig väl,
 och ljus ska skina på dina vägar.
- 29 När de för nedåt
 ska du säga: ”Uppåt!”
 Då ska han frälsa
 den som sänker sin blick.
- 30 Han ska rädda också den
 som inte är oskyldig,
 genom dina händers renhet
 ska han räddas.

23

Jobs svar på Elifas tredje tal

- 1 Då tog Job till orda och sade:
 2 Också i dag är min klagan bitter.
 Min hand vilar tungt
 över mitt suckande.
- 3 O, om jag visste
 hur jag skulle finna honom,
 hur jag kunde komma
 till hans boning!
- 4 Jag skulle lägga fram

22:23 Job 8:5f, 11:14f. **22:24 Ofir** Berömt guldproducerande land, troligen i södra Arabien (jfr 1 Mos 10:29, 1 Kung 9:28f). **22:25** Ps 119:72. **22:26** Job 27:10, Ps 37:4. **22:27** Job 11:13f, 33:26, Ps 50:14, Jes 65:24. **22:29** Job 5:11, Ps 18:22, Luk 18:14, Jak 4:6. **22:30** Job 42:8f, Jak 5:16. **23:2 bitter** Annan översättning: ”trotsig”. **23:2 Min hand** Andra handskrifter (Septuaginta och Peshitta): ”Hans hand”. **23:3** Job 13:3.

- min sak inför honom,
fylla min mun med bevis.
- ⁵ Jag vill veta
vad han kan svara mig,
begrunda vad han har
att säga mig.
- ⁶ Skulle han bekämpa mig
med sin stora makt?
Nej, han skulle lyssna på mig.
- ⁷ En rättfärdig skulle då
vara hans motpart,
jag skulle för alltid
bli frikänd av min domare.
- ⁸ Se, går jag mot öster
är han inte där,
går jag mot väster
finner jag honom inte.
- ⁹ Är han verksam i norr
skådar jag honom inte,
vänder han sig åt söder
ser jag honom inte.
- ¹⁰ Han vet vilken väg jag har vandrat.
Prövar han mig
ska jag komma fram som guld.
- ¹¹ Min fot har hållit fast vid hans spår,
jag har följt hans väg utan att vika av.
- ¹² Jag har inte övergett
hans läppars bud,
hans muns ord är mig en större skatt
än mitt dagliga bröd.
- ¹³ Men han är den ende,
vem kan stå honom emot?
Vad han vill, det gör han.
- ¹⁴ Han fullbordar
vad han beslutat om mig,
och mycket mer av samma slag.
- ¹⁵ Därför bävar jag för hans ansikte,
när jag tänker på det
blir jag rädd för honom.
- ¹⁶ Gud har gjort mitt hjärta försagt,
den Allsmäktige
har fått mig att bäva,
- ¹⁷ för jag fick inte förgås
innan mörkret kom,
han dolde inte den svarta natten
för mitt ansikte.

24

- ¹ Varför har den Allsmäktige
inga domstider i förvar?
Varför får inte hans vänner
se hans dagar?
- ² De flyttar gränsstenar,
de rövar bort hjordar
och för dem i bet.
- ³ De för bort de faderlösas åsna
och tar änkans ko i pant.
- ⁴ De tränger bort de fattiga
från vägen,
alla nödställda i landet
måste gömma sig.
- ⁵ Se, som vildåsnor i öknen
går de ut till sin gärning.
De söker efter mat,
och hedmarken
ger dem bröd åt barnen.
- ⁶ De skördar foder på fältet,
de plockar det som finns kvar
i den gudlöses vingård.
- ⁷ Nakna ligger de om natten,
utan kläder,
de har inget att skyla sig med
i kölden.
- ⁸ De dränks av skurar från bergen,
i brist på skydd
håller de sig tätt intill klippan.
- ⁹ Faderlösa slits från sin mors bröst
och tas i pant från den fattige.
- ¹⁰ De måste gå omkring nakna,
utan kläder,
hungrande bär de på kärvar.
- ¹¹ Mellan deras murar
pressar de ut olja,
törstande trampar de vinpressen.
- ¹² Från staden hörs
de döendes jämmer,
svårt sårade ropar på hjälp.
Men Gud bryr sig inte om
ondskan.
- ¹³ Andra har blivit fiender till ljuset,
de känner inte dess vägar
och håller sig inte
på dess stigar.

24:2 5 Mos 19:14, 27:17, Ords 22:28. **24:2 flyttar gränsstenar** Ett svårt brott (Ords 23:10f). På mesopotamiska gränsstenar har man funnit inristade förbannelser över den som vågar flytta dem för att öka sitt område. **24:3** 5 Mos 24:17, Job 22:6. **24:6 plockar det som finns kvar** Så fick de fattiga sin försörjning (3 Mos 19:10, 5 Mos 24:21, Rut 2). **24:11** Jak 5:4. **24:13** Joh 3:19f.

- 14 Så snart det dagas
stiger mördaren upp,
han dödar
den nödställde och fattige,
och om natten blir han tjuvars like.
- 15 Äktenskapsbrytarens öga
spanar efter skymningen,
han tänker: "Inget öga får se mig"
och täcker sitt ansikte
med en slöja.
- 16 Vid mörkrets inbrott
bryter de sig in i husen,
om dagen låser de in sig.
De vill inte veta av ljuset,
- 17 för svartaste mörker
är morgon för dem alla,
de är väl förtrogna
med mörkrets fasor.
- 18 De är skum på vattenytan.
Deras mark är förbannad i landet,
ingen styr sin färd
till vingårdarna.
- 19 Som torra och hetta
slukar snövatten,
så slukar dödsriket
den som har syndat.
- 20 Modersskötet glömmer honom,
maskar frossar på honom,
ingen bevarar hans minne.
Orätten bryts som ett träd.
- 21 Han gör illa den ofruktsamma
som inte kan föda
och är inte god mot änkan.
- 22 Men Gud rycker bort de starka
genom sin kraft.
När han griper in
kan de inte vara säkra för sitt liv.
- 23 Han ger dem trygghet och vila,
men hans ögon vakar
över deras vägar.
- 24 En kort tid är de upphöjda,
sedan är de borta,
de slås ner och skördas som alla,
de vissnar som axens toppar.
- 25 Om det inte är så,
vem kan visa att jag ljuger
och göra mina ord om intet?

25

Bildads tredje tal

- ¹ Då tog Bildad från Shua till orda och sade:
- ² Herraväldet och fruktan
tillhör Gud,
han som skapar frid
i sin höga himmel.
- ³ Kan hans skaror räknas?
Över vem går inte hans ljus upp?
- ⁴ Hur kan då en människa
vara rättfärdig inför Gud,
eller någon av kvinna född vara ren?
- ⁵ Se, inte ens månen skiner klart
och stjärnorna är inte rena
i hans ögon.
- ⁶ Hur mycket mindre då människan,
det krypet,
människobarnet, den masken.

26

Jobs svar på Bildads tredje tal

- ¹ Då tog Job till orda och sade:
- ² Vilken hjälp har du inte gett
den maktlöse,
hur har du inte stärkt
den svages arm!
- ³ Vilka råd har du inte gett
den ovise,
vilket överflöd av klokhet
har du inte lagt i dagen!
- ⁴ Med vems hjälp talar du dessa ord,
och vems ande utgår från dig?
- ⁵ De avlidna skälver,
likaså djupets vatten
och de som bor där.
- ⁶ Dödsriket ligger naket för honom,
avgrunden utan täckelse.
- ⁷ Han spänner ut himlen i norr
över det tomma,
han hänger upp jorden på intet.
- ⁸ Han samlar upp vatten i sina moln,
och skyarna brister inte
under bördan.
- ⁹ Han gömmer sin tron för vår åsyn,
han höljer den med sina skyar.
- ¹⁰ En välvd horisont

25:2 Ps 103:19, Jes 9:6. **25:3** Dan 7:10. **25:4** Job 4:17f, 9:2, 15:14, Ords 20:9, Rom 3:5f. **25:5** Job 15:15. **25:6** Job 17:14. **26:6** Ps 139:8, Ords 15:11, Hebr 4:13. **26:6 avgrunden** Hebr. *Abaddón* (jfr Upp 9:11). Annan översättning: "fördärvet". **26:7** Ps 104:2f.

- har han satt över vattnen
där ljuset gränsar mot mörkret.
- 11 Himlens pelare skälver,
skrämda av hans tillrättavisning.
- 12 Med sin kraft stillar han havet,
med sitt förstånd
krossar han Rahab.
- 13 Han andas och himlen blir klar.
Hans hand genomborrar
den snabba ormen.
- 14 Se, detta är bara en glimt
av hans verk,
det vi hör om honom
är bara en viskning.
Vem kan fatta dånet av hans kraft?

27

Jobs sluttal (Kap 27-31)

- 1 Job fortsatte sin framställning. Han sade:
- 2 Så sant Gud lever,
han som undanhållit mig min rätt,
den Allsmäktige
som har förbittrat min själ:
- 3 Så länge min ande är i mig
och Guds livsande i min näsa,
4 ska mina läppar inte tala orätt
eller min tunga tala svek.
- 5 Aldrig ger jag er rätt,
till min död vidhåller jag
min oskuld.
- 6 Jag håller fast vid min rättfärdighet
och släpper den inte.
Mitt hjärta förebrår mig inte
för någon av mina dagar.
- 7 Låt min fiende stå som den skyldige,
min motståndare som orättfärdig.
- 8 För vad har den gudlöse för hopp
när livet skärs av,
när Gud tar hans själ?
- 9 Kommer Gud att höra hans rop
när nöden drabbar honom?
- 10 Kan han glädja sig
över den Allsmäktige?
Kan han ständigt åkalla Gud?
- 11 Jag vill lära er om Guds hand,

26:11 Ps 18:8. **26:12** Job 9:13, Ps 89:11. **26:12 stillar** Annan översättning: "upprör". **26:12 Rahab** Betyder "övermod", "trots". Namnet används också om Egypten (jfr Ps 87:4, Jes 30:7). **26:13** Jes 27:1. **27:2** Rut 1:20, Job 34:5. **27:6** Job 13:18, Apg 24:16, 1 Kor 4:4, 2 Tim 1:3. **27:8** Job 8:13, Luk 12:20. **27:9** Job 35:12f, Ords 28:9, Mika 3:4, Joh 9:31.

- den Allsmåktiges tankar
vill jag inte dölja.
- 12 Ni har ju själva alla sett det,
varför kommer ni då
med tomt prat?
- 13 Detta är den gudlöses lott hos Gud,
det arv som våldsverkaren
får av den Allsmåktige:
- 14 Får han många barn
ska de falla för svärd,
hans avkomlingar får inte
mätta sig med bröd.
- 15 De som undkommer
läggs i graven av pest
och deras änkor gråter inte
över dem.
- 16 Även om han samlar silver som stoft
och lägger kläder på hög
som lera,
- 17 så får de rättfärdiga klä sig
i det han har samlat,
och silvret får de oskyldiga dela.
- 18 Han bygger sitt hus som en mal,
likt en hydda som väktaren
gör åt sig.
- 19 Rik går han till sängs,
och sedan aldrig mer –
när han öppnar sina ögon
är allt borta.
- 20 Fasorna griper honom
som vattenmassor,
stormen rycker bort honom i natten.
- 21 Östanvinden lyfter honom
och han är borta,
den sveper i väg honom
från hans plats.
- 22 Den vräker sig mot honom
utan förskoning,
han försöker fly för dess kraft.
- 23 Den klappar sina händer mot honom
och visslar åt honom
från hans plats.

28

- 1 Silvret har sin gruva,
guldet en plats där det renas.
- 2 Järn hämtas upp ur jorden,

27:14 2 Kung 10:7, Job 18:19, 20:10. **27:17** Job 20:18, Ords 13:22, 28:8, Pred 2:26. **27:18 hydda** Tillfälligt skydd vid åkrarna under skördetiden för den som vaktade sin skörd mot tjuvar. **27:23** Klag 2:15, Nah 3:19. **27:23 klappar sina händer** Kan syfta på en hånfull gest (jfr 34:37, Hes 25:6).

- stenar smälts till koppar.
³ Människan sätter gränser för mörkret
och utforskar det yttersta djupet,
där stenen är natt
och svartaste skugga.
⁴ De spränger schakt
långt från människors boningar,
där ingen har satt sin fot,
de hänger och svajar
fjärran från människor.
⁵ Från jorden kommer bröd,
men där nere förvandlas den
som av eld.
⁶ Safiren har sin plats
bland dess stenar,
och där finns guldmalm.
⁷ Stigen dit är inte känd av örnen,
falkens öga har inte
upptäckt den.
⁸ Stolta vilddjur har inte trampat den,
inget lejon har gått fram på den.
⁹ På den hårda stenen
lägger man sin hand
och gräver ut bergen från grunden.
¹⁰ De hugger ut gångar i klipporna,
och ögat får se härliga ting.
¹¹ De stoppar upp vattenådrornas gråt,
de drar fram dolda skatter i ljustet.
¹² Men visheten, var finns hon?
Var har förståndet sin boning?
¹³ Människan vet inte hennes värde,
man finner henne inte
i de levandes land.
¹⁴ Djupet säger: "Hon är inte i mig",
havet säger:
"Hon finns inte hos mig."
¹⁵ Hon kan inte köpas för guld,
hennes värde kan inte vägas upp
med silver.
¹⁶ Hon kan inte köpas
med guld från Ofir
eller med dyrbar onyx och safir.
¹⁷ Guld och glas
kan inte jämföras med henne,
hon kan inte bytas mot guldföremål,
¹⁸ koraller och kristall ska inte nämnas.
Att äga vishet är mer värt än pärlor.
¹⁹ Topas från Kush

kan inte jämföras med henne,
hon kan inte vägas upp
med renaste guld.

- 20 Men visheten,
var kommer hon ifrån?
Var har förståndet sin boning?
- 21 Hon är gömd för alla levandes ögon,
hon är dold för himlens fåglar.
- 22 Avgrunden och döden säger:
”Endast hennes rykte
har nått våra öron.”
- 23 Gud känner vägen till henne,
han vet var hon bor,
24 för han skådar till jordens ändar,
han ser allt under himlen.
- 25 När han mätte upp vindens vikt
och vägde vattnen efter mått,
26 när han gjorde en lag för regnet
och en väg för åskans blixtn,
27 då såg han henne och
uppenbarade henne,
han beredde henne
och utforskade henne.
- 28 Och till människorna sade han:
”Se, att vörda HERREN är vishet,
att fly det onda är förstånd.”

29

- 1 Job fortsatte sin utläggning. Han sade:
- 2 O, att jag var som i gångna månader,
som i dagarna då Gud vakade
över mig,
- 3 då hans lykta sken över mitt huvud
och jag gick i hans ljus
genom mörkret,
- 4 då jag var i min krafts dagar,
då Guds godhet vilade
över mitt hus,
- 5 då den Allsmäktige
ännu var med mig
och mina barn fanns
runt omkring mig,
- 6 då mina fötter badade i gräddmjölk
och det rann bäckar av olja
ur klippan för mig.

- 7 När jag gick till porten i staden
och intog min plats på torget,
8 då drog sig de unga undan
när de såg mig,
och de gamla reste sig och stod.
9 Stormännen höll tillbaka sina ord
och lade handen på munnen.
10 Furstarnas röst tystnade,
tungan fastnade vid deras gom.
11 Varje öra som hörde mig prisade mig,
varje öga som såg mig
lovordade mig,
12 för jag räddade den fattige
som ropade
och den faderlöse
som ingen hjälpare hade.
13 Den döende välsignade mig,
änkans hjärta fick jag att jubla.
14 Jag klädde mig i rättfärdighet
och den var min klädnad,
rättvisan var min mantel
och huvudbonad.
15 Jag var ögon åt den blinde
och fötter åt den halte.
16 Jag var en far för de fattiga
och redde ut den okändes sak.
17 Jag krossade
den orättfärdiges käkar
och ryckte rovet från hans tänder.
18 Jag tänkte då:
”I mitt eget bo ska jag dö,
mina dagar blir många
som sanden.
19 Min rot sträcker sig till vattnet,
nattens dagg vilar i mina grenar.
20 Min ära är ständigt ny,
och min båge förnyas i min hand.”
21 De lyssnade på mig och väntade,
de var tysta inför mitt råd.
22 Efter mig talade ingen,
och mina ord vederkvickte dem.
23 De väntade på mig som på regn,
de öppnade sin mun
som efter vårregn.
24 Jag log mot dem när de misströstade,
och de tog emot mitt ansiktes ljus.

29:7 porten Där de äldste möttes och beslutade om samhällets frågor (jfr Rut 4:1, Ords 31:23). **29:12** 2 Mos 22:22, Job 31:17, 21, Ps 72:12. **29:14** Jes 59:17, Ef 6:14. **29:15** 4 Mos 10:31. **29:16** Job 31:16f. **29:17** Ps 58:7. **29:20 min båge förnyas** Symbol för god vigör (jfr 30:11). En gammal båge tappade sin spänst.

²⁵ Jag valde väg åt dem
och satt som hövding,
jag tronade som en kung
bland sina män,
som en som tröstar de sörjande.

30

¹ Nu skrattar de åt mig,
dessa som är yngre än jag,
medan jag inte hade satt deras fäder
ens bland mina vallhundar.
² Vilken hjälp kunde
deras händer ge mig,
de som saknar all livskraft?
³ De är utmärklade av nöd och hunger,
de gnager den torra marken
som redan förut var öde
och ödslig.
⁴ De plockar saltörter bland snåren
och ginströtter är deras mat.
⁵ De drivs ut från gemenskapen,
man ropar efter dem som tjuvar.
⁶ De måste bo i otäcka raviner,
i jordhålor och bergskrevor.
⁷ De skriker bland snåren,
de kryper ihop under nässlor.
⁸ De är uslingar och ärelösa,
utjagade ur landet.

⁹ Nu har jag blivit deras nidvisa,
jag har blivit ett ordspråk
bland dem.
¹⁰ De avskyr mig
och håller sig borta från mig,
de tvekar inte att spotta mig
i ansiktet.
¹¹ Gud har lossat min bågsträng
och plågat mig,
därför släpper de sina hämningar
inför mina ögon.
¹² Vid min högra sida reser sig slöddret,
de slår undan mina fötter
och banar sig väg
för att fördärva mig.
¹³ De river upp min stig,
de arbetar på mitt fördärv,
men de får ingen hjälp.
¹⁴ De bryter fram

30:4 saltörter Nämnas i Talmud som fattigmanskost och nödmat.
bränsle (jfr Ps 120:4). **30:9** Job 12:4, 17:6, Ps 69:12f, Klag 3:14,
Matt 26:67. **30:11** Job 16:11f.

30:4 ginströtter Oätliga men utmärkta som
30:10 4 Mos 12:14, Job 17:6, 19:19, Ps 31:12, 44:14,

- som genom en bred rämna,
de vältrar sig fram mellan ruinerna.
- 15 Fasor väller över mig,
min ära rycks bort som en storm
och min räddning har försvunnit
som ett moln.
- 16 Nu utgjuter sig min själ inom mig,
och plågans dagar håller mig fast.
- 17 Natten borrar i mina ben,
den gnagande pinan tar ingen vila.
- 18 Med stor kraft griper han min mantel,
han fattar mig i min livklädnad.
- 19 Han har vräkt mig ner i dyn,
och jag liknar stoft och aska.
- 20 Jag ropar till dig,
men du svarar mig inte.
Jag reser mig upp,
men du bara ser på mig.
- 21 Du har blivit grym mot mig,
med din starka hand
ansätter du mig.
- 22 Du lyfter upp mig till vinden
och för mig bort,
du skakar mig i stormen.
- 23 Jag vet att du vill föra mig till döden,
till den boning där allt levande
samlas.
- 24 Men räcker man inte ut handen
när man faller,
ropar man inte efter hjälp
när olyckan kommer?
- 25 Grät jag inte över den
som hade hårda dagar,
led inte min själ med den fattige?
- 26 Men när jag sökte det goda
kom det onda,
när jag väntade på ljus kom mörker.
- 27 Mitt innersta kokar och får ingen ro,
dagar av plåga har mött mig.
- 28 Mörk går jag omkring,
men inte av solen.
Jag reser mig bland folket
och ropar på hjälp.
- 29 Jag har blivit en bror till schakalerna,
en vän till strutsarna.

- 30 Min hud svartnar och faller av mig,
mina ben brinner av hetta.
31 Mitt harpspel är bytt i sorgelåt,
mitt flöjtspel i högljudd gråt.

31

- 1 Jag slöt ett förbund
med mina ögon:
att aldrig se på en ung kvinna.
2 Vilken lott skulle jag annars få
av Gud i höjden,
vilken del av den Allsmäktige
där ovan?
3 Ofärd drabbar ju orättfärdiga,
och olycka ogärningsmän.
4 Ser inte han mina vägar
och räknar alla mina steg?
5 Har jag umgåtts med lögn,
har min fot varit snar till svek?
6 Låt honom väga mig på en rättvis våg,
så ska Gud få se att jag är oskyldig.
7 Har mina steg vikit av ifrån vägen,
har mitt hjärta följt mina ögon,
har jag någon fläck på mina händer?
8 Då får en annan äta vad jag har sått
och mina plantor ryckas upp
med roten.
9 Har mitt hjärta förförts av en kvinna,
har jag stått på lur
vid min nästas dörr?
10 Då får min hustru mala korn
åt en annan
och främmande män ligga
i hennes famn.
11 Det hade varit
en skamlig handling,
en straffbar synd,
12 en eld som förtär
ända till avgrunden
och föröder hela min skörd till roten.
13 Har jag kränkt
min tjänares eller tjänarinnas rätt
när de hade någon tvist med mig?
14 Vad skulle jag då göra
när Gud reser sig?
När han ställer mig till svars,
vad skulle jag säga?

- 15 Han som skapade mig i moderlivet
skapade ju dem också,
en och samme har berett oss båda
i modersskötet.
- 16 Har jag nekat de fattiga vad de önskat
eller låtit änkans ögon försmäkta?
- 17 Har jag ensam ätit mitt bröd
utan att den faderlöse
fått äta av det?
- 18 Nej, från min ungdom
har jag uppfostrat honom
som en far,
och från första stund
har jag tagit mig an änkor.
- 19 Har jag sett någon förgås utan kläder,
eller en fattig utan något
att skyla sig med?
- 20 Har inte hans hjärta välsignat mig,
fick han inte värma sig
i ull från mina lamm?
- 21 Har jag lyft min hand
mot den faderlöse
när jag såg mig ha medhåll i porten?
- 22 Då får min axel lossna
från min skuldra
och min arm brytas från sin led,
- 23 då skulle jag frukta Guds straff
och stå maktlös inför hans majestät.
- 24 Satte jag mitt hopp till guldets,
kallade jag rent guld min trygghet?
- 25 Gladdes jag över
att min rikedom växte
och att min hand samlade
så mycket?
- 26 Hände det när jag såg
hur solljuset sken
och hur månen skred härligt fram,
- 27 att mitt hjärta i hemlighet
lät sig förföras
och jag gav dem en handkyss?
- 28 Även det hade varit
en straffbar synd,
för då hade jag förnekat
Gud i höjden.
- 29 Har jag glatt mig

31:15 Ps 139:13, Ords 14:31, 17:5, 22:2, Ef 6:9. **31:17** Jes 58:7. **31:21 medhåll i porten** I en process om den rättslöses egendom. **31:24** Ps 52:9, 62:11, Mark 10:24f, 1 Tim 6:17. **31:25** Ps 62:11, Luk 12:16f. **31:27** 5 Mos 4:19, Hes 8:16. **31:28** 5 Mos 17:3f. **31:29** Ord 24:17f.

- åt min fiendes olycka,
fröjdad mig
när olyckan drabbade honom?
- 30 Nej, jag lät inte min mun synda
genom att begära hans liv
med en förbannelse.
- 31 Mitt husfolk kan vittna:
”Alla fick mätta sig
med kött vid hans bord.”
- 32 Främlingen behövde inte
övernatta på gatan,
jag öppnade mina dörrar mot vägen.
- 33 Har jag dolt mina brott som Adam
och gömt min skuld inom mig,
- 34 av fruktan för allt folket
och rädsla för fränders förakt,
så att jag teg
och inte gick utanför dörren?
- 35 O, att jag hade någon
som lyssnade på mig!
Se, här är min underskrift.
Må den Allsmäktige svara mig.
Låt mig se min motparts
anklagelseskraft!
- 36 Sannerligen, jag skulle bära den
på min skuldra,
jag skulle fästa den som min krona.
- 37 Jag skulle redovisa alla mina steg
för honom,
möta honom som en furste.
- 38 Har min mark ropat över mig,
har dess fåror gråtit med varandra?
- 39 Har jag ätit dess frukt
utan att betala
eller sugit ut dem
som brukade jorden?
- 40 Då får törne växa i stället för vete,
ogräs i stället för korn.

Slut på Jobs tal.

32

Elihus tal (Kap 32-37)

¹ De tre männen slutade nu svara Job, eftersom han var rättfärdig i sina egna ögon.

² Men Elihu, Barakels son från Bus, av Rams släkt, blev upprörd. Han blev upprörd

31:30 1 Kung 3:11, Matt 5:44, Rom 12:14. **31:32** Rom 12:13, Hebr 13:2, 1 Petr 4:9. **31:33** 1 Mos 3:8, Ps 32:5, Ords 28:13, Jak 5:16. **31:34** 2 Mos 23:2. **31:35** Job 23:3f. **31:35 underskrift** Hebr. *taw*, hebreisk bokstav som under GT:s tid skrevs som ett kors (jfr Hes 9:4). **32:2** 1 Mos 22:21, Job 27:5f. **32:2 Elihu** Betyder ”han är min Gud”. **32:2 Bus** Arabiskt stamområde (jfr 1 Mos 22:21, Jer 25:23).

mot Job för att denne menade sig ha rätt mot Gud,

³ och han blev upprörd mot Jobs tre vänner för att de inte fann något svar och ändå dömde Job skyldig.

⁴ Elihu hade väntat med att tala till Job eftersom de andra var äldre än han.

⁵ Men när Elihu insåg att de tre männen inte hade något mer att säga blev han upprörd.

⁶ Då tog Elihu, Barakels son, från Bus till orda. Han sade:

Jag är ung till åldern,

och ni är gamla.

Därför var jag rädd och vågade inte
lägga fram min mening för er.

⁷ Jag tänkte: "Åldern ska tala
och de många åren

förkunna vishet."

⁸ Men det beror på anden

i människan,
den Allsmåttiges livsfläkt
ger henne förstånd.

⁹ Det är inte åldern som ger vishet
eller bara gamla som förstår
vad som är rätt.

¹⁰ Därför säger jag: Lyssna på mig!

Också jag vill lägga fram
min mening.

¹¹ Se, jag väntade på era ord,
jag lyssnade efter era insikter
när ni sökte finna de rätta orden.

¹² Jag lyssnade uppmärksamt på er,
men se,
ingen kunde motbevisa Job,
ingen kunde ge honom
svar på tal.

¹³ Svvara nu inte: "Vi möttes av vishet.
Gud kan besegra honom,
inte människor."

¹⁴ Hans ord var inte riktade mot mig,
och jag ska inte bemöta honom
med era argument.

¹⁵ De är bestörta och svarar inte mer,
de har tappat talförmågan.

¹⁶ Skulle jag vänta
när de inget säger,
när de står där utan svar?

¹⁷ Också jag vill ta till orda,
också jag vill säga min mening,

¹⁸ för jag är uppfylld av ord,
anden inom mig tvingar mig.

- 19 Se, mitt inre är som instängt vin,
som en ny vinlägel nära att brista.
- 20 Därför måste jag tala och få lättnad,
jag vill öppna mina läppar
och svara.
- 21 Jag ska inte vara partisk mot någon
och inte smickra någon människa.
- 22 Smicker vill jag inte veta av,
annars kunde min skapare
strax rycka bort mig.

33

- 1 Men Job, hör nu mina ord,
lyssna till allt jag har att säga!
- 2 Se, jag öppnar nu mina läppar,
min tunga talar i min mun.
- 3 Mina ord kommer
från ett uppriktigt hjärta,
det jag förstår ska jag ärligt säga.
- 4 Guds Ande har gjort mig,
den Allsmäktiges livsande
ger mig liv.
- 5 Svara mig om du kan,
träd fram inför mig,
gör dig redo.
- 6 Se, inför Gud är vi båda lika,
också jag är formad av lera.
- 7 Se, rädsla för mig
behöver inte skrämma dig,
och min myndighet
ska inte trycka ner dig.
- 8 Men du sade inför mina öron,
så lydde orden jag hörde:
- 9 ”Jag är ren och utan synd,
jag är fläckfri och utan skuld.
- 10 Men se, han vill ansätta mig,
han räknar mig som sin fiende.
- 11 Han sätter mina fötter i stocken,
han vaktar på alla mina vägar.”
- 12 Där har du inte rätt, svarar jag dig,
för Gud är större än en människa.
- 13 Hur kan du förebrå honom
att han inte ger ett enda ord till svar?
- 14 Gud talar både en och två gånger,
utan att man bryr sig om det.

32:19 instängt vin Jäsande vin expanderar och kan spränga sitt kärl (jfr Matt 9:17 med not). **33:6 1** Mos 2:7, Job 4:19, 10:9, 31:15, Pred 12:7. **33:9** Job 9:21, 10:7, 16:17, 23:10, 27:5f. **33:10** Job 13:24, 16:9, 19:11. **33:11** Job 13:27. **33:13** Jes 40:13. **33:13 ger ett enda ord till svar** Annan översättning: ”ger för sin sak”.

- 15 I drömmen, i en syn om natten,
 när sömnen fallit tung
 över människorna
 och de slumrar i sin bädd,
- 16 då öppnar han människornas öron
 och bekräftar deras tuktan
- 17 för att hindra människan
 från en ogärning
 och hålla henne borta från högmod.
- 18 Han bevarar hennes själ från graven
 och hennes liv
 från att falla för svärd.
- 19 Hon tuktas med plågor
 på sin sjukbädd
 och med ständiga smärtor i benen.
- 20 Hennes sinne äcklas av mat,
 hennes själ vid den föda
 hon älskade.
- 21 Hennes kött tårs bort
 tills inget finns kvar,
 hennes ben blottas
 som förr inte syntes.
- 22 Hennes själ närmar sig graven,
 hennes liv dödens makter.
- 23 Om det finns en ängel hos henne,
 en medlare, en av tusen,
 som förkunnar för människan
 vad som är rätt,
- 24 då förbarmar sig Gud över henne
 och säger:
 ”Rädda henne
 från att fara ner i graven,
 jag har funnit lösen för henne.”
- 25 Då får hennes kropp
 ny ungdomskraft,
 hon blir på nytt
 som i sin ungdoms dagar.
- 26 Hon ber till Gud
 och han har behag till henne,
 hon får se hans ansikte med jubel.
 Och Gud återger människan
 hennes rättfärdighet.
- 27 Hon ska sjunga inför människorna:
 ”Jag syndade
 och förvrängde det rätta,
 men jag fick inte vad jag förtjänade.
- 28 Han friköpte min själ
 från att hamna i fördärvet,
 och mitt liv ska se ljuset.”

- 29 Se, allt detta gör Gud
 med en människa,
 både två och tre gånger,
 30 för att återföra hennes själ
 från graven
 och låta livets ljus stråla över henne.
- 31 Ge akt, Job, och lyssna på mig!
 Var stilla, så att jag får tala.
- 32 Men har du något att säga,
 så svara mig, tala,
 för jag vill gärna ge dig rätt.
- 33 Om inte, lyssna då till mig.
 Var stilla, jag ska lära dig vishet.

34

- 1 Elihu fortsatte. Han sade:
 2 Hör mina ord, ni som är visa,
 lyssna till mig, ni som vet,
 3 för örat prövar orden
 liksom gommen prövar smaken.
- 4 Låt oss avgöra vad som är rätt,
 tillsammans förstå
 vad som är gott,
 5 för Job har sagt: "Jag är rättfärdig,
 men Gud har berövat mig
 min rätt.
- 6 Trots att jag har rätt
 står jag som lögnare.
 Jag är dödsskjuten
 fast jag är utan skuld."
- 7 Finns en man som Job,
 som dricker hån som vatten,
 8 som slår följe med ogärningsmän
 och vandrar
 med gudlösa människor?
- 9 Han säger ju:
 "Det hjälper inte en människa
 att hålla sig väl med Gud."
- 10 Lyssna därför på mig,
 ni förståndiga män!
 Skulle Gud göra orätt,
 den Allsmåttige något
 orättfärdigt?
- 11 Nej, han ger åt människan

33:30 Ps 56:14, 103:4. 34:3 Job 12:11. 34:5 Job 13:18, 23:10, 27:2, 5. 34:6 Job 6:4, Ps 38:3. 34:7 Job 15:16.
 34:8 Ps 1:1. 34:9 Job 9:22, 21:15, 35:3. 34:10 5 Mos 32:4, Job 8:3, 36:23, Rom 3:5, 9:14. 34:11 Ps 62:13, Ords 24:12,
 Jer 17:10, 32:19, Hes 7:27, 33:20, Matt 16:27, 1 Kor 3:8, 2 Kor 5:10, Upp 22:12.

- efter hennes gärningar
 och låter var och en få
 efter sin väg.
- 12 Gud gör sannerligen inget orätt,
 den Allsmåttige
 förvränger inte rätten.
- 13 Vem satte honom
 att ta hand om jorden,
 vem lade hela världen på honom?
- 14 Om han bara tänkte på sig själv
 och tog tillbaka sin ande,
 sin livsfläkt,
- 15 då skulle allt levande förgås
 och människorna vända åter
 till stoft.
- 16 Har du insikt, så hör detta,
 lyssna till vad jag säger.
- 17 Ska den härska som hatar rättvisa?
 Eller fördömer du
 den störste i rättfärdighet,
- 18 han som säger "Skurk!" till en kung
 och "Skyldig!" till furstar,
- 19 han som inte är partisk för furstar
 och inte aktar den rike
 mer än den fattige,
 eftersom de alla är
 hans händers verk?
- 20 De dör plötsligt, mitt i natten.
 Folk bävar och förgås,
 de mäktiga rycks bort
 men inte genom människohand,
- 21 för Guds ögon följer var mans vägar
 och ser alla hans steg.
- 22 Det finns inget mörker
 och ingen djup skugga
 där ogärningsmän kan gömma sig.
- 23 Gud behöver inte betrakta
 en människa länge
 innan hon kan ställas till doms
 inför honom.
- 24 Han krossar mäktiga män
 utan rannsakan
 och insätter andra i deras ställe.
- 25 Ja, han känner deras gärningar,
 han störtar dem om natten
 och de krossas.
- 26 Han straffar dem som förbrytare,
 öppet, där människor ser det,

34:12 Ps 51:6. **34:15** Ps 104:29, Pred 12:7. **34:17** Rom 3:6. **34:19** 5 Mos 10:17, 2 Krön 19:7, Apg 10:34, Rom 2:11,
 Gal 2:6, Ef 6:9, Kol 3:25, 1 Petr 1:17. **34:20** 2 Mos 12:29, 2 Kung 19:35. **34:21** Job 23:10, 31:4, Ords 5:21, Jer 16:17, 23:24.
34:22 Ps 139:11f, Amos 9:2f. **34:24** Job 12:19, Dan 2:21, Luk 1:52.

- 27 eftersom de vek av ifrån honom
och inte gav akt
på alla hans vägar.
- 28 Det fick de fattiga
att ropa till honom,
och han hörde
de nödställdas klagan.
- 29 När han är tyst,
vem kan då fördöma?
När han döljer sitt ansikte,
vem kan då se honom,
vare sig ett folk
eller en enskild människa?
- 30 Han låter inga gudlösa regera
eller bli snaror för folket.
- 31 Har någon sagt till Gud:
”Jag tar mitt straff,
jag vill inte synda mer.
- 32 Lär mig du vad jag inte ser.
Har jag gjort orätt
vill jag inte göra så mer.”
- 33 Ska Gud löna dig
efter din önskan,
du som har förkastat honom?
Du måste välja, inte jag.
Säg vad du menar!
- 34 Kloka män kommer att säga,
visa män som lyssnar till mig:
- 35 ”Job talar utan insikt,
hans ord är utan vishet.”
- 36 Låt Job prövas till det yttersta,
för han försvarar sig
som ogärningsmän.
- 37 Han lägger uppror till sin synd,
han klappar händerna mot oss
och hopar sina ord mot Gud.

35

- 1 Elihu fortsatte. Han sade:
- 2 Tycker du det är rätt att säga:
”Min rättfärdighet
är större än Guds”,
- 3 eftersom du säger:
”Vad hjälper den mig?
Har jag mer nytta av den
än av min synd?”
- 4 Jag ska svara dig och dina vänner.

- ⁵ Blicka upp mot himlen och se,
lägg märke till skyarna
högt över dig.
- ⁶ Om du syndar,
vad gör du då mot honom?
Om dina brott är många,
vad skadar det honom?
- ⁷ Om du är rättfärdig,
vad ger du honom,
vad får han från din hand?
- ⁸ Din ondska påverkar människor
som är lika dig,
och din rättfärdighet människobarn.
- ⁹ Man klagat över allt förtryck,
man ropar om hjälp
mot de mäktigas arm.
- ¹⁰ Men ingen frågar:
”Var är Gud som har skapat mig,
han som låter lovsånger
ljuda i natten,
- ¹¹ han som ger oss
mer kunskap än jordens djur
och mer vishet än himlens fåglar?”
- ¹² Man ropar, men han svarar inte
på grund av de ondas högmod.
- ¹³ Nej, Gud hör inte på tomma böner,
den Allsmäktige bryr sig inte
om det.
- ¹⁴ Även när du säger
att du inte ser honom
ligger din sak inför honom,
och du bör vänta på honom.
- ¹⁵ Men nu när han inte straffar i vrede
och inte bryr sig så mycket
om synden,
- ¹⁶ spärrar Job upp sin mun
till tomma ord,
han hopar ord utan insikt.

36

- ¹ Elihu fortsatte. Han sade:
² Ha lite tålamod,
jag har mer att säga till Guds försvar.
³ Jag vill hämta min insikt från fjärran
och hävda min skapares
rättfärdighet.

35:6 Job 7:20. **35:7** Job 22:2f, 41:2, Rom 11:35. **35:10 låter lovsånger ljuda** Annan översättning: ”ger styrka”.
35:11 mer kunskap än ... mer vishet än Annan översättning: ”kunskap genom ... vishet genom”. **35:13** Job 27:9.
35:15 Pred 8:11. **35:16** Job 34:35.

- 4 Mina ord är sannerligen inte falska,
en som har full insikt är med dig.
- 5 Se, Gud är väldig och förkastar ingen,
han är väldig i sitt förstånds kraft.
- 6 Den gudlöse låter han inte leva,
men de nödställda skaffar han rätt.
- 7 Han tar inte sina ögon
från de rättfärdiga.
Han låter dem trona i kungars krets,
upphöjda för evigt.
- 8 Men läggs de bundna i kedjor
och fångas i eländets snaror,
- 9 så vill han visa dem vad de har gjort
och vilka brott de i trots
har begått.
- 10 Han öppnar deras öra för tuktan
och manar dem att vända om
från synden.
- 11 Om de lyssnar och tjänar honom,
får de framleva sina dagar i lycka
och sina år i ljuvlig ro.
- 12 Men om de inte lyssnar,
ska de drabbas av svärdet
och gå under i sitt oförstånd.
- 13 De som har gudlösa hjärtan
tar till vrede,
de ropar inte på hjälp
när han binder dem.
- 14 De ska dö i sin ungdom
och sluta sitt liv bland horkarlar
i avgudatempel.
- 15 Genom lidandet vill han rädda
den som lider
och genom nöden öppna hans öra.
- 16 Också dig vill han locka
ut ur nödens gap
till en rymlig plats utan betryck
och duka ditt bord
med utsökta rätter.
- 17 Men du är fylld
av ogudaktighetens dom,
dom och rättvisa håller dig fast.
- 18 Låt inte vreden locka dig att håna,
och låt inte en stor lösensumma
förleda dig.
- 19 Kan ditt rop

36:6 Job 8:22, Ps 72:4, Jes 11:4. 36:7 1 Sam 2:8, Ps 33:18, 34:16, 113:7f. 36:10 Job 33:16f, Jona 3:8. 36:11 5 Mos 30:19.
36:14 5 Mos 23:17, 1 Kung 14:24. 36:14 *horkarlar i avgudatempel* Manliga tempelprostituerade (jfr 1 Kung 14:24,
2 Kung 23:7). 36:15 Jes 38:17. 36:16 Ps 18:20, 23:5. 36:18 *att håna* Annan översättning: "när du tuktas".

- och alla kraftansträngningar
frita dig från nöd?
- 20 Längta inte efter den natt
då folken ska ryckas från sin plats.
- 21 Akta dig, vänd dig inte till ondskan,
som du valt i stället för lidande.
- 22 Se, Gud är upphöjd i sin kraft.
Var finns en lärare som han?
- 23 Vem har anvisat honom hans väg,
och vem kan säga:
”Du har gjort orätt”?
- 24 Kom ihåg att upphöja hans verk
som människorna besjunger,
25 som alla människor ser,
som de betraktar om än i fjärran.
- 26 Se, Gud är för hög för vårt förstånd,
hans år är fler än någon kan utforska.
- 27 Vattnets droppar drar han uppåt,
de strilar som regn från dimman.
- 28 Det strömmar från skyarna
och droppar i mängd
över människor.
- 29 Kan någon förstå
hur molnen breder ut sig,
förstå dundret från hans hydda?
- 30 Se, han sprider sina blixvars ljus
omkring sig
och döljer havets djup.
- 31 Genom dem dömer han folken,
men ger också mat i överflöd.
- 32 Han höljer sina händer i blixvars ljus
och befaller dem att träffa sitt mål.
- 33 Hans dunder bär bud om honom,
även boskapen vet vad som väntar.

37

- 1 Inför sådant bävar mitt hjärta
och slår häftigt i mitt bröst.
- 2 Lyssna noga
till dundret från hans röst,
till mullret som går ut
från hans mun.
- 3 Han sänder ut det över hela himlen,
sina blixvar till jordens åndar.
- 4 Efteråt ryter dånet,

36:20 Job 34:20, 25. **36:22** Job 35:11, Ps 25:8f. **36:23** 5 Mos 32:4, 2 Krön 19:7, Job 8:3, 34:10, Jes 40:13, 45:19, Rom 11:34.
36:26 Job 11:7, Ps 92:9, 102:13, 28, Jes 63:16, Klag 5:19, Dan 6:26, Hebr 1:12. **36:27** 1 Mos 2:6, Job 5:10, 38:25. **36:29**
Job 37:11, 16, Ps 18:12. **36:33 även boskapen vet vad som väntar** Annan översättning: ”den som ivrar mot det onda”.
37:2 Job 36:33, Ps 29:3f.

- han dundrar
 med sin väldiga röst,
 han spar inte på blixterna
 när han låter sin röst höras.
- 5 Gud dundrar underbart med sin röst,
 han gör stora och ofattbara ting.
- 6 Snön befäller han:
 ”Fall över jorden!”,
 och regnet:
 ”Kraftiga skurar av regn!”
- 7 Han binder alla människors händer
 så att alla lär känna hans gärningar.
- 8 Vilddjuren drar sig in i sina gömslen,
 de blir kvar i sina hålor.
- 9 Stormen kommer från sin kammare,
 kölden kommer med
 nordanvinden.
- 10 Gud sänder frost
 med sin andedräkt,
 och de vida vattnen fryser till.
- 11 Han lastar skyarna med väta
 och sprider sina åskmoln
 vida omkring.
- 12 De far runt åt alla håll
 efter hans styrning
 och utför allt han befäller dem
 över hela jordens yta.
- 13 Han låter dem komma som straff,
 för att hjälpa hans land
 eller visa hans godhet.
- 14 Lyssna till detta, Job,
 stanna och tänk på Guds under!
- 15 Förstår du hur Gud styr dem
 och låter blixten lysa fram
 från sitt moln?
- 16 Förstår du lagen för skyarnas jämvikt,
 den Allvises underverk,
- 17 hur dina kläder blir heta
 när jorden blir stilla
 under sunnanvinden?
- 18 Kan du, med honom,
 breda ut skyarna som ett valv,
 fasta som en spegel av gjuten metall?
- 19 Lär oss vad vi ska säga till honom,
 i vårt mörker har vi inget
 att lägga fram.
- 20 Ska det kungöras för honom

- att jag vill tala?
 Ingen ber väl om att bli slukad?
 21 Ingen kan väl se på ljuset
 som strålar i skyarna
 när vinden har gått fram
 och skingrat dem?
 22 Från norr kommer en glans av guld,
 ett skrämmande majestät
 omger Gud.
 23 Den Allsmäktige kan vi inte finna,
 han är upphöjd i kraft och dom.
 Han kan inte kränka
 sin stora rättfärdighet.
 24 Därför fruktar människorna honom.
 Han bryr sig inte om dem
 som tycker sig vara visa.

38

Herren svarar Job (Kap 38-39:35)

- ¹ HERREN svarade Job ur stormvinden. Han sade:
- ² Vem är den som fördunklar mitt råd
 med ord utan förstånd?
³ Spänn bältet om livet som en man.
 Jag ska fråga dig,
 och du ska ge mig besked.
- ⁴ Var var du
 när jag lade jordens grund?
 Svara, om du vet och förstår.
⁵ Vem bestämde dess mått?
 Du vet ju!
 Och vem spände mätsnöret
 över den?
⁶ Var fick dess grundpelare fäste?
 Vem lade dess hörnsten,
⁷ medan morgonstjärnorna
 sjöng tillsammans
 och alla Guds söner ropade
 av glädje?
- ⁸ Vem satte dörrar för havet
 när det bröt fram ur moderlivet,
⁹ när jag gav det moln till kläder
 och dimman till linda,
¹⁰ när jag bestämde dess gräns
 och satte bom och dörrar
¹¹ och sade: "Hit men inte längre,
 här ska dina stolta vågor

37:22 *Från norr* Väderstrecket förknippas med Guds boning (jfr Ps 48:13 med not).

38:1 Job 40:1, Hes 1:4.

38:3 Job 40:2, 42:4.

38:4 Ps 102:26, 104:5, 119:90, Ords 30:4.

37:23 Job 9:4, 36:5, 1 Tim 6:16.

38:5 Ords 8:29, 30:4, Jes 40:2.

38:8 Job 26:10, Ps 104:6f.

38:10 1 Mos 1:9, Ps 33:7, Ords 8:29, Jer 5:22.

lägga sig”?

- 12 Har du under dina dagar
befallt dagen att gry
och visat gryningen dess plats
13 där den kan gripa jorden i dess hörn
så att de gudlösa skakas bort
från den?
14 Då ändrar jorden form
som leran under sigillet,
och allt träder fram som i ny dräkt.
15 Då mister de gudlösa sitt ljus,
och den höjda armen bryts av.
- 16 Har du stigit ner till havets källor
och vandrat på djupets botten?
17 Har dödens portar visat sig för dig,
har du sett dödsskuggans portar?
18 Har du sett ut över jordens vidder?
Berätta, om du förstår allt detta.
- 19 Var går vägen dit där ljuset bor,
och var har mörkret sin boning,
20 så att du kan föra det till dess gräns
och finna stigarna till dess hus?
21 Du vet det, du var ju född då,
och dina dagars tal är stort!
- 22 Har du varit vid snöns förråd,
har du sett haglets förråd
23 som jag sparar till nödens tid,
till krigets och drabbningens dag?
24 Var går vägen dit där ljuset delar sig,
där östanvinden breder ut sig
över jorden?
- 25 Vem öppnar rännor för regnflödet
och banar väg för åskans blixtn,
26 för att sända regn
över folktomma trakter,
ökknar där ingen människa finns,
27 för att mätta ödsliga ödemarker
och ge växt åt grässets brodd?
28 Har regnet någon far?
Vem födde daggens droppar?
29 Från vilket sköte kom isen?
Och vem födde himlens rimfrost?
30 Vattnet blir hårt som sten,

38:15 Job 24:17. 38:18 **sett ut över** Annan Översättning: "fatta". 38:24 Joh 3:8. 38:24 **ljuset** Annan Översättning: "blixten". 38:25 Job 28:26, Jer 10:13, Amos 4:7. 38:27 Ps 104:14, 107:35. 38:28 Job 5:10, 36:27, Jer 14:22. 38:29 Job 37:10, Ps 147:16f.

djupets yta fryser till is.

- 31 Kan du knyta samman
Sjustjärnornas knippe
eller lossa Orions band?
- 32 Kan du föra fram himlens tecken
i rätt tid
och leda Björnen och dess ungar?
- 33 Förstår du himlens lagar,
ordnar du dess välde över jorden?
- 34 Kan du höja din röst till molnen
och få vattenflöden att täcka dig?
- 35 Kan du sända ut blixterna
så att de går ut
och säger till dig: "Här är vi"?
- 36 Vem har lagt vishet i det fördolda,
och vem gav förstånd
åt luftens tecken?
- 37 Vem har vishet att räkna skyarna?
Och vem tömmer ut
himplens vattenkär!
- 38 när myllan är hård och fast
och jordkokorna klibbat samman?

39

- 1 Jagar du byte
åt lejonhonan?
Stillar du
de unga lejonens hunger
- 2 när de kryper ihop i sina hålor
eller ligger på lur i snåret?
- 3 Vem skaffar mat åt korpen,
när hans ungar ropar till Gud
och flaxar omkring utan föda?
- 4 Vet du när stengetterna ska föda,
vakar du över när hindarna
ska kalva?
- 5 Räknar du månaderna
de går dräktiga,
vet du tiden när de ska föda?
- 6 De böjer sig ner och föder sina foster
och blir fria från sina värkar.
- 7 Deras ungar blir starka
och växer upp i det fria,
de springer sin väg
och vänder inte tillbaka.

38:31 Job 9:9, Amos 5:8. **38:32 Björnen** Dvs Stora Björn med Karlavagnen. Annan översättning: "Lejonet". **38:36 det fördolda... luftens tecken** Annan översättning: "det inre ... hjärtat" eller "hägern ... tuppen". **39:1** Ps 104:21. **39:2** Job 37:8. **39:3** Ps 145:15, 147:9, Matt 6:26, Luk 12:24.

- 8 Vem släppte vildåsnan fri,
vem lossade hennes band?
9 Jag gav henne stäppen till hem,
saltöknen till sin boning.
10 Hon ler åt bullret i staden
och hör ingen pådrivares rop.
11 Hon söker sitt bete på bergen
och letar efter allt som är grönt.
- 12 Har vildoxen lust att tjäna dig
och stanna vid din krubba
över natten?
13 Kan du tvinga vildoxen
att gå i fåran med töm
och harva markerna efter dig?
14 Kan du lita på hans stora styrka
och anförtro ditt arbete åt honom?
15 Litar du på att han för hem din säd
och samlar den vid din tröskplats?
- 16 Strutshonans vingar
flaxar med fröjd,
men visar hennes vingar och fjädrar
ömhet?
17 Hon lämnar sina ägg på marken
och låter dem värmas i sanden,
18 hon glömmer att en fot
kan krossa dem,
att vilda djur kan trampa på dem.
19 Hon är hård mot sina ungar,
som om de inte var hennes.
Hon bryr sig inte om
att hennes möda
kan vara förgäves,
20 för Gud gav henne inte vishet,
han lät henne inte få förstånd.
21 Men när hon piskar sig
upp till språng,
då ler hon åt både häst
och ryttare.
- 22 Ger du hästen hans styrka,
klär du hans nacke med man?
23 Får du honom att hoppa
som gräshoppan?
Hans stolta frustning sprider skräck.
24 Han skrapar i marken
och gläds över sin styrka,
han rusar fram mot väpnade skaror.
25 Han ler åt fruktan

- och känner ingen rädsla,
han ryggar inte tillbaka för svärd.
²⁶ Runt honom rasslar det av koger,
det blänker av spjut och lansar.
²⁷ Han skakar och eggas
när han vinner terräng,
han kan inte stå still
när basunen har ljudit.
²⁸ För varje basunstöt frustar han till,
redan på avstånd vädrar han strid,
kommandorop och härskri.
²⁹ Är det genom din vishet
som höken stiger
och breder ut sina vingar
mot söder?
³⁰ Är det på din befallning
som örnen stiger högt
och bygger sitt näste på höjden?
³¹ På klippan bor han och vilar,
på klippans topp och bergsfäste.
³² Därifrån spanar han efter byte,
långt i fjärran spejar hans ögon.
³³ Hans ungar frossar på blod,
och där de slagna ligger,
där finner man honom.
³⁴ Och HERREN svarade Job. Han sade:
³⁵ Du som tvistar med den Allsmäktige,
ska du tillrättavisa honom?
Du som anklagar Gud, ge svar!

Job svarar Herren

- ³⁶ Job svarade HERREN och sade:
³⁷ Jag är för liten.
Vad kan jag svara dig?
Jag sätter handen för munnen.
³⁸ En gång har jag talat,
men jag säger inget mer,
två gånger, men jag gör det inte igen.

40

Herrens andra tal till Job

- ¹ Då talade HERREN till Job ur stormvinden. Han sade:
² Spänn bältet om livet som en man.
Jag ska fråga dig,

39:26 *det blänker av spjut och lansar* Annan översättning: "klingor av spjut och kroksablar". **39:33** Matt 24:28, Luk 17:37. **39:35** Jes 45:9. **39:35** Annan översättning: "Vill en kritiker tvista med den Allsmäktige? Du som anklagar...". **39:37** Job 21:5, 29:9, Ords 30:32, Mika 7:16. **40:2** Job 38:3.

och du ska ge mig besked.

- ³ Vill du göra min rättvisa om intet?
Dömer du mig skyldig
för att själv stå rättfärdig?
- ⁴ Har du en arm som Gud,
och kan du dundra
med en röst som hans?
- ⁵ Pryd dig då
med storhet och härlighet,
klä dig i ära och majestät.
- ⁶ Ös ut din rasande vrede,
ödmjuka alla högmodiga
med en blick.
- ⁷ Underkuva alla högmodiga
med en blick,
slå ner de gudlösa på stället.
- ⁸ Göm dem alla i stoftet,
fjättra deras ansikten i mörkret.
- ⁹ Då ska också jag prisa dig
för att din högra hand
ger dig frälsning.
- ¹⁰ Se Behemot,
som jag har skapat liksom dig.
Han lever av gräs som en oxe.
- ¹¹ Se kraften i hans höfter
och styrkan i hans bukmuskler.
- ¹² Hans svans är styv som en ceder,
hans lårsenor är sammanvävda.
- ¹³ Hans benpipor är som kopparrör,
benen liknar järnstänger.
- ¹⁴ Han är förstlingen av Guds verk,
men hans skapare kan komma nära
med sitt svärd.
- ¹⁵ Bergen bär fram mat åt honom,
och alla de vilda djuren
har där sin lek.
- ¹⁶ Han lägger sig ner under lotusträd,
i skydd av rör och vass.
- ¹⁷ Lotusträden ger honom skugga,
flodens pilträd omger honom.
- ¹⁸ Även om strömmen är kraftig
oroas han inte,
om så Jordan forsar mot hans gap
är han trygg.
- ¹⁹ Kan någon gripa tag i hans ögon
eller borra snaror genom hans nos?

40:3 Ps 51:6, Rom 3:4. **40:5** Ps 93:1. **40:7** Ps 75:8, Jes 2:12. **40:9** Jes 59:16, 63:5. **40:10 Behemot** Hebr. för "djur". Har traditionellt identifierats med flodhästen. På senare tid har även en identifikation med dinosaurier av sauropodsläktet föreslagits (jfr vers 12).

- 20 Kan du dra upp Leviatan med krok
eller kuva hans tunga med rep?
- 21 Kan du sätta en sävlina i hans näsa
eller borra en hake
genom hans käke?
- 22 Skulle han vädja till dig om nåd
gång på gång
eller tala till dig med mjuka ord?
- 23 Skulle han sluta fördrag med dig
så att du kan ta honom som slav
för alltid?
- 24 Kan du leka med honom
som med en fågel
eller hålla honom i band
åt dina flickor?
- 25 Kan fiskarlag köpslå om honom
och dela upp honom
mellan köpmän?
- 26 Kan du fylla hans hud
med harpuner
och hans huvud med fiskespjut?
- 27 Bär hand på honom,
så minns du den striden
och gör inte om det!
- 28 Nej, den som hoppas på seger
blir besviken,
redan när man ser honom
är man slagen.

41

- 1 Ingen är så dumdristig
att han retar honom.
Vem vågar då sätta sig upp
mot mig?
- 2 Vem har gett mig något
som jag måste betala igen?
Mitt är allt som finns under himlen.
- 3 Jag vill inte tuga om hans lemmar,
om hans styrka och sköna gestalt.
- 4 Vem kan rycka av honom hans dräkt?
Vem kan ta sig in
mellan hans båda käkar?
- 5 Vem kan öppna hans ansiktes dörrar?
Runt hans tänder bor skräck.
- 6 Stolta sitter sköldarnas rader,
sammanfogade och fast förseglade,

40:20 Leviatan Har traditionellt identifierats med krokodilen. På övriga ställen beskrivs Leviatan som ett havsmonster (Ps 104:26) eller en drake i opposition mot Gud (41:10f, jfr Jes 27:1). **40:21 sävlina** Tråd tvinnad av vattenväxande säv. **41:1** Hebr 12:28f. **41:2** 2 Mos 19:5, Ps 24:1, 50:12, Rom 11:35, 1 Kor 10:26. **41:2** Citeras av Paulus i Rom 11:35. **41:4 ta sig in mellan hans båda käkar** Annan översättning: "ta sig fram med betsel" eller "ta sig igenom hans dubbla pansar" (så Septuaginta).

- ⁷ den ena tätt mot den andra,
ingen luft tränger in däremellan.
- ⁸ De sitter fast mot varandra,
de griper in i varandra
och kan inte skiljas åt.
- ⁹ När han fnyser blixtrar det av ljus,
hans blickar är som
gryningens strålar.
- ¹⁰ Hans gap sprutar flammor,
gnistor av eld bryter fram.
- ¹¹ Ur hans näsborrar stiger rök
som från en kokande gryta
på elden.
- ¹² Hans andedräkt kan tända kol,
lågor går ut ur hans gap.
- ¹³ På hans nacke bor styrkan,
och skräcken dansar
framför honom.
- ¹⁴ Hans hudveck är fasta,
de sitter hårt och orubbligt.
- ¹⁵ Hans hjärta är hårt som sten,
som den understa kvarnstenen.
- ¹⁶ När han reser sig bävar hjältar,
de tappar fattningen i ångest.
- ¹⁷ Svärdet som träffar håller inte stånd,
inte heller spjut, pil eller lans.
- ¹⁸ Han räknar järn som halm,
koppar som murket trä.
- ¹⁹ Bågskott får honom inte att fly,
för honom är slungstenar
som agnar.
- ²⁰ Stridsklubban räknar han som halm,
han skrattar åt rasslet av lansar.
- ²¹ Hans buk är som skarpa lerskärvor,
han sätter spår i dyn
som en trösksläde.
- ²² Han får djupet att koka som en gryta,
han får havet att skumma
som när man kokar salva.
- ²³ Bakom honom går ett lysande stråk,
djupet tycks få silverhår.
- ²⁴ Inget på jorden är hans like,
han skapades utan fruktan.
- ²⁵ Han ser på allt som är upphöjt,
han är kung över allt som är stolt.

42

Job svarar Herren

- ¹ Job svarade HERREN och sade:
² Jag vet att du kan göra allt,
 inget du beslutar
 är omöjligt för dig.
³ ”Vem är den som döljer ditt råd
 utan förstånd?”
 Jag ordade om det jag inte begrep,
 om det som var
 för underbart för mig
 och som jag inte förstod.
⁴ ”Lyssna nu, så ska jag tala.
 Jag ska fråga dig,
 och du ska ge mig besked.”
⁵ Förut hade jag bara hört talas om dig,
 men nu har jag sett dig
 med egna ögon.
⁶ Därför tar jag tillbaka det
 och ångrar mig i stoft och aska.

Herren tillrättavisar Jobs vänner

- ⁷ När HERREN hade talat dessa ord till Job, sade HERREN till Elifas från Teman: ”Min vrede brinner mot dig och dina båda vänner, för ni har inte talat rätt om mig som min tjänare Job.
⁸ Ta er nu därför sju tjurar och sju baggar och gå till min tjänare Job och offra dem som brännoffer för er, och min tjänare Job ska be för er. Jag ska ta emot hans bön och inte göra mot er som er dårskap har förtjänat, för ni har inte talat rätt om mig som min tjänare Job.”
⁹ Då gick Elifas från Teman, Bildad från Shua och Sofar från Naama och gjorde som HERREN hade sagt till dem. Och HERREN tog emot Jobs bön.

Herren välsignar Job

- ¹⁰ Och HERREN återupprättade Job när han bad för sina vänner. HERREN gav Job dubbelt så mycket som han hade haft förut.
¹¹ Alla hans bröder och systrar och alla han förr hade känt kom till honom, och de åt mat med honom i hans hem. De uppmuntrade och tröstade honom efter all olycka som HERREN hade låtit drabba honom. Och var och en gav honom en kesita och en guldring.
¹² Och HERREN välsignade slutet av Jobs liv mer än dess början. Han fick 14 000 får, 6 000 kameler, 1 000 par oxar och 1 000 åsneston.
¹³ Han fick också sju söner och tre döttrar.
¹⁴ Den första dottern kallade han Jemima, den andra Kesia och den tredje Keren-Happuk.
¹⁵ I hela landet fanns inga kvinnor så vackra som Jobs döttrar. Och deras far gav dem arv tillsammans med deras bröder.
¹⁶ Därefter levde Job hundrafyrtio år och fick se sina barn och barnbarn i fyra led.

42:2 1 Mos 18:14, Ps 115:3, Jes 40:26, Luk 1:37. **42:3** Job 38:2f. **42:6** Jona 3:6, 1 Kor 11:31. **42:8** 1 Mos 20:7, Job 22:30.
42:8 dårskap Annan översättning: ”hädelse”. **42:9** 1 Mos 20:17. **42:10** Job 8:7. **42:10 återupprättade Job** Annan översättning: ”gjorde slut på Jobs fångenskap”. **42:11** 1 Mos 33:19. **42:11 kesita** En okänd, urgammal värdeenhets (jfr 1 Mos 33:19). Septuaginta: ”lamm”. **42:12** Job 1:3. **42:14 Jemima ... Kesia ... Keren-Happuk** Betyder ”liten duva”, ”kassia” (kanel) och ”sminkhorn”. **42:15 gav dem arv** Döttrar ärvde annars inte i dåtidens samhällen (men jfr 4 Mos 27). **42:16** Ords 17:6.

17 Sedan dog Job, gammal och mätt på att leva.

Psaltaren

Psaltaren eller psalmerna, av grekiskans *psalmós* som betyder "sång till stränginstrument", är Bibelns sång- och bönbok. Dess främste författare är kung David, "Israels ljuvliga sångare" (2 Sam 23:1), som kröntes ca 1010 f Kr och tillskrivs 73 av de 150 psalmerna. De övriga skrevs av andra författare som Koras söner (42-49, 85, 87-88), Asaf (50, 73-83), Salomo (72, 127), Heman (88), Etan (89) och Mose (90), tills boken sammanställdes efter återkomsten från Babylon (jfr 126, 137), möjligen av Esra på 400-talet f Kr. Psalmerna användes såväl i tempelgudstjänsten som för gemensam sång och enskild andakt.

Psalmernas hebreiska poesi är mångfasetterad, ofta uppbyggd i parallellismer där det första ledets tanke speglas eller utvecklas i efterföljande led. På hebreiska bär boken namnet *Tehillím* (lovsånger), men den rymmer även andra genrer som tacksägelse, klagan, bot och bön samt vishetspsalmer. Många av psalmerna rymmer profetior om Messias, särskilt 2, 8, 22, 45, 69 och 110 men även ett flertal andra.

FÖRSTA BOKEN

1

De två vägarna

- 1 Salig är den som inte följer
de gudlösas råd,
som inte går in på syndares väg
och sitter bland föraktare,
- 2 utan har sin glädje
i HERRENS undervisning
och begrundar hans ord
både dag och natt.
- 3 Han är som ett träd,
planterat vid vattenbäckar,
som bär sin frukt i rätt tid
och vars löv inte vissnar.
Och allt han gör, det lyckas väl.
- 4 Sådana är inte de gudlösa,
de är som agnar
som skingras för vinden.
- 5 Därför ska inte de gudlösa
bestå vid domen,
inte syndarna
i de rättfärdigas församling.
- 6 HERREN känner
de rättfärdigas väg,
men de gudlösas väg
leder till fördärvet.

1:1 Ps 26:4f, 119:1, 128:1, Ords 1:10, 3:31, 4:14, Jer 15:17. 1:1 *går in på* Annan översättning: "stannar vid". 1:2 5 Mos 6:6f, 11:18f, Jos 1:8, Ps 119:55, 62, 97. 1:2 *undervisning* Det hebreiska ordet *Torá* ("lära", "undervisning") syftar på allt som Gud lär och undervisar om i sitt ord. 1:2 *begrundar* Annan översättning: "läser upp" ((på Bibelns tid läste man även ensam alltid högt). 1:3 2 Krön 31:21, Ps 92:13f, Jes 61:3, Jer 17:8, Hes 47:12. 1:4 Job 21:18, Ps 35:5, Jes 17:13, 29:5, Jer 13:24, Hos 13:3. 1:4 *agnar* Det värdelösa skalet runt vetekornet (jfr not till Matt 3:12). 1:5 Matt 25:32f. 1:6 Job 23:10, Ords 10:25, 28, Mal 3:16, 2 Tim 2:19.

2

Guds Son och hans motståndare

- 1 Varför är hednafolken i uppror?
Varför tänker folken
tomma tankar?
- 2 Jordens kungar reser sig
och furstarna gaddar ihop sig
mot HERREN och hans Smorde:
- 3 "Vi sliter sönder deras band
och kastar av oss deras rep!"
- 4 Han som tronar i himlen ler,
Herren gör narr av dem.
- 5 Så talar han till dem i sin vrede,
slår dem med skräck
i sin glödande harm:
- 6 "Det är jag som har insatt min kung
på Sion, mitt heliga berg."
- 7 Jag vill förkunna HERRENS beslut,
han sade till mig:
"Du är min Son,
jag har fött dig i dag.
- 8 Be mig, så ger jag dig
hednafolken till arvedel
och hela jorden till egendom.
- 9 Du ska krossa dem med järnspira,
slå sönder dem som lerkärl."
- 10 Var nu kloka, ni kungar,
ta varning, ni domare på jorden!
- 11 Tjåna HERREN med fruktan
och glåd er med bāvan!
- 12 Ge Sonen hyllningskyss,
så att han inte vredgas
och ni går under på er väg,
för hans vrede
kan snabbt blossa upp.
Saliga är alla som flyr till honom.

3

Bön om hjälp mot fiender

- 1 En psalm av David när han flydde för sin son Absalom.

2:1 Ps 21:12, Apg 4:25f. **2:2** Ps 31:14, Jes 61:1, Upp 19:19. **2:2** Citeras av apostlarna i Apg 4:25-26 som profetia om komplotten mot Jesus. **2:2 Smorde** Hebr. "Messias", på grekiska "Kristus", Guds utlovade frälsare, kung och profet. **2:3** Job 21:14f, Jer 5:5, Luk 19:14. **2:4** Ps 37:13, 59:9, Ords 1:25f, 3:34, Jes 40:22f. **2:6** Ps 89:28, 110:1. **2:7** Apg 13:33, Hebr 1:5, 5:5. **2:7** Citeras av Paulus i Apg 13:33 och i Hebr 1:5, 5:5 som profetia om Jesu ställning som Guds Son. **2:8** Ps 22:28, 72:8, Sak 9:10. **2:9** Ps 89:24, Upp 2:27, 12:5, 19:15. **2:9** Citeras av Jesus i Upp 2:27-28. **2:9 krossa** Annan översättning: "valla" (så Septuaginta, jfr Upp 2:27). **2:10 domare** Annan översättning: "ledare". **2:11** Fil 2:12. **2:12** Ps 34:9, 40:5, 84:13, Jes 30:18, Jer 17:7, Upp 6:16. **3:1** 2 Sam 15:13f. **3:1 Absalom** gjorde uppror och fick med sig merparten av folket. Se 2 Sam 16:14f.

- ² HERRE, hur många är inte
mina fiender!
Många reser sig mot mig,
- ³ många säger om min själ:
"Han får ingen frälsning
hos Gud." *Sela*
- ⁴ Men du, HERRE, är en sköld
runt omkring mig.
Du är min ära,
du lyfter mitt huvud.
- ⁵ Jag ropar högt till HERREN,
och han svarar mig
från sitt heliga berg. *Sela*
- ⁶ Jag lade mig ner och somnade,
jag vaknade igen,
för HERREN stöder mig.
- ⁷ Jag fruktar inte tiotusen man
som omringar mig från alla håll.
- ⁸ Res dig, HERRE!
Fräls mig, min Gud!
Du slår alla mina fiender på kinden,
du krossar de gudlösas tänder.
- ⁹ Frälsningen finns hos HERREN.
Låt din välsignelse vila
över ditt folk! *Sela*

4

Aftonbön i nöd

- ¹ För körledaren, till stränginstrument. En psalm av David.
- ² Svara mig när jag ropar,
min rättfärdighets Gud!
När jag är trängd ger du mig rum.
Förbarma dig över mig
och hör min bön!
- ³ Höga herrar,
hur länge ska ni kränka
min heder?
Hur länge ska ni älska tomhet
och jaga efter lögn? *Sela*
- ⁴ Ni ska veta hur underbart
HERREN tar till sig sin trogne,
HERREN hör när jag ropar
till honom.

3:2 Ps 38:20f, 56:3. **3:3 Sela** Musikalisk anvisning som troligen motsvarade ett solo eller mellanspel (så Septuaginta), eller möjligen repris. **3:4** 1 Mos 15:1, Ps 5:13, 18:2f, 84:12. **3:5** Ps 121:1. **3:6** Ps 4:9. **3:7** Ps 27:3. **3:8** Ps 58:7. **3:8 kinden** Annan översättning: "käften". **3:9** Jes 43:11.

- ⁵ Grips ni av vrede, synda inte!
Tänk efter i era hjärtan på er bädd
och var stilla. *Sela*
- ⁶ Bär fram rätta offer
och lita på HERREN.
- ⁷ Många säger:
"Vem kan visa oss det goda?"
Låt ditt ansiktes ljus
lysa över oss, HERRE!
- ⁸ Du har gett mig glädje i hjärtat,
mer än när andra får säd och vin
i mängd.
- ⁹ I frid kan jag lägga mig ner
och sova,
för bara du, HERRE,
låter mig bo i trygghet.

5

Morgonbön under förföljelse

- ¹ För körledaren, till flöjt. En psalm av David.
- ² Hör mina ord, HERRE,
tänk på mina suckar!
- ³ Lyssna när jag ropar,
min kung och min Gud!
Till dig går min bön.
- ⁴ HERRE, om morgonen
hör du min röst,
om morgonen vänder jag mig
till dig och väntar.
- ⁵ Du är inte en Gud
som älskar ondska,
den som är ond
får inte bo hos dig.
- ⁶ De övermodiga består inte
inför dina ögon,
du hatar alla förbrytare.
- ⁷ Du förgör dem som ljuger,
HERREN avskyr den som är
blodtörstig och falsk.
- ⁸ Men genom din stora nåd
får jag gå in i ditt hus,
jag får tillbe i vördnad för dig,
vänd mot ditt heliga tempel.
- ⁹ HERRE, led mig i din rättfärdighet

4:5 Ef 4:26. **4:6** Ps 51:19, 21, Rom 12:1. **4:7** 4 Mos 6:24f, Ps 31:17, 80:4. **4:9** 5 Mos 33:28, Ps 3:6, 5:2, Ps 17:1. **4:9**
bara du, Herre, låter mig bo i trygghet Annan översättning: "du, HERRE, låter mig bo för mig själv i trygghet". **5:2**
suckar Annan översättning: "tankar". **5:4** Ps 55:17f, 63:2, 7, 88:14, Mika 7:7. **5:5** Jes 33:14. **5:7** Ps 55:24, Apg 5:5,
10, Upp 21:8. **5:9** Ps 25:4f, 27:11, 31:2.

- för mina förföljares skull,
jämna din väg för mig.
- 10 Det finns ingen sanning
i deras mun.
Deras inre är fördärv,
deras strupe är en öppen grav
och sin tunga gör de hal.
- 11 Döm dem skyldiga, Gud,
låt deras planer bli deras fall!
Driv bort dem
för deras många brott,
eftersom de gör uppror mot dig.
- 12 Men alla som flyr till dig
ska få glädjas,
de ska jubla i evighet.
Du beskyddar dem,
de som älskar ditt namn
ska få fröjdas i dig,
- 13 för du, HERRE,
välsignar den rättfärdige.
Du täcker honom med nåd
som en sköld.

6

Bön och bönesvar i djup nöd

- 1 För körledaren, med stränginstrument till sheminít. En psalm av David.
- 2 HERRE, straffa mig inte
i din vrede,
tukta mig inte i din glöd!
- 3 Förbarma dig över mig, HERRE,
för jag är kraftlös.
Hela mig, HERRE,
för jag är förskräckt
i mitt innersta,
- 4 min själ är skräckslagen.
HERRE, hur länge?
- 5 Kom tillbaka, HERRE,
rädda min själ,
fräls mig för din nåds skull!
- 6 I döden tänker ingen på dig.
Vem tackar dig i dödsriket?
- 7 Jag är så trött av mitt suckande.
Varje natt fuktar jag min bädd,

5:10 Ps 62:5, Rom 3:13. **5:11** Ps 34:22, 36:13. **5:12** Jes 65:13. **5:13** 1 Mos 15:1, 5 Mos 33:29, Ps 103:4. **6:1** 1 Krön 15:21. **6:1 sheminít** Musikalisk term, ordagrant "den åttonde". Antingen en åttasträngad lyra eller en lägre basoktav (i 1 Krön 15:20-21 kontrasterat mot *alamót*, ev sopran). **6:2** Ps 38:2, Jer 10:24. **6:3** Job 6:4, Ps 41:5, 103:3, 147:3. **6:4** Ps 13:2, 88:4, 90:13, Joh 12:27. **6:5** Ps 80:15, 86:16, 119:132. **6:6** Ps 30:10, 88:11f, 115:17, Jes 38:18f. **6:7** Jer 45:3.

- jag dränker min säng
med mina tårar.
- ⁸ Mina ögon är mörka av sorg,
de har åldrats av alla mina fiender.
- ⁹ Bort från mig, alla förbrytare,
för HERREN har hört
min högljudda gråt.
- ¹⁰ HERREN har hört mitt rop om nåd,
HERREN har tagit emot min bön.
- ¹¹ Alla mina fiender ska skämmas
och bli skräckslagna,
plötsligt ska de vika tillbaka
med skam.

7

Den oskyldiges bön om Herrens dom

- ¹ En klagopsalm av David, som sjöng den till HERREN på grund av benjaminiten Kushs ord.
- ² HERRE min Gud, jag flyr till dig.
Fräls mig från alla som jagar mig,
rädda mig!
- ³ Annars river de min själ som lejon,
rycker bort mig utan räddning.
- ⁴ HERRE min Gud,
om jag har gjort detta,
om jag har orätt på mina händer,
- ⁵ om jag lönat min vän med ont
eller plundrat min ovän
utan orsak –
- ⁶ låt då fienden jaga min själ
och hinna upp mig,
låt honom trampa mitt liv
till marken
och lägga min ära i stoftet. *Sela*
- ⁷ Res dig, HERRE, i din vrede,
stå upp mot mina
fienders raseri!
Vakna till min hjälp,
du som har kallat till dom.
- ⁸ Låt skaran av folkslag
samlas omkring dig,
trona åter över dem i höjden.
- ⁹ HERREN håller dom över folken.

6:8 Job 17:7, Ps 31:10, 69:4. **6:11** Ps 35:4, 40:15f, 73:19, 83:17. **7:1 på grund av benjaminiten Kushs ord** Annan översättning: "på grund av saken med benjaminiten Kush". Mannen är okänd men hörde troligen samman med benjaminiterna omkring kung Saul (se t ex 1 Sam 22:7). **7:3** Ps 10:9, 57:5, Jes 38:13. **7:4** 1 Sam 24:12, Job 31:7f. **7:5** 1 Sam 24:10f. **7:6 min ära** Ofta uppfattat som liktydigt med "min själ". **7:7** Ps 9:20, 35:23, 82:8, 94:2, 138:7. **7:7 till min hjälp** Annan översättning (så Septuaginta): "min Gud". **7:9** 1 Mos 18:25, Ps 94:2, 96:13, 98:9.

- Döm mig, HERRE,
 efter min rättfärdighet,
 efter den fullkomlighet
 som täcker mig.
- 10 Gör slut på de gudlösas ondska,
 låt den rättfärdige stå fast!
 Du som prövar hjärtan och njurar
 är en rättfärdig Gud.
- 11 Min sköld är hos Gud,
 han frälser dem
 som har ärliga hjärtan.
- 12 Gud är en rättfärdig domare,
 en Gud som visar sin vrede
 varje dag.
- 13 Om någon inte omvänder sig
 slipar han sitt svärd,
 han spänner sin båge
 och laddar den,
- 14 han förbereder
 sina dödliga vapen
 och gör sina pilar brinnande.
- 15 Se, han är dräktig med ondska,
 han går havande med olycka
 och föder lögn.
- 16 Han gräver en grop
 och gör den djup,
 men faller själv i graven
 han grävde.
- 17 Hans ondska slår tillbaka
 mot hans eget huvud,
 hans våld drabbar
 hans egen hjässa.
- 18 Jag vill tacka HERREN
 för hans rättfärdighet
 och lovsjunga
 HERREN den Högstes namn.

8

Människosönens ringhet och höghet

¹ För körledaren, till gittit. En psalm av David.

² HERRE, vår Herre,

7:10 1 Sam 16:7, Ps 17:3, 26:2, 104:35, Jer 11:20, 17:10, 20:12. **7:10 hjärtan och njurar** En bild för människans innersta (jfr Ps 139:13, Upp 2:23). **7:11** Ps 3:4. **7:12** Ps 9:5, 58:12. **7:13** 5 Mos 32:41, Ps 64:8, Klag 2:4, 3:12. **7:13 spänner sin båge** för att fästa strängen och göra den redo. **7:13 laddar den** Annan översättning: "siktat med den". **7:14** Ps 21:13. **7:15** Job 15:35, Jes 33:11, 59:4, Jak 1:15. **7:16** Ps 9:16, 35:8, 57:7, Ords 26:27, Pred 10:8. **7:17** Est 7:10, Ps 140:10, Ords 5:22. **7:18** Ps 35:28, 92:2. **8:1 gittit** Kan syfta på sångstil eller instrument från staden Gat, där David bodde en tid. Hebr. *gat* betyder också "vinpress" (så Septuaginta). **8:2** Ps 104:1f, 148:13, Hab 3:3, Upp 5:12f.

hur härligt är inte ditt namn
 över hela jorden,
 du som satt ditt majestät
 på himlen!

³ Av barns och spädbarns mun
 har du berett en makt
 för dina fienders skull,
 för att förgöra fiende och hämnare.

⁴ När jag ser din himmel,
 dina fingrars verk,
 månen och stjärnorna
 som du har skapat –

⁵ vad är då en människa
 att du tänker på henne,
 en människoson
 att du tar hand om honom?

⁶ En liten tid lät du honom
 vara lägre än Gud,
 med ära och härlighet
 krönte du honom.

⁷ Du satte honom att härska
 över dina händers verk,
 allt lade du under hans fötter:

⁸ alla får och oxar
 liksom vildmarkens djur,

⁹ himlens fåglar och havets fiskar,
 de som vandrar havens vägar.

¹⁰ HERRE, vår Herre,
 hur härligt är inte ditt namn
 över hela jorden!

9

Tacksamhet för seger över fiender

¹ För körledaren, till "Sonens död". En psalm av David.

² Jag vill tacka HERREN
 av hela mitt hjärta,
 jag vill förkunna alla dina under.

³ Jag vill glädja mig och jubla i dig,
 jag vill lovsjunga ditt namn,
 du den Högste.

8:3 Matt 21:16. **8:3** Citeras av Jesus i Matt 21:16 när barnen i templet ropar ut sin hyllning till honom. **8:3** **makt** Annan översättning: "borg". Andra handskrifter (Septuaginta): "lovsång". **8:4** Ps 102:26. **8:5** Job 7:17, Ps 144:3, Hebr 2:6f. **8:5** Citeras i Hebr 2:6-8 som profetia om Jesus, som ofta kallade sig själv "Människosonen". **8:6** 1 Mos 1:26f. **8:6** **En liten tid** Annan översättning: "Lite" (en liten skillnad). **8:6** **vara lägre än** Annan översättning: "sakna". **8:7** 1 Mos 1:26f, 9:2, Matt 28:18, Apg 2:36, 1 Kor 15:27, Ef 1:22, Fil 2:9. **8:7** Citeras i 1 Kor 15:7, Ef 1:22 som profetia om Jesu upphøjelse. **9:1 till "Sonens död"** Troligen en melodi. Annan översättning (så Septuaginta): "Sonens hemligheter". **9:1** Alfabetisk psalm tillsammans med Ps 10. Troligen var de ursprungligen en enda psalm. **9:2** Ps 138:1, Ef 5:19.

- ⁴ Mina fiender viker tillbaka,
de faller och förgås
inför ditt ansikte,
- ⁵ för du har hävdat min rätt
och fört min talan.
Du sitter på din tron
som en rättfärdig domare.
- ⁶ Du har straffat hedningarna
och förgjort de gudlösa,
utplånat deras namn
för alltid och för evigt.
- ⁷ Fienden är borta,
utrotad för alltid.
Du har ödelagt deras städer,
minnet av dem är utplånat.
- ⁸ HERREN regerar för evigt,
han har rest sin tron till dom.
- ⁹ Han ska döma världen
med rättfärdighet,
hålla dom bland folken
med rättvisa.
- ¹⁰ HERREN är en borg
för den förtryckte,
en borg i nödens tider.
- ¹¹ De som känner ditt namn
litar på dig,
för du överger inte dem
som söker dig, HERRE.
- ¹² Lovsjung HERREN som bor i Sion,
förkunna hans gärningar
bland folken,
- ¹³ för han som straffar blodsdåd
kommer ihåg dem,
han glömmer inte
de svagas rop.
- ¹⁴ Förbarma dig över mig, HERRE!
Se hur jag plågas
av dem som hatar mig,
du som lyfter mig
från dödens portar
- ¹⁵ för att förkunna allt ditt lov
och jubla över din frälsning
i dottern Sions portar.
- ¹⁶ Hedningarna sjönk
i den grav som de grävde,
deras fot fastnade
i nätet de lade ut.

9:5 Ps 7:12. **9:6** 34:17, 44:3, 119:21, Ords 10:7. **9:7** Job 18:17. **9:8** Ps 10:16, 29:10, 102:13, 103:19, Hebr 1:11. **9:9**
Ps 96:13, 98:9, Apg 17:31. **9:10** Ps 37:39, 46:8, 12, 59:10, 17f. **9:12** Ps 74:2, 76:3, 105:1. **9:13** 1 Mos 9:5, 5 Mos 32:43,
Ps 72:14, 116:15. **9:14** Ps 56:14, 119:58. **9:16** Ps 7:16, 35:8, 57:7, Ords 26:27.

- 17 HERREN har gjort sig känd,
han har skipat rätt.
Den gudlöse snärjs
av sin egen gärning.
Higgajón, Sela
- 18 De gudlösa ska vika tillbaka
ner i dödsriket,
alla hedningar som glömmar Gud.
- 19 Men den fattige ska inte
vara glömd för alltid,
de svagas hopp ska inte
försvinna för evigt.
- 20 Res dig, HERRE!
Låt inte människor få makten,
låt hedningarna bli dömda
inför ditt ansikte.
- 21 Slå dem med skräck, HERRE.
Låt hedningarna förstå
att de bara är människor. *Sela*

10

Fortsättning av föregående psalm

- 1 HERRE, varför stannar du på avstånd
och döljer dig i nödens tider?
- 2 De gudlösas högmod
plågar den förtryckte.
Låt dem fångas i de onda planer
de har smitt,
- 3 för den gudlöse skryter
över sina själviska begär,
han välsignar den girige
och föraktar HERREN.
- 4 I sitt högmod
söker han inte Gud,
i alla hans tankar
finns ingen plats för Gud.
- 5 Han har ständig framgång
på sina vägar,
dina domar går högt
över hans blick,
han fnyser åt alla sina fiender.
- 6 Han säger i sitt hjärta:
"Jag vacklar inte,
mig drabbar aldrig

9:17 Ps 43:1, Ords 5:22. **9:17 Higgajón** En musikterm som kan översättas med "meditativt mellanspel". **9:19** Ps 74:19. **9:20** 4 Mos 10:35, Ps 7:7. **9:21** Ps 59:14. **10:1** Klag 3:56. **10:2** Ps 37:12. **10:2 plågar** Annan översättning: "jagar". **10:4** Job 21:14, Ps 14:1. **10:4** Annan översättning: "I sitt högmod (säger) han: Gud straffar inte, det finns ingen Gud – så är alla hans tankar." **10:5** Hes 12:27.

- någon olycka."
7 Hans mun är full av förbannelse,
svek och förtryck,
under hans tunga
finns ondska och olycka.
- 8 Han ligger på lur vid gårdarna,
han vill döda den oskyldige i smyg,
hans ögon spanar
efter den olycklige.
- 9 Han lurar dold
som ett lejon i sitt snår,
han lurar för att gripa den svage,
han griper den svage
och drar in honom i sitt nät.
- 10 Han hukar sig ner, han ligger på lur,
och de olyckliga faller i hans klor.
- 11 Han säger i sitt hjärta:
"Gud glömmer,
han har dolt sitt ansikte,
han ser det aldrig."
- 12 Res dig, HERRE!
Gud, lyft din hand,
glöm inte de svaga!
- 13 Varför får den gudlöse förakta Gud
och säga i sitt hjärta
att du inte ställer till svars?
- 14 Du ser det,
du ser olycka och sorg
för att ta det i din hand.
Den olycklige lämnar sig åt dig,
du är den faderlöses hjälpare.
- 15 Bryt den ondes och gudlöses arm,
gör upp med hans gudlöshet
tills du inte ser den mer!
- 16 HERREN är kung
i evigheters evighet,
hedningar försvinner
ur hans land.
- 17 Du hör de förtrycktas längtan,
HERRE,
du styrker deras hjärtan,
du vänder ditt öra till dem
- 18 för att ge den faderlöse
och förtryckte rätt.
Människor komna av jord
ska aldrig mer sprida skräck.

11

Förtröstan på den Rättfärdige

¹ För körledaren. Av David.

Till HERREN tar jag min tillflykt.

Hur kan ni då säga till mig:

"Fly som en fågel till bergen!

² Se, de gudlösa spänner bågen,
de lägger sin pil på strängen
för att skjuta i mörkret
mot dem som har ärliga hjärtan.

³ När grundvalarna raseras,
vad kan då den rättfärdige göra?"

⁴ HERREN är i sitt heliga tempel,
HERRENS tron är i himlen.

Hans ögon ser,

hans blickar prövar

människors barn.

⁵ HERREN prövar den rättfärdige,
men hans själ hatar den gudlöse
och den som älskar våld.

⁶ Han ska låta glödande kol och svavel
regna över de gudlösa,
en glödhet vind

är bågaren de får dricka,

⁷ för HERREN är rättfärdig,
han älskar rättfärdighet.
De ärliga ska se hans ansikte.

12

Klagan över växande ondska

¹ För körledaren, till sheminít.
En psalm av David.

² Fräls, HERRE!

De fromma är borta,

de trofasta är försvunna

bland människors barn.

³ De ljuger för varandra,
de talar med hala läppar
och dubbelt hjärta.

⁴ HERRE, utrota alla hala läppar
och tungan som talar stora ord,

⁵ dem som säger:

"Med vår tunga har vi makt,

11:1 *bergen* Andra handskrifter: "ert berg".

11:2 Ps 64:4f.

11:4 Ps 139:1f, Jes 66:1, Hab 2:20, Matt 5:34.

11:5 1 Mos 22:1, Ps 5:5, Jak 1:3.

11:6 1 Mos 19:24, 5 Mos 29:23f, Ps 140:11, Hes 38:22, Upp 21:8.

11:7 Ps 33:5, 45:8.

12:1 *sheminít* Musikalisk term, ordagrant "den åttonde". Antingen en åttasträngad lyra eller en lägre basoktav (i 1 Krön 15:20-21 kontrasterat mot *alamót*, ev sopran).

12:2 Jes 57:1, Mika 7:2.

12:3 Ps 116:11, Jer 9:8.

12:4 Ps 5:7.

12:5 2 Mos 5:2.

våra läppar är med oss.
Vem är herre över oss?"

- 6 "De svaga förtrycks
och de fattiga klagar –
nu griper jag in", säger HERREN,
"jag ska ge frälsning
åt den som längtar efter det."
7 HERRENS ord är rena ord,
silver luttrat i degel av jord,
renat sju gånger.
8 Du, HERRE, ska bevara dem,
du ska för evigt beskydda dem
från detta släkte.
9 Runt omkring går gudlösa fram,
när det usla hålls högt
bland människors barn.

13

I djup ångest

- 1 För körledaren. En psalm av David.
2 Hur länge, HERRE?
Ska du glömma mig för evigt?
Hur länge ska du
dölja ditt ansikte för mig?
3 Hur länge ska jag ha oro i min själ
och ångest i mitt hjärta
dag efter dag?
Hur länge ska min fiende
triumfera över mig?
4 Se mig, svara mig,
HERRE min Gud!
Ge mina ögon ljus
så att jag inte somnar in i döden.
5 Låt inte min fiende säga:
"Jag besegrade honom!"
eller mina ovänner jubla
när jag vacklar.
6 Men jag litar på din nåd,
mitt hjärta jublar
över din frälsning.
Jag vill sjunga till HERREN,
för han är god mot mig.

12:5 tunga ... läppar Båda dessa ord kan användas i betydelsen "språk". **12:6** Ps 10:17. **12:6 den som längtar efter det** Annan översättning: "den som blir föraktad". **12:7** 2 Sam 22:31, Ps 18:31, 119:140, Ords 30:5. **12:8 beskydda dem** Andra handskrifter (så Septuaginta): "beskydda oss". **13:2** Ps 6:4, 27:9, 44:25, 77:8, 88:15. **13:3** Hab 1:2. **13:5** Ps 25:2, 38:17. **13:6** Ps 9:15, 35:9, 50:15, 103:2.

14

De gudlösas dårskap

¹ För körledaren. Av David.

Dåren säger i sitt hjärta:

"Det finns ingen Gud."

Onda och vidriga
är deras gärningar,
ingen finns som gör det goda.

² HERREN blickar ner från himlen
över människors barn
för att se om det finns
någon som förstår,
någon som söker Gud.

³ Men alla har avfallit,
alla är fördärvade.
Ingen finns som gör det goda,
inte en enda.

⁴ Förstår de ingenting,
alla dessa förbrytare
som äter mitt folk som bröd
och inte åkallar HERREN?

⁵ Där grips de av skräck,
för Gud är med
de rättfärdigas släkte.

⁶ Ni hånar den svages råd,
men HERREN är hans tillflykt.

⁷ O att det från Sion
kom frälsning för Israel!
När HERREN gör slut
på sitt folks fångenskap,
då ska Jakob jubla
och Israel glädjas.

15

Herrens krav på rättfärdighet

¹ En psalm av David.

HERRE, vem får vara i ditt tält?
Vem får bo på ditt heliga berg?

² Den som lever rent
och handlar rätt
och talar sanning av hjärtat –

14:1 1 Mos 6:12, Ps 10:4, 53:2f, Hes 22:30, Rom 3:10f. **14:1** Denna psalm har stora likheter med Ps 53. De kan ha bevarats i två separata samlingar (1-41, 42-72) som sedan sammanförts. **14:2** 1 Mos 18:21, Ps 33:13f, 102:20. **14:3** Ps 58:4, Rom 3:10f. **14:4** Ps 79:7, Mika 3:2f. **14:5** Ps 112:2. **14:6** Ps 46:2. **14:6 hånar den svages råd** Annan översättning: "hindrar den svages plan". **14:6 men** Annan översättning: "eftersom". **14:7** Ps 53:7, 85:2, 126:1, 128:5, Matt 1:21. **14:7 O att det från Sion kom** Annan översättning: "Vem kan från Sion ge ...?". **15:1** Ps 23:6, 24:3f, 27:4f, 84:2, 5, Ef 2:19. **15:2** 1 Mos 17:1, Jes 33:15f, Ef 4:25.

- ³ den som inte förtalar
med sin tunga,
som inte gör sin nästa illa
och inte drar skam över
sin granne,
⁴ den som föraktar den förkastlige
men ärar dem som
vördar HERREN,
som inte bryter sin ed
även om det smärtar,
⁵ som inte ockrar med sina pengar
eller tar mutor mot den oskyldige.

Den som handlar så
ska aldrig någonsin vackla.

16

Den trogenes underbara arv

- ¹ En sång av David.

- Bevara mig, Gud,
för jag flyr till dig.
² Jag säger till HERREN:
"Du är min Herre,
jag har inget gott utom dig.
³ De heliga i landet, de härliga,
hos dem har jag all min glädje."
⁴ De som jagar efter andra gudar
får många sorger.
Jag offrar inte deras
dryckesoffer av blod,
jag tar inte deras namn
på mina läppar.
⁵ HERREN är min lott
och min bågare,
du tryggar min arvedel.
⁶ En ljuvlig lott har tillfallit mig,
ett underbart arv har jag fått.
⁷ Jag prisar HERREN som ger mig råd.
Även mitt inre förmanar mig
om natten.
⁸ Jag har alltid HERREN för Ögonen.
Han är vid min högra sida,

15:3 3 Mos 19:16f, Job 27:4, Ps 50:19f. **15:4** Jos 9:19, Dom 11:35, Ords 29:27. **15:5** 2 Mos 22:25, 23:8, 3 Mos 25:36f, 5 Mos 16:19, 23:19. **16:1** Ps 25:20. **16:1 sång** Hebr. *michtâm* (även i Ps 56-60). Möjliga betydelser som föreslagits är "inskriftion" (Septuaginta) och "guldsång" (rabbinerna). **16:2** Ps 73:25f. **16:4** 2 Mos 23:13, Jos 23:7. **16:4 dryckesoffer** av vin förekom både i Israels tempelgudstjänst (3 Mos 23:37) och vid avgudaoffer (5 Mos 32:38, Jer 7:18). Blodet är troligen symboliskt (jfr Upp 17:4, 6). **16:5** Ps 73:26, 119:57, 142:6, Klag 3:24. **16:6** Rom 8:17. **16:8** Ps 121:5, Jes 50:7f, Apg 2:25f.

- jag vacklar inte.
 9 Därför gläds mitt hjärta
 och jublar min ära.
 Även min kropp får vila trygg,
 10 för du lämnar inte
 min själ åt dödsriket,
 du låter inte din Helige
 se förgängelsen.
 11 Du visar mig livets väg.
 Jag mättas av glädje
 inför ditt ansikte,
 av ljuvlighet på din högra sida
 för evigt.

17

Oskyldigt förföljd

- 1 En bön av David.

- HERRE, hör en rättfärdig sak!
 Lyssna till mitt rop,
 vänd ditt öra till min bön.
 Den kommer inte
 från falska läppar.
 2 Från dig kommer min dom,
 dina ögon ser vad som är rätt.
 3 Du prövar mitt hjärta,
 du utforskar det om natten,
 du rannsakar mig
 men finner inget.
 Ingen ond tanke
 går ut ur min mun.
 4 Vad människor än gör
 aktar jag mig för
 de våldsammans vägar
 genom dina läppars ord.
 5 Mina steg går stadigt
 på dina stigar,
 mina fötter stapplar inte.
 6 Jag ropar till dig, för du, Gud,
 kommer att svara mig.
 Vänd ditt öra till mig
 och hör mina ord!
 7 Visa din underbara nåd,
 du som med din högra hand

16:8 Citeras av Petrus i Apg 2:25-28 som profetia om Jesu uppståndelse (se även Apg 13:35). **16:9** Ps 31:8. **16:9** *min ära* Ofta uppfattat som liktydigt med "min själ". Kan också syfta på Herren själv som den troendes ära. **16:10** Ps 49:16, 86:13, Apg 2:27, 13:35. **16:11** Ps 17:15, 21:7. **17:1** Ps 18:21f, 66:18f. **17:2** Ps 26:1. **17:3** Ps 7:10, 26:2, 39:2, 139:1f, Ords 17:3. **17:3** *Ingen ond tanke går ut ur min mun* Annan översättning: "Jag har bestämt mig: min mun ska inte synda." **17:5** Job 23:11, Ps 18:37, 44:18.

- frälser dem som flyr till dig
från sina förföljare.
- ⁸ Bevara mig som din ögonsten,
beskydda mig
i dina vingars skugga
- ⁹ från de gudlösa
som vill förgöra mig,
från mina dödsfiender
som omringar mig.
- ¹⁰ De stänger sitt förhärdade hjärta,
de tar stora ord i sin mun.
- ¹¹ Nu är de runt mig var vi än går,
de siktar med sina ögon
för att slå mig till marken.
- ¹² De liknar ett rovlustet lejon,
ett ungt lejon som ligger på lur.
- ¹³ Res dig, HERRE!
Gå emot honom, slå ner honom!
Rädda min själ med ditt svärd
från den gudlöse,
- ¹⁴ med din hand från människorna,
HERRE,
från denna världens människor
som har sin del i detta livet.
Du fyller deras buk
med dina gåvor,
de har söner i mängd
och lämnar sitt överflöd
till sina barn.
- ¹⁵ Men jag ska få se ditt ansikte
i rättfärdighet,
jag ska mättas av din åsyn
när jag vaknar.

18

Kungens tack för räddning och seger

- ¹ För körledaren. Av HERRENS tjänare David, som sjöng denna sång till HERREN när HERREN hade räddat honom från alla hans fiender och ur Sauls våld.
- ² Han sade:

Hjärtligt kär har jag dig,
HERRE min styrka,
³ HERRE mitt bergfäste,
min borg och min räddare,
min Gud, min klippa

17:8 5 Mos 32:10, Rut 2:8, Ps 36:8, 57:2, 61:5, 91:4, Sak 2:8, 12. **17:10** Ps 119:70. **17:11** 1 Sam 23:26. **17:12** Ps 7:3, 10:9. **17:14** Ps 49:7, Luk 16:25, Fil 3:19. **17:15** Job 19:26f, Ps 16:11, Jes 26:19, Dan 12:2, Matt 5:8, Joh 17:24, 1 Kor 13:12, 1 Joh 3:2. **18:1** 2 Sam 22:1f. **18:1 när Herren hade räddat honom från alla hans fiender** Troligen vid slutet av Davids liv. En snarlik version av denna psalm återfinns i 2 Sam 22. **18:2** Ps 46:2, 59:17f. **18:3** Ps 3:4, 31:4, 62:3, 8, 73:26, 91:2, 94:22, 144:2, Luk 1:69, Hebr 2:13.

- och min tillflykt,
min sköld och min frälsnings horn,
mitt värn!
- ⁴ Jag ropar till HERREN,
den högt lovade,
och jag blir frälst från mina fiender.
- ⁵ Dödens band omgav mig,
fördärvets strömmar
skrämdde mig,
- ⁶ dödsrikets band omslöt mig,
dödens snaror mötte mig.
- ⁷ I min nöd åkallade jag HERREN,
jag ropade till min Gud.
Från sitt tempel
hörde han min röst,
mitt rop till honom
nådde hans öron.
- ⁸ Då skakade jorden och bävade,
bergens grundvalar darrade,
de skakade av hans brinnande
vrede.
- ⁹ Rök steg ur hans näsa
och förtärande eld ur hans mun,
det gnistrade av glöd från honom.
- ¹⁰ Han sänkte himlen och steg ner
med mörka moln under sina fötter,
- ¹¹ han red på keruben och flög,
han svävade fram
på vindens vingar.
- ¹² Han gjorde mörker till sitt skydd,
till sin hydda runt omkring honom:
mörka vatten, tjocka moln.
- ¹³ Ur glansen framför honom
bröt molnen fram
med hagel och glödande kol.
- ¹⁴ HERREN dundrade i himlen,
den Högste höjde sin röst
med hagel och glödande kol.
- ¹⁵ Han sköt sina pilar
och skingrade dem,
blixtar i mängd och förvirrade dem.
- ¹⁶ Flodbäddar blev synliga,
jordens grundvalar blottades
för din tillrättavisning, HERRE,
för din vredes stormvind.

18:3 horn Symbol för styrka. **18:4** Ps 146:2. **18:5** Ps 55:5, 69:3, 116:3, Job 22:10. **18:7** Ps 3:5, 120:1, Jona 2:3f.
18:8 Ps 68:9. **18:9** 2 Mos 19:18, 5 Mos 4:24, 32:22. **18:11** 1 Krön 28:18, Ps 99:1, 104:3, Hes 9:3. **18:12** 5 Mos 4:11,
Ps 97:2, Jes 45:15, 50:3. **18:14** Ps 29:3. **18:14 med hagel och glödande kol** Orden saknas i vissa handskrifter och i
2 Sam 22:14. **18:15** 1 Sam 7:10, Ps 148:8.

- 17 Han räckte sin hand från höjden
och grep tag i mig,
han drog mig upp
ur de väldiga vattnen.
- 18 Han räddade mig
från min mäktige fiende,
från dem som hatade mig
och var starkare än jag.
- 19 De anföll mig på min olyckas dag,
men HERREN var mitt stöd.
- 20 Han förde mig ut på rymlig plats,
han räddade mig
eftersom han älskar mig.
- 21 HERREN var god mot mig
efter min rättfärdighet,
han lönade mig
efter mina händers renhet,
- 22 för jag har hållit mig
på HERRENS vägar
och inte avfallit
från min Gud.
- 23 Jag har haft alla hans domar
för ögonen
och inte avvisat hans stadgar.
- 24 Jag har varit fullkomlig
inför honom
och aktat mig för synd.
- 25 Därför har HERREN lönat mig
efter min rättfärdighet,
efter mina händers renhet
inför hans ögon.
- 26 Mot den trogne är du trofast,
mot den fullkomlige
är du fullkomlig.
- 27 Mot den rene är du ren,
men mot den falske är du vrång.
- 28 Ja, du frälser ett förtryckt folk,
men stolta ögon ödmjukar du.
- 29 Du låter min lampa brinna klart,
HERREN min Gud
lyser upp mitt mörker.
- 30 Med dig slår jag ner en armé,
med min Gud stormar jag murar.
- 31 Guds väg är fullkomlig,

18:17 Ps 32:6, 69:2f, 144:7. **18:18** 1 Sam 23:1f. **18:19** Ps 4:2, 26:1. **18:21** Job 22:30, Ps 7:9, 17:1. **18:24** 5 Mos 18:13, 1 Kung 14:8, 15:5. **18:25** 1 Sam 26:23f. **18:27** 3 Mos 26:23f, 2 Sam 22:27, Ps 146:9, Ords 3:34, Hes 7:27. **18:28** Ps 72:12, Ords 29:23, Jes 2:11, Luk 1:51. **18:29** 1 Kung 15:4, Job 18:6, Ps 97:11, 112:4, 132:17. **18:30** Ps 60:14, 118:10f, Fil 4:13. **18:30 slår jag ner en armé** Annan översättning: "rusar jag fram mot vallar". **18:31** 5 Mos 32:31, Ps 12:7, 19:9, Ords 30:5.

- HERRENS ord är rent.
 Han är en sköld
 för alla som flyr till honom.
- 32 Vem är Gud förutom HERREN,
 vem är en klippa utom vår Gud?
- 33 Gud, du rustar mig med kraft
 och gör min väg fullkomlig,
 34 du gör mina fötter
 som hindens
 och ställer mig på mina höjder.
- 35 Du lär mina händer att strida,
 mina armar att spänna
 kopparbågen.
- 36 Du ger mig din frälsnings sköld,
 din högra hand
 stöder mig.
 Din ödmjukhet gör mig stor.
- 37 Du gör plats för mina steg
 där jag går,
 mina fötter vacklar inte.
- 38 Jag förföljde mina fiender
 och hann upp dem,
 jag vände inte
 förrän jag gjort slut på dem.
- 39 Jag krossade dem
 så att de inte kunde resa sig,
 de föll under mina fötter.
- 40 Du rustade mig med kraft
 för striden,
 du böjde mina motståndare
 under mig.
- 41 Mina fiender drev du på flykten
 för mig,
 dem som hatade mig
 förintade jag.
- 42 De ropade,
 men ingen räddare fanns,
 till HERREN,
 men han svarade dem inte.
- 43 Jag malde dem
 till stoft för vinden,
 jag slängde ut dem
 som smuts på gatan.
- 44 Du räddade mig
 ur folkets strider,
 du satte mig till huvud

18:32 5 Mos 4:35, Ps 86:8f, Jes 43:11, 44:6f, 45:5. **18:33** Hab 3:19. **18:35** Ps 144:1. **18:36** Ps 71:20f, 113:5f. **18:37** Ps 31:9. **18:39** Ps 27:2. **18:42** Jes 1:15, Joh 9:31. **18:43** *slängde ut* Andra handskrifter (så Septuaginta och 2 Sam 22:43): "trampade ner". **18:44** Ps 60:8f.

- över hednafolk,
folk som jag inte kände
blev mina tjänare.
- 45 Så snart de hörde om mig
lydde de mig,
främlingar kröp för mig.
- 46 Främlingarnas mod
vissnade bort,
bävande lämnade de sina fästen.
- 47 HERREN lever!
Lovad är min klippa,
upphöjd är min frälsnings Gud!
- 48 Gud, du har gett mig hämnd
och lagt folken under mig.
- 49 Du har befriat mig
från mina fiender,
du har upphöjt mig
över mina motståndare
och räddat mig från våldsmän.
- 50 Därför vill jag tacka dig
bland hednafolken, HERRE,
och lovsjunga ditt namn,
- 51 för du ger stora segrar
till din kung
och visar nåd mot din smorde,
mot David och hans ätt
till evig tid.

19

Skapelsens och Ordets uppenbarelse

¹ För körledaren. En psalm av David.

- ² Himlarna vittnar
om Guds härlighet,
himlavalvet förkunnar
hans händers verk.
- ³ Dag berättar för dag,
natt ger kunskap till natt,
- ⁴ utan tal och utan ord,
utan att man hör deras röst.
- ⁵ Deras röst når ut över hela jorden,
deras ord till världens ände.

I himlen har han gjort
en hydda åt solen.

⁶ Den liknar en brudgum

18:45 5 Mos 33:29, Ps 66:3. **18:48** Ps 47:4, 144:2. **18:50** Ps 57:10, Rom 15:9. **18:50** Citeras av Paulus i Rom 15:9 som profetia om missionen bland hedningarna. **18:51** 2 Sam 7:12f, Ps 20:7, 28:8, 89:4f. **18:51 ätt** Annan översättning: "ättling" (alltså Messias, Davids son). **19:2** 1 Mos 1:6f, Ps 8:2f, 50:6, 97:6, Jes 40:22, Rom 1:20. **19:5** Ps 104:2, Rom 10:18. **19:5** Citeras av Paulus i Rom 10:18 för att visa att alla människor har fått kunskap om Gud. **19:5 röst** Så Septuaginta och Rom 10:18. Annan översättning: "utsträckning".

som kommer ut ur sin kammare,
den jublar som en hjälte
över att löpa sin bana.

⁷ Vid himlens ena ände går den upp
och följer sitt kretslopp
till den andra.
Ingenting är dolt för dess hetta.

⁸ HERRENS undervisning är fullkomlig,
den ger nytt liv åt själen.
HERRENS vittnesbörd är sant,
det ger vishet åt enkla människor.

⁹ HERRENS befallningar är rätta,
de ger glädje åt hjärtat.
HERRENS bud är klart,
det ger ljus åt ögonen.

¹⁰ HERRENS vördnad är ren,
den består för evigt.
HERRENS domar är sanna,
de är alla rättfärdiga.

¹¹ De är mer värda än guld,
än mängder av fint guld.
De är sötare än honung,
än renaste honung.

¹² Genom dem blir din tjänare varnad.
Den som följer dem får stor lön.

¹³ Vem märker hur ofta han felar?
Förlåt mig mina hemliga brister.

¹⁴ Bevara också din tjänare
från de fräcka,
låt dem inte få makt över mig,
så blir jag fullkomlig
och fri från svår synd.

¹⁵ Låt min muns ord
och mitt hjärtas tankar behaga dig,
HERRE, min klippa och återlösare.

20

En bön för Herrens smorde

¹ För körledaren. En psalm av David.

² Må HERREN svara dig
på nödens dag,
må Jakobs Guds namn

19:8 Ps 93:5, 119:104f, 130, Rom 15:4, 2 Tim 3:15f, 2 Petr 1:9. **19:8 ger nytt liv åt** Annan översättning (så Septuaginta): "återför", "omvänder". **19:9** Ps 18:31, 119:14, 111, 128, 130. **19:11** Ps 119:72, 103, 127, Ords 8:10. **19:12** 3 Mos 18:5, 26:3f, Ps 106:3, Ords 29:18, Joh 14:21, 23, 1 Tim 4:8. **19:13** Ps 130:3, 143:2. **19:14** Ps 119:133. **19:14 de fräcka** Syftar antingen på synder (jfr vers 13) eller på människor. **19:15** Ps 104:34, 119:108. **20:2** Ps 50:15, 91:15, Ords 18:10.

- bevara dig.
- ³ Må han sända dig hjälp
från helgedomen
och stödja dig från Sion.
- ⁴ Må han minnas alla dina offer
och ta emot dina brännoffer
med välbehag. *Sela*
- ⁵ Må han ge dig
vad ditt hjärta önskar
och fullborda alla dina planer.
- ⁶ Vi ska jubla över din frälsning
och lyfta baneret
i vår Guds namn.
Må HERREN uppfylla
alla dina böner!
- ⁷ Nu vet jag att HERREN frälser
sin smorde.
Han svarar honom
från sin heliga himmel
med sin högra hands
frälsande storverk.
- ⁸ Vissa prisar vagnar
och andra hästar,
men vi prisar
HERREN vår Guds namn.
- ⁹ De sjunker ner och faller,
men vi reser oss och står raka.
- ¹⁰ HERRE, fräls!
Må kungen svara oss
när vi ropar.

21

Herrens hjälp till kungen

- ¹ För körledaren. En psalm av David.
- ² HERRE, kungen gläds
över din makt,
hur högt jublar han inte
över din frälsning!
- ³ Du ger honom
vad hans hjärta begär,
du nekar honom inte
vad hans läppar ber om. *Sela*
- ⁴ Du möter honom
med rika välsignelser,

20:5 Ps 21:3. **20:5 vad ditt hjärta önskar** Ordagrant: "enligt ditt hjärta". **20:7** Ps 28:8, Jes 58:9. **20:8** 1 Sam 17:45, 2 Krön 32:8, Ps 33:17f, 44:7, Ords 18:10, Jer 9:23f. **20:8 prisar** Annan översättning: "litar till". **20:10** Annan översättning: "HERRE, fräls kungen! Må han svara ...". **21:2** Ps 16:9. **21:3** Ps 20:5f, Joh 11:41, Hebr 5:7. **21:4** 2 Sam 12:30, Ps 59:11, 132:18.

- du sätter en krona av rent guld
på hans huvud.
- ⁵ Han bad dig om liv
och du gav honom det,
långt liv i evigheters evighet.
- ⁶ Stor blir hans ära
genom din frälsning,
majestät och härlighet
skänker du honom.
- ⁷ Du gör honom till välsignelse
för evigt,
du fyller honom med glädje
inför ditt ansikte,
- ⁸ för kungen litar på HERREN.
Genom den Högstes nåd
ska han inte vackla.
- ⁹ Din hand ska nå alla dina fiender,
din högra hand ska nå
dem som hatar dig.
- ¹⁰ Du ska sätta dem
som i en glödande ugn
när du visar ditt ansikte.
HERREN ska sluka dem i sin vrede,
eld ska förtära dem.
- ¹¹ Du ska utrota deras livsfrukt
från jorden,
deras avkomma
från människors barn,
- ¹² för de ville dra ondska över dig,
de smidde listiga planer
men förmår ingenting.
- ¹³ Du ska driva dem tillbaka,
du ska sikta med din båge
mot deras ansikten.
- ¹⁴ Res dig, HERRE, i din makt!
Vi vill spela och sjunga
om din väldiga kraft.

22

Messias lidande och seger

- ¹ För körledaren, till "Morgonrodnadens hind". En psalm av David.
- ² Min Gud, min Gud,
varför har du övergett mig?
Jag ropar och klagar,
men min frälsning är fjärran.

21:5 Ps 61:7f, 89:5, 30, 37f, 91:16. **21:7** 1 Krön 17:27, Ps 16:11, 45:3. **21:8** Ps 24:8, 10. **21:10** 5 Mos 32:22, Ps 97:3, Jer 17:4, Mal 4:1. **21:11** Ps 37:28, 109:13. **21:13** Ps 7:13f, 18:41. **21:14** *Res dig* Annan översättning: "Var upphöjd".
22:2 Ps 10:1, Matt 27:46, Mark 14:34, 15:34. **22:2** Denna vers, titelversen till själva psalmen, citeras av Jesus på korset (Matt 27:46, Mark 15:34).

- 3 Min Gud, jag ropar om dagen
men du svarar inte,
och om natten
men får ingen ro.
- 4 Ändå är du den Helige,
den som tronar på Israels
lovsånger.
- 5 På dig förtröstade våra fäder,
de förtröstade och du befriade dem.
- 6 Till dig ropade de och fick hjälp,
de förtröstade på dig
och behövde inte skämmas.
- 7 Men jag är en mask
och inte en människa,
hånad av människor
och föraktad av folket.
- 8 Alla som ser mig hånar mig,
de grimaserar
och skakar på huvudet:
- 9 "Anförtro dig åt HERREN!
Han får befria och rädda honom,
han älskar ju honom."
- 10 Det var du som drog mig
ut ur moderlivet,
du gjorde mig trygg
vid min mors bröst.
- 11 På dig är jag kastad
ända från modersskötet,
från moderlivet är du min Gud.
- 12 Var inte långt ifrån mig,
för nöden är nära
och ingen hjälpare finns.
- 13 Tjurar i mängd omger mig,
Bashans oxar omringar mig.
- 14 Som rovlystna, rytande lejon
spärrar de upp sitt gap mot mig.
- 15 Jag rinner bort som vatten,
alla mina leder har skilts åt.
Mitt hjärta är som vax,
det smälter i mitt inre.
- 16 Min kraft är uttorkad
som en krukskärva,
min tunga fastnar i gommen.

22:3 Job 30:20, Ps 88:2. **22:4** Ps 77:14. **22:6** Ps 25:3, 107:6. **22:7** Ps 31:12, Jes 41:14, 53:3. **22:8** Matt 27:39, Mark 15:29, Luk 23:35f. **22:9** Matt 27:43. **22:9** *Anförtro dig* Annan översättning (så Septuaginta): "Han har anförtrott sig". Orden användes som hån mot Jesus (Matt 27:43). **22:10** Ps 71:6. **22:12** Ps 35:22, 38:22, 71:12. **22:13** *Bashans oxar* Golanhöjdernas frodiga bete gav välväxta oxar (jfr Hes 39:18). **22:16** Ps 38:11, 104:29.

- Du lägger mig i dödens stoft.
- 17 Hundar omger mig,
de ondas hop omringar mig,
de har genomborrat
mina händer och fötter.
- 18 Jag kan räkna alla mina ben,
de ser på mig, de stirrar.
- 19 De delar mina kläder mellan sig
och kastar lott om min klädnad.
- 20 Men du, HERRE,
var inte långt borta!
Du min styrka,
skynda till min hjälp!
- 21 Rädda min själ från svärdet,
mitt liv ur hundarnas våld!
- 22 Fräls mig från lejonets gap
och vildoxarnas horn!
Du bönhör mig.
- 23 Jag ska förkunna ditt namn
för mina bröder,
mitt i församlingen
ska jag lovsjunga dig.
- 24 Ni som vördar HERREN,
lova honom!
Ära honom, alla Jakobs barn,
och bäva för honom,
alla Israels barn,
- 25 för han föraktade inte
den förtrycktes lidande
och såg inte på honom med avsky.
Han dolde inte sitt ansikte
för honom
utan lyssnade när han ropade
till honom.
- 26 Från dig kommer mitt lov
i den stora församlingen.
Jag ska uppfylla mina löften
inför dem som vördar honom.
- 27 De ödmjuka ska äta och bli mätta,
de som söker HERREN
ska lova honom.
Era hjärtan ska leva för evigt.

22:16 På korset hänvisar Jesus till bl a denna vers när han "för att Skriften skulle uppfyllas" säger: "Jag är törstig" (Joh 19:28). **22:17** Ps 59:7, Matt 27:31, Mark 15:20, Luk 23:33, Joh 19:18, Apg 2:23. **22:17 de har genomborrat** Ordagrant: "de har grävt hål i" (jfr Ps 40:7), enligt Septuaginta och ett flertal hebreiska handskrifter. Masoretiska texten: "som lejon". **22:19** Matt 27:35, Mark 15:24, Luk 23:34, Joh 19:23f. **22:19** Citeras i Joh 19:24 som profetia om korsfästelsen. **22:21** Ps 35:17, 37:14. **22:23** Ps 26:12, 35:18, 40:10, Hebr 2:12. **22:23** Citeras i Hebr 2:12 som profetia om den uppståndne Jesus. **22:25** Ps 9:13, 27:9, 102:2, Hebr 5:7. **22:26** Ps 22:23, 35:18, 40:10f, 116:14. **22:27** Ps 69:33, Jes 65:13f, Matt 5:5f.

- 28 Alla jordens ändar ska minnas det
och omvända sig till HERREN,
folkens alla släkter
ska tillbe inför dig,
29 för riket är HERRENS
och han råder över folken.
30 Alla mäktiga på jorden
ska äta och tillbe,
inför honom ska de
böja knä,
alla som går ner i stoftet
och inte kan hålla sin själ vid liv.
- 31 Ättlingar ska tjäna honom,
kommande slakten
ska få höra om Herren.
32 De ska träda fram
och förkunna hans rättfärdighet
för det folk som ska födas:
att han har gjort det.

23

Den gode herden

- 1 En psalm av David.

- HERREN är min herde,
mig ska inget fattas.
2 Han låter mig vila på gröna ängar,
han för mig till vatten
där jag finner ro.
3 Han ger liv åt min själ,
han leder mig på rätta vägar
för sitt namns skull.
- 4 Även om jag vandrar
i dödsskuggans dal
fruktar jag inget ont,
för du är med mig.
Din käpp och stav,
de tröstar mig.
5 Du dukar för mig ett bord
i mina fienders åsyn,
du smörjer mitt huvud med olja
och låter min bågare flöda över.
6 Ja, godhet och nåd ska följa mig

22:28 Ps 2:8, 72:11, 86:9, 102:23. **22:29** Ps 96:10, Ob v 21, Mika 5:2. **22:30** 1 Sam 2:8. **22:30 stoftet och inte kan hålla sin själ vid liv** Andra handskrifter (Septuaginta): "stoftet. Men min själ lever för honom". **22:31** Ps 102:19, Jes 53:10. **22:32** Jer 23:6. **23:1** Ps 80:2, Jes 40:11, Jer 23:4, Hes 34:23, Joh 10:11f, Hebr 13:20, 1 Petr 2:25, 5:4. **23:2** Hes 34:14, Upp 7:17. **23:3** Jer 31:33. **23:3 ger liv åt** Annan översättning (så Septuaginta): "återför", "omvänder". **23:4** Ps 46:3, Jes 50:10, Rom 8:35f, 1 Kor 15:55f. **23:4 käpp och stav** Den kraftigare käppen var ett skydd mot vilda djur, staven ett stöd på vandringen. **23:5** Ps 92:11, Luk 7:46. **23:5 smörjer mitt huvud med olja** Hedersbetygelse som visas en välkommen gäst (jfr Luk 7:46). **23:6** Ps 15:1, 27:4, 84:5.

i alla mina livsdagar,
och jag ska bo i HERRENS hus
för alltid.

24

Ärans kung och hans rike

¹ Av David. En psalm.

Jorden är HERRENS
med allt vad den rymmer,
världen med dem som bor i den,
² för han har grundat den på haven
och fäst den på de strömmande
vattnen.

³ Vem får gå upp på HERRENS berg?
Vem får komma in
i hans helgedom?

⁴ Den som har oskyldiga händer
och rent hjärta,
som inte vänder sin själ till lögn
och inte svär falskt.

⁵ Han får välsignelse från HERREN
och rättfärdighet
från sin frälsnings Gud.

⁶ Sådant är släktet
som frågar efter honom,
de som söker ditt ansikte
är Jakobs barn. *Sela*

⁷ Höj era huvuden, ni portar,
höj er, ni eviga dörrar,
så att ärans kung kan tåga in!

⁸ Vem är han, ärans kung?
Det är HERREN, stark och väldig,
HERREN, väldig i strid.

⁹ Höj era huvuden, ni portar,
höj er, ni eviga dörrar,
så att ärans kung kan tåga in!

¹⁰ Vem är han, ärans kung?
Det är HERREN Sebaot,
han är ärans kung. *Sela*

23:6 bo i Annan översättning: "återvända till". **23:6 för alltid** Ordagrant: "till dagars längd", en överblickbart lång framtid (jfr Ps 93:5). **24:1** 2 Mos 19:5, 5 Mos 10:14, Job 41:2, Ps 50:12, 1 Kor 10:26. **24:1** sjöngs enligt Mishna varje söndag i templet av leviternas kör. **24:2** 1 Mos 1:9f, Ps 104:5, 136:6, Job 38:4. **24:3** Ps 2:6, 15:1f, 65:5. **24:4** Job 17:9, Matt 5:8. **24:5** Ps 115:13, Jes 48:18. **24:6** Ps 14:2, 27:8, Rom 9:6f. **24:6 ditt ansikte är Jakobs barn** Andra handskrifter (så Septuaginta): "ditt ansikte, Jakobs Gud". **24:7** Ps 118:19f, Jes 26:2, Sak 9:9. **24:8** 2 Mos 15:3.

25

Bön om ledning och nåd

¹ Av David.

HERRE, jag lyfter min själ till dig.

² Min Gud, jag litar på dig.

Låt mig inte behöva skämmas,

låt inte mina fiender
triumfera över mig!

³ Nej, ingen som hoppas på dig

ska skämmas.
Skämmas ska de som sviker
utan orsak.

⁴ HERRE, visa mig dina vägar,
lär mig dina stigar.

⁵ Led mig i din sanning och lär mig,
för du är min frälsnings Gud,
på dig hoppas jag alltid.

⁶ Tänk på din barmhärtighet
och din nåd, HERRE,
för de är av evighet.

⁷ Tänk inte på min ungdoms synder
och brott,
utan tänk på mig efter din nåd,
för din godhets skull, HERRE.

⁸ HERREN är god och rättfärdig,
därför undervisar han syndare
om vägen.

⁹ Han leder de ödmjuka rätt,
han lär de ödmjuka sin väg.

¹⁰ Alla HERRENS vägar
är nåd och sanning
för dem som håller hans förbund
och vittnesbörd.

¹¹ För ditt namns skull, HERRE,
förlåt min synd,
för den är stor.

¹² Den som vördar HERREN
undervisar han om vägen
han ska välja.

¹³ Hans själ ska vila i det goda,
och hans ättlingar ska ärva landet.

¹⁴ HERREN är förtrolig

25:1 Alfabetisk psalm: verserna börjar med det hebreiska alfabetets 22 bokstäver i följd. **25:2** Ps 31:2, 71:1, Jes 28:16.
25:2 skämmas Annan översättning: "bli besviken" (även i vers 3 och 20). **25:3** Ps 6:11, 31:18, 119:158, Jes 49:23,
 Rom 10:11. **25:4** Ps 27:11, 86:11, 143:10. **25:6** Ps 103:17. **25:7** Job 13:26, Ps 106:4. **25:8** 5 Mos 32:4, Ps 92:16.
25:9 Job 36:22, Ps 23:3, 27:11. **25:10** Ps 40:11f, 103:17f. **25:12** Ps 32:8, 37:23. **25:12 vördar** Annan översättning:
 "fruktar". Grundtextens uttryck *jeré* rymmer inte bara fruktan (Ps 3:7) utan även vördnad och värme (Ps 103:13, 130:4,
 3 Mos 19:3, 30). **25:13** Ps 37:9, 11, 22, 112:2, Ords 1:33, 20:7. **25:14** 1 Mos 18:17, Ords 3:32.

med dem som vördar honom,
sitt förbund gör han känt för dem.

- 15 Mina ögon ser alltid
upp till HERREN,
för han drar mina fötter ur nätet.
16 Vänd dig till mig
och förbarma dig över mig,
för jag är ensam och betryckt.
17 Mitt hjärtas ångest är stor.
För mig ut ur min nöd!
18 Se hur plågad och trött jag är,
förlåt mig alla mina synder.
19 Se mina fiender,
de är många och hatar mig
med våldsamt hat.
20 Bevara min själ och rädda mig,
låt mig inte behöva skämmas,
för jag flyr till dig.
21 Låt oskuld och ärlighet bevara mig,
för jag hoppas på dig.
22 Gud, befria Israel
ur all dess nöd.

26

En oskyldig mans bön

1 Av David.

- Döm mig rättvist, HERRE,
jag är oskyldig!
Jag litar på HERREN
utan att vackla.
2 Granska mig, HERRE,
och pröva mig,
rannsaka mina njurar
och mitt hjärta.
3 Jag har din nåd för ögonen
och vandrar i din sanning.
4 Jag sitter inte hos lögnare
och umgås inte med hycklare,
5 jag hatar de ondas församling
och sitter inte hos de gudlösa.
6 Jag tvår mina händer i oskuld
och vandrar runt ditt altare, HERRE,
7 för att höja min röst i tacksamhet
och förkunna alla dina under.

25:14 sitt förbund gör han känt för dem Annan översättning: "hans förbund ger dem kunskap". **25:15** Ps 31:5, 124:7, 141:8f. **25:18** Ps 119:153. **25:19** Ps 3:2, Joh 15:25. **26:1** Ps 7:9f, 17:2f, 43:1, Ords 20:7, 29:25. **26:2** Ps 139:2f, 23. **26:4** Ps 1:1, Ords 1:10. **26:5** Ps 119:128. **26:6** Ps 43:4. **26:7** Ps 9:2, 71:17.

- ⁸ HERRE, jag älskar din boning,
den plats där din härlighet bor.
⁹ Ryck inte bort min själ med syndare
eller mitt liv med de blodtörstiga,
¹⁰ de som har ondska i sina händer
och högra handen full av mutor.
- ¹¹ Jag är oskyldig, befria mig
och förbarma dig över mig!
¹² Min fot står på säker mark.
I församlingarna
ska jag prisa HERREN.

27

Gemenskap med Herren

- ¹ Av David.

- HERREN är mitt ljus
och min frälsning.
Vem skulle jag frukta?
HERREN försvarar mitt liv.
Vem skulle jag vara rädd för?
- ² När de onda kommer emot mig
för att sluka mig,
mina motståndare och fiender,
då ska de själva snava och falla.
- ³ Om en här belägrar mig
räds inte mitt hjärta,
om krig bryter ut mot mig
är jag ändå trygg.
- ⁴ Ett har jag begärt av HERREN,
detta söker jag:
att få bo i HERRENS hus
i alla mina livsdagar,
för att se HERRENS ljuvlighet
och söka honom i hans tempel.
- ⁵ Han gömmer mig i sin hydda
på olyckans dag,
han beskyddar mig i sitt tält,
han för mig upp på klippan.
- ⁶ Nu är mitt huvud högt
över mina fiender omkring mig.
Jag vill offra jublets offer i hans tält,
jag vill sjunga och spela
till HERREN.

26:8 2 Mos 24:15f, 40:34f, Ps 27:4, 84:2f, 122:1. **26:9** Ps 28:3, 139:19. **26:10** 5 Mos 27:25, Ps 15:5. **26:10 ondska** Annan översättning: "slughet". **26:12** Ps 22:23, 26, 27:11, 111:1. **27:1** 2 Mos 15:2, Ps 36:10, Jes 60:19, Mika 7:8. **27:3** Ps 3:7. **27:4** Ps 15:1, 23:6, 26:8, 84:2f. **27:4 söka honom i** Annan översättning: "besöka". **27:5** Ps 31:21, 40:3, 91:1, Jes 4:6, Jer 36:26.

- 7 HERRE, hör min röst när jag ropar,
förbarma dig över mig
och svara mig!
- 8 Mitt hjärta tänker på ditt ord:
"Sök mitt ansikte!"
Ditt ansikte, HERRE, söker jag.
- 9 Dölj inte ditt ansikte för mig,
avvisa inte din tjänare i vrede,
du som har varit min hjälp.
Släpp mig inte, överge mig inte,
du min frälsnings Gud.
- 10 Om min far och min mor
överger mig,
tar HERREN emot mig.
- 11 Visa mig, HERRE, din väg,
led mig på en jämn stig
för mina förföljares skull.
- 12 Utlämna mig inte
åt mina fienders vilja,
för falska vittnen stiger fram
mot mig och andas våld.
- 13 Jag är viss om att få se
HERRENS godhet
i de levandes land.
- 14 Hoppas på HERREN,
var stark och modig i ditt hjärta
och hoppas på HERREN!

28

Bön om beskydd

1 Av David.

- Till dig, HERRE, ropar jag.
Min klippa, var inte stum
mot mig!
Om du är tyst mot mig,
blir jag som de
som går ner i graven.
- 2 Hör min bön om nåd
när jag ropar till dig,
när jag lyfter mina händer
mot det allra heligaste
i din helgedom.
- 3 Släpa inte bort mig

27:8 5 Mos 4:29, Ps 24:6, 34:5, 105:4, Jes 45:19. **27:8 tänker på ditt ord: "Sök mitt ansikte!"** Andra handskrifter:
"säger om dig: Sök hans ansikte!". **27:9** Ps 13:2. **27:11** Ps 5:9, 25:4, 10, 26:12, 86:11. **27:12** Ps 31:9. **27:13** Ps 116:9,
142:6, Jes 38:11, Jer 11:19. **27:14** Ps 31:25, 37:34, 130:5, Ords 20:22. **28:1** Ps 143:7. **28:2** 1 Kung 6:19, Ps 140:7, 141:2.
28:3 Ps 12:3, 26:9, 55:22, 62:5, Jer 9:8.

med gudlösa och förbrytare,
 med dem som talar vänligt
 med sin nästa
 men har ondska i sitt hjärta.
⁴ Löna dem för deras handlingar,
 för deras onda gärningar.
 Löna dem för deras händers verk,
 ge dem för det de har gjort,
⁵ för de bryr sig inte om
 HERRENS gärningar,
 hans händers verk.
 Därför ska han riva ner dem
 och inte bygga upp dem.

⁶ Lovad är HERREN,
 för han har hört mina böner
 om nåd!
⁷ HERREN är min styrka
 och min sköld.
 På honom litar mitt hjärta,
 jag får hjälp
 och mitt hjärta jublar.
 Honom vill jag tacka
 med min sång.

⁸ HERREN är sitt folks styrka,
 han är ett frälsningens värn
 för sin smorde.
⁹ Fräls ditt folk
 och välsigna din arvedel!
 Var deras herde
 och bär dem för evigt.

29

Herrens ära och makt

¹ En psalm av David.

Ge åt HERREN, ni Guds söner,
 ge åt HERREN ära och makt!
² Ge åt HERREN hans namns ära,
 tillbe HERREN i helig skrud!
³ HERRENS röst hörs över vattnen,
 ärans Gud dundrar,
 HERREN över väldiga vatten.
⁴ HERRENS röst är mäktig,
 HERRENS röst är majestätisk.
⁵ HERRENS röst knäcker cedrar,
 HERREN knäcker Libanons cedrar.
⁶ Han får dem att hoppa som kalvar,

28:4 Ps 62:13, Jer 17:10, Rom 2:6. **28:5** Jes 5:12. **28:7** 1 Mos 15:1, 2 Mos 15:2, Ps 18:3, 59:18.
28:8 Ps 18:51, 27:1, 89:19, 140:8. **28:9** Ps 29:11, 95:7, 100:3, Jes 63:9. **29:1** 1 Krön 16:28f, Ps 96:7f, 103:20f, Jes 6:2f. **29:3** Ps 18:12, 17, 104:6,
 Job 37:2f. **29:4** Ps 68:34, Jes 30:30f.

Libanon och Sirjon
som unga vildoxar.

- ⁷ HERRENS röst klyver luften
med flammande eld,
⁸ HERRENS röst får öknen att bäva,
HERREN får Kadesh öken
att bäva.
⁹ HERRENS röst får hindar att föda
och rycker bort skogarnas kläder.
Allt i hans tempel
förkunnar hans ära.
- ¹⁰ HERREN tronade
när syndafloden kom,
HERREN tronar som kung för evigt.
¹¹ HERREN ger styrka åt sitt folk,
HERREN välsignar sitt folk
med frid.

30

Tacksamhet för räddning

- ¹ En psalm, en sång för tempelinvigningen. Av David.
- ² Jag vill upphöja dig, HERRE,
för du drog mig upp ur djupet
och lät inte mina fiender
triumfera över mig.
- ³ HERRE min Gud,
jag ropade till dig
och du helade mig.
- ⁴ HERRE, du förde min själ
upp ur dödsriket,
du tog mig levande bort
från dem som går ner
i graven.
- ⁵ Lovsjung HERREN, ni hans trogna,
prisa hans heliga namn!
- ⁶ Hans vrede varar ett ögonblick,
hans nåd hela livet.
På kvällen gästar gråt,
på morgonen kommer jubel.

⁷ Jag sade i min trygghet:

29:6 Sirjon Berget Hermons namn bland sidonierna (se 5 Mos 3:9). **29:8** 4 Mos 13:26, 5 Mos 1:19. **29:8 Kadesh öken** Antingen Kadesh-Barnea nära Sinai (4 Mos 20:1, 5 Mos 1:19) eller det nordliga Kedesh nära Libanon (Dom 4:6, jfr vers 5-6). "Öken" kan också översättas "ödemark" (jfr 65:13). **29:9** Job 39:4f, Ps 11:4, 26:8. **29:9 får hindar att föda** Annan översättning: "får ekar att darra". **29:10** 1 Mos 6:17, Ps 9:8, 10:16. **29:11** Ps 28:8f. **30:1 en sång för tempelinvigningen** Troligen förberedd av kung David och framförd postumt. Se 1 Krön 28:2f, 2 Krön 7:6. **30:3** Ps 103:3, 147:3. **30:4** Ps 86:13, 116:3f. **30:4 från dem som går** Andra handskrifter: "från att gå". **30:5** Ps 97:12, 149:1. **30:6** 103:9, 126:5f, Jes 54:7, Joh 16:20f, 2 Kor 4:17. **30:6** Andra handskrifter (så Septuaginta): "Hans vrede ger bävan, hans nåd ger liv".

- "Jag ska aldrig vackla."
⁸ HERRE, i din nåd gav du
 styrka åt mitt berg,
 men du dolde ditt ansikte
 och jag blev förskräckt.
⁹ Till dig, HERRE, ropade jag,
 till Herren bad jag om nåd:
¹⁰ Vad vinner du på mitt blod,
 på att jag går ner i graven?
 Kan stoftet tacka dig?
 Kan det förkunna din trofasthet?
¹¹ Hör, HERRE,
 och förbarma dig över mig!
 HERRE, var min hjälpare!
¹² Du förvandlade min klagan till dans,
 du lossade min sorgdräkt
 och klädde mig i glädje.
¹³ Därför ska min ära
 sjunga till dig utan att tystna.
 HERRE min Gud,
 jag vill tacka dig för evigt.

31

Räddning undan förföljare

- ¹ För körledaren. En psalm av David.
² Till dig, HERRE, tar jag min tillflykt.
 Låt mig aldrig behöva skämmas,
 rädda mig i din rättfärdighet.
³ Vänd ditt öra till mig,
 skynda till min räddning!
 Var min fasta klippa,
 en borg till min frälsning,
⁴ för du är min klippa och min borg.
 Du ska leda och föra mig
 för ditt namns skull,
⁵ du ska lossa mig ur nätet
 de lagt ut för mig,
 för du är mitt beskydd.
⁶ I din hand överlämnar jag
 min ande.
 Du har friköpt mig, HERRE,
 du trofaste Gud.
⁷ Jag hatar dem som håller fast
 vid tomma avgudar,

30:8 Ps 104:29. **30:13** Ps 16:9, 57:9, 108:2. **30:13 min ära** Ofta uppfattat som liktydigt med "min själ". **31:2** Ps 25:2, 71:1f, 143:1. **31:3** Ps 9:10, 71:2f. **31:4** Ps 18:3, 23:3, Ords 18:10. **31:5** Ps 25:15, 27:1, 28:7f. **31:6** Luk 23:46, Apg 7:59. **31:6 I din hand** Andra handskrifter (Septuaginta): "I dina händer" (jfr Jesu ord i Luk 23:46). **31:7** 5 Mos 4:28, Ps 16:4, Jer 10:14f, Jona 2:9f. **31:7 Jag hatar** Andra handskrifter (så Septuaginta): "Du hatar".

- jag litar på HERREN.
 8 Jag vill jubla och glädjas
 över din nåd,
 att du ser mitt lidande
 och känner min själ i nöden.
 9 Du utlämnar mig inte
 i fiendens hand,
 du ställer mina fötter
 på rymlig plats.
 10 Förbarma dig över mig, HERRE,
 jag är i nöd!
 Grämlse förtär mitt öga,
 min själ och min kropp.
 11 Mitt liv försvinner i sorg,
 mina år i suckan.
 Min kraft är bruten
 genom min synd,
 mina ben förtärs
 12 för alla mina fienders skull.
 Jag har blivit en skam
 för mina grannar
 och en skräck
 för dem som känner mig.
 De som ser mig på gatan
 flyr för mig.
 13 Jag är glömd och borta
 ur deras hjärtan, som död,
 jag har blivit som ett krossat kärl.
 14 Jag hör vad många viskar,
 skräck från alla håll!
 De gaddar ihop sig mot mig,
 smider planer för att ta mitt liv.
 15 Men jag litar på dig, HERRE,
 jag säger: "Du är min Gud."
 16 Min tid är i dina händer.
 Rädda mig från mina fienders hand,
 från dem som förföljer mig.
 17 Låt ditt ansikte lysa
 över din tjänare,
 fräls mig genom din nåd.
 18 HERRE, låt mig inte
 behöva skämmas,
 jag ropar till dig!
 Låt de gudlösa få skämmas,
 låt dem tystna i dödsriket.
 19 Låt lögnarnas läppar förstummas,

31:8 Ps 9:3. **31:9** Ps 18:37. **31:10** Job 17:7, Ps 6:8. **31:11** Ps 40:13, 102:4. **31:11 min synd** Annan översättning (Så Septuaginta): "mitt lidande". **31:11 ben** Ett uttryck för människans inre (djupt under muskler och hud). **31:12** Job 19:13, Ps 38:12, 44:14, 88:9, 19. **31:14** Ps 50:20, Jer 20:10, Matt 27:1, Joh 11:53. **31:16** 1 Krön 29:30, Ps 139:16, 143:9. **31:17** 4 Mos 6:25f, Ps 80:4. **31:18** Ps 6:11, 9:18, 25:3, 20.

de som talar fräckhet i högmod
och förakt mot den rättfärdige.

- 20 Hur stor är inte din godhet,
som du sparar åt dem
som vördar dig
och visar i människors åsyn
mot dem som flyr till dig!
- 21 Du tar dem i ditt ansiktes beskydd
mot människors intriger,
du gömmer dem i din hydda
undan elaka tungor.
- 22 Lovad är HERREN!
Han har visat mig
sin underbara nåd
i en belägrad stad.
- 23 Jag sade i min ångest:
"Jag är avskuren från dina ögon!"
Men du hörde min bön om nåd
när jag ropade till dig.
- 24 Älska HERREN,
alla ni hans trogna!
HERREN bevarar de trofasta,
men den som handlar i högmod
straffar han strängt.
- 25 Var starka och modiga i era hjärtan,
alla ni som hoppas på HERREN!

32

Syndabekännelse och förlåtelse

- 1 En vishetspsalm av David.

- Salig är den som fått
sitt brott förlåtet,
sin synd övertäckt!
- 2 Salig är den som HERREN inte
tillräknar synd
och som i sin ande är utan svek.
- 3 Så länge jag teg
förtvinade mina ben
och jag stönade dagen lång.
- 4 Dag och natt var din hand
tung över mig,
min kraft rann bort

31:20 Ps 23:6, 36:8, 57:2, 145:7, Rom 2:4, 11:22. **31:21** Job 5:21, Ps 27:5, 42:6, 12, Jer 36:26. **31:22** Ps 144:1f. **31:22**
belägrad Annan översättning: "befäst". **31:23** Jes 38:11, Jona 2:5. **31:24** 5 Mos 32:41, Ps 18:28, Ords 29:23. **31:25**
Ps 27:14. **32:1** Ps 85:3, 103:3, Rom 4:6f. **32:1 vishetspsalm** Hebr. *maskil* (även i Ps 42, 44-45, 52-55, 74, 78, 88-89,
142). **32:3** Ords 28:13. **32:4** Ps 38:3, 5.

som i sommarens torka. *Sela*

- 5 Då erkände jag min synd för dig
och dolde inte min skuld.
Jag sade: "Jag vill bekänna
mina brott för HERREN" –
då förlät du mig min syndaskuld.
Sela
- 6 Därför ska alla trogna be till dig
medan du går att finna.
Om väldiga vattenfloder kommer
ska de inte nå dem.
- 7 Du är mitt beskydd,
du bevarar mig från nöd,
du omger mig
med frälsningens jubel. *Sela*
- 8 Jag vill lära dig och undervisa dig
om den väg du ska vandra,
jag vill ge dig råd
och låta mitt öga vaka över dig.
- 9 Var inte som en häst eller mula
som saknar förstånd,
som måste tämjas
med töm och betsel
om de ska komma till dig.
- 10 Den gudlöse har många plågor,
men den som litar på HERREN
omger han med nåd.
- 11 Gläd er i HERREN och fröjda er,
ni rättfärdiga,
jubla, alla ni som har ärliga hjärtan!

33

Herrens allmakt och nåd

- 1 Jubla i HERREN, ni rättfärdiga!
De ärligas lovsång är skön.
- 2 Tacka HERREN med harpa,
sjung hans lov
med tiosträngad lyra.
- 3 Sjung till honom en ny sång,
spela vackert med jubelrop,
- 4 för HERRENS ord är rätt
och han är trofast i allt han gör.

32:4 min kraft rann bort som i Annan översättning: "jag blev som en åker i". **32:5** 2 Sam 12:13, 24:10, Ps 38:3f, 19, 1 Joh 1:9. **32:6** Jes 43:2, 49:8, 55:6, 2 Kor 6:2. **32:7** Ps 27:5. **32:8** Ps 25:8, 12, 33:18, Jes 48:17. **32:9** 2 Kung 19:28, Ords 26:3. **32:10** Ps 34:22, Ords 12:21, 13:21, Rom 2:9f. **32:11** Fil 4:4. **33:1** Ps 32:11, 64:11, 92:2, 147:1, Fil 3:1, 4:4. **33:1 De ärligas lovsång är skön** Annan översättning: "Lovsång anstår de ärliga". **33:2** Ps 71:22, 81:3, 92:4, 144:9, 147:7, 149:3, 150:3. **33:3** Ps 32:11, 40:4, 96:1, 98:1, Jes 42:10, Upp 5:9. **33:4** 4 Mos 23:19, 1 Sam 15:29, Ps 19:9, 146:6.

- 5 Han älskar rättfärdighet och rätt,
jorden är full av HERRENS nåd.
- 6 Himlen är skapad
genom HERRENS ord,
hela dess här
genom hans muns ande.
- 7 Han samlar havets vatten
som i en hög,
han lägger djupen
i förvaringsrum.
- 8 Hela jorden ska frukta HERREN,
alla som bor i världen
ska bäva för honom,
- 9 för han sade och det blev till,
han befallde och det stod där.
- 10 HERREN gör hednafolkens planer
om intet,
han gäcker folkens tankar.
- 11 Men HERRENS plan
består för evigt,
hans hjärtas tankar
från släkte till släkte.
- 12 Saligt är det folk
som har HERREN till sin Gud,
det folk han har utvalt
till sin arvedel.
- 13 Från himlen blickar HERREN ner,
han ser alla människors barn,
- 14 från sin boning betraktar han
alla som bor på jorden.
- 15 Han formar alla deras hjärtan,
han förstår alla deras verk.
- 16 En kung segrar inte
genom stor armé,
en hjälte räddar sig inte
genom stor styrka.
- 17 En häst ger inget hopp om seger,
med all sin kraft räddar den inte.
- 18 Men HERRENS ögon ser till dem
som vördar honom,
till dem som hoppas på hans nåd,
- 19 för att rädda deras själ från döden
och hålla dem vid liv
i hungerns tid.

33:5 Ps 119:64. **33:6** 1 Mos 1:6f, Ps 104:30, 148:5, Hebr 11:3. **33:7** 1 Mos 1:9, Job 38:8f, Ps 104:7f, Ords 8:29, Jer 5:22.
33:7 hög Andra handskrifter (Septuaginta): "säck". **33:9** 1 Mos 1:3, Ps 148:5. **33:9 stod där** Annan översättning:
"bestod". **33:10** Job 5:12, Ps 2:1f, Ords 21:30. **33:11** Ords 19:21, Jes 46:10. **33:12** 5 Mos 7:6, Ps 144:15. **33:14**
1 Kung 8:39, 43, Ps 11:4. **33:15** Ords 16:1f, 9, 21:1f. **33:16** 2 Krön 14:11. **33:17** Ps 147:10, Ords 21:31. **33:18**
Job 36:7, Ps 34:16, 1 Petr 3:12. **33:19** Job 5:20, Ps 34:10f, 37:19.

- 20 Vår själ väntar på HERREN,
han är vår hjälp
och vår sköld.
21 I honom gläder sig vårt hjärta,
vi förtröstar på hans heliga namn.
22 Låt din nåd vila över oss, HERRE!
Vi sätter vårt hopp till dig.

34

Herrens godhet och hjälp

- 1 Av David, när han spelade galen inför Abimelek, som drev bort honom så att han kom undan.
2 Jag vill alltid prisa HERREN,
hans lov ska ständigt
vara i min mun.
3 Min själ ska vara stolt i HERREN,
de ödmjuka ska höra det
och glädjas.
4 Lova HERREN med mig,
låt oss upphöja hans namn
tillsammans!
5 Jag sökte HERREN
och han svarade mig,
han räddade mig
från allt som skrämde mig.
6 De som ser upp till honom
strålar av fröjd,
deras ansikten behöver inte
rodna av skam.
7 Här är en plågad som ropade,
och HERREN hörde honom
och frälste honom
ur all hans nöd.
8 HERRENS ängel vakar
runt dem som vördar honom,
och han befriar dem.
9 Smaka och se att HERREN är god!
Salig är den som flyr till honom.
10 Vörda HERREN, ni hans heliga,
för de som vördar honom
saknar ingenting.
11 Unga lejon lider nöd och hungrar,
men de som söker HERREN
saknar inget gott.

33:20 5 Mos 33:29. **34:1** 1 Sam 21:13f. **34:1 när han spelade galen inför Abimelek** Se 1 Sam 21:10f. Kungen kallas där Akish, men Abimelek var ett vedertaget namn på härskare i Gazaområdet (jfr 1 Mos 20:2, 26:1). **34:1** Alfabetisk psalm: verserna (från 34:2) börjar med det hebreiska alfabetets 22 bokstäver i följd. **34:2** Ps 104:33, 146:2, Ef 5:20. **34:3** Ps 69:33. **34:5** Jes 65:24, Matt 7:7. **34:6 De som ser upp till honom ... deras ansikten** Andra handskrifter: "Se upp till honom ... ert ansikte". **34:8** 1 Mos 32:1f, 2 Kung 6:17, Ps 91:11f. **34:9** Hebr 6:5, 1 Petr 2:3. **34:10** Ps 33:19, 37:19. **34:11** Luk 1:53.

- 12 Kom, barn, lyssna till mig!
Jag ska lära er att vörda HERREN.
- 13 Är du en människa
som älskar livet
och vill se goda dagar?
- 14 Vakta då din tunga
från det som är ont,
dina läppar från att tala svek.
- 15 Undvik det onda och gör det goda,
sök friden och följ den.
- 16 HERRENS ögon är vända
till de rättfärdiga
och hans öron till deras rop.
- 17 Men HERRENS ansikte
är emot dem som gör det onda,
för att utplåna minnet av dem
från jorden.
- 18 De rättfärdiga ropar
och HERREN hör,
han räddar dem ur all deras nöd.
- 19 HERREN är nära dem
som har ett förkrossat hjärta
och frälser dem
som har en bedrövad ande.
- 20 Mycket får den rättfärdige lida,
men HERREN räddar honom ur allt.
- 21 Han bevarar alla hans ben,
inte ett enda av dem ska krossas.
- 22 Ondskan blir den gudlöses död,
och de som hatar den rättfärdige
ska stå med skuld.
- 23 Men HERREN friköper
sina tjänares själar,
och ingen som flyr till honom
ska stå med skuld.

35

Oskyldigt anklagad

¹ Av David.

HERRE, kämpa mot dem
som kämpar mot mig,
strid mot dem
som strider mot mig!

² Grip sköld och skydd

34:13 Pred 3:13, 5:18, 1 Petr 3:10f. **34:14** Ef 4:29, 5:4, Kol 4:6. **34:15** Ps 37:27, Jes 1:16f, Rom 12:18, Hebr 12:14. **34:16** 2 Krön 16:9, Job 36:7, Ps 33:18. **34:17** Job 18:17, Ps 9:6, 73:20, 109:15. **34:18** Ps 145:18. **34:19** Ps 51:19, 145:18, 147:3, Jes 57:15, 66:2, Luk 18:13f. **34:20** Job 5:17f, Ps 71:20, Ords 24:16, 2 Tim 3:11. **34:21** 2 Mos 12:46, Ps 91:11f, Matt 10:30, Joh 19:36. **34:21** Citeras i Joh 19:36 som profetia om Jesu korsfästelse (jfr 2 Mos 12:46). **34:23** Ps 37:33, 40.

- och kom till min hjälp,
³ dra fram spjutet
 och spärra vägen
 för mina förföljare.
 Säg till min själ:
 "Jag är din frälsning!"
- ⁴ Låt dem som vill ta mitt liv
 få skam och vanära,
 låt dem som planerar min olycka
 tvingas tillbaka med skam.
- ⁵ Låt dem bli som agnar för vinden,
 låt HERRENS ängel driva bort dem.
- ⁶ Låt deras väg bli mörk och hal,
 låt HERRENS ängel förfölja dem.
- ⁷ Utan orsak dolde de sin nätgrop
 för att fånga mig,
 utan orsak grävde de den
 för att ta mitt liv.
- ⁸ Låt fördärvet drabba dem oväntat,
 låt dem fastna i nätet de lagt ut
 och falla i gropen
 till sitt eget fördärv.
- ⁹ Min själ ska jubla i HERREN
 och glädjas över hans frälsning.
- ¹⁰ Varje ben i min kropp ska säga:
 "HERRE, vem är som du?
 Du räddar den svage
 från hans överman,
 den svage och fattige
 från den som plundrar honom."
- ¹¹ Falska vittnen träder fram,
 de frågar mig om saker jag inte vet.
- ¹² De lönar mig med ont mot gott,
 min själ är övergiven.
- ¹³ Men jag gick i sorgdräkt
 när de var sjuka,
 jag späkte min själ med fasta
 och bad med böjt huvud.
- ¹⁴ Jag gjorde som för min vän,
 som för min bror,
 jag gick sorgklädd och böjd
 som när man sörjer sin mor.

35:4 Ps 6:11, 40:15f, 70:3. **35:5** Ps 1:4, 83:14, Hos 13:3. **35:6** Jos 10:10f, Ps 69:24, Jer 23:12. **35:7** Ps 57:7, Matt 22:15.
35:8 Ps 7:16, 9:16, 141:10. **35:9** Ps 13:6, Jes 61:10, Luk 1:47. **35:11** Ps 27:12, Matt 26:60, Luk 23:2, 10, Joh 10:30, 18:30,
 Apg 6:13. **35:12** Ps 38:21, 109:5, Jer 18:20, Joh 10:32. **35:13** 1 Kung 18:42, Job 30:25, Ps 69:11f, Rom 12:15. **35:13 bad**
med böjt huvud Annan Översättning: "min bön återvände till min famn".

- 15 Men när jag faller
gläder de sig och gaddar ihop sig,
uslingar jag inte känner
gaddar ihop sig mot mig.
De river i mig utan uppehåll.
- 16 Bland gudlösa som hånar
för en kaka bröd
gnisslar de tänder mot mig.
- 17 Herre, hur länge ska du se på?
Befria min själ från deras härjningar,
mitt dyrbara liv från lejonen.
- 18 Jag ska tacka dig
i den stora församlingen,
prisa dig bland mycket folk.
- 19 Låt inte mina svekfulla fiender
få triumfera över mig,
låt inte dem som hatar mig
utan orsak
få blinka med ögonen.
- 20 Det är inte frid de talar,
de tänker ut svekfulla ord
mot de stilla i landet.
- 21 De spärrar upp sina gap mot mig,
de säger: "Haha, haha!"
Vi har sett det med egna ögon!"
- 22 Du ser det, HERRE.
Var inte tyst, Herre,
var inte långt från mig.
- 23 Vakna, res dig till mitt försvar,
ta dig an min sak,
min Gud och Herre!
- 24 Döm mig efter din rättfärdighet,
HERRE min Gud!
Låt dem inte triumfera över mig,
- 25 låt dem inte få säga i sina hjärtan:
"Haha! Precis som vi ville!"
Låt dem inte få säga:
"Vi slukade honom!"
- 26 Låt alla som gläds åt min olycka
få skämmas och blygas,
låt dem som förhäver sig över mig
kläs i skam och vanära.
- 27 Men låt dem som unnar mig min rätt

35:15 Matt 26:3f. 35:16 Job 16:9, Ps 37:12, Klag 2:16. 35:16 *Bland gudlösa som hånar för en kaka bröd* Andra handskrifter (Septuaginta): "De prövar mig, de hånar mig hånfullt, så". 35:17 Ps 13:2, 22:21, Upp 6:10. 35:18 Ps 22:23f, 40:10, 111:1. 35:19 Ps 13:5, Ords 6:13, Joh 15:25. 35:19 *svekfulla* Annan översättning: "oförtjänta". 35:21 Job 16:10, Ps 22:8, 14. 35:22 Ps 10:14, 22:12, 71:12. 35:23 Ps 7:7, 44:24, 59:5. 35:24 Ps 7:9. 35:26 Job 19:5, Ps 40:15f, 70:3, 109:29. 35:27 Ps 40:17, 70:5.

få jubla och glädjas,
 låt dem alltid få säga:
 "HERREN är stor,
 han unnar sin tjänare frid!"

28 Då ska min tunga
 förkunna din rättfärdighet,
 ditt lov dagen lång.

36

Syndarens ondska och Guds godhet

1 För körledaren. Av HERRENS tjänare David.

2 I mitt hjärta hör jag
 vad synden viskar
 till den gudlöse.
 Han har ingen gudsfruktan
 för ögonen,
 3 han intalar sig att ingen
 ska upptäcka och hata hans brott.
 4 Hans muns ord är ondska och svek,
 han vill inte vara förståndig
 och god.
 5 Han tänker ut ondska på sin bädd,
 han går en väg som inte är god.
 Han skyr inte något ont.
 6 HERRE, till himlen räcker din nåd,
 din trofasthet ända till skyarna.
 7 Din rättfärdighet
 är som väldiga berg,
 dina domar
 som det stora havsdjupet.
 Både människor och djur
 räddar du, HERRE.
 8 Hur dyrbar är inte din nåd, o Gud!
 Människors barn har sin tillflykt
 i dina vingars skugga.
 9 De mättas av rika gåvor i ditt hus,
 av din ljuvlighets ström
 ger du dem att dricka.
 10 Hos dig är livets källa,
 i ditt ljus ser vi ljus.
 11 Låt din nåd bli kvar
 över dem som känner dig,
 din rättfärdighet över dem

35:28 Ps 7:18. 36:2 Rom 3:18. 36:3 Ps 10:3, Fil 3:19. 36:3 *han intalar sig* Annan översättning: "den (synden) intalar honom". 36:5 Ords 4:16, Mika 2:1. 36:6 Ps 57:11, 71:19, 103:11, 108:5. 36:7 Ps 145:15, Rom 11:33. 36:8 Rut 2:12, Ps 17:8, 57:2, 63:8, 91:4. 36:9 Ps 65:5. 36:9 *din ljuvlighets ström* Samma ordstam som Edens lustgård (1 Mos 2:10, Upp 22:1). 36:10 Ps 27:1, 49:20, Jes 9:2, Jer 2:13, 17:13, Joh 1:4.

- som har ärliga hjärtan.
 12 Låt inte de stoltas fot
 trampa på mig
 eller de gudlösas hand
 driva bort mig.
 13 Där ligger förbrytarna fallna,
 nerslagna så att de inte kan resa sig.

37

De gudlösas skenbara lycka

1 Av David.

אAlef

- Gräm dig inte över de onda,
 avundas inte dem som gör orätt.
 2 Snart torkar de bort som gräs,
 vissnar som gröna växter.

בBeth

- 3 Lita på HERREN och gör det goda,
 bo i landet och lev i trofasthet,
 4 och ha din glädje i HERREN.
 Då ska han ge dig
 vad ditt hjärta begär.

גGimel

- 5 Anför tro din väg åt HERREN
 och lita på honom.
 Han ska göra det.
 6 Han ska låta din rättfärdighet
 gå fram som ljuset,
 din rätt som middagssolen.

דDaleth

- 7 Var stilla inför HERREN
 och vänta på honom.
 Gräm dig inte över den
 som har framgång,
 som gör upp onda planer.

הHe

- 8 Släpp vreden och lämna ilskan.
 Gräm dig inte,
 det för bara ont med sig.
 9 De onda ska utrotas,
 men de som hoppas på HERREN
 ska ärva landet.

וWaw

- 10 Ännu en liten tid,
 så finns där ingen gudlös.
 När du ser på hans plats

36:13 Ps 18:39, 140:11, Ords 24:16, Jer 50:32. **37:1** Ps 73:2f, Ords 3:31, 23:17, 24:19. **37:1** Alfabetisk psalm:
 versgrupperna börjar med det hebreiska alfabetets 22 bokstäver i följd. **37:2** Job 14:2, Ps 92:8, Jak 1:10f. **37:2**
torkar de bort Annan översättning: "klipps de av". **37:3 lev i** Annan översättning: "lev av". **37:5** Ps 22:9, 55:23,
 62:9, Ords 16:3, Matt 6:25, 1 Petr 5:7. **37:6** Job 11:17, Jes 58:8. **37:7** Ps 38:14f, Pred 10:4, Jes 30:15. **37:8** Ef 4:26, 31,
 Kol 3:8. **37:10** Job 20:7f, 24:24.

- är han borta.
 11 Men de ödmjuka ska ärva landet
 och njuta stor frid.
- 12 Den gudlöse smider planer
 mot den rättfärdige,
 han gnisslar tänder mot honom.
 13 Men Herren ler åt honom,
 för han ser att hans stund kommer.
- 14 De gudlösa drar svärdet
 och spänner sin båge
 för att fälla den svage och fattige,
 för att slakta dem
 som går på rätta vägar.
 15 Men deras svärd
 ska gå in i deras eget hjärta,
 och deras bågar ska brista.
- 16 Bättre det lilla som en rättfärdig har
 än många gudlösas rikedom.
 17 De gudlösas armar ska brytas,
 men HERREN stöder de rättfärdiga.
- 18 HERREN känner
 de oskyldigas dagar,
 deras arvslott består för evigt.
 19 De behöver inte skämmas
 i onda tider,
 i hungerns dagar blir de mättade.
- 20 Men de gudlösa ska gå under.
 HERRENS fiender försvinner
 som ängarnas prakt,
 de försvinner som rök.
- 21 Den gudlöse lånar
 och betalar inte tillbaka,
 men den rättfärdige är barmhärtig
 och generös.
 22 De HERREN välsignar
 ska ärva landet,
 men de han förbannar ska utrotas.
- 23 Med HERREN
 blir en mans steg fasta
 och han gläds över hans väg.
 24 Om han faller ramlar han inte,
 för HERREN håller hans hand.

יZajin

חHeth

טTeth

יJod

כKaf

לLamed

מMem

25 Ung har jag varit
och nu är jag gammal,
men aldrig har jag sett
en rättfärdig övergiven
eller hans barn tigga om bröd.

26 Han är alltid barmhärtig
och lånar ut,
och hans barn är till välsignelse.

27 Undvik det onda
och gör det goda,
så får du bo kvar för evigt.

28 HERREN älskar det rätta,
han överger inte sina trogna.

De blir bevarade för evigt,
men de gudlösas ättlingar
blir utrotade.

29 De rättfärdiga ska ärva landet
och bo där för evigt.

30 Den rättfärdiges mun talar vishet,
hans tunga säger det som är rätt.

31 Han har sin Guds undervisning
i hjärtat,
hans steg vacklar inte.

32 Den gudlöse spejar
på den rättfärdige
och söker tillfälle att döda honom.

33 Men HERREN utlämnar honom inte
i hans hand
och låter honom inte bli fälld
i rätten.

34 Hoppas på HERREN
och håll dig på hans väg,
så upphöjer han dig
och du får ärva landet.
Du ska se hur de gudlösa utrotas.

35 Jag såg en gudlös tyrann,
han bredde ut sig
som ett frodigt rotat träd.

36 Men han försvann
och nu är han borta,
jag sökte honom

𐤒Nun

𐤏Samek

𐤀Ajin

𐤑Pe

𐤏Tsade

𐤑Qof

𐤒Resh

37:26 Ps 41:2, 112:5, Luk 6:34f. **37:27** Ps 34:15. **37:28** Ps 21:11. **37:30** Ps 49:4, Ords 10:11, 31. **37:31** Ps 40:9, Jes 51:7, Jer 31:33, Hebr 10:16. **37:32** Ps 7:2f, 10:8f, 17:12. **37:33** Ps 31:9, 34:23, 109:31. **37:34** Ps 27:14, 91:8. **37:35** 1 Sam 25:2f, Job 20:5f, Ps 52:3, 9. **37:35 som ett frodigt rotat träd** Andra handskrifter (Septuaginta): "som cedrarna på Libanon". **37:36** Ps 10:15. **37:36 han försvann** Andra handskrifter (Septuaginta): "jag gick förbi".

men fann honom inte.

- 37 Betrakta den oskyldige,
se på den ärlige,
det finns en framtid
för fridens man.
- 38 Men syndarna går alla under,
de gudlösas framtid blir avskuren.
- 39 De rättfärdigas frälsning
kommer från HERREN,
han är deras borg i nödens tid.
- 40 HERREN hjälper dem och befriar dem,
han befriar dem från de gudlösa
och frälser dem,
för de tar sin tillflykt till honom.

𐤑Shin

𐤏Taw

38

Den ångerfulles bön

- 1 En psalm av David. En bön.
- 2 HERRE, straffa mig inte i din vrede,
tukta mig inte i din glöd!
- 3 Dina pilar har träffat mig,
din hand har drabbat mig.
- 4 Jag har inget helt i min kropp
på grund av din vrede,
ingen frid i mina ben
på grund av min synd.
- 5 Min syndaskuld
går mig över huvudet,
den tynger mig
som en alltför tung börda.
- 6 Mina sår stinker och rinner
på grund av min dårskap.
- 7 Jag går krokig och djupt böjd,
hela dagen går jag sörjande.
- 8 Mina höfter är fulla av brand,
jag har inget helt i min kropp.
- 9 Jag är maktlös och helt krossad,
jag ropar i mitt hjärtas ångest.
- 10 Herre, du känner all min längtan,
mina suckar är inte dolda för dig.
- 11 Mitt hjärta slår häftigt,
min kraft har lämnat mig.
Mina ögons ljus är också borta.

- 12 Mina nära och kära
håller sig borta från min plåga,
mina närmaste stannar på avstånd.
- 13 De som vill ta mitt liv lägger snaror,
de som söker min olycka
talar om min undergång.
Ständigt tänker de på svek.
- 14 Men jag liknar en döv som inte hör,
en stum som inte öppnar sin mun.
- 15 Jag liknar en man som inte hör,
en vars mun saknar svar,
- 16 för jag hoppas på dig, HERRE.
Du ska svara, Herre min Gud.
- 17 Jag tänker:
Låt dem inte triumfera över mig
eller förhäva sig över mig
när min fot vacklar,
- 18 för jag är nära att falla,
jag känner ständigt min smärta.
- 19 Jag bekänner min skuld,
jag sörjer över min synd.
- 20 Mina fiender lever och är mäktiga,
många hatar mig utan orsak.
- 21 De lönar gott med ont,
de är emot mig
för att jag strävar efter det goda.
- 22 Överge mig inte, HERRE!
Min Gud, var inte långt ifrån mig.
- 23 Skynda till min hjälp,
Herre, min frälsning!

39

Människans förgänglighet

- 1 För körledaren, till Jedutun. En psalm av David.
- 2 Jag sade:
"Jag ska akta mig
för att synda med min tunga,
jag ska sätta lås för min mun
så länge den gudlöse
är framför mig."
- 3 Jag blev stum och tyst,
jag höll inne även med det goda,

38:12 Job 19:13f, Ps 31:12, 69:9, 88:9, 19, 142:5, Luk 23:49. **38:14** Ps 39:3, 10, Jes 53:7. **38:16** Ps 39:8, 62:6, 71:5,
1 Tim 4:10. **38:20** Ps 3:2, 35:12, 109:5. **38:21** Ps 119:95. **38:22** Ps 22:12, 35:22, 70:2, 141:1. **39:1** 1 Krön 25:1,
2 Krön 5:12. **39:1 Jedutun** Lovsångsledare hos kung David (1 Krön 16:41). Hans tjänst gick i arv (1 Krön 25:1f). **39:2**
Ps 17:3, 34:14, 141:3, Jak 3:2f. **39:3** Ps 38:14, 18.

och min plåga blev allt värre.

- ⁴ Mitt hjärta brann inom mig,
medan jag grubblade
brann det som en eld.

Då talade jag
med min tunga:

- ⁵ HERRE, lär mig förstå mitt slut,
att mina dagar har en gräns,
så att jag inser hur förgänglig
jag är.

- ⁶ Som en handsbredd
har du gjort mina dagar,
min livslängd är som ingenting
inför dig.
Alla människor är bara en vindpust,
hur säkra de än står. *Sela*

- ⁷ Som en skuggbild
vandrar människan omkring,
oroar sig till ingen nytta,
samlar på hög
och vet inte vem som får det.

- ⁸ Men vad hoppas jag nu på, Herre?
Till dig står mitt hopp.

- ⁹ Rädda mig från alla mina synder,
låt mig inte bli hånad av dårar.

- ¹⁰ Jag tiger och öppnar inte min mun,
för det är du som har gjort det.

- ¹¹ Vänd bort din plåga ifrån mig,
jag går under av din hands aga.

- ¹² När du tuktar någon för hans skuld,
förtär du som mal det han har kärt.
Alla människor är bara
en vindpust. *Sela*

- ¹³ Hör min bön, HERRE,
lyssna till mitt rop!
Var inte tyst inför mina tårar,
för jag är en främling hos dig,
en gäst som alla mina fäder.

- ¹⁴ Vänd bort din blick från mig,
så att jag kan le igen
innan jag går bort
och inte finns här mer.

39:4 Ps 119:54. **39:5** Ps 90:12, 119:84. **39:6** Job 7:7, 14:1f, 16:22, Ps 62:10, 90:5f, 144:4.
21, 5:13f. **39:8** Ps 38:16, 62:6, 71:5. **39:10** Ps 38:14. **39:12** 5 Mos 28:15f, Ps 6:8. **39:13** 1 Mos 47:9, 3 Mos 25:23,
1 Petr 2:11. **39:14** Job 7:16, 10:20, 14:6.

40

Tacksamhet och bön

- ¹ För körledaren. En psalm av David.
- ² Jag väntade och väntade på HERREN,
och han böjde sig till mig
och hörde mitt rop.
- ³ Han drog mig upp ur fördärvets grop,
upp ur den djupa dyn.
Han ställde mina fötter på klippan
och gjorde mina steg fasta,
- ⁴ han lade en ny sång i min mun,
en lovsång till vår Gud.
Många ska se det och frukta
och förtrösta på HERREN.
- ⁵ Salig är den som har HERREN
till sin trygghet
och inte vänder sig till de stolta,
de som viker av till lögn.
- ⁶ HERRE min Gud,
många är undren du gjort
och tankarna du tänkt för oss.
Inget kan liknas vid dig.
Jag vill förkunna
och berätta om dem,
de är fler än man kan räkna.
- ⁷ Slaktoffer och matoffer
vill du inte ha
– du har öppnat mina öron –
brännoffer och syndoffer
begär du inte.
- ⁸ Därför säger jag:
"Se, jag kommer,
i bokrullen står det skrivet om mig.
- ⁹ Att göra din vilja, min Gud,
är min glädje.
Din lag är i mitt hjärta."
- ¹⁰ Jag förkunnar glädjebudet
om rättfärdighet
i den stora församlingen,
jag sluter inte mina läppar.
Du, HERRE, vet det.
- ¹¹ Jag döljer inte din rättfärdighet

40:2 Ps 18:7, 27:14. **40:3** Ps 27:5, 31:9, 69:15. **40:5** Ps 34:9, 84:13, 125:5, 146:5. **40:5 har Herren till sin trygghet** Annan översättning (så Septuaginta): "har sin trygghet i HERRENS namn". **40:6** 2 Mos 15:11, Job 5:9, Ps 92:6, 106:2, 139:17. **40:7** 1 Sam 15:22, Ps 51:18f, Jes 1:11, Mika 6:7, Hebr 10:5f. **40:7 öppnat mina öron** Andra handskrifter (Septuaginta): "berett mig en kropp". **40:8** Joh 5:39, 46, Hebr 10:7. **40:9** Ps 37:31, Joh 4:34. **40:9** Citeras i Hebr 10:5-7 som profetia om Kristus. **40:10** Ps 22:23, 26, 35:18, 119:13, 139:4.

i mitt hjärta,
jag talar om din trofasthet
och din frälsning.
Jag gömmer inte
din nåd och din sanning
för den stora församlingen.

- 12 Du, HERRE, tar inte
din barmhärtighet ifrån mig.
Din nåd och din sanning
ska alltid bevara mig,
- 13 för jag är omgiven av
otaliga onda ting.
Mina synder har hunnit ifatt mig,
jag orkar inte se dem.
De är fler än håren på mitt huvud.
Mitt mod sviker mig.
- 14 Var nådig, Herre, och rädda mig!
HERRE, skynda till min hjälp!
- 15 Låt alla som vill ta mitt liv
möta skam och vanära,
låt dem som önskar mig ont
vika tillbaka och skämmas.
- 16 Låt dem häpna av skam,
de som säger till mig:
"Haha, haha!"
- 17 Låt alla som söker dig
få jubla och glädjas i dig,
låt dem som älskar din frälsning
alltid säga: "HERREN är stor!"
- 18 Jag är betryckt och fattig,
men Herren tänker på mig.
Du är min hjälp och befriare.
Min Gud, dröj inte!

41

Bön vid sjukdom och fienders hån

- ¹ För körledaren. En psalm av David.
- ² Salig är den som bryr sig om
den fattige!
HERREN ska befria honom
på olyckans dag.
- ³ HERREN ska bevara honom
och hålla honom vid liv,
han ska skattas lycklig i landet.

40:12 Ps 57:4, 61:8, Ords 20:28. **40:13** Ps 38:5f, 65:4, 69:5. **40:13 orkar inte se dem** Annan översättning: "kan inte se". **40:15** Ps 6:11, 35:4, 26, 70:3f, 71:13. **40:16** Ps 35:21, 25. **40:17** Ps 34:3f, 35:27. **40:18** Ps 70:5, 86:1, 109:22, 1 Petr 5:7. **41:2** Ps 82:3f, 112:5, 9, Ords 14:21, 19:17, Jes 58:7. **41:3** Dan 4:24.

- Du utlämnar honom inte
åt hans fienders vilja.
- ⁴ HERREN stöder honom
vid sjukbädden,
under hans sjukdom
förvandlar du helt hans läge.
- ⁵ Jag säger:
HERRE, förbarma dig över mig!
Bota min själ,
för jag har syndat mot dig.
- ⁶ Mina fiender säger elakt om mig:
"När ska han dö
och hans namn försvinna?"
- ⁷ Kommer någon och besöker mig
talar han tomma ord,
han samlar på skvaller
och går sedan och sprider det.
- ⁸ Alla som hatar mig
viskar till varandra om mig,
de tänker det värsta om mig:
- ⁹ "Han har drabbats av något dödligt,
han ligger där
och reser sig aldrig mer."
- ¹⁰ Även min vän som jag litade på,
han som åt mitt bröd,
lyfter sin häl mot mig.
- ¹¹ Men du, HERRE,
förbarma dig över mig
och upprätta mig,
så ska jag ge dem vad de förtjänar.
- ¹² Jag vet att du älskar mig,
för min fiende
triumferar inte över mig.
- ¹³ Du stöder mig i min oskuld
och låter mig stå inför ditt ansikte
för evigt.
-
- ¹⁴ Välsignad är HERREN, Israels Gud,
från evighet till evighet!
Amen, amen.

ANDRA BOKEN

42

Själens längtan efter Gud

- ¹ För körledaren. En vishetspsalm

41:4 2 Kung 20:7. **41:5** Ps 6:3, 103:3, 147:3. **41:8** Ps 56:6, Matt 22:15, Luk 11:54. **41:10** Ps 55:14f, Jer 20:10, Mika 7:5, Matt 26:14f, Mark 14:10, Luk 22:4, Joh 13:18, Apg 1:16. **41:10 lyfter sin häl mot mig** Förråder, sätter krokben. Versen citeras av Jesus i Joh 13:18 som profetia om Judas Iskariot. **41:13** Ps 18:21, 63:9. **42:1** 1 Krön 6:22, 9:19.

av Koras söner.

² Som hjorten längtar till vattenbäckar,
så längtar min själ efter dig, o Gud.

³ Min själ törstar efter Gud,
efter den levande Guden.
När får jag komma och träda fram
inför Guds ansikte?

⁴ Mina tårar är min mat
dag och natt.
Ständigt säger man till mig:
"Var är din Gud?"

⁵ Jag utgjuter min själ
och minns hur jag gick
bland folket,
hur jag vandrade med dem
till Guds hus,
med jubelrop och tacksägelse
i skaran av högtidsfirare.

⁶ Varför så bedrövad, min själ,
varför så orolig i mig?
Hoppas på Gud.
Jag ska åter få tacka honom,
min frälsning och min Gud.

⁷ Min själ är bedrövad i mig.
Därför tänker jag på dig
i Jordans land
och på Hermons höjder,
på Misars berg.

⁸ Djup ropar till djup
i dånet av dina vattenfall.
Alla dina svallande böljor
sköljer över mig.

⁹ Om dagen sänder HERREN sin nåd,
och om natten
är hans sång hos mig,
en bön till mitt livs Gud.

¹⁰ Jag vill säga till Gud, min klippa:
"Varför har du glömt mig?
Varför måste jag gå sörjande,
trängd av fiender?"

42:1 Koras söner Avdelning bland leviterna som tjänstgjorde med lovsång i templet (2 Krön 20:19). Angivna som författare till Ps 42-49, 84-85, 87. **42:3** Ps 63:2f, 84:3, 143:6. **42:4** Ps 79:10, 80:6, 102:10, Joel 2:17, Mika 7:10. **42:6** Ps 27:14, 42:12, 43:5, Jer 4:19, Klag 3:25. **42:7** 5 Mos 3:8. **42:7 tacka honom, min frälsning och min Gud. 7Min själ** Andra handskrifter: "tacka honom för hans frälsning. 7Min Gud, min själ". Jfr dock 42:12, 43:5. **42:7 Misars berg** Annan översättning (så Septuaginta): "det lilla berget", kanske en mindre topp i Hermonmassivet. **42:8** Ps 69:3, 88:8, Jona 2:3. **42:9** Ps 92:3, Upp 5:9f. **42:10** Ps 13:2, 43:2.

- 11 Det är som att man krossar mina ben
när mina fiender hånar mig
och ständigt frågar mig:
"Var är din Gud?"
- 12 Varför så bedrövad, min själ,
varför så orolig i mig?
Hoppas på Gud.
Jag ska åter få tacka honom,
min frälsning och min Gud.

43

Fortsättning av föregående psalm

- 1 Döm mig rättvist, Gud,
ta dig an min sak
mot ett kärlekslöst folk!
Rädda mig från falska
och onda människor,
- 2 för du, Gud, är min styrka.
Varför har du förkastat mig?
Varför måste jag gå sorgsen,
trängd av fiender?
- 3 Sänd ditt ljus och din sanning.
Låt dem leda mig,
låt dem föra mig
till ditt heliga berg
och dina boningar,
- 4 så att jag får gå in till Guds altare,
till Gud som är min glädje
och fröjd,
och tacka dig på harpa,
Gud, min Gud!
- 5 Varför så bedrövad, min själ,
varför så orolig i mig?
Hoppas på Gud.
Jag ska åter få tacka honom,
min frälsning och min Gud.

44

Bön när fienderna tycks segra

- 1 För körledaren. En vishetspsalm
av Koras söner.
- 2 Gud, vi har hört med våra öron,
våra fäder har berättat för oss
om den gärning du gjorde

- på deras tid, i forna dagar.
- ³ Med din hand
fördrev du hednafolken,
men våra fäder planterade du.
Andra folk förgjorde du,
men dem lät du breda ut sig.
- ⁴ Det var inte med sitt svärd
som de intog landet,
inte deras egen arm
som frälste dem.
Nej, det var din högra hand,
din arm och ditt ansiktes ljus,
för du älskade dem.
- ⁵ Du är min kung, o Gud.
Ge befallning om frälsning
för Jakob!
- ⁶ Genom dig ska vi slå ner
våra fiender,
genom ditt namn trampa ner
våra motståndare.
- ⁷ Jag litar inte till min båge,
mitt svärd kan inte frälsa mig.
- ⁸ Nej, du har frälst oss
från våra fiender,
du lät dem som hatar oss
få skämmas.
- ⁹ Gud, vi lovar dig dagen lång,
vi prisar ditt namn för evigt.
Sela
- ¹⁰ Ändå har du förkastat oss
och vanärat oss,
du drar inte ut med våra härar.
- ¹¹ Du låter oss ge vika för fienden,
och de som hatar oss tar byte.
- ¹² Du gör oss till slaktfår
och skingrar oss
bland hednafolken.
- ¹³ Du säljer ditt folk för ingenting,
du gör ingen vinst på affären.
- ¹⁴ Du gör oss till åtlöje
för våra grannar,
till spott och spe
för dem som bor omkring oss.
- ¹⁵ Du gör oss till ett ordspråk
bland hednafolken,
man skakar på huvudet
bland folken.

- 16 Dagen lång är min vanära inför mig,
mitt ansikte täcks av skam
- 17 när jag hör den som hånar och hädar,
när jag ser fienden
och den hämndlystne.
- 18 Allt detta har drabbat oss,
men vi har inte glömt dig
eller svikit ditt förbund.
- 19 Våra hjärtan har inte vänt sig bort,
våra steg har inte vikit från din väg.
- 20 Men du har krossat oss
där schakaler bor
och låtit dödens skugga
falla över oss.
- 21 Om vi hade glömt vår Guds namn
och sträckt våra händer
mot en främmande gud,
- 22 skulle då inte Gud ha märkt det,
han som känner hjärtats
hemligheter?
- 23 Nej, för din skull
dödas vi dagen lång,
vi räknas som slaktfår.
- 24 Vakna! Varför sover du, Herre?
Vakna upp, förkasta oss inte
för alltid!
- 25 Varför döljer du ditt ansikte
och glömmet vårt lidande
och betryck?
- 26 Vår själ är nerböjd i stoftet,
vår kropp är nertryckt mot jorden.
- 27 Grip in och hjälp oss!
Friköp oss för din nåds skull.

45

Messiaskungen och hans brud

- 1 För körledaren, till "Liljorna". En vishetspsalm, en kärlekssång av Koras söner.
- 2 Mitt hjärta flödar över av sköna ord,
jag säger: Min sång gäller en kung.
Min tunga är en snabb skrivares
penna.
- 3 Skönast är du bland människors barn,
nåd är utgjuten över dina läppar.
Därför har Gud välsignat dig
för evigt.

44:16 Ps 69:20. 44:17 Ps 74:10. 44:22 Ps 7:10, Ords 15:11. 44:23 Rom 8:36, 1 Kor 15:31. 45:2 Ps 2:6. 45:2 **jag säger: Min sång gäller en kung** Annan översättning: "jag framför min sång för kungen". 45:3 Ps 21:7, Höga V 5:10f, Jes 50:4, Luk 4:22.

- 4 Fäst ditt svärd vid din sida, du hjälte,
i din höghet och härlighet.
- 5 Dra så segerrik ut i din härlighet
för sanning, ödmjukhet
och rättfärdighet.
Din högra hand ska visa dig
underbara ting.
- 6 Dina pilar är skarpa,
folken ska falla för dig,
kungens fiender ska träffas
i hjärtat.
- 7 Gud, din tron består
i evigheters evighet,
ditt rikets spira är rättens spira.
- 8 Du älskar rättfärdighet
och hatar orättfärdighet.
Därför, Gud, har din Gud
smort dig med glädjens olja
mer än dina medbröder.
- 9 Av myrra, aloe och kassia
doftar alla dina kläder,
från elfenbenspalats
gläder dig strängars klang.
- 10 Kungadöttrar är bland dina utvalda,
drottningen står vid din högra sida
i guld från Ofir.
- 11 Hör, dotter, se och lyssna!
Glöm ditt folk och din fars hus
- 12 och låt kungen åtrå din skönhet,
för han är din herre.
Böj dig och tillbe honom!
- 13 Dottern Tyrus kommer med gåvor,
de rika bland folket
söker din gunst.
- 14 Full av härlighet
är kungadottern där inne,
av guldbrokad är hennes dräkt.
- 15 I färggranna kläder
förs hon till kungen,
åtföljd av jungfrur,
hennes väninnor
som leds in till dig.
- 16 Med glädje och jubel förs de fram,

45:5 Ps 72:4. 45:7 2 Sam 7:13, 16, Ps 89:5, 110:2, Hebr 1:8. 45:8 Jes 11:2f. 45:8 **Därför, Gud, har din Gud smort dig** Annan översättning: "Därför har Gud, din Gud, smort dig." Jfr Hebr 1:9, där versen citeras som profetia om Kristus.

45:10 1 Kung 9:28, Jes 13:12. 45:10 **bland dina utvalda** Annan översättning: "(klädda) i dina skatter". 45:11 1 Mos 12:1, Matt 10:37. 45:13 Ps 68:30, 72:10, 87:4, Jes 23:18, 60:6f, Hagg 2:7f. 45:14 2 Mos 39:2f, Höga V 1:10f, 15, 4:1f. 45:15 **färggranna** Annan översättning: "brokigt vävda" eller "broderade".

de tågar in i kungens palats.

- 17 I dina fäders ställe
ska dina söner komma,
du ska sätta dem till furstar
över hela jorden.
- 18 Ditt namn vill jag göra känt
genom alla slakten.
Därför ska folken lova dig
i evigheters evighet.

46

Gud är vår borg

- 1 För körledaren. En sång av Koras söner, till alamót.
- 2 Gud är vår tillflykt och styrka,
en hjälp i nöden, väl beprövad.
- 3 Därför räds vi inte
även om jorden ger vika
och bergen störtar i havets djup,
- 4 om vågorna brusar och svallar
så att bergen bävar
vid deras uppror. *Sela*
- 5 En ström går fram med flöden
som ger glädje åt Guds stad,
den Högstes heliga boning.
- 6 Gud bor där inne,
den vacklar inte.
Gud hjälper den
när morgonen gryr.
- 7 Folken larmar, riken vacklar,
han höjer sin röst –
då smälter jorden.
- 8 HERREN Sebaot är med oss,
Jakobs Gud är vår borg. *Sela*
- 9 Kom och se HERRENS verk,
hjäpnadsväckande saker
gör han på jorden.
- 10 Han stillar strider över hela jorden,
han bryter bågen
och bräcker spjutet,
bränner upp vagnarna i eld.

45:17 Ps 72:8f, Upp 1:6, 5:9f. **45:17 dina ... du** Syftar på kungen, i maskulin form (jfr vers 3-10). **45:17 jorden** Annan översättning: "landet". **45:18** Ps 22:31f, 72:17, Mal 1:11. **46:1 till alamót** Ordagrant: "till jungfrur". Troligen en musikalisk term (sopranstämma) eller namnet på en melodi. **46:2** Ps 18:2f, 62:8, Ords 18:10. **46:2 väl beprövad** Annan översättning: "alltid nära". **46:3** Ps 27:1, 82:5. **46:4** Ps 65:8, 93:3f, 124:4f, Jes 17:12f, Jer 5:22. **46:5** Ps 36:9, 48:2. **46:6** Ps 30:6, 37:40, Matt 16:18. **46:7** Jes 8:9f, Amos 9:5. **46:8** Ps 48:4, Rom 8:31. **46:9** Ps 66:5. **46:9 hjäpnadsväckande saker** Annan översättning: "ödeläggelser". **46:10** Ps 76:4, Jes 2:4, 9:5, Hes 39:9, Hos 2:18, Mika 4:3. **46:10 vagnarna** Annan översättning (så Septuaginta): "sköldarna".

- 11 "Bli stilla och besinna
att jag är Gud,
upphöjd bland folken,
upphöjd på jorden."
12 HERREN Sebaot är med oss,
Jakobs Gud är vår borg. *Sela*

47

Gud är kung

- 1 För körledaren. En psalm av Koras söner.
2 Klappa händer, alla folk,
ropa till Gud med jublande röst!
3 HERREN, den Högste, är fruktad,
en stor kung över hela jorden.
4 Han lägger folk under oss,
folkslag under våra fötter.
5 Han utväljer åt oss vår arvedel,
hans älskade Jakobs stolthet. *Sela*
6 Gud har farit upp under jubel,
HERREN under basuners ljud.
7 Lovsjung Gud, lovsjung!
Lovsjung vår kung, lovsjung,
8 för Gud är kung över hela jorden.
Lovsjung med vishet!
9 Gud är kung över folken,
Gud sitter på sin heliga tron.
10 Folkens främsta samlas
som Abrahams Guds folk,
för jordens sköldar tillhör Gud.
Högt är han upphöjd.

48

Kungens heliga stad

- 1 En sång, en psalm av Koras söner.
2 Stor är HERREN och högt lovad
i vår Guds stad,
på sitt heliga berg.
3 Skönt höjer det sig,
hela jordens fröjd,
Sions berg längst upp i norr,

46:11 Jes 30:15. 47:2 Ps 66:1, 97:1f. 47:3 Sak 14:9, Mal 1:14. 47:4 Ps 18:48. 47:6 Ps 68:19, 98:6. 47:8 **vishet** Annan översättning: "en vishetspsalm" (hebr. *maskil*, Ps 42, 44, 45, 52-55, 74, 78, 88, 143). 47:9 1 Krön 16:31, Ps 22:29. 47:10 Ps 68:32, 72:11, 97:9, 102:16, 23, Jes 2:3. 47:10 **sköldar** Dvs ledare, beskyddare (jfr Ps 84:10). 48:1 sjöngs enligt Mishna varje måndag i templet av leviternas kör. 48:2 Ps 46:5, 76:2. 48:3 Ps 50:2, 68:16f, Jes 2:2, 14:13f, Matt 5:35. 48:3 **längst upp i norr** Psalmisten skildrar Sion som Guds boning med en bild från den ugaritiska myten, där gudarnas boning är förlagd till det nordliga berget Safon (hebreiska för "norr").

- den store kungens stad.
 4 Gud bor i dess borgar,
 känd som en tillflykt.
- 5 Se, kungarna slog sig ihop,
 de ryckte fram tillsammans.
- 6 De såg, de häpnade,
 förskräcktes och flydde.
- 7 De greps där av bävan,
 av vånda som en födande kvinna,
- 8 som när östanvinden krossade
 Tarshishskeppen.
- 9 Det vi har hört om,
 det fick vi se
 i HERREN Sebaots stad,
 i vår Guds stad.
 Gud bevarar den till evig tid. *Sela*
- 10 Vi tänker, o Gud, på din nåd
 här i ditt tempel.
- 11 Liksom ditt namn, o Gud,
 når ditt lov till jordens ändar.
 Din högra hand
 är full av rättfärdighet.
- 12 Sions berg gläder sig,
 Juda döttrar jublar
 över dina domar.
- 13 Tåga runt Sion,
 vandra omkring det,
 räkna dess torn!
- 14 Lägg märke till dess murar,
 gå igenom dess borgar
 så att ni kan berätta
 för kommande släkten
- 15 att sådan är Gud, vår Gud,
 alltid och för evigt.
 Han ska leda oss bortom döden.

49

De rikas framgång är kort

- 1 För körledaren. En psalm av Koras söner.
- 2 Hör detta, alla folk!
 Lyssna, alla som lever i världen,
- 3 både låg och hög,
 rik som fattig.
- 4 Min mun ska tala vishet,
 mitt hjärtas tanke

48:4 Ps 46:2, 6, 8. **48:5** 2 Krön 20:1f. **48:8** Jes 33:23. **48:8 Tarshishskeppen** Handelsflotta som förliste på Josafats tid (se 2 Krön 20:36f). **48:12 Juda döttrar** Troligen Juda lands städer utanför moderstaden Jerusalem. **48:15** Ps 16:10f, 73:24. **48:15 bortom döden** Annan översättning (så Septuaginta): "i evighet".

- 5 ska vara förstånd.
Jag vänder mitt öra till visdomsord,
jag tyder min gåta
till harpans toner.
- 6 Varför vara rädd
under olyckans dagar
när mina förföljares ondska
omger mig?
- 7 De litar till sina ägodelar
och stoltserar
med sin stora rikedom.
- 8 Men ingen kan köpa sin broder fri
eller ge Gud lösepenning
för honom.
- 9 Hans själs lösen är dyr,
den kan inte betalas till evig tid
- 10 så att han får leva för alltid
och aldrig se förgängelsen.
- 11 Nej, man ser att de visa dör,
att både dårar och oförnuftiga
går under
och lämnar sin rikedom åt andra.
- 12 De tror att deras hus
ska bestå för evigt,
deras boningar
från släkte till släkte.
De uppkallar sina marker
efter sina namn.
- 13 Men människan i all sin härlighet
har inte bestånd,
hon liknar djuren som förgås.
- 14 Så går det dem
som litar till sig själva
och deras efterföljare
som gillar deras ord. *Sela*
- 15 Som får drivs de ner i dödsriket,
döden blir deras herde.
De rättfärdiga ska råda över dem
när morgonen gryr.
Deras gestalt tynar bort i dödsriket,
de får ingen upphöjd boning.
- 16 Men Gud ska friköpa min själ
från dödsrikets våld,
han ska ta emot mig. *Sela*

49:5 Ps 78:2. 49:6 *förföljares* Annan översättning: "bedragares". 49:11 Pred 2:16, 18, Jer 17:11. 49:12 *De tror att deras hus ska bestå* Andra handskrifter (så Septuaginta): "Deras gravar förblir deras hus". 49:13 Pred 3:19. 49:13 *bestånd* Andra handskrifter (Septuaginta): "förstånd" (jfr vers 21). 49:14 *litar till sig själva* Annan översättning: "är dåraktiga". 49:15 *blir deras herde* Annan översättning: "förtär dem". 49:16 1 Mos 5:24, Ps 16:10, 48:15, 73:24, Hos 13:14.

- 17 Bli inte imponerad när någon blir rik,
när hans hus växer i härlighet,
18 för han får inget med sig i döden,
hans härlighet följer inte
med honom ner.
19 Även om han skattar sig lycklig
under livet
och får beröm när han gör det gott
för sig själv,
20 så går hans själ till sina fäder,
till dem som aldrig mer ser ljuset.
- 21 En människa som i all sin härlighet
inte har förstånd,
hon liknar djuren som förgås.

50

Herrens dom

- 1 En psalm av Asaf.

- Gud, HERREN Gud, har talat.
Han kallar på jorden
från öster till väster.
2 Från Sion, skönhetens krona,
visar sig Gud i glans.
3 Vår Gud kommer,
han tänker inte tuga.
Förtärande eld går framför honom,
kring honom rasar stormen.
4 Han kallar på himlen där ovan
och på jorden för att döma sitt folk:
5 "Samla till mig mina trogna
som sluter förbund med mig
genom offer."
6 Och himlarna förkunnar
hans rättfärdighet,
att Gud är den som dömer. *Sela*
- 7 "Hör, mitt folk, jag vill tala!
Israel, jag vill vittna mot dig:
Jag är Gud, din Gud.
8 Det är inte för dina slaktoffer
jag går till rätta med dig,
dina brännoffer är ständigt
inför mig.
9 Jag vill inte ta tjurar från ditt hus
eller bockar från dina fållor,
10 för skogens alla djur är mina,
boskapen på de tusen bergen.

- 11 Jag känner alla fåglar på bergen,
allt som rör sig på marken är mitt.
- 12 Om jag vore hungrig
skulle jag inte säga det till dig,
för världen är min
med allt vad den rymmer.
- 13 Skulle jag äta tjurars kött
eller dricka bockars blod?
- 14 Nej, offra lovets offer till Gud,
uppfyll dina löften
till den Högste
- 15 och ropa till mig på nödens dag.
Jag ska rädda dig,
och du ska ära mig."
- 16 Men till den gudlöse säger Gud:
"Hur kan du tala om mina stadgar
och ta mitt förbund i din mun,
- 17 du som hatar tillrättavisning
och kastar mina ord bakom dig?
- 18 Ser du en tjuv
samtycker du med honom,
med äktenskapsbrytare
slår du följe.
- 19 Du sprider ondska med din mun
och spinner svek med din tunga.
- 20 Du sitter och förtalar din bror,
du smutskastar din mors son!
- 21 Sådant har du gjort
och jag har tigit,
då har du trott att jag är som du.
Men jag ska straffa dig
och låta dina ögon se det.
- 22 Tänk på detta,
ni som glömmar Gud,
så att jag inte sliter er i stycken
utan räddning:
- 23 Den som offerar lovets offer ärar mig,
och den som ger akt på vägen
ska jag låta se Guds frälsning."

51

Bön om syndernas förlåtelse

- 1 För körledaren. En psalm av David,
2 när profeten Natan kom till honom efter att han gått in till Bat-Seba.

50:11 på bergen Andra handskrifter (Septuaginta): "i skyn". **50:12** Ps 24:1. **50:13** Jes 1:11, Mika 6:7. **50:14** Hebr 13:15. **50:15** Ps 13:6, 91:15, Matt 7:7. **50:16** Jes 29:13, Rom 2:21. **50:17** Ords 12:1, Neh 9:26, Jer 35:13. **50:18** Ords 29:24, Rom 1:32, Ef 5:11. **50:23** Ps 91:16, Luk 2:30, Joh 14:6. **50:23 den som ger akt på vägen** Andra handskrifter (så Septuaginta): "detta är vägen, där". **51:2** 2 Sam 12:1f. **51:2 efter att han gått in till Bat-Seba** och begått äktenskapsbrott. Se 2 Sam 11-12.

- ³ Gud, var mig nådig
efter din godhet,
utplåna mina överträdelser
efter din stora barmhärtighet.
- ⁴ Tvätta mig ren från min skuld,
rena mig från min synd,
- ⁵ för jag känner mina överträdelser
och min synd är alltid inför mig.
- ⁶ Mot dig, just mot dig, har jag syndat
och gjort det som är ont
i dina ögon.
Därför har du rätt när du talar,
du är ren när du dömer.
- ⁷ Ja, med skuld är jag född
och med synd blev jag till
i min moders liv.
- ⁸ Du älskar sanning i hjärtat,
lär mig då vishet i mitt innersta.
- ⁹ Rena mig med isop
så att jag blir ren,
tvätta mig
så att jag blir vitare än snö.
- ¹⁰ Låt mig höra fröjd och glädje,
låt de ben du har krossat få jubla.
- ¹¹ Vänd bort ditt ansikte
från mina synder,
utplåna all min skuld.
- ¹² Skapa i mig, Gud, ett rent hjärta
och ge mig på nytt
en frimodig ande.
- ¹³ Förkasta mig inte från ditt ansikte
och ta inte din helige Ande
ifrån mig.
- ¹⁴ Låt mig åter få glädjas
över din frälsning
och håll mig uppe
med en villig ande.
- ¹⁵ Jag ska lära överträdarna dina vägar
så att syndare omvänder sig
till dig.
- ¹⁶ Rädda mig från blodskuld,
Gud, du min frälsnings Gud,
så ska min tunga jubla
över din rättfärdighet.

51:6 Rom 3:4. **51:7** 1 Mos 8:21, Job 14:4, 25:4, Joh 3:6, Rom 3:9f, 5:12f, Ef 2:3. **51:9** 3 Mos 14:4f, 4 Mos 19:18, Jes 1:18.
51:9 isop Ljungliknande växt som användes för reningsriter (t ex 4 Mos 19:18) och för påskalammetts blod (2 Mos 12:22).
51:12 Hes 11:19, 36:26, Matt 5:8, Apg 15:9. **51:14** Rom 8:15. **51:14 villig** Annan översättning: "generös" eller "furstlig" (så Septuaginta). **51:16** 2 Sam 11:17, 12:9f, Ps 35:28, 71:15.

- 17 Herre, öppna mina läppar,
så ska min mun förkunna ditt lov.
- 18 Slaktoffer gläder dig inte,
annars skulle jag ge dig det,
brännoffer vill du inte ha.
- 19 Det offer Gud vill ha
är en förkrossad ande.
Ett förkrossat och bedrövat hjärta
föraktar du inte, Gud.
- 20 Gör gott mot Sion i din nåd,
bygg upp Jerusalems murar.
- 21 Då ska du få glädjas åt rätta offer,
brännoffer och heloffer.
Då ska tjurar offras på ditt altare.

52

Tröst mot onda tungor

- 1 För körledaren. En vishetspsalm av David,
2 när edomiten Doeg kom och berättade för Saul att David hade gått in i Ahimeleks hus.
- 3 Varför skryter du med det onda,
du mäktige man?
Guds nåd består för alltid.
- 4 Din tunga tänker ut fördärv,
den är som en vässad rakkniv.
Du begår svek.
- 5 Du älskar ont mer än gott,
lögn mer än att tala sanning. *Sela*
- 6 Du älskar allt tal som skadar,
du falska tunga.
- 7 Därför ska Gud
riva ner dig för alltid,
gripa dig och rycka dig
ur din hydda,
utrota dig ur de levandes land. *Sela*
- 8 De rättfärdiga ska se det och frukta,
de ska le åt honom:
- 9 "Där är en man som inte
gjorde Gud till sin borg!
Han litade till sin stora rikedom,
han sökte styrka
genom att roffa åt sig."
- 10 Men jag är som ett grönskande
olivträd i Guds hus,
jag förtröstar på Guds nåd

51:18 Ps 40:7, 50:8f, Hos 6:6. **51:19** Ps 34:19, Jes 57:15, 66:2. **51:21** Ps 4:6, 66:13f. **52:2** 1 Sam 22:9f. **52:2**
edomiten Doeg orsakade en massaker på prästerna i tabernaklet. Se 1 Sam 22:9f. **52:3** Ps 138:8, Klag 3:22f. **52:4**
 Ps 57:5, 59:8, Jak 3:6. **52:8** Ps 58:11. **52:9** Ps 49:7, 62:11. **52:9 roffa åt sig** Annan översättning: "fördärva". **52:10**
 Ps 1:3, 92:13f, 128:3.

- i evigheters evighet.
 11 Jag ska tacka dig i evighet
 för det du har gjort.
 Inför dina trogna
 ska jag hoppas på ditt namn,
 för det är gott.

53

De gudlösas dårskap

- ¹ För körledaren, till mahalát. En vishetspsalm av David.

- ² Dären säger i sitt hjärta:
 "Det finns ingen Gud."
 Onda och vidriga
 är deras gärningar,
 ingen finns som gör det goda.
- ³ Gud blickar ner från himlen
 över människors barn
 för att se om det finns
 någon som förstår,
 någon som söker Gud.
- ⁴ Men alla har avfallit,
 alla är fördärvade.
 Ingen finns som gör det goda,
 inte en enda.
- ⁵ Förstår de ingenting,
 alla dessa förbrytare
 som äter mitt folk som bröd
 och inte åkallar Gud?
- ⁶ Där grips de av skräck,
 men det finns inget att frukta,
 för Gud skingrar deras ben
 när de belägrar dig.
 Du får dem att skämmas,
 för Gud har förkastat dem.
- ⁷ O att det från Sion
 kom frälsning för Israel!
 När Gud gör slut
 på sitt folks fångenskap,
 då ska Jakob jubla
 och Israel glädjas.

52:11 Ps 37:5. **53:** Denna psalm har stora likheter med Ps 14. De kan ha bevarats i två separata samlingar (1-41, 42-72) som sedan sammanförts. **53:1 mahalát** Troligen en musikterm, en melodi eller ett musikinstrument. Möjliga översättningar: "dans" eller "sjukdom". **53:2** Ps 10:4, 14:1f. **53:3** Rom 3:10f. **53:6 belägrar dig** Andra handskrifter (Septuaginta): "hycklar". **53:7** 1 Mos 49:18, Luk 10:24. **53:7 O att det från Sion kom** Annan översättning: "Vem kan från Sion ge ...?".

54

Räddning från fiender

- 1 För körledaren, till stränginstrument. En vishetspsalm av David,
 2 när sifternas kom och sade till Saul: "David håller sig gömd hos oss."
- 3 Gud, fräls mig genom ditt namn,
 döm mig rättvist genom din makt!
- 4 Gud, hör min bön,
 lyssna till orden från min mun.
- 5 Främlingar reser sig mot mig,
 våldsmän vill ta mitt liv.
 De har inte Gud för ögonen. *Sela*
- 6 Se, Gud är min hjälpare,
 Herren stöder min själ.
- 7 Det onda ska slå tillbaka
 mot mina förföljare.
 Förgör dem i din trofasthet!
- 8 Villigt ska jag offra till dig,
 jag ska prisa ditt namn, HERRE,
 för det är gott.
- 9 Ur all nöd räddar han mig.
 Mitt öga får se mina fienders fall.

55

Förrådd av en falsk vän

- 1 För körledaren, till stränginstrument. En vishetspsalm av David.
- 2 Lyssna, Gud, till min bön,
 göm dig inte när jag ber om nåd,
 3 hör på mig och svara mig!
 Jag är rastlös av mitt bekymmer
 och våndas
- 4 när fienden ropar
 och den gudlöse skrävar,
 för de vräker ondska över mig
 och jagar mig i vrede.
- 5 Mitt hjärta grips av ångest
 i mitt inre,
 dödens fälor faller över mig.
- 6 Frukten och bävan drabbar mig,
 skräck lamslår mig
- 7 och jag säger:
 Tänk om jag hade vingar
 som duvan!
 Då skulle jag flyga bort
 och söka mig ett bo,

54:2 1 Sam 23:19f. 54:2 när sifternas kom Se 1 Sam 23:19, 26:1. 54:3 Ps 20:2, 31:4. 54:5 Ps 10:4, 86:14. 54:6 Ps 97:10, 118:7. 54:7 Ps 28:4, 62:13. 54:8 Ps 92:2, 116:17. 54:9 Ps 59:11. 55:5 Ps 18:5f, 116:3. 55:7 Tänk om jag hade Annan översättning: "Vem kan ge mig ...?"

- 8 ja, fly långt bort
och stanna i öknen. *Sela*
- 9 Jag skulle skynda mig
att söka skydd
mot vinande vind och storm.
- 10 Förvirra dem, Herre,
splittra deras tungor,
för jag ser våld och bråk i staden.
- 11 Dag och natt går de runt den
uppe på murarna,
ondska och olycka råder därinne.
- 12 Den är full av fördärv,
förtryck och svek viker inte
från dess torg.
- 13 Det är inte en fiende som hånar mig,
det kunde jag bära.
Det är inte min ovän
som förhäver sig mot mig,
för honom kunde jag
gömma mig.
- 14 Nej, det är du, min like,
min vän och förtrogne –
- 15 vi som levde i ljuvlig förtrolighet,
vi som gick till Guds hus
i högtidsskaran!
- 16 Låt döden drabba dem,
låt dem gå levande ner
i dödsriket,
för ondskan råder i deras boning,
mitt ibland dem.
- 17 Men jag ropar till Gud,
och HERREN ska frälsa mig.
- 18 Afton, morgon och middag
vill jag sucka och klaga,
och han ska höra min röst.
- 19 Han friköper min själ
och fredar mig
så att de inte kan närma sig,
för det är många
som är emot mig.
- 20 Gud ska höra mig
och förödmjuka dem,
han som från urminnes tid
sitter på sin tron. *Sela*
De ändrar sig inte,

55:8 1 Sam 23:14, Jer 9:2. 55:10 1 Mos 11:9. 55:14 2 Sam 16:23, Ps 41:10. 55:16 4 Mos 16:33, Ps 63:10, Ords 6:15.
55:16 *i deras boning, mitt ibland dem* Annan översättning: "i deras hjärtan, inom dem". 55:18 Dan 6:10. 55:19
Ps 56:3, 103:4. 55:19 *närma sig* Annan översättning: "strida mot mig". 55:20 Ps 74:12, Hab 1:12.

de fruktar inte Gud.

- 21 Han bär hand på sina vänner,
han kränker sitt förbund.
- 22 Hans mun är halare än smör,
men han har strid i sitt hjärta.
Hans ord är lenare än olja,
men de är dragna svärd.
- 23 Kasta din börda på HERREN,
han ska ta hand om dig.
Han låter aldrig
den rättfärdige vackla.
- 24 Du, Gud, ska störta dem ner
i fördärvets grop.
Blodtörstiga och bedragare
når inte ens halva sin ålder.
Men jag förtröstar på dig.

56

Förtröstan under förföljelse

- 1 För körledaren, till "Den stumma duvan i fjärran". En sång av David, när filisteerna grep honom i Gat.
- 2 Förbarma dig över mig, Gud,
för människor jagar min själ.
Ständigt angriper de
och tränger mig,
- 3 ständigt jagar mina förföljare mig.
Många angriper mig i högmod.
- 4 När fruktan fyller mig
litar jag på dig.
- 5 På Gud, vars ord jag prisar,
på Gud litar jag
och fruktar inte.
Vad kan människor göra mig?
- 6 Ständigt förvränger de mina ord,
alla deras tankar
går ut på att skada mig.
- 7 De gaddar ihop sig,
de ligger på lur,
de vaktar på mina steg
och vill ta mitt liv.
- 8 Skulle de räddas i sin ondska?
Nej, slå ner folken
i din vrede, Gud!

55:21 Ps 7:5. 55:22 Ps 57:5, 59:8, Ords 5:3f, Jer 9:8. 55:23 Ps 37:5, 121:3, Matt 6:25, 1 Petr 5:7. 55:24 Ps 5:7, 25:2, Ords 10:27. 56:1 1 Sam 21:10f, Ps 34:1. 56:1 när filisteerna grep honom i Gat Se 1 Sam 21:10f och Ps 34. 56:3 Ps 3:2, 55:19, 124:2f. 56:5 2 Krön 32:8, Ps 27:1, 78:39, 118:6, Jer 17:5, Hebr 13:5. 56:7 Ps 59:4, 71:10, 119:95. 56:8 Ps 59:6, 14, Ords 19:5.

- 9 Du håller räkning
 på min flykts dagar.
 Samla mina tårar i ditt kärl,
 för de står i din bok.
- 10 Mina fiender ska vika tillbaka
 när jag ropar till dig.
 Detta vet jag,
 för Gud är med mig.
- 11 På Gud, vars ord jag prisar,
 på HERREN, vars ord jag prisar,
- 12 på Gud litar jag
 och fruktar inte.
 Vad kan människor göra mig?
- 13 Jag har gett löften till dig, Gud,
 och jag ska uppfylla dem
 med tackoffer.
- 14 Du har räddat min själ från döden
 och mina fötter från fall,
 så att jag kan vandra inför Gud
 i de levandes ljus.

57

Bön och lovsång i nöden

- 1 För körledaren, "Fördärva inte". En sång av David när han hade flytt undan Saul och var i grottan.
- 2 Förbarma dig, Gud,
 förbarma dig över mig!
 Till dig flyr min själ,
 i dina vingars skugga
 tar jag min tillflykt
 tills faran är över.
- 3 Jag ropar till Gud, den Högste,
 till Gud, som fullbordar
 sitt verk för mig.
- 4 Han sänder sin hjälp från himlen
 och frälser mig
 när mina förföljare hånar mig.
Sela
 Gud sänder sin nåd
 och sin sanning.
- 5 Min själ är omgiven av lejon,
 jag ligger bland människoätare

56:9 Ps 10:14, 39:13, Mal 3:16. **56:9 min flykts dagar** Annan översättning: "mitt elände". **56:9 kärl** Tätta skinnsäckar var behållare för vätskor, t ex vin (Matt 9:17) eller mjölk (Dom 4:19). **56:10 för** Annan översättning: "att".
56:12 Ps 118:6, Rom 8:31. **56:13** Ps 66:13. **56:14** Job 33:30, Ps 33:19, 86:13, 118:8f. **57:1** 1 Sam 22:1, 24:4f, Ps 142:1.
57:1 "Fördärva inte" Troligen namn på en melodi (även i Ps 58, 59, 75). **57:1 när han hade flytt undan Saul och var i grottan** Se 1 Sam 22:1 och Ps 142. **57:2** Ps 17:8, 36:8, 91:4. **57:3** 1 Sam 24:16, Ps 138:8. **57:4** Ps 40:12, 43:3, 108:5. **57:4 när mina förföljare hånar mig** Annan översättning (så Septuaginta): "och vanäras mina förföljare".
57:5 Ps 35:7, 55:22, 58:7, 59:8, Ords 30:14.

med tänder som spjut och pilar
och tungor som skarpa svärd.

⁶ Visa din höghet över himlen, Gud,
och din härlighet över hela jorden!

⁷ De lägger nät för mina fötter,
min själ är nerböjd.

De gräver en grop för mig,
men de faller själva däri.

Sela

⁸ Mitt hjärta är frimodigt, Gud,
mitt hjärta är frimodigt.

Jag vill sjunga och spela.

⁹ Vakna, min ära,
vakna, lyra och harpa!

Jag vill väcka morgonrodnaden.

¹⁰ Jag vill tacka dig bland folken,
Herre,

lovsjunga dig bland folkslagen,

¹¹ för din nåd är stor
och når till himlen,

din sanning ända till skyarna.

¹² Visa din höghet över himlen, Gud,
och din härlighet över hela jorden!

58

Dom över de gudlösa

¹ För körledaren, "Fördärva inte". En sång av David.

² För ni verkligen rättfärdighetens
talan när ni tiger?

Dömer ni rätta domar,
ni människors barn?

³ Nej, i hjärtat gör ni onda planer,
era händer banar väg
för våld i landet.

⁴ De gudlösa är avfälliga
från födseln,
lögnarna far vilse

ända från moderlivet.

⁵ De har gift som ormens gift,
de liknar en döv huggorm
som stänger sitt öra

⁶ och inte hör ormtjusaren,

57:5 människoätare med tänder Annan översättning: "eldsprutare, människor med tänder". **57:7** Ps 7:16, 9:16, 10:9, 31:5, 35:7, 140:6, Ords 26:27, 28:10, Pred 10:8. **57:8** Ps 108:2f, 112:7f. **57:8** Stycket i vers 8-12 är närmast identiskt med Ps 108:2-6. De kan ha bevarats i två separata samlingar (42-72, 107-150) som sedan sammanförts. **57:8 frimodigt** Annan översättning: "redo". **57:9** Ps 30:13. **57:9 min ära** Ofta uppfattat som liktydigt med "min själ". Kan också syfta på Herren själv som den troendes ära. **57:10** Ps 18:50. **57:11** Ps 36:6. **58:1** Ps 57:1. **58:2** Ps 82:2, Jes 56:10. **58:2 när ni tiger** Annan översättning: "ni mäktiga", "ni gudar". **58:4** Ps 51:7, 53:4, Jes 48:8. **58:5** Jer 17:23, Hes 12:2, Apg 7:57.

den skicklige besvärjaren.

- 7 Gud, krossa tänderna i deras mun,
bryt de unga lejonens käkar,
HERRE!
- 8 Låt dem försvinna
likt vatten som rinner bort.
När han spänner bågen,
låt pilen vara utan udd.
- 9 Som snigeln smälter bort i slem
ska han försvinna,
som en kvinnas dödfödda foster
som aldrig fick se solen.
- 10 Innan era grytor
känner hettan från törnet,
vare sig det är färskt
eller brinner,
ska han svepa bort det
med en stormvind.
- 11 Den rättfärdige ska glädja sig
när han ser hämnden,
han ska tvätta sina fötter
i den gudlöses blod,
- 12 och människor ska säga:
"Den rättfärdige får sin lön.
Det finns en Gud
som dömer på jorden."

59

Bön mot fienders försåt

- 1 För körledaren, "Fördärva inte". En sång av David när Saul sände män för att bevaka huset och döda honom.
- 2 Rädda mig, min Gud,
från mina fiender,
beskydda mig
från mina motståndare!
- 3 Rädda mig från förbrytarna,
fräls mig från de blodtörstiga!
- 4 Se hur de lurar på min själ,
mäktiga män gaddar ihop sig
mot mig
utan att jag har begått
brott eller synd, HERRE.
- 5 Jag är utan skuld,
men de rusar fram
och gör sig redo.
Vakna, kom till mig och se!

58:7 Ps 3:8. **58:8** Job 14:10f, Ps 64:4f. **58:9** Job 3:16. **58:10** Job 5:12, 27:21f, Ps 64:7f, Ords 10:25. **58:10**
Grundtextens innebörd är i denna vers oklar. **58:11** Ps 54:9. **58:12** Ps 7:12, 9:5, 67:5, 75:8, 94:2, 2 Tess 1:5f. **59:1**
1 Sam 19:11f, Ps 57:1. **59:1 när Saul sände män för att bevaka huset och döda honom** Se 1 Sam 19:11f. **59:4**
Ps 7:4f, 56:7. **59:5** Ps 7:7, 35:23.

⁶ HERRE Gud Sebaot, du Israels Gud,
vakna och ställ alla folk till svars,
skona inga trolösa förrädare!
Sela

⁷ De kommer tillbaka mot kvällen,
de morrar som hundar
och stryker runt i staden.

⁸ Se vad de spyr ut med sina munnar.
De har svärd på sina läppar
och tänker: "Vem hör oss?"

⁹ Men du, HERRE, ler åt dem.
Du gör narr av alla hedningar.

¹⁰ Du min styrka,
jag vill hålla mig till dig,
för du, Gud, är min borg.

¹¹ Min Gud möter mig med sin nåd,
Gud låter mig se
mina förföljares fall.

¹² Döda dem inte,
då kan mitt folk glömma det.
Skingra dem med din kraft,
störta dem, Herre,
du vår sköld!

¹³ Varje ord på deras läppar
är en synd i deras mun.
Låt dem fångas i sitt högmod
av den förbannelse och lögn
som de talar.

¹⁴ Förgör dem i vrede,
förgör dem så att de inte
finns mer!
Låt dem veta att Gud härskar
i Jakob och till jordens
yttersta ändar. *Sela*

¹⁵ De kommer tillbaka mot kvällen,
de morrar som hundar
och stryker runt i staden.

¹⁶ De strövar omkring efter föda,
blir de inte mätta så gnyr de.

¹⁷ Men jag ska sjunga om din makt
och jubla var morgon
över din nåd,
för du är en borg för mig,
en tillflykt när jag är i nöd.

¹⁸ Du min styrka,

59:8 Ps 10:11f, 55:22, 57:5, 120:4, Ords 15:28. **59:9** Ps 2:4, 37:13, Ords 1:26. **59:10** Ps 9:10, 18:3, 31:3. **59:11** Ps 91:8, 92:12, 118:7. **59:12** 1 Mos 4:12, Ps 109:10. **59:16** Jes 8:21f. **59:16 gnyr de** Annan översättning: "stannar de över natten". **59:17** Ps 92:2f, 94:22, 142:6.

jag vill lovsjunga dig,
för Gud är min borg,
min nådige Gud.

60

Bön om räddning

- ¹ För körledaren, till "Vittnesbördets lilja", en sång till lärdom. Av David,
² när han var i strid med Aram-Naharajim och Aram-Soba och Joab kom tillbaka och slog edomiterna i Saltdalen, tolv tusen man.
- ³ Gud, du har förkastat oss
och krossat oss,
du har varit vred –
upprätta oss igen!
- ⁴ Du lät landet bäva och rämna.
Läk nu dess sprickor,
för det vacklar.
- ⁵ Du lät ditt folk möta hårda ting,
du gav oss vin så att vi raglar.
- ⁶ Men åt dem som vördar dig
gav du ett baner
att lyfta för sanningens skull. *Sela*
- ⁷ Fräls med din högra hand
och svara oss,
så att dina älskade blir räddade.
- ⁸ Gud har talat i sin helgedom:
"I triumf ska jag dela upp Shekem
och mäta upp Suckots dal.
- ⁹ Gilead är mitt, Manasse är mitt,
Efraim är min hjälm
och Juda min spira.
- ¹⁰ Moab är mitt tvättfat,
på Edom kastar jag min sko.
Ropa av fröjd över mig, filisteer!"
- ¹¹ Vem för mig
till den befästa staden,
vem leder mig till Edom?
- ¹² Är det inte du, Gud –
du som har förkastat oss
och inte drar ut
med våra härar, Gud?
- ¹³ Ge oss hjälp mot fienden,

60:2 2 Sam 8:1f, 13, 10:7, 1 Krön 18:3f. **60:2 Aram-Naharajim och Aram-Soba** Områden i östra Syrien. Se 2 Sam 8:3f, 1 Krön 18:3f. **60:5** Ps 75:9, Jes 51:17, 22, Jer 25:15f. **60:6 för sanningens skull** Annan översättning: "till skydd från pilbågen". **60:7** Ps 20:2, 65:6, 108:7f. **60:7 oss** Andra handskrifter (så Septuaginta): "mig" (jfr 108:7). **60:8 helgedom** Annan översättning: "helighet". **60:8** Stycket 60:7-14 är närmast identiskt med Ps 108:7-14. De kan ha bevarats i två separata samlingar (42-72, 107-150) som sedan sammanförts. **60:9** 1 Mos 49:10. **60:10** 4 Mos 24:17f, 2 Sam 8:1f, 13f. **60:10 kastar jag min sko** Symboliserar att området är erökrat. **60:10 Ropa av fröjd över mig, filisteer** Andra handskrifter: "Över filisteerna ropar jag i triumf" (jfr Ps 108:10). **60:12** Ps 44:10. **60:13** Ps 56:5, 146:3f, Jer 17:5.

människors hjälp är meningslös.
 14 Med Gud ska vi göra storverk.
 Han ska trampa ner våra fiender.

61

Kungens bön om välsignelse

¹ För körledaren, till stränginstrument. Av David.

² Gud, hör mitt rop,
 lyssna till min bön!
³ Från jordens ände ropar jag till dig
 när mitt hjärta mattas.
 För mig upp på klippan
 som är högre än jag,
⁴ för du har varit min tillflykt,
 ett starkt torn mot fienden.
⁵ Låt mig bo i ditt tält för evigt
 och ha min tillflykt
 under dina vingar. *Sela*

⁶ Du, Gud, har hört mina löften,
 du har gett mig en arvedel
 bland dem som vördar ditt namn.
⁷ Du förökar kungens dagar,
 hans år ska vara
 från släkte till släkte,
⁸ han ska trona för evigt inför Gud.
 Låt nåd och sanning
 bevara honom.
⁹ Då ska jag alltid lovsjunga ditt namn
 och uppfylla mina löften
 dag efter dag.

62

En tröstepsalm

¹ För körledaren, till Jedutun. En psalm av David.

² Bara hos Gud har min själ sin ro,
 från honom kommer min frälsning.
³ Bara han är min klippa
 och min frälsning, min borg.
 Jag ska inte vackla.

⁴ Hur länge ska ni storma
 mot en enda man,
 tillsammans slå ner honom
 som en lutande vägg,
 en fallfärdig mur?

60:14 4 Mos 24:18, Ps 18:30, 44:6, Jes 63:3. **61:4** Ps 71:3, Ords 18:10, Nah 1:7. **61:5** 2 Sam 7:11f, Ps 27:5. **61:6** *gett mig en arvedel bland dem som* Annan översättning (så Septuaginta): "gett dem en arvedel som". **61:7** 2 Sam 7:11f, Ps 18:3, 21:5, 102:25. **61:8** Ps 40:12, 41:13. **61:9** Ps 65:2. **62:2** Ps 39:1, 42:6. **62:3** Ps 37:24.

5 De rådslår om att störta honom
från hans höjd.
De älskar lögn,
de välsignar med sin mun
men förbannar i sitt hjärta. *Sela*

6 Bara hos Gud har du din ro,
min själ,
från honom kommer mitt hopp.

7 Bara han är min klippa
och min frälsning, min borg.
Jag ska inte vackla.

8 Hos Gud är min frälsning
och min ära,
i Gud är min starka klippa,
min tillflykt.

9 Lita alltid på honom, du folk,
utgjut era hjärtan för honom.
Gud är vår tillflykt. *Sela*

10 Människors barn
är bara en vindpust,
myndiga herrar sviker.
I vågskålen är de för lätta,
tillsammans väger de
mindre än luft.

11 Lita inte till våld,
hoppas inte på stulet gods.
Fäst inte hjärtat vid rikedom,
även om den växer.

12 Ett har Gud talat,
två ting har jag hört:

Hos Gud finns makten,
13 och hos dig, Herre, finns nåd.
Du ska löna var och en
efter hans gärningar.

63

Längtan efter Gud

1 En psalm av David när han var i Juda öken.

2 Gud, du är min Gud.
Tidigt söker jag dig.
Min själ törstar efter dig,
min kropp längtar efter dig

62:5 Ps 5:10, 28:3, 55:22, Jer 9:8. 62:6 Ps 39:8, 71:5. 62:7 Ps 18:3. 62:9 1 Sam 1:15, Ps 37:5, Jes 26:4, Klag 2:19.
62:10 Ps 39:6, 12, 146:3f, Jes 40:15, 41:24, 57:14. 62:11 Job 31:24f, Ps 52:9, Matt 21:5, Luk 12:16f, 1 Tim 6:17f. 62:12
Ett ... två ting Annan översättning: "En gång ... två gånger". 62:13 Job 34:11, Ords 24:12, Jer 32:19, Matt 16:27, Rom 2:6,
1 Kor 3:8, Upp 22:12. 63:1 2 Sam 15:23f. 63:1 när han var i Juda öken Troligen under den tid på flykt som beskrivs
i 1 Sam 22-24. 63:2 Ps 5:4, 42:2f, 84:3, Matt 5:6. 63:2 Tidigt Annan översättning: "Ivrigt".

- i ett torrt och törstigt land
utan vatten.
- ³ Så söker jag dig i helgedomen
för att se din makt och härlighet.
- ⁴ Din nåd är bättre än liv,
därför ska mina läppar prisa dig.
- ⁵ Jag ska lova dig så länge jag lever,
i ditt namn ska jag lyfta
mina händer.
- ⁶ Min själ blir mättad
som av feta rätter.
Med jublande läppar
lovsjunger min mun,
- ⁷ när jag minns dig på min bädd
och tänker på dig
under nattens timmar.
- ⁸ Du är min hjälp,
i dina vingars skugga jublar jag.
- ⁹ Min själ håller sig tätt intill dig,
din högra hand stöder mig.
- ¹⁰ De som vill ta mitt liv
ska gå under,
de ska hamna i jordens djup.
- ¹¹ De ska överlämnas åt svärdet,
de ska bli schakalers byte.
- ¹² Men kungen ska glädja sig i Gud.
Var och en som svär vid honom
ska skatta sig lycklig
när lögnarnas mun täpps till.

64

Beskydd mot onda planer

- ¹ För körledaren. En psalm av David.
- ² Gud, hör min röst när jag klagar,
skydda mitt liv från fiendens hot!
- ³ Göm mig från de ondas
hemliga planer,
från förbrytarnas hetsiga hop.
- ⁴ De gör sina tungor
skarpa som svärd,
de laddar med bittra ord
som pilar
- ⁵ för att skjuta den oskyldige

63:2 i Andra handskrifter: "som". **63:2 törstigt** Annan översättning: "trött". **63:3** Ps 27:4. **63:3 söker jag dig** Annan översättning: "har jag skådat efter dig". **63:5** Ps 104:33, 146:2. **63:8** Ps 17:8, 36:8, 57:2, 61:5, 91:4. **63:9** Ps 18:36, Jes 41:10. **63:10** 4 Mos 16:31f, Ps 55:16. **63:10 ska gå under** Andra handskrifter (så Septuaginta): "förgäves". **63:12** 5 Mos 6:13, Ps 21:2, 31:19, 107:42, Rom 3:19. **64:3 hemliga planer** Annan översättning: "följe". **64:4** Ps 55:22, 57:5. **64:5** Ps 10:8, 11:2, 58:8.

- ur bakhåll.
Plötsligt skjuter de honom
utan fruktan.
- 6 De uppmuntrar varandra
i sitt onda uppsåt,
de talar om att lägga snaror,
de säger: "Vem skulle se oss?"
- 7 De smider onda planer:
"Nu har vi en färdig plan!"
Människans tankar och hjärta
är djupa.
- 8 Då skjuter Gud dem,
en plötslig pil
och de är sårade.
- 9 Deras egna tungor får dem på fall,
alla som ser dem
skakar på huvudet.
- 10 Alla människor grips av skräck,
de förkunnar
vad Gud har gjort
och förstår att det är hans verk.
- 11 Den rättfärdige gläder sig i HERREN
och flyr till honom,
och alla som har ärliga hjärtan
skattar sig lyckliga.

65

Guds godhets rikedom

- 1 För körledaren. En psalm av David,
en sång.
- 2 Gud, dig lovar man i stillhet i Sion.
Till dig uppfyller man löften.
- 3 Du som hör bön,
till dig kommer alla människor.
- 4 Synderna är mig övermäktiga,
du är den som sonar våra brott.
- 5 Salig är den som du utväljer,
som får komma dig nära
och bo i dina gårdar.
Låt oss mättas
av det goda i ditt hus,
det heliga i ditt tempel.

64:6 Job 22:13, Ps 10:11, 13, 94:7, 140:6. 64:6 *i sitt onda uppsåt* Annan översättning: "med onda ord". 64:7 Jer 17:9.
64:8 Ps 7:13f. 64:9 Ps 7:16, 9:16. 64:10 2 Mos 8:19, Ps 58:12, 94:15. 64:11 Ps 68:4, Jes 45:25. 65:2 Ps 61:9, 66:13,
Jes 30:15. 65:2 *dig lovar man i stillhet* Annan översättning (så Septuaginta): "dig tillkommer lovsång". 65:4
Ps 38:5, 40:13, 79:9, 1 Joh 2:2. 65:4 *Synderna* Annan översättning: "Syndiga ord". 65:4 *mig* Andra handskrifter (så
Septuaginta): "oss". 65:5 Ps 27:4, 36:9, 84:5. 65:5 *dina gårdar* Tempelns förgårdar (se 2 Mos 27:9f, Matt 21:12f med
not).

- 6 Du bönhör oss i rättfärdighet
med förunderliga gärningar,
du vår frälsnings Gud,
du tillflykt för jordens alla ändar
och för havet i fjärran.
- 7 Du gör bergen fasta med din makt,
du är rustad med kraft.
- 8 Du stillar havens brus,
böljornas brus och folkens oro.
- 9 De som bor vid jordens ändar
häpnar för dina tecken,
öster och väster
fyller du med jubel.
- 10 Du tar hand om jorden
och vattnar den,
du gör den mycket rik.
Guds flod är full av vatten.
Du skaffar säd åt människorna
när du så bereder jorden.
- 11 Du vattnar dess fåror
och jämnar det plöjda,
du mjukar upp den med skurar
och välsignar dess gröda.
- 12 Du kröner året med ditt goda,
dina spår dryper av rikedom.
- 13 Vildmarkens beten dryper,
höjderna klär sig i glädje,
- 14 ängarna fylls av hjordar
och dalarna täcks med säd.
Man ropar av glädje och sjunger.

66

Tacksamhet och lovsång

- 1 För körledaren. En sång, en psalm.

Ropa till Gud, hela jorden!

² Lovsjung hans namns ära,
ge honom ära och pris!

- 3 Säg till Gud:

Hur förunderliga
är inte dina gärningar!
Dina fiender kryper för dig,
för din stora makt.

- 4 Hela jorden ska tillbe dig
och lovsjunga dig,
de ska lovsjunga ditt namn.

65:6 2 Sam 7:23. **65:8** Ps 46:3f, 89:10, Jes 17:12f, Matt 8:26. **65:9 öster och väster** Annan översättning (så Septuaginta): "morgon och afton". **65:10** 3 Mos 26:4, 5 Mos 11:11f, Job 5:10, Ps 67:7. **65:11** 5 Mos 11:11, Ps 104:13, 147:8, Jes 30:23. **65:12** Ps 104:28, 147:14. **65:12 kröner året** Det judiska nyåret firas i september efter fruktskörden (2 Mos 23:16). **65:13** Job 38:25f. **66:1** Ps 81:2, 95:1, 98:4, Jes 49:13. **66:3** 5 Mos 33:29, Ps 18:45, 145:6.

Sela

- 5 Kom och se vad Gud har gjort,
förunderliga gärningar
bland människors barn.
6 Han förvandlade havet
till torr mark,
de gick till fots genom floden.
Där gladdes vi över honom.
7 I sin makt härskar han för evigt,
hans ögon vakar över folken.
De upproriska får inte resa sig.

Sela

- 8 Prisa vår Gud, ni folk,
låt hans lov ljuda högt,
9 för han gav liv åt vår själ
och lät inte vår fot vackla.
10 Du prövade oss, Gud,
du luttrade oss
som man luttrar silver.
11 Du lät oss fastna i nätet,
du lade tunga bördor på vår rygg.
12 Du lät människor fara fram
över vårt huvud,
vi gick genom eld och vatten.
Men du förde oss ut till överflöd.

- 13 Jag kommer till ditt hus
med brännoffer,
jag vill uppfylla mina löften till dig,
14 det som mina läppar utbrast
och min mun sade
när jag var i nöd.
15 Jag vill bära fram feta brännoffer
och rök av baggar till dig,
jag vill offra både tjurar och bockar.

Sela

- 16 Kom och hör,
alla ni som vördar Gud!
Jag ska berätta
vad han gjort för min själ.
17 Jag ropade till honom med min mun
och hade lovsång på min tunga.
18 Hade jag haft ondska i mitt hjärta,
hade Herren inte hört mig.
19 Men Gud har verkligen hört,
han har lyssnat till min bön.

66:5 Ps 46:9. **66:6** 2 Mos 14:21, Jos 3:16f. **66:6 havet... floden** De två vattenundren vid Röda havet (2 Mos 14) och Jordanfloden (Jos 3). **66:7** 2 Krön 16:9, Job 28:24, Ps 33:13, 145:13. **66:9** Ps 55:23, 121:3. **66:10** Ords 17:3, 1 Petr 1:7. **66:12** Jes 43:2, 51:23. **66:13** Ps 50:14, 61:9, 116:14. **66:17** Ps 50:15. **66:18** Job 27:8f, Ords 15:29, 28:9, Jes 59:2, Joh 9:31.

²⁰ Lovad är Gud,
som inte har avvisat min bön
eller tagit sin nåd ifrån mig!

67

Önskan om Guds välsignelse

¹ För körledaren, med stränginstrument. En psalm, en sång.

² Må Gud vara nådig mot oss
och välsigna oss,
må han låta sitt ansikte
lysa över oss. *Sela*

³ Då ska din väg bli känd på jorden,
din frälsning bland alla hednafolk.

⁴ Folken ska tacka dig, Gud,
alla folk ska tacka dig.

⁵ Folkslagen ska glädjas och jubla,
för du dömer folken rätt
och leder folkslagen på jorden.
Sela

⁶ Folken ska tacka dig, Gud,
alla folk ska tacka dig.

⁷ Jorden ger sin gröda
och Gud, vår Gud, välsignar oss.

⁸ Må Gud välsigna oss,
och må jordens alla ändar
vörda honom.

68

Guds makt i dom och frälsning

¹ För körledaren. En psalm, en sång av David.

² Gud reser sig,
hans fiender skingras,
de som hatar honom
flyr för hans ansikte.

³ Som rök driver bort
fördriver du dem,
som vax smälter för eld
förgås de gudlösa inför Gud.

⁴ Men de rättfärdiga gläder sig,
de jublar inför Gud
och fröjdas av glädje.

⁵ Sjung till Gud,
lovsjung hans namn,
bana väg för honom

67:2 4 Mos 6:24f, Ps 44:4, 80:3, 119:135. **67:3** Ps 25:10, 98:2, Jes 60:3, Luk 2:30f. **67:4** Ps 66:4, 117:1, Jes 2:2. **67:5** Ps 9:9, Jes 58:11. **67:7** 3 Mos 26:4, Ps 65:10, 85:13. **68:2** 4 Mos 10:35, Ps 92:10, 132:8. **68:3** Ps 37:20, Hos 13:3. **68:4** Ps 35:27. **68:5** 2 Mos 15:1f, Jes 40:3f, 62:10, Matt 3:3.

- som drar fram genom öknarna!
 HERREN är hans namn,
 jubla inför honom,
 6 de faderlösas fader
 och änkornas försvarare,
 Gud i sin heliga boning.
 7 Gud ger de ensamma ett hem
 och de fångna frihet och lycka.
 Men de upproriska bor i en öken.
- 8 Gud, när du drog ut
 i spetsen för ditt folk,
 när du gick fram i ödemarken,
Sela
 9 då bävade jorden,
 då strömmade regn
 från himlen inför Gud,
 själva Sinai bävade inför Gud,
 Israels Gud.
 10 Rikligt regn lät du falla, Gud,
 din trötta egendom gav du kraft.
 11 Din skara fick bo där,
 du sörjde för de svaga
 i din godhet, Gud.
- 12 Herren låter ordet höras,
 en här av kvinnor bär glädjebudet:
 13 "Härarnas kungar flyr,
 de flyr och husmodern delar bytet!
 14 Ska ni då ligga stilla i era fållor?
 Duvans vingar är täckta med silver
 och hennes fjädrar
 med skimrande guld.
 15 När den Allsmäktige
 skingrade kungarna i landet,
 föll snön över Salmon."
- 16 Bashans berg är ett Guds berg,
 ett berg med höga toppar
 är Bashans berg.
 17 Ni höga berg,
 varför ser ni ner på berget
 som Gud har valt till sin boning?
 HERREN ska bo där för alltid.
- 18 Guds vagnar är tiotusentals,

68:5 *öknarna* Annan översättning: "molnen". **68:6** 5 Mos 10:18, 26:15, Ps 10:14, 146:9. **68:7** Jes 42:7, 61:1. **68:8** 2 Mos 13:21f, 33:14, Dom 5:4, Ps 78:52. **68:9** 2 Mos 19:16f, 5 Mos 32:2, Dom 5:4f, Ps 18:8, 77:19. **68:10** 2 Mos 16:4f, 4 Mos 11:31f, Ps 78:24f. **68:12** 2 Mos 15:20f, Dom 5:12, 1 Sam 18:6f. **68:13** 1 Sam 30:24. **68:14** Dom 5:16. **68:14** *Duvans vingar* Troligen en symbol för Israel (jfr Ps 74:19). **68:15** *Salmon* "Det mörka berget", enligt Dom 9:48 beläget nära staden Shekem. **68:16** *Bashans berg* Golanhöjderna med de höga Hermonsbergen i norr. **68:17** Ps 48:3, Jes 2:2. **68:18** Ps 76:3, Dan 7:10, Hebr 12:22.

- tusen och åter tusen.
 Herren är mitt ibland dem,
 i helighet som på Sinai.
- 19 Du steg upp i höjden,
 du tog fångar,
 du fick gåvor bland människorna,
 även de upproriska –
 för att du, HERRE vår Gud,
 skulle bo där.
- 20 Lovad är Herren!
 Dag efter dag bär han oss,
 Gud är vår frälsning. *Sela*
- 21 Gud är för oss en frälsningens Gud,
 hos Herren GUD
 finns en utväg från döden.
- 22 Ja, Gud krossar
 sina fienders huvuden,
 den håriga hjässan hos den
 som framhårdar i synd.
- 23 Herren säger:
 "Jag ska hämta dem från Bashan,
 hämta dem från havets djup,
 24 så att du får doppa din fot i blod
 och dina hundars tunga
 får sin del av fienderna."
- 25 Gud, man ser ditt högtidståg,
 min Guds, min kungs tåg
 i helgedomen.
- 26 Sångare går främst,
 harpspelare följer efter
 bland jungfrur som slår på
 tamburin.
- 27 Lova Gud i församlingarna,
 lova HERREN, ni av Israels källa!
- 28 Där går Benjamin,
 den yngste som leder dem,
 där går skaran av Juda furstar,
 Sebulons furstar, Naftalis furstar.
- 29 Gud, visa din styrka!
 Gud, stärk vad du gjort för oss!
- 30 På grund av ditt tempel
 i Jerusalem
 ska kungar komma
 med gåvor till dig.

68:19 Ps 47:6, Ef 4:8, Kol 2:15. **68:19** Citeras av Paulus i Ef 4:8 som profetia om Kristi himmelsfärd. **68:21** Ps 49:16, 56:14, Upp 1:18. **68:21 Herren Gud** Hebr. *Adonai Jhvh*. Se not till Jes 1:24. **68:22** Ps 110:6. **68:23** Amos 9:2f. **68:27** Ps 22:23f, 26:12, Jes 48:1, 51:1. **68:28** 1 Sam 9:21, Dom 5:18, 6:35. **68:29 Gud, visa din styrka** Andra handskrifter: "Din Gud har gett dig din styrka". **68:30** Ps 45:13, 72:10, 96:8, 102:16, 138:4, Jes 60:6.

- 31 Straffa odjuret i vassen,
tjurarnas hop och folkens kalvar.
Ödmjukt ska de hylla dig
med silverstycken.
Han skingrar de folk
som vill ha krig.
- 32 Sändebud ska komma från Egypten,
Nubien ska skynda att
sträcka sina händer till Gud.
- 33 Jordens riken, sjung till Gud,
lovsjung Herren, *Sela*
- 34 honom som drar fram
över himlen, urtidens himmel.
Hör, han höjer sin röst,
en mäktig röst!
- 35 Ge Gud makten!
Hans majestät är över Israel,
hans makt är i skyarna.
- 36 Fruktad är du, Gud,
i din helgedom.
Israels Gud ger makt och styrka
åt sitt folk.
Lovad är Gud!

69

Messias lidande

- 1 För körledaren, till "Liljorna".
Av David.
- 2 Fräls mig, Gud!
Vattnet når mig till halsen.
- 3 Jag har sjunkit i djupaste dy
utan fotfäste,
jag är ute på djupt vatten
och strömmen sköljer över mig.
- 4 Jag har ropat mig trött,
min strupe är hes,
min blick är matt
av väntan på Gud.
- 5 De som hatar mig utan anledning
är fler än håren på mitt huvud.
Många vill förgöra mig,
de är mina fiender utan orsak.
Vad jag inte har stulit
måste jag ersätta.

68:31 Jes 30:6f. **68:31** *Han skingrar* Annan översättning (så Septuaginta): "Skingra". **68:32** Jes 18:7, 19:21, 45:14, Sef 3:10, Apg 8:26f. **68:32** *Sändebud* så Septuaginta, det hebreiska ordets betydelse är oklar. Andra översättningar: "Bronsföremål", "Röda tyger". **68:34** 5 Mos 33:26, Ps 18:11, 29:4f, 104:3. **68:36** Ps 29:11, Jes 40:29f. **69:1** Ps 45:1. **69:2** Matt 26:38. **69:3** Ps 18:5f, 40:3, 42:8, Jona 2:4. **69:4** Ps 6:7, 38:11, 119:82, 123. **69:5** Ps 35:19, Joh 15:25.

- ⁶ Gud, du känner min dårskap,
min skuld är inte dold för dig.
- ⁷ Herre, GUD Sebaot,
låt inte dem som hoppas på dig
få skämmas för min skull,
låt inte dem som söker dig
få vanära för min skull,
du Israels Gud.
- ⁸ För din skull får jag utstå hån,
vanära täcker mitt ansikte.
- ⁹ Jag har blivit en främling
för mina bröder,
främmande för min mors barn.
- ¹⁰ Brinnande iver för ditt hus
har förtärt mig,
dina smädares smädelser
föll över mig.
- ¹¹ Jag grät i min själ och fastade,
men det blev jag hånad för.
- ¹² Jag klädde mig i sorgdräkt,
men jag blev ett ordspråk för dem.
- ¹³ De som sitter i porten
pratar om mig,
drinkare gör visor om mig.
- ¹⁴ Men jag bär min bön
till dig, HERRE, i nådens tid.
Gud, svara mig i din stora godhet,
i din frälsande trofasthet!
- ¹⁵ Rädda mig ur dyn
så att jag inte sjunker,
rädda mig
från dem som hatar mig
och från de djupa vattnen.
- ¹⁶ Låt inte vattenströmmarna
skölja över mig,
låt inte djupet sluka mig,
låt inte brunnens gap
slå igen över mig.
- ¹⁷ Svara mig, HERRE,
för din nåd är god!
Vänd dig till mig
i din stora barmhärtighet.
- ¹⁸ Dölj inte ditt ansikte för din tjänare,
för jag är i nöd.
Skynda dig, svara mig!

69:8 Ps 44:23, Rom 8:36. **69:9** Ps 31:12, 38:12, Joh 7:5. **69:10** Ps 119:139, Joh 2:17, Rom 15:3. **69:10 C** iteras i Joh 2:17, när Jesus rensar templet, och i Rom 15:3. **69:11 grät i min själ** Andra handskrifter (Septuaginta): "tuktade min själ". **69:13** Job 30:9, Klag 3:63. **69:14** Ps 106:4, Jes 49:8, 2 Kor 6:2. **69:18** Ps 27:9, 102:3, 143:7.

- 19 Kom till min själ, återlös den,
friköp mig från mina fiender.
- 20 Du känner den skymf,
skam och vanära jag får utstå.
Du ser alla mina ovänner.
- 21 Förakt har krossat mitt hjärta,
jag är sjuk.
Jag hoppades på medlidande
men fick inget,
på tröstare men fann ingen.
- 22 De gav mig galla att äta
och ättika att dricka i min törst.
- 23 Låt deras bord framför dem
bli en snara, ett straff och en fälla.
- 24 Låt deras ögon förmörkas
så att de inte ser,
låt deras ben ständigt vackla.
- 25 Ös din vrede över dem,
låt din glödande harm
hinna upp dem.
- 26 Låt deras gård bli öde,
låt ingen bo i deras tält,
- 27 för de förföljer den du har slagit
och pratar om plågan
hos den du har sårat.
- 28 Lägg skuld till deras skuld,
låt dem inte få del
av din rättfärdighet.
- 29 Låt dem utplånas
ur de levandes bok,
låt dem inte bli skrivna
bland de rättfärdiga.
- 30 Men jag är plågad och lider.
Gud, låt din frälsning skydda mig!
- 31 Jag vill prisa Guds namn med sång
och upphöja honom
med tacksägelse.
- 32 Det ska glädja HERREN
mer än tjurar och oxar
med horn och klövar.
- 33 De ödmjuka ska se det och glädjas.
Ni som söker Gud,

69:22 Matt 27:34, 48, Joh 19:28f. **69:22 galla ... ättika** Vid korsfästelsen fick Jesus ättikvin (Joh 19:28-30) med galla (Matt 27:34). **69:23** Rom 11:9f, 1 Tess 5:3. **69:23 ett straff och en fälla** Annan översättning: "och för de säkra en fälla". **69:24 låt deras ben vackla** Andra handskrifter (Septuaginta): "böj deras rygg". Jfr Rom 11:10. **69:26** Apg 1:20. **69:26** Citeras av Petrus i Apg 1:20 med hänсыftning på Judas Iskariots öde. **69:27** Jes 53:4. **69:27 pratar om plågan** Andra handskrifter (Septuaginta): "ökar plågan". **69:28** Rom 1:24. **69:29** 2 Mos 32:32, Fil 4:3, Upp 3:5, 13:8, 20:15. **69:32** 3 Mos 11:3f, Ps 51:18f. **69:33** Ps 22:27, 34:3.

- era hjärtan ska leva,
 34 för HERREN lyssnar till de fattiga
 och föraktar inte sina fångna.
- 35 Himmel och jord ska prisa honom,
 haven och allt som rör sig i dem,
 36 för Gud ska frälsa Sion
 och bygga upp Juda städer.
 De ska bo där
 och ta Sion i besittning.
- 37 Hans tjänares barn
 ska få det till arv,
 och de som älskar hans namn
 ska bo där.

70

Bön om snar hjälp

- 1 För körledaren. Av David, till åminnelse.
- 2 Gud, kom till min räddning!
 HERRE, skynda till min hjälp!
- 3 Låt dem som vill ta mitt liv
 få skam och vanära,
 låt dem som önskar mig olycka
 vika tillbaka och blygas.
- 4 Låt dem vända om i sin skam,
 de som säger: "Haha!"
- 5 Låt alla som söker dig
 få jubla och glädjas i dig,
 låt dem som älskar din frälsning
 alltid få säga: "Gud är stor!"
- 6 Men jag är svag och fattig.
 Gud, skynda till mig!
 Du är min hjälp och min befriare.
 HERRE, dröj inte!

71

Bön om hjälp i ålderdomen

- 1 Till dig, HERRE,
 tar jag min tillflykt.
 Låt mig aldrig behöva skämmas.
- 2 Rädda mig och befria mig
 i din rättfärdighet,
 vänd ditt öra till mig och fräls mig.
- 3 Var min klippa där jag kan bo,
 dit jag alltid kan komma,

du som gett befallning
om min frälsning.
Du är mitt bergfäste
och min borg.

- ⁴ Min Gud, befria mig
ur den gudlöses hand,
ur förbrytarens
och förtryckarens grepp,
⁵ för du är mitt hopp, Herre,
HERRE, min trygghet
ända från min ungdom.
⁶ Du har varit mitt stöd
ända från moderlivet,
du har förlöst mig
ur min mors inre.
Dig lovar jag alltid.
⁷ Jag har blivit som ett tecken
för många,
och du är min starka tillflykt.
⁸ Min mun ska fyllas av ditt lov,
av din ära dagen lång.

⁹ Förkasta mig inte
när jag blir gammal,
överge mig inte
när min kraft tar slut,
¹⁰ för mina fiender talar om mig,
de som vaktar på min själ
rådslår med varandra:
¹¹ "Gud har övergett honom.
Jaga och grip honom,
det finns ingen
som räddar honom!"

¹² Gud, var inte långt ifrån mig!
Min Gud, skynda till min hjälp!
¹³ Låt min själs fiender
få skämmas och gå under,
låt dem som vill mig ont
höljas i hån och vanära.

¹⁴ Men jag ska alltid hoppas
och prisa dig om och om igen.
¹⁵ Min mun ska förkunna
din rättfärdighet,
din frälsning dagen lång,
fast jag inte förstår dess vidd.
¹⁶ Jag ska komma i Herrens,

GUDS väldiga kraft,
jag ska prisa din rättfärdighet,
din och ingen annans.

- 17 Gud, du har undervisat mig
ända från min ungdom,
och än i dag förkunnar jag
dina under.
- 18 Överge mig inte, Gud,
när jag blir gammal och grå,
innan jag fått förkunna
din makt för nya släkten,
din kraft för alla som ska komma.
- 19 Din rättfärdighet
når upp till himlen, Gud,
du har gjort stora ting.
Gud, vem är som du?
- 20 Du har låtit oss se
mycket nöd och olycka,
men du ska åter ge oss liv,
åter lyfta oss ur jordens djup.
- 21 Föröka min storhet
och trösta mig igen,
- 22 så vill jag tacka dig till lyra
för din trofasthet, min Gud,
jag vill lovsjunga dig till harpa,
du Israels Helige.
- 23 Mina läppar ska jubla
när jag lovsjunger dig,
så även min själ som du har friköpt.
- 24 Min tunga ska tala
om din rättfärdighet dagen lång,
för de som ville mig ont
måste skämmas och blygas.

72

Fredskungen och hans rike

1 Av Salomo.

Gud, ge kungen dina domar,
kungasonen din rättfärdighet!

2 Han ska döma ditt folk
med rättfärdighet,
dina förtryckta med rättvisa.

3 Bergen ska bära frid åt folket,
höjderna rättfärdighet.

71:17 5 Mos 4:5, 6:7, Ps 77:12f. **71:18** Jes 46:4. **71:18 din kraft** Ordagrant: "din arm" (jfr Jes 53:1). **71:19**
2 Mos 15:11, 2 Sam 7:22, Ps 36:6, 86:8, Mika 7:18. **71:20** 5 Mos 32:39, 1 Sam 2:6, Ps 86:13, Hos 6:2. **71:21** Ps 18:36. **71:22**
Ps 33:2, 81:3, 144:9. **71:23** Ps 103:2f. **72:1** Jes 11:2f. **72:3** Ps 85:11f, Jes 2:4, 9:6f, 11:6f, Sak 9:10.

- 4 Han ska skipa rätt
för de förtryckta bland folket,
han ska frälsa de fattigas barn
och krossa förtryckaren.
- 5 Dig ska man vörda
så länge solen finns till,
så länge månen skiner,
från släkte till släkte.
- 6 Han ska komma som regn
över nyslagen äng,
en regnskur som vattnar jorden.
- 7 I hans dagar
ska den rättfärdige blomstra,
stor frid ska råda
tills månen inte mer
finns till.
- 8 Han ska härska från hav till hav,
från floden till jordens ändrar.
- 9 Öknens folk
ska böja knä för honom,
hans fiender ska slicka stoftet.
- 10 Kungar från Tarshish
och kustländerna
ska komma med tribut,
kungar från Saba och Seba
ska bära fram gåvor.
- 11 Alla kungar ska falla ner för honom,
alla folk ska tjäna honom.
- 12 Ja, han ska rädda den fattige
som ropar
och den förtryckte
som ingen hjälpare har.
- 13 Han ska vara mild
mot den svage och fattige
och frälsa de fattigas själar,
- 14 han ska befria deras själ
från förtryck och våld.
Deras blod är dyrbart i hans ögon.
- 15 Må han leva och få guld från Saba,
må man ständigt be för honom
och välsigna honom dagen lång.
- 16 Må säden växa rikt i landet,

72:4 Ps 10:18, 26:1, 45:5, Jes 11:4. **72:5** 2 Sam 7:13, Ps 89:37f, Jer 33:20f. **72:5** *Dig ska man vörda* Andra handskrifter (Septuaginta): "Han ska bestå". **72:6** 5 Mos 32:2, 2 Sam 23:4, Ps 65:11, Jes 45:8, Hos 6:3. **72:7** Luk 2:14. **72:8** Ps 2:8, 89:26, Sak 9:10. **72:8** *havet ... floden* Medelhavet och troligen Euftrat (jfr 1 Kung 4:21). **72:9** Jes 49:23, Mika 7:17. **72:10** 2 Krön 9:21, Ps 45:13, 48:8, 68:30, Jes 42:4, 10, 60:5f, Matt 2:11. **72:10** *Tarshish ... Saba och Seba* Troligen dagens Spanien eller Kartago, samt Jemen. **72:11** Ps 22:28f, 86:9, 138:4. **72:14** Ps 69:19, 116:15. **72:16** Job 5:25, Jes 54:1, Jer 31:12, Amos 9:13.

ända upp till bergens toppar.
 Må dess frukt vaja
 som Libanons skogar
 och städernas folk blomstra
 som markens örter.
 17 Må hans namn leva för evigt,
 må hans namn blomstra
 så länge solen skiner.
 I honom ska man välsigna sig,
 alla hednafolk
 ska prisa honom salig.

—
 18 Välsignad är HERREN Gud,
 Israels Gud som ensam gör under!
 19 Välsignat är hans härliga namn
 för evigt.
 Må hans ära fylla hela jorden!
 Amen, amen.
 20 Slut på Davids, Ishais sons, böner.

TREDJE BOKEN

73

Undran över de gudlösas framgång

1 En psalm av Asaf.

Gud är verkligen god mot Israel,
 mot dem som har rena hjärtan.

2 Men jag var nära att snava
 med mina fötter,
 mina steg var nära att slinta,

3 för jag greps av avund
 mot de högmodiga
 när jag såg de gudlösas framgång.

4 De är fria från plågor
 fram till sin död,
 deras kroppar är välnärda.

5 De drabbas inte av mänsklig nöd,
 de plågas inte
 som andra människor.

6 Därför är högmod deras halsband
 och våld den dräkt de sveper sig i.

7 Deras ögon kikar fram ur fetman,
 deras hjärtans fantasier
 har ingen gräns.

72:17 1 Mos 12:3, 22:18, Ps 102:13, 135:13, Jes 9:6. **72:18** 2 Mos 15:11, Job 5:9, 9:10, Ps 41:14, 89:53, 106:48. **72:19**
 4 Mos 14:21, Neh 9:5, Jes 6:3, Hab 3:3. **73:1** Ps 24:4, 51:9, 12, Matt 5:8. **73:3** Job 21:7f, Ps 37:1, Ords 23:17, Jer 12:1. **73:7**
 5 Mos 32:15, Job 15:27, Jer 5:28. **73:7 Deras ögon kikar fram** Andra handskrifter (Septuaginta): "Deras synd tränger fram".

- 8 De hånar och hotar med ondska,
överlägset hotar de med förtryck.
- 9 De öppnar sin mun mot himlen
och deras tunga far fram på jorden.
- 10 Därför vänder sig folket till dem,
de suger i sig vatten i mängd.
- 11 De säger:
"Hur skulle Gud kunna veta?
Den Högste har väl ingen vetskap?"
- 12 Sådana är de gudlösa,
ständigt trygga
med växande rikedom.
- 13 Förgäves höll jag mitt hjärta rent
och tvådde mina händer i oskuld!
- 14 Jag var plågad hela dagen
och tuktrad varje morgon –
- 15 men hade jag sagt:
"Så tänker jag tala",
då hade jag svikit dina barns släkte.
- 16 Jag funderade
och försökte förstå det,
men det var för svårt för mig,
- 17 tills jag kom in i Guds helgedom
och insåg deras öde.
- 18 Du ställer dem på det hala,
du störtar dem i fördärvet.
- 19 Hur plötsligt ska de inte gå under!
De förgås och får ett fruktansvärt
slut.
- 20 Så som en dröm är borta
när man vaknar
ska du, Herre, förakta dem
som skuggbilder när du griper in.
- 21 När mitt hjärta var bittert
och det stack i mitt inre,
- 22 då var jag oförnuftig
och förstod ingenting,
jag var som ett djur inför dig.
- 23 Men jag är alltid hos dig,
du håller mig i min högra hand.
- 24 Du leder mig med ditt råd
och tar sedan emot mig med ära.
- 25 Vem har jag i himlen utom dig?
Och har jag dig,

- söker jag inget på jorden.
 26 När min kropp och mitt hjärta
 ger upp,
 är Gud mitt hjärtas klippa
 och min lott för evigt.
- 27 De som är fjärran från dig går under,
 du förgör alla som är otrogna
 mot dig.
- 28 Men för mig är det gott
 att vara nära Gud.
 Jag tar min tillflykt
 till Herren, GUD,
 för att förkunna
 alla dina gärningar.

74

Templets förstörelse

- 1 En vishetspsalm av Asaf.
- Varför, Gud, har du förkastat oss
 för alltid?
 Varför ryker din vrede
 mot fåren i din hjord?
- 2 Tänk på din församling
 som du vann i forna tider,
 din arvedels stam
 som du återlöste.
 Tänk på Sions berg
 där du tog din boning.
- 3 Vänd dina steg till dessa eviga ruiner.
 Allt i helgedomen
 har fienden förstört.
- 4 Dina motståndare skrånade
 på platsen där du möter oss,
 de satte upp sina fälttecken
 som tecken.
- 5 Det var som när yxor höjs
 i en tät skog,
- 6 alla ornament slog de sönder
 med yxa och hacka.
- 7 De satte eld på din helgedom
 och vanhelgade ditt namns boning
 ända till grunden.
- 8 De sade i sina hjärtan:
 "Vi ska kuva dem fullständigt!"
 Alla Guds mötesplatser
 brände de ner i landet.
- 9 Vi ser inte våra tecken,

ingen profet finns kvar
och ingen av oss vet
hur länge det varar.

- 10 Hur länge, Gud,
ska fienden få håna
och ständigt förakta ditt namn?
11 Varför håller du tillbaka din hand,
din högra hand?
Dra fram den ur din famn
och förgör dem!

- 12 Gud, min kung sedan urminnes tid,
du som skapar frälsning på jorden!
13 Du delade havet med din makt,
du krossade drakarnas huvuden
på vattnet,
14 du knäckte Leviatans huvuden
och gav honom till mat
åt öknens skaror.
15 Du lät källa och bäck bryta fram,
du lät starka strömmar torka ut.
16 Din är dagen, din är också natten,
du har skapat ljuset och solen.
17 Du har fastställt jordens alla gränser.
Sommar och vinter är skapade
av dig.

- 18 Tänk på hur fienden hånar, HERRE,
hur ett dåraktigt folk
föraktar ditt namn!
19 Ge inte din turturduvas själ
åt vilddjuren,
glöm inte dina förtrycktas liv
för alltid!
20 Tänk på förbundet,
för landets mörka vrår
är fulla av våldets nästen.
21 Låt inte den kuvade
vända skamsen tillbaka,
låt den förtryckte och fattige
få prisa ditt namn.

- 22 Res dig, Gud, och för din talan!
Tänk på hur dåren hånar dig
dagen lång.
23 Glöm inte dina fienders rop,
det skrån som ständigt stiger
från dina motståndare.

74:12 Ps 44:5, 68:21. **74:13** 2 Mos 14:21, 15:4f, Ps 78:13, Jes 51:9f, Hes 29:3. **74:14** Job 40:20, Jes 27:1. **74:15** 2 Mos 17:6,
4 Mos 20:11, Jos 3:16f. **74:16** 1 Mos 1:14f, Ps 104:19, 136:7f. **74:16 ljuset** Annan översättning: "himlalljusen" (måne
och stjärnor). **74:22** Ps 7:7, Jes 3:13.

75

Guds dom över de trotsiga

¹ För körledaren. "Fördärva inte".
En psalm, en sång av Asaf.

² Vi tackar dig, Gud, vi tackar dig!
Ditt namn är nära,
man förkunnar dina under.

³ "Vid den tid jag bestämt
ska jag fälla en rättvis dom.

⁴ Jorden och alla som bor där
kan vackla,
men jag har gett
dess pelare stadga."
Sela

⁵ Jag säger till de skrytsamma:
"Skryt inte!"
och till de gudlösa:
"Höj inte hornet!"

⁶ Höj inte ert horn så högt,
tala inte så trotsigt och fräckt.

⁷ Varken från öster eller väster
eller från öknen
kommer upphöjelsen.

⁸ Nej, Gud är den som dömer.
Den ene böjer han ner,
den andre reser han upp.

⁹ I HERRENS hand är en bägare
med skummande vin,
full av blandad dryck.
Han håller upp,
och jordens alla gudlösa
måste dricka den i botten.

¹⁰ Men jag ska för evigt förkunna
och lovsjunga Jakobs Gud.

¹¹ Alla gudlösas horn
ska jag hugga av,
men den rättfärdiges horn
ska upphöjas.

75:1 Ps 57:1. **75:3** Ps 9:9, 67:5, 102:14, Jes 11:4. **75:4** Job 38:4f, Ps 46:3f. **75:4 vackla** Annan översättning (så Septuaginta): "smälta". **75:5** Ps 94:3. **75:7 från öknen kommer upphöjelsen** Annan översättning: "från bergsöknen kommer det". Söder om Israels bebodda delar ligger den klippiga Negevöknen. **75:8** 1 Sam 2:6f, Dan 4:32, Luk 1:52. **75:9** Ps 60:5, Jes 51:17, 22, Jer 25:15, Klag 4:21, Ob v 16. **75:9 bågare** En bild för Guds vredesdom (jfr Matt 20:22f, 26:39f, Upp 14:10). **75:10 förkunna** Andra handskrifter (Septuaginta): "jubla".

76

Guds dom över fienderna

¹ För körledaren, till stränginstrument.
En psalm, en sång av Asaf.

² Gud är känd i Juda,
hans namn är stort i Israel.

³ I Salem står hans hydda,
på Sion hans boning.

⁴ Där bröt han bågens blixtrande pilar,
sköld och svärd och krigets vapen.
Sela

⁵ Strålände är du,
härligare än berg rika på byte.

⁶ Modiga män ligger plundrade,
de sover sin sömn,
ingen stridsman
kan lyfta sin hand.

⁷ För ditt straffande ord,
du Jakobs Gud,
ligger ryttare och häst i dvala.

⁸ Du, endast du, är värd att frukta.
Vem kan bestå inför dig
när du vredgas?

⁹ Från himlen låter du domen höras,
jorden förskräcks och blir stilla

¹⁰ när Gud står upp för att döma,
för att frälsa alla ödmjuka
på jorden. *Sela*

¹¹ Din vrede mot människor
ska bli till din ära,
dem som överlevt vreden
ska du ikläda dig.

¹² Ge löften till HERREN er Gud
och uppfyll dem!
Alla runt omkring ska komma
med gåvor till den Fruktade.

¹³ Han kuvar furstarnas ande,
fruktad av kungarna
på jorden.

76:2 Ps 48:2. **76:3** 1 Mos 14:18, Ps 9:12, 68:17, 132:13, 135:21. **76:3 Salem** Troligen en äldre och kortare namnform för Jerusalem (jfr 1 Mos 14:18). **76:4** Ps 46:10. **76:5 berg rika på byte** Andra handskrifter (Septuaginta): "de eviga bergen". **76:6** 2 Kung 19:35, Jes 46:12, Jer 51:39, 57, Nah 3:18. **76:8** Ps 90:7, Nah 1:6, Mal 3:2, Upp 6:17. **76:11** 2 Mos 9:16, Rom 9:17. **76:11** Grundtextens innebörd är oklar. Annan översättning: "Människors vrede ska bli till din ära, resten av vreden ska du ikläda dig" (som ett vapen). **76:11 ska du ikläda dig** Andra handskrifter (Septuaginta): "ska hylla dig med högtid". **76:12** 5 Mos 23:21, Ps 50:14, 65:2. **76:13** Job 12:21, Ps 107:40, Jes 40:23.

77

Tröst i tider av oro

¹ För körledaren, till Jedutun. En psalm av Asaf.

² Jag höjer min röst till Gud och ropar,
jag höjer min röst till Gud
och han lyssnar till mig.

³ På nödens dag söker jag Herren,
om natten är min hand utsträckt
utan att tröttna.
Min själ vägrar låta sig tröstas.

⁴ Jag tänker på Gud och suckar,
jag grubblar och min ande
mattas. *Sela*

⁵ Mina ögonlock håller du öppna,
jag är full av oro
och kan inte tala.

⁶ Jag tänker på forna dagar,
sedan länge flydda år.

⁷ Jag minns min sång i natten,
jag grubblar i mitt hjärta
och min ande undrar:

⁸ Ska Herren förkasta för evigt
och aldrig mer visa nåd?

⁹ Är hans godhet borta för alltid?
Är det slut med hans ord
för alla tider?

¹⁰ Har Gud glömt att vara nådig?
Eller har han i vrede hållit inne
sin barmhärtighet? *Sela*

¹¹ Jag svarar: Detta är min plåga,
att den Högstes högra hand
inte är som förr.

¹² Jag minns HERRENS gärningar,
jag minns dina forna under,

¹³ jag tänker på alla dina verk
och begrundar det du har gjort.

¹⁴ Gud, i helighet går din väg.
Vilken gud är så stor som Gud?

¹⁵ Du är den Gud som gör under,
du har visat din makt bland folken.

¹⁶ Med din arm har du
återlöst ditt folk,
Jakobs och Josefs barn. *Sela*

77:1 Ps 39:1, 62:1. **77:3** Job 11:13, Ps 9:11, 27:8, 50:15, 86:7, Jes 26:16. **77:4** Jes 26:16f. **77:5** Ps 102:8. **77:6**
5 Mos 32:7, Ps 143:5, Jes 51:9. **77:7 min sång** Andra handskrifter (Septuaginta): "mina tankar". **77:8** Ps 44:10, 79:5,
85:6, 108:12. **77:9** Ps 89:50, 98:3, Klag 3:22. **77:11** Ps 39:10, Jer 10:19. **77:14** 2 Mos 15:11f, Ps 89:9. **77:15** Ps 72:18,
106:8. **77:16** 2 Mos 6:6, 5 Mos 9:29.

- 17 Vattnen såg dig, Gud,
vattnen såg dig och bävade,
själva djupen darrade.
- 18 Från molnen strömmade vatten,
skyarna höjde sin röst
och dina pilar flög överallt.
- 19 Din åska dundrade i virvelstormen,
blixtar lyste upp världen,
jorden darrade och bävade.
- 20 Genom havet gick din väg,
din stig genom väldiga vatten,
och ingen såg dina fotspår.
- 21 Du förde ditt folk som en fårhjord
genom Moses och Arons hand.

78

Dom och frälsning i Israels historia

¹ En vishetspsalm av Asaf.

Lyssna, mitt folk,
till min undervisning,
vänd era öron till min muns ord!

² Jag vill öppna min mun
för att tala visdomsord,
lägga fram gåtor från gången tid.

³ Vad vi har hört och lärt känna,
vad våra fäder berättat för oss

⁴ vill vi inte dölja för deras barn.
För det kommande släktet
förkunnar vi HERRENS lov,
hans makt och de under han gjort.

⁵ Han upprättade
ett vittnesbörd i Jakob,
han gav sin undervisning i Israel
och befallde våra fäder
att lära ut den till sina barn,

⁶ så att den blev känd
för det kommande släktet,
de barn som skulle födas.
De i sin tur skulle
berätta för sina barn,

⁷ så att de sätter sitt hopp till Gud
och inte glömmer Guds gärningar
utan följer hans bud.

⁸ De ska inte bli som sina fäder,
ett trotsigt och upproriskt släkte
med opålitligt hjärta

77:17 2 Mos 14:21f, Ps 114:3f, Hab 3:8f. **77:20** 2 Mos 14:22, 28, Jes 51:10, Hab 3:15. **77:21** Ps 78:52, 80:1, Jes 63:11f, Mika 6:4. **78:2 visdomsord** Annan översättning: "liknelser". Jfr Matt 13:35 där versen citeras i samband med Kristi undervisning. **78:3** Ps 44:2. **78:5** 2 Mos 20:1f, 5 Mos 4:9f, 6:6f, Hes 20:10f. **78:8** 2 Mos 32:9, 33:3f, 34:9, 2 Krön 30:7, Ps 78:37, 95:7f, Hes 20:18.

och en ande trolös mot Gud.

- ⁹ Efraims söner,
 beväpnade bågskyttar,
 vände på stridens dag.
- ¹⁰ De höll inte Guds förbund
 utan vägrade följa hans lag,
- ¹¹ de glömde hans gärningar
 och undren han visat dem.
- ¹² Inför deras fäder
 hade han gjort under
 i Egyptens land, på Soans mark.
- ¹³ Han klöv havet
 och förde dem igenom,
 han lät vattnet stå som en mur.
- ¹⁴ Han ledde dem
 med molnsdynor om dagen
 och med eldsken
 hela natten.
- ¹⁵ Han klöv klippor i öknen
 och lät dem dricka
 som ur väldiga hav,
- ¹⁶ han lät bäckar rinna fram
 ur klippan
 och vatten skölja ner
 som strömmar.
- ¹⁷ Men de fortsatte att synda
 mot honom,
 de gjorde uppror
 mot den Högste i öknen.
- ¹⁸ De frestade Gud i sina hjärtan
 genom att kräva mat efter sitt begär.
- ¹⁹ De talade mot Gud, de sade:
 "Kan Gud duka ett bord i öknen?"
- ²⁰ Visst slog han klippan
 så att vattnet flödade
 och bäckar strömmade fram,
 men kan han också ge bröd
 eller skaffa kött åt sitt folk?"
- ²¹ När HERREN hörde det
 blev han vred.
 Eld blossade upp mot Jakob,
 vrede välldes fram mot Israel,
- ²² för de trodde inte på Gud
 och litade inte på hans frälsning.

²³ Ändå gav han befallning

78:10 Hes 20:13. **78:12** 2 Mos 14:1f, Hes 30:14. **78:12 Soans mark** Det deltaområde i nordöstra Egypten där israeliterna bodde före uttåget. **78:13** 2 Mos 14:21f, Ps 74:13, 136:13. **78:14** 2 Mos 13:21f, 14:24, Ps 105:39f. **78:15** 2 Mos 17:6, 4 Mos 20:10f, Ps 105:41, 114:8, Jes 48:21, 1 Kor 10:4. **78:18** 2 Mos 16:2f, 4 Mos 11:4f, Ps 106:14f, 1 Kor 10:9. **78:21** 4 Mos 11:1f.

- åt skyarna i höjden
 och öppnade himlens portar.
 24 Han lät manna regna över dem
 till mat
 och gav dem säd från himlen.
 25 Människor fick äta änglars bröd,
 han sände dem mat
 så att de blev mätta.
 26 Han lät östanvinden
 komma från himlen
 och styrde sunnanvinden dit
 med sin makt.
 27 Han lät kött regna över dem
 som stoft,
 bevingade fåglar som havets sand.
 28 Han lät dem falla mitt i deras läger,
 runt omkring deras boningar.
 29 De åt och blev övermätta,
 han lät dem få vad de haft begär till.
 30 Men innan de släckt sitt begär,
 medan maten ännu var
 i deras mun,
 31 kom Guds vrede över dem.
 Han dödade bland de starkaste
 och slog ner Israels utvalda män.

 32 Ändå fortsatte de att synda
 och trodde inte på hans under.
 33 Då lät han deras dagar försvinna
 i tomhet
 och deras år i plötslig skräck.
 34 När han dräpte dem
 frågade de efter honom,
 de vände om och sökte Gud.
 35 De mindes att Gud är deras klippa,
 att Gud den Högste
 är deras befriare.
 36 De försökte bedra honom
 med sina ord,
 de ljög för honom med sin tunga.
 37 Deras hjärtan var inte uppriktiga
 mot honom,
 de var inte trogna
 mot hans förbund.

 38 Men han är barmhärtig
 och försonar skuld,
 han vill inte förgöra.
 Ofta höll han tillbaka sin vrede

78:24 2 Mos 16:4f, 4 Mos 11:7, Joh 6:31, 1 Kor 10:3. **78:26** 4 Mos 11:31f. **78:28** *deras ... deras* Andra handskrifter:
 "sitt ... sina". **78:31** 4 Mos 11:33, Jes 10:16. **78:31** *utvalda* Annan översättning: "unga". **78:32** 4 Mos 14:1f, Ps 106:24.
78:33 4 Mos 14:12, 22f, Ps 90:9. **78:35** 5 Mos 32:4, Ps 18:3. **78:36** Jes 29:13, Jer 12:2. **78:38** 2 Mos 34:6f, Ps 86:5, 15,
 145:8, Joel 2:13.

- och lät inte hela sin glöd
bryta fram.
- 39 Han tänkte på att de bara är kött,
en vind som försvinner
och inte kommer åter.
- 40 Hur ofta trotsade de honom inte
i öknen
och bedrövade honom
i ödemarken!
- 41 Gång på gång frestade de Gud
och kränkte Israels Helige.
- 42 De kom inte ihåg hans hand
eller dagen då han befriade dem
från fienden,
- 43 då han gjorde sina tecken i Egypten
och sina under på Soans mark.
- 44 Han förvandlade deras floder
till blod
så att de inte kunde dricka
ur bäckarna.
- 45 Han sände flugsvärmar
som förtärde dem
och grodor som förstörde för dem,
- 46 han gav deras gröda åt larver
och deras skördar åt gräshoppor.
- 47 Han slog deras vinstockar
med hagel
och deras fikonträd med skyfall,
- 48 han utlämnade deras boskap åt hagel
och deras hjordar åt blixtar.
- 49 Han sände över dem sin vredesglöd,
harm, vrede och nöd,
en skara av olycksänglar.
- 50 Han gav fritt utlopp åt sin vrede,
han skonade inte deras själ
från döden
utan utlämnade deras liv åt pesten.
- 51 Han slog allt förstfött i Egypten,
livskraftens förstling
i Hams hyddor.
- 52 Han lät sitt folk bryta upp
som en fårflock
och förde dem som en hjord
genom öknen.
- 53 Han ledde dem tryggt,

78:39 Job 7:7, 14:1, 19f, Ps 103:13f. **78:39 vind** Annan översättning: "ande". **78:44** 2 Mos 7:19f. **78:45** 2 Mos 8:2f.
78:46 2 Mos 10:4f. **78:47** 2 Mos 9:18f, Ps 105:32. **78:47 skyfall** Ordets innebörd oklar. Annan möjlig översättning:
"frost" (så Septuaginta). **78:49** 2 Mos 9:3f. **78:50** 2 Mos 9:15. **78:51** 2 Mos 11:5, 12:29f, Ps 105:36, 135:8, 136:10.
78:52 2 Mos 12:31, Ps 77:21, 100:3. **78:53** 2 Mos 14:19f, 15:19, Ps 106:11.

- de behövde inte vara rädda,
deras fiender svaldes av havet.
- 54 Han förde dem till sitt heliga land,
till det berg som hans högra hand
hade vunnit.
- 55 Han fördrev hednafolken
framför dem,
han gav dem deras land
som arvedel
och lät Israels stammar bo
i deras hyddor.
- 56 Men de trotsade och frestade
Gud den Högste,
de höll inte fast
vid hans vittnesbörd.
- 57 De vek trolöst tillbaka
som sina fäder,
de gav vika som en opålitlig båge.
- 58 De väckte hans vrede
med sina offerhöjder
och kränkte honom
med sina avgudabilder.
- 59 Gud hörde det och blev vred,
han förkastade Israel med all kraft.
- 60 Han övergav sin boning i Shilo,
det tält han rest bland människorna.
- 61 Han gav sin makt i fångenskap
och sin ära i fiendehand.
- 62 Sitt folk utlämnade han åt svärdet,
han blev vred på sin arvedel.
- 63 Deras unga män förtärdes av eld,
deras unga kvinnor
blev utan brudsång.
- 64 Deras präster föll för svärd,
deras änkor kunde inte
hålla dödsklagan.
- 65 Då vaknade Herren som ur sömn,
som en hjälte bedövad av vin.
- 66 Han slog tillbaka sina fiender
och drog evig skam över dem.
- 67 Han förkastade Josefs hydda
och utvalde inte Efraims stam,
68 men Juda stam utvalde han,
Sions berg som han älskar.
- 69 Han byggde sin helgedom
hög som himlen,

78:54 2 Mos 15:13, 17. **78:55** Jos 1:1f, 23:4f, Ps 44:3, 105:44, 135:12. **78:56** Dom 2:8f. **78:57** Hos 7:16. **78:58**
5 Mos 4:25f, 32:16, 21. **78:60** Jos 18:1, 1 Sam 4:11f, Jer 7:12. **78:60 Shilo** Plats strax norr om Jerusalem där tabernaklet
stod under domartiden (se t e x 1 Sam 1:3f). **78:61** 1 Sam 4:11, 21. **78:61 sin makt ... sin ära** Guds förbundsark som
utlämnades åt filisteerna (se 1 Sam 4-6). **78:62** 1 Sam 4:10. **78:64** 1 Sam 4:11, 18, Job 27:15. **78:68** Ps 48:3, 87:2,
132:13f. **78:69** 1 Kung 6:1f, Ps 68:17, 132:13.

grundade den likt jorden för evigt.

- 70 Han utvalde sin tjänare David
och tog honom från fårens fållor,
71 han hämtade honom från tackorna
och satte honom till herde
för Jakob, sitt folk,
för Israel, sin arvedel.
72 Han var deras herde med rent hjärta
och ledde dem
med förståndig hand.

79

Bön efter Jerusalems förstörelse

- ¹ En psalm av Asaf.

- Gud, hednafolken trängde in
i din arvedel,
de vanhelgade ditt heliga tempel,
de gjorde Jerusalem
till en grushög.
² De gav dina tjänares kroppar
som mat åt himlens fåglar,
dina trognas kött åt markens djur.
³ De spillde deras blod som vatten
runt Jerusalem,
och ingen begravde dem.
⁴ Vi föraktas av våra grannar,
hånas av dem som bor
omkring oss.
⁵ Hur länge, HERRE?
Ska du vara vred för evigt?
Hur länge ska din lidelse
brinna som eld?
⁶ Ös din vrede över hednafolken
som inte känner dig,
över de riken som inte åkallar
ditt namn,
⁷ för de har slukat Jakob
och ödelagt hans boning.
⁸ Tillräkna oss inte våra fäders synder,
låt din barmhärtighet
möta oss snart,
för vi har sjunkit mycket djupt.
⁹ Hjälp oss, du vår frälsnings Gud,
för ditt namns äras skull!
Rädda oss och försona

- våra synder för ditt namns skull!
- 10 Varför ska folken få säga:
"Var är nu deras Gud?"
Låt våra ögon få se
hur det blir känt bland folken
att du hämnas
dina tjänares spillda blod.
- 11 Låt fångarnas klagan
komma inför ditt ansikte,
låt dödens barn få leva
genom din starka arm.
- 12 Låt våra grannar få sjufalt igen
för sitt hån mot dig, Herre.
- 13 Då ska vi,
ditt folk och fåren i din hjord,
tacka dig för evigt
och förkunna ditt lov
från släkte till släkte.

80

Bön för HERRENS vinstock

- 1 För körledaren, till "Liljorna".
Ett vittnesbörd, en psalm av Asaf.
- 2 Lyssna, du Israels herde!
Du som leder Josef som en hjord,
du som tronar på keruberna,
visa dig i glans!
- 3 Väck upp din makt till att gå
framför Efraim och Benjamin
och Manasse,
och kom till vår frälsning.
- 4 Gud, upprätta oss!
Låt ditt ansikte lysa
så att vi blir frälsta.
- 5 HERRE Gud Sebaot,
hur länge ska din vrede ryka
mot ditt folks bön?
- 6 Du har låtit dem äta tårars bröd
och dricka tårar i fullt mått.
- 7 Du gör oss till ett stridsämne
för våra grannar,
och våra fiender hånar oss.
- 8 Gud Sebaot, upprätta oss!
Låt ditt ansikte lysa
så att vi blir frälsta.
- 9 Du hämtade en vinstock

79:10 2 Mos 32:12, 5 Mos 32:43, Ps 115:2, Joel 2:17. 79:11 Ps 102:20f. 80:2 Ps 77:21, 99:1, Jes 37:16, 40:11, Hes 34:12, Joh 10:11. 80:4 4 Mos 6:25, Ps 4:7, 119:135, Klag 5:21. 80:4 **upprätta oss** Annan översättning (så Septuaginta): "omvänd oss" (även i vers 8 och 20). 80:6 Ps 42:4, 102:10. 80:7 Ps 44:14, 79:4. 80:9 1 Mos 49:22, Jes 5:1f, 27:2f.

- från Egypten,
du fördrev hednafolk
och planterade den.
- 10 Du röjde plats för den,
och den slog rot
och uppfyllde landet.
- 11 Den täckte bergen med sin skugga
och Guds cedrar med sina grenar,
- 12 den sträckte ut sina skott till havet
och sina knoppar till floden.
- 13 Varför rev du dess mur
så att alla som passerar
kan plocka av den?
- 14 Vildsvin från skogen
frossar på den,
markens smådjur äter av den.
- 15 Gud Sebaot, kom tillbaka!
Blicka ner från himlen och se,
ta hand om denna vinstock!
- 16 Skydda vad din högra hand
har planterat,
den son du har fostrat åt dig.
- 17 Den är bränd av eld och nerhuggen,
de går under inför din stränga blick.
- 18 Håll din hand över mannen
vid din högra sida,
den människoson
du har fostrat åt dig.
- 19 Då ska vi inte vika från dig.
Ge oss liv, och vi ska åkalla
ditt namn.
- 20 HERRE Gud Sebaot, upprätta oss!
Låt ditt ansikte lysa
så att vi blir frälsta.

81

Festglädje och lydnad

- 1 För körledaren, till gittít. Av Asaf.
- 2 Jubla inför Gud, vår styrka,
ropa av glädje till Jakobs Gud!
- 3 Stäm upp lovsång,
slå på tamburin,
på den ljuvliga harpan och lyran.
- 4 Blås i hornet vid nymåne

80:12 1 Mos 15:18, 2 Mos 23:31, 5 Mos 11:24, Jos 1:4, 1 Kung 4:21, 24. **80:12 floden** Euftrat. **80:13** Ps 89:41f. **80:16** 2 Mos 4:22. **81:** sjöngs enligt Mishna varje torsdag i templet av leviternas kör. **81:1** Ps 8:1. **81:1 gittít** Kan syfta på sångstil eller instrument från staden Gat, där David bodde en tid. Hebr. *gat* betyder också "vinpress" (så Septuaginta). **81:4** 2 Mos 12:1f, 3 Mos 23:5, 4 Mos 29:1f, 5 Mos 16:1.

och vid fullmåne
på vår högtidsdag,
5 för det är en lag för Israel,
ett beslut från Jakobs Gud.
6 Han bestämde det
som ett vittnesbörd i Josef
när han drog ut mot Egyptens land.

Jag hörde en röst
som jag inte kände:
7 "Jag lyfte bördan från hans axlar,
hans händer blev fria
från lastkorgen.
8 I nöden ropade du
och jag räddade dig.
Jag svarade dig, dold i åska,
jag prövade dig
vid Meribas vatten. *Sela*

9 Hör, mitt folk, jag vill varna dig!
Israel, om du bara ville
lyssna på mig!
10 Hos dig får ingen annan gud finnas,
du ska inte tillbe
en främmande gud.
11 Jag är HERREN din Gud
som har fört dig upp
ur Egyptens land.
Öppna din mun helt
så ska jag fylla den!

12 Men mitt folk
ville inte höra min röst,
Israel lydde mig inte.

13 Då lät jag dem gå
i sina hjärtans hårdhet,
de fick vandra
efter sina egna planer.

14 Om mitt folk bara ville höra mig,
om Israel ville vandra
på mina vägar!

15 Då skulle jag snart kuva
deras fiender
och vända min hand
mot deras motståndare.

16 De som hatar HERREN
skulle krypa för honom,
och deras öde skulle vara för evigt.

81:5 en lag för Israel Se 4 Mos 10:10. **81:6** 5 Mos 4:32f, 5:22f. **81:7** 2 Mos 1:14, 6:6f, Jes 10:27. **81:8** 2 Mos 17:1f,
4 Mos 20:13, Ps 77:18f, 106:32. **81:9** Ps 50:7. **81:10** 2 Mos 20:2f, 5 Mos 32:12. **81:13** Hes 20:25f, Apg 14:16, Rom 1:24f.
81:14 5 Mos 5:29, 28:1f, 32:29, Ps 128:1, Jes 42:24.

17 Han skulle ge dig
finaste vete att äta
och mätta dig
med honung ur klippan."

82

Dom över orättfärdiga ledare

1 En psalm av Asaf.

Gud står i gudaförsamlingen,
bland gudarna håller han dom:

2 "Hur länge ska ni döma orätt
och ta de gudlösas parti? *Sela*

3 Skipa rätt för den svage
och faderlöse,
ge den förtryckte
och fattige rättvisa!

4 Befria den svage och fattige,
rädda honom
från de gudlösas hand!"

5 De vet inget och förstår inget,
de vandrar i mörker.
Jordens alla grundvalar vacklar.

6 "Jag har sagt att ni är gudar,
att ni alla är den Högstes söner.

7 Men ni kommer att dö
som människor dör
och falla som alla furstar faller."

8 Grip in, Gud!
Håll dom över jorden,
för alla folk är din egendom.

83

Hjälp mot Guds folks fiender

1 En sång, en psalm av Asaf.

2 Gud, var inte tyst,
var inte stilla och stum, Gud!

3 Se, dina fiender larmar
och de som hatar dig
höjer sina huvuden.

4 De smider listiga planer

81:17 5 Mos 32:13f, Ps 147:14. **82:** sjöngs enligt Mishna varje tisdag i templet av leviternas kör. **82:1** Jes 3:13. **82:1 gudaförsamlingen** Annan översättning: "Guds församling". Domare kunde kallas "gudar" på grund av sitt gudomliga uppdrag i rättvisans tjänst (jfr Joh 10:35). **82:2** 5 Mos 1:17, Ps 58:2f, Ords 17:15, 18:5. **82:3** 2 Mos 23:6, 5 Mos 24:17, Job 29:12f, Ps 10:18, Ords 31:8f, Jes 1:17, 11:4. **82:6** Joh 10:34. **82:6** Citeras av Jesus i Joh 10:34. **82:7** 1 Kung 22:34f, Jer 22:13f, Dan 5:30, Apg 12:23. **82:8** Ps 7:7f, 12:6, 58:12, 96:13. **83:2** Ps 28:1, 109:1. **83:4** Ps 27:5, 31:21.

- mot ditt folk,
 de rådslår mot dem du beskyddar,
 5 de säger: "Kom,
 vi utrotar dem som folk
 så att ingen mer minns
 Israels namn!"
- 6 Enigt rådslår de med varandra,
 de sluter förbund mot dig:
- 7 Edoms tält och ismaeliterna,
 Moab och hagariterna,
- 8 Gebal, Ammon och Amalek,
 filisteerna och Tyrus invånare.
- 9 Även Assur ansluter sig till dem,
 han lånar sin arm åt Lots barn. *Sela*
- 10 Gör med dem som med Midjan,
 som med Sisera och Jabin
 vid Kishons bäck
- 11 när de förgjordes vid En-Dor
 och blev till gödsel på marken.
- 12 Låt det gå deras stormän
 som Oreb och Seeb,
 och alla deras furstar
 som Seba och Salmunna,
- 13 eftersom de säger:
 "Vi ska ta över Guds betesmarker!"
- 14 Min Gud,
 låt dem bli som virvlande löv,
 som agnar för vinden!
- 15 Som elden slukar skog
 och lågan sveder berg,
- 16 så ska du jaga dem
 med din storm
 och skräckslå dem
 med ditt oväder.
- 17 Fyll deras ansikten med skam
 så att de söker ditt namn, HERRE.
- 18 De ska skämmas
 i skräck till evig tid,
 de ska skämmas och gå under.
- 19 Låt dem veta att du ensam
 bär namnet HERREN,
 den Högste över hela jorden.

83:7 1 Krön 5:10, Ps 137:7, Amos 2:1. **83:7** De uppräknade folken omgav Israel från alla håll. Assur i nuvarande Irak var dåtidens stormakt. **83:9** 1 Mos 19:37f, 5 Mos 2:9. **83:10** Dom 4:7, 16, 21, 7:21f. **83:10** *Midjan ... Sisera och Jabin ... Oreb och Seeb ... Seba och Salmunna* Hedniska erövrare under domartiden (se Dom 4-8). **83:12** Dom 7:25, 8:12, 21. **83:13** 2 Krön 20:11, Ps 132:13. **83:14** Job 21:18, Ps 1:4, Jes 17:13, 40:24, Jer 13:24. **83:15** Jes 5:24, 9:18. **83:17** Ps 109:29, 132:18. **83:19** 2 Mos 15:3, Ps 97:9, Jes 37:16, 42:8.

84

Längtan till Guds hus

¹ För körledaren, till gittit. En psalm av Koras söner.

² Hur ljuvliga är inte dina boningar,
HERRE Sebaot!

³ Min själ längtar och trängtar
till HERRENS gårdar,
min själ och min kropp jublar
mot levande Gud.

⁴ Sparven har funnit sig ett hem
och svalan ett bo
där hon kan lägga sina ungar:
dina altaren, HERRE Sebaot,
min kung och min Gud.

⁵ Saliga är de som bor i ditt hus,
de lovar dig ständigt. *Sela*

⁶ Saliga är de
som har sin styrka i dig,
som har dina vägar i sitt hjärta.

⁷ När de vandrar genom tåredalen
gör de den rik på källor,
och höstregnet täcker den
med välsignelser.

⁸ De går från kraft till kraft,
de träder fram inför Gud på Sion.

⁹ HERRE Gud Sebaot, hör min bön,
lyssna, du Jakobs Gud! *Sela*

¹⁰ Gud, se vår sköld,
se på din smordes ansikte!

¹¹ En dag i dina gårdar
är bättre än tusen andra.
Jag vill hellre vakta dörren
i min Guds hus
än bo i de gudlösas tält,

¹² för HERREN Gud är sol och sköld,
HERREN ger nåd och ära.
Inget gott nekar han dem
som vandrar i fullkomlighet.

¹³ HERRE Sebaot,
salig är den som förtröstar på dig.

84:1 Ps 8:1. **84:1 gittit** Kan syfta på sångstil eller instrument från staden Gat, där David bodde en tid. Hebr. *gat* betyder också "vinpress" (så Septuaginta). **84:2** Ps 26:8, 27:4, 132:7. **84:3** Ps 42:2f, 63:2. **84:5** Ps 23:6. **84:6** Ps 122:1f, Jer 31:6. **84:7** Ps 23:4, 107:35, 126:5f. **84:7 tåredalen** Annan översättning: "Bakadalen" (strax utanför Jerusalem, se 2 Sam 5:22f). **84:7 höstregnet** Annan översättning: "Läraren" eller "Lagstiftaren" (så Septuaginta). **84:10** Ps 7:11. **84:11 vakta dörren** Annan översättning: "stå vid tröskeln". **84:12** 1 Mos 15:1, Ps 3:4, 23:1, 34:10, Jes 60:19f. **84:13** Ps 2:12, 40:5, Jer 17:7.

85

Bön om ny nåd för HERRENS folk

¹ För körledaren. En psalm av Koras söner.

² HERRE, förr var du nådig
mot ditt land,
du gjorde slut på Jakobs
fångenskap.

³ Du förlät ditt folks skuld,
du övertäckte all deras synd.

Sela

⁴ Du drog tillbaka all din vrede,
du vände dig bort
från din vredesglöd.

⁵ Upprätta oss igen,
du vår frälsnings Gud,
upphör med din harm mot oss!

⁶ Tänker du vredgas på oss
för alltid,
ska din vrede fortsätta
från släkte till släkte?

⁷ Vill du inte ge oss liv igen,
så att ditt folk får glädjas i dig?

⁸ HERRE, visa oss din nåd
och ge oss din frälsning!

⁹ Jag vill höra
vad Gud, HERREN, talar.
Han talar frid till sitt folk,
till sina trogna,
men de får inte gå tillbaka
till dårskap.

¹⁰ Ja, hans frälsning är nära dem
som vördar honom,
för att härlighet ska bo
i vårt land.

¹¹ Nåd och sanning ska mötas,
rättfärdighet och frid
ska kyssas.

¹² Sanning ska växa upp ur jorden
och rättfärdighet blicka ner
från himlen.

¹³ HERREN ska ge det som är gott,
och vårt land ska ge sin gröda.

¹⁴ Rättfärdighet ska gå före honom

85:2 Ps 14:7, 126:1, Hes 39:25, Hos 6:11. **85:3** Ps 32:1, 103:3, Jer 31:34. **85:5 Upprätta oss** Annan översättning (så Septuaginta): "Omvänd oss". **85:6** Ps 74:1, 77:8, 79:5, 80:5. **85:9 men de får inte gå tillbaka till dårskap** Andra handskrifter (Septuaginta): "till dem som vänder sitt hjärta till honom". **85:10** Ps 34:19, 145:18, Hagg 2:7, Joh 1:14. **85:11** Ps 72:3, 89:15, Jes 32:17. **85:13** 3 Mos 26:4, Sak 8:12. **85:14** Ps 89:15.

och bana väg för hans steg.

86

Bön om hjälp i svår nöd

¹ En bön av David.

HERRE, vänd ditt öra till mig
och svara mig,
för jag är svag och fattig.

² Bevara min själ,
för jag är trogen.
Du är min Gud,
fräls din tjänare som litar på dig.

³ Förbarma dig över mig, Herre,
för jag ropar till dig dagen lång.

⁴ Gläd din tjänares själ,
för till dig, HERRE, lyfter jag min själ.

⁵ Du, Herre, är god och förlåtande,
stor i nåd mot alla
som ropar till dig.

⁶ HERRE, hör min bön,
lyssna till mitt rop om nåd!

⁷ Jag ropar till dig på nödens dag,
för du kommer att svara mig.

⁸ Ingen bland gudarna
är som du, Herre,
inga gärningar är som dina.

⁹ Alla folk som du har gjort
ska komma och tillbe
inför dig, Herre.
De ska ära ditt namn,

¹⁰ för du är stor och du gör under.
Du ensam är Gud.

¹¹ Visa mig, HERRE, din väg,
jag vill vandra i din sanning.
Ge mig ett odelat hjärta
så att jag vördar ditt namn.

¹² Jag vill tacka dig, Herre min Gud,
av hela mitt hjärta
och ära ditt namn i evighet,

¹³ för din nåd över mig är stor,
du räddar min själ
ur dödsrikets djup.

86:1 Ps 17:6, 40:18, 70:6. **86:2** Ps 16:1, 25:20, 56:4. **86:4** Ps 25:1. **86:5** 2 Mos 34:6f, Ps 78:38, 103:8, 145:8, Joel 2:13, Jona 4:2. **86:6** Ps 5:3, 28:2. **86:7** Ps 50:15, 55:3, 77:3. **86:8** 2 Mos 15:11, 5 Mos 3:24, Ps 18:32, 71:19. **86:9** Ps 22:28f, 66:4, Jes 66:23, Sef 2:11, Sak 14:9. **86:10** Ps 72:18, 77:15, 136:4, Jes 44:6. **86:11** Ps 25:4f, 27:11, 119:33, 139:24, 143:8, Jer 32:39. **86:13** Ps 30:4, 56:14, 71:20, 116:3, 8.

- 14 Gud, de fräcka reser sig mot mig,
 en flock av våldsmän
 vill ta mitt liv.
 De har inte dig för ögonen.
- 15 Men du, Herre,
 är en barmhärtig och nådig Gud,
 sen till vrede
 och stor i nåd och sanning.
- 16 Vänd dig till mig
 och förbarma dig över mig.
 Ge din makt till din tjänare
 och fräls din tjänarinns son!
- 17 Ge mig ett tecken på din godhet,
 låt dem som hatar mig se det
 och skämmas,
 för du, HERRE, hjälper
 och tröstar mig.

87

Staden där folken föds på nytt

- 1 En psalm, en sång av Koras söner.
- Han har grundat sin stad
 på de heliga bergen.
- 2 HERREN älskar Sions portar
 mest av alla Jakobs boningar.
- 3 Härliga ting har sagts om dig,
 Guds stad. *Sela*
- 4 "Jag ska räkna Rahab och Babel
 bland mina bekännare,
 Filisteen och Tyrus
 tillsammans med Kush.
 De är födda där."
- 5 Om Sion ska det sägas:
 "Den och den är född där."
 Och han, den Högste,
 håller det vid makt.
- 6 När HERREN upptecknar folken
 ska han räkna så:
 "De är födda där." *Sela*
- 7 Under sång och dans ska man säga:
 "Alla mina källor har jag i dig."

86:14 Ps 54:5. **86:15** 2 Mos 34:6, Neh 9:17, Ps 103:8, 145:8. **87:1** Ps 78:69. **87:2** Ps 68:17, 78:68. **87:3** Ps 46:5f, 48:2f, 132:13f, Jes 2:2f, Mika 4:1f. **87:4** Job 9:13, Ps 45:13, 68:32, 72:10, 89:11, Jes 19:18f, 30:7f, Matt 28:19, Apg 2:9f. **87:4** *Rahab* Poetiskt namn för Egypten (jfr Jes 30:7). **87:4** *Babel... Filisteen... Tyrus... Kush* Områden i nuvarande Irak, Gaza, Libanon och Sudan. **87:5** Ps 48:9, Jes 44:5. **87:6** Ps 69:29, Jes 4:3. **87:7** Ps 30:12, 36:9, Jes 12:3, Jer 31:12f.

88

Klagan i djupaste nöd

1 En sång, en psalm av Koras söner. För körledaren, till *mahalát-leannót*. En vishetspsalm av esraiten Heman.

- 2 HERRE, min frälsnings Gud,
dag och natt ropar jag till dig.
- 3 Låt min bön komma
inför ditt ansikte,
vänd ditt öra till mitt rop,
- 4 för min själ är mättad med lidanden
och mitt liv närmar sig dödsriket.
- 5 Jag räknas bland dem
som går ner i graven,
jag är som en man utan livskraft.
- 6 Jag är övergiven bland de döda,
likt de fallna som ligger i graven,
dem du inte längre tänker på
och som inte mer
är i dina händer.
- 7 Du har sänkt mig längst ner i hålan,
ner i mörkret, ner i djupet.
- 8 Din vrede vilar tung över mig,
alla dina böljor låter du
skölja över mig. *Sela*
- 9 Du har fjärrmat mina förtrogna
från mig,
du har gjort mig vidrig för dem,
fångad så att jag inte kommer ut.
- 10 Mitt öga förtärs av lidande.
HERRE, jag ropar till dig varje dag,
jag sträcker mina händer
mot dig.
- 11 Gör du under för de döda,
kan skuggorna resa sig
och tacka dig? *Sela*
- 12 Förkunnar man din nåd i graven,
din trofasthet i avgrunden?
- 13 Känner man dina under i mörkret,
din rättfärdighet i glömskans land?
- 14 Men jag ropar till dig, HERRE,

88:1 1 Kung 4:31, 1 Krön 2:6. **88:1 mahalát-leannót** Troligen en musikterm, en melodi eller ett musikinstrument. Möjliga översättningar: "plågsam sjukdom" eller "dans och sång". **88:1 esraiten Heman** Berömd vis man på Salomos tid (1 Kung 4:31), troligen identisk med Davids lovsångsledare (1 Krön 16:41). **88:2** Ps 22:3, 86:3, Luk 18:7, Hebr 5:7. **88:5** Ps 28:1, 143:7. **88:6** Ps 31:23. **88:7** Ps 18:5f, 130:1, 143:3, Klag 3:55. **88:8** Ps 32:4, 39:11, 42:8, 69:3. **88:9** Job 19:13, 30:10, Ps 31:12, 38:12, Jes 53:9. **88:10** Job 11:13f, Ps 6:7f, 86:3, 143:6. **88:11** Ps 6:6, 30:10, 115:17. **88:13** Jes 38:18. **88:14** Ps 5:4, 119:147.

- om morgonen möter dig min bön.
 15 Varför, HERRE,
 förkastar du min själ?
 Varför döljer du
 ditt ansikte för mig?
 16 Plågad är jag och döende
 från min ungdom,
 jag bär förskräckelser från dig
 och förtvivlar.
 17 Din vredes lågor sveper över mig,
 dina fador förgör mig.
 18 Ständigt omsluter de mig
 som vatten,
 omringar mig helt och hållet.
 19 Mina nära och kära
 har du fjärrmat från mig.
 I mina förtrognas ställe
 har jag bara mörker.

89

HERRENS löfte till David

- 1 En vishetspsalm av esraiten Etan.
 2 Jag vill sjunga om HERRENS
 nådegärningar för evigt,
 med min mun
 förkunna din trofasthet
 från släkte till släkte.
 3 Jag säger:
 För evigt är din nåd befast,
 i himlen är din trofasthet
 grundad.
 4 "Jag har slutit förbund
 med min utvalde,
 gett min ed till min tjänare David:
 5 Jag ska låta din ätt bestå för evigt
 och bygga din tron
 från släkte till släkte." *Sela*
 6 Himlarna prisar dina under, HERRE,
 och din trofasthet
 i de heligas församling.
 7 Vem i skyn kan jämföras
 med HERREN?
 Vem bland Guds söner kan liknas
 vid HERREN?

88:15 Job 13:24, Ps 13:2, 22:2, 44:25, Matt 27:46. **88:17** Gal 3:13. **88:19** Job 17:13f, 19:13f, Ps 31:12, 38:12, 2 Kor 5:21.
89:1 1 Kung 4:31, 1 Krön 2:6. **89:1 esraiten Etan** Berömd vis man på Salomos tid (1 Kung 4:31), troligen identisk med Davids siare och lovsångsledare (1 Krön 6:44). **89:2** Ps 101:1, 119:90. **89:3** Ps 103:17, 119:89. **89:4** Psalmisten citerar i vers 4-5 Guds löfte (jfr 2 Sam 7:12, Ps 132:11f). **89:5** 2 Sam 7:12f, 1 Krön 17:11f, Ps 61:8, 132:11, Jes 55:3, Luk 1:32.
89:6 Ps 29:1f, 103:20f, Jes 6:3, Ef 3:10, Upp 4:8.

- 8 Gud är fruktad i de heligas råd,
stor och mer vördad
än alla omkring honom.
- 9 HERRE Gud Sebaot,
vem är som du?
Stark är du, HERRE,
och din trofasthet omger dig.
- 10 Du råder över det stolta havet,
när dess vågor reser sig
stillar du dem.
- 11 Du krossade Rahab som en slagen,
du skingrade dina fiender
med din mäktiga arm.
- 12 Din är himlen,
din är också jorden.
Du har grundat världen
med allt vad den rymmer.
- 13 Nord och syd har du skapat,
Tabor och Hermon
jublar i ditt namn.
- 14 Du har en arm med kraft,
din hand är mäktig,
din högra hand är upphöjd.
- 15 Rätt och rättfärdighet
är grunden för din tron,
nåd och sanning
står inför ditt ansikte.
- 16 Saligt är det folk
som vet vad jubel är!
HERRE, de vandrar
i ditt ansiktes ljus.
- 17 I ditt namn jublar de ständigt,
i din rättfärdighet upphöjs de,
- 18 för du är deras styrka
och härlighet,
i din nåd upphöjer du vårt horn.
- 19 Ja, vår sköld tillhör HERREN,
vår kung tillhör Israels Helige.
- 20 Du talade en gång i en syn
till dina trogna och sade:
"Jag har sänt hjälp
genom en hjälte,
jag har upphöjt en yngling
ur folket.
- 21 Jag har funnit min tjänare David
och smort honom

89:10 Job 38:11, Ps 65:8, 93:3f. 89:11 Jes 51:9. 89:12 1 Mos 1:1, 1 Krön 29:11, Ps 24:1f, 102:26. 89:15 Ps 85:14, 97:2.
89:16 4 Mos 23:21, Ps 67:2. 89:19 1 Mos 15:1, Ps 47:10, 84:12. 89:20 2 Sam 7:4f, 1 Krön 17:4. 89:20 *yngling* Annan
översättning: "utvald". 89:21 1 Sam 16:13, Apg 13:22.

- med min heliga olja.
 22 Min hand ska stödja honom,
 min arm ska styrka honom.
 23 Ingen fiende ska plundra honom,
 ingen orättfärdig
 ska förtrycka honom.
 24 Jag ska krossa hans fiender
 framför honom
 och slå ner dem
 som hatar honom.
- 25 Min trofasthet och nåd
 ska vara med honom,
 i mitt namn ska hans horn
 bli upphöjt.
 26 Jag ska lägga havet
 under hans hand,
 floderna under hans högra hand.
 27 Han ska ropa till mig:
 "Du är min Far, min Gud
 och min frälsnings klippa!"
 28 Jag ska göra honom
 till den förstfödde,
 till den högste
 bland kungarna på jorden.
 29 Jag ska bevara min nåd
 mot honom för evigt,
 mitt förbund med honom
 ska stå fast.
 30 Jag ska låta hans ätt
 bestå i evighet
 och hans tron
 så länge himlen är till.
- 31 Om hans barn överger
 min undervisning
 och inte följer mina befallningar,
 32 om de bryter mina lagar
 och inte håller mina bud,
 33 då ska jag straffa deras brott med ris
 och deras synd med plågor.
 34 Men min nåd
 ska jag inte ta ifrån honom,
 jag ska inte svika min trofasthet.
 35 Jag ska inte bryta mitt förbund,
 det mina läppar har sagt
 ska jag inte ändra.
 36 En gång för alla

89:26 Ps 72:8. 89:27 2 Sam 7:14, 1 Krön 17:13, 22:10, Ps 2:6f, 95:1, Hebr 1:5. 89:28 Ps 72:11. 89:28 **bland** Annan översättning: "för". 89:30 Ps 132:12, Jer 33:17. 89:30 **ätt** Annan översättning: "ättling" (alltså Messias, Davids son). Även i vers 37. 89:32 2 Sam 7:14f. 89:35 4 Mos 23:19, Jer 33:20f. 89:36 Ps 119:106, Jes 62:8, Jer 51:14, Amos 4:2.

har jag svurit vid min helighet,
 jag sviker inte David:
 37 Hans ätt ska bestå för evigt
 och hans tron som solen inför mig,
 38 den ska bestå som månen
 i evigheters evighet.
 Och vittnet i skyn är trofast." *Sela*

39 Men nu har du förkastat
 och förskjutit din smorde.
 40 Du har upplöst förbundet
 med din tjänare,
 du har vanärat hans krona
 och kastat den till marken.
 41 Du har rivit alla hans murar
 och lagt hans borgar i ruiner.
 42 Alla som passerar på vägen
 plundrar honom,
 han blir hånad av sina grannar.
 43 Du lyfte hans motståndares
 högra hand,
 du lät hans fiender jubla.
 44 Du lät hans skarpa svärd ge vika
 och stödde honom inte i striden.
 45 Du har gjort slut på hans glans
 och slagit hans tron till jorden.
 46 Du har förkortat
 hans ungdoms dagar,
 du har täckt honom med skam.
Sela

47 Hur länge, HERRE,
 ska du hålla dig helt dold?
 Hur länge ska din vrede
 brinna som eld?
 48 Tänk på hur kort mitt liv är,
 hur förgängliga du skapat
 alla människors barn.
 49 Vem kan leva och slippa se döden,
 vem kan rädda sin själ
 från dödsrikets våld? *Sela*

50 Herre, var är dina nådegärningar
 från förr
 som du lovade David med ed
 i din trofasthet?
 51 Herre, tänk på dina tjänares vanära,
 vad jag bär inom mig
 från de många folken,

89:37 Joh 12:34. 89:38 Job 16:19, Ps 72:5, Jer 33:20f. 89:41 Ps 80:13f. 89:42 Ps 44:14, 79:4. 89:47 Ps 13:2, 44:25, 77:8, 79:5, 80:5. 89:48 Job 7:7, 14:1f, Ps 39:6, 49:10, 90:10, 89:49, Rom 5:12, Hebr 9:27. 89:48 *hur förgängliga* Annan översättning: "till vilken tomhet". 89:50 Ps 106:7, 107:43, 119:41. 89:51 *dina tjänares* Andra handskrifter: "din tjänares".

52 hur dina fiender hånar, HERRE,
hur de hånar din smordes fotspår.

—

53 Välsignad är HERREN i evighet!
Amen, amen.

FJÄRDE BOKEN

90

Guds evighet och vår förgänglighet

1 En bön av gudsmannen Mose.

Herre, du har varit vår tillflykt
från släkte till släkte.

2 Innan bergen blev till
och du skapade jorden och världen,
från evighet till evighet är du,
Gud.

3 Du låter människan
vända åter till stoft,
du säger: "Vänd om,
ni människors barn!"

4 Tusen år är i dina ögon
som dagen i går som försvann,
som en av nattens timmar.

5 Du sköljer bort dem,
de är som en sömn.
Om morgonen gror de som gräset,

6 om morgonen gror det och blomstrar,
mot kvällen vissnar det och torkar.

7 Vi går under genom din vrede,
förskräckta av din glöd.

8 Du ställer våra synder inför dig,
våra hemligheter
i ditt ansiktes ljus.

9 Alla våra dagar försvinner
genom din vrede,
vi slutar våra år som en suck.

10 Vårt liv varar sjuttio år,
eller åttio om krafterna räcker.
När det är som bäst
är det möda och bekymmer.
Snart är det slut och vi flyger bort.

11 Vem känner din vredes kraft

90:1 5 Mos 33:27, Ps 91:9. **90:1 tillflykt** Annan översättning: "boning". **90:2** Job 15:7, Ps 93:2, 102:25, Ords 8:25, Jes 43:13. **90:3** 1 Mos 3:19, Job 34:15, Ps 104:29, Pred 12:7. **90:3 människors** Annan översättning: "Adams". **90:4** 2 Petr 3:8. **90:4 en av nattens timmar** Ordagrant: "en nattvakt" (tretimmarsperiod, se not till Matt 24:43). **90:5** Ps 39:6, Jes 40:6f, 1 Petr 1:24. **90:6** Job 14:2, Ps 76:8, 103:15f, Matt 6:30, Rom 5:12. **90:8** Ps 19:13, Pred 12:14, Jer 16:17, 1 Kor 4:5. **90:9** Ps 78:33. **90:10** Job 9:25f, 20:8, Ps 89:48, Pred 2:1f. **90:11** Matt 10:28.

- och din harm
 så att han fruktar dig?
 12 Lär oss att våra dagar är räknade,
 så att vi får visa hjärtan.
- 13 Kom tillbaka, HERRE!
 Hur länge dröjer du?
 Förbarma dig över dina tjänare!
- 14 Mätta oss med din nåd
 när morgonen gryr,
 så att vi får jubla och glädjas
 i alla våra dagar.
- 15 Gläd oss lika många dagar
 som du plågat oss,
 lika många år
 som vi sett det onda.
- 16 Låt din gärning bli synlig
 för dina tjänare
 och din härlighet över deras barn,
- 17 och låt Herren vår Guds ljuvlighet
 vila över oss.
 Ge oss framgång
 med våra händers verk,
 ja, ge framgång
 åt våra händers verk.

91

Under den Högstes beskydd

- 1 Den som sitter
 under den Högstes beskydd
 och vilar
 under den Allsmäktiges skugga,
- 2 han säger till HERREN:
 "Min tillflykt och min borg,
 min Gud som jag litar på."
- 3 Han ska rädda dig
 från jägarens snara
 och den härjande pesten.
- 4 Med sina fjädrar täcker han dig,
 under hans vingar
 finner du tillflykt.
 Hans trofasthet är sköld och skärm.
- 5 Du ska inte frukta nattens fälor,
 inte pilen som flyger om dagen,
 6 inte pesten som smyger i mörkret
 eller sjukdomen som härjar
 mitt på dagen.
- 7 Tusen kan falla vid din sida,

- tiotusen vid din högra sida,
men dig drabbar det inte.
- 8 Du ska bara se det med egna ögon,
bevittna hur de gudlösa
får sitt straff.
- 9 Du har sagt att HERREN
är ditt skydd,
du har gjort den Högste
till din tillflykt.
- 10 Inget ont ska drabba dig,
ingen plåga närma sig din hydda,
- 11 för han ska befalla sina änglar
att bevara dig på alla dina vägar.
- 12 De ska bära dig på sina händer
så att du inte stöter din fot
mot någon sten.
- 13 Du ska gå fram
över lejon och huggormar,
trampa på unga lejon
och drakar.
- 14 "Han älskar mig,
därför ska jag befria honom,
och jag ska beskydda honom
eftersom han känner mitt namn.
- 15 Han ropar till mig
och jag svarar honom.
Jag är med honom i nöden,
jag ska rädda honom
och ge honom ära.
- 16 Jag ska mätta honom med långt liv
och låta honom se min frälsning."

92

Glädje över HERRENS gärningar

- 1 En psalm, en sång för sabbatsdagen.
- 2 Det är gott att tacka HERREN
och att lovsjunga ditt namn,
du den Högste,
- 3 att på morgonen förkunna din nåd
och om natten din trofasthet,
- 4 med tiosträngad lyra och luta,
med klingande toner på harpan.

91:8 Ps 37:34, 92:12, 112:8, 118:7. **91:9** 5 Mos 33:27, Ps 90:1. **91:10** Ords 12:21, 24:16. **91:11** Ps 34:8, Matt 4:6, Luk 4:10f. **91:12** Job 5:23, Ps 121:3, Ords 3:23. **91:13** 5 Mos 8:15, Dan 6:23, Luk 4:11, 10:19. **91:13 drakar** Annan översättning: "ormar". **91:14 älskar** Annan översättning: "håller sig nära". **91:15** Ps 50:15, 145:18, Jes 41:10, 65:24. **91:16** Ps 21:5, 50:23. **92:** sjöngs enligt Mishna varje sabbat (lördag) i templet av leviternas kör. **92:2** Ps 134:1, 135:3, 147:1. **92:3** Ps 42:9. **92:4** Ps 33:2f. **92:4 klingande** Annan översättning: "tankfulla" (hebr. *higgajón*, jfr Ps 9:17 med not).

- 5 Du gläder mig, HERRE,
 med dina gärningar,
 jag jublar över dina händers verk.
 6 Hur stora är inte dina verk, HERRE,
 hur djupa dina tankar!
 7 En oförnuftig man förstår det inte,
 dåren fattar det inte.
 8 När de gudlösa grönskar som gräs
 och alla förbrytare blomstrar,
 går de ändå mot evig
 undergång.
- 9 Men du, HERRE,
 är den Högste för evigt.
 10 Se dina fiender, HERRE,
 se, dina fiender ska förgås,
 alla förbrytare skingras!
 11 Men mitt horn höjer du
 som vildoxens,
 jag är överöst med frisk olja.
 12 Mina ögon får se
 mina förföljare falla,
 mina öron får höra om de onda
 som reste sig mot mig.
- 13 De rättfärdiga grönskar som palmer,
 de växer som cedrar på Libanon,
 14 planterade i HERRENS hus,
 grönskande på vår Guds förgårdar.
 15 Även vid hög ålder bär de frukt,
 de frodas och grönskar
 16 för att förkunna att HERREN,
 min klippa, är rättfärdig.
 Ingen orätt finns i honom.

93

Den evige Kungen

- 1 HERREN är kung!
 Han är klädd i höghet,
 HERREN är klädd
 och rustad med kraft.
 Världen står fast,
 den vacklar inte.
 2 Din tron står fast
 sedan urminnes tid,

92:5 Ps 77:12f. 92:6 Ps 40:6, 104:24, Rom 11:33, Upp 15:3. 92:7 Ps 14:1, 73:22, 94:8, Jer 10:8. 92:8 Ps 37:1f, 38, 73:17f, 129:6. 92:9 Ps 97:9, 113:5. 92:10 Ps 37:20, 68:2f, 89:11. 92:11 Ps 23:5, 45:8, 89:25. 92:12 Ps 54:9, 91:8, 118:7. 92:13 Ps 1:3, 52:3, 10, 72:7, Ords 11:28, Jer 17:8, Hos 14:6f. 92:14 Jes 58:11. 92:15 Ps 1:3, Ords 11:30, Jes 37:31.
 92:15 **bär de frukt** Annan översättning: "skjuter de skott". 92:16 5 Mos 32:4, Ps 94:22, Sef 3:5, Rom 9:14. 93: sjöngs enligt Mishna varje fredag i templet av leviternas kör. 93:1 Ps 2:6, 96:10, 97:1, 99:1, 104:1. 93:2 Jes 44:6, Klag 5:19.

du är av evighet.

- ³ Strömmarna höjer sig, HERRE,
strömmarna höjer sin röst,
strömmarna höjer sitt dån.
- ⁴ Men mäktig är HERREN i höjden,
mer än bruset av väldiga vatten,
mer än havets mäktiga
bränningar.
- ⁵ Dina vittnesbörd
är alltigenom sanna.
Helighet tillhör ditt hus, HERRE,
för alltid.

94

Bön om HERRENS hjälp mot fiender

- ¹ Hämnens Gud, HERRE,
hämnens Gud, visa dig!
- ² Res dig, du jordens domare,
ge de stolta vad de förtjänar!
- ³ Hur länge ska de gudlösa, HERRE,
hur länge ska de gudlösa
triumfera?
- ⁴ Deras tal flödar av fräckhet,
alla förbrytare förhäver sig.
- ⁵ HERRE, de krossar ditt folk,
de förtrycker din arvedel,
- ⁶ de dödar änkor och främlingar
och mördar de faderlösa,
- ⁷ och de säger:
"HERREN ser det inte,
Jakobs Gud märker det inte."
- ⁸ Fatta, ni oförnuftiga bland folket!
Dårar, när ska ni bli kloka?
- ⁹ Han som har planterat örat,
skulle han inte höra?
Han som format ögat,
skulle han inte se?
- ¹⁰ Han som fostrar folken,
skulle han inte straffa,
han som lär människan förstånd?
- ¹¹ HERREN känner
människornas tankar,
han vet att de är tomhet.
- ¹² Salig är den som du, HERRE,

93:3 Ps 46:4f, 65:8, 89:10, Jes 17:12f. **93:4** Ps 65:8, 89:10. **93:5** Ps 19:8, 25:10. **94:** sjöngs enligt Mishna varje onsdag i templet av leviternas kör. **94:1** 5 Mos 32:35, Jes 35:4, Jer 51:56, Nah 1:2, Rom 12:19. **94:2** 1 Mos 18:25, Ps 7:7, 9, 28:4, 31:24. **94:3** Job 20:5, Ps 75:5f. **94:7** Job 22:13, Ps 10:4, 11f, 73:11. **94:9** 2 Mos 4:11, Ords 20:12. **94:11** Job 11:11, Ps 39:12, 62:10, 1 Kor 3:20. **94:12** Job 5:17, Ps 119:71, Ords 3:11f, Hebr 12:5f.

- fostrar och lär från din lag
 13 för att ge honom ro
 från onda dagar
 tills graven är grävd
 för de gudlösa.
 14 HERREN förskjuter inte sitt folk,
 han överger inte sin arvedel.
 15 Rättvisa ska åter gälla i rätten,
 och alla som har ärliga hjärtan
 ska följa den.
- 16 Vem står upp för mig mot de onda?
 Vem hjälper mig mot förbrytarna?
 17 Om inte HERREN var min hjälp
 skulle min själ snart bo i det tysta.
 18 När jag säger: "Min fot vacklar",
 då är din nåd mitt stöd, HERRE.
 19 När mitt inre är fullt av bekymmer,
 då gläder din tröst min själ.
- 20 Kan en orättfärdig domstol
 ha gemenskap med dig,
 en som gör orätt i lagens namn,
 21 som angriper en rättfärdig själ
 och fördömer oskyldigt blod?
 22 Men HERREN har blivit min borg,
 min Gud är min tillflykts klippa.
 23 Han låter deras brott
 drabba dem själva,
 han förgör dem
 för deras ondska.
 HERREN vår Gud
 ska förgöra dem.

95

Tillbedjan och lydnad

- 1 Kom, låt oss ropa till HERREN,
 jubla till vår frälsnings klippa!
 2 Låt oss träda fram för hans
 ansikte med tacksägelse,
 jubla till honom med lovsång,
 3 för HERREN är en stor Gud,
 en stor kung över alla gudar.
 4 Han har jordens djup i sin hand,
 och bergens toppar är hans.
 5 Hans är havet som han har gjort,
 och det torra som hans händer

94:13 Ps 112:8. **94:14** 5 Mos 31:6, 1 Sam 12:22, Rom 11:2, Hebr 13:5f. **94:15** Ps 64:10f. **94:15 följa den** Annan
 översättning: "ha en framtid". **94:17** Ps 124:1f. **94:19** Ps 119:50, 92. **94:20 domstol** Annan översättning: "tron".
94:20 gör orätt Annan översättning: "vållar lidande". **94:22** Ps 9:10, 18:3, 59:17, 71:7. **95:1** 5 Mos 32:4, Ps 100:1f.
95:3 Ps 47:3, 48:2, 96:4f. **95:4** Ps 8:7.

format.

- 6 Kom, låt oss falla ner och tillbe,
böja knä för HERREN vår Skapare,
7 för han är vår Gud
och vi är folket i hans hjord,
fåren i hans vård.

- I dag,
om ni hör hans röst,
8 förhärda inte era hjärtan
som vid Meriba,
som på Massas dag i öknen,
9 där era fäder frestade mig
och prövade mig
fast de sett mina gärningar.
10 I fyrtio år var jag vred
på det släktet,
och jag sade: "De är ett folk
med vilsna hjärtan,
de känner inte mina vägar."
11 Så svor jag i min vrede:
"De ska aldrig komma in
i min vila."

96

Hela jordens Kung

- 1 Sjung till HERREN en ny sång,
sjung till HERREN, hela jorden!
2 Sjung till HERREN, lova hans namn,
ropa ut hans frälsning
dag efter dag!
3 Förkunna hans ära
bland hednafolken,
bland alla folk hans under!
4 Stor är HERREN och högt prisad,
värd att vörda mer än alla gudar.
5 Folkens alla gudar är avgudar,
men HERREN har gjort himlen.
6 Majestät och härlighet
är inför hans ansikte,
makt och glans i hans helgedom.
7 Ge åt HERREN, ni folkens släkter,
ge åt HERREN ära och makt!

95:6 Jes 43:7, Ef 2:10. **95:7** 2 Mos 23:21f. **95:7 om ni hör** Annan översättning: "om ni bara ville höra". **95:8**
2 Mos 17:7, Hebr 3:7f, 4:7. **95:8 Meriba ... Massas dag** Ett uppror mot Gud under ökenvandringen (se 2 Mos 17:7).
Annan översättning: "tvisten ... prövningens dag". **95:9** 1 Kor 10:9. **95:10** 2 Mos 32:9, 5 Mos 32:5f, 28. **95:11**
4 Mos 14:22f, Hebr 3:18, 4:3f. **96:1** 1 Krön 16:23f, Ps 98:1, Jes 42:10, Upp 5:9f. **96:2** Luk 2:30f. **96:3** Ps 9:12, 145:12,
Jes 66:18f. **96:4** 5 Mos 10:17, Ps 48:2, 95:3, 145:3. **96:5** 1 Krön 16:26, Ps 115:4, 15, Jes 41:23, 1 Kor 8:4f. **96:7** Ps 29:1f.

- 8 Ge åt HERREN hans namns ära,
kom med gåvor till hans gårdar!
- 9 Tillbe HERREN i helig skrud,
bäva inför honom, hela jorden!
- 10 Säg bland folken:
"HERREN är kung,
världen står fast och vacklar inte.
Han ska döma folken med rättvisa."
- 11 Himlen ska glädjas
och jorden fröjda sig,
havet ska brusa
med allt som fyller det.
- 12 Marken ska jubla
med allt som den bär,
skogens alla träd
ska ropa av fröjd
- 13 inför HERREN, för han kommer,
han kommer för att döma jorden.
Han ska döma världen
med rättfärdighet
och folken med sin trofasthet.

97

Glädje över HERRENS allmakt

- 1 HERREN är kung!
Jorden ska jubla
och alla havsländer glädja sig.
- 2 Moln och töcken omger honom,
rätt och rättfärdighet
är grunden för hans tron.
- 3 Eld går framför honom
och förtär hans fiender
runt omkring.
- 4 Hans blixtar lyser upp världen,
jorden ser dem och bävar.
- 5 Bergen smälter som vax
inför HERREN,
inför hela jordens Herre.
- 6 Himlen förkunnar hans rättfärdighet,
och alla folk ser hans härlighet.
- 7 Alla ska de skämmas,
de som dyrkar avgudabilder
och stoltserar med
maktlösa gudar.
Tillbe honom, alla gudar!

96:8 Ps 68:30, 72:10. 96:9 Ps 110:3. 96:10 Ps 72:1f, 93:1f, 99:1, Jes 9:7. 96:11 Ps 97:1, 98:7, Jes 44:23, 49:13, 55:12, Rom 8:21f. 96:12 Jes 55:12. 96:13 Ps 9:9, 98:9, Apg 17:31. 97:1 Ps 72:10, 93:1, 96:10f, Jes 42:10f, 60:9, Sak 9:9f. 97:2 2 Mos 19:16f, Ps 18:12, 89:15. 97:3 Ps 50:3, Dan 7:10, Mal 4:1, Hebr 12:29. 97:5 Jos 3:11, Mika 1:4, Nah 1:5. 97:6 Ps 8:2, 19:2, 50:6, 89:6, Jes 40:5, 66:18. 97:7 2 Mos 20:3f, Ps 96:5, 115:8, Jes 42:17, Hab 2:18, Hebr 1:6.

- 8 Sion hör det och gläds,
Juda döttrar jublar
 över dina domar, HERRE,
9 för du, HERRE, är den Högste
 över hela jorden,
 högt upphöjd över alla gudar.
- 10 Ni som älskar HERREN,
 hata det onda!
 Han vakar över
 sina trognas själar,
 han räddar dem
 ur de gudlösas hand.
- 11 Ljus bryter fram för den rättfärdige
 och glädje för dem
 som har ärliga hjärtan.
- 12 Gläd er i HERREN, ni rättfärdiga,
 och prisa hans heliga namn!

98

Jubel över HERRENS frälsning

- 1 En psalm.

- Sjung till HERREN en ny sång!
 Han har gjort under,
 han har gett frälsning
 med sin högra hand,
 sin heliga arm.
- 2 HERREN har gjort sin frälsning känd,
 han har visat sin rättfärdighet
 inför folkens ögon.
- 3 Han har tänkt på sin nåd
 och trofasthet mot Israels hus.
 Jordens alla ändar har sett
 vår Guds frälsning.
- 4 Ropa till HERREN, hela jorden,
 brist ut i jubel och lovsång!
- 5 Lovsjung HERREN med harpa,
 med harpa och lovsångsljud,
6 med trumpeter och hornstötar.
 Ropa av glädje inför kungen,
 HERREN!
- 7 Havet ska brusa
 med allt som fyller det,
 världen och de som bor i den.

97:8 Ps 48:12, Jes 12:6, Sef 3:14. **97:8 Juda döttrar** Troligen Juda lands städer utanför moderstaden Jerusalem. **97:9** Ps 47:3, 83:19, 96:4, 135:5. **97:10** Jer 15:21, Amos 5:14f, Joh 10:28, Rom 12:9. **97:11** Job 22:28, Ps 112:4, Ords 4:18. **97:11 bryter fram** Andra handskrifter: "är utsått". **97:12** Ps 30:5, 32:11. **98:1** Ps 33:3, 40:4, 96:1, Jes 52:10, 59:16. **98:2** Ps 67:2, Luk 2:30f. **98:3** Luk 1:54. **98:4** Ps 96:1, 100:1, 147:1. **98:7** Ps 96:11f, Jes 44:23.

- ⁸ Strömmarna ska klappa händer
och bergen jubla tillsammans
⁹ inför HERREN, för han kommer
för att döma jorden.
Han ska döma världen
med rättfärdighet
och folken med rättvisa.

99

Den trefalt helige Kungen

- ¹ HERREN är kung,
folken bävar!
Han tronar på keruberna,
jorden skälver!
- ² HERREN är stor i Sion,
upphöjd över alla folk.
- ³ De prisar ditt namn,
det stora och fruktade.
Helig är han.
- ⁴ Kungen är mäktig,
han älskar det rätta.
Du håller rättvisan vid makt,
rätt och rättfärdigt
handlar du i Jakob.
- ⁵ Upphöj HERREN vår Gud,
tillbe vid hans fötters pall!
Helig är han.
- ⁶ Mose och Aron
var bland hans präster,
Samuel bland dem
som åkallar hans namn.
De ropade till HERREN
och han svarade dem.
- ⁷ I molnpelaren talade han till dem,
de höll hans vittnesbörd
och lagen han gav dem.
- ⁸ HERRE vår Gud, du svarade dem,
du var en Gud som förlät dem
men som även hämnades
deras gärningar.
- ⁹ Upphöj HERREN vår Gud,
tillbe vid hans heliga berg!
Ja, helig är HERREN vår Gud.

100

Jubel inför HERREN

- ¹ En tacksägelsepsalm.

98:9 Ps 9:9, Apg 17:31. **99:1** 1 Sam 4:4, 2 Sam 6:2, Ps 18:11, 80:2, 93:1. **99:2** Ps 48:2, 113:4. **99:3** 1 Sam 2:2, Ps 47:3, 96:4, 111:9, Jes 6:3. **99:4** Jes 9:7, Jer 23:5. **99:5** 1 Krön 28:2, Ps 118:28, 132:7. **99:6** 2 Mos 8:12f, 32:11f, 4 Mos 16:20f, 1 Sam 7:9, 12:18. **99:7** 2 Mos 33:9, 11, 4 Mos 12:5. **100:1** Ps 66:1, 98:4.

- Ropa till HERREN,
hela jorden!
- ² Tjäna HERREN med glädje,
kom inför hans ansikte
med jubelrop!
- ³ Tänk på att HERREN är Gud.
Han har gjort oss
och inte vi själva,
till sitt folk och får i sin hjord.
- ⁴ Gå in i hans portar med tacksägelse,
i hans gårdar med lovsång.
Tacka honom, lova hans namn,
- ⁵ för HERREN är god.
Evig är hans nåd,
från släkte till släkte
varar hans trofasthet.

101

En gudfruktig kung

- ¹ En psalm av David.
- Om nåd och rätt vill jag sjunga,
dig, HERRE, vill jag prisa.
- ² Jag vill ge akt på
den fullkomliga vägen.
När kommer du till mig?
Jag vill vandra med rent hjärta
i mitt hus.
- ³ Jag vänder inte mitt öga
till det som är fördärligt.
Trolöshet hatar jag,
det får inte finnas hos mig.
- ⁴ Det falska hjärtat
ska bort från mig,
det onda vill jag inte veta av.
- ⁵ Den som baktalar sin nästa
ska jag förgöra,
stolta ögon och högmodigt hjärta
tål jag inte.
- ⁶ Mina ögon söker de trofasta i landet,
de ska bo hos mig.
Den som vandrar på
den fullkomliga vägen,
han ska tjäna mig.

100:2 5 Mos 12:12, Ps 2:11, 95:2. **100:3** 5 Mos 32:6, Ps 79:13, 95:7, Hes 34:31, Joh 10:11f. **100:3 och inte vi själva** Andra handskrifter: "och vi är hans". **100:4** Ps 5:8, 95:2, 96:2, 118:19, Jes 56:7, 66:23. **100:5** Ps 117:2, 119:90, Jes 54:10. **101:1** Ps 89:2, 92:2f, 145:7. **101:2 ge akt på** Annan översättning: "förstå" eller "ha framgång på". **101:2 den fullkomliga vägen** Annan översättning: "de fullkomligas väg". **101:3 fördärligt** Ordagrant: "värdelöst". **101:5** Ps 15:3, Ords 6:17f, 21:4. **101:6** Ords 22:11.

- ⁷ Den som begår svek
 får inte bo i mitt hus,
 den som talar lögn
 ska inte bestå inför mina ögon.
⁸ Varje morgon ska jag förgöra
 alla gudlösa i landet
 och utrota alla förbrytare
 ur HERRENS stad.

102

Tröst i svår nöd

- ¹ Bön av en plågad som i vanmakt utgjuter sin sorg inför HERREN.
² HERRE, hör min bön,
 låt mitt rop komma inför dig!
³ Dölj inte ditt ansikte för mig
 när jag är i nöd.
 Vänd ditt öra till mig,
 skynda dig att svara
 när jag ropar!
⁴ Mina dagar försvinner som rök,
 mina ben brinner som eld.
⁵ Mitt hjärta är bränt
 och visset som gräs,
 för jag glömmer att äta mitt bröd.
⁶ Efter all min högljudda suckan
 är jag bara skinn och ben.
⁷ Jag är som en pelikan i öknen,
 som en ugglan bland ruiner.
⁸ Jag ligger vaken,
 jag är som en ensam fågel
 på taket.
⁹ Mina fiender hånar mig dagen lång,
 mina häcklare använder mig
 som en svordom.
¹⁰ Jag äter aska som bröd
 och blandar min dryck med tårar,
¹¹ på grund av din vrede och harm.
 Du har gripit mig
 och kastat bort mig.
¹² Mina dagar är
 som en utdragen skugga,
 jag vissnar som gräs.
¹³ Men du, HERRE, tronar för evigt,
 ihågkommen av släkte efter släkte.
¹⁴ Du ska gripa in

- och förbarma dig över Sion,
 det är dags att du visar det nåd.
 Ja, tiden är inne,
 15 för dina tjänare älskar dess stenar,
 de lider med dess grus.
- 16 Folken ska vörda HERRENS namn
 och jordens alla kungar
 din härlighet,
 17 när HERREN bygger upp Sion
 och visar sig i sin härlighet.
 18 Han vänder sig till
 den utblottades bön
 och föraktar den inte.
 19 Det ska skrivas ner
 för ett kommande släkte,
 ett folk som han skapar
 ska prisa HERREN,
 20 för han blickar ner
 från sin heliga höjd,
 HERREN ser ner
 från himlen till jorden
 21 för att höra den fångnes klagan
 och befria dödens barn.
 22 HERRENS namn
 ska förkunnas i Sion
 och hans lov i Jerusalem,
 23 när folk och riken samlas
 för att tjäna HERREN.
- 24 Han har försvagat min kraft
 på vägen,
 han har förkortat
 mina dagar.
 25 Jag sade: Min Gud,
 ryck inte bort mig
 mitt i livet!
 Dina år varar
 från släkte till släkte.
- 26 För länge sedan
 lade du jordens grund,
 himlarna är dina händers verk.
 27 De ska gå under,
 men du ska bestå.
 De ska alla nötas ut som kläder,
 du ska byta ut
 dem som en mantel
 och de försvinner.
 28 Men du är densamme,

102:16 Ps 67:8, 68:30, 138:4. **102:19** Ps 22:31f. **102:21** Ps 79:11, 146:7, Hebr 2:14. **102:23** Ps 22:28, 68:33, Jes 2:2f. **102:25** Ps 90:2. **102:26** 1 Mos 1:1, Neh 9:6, Ps 8:4, 24:2, 33:6, Hebr 1:10f. **102:26** Verserna 26-28 citeras i Hebr 1:10-12 med hänсыftning på Kristus som Skapare. **102:27** Jes 51:6, 54:10, Matt 24:35, 2 Petr 3:7f. **102:27 byta ut ... försvinner** Annan översättning (så Septuaginta): "förvandla ... förvandlas".

och dina år har inget slut.
 29 Dina tjänares barn
 ska bo i trygghet
 och deras ättlingar
 bestå inför dig.

103

Lova HERREN för hans godhet

1 Av David.

Lova HERREN, min själ!
 Hela mitt inre,
 prisa hans heliga namn!
 2 Lova HERREN, min själ,
 och glöm inte allt gott han gör –
 3 han förlåter dig alla dina synder
 och botar alla dina sjukdomar,
 4 han friköper ditt liv från graven
 och kröner dig med nåd
 och barmhärtighet,
 5 han mättar ditt begär med sitt goda
 så att du blir ung på nytt
 som en örn.

6 HERREN handlar rättfärdigt
 och skipar rätt för alla förtryckta.

7 Han visade Mose sina vägar,
 Israels barn sina gärningar.

8 Barmhärtig och nådig är HERREN,
 sen till vrede och stor i nåd.

9 Han går inte ständigt till rätta
 och behåller inte sin vrede
 för evigt.

10 Han behandlar oss inte
 efter våra synder
 och lönar oss inte
 efter våra missgärningar.

11 Så hög som himlen
 är över jorden,
 så väldig är hans nåd
 över dem som vördar honom.

12 Så långt som öster är från väster,
 så långt avlägsnar han
 våra synder från oss.

13 Så som en far förbarmar sig
 över barnen,
 så förbarmar sig HERREN

över dem som vördar honom,
 14 för han vet hur vi är skapade,
 han tänker på att vi är stoft.

15 Människans dagar är som gräset,
 hon blomstrar som blomman
 på ången.

16 Vinden sveper fram över den
 och den är borta,
 dess plats minns den inte mer.

17 Men HERRENS nåd varar
 från evighet till evighet
 över dem som vördar honom
 och hans rättfärdighet
 ända till barnbarnen,

18 när man håller hans förbund
 och tänker på hans befallningar
 och följer dem.

19 HERREN har grundat sin tron
 i himlen,
 hans rike råder över allt.

20 Lova HERREN, ni hans änglar,
 ni starka hjältar
 som utför hans befallning
 så snart ni hör ljudet av den.

21 Lova HERREN, alla hans härar,
 ni hans tjänare
 som gör hans vilja.

22 Lova HERREN, alla hans verk,
 överallt i hans välde.
 Lova HERREN, min själ!

104

Skaparens lov

- 1 Lova HERREN, min själ!
 HERRE, min Gud,
 du är väldig och stor,
 klädd i majestät och härlighet.
- 2 Du sveper dig i ljus som en mantel,
 du spänner ut himlen som ett tält,
- 3 du timrar på vattnen dina salar.
 Du gör molnen till din vagn
 och far fram på vindens vingar.
- 4 Du gör vindar till dina sändebud,
 eldslågor till dina tjänare.

103:14 1 Mos 2:7, Ps 90:3, Pred 12:7. **103:15** Job 14:2, Ps 90:5f, 102:12, Jes 40:6f. **103:16** Job 7:10, 8:18, 20:9. **103:17**
 2 Mos 20:6, 5 Mos 7:9f, Klag 3:22, Luk 1:50. **103:18** 5 Mos 5:10, Ps 25:10. **103:19** Ps 9:8, 11:4. **103:20** Ps 29:1f, 91:11,
 148:2, Hebr 1:14. **104:1** Ps 103:1, 146:1. **104:2** 1 Mos 1:3f, Jes 40:22. **104:3** Ps 18:11, Amos 9:6. **104:4** 2 Kung 2:11,
 6:17, Ps 148:8, Hebr 1:7. **104:4** Annan översättning (Septuaginta): "Du gör dina änglar till vindar, dina tjänare till
 eldslågor" (jfr Hebr 1:7). "Vindar", hebr. *ruchót*, kan också översättas "andar".

- 5 Du grundade jorden på dess fästen,
den vacklar ej till evig tid.
- 6 Du täckte den med djupet
som en dräkt,
högt över bergen stod vattnen.
- 7 Vid din tillrättavisning flydde de,
för din dundrande röst
skyndade de bort.
- 8 Berg höjde sig, dalar sänkte sig
på den plats du bestämt för dem.
- 9 Du satte en gräns
som vattnen inte får gå över,
aldrig mer ska de täcka jorden.
- 10 Du låter källor flyta fram i dalarna,
de forsar fram mellan bergen.
- 11 De vattnar markens alla djur,
vildåsnor släcker sin törst.
- 12 Vid dem har himlens fåglar
sina bon,
bland grenarna hörs deras sång.
- 13 Du vattnar bergen från dina salar,
jorden mättas av det du skapar.
- 14 Du låter gräs skjuta upp för djuren
och örter till människans tjänst.
Så låter du bröd
komma från jorden,
- 15 och vin som ger glädje
åt människans hjärta.
Med olja ger du glans
åt hennes ansikte,
och brödet styrker hennes hjärta.
- 16 HERRENS träd blir mättade,
Libanons cedrar
som han har planterat.
- 17 Fåglarna bygger där sina bon,
storken har sitt hem i cypresserna.
- 18 Stenbockarna har fått
de höga bergen,
klyftorna är klippgrävlingars
tillflykt.
- 19 Månen har du gjort
för att visa tider,
solen vet när den ska gå ner.
- 20 Du sänder mörker

104:5 Job 38:4f, Ps 24:2, 89:12, 102:26. **104:7** 1 Mos 1:9, Ps 18:16, 106:9. **104:8** *Berg höjde sig, dalar sänkte sig på den plats* Annan översättning: "Upp över bergen, ner i dalarna, till den plats". **104:9** Job 38:8f, Ords 8:29, Jer 5:22.
104:14 1 Mos 1:11f, 29f, Job 28:5, Ps 147:8f. **104:14 till människans tjänst** Annan översättning: "för människan att odla".
104:15 Dom 9:13. **104:19** 1 Mos 1:14.

- och det blir natt,
då kommer skogens alla djur
i rörelse.
- 21 Unga lejon ryter efter rov
och begär sin föda av Gud.
- 22 Solen går upp,
då drar de sig undan
och lägger sig ner i sina hålor.
- 23 Då går människan ut till sin gärning
och arbetar tills kvällen kommer.
- 24 Hur mångfaldiga
är inte dina verk, HERRE!
Med vishet har du gjort dem alla,
jorden är full av vad du har
skapat.
- 25 Där är havet, det stora och vida,
med ett oräkneligt vimmel av djur,
både stora och små.
- 26 Där går skeppen fram,
och Leviatan som du skapat
för att leka där.
- 27 Alla hoppas de på dig,
att du ska ge dem mat i rätt tid.
- 28 Du ger dem och de samlar in,
du öppnar din hand
och de mättas av goda gåvor.
- 29 Du döljer ditt ansikte
och de blir förskräckta,
du tar ifrån dem deras ande,
de dör och blir åter till stoft.
- 30 Du sänder din Ande, då skapas de
och du förnyar jordens ansikte.
- 31 Må HERRENS härlighet
bestå för evigt!
Må HERREN glädja sig
över sina verk.
- 32 Han ser på jorden och den bävar,
han rör vid bergen och de ryker.
- 33 Jag vill sjunga till HERREN
så länge jag lever,
jag vill lovsjunga min Gud
så länge jag är till.
- 34 Må min bön behaga honom,
jag vill glädja mig i HERREN.
- 35 Må syndare försvinna från jorden
och inga gudlösa mer finnas till.

104:21 Job 39:1. **104:24** Ps 40:6, 92:6, 111:2f. **104:25** 1 Mos 1:21, Ps 69:35. **104:26** Job 40:10, 20f, Ps 74:14, 107:23.
104:27 Job 39:3, Ps 136:25, 145:15f, 147:9. **104:28** Matt 6:26. **104:29** Job 34:14f, Ps 90:3, 146:4, Pred 12:7. **104:30**
Job 33:4, Upp 21:1f. **104:31** 1 Mos 1:31, Ps 111:10. **104:32** Ps 144:5. **104:33** Ps 34:2, 63:5, 146:2. **104:34** Ps 19:15,
71:8.

Lova HERREN, min själ!
Halleluja!

105

HERRENS gärningar mot sitt folk

- 1 Tacka HERREN, åkalla hans namn,
gör hans gärningar kända
bland folken!
- 2 Sjung till honom, lovsjung honom,
tala om alla hans under!
- 3 Ha er ära i hans heliga namn!
De som söker HERREN
ska glädja sig av hjärtat.
- 4 Fråga efter HERREN och hans makt,
sök alltid hans ansikte.
- 5 Tänk på de under han gjort,
på hans tecken
och hans muns domar,
- 6 ni Abrahams barn, hans tjänare,
ni Jakobs söner, hans utvalda.
- 7 Han är HERREN vår Gud,
över hela jorden når hans domar.
- 8 Han minns för evigt sitt förbund,
i tusen släktled ordet han gett,
- 9 förbundet han slöt med Abraham
och eden han gav till Isak.
- 10 Han bestämde det
för Jakob som en lag,
för Israel som ett evigt förbund:
- 11 "Till dig ger jag Kanaans land
som er arvedel och egendom."
- 12 Då var de en liten skara,
de var få och främlingar i landet.
- 13 De vandrade från folk till folk,
från ett rike till ett annat.
- 14 Han lät ingen förtrycka dem,
han straffade kungar
för deras skull:
- 15 "Rör inte mina smorda,
gör inte mina profeter något ont!"
- 16 Han sände svält över landet
och lät dem lida brist på bröd,
- 17 men han sände en man
framför dem,
Josef som såldes till slav.
- 18 Man slog hans fötter i bojor

105:1 1 Krön 16:8f, Ps 145:12, Jes 12:4. **105:2** Ps 103:2, 145:4. **105:8** 1 Mos 22:16f, 5 Mos 7:9, Ps 106:45, Luk 1:72. **105:9**
1 Mos 15:18, 17:2, 26:3, Gal 3:17. **105:10** 1 Mos 28:13, 35:12, Ps 111:9, Jes 24:5, 54:10. **105:13** 1 Mos 12:1, 9, 13:1.
105:14 1 Mos 12:17, 20:3, 7, 26:11, 35:5. **105:16** 1 Mos 41:54f, Jes 3:1, Hes 4:16. **105:17** 1 Mos 37:28, 36, 45:5f, Apg 7:9.
105:18 1 Mos 39:20.

- och lade järn om hans hals,
 19 tills det han sagt slog in
 och HERRENS ord
 bevisade hans oskuld.
 20 Då släpptes han
 på kungens befallning,
 folkens härskare gav honom fri.
 21 Han satte honom till herre
 över sitt hus,
 till härskare över allt han ägde,
 22 till att binda hans furstar
 efter sin vilja
 och lära hans äldste vishet.
 23 Och Israel kom till Egypten,
 Jakob blev gäst i Hams land.
 24 HERREN gjorde sitt folk
 mycket fruktsamt,
 starkare än deras fiender.
 25 Han vände deras hjärtan
 till att hata hans folk,
 till att handla svekfullt
 mot hans tjänare.
 26 Han sände Mose, sin tjänare,
 och Aron som han utvalt.
 27 De gjorde hans tecken bland dem
 och under i Hams land.
 28 Han sände mörker
 och allt blev mörkt,
 och de stod inte emot hans ord.
 29 Han förvandlade deras vatten
 till blod
 och lät deras fisk dö.
 30 Deras land vimlade av grodor,
 ända in i deras kungars kamrar.
 31 Han befallde,
 och det kom flugsvärmar
 och mygg
 över hela deras rike.
 32 Han gjorde regnet till hagel
 och sände eldslågor i deras land.
 33 Han slog ner deras vinstockar
 och fikonträd
 och knäckte träden i deras rike.
 34 Han befallde,
 och det kom gräshoppor

105:19 1 Mos 40:20f. **105:20** 1 Mos 41:14f. **105:21** 1 Mos 41:40f, 45:8. **105:22** 1 Mos 41:44. **105:22 binda** Andra handskrifter (Septuaginta): "fostra". **105:23** 1 Mos 46:1f, Apg 7:15, 13:17. **105:24** 2 Mos 1:7, 12. **105:24 starkare** Annan översättning: "fler". **105:25** 2 Mos 1:10f, Apg 7:19. **105:26** 2 Mos 3:10f. **105:27** 2 Mos 7:9f, Ps 78:43f, 106:21f. **105:27 De gjorde hans tecken** Andra handskrifter (Septuaginta): "Han gjorde sina tecken". **105:28** 2 Mos 10:22f. **105:28 stod inte emot** Andra handskrifter (Septuaginta): "stod emot". **105:29** 2 Mos 7:19f. **105:30** 2 Mos 8:2f. **105:31** 2 Mos 8:17f, Ps 78:45. **105:32** 2 Mos 9:23f, Ps 78:47. **105:34** 2 Mos 10:12f, Ps 78:46.

- och gräshoppslarver
i oräknelig mängd.
- ³⁵ De åt upp all grönska i landet,
slukade grödan på marken.
- ³⁶ Han slog allt förstfött i landet,
förstlingen av all deras livskraft.
- ³⁷ Så förde han ut dem
med silver och guld,
i hans stammar stapplade ingen.
- ³⁸ Egypten gladde sig när de drog ut,
skräck för Israel hade fallit
över dem.
- ³⁹ Han bredde ut ett moln till skydd
och en eld till att lysa i natten.
- ⁴⁰ De bad, och han sände vaktlar
och mättade dem
med bröd från himlen.
- ⁴¹ Han öppnade klippan
och vattnet flödade,
det rann i öknen som en ström,
- ⁴² för han tänkte på sitt heliga löfte
till sin tjänare Abraham.
- ⁴³ Så förde han ut
sitt folk med fröjd,
sina utvalda med jubel.
- ⁴⁴ Han gav dem hednafolkens länder,
det folken förvärvat fick de ärva,
- ⁴⁵ för att de skulle hålla hans lagar
och följa hans undervisning.
Halleluja!

106

Guds nådegärningar och Israels otro

- ¹ Halleluja!
Tacka HERREN, för han är god,
evig är hans nåd.
- ² Vem kan beskriva
HERRENS väldiga gärningar
och förkunna allt hans lov?
- ³ Saliga är de som följer det rätta,
som alltid handlar rättfärdigt.
- ⁴ Tänk på mig, HERRE,
efter din nåd mot ditt folk,
kom till mig med din frälsning,
- ⁵ så att jag får se dina utvaldas lycka,
dela ditt folks glädje

105:36 2 Mos 12:29, Ps 78:51, 135:8, 136:10. **105:37** 2 Mos 12:35f. **105:39** 2 Mos 13:21f, 4 Mos 9:16, 10:34, Ps 78:14, Jes 4:5. **105:40** 2 Mos 16:13f, Neh 9:15, Ps 78:23f, Joh 6:31. **105:41** 2 Mos 17:6, 4 Mos 20:11, Ps 78:15f, 114:8, 1 Kor 10:4. **105:44** Jos 13:7, Ps 44:3, 78:55. **105:45** 5 Mos 4:40, 6:24. **106:1** 1 Krön 16:34, 41, Ps 107:1, 118:1, 136:1. **106:2** Ps 40:6, 71:15.

och berömma mig
med din arvedel.

- 6 Vi har syndat som våra fäder,
vi har gjort fel,
vi har varit ogudaktiga.
- 7 Våra fäder i Egypten
tog inte lärdom av dina under,
de tänkte inte på
dina många nådegärningar
utan gjorde uppror vid havet,
vid Röda havet.
- 8 Men han frälste dem
för sitt namns skull,
för att göra sin makt känd.
- 9 Han talade strängt till Röda havet
och det blev torrt,
han förde dem genom djupen
som i en öken.
- 10 Han frälste dem
från motståndarens hand
och befriade dem
från fiendens grepp.
- 11 Vattnet täckte deras fiender,
inte en enda av dem blev kvar.
- 12 Då trodde de hans ord
och sjöng hans lov.
- 13 Men snart glömde de
hans gärningar,
de väntade inte på hans råd.
- 14 De greps av begär i öknen
och frestade Gud i ödemarken.
- 15 Han gav dem vad de begärde,
men sände tärande sjukdom
i deras själ.
- 16 De fylldes av avund
mot Mose i lägret
och mot Aron, HERRENS helige.
- 17 Men jorden öppnade sig
och slukade Datan,
den begravde Abirams grupp.
- 18 Eld slog upp i deras grupp,
lågorna brände de gudlösa.
- 19 De gjorde en kalv vid Horeb

106:6 3 Mos 26:40, Jer 3:25, Esra 9:7, Neh 1:7, Dan 9:5. **106:7** 2 Mos 14:11f, Ps 78:11, 17, 42. **106:9** 2 Mos 14:21f, Ps 78:13, Jes 51:10, 63:12f. **106:11** 2 Mos 14:28, Ps 78:53. **106:12** 2 Mos 14:31, 15:1f. **106:14** 2 Mos 16:3, 4 Mos 11:4f, Ps 78:18, 1 Kor 10:6, 9. **106:15** 4 Mos 11:31f, Ps 78:27f. **106:15 men sände tärande sjukdom i deras själ** Andra handskrifter (Septuaginta): "och sände mättnad för deras längtan". **106:16** 4 Mos 16:1f. **106:17** 4 Mos 16:31f, 5 Mos 11:6. **106:19** 2 Mos 32:1f, 5 Mos 9:8, Apg 7:41.

- och tillbad en avgudabild,
20 de bytte bort sin härlighet
mot bilden av en tjur
som äter gräs.
21 De glömde Gud, sin Frälsare,
som gjort väldiga ting
i Egypten,
22 underbara verk i Hams land,
förunderliga gärningar
vid Röda havet.
23 Han hotade att förgöra dem,
men Mose, hans utvalde,
ställde sig i vägen
för att vända bort hans vrede
från att fördärva dem.
24 De föraktade det ljuvliga landet,
de trodde inte hans ord.
25 De klagade i sina tält
och lyssnade inte
till HERRENS röst.
26 Då lyfte han sin hand mot dem
och svor att låta dem falla i öknen,
27 att låta deras barn
falla bland hednafolken
och spridas ut i länderna.
28 De band sig till Baal-Peor
och åt av offren till de döda,
29 de väckte Guds vrede
med sina gärningar
och en hemsökelse bröt ut
bland dem.
30 Men Pinehas steg fram
och skipade rätt,
och hemsökelsen hejdades.
31 Det räknades honom
till rättfärdighet
från släkte till släkte, för evig tid.
32 De väckte hans vrede
vid Meribas vatten
och Mose fick lida för deras skull,
33 för de trotsade hans ande
så att tanklösa ord
kom över hans läppar.
34 De förgjorde inte folken
som HERREN befallt dem,

106:20 Jer 2:11, Rom 1:23f. **106:22** Ps 105:27f. **106:23** 2 Mos 32:9f, 5 Mos 9:14, 25f, 1 Tim 2:5. **106:24** 4 Mos 14:2f, 5 Mos 9:23, Ps 78:32. **106:26** 4 Mos 14:21f, 28f, Ps 95:11, Hes 20:23, 1 Kor 10:5f. **106:27** 3 Mos 26:38, 5 Mos 28:36f, Ps 44:12. **106:28** 4 Mos 25:2f, Ps 115:5f, Jer 10:3, Hos 9:10. **106:30** 4 Mos 25:7f. **106:31** 4 Mos 25:10f. **106:32** 2 Mos 17:1f, 4 Mos 20:1f, Ps 81:8, 95:8. **106:33** 4 Mos 20:10, Ps 107:11, Jes 63:10. **106:33 trotsade** Annan översättning: "förbittrade". **106:34** 5 Mos 7:1f, 12:2f, Dom 1:27f.

- 35 de beblandade sig
 med hednafolken
 och lärde sig deras gärningar.
 36 De tjänade deras avgudar,
 och dessa blev en snara för dem.
 37 De offrade sina söner och döttrar
 åt onda andar,
 38 de spillde oskyldigt blod,
 sina söners och döttrars blod
 som de offrade åt
 Kanaans avgudar
 så att landet vanhelgades av blodet.
 39 De blev orena genom sina gärningar
 och var trolösa i allt de gjorde.

40 Då upptändes HERRENS vrede
 mot hans folk,
 och han avskydde sin arvedel.

41 Han gav dem
 i hednafolkens hand,
 och de som hatade dem
 fick härska över dem.

42 Deras fiender förtryckte dem,
 de kuvades under deras hand.

43 Han räddade dem gång på gång,
 men de var upproriska
 i sina planer
 och sjönk allt djupare
 genom sin synd.

44 Men han såg till dem i deras nöd
 när han hörde deras rop,

45 han tänkte på sitt förbund med dem
 och förbarmade sig
 för sin stora nåds skull.

46 Han lät dem finna barmhärtighet
 hos alla som fört dem bort
 i fångenskap.

47 Fräls oss, HERRE vår Gud,
 och samla oss från hednafolken,
 så att vi får prisa ditt heliga namn
 och ha vår ära i att lova dig.

48 Välsignad är HERREN, Israels Gud,
 från evighet till evighet!
 Och allt folket ska säga: "Amen!"

106:35 Dom 3:5f. **106:36** Dom 2:12f. **106:37** 5 Mos 32:17, 2 Kung 21:6, 23:10, Hes 16:20f. **106:38** 4 Mos 35:33.
106:39 2 Mos 34:15, 3 Mos 20:4f, Hos 4:12. **106:41** Dom 2:14, 3:8, 12f, 4:2, 6:1f, 10:7f, 13:1, Neh 9:27. **106:43** Dom 2:16f,
 Ps 81:13. **106:43 i sina planer** Andra handskrifter: "mot hans plan". **106:45** 5 Mos 30:3f, 32:36, Dom 2:18. **106:47**
 1 Krön 16:35f. **106:48** Ps 41:14, 72:18f, 89:53.

Halleluja!

FEMTE BOKEN

107

De friköptas tacksamhet

- ¹ Tacka HERREN, för han är god,
evig är hans nåd!
- ² Så ska HERRENS friköpta säga,
de han har friköpt
från fiendens hand
- ³ och samlat från länderna,
från öst och väst,
nord och syd.
- ⁴ De irrade i öknen på öde stigar,
de fann ingen stad
där de kunde bo.
- ⁵ De var hungriga och törstiga,
deras själ mattades.
- ⁶ Men de ropade till HERREN
i sin nöd,
och han räddade dem
ur deras svårigheter.
- ⁷ Han ledde dem
på den rätta vägen
till en stad där
de kunde bo.
- ⁸ De ska tacka HERREN
för hans nåd
och hans under
mot människors barn,
- ⁹ för han mättar
den längtande själen
och fyller den hungrande själen
med sitt goda.
- ¹⁰ De satt i mörker och dödsskugga,
fångna i nöd och i bojor av järn,
- ¹¹ för de hade trotsat Guds ord
och föraktat den Högstes råd.
- ¹² Han ödmjukade deras hjärtan
med lidande,
de föll och ingen hjälpare fanns.
- ¹³ Men de ropade till HERREN
i sin nöd,
och han frälste dem
ur deras svårigheter.
- ¹⁴ Han förde dem ut ur mörker
och dödsskugga

107:1 Ps 106:1, 118:1, 136:1. **107:2** Ps 106:10, Jes 35:10. **107:3** 5 Mos 30:3f, Jes 11:12, 43:5f, Hes 11:17, 20:34. **107:3**
syd Ordagrant: "från havet" (troligen Akabaviken). **107:4** Hebr 11:38. **107:7** Ps 68:7. **107:8** 1 Petr 2:9. **107:10**
Job 36:8, Jes 42:7, Luk 1:79. **107:11** Ps 78:40, 106:7, Ords 1:25, Jer 9:12f. **107:14** Ps 129:4f.

- och slet sönder deras bojar.
15 De ska tacka HERREN
 för hans nåd
 och hans under
 mot människors barn,
16 för han krossade portar
 av koppar
 och knäckte bommar av järn.
- 17 De blev dårar genom sitt uppror
 och fick lida för sina synder,
18 de kände avsky för all mat
 och närmade sig dödens portar.
19 Men de ropade till HERREN
 i sin nöd,
 och han frälste dem
 ur deras svårigheter.
- 20 Han sände sitt ord
 och botade dem
 och räddade dem
 från undergång.
- 21 De ska tacka HERREN
 för hans nåd
 och hans under
 mot människors barn,
22 de ska offra lovets offer
 och förkunna hans verk
 med jubel.
- 23 De for ut på havet med skepp
 och drev handel på väldiga vatten,
24 de såg HERRENS gärningar
 och hans under i havets djup.
- 25 Han talade och framkallade
 en stormvind
 så att havets vågor gick höga.
26 De for upp mot himlen
 och ner i djupen,
 deras själ var förtvivlad
 i faran.
- 27 De vinglade och raglade
 som druckna,
 all deras vishet var borta.
28 Men de ropade till HERREN
 i sin nöd,
 och han förde dem ut
 ur deras svårigheter.
- 29 Han stillade stormen
 och vågorna tystnade.
30 De gladdes över att det blev lugnt,
 och han förde dem till hamnen
 dit de ville.
- 31 De ska tacka HERREN

- för hans nåd
och hans under
mot människors barn,
32 de ska upphöja honom
i folkets församling
och prisa honom i de äldstes råd.
- 33 Han gjorde floder till öken,
källor till törstig mark
34 och bördigt land till saltjord
på grund av invånarnas ondska.
35 Han gjorde öknen
till vattenrik sjö
och torrt land till källor,
36 han lät de hungriga leva där
och bygga en stad
där de kunde bo.
37 De sådde åkrar
och planterade vingårdar
som gav rik skörd.
38 Han välsignade dem
och de blev många,
han lät inte deras boskap bli färre.
- 39 Sedan blev de färre
och tyngdes av förtryck,
olyckor och bekymmer.
40 Han öste förakt över furstarna
och lät dem irra i väglös ödemark,
41 han upphöjde den fattige
ur eländet
och förökade familjerna
som hjordar.
42 De ärliga ser det och gläds,
all ondska måste tiga.
- 43 Den som är vis bör ta till sig detta
och tänka på HERRENS
nådegärningar.

108

Lovprisning och bön om seger

¹ En sång, en psalm av David.

² Mitt hjärta är frimodigt, Gud!
Jag vill sjunga och spela,

107:34 5 Mos 29:23f, Jes 13:19, Jer 17:6. **107:35** Ps 105:41, 114:8, Jes 35:7, 41:18, Jer 31:23f. **107:37** Jes 65:21f, Amos 9:14f.
107:38 5 Mos 28:2f, 30:9. **107:39** 5 Mos 28:62, Ps 38:7, 44:26. **107:40** 5 Mos 28:7, Job 12:21, 24. **107:41** 5 Mos 30:5,
Hes 36:37f. **107:42** Job 5:16, 22:19, Ps 63:12, 126:2f, Mika 7:16, Sef 3:14. **107:43** Jer 9:12, Hos 14:10. **108:** Denna
psalm tycks vara en kombination av Ps 57:8-12 och 60:7-14. **108:2** Ps 57:8f. **108:2 frimodigt** Annan översättning:
"redo".

- så vill min ära.
³ Vakna, lyra och harpa!
 Jag vill väcka morgonrodnaden.
- ⁴ Jag vill tacka dig
 bland folken, HERRE,
 och lovsjunga dig
 bland folkslagen,
- ⁵ för din nåd är stor
 och når upp över himlen,
 din sanning ända till skyarna.
- ⁶ Visa din höghet över himlen, Gud,
 och din härlighet över hela jorden!
- ⁷ Fräls med din högra hand
 och svara mig,
 så att dina älskade blir räddade.
- ⁸ Gud har talat i sin helgedom:
 "I triumf ska jag dela upp Shekem
 och mäta upp Suckots dal.
- ⁹ Gilead är mitt, Manasse är mitt,
 Efraim är min hjälm
 och Juda min spira.
- ¹⁰ Moab är mitt tvättfat,
 på Edom kastar jag min sko.
 Över filisteerna ropar jag i triumf."
- ¹¹ Vem för mig
 till den befästa staden,
 vem leder mig till Edom?
- ¹² Är det inte du, Gud –
 du som har förkastat oss
 och inte drar ut
 med våra härar, Gud?
- ¹³ Ge oss hjälp mot fienden,
 människors hjälp är meningslös.
- ¹⁴ Med Gud ska vi göra storverk.
 Han ska trampa ner våra fiender.

109

Bön mot obarmhärtiga motståndare

- ¹ För körledaren. En psalm av David.

Min lovsångs Gud,
 var inte tyst,
² för de öppnar sin gudlösa mun,
 sin falska mun mot mig.
 De talar mot mig

108:2 *min ära* Ofta uppfattat som liktydigt med "min själ". Kan också syfta på Herren själv som den troendes ära.
108:5 Ps 36:6. **108:7** Ps 60:7f. **108:8** *helgedom* Annan översättning: "helighet". **108:14** Ps 18:30, 44:6. **109:1**
 Ps 22:4, 28:1, 83:2, 118:14. **109:2** Ps 52:4f, 55:22, 120:2, Matt 26:59.

- med lögnaktig tunga.
³ Med hatiska ord
omringar de mig,
de strider mot mig utan orsak.
⁴ Som svar på min kärlek
anklagar de mig,
men jag ber.
⁵ De lönar gott med ont
och min kärlek med hat.
⁶ Sätt en gudlös över honom,
låt en åklagare
stå på hans högra sida.
⁷ När han ställs inför rätta,
låt honom dömas skyldig
och hans bön bli till synd.
⁸ Låt hans dagar bli få
och en annan ta över hans ämbete.
⁹ Låt hans barn bli faderlösa
och hans hustru änka.
¹⁰ Låt hans barn irra runt och tigga
och söka sitt bröd
långt från sina ödelagda hem.
¹¹ Låt ockraren
få grepp om allt han äger
och främlingar
plundra hans egendom.
¹² Låt ingen visa barmhärtighet
mot honom
och ingen förbarma sig
över hans faderlösa.
¹³ Låt hans ättlingar bli utrotade
och hans namn utplånat
i nästa släktled.
¹⁴ Låt hans faders skuld
bli ihågkommen inför HERREN
och hans mors synd inte utplånas,
¹⁵ låt dem alltid finnas inför HERREN
och låt minnet av dem utrotas
från jorden.
¹⁶ Han hade ju ingen tanke
på att vara barmhärtig,
utan jagade den som var svag,
fattig och bedrövad i hjärtat
för att döda honom.
¹⁷ Han älskade förbannelse
och den drabbade honom,
han ville inte ha välsignelse

109:5 Ps 35:12f, 38:21, Joh 10:32, Apg 10:38f. **109:6** Ps 69:23f, Sak 3:1. **109:6 en åklagare** Hebr. *satán* (jfr Job 1:6, Sak 3:1, Upp 12:10). **109:6** Enligt en annan tolkning återges här anklagarnas ord (se vers 2-5). **109:7** Ps 1:5, Ords 28:9. **109:8** Ps 55:24, Apg 1:20. **109:9** 5 Mos 28:18f. **109:10** Job 20:10. **109:13** Ps 21:11, 37:38, Ords 10:7. **109:14** 2 Mos 20:5. **109:15** Ps 34:17, 90:8, Jer 16:17.

- och den flydde från honom.
18 Han bar förbannelse som sin dräkt,
och den trängde in
som vatten i hans inre
och som olja i hans ben.
19 Låt den bli som hans mantel
att svepa sig i,
som ett bälte att ständigt
spänna om sig.
20 Detta är mina anklagares lön
från HERREN,
till dem som talar ont mot min själ.

21 Men du, HERRE min Herre,
hjälp mig för ditt namns skull!
Din nåd är god, rädda mig,
22 för jag är svag och fattig,
mitt hjärta är genomborrat
i mitt inre.
23 Jag försvinner som skuggan
om kvällen,
jag skakas bort som en gräshoppa.
24 Mina knän vacklar av fasta,
min kropp tappar sitt hull.
25 Jag har blivit till åtlöje för dem,
de ser mig och skakar på huvudet.

26 Hjälp mig, HERRE min Gud!
Fräls mig efter din nåd,
27 så att de förstår att det är din hand,
att du, HERRE, har gjort det.
28 De förbannar, men du välsignar.
De reser sig men måste skämmas,
och din tjänare gläds.
29 Låt mina anklagare
bli klädda i vanära
och svepta i sin skam
som i en mantel.

30 Jag vill tacka HERREN
om och om igen med min mun
och prisa honom bland de många,
31 för han står på den fattiges
högra sida
för att frälsa honom
från dem som dömer hans själ.

110

Den evige Kungen och Prästen

¹ En psalm av David.

HERREN sade till min Herre:
"Sätt dig på min högra sida
tills jag lagt dina fiender
som en pall under dina fötter."

² Din makts spira
ska HERREN sträcka ut från Sion.
Härska mitt bland dina fiender!

³ Villigt kommer ditt folk
när du samlar din här.
I helig skrud kommer din ungdom
till dig,
som dagg ur morgonrodnadens
sköte.

⁴ HERREN har gett sin ed
och ska inte ångra sig:
"Du är präst för evigt,
på samma sätt som Melkisedek."

⁵ Herren är vid din högra sida,
han krossar kungar
på sin vredes dag.

⁶ Han ska hålla dom
bland hednafolken,
överallt ska kroppar ligga,
han krossar hövdingar
över hela jorden.

⁷ Han ska dricka ur bäcken
vid vägen,
därför ska han lyfta huvudet högt.

111

Herrens storhet och nåd

¹ Halleluja!
Jag vill tacka HERREN
av hela mitt hjärta
i de ärligas råd och församling.

² Stora är HERRENS gärningar,
de begrundas av alla

110:1 Dan 7:13f, Matt 22:44, Apg 2:34f, 1 Kor 15:25f, Ef 1:20f, Hebr 1:13, 10:12f. **110:1** Citeras i Matt 22:44, Apg 2:34 och Hebr 1:13 som profetia om Kristi upphöjelse. **110:2** Ps 2:6f, 45:4f, 72:8. **110:3** 1 Krön 16:29, Ps 87:4f, 96:9, Mika 5:6. **110:3** *Iheligskrud* Andra handskrifter: "På heliga berg". **110:3** *kommer din ungdom till dig* Annan översättning (så Septuaginta): "har jag fött dig". **110:4** 1 Mos 14:18f, Sak 6:13, Hebr 5:6. **110:4** Citeras i Hebr 5:6, 7:17 som profetia om Kristi prästämbete. Se även 1 Mos 14:18f. **110:5** Ps 2:5f, Upp 6:17. **110:6** Ps 45:4f, 68:22, Jes 2:4, Upp 19:11f. **110:6** *hövdingar* Annan översättning: "huvuden". **111:** Alfabetisk psalm: varje halvvers börjar med en av det hebreiska alfabetets 22 bokstäver i ordning, utom vers 9 och 10 som rymmer tre begynnelsebokstäver. **111:1** Ps 9:2, 35:18, 109:30.

- som älskar dem.
³ Majestät och härlighet är hans verk,
 hans rättfärdighet består för evigt.
⁴ Han gör så att man minns
 hans under,
 nådig och barmhärtig är HERREN.
⁵ Han ger mat åt dem
 som vördar honom,
 han minns sitt förbund för evigt.
⁶ Sina gärningars kraft
 visade han sitt folk
 när han gav dem
 hednafolkens arvedel.
⁷ Hans händers verk
 är sanning och rätt,
 alla hans befallningar
 är orubbliga.
⁸ De står fasta för alltid
 och för evigt,
 fullbordade med sanning
 och rättvisa.
⁹ Han har sänt sitt folk befrielse
 och grundat sitt förbund
 för evig tid.
 Heligt och vördat är hans namn.
¹⁰ Att värda HERREN
 är början till vishet,
 gott förstånd får alla
 som handlar så.
 Hans lov består för evigt.

112

Salig är den som vördar Herren

- ¹ Halleluja!
 Salig är den som vördar HERREN
 och har stor glädje i hans bud.
² Hans ättlingar
 blir mäktiga på jorden,
 de ärligas släkte blir välsignat.
³ Rikedom och välstånd
 råder i hans hus,
 hans rättfärdighet består för evigt.
⁴ För de ärliga går han upp
 som ett ljus i mörkret,

111:5 Ps 34:10, 37:19, 105:8. **111:7** Ps 19:8, 93:5. **111:7 orubbliga** Annan översättning: "pålitliga". **111:9** Ps 99:3, 105:10, Jes 54:10, Luk 1:68. **111:10** Job 28:28, Ps 119:98, 145:2, Ords 1:7, 9:10, 1 Tim 4:8. **112:** Alfabetisk psalm: varje halvvers börjar med en av det hebreiska alfabetets 22 bokstäver i ordning, utom vers 9 och 10 som rymmer tre begynnelsebokstäver. **112:1** Ps 1:2, 119:1, 128:1. **112:2** Ps 25:13, Ords 20:7. **112:3** Ps 34:10, Ords 3:16, 8:18. **112:4** Job 11:17, Ps 97:11, Jes 58:7f.

nådig, barmhärtig och rättfärdig.

- 5 Det går väl för den
som är barmhärtig och lånar ut,
som sköter sina saker
med rättfärdighet.
- 6 Han ska aldrig vackla,
den rättfärdige blir ihågkommen
för evigt.
- 7 Han är inte rädd för olycksbud,
hans hjärta är frimodigt
och litar på HERREN.
- 8 Hans hjärta är tryggt
och utan fruktan,
till sist får han se sina fiender falla.
- 9 Han strör ut, han ger åt de fattiga,
hans rättfärdighet består
för evigt.
Hans horn ska höjas högt med ära.
- 10 Den gudlöse ser det
och grämer sig,
han gnisslar tänder
och tynar bort.
De gudlösas begär
blir det ingenting av.

113

Herrens omsorg om den ringe

- 1 Halleluja!
Prisa, ni HERRENS tjänare,
prisa HERRENS namn!
- 2 Välsignat är HERRENS namn
från nu och till evig tid!
- 3 Från solens uppgång
till dess nedgång
prisas HERRENS namn.
- 4 HERREN är upphöjd över alla folk,
hans ära når över himlen.
- 5 Vem är som HERREN vår Gud,
han som tronar så högt,
6 som ser ner så djupt –
vem i himlen och på jorden?

112:5 Ps 37:21, 26, 41:2f, Ords 14:21, Luk 6:34f. **112:5** *Det går väl för* Annan Översättning: "God är". **112:6** Ords 10:7, 30. **112:7** Ps 91:5f, 108:2, Ords 1:33, 3:24f. **112:8** Ps 91:8, 118:7, Ords 3:24f, Jes 12:2. **112:9** 1 Sam 2:1, Ps 89:18, 148:14, Ords 11:24, 2 Kor 9:9. **112:10** Job 8:13f, 11:20, Ps 37:12f, Ords 10:28, 11:7. **113:** sjungs tillsammans med Ps 114 före den judiska påskmåltiden. **113:1** Ps 134:1, 135:1. **113:2** Ps 115:18, 145:21, Dan 2:20. **113:3** Ps 50:1, Mal 1:11. **113:4** Ps 57:12, 97:9, 99:2, 148:13. **113:5** 2 Mos 15:11, Ps 103:19, 138:6, Jes 57:15. **113:6** Ps 138:6. **113:6** *vem i himlen och på jorden* Annan Översättning: "i himlen och på jorden".

- 7 Han reser den ringe ur stoftet
och lyfter den fattige ur dyn
8 för att sätta honom bland furstar,
bland sitt folks furstar.
9 Han ger den ofruktsamma ett hem
som en lycklig mor med barn.
Halleluja!

114

Guds under vid uttåget ur Egypten

- 1 När Israel drog ut ur Egypten,
Jakobs hus från folket med
främmande språk,
2 då blev Juda hans helgedom,
Israel hans rike.
3 Havet såg det och flydde,
Jordan vände tillbaka.
4 Bergen hoppade som baggar,
höjderna som lamm.
5 Varför flyr du, hav?
Jordan, varför vänder du tillbaka?
6 Berg, varför hoppar ni som baggar,
ni höjder som lamm?
7 Bäva inför Herren, du jord,
inför Jakobs Gud
8 som gör klippan till vattenrik sjö,
den hårda stenen till vattenkälla.

115

All ära åt Herren

- 1 Inte oss, HERRE, inte oss
utan ditt namn ska du ge ära,
för din nåds
och din sannings skull.
2 Varför ska hednafolken få säga:
"Var är deras Gud?"
3 Vår Gud är i himlen,
han gör allt han vill.
4 Men deras avgudar
är silver och guld,
verk av människohänder.

113:7 1 Sam 2:7f, Job 5:11, Ps 107:41, Luk 1:52. **113:8** Job 36:7. **113:9** 1 Mos 21:2, 1 Sam 1:20, 2:5, Jes 54:1, Luk 1:57, Gal 4:27. **114:1** 2 Mos 12:41, 13:3, Ps 81:6. **114:2** 2 Mos 6:7, 19:5f, Ps 78:68. **114:3** 2 Mos 14:21f, Jos 3:14f, Ps 66:6, 77:17. **114:4** 2 Mos 19:18, Ps 18:8. **114:8** 2 Mos 17:6, 4 Mos 20:11, 5 Mos 8:15, Ps 107:35, Jes 48:21. **114:8 den hårda stenen** Annan översättning: "flintan". **115:** sjungs tillsammans med Ps 116-118 efter den judiska påskmåltiden (jfr Matt 26:30, Mark 14:26). **115:1** Ps 79:9. **115:2** Ps 42:4, 11, 79:10. **115:3** Job 23:13, 42:2, Ps 103:19, 135:6. **115:4** 5 Mos 4:28, 2 Kung 19:18, Ps 96:5, 135:15f, Jes 37:19, 44:9f.

- 5 De har mun men kan inte tala,
 ögon men kan inte se.
 6 De har öron men kan inte höra,
 näsa men kan inte lukta,
 7 händer men kan inte känna,
 fötter men kan inte gå.
 I sin strupe har de inget ljud.
 8 De som har gjort dem blir som de,
 likaså alla som litar till dem.
 9 Israel, lita på HERREN!
 Han är deras hjälp och sköld.
 10 Arons hus, lita på HERREN!
 Han är deras hjälp och sköld.
 11 Ni som vördar HERREN,
 lita på HERREN!
 Han är deras hjälp och sköld.
 12 HERREN tänker på oss,
 han välsignar –
 han välsignar Israels hus,
 han välsignar Arons hus,
 13 han välsignar dem
 som vördar HERREN,
 både små och stora.
 14 HERREN ska föröka er,
 er och era barn.
 15 Ni är välsignade av HERREN
 som har gjort himmel och jord.
 16 Himlen är HERRENS himmel,
 och jorden har han gett
 åt människors barn.
 17 De döda prisar inte HERREN,
 ingen som gått ner i det tysta.
 18 Men vi, vi lovar HERREN
 från nu och till evig tid.
 Halleluja!

116

Lovsång för räddning ur dödsfara

- 1 Jag älskar HERREN,
 för han hör min röst,
 mitt rop om nåd.
 2 Han har vänt sitt öra till mig,
 hela mitt liv
 ska jag åkalla honom.
 3 Dödens band omslöt mig,
 dödsrikets ångest grep mig,
 jag var i nöd och förtvivlan.

- 4 Men jag åkallade HERRENS namn:
"O, HERRE, rädda min själ!"
- 5 HERREN är nådig och rättfärdig,
vår Gud är barmhärtig.
- 6 HERREN bevarar de enkla,
jag var i nöd och han frälste mig.
- 7 Vänd om till din ro, min själ,
för HERREN har varit god mot dig.
- 8 Du har räddat min själ från döden,
mitt öga från tårar, min fot från fall.
- 9 Jag ska vandra inför HERREN
i de levandes land.
- 10 Jag tror, därför talar jag,
jag som plågades svårt,
- 11 jag som sade i min ångest:
"Alla människor sviker."
- 12 Hur ska jag återgälda HERREN
alla hans välgärningar mot mig?
- 13 Jag vill höja frälsningens bågare
och åkalla HERRENS namn,
- 14 jag vill uppfylla
mina löften till HERREN
inför hela hans folk.
- 15 Dyrbar i HERRENS ögon
är hans trognas död.
- 16 O, HERRE, jag är ju din tjänare,
jag är din tjänare,
din tjänarinnas son.
Du har lossat mina band.
- 17 Åt dig vill jag offra lovetts offer
och åkalla HERRENS namn,
- 18 jag vill uppfylla
mina löften till HERREN
inför hela hans folk,
- 19 i gårdarna till HERRENS hus,
mitt i dig, Jerusalem.
Halleluja!

117

Lova Herren, alla folk

- 1 Lova HERREN, alla hednafolk,
prisa honom, alla folk!
- 2 Väldig är hans nåd över oss,
och HERRENS sanning består

116:5 2 Mos 34:6, Ps 86:5, 103:8, 145:17. **116:7** Ps 42:6, 62:2f. **116:8** Ps 56:14, 71:20, 86:13. **116:10** Ps 27:13, 2 Kor 4:13. **116:11** Ps 31:23, 62:10, 118:8, Rom 3:4. **116:11 sviker** Annan översättning: "ljuger". **116:14** Ps 22:26, 61:9, 66:13. **116:15** Ps 9:13, 72:14. **116:17** Ps 50:14, 66:13f. **117:1** Ps 72:17, 98:4, Rom 15:11. **117:1** Citeras av Paulus i Rom 15:11 som profetia om missionen bland hedningarna. **117:2** Joh 1:17. **117:2 Väldig är** Annan översättning: "Segrat har".

för evigt.
Halleluja!

118

Tacksamhet för Herrens hjälp

- ¹ Tacka HERREN, för han är god,
evig är hans nåd.
- ² Så ska Israel säga:
evig är hans nåd.
- ³ Så ska Arons hus säga:
evig är hans nåd.
- ⁴ Så ska de
som vördar HERREN säga:
evig är hans nåd.
- ⁵ I min nöd ropade jag till HERREN,
och HERREN svarade
och gav mig rymlig plats.
- ⁶ HERREN är med mig,
jag är inte rädd.
Vad kan en människa göra mig?
- ⁷ HERREN är med mig,
han är min hjälpare.
Jag ska se i triumf
på dem som hatar mig.
- ⁸ Det är bättre att fly till HERREN
än att lita till människor,
- ⁹ det är bättre att fly till HERREN
än att lita till furstar.
- ¹⁰ Alla hednafolk omringade mig,
men i HERRENS namn
avvärjde jag dem.
- ¹¹ De omringade mig
och inringade mig,
men i HERRENS namn
avvärjde jag dem.
- ¹² De omringade mig som bin,
men slocknade som eld i törne.
I HERRENS namn
avvärjde jag dem.
- ¹³ De stötte mig hårt
för att få mig på fall,
men HERREN hjälpte mig.
- ¹⁴ HERREN är min styrka
och min lovsång,
han blev min frälsning.

- 15 Fröjderop om frälsning
hörs i de rättfärdigas hyddor:
"HERRENS högra hand
gör mäktiga ting!
- 16 HERRENS högra hand upphöjer,
HERRENS högra hand
gör mäktiga ting!"
- 17 Jag ska inte dö,
utan leva och förkunna
HERRENS gärningar.
- 18 Hårt har HERREN tuktat mig,
men han utlämnade mig inte
åt döden.
- 19 Öppna för mig
rättfärdighetens portar,
jag vill gå in genom dem
och tacka HERREN.
- 20 Detta är HERRENS port,
de rättfärdiga går in genom den.
- 21 Jag tackar dig
för att du svarade mig
och blev min frälsning.
- 22 Stenen som husbyggarna
förkastade
har blivit en hörnsten.
- 23 HERREN har gjort den till detta,
underbart är det i våra ögon.
- 24 Detta är dagen
som HERREN har gjort,
låt oss jubla och glädjas i dag!
- 25 O, HERRE, fräls!
O, HERRE, ge framgång!
- 26 Välsignad är han
som kommer i HERRENS namn!
Vi välsignar er från HERRENS hus.
- 27 HERREN är Gud,
och han gav oss ljus.
Ordna er i högtidsled
med lövrika kvistar
fram till altarets horn.

118:15 Ps 20:7. **118:16 upphöjer** Annan översättning: "är upphöjd". **118:17** Ps 115:17f, Hab 1:12, Matt 16:18, Rom 6:8f.
118:19 Jes 26:2. **118:22** Jes 28:16, Matt 21:42, Apg 4:11, 1 Petr 2:4f. **118:22** Citeras i Matt 21:42 m fl, Apg 4:11 och 1
Petr 2:7 som profetia om Jesus. **118:24** Jes 49:8, Upp 19:7. **118:24 som Herren har gjort** Annan översättning:
"då HERREN handlade". **118:24 i dag** Annan översättning: "över den" eller "över honom". **118:25 fräls** Hebr.
"Hosianna!", ett hyllningsrop som samtidigt var en bön och en bekännelse till Gud som Frälsare. Det användes så vid
Jesu intåg i Jerusalem (Matt 21:9 m fl). **118:26** Matt 21:9, 23:39, Mark 11:9, Luk 13:35, 19:38, Joh 12:13. **118:26** Citeras
i Matt 21:9, 23:39 m fl med syftning på Jesus. **118:27** 2 Mos 29:12, 3 Mos 4:18. **118:27 Ordna er i högtidsled med
lövrika kvistar fram till altarets horn** Annan översättning: "Bind högtidsoffret med rep vid altarets horn".

- 28 Du är min Gud,
jag vill tacka dig.
Min Gud, jag vill upphöja dig.
29 Tacka HERREN, för han är god,
evig är hans nåd.

119

Den troendes tröst i Herrens ord

אAlef

- 1 Saliga är de som vandrar
i fullkomlighet,
som lever efter HERRENS
undervisning.
2 Saliga är de som tar vara
på hans vittnesbörd,
som söker honom
av hela sitt hjärta,
3 som inte gör orätt
utan vandrar på hans vägar.
4 Du har gett dina befallningar
för att de ska hållas noga.
5 Om bara mina vägar var rätta
så att jag höll dina stadgar!
6 Då skulle jag inte skämmas
när jag tänker på alla dina bud.
7 Jag vill tacka dig med ärligt hjärta
när jag lär mig dina rättfärdiga
domar.
8 Dina stadgar vill jag hålla.
Överge mig aldrig!
9 Hur kan den som är ung
hålla sitt liv rent?
Genom att hålla sig till ditt ord.
10 Jag söker dig av hela mitt hjärta.
Låt mig inte villas bort
från dina bud.
11 Jag gömmer ditt ord i mitt hjärta
för att jag inte ska synda mot dig.
12 Lovad är du, HERRE!
Lär mig dina stadgar.
13 Med mina läppar förkunnar jag
din muns alla domar.
14 Jag jublar över dina vittnesbörds väg
som över stora skatter.
15 Jag ska begrunda
dina befallningar
och tänka på dina vägar.

בBeth

16 Jag har min glädje i dina stadgar,
jag glömmet inte ditt ord.

ג Gimel

17 Var god mot din tjänare,
så att jag får leva
och hålla mig till ditt ord.

18 Öppna mina ögon,
så att jag ser undren
i din undervisning.

19 Jag är en främling på jorden.
Dölj inte dina bud för mig!

20 Min själ förtärs
av ständig längtan
efter dina domar.

21 Du tillrättavisar de fräcka,
de förbannade som villar bort sig
från dina bud.

22 Ta bort vanära och förakt från mig,
för jag tar vara på dina vittnesbörd.

23 Även om furstar sitter
och rådslår mot mig,
begrundar din tjänare dina stadgar.

24 Dina vittnesbörd är min glädje,
de är mina rådgivare.

ד Daleth

25 Min själ ligger nertryckt i stoftet.
Ge mig liv efter ditt ord!

26 Jag berättade om mina vägar
och du svarade mig.
Lär mig dina stadgar!

27 Lär mig förstå
dina befallningars väg,
så vill jag begrunda dina under.

28 Min själ gråter av sorg.
Upprätta mig efter ditt ord!

29 Låt lögnens väg
vara långt ifrån mig,
och skänk mig i nåd
din undervisning.

30 Sanningens väg har jag valt,
dina domar har jag för ögonen.

31 Jag håller mig
till dina vittnesbörd.
Låt mig inte behöva skämmas,
HERRE!

32 Jag vill löpa dina budords väg,
för du vidgar mitt hjärta.

ה He

- 33 Visa mig, HERRE,
dina stadgars väg,
så vill jag följa den
ända till slutet.
- 34 Ge mig förstånd,
så att jag tar vara
på din undervisning
och håller fast vid den
av hela mitt hjärta.
- 35 Led mig på dina budords stig,
jag älskar den.
- 36 Vänd mitt hjärta
till dina vittnesbörd
och inte till egen vinning.
- 37 Vänd bort mina ögon
från förgängliga ting,
ge mig liv på din väg.
- 38 Uppfyll ditt ord till din tjänare
så att han vördar dig.
- 39 Vänd bort den vanära
som jag fruktar,
för dina domar är goda.
- 40 Jag längtar
efter dina befallningar.
Ge mig liv
genom din rättfärdighet.
- 41 Låt din nåd komma över mig,
HERRE,
och din frälsning enligt ditt ord.
- 42 Då kan jag svara
den som hånar mig,
för jag litar på ditt ord.
- 43 Ryck aldrig sanningens ord
från min mun,
för jag hoppas på dina domar.
- 44 Jag vill alltid följa din undervisning,
för alltid och för evigt.
- 45 Jag kan gå fram på rymlig plats,
för jag begrundar dina befallningar.
- 46 Jag ska tala inför kungar
om dina vittnesbörd
och inte skämmas.
- 47 Jag har min glädje i dina bud
som jag älskar.
- 48 Jag lyfter mina händer
mot dina bud som jag älskar,
jag begrundar dina stadgar.

†Waw

†Zajin

- 49 Tänk på ditt ord till din tjänare,
för du har gett mig hopp.
- 50 Det är min tröst i mitt lidande
att ditt ord ger mig liv.
- 51 De fräcka hånar mig ständigt,
men jag viker inte
från din undervisning.
- 52 Jag tänker på dina domar
i forna tider, HERRE,
och jag finner tröst.
- 53 Jag grips av glödande vrede
över de gudlösa,
de som överger din undervisning.
- 54 Dina stadgar är mina lovsånger
i huset där jag bor.
- 55 I natten tänker jag
på ditt namn, HERRE.
Jag följer din undervisning.
- 56 Det har förunnats mig
att ta vara på dina befallningar.

▮*Heth*

- 57 Du är min lott, HERRE.
Jag har lovat att hålla dina ord.
- 58 Av hela mitt hjärta
bönfaller jag dig:
förbarma dig över mig
enligt ditt ord!
- 59 Jag tänker över mina vägar
och vänder mina steg
till dina vittnesbörd.
- 60 Jag skyndar mig och dröjer inte
att hålla dina bud.
- 61 De gudlösas snaror omger mig,
men jag glömmmer inte
din undervisning.
- 62 Mitt i natten går jag upp
för att tacka dig
för dina rättfärdiga domar.
- 63 Jag håller mig till alla
som vördar dig,
som följer dina befallningar.
- 64 Din nåd, HERRE, uppfyller jorden.
Lär mig dina stadgar!

▮*Teth*

- 65 Du gör gott mot din tjänare, HERRE,
enligt ditt ord.
- 66 Lär mig gott förstånd och kunskap,

119:49 för du har gett mig hopp Annan översättning: "som du har gett mig att hoppas på". **119:50** Ps 94:19.
119:55 Ps 77:3. **119:56 mig att ta** Annan översättning: "mig, för jag tar". **119:57** Ps 16:5, 73:25f, Klag 3:24. **119:62**
Ps 42:9, Apg 16:25. **119:63** Ps 101:4f. **119:64** Ps 33:5. **119:66 gott förstånd och kunskap** Annan översättning (Så
Septuaginta): "godhet, förstånd och kunskap".

- för jag litar på dina bud.
 67 Innan jag fick lida gick jag vilse,
 men nu tar jag vara på ditt ord.
 68 Du är god och gör det goda.
 Lär mig dina stadgar!
 69 De fräcka svärtar ner mig
 med lögner,
 men jag vill helhjärtat
 hålla dina befallningar.
 70 Deras hjärtan är okänsliga
 som fett,
 men jag har min glädje
 i din undervisning.
 71 Det gjorde mig gott att få lida,
 så att jag fick lära mig
 dina stadgar.
 72 Din muns undervisning
 är bättre för mig
 än tusentals mynt av guld
 och silver.
- Jod*
- 73 Dina händer har gjort mig
 och format mig.
 Ge mig förstånd
 så att jag lär mig dina bud.
 74 De som vördar dig
 ska se mig och glädjas,
 för jag hoppas på ditt ord.
 75 HERRE, jag vet
 att dina domar är rättfärdiga,
 att du har tuktat mig i trofasthet.
 76 Låt din nåd bli min tröst,
 så som du har lovat din tjänare.
 77 Låt din barmhärtighet
 komma över mig så att jag får liv,
 för din undervisning är min glädje.
 78 Låt de fräcka få skämmas!
 De gör mig orätt utan orsak,
 men jag vill begrunda
 dina befallningar.
 79 Låt dem som vördar dig
 och känner dina vittnesbörd
 vända sig till mig.
 80 Låt mitt hjärta följa dina stadgar
 fullkomligt,
 så att jag inte måste skämmas.

⤵Kaf

- 81 Min själ längtar efter din frälsning,

- jag hoppas på ditt ord.
 82 Mina ögon längtar efter ditt ord,
 jag undrar: När ska du trösta mig?
 83 Jag är som en vinsäck i rök,
 men jag glömmer inte dina stadgar.
 84 Hur få är inte din tjänares dagar!
 När ska du döma mina förföljare?
 85 De fräcka gräver gropar för mig,
 de lever inte efter din undervisning.
 86 Alla dina bud är sanning.
 De jagar mig utan orsak,
 hjälp mig!
 87 De har nästan utplånat mig
 från jorden,
 men jag överger inte
 dina befallningar.
 88 Ge mig liv efter din nåd!
 Jag vill ta vara på din muns
 vittnesbörd.

↳ *Lamed*

- 89 För evigt, HERRE,
 står ditt ord fast i himlen.
 90 Från släkte till släkte
 varar din trofasthet.
 Du har grundat jorden
 och den ska bestå.
 91 Genom dina domar
 består den än i dag,
 för allting måste tjäna dig.
 92 Om inte din undervisning
 var min glädje,
 skulle jag gå under i mitt lidande.
 93 Jag ska aldrig glömma
 dina befallningar,
 för genom dem ger du mig liv.
 94 Jag är din, fräls mig,
 för jag begrundar dina befallningar.
 95 De gudlösa vaktar på mig
 för att förgöra mig,
 men jag aktar på dina vittnesbörd.
 96 På all fullkomlighet
 har jag sett en gräns,
 men ditt bud är ofantligt.

↳ *Mem*

- 97 Vad jag älskar din undervisning!
 Hela dagen begrundar jag den.

119:82 Ps 6:7f. **119:83 som en vinsäck i rök** Skruppnad och märkt av rök och hetta där den hänger över elden.
119:84 Ps 39:5f. **119:89** Ps 89:3, Jes 40:8, Matt 24:35, Luk 21:33, 1 Petr 1:25. **119:90 Du har grundat jorden och den ska bestå** Annan översättning: "Du grundade jorden och den stod där". **119:91 Genom dina domar består den** Annan översättning: "För dina domars skull består den" eller "Dina domar består". **119:94** Rom 14:8, 1 Kor 6:20.
119:95 Ps 38:21, 40:15, 56:7.

- 98 Dina bud gör mig visare
än mina fiender,
de är hos mig för evigt.
- 99 Jag är klokare än alla mina lärare,
för jag begrundar dina vittnesbörd.
- 100 Jag förstår mer än de gamla,
för jag håller dina befallningar.
- 101 Jag håller mina fötter borta
från varje ond väg
för att följa ditt ord.
- 102 Jag viker inte från dina domar,
för du undervisar mig.
- 103 Vad ljuvligt ditt ord är
på min tunga,
sötare än honung i min mun!
- 104 Av dina befallningar
får jag förstånd,
därför hatar jag lögnens alla vägar.

Nun

- 105 Ditt ord är mina fötters lykta
och ett ljus på min stig.
- 106 Jag har gett min ed och hållit den:
att följa dina rättfärdiga domar.
- 107 Jag är svårt plågad, HERRE.
Ge mig liv enligt ditt ord!
- 108 Låt min muns frivilliga offer
glädja dig, HERRE,
och lär mig dina domar.
- 109 Mitt liv är ständigt i min hand,
men jag glömmer inte
din undervisning.
- 110 De gudlösa lägger snaror för mig,
men jag villas inte bort
från dina befallningar.
- 111 Jag har fått dina vittnesbörd
som min eviga arvedel.
De är mitt hjärtas fröjd.
- 112 Jag har vänt mitt hjärta
till att följa dina stadgar
för evigt, ända till slutet.

Samek

- 113 Jag hatar dem som vacklar
hit och dit,
men din undervisning älskar jag.
- 114 Du är mitt skydd och min sköld,
jag hoppas på ditt ord.
- 115 Försvinn ifrån mig,

119:103 Ps 19:11, Ords 24:13f. **119:104** Ps 19:8. **119:105** Ps 19:9, Ords 6:23, 2 Tim 3:16, 2 Petr 1:19. **119:108** Ps 19:15, Hos 14:3, Hebr 13:15. **119:109** 1 Sam 19:5. **119:109** *Mitt liv är ständigt i min hand* Dvs jag svävar i livsfara. **119:112** *för evigt, ända till slutet* Annan översättning (så Septuaginta): "- lönen är evig".

- ni som gör det onda!
 Jag vill hålla min Guds bud.
- 116 Stöd mig enligt ditt ord
 så att jag får leva,
 låt mig inte behöva skämmas
 med mitt hopp.
- 117 Stärk mig så att jag blir frälst
 och ständigt får fokusera på
 dina stadgar.
- 118 Du förkastar
 alla som villar bort sig
 från dina stadgar,
 för de är falska och svekfulla.
- 119 Jordens alla gudlösa
 röjer du bort som slagg.
 Därför älskar jag dina vittnesbörd.
- 120 Mitt kött ryser av fruktan för dig,
 jag bävar för dina domar.
- 121 Jag har gjort vad som är rätt
 och rättfärdigt.
 Utlämna mig inte
 åt mina förtryckare!
- 122 Gå i god för din tjänare
 och låt det gå honom väl.
 Låt inte de fräcka förtrycka mig!
- 123 Mina ögon längtar
 efter din frälsning,
 efter din rättfärdighets ord.
- 124 Handla med din tjänare
 efter din nåd
 och lär mig dina stadgar.
- 125 Jag är din tjänare,
 ge mig förstånd
 så att jag lär känna dina vittnesbörd.
- 126 Tiden är inne för HERREN
 att handla,
 de har upphävt din undervisning.
- 127 Därför älskar jag dina bud
 mer än guld, än renaste guld.
- 128 Därför ger jag
 alla dina befallningar rätt.
 Jag hatar lögnens alla vägar.
- 129 Underbara är dina vittnesbörd,
 därför tar min själ vara på dem.

‣Ajin

‣Pe

119:116 Ps 31:2, Rom 5:4f. 119:118 *de är falska och svekfulla* Annan översättning: "deras svek är förgäves".
 119:119 *röjer du bort* Andra handskrifter: "räknar du". 119:120 Ps 2:11, Fil 2:12. 119:125 Ps 116:16. 119:126
 Matt 15:6. 119:127 Ps 19:11, Ords 3:13f, 8:19. 119:128 *ger jag alla dina befallningar rätt* Annan översättning:
 "rättar jag mig efter alla dina befallningar".

- 130 När dina ord öppnas, ger de ljus
och förstånd åt enkla människor.
- 131 Jag öppnar min mun och flämtar,
för jag längtar efter dina bud.
- 132 Vänd dig till mig
och förbarma dig över mig,
så som du gör med dem
som älskar ditt namn.
- 133 Gör mina steg fasta
genom ditt ord,
låt ingen ondska
få makt över mig.
- 134 Befria mig från människors
förtryck!
Jag vill hålla fast vid
dina befallningar.
- 135 Låt ditt ansikte lysa
över din tjänare
och lär mig dina stadgar.
- 136 Strömmar av tårar
rinner från mina ögon,
för de tar inte vara på
din undervisning.

‡Tsade

- 137 HERRE, du är rättfärdig
och dina domar är rätta.
- 138 Du har gett dina vittnesbörd
i rättfärdighet och stor trofasthet.
- 139 Jag förtärs av brinnande iver,
för mina fiender glömmer dina ord.
- 140 Ditt ord är fullkomligt rent,
din tjänare älskar det.
- 141 Jag är ringa och föraktad,
men jag glömmer inte
dina befallningar.
- 142 Din rättfärdighet
är en evig rättfärdighet,
din undervisning är sanning.
- 143 Nöd och ångest griper mig,
men dina bud är min glädje.
- 144 Dina vittnesbörd
är rättfärdiga för evigt.
Ge mig förstånd så att jag får leva.

‡Qof

- 145 Jag ropar av hela mitt hjärta,
svara mig, HERRE!
Jag vill följa dina stadgar.

119:130 Ps 19:8f, 2 Tim 3:15. **119:133** 1 Mos 4:7, Ps 17:5, 19:14. **119:135** 4 Mos 6:25, Ps 4:7, 31:17, 67:2, 80:4, 8, 20. **119:137** 5 Mos 32:4, Ps 116:5, 129:4, 145:17, Dan 9:14. **119:139** Ps 69:10, 139:21. **119:140** Ps 12:7, 18:31, 19:9, Ords 30:5. **119:141 ringa** Annan översättning: "liten" eller "ung".

- 146 Jag ropar till dig, fräls mig!
 Jag vill ta vara på
 dina vittnesbörd.
- 147 Jag kommer i gryningen
 och ropar,
 jag hoppas på dina ord.
- 148 Med öppna ögon
 möter jag nattens timmar
 för att begrunda ditt ord.
- 149 Hör min röst enligt din nåd,
 HERRE,
 ge mig liv enligt din dom.
- 150 Nära är de som jagar
 efter skamliga ting,
 de som är långt från
 din undervisning.
- 151 Nära är också du, HERRE,
 och alla dina bud är sanning.
- 152 Sedan länge vet jag
 genom dina vittnesbörd
 att du har fastställt dem för evig tid.

↪*Resh*

- 153 Se mitt lidande och rädda mig,
 för jag glömmer inte
 din undervisning.
- 154 Ta dig an min sak
 och återlös mig,
 ge mig liv enligt ditt ord.
- 155 Frälsningen är fjärran
 från de gudlösa,
 för de frågar inte
 efter dina stadgar.
- 156 HERRE, din barmhärtighet är stor.
 Ge mig liv enligt dina domar!
- 157 Mina förföljare och fiender
 är många,
 men jag viker inte
 från dina vittnesbörd.
- 158 Jag ser de trolösa
 och avskyr dem,
 för de håller sig inte
 till ditt ord.
- 159 Se hur jag älskar
 dina befallningar!
 HERRE, ge mig liv efter din nåd.
- 160 Summan av ditt ord är sanning.
 Dina rättfärdiga domar är eviga.

↪*Shin*

- 161 Furstar förföljer mig utan orsak,

- men mitt hjärta fruktar ditt ord.
 162 Jag jublar över ditt ord
 likt den som finner stort byte.
 163 Jag hatar och avskyr lögnen,
 men din undervisning älskar jag.
 164 Jag prisar dig
 sju gånger om dagen
 för dina rättfärdiga domar.
 165 Stor frid har de
 som älskar din undervisning,
 inget kan få dem på fall.
 166 Jag hoppas på din frälsning,
 HERRE,
 och handlar efter dina bud.
 167 Min själ håller fast
 vid dina vittnesbörd,
 jag älskar dem djupt.
 168 Jag håller fast vid dina
 befallningar och vittnesbörd.
 Du känner alla mina vägar.
 169 Låt mitt rop komma inför dig,
 HERRE!
 Ge mig förstånd enligt ditt ord.
 170 Låt min bön komma inför dig,
 rädda mig enligt ditt ord.
 171 Mina läppar ska flöda av lovsång,
 för du lär mig dina stadgar.
 172 Min tunga ska sjunga om ditt ord,
 alla dina bud är rättfärdiga.
 173 Låt din hand bli min hjälp,
 för jag har valt dina befallningar.
 174 Jag längtar efter din frälsning,
 HERRE,
 din undervisning är min glädje.
 175 Låt min själ leva och lova dig,
 låt dina domar hjälpa mig.
 176 Jag har gått vilse
 som ett förlorat får.
 Sök upp din tjänare,
 för jag har inte glömt dina bud.

⌌Taw

120

Bön om hjälp mot lögnare

¹ En pilgrimssång.

Jag ropar till HERREN i min nöd,
 och han svarar mig.

119:165 Ps 37:11, 31. **119:166** 1 Mos 49:18, Luk 2:25, 30. **119:176** Jes 53:6, Jer 50:6, Hes 34:5f, Luk 15:4. **120:1** *pilgrimssång* Ordagrant "stigningssång". Pilgrimssångerna (Ps 120-134) sjöngs av högtidsfirare på väg upp till templet i Jerusalem.

- ² HERRE, rädda min själ
från lögnaktiga läppar,
från falska tungor!
- ³ Vad ska han ge dig,
och vad mer ska du få,
du falska tunga?
- ⁴ Krigarens skarpa pilar
och glödande ginstkol.
- ⁵ Ve mig som bor i Mesheks land,
som lever bland Kedars hyddor!
- ⁶ Länges nog har min själ bott
bland dem som hatar frid.
- ⁷ Jag vill ha frid,
men säger jag ett ord
är de redo till strid.

121

Hjälpen kommer från Herren

- ¹ En pilgrimssång.
- Jag lyfter mina ögon till bergen.
Varifrån kommer min hjälp?
- ² Min hjälp kommer från HERREN,
som har gjort himmel och jord.
- ³ Inte låter han din fot vackla,
inte slumrar han som bevarar dig.
- ⁴ Nej, han som bevarar Israel,
han slumrar inte, han sover inte.
- ⁵ HERREN bevarar dig,
HERREN är ditt skydd
på din högra sida.
- ⁶ Solen ska inte skada dig
om dagen,
inte månen om natten.
- ⁷ HERREN ska bevara dig
från allt ont,
han ska bevara din själ.
- ⁸ HERREN ska bevara
din utgång och din ingång,
från nu och till evig tid.

122

Glädjen i att gå till Herrens hus

- ¹ En pilgrimssång av David.

120:3 Jak 3:5f. **120:4** Ps 11:2, 52:3f, 57:5, 59:8. **120:4 ginstkol** från ginstbusken ger en särskilt stark och långvarig hetta. **120:5 Mesheks land ... Kedars hyddor** Avlägsna folk i östra Turkiet respektive Arabien. **121:1** Ps 3:5, 23:1, Jes 40:26. **121:2** 2 Krön 20:12, Ps 124:8, 146:5f. **121:3** Ps 127:1. **121:5** Ps 91:4f. **121:6** Jes 4:6, 49:10, Jona 4:8, Upp 7:16. **121:7** Joh 17:15, 2 Tess 3:3. **121:8** 5 Mos 28:6, Ps 113:2, 115:18. **122:1** Ps 42:3, 84:2f.

Jag gladdes när man sade till mig:
 "Vi ska gå till HERRENS hus."
 2 Våra fötter står
 i dina portar, Jerusalem.
 3 Jerusalem, du välbyggda stad
 som tätt sluter sig samman!
 4 Dit drar stammarna upp,
 HERRENS stammar,
 som ett vittnesbörd för Israel
 att prisa HERRENS namn.
 5 Där står domarsäten,
 troner för Davids hus.
 6 Be om frid för Jerusalem!
 Låt dem som älskar dig vara trygga.
 7 Låt det råda frid inom dina murar,
 trygghet i dina borgar.
 8 För mina bröders och vänners skull
 vill jag önska dig frid,
 9 för HERREN vår Guds hus skull
 vill jag söka ditt bästa.

123

Med blicken på Guds nåd

1 En pilgrimssång.

Jag lyfter mina ögon till dig,
 du som tronar i himlen.
 2 Som tjänarnas ögon
 ser till sin herres hand,
 som tjänarinnans ögon
 ser till sin husfrus hand,
 så ser våra ögon
 till HERREN vår Gud
 till dess han förbarmar sig
 över oss.
 3 Förbarma dig, HERRE,
 förbarma dig över oss,
 för vi har fått nog av allt förakt.
 4 Vår själ har fått nog
 av de säkras hån
 och de stoltas förakt.

124

Befriad ur stor nöd

1 En pilgrimssång av David.

Hade inte HERREN varit med oss
 – så ska Israel säga –

122:3 Ps 48:13f, 147:2.

122:4 2 Mos 23:17, 5 Mos 16:16.

122:5 5 Mos 17:8f, 2 Sam 8:15f, 123:1 Ps 3:5, 121:1, 141:8.

123:3 Neh 4:4, Ps 51:3.

123:4 Job 12:4f.

- ² hade inte HERREN varit med oss
 när människor reste sig mot oss,
³ då hade de slukat oss levande
 i sin brinnande vrede mot oss.
⁴ Då hade vattnen dränkt oss,
 strömmen översköljt oss,
⁵ då hade de vilda vattenmassorna
 översköljt oss.
- ⁶ Lovad är HERREN
 som inte lät oss bli rov
 för deras käftar!
⁷ Vår själ kom undan
 som fågeln ur jägarnas snara,
 snaran brast och vi kom undan.
⁸ Vår hjälp är i HERRENS namn,
 han som har gjort
 himmel och jord.

125

Herren beskyddar sitt folk

- ¹ En pilgrimssång.
 De som förtröstar på HERREN
 är som Sions berg.
 Det rubbas inte,
 det står fast för evigt.
- ² Jerusalem omges av berg,
 och HERREN omger sitt folk
 från nu och till evig tid.
- ³ Ondskans spira ska inte vila
 över de rättfärdigas arvslott,
 för att de rättfärdiga
 inte ska sträcka sina händer
 efter orätt.
- ⁴ HERRE, gör gott mot de goda,
 mot dem som har ärliga hjärtan!
⁵ Men dem som viker av
 på krokiga vägar
 ska HERREN föra bort
 tillsammans med förbrytare.
 Frid över Israel!

126

Från tårar till jubel

- ¹ En pilgrimssång.
 När HERREN lät Sions fångar

124:3 Ps 94:17, Ords 1:12. **124:5** Job 38:11, Ps 69:16. **124:8** Ps 121:2, 146:5f. **125:1** Ps 46:6, Ords 10:25. **125:2**
 Ps 34:8, 121:8. **125:3** Jes 14:5. **125:3 spira** Andra handskrifter (så Septuaginta): "De ondas". **125:5** Gal 6:16.
126:1 Ps 14:7, 85:2, Jer 29:14, Hos 6:11.

- komma åter,
 då var det som om vi drömde.
 2 Då fylldes vår mun med skratt
 och vår tunga med jubel,
 då sade man bland folken:
 "HERREN har gjort stora ting
 med dem!"
 3 Ja, HERREN har gjort stora ting
 med oss,
 och vi är glada.
 4 HERRE, låt våra fångar komma åter
 som strömmarna i Negev!
 5 De som sår med tårar
 ska skörda med jubel.
 6 Gråtande går de
 och bär sitt utsäde,
 jublande kommer de
 och bär sina kärvar.

127

Allt beror på Herrens välsignelse

- 1 En pilgrimssång av Salomo.
 Om inte HERREN bygger huset
 bygger arbetarna förgäves.
 Om inte HERREN vaktar staden
 vakar väktaren förgäves.
 2 Förgäves går ni tidigt upp
 och sent till vila,
 ni som äter mödans bröd.
 Detsamma ger han sina vänner
 när de sover.
 3 Se, barn är en HERRENS gåva,
 livsfrukt är en lön.
 4 Som pilar i hjältens hand
 är barn man får vid unga år.
 5 Lycklig är den man
 vars koger är fyllt med dem.
 De behöver inte skämmas
 när de går till rätta med fiender
 i porten.

128

Herrens välsignelse i hemmet

- 1 En pilgrimssång.

126:1 *läst: Sions fångar komma åter* Annan översättning: "återupprättade Sion" (även i vers 4). **126:2** Job 8:21. **126:4** *strömmarna i Negev* Bäckfårorna i Negevöknen ligger torra större delen av året, men får liv genom den ofta plötsliga vinterfloden. **126:5** Ps 6:9, 30:6, Matt 5:4, Luk 6:21, Gal 6:8f. **126:6** Jes 35:10. **127:1** Ps 121:3, 1 Kor 3:7. **127:2** Ords 3:24, 10:22, Matt 6:25f. **127:2** *Detsamma ger han sina vänner när de sover* Annan översättning: "På samma sätt ger han sina vänner sömn". **127:3** 1 Mos 33:5, 48:9. **128:1** Ps 112:1, 119:1f.

- Salig är var och en
 som vördar HERREN
 och vandrar på hans vägar.
- ² Du får njuta frukten
 av dina händers verk.
 Salig är du, det går dig väl!
- ³ Som en fruktsam vinstock
 är din hustru inne i ditt hus,
 som olivplantor är dina barn
 runt ditt bord.
- ⁴ Ja, så välsignas den man
 som vördar HERREN.
- ⁵ HERREN välsigne dig från Sion!
 Må du få se Jerusalems lycka
 i alla dina livsdagar,
- ⁶ och må du få se barn till dina barn.
 Frid över Israel!

129

Trängd men inte besegrad

- ¹ En pilgrimssång.
- Hårt har de trängt mig
 ända från min ungdom
 – så ska Israel säga –
- ² hårt har de trängt mig
 ända från min ungdom,
 men de har inte besekrat mig.
- ³ På min rygg har plöjare plöjt
 och dragit långa fåror.
- ⁴ Men HERREN är rättfärdig,
 han högg av de gudlösas band.
- ⁵ Alla som hatar Sion
 ska skämmas och vika tillbaka.
- ⁶ De ska bli som gräs på taken
 som vissnar innan det rycks upp.
- ⁷ Ingen skördeman
 fyller sin hand med det,
 ingen kärvbindare sin famn,
- ⁸ och ingen som går förbi säger:
 "Må HERRENS välsignelse
 vila över er!
 Vi välsignar er i HERRENS namn."

130*Bön i djupaste nöd*

¹ En pilgrimssång.

Ur djupen ropar jag
till dig, HERRE.

² Herre, hör min röst,
låt dina öron lyssna
till mina rop om nåd!

³ Om du, HERRE, tillräknar synder,
Herre, vem kan då bestå?

⁴ Men hos dig finns förlåtelse,
för att man ska vörda dig.

⁵ Jag väntar på HERREN,
min själ väntar,
och jag hoppas på hans ord.

⁶ Min själ längtar efter Herren
mer än väktarna efter morgonen,
mer än väktarna efter morgonen.

⁷ Israel, hoppas på HERREN,
för hos HERREN finns nåd,
full lösen finns hos honom.

⁸ Han ska friköpa Israel
från alla dess synder.

131*Ödmjuk förtröstan*

¹ En pilgrimssång av David.

HERRE, mitt hjärta är inte högmodigt,
mina ögon är inte stolta.
Jag ägnar mig inte åt stora ting,
åt sådant som är för svårt för mig.

² Nej, jag har lugnat och stillat min själ
som ett avvant barn hos sin mor.
Som ett avvant barn
är min själ i mig.

³ Israel, hoppas på HERREN,
från nu och till evig tid!

132 *Davids löfte och Herrens löfte*

¹ En pilgrimssång.

130:1 Ps 69:2f, 88:7, Klag 3:55, Jona 2:3. **130:3** Job 9:2f, 14:17, Ps 76:8, 143:2, Hos 13:12, Nah 1:6, Upp 6:17. **130:4** Ps 86:5, Jes 55:7, Jer 33:8, Dan 9:9. **130:5** Ps 27:14, 33:20, 40:2, Jes 8:17. **130:7** 2 Sam 24:14. **130:8** Matt 1:21. **131:1** Ps 18:28, 101:5, Jes 2:12. **131:2** *Som ett avvant barn är min själ i mig* Annan översättning: "Som det avvanda barnet hos mig är min själ". **132:1** Ps 56:9.

- HERRE, tänk på David,
 på allt han fick utstå,
 2 hur han gav HERREN sin ed,
 sitt löfte till Jakobs Mäktige:
 3 "Jag ska inte gå in i mitt hus,
 inte ligga på min bädd,
 4 inte unna mina ögon någon sömn
 eller mina ögonlock någon vila
 5 förrän jag funnit en plats åt HERREN,
 en boning åt Jakobs Mäktige."
- 6 Vi hörde det i Efrata,
 vi upptäckte det i skogsbygden.
 7 Låt oss gå in i hans boning,
 låt oss tillbe vid hans fotpall.
 8 Res dig, HERRE,
 och kom till din viloplats,
 du och din makts ark!
 9 Låt dina präster vara klädda
 i rättfärdighet
 och dina trogna få jubla.
 10 För din tjänare Davids skull,
 avvisa inte din smorde!
- 11 HERREN har gett David sin ed,
 en sann ed som han
 inte tar tillbaka:
 "En av dina ättlingar
 ska jag sätta på din tron.
 12 Om dina barn håller mitt förbund
 och mitt vittnesbörd
 som jag ska lära dem,
 då ska också deras barn
 sitta på din tron till evig tid."
- 13 Ja, HERREN har utvalt Sion,
 där vill han ha sin boning:
 14 "Detta är min viloplats till evig tid.
 Här ska jag bo, hit längtar jag.
 15 Sions förråd ska jag rikligt välsigna,
 dess fattiga ska jag mätta med bröd.
 16 Dess präster ska jag
 klä i frälsning
 och dess trogna ska jubla högt.
 17 Där ska jag låta ett horn växa upp

132:3 2 Sam 7:2. 132:4 1 Krön 17:1f. 132:5 Apg 7:46. 132:6 1 Mos 35:19, 1 Sam 6:21, 7:1, 2 Sam 6:3f. 132:6
upptäckte det i skogsbygden Annan översättning: "upptäckte den i Jaars bygd", alltså förbundsarken. Jfr 1 Sam 6:21, 7:1,
 2 Sam 6:3. 132:7 Ps 122:1. 132:8 4 Mos 10:35f, 2 Krön 6:41f. 132:10 Ps 18:51. 132:11 2 Sam 7:11f, 2 Krön 6:16,
 Ps 89:3f, Apg 2:29f. 132:11 **En av dina ättlingar** Ordagrant: "Av din livsfrukt". Versen citeras av Petrus i Apg 2:30
 som profetia om Jesus. 132:14 Ps 68:17. 132:16 Jes 61:6, 10. 132:17 1 Sam 2:10, 1 Kung 11:36, Ps 18:29, Hes 29:21,
 Luk 1:69. 132:17 **horn** Symbol för styrka, för kungar (Dan 7-8, Upp 17:12) och för Messias (Luk 1:69).

åt David,
jag har berett en lampa
åt min smorde.
¹⁸ Hans fiender ska jag klä i skam,
men på honom
ska kronan glänsa."

133

Brödragemenskapens välsignelse

¹ En pilgrimssång av David.

Se, hur gott och ljuvligt det är
när bröder bor enigt tillsammans!

² Det är som när den fina oljan
på huvudet
rinner ner över skägget,
över Arons skägg,
och ner över kragen på hans dräkt.

³ Det är som när Hermons dagg
kommer ner över Sions berg.
Där skänker HERREN välsignelsen,
liv till evig tid.

134

Lova Herren om natten

¹ En pilgrimssång.

Lova HERREN,
alla ni HERRENS tjänare
som står i HERRENS hus om natten!

² Lyft era händer mot helgedomen
och lova HERREN!

³ HERREN välsigne dig från Sion,
han som har gjort
himmel och jord.

135

Herrens stora under

¹ Halleluja!
Prisa HERRENS namn,
prisa det, ni HERRENS tjänare

² som står i HERRENS hus,
i gårdarna till vår Guds hus!

³ Prisa HERREN, för HERREN är god,
lovsjung hans namn,
för det är ljuvligt.

133:2 2 Mos 29:7, 3 Mos 8:12. **133:2** *den fina oljan på huvudet* Den heliga smörjelseoljan (2 Mos 30:25f), en symbol för den helige Ande (1 Sam 16:13), helgade Aron till präst åt Gud (2 Mos 29:7, 21, 40:13f). **134:1** 2 Mos 27:1, 3 Mos 8:35, 134:2 1 Tim 2:8. **134:3** 4 Mos 6:24, Ps 121:2, 128:5. **135:1** Ps 113:1, 134:1. **135:3** Ps 92:2, 119:68, 147:1.

- 4 HERREN har utvalt Jakob åt sig,
Israel till sin egendom.
- 5 Jag vet att HERREN är stor,
vår Herre är större än alla gudar.
- 6 Allt vad HERREN vill,
det gör han i himlen och på jorden,
i haven och i alla djup.
- 7 Han låter moln stiga
vid jordens ände,
han sänder blixтар med regn
och skickar ut vinden
från sina förråd.
- 8 Han slog de förstfödda i Egypten,
både människor och boskap.
- 9 Han sände tecken och under
mitt i dig, Egypten,
mot farao och alla hans tjänare.
- 10 Han slog många folk
och dödade mäktiga kungar –
- 11 Sichon, amoreernas kung,
Og, Bashans kung,
och Kanaans alla riken –
- 12 och gav deras land som arvedel,
till arvedel åt sitt folk Israel.
- 13 HERRE, ditt namn består för evigt,
HERRE, ditt rykte
från släkte till släkte,
- 14 för HERREN ska döma sitt folk
och förbarma sig
över sina tjänare.
- 15 Hednafolkens avgudar
är silver och guld,
verk av människohand.
- 16 De har mun men kan inte tala,
ögon men kan inte se,
- 17 öron men kan inte höra.
Ingen ande finns i deras mun.
- 18 De som har gjort dem blir som de,
likaså alla som litar till dem.
- 19 Israels hus, lova HERREN!
Arons hus, lova HERREN!
- 20 Levis hus, lova HERREN!
Ni som vördar HERREN,

135:4 2 Mos 19:5, 5 Mos 7:6, 10:15, Ps 105:6. 135:5 Ps 48:1, 86:8, 97:9, 145:3. 135:6 Ps 115:3. 135:7 Jer 10:13, 51:16, Sak 10:1. 135:8 2 Mos 12:29f, Ps 78:51, 105:36. 135:9 2 Mos 7:1–12:30, 5 Mos 6:22, Ps 78:43, 136:15. 135:10 Jos 12:1f, Ps 136:17f. 135:10 *många folk* Annan översättning: "väldiga folk". 135:11 4 Mos 21:21f, 33f, 5 Mos 29:7, Jos 12:7f. 135:12 Jos 11:23, Ps 78:55. 135:13 2 Mos 3:15, Ps 102:13. 135:14 5 Mos 32:36, Ps 50:4, 106:45. 135:15 Ps 115:4f.

lova HERREN!
 21 Lovad är HERREN från Sion,
 han som bor i Jerusalem.
 Halleluja!

136

Evig är hans nåd

- 1 Tacka HERREN, för han är god,
 evig är hans nåd.
 2 Tacka gudarnas Gud,
 evig är hans nåd.
 3 Tacka herrarnas Herre,
 evig är hans nåd.
- 4 Han ensam gör stora under,
 evig är hans nåd.
 5 Han gjorde himlen med förstånd,
 evig är hans nåd,
 6 han bredde ut jorden över vattnen,
 evig är hans nåd,
 7 och gjorde de stora ljusen,
 evig är hans nåd,
 8 solen till att råda över dagen,
 evig är hans nåd,
 9 månen och stjärnorna
 till att råda över natten,
 evig är hans nåd.
- 10 Han slog de förstfödda i Egypten,
 evig är hans nåd,
 11 och förde Israel ut därifrån,
 evig är hans nåd,
 12 med stark hand och utsträckt arm,
 evig är hans nåd.
- 13 Han delade Röda havet mitt itu,
 evig är hans nåd,
 14 och förde Israel igenom det,
 evig är hans nåd,
 15 men skingrade farao
 och hans här i Röda havet,
 evig är hans nåd.
- 16 Han förde sitt folk genom öknen,
 evig är hans nåd,
 17 han slog stora kungar,

136:1 1 Krön 16:34, 2 Krön 20:21, Ps 106:1, 107:1, 118:1f. **136:2** 5 Mos 10:17, 1 Kor 8:5f. **136:3** 1 Tim 6:15. **136:4**
 5 Mos 6:22, Job 9:10, Ps 77:15, 86:10. **136:5** 1 Mos 1:6f, Ords 3:19, Jer 10:12. **136:6** 1 Mos 1:9, Ps 24:2, Jer 10:12, 51:15.
136:7 1 Mos 1:14f. **136:10** 2 Mos 12:29, Ps 78:51, 135:8. **136:11** 2 Mos 12:41, Ps 105:43. **136:12** 5 Mos 4:34. **136:13**
 2 Mos 14:21f. **136:17** Ps 135:10f.

- evig är hans nåd,
 18 och dräpte mäktiga kungar,
 evig är hans nåd,
 19 Sichon, amoreernas kung,
 evig är hans nåd,
 20 och Og, Bashans kung,
 evig är hans nåd,
 21 och gav deras land som arvedel,
 evig är hans nåd,
 22 som arvedel åt sin tjänare Israel,
 evig är hans nåd.
- 23 Han tänkte på oss i vår förnedring,
 evig är hans nåd,
 24 och ryckte oss
 ur våra fienders våld,
 evig är hans nåd.
- 25 Han ger mat åt allt levande,
 evig är hans nåd.
- 26 Tacka himlens Gud,
 evig är hans nåd!

137

Vid Babels floder

- 1 Vid Babels floder,
 där satt vi och grät
 när vi tänkte på Sion.
- 2 Där i pilträden
 hängde vi våra harpor,
 3 för våra fångvaktare
 bad oss sjunga,
 våra plågare
 bad oss vara glada:
 "Sjung för oss en av Sions sånger!"
- 4 Hur kan vi sjunga HERRENS sång
 i främmande land?
- 5 Glömmer jag dig, Jerusalem,
 då ska min högra hand
 glömma att spela.
- 6 Låt min tunga fastna i gommen
 om jag inte tänker på dig,
 om jag inte har Jerusalem
 som min högsta glädje.
- 7 HERRE, tänk på Jerusalems dag

136:19 4 Mos 21:21f, 5 Mos 2:32f. **136:20** 5 Mos 3:1f. **136:21** Jos 12:7f, Ps 135:12. **136:23** 2 Mos 2:24, 3:7f. **136:25**
 Ps 104:27f, 145:15. **137:3** *våra plågare* Annan översättning (så Septuaginta): "de som fört bort oss". **137:5** *glömma*
att spela Ordagrant: "glömma". **137:7** Ps 74:7, Klag 4:21f, Hes 25:12f, 35:1f, Ob v 10f.

då Edoms barn ropade:
"Riv, riv ner ända till grunden!"

- ⁸ Dotter Babel, du fördärvade,
lycklig är den som får ge dig
för det du har gjort mot oss.
- ⁹ Lycklig är den
som får gripa dina späda barn
och krossa dem mot klippan.

138

Tacksamhet för Herrens hjälp

¹ Av David.

- Jag vill tacka dig av hela mitt hjärta,
lovsjunga dig inför gudarna.
- ² Jag vill tillbe inför ditt heliga tempel
och prisa ditt namn
för din nåd och din sanning,
för du har gjort ditt ord
och ditt namn större än allt.
- ³ När jag ropade svarade du mig,
du gav mig frimodighet
och kraft i min själ.
- ⁴ HERRE, jordens alla kungar
ska tacka dig
när de hör din muns ord.
- ⁵ De ska sjunga om HERRENS vägar,
för HERRENS härlighet är stor.
- ⁶ HERREN är upphöjd
men ser till den ringe.
Den högmodige känner han
fjärran ifrån.
- ⁷ När jag går genom nöd
håller du mig vid liv,
du sträcker ut din hand
mot mina fienders vrede,
din högra hand frälser mig.
- ⁸ HERREN ska fullborda sitt
verk för mig.
HERRE, evig är din nåd.
Överge inte dina händers verk!

137:8 Jes 13:19f, Jer 50:29f, 52:24f, Upp 18:2f. **137:8 du fördärvade** Andra handskrifter: "du fördärvare". **137:9**
Jes 13:16, Nah 3:10, Luk 19:44. **138:1** Ps 82:1, 6, Joh 10:34. **138:2** 2 Sam 7:21f, Ps 5:8, 18:50f. **138:3** Ps 86:16. **138:4**
Ps 47:10, 68:30f, 72:11, 102:16, 23. **138:5** Ps 67:3, 145:7. **138:6** Ps 113:5f, Jes 57:15, Luk 1:48, 52, 14:11. **138:7** Ps 91:2f,
Joh 14:16f. **138:8** Ps 57:3. **138:8 Överge inte** Annan översättning: "Upphör inte med".

139*Herren känner mig*

¹ För körledaren. En psalm av David.

HERRE, du rannsakar mig
och känner mig.

² Om jag sitter eller står vet du det,
du förstår mina tankar fjärran ifrån.

³ Om jag går eller ligger ser du det,
med alla mina vägar
är du förtrogen.

⁴ Innan ordet är på min tunga
vet du, HERRE, allt om det.

⁵ Du omsluter mig på alla sidor
och håller mig i din hand.

⁶ Den kunskapen är för underbar
för mig,
den är så hög att jag inte kan
fatta den.

⁷ Vart kan jag gå för din Ande,
vart kan jag fly för ditt ansikte?

⁸ Stiger jag upp till himlen
är du där,
bäddar jag åt mig i dödsriket
är du där.

⁹ Tar jag morgonrodnadens vingar,
gör jag mig en boning
ytterst i havet,

¹⁰ ska också där din hand leda mig
och din högra hand hålla mig.

¹¹ Säger jag:
"Låt mörker täcka mig
och ljuset bli natt omkring mig",

¹² så är inte mörkret mörkt för dig.
Natten lyser som dagen,
mörkret är som ljuset.

¹³ Du har skapat mina njurar,
du vävde mig i moderlivet.

¹⁴ Jag tackar dig för att
jag är så underbart skapad.
Underbara är dina verk,
min själ vet det så väl.

¹⁵ Benen i min kropp
var inte osynliga för dig

139:1 Ps 17:3, 44:22, Jer 12:3. **139:2** Ps 94:11, Jer 17:10, 23:23f, Matt 9:4. **139:3** Job 34:21f, Hebr 4:13. **139:7** Jer 23:24.
139:8 Job 22:12, 23:8f, 26:6, Ords 15:11, Amos 9:2. **139:12** Jak 1:17. **139:13** Job 10:11, Ps 119:73, Jes 44:24. **139:13**
njurar Symbol för människans innersta. **139:14** Job 10:8f. **139:14** *min själ vet det så väl* Annan översättning: "du
känner min själ så väl".

- när jag formades i det fördolda,
när jag bildades i jordens djup.
- 16 Dina ögon såg mig
när jag bara var ett foster.
Alla mina dagar blev skrivna
i din bok,
formade innan någon av dem
hade kommit.
- 17 Hur ofattbara är inte dina tankar
för mig, Gud,
hur väldig är inte
deras mångfald!
- 18 Räknar jag dem
är de fler än sandkornen.
När jag vaknar är jag kvar hos dig.
- 19 Gud, om du bara ville döda
de gudlösa!
Bort från mig, ni blodtörstiga!
- 20 De talar om dig med svek i sinnet,
de har fört dina städer i fördärvet.
- 21 Skulle jag inte hata dem
som hatar dig, HERRE,
och avsky dem
som gör uppror mot dig?
- 22 Jag hatar dem med starkaste hat,
mina fiender har de blivit.
- 23 Rannsaka mig, Gud,
och känn mitt hjärta,
pröva mig och känn mina tankar.
- 24 Se om jag är på en olycksväg,
och led mig på den eviga vägen.

140

Bön om skydd mot onda människor

- 1 För körledaren. En psalm av David.
- 2 Rädda mig, HERRE,
från onda människor,
skydda mig från våldsmän
- 3 som gör onda planer i sina hjärtan
och vållar strid varje dag.
- 4 De vässar sina tungor som ormar,
de har huggormsgift
bakom sina läppar.
- Sela*

139:16 Job 14:5, Ps 37:18. 139:17 Ps 40:6, 92:6, Jes 55:8f. 139:17 *ofattbara* Annan översättning: "dyrbara".
139:20 *fört dina städer i fördärvet* Andra handskrifter: "missbrukat ditt namn till lögn". 139:21 Ps 26:5, 31:7,
119:139. 139:23 Ps 26:2. 139:24 Ps 5:9, 16:11, Luk 19:10, Joh 10:28. 140:4 Ps 57:5, 58:5, 64:4, Rom 3:13.

- ⁵ Bevara mig, HERRE,
från de gudlösas händer,
skydda mig från våldsmän
som planerar för att
få mina fötter på fall.
- ⁶ De stolta gillrar fällor
med rep för mig,
de lägger nät vid vägens kant,
de sätter snaror för mig.
Sela
- ⁷ Jag säger till HERREN:
Du är min Gud.
Lyssna, HERRE,
till mitt rop om nåd!
- ⁸ HERRE, min Herre,
min frälsnings styrka,
du skyddar mitt huvud
på stridens dag.
- ⁹ HERRE, uppfyll inte
de gudlösas önskningar,
låt inte deras planer lyckas
så att de förhäver sig.
Sela
- ¹⁰ Låt dem som omringar mig
själva drabbas
av sina läppars ondska.
- ¹¹ Låt glödande kol regna över dem,
låt dem kastas i eld,
i djup så att de aldrig
kommer upp.
- ¹² Förtalare ska inte bestå i landet,
våldsmän ska jagas av olycka
med slag på slag.
- ¹³ Jag vet att HERREN ska ta sig an
den förtrycktes sak
och skipa rätt åt den fattige.
- ¹⁴ De rättfärdiga ska prisa ditt namn,
de ärliga ska bo inför ditt ansikte.

141

Bön om hjälp mot fiender

¹ En psalm av David.

HERRE, jag ropar till dig,
skynda till mig!

- Lyssna till min röst
när jag ropar till dig.
- ² Låt min bön vara rökelse
inför dig,
mina lyfta händer ett aftnonoffer.
- ³ HERRE, sätt en vakt för min mun,
bevaka mina läppars dörr.
- ⁴ Låt inte mitt hjärta dras
till det som är ont,
till gudlösa gärningar
i lag med förbrytare.
Deras läckerheter vill jag inte äta.
- ⁵ Om en rättfärdig slår mig
är det av kärlek,
straffar han mig
är det som olja på huvudet.
Mitt huvud ska inte avvisa det.
Men jag fortsätter att be
mot de ondas gärningar.
- ⁶ Deras ledare ska störtas ner
för klippan,
och då ska de förstå
att mina ord var goda.
- ⁷ Som när man plöjer
och river upp jorden,
så ligger våra ben utspridda
vid dödsrikets rand.
- ⁸ Men till dig, HERRE min Herre,
ser mina ögon,
till dig tar jag min tillflykt.
Förkasta inte min själ!
- ⁹ Bevara mig från snarorna
de lägger för mig,
från förbrytarnas fällor.
- ¹⁰ Låt de gudlösa fastna
i sina egna nät
medan jag går trygg förbi.

142

Bön i ensamhet och nöd

- ¹ En vishetspsalm av David. En bön när han var i grottan.
- ² Med hög röst
ropar jag till HERREN,

141:2 2 Mos 30:7f, Ps 28:2, Luk 1:10, 1 Tim 2:8, Upp 5:8, 8:3. **141:3** Ps 34:14, 39:2, Ords 13:3, 21:23, Matt 12:36, Jak 1:26.
141:4 Ps 19:14, Ords 23:6. **141:4** *det som är ont* Annan översättning: "onda ord". **141:5** Ps 109:4, Ords 12:1, 27:6, Pred 7:5. **141:7** Grundtexten är i vers 5-7 svårtolkad. **141:8** Ps 25:15. **141:8** *Förkasta inte min själ* Annan översättning: "Låt inte min själ stå naken". **141:10** Ps 7:16. **142:1** 1 Sam 22:1, 24:4, Ps 57:1. **142:1** *när han var i grottan* på flykt undan kung Saul. Se 1 Sam 22:1 och Ps 57.

- med hög röst
ber jag HERREN om nåd.
- ³ Jag utgjuter mitt bekymmer
för honom,
berättar om min nöd för honom.
- ⁴ När min ande mattas i mig
är du den som känner min stig.
På vägen där jag går
har de lagt snaror för mig.
- ⁵ Se på min högra sida,
där finns ingen
som känns vid mig.
Jag har ingen tillflykt mer,
ingen som frågar efter min själ.
- ⁶ Jag ropar till dig, HERRE,
jag säger: Du är min tillflykt,
min lott i de levandes land.
- ⁷ Lyssna till mitt rop,
för jag är i stor nöd.
Rädda mig från mina förföljare,
för de är starkare än jag.
- ⁸ För min själ ut ur fängelset,
så att jag kan prisa ditt namn.
De rättfärdiga ska samlas
omkring mig
när du visar din godhet mot mig.

143

Bön om räddning från undergång

¹ En psalm av David.

- HERRE, hör min bön,
lyssna till mitt rop om nåd!
Svara mig i din trofasthet,
i din rättfärdighet.
- ² Gå inte till doms med din tjänare,
för ingen levande är rättfärdig
inför dig.
- ³ Fienden jagar min själ,
han trampar mitt liv till marken,
han lägger mig i mörker
likt dem som länge varit döda.
- ⁴ Min ande mattas i mig,
mitt hjärta stelnar i mitt bröst.
- ⁵ Jag minns dagar som gått,

142:3 Ps 62:9. **142:4** Ps 77:4, 140:6, 141:9, 143:4. **142:5** Ps 31:12, 38:12, 88:9, 19. **142:6** Ps 16:5, 27:13, 73:26, 116:9. **142:8** Ps 25:17, 143:11. **143:1** Ps 4:2, 140:7. **143:2** Job 9:2f, 15:14, Ps 130:3, Rom 3:23, Gal 2:16. **143:3** Ps 44:26, 88:4f, Klag 3:6. **143:4** Ps 77:4. **143:5** Ps 77:6, 12, 119:97.

- jag begrundar alla dina gärningar
och tänker på dina händers verk.
- ⁶ Jag sträcker mina händer mot dig,
min själ är som törstig jord
inför dig. *Sela*
- ⁷ HERRE, skynda att svara mig,
min ande förgås!
Dölj inte ditt ansikte för mig,
då blir jag som de
som går ner i graven.
- ⁸ Låt mig möta din nåd på morgonen,
för jag litar på dig.
Visa mig den väg jag ska gå,
för jag lyfter min själ till dig.
- ⁹ Rädda mig från mina fiender,
HERRE,
hos dig söker jag skydd.
- ¹⁰ Lär mig att göra din vilja,
för du är min Gud.
Låt din gode Ande leda mig
på jämn mark.
- ¹¹ HERRE, ge mig liv
för ditt namns skull,
rädda min själ ur nöden
i din rättfärdighet.
- ¹² Förinta mina fiender i din nåd,
förgör alla som plågar min själ,
för jag är din tjänare.

144

Kungens lovsång och bön

¹ Av David.

- Lovad är HERREN, min klippa,
som övar mina armar för strid,
mina händer för krig -
- ² min nåd och min borg,
mitt värn och min räddare,
min sköld och min tillflykt
som lägger mitt folk under mig!
- ³ HERRE, vad är en människa
att du bryr dig om henne,
en människoson
att du tänker på honom?
- ⁴ Människan är som en vindpust,

143:6 Ps 42:3, 63:2, 88:10. **143:7** Ps 28:1, 88:5. **143:8** Ps 25:4f, 86:11. **143:10** Neh 9:20, Ps 27:11, 119:12. **143:10**
Låt din gode Ande leda mig Annan översättning: "Din Ande är god. Du ska leda mig". **143:12** Ps 116:16. **144:1**
2 Sam 22:35, Ps 18:35, 40. **144:2** Ps 18:2f, 44, 48, 91:2. **144:2 mitt folk** Andra handskrifter: "folken" (jfr Ps 18:48).
144:3 Job 7:17, Ps 8:5, Hebr 2:6. **144:4** Job 8:9, 14:2, Ps 39:6f, 12, 62:10, 102:12.

hennes dagar som en försvinnande
skugga.

- ⁵ HERRE, sänk din himmel och stig ner,
rör vid bergen så att de ryker.
- ⁶ Låt blixtar slå ner och skingra dem,
skjut dina pilar och förvirra dem!
- ⁷ Räck ut dina händer från höjden,
fräls mig och rädda mig
ur de väldiga vattnen,
ur främlingarnas hand!
- ⁸ Deras mun talar lögn
och deras högra hand
är en svekfull hand.
- ⁹ Gud, jag vill sjunga
en ny sång till dig,
sjunga ditt lov
till tiosträngad lyra,
- ¹⁰ du som ger seger åt kungar,
som räddar din tjänare David
från onskans svärd.
- ¹¹ Fräls mig och rädda mig
ur främlingarnas hand!
Deras mun talar lögn
och deras högra hand
är en svekfull hand.
- ¹² När våra söner i sin ungdom
står som välväxta plantor
och våra döttrar som hörnpelare
skurna för palats,
- ¹³ när våra lador är fulla
och ger förråd på förråd,
när våra får förökar sig tusenfalt
och tiotusenfalt på våra marker
- ¹⁴ och våra oxar går lastade,
när ingen rämna bryts i muren
och ingen förs ut som fånge
och inga skrik hörs
på våra gator -
- ¹⁵ saligt är det folk som har det så,
saligt är det folk
som har HERREN till sin Gud!

144:5 Ps 18:10f, 104:32, Jes 64:1f. **144:6** Ps 18:15. **144:7** Ps 18:17f, 45f, 69:16. **144:9** Ps 18:50f, 33:2, 40:4.
144:12 palats Annan översättning: "templet". **144:14 lastade** Annan översättning: "feta", "dräktiga". **144:15**
Ps 33:12. **145:** Användes enligt Mishna ofta som enskild morgonbön, gärna tillsammans med Ps 146-150. Psalmen
är alfabetisk: verserna börjar med det hebreiska alfabetets 22 bokstäver i följd.

145

Herrens storhet och godhet

¹ En lovsång av David.

Jag vill upphöja dig,
 min Gud och kung,
 och lova ditt namn
 för alltid och för evigt.

² Jag vill lova dig varje dag
 och prisa ditt namn
 för alltid och för evigt.

³ Stor är HERREN och högt prisad,
 hans storhet är ofattbar.

⁴ Släkte efter släkte prisar dina verk
 och förkunnar dina väldiga
 gärningar.

⁵ Ditt majestäts härlighet och ära
 och dina underbara verk
 vill jag begrunda.

⁶ Dina väldiga gärningars makt
 ska man tala om,
 och din storhet ska jag förkunna.

⁷ Man ska ropa ut ryktet
 om din stora godhet
 och jubla över din rättfärdighet.

⁸ HERREN är nådig och barmhärtig,
 sen till vrede och stor i nåd.

⁹ HERREN är god mot alla
 och förbarmar sig
 över alla sina verk.

¹⁰ HERRE, alla dina verk ska tacka dig
 och dina trogna ska lova dig.

¹¹ De ska tala om ditt rikes ära
 och förkunna din makt,

¹² så att människors barn lär känna
 dina mäktiga gärningar
 och ditt rikes ära och härlighet.

¹³ Ditt rike är ett rike för alla evigheter,
 ditt välde består från släkte till släkte.

HERREN är trofast i allt han säger
 och kärleksfull i allt han gör.

¹⁴ HERREN stöder alla som vacklar
 och reser upp alla nerböjda.

¹⁵ Allas ögon hoppas på dig,
 och du ger dem deras mat

145:1 Ps 34:2, 146:2. **145:3** Job 5:9, Ps 48:2, 86:10, 135:5, 147:5. **145:4** 5 Mos 4:10, Ps 22:31f, Jes 38:19. **145:5**
 Ps 119:27, 143:5. **145:8** 2 Mos 34:6f, 4 Mos 14:18, Ps 86:5, 15, 103:8, Joel 2:13, Jona 4:2. **145:13** Denna vers ("Nun")
 saknas i de flesta hebreiska handskrifter, men har påträffats i Dödahavsrullarna och i de gamla grekiska, latinska och
 syriska översättningarna. **145:15** Ps 36:7, 104:27, 136:25.

- i rätt tid.
 16 Du öppnar din hand
 och mättar allt levande med nåd.
- 17 HERREN är rättfärdig
 i alla sina vägar
 och nådig i allt han gör.
- 18 HERREN är nära
 alla som ropar till honom,
 alla som ropar till honom
 i sanning.
- 19 Han gör vad de gudfruktiga begär,
 han hör deras rop och frälser dem.
- 20 HERREN bevarar
 alla som älskar honom,
 men alla gudlösa ska han förgöra.
- 21 Min mun ska förkunna HERRENS lov,
 och allt som lever
 ska lova hans heliga namn
 för alltid och för evigt.

146

Herren vår hjälpare

- 1 Halleluja!
 Lovä HERREN, min själ!
- 2 Jag vill lova HERREN
 så länge jag lever,
 lovsjunga min Gud
 så länge jag är till.
- 3 Lita inte till furstar,
 till människors barn
 som inte kan frälsa.
- 4 Deras ande lämnar dem,
 de blir jord igen.
 Den dagen går deras planer
 om intet.
- 5 Salig är den som har Jakobs Gud
 till sin hjälpare,
 som sätter sitt hopp
 till HERREN sin Gud,
- 6 till honom som har gjort
 himmel och jord och hav
 och allt som finns i dem,
 som är trofast för evigt,
- 7 som skipar rätt för de förtryckta
 och ger bröd åt de hungriga.

145:16 Ps 104:28, Apg 14:17. **145:18** Ps 34:18f, 91:15, 119:151, Joh 4:24. **145:19** Ps 21:3, 37:4, Ords 10:24, 15:29.
145:21 Ps 71:8, 148:7f, 150:6. **146:1** Ps 103:1, 104:1. **146:2** Ps 34:2, 104:33, 145:2. **146:3** Ps 62:10, 118:8f, Jes 2:22,
 Jer 17:5. **146:4** 1 Mos 3:19, Ps 90:3, 104:29, Pred 12:7. **146:5** Ps 40:5, 71:5, 144:15, Jer 17:7f. **146:6** Ps 33:4f, Apg 14:15,
 Upp 14:7.

HERREN befriar de fångna,
⁸ HERREN öppnar de blindas ögon,
 HERREN reser upp de nerböjda,
 HERREN älskar de rättfärdiga,
⁹ HERREN bevarar främlingar
 och stöder faderlösa och änkor,
 men de gudlösas väg
 gör han krokig.
¹⁰ HERREN är kung för evigt,
 din Gud, Sion,
 från släkte till släkte.
 Halleluja!

147

Herrens välgärningar

¹ Halleluja!
 Det är gott att lovsjunga vår Gud,
 lovsång är ljuvligt och skönt.

² HERREN bygger upp Jerusalem,
 han samlar Israels förskingrade.

³ Han helar dem som har
 förkrossade hjärtan
 och förbinder deras sår.

⁴ Han bestämmer stjärnornas antal,
 han nämner dem alla vid namn.

⁵ Stor är vår Herre och väldig i kraft,
 hans förstånd är utan gräns.

⁶ HERREN stöder de ödmjuka,
 men de gudlösa
 slår han till jorden.

⁷ Sjung till HERREN
 med tacksamhet,
 lovsjung vår Gud till harpa!

⁸ Han täcker himlen med moln
 och bereder regn åt jorden,
 han låter gräset gro på bergen

⁹ och ger föda åt djuren,
 åt korpens ungar som ropar.

¹⁰ Han har inte sin glädje
 i hästens styrka,
 inte sin fröjd i mannens snabbhet.

¹¹ HERREN har sin glädje i dem
 som vördar honom,
 som hoppas på hans nåd.

146:8 Ps 145:14, Jes 35:5, 42:7, Matt 11:5. **146:9** 5 Mos 10:18, Ps 1:6, 10:14, 18:27, 68:6f, 147:6. **146:10** 2 Mos 15:18, Ps 10:16, 145:13. **147:1** Ps 33:1, 92:2, 135:3. **147:2** 5 Mos 30:4, Ps 51:20, 102:16f, 106:47, Jes 11:12, 56:8. **147:3** Job 5:18, Ps 34:19, 51:19, 103:3, Jes 61:1, Hes 34:16. **147:4** 1 Mos 15:5, Jes 40:26. **147:5** Ps 145:3, Jes 40:28, Rom 11:33. **147:6** Ps 37:24, 146:8f, Luk 1:52. **147:8** Job 26:8, Ps 104:3, 13f, Apg 14:17. **147:9** Job 39:3, Ps 104:27f, 136:25, 145:15f, Luk 12:24. **147:10** Ps 33:16f, Amos 2:14. **147:10 snabbhet** Ordagrant: "ben".

- 12 Jerusalem, prisa HERREN,
Sion, lova din Gud!
- 13 Han stärker bommarna
för dina portar,
han välsignar dina barn i dig.
- 14 Han ger dina gränser fred,
han mättar dig med bästa vete.
- 15 Han sänder sitt budskap till jorden,
hans ord går ut med hast.
- 16 Han låter snö falla som ull,
sprider rimfrost som aska.
- 17 Han kastar sitt hagel som smulor.
Vem kan bestå inför hans köld?
- 18 Han sänder sitt ord
och det frusna smälter,
han låter sin vind blåsa
och vattnet strömmar.
- 19 Han förkunnar sitt ord för Jakob,
sina lagar och bud för Israel.
- 20 Så har han inte gjort
för något annat folk,
de känner inte hans domar.
Halleluja!

148

Skapelsens lovsång

- 1 Halleluja!
Prisa HERREN från himlen,
prisa honom i höjden!
- 2 Prisa honom, alla hans änglar,
prisa honom, hela hans här!
- 3 Prisa honom, sol och måne,
prisa honom,
alla lysande stjärnor!
- 4 Prisa honom, ni himlars himmel
och ni vatten ovan himlen!
- 5 De ska prisa HERRENS namn,
för han befallde och de skapades.
- 6 Han gav dem deras plats
för alltid och för evigt,
han gav dem en lag
som ingen bryter.
- 7 Prisa HERREN från jorden,
ni havsdjur och alla djup,
- 8 eld och hagel, snö och dimma,

147:14 5 Mos 32:13f, Ps 81:17. **147:16** Job 37:6, 10, 38:22. **147:18** *sin vind* Annan översättning: "sin Ande". **147:19**
5 Mos 33:4, Mal 4:4. **147:20** 5 Mos 4:6f. **148:1** Luk 2:14. **148:2** Ps 29:1f, 103:20f. **148:4** 1 Mos 1:7, Neh 9:6, Ps 8:2,
19:2. **148:5** 1 Mos 1:1, Ps 33:6, 9. **148:6** 1 Mos 1:17, Job 28:24f, Ps 89:38, Jer 31:35, 33:25. **148:6** *som ingen bryter*
Annan översättning: "som inte förgås". **148:8** Job 37:9f, Ps 104:4, 147:16.

- du stormvind som utför
hans befallning,
⁹ ni berg och alla höjder,
ni fruktträd och alla cedrar,
¹⁰ ni vilda djur och all boskap,
ni kräldjur och bevingade fåglar,
¹¹ ni jordens kungar och alla folk,
ni furstar och alla domare på jorden,
¹² ni ynglingar och flickor,
ni gamla med de unga.
- ¹³ De ska prisa HERRENS namn,
för endast hans namn är högt,
hans majestät når över jord
och himmel.
- ¹⁴ Han har rest ett horn för sitt folk
till lovsång för alla sina trogna,
för Israels barn,
det folk som står honom nära.
Halleluja!

149

Glädje i Herren

- ¹ Halleluja!
Sjung till HERREN en ny sång,
hans lov i de trognas församling!
- ² Israel ska glädja sig över sin Skapare,
Sions barn jubla över sin kung.
- ³ De ska prisa hans namn med dans,
sjunga hans lov med tamburin
och harpa,
- ⁴ för HERREN gläds över sitt folk,
han smyckar de ödmjuka
med frälsning.
- ⁵ De trogna ska jubla i härlighet
och sjunga av glädje på sin bädd.
- ⁶ De ska ha Guds lov i sin mun
och ett tveeggat svärd i sin hand,
- ⁷ för att hämnas på hednafolken
och straffa folken,
- ⁸ för att binda deras
kungar med kedjor
och deras stormän
med bojor av järn,
- ⁹ för att verkställa den dom
som står skriven.

148:10 Ps 150:6, Jes 43:20. **148:11 domare** Annan översättning: "ledare". **148:13** Ps 8:2, 113:4, Jes 12:4. **148:14** Ps 132:17. **148:14 horn** Symbol för styrka, för kungar (Dan 7-8, Upp 17:12) och för Messias (Luk 1:69). **149:1** Ps 96:1. **149:2** Ps 95:7, 100:3. **149:3** 2 Mos 15:20, 2 Sam 6:14, Ps 68:26, 81:3f, 87:7. **149:4** Ps 147:6, 11, Jes 61:3. **149:5** Job 35:10, Ps 30:5, 32:11, 42:9. **149:6** Ef 6:17, Hebr 4:12. **149:7** Hes 25:17. **149:8** Mika 4:13. **149:9** 5 Mos 32:40f, Ords 15:10.

Det blir en ära för alla hans trogna.
Halleluja!

150

Halleluja!

- ¹ Halleluja!
Prisa Gud i hans helgedom,
prisa honom i hans mäktiga valv.
- ² Prisa honom för hans mäktiga
gärningar,
prisa honom för hans väldiga
storhet.
- ³ Prisa honom med basunklang,
prisa honom med lyra och harpa.
- ⁴ Prisa honom med tamburin och dans,
prisa honom med strängar och flöjt.
- ⁵ Prisa honom med ljudande cymbaler,
prisa honom med klingande
cymbaler.
- ⁶ Allt som andas ska prisa HERREN!
Halleluja!

Ordspråksboken

Ordspråksboken kallas på hebreiska *Mishlei* ("ordspråk" eller "liknelser"). Huvudförfattaren är kung Salomo, som regerade ca 970-930 f Kr och var vida berömd för sin vishet (1 Kung 3-4, 10, Pred 1:16f). Han författade totalt 3000 ordspråk (1 Kung 4:32), varav ett urval om 375 st utgör huvuddelen av Ordspråksboken (10-22:16).

Till detta har fler ordspråk fogats: dels två anonyma samlingar av "de vise" (22:17f, 24:23f), dels fler salomoniska ordspråk (25-29) samlade av kung Hiskias män (715-686 f Kr), och dels två sista kapitel av Agur (30) och kung Lemuel och hans mor (31). De inledande vishetskapitlen (1-9) är skrivna antingen av Salomo eller av den som till slut sammanställde boken.

Ordspråken ger riktlinjer för ett gott liv, särskilt för den som är ung. De beskriver hur människolivet fungerar, inte alltid hur det borde fungera. Skildringen av Visheten (särskilt kap 8-9) blickar framåt mot Nya testamentets uppenbarelse av Kristus som Guds vishet (se not till 8:22).

Inledning

1 Ordspråk av Salomo, Davids son, Israels kung.

2 Med dem lär man känna
vishet och förmaning
och förstår kloka ord,

3 man får förmaning
till att handla vist,
rättfärdigt, rättvist och rätt.

4 De ger de okunniga klokhet,
de unga kunskap och omdöme.

5 Den vise hör dem
och ökar sin lärdom,
den förståndige får klok ledning.

6 Med dem förstår man
ordspråk och liknelser,
de visas ord och deras gåtor.

7 Att vörda HERREN
är början till kunskap,
men dårar föraktar
vishet och förmaning.

Varning för att ledas vilse

8 Hör, min son,
din fars förmaning
och förkasta inte
din mors undervisning,

9 för de är en skön krans
för ditt huvud
och en vacker kedja

1:1 1 Kung 4:32. **1:1 Ordspråk** Hebreiska *mashál* betyder "liknelse" eller visdomsord i vidare bemärkelse. **1:4 okunniga** Det hebreiska ordet syftar på att vara naiv, oerfaren och lättpåverkad av ondskan. **1:7** Job 28:28, Ps 111:10. **1:7 dårar** Det hebreiska ordet betecknar brister i vett och värderingar snarare än begåvning. **1:8** Ords 6:20, 19:20. **1:9** Ords 4:9, 25:12.

- för din hals.
- 10 Min son, om syndare lockar dig,
så följ dem inte.
- 11 Om de säger:
”Kom med oss!
Vi ska ligga på lur efter blod,
i bakhåll för oskyldiga
utan orsak.
- 12 Som dödsriket
ska vi sluka dem levande,
friska och sunda
ska de fara ner i graven.
- 13 Allt dyrbart ska vi vinna,
vi ska fylla våra hus med byte.
- 14 Dela du vår lott med oss!
Vi alla ska ha gemensam kassa.”
- 15 Min son,
gå inte samma väg som de,
håll din fot borta från deras stig,
- 16 för deras fötter
skyndar till det som är ont,
de rusar för att spilla blod.
- 17 Det är ingen mening
att lägga ut nätet
inför ögonen på alla fåglarna.
- 18 De ligger på lur efter sitt eget blod,
de gillrar fällor för sina egna liv.
- 19 Så går det dem som söker
oärlig vinst,
den tar livet av sina ägare.
- Visheten kallar och varnar*
- 20 Visheten ropar på gatan,
hon höjer sin röst på torget.
- 21 Hon predikar i gathörnens buller,
vid ingången till stadens portar
talar hon sina ord:
- 22 ”Hur länge ska ni okunniga
älska okunnighet,
ni hånare njuta av att hån
och ni dårar hata kunskap?
- 23 Vänd om till mig när jag varnar er.
Se, jag ska låta min Ande
flöda över er,
jag ska låta er lära känna mina ord.

1:9 kedja för din hals Officiellt ämbetsstecken (jfr 1 Mos 41:42, Dan 5:29). **1:10** Ords 16:29. **1:16** Ords 6:17f, Jes 59:7, Rom 3:15. **1:18 liv** Annan översättning: ”själar” (även i 6:32, 7:23, 13:3, etc). **1:19** Ords 15:27, 1 Tim 6:10. **1:21** Ords 8:1f. **1:21 i gathörnens buller** Andra handskrifter (Septuaginta): ”från toppen av murarna”. **1:21 stadens portar** Där alla passerade och där samhällets frågor beslutades (31:23, Rut 4).

- 24 Men ni vägrade lyssna
när jag ropade,
ingen brydde sig
när jag räckte ut min hand.
- 25 Ni förkastade alla mina råd
och ville inte veta av
mina varningar.
- 26 Därför ska också jag le åt er olycka
och håna när skräcken drabbar er,
27 när skräcken kommer som ett oväder
och er olycka drar in
som en storm,
när nöd och ångest drabbar er.
- 28 Då ska de ropa till mig
utan att jag svarar,
de ska söka mig
utan att finna mig.
- 29 De hatade kunskap
och valde inte att vörda HERREN,
30 de ville inte veta av mitt råd
utan föraktade alla mina varningar.
- 31 Därför ska de få äta
sina gärningars frukt
och mättas av sina onda planer,
32 för de okunnigas avfällighet
ska döda dem
och dårarnas sorglöshet
förgöra dem.
- 33 Men den som lyssnar till mig
ska bo i trygghet
och inte behöva frukta något ont.”

2

Visheten bevarar från fördärv

- 1 Min son,
om du tar emot mina ord
och bevarar mina bud inom dig
- 2 så att ditt öra lyssnar till visheten
och du böjer ditt hjärta
till klokheten,
- 3 ja, om du ropar efter insikten
och höjer din röst efter klokheten,
- 4 om du söker den som silver
och letar efter den
som efter skatter,
- 5 då ska du förstå
vad det är att vörda HERREN
och finna kunskapen om Gud.

1:24 Jes 65:2, 12, 66:4, Jer 7:13. 1:26 Ps 2:4, 37:13, 59:9, Ords 3:34. 1:28 Jes 59:2, Jer 11:11, 14:12, Hes 8:18, Amos 8:11f, Mika 3:4, Sak 7:13. 1:31 Ords 14:14, Jes 3:10f. 2:2 Ords 4:20, 22:17. 2:3 Ef 1:17, Jak 1:5. 2:4 Ords 3:14, 8:11, Matt 13:44.

- 6 För det är HERREN som ger vishet,
från hans mun kommer kunskap
och klokhet.
- 7 Han har visa råd
i förvar åt de ärliga,
han är en sköld
för dem som lever hederligt,
- 8 han beskyddar det rättas stigar
och bevarar sina frommas väg.
- 9 Då ska du förstå vad som är
rättfärdigt, rättvist och rätt,
det godas alla vägar.
- 10 För vishet ska komma in i ditt hjärta
och kunskap bli ljuvlig för din själ,
- 11 omdöme ska bevara dig
och klokhet beskydda dig.
- 12 Visheten ska rädda dig
från det ondas väg,
från dem som talar
det som är förvridet,
- 13 som överger det rättas stigar
för att vandra på mörkrets vägar,
- 14 som gläds över att göra det onda
och fröjdar sig över
ondskans förvrängningar,
- 15 som följer krokiga stigar
och går på villovägar.
- 16 Visheten ska rädda dig
från den främmande kvinnan,
från din nästas hustru
som talar hala ord,
- 17 hon som har övergett
sin ungdoms vän
och glömt sin Guds förbund.
- 18 Hennes hus sjunker ner i döden,
hennes vägar går
till skuggornas boning.
- 19 De som går in till henne
kommer aldrig tillbaka,
de når inte livets stigar.
- 20 Därför ska du vandra
på de godas väg
och hålla dig
på de rättfärdigas stigar,
- 21 för de ärliga får bo i landet
och de hederliga stanna där.

2:6 Job 32:8. 2:7 *visa råd* Annan översättning (så Septuaginta): "hjälp". 2:8 Ps 1:6. 2:16 Ords 5:3, 6:24, 7:5.
2:17 Mal 2:14. 2:17 *sin Guds förbund* Äktenskapet beskrivs som ett förbund inför Gud (Mal 2:14, Hes 16:8f). 2:18
Ords 5:5, 7:27, 9:18. 2:21 Ords 28:10, Ps 37:9, 11, 29, Matt 5:5.

- 22 Men de gudlösa ska utrotas ur landet,
de trolösa ryckas bort därifrån.

3

Vishet och gudsfruktan hör ihop

- 1 Min son,
glöm inte min undervisning,
bevara mina bud i ditt hjärta,
2 för de ska ge dig långt liv
och många levnadsår och frid.
3 Låt inte godhet och sanning
lämna dig.
Bind dem runt din hals,
skriv dem på ditt hjärtas tavla,
4 så finner du nåd och gott förstånd
i Guds och människors ögon.
5 Förtrösta på HERREN
av hela ditt hjärta,
förlita dig inte på ditt förstånd.
6 Räkna med honom
på alla dina vägar,
så ska han jämna dina stigar.
7 Var inte vis i dina egna ögon,
vörda HERREN
och undvik det onda.
8 Det ska ge hälsa åt din kropp,
kraft åt alla dess ben.
9 Ära HERREN med vad du äger
och med det första
av all din gröda.
10 Då ska dina lador fyllas
av rika skördar
och dina pressar
flöda över av vin.
11 Min son,
förakta inte HERRENS fostran
och förarga dig inte
när han tuktar dig,
12 för den HERREN älskar tuktar han
likt en far den son han har kär.

Vishetens välsignelser

- 13 Lycklig den människa
som funnit visheten,
den människa som får förstånd,

2:22 Job 18:17, Ords 10:7, 30. **2:22 degudlösa** Hebr. *rashá* syftar på någon som är ond, ogudaktig, skyldig till brott mot Gud. **3:1** 5 Mos 8:1, 30:16, Ps 119:11, 2 Tim 3:15. **3:2** 5 Mos 30:16, Ords 4:10. **3:3** Ords 6:21, 7:3, 2 Kor 3:3. **3:3 Bind dem runt din hals** Jfr påminnelsetecknen i 5 Mos 6:8, 4 Mos 15:38f. **3:4** Ords 8:35, 13:15. **3:5** 1 Krön 28:9, Ps 37:5, 118:8f, Ords 22:19, 28:26, Jes 26:4. **3:7** Ords 8:13, 16:16, 28:26, Jes 5:21, Rom 12:3, 16. **3:9** 2 Mos 23:19, 5 Mos 26:2f. **3:11** Job 5:17, Hebr 12:5. **3:12** 5 Mos 8:5, Ords 13:24, Jer 10:24, Upp 3:19. **3:12 likt en far** Annan översättning (så Septuaginta): "och han agar".

- 14 för vishetens värde
är bättre än silvrets
och vinsten hon ger
är bättre än guld.
- 15 Hon är dyrbarare än pärlor,
ingen av dina skatter
kan jämföras med henne.
- 16 Långt liv har hon i sin högra hand,
i sin vänstra rikedom och ära.
- 17 Hennes vägar är ljuvliga vägar,
alla hennes stigar är trygga.
- 18 Hon är ett livets träd
för dem som får tag i henne,
lyckliga är de
som håller fast vid henne.
- 19 Genom visheten har HERREN
lagt jordens grund,
med förstånd har han
berett himlen.
- 20 Genom hans kunskap
bröt djupets vattenmassor fram
och molnen droppade av fukt.
- 21 Min son,
bevara klokhet och omdöme,
låt dem inte vika från din blick.
- 22 De ska ge liv åt din själ
och bli ett smycke för din hals.
- 23 Då ska du vandra trygg på din väg,
din fot ska inte slinta.
- 24 När du lägger dig
ska inget skrämma dig,
och när du lagt dig
ska du sova gott.
- 25 Du behöver inte vara rädd
för plötslig fara
eller för stormen
som drabbar de gudlösa,
- 26 för HERREN ska vara din trygghet
och bevara din fot för snaran.
- Gör gott mot din nästa*
- 27 Neka inte en behövande något gott
när det står i din makt att hjälpa.
- 28 Säg inte till din nästa:
”Kom tillbaka senare,
i morgon ska jag ge dig”,
när du har något nu.

3:14 Job 28:15f, Ords 8:10, 19, 16:16. **3:15** Job 8:11, Matt 13:45f. **3:15** *ingen av dina skatter* Annan översättning: ”inget du vill ha”. **3:16** Ords 8:18, 35, 9:11. **3:18** Ords 11:30. **3:18** *livets träd* Symbol för det eviga livet (1 Mos 3:22, Upp 22:2). **3:19** Ords 8:27f, Ps 33:6f, 104:24, Jer 10:12, 51:15. **3:23** Ps 91:12, Ords 4:12, 10:9. **3:24** Ps 3:6, 4:9, 91:5f, Ords 1:33, 6:22. **3:25** Job 5:21, Ps 91:5, 112:7f. **3:28** 5 Mos 24:14f, Jak 2:16.

- 29 Tänk inte ut något ont mot din nästa
som bor trygg i din närhet.
- 30 Gräla inte med någon utan orsak
när han inte har gjort dig
något ont.
- 31 Avundas inte en våldsam man
och välj inte någon av hans vägar,
- 32 för HERREN avskyr den som är falsk
men är förtrolig med de ärliga.
- 33 HERRENS förbannelse vilar
över den gudlöses hus,
men han välsignar
de rättfärdigas hem.
- 34 Föraktare föraktar han,
men ger nåd åt de ödmjuka.
- 35 De visa får ära till arvedel,
de dåraktiga får skam.

4

Vishetens storhet

- 1 Lyssna, barn,
till er fars förmaning,
ta vara på den så att ni får förstånd.
- 2 God lärdom ger jag er,
överge inte min undervisning.
- 3 För jag har själv varit barn
och haft en far,
varit liten och min mors ende son.
- 4 Då undervisade han mig
och sade till mig:
Låt ditt hjärta hålla fast
vid mina ord.
Bevara mina bud, så får du leva.
- 5 Vinn vishet, vinn förstånd!
Glöm inte vad min mun har sagt
och vik inte av från det.
- 6 Överge inte visheten,
så ska hon bevara dig.
Älska henne,
så ska hon skydda dig.
- 7 Visheten är det viktigaste.
Vinn vishet, vinn förstånd
med allt du äger.
- 8 Håll henne högt,
så ska hon upphöja dig.

3:31 Ps 1:1, Ords 1:15, 4:14f, 24:1. **3:32** Ords 11:20, 12:22. **3:33** 3 Mos 26:3f, 14f, 5 Mos 11:28, Mal 2:2, Ef 2:3f. **3:34** Ps 37:13, 59:9, Ords 1:26, Jes 66:2, Jak 4:10, 1 Petr 5:5. **3:34 Föraktare föraktar han** Septuaginta: "Herren står emot de högmodiga". Citeras så av Jakob i Jak 4:6 och av Petrus i 1 Petr 5:5. **4:1** Ords 1:8, 13:1. **4:3** 1 Krön 22:5. **4:4** 3 Mos 18:5, 1 Krön 28:9, Ords 7:2, 19:16, Luk 10:28. **4:7 Visheten är det viktigaste.** Annan översättning: "Vishetens början är:". **4:8** 1 Sam 2:30.

- Hon ger dig ära
 när du omfamnar henne.
- 9 En skön krans
 ska hon sätta på ditt huvud,
 en ärekrona ska hon räcka dig.
- Ljusets och mörkrets väg*
- 10 Hör, min son,
 ta emot mina ord,
 så blir dina levnadsår många.
- 11 Jag lär dig vishetens väg,
 jag leder dig på rätta stigar.
- 12 När du går
 ska inget hindra dina steg,
 när du springer
 ska du inte snava.
- 13 Håll fast vid min förmaning,
 släpp den inte.
 Bevara den, för den är ditt liv.
- 14 Gå inte in på de gudlösas stig,
 vandra inte på de ondas väg.
- 15 Undvik den, gå inte in på den,
 vik av från den och gå förbi.
- 16 De kan inte sova
 om de inte fått göra något ont,
 de mister sin sömn
 om de inte fått någon på fall,
- 17 för de äter onskans bröd
 och dricker våldets vin.
- 18 De rättfärdigas stig
 är som gryningens ljus,
 som växer i klarhet
 tills dagen når sin höjd.
- 19 Men de gudlösas väg
 är som djupaste mörker,
 de märker inte
 vad som blir deras fall.
- 20 Min son,
 ta vara på vad jag säger,
 vänd ditt öra till mina ord.
- 21 Låt dem inte vika från din blick,
 bevara dem i ditt hjärtas djup,
- 22 för de är liv för den som finner dem
 och läkedom för hela hans kropp.
- 23 Mer än allt som ska bevaras,
 bevara ditt hjärta,
 för därifrån utgår livet.
- 24 Gör dig fri från munnens falskhet,

4:9 Ords 1:9, Jes 28:5. 4:10 2 Mos 20:12, Ords 3:2. 4:11 Ps 23:3, 27:11, 32:8. 4:12 Ps 18:36, Ords 3:23. 4:13 Ords 3:22. 4:14 Ps 1:1, Ords 1:10, 15, 3:31. 4:20 Ords 2:2, 5:1. 4:21 Ords 3:21, 7:1f. 4:23 **hjärta** Står i Bibeln för hela den inre människan, tanken lika väl som känslan (16:9, 24:2).

- låt läpparnas svek
vara fjärran från dig.
²⁵ Låt dina ögon se rakt fram,
rikta din blick rakt framför dig.
²⁶ Tänk på stigen
där din fot går fram,
låt alla dina vägar vara rätta.
²⁷ Vik inte av åt höger eller vänster,
håll din fot borta från det onda.

5

Varning för sexuell omoral

- ¹ Min son, lyssna till min vishet,
vänd ditt öra till min klokhet,
² så att du tar vara på gott omdöme
och dina läppar bevarar kunskapen.
³ För en trolös kvinnas läppar
dryper av honung,
hennes mun är halare än olja,
⁴ men till sist blir hon
bitter som malört,
vass som ett tveeggat svärd.
⁵ Hennes fötter styr ner mot döden,
till dödsriket drar hennes steg.
⁶ På livets väg tänker hon inte,
hennes stigar leder vilse
utan att hon märker det.
⁷ Lyssna nu på mig, barn,
vik inte bort från min muns ord.
⁸ Låt din väg gå långt från henne,
kom inte nära dörren
till hennes hus.
⁹ Annars får du ge din kraft åt andra,
dina år åt en grym herre.
¹⁰ Främlingar mättar sig
av din rikedom
och ditt arbetes frukt hamnar
i en annans hus.
¹¹ Till slut ska du sucka,
när din kropp och ditt hull
tynar bort,
¹² och säga:
”Hur kunde jag hata förmaning,
hur kunde mitt hjärta
förakta tillrättavisning!
¹³ Varför lyssnade jag inte
till mina lärares röst?
Varför vände jag inte mitt öra

4:26 Ps 119:5. **4:26 Tänk på ... rätta** Annan översättning: "Jämna ... stadiga". **4:27** 5 Mos 5:32, Jos 1:7, Jes 30:21,
2 Kor 6:7. **5:3** Ps 55:22, Ords 2:16, 6:24, 7:5, 22:14. **5:4** Ords 6:24, Pred 7:26. **5:5** Ords 2:18, 7:27. **5:10**
rikedom Annan översättning: "styrka".

- till dem som undervisade mig?
- 14 Hur nära var det inte
att jag drabbades av allt ont
mitt i den samlade församlingen!”
- 15 Drick vatten ur din egen brunn,
det som rinner ur din egen källa.
- 16 Ska dina källor
rinna ut på gatan,
dina vattenbäckar på torgen?
- 17 Nej, de ska tillhöra dig, bara dig,
och inga främlingar jämte dig.
- 18 Må din källa vara välsignad,
och gläd dig över
din ungdoms hustru,
- 19 den älskliga hinden,
den sköna gasellen.
Låt hennes bröst
alltid tillfredsställa dig,
hennes kärlek ständigt berusa dig.
- 20 Min son, varför låta dig berusas
av en främmande kvinna
och famna en som inte är din?
- 21 Inför HERRENS ögon
är människans vägar uppenbara,
han betraktar alla hennes steg.
- 22 Den gudlöse fångas
av sina egna missgärningar
och fastnar i sina synders snaror.
- 23 Han dör av brist på förmaning,
i sin stora dårskap går han vilse.

6

Varning för olika slags dårskap

- 1 Min son, har du gått i borgen
för din nästa
och gett ditt handslag
åt en främling?
- 2 Har du blivit snärjd av dina ord
och fångad av vad din mun
har sagt?
- 3 Gör då så här, min son,
för att rädda dig när du hamnat
i din nästas våld:
Gå och ödmjuka dig
och ge honom ingen ro,

5:14 3 Mos 20:10, 5 Mos 22:24, Ords 6:15, 13:21.
”Snart drabbades jag”. 5:15 Höga V 4:15.
Ords 15:3, Jer 10:23, 16:17, 32:19, Hebr 4:13.
6:1 Ords 11:15, 17:18, 20:16, 22:26, 27:13.

5:14 **Hur nära var det inte att jag drabbades** Annan översättning:
5:18 Pred 9:9. 5:20 Ords 2:16, Hes 23:3, Matt 5:28. 5:21 Job 34:21,
5:21 **steg** Annan översättning: ”hjulspår”. 5:22 Ps 7:17, 9:16, Ords 1:31.

- 4 unna inte dina ögon någon sömn
eller dina ögonlock en blund,
5 rädda dig som en gasell
ur hans grepp
och en fågel ur jägarens våld.
- 6 Gå till myran, du late,
se hur hon gör och bli vis.
- 7 Hon har varken furste,
förman eller herre,
8 men hon skaffar sin föda
om sommaren
och samlar sin mat
under skördetiden.
- 9 Hur länge ska du ligga, du late?
När ska du resa dig
ur din sömn?
- 10 Sov lite till, slumra lite till,
ligg lite till med armarna i kors,
11 så kommer fattigdomen över dig
som en rövare
och nöden som en beväpnad man.
- 12 En fördärvad människa,
en ond man
är den som går
med falskhet i sin mun,
13 som blinkar med ögonen,
skrapar med foten,
gör tecken med fingrarna.
- 14 Han har svek i sitt hjärta,
han smider ständigt onda planer
och skapar gräl.
- 15 Därför kommer hans olycka
med hast,
han krossas plötsligt utan räddning.
- 16 Sex saker är det som HERREN hatar,
sju som han avskyr:
- 17 stolta ögon, en falsk tunga,
händer som spiller oskyldigt blod,
18 ett hjärta som smider onda planer,
fötter som skyndar
till det som är ont,
19 ett falskt vittne som främjar lögn
och den som skapar gräl
mellan bröder.

Varning för äktenskapsbrott

6:4 Ps 132:4. 6:5 Ps 91:3, 124:7. 6:6 Job 12:7, Ords 30:25. 6:8 Ords 10:5, 30:25. 6:10 Ords 20:13, 24:33f, Pred 4:5.
6:11 Ords 20:13. 6:11 rövare Annan översättning: "lösdrivare". 6:12 Ords 16:30. 6:13 Ps 35:19, Ords 10:10. 6:17
Ps 101:5, 120:2, Ords 12:22, 16:5. 6:18 Ords 24:2, Jes 59:7. 6:19 Ords 19:5, 21:28, Rom 1:29f.

- 20 Min son, håll fast vid din fars bud
och förkasta inte
din mors undervisning.
- 21 Bär dem alltid
bundna vid ditt hjärta,
fäst dem vid din hals.
- 22 Låt dem leda dig när du går,
vaka över dig när du ligger
och tala till dig när du vaknar.
- 23 Budet är en lykta
och undervisningen ett ljus,
förmanande tillrättavisning
är en väg till livet.
- 24 De ska bevara dig
från den onda kvinnan,
från den främmandes hala tunga.
- 25 Ha inte begär i ditt hjärta
till hennes skönhet
och låt henne inte fånga dig
med sina blickar,
- 26 för en prostituerad
kan ta din sista brödbit,
men en gift kvinna
jagar din dyrbara själ.
- 27 Kan man bära eld i sin famn
utan att kläderna blir brända?
- 28 Eller kan man gå på glödande kol
utan att fötterna blir svedda?
- 29 Så går det den
som går in till sin nästas hustru,
ingen som rör henne
blir ostraffad.
- 30 Föraktar man inte tjuven som stjal
för att äta sig mätt
när han är hungrig?
- 31 Blir han ertappad
får han betala sjufalt
och ge ifrån sig allt han har
i sitt hus.
- 32 Den som begår äktenskapsbrott
saknar vett,
den som gör så fördärvar sitt liv.
- 33 Plåga och skam är vad han vinner,
hans vanära utplånas aldrig,
- 34 för mannens vrede är svartsjuk,

6:20 Ords 1:8, 3:1, 7:1. **6:21** 5 Mos 6:8, Ords 3:3, 7:3. **6:22** 5 Mos 6:7, Ps 1:2, Ords 3:23f. **6:23** Ps 19:9, 119:105, 2 Petr 1:19. **6:24** Ords 2:16, 5:3, 7:5, 21. **6:24** *den onda kvinnan* Annan översättning: "din nästas hustru". **6:26** *jagar din dyrbara själ* Äktenskapsbrott är en synd som straffades med döden (5 Mos 22:22). **6:30** *Föraktar man inte* Annan översättning: "Man föraktar inte". **6:31** 2 Mos 22:1f. **6:31** *sjufalt* Symbolisk förstärkning (jfr Matt 18:21). Tjuvar bötede normalt mindre än så (jfr Luk 19:8). **6:34** Rom 13:4.

han skonar inte på hämndens dag.
 35 Han tar inte emot
 några försoningsgåvor,
 han bryr sig inte om
 dina stora mutor.

7

Ytterligare varning för omoral

- 1 Min son, ta vara på mina ord
 och göm mina bud inom dig.
 2 Håll mina bud så får du leva,
 bevara min undervisning
 som din ögonsten.
 3 Bind dem runt dina fingrar,
 skriv dem på ditt hjärtas tavla.
 4 Säg till visheten:
 ”Du är min syster”
 och kalla insikten din förtrogna.
 5 De ska bevara dig
 från den främmande kvinnan,
 från din nästas hustru
 som talar hala ord.
 6 När jag spanade ut
 genom fönstret i mitt hus,
 genom gallret,
 7 då såg jag bland de okunniga,
 bland de unga upptäckte jag
 en yngling utan vett.
 8 Han gick över gatan
 vid hörnet där hon bodde
 och styrde sina steg
 mot hennes hus.
 9 Det var i skymningen,
 vid dagens slut,
 när nattens mörker föll på.
 10 Då mötte honom en kvinna,
 klädd som en prostituerad
 och med dolda avsikter.
 11 Rastlös och trotsig var hon,
 hennes fötter hade ingen ro
 där hemma –
 12 än på gatan, än på torgen,
 vid varje gathörn stod hon på lur.
 13 Hon grep honom och kysste honom,
 med fräck uppsyn
 sade hon till honom:

7:2 Ords 4:4, 19:16. **7:2 din ögonsten** Ordagrant: ”den lille mannen i ditt öga”, alltså den känsliga pupillen. **7:3**
 2 Mos 13:16, 5 Mos 6:8, 11:18, Ords 3:3, 6:21. **7:5** Ords 2:16, 5:3, 6:24. **7:9** Joh 3:20. **7:11** Ords 9:13. **7:12** Ords 23:28.
7:12 vid varje gathörn En möjlig koppling till fruktbarhetsaltaren (se 2 Krön 28:24 med not).

- 14 ”Jag har kött från gemenskapsoffer,
i dag uppfyllde jag mina löften.
- 15 Därför gick jag ut för att möta dig,
jag sökte dig och fann dig.
- 16 Jag har bäddat min säng
med sköna täcken,
med färggrant linne från Egypten.
- 17 Jag har parfymerat min bädd
med myrra, aloe och kanel.
- 18 Kom, nu ska vi njuta av kärlek
ända till morgonen,
njuta tillsammans
av kärlekens fröjder.
- 19 För min man är inte hemma,
han har rest långt bort.
- 20 Han tog med sig en påse pengar,
först vid fullmåne
kommer han hem.”
- 21 Hon förleder honom
med allt sitt prat,
förför honom med hala läppar.
- 22 Han följer genast efter henne
som oxen går bort för att slaktas,
som fången för att straffas
för sin dårskap,
- 23 tills pilen genomborrar hans lever.
Han liknar fågeln
som skyndar in i snaran
utan att förstå
att det gäller livet.
- 24 Så hör mig nu, ni barn,
lyssna på mina ord.
- 25 Låt inte ditt hjärta vika av
till hennes vägar,
förirra dig inte in på hennes stigar,
- 26 för hon har fällt många
som ligger slagna,
otaliga är hennes offer.
- 27 Hennes hus är vägen
till dödsriket,
det leder ner
till dödens kammare.

8

Visheten berättar om sig själv

7:14 3 Mos 3:1f. **7:14 har kött från gemenskapsoffer** Se 3 Mos 3:1f med not. Annan översättning: ”var skyldig ett gemenskapsoffer”. Den som bad kunde lova att bära fram ett offer (se t ex Jona 2:10). **7:17 linne från Egypten... myrra, aloe och kanel** Importerade lyxvaror (jfr Hes 27:7, 22). **7:22 fången för att straffas för sin dårskap** Andra handskrifter (Septuaginta): ”hjorten hoppar i snaran”. **7:23** Ords 5:4f. **7:27** Ords 2:18, 5:5, 9:18.

- 1 Hör, visheten ropar
och förståndet höjer sin röst!
- 2 Hon står uppe på höjderna,
vid vägen där stigarna möts.
- 3 Vid portarna in till staden,
vid ingångarna höjer hon sitt rop:
- 4 Till er, ni män, ropar jag,
min röst går ut
till människors barn.
- 5 Ni som är okunniga,
lär er klokhet!
Ni dårar, lär er förstånd!
- 6 Lyssna, för jag talar
om ädla ting,
från mina läppar kommer
det som är rätt.
- 7 Ja, min mun talar sanning,
mina läppar avskyr gudlöshet.
- 8 Min muns alla ord är rättfärdiga,
i dem finns inget falskt
eller förvridet.
- 9 Allihop är rätta för den förståndige
och raka för dem
som har funnit kunskap.
- 10 Ta emot min förmaning
hellre än silver
och kunskap hellre än rent guld,
- 11 för visheten är bättre än pärlor,
inga skatter kan jämföras
med henne.
- 12 Jag, visheten, bor hos klokheten,
jag har kunskap
och gott omdöme.
- 13 Att vörda HERREN
är att hata det onda.
Högfärd, högmod,
ond väg och falsk mun,
det hatar jag.
- 14 Hos mig finns råd och insikt.
Jag är förstånd,
hos mig finns makt.
- 15 Genom mig regerar kungar
och stiftar furstar rätta lagar.
- 16 Genom mig styr härskare
och hövdingar,
alla domare på jorden.

8:1 Ords 1:21. **8:5** Ords 1:4, 22. **8:6 ädla ting** Annan översättning: "det som stämmer" (jfr 1 Mos 2:18 med not). **8:7** Ps 37:30, 45:8. **8:8** Ps 119:75, 160, Jes 53:9, Joh 8:46, 1 Petr 2:22. **8:10** Job 28:15f, Ords 3:14f, 16:16. **8:11** Job 28:18, Ords 3:15. **8:13** Ords 16:6, 18. **8:14 insikt** Annan översättning: "framgång". **8:16 domare på jorden** Andra handskrifter: "rättfärdiga domare".

- 17 Jag älskar dem som älskar mig,
och de som söker mig
ska finna mig.
- 18 Rikedom och ära finns hos mig,
bestående skatter
och rättfärdighet.
- 19 Min frukt är bättre än guld,
än finaste guld,
min skörd är bättre än utvalt silver.
- 20 Jag vandrar på rättfärdighetens väg,
mitt på det rättas stigar,
- 21 för att ge rikedom i arv
åt dem som älskar mig
och fylla deras förråd.
- 22 HERREN hade mig
vid begynnelsen av sin väg,
före sina gärningar i urtiden.
- 23 Av evighet är jag insatt,
från begynnelsen,
innan jorden fanns.
- 24 Innan djupen blev till föddes jag,
innan källorna flödade av vatten.
- 25 Innan bergen grundades,
innan höjderna fanns föddes jag,
- 26 innan han gjort land och fält
och jordens första stoft.
- 27 När han beredde himlen
var jag där,
när han välvde ett valv
över djupen,
- 28 när han fäste skyarna där uppe
och djupets källor bröt fram
med kraft,
- 29 när han satte en gräns för havet
och vattnet stannade
där han befallt,
när han lade jordens grund,
- 30 då var jag verksam
vid hans sida.
Jag var hans glädje dag efter dag,
ständigt jublande inför honom.
- 31 Jag jublade över hela hans värld
och hade min glädje
hos människors barn.

8:17 Jer 29:13, Joh 14:21. **8:18** Ords 3:16, 22:4. **8:18** *bestående* Annan översättning: "uråldriga" eller "ädla". **8:19** Ords 3:14, 10:20. **8:22** *hade* Annan översättning: "fick" (dvs födde, ordet översätts så i 1 Mos 4:1). Nya testamentet kallar Guds vishet för Kristus (1 Kor 1:24, jfr 1 Mos 1:1, Joh 1:1f, Kol 1:15f). **8:27** *välvde ett valv* Annan översättning: "tecknade en cirkel". **8:29** Job 38:10f, Ps 24:2, 104:9, Jer 5:22. **8:30** *verksam* Annan översättning: "troget", "ett barn" eller "en konstnär". Kreativitet förknippas med vishet och Guds Ande (2 Mos 31:3f). **8:30** *jublande* Annan översättning: "lekande" (även i vers 31).

- 32 Så lyssna nu till mig, mina barn.
Saliga är de som följer mina vägar.
- 33 Lyssna till förmaning och bli visa,
förkasta den inte.
- 34 Salig är den människa
som lyssnar till mig,
som vakar vid mina dörrar
dag efter dag
och håller vakt
vid mina dörrposter,
- 35 för den som finner mig finner livet
och får nåd från HERREN.
- 36 Men den som syndar mot mig
skadar sin själ,
alla som hatar mig älskar döden.

9

Vishetens inbjudan

- 1 Visheten har byggt sitt hus,
hon har huggit ut
sina sju pelare.
- 2 Hon har slaktat sin boskap,
blandat sitt vin
och dukat sitt bord.
- 3 Hon har sänt ut sina tjänarinnor,
hon ropar från stadens
översta höjder:
- 4 "Du som är okunnig, kom hit!"
Till den som saknar vett säger hon:
- 5 "Kom, ät av mitt bröd
och drick av det vin
som jag blandat!"
- 6 Lämna okunnigheten
så får ni leva,
och gå fram på förståndets väg.
- 7 Den som tillrättavisar en hånare
får ta emot hån,
den som förmanar en gudlös
får förakt.
- 8 Förmana inte en hånare,
han kommer bara att hata dig.
Förmana den som är vis,
han kommer att älska dig.
- 9 Ge åt den vise
och han blir ännu visare,
undervisa den rättfärdige
och han lär sig mer.

8:32 Ords 5:7, 7:24, 29:18, Luk 11:28. **8:35** Ords 3:16, 4:22, 12:2, 1 Joh 5:11f. **9:1 huggit ut** Andra handskrifter (Septuaginta): "satt upp". **9:2** Ps 23:5, Matt 22:4, Luk 14:16f. **9:3** Ords 1:20, 8:2. **9:3 stadens översta höjder** Här låg en stads kungapalats (jfr 2 Sam 11:2) eller tempel (jfr Jes 2:2). **9:7** Ords 23:9, Matt 7:6. **9:8** Ps 141:5, Ords 15:12, 23:9. **9:9** Ords 1:5.

- 10 Att vörda HERREN
är början till vishet,
att känna den Helige är förstånd,
11 för genom mig
blir dina dagar många
och dina levnadsår förökas.
12 Är du vis hjälper din vishet dig,
hånar du får du bära det själv.

Oförnuftets inbjudan

- 13 Dårskapen är en rastlös kvinna,
okunnig och utan vett.
14 Hon sitter vid dörren till sitt hus,
på en tron högt uppe i staden.
15 Hon ropar till dem
som går vägen förbi,
till dem som går sina stigar
rakt fram:
16 "Du som är okunnig, kom hit!"
Till den som saknar vett
säger hon:
17 "Stulet vatten är sött,
hemligt bröd är ljuvligt!"
18 Men han vet inte
att de döda är där,
att hennes gäster
hamnar i dödsrikets djup.

10

Salomos ordspråk

- 1 Detta är Salomos ordspråk:
En vis son gläder sin far,
en dåraktig son
är en sorg för sin mor.
2 Oärlig vinst är till ingen nytta,
men rättfärdighet
räddar från döden.
3 HERREN låter inte
en rättfärdig själ hungra,
men han avvisar de ondas begär.
4 Lat hand gör fattig man,
flitig hand ger rikedom.
5 En klok son samlar
om sommaren,
en odåga till son sover i skördetid.

- 6 Välsignelser vilar
 på den rättfärdiges huvud,
 de gudlösas mun
 gömmer på våld.
- 7 Den rättfärdiges minne
 blir till välsignelse,
 de gudlösas namn multnar bort.
- 8 Ett vist hjärta tar emot tillsägelser,
 dårens läppar leder till fall.
- 9 Den som lever hederligt
 lever trygg,
 den som går krokiga vägar
 blir avslöjad.
- 10 Den som blinkar med ögonen
 vållar smärta,
 dårens läppar leder till fall.
- 11 Den rättfärdiges mun
 är en källa till liv,
 de gudlösas mun
 gömmer på våld.
- 12 Hat skapar gräl,
 kärlek skyler alla synder.
- 13 Vishet finner man
 på den klokes läppar,
 riset är till för
 den vettlöses rygg.
- 14 De visa sparar på kunskap,
 dårens mun bjuder in olycka.
- 15 Den rikets välstånd
 är hans fasta borg,
 de armas fattigdom
 deras fördärv.
- 16 Den rättfärdiges arbete
 leder till liv,
 den gudlöses vinst
 leder till synd.

10:6 Ps 27:12, Ords 10:11. **10:6 gömmer på våld** Annan översättning: "täcks av våld" (även i vers 11). **10:7** Job 18:17, Ps 9:6, 34:17, 109:13. **10:8** Matt 7:24f. **10:9** Ords 1:33, 2:7, 14:2, 28:18. **10:10** Ps 35:19, Ords 6:13, 16:30. **10:10 dårens läppar leder till fall** Andra handskrifter (Septuaginta): "den som tillrättavisar öppet skapar frid". **10:11** Ps 37:30, Ords 13:14, 18:4. **10:12** Ords 17:9, 1 Kor 13:4f, Jak 5:20, 1 Petr 4:8. **10:13** Ords 19:29, 20:30, 26:3. **10:14** Ords 12:23, 18:7, Pred 5:2. **10:15** Ords 18:11. **10:16** Luk 16:19f.

- 17 Att ta vara på förmaning
är vägen till livet,
den som föraktar tillrättavisning
leder andra vilse.
- 18 Den som döljer hat
har falska läppar,
den som sprider förtal är en dåre.
- 19 Där orden är många
uteblir inte synd,
klok är den
som styr sina läppar.
- 20 Den rättfärdiges tunga
är utvalt silver,
de gudlösas hjärtan
har ringa värde.
- 21 Den rättfärdiges läppar
ger näring åt många,
dårar dör av brist på förstånd.
- 22 HERRENS välsignelse ger rikedom,
egen möda tillför inget.
- 23 Dårens glädje
är att göra det skamliga,
den förståndiges glädje
är visheten.
- 24 Den gudlöse drabbas
av det han fruktar,
de rättfärdiga får vad de önskar.
- 25 När stormen kommer
är det slut med den gudlöse,
men den rättfärdige
har en evig grund.
- 26 Som syra för tänderna
och rök för ögonen
är den late för den
som skickar honom.
- 27 Att vörda HERREN förlänger livet,
men de gudlösas år förkortas.

10:17 Ords 6:23, 12:1, 13:1, 18, 15:5, 32. **10:19** Ords 13:3, 17:27, 21:23. **10:20** Ords 8:19, 12:18. **10:21** Ords 5:23, Pred 10:12. **10:21** *näring* Annan översättning: "vägledning". **10:22** 1 Mos 24:35, 5 Mos 8:18, Ps 127:2. **10:22** *egen möda tillför inget* Annan översättning: "han tillför inget besvär med den". **10:23** Ords 2:14, 15:21. **10:24** Job 15:20, Ords 1:27f, Jes 66:4. **10:25** Ps 37:35f, Ords 12:3, 7, 14:32, Matt 7:24f. **10:27** Ps 55:24, 128:4, 6.

- 28 De rättfärdigas väntan
leder till glädje,
de gudlösas hopp blir till intet.
- 29 HERRENS väg är den ärliges värn
men förbrytares fördärv.
- 30 Den rättfärdige ska aldrig vackla,
men de gudlösa får inte bo i landet.
- 31 Den rättfärdiges mun
flödar av vishet,
men en falsk tunga skärs av.
- 32 Den rättfärdiges läppar vet
vad som är välbehagligt,
de gudlösas mun förvränger allt.

11

- 1 HERREN avskyr falsk väg,
full vikt behagar honom.
- 2 När högfärd kommer följer förakt,
men vishet finns hos de ödmjuka.
- 3 De ärligas hederlighet leder dem,
de trolösa falskhet
blir deras fördärv.
- 4 Rikedom hjälper inte
på vredens dag,
men rättfärdighet räddar
från döden.
- 5 Den hederliges rättfärdighet
jämnar hans väg,
den gudlöse faller
genom sin gudlöshet.
- 6 De ärligas rättfärdighet räddar dem,
de trolösa fångas av sina begär.
- 7 När en gudlös dör
försvinner hans hopp,
vad de onda väntar på går förlorat.
- 8 Den rättfärdige räddas ur nöden,

10:28 Job 8:13, Ps 1:6, 112:10, Ords 11:7, 23. **10:28 leder till glädje** Annan översättning: "är en glädje". **10:30** Ps 37:28, 104:35, 112:6, Ords 2:22. **10:31** Ps 37:30, Jes 57:19. **11:1** 3 Mos 19:35f, 5 Mos 25:13f, Ords 16:11, 20:10, 23. **11:1 falskvåg** Oärliga köpmän ökade vinsten genom fusk med måtten (3 Mos 19:36, Amos 8:5). **11:2** Ords 13:10, 16:18, 18:12, 29:23. **11:3** Ords 13:6, 19:3. **11:4** Ords 10:2, Hes 7:19, Sef 1:18. **11:6** Ords 5:22, 12:13, 13:6. **11:7** Job 8:13, Ps 112:10, Ords 10:28. **11:7 de onda** Annan översättning: "kraften". **11:8** Ords 21:18.

den gudlöse drabbas i hans ställe.

- 9 Med sin mun fördärvar
den gudlöse sin nästa,
genom kunskap räddas
de rättfärdiga.
- 10 De rättfärdigas framgång
ger glädje i staden,
när de gudlösa förgås
blir det jubel.
- 11 Genom de ärligas välsignelse
upphöjs en stad,
genom de gudlösas mun
rivs den ner.
- 12 Den som föraktar sin nästa
är utan vett,
den som har förstånd tiger.
- 13 Skvallraren förråder hemligheter,
ett trofast hjärta
döljer vad det vet.
- 14 Utan ledning faller ett folk,
när många ger råd går det väl.
- 15 Den som går i borgen
för en främling råkar illa ut,
den som avskyr handslag är trygg.
- 16 En älsklig kvinna vinner ära,
våldsverkare vinner rikedom.
- 17 Den barmhärtige gör väl
mot sin själ,
den grymme skadar sitt eget kött.
- 18 Den gudlöse gör en bedräglig vinst,
den som sår rättfärdighet
får en säker lön.
- 19 Den som står fast i rättfärdighet
vinner liv,
den som jagar efter ont
går mot sin död.

11:9 Ords 16:29, 29:5. **11:10** Job 27:23, Ords 28:12, 28, 29:2. **11:12** Ords 14:21, 17:28. **11:13** 3 Mos 19:16, Ords 20:19, 25:9, 1 Tim 5:13. **11:14** Ords 15:22, 20:18, 24:6. **11:15** Ords 6:1f, 17:18, 20:16. **11:16 våldsverkare** Andra handskrifter (Septuaginta): "flitiga". Septuaginta har två ordspråk i versen: "En älsklig kvinna vinner ära, en hustru som hatar det rätta är en skamlig sits. De lata blir egendomslösa, de flitiga vinner rikedom." **11:18** Ords 22:8, Hos 10:12, Gal 6:8f, Jak 3:18. **11:19** Ords 10:16, 12:28, 19:23.

- 20 HERREN avskyr förvridna hjärtan,
de som lever hederligt
behagar honom.
- 21 De onda blir förvisso
inte ostraffade,
men de rättfärdigas
efterkommande går fria.
- 22 Som en guldring
i grisens tryne
är skönhet hos en kvinna
utan vett.
- 23 Vad de rättfärdiga önskar
är enbart det goda,
vad de gudlösa kan hoppas på
är vrede.
- 24 Den ene strör ut och får ändå mer,
den andre snålar
och blir bara fattigare.
- 25 En generös själ blir rikt mättad,
den som vederkvicker andra
blir själv vederkvickt.
- 26 Den som undanhåller sin säd
förbannas av folket,
välsignelse kommer
över den som vill sälja.
- 27 Den som söker det goda
strävar efter nåd,
den som jagar efter det onda
drabbas av det själv.
- 28 Den som litar till sin rikedom
kommer på fall,
men de rättfärdiga
ska grönska som löven.
- 29 Den som drar olycka över sitt hus
får ärva vind,
dåren blir slav
åt den som har ett vist hjärta.
- 30 Den rättfärdiges frukt
är ett livets träd,

11:20 Ps 119:1, Ords 12:22, 15:19, 17:20. **11:21** Ps 34:22, Ords 12:21, 16:5, 21:30. **11:22 vett** Annan översättning: "smak". **11:23** Job 8:13f, Ords 10:24, 28, Rom 2:8f. **11:24** Ps 112:9, Ords 21:13. **11:24 snålar** Ordagrant: "sparar mer än vad som är rätt". **11:25** Matt 5:7, Luk 6:38, 2 Kor 9:6. **11:25 generös** Ordagrant: "välsignande". **11:27** Est 7:10, Ps 7:17, Ords 5:22. **11:28** Ps 1:3, 52:10, 92:13, Ords 14:11. **11:30** Ords 3:18, Luk 5:10, Jak 5:19f.

den som vinner själar är vis.

- 31 Om den rättfärdige
får sin lön på jorden,
hur mycket mer då
den gudlöse och syndaren!

12

- 1 Den som älskar fostran
älskar kunskap,
den som hatar tillrättavisning
är dum.
- 2 Den som är god
får nåd från HERREN,
den som gör onda planer
blir fördömd.
- 3 Ingen människa kan bestå
genom ondska,
men de rättfärdigas rot
kan inte rubbas.
- 4 En driftig hustru är sin mans krona,
en skamlös är som röta i hans ben.
- 5 De rättfärdigas tankar är rätta,
de gudlösas råd bedrar.
- 6 De gudlösas ord lurar efter blod,
de ärligas tal räddar dem.
- 7 De gudlösa störtas
och finns inte mer,
men de rättfärdigas hus består.
- 8 Efter sitt förstånd blir man prisad,
men ett förvridet hjärta
blir föraktat.
- 9 Bättre vara ringa och ha en tjänare
än spela förnäm och sakna bröd.
- 10 Den rättfärdige vet
hur hans boskap känner det,
men de gudlösas omsorg är grym.

11:30 den som vinner själar är vis Andra handskrifter (Septuaginta): "våld tar liv". **11:31** Ords 13:21, Luk 23:31, 1 Petr 4:18. **11:31 får sin lön på jorden** Septuaginta: "knappt blir frälst". Citeras så av Petrus i 1 Petr 4:18. **12:1** Ps 141:5, Ords 10:17, 13:1, 18, 15:5. **12:3** Ords 10:25, 11:5. **12:4** Ords 14:1, 18:22, 31:10f. **12:5** 2 Sam 15:31f, 1 Kung 12:6f. **12:6** 1 Sam 25:26, Ords 1:11, 16, 18. **12:7** Job 34:25, Ords 14:11, Matt 7:24f. **12:9** Ords 13:7. **12:9 ha en tjänare** Annan översättning (Septuaginta): "arbeta för sig själv". **12:10** 5 Mos 25:4, Ords 27:23, 1 Kor 9:9.

- 11 Den som brukar sin åker
får bröd så det räcker,
den som jagar tomhet
saknar vett.
- 12 Den gudlöse har begär
till de ondas fångst,
men de rättfärdigas rot ger frukt.
- 13 Den onde snärjs i sina läppars synd,
men den rättfärdige slipper ut
ur nöden.
- 14 Av munnens frukt
blir man mättad med gott,
vad människans händer har gjort
får hon tillbaka.
- 15 Dåren tycker själv hans väg är rätt,
vis är den som lyssnar till råd.
- 16 Dåren visar genast sin vrede,
klok är den som döljer en skymf.
- 17 Den ärlige talar sanning,
ett falskt vittne bedrar.
- 18 Tanklösa ord kan hugga som svärd,
men de visas tunga ger läkedom.
- 19 Sanna ord består för evigt,
en lögnaktig tunga
bara ett ögonblick.
- 20 De som smider onda planer
har svek i hjärtat,
de som främjar frid får glädje.
- 21 Inget ont drabbar den rättfärdige,
men de gudlösa får olycka
i fullt mått.
- 22 HERREN avskyr falska läppar,
de som handlar i sanning
behagar honom.
- 23 En klok man döljer sin kunskap,
dårars hjärtan ropar ut
sitt oförnuft.

12:11 Ords 28:19. **12:12** Ords 11:6, 21:10, 1 Tim 6:9. **12:12** *fångst* Annan översättning: "borg". **12:13** Ps 7:15f, 9:17, Ords 5:22, 11:8, 21:23. **12:14** Ps 62:13, Ords 13:2, 15:23, Matt 16:27, Rom 2:6, 2 Kor 5:10, Upp 22:12. **12:15** Ords 14:12, 16:2, 21:2. **12:16** Ords 14:29, 33, 29:11. **12:17** Ords 6:19, 14:5, 25, 19:9. **12:18** Ps 57:5, Ords 15:4. **12:21** Ps 34:22, 91:10, 2 Petr 2:9f. **12:22** Ps 5:7, Ords 6:16f, 11:20. **12:23** Ords 10:14, 13:16, 15:2, 29:11.

- 24 Flitig hand får härska,
den late tvingas till trältjänst.
- 25 Bekymmer tynger en mans hjärta,
ett vänligt ord ger det glädje.
- 26 Den rättfärdige väljer sitt sällskap,
de gudlösas väg leder andra vilse.
- 27 Den late får inte tag i sitt villebråd,
flit är för människan
en dyrbar skatt.
- 28 På rättfärdighetens väg är liv,
på den vägen finns ingen död.

13

- 1 En vis son hör
sin fars förmaning,
en hånare lyder ingen tillsägelse.
- 2 Av munnens frukt får man njuta gott,
men de trolösa hungrar efter våld.
- 3 Den som vaktar sin tunga
bevarar sitt liv,
den pratsamme råkar i olycka.
- 4 Den late är full av begär
men får inget,
de flitigas hunger blir rikt mättad.
- 5 Den rättfärdige avskyr lögnaktigt tal,
den gudlöse betar sig
avskryvärt och skamligt.
- 6 Rättfärdighet bevarar den hederlige,
ondska fäller syndaren.
- 7 Den ene vill verka rik
men har ingenting,
den andre vill verka fattig
men äger mycket.
- 8 Den rike måste ge sin rikedom
som lösen för sitt liv,
men den fattige

12:24 Ords 10:4, 13:4, 19:15. **12:25** Ords 15:13, Jes 50:4. **12:26** Ps 1:1. **12:27 tag i** Andra handskrifter: "steka".
12:27 flit är för människan en dyrbar skatt Annan översättning: "den flitige får en dyrbar skatt". **13:1** Ords 1:8,
 10:17, 12:1, 14:6, 15:5, 12. **13:2** Ords 12:14, 18:20. **13:3** Ords 10:19, 18:21, 21:23, Jak 3:2. **13:4** Ords 10:4, 12:24,
 27, 19:15, 21:5. **13:5** Ps 119:163. **13:6** Ords 10:30, 11:3, 6. **13:7** Ords 12:9.

hör inte av något hot.

⁹ De rättfärdigas ljus lyser klart,
men de gudlösas lampa slocknar.

¹⁰ Övermod skapar bara gräl,
vishet finns hos dem
som tar emot råd.

¹¹ Lätt fångat är lätt förgånget,
men den som samlar
efter hand får mycket.

¹² Utdragen väntan tär på hjärtat,
uppfylld önskan är ett livets träd.

¹³ Den som föraktar ordet
fördärvar sig själv,
den som respekterar budet
blir belönad.

¹⁴ Den vises undervisning
är en källa till liv,
en hjälp att undgå dödens snaror.

¹⁵ Gott förstånd för med sig välvilja,
de trolösas väg är alltid sig lik.

¹⁶ Den kloke handlar med förstånd,
dåren blottar sin dumhet.

¹⁷ En gudlös budbärare
faller i olycka,
ett pålitligt sändebud ger läkedom.

¹⁸ Fattigdom och skam
får den som föraktar förmaning,
men den som tar vara
på tillrättavisning blir ärad.

¹⁹ Uppfylld önskan är ljuv för själen,
men dårar avskyr
att överge sin ondska.

²⁰ Den som vandrar med de visa
blir vis,
den som umgås med dårar
går det illa.

13:9 Job 18:5, Ps 97:11, Ords 20:20, 24:20. **13:10** Ords 11:2, 28:25, Jak 3:17. **13:10** *Övermod skapar bara gräl* Andra handskrifter (Septuaginta): "Den tomme övermod skapar gräl". **13:13** 1 Sam 2:30, Ords 16:20, Joh 12:48. **13:13** *fördärvar sig själv* Annan översättning: "får betala för det". **13:14** Ps 18:5f, Ords 10:11, 14:27, 18:4. **13:15** Ords 12:8, Pred 9:11. **13:15** *är alltid sig lik* Andra handskrifter (Septuaginta): "är deras undergång". **13:16** Ords 12:23, 15:2, Pred 10:3. **13:17** Ords 25:13. **13:18** Ords 10:17, 12:1, 15:5, 32. **13:19** Job 28:28, Ords 29:27.

- 21 Syndare förföljs av olycka,
de rättfärdigas lön blir lycka.
- 22 Den gode lämnar arv
åt barnbarnen,
men syndarens egendom
förvaras åt den rättfärdige.
- 23 De fattigas nyodling ger riklig föda,
men den sopas bort när orätt råder.
- 24 Den som spar på riset
hatar sin son,
den som älskar honom
fostrar honom i tid.
- 25 Den rättfärdige äter och blir mätt,
de gudlösa får gå med tom mage.

14

- 1 Visa kvinnor
bygger upp hemmet,
dårskapen river det
med egna händer.
- 2 Den som vördar HERREN lever ärligt,
den som föraktar honom
går krokiga vägar.
- 3 I dårens mun är högmodets käpp,
men de visa bevaras
genom sina läppar.
- 4 Utan dragdjur blir krubban tom,
men oxars kraft ger riklig skörd.
- 5 Ett sant vittne ljuger inte,
ett falskt vittne främjar lögn.
- 6 Hånaren söker vishet
men finner ingen,
men för den kloke
kommer kunskapen lätt.
- 7 Håll dig borta från dåren,
du finner aldrig förstånd
på hans läppar.
- 8 Den klokes vishet

13:22 Job 27:16f, Ords 28:8, Pred 2:26. 13:24 Ords 3:12, 22:15, 23:13f, 29:15, Hebr 12:7. 13:25 Ps 132:15, Ords 10:3.
14:1 Ords 12:4, 19:14, 31:10f. 14:1 **Visa kvinnor** Annan översättning: "Kvinnors vishet". Jfr kap 9. 14:5 Ords 6:19,
12:17, 14:25, 19:15. 14:7 Ords 23:9. 14:8 Ords 15:14, Ef 5:15.

gör att han förstår sin väg,
men dårars oförnuft bedrar.

- 9 Dårarna hånar skuldoffret,
men bland de ärliga finns nåd.
- 10 Hjärtat känner sin egen sorg,
en främling kan inte
dela dess glädje.
- 11 De gudlösas hus raseras,
de ärligas boning blomstrar.
- 12 En väg kan verka rätt
för en människa,
men till slut leda till döden.
- 13 Även under skratt
kan hjärtat värka,
och glädje kan sluta i sorg.
- 14 Den avfällige mättas
av sina egna vägar,
och en god man håller sig borta
från honom.
- 15 Den okunnige tror varje ord,
den kloke ger akt på sina steg.
- 16 Den vise fruktar och skyr det onda,
dåren är övermodig och sorglös.
- 17 En otålig man begår dumheter,
en som gör onda planer
blir hatad.
- 18 De okunniga ärver dårskap,
de kloka blir krönta med kunskap.
- 19 Onda måste buga sig för goda,
gudlösa vid den rättfärdiges portar.
- 20 Den fattige blir avskydd
även av sina närmaste,
men den rike har många vänner.
- 21 Den som föraktar sin nästa syndar,
lycklig är den som förbarmar sig

14:9 Ords 21:27. **14:9 skuldoffret** Skulle rena från skuld och återupprätta gemenskap. Se 3 Mos 6, Jes 53:10. **14:11** Job 8:22, Ords 10:30, 11:28, 12:7, 21. **14:12** Ords 16:25, Rom 6:21. **14:13** Pred 2:1f, 7:4. **14:14 håller sig borta från honom** Annan översättning: "av sina". **14:16** 1 Mos 39:7f, Job 1:1, Ords 28:14. **14:17** Ords 12:16, 16:32, Jak 1:20. **14:17 en som gör onda planer blir hatad** Andra handskrifter (Septuaginta): "en klok man står ut". **14:19** Upp 3:9. **14:20** Ords 19:4, 7. **14:21** Ps 41:2, Ords 11:12, 19:17.

- över de betryckta.
- 22 De som tänker ut ont far vilse,
de som tänker ut gott
får nåd och sanning.
- 23 Av all möda kommer någon vinst,
tomt prat leder till fattigdom.
- 24 De visas krona är deras rikedom,
dårarnas dumhet är dumhet.
- 25 Ett sant vittne räddar liv,
den som främjar lögn bedrar.
- 26 Den som vördar HERREN
har ett tryggt fäste,
hans barn får där en tillflykt.
- 27 Vördnad för HERREN
är en källa till liv,
en hjälp att undgå dödens snaror.
- 28 Talrik skara är kungens ära,
brist på folk blir furstens fördärv.
- 29 Den som är tålmodig
har gott förstånd,
den som är otålig går långt
i dårskap.
- 30 Sinnesro ger kroppen liv,
avund är röta i benen.
- 31 Den som förtrycker den fattige
smädar hans Skapare,
den som förbarmar sig
över de behövande ärar honom.
- 32 Den gudlöse kommer på fall
genom sin ondska,
den rättfärdige har en tillflykt
vid sin död.
- 33 I den klokes hjärta bor visheten,
bland dårarna blir den uppenbar.
- 34 Rättfärdighet upphöjer ett folk,
men synd är folkens vanära.

14:22 Ps 7:15f, 36:5, Mika 2:1, 2 Tim 1:16f. **14:23** Ords 10:4, 12:24, 21:5. **14:25** Ords 12:17. **14:26** 2 Mos 20:6, Ords 18:10, 20:7. **14:27** Ords 10:11, 13:14. **14:29** Ords 12:16, 14:17, 15:18, 19:11, 29:22, Kol 3:8. **14:31** Job 31:15, Ords 17:5, 22:2. **14:32** Ps 36:13, 73:18f, Ords 6:15. **14:32 vid sin död** Andra handskrifter (Septuaginta): "i sin hederlighet". **14:33 uppenbar** Andra handskrifter (Septuaginta): "inte uppenbar".

35 En förständig tjänare
vinner kungens välvilja,
den som handlar skamligt
drabbas av hans vrede.

15

- 1 Ett mjukt svar stillar vrede,
sårande ord väcker harm.
- 2 De visas tunga ger god kunskap,
dårars mun flödar av oförnuft.
- 3 HERRENS ögon är överallt,
de vakar över både onda och goda.
- 4 En läkande tunga är ett livets träd,
en falsk tunga ger hjärtetsår.
- 5 Dåren föraktar sin fars fostran,
klok är den som tar vara
på tillrättavisning.
- 6 Den rättfärdiges hus
rymmer stor rikedom,
men den gudlöses vinst
för med sig bekymmer.
- 7 De visas läppar sprider kunskap,
men så gör inte dårarnas hjärtan.
- 8 De gudlösas offer
är avskyvärda för HERREN,
de ärligas bön behagar honom.
- 9 HERREN avskyr den gudlöses väg,
men han älskar den som strävar
efter rättfärdighet.
- 10 Fostran är något ont
för den som överger vägen,
men den som hatar tillrättavisning
måste dö.
- 11 Dödsriket och avgrunden
ligger öppna för HERREN,
hur mycket mer då

14:35 1 Mos 41:38f. **15:1** 1 Sam 25:23f, Ords 25:15. **15:2** Ords 13:16, Pred 10:12, Jes 32:6. **15:3** Job 31:4, 34:21, Ords 5:21, Hebr 4:13. **15:4** Ords 12:18. **15:5** Ps 141:5, Ords 10:17, 13:1, 18. **15:6** Ords 3:33, 8:21. **15:7** Ords 23:12, Pred 12:9. **15:7 så gör inte dårarnas hjärtan** Annan översättning: "dårarnas hjärtan är inte rätta". **15:8** Ords 21:27, Jes 1:11, 15. **15:9** Ords 11:20. **15:10** Ords 29:1. **15:10 Fostran är något ont** Annan översättning: "Sträng fostran". **15:11** Ps 139:8, Job 26:6, Apg 1:24, Hebr 4:13, Upp 14:10. **15:11 avgrunden** Hebr. *Abaddón* (jfr Upp 9:11). Annan översättning: "fördärvet" (även i 27:20).

- människors hjärtan!
- 12 Hånaren ogillar tillrättavisning,
till de visa vill han inte gå.
- 13 Ett glatt hjärta gör ansiktet ljust,
hjärtesorg ger modlöshet.
- 14 Den förståndiges hjärta
söker kunskap,
dårars mun närs av dårskap.
- 15 Den betryckte
har aldrig en glad dag,
men ett glatt hjärta
har ständig fest.
- 16 Bättre ha lite
med vördnad för HERREN
än stora skatter med oro.
- 17 Bättre ett fat kål med kärlek
än en gödd oxe med hat.
- 18 En hetlevrad man skapar gräl,
den tålmodige stillar tvisten.
- 19 Den lates stig är spärrad av törne,
de ärliga har en banad väg.
- 20 En vis son gläder sin far,
en dåre föraktar sin mor.
- 21 Den vettlöse har sin glädje
i dårskap,
den förståndige går sin väg
rakt fram.
- 22 Där samråd saknas slår planerna fel,
med många rådgivare lyckas de.
- 23 Man blir glad när man kan ge svar,
hur gott är inte ett ord i rätt tid!
- 24 Den förståndige vandrar
livets väg uppåt
för att undvika dödsriket
där nere.

15:12 Ords 9:7f, 13:1, Amos 5:10. **15:13** Ords 12:25, 17:22, 18:14. **15:14** Ords 18:15. **15:16** Ps 37:16, 39:7, Ords 16:8, 17:1, Pred 4:6, 5f. **15:17** Ords 17:1. **15:18** Ords 10:12, 26:21, 28:25, 29:22. **15:20** Ords 10:1, 17:21, 25, 19:13, 26, 29:3, 30:17. **15:21** Ords 10:23. **15:22** Ords 11:14, 24:6. **15:23** Ords 16:1, 25:11, Jes 50:4. **15:24** Matt 7:13f.

- 25 HERREN river den högmodiges hus
men låter änkans gränssten stå fast.
- 26 För HERREN
är ondskans planer avskyvärda,
men milda ord är rena.
- 27 Den som söker oärlig vinst
drar olycka över sin familj,
men den som hatar mutor får leva.
- 28 Den rättfärdiges hjärta
svarar med eftertanke,
de gudlösas mun flödar
av ondska.
- 29 HERREN är fjärran från de gudlösa,
men han hör de rättfärdigas bön.
- 30 En mild blick gör hjärtat glatt,
ett gott budskap ger mäg å benen.
- 31 Den som lyssnar till
livets tillrättavisning
får bo bland de visa.
- 32 Den som avvisar fostran
föraktar sitt liv,
den som lyssnar på tillrättavisning
får förstånd.
- 33 Vördnad för HERREN
fostrar till vishet,
ödmjukhet går före ära.

16

- 1 Människan gör planer
i sitt hjärta,
men från HERREN kommer
vad tungan svarar.
- 2 En mans alla vägar
är rena i hans egna ögon,
men HERREN är den
som prövar andarna.
- 3 Anförtro dina verk åt HERREN,
så har dina planer framgång.

⁴ HERREN har gjort var sak
för sitt syfte,
även den gudlöse för olyckans dag.

⁵ HERREN avskyr de högmodiga,
de blir verkligen inte ostraffade.

⁶ Genom nåd och sanning sonas skuld,
genom vörndnad för HERREN
undviks det onda.

⁷ När någons vägar behagar HERREN
gör han även hans fiender
till vänner.

⁸ Bättre äga lite med rättfärdighet
än tjäna mycket med orätt.

⁹ Människans hjärta tänker ut sin väg,
men HERREN styr hennes steg.

¹⁰ Gudomligt beslut
är på kungens läppar,
hans mun tar inte miste i domen.

¹¹ Rätt våg och vikt är från HERREN,
alla vikter i pungen är hans verk.

¹² Kungar avskyr onda gärningar,
för tronen befästs
genom rättfärdighet.

¹³ Rättfärdiga läppar behagar kungar,
den som talar sanning blir älskad.

¹⁴ Kungens vrede förebådar död,
men en vis man kan stilla den.

¹⁵ När kungens uppsyn är ljus
betyder det liv,
hans välvilja är
som ett moln med vårregn.

¹⁶ Att vinna vishet
är bättre än guld,
att vinna insikt
är mer värt än silver.

¹⁷ De ärligas väg

16:4 Rom 11:36, 1 Petr 2:8. **16:5** Ords 11:21, 1 Petr 5:5. **16:6** Ords 8:13, 10:12, 14:16, Joh 1:14, 1 Petr 4:8. **16:7**
hans fiender Annan översättning: "sina fiender". **16:8** Ps 37:16, Ords 15:16f, 17:1. **16:9** Ords 19:21, 20:24. **16:11**
3 Mos 19:36, 5 Mos 25:13, Ords 11:1, 20:10, 23. **16:12** Ords 20:28, 25:5, 29:4, 14. **16:13** Ords 22:11. **16:14** Ords 20:2.
16:15 Ords 19:12. **16:16** Job 28:15f, Ords 3:14f, 8:10f, 19.

är att undvika det onda,
den som ger akt på sin väg
bevarar sitt liv.

- 18 Stolthet går före undergång
och högmod går före fall.
- 19 Bättre vara ödmjuk bland de ringa
än dela byte med de stolta.
- 20 Den som ger akt på ordet
finner det goda,
lycklig är den
som litar på HERREN.
- 21 Den som har vist hjärta
kallas klok,
och ljuvligt tal främjar lärdom.
- 22 Den som äger insikt
har en källa till liv,
men att fostra dårar är dårskap.
- 23 Den vises hjärta
gör hans mun klok
och främjar lärdom
på hans läppar.
- 24 Milda ord är som rinnande honung,
ljuva för själen
och en läkedom för kroppen.
- 25 En väg kan verka rätt
för en människa,
men till slut leda till döden.
- 26 Arbetarens hunger
får honom att arbeta,
hans egen mun driver på honom.
- 27 En illasinnad man
gräver upp det onda,
brännande eld är på hans läppar.
- 28 En falsk människa skapar gräl,
baktalaren skiljer vänner åt.
- 29 Den våldsamme förleder sin nästa
och leder honom in på en väg
som inte är god.

16:18 Ords 11:2, 18:12, Jer 49:16. **16:20** Ords 13:13, 19:8, Ps 2:12, 146:5. **16:21 lärdom** Annan översättning: "övertalningsförmågan" (även i vers 23). **16:22** Ords 13:14. **16:24** Ords 12:25, 24:13. **16:25** Ords 14:12. **16:27** Jak 3:6. **16:28** Ords 17:9, 18:6, 20:3. **16:29** Ords 1:10, 16, 12:26.

- 30 Den som kniper med ögonen
har vrånga tankar,
sammanpressade läppar
är redo till ont.
- 31 Grått hår är en ärekrona,
den vinn på rättfärdighetens väg.
- 32 Bättre en tålmodig man
än en hjälte,
bättre styra sitt sinne
än inta en stad.
- 33 Lotten kastas i knät,
men avgörandet kommer alltid
från HERREN.

17

- 1 Bättre en torr brödbit med ro
än huset fullt
av festmat och gräl.
- 2 Klok tjänare får råda över
odåga till son
och dela arvet med bröderna.
- 3 Degeln prövar silvret
och ugnen guldets,
HERREN prövar hjärtan.
- 4 En ond människa lyssnar till
onda tungor,
en lögnare lånar sitt öra
åt fördärvligt prat.
- 5 Den som hånar den fattige
smädar hans Skapare,
den som är skadeglad
blir inte ostraffad.
- 6 Barnbarn är de gamlas krona,
barnens stolthet är deras fäder.
- 7 Stora ord passar inte dåren,
än mindre lögnaktigt tal en furste.
- 8 Mutan är som en amulett
i givarens ögon,
vart han än vänder sig

har han framgång.

- 9 Den som skyler en synd
främjar kärlek,
den som ältar en sak
skiljer vänner åt.
- 10 En tillrättavisning
tar mer på den förståndige
än hundra slag på dåren.
- 11 Upprorsmakaren vill bara ont,
en grym budbärare
ska sändas mot honom.
- 12 Hellre möta en björn
som mist sina ungar
än en dåre i hans oförnuft.
- 13 Om någon lönar gott med ont
lämnar ondskan aldrig hans hus.
- 14 Att börja ett gräl
är att öppna en dammlucka,
sluta innan striden bryter ut.
- 15 Den som friar en brottsling
och den som fördömer
en rättfärdig
är båda avskyvärda för HERREN.
- 16 Vad hjälper pengar i dårens hand?
Kan han köpa vishet
när han saknar vett?
- 17 En väns kärlek består alltid,
en broder föds för att hjälpa i nöd.
- 18 Utan vett är den som ger handslag
och går i borgen för sin nästa.
- 19 Den som älskar synd älskar strid,
den som gör sin port hög
söker sin undergång.
- 20 Den som har falskt hjärta
finner ingen lycka,
den som har oärlig tunga

17:9 Ords 10:12, 16:28, Jak 5:20, 1 Petr 4:8. **17:9 främjar** Annan översättning: "söker". **17:10** Pred 7:6. **17:11**
Upprorsmakaren vill bara ont Annan översättning: "Den som är ond vill bara göra uppror". **17:13** Ps 35:12,
Jer 18:20, Rom 12:17, 1 Tess 5:15, 1 Petr 3:9. **17:15** 2 Mos 23:7, 5 Mos 25:1, Ords 18:5, Jes 5:23, Hes 13:19, 22f. **17:17**
Ords 18:24. **17:18** Ords 6:1, 11:15, 20:16, 22:26, 27:13. **17:19** Ords 16:18, 18:12. **17:20** Ords 11:20.

faller i olycka.

- 21 Den som har en odåga till son
får sorg,
en dåres far har ingen glädje.
- 22 Glatt hjärta ger god läkedom,
brutet mod
suger märgen ur benen.
- 23 Den gudlöse
tar fram mutor ur fickan
för att vränga rättens vägar.
- 24 Den förståndige
har visheten för ögonen,
dårens blick går till jordens ände.
- 25 En dåraktig son
är en grämselse för sin far
och en bitter sorg
för den mor som fött honom.
- 26 Att bötfälla den oskyldige
är illa nog,
men att slå ädla män
strider mot all rätt.
- 27 Den som har vett spar sina ord,
en förständig man
håller huvudet kallt.
- 28 Också dåren anses vis
när han tiger,
klok när han stänger sina läppar.

18

- 1 Enslingen följer
sin egen lust,
han går till storms
mot all sund insikt.
- 2 Dåren frågar inte efter förstånd,
han vill bara uttrycka sina tankar.
- 3 Kommer en gudlös
kommer också förakt,
med skamligheter följer vanära.

17:21 Ords 10:1, 15:20. **17:22** Ords 14:30, 15:13, 18:14. **17:23** 2 Mos 23:8, 5 Mos 16:19. **17:23 tar fram mutor ur fickan** Annan översättning: "tar emot mutor i fickan" (ordagrant: "mantelvecket"). **17:24** Pred 2:14. **17:25** Ords 15:20, 19:13. **17:27** Ords 10:19, Matt 5:37, Jak 1:19. **17:28** Job 13:5, Klag 3:28. **18:2** Ords 12:23, 13:16, Pred 10:3. **18:3** Ords 11:2.

- 4 Orden i människans mun
är som djupa vatten,
vishetens källa
som en flödande bäck.
- 5 Det är inte rätt
att ta parti för den skyldige
och vränga rätten
för den oskyldige.
- 6 Dårens läppar kommer med bråk,
hans mun tigger om stryk.
- 7 Dårens mun är hans fördärv,
hans läppar en snara för hans liv.
- 8 Baktalarens ord är som läckerbitar,
de tränger ner i människans inre.
- 9 Den som är försumlig i sitt arbete
är broder till den som förstör.
- 10 HERRENS namn är ett starkt torn,
den rättfärdige skyndar dit
och får skydd.
- 11 Den rikets välstånd
är hans fasta borg,
som en hög mur i hans inbillning.
- 12 Hjärtats högmod går före fall,
ödmjukhet föregår ära.
- 13 Att svara innan man lyssnat
är dårskap och skam.
- 14 Mod håller människan uppe
under sjukdom,
men vem kan bära ett brutet mod?
- 15 Den klokes hjärta skaffar kunskap,
och de visas öron söker kunskap.
- 16 En gåva öppnar vägen
och för givaren fram inför de stora.
- 17 Den som först för sin talan har rätt,
tills motparten kommer
och prövar saken.

18:4 Ords 10:11, 13:14, 20:5. **18:5** 2 Mos 23:2, 3 Mos 19:15, 5 Mos 1:17, 16:19, Ords 17:15, 24:23, 28:21. **18:6** Ords 16:28.
18:7 2 Sam 1:16, Ords 10:14, 12:13, 13:3, Pred 10:12. **18:8** Ps 55:22, Ords 26:22, Jer 9:8. **18:9** Ords 10:4, 20:4. **18:10**
Ps 31:4, 61:4, 91:2, 144:2, Ords 14:26. **18:11** Ords 10:15. **18:12** Ords 15:33, 16:18, 22:4, 29:23. **18:14** Ords 15:13,
17:22. **18:14 Mod håller människan uppe** Annan översättning: "Människans ande håller henne uppe". **18:16**
Ords 17:8, 21:14.

- 18 Lotten stillar dispyter
och skiljer mellan mäktiga män.
- 19 En kränkt broder
är svårare att vinna
än en befäst stad,
gräl är som bommar för en borg.
- 20 Av munnens frukt
blir magen mättad,
man mättas av läpparnas skörd.
- 21 Tungan har makt över död och liv,
de som gärna brukar den
får äta dess frukt.
- 22 Den som funnit en hustru
har funnit något gott,
han har fått nåd från HERREN.
- 23 Den fattige vädjar om nåd,
den rike svarar med hårda ord.
- 24 Vänner kan slita varandra i stycken,
men det finns en vän
mer trofast än en bror.

19

- 1 Bättre vara fattig
och hederlig
än vara falsk i sitt tal
och en dåre.
- 2 Att sakna kunskap är illa nog,
men den som rusar i väg
missar målet.
- 3 Människans dårskap
fördärvar hennes väg,
men hennes hjärta vredgas
på HERREN.
- 4 Rikedom ger många vänner,
men den fattige mister
den vän han har.
- 5 Ett falskt vittne blir inte ostraffat,
den som främjar lögn
kommer inte undan.

18:18 Ords 16:33. **18:20** Ords 12:13f, 13:2. **18:21** Ords 12:13, 13:3, Matt 12:37. **18:21** *gärna brukar* Andra handskrifter (Septuaginta): "behärskar". **18:22** Ords 19:14, 31:10f. **18:24** Ords 17:17, Joh 15:13f, Hebr 3:14. **18:24** *Vänner kan slita varandra i stycken* Annan översättning: "En man med många vänner går det illa". **19:1** Ords 20:7, 28:6. **19:2** Ords 1:4, 10:14, 24:5, 14, Kol 1:9f. **19:4** Ords 14:20. **19:5** 5 Mos 19:18f, Ords 21:28, 24:28, 25:18f.

- 6 Många söker en furstes välvilja,
alla är vänner till den givmilde.
- 7 Den fattige blir avskydd
av alla sina släktingar,
även hans vänner
fjärmar sig från honom –
han jagar dem med ord,
men de är borta.
- 8 Den som vinner vett
älskar sitt liv,
den som tar vara på insikt
finner lycka.
- 9 Ett falskt vittne blir inte ostraffat,
den som främjar lögn ska förgås.
- 10 Det passar inte att dåren lever i lyx,
än mindre att en slav
råder över furstar.
- 11 Förstånd gör en människa
tålmodig,
det är hennes ära
att förlåta en försyndelse.
- 12 En kungs vrede
är som ett lejons rytande,
hans välvilja är som dagg
på gräset.
- 13 En dåraktig son är sin fars fördärv,
en hustrus gnat
ett ständigt takdropp.
- 14 Gård och gods ärvs från fäderna,
en förständig hustru
får man från HERREN.
- 15 Lättja försänker i dvala,
den håglöse får hungra.
- 16 Den som håller budet
bevarar sitt liv,
den som inte ger akt på sin väg
ska dö.
- 17 Den som ömmar för den fattige

19:7 Ords 14:20, 18:23. 19:7 *men de är borta* Grundtextens innebörd är oklar. 19:9 Ps 5:7, 55:24, Apg 5:4f. 19:10 Ords 17:16, 26:1, 30:22. 19:11 Ords 14:17, 29, 16:32, Matt 6:12. 19:12 Ords 16:14f, 20:2. 19:13 Ords 15:20, 17:25, 21:9, 27:15. 19:14 Ords 18:22, 31:10f, 2 Kor 12:14. 19:15 Ords 10:4f, 12:24, 27, 13:4, 20:13. 19:16 Ords 16:17, Luk 10:28. 19:17 Ords 12:14, 14:31, Matt 10:42, 25:40, Luk 6:38.

lånar åt HERREN
och lönas av honom
för det goda han gjort.

- 18 Fostra din son
medan det finns hopp,
sträva inte efter att vålla hans död.
- 19 Den hetsige måste få sitt straff,
för om du friar honom
får du fortsätta göra det.
- 20 Lyssna på råd och ta emot fostran,
så blir du till slut vis.
- 21 Många planer har en man
i sitt hjärta,
men HERRENS råd ska bestå.
- 22 En människa längtar efter godhet,
bättre vara fattig än en lögnare.
- 23 Vördnad för HERREN leder till liv,
man kan vila mätt
utan att drabbas av något ont.
- 24 Den late sticker handen i skålen
men orkar inte föra den till munnen.
- 25 Slå hånaren
så blir den okunnige klok,
tillrättavisa den förståndige
så vinner han kunskap.
- 26 Den som tar till våld mot sin far
eller driver bort sin mor
är en usel och skamlös son.
- 27 Min son, om du slutar lyssna
till förmaning
så villar du bort dig
från kunskapens ord.
- 28 Ett ont vittne hånar det rätta,
de gudlösas mun slukar ondskan.
- 29 Straff är bestämt för hånare,
piskrapp för dårars rygg.

19:18 5 Mos 21:18f, Ords 3:12, 13:24, 22:15, 23:13. **19:18 medan det finns hopp** Annan översättning: "för det finns hopp". **19:19 får du fortsätta göra det** Annan översättning: "gör du det värre". **19:20** Ords 1:8, 4:1, 8:33, 12:15, 15:32. **19:21** Ps 33:11, Ords 16:1, 9, Jes 46:10. **19:23** Ps 91:10, Ords 11:19, 12:21, 14:27. **19:24** Ords 20:4, 26:15. **19:25** Ords 21:11. **19:26** Ords 20:20, 28:24. **19:26 tar till våld mot sin far** Belagt med dödsstraff (2 Mos 21:15). Annan översättning: "plundrar sin far". **19:27** Ords 23:12. **19:28** Pred 3:16. **19:29** Ords 10:13, 20:30, 26:3.

20

- 1 Vinet hånar,
starka drycker larmar,
ingen som raglar av det är vis.
- 2 Som ett lejons rytande
är skräcken från en kung,
den som väcker hans vrede
förverkar sitt liv.
- 3 Heder åt den som avstår från gräl,
dåren söker alltid strid.
- 4 Den late plöjer inte om hösten,
vid skördetiden söker han
grödan förgäves.
- 5 Planerna i en mans hjärta
är som djupt vatten,
men en man med förstånd
hämtar upp dem.
- 6 Många ropar ut sin egen godhet,
men vem finner någon att lita på?
- 7 Den rättfärdige lever hederligt,
lyckliga är hans barn efter honom.
- 8 Kungen som sitter på domarsätet
rensar bort allt ont med sin blick.
- 9 Vem kan säga:
”Jag har bevarat mitt hjärta rent,
jag är fri från synd”?
- 10 Två slags vikt och två slags mått,
HERREN avskyr bådadera.
- 11 Redan den unge
visar med sina gärningar
om hans liv är rent och rätt.
- 12 Örat som hör och ögat som ser,
båda har HERREN gjort.
- 13 Älska inte sömn, då blir du fattig.
Håll ögonen öppna,
då får du bröd så det räcker.

20:1 Ps 107:27, Ords 23:29f, 31:4f, Jes 28:7, Ef 5:18. **20:1 starka drycker** Samlingsnamn för jästa drycker som öl, vin, mjöd etc. Destillerad sprit var okänd på Bibelns tid. **20:2** Ords 16:14, 19:12. **20:3** Ords 16:28. **20:4** Ords 18:9, 21:25, 28:19. **20:5** Ps 64:6f, Ords 18:4, 26:24. **20:7** Ps 25:12f, 112:1f. **20:9** 1 Mos 8:21, 1 Kung 8:46, 2 Krön 6:36f, Pred 7:21, 1 Joh 1:8. **20:10** 5 Mos 25:13f, Ords 11:1, 16:11. **20:11** Ords 22:6. **20:12** 2 Mos 4:11, Ps 94:9. **20:13** Ords 6:9f, 19:15, 24:30f.

- 14 "Hutlöst, hutlöst", säger köparen,
sedan går han sin väg
och skryter över sitt köp.
- 15 Det finns guld och pärlor i mängd,
men den dyrbaraste skatten
är läppar med kunskap.
- 16 Ta hans kläder när han
går i borgen för en främling,
kräv pant när det gäller okända.
- 17 Bröd man fått genom svek
smakar gott,
men sedan blir munnen full av grus.
- 18 Planer efter rådslag får framgång,
att föra krig kräver klok ledning.
- 19 Skvallraren avslöjar hemligheter,
ge dig inte i lag med pratmakare.
- 20 Den som förbannar sin far eller mor,
hans lampa ska slockna
i djupaste mörker.
- 21 Ett arv som man först
girigt tar över
blir till sist utan välsignelse.
- 22 Säg inte:
"Jag ska löna ont med ont!"
Vänta på HERREN,
han ska hjälpa dig.
- 23 HERREN avskyr två slags vikter,
falsk våg är inte rätt.
- 24 Av HERREN beror en mans steg,
vad vet en människa om sin väg?
- 25 Det är farligt för en människa
att snabbt helga något
och överväga löftena först efteråt.
- 26 En vis kung rensar bort de gudlösa,

20:15 Ords 17:27. **20:16** Ords 17:18, 22:26, 27:13. **20:16 Ta hans kläder** Den som inte kunde betala en skuld fick lämna ifrån sig allt (jfr 23:7) och i sista hand säljas som slav för sex års tid (5 Mos 15:12). **20:17** Job 20:12f, Ords 9:17. **20:18** Ords 11:14, 15:22, 24:5f. **20:19** Ords 11:13, 25:9. **20:20** 2 Mos 21:17, 3 Mos 20:9, 5 Mos 27:16, Ords 13:9, 19:26, 24:20, 30:17, Matt 15:4, Mark 7:10. **20:21** Ords 13:11, 28:20, 22. **20:21 Ett arv** Annan översättning (Septuaginta): "En egendom". **20:21 girigt** Andra handskrifter: "plötsligt". **20:22** 5 Mos 32:35, Ps 27:14, Ords 17:13, 24:29, Rom 12:19, 1 Tess 5:15. **20:23** Ords 16:11, Hes 45:10. **20:24** Ps 37:23, Ords 16:9, 19:21. **20:25** 3 Mos 27:14, 5 Mos 23:22f, Pred 5:1f, Matt 15:5f.

han kör tröskhjulet över dem.

- 27 Anden i människan
är en HERRENS lykta,
den utforskar varje rum
i hennes inre.
- 28 Godhet och sanning
skyddar kungen,
genom nåden består hans tron.
- 29 De ungas stolthet är deras styrka,
de gamlas ära är deras grå hår.
- 30 Sår som svider renar från ondska,
slag renar hjärtats inre.

21

- 1 Kungens tankar är som
vattenflöden i HERRENS hand,
han leder dem vart han vill.
- 2 Var och en tycker
att hans vägar är rätta,
men HERREN prövar hjärtan.
- 3 Att handla rätt och rättfärdigt
är mer värt för HERREN än offer.
- 4 Stolta ögon
och högmodigt hjärta –
de gudlösas lykta är synd.
- 5 Den flitiges planer ger idel vinst,
hastverk bara förlust.
- 6 Att vinna skatter
med lögnaktig tunga
är ett jagande efter vind
för dem som söker döden.
- 7 De gudlösas våldsdåd
snärjer dem själva,
för de vägrar göra det rätta.
- 8 Syndfull man går krokig väg,
den rene går rakt fram.

20:26 tröskhjulet Krossade säden för att skilja agnarna från vetet (5 Mos 25:4, Matt 3:12). **20:27** 2 Kor 2:11. **20:28** Ords 16:12, 29:4, 14. **20:29** Ords 16:31. **21:1** Ps 33:15. **21:2** Ords 16:2, Luk 16:15. **21:3** 1 Sam 15:22, Jes 1:11f, Hos 6:6, Matt 9:13, 12:7. **21:4** Ps 101:5, Ords 10:16, 13:9, 20:20. **21:4 lykta** Andra handskrifter: "nyodling". **21:5** Ords 10:4, 12:24, 27, 13:4, 14:23, 28:20. **21:6** Ords 10:2, Jak 5:1f. **21:6 ett jagande efter vind** Annan översättning: "en flyktig vindpust". **21:6 för dem som söker döden** Andra handskrifter (så Septuaginta): "en dödlig snara". **21:8** Ords 2:15, 14:2, Jes 59:8.

- 9 Bättre bo i en vrå på taket
än dela huset
med en grälsjuk kvinna.
- 10 Den gudlöses själ
har lust till det onda,
hans nästa finner ingen nåd
i hans ögon.
- 11 Straffas hånaren
blir den okunnige vis,
undervisas den vise
vinner han kunskap.
- 12 Den Rättfärdige
ger akt på den gudlöses hus,
han störtar de gudlösa i olycka.
- 13 Den som stänger sitt öra
för den fattiges rop
ska själv ropa utan att få svar.
- 14 Hemlig gåva dämpar vrede,
en skänk i fickan stillar stark ilska.
- 15 Att rätt skipas
är den rättfärdiges glädje
men förbrytarnas skräck.
- 16 Den som villar bort sig
från klokhetens väg
hamnar i de dödas församling.
- 17 Den som älskar fest blir fattig,
den som älskar vin och olja
blir inte rik.
- 18 Den gudlöse ges som lösen
för den rättfärdige,
den trolöse sätts i de ärligas ställe.
- 19 Bättre bo i ett öde land
än tillsammans med en grälsjuk
och elak kvinna.
- 20 Den vise har dyrbara skatter
och salvor i sin boning,
en dåraktig människa
slösar bort det.

21:9 Ords 25:24. **21:9 vrå på taket** Avskilt gästrum (jfr 2 Kung 4:10). **21:11** Ords 19:25. **21:12** 1 Mos 18:20, 19:23f, Ps 34:17, Pred 5:7. **21:14** 1 Sam 25:18f, Ords 17:8, 23, 18:16. **21:17** Ords 23:20f, Luk 15:13f. **21:18** Est 7:9f, Ords 11:8. **21:19** Ords 25:24, 27:15. **21:20 dyrbara skatter och salvor** Annan översättning: "lager av läckerheter och olivolja".

- 21 Den som strävar efter
rättfärdighet och godhet
finner liv, rättfärdighet och ära.
- 22 En vis man kan storma en stad
full av hjältar
och bryta ner det fäste de litade på.
- 23 Den som vaktar sin mun
och sin tunga
bevarar sitt liv från svårigheter.
- 24 Hånare kallas den som är fräck
och övermodig,
som handlar i måttlöst övermod.
- 25 Den lates begär blir hans död,
för hans händer vägrar arbeta.
- 26 Ständigt fikar han efter mer,
men den rättfärdige ger
utan att snåla.
- 27 De gudlösas offer är avskyvärt,
särskilt när det bärs fram i ont syfte.
- 28 Falskt vittne ska förgås,
den som lyssnar får tala till punkt.
- 29 Den gudlöse visar upp en trotsig min,
den ärlige går sin väg rakt fram.
- 30 Ingen vishet, ingen förmåga,
ingen plan kan lyckas
mot HERREN.
- 31 Hästen rustas för stridens dag,
men segern kommer från HERREN.

22

- 1 Gott namn är mer värt
än stor rikedom,
gott anseende bättre
än silver och guld.
- 2 Rik och fattig lever sida vid sida,
HERREN har gjort dem båda.
- 3 Den kloke ser faran

21:21 Matt 5:6, Jak 2:13. **21:22** Ords 24:5, Pred 7:20, 9:16, 18. **21:23** Ords 13:3. **21:25** Ords 20:4. **21:27** Ords 15:8, Jes 1:11f. **21:28** 5 Mos 19:18f, Ords 19:5, 9. **21:30** Job 5:12f, Ords 11:21, Jes 8:10, Apg 5:38f, 1 Kor 3:19, 2 Kor 13:8. **21:31** Ps 33:16f, 144:10, 147:10f. **22:1** Pred 7:2. **22:2** 2 Mos 15:11, Ords 14:31, 17:5, 29:13. **22:2 lever sida vid sida** Ordagrant: "möts". **22:3** Ords 27:12.

och söker skydd,
de okunniga fortsätter
och får sitt straff.

- ⁴ Lön för ödmjukhet
och vördnad för HERREN
är rikedom, ära och liv.
- ⁵ Törnen och snaror
finns på den falskes väg,
den som vill bevara sitt liv
håller sig borta från dem.
- ⁶ Vänj den unge
vid den väg han ska vandra,
så viker han inte av från den
när han blir gammal.
- ⁷ Den rike råder över de fattiga,
den som lånar
blir långivarens slav.
- ⁸ Den som sår orätt får skörda fördärv,
hans vredes stav ska få ett slut.
- ⁹ Den som unnar andra gott
blir välsignad,
för han delar sitt bröd
med den fattige.
- ¹⁰ Driv ut hånaren,
så upphör grälet
och det blir slut på bråk
och förolämpningar.
- ¹¹ Den som älskar hjärtats renhet
och talar vänligt får kungen till vän.
- ¹² HERRENS ögon vakar över kunskapen,
han gör den trolöses ord om intet.
- ¹³ Den late säger:
”Det är ett lejon där ute,
jag kan bli dödad mitt på gatan!”
- ¹⁴ Främmande kvinnors mun
är en djup grop,

22:4 Ords 15:33, 18:12. **22:6** Ords 20:11, Ef 6:4. **22:6 Vänj ... vid** Annan översättning: ”Invig ... i”. **22:6 den väg han ska vandra** Ordagrant: ”hans väg”. **22:8** Job 4:8f, Ords 11:18, Hos 8:7, 10:12f, Gal 6:7f. **22:8 hans vredes stav ska få ett slut** Andra handskrifter (Septuaginta): ”en stav ska göra slut på hans verk”. **22:8** Septuaginta har här ett ordspråk (22:8b) som Paulus anspelar på i 2 Kor 9:7: ”Gud välsignar en glad och givmild man, och gör slut på hans gärningars tomhet.” **22:9** Ords 19:17, 28:27. **22:9 unnar andra gott** Ordagrant: ”har ett gott öga”. **22:10** Ords 26:20. **22:11** Ords 16:13, Ps 24:4, Matt 5:8. **22:13** Ords 26:13. **22:14** Ords 5:3, 7:25f, 23:27, Pred 7:26f.

den HERREN är vred på faller i den.

15 Oförnuft häftar vid barnets hjärta,
fostrans ris driver bort det.

16 Att förtrycka den fattige
för att få mer
och att ge åt en rik
leder bara till förlust.

De visas ord (22:17-24:22)

17 Vänd ditt öra hit
och hör de visas ord,
lägg min kunskap på ditt hjärta.

18 Det är gott att du bevarar dem
i ditt inre
och ständigt har dem alla
på dina läppar.

19 För att du ska lita till HERREN
undervisar jag i dag just dig.

20 Ja, jag har skrivit till dig
trettio ord med råd och kunskap

21 för att lära dig
sanningens tillförlitliga ord,
så att du rätt kan svara
dem som har sänt dig.

22 Plundra inte den fattige
för att han är fattig
och krossa inte den olycklige
i rätten,

23 för HERREN ska ta sig an deras sak,
dem som rövar från dem
ska han beröva livet.

24 Ge dig inte i lag
med en lättretad man
och umgås inte
med en hetlevrad,

25 så att du lär dig hans vägar
och lägger en snara för ditt liv.

26 Var inte bland dem
som ger handslag
och går i borgen för lån.

27 Varför ska de få ta
sängen du ligger på
när du inte kan betala?

22:15 Ords 13:24, 19:18, 23:13f. **22:16 för att få mer** Annan översättning: "ger honom mer". **22:17** Ords 1:5f, 2:1f, 3:1f, 4:1f, 5:1f. **22:17 de visas ord** Avsnittet i 22:17-24:22 har en del likheter med den egyptiska vishetskriften "Amenemopes lära", som är skriven i trettio korta kapitel (jfr vers 20). **22:19** Ps 71:5. **22:20 trettio ord** Annan översättning: "sedan länge". **22:22** 2 Mos 23:6, Sak 7:10. **22:23** Ps 35:1, 10, Ords 23:11. **22:24** Ords 29:22. **22:26** Ords 6:1f, 11:15, 17:18, 20:16, 27:13.

- 28 Flytta inte en gammal gränssten
som dina fäder har rest.
- 29 Ser du en man
som är skicklig i det han gör?
Han ska stå i kungars tjänst,
han ska inte tjäna okända.

23

- 1 När du sitter till bords
med en härskare,
tänk på vem du har framför dig.
- 2 Sätt kniven mot din strupe
om du är alltför hungrig.
- 3 Var inte lysten
efter hans läckerheter,
det kan vara bedräglig mat.
- 4 Slit inte ut dig för att bli rik,
var klok nog att avstå.
- 5 När du fäster blicken på rikedomen
är den borta,
för den får vingar och flyger
som örnen mot himlen.
- 6 Ät inte den missunnsammes bröd,
var inte lysten
efter hans läckerheter,
- 7 för han handlar
efter sina själviska beräkningar.
”Ät och drick” säger han till dig,
men menar det inte.
- 8 Den bit du ätit får du spy upp,
och dina vänliga ord är förspillda.
- 9 Tala inte för en dåres öron,
han föraktar dina kloka ord.
- 10 Flytta inte en gammal gränssten
och gör inte intrång
på de faderlösas åkrar,
- 11 för deras återlösare är stark.
Han ska föra deras talan mot dig.
- 12 Öppna ditt hjärta för tillrättavisning
och dina öron för kunskapens ord.

22:28 5 Mos 19:14, 27:17, Job 24:2, Ords 23:10, Hos 5:10. **22:29** 1 Mos 41:39f. **23:4** Matt 19:23, 1 Tim 6:7f. **23:6** *den missunnsamme* Ordagrant: ”den som har ett ont öga”. **23:7** *han handlar efter sina själviska beräkningar* Annan översättning: ”som han tänker i sin själ, sådan är han” eller ”det är som att få ett hårstrå i halsen” (så Septuaginta). **23:9** Ords 9:8, Matt 7:6. **23:10** 2 Mos 22:21f, 5 Mos 19:14, 27:17, Ords 22:28, Hos 5:10. **23:11** 2 Mos 22:23, 3 Mos 25:25, Job 19:25, Ps 10:14, 68:6, 72:12f, Ords 22:23. **23:11** *återlösare* släkting som skulle rädda sina anhöriga ur ekonomisk nöd (se 3 Mos 25:25f, Rut 3-4). **23:12** Ords 19:27.

- 13 Låt inte pojken vara utan fostran,
slår du honom med riset
kommer han inte att dö.
- 14 När du slår honom med riset
räddar du hans själ
från dödsriket.
- 15 Min son, om ditt hjärta blir vist
gläder sig också mitt hjärta.
- 16 Det jublar i mitt innersta
när dina läppar talar det rätta.
- 17 Låt inte ditt hjärta
avundas syndare,
utan sträva alltid efter
vördnad för HERREN.
- 18 Förvisso har du då en framtid,
och ditt hopp blir inte om intet.
- 19 Hör, min son, och bli vis,
och låt ditt hjärta gå rätta vägar.
- 20 Umgås inte med drinkare
eller med dem som frossar i kött,
- 21 för drinkare och frossare
blir fattiga
och dåsighet ger trasiga kläder.
- 22 Lyssna till din far som gett dig livet
och förakta inte din mor
när hon blir gammal.
- 23 Skaffa dig sanning och sälj den inte,
skaffa dig vishet,
fostran och insikt.
- 24 Den rättfärdiges far får jubla,
en vis son skänker glädje.
- 25 Låt din far och mor vara glada,
låt henne som fött dig
få fröjda sig.
- 26 Min son, ge mig ditt hjärta
och låt mina vägar behaga dig.
- 27 För den prostituerade
är en djup grop,
den främmande kvinnan
en trång brunn.
- 28 Som en rövare ligger hon på lur,
hon förökar de trolösas skara
bland människorna.

- 29 Vem ropar "ack", vem ropar "ve"?
 Vem grälar, vem klagar?
 Vem har onödiga sår,
 vem har dimmiga ögon?
- 30 De som stannar länge vid vinet,
 de som går och prövar
 kryddat vin.
- 31 Se inte på vinet,
 att det är så rött,
 att det glänser så i bågaren
 och rinner ner så lätt.
- 32 Till slut biter det som en orm
 och hugger som en giftorm.
- 33 Då får dina ögon
 se märkliga syner
 och ditt hjärta talar galenskaper.
- 34 Det blir som att du ligger
 mitt ute på havet
 eller i toppen av en mast.
- 35 "De slog mig,
 men det gjorde inte ont.
 De gav mig stryk,
 men jag kände inget.
 När ska jag vakna?
 Jag vill få tag i mer!"

24

- 1 Avundas inte onda människor
 och längta inte efter att
 vara med dem,
- 2 för deras hjärtan tänker på våld,
 deras läppar talar olycka.
- 3 Genom vishet byggs huset,
 genom förstånd står det fast.
- 4 Genom kunskap fylls rummen
 med allt som är dyrbart och ljuvt.
- 5 En vis man är stark,
 en man med kunskap
 är väldig i kraft.
- 6 Med klok ledning kan du föra krig,
 många goda rådgivare ger seger.
- 7 Visheten är för hög för dåren,
 i porten öppnar han inte
 sin mun.

23:30 Jes 5:11f, 22. **23:31** Ords 20:1, 31:4, Pred 10:17, Ef 5:18. **23:32 hugger** Andra handskrifter (Septuaginta): "sprider gift". **24:1** Ords 1:10, 3:31, 23:17. **24:5** Ords 21:22, Pred 9:16, 18. **24:6** Ords 11:14, 15:22, 20:18. **24:7 i porten** Platsen där de äldste beslutade om samhällets frågor (31:23, Rut 4).

- 8 Den som tänker ut onda planer
blir kallad intrigmakare.
- 9 Dårskapens påhitt är synd,
och folk avskyr en hånare.
- 10 Tappar du modet i nödens stund,
då blir din kraft liten.
- 11 Rädda dem som släpas till döden
och dra dig inte undan dem
som stapplar till sin avrättning.
- 12 Om du säger: "Vi visste det inte",
skulle inte han som prövar hjärtan
märka det?
Skulle inte han som vakar
över din själ veta det?
Han ska ge åt var och en
efter hans gärningar.
- 13 Ät honung, min son, det är gott,
rinnande honung
är söt för din gom.
- 14 Så är kunskap och vishet
för din själ.
Finner du dem
så har du en framtid,
och ditt hopp blir inte om intet.
- 15 Ligg inte på lur, du gudlöse,
vid den rättfärdiges boning,
ödelägg inte hans hem!
- 16 För den rättfärdige kan falla
sju gånger och resa sig igen,
men de gudlösa stupar
när olyckan kommer.
- 17 Gläd dig inte när din fiende faller,
låt inte ditt hjärta jubla
när han störtar omkull.
- 18 Då kan HERREN se det
med missnöje
och vända sin vrede från honom.
- 19 Gräm dig inte över de onda,
avundas inte de gudlösa,
20 för den som är ond
har ingen framtid,
de gudlösas lampa ska slockna.

24:10 Job 4:5, 2 Tim 1:7. **24:11** Ps 82:3f, Ords 31:8f. **24:12** Job 34:11, Ps 62:13, Jer 32:19, Rom 2:6, Upp 22:12. **24:13** Ords 25:16, 27. **24:14** Ords 23:18. **24:15** Ps 10:9, 37:32. **24:16** Ps 9:4, 27:2, 34:20, 37:24, Ords 14:32, Mika 7:8. **24:17** Job 31:29, Ords 17:5, Ob v 12. **24:19** Ps 37:1, 21, Ords 23:17, Pred 7:10. **24:19** *Gräm dig inte över de onda* Citat från Davids psalm Ps 37:1. **24:20** Job 18:5, Ps 37:38, Ords 13:9, 20:20.

21 Min son, frukta HERREN
och kungen,
ge dig inte i lag med upprorsmän.

22 För plötsligt kan olyckan
drabba dem,
och vem vet när förödelse
från dessa båda kommer?

Tillägg till de visas ord (24:23-34)

23 Dessa ord är också av de visa.

Att vara partisk när man dömer
är inte rätt.

24 Den som säger till den skyldige:
”Du är oskyldig”,
honom ska folk förbanna
och folkslag fördöma.

25 Men dem som skipar rättvisa
ska det gå väl,
de blir välsignade
med det som är gott.

26 En kyss på läpparna är det
när någon ger ett rätt svar.

27 Gör klart ditt arbete där ute,
få allt färdigt åt dig på åkern.
Sedan kan du bygga ditt hus.

28 Vittna inte mot din nästa
utan orsak,
inte vill du bedra
med dina läppar?

29 Säg inte:
”Jag ska göra mot honom
som han har gjort mot mig,
jag ska ge var och en
vad han förtjänat.”

30 Jag gick förbi en lat mans åker,
en vettlös människas vingård.

31 Och se, det växte tistlar överallt,
marken var täckt av nässlor,
stenmuren låg nerriven.

32 Jag såg det och tog det till hjärtat,
jag betraktade det
och tog lärdom av det.

33 Sov lite till, slumra lite till,
ligg lite till med armarna i kors,

34 så kommer fattigdomen över dig

24:21 1 Petr 2:17. 24:23 3 Mos 19:15, 5 Mos 1:17, Ords 18:5, 28:21. 24:26 **rätt svar** Annan översättning: ”ärligt svar”.
24:27 Ords 12:11. 24:28 Ords 14:5, 19:5, 25:18, Ef 4:25. 24:29 Ords 20:22, Matt 5:44. 24:33 Ords 6:9f. 24:34
Ords 28:19.

som en rövare
och nöden som en beväpnad man.

25

Ordspråk från Hiskias män (Kap 25-29)

- 1 Dessa ordspråk är också av Salomo, samlade av Juda kung Hiskias män.
- 2 Det är Guds ära att dölja en sak
och kungars ära att utforska den.
- 3 Himlens höjd och jordens djup
och kungars hjärtan
kan ingen utforska.
- 4 Ta bort slagget från silvret,
så får guldsmeden fram ett kärl.
- 5 Ta bort de gudlösa ur kungens tjänst,
så blir hans tron befäst
genom rättfärdighet.
- 6 Förhäv dig inte inför kungen
och ställ dig inte
på de storas plats.
- 7 Det är bättre att han säger till dig:
"Kom upp hit!"
än att du flyttas ner
för en förnämare man
som dina ögon har sett.
- 8 Var inte för snabb
att starta en rättstvist,
för vad gör du längre fram
om din motpart skämmer
ut dig?
- 9 Lägg fram din egen sak
mot din motpart,
men röj inte någon annans
hemlighet.
- 10 Annars kan den som hör det
klandra dig,
och du får dåligt rykte
för all framtid.
- 11 Som guldäpplen i silverinfattning
är ord som talas i rätt tid.

24:34 rövare Annan översättning: "lösdrivare". **25:1 2** Kung 18:1f. **25:1 Hiskias män** Kung Hiskia (715-687 f Kr) återupprättade templet med dess präster och leviter (2 Krön 29-31). I kretsen kring honom (Jes 37:2) fanns även profeten Jesaja. **25:2 5** Mos 29:29, Jes 45:15, Rom 11:33. **25:5** Ords 16:12, 20:8, 28. **25:7** Luk 14:7f. **25:7 Kom upp hit** Ordspråket användes av Jesus vid en måltid (Luk 14:7f). **25:7 som dina ögon har sett** Enligt en annan tolkning hör orden till nästa ordspråk: "Vad dina ögon har sett ska du inte vara för snabb att starta en rättstvist om". **25:9** Ords 11:13, 20:19. **25:11** Ords 15:23.

- 12 Som en ring av guld
och ett gyllene smycke
är en vis förmanare
för ett lyssnande öra.
- 13 Som svalkande snö på en skördedag
är en pålitlig budbärare
för den som sänt honom.
Han ger nytt liv åt sin herres själ.
- 14 Som moln och vind utan regn
är den som skryter med gåvor
han inte ger.
- 15 Med tålamod kan furstar övertalas,
en mild tunga kan krossa ben.
- 16 Hittar du honung, ät lagom,
så att du inte blir övermätt
och kräks.
- 17 Sätt inte din fot i din väns hus
för ofta,
så att han tröttnar på dig
och avskyr dig.
- 18 En stridshammare, ett svärd
och en skarp pil
är den som vittnar falskt
mot sin nästa.
- 19 Som en ruttnande tand
och en slintande fot
är förtroende för en svekfull
på nödens dag.
- 20 Att sjunga sånger
för ett sorgset hjärta
är som att klä av sig en vinterdag
eller som syra på soda.
- 21 Om din fiende är hungrig,
ge honom att äta,
om han är törstig,
ge honom att dricka.
- 22 Då samlar du glödande kol
på hans huvud,
och HERREN ska belöna dig.

25:12 Ps 141:5, Ords 15:31. **25:13** Ords 13:17, 26:6. **25:13 svalkande snö på en skördedag** Vetet skördades i maj-juni, heta månader då nederbörd är sällsynt i Israel (jfr 26:1, 1 Sam 12:17). Kan möjligen syfta på kylande is hämtad från bergstoppar. **25:14** Jud v 12. **25:15** Ords 15:1, Pred 10:4. **25:16** Ords 24:13. **25:18** Ps 57:5, 59:8, Ords 19:5, 21:28, 24:28. **25:19** Jes 42:17, Dan 7:7. **25:20** Rom 12:15. **25:20 syra på soda** Bildar en kraftig kemisk reaktion. Jfr Sauls reaktion i 1 Sam 18:10, 19:9. **25:21** 2 Kung 6:22, Matt 5:44, Rom 12:20. **25:21** Citeras av Paulus i Rom 12:20.

- 23 Nordanvind för med sig regn,
tasslande tunga sura miner.
- 24 Bättre bo i en vrå på taket
än dela huset
med en grälsjuk kvinna.
- 25 Som friskt vatten för en törstig själ
är gott budskap från fjärran land.
- 26 Som en grumlad källa
och en förorenad brunn
är en rättfärdig som ger efter
för en gudlös.
- 27 Att äta för mycket honung
är inte gott,
att söka sin egen ära
är inte ärofullt.
- 28 Som en nerbruten stad utan murar
är den man som inte kan
styra sitt sinne.

26

- 1 Som snö om sommaren
och regn vid skördetiden,
så passar inte heller ära
för en dåre.
- 2 Som sparven far i väg
och svalan flyger bort,
så far en grundlös förbannelse
förbi.
- 3 Piskan för hästen,
betslet för åsnan
och riset för dårars rygg!
- 4 Svara inte dåren efter hans oförnuft,
då blir du själv som han.
- 5 Svara dåren efter hans oförnuft,
annars anser han sig vara vis.
- 6 Den som skickar bud med en dåre
hugger av sig fötterna
och får dricka våld.
- 7 Kraftlösa är den lames ben,
så även ordspråk i dårars mun.
- 8 Som att binda fast stenen i slungan
är det att ge dåren ära.
- 9 Som en törntag i den drucknes hand

är ordspråk i dårars mun.

- 10 Som en bågskytt som sårar alla
är den som lejer en dåre
eller vem som än går förbi.
- 11 Som hunden vänder om till sin spya
upprepar dåren sin dårskap.
- 12 Ser du en man
som är vis i egna ögon,
då är det mer hopp om dåren
än om honom.
- 13 Den late säger:
”Det är ett vilddjur på vägen,
ett lejon på gatorna!”
- 14 Dörren vänder sig på sina gångjärn,
den late vänder sig i sin säng.
- 15 Den late sticker handen i skålen
men orkar inte föra den
till munnen.
- 16 Den late tycker sig vara visare
än sju som ger kloka svar.
- 17 Som att gripa en hund i öronen
är det att komma förbi och
hetsa upp sig över andras gräl.
- 18 Som en galning som slungar ut
brandfacklor, pilar och död
- 19 är den som lurar sin nästa
och sedan säger:
”Jag skämtade bara.”
- 20 När veden tar slut slocknar elden,
när baktalaren är borta
tystnar grälet.
- 21 Kol krävs för glöd och ved för eld,
och en grälsjuk man
underblåser strid.
- 22 Baktalarens ord är som läckerbitar,
de tränger ner i människans inre.
- 23 Som silverbeläggning på ett lerkärl

26:10 Grundtexten svårtolkad. Annan översättning: ”En mästare får fram allt, men dåren lejer, och lejer vem som än går förbi.” **26:11** 2 Petr 2:22. **26:11** Citeras i 2 Petr 2:22. **26:12** Ords 3:7, 29:20, Rom 12:16. **26:13** Ords 22:13. **26:14** Ords 24:33. **26:15** Ords 19:24. **26:17 öronen** Andra handskrifter (Septuaginta): ”svansen”. **26:17 en hund ... att komma förbi och hetsa** Annan översättning: ”en lösdrivande hund ... att hetsa”. **26:17 hetsa upp sig** Andra handskrifter (Vulgata): ”lägga sig i”. **26:20** Ords 22:10. **26:21** Ords 15:18. **26:22** Job 34:7, Ps 55:22, Ords 18:8.

är kärleksglödande läppar
med ondska i hjärtat.

- ²⁴ En fiende förställer sitt tal,
i sitt inre bär han på svek.
- ²⁵ Även om han gör rösten mild,
tro honom inte,
för han har sjufaldig vidrighet
i sitt hjärta.
- ²⁶ Hat kan döljas med list,
men hans ondska blir uppenbar
i församlingen.
- ²⁷ Den som gräver en grop
faller själv däri,
den som vältrar upp en sten
får den över sig.
- ²⁸ En falsk tunga hatar dem
som den skadar,
en smickrande mun vållar fördärv.

27

- ¹ Beröm dig inte
av morgondagen,
för du vet inte
vad den bär i sitt sköte.
- ² Låt en annan berömma dig
och inte din egen mun,
en främmande
och inte dina egna läppar.
- ³ Stenen är tung och sanden en börda,
men dårens vrede är tyngre än båda.
- ⁴ Vreden är grym
och harm en störtflod,
men vem kan uthärda svartsjuka?
- ⁵ Bättre öppen tillrättavisning
än dold kärlek.
- ⁶ Vännens slag ges i trofasthet,
ovännens kyssar i överflöd.
- ⁷ Den mätte ratar honung,
men för den hungrige

26:23 kärleksglödande Andra handskrifter (Septuaginta): "hala". **26:25** Ps 28:3, Jer 9:8, Apg 16:17, 1 Joh 4:1. **26:27** Ps 7:16, 9:16, 57:7, Pred 10:8. **27:1** Jak 4:13f. **27:2** Jer 9:23, 2 Kor 10:12, 18. **27:3** Job 5:2, 6:3, Pred 7:10. **27:4** Ords 6:34f, Jak 1:20. **27:6** Ps 141:5, Ords 20:30, Matt 26:49. **27:6 i överflöd** Annan översättning: "bedrar". **27:7** **ratar** så Septuaginta. Andra handskrifter: "trampar på".

- är allt bittert sött.
- ⁸ Som en fågel som flyr från sitt bo
är en man som flyr från sitt hem.
- ⁹ Salvor och rökelse gör hjärtat glatt,
så även ömhet från en vän
som ger uppriktiga råd.
- ¹⁰ Överge inte din vän
och din fars vän,
gå inte till din brors hem
när du råkar i nöd.
Bättre nära granne
än bror långt borta.
- ¹¹ Bli vis, min son,
så gläder du mitt hjärta,
och jag kan ge min belackare svar.
- ¹² Den kloke ser faran
och söker skydd,
de okunniga fortsätter
och får sitt straff.
- ¹³ Ta kläderna från den som
går i borgen för en främling,
kräv pant när det gäller
en okänd.
- ¹⁴ Att högljutt välsigna sin nästa
tidigt på morgonen
kan uppfattas som en förbannelse.
- ¹⁵ Som ett ständigt takdropp
en regnig dag
är en grälsjuk kvinna.
- ¹⁶ Att hejda henne
är som att hejda vinden
och gripa i olja
med sin högra hand.
- ¹⁷ Järn skärper järn,
den ena människan den andra.
- ¹⁸ Den som vårdar ett fikonträd
får äta dess frukt,
den som sköter om sin herre
blir ärad.
- ¹⁹ Som vattnet speglar ansiktet,

så speglar hjärtat människan.

- 20 Dödsriket och avgrunden
blir aldrig mätta,
inte heller människans ögon.
- 21 Silvret prövas i degeln
och guldets i ugnen,
och mannen genom sitt rykte.
- 22 Även om du krossar dåren
bland grynen i morteln
går inte hans dårskap ur honom.
- 23 Håll noga reda på
hur dina får har det,
ha omsorg om dina hjordar.
- 24 Rikedom varar ju inte för evigt.
Består ens en krona
från släkte till släkte?
- 25 När nytt gräs syns efter slåttern
och foder samlas in från bergen,
- 26 då har du lamm som ger kläder
och bockar att köpa åkermark för,
- 27 då har du getmjölk nog
till föda åt dig och ditt hus
och dina tjänarinnors
uppehälle.

28

- 1 De gudlösa flyr
fast ingen förföljer dem,
de rättfärdiga är trygga
som lejon.
- 2 Ett land i uppror får många herrar,
men en klok och förständig man
skapar varaktig ordning.
- 3 En fattig herre
som förtrycker de fattiga
är ett regn som förstör
i stället för att ge bröd.
- 4 De som överger lagen
prisar de gudlösa,
de som håller lagen
kämpar mot dem.

27:20 Ords 30:16, Pred 1:8, 4:8, Hab 2:5. **27:21** Ords 17:3. **27:23** Ords 12:10, Joh 10:11. **27:24** 1 Tim 6:7. **28:1**
3 Mos 26:36, Ps 53:6, Ords 10:24, 14:32. **28:2** Ords 29:8. **28:2 uppror** Annan översättning: "synd". **28:3 fattig** Andra
handskrifter (Septuaginta): "ond". **28:4** Esra 7:26, Ps 119:126.

- 5 Onda människor förstår inte
vad rätt är,
de som söker HERREN
förstår allt.
- 6 Bättre vara fattig och leva hederligt
än rik och gå krokiga vägar.
- 7 En förständig son tar vara på lagen,
den som umgås med frossare
drar skam över sin far.
- 8 Den som ökar sin förmögenhet
genom ocker och räntor
samlar åt en som förbarmar sig
över de fattiga.
- 9 Om någon vänder bort sitt öra
och inte vill höra lagen,
då är också hans bön avskyvärd.
- 10 Den som lurar in de ärliga
på en ond väg
faller själv i sin grop,
men de hederliga
får det goda till arv.
- 11 En rik man är vis i egna ögon,
en fattig med insikt
genomskådar honom.
- 12 När de rättfärdiga triumferar
är härligheten stor,
när de gudlösa tar makten
får man leta efter människor.
- 13 Den som döljer sina brott
går det inte väl,
den som bekänner och överger dem
får barmhärtighet.
- 14 Salig är den som alltid fruktar Gud,
den som förhärdar sitt hjärta
faller i olycka.
- 15 Som ett rytande lejon
och en anfallande björn
är en gudlös härskare

28:5 1 Kor 2:14f, 1 Joh 2:20. **28:6** Ords 19:1. **28:8** 2 Mos 22:25, 3 Mos 25:36, Ords 13:22, Pred 2:26. **28:8 ocker och räntor** Förbjudet bland israeliter (2 Mos 22:25, 3 Mos 25:35f, 5 Mos 23:19f). **28:9** Job 27:8f, Ps 18:42, 66:18, Ords 15:8, 21:27, Joh 9:31. **28:10** Ps 7:16, Ords 26:27, Matt 15:14, 18:6. **28:12** Ords 11:10, 29:2, Pred 10:5f. **28:13** Job 31:33, Ps 32:3f, 1 Joh 1:8f. **28:14** Ords 1:7.

över ett fattigt folk.

- 16 En furste med lite förstånd
brukar mycket våld,
den som hatar oärlig vinst
får leva länge.
- 17 En människa tyngd av blodskuld
blir flykting ända till sin grav,
ingen får hjälpa en sådan.
- 18 Den som lever hederligt blir räddad,
den som i falskhet går dubbla vägar
faller på en av dem.
- 19 Den som brukar sin åker
får bröd så det räcker,
den som jagar efter tomhet
får fattigdom så det räcker.
- 20 En pålitlig man
får mycket välsignelse,
den som snabbt vill bli rik
blir inte ostraffad.
- 21 Att vara partisk är inte rätt,
men många gör orätt för en bit bröd.
- 22 Den missunnsamme
strävar efter ägodelar,
han förstår inte
att brist ska drabba honom.
- 23 Den som tillrättavisar en människa
får uppskattning efteråt,
mer än den som kommer
med smicker.
- 24 Den som plundrar sin far och mor
och säger: "Det är ingen synd",
han är i lag med fördärvaren.
- 25 Den snikne skapar gräl,
den som litar på HERREN
blir rikligen mättad.
- 26 Den som förlitar sig på sitt hjärta
är en dåre,

28:16 Ords 29:4. **28:17** 1 Mos 9:6, 2 Mos 21:12, 5 Mos 19:11f. **28:17 tyngd av blodskuld** Se 4 Mos 35 för regler kring mord, dråp och fristäder. **28:18** Ords 12:13. **28:18 faller på en av dem** Andra handskrifter (Peshitta): "faller i groppen". **28:19** Ords 12:11, 20:4, 24:34. **28:20** Ords 10:6, 20:21, 1 Tim 6:6, 9. **28:21** Ords 18:5, 24:23, Hes 13:19, Jak 2:1, 9. **28:22** Ords 23:6, 28:20, 1 Tim 6:9. **28:23** Ords 9:8f, 27:5f. **28:24** Ords 19:26, Matt 15:5f. **28:25** Ords 13:10, 15:18, 29:22. **28:26** Ps 28:7, 2 Kor 1:9.

den som vandrar i vishet
blir räddad.

27 Den som ger åt den fattige
ska inget sakna,
den som blundar
får många förbannelser.

28 När de gudlösa tar makten
gömmar sig folk,
när de förgås
blir de rättfärdiga många.

29

1 Den som får mycket
tillrättavisning
men förblir hårdnackad
ska krossas plötsligt utan räddning.

2 När de rättfärdiga blir fler
gläder sig folket,
när den gudlöse härskar
suckar folket.

3 Den som älskar vishet gläder sin far,
den som umgås med prostituerade
förstör vad han äger.

4 Genom rättvisa
bygger kungen upp landet,
men genom höga pålagor
river han ner det.

5 Den som smickrar sin nästa
lägger ut ett nät för hans fötter.

6 En ond människa snärjs av sin synd,
men den rättfärdige
kan jubla och vara glad.

7 Den rättfärdige känner
de fattigas sak,
den gudlöse visar
ingen förståelse.

8 Hånare uppviglar staden,
de visa stillar vreden.

28:27 5 Mos 15:7, 11, Ords 11:24f, 19:17, 22:9. **28:28** Job 24:4, Ords 11:10, 29:2. **29:1** Ords 13:18, 15:10, Jes 1:5, 20, 28, 66:4, Jer 7:13f. **29:2** 2 Mos 2:23, 6:9, Est 8:15, Ords 11:10, 28:12, 28. **29:2 blir fler** Annan översättning: "frodas" (även i vers 16). **29:3** Ords 10:1, 15:20, 27:11, Luk 15:13, 30. **29:4** 2 Krön 9:8, Ords 28:16. **29:4 genom höga pålagor** Annan översättning: "genom att ta mutor". **29:5** Ps 5:10, Ords 11:9. **29:6** Ords 12:13, 22:5, Pred 9:12. **29:7** Ords 28:5, 31:8f. **29:8** 2 Sam 20:16f, Ords 28:2, Pred 9:18.

- 9 När en vis man går till rätta
med en dåre,
blir dåren arg eller skrattar
och det blir ingen ro.
- 10 De blodtörstiga hatar den hederlige,
men de ärliga skyddar hans liv.
- 11 Dåren släpper lös all sin vrede,
men den vise håller den tillbaka.
- 12 Den furste som lyssnar
till lögnaktigt tal
får bara gudlösa tjänare.
- 13 Den fattige och förtryckaren
lever sida vid sida,
HERREN ger ljus åt bådas ögon.
- 14 Den kung som dömer de fattiga rätt,
hans tron ska bestå för alltid.
- 15 Ris och tillrättavisning ger vishet,
men ett ouppfostrat barn
drar skam över sin mor.
- 16 När de gudlösa blir fler,
frodas synden,
men de rättfärdiga
ska se deras fall.
- 17 Fostra din son, så ger han dig ro
och ljuvlig lycka åt din själ.
- 18 Utan uppenbarelsen
går folket vilse,
lycklig är den som tar vara
på Guds undervisning.
- 19 Ord fostrar ingen tjänare,
han förstår men fogar sig inte.
- 20 Ser du en man som talar förhastat?
Det är mer hopp om dåren
än om honom.
- 21 Om man skämmer bort sin tjänare
från hans ungdom
blir han till sist oregerlig.

29:9 Jes 57:20f. 29:11 Ords 17:27, 19:11. 29:11 **vrede** Ordagrant: "ande". 29:13 Ords 22:2. 29:13 **lever sida vid sida** Ordagrant: "möts". 29:14 Ords 16:12, 20:28, Jes 11:4. 29:15 Ords 13:24, 22:15, 23:13f. 29:16 Ps 58:11, 91:8. 29:17 Ords 19:18. 29:18 Ps 1:1f, 119:1f, 2 Tim 3:15f, 2 Petr 1:19. 29:20 Ords 26:12, Pred 5:1, Jak 1:19f, 3:5f. 29:21 **oregerlig** Grundtexten svårtolkad.

- 22 En argsint man skapar gräl,
den hetlevrade förgår sig ofta.
- 23 En människas högmod
förödmjucar henne,
men den ödmjuka vinner ära.
- 24 Den som delar byte med en tjuv
hatar sitt eget liv,
han hör eden men berättar inget.
- 25 Människofruktan blir en snara,
men den som förtröstar på HERREN
blir beskyddad.
- 26 Många söker en furstes ynnest,
men av HERREN får var och en
sin rätt.
- 27 De rättfärdiga avskyr
den som gör orätt,
de gudlösa avskyr
den som lever rätt.

30

Agurs ord

- ¹ Ord av Agur, Jakes son, ett budskap. Så talade den mannen till Itiel, till Itiel och Ukal.
- ² Jag är dummare än någon annan
och utan mänskligt förstånd.
- ³ Jag har inte lärt mig vishet
så att jag har kunskap
om den Helige.
- ⁴ Vem har stigit upp till himlen
och kommit ner igen?
Vem har samlat vinden
i sina händer?
Vem har knutit in vattnet
i ett kläde?
Vem har fastställt
jordens alla gränser?
Vad heter han,
och vad heter hans son?
Du vet ju!

29:22 Ords 14:29, 15:18, 22:24, 27:4, Jak 1:20. **29:23** Job 22:29, Ords 15:33, 18:12, Luk 14:11, Jak 4:6, 10, 1 Petr 5:5f.
29:24 3 Mos 5:1. **29:24 eden** Kallelsen att vittna, med förbannelse över den som vittnar falskt under ed. **29:25**
 Ps 2:12, 118:7f, Ords 16:20, Matt 10:28. **29:27** Ps 15:4, Joh 15:19, 17:14, 1 Petr 4:4. **30:1 Agur; Jakes son** Betyder
 möjligen "samlare, lydig(s) son" (jfr 10:5). **30:1 ett budskap** Annan översättning: "från Massa" (se not till 31:1).
30:1 till Itiel, till Itiel och Ukal Namn som kan översättas: "Gud är med mig" och "jag klarar det". Orden kan
 också förstås som inledning till Agurs ord: "Jag är trött, Gud, jag är trött, Gud, men jag klarar det" (alternativt "och jag
 är slut"). **30:4** Job 38:4f, Jes 40:12, Joh 11:27, Upp 19:12. **30:4 Du vet ju!** Annan översättning: "Vet du det?"

- 5 Allt Guds ord är rent från slagg,
han är en sköld
för dem som flyr till honom.
- 6 Lagg ingenting till hans ord,
så att han tillrättavisar dig för lögn.
- 7 Två saker ber jag dig om,
neka mig dem inte intill min död:
- 8 Håll falskhet och lögn ifrån mig.
Ge mig varken fattigdom
eller rikedom,
men ge mig den mat
jag behöver.
- 9 Annars kan jag bli så mätt
att jag förnekar dig och säger:
"Vem är HERREN?"
eller så fattig att jag stjälar
och vanhelgar min Guds namn.
- 10 Förtala inte en tjänare
inför hans herre,
så att han förbannar dig
och du står där med skuld.
- 11 Det finns ett släkte
som förbannar sin far
och inte välsignar sin mor,
- 12 ett släkte som är rent i egna ögon
men som inte har tvättat bort
sin smuts,
- 13 ett släkte med så stolta ögon
och högmodiga blickar,
- 14 ett släkte vars tänder är svärd
och vars käftar är knivar,
för att äta de svaga ur landet
och de fattiga
ur människornas krets.
- 15 Blodigeln har två döttrar:
"Ge" och "Ge".
Det finns tre som inte kan mättas,
fyra som aldrig säger: "Nog!":
- 16 dödsriket,
ett ofruktsamt moderliv,
jorden som aldrig
blir mätt på vatten
och elden som aldrig säger:
"Nog!".
- 17 Det öga som hånar en far

och vägrar lyda en mor
ska korparna vid bäcken hacka ut
och örnens ungar äta upp.

- 18 Tre ting är förunderliga för mig,
fyra kan jag inte förstå:
19 Örnens väg på himlen,
ormens väg över klippan,
skeppets väg ute på havet
och mannens väg hos jungfrun.
- 20 Så gör äktenskapsbryterskan:
Hon äter och torkar sig
om munnen
och säger: "Jag har inte gjort
något fel."
- 21 Tre ting får jorden att skaka,
fyra kan den inte uthärda:
22 en slav som blir kung,
en dåre som frossar i mat,
23 en avskyvärd kvinna
som blir gift
och en tjänstekvinna
som tränger undan sin husmor.
- 24 Fyra finns som är små på jorden,
ändå är de visast bland de visa:
25 myrorna är inget starkt släkte,
men de skaffar sin föda
om sommaren,
26 klippgrävlingarna
är inget kraftfullt släkte,
men de bygger sitt bo
i klippan,
27 gräshopporna har ingen kung,
men de drar alla ut
i härordning,
28 geckoödlan kan gripas
med händerna,
ändå finns den
i kungapalats.
- 29 Tre finns som skrider
stätligt fram,
fyra som har ståtlig gång:
30 lejonet, hjälten bland djuren
som inte viker för någon,

30:22 Ords 19:10, Pred 10:5f. **30:23 avskyvärd** Annan översättning: "avskydd", "ratad". **30:25** Ords 6:6f, 10:5.
30:27 gräshopporna Kunde härja länder i miljonstarka svärmar (jfr 2 Mos 10:4f, Joel 1:4f, Upp 9:3f). **30:28 kan gripas** Annan översättning: "griper sig fast".

- 31 en stoltserande tupp, en bock
och en kung i spetsen
för sitt folk.
- 32 Har du varit dåraktig
och upphöjt dig själv
eller tänkt onda tankar,
så lägg handen på munnen.
- 33 För som ost pressas ur mjölk
och blod pressas ur näsan,
så pressas strid ur vrede.

31

Lemuels ord

- ¹ Ord av kung Lemuel, det budskap som hans mor förmanade med:
- ² Vad ska jag säga dig, min son,
du mitt skötes son,
mina löftens son?
- ³ Ge inte din kraft åt kvinnor,
styr inte din färd
till dem som är kungars fördärv.
- ⁴ Det anstår inte kungar, Lemuel,
det anstår inte kungar
att dricka vin,
inte furstar att söka starka drycker,
- ⁵ så att de dricker och glömmmer lagen
och vränger rätten
för alla nödens barn.
- ⁶ Ge starka drycker
åt den som är döende
och vin åt plågade själar.
- ⁷ Låt dem dricka
och glömma sin fattigdom
och sluta tänka på sitt elände.
- ⁸ Öppna din mun för den stumme
och försvara alla värnlösa.
- ⁹ Öppna din mun och döm rättfärdigt,
skaffa den svage
och fattige rätt.

Hyllning till en driftig hustru

30:31 Job 39:22f. **30:31 stoltserande tupp** Grundtexten svårtolkad. Annan översättning: "en stridsrustad häst".
30:32 Job 39:37, Mika 7:16. **30:32 tänkt onda tankar** Annan översättning: "gjort det med avsikt" (upphöjt sig själv).
31:1 det budskap Annan översättning: "av Massa" (nordarabiskt stamrike, jfr 1 Mos 25:14). Hebr. *massá* används annars normalt om inspirerade profetord (t ex Nah 1:1, Hagg 1:1). **31:3** 5 Mos 17:17. **31:3 kraft** Annan översättning: "rikedom". **31:4** Ords 20:1, Pred 10:17, Hos 4:11. **31:5** Jes 5:22f, 28:7, Est 3:15. **31:6 Ge starka drycker åt den som är döende** Utifrån denna vers bekostade Jerusalems kvinnor på Jesu tid ett bedövningsmedel för dem som skulle avrättas (Matt 27:34 med not). **31:6 plågade** Annan översättning: "bedrövade", "bittra", "arga". **31:8** Job 29:12f, Ords 24:11. **31:9** Ps 82:3, Jes 1:17. **31:9** Denna lovprisning till den driftiga hustrun är en alfabetisk sång. Verserna börjar i tur och ordning med det hebreiska alfabetets 22 konsonanter.

- 10 Vem kan finna
en driftig hustru?
Långt mer än pärlor är hon värd.
- 11 Hennes mans hjärta litar på henne
och han saknar ingenting.
- 12 Hon gör honom gott, aldrig ont,
i alla sina livsdagar.
- 13 Omsorg har hon om ull och lin,
och hennes händer
arbetar med lust.
- 14 Hon är som köpmannens skepp,
hon hämtar sin mat fjärran ifrån.
- 15 När det ännu är natt går hon upp
och sätter fram mat åt familjen,
portioner åt tjänarinnorna.
- 16 Hon har planer på en åker
och köper den,
hon planterar en vingård
med vad hennes händer tjänat.
- 17 Hon fäster ivrigt upp sina kläder
och går till verket
med starka armar.
- 18 Hon märker
att hennes arbete går bra,
hennes lampa släcks inte
om natten.
- 19 Hon sträcker händerna
mot spinnrocken,
och fingrarna fattar om sländan.
- 20 För den betryckte
öppnar hon sin hand,
hon räcker ut sina armar
mot den fattige.
- 21 Hon oroar sig inte för sin familj
när vintern kommer,
för alla i huset är klädda
i scharlakansröd ull.
- 22 Täcken gör hon åt sig,
hon är klädd i finaste linne
och purpur.
- 23 Hennes man är känd
i stadens portar
där han sitter bland landets äldste.
- 24 Linneskjortor gör hon och säljer,
köpmännen förser hon
med bälten.
- 25 Kraft och värdighet

31:10 Ords 3:15, 8:11, 18:22, 19:14. **31:10 driftig** Annan översättning: "kraftfull", "ädel". **31:11** Ords 12:4, 14:1. **31:12** 1 Petr 3:5f. **31:13 ull och lin** Textilarbete var under antiken kvinnors främsta hantverk och försörjningsmöjlighet (jfr 2 Mos 35:25, Dom 16:13, 2 Kung 23:7). **31:15 portioner** Annan översättning: "uppgifter". **31:17 fäster ... upp sina kläder** Så att den hellånga dräkten inte är i vägen för fötterna (Luk 12:37, 17:8). **31:21 scharlakansröd** Dyrbar färg som tillverkades av kermeslöss. **31:22 purpur** Den dyrbaraste färgen (se not till Apg 16:14). **31:24** Apg 9:39.

- är hennes klädnad,
och hon ler mot dagen som kommer.
- ²⁶ Hon öppnar sin mun med vishet
och har vänlig förmaning
på sin tunga.
- ²⁷ Hon vakar över ordningen i sitt hem
och äter inte lättjans bröd.
- ²⁸ Hennes barn står upp
och lovordar henne,
och hennes man berömmar henne:
- ²⁹ ”Många kvinnor har gjort storverk,
men du överträffar dem alla.”
- ³⁰ Charm är bedräglig
och skönhet förgänglig,
men prisas ska den kvinna
som vördar HERREN.
- ³¹ Låt henne få njuta frukten
av sitt arbete,
och må hennes gärningar
prisa henne i portarna.

Predikaren

Predikaren kallas på hebreiska Kohélet, ”Samlaren” – en som samlar på vishet (1:16) och samlar folket till undervisning (12:9), vilket återspeglas i bokens grekiska och latinska namn, Ecclesiastes. Författaren nämner inte sitt namn men presenterar sig som ”son till David, kung i Jerusalem”, vilket enligt traditionen syftar på Salomo som regerade ca 970-930 f Kr. Han var vida berömd för sin vishet (1:16) och skrev merparten av Ordspråksboken, men föll i synd genom hedniska kvinnor, makt och rikedom (1 Kung 11, jfr Pred 2 och 5 Mos 17:17).

Predikarens bok har traditionellt tolkats som ett vittnesbörd om Salomos omvändelse på sin ålders höst. Allt jordiskt som njutning (kap 2), rikedom och arbete (4-6) och kunskap (7-9) har visat sig vara ”förgängligt och ett jagande efter vind” (1:14), och att inse detta är en förutsättning för förnöjsamhet och gudsfruktan (12:13, jfr Matt 6:33f, 1 Tim 6:6).

I judisk tradition läses Predikaren under lövhyddohögtiden i oktober. Särskilt kända är avsnitten om att allt har sin tid (kap 3) och om ungdom och åldrande (11:9f).

¹ Ord av Predikaren, son till David, kung i Jerusalem.

Allt jordiskt är förgängligt

² Förgängligt, förgängligt!

säger Predikaren.

Förgängligt, förgängligt!

Allt är förgängligt.

³ Vad vinner människan

med all sin möda

där hon strävar under solen?

⁴ Slakten kommer, slakten går,

men jorden står evigt kvar.

⁵ Solen går upp och solen går ner,

och skyndar tillbaka till sin plats

där den går upp.

⁶ Vinden blåser mot söder

och vänder mot norr,

den vänder och vänder

och börjar sitt kretslopp på nytt.

⁷ Alla floder rinner ut i havet,

men havet blir aldrig fullt.

Dit floderna runnit förut,

rinner de igen.

⁸ Allt är fullt av möda,

människan kan inte beskriva det.

Ögat blir inte mätt av att se,

örat blir inte fullt av att höra.

⁹ Det som har hänt

kommer att hända igen,

det som är gjort

kommer att göras igen.

Det finns inget nytt under solen.

1:2 Job 7:16, Pred 2:11, 11:8, 12:8. **1:2 förgängligt** Ordagrant ”vindpust”, en bild för flyktighet, förgänglighet och tomhet. **1:3** Ps 39:7, Pred 2:22f, 3:9. **1:4** Ps 104:5, 119:90. **1:5** Ps 19:7. **1:8** Ords 27:20. **1:8 Allt är fullt av möda** Annan översättning: ”Alla ord är fulla av möda”. **1:9** Pred 3:15.

¹⁰ Säger man om något: "Det här är nytt!", så har det redan funnits i forna tider, före oss.
¹¹ Ingen minns dem som fanns före oss. Och de som kommer efter oss blir inte ihågkomna av dem som kommer efter dem.

Att söka vishet är också förgämligt

¹² Jag, Predikaren, var kung över Israel i Jerusalem.
¹³ Jag inriktade mitt hjärta på att med vishet undersöka och utforska allt som sker under himlen. Det är en bedrövlig möda som Gud har gett människors barn att plåga sig med.
¹⁴ Jag såg allt som görs under solen, och se, allt är förgämligt och ett jagande efter vind.
¹⁵ Det som är krokigt kan inte bli rakt,
och det som saknas kan inte räknas.
¹⁶ Jag sade i mitt hjärta: Se, jag har samlat större vishet än alla som varit i Jerusalem före mig. Mitt hjärta har sett mycket vishet och kunskap.
¹⁷ Men när jag inriktade mitt hjärta på att lära känna visheten och förstå dumhet och dårskap, då insåg jag att också det var ett jagande efter vind.
¹⁸ Stor vishet ger stor sorg,
ökad kunskap ger ökad smärta.

2

Njutning och rikedom är förgämligt

¹ Jag sade i mitt hjärta: Kom, jag låter dig pröva glädjen. Njut av det goda! Men också det var förgämligt.
² Jag sade om skrattet:
"Det är dårskap",
och om glädjen:
"Vad tjänar den till?"
³ Jag tänkte i mitt hjärta att jag skulle liva upp min kropp med vin, medan hjärtat fick leda mig med vishet, och få grepp om dårskapen tills jag såg vad som är bäst för människors barn att göra under himlen de dagar de lever.
⁴ Jag tog mig an stora projekt: Jag byggde hus åt mig, jag planterade vingårdar åt mig.
⁵ Jag anlade trädgårdar och parker åt mig och planterade där alla slags fruktträd.
⁶ Jag gjorde vattendammar åt mig för att vattna en växande skog av träd.
⁷ Jag köpte slavar och slavinnor och fick tjänare som fötts i mitt hus. Dessutom hade jag mer boskap av oxar och får än någon före mig i Jerusalem.

1:12 1 Kung 1:34. **1:13** 1 Kung 4:29f, Pred 3:10. **1:13 utforska allt** Salomo var legendarisk för sin mångsidiga vishet (1 Kung 4:29f, 10:3f). **1:14** Pred 2:11, 17, 4:4, 6:9. **1:15** Pred 3:14, 7:14. **1:16** 1 Kung 3:12f. **1:16 varit i Jerusalem** Andra handskrifter: "härskat över Jerusalem". **1:17** Pred 2:12, 7:26. **2:1** Pred 8:15, Luk 12:19f. **2:2** Ords 14:13, Pred 7:3, 6. **2:3** Pred 7:17f. **2:3 liva upp** Annan översättning: "stärka", "locka". **2:4** 1 Kung 6:1, 7:1, 2 Krön 3:1f, Höga V 8:11f. **2:4 byggde hus** Salomo byggde på sitt palats, "Libanonskogshuset", i tretton år (1 Kung 7). Han byggde också templet (1 Kung 5-8) samt många andra projekt (1 Kung 9:15, 19). **2:7** 2 Krön 1:12. **2:7 boskap** De kungliga hjordarna var mycket stora (se 1 Krön 27:29f, 28:1, 1 Kung 4:23).

⁸ Jag samlade också silver och guld och skatter från kungar och länder. Jag skaffade mig sångare och sångerskor och det som är mannens lust: en kvinna, ja, kvinnor.

⁹ Jag blev stor och överträffade alla som varit i Jerusalem före mig. Samtidigt behöll jag min vishet.

¹⁰ Allt mina ögon begärde gav jag dem. Jag nekade inte mitt hjärta någon glädje, för mitt hjärta hade glädje av all min möda, och det var lönen för all min möda.

¹¹ Men när jag såg på allt som mina händer hade gjort och på den möda jag lagt ner, då var allt förgängligt och ett jagande efter vind. Det finns inget att vinna under solen.

Vishet och dårskap är förgängligt

¹² Sedan vände jag mig för att betrakta vishet och dumhet och dårskap – för vad kan den göra som kommer efter kungen? Bara det som redan är gjort!

¹³ Då insåg jag att visheten är bättre än dårskapen, liksom ljuset är bättre än mörkret.

¹⁴ Den vise har ögon i sitt huvud, medan dåren vandrar i mörker. Men jag märkte att samma öde drabbar dem båda.

¹⁵ Då sade jag i mitt hjärta: Det som drabbar dåren ska drabba mig också. Vad har jag då för nytta av all min vishet? Och jag sade i mitt hjärta: Också det är förgängligt.

¹⁶ För varken den vise eller dåren minns man för evigt. I kommande dagar är båda snart glömda. Och hur dör den vise? Som dåren!

Vad får människan för all sin möda?

¹⁷ Då hatade jag livet, för det som görs under solen var en plåga för mig. Allt är förgängligt och ett jagande efter vind.

¹⁸ Jag hatade all min möda som jag haft under solen, för jag måste ju lämna det till den som kommer efter mig.

¹⁹ Och vem vet om han är en vis man eller en dåre? Ändå ska han få råda över allt som jag med möda och vishet har samlat under solen. Också det är förgängligt.

²⁰ Då blev jag förtvivlad i mitt hjärta över all den möda som jag gjort mig under solen.

²¹ För om en människa har arbetat med vishet och kunskap och skicklighet, så måste hon ändå lämna sin del åt någon annan som inte lagt ner någon möda på det. Också det är förgängligt och ett stort elände.

²² Vad får då människan för all sin möda och sitt hjärtas strävan som hon har under solen?

²³ Alla hennes dagar är ju ett lidande, hennes arbete är bara bekymmer. Inte ens om natten får hennes hjärta ro. Också det är förgängligt.

²⁴ Det finns inget bättre för människan än att få äta och dricka och se det goda i sin möda. Jag förstod att också det kommer från Guds hand.

²⁵ För vem kan äta och vem kan njuta utom genom honom?

2:8 1 Kung 10:11f, 2 Krön 9:10f. **2:8 silver och guld och skatter från kungar och länder** Från handelsflottan och grannfolkens regenter (se 1 Kung 9:26f, Ps 72:10f). **2:8 sångare och sångerskor** Vanliga vid kungens hov (2 Sam 19:35, 1 Kung 10:12). Salomo skrev själv sånger (Ps 72, 127, 1 Kung 4:32) och organiserade templets musiker (2 Krön 8:14). **2:8 mannens lust** Salomo anges som författare till Höga Visans kärlekspoesi. Han fick med tiden allt fler hustrur (Höga V 6:7), delvis på grund av politiska allianser (1 Kung 11). **2:8 en kvinna, ja, kvinnor** Den troligaste översättningen av hebr. *shiddá*. Annan översättning (Septuaginta): "en munsänk och (vackra) servitriser". **2:9** 1 Kung 10:23f, 2 Krön 9:22. **2:11** Pred 1:2, 14, Matt 6:29. **2:12** Pred 1:17, 7:26f. **2:13** Pred 7:11f, 9:18, 10:10. **2:14** Ords 14:33, 15:7, 17:24, Pred 8:1, 9:2. **2:15** Job 21:7f, Pred 6:8, 8:14, 9:2. **2:16** Job 18:17, Ps 49:11. **2:17** Job 3:21, 14:13. **2:18** Ps 39:7, 49:18. **2:21** Ps 39:7, Klag 5:2. **2:22** Pred 1:3. **2:23** Job 7:1f, 14:1, Pred 5:16. **2:24** Pred 5:18. **2:24 se det goda i sin möda** Annan översättning: "ha det gott under sin möda" (även i 3:13, 5:17). **2:25** 1 Kung 4:22f. **2:25 utom genom honom** Andra handskrifter: "utom jag".

²⁶ Åt den människa som är god i hans ögon ger han vishet och kunskap och glädje. Men åt syndaren ger han besväret att samla och lägga på hög för att det ska ges åt den som är god i Guds ögon. Också det är förgängligt och ett jagande efter vind.

3

Allt har sin tid

- ¹ Allt har sin tid,
det finns en tid för
allt som sker under himlen:
- ² en tid att födas
och en tid att dö,
en tid att plantera
och en tid att rycka upp
det planterade,
- ³ en tid att dräpa
och en tid att hela,
en tid att riva ner
och en tid att bygga upp,
- ⁴ en tid att gråta
och en tid att skratta,
en tid att sörja
och en tid att dansa,
- ⁵ en tid att kasta bort stenar
och en tid att samla stenar,
en tid att ta i famn
och en tid att avstå från famntag,
- ⁶ en tid att söka upp
och en tid att tappa bort,
en tid att förvara
och en tid att kasta bort,
- ⁷ en tid att riva sönder
och en tid att sy ihop,
en tid att tåga
och en tid att tala,
- ⁸ en tid att älska
och en tid att hata,
en tid för krig
och en tid för fred.

⁹ Vad vinner då den som arbetar med sitt slit?

¹⁰ Jag såg den möda som Gud har gett människors barn att sträva med.

¹¹ Allt har han gjort skönt i sin tid. Även evigheten har han lagt i människornas hjärtan. Ändå kan de inte förstå Guds verk från början till slut.

¹² Jag insåg att det inte finns något bättre för dem än att vara glada och göra det goda så länge de lever.

¹³ Och när en människa äter och dricker och ser det goda i sin möda, då är det en Guds gåva.

¹⁴ Jag insåg att allt som Gud gör består för evigt. Till det kan inget läggas, och från det kan inget dras. Så har Gud gjort för att man ska frukta honom.

2:26 Ps 97:11, Ords 13:21f, 28:8. **3:1** Pred 8:6, 9:11. **3:2** 1 Mos 8:22, Job 14:5, Ps 139:16. **3:4** Rom 12:15. **3:7** Kol 4:6. **3:8 en tid att hata** T ex det onda (Ps 97:10, Ords 8:13). **3:9** Pred 1:3, 2:22. **3:11** Job 37:23, Pred 11:5. **3:12** Pred 2:1, 8:15, Jes 22:13. **3:13** Pred 5:18. **3:14** Ps 33:11, Jes 46:10.

15 Det som är har redan varit. Det som kommer att hända har också hänt förut. Gud kallar fram det förflutna.

Människans förgänglighet

16 Vidare såg jag under solen: På domarsätet rådde ogudaktighet, på rättfärdighetens plats den ogudaktige.

17 Då tänkte jag: Både den rättfärdige och den ogudaktige ska Gud döma. Det finns en tid för allt som sker och allt som görs.

18 Jag tänkte: Det sker för människornas skull, för att Gud ska pröva dem och för att de ska se att de i sig själva är som djuren.

19 Det går ju människors barn som det går djuren, det går dem alla lika. Den enes död är som den andres. Alla har samma livsande. Människan har inte mer att komma med än djuren. Allt är förgängligt.

20 Alla går till en och samma plats. Alla har kommit av jord, alla vänder åter till jord.

21 Vem vet om människans ande stiger uppåt eller om djurens ande går ner till jorden?

22 Jag såg att inget är bättre för människan än att hon har glädje i sin gärning, för det är hennes del. För vem kan låta henne se det som ska ske efter henne?

4

Förtryck, möda och ensamhet

1 Vidare såg jag de våldsdåd som begås under solen. Jag såg de förtrycktas tårar, och ingen tröstade dem. Våld kom från förtryckarnas hand, och ingen tröstade dem.

2 Då prisade jag de döda som redan hade dött, de var lyckligare än de levande som ännu levde.

3 Men lyckligare än båda är den som ännu inte blivit till, den som inte har sett det onda som görs under solen.

4 Jag såg att all möda och framgång i arbetet beror på den enes avund mot den andre. Också det är förgängligt och ett jagande efter vind.

5 Dären lägger händerna i kors och förtär sig själv.

6 Bättre en handfull ro än båda händerna fulla med möda och jagande efter vind.

7 Och jag såg något mer som var förgängligt under solen:

8 En som är ensam och ingen har vid sin sida, varken son eller bror. Ändå är det ingen ände på allt hans slit, och hans ögon blir inte mätta på rikedom. För vem sliter jag då och nekar mig själv det goda? Också det är förgängligt och en bedrövlig möda.

9 Bättre två än en, för de får god lön för sin möda.

10 Om de faller, kan den ene resa upp den andre. Men ve den som är ensam! Faller han, finns det ingen som kan resa upp honom.

11 Likaså: om två ligger tillsammans har de det varmt. Men hur ska den ensamme hålla sig varm?

12 Där en blir övermannad kan två stå emot. Och en tretvinnad tråd brister inte så lätt.

Jordisk makt är förgänglig

13 Bättre en ung som är fattig och vis än en kung som är gammal och dåraktig och inte längre förstår att ta varning.

3:15 Pred 1:9f. 3:15 **det förflutna** Annan översättning (Septuaginta): "den som är förföljd". 3:17 Ps 82:1f, Jes 10:1f. 3:19 Ps 39:6, 12, 49:13, 21, 78:39, Pred 8:8, Jak 4:14. 3:20 1 Mos 2:19, 3:19, Job 34:15, Ps 104:29, 146:4, Pred 6:6, 12:7. 3:22 Pred 2:24, 5:17f, 6:12, 8:7, 10:14. 3:22 **låta henne se** Annan översättning: "hämta tillbaka henne så att hon ser". 4:1 Job 35:9, Pred 3:16, Klag 1:2, 21. 4:1 **Våld kom från förtryckarnas hand** Annan översättning: "Makten var på förtryckarnas sida". 4:2 Job 3:3f, 11f, Pred 7:1, Jer 20:14f. 4:3 Pred 6:3. 4:4 Pred 9:6. 4:5 Ords 6:10f, 24:33. 4:8 Ords 27:20, Pred 5:9. 4:9 1 Mos 2:18. 4:12 Ps 127:4f. 4:13 **en ung** Möjligen en referens till Jerobeam (1 Kung 11:26f), som gjorde uppror mot den gamle Salomo och senare blev kung över Nordriket (1 Kung 12:20).

¹⁴ Ja, han kom ut från fångarnas hus för att bli kung, fastän han föddes fattig i sitt rike.

¹⁵ Jag såg alla som levde och rörde sig under solen tillsammans med den unge som skulle ta den andres plats.

¹⁶ Det var ingen ände på allt folket, på alla som han gick i spetsen för. Men ändå har de som kommer efter ingen glädje av honom. Också det är förgängligt och ett jagande efter vind.

Förhastade löften

¹⁷ Vakta din fot när du går till Guds hus. Att komma för att lyssna är bättre än offret som dårarna ger, för de förstår inte att de gör det som är ont.

5

¹ Var inte för snabb med din mun och förhasta dig inte i ditt hjärta med att uttala ett ord inför Gud, för Gud är i himlen och du är på jorden. Låt därför dina ord vara få.

² Drömmar kommer av mycket arbete, dåraktigt tal av många ord.

³ När du ger ett löfte till Gud, dröj inte med att uppfylla det, för han har inte behag till dårar. Håll vad du lovar!

⁴ Det är bättre att inte lova något än att lova och inte hålla det.

⁵ Låt inte din mun förleda dig till synd och säg inte inför sändebudet att det var ett misstag. Vill du att Gud ska bli vred för dina ords skull och förstöra dina händers verk?

⁶ För där drömmarna är många blir det mycket tomhet och många ord. Men frukta du Gud!

Rikedom är förgängligt

⁷ Om du ser att den fattige förtrycks och att rätt och rättfärdighet kränks i landet, så bli inte förvånad över det, för hög vakar över hög och andra höga över dem båda.

⁸ Och det är en förmån för ett land att ha en kung som ser till att marken brukas.

⁹ Den som älskar pengar blir inte mätt på pengar, och den som älskar rikedom får aldrig nog. Också det är förgängligt.

¹⁰ När ägodelarna förökas är det fler som förbrukar dem. Vilken nytta har ägaren av dem utom att få se dem med ögonen?

¹¹ Ljuv är arbetarens sömn, han må ha litet eller mycket att äta. Men den rikes överflöd ger honom ingen ro att sova.

¹² Ett svårt elände har jag sett under solen: rikedom som sparats till skada för sin ägare,

¹³ och sedan förloras förmögenheten i en olycka. Har ägaren en son, får han ingenting.

¹⁴ Lika naken som han kom ur moderlivet måste han gå bort igen. För sitt slit får han inget att ta med sig.

¹⁵ Också det är ett svårt elände. Han ska gå bort som han kom. Vad vinner den som mödar sig för vinden?

¹⁶ I alla sina dagar äter han i mörker med mycket oro, sjukdom och besvikelse.

4:14 1 Mos 41:41f, Ps 113:7f, Luk 1:52. **4:16 alla dem han gick i spetsen för** Annan översättning: "alla som levde före dem". **4:17** 1 Sam 15:22f, Ords 15:8, 21:27, Hos 6:6. **5:1** Ords 10:19, 20:25, Matt 6:7, Jak 1:19. **5:2** Ords 10:14. **5:3** 4 Mos 30:3, 5 Mos 23:21, Ps 50:14, 66:13f, 76:12. **5:3 Håll vad du lovar!** Att bryta en ed som bekräftats med "så sant Herren lever" (jfr Jer 4:2, 5:2) innebar en hädelse mot Gud. **5:5** 4 Mos 15:22f, 30:7, Mal 2:7. **5:5 sändebudet** Troligen en tempelpräst som bevittnade löftet (jfr Mal 2:7). **5:7** Ps 82:1f, Pred 3:16, 4:1, Ords 17:5, 22:8, Jes 5:22f, Kol 3:25, 1 Tess 4:6. **5:8** Svårtolkad vers. Annan möjlig översättning: "Och landets skörd tas av dem alla, kungen betjänas av åkermarken." **5:9** Job 20:18, 27:16f, Ps 49:11, Pred 4:8, Hagg 1:6, Luk 18:18f, 1 Tim 6:9f. **5:12** Job 20:20f. **5:14** Job 1:21, 27:19, Ps 49:17f, 1 Tim 6:7. **5:16 åter han i mörker** Andra handskrifter (Septuaginta): "lever han i mörker och sorg".

17 Detta är vad jag insett: Det är gott och skönt att människan äter och dricker och ser det goda i sin möda när hon strävar under solen de levnadsdagar som Gud ger henne, för det är hennes del.

18 Om Gud ger en människa rikedom och skatter och dessutom förmåga att njuta av det och ta ut sin del och finna glädje i sin möda, då är det en Guds gåva.

19 För han tänker knappt på sina levnadsdagar, eftersom Gud håller honom upptagen med glädje i hjärtat.

6

Livet är förgängligt

1 Det finns ett elände som jag sett under solen, och det vilar tungt på människorna:

2 Det är när Gud ger rikedom, skatter och ära åt någon så att han inte saknar något av allt han önskar sig, men sedan ger Gud honom inte möjlighet att njuta av det utan låter en främling göra det. Det är förgänglighet och en svår plåga.

3 Om en man får hundra barn och lever i många år och hans dagar blir många, men han inte får njuta av det goda och dessutom inte får någon begravning, då säger jag: Ett dödfött foster har det bättre än han.

4 Det kom till förgänglighet, det gick bort i mörker och mörkret döljer dess namn.

5 Det fick inte se eller känna solen, men det har mer ro än han,

6 även om han fick leva i tusen år två gånger om utan att se det goda. Går inte alla ändå till en och samma plats?

7 All människans möda är för hennes mun. Ändå blir själen inte mättad.

8 Vilken fördel har den vise framför dåren? Vad hjälper det den fattige om han förstår att uppföra sig inför de levande?

9 Bättre njuta det man har för ögonen än träna efter annat. Också det är förgängligt och ett jagande efter vind.

10 Det som finns har redan fått sitt namn, och vad människan är, är redan känt. Hon kan inte gå till rätta med den som är mäktigare än hon själv.

11 För ju fler ord, desto större tomhet. Vad vinner man på det?

7

1 För vem vet vad som är gott för människan i livet under hennes förgängliga livsdagar där hon lever som en skugga? Och vem kan säga en människa vad som kommer att ske efter henne under solen?

Livsvisdom

2 Bättre gott namn än god salva,
och bättre dödens dag
än födelsens dag.

3 Bättre gå till sorgehus
än till gästabad,
för det är slutet för alla människor,
och den som lever
bör ta det till hjärtat.

4 Bättre sorg än skratt,

5:17 Pred 2:10, 3:12, 22, 8:15, 9:7f. 5:18 Pred 2:24, 3:13, 6:2. 5:19 Ps 34:6. 5:19 håller honom upptagen Annan översättning: "bönhör honom". 6:2 Est 5:11f, Ps 39:7, 49:11f, Pred 4:8, 5:16. 6:3 Job 3:16, Ps 58:9, Pred 4:3. 6:6 Job 30:23, Pred 3:20. 6:8 Pred 2:15. 6:9 Pred 1:14. 6:10 Job 33:12f, Ps 139:16, Pred 1:9, 3:15, Jes 45:9, Rom 9:20. 6:11 Ps 39:6. 7:1 Job 14:2f, Pred 8:7, 17, 10:14. 7:2 Ords 22:1, Pred 4:2. 7:2 Bättre gott namn än god salva På hebreiska tov shem mi-shémen tov. 7:3 Ps 39:5, Jak 4:9. 7:4 Pred 2:2, Matt 5:4, 2 Kor 7:8f.

- av plågat ansikte mår hjärtat bra.
- 5 De visas hjärtan är i sorgens hus,
dårarnas hjärtan i glädjens hus.
- 6 Bättre höra den vises tillrättavisning
än höra dårars sång,
- 7 för dårens skratt är som
sprakandet av törne
under grytan.
Också det är förgängligt.
- 8 Oärlig vinst gör den vise till en dåre,
mutor fördärvar hjärtat.
- 9 Bättre slutet på en sak än dess början,
bättre tålmodig än högmodig.
- 10 Var inte snar till vrede,
för vrede bor i dårars bröst.
- 11 Fråga inte:
Varför var det bättre förr?
Det är inte av vishet du frågar så.
- 12 Vishet är lika gott som ett arv,
en förmån för dem som ser solen.
- 13 Vishetens beskydd
är som pengars beskydd.
Men kunskapens fördel
är att visheten ger liv
åt sin ägare.
- 14 Se på Guds verk:
Vem kan göra rakt
det han har gjort krokigt?
- 15 På glädjens dag ska du vara glad,
på olyckans dag ska du tänka på
att Gud har gjort
både den ena och den andra,
för att människan inte ska förstå
vad som kommer efter henne.
- 16 Allt har jag sett
under mina förgängliga dagar:
Den rättfärdige går under
i sin rättfärdighet,
den ogudaktige lever länge
i sin ondska.
- 17 Var inte alltför rättfärdig
och inte alltför vis.
Varför förstöra dig själv?
- 18 Var inte alltför ogudaktig

7:5 Ps 1:1f. 7:6 Ps 141:5, Ords 15:31f, 17:10, Pred 9:17. 7:7 *sprakandet av törne* De värdelösa törnbuskarna gav mycket ljud men lite värme i brasan. 7:8 2 Mos 23:8, 5 Mos 16:19, Ords 17:23. 7:9 Ords 14:29. 7:10 Ords 14:17, 29, Jak 1:19. 7:12 Ords 3:13f, 8:18f. 7:12 *lika gott som ett arv* Annan översättning: "gott tillsammans med ett arv" (men jfr vers 13). 7:14 Job 12:14f, Pred 1:15. 7:15 Fil 4:12. 7:16 Job 21:7f, Pred 8:14, Ps 73:3f, Jer 12:1f. 7:18 Ps 55:24, Ords 10:27, Pred 8:13, 12:13.

- och inte dåraktig.
Varför dö före din tid?
- 19 Det är bäst att hålla fast vid det ena
utan att släppa det andra,
för den som fruktar Gud
finner en väg ut ur allt detta.
- 20 Visheten gör den vise starkare
än tio mäktiga i staden.
- 21 För det finns ingen
rättfärdig människa på jorden
som gör det goda och aldrig syndar.
- 22 Fäst dig inte
vid allt som människor säger,
så hör du inte
att din tjänare förbannar dig.
- 23 Ditt hjärta vet ju att du själv
många gånger
har förbannat andra.
- 24 Allt detta har jag provat
genom vishet.
Jag sade: ”Jag vill bli vis.”
Men visheten var
fjärran från mig.
- 25 Det som är långt borta
och mycket djupt,
vem finner det?
- 26 Och jag vände mitt hjärta
till att förstå, utforska,
söka vishet och sammanhang.
Jag ville förstå att ondska är dårskap
och dåraktighet galenskap.
- 27 Och jag fann:
Bittrare än döden är den kvinna
vars hjärta är snaror och nät,
vars händer är bojor.
Den som är god inför Gud
kommer undan henne,
men syndaren fångas av henne.
- 28 Se, detta fann jag, säger Predikaren,
när jag lade det ena till det andra
för att få sammanhang,
- 29 något som min själ ännu söker
men inte har funnit.
En man bland tusen
har jag funnit,
men någon kvinna bland alla dessa

7:19 Pred 2:3, Matt 23:23, 2 Petr 1:10. **7:20** Ords 21:22, 24:5, Pred 9:16, 18. **7:21** 1 Kung 8:46, 2 Krön 6:36, Job 14:4, Ords 20:9, Rom 3:23, 1 Joh 1:8. **7:22** 2 Sam 16:10f. **7:24** Job 28:12f, Pred 8:17. **7:26** Pred 1:17, 2:12. **7:27** Ords 5:3f, 22:14. **7:27** *den kvinna vars hjärta är snaror* Salomos hedniska hustrur förledde honom till avgudadyrkan (1 Kung 11:4).

har jag inte funnit.
 30 Se, bara detta har jag funnit:
 Gud skapade människan rak,
 men de har tänkt ut
 många påhitt.

8

Levnadsregler och tänkespråk

- 1 Vem är som den vise?
 Vem kan förklara saker och ting?
 Visheten lyser upp
 människans ansikte,
 det hårda i hennes uppsyn
 förvandlas.
- 2 Jag säger: Följ kungens ord
 på grund av den ed
 som du gett inför Gud.
- 3 Var inte snabb att överge honom,
 stå inte upp för en ond sak.
 Han gör vad han vill,
- 4 för kungens ord har makt.
 Vem kan säga till honom:
 "Vad gör du?"
- 5 Den som håller budet
 vill inte veta av något ont.
 Den vises hjärta känner tid och sätt.
- 6 För allt finns en tid och ett sätt,
 och en människas ondska
 vilar tungt på henne.
- 7 Hon vet ju inte vad som kommer,
 vem kan säga henne hur det blir?
- 8 Ingen människa har makt
 över anden
 så att hon kan hålla kvar anden,
 och ingen har makt
 över dödens dag.
 I krig kommer ingen undan,
 och ondska kan inte rädda
 den ogudaktige.

Världens orättvisor

- 9 Allt detta såg jag, när jag betraktade allt som sker under solen, i en tid när människa har makt över människa till hennes olycka.
 10 Jag såg också de ogudaktiga bli begravda och gå till vila, medan de som gjort det rätta måste dra bort från den heliga platsen och blev bortglömda i staden. Också det är förgängligt.

7:30 1 Mos 1:27, 8:21, Jer 17:9. **7:30 rak** Annan översättning: "ärlig" eller "rättfärdig" (så som hon skulle vara). **8:1**
 2 Mos 34:29f, Jak 3:13. **8:2** Matt 22:21, 1 Petr 2:17. **8:2 den ed som du gett inför Gud** Undersåtar avkrävdes en
 trohetsed till sin kung (jfr Hes 17:13). **8:3** Pred 10:4. **8:4** Ords 16:15, 19:12, 20:2. **8:5 sätt** Annan översättning:
 "dom" (även i vers 6). **8:6** Pred 3:1, 17. **8:7** Pred 7:1, 10:14. **8:8** Job 14:5, Ps 31:16, 39:5. **8:8 anden** Annan
 översättning: "vinden". **8:9** Pred 3:16f, 4:1. **8:10 bortglömda** Andra handskrifter (så Septuaginta): "hyllade".

¹¹ Därför att domen inte genast fällt över det onda, styrks människors barn i sina hjärtan att göra det onda.

¹² Men även om syndaren gör det onda hundra gånger om och får leva länge, så vet jag ändå: Det går väl för de gudfruktiga eftersom de fruktar Gud,

¹³ men illa för den orättfärdige. Hans liv förlängs inte som skuggan, eftersom han inte fruktar Gud.

¹⁴ Förgängligt är det som sker på jorden, att det kan gå de rättfärdiga som om de gjort ogudaktiga gärningar, och att det kan gå de ogudaktiga som om de gjort rättfärdiga gärningar. Jag sade: Också det är förgängligt.

¹⁵ Jag prisar glädjen, för det finns inget bättre för människan under solen än att hon äter och dricker och är glad. Det är vad som följer henne i hennes möda de livsdagar Gud ger henne under solen.

¹⁶ När jag inriktade mitt hjärta på att förstå visheten och såg den verksamhet som pågår på jorden – varken dag eller natt unnar man sig sömn –

¹⁷ då insåg jag att hela Guds verk är sådant att människan inte kan fatta det som sker under solen. För hur mycket människan än strävar och utforskar det, förstår hon det ändå inte. Även om den vise säger sig förstå det, kan han ändå inte fatta det.

9

¹ Allt detta har jag grubblat på, allt detta har jag prövat: att de rättfärdiga och de visa och deras gärningar är i Guds hand. Kärlek eller hat, ingen människa vet vad som ligger framför henne.

² Allt händer lika för alla: för den rättfärdige och den ogudaktige, för den gode, den rene och den orene, för den som offerar och den som inte offerar. Det går den gode som det går syndaren, den som svär en ed liksom den som skyr eden.

³ Detta är något ont i allt som händer under solen, att det går alla lika. Och människornas hjärtan är fulla av ondska, av dårskap i deras hjärtan så länge de lever, och sedan går de ner bland de döda.

⁴ Den som är med i de levandes skara har ett hopp, för en levande hund har det bättre än ett dött lejon.

⁵ De som lever vet att de ska dö, men de döda vet ingenting och får ingen mer lön, för minnet av dem är glömt.

⁶ Deras kärlek, deras hat och deras avund finns inte mer. Aldrig mer har de del i vad som sker under solen.

⁷ Så ät ditt bröd med glädje och drick ditt vin med glatt hjärta, för Gud är redan nöjd med det du gör.

⁸ Låt dina kläder alltid vara vita och låt oljan aldrig fattas på ditt huvud.

⁹ Njut livet med en kvinna som du älskar, alla dagar i ditt förgängliga liv som Gud ger dig under solen, alla dina förgängliga dagar. För det är din lott i livet och mödan som du har under solen.

8:11 Job 35:15, Pred 9:3, 2 Petr 3:9. **8:12** 5 Mos 6:24, Esra 8:22, Ps 1:1f, 33:18f, Ords 14:11, Pred 7:15. **8:13** Ps 37:20, 55:24, Pred 7:18. **8:13 förlängs ... som skuggan** När solen börjar gå ner: **8:14** Job 21:7, Ps 37:35, 44:10f, 73:3, Pred 2:15, 7:16, 9:2, Jer 12:1f. **8:15** Pred 2:24, 3:12, 22, 5:17f, 9:7. **8:15 äter och dricker och är glad** Uttrycket förknippas särskilt med Salomos regim som präglades av fred och välstånd (1 Kung 4:20, 1 Krön 29:22). **8:17** Pred 1:17, 3:11, 7:24f, 11:5, Rom 11:33f. **9:1** 5 Mos 33:3, Job 12:10. **9:2** Job 9:22, 21:7, Ps 73:12f, Pred 2:14f, 7:15, 8:14, Jer 12:1. **9:2 för den gode** Septuaginta och Peshitta tillägger: "och den onde". **9:3** Pred 1:11, 2:16, 8:10f, Jer 17:9, Rom 3:9f. **9:4 är med i** Andra handskrifter: "är utvald att tillhöra". **9:5** Job 14:21, Ps 31:13. **9:7** Pred 3:12f, 22, 5:17f, 8:15, Jes 22:13, 6:12, Luk 12:19, 1 Kor 15:32. **9:8 kläder ... vita** Uttryck för fest, renhet och upphöjdhet (Upp 3:4, 18, 7:14, 19:8). **9:8 oljan ... på ditt huvud** Uppfriskande i det varma klimatet (Ps 92:11, Matt 6:17), vanligt vid bjudningar (Ps 23:5, Luk 7:46). Symbol för den helige Ande (1 Sam 16:13). **9:9** Ords 5:18f, Pred 3:22, 6:12.

¹⁰ Allt som din hand kan göra ska du göra med kraft, för i graven dit du går finns varken gärning eller planer eller kunskap eller vishet.

¹¹ Vidare såg jag under solen: Det är inte de snabba som vinner loppet eller hjältarna som vinner striden. Det är inte de visa som får bröd, de kloka som får rikedom eller de kunniga som får uppskattning. Allt beror på tid och tillfälle.

¹² Människan känner inte heller sin tid. Som fiskarna fångas i olycksnätet eller fåglarna fastnar i snaran, så snärjs också människors barn i olyckans tid när den plötsligt drabbar dem.

¹³ Också detta såg jag under solen, en visdom som syntes mig stor:

¹⁴ Det fanns en liten stad med få invånare. Mot den kom en stor kung som belägrade den och byggde stora befästningsverk mot den.

¹⁵ Därinne fanns en fattig men vis man som räddade staden genom sin vishet. Men ingen kom ihåg den fattige mannen.

¹⁶ Då sade jag: Vishet är bättre än styrka. Men den fattiges vishet blir föraktad, och ingen lyssnar till det han säger.

Vishet och dårskap

¹⁷ De visas ord som hörs i stillhet
är bättre än rop från en härskare
bland dårar.

¹⁸ Vishet är bättre än vapen.
Men en enda syndare
fördärvar mycket gott.

10

¹ Döda flugor får
parfymerarens olja
att stinka och jäsa.
Så uppväger liten dårskap
både vishet och ära.
² Den vise har sitt hjärta åt höger,
men dåren har sitt hjärta åt vänster.
³ På alla sina vägar är dåren utan vett,
och han säger till alla
att han är en dåre.
⁴ Om en furste blir vred på dig,
så lämna inte din plats,
för saktmod förhindrar stora synder.

⁵ Det finns ett ont
som jag har sett under solen,
ett misstag som kommer
från den som har makten:

⁶ Att dårskap sätts på höga poster
och framstående män
på obetydlig plats.

9:10 Job 17:13, Ps 6:6, 115:17, Jes 38:18, Joh 9:4. **9:11** Ps 127:1, Ords 16:19, Pred 3:1f, Rom 9:16. **9:12** Job 34:20, Mark 13:33, 35, Luk 12:20. **9:14 en liten stad** Situationen liknar Davids och Joabs belägring av Abel Bet-Hammaaka (2 Sam 20:15f), förutom att den bortglömda räddaren var en vis kvinna. **9:15** 2 Sam 20:16, Pred 4:13. **9:16** Ords 21:22, 24:5, Pred 7:12, 20. **10:2 höger** Förknippades med heder och rättfärdighet (Ps 110:1, Matt 25:34). **10:3** Ords 13:16, 15:2, 18:2. **10:4** Ords 19:11, 25:15, Pred 8:1f. **10:6** Ords 19:10, 29:2, Pred 9:17.

- 7 Jag har sett slavar till häst
och furstar till fots som slavar.
- 8 Den som gräver en grop
faller själv däri,
och den som river en mur
blir biten av en orm.
- 9 Den som flyttar på sten
blir skadad av sten,
och den som klyver ved
blir skadad av trä.
- 10 Den som inte slipar eggen
när järnet blir slött
måste använda mer kraft.
Men vishet leder till framgång.
- 11 Om ormen hugger
innan den blivit tjusad
har ormtjusaren ingen nytta
av sin konst.
- 12 Ord från den vises mun
är välgörande,
men dåren förtärs
av sina egna läppar.
- 13 Början på hans tal är dårskap
och slutet svår galenskap.
- 14 Dåren är rik på ord,
men ingen människa
vet vad som ska ske.
Vem kan säga en människa
vad som kommer efter henne?
- 15 Dårarnas möda tröttar ut dem.
Inte ens till staden hittar de vägen.
- 16 Ve dig, du land
vars kung är ett barn
och där furstarna festar
redan på morgonen!
- 17 Lyckliga land
vars kung är son till ädla män
och där furstarna har fest
vid rätt tid,
för att få styrka
och inte för att dricka.
- 18 Av lättja förfaller husets bjälkar,
och av försumlighet
regnar det in genom taket.
- 19 Fest ordnar man för att roa sig

10:8 Ps 7:16f, Ords 11:27, 26:27. **10:11** Ps 58:5f, Jer 8:17. **10:12** Ords 10:11, 20f, 25:11, Luk 4:22. **10:12 är välgörande** Annan översättning: "vinner gillande". **10:14** Pred 7:1, 8:7. **10:16 2** Krön 13:7, Jes 3:4, 5:11. **10:16 vars kung är ett barn** Salomo var ung men bad och fick vishet (1 Kung 3:7). Hans son Rehabeam blev kung vid 41 års ålder (14:21) men betedde sig som ett barn (12:8f). **10:17 för att få styrka** Annan översättning: "med självbehärskning". **10:19** Ps 104:15, Dan 5:1.

och vin ger glädje åt livet,
och pengar kan ge allt detta.

- ²⁰ Inte ens i din tanke
ska du förbanna en kung,
och inte ens i ditt sovrum
ska du förbanna den rike,
för himlens fåglar bär ditt tal
och de bevingade för vidare
vad du har sagt.

11

Du kan inte se in i framtiden

- ¹ Sänd ditt bröd över vattnet,
för med tiden
får du det tillbaka.
- ² Dela vad du har i sju delar, ja, åtta,
för du vet inte vilken olycka
som kan drabba landet.
- ³ När molnen blir fulla
tömmer de sitt regn över jorden,
och faller ett träd
mot söder eller norr
så ligger det på platsen
där det föll.
- ⁴ Den som spejar efter vind
får aldrig så,
den som ser efter moln
får inget skörda.
- ⁵ Liksom du inte vet vart vinden far
eller hur benen bildas
i moderlivet,
så förstår du inte heller Guds verk,
hur han gör alltsammans.
- ⁶ Så din säd om morgonen
och låt inte din hand
vila om kvällen,
för du vet inte vad som lyckas bäst,
det ena eller det andra
eller om båda är lika bra.
- ⁷ Ljuset är ljuvligt,
och det är gott för ögonen
att se solen.
- ⁸ Om en människa får leva många år,
bör hon glädja sig under dem alla
och minnas
att det blir många mörka dagar.
Allt som kommer är förgängligt.

10:20 2 Mos 22:28, Apg 23:5. **11:1** Ords 19:17, Matt 10:42, Luk 14:12f, 2 Kor 9:6. **11:1 Sänd ditt bröd över vattnet** Jfr Salomos handelsflotta (1 Kung 9:26f, 10:22). **11:2** 1 Mos 32:7f, 5 Mos 15:7f, Ps 112:9. **11:5** Job 36:24f, Ps 139:6, 14, Pred 3:11, 7:24, Joh 3:8. **11:5 vart vinden far eller hur benen bildas** Annan översättning: "hur anden verkar när benen bildas".

Ungdom och åldrande

- ⁹ Du som är ung,
gläd dig i din ungdom,
låt ditt hjärta ha det gott
i din ungdoms dagar.
Vandra ditt hjärtas vägar,
följ det dina ögon ser.
Men tänk på att för allt detta
kommer Gud att kalla dig
till doms.
- ¹⁰ Låt sorgen vika ur ditt hjärta
och håll det onda borta
från din kropp.
För ungdomstiden
och blomstringstiden
är förgänglig.

12

- ¹ Tänk på din Skapare
i din ungdoms dagar,
innan de onda dagarna kommer
och åren då du säger:
”De ger mig ingen glädje” –
- ² innan solen och ljuset
och månen och stjärnorna
förmörkas
och molnen kommer åter
efter regnet,
- ³ då husets väktare darrar
och de starka männen sviker,
då malerskorna slutat mala
eftersom de blivit så få
och spejarna har det mörkt
i sina gluggar,
- ⁴ då båda portarna
mot gatan stängs till
och ljudet från kvarnen försvagas,
då man vaknar av fågelsång
och sångens alla döttrar
sänker rösten,
- ⁵ då man är rädd för var backe
och farorna på vägen,
då mandelträdet blommar,
gräshoppan släpar sig fram

11:9 Pred 2:10, 12:14, Matt 12:36, 2 Kor 5:10. **11:10 sorgen** Annan översättning: ”vreden” eller ”oron”. **12:1** Ps 71:17f, 119:9. **12:1 Tänk på din Skapare i din ungdoms dagar** Som Salomo i sin ungdom (1 Kung 3:3f). **12:3** 1 Mos 27:1. **12:3 husets väktare... de starka männen** Troligen armarna och benen. **12:3 malerskorna** Tänderna. Mjöl maldes dagligen av hushållets kvinnor. **12:3 spejarna** Ögonen (jfr Dom 5:28, 2 Sam 6:16). **12:4 portarna mot gatan** Öronen. Städer och hus stängde sina portar vid skymningen. **12:5 mandelträdet** Får vita blommor på våren (jfr Jer 1:11 med not). Står för håret (jfr Ords 16:31).

- och kaprisknoppen saknar kraft,
 då människan går till
 sin eviga boning
 och gråtarna går omkring
 på gatan,
⁶ innan silvertråden brister
 och guldsålen slås sönder,
 innan krukans vid källan krossas
 och hjulet går sönder
 vid brunnen,
⁷ då stoftet vänder åter
 till jorden det kom från
 och anden vänder åter
 till Gud som gav den.
⁸ Förgängligt, förgängligt!
 säger Predikaren.
 Allt är förgängligt!

Slutord

- ⁹ För övrigt var Predikaren en vis man som ständigt undervisade folket. Han övervägde, utforskade och författade många ordspråk.
¹⁰ Predikaren sökte finna de rätta orden och skriva sanningens ord rakt och rätt.
¹¹ De visas ord är som uddar,
 som indrivna spikar
 är deras samlade tänkespråk.
 De är gåvor
 från en och samma Herde.
¹² För övrigt, min son,
 låt varna dig!
 Det är ingen ände
 på det myckna bokskrivandet,
 och mycket studerande
 gör kroppen trött.
¹³ Detta är slutsatsen,
 när allt blivit hört:
 Frukta Gud
 och håll hans bud,
 det gäller alla människor.
¹⁴ För Gud ska föra fram
 alla gärningar vid domen,
 med allt som är fördolt,
 både gott och ont.

12:5 kaprisknoppen är utan kraft Tolkas vanligen som minskad sexuell lust. **12:7** 1 Mos 2:7, 3:19, Pred 3:20f, Luk 23:46, Apg 17:25. **12:8** Pred 1:2. **12:9** 1 Kung 4:31. **12:9 undervisade folket** Se t ex 1 Kung 8 (tempelinvigningen) och 10:8, 24 (utländska gäster). **12:9 många ordspråk** Enligt 1 Kung 4:32 skrev Salomo 3000 ordspråk. Se Ords 10-29. **12:11** Ps 80:2, Jes 49:2, Jer 23:29, Hebr 4:12. **12:13** 5 Mos 6:1f, 24, Upp 14:7. **12:13 det gäller alla människor** Ordagrant: "för detta är hela människan". **12:14** Pred 11:9, 1 Kor 4:5, 2 Kor 5:10, Upp 20:12.

Höga Visan

Höga Visan eller Sångernas Sång (1:1) skildrar i lyrisk form kärleken mellan brudgum och brud, en bild av kärleken mellan Herren och hans folk (jfr Hos 2:14f, Matt 9:15, Joh 3:29, Ef 5:22f, Upp 19:7f). Så har Höga Visan lästs i såväl judisk som kristen tradition, vilka båda anger kung Salomo (1:1) som författaren, i så fall i hans ungdom (1 Kung 1-3) under första halvan av 900-talet f Kr.

Vissa utläggare ser en progression från uppvaktning (1-3) till bröllop (3-4), genom utmaningar (5) till fördjupning (6-8), men skildringen är målande och mångbottnad och öppen för flera förståelser.

¹ Sångernas sång av Salomo.

Bruden

² Kyss mig med kyssar av din mun!

Din kärlek är ljuvare än vin.

³ Ljuvlig är dina salvors doft,
en utgjuten salva är ditt namn.

Därför älskar
de unga kvinnorna dig.

⁴ Dra mig med dig, låt oss skynda!

Kungen har fört mig in
i sina kammare.

Vännerna

Vi vill jubla och glädjas över dig,
prisa din kärlek högre än vin.

Med rätta älskar man dig!

Bruden

⁵ Mörk är jag, men vacker,
ni Jerusalems döttrar,
som Kedars hyddor,
som Salomos tält.

⁶ Se inte på mig för att jag är mörk,
för att solen har bränt mig.
Min mors söner blev arga på mig,
de satte mig att vakta
vingårdarna.

Min egen vingård vaktade jag inte.

⁷ Säg mig, du som min själ har kär:

Var vallar du din hjord,
var låter du den vila
vid middagstid?

Varför skulle jag gå som beslöjad
vid dina vänners hjordar?

Brudgummen

1:2 kyss mig med Annan översättning: "låt mig dricka". **1:3 salvors...salva** Annan översättning: "smörjelse". **1:4** Ps 45:2f, Jer 31:3. **1:5** Job 30:28, Ps 120:5, Klag 4:8. **1:5 Kedars hyddor** Nordarabisk stam (se Jes 21:17, 42:11) med svarta gethårstält. **1:6** Höga V 4:12. **1:7** 1 Mos 38:14, Ps 23:2, Jer 33:12. **1:7 gå som beslöjad** Kvinnor kunde bära slöja inför främlingar (jfr 1 Mos 24:65). Slöjan bars även av prostituerade (1 Mos 38:15). Andra handskrifter (Peshitta, Symmachus etc): "gå vilse".

- 8 Vet du inte det,
 du skönaste bland kvinnor?
 Gå då i hjordens spår
 och valla dina killingar
 vid herdarnas tält.
- 9 Vid ett sto i faraos spann
 liknar jag dig, min älskade.
- 10 Dina kinder är så vackra
 med sina smycken,
 din hals med rader av pärlor.
- 11 Smycken av guld
 med pärlor av silver
 ska vi göra åt dig.

Bruden

- 12 Medan kungen håller sin fest
 sprider min nardus sin doft.
- 13 Min vän är för mig
 ett myrragömme
 som vilar mellan mina bröst.
- 14 Min vän är för mig
 en klase hennablommor
 från En-Gedis vingårdar.

Brudgummen

- 15 Vad du är vacker, min älskade,
 vad du är vacker!
 Dina ögon är duvor.

Bruden

- 16 Vad du är vacker, min vän,
 och ljuvlig!
 Vårt viloläger grönskar.
- 17 Cedrar är bjälkar i vårt hus,
 cypresser vår vägghpanel.

2

- 1 Jag är en ros i Saron,
 en lilja i dalen.

Brudgummen

- 2 Som en lilja bland törnen,
 så är min älskade bland flickor.

Bruden

- 3 Som ett äppelträd bland skogens träd,
 så är min vän bland unga män.

1:9 2 Krön 9:28. **1:12 nardus** Äkta nardus är en dyrbar väldoftande olja som importerades ända från Himalayabergen (se Joh 12:3f med not). **1:13 myrragömme** Påse med doftande kåda från södra delen av arabiska halvön. **1:14 hennablommor** Vita och rosendoftande. Annan översättning: "försoning" (även i 4:13, 7:11). **1:14 En-Gedi** "Killingkällan", bördig oas bland klipporna vid Döda havets västra strand. **1:15** Höga V 2:14, 4:1, 5:12. **1:15 duvor** Antik kärlekssymbol (jfr turturduvan i 2:12). **1:17 vår vägghpanel** Annan översättning: "vårt tak". **2:1 ros** Traditionell översättning. Hebr. *chavsélet* syftar troligen på någon typ av narciss eller krokus. **2:1 Saron** Bördig slätt längs Israels västkust (1 Krön 27:29, Jes 35:2). **2:3** Ps 61:5, 91:1, Höga V 4:13.

- Jag längtar att få sitta
i hans skugga,
hans frukt är ljuv i min mun.
- ⁴ Han har fört mig in i vinsalen,
kärleken är hans baner över mig.
- ⁵ Stärk mig med druvkakor,
styrk mig med äpplen,
för jag är sjuk av kärlek!
- ⁶ Hans vänstra arm vilar
under mitt huvud,
hans högra omfamnar mig.
- ⁷ Lova mig, Jerusalems döttrar,
vid markens gaseller och hindar:
Stör inte kärleken, väck den inte
förrän den själv vill.
- ⁸ Hör, min väns röst!
Se, där kommer han!
Han springer över bergen,
han hoppar fram över höjderna.
- ⁹ Min vän är som en gasell
eller en ung hjort.
Nu står han där bakom vår vägg,
han kikar in genom fönstret,
han ser in genom gallret.
- ¹⁰ Min vän börjar tala,
han säger till mig:

Brudgummen

- Res dig, min älskade,
min sköna, och kom!
- ¹¹ Se, vintern är över,
regntiden slut och förbi.
- ¹² Blommorna visar sig på marken,
sångens tid har kommit
och turturduvans röst
hörs i vårt land.
- ¹³ Fikonträdet frukter rodnar,
vinstockarna blommar
och sprider sin doft.
Res dig, min älskade,
min sköna, och kom!
- ¹⁴ Du min duva i bergsklyftan,
i klippväggens gömsle!
Låt mig se ditt ansikte,
låt mig höra din röst,
för din röst är ljuv
och ditt ansikte skönt.

2:5 Höga V 5:8. **2:6** Höga V 8:3. **2:7** Ps 18:34, Höga V 3:5, 5:8, 8:4. **2:12** *sångens tid* Annan översättning: "ansningens tid" (för vinstockarna, jfr Joh 15:2). **2:13** Höga V 7:12, Matt 24:32. **2:13** *fikonträdet frukter rodnar* Hebr. *pag* är fikonkart som mognar redan på våren (jfr Mark 11:13 med not). **2:14** Höga V 1:15, 4:7, 8:13, Jer 48:28.

Brudgummen och bruden

- 15 Fånga rävarna åt oss,
 de små rävarna
 som fördärvar vingårdarna,
 våra vingårdar som står i blom.

Bruden

- 16 Min vän är min och jag är hans,
 han som vallar sin hjord
 bland liljor.
- 17 När dagen blir sval
 och skuggorna flyr,
 kom då tillbaka, min vän,
 och var som en gasell
 eller en ung hjort
 på de kassiadoftande bergen.

3

- 1 Där jag låg i min bädd om natten
 sökte jag honom
 som min själ har kär,
 jag sökte honom
 men fann honom inte.
- 2 Jag vill stiga upp
 och gå runt i staden
 på gator och torg,
 jag vill söka honom
 som min själ har kär.
 Jag sökte honom
 men fann honom inte.
- 3 Väktarna fann mig
 där de gick runt i staden.
 ”Har ni sett honom
 som min själ har kär?”
- 4 Knappt var jag förbi dem,
 så fann jag honom
 som min själ har kär.
 Jag grep honom
 och släppte honom inte
 förrän jag fört honom in
 i min mors hus,
 in i kammaren hos henne
 som fött mig.
- 5 Lova mig, Jerusalems döttrar,
 vid markens gaseller och hindar:
 Stör inte kärleken, väck den inte
 förrän den själv vill.

2:15 rävarna Annan översättning: "schakalerna". Rävar åt gärna druvor. I egyptisk kärlekspoesi symboliserade rävar sexuellt giriga män. **2:16** Höga V 6:2, 7:10. **2:17** Höga V 4:6, 8:14. **2:17 kassiadoftande** Variant av kanel. Annan översättning: "kluvna". **3:1** Höga V 5:2, 6. **3:3** Ps 130:6, Höga V 5:7, Jes 62:6. **3:4** Höga V 8:2. **3:5** Höga V 2:7, 7:3, 8:4.

Brudtåget

- ⁶ Vem är hon
som kommer upp från öknen
som i pelare av rök,
doftande av myrra och rökelse,
av köpmannens alla kryddor?
- ⁷ Se, där är Salomos bärstol!
Sextio krigare omger den,
sextio av Israels hjältar.
- ⁸ Alla bär svärd
och är skickliga i strid,
var och en med svärd vid sidan
mot nattens faror.
- ⁹ Sin bärstol har kung Salomo
gjort av trä från Libanon,
- ¹⁰ med sidostöd av silver,
ryggstöd av guld
och säte av purpurtyg,
invändigt prydd i kärlek
av Jerusalems döttrar.
- ¹¹ Kom ut, Sions döttrar,
se kung Salomo
och kronan som hans mor
krönte honom med
på hans bröllopsdag,
på hans hjärtas glädjedag.

4

Brudgummen

- ¹ Vad du är vacker, min älskade,
vad du är vacker!
Dina ögon är duvor
bakom din slöja.
Ditt hår är som en hjord av getter
som strömmar ner
för Gileads berg.
- ² Dina tänder är som en flock
av nyklippta tackor
som kommer upp ur badet,
där alla har tvillingar
och ingen är utan lamm.
- ³ Dina läppar är som
ett rosenrött band,
och din mun är ljuvlig.
Din kind är som
en granatäppelskiva
bakom din slöja.
- ⁴ Din hals är som Davids torn,

3:7 bärstol Annan översättning: "bädd" (endast i vers 7). **3:8** Ps 45:4, 91:5. **3:11 kronan** Annan översättning: "kransen" (vanligt vid bröllop). Salomos mor Bat-Seba var även aktiv när sonen Salomo kröntes till kung (se 1 Kung 1:15f). **4:1** Höga V 1:15, 6:4f. **4:3 kind** Annan översättning: "tinning" (även i 6:6). **4:4** Höga V 7:4, Hes 27:11.

- byggt med rader av stenar
 där tusen sköldar hänger,
 hjältarnas alla sköldar.
- 5 Dina båda bröst liknar två killingar,
 tvillingar av en gasell
 som betar bland liljor.
- 6 När dagen blir sval
 och skuggorna flyr
 vill jag gå till myrraberget,
 till rökelsedoftens höjd.
- 7 Du är alltigenom vacker,
 min älskade,
 på dig finns ingen fläck.
- 8 Kom med från Libanon, min brud,
 kom med mig från Libanon!
 Kom ner från Amanas topp,
 från toppen av Senir och Hermon,
 från lejonens hålor,
 från leopardernas berg.
- 9 Du har fångat mitt hjärta,
 min syster, min brud,
 du har fångat mitt hjärta
 med en enda blick,
 med en enda länk
 i din halskedja.
- 10 Vad din kärlek är skön,
 min syster, min brud!
 Vad din kärlek är ljuv,
 ljuvare än vin,
 dina salvors doft
 är ljuvare än alla parfymer.
- 11 Av sötma dryper dina läppar,
 min brud,
 din tunga gömmer honung
 och mjölk,
 dina kläders doft
 är som Libanons doft.
- 12 En sluten lustgård
 är min syster, min brud,
 en sluten brunn, en förseglad källa.
- 13 Dina växter är en lustgård
 av granatäppelträd
 med härliga frukter,

4:4 med rader av stenar Annan översättning: "som vapenförråd". **4:4 sköldar** Annan översättning: "koger" (pilsfodral). **4:5** Höga V 7:3. **4:6** Höga V 2:17, 5:1, 8:14. **4:6 När** Annan översättning: "Tills" (även i 2:17). **4:8** 5 Mos 3:9, 1 Krön 5:23. **4:8 Kom ner** Annan översättning: "Blicka ner". **4:8 Amanas topp ... Senir och Hermon** Avlägsna bergstoppar vid Israels gräns i norr (Ps 89:13). **4:9** Höga V 1:10, Hes 16:11. **4:10** Höga V 1:2, 7:6. **4:11** Ords 16:24, Hos 14:7. **4:12** Ords 5:18. **4:12 brunn** Andra handskrifter (så Septuaginta): "lustgård". **4:13 växter** Annan översättning: "lemmar", "strömmar".

- med hennablommor och nardus,
 14 med nardus och saffran,
 kalmus och kanel
 och alla slags rökelseträäd,
 med myrra och aloe
 och de finaste kryddor
 av alla slag.
- 15 Du är en källa i lustgården,
 en brunn med levande vatten
 som strömmar från Libanon.

Bruden

- 16 Vakna, du nordanvind,
 och kom, du sunnanvind!
 Blås genom min lustgård
 så att dess dofter strömmar ut.
 Kom, min vän, till din lustgård
 och ät dess härliga frukter!

5*Brudgummen*

- 1 Jag kommer till min lustgård,
 min syster, min brud.
 Jag plockar min myrra
 och mina kryddor,
 jag äter min honungskaka
 och min honung,
 jag dricker mitt vin
 och min mjölk.
 Ät, vänner, drick
 och berusa er av kärlek!

Bruden

- 2 Jag sover, men mitt hjärta är vaket.
 Hör, min vän knackar på:
 ”Öppna för mig,
 min syster, min älskade,
 min duva, min fullkomliga!
 Mitt huvud är fullt av dagg,
 mina lockar av nattens droppar.”
- 3 Jag har tagit av mig mitt linne,
 ska jag ta på det igen?
 Jag har tvättat mina fötter,
 ska jag smutsa ner dem igen?
- 4 Min vän räckte in sin hand
 genom luckan,
 då bultade mitt hjärta för honom.
- 5 Jag steg upp för att öppna
 för min vän,
 Mina händer dröp av myrra,

mina fingrar av myrra
som rann över dörrens handtag.

- 6 Jag öppnade för min vän –
men min vän var borta,
han var försvunnen.
Min själ var utom sig
av hans ord.
Jag sökte honom
men fann honom inte,
jag ropade på honom
men han svarade mig inte.

- 7 Väktarna fann mig
där de gick runt i staden.
De slog mig och sårade mig,
de ryckte av mig min mantel,
dessa murarnas väktare.

- 8 Lova mig, Jerusalems döttrar:
Om ni finner min vän –
vad ska ni säga honom?
Att jag är sjuk av kärlek!

Vännerna

- 9 Hur är din vän bättre än andra,
du skönaste bland kvinnor?
Hur är din vän bättre än andra,
eftersom du ber oss lova dig detta?

Bruden

- 10 Min vän är strålande vit och röd,
ypperst bland tiotusen.
11 Hans huvud är finaste guld,
hans hår är lockigt
och svart som korpen.
12 Hans ögon är som duvor
vid vattenbäckar,
duvor som badar i mjölk,
infattade som ädelstenar.
13 Hans kinder liknar
doftande blomstersängar,
kullar av kryddiga örter.
Hans läppar är liljor
som dryper av flytande myrra.
14 Hans händer är ringar av guld
med infattade krysoliter.
Hans kropp är ett konstverk
av elfenben,
täckt med safirer.
15 Hans ben är pelare av marmor
på socklar av finaste guld.

5:6 Ords 1:28, Höga V 3:1f. 5:7 Höga V 3:3. 5:7 **Väktarna fann mig** En ensam kvinna ute mitt i natten kunde misstas för en prostituerad. 5:8 Höga V 2:5, 7, 3:5. 5:9 Höga V 1:8, 6:1. 5:10 Ps 45:3. 5:12 Höga V 1:15, 4:1. 5:13 Höga V 6:2. 5:13 **kullar av** Annan översättning: "där det växer". 5:14 **ringar** Annan översättning: "stavar".

- Hans gestalt är som Libanon,
 ståtlig som cedrarna.
 16 Hans mun är sötma,
 allt hos honom är ljuvligt.
 Sådan är min vän,
 sådan är min älskade,
 ni Jerusalems döttrar!

Vännerna

- 17 Vart har din vän gått,
 du skönaste bland kvinnor?
 Vart har din vän tagit vägen?
 Vi ska hjälpa dig
 att söka honom.

6*Bruden*

- 1 Min vän har gått ner
 till sin lustgård,
 till de doftande blomstersängarna,
 för att valla sin hjord
 i lustgårdarna
 och plocka liljor.
 2 Jag är min väns och min vän är min,
 där han vallar sin hjord bland liljor.

Brudgummen

- 3 Vacker som Tirsas är du,
 min älskade,
 ljuvlig som Jerusalem,
 överväldigande som en här
 under fanor.
 4 Vänd bort dina ögon ifrån mig,
 de har kuvat mig.
 Ditt hår är som en hjord av getter
 som strömmar ner för Gilead.
 5 Dina tänder
 är som en flock tackor
 som kommer upp ur badet,
 där alla har tvillingar
 och ingen är utan lamm.
 6 Din kind är som
 en granatäppelskiva
 bakom din slöja.
 7 Sextio är drottningarna,
 åttio bihustrurna
 och de unga kvinnorna oräkneliga –
 8 men hon är den enda,
 min duva, min fullkomliga,

5:16 Höga V 7:9. **6:1** Höga V 4:16, 5:1. **6:2** Höga V 1:7, 2:16, 4:16, 7:10. **6:3** 1 Kung 14:17, 15:21. **6:3** *Tirsa* Betyder "ljuvlighet", en vackert belägen stad på Manasses område. Efter Salomos tid blev den nordrikets huvudstad (1 Kung 15:33). **6:4** Höga V 4:1f. **6:8** Höga V 5:2.

den enda för sin mor,
älskad av den som fött henne.
Flickorna ser henne
och prisar henne lycklig,
drottningar och bihustrur
lovordar henne.

Vännerna

⁹ Vem är hon som blickar fram
likt morgonrodnaden –
skön som månen,
strålande som solen,
överväldigande som en här
under fanor?

Brudgummen (eller bruden)

¹⁰ Jag gick ner till valnötsslunden
för att se på grönskan i dalen,
för att se om vinstocken
skjutit skott
och granatäppelträden gått i blom.
¹¹ Utan att jag märkte det
hade min längtan satt mig
vid mitt furstefolks vagnar.

Vännerna

¹² Vänd om, vänd om, Shulamit,
vänd om, vänd om
så att vi får se dig!

7

Bruden

Varför ser ni på Shulamit,
som på en dans i Mahanajim?

Brudgummen

¹ Vad dina fötter är vackra
i sandaler, du furstedotter!
Dina höfters rundning
är som ett smycke,
ett verk av en konstnärs händer.
² Din navel är en rundad skål,
må vinet aldrig fattas!
Din midja är en vetehög,
omgiven av liljor.
³ Dina bröst är som två killingar,
tvillingar av en gasell.
⁴ Din hals är som ett elfenbenstorn,
dina ögon som dammarna

6:10 Höga V 7:12. **6:11 mitt furstefolks** Annan översättning: "Amminadabs" (förfader till Salomo, Matt 1:4). **6:12 Shulamit** Kan tolkas som "den fulländade" eller en femininform av Salomo, eller en variant av "Shunamit". Den vackra Abishag vid hovet kom från galileiska Shunem (1 Kung 1:3f), som ligger ca 10 mil norr om Jerusalem och idag kallas Solem. **7: Mahanajim** Centralort öster om Jordan (2 Sam 2:8, 17:27). Ordet kan också översättas "två led" (av dansande män och kvinnor, eller av soldater). **7:2 navel** Troligen en anspelning på skötet. **7:3** Höga V 4:5. **7:4** 4 Mos 21:25f, Höga V 4:4.

- i Heshbon vid Bat-Rabbimporten.
 Din näsa är som Libanonstornet
 som vetter mot Damaskus.
 5 Ditt huvud höjer sig som Karmel,
 och ditt hårsvall är som purpur.
 Kungen är fångad i dess lockar.
 6 Vad du är skön och ljuv,
 du kärlek, så full av njutning!
 7 Din hållning är som palmens,
 dina bröst som druvklasar.
 8 Jag tänker: Jag vill upp i den palmen,
 jag vill gripa dess frukt.
 Låt dina bröst vara som druvklasar,
 din andedräkt som äppeldoft
 9 och din mun som ljuvaste vin.

Bruden

- Vinet rinner rakt ner i min vän
 och fuktar de slumrandes läppar.
 10 Jag är min väns,
 och till mig står hans åtrå.
 11 Kom, min vän,
 vi går ut på fälten
 och övernattar i byarna.
 12 Vi går tidigt till vingårdarna och ser
 om vinstocken har fått skott,
 om knopparna öppnat sig
 och granatäppelträden
 gått i blom.
 Där vill jag ge dig min kärlek.
 13 Kärleksäpplena sprider sin doft,
 vid våra dörrar
 finns alla slags härliga frukter,
 både nya och gamla.
 Min vän, jag har sparat dem åt dig.

8

- 1 Tänk om du hade varit
 som min bror,
 ammad vid min mors bröst!
 Då hade jag fått kyssa dig
 om jag mött dig där ute,
 och ingen hade föraktat mig.
 2 Jag hade fått leda dig,
 föra dig in i min mors hus,

7:4 dammarna i Heshbon Stad drygt 2 mil öster om Döda havets nordspets. Utgrävningar har påvisat dammar från 800-talet f Kr där vinterns livgivande vatten lagrades under de torra sommarmånaderna. **7:5** Jes 35:2. **7:6** Höga V 4:10. **7:8** Höga V 2:3. **7:9 de slumrandes läppar** Andra handskrifter (Septuaginta): "mina läppar och tänder". **7:10** Höga V 2:16, 6:2. **7:11 i byarna** Annan översättning: "bland hennabuskarna" (se not till 1:14). **7:12** Höga V 6:10. **7:13 kärleksäpplena** Troligen alruna, som skattades högt som afrodisiaka (jfr 1 Mos 30:14f). **8:2** Höga V 3:4.

du hade undervisat mig.
Jag hade gett dig kryddat vin
att dricka,
saft från mina granatäpplen.

- ³ Hans vänstra arm
vilar under mitt huvud,
hans högra omfamnar mig.
⁴ Lova mig, Jerusalems döttrar:
Stör inte kärleken, väck den inte
förrän den själv vill.

Vännerna

- ⁵ Vem är hon
som kommer upp från öknen,
stödd på sin vän?

Bruden

- Där under äppelträdet
väckte jag dig,
där som din mor födde dig,
där hon som gav dig livet
födde dig.
⁶ Sätt mig som ett sigill på ditt hjärta,
som ett sigill på din arm,
för kärleken är stark som döden,
dess lidelse obeveklig
som dödsriket.
Dess glöd är eldens glöd,
en HERRENS låga.
⁷ Våldiga vatten
kan inte släcka kärleken,
strömmar kan inte
dränka den.
Om någon ville ge
allt han har i sitt hus
för kärleken,
skulle han ändå bli avvisad.

Brudens bröder

- ⁸ Vi har en liten syster
som ännu inte har fått bröst.
Vad ska vi göra med vår syster
den dag man vill vinna henne?
⁹ Är hon en mur
bygger vi på den ett silverkrön,
men är hon en dörr
bommar vi för den
med en cederplanka.

Bruden

- ¹⁰ Jag är en mur,

8:2 du hade undervisat mig Annan översättning: "hon som har undervisat mig". **8:3** Höga V 2:6. **8:4** Höga V 2:7, 3:5, Rom 5:8, 1 Joh 4:16. **8:5 födde dig** Annan översättning: "blev havande med dig". **8:6 sigill** Personlig stämpel för underskrift som bars som ring (Est 8:2, Jer 22:24) eller runt halsen (1 Mos 38:18).

och mina bröst är som torn.
Så blev jag i hans ögon
som en som finner frid.

11 Salomo hade en vingård
i Baal-Hamon,
en vingård som han lämnade
åt väktare.
Tusen siklar silver
fick man ge för dess frukt.

12 Min egen vingård tillhör mig.
Tusen tillhör dig, Salomo,
och tvåhundra dem
som vaktar dess frukt.

Brudgummen

13 Du som bor i lustgårdarna,
vännerna lyssnar till din röst.
Låt mig få höra den!

Bruden

14 Skynda, min vän,
och var som en gasell
eller en ung hjort
på de kryddoftande bergen.

8:11 Salomo Betyder "frid" (jfr vers 10). **8:11 Baal-Hamon** Okänd plats, kanske Baal-Gad vid foten av Hermon (Jos 11:17). Baal-Hamon kan översättas "ägare till många", en möjlig anspelning på kungens harem (6:7, 1 Kung 11:3). Tusen siklar silver motsvarade drygt 10 kg (jfr Jes 7:23). **8:13** Höga V 2:14. **8:14** Höga V 2:17, 4:6, 5:1.

Jesaja

Jesaja ("Herren är frälsningen") fick sin kallelse ca 740 f Kr (kap 6) och förkunnade sedan i Jerusalem under ca 50 år, särskilt under kungarna Ahas (735-715 f Kr, kap 7) och Hiskia (715-686 f Kr, kap 36-39). Enligt traditionen blev han ihjälslådd som martyr under Manasse någon gång efter 686 f Kr (se not till Hebr 11:37). Under Jesajas tid levde Juda rike i yttre välgång, och den religiösa aktiviteten var stor. Men folket levde samtidigt i oärlighet, avgudereri och förakt för Herren, vilket fördömdes av Jesaja och hans samtida Mika, Hosea och Amos.

I bokens centrum står den stora assyriska invasionen år 701 f Kr (36-39). I den första delen (1-35) beskrivs vad som leder fram till invasionen: folkets synd (1-5) och bristande tillit inför hotet först från Damaskus år 735 f Kr (7-12) och sedan från Assyrien (28-33). Efter domsord över olika hednafolk (13-23) vidgas perspektivet till världsomspännande dom och frälsning (24-27, 34-35).

Den andra delen (40-66) förmedlar tröst och hopp efter invasion och deportation: frälsning från Assur-Babel (40-48), frälsning från synden (49-57) och förnyelse för Sion (58-66). Den jordiska straffdomen och räddningen genom Koresh 539 f Kr (44:28f) förebildar Guds slutliga dom och frälsning genom Messias.

Jesajas bok är särskilt rik på profetior om Messias. Han profeterar t ex om Messias födelse (7:14, 9:6, 11), framträdande (40), försoningslidande (53) och frälsningsuppdrag (42, 49, 61). Jesajas bok citeras därför mer i NT än någon annan profetbok.

¹ Detta är de syner om Juda och Jerusalem som Jesaja, Amos son, såg när Ussia, Jotam, Ahas och Hiskia var kungar i Juda.

Herrens klagan över trolösa Juda

² Hör, ni himlar!

Lyssna, du jord,
för HERREN talar!
Barn har jag fött upp och fostrat,
men de har gjort uppror mot mig.

³ En oxen känner sin ägare,
en åsna sin herres krubba,
men Israel känner inget,
mitt folk förstår ingenting.

⁴ Ve dig, du syndiga släkte,
du skuldtyngda folk,
ni förbrytares avkomma,
ni fördärvade barn!
Ni har övergett HERREN,
föraktat Israels Helige
och vänt honom ryggen.

⁵ Var mer ska man slå er,

1:1 Amos son Inte profeten Amos från Tekoa, vars namn på hebreiska stavas annorlunda. **1:1 Ussia** Regerade ca 792-740 f Kr, utvecklade Juda rike men dog som spetälsk (se 2 Krön 26). **1:1 Jotam** Rättfärdig kung som regerade ca 750-732 f Kr (se 2 Krön 27). **1:1 Ahas** Ung kung (ca 735-715 f Kr) som underordnade sig Assyrien (kap 7-8, 2 Kung 16, 2 Krön 28). **1:1 Hiskia** Kung och reformator som rensade ut avgudadyrkan och återupprättade tron på Israels Gud (kap 36-39, 2 Kung 18-20, 2 Krön 29-32). Regerade ca 715-686 f Kr. **1:2** 2 Mos 19:4f, 5 Mos 4:26, 31:28, 32:1, 5, Ps 50:4, Hos 11:1, Mika 1:2.

- eftersom ni fortsätter i trolöshet?
 Hela huvudet är sjukt
 och hela hjärtat svagt.
- ⁶ Från fotsulan upp till huvudet
 finns inget helt,
 bara blåmärken, skråmor
 och öppna sår
 som inte blivit urkramade,
 förbundna eller lindrade
 med olja.
- ⁷ Ert land är ödelagt,
 era städer nerbrända i eld.
 Era åkrar förtärs i er åsyn
 av främlingar,
 ödelagda som efter
 främlingars framfart.
- ⁸ Dottern Sion står kvar
 som en hydda i en vingård,
 som ett vaktskjul på ett gurkfält,
 som en belägrad stad.
- ⁹ Hade inte HERREN Sebaot lämnat kvar
 en liten rest åt oss,
 då hade vi blivit som Sodom,
 vi hade liknat Gomorra.
- ¹⁰ Hör HERRENS ord,
 ni Sodomsfurstar,
 lyssna till vår Guds undervisning,
 du Gomorrafolk!
- ¹¹ Vad ska jag med
 era många slaktoffer till?
 säger HERREN.
 Jag är mätt på brännofferbaggar
 och gödkalvars fett,
 jag har ingen glädje i blod
 av tjurar, lamm och bockar.
- ¹² När ni kommer för att träda fram
 inför mitt ansikte,
 vem har då bett er
 trampa ner mina förgårdar?
- ¹³ Bär inte fram fler
 meningslösa matoffer!
 Röken av dem
 är avskyvärd för mig.
 Nymånad, sabbat
 och utlysta fester –

1:7 Jes 5:5. **1:8 Sion står kvar** År 701 f Kr härjade Sanherib hela Juda, men Jerusalem räddades (se kap 36-37).
1:8 hydda ... vaktskjul Här kunde skördemännen rasta, sova och vakta sin skörd (jfr Rut 2-3). **1:8 belägrad** Annan
 översättning: "beskyddad". **1:9** 1 Mos 19:23f, Klag 3:22, Rom 9:29. **1:9 Sodom ... Gomorra** Städer vid Döda havet
 som utplånades för sin ondska (1 Mos 14, 19, Hes 16:49f). **1:9** Citeras av Paulus i Rom 9:29. **1:10** 5 Mos 32:32,
 Hes 16:46f. **1:11** Ps 50:8f, Ords 15:8, Jes 66:3, Jer 6:20, 14:12, Amos 5:21f, Mika 6:6f. **1:13** Mal 1:10.

- jag tål inte ondska
och högtid tillsammans.
- 14 Min själ hatar era nymånader
och högtider.
De har blivit en börda för mig,
jag är trött på att bära den.
- 15 När ni räcker ut era händer
döljer jag mina ögon för er.
Även om ni ber mycket
kommer jag inte att lyssna.
Era händer är fulla av blod.
- 16 Tvätta er, gör er rena!
Ta bort era onda gärningar
ur min åsyn.
Sluta att göra det som är ont,
17 lär er att göra det som är gott!
Sök det rätta,
tillrättavisa förtryckaren,
försvara den faderlöses rätt,
stöd änkan i hennes sak.
- 18 Kom, låt oss gå till rätta
med varandra, säger HERREN.
Om än era synder är blodröda
ska de bli snövita,
om än de är röda som scharlakan
ska de bli vita som ull.
- 19 Om ni är villiga och lyssnar
ska ni få äta landets goda.
- 20 Men om ni vägrar och trotsar
ska ni förtäras av svärd,
för HERRENS mun har talat.
- 21 Vilken prostituerad hon har blivit,
den trogna staden!
Den var full av rättvisa,
rättfärdighet bodde därinne –
men nu mördare.
- 22 Ditt silver har blivit slagg,
ditt ädla vin är utspätt
med vatten.
- 23 Dina ledare är upprorsmän
och tjuvars kumpaner.
Alla älskar de mutor
och jagar oärlig vinst.
Den faderlöses rätt försvarar de inte,
och ankans sak
kommer inte inför dem.

1:14 nymånader Varje ny månad inleddes med en dag för fest, vila och gudstjänst (1 Sam 20:5, Jes 66:23, Hos 2:11, Amos 8:5). **1:15** Ords 1:28f, Jes 59:3, Joh 9:31. **1:16** Joel 2:12f. **1:17** 5 Mos 24:17f, 27:19, Ps 34:15, 68:6, 82:3f, Amos 5:15, 1 Petr 3:11. **1:17 tillrättavisa förtryckaren** Annan översättning: "hjälp den förtryckte till rätta". **1:18** Ps 51:9, Jes 43:25f, 44:22, Hes 18:21f. **1:19** 3 Mos 25:18f, Ords 1:33. **1:20** 3 Mos 26:25. **1:21** Jer 2:21, Hos 4:14. **1:22** Hes 22:18. **1:23** 2 Mos 22:22f, Jer 5:28, Hos 9:15, Sak 7:10.

- 24 Därför säger Herren Gud Sebaot,
Israels Mäktige:
Ve! Jag ska släppa lös
min vrede över mina motståndare
och hämnas på mina fiender.
- 25 Jag ska vända min hand mot dig
och bränna bort ditt slagg
som med lut
och rensa bort alla dina orenheter.
- 26 Jag ska åter ge dig sådana domare
som du hade först
och sådana rådgivare
som du hade i början.
Sedan ska du kallas
"rättfärdighetens stad",
"den trogna staden".
- 27 Genom rätt ska Sion bli friköpt,
genom rättfärdighet
de som vänder om.
- 28 Men brottslingar och syndare
ska krossas tillsammans,
de som överger HERREN
ska gå under.
- 29 Ja, ni ska få skämmas
över terebinternas som var er lust,
blygas över trädgårdarna
som ni har utvalt,
- 30 för ni ska bli som en terebint
med vissnade löv,
som en lustgård utan vatten.
- 31 Och den starke ska bli som fnöske,
hans verk som en gnista.
Båda ska brinna tillsammans
utan att någon kan släcka.

2

Herrens berg

- 1 Det ord som Jesaja, Amos son, såg i en syn angående Juda och Jerusalem:
- 2 Det ska ske i den yttersta tiden
att berget med HERRENS hus
ska stå fast grundat
och vara högst bland bergen,
upphöjt över höjderna.
Alla hednafolk ska strömma dit,

1:24 5 Mos 28:63. **1:24 Herren Gud** Hebr. *Adonai Jhvh* (Herren *Herren*). När Gudsnamnet *Jhvh* är sammansatt med ordet "Adonai" (Herre) anger grundtextens vokaler att det istället ska uttalas "Elohím" (Gud). **1:26** Jes 60:17, Hes 21:27, Sak 8:3. **1:27** Jes 59:20, 62:12, Jer 23:6, 33:16, Rom 11:26. **1:28** Ps 1:6, 92:10. **1:29** Hos 4:13, 19. **1:29 terebinternas ... trädgårdarna** Träd vördades t ex i frukthetskulten kring Ashera (Dom 6:25f, Jer 17:2, Hes 6:13), som bekämpades av kung Hiskia (1 Kung 18:4). **1:31** Jer 4:4, 17:27, Hes 20:47, Amos 5:6. **2:1** Jes 1:1. **2:2** Jer 3:17, Mika 4:1f, Sak 8:20f.

- ³ många folk ska gå i väg och säga:
 "Kom, låt oss gå upp
 till HERRENS berg,
 till Jakobs Guds hus.
 Han ska lära oss sina vägar
 så att vi kan vandra
 på hans stigar."
 För undervisning ska gå ut
 från Sion,
 HERRENS ord från Jerusalem.
- ⁴ Han ska döma mellan hednafolken
 och skipa rätt för många folk.
 Då ska de smida sina svärd
 till plogbillar
 och sina spjut
 till vingårdsknivar.
 Folk ska inte lyfta svärd mot folk
 och inte mer öva för krig.
- ⁵ Kom, ni av Jakobs släkt,
 låt oss vandra i HERRENS ljus.

Herrens dag

- ⁶ Du har förskjutit ditt folk,
 Jakobs hus,
 för de är fulla
 av Österlandets tänkande,
 de är spåmän som filisteerna.
 De sluter förbund
 med främmande folk.
- ⁷ Deras land är fullt av silver och guld,
 det är ingen ände på deras skatter.
 Deras land är fullt av hästar,
 det är ingen ände
 på deras vagnar.
- ⁸ Deras land är fullt av avgudar,
 och de tillber sina händers verk,
 det som deras fingrar har gjort.
- ⁹ Därför blir människorna nerböjda
 och männen ödmjukade.
 Du ska inte förlåta dem.
- ¹⁰ Fly in i klippan och göm dig i stoftet
 av fruktan för HERREN
 och hans höga majestät,
- ¹¹ för människornas stolta ögon
 ska ödmjukas,
 männens högmod bli nerböjt.
 HERREN ensam
 ska vara upphöjd på den dagen.

2:3 Ps 110:2, Jes 51:4, Jer 31:6, Luk 24:47, Apg 1:8. **2:4** Sak 9:10, Joel 3:10. **2:7 hästar ... vagnar** Uttryck för militär styrka (se t ex 2 Kung 6:14f, Ps 20:8). **2:8** Jes 17:8, Jer 2:28. **2:10** Hos 10:8, Luk 23:30, Upp 6:15f. **2:11** Jes 5:15, Matt 23:12.

- 12 För HERREN Sebaots dag
ska komma
mot allt som är stolt och högt,
mot allt som är upphöjt
så att det ödmjukas,
- 13 mot Libanons alla cedrar,
de höga och upphöjda,
och Bashans alla ekar,
- 14 mot alla höga berg
och alla stolta höjder,
- 15 mot alla höga torn
och alla fasta murar,
- 16 mot alla Tarshishskepp
och alla ståtliga fartyg.
- 17 Människornas stolthet
ska böjas ner
och människens högmod
ödmjukas.
HERREN ensam
ska vara upphöjd på den dagen,
- 18 och avgudarna ska helt försvinna.
- 19 Man ska fly in i klippgrottor
och jordhål
av fruktan för HERREN
och hans höga majestät,
när han reser sig
för att slå jorden med skräck.
- 20 På den dagen
ska människorna kasta bort
till mullvadar och fladdermöss
sina avgudar av silver
och avgudar av guld
som de har gjort åt sig för att tillbe.
- 21 De ska fly in i klippskrevor
och bergsklyftor
av fruktan för HERREN
och hans höga majestät,
när han reser sig
för att slå jorden med skräck.
- 22 Förlita er inte på människor,
som bara har en vindpust
i sin näsa!
Vad är de att räkna med?

2:12 Jes 5:15. **2:13 cedrar ... ekar** Det finaste träet från högländerna i Libanon (1 Kung 7:2f) och Golanhöjderna.
2:16 Tarshishskepp Långfärdsskepp för handel med fjärran länder som Tarshish (kanske Spanien). En flotta med sådana skepp hade förlit på Joshafats tid (1 Kung 22:49, Ps 48:8). **2:16 alla ståtliga fartyg** Annan översättning: "allt som är vackert att se". **2:19** Hos 10:8, Luk 23:30, Upp 6:15f. **2:20** Jes 27:9, 30:22, 31:7. **2:22** 1 Mos 2:7, Ps 146:3f, Jer 17:5.

3

Straffdom över Juda och Jerusalem

- ¹ Se, Herren Gud Sebaot
ska ta ifrån Jerusalem och Juda
både stöd och tillgång –
all tillgång på bröd,
all tillgång på vatten,
- ² hjältar och krigsmän,
domare och profeter,
spåmän och äldste,
- ³ underbefäl och högt uppsatta män,
rådgivare och hantverksskickliga
och besvärjelsekunniga.
- ⁴ Jag ska ge dem pojkar till furstar,
nyckfullhet ska råda över dem.
- ⁵ Av folket ska
den ene förtrycka den andre,
var och en sin nästa.
Den unge ska sätta sig upp
mot den gamle,
den obetydlige
mot den högt ansedde.
- ⁶ När någon tar tag i sin bror
i sin fars hus och säger:
"Du äger en mantel, bli vår ledare
och ta hand om denna ruinhög!"
- ⁷ då ska han ropa:
"Jag kan inte råda bot!
I mitt hus finns varken
bröd eller mantel.
Sätt inte mig till ledare för folket!"
- ⁸ För Jerusalem vacklar
och Juda faller,
därför att de i ord och gärningar
står emot HERREN,
upproriska mot
hans härlighets ögon.
- ⁹ Deras uppsyn vittnar mot dem.
Liksom Sodoms folk
visar de sina synder öppet
och döljer dem inte.
Ve över deras själar,
för de har själva
berett sig olycka.
- ¹⁰ Säg till den rättfärdige

3:13 Mos 26:26, 5 Mos 28:17, Hes 4:16, 5:16f, 14:13. **3:4** Pred 10:16f. **3:7** 2 Kung 6:27. **3:8** Apg 7:51. **3:9** 1 Mos 13:13, 18:20, 19:5f, Jer 2:17, 25:7, Hos 13:9, Fil 3:19. **3:9 uppsyn** Annan översättning: "partiskhet" (jfr 1:23). **3:10** 5 Mos 28:1f, Ps 37:37f, 58:12, Ords 10:6, Pred 8:12, Mal 3:18.

- att det ska gå honom väl,
för de får äta sina gärningars frukt.
- 11 Men ve över den ogudaktige!
Honom ska det gå illa,
han ska få igen
för sina gärningar.
- 12 Mitt folks förtryckare är barn,
och kvinnor härskar över det.
O, mitt folk,
dina ledare för dig vilse
och fördärvar den väg du skulle gå.
- 13 HERREN träder fram
för att gå till rätta,
han står upp för att döma folken.
- 14 HERREN håller rättegång
med sitt folks äldste
och dess furstar:
"Ni har skövat vingården.
Rov från de fattiga finns i era hus.
- 15 Vad menar ni
med att krossa mitt folk
och mala sönder de fattiga?"
säger Herren Gud Sebaot.
- 16 Och HERREN sade:
Sions döttrar är högmodiga,
de går med rak hals
och flörtar med ögonen,
trippar och pinglar
med sina vristlänkar.
- 17 Därför ska Herren låta
Sions döttrar gå med kal hjässa,
HERREN ska blotta deras nakenhet.
- 18 På den dagen ska Herren ta bort allt det vackra: vristlänkar, pannband och halssmycken,
19 örhängen, armband och slöjor,
20 huvudprydnader, fotkedjor, bälten, parfymflaskor och amuletter,
21 fingerringar och näsringar,
22 högtidsdräkter, kappor, mantlar och väskor,
23 speglar, fina linneskjortor, huvudbindlar och flor.
- 24 Det ska bli stank i stället för väldoft,
rep i stället för bälte,
skalligt huvud
i stället för fint uppsatt hår,

3:11 Ps 62:13, Ords 1:31f, Pred 8:13, Rom 2:6f. **3:12** Jes 9:16, Jer 50:6. **3:12 är barn ... kvinnor** Annan översättning (så Septuaginta): "skinnar det ... utsugare". **3:13** Ps 9:9, 96:13, 98:9, Hos 4:1, Mika 6:2, Upp 1:7. **3:13 folken** Andra handskrifter (Septuaginta): "sitt folk". **3:14** Jes 5:7, Matt 21:33f, Jak 2:6. **3:17** Jes 47:3, Hes 16:37, 23:29. **3:17 kal hjässa** Ansågs skamligt för kvinnor (1 Kor 11:6). Förknippades med slaveri eller skabb. **3:18** Dom 8:21. **3:20** Jer 2:32. **3:21** 1 Mos 24:22, 47, Hes 16:12. **3:24** Amos 8:10.

- skynke av säcktyg
 i stället för högtidsmantel,
 märken av brännjärn
 i stället för skönhet.
²⁵ Dina män ska falla för svärd
 och dina hjältar i strid.
²⁶ Sions portar ska klaga och sörja,
 utblottad ska hon sitta
 på marken.

4

- ¹ På den dagen ska sju kvinnor
 ta tag i samma man och säga:
 "Vi kan föda och klä oss själva,
 låt oss bara få bära ditt namn!
 Ta bort vår vanära!"

Det renade Sions härlighet

- ² På den dagen ska HERRENS telning bli till härlighet och ära och landets frukt till stolthet och prydnad för den räddade skaran av Israel.
³ Och den som förblir i Sion och lämnas kvar i Jerusalem ska kallas helig, var och en som är skriven bland de levande i Jerusalem,
⁴ när HERREN har tvättat bort orenheten från Sions döttrar och sköljt bort blodskulderna från Jerusalem genom domens och reningens ande.
⁵ Och HERREN ska över hela Sions bergs område och över dess högtidsskaror skapa en rök och en molnsky om dagen och skenet av en flammande eld om natten. Ja, över allt det härliga ska det finnas ett skyddande tak,
⁶ en hydda som ger skugga om dagen mot hettan och tillflykt och skydd mot storm och regn.

5

Sången om Herrens vingård

- ¹ Nu vill jag sjunga
 om min älskade,
 min älskades sång
 om hans vingård:
 Min älskade hade en vingård
 på en bördig bergskulle.
² Han grävde upp den
 och rensade den från stenar
 och planterade där
 ädla vinstockar.
 Han byggde ett vaktorn mitt i den
 och högg ut ett presskar.
 Sedan väntade han

3:26 Jer 14:2, Klag 1:4. **4:1** 1 Mos 30:23, Luk 1:25. **4:1 sju kvinnor ... samma man** I krigstider dog fler män än kvinnor (jfr Ps 78:63). **4:2** Ps 72, Jes 11:1f, 53:2, Jer 23:5, 33:15, Hes 17:22f, Sak 3:8, 6:12. **4:2 Herrens telning** Vanlig benämning för Messias (jfr 11:1, Jer 23:5, Sak 6:12). **4:3** Ps 69:29, Luk 10:20, 1 Petr 2:9, Upp 13:8. **4:4** Jes 1:25. **4:4 reningens** Annan översättning: "eldens" (så Septuaginta). **4:5** 2 Mos 13:21, Ps 91:4f, 105:39. **4:5 molnsky om dagen ... eld om natten** Som under ökenvandringen (2 Mos 13:21). **4:6** Jes 25:4. **5:1** Ps 80:9f, Jes 27:2f, Jer 2:21, Matt 21:33f, Mark 12:1f, Luk 20:9f.

att den skulle bära äkta druvor,
men den bar vilddruvor.

- ³ Och nu, Jerusalems invånare
och Juda män,
döm mellan mig och min vingård.
⁴ Vad mer kunde man
göra för min vingård
än vad jag har gjort för den?
Varför bar den vilddruvor,
när jag väntade
att den skulle bära äkta druvor?
⁵ Nu ska jag låta er veta
vad jag ska göra med
min vingård:
Jag ska ta bort stängslet,
och den ska bli ödelagd.
Jag ska bryta ner muren,
och den ska bli nertrampad.
⁶ Jag ska ödelägga den,
ingen ska beskära den
eller gräva i den.
Men tistel och törne ska växa upp,
och jag ska befalla molnen
att inte låta det regna på den.

- ⁷ HERREN Sebaots vingård
är Israels hus
och Juda folk
hans älsklingsplantering.
Han väntade laglydnad
men fann blodiga lagbrott,
han väntade rättfärdighet
men fann skriande
orättfärdighet.

Domsord över ogudaktigheten

- ⁸ Ve er som lägger hus till hus
och fogar åker till åker
tills inget utrymme finns kvar
och ni är de enda
som bor i landet.
⁹ Från HERREN Sebaot
ljuder det i mina öron:
Sannerligen, många hus ska bli öde,
stora och vackra hus
utan invånare.
¹⁰ En vingård på tio plogland
ska bara ge ett batmått,

5:4 Jer 2:21. **5:5** Ps 80:13, Jer 12:10, Luk 21:24. **5:6** Jes 7:23f, Ords 24:30f. **5:7** Ps 80:9, Jes 3:14f, Jak 5:4. **5:8** Jer 22:13, Amos 8:6, Mika 2:2. **5:9** Jes 6:11. **5:10 plogland ... batmått** Ett "plogland" var den yta som ett par oxar kunde plöja på en dag, kanske ett tunnland, och ett bat var troligen ca 22 liter. Skörden var kanske en tusendel av den normala.

och en homers utsäde
ska bara ge en efa.

- 11 Ve dem som går upp tidigt
för att jaga efter starka drycker
och sitter uppe till sena natten,
heta av vin!
- 12 Vid sina dryckeslag
har de harpa och lyra,
tamburin, flöjt och vin.
Men HERRENS gärningar
bryr de sig inte om,
hans händers verk
intresserar dem inte.
- 13 Därför ska mitt folk
föras bort i fångenskap,
för de saknar kunskap.
Dess ädlingar ska dö av hunger
och dess larmande skaror
förtorka av törst.
- 14 Därför ökar dödsriket sitt begär
och spärrar upp sitt gap
utan gräns.
Stadens främsta ska fara ner,
tillsammans med de larmande
och bullrande skaror
som jublar därinne.
- 15 Människorna blir nerböjda,
var och en ödmjukad.
De stoltas ögon ska ödmjukas.
- 16 Men HERREN Sebaot blir upphöjd
genom sin dom,
Gud, den Helige, visar sig helig
genom rättfärdighet.
- 17 Då ska lammen få beta
som på sin egen mark,
och på de rikas ödetomter
ska främlingar få sin föda.
- 18 Ve dem som drar fram missgärning
med lögnens band
och synd som med vagnslinor,
- 19 dem som säger:
"Han får skynda sig,
han får utföra sitt verk snart
så att vi ser det!
Det som Israels Helige bestämt
får närma sig och komma

5:10 homer ... efa Ca 220 och 22 liter. Normalt gav skörden tio gånger utsädet, här bara en tiondel. **5:11** Ords 23:29f.

5:12 Ps 28:5, Amos 6:5f. **5:13 ädlingar ska dö av hunger** Annan översättning: "ädla män ska lida hunger". **5:14**

4 Mos 16:30f, Jes 14:9, Hab 2:5. **5:15** Jes 2:9, 11, 17. **5:16** Jes 2:11, 29:23, Upp 16:5. **5:17** Jes 7:25, Sef 2:6. **5:19**
Jer 17:15, Hes 12:22, Mal 2:17, 2 Petr 3:3f.

- så att vi lär känna det!"
- 20 Ve dem som kallar det onda gott
och det goda ont,
som gör mörker till ljus
och ljus till mörker,
som gör bittert till sött
och sött till bittert!
- 21 Ve dem som är visa i sina egna ögon
och håller sig själva för kloka!
- 22 Ve dem som är hjältar i att dricka vin
och duktiga på att blanda
starka drycker,
- 23 dem som frikänner den skyldige
för mutor
och berövar den rättfärdige
hans rätt.
- 24 Som eldsflamman förtär strå
och halm sjunker ihop i lågan,
så ska deras rot ruttna bort
och deras blomning flyga i väg
som stoft,
eftersom de förkastade
HERREN Sebaots lag
och föraktade Israels Heliges ord.
- 25 Därför brinner HERRENS vrede
mot hans folk,
och han räcker ut sin hand mot det
och slår det
så att bergen darrar
och döda kroppar ligger
som orenhet på gatorna.
Med allt detta upphör inte
hans vrede,
hans hand är ännu uträckt.
- 26 Han reser ett baner
för hednafolken i fjärran
och lockar på dem
från jordens ände.
Och se, de kommer snabbt
och med hast.
- 27 Ingen bland dem
är trött eller stapplar,
ingen slumrar eller sover.
Bältet runt deras höfter lossnar inte,
deras skoremmer går inte av.
- 28 Deras pilar är skarpa,
alla deras bågar är spända.

Hovarna på deras hästar
är som av flinta,
deras vagnshjul liknar
stormvinden.

²⁹ Deras rop är som
en lejonhonas rytande,
de ryter som unga lejon.
De morrar och griper sitt rov
och bär bort det,
och ingen finns som räddar.

³⁰ På den dagen ska det dåna mot dem
som när havet dånar.
Ser man ut över landet
är där mörker och nöd,
ljuset förmörkas av töcken.

6

Profetens kallelse

¹ Året då kung Ussia dog såg jag Herren sitta på en hög och upphöjd tron, och släpet på hans mantel uppfyllde templet.

² Serafer stod ovanför honom, var och en hade sex vingar: Med två täckte de sina ansikten, med två täckte de sina fötter och med två flög de.

³ Och den ene ropade till den andre:

"Helig, helig, helig
är HERREN Sebaot!
Hela jorden är full
av hans härlighet."

⁴ Rösten från den som ropade fick dörrposterna och trösklarna att skaka, och huset fylldes av rök.

⁵ Då sade jag:

"Ve mig, jag förgås!
För jag är en man med orena läppar
och jag bor bland ett folk
med orena läppar,
och mina ögon har sett Kungen,
HERREN Sebaot."

⁶ Då flög en av seraferna fram till mig. I hans hand var ett glödande kol som han hade tagit från altaret med en tång.

⁷ Med det rörde han vid min mun och sade:

"När detta har rört vid dina läppar
är din skuld borttagen

5:30 Jes 8:22, 17:12. **6:1** 2 Mos 24:10, Hes 1:26f, Dan 7:9f, Matt 25:31, Joh 12:41, Upp 4:2, 20:11. **6:1 Året då kung Ussia dog** Ca 740 f Kr (se 2 Krön 26:21f), början till en tid av omvälvningar. Samma år blev den fientlige Peka kung i nordriket Israel (7:1, 2 Kung 15:27f), och Assyriens kung Tiglat-Pileser III påbörjade sin expansion västerut in i Syrien (jfr 7:20, 8:7). **6:2** 2 Mos 3:6, 1 Kung 19:13. **6:2 Serafer** Betyder "brinnande" (jfr vers 6). **6:3** Ps 72:19, Hes 39:7, Hab 3:3, Upp 4:8. **6:4** 2 Mos 40:34, 1 Kung 8:10f, Hes 10:4, Upp 15:8. **6:4 fylldes av rök** Förknippades med Guds härlighet (jfr 4:5, 2 Mos 40:35, 1 Kung 8:10f). **6:5** 2 Mos 19:21, 33:20, Dom 6:22f, 13:22, Jes 33:17, Dan 10:8f. **6:7** Jer 1:9, Dan 10:16, Sak 3:4.

och din synd försonad."

⁸ Och jag hörde HERRENS röst. Han sade: "Vem ska jag sända? Och vem vill vara vår budbärare?" Då sade jag: "Här är jag, sänd mig!"

⁹ Han sade: "Gå och säg till detta folk:

Ni ska höra och höra
men inte förstå,
och ni ska se och se
men inte fatta.

¹⁰ Förhärda detta folks hjärta,
gör deras öron döva
och deras ögon blinda,
så att de inte ser med sina ögon
eller hör med sina öron
eller förstår med sitt hjärta
och vänder om och blir botade."

¹¹ Då frågade jag: "Hur länge, Herre?" Han svarade:

"Tills städerna blir öde
och ingen bor i dem,
husen blir utan folk
och landet ligger öde
och övergivet.

¹² HERREN ska sända folket långt bort,
och ödsligheten ska bli stor i landet.

¹³ När bara en tiondel är kvar i det,
ska även den ödeläggas.
Men liksom en terebint eller en ek
lämnar kvar en stubbe
när den fälls,
ska den stubben vara
en helig säd."

7

Ett budskap till kung Ahas

¹ När Ahas, son till Jotam, Ussias son, var kung i Juda, hände det att kung Resin av Aram och kung Peka av Israel, Remaljas son, drog upp mot Jerusalem för att strida mot det. Men de lyckades inte inta staden.

² När man berättade för Davids hus att arameerna hade slagit läger i Efraim, darrade Ahas och hans folks hjärtan som skogens träd darrar för vinden.

³ Och HERREN sade till Jesaja: "Gå nu med din son Shear-Jashub och möt Ahas vid änden av Övre dammens vattenledning, på vägen till Tvättarfältet,

6:9 Hes 12:2, Matt 13:14f, Mark 4:12, Luk 8:10, Joh 12:39f, Apg 28:25f. **6:9** Citeras av Jesus i Matt 13:14f, Mark 4:12, Luk 8:10, av Paulus i Apg 28:25f, Rom 11:8 och av Johannes i Joh 12:40. **6:10** 5 Mos 29:4, Jes 29:10, 63:17, Jer 5:21, 6:10, Joh 12:40, Rom 11:8. **6:11** Jes 5:9, Dan 12:6. **6:12** 5 Mos 28:64, Jer 4:29. **7:1** 2 Kung 16:5. **7:1 När Ahas ... var kung** Troligen ca 735 f Kr, då han som sjuttonåring blev samregent med sin far Jotam. Striderna blev blodiga (2 Krön 28:5f) och arameerna tog över den södra hamnstaden Eilat (2 Kung 16:6). **7:3** 2 Kung 18:17. **7:3 Shear-Jashub** Betyder "En rest ska vända om". **7:3 Övre dammens vattenledning ... Tvättarfältet** Gihonkällans vatten (2 Krön 32:30) flöt söderut längs Kidrondalen till Siloamdammen (Joh 9:7). Här tvättades kläder.

⁴ och säg till honom: Se till att vara lugn. Var inte rädd och tappa inte modet inför dessa två rykande brandstumpar, för Resin med arameerna och för Remaljas son i deras rasande vrede.

⁵ Aram med Efraim och Remaljas son har gjort upp onda planer mot dig och sagt:

⁶ 'Vi ska dra upp mot Juda och slå det med skräck och erövra det åt oss och insätta Tabals son till kung där.'

⁷ Men så säger Herren Gud:

Det kommer inte att hända,
det kommer inte att ske.

⁸ Arams huvud är Damaskus,
och Damaskus huvud
är bara Resin.
Inom sextiofem år
ska Efraim vara krossat
och inte mer vara ett folk.

⁹ Och Efraims huvud är Samaria,
och Samarias huvud
är bara Remaljas son.
Står ni inte fasta i tron
har ni inget fäste."

Tecknet Immanuel

¹⁰ HERREN talade till Ahas igen och sade:

¹¹ "Be om ett tecken från HERREN din Gud. Be om det nerifrån djupet eller uppifrån höjden."

¹² Men Ahas svarade: "Jag vill inte be om något, jag vill inte fresta HERREN."

¹³ Då sade Jesaja: "Lyssna nu, ni av Davids hus. Räcker det inte att ni tröttnar ut människor? Ska ni trötta ut min Gud också?"

¹⁴ Därför ska Herren själv ge er ett tecken: Se, jungfrun ska bli havande och föda en son, och hon ska ge honom namnet Immanuel.

¹⁵ Gräddmjölk och honung ska han äta tills han förstår att förkasta det onda och välja det goda.

¹⁶ För innan pojken förstår att förkasta det onda och välja det goda, ska landet vars båda kungar du fruktar vara övergivet.

¹⁷ Över dig och ditt folk och din fars hus ska HERREN sända sådana dagar som inte förekommit sedan tiden då Efraim skilde sig från Juda: Assyriens kung!

¹⁸ Och det ska ske på den dagen att HERREN lockar på flugorna längst bort vid änden av Egyptens strömmar och på bina i Assyriens land.

¹⁹ De ska alla komma och slå sig ner i djupa raviner och stenklyftor, i alla törnsnår och på alla betesmarker.

7:6 Tabals son Kanske en arameisk prins, kanske son till Tyrus kung Etbaal II (ca 750-738 f Kr). **7:7** Ps 2:4f, Jes 8:10.

7:8 Inom sextiofem år Nordriket Israel krossades redan 722 f Kr, efter tretton år (se not till 7:16). Efter ungefär sextiofem år fyllde den assyriske kungen Esarhaddon området med olika hednafolk (Esra 4:2, 10). **7:9** 2 Krön 20:20.

7:9 fasta i tron ... fäste Ordlek med två former av ordstammen *amen*. Hebr. *taamínu* betyder "tro, hålla fast vid", *teaménu* "bestå, ha fäste". **7:14** Matt 1:23, Luk 1:31. **7:14 Immanuel** Betyder "Gud med oss" (jfr Matt 1:23, Joh 1:14).

7:14 Citeras i Matt 1:23 som profetia om Jesu jungfrufödelse. Hebr. *almá*, en orörd giftasvuxen flicka, översätts i Septuaginta med *parthénos* som betyder "jungfru" eller "oskuld". **7:16** 2 Kung 15:29, 16:9, Jes 8:4. **7:16 övergivet** Tre år senare skövlades Damaskus år 732 f Kr av assyrierna, som avrättade Resin (2 Kung 16:9). De styckade också nordriket Israel 733 f Kr, varpå Peka mördades i en statskupp (2 Kung 15:29f). Nordrikets israeliter deporterades sedan år 722 f Kr (1 Kung 17:5f). **7:17** 1 Kung 12:16f, Jes 8:7, 10:5. **7:17 tiden då Efraim skilde sig från Juda** Efter Salomos död ca 930 f Kr (1 Kung 12). Före Davids och Salomos tid led folket svårt av grannfolkens invasioner (se Domarboken).

²⁰ På den dagen ska HERREN ta en rakkniv som är hyrd på andra sidan floden – nämligen Assyriens kung – och raka av allt hår både på huvudet och nertill, och även ta bort skägget.

²¹ På den dagen ska en kviga och två får vara vad en man föder upp.

²² Men han ska få så mycket mjölk att han kan leva av gräddmjölk, för alla som är kvar i landet ska leva av gräddmjölk och honung.

²³ Och det ska ske på den dagen att där det nu finns tusen vinstockar, värda tusen siklar silver, ska det växa tistel och törne.

²⁴ Man ska gå dit med pil och båge, för hela landet ska vara täckt med tistel och törne.

²⁵ Och på alla de berg där man nu arbetar med hackan ska man inte mer gå av fruktan för tistel och törne, utan där ska man släppa lös oxar och låta får trampa ner marken."

8

Dom över Israel genom Assyrien

¹ HERREN sade till mig: "Ta en stor tavla och skriv på den med tydlig skrift: Maher-shalal Hash-bas."

² Och jag kallade till mig prästen Uria och Sakarja, Jeberekjas son, som pålitliga vittnen.

³ Sedan gick jag in till profetissan, och hon blev havande och födde en son. Och HERREN sade till mig: "Ge honom namnet Maher-shalal Hash-bas.

⁴ För innan pojken kan säga far och mor ska man bära bort skatterna från Damaskus och bytet från Samaria till kungen i Assyrien."

⁵ HERREN talade till mig igen. Han sade:

⁶ "Detta folk föraktar Siloas vatten, som flyter så stilla, och jublar över Resin och Remaljas son.

⁷ Se, därför ska HERREN låta flodens väldiga vattenmassor komma över dem, nämligen Assyriens kung med all hans härlighet. Den ska stiga över alla sina bräddar och över alla sina stränder.

⁸ Den ska tränga in i Juda, svämma över och breda ut sig så att den når ända upp till halsen. Den ska breda ut sina vingar och fylla ditt land i hela dess vidd, Immanuel."

⁹ Rasa, ni folk!

Ni ska ändå krossas.
Lyssna, alla länder i fjärran!
Rusta er! Ni ska krossas.
Rusta er! Ni ska krossas.

¹⁰ Gör upp planer,
de slår ändå fel.
Avtala vad ni vill,
det lyckas ändå inte.
För Gud är med oss.

¹¹ Så sade HERREN till mig när hans starka hand var över mig. Han varnade mig för att vandra på detta folks väg och sade:

7:20 2 Sam 10:4f. **7:20 floden** Euftrat. **7:23 tusen siklar silver** Drygt 10 kg, troligen värdet på vinstockarnas årliga skörd (jfr Höga V 8:11). **7:25** Jes 5:17. **8:1** Jes 30:8, Hab 2:2. **8:1 Maher-shalal Hash-bas** Betyder "snart rov, straxbyte". **8:22** Kung 16:10f. **8:3 profetissan** Jesajas hustru kan också ha haft profetisk gåva (jfr 2 Kung 22:14, Dom 4:4). **8:4** Jes 7:16. **8:4 innan pojken kan säga far och mor** Efter ca 2-3 år, graviditeten inräknad (se not till 7:16). **8:6 föraktar Siloas vatten** Vattnet (se 7:3 med not) rann upp nära tempelbergets fot där Salomo hade smorts till kung (1 Kung 1:33f). Ahas sökte hjälp hos Assyrien istället för hos Gud (2 Kung 16:7f, 2 Krön 28:16f), vilket i förlängningen ledde till en assyrisk invasion 701 f Kr (vers 8, se kap 36-37). **8:8** Jes 7:14. **8:9** 2 Kung 19:35, Jes 17:13. **8:10** Job 5:12f, Jes 7:7, 14, Jer 19:7, Matt 22:15, Rom 8:31. **8:10 Gud är med oss** Hebr. *Immánu El*.

12 Kalla inte allt för sammansvärjning som detta folk kallar för sammansvärjning, frukta inte vad de fruktar och bäva inte för det.

13 Håll HERREN Sebaot helig. Låt honom vara den ni fruktar och bävar för.

14 Han ska vara en helgedom. Men för Israels båda hus ska han vara en stötesten och en klippa till fall, och för Jerusalemets invånare en snara och en fälla.

15 Många av dem ska snubbla, falla och krossas, snärjas och fångas.

16 Knyt ihop vittnesbördet och försegla undervisningen bland mina lärjungar.

17 Jag ska vänta på HERREN, som döljer sitt ansikte för Jakobs hus, och hoppas på honom.

18 Se, här är jag och barnen som HERREN har gett mig. Vi är tecken och förebilder i Israel från HERREN Sebaot, som bor på Sions berg.

19 När de säger till er: "Fråga andebesvärjare och spåmän, dem som viskar och mumlar", så svara: "Ska inte ett folk fråga sin Gud? Ska man fråga de döda för de levande?"

20 Till Guds undervisning, till vittnesbördet! Om de inte talar enligt detta ord finns det ingen gryning för dem.

21 De ska dra igenom landet, ansatta och hungrande. Och när de hungrar kommer de att brista ut i raseri och förbanna sin kung och sin Gud. De ska vända blicken uppåt och de ska se ner på jorden,

22 men se, där är bara nöd och mörker, natt och ångest. De är utkastade i djupaste mörker.

9

Ett barn blir oss fött

1 Men det ska inte vara nattsvart mörker där ångest nu råder. Förr i tiden lät han Sebulons och Naftalis land vara föraktat, men i kommande dagar ska han ge ära åt trakten längs havsvägen, landet på andra sidan Jordan, hednafolkens Galileen.

2 Det folk som vandrar i mörkret
ska se ett stort ljus,
över dem som bor
i dödsskuggans land
ska ljuset stråla fram.

3 Du förökar det folk
som du inte gett stor glädje.
De ska glädjas inför dig
som man gläds
under skördetiden,
som man jublar när man delar byte.

4 För du ska bryta

8:12 Jes 12:2, 51:12. **8:12** Citeras av Petrus i 1 Petr 3:14f. **8:13** Jes 5:16, 29:23, Matt 10:28, 1 Petr 3:14. **8:14** Matt 11:6, Luk 2:34, Rom 9:33, 1 Petr 2:8. **8:14 en stötesten och en klippa till fall** Citeras av Paulus i Rom 9:33 och av Petrus i 1 Petr 2:8 som profetia om anstötligheten i frälsningen av nåd genom Kristus. **8:15** Jes 28:13, Luk 20:18. **8:16 vittnesbördet ... undervisningen** Synonyma begrepp för allt som Gud har sagt till sitt folk. **8:17** Ps 25:3, 5, 21, 33:20, 62:6, Jes 25:9, 30:18, 40:31. **8:18** Ps 9:12, Joel 3:17f, Hebr 2:13. **8:18** Citeras i Hebr 2:13 som profetia om Messias och hans lärjungar. **8:20** Jes 58:8, Hos 6:3, 2 Petr 1:19. **8:21** Amos 8:11f. **8:22** Jes 5:30, Jer 13:16, Sef 1:15. **9:1** Matt 4:14f. **9:1 Sebulons och Naftalis land** Drabbades hårt av assyrierna 733 f Kr (2 Kung 15:29). **9:1 andra sidan Jordan** Här väster om Jordan (från assyriernas sida sett). Benämningarna anknyter till assyriernas termer för erövrat land i norra Israel. **9:1** Citeras i Matt 4:15f som profetia om Jesu verksamhet i Galileen. **9:2** Jes 42:6, 60:1, Luk 1:79, Joh 1:9. **9:2** Citeras i Luk 1:79 som en del av Sakarias profetia om Kristi ankomst. **9:3** Jes 26:15, 35:10, 65:18, Ps 119:162. **9:3 som du inte gett** Andra handskrifter: "åt vilket du gett". **9:4** Dom 7:22f, Jes 10:26, 14:5, 25.

- deras bördors ok,
deras skuldrors käpp
och deras plågåres stav,
som på Midjans tid.
- ⁵ Ja, varje stövel buren i stridslarm
och varje mantel vältrad i blod
ska brännas upp
och förtäras av eld.
- ⁶ För ett barn blir oss fött,
en son blir oss given.
På hans axlar vilar herradömet,
och hans namn är:
Under, Rådgivare, Mäktig Gud,
Evig Far, Fridsfurste.
- ⁷ Så ska herradömet bli stort
och friden utan slut
över Davids tron och hans rike.
Det ska befastas och stödjas
med rätt och rättfärdighet
från nu och till evig tid.
HERREN Sebaots lidelse
ska göra detta.

Herrens vrede mot Israel

- ⁸ Herren sänder ett ord mot Jakob,
och det slår ner i Israel.
- ⁹ Hela folket ska märka det,
Efraim och Samarias invånare.
I stolthet och hjärtats högmod
säger de:
- ¹⁰ "Tegelstenar har fallit,
men vi ska bygga upp
med huggen sten.
Mullbärsfikonträd har huggits ner,
men vi ska ersätta dem
med cedrar."
- ¹¹ HERREN reser upp
Resins motståndare mot dem
och eggjar upp deras fiender,
- ¹² arameerna från öster
och filisteerna från väster,
och de ska sluka Israel
med glupska gap.

9:4 ok Bärstång över axlar, vanlig bild för underordning (jfr 1 Mos 27:40, 1 Kung 12:4, Jer 27:2). **9:4 Midjans tid** Räddningen från Midjans förtryck genom Gideon (se 10:26, Dom 6-7) **9:5** Ps 46:10. **9:6** 1 Mos 49:10, Dom 13:18, Ps 45:4, Jer 32:19, Sak 9:10, Luk 1:31f, 2:11, 24:36, Rom 9:5, 2 Tess 3:16, Hebr 1:8. **9:6** Profetia om Messias födelse (jfr Luk 1:31f). **9:6 Under; Rådgivare** Annan översättning: "Underbar i råd". Egyptiska kungar fick normalt fem tronnamn, medan en av Jesajas söner fick ett profetiskt namn med fyra ord (8:3). **9:7** Jes 37:32, Dan 7:14, Luk 1:32, 1 Kor 15:27. **9:10 Tegelstenar ... mullbärsfikonträd** Billigt och enkelt byggmaterial (jfr 2 Mos 1:14, 1 Kung 10:27). **9:11** 2 Kung 16:7, 9. **9:11 Resins motståndare** Assyrien, som anföll Israel 733 och 722 f Kr. Annan översättning: "Resin som motståndare" (Arams kung, vers 13). Andra handskrifter (Septuaginta): "deras motståndare mot Sion". **9:12** Jes 5:25, 10:4, Jer 10:25. **9:12 filisteerna** Folket i Gaza tog de södra och västra områdena när Juda och Israel var svaga (2 Krön 28:18).

Med allt detta upphör inte
hans vrede,
hans hand är ännu uträckt.

- 13 För folket vänder inte om
till honom som slår dem,
de söker inte HERREN Sebaot.
- 14 Därför ska HERREN hugga av
både huvud och svans
från Israel,
både palmtopp och sävstrå,
allt på samma dag.
- 15 De äldsta och högst uppsatta
är huvudet,
profeten som lär ut lögn
är svansen.
- 16 För de som leder detta folk
vilseleder det,
och de som låter sig ledas
går i fördärvet.
- 17 Därför kan Herren inte glädja sig
över deras unga män
eller förbarma sig
över deras faderlösa och änkor,
för alla är hycklare
och gör det som är ont,
varje mun talar dårskap.
Med allt detta upphör inte
hans vrede,
hans hand är ännu uträckt.
- 18 Ja, gudlösheten brinner som en eld,
den förtär tistel och törne.
Den antänder snårskogen
så att den går upp
i höga virvlar av rök.
- 19 Landet brinner
genom HERREN Sebaots vrede,
och folket är som ved för elden.
Ingen skonar sin broder.
- 20 Man river åt sig till höger
men förblir hungrig,
man tar för sig till vänster
men blir inte mätt.
Var och en äter köttet
på sin egen arm:
- 21 Manasse äter Efraim
och Efraim Manasse,
och tillsammans angriper de Juda.
Med allt detta upphör inte
hans vrede,

hans hand är ännu uträckt.

10

- ¹ Ve dem som stiftar
orättfärdiga lagar
och skriver orätta skrivelser
² för att förvrida rättvisan
för de nödställda
och beröva de förtryckta
i mitt folk deras rätt,
för att göra änkor till sitt byte
och plundra de faderlösa.
³ Vad ska ni göra
på räkenskapsdagen
när förödelsen kommer
fjärran ifrån?
Till vem ska ni fly
för att få hjälp,
och var ska ni göra av
era rikedomar?
⁴ Den som inte faller på knä
bland fångar
måste falla bland de dräpta.
Med allt detta upphör inte
hans vrede,
hans hand är ännu uträckt.

Guds dom över Assyrien

- ⁵ Ve över Assur, min vredes ris!
Staven i hans hand är min harm.
⁶ Jag sände honom
mot ett gudlöst folk,
mot ett folk jag är vred på.
Jag befallde honom
att plundra och ta byte
och trampa ner dem
som smuts på gatorna.
⁷ Men så menade inte han,
i sitt hjärta tänkte han inte så.
Hans hjärta ville förgöra
och utrota många folk,
⁸ för han säger:
"Är inte alla mina furstar kungar?"
⁹ Gick det inte Kalno som Karkemish,
Hamat som Arpad
och Samaria som Damaskus?
¹⁰ Min hand har drabbat
andra gudars riken

10:1 Jes 5:23, Mika 7:3. **10:2** 2 Mos 23:6, 5 Mos 16:19, 24:17, 27:19, Ords 18:5.
era rikedomar Ordagrant: "er härlighet". **10:4** Jes 5:25, 9:12, 17, 21, 66:16.
Ps 18:43, 83:11, Jes 5:25, Klag 3:45, Mika 7:10. **10:9** 2 Kung 18:34, Jes 36:19, 37:11f.

10:3 Ords 1:26f, Jer 5:31, 9:9. **10:3**
10:5 Jes 7:20, 36:1, Jer 51:20. **10:6**
10:9 Kalno etc Syriska städer som

som hade fler gudabilder
än Jerusalem och Samaria.

11 Skulle jag då inte göra med Jerusalem
och dess gudabilder
som jag har gjort med Samaria
och dess gudar?"

12 Men när Herren har fullbordat allt sitt verk på Sions berg och i Jerusalem, ska jag ställa
Assurs kung till svars för frukten av hans hjärtas övermod och hans stolta ögons högmod.

13 För han säger:

"Detta har jag gjort
med min starka hand
och min vishet,
för jag är så klok!
Jag flyttade folkens gränser
och plundrade deras skatter,
som den mäktige
störtade jag härskarna.

14 Min hand fann folkens skatter
som i ett fågelbo,
jag samlade ihop hela jorden
som man tar övergivna ägg.
Ingen rörde en vinge,
öppnade näbben eller pep."

15 Ska yxan höja sig över honom
som hugger med den,
eller sågen förhäva sig över honom
som använder den?
Som om käppen kunde svinga
honom som lyfter den,
eller staven lyfta
honom som inte är av trä!

16 Därför ska Herren Gud Sebaot
sända en tärande sjukdom
bland hans feta män,
och under hans härlighet
ska det brinna en brand
som en brinnande eld.

17 Och Israels ljus
ska vara som en eld,
hans Helige som en låga,
och den ska bränna och förtära
hans törnen och tistlar,
allt på samma dag.

18 Han ska helt göra slut
på hans härliga skog

10:10 fler Annan översättning: "bättre". **10:11 Jerusalem ... gudabilder** Avfälliga israeliters avgudar (se t ex 2 Kung 18:4, 2 Krön 28:24f). **10:12** 2 Kung 19:35, Jes 37:36. **10:14 som ... ett fågelbo** Jfr beskrivningen av Sanheribs skryt i noten till 2 Kung 19:36. **10:17** Jes 9:18, 27:4.

- och fruktträdgård.
 Det ska bli som när en sjuk
 tynar bort.
- 19 De träd som blir kvar i skogen
 ska vara lätträknade,
 ett barn kan skriva upp dem.
- 20 På den dagen ska Israels rest
 och de räddade av Jakobs hus
 inte längre stödja sig
 på honom som slog dem.
 I trohet ska de stödja sig
 på HERREN, Israels Helige.
- 21 En rest ska vända om,
 en rest av Jakob,
 till Gud den Mäktige.
- 22 För även om ditt folk, Israel,
 vore som havets sand,
 så ska bara en rest av det
 vända om.
 Förödelse är beslutad,
 en rättfärdig störtflod.
- 23 Förödelse och beslutad straffdom
 ska Herren Gud Sebaot
 låta drabba hela landet.
- 24 Därför säger Herren Gud Sebaot så:
 Mitt folk som bor i Sion,
 var inte rädda för Assur.
 Han kommer att slå dig med riset
 och höja sin stav mot dig,
 som i Egypten.
- 25 För ännu en liten tid
 så upphör vreden mot dig,
 och min vrede ska vända sig
 till deras fördäry.
- 26 HERREN Sebaot ska svänga
 sitt gissel över dem,
 som när han slog Midjan
 vid Orebsklippan.
 Han ska åter höja sin stav
 som han räckte ut över havet,
 som i Egypten.
- 27 På den dagen ska hans börda
 tas bort från dina axlar
 och hans ok från din nacke,
 för oket ska brista

10:20 2 Kung 16:7, 2 Krön 14:11, Jes 17:7, 50:10. **10:21 En rest ska vända om** Hebr. *sheár jashúb*, namnet på Jesajas son (7:3). **10:21 Gud, den Mäktige** Hebr. *El Gibbór*, samma namn som för Messias i 9:6 ("Mäktig Gud"). **10:22** Rom 9:27. **10:22** Citeras i Rom 9:27 som profetia om Guds frälsningsplan för Israel. **10:23** Jes 28:22. **10:24** Jes 14:25. **10:25** Jes 17:14. **10:26 2** Mos 7:19f, 14:16f, Dom 7:19f, Jes 9:4. **10:26 slog Midjan vid Orebsklippan** Guds räddning genom Gideon (Dom 7:22, 25). **10:26 stav ... över havet, som i Egypten** Vid delningen av Röda havet i 2 Mos 14:16f.

på grund av fetman.

- 28 Han kommer över Ajat,
drar fram genom Migron.
I Mikmas lämnar han sin tross.
- 29 De drar fram genom passet,
tar nattkvarter i Geba.
Rama bävar, Sauls Gibeon flyr.
- 30 Ropa högt, dotter Gallim!
Lyssna, Laisha!
Arma Anatot!
- 31 Madmena flyr,
Gibeons invånare söker skydd.
- 32 Samma dag gör han halt i Nob.
Han svingar sin hand
mot dottern Sions berg,
mot Jerusalems höjd.
- 33 Se, Herren Gud Sebaot
ska hugga av den lummiga kronan
med våldsamt kraft.
De resliga stammarna ska fällas,
de höga träden störta ner.
- 34 Han ska fälla snårskogen med järn,
och Libanon ska falla
för den Mäktige.

11

Telningen från Ishais rot

- 1 Men ett skott ska skjuta upp
ur Ishais avhuggna stam,
en telning från hans rötter
ska bära frukt.
- 2 Över honom
ska HERRENS Ande vila,
Anden med vishet och förstånd,
Anden med råd och styrka,
Anden med kunskap
och vördnad för HERREN.
- 3 Han ska ha sin glädje
i vördnad för HERREN.
Han ska inte döma
efter vad ögonen ser
eller avgöra efter vad öronen hör,
- 4 utan han ska döma de fattiga
med rättfärdighet
och med rättvisa

10:28 Ajat etc Orter från ca 1,5 mil norr om Jerusalem och söderut fram till staden. **10:33** Jes 9:14, Amos 2:9. **11:1** Jes 4:2, 53:2, Jer 23:5, 33:15, Amos 9:11, Sak 3:8, 6:12f, Apg 13:22f, Rom 15:12. **11:1 skott ... ur Ishais avhuggna stam** Profetia om Messias, ättlingen till Davids kungatron (jfr Jer 23:5, Sak 6:12, Luk 1:32, Upp 22:16) **11:2** Jes 9:6, 42:1, 48:16, 61:1, Matt 3:16, Luk 4:17f. **11:3** Ps 72:1f, Joh 2:25, 7:24. **11:3 avgöra** Annan översättning: "tillrättvisa" eller "straffa". **11:4** Job 4:9, Jes 9:7, 30:33, 49:2, Hos 6:5, 2 Tess 2:8, Upp 2:16.

- skaffa rätt åt de ödmjuka
på jorden.
Han ska slå jorden
med sin muns stav,
döda de ogudaktiga
med sina läppars ande.
- ⁵ Rättfärdighet ska vara bältet
runt hans midja,
trofasthet bältet om hans höfter.
- ⁶ Vargar ska bo tillsammans med lamm,
leoparder ligga bland killingar.
Kalvar och unga lejon
och gödboskap
ska vara tillsammans,
och en liten pojke ska valla dem.
- ⁷ Kor och björnar ska gå och beta,
deras ungar
ska ligga tillsammans,
och lejon ska äta halm som oxar.
- ⁸ Ett spädbarn ska leka
vid huggormens håla,
ett avvant barn räcka ut handen
mot giftormens öga.
- ⁹ Ingenstans på mitt heliga berg
ska man göra något ont
eller förstöra något,
för landet ska vara fullt
av HERRENS kunskap,
liksom vattnet täcker havet.
- ¹⁰ Det ska ske på den dagen att hednafolken ska söka Ishais rot där han står som ett baner
för folken, och hans boning ska vara härlig.
- ¹¹ På den dagen ska Herren för andra gången räcka ut handen för att friköpa en rest av
sitt folk som är kvar från Assyrien, Egypten, Patros, Nubien, Elam, Shinar, Hamat och
havsländerna.
- ¹² Han ska resa ett baner
för hednafolken
och samla de fördrivna
av Israel
och de kringspridda av Juda
från jordens fyra hörn.
- ¹³ Då ska Efraims avund upphöra
och Juda fiender utrotas.
Efraim ska inte avundas Juda,

11:4 Citeras av Paulus i 2 Tess 2:8 som profetia om hur Messias ska döda Antikrist. **11:5** Jes 25:1, 59:17, Ef 6:14.
11:6 Job 5:23, Jes 65:25, Hes 34:25, Hos 2:18. **11:6 lejon och gödboskap ska vara** Andra handskrifter (Septuaginta):
"lejon ska beta". **11:9** Ps 2:6, 24:3, Hab 2:14. **11:10** Jes 62:10, Rom 15:12, Upp 5:5, 22:16. **11:10** Citeras av Paulus i
Rom 15:12 som profetia om Messiastrons spridning bland hedningarna. **11:11** Jes 10:21, Hes 29:14, Sef 2:9. **11:11**
Assyrien etc Områdena motsvarar norra Irak, Egypten, södra Egypten, Sudan, västra Iran, Irak, västra Syrien och
Medelhavet. **11:12** 5 Mos 30:4, Jes 56:8, 62:10, Hos 1:11, Sak 10:6f, Joh 10:16. **11:13** Jes 9:21, 29:20. **11:13 Efraims**
avund De norra stammarnas fientlighet mot Juda och Jerusalem (jfr kap 7).

- och Juda inte vara
fiende till Efraim.
- 14 Och de ska slå ner
på filisteernas skuldra i väster,
tillsammans ta byte
från folken i öster.
De ska räcka ut sin hand
över Edom och Moab,
och ammoniterna ska lyda dem.
- 15 Och HERREN ska torka ut
Egyptens havsvik
och lyfta sin hand mot floden
med en brännande vind.
Han ska klyva den i sju bäckar
så att man kan gå torrskodd över.
- 16 Det ska bli en banad väg
för den rest av hans folk
som är kvar från Assyrien,
så som det var för Israel
den dag de drog upp
ur Egyptens land.

12

Det frälsta Israels lovsång

- 1 På den dagen ska du säga:
"Jag tackar dig, HERRE!
Du var vred på mig,
men din vrede har upphört
och du tröstar mig.
- 2 Se, Gud är min frälsning,
jag är trygg och inte rädd,
för HERRENHERREN är min styrka
och min lovsång.
Han har blivit min frälsning."
- 3 Med fröjd ska ni ösa vatten
ur frälsningens källor.
- 4 På den dagen ska ni säga:
"Tacka HERREN,
åkalla hans namn,
gör hans gärningar kända
bland folken.
Förkunna att hans namn
är upphöjt.
- 5 Lovsjung HERREN,
för han har gjort härliga ting.
Låt det bli känt över hela jorden.
- 6 Ropa av fröjd och jubla,
ni Sions invånare,

11:15 Sak 10:10f. **11:16** 2 Mos 14:29f, Jes 19:23, Mika 7:15. **12:1** Jes 11:11f, 38:17. **12:2** 2 Mos 15:2, Ps 118:14, Jes 45:17, 62:11. **12:2 Herren Herren** Hebr. Jah Jhvh (jfr *hallelú Jah*, "prisa Herren", Ps 104:35). Även i 26:4, 38:11. **12:3** Jes 32:15, 44:3, 55:1, Joh 4:14, 7:37f, Apg 2:1f. **12:4** 1 Krön 16:8, Ps 105:1, Jes 25:1. **12:5** Ps 47:7, Jes 44:23. **12:6** Jes 52:9, Sef 3:14f, Sak 9:9.

för Israels Helige är stor,
han är mitt ibland er."

13

Profetia om Babel

- 1 Profetia om Babel, som Jesaja, Amos son, såg i en syn:
- 2 Res ett baner på ett kalt berg,
ropa högt till dem,
vinka med handen
att de ska dra in
genom de mäktigas portar.
- 3 Jag har befallt mina heliga
och kallat mina krigare
till mitt vredesverk,
min stolta, jublande skara.
- 4 Hör, det dånar på bergen
som av ett stort folk!
Hör, det sorlar av riken,
av samlade hednafolk!
HERREN Sebaot mönstrar
sin krigshär.
- 5 De kommer från fjärran land,
från himlens ände,
HERREN och hans vredes redskap,
för att fördärva hela landet.
- 6 Jämra er, för HERRENS dag är nära.
Den kommer som förödelse
från den Allsmäktige.
- 7 Därför sjunker alla händer,
och alla människors hjärtan
tappar modet.
- 8 De grips av skräck,
av plågor och smärtor,
av vånda som en födande kvinna.
Häpen stirrar den ene på den andre,
deras ansikten blossar
som lågor av eld.
- 9 Se, HERRENS dag kommer,
fruktansvärd med harm
och brinnande vrede,
för att ödelägga landet
och utrota syndarna som bor där.
- 10 För himlens stjärnor och stjärnbilder
ger inte längre sitt ljus.

13:1 Jes 20:2, 21:1f, Jer 50:1f, 51:1f. **13:1 Babel** Under 700-talet en lydstat under Assyrien. Efter flera uppror, särskilt efter 705 f Kr då Merodak-Baladan samordnade sitt uppror med Hiskia (2 Kung 20:12), ödelade Sanherib staden 689 f Kr. Den återupbyggdes tio år senare av Esarhaddon (37:38), föll sedan 539 f Kr och övergavs helt först efter nytestamentlig tid (vers 20). **13:2** Jes 49:22. **13:3** Upp 8:7f, 16:1f. **13:6** Joel 1:15. **13:7** Jes 19:1, Nah 2:11. **13:8** Ps 48:7, Jes 21:3, Jer 4:31, Hos 13:13, Mika 4:10. **13:9** Ps 104:35, Jes 34:8, Joel 1:15. **13:10** Hes 32:7, Hos 13:13, Joel 2:10, 31, 3:15, Amos 5:8, Matt 24:29, Mark 13:24, Luk 21:25.

- Solen går upp mörk
och månen ger inte sitt sken.
- 11 Jag ska straffa
världen för dess ondska,
de gudlösa för deras skuld.
Jag ska göra slut
på de stoltas övermod
och slå ner tyrannernas högmod.
- 12 Jag ska göra människor
mer sällsynta än fint guld,
män mer sällsynta
än guld från Ofir.
- 13 Därför ska jag få himlen att darra
och jorden att gunga och skaka
i sina grundvalar –
genom HERREN Sebaots harm,
på hans brinnande vredes dag.
- 14 Som bortjagade gaseller
och får som ingen samlar
ska de alla vända hem och fly,
var och en till sitt folk och land.
- 15 Var och en som påträffas
ska bli genomborrad,
var och en som grips
ska falla för svärd.
- 16 Deras spädbarn ska krossas
inför deras ögon,
deras hus ska plundras
och deras kvinnor våldtas.
- 17 Se, jag ska egga upp mederna
mot dem,
de som inte bryr sig om silver
och inte frågar efter guld.
- 18 Deras bågar faller unga män,
de har inget förbarmande
med fostret i moderlivet,
deras ögon har inget medlidande
med barn.
- 19 Med Babel, rikenas krona,
kaldeernas vackra stolthet,
ska det gå som när Gud
ödelade Sodom och Gomorra.
- 20 Aldrig mer ska det bli bebyggt,
från släkte till släkte
ska det ligga obebott.
Ingen arab ska där slå upp sitt tält,

13:10 Citeras av Jesus i Matt 24:29 och Mark 13:24 som profetia om den sista tiden. **13:11** Jes 2:11, 17, 5:15, 23:9, Jer 48:29, Upp 16:17f. **13:12** 1 Kung 9:28, Job 28:16. **13:13** Jes 34:4, 51:6, Nah 1:5, Upp 6:14. **13:16** 2 Kung 8:12, Ps 137:9. **13:17** Ords 6:35, Jer 51:11, Dan 5:28. **13:17 mederna** Krigarfolk i västra Iran som deltog i Koreshs anfall mot Babel 539 f Kr (Dan 5:28). **13:18** 2 Kung 8:12, Nah 3:10. **13:19** 1 Mos 19:24f, Jes 1:9, 14:22, Jer 49:18, 50:40.

- ingen herde slå läger
med sin hjord.
- 21 Där ska öknens djur lägga sig ner,
dess hus ska fyllas av ugglor.
Där ska strutsar bo,
där ska getabockar
hoppa omkring.
- 22 Schakaler ska tjuta i dess slott
och ökenhundar
i de praktfulla palatsen.
Dess tid kommer snart,
dess dagar ska inte fördröjas.

14

Sång över Babels kungs fall

¹ HERREN ska förbarma sig över Jakob och än en gång utvälja Israel och låta dem få ro i deras eget land. Främlingar ska ansluta sig till dem och hålla sig till Jakobs hus.

² Folken ska ta dem och föra dem hem, och Israels hus ska få dem som sin egendom i HERRENS land som tjänare och tjänarinnor. Så ska deras fångvaktare bli deras fångar, och de ska råda över sina förtryckare.

³ På den dag då HERREN ger dig ro från din smärta och oro och från det hårda arbete som du tvingats göra,

⁴ ska du ta upp denna sång över Babels kung och säga:

- "Vilket slut förtryckaren har fått!
Indrivningen av guld är över.
- ⁵ HERREN bröt sönder de gudlösas stav,
härskarnas spira
- ⁶ som i grymhet slog folken
med slag på slag
och i vrede härskade över folkslagen
med skoningslös förföljelse.
- ⁷ Hela jorden har fått vila och ro,
man brister ut i jubel.
- ⁸ Även cypresserna gläds över ditt fall,
likaså Libanons cedrar:
'Nu när du ligger där
kommer ingen och hugger
ner oss.'
- ⁹ Dödsriket därmere
kommer i rörelse för din skull,
för att ta emot dig
när du kommer.
Det väcker de avlidnas andar
för din skull,
jordens alla härskare,

13:21 Jes 34:13f, Jer 30:59, Sef 2:14, Upp 18:2. **14:1** Jes 49:13, 56:3, 6f, Sak 1:17, 2:12. **14:2** Jes 45:14, 49:23, 61:5. **14:4** Jes 13:19, Jer 51:8, Hab 2:6. **14:4 indrivningen av guld** Andra handskrifter: "hans framfart". **14:5** Jes 9:4, Jer 50:23, 51:20. **14:8 cedrar** Både Assurs och Babels kungar tog av Libanons cedrar till sina palats (37:24, Hab 2:17).

- och låter hednafolkens alla kungar
resa sig från sina troner.
- 10 Alla börjar de tala
och säger till dig:
'Du har också blivit maktlös som vi,
du har blivit som en av oss.'
- 11 Din prakt for ner till dödsriket,
med dina harpors buller.
Förruttnelse är bädden under dig
och maskar ditt täcke.
- 12 Hur har du inte fallit från himlen,
du strålande stjärna,
du gryningens son!
Hur har du inte blivit fälld
till jorden,
du som slog ner folken till marken!
- 13 Du sade i ditt hjärta:
'Jag ska stiga upp till himlen,
jag ska resa min tron
ovanför Guds stjärnor.
Jag ska sätta mig på mötesberget
längst upp i norr.
- 14 Jag ska stiga upp
över molnens höjder,
jag ska bli som den Högste.'
- 15 Men ner till dödsriket störtades du,
längst ner i graven.
- 16 De som ser dig stirrar på dig,
de granskar dig och säger:
'Är detta den man
som fick jorden att darra
och riken att skaka,
- 17 som gjorde jorden till en öken
och förstörde dess städer,
och som aldrig släppte hem
sina fångar?'
- 18 Folkens alla kungar
ligger alla med ära,
var och en i sitt vilorum,
- 19 men du är utkastad ur din grav
som en föraktad gren,
täckt av dräpta män
som genomborrats av svärd
och förts ner till gropens stenar.
Du är som ett förtrampat as.
- 20 Du ska inte få vila i en grav som de,

14:11 Job 21:26. **14:12** Matt 11:23, Luk 10:18, Upp 9:1. **14:13** Ps 48:3, Hes 28:2, Dan 8:10, 2 Tess 2:4. **14:13 Guds stjärnor** Symboliserar ofta änglar (Job 38:7, Upp 1:20, 8:12f). **14:13 mötesberget längst upp i norr** Berget Safon nordost om Ugarit i Syrien ansågs bland många hednafolk vara en mötesplats för gudarna (jfr Ps 48:3 med not). **14:15** 2 Petr 2:4.

för du fördärvade ditt eget land
och dräpte ditt eget folk."

Förbrytarnas avkomma

ska man aldrig mer nämna.

²¹ Ordna ett blodbad på hans söner
för deras fäders missgärning.
De får inte resa sig
och ta över landet
och fylla jordens yta med städer.

²² Jag ska resa mig mot dem,
säger HERREN Sebaot,
och utrota ur Babel
både namn och överlevande,
både barn och ättlingar,
säger HERREN.

²³ Jag ska göra det
till ett tillhåll för hägrar
och fylla det med sumpsjöar,
jag ska sopa bort det
med ödeläggelsens kvast,
säger HERREN Sebaot.

Assyrien ska krossas

²⁴ HERREN Sebaot har svurit och sagt:
Sannerligen, som jag har tänkt,
så ska det ske,
det jag beslutat ska bli verklighet.
²⁵ Jag ska krossa Assur i mitt land,
trampa ner honom på mina berg.
Då ska hans ok lyftas av dem,
hans börda lyftas från deras axlar.
²⁶ Detta är det beslut
som är fattat om hela jorden,
detta är den hand
som är uträckt över alla folk.
²⁷ När HERREN Sebaot har beslutat det,
vem kan då göra det om intet?
Hans hand är uträckt,
vem kan då hindra den?

Profetia om Filisteer

²⁸ Året då kung Ahas dog kom denna profetia:

²⁹ Gläd er inte, alla ni filisteer,
över att staven som slog er

14:22 Ps 21:11, 37:28, 137:9. **14:23** Jes 34:11, Sef 2:14. **14:25** Jes 37:36, Hes 38:18f. **14:25 krossa Assur i mitt land** Troligen vid räddningen av Jerusalem 701 f Kr (37:36f). **14:27** 2 Krön 20:6, Job 9:12, Jes 43:13, Dan 4:32. **14:28** 2 Kung 16:20, 2 Krön 28:27. **14:28 Året då kung Ahas dog** Troligen 715 f Kr (2 Kung 16:2 med not). **14:29** 4 Mos 21:6, 2 Kung 18:8, 2 Krön 28:18, Jer 47:1f, Hes 25:15f. **14:29 staven som slog er** Filisteerna på Gazaremsan hade kuvats av Ahas farfar Ussia (2 Krön 26:6), men sedan anfallit Juda under Ahas tid (2 Krön 28:18). Kan också syfta på Tiglat-Pileser III.

- är bruten.
 För från ormens rot
 ska det komma en huggorm,
 och dess avkomma
 blir en vajande giftorm.
- ³⁰ De utblottades förstfödda
 ska finna bete,
 de fattiga ska vila i trygghet.
 Men din rot ska jag döda
 genom svält,
 de som blir kvar av dig ska dräpas.
- ³¹ Jämra dig, du port!
 Ropa, du stad!
 Alla i filisteernas land
 smälter bort av ångest,
 för ett rökmoln kommer norrifrån
 och ingen blir efter
 i fiendernas led.
- ³² Vad ska man svara
 det främmande folkets
 sändebud?
 Att HERREN har grundat Sion,
 och där har de betryckta
 i hans folk sin tillflykt.

15

Profetia om Moab

- ¹ Profetia om Moab.
 På en natt är Ar-Moab ödelagt
 och förstört.
 På en natt är Kir-Moab ödelagt
 och tystat.
- ² Han går upp till sitt tempel,
 till Dibon
 och upp på offerhöjderna
 för att gråta.
 Över Nebo och Medeba
 jämrar sig Moab,
 alla huvuden där är rakade,
 alla skägg avskurna.
- ³ På deras gator har man svept sig
 i säcktyg.
 På deras tak och på deras torg
 jämrar sig alla,
 medan tårarna rinner.
- ⁴ Heshbon och Eleale höjer sorgerop,
 det hörs ända till Jahas.

14:29 vajande giftorm Kanske kobran som är "bevingad". Annan översättning: "flygande seraf" (jfr 6:6). **14:31** Jes 20:1. **14:31 ett rökmoln kommer norrifrån** Assyrierna härjade filisteernas land ca år 720, 712 och 701 f Kr. De utplånades som folk av Nebukadnessar år 588 f Kr (se not till Jer 47:1). **14:32** Ps 87:1f, Jes 57:13, Sef 3:12. **15:1** Jer 48:1f, Hes 25:8f, Amos 2:1f, Sef 2:8f. **15:1 Ar-Moab etc** Orterna i vers 1-4 låg i norra delen av Moab, öster om Döda havet. **15:2** 3 Mos 21:5, 4 Mos 21:30, Jer 48:37, Hes 7:18. **15:4** 4 Mos 21:23, 26, Jer 48:34.

Därför jämrar sig Moabs krigare,
deras själ våndas i dem.

- ⁵ Mitt hjärta sörjer över Moab.
Flyktingarna därifrån flyr till Soar,
till Eglat-Shelishija.
Under gråt stiger man upp
på Halluhits höjd,
på vägen till Horonajim
höjs sorgerop över förstörelsen,
⁶ för Nimrims vatten
blir torr ödemark,
gräset torkar bort, brodden vissnar,
inget grönt finns kvar.
⁷ Resten av sina ägodelar,
sina sparade tillhörigheter,
bär man därför bort
över Pilträdsbäcken.
⁸ Sorgeropen ljuder runt om
i Moabs land.
Deras jämmer når till Eglajim,
deras klagan till Beer-Elim.
⁹ För Dimons vatten är fulla av blod,
men ännu mer ska jag
låta drabba Dimon:
ett lejon för den som kommer
undan från Moab
och för dem som finns kvar
i landet.

16

Fortsättning av profetian om Moab

- ¹ Sänd lamm till landets herre
från Sela genom öknen
till dottern Sions berg.
² Som flyende fåglar utkastade
ur fågelboet
kommer Moabs döttrar
till Arnons vadställen.
³ "Ge oss råd, döm oss rättvist.
Låt din skugga vara som natten
nu mitt på dagen.
Göm de fördrivna,
röj inte flyktingarna!
⁴ Låt Moabs fördrivna bo hos dig,
var ett gömställe för dem

15:5 1 Mos 19:22, Jer 4:20, 48:5, 36. **15:5 flyr till Soar** Liksom Lot (1 Mos 19:22). Låg kanske vid södra delen av Döda havet. **15:6** Jer 48:34, Joel 1:10f, Ps 107:33f. **15:7 Pilträdsbäcken** Troligen Sered (4 Mos 21:12) vid Döda havets sydspets, Moabs gränslod i söder. **15:8** 4 Mos 21:16f. **15:9 Dimon** Jesajertexterna från Qumran: "Dibon". **16:1** 2 Sam 8:2, 2 Kung 3:4, 14:7. **16:1 Sänd lamm** Moab hade bra bete (4 Mos 32:1) och hade sänt tribut i lamm förut (2 Kung 3:4). **16:4 Låt Moabs fördrivna bo hos dig, var** Andra handskrifter: "Låt mina fördrivna bo hos dig, var för Moab".

- undan fördärvaren.
 När utpressaren inte finns mer,
 skövlingen är slut
 och förtryckaren försvunnen
 ur landet,
⁵ då ska en tron befästas
 genom nåd.
 I trohet ska en furste sitta
 på den i Davids hydda,
 en som söker det rätta
 och främjar rättfärdighet."
- ⁶ Vi har hört om Moabs stolthet,
 hur stolt han är,
 om hans högfärd, högmod
 och våldsamma vrede,
 och hans tomma skryt.
- ⁷ Därför ska Moab jämra sig över Moab.
 Alla ska jämra sig.
 Över Kir-Haresets russinkakor
 ska ni sucka i djup bedrövelse,
- ⁸ för Heshbons fält tynar bort,
 liksom Sibmas vinstockar.
 Deras ädla druvor slogs till marken
 av folkens herrar.
 Deras rankor nådde
 ända till Jaeser
 och bredde ut sig i öknen,
 deras grenar sträckte sig ut
 över havet.
- ⁹ Därför gråter jag
 över Sibmas vinstockar,
 så som Jaeser gråter.
 Med mina tårar tänker jag
 dränka dig, Heshbon,
 och dig, Eleale.
 Glädjeropen över din mogna frukt
 och din kornskörd har upphört.
- ¹⁰ Glädje och fröjd har försvunnit
 från de bördiga fälten
 och i vingårdarna hörs ingen sång,
 inget jubel.
 Ingen trampar vin i pressarna,
 på glädjeropen har jag gjort slut.
- ¹¹ Därför klagar mitt inre
 som en harpa över Moab,
 mitt innersta över Kir-Heres.
- ¹² För hur Moab än träder upp
 på offerhöjden
 och arbetar sig trött där,

hur han än går
till sin helgedom och ber,
så uträttar han ingenting med det.

¹³ Detta är det ord som HERREN på den tiden talade om Moab.

¹⁴ Men nu har HERREN åter talat och sagt: Inom tre år, så som daglönaren räknar åren, ska Moab i sin härlighet förnedras med alla sina stora skaror. Och det lilla som blir kvar ska vara obetydligt och maktlöst.

17

Damaskus och Israel ska straffas

¹ Profetia om Damaskus.

Se, Damaskus ska upphöra
att vara en stad,
det ska bli en ruinhög.

² Aroers städer blir övergivna.
De blir ett tillhåll för hjordar
som lägger sig där
utan att någon skrämmer dem.

³ Och Efraims borg ska försvinna,
likaså Damaskus kungadöme
och resten av Aram.
Det ska gå med dem som med
Israels barns härlighet,
säger HERREN Sebaot.

⁴ När den dagen kommer,
ska Jakobs härlighet förblekna
och hans feta kropp magra.

⁵ Det ska vara som när skördemannen
samlar ihop säd
och skördar axen med sin arm.
Han ska då vara som en
som plockar ax i Refaimdalen.

⁶ Bara en efterskörd lämnas kvar,
som när man skakar ett olivträd.
Två eller tre mogna oliver blir kvar
högst uppe i toppen,
fyra eller fem på trädets kvistar,
säger HERREN, Israels Gud.

⁷ På den dagen ska människorna
blicka upp till sin Skapare,
deras ögon ska se till Israels Helige.

⁸ Människorna ska inte vända sin blick
till de altaren
som deras händer har gjort.
De ska inte se till sina fingrars verk,
inte till asherapålarna

16:13 Amos 2:1f. **17:1** Jer 49:23f, Amos 1:3. **17:1** *Damaskus ... ruinhög* Staden skövlades av assyrierna 732 f Kr (8:4, 2 Kung 16:9). **17:3** Jes 7:8. **17:5** Jes 24:13. **17:5** *Refaimdalen* Dal sydväst om Jerusalem (2 Sam 5:18f) där mycket av stadens mat odlades. **17:8** 3 Mos 26:30.

- eller till solstoderna.
⁹ På den dagen ska deras befästa städer
 vara som de övergivna fästen
 i skogen och på bergstopparna
 som övergavs när Israels barn
 drog in.
 Allt ska bli ödelagt,
¹⁰ för du hade glömt
 din frälsnings Gud,
 du kom inte ihåg
 din styrkas klippa.
 Därför planterade du
 ljuvliga planteringar
 och satte främmande skott i dem.
¹¹ Den dag du planterade dem
 inhägnade du dem,
 och tidigt kom dina plantor
 att blomma,
 men skörden uteblev
 på skördedagen,
 då plågan blev mycket svår.
¹² Hör larmet av många folk,
 det brusar som havet brusar.
 Det dånar av folkslag,
 det dånar
 som väldiga vatten dånar.
¹³ Folkslag dånar,
 som stora vatten dånar.
 Men han tillrättavisar dem
 och de flyr bort i fjärran.
 De jagas som agnar
 för vinden på bergen,
 som virvlande löv för stormen.
¹⁴ När kvällen är inne, se,
 då kommer plötslig skräck,
 och innan morgonen gryr
 är de borta.
 Detta är våra rövares del
 och våra plundrares lott.

18

Svar till budbärarna från Nubien

- ¹ Ve dig,
 du land där vingar surrar,
 du land bortom Nubiens strömmar,
² du som har sänt budbärare
 över havet,

17:10 Jer 2:32, 18:15, Hos 8:14. **17:12** 2 Kung 18:13f, Jes 36:1f. **17:13** Ps 65:8, 89:10, 93:3f. **17:14** 2 Kung 19:35f, Jes 14:25, 37:36f. **18:2** 2 Kung 21:13. **18:2 sänt budbärare** Nubien tog vid denna tid över Egypten (19:2) och knöt kontakter både med Jerusalem och med stormakten Assyrien. Kung Sargons (722-705 f Kr) krönikor nämner nubiska budbärare och att man utlämnade Ashdods furste till honom (se 20:1 med not).

i papyrusbåtar över vattnet.
 Ge er av, ni snabba sändebud,
 till det resliga folket
 med glänsande hy,
 till det folk som är fruktat
 vida omkring,
 det starka och segerrika folket
 i landet som delas av floder.

³ Alla ni världens invånare,
 ni som bor på jorden,
 se upp när man reser baner
 på bergen,
 lyssna när man blåser i basun!

⁴ För så har HERREN sagt till mig:
 "Stilla ska jag se ner
 från min boning,
 som glödande sol
 från klar himmel,
 som dagg från moln
 under skördetidens hetta."

⁵ För innan skördetiden är inne,
 när blomningen är över
 och blomman blir
 en mognande druva,
 ska han skära av rankorna
 med vingårdsniv
 och hugga bort grenarna.

⁶ Allt ska lämnas
 åt rovfåglarna i bergen
 och markens djur.
 På dem ska rovfåglarna
 tillbringa sommaren,
 på dem ska markens alla djur
 övervintra.

⁷ På den tiden ska gåvor bäras fram
 till HERREN Sebaot
 från det resliga folket
 med glänsande hy,
 från det folk som är fruktat
 vida omkring,
 det starka och segerrika folket
 i landet som delas av floder,
 till platsen för HERREN Sebaots namn,
 Sions berg.

19

Egyptens förnedring och upprättelse

18:2 resliga folket med glänsande hy Även Herodotos noterar de östafrikanska folkens längd. **18:5 skära av** Rankor som inte bar frukt skars normalt bort under sommaren (jfr Joh 15:2). **18:7 Ps 68:32. 18:7 gåvor ... från det resliga folket** Jfr Ps 68:32, Apg 8:27.

1 Profetia om Egypten.

Se, HERREN far fram på en snabb sky
och kommer till Egypten.

Egyptens avgudar bävar
inför honom,
och egyptiernas hjärtan smälter
i deras bröst.

2 Jag ska egga egyptier mot egyptier,
broder ska strida mot broder
och vän mot vän,
stad mot stad och rike mot rike.

3 Egyptiernas mod ska försvinna,
jag ska göra deras planer om intet.
De ska fråga
sina avgudar och trollkarlar,
andebesvärjare och spåmän.

4 Jag ska överlämna egyptierna
i en hård herres hand,
en grym kung ska råda över dem,
säger Herren Gud Sebaot.

5 Vattnet i havet ska torka ut,
floden sina och ebba ut.

6 Strömmarna ska stinka,
Egyptens kanaler
krympa och torka ut,
rör och vass vissna bort.

7 Ängarna vid Nilen längs flodstranden
och alla sädesfält vid floden
ska torka ut,
fördärvas och försvinna.

8 Nilens fiskare ska klaga,
alla som kastar ut krok i floden
ska sörja,
de som lägger ut nät i vattnet
ska bli modlösa.

9 De som arbetar med lin
och de som väver fina tyger
ska komma på skam.

10 Landets stöttepelare ska krossas
och alla lönearbetare gripas
av ångest.

11 Soans alla furstar står som dårar,
faraos visaste rådgivare
ger oförnuftiga råd.

19:1 Jer 46:2f, Hes 29:2f. **19:2 egyptier mot egyptier** Landet var splittrat mellan flera olika faraoner (vers 13) tills det erövrades och enades av nubiern Shabaka på 710-talet f Kr (vers 4). **19:3** 2 Kung 1:2f, Job 5:12f, Jes 8:10f. **19:5** Job 14:11. **19:7** Joel 3:19. **19:7 Ängarna** Annan översättning: "Vattenväxterna". **19:9 arbetar med lin** Egypten var berömt för sitt fina linne (1 Mos 41:42, Ords 7:16, Hes 27:7). **19:10 Landets stöttepelare** Andra handskrifter (Septuaginta): "Vävarna". **19:11 Soan** Hade varit Egyptens huvudstad under Salomos tid. Låg i östra Nildeltat (Ps 78:12).

Hur kan ni säga till farao:
"Jag är son till visa män,
son till forntida kungar"?

¹² Var finns nu dina visa män?
De kan få berätta för dig,
de vet ju det,
vad HERREN Sebaot har beslutat
om Egypten.

¹³ Soans furstar har blivit dårar,
Memfis furstar är bedragna,
de som var hörnstenar
i Egyptens stammar
har vilselett det.

¹⁴ HERREN har utgjutit
en förvirringens ande
bland dem
så att de vilseleder Egypten
i allt det gör,
likt en berusad
som raglar i sina spyor.

¹⁵ Egypten kan inget uträtta,
varken huvud eller svans,
palmtopp eller sävstrå.

¹⁶ På den dagen ska egyptierna
vara som kvinnor.
De ska darra och vara rädda
för HERREN Sebaots lyfta hand
när han lyfter den mot dem.

¹⁷ Och Juda land ska bli en skräck
för egyptierna.
Så ofta någon nämner det för dem
ska de bli rädda,
på grund av det beslut som
HERREN Sebaot har fattat mot dem.

¹⁸ På den dagen ska det finnas fem städer i Egyptens land som talar Kanaans språk och svär vid HERREN Sebaot. En av dem ska heta Ir-Haheres.

¹⁹ På den tiden ska ett altare vara rest åt HERREN mitt i Egyptens land och en stod åt HERREN vid landets gräns.

²⁰ De ska vara till tecken och vittnesbörd om HERREN Sebaot i Egyptens land. För när de ropar till HERREN på grund av förtryckarna ska han sända dem en frälsare och förkämpe som ska befria dem.

19:12 de vet ju Andra handskrifter: "de kan få låta dig veta". **19:13 Memfis** Egyptens första huvudstad under 2000-talet f Kr, strax söder om nuvarande Kairo. **19:14** Jes 9:16, 29:10f. **19:15** Jes 9:14f. **19:18** Jes 45:23. **19:18 femstäder** Jfr Jer 44:1 för fyra egyptiska orter där hebreisktalande judar hade bosatt sig. **19:18 Ir-Haheres** Betyder "ödeläggelsens stad". Andra handskrifter: "Ir-Hacheres", som betyder "Solens stad". I Heliopolisområdet byggdes enligt Josefus på 100-talet f Kr en mindre kopia av Jerusalems tempel (jfr vers 19). **19:19** 1 Mos 28:18, 22, 2 Mos 24:4. **19:20** Dom 2:16, 18, 3:9, Jes 43:3, 45:15. **19:20 och förkämpe som** Annan översättning: "som ska kämpa och". Ordet för "förkämpe" (*rab*) kan också översättas "stor" eller "mästare" (jfr "rabbi" i nytestamentlig tid).

²¹ HERREN ska göra sig känd för egyptierna, och egyptierna ska på den tiden lära känna HERREN. De ska tjäna honom med slaktoffer och matoffer och ge löften åt HERREN och uppfylla dem.

²² Så ska HERREN slå Egypten, slå men också hela. När de omvänder sig till HERREN ska han bönhöra dem och hela dem.

²³ På den dagen ska det finnas en banad väg mellan Egypten och Assyrien, och assyrierna ska komma in i Egypten och egyptierna in i Assyrien, och egyptierna ska tjäna HERREN tillsammans med assyrierna.

²⁴ På den dagen ska Israel vara den tredje vid sidan av Egypten och Assyrien, en välsignelse mitt på jorden.

²⁵ HERREN Sebaot ska välsigna dem och säga:

Välsignat är Egypten, mitt folk,
och Assyrien, mina händers verk,
och Israel, min arvedel!

20

Profetia om Egypten och Nubien

¹ Det år då Tartan, utsänd av Assyriens kung Sargon, kom till Ashdod och belägrade och intog det,

² på den tiden talade HERREN genom Jesaja, Amos son. Han sade: "Gå och lossa säcktyget från dina höfter och ta av dig skorna från fötterna." Han gjorde så och gick naken och barfota.

³ Sedan sade HERREN: "Liksom min tjänare Jesaja har gått naken och barfota och nu i tre år varit ett tecken och förebud om Egypten och Nubien,

⁴ så ska Assyriens kung låta fångarna från Egypten och de fördrivna från Nubien, både unga och gamla, föras bort nakna och barfota, med blottad bak, till skam för Egypten.

⁵ Då ska de bli förfärade och skämmas över Nubien som var deras hopp och över Egypten som var deras ära.

⁶ På den dagen ska de som bor vid denna kust säga: Se, så gick det med dem som var vårt hopp, dem som vi flydde till för att få hjälp och räddning från Assyriens kung. Hur ska då vi komma undan?"

21

Babels fall

¹ Profetia om Öknens vid havet.

Likt en storm som far fram
i Negev
kommer det från öknen,
från det fruktansvärda landet.

² En hemsk syn
har uppenbarats för mig:
"Bedragaren bedrar,

19:21 4 Mos 30:3f, 5 Mos 23:22f, Ps 68:32, Jes 45:14. **20:1** 2 Kung 18:17. **20:1 Tartan** Den assyriske överbefälhavarens titel (jfr 2 Kung 18:17). **20:1 år ... Ashdod** Ca 712 f Kr. Ashdods furste Jamani flydde till Egypten i hopp om hjälp, men överlämnades ca 706 f Kr i bojor till assyrierna. **20:2** 1 Sam 19:24, 2 Kung 1:8, Sak 13:14, Matt 3:4. **20:3** Jes 8:18, Hes 12:6, 11, Mika 1:8. **20:4 fångarna från Egypten ... Nubien** Senare, år 663 f Kr, gick assyriern Assurbanipal in i Egypten, besegrade de regerande nubierna (se not till 18:2, 19:2) och tog mycket byte. **20:5** Jes 30:2f, 36:6. **21:1** Jes 14:23, 47:1f, Jer 51:42f. **21:1 Öknens vid havet** Troligen träsklandet i södra Babylonien nära Persiska viken. **21:2** Jes 22:6, 24:16, 33:1.

- plundraren plundrar.
 Dra upp, Elam!
 Träng på, Mediens folk!
 På all suckan ska jag göra slut."
- ³ Därför är mina höfter fulla
 av smärta,
 jag har gripits av ångest
 som en födande kvinnas ångest.
 Jag är nertryckt
 så att jag inte kan höra,
 jag är bestört
 så att jag inte kan se.
- ⁴ Mitt hjärta är utom sig,
 bävan överväldigar mig.
 Skymningen som jag längtade efter
 får mig att darra.
- ⁵ Man dukar bordet, sätter ut vakt,
 äter och dricker.
 Res er, ni furstar!
 Smörj era sköldar!
- ⁶ För så har HERREN sagt till mig:
 "Gå och ställ ut en väktare.
 Han ska meddela vad han ser.
- ⁷ Ser han ett tåg av ryttare i par,
 ryttare på åsnor och på kameler,
 ska han ge noga akt,
 mycket noga.
- ⁸ Han började ryta som ett lejon:
 "Herre, här står jag ständigt
 på vakt, dagen lång,
 jag står här på min post
 natt efter natt.
- ⁹ Och se, här kommer en vagn
 med män och ryttare i par!"
 Och han tog till orda och sade:
 "Det har fallit! Babel har fallit!
 Alla dess avgudabilder
 är slagna till marken."
- ¹⁰ Du mitt krossade
 och söndertröskade folk,
 vad jag har hört från HERREN Sebaot,
 Israels Gud,
 det har jag förkunnat för er.

21:2 Elam ... Medien Folk i västra Iran, allierade med Merodak-Baladan i Babel (vers 9). **21:3** Jes 13:8, Jer 22:23, Mika 4:10. **21:5** 2 Sam 1:21, Dan 5:1f. **21:5 vakt** Annan översättning: "dynor", kanske en ordlek (jfr vers 6). **21:6** 2 Sam 18:24, 2 Kung 9:17f. **21:8** Hab 2:1. **21:8 ryta som ett lejon** Andra handskrifter (Qumran, Peshitta): "ropa, spejaren". **21:9** Jer 51:8, Upp 14:8, 18:2, 10. **21:9 ryttare** Annan översättning: "hästar". **21:9 Babel har fallit** Under Jesajas tid föll Babel 703 f Kr (se även not till 13:1), en motgång för Juda som samtidigt sökt frigöra sig från Assyrien (39:1 med not). När Babel längre fram föll 539 f Kr blev det istället en glädje för gudsfolket (Esra 1:1, Ps 137:8, jfr Upp 14:8, 18:2).

Profetia om Edom

11 Profetia om Duma.

Man ropar till mig från Seir:

"Väktare, vad är kvar av natten?
Väktare, vad är kvar av natten?"

12 Väktaren svarar:

"Morgon kommer,
ändå är det natt.
Vill ni fråga mer, så fråga.
Kom tillbaka igen."

Profetia om Arabien

13 Profetia om Arabien.

Ni ska bo i Arabiens vildmark,
ni karavaner från Dedan.

14 Möt de törstande med vatten.
De som bor i Temas land
ska möta flyktingarna med bröd,

15 för de flyr undan svärd,
undan draget svärd och spänd båge,
undan krigets tunga börda.

16 För så har Herren sagt till mig:
Inom ett år,
så som daglönaren räknar året,
ska all Kedars härlighet vara borta,

17 och få ska vara kvar
av de många bågskyttarna,
Kedars väldiga krigare.
För så har HERREN, Israels Gud, talat.

22*Jerusalems övermod*

1 Profetia om Synernas dal.

Vad fattas dig,
eftersom allt ditt folk
går upp på taken?

2 Du larmfyllda, bullrande stad,
du sorglösa stad!

Dina fallna
har inte fallit för svärd,
de dog inte i strid.

3 Alla dina furstar
har flytt tillsammans,
utan bågskott blev de fångar.
Alla som påträffades hos dig

21:11 1 Mos 25:14, Jer 49:7f. **21:11 Duma** Oas i norra Arabien (1 Mos 25:14). Namnet betyder "tystnad" och anspelar på Edom. **21:13** Jer 49:28f, Hes 27:15, 20. **21:13 Dedan... Tema** Arabstammar i nordvästra Saudiarabien (se Job 6:19, Hes 27:15, 20). **21:16** 1 Mos 25:13, Ps 120:5, Jes 16:14. **21:16 Kedar** Nordarabisk herdestam (60:7, Hes 27:21), senare härjad av Nebukadnessar (Jer 49:28f). **22:1** Jer 48:38. **22:1 Synernas dal** Jerusalem är omgivet av berg (Ps 125:2). Handlar troligen om Sanheribs invasion 701 f Kr (kap 36-37). **22:3** 2 Kung 25:4, Jer 39:4.

- blev fångar,
hur långt bort de än flydde.
- ⁴ Därför säger jag:
Vänd bort blicken från mig,
jag måste gråta bittert.
Försök inte trösta mig över dottern
mitt folks undergång.
- ⁵ Ja, det kommer en dag
av förvirring, nertrampning
och bestörtning
från Herren Gud Sebaot
i Synernas dal,
med nerbrutna murar
och rop upp mot berget.
- ⁶ Elam bär kogret,
vagnkämpar och ryttare
följer honom.
Kir har blottat skölden.
- ⁷ Dina skönaste dalar fylls med vagnar,
och ryttare har ställt upp sig
vid porten.
- ⁸ Han tog bort skyddet från Juda.
Den dagen ser du dig om
efter vapnen i Skogshuset.
- ⁹ Ni ser att Davids stad
har många rämnor,
och ni samlar upp vattnet
i Nedre dammen.
- ¹⁰ Ni räknar husen i Jerusalem
och river hus
för att förstärka muren.
- ¹¹ Mellan de båda murarna
gör ni en behållare
för vattnet från Gamla dammen.
Men ni ser inte upp
till honom som har gjort detta,
till honom som har bestämt det
för länge sedan.
- ¹² Herren Gud Sebaot kallar er
på den dagen till gråt och sorg,
till att raka era huvuden
och klä er i säcktyg.
- ¹³ Men i stället blev det
munterhet och glädje.

22:4 1 Mos 37:35, Jer 9:1, 14:17, Klag 1:16. **22:6 Elam... Kir** Soldater från nuvarande Iran och norra Irak, arameernas hemland (Amos 9:7). **22:8** 1 Kung 7:2f, 10:17. **22:8 Skogshuset** Kungens palats där sköldar förvarades (1 Kung 7:2, 10:17). **22:9 samlar upp vattnet i Nedre dammen** Hiskia ledde in Gihonkällans vatten till Siloamdammen (Joh 9:7) genom en 0,5 km lång tunnel som kan besökas än i dag. Jfr 2 Krön 32:30. **22:10** Jer 33:4. **22:11** 2 Kung 19:25, Jer 37:26. **22:12** Jes 32:11, Mika 1:16. **22:13** Jes 56:12, 1 Kor 15:32.

Ni dödar oxar och slaktar får,
ni äter kött och dricker vin:
"Låt oss äta och dricka,
för i morgon dör vi."

14 Men HERREN Sebaot uppenbarade detta i mina öron: Sannerligen, denna er missgärning ska inte bli försonad så länge ni lever, säger Herren Gud Sebaot.

Shebna ersätts med Eljakim

15 Så säger Herren Gud Sebaot: Gå och säg till förvaltaren, överförvaltaren Shebna:

16 Vad gör du här? Vem tänker du lägga här, eftersom du hugger ut en grav åt dig här? Du hugger ut din grav högt uppe, du urholkar klippan till en boning åt dig.

17 Se, HERREN ska kasta dig långt bort, du starke man. Han ska gripa tag i dig med kraft.

18 Han ska rulla ihop dig till ett nystan och kasta bort dig som en boll till ett vidsträckt land. Där ska du dö, och dit ska dina härliga vagnar komma. Du är en skamfläck för din herres hus.

19 Och jag ska stöta bort dig från din plats, och du ska bli avsatt från din tjänst.

20 På den dagen ska jag kalla på min tjänare Eljakim, Hilkias son.

21 Honom ska jag klä i din dräkt, jag ska späanna på honom ditt bälte och lägga ditt ämbete i hans hand, så att han blir en far för Jerusalems invånare och för Juda hus.

22 Jag ska ge honom nyckeln till Davids hus att bära. Han ska öppna så att ingen kan stänga och stänga så att ingen kan öppna.

23 Jag ska slå in honom som en stadig spik i en fast vägg, och han ska bli som en härlig tron för sin fars hus.

24 Och på honom ska de hänga all härlighet i hans fars hus, ättlingar och avkomlingar, alla små kärl, både skålar och alla slags krukor.

25 På den dagen, säger HERREN Sebaot, ska spiken som var inslagen i den fasta väggen tas bort, huggas av och falla ner. Bördan som hängde på den ska förstöras. Så har HERREN talat.

23

Profetia om Tyrus

1 Profetia om Tyrus.

Jämra er, ni Tarshishskepp,
för det är ödelagt,
utan hus och utan ingång.
Från kitteernas land
när budskapet dem.

2 Sitt stumma, ni kustlandets invånare!
Köpmän från Sidon,
sjöfarande män, uppfyllde dig.

22:13 Citeras av Paulus i 1 Kor 15:32 för att visa tomheten i ett liv utan tro. 22:16 **en grav åt dig** Shebnas klippgrav har troligen hittats på östra sidan av Kidrondalen. I inskriptionen kallar han sig "överförvaltare" och tillägger: "Här finns inget silver eller guld, bara benen efter mig och min hustru. Förbannad är den som öppnar". 22:17 **gripa tag i** Annan översättning: "avlusa". 22:19 **avsatt** Längre fram (36:3), när de båda förhandlar med assyrierna år 701 f Kr, kallas Shebna "skrivaren", medan Eljakim är kungens överförvaltare. 22:20 2 Kung 18:18, Jes 36:3. 22:22 Job 12:14, Matt 16:19, Upp 1:18, 3:7. 22:22 **nyckeln till Davids hus ... öppna så att ingen kan stänga** Jfr Jesu ord i Upp 3:7. 22:23 Esra 9:8, Sak 10:4. 23:1 4 Mos 24:24, Jer 47:4, Hes 26:2f, 27:2f, 28:2f, Sak 9:2f. 23:1 **Tyrus** Stor handelsstad strax norr om Israel (Hes 26-28). 23:1 **kitteernas land** Cypern, allierat med Tyrus. Hit flydde Tyrus kung Lulli ca år 705 f Kr undan assyrierna (jfr vers 12).

- ³ Av Shihors säd
och Nilflodens skördar
gjorde du vinster
genom att fara över stora vatten
och driva handel.
Du blev en marknadsplats
för folken.
- ⁴ Stå där med skam, Sidon,
för havet har sagt,
havets fäste säger:
"Jag har inte haft födslosmärutor,
inte fött barn,
inte fött upp unga män
eller fostrat jungfrur."
- ⁵ När ryktet kommer till Egypten
bävar man vid nyheterna
om Tyrus.
- ⁶ Dra bort till Tarshish och jämra er,
ni kustlandets invånare.
- ⁷ Är detta er stolta stad
från forna dagar,
vars fötter bar henne bort
för att bosätta sig i fjärran?
- ⁸ Vem har bestämt detta om Tyrus,
hon som delade ut kronor,
hon vars köpmän var furstar
och vars handelsmän
var jordens stormän.
- ⁹ HERREN Sebaot har bestämt det,
för att slå ner all stolt härlighet
och ödmjuka jordens alla stormän.
- ¹⁰ Bred ut dig över ditt land
som Nilfloden,
du dotter Tarshish.
Du bär ingen boja mer.
- ¹¹ Han räckte ut sin hand över havet,
han fick kungariket att skaka.
HERREN befallde att Kanaans fästen
skulle ödeläggas.
- ¹² Han sade:
"Du ska aldrig mer stoltsera,
du kränkta jungfru, dotter Sidon.
Bryt upp och dra bort
till kitteernas land.
Men inte heller där ska du få ro.
- ¹³ Se på kaldeernas land,

23:3 Shihor Troligen östra delen av Nildeltat (Jos 13:3, Jer 2:18). **23:6 Tarshish** Någon av kolonierna som fenicierna från Tyrus hade grundat i Medelhavet (vers 7). Kanske Tartessos i sydvästra Spanien, kanske Sardinien eller Kartago. **23:7** Jes 22:2, 32:13, Sef 2:15. **23:8** Hes 28:2, Upp 18:11, 23. **23:11** Jes 14:26, Job 12:23f. **23:12 Sidon** Handelsstad ca 2 mil norr om Tyrus som skövlades av assyrierna år 677 f Kr.

det folket finns inte mer.
Assyrierna gav det landet
åt ökendjur.
De reste sina belägringstorn,
rev ner dess borgar
och förvandlade det till en grushög.

¹⁴ Jämra er, ni Tarshishskepp,
för er befästning är förstörd."

¹⁵ På den dagen ska Tyrus vara bortglömt i sjuttio år, lika länge som en kungs dagar. Men efter sjuttio år ska det gå med Tyrus som i visan om den prostituerade:

¹⁶ "Ta din harpa och gå runt i staden,
du bortglömda prostituerade.
Spela vackert och sjung flitigt,
så att du blir ihågkommen."

¹⁷ För efter sjuttio år ska HERREN se till Tyrus, och hon ska åter ta emot prostitutionspen-
gar och begå otukt med jordens alla länder i hela världen.

¹⁸ Men hennes handelsvinst och hennes lön ska helgas åt HERREN. Det ska inte lagras
eller läggas undan, utan hennes vinst ska gå till dem som bor inför HERRENS ansikte, för
att de ska få äta sig mätta och ha praktfulla kläder.

24

Den stora domen över hela jorden

¹ Se, HERREN tömmer jorden
och ödelägger den.
Han omvälver dess yta
och skingrar dess invånare.

² Det går prästen som folket,
husbonden som tjänaren,
husmodern som tjänarinnan,
säljaren som köparen,
låntagaren som långivaren,
den skuldsatte
som borgensmannen.

³ Jorden blir helt ödelagd
och fullständigt utplundrad,
för HERREN har talat detta ord.

⁴ Jorden sörjer och vissnar,
världen tynar bort och vissnar,
jordens stolta folk tynar bort.

⁵ Jorden har blivit orenad
under sina invånare,
för de har överträtt
Guds undervisning,
kränkt lagarna

23:13 *det folket finns inte mer* Babel ödelades av assyriern Sanherib 689 f Kr (se 13:1 med not). Annan översättning:
"folket som förr inte fanns till". **23:15** Jer 25:11f, 30:14. **23:18** Ps 45:13, 87:4. **24:1** Mika 7:13. **24:2** Hos 4:9,
Hes 7:12. **24:3** Upp 16. **24:4** Hos 4:3, Joel 1:10. **24:5** Upp 18:5f.

- och brutit det eviga förbundet.
⁶ Därför förtär en förbannelse jorden,
 de som bor på den
 måste straffas för sin skuld.
 Därför blir jordens invånare färre,
 bara några få är kvar.
- ⁷ Vinmusten sörjer,
 vinstocken tynar bort.
 Alla som var hjärteglada suckar.
- ⁸ Det är slut med tamburinernas fröjd,
 de gladas sorl har slutat.
 Det är slut med harpans glädje.
- ⁹ Man dricker inte vin under sång,
 rusdrycken är bitter
 för dem som dricker den.
- ¹⁰ Den öde staden ligger nerbruten,
 alla hus är stängda
 så att ingen kommer in.
- ¹¹ Ute på gatorna
 hörs sorgerop över vinet.
 All glädje har förmörkats,
 all jordens fröjd har flytt.
- ¹² Bara förödelse är kvar i staden,
 porten har slagits i spillror.
- ¹³ För det ska bli
 på jorden bland folken
 som när oliver slås ner,
 som vid en efterskörd
 när vinskörden är slut.
- ¹⁴ De höjer sin röst och ropar av fröjd,
 de jublar högt från havet
 över HERRENS höghet:
- ¹⁵ "Ära därför HERREN i öster,
 ära i havsländerna
 HERRENS, Israels Guds, namn."
- ¹⁶ Från jordens ände
 hör vi lovsånger:
 "Ära till den Rättfärdige!"

Men jag sade:

- Jag förgås, jag förgås, ve mig!
 Förrädare förråder,
 förrädiskt förråder förrädarna.
- ¹⁷ Frukta, fallgrop och fälla väntar er,
 ni jordens invånare.
- ¹⁸ Det ska ske att den som flyr

24:6 Jes 16:14, Hes 7:27, Dan 9:11. **24:6 blir ... färre** Annan översättning: "brinner". **24:8** Jer 7:34, 16:9, 25:10, Hes 26:13, Hos 2:11, Upp 18:22. **24:11** Upp 18:11. **24:13** Jes 17:5f, 27:12. **24:16** Ps 148, Upp 5:13, 15:3f. **24:17** Jer 48:43f. **24:18** 1 Mos 7:11, Jer 48:44, Amos 5:19.

från farans rop störtar
i fallgropen,
och den som kommer upp
ur fallgropen fångas i fällan,
för fönstren i höjden är öppna
och jordens grundvalar skakar.

- ¹⁹ Jorden brister, ja, den brister.
Jorden rämnar, ja, den rämnar.
Jorden vacklar, ja, den vacklar.
- ²⁰ Jorden raglar som en drucken.
Den svajar fram och tillbaka
som en vakthydda i trädets topp.
Dess missgärning vilar tung
på den.
Den ska falla och inte mer resa sig.
- ²¹ På den dagen ska HERREN straffa
höjdens här uppe i höjden
och jordens kungar nere på jorden.
- ²² De ska samlas ihop
som fångar i fånggropen,
de ska stängas inne i fängelse.
Efter lång tid når straffet dem.
- ²³ Då ska månen blygas
och solen skämmas,
för HERREN Sebaot ska då vara kung
på Sions berg och i Jerusalem
och inför sina äldste, i härlighet.

25

Lovsång till Herren för hans seger

- ¹ HERRE, du är min Gud!
Jag vill upphöja dig,
jag vill prisa ditt namn,
för du gör underbara ting,
dina beslut från forna tider
med trofasthet och sanning.
- ² Du har gjort stad till stenhög,
befäst stad till ruiner.
Främlingarnas fäste
ska inte längre vara en stad,
det ska aldrig mer byggas upp.
- ³ Därför ska det mäktiga folket
ära dig,
de skoningslösa hedningarnas
städer frukta dig.
- ⁴ Du är ett skydd för den svage,

24:21 höjdens här Stjärnor symboliserar ofta änglar (Upp 1:20, 8:12f). Se Jud v 6, Matt 25:41. **24:22** Jer 42:22, 2 Petr 2:4.
24:23 Jes 13:10, 60:19f, Hes 32:7, Joel 2:31, 3:15, Upp 11:15, 21:23f, 22:5. **25:1** Ps 31:15, 63:2, 118:28, Jes 33:5, Ef 1:11.
25:4 Jes 4:6, 14:32, Jer 16:19.

ett skydd för den fattige
 i hans nöd,
 en tillflykt undan storm,
 en skugga undan hetta.
 För de skoningslösas andedräkt
 är som en storm mot en vägg.

- ⁵ Som du kuvar hettan
 när det är som torrast,
 så kuvar du främlingarnas larm.
 Som hettan dämpas
 av molnets skugga,
 så dämpas de skoningslösas sång.

Herrens festmåltid

- ⁶ HERREN Sebaot ska på detta berg
 göra en festmåltid för alla folk,
 en festmåltid med feta rätter
 och lagrade viner,
 feta, mustiga rätter
 och lagrat, klarat vin.

- ⁷ Han ska på detta berg utplåna
 den slöja som beslöjar alla folk,
 det täckelse som täcker
 alla folkslag.

- ⁸ Han ska utplåna döden för evigt.
 Herren Gud ska torka tårarna
 från alla ansikten
 och ta bort sitt folks vanära
 från hela jorden,
 för HERREN har talat.

- ⁹ På den dagen ska man säga:
 Se, här är vår Gud!
 Honom hoppades vi på,
 att han skulle frälsa oss.
 Ja, här är HERREN
 som vi hoppades på.
 Låt oss vara glada och jubla
 över hans frälsning.

- ¹⁰ För HERRENS hand
 ska vila över detta berg,
 men Moab ska trampas ner
 i sitt land
 som halm trampas ner
 i gödselhögen.

- ¹¹ Där ska han breda ut sina händer
 som simmaren gör
 för att simma,

25:6 Ps 22:27f, Jes 55:2, Matt 22:2, Luk 14:16, Upp 19:7, 9. **25:7** Jes 29:10, 60:2, 2 Kor 3:15f, Ef 4:18. **25:8** Ps 126:5, 1 Kor 15:26, 54, 2 Tim 1:10, Upp 7:17, 21:4. **25:8** Citeras av Paulus i 1 Kor 15:54. Hebr. *nésach*, "för evigt", kan också översättas "i seger". **25:9** Ps 33:21, 42:6, 12, 48:15, 63:8, Jes 65:18. **25:9 hoppades** Annan översättning: "väntade".

men hans stolthet ska brytas ner
trots hans händers alla konster.
12 Ja, dina murars höga fästningsverk
störtar han och ödmjukar,
han tar ner dem till jorden,
ner i stoftet.

26

Lovsång

1 På den dagen ska man sjunga denna sång i Juda land:

Vi har en stark stad.
Frälsningen gör han
till murar och värn.
2 Öppna portarna
och låt ett rättfärdigt folk tåga in,
ett folk som förblir troget.
3 Den som är fast i sitt sinne
bevarar du i frid,
i frid, för han förtröstar på dig.
4 Förtrösta på HERREN för evigt,
för HERRENHERREN
är en evig klippa.
5 Han störtar ner dem som tronar
i höjden,
den stolta staden ödmjukar han.
Han slår den ner till jorden,
han tar ner den i stoftet.
6 Den trampas ner under fötterna –
fattigas fötter, svagas steg.
7 Den rättfärdiges väg är jämn.
Du, den Rättvise,
jämnar den rättfärdiges stig.
8 Ja, på dina domars väg, HERRE,
väntar vi dig.
Ditt namn och din ära
är vår själs längtan.
9 Min själ längtar efter dig om natten,
anden i mig söker dig,
för när dina domar drabbar jorden
lär sig världens invånare
rättfärdighet.
10 När den ogudaktige får nåd
lär han sig inte rättfärdighet.
I det land där rätt skulle råda
handlar han orätt,
han ser inte HERRENS höghet.
11 HERRE, din hand är upplyft,

25:12 Jes 26:5. **26:1** Ps 46:6, 87:1, Ords 14:26, Jes 60:18. **26:2** Ps 118:19f, Jes 60:11. **26:3** Rom 5:1. **26:4** 5 Mos 32:4, Ps 18:2f, 118:8f, Jes 50:10, Hab 1:12. **26:5** Jes 21:9, 25:2, 12, Jer 49:15f, 51:8, Upp 14:8, 18:2. **26:6** Jes 28:3. **26:7** Ps 27:11. **26:8** Ps 119:10, 47. **26:9** Ps 63:7, 88:14, 130:6.

- men de ser det inte.
 De ska se din iver för folket
 och blygas,
 den eld som är avsedd
 för dina fiender ska förtära dem.
- 12 HERRE, du ska ge oss frid,
 för allt som vi har utträttat
 har du utfört åt oss.
- 13 HERRE vår Gud, andra herrar än du
 har härskat över oss,
 men bara genom dig
 prisar vi ditt namn.
- 14 De är döda, de får inte liv igen,
 deras andar kan inte uppstå.
 Därför har du gripit in
 och förgjort dem,
 du har utplånat minnet av dem.
- 15 Du har förökat folket, HERRE.
 Du har förökat folket
 och visat dig härlig,
 du har utvidgat
 landets alla gränser.
- 16 HERRE, i nöden sökte de dig,
 de utgöt tysta böner
 när din tillrättavisning
 drabbade dem.
- 17 Som en havande kvinna våndas
 när hon är nära att föda
 och ropar ut sin smärta,
 så är det med oss inför dig, HERRE.
- 18 Vi var havande och våndades,
 men vi födde vind.
 Vi har inte gett landet frälsning,
 och ingen föds till att bo
 på jorden.
- 19 Dina döda ska bli levande,
 mina dödas kroppar ska uppstå.
 Vakna upp och jubla,
 ni som bor i stoftet,
 för din dagg är ljusets dagg,
 och jorden ska ge igen
 de avsomnade.
- 20 Kom, mitt folk,
 och gå in i dina kamrar,
 stäng igen dörrarna efter dig.
 Göm dig ett litet ögonblick
 tills vreden har gått förbi.

26:12 Joh 15:5, Fil 2:13. 26:14 5 Mos 32:26, Job 18:17, Ps 9:7, 88:11f, Ords 10:7. 26:16 Ps 18:7, 77:3, 78:34f, Hos 5:15.
 26:17 Jes 13:8, 21:3. 26:18 Jes 33:11, 59:4. 26:19 Hes 37:3f, Dan 12:2, Hos 13:14. 26:19 *mina dödas* Andra
 handskrifter (Peshitta): "deras döda". 26:20 Ps 30:6, 57:2, Jes 30:27.

21 För se, HERREN kommer
 ut ur sin boning
 för att straffa jordens invånare
 för deras missgärning.
 Jordan ska blotta
 sina blodskulder
 och inte längre dölja
 sina dräpta.

27

Israel, Herrens vingård

1 På den dagen ska HERREN
 med sitt hårda, stora
 och starka svärd
 straffa Leviatan,
 den snabba ormen,
 Leviatan, den ringlande ormen,
 och han ska döda draken i havet.

2 Sjung på den dagen
 om den underbara vingården:

3 Jag, HERREN, sköter om den,
 ständigt vattnar jag den.
 Både dag och natt vaktar jag den
 så att ingen ska skada den.

4 Jag hyser ingen vrede.
 Hade jag törne och tistel
 att strida emot,
 skulle jag gå lös på dem
 och bränna upp alltsammans.

5 Eller också söker man skydd hos mig
 för att sluta fred med mig.
 Ja, fred ska man sluta med mig.

6 I kommande dagar ska Jakob slå rot,
 Israel grönska och blomstra.
 De ska fylla hela världen
 med frukt.

7 Har han slagit Israel
 så som han slog
 dem som slog hans folk?
 Eller dräpte han Israel
 så som dess dräpare blev dräpta?

8 Nej, noggrant utmätt
 gick du till rätta med dem
 när de sändes bort.
 Han fördrev dem

26:21 1 Mos 4:10f, Job 16:18, Jes 59:18, Mika 1:3, Matt 23:35. **27:1** Job 26:13, 40:20, Jes 24:21, 51:9, Hes 29:3, Upp 12:9, 19:20. **27:1** *Leviatan... draken* är symboler för onda makter och riken som är fiender till Guds rike. Jfr Job 40:20f, Upp 12-13. **27:2** Ps 80:9, Jes 5:1f. **27:3** Ps 121:4, Matt 21:33f, Joh 15:1. **27:4** Jes 10:17. **27:6** Jes 4:2, 37:1, Hos 14:6f. **27:8** Jer 4:11f, 10:24, 18:17, 30:11, 46:28, Hes 19:12.

- med sin hårda vind
 på östanstormens dag.
- 9 Men därför blir också
 Jakobs skuld försonad,
 och detta blir följd
 av att deras synd tas bort:
 Han krossar alla altarstenar
 som när kalksten smulas sönder.
 Asherapålar och solstoder
 ska inte mer resas.
- 10 Den befästa staden är öde,
 en folktom plats,
 övergiven som en öken.
 Kalvar betar där och lägger sig där,
 de biter av dess kvistar.
- 11 När grenarna är torra
 bryter man av dem,
 och kvinnor kommer
 och gör upp eld med dem,
 för detta är ett folk
 utan förstånd.
 Därför har deras Skapare
 inget förbarmande med dem,
 han som har format dem
 visar dem ingen nåd.
- 12 Det ska ske på den dagen
 att HERREN klappar ut kornen,
 ända från den strida floden
 till Egyptens bäckravin,
 och ni ska samlas in en och en,
 ni Israels barn.
- 13 Och det ska ske på den dagen
 att man blåser i en stor basun,
 och de som var försvunna
 i Assyriens land
 och fördrivna till Egyptens land
 ska då komma och tillbe HERREN
 på det heliga berget i Jerusalem.

28

Ve över Samaria

- 1 Ve dig,
 du stolta krona
 av Efraims druckna män,
 du vissnande blomma
 av hans strålande härlighet

27:9 3 Mos 26:30, Jes 2:20, 17:7f, 30:22, 31:7. **27:9 altarstenar ... Asherapålar och solstoder** Rensades bort av kung Hiskia (2 Kung 18:4, 22, 2 Krön 31:1). Ordet för "solstoder" kan också syfta på hedniska rökelsealtaren (2 Krön 30:14). **27:12 klappar ut kornen** För att skilja agnarna från vetet (jfr Rut 2:17). **27:12 floden ... Egyptens bäckravin** Från Eufrat till Wadi el-Arish, gränsen i sydväst (jfr 2 Kung 24:7). **27:13** Jes 11:11f, Jes 19:21, Hos 11:11. **27:13 försvunna** Annan översättning: "på väg att gå under". **28:1** Ords 21:17, Amos 6:6.

- på berget över
de vinberusades bördiga dal!
- ² Se, från HERREN kommer
en som är stark och mäktig,
som en hagelskur,
en förödande storm,
som en flod med väldiga vatten
som forsar fram med kraft
och slår allt till marken.
- ³ Den stolta kronan
av Efraims druckna män
trampas då under fötterna.
- ⁴ Den vissnande blomman
av hans strålande härlighet
på berget över den bördiga dalen
ska bli som ett tidigt fikon
som mognat före sommaren:
När någon får se det slukar han det,
så snart det är i hans hand.
- ⁵ På den dagen ska HERREN Sebaot
bli en härlig krona
och en strålande krans
för dem som är kvar
av hans folk.
- ⁶ Han ska bli en rättens ande
för den som skipar rätt
och en styrka för dem
som driver fienden på porten.
- ⁷ Men också de raglar av vin
och vinglar av starka drycker.
Både präst och profet
raglar av starka drycker.
De är berusade av vin
och vinglar.
De raglar när de profeterar,
de stapplar när de skipar rätt.
- ⁸ Alla bord är täckta
med äckliga spyor,
det finns ingen ren fläck.
- ⁹ "Vem kan han lära förstånd?
För vem förklarar han budskapet?
För dem som just är avvanda
från modersmjölken,
nyss tagna från modersbrösten?"
- ¹⁰ För det är bud på bud, bud på bud,

28:1 Efraims druckna ... på berget Nordrikets huvudstad Samaria var byggd på ett berg (1 Kung 16:24). **28:2**
2 Kung 17:3, 6, 18:9f, Hes 13:11, Nah 1:8. **28:3** Jes 26:6. **28:5** Jes 4:2, 10:21, 11:16. **28:6** Jes 11:2f. **28:7** Jes 5:11f,
Ef 5:18.

ljud på ljud, ljud på ljud,
lite här, lite där!"

- 11 Ja, genom stammande läppar
och på främmande språk
ska han tala till detta folk,
12 han som en gång sade till dem:
"Här är viloplatsen,
låt den trötte vila.
Här finns ro."
Men de ville inte lyssna.
13 Och HERRENS ord blev för dem
"bud på bud, bud på bud,
ljud på ljud, ljud på ljud,
lite här, lite där."
Så ska de, där de går,
falla baklänges och krossas,
bli snärjda och fångade.
- 14 Hör därför HERRENS ord,
ni hånare som härskar
över folket här i Jerusalem.
15 Ni säger:
"Vi har slutit förbund med döden,
vi har ingått en pakt
med dödsriket.
När gisslet far fram som en störtflod
ska det inte nå oss,
för vi har gjort lögnen
till vår tillflykt,
falskheten till vårt gömställe."
- 16 Därför säger Herren Gud så:
Se, jag har lagt
en grundsten i Sion,
en beprövad sten,
en dyrbar hörnsten,
en fast grundval.
Den som tror på den
behöver inte fly.
- 17 Och jag ska låta
rätten vara mätsnöret
och rättfärdigheten sänklodet.
Hagel ska slå ner lögnens tillflykt,
vatten ska skölja bort gömstället.

28:10 bud på bud, ljud på ljud De korta orden (hebr. *kav lekáv, sav lesáv*) som motståndarna hånar Jesaja med knyter an till ramsor för barn (jfr vers 9), men leder också tanken till de assyriska erövrarnas främmande språk akkadiska (jfr 28:11, 33:19). **28:11** Jes 33:19, 1 Kor 14:21. **28:11 stammande** Annan översättning: "hånfulla" (jfr de assyriska förtryckarna i 33:19). **28:11** Citeras av Paulus i 1 Kor 14:21 som profetia om tungotalets gåva. **28:12** Jes 30:15, Jer 6:16, Matt 11:28f, 23:37. **28:13** Jes 8:15, Matt 21:44. **28:16** Ps 118:22, Matt 21:42, Apg 4:11, Rom 9:33, 10:11, Ef 2:20, 1 Petr 2:6. **28:16 fly** Andra handskrifter (Septuaginta): "skämmas". **28:16** Citeras av Petrus i 1 Petr 2:6 och av Paulus i Rom 9:33, 10:11 som profetia om Messias.

- 18 Ert förbund med döden
ska upplösas,
er pakt med dödsriket
ska inte bestå.
När gisslet far fram
som en störtflod
ska ni bli nertrampade av det.
- 19 Så ofta det far fram
ska det träffa er.
Morgon efter morgon
ska det fara fram,
både dag och natt.
Det blir bara förfäran
när man förstår budskapet.
- 20 För sängen är för kort
att sträcka ut sig på,
täcket för smalt att svepa in sig i.
- 21 Ja, HERREN ska resa sig
som på Perasims berg,
och han ska vredgas
som i Gibeons dal
för att utföra sitt verk,
sitt främmande verk,
och fullgöra sitt arbete,
sitt förunderliga arbete.
- 22 Sluta nu med ert hån,
så att era band inte dras åt
ännu hårdare,
för jag har hört
från Herren Gud Sebaot
om förödelse
och beslutad straffdom
över hela jorden.
- 23 Lyssna och hör min röst,
ge akt och hör mina ord.
- 24 När bonden vill så,
plöjer han då ständigt
och hackar upp och harvar sin åker?
- 25 När han har fått marken jämn,
strör han då inte ut svartkummin
och kryddkummin,
sår vete i rader
och korn på dess plats
och spältvete i kanten?
- 26 För hans Gud har undervisat honom
och lärt honom det rätta sättet.
- 27 Man tröskar ju inte
svartkummin med trösksläde
eller kryddkummin

28:21 Jos 10:10f, 2 Sam 5:20, 25, 1 Krön 14:11, 16, Jes 29:14. **28:21 Perasims berg ... Gibeons dal** Platser för forna militära segrar (2 Sam 5:20, Jos 10:10). **28:22** Jes 10:23, Rom 9:28. **28:24** Pred 3:1. **28:25 spältvete** kallas också dinkelvete, en äldre vetesort.

- med vagnshjul,
 utan man klappar ut svartkummin
 med stav
 och kryddkummin med käpp.
- ²⁸ Brödsäd tröskas
 men inte i det oändliga,
 man driver inte ständigt
 sina vagnshjul
 och hästar över den.
 Man vill ju inte tröska sönder den.
- ²⁹ Också detta kommer från
 HERREN Sebaot,
 underbar i råd och stor i vishet.

29

Jerusalems belägring och räddning

- ¹ Ve dig, Ariel, Ariel,
 staden där David
 slog upp sitt läger!
 Lägg år till år,
 låt högtiderna fullborda
 sitt kretslopp,
- ² så ska jag ansätta Ariel.
 Där ska bli sorg och jämmer,
 och den ska vara för mig
 ett verkligt Ariel.
- ³ Jag ska slå läger runt omkring dig,
 omringa dig med belägringsvallar
 och resa upp bålverk mot dig.
- ⁴ Då ska du bli förnedrad
 och tala djupt nerifrån jorden,
 dämpade ska dina ord
 komma fram ur stoftet.
 Din röst ska höras ur jorden
 som en andes röst,
 ur stoftet ska du viska fram
 dina ord.
- ⁵ Men dina många fiender
 ska bli som fint damm,
 våldsmännens skara
 som bortflygande agnar.
 Det ska ske plötsligt,
 på ett ögonblick.
- ⁶ Från HERREN Sebaot
 ska straffet komma
 med åska och jordbävning

28:29 Jes 9:6, 31:2, Rom 11:33. **29:1** 2 Sam 5:9, Jes 33:7. **29:1 Ariel** kan översättas "altarhård" (syftar på Jerusalems tempel, jfr Hes 43:15). Ordet kan också översättas "Guds lejon". **29:1 slog upp sitt läger** Annan översättning: "belägrade" (när han intog staden, 2 Sam 5:6). **29:3** Luk 19:43. **29:3 runt omkring dig** Andra handskrifter (så Septuaginta): "som David omkring dig". **29:5** Job 21:18, Ps 1:4, Jes 17:13, 37:36. **29:5 dina många fiender** Andra handskrifter (Qumran, Septuaginta): "dina många stolta". **29:6** 1 Sam 2:10, Jes 30:30, Upp 16:18.

- och väldigt då,
 med storm och oväder
 och flammor av förtärande eld.
- ⁷ Och alla de många folk
 som förde krig mot Ariel,
 alla som drog ut i strid
 mot det och dess borg
 och ansatte det
 ska vara som en drömsyn
 om natten.
- ⁸ Som när den hungrige
 drömmer att han äter
 men vaknar och känner
 att magen är tom,
 som när den törstige
 drömmer att han dricker
 men vaknar matt och törstig,
 så ska det gå med alla de folk
 som drog ut i strid mot Sions berg.
- ⁹ Håpnä och förundras,
 stirra er blinda och var blinda!
 De är druckna men inte av vin,
 de raglar
 men inte av starka drycker.
- ¹⁰ För HERREN har utgjutit över er
 en ande med djup sömn.
 Han har slutit era ögon,
 profeterna,
 och täckt över era huvuden,
 siarna.
- ¹¹ All uppenbarelse har för er blivit som orden i en förseglad bokrulle. Räcker man en sådan bokrulle till någon som kan läsa och säger: "Läs det", så svarar han: "Jag kan inte, den är ju förseglad."
- ¹² Och räcker man den till någon som inte kan läsa och säger: "Läs det", så svarar han: "Jag kan inte läsa."
- ¹³ Herren har sagt:
 Detta folk kommer nära
 med sin mun
 och ärar mig med sina läppar,
 men håller sitt hjärta
 långt ifrån mig.
 Därför är deras vördnad för mig
 bara ett inlärt människobud.
- ¹⁴ Se, därför ska jag än en gång
 göra underbara ting med detta folk,
 underbara och förunderliga.

29:10 1 Sam 9:9, Mika 3:6, Rom 11:8. **29:10** Citeras av Paulus i Rom 11:8. **29:11** Upp 5:1f. **29:11** *förseglad* Försedd med sigill för att öppnas av den rätte mottagaren (jfr Upp 5). **29:13** Ps 78:36f, Jes 58:2, Matt 15:8f, Mark 7:6f. **29:13** *bara ett inlärt människobud* Annan översättning (Septuaginta): "meningslös, för de lär ut människobud". Citeras så av Jesus i Matt 15:8f och Mark 7:6 i mötet med fariseerna. **29:14** Jes 44:25, Ob v 8, 1 Kor 1:19f.

De visas vishet ska förgå,
de förståndigas förstånd
ska förmörkas.

- 15 Ve dem som går ner i djupen
för att dölja sina planer
för HERREN,
som gör sina gärningar i mörkret
och säger: "Vem ser oss?
Vem känner oss?"
- 16 Hur bakvända är ni inte!
Ska leran anses lika
med krukmakaren?
Ska verket säga om sin mästare:
"Han har inte gjort mig"?
Eller ska det formade säga
om honom som har format det:
"Han förstår ingenting"?
- 17 Ännu en liten tid
och Libanon ska förvandlas
till ett bördigt fält,
och det bördiga fältet
ska räknas som vildmark.
- 18 Den dagen ska de döva
höra bokens ord
och de blindas ögon
se ur dunkel och mörker.
- 19 De ödmjuka ska få
allt större glädje i HERREN,
de fattigaste bland människor
ska fröjda sig i Israels Helige.
- 20 Det är förbi med de våldsamma,
det är slut med hånarna.
Alla som ville det onda utrotas,
- 21 de som med sitt ord
fick människor att synda,
som snärjde den
som skulle skipa rätt i porten
och åsidosatte rätten
för den rättfärdige med lögn.
- 22 Därför säger HERREN så
till Jakobs hus,
han som befriade Abraham:
Jakob ska inte mer behöva blygas,
hans ansikte
ska inte längre blekna,
- 23 för när han, alltså hans barn,

29:14 Citeras av Paulus i 1 Kor 1:19 i skildringen av Guds frälsningsplan. **29:15** Job 24:15f, Ps 10:11, 13, 94:7, Hes 8:12, Mal 2:17. **29:16** Jes 45:9, Jer 18:6, Rom 9:20f. **29:17** Jes 32:15, 35:2. **29:18** Jes 35:5, Matt 11:5. **29:21** Jes 32:7, Amos 5:10. **29:21 synda** Annan översättning: "stå som syndare" (inför domstolen). **29:23** Jes 8:13.

ser mina händers verk ibland sig,
kommer de att
hålla mitt namn heligt.
De kommer att
hålla Jakobs Helige helig
och bäva för Israels Gud.
24 De som gått vilse i anden
ska få förstånd,
de som klagat
ska ta emot undervisning.

30

Lita på Herren och inte på Egypten

- 1 Ve de upproriska barnen!
säger HERREN.
De rådslår utan mig,
de sluter förbund
utan att min Ande är med,
så att de därigenom hopar
synd på synd.
- 2 De drar ner till Egypten
utan att ha rådfrågat min mun,
för att söka skydd hos farao
och få tillflykt
under Egyptens skugga.
- 3 Faraos beskydd
ska bli er till skam,
tillflykten under Egyptens skugga
en förödmjukelse.
- 4 För hans furstar var i Soan
och hans sändebud
kom ända till Hanes,
- 5 men alla ska skämmas
över ett folk
som inte kan hjälpa dem.
De är inte till hjälp eller nytta,
bara till skam och hån.
- 6 Profetia om djuren i Negev.
Genom farornas
och ångestens land
där lejon och lejonhonor
har sitt tillhåll,
där huggormar
och vajande giftormar bor,
bär de sina rikedomar

29:23 han, alltså hans barn, ser mina händers verk ibland sig Annan översättning: "han ser sina barn, mina händers verk, hos sig". Orden "ibland sig" kan också översättas "inom sig". **30:1** Jes 1:2, 5. **30:2** Jes 31:1, Jer 37:7f, Hes 17:15. **30:2 drar ner till Egypten** Kung Hiskia sökte hjälp mot Assyrien hos Egypten (31:1f, 36:6, 9). **30:3** Jes 20:5, 36:6, Jer 42:18. **30:4** Ps 78:12, Jes 19:11, 13. **30:4 Soan ... Hanes** Egyptiska huvudstäder, i östra Nildeltat respektive 7 mil söder om Kairo. **30:5** Jer 2:36. **30:6** Jes 14:29, 15:7. **30:6 vajande giftormar** Kanske kobror. Annan översättning: "flygande serafer" (jfr 14:29 med not). **30:6 bär de sina rikedomar** För att vinna egyptiernas gunst (jfr 1 Mos 43:11, 2 Kung 16:8).

- på åsnors ryggar
och sina skatter
på kamelers pucklar,
till ett folk som inte kan hjälpa dem.
- 7 För Egyptens hjälp är förgäves
och till ingen nytta.
Därför kallar jag Egypten
"Rahab som inget uträttar".
- Faran i att förakta Guds ord*
- 8 Gå nu och skriv detta
på en tavla inför dem
och nerteckna det i en bok,
så att det bevaras
för kommande dagar,
alltid och för evigt.
- 9 För det är ett upproriskt folk,
barn som ljuger,
barn som inte vill höra
HERRENS undervisning
- 10 och som säger till siarna:
"Sluta med era syner!"
och till profeterna:
"Profetera inte
det som är sant för oss!
Tala något smickrande till oss,
profetera något bedrägligt.
- 11 Vik av från vägen,
gå bort från stigen,
låt oss slippa se Israels Helige!"
- 12 Därför säger Israels Helige:
"Eftersom ni förkastar detta ord
och förtröstar på våld och list
och förlitar er på sådant,
- 13 ska denna missgärning bli för er
som en spricka i en hög mur,
som buktar ut mer och mer
tills muren plötsligt rasar
på ett ögonblick.
- 14 Den ska krossas som en lerkruka,
så skoningslöst att man inte
kan finna en skärva stor nog
för att hämta eld från eldstaden
eller ösa upp vatten ur dammen."
- 15 För så säger Herren Gud,
Israels Helige:

30:7 Jes 36:6, Jer 37:7. **30:7 Rahab** Betyder "övermod", ett symboliskt namn för Egypten (jfr Ps 87:4). **30:7 som inget uträttar** Annan översättning: "den tillintetgjorda". **30:8** Jes 8:1. **30:9** 2 Kung 17:14, Neh 9:16. **30:10** 1 Kung 22:8f, Jer 11:21f, Amos 2:12, Mika 2:6. **30:12** Ps 62:11, Jes 47:10, Jer 7:10. **30:13** Ps 62:4, Hebr 12:13. **30:14** Ps 2:9, Jer 19:10f. **30:15** Ps 37:7, Jer 6:16, Matt 23:37.

"Om ni vänder om och är stilla
blir ni frälsta.
Genom stillhet och tillit
blir ni starka."

Men ni vill inte.

16 Ni säger:

"Nej, vi tänker fly på hästar."

Därför ska ni också fly.

"Vi ska rida i väg på snabba hästar."

Därför ska också era förföljare

vara snabba.

17 Tusen ska fly för en endas hot,

och för fem mäns hot

ska ni alla fly,

tills det som är kvar av er

är som en flaggstång

på en bergstopp,

som ett baner på en kulle.

18 Därför väntar HERREN

på att få visa er nåd,

därför är han upphöjd

för att visa er barmhärtighet,

för HERREN är en domens Gud.

Saliga är alla som väntar

på honom.

Herren ska välsigna sitt folk

19 O, du Sions folk, som bor i Jerusalem, gråt inte mer. Han ska förvisso förbarma sig över dig när du ropar. Så snart han hör din röst ska han svara dig.

20 Herren ska ge dig nödens bröd och lidandets dryck, men sedan ska dina lärare inte längre vara dolda, utan dina ögon ska se dina lärare.

21 Och vare sig du viker av åt höger eller vänster, så ska dina öron höra detta ord bakom dig: "Här är vägen, gå på den."

22 Silvret som dina snidade avgudabilder är överdragna med och guldets som dina gjutna avgudabilder är belagda med ska du då anse vara orent. Du ska kasta bort det som något orent och säga till det: "Bort härifrån!"

23 Och han ska ge regn åt den säd du har sått i jorden, och markens gröda ska ge dig bröd som är rikligt och närande. Den dagen ska din boskap få beta på stora betesmarker.

24 Oxarna och åsnorna, de som bearbetar jorden, ska äta saltad blandsäd som kastats med kastskovet och högaffel.

25 På den stora slaktens dag, när tornen faller, ska bäckar med strömmande vatten flöda fram på alla höga berg och alla stora höjder.

26 Månens ljus ska vara som solens och solens ljus ska vara sju gånger klarare, som ett sjufaldigt dagsljus, när den dag kommer då HERREN förbinder sitt folks skador och helar såren efter slagen som det fått.

Dom över Assyrien

30:16 2 Kung 25:4, Jes 31:1, 3. **30:17** 3 Mos 26:36f, 5 Mos 28:25, 32:30, Ords 28:1. **30:18** Ps 2:12, 34:9, 40:5, Ords 16:20, Jer 17:7. **30:19** Jes 58:9, 65:24, Matt 7:7f. **30:20** 1 Petr 3:17, 4:1f, 19. **30:20 dina lärare** Annan översättning: "din lärare" eller "ditt höstregn" (jfr vers 23). **30:22** 1 Mos 35:2, Jos 24:23, 1 Sam 7:3, Jes 2:20, 27:9, 31:7. **30:22 något orent** Hebr. *davá* används t ex om menstruationsblod (3 Mos 15:33, 20:18). **30:22 Bort** Andra handskrifter (Septuaginta): "Avföring". **30:23** 3 Mos 26:4, 5 Mos 11:14, 28:12, Ps 65:10f, Jer 5:24, Joel 2:23. **30:25** Jes 34:2f, 41:18, Hes 39:4, 17, Upp 19:17f.

- 27 Se, HERRENS namn
kommer fjärran ifrån
med brinnande vrede
och med tunga rökmoln.
Hans läppar är fulla av harm,
hans tunga är
som förtärande eld.
- 28 Hans andedräkt är som en ström
som svämmar över
och når ända upp till halsen,
för han vill sålla hednafolken
i förintelsens såll
och lägga i folkens mun
ett betsel som leder dem vilse.
- 29 Då ska ni sjunga som under en natt
då man firar helig högtid,
och era hjärtan ska glädja sig
som när man under flöjtspel
tågar upp på HERRENS berg,
upp till Israels klippa.
- 30 Och HERREN ska låta höra
sin majestätiska röst
och visa hur hans arm drabbar
med vrede och harm,
med förtärande eldslåga,
storm och störtregn
och hagelstenar.
- 31 Inför HERRENS röst
ska Assur gripas av skräck
när han slår honom med sin stav.
- 32 Och så ofta staven far fram
och HERREN efter sitt beslut
låter den falla på honom,
ska det ljuda
av tamburiner och harpor.
Gång på gång ska han lyfta sin arm
för att strida mot honom.
- 33 För en eldsgrop
är beredd sedan länge,
även för kungen
har den gjorts redo.
Den är djup och bred,
dess bål har eld och ved
i överflöd,
som en svavelström
ska HERRENS Ande
sätta den i brand.

30:27 2 Mos 24:17, 5 Mos 4:24, 9:3, 2 Sam 22:9, Hebr 12:29. **30:28** Jes 8:8. **30:29** Ps 42:5. **30:30** 2 Mos 9:23, Jos 10:11, Jes 29:6. **30:31** Jes 10:24f. **30:33** 2 Kung 23:10, Jes 11:4, Jer 7:31f, 19:6, 13f, Upp 19:20, 20:14f, 21:8. **30:33** **eldsgrop** På hebreiska *tófet* i Hinnomsdalen (Jer 7:31), som blev en bild för den eviga elden (Matt 5:22). Enligt historikern Diodoros brändes Nineves siste kung Sin-Shar-Ishkun levande i sitt palats vid stadens fall 612 f Kr (se Nah 3:18 med not).

31

Herren kan rädda, inte Egypten

- ¹ Ve dem som drar ner
till Egypten för att få hjälp.
De förlitar sig på hästar
och förtröstar på vagnar
för att de är många,
och på ryttare
för att mängden är stor.
De vänder inte sin blick
till Israels Helige
och frågar inte efter HERREN.
- ² Men också han är vis
och låter olyckan komma,
han tar inte tillbaka sina ord.
Han reser sig mot de ondas hus
och mot hjälp från förbrytare.
- ³ För egyptierna är människor
och inte Gud,
deras hästar är kött och inte ande.
HERREN ska räcka ut sin hand,
och hjälparen ska vackla
och den hjälpte falla,
båda går under tillsammans.
- ⁴ För så har HERREN sagt till mig:
Liksom ett lejon ryter,
ett ungt lejon över sitt rov
när många herdar
samlas emot det,
och inte skräms av herdarnas rop
eller räds deras oväsen,
så ska HERREN Sebaot komma ner
för att strida på Sions berg
och uppe på dess höjd.
- ⁵ Som fågeln breder ut sina vingar
ska HERREN Sebaot beskydda
Jerusalem.
Han ska beskydda och hjälpa,
skona och rädda.
- ⁶ Vänd om till honom som ni så djupt har avfallit ifrån, ni Israels barn.
- ⁷ För på den dagen ska var och en kasta bort sina avgudar av silver och avgudar av guld,
som era händer har gjort åt er till synd.
- ⁸ Assur ska falla, men inte genom en mans svärd. Ett svärd som inte är en människas ska
förtära honom. Han ska fly för svärd, och hans unga män ska bli slavar.
- ⁹ Hans klippa ska förgås av skräck, och hans furstar ska förfärade fly för baneret.
Så säger HERREN, han som har sin eld på Sion och sin ugn i Jerusalem.

31:1 Ps 20:8, 33:17, Jes 30:1f, Jer 17:5. **31:2** Jes 45:7, Amos 3:6. **31:3** Ps 33:17. **31:4** Jes 42:13, Upp 19:11f. **31:5**
5 Mos 32:11, Ps 91:4, 125:2, Jes 37:35, Matt 23:37. **31:6** Jes 44:22, 55:7, Jes 3:12, Hes 14:6. **31:7** Jes 2:20, 27:9, 30:22. **31:8**
2 Kung 19:35f, Jes 37:36f. **31:8 Assur ska falla** Troligen vid Jerusalem 701 f Kr (37:36). Se Nahums bok för Nineves
fall 612 f Kr. **31:9** 5 Mos 32:31, 2 Kung 19:36f.

32

Rättfärdighetens rike

- ¹ Se, en kung ska regera
i rättfärdighet,
furstar ska styra med rättvisa.
- ² En man ska vara som en tillflykt
i stormen,
som ett skydd mot störtskuren,
som vattenbäckar i en ödemark,
som skuggan av en väldig klippa
i ett törstigt land.
- ³ De som har ögon att se med
ska inte vara förblindade,
de som har öron att höra med
ska lyssna.
- ⁴ De obetänksammas hjärtan
ska förstå kunskap,
och de stammandes tunga
ska tala flytande och klart.
- ⁵ Dåren ska då inte mer kallas ädel,
girigbuken inte kallas generös.
- ⁶ För en dåre talar dårskap,
hans hjärta gör det som är orätt,
så att han handlar ogudaktigt
och sprider villoläror
om HERREN.
Han svälter ut den hungriges själ
och hindrar den törstige
från att dricka.
- ⁷ Girigbukens vapen är onda,
han tänker ut ondskefulla planer
för att fördärva de betryckta
med lögnaktiga ord
och den fattige
när han vädjar om rättvisa.
- ⁸ Men den ädle tänker ädla tankar,
han står fast vid det som är ädelt.

Dom och upprättelse

- ⁹ Ni kvinnor som är så säkra,
res er upp och hör min röst!
Ni självsäkra döttrar,
lyssna till mina ord!
- ¹⁰ När dagar lagts till år ska ni darra,
ni som är så sorglösa,
för vinskörden uteblir,
ingen fruktskörd kommer mer.
- ¹¹ Bäva, ni säkra,
darra, ni sorglösa,

32:1 Ps 45:7f, 72:1f, Jes 9:6, 11:4, Jer 23:5f, 33:15f.

32:2 Jes 25:4, 43:19.

32:3 Jes 29:18.

32:6 Ords 15:2, Matt 12:35.

32:7 1 Kung 21:7f, Mika 2:1.

- lägg av era kläder och blotta er,
bär säcktyg runt era höfter!
- 12 Slå er mot bröstet och klag
över de vackra fälten,
över de fruktbara vinstockarna,
- 13 över mitt folks åkrar
där törne och tistel skjuter upp,
över glädjens alla boningar
i den yra staden.
- 14 För palatset blir övergivet,
den folkrika staden lämnas öde.
Ofelhöjden med tornet förvandlas
till grotthålor för evigt,
till glädje för vildåsnor
och bete för hjordar -
- 15 tills Anden från höjden
blir utgjuten över oss
och öknen blir ett bördigt fält,
och det bördiga fältet
räknas som skog.
- 16 Då ska rätten ta sin boning i öknen,
rättfärdigheten bo
på det bördiga fältet.
- 17 Rättfärdighetens frukt
ska vara frid,
och rättfärdighetens verk
vara ro och trygghet för evigt.
- 18 Mitt folk ska bo i fridfulla hem,
i trygga boningar
och på säkra viloplatser.
- 19 Men hagel ska falla när skogen fälls,
och staden ska bli
djupt ödmjukad.
- 20 Lyckliga är ni
som kan så vid alla vatten
och låta oxen och åsnan
fritt ströva omkring.

33

Assyriens fall och Sions räddning

- 1 Ve dig, du härjare
som själv inte har härjats,
du förrädare
som själv inte blivit förrådd!
När du är färdig med att härja
ska du själv bli härjad,
när du har slutat förråda

32:14 2 Krön 27:3, Jer 50:39. **32:14 Ofelhöjden** Ås söder om tempelberget där Jerusalems äldsta delar är byggda.
32:15 Jes 29:17, 35:1, 44:3f, Hes 39:29, Joel 2:28-3:1. **32:18** 5 Mos 33:27, Jes 33:20, Jer 33:16, Ps 4:9, 132:14. **32:19**
Jes 10:18, 33, 29:4, 30:33, Matt 11:23. **33:1** Jes 37:36, 38, Jer 30:16, Hab 2:8, Matt 7:2.

- ska du själv bli förrådd.
- ² HERRE, förbarma dig över oss,
vi hoppas på dig.
Bli du vår arm var morgon,
vår frälsning i nödens tid.
- ³ För det väldiga dånet flyr folken,
inför ditt majestät
skingras folkslagen.
- ⁴ Man ska förse sig med byte från er,
som när gräsmaskar förser sig.
Så som gräshoppor störtar fram
kastar han sig över det.
- ⁵ Upphöjd är HERREN,
för han bor i höjden.
Han uppfyller Sion med rätt
och rättfärdighet.
- ⁶ Han ska vara
din framtids säkra grund,
rik på frälsning,
vishet och kunskap.
Fruktan för HERREN ska vara
Sions skatt.
- ⁷ Hör, deras hjältar klagar därute,
fredsbudbärarna gråter bittert.
- ⁸ Vägarna är öde,
ingen går mer på stigarna.
Han bryter fördrag, föraktar städer,
tar ingen hänsyn till människor.
- ⁹ Landet sörjer och försmäktar,
Libanon blygs och tynar bort,
Saron har blivit lik en ödemark,
Bashans och Karmels skogar
fäller sina löv.
- ¹⁰ Nu vill jag stå upp, säger HERREN,
nu vill jag resa mig,
nu vill jag visa min höghet.
- ¹¹ Med halm går ni havande,
och ni föder strå.
Er ande är en eld
som kommer att förtära er.
- ¹² Folken ska förbrännas till kalk,
likt avhugget törne

33:1 härjare En av de assyriska kungarna, sannolikt Sanherib (705-681 f Kr, kap 36-37). **33:2** Ps 33:20, 50:15, 70:2, 6, Dan 9:19, Hab 3:16. **33:2 vår** Andra handskrifter: "deras". **33:3** 4 Mos 10:35, Ps 68:2, Jer 25:31. **33:4** Joel 1:4. **33:5** Ps 97:9, 113:5, 138:6, Jes 1:27, 57:15. **33:6** Kol 1:13, 27, 2:3. **33:7** 2 Kung 18:37. **33:8** Dom 5:6. **33:8 städer** Andra handskrifter (Qumran): "vittnen". **33:9** Jes 35:2, Nah 1:4. **33:9 Libanon ... Saron ... Bashans och Karmels skogar** Bördiga områden i Israels utkanter åt norr, väster, nordost och nordväst. **33:11** Jes 59:4.

- ska de brännas upp i eld.
- 13 Ni som är långt borta,
hör vad jag har gjort.
Ni som är nära,
lär känna min makt.
- 14 Syndarna i Sion blir förskräckta,
bävan griper de gudlösa.
"Vem av oss kan härda ut
vid en förtärande eld?
Vem av oss kan bo
vid en evig glöd?"
- 15 Den som vandrar i rättfärdighet
och talar vad rätt är,
den som föraktar
det som vinns genom förtryck
och som avhåller sina händer
från att ta mutor,
den som stoppar till sina öron
för att inte höra
om blodgärningar
och sluter sina ögon
för att inte se det onda,
- 16 han ska bo på höjderna,
klippfästen ska vara hans värn.
Sitt bröd ska han få,
vatten ska aldrig fattas honom.
- 17 En kung i sin skönhet
ska dina ögon se,
de ska blicka ut
över ett vidsträckt land.
- 18 Då ska ditt hjärta tänka tillbaka
på skräckens tid:
"Var är nu skrivarna,
var är skatteindrivarna,
var är de som räknade tornen?"
- 19 Du slipper då se det vildsinta folket,
folket med obegripligt språk
som ingen kunde förstå,
vars stammande tungomål
ingen kunde tyda.
- 20 Se på Sion, våra högtiders stad!
Dina ögon ska skåda Jerusalem,
en säker boning,
ett tält som inte flyttas bort.
Dess tältpinnar
ska aldrig ryckas upp,
och av dess tältlinor
ska ingen enda brista,

- 21 för HERREN ska vara där
i sitt majestät.
Han ska vara för oss
som floder och breda strömmar.
Inget skepp med åror
ska där gå fram,
inget mäktigt skepp
färdas däröver,
- 22 för HERREN är vår domare,
HERREN är vår lagstiftare,
HERREN är vår kung.
Han är den som frälser oss.
- 23 Dina tåg hänger slaka,
de håller inte masten stadig,
seglet är inte spänt.
Då ska mycket rövat gods utskiftas,
även de lama ska då ta byte.
- 24 Och ingen av invånarna ska säga:
"Jag är sjuk."
Folket som bor där
har fått sin synd förlåten.

34

Guds dom över Edom och världen

- 1 Träd fram, ni folk, och hör,
lyssna, ni folkslag!
Jorden och allt den rymmer
ska höra,
världen och allt som växer där.
- 2 För HERRENS vrede riktas
mot alla hednafolk,
hans harm
mot alla deras härskaror.
Han viger dem åt förintelse,
han utlämnar dem till slakt.
- 3 Deras slagna ska kastas bort,
stank stiger
från deras döda kroppar,
bergen flyter av deras blod.
- 4 Himlens hela härskara går under,
himlarna rullas ihop
som en bokrulle.
Hela dess härskara
faller förvissnad ner
som vissnade löv
från vinrankan,
som vissnade blad
från fikonträdet.
- 5 För mitt svärd
har druckit sig rusigt i himlen.

- Se, det far ner över Edom,
 över folket jag vigt åt förintelse
 för att bli deras dom.
- ⁶ HERRENS svärd dryper av blod,
 det är dränkt i fett,
 i lamms och bockars blod,
 i talg från baggars njurar,
 för HERREN har ett offer i Bosra,
 en stor slakt i Edoms land.
- ⁷ Också vildoxar slaktas
 liksom oxar och starka tjurar.
 Deras land dricker sig rusigt
 av blod,
 deras jord blir dränkt av fett,
- ⁸ för dagen kommer
 för HERRENS hämnd,
 ett vedergällningens år
 då han utför Sions sak.
- ⁹ Då förvandlas
 Edoms bäckar till tjära
 och dess jord till svavel,
 dess land blir till brinnande tjära.
- ¹⁰ Varken natt eller dag
 ska den branden slockna,
 ständigt ska röken av den
 stiga upp.
 Från släkte till släkte
 ska landet ligga öde,
 aldrig i evighet
 ska någon vandra där.
- ¹¹ Pelikaner och hägrar
 ska ta över det,
 uvar och korpar bo där.
 Han ska spänna linor och lod
 över det
 till förödelse och ödeläggelse.
- ¹² Av dess ädlingar finns ingen kvar
 som kan utropa någon till kung.
 Alla dess furstar blir till intet.
- ¹³ Dess palats fylls av törne,
 nässlor och tistlar
 växer i dess borgar.
 Det blir en boning för ökenhundar,
 ett tillhåll för strutsar.
- ¹⁴ Öknens djur möter där hyenor,
 raggiga bockar
 bräker till varandra.

34:6 Jes 63:1f, 66:16, Jer 49:13. **34:6 Bosra ... Edom** Huvudstad och rike söder om Döda havet (se profetian i 63:1f med not). **34:8** Jer 51:6, Ob v 10f. **34:9 tjära ... svavel** På liknande sätt gick Sodom under, strax norr om Edom (1 Mos 14:10, 19:24). **34:10** Jes 66:24, Upp 14:11, 19:3. **34:11** 2 Kung 21:13, Jes 14:23, Amos 7:8, Sef 2:14f. **34:13** Jes 13:21f, Jer 50:39, Hos 9:6. **34:14** Jes 13:21, Matt 12:43, Upp 18:2.

- Där kan tornugglan slå sig till ro
och finna en viloplats åt sig.
- 15 Där ordnar pilormen sitt bo
och lägger sina ägg,
kläcker ut ynglet och
samlar det i sitt beskydd.
Där samlas gamarna,
den ena efter den andra.
- 16 Sök i HERRENS bok och läs!
Inte ett enda av dem ska utebli,
det ena ska inte sakna
det andra,
för det är hans mun
som befaller det
och hans Ande som samlar dem.
- 17 Det är han som kastar lott för dem,
hans hand tilldelar dem
deras mark med mätsnöre.
De ska ha den till besittning
för alltid,
de ska bo där från släkte till släkte.

35

Frälsningen - den heliga vägen

- 1 Öknen och ödemarken
ska glädja sig,
hedmarken fröjda sig
och blomstra som en lilja.
- 2 Den ska blomstra skönt
och fröjda sig,
ja, fröjda sig och jubla.
Libanons härlighet ska den få,
Karmels och Sarons prakt.
De ska få se HERRENS härlighet,
vår Guds majestät.
- 3 Stärk kraftlösa händer,
styrk vacklande knän.
- 4 Säg till oroliga hjärtan:
"Var starka, var inte rädda!"
Se, er Gud är här!
Han kommer med hämnd,
med vedergällning från Gud.
Han kommer själv och frälser er.
- 5 Då ska de blindas ögon öppnas
och de dövas öron upplåtas.
- 6 Den lame ska hoppa som en hjort,

34:14 tornugglan Hebr. *lilit*. I babylonisk och senare judisk mytologi var Lilit namnet på en kvinnlig demon. Sammanhanget talar här för en nattfågel (jfr vers 13-15, Ps 102:7, Sef 2:14). **34:15 pilormen** Grundtexten svårtolkad. Annan översättning: "ugglan". **34:16** Jos 23:14f. **35:1** Jes 29:17, 32:15. **35:2** Höga V 2:1, Jes 60:13, 65:10, Jer 50:19. **35:3** Job 4:3f, Sak 8:9, 13, Hebr 12:12. **35:3** Citeras i Hebr 12:12. **35:4** Ps 94:1, Jes 34:8, 40:1, 9, Hos 1:7, Rom 12:19. **35:5** Jes 29:18f, Matt 11:5, Mark 7:32, 37, Luk 7:22. **35:5** Nämns av Jesus som tecken på Messias ankomst i Matt 11:5 och Luk 7:22.

- den stummes tunga ska jubla,
 för vatten ska bryta fram i öknen,
 strömmar på hedmarken.
- 7 Den glödande sanden ska bli en sjö,
 den torra marken
 vattenrika källor.
 Där schakalerna har sina lyor
 ska det växa säv, vass
 och papyrus.
- 8 En banad väg ska gå där,
 en vandringsled,
 och den ska kallas
 "den heliga vägen".
 Ingen oren ska färdas på den,
 men den är till för dem.
 De som vandrar den vägen
 ska inte gå vilse,
 även om de är dårar.
- 9 Där ska inga lejon finnas,
 inga rovdjur ska komma dit.
 De ska inte finnas där,
 men de återlösta ska färdas
 på den.
- 10 HERRENS friköpta ska vända tillbaka
 och komma till Sion med jubel.
 Evig glädje ska kröna
 deras huvuden.
 Fröjd och glädje ska de få,
 sorg och suckan ska fly bort.

36

Assyriernas hot mot Jerusalem

1 I kung Hiskias fjortonde regeringsår drog Assyriens kung Sanherib upp och angrep alla befästa städer i Juda och intog dem.

2 Från Lakish skickade han Rab-Shake med en stor här till Jerusalem mot kung Hiskia. Han stannade vid Övre dammens vattenledning, på vägen till Tvättarfältet.

3 Då gick överförvaltaren Eljakim, Hilkias son, skrivaren Shebna och kanslern Joa, Asafs son, ut till honom.

4 Rab-Shake sade till dem: "Säg till Hiskia: Så säger den store kungen, Assyriens kung: Vad är det som gör dig så full av förtröstan?"

35:7 Ps 107:35, Jes 41:18. **35:8** Jes 43:19, Joh 14:6, 1 Kor 6:9f, Upp 21:27. **35:8 men den är till för dem** Den heliga vägen är "till för dem", dvs de "orena" som förklarats rena och rättfärdiga. **35:9** Jes 11:6f, 65:25. **35:10** Jes 51:11, 62:12, 65:18, 66:14, Joh 16:22, Upp 21:4. **36:1** 2 Kung 18:13, 2 Krön 32:1f. **36:1 Hiskias fjortonde regeringsår** 701 f Kr. Hiskia betyder "min styrka är i Herren". Han regerade 715-687 f Kr och bekämpade avgudadyrkan (jfr vers 7). Jes 36-39 återges också i 2 Kung 18-20 (se även 2 Krön 29-32). **36:1 Sanherib** Krigarkung och imperiebyggare som regerade 705-681 f Kr. **36:1 angrep alla befästa städer i Juda** Förutsades av Mika (1:9f) och Jesaja (kap 10). **36:2** Jes 7:3. **36:2 Lakish** Befäst storstad ca 6 mil sydväst om Jerusalem. Assyriska reliefer i Nineve avbildar stadens erövring och bortförandet av judiska slavar. **36:2 Rab-Shake** Assyrisk titel för överste munskänken (kungens förtrogne). **36:3** Jes 22:20f. **36:3 skrivaren Shebna** Den degraderade före detta överförvaltaren (se 22:19 med not).

⁵ Du menar kanske att det räcker med prat för att få strategi och styrka att föra krig? Vem förtröstar du nu på, eftersom du har satt dig upp mot mig?

⁶ Förtröstar du på den brutna rörstaven Egypten? När man stöder sig på den, går den in i handen och genomborrar den. Sådan är farao, Egyptens kung, för alla som förtröstar på honom.

⁷ Eller säger du till mig: Vi förtröstar på HERREN vår Gud? Var det inte hans offerhöjder och altaren som Hiskia avskaffade när han sade till Juda och Jerusalem: Inför detta altare ska ni tillbe?

⁸ Men ingå nu ett vad med min herre, kungen av Assyrien: Jag ger dig tvåtusen hästar om du kan skaffa ryttare till dem!

⁹ Hur skulle du kunna slå tillbaka en enda ståthållare, en av min herres ringaste tjänare? Och du sätter din förtröstan till Egypten för att få vagnar och ryttare!

¹⁰ Menar du att jag utan HERRENS vilja har dragit upp mot det här landet för att ödelägga det? HERREN själv sade till mig: Dra upp mot det landet och ödelägg det!"

¹¹ Då sade Eljakim och Shebna och Joa till Rab-Shake: "Tala till dina tjänare på arameiska, för vi förstår det språket. Tala inte till oss på judiska inför folket som står på muren."

¹² Men Rab-Shake svarade: "Är det till din herre och till dig som min herre har sänt mig att tala dessa ord? Är det inte snarare till de män som sitter på muren och som ska få äta sin egen avföring och dricka sin egen urin tillsammans med er?"

¹³ Sedan ställde sig Rab-Shake och ropade högt på judiska: "Hör den store kungens ord, kungen av Assyrien!"

¹⁴ Så säger kungen: Låt inte Hiskia bedra er, för han kan inte rädda er.

¹⁵ Låt inte Hiskia få er att förtrösta på HERREN när han säger: HERREN kommer att rädda oss, och denna stad ska inte ges i den assyriske kungens hand.

¹⁶ Lyssna inte på Hiskia, för kungen av Assyrien säger: Gör upp i godo med mig och kom ut till mig. Då ska ni få äta var och en av sin vinstock och av sitt fikonträd och dricka var och en ur sin brunn,

¹⁷ tills jag kommer och hämtar er till ett land som liknar ert eget, ett land med säd och vin, ett land med bröd och vingårdar.

¹⁸ Låt inte Hiskia förleda er när han säger: HERREN ska rädda oss. Har någon av de andra folkens gudar räddat sitt land ur den assyriske kungens hand?

¹⁹ Var är Hamats och Arpads gudar? Var är Sefarvajims gudar? Eller har de räddat Samaria ur min hand?

²⁰ Vilken av de andra ländernas alla gudar har kunnat rädda sitt land ur min hand? Skulle då HERREN kunna rädda Jerusalem ur min hand?"

²¹ Men de teg och svarade honom inte ett ord, eftersom kungen hade gett denna befallning: "Svara honom inte."

²² Överförvaltaren Eljakim, Hilkiass son, skrivaren Shebna och kanslern Joa, Asafs son, kom till Hiskia med sönderrivna kläder och berättade för honom vad Rab-Shake hade sagt.

37

Jesajas profetia

¹ När kung Hiskia hörde det rev han sönder sina kläder, svepte sig i säcktyg och gick in i HERRENS hus.

36:5 *Du menar kanske att det räcker* Andra handskrifter: "Jag menar: Räcker det kanske". **36:6** Jes 29:6f, 30:3f, Jer 17:5, Hes 29:6f. **36:11** *arameiska* Dåtidens internationella språk, besläktat med hebreiska ("judiska"). **36:15** Jes 37:10f. **36:16** 1 Kung 4:25, Mika 4:4, Sak 3:10. **36:18** Jes 10:9f, 37:12f. **36:19** 2 Kung 18:34f, Jer 49:23. **37:1** 2 Kung 19:1f.

² Och han sände överförvaltaren Eljakim, skrivaren Shebna och de äldste bland prästerna, klädda i säcktyg, till profeten Jesaja, Amos son.

³ De sade till honom: "Så säger Hiskia: Denna dag är en dag av nöd, bestraffning och förakt, för fostren har kommit fram till födseln men det finns ingen kraft att föda.

⁴ Kanske ska HERREN din Gud höra vad Rab-Shake säger, han som hans herre Assyriens kung har sänt för att håna den levande Guden, så att han straffar honom för dessa ord som HERREN din Gud har hört. Be en bön för den rest som är kvar."

⁵ När kung Hiskias tjänare kom till Jesaja,

⁶ sade Jesaja till dem: "Så ska ni säga till er herre: Så säger HERREN: Var inte rädd för de ord som du hört och som den assyriske kungens tjänare har hädat mig med.

⁷ Se, jag ska låta en ande verka i honom så att han vänder tillbaka till sitt land när han får höra ett rykte. Och jag ska låta honom falla för svärd i sitt eget land."

⁸ Rab-Shake vände tillbaka och fann den assyriske kungen upptagen med att belägra Libna. Han hade nämligen hört att kungen hade brutit upp från Lakish.

⁹ Men när Sanherib fick höra att Nubiens kung Tirhaka hade dragit ut för att strida mot honom, skickade han så snart han hörde det sändebud till Hiskia med detta budskap:

¹⁰ "Så ska ni säga till kung Hiskia i Juda: Låt inte din Gud som du förtröstar på bedra dig så att du tänker: Jerusalem ska inte falla i den assyriske kungens hand.

¹¹ Du har ju hört vad Assyriens kungar har gjort med alla länder och förintat dem fullständigt. Och du skulle bli räddad!

¹² Har folken som mina fäder fördärvade, Gozan, Harran, Resef och Edens barn i Telassar, blivit räddade av sina gudar?

¹³ Var är kungen av Hamat, kungen av Arpad och kungen över staden Sefarvajim, Hena och Iva?"

Hiskias bön

¹⁴ När Hiskia hade tagit emot brevet av budbärarna och läst det, gick han upp i HERRENS hus och bredde ut det inför HERRENS ansikte.

¹⁵ Och Hiskia bad till HERREN och sade:

¹⁶ "HERRE Sebaot, Israels Gud, du som tronar på keruberna, endast du är Gud över alla riken på jorden. Du har gjort himlen och jorden.

¹⁷ HERRE, vänd hit ditt öra och hör. HERRE, öppna dina ögon och se. Hör alla Sanheribs ord som han har talat för att håna den levande Guden.

¹⁸ Det är sant, HERRE, att Assyriens kungar har ödelagt alla riken och deras länder.

¹⁹ Och de har kastat deras gudar i elden, för de var inga gudar utan verk av människohänder, trä och sten. Därför kunde de förgöra dem.

²⁰ Men nu, HERRE vår Gud, rädda oss ur hans hand, så att alla riken på jorden förstår att du är HERREN, bara du."

²¹ Då sände Jesaja, Amos son, detta bud till Hiskia: "Så säger HERREN, Israels Gud: Eftersom du har bett till mig på grund av Sanherib, Assyriens kung,

²² är detta det ord som HERREN har talat om honom:

Hon föraktar dig och hånar dig,
jungfrun, dottern Sion.

Hon skakar på huvudet åt dig,
dottern Jerusalem.

²³ Vem har du hånat och hädat,

37:3 Hos 13:13, Joel 2:2, Sef 1:15. **37:4** Jes 36:13f. **37:7** 2 Kung 19:37. **37:8 Libna** Befäst stad ca 5 mil sydväst om Jerusalem. **37:9 Nubiens kung Tirhaka** Befälhavare från nuvarande Sudan, senare farao över Egypten 690-664 f Kr. **37:10** Jes 36:15f. **37:12 folken** De uppräknade platserna ligger längs Syriens norra gräns. **37:13 Hamat ... Arpad** Syriska stadsstater. Sefarvajim kan vara Sippar som låg norr om Babel. **37:16** 1 Krön 29:11, Ps 80:2, 115:15, 146:6. **37:19** Ps 115:4, 135:15f.

mot vem har du höjt din röst
och högmodigt lyft din blick?
Jo, mot Israels Helige!

24 Genom dina tjänare
hånade du Herren
när du sade:
'Med mina många vagnar
drog jag upp på bergens höjder,
till Libanons avlägsna trakter.
Jag högg ner dess höga cedrar
och utvalda cypresser.
Jag trängde fram
till dess bortersta höjder
och dess frodiga skog.

25 Jag grävde brunnar
och drack vatten,
med mina fötter torkade jag ut
alla Egyptens strömmar.'

26 Har du inte hört att jag
för länge sedan gjorde detta,
att jag i forntidens dagar
bestämde det,
och nu har jag låtit det komma?
Du fick makt
att ödelägga befästa städer
och göra dem till ruinhögar.

27 Deras invånare blev maktlösa,
de blev förskräckta
och stod med skam.
Det gick med dem
som med gräset på marken
och den späda grönskan,
som med gräset på taken
och som säden som förbränns
innan den växer upp.

28 Jag vet om du sitter,
om du går ut
eller kommer in,
och hur du rasar mot mig.

29 Därför att du rasar mot mig
och ditt högmod har nått
mina öron,
ska jag sätta min krok
i din näsa
och mitt betsel i din mun
och föra dig tillbaka samma väg
som du kom.

37:24 högg ner dess höga cedrar Sanherib använde cedrar från Libanon till sitt palats i Nineve. **37:27** Ps 129:5f.
37:28 Ps 139:2, Apg 9:4. **37:29** Hes 29:4, 38:4. **37:29 krok i din näsa och... mun** Så behandlade assyrierna många kungliga fångar.

³⁰ Detta ska vara tecknet för dig: Man ska detta år äta vad som växer upp av spillsäd och nästa år av självvuxen säd, men det tredje året ska ni så och skörda, plantera vingårdar och äta deras frukt.

³¹ Och de räddade av Juda hus som blivit kvar ska på nytt slå rot nertill och bära frukt upptill.

³² För från Jerusalem ska en rest gå ut, de räddade från Sions berg. HERREN Sebaots lidelse ska göra det.

³³ Därför säger HERREN så om Assyriens kung:

Han ska inte komma in
i denna stad
eller skjuta någon pil ditin.
Han ska inte närma sig den
bakom en sköld
eller kasta upp en vall mot den.

³⁴ Han ska vända tillbaka
samma väg som han kom.
Han ska inte komma in
i denna stad, säger HERREN,

³⁵ för jag ska skydda
och rädda denna stad
för min och min tjänare
Davids skull."

Sanheribs fall

³⁶ Och HERRENS ängel gick ut och slog 185 000 i assyriernas läger. När man steg upp tidigt nästa morgon, då låg där fullt av döda kroppar.

³⁷ Då bröt Assyriens kung Sanherib upp och vände tillbaka. Han stannade sedan i Nineve.

³⁸ Och när han en gång tillbad i sin gud Nisroks tempel, blev han dödad med svärd av sina söner Adrammelek och Sareser. De flydde sedan till Ararats land. Hans son Esarhaddon blev kung efter honom.

38

Hiskias sjukdom

¹ Vid den tiden blev Hiskia dödssjuk. Profeten Jesaja, Amos son, kom till honom och sade: "Så säger HERREN: Se om ditt hus, för du kommer att dö och ska inte tillfriskna."

² Då vände Hiskia sitt ansikte mot väggen och bad till HERREN:

³ "O, HERRE, kom ihåg att jag har vandrat inför dig i trohet och med hängivet hjärta och gjort det som är gott i dina ögon." Och Hiskia grät mycket.

⁴ Då kom HERRENS ord till Jesaja. Han sade:

⁵ "Gå och säg till Hiskia: Så säger HERREN, din fader Davids Gud: Jag har hört din bön. Jag har sett dina tårar. Se, jag ska lägga femton år till din livstid.

37:30 3 Mos 25:5. **37:32** Jes 9:7. **37:33 vall** Belägrare byggde en sluttande vall upp mot stadsmurens topp (bevarats t ex i Lakish). **37:35** Jes 38:6. **37:37 Då bröt... Sanherib upp** I sin krönika menar Sanherib att han, efter att ha erövat fyrtiosex städer i Juda, nöjde sig med att han "stängde in" Hiskia och Jerusalem "som en fågel i en bur" och sedan återvände hem. I en senare version enligt den grekiske historikern Herodotos besvaras en prästkungs bön med en invasion av råttor över den belägrande armén. **37:37 Nineve** Assyriens huvudstad gick sedan under 612 f Kr, förutsagt av Nahum (se Nah 1:8f). **37:38 en gång... dödad** Sanherib mördades 681 f Kr, tjugo år senare. **37:38 Esarhaddon** Sanheribs yngste son som regerade 681-669 f Kr (se även Esra 4:2). **38:1** 2 Kung 20:1f, 2 Krön 32:24f. **38:1 Vid den tiden** Ca år 701 f Kr (jfr 2 Kung 18:2, 13, 20:6), någon gång före Sanheribs belägring (jfr vers 6).

⁶ Jag ska också rädda dig och denna stad ur den assyriske kungens hand och beskydda denna stad.

⁷ Detta ska vara tecknet för dig från HERREN på att HERREN ska göra vad han har sagt:

⁸ Se, jag ska låta skuggan på trappstegen gå tillbaka de tio steg som den har flyttat sig på Ahas trappa med solen." Solen gick då tillbaka de tio steg på trappan som den redan hade gått.

Hiskias lovsång

⁹ En sång skriven av Juda kung Hiskia, när han hade varit sjuk och blivit frisk från sin sjukdom igen:

¹⁰ Jag sade:

I mina bästa dagar går jag in
genom dödsrikets portar,
jag blir fräntagen
resten av mina år.

¹¹ Jag sade:

Jag får aldrig mer se HERREN,
HERREN i de levandes land.
Jag får aldrig mer se människor
hos dem som bor i världen.

¹² Min boning rycks upp

och flyttas ifrån mig
som en herdes tält.
Jag har vävt mitt liv till slut
som vävaren sin väv,
och han skär ner mig från bommen.
Innan dagen blivit natt
gör du slut på mig.

¹³ Jag ropar ända till morgonen.

Som ett lejon
krossar han alla mina ben.
Innan dagen blivit natt
gör du slut på mig.

¹⁴ Jag låter som en svala,

som en trana,
jag kuttrar som en duva.
Mina matta ögon
ser längtansfullt mot höjden:
"HERRE, jag är betryckt.
Ta dig an min sak!"

¹⁵ Vad ska jag säga?

Han har både talat till mig
och själv utfört sitt verk.
Jag får vandra varsamt alla mina år
efter det bittra
min själ varit med om.

38:8 Ahas trappa Kanske en sorts solur (känt från Egypten redan på Moses tid). **38:10** Job 7:6, Ps 102:24f, Jes 59:11.
38:11 Ps 27:13. **38:11 världen** Andra handskrifter: "förgängelsen". **38:12 Innan dagen blivit natt** Annan översättning: "Dag och natt". **38:13 ropar** Annan översättning: "håller mig lugn". **38:14** Jes 59:11.

- 16 Herre, trots sådant
 lever människor,
 och genom allt sådant
 hålls min ande vid liv.
 Du gör mig frisk
 och låter mig leva.
- 17 Se, den bittra plågan
 blev till nytta för mig.
 I din kärlek räddade du min själ
 från förintelsens grop,
 för du har kastat alla mina synder
 bakom din rygg.
- 18 Dödsriket tackar dig inte,
 döden prisar dig inte.
 De som far ner i graven
 hoppas inte på din trofasthet.
- 19 Den som lever,
 den som lever tackar dig,
 så som jag gör i dag.
 En far gör din trofasthet känd
 för barnen.
- 20 HERREN ska frälsa mig,
 och vi ska spela mina sånger
 i alla våra livsdagar
 i HERRENS hus.
- 21 Jesaja sade att man skulle ta en fikonkaka och lägga den som plåster på bölden så att han blev frisk.
- 22 Och Hiskia hade frågat: "Vad är tecknet på att jag får gå upp till HERRENS hus?"

39

Sändebuden från Babel

¹ Vid den tiden sände Babels kung Merodak-Baladan, Baladans son, brev och en gåva till Hiskia, för han hade fått höra att han hade varit sjuk och blivit frisk igen.

² Och Hiskia glädde sig över dem och visade sändebuden sin skattkammare, sitt silver och guld, sina kryddor, sin dyrbara olja och hela sitt vapenförråd och allt som fanns i hans förrådshus. Det fanns ingenting i Hiskias hus eller något annat i hans ägo som han inte visade dem.

³ Då kom profeten Jesaja till kung Hiskia och sade till honom: "Vad sade de där männen? Varifrån kom de till dig?" Hiskia svarade: "De kom till mig från ett avlägset land, från Babel."

⁴ Jesaja frågade: "Vad har de sett i ditt hus?" Hiskia svarade: "De fick se allt som finns i mitt hus. Det finns ingenting i mina förrådshus som jag inte låtit dem se."

⁵ Då sade Jesaja till Hiskia: "Hör HERREN Sebaots ord:

38:17 Ps 30:4, 86:13, 94:19, 116:3f, Mika 7:19, 2 Kor 12:7f. **38:18** Ps 6:6, 30:10, 88:11f, 115:17. **38:19** Ps 78:4f, 145:4. **38:20** Ps 63:5, 104:33, 146:2. **39:1** 2 Kung 20:12f, 2 Krön 32:23, 31. **39:1** *Vid den tiden* Ca år 701 f Kr (jfr 38:1 med not). **39:1** *Merodak-Baladan* Kaldeisk stamledare som var kung i Babel ca 722-710 f Kr. Avsattes av assyriern Sargon II men gjorde sedan uppror igen vid Sargons död 705 f Kr (se not till 21:9), troligen i samordning med Hiskia (2 Kung 18:7).

⁶ Se, dagar ska komma då allt som finns i ditt hus och som dina fäder har samlat ända till denna dag ska föras bort till Babel. Ingenting ska bli kvar, säger HERREN.

⁷ Och man ska ta några av de söner som ska utgå från dig och som du kommer att föda, och de ska bli hovmän i den babyloniske kungens palats."

⁸ Hiskia sade till Jesaja: "Det är ett gott HERRENS ord du har talat." Och han tänkte: "Det blir ju fred och trygghet under min livstid."

I. SION OCH FRÄLSNINGEN FRÅN ASSUR-BABEL (Kap 40-48)

40

Herren tröstar sitt folk

- ¹ Trösta, trösta mitt folk!
säger er Gud.
- ² Tala till Jerusalems hjärta
och förkunna för det
att dess vedermöda är slut,
att dess skuld är försonad,
och att det fått dubbelt igen
av HERRENS hand
för alla sina synder.
- ³ En röst ropar i öknen:
"Bana väg för HERREN,
gör vägen rak i ödemarken
för vår Gud.
- ⁴ Varje dal ska höjas,
alla berg och höjder sänkas.
Ojämn mark ska jämnas,
kuperat land bli slät mark.
- ⁵ HERRENS härlighet ska uppenbaras,
alla människor ska se det
tillsammans,
för HERRENS mun har talat."
- ⁶ Hör, någon säger: "Predika!"
Och en annan svarar:
"Vad ska jag predika?"
"Allt kött är gräs,
och all dess härlighet
som blomman på marken.
- ⁷ Gräset vissnar,
blomman faller av
när HERRENS Ande blåser på det.
Ja, folket är gräs!
- ⁸ Gräset vissnar,
blomman faller av,
men vår Guds ord består för evigt."

39:6 Jes 2:12. **39:7** Dan 1:3f. **39:7 söner** Ättlingar till kungahuset, t ex Daniel, fördes till Babel 605 f Kr (Dan 1:3).
40:1 Jes 35:3f. **40:3** Matt 3:3, Mark 1:3, Luk 1:76, 3:4, Joh 1:23. **40:3** Citeras i Luk 3:4f, Matt 3:3, Mark 1:3 och Joh 1:23 som profetia om Johannes Döparen. **40:6** Job 14:2, Ps 90:5, 102:12, 103:15, Jak 1:10, 1 Petr 1:24f. **40:6 annan** Jesajarullen från Qumran och Septuaginta: "jag". **40:6** Citeras av Petrus i 1 Petr 1:24f. **40:8** Ps 119:89, Matt 5:18, 24:35, Luk 16:17, 21:33.

- 9 Sion, du glädjens budbärrinna,
 stig upp på ett högt berg.
 Jerusalem,
 du glädjens budbärrinna,
 höj din röst med kraft!
 Höj den utan fruktan,
 säg till Juda städer:
 "Se er Gud!"
- 10 Ja, Herren Gud kommer med kraft,
 hans arm visar sin makt.
 Se, han har med sig sin lön,
 hans segerbyte
 går framför honom.
- 11 Han vallar sin hjord som en herde,
 han samlar lammen i sina armar
 och bär dem i sin famn.
 Sakta för han moderfåren fram.
- Ingen kan liknas vid Gud*
- 12 Vem har mätt vattnen
 i sin kupade hand
 och mätt upp himlens vidd
 med sina fingrar?
 Vem har samlat jordens stoft
 i ett mått,
 vägt bergen på en våg
 och höjderna i en vågskål?
- 13 Vem har utforskat HERRENS Ande?
 Vem kan ge honom råd
 och undervisa honom?
- 14 Vem rådfrågar han,
 vem ska ge honom förstånd
 och lära honom den rätta stigen,
 lära honom kunskap
 och visa honom förståndets väg?
- 15 Se, folken är som en droppe
 i en spann,
 som ett dammkorn i en vågskål.
 Kustländerna lyfter han
 som ett stoftkorn.
- 16 Libanons skog
 räcker inte till offerved,
 dess djur inte till brännoffer.
- 17 Alla folk är som ingenting
 inför honom,
 mindre än noll och tomhet
 anser han dem vara.

40:9 *Sion ... Jerusalem, du glädjens budbärrinna* Annan översättning: "Du som bär glädjebud till Sion/Jerusalem".
40:10 Jes 62:11, Upp 22:12. **40:11** Ps 23:1f, 80:2, Hes 34:11, 23, 37:24, Mika 7:14, Joh 10:11, 14. **40:12** Job 38:5, Ords 30:4,
 Jes 48:13. **40:13** Rom 11:34, 1 Kor 2:16. **40:13** Citeras av Paulus i Rom 11:34 och 1 Kor 2:16. **40:15** Ps 62:10.

- 18 Vem vill ni likna Gud vid?
Vad vill ni jämföra honom med?
- 19 Hantverkaren gjuter en gudabild,
och guldsmeden belägger den
med guld
och smider silverkedjor.
- 20 Den som inte har råd
att offra så mycket
väljer ett stycke trä
som inte ruttnar.
Sedan söker han
en skicklig hantverkare
som kan forma en gudabild
som inte faller omkull.
- 21 Vet ni inte det?
Har ni inte hört?
Har det inte förkunnats för er
från begynnelsen?
Har ni inte förstått det
sedan jordens grund blev lagd?
- 22 För honom som tronar
över jordens rund
är dess invånare som gräshoppor.
Han breder ut himlen som ett flor,
spänner ut den som ett tält
att bo under.
- 23 Han gör furstar till intet,
förvandlar jordens domare
till tomhet.
- 24 Knappt är de planterade,
knappt är de sådda,
knappt har deras stam
slagit rot i jorden,
så blåser han på dem
och de förtorkar,
och en stormvind
för bort dem som strå.
- 25 Vem vill ni då likna mig vid,
vem är min like?
säger den Helige.
- 26 Lyft blicken mot höjden och se:
Vem har skapat allt detta?
Det är han som för fram härskaran
däruppe i räknade skaror.
Med sin stora makt
och sin väldiga kraft
nämner han dem alla vid namn –
ingen enda uteblir.

- 27 Hur kan du Jakob säga,
 du Israel påstå:
 "Min väg är dold för HERREN,
 Gud bryr sig inte om min rätt"?
- 28 Vet du inte? Har du inte hört
 att HERREN är en evig Gud
 som har skapat jordens ändar?
 Han blir inte trött och mattas inte,
 hans förstånd kan inte utforskas.
- 29 Han ger den trötte kraft
 och ökar den maktlöses styrka.
- 30 Ynglingar kan bli trötta och ge upp,
 unga män kan falla.
- 31 Men de som hoppas på HERREN
 får ny kraft,
 de lyfter med vingar som örnar.
 De springer utan att mattas,
 de vandrar utan att bli trötta.

41

Herren eller avgudarna

- 1 Var tysta inför mig,
 ni kustländer.
 Låt folken hämta ny kraft,
 låt dem komma fram
 och sedan tala.
 Låt oss tillsammans
 träda inför rätta.
- 2 Vem har i öster uppväckt honom
 som möts av rättfärdighet?
 Vem ger folk i hans våld
 och gör honom till härskare
 över kungar?
 Vem gör dem till stoft
 för hans svärd,
 till bortblåst halm för hans båge?
- 3 Han förföljer dem
 och går trygg fram,
 på vägar där hans fötter aldrig gått.
- 4 Vem har planerat och utfört detta?
 Det är han som från begynnelsen
 kallade fram människors slakten.
 Jag, HERREN, är den förste
 och hos de sista. Jag Är.
- 5 Havsländerna ser det och bävar,
 jordens ändar darrar.
 De närmar sig och kommer.
- 6 Den ene vill hjälpa den andre

40:31 Ps 25:3, 103:5. **41:1** Jes 1:18, 43:26. **41:2** Jes 45:1. **41:4** Jes 43:10f, 44:6, 8, 48:12, Upp 1:8, 17, 22:13. **41:4** *Jag Är* Guds auktoritativa aní hu (grek. egó eimi), som upprepas gång på gång hos Jesaja (t ex 43:10, 13, 46:4, 48:12), plockas senare upp av Jesus (Mark 6:50, 14:62, Joh 4:26, 8:24f etc). Kan också översättas "Jag är densamme" (jfr Heb 1:12, 13:8).

- och säger till honom: "Var stark!"
- ⁷ Hantverkaren styrker guldsmeden,
bleckslagaren
den som hamrar på städet.
Han säger om lödningen:
"Den är bra!"
och nitar fast avguden
så att den inte faller omkull.
- ⁸ Men du Israel, min tjänare,
du Jakob som jag utvalt,
du ättling till Abraham, min vän!
- ⁹ Jag har hämtat dig
från jordens ändar,
kallat dig från dess yttersta hörn
och sagt till dig:
"Du är min tjänare,
dig har jag utvalt
och inte förkastat."
- ¹⁰ Var inte rädd, för jag är med dig,
se dig inte ängsligt om,
för jag är din Gud.
Jag styrker dig, jag hjälper dig,
jag stöder dig
med min rättfärdighets högra hand.
- ¹¹ Se, alla som hatar dig
ska få skämmas och blygas.
Dina motståndare ska bli till intet
och förgås.
- ¹² Du ska söka efter dina motståndare
men inte finna dem.
De som strider mot dig
ska gå under och bli till intet,
- ¹³ för jag är HERREN din Gud
som tar din högra hand
och säger till dig:
Var inte rädd, jag hjälper dig.
- ¹⁴ Var inte rädd, du mask Jakob,
ni Israels män.
Jag hjälper dig, säger HERREN.
Israels Helige är din återlösare.
- ¹⁵ Se, jag gör dig till en ny tröskslåde
med skarpa taggar.
Du ska tröska sönder berg
och krossa dem till stoft
och göra höjder till agnar.
- ¹⁶ Du ska kasta dem med kastskovel,

41:8 2 Mos 19:5, 5 Mos 7:6, 10:15, 14:2, Luk 1:54, Jak 2:23. **41:9** Jes 43:1, 44:1f. **41:10** Ps 63:9, 43:5. **41:11** 2 Mos 23:22, Job 8:22. **41:12** Jes 17:14, Ps 37:36. **41:13** 5 Mos 31:6, Jos 1:9. **41:14** Job 25:6, Luk 12:32. **41:14 återlösare** Släkting med uppgift att hjälpa sina släktingar ur slaveri etc (jfr Rut 2:20 med not). **41:16 kastskovel** Spade för att rensa ut agnarna från vetet (se Matt 3:12 med not).

och vinden ska föra bort dem
och stormen skingra dem.
Och själv ska du jubla i HERREN,
ha din ära i Israels Helige.

- 17 De svaga och fattiga
söker efter vatten,
men det finns inget,
deras tunga torkar av törst.
Men jag, HERREN, ska bönhöra dem,
Israels Gud ska inte överge dem.
- 18 Jag ska låta strömmar
rinna upp på höjderna
och källor i dalarna.
Jag ska göra öknen till sjö
och torrt land till källsprång.
- 19 Jag ska sätta cedrar och akacieträd
i öknen, med myrten och olivträd.
På hedmarken
ska jag plantera cypress
med alm och buxbom,
- 20 för att man tillsammans
ska se och veta,
betänka och förstå
att HERRENS hand har gjort det,
att Israels Helige har skapat det.
- 21 För fram er sak, säger HERREN,
kom med era bevis,
säger Jakobs Kung.
- 22 Låt dem komma och berätta för oss
vad som ska ske.
Var finns era tidigare utsagor?
Lägg fram dem,
så ska vi studera dem
och se hur de har uppfyllts.
Eller låt oss höra
vad som ska komma,
- 23 tala om vad som ska hända
i framtiden så att vi ser
att ni är gudar.
Gör något, vad som helst,
så att vi alla häpnar när vi ser det!
- 24 Men se, ni är mindre än noll,
ert verk är ingenting alls.
Den som väljer er är avskyvärd.
- 25 Jag har låtit en man uppstå i norr,
och han kommer från öster.
Han ska åkalla mitt namn.
Han ska gå fram över de styrande

41:18 Ps 107:35, Jes 35:7. 41:19 Jes 35:1, 55:13, 60:13.
i Medelhavsområdet. 41:22 Jes 43:9, 44:7.

41:19 *alm* Annan översättning: "platan", ett lönnliknande träd

- som över lerjord,
lik en krukmakare
som trampar lera.
- ²⁶ Vem talade om det från begynnelsen
så att vi fick veta det,
eller i förväg så att vi kunde säga:
"Han har rätt"?
Det fanns ingen som talade om det,
ingen som lät oss höra det,
ingen som hörde er tala om det.
- ²⁷ Jag är den förste som säger till Sion:
"Se, där är de!",
jag ger Jerusalem
en glädjebudbärare.
- ²⁸ Jag ser mig om,
men här finns ingen.
Av dessa kan ingen ge besked,
ingen ge ett svar på min fråga.
- ²⁹ Se, de är alla förgängliga,
deras verk är ingenting,
deras avgudabilder
är vind och tomhet.

42

Herrens tjänare

- ¹ Se, min tjänare som jag stöder,
min utvalde som min själ
glädjer sig över.
Jag har sänt min Ande
över honom.
Han ska utbreda rätten
bland hednafolken.
- ² Han ska inte skria eller ropa,
inte låta sin röst höras på gatorna.
- ³ Ett brutet strå
ska han inte krossa,
en tynande veke
ska han inte släcka.
Han ska i trofasthet utbreda rätten.
- ⁴ Han ska inte försvagas
eller brytas ner
förrän han har grundat rätten
på jorden.
Havsländerna väntar
på hans undervisning.
- ⁵ Så säger Gud,
HERREN som har skapat himlen
och spänt ut den,
han som har brett ut jorden

41:29 Jes 44:9, Jer 10:3f, 14f, 51:17f. **42:1** Jes 61:1, Matt 3:17, 12:18f, 17:5.
om Messias. **42:5** Neh 9:6, Job 33:4, Ps 24:1, Jes 40:22, 45:12.

42:1 Citeras i Matt 12:18f som profetia

med allt som växer där,
han som har gett liv åt folket
som bor där
och ande åt dem som vandrar
på den.

- ⁶ Jag, HERREN,
har kallat dig i rättfärdighet.
Jag ska hålla dig i handen,
jag ska bevara dig
och göra dig till ett förbund
för folket,
till ett ljus för hednafolken,
⁷ för att du ska öppna blinda ögon
och föra fångar ut ur fångelset,
ur fångenskapen
dem som sitter i mörker.
⁸ Jag är HERREN,
det är mitt namn.
Jag ger inte min ära åt någon annan
eller mitt lov åt avgudabilder.
⁹ Se, det jag förkunnade förut
har kommit.
Nu förkunnar jag nya ting,
jag låter er höra om dem
innan de visar sig.

En ny sång

- ¹⁰ Sjung en ny sång till HERREN,
sjung hans lov från jordens ände,
ni som reser på havet
och allt som finns i det,
ni havsländer med era invånare.
¹¹ Höj din röst,
du öken med dina städer,
ni byar där Kedar bor.
Jubla, ni Selas invånare,
ropa från bergens toppar.
¹² Ge HERREN ära,
förkunna hans lov i havsländerna.

Herren ska gripa in

- ¹³ HERREN drar ut som en hjälte,
han eggas upp sig
med en krigares iver.
Han ropar högt, han höjer härskri
och visar sin makt
mot sina fiender.
¹⁴ Länges har jag tigit,
jag höll mig stilla,

42:6 Jes 9:2f, 49:6, 8, 60:3, Luk 1:79, 2:32. **42:6** Citeras av Paulus i Apg 13:47 som profetia om hedningarnas frälsning.
42:7 Jes 35:5, 61:1, Matt 11:5, 15:30, Luk 7:22. **42:8** 2 Mos 6:3, Ps 83:19, Jes 48:11, 1 Joh 5:21. **42:10** Ps 33:3, 40:4,
96:1, 98:1, 149:1, Upp 5:9, 14:3. **42:11 Kedar ... Sela** Nordarabiskt ökenfolk samt troligen Petra söder om Döda havet.
42:14 Ps 50:21, Jes 57:11.

- jag lade band på mig.
Men nu ska jag skrika
som en barnaföderska,
jag ska flämta och flåsa
på samma gång.
- 15 Jag ska ödelägga berg och höjder
och låta allt deras gräs torka bort.
Jag ska göra strömmar till land
och låta sjöar torka ut.
- 16 De blinda ska jag leda
på en väg som de inte känner,
på okända stigar
ska jag föra dem fram.
Jag ska göra mörkret framför dem
till ljus
och det ojämna till jämn mark.
Detta är vad jag ska göra,
och jag ska inte överge dem.
- 17 Men de som litar till avgudabilder
och säger till gjutna bilder:
"Ni är våra gudar",
de ska vika tillbaka
och stå där med skam.

Israels barn är blinda och döva

- 18 Ni som är döva, hör!
Ni som är blinda, skåda och se!
- 19 Vem är så blind som min tjänare
och så döv som min
budbärare som jag sänder?
Vem är så blind som min förtrogne,
så blind som HERRENS tjänare?
- 20 Du har sett mycket
men inte tagit vara på det.
Öronen är öppna,
men ingen lyssnar.
- 21 HERREN ville
för sin rättfärdighets skull
låta sin undervisning
komma till makt och ära.
- 22 Men detta är ett plundrat
och skövlat folk.
De ligger alla bundna i hålor,
gömda i fängelser.
De har utlämnats till plundring
utan att någon räddar,
till skövling utan att någon säger:
"Ge tillbaka."

- 23 Vem bland er lyssnar på detta,
tar vara på det
och hör för framtiden?
- 24 Vem har lämnat Jakob till skövling
och Israel åt plundrare?
Är det inte HERREN,
som vi syndat mot?
De ville inte vandra på hans vägar
eller höra hans undervisning.
- 25 Därför öste han sin brinnande vrede
över dem – krigets raseri.
De förbrändes av det runt omkring,
men de besinnade det inte.
De förtärdes av det
men tog det inte till sitt hjärta.

43

Israels oförtjanta räddning

- 1 Men så säger nu HERREN,
han som har
skapat dig, Jakob,
han som har format dig, Israel:
Var inte rädd,
för jag har återlöst dig,
jag har kallat dig vid namn,
du är min.
- 2 Om du går genom vatten
är jag med dig,
eller genom strömmar
så ska de inte dränka dig.
Om du går genom eld
ska du inte bli svedd,
lågan ska inte bränna dig.
- 3 För jag är HERREN din Gud,
Israels Helige, din Frälsare.
Jag ger Egypten till lösen för dig,
Nubien och Seba i ditt ställe.
- 4 Eftersom du är dyrbar i mina ögon,
högt aktad och älskad av mig,
ger jag människor i ditt ställe,
folk i stället för ditt liv.
- 5 Var inte rädd, för jag är med dig.
Jag ska hämta dina barn från öster
och samla dig från väster.
- 6 Jag ska säga till länderna i norr:
"Ge hit!"
och till södern:
"Håll dem inte tillbaka!"
För hit mina söner fjärran ifrån

- och mina döttrar
från jordens ände,
7 var och en som är uppkallad
efter mitt namn
och som jag skapat till min ära,
som jag format och gjort."
- 8 För ut det blinda folket
som ändå har ögon,
och de döva som ändå har öron.
- 9 Alla hedningar kommer tillsammans
och folken samlas.
Vem bland dem förkunnade detta
och lät oss höra om det
som har skett?
Låt dem föra fram sina vittnen
så att de kan få rätt.
Låt dem höra, så att de kan säga:
"Det är sant."
- 10 Ni är mina vittnen, säger HERREN,
och min tjänare som jag utvalt,
för att ni ska känna mig och tro mig
och förstå att Jag Är.
Före mig blev ingen Gud formad,
efter mig ska ingen komma.
- 11 Jag, jag är HERREN.
Förutom mig finns ingen frälsare.
- 12 Det är jag som har förutsagt
och frälst och förkunnat,
ingen främmande gud ibland er.
Ni är mina vittnen, säger HERREN,
och jag är Gud.
- 13 Jag Är, redan från första dagen.
Ingen kan rädda ur min hand.
När jag vill göra något,
vem kan då hindra det?
- 14 Så säger HERREN,
er återlösare, Israels Helige:
För er skull sänder jag bud till Babel
och bryter ner alla bommarna,
och kaldeernas jubel
förvandlas till jämmer.
- 15 Jag är HERREN er Helige,
Israels skapare, er kung.
- 16 Så säger HERREN,
han som gjorde en väg i havet,
en stig i väldiga vatten,

43:7 Jer 14:9. **43:8** Jes 42:18f. **43:9** Jes 41:26, 45:21. **43:10** Jes 41:4, 44:6f, 45:5, 14, 48:12. **43:11** Jes 45:21, Hos 13:4, Apg 4:12. **43:13** Jes 14:27, 46:10. **43:13** *redan från första dagen* Annan översättning: "från denna dag och framåt". **43:14** Jes 41:14, 47:4, 48:17. **43:14** *Babel etc* Annan översättning: "Babel och för ner kaldeerna som flyktingar på skeppen de jublade över". **43:16** 2 Mos 14:21f.

- 17 han som förde ut vagnar
och hästar dit,
en mäktig krigshär.
Där blev de liggande,
de reser sig aldrig mer.
De utplånades,
de släcktes som en veke.
- 18 Tänk inte på det som har hänt,
bry er inte om det som var förr.
- 19 Se, jag gör något nytt.
Redan nu visar det sig.
Märker ni det inte?
Jag ska göra en väg i vildmarken
och strömmar i öknen.
- 20 Markens djur ska ära mig,
schakaler och strutsar,
för jag förser vildmarken med vatten
och öknen med strömmar,
så att mitt folk, mina utvalda,
kan dricka.
- 21 Det folk som jag format åt mig
ska höja mitt lov.
- 22 Men du Jakob har inte kallat på mig,
du Israel har tröttnat på mig.
- 23 Du har inte kommit till mig
med dina brännofferfår
eller ärat mig med dina slaktoffer.
Jag har inte gett dig arbete
med matoffer
eller möda med rökelse.
- 24 Du har inte köpt kalmus åt mig
för pengar
eller mättat mig
med dina slaktoffers fett.
I stället har du gett mig arbete
med dina synder
och möda med dina missgärningar.
- 25 Jag, jag är den som utplånar
dina brott för min egen skull,
dina synder minns jag inte mer.
- 26 Påminn mig,
låt oss gå till rätta med varandra,
tala så att du kan få rätt.
- 27 Redan din stamfar syndade
och dina talesmän gjorde uppror
mot mig.
- 28 Därför har jag vanhelgat

43:19 Upp 21:5. 43:24 Jes 1:18. 43:24 *kalmus* Doftande gräs, kanske från Indien (Jer 6:20). Ingick i smörjelseoljan (2 Mos 30:23). 43:25 Jes 44:22, Jer 33:8, Mika 7:18f. 43:26 Ps 143:2, Jes 1:18.

helgedomens ledare,
överlämnat Jakob till förintelse
och Israel till hån.

44

Det sanna Israel och den ende Guden

- ¹ Men hör nu,
du min tjänare Jakob,
du Israel som jag har utvalt.
- ² Så säger HERREN som skapade dig,
han som formade dig i moderlivet
och som hjälper dig:
Var inte rädd, du min tjänare Jakob,
du Jeshurun som jag har utvalt.
- ³ För jag ska utgjuta
vatten över det som törstar
och strömmar över det torra.
Jag ska utgjuta
min Ande över dina barn,
min välsignelse
över dina avkomlingar,
- ⁴ så att de växer upp
bland det gröna gräset,
som pilträd vid vattenbäckar.
- ⁵ Då ska en säga: "Jag tillhör HERREN",
en annan åberopa Jakobs namn,
en tredje skriva: "HERRENS egen"
på sin hand
och använda Israel som ärenamn.
- ⁶ Så säger HERREN, Israels Kung,
och hans Återlösare,
HERREN Sebaot:
Jag är den förste, och jag är den siste.
Utom mig finns ingen Gud.
- ⁷ Vem är som jag?
Låt honom berätta och lägga fram
för mig vad som har hänt
sedan jag insatte folket för evigt,
och berätta vad som ska komma
i framtiden.
- ⁸ Var inte rädda eller förskräckta.
Har jag inte låtit er höra om det
och förkunnat det
för länge sedan?
Ni är mina vittnen.
Finns det någon annan Gud än jag?
Nej, det finns ingen annan klippa,

44:2 Jes 41:9f, 43:1, 5, Jer 30:10, 46:27. **44:2 Jeshurun** Poetiskt namn på Israel, troligen bildat av *Jashár*, "rättrådig".

44:3 Jes 35:6f, Joel 2:28, Joh 7:38f, Apg 2:17f. **44:4** Ps 1:3, Jer 17:8. **44:6** Jes 41:4, 45:5, 14, 21, 48:12, Upp 1:8, 17, 22:13.

44:7 Jes 41:22f, 43:9. **44:8** 5 Mos 4:35, 32:39, 1 Sam 2:2, Ps 18:32, 1 Kor 8:4.

jag vet ingen.

Det dåraktiga med avgudar

- ⁹ Alla som tillverkar avgudar är tomhet,
deras kära gudar kan inte hjälpa.
Deras vittnen ser inget
och förstår inget,
därför kommer de på skam.
- ¹⁰ Vem vill forma en gud
och gjuta en bild
som inte kan hjälpa honom?
- ¹¹ Se, hela deras sällskap
ska komma på skam.
Konsthantverkarna är ju själva
bara människor.
Låt dem alla samlas och träda fram.
Då ska de alla komma på skam
i skräck.
- ¹² Smeden tar sitt verktyg
och bearbetar smidet i glöden,
han formar det med hammare
och bearbetar det
med kraftig arm.
Blir han hungrig
förlorar han sin kraft,
dricker han inte vatten
blir han matt.
- ¹³ Träsnidaren spänner ut
sitt måttband
och gör märken på trästycket
med sitt ritstift.
Han formar det med stämjärn
och märker ut det med passaren.
Han gör det till en mansbild,
en vacker människogestalt
att sättas i ett hus.
- ¹⁴ Man fäller cedrar åt sig
och tar stenek och vanlig ek
och väljer åt sig
bland skogens träd.
Man planterar lärkträd,
och regnet får dem att växa.
- ¹⁵ Detta har människorna till bränsle.
Man tar av veden
och värmer sig med den,
man tänder på den
och bakar bröd.
Men man tillverkar också
en gud och tillber den,

- man gör träet till en gudabild
och faller ner för den.
- 16 Hälften av träet
bränner man upp i eld,
över hälften lagar man kött att äta,
steker sin stek och äter sig mätt.
Sedan värmer man sig och säger:
"Gott, jag är varm!
Jag njuter av brasan."
- 17 Men av det som är kvar
gör man en gud, en gudabild.
Man faller ner för den och tillber,
Man ber till den och säger:
"Rädda mig, för du är min gud!"
- 18 Dessa människor vet ingenting
och förstår ingenting,
för deras ögon är stängda
så att de inte ser,
och deras hjärtan
så att de inte fattar.
- 19 Ingen tänker efter i hjärtat,
har vett eller förstånd att säga:
"Hälften brände jag upp i eld,
på kolen bakade jag bröd
och stekte kött och åt.
Skulle jag nu göra resten
till en avskyvård avgud?
Skulle jag falla ner
för en träbit?"
- 20 Den som lever av aska
är förledd av ett vilselett hjärta,
så att han inte kan rädda sin själ
eller tänka:
"Är det inte lögn,
detta i min högra hand?"
- 21 Tänk på detta, Jakob,
du Israel, för du är min tjänare.
Jag har format dig,
du är min tjänare.
Israel, du blir inte bortglömd av mig.
- 22 Jag har utplånat dina brott
som ett moln,
dina synder som en sky.
Vänd om till mig,
för jag har återlöst dig.
- 23 Jubla, ni himlar,
för HERREN har gjort det!
Höj glädjeron, ni jordens djup,
brist ut i jubel, ni berg,

du skog med alla dina träd,
 för HERREN har återlöst Jakob,
 han visar sin härlighet i Israel.

Jerusalem ska bli bebott

- 24 Så säger HERREN din återlösare,
 han som format dig
 sedan moderlivet:
 Jag, HERREN,
 är den som har gjort allt,
 den som ensam har spänt ut himlen
 och brett ut jorden.
 Vem var med mig?
- 25 Jag är den som tillintetgör
 lögnprofeternas tecken
 och gör spåmännen till dårar,
 som låter de visa komma till korta
 och gör deras kunskap
 till dårskap,
- 26 men bekräftar sin tjänares ord
 och fullbordar sina
 sändebuds råd.
 Jag är den som säger om Jerusalem:
 "Det ska bli bebott"
 och om Juda städer:
 "De ska byggas upp,
 jag ska resa upp deras ruiner."
- 27 Jag är den som säger till havsdjupet:
 "Bli torrt!
 Jag ska torka ut dina strömmar."
- 28 Jag är den som säger om Koresh:
 "Han är min herde,
 han ska fullborda allt jag vill.
 Han ska säga om Jerusalem:
 Det ska byggas upp,
 och till templet:
 Din grund ska bli lagd på nytt."

45

Koresh som Guds verktyg

- 1 Så säger HERREN
 till sin smorde,
 till Koresh vars högra hand
 jag har fattat
 för att slå ner folken framför honom,
 lossa bältet från kungars höfter
 och öppna dörrar för honom

44:24 Job 9:8, Ps 104:2, 5, 115:3, 135:6, Jes 40:22, 42:5, Jer 32:17. **44:25** Jes 29:14, 1 Kor 1:19f. **44:27** Jos 3:16, Jes 43:16.
44:28 2 Krön 36:22f, Esra 1:1, 5:13, Jes 45:1, 13. **44:28 Koresh** Persisk kung (559-530 f Kr) som år 539 f Kr besegrade Babel och befriade rikets fångar, däribland judarna, och möjliggjorde återuppbyggnaden av templet i Jerusalem (se Esra 1). **45:1** Esra 1:1f. **45:1 smorde** Guds utvalde, helgade kung, en förebild till Messias (Apg 10:38).

- så att inga portar mer är stängda:
² Jag ska gå framför dig
och jämna ut höjderna.
Jag ska krossa kopparportarna
och knäcka järnbommarna.
³ Jag ska ge dig skatter
som är dolda i mörkret
och hemliga rikedomar,
för att du ska inse att jag är HERREN
som kallar dig vid ditt namn,
jag är Israels Gud.
⁴ För min tjänare Jakobs skull,
för Israels skull, min utvalde,
kallade jag dig vid namn.
Jag gav dig ett ärenamn,
fastän du inte kände mig.
⁵ Jag är HERREN,
och det finns ingen annan.
Utom mig finns ingen Gud.
Jag spänner bältet om ditt liv,
fastän du inte känner mig,
⁶ för att man ska förstå
både i öster och väster
att det inte finns någon utom mig.
Jag är HERREN,
och det finns ingen annan.
⁷ Jag formar ljuset och skapar mörkret,
jag ger lycka och skapar olycka.
Jag, HERREN, gör allt detta.
⁸ Låt det regna från ovan, ni himlar,
låt rättfärdighet strömma ner
från skyarna.
Jorden ska öppna sig
och ge frälsning som frukt,
den ska låta rättfärdighet växa upp.
Jag, HERREN, skapar detta.

Blindhet för Skaparen

- ⁹ Ve den som tvistar med sin Skapare,
en lerskärva
bland jordens skärvor!
Säger leran till den som formar den:
"Vad gör du?"
Säger ditt verk:
"Han har inga händer?"
¹⁰ Ve den som säger till en far:
"Vad är det du avlar?"
och till en kvinna:

45:2 höjderna Jesajarullen från Qumran och Septuaginta: "bergen". **45:5** 5 Mos 4:35, 32:29, Jes 37:16, 43:10f, 44:6, 8, 46:9, Joel 2:27. **45:6** Jes 59:19, Mal 1:11. **45:7** Jes 31:2, Amos 3:6. **45:8** Ps 85:12, Hos 10:12. **45:9** 1 Sam 2:10, Jes 29:16, Jer 18:6, Rom 9:20.

- "Vad är det du föder fram?"
11 Så säger HERREN,
Israels Helige och Skapare:
Fråga mig om det som ska komma.
Låt mig ha omsorg
om mina söner
och mina händers verk.
12 Det är jag som har gjort jorden
och skapat människorna på den.
Det är jag som har spänt ut himlen
med mina händer
och gett befallning till hela dess här.
13 Det är jag som har
väckt upp honom i rättfärdighet
och gör alla hans vägar jämna.
Han ska bygga upp min stad
och släppa mina fångar fria,
men inte för betalning eller mutor,
säger HERREN Sebaot.
- 14 Så säger HERREN:
Vad egyptierna har vunnit
med arbete
och nubiernas och Sebas resliga folk
med handel,
allt ska gå över till dig
och tillhöra dig.
De ska följa efter dig,
i kedjor ska de gå.
Och de ska falla ner inför dig
och rikta sin bön till dig:
"Endast hos dig är Gud,
och det finns ingen mer,
ingen annan Gud."
- 15 Du är sannerligen
en Gud som döljer sig,
du Israels Gud, du Frälsare.
16 Alla måste de skämmas och blygas,
avgudamakarna går bort
tillsammans i skam.
17 Men Israel blir frälst genom HERREN
med en evig frälsning.
Ni ska aldrig i evighet
behöva skämmas eller blygas.
- 18 För så säger HERREN,
han som har skapat himlen,

45:11 Jes 43:15, 44:21, 24, 48:17. **45:12** Ps 33:6, 104:2, Jes 40:22, 42:5, 44:24. **45:13** Jes 44:28, 52:3. **45:14** Ps 149:8,
Jes 43:3, 44:6, 8, 45:5, 49:23, Apg 8:27. **45:15** Job 11:7, Ps 44:25, Rom 11:33f. **45:16** Jes 42:17, 44:9f, Jer 20:11. **45:17**
Hebr 9:12. **45:18** 1 Mos 1:1, Neh 9:6, Ps 24:2, Apg 4:24, 14:15.

- han som är Gud,
som har format jorden
och gjort den och berett den,
som inte har skapat den
till att vara öde
utan format den till att vara bebodd:
Jag är HERREN,
och det finns ingen annan.
- 19 Jag har inte talat i hemlighet,
någonstans i ett mörkt land.
Jag har inte sagt
till Jakobs avkomlingar:
"Ni ska söka mig förgäves."
Jag är HERREN,
som talar sanning
och förkunnar vad som är rätt.
- 20 Samla er och kom, träd fram,
ni som räddats från folken.
De förstår inte,
de som bär på sina träbilder
och ber till en gud
som inte kan frälsa.
- 21 Berätta, lägg fram er sak!
Ja, låt dem rådslå tillsammans.
Vem har låtit er höra detta
sedan länge
och förkunnat det för längesedan?
Är det inte jag, HERREN?
Och det finns ingen Gud utom mig,
en rättfärdig Gud som frälser,
ingen utom mig.
- 22 Vänd er till mig och bli frälsta,
ni jordens alla ändar,
för jag är Gud
och det finns ingen annan.
- 23 Jag har svurit vid mig själv,
ett sanningsord har gått ut
från min mun,
ett ord som inte ska tas tillbaka:
För mig ska alla knän böjas,
alla tungor ska ge mig sin ed
- 24 och säga om mig:
Endast i HERREN
finns rättfärdighet och styrka.
Till honom ska man komma,
och alla som varit arga på honom
ska skämmas.
- 25 I HERREN ska hela Israels släkt

45:19 5 Mos 30:11, Jes 48:16, Joh 18:20. 45:20 Dom 10:14, Jes 44:18, 46:6f, Jer 2:28, 11:12. 45:21 Jes 41:22f, 43:9, 44:7, 48:14. 45:22 Ps 22:28. 45:23 Jes 19:18, 55:11, Rom 14:11, Fil 2:9f. 45:23 Citeras av Paulus i Rom 14:11 och i Kristushymnen i Fil 2:10f. 45:24 Jes 41:11, Jer 17:13. 45:25 Jer 9:24, Rom 1:17.

ha sin rättfärdighet,
de ska ha sin ära i honom.

46

Babels gudar faller

- ¹ Bel sjunker ner,
Nebo måste böja sig,
deras bilder läggs på djur
och boskap.
De som ni bar på är en belastning,
en börda för den trötte.
- ² Tillsammans sjunker de ihop
och böjer sig.
De kan inte rädda bördan,
de måste själva gå i fångenskap.
- ³ Så hör på mig, ni av Jakobs hus,
alla ni som är kvar av Israels folk,
ni som har varit lagda på mig
från moderlivet,
burna av mig ända från
modersskötet.
- ⁴ Jag Är densamme tills ni blir gamla,
och jag ska bära er
ända tills ni blir grå.
Jag har gjort det förut,
och jag kommer att lyfta,
bära och rädda er.
- ⁵ Med vem vill ni likna
och jämföra mig?
Med vem vill ni jämställa mig,
så att vi skulle vara lika?
- ⁶ Man skakar ut guld ur börsen
och väger upp silver på vågen.
Man lejer en guldsmed
för att göra det till en gud,
som man faller ner för och tillber.
- ⁷ Man lyfter upp den på axeln,
bär bort den och sätter ner den
på dess plats.
Där står den
och kan inte gå därifrån.
Ropar någon till den,
kan den inte svara
och rädda honom ur hans nöd.
- ⁸ Tänk på detta och fatta mod!
Ta det till hjärtat, ni upproriska.

46:1 Jes 45:20, Jer 50:2. **46:1 Bel ... Nebo** Babels högste gud Marduk (jfr "Baal") och hans son vishetsguden. **46:2** Jer 48:7, 49:3. **46:3** 2 Mos 19:4, 5 Mos 1:31, 32:11, Ps 22:10, 71:6, 18, Jes 63:9. **46:4** 2 Mos 19:4, 5 Mos 1:31, Ps 71:18, Jes 48:12, 63:9. **46:4 gjort det förut** Annan översättning: "gjort er". **46:5** Jes 40:18, 25, Apg 17:29. **46:6** Dom 17:4f, Jes 40:19, 41:7, 44:9f, Jer 10:3f. **46:7** 1 Kung 18:27f, Ps 115:4f, Jes 45:20, Jer 10:5.

- 9 Kom ihåg det som hänt
för länge sedan,
för jag är Gud,
och det finns ingen annan Gud,
ingen som jag.
- 10 Jag förkunnar från början
vad som ska komma
och långt i förväg
det som inte har skett.
Jag säger:
Mitt beslut ska förverkligas,
allt jag vill kommer jag att göra.
- 11 Jag kallar på örnen från öster,
från fjärran land en man
som verkställer mitt beslut.
Vad jag talat låter jag ske,
vad jag beslutat utför jag.
- 12 Hör på mig, ni självsäkra,
ni som är fjärran
från rättfärdighet:
- 13 Jag låter min rättfärdighet
komma nära,
den är inte långt borta,
min frälsning dröjer inte.
Jag ger frälsning i Sion,
min härlighet åt Israel.

47

Det stolta Babel faller

- 1 Kom ner och sätt dig i stoftet,
du jungfru dotter Babel.
Sätt dig på jorden utan tron,
du kaldeernas dotter,
för man ska inte mer kalla dig
den fina och förnäma.
- 2 Ta en kvarn och mal mjöl,
lägg av din slöja,
lyft upp släpet, blotta benen,
vada genom strömmarna.
- 3 Din nakenhet ska blottas,
din skam ska synas.
Jag ska utkräva hämnd
och inte skona någon.
- 4 Vår återlösares namn
är HERREN Sebaot, Israels Helige!

46:9 5 Mos 32:7, Jes 41:22, 45:5. **46:10** 1 Mos 41:25, Ps 115:3, Jes 42:9, Jer 4:28, Dan 2:28. **46:11** Jes 44:28, 45:1. **46:13** Ps 98:2, Jes 56:1, 62:1, Luk 2:30f, Rom 1:17. **47:1** Job 2:8, Ps 137:8, Jes 26:5, Jer 13:18. **47:2** *kvarn* Att mala mjöl med handkvarn (två stenar) var en slavinnas syssla (2 Mos 11:5). **47:2** *slöja* En gift kvinnas kännetecken och rättighet. **47:3** Jes 3:17, Hes 16:37, 23:29, Hos 2:10, Nah 3:5. **47:4** Jes 43:14, 59:20.

- ⁵ Sitt tyst och dra dig undan i mörkret,
du kaldeernas dotter,
för du ska inte mer kallas
kungarikens drottning.
- ⁶ Jag blev vred på mitt folk,
jag vanhelgade min arvedel
och gav dem i din hand.
Och du visade dem
ingen barmhärtighet,
du lät ditt ok tynga de gamla.
- ⁷ Du tänkte:
"Jag ska vara drottning
för alltid!"
Så du tog dig inte i akt
och tänkte inte på slutet.
- ⁸ Hör nu detta,
du som lever i lyx,
du som tronar så trygg,
du som säger i ditt hjärta:
"Jag och ingen annan!
Aldrig ska jag sitta som änka,
aldrig veta av barnlöshet."
- ⁹ Plötsligt ska båda dessa olyckor
drabba dig, på en och samma dag:
barnlöshet och änkestånd.
I fullt mått ska de drabba dig,
trots dina många trollkonster,
trots dina besvärjelsers stora kraft.
- ¹⁰ Du litade till din ondska och tänkte:
"Ingen ser mig."
Din vishet och kunskap
förledde dig,
och du sade i ditt hjärta:
"Jag och ingen annan."
- ¹¹ Därför ska en olycka drabba dig
som du inte kan besvärja,
ett fördärv ska falla över dig
som du inte kan avvärja.
Plötsligt ska förödelsen drabba dig,
när du minst anar det.
- ¹² Träd fram med dina besvärjelser
och dina många trollkonster,
som du har tröttat ut dig med
sedan din ungdom.
Kanske kan du få hjälp,
kanske kan du skrämja bort
faran?

47:6 5 Mos 28:50, Ps 60:3, 74:1, Klag 2:2, Sak 1:2, 12. **47:7** 5 Mos 32:29, Upp 18:7f. **47:8** Sef 2:15. **47:9** Jes 51:19, Dan 2:2f. **47:9 många trollkonster** Babel var beryktat för sin tro på magi. Tusentals besvärjelsetexter har grävts fram.

- 13 Du har tröttat ut dig
 med dina många rådslag.
 Nu får de träda fram
 och rädda dig,
 de som mäter upp himlen
 och spanar i stjärnorna
 och kungör månad för månad
 vad som ska komma över dig.
- 14 Se, de är som strå
 som bränns upp i eld,
 de kan inte rädda sitt liv
 ur lågornas våld.
 Det är ingen koleld
 att värma sig vid,
 ingen brasa att sitta vid.
- 15 Så går det med
 dem som du tröttade ut dig med,
 dem du har handlat med
 sedan din ungdom.
 De irrar bort var och en åt sitt håll,
 det finns ingen som räddar dig.

48

Israels befrielse trots upproriskhet

- 1 Hör detta, ni av Jakobs hus,
 ni som är uppkallade
 efter Israels namn
 och flöt fram ur Juda källa,
 ni som svär vid HERRENS namn
 och bekänner er till Israels Gud,
 men inte i sanning och rättfärdighet.
- 2 För de kallar sig
 efter den heliga staden
 och stöder sig på Israels Gud,
 vars namn är HERREN Sebaot.
- 3 Det som har hänt förut,
 det har jag förkunnat
 för längesedan.
 Det var förutsagt av min mun,
 jag lät er höra om det.
 Plötsligt satte jag det i verket,
 och det inträffade.
- 4 Eftersom jag visste att du är hård,
 med en nacke av järn
 och en panna av koppar,
 5 förkunnade jag det för längesedan.
 Innan det hände
 lät jag dig höra om det,

för att du inte skulle kunna säga:
 "Min avgud har gjort det,
 min skurna och gjutna gudabild
 har befallt det."

⁶ Du har hört det,
 och nu ser du alltsammans.
 Vill ni inte erkänna det?
 Nu låter jag dig höra om nya ting,
 fördolda ting
 som du inte visste om.

⁷ Först nu har de skapats, inte förr.
 Du har inte hört om dem
 förrän i dag,
 för att du inte skulle kunna säga:
 "Det visste jag redan."

⁸ Du fick varken höra eller veta det,
 på den tiden var dina öron
 inte öppnade.
 Jag visste ju hur trolös du var,
 att du kallades syndare
 från moderlivet.

⁹ Men för mitt namns skull
 håller jag tillbaka min vrede,
 för min äras skull är jag tålmodig
 så att du inte blir utrotad.

¹⁰ Se, jag har luttrat dig,
 men inte fått något silver.
 Jag har prövat dig i lidandets ugn.

¹¹ För min egen skull,
 för min egen skull gör jag det,
 för hur skulle jag kunna
 låta mitt namn bli ohelgat?
 Jag ger inte min ära åt någon annan.

¹² Hör på mig, Jakob,
 du Israel som jag har kallat.
 Jag Är.
 Jag är den förste,
 jag är också den siste.

¹³ Min hand har lagt jordens grund,
 min högra hand
 har spänt ut himlen.
 Jag kallade på dem, då stod de där.

¹⁴ Samla er, ni alla, och hör:
 Vem av de andra
 har förutsagt detta,
 att mannen som HERREN älskar

48:10 Ords 17:3, Jer 9:7, 1 Petr 1:7. **48:10** *inte fått något silver* Annan översättning: "inte som silver". Silver renades i smältugn. **48:11** 4 Mos 14:15f, 5 Mos 9:28, Jes 42:8. **48:12** Jes 41:4, 43:10, 13, 44:6, 46:4, Upp 1:8, 17, 21:6, 22:13. **48:13** Ps 33:9, Jes 44:24, Hebr 1:10. **48:14** Jes 41:22f, 44:28.

- ska utföra hans vilja mot Babel
och vara hans arm mot kaldeerna?
- 15 Jag, jag har talat det,
jag har också kallat honom.
Jag har fört honom fram,
och han ska ha framgång
på sin väg.
- 16 Kom till mig och hör detta:
Från första stund har jag talat
helt öppet.
När tiden kom att det skulle ske,
då var jag där.
Och nu har Herren Gud
sänt mig och sin Ande.
- 17 Så säger HERREN din återlösare,
Israels Helige:
Jag är HERREN din Gud
som lär dig vad nyttigt är,
som leder dig på vägen
du ska vandra.
- 18 Tänk om du hade lyssnat
på mina bud!
Då skulle din frid bli som en flod
och din rätt
som havets vågor.
- 19 Dina barn skulle bli som sanden,
din livsfrukt
som de oräkneliga sandkornen.
Deras namn skulle aldrig utrotas
eller utplånas ur min åsyn.
- 20 Dra ut från Babel,
fly från kaldeerna!
Förkunna det med fröjderop,
ropa ut det,
för ut det till jordens ände, säg:
"HERREN har återlöst
sin tjänare Jakob!
- 21 De led ingen törst
när han förde dem
genom öknarna,
för han lät vatten strömma fram
ur klippan åt dem.
Han klöv klippan
så att vatten flödade."
- 22 Det finns ingen frid

48:14 utföra hans vilja mot Babel Koresh (44:28) uppfyllde profetior mot Babel (Jer 50-51, Dan 5:24f). **48:15** Jes 45:1f. **48:16** Jes 45:19, Jer 25:4, Joh 8:25, 18:20. **48:17** Ps 25:12, 32:8, Jes 41:14, 43:14, Luk 1:79. **48:18** Ps 81:14f. **48:19** 1 Mos 22:17, 28:14, 32:12, 1 Kung 4:20. **48:20** Jes 52:11, Jer 50:8, 51:6, 47f, Sak 2:11, Upp 18:4. **48:21** 2 Mos 17:6, 4 Mos 20:11, 5 Mos 8:15, Ps 78:15f, 105:41, 114:8, 1 Kor 10:4. **48:22** Jes 57:21.

för de ogudaktiga, säger HERREN.

II. SION OCH FRÄLSNINGEN FRÅN SYNDEN (Kap 49-57)

49

Messias, Herrens tjänare

- ¹ Hör på mig, ni kustländer,
lyssna, ni folk
som bor i fjärran!
HERREN kallade mig
redan i moderlivet,
han nämnde mitt namn
redan i min mors sköte.
- ² Han gjorde min mun
till ett skarpt svärd
och gömde mig
i skuggan av sin hand.
Han gjorde mig till en vass pil
och dolde mig i sitt koger.
- ³ Han sade till mig:
"Du är min tjänare, Israel,
genom dig
vill jag förhållas till mig."
- ⁴ Men jag tänkte:
"Förgäves har jag ansträngt mig,
utan nytta förbrukat min kraft.
Men min rätt är hos HERREN
och min lön hos min Gud."
- ⁵ Och nu säger HERREN,
han som från moderlivet
formade mig till sin tjänare
för att föra Jakob tillbaka till honom
så att Israel samlas hos honom,
för jag är ärad i HERRENS ögon
och min Gud är min styrka –
- ⁶ han säger: Det är för lite
att du bara är min tjänare
som upprättar Jakobs stammar
och för tillbaka de bevarade
av Israel.
Jag ska sätta dig
till ett ljus för hednafolken,
för att du ska bli min frälsning
ända till jordens yttersta gräns.
- ⁷ Så säger HERREN,
Israels återlösare, hans Helige,
till honom som är föraktad

49:1 Jes 44:2, 24, Jer 1:5, Luk 1:30f. **49:2** Jes 51:16, Hebr 4:12, Upp 1:16, 2:12, 16, 19:15, 21. **49:2 mun ... svärd** Ordet för "mun" betyder också "svärdsegg". Jfr Upp 1:16, Ef 6:17. **49:3** Jes 44:23, Joh 17:4. **49:6** Ps 22:28, Jes 42:6, 45:22, 60:3, Luk 2:32, Apg 13:47. **49:6** Citeras av Paulus i Apg 13:47 som profetia om hedningarnas frälsning. Ordet "frälsning" heter på hebreiska *jeshuá* (jfr namnet *Jeshúa*, Jesus, Matt 1:21). **49:7** Jes 43:14, 52:14f, 53:3.

av varje själ,
till honom som är avskydd
av folken,
till honom som är
härskares tjänare:
Kungar ska se det och resa sig,
furstar ska se det och tillbe
eftersom HERREN är trofast,
Israels Helige
som har utvalt dig.

- 8 Så säger HERREN:
Jag bönhör dig i nådens tid,
jag hjälper dig
på frälsningens dag.
Jag ska bevara dig
och göra dig till ett förbund
för folket,
för att upprätta landet
och fördela
de förödda arvslotterna,
9 för att säga till de fångna: "Kom ut",
och till dem som sitter i mörkret:
"Visa er!"
De ska finna bete längs vägarna,
betesmark på alla kala höjder.
10 De ska varken hungra eller törsta,
ökenhettan och solen
ska inte skada dem,
för deras förbarmare ska leda dem
och föra dem till vattenkällor.
11 Jag ska göra alla mina berg
till jämna vägar,
och mina banade vägar
ska byggas höga.
12 Se, där kommer de fjärran ifrån,
några från norr
och andra från väster,
några från sineernas land.
13 Jubla, ni himlar,
och gläd dig, du jord,
brist ut i jubel, ni berg,
för HERREN tröstar sitt folk
och förbarmar sig
över sina betryckta.

Herren har inte glömt Sion

- 14 Men Sion säger:

49:8 Jes 42:6, Luk 4:19, 2 Kor 6:2. **49:8** Citeras av Paulus i 2 Kor 6:2. **49:9** Jes 61:1, Luk 4:18. **49:10** Ps 23:2, 121:6, Upp 7:16. **49:10** Citeras i Upp 7:16f. **49:12** Jes 43:6, 60:4. **49:12 sineernas land** Osäker syftning. Har traditionellt tolkats som Kina, men kan också (enligt Jesajarullen från Qumran) syfta på Aswan vid Egyptens södra gräns, där det fanns en judisk befolkning i Elefantine (se not till Jer 44:1). **49:13** Ps 69:35, 96:11, 98:4, Jes 44:23, 55:12, Upp 12:12. **49:14** Ps 13:2, 42:10, Jer 8:19f.

- "HERREN har övergett mig,
Herren har glömt mig."
- 15 Kan en mor glömma sitt lilla barn,
att förbarma sig över sin livsfrukt?
Och även om hon skulle glömma,
så glömmet jag inte dig.
- 16 Se, jag har skrivit dig
på mina händer.
Dina murar står ständigt inför mig.
- 17 Dina söner skyndar sig tillbaka,
de som förstört och ödelagt dig
drar bort ifrån dig.
- 18 Lyft din blick och se dig omkring!
Alla samlas och kommer till dig.
Så sant jag lever, säger HERREN,
du ska få klä dig i dem alla
som smycken
och fästa dem omkring dig
likt en brud.
- 19 Du var i ruiner, ödelagd,
ditt land var förött –
nu blir du för trång att bo i,
och de som slukade dig
ska vara långt borta.
- 20 Du ska få höra hur barnen
från din barnlöshets tid säger:
"Platsen är för trång för mig,
ge mig plats så att jag kan bo här."
- 21 Då ska du säga i ditt hjärta:
"Vem har fött dessa åt mig?
Jag var ju barnlös och ofruktsam,
landsflyktig och fördriven.
Vem har fostrat dem?
Jag var ju lämnad ensam,
varifrån kommer de?"
- 22 Så säger Herren Gud:
Se, jag ska lyfta min hand till folken,
resa mitt baner för hednafolken.
Då ska de komma
med dina söner i sin famn
och bära dina döttrar på sina axlar.
- 23 Kungar ska vara dina barns vårdare
och furstinnor dina ammor.
De ska falla ner för dig
med ansiktet mot jorden
och slicka stoftet vid dina fötter.
Och du ska inse att jag är HERREN,

49:15 1 Kung 3:26, Ps 9:13, Jes 54:10. 49:16 *skrivit* Ordagrant: "ristat" (som på en lertavla). 49:17 *söner* Andra
handskrifter (Qumran och Septuaginta): "byggare". 49:18 Jes 60:4. 49:20 Jes 54:1f. 49:22 Jes 13:2, 62:10, Jer 50:2.
49:23 Ps 25:3, 72:9, Jes 60:14, 16, Mika 7:17, Rom 9:33.

och att de som hoppas på mig
inte kommer på skam.

- 24 Kan man ta bytet från den starke
eller rycka fångarna från tyrannen?
25 Ja, så säger HERREN:
Den starkes fångar
ska tas ifrån honom,
bytet ryckas från tyrannen.
Jag ska själv strida
mot dina motståndare,
jag ska själv rädda dina barn.
26 Jag ska låta dina förtryckare
äta sitt eget kött
och bli druckna av sitt eget blod,
som av sött vin.
Då ska allt levande förstå
att jag, HERREN, är din Frälsare,
att Jakobs Mäktige
är din återlösare.

50

Israels synd och tjänarens lydnad

- 1 Så säger HERREN:
Var finns er mors
skilsmässobrev
som jag förskjutit henne med?
Eller till vilken
av mina fordringsägare
har jag sålt er?
Se, för era missgärningar
blev ni sålda,
och för era brott
blev er mor förskjuten.
2 Varför var ingen där när jag kom?
Varför svarade ingen
när jag ropade?
Är min arm för kort
för att friköpa er,
eller har jag ingen kraft
till att rädda?
Se, genom min befallning
torkar jag ut havet
och gör strömmar till öken.
Deras fiskar ruttnar
av brist på vatten och dör av törst.
3 Jag klär himlen i mörker

49:24 Matt 12:29, Luk 11:21. **49:24 tyrannen** Andra handskrifter: "den som har segerns rätt". **49:25** Jer 31:11, 50:34. **49:25** Citeras av Jesus i Matt 12:29, Mark 3:27, Luk 11:21 för att visa hans seger över Satan. **49:26** Jes 37:20, 51:23. **50:1** 5 Mos 24:1f, Jer 2:19, 3:1, 8. **50:1 sålter** En skuldsatt människa kunde tvingas sälja sina barn (2 Kung 4:1, Neh 5:5). **50:2** 2 Mos 14:21, 4 Mos 11:23, Jos 3:5, 16, Jes 59:1. **50:3** 2 Mos 10:22, Jes 13:10, Matt 24:29, 27:45, Upp 6:12.

och ger den sorgdräkt att bära.

- ⁴ Herren Gud har gett mig
en tunga med lärdom,
så att jag förstår att hjälpa den trötte
med mina ord.
Han väcker varje morgon mitt öra,
väcker det till att lyssna
som lärjunge.
- ⁵ Herren Gud har öppnat mitt öra,
och jag har inte varit upprorisk,
jag har inte dragit mig undan.
- ⁶ Jag höll fram min rygg
åt dem som slog mig
och mina kinder
åt dem som ryckte ut
mina skäggstrån.
Jag dolde inte mitt ansikte
för hån och spott.
- ⁷ Herren Gud ska hjälpa mig,
därför behöver jag inte skämmas,
därför gör jag mitt ansikte
hårt som sten.
Jag vet att jag inte kommer på skam.
- ⁸ Den som förklarar mig rättfärdig
är nära.
Vem vill då gå till rätta med mig?
Låt oss träda fram tillsammans.
Vem är min motpart?
Låt honom komma fram till mig.
- ⁹ Se, Herren Gud kommer
att hjälpa mig.
Vem ska då döma mig skyldig?
De ska alla slitas ut som kläder,
mal ska förtära dem.
- ¹⁰ Vem bland er fruktar HERREN
och hör hans tjänares röst?
Även om han vandrar i mörkret
och inte ser någon ljusning,
ska han förtrösta på HERRENS namn
och stödja sig på sin Gud.
- ¹¹ Men se, alla ni som tänder eld
och omger er
med brinnande pilar,
vandra ni i lågorna från er eld
bland de brinnande pilar ni tänt!
Av min hand ska detta drabba er:
ni ska ligga i plågor.

51

Sions frälsning är Herrens verk

- ¹ Hör på mig,
ni som strävar
efter rättfärdighet,
ni som söker HERREN!
Se på klippan ni är uthuggna ur
och på gruvan ni grävts fram ur.
- ² Se på er fader Abraham
och på Sara som födde er.
För jag kallade honom
när han ännu var ensam,
och jag välsignade
och förökade honom.
- ³ Ja, HERREN tröstar Sion,
han ser med medlidande
på alla dess ruiner.
Han gör dess öken lik Eden,
dess ödemark
lik HERRENS lustgård.
Fröjd och glädje ska höras därinne,
tacksägelse och lovsångsljud.
- ⁴ Hör på mig, du mitt folk,
lyssna till mig, du mitt folkslag,
för från mig ska undervisning gå ut,
jag ska sätta min rätt
till ett ljus för folken.
- ⁵ Min rättfärdighet är nära,
min frälsning är på väg,
och mina armar ska döma folken.
Kustländerna väntar på mig
och hoppas på min arm.
- ⁶ Lyft er blick till himlen
och se på jorden därnere,
för himlen ska försvinna som rök
och jorden nötas ut
som en klädnad.
Dess invånare ska dö som mygg.
Men min frälsning
ska bestå för evigt,
min rättfärdighet ska inte brytas ner.
- ⁷ Hör på mig,
ni som känner rättfärdigheten,
du folk som har min undervisning
i ditt hjärta.
Var inte rädda för människors hån,

51:2 1 Mos 12:1f, 17:5f, Jos 24:3, Hes 33:24. **51:3** Jes 61:2f. **51:4** Jes 2:3. **51:4 du mitt folk ... du mitt folkslag** Andra handskrifter: "ni folk ... ni folkslag". **51:5** 1 Mos 49:10, Jes 11:11, 42:4, 52:10, 59:16, Luk 2:30f. **51:6** Ps 102:27, Luk 21:33, 2 Petr 3:10. **51:7** Ps 37:31, 40:9, Matt 5:11f.

frukta inte deras förolämpningar,
 8 för mal ska förtära dem
 som en klädnad,
 mott ska äta dem som ylle.
 Men min rättfärdighet
 ska bestå för evigt,
 min frälsning från släkte till släkte.

9 Vakna, vakna, klä dig i kraft,
 du HERRENS arm!
 Vakna som i forna dagar,
 i gångna tider.
 Var det inte du
 som högg Rahab i bitar,
 som genomborrade draken?

10 Var det inte du
 som torkade ut havet,
 det stora djupets vatten,
 och gjorde havsdjupen till en väg
 där de återlösta kunde gå fram?

11 Så ska HERRENS friköpta vända hem
 och komma till Sion med jubel.
 Evig glädje ska kröna
 deras huvuden,
 de ska få fröjd och glädje,
 men sorg och suckan ska fly.

12 Jag, jag är den som tröstar er.
 Vem är då du, att du fruktar
 människor som ska dö,
 människobarn som torkar
 som gräs,

13 att du glömmer HERREN din Skapare
 som har spänt ut himlen
 och lagt jordens grund,
 att du ständigt dagen lång
 är rädd för förtryckarens vrede,
 när han är redo att fördärva?
 Var är nu förtryckarens vrede?

14 Snart blir fången fri.
 Han ska inte dö och läggas i graven,
 han ska inte lida brist på bröd.

15 Jag är HERREN din Gud,
 han som rör upp havet
 så att dess vågor dånar,
 HERREN Sebaot är hans namn.

16 Jag har lagt mina ord i din mun
 och täckt dig med skuggan

51:8 Jes 50:9, Joh 8:46. 51:9 2 Mos 15:6f, Ps 74:13, 89:11, Jes 27:1, Hes 29:3f.
 symboliskt namn för Egypten (30:7). 51:10 2 Mos 14:22, 29, Ps 66:6, Jes 43:16f.

51:12 Ps 56:5, Jes 40:6, Matt 10:28, 1 Petr 1:24. 51:13 Job 9:8, Ps 104:2, Jes 40:23.
 5 Mos 18:18, Jes 49:2, Jer 1:9.

51:9 **Rahab** Betyder "övermod", ett
 51:11 Jes 35:10, Joh 16:20, 22, Upp 21:4.

51:15 Job 26:12, Jer 31:35. 51:16

av min hand,
 för att plantera himlen
 och grunda jorden
 och säga till Sion: Du är mitt folk.

Herrens vredesbägare

- 17 Vakna, vakna! Res dig, Jerusalem,
 du som av HERRENS hand
 har fått dricka
 hans vredes bägare,
 du som har tömt
 berusningens bägare
 till sista droppen.
- 18 Av alla de söner hon fött
 var det ingen som ledde henne,
 av alla de söner hon fostrat
 var det ingen som tog henne
 i handen.
- 19 Dubbel olycka har drabbat dig,
 vem har medkänsla med dig?
 Förödelse och förstöring,
 svält och svärd –
 hur ska jag trösta dig?
- 20 Dina söner var utslagna,
 de låg vid alla gathörn
 som antiloper i nät,
 fullt drabbade av HERRENS vrede,
 av din Guds bestraffning.
- 21 Så hör nu detta, du plågade
 som är drucken, men inte av vin:
- 22 Så säger HERREN,
 din Herre och Gud
 som utför sitt folks sak:
 Se, jag tar bort berusningens bägare
 ur din hand,
 du ska inte dricka mer
 av min vredes bägare.
- 23 Jag ska sätta den i handen
 på dina plågare, de som sade till dig:
 "Fall ner, vi ska gå fram
 över dig!"
 Så gjorde du din rygg till mark,
 en gata för dem att gå på.

52

Glädjebudet om Sions återlösning

- 1 Vakna, vakna!
 Klä dig i din styrka, Sion,
 klä dig i din högtidsskrud,

51:17 Ps 60:5, 75:9, Jes 52:1, Jer 25:15, Upp 14:10, 16:19. 51:19 Jes 47:9.
 och tidiga översättningar: "vem kan". 51:20 Jer 14:16, Klag 2:11, 19.
 52:1 Jes 51:17, Upp 21:27.

51:19 *hur ska jag* Jesajarullen från Qumran
 51:23 Ps 129:3, Jes 49:26, Jer 25:15, Sak 12:2f.

- Jerusalem, du heliga stad,
 för ingen oomskuren eller oren
 ska mer komma in i dig.
- ² Skaka av dig stoftet,
 res dig och ta din plats,
 Jerusalem.
 Lös banden från din hals,
 du fångna dotter Sion,
- ³ för så säger HERREN:
 Ni blev sålda för ingenting,
 och ni ska också bli återlösta
 utan pengar.
- ⁴ Så säger Herren Gud:
 Först drog mitt folk ner till Egypten
 och bodde där som främlingar,
 sedan förtryckte Assur dem
 utan orsak.
- ⁵ Vad har jag nu här? säger HERREN.
 Mitt folk har förts bort
 utan skäl.
 De som härskar över dem skrävar,
 säger HERREN,
 och mitt namn hånas ständigt,
 dagen lång.
- ⁶ Därför ska mitt folk
 få lära känna mitt namn,
 därför ska de på den dagen förstå
 att jag är den som talar:
 Här är jag!
- ⁷ Hur ljuvliga är inte
 glädjebudbärarens steg
 när han kommer över bergen
 och förkunnar frid,
 bär fram goda nyheter
 och förkunnar frälsning
 och säger till Sion:
 "Din Gud är kung!"
- ⁸ Hör, dina väktare ropar
 med hög röst,
 de jublar tillsammans,
 för de ska med egna ögon få se
 HERREN vända tillbaka till Sion.
- ⁹ Brist ut i jubel tillsammans,
 ni Jerusalems ruiner,
 för HERREN tröstar sitt folk,
 han återlöser Jerusalem.
- ¹⁰ HERREN visar sin heliga arm

52:3 1 Petr 1:18. **52:4** 1 Mos 46:6, 2 Kung 17:5f, 18:9f, 13f.
 Nah 1:15, Rom 10:15. **52:7** Citeras av Paulus i Rom 10:15.

52:5 4 Mos 14:15f, Hes 36:20f, Rom 2:24. **52:7** Ps 96:10,
52:8 Jes 62:6, Upp 14:1. **52:9** Ps 98:4, Jes 40:1, 58:12,

61:4. **52:10** Ps 98:3, Jes 53:1, Luk 2:30f, 3:6.

inför alla folkens ögon,
alla jordens ändar ska se
vår Guds frälsning.

- 11 Dra bort! Dra bort! Gå ut därifrån!
Rör inte vid något orent!
Gå ut från henne!
Rena er, ni som bär HERRENS kärll.
- 12 Ni ska inte dra ut med hast
och inte gå bort som flyktingar,
för HERREN går framför er
och Israels Gud är sist i ert tåg.

Tjänarens lidande och härlighet

- 13 Se, min tjänare ska handla vist.
Han ska bli hög och upphöjd,
mycket hög.
- 14 Liksom många häpnade över dig,
så ska hans utseende
fördärvas mer än människors
och hans gestalt
mer än Adams barn.
- 15 Så ska han bestänka många folk.
Inför honom ska kungar
förstummas,
för de får se något
som aldrig berättats för dem
och förstå något de aldrig har hört.

53

- 1 Vem trodde vår predikan?
För vem blev HERRENS arm
uppenbarad?
- 2 Som en späd planta
sköt han upp inför honom,
som ett rotskott ur torr jord.
Han hade varken skönhet
eller majestät när vi såg honom,
inget utseende som vi drogs till.
- 3 Han var föraktad
och övergiven av människor,
en smärtornas man
och förtrogen med lidande.

52:11 Jes 48:20, Dan 12:10, 2 Kor 6:17, Upp 18:4. **52:11 Herrens kärll** Gudstjänstföremålen som hade rövats bort (2 Krön 36:18, Esra 1:7f). **52:11** Citeras av Paulus i 2 Kor 6:17. **52:12** 2 Mos 12:33, 13:21, 5 Mos 16:3, Jes 58:8. **52:13** Apg 2:33, Fil 2:9f. **52:13 handla vist** Annan översättning: "ha framgång". **52:13** Avsnittet med Jes 53 utgör centrum i Jes 40-66 (se not till 57:21). **52:14** Ps 22:7, Jes 53:2f, Joh 19:5. **52:14 hans utseende fördärvas** Annan översättning: "hans framträdande förvrängas". **52:15** Jes 65:1, Rom 15:21. **52:15 bestänka** Rena med förbundsblod (2 Mos 24:8, 1 Petr 1:2) eller reningsvatten (4 Mos 19:17). **52:15** Annan översättning (så Septuaginta): "... för de som aldrig fått det berättat får se, och de som aldrig fått höra förstår". Citeras så av Paulus i Rom 15:21. **53:1** Jes 52:10, Joh 12:38, Rom 10:16. **53:1** Citeras av Johannes i Joh 12:38 och av Paulus i Rom 10:16. **53:2** Jes 11:1, 52:14. **53:3** Ps 22:7, Jes 49:7, 50:6, Mark 9:12, Joh 7:48.

Han var som en
som man skyler ansiktet för,
så föraktad att vi inte
respekterade honom.

- 4 Men det var våra sjukdomar han bar,
våra smärtor tog han på sig,
medan vi såg honom som hemsökt,
slagen av Gud och pinad.
- 5 Han blev genomborrad för våra brott,
slagen för våra synder.
Straffet blev lagt på honom
för att vi skulle få frid,
och genom hans sår är vi helade.
- 6 Vi gick alla vilse som får,
var och en gick sin egen väg.
Men all vår skuld
lade HERREN på honom.
- 7 Han blev misshandlad,
men han ödmjukade sig
och öppnade inte sin mun.
Som ett lamm som förs bort
för att slaktas,
som ett får som är tyst
inför dem som klipper det,
så öppnade han inte sin mun.
- 8 Genom våld och dom
blev han borttagen.
Vem i hans släkte betänker
att när han rycktes bort
från de levandes land,
blev han plågad på grund av
mitt folks brott?
- 9 Han fick sin grav
bland de ogudaktiga
men var hos en rik vid sin död,
för han hade inte gjort något orätt,
och inget svek fanns i hans mun.
- 10 Det var HERRENS vilja
att slå honom och låta honom lida.
När du gör hans liv
till ett skuldoffer,
får han se avkomlingar

53:4 Matt 8:17, Joh 1:29, 1 Petr 2:24. **53:4** Citeras i Matt 8:17 och 1 Petr 2:24f som profetia om Messias. **53:5** Sak 13:6f, Rom 4:25, 1 Kor 15:3f, Gal 3:13, 1 Petr 2:24f. **53:6** Ps 119:176, Jer 50:6, Hes 34:6, Sak 10:2. **53:7** Jer 11:19, Matt 26:63, 27:14, Mark 14:61, Joh 1:29, Apg 8:32f, 1 Petr 2:23. **53:7** Citeras i Apg 8:32f som profetia om Messias. **53:8** Esra 9:6, Ps 103:3f, 1 Kor 15:3, 1 Petr 2:24f. **53:8** *Vem i hans släkte betänker att när* Annan översättning: "Vem i hans släkte protesterade? När" eller "Vem tänker på hans släkte? När" (så i Apg 8:33). **53:9** Joh 8:46, 2 Kor 5:21, 1 Petr 2:22, 1 Joh 3:5. **53:9** Citeras i 1 Petr 2:22 som profetia om Messias. **53:10** Rom 6:9f, Gal 3:13, Hebr 9:28, 10:12f. **53:10** *När du gör hans liv till ett skuldoffer* Annan översättning: "När hans liv görs till ett skuldoffer".

- och leva länge,
och HERRENS vilja ska ha framgång
genom hans hand.
- 11 Genom den möda
hans själ har utstått
får han se och bli tillfreds.
Genom sin kunskap förklarar
min rättfärdige tjänare
de många rättfärdiga,
och han bär deras skulder.
- 12 Därför ska jag ge honom
de många som hans del,
och de starka ska han få som byte,
eftersom han utgav sitt liv i döden
och räknades bland förbrytare,
han som bar de mångas synd
och gick in i överträdarnas ställe.

54

Sions upprättelse

- 1 Jubla, du ofruktsamma,
du som inte har fött barn!
Brist ut i jubel och ropa av fröjd,
du som inte har haft födslovärkar,
för den ensamma har många barn,
fler än den som har en man,
säger HERREN.
- 2 Utvidga platsen för ditt tält,
spänn ut tältdukarna där du bor
och håll inte tillbaka.
Gör dina tältlinor långa
och dina pluggar starka,
- 3 för du ska breda ut dig
åt både höger och vänster.
Dina avkomlingar
ska få hedningar som arv
och på nytt befolka
ödelagda städer.
- 4 Var inte rädd,
för du ska inte behöva skämmas.
Var inte blyg,
för du ska inte bli förödmjukad.

53:11 Rom 3:21f, 4:2f, 5:19, Gal 2:15f. **53:11 se** Andra handskrifter (Qumran och Septuaginta): "se Ijus". **53:11 kunskap** Innebär inte bara vetskap utan också gemenskap (jfr t ex Ords 9:10), här Messias syndfria gemenskap med Gud (se Joh 7:29, 8:55, 10:15, 17:3). **53:12** Luk 22:37, Joh 1:29, 17:2, 6, Rom 5:17f, 1 Petr 2:24. **53:12 de många** Uttryck för alla människor (jfr Dan 12:2, Matt 20:28, Rom 5:15f). **53:12** Citeras av Jesus i Luk 22:37 som profetia om honom. **53:12 gick in i överträdarnas ställe** Annan översättning: "bad för överträdarna" (se t ex Luk 23:34). **54:1** Jes 49:20, Sak 9:9, Gal 4:27. **54:1** Citeras av Paulus i Gal 4:27 som profetia om den Kristustroende församlingen. **54:3 höger ... vänster** Kan syfta på söder och norr, eftersom man var "orienterad" mot öst.

- Nej, du ska glömma
 din ungdoms skam,
 och din änketids förakt
 ska du inte minnas mer,
⁵ för han som skapat dig är din man,
 HERREN Sebaot är hans namn.
 Israels Helige är din återlösare,
 han som kallas hela jordens Gud.
- ⁶ Som en övergiven kvinna i hjärtesorg
 kallade HERREN dig,
 och som en förkastad
 ungdomshustru,
 säger din Gud.
- ⁷ Ett kort ögonblick övergav jag dig,
 men i stor barmhärtighet
 vill jag nu samla dig.
- ⁸ När min vrede vällde fram
 dolde jag ett ögonblick
 mitt ansikte för dig,
 men nu vill jag med evig nåd
 förbarma mig över dig,
 säger HERREN din återlösare.
- ⁹ Jag ska göra som vid Noas flod.
 Liksom jag gav min ed
 att Noas flod inte mer
 skulle drabba jorden,
 så ger jag nu min ed att inte mer
 vredgas på dig eller bestraffa dig.
- ¹⁰ Även om bergen viker bort
 och höjderna vacklar,
 så ska min nåd inte vika från dig
 eller mitt fridsförbund vackla,
 säger HERREN din förbarmare.
- ¹¹ Du arma, så drabbad av stormar
 utan att få någon tröst,
 nu ska jag mura dina stenar
 med spetsglans
 och lägga din grund med safirer.
- ¹² Jag ska göra dina tinnar av rubiner,
 dina portar av kristall
 och hela din ringmur av ädla stenar.
- ¹³ Alla dina barn
 ska bli HERRENS lärjungar,
 och dina barns frid ska vara stor.
- ¹⁴ I rättfärdighet ska du bli befäst.
 Förtryck ska vara fjärran från dig,

54:5 Rom 3:29. **54:7** Ps 30:6, Jes 60:10. **54:9** 1 Mos 9:11, 15. **54:10** Ps 146:6, Jer 31:20, Hes 34:25f, Matt 24:35.
54:11 Upp 21:19f. **54:11 spetsglans** Antimon, mörkt färgämne som användes mellan mosaikstenar och även som
 ögonskugga. **54:12 kristall** så Septuaginta. Grundtexten svårtolkad. **54:13** Jer 31:34, Joh 6:45, Rom 5:1. **54:13**
 Citeras av Jesus i Joh 6:45.

- du har inget att frukta.
Skräcken ska vara borta,
den ska inte komma dig nära.
- 15 Om någon angriper dig
kommer det inte från mig,
den som angriper dig
ska falla för dig.
- 16 Se, jag skapar smeden,
som blåser upp kolelden
och formar ett vapen
genom sitt arbete.
Jag skapar också fördärvaren
till att förstöra.
- 17 Inget vapen som smids mot dig
ska ha framgång,
och varje tunga som angriper dig
ska du i domen döma skyldig.
Detta är HERRENS tjänares arvedel,
och deras rättfärdighet
kommer från mig, säger HERREN.

55

Inbjudan till dem som törstar

- 1 Hör, alla ni som törstar,
kom till vattnet!
Och ni som inte har pengar,
kom och köp säd och ät!
Ja, kom och köp säd utan pengar
och vin och mjölk för ingenting.
- 2 Varför ger ni pengar
för det som inte är bröd,
era inkomster
för det som inte mättar?
Hör på mig, så får ni äta gott
och er själ njuta av feta rätter.
- 3 Vänd ert öra hit och kom till mig!
Hör, så får er själ leva!
Jag vill sluta ett evigt förbund
med er,
den trofasta nåd
som jag lovade David.
- 4 Se, honom har jag satt
till ett vittne för folken,
till en furste och ledare för folken.
- 5 Du ska kalla på ett folk
du inte känner,

54:15 Rom 8:31. 54:16 2 Mos 12:23, 1 Krön 21:15, 1 Kor 10:10, Hebr 11:28. 54:17 Rom 1:17. 55:1 Jes 12:3, 44:3, Matt 5:6, 11:28, Joh 7:37, Upp 22:17. 55:2 Ps 22:27f, Jes 25:6. 55:3 2 Sam 7:15, 1 Kung 8:25, Ps 89:29, 111:9, Jes 54:10, Apg 13:34. 55:3 *den trofasta nåd som jag lovade David* Messiaslöftet i 2 Sam 7:12f (särskilt vers 14-15). Citeras av Paulus i Apg 13:34 som profetia om Messias. 55:4 Ps 2:8f, 72:8f, Upp 1:5.

ett hednafolk som inte känner dig
ska skynda till dig
för HERREN din Guds skull,
Israels Helige,
för han har förhärligat dig.

- 6 Sök HERREN
medan han låter sig finnas,
åkalla honom medan han är nära.
- 7 Den ogudaktige ska lämna sin väg,
den orättfärdige sina tankar
och vända om till HERREN,
så ska han förbarma sig
över honom,
och till vår Gud,
för han vill gärna förlåta.
- 8 Mina tankar är inte era tankar,
och era vägar är inte mina vägar,
säger HERREN.
- 9 Nej, liksom himlen
är högre än jorden,
så är mina vägar högre än era vägar
och mina tankar högre än
era tankar.
- 10 Liksom regnet och snön
faller från himlen
och inte återvänder dit
utan vattnar jorden
så att den blir fruktbar och grönskar
och ger säd till att så
och bröd till att äta,
- 11 så ska det vara med ordet
som går ut från min mun.
Det ska inte komma tillbaka
till mig förgäves
utan att ha gjort vad jag vill
och utfört vad jag sänt det till.
- 12 Med glädje ska ni dra ut,
i frid ska ni föras fram.
Bergen och höjderna
ska brista ut i jubel inför er,
markens alla träd
ska klappa i händerna.
- 13 I stället för törnsnår
ska cypresser växa upp,
i stället för nässlor
ska myrten växa upp.
Det ska bli till ära för HERREN,

ett evigt tecken
som inte ska utplånas.

56

Guds frälsning gäller alla

- ¹ Så säger HERREN:
Håll fast vid det som är rätt,
handla rättfärdigt,
för snart ska min frälsning komma
och min rättfärdighet
uppenbaras.
- ² Salig är den människa som gör så,
den människoson
som håller fast vid det,
som tar vara på sabbaten
och inte ohelgar den,
som avhåller sin hand
från att göra något ont.
- ³ Främlingen som sluter sig
till HERREN ska inte säga:
"HERREN kommer att skilja mig
från sitt folk."
Inte heller ska eunucken säga:
"Jag är ett förtorkat träd."
- ⁴ För så säger HERREN:
De eunucker som tar vara
på mina sabbater,
som väljer det jag finner glädje i
och håller fast vid mitt förbund,
- ⁵ åt dem ska jag
i mitt hus och inom mina murar
ge ett minnesmärke och ett namn,
en välsignelse som är bättre
än söner och döttrar.
Jag ska ge dem ett evigt namn
som inte ska utplånas.
- ⁶ De främlingar som sluter sig
till HERREN
och vill tjäna honom
och älska HERRENS namn
och vara hans tjänare,
alla som tar vara på sabbaten
och inte ohelgar den,
som håller fast vid mitt förbund,
- ⁷ dem ska jag föra till mitt heliga berg
och ge dem glädje

56:1 Ps 106:3, Jes 46:13, 51:5, 62:1, Rom 1:17, 13:11. **56:2** 2 Mos 31:13f, 3 Mos 19:3, 30, 26:2, Jes 58:13f, Jer 17:22f. **56:3** 5 Mos 23:1, Jes 14:1, Apg 10:34f. **56:3 främlingen... eunucken** Hade begränsat tillträde till templet (5 Mos 23) men tillbad på hedningarnas förgård. Se t ex 1 Kung 8:41f, Apg 8:27, Ef 2:11f. **56:4 eunucker** Kastrerade män (jfr Matt 19:12), inte ovanligt bland Orientens hovmän (Apg 8:27). **56:5** 2 Sam 18:18, Upp 2:17. **56:7** 1 Kung 8:41f, Hes 20:40, Matt 21:13, Mark 11:17, Luk 19:46.

i mitt bönehus.
 Deras brännoffer och slaktoffer
 ska tas emot på mitt altare,
 för mitt hus ska kallas
 ett bönens hus för alla folk.
 8 Så säger Herren Gud,
 han som samlar Israels fördrivna:
 Ännu fler ska jag samla till honom,
 till hans församling.

Israels väktare är blinda

9 Alla ni markens vilda djur,
 kom och ät,
 alla ni vilda djur i skogen!
 10 Hans väktare är alla blinda,
 de märker ingenting.
 De är alla stumma hundar
 som inte kan skälla.
 De ligger och drömmar,
 de älskar att slumra.
 11 Men de är glupska hundar,
 de blir aldrig mätta.
 Och de ska vara herdar,
 de som inget förstår!
 Alla går sin egen väg,
 var och en söker sin egen fördel,
 allesammans.
 12 "Kom, jag hämtar vin,
 vi berusar oss med starka drycker!
 Och morgondagen ska bli
 som i dag,
 ja, ännu bättre!"

57

Israels trolöshet och avgudadyrkan

1 Den rättfärdige går under,
 men ingen bryr sig om det.
 Fromma människor rycks bort,
 utan att någon inser
 att den rättfärdige tas bort
 för att slippa ondskan.
 2 Han går in i friden.
 De som vandrar sin väg rakt fram
 kommer till vila på sina läger.
 3 Men ni, kom fram hit,
 ni söner till spåkvinnor,
 ni barn till äktenskapsbrytare
 och prostituerade.

56:7 Citeras av Jesus vid tempelrensningen i Matt 21:13, Mark 11:17, Luk 19:46. 56:8 Hes 34:12, Matt 16:18, Joh 10:16.
 56:11 Jer 6:13, 8:10, Matt 23:4. 56:12 Jes 22:13f, 1 Kor 15:32. 57:1 2 Kung 22:20, Ps 12:2, 2 Kor 5:2f. 57:2 Upp 14:13.
 57:3 4 Mos 32:14, Jes 1:4, Matt 12:34, 39.

- 4 Vem gör ni er lustiga över?
 Mot vem spärrar ni upp munnen
 och räcker ut tungan?
 Är ni inte upprorets barn,
 lögnens avkomma,
- 5 ni som under alla gröna träd
 brinner av lust till avgudarna,
 ni som slaktar era barn i dalarna
 nere i bergsklyftorna.
- 6 Ravinens hala stenar är din del,
 de, just de, är din lott.
 Åt dem utgjuter du dryckesoffer
 och bär fram matoffer.
 Ska jag vara nöjd med sådant?
- 7 Du ordnade din bädd
 på höga och stora berg,
 dit gick du för att offra slaktoffer.
- 8 Bakom dörren och dörrposten
 satte du ditt minnestecken.
 Du övergav mig, klädde av dig,
 steg upp i din säng
 och gjorde den rymlig.
 Du ingick förbund med dem
 som du älskade att gå i säng med,
 du såg dem nakna.
- 9 Du gick till kungen med olja
 och använde många
 väldoftande salvor.
 Du sände dina budbärare
 till fjärran land,
 ja, ända ner till dödsriket.
- 10 Du blev trött av din långa färd,
 men du sade inte:
 "Det är lönlöst."
 Så länge du kunde röra din hand,
 mattades du inte.
- 11 Vem var du rädd för och fruktade,
 eftersom du bedrog mig?
 Du har inte kommit ihåg mig
 eller brytt dig om mig.
 Jag har varit tyst,
 och det sedan länge –
 är det därför du inte fruktar mig?
- 12 Men jag ska visa hur det är
 med din rättfärdighet
 och dina verk,
 de kommer inte att hjälpa dig.

57:4 Jud v 18. 57:5 3 Mos 18:21, 1 Kung 14:23, 2 Kung 16:4, Jer 2:20. 57:5 **brinner av lust till avgudarna** Kananeiska fruktbarhetsriter (se Jer 2:20f, Hos 1-3). 57:5 **slaktar era barn** Barnoffer till dödsguden Molok (se 3 Mos 20:2f, Ps 106:37f, Jer 32:35). 57:7 Jes 65:7, Hos 4:13. 57:9 **kungen** Annan översättning: "Molok". 57:11 Ps 50:21, Pred 8:11, Jes 42:14. 57:12 Jes 65:7.

- 13 När du ropar
får din avgudasamling rädda dig.
En vind ska ta med dem allihop,
en fläkt ska föra bort dem.
Men den som tar sin tillflykt
till mig
ska få landet till arvedel
och mitt heliga berg
till besittning.
- 14 Man ska säga:
"Bana väg, bana och röj väg!
Ta bort stötestenarna
från mitt folks väg!"
- 15 För så säger den höge
och upphöjde,
han som tronar för evigt
och heter "den Helige":
Jag bor i det höga och heliga
men också hos den
som är förkrossad
och har en ödmjuk ande,
för att ge liv
åt de ödmjukas ande,
för att ge liv
åt de förkrossades hjärtan.
- 16 Jag ska inte gå till rätta för evigt,
inte ständigt vredgas,
för då skulle deras ande
försmäkta inför mig,
de själar som jag själv har skapat.
- 17 Jag var vred
över hans girighetssynd,
jag slog honom och
dolde mig i min vrede.
Men han vände sig bort
och gick den väg han själv ville.
- 18 Jag har sett hans vägar,
men jag vill bota honom
och leda honom.
Jag vill ge tröst åt honom
och hans sörjande,
- 19 skapa lovsång på deras läppar,
frid för den som är fjärran
och frid för den som är nära,
säger HERREN.
Jag ska bota honom.
- 20 Men de gudlösa

57:13 Ps 34:9, 84:13, Jes 60:21. **57:14** Jes 40:3, 42:16, 62:10. **57:15** Ps 34:19, 51:19, 113:5f, 138:6, Jes 66:2, Luk 1:48f.
57:16 Ps 103:9, Jer 3:12, Mika 7:18. **57:17** Jes 54:8, 59:2, Mika 3:4. **57:19** Ps 40:4, Jes 52:7, Ef 2:17, Hebr 3:15. **57:20**
Jud v 13.

är som ett upprört hav
som inte kan vara stilla,
vars vågor rör upp dy och smuts.

- 21 Det finns ingen frid
för de ogudaktiga,
säger min Gud.

III. DET GAMLA OCH DET NYA SION (Kap 58-66)

58

Falsk och äkta fasta

- 1 Ropa för full hals,
håll inte tillbaka.
Höj din röst som en basun
och förkunna för mitt folk
deras brott,
för Jakobs hus deras synder.
- 2 De söker mig dag efter dag
och vill gärna
lära känna mina vägar,
som om de vore ett folk
som handlar rättfärdigt
och inte överger
sin Guds domslut.
De frågar mig om rätta domslut
och vill komma nära Gud.
- 3 "Varför fastar vi
när du inte ser det?
Varför spåker vi oss
när du inte märker det?"
Men se, på er fastedag
sköter ni era sysslor
och driver alla era arbetare hårt.
- 4 Ni håller er fasta med gräl och bråk,
ni slåss med onda nävar.
Ni fastar i dag inte på sådant sätt
att er röst blir hörd i höjden.
- 5 Är det en sådan fasta jag vill ha,
en dag då människan
ödmjukar sig?
Att man hänger med huvudet
som ett sävstrå
och sitter i säck och aska,
kallar du det en fasta,
en dag som behagar HERREN?

57:21 Jes 48:22, 59:8. **57:21** Jesaja 40-66 består av tre lika stora delar: Kap 40-48, 49-57 och 58-66. De två första delarna slutar på samma sätt, se 48:22 och 57:21. Varje del har en mittpunkt. Kap 49-57 består av 49-51, 52-54 och 55-57. Mittpunkten 52-54 har i sin tur en mittpunkt, 52:13-53:12, som består av fem lika stora delar med mittpunkten 53:4-6, vilket är centrum för hela 40-66. **58:1** Mika 3:8, Hos 8:1. **58:2 komma nära Gud** Annan översättning: "att Gud ska komma nära". **58:3** Jer 14:12. **58:3 sköter ni era sysslor** Annan översättning: "gör ni vad ni har lust med" (även i vers 13). **58:5** Sak 7:5f, Matt 6:16.

- 6 Nej, detta är den fasta jag vill ha:
 Lossa orättfärdiga bojor,
 lös okets band,
 släpp de förtryckta fria,
 bryt sönder alla ok!
- 7 Dela ditt bröd med den hungrige,
 ge de fattiga och hemlösa
 en boning,
 klä den nakne när du ser honom
 och dra dig inte undan
 för den som är ditt kött och blod.
- 8 Då ska ditt ljus bryta fram
 som gryningen
 och ditt helande växa fram
 med hast.
 Din rättfärdighet ska gå framför dig
 och HERRENS härlighet
 följa i dina spår.
- 9 Då ska HERREN svara
 när du åkallar honom.
 När du ropar, ska han säga:
 "Här är jag."
 Om du gör dig av med alla ok,
 om du slutar att peka finger
 och tala onda ord,
- 10 om du delar med dig av vad du har
 åt den hungrige
 och mättar den som lider nöd,
 då ska ditt ljus gå upp i mörkret
 och din natt bli
 som middagens ljus.
- 11 Och HERREN ska alltid leda dig,
 han ska mätta dig i ödemarken
 och ge styrka åt benen i din kropp.
 Du ska vara
 som en vattenrik trädgård
 och likna en källa
 vars vatten aldrig sinar.
- 12 Dina avkomlingar
 ska bygga upp de gamla ruinerna,
 du ska återställa grundvalar
 från forna generationer.
 Du ska kallas
 "den som murar igen sprickor",
 "den som återställer stigar
 så att man kan bo i landet".
- 13 Om du hindrar din fot på sabbaten

58:7 Hes 18:7, Matt 25:35f, Apg 20:25, Rom 12:13. **58:8** Ps 37:6, Jes 52:12. **58:9** Ps 145:18, Jes 65:24, Jer 29:13. **58:9**
peka finger Förknippades med anklagelse och förbannelse. **58:10** Ps 97:11, 112:4. **58:12** Jes 61:4, Amos 9:14. **58:13**
 2 Mos 31:16f, Pred 4:17, Jes 56:4f.

från att sköta dina sysslor
 på min heliga dag,
 om du kallar sabbaten en fröjd,
 helgad åt HERREN och ärad,
 om du ärar den
 genom att inte gå egna vägar
 och inte sköta dina sysslor
 eller tala tomma ord,
 14 då ska du få fröjda dig i HERREN,
 och jag ska föra dig fram
 över landets höjder
 och låta dig njuta
 av din fader Jakobs arvedel.
 Så har HERRENS mun talat.

59

Synd, bekännelse och frälsning

- 1 Se, HERRENS hand är inte
 för kort för att frälsa,
 hans öra är inte
 för dövt för att höra.
- 2 Nej, det är era missgärningar
 som skiljer er från er Gud,
 era synder döljer
 hans ansikte för er
 så att han inte hör er.
- 3 För era händer är fläckade av blod,
 era fingrar av skuld.
 Era läppar talar lögn,
 er tunga bär fram ondska.
- 4 Ingen ropar efter rättfärdighet,
 ingen dömer med sanning.
 De litar till tomhet och talar lögn,
 de går havande med olycka
 och föder fördärv.
- 5 De kläcker ormägg
 och väver spindelnät.
 Den som äter av deras ägg dör,
 och krossas ett
 kommer det ut en orm.
- 6 Deras spindelnät
 duger inte till kläder,
 de kan inte skyla sig själva
 med vad de tillverkat.
 Deras verk är onskans verk,
 deras händer utövar våld.
- 7 Deras fötter rusar
 till det som är ont,
 de är snabba
 att spilla oskyldigt blod.

- Deras tankar är fördärvets tankar,
förödelse och elände
råder på deras vägar.
- ⁸ Fridens väg känner de inte,
rätten följer inte i deras spår.
De går krokiga stigar,
ingen som vandrar dem
vet vad frid är.
- ⁹ Därför är rättvisan fjärran från oss,
rättfärdigheten når oss inte.
Vi väntar på ljus,
men här råder mörker,
på solsken,
men vi vandrar i dunkel.
- ¹⁰ Vi famlar som blinda längs väggen,
famlar som om vi inte hade ögon.
Vi stapplar mitt på dagen
som vore det skymning.
Bland de friska är vi som döda.
- ¹¹ Vi brummar alla som björnar
och kuttrar sorgset som duvor.
Vi väntar på rättvisa,
men den kommer inte,
efter frälsning,
men den är fjärran från oss.
- ¹² Våra brott inför dig är många,
våra synder vittnar mot oss.
Våra brott följer med oss,
vi känner våra missgärningar.
- ¹³ Vi har gjort uppror
och förnekat HERREN,
vi har vänt vår Gud ryggen.
Vi har talat förtryck och avfall,
tänkt ut och fört fram
lögnaktiga ord från våra hjärtan.
- ¹⁴ Rättvisan trängs tillbaka,
rättfärdigheten står långt borta,
för sanningen vacklar på torget,
det som är rätt
kan inte komma fram.
- ¹⁵ Sanningen har försvunnit,
och den som undviker det onda
blir plundrad.

Detta såg HERREN,
och han var missnöjd med
att det inte fanns någon rättvisa.

59:7 Citeras av Paulus i Rom 3:15f. **59:10** 5 Mos 28:29. **59:10 de friska** Grundtexten svårtolkad. **59:11** Jes 38:14, Hes 7:16, Nah 2:8. **59:12** Ps 38:5, 51:5, Jer 3:13, 14:7. **59:13** Ps 5:7, 10, Hos 7:14, 2 Petr 2:1. **59:14** Hab 1:4, Sak 8:16. **59:15** Ps 12:2, Hos 4:1.

- 16 Han såg att ingen steg fram,
han var förundrad
över att ingen grep in.
Då hjälpte honom hans egen arm,
och hans rättfärdighet
stödde honom.
- 17 Han klädde sig i rättfärdighet
som pansar
och satte frälsningens hjälm
på sitt huvud.
Han klädde sig i hämndens dräkt
som klädsel
och svepte sig i lidelse
som en mantel.
- 18 Efter deras gärningar
ska han löna dem,
med vrede över hans motståndare,
hämnd över hans fiender.
Han ska löna kustländerna
för vad de har gjort.
- 19 Så ska man frukta HERRENS namn
i väster
och hans härlighet
där solen går upp.
När fienden bryter fram
som en flod,
ska HERRENS Ande
driva honom på flykten.
- 20 Återlösaren ska komma till Sion
och till dem i Jakob som vänder om
från sitt uppror,
säger HERREN.
- 21 Detta är mitt förbund med dem, säger HERREN: Min Ande som är över dig och mina ord som jag har lagt i din mun ska inte vika ur din mun eller ur dina barns eller barnbarns mun, från nu och till evig tid, säger HERREN.

60

Sions kommande härlighet

- 1 Stå upp, stråla,
för ditt ljus kommer
och HERRENS härlighet
går upp över dig.
- 2 Se, mörker ska täcka jorden
och töcken folken,
men över dig ska HERREN gå upp,
hans härlighet ska uppenbaras
över dig.

59:16 Ps 98:1, Jes 63:5. **59:17** Ef 6:14, 17, 1 Tess 5:8. **59:19** Jes 30:27, 33, 45:6, Mal 1:11. **59:20** Jes 1:27, 10:21f,
Luk 1:68, 2:38, Rom 11:26. **59:20** Citeras av Paulus i Rom 11:26f som profetia om Messias. **59:21** Jes 51:16, Jer 1:9.
60:1 Jes 9:2, Ef 5:14. **60:2** Jes 4:5, 9:2f, Joh 1:5, 9, 14, Kol 1:13.

- ³ Hednafolk ska vandra i ditt ljus
och kungar i glansen
som går upp över dig.
- ⁴ Lyft din blick och se dig omkring:
Alla samlas och kommer till dig.
Dina söner kommer från fjärran,
dina döttrar bärs fram på armen.
- ⁵ Då ska du se det
och stråla av fröjd,
ditt hjärta ska bäva och vidga sig,
för havets rikedomar
ska föras till dig,
folkens skatter ska tillfalla dig.
- ⁶ Skaror av kameler ska täcka dig,
unga kameler
från Midjan och Efa.
Från Saba kommer de alla,
de bär guld och rökelse
och förkunnar HERRENS lov.
- ⁷ Alla Kedars hjordar
ska samlas till dig,
Nebajots baggar
ska stå till din tjänst.
De ska offras till välbehag
på mitt altare,
och jag ska förhårliga
min härlighets hus.
- ⁸ Vilka är dessa
som kommer flygande som moln,
som duvor till sitt duvslag?
- ⁹ Kustländerna hoppas på mig,
främst kommer Tarshishskepp
för att föra hem dina söner
från fjärran land.
De har med sig silver och guld
åt HERREN din Guds namn,
åt Israels Helige,
för han förhårligar dig.
- ¹⁰ Främlingar ska bygga upp
dina murar
och deras kungar ska betjäna dig,
för jag slog dig i min vrede
men i min nåd
förbarmar jag mig över dig.

60:3 Jes 2:3, 42:6, 49:6, Luk 2:32, Upp 21:24.

60:4 Jes 43:6, 49:12, 18, 22, 66:20.

60:5 Ps 34:6, Hagg 2:7f.

60:6 1 Mos 25:4, Ps 72:10.

60:6 *Midjan och Efa* Nomadstammar i nordvästra Saudiarabien (1 Mos 25:4, 2 Mos 2:15).

60:6 *Saba* Handelsrike i nuvarande Jemen, berömt för guld och rökelse (1 Kung 10, Hes 27:22).

60:7

Ps 120:5, Jes 56:7, Jer 49:28.

60:7 *Kedar ... Nebajot* Nordarabiska stammar (1 Mos 25:13, Hes 27:21).

60:9

Tarshishskepp Långseglande handelsskepp. Tarshish låg någonstans i västra Medelhavet.

60:10 Jes 54:7f.

- 11 Dina portar ska ständigt stå öppna,
varken dag eller natt
ska de stängas,
så att folkens rikedomar
kan föras till dig
och deras kungar föras med i tåget.
- 12 För det folk eller rike
som inte vill tjäna dig
ska gå under,
sådana folk ska förgöras helt.
- 13 Libanons härlighet
ska komma till dig,
både cypress och alm och buxbom,
för att pryda
min helgedoms plats.
Jag vill göra platsen för mina fötter
härlig.
- 14 Bugande ska dina förtryckares söner
komma till dig,
alla som föraktade dig
ska falla ner för dina fötter.
Och de ska kalla dig "HERRENS stad",
"Israels Heliges Sion".
- 15 I stället för att du var övergiven
och hatad
så att ingen ville ta vägen
genom dig,
ska jag göra dig till härlighet
för evigt,
till en fröjd från släkte till släkte.
- 16 Du ska dia folkens mjölk,
kungabröst ska du dia.
Då ska du förstå att jag, HERREN,
är din frälsare,
att Jakobs Mäktige
är din återlösare.
- 17 Jag ska ge guld i stället för koppar,
silver i stället för järn,
koppar i stället för trä
och järn i stället för sten.
Jag ska sätta friden till din överhet,
rättfärdigheten till din härskare.
- 18 Man ska inte mer höra om våld
i ditt land
eller förödelse och förstörelse
inom dina gränser,
utan du ska kalla dina murar

60:11 Upp 21:24f. **60:13** Jes 35:2, 41:19. **60:13 Libanons härlighet** Det berömda cederträet prydde Salomos tempel (1 Kung 5:8f). **60:15** Jes 62:4. **60:15 hatad** Annan översättning: "försmådd" (jfr not till Luk 14:26). **60:16** Jes 49:23. **60:17** 1 Kung 10:27, Jes 1:26, 26:12. **60:18** Jes 26:1.

- för frälsning
och dina portar för lovsång.
- 19 Solen ska inte mer vara ditt ljus
om dagen,
månen ska inte lysa dig
med sitt sken.
HERREN ska vara ditt eviga ljus,
din Gud ska vara din härlighet.
- 20 Din sol ska inte mer gå ner,
din måne inte mer avta,
för HERREN ska vara ditt eviga ljus
och dina sorgedagar ska vara slut.
- 21 Då ska alla i ditt folk vara rättfärdiga
och besitta landet för evigt,
som ett skott av min plantering,
som ett verk av mina händer
för att förhärliga mig.
- 22 Av den minste ska det bli tusen,
av den ringaste ett stort folk.
Jag, HERREN, ska låta det ske snabbt
när dess tid kommer.

61

Ett nådens år från Herren

- 1 Herren GUDS Ande
är över mig,
för HERREN har smort mig
till att förkunna glädjens budskap
för de ödmjuka.
Han har sänt mig
att förbinda dem som har
förkrossade hjärtan,
att utropa frihet för de fångna
och befrielse för de bundna,
- 2 att förkunna ett nådens år
från HERREN
och en hämndens dag
från vår Gud,
att trösta alla sörjande,
- 3 att ge de sörjande i Sion
huvudprydnad i stället för aska,
glädjens olja i stället för sorg,
lovsångsdräkt i stället för
en modfälld ande.
Och de ska kallas
"rättfärdighetens terebinter",

60:19 2 Sam 22:29, Ps 27:1, Mika 7:8, Jak 1:17, 1 Joh 1:5f, Upp 21:23, 22:5. **60:20** Upp 21:4. **60:21** Jes 61:3, Matt 5:5, Rom 5:19. **61:1** Ps 45:8, Jes 11:2, 42:1, 7, 49:9, Matt 11:5, Luk 4:18f. **61:1 smort mig** Ett uttryck för den helige Ande, beskydd och invigning till tjänst. Smörjelsen gavs till kungar (1 Sam 16:13, 1 Kung 1:39), präster (2 Mos 30:30f) och profeter (1 Kung 19:16, Ps 105:15). Jesus citerade versen (Luk 4:18f) och förklarade att den fått sin uppfyllelse i honom som Messias, den smorde (jfr Apg 10:38 samt 1 Joh 2:20). **61:1 ödmjuka** Andra handskrifter (Septuaginta): "fattiga". **61:2** Jes 63:4, Matt 5:4, Luk 6:21. **61:3** Ps 92:13f, Jes 60:21.

planterade av HERREN
till hans förhållande.

- 4 De ska bygga upp gamla ruiner,
upprätta det som förr legat öde.
De ska bygga upp
ruinstäderna igen,
platser som varit öde
i generation efter generation.
- 5 Främlingar ska stå och valla
era hjordar,
utlänningar sköta
era åkrar och vingårdar.
- 6 Och ni ska heta "HERRENS präster",
man ska kalla er:
"Vår Guds tjänare".
Ni ska få njuta av
hednafolkens skatter
och ståta med deras härlighet.
- 7 Ni ska få dubbelt igen för er skam,
och de som förödmjukades
ska nu jubla över sin del.
Därför ska de få en dubbel lott
i sitt land,
evig glädje ska de få,
- 8 för jag, HERREN, älskar det rätta
och hatar orättfärdigt rofferi.
Jag ska ge dem deras lön i trofasthet
och sluta ett evigt förbund
med dem.
- 9 Deras släkte ska vara känt
bland folken,
deras avkomma bland folkslagen.
Alla som ser dem ska förstå
att de är det släkte
som HERREN har välsignat.
- 10 Jag gläder mig stort i HERREN,
min själ fröjdar sig i min Gud,
för han har klätt mig
i frälsningens klädnad
och svept in mig
i rättfärdighetens mantel,
som när brudgummen
sätter turbanen på sitt huvud,
som när bruden
pryder sig med sina smycken.
- 11 För liksom jorden

61:4 Jes 58:12, Amos 9:14. **61:5** Jes 14:2, 60:10. **61:6** Jes 60:16, 66:21, Upp 1:6. **61:7** Jes 35:10, 40:2, 51:11, Sak 9:12.
61:8 Jes 54:10, 55:3, Hes 37:26. **61:10** Hab 3:18, Sak 3:4f, Luk 1:47, Upp 3:5, 6:11. **61:10 turbanen** Grundtextens ord
leder tanken till turbanen som bars av prästerna (2 Mos 29:6). **61:11** Ps 72:3, Jes 45:8.

låter sina växter spira fram
och en trädgård
låter sin sådd växa upp,
så ska Herren Gud
låta rättfärdighet och lovsång
växa upp inför alla folk.

62

Sions frälsning

- ¹ För Sions skull
vill jag inte tiga,
för Jerusalems skull
vill jag inte unna mig någon ro
förrän dess rättfärdighet
går upp som solens sken
och dess frälsning
som ett brinnande bloss.
- ² Folken ska se din rättfärdighet
och alla kungar din härlighet.
Du ska få ett nytt namn,
som HERRENS mun ska bestämma.
- ³ Du ska vara en härlig krona
i HERRENS hand,
ett kungligt diadem
i din Guds hand.
- ⁴ Du ska inte mer kallas
"den övergivna",
ditt land ska inte mer kallas
"ödemark",
utan du ska heta "min kära"
och ditt land "den äkta hustrun",
för HERREN har dig kär,
ditt land har fått sin äkta man.
- ⁵ För som när en ung man
gifter sig med en jungfru,
så ska dina barn gifta sig med dig,
och som en brudgum
jublar över sin brud,
så ska din Gud jubla över dig.
- ⁶ På dina murar, Jerusalem,
har jag ställt väktare.
Varken dag eller natt
får de någonsin tystna.
Ni som ropar till HERREN,
unna er ingen ro,
- ⁷ och ge honom ingen ro
förrän han upprättar Jerusalem

62:1 Jes 46:13, 52:10, 56:1. **62:2** Jes 65:15, Upp 2:17. **62:3** Sak 9:16, Upp 2:10. **62:4** Jes 54:6f, 60:15, Jer 32:41f, Hos 1:10. **62:4 den övergivna** Hebr. *Asuba*, namnet på kung Joshafats drottning (1 Kung 22:42). **62:4 min kära** Hebr. *Hefsi-Ba*, drottningens namn under Jesajas tid (2 Kung 21:1). **62:5** Jer 3:14, Sef 3:17, Upp 21:2, 9f. **62:6** Jes 52:8. **62:7** Jes 61:11, Jer 33:9, Sef 3:19f, Luk 18:1f.

- och gör det till en lovsång
på jorden.
- ⁸ HERREN har lovat med ed
vid sin högra hand
och sin starka arm:
Jag ska inte mer ge din säd
som mat åt dina fiender,
och främlingar ska inte dricka
ditt nya vin,
frukten av din möda.
- ⁹ De som samlar in säden
ska få äta den och lova HERREN,
och de som skördar vinet
ska få dricka det
på min helgedoms förgårdar.
- ¹⁰ Gå fram, fram genom portarna,
bana väg för folket!
Röj, röj en väg
och rensa bort stenarna,
res ett baner för folken!
- ¹¹ Se, HERREN förkunnar
till jordens ände:
Säg till dottern Sion:
Se, din frälsning kommer!
Se, han har med sig sin lön,
hans segerbyte
går framför honom.
- ¹² Man ska kalla dem
"det heliga folket",
"HERRENS återlösta".
Och du ska kallas
"den eftersökta",
"staden som inte
blir övergiven".

63

Vredens och frälsningens dag

- ¹ Vem är han som kommer
från Edom,
från Bosra i högröda kläder,
så ståtlig i sin dräkt,
så stolt i sin stora kraft?
"Det är jag som talar i rättfärdighet,
som är mäktig att frälsa."
- ² Varför är din dräkt så röd,
varför liknar dina kläder
en vintrampares?
- ³ "Jag har trampat vinpressen själv,

62:8 Jes 65:21f. **62:9** äta ... lova ... dricka ... förgårdar Tecken på ett upprättat gudstjänstliv (5 Mos 8:10, 14:23).
62:10 Jes 57:14. **62:11** Jes 40:10, Sak 9:9, Matt 21:5, Joh 12:15, Upp 22:12. **62:12** Jes 35:10, 51:11. **63:1** Jes 34:6.
63:1 *Edom ... Bosra* Rike och huvudstad söder om Döda havet. De nämns som representanter för fiender till Herren
och hans folk (jfr kap 34). **63:2** Upp 19:13f. **63:3** Mika 7:10.

- ingen bland folken hjälpte mig.
 Jag trampade dem i min vrede,
 trampade sönder dem i min harm.
 Deras blod stänkte på mina kläder,
 och jag fick
 hela min dräkt fläckad.
⁴ För hämndens dag var i mitt hjärta
 och året för min återlösning
 hade kommit.
⁵ Jag såg mig omkring,
 men det fanns ingen hjälpare.
 Jag stod där förundrad,
 men det fanns ingen
 som stödde mig.
 Då hjälpte mig min egen arm,
 och min vrede stödde mig.
⁶ Jag trampade ner folken i min vrede
 och gjorde dem druckna
 i min harm,
 jag lät deras blod rinna ner
 på jorden."

Ånger och bön om frälsning

- ⁷ Jag vill förkunna
 HERRENS nådegärningar,
 HERRENS lov,
 efter allt som HERREN
 har gjort för oss,
 allt det goda som han gjort
 för Israels hus
 efter sin barmhärtighet
 och stora nåd.
⁸ Han sade: "De är ju mitt folk,
 barn som inte ska svika."
 Och han blev deras frälsare.
⁹ I all deras nöd
 var ingen verklig nöd,
 hans ansiktes ängel frälste dem.
 I sin kärlek och medömkan
 återlöste han dem,
 han lyfte upp dem och bar dem
 ständigt i forna dagar.
¹⁰ Men de var upproriska
 och bedrövade hans helige Ande.
 Därför blev han deras fiende,
 han stred själv mot dem.
¹¹ Då tänkte hans folk

63:4 Jes 13:9, 34:8, 35:4, 61:2, Jer 51:16. **63:5** Jes 59:16. **63:6** Jes 19:14, 24:20, Jer 48:26. **63:7** Jer 31:3, Ps 77:12f, 103:2f, 105:5f. **63:9** 2 Mos 13:21, 14:19, 23:20, 23, 32:34, 5 Mos 32:10, Jes 46:4. **63:9 var ingen verklig nöd** Andra handskrifter: "led han nöd". **63:9** Andra handskrifter (Septuaginta): "...deras frälsare ⁹ i all deras nöd. Det var ingen budbärare eller ängel, utan hans ansikte frälste dem." **63:10** Ps 78:40, 106:33, Apg 7:51, Ef 4:30. **63:11** 2 Mos 14:29, 4 Mos 11:25, Ps 77:21.

- på gångna tider,
 de tänkte på Mose:
 Var är nu han som förde dem
 upp ur havet,
 tillsammans med herden
 för hans hjord?
 Var är han som lade sin helige Ande
 i deras bröst,
 12 han som lät sin härliga arm
 gå fram vid Moses högra sida,
 han som klöv vattnet framför dem
 och gjorde sig ett evigt namn,
 13 han som förde dem genom djupen
 så att de likt springare i öknen
 inte stapplade?
 14 Som när boskap går ner i dalen
 fördes de av HERRENS Ande till ro.
 Så ledde du ditt folk
 och gjorde dig ett härligt namn.
- 15 Blicka ner från himlen,
 se till oss från din heliga
 och härliga boning!
 Var är nu din lidelse
 och din kraft?
 Ditt hjärtas ömhet
 och din barmhärtighet
 har dragit sig tillbaka från mig.
- 16 Du är ju vår Far!
 Abraham vet inte om oss,
 Israel känner oss inte.
 Men du, HERRE, är vår Far.
 Vår Återlösare av evighet
 är ditt namn.
- 17 Varför, o HERRE, låter du oss
 gå vilse från dina vägar,
 och varför förhårdar du
 våra hjärtan
 så att vi inte fruktar dig?
 Vänd tillbaka,
 för dina tjänares skull,
 för din arvedels stammars skull.
- 18 En kort tid ägde ditt heliga folk
 sitt land.
 Våra fiender trampade ner
 din helgedom.
- 19 Vi har blivit som de
 som du aldrig har varit herre över,
 som inte har uppkallats

efter ditt namn.

64

Bön om att Gud griper in

- ¹ O, att du rev isär himlen
och kom ner
så att bergen bävade inför dig,
² som när eld antänder ris
och elden får vattnet att koka,
så att ditt namn blir känt
för dina fiender
och hednafolken darrar för dig.
³ När du gjorde
förunderliga gärningar
som vi inte väntade oss,
då kom du ner
och bergen bävade inför dig.
⁴ Aldrig har någon hört,
inget öra har uppfattat,
inget öga har sett
en annan Gud än dig,
som gör sådant för dem
som väntar på honom.
⁵ Du kom för att hjälpa dem
som gjorde det rätta med fröjd,
som tänkte på dig på dina vägar.

- Men se, du blev vred
när vi syndade.
Det har vi gjort länge –
ska vi någonsin bli frälsta?
⁶ Vi är alla orena,
alla våra rättfärdiga gärningar
är som en fläckad dräkt.
Vi vissnar alla som löv,
och som en vind sveper
våra missgärningar bort oss.
⁷ Ingen åkallar ditt namn,
ingen vaknar
för att hålla sig till dig,
för du har dolt ditt ansikte för oss,
överlämnat oss åt
vår missgärning.
⁸ Men HERRE, du är vår Far.
Vi är leran,
och du är den som format oss,
vi är alla verk av din hand.
⁹ Var då inte så oerhört vred, HERRE,

64:1 Dom 5:4f, Ps 68:3f. **64:2** Ps 104:32. **64:3** 1 Kor 2:9. **64:6** Ps 90:5, Hes 36:17. **64:6 fläckad dräkt** Hebr. *iddim* används om menstruation (se 3 Mos 15:19f). **64:7 överlämnat oss åt** Andra handskrifter: "låt oss smälta bort i". **64:8** Jes 63:16, Jer 3:19, 18:6, Mal 2:10, Rom 9:20f. **64:9** Ps 25:7, 79:8.

- tänk inte för alltid
 på vår missgärning.
 Tänk på att vi alla är ditt folk.
- 10 Dina heliga städer är en öken.
 Sion är en öken,
 Jerusalem en ödemark.
- 11 Vårt heliga och härliga hus,
 där våra fäder lovade dig,
 är eldens byte.
 Allt som är dyrbart för oss
 har lämnats åt förödelsen.
- 12 Kan du trots detta
 hålla dig tillbaka, HERRE?
 Kan du tiga
 och låta oss lida så mycket?

65

Dom och frälsning

- 1 Jag lät mig sökas av dem
 som inte frågade efter mig,
 jag lät mig finnas av dem
 som inte sökte mig.
 Till ett folk som inte åkallade
 mitt namn sade jag:
 "Här är jag, här är jag."
- 2 Hela dagen har jag
 räckt ut mina händer
 mot ett trotsigt folk,
 som vandrar den väg
 som inte är god,
 som följer sina egna tankar,
- 3 ett folk som ständigt kränker mig
 rakt i ansiktet.
 De bär fram offer i trädgårdar
 och tänder offereld
 på tegelaltaren,
- 4 de håller till bland gravar
 och tillbringar nätter
 i gömda nästen,
 de äter svinkött
 och har oren mat i sina kärl.
- 5 De säger: "Håll dig undan!
 Kom inte nära mig,
 för jag är heligare än du."
 De är som rök i min näsa,
 en eld som brinner dagen lång.

64:11 2 Kung 25:9, 2 Krön 36:19, Ps 74:7, 79:1f. **65:1** Jes 55:6, Rom 10:20f. **65:1** Citeras av Paulus i Rom 10:21f som profetia om hedningarnas frälsning. **65:2** Jer 7:24, 11:8, 18:12, Ps 81:12f, Rom 10:21. **65:3** Ps 78:41. **65:3 offereld** Annan översättning: "rökelse" (även i vers 7). **65:4** 3 Mos 11:4, Jes 66:17. **65:4 svinkött** Förknippades med offer till underjordens gudar och ansågs orent (3 Mos 11:7). **65:4 oren mat** Gryta på orent kött. Andra handskrifter: "orena bitar". **65:5** 5 Mos 32:22, Ps 18:9, Jer 2:25.

- 6 Se, det står skrivet inför mig:
 Jag tiger inte
 förrän jag gett dem vad de förtjänar,
 gett det i deras famn,
- 7 för både deras egna missgärningar
 och deras fäders, säger HERREN,
 för att de tände offereld på bergen
 och hånade mig på höjderna.
 Jag ska mäta upp i deras famn
 lönen för vad de tidigare har gjort.
- 8 Så säger HERREN:
 När man finner saft i en druvklase
 säger man:
 "Förstör den inte!
 Det finns välsignelse i den."
 Så ska också jag göra
 för mina tjänares skull,
 jag ska inte förgöra dem alla.
- 9 Jag ska låta
 en avkomma gå ut från Jakob,
 från Juda en arvinge
 till mina berg,
 för mina utvalda ska besitta landet
 och mina tjänare ska bo där.
- 10 För mitt folk, som frågar efter mig,
 ska Saron bli en betesmark för får
 och Akors dal
 en lägerplats för kor.
- 11 Men ni som överger HERREN
 och glömmer mitt heliga berg,
 ni som dukar bord åt Lyckan
 och häller upp blandat vin
 åt Ödet,
- 12 jag ska låta svärdet bli ert öde.
 Alla ska ni få böja er ner
 för att slaktas,
 för ni svarade inte när jag kallade,
 ni lyssnade inte när jag talade.
 Ni gjorde det som var ont
 i mina ögon
 och valde det som misshagade mig.
- 13 Därför säger Herren Gud så:
 Se, mina tjänare ska äta,

65:6 Ps 79:12. **65:7** 2 Mos 20:5, Jer 16:18, Hos 2:13, 4:13. **65:8** Hos 11:9. **65:9** Ps 69:36f, 102:29. **65:10** Jos 7:26, 1 Krön 27:29, Jes 35:2, Hos 2:15. **65:10 Saron** Grönskande slätt (35:2) längs Medelhavskusten, god betesmark (1 Krön 27:29). **65:10 Akors dal** Slätt nära Jeriko öster om Jerusalem (Jos 7:24f, Hos 2:15). **65:11 Lyckan... Ödet** På hebreiska *Gad* och *Meni*, namn på avgudar (jfr latinets *Fortuna*). **65:12** Ords 1:24f, Jes 66:4, Jer 7:13, 35:17, Sak 7:11. **65:13** Ps 22:27, 25:3, Luk 6:21, Joh 16:22.

- men ni ska hungra.
 Mina tjänare ska dricka,
 men ni ska törsta.
 Mina tjänare ska glädjas,
 men ni ska skämmas.
 14 Mina tjänare ska jubla
 i hjärtats fröjd,
 men ni ska ropa i hjärtats plåga
 och jämra er i förtvivlan.
 15 Ni ska överlämna ert namn
 åt mina utvalda
 till att användas som en förbannelse,
 och Herren Gud ska döda dig.
 Men åt sina tjänare
 ska han ge ett annat namn.
 16 Den som välsignar sig i landet
 ska välsigna sig vid
 Sanningens Gud,
 och den som ger sin ed i landet
 ska svära vid Sanningens Gud,
 för de forna bedrövelserna
 är glömda och dolda
 för mina ögon.

Det nya Jerusalem

- 17 Se, jag skapar nya himlar
 och en ny jord,
 och man ska inte mer minnas
 det förgångna eller tänka på det.
 18 Nej, fröjda er och jubla för evigt
 över det som jag skapar!
 För se, jag skapar Jerusalem till jubel
 och dess folk till fröjd.
 19 Jag ska jubla över Jerusalem,
 fröjda mig över mitt folk.
 Där ska inte mer höras
 gråt eller klagan.
 20 Där ska inte mer finnas spädbarn
 som lever bara några dagar,
 eller gamla män
 som inte uppnår sina dagars mått.
 Den som dör vid hundra års ålder
 är en ung man,
 och först vid hundra års ålder
 ska syndaren drabbas
 av förbannelsen.
 21 De ska bygga hus och få bo i dem,
 plantera vingårdar

65:15 Ps 102:9, Jes 62:2, Jer 29:22, Upp 2:17. **65:16** Jer 4:2, 12:16, Upp 3:14. **65:16 Sanningens Gud** Annan
 översättning: "Gud som är Amen" (jfr Upp 3:14 och not till Matt 5:18). **65:17** Jes 66:22, 2 Petr 3:13, Upp 21:1. **65:17**
 Citeras i 2 Petr 3:13. **65:18** Jes 35:10, 51:3, 62:5. **65:19** Jes 60:20, Jer 32:41, Upp 21:4. **65:20** Ps 55:24, Pred 8:12.
65:21 Jes 62:8f, Jer 31:5, Amos 9:14.

- och äta deras frukt.
 22 När de bygger hus
 ska andra inte bo i dem,
 när de planterar något
 ska andra inte äta av det.
 Mitt folks ålder ska bli
 som ett träds ålder,
 mina utvalda ska länge få njuta
 av sina händers verk.
 23 De ska inte arbeta förgäves
 och inte föda barn till plötslig död,
 för de är ett släkte
 välsignat av HERREN,
 de och deras efterkommande
 tillsammans.
 24 Och det ska ske att
 innan de ropar ska jag svara,
 medan de ännu talar
 ska jag höra.
 25 Vargar ska beta med lamm,
 lejon ska äta halm som oxar,
 och stoft ska vara ormens föda.
 Ingenstans på mitt heliga berg
 ska de göra något ont
 eller skadligt, säger HERREN.

66

De avfälligas slut och det nya Sion

- 1 Så säger HERREN:
 Himlen är min tron
 och jorden är mina fötters pall.
 Vad för ett hus
 kan ni bygga åt mig,
 vad för en plats där jag kan vila?
 2 Allt detta har min hand gjort
 så att det blev till, säger HERREN.
 Jag ser till den som är betryckt
 och har en förkrossad ande,
 som fruktar mitt ord.
 3 Den som slaktar en ox
 är som en som dödar
 en människa,
 den som offrar ett lamm
 är som en som bryter nacken
 på en hund,
 den som bär fram ett matoffer
 är som en som bär fram svinblod,
 den som offrar rökelse

65:22 5 Mos 28:30, Ps 1:3, 52:10, 92:13. **65:23** Jes 61:9, Jer 32:39, 1 Kor 15:58. **65:24** 1 Mos 24:15, Ps 91:15, 145:18, Jes 30:19, 58:9, Dan 9:23, Matt 7:7. **65:25** Jes 11:6f, Hos 2:18. **66:1** 1 Kung 8:27, 2 Krön 6:18, Matt 5:34f, Apg 7:49, 17:24. **66:1** Citeras av Stefanus i Apg 7:49f. **66:2** Ps 34:19, 51:19, Jes 57:15, 61:1, Joel 2:13, Luk 18:13f. **66:3 hund ... svinblod** Förknippades med offer till underjordens avgudar, t ex bland hetiterna.

- är som den som hyllar en avgud.
De har valt att gå sina egna vägar
och har sin själs glädje
i sina vidrigheter.
- 4 Därför ska också jag
välja deras ofärd
och låta det de fruktar
drabba dem.
För jag ropade, men ingen svarade,
jag talade, men ingen lyssnade.
De gjorde det som var ont
i mina ögon,
de valde det
som misshagade mig.
- 5 Hör HERRENS ord,
ni som fruktar hans ord!
Era bröder som hatar er
och stöter bort er
för mitt namns skull,
de säger:
"HERREN kan visa sin härlighet
så att vi får se er glädje!"
Men de ska få skämmas.
- 6 Hör hur det larmar i staden,
hör rösten från templet,
rösten av HERREN
som ger sina fiender
vad de förtjänar!
- 7 Innan Sion har känt några värkar
föder hon,
innan hon känt någon vända
har hon fött en son.
- 8 Vem har hört något sådant,
vem har sett något liknande?
Kan ett land komma till liv
på en enda dag,
eller ett folk födas på ett ögonblick,
eftersom Sion föder sina barn
redan när värkarna börjar?
- 9 Skulle jag öppna moderlivet
men inte låta födseln ske?
säger HERREN.
Eller skulle jag som låter födseln ske
sedan hålla tillbaka barnet?
säger din Gud.
- 10 Gläd er med Jerusalem,
fröjda er med henne,

- alla ni som älskar henne!
 Jubla högt med henne,
 alla ni som har sörjt över henne,
 11 så att ni får dia er mätta
 vid hennes trösterika bröst,
 suga och njuta av
 hennes härliga rikedom.
- 12 För så säger HERREN:
 Se, jag leder frid till henne
 som en flod
 och folkens härlighet
 som en översvämmande älv.
 Ni ska få dia
 och bli burna på höften
 och sitta i knäet och bli smekta.
- 13 Som en mor tröstar sitt barn
 ska jag trösta er.
 I Jerusalem ska ni få tröst.
- 14 När ni får se det
 ska era hjärtan glädjas,
 era ben ska få liv
 likt spirande gräs.
 HERRENS hand ska bli känd
 för hans tjänare,
 men hans fiender
 får känna hans vrede.
- 15 För se,
 HERREN ska komma med eld,
 och hans vagnar är
 som en stormvind.
 Han låter sin vrede drabba
 med hetta
 och sitt straff med eldslågor,
- 16 för med eld och med sitt svärd
 ska HERREN gå till rätta
 med alla människor,
 och många ska bli slagna av HERREN.
- 17 De som inviger och renar sig
 för att gå in i trädgårdarna,
 anförda av en som står i mitten,
 de som äter svinkött
 och annat avskyvärt och möss,
 de ska alla förgås, säger HERREN.
- 18 Jag känner deras gärningar och deras tankar. Den tid kommer då jag ska samla alla folk och språk, och de ska komma och se min härlighet.

66:11 rikedom Annan översättning: "bröstvårter". **66:12** Jes 40:11, 48:18, 49:22, 60:4. **66:12 smekta** Annan översättning: "gungade". **66:13** Jes 49:13, 2 Kor 1:3f. **66:14** Jes 35:10, 51:11, Luk 19:27. **66:14 ben** Skelettets ben står för människans kärna och väsen (jfr 1 Mos 2:23, Ps 32:3). **66:15** 2 Tess 1:8, 2 Petr 3:7. **66:16** Jer 12:12, 25:31, Upp 19:15, 21. **66:17** Jes 65:2f. **66:18** Jer 3:17, Hes 38:1f, 39:21, Mika 4:11f.

¹⁹ Jag ska sätta ett tecken bland dem. Några av dem som blir räddade ska jag sända som budbärare till hednafolken, till Tarshish, till Pul och Lud, bågskyttefolken, till Tubal och Grekland, till kustländerna i fjärran som inte har hört talas om mig eller sett min härlighet. De ska förkunna min härlighet bland hednafolken.

²⁰ De ska som en offergåva åt HERREN föra ut alla era bröder från alla hednafolk på hästar, vagnar och kärror, på mulåsnor och dromedarer upp till mitt heliga berg i Jerusalem, säger HERREN, på samma sätt som Israels folk för fram offergåvor i rena kärl till HERRENS hus.

²¹ Och några av dem ska jag ta till mina präster, till mina leviter, säger HERREN.

²² För liksom de nya himlarna och den nya jorden som jag skapar blir bestående inför mig, så ska era efterkommande och ert namn bestå, säger HERREN.

²³ Och nymånadsdag efter nymånadsdag och sabbatsdag efter sabbatsdag ska alla människor komma och tillbe inför mig, säger HERREN.

²⁴ Och de ska gå ut och se liken av de människor som gjorde uppror mot mig. Deras mask ska inte dö och deras eld ska inte släckas. De ska vara en vämjelse för alla människor.

66:19 Jes 11:10, 49:22, 62:10, Ef 1:13. **66:19 bågskyttefolken** Andra handskrifter (så Septuaginta): "Meshek" (grannfolk till Tubal). **66:19 Tarshish ... Pul och Lud ... Tubal** Motsvarar västra Medelhavet, Libyen, Lydien i västra Turkiet samt östra Turkiet. Se 1 Mos 10. **66:19 Grekland** Hebr. *Javán*, jfr "jonisk". **66:20** 3 Mos 2:1f, Jes 43:5f, 60:5f. **66:20 kärror** Annan översättning: "bärstolar". **66:21** 1 Petr 2:5. **66:22** Jes 65:17, Jer 31:35f, 2 Petr 3:13, Upp 21:1. **66:23** Sak 14:16. **66:24** Jes 1:31, Dan 12:2, Matt 3:12, 13:30, Mark 9:48, Upp 14:10f.

Jeremia

Jeremia ("Herren ska resa upp") kallades av Gud år 627 f Kr (kap 1) och verkade under de fem sista kungarna i Jerusalem till år 587 f Kr. Under hans tid växte Babel till en världsmakt som gjorde Juda till ett lydrike efter att ha besekrat Assyrien 612 f Kr och Egypten 605 f Kr (se 2 Kung 24).

Jeremia förkunnade omvändelse och dom (kap 2-24) och gick till rätta med falska profeter (26-29), men profeterade också om en kommande upprättelse och ett nytt förbund (30-33). Trots sin medkänsla med det trolösa folket mötte han hårt motstånd (26, 28, 37-38), och slutet kom 587 f Kr då Jerusalem föll och folket fördes bort till Babel (34-41). Jeremia tvingades följa med en grupp som flydde till Egypten (42-44) och skrev enligt judisk tradition även Klagovisorna. Boken avslutas med domsord över hednafolken (46-51) och en epilög (52), som kan ha tillfogats av Jeremia själv eller hans sekreterare Baruk (36:4f, 45:1).

¹ Detta är Jeremias ord.

Jeremia, Hilkias son, var en av prästerna i Anatot i Benjamins land.

² HERRENS ord kom till honom i Juda kung Josias, Amons sons, trettonde regeringsår,

³ och sedan under Juda kung Jojakim, Josias son, ända till slutet av Juda kung Sidkias, Josias sons, elfte regeringsår då Jerusalems invånare fördes bort i fångenskap i femte månaden.

Jeremias kallelse

⁴ HERRENS ord kom till mig. Han sade:

⁵ "Innan jag formade dig i moderlivet utvalde jag dig, och innan du kom fram ur modersskötet helgade jag dig. Jag satte dig till profet för folken."

⁶ Men jag svarade: "O, Herre Gud! Jag kan inte tala, för jag är för ung."

⁷ Då sade HERREN till mig: "Säg inte: Jag är för ung, utan gå vart jag än sänder dig och tala vad jag än befäller dig."

⁸ Var inte rädd för dem, för jag är med dig för att rädda dig, säger HERREN."

⁹ Och HERREN räckte ut sin hand, rörde vid min mun och sade till mig: "Se, jag lägger mina ord i din mun."

¹⁰ Jag sätter dig i dag över folk och riken för att rycka upp och bryta ner, förgöra och fördärva, bygga upp och plantera."

Två syner

¹¹ HERRENS ord kom till mig. Han sade: "Vad ser du, Jeremia?" Jag svarade: "Jag ser en gren av ett mandelträd."

¹² HERREN sade till mig: "Du har sett rätt. Jag ska vaka över mitt ord för att uppfylla det."

1:1 Jos 21:18, 1 Kung 2:26. **1:1 Anatot** Prästby strax nordost om Jerusalem (Jos 21:18). **1:2** 2 Kung 21:24. **1:2 Josias ... trettonde regeringsår** 627 f Kr, när den unge kungen just börjat försöka rensa bort avgudadyrkan från Juda och Jerusalem (2 Krön 34:3f). **1:3** 2 Kung 23:34, 24:17, 25:8, 11, 2 Krön 36:10. **1:3 Sidkias ... elfte regeringsår** 587 f Kr. Jeremia verkade också en tid efter Jerusalems fall (40:1f). **1:5** Jes 49:1, Gal 1:15. **1:5 profet för folken** Liksom flera andra profeter fick Jeremia profetior inte bara till Israels folk utan även till de omgivande hednafolken (kap 25, 46-51). **1:6** 2 Mos 4:10, 6:12, 1 Kung 3:7. **1:6 Herre Gud** Hebr. *Adonai Jhvh* (Herren *Herren*). När Gudsnamnet *Jhvh* är sammansatt med ordet "Adonai" (Herre) anger grundtextens vokaler att det istället ska uttalas "Elohím" (Gud). **1:7** Hes 3:17. **1:8** 5 Mos 31:6, Jos 1:5f, Jes 41:10, Hes 2:6, 3:9. **1:9** 5 Mos 18:18, Jes 6:7, 51:16. **1:10** Jer 5:14, 18:7, 9, 31:28, Matt 15:13. **1:11 mandelträd** Hebr. *shakéd* (jfr *shokéd*, "vaka" i vers 12). Mandelträdets vita blommor är de första som slår ut på våren i Israel (jan-feb). **1:12** Jes 55:10f, Luk 21:33.

¹³ HERRENS ord kom till mig för andra gången. Han sade: "Vad ser du?" Jag svarade: "Jag ser en kokande gryta i norr som lutar hitåt."

¹⁴ HERREN sade till mig: "Från norr ska olyckan välla in över alla som bor i landet.

¹⁵ Se, jag ska kalla på alla stammar i rikena norrut, säger HERREN. De ska komma och sätta upp var och en sin tron vid ingången till Jerusalems portar och vid dess murar runt omkring och vid alla Juda städer.

¹⁶ Jag ska uttala mina domar mot dem för all deras ondska, därför att de har övergett mig och tänt rökelse åt andra gudar och tillbett sina händers verk.

¹⁷ Fäst upp dina kläder! Res dig och tala till dem allt som jag befäller dig. Var inte förskräckt för dem, så att jag inte låter skräck drabba dig inför dem.

¹⁸ Se, jag gör dig i dag till en befäst stad, till en järnpelare och en kopparmur mot hela landet, mot Juda kungar, dess furstar och präster och mot folket i landet.

¹⁹ De ska kämpa mot dig men inte besegra dig, för jag är med dig, säger HERREN, för att rädda dig."

2

Israels trolöshet mot Gud

¹ HERRENS ord kom till mig. Han sade:

² Gå och predika för Jerusalem och säg: Så säger HERREN:

Jag minns din ungdoms hängivenhet,
hur du älskade mig
under din brudtid
och följde mig i öknen,
i landet där man inte sår.
³ Israel var heligt för HERREN,
den första frukten av hans skörd.
Alla som äter av den
drar på sig skuld,
olycka drabbar dem,
säger HERREN.

⁴ Hör HERRENS ord,
ni av Jakobs hus,
ni alla släkter av Israels hus.

⁵ Så säger HERREN:
Vad fann era fäder för fel hos mig,
eftersom de gick bort ifrån mig
och följde värdelösa avgudar
och själva blev värdelösa?

⁶ De frågade inte: "Var är HERREN,
han som förde oss upp
ur Egyptens land,
han som ledde oss i öknen,
det öde och oländiga landet,
torkans och dödsskuggans land,
landet där ingen färdas

1:13 Hes 11:7, 11. **1:14** Jes 41:25, Jer 4:6, 5:15, 6:22, 25:9. **1:15** Jer 25:9, 39:3, 52:4f. **1:15 rikena norrut** Öknen öster om Israel gjorde att Babels arméer kom norrifrån (kap 39). **1:16** Jer 2:13, 19:4. **1:17** Luk 12:35, Ef 6:14, 1 Petr 1:13. **1:18** Jer 15:20, Hes 3:8f. **2:2** Hes 16:8, Upp 2:4. **2:3** Ps 105:14f, Jer 30:16, Jak 1:18. **2:5** 2 Kung 17:15, Mika 6:3f, Rom 1:21. **2:6** 5 Mos 8:15, 32:10, Job 35:10, Hos 13:5.

- och där ingen människa bor?”
- 7 Jag förde er in i det bördiga landet
och ni fick äta dess frukt
och dess goda.
Men när ni hade kommit dit,
orenade ni mitt land
och gjorde min arvedel avskyvård.
- 8 Prästerna frågade inte:
”Var är HERREN?”
De som hade hand om lagen
kände mig inte,
och herdarna var trolösa
mot mig.
Profeterna profeterade i Baals namn
och följde dem
som inte kan hjälpa.
- 9 Därför ska jag fortsätta
gå till rätta med er, säger HERREN,
och gå till rätta med era barnbarn.
- 10 Dra bort till kitteernas kuster
och se efter,
skicka bud till Kedar och undersök,
se om något sådant har hänt där:
- 11 Har ett folk någonsin
bytt bort sina gudar?
Och ändå är de inga gudar.
Men mitt folk har bytt bort
sin härlighet
mot något som inte kan hjälpa.
- 12 Häpna, ni himlar, över detta,
rys av stor förfäran, säger HERREN,
- 13 för mitt folk har begått
en dubbel synd:
De har övergett mig,
källan med det levande vattnet,
och gjort sig usla brunnar
som inte håller vatten.
- 14 Är Israel en träl?
Är han född som slav?
Varför har han blivit ett byte?
- 15 Lejonen ryter mot honom,
man hör dem morra.
De gör hans land till en ödemark.
Hans städer bränns ner

2:7 5 Mos 8:7f, Jer 16:18. **2:8** 1 Sam 2:12, 12:21, Mal 2:7. **2:9** Hes 20:35f, Hos 4:1, Mika 6:2. **2:10** Ps 120:5, Jer 18:13f. **2:10 kitteerna ... Kedar** Cypern i västerhavet och araber i den östra öknen (jfr 1 Mos 10:4, 25:13). **2:11** Ps 106:20. **2:12** 5 Mos 32:1, Jes 1:2. **2:13** Ps 36:10, Jer 17:13, Joh 4:13f. **2:13 levandevattnet** Friskt och flödande, inte stillastående och osunt. Jfr Joh 4:10, 7:38. **2:14** 2 Mos 4:22. **2:15** Jes 5:29, Jer 4:7, 9:11, 50:17. **2:15 Lejonen** Troligen assyrierna (jfr Nah 2:11 med not) som hade härjat landet upprepade gånger (se 2 Kung 15:29, 17:3f, 18:7f).

- så att ingen kan bo i dem.
- 16 Även Memfis och Tachpanches barn
betar din hjässa kal.
- 17 Men är det inte du själv
som vållar dig detta,
genom att du överger
HERREN din Gud
när han vill leda dig
på den rätta vägen?
- 18 Varför vill du till Egypten
för att dricka av Nilens vatten?
Och varför vill du till Assyrien
för att dricka av flodens vatten?
- 19 Det är din ondska som tuktar dig
och ditt avfall som straffar dig.
Inse därför och tänk på
hur ont och bittert det är
att du överger HERREN din Gud
och inte fruktar mig,
säger Herren Gud Sebaot.
- 20 Redan för länge sedan
bröt jag sönder ditt ok
och slet av dina band,
men du sade:
”Jag vill inte tjäna dig.”
På alla höga kullar
och under alla gröna träd
lade du dig ner och bedrev otukt.
- 21 Jag hade planterat dig
som en ädel vinstock, helt äkta.
Hur kunde du då bli en oäkta,
främmande vinstock för mig?
- 22 Även om du tvättar dig med soda
och tar mängder av såpa
är ändå din synds fläckar
kvar inför mig, säger Herren Gud.
- 23 Hur kan du säga:
”Jag har inte orenat mig,
jag har inte följt baalerna?”
Tänk hur du bar dig åt i dalen,
kom ihåg vad du har gjort!
Du är som ett ystert kamelsto
som löper hit och dit,

2:16 Jes 19:13. **2:16 Memfis och Tachpanches** Egyptens huvudstad söder om Kairo och gränsstad i östra Nildeltat. Egypten härjade Israel 609 f Kr (2 Kung 23:29f). **2:16 betar din hjässa kal** Annan översättning: ”krossar din hjässa”.
2:17 Jer 4:18. **2:18** Jes 31:1. **2:18 Nilen** Hebr. *Shihór*, ”Horus vatten”, troligen det östra Nildeltat närmast Israel.
2:19 Jes 3:9, Hos 5:5. **2:20** Jes 57:5f, Jer 3:6. **2:21** 2 Mos 15:17, Ps 44:3, 80:9, Jes 5:1f, Matt 21:33, Mark 12:1, Luk 20:9.
2:23 Jer 7:31.

- 24 som en vildåsna
som är van vid öknen
och flåsar i sin brunst.
Vem kan hålla tillbaka
hennes begär?
Den som söker henne
behöver inte löpa sig trött.
Vid parningstiden
finner man henne lätt.
- 25 Akta din fot
så att du inte tappar skon
och din strupe
så att den inte blir törstig.
Men du svarar: "Det är förgäves!
Jag älskar främmande gudar
och tänker följa dem."
- 26 Liksom tjuven står med skam
när han ertappas,
så ska Israels hus få skämmas
med sina kungar och furstar,
sina präster och profeter,
- 27 de som säger till trästycket:
"Du är min far",
och till stenen:
"Du har fött mig".
De vänder ryggen mot mig
och inte ansiktet.
Men i olyckans tid ropar de:
"Res dig och rädda oss!"
- 28 Var är då dina gudar
som du gjorde åt dig?
Låt dem resa sig!
Kan de rädda dig
i din olyckas tid?
För du, Juda,
har lika många gudar
som du har städer!
- 29 Varför går ni till rätta med mig?
Ni har alla vänt er bort från mig,
säger HERREN.
- 30 Förgäves har jag slagit era barn,
de lät sig inte tillrättavisas.
Likt ett lejon som vållar fördärv
har ert eget svärd slukat
era profeter.
- 31 Du släkte, se HERRENS ord!
Har jag varit en öken för Israel

- eller ett land av mörker?
 Varför säger mitt folk: "Vi är fria,
 vi kommer inte mer till dig?"
- 32 Inte glömmen en jungfru
 sina smycken
 eller en brud sin utstyrelse?
 Men mitt folk har i alla tider
 glömt mig.
- 33 Hur skickligt går du inte till väga
 när du söker kärlek!
 Även de sämsta kvinnor
 har du lärt dina vägar.
- 34 På dina mantelflikar finns blod
 av fattiga som var oskyldiga,
 de hade inte ertappats vid inbrott.
- 35 Trots allt detta säger du:
 "Jag är oskyldig.
 Han är inte arg på mig längre."
 Men jag vill gå till rätta med dig,
 eftersom du säger:
 "Jag har inte syndat."
- 36 Varför far du än hit än dit
 för att ta en annan väg?
 Du blir besviken på Egypten
 liksom du blev besviken
 på Assyrien.
- 37 Också därifrån måste du gå din väg
 med händerna på huvudet,
 för HERREN förkastar
 dem som du litar till,
 du får ingen framgång genom dem.

3

Juda och Israels otrohet

- 1 Han sade:
 Om en man skiljer sig
 från sin hustru
 och hon går ifrån honom
 och blir en annan mans hustru,
 får han då komma tillbaka
 till henne?
 Skulle inte då landet bli orenat?
 Du har bedrivit otukt
 med många älskare,
 och nu kommer du tillbaka till mig?
 säger HERREN.
- 2 Lyft blicken mot de kala höjderna

2:32 Jer 3:21. **2:34 ertappats vid inbrott** Husägare hade rätt att döda inbrottsstjuvar (2 Mos 22:2). **2:36**
 2 Krön 28:20, Jes 30:3f. **2:36 besviken på Assyrien** Folket hade försökt vinna stormaktens gunst (2 Kung 15:19, 16:7f),
 men i stället själva blivit plundrade (2 Kung 15:29, 18:9f). **2:37** 2 Sam 13:19. **2:37 händerna på huvudet** Sorgegest
 (jfr 2 Sam 13:19 med not). **3:1** 5 Mos 24:4f. **3:1 komma tillbaka** Detta var förbudet enligt 5 Mos 24:1-4. **3:2**
 1 Mos 38:14f.

och se: Var har du inte
blivit skändad?
Vid vägarna satt du
och väntade på dem
som en arab i öknen.
Du orenade landet
med din otukt och din ondska.

- ³ Därför hölls regnskurarna tillbaka
och inget vårregn föll.
Men du hade
en äktenskapsbryterskas panna
och ville inte skämmas.
- ⁴ Ändå har du nu ropat till mig:
”Min Far!
Du är min ungdoms vän!”
- ⁵ ”Kan han då vara vred för evigt
och hålla fast vid sin vrede
för alltid?”
Så talade du och gjorde
allt ont du kunde.

Kallelse till omvändelse

- ⁶ I kung Josias tid sade HERREN till mig: Har du sett vad det avfälliga Israel har gjort? Hon gick upp på alla höga berg och bort under alla gröna träd och bedrev otukt.
- ⁷ Jag tänkte att hon skulle vända tillbaka till mig när hon hade gjort allt detta. Men hon vände inte tillbaka.
Hennes otrogna syster Juda såg det.
- ⁸ Och jag såg att fastän jag hade skilt mig från det avfälliga Israel och gett henne skilsmässobrev på grund av hennes äktenskapsbrott, så skrämdes ändå inte hennes otrogna syster Juda av det. Hon gick också bort och bedrev otukt,
- ⁹ hon orenade landet med sin lättsinniga otukt och begick äktenskapsbrott med sten och trä.
- ¹⁰ Och trots allt detta vände hennes otrogna syster Juda inte tillbaka till mig av hela sitt hjärta, utan bara i hyckleri, säger HERREN.
- ¹¹ HERREN sade till mig: Det avfälliga Israel har visat sig mer rättfärdigt än det otrogna Juda.
- ¹² Gå norrut och predika: Vänd om Israel, du avfälliga, säger HERREN. Då ska jag inte längre se på er med ovilja, för jag är nådig, säger HERREN, och ska inte vara vred för evigt.
- ¹³ Bekänn nu din missgärning, att du har avfallit från HERREN din Gud och löpt hit och dit efter främmande gudar under alla gröna träd. Du har inte lyssnat till min röst, säger HERREN.
- ¹⁴ Vänd om, ni avfälliga barn, säger HERREN, för jag är er rätte herre. Och jag ska hämta er, en från varje stad och två från varje släkt, och föra er till Sion.
- ¹⁵ Jag ska ge er herdar efter mitt hjärta, och de ska föra er i bet med förstånd och insikt.

3:3 5 Mos 11:16f, Hes 3:7. **3:5** Ps 103:9, Jes 57:16. **3:6** 2 Kung 17:10, Jer 2:20. **3:6** *I kung Josias tid* Någon gång mellan 627-609 f Kr (jfr 1:2). **3:7** Hes 16:46, 23:2f. **3:8** 5 Mos 24:1, 2 Kung 17:18f. **3:8** *skilsmässobrev* Bevis på skilsmässan som gjorde det möjligt för kvinnan att gifta om sig (jfr 5 Mos 24:1). **3:9** *äktenskapsbrott med sten och trä* Andlig otrohet med avgudar, mot Guds förbund (jfr Hes 16:8f). **3:11** Hes 16:51f, 23:11f. **3:12** Ps 86:15, 145:8. **3:13** Ps 32:5, Ords 28:13, 1 Joh 1:9. **3:14** Jes 54:5, Hos 2:19. **3:14** *herre* Hebr. *báal* (i betydelsen äkta man, jfr Hos 2:14 med not). **3:15** Jer 23:4, Hes 34:23.

16 När ni på den tiden förökar er och blir fruktsamma i landet, säger HERREN, då ska man inte tala om HERRENS förbundsark mer eller tänka på den. Man ska inte komma ihåg den eller sakna den, och man ska inte göra någon ny.

17 På den tiden ska man kalla Jerusalem "HERRENS tron", och alla hednafolk ska samlas där för att ära HERRENS namn i Jerusalem. Och de ska inte mer följa sina onda och hårda hjärtan.

18 På den tiden ska Juda hus gå till Israels hus, och tillsammans ska de komma från landet i norr till det land som jag gav era fäder till arvedel.

19 Jag sade:

Vilken plats ska jag inte låta dig
få bland barnen,
och vilket ljuvligt land
ska jag inte ge dig,
den allra härligaste arvedel
bland folken.

Och jag sade:

Då ska ni kalla mig Far
och inte vända er bort
från mig mer.

20 Men som när en hustru
är otrogen mot sin man,
så har ni, Israels hus,
varit otrogna mot mig,
säger HERREN.

21 Därför hörs rop på de kala höjderna,
gråt och böner från Israels barn,
för de har gått på villovägar
och glömt HERREN sin Gud.

22 Vänd om, ni avfälliga barn!
Jag ska bota er från er otrohet.
"Se, vi kommer till dig,
för du är HERREN vår Gud.

23 Ja, falskt var vårt hopp
till höjderna,
vårt larm på bergen.
Ja, hos HERREN vår Gud
finns frälsning för Israel.

24 Men allt ifrån vår ungdom
har skammens gud förtärt
frukten av våra fäders arbete,
deras får och kor,
deras söner och döttrar.

25 Låt oss nu ligga här i vår skam
och låt vanära täcka oss,
för vi har syndat
mot HERREN vår Gud,

3:16 Jer 31:33, Hebr 9:4. 3:17 Jes 2:2f, 18:7, 60:9, Jer 17:12, Mika 4:1f. 3:21 Jer 2:32, 17:10. 3:23 Ps 3:9, 68:20f, Jes 45:24. 3:24 Jer 11:13, Hos 9:10. 3:24 *skammens gud* Kananeiska gudar som Baal och Molok, som dyrkades med barnoffer. 3:25 Dan 9:7f.

vi och våra fäder,
från vår ungdom ända till i dag.
Vi har inte lyssnat
till HERREN vår Guds röst.”

4

- ¹ Om du vill vända tillbaka, Israel,
säger HERREN,
vänd då om till mig.
Om du tar bort
dina avskyvärda gudar
från min åsyn
ska du slippa irra runt som flykting.
- ² Du ska svära i sanning,
rätt och rättfärdighet:
”Så sant HERREN lever”,
och då ska hednafolken
välsigna sig i honom
och ha sin ära i honom.
- ³ Så säger HERREN
till Juda män och till Jerusalem:
Bryt er ny mark!
Så inte bland törnen.
- ⁴ Omskär er för HERREN,
ta bort ert hjärtas förhud,
ni Juda män
och Jerusalems invånare.
Annars ska min vrede
bryta fram som en eld
och brinna så att ingen kan släcka,
för era onda gärningars skull.
- Kommande dom*
- ⁵ Förkunna i Juda
och ropa och säg det i Jerusalem,
blås i hornet i landet,
ropa med hög röst och säg:
”Låt oss samlas
och gå in i de befästa städerna!”
- ⁶ Res ett baner i riktning mot Sion,
sök skydd, stanna inte!
För jag ska låta olyckan komma
från norr med stor förödelse.
- ⁷ Ett lejon kommer fram ur sitt snår,
en folkfördärvare bryter upp.
Han går ut ur sin boning
för att göra ditt land

4:2 1 Mos 22:18, 5 Mos 6:13, Jes 65:16, 2 Kor 10:17. **4:3** Hes 18:31, Hos 10:12, Matt 13:7, 22. **4:4** 5 Mos 10:16, 30:6, Jes 65:5, Jer 21:12, Rom 2:28f, Kol 2:11. **4:5** Jer 8:14. **4:5 de befästa städerna** Hit samlades byarnas folk i orostid (jfr Ps 48). **4:6** Jer 1:14, 6:1, Jes 62:10. **4:7** Jes 5:29, Jer 2:15, 5:6, 25:38, 50:17, 44. **4:7 en folkfördärvare** Troligen Nebukadnessar, som kom efter Josias tid (se 2 Kung 24-25).

- till en ödemark.
 Då läggs dina städer i ruiner
 så att ingen kan bo där.
- 8 Klä er därför i säcktyg,
 klaga och jämra er,
 för HERRENS brinnande vrede
 har inte vänt sig bort från oss.
- 9 På den dagen, säger HERREN,
 ska kungen och furstarna
 tappa modet,
 prästerna bli förfärade
 och profeterna vara bestörta.
- 10 Men jag sade: O, Herre Gud, hur svårt bedrog du inte detta folk och Jerusalem när du sade: "Det ska gå er väl." Svärdet är ju nära att ta våra liv!
- 11 På den tiden ska det sägas till detta folk och till Jerusalem: En brännhet vind från de kala höjderna i öknen sveper in mot dottern mitt folk – inte för att kasta säd eller rensa korn,
 12 en starkare vind än så kommer från mig. Nu ska också jag gå till rätta med dem!
- 13 Se, han stiger upp som ett moln,
 hans vagnar är som en stormvind,
 hans hästar är snabbare än örnar.
 Ve oss, vi är förlorade!
- 14 Tvätta bort ondskan från ditt hjärta,
 Jerusalem, så att du blir räddad!
 Hur länge ska onda tankar
 bo i ditt bröst?
- 15 Från Dan hörs en röst ropa,
 från Efraims berg
 en som bådär olycka.
- 16 Kungör för folken,
 tala om för Jerusalem:
 En belägringshär kommer
 från fjärran land
 och höjer sitt rop mot Juda städer.
- 17 Som väktare kring ett åkerfält
 omringar de henne,
 för hon har varit upprorisk
 mot mig, säger HERREN.
- 18 Din väg och dina gärningar
 vållar dig detta.
 Din ondskan gör att det blir så bittert,
 att plågan träffar dig

4:8 Jes 5:25, Jer 6:26, 30:24. 4:10 2 Kung 22:18f, Jer 6:14, 14:13f. 4:10 **jag sade** Andra handskrifter (Septuaginta): "de sade" (men jfr 14:13). 4:11 **kasta säd eller rensa korn** Normalt skilde vinden agnarna från vetet (se Matt 3:12 med not), men ökenstormen sopade bort dem båda (rättfärdiga och orättfärdiga). 4:13 Jes 5:28, Klag 4:19, Hab 1:8. 4:14 Jes 1:16, Matt 9:4, Apg 22:16. 4:15 Jer 8:16. 4:15 **Dan** Israels nordligaste stad som först mötte invasionshären. 4:17 Jer 5:23, 6:3, Luk 19:43. 4:18 Ps 107:17, Jes 50:1, Jer 2:17, 19, Hos 13:9.

ända in i hjärtat.

- 19 O, mitt inre, mitt inre!
Jag vrider mig av smärta
i mitt hjärtas djup.
Mitt hjärta klagar i mig,
jag kan inte tåga,
för min själ har hört
hornstötningar och stridsrop.
- 20 Katastrof på katastrof ropas ut,
hela landet läggs öde.
Plötsligt blir mina tält förstörda,
på ett ögonblick mina tältdukar.
- 21 Hur länge ska jag se stridsbaneret
och höra hornstötarna?
- 22 Mitt folk är dåraktigt,
de känner mig inte.
De är oförnuftiga barn
och förstår ingenting.
De är skickliga på att göra ont,
men de förstår inte att göra gott.
- 23 Jag såg på jorden,
och den var öde och tom,
upp mot himlen,
och där fanns inget ljus.
- 24 Jag såg på bergen, och de bävade
och alla höjder vacklade.
- 25 Jag såg mig om,
och där fanns ingen människa,
himlens alla fåglar hade flytt.
- 26 Jag såg mig om,
och det bördiga landet
var en öken,
alla dess städer var ödelagda
inför HERRENS ansikte,
för hans brinnande vrede.
- 27 För så säger HERREN:
Hela landet ska bli en ödemark,
men jag ska inte göra slut
på det helt.
- 28 Därför sörjer jorden
och himlen ovanför mörknar,
för vad jag har talat och beslutat
ska jag inte ångra eller ta tillbaka.
- 29 För larmet av ryttare och bågskyttar
flyr hela staden.

Man ger sig in i skogssnåren
och upp bland klipporna.
Alla städer är övergivna,
ingen människa bor i dem mer.

- 30 Du ödelagda, vad vill du göra?
Även om du klär dig i scharlakan
och smyckar dig
med smycken av guld,
om du förstorar dina ögon
med smink,
så gör du dig vacker förgäves.
Dina älskare föraktar dig,
de vill ta ditt liv.
- 31 För jag hör rop
som från en födande kvinna,
ångestrop
som från en förstföderska.
Det är dottern Sions röst.
Hon flämtar,
hon räcker ut sina händer:
”O, ve mig!
Mitt liv tynar bort
inför mördare.”

5

Dom över otrohet och orättfärdighet

- 1 Gå runt på gatorna i Jerusalem
och lägg märke till vad ni ser,
sök på torgen om ni finner någon,
om det finns någon enda
som gör rätt och frågar
efter trohet.
Då ska jag förlåta staden.
- 2 Men även om de säger:
”Så sant HERREN lever”,
så svär de ändå falskt.
- 3 HERRE, är det inte trohet
dina ögon söker?
Du slog dem,
men de kände ingen smärta.
Du gjorde slut på dem,
men de vägrade
att ta emot tillrättavisning.
De gjorde sina pannor
hårdare än klippan
och vägrade omvända sig.

4:30 2 Kung 9:30, Hes 23:9f. **4:30 smyckar dig** Så försökte Isebel möta krigaren Jehu (2 Kung 9:30, jfr också Hes 23:40).

4:31 Jer 6:24, Klag 1:17. **5:1** 1 Mos 18:23f, Hes 22:30. **5:3** Jes 1:5, 9:13, Jer 2:30, 17:23, Sef 3:2.

- 4 Då tänkte jag:
 Det är bara enkelt folk,
 de är dåraktiga,
 för de känner inte HERRENS väg,
 sin Guds domslut.
- 5 Nu går jag till de stora
 och talar med dem.
 De måste ju känna HERRENS väg
 och sin Guds domslut.
 Men också de har brutit sönder oket
 och slitit av banden.
- 6 Därför ska lejonet från skogen
 slå dem
 och stäppvargen
 slita sönder dem.
 Leoparden ska lura
 vid deras städer
 och alla som går ut
 ska rivas ihjäl,
 för deras brott är många
 och deras avfall svåra.
- 7 Varför skulle jag förlåta dig?
 Dina barn har övergett mig
 och svurit vid gudar
 som inte finns.
 Jag gav dem fullt upp av allt,
 men de var otrogna
 och samlades i skaror
 vid horhusen.
- 8 De liknar välnärda,
 brunstiga hingstar,
 var och en gnäggjar
 efter sin nästas hustru.
- 9 Skulle jag inte straffa dem för sådant?
 säger HERREN.
 Skulle jag inte hämnas
 på ett folk som detta?
- 10 Dra upp mot hennes
 vingårdsterrasser
 och förstör dem,
 men gör inte slut på henne helt.
 Riv bort hennes rankor,
 de tillhör inte HERREN,
- 11 för de har svikit mig svårt,
 både Israels hus och Juda hus,
 säger HERREN.
- 12 De har förnekat HERREN och sagt:
 ”Han finns inte där.

5:5 Ps 2:3, Jer 2:20. 5:6 Jer 4:7, Hos 13:7. 5:6 *svåra* Annan översättning: "talrika". 5:7 5 Mos 32:15, Jer 2:11, Hos 13:6, Gal 4:8. 5:8 Hes 22:10f. 5:9 Jer 9:9, 44:22. 5:10 Jer 2:21, 4:27, 39:8. 5:12 5 Mos 29:19, Ps 10:4, Jes 28:15, Jer 14:13, 2 Petr 2:1.

- Inget ont ska drabba oss,
svärd och svält ska vi inte möta.
- 13 Profeterna blir till vind,
Guds ord är inte i dem.
Vad de säger ska drabba
dem själva.”
- 14 Därför säger HERREN Gud Sebaot så:
Eftersom ni talar på det sättet,
se, därför ska jag göra
mina ord i din mun till en eld
och detta folk till ved,
och elden ska förtära dem.
- 15 Se, jag ska sända ett hednafolk
mot er fjärran ifrån,
ni av Israels hus, säger HERREN,
ett starkt hednafolk,
ett urgammalt folk,
ett folk vars språk du inte känner
och vars tal du inte förstår.
- 16 Deras koger är som en öppen grav,
de är alla krigare.
- 17 De ska sluka din skörd
och ditt bröd,
de ska sluka dina söner och döttrar,
de ska sluka dina får och kor,
de ska sluka dina vinstockar
och fikonträd.
Dina befästa städer som du litar på,
ska de förstöra med svärd.
- 18 Men inte ens då vill jag göra slut på er helt, säger HERREN.
- 19 Om ni då frågar: ”Varför har HERREN vår Gud gjort oss allt detta?” ska du svara dem:
”Liksom ni har övergett mig och tjänat främmande gudar i ert eget land, ska ni nu få tjäna
främlingar i ett land som inte är ert.”
- 20 Kungör det för Jakobs hus,
ropa ut det i Juda och säg:
- 21 Hör detta,
du dåraktiga folk utan förstånd!
Ni har ögon och ser inte,
ni har öron och hör inte.
- 22 Skulle ni inte frukta mig,
säger HERREN,
skulle ni inte bäva för mig,
jag som har satt sand
till gräns för havet,
till en evig gräns
som det inte kan överskrida.
Hur dess vågor än svallar

5:14 Jer 23:29, Hebr 4:12. 5:15 5 Mos 28:49f, Jes 5:26f, 28:11, 33:19, Jer 1:15, 6:1, 22f. 5:17 3 Mos 26:16, 5 Mos 28:31f.
5:18 Jer 4:27. 5:19 5 Mos 29:24f, Jer 16:10f, 17:4. 5:21 Jes 6:9f, 42:18f, Jer 6:10, Matt 13:14. 5:22 Job 26:10, 38:8f,
Ps 104:9.

förmår de inget,
och hur de än brusar
kan de inte komma över den.

- 23 Men detta folk har ett motsträvigt
och upproriskt hjärta.
De har vänt sig bort
och gått sin egen väg.
- 24 De säger inte i sina hjärtan:
”Låt oss frukta HERREN vår Gud,
som ger regn i rätt tid
både höst och vår
och som skänker oss
de bestämda skördeveckorna.”
- 25 Era missgärningar
har nu bringat detta i olag,
era synder håller det goda
borta från er,
- 26 för bland mitt folk
finns ogudaktiga människor.
De ligger i bakhåll
liksom jägaren ligger på lur,
de sätter snaror
och fångar människor.
- 27 Som en bur full av fåglar
är deras hus fulla av svek.
Därför har de blivit stora och rika,
de har blivit feta och skinande.
- 28 Deras onda gärningar
har ingen gräns,
de dömer inte rättvist,
de verkar inte
för den faderlöses sak
och hjälper inte den fattige
att få sin rätt.
- 29 Skulle jag inte straffa dem för sådant?
säger HERREN.
Skulle jag inte hämnas
på ett hednafolk som detta?
- 30 Förfärliga och fruktansvärda saker
sker i landet.
- 31 Profeterna profeterar lögn,
och prästerna styr efter deras råd.
Så vill mitt folk ha det.
Men vad ska ni göra
när slutet på det kommer?

6

Jerusalem belägras

- ¹ Fly från Jerusalem,
ni Benjamins barn!
Blås i hornet i Tekoa,
res ett högt baner
i Bet-Hakkerem,
för en olycka hotar från norr
med stor förödelse.
- ² Jag ska ödelägga dotter Sion,
den vackra och bortskämda.
- ³ Herdar ska komma över henne
med sina hjordar.
De ska slå upp sina tält
runt omkring henne
och var och en ska beta av
sitt stycke.
- ⁴ Rusta er till strid mot henne!
”Kom, låt oss dra upp
vid middagstid!
Men ve oss, dagen går mot sitt slut
och kvällens skuggor förlängs.
- ⁵ Kom, låt oss dra upp om natten
och förstöra hennes palats.”
- ⁶ För så säger HERREN Sebaot:
Fäll träd och bygg vallar
mot Jerusalem!
Här är staden som ska straffas.
Den är full av förtryck.
- ⁷ Som en källa flödar av vatten,
så flödar den av sin ondska.
Man hör om våld och förödelse där,
sår och slag är ständigt
inför mina ögon.
- ⁸ Ta varning, Jerusalem,
så att jag inte vänder mig
ifrån dig
och gör dig till en ödemark,
ett land där ingen bor.
- ⁹ Så säger HERREN Sebaot:
Man ska bärga en efterskörd
från dem som är kvar av Israel,
som från en vinstock.
Räck ut din hand på nytt,
som när man plockar druvor

6:1 Jer 1:14, 4:6. **6:1 Tekoa** Ort i bergsbygden ca 1,5 mil söder om Jerusalem. Tekoa liknar ordet för ”hornstöt”.
6:1 Bet-Hakkerem Betyder ”vingårdshuset”. Enligt Hieronymus halvvägs till Tekoa. **6:3** Jer 4:17, 12:10. **6:6**
 Jer 22:17, Sef 3:1. **6:6 vallar** Belägrare byggde en sluttande vall upp mot stadsmurens topp (bevarats t ex i Lakish).
6:7 Ps 55:10f. **6:9** Ob v 5.

- från rankorna.
 10 Till vem ska jag tala
 och för vem ska jag vittna
 så att de hör?
 Deras öron är stängda
 så att de inte kan höra.
 HERRENS ord föraktas bland dem,
 de vill inte veta av det.
- 11 Därför är jag fylld av HERRENS vrede,
 jag orkar inte hålla tillbaka den.
 Ös ut den över barnen på gatan
 och över de unga där de samlas.
 Både man och kvinna ska drabbas,
 också den gamle
 och den som fyllt sina dagars mått.
- 12 Främlingar ska ta över deras hus,
 deras åkrar och hustrur,
 för jag ska räcka ut min hand
 mot dem som bor i landet,
 säger HERREN.
- 13 Hög som låg,
 alla söker de oärlig vinst.
 Både profet och präst,
 alla handlar de lögnaktigt.
- 14 De tar det lätt med att bota
 mitt folks skada
 och säger: "Allt är väl, allt är väl!"
 Men allt är inte väl.
- 15 De ska stå där med skam,
 för de har gjort avskyvärda saker.
 Ändå känner de ingen skam
 och förstår inte att blygas.
 Därför ska de falla
 bland dem som faller.
 När tiden kommer
 och jag straffar dem
 ska de komma på fall,
 säger HERREN.
- 16 Så säger HERREN:
 Ställ er vid vägarna och spana,
 fråga efter de urgamla stigarna.
 Fråga efter den goda vägen
 och vandra på den,
 så ska ni finna ro för era själar.
 Men de svarade:
 "Vi vill inte vandra på den."

6:10 Jer 5:21, Hes 12:2, Apg 7:51. **6:10 stängda** Ordagrant: "oomskurna" (jfr Apg 7:51). **6:11** Jer 15:17. **6:12**
 5 Mos 28:30, Jer 8:10f, Klag 5:2. **6:13** Jes 56:11, Jer 22:17, 23:11. **6:14** Hes 13:10, Amos 6:6, Mika 3:5, 1 Tess 5:3. **6:16**
 Jes 28:12, Mal 4:4, Matt 11:29, 23:37. **6:16 finna ro för era själar** Uttrycket används av Jesus i Matt 11:29.

- 17 När jag satte väktare
över er och sade:
"Lyssna till basunens ljud",
svarade de: "Vi vill inte lyssna."
- 18 Hör därför, ni hednafolk,
och lägg märke till, du församling,
vad som sker bland dem.
- 19 Hör du jord: Se, jag ska låta
olycka drabba detta folk,
frukten av deras tankar,
eftersom de inte har lyssnat
på mina ord
utan förkastat min lag.
- 20 Vad bryr jag mig om
rökelse från Saba
eller finaste kalmus
från fjärran land?
Era brännoffer har jag inte behag till
och era slaktoffer
tycker jag inte om.
- 21 Därför säger HERREN så:
Se, jag ska lägga stötestenar
framför detta folk,
och på dem ska fäder och söner
snubbla tillsammans,
grannar och vänner förgås.
- 22 Så säger HERREN:
Se, ett folk kommer
från landet i norr,
ett stort hednafolk reser sig
vid jordens yttersta ände.
- 23 De bär båge och lans,
de är grymma och skoningslösa.
Deras röst är som havets dån,
och på sina hästar rider de fram,
rustade som kämpar till strid
mot dig, dotter Sion.
- 24 Vi har hört ryktet om dem.
Våra händer sjunker ner,
ängslan griper oss,
ångest som hos en barnaföderska.
- 25 Gå inte ut på fältet
och vandra inte på vägen,
för fiendens svärd är där

6:17 Jes 21:6, 11f, Hes 3:17f, 33:2f. **6:19** Ords 1:31, Jer 9:13. **6:20** Jes 1:11, Jer 7:22, 14:12, Hes 27:22, Amos 5:21f, Mika 6:6. **6:20 rökelse** Tändes dagligen i templet (2 Mos 30:7f, Luk 1:9f), en symbol för bön (Upp 5:8, 8:3). **6:20 kalmus** Doftande gräs, ursprungligen från Indien. Ingick i smörjelseoljan (2 Mos 30:23). **6:22** 5 Mos 28:49f, Jes 5:26f, Jer 5:15f, 10:22, 50:41f. **6:23 lans** Annan översättning: "kroksabel". **6:24** Jer 4:31, 49:24.

- med skräck från alla sidor.
 26 Du, mitt folk, min dotter,
 klä dig i säcktyg, rulla dig i aska,
 sjung sorgesång
 som efter ende sonen
 och håll bitter dödsklagan.
 Plötsligt drabbar oss fördärvaren.
- 27 Jag har satt dig att pröva mitt folk
 och gjort dig till en fast borg,
 för att du ska lära känna
 och pröva deras väg.
- 28 Alla är de förhårdade rebeller
 som går med förtal,
 de är som koppar och järn,
 allihop är fördärvare.
- 29 Blåsbälgen pustar,
 men ur elden kommer bara bly.
 Mer rening är meningslös,
 de onda rensas inte ut.
- 30 "Förkastat silver" kallar man dem,
 för HERREN har förkastat dem.

7

Dom över falsk gudskyran

- 1 Detta ord kom till Jeremia från HERREN. Han sade:
 2 Ställ dig i porten till HERRENS hus och ropa där ut detta ord: Hör HERRENS ord, alla ni av Juda som går in genom dessa portar för att tillbe HERREN!
 3 Så säger HERREN Sebaot, Israels Gud: Ändra ert liv och era gärningar, så ska jag låta er bo kvar på denna plats.
 4 Lita inte på lögnaktigt tal som säger: "Här är HERRENS tempel, HERRENS tempel, HERRENS tempel."
 5 Nej, ändra ert liv och era gärningar, gör rätt mot varandra,
 6 sluta förtrycka främlingen, den faderlöse och änkan. Spill inte oskyldigt blod på denna plats och följ inte andra gudar, er själva till olycka.
 7 Då ska jag för alltid låta er bo på denna plats, i det land som jag gett era fäder.
 8 Men se, ni litar på lögnaktigt tal som inte hjälper.
 9 Hur är det? Ni stjälar, mördar och är otrogna. Ni svär falskt och tänder rökelse åt Baal och följer andra gudar som ni inte känner.
 10 Sedan kommer ni hit och träder fram inför mitt ansikte i detta hus som är uppkallat efter mitt namn och säger: "Vi är räddade" – för att sedan fortsätta med allt detta avskyvärda.
 11 Menar ni att detta hus som är uppkallat efter mitt namn är ett rövarnäste? Se, jag har själv sett det, säger HERREN.

6:26 Jer 4:8, Amos 8:10, Sak 12:10. 6:27 Jer 1:18, 15:20. 6:28 Jer 5:23, 9:4, Hes 22:18. 6:30 Jer 7:15, 29, Hes 22:18.
 7:2 Jer 17:9, 26:2. 7:3 Jes 1:16, Jer 18:11, 26:13. 7:4 Mika 3:11. 7:5 Jer 4:1, 22:3. 7:6 2 Mos 20:3, 22:21f, Jer 5:28, 22:3. 7:9 Hos 4:2. 7:11 Jes 56:7, Matt 21:13, Mark 11:17, Luk 19:46. 7:11 **ett rövarnäste** Uttrycket används av Jesus i Matt 21:13, Mark 11:17, Luk 19:46.

12 Gå bort till den plats i Shilo där jag först lät mitt namn bo, och se hur jag gjort med den på grund av mitt folk Israels ondska.

13 Och eftersom ni har gjort alla dessa gärningar, säger HERREN, och inte lyssnat fastän jag har talat till er gång på gång, och inte har svarat fastän jag har kallat på er,

14 därför ska jag nu göra med detta hus som är uppkallat efter mitt namn och som ni förlitar er på, och med denna plats som jag gett er och era fäder, på samma sätt som jag gjorde med Shilo.

15 Jag ska kasta bort er från mitt ansikte, så som jag har kastat bort alla era bröder, Efraims alla ättlingar.

16 Be därför inte för detta folk och bär inte fram någon klagan eller förbön och för inte deras talan hos mig, för jag kommer inte att höra på dig.

17 Ser du inte vad de gör i Juda städer och på Jerusalems gator?

18 Barnen samlar ved, fäderna gör upp eld och kvinnorna knådar deg för att baka offerkakor åt himlens drottning. För att kränka mig utgjuter de dryckesoffer åt andra gudar.

19 Men är det mig de kränker med detta? säger HERREN. Är det inte snarare sig själva, till sin egen skam?

20 Därför säger Herren Gud så: Se, jag ska ösa min vrede och harm över denna plats, över både människor och djur, över åkerns träd och markens gröda, och den ska brinna utan att slockna.

21 Så säger HERREN Sebaot, Israels Gud: Lägg era brännoffer tillsammans med era slaktoffer och ät upp köttet!

22 För på den dag då jag förde era fäder ut ur Egyptens land gav jag dem inte några befallningar eller bud om brännoffer och slaktoffer.

23 Det bud jag gav dem var detta: "Lyssna till min röst, så ska jag vara er Gud och ni ska vara mitt folk. Vandra helt på den väg jag befäller er, så ska det gå väl för er."

24 Men de ville inte höra eller lyssna till mig, utan följde sina egna tankar och sitt onda, hårda hjärta. De vände ryggen till mig, inte ansiktet.

25 Från den dag era fäder drog ut ur Egyptens land ända till i dag har jag sänt alla mina tjänare profeterna till er, gång på gång har jag sänt dem.

26 Men de ville inte höra eller lyssna till mig. De var upproriska och gjorde ännu mer ont än sina fäder.

27 Du ska säga dem allt detta, men de kommer inte att lyssna på dig. Du ska ropa till dem, men de kommer inte att svara dig.

28 Säg därför till dem: "Här är det folk som inte lyssnar till HERREN sin Guds röst och som inte tar emot tillrättavisning. Sanningen är försvunnen och utrotad ur deras mun."

Dom över Hinnoms sons dal

29 Klipp av ditt hår och kasta bort det, och stäm upp en sorgesång på höjderna, för HERREN har förkastat och övergett det släkte som har väckt hans vrede.

30 Juda barn har gjort det som är ont i mina ögon, säger HERREN. De har ställt upp sina avgudar i det hus som är uppkallat efter mitt namn för att orena det.

7:12 Jos 18:1, 1 Sam 4:3f, 11, Ps 78:60. **7:12 Shilo** Ort ca 3 mil norr om Jerusalem. Här stod tälthelgedomen under domartiden (Jos 18-22, 1 Sam 1-4). Härjades troligen av filisteerna (1 Sam 4, Ps 78:60). **7:13** Ords 1:24f, Jes 65:12, 66:4, Jer 25:4f. **7:14** 2 Krön 7:16, Ps 132:13, Jer 26:6, 9. **7:15** 2 Kung 17:23, 21:13f, 24:20, Hos 9:17. **7:16** Jer 11:14, 14:11. **7:18** Jer 19:13, 44:17f. **7:18 himlens drottning** Gudinnan Ishtar dyrkades i Babel med sötade offerkakor (jfr Hos 3:1). Motsvarades av Astarte (2 Kung 23:13), Ashera (2 Kung 23:4f), Anat (not till 44:1) och grekiska Afrodite. **7:21** Hos 8:13. **7:21 brännoffer** Brändes helt åt Gud (3 Mos 1:9), till skillnad från slaktoffer som äts (3 Mos 7:11f). **7:22** 1 Sam 15:22f, Ps 51:18, Jes 1:11f, Mika 6:7f. **7:23** 2 Mos 19:5, 3 Mos 26:12, 5 Mos 6:3, 10:12f, Ps 37:39f. **7:24** Jes 65:2, Jer 11:8, 16:12, 17:23, Hes 20:8. **7:25** 2 Krön 36:15f. **7:26** Jer 16:12. **7:29** Jer 16:6, Hes 19:1, Mika 1:16. **7:29 Klipp av ditt hår** Uttryck för sorg (jfr 16:6, Mika 1:16). **7:30** 2 Kung 21:4f, Jer 32:34, Hes 8:16.

³¹ De har byggt upp Tofethöjderna i Hinnoms sons dal för att där bränna upp sina söner och döttrar i eld, fastän jag aldrig har befallt eller ens tänkt mig det.

³² Se, dagar ska komma, säger HERREN, då man inte mer ska kalla det "Tofet" eller "Hinnoms sons dal", utan "Dråpdalen". Då ska man begrava i Tofet av brist på annan plats.

³³ Detta folks döda kroppar ska bli mat åt himlens fåglar och markens djur, och ingen ska skrämja bort dem.

³⁴ I Juda städer och på Jerusalems gator ska jag göra slut på jubelrop och glädjerop, på rop för brudgum och rop för brud, för landet ska läggas öde.

8

¹ På den tiden, säger HERREN, ska man kasta ut Juda kungars och furstars ben, prästernas och profeternas ben och Jerusalems invånares ben ur deras gravar

² och strö ut dem inför solen och månen och himlens alla stjärnor som de har älskat, dyrkat och följt, sökt och tillbett. De ska inte samlas ihop eller begravas, de ska bli gödsel på marken.

³ Alla som blir kvar av detta onda släkte ska hellre vilja dö än leva, vart jag än fördriver dem, säger HERREN Sebaot.

Ett avfall utan motstycke

⁴ Säg också till dem: Så säger HERREN:

Om någon faller,

reser han sig då inte igen?

Och om någon går vilse,

vänder han då inte om?

⁵ Varför vänder de sig ständigt bort,
detta Jerusalems folk?

De håller fast vid sitt svek,
de vägrar att vända om.

⁶ Jag har lyssnat och hört efter.
De talar det som inte är rätt.
Ingen enda ångrar sin ondska,
ingen säger: "Vad har jag gjort?"
Alla viker av i egen riktning,
likt hästar som störtar sig ut
i striden.

⁷ Till och med storken under himlen
vet sin bestämda tid,
och turturduvan, svalan och tranan
passar tiden

när de ska komma tillbaka.
Men mitt folk

känner inte HERRENS domslut.

⁸ Hur kan ni säga: "Vi är visa,
vi har HERRENS lag?"

7:31 3 Mos 18:21, 5 Mos 18:10, 2 Kung 23:10, 2 Krön 33:6, Jer 19:4f, Hes 16:20f, 23:37. **7:31 Tofet** Betyder "hård". Här offrades barn åt avgudar (3 Mos 20:2f, Jer 32:35). Hinnomsdalen låg sydväst om Jerusalem och användes senare som en bild för evig eld ("Gehenna", Matt 5:22). **7:32** Jer 19:11. **7:33** Jer 34:20. **7:34** Jes 24:7f, Jer 16:9, 25:10, 33:11, Hes 26:13, Hos 2:11. **7:34 rop för brudgum och rop för brud** Annan översättning: "brudgummens röst och brudens röst". **8:2** 5 Mos 4:19, 17:3, 2 Kung 21:3. **8:5** Jer 5:23, 9:6. **8:7** Jes 1:3.

- Visst! De skriftlärdas lögnpenna
har förvandlat lagen till lögn.
- 9 De visa ska komma på skam,
bli förskräckta och fångade.
Se, de har förkastat HERRENS ord.
Vad har de då för vishet?
- 10 Därför ska jag ge deras hustrur
åt andra
och deras åkrar åt erövrare,
för alla söker de oärlig vinst,
hög som låg.
Profet och präst,
alla handlar de lögnaktigt.
- 11 De tar det lätt med att bota
dottern mitt folks skada
och säger: "Allt är väl, allt är väl!"
Men allt är inte väl.
- 12 De ska få skämmas
för att de har gjort något
så avskyvärt.
Ändå känner de ingen skam
och förstår inte att blygas.
Därför ska de falla
bland dem som faller.
När tiden kommer
och jag straffar dem
ska de komma på fall,
säger HERREN.
- 13 Jag ska rycka bort och förgöra dem,
säger HERREN.
Inga druvor blir kvar
på vinstockarna
och inga fikon på fikonträden,
till och med löven är vissnade.
Det jag gav dem
ska tas ifrån dem.
- 14 Varför sitter vi här?
Låt oss samlas
och gå in i de befästa städerna
och möta slutet där,
för HERREN vår Gud
låter oss förgås.
Han ger oss förgiftat vatten
att dricka,
för vi har syndat mot HERREN.
- 15 Vi väntade på välgång,
men inget gott kommer,
på en tid med läkedom,

- men se, skräck råder.
 16 Från Dan hörs hans hästar frusta,
 när hans hingstar gnäggar
 bävar hela landet.
 De kommer och slukar landet
 med allt som finns där,
 staden och alla som bor i den.
 17 Se, jag sänder ormar bland er,
 giftormar som inte kan besvärjas,
 och de ska bita er, säger HERREN.

Profetens stora sorg

- 18 Var ska jag få lindring i min sorg?
 Mitt hjärta är sjukt i mig.
 19 Hör, dottern mitt folk
 ropar från fjärran land:
 ”Finns inte HERREN mer i Sion?
 Är hennes kung inte längre där?”
 Varför har de retat mig till vrede
 med sina bilder,
 med sina främmande avgudar?
 20 ”Skördetiden är förbi,
 sommaren är över,
 men vi har inte blivit räddade.”
 21 Jag är förkrossad,
 för dottern mitt folk har krossats.
 Jag sörjer, förfäran har gripit mig.
 22 Finns det ingen balsam i Gilead,
 finns där ingen läkare?
 Varför blir dottern mitt folk
 inte botad?

9

Klagan över folkets ogudaktighet

- 1 O, att mitt huvud
 vore en vattenbrunn
 och mina ögon en källa av tårar!
 Då skulle jag gråta dag och natt
 över de slagna
 hos dottern mitt folk.
 2 O, att jag hade en viloplats i öknen,
 så att jag kunde lämna mitt folk
 och gå bort från dem,
 för de är alla äktenskapsbrytare,
 en samling trolösa.
 3 De spänner sin tunga som en pilbåge,
 lögn och inte sanning
 härskar i landet.

8:16 Dom 5:22, Jer 4:15f, 5:17, 6:23. **8:17** 4 Mos 21:6, 5 Mos 32:24, Ps 58:5f. **8:19** Mika 4:9. **8:20** *Skördetiden är förbi* Den belägrade staden kunde inte fylla på sitt matförråd. **8:22** Jer 30:17, 46:11. **8:22** *balsam i Gilead* Kanske mastix, en doftande kåda med medicinska egenskaper. **9:1** Jes 22:4, Jer 4:19, 13:17, 14:17, Klag 1:16, 2:18. **9:2** Ps 55:7f. **9:3** Ps 64:4, Jes 59:4, Jer 5:27f.

De går från illdåd till illdåd,
 mig vill de inte veta av,
 säger HERREN.

- 4 Var och en ska vara på sin vakt
 för sin vän,
 ingen kan lita
 ens på sin bror,
 för varje bror är en listig bedragare
 och varje vän går med förtal.
- 5 Var och en sviker sin vän,
 ingen talar sanning.
 De lär sina tungor att tala lögn,
 de tröttar ut sig med att göra illa.
- 6 Du bor mitt ibland svek,
 i sin svekfullhet vill de inte
 veta av mig, säger HERREN.
- 7 Därför säger HERREN Sebaot så:
 Se, jag smälter dem
 och prövar dem,
 för vad annat kan jag göra
 med dottern mitt folk?
- 8 Deras tunga är en mördande pil,
 deras mun talar svek.
 De talar vänligt till sin nästa,
 men i hjärtat lägger de fällor
 för honom.
- 9 Skulle jag inte straffa dem för sådant?
 säger HERREN.
 Skulle jag inte hämnas
 på ett sådant folk som detta?
- 10 Jag vill gråta och sjunga sorgesång
 över bergen,
 jag vill höja sorgesång
 över betesmarkerna i öknen,
 för de är förbrända,
 ingen går fram där mer,
 och inga läten av boskap
 hörs längre.
 Både himlens fåglar
 och de vilda djuren har flytt,
 de är alla borta.
- 11 Jag ska göra Jerusalem
 till ett stenröse,
 till en boning för schakaler,
 och Juda städer till en ödemark
 där ingen bor.

9:4 Jer 12:6, Mika 7:5f, Matt 10:35f. 9:4 *bedragare* På hebreiska "Jakob" (se 1 Mos 25:26 med not). 9:5 Ps 52:4f, Mika 6:11f. 9:7 Jes 48:10, Mal 3:3. 9:8 Jer 5:26, Ps 12:2, 28:3, 55:22, 62:5. 9:9 Jes 1:24, Jer 5:9, 29. 9:10 Jer 4:25, 29, 12:4, Hos 4:3. 9:11 Ps 79:1, Jes 34:13f, Jer 10:22, 26:18, Mika 3:12.

12 Vem är så vis att han förstår detta? Och till vem har HERRENS mun talat, så att han kan förklara varför landet har blivit så fördärvat, förbränt som en öken där ingen färdas?

13 HERREN svarade: Det är för att de har övergett min undervisning som jag gav dem. De har inte lyssnat till min röst och inte följt den,

14 utan vandrat efter sina hårda hjärtan och följt baalerna, så som deras fäder lärde dem.

15 Därför säger HERREN Sebaot, Israels Gud, så: Se, jag ska ge detta folk malört att äta och förgiftat vatten att dricka.

16 Och jag ska sprida ut dem bland folk som varken de eller deras fäder har känt, och jag ska sända svärdet efter dem tills jag gjort slut på dem.

Nöden vid Jerusalems undergång

17 Så säger HERREN Sebaot:

Se er om och kalla på gråterskor
så att de kommer,
sänd efter kunniga kvinnor,
låt dem komma.

18 Låt dem snabbt stämma upp
en sorgesång över oss,
så att våra ögon rinner av tårar
och vattnet strömmar
från våra ögonlock,

19 för sorgesång hörs från Sion:
”Vilken förödelse
som har drabbat oss!
Vi skäms djupt,
vi måste lämna landet,
för de har rivit våra hem.”

20 Ni kvinnor, hör HERRENS ord,
öppna era öron
för ordet från hans mun.
Lär era döttrar sorgesång,
lär varandra klagosång,

21 för döden stiger in
genom våra fönster
och kommer in i våra palats.
Den rycker bort barnen från gatan
och de unga männen från torgen.

22 Säg: Så säger HERREN:
Människornas döda kroppar
ligger som gödsel på marken,
som kärvar efter skördemannen,
och ingen samlar upp dem.

23 Så säger HERREN:
Den vise ska inte berömma sig
av sin vishet,
den starke inte av sin styrka

9:12 Ps 107:43, Hos 14:10. 9:14 Dom 6:25, Jes 65:2, Jer 3:17, 7:24.
5 Mos 28:64, Jer 13:24, Hes 5:12. 9:17 2 Krön 35:25, Amos 5:16.
begravningar. 9:22 Ps 83:11, Jer 8:2, 16:4, 25:33.

9:15 Jer 8:14, 23:15, 25:15. 9:16 3 Mos 26:33,
9:17 *gråterskor* Yrkeskvinnor som anlätades vid

och den rike inte av sin rikedom.
 24 Den som vill berömma sig,
 han ska berömma sig av
 att han har insikt och känner mig:
 Att jag är HERREN,
 som verkar med nåd,
 rätt och rättfärdighet på jorden,
 för i det har jag min glädje,
 säger HERREN.

25 Se, dagar ska komma, säger HERREN, då jag ska straffa alla omskurna som ändå är oomskurna:

26 Egypten, Juda, Edom, ammoniterna, Moab och alla ökenbor med kantklippt hår. För hednafolken är alla omskurna, och hela Israels hus har ett omskuret hjärta.

10

Gud och avgudarna

- 1 Hör det ord
 som HERREN talar till er,
 ni av Israels hus.
- 2 Så säger HERREN:
 Ta inte efter hednafolkens sätt,
 låt er inte skrämmas
 av tecknen på himlen
 därför att hednafolken
 skräms av dem,
- 3 för folkens seder är tomhet.
 Man hugger ett träd i skogen,
 och hantverkarens händer
 formar det med yxan.
- 4 Man pryder det med silver och guld
 och fäster det med hammare
 och spik
 så att det inte faller omkull.
- 5 Som fågelskrämmor på ett gurkfält
 står de där och kan inte tala.
 Man måste bära dem,
 för de kan inte gå.
 Var inte rädd för dem,
 för de kan inte göra något ont,
 inte heller något gott.
- 6 Ingen är som du, HERRE.
 Du är stor, och stort och mäktigt
 är ditt namn.
- 7 Vem skulle inte frukta dig,
 du folkens kung?
 Det anstår dig.

9:24 1 Kor 1:31, 2 Kor 10:17. **9:24** Citeras av Paulus i 1 Kor 1:31 och 2 Kor 10:17. **9:25** Jer 25:17f, Rom 2:25. **9:25** omskurna ... oomskurna För grannfolken var omskärelsen inte ett förbundstecken (se not till 1 Mos 17:10). **9:26** 3 Mos 19:27, 5 Mos 30:6, Jer 4:4, 25:23, 49:32, Apg 7:51, Rom 2:28. **10:2** 3 Mos 18:3, Jes 47:13. **10:3** Jes 40:19f, 41:29, 44:9f. **10:4** Jes 41:7. **10:5** Ps 115:5f, Jes 45:20, 46:7. **10:6** Ps 86:8, 96:4, Jer 32:19. **10:7** Ps 33:8, 86:8, Dan 2:20, Upp 15:3f.

- Bland folkens alla visa
och i alla deras riken
finns ingen som du.
- 8 Alla är de oförnuftiga
och dåraktiga,
vägleda av tomma trögudar.
- 9 Silvret som hamras
hämtas från Tarshish
och guldets från Ufas.
Snickarnas och guldsmedernas verk
kläs sedan i blått och purpur.
Allt är tillverkat av konstnärer.
- 10 Men HERREN är den sanne Guden,
han är den levande Guden,
den evige Kungen.
För hans vrede bävar jorden,
och folken uthärdar inte
hans harm.
- 11 Så ska ni säga till dem:
De gudar som inte har gjort
himmel och jord
ska utrotas från jorden
och inte finnas kvar
under himlen.
- 12 Han har skapat jorden
med sin kraft,
han har grundat världen
med sin vishet
och spänt ut himlen
med sitt förstånd.
- 13 När han höjer sin röst,
då brusar himlens vatten,
då låter han regnskyar stiga
från jordens ände.
Han gör blixtar åt regnet
och för ut vinden
ur dess förvaringsrum.
- 14 Alla människor står då som dårar,
utan förstånd.
Alla guldsmeder får skämmas
med sina avgudar,
för deras gjutna gudabilder
är bedrägeri,

10:7 Citeras i Upp 15:3f. **10:8** Jer 51:17, Hab 2:18, Sak 10:2. **10:9** 1 Kung 10:22, Jer 16:20. **10:9** **Tarshish** Handelscentrum i västra Medelhavet (1 Kung 10:22). Har identifierats med spanska Tartessos, tunisiska Kartago eller Sardinien. **10:9** **Ufas** Okänd ort, kanske i Jemen (Ofir) som var berömt för sina guldgruvor. **10:9** **blått och purpur** Kungliga, dyrbara färger (jfr Apg 16:14). **10:10** Ps 10:16, Nah 1:5. **10:11** Ps 96:5, Jes 2:18, Sef 2:11. **10:11** Grundtexten till vers 11 är på arameiska, de kaldeiska erövrarnas språk (jfr Dan 2:4). Kanske är det en marginalanteckning, kanske ett färdigt svar att ge i fångenskapen (jfr 1 Petr 3:15). **10:12** 1 Mos 1:1, 6f, Jes 45:12, Jer 51:15f. **10:13** Job 38:25f, Ps 135:7. **10:14** Jes 42:17f, 45:16.

- det finns ingen ande i dem.
 15 Tomhet är de,
 ett verk som väcker löje.
 När straffet drabbar dem
 förgås de.
 16 Sådan är inte han
 som är Jakobs del.
 Han är den som har format allt,
 och Israel är hans arvedels stam.
 HERREN Sebaot är hans namn.

Kommande fångenskap

- 17 Samla er packning
 och lämna landet,
 ni som är belägrade,
 18 för så säger HERREN:
 Den här gången slungar jag bort
 dem som bor i landet.
 Jag ska ansätta dem hårt
 så att de känner det.
 19 Ve mig för min skada!
 Mitt sår kan inte läkas.
 Men jag säger: Detta är min plåga
 och jag måste bära den!
 20 Mitt tält är förstört
 och alla mina tältlinor är avslitna.
 Mina barn har lämnat mig,
 de finns inte mer.
 Ingen är kvar
 som kan slå upp mitt tält
 och sätta upp mina tältdukar,
 21 för herdarna är oförnuftiga,
 de söker inte HERREN.
 Därför har de ingen framgång,
 och hela deras hjord har skingrats.
 22 Lyssna, det hörs något!
 Se, det kommer!
 Ett väldigt dån från landet i norr,
 för att göra Juda städer
 till en ödemark,
 till en boning för schakaler.

Profetens bön

- 23 Jag vet, HERRE:
 Människans väg
 beror inte på henne själv,
 det står inte i vandrarens makt
 att styra sina steg.
 24 Tukta mig, HERRE,
 men med måtta, inte i vrede,

så att du inte krossar mig.
 25 Ös din vrede över hednafolken
 som inte känner dig,
 över stammarna
 som inte åkallar ditt namn,
 för de har slukat Jakob,
 slukat och gjort slut på honom
 och ödelagt hans boning.”

11

Juda förbundsbrött

¹ Detta ord talade HERREN till Jeremia. Han sade:

² ”Hör detta förbunds ord och säg till Juda män och Jerusalems invånare.

³ Säg till dem: Så säger HERREN, Israels Gud: Förbannad är den som inte lyder detta förbunds ord

⁴ som jag befalldes era fäder den dag jag förde dem ut ur Egyptens land, ur smältugnen. Jag sade: Hör min röst och gör allt som jag har befallt, så ska ni vara mitt folk och jag ska vara er Gud.

⁵ Då ska jag hålla den ed som jag gett era fäder: Att ge dem ett land som flödar av mjölk och honung, så som har skett.” Jag svarade: ”Ja, amen, HERRE.”

⁶ HERREN sade till mig: ”Ropa ut allt detta i Juda städer och på Jerusalems gator. Säg: Hör detta förbunds ord och handla efter dem.

⁷ För från den dag jag förde era fäder ut ur Egyptens land och ända till i dag har jag förmanat dem gång på gång och sagt: Hör min röst!

⁸ Men de lyssnade inte och vände inte örat till utan följde var och en sitt onda och hårda hjärta. Därför lät jag dem drabbas av allt det jag hade sagt i förbundet som jag befalldes dem att hålla, och som de inte höll.”

⁹ HERREN sade till mig: ”En sammansvärjning har avslöjats bland Juda män och Jerusalems invånare.

¹⁰ De har vänt tillbaka till de missgärningar deras fäder begick. De har inte velat höra mina ord utan har följt andra gudar och tjänat dem. Israels och Juda hus har brutit förbundet som jag slöt med deras fäder.

¹¹ Därför säger HERREN så: Se, jag ska låta en olycka drabba dem, som de inte ska kunna komma undan. När de då ropar till mig kommer jag inte att lyssna på dem.

¹² Då ska Juda städer och Jerusalems invånare gå bort och ropa till de gudar som de brukar tända rökelse åt, men dessa ska inte kunna rädda dem undan olyckan.

¹³ För du, Juda, har lika många gudar som du har städer. Och så många gator som det finns i Jerusalem, så många altaren har ni satt upp åt skammens gud – altaren där ni tänder rökelse åt Baal.

¹⁴ Du ska inte be för detta folk, och inte komma med klagan eller förbön för dem. För jag kommer inte att lyssna på dem när de ropar till mig i sin olycka.

¹⁵ Vad har min älskade i mitt hus att göra, när hon gör så många skamliga saker? Kan heligt offerkött avvärja din olycka från dig? Då kunde du jubla.

¹⁶ Ett grönskande vackert olivträd med härliga frukter, så kallade HERREN dig. Men nu har han med ett väldigt dån satt eld på trädet så att grenarna förstörs.

10:25 Ps 79:6f, Jes 64:10. **11:3** 5 Mos 27:26, Jer 17:5, Gal 3:10. **11:4** 2 Mos 19:5, 5 Mos 4:20, 29:13, 1 Kung 8:51, Jer 7:23, Sak 8:8. **11:5** 1 Mos 12:7, 15:7f, 26:3, 28:4, 2 Mos 3:8. **11:7** 2 Kung 17:13f, 2 Krön 36:15, Jer 7:13, 25. **11:8** Jer 7:24, 26. **11:8 allt det jag hade sagt** Se t ex 5 Mos 28:15f. **11:10** Jer 9:13. **11:11** Ps 18:22, Ords 1:28, Jes 1:15, Jer 14:12, Hes 8:18, Mika 2:3, 3:4. **11:12** 5 Mos 32:38, Jer 2:28. **11:13** 2 Kung 23:13, 2 Krön 28:24, Jer 7:9, 2:28. **11:13 altaren ... gator** Sattes upp under Ahas regim hundra år tidigare (2 Krön 28:24 med not). **11:14** Jer 7:16, 14:11.

17 Ja, HERREN Sebaot, som planterade dig, har uttalat olycka över dig på grund av det onda som Israels och Juda hus har gjort för att väcka min vrede genom att tända rökelse åt Baal.”

Mordhot mot profeten

- 18 HERREN uppenbarade för mig
 så att jag fick veta det,
 du lät mig se vad de hade för sig.
- 19 Självt var jag som ett oskyldigt lamm
 som förs bort för att slaktas,
 jag visste inte att de tänkte ut
 onda planer mot mig:
 ”Vi ska fördärva trädet
 med dess frukt,
 vi ska utrota honom
 ur de levandes land
 så att ingen mer
 minns hans namn.”
- 20 Men HERREN Sebaot
 är en rättvis domare
 som prövar hjärtan och njurar.
 Låt mig få se din hämnd på dem,
 för jag har lagt fram
 min sak för dig.

21 Därför säger HERREN så om Anatots män, som vill ta ditt liv och säger: ”Profetera inte i HERRENS namn, om du inte vill dö för vår hand!”

22 Därför säger HERREN Sebaot så: Se, jag ska straffa dem. Deras unga män ska dö för svärd och deras söner och döttrar ska dö av svält.

23 Ingen ska bli kvar av dem, för jag ska låta olycka drabba Anatots män när straffets tid kommer.

12

Undran över Herrens handlande

- 1 Rättfärdig är du, HERRE,
 när jag vill gå till rätta
 med dig.
 Ändå måste jag tala med dig
 om dina domslut.
 Varför lyckas de ogudaktiga så väl?
 Varför lever alla trolösa
 så trygga?
- 2 Du planterar dem och de slår rot,
 de växer och bär frukt.
 Du är nära i deras mun,
 men långt från deras inre.
- 3 Men du, HERRE, känner mig.
 Du ser mig och prövar

11:19 Jes 53:7f. 11:20 1 Sam 16:7, Ps 7:10, 17:3, Jer 17:10, 20:12, Upp 2:23. 11:21 Jes 30:10, Amos 2:12. 11:21 Anatots män Folket i Jeremias hemby (1:1). Jfr Luk 4:24f. 12:1 Job 21:7, Ps 73:3, Hab 1:13, Mal 3:15. 12:2 Jes 29:13, Hes 33:31. 12:3 Ps 139:1f, Jer 11:20, Jak 5:5.

hur mitt hjärta är mot dig.
 Ryck bort dem som får till slakt
 och förbered dem för dagen
 då de dödas.

- 4 Hur länge ska landet sörja
 och hela markens gräs
 torka bort,
 så att både fyrfotadjur och fåglar
 går under för invånarnas ondska?
 De säger: "Han kan inte se
 vår framtid."

Guds svar

- 5 Om du springer ikapp med fotfolk
 och de tröttar ut dig,
 hur skulle du då kunna
 tävla med hästar?
 Du känner dig trygg i fredligt land,
 men hur ska du klara dig
 i snåren vid Jordan?
- 6 Dina bröder och din fars hus
 är också trolösa mot dig,
 de ropar för full hals
 bakom din rygg.
 Lita inte på dem,
 även om de talar vänligt
 med dig.

- 7 Jag har övergett mitt hus,
 lämnat mitt arv
 och gett min älskade
 i fiendens hand.
- 8 Min arvedel blev
 som ett lejon i skogen mot mig.
 Hon höjde sin röst mot mig,
 därför hatar jag henne.
- 9 Min arvedel har blivit för mig
 som en spräcklig rovfågel
 som angrips av andra rovfåglar
 runt omkring.
 Gå och samla markens alla djur
 och låt dem komma för att äta!

- 10 Många herdar
 har fördärvat min vingård
 och trampat ner mitt land.
 De har gjort mitt härliga land
 till en öde öken,
 till en ödemark.

12:4 Jes 24:6, Jer 9:10, Hos 4:3, Hab 3:17. **12:5** Sak 11:3. **12:5 snåren vid Jordan** Vid denna tid tätbevuxen terräng (2 Kung 6:2) med farliga djur som lejon. **12:6** Jer 9:4. **12:9** Jes 56:9, Jer 2:14f. **12:9 en spräcklig rovfågel som angrips av andra rovfåglar** Svårtolkad vers. Andra handskrifter (Septuaginta): "en hyenas grotta med andra grottor". **12:10** Jer 6:3, 23:1.

- 11 Sörjande och öde
 ligger det framför mig.
 Hela landet ligger öde,
 för ingen bryr sig om det.
- 12 Över alla kala höjder i öknen
 rycker plundrare fram,
 för HERRENS svärd slukar allt
 från landets ena ände
 till den andra.
 Ingen kan känna sig trygg.
- 13 De har sått vete men skördat törne.
 Förgäves tröttar de ut sig.
 Ni kommer att skämmas
 över er gröda
 på grund av HERRENS
 brinnande vrede.

Upprättelse för Israels grannar

- 14 Så säger HERREN om alla onda grannar som förgriper sig på det arv jag har gett mitt folk Israel: Se, jag ska rycka bort dem ur deras land och rycka undan Juda hus ifrån dem.
- 15 Men när jag har ryckt bort dem, ska jag åter förbarma mig över dem och låta dem komma tillbaka, var och en till sin arvedel, var och en till sitt land.
- 16 Om de då verkligen lär sig mitt folks vägar så att de svär vid mitt namn: "Så sant HERREN lever", liksom de förut lärde mitt folk att svära vid Baal, då ska de bli upprättade mitt ibland mitt folk.
- 17 Men om de inte vill lyssna ska jag fullständigt rycka bort det folket och förgöra det, säger HERREN.

13

Profetens höftskynke

- 1 Då sade HERREN till mig: "Gå och köp dig ett höftskynke av linne och sätt det runt dina höfter, men låt det inte bli vått."
- 2 Jag köpte ett höftskynke som HERREN hade befallt och satte det runt mina höfter.
- 3 Då kom HERRENS ord till mig för andra gången. Han sade:
- 4 "Ta höftskynket som du har köpt och som du bär runt dina höfter, och bryt upp och gå till Euftrat och göm det i en bergsskrev."
- 5 Jag gick och gömde det vid Euftrat, så som HERREN hade befallt mig.
- 6 En lång tid därefter sade HERREN till mig: "Bryt upp och gå till Euftrat och hämta höftskynket som jag befallde dig att gömma där."
- 7 Då gick jag bort till Euftrat och grävde och tog fram höftskynket från stället där jag hade gömt det. Men nu var höftskynket fördärvat och dög inte längre till någonting.
- 8 Då kom HERRENS ord till mig. Han sade:
- 9 Så säger HERREN: På samma sätt ska jag göra slut på Judas och Jerusalems stora högmod.
- 10 Detta onda folk som inte vill lyssna till mitt ord utan följer sitt hårda hjärta och håller sig till andra gudar, tjänar och tillber dem, det ska bli som detta höftskynke som inte duger till något.
- 11 För liksom en mans höftskynke är nära hans höfter, så lät jag hela Israels hus och hela

12:13 3 Mos 26:16, 5 Mos 28:38, Hos 8:7, Mika 6:15, Hagg 1:6. **12:16** 5 Mos 6:13, 10:20, Jes 2:19f, Jer 4:2, Ef 2:19f. **13:4 Euftrat** Hebr. frat syftar normalt på Babels flod, över 50 mil norr om Jerusalem. Kan här också syfta på Perat, en by och bäckravin bara några kilometer åt nordost (kallas Para i Jos 18:23). **13:11** 5 Mos 26:19, Ps 81:12.

Juda hus vara nära mig, säger HERREN. De skulle vara mitt folk, till berömmelse, pris och ära för mig. Men de ville inte lyssna.

Juda liknas vid ett vinkärl

¹² Säg därför till dem: Så säger HERREN, Israels Gud: Alla vinkärl ska fyllas med vin. När de då säger till dig: ”Det vet vi väl, att alla vinkärl ska fyllas med vin!”

¹³ så svara dem: Så säger HERREN: Se, jag ska fylla alla som bor i detta land så att de blir berusade – kungarna som sitter på Davids tron, prästerna och profeterna och Jerusalemets alla invånare.

¹⁴ Och jag ska krossa dem, den ene mot den andre, både fäder och barn, säger HERREN. Jag ska inte vara barmhärtig eller skonsam eller förbarma mig så att jag låter bli att förgöra dem.

Ohörsamhet leder till fångenskap

¹⁵ Hör och lyssna till detta!

Var inte högmodiga,
för HERREN har talat.

¹⁶ Ge ära åt HERREN er Gud,
innan han låter mörkret komma
och innan era fötter snubblar
på bergen när det skymmer.

Ni väntar på ljus,
men han ska förvandla det
till dödsskugga, till tjockt mörker.

¹⁷ Men vill ni inte höra på detta,
så måste jag gråta i det fördolda
över ert högmod.

Bittert gråter jag
och tårar strömmar
från mina ögon,
därför att HERRENS hjord
förs bort i fångenskap.

¹⁸ Säg till kungen
och drottningmodern:
Stig ner från er tron,
för den praktfulla kronan
har fallit från era huvuden.

¹⁹ Städerna i Negev är stängda
och ingen finns
som öppnar dem.
Hela Juda är bortfört i fångenskap,
helt och hållet bortfört.

²⁰ Lyft er blick och se
dem som kommer norrifrån.
Var är hjorden du fick,
din härliga hjord?

²¹ Vad ska du säga,
när de du gjorde till nära vänner

13:13 Jer 25:14f, Hes 23:33. **13:14** Jer 6:21. **13:16** Ps 44:20, Jes 5:30, 8:22, 59:9, Upp 14:7. **13:17** Jer 9:1, 14:7, Klag 1:2, 16, 18. **13:18** Jer 36:30, Klag 5:16, Hes 21:26. **13:18 kungen och drottningmodern** Sannolikt artonårige Jojakin och Nehushta (2 Kung 24:8). **13:21** Jer 6:24.

- sätts till härskare över dig?
Ska du då inte gripas av vända
som en kvinna i födslosmärutor?
- 22 Men om du säger i ditt hjärta:
”Varför har detta hänt mig?”
så ska du veta att det var
för din stora missgärnings skull
som ditt mantelsläp lyftes upp
och din kropp utsattes för våld.
- 23 Kan en nubier förvandla sin hud
eller en leopard sina fläckar?
Då skulle också ni kunna göra gott,
ni som har vant er att göra ont.
- 24 Därför ska jag skingra dem
som strå som förs bort
av öken vinden.
- 25 Det ska vara din lott,
den del du får av mig,
säger HERREN,
därför att du har glömt mig
och litat till lögn.
- 26 Därför ska jag också dra upp
mantelsläpet över ditt ansikte
så att man ser din skam,
- 27 ditt äktenskapsbrott,
ditt liderliga frustande,
din skamliga otukt.
På höjderna och på fältet
har jag sett dina vidrigheter.
Ve dig, Jerusalem!
Hur länge ska det dröja
innan du blir ren?

14

Den stora torkan

- ¹ Detta är HERRENS ord till Jeremia angående torkan.
- ² Juda sörjer,
dess portar tynar bort,
de lutar sig sörjande mot jorden
och ett sorgerop stiger upp
från Jerusalem.
- ³ De mäktiga sänder sina tjänare
efter vatten,
men när de kommer till dammarna
finner de inget vatten
utan måste vända tillbaka
med tomma kärl.
De är skamsna och förtvivilade

- och täcker huvudet.
4 Marken spricker
eftersom det inte regnar i landet.
Jordbrukarna står med skam
och täcker sina huvuden.
- 5 Även hinden på fältet
överger sin nyfödda kalv,
eftersom det inte finns något grönt.
- 6 Vildåsnorna står på höjderna
och flämtar efter luft
som schakaler.
Deras ögon är matta,
för det finns inget gräs.
- 7 Våra missgärningar vittnar mot oss,
men grip in ändå,
för ditt namns skull, HERRE.
Gång på gång har vi avfallit
och syndat mot dig.
- 8 Du Israels hopp,
dess frälsare i nödens tid,
varför är du
som en främling i landet,
en vandrare
som bara stannar för en natt?
- 9 Varför är du som en rådlös man,
som en hjälte
som inte kan hjälpa?
Du finns ju mitt ibland oss, HERRE,
och vi är uppkallade
efter ditt namn.
Överge oss inte!
- 10 Så säger HERREN om detta folk:
De vill gärna driva omkring
på det sättet,
de håller inte sina fötter i styr.
Därför har HERREN inte
behag till dem.
Han minns nu deras missgärning
och ska straffa dem
för deras synder.
- 11 HERREN sade till mig: Du ska inte be om något gott för detta folk.
12 För även om de fastar vill jag inte lyssna till deras rop, och även om de offrar brännoffer
och matoffer finner jag ingen glädje i dem, utan jag tänker göra slut på dem med svärd,
svält och pest.

13 Då sade jag: "O, Herre Gud! Profeterna säger ju till dem: Ni ska inte se något svärd, inte heller ska svält drabba er, utan jag ska ge er en varaktig fred på denna plats."

14 Men HERREN sade till mig: Profeterna profeterar lögn i mitt namn. Jag har inte sänt dem eller befallt dem eller talat till dem. Falska syner, tomma spådomar, löst prat och sina egna hjärtans bedrägerier är vad de profeterar för er.

15 Därför säger HERREN så om de profeter som profeterar i mitt namn fast jag inte har sänt dem, de som säger att svärd och svält inte ska komma i detta land: Genom svärd och svält ska dessa profeter gå under.

16 Och folket som de profeterar för, männen och deras hustrur, söner och döttrar, ska kastas ut på Jerusalems gator slagna av svält och svärd, och ingen ska begrava dem. Jag ska låta deras ondska drabba dem själva.

17 Tala till dem detta ord:

Tårar strömmar från mina ögon
natt och dag,
och de ska inte sluta,
för jungfrun, dottern mitt folk,
har drabbats
av ett förkrossande slag,
ett svårt och oläkligt sår.

18 Går jag ut på fälten
ligger där män genomborrade
av svärd,
och kommer jag in i staden
möts jag av svältens plågor.
Både profet och präst
drar vidare mot ett land
de inte känner.

Profetens förbön

19 Har du helt förkastat Juda?
Känner du avsky för Sion?
Eller varför har du slagit oss
så att ingen kan bota oss?
Vi väntar på välgång,
men inget gott kommer,
på en tid med läkedom,
men se, skräck råder.

20 HERRE, vi erkänner vår ondska
och våra fäders missgärning,
att vi har syndat mot dig.

21 För ditt namns skull:
Förkasta oss inte,
låt inte din härlighets tron
bli föraktad.
Kom ihåg ditt förbund med oss
och bryt det inte.

14:13 Jer 5:12, 6:14, 8:11, 1 Joh 4:1. 14:14 Jer 5:31, 23:21, 27:14f, 29:8f, Hes 12:24. 14:16 Ps 79:3, Jer 7:33. 14:17 Jer 9:1, 10:19, 13:17, 30:12, Klag 1:2, 16, 2:18, 3:48. 14:18 5 Mos 32:24f, Jer 24:10, 29:17f, Hes 5:16f. 14:19 Jer 8:15, 1 Tess 5:3. 14:20 Ps 106:6, Jer 3:25, Dan 9:8. 14:21 Jer 3:17.

22 Kan någon av hednafolkens
tomma avgudar ge regn?
Kan himlen av sig själv
låta skurar falla?
Nej, bara du, HERRE vår Gud!
Vi hoppas på dig,
för du har gjort allt detta.

15

Folket måste straffas

¹ Men HERREN sade till mig: Även om Mose och Samuel trädde fram inför mig skulle jag ändå inte bli vänligt sinnad mot detta folk. Driv bort dem från mitt ansikte och låt dem gå.

² Om de frågar dig: "Vart ska ni gå?" ska du svara dem: Så säger HERREN: Till döden den som tillhör döden, till svärdet den som tillhör svärdet, till svälten den som tillhör svälten och till fångenskapen den som tillhör fångenskapen.

³ Fyra slags plågor ska jag låta drabba dem, säger HERREN: Svärdet för att döda dem, hundarna för att släpa bort dem, och himlens fåglar och markens vilddjur för att äta upp och göra slut på dem.

⁴ Jag ska göra dem till ett avskräckande exempel för alla riken på jorden, på grund av det som Juda kung Manasse, Hiskias son, har gjort i Jerusalem.

⁵ För vem har förbarmande
med dig, Jerusalem,
vem har medlidande med dig?
Vem tar en omväg för att fråga
hur det är med dig?

⁶ Du har förkastat mig, säger HERREN,
och vänt mig ryggen.
Därför har jag räckt ut min hand
mot dig för att förgöra dig.
Jag är trött på att hålla tillbaka.

⁷ Jag kastade dem med kastskovel
vid landets portar,
jag gjorde dem barnlösa,
jag förgjorde mitt folk –
men de vände inte om
från sina vägar.

⁸ Deras änkor blev fler inför mig
än sandkornen i havet.
Mödrarna till deras unga män
lät jag härjas av inkräktare
mitt på ljusa dagen.
Plötsligt lät jag ångest och skräck

14:22 1 Kung 17:1, Job 5:10, Ps 135:7, 147:8, Jer 10:13, 51:16, Apg 14:15f. **15:1** 2 Mos 32:11f, 4 Mos 14:13f, 1 Sam 7:9f, Ps 99:6, Hes 14:14f. **15:1 Mose och Samuel** Stora bedjare som bad om nåd för folket (2 Mos 32:30f, 4 Mos 14:11f, 1 Sam 7:8, 12:23). **15:2** Jer 43:11, Sak 11:9, Upp 13:10. **15:3** 3 Mos 26:16, 5 Mos 28:26, Jer 7:33. **15:4** 5 Mos 28:25, 2 Kung 21:11, 23:26, 24:3, 2 Krön 29:8, Jer 24:9. **15:4 Manasse** Utövade våld, barnoffer och grov avgudadyrkan (se 2 Kung 21). **15:6** 2 Mos 32:12, 14, 5 Mos 32:15, Jes 1:4. **15:7 kastskovel** Rensade ut agnarna från vetet (Matt 3:12 med not).

drabba dem.
 9 Den som hade fött sju söner
 svimmade och gav upp andan.
 Hennes sol gick ner
 medan det ännu var dag,
 hon får blygas och skämmas.
 De som är kvar av dem
 ska jag överlämna
 åt deras fienders svärd,
 säger HERREN.

Profetkallets vånda

10 "Ve mig, min mor,
 att du fött mig,
 en man som skapar strid
 och osämja för hela landet!
 Jag har inte lånat dem något
 och de har inte gett lån till mig.
 Ändå förbannar alla mig."

11 Men HERREN svarade: "Sannerligen, jag ska styrka dig så att det går väl för dig. Sannerligen, jag ska göra så att dina fiender kommer och bönfäller inför dig i olyckans och nödens tid.

12 Kan man bryta sönder järn, järn från norr eller koppar?

13 Din rikedom och dina skatter ska jag lämna till plundring, men inte för betalning, utan för alla dina synders skull i hela ditt land.

14 Och jag ska föra bort dig med dina fiender till ett land du inte känner, för min vredes eld är upptänd och den ska brinna mot er."

15 HERRE, du förstår.

Tänk på mig
 och ta hand om mig,
 och ge mig hämnd
 på mina förföljare.
 Ryck inte bort mig,
 du som är sen till vrede.
 Tänk på hur jag hånas
 för din skull.

16 Dina ord kom och jag åt dem,
 ditt ord blev mitt hjärtas fröjd
 och glädje,
 för jag är uppkallad
 efter ditt namn,
 HERRE Gud Sebaot.

17 Jag har inte suttit tillsammans
 med gycklare för att roa mig.
 Eftersom din hand var över mig
 satt jag ensam,
 för du har fyllt mig med vrede.

- 18 Varför ska jag ständigt plågas,
och varför är mitt sår oläkbart?
Det vill inte läka.
Du har blivit för mig
som en sinande bäck,
som ett vatten
som ingen kan lita på.
- 19 Därför säger HERREN så:
Om du vänder om
låter jag dig komma tillbaka,
och du ska få tjäna mig.
Om du skiljer det äkta
från det oäkta
ska du bli som min mun.
Folket ska vända tillbaka till dig,
men du ska inte vända tillbaka
till dem.
- 20 Jag ska göra dig till en fast
kopparmur mot detta folk.
De ska strida mot dig,
men de kan inte besegra dig,
för jag är med dig
för att hjälpa dig och rädda dig,
säger HERREN.
- 21 Jag ska rädda dig
ur de ondas våld
och befria dig
ur våldsmännens hand.

16

Nödens dag

¹ HERRENS ord kom till mig. Han sade:

² Du ska inte ta dig hustru eller få söner och döttrar på denna plats.

³ För så säger HERREN om de söner och döttrar som föds på denna plats, om mödrarna som föder dem och fäderna som får dem i detta land:

⁴ De ska dö av svåra sjukdomar. Man ska inte sörja dem eller begrava dem, utan de ska bli gödsel på marken. Genom svärd och svält ska de gå under, och deras döda kroppar ska bli mat åt himlens fåglar och markens djur.

⁵ För så säger HERREN: Du ska inte gå in i något sorgehus, inte gå för att sörja med dem eller trösta dem. För jag har tagit bort min frid från detta folk, säger HERREN, och även min nåd och barmhärtighet.

⁶ Både stora och små ska dö i detta land utan att bli begravda, och man ska inte hålla dödsklagan över dem. Ingen ska rista sig eller raka sitt huvud för deras skull.

⁷ Man ska inte bryta sorgebröd över dem för att trösta någon som sörjer en död eller ge tröstebägare att dricka när någon har förlorat far eller mor.

⁸ Du ska inte heller gå till festmåltid och sitta tillsammans med dem för att äta och dricka.

⁹ För så säger HERREN Sebaot, Israels Gud: Se, inför era ögon och medan ni ännu lever ska jag på denna plats göra slut på jubelrop och glädjerop, på rop för brudgum och rop för brud.

¹⁰ När du tillkännager allt detta för folket och de frågar dig: "Varför har HERREN uttalat denna stora olycka över oss? Och vilken missgärning och synd har vi begått mot HERREN vår Gud?"

¹¹ då ska du svara dem: "Era fäder övergav mig, säger HERREN, och följde andra gudar och tjänade och tillbad dem. De övergav mig och höll inte min lag.

¹² Och ni har själva gjort ännu mer ont än era fäder. För se, ni följer var och en sitt onda och hårda hjärta och vill inte lyssna på mig.

¹³ Därför ska jag slunga er bort ur detta land till ett land som varken ni eller era fäder har lärt känna, och där ska ni få tjäna andra gudar både dag och natt. Jag ska inte ha något förbarmande med er."

Befrielse ur fångenskapen

¹⁴ Se, dagar ska komma, säger HERREN, då man inte mer ska säga: "Så sant HERREN lever, han som förde Israels barn upp ur Egyptens land",

¹⁵ utan: "Så sant HERREN lever, han som förde Israels barn ut ur landet i norr och ur alla andra länder dit han hade fördrivit dem." För jag ska föra dem tillbaka till deras land som jag gav deras fäder.

¹⁶ Se, jag ska sända bud efter många fiskare, säger HERREN, och de ska fiska upp dem. Sedan ska jag sända bud efter många jägare, och de ska fånga dem på alla berg och alla höjder och i alla bergsskrevor,

¹⁷ för mina ögon ser alla deras vägar. De kan inte gömma sig för mitt ansikte och deras missgärning kan inte döljas för mina ögon.

¹⁸ Och först ska jag i dubbelt mått straffa dem för deras missgärning och synd, därför att de har orenat mitt land med sina livlösa och avskyvärda gudar och fyllt min arvedel med sina vidrigheter.

¹⁹ HERRE, du min styrka och mitt värn,
 min tillflykt på nödens dag,
 till dig ska hednafolken komma
 från jordens ändar och säga:
 "Bara lögn har våra fäder ärvt,
 tomma avgudar
 som inte kan hjälpa.

²⁰ Kan en människa göra sig gudar?
 Nej, de gudarna är inga gudar."

²¹ Därför ska jag nu visa dem,
 den här gången
 ska jag låta dem känna
 min hand och min makt.
 De ska inse
 att mitt namn är HERREN.

17

Juda synd

16:9 Jer 7:34, 25:10, 33:11, Hes 26:13, Hos 2:11. **16:10** Jer 5:19, 13:22. **16:13** 5 Mos 4:27f, 28:36, 64, Jer 5:19. **16:14** Jer 23:7f. **16:16** Hes 12:13, Amos 4:2, Hab 1:14f. **16:17** Job 34:21f, Ps 90:8, Ords 5:21, Jer 23:24, 32:19, Hebr 4:13. **16:18** 3 Mos 26:30, Jes 65:7, Jer 2:7. **16:19** Ps 8:2f, 46:2, Jes 2:2f, Jer 3:17, Mika 4:1f, Sak 8:20f. **16:20** Jes 40:19f, 44:9f, Jer 2:11, 10:3. **16:21** Jer 33:2.

- ¹ Juda synd är skriven
med järnstift,
ristad med diamantspets
på deras hjärtas tavla
och på deras altares horn.
- ² Som man tänker på sina barn,
så tänker de på sina altaren
och sina asherapålar
vid gröna träd och på höga kullar.
- ³ Mitt berg på fältet,
din rikedom och alla dina skatter
ska jag lämna till plundring
liksom dina offerhöjder,
på grund av synd
i hela ditt land.
- ⁴ Det är ditt eget fel
att du måste avstå ifrån det arv
som jag har gett dig.
Jag ska låta dig tjäna dina fiender
i ett land som du inte känner,
för ni har tänt min vredes eld,
och den ska brinna för evigt.

Förbannelse och välsignelse

- ⁵ Så säger HERREN:
Förbannad är den
som litar till människor
och söker sin styrka
i det som är kött
och vars hjärta vänder sig bort
från HERREN.
- ⁶ Han är som en torr buske på heden
och får inte se
något gott komma.
Han bor på brända platser i öknen,
på salt jord där ingen bor.
- ⁷ Men välsignad är den
som litar till HERREN
och har HERREN till sin trygghet.
- ⁸ Han är som ett träd
planterat vid vatten
som sträcker sina rötter
till bäcken.
Det fruktas inte om hetta kommer,
dess löv är alltid gröna.
Det oroas inte under torra år,
och det slutar aldrig
att bära frukt.

- ⁹ Bedrägligare än allt annat är hjärtat,
det är obotligt sjukt.
Vem kan förstå det?
- ¹⁰ Jag, HERREN, utforskar hjärtat
och prövar njurarna
för att ge åt var och en
efter hans vägar,
efter hans gärningars frukt.
- ¹¹ Lik en raphöna, som ruvar på ägg
som hon inte har lagt,
är den som oärligt
samlar rikedom.
När halva livet gått
måste han lämna den,
och vid livets slut
ses han som en dåre.
- ¹² En härlighetens tron,
en urgammal höjd
är vår helgedoms plats.
- ¹³ HERREN är Israels hopp.
Alla som överger dig
kommer på skam.
De som avfaller från mig
ska bli skrivna på marken.
De har övergett HERREN,
källan med det levande vattnet.
- Jeremias bön om frälsning*
- ¹⁴ Hela mig, HERRE, så blir jag helad.
Fräls mig, så blir jag frälst,
för du är min lovsång.
- ¹⁵ Se, de säger till mig:
"Vad blir det av HERRENS ord?
Låt det inträffa!"
- ¹⁶ Jag har inte dragit mig undan
från att vara en herde
som följer dig,
och inte längtat efter
fördärvets dag.
Du vet själv att det som kom
över mina läppar
sades inför ditt ansikte.
- ¹⁷ Bli inte till skräck för mig!
Du är min tillflykt
på den onda dagen.

17:10 1 Sam 16:7, Ps 7:10, Jer 11:20, 20:12, 32:19, Rom 2:6, 8:27, Upp 2:23. **17:11** Ps 39:7, Luk 12:20. **17:11 inte har lagt** Annan översättning: "inte får kläcka". **17:13** Ps 36:10, 69:29, Jer 2:13, Luk 10:20, Joh 4:14. **17:13 skrivna på marken** Dvs inte i himlen, i livets bok (Ps 69:29, Jes 4:3, Upp 3:5). Jfr även Joh 8:6f. **17:14** 5 Mos 10:21, Ps 60:7, Jer 33:6. **17:15** Jes 5:19, Hes 12:22, 2 Petr 3:4. **17:17** Jer 16:19.

18 Låt mina förföljare få skämmas,
 men låt inte mig
 behöva skämmas.
 Låt dem bli förskräckta,
 men låt inte mig bli förskräckt.
 Låt den onda dagen drabba dem
 och krossa dem dubbelt upp.

Sabbatsbudet

19 HERREN sade till mig: Gå och ställ dig i Folkets port där Juda kungar går in och ut, och i Jerusalems alla portar

20 och säg till dem: Hör HERRENS ord, ni Juda kungar och hela Juda och Jerusalems alla invånare som går in genom dessa portar!

21 Så säger HERREN: Se till för era själars skull att ni inte bär någon börda på sabbatsdagen eller tar in den genom Jerusalems portar.

22 Ni ska inte bära ut någon börda ur era hus på sabbatsdagen eller göra något annat arbete, utan håll sabbatsdagen helig så som jag har befallt era fäder.

23 Men de ville inte höra eller lyssna, utan var hårdnackade så att de inte hörde eller tog emot tillrättavisning.

24 Men om ni hör mig, säger HERREN, så att ni inte bär in någon börda på sabbaten genom denna stads portar utan håller sabbaten helig och inte gör något arbete på den dagen,

25 då ska kungar och furstar som sitter på Davids tron dra in genom denna stads portar med vagnar och hästar, följda av sina furstar, Juda män och Jerusalems invånare. Då ska denna stad vara bebodd för alltid.

26 Från Juda städer, från Jerusalems omgivning, från Benjamins land, från Låglandet, Bergsbygden och Negev ska man komma och bära fram brännoffer, slaktoffer, matoffer, rökelse och gemenskapsoffer till HERRENS hus.

27 Men om ni inte lyssnar till mitt bud att hålla sabbaten helig och inte bära in någon börda genom Jerusalems portar på sabbatsdagen, då ska jag tända en eld i dess portar. Den ska förtära Jerusalems borgar och inte kunna släckas.

18

I krukmakarens hus

1 Detta ord kom till Jeremia från HERREN. Han sade:

2 ”Res dig och gå ner till krukmakarens hus. Där ska jag låta dig höra mina ord.”

3 Då gick jag ner till krukmakarens hus och såg att han arbetade på drejskivan.

4 Och kärlet som han höll på att göra av leran misslyckades i hans hand. Då började han om och gjorde det till ett annat kär, så som han ville ha det.

5 Och HERRENS ord kom till mig. Han sade:

6 ”Kan jag inte göra med er, ni av Israels hus, så som den krukmakaren gör? säger HERREN. Som leran i krukmakarens hand, så är ni i min hand, Israels hus.

7 Ena gången talar jag om ett folk och ett rike att jag tänker rycka upp, bryta ner och förgöra det.

17:18 Ps 25:3, 35:4, 40:15f, Jer 20:11. 17:20 Jer 19:3, 22:2. 17:21 Neh 13:19, Matt 12:1f. 17:21 **börda på sabbatsdagen** Jfr Neh 13:15 där det handlar om försäljning. 17:22 2 Mos 20:8f, 23:12, 31:13, 5 Mos 5:12f, Neh 13:15f.

17:23 Jer 2:30, 5:3. 17:24 2 Mos 15:26, Jes 56:2, 58:13f, Hes 20:20. 17:25 Jer 22:4. 17:26 Jer 32:44, 33:13. 17:26 **Benjamins land ... Låglandet, Bergsbygden och Negev** Områden nordost, sydväst, norr och söder om Jerusalem.

17:27 Jer 7:20, Hes 20:47, Hos 8:14, Amos 2:5.

18:2 **krukmakaren** Hebr. *josér* betyder också ”skapare” (jfr Jes 45:9).

18:6 Jes 45:9, Rom 9:21. 18:7 Jer 1:10, 31:28.

8 Men om folket som jag talat om vänder om från sin ondska, ångrar jag det onda som jag hade tänkt göra mot dem.

9 En annan gång talar jag om ett folk och ett rike att jag tänker bygga upp och plantera det.

10 Men om de då gör det som är ont i mina ögon och inte hör min röst, då ångrar jag det goda som jag hade sagt att jag skulle göra mot dem.

11 Säg nu till Juda män och till Jerusalems invånare: Så säger HERREN: Se, jag bereder en olycka för er och tänker ut en plan mot er. Vänd därför om, var och en från sin onda väg, och ändra ert liv och era gärningar.

12 Men de kommer att svara: Det är lönlöst. Vi tänker följa våra egna tankar och göra var och en efter sitt onda och hårda hjärta.”

Ett onaturligt avfall

13 Därför säger HERREN så:

Fråga bland hednafolken:
Vem har hört något sådant?
Hemska saker har hon gjort,
jungfrun Israel.

14 Försvinner Libanons snö
från fältens klippor?
Sinar de friska vattnen
som flödar fjärran ifrån?

15 Men mitt folk har glömt mig
och tänder rökelse åt avgudar,
som har fått dem på fall
på deras vägar,
de urgamla vägarna.
De slår in på obanade vägar
och stigar.

16 Så blir deras land öde
och ständigt utsatt för hån.
Alla som går förbi ska förundra sig
och skaka på huvudet.

17 Som en östanvind
ska jag skingra dem för fienden.
Jag ska vända ryggen åt dem
och inte ansiktet
på deras olyckas dag.

18 Men de sade: ”Kom, vi tänker ut planer mot Jeremia. För prästerna ska inte komma till korta med sin undervisning, inte den vise med sitt råd eller profeten med sitt ord. Kom, vi fäller honom med våra tungor och struntar i alla hans ord.”

Vädjan om Guds ingripande

19 HERRE, lyssna på mig
och hör vad mina motståndare

18:8 Jer 26:19, Hes 18:21, 33:11, Joel 2:13, Jona 3:10. **18:10** 1 Mos 6:6, 1 Kung 11:11. **18:11** 2 Kung 17:13, Jer 7:3, 25:5, 35:15. **18:12** Jes 65:2, Jer 2:25, 7:24, 16:12, 44:16f. **18:13** Jer 2:10, Hos 6:10. **18:13 jungfrun Israel** Hebr. *betulá* används om en ung flicka som bor hos sin far och står under hans överinseende (jfr 5 Mos 22:21). **18:14 Libanons snö** Svårtolkad vers. Libanons högsta bergstoppar är i dag snötäckta nästan hela året. **18:15** Jer 2:32, 3:21, 6:16. **18:16** Jer 19:8, 48:27. **18:18** Hes 7:26, Mal 2:7.

- säger.
- 20 Ska gott få lönas med ont?
De har grävt en grop
för att ta mitt liv!
Tänk på hur jag har stått
inför ditt ansikte
och manat gott för dem
för att vända bort din vrede
från dem.
- 21 Överlämna därför deras barn
åt svälten
och utlämna dem själva
åt svärdet,
så att deras hustrur
blir barnlösa och änkor,
deras män dödade av pesten
och deras unga män slagna
med svärd i striden.
- 22 Låt sorgerop höras från deras hus
när du plötsligt skickar rövarband
över dem,
för de grävde en grop
för att fånga mig
och lade ut snaror för mina fötter.
- 23 Men du, HERRE, känner
alla deras planer att döda mig.
Förlåt dem inte deras missgärning
och utplåna inte deras synd.
Låt dem komma på fall inför dig.
Grip in mot dem
på din vredes dag.

19

Som en lerkruka ska Juda krossas

¹ Så sade HERREN: Gå och köp dig en lerkruka av krukmakaren. Ta med dig några av folkets äldste och prästernas äldste

² och gå ut till Hinnoms sons dal framför Lerskärvsporten och ropa där ut de ord som jag kommer att tala till dig.

³ Du ska säga:

”Hör HERRENS ord, ni Juda kungar och ni Jerusalems invånare! Så säger HERREN Sebaot, Israels Gud: Se, jag ska låta en sådan olycka drabba denna plats att det ska ringa i öronen på var och en som hör det.

⁴ De har övergett mig och vanärat denna plats och där tänt rökelse åt andra gudar som varken de själva eller deras fäder eller Juda kungar har känt. De har uppfyllt denna plats med oskyldigt blod

⁵ och byggt baalshöjder för att bränna upp sina barn i eld till brännoffer åt Baal, fastän jag aldrig har befallt eller talat om eller ens tänkt mig det.

18:20 Ps 7:16, 9:16, 35:12, Ords 17:13, Rom 12:17. **18:21** Ps 63:11, 109:10f, Jer 20:4. **18:23** Neh 4:5, Ps 5:11. **19:2**
Hinnoms sons dal Sydväst om Jerusalem. Här hade barn offrats (7:31 med not). **19:3** 1 Sam 3:11, 2 Kung 21:12.
19:5 Ps 106:38, Jer 7:31f, 32:35, Hes 16:20, 23:37.

⁶ Se, därför ska dagar komma, säger HERREN, då man inte mer ska kalla denna plats Tofet eller Hinnoms sons dal, utan Dråpdalen.

⁷ Jag ska på denna plats göra Juda och Jerusalems rådslag om intet och jag ska låta dem falla för sina fienders svärd och för dem som vill ta deras liv. Deras döda kroppar ska jag ge till mat åt himlens fåglar och markens djur.

⁸ Jag ska göra denna stad till häpnad och hån. Alla som går förbi ska häpna och vissla på grund av alla dess plågor.

⁹ Och jag ska låta dem äta sina egna söners och döttrars kött, den ene ska tvingas äta den andres kött. I sådan nöd och sådan svårighet ska de komma genom sina fiender och genom dem som vill ta deras liv.”

¹⁰ Sedan ska du krossa krukan inför ögonen på männen som har gått med dig,

¹¹ och du ska säga till dem: ”Så säger HERREN Sebaot: Jag ska krossa detta folk och denna stad på samma sätt som man krossar ett lerkärl så att det inte kan bli helt igen. Och man ska begrava i Tofet därför att det inte finns någon annan plats att begrava på.

¹² Så ska jag göra med denna plats, säger HERREN, och med dess invånare. Jag ska göra denna stad lik Tofet.

¹³ Och husen i Jerusalem och Juda kungars hus ska bli lika orena som Tofets plats, alla de hus där man tänt rökelse på taken åt himlens hela härskara och utgjutit dryckesoffer åt andra gudar.”

¹⁴ När Jeremia kom tillbaka från Tofet dit HERREN hade sänt honom för att profetera, ställde han sig i förgården till HERRENS hus och sade till allt folket:

¹⁵ ”Så säger HERREN Sebaot, Israels Gud: Se, jag ska sända allt ont över denna stad och alla dess lydstäder som jag har uttalat över den, för de har varit hårdnackade och inte lyssnat till mina ord.”

20

Jeremia och prästen Pashur

¹ När prästen Pashur, Immers son, som var överuppsyningsman i HERRENS hus, hörde Jeremia profetera dessa ord,

² lät han misshandla profeten Jeremia och satte honom i stocken i Övre Benjamin-sporten till HERRENS hus.

³ Men när Pashur dagen därpå släppte Jeremia ur stocken, sade Jeremia till honom: ”HERREN kallar dig inte Pashur utan Magor-Missabib,

⁴ för så säger HERREN: Jag ska göra dig till en skräck för både dig själv och alla dina vänner. De ska falla för sina fienders svärd och dina ögon ska se det. Hela Juda ska jag ge i den babyloniske kungens hand, och han ska föra bort dem till Babel och döda dem med svärd.

⁵ Alla rikedomar, ägodelar och dyrbarheter i denna stad och Juda kungars alla skatter ska jag ge i deras fienders hand. De ska ta det som byte och föra det till Babel.

⁶ Och du själv, Pashur, ska gå i fångenskap med alla som bor i ditt hus. Du ska komma till Babel, där ska du dö, och där ska du begravas med alla dina vänner som du har profeterat lögn för.”

Profetens klagan inför Herren

⁷ Du, HERRE, övertalade mig,

19:7 Ps 33:10, Jes 8:10, 19:3, Jer 16:4. **19:8** 3 Mos 26:32, Jer 18:16. **19:9** 3 Mos 26:29, 5 Mos 28:53f, Klag 2:20, 4:10, Luk 19:43f. **19:11** Jes 30:14, Jer 7:32. **19:13** 2 Kung 21:3f, Jer 32:29, 44:17f, Hes 20:28, Sef 1:5. **19:13 rökelse ... åt himlens hela härskara** Särskilt planeterna förknippades med hedniska gudar. **19:15** Jer 7:26, 17:23. **20:1** 1 Krön 24:14, Esra 2:37f, Jer 38:1. **20:2** Jer 29:26, 37:15, 38:7f, Joh 18:22, Apg 23:2, 2 Kor 11:24f. **20:3** Jer 6:25. **20:3 Magor-Missabib** Betyder ”skräck från alla håll”. **20:5** 2 Kung 20:17, Jes 39:6, Jer 15:13, 17:3. **20:6** Amos 7:17. **20:7** Jer 1:6f, Klag 3:14, 63.

och jag lät mig övertalas.
 Du grep mig
 och besegrade mig.
 Jag har blivit till ständigt åtlöje,
 alla hånar mig.

⁸ Så ofta jag talar måste jag klaga,
 ropa över våld och förtryck,
 för HERRENS ord drar spott och spe
 över mig dagen lång.

⁹ Men jag tänkte:
 Jag vill glömma honom
 och inte mer tala i hans namn.
 Då blev det som en brinnande eld
 i mitt hjärta, instängd i mitt inre.
 Jag ansträngde mig
 att hålla den inne
 men lyckades inte.

¹⁰ Jag hör många förtala mig,
 det är skräck från alla håll:
 ”Ange honom!”
 ”Ja, vi ska ange honom!”
 Alla som stått mig nära
 väntar på att jag ska falla.
 ”Kanske låter han lura sig,
 så kan vi besegra honom
 och ta hämnd på honom.”

¹¹ Men HERREN är med mig
 som en mäktig hjälte.
 Därför ska mina förföljare falla
 och inte besegra mig.
 De ska stå där med stor skam,
 för de har handlat utan förstånd.
 De ska drabbas av evig vanära
 som inte ska glömmas.

¹² HERRE Sebaot,
 du prövar den rättfärdige,
 du ser hjärtan och njurar.
 Låt mig se din hämnd på dem,
 för jag har överlämnat min sak
 till dig.

¹³ Sjung till HERREN, lova HERREN,
 för han räddar den fattiges själ
 ur de ondas hand.

¹⁴ Förbannad är den dag

20:9 Job 32:18, Apg 4:20, 1 Kor 9:16. **20:10** Neh 6:9, Ps 31:14. **20:11** Jer 1:8, 19, 15:20, 17:18, 23:40. **20:12**
 1 Sam 16:7, Ps 7:10, 139:23, Jer 11:20, 12:3, 17:10. **20:12 hjärtan och njurar** En bild för människans innersta (jfr
 Ps 139:13, Upp 2:23). **20:14** Job 3:1f, 10:18, Jer 15:10. **20:14 Förbannad** Jfr Jobs klagan (Job 3).

- då jag föddes!
 Låt inte dagen då min mor
 födde mig bli välsignad!
- 15 Förbannad är den man
 som meddelade min far:
 ”Du har fått en son!”
 och gjorde honom mycket glad.
- 16 Låt det gå den mannen
 som det gick för de städer
 som HERREN förstörde
 utan att ångra det.
 Låt honom få höra sorgerop
 på morgonen
 och stridsrop mitt på dagen,
- 17 eftersom han inte dödade mig
 i moderlivet
 så att min mor fick bli min grav
 och hennes moderliv havande
 för alltid.
- 18 Varför kom jag ut ur moderlivet
 för att se möda och bedrövelse
 och sluta mina dagar i skam?

21

Herrens ord till kung Sidkia

¹ Detta ord kom till Jeremia från HERREN när kung Sidkia sände Pashur, Malkias son, och prästen Sefanja, Maasejas son, till honom för att säga:

² ”Fråga HERREN för oss, för nu har Babels kung Nebukadressar angripit oss. Kanske HERREN vill göra med oss som vid alla hans tidigare under och får honom att dra bort ifrån oss.”

³ Jeremia svarade dem: ”Så ska ni säga till Sidkia:

⁴ Så säger HERREN, Israels Gud: Se, jag ska vända de vapen ni har i er hand och använder mot Babels kung och kaldeerna som belägrar er utanför muren. Jag ska samla dem inne i denna stad,

⁵ och jag ska själv strida mot er med uträckt hand och stark arm, i vrede, harm och stor förbittring.

⁶ Jag ska slå dem som bor i denna stad, både människor och djur. I svår pest ska de dö.

⁷ Därefter, säger HERREN, ska jag överlämna Juda kung Sidkia och hans tjänare och folket som är kvar i denna stad efter pesten, svärdet och svälten till Babels kung Nebukadressar, till deras fiender och dem som vill ta deras liv. Han ska slå dem med svärd, han ska inte skona dem och inte visa någon medkänsla eller något förbarmande.

⁸ Till detta folk ska du säga: Så säger HERREN: Se, jag lägger fram för er vägen till livet och vägen till döden.

⁹ Den som stannar kvar i denna stad ska dö genom svärd, svält eller pest, men den som går ut och ger sig åt kaldeerna som belägrar er, han ska få leva och få sitt liv som ett byte.

20:16 ¹ Mos 19:24f, Jes 13:19, Jer 50:40, Hes 16:49f, Hos 11:8, Amos 4:11, Luk 17:29, Jud v 7. **21:2** Jer 34:1f. **21:2 Nebukadressar** På akkadiska Nabu-Kudurri-Usur ("må Nebo skydda gränsen/arvingen"), men kallas i Bibeln oftast Nebukadnessar (t ex 27:6f). Reagerade i Babel 605-562 f Kr (se Dan 1-4). Belägrade Jerusalem 588 f Kr efter att kung Sidkia gjort uppror (se 2 Kung 25). **21:2 får honom att dra bort** Som t ex vid Sanheribs anfall hundra år tidigare (se 2 Kung 19). **21:5** 5 Mos 29:28, Jes 63:10. **21:7** Jer 13:14, 32:3f, Hes 7:9. **21:8** 5 Mos 11:26, 30:15, 19. **21:9** Jer 38:2, 39:18, 45:5.

¹⁰ För jag har vänt mitt ansikte mot denna stad, till olycka och inte till välgång, säger HERREN. Den ska ges i den babyloniske kungens hand, och han ska bränna upp den i eld.

¹¹ Och du ska säga till Juda kungahus: Hör HERRENS ord,

¹² ni av Davids ätt! Så säger HERREN: Döm rätta domar varje morgon och rädda den plundrade ur förtryckarens hand. Annars bryter min vrede fram som en eld och brinner utan att någon kan släcka, på grund av deras onda gärningar.

¹³ Se, jag är emot dig, du som bor i dalen, du klippa på slätten, säger HERREN, ni som säger: Vem kan angripa oss? Vem kan tränga in i våra boningar?

¹⁴ Jag ska straffa er så som era gärningar förtjänar, säger HERREN. Jag ska tända en eld i er skog, och den ska förtära allt omkring den.”

22

Budskapet till Juda kungar

¹ Så sade HERREN: Gå ner till Juda kungs palats och tala där dessa ord

² och säg: Hör HERRENS ord, du Juda kung som sitter på Davids tron, du och dina tjänare och ditt folk som går in genom dessa portar!

³ Så säger HERREN: Utöva rätt och rättfärdighet och rädda den plundrade ur förtryckarens hand. Kränk inte främlingen, den faderlöse och änkan och bruka inte våld mot dem. Spill inte oskyldigt blod på denna plats!

⁴ För om ni verkligen handlar efter detta ord, ska kungar som sitter på Davids tron dra in genom portarna till detta hus med vagnar och hästar, följda av sina tjänare och sitt folk.

⁵ Men om ni inte hör dessa ord svär jag vid mig själv, säger HERREN, att detta hus ska läggas i ruiner.

⁶ För så säger HERREN

om Juda kungahus:
Du är som Gilead för mig,
som Libanons topp.
Men jag ska sannerligen
göra dig till en öken,
till städer där ingen bor.

⁷ Jag ska inviga fördärvare mot dig,
var och en med sina vapen,
och de ska hugga ner
dina ståtliga cedrar
och kasta dem i elden.

⁸ Många hednafolk ska gå förbi denna stad och fråga varandra: ”Varför har HERREN gjort så mot denna stora stad?”

⁹ Man ska då svara: ”Därför att de övergav förbundet med HERREN sin Gud och tillbad andra gudar och tjänade dem.”

Guds dom över Shallum (Joahas)

¹⁰ Gråt inte över den döde,
sörj honom inte.

Gråt i stället över honom
som vandrar bort,

21:10 Jer 44:11, 52:13. **21:12** Jes 1:31, Jer 4:4, 22:3. **21:13** Jer 17:3, 49:4, Klag 4:12. **21:14** Ords 1:31. **22:2** Jer 17:20.
22:3 2 Mos 22:21f, 3 Mos 19:33, 5 Mos 10:19, Jer 7:5f, 21:12. **22:4** Jer 17:25. **22:7 dina ståtliga cedrar** Dyrbart träslag i kungens palats (1 Kung 7:2f). **22:8** 5 Mos 29:24, 1 Kung 9:8f, 2 Krön 7:21f, Jer 16:10f.

för han ska aldrig mer
komma tillbaka
och se det land där han föddes.

11 För så säger HERREN om Josias son Shallum, Juda kung som blev kung efter sin far Josia och som har dragit bort från denna plats: Han ska aldrig mer komma tillbaka hit.

12 Han ska dö på den plats dit han förts i fångenskap, och aldrig mer återse detta land.

Guds dom över Jojakim

13 Ve den som bygger sitt hus
med orätt
och sina salar
med orättfärdighet,
som låter sin nästa arbeta
för ingenting
och inte ger honom hans lön.

14 Ve den som säger:
”Jag vill bygga mig ett stort hus
med rymliga salar”
och gör sig stora fönster,
klär huset med cederträ
och målar det rött med dyrbar färg!

15 Är det att vara kung,
att tävla med cederträ?
Din far åt och drack,
men han utövade rätt
och rättfärdighet,
och då gick det honom väl.

16 Han skaffade rätt
åt den bedrövade och den fattige,
och då gick allt väl.
Är inte det att känna mig?
säger HERREN.

17 Men dina ögon och ditt hjärta
ser bara efter egen vinning
och att spilla oskyldigt blod,
att utöva förtryck och våld.

18 Därför säger HERREN så om Jojakim, Josias son, Juda kung:

Ingen ska hålla dödsklagan
efter honom och ropa:
”O, min broder! O, min syster!”
Ingen ska hålla dödsklagan
efter honom och ropa:
”O, herre! O, hur ståtlig han var!”

19 Som man begraver en åsna

22:11 2 Kung 23:30. **22:11 Shallum** Kallades också Joahas. Var kung under tre månader år 609 f Kr tills han fängslades av farao Neko (2 Kung 23:33), som också hade dödat hans far Josia (2 Kung 23:29). **22:13** 3 Mos 19:13, 5 Mos 24:14f, Jer 17:11, Hab 2:9, Jak 5:4. **22:14 cederträ** Dyrbart dofttrikt trä från Libanons berg (jfr 1 Kung 7). **22:15** 2 Kung 22:2, Pred 3:13, 5:18, Jer 42:6. **22:18** 1 Kung 13:30, Jer 34:5. **22:18 Jojakim** Kung i Juda 609-598 f Kr, son till den fromme Josia (vers 15). Se 2 Kung 23:34f. **22:19** 2 Krön 36:6, Jes 14:19f, Jer 36:30.

ska han begravas.
Han ska släpas bort och kastas ut,
långt utanför Jerusalems portar.

Jerusalems öde

- 20 Gå upp på Libanon och ropa,
höj din röst i Bashan
och ropa från Abarim,
för alla dina älskare är krossade.
- 21 Jag talade till dig
när det gick dig väl,
men du sade:
”Jag vill inte lyssna.”
Sådan har du varit
ända från din ungdom,
du har inte velat lyssna
till min röst.
- 22 Alla dina herdar
ska vallas av vinden,
och dina älskare
ska gå i fångenskap.
Då ska du vara skamsen
och förödmjukad
för all din ondskas skull.
- 23 Du som bor på Libanon
och har ditt näste i cedrarna,
hur ska du inte jämra dig
när värkarna drabbar dig
och ångest
som hos en födande kvinna!

Guds dom över Konja

- 24 Så sant jag lever, säger HERREN: Även om du Konja, Jojakims son, Juda kung, vore en signetring på min högra hand, skulle jag ändå rycka bort dig därifrån.
- 25 Jag ska överlämna dig till dem som vill ta ditt liv och som du är rädd för, nämligen Babels kung Nebukadressar och kaldeerna.
- 26 Jag ska slunga bort dig och din mor som har fött dig till ett annat land där ni inte är födda, och där ska ni dö.
- 27 De ska inte få komma tillbaka till det land dit de längtar att återvända.
- 28 Är då denne Konja ett föraktat, krossat kär, en kruka som ingen vill ha? Varför har han och hans avkomlingar slungats ut och kastats bort till ett land som de inte känner?
- 29 O land, land, land, hör HERRENS ord!
- 30 Så säger HERREN: Skriv upp den mannen som barnlös, som en man som inte lyckas under sin livstid. För ingen av hans avkomlingar ska lyckas sitta på Davids tron och råda över Juda i framtiden.

23

Falska herdar och Davids telning

22:20 5 Mos 32:49. **22:20 Libanon ... Bashan ... Abarim** Bergsområden i utkanten av Israel (norr, nordost och sydost). **22:21** Jer 3:25, 6:16f. **22:24** 2 Kung 24:6, Höga V 8:6, Hagg 2:24. **22:24 Konja** Kortform för Jekonja eller Jojakin, kung under belägringen dec 598 till mars 597 f Kr då han fördes bort av Nebukadnessar (2 Kung 24:8f). **22:24 signetring** Personlig stämpel för att signera (jfr Est 3:10, 8:2, Hagg 2:24). **22:25** Jer 21:7, 34:20. **22:26** 2 Kung 24:12, 15. **22:28** Jer 17:4, Hos 8:8.

¹ Ve de herdar som fördärvar och skingrar fåren i min hjord! säger HERREN.

² Därför säger HERREN, Israels Gud, så om de herdar som vallar mitt folk: Det är ni som har skingrat mina får och drivit bort dem och inte sett till deras bästa. Men se, jag ska straffa er för era onda gärningar, säger HERREN.

³ Jag ska själv samla dem som finns kvar av mina får ur alla de länder dit jag fördrivit dem, och jag ska föra dem tillbaka till deras betesmarker. Där ska de bli fruktsamma och föröka sig.

⁴ Jag ska sätta herdar över dem som ska valla dem, och de ska aldrig mer behöva vara rädda eller modlösa, och ingen av dem ska saknas, säger HERREN.

⁵ Se, dagar ska komma, säger HERREN,
då jag låter en rättfärdig telning
växa upp åt David.
Han ska regera som kung
och handla med vishet,
han ska utöva rätt och rättfärdighet
i landet.

⁶ I hans dagar ska Juda bli frälst
och Israel bo i trygghet,
och detta är det namn
man ska ge honom:
HERREN vår rättfärdighet.

⁷ Se, dagar ska komma, säger HERREN, då man inte mer ska säga: "Så sant HERREN lever, han som förde Israels barn upp ur Egyptens land",

⁸ utan: "Så sant HERREN lever, han som förde ättlingarna av Israels hus upp ur landet i norr och hämtade dem ur alla andra länder dit jag fördrivit dem." Så ska de få bo i sitt land.

Mot de falska profeterna

⁹ Om profeterna:
Mitt hjärta vill brista i mitt bröst,
alla mina ben darrar.
Jag är som en berusad man,
som en man omtöcknad av vin,
på grund av HERREN
och hans heliga ord.

¹⁰ För landet är fullt
av äktenskapsbrytare,
på grund av förbannelsen
ligger landet sörjande
och betesmarkerna i öknen
är förtorkade.
De strävar mot det som är ont
och har sin styrka i orätt.

¹¹ För både profeter och präster
är gudlösa.

23:1 Jer 10:21, Hes 34:2f. **23:3** Jes 11:11f, Jer 31:8, 32:37, Hes 11:17, Sef 3:20. **23:4** Jes 40:11, Jer 3:15, Hes 34:11f, 23.
23:5 Jes 4:2, 11:1f, Jer 33:15f, Hes 17:22, Sak 3:8, 6:12. **23:5 telning** Ordet betyder "rotskott" (Jes 11:1) och användes om en rättmätig tronföljare. Här en profetia om Messias, Davids ättling (jfr Sak 6:12, Luk 1:32, Upp 22:16). **23:6** Jes 45:17, 25, Jer 32:37, 33:16, Sak 14:11. **23:7** Jer 16:14f. **23:9** Jer 8:18, Hab 3:16. **23:10** Jes 24:6, Jer 12:4. **23:10 förbannelsen** Annan översättning (så Septuaginta): "dem" (äktenskapsbrytarna).

- Även inne i mitt hus
finner jag deras ondska,
säger HERREN.
- 12 Därför ska deras väg för dem
bli som hala stigar i mörkret.
De ska drivas bort,
och där ska de falla.
För jag ska låta olycka drabba dem
det år deras straff kommer,
säger HERREN.
- 13 Också hos Samarias profeter
har jag sett dåraktiga ting:
De profeterade i Baals namn
och vilseledde mitt folk Israel.
- 14 Och hos Jerusalems profeter
har jag sett förskräckliga ting.
De begår äktenskapsbrott
och ljuger,
de uppmuntrar dem som gör ont
så att ingen vänder om
från sin ondska.
De är alla för mig som Sodom
och stadens invånare
som Gomorras.
- 15 Därför säger HERREN Sebaot så
om profeterna:
Jag ska ge dem malört att äta
och förgiftat vatten att dricka,
för från Jerusalems profeter
har gudlöshet gått ut
över hela landet.
- 16 Så säger HERREN Sebaot:
Lyssna inte på profeternas ord
när de profeterar för er,
för de bedrar er.
De talar sina egna hjärtans syner,
inte vad som kommer
från HERRENS mun.
- 17 Om och om igen säger de
till dem som föraktar mig:
”HERREN har sagt:
Det ska gå er väl.”
Och till alla som följer
sitt hårda hjärta säger de:
”Ingen olycka ska drabba er.”
- 18 Men vem har stått med

23:12 Ps 35:6, Jer 11:23. **23:14** 1 Mos 13:13, 5 Mos 32:32, Jes 1:10, 3:9, Hes 13:22, 16:48. **23:15** Jer 8:14, 9:15, Hes 13:2.
23:16 Jer 14:14, 27:9, 14, Hes 13:2f, Matt 7:15. **23:17** Jer 6:14, 8:11, Hes 13:10, Amos 9:10, Mika 3:11. **23:18** Job 15:8,
Jes 40:13, Amos 3:7, Rom 11:34, 1 Kor 2:16.

i HERRENS råd,
sett och hört hans ord?
Och vem har lyssnat till hans ord
och hört det?

19 Se, HERRENS stormvind bryter fram,
full av vrede, en virvlande storm!
Den virvlar ner
över de ogudaktigas huvuden.

20 HERRENS vrede
ska inte vända tillbaka
förrän han har utfört och fullbordat
sitt hjärtas tankar.
I den yttersta tiden
ska ni inse och förstå det.

21 Jag har inte sänt dessa profeter,
ändå rusade de i väg.
Jag har inte talat till dem,
ändå profeterade de.

22 Hade de stått med i mitt råd,
skulle de ha förkunnat mina ord
för mitt folk
för att få dem att vända om
från sina onda vägar
och sina onda gärningar.

23 Är jag bara Gud på nära håll, säger HERREN, och inte också Gud långt borta?

24 Eller kan någon gömma sig på ett så hemligt ställe att jag inte ser honom? säger HERREN.
Är inte jag den som uppfyller himmel och jord? säger HERREN.

25 Jag har hört vad profeterna säger, de som profeterar lögn i mitt namn: "Jag har haft en dröm, jag har haft en dröm!"

26 Hur länge? Vad har profeterna i hjärtat, lögnprofeterna som profeterar sina egna hjärtans bedrägeri?

27 De tänker att de med sina drömmar som de berättar för varandra ska få mitt folk att glömma mitt namn, liksom deras fäder glömde mitt namn för Baal.

28 Den profet som har haft en dröm kan berätta en dröm. Men den som har tagit emot mitt ord, han ska troget tala mitt ord. Vad är halm mot säd? säger HERREN.

29 Är inte mitt ord som en eld, säger HERREN, och som en slägga som krossar klippan?

30 Se, därför är jag emot profeterna, säger HERREN, de som stjäla mina ord från varandra.

31 Jag är emot profeterna, säger HERREN, de som bär fram sin egen tungas ord och säger: "Så säger HERREN."

32 Jag är emot dem som profeterar falska drömmar, säger HERREN. När de berättar dem vilseleder de mitt folk med sina lögner och sitt skryt. Det är inte jag som har sänt dem eller gett dem något uppdrag, och de kan inte hjälpa detta folk, säger HERREN.

Falska "tungor"

23:19 Ps 11:6, Jer 25:32, 30:23f, Amos 1:14. 23:21 Jer 14:14f, 27:15, 28:15, 29:9. 23:23 Apg 17:27f. 23:24 1 Kung 8:27, Ps 139:7f, Jer 16:17, Amos 9:2f. 23:27 Dom 3:7, 8:33. 23:29 Jer 5:14, 20:9, 1 Kor 3:13, Hebr 4:12. 23:30 5 Mos 18:20. 23:31 Hes 13:6, 22:28. 23:32 Sef 3:4.

³³ När detta folk eller en profet eller präst frågar dig: "Vad säger HERRENS tunga?", ska du säga dem vad som är den verkliga tungan. Och jag ska kasta bort er, säger HERREN.

³⁴ Den profet eller präst eller den av folket som säger "HERRENS tunga", den mannen och hans hus ska jag straffa.

³⁵ Så ska ni säga till varandra er emellan: Vad har HERREN svarat? eller: Vad har HERREN sagt?

³⁶ Men "HERRENS tunga" ska ni inte mer nämna. För var och en ska då hans eget ord bli en "tunga", eftersom ni förvränger orden från den levande Guden, HERREN Sebaot, vår Gud.

³⁷ Så ska du säga till profeten: Vad har HERREN svarat dig? eller: Vad har HERREN talat?

³⁸ Men om ni säger "HERRENS tunga", då säger HERREN så: Ni använder det ordet, "HERRENS tunga", fastän jag har sänt bud till er och sagt till er: Ni ska inte säga "HERRENS tunga".

³⁹ Därför ska jag nu glömma er helt och kasta bort er från mitt ansikte, både er och staden som jag gett er och era fäder.

⁴⁰ Och jag ska låta evig vanära drabba er, en evig skam som aldrig ska glömmas.

24

Två korgar fikon

¹ När Babels kung Nebukadressar hade fört bort Juda kung Jekonja, Jojakims son, från Jerusalem tillsammans med Juda furstar och hantverkarna och smederna och tagit med dem till Babel, visade HERREN mig två korgar med fikon uppställda framför HERRENS tempel.

² I den ena korgen fanns mycket goda fikon, tidigt mogna fikon. I den andra korgen fanns mycket dåliga fikon, så dåliga att de inte gick att äta.

³ Och HERREN sade till mig: "Vad ser du, Jeremia?" Jag svarade: "Fikon. De goda fikonen är mycket goda, men de dåliga fikonen är mycket dåliga, så dåliga att de inte går att äta."

⁴ Då kom HERRENS ord till mig. Han sade:

⁵ "Så säger HERREN, Israels Gud: Så som man ser på de goda fikonen ska jag se med välvilja på dem som förts bort från Juda, som jag skickat bort från denna plats till kaldeernas land.

⁶ Jag ska låta mitt öga vaka över dem med godhet och låta dem komma tillbaka till detta land. Jag ska bygga upp dem och inte riva ner dem, plantera dem och inte rycka upp dem.

⁷ Och jag ska ge dem ett hjärta som känner mig, att jag är HERREN. De ska vara mitt folk och jag ska vara deras Gud, för de ska vända om till mig av hela sitt hjärta.

⁸ Men så som man gör med dåliga fikon som är så dåliga att de inte går att äta, säger HERREN, på samma sätt ska jag göra med Juda kung Sidkia, hans furstar och dem som är kvar i Jerusalem, både de som är kvar här i landet och de som bor i Egypten.

⁹ På alla orter dit jag fördriver dem ska jag utlämna dem till skräck och olycka i alla riken på jorden, till en skam och ett ordspråk, till en nidvisa och en förbannelse.

23:33 tunga Hebr. *massábetyder* både "profetisk utsaga" och "tung börda". **23:33 vad som är den verkliga tungan** Annan översättning (Septuaginta): "att ni är bördan". **23:39 glömma er helt** Andra handskrifter (så Septuaginta): "lyfta upp er". **23:40** Jer 20:11. **24:1** 2 Kung 24:15f, 2 Krön 36:9f. **24:1 fört bort** Denna grupp fördes bort år 597 f Kr (se 2 Kung 24:8f). Hesekiel profeterade för dem från 593 f Kr. **24:2** Jer 29:17, Mika 7:1, Nah 3:12.

24:2 tidigt mogna fikon Fjölårgrenarnas fikon är mogna redan vid pingst (jfr Mark 11:13 med not), årets tre månader senare. **24:5** Sak 13:9. **24:6** Jer 31:28, 32:37, Hes 11:17, Amos 9:15. **24:7** 5 Mos 30:6, Jer 30:22, 31:33f, 32:38f, Hes 11:19f, 36:26f, Hebr 8:10. **24:8** 2 Kung 25:2f, Jer 29:17f, 43:5f. **24:8 Sidkia** Regerade 597-587 f Kr. Sidkia betyder "Herren är min rättfärdighet" (jfr 23:6). Se 2 Kung 24:18f, 2 Krön 36:11f. **24:9** 5 Mos 28:25, 37, 1 Kung 9:7, 2 Krön 7:20, Jer 25:9, 18, 42:17f, 44:12, Hes 5:15.

¹⁰ Jag ska sända svärd, svält och pest bland dem tills de utrotas ur landet som jag gett dem och deras fäder.”

25

Profetia om sjuttioårig fångenskap

¹ Detta ord kom till Jeremia om hela Juda folk i Juda kung Jojakims, Josias sons, fjärde regeringsår, som var Babels kung Nebukadressars första regeringsår.

² Detta är vad profeten Jeremia talade till hela Juda folk och Jerusalemets alla invånare:

³ Ända från Juda kung Josias, Amons sons, trettonde regeringsår och till i dag, i tjugotre år, har HERRENS ord kommit till mig. Jag har talat till er gång på gång, men ni har inte velat höra.

⁴ HERREN har sänt er alla sina tjänare profeterna gång på gång, men ni har inte lyssnat eller vänt örat till för att höra.

⁵ De sade: ”Vänd om, var och en från sin onda väg och sina onda gärningar! Då ska ni få bo kvar i landet som HERREN har gett er och era fäder för all framtid.

⁶ Följ inte andra gudar för att tjäna och tillbe dem, och väck inte min vrede med era händers verk. Då ska jag inte låta någon olycka drabba er.”

⁷ Men ni har inte lyssnat till mig, säger HERREN, utan väckt min vrede med era händers verk till er egen olycka.

⁸ Därför säger HERREN Sebaot så: Eftersom ni inte har lyssnat till mina ord,

⁹ ska jag kalla på alla folkstammarna i norr, säger HERREN, och jag ska skicka efter min tjänare Nebukadressar, Babels kung. Och jag ska låta dem anfalla detta land och dem som bor här och alla hednafolken runt omkring. Jag ska viga dem åt förintelse, och de ska bli till häpnad och åtlöje och evig ödeläggelse.

¹⁰ Jag ska bland dem göra slut på jubelrop och glädjerop, rop för brudgum och rop för brud, kvarnens buller och lampans ljus.

¹¹ Hela detta land ska ödeläggas och förstöras, och dessa länder ska tjäna Babels kung i sjuttio år.

¹² Men när sjuttio år har gått ska jag straffa Babels kung och folket där för deras missgärning, säger HERREN, och kaldeernas land ska jag göra till en ödemark för all framtid.

¹³ Jag ska låta alla de ord som jag talat mot det landet gå i uppfyllelse, allt som är skrivet i denna bok och som Jeremia har profeterat mot alla hednafolk.

¹⁴ Också dem ska mäktiga folk och stora kungar lägga under sig, och jag ska ge dem efter deras gärningar och deras händers verk.

Guds dom över folken

¹⁵ För så sade HERREN, Israels Gud, till mig: ”Ta denna bägare med vredesvin ur min hand och låt alla hednafolk dit jag sänder dig dricka av den.

¹⁶ De ska dricka så att de raglar och förlorar förståndet på grund av det svärd som jag ska sända bland dem.”

24:10 Jer 14:12, 18, 29:18, 42:17, Hes 6:12, 14:21. **25:1** Jer 1:2, 36:1, 46:2. **25:1 Nebukadressars första regeringsår** År 605 f Kr, när han besegrade Egyptens armé vid Karkemish (kap 46) och tog över hela Mellanöstern (jfr Dan 1:1 med not). **25:3** Jer 1:2, 2 Krön 34:1f. **25:4** 2 Kung 17:13f, Jer 7:13, 25f, 26:5, 35:15, 44:4f. **25:5** Jer 18:11, 35:15, Hes 14:6, 18:30, Sak 1:4. **25:6** 5 Mos 8:19, 2 Kung 17:35, Jes 3:9, Jer 7:6, 35:15. **25:7** Jes 3:9, Jer 2:17, 32:30f. **25:9** Jer 1:15, 27:6, 28:14, 43:10. **25:9 min tjänare Nebukadressar** Använd för Guds dom (liksom Assur i Jes 10:5). Nebukadnessar erkände också själv till slut Guds överhöghet (Dan 3:28f, 4:31f). **25:10** Jer 7:34, 16:9, 33:11, Upp 18:22f. **25:11 tjäna Babels kung i sjuttio år** Kanske räknat från ca 609 f Kr, då Nebukadnessars far Nabopolassar krossade Assyriens sista motståndsfäste (jfr 2 Kung 23:29 med not) och fick makten i regionen, till 539 f Kr då perserna intog Babel (Dan 5, Esra 1). **25:12** 2 Krön 36:21f, Esra 1:1, Jer 29:10, Dan 9:2, Sak 1:12. **25:15** Jer 48:26, 51:7, Upp 14:10, 16:19.

17 Och jag tog bägaren ur HERRENS hand och gav åt alla folk dit HERREN sände mig att dricka.

18 Det var Jerusalem med Juda städer, dess kungar och furstar, för att göra dem till en ödemark och till häpnad och åtlöje och till en förbannelse, som nu har skett,

19 sedan farao, Egyptens kung, hans tjänare, hans furstar och allt hans folk

20 och alla blandade stammar där, alla kungar i landet Us och alla kungar i filisteernas land, både Ashkelon, Gaza, Ekron och dem som finns kvar i Ashdod,

21 vidare Edom, Moab och ammoniterna och alla kungar i Tyrus,

22 alla kungar i Sidon och kungarna i kustländerna på andra sidan havet,

23 dessutom Dedan, Tema, Bus och alla som har kantklippt hår,

24 alla kungar i Arabien och alla kungar över de blandade stammar som bor i öknen

25 samt alla kungar i Simri, alla kungar i Elam och alla kungar i Medien,

26 och alla kungar i landet i norr – både dem som bor nära och dem som bor långt borta, den ene såväl som den andre – och alla andra riken i världen över jordens yta. Och Sheshaks kung ska dricka efter dem.

27 Du ska säga till dem: Så säger HERREN Sebaot, Israels Gud: Drick, så att ni blir druckna och spyr och faller utan att kunna resa er, på grund av det svärd som jag ska sända bland er.

28 Men om de inte vill ta emot bägaren ur din hand och dricka, så säg till dem: Så säger HERREN Sebaot: Ni måste dricka!

29 För se, jag ska börja straffdomen med den stad som är uppkallad efter mitt namn. Skulle då ni bli ostraffade? Nej, ni ska inte bli ostraffade, utan jag ska kalla på ett svärd mot jordens alla invånare, säger HERREN Sebaot.

30 Allt detta ska du profetera för dem och säga till dem:

HERREN ryter från höjden,
han höjer sin röst
från sin heliga boning.
Han ryter högt över sitt land
och höjer skörderop
som en vintrampare
över jordens alla invånare.

31 Larmet hörs till jordens ände,
för HERREN går till rätta
med hednafolken,
han ska döma allt kött.
De ogudaktiga överlämnar han
åt svärdet, säger HERREN.

32 Så säger HERREN Sebaot:
Se, en ofärd går ut
från folk till folk
och en väldig storm stiger upp
från jordens yttersta ände.

33 De som blir slagna av HERREN

25:17 gav åt alla folk De uppräknade områdena (18-25) härjades alla av Nebukadnessar. De låg i Negev och Gaza (20), Jordanien (21), Libanon och Cypern (21-22), norra Arabien (23-24) och Iran (25). **25:19** Jer 46:2f. **25:20** Jer 47:1f. **25:21** Jer 48:1f, 49:1f, 7f. **25:22** Jes 23:1f, Jer 9:26. **25:26** Jer 51:41, Hab 2:15f. **25:26 Sheshak** är ett kryptogram för Babel. Det hebreiska alfabetets första bokstav ersätts med den sista, den andra med den näst sista osv. **25:27** Jer 51:7, Hes 21:4f. **25:29** Ords 11:31, Jer 49:12, Hes 9:6, 1 Petr 4:17. **25:30** Jes 16:9f, Jer 51:14, 48:33, Joel 3:16, Amos 1:2. **25:31** Jes 34:2, Hes 20:35f. **25:33** Jes 66:16, Jer 8:2, 9:22, 16:4.

på den dagen
ska ligga från jordens ena ände
till den andra.
Man ska inte hålla dödsklagan
efter dem,
inte samla upp och begrava dem,
utan de ska bli gödsel på marken.

- ³⁴ Jämra er, ni herdar, och klaga!
Vältra er på marken,
ni ledare för hjorden,
för tiden är inne
då ni ska slaktas.
Ni ska skingras
och falla som ett fint kärl.
- ³⁵ Ingen tillflykt finns för herdarna,
ingen möjlighet att komma undan
för hjordens ledare.
- ³⁶ Hör herdarna ropa
och ledarna för hjorden jämra sig,
för HERREN ödelägger
deras betesmark
- ³⁷ och de fridfulla ängarna förstörs
på grund av HERRENS
brinnande vrede.
- ³⁸ Likt ett ungt lejon
drar han ut ur sitt snår.
Deras land blir en ödemark
på grund av förtryckarens svärd
och hans brinnande vrede.

26

Jeremia hotas till livet

¹ I början av Juda kung Jojakims, Josias sons, regering kom detta ord från HERREN. Han sade:

² "Så säger HERREN: Ställ dig i förgården till HERRENS hus och tala till alla Juda städer, till dem som kommer för att tillbe i HERRENS hus. Tala till dem alla de ord som jag befäller dig att tala. Ta inte bort något från dem.

³ Kanske kommer de att lyssna och vända om var och en från sin onda väg. Då ska jag ångra det onda som jag har i sinnet att göra med dem på grund av deras onda gärningar.

⁴ Du ska säga till dem: Så säger HERREN: Om ni inte vill lyssna på mig och vandra efter den lag som jag förelagt er

⁵ och höra vad mina tjänare profeterna talar, dem som jag sänder er och gång på gång har sänt er fast ni inte har lyssnat,

⁶ då ska jag göra med detta hus som jag gjorde med Shilo. Och denna stad ska jag göra till en förbannelse för alla jordens folk."

⁷ Prästerna och profeterna och allt folket hörde Jeremia tala dessa ord i HERRENS hus.

25:34 ett fint kärl Andra handskrifter (Septuaginta): "fina baggar". **25:35** Job 11:20, Amos 2:14. **26:1 I början av ... Jojakims ... regering** År 609 f Kr, då Jerusalem just hade plundrats av Egypten (se 2 Kung 23:34f). **26:2** 5 Mos 4:2, Jer 7:2. **26:3** Jes 1:19, Jer 18:8, 11, 36:3, 7, Jona 3:10. **26:5** 2 Kung 17:13f, Jer 7:13f, 25:4, 35:15. **26:6** 1 Sam 4:3, 11, Ps 78:60, Jer 7:12, 14, 24:9.

⁸ När Jeremia hade slutat tala allt som HERREN hade befallt honom att säga till folket, grep prästerna, profeterna och allt folket honom och sade: "Du ska dö!"

⁹ Hur vågar du profetera i HERRENS namn och säga: Det ska gå för detta hus som för Shilo, och denna stad ska ödeläggas så att ingen bor där mer?" Och allt folket gaddade ihop sig mot Jeremia i HERRENS hus.

¹⁰ När Juda furstar hörde det, gick de från kungens hus upp till HERRENS hus och satte sig vid ingången till HERRENS nya port.

¹¹ Då sade prästerna och profeterna till furstarna och till allt folket: "Den här mannen förtjänar att dö! Ni har ju hört med egna öron hur han profeterat mot denna stad."

¹² Men Jeremia svarade alla furstarna och allt folket: "HERREN har sänt mig att profetera mot detta hus och denna stad allt det som ni har hört.

¹³ Ändra nu ert liv och era gärningar och hör HERREN er Guds röst. Då kommer HERREN att ångra det onda han har talat mot er.

¹⁴ Och vad mig angår är jag i er hand. Gör med mig vad ni anser vara gott och rätt.

¹⁵ Men det ska ni veta att om ni dödar mig, så drar ni oskyldigt blod över er och över denna stad och över dem som bor här. För det är i sanning HERREN som har sänt mig till er för att säga er allt detta."

¹⁶ Då sade furstarna och allt folket till prästerna och profeterna: "Den här mannen förtjänar inte att dö, för han har talat till oss i HERREN vår Guds namn."

¹⁷ Några av de äldste i landet reste sig då och sade till folkets hela församling:

¹⁸ "Mika från Moreshet profeterade på Juda kung Hiskias tid och sade till hela Juda folk: Så säger HERREN Sebaot:

Sion ska plöjas upp till en åker,
Jerusalem bli en stenhop
och tempelberget
en skogbevuxen höjd.

¹⁹ Men lät Juda kung Hiskia med hela Juda döda honom? Fruktade han inte i stället HERREN och bad till honom, så att HERREN ångrade det onda som han hade talat emot dem? Drar vi inte själva över oss mycket ont nu?"

Profeten Uria

²⁰ Där fanns också en annan man som profeterade i HERRENS namn, Uria, Shemajas son, från Kirjat-Jearim. Han profeterade mot denna stad och detta land, precis som Jeremia hade gjort.

²¹ När då kung Jojakim med alla sina hjältar och alla furstar hörde vad han sade, ville han döda honom. Men när Uria fick höra det blev han förskräckt och flydde sin väg och kom till Egypten.

²² Då sände kung Jojakim några män till Egypten: Elnatan, Akbors son, och några andra tillsammans med honom.

²³ De hämtade Uria från Egypten och förde honom till kung Jojakim.

Han lät döda honom med svärd och kastade hans döda kropp på den allmänna begravningsplatsen.

²⁴ Men Ahikam, Shafans son, höll sin hand över Jeremia, så att man inte lämnade honom i folkets våld för att dödas.

26:11 Jer 38:4, Matt 26:66, Mark 14:64, Apg 6:13.
Matt 23:35, 27:25. **26:18** Jer 9:11, Mika 1:1, 3:12.
år tidigare (se Mika 3:12). **26:22** Jer 36:12, 25.

26:13 Jer 7:3, 18:8, 35:15. **26:15** Ords 6:16f, Jer 7:6, Jona 1:14,
26:18 *Mika ... profeterade på Juda kung Hiskias tid* Ca hundra
26:24 2 Kung 22:12, 14, 25:22, Jer 39:14.

27

Profetia om det babyloniska oket

¹ I början av Juda kung Sidkias, Josias sons, regering kom detta ord till Jeremia från HERREN. Han sade:

² Så har HERREN sagt till mig: Gör dig ett ok med remmar och sätt det på din hals.

³ Sänd det sedan till Edoms kung, Moabs kung, ammoniternas kung, Tyrus kung och Sidons kung genom de sändebud som har kommit till Jerusalem, till kung Sidkia av Juda.

⁴ Befall dem att säga till sina herrar: Så säger HERREN Sebaot, Israels Gud: Så ska ni säga till era herrar:

⁵ Jag är den som genom min stora kraft och min uträckta arm har skapat jorden med de människor och djur som är på den, och jag ger den åt vem jag vill.

⁶ Nu har jag gett alla dessa länder i min tjänare Nebukadnessars hand, Babels kung. Också markens djur har jag gett honom, för att de ska tjäna honom.

⁷ Alla hednafolk ska tjäna honom och hans son och hans sonson, tills tiden kommer också för hans land då många folk och stora kungar ska lägga honom under sig.

⁸ Men om något folk eller rike inte vill tjäna Babels kung Nebukadnessar och inte vill böja sin nacke under den babyloniske kungens ok, då ska jag straffa det folket med svärd, svält och pest, säger HERREN, tills jag har utrotat dem genom hans hand.

⁹ Lyssna därför inte på era profeter och spåmän, era drömtydare, teckentydare och trollkarlar när de säger till er: "Ni ska inte tjäna Babels kung."

¹⁰ De profeterar lögn för er, och därför ska ni föras långt bort från ert land. Jag ska driva bort er och ni ska gå under.

¹¹ Men det folk som böjer sin nacke under den babyloniske kungens ok och tjänar honom, ska jag låta bo kvar i sitt land, säger HERREN, så att de kan bruka det och bo där.

¹² På samma sätt talade jag till Juda kung Sidkia. Jag sade: Böj er nacke under den babyloniske kungens ok och tjäna honom och hans folk, så ska ni få leva.

¹³ Varför vill du och ditt folk dö genom svärd, svält och pest, så som HERREN har sagt att det ska gå för det folk som inte vill tjäna Babels kung?

¹⁴ Hör alltså inte på de profeter som säger till er: "Ni ska inte tjäna Babels kung", för de profeterar lögn för er.

¹⁵ Jag har inte sänt dem, säger HERREN. De profeterar lögn i mitt namn och därför måste jag driva bort er så att ni går under tillsammans med de profeter som profeterar för er.

¹⁶ Till prästerna och till hela detta folk talade jag och sade: Så säger HERREN: Lyssna inte på era profeters ord, när de profeterar för er och säger: "Se, de kärl som hör till HERRENS hus ska nu snart föras tillbaka från Babel", för de profeterar lögn för er.

¹⁷ Hör inte på dem utan tjäna Babels kung, så ska ni få leva. Varför ska denna stad bli en öde stad?

¹⁸ Om de verkligen är profeter och har HERRENS ord, så låt dem vädja till HERREN Sebaot att de kärl som ännu är kvar i HERRENS hus och i Juda kungs hus och i Jerusalem inte förs bort till Babel.

27:1 Jer 28:1, 36:1. **27:1 I början** År 594 f Kr (jfr 28:1) var Babel upptaget med inre strider, och Israels grannfolk (vers 3) diskuterade ett uppror mot stormakten (2 Kung 25:1). **27:1 Sidkias** Andra handskrifter: "Jojakims" (men jfr vers 3). **27:5** Jer 32:17, Dan 4:29. **27:6** Jer 21:7, 28:14, Dan 2:37f, 4:22. **27:7** Jer 25:12, 14, 44:30. **27:7 hans son och hans sonson** Sonen Amel-Marduk (562-560 f Kr, 2 Kung 25:27) mördades av Nebukadnessars svärson Nergal-Sareser (560-556 f Kr, 39:3), vars son Labashi-Marduk regerade endast några månader 556 f Kr innan han mördades av Nabonidus som blev Babels siste kung (556-539 f Kr, se not till Dan 5:1). **27:9** Jer 14:14f, 23:16, 29:8f. **27:15** Jer 14:14, 23:21, 25, 29:9. **27:16** 2 Kung 24:13, 2 Krön 36:7, 10, Jer 28:3. **27:16 kärl** Gudstjänstföremål av silver och guld (se 1 Kung 7:48f) som fördes bort av Nebukadnessar år 605 f Kr (Dan 1:2, 5:2) och 597 f Kr (vers 20). De återfördes först ca 538 f Kr (Esra 1:7).

¹⁹ För så säger HERREN Sebaot om pelarna, havet, tvättställen och det övriga som ännu är kvar här i staden,

²⁰ det som Babels kung Nebukadnessar inte tog med sig när han förde bort Juda kung Jekonja, Jojakims son, från Jerusalem till Babel tillsammans med alla de förnämsta i Juda och Jerusalem –

²¹ ja, så säger HERREN Sebaot, Israels Gud, om de föremål som ännu är kvar i HERRENS hus och i Juda kungs hus och i Jerusalem:

²² De ska föras till Babel och bli kvar där ända till den dag då jag tar mig an dem, säger HERREN, och för dem tillbaka upp till denna plats.

28

Den falske profeten Hananja

¹ Men i samma år, i början av Juda kung Sidkias regering, i femte månaden av hans fjärde regeringsår, talade profeten Hananja, Asurs son, från Gibeon till mig i HERRENS hus inför prästerna och allt folket. Han sade:

² "Så säger HERREN Sebaot, Israels Gud: Jag ska bryta sönder den babyloniske kungens ok.

³ Inom två år ska jag föra tillbaka hit alla de föremål i HERRENS hus som Babels kung Nebukadnessar tog från denna plats och förde till Babel.

⁴ Och Juda kung Jekonja, Jojakims son, och alla fångar från Juda som kom till Babel ska jag föra tillbaka till denna plats, säger HERREN. För jag ska bryta sönder den babyloniske kungens ok."

⁵ Men profeten Jeremia svarade profeten Hananja inför prästerna och allt folket som stod i HERRENS hus.

⁶ Profeten Jeremia sade: "Amen! Må HERREN göra så. Må HERREN uppfylla de ord som du har profeterat och från Babel föra tillbaka till denna plats de föremål som fanns i HERRENS hus, liksom alla fångarna.

⁷ Men hör detta ord som jag talar till dig och allt folket:

⁸ Gamla tiders profeter, de som varit före mig och dig, har profeterat om krig, olycka och pest mot många länder och mot stora riken.

⁹ Men om den profet som profeterar välgång verkligen är sänd av HERREN, det vet man först när hans ord har gått i uppfyllelse."

¹⁰ Då tog profeten Hananja oket från profeten Jeremias nacke och bröt sönder det.

¹¹ Och Hananja sade inför allt folket: "Så säger HERREN: Just så ska jag inom två år ta den babyloniske kungen Nebukadnessars ok från nacken på alla hednafolk och bryta sönder det." Då gick profeten Jeremia sin väg.

¹² Men sedan profeten Hananja hade tagit oket från profeten Jeremias nacke och brutit sönder det, kom HERRENS ord till Jeremia:

¹³ "Gå och säg till Hananja: Så säger HERREN: Du har brutit sönder ett ok av trä, men i dess ställe har du gjort ett ok av järn.

¹⁴ För så säger HERREN Sebaot, Israels Gud: Jag har lagt ett ok av järn på alla dessa hednafolks nacke, för att de ska tjäna Babels kung Nebukadnessar, och de ska tjäna honom. Jag har också gett honom markens djur."

27:19 1 Kung 7:15, 23, 27, 2 Kung 25:13f. **27:19 pelarna, havet, tvättställen** Stora kopparföremål (se 1 Kung 7:15f).
27:20 2 Kung 24:12f, Jer 24:1. **27:22** 2 Krön 36:22f, Esra 1:1, 7, Jer 29:10. **28:1 femte månaden av hans fjärde regeringsår** Juli-augusti 593 f Kr. **28:1 Gibeon** Större stad ca 1 mil norr om Jerusalem, inte långt från Jeremias hemby Anatot. **28:3** 2 Krön 36:10, Jer 27:16, Dan 1:2. **28:4** 2 Kung 24:12f. **28:9** 5 Mos 18:21f. **28:10** Jer 27:2.
28:13 5 Mos 28:48. **28:14** Jer 27:6.

¹⁵ Profeten Jeremia sade vidare till profeten Hananja: ”Hör på, Hananja! HERREN har inte sänt dig. Du har fått detta folk att lita på en lögn.

¹⁶ Därför säger HERREN så: Se, jag ska ta bort dig från jordens yta. I år ska du dö, för du har predikat avfall från HERREN.”

¹⁷ Och profeten Hananja dog samma år, i sjunde månaden.

29

Jeremias brev till judarna i Babel

¹ Detta är vad som stod i det brev som profeten Jeremia sände från Jerusalem till de äldste som ännu levde kvar i fångenskapen och till prästerna, profeterna och allt folket, dem som Nebukadnessar hade fört bort från Jerusalem till Babel,

² sedan kung Jekonja hade lämnat Jerusalem tillsammans med drottningmodern och hovmännen, Juda och Jerusalems furstar samt hantverkarna och smederna.

³ Jeremia sände brevet med Eleasa, Shafans son, och Gemarja, Hilkiass son, när Juda kung Sidkia sände dem till Babels kung Nebukadnessar. Brevet löd:

⁴ Så säger HERREN Sebaot, Israels Gud, till alla de fångar som jag har låtit föra bort från Jerusalem till Babel:

⁵ Bygg hus och bo i dem, plantera trädgårdar och ät deras frukt.

⁶ Ta er hustrur och föd söner och döttrar, ta hustrur åt era söner och gift bort era döttrar, så att de föder söner och döttrar. Föröka er där och bli inte färre.

⁷ Och sök den stads bästa dit jag har fört er i fångenskap och be för den till HERREN. När det går väl för den, går det också väl för er.

⁸ För så säger HERREN Sebaot, Israels Gud: Låt er inte luras av de profeter som finns bland er, inte heller av era spåmän, och lyssna inte till de drömmar som ni drömmer,

⁹ för de profeterar lögn för er i mitt namn. Jag har inte sänt dem, säger HERREN.

¹⁰ För så säger HERREN: När sjuttio år har gått för Babel ska jag ta mig an er och uppfylla mitt löfte att föra er tillbaka till denna plats.

¹¹ Jag vet vilka tankar jag har för er, säger HERREN, nämligen fridens tankar och inte ofärdens för att ge er en framtid och ett hopp.

¹² Ni ska kalla på mig och komma och be till mig, och jag ska höra er.

¹³ Ni ska söka mig, och ni ska också finna mig om ni söker mig av hela ert hjärta.

¹⁴ För jag ska låta er finna mig, säger HERREN. Jag ska göra slut på er fångenskap och samla er från alla de folk och alla de orter dit jag har drivit bort er, säger HERREN. Jag ska låta er komma tillbaka till den plats från vilken jag förde er bort som fångar.

¹⁵ Men ni säger: ”HERREN har låtit profeter uppstå åt oss i Babel.”

¹⁶ För så säger HERREN till den kung som sitter på Davids tron och till allt det folk som bor i denna stad, era bröder som inte har gått bort i fångenskap tillsammans med er,

¹⁷ ja, så säger HERREN Sebaot: Se, jag ska sända svärd, svält och pest mot dem och låta dem räknas som odugliga fikon, så dåliga att man inte kan äta dem.

¹⁸ Jag ska förfölja dem med svärd, svält och pest och göra dem till ett avskräckande exempel för alla riken på jorden, till förbannelse och häpnad, förakt och vanära bland alla de folk dit jag har drivit bort dem.

28:15 Jer 14:14, 23:21, 29:31f. **28:16** 5 Mos 13:6f, Jer 29:31f. **29:1 brev** Jeremias brev bevarades som helig skrift och lästes fortfarande av Daniel år 539 f Kr (Dan 9:2). **29:2** 2 Kung 24:12f, Jer 24:1. **29:8** Jer 27:9f, 14f. **29:9** Jer 14:14, 23:21, 28:15. **29:10** 2 Krön 36:21f, Esra 1:1, Jer 25:12, 27:22, Dan 9:2, Sak 1:12. **29:10 sjuttio år ... för Babel** Ca år 609-539 f Kr (se not till 25:11). **29:11** Ords 23:18, 24:20, Jer 31:17. **29:12** Ps 50:15, Jer 33:3, Matt 7:7. **29:13** 5 Mos 4:29, 1 Krön 28:9, Jer 24:7, Joel 2:12, Luk 11:9. **29:14** 5 Mos 30:1f, Ps 106:45, Jer 30:3, 18, 32:44, 33:7, 26, Sef 2:7. **29:17** Jer 24:3f, 27:8f. **29:18** Jer 24:9, 34:17.

¹⁹ Ty, säger HERREN, de har inte lyssnat till mina ord, som jag har sänt till dem genom mina tjänare profeterna. Gång på gång sände jag dem, men ni har inte lyssnat, säger HERREN.

²⁰ Men hör nu HERRENS ord, alla ni fångna som jag har sänt från Jerusalem bort till Babel:

²¹ Så säger HERREN Sebaot, Israels Gud, om Ahab, Kolajas son, och om Sidkia, Maasejas son, som profeterar lögn för er i mitt namn: Se, jag ska ge dem i den babyloniske kungen Nebukadressars hand och han ska låta döda dem inför era ögon.

²² Och alla fångar från Juda som är i Babel ska från dem hämta denna förbannelse och säga: "Må HERREN göra med dig som med Sidkia och Ahab, som Babels kung lät steka i eld."

²³ För de har gjort något som är en dårskap i Israel. De har begått äktenskapsbrott med andras hustrur och har talat lögn i mitt namn, något som jag inte har befallt. Jag är den som vet det och är vittne till det, säger HERREN.

Guds dom över Shemaja

²⁴ Till nehelamiten Shemaja ska du säga:

²⁵ Så säger HERREN Sebaot, Israels Gud: Du har sänt brev i ditt eget namn till allt folket i Jerusalem och till prästen Sefanja, Maasejas son, och alla de andra prästerna och sagt:

²⁶ "HERREN har satt dig till präst i prästen Joadas ställe, för att det ska finnas tillsyningsmän i HERRENS hus över varje galen och självutnämnd profet, och för att du ska sätta sådana i stock och halsjärn.

²⁷ Varför har du då inte tillrättaviserat Jeremia från Anatot som uppträder som profet för er?

²⁸ Därför har han kunnat sända bud till oss i Babel och säga: Än är det lång tid kvar. Bygg hus åt er, bo i dem och plantera trädgårdar och ät deras frukt."

²⁹ Prästen Sefanja läste upp brevet för profeten Jeremia.

³⁰ Då kom HERRENS ord till Jeremia. Han sade:

³¹ "Sänd bud till alla de fångna och säg: Så säger HERREN om nehelamiten Shemaja: Shemaja har profeterat för er, men jag har inte sänt honom. Han har fått er att lita på en lögn.

³² Därför säger HERREN så: Se, jag ska straffa nehelamiten Shemaja och hans efterkommande. Ingen av dem ska få bo bland detta folk, och han ska inte få se det goda som jag vill göra med mitt folk, säger HERREN, för han har predikat avfall från HERREN."

30

Israels befrielse från Babel

¹ Detta ord kom till Jeremia från HERREN. Han sade:

² "Så säger HERREN, Israels Gud: Skriv upp i en bokrulle alla de ord som jag har talat till dig.

³ För se, dagar ska komma, säger HERREN, då jag gör slut på fångenskapen för mitt folk Israel och Juda, säger HERREN. Jag ska låta dem komma tillbaka till det land som jag gav deras fäder. Och de ska ta det i besittning."

⁴ Detta är vad HERREN har talat om Israel och Juda.

⁵ Så säger HERREN:

Rop av förfäran har vi hört,
fruktan och ingen frid.

- 6 Fråga och tänk:
 Brukar män föda barn?
 Varför ser jag då alla män
 med händerna på höfterna
 som kvinnor i barnsnöd?
 Varför har alla ansikten
 blivit så dödsbleka?
- 7 Ve! Detta är en stor dag,
 den liknar ingen annan.
 Det är en tid av nöd för Jakob,
 men han ska bli räddad ur den.
- 8 Och det ska ske på den dagen,
 säger HERREN Sebaot,
 att jag ska ta oket från din nacke
 och bryta sönder det
 och slita av dina band.
 Inga främlingar ska längre
 tvinga honom att tjäna dem,
- 9 utan de ska tjäna HERREN sin Gud
 och David sin kung,
 som jag ska låta uppstå åt dem.
- 10 Så var inte rädd,
 min tjänare Jakob, säger HERREN,
 och var inte förskräckt, Israel.
 För jag ska rädda dig
 ur landet i fjärran
 och dina efterkommande ur landet
 där de är fångna.
 Jakob ska komma tillbaka
 och leva i fred och trygghet,
 och ingen ska skrämma honom.
- 11 För jag är med dig, säger HERREN,
 för att rädda dig.
 Jag ska göra slut på alla de folk
 bland vilka jag spritt ut dig.
 Men dig ska jag inte göra slut på,
 bara tukta dig med rättvisa,
 för helt ostraffad
 kan jag inte lämna dig.
- 12 För så säger HERREN:
 Obotlig är din skada,
 oläkligt ditt sår.
- 13 Ingen tar sig an din sak
 för att se om ditt sår.
 Det finns inga läkemedel

30:6 Jes 13:8, Jer 4:31, 6:24. **30:7** Dan 12:1, Joel 2:11, Amos 5:18, Sef 1:18. **30:8** Jes 10:27, Hes 34:27, Nah 1:13. **30:9** Jes 55:3, Hes 34:23, 37:24, Hos 3:5, Luk 1:69. **30:9 David sin kung, som jag ska låta uppstå åt dem** Profetia om Messias, Davids son (Matt 1:1). **30:10** Jes 41:13f, 43:5, 44:2, Jer 46:27f. **30:11** Jes 41:10, Jer 5:18, 46:28. **30:12** Jer 10:19, 14:17, 15:18, Klag 2:13, Mika 1:9. **30:13** Jes 1:6, Jer 14:19, 46:11.

- och ingen läkedom för dig.
 14 Alla dina älskare har glömt dig,
 de frågar inte efter dig,
 för jag har slagit dig
 med en fiendes slag.
 Jag har tuktat dig hårt,
 för din skuld är stor
 och dina synder många.
 15 Varför ropar du över din skada?
 Obotlig är din plåga.
 Därför att din skuld är stor
 och dina synder många
 har jag gjort dig detta.
- 16 Men nu ska alla som ätit av dig
 bli uppättna,
 och alla dina motståndare
 ska allihop gå i fångenskap.
 De som har skövlat dig
 ska bli skövlade,
 och alla som har plundrat dig
 ska jag lämna till plundring.
- 17 För jag ska låta dig bli frisk
 och läka dina sår, säger HERREN,
 dig som man kallar
 ”den fördrivna”,
 ”Sion som ingen frågar efter”.
- 18 Så säger HERREN:
 Se, jag ska göra slut
 på fångenskapen
 för Jakobs hyddor
 och förbarma mig
 över hans boningar.
 Staden ska åter byggas upp
 på sin höjd,
 och palatset ska stå
 på sin rätta plats.
- 19 Från dem ska höras lovsång
 och rop från glada människor.
 Jag ska föröka dem,
 och de ska inte bli färre.
 Jag ska ära dem,
 och de ska inte vara obetydliga.
- 20 Hans söner ska bli som förr,
 hans församling ska bestå
 inför mig,
 och jag ska straffa alla
 som förtrycker honom.
- 21 Hans ledare ska vara

- en av hans egna,
hans härskare ska utgå
från hans mitt.
Jag ska låta honom komma nära
och närma sig mig -
för vem skulle annars våga sitt liv
genom att närma sig mig?
säger HERREN.
- 22 Och ni ska vara mitt folk,
och jag ska vara er Gud.
- 23 Se, HERRENS stormvind bryter fram,
full av vrede, en härjande storm!
Den virvlar ner
över de ogudaktigas huvuden.
- 24 HERRENS brinnande vrede
ska inte vända åter
förrän han har utfört,
förrän han har fullbordat
sitt hjärtas tankar.
I den yttersta tiden
ska ni förstå det.

31

Israels kommande frälsning

- 1 På den tiden, säger HERREN, ska jag vara Gud för alla Israels släkter, och de ska vara mitt folk.
- 2 Så säger HERREN:
Det folk
som kommer undan svärdet
finner nåd i öknen.
Israel får gå dit där jag ger det ro.
- 3 Fjärran ifrån uppenbarade sig
HERREN för mig:
”Med evig kärlek har jag älskat dig,
därför låter jag min nåd bli kvar
över dig.
- 4 Än en gång ska jag upprätta dig,
och du ska bli upprättad,
du jungfru Israel.
Än en gång ska du ta din tamburin
och dra ut i dans
bland dem som är glada.
- 5 Än en gång ska du
plantera vingårdar
på Samariens berg,
och de som planterar

30:21 skulle annars våga sitt liv Annan översättning: ”kommer att viga sitt liv”. **30:22** Jer 24:7, 31:1, 33, 32:38.
30:23 Jer 23:19f. **31:1** 1 Mos 17:7, Jer 30:22, 2 Kor 6:16. **31:3** Ps 25:6, Jes 54:8, Jer 32:18. **31:3 mig** Andra handskrifter
(Septuaginta): ”honom” (alltså Israel). **31:4** 2 Mos 15:20, Dom 11:34, Ps 68:26, Jer 24:6, 33:7.

- ska själva njuta av frukten.
- ⁶ För det kommer en dag
då väktare ropar på Efraims berg:
Kom, låt oss dra upp till Sion,
till HERREN vår Gud.”
- ⁷ För så säger HERREN:
Jubla i glädje över Jakob,
höj fröjderop över honom
som är den främste
bland folken.
Låt lovsången ljuda och säg:
”Fräls, HERRE, ditt folk,
dem som är kvar av Israel.”
- ⁸ Se, jag ska hämta dem
från landet i norr
och samla dem
från jordens yttersta hörn.
Bland dem finns
både blinda och halta,
både havande kvinnor
och barnaföderskor.
En stor skara
ska komma tillbaka hit.
- ⁹ Gråtande ska de komma,
men jag ska leda dem
där de går bedjande fram.
Jag ska föra dem till vattenbäckar
på en jämn väg
där de inte stapplar.
För jag är en Far för Israel,
och Efraim är min förstfödde son.
- ¹⁰ Hör HERRENS ord, ni hednafolk,
och förkunna det i kustländerna
i fjärran.
Säg: Han som skingrade Israel
ska också samla det
och bevara det
som en herde bevarar sin hjord.
- ¹¹ För HERREN ska befria Jakob
och friköpa honom
från den som är starkare än han.
- ¹² De ska komma
och jubla på Sions höjd
och strömma som en flod
till HERRENS goda,
till säd, vin och olja
och till unga får och oxar.
Deras själ ska vara

31:6 Jes 2:3, Mika 4:2, Sak 8:21. **31:7** Ps 14:7, 28:9. **31:7** *Fräls, Herre* Annan översättning (Septuaginta): "HERREN har frälst". **31:9** 2 Mos 4:22, Jes 63:16, 64:7, Jer 50:4, 2 Kor 6:18. **31:9** *där de går bedjande fram* Ordagrant: "med/under böner". **31:10** Ps 23:1, Jes 40:11, Jer 23:4, Hes 34:23, 37:24, Joh 10:11. **31:12** Jes 35:10, 58:11, Hos 3:5.

- som en vattenrik trädgård,
 och de ska inte sörja mer.
 13 Då ska flickorna vara glada
 och dansa,
 unga och gamla
 ska glädja sig tillsammans.
 Jag ska förvandla deras sorg
 till glädje
 och trösta dem och glädja dem
 efter deras bedrövelse.
 14 Prästerna ska jag mätta
 med utsökta rätter,
 och mitt folk ska mättas
 av mitt goda, säger HERREN.

Guds barmhärtighet mot Israel

- 15 Så säger HERREN:
 Ett skri hörs i Rama,
 klagan och bitter gråt.
 Det är Rakel som gråter
 över sina barn,
 hon vägrar låta sig tröstas,
 för hennes barn finns inte mer.
 16 Men så säger HERREN:
 Stilla din högljudda gråt
 och tårarna från dina ögon,
 för ditt verk ska få sin lön,
 säger HERREN.
 De ska komma tillbaka
 från sina fienders land.
 17 Det finns hopp för din framtid,
 säger HERREN.
 Dina barn ska komma tillbaka
 till sitt land.
 18 Jag har hört hur Efraim klagar:
 ”Du har tuktat mig,
 jag har blivit tuktrad
 som en otämjd kalv.
 Omvänd mig, så blir jag omvänd!
 För du är HERREN min Gud.
 19 När jag nu har vänt om
 känner jag ånger,
 och när jag nu besinnat mig
 slår jag mig på höften.
 Jag både blygs och skäms
 när jag nu bär

31:13 Ps 30:12, 148:12f, Joh 16:20. **31:15** 1 Mos 35:19, 37:35, Ps 77:3, Jer 10:20, Matt 2:18. **31:15 Rama** Höjd en halvmil norr om Jerusalem där fångarna samlades 587 f Kr för transport till Babel (40:1). I närheten fanns Rakels grav (1 Sam 10:2), på vägen mot Betlehem (1 Mos 35:19). Versen citeras i Matt 2:18 som profetia om mordet på barnen i Betlehem. **31:16** Jes 40:10, Luk 7:13, 8:52, Upp 5:5. **31:17** Jer 29:11. **31:18** Ps 51:12, Jer 3:21, Klag 5:21. **31:19** Jer 3:25, Hes 21:12, 36:31. **31:19 slår jag mig på höften** Uttryck för sorg och smärta.

min ungdoms förnedring.”

20 Är inte Efraim min käre son,
är han inte mitt älsklingsbarn?
Närhelst jag går till rätta
med honom tänker jag på honom.
Därför ömmar mitt hjärta
för honom.
Jag måste förbarma mig
över honom, säger HERREN.

21 Sätt upp vägmärken åt dig,
skaffa dig vägskyltar!
Lägg vägen på minnet,
stigen där du vandrade.
Vänd tillbaka, du jungfru Israel,
vänd tillbaka till dina städer här.

22 Hur länge ska du irra hit och dit,
du trolösa dotter?
HERREN vill skapa något nytt
på jorden:
En kvinna ska omsluta
en mäktig man.

23 Så säger HERREN Sebaot,
Israels Gud:
När jag på nytt har gjort slut
på fångenskapen
för Juda land och dess städer,
ska man än en gång
uttala detta ord:
”HERREN välsigne dig,
du rättfärdighetens boning,
du heliga berg.”

24 Och Juda folk med alla sina städer
ska bo där tillsammans,
både jordbrukare
och vandrande herdar.

25 För jag ska stärka trötta själar
och mätta alla utsvultna själar.

26 Med det vaknade jag och såg mig om. Min sömn hade varit skön.

27 Se, dagar ska komma, säger HERREN, då jag ska beså Israels land och Juda land med säd av människor och med säd av djur.

28 Och liksom jag har vakat över dem för att rycka upp och riva ner, förstöra, förgöra och skada, ska jag nu vaka över dem för att bygga upp och plantera, säger HERREN.

31:20 Jes 49:13, 54:10, Hos 11:8f. **31:21 vägskyltar** Grundtexten svårtolkad. Annan översättning: ”det bittra”. **31:22**
En kvinna ska omsluta en mäktig man Möjligen profetia om Messias (Matt 1:18, Luk 1:31f). **31:23** 5 Mos 30:3,
Jes 1:26, 11:9, Sak 8:3. **31:25** Ps 23:2f, 107:9, Matt 11:28f. **31:28** Jer 1:10, 18:7, 9, 24:6.

²⁹ På den tiden ska man inte mer säga: "Fäderna åt sura druvor och barnens tänder blir ömma."

³⁰ Nej, var och en ska dö genom sin egen missgärning. Den som äter sura druvor får själv ömma tänder.

Det nya förbundet

³¹ Se, dagar ska komma, säger HERREN,
då jag sluter ett nytt förbund
med Israels hus
och med Juda hus,

³² inte som förbundet jag slöt
med deras fäder
den dag då jag tog deras hand
och förde dem ut
ur Egyptens land -
förbundet med mig som de bröt
fastän jag var deras rätte herre -
säger HERREN.

³³ Nej, detta är förbundet
som jag efter denna tid
ska sluta med Israels hus,
säger HERREN:
Jag ska lägga min lag i deras inre
och skriva den i deras hjärtan.
Jag ska vara deras Gud,
och de ska vara mitt folk.

³⁴ Då ska de inte mer behöva
undervisa varandra,
ingen sin broder och säga:
"Lär känna HERREN!"
Alla ska känna mig,
från den minste av dem
till den störste, säger HERREN,
för jag ska förlåta
deras missgärningar
och aldrig mer minnas
deras synder.

³⁵ Så säger HERREN,
han som har satt solen
till att lysa om dagen
och ordnat månen och stjärnorna
till att lysa om natten,
han som rör upp havet
så att vågorna dånar,
HERREN Sebaot är hans namn:

³⁶ Om denna ordning upphör
inför mig, säger HERREN,

31:29 Klag 5:7, Hes 18:2. **31:29 Fäderna åt sura druvor** Ett gängse ordspråk (se Hes 18:2). Jfr 2 Mos 20:5. **31:30** 5 Mos 24:16, Jes 3:11, Hes 18:4, 20. **31:31** Jer 32:40, Hebr 8:8f. **31:31** Citeras i Hebr 8:8f och 10:16f som profetia om det nya förbundet genom Kristi blod (jfr Luk 22:20). **31:32** 2 Mos 24:3f, 5 Mos 5:2f. **31:33** Jer 24:7, Hes 11:19, 36:26, Joh 6:45, Hebr 10:16f. **31:34** Jes 43:25, 54:13, Jer 33:8, 50:20, Mika 7:18, Joh 6:45, Apg 10:43, Rom 11:27, Hebr 10:17. **31:35** 1 Mos 1:14f, Ps 136:7f, Jes 51:15, Jer 10:16, 32:18. **31:36** Jer 33:20f, Ps 148:6.

först då ska Israels släkte
upphöra som folk inför mig
för alltid.

³⁷ Så säger HERREN:

Om himlen därovan kan mätas
och jordens grundvalar därnere
kan utforskas,
först då ska jag förkasta
hela Israels släkte
för allt de har gjort, säger HERREN.

³⁸ Se, dagar ska komma, säger HERREN, då staden ska bli uppbyggd åt HERREN, från Hananeltornet till Hörnporten.

³⁹ Och mätsnöret ska vidare dras rätt fram mot Garebshöjden och ska sedan vändas mot Goa.

⁴⁰ Hela dalen där man har lagt lik och aska och alla fälten ner till Kidrondalen och till hörnet vid Hästporten österut ska vara helgade åt HERREN. Aldrig mer ska staden raseras eller förstöras.

32

Köp av åker under belägring

¹ Detta ord kom från HERREN till Jeremia i Juda kung Sidkias tionde regeringsår, som var Nebukadressars artonde regeringsår.

² Vid den tiden belägrade den babyloniske kungens här Jerusalem, och profeten Jeremia var instängd på vaktgården i Juda kungs hus.

³ Juda kung Sidkia hade låtit spärra in honom där och sagt: "Hur vågar du profetera och säga: Så säger HERREN: Se, jag ska ge denna stad i den babyloniske kungens hand och han ska inta den.

⁴ Och Juda kung Sidkia ska inte komma undan kaldeerna, utan han ska överlämnas i den babyloniske kungens våld och tvingas tala med honom ansikte mot ansikte och se honom öga mot öga.

⁵ Han ska föra Sidkia till Babel, och där ska han stanna tills jag tar mig an honom, säger HERREN. Och när ni strider mot kaldeerna ska ni inte ha någon framgång."

⁶ Jeremia sade: "HERRENS ord kom till mig. Han sade:

⁷ Se, Hanamel, din farbror Shallums son, ska komma till dig och säga: Köp min åker i Anatot, för du har inlösningsrätt att köpa den."

⁸ Och min farbrors son Hanamel kom till mig på vaktgården, som HERREN hade sagt, och sade till mig: "Köp min åker i Anatot i Benjamins land, för du har arvsrätt och inlösningsrätt till den. Köp den därför åt dig." Då förstod jag att det var HERRENS ord,

⁹ och jag köpte åkern i Anatot av min farbrors son Hanamel och vägde upp pengarna åt honom, sjutton siklar silver.

¹⁰ Jag skrev ett köpebrev och satte sigill på det, tillkallade vittnen och vägde upp pengarna på en våg.

31:38 Neh 3:1, Sak 14:10. **31:40** Jes 33:20. **31:40 dalen där man har lagt lik** Hinnomsdalen i sydväst, som mötte Kidrondalen i öst. **32:1** Jer 25:1, 39:1f. **32:1 Sidkias tionde regeringsår** År 588 f Kr. **32:2** 2 Kung 25:1f, Jer 37:21, 38:13. **32:2 instängd på vaktgården** Hit flyttades Jeremia upp från fängelsehålan (37:15f). **32:3** Jer 21:7, 27:6, 34:2f, 38:3. **32:4** 2 Kung 25:7, Jer 34:3, 38:23, 39:5, 52:9f. **32:7** 3 Mos 25:24f, Rut 4:3f. **32:7 inlösningsrätt** Rätt och skyldighet att som "återlösare" köpa en släktings mark så att den bevarades inom samma stam (se 3 Mos 25:25f, Rut 4:3f). **32:9 sjutton siklar silver** Drygt 170 gram, värdet för ett par tusen kvadratmeter enligt 3 Mos 27:16.

11 Och jag tog köpebrevet, både det förseglade brevet med avtalet och villkoren samt det öppna brevet.

12 Jag gav köpebrevet till Baruk, son till Neria, son till Mahaseja, i närvaro av min släkting Hanamel och vittnena som hade skrivit under köpebrevet och alla andra judar som fanns på vaktgården.

13 Och jag befälde Baruk i deras närvaro och sade:

14 "Så säger HERREN Sebaot, Israels Gud: Ta dessa brev, både det förseglade köpebrevet och det öppna brevet, och lägg dem i ett lerkärl så att de bevaras under lång tid.

15 För så säger HERREN Sebaot, Israels Gud: Än en gång ska man köpa hus och åkrar och vingårdar i detta land."

Profetens bön

16 När jag hade gett köpebrevet till Baruk, Nerias son, bad jag till HERREN och sade:

17 "O, Herre Gud, se, du har gjort himmel och jord med din stora kraft och din uträckta arm. För dig är ingenting omöjligt.

18 Du visar nåd mot tusenden och bestraffar fädernas missgärning på deras barn efter dem, du store och väldige Gud: HERREN Sebaot är hans namn.

19 Du är stor i råd och mäktig i gärningar. Dina ögon vakar över människornas alla vägar för att ge åt var och en efter hans vägar, efter frukten av hans gärningar.

20 Du gjorde tecken och under i Egyptens land och gör så än i dag, både med Israel och med andra människor, och du har gjort dig ett namn som är detsamma än i dag.

21 Du förde ditt folk Israel ut ur Egyptens land med tecken och under, med stark hand och uträckt arm och genom stor skräck.

22 Och du gav dem detta land som du med ed hade lovat deras fäder att ge dem, ett land som flödar av mjölk och honung.

23 De kom och tog det i besittning, men de lyssnade inte till din röst och vandrade inte efter din lag. De gjorde ingenting av allt det du hade befallt dem att göra. Därför lät du all denna olycka drabba dem.

24 Se hur belägringsvallarna närmar sig staden för att inta den, och genom svärd, svält och pest är staden given i de kaldeiska belägrarnas hand. Vad du har talat har nu skett, du ser det själv.

25 Men fastän staden är given i kaldeernas hand säger du, Herre Gud, till mig: Köp dig åkern för pengar och ta vittnen på det!"

Herrens svar

26 Då kom HERRENS ord till Jeremia. Han sade:

27 "Se, jag är HERREN, allt köotts Gud. Skulle något vara omöjligt för mig?

28 Därför säger HERREN så: Jag ger denna stad i kaldeernas och den babyloniske kungen Nebukadressars hand, och han ska inta den.

29 Kaldeerna som belägrar staden ska komma och tända eld på den och bränna upp den tillsammans med de hus där man har tänt rökelse på taken åt Baal och väckt min vrede genom att utgjuta dryckesoffer åt andra gudar.

32:12 Baruk, son till Neria Jeremias närmaste medhjälpare och sekreterare. Vad som troligen är hans personliga sigill finns bevarat till i dag. Även hans bror Seraja hjälpte Jeremia (51:59). **32:17** 1 Mos 18:14, Ps 115:3, Jer 27:5, Luk 1:37, Apg 4:24. **32:18** 2 Mos 20:5f, 34:7, 5 Mos 5:9, Ps 145:3, Jer 10:16. **32:19** 2 Krön 6:30, Job 34:21, Ps 33:14f, 62:13, Ords 5:21, Jer 10:6, 16:17, 17:10. **32:20** Ps 78:43f, 105:27f. **32:21** 2 Mos 6:6, 13:3, 14, 32:11, 5 Mos 4:34, 7:19, 26:8, 2 Sam 7:23, 1 Krön 17:21. **32:22** Ps 105:9f, Jer 11:5. **32:24** Jer 20:5, 27:8, 52:5f, Hes 14:21, 21:22. **32:24 belägringsvallarna** Sluttande ramper upp mot stadsmurens topp (finns bevarade t ex i Lakish). **32:27** 4 Mos 16:22, Ps 115:3, Luk 1:37. **32:29** Jer 19:13, 21:10, 39:8, 52:13.

³⁰ För ända från sin ungdom har Israels barn och Juda barn bara gjort det som är ont i mina ögon. Israels barn har inte gjort annat än väckt min vrede med sina händers verk, säger HERREN.

³¹ För ända från den dag då denna stad byggdes och till nu har den varit orsak till vrede och harm för mig.

Därför måste jag förkasta den från mitt ansikte

³² för all ondska som Israels barn och Juda barn med sina kungar, furstar, präster och profeter liksom Juda män och Jerusalems invånare har gjort för att väcka min vrede.

³³ De vände ryggen till mig och inte ansiktet, och fastän de gång på gång blev undervisade ville de inte höra och ta emot tillrättavising.

³⁴ De satte upp sina vidriga avgudar i det hus som är uppkallat efter mitt namn och orenade det.

³⁵ Och baalshöjderna i Hinnoms sons dal byggde de upp för att offra sina söner och döttrar åt Molok, fastän jag aldrig hade befallt dem att göra något så avskyvärt eller ens tänkt mig det. Så lockade de även Juda till synd.

³⁶ Därför säger nu HERREN, Israels Gud, om denna stad, som ni säger är given i den babyloniske kungens hand genom svärd, svält och pest:

³⁷ Se, jag ska samla dem ur alla de länder dit jag fördrivit dem i min harm, vrede och stora förbittring, och jag ska föra dem tillbaka till denna plats och låta dem bo här i trygghet.

³⁸ De ska vara mitt folk och jag ska vara deras Gud.

³⁹ Jag ska ge dem alla ett och samma hjärta och lära dem en och samma väg så att de alltid fruktar mig, för att det ska gå väl för dem och deras barn efter dem.

⁴⁰ Jag ska sluta ett evigt förbund med dem så att jag inte vänder mig ifrån dem och slutar att göra dem gott, och jag ska lägga fruktan för mig i deras hjärtan så att de inte viker av från mig.

⁴¹ Jag ska glädja mig över dem och göra dem gott och plantera dem i detta land med trofasthet, av hela mitt hjärta och hela min själ.

⁴² För så säger HERREN: Liksom jag låtit all denna stora olycka komma över detta folk, så ska jag också låta allt det goda som jag lovat dem komma över dem.

⁴³ Man ska köpa åkrar i detta land som ni säger är en ödemark utan människor och djur, given i kaldeernas hand.

⁴⁴ Åkrar ska köpas för pengar och man ska skriva och försegla köpebrev och tillkalla vittnen i Benjamins land, i Jerusalems omgivningar och i Juda städer, liksom i Bergsbygdens, Låglandets och Negev's städer. För jag ska göra slut på deras fångenskap, säger HERREN.”

33

Löften om återupprättelse

¹ HERRENS ord kom till Jeremia för andra gången medan han fortfarande var inspärrad på vaktgården. Han sade:

² Så säger HERREN, han som utför sitt verk, HERREN som formar och verkställer det, HERREN är hans namn:

32:32 Neh 9:34, Jes 1:4, Jer 2:26f, Dan 9:8. **32:33** Jer 2:30, 7:13, 44:16, Sak 7:11. **32:34** 2 Kung 21:4f, Jer 7:30f, 23:11. **32:34 avgudar** Sattes upp i templet av Manasse (ca 697-642 f Kr). Se 2 Kung 21:7, 2 Krön 33:7. **32:35** 3 Mos 18:21, Ps 106:37f, Jer 7:31, 19:5, Hes 16:20. **32:37** 5 Mos 30:3, Ps 106:47, Jes 11:11f, Jer 30:10f, 16f, Sak 14:11. **32:38** Jer 24:7, 30:22, 31:33, Hebr 8:10. **32:39** 2 Krön 30:12, Hes 11:19f, 36:26. **32:40** Jes 54:10, 55:3, Jer 31:31f, 50:5, Rom 2:15. **32:41** 5 Mos 30:9, Jer 31:28, Hos 2:23, Amos 9:15. **32:42** Jer 18:7f, 31:28, 33:14, Sak 8:14f. **32:44** Jer 29:14. **33:1** Jer 32:2. **33:2** 2 Mos 15:3, Jer 32:17.

³ Ropa till mig, så ska jag svara dig och låta dig höra om stora och ofattbara ting som du inte känner till.

⁴ För så säger HERREN, Israels Gud, om husen i denna stad och om Juda kungars hus, som nu rivs för belägringsvallarna och svärderna:

⁵ Man har kommit hit in för att strida mot kaldeerna, och man ska fylla husen med döda kroppar av människor som jag slår i min vrede och i min harm. För på grund av dessa människors ondska måste jag dölja mitt ansikte för denna stad.

⁶ Se, jag ska hela dess sår och ge läkedom och bota dem, och jag ska låta dem se frid och trofasthet i överflöd.

⁷ Jag ska göra slut på fångenskapen för Juda och Israel och bygga upp dem som de var förr.

⁸ Jag ska rena dem från all deras synd som de har begått mot mig och förlåta dem alla deras synder som de har begått mot mig i uppror mot mig.

⁹ Staden ska bli mig till berömmelse, glädje, pris och ära inför alla jordens hednafolk, när de får höra allt det goda jag gör för dem. De ska bäva och darra när de ser allt det goda och all den välgång jag ger den.

¹⁰ Så säger HERREN: Än en gång ska man här på denna plats som ni säger är öde, utan vare sig människor eller djur, här i Juda städer och på Jerusalems gator som är tomma på både människor, invånare och djur,

¹¹ här ska man åter höra jubelrop och glädjerop, rop för brudgum och rop för brud, och röster av dem som säger: ”Tacka HERREN Sebaot, för HERREN är god och evig är hans nåd”, och från människor som bär fram gemenskapsoffer i HERRENS hus. För jag ska åter göra slut på landets fångenskap så att det blir som det var förr, säger HERREN.

¹² Så säger HERREN Sebaot: På denna plats som nu är öde, utan vare sig människor eller djur, och i alla andra städer som hör hit, ska det på nytt finnas betesmarker där herdarnas låter sina hjordar vila.

¹³ I Bergsbygdens, Låglandets och Negevs städer, i Benjamins land, Jerusalems omgivningarna och Juda städer ska än en gång hjordar gå förbi herdarnas, säger HERREN.

Löftet om den rättfärdige telningen

¹⁴ Se, dagar ska komma, säger HERREN, då jag ska uppfylla det löfte som jag har talat om Israels hus och Juda hus.

¹⁵ I de dagarna och på den tiden
ska jag låta en rättfärdig telning
växa upp åt David.
Han ska skaffa
rätt och rättfärdighet på jorden.

¹⁶ I de dagarna ska Juda bli frälst
och Jerusalem bo i trygghet.
Man ska kalla det så:
HERREN vår rättfärdighet.

¹⁷ För så säger HERREN: David ska aldrig sakna någon som sitter på tronen i Israels hus,
¹⁸ och de levitiska prästerna ska inte sakna någon som varje dag inför mig bär fram brännoffer och bränner matoffer och offerar slaktoffer.”

33:3 Jes 48:6, Jer 29:12. **33:4** Jes 22:10. **33:6** Jer 17:14, 30:17, Hos 6:1. **33:7** Jer 29:14, 32:44. **33:8** Jer 31:34, Hes 36:25, Sak 13:1, Apg 10:43. **33:10** Jer 32:43. **33:11** Ps 118:1, 136:1f, Jes 51:3, Jer 7:34, 16:9, 30:18f. **33:13** Jer 17:26. **33:14** Jer 29:10, 32:42. **33:15** Jes 11:1, 32:1, Jer 23:5f, Sak 3:8, 6:12. **33:15 en rättfärdig telning** Profetia om Messias (jfr 23:5f med not). **33:16** Jer 23:6, Sak 14:11, 1 Kor 1:30. **33:17** 2 Sam 7:16, 2 Kung 2:4, 8:25, 9:5, Ps 89:36f.

¹⁹ HERRENS ord kom till Jeremia. Han sade:

²⁰ Så säger HERREN: Om ni kan bryta mitt förbund med dagen och mitt förbund med natten så att det inte blir dag och natt i rätt tid,

²¹ först då ska mitt förbund brytas med min tjänare David, så att han inte får någon son som regerar på hans tron, likaså mitt förbund med de levitiska prästerna som tjänar mig.

²² Lika oräknelig som himlens härskara och lika omätbar som sanden i havet, lika talrika ska jag göra min tjänare Davids efterkommande och leviterna som står i min tjänst.

²³ HERRENS ord kom till Jeremia. Han sade:

²⁴ Har du inte märkt vad detta folk säger: "De två släkter som HERREN utvalde, dem har han förkastat." De föraktar mitt folk och anser dem inte längre vara ett folk.

²⁵ Så säger HERREN: Om jag inte har fastställt mitt förbund med dag och natt och en ordning för himmel och jord,

²⁶ då ska jag också förkasta Jakobs och min tjänare Davids efterkommande, så att jag inte tar någon av hans avkomlingar till att råda över Abrahams, Isaks och Jakobs efterkommande. För jag ska åter göra slut på deras fångenskap och förbarma mig över dem.

34

Varning till Sidkia

¹ Detta ord kom till Jeremia från HERREN när Babels kung Nebukadressar angrep Jerusalem och alla dess lydstäder, med hela sin här och med alla riken på jorden som lydde under hans välde och med alla folk. Han sade:

² Så säger HERREN, Israels Gud: Gå till Juda kung Sidkia och säg till honom: Så säger HERREN: Se, jag ger denna stad i den babyloniske kungens hand och han ska bränna upp den i eld.

³ Själv ska du inte komma undan hans hand, utan du ska gripas och lämnas i hans hand och stå inför Babels kung öga mot öga. Han ska tala med dig ansikte mot ansikte, och du ska komma till Babel.

⁴ Men hör HERRENS ord, du Juda kung Sidkia: Så säger HERREN om dig: Du ska inte dö genom svärd.

⁵ I frid ska du dö. Och liksom man har tänt eldar för dina fäder, kungarna som har varit före dig, så ska man också tända eldar för dig och ropa: "Ack, ve, herre!" och hålla dödsklagan över dig. För detta har jag talat, säger HERREN.

⁶ Profeten Jeremia sade allt detta till Juda kung Sidkia i Jerusalem,

⁷ medan den babyloniske kungens här belägrade Jerusalem och de städer som ännu var kvar i Juda – Lakish och Aseka. De var de enda av Juda städer som fortfarande fanns kvar och var befästa.

Brott mot avtalet om att frige slavar

⁸ Detta ord kom till Jeremia från HERREN när kung Sidkia hade slutit ett förbund med allt folket i Jerusalem att de skulle utropa frihet,

⁹ så att var och en skulle frige sin hebreiske slav och sin hebreiska slavinna och inte ha sin judiske broder till slav.

33:20 Ps 89:37f, Jer 31:36. **33:22** 1 Mos 15:5, 22:17. **33:24 De två släkter som Herren utvalde** Nordriket Israel och sydkriket Juda (jfr vers 14). **33:26** Jer 29:14, 32:44, Hes 39:25, Hos 1:7. **34:1** 2 Kung 25:1. **34:1 när Babels kung ... angrep Jerusalem** Troligen på våren 588 f Kr (jfr 2 Kung 25:1). **34:2** 2 Kung 25:9, 2 Krön 36:11f, Jer 21:10, 32:3f, 38:3. **34:3** Jer 21:7, 32:4, 38:23, 39:6f. **34:5** 2 Krön 16:14, Jer 22:18. **34:5 tänt eldar** Hedersbetygelse känd från Assyrien (inte kremering). Jfr 2 Krön 16:14. **34:7** Jos 15:35, 39, 2 Krön 11:5, 9. **34:7 Lakish och Aseka** Befästa städer ca 5 och 3 mil sydväst om Jerusalem. I Lakish har hittats brev skrivna på krukskärvor där soldater rapporterar att Asekas signaleld har slocknat. **34:9** 2 Mos 21:2, 3 Mos 25:39f, 5 Mos 15:12, Neh 5:11f.

¹⁰ Alla furstarna och allt folket lydde detta, de som hade gått med i förbundet, att var och en skulle frige sin slav och sin slavinna och inte mer ha dem som slavar. De rättade sig efter det och frigav dem.

¹¹ Men efteråt ändrade de sig och tog tillbaka de slavar och slavinnor som de hade frigett och tvingade dem på nytt att bli slavar och slavinnor.

¹² Då kom HERRENS ord till Jeremia. Han sade:

¹³ Så säger HERREN, Israels Gud: Jag slöt ett förbund med era fäder när jag förde dem ut ur Egyptens land, ut ur träldomshuset. Jag sade:

¹⁴ När det har gått sju år ska var och en av er frige sin hebreiske broder, som har sålt sig åt dig och tjänat dig i sex år. Du ska då släppa honom fri ur din tjänst.

Men era fäder lyssnade inte på mig och vände inte sina öron till mig.

¹⁵ Ni har nyligen vänt om och gjort det som är rätt i mina ögon, när ni utropade frihet, var och en för sin broder. Ni slöt ett förbund om detta inför mig i det hus som är uppkallat efter mitt namn.

¹⁶ Men ni har ändrat er och vanhelgat mitt namn. Var och en har tagit tillbaka sin slav och sin slavinna som ni hade släppt fria enligt deras önskan. Nu har ni tvingat dem att bli era slavar och slavinnor igen.

¹⁷ Därför säger HERREN så: Ni har inte lyssnat på mig och utropat frihet var och en för sin broder och sin nästa. Så nu utropar jag frihet för er, säger HERREN, att utlämnas åt svärd, pest och svält. Jag ska göra er till ett avskräckande exempel för alla riken på jorden.

¹⁸ Jag ska utlämna de män som har överträtt mitt förbund och inte hållit orden i det förbund de slöt inför mig, när de delade kalven i två stycken och gick mellan dem.

¹⁹ Juda furstar och Jerusalems furstar, hovmännen och prästerna och allt folket i landet som gick mellan styckena av kalven,

²⁰ dem ska jag utlämna åt deras fiender, till dem som vill ta deras liv. Och deras döda kroppar ska bli till föda åt himlens fåglar och markens djur.

²¹ Jag ska utlämna Juda kung Sidkia och hans furstar i deras fienders hand, till dem som vill ta deras liv, och till den babyloniske kungens här som nu har dragit bort ifrån er.

²² Se, jag ska befalla dem, säger HERREN, att de vänder tillbaka till denna stad. De ska belägra den, inta den och bränna ner den. Jag ska göra Juda städer till en ödemark där ingen bor.

35

Rekabiternas trohet

¹ Detta ord kom till Jeremia från HERREN under Juda kung Jojakims, Josias sons, tid. Han sade:

² "Gå till rekabiternas släkt och tala med dem. Ta med dem till HERRENS hus, till en av kamrarna där, och ge dem vin att dricka."

³ Då tog jag med mig Jaasanja, son till Jeremia, son till Habassinja, samt hans bröder, alla hans söner och rekabiternas övriga släkt

⁴ och förde dem till HERRENS hus, till den kammare som tillhörde sönerna till gudsmannen Hanan, Jigdaljas son. Kammaren ligger bredvid furstarnas, ovanför dörrvakten Maasejas, Shallums sons, kammare.

34:14 2 Mos 21:2, 3 Mos 25:39f, 5 Mos 15:12. **34:14 frige sin hebreiske broder** Se budet i 5 Mos 15:12. **34:18** 1 Mos 15:10. **34:18 delade kalven i två stycken** Jfr 1 Mos 15:9f. Troligen en symbol för det straff som skulle drabba den som bryter det ingångna förbundet. **34:20** 5 Mos 28:26, Jer 7:33, 16:4, 19:7, 21:7. **34:21** Jer 37:5, 52:10. **34:21 dragit bort** För att möta en egyptisk undsättningsexpedition sommaren 588 f Kr (37:5f). **34:22** 2 Kung 25:9, Jer 4:7, 37:8. **35:1** Jer 25:1, 26:1. **35:1 Jojakims ... tid** Den första belägringen någon gång mellan 601-598 f Kr (2 Kung 24:1f). **35:2** 1 Krön 2:55.

⁵ Och jag satte fram kannor fulla av vin och bägare för rekabiterna och bjöd dem vin att dricka.

⁶ Men de svarade: "Vi dricker inte vin, för vår far Jonadab, Rekabs son, har befallt oss: Ni och era barn ska aldrig dricka vin.

⁷ Ni ska inte bygga hus, inte så säd eller plantera vingårdar eller äga sådana, utan ni ska bo i tält i all er tid, för att ni ska leva länge i det land där ni bor som främlingar.

⁸ Vi lyder allt som vår far Jonadab, Rekabs son, har befallt. Därför dricker vi aldrig vin, varken vi eller våra hustrur, våra söner eller våra döttrar.

⁹ Och vi bygger inte heller hus att bo i och vi äger inte vingårdar, åkrar eller säd.

¹⁰ Vi har bott i tält och har rättat oss efter och gjort allt som vår far Jonadab har befallt oss.

¹¹ Men när Babels kung Nebukadressar drog upp mot landet sade vi: Låt oss flytta till Jerusalem för att komma undan kaldeernas och arameernas här. Och så bosatte vi oss i Jerusalem."

¹² HERRENS ord kom till Jeremia. Han sade:

¹³ "Så säger HERREN Sebaot, Israels Gud: Gå och säg till Juda män och till Jerusalems invånare: Ska ni inte ta emot tillrättavisning och lyssna till mina ord? säger HERREN.

¹⁴ De har hållit det bud som Jonadab, Rekabs son, gav sina barn att inte dricka vin. Än i dag dricker de inte vin, eftersom de lyder sin fars befallning.

Men själv har jag talat till er gång på gång, och ni har inte lyssnat till mig.

¹⁵ Gång på gång har jag sänt er mina tjänare profeterna och sagt: Vänd om var och en från sin onda väg, bättra ert sätt att leva och följ inte efter andra gudar, så att ni tjänar dem. Då ska ni få bo i det land som jag har gett er och era fäder. Men ni slog dövörat till och lyssnade inte på mig.

¹⁶ Eftersom detta folk inte har gjort som jag har sagt, så som Jonadabs, Rekabs sons, efterkommande har följt den befallning som deras far gav dem,

¹⁷ därför säger HERREN Gud Sebaot, Israels Gud, så: Se, jag ska låta all den olycka drabba Juda och alla Jerusalems invånare som jag har uttalat över dem, därför att de inte lyssnade när jag talade till dem och inte svarade när jag kallade på dem."

¹⁸ Till rekabiterna sade Jeremia: "Så säger HERREN Sebaot, Israels Gud: Därför att ni har följt er far Jonadabs befallning och hållit alla hans befallningar och i allt gjort som han har befallt er,

¹⁹ därför säger HERREN Sebaot, Israels Gud, så: Jonadab, Rekabs son, kommer alltid att ha en avkomling i tjänst inför mitt ansikte."

36

Jeremias profetior skrivs ner

¹ I Juda kung Jojakims, Josias sons, fjärde regeringsår kom detta ord till Jeremia från HERREN. Han sade:

² "Ta en bokrulle och skriv ner i den alla de ord som jag har talat till dig om Israel och Juda och alla hednafolk, från den dag då jag talade till dig under Josias tid ända till i dag.

³ Kanske ska Juda hus vända om var och en från sin onda väg, när de hör om all den olycka som jag tänker låta drabba dem. Då ska jag förlåta dem deras missgärning och deras synd."

35:6 2 Kung 10:15, Dan 1:8. **35:6 Jonadab, Rekabs son** Vän till Jehu som kämpade mot Baalsdyrkan ca 841 f Kr (2 Kung 10:15f). **35:11** 2 Kung 24:1f, Dan 1:1f. **35:14** Jes 30:9, Jer 25:3f. **35:15** 2 Kung 17:13, Jer 18:11, 25:4f. **35:17** Jes 65:12, 66:4, Jer 7:13. **36:1** 2 Kung 24:1, Jer 25:1, 45:1, 46:2. **36:1 Jojakims ... fjärde regeringsår** År 605 f Kr, året då Nebukadnessar (vers 29) kom och krävde tribut första gången (jfr Dan 1:1). **36:2** Jer 30:2. **36:3** Jer 26:3, Hes 12:3, Apg 3:19.

4 Då kallade Jeremia till sig Baruk, Nerias son, och efter Jeremias diktamen skrev Baruk ner i en bokrulle alla de ord som HERREN hade talat till honom.

5 Och Jeremia gav Baruk denna befallning. Han sade: ”Jag är förhindrad, så jag kan inte gå till HERRENS hus.

6 Men gå du dit och läs upp HERRENS ord för folket i HERRENS hus på fastedagen från rullen som du skrev efter min diktamen. Läs också upp det för hela Juda, som har kommit från sina städer.

7 Kanske ska de då bönfälla inför HERREN och vända om var och en från sin onda väg. Stor är den vrede och harm som HERREN har uttalat över detta folk.”

8 Baruk, Nerias son, gjorde precis som profeten Jeremia hade befallt honom. I HERRENS hus läste han upp HERRENS ord ur bokrullen.

9 I Juda kung Jojakims, Josias sons, femte regeringsår i nionde månaden utlystes nämligen en fasta inför HERREN för allt folket i Jerusalem och för alla som hade kommit till Jerusalem från Juda städer.

10 Då läste Baruk upp Jeremias ord ur bokrullen. Han läste upp dem in-för hela folket i HERRENS hus, i kammaren som tillhörde skrivaren Gemarja, Shafans son, på den övre förgården vid ingången till nya porten på HERRENS hus.

Kung Jojakim bränner bokrullen

11 När Mika, son till Gemarja, son till Shafan, hade hört alla HERRENS ord läsas upp ur bokrullen,

12 gick han ner till kungens hus och in i skrivarens kammare. Där satt alla furstarna: skrivaren Elishama, Delaja, Shemajas son, Elnatan, Akbors son, Gemarja, Shafans son, Sidkia, Hananjas son, och alla de andra furstarna.

13 Mika berättade för dem allt som han hade hört Baruk läsa upp ur bokrullen för folket.

14 Då sände alla furstarna i väg Jehudi, son till Netanja, son till Shelemja, Kushis son, med bud till Baruk och lät säga: ”Ta med dig rullen som du har läst upp inför folket och kom hit.” Och Baruk, Nerias son, tog rullen med sig och kom till dem.

15 Då sade de till honom: ”Sätt dig ner och läs den för oss.” Och Baruk läste för dem.

16 När de hörde allt som stod där, såg de förskräckt på varandra och sade till Baruk: ”Vi måste tala om för kungen allt som står här.”

17 Och de frågade Baruk: ”Berätta för oss: Hur skrev du ner allt detta? Var det efter hans diktamen?”

18 Baruk svarade dem: ”Han dikterade allt detta för mig, och jag skrev ner det i bokrullen med bläck.”

19 Då sade furstarna till Baruk: ”Gå och göm dig tillsammans med Jeremia och låt ingen få veta var ni är.”

20 De lämnade rullen i skrivaren Eli-shamas kammare och gick in till kungen på förgården och berättade allt för honom.

21 Då sände kungen Jehudi att hämta rullen, och han hämtade den från skrivaren Elishamas kammare. Sedan läste Jehudi upp den för kungen och för alla furstarna som stod omkring honom.

22 Kungen satt då i vinterpalatset, eftersom det var i den nionde månaden. Det brann i kolpannan som stod framför honom,

36:4 Jer 32:12, 43:3, 45:1, Hes 2:9. **36:6 fastedagen** En utlyst dag för fasta och bön i kristid (jfr vers 9 med not och Joel 2:15). **36:7** Jer 26:3. **36:9 femte regeringsår i nionde månaden** December år 604 f Kr, då Nebukadnessars armé kom ner längs kusten och ödelade Ashkelon på Gazaremsan. Den vände hemåt efter en månad. **36:10** 2 Kung 22:3, Jer 26:10. **36:10 Gemarja, Shafans son** Ett avtryck av hans personliga sigill har hittats i Jerusalem.

²³ och när Jehudi hade läst tre eller fyra spalter skar kungen av rullen med pennkniven och kastade stycket på elden i kolpannan, ända tills hela rullen hade brunnit upp i elden som var i kolpannan.

²⁴ Varken kungen själv eller någon av hans tjänare blev förskräckt eller rev sönder sina kläder när de hörde alla dessa ord.

²⁵ Elnatan, Delaja och Gemarja bad kungen enträget att inte bränna upp rullen, men han lyssnade inte på dem.

²⁶ Och kungen befallde kungasonen Jerameel och Seraja, Asriels son, och Shelemja, Abdeels son, att de skulle gripa sekreteraren Baruk och profeten Jeremia. Men HERREN hade gömt undan dem.

Den nya profetrullen

²⁷ När kungen hade bränt upp rullen med det som Baruk hade skrivit i den efter Jeremias diktamen, kom HERRENS ord till Jeremia. Han sade:

²⁸ ”Ta dig en annan rulle och skriv i den allt som stod i den förra rullen, den som Juda kung Jojakim brände.

²⁹ Men om Juda kung Jojakim ska du säga: Så säger HERREN: Du har bränt upp denna rulle och sagt: Varför har du skrivit i den att Babels kung ska komma och fördärva detta land och göra slut på både människor och djur?

³⁰ Därför säger HERREN så om Juda kung Jojakim: Ingen arvinge till honom ska sitta på Davids tron, och hans döda kropp ska kastas bort och utsättas för dagens hetta och nattens kyla.

³¹ Jag ska straffa honom, hans efterkommande och hans tjänare för deras missgärning. Och jag ska låta all den olycka som jag uttalat över dem och Jerusalems invånare och Juda män drabba dem, eftersom de inte velat höra.”

³² Då tog Jeremia en annan rulle och gav den till sekreteraren Baruk, Nerias son. Och han skrev efter Jeremias diktamen ner i den allt som hade stått i den bokrulle som Juda kung Jojakim hade bränt upp i eld. Och till detta lades många liknande ord.

37

Jeremia profeterar och fängslas

¹ Sidkia, Josias son, blev kung i stället för Konja, Jojakims son, för Babels kung Nebukadressar gjorde honom till kung i Juda land.

² Men varken han eller hans tjänare eller folket i landet lyssnade till de HERRENS ord som han talade genom profeten Jeremia.

³ Ändå sände kung Sidkia i väg Jehukal, Shelemjas son, och prästen Sefanja, Maasejas son, med detta bud till profeten Jeremia: ”Be för oss till HERREN vår Gud.”

⁴ Jeremia gick ut och in bland folket, för man hade ännu inte satt honom i fängelse.

⁵ Faraos här hade dragit ut från Egypten, och när kaldeerna som belägrade Jerusalem fick höra ryktet om dem drog de sig tillbaka från Jerusalem.

⁶ Då kom HERRENS ord till profeten Jeremia. Han sade:

⁷ Så säger HERREN, Israels Gud: Detta ska ni svara Juda kung som har sänt er till mig för att fråga mig: ”Se, faraos här som har dragit ut till er hjälp ska vända tillbaka till sitt land Egypten.

36:24 2 Kung 22:11, Ps 64:6. **36:24 rev sönder sina kläder** I förfäran och sorg, som Jojakims far Josia hade gjort (2 Kung 22:11). **36:26 kungasonen Jerameel** Ett avtryck av hans personliga sigill finns bevarat. **36:30** Jer 22:19, 30. **36:31** Jer 35:17. **37:1** 2 Kung 24:17f, Jer 52:1f. **37:1 Sidkia** Juda rikets siste kung (597-587 f Kr). Se 2 Kung 24:18f. **37:3** Jes 37:2f, Jer 42:2f. **37:3 Jehukal, Shelemjas son** Ett avtryck av hans sigill har hittats vid utgrävningar i Jerusalem. **37:5 Faraos här** Farao Hofra (44:30), på grekiska Apries (589-570 f Kr), sände sommaren 588 f Kr en armé och enligt Herodotus även en flotta längs kustremsan. De tvingades snart på flykten (jfr 2 Kung 24:7, Hes 29:4).

⁸ Sedan ska kaldeerna återvända och belägra denna stad, inta den och bränna upp den i eld.

⁹ Så säger HERREN: Bedra inte er själva genom att tänka: Kaldeerna drar sig helt säkert tillbaka ifrån oss. För de kommer inte att ge sig av.

¹⁰ Även om ni skulle slå kaldeernas hela här som strider mot er så att bara några sårade män blev kvar av dem, så skulle de resa sig upp var och en i sitt tält och bränna upp denna stad i eld.”

¹¹ Men när kaldeernas här hade dragit sig tillbaka från Jerusalem på grund av faraos här,

¹² ville Jeremia lämna Jerusalem och gå till Benjamins land för att där ta i besittning sin jordlott bland folket.

¹³ När han kom till Benjaminsporten greps han av vaktens befälhavare Jiria, son till Shelemja, son till Hananja, som sade: ”Du tänker gå över till kaldeerna.”

¹⁴ Jeremia svarade: ”Det är inte sant! Jag tänker inte gå över till kaldeerna.” Men Jiria hörde inte på honom utan grep Jeremia och förde honom till furstarna.

¹⁵ De blev arga på Jeremia och lät misshandla honom och satte honom i förvar i skrivaren Jonatans hus som gjorts om till fängelse.

¹⁶ När Jeremia hade kommit in i fängelsehålan, ner i fångvalven, och varit där en lång tid,

¹⁷ lät kung Sidkia hämta honom. Hemma hos sig frågade kungen honom i hemlighet: ”Har det kommit något ord från HERREN?” Jeremia svarade: ”Ja.” Och han fortsatte: ”Du ska överlämnas i den babyloniske kungens hand.”

¹⁸ Sedan frågade Jeremia kung Sidkia: ”Hur har jag handlat orätt mot dig, dina tjänare och detta folk, eftersom ni har satt mig i fängelse?”

¹⁹ Och var finns nu era profeter som profeterade för er: Babels kung ska inte anfälla er och detta land?”

²⁰ Så hör mig nu, min herre och kung. Lyssna till min vädjan och skicka inte tillbaka mig till skrivaren Jonatans hus, för då kommer jag att dö där.”

²¹ Då befallde kung Sidkia att man skulle hålla Jeremia i förvar på vaktgården, och man gav honom en kaka bröd om dagen från Bagargatan tills allt bröd var slut i staden. Och Jeremia blev kvar på vaktgården.

38

Jeremia kastas i en brunn

¹ Shefatja, Mattans son, och Gedalja, Pashurs son, och Jukal, Shelemjas son, och Pashur, Malkias son, hörde vad Jeremia sade till allt folket:

² ”Så säger HERREN: Den som stannar kvar i denna stad kommer att dö genom svärd eller svält eller pest, men den som ger sig åt kaldeerna ska få leva. Han ska vinna sitt liv som ett byte och få leva.

³ För så säger HERREN: Denna stad ska överlämnas åt den babyloniske kungens här och han ska inta den.”

⁴ Då sade furstarna till kungen: ”Den här mannen bör dödas. Han gör ju människor modlösa, både soldaterna som är kvar i staden och resten av allt folket, när han talar så till dem. Han söker inte folkets välfärd utan dess ofärd.”

⁵ Kung Sidkia svarade: ”Se, han är i er hand. Kungen förmår ingenting mot er.”

37:8 Jer 34:22, 38:23, 39:2f. **37:12** *sin jordlott* Marken i Jeremias hemby Anatot (32:7f), bara några kilometer åt nordost. **37:13** Jer 20:2. **37:16** Jer 38:6. **37:17** Jer 34:21, Hes 12:13. **37:20** Jer 38:26. **37:21** Job 5:20, Jer 32:2, 38:9, 52:6. **38:1** Jer 20:1. **38:1** *Gedalja, Pashurs son* Ett avtryck av hans sigill har hittats vid utgrävningar i Jerusalem. **38:2** Jer 21:9. **38:3** Jer 21:10, 32:3. **38:4** Jer 18:23, 26:11, Amos 7:10f.

⁶ Då tog de Jeremia och kastade honom i kungasonen Malkias brunn på vaktgården. De släppte ner Jeremia med rep. I brunnen fanns inget vatten utan dy, och Jeremia sjönk ner i dyn.

⁷ Nubiern Ebed-Melek, en hovman som var i kungens hus medan kungen satt i Benjaminsporten, fick höra att de hade sänkt ner Jeremia i brunnen.

⁸ Han lämnade kungens hus och sade till kungen:

⁹ ”Min herre och kung, dessa män har handlat illa i allt de har gjort mot profeten Jeremia. De har kastat honom i brunnen och där svälter han snart ihjäl. Det finns ju inte längre något bröd i staden.”

¹⁰ Då gav kungen denna befallning åt nubiern Ebed-Melek: ”Ta med dig trettio män härifrån och dra upp profeten Jeremia innan han dör.”

¹¹ Ebed-Melek tog då med sig männen och gick in i kungens hus till ett rum under skattkammaren. Där hämtade han trasor och utslitna kläder och sänkte ner dem med rep till Jeremia i brunnen.

¹² Och nubiern Ebed-Melek sade till Jeremia: ”Lägg trasorna och kläderna under dina armar, mellan dem och repen.” Jeremia gjorde så,

¹³ och med repen drog de sedan upp Jeremia ur brunnen. Men han måste stanna på vaktgården.

Sidkia söker råd hos Jeremia

¹⁴ Kung Sidkia sände bud och hämtade profeten Jeremia till sig vid tredje ingången till HERRENS hus. Kungen sade till Jeremia: ”Jag vill fråga dig om något. Dölj inget för mig.”

¹⁵ Jeremia sade till Sidkia: ”Om jag säger dig något, kommer du då inte att döda mig? Och om jag ger dig ett råd, så kommer du inte att lyssna på mig.”

¹⁶ I hemlighet gav då kung Sidkia sin ed till Jeremia och sade: ”Så sant HERREN lever, han som har gett oss livet: Jag ska inte låta döda dig och inte heller utlämna dig åt dem som vill ta ditt liv.”

¹⁷ Då sade Jeremia till Sidkia: ”Så säger HERREN Gud Sebaot, Israels Gud: Om du ger dig åt den babyloniske kungens furstar ska du få leva. Denna stad ska då inte brännas ner, utan du och ditt hus ska få leva.

¹⁸ Men om du inte ger dig åt den babyloniske kungens furstar, ska denna stad överlämnas i kaldeernas hand. De ska bränna ner den, och själv ska du inte komma undan deras händer.

¹⁹ Kung Sidkia svarade Jeremia: ”Jag är rädd för de judar som har gått över till kaldeerna, att man utlämnar mig i deras våld och de behandlar mig illa.”

²⁰ Jeremia sade: ”De kommer inte att utlämna dig. Lyssna nu till HERRENS röst i det jag säger till dig, så ska det gå väl för dig och du får leva.

²¹ Men om du vägrar att ge dig, är detta vad HERREN har uppenbarat för mig:

²² Se, alla de kvinnor som är kvar i Juda kungs hus ska då föras ut till den babyloniske kungens furstar, och kvinnorna ska säga:

Dina vänner svek dig
och fick makt över dig.
När dina fötter fastnade i dyn
drog de sig undan.

²³ Alla dina hustrur och barn ska man föra ut till kaldeerna. Själv ska du inte komma

38:6 1 Mos 37:24, Jer 37:16. **38:6 kungasonen Malkia** Hans personliga sigill finns bevarat.
38:7 Ebed-Melek Betyder ”kungens tjänare”. Troligen en slav från nuvarande Sudan. **38:7 Benjaminsporten** Stadsporten mot nordost. Kungar mötte ofta folket vid porten (2 Sam 19:8). **38:9** Jer 37:21, 52:6.
38:13 Jer 37:21, 39:14. **38:15** Luk 22:67f. **38:18** 2 Krön 36:12, Jer 34:2. **38:22** Ob v 7. **38:23** Jer 32:4, 34:2f, 39:6.

undan deras händer utan gripas av den babyloniske kungen, och denna stad ska brännas ner.”

²⁴ Då sade Sidkia till Jeremia: ”Låt ingen få veta vad vi har talat om här, så ska du inte dö.

²⁵ Och om furstarna får höra att jag har talat med dig och de kommer till dig och säger: Berätta för oss vad du sade till kungen! Dölj inget för oss, så dödar vi dig inte. Vad sade kungen till dig? –

²⁶ då ska du svara dem: Jag vädjade inför kungen att han inte skulle skicka mig tillbaka till Jonatans hus för att dö där.”

²⁷ Alla furstarna kom till Jeremia och frågade honom, men han svarade dem precis som kungen hade befallt honom. Då teg de och gick ifrån honom, eftersom ingen hade hört vad som hade sagts.

²⁸ Men Jeremia fick stanna på vaktgården ända till den dag då Jerusalem intogs. Och han var där när Jerusalem intogs.

39

Jerusalems fall

¹ I Juda kung Sidkias nionde regeringsår, i tionde månaden, kom Babels kung Nebukadressar med hela sin här till Jerusalem och belägrade det.

² I Sidkias elfte regeringsår, på nionde dagen i fjärde månaden, trängde de in i staden.

³ Då kom alla den babyloniske kungens furstar och slog sig ner i Mellersta porten, nämligen Nergal-Sareser av Samgar, Nebo-Sarsekim, överste hovmannen, Nergal-Sareser, överste magern, och den babyloniske kungens alla andra furstar.

⁴ När Juda kung Sidkia med allt sitt krigsfolk fick se dem, flydde de och drog om natten ut ur staden på vägen mot den kungliga trädgården, genom porten mellan de båda murarna. Han tog vägen bort mot Hedmarken.

⁵ Men kaldeernas här förföljde dem och hann upp Sidkia på Jerikos hedmarker. De tog honom och förde honom till Babels kung Nebukadressar i Ribla i Hamats land. Där uttalade han domen över honom.

⁶ Den babyloniske kungen lät slakta Sidkias barn i Ribla inför hans ögon. Också alla förnämna män i Juda lät Babels kung slakta.

⁷ På Sidkia själv lät han sticka ut ögonen. Sedan lät han binda honom med kopparkedjor för att föras till Babel.

⁸ Kaldeerna brände ner kungens hus och husen som tillhörde folket, och de rev ner Jerusalems murar.

⁹ Resten av folket som var kvar i staden, överlöparna som hade gått över till honom och det övriga folket förde Nebusaradan, översten för livvakterna, bort till Babel.

¹⁰ Men Nebusaradan, översten för livvakterna, lämnade kvar i Juda land en del av de fattiga, de som ingenting ägde, och gav dem samtidigt vingårdar och åkerfält.

Jeremia blir fri

38:26 Jer 37:15f. **39:1** 2 Kung 25:1f, 2 Krön 36:17f, Jer 52:4f. **39:1 nionde regeringsår ... tionde månaden** Januari år 588 fKr (jfr 2 Kung 25:1). **39:2 elfte regeringsår ... fjärde månaden** Juni-juli 587 f Kr (jfr 2 Kung 25:3), ett och ett halvt år senare. **39:3 Nergal-Sareser** Svärson till kung Nebukadnessar. Mördade senare hans tronföljare Amel-Marduk (2 Kung 25:27) år 560 f Kr och gjorde sig själv till kung. Nergal var Babels dödsgud. **39:3 Samgar** Kanske Sinmagir, provins norr om Babel. **39:3 Nebo-Sarsekim, överste hovmannen** Omnämnd på en kilskriftstavla från 595 f Kr, som berättar att han skänkte 0,75 kg guld till Esagilattemplet i Babel (se not till Dan 1:2). **39:3 överste magern** Astrolog, tecken- och drömytdare. Jfr Dan 2:2 och Matt 2:1 med noter. **39:4** 2 Kung 25:4f, Jer 52:7, Hes 12:12. **39:5 Ribla** Befäst centralort och arméhögkvarter i västra Syrien. **39:6** 2 Kung 25:18f, Jer 52:10, 24f. **39:7** Dom 16:21, Jer 52:11, Hes 12:13. **39:9 Nebusaradan, överste för livvakterna** Omnämnd i en babylonisk inskription som ”överste bagare”, en föråldrad titel. ”Livvakterna” kan också översättas ”kockarna” eller ”slaktarna”.

11 Kung Nebukadressar av Babel gav denna befallning till Nebusaradan, översten för livvakterna, angående Jeremia:

12 ”Ta hand om honom och låt ditt öga vaka över honom och gör honom inte något ont, utan behandla honom som han själv begär av dig.”

13 Nebusaradan, översten för livvakterna, och Nebushasban, överste hovmannen, och Nergal-Sareser, överste magern, och alla den babyloniske kungens övriga stormän

14 sände då bud och hämtade Jeremia från vaktgården och lämnade honom åt Gedalja, son till Ahikam, son till Shafan, för att denne skulle föra honom hem. Och han fick bo bland folket.

Herrens löfte till Ebed-Melek

15 HERRENS ord kom till Jeremia medan han var inspärrad på vaktgården. Han sade:

16 ”Gå och säg till nubiern Ebed-Melek: Så säger HERREN Sebaot, Israels Gud: Se, det jag har talat ska jag låta komma över denna stad till dess olycka och inte till dess lycka, och det ska ske inför dina ögon på den dagen.

17 Men dig ska jag rädda på den dagen, säger HERREN, och du ska inte utlämnas till männen du är rädd för.

18 Jag ska låta dig komma undan så att du inte faller för svärd utan vinner ditt liv som ett byte, därför att du har förtröstat på mig, säger HERREN.”

40

Jeremia stannar i landet

1 Detta ord kom till Jeremia från HERREN efter att Nebusaradan, översten för livvakterna, hade släppt honom fri från Rama. Han hämtade Jeremia, som var bunden med kedjor bland alla andra fångar från Jerusalem och Juda som skulle föras bort till Babel.

2 Översten för livvakterna hämtade Jeremia och sade till honom: ”HERREN din Gud uttalade olycka över denna plats,

3 och HERREN har låtit den komma och gjort som han har sagt. Ni syndade ju mot HERREN och lyssnade inte till hans röst, och därför har detta drabbat er.

4 Men i dag löser jag dig från kedjorna som dina händer varit bundna med. Om du vill komma med mig till Babel, kom, så ska jag låta mina ögon vaka över dig. Men om du inte vill komma med mig till Babel, så gör det inte. Se, hela landet ligger öppet för dig. Gå dit du önskar och finner för gott.”

5 Då Jeremia ännu tvekade, tillade han: ”Vänd tillbaka till Gedalja, son till Ahikam, son till Shafan, som Babels kung har satt över Juda städer, och stanna hos honom bland folket. Eller gå dit du tycker att det är rätt att gå.” Och översten för livvakterna gav honom färdkost och gåvor och lät honom gå.

6 Jeremia begav sig då till Gedalja, Ahikams son, i Mispa och stannade hos honom bland folket som var kvar i landet.

Gedalja blir ståthållare i Juda

7 Befälhavarna på landsbygden och deras män hörde att Babels kung hade satt Gedalja, Ahikams son, över landet och att han hade anförtrott åt honom män, kvinnor och barn och de fattiga i landet som inte förts bort till Babel.

39:12 Ps 105:15, Ords 16:7, Jer 40:4f. 39:14 Jer 38:13, 28. 39:16 Jer 38:7. 39:18 Jer 21:9, 38:2, 45:5, Dan 6:24. 40:5 2 Kung 25:22f. 40:7 Jer 39:10, 52:16. 40:7 **Gedalja** Betyder ”Herren är stor”. Ett sigill märkt ”Gedalja, kunglig förvaltare” har hittats i Lakish från tiden före invasionen.

⁸ De kom då till Gedalja i Mispa: Ismael, Netanjas son, Johanan och Jonatan, Kareas söner, Seraja, Tanhumets son, netofatiten Ofajs söner och Jesanja, maakatitens son, och de hade med sig sina män.

⁹ Och Gedalja, son till Ahikam, son till Shafan, gav dem och deras män sin ed och sade: ”Var inte rädda för att tjäna kaldeerna. Stanna kvar i landet och tjäna Babels kung, så ska det gå bra för er.

¹⁰ Se, själv stannar jag kvar i Mispa för att stå till tjänst åt de kaldeer som kommer till oss. Men ni ska samla in vin och frukt och olja och lägga det i era kärl och stanna kvar i de städer som ni har tagit i besittning.”

¹¹ Också alla de judar som fanns i Moab och hos ammoniterna, i Edom och andra länder, hörde att Babels kung hade låtit några av judarna bli kvar och att han hade satt Gedalja, son till Ahikam, son till Shafan, över dem.

¹² Då vände alla dessa judar tillbaka från alla de orter dit de hade fördrivits och kom till Juda land, till Gedalja i Mispa. Och de skördade stora mängder av vin och frukt.

Gedalja mördas av Ismael

¹³ Johanan, Kareas son, och alla befälhavarna på landsbygden kom till Gedalja i Mispa
¹⁴ och sade till honom: ”Du vet väl att Baalis, ammoniternas kung, har sänt hit Ismael, Netanjas son, för att döda dig?” Men Gedalja, Ahikams son, trodde dem inte.

¹⁵ Johanan, Kareas son, sade i hemlighet till Gedalja i Mispa: ”Låt mig gå bort och döda Ismael, Netanjas son. Ingen ska få veta det. Varför skulle han få ta ditt liv så att alla vi judar som samlats hos dig skingras och det som är kvar av Juda utplånas?”

¹⁶ Men Gedalja, Ahikams son, sade till Johanan, Kareas son: ”Du får inte göra det, för det du säger om Ismael är inte sant.”

41

¹ Men i sjunde månaden kom Ismael, son till Netanja, son till Elishama, av kunglig börd och en av kungens stormän, med tio män till Gedalja, Ahikams son, i Mispa. När de åt tillsammans där i Mispa

² reste sig Ismael, Netanjas son, och de tio män som var med honom och dödade med svärd Gedalja, son till Ahikam, son till Shafan. De dödade honom som Babels kung hade satt över landet.

³ Dessutom dödade Ismael alla de judar som var hos Gedalja i Mispa, liksom alla de kaldeer som fanns där och som hörde till krigsfolket.

⁴ Dagen efter mordet på Gedalja och innan någon ännu kände till detta,

⁵ kom en skara på åttio män från Shekem, Shilo och Samaria. De hade rakat av sig skägget, rivit sönder sina kläder och ristat sig och hade med sig matoffer och rökelse för att bära fram det i HERRENS hus.

⁶ Ismael, Netanjas son, gick ut från Mispa för att möta dem. Gråtande gick han där och när han kom fram till dem sade han till dem: ”Kom med till Gedalja, Ahikams son.”

⁷ Men när de hade kommit in i staden blev de dödade av Ismael, Netanjas son, och av de män som var med honom och de kastades i brunnen .

40:8 Mispa Gränsfort drygt en mil norr om Jerusalem (1 Kung 15:22, se även Dom 20, 1 Sam 7:5f). **40:8 Jesanja** Betyder ”Herren lyssnar”. Hans personliga sigill har hittats vid utgrävningar i Mispa, karvat i onyx och dekorerat med en tupp. **40:9** 2 Kung 25:24, Jer 27:11. **40:14 Baalis** Betyder ”Baal är frälsning”. Hans personliga sigill har hittats utanför Amman, dekorerat med en sfinx och orden ”Baalis, ammoniternas kung”. **40:15** 1 Sam 26:8, 2 Sam 16:9. **41:1** 2 Kung 25:25, Jer 40:8, 14. **41:1 i sjunde månaden** Högtidsmånaden (se 3 Mos 23:24f), antingen år 587 f Kr eller några år senare. **41:1 av kunglig börd** Med arvsrätt till kronan, till skillnad från Gedalja. **41:5** 3 Mos 19:27f, 5 Mos 14:1, Jer 16:6. **41:5 rakat ... rivit ... ristat** Uttryck för sorg över det ödelagda templet. **41:5 bära fram det i Herrens hus** Offertjänsten firades även innan templet i sin helhet återuppgjordes (jfr Esra 3).

⁸ Men bland dem fanns tio män som sade till Ismael: ”Döda oss inte, för vi har förråd av vete, korn, olja och honung gömda på landsbygden.” Då avstod han från att döda dem med de andra.

⁹ Den brunn där Ismael kastade kropparna av alla de män som han hade dödat förutom Gedalja, var samma brunn som kung Asa hade låtit göra av fruktan för Basha, Israels kung. Den fyllde nu Ismael, Netanjas son, med döda män.

¹⁰ Sedan förde Ismael som fångar bort allt det folk som var kvar i Mispa, kungadöttrarna och allt annat folk som hade lämnats kvar i Mispa och som Nebusaradan, översten för livvakterna, hade anförtrott åt Gedalja, Ahikams son. Ismael, Netanjas son, förde bort dem som fångar och drog bort för att ta sig över till ammoniterna.

¹¹ Men när Johanan, Kareas son, och allt befäl som var med honom fick höra om allt det onda som Ismael, Netanjas son, hade gjort,

¹² tog de alla sina män och drog ut för att strida mot Ismael, Netanjas son, och de träffade på honom vid den stora dammen i Gibeon.

¹³ Då allt det folk som Ismael hade med sig fick se Johanan, Kareas son, och allt befäl som var med honom, blev de glada och vände om.

¹⁴ Hela skaran av dem som Ismael hade fört bort som fångar från Mispa vände tillbaka och gick över till Johanan, Kareas son.

¹⁵ Men Ismael, Netanjas son, räddade sig med åtta män undan Johanan och begav sig till ammoniterna.

Flykt till Egypten

¹⁶ Johanan, Kareas son, och allt befäl som var med honom tog med sig resten av folket, alla av Mispas invånare som han hade vunnit tillbaka från Ismael, Netanjas son, när denne hade dödat Gedalja, Ahikams son. Det var soldater, kvinnor, barn och hovmän som han hade hämtat tillbaka från Gibeon.

¹⁷ De gav sig av, men stannade i Kimhams härbärke nära Betlehem för att sedan dra vidare och komma till Egypten

¹⁸ undan kaldeerna. De var rädda för dem eftersom Ismael, Netanjas son, hade dödat Gedalja, Ahikams son, som Babels kung hade satt över landet.

42

Jeremia varnar för Egypten

¹ Då gick allt befäl tillsammans med Johanan, Kareas son, och Jesanja, Hoshajas son, och hela folket, från de minsta till de största,

² till profeten Jeremia och sade: ”Vi vädjar ödmjukt till dig: Be för oss till HERREN din Gud för alla oss som är kvar, för vi är bara några få kvar av många. Du ser med egna ögon att det är så med oss.

³ Låt HERREN din Gud tala om för oss vilken väg vi ska gå och vad vi ska göra.”

⁴ Profeten Jeremia svarade dem: ”Jag har lyssnat till er. Jag ska be till HERREN er Gud så som ni har begärt. Vad HERREN än svarar ska jag tala om för er utan att dölja något.”

⁵ Då sade de till Jeremia: ”HERREN ska vara ett sant och trofast vittne mot oss, om vi inte i allt gör efter det ord som HERREN din Gud sänder oss genom dig.

⁶ Gott eller ont så vill vi lyssna till HERREN vår Guds röst, honom som vi sänder dig till, så att det går väl för oss när vi lyder HERREN vår Guds röst.”

⁷ Tio dagar senare kom HERRENS ord till Jeremia.

41:9 1 Kung 15:22. **41:9 brunn ... Asa** Se 1 Krön 16:6. Flera sådana cisterner för regnvatten finns utgrävda i Mispa.
41:12 2 Sam 2:13. **41:17** 2 Sam 19:38, 2 Kung 25:26. **41:17 Kimhams härbärke** Annan översättning: ”Kimhams mark” (se 2 Sam 19:37). **41:17 till Egypten** Här bodde redan en judisk minoritet (44:1). **42:2** Jes 37:4, Jer 37:3. **42:5** 2 Mos 19:8, 24:3, 7, Mika 1:2.

⁸ Då kallade han till sig Johanan, Kareas son, och allt befäl som var med honom och hela folket, från den minste till den störste.

⁹ Han sade till dem: Så säger HERREN, Israels Gud, som ni har sänt mig till för att jag skulle bära fram er bön inför honom.

¹⁰ Om ni stannar kvar i detta land ska jag bygga upp er och inte slå ner er, jag ska plantera er och inte rycka upp er, för jag ångrar det onda jag har gjort mot er.

¹¹ Var inte rädda för Babels kung som ni nu fruktar. Var inte rädda för honom, säger HERREN, för jag är med er för att frälsa er och rädda er ur hans hand.

¹² Jag ska låta er finna barmhärtighet, och han ska förbarma sig över er och låta er vända tillbaka till ert land.

¹³ Men om ni säger: "Vi vill inte stanna i detta land", och om ni inte lyder HERREN er Guds röst,

¹⁴ utan säger: "Nej, vi vill bege oss till Egyptens land där vi slipper att se krig och höra ljudet av horn och slipper att hungra efter bröd, där vill vi bo",

¹⁵ hör därför HERRENS ord, ni som är kvar av Juda: Så säger HERREN Sebaot, Israels Gud: Om ni bestämmer er för att bege er till Egypten och ni kommer dit för att bosätta er där,

¹⁶ då ska svärdet som ni fruktar nå er där i Egyptens land, och svälten som ni är rädda för ska följa er till Egypten, och där ska ni dö.

¹⁷ Ja, de människor som bestämmer sig för att bege sig till Egypten för att bosätta sig där ska alla dö genom svärd, svält och pest, och ingen av dem ska slippa undan och överleva den olycka som jag ska låta drabba dem.

¹⁸ För så säger HERREN Sebaot, Israels Gud: Liksom min vrede och harm östes över Jerusalems invånare, så ska också min harm ösas över er om ni beger er till Egypten. Ni ska bli till avsky och häpnad, förbannelse och vanära och ni ska aldrig mer få se denna plats.

¹⁹ HERREN säger till er, ni som är kvar av Juda: Bege er inte till Egypten. Besinna att jag i dag har varnat er.

²⁰ Ni bedrog er själva när ni sände mig till HERREN er Gud och sade: "Be för oss till HERREN vår Gud. Och vad HERREN vår Gud än säger, ska du tala om för oss och vi ska göra det."

²¹ Jag har nu i dag talat om det för er. Men ni har inte velat lyssna till HERREN er Guds röst eller allt det som han har sänt mig att tala till er.

²² Var förvissade om att ni kommer att dö genom svärd, svält och pest på den ort dit ni så gärna vill komma för att bo där.

43

Judarna utvandrar till Egypten

¹ När Jeremia hade avslutat sitt tal till folket och sagt dem alla de ord som HERREN deras Gud hade sänt honom att tala till dem,

² då svarade Asarja, Hoshajas son, och Johanan, Kareas son, och alla de andra självsäkra männen Jeremia och sade: "Det är lögn det du säger! HERREN vår Gud har inte sänt dig att säga: Ni ska inte bege er till Egypten för att bosätta er där.

³ Det är Baruk, Nerias son, som eggat upp dig mot oss för att vi ska överlämnas i kaldeernas hand, så att de dödar oss eller för oss bort i fångenskap till Babel."

⁴ Varken Johanan, Kareas son, eller någon av befälen eller någon av folket ville lyda HERRENS röst och stanna kvar i Juda land.

⁵ I stället tog Johanan, Kareas son, och alla befälen med sig alla som fanns kvar i Juda och som hade återvänt från alla de hednafolk dit de hade varit fördrivna, för att bosätta sig i Juda land,

⁶ både män, kvinnor och barn, kungadöttrarna och alla andra som Nebusaradan, översten för livvakterna, hade lämnat kvar hos Gedalja, Ahikams son, Shafans son, samt profeten Jeremia och Baruk, Nerias son.

⁷ De begav sig till Egyptens land, för de ville inte lyssna till HERRENS röst. Och de kom till Tachpanches.

Profetia om härjningar i Egypten

⁸ HERRENS ord kom till Jeremia i Tachpanches. Han sade:

⁹ ”Ta några stora stenar och göm dem i murbruket i tegelgolvet vid ingången till faraos hus i Tachpanches. Gör detta så att de judiska männen ser det

¹⁰ och säg till dem: Så säger HERREN Sebaot, Israels Gud: Se, jag ska sända bud och hämta min tjänare Nebukadressar, Babels kung, och hans tron ska jag sätta upp ovanpå de stenar som jag har gömt här, och han ska breda ut sin tronmatta över dem.

¹¹ För han ska komma och slå Egyptens land och ge åt döden dem som tillhör döden, åt fångenskapen dem som tillhör fångenskapen och åt svärdet dem som tillhör svärdet.

¹² Jag ska tända eld på Egyptens gudatempel, och han ska bränna upp dem och föra bort gudarna. Han ska svepa om sig Egyptens land liksom en herde sveper om sig sin mantel. Sedan ska han dra därifrån i frid.

¹³ Han ska slå sönder stoderna i Bet-Shemesh i Egyptens land, och Egyptens gudatempel ska han bränna upp i eld.”

44

Avgudadyrkan orsaken till nöden

¹ Detta ord kom till Jeremia om alla de judar som bodde i Egyptens land, i Migdol, Tachpanches, Memfis och Patros område. Han sade:

² ”Så säger HERREN Sebaot, Israels Gud: Ni har sett all den olycka som jag har låtit drabba Jerusalem och över alla Juda städer. Se, de ligger nu öde och ingen bor i dem

³ på grund av det onda de gjorde. De väckte min vrede genom att gå bort för att tända rökelse och tjäna andra gudar som varken de eller ni själva eller era fäder har känt.

⁴ Jag har sänt till er mina tjänare profeterna. Jag har sänt dem gång på gång och sagt: Gör inte dessa avskryvda ting som jag hatar.

⁵ Men de ville inte lyssna och inte vända örat till, så att de vände om från sin ondska och slutade att tända rökelse åt andra gudar.

⁶ Därför vällde min harm och vrede fram, och den brann i Juda städer och på Jerusalems gator så att de blev ödelagda och skövlade som de är än i dag.

⁷ Och nu säger HERREN Gud Sebaot, Israels Gud, så: Varför drar ni så mycket ont över er själva? Ni utrotar ur Juda både man och kvinna, barn och spädbarn, så att ingen enda av er blir kvar.

43:5 Jer 40:11f. **43:6** Jer 41:10. **43:7 Tachpanches** Befäst gränsstad i östra Nildeltat, närmast Sinai och Israel. **43:9 faraos hus** Stadens fort. Det faraoniska palatset låg i huvudstaden Memfis. **43:10 hämta ... Nebukadressar** Invaderade Egypten 568 f Kr (Hes 29:19). **43:11** Jer 15:2, Sak 11:9. **43:12** 2 Mos 12:12, 4 Mos 33:4, Jes 10:10, Jer 46:25. **43:13 Bet-Shemesh** Betyder ”solens hus”. Syftar på Heliopolis (On) norr om nutida Kairo. **44:1 Migdol** Betyder ”torn”, en befäst stad ca 3 mil nordost om Tachpanches. **44:1 Memfis** Huvudstaden strax söder om nutida Kairo. **44:1 Patros** Södra Egypten. Mest känd är den judiska soldatkolonin på ön Elefantine vid Assuan. Här tillbads enligt ortens dokument både HERREN och Anat-Yahu, en kombination mellan Jhvh och krigsgudinnan Anat (Dom 3:31) som titulerades ”himlens drottning” (vers 17). **44:4** Jer 25:4, 35:15.

⁸ Med era händers verk väcker ni min vrede genom att ni tänder rökelse åt andra gudar i Egyptens land dit ni kommit för att bosätta er. Därför måste ni utrotas och bli till förbannelse och vanära bland jordens alla hednafolk.

⁹ Har ni glömt det onda som era fäder gjorde och som Juda kungar och deras hustrur, ni själva och era hustrur gjorde i Juda land och på Jerusalems gator?

¹⁰ Och fram till denna dag har de inte ödmjukat sig. De fruktar ingenting och vandrar inte efter min lag och mina stadgar som jag förelade er och era fäder.

¹¹ Därför säger HERREN Sebaot, Israels Gud, så: Se, jag ska vända mitt ansikte mot er till er olycka för att utrota hela Juda.

¹² Jag ska gripa dem som är kvar av Juda, dem som har bestämt sig för att bege sig till Egypten för att bosätta sig där. De ska alla förgås. I Egypten ska de falla. Genom svärd och svält ska de gå under, både små och stora, ja, genom svärd och svält ska de dö. De ska bli till avsky och häpnad, förbannelse och vanära.

¹³ Jag ska straffa dem som bor i Egyptens land, liksom jag straffade Jerusalem med svärd, svält och pest.

¹⁴ Av dem som är kvar av Juda och som har kommit till Egypten för att bosätta sig där ska ingen överleva och slippa undan, så att de kan vända tillbaka till Juda land även om de önskar att få återvända dit för att bo där. Nej, ingen ska komma tillbaka dit utom några få som flyr dit.”

¹⁵ Alla män som visste att deras hustrur tände rökelse åt andra gudar och alla kvinnor som stod där i en stor skara, alla som bodde i Patros i Egyptens land, svarade då Jeremia och sade:

¹⁶ ”Vi tänker inte höra på dig när det gäller det du har talat till oss i HERRENS namn,

¹⁷ utan vi kommer att göra allt som vår mun har lovat, att tända rökelse åt himlens drottning och utgjuta dryckesoffer åt henne, så som vi och våra fäder, våra kungar och furstar gjorde i Juda städer och på Jerusalems gator. Då hade vi tillräckligt med bröd och det gick bra för oss, och vi såg inte till någon olycka.

¹⁸ Men sedan vi slutat tända rökelse åt himlens drottning och utgjuta dryckesoffer åt henne, har vi lidit brist på allt och går under genom svärd och svält.”

¹⁹ Och kvinnorna sade: ”När vi tände rökelse åt himlens drottning och utgöt dryckesoffer åt henne, så var det inte utan våra mäns samtycke som vi gjorde offerkakor åt henne med hennes bild och utgöt dryckesoffer åt henne.”

²⁰ Men Jeremia svarade allt folket, männen och kvinnorna och alla som hade gett honom detta svar. Han sade:

²¹ ”Skulle inte HERREN komma ihåg att ni själva och era fäder, era kungar och furstar och folket i landet, har tänt rökelse i Juda städer och på Jerusalems gator, och skulle han inte bry sig om det?

²² HERREN kunde inte längre tåla era onda handlingar och de avskyvärda ting som ni höll på med, utan ert land lades öde och blev till häpnad och förbannelse så att ingen kunde bo där, så som det är i dag.

²³ Därför att ni tände rökelse och syndade mot HERREN och inte lyssnade till HERRENS röst eller vandrade efter hans lag, hans stadgar och vittnesbörd, därför har denna olycka drabbat er, så som det är i dag.”

²⁴ Jeremia sade vidare till hela folket och till alla kvinnorna: ”Hör HERRENS ord, alla ni av Juda som är i Egyptens land.

²⁵ Så säger HERREN Sebaot, Israels Gud: Ni och era hustrur har i handling fullgjort vad ni har sagt med er mun. Ni sade: Vi vill hålla de löften som vi gav: att tända rökelse åt himlens drottning och utgjuta dryckesoffer åt henne. Håll då era löften, ja, uppfyll dem!

²⁶ Hör därför HERRENS ord, ni alla av Juda som bor i Egyptens land: Se, jag svär vid mitt stora namn, säger HERREN, att i hela Egyptens land ska mitt namn inte mer nämnas av någon judisk mans mun, så att han säger: Så sant Herren Gud lever.

²⁷ För jag ska vaka över dem till deras olycka och inte till deras lycka, och alla män av Juda som är i Egyptens land ska gå under genom svärd och svält tills det är slut med dem.

²⁸ Några få som undkommer svärdet ska få vända tillbaka från Egyptens land till Juda land. Så ska alla som är kvar av Juda och som har kommit till Egyptens land för att bosätta sig där, förstå vems ord som består, mitt eller deras.

²⁹ Detta ska för er vara tecknet på att jag ska straffa er på denna plats, säger HERREN, för att ni ska förstå att mina ord om er ska gå i fullbordan till er olycka.

³⁰ Så säger HERREN: Se, jag ska utlämna farao Hofra, Egyptens kung, till hans fiender och till dem som vill ta hans liv, liksom jag har utlämnat Juda kung Sidkia till Babels kung Nebukadressar, som var hans fiende och ville ta hans liv.”

45

Ord av tröst till Baruk

¹ Detta ord talade profeten Jeremia till Baruk, Nerias son, när han efter Jeremias diktamen skrev ner dessa ord i en bokrulle under Juda kung Jojakims, Josias sons, fjärde regeringsår. Han sade:

² Så säger HERREN, Israels Gud, om dig Baruk:

³ Du säger: ”Ve mig, HERREN har lagt ny sorg till min förra plåga! Jag är trött av allt suckande och jag får ingen ro.”

⁴ Så ska du svara honom: ”Så säger HERREN: Se, det jag har byggt upp ska jag riva ner, och det jag har planterat ska jag rycka upp. Detta gäller hela jorden.

⁵ Och du begär stora ting för dig! Begär inte något sådant. Se, jag ska låta olycka drabba allt kött, säger HERREN. Men dig ska jag låta vinna ditt liv som ett byte, vart du än beger dig.”

46

Profetia om Egypten

¹ Detta är HERRENS ord som kom till Jeremia om hednafolken.

² Om Egypten.

Angående den egyptiske kungen farao Nekos här som stod vid floden Euftrat nära Karkemish och blev slagen av Babels kung Nebukadressar i Juda kung Jojakims, Josias sons, fjärde regeringsår.

³ Gör i ordning sköld och skydd
och ryck fram till strid!

⁴ Spänn för hästarna,

44:27 Jer 31:28. **44:30** Jer 46:24f. **44:30 farao Hofra** I grekiska källor Apries (589-570 f Kr). Försökte undsätta Jerusalem 588 f Kr (37:5) och välkomnade sedan efter stadens fall judiska flyktingar till Nildeltat (jfr 43:7). Dödad i samband med ett inbördeskrig som bröt ut 570 f Kr, två år före Nebukadnessars invasion av Egypten 568 f Kr (43:10f, Hes 29:19). **45:1** Jer 36:1f, 32. **45:1 Baruk ... bokrulle** Se kap 32 för dessa händelser år 605 f Kr. **45:3** Ps 6:7, 69:4. **45:5** Jer 21:9, 38:2, 39:18. **46:2** 2 Kung 23:29, 24:7, 2 Krön 35:20, Jes 19:1f, Hes 29:2-32:21. **46:2 farao Nekos här ... nära Karkemish** Egyptens nederlag i norra Syrien år 605 f Kr befäste Babel som regionens stormakt (jfr 27:6f, 2 Kung 23:29, 24:7). **46:3 sköld och skydd** Små sköldar för närstrid och stora mot pilar.

- sitt upp på springarna
och ställ upp er
med hjälmarna på.
Gör spjuten blanka,
klä er i pansar.
- ⁵ Vad ser jag?
De är förfärade,
de viker tillbaka,
deras hjältar blir slagna och flyr
utan att vända sig om.
Det är skräck från alla håll,
säger HERREN.
- ⁶ Inte ens den snabbaste kan fly,
inte ens hjälten
kan komma undan.
Norrut, vid floden Euftrat,
där stapplar de och faller.
- ⁷ Vem är det som stiger som Nilfloden,
likt strömmar
av framvällande vatten?
- ⁸ Det är Egypten
som stiger som Nilfloden,
likt strömmar
av framvällande vatten.
Han säger:
”Jag ska dra upp
och täcka landet,
jag ska förstöra städerna
och dem som bor i dem.”
- ⁹ Dra dit upp, ni hästar,
storma fram, ni vagnar.
Dra ut, ni hjältar,
nubier och puteer,
rustade med sköldar,
och ludeer,
rustade med bågar
som de spänner.
- ¹⁰ Detta är Herren Gud Sebaots dag,
en hämndens dag
då han hämnas
på sina motståndare.
Svärdet frossar sig mätt,
det dricker sig rusigt
av deras blod,
för detta är ett slaktoffer
åt Herren Gud Sebaot
i Nordlandet vid floden Euftrat.
- ¹¹ Dra upp till Gilead

46:6 Amos 2:14. **46:8** Jes 8:7f, Jer 47:2. **46:9** *nubier och puteer ... ludeer* Legosoldater från Sudan, Libyen och Lydien i västra Turkiet. **46:10** Jes 34:5f, Sef 1:7. **46:11** Jer 8:22, 30:12f, 51:8.

- och hämta balsam,
 du jungfru dotter Egypten.
 Men förgäves har du skaffat
 läkemedel i mängd.
 Du kan inte bli botad.
- 12 Hednafolken har hört om din skam,
 och dina sorgerop
 uppfyller jorden,
 för den ene hjälten
 snavar på den andre
 och de båda faller tillsammans.
- 13 Detta ord talade HERREN till profeten Jeremia om att Babels kung Nebukadressar skulle komma och besegra Egypten:
- 14 Förkunna i Egypten
 och ropa ut det i Migdol,
 ropa ut det i Memfis
 och även i Tachpanches och säg:
 ”Träd fram och gör dig beredd,
 för svärdet frossar
 runt omkring dig.”
- 15 Varför slogs dina hjältar
 till marken?
 De kunde inte hålla stånd,
 för HERREN stötte bort dem.
- 16 Han fick många att vackla,
 och de föll, den ene över den andre,
 och ropade:
 ”Upp, låt oss vända tillbaka
 till vårt folk
 och till landet där vi föddes,
 undan det härjande svärdet!”
- 17 Man ropar där:
 ”Faraos, Egyptens kung,
 är bara ett buller!
 Han har försummat sin tid.”
- 18 Så sant jag lever, säger Kungen,
 HERREN Sebaot är hans namn:
 Som Tabor bland bergen,
 som Karmel vid havet
 ska han komma.
- 19 Gör er beredda för landsflykt,
 ni dotter Egyptens invånare,
 för Memfis ska bli en ödemark
 och brännas ner så att ingen
 kan bo där.
- 20 En skön kviga är Egypten,

46:13 Jer 43:10f. **46:15** *slogs dina hjältar till marken* Andra handskrifter (Septuaginta): ”flydde din mäktige Apis”. (Egyptens tjurgud som dyrkades i Memfis). **46:16** Jer 50:16. **46:18** Ps 24:10, Jer 10:16, 48:15. **46:19** Jer 10:17f, Hes 12:3f, 30:13. **46:20** Jes 7:18, Hos 10:11.

- men en broms kommer farande
från norr.
- 21 Också legosoldaterna i landet
liknar gödda kalvar.
De vänder alla om, alla flyr de,
för de kan inte stå emot.
Deras ofärds dag har drabbat dem,
tiden för deras straff är inne.
- 22 Hon väser likt en orm
som ringlar i väg,
för de drar fram med vapenmakt
och kommer över henne
med yxor,
som för att hugga ved.
- 23 De fäller hennes skog, säger HERREN,
för den är ogenomtränglig.
De är fler än gräshoppor,
de kan inte räknas.
- 24 Egyptens dotter kommer på skam,
hon utlämnas åt folket från norr.
- 25 Så säger HERREN Sebaot, Israels Gud: Se, jag ska straffa Amon från No och farao och
Egypten med dess gudar och dess kungar, både farao och dem som förlitar sig på honom.
- 26 Jag ska överlämna dem åt dem som vill ta deras liv, till Babels kung Nebukadressar och
hans tjänare. Men därefter ska landet bli bebott som i forna dagar, säger HERREN.
- 27 Så var inte rädd,
du min tjänare Jakob,
och var inte förskräckt,
du Israel,
för se, jag ska rädda dig
ur det fjärran landet
och dina barn ur landet
där de är fångna.
Jakob ska vända tillbaka
och leva i trygghet,
och ingen ska skrämma honom.
- 28 Var inte rädd, du min tjänare Jakob,
säger HERREN, för jag är med dig.
Jag ska göra slut på alla de folk
dit jag fördrivit dig.
Men dig ska jag inte göra slut på,
bara tukta dig med rättvisa,
för helt ostraffad
kan jag inte lämna dig.

47

Profetia om filisteerna

46:24 Jer 44:30. **46:25** 2 Mos 12:12, Jes 19:1, Jer 43:12, Nah 3:8. **46:25 Amon från No** Egyptens högsta gud Amon-Ra dyrkades i Karnaktemplet i södra Egyptens huvudstad Thebe, som i Bibeln kallas No (jfr Nah 3:8). **46:26** Jer 44:30, Hes 29:13f, 32:11. **46:27** Jes 41:13f, 43:5, 44:2, Jer 30:10f. **46:28** Nah 1:3.

¹ Detta är HERRENS ord som kom till profeten Jeremia om filisteerna innan farao intog Gaza:

² Så säger HERREN:

Se, vatten stiger från norr
och blir till en flod
som svämmar över.
Den översvämmar landet
med allt som finns i det,
städerna och dem som bor där.
Människorna ropar,
och landets alla invånare jämrar sig

³ när ljudet hörs
av hans hingstars hovslag,
när hans vagnar dånar
och hans hjul bullrar.
Då ser sig fäderna inte om
efter barnen,

de står maktlösa
⁴ inför dagen som kommer
då alla filisteer förintas,
då alla utrotas som är kvar
för att försvara Tyrus och Sidon.
För HERREN ska förinta filisteerna,
dem som är kvar från Kaftors ö.

⁵ Gazas huvud ska rakas,
det är slut med Ashkelon,
med dem som är kvar i deras dal.
Hur länge ska du rista märken
på dig?

⁶ O, du HERRENS svärd,
när ska du äntligen få ro?
Dra dig in i din skida,
vila och var stilla.

⁷ Men hur ska det få ro
när HERREN har gett
sin befallning?
Mot Ashkelon och mot kustlandet,
dit har han befallt det.

48

Profetia om Moab

¹ Om Moab.
Så säger HERREN Sebaot,
Israels Gud:
Ve över Nebo,

47:1 Jes 14:29f, Hes 25:15f, Amos 1:6f, Sef 2:5f, Sak 9:5f. **47:1 innan farao intog Gaza** En egyptisk motattack mot Nebukadnessar erövrade Gaza år 601-599 f Kr. Nebukadnessar skövlade Gazaområdet 604 f Kr och gjorde slut på filisteerna helt 588 f Kr (jfr Hes 25:16). **47:2** Jes 8:7, 28:2, Jer 46:8. **47:3** Jer 4:13. **47:4 Kaftors ö** Troligen Kreta (jfr 1 Mos 10:14, 5 Mos 2:23, Amos 9:7). **47:5 i deras dal** Andra handskrifter (Septuaginta): "av anakiterna" (jättar bland filisteerna, jfr 5 Mos 9:2, 1 Sam 17:4). **48:1** Jes 15:1, Hes 25:8f, Amos 2:1f. **48:1 Moab** Folk öster om Döda havet som deltog i upproret mot Nebukadnessar (27:3). Enligt Josefus härjades de av Nebukadnessar år 582 f Kr (jfr Hes 25:8f).

- för det har ödelagts!
 Kirjatajim har kommit på skam
 och intagits,
 fästet har kommit på skam
 och ligger krossat.
- ² Moab prisas inte längre.
 I Heshbon smider man
 onda planer mot det:
 ”Kom, låt oss göra slut på det,
 så att det inte mer är ett folk!”
 Också du, Madmen, ska tystas,
 svärdet ska förfölja dig.
- ³ Sorgerop hörs från Horonajim,
 förödelse och stor förstörelse.
- ⁴ Moab är krossat,
 högljutt klagar barnen där.
- ⁵ Uppför backen mot Luhit
 går man under gråt,
 och på vägen ner till Horonajim
 hörs ångestfulla sorgerop
 över förstörelsen.
- ⁶ Fly, rädda era liv
 och bli som en buske i öknen!
- ⁷ Eftersom du litar
 till dina gärningar och dina skatter
 ska också du intas.
 Och Kemosh ska gå i fångenskap
 och hans präster
 och furstar med honom.
- ⁸ Ödeläggaren ska drabba varje stad,
 och ingen stad
 ska komma undan.
 Dalen ska bli fördärvad
 och slätten läggas öde,
 så som HERREN har sagt.
- ⁹ Ge Moab vingar,
 flygande måste han fly.
 Hans städer ska bli öde,
 och ingen ska bo i dem.
- ¹⁰ Förbannad är den som utför
 HERRENS verk försumligt,
 förbannad är den som tvekar
 att bloda ner sitt svärd!
- ¹¹ Moab har levt i trygghet
 från sin ungdom,
 han har legat i ro
 som vin på sin bottensats.

48:5 Jes 15:5. **48:6** Jer 17:6. **48:7** 4 Mos 21:29, 1 Kung 11:7, Jer 49:3f. **48:7** *Kemosh* Moabiternas nationalgud.
48:9 *vingar* Grundtexten svårtolkad. Annan översättning: ”salt” (jfr Dom 9:45). Andra handskrifter: ”en gravsten” (så Septuaginta). **48:11** Sef 1:12.

Han har inte hållts från kärll till kärll,
inte vandrat bort i fångenskap.
Därför har han kvar sin smak,
och hans luktsinne
har inte förändrats.

¹² Se, därför ska dagar komma, säger HERREN, då jag sänder till honom vintappare, som ska tappa honom och tömma hans fat och krossa hans krukor.

¹³ Då ska Moab skämmas för Kemosh, liksom Israels folk fick skämmas för Betel som de litade till.

¹⁴ Hur kan ni säga:

”Vi är hjältar
och tappra män i striden”?

¹⁵ Moab ska ödeläggas,
dess städer gå upp i rök
och dess utvalda unga män
komma ner för att slaktas.
Så säger Kungen,
HERREN Sebaot är hans namn.

¹⁶ Moabs undergång är nära,
hans olycka kommer med hast.

¹⁷ Ha medlidande med honom,
alla ni som bor omkring honom,
alla ni som känner hans namn!
Säg: ”Hur sönderbruten är inte
den starka spiran,
den härliga staven!”

¹⁸ Kom ner från din härlighet
och sätt dig på torra marken,
du dotter Dibons folk,
för den som ödelägger Moab
drar upp mot dig
och förstör dina fästen.

¹⁹ Ställ dig vid vägen
och se dig omkring,
du som bor i Aroer.
Fråga honom som flyr
och henne som kommit undan,
säg: ”Vad har hänt?”

²⁰ Moab har kommit på skam,
det är krossat, jämra er och ropa!
Berätta vid Arnon
att Moab är ödelagt.

²¹ Domen har drabbat slättlandet, över Holon, Jahas och Mofaat,

²² över Dibon, Nebo och Bet-Diblatajim,

²³ över Kirjatajim, Bet-Gamul och Bet-Meon,

²⁴ över Keriot och Bosra och över alla andra städer i Moabs land, vare sig de ligger långt borta eller nära.

- 25 Avhugget är Moabs horn
och sönderbruten är hans arm,
säger HERREN.
- 26 Gör honom drucken, för han har upphävt sig mot HERREN. Moab ska vältra sig i spyor
och bli till åtlöje, också han.
- 27 Eller var inte Israel till åtlöje för dig? Ertappades han bland tjuvar, eftersom du skakar
på huvudet så ofta du talar om honom?
- 28 Överge städerna
och bygg bo i klippan,
ni Moabs invånare.
Gör som duvan
som bygger sitt näste
i sidorna på gapande klyftor.
- 29 Vi har hört om Moabs högmod,
hans gränslöst stora högfärd,
hans stolthet,
högmod och överlägsenhet
och hans hjärtas förhävelse.
- 30 Jag känner hans fräckhet,
säger HERREN,
hans tomma skryt
och svekfulla sätt.
- 31 Därför jämrar jag mig
för Moabs skull
och klagar över hela Moab.
Över Kir-Heres män
ska man sucka.
- 32 Mer än Jaeser gråter,
gråter jag över dig,
du Sibmas vinstock.
Dina rankor gick över havet
och nådde till Jaesers hav.
Mitt i din sommar
och din vinbärgning
har ödeläggaren slagit ner.
- 33 Glädjen och jublet har ryckts bort
från de bördiga fälten
och från Moabs land.
Jag har gjort slut
på vinet i pressarna,
man trampar inte längre vin
under glädjerop –
rop hörs men inte glädjerop.
- 34 Från Heshbon hörs rop
ända till Eleale,
ända till Jahas

- höjer man sin röst
och från Soar ända till Horonajim,
till Eglat-Selisia,
för också Nimrims vatten
har blivit torr mark.
- 35 Jag ska i Moab göra slut på dem
som bär fram offer
på offerhöjden
och tänder rökelse åt sina gudar,
säger HERREN.
- 36 Därför klagar mitt hjärta
som en flöjt över Moab,
mitt hjärta klagar som en flöjt
över Kir-Heres män.
Det som är kvar
av vad de förvärvat
går förlorat.
- 37 Alla huvuden är rakade
och alla skägg avskurna.
På alla händer finns ristningar
och runt höfterna bär de säcktyg.
- 38 På alla Moabs tak och på dess torg
hörs bara dödsklagan,
för jag har krossat Moab
som ett värdelöst kärl,
säger HERREN.
- 39 Hur nerbruten är han inte,
hur jämrar de sig inte!
Hur vänder inte Moab ryggen till
i skam!
Moab blir ett åtlöje och en skräck
för alla som bor omkring honom.
- 40 För så säger HERREN:
Se, han svävar fram som en örn,
han breder ut sina vingar
över Moab.
- 41 Keriot intas, fästena erövrar.
Hjärtat hos Moabs hjältar
blir på den dagen
som hjärtat hos en kvinna
i barnsnöd.
- 42 Moab ska förgöras
så att det inte mer är ett folk,
för han har förhävt sig mot HERREN.
- 43 Frukta, fallgrop och fälla
väntar er, ni Moabs invånare,
säger HERREN.
- 44 Den som flyr från skräcken

48:36 Jes 15:7, 16:11. 48:37 Jes 15:2f, Jer 47:5, Hes 7:18.

48:38 Jer 22:28, Hos 8:8.

48:40 Jes 8:8, Jer 49:22, Hos 8:1.

48:43 Jes 24:17f, Klag 3:47. 48:44 Amos 5:19.

störtar i fallgropen,
och den som kommer upp
ur fallgropen fastnar i fällan,
för jag ska låta ett hemsökelsens år
drabba Moab, säger HERREN.

- 45 I Heshbons skugga stannar de,
det är slut
med flyktingarnas kraft,
för en eld gick ut från Heshbon,
en låga från Sichon.
Den förtärde Moabs sida,
hjässan på stridslarmets söner.
- 46 Ve dig Moab!
Förlorat är Kemosh folk,
för dina söner har tagits till fånga,
dina döttrar har förts bort
i fångenskap.
- 47 Men i kommande dagar
ska jag göra slut
på Moabs fångenskap,
säger HERREN.

Så långt domen över Moab.

49

Profetia om Ammon

- 1 Om ammoniterna.
Så säger HERREN:
Har Israel inga barn,
eller har han ingen arvinge?
Eller varför har deras kung
tagit Gad i besittning,
och varför bor hans folk
i dess städer?
- 2 Se, därför ska dagar komma,
säger HERREN,
då jag ska låta ett stridsrop höras
mot Rabba i ammoniternas land.
Det ska bli en öde grushög,
och dess lydstäder
ska brännas upp i eld.
Israel ska då ta i besittning
dem som tog hans arv,
säger HERREN.

48:45 4 Mos 21:28f, 24:17. **48:47** Jer 46:26, 49:6, 39. **49:1** 1 Kung 11:5, Hes 21:28f, 25:2, Amos 1:13f. **49:1 ammoniterna** Folk runt nutida Amman i Jordanien (Bibelns Rabba). Deltog liksom moabiterna i upproret mot Nebukadnessar (23:7) och härjades 582 f Kr (jfr Hes 25:2f). **49:1 deras kung** Annan översättning: "Milkom", ammoniternas huvudgud (2 Kung 23:13) som också kallades Molok (3 Mos 20:2f). Jfr 2 Sam 12:30. Gäller även vers 3. **49:1 tagit Gad** Området öster om Jordan som hade getts åt Gads stam (se Jos 13:24).

- 3 Jämra dig, Heshbon,
 för Ai är ödelagt!
 Ropa, ni Rabbas döttrar!
 Klä er i säcktyg,
 klaga och gå runt i gårdarna,
 för deras kung går bort
 i fångenskap
 och hans präster och furstar
 med honom.
- 4 Varför skryter du om dina dalar,
 att din dal flödar över,
 du trolösa dotter?
 Du litar på dina skatter och säger:
 ”Vem kan komma åt mig?”
- 5 Se, jag ska låta fruktan drabba dig,
 säger Herren Gud Sebaot,
 från alla som bor runt omkring dig.
 Och ni ska drivas bort,
 var och en åt sitt håll,
 och ingen ska samla dem som flyr.
- 6 Men därefter ska jag göra slut
 på Ammons fångenskap,
 säger HERREN.

Profetia om Edom

- 7 Om Edom.
 Så säger HERREN Sebaot:
 Finns det ingen vishet mer
 i Teman?
 Har de förståndiga inget råd att ge?
 Är deras vishet borta?
- 8 Fly, vänd om,
 göm er djupt nere i dalarna,
 ni Dedans invånare,
 för jag ska låta olycka drabba Esau
 när jag straffar honom.
- 9 Om vinbärgare kommer till dig
 lämnar de ingen efterskörd kvar,
 om tjuvar kommer om natten
 fördärvar de så mycket de kan.
- 10 För det är jag som har klätt av Esau,
 jag har avslöjat hans gömställen
 så att han inte kan hålla sig dold.
 Ödeläggelse har drabbat hans barn,
 hans bröder och grannar.
 Han finns inte mer.
- 11 Lämna dina faderlösa,
 jag ska hålla dem vid liv.

Dina änkor kan lita på mig.

12 För så säger HERREN: Se, de som inte blev dömda att dricka ur bägaren tvingas att dricka. Skulle då du bli ostraffad? Nej, du ska inte bli ostraffad utan tvingas att dricka.

13 För jag har svurit vid mig själv, säger HERREN, att Bosra ska bli till häpnad och vanära. Det ska ödeläggas och bli en förbannelse, och alla dess lydstäder ska bli ödemarker för all framtid.

14 Jag har hört ett budskap
från HERREN,
en budbärare har sänts ut
bland hednafolken:
”Kom samman och dra ut mot det
och res er till strid.”

15 För se, jag ska göra dig
liten bland hednafolken,
föraktad bland människorna.

16 Skräcken du spred
och ditt hjärtas högmod
har bedragit dig,
du som bor bland bergsklyftorna
och har ditt tillhåll uppe
på höjden.

Även om du byggde ditt bo
så högt som örnen
skulle jag ändå störta dig
ner därifrån, säger HERREN.

17 Edom ska bli till häpnad. Var och en som går där förbi ska häpna och vissla vid tanken på alla dess plågor.

18 Som när Sodom och Gomorra ödelades med sina grannstäder, säger HERREN, så ska ingen bo där mer och ingen människa vistas där.

19 Se, som ett lejon ska han dra upp från Jordanbygdens täta snår till frodiga betesmarker. På ett ögonblick ska jag jaga bort dem därifrån. Och den som är utvald ska jag sätta över dem. För vem är min like och vem kan ställa mig till svars? Eller vem är den herde som kan stå emot mig?

20 Hör därför vad HERREN har beslutat om Edom och tankarna som han tänkt om dem som bor i Teman:

Även de minsta i hjorden
ska släpas bort,
och deras betesmark
ska häpna över dem.

21 Vid dånet av deras fall bävar jorden.
Man skriar så att ljudet hörs
ända till Röda havet.

22 Se, han lyfter som en örn,
han svävar fram och breder ut
sina vingar över Bosra.

Hjärtat hos Edoms hjältar
 blir på den dagen
 som hjärtat hos en kvinna
 i barnsnöd.

Profetia om Damaskus

- 23 Om Damaskus.
 Hamat och Arpad kommer
 på skam,
 för de har hört ett ont budskap.
 De fylls av ångest,
 som ett upprört hav
 som inte kan bli stilla.
- 24 Damaskus har tappat modet
 och vänt för att fly,
 skräcken har fått grepp,
 de grips av ångest och vanda
 som en barnaföderska.
- 25 Hur övergiven är inte
 den berömda staden,
 min glädjes stad?
- 26 Därför måste de unga männen
 falla på gatorna,
 och alla krigsmän förgöras
 på den dagen,
 säger HERREN Sebaot.
- 27 Jag ska tända eld
 på Damaskus murar,
 och den ska förtära
 Ben-Hadads palats.

Profetia om Kedar och Hasor

- 28 Om Kedar och Hasors riken som besegrades av Nebukadressar, Babels kung.
- Så säger HERREN:
 Res dig, dra upp mot Kedar
 och härja Österlandets söner.
- 29 Deras hyddor och hjordar
 ska rövas bort,
 deras tält och allt deras bohag,
 deras kameler ska föras bort
 från dem,
 och man ska ropa över dem:
 Skräck från alla håll!
- 30 Fly, vandra långt bort,
 göm er djupt ner,
 ni Hasors invånare, säger HERREN,
 för Babels kung Nebukadressar
 har fattat beslut om er
 och tänkt ut en plan mot er.

- 31 Bryt upp, säger HERREN, och dra ut
mot ett obekymrat folk
som bor i trygghet,
utan portar eller bommar.
De bor för sig själva.
- 32 Deras kameler ska bli ert byte,
och deras stora boskapshjordar
ska bli ert rov.
Jag ska skingra dem
åt alla väderstreck,
männen med kantklippt hår.
Från alla håll
ska jag låta ofärd drabba dem,
säger HERREN.
- 33 Hasor ska bli en boning
för schakaler,
en ödemark för alltid.
Ingen ska bo där mer
och ingen människa vistas där.

Profetia om Elam

- 34 Detta är HERRENS ord som kom till profeten Jeremia om Elam i början av Juda kung Sidkias regering. Han sade:
- 35 Så säger HERREN Sebaot:
Se, jag ska bryta Elams båge,
deras främsta makt.
- 36 Jag ska låta fyra vindar
komma mot Elam
från himlens fyra hörn.
Jag ska skingra dem
åt alla väderstreck,
och det ska inte finnas något folk
dit de fördrivna från Elam
inte ska komma.
- 37 Jag ska göra elamiterna
förfärade för sina fiender
och för dem som vill ta deras liv.
Jag ska låta olycka drabba dem,
min brinnande vrede,
säger HERREN.
Jag ska sända svärdet efter dem
tills jag har gjort slut på dem.
- 38 Jag ska sätta upp min tron i Elam
och utrota både kung
och furstar där, säger HERREN.
- 39 Men i kommande dagar
ska jag göra slut på
Elams fångenskap,
säger HERREN.

50

Profetia om Babel

- ¹ Detta ord talade HERREN om Babel, om kaldeernas land, genom profeten Jeremia:
- ² Förkunna bland hednafolken,
ropa ut det, res ett baner,
ropa ut och dölj det inte.
Säg: Babel är intaget,
Bel har kommit på skam,
Merodak är krossad.
Dess gudabilder har kommit
på skam,
dess avgudar är krossade.
- ³ För ett folk drar upp
mot det norrifrån.
De ska göra dess land
till en ödemark
så att ingen kan bo i det.
Både människor och djur ska fly.
- ⁴ I de dagarna och på den tiden,
säger HERREN,
ska Israels barn komma
tillsammans med Juda barn.
De ska gå under gråt
och söka HERREN sin Gud.
- ⁵ De ska fråga efter Sion
och vända sig hitåt:
”Kom! Låt oss hålla fast vid HERREN
i ett evigt förbund
som aldrig ska glömmas.”
- ⁶ Mitt folk var förlorade får.
Deras herdar vilseledde dem
och lät dem irra omkring
på bergen.
De strövade från berg till höjd
och glömde sin viloplats.
- ⁷ Alla som träffade på dem
slukade dem,
och deras motståndare sade:
”Vi är utan skuld.”
Det hände för att de hade syndat
mot HERREN,
rättfärdighetens boning,
mot HERREN, deras fäders hopp.
- ⁸ Fly ut ur Babel,

50:1 Jes 13:1f. **50:2** *Babel är intaget* Babel föll 539 f Kr för Koresch (Dan 5:31, 6:28). Därefter minskade Babel gradvis i betydelse och låg helt öde först efter nytestamentlig tid. Jfr Jes 47, Upp 17-18. **50:2** *Bel* Titel för Mesopotamiens högsta gud (jfr ”Baal”), under Babels tid Marduk (Merodak). **50:3** Jer 9:10. **50:4** Jer 3:18, 21, 31:9, Hos 1:11. **50:6** Jer 3:6, 23, Hes 34:5f, 15f, Ps 23:2, Ps 119:176, Matt 9:36. **50:7** Jer 2:3. **50:8** Jes 48:20, Jer 51:6, 45, Sak 2:10f, Upp 18:4.

- dra bort från kaldeernas land
och var som bockar
framför hjorden.
- ⁹ För se, jag ska väcka
från nordlandet
en mängd stora hednafolk
och föra dem upp mot Babel.
De ska rusta sig till strid mot det,
från det hållet ska det erövrast.
Deras pilar ska vara
som en skicklig hjältes,
ingen vänder tomhänt tillbaka.
- ¹⁰ Kaldeen ska plundras,
plundrarna ska alla få nog,
säger HERREN,
- ¹¹ för ni gladde er och jublade
när ni skövlade min arvedel.
Ni hoppade som kvigor
på tröskplatsen
och frustade som hingstar.
- ¹² Er mor ska ändå stå med djup skam,
hon som har fött er
ska få skämmas.
Se, sist av hednafolken
ska hon bli en ödemark,
ett torrt land och en öken!
- ¹³ På grund av HERRENS vrede
ska det ligga obebott
och helt öde.
Var och en som går förbi Babel
ska häpna och vissla
vid tanken på alla dess plågor.
- ¹⁴ Rusta er till strid mot Babel
från alla sidor,
ni som spänner båge.
Skjut på henne,
spar inte på pilarna,
för hon har syndat mot HERREN.
- ¹⁵ Höj segerrop över henne
från alla håll:
”Hon har tvingats ge upp.
Hennes stöd har fallit,
hennes murar är nerrivna!”
Detta är HERRENS hämnd.
Hämnas då på henne.
Gör mot henne som hon har gjort.
- ¹⁶ Utrota ur Babel den som sår
och den som håller skäran
i skördens tid.
Undan det härjande svärdet

ska var och en vända om
till sitt folk
och var och en fly hem till sitt land.

17 Israel är ett vilsekommet får
som jagats av lejon.

Först slukade Assyriens kung det, och till slut har Babels kung Nebukadressar gnagt dess ben.

18 Därför säger HERREN Sebaot, Israels Gud, så: Se, jag ska straffa Babels kung och hans land liksom jag har straffat Assyriens kung.

19 Jag ska föra Israel tillbaka till hans betesmarker, och han ska få gå i bet på Karmel och i Bashan. På Efraims berg och i Gilead ska han få äta sig mätt.

20 I de dagarna och på den tiden,
säger HERREN,
ska man söka efter Israels skuld,
men den är borta,
efter Juda synder,
men de finns inte mer.
För jag ska förlåta dem
som jag låter leva kvar.

21 Dra ut mot Meratajims land
och mot invånarna i Pekod.
Förgör dem och vig dem
åt förintelse, säger HERREN,
och gör i allt
som jag har befallt dig.

22 Det är stridslarm
och stor förödelse i landet.

23 Hur sönderbruten
och krossad är den inte,
den hammare som slog
hela jorden!
Hur har inte Babel kommit
hednafolken att häpna!

24 Jag lade ut en snara
för dig, Babel,
och du blev fångad
innan du visste om det.
Du ertappades och greps,
för det var mot HERREN
du hade gett dig i strid.

25 HERREN öppnade sitt vapenförråd
och tog fram sin vredes vapen,
för Herren Gud Sebaot hade
ett verk att utföra
i kaldeernas land.

50:17 2 Kung 17:5f, 25:1f, Hes 34:6. 50:19 Jer 29:10, 31:10, Dan 9:2, Mika 7:14. 50:20 Jes 43:25, Jer 31:34, Dan 9:24, Mika 7:18f. 50:21 Hes 23:23. 50:21 **Meratajim** Hebr. för "dubbel envishet". På akkadiska Marratum, saltträsk i sydöstra Irak. 50:21 **Pekod** Hebr. för "straffa". På akkadiska Pukudu, stamgrupp i östra Irak. 50:23 Jes 14:4f, Jer 51:20.

- 26 Ryck fram mot det från alla håll,
 öppna dess förrådshus,
 kasta i en hög vad där finns,
 som man gör med säd,
 och vig det åt förintelse.
 Låt ingenting bli kvar av det.
- 27 Döda alla dess tjuvar,
 för ner dem till slakt.
Ve dem, för deras dag har kommit,
 tiden för deras straff!
- 28 Lyssna till flyktingarna
 som söker rädda sig
 ut ur Babels land,
 för att i Sion förkunna HERREN
 vår Guds hämnd,
 hämnden för hans tempel.
- 29 Kalla samman bågskyttar
 mot Babel,
 alla som kan spänna en båge.
Slå läger runt omkring det,
 låt ingen komma undan.
Vedergäll det för dess gärningar,
 gör mot det precis som det själv
 har gjort,
 för det har handlat övermodigt
 mot HERREN,
 mot Israels Helige.
- 30 Därför ska dess unga män falla
 på gatorna,
 alla dess stridsmän ska gå
 under på den dagen,
 säger HERREN.
- 31 Se, jag är emot dig, du övermodige,
 säger Herren Gud Sebaot,
 för din dag har kommit,
 den tid då jag ska straffa dig.
- 32 Då ska den övermodige
 stappla och falla,
 och ingen ska resa upp honom.
Jag ska tända eld på hans städer
 och elden ska förtära allt
 omkring honom.
- 33 Så säger HERREN Sebaot:
 Förtryckta är Israels barn
 och Juda barn med dem.
Alla som har fört dem i fångenskap
 håller fast dem

- och vägrar att släppa dem.
- 34 Men deras återlösare är stark,
HERREN Sebaot är hans namn.
Han tar sig an deras sak,
och skaffar ro åt jorden
men oro åt Babels invånare.
- 35 Svärd mot kaldeerna, säger HERREN,
mot Babels invånare,
mot dess furstar och vise män!
- 36 Svärd mot lögnprofeterna,
de ska stå där som dårar.
Svärd mot dess hjältar,
de ska bli förfärade.
- 37 Svärd mot dess hästar och vagnar,
mot alla främmande folk därinne,
de ska bli som kvinnor.
Svärd mot dess skatter,
så att de rövas bort.
- 38 Torka ska drabba dess vatten,
de ska torka ut,
för det är ett gudabildernas land,
med sina skrämmande avgudar
uppför de sig som galna.
- 39 Därför ska schakaler bo där
tillsammans med andra ökendjur.
Strutsar ska där ha sin boning.
Aldrig mer
ska någon människa bo där,
från släkte till släkte
ska det vara obebott.
- 40 Liksom när Sodom och Gomorra
med sina grannstäder
ödelades av Gud,
säger HERREN,
så ska ingen bo där,
ingen människa mer vistas där.
- 41 Se, ett folk kommer norrifrån,
ett stort hednafolk,
många kungar reser sig
från jordens yttersta ände.
- 42 De bär båge och lans,
de är grymma och skoningslösa.
Larmet från dem
är som havets dån,
på hästar rider de fram,
rustade som kämpar till strid
mot dig, du dotter Babel.

50:34 Jes 14:7, 43:14, Jer 51:36f, Mika 7:9. **50:36** Jes 44:25, 47:12f. **50:37** Jer 51:30, Nah 3:13. **50:39** Jes 13:19f, 34:14f, Jer 51:37, Upp 18:2. **50:40** 1 Mos 19:24, Jer 49:18, Luk 17:29. **50:41** Jes 13:17f, Jer 6:22f. **50:42** Hab 1:8. **50:42** *lans* Annan översättning: "kroksabel".

43 När Babels kung hör ryktet om dem
sjunker hans händer ner.
Ängslan griper honom,
ångest som
hos en barnaföderska.

44 Se, som ett lejon ska han dra upp från Jordanbygdens täta snår till frodiga betesmarker. Ja, på ett ögonblick ska jag jaga bort dem därifrån. Och den som är utvald ska jag sätta över dem. För vem är min like och vem kan ställa mig till svars? Eller vem är den herde som kan stå emot mig?

45 Hör därför vad HERREN har beslutat om Babel och tankarna som han tänkt om kaldeernas land.

Även de minsta i hjorden
ska släpas bort,
och deras betesmark
ska häpna över dem.

46 Vid ropet: "Babel är intaget!"
ska jorden bäva
och ett skriande höras
bland folken.

51

1 Så säger HERREN:
Se, jag ska uppväcka
en ödeläggande ande mot Babel
och mot Leb-Kamajs invånare.

2 Jag ska sända skördemän
mot Babel,
och de ska rensa bort dess invånare
och ödelägga landet.
Från alla sidor ska de komma
emot det på olyckans dag.

3 Skyttar ska spänna sina bågar
mot dem som där spänner båge
och mot dem som där bröstar sig
i sitt pansar.
Skona inte de unga männen,
vig hela dess här åt förintelse!

4 Slagna män ska då falla
i kaldeernas land
och genomborrade män
på deras gator,

5 för Israel och Juda är inte änkor
övergivna av sin Gud,
av HERREN Sebaot,
fastän deras land är fullt
av skuld mot Israels Helige.

50:43 Babels kung Nabonidus (556-539 f Kr). Se Dan 5:1f med not. **50:44** Jer 49:19f. **51:1 Leb-Kamaj** är ett kryptogram för Kaldeen, dvs Babylonien. Namnet betyder "hjärtat på dem som reser sig mot mig". **51:5** Hos 11:8, Joh 14:18.

- 6 Fly ut ur Babel!
 Var och en ska rädda sitt liv
 så att ni inte går under
 genom dess missgärning,
 för detta är en hämndens tid
 för HERREN
 då han vedergäller Babel
 vad det har gjort.
- 7 En gyllene bägare var Babel
 i HERRENS hand,
 den gjorde hela jorden drucken.
 Av dess vin drack hednafolken,
 därför blev de från vettet.
- 8 Men plötsligt har nu Babel fallit
 och krossats.
 Jämra er över det!
 Hämta balsam för dess plåga,
 kanske kan den botas.
- 9 ”Vi har försökt att bota Babel,
 men det har inte kunnat botas.
 Låt oss lämna det
 och gå var och en till sitt land,
 för dess straffdom
 räcker upp till himlen,
 den når ända upp till skyarna.
- 10 HERREN har låtit vår rättfärdighet
 gå fram.
 Kom, låt oss berätta i Sion
 om HERREN vår Guds verk.”
- 11 Vässa pilarna, fatta sköldarna!
 HERREN har väckt
 de mediska kungarnas ande,
 hans avsikt är att lägga Babel
 i ruiner.
 Det är HERRENS hämnd,
 hämnden för hans tempel.
- 12 Res ett baner mot Babels murar!
 Håll sträng bevakning,
 ställ ut vakter,
 lägg bakhåll!
 För HERREN har fattat sitt beslut,
 och han utför vad han har talat
 mot Babels invånare.
- 13 Du som bor vid stora vatten
 och är så rik på skatter,
 ditt slut har nu kommit,
 din girighets mått är fyllt.
- 14 HERREN Sebaot har svurit
 vid sig själv:

Sannerligen, jag ska fylla dig
med människor
så talrika som gräshoppor,
och de ska höja segerrop mot dig.

15 Han har skapat jorden
genom sin kraft,
han har grundat världen
genom sin vishet,
och genom sitt förstånd har han spänt ut himlen.

16 När han låter sin röst höras,
då brusar himlens vatten,
då låter han regnskyar stiga
upp från jordens ände.
Han gör blixtar åt regnet
och för vinden
ut ur dess förvaringsrum.

17 Alla människor står då som dårar,
utan förstånd.
Alla guldsmederna kommer
på skam med sina avgudar,
för deras gjutna gudabilder
är bedrägeri,
ingen ande är i dem.

18 Tomhet är de,
ett verk som väcker åtlöje.
När straffet drabbar dem
förgås de.

19 Sådan är inte han
som är Jakobs del.
Han är den som har format allt
och sin arvedels stam.
HERREN Sebaot är hans namn.

20 Min hammare är du,
mitt stridsvapen.
Med dig krossar jag hednafolk,
med dig fördärvar jag riken,

21 med dig krossar jag
häst och ryttare,
med dig krossar jag
vagn och kusk,

22 med dig krossar jag
man och kvinna,
med dig krossar jag
gammal och ung,
med dig krossar jag
yngling och jungfru,

23 med dig krossar jag
herden och hans hjord,

med dig krossar jag
 bonden och hans oxar,
 med dig krossar jag
 ståthållare och styresmän.

²⁴ Men nu ska jag inför era ögon vedergälla Babel och Kaldeens alla invånare för allt det onda som de har gjort mot Sion, säger HERREN.

²⁵ Se, jag vänder mig mot dig, du fördärvets berg, säger HERREN, du som fördärvar hela jorden, och jag ska sträcka ut min hand mot dig och stöta dig ner från klipporna och göra dig till ett förbränt berg,

²⁶ så att man inte från dig ska kunna ta vare sig hörnsten eller grundsten. Du ska bli en ödemark för alltid, säger HERREN.

²⁷ Res ett baner på jorden,
 blås i horn bland hednafolken,
 förbered hednafolk
 till strid mot det,
 båda upp riken mot det,
 Ararat, Minni och Ashkenas.
 Välj ut en härförare mot det,
 dra dit upp med hästar
 som liknar borstiga gräshoppor.

²⁸ Förbered hednafolk
 till strid mot det:
 Mediens kungar, dess ståthållare
 och alla dess landsfurstar
 och hela det land som lyder
 under deras välde.

²⁹ Då skälver jorden och bävar,
 för HERRENS planer
 mot Babel fullbordas:
 att göra Babels land till
 en ödemark utan invånare.

³⁰ Babels hjältar slutar att strida,
 de sitter stilla i sina fästen.
 Deras styrka har försvunnit,
 de har blivit som kvinnor.
 Man har tänt eld
 på Babels boningar,
 och dess bommar
 är sönderbrutna.

³¹ Löpare möter löpare,
 den ene budbäraren korsar
 den andres väg
 för att meddela Babels kung
 att hela hans stad har intagits,

³² att vadställena har erövrats,
 att dammarna är uppbrända i eld
 och stridsmännen står
 skräckslagna.

51:27 Ararat, Minni Riken i gränsområdet mellan nuvarande Turkiet och Iran. **51:27 Ashkenas** Skyter (Kol 3:11), hästfolk öster och norr om Svarta havet (1 Mos 10:3). **51:30** Ps 76:6, Jer 50:15, 37, Nah 3:13.

- 33 För så säger HERREN Sebaot,
Israels Gud:
Dottern Babel är som en tröskplats
när man just har trampat
till den.
Ännu en liten tid,
och skördetiden är inne.
- 34 Han har slukat mig
och tillintetgjort mig,
Babels kung Nebukadressar.
Han har gjort mig till ett tomt kärl,
som en drake har han svält mig,
han har fyllt sin buk
med mina läckerheter
och drivit bort mig.
- 35 ”Låt det våld som har drabbat mig
och mitt kött
komma över Babel”,
säger hon som bor i Sion.
”Låt mitt blod komma över
Kaldeens invånare”,
säger Jerusalem.
- 36 Därför säger HERREN så:
Se, jag ska utföra din sak
och utkräva din hämnd.
Jag ska låta Babels hav sina bort
och dess brunn torka ut,
- 37 och Babel ska bli en stenhög,
ett tillhåll för schakaler,
till häpnad och förakt.
Ingen ska bo där.
- 38 Alla ryter de nu som lejon,
de morrar som lejonungar.
- 39 Men när de är som mest upptända
ska jag ordna ett gästabud
för dem.
Jag ska göra dem druckna
så att de jublar,
och så ska de somna in
i en evig sömn
och aldrig mer vakna, säger HERREN.
- 40 Jag ska föra dem ner
till att slaktas som lamm,
som baggar och bockar.
- 41 Hur har inte Sheshak blivit intaget,
det som var
hela jordens berömmelse

- har erövrats!
Hur har inte Babel fått
hednafolken att häpna!
- 42 Havet steg upp över Babel,
de brusande böljorna täckte
över det.
- 43 Så förvandlades dess städer
till en ödemark,
ett torrt land och en öken,
ett land där ingen bor
och där ingen människa går fram.
- 44 Jag ska straffa Bel i Babel
och dra ut ur hans gap
vad han har slukat.
Hednafolken ska inte mer
strömma till honom,
också Babels murar ska falla.
- 45 Dra ut därifrån, mitt folk.
Var och en ska rädda sitt liv
undan HERRENS brinnande vrede.
- 46 Tappa inte modet
och frukta inte de rykten
som hörs i landet,
även om ett rykte kommer ena året
och ett nytt rykte nästa år,
även om våld råder på jorden
och härskare står mot härskare.
- 47 För se, dagar ska komma
då jag ska straffa
Babels avgudar
och då hela dess land ska stå
med skam
och alla bli slagna därinne.
- 48 Då ska de jubla över Babel,
himmel och jord
och allt som finns där,
för norrifrån kommer
härjarna över det,
säger HERREN.
- 49 På grund av dem som har dräpts
i Israel måste Babel falla,
så som dräpta över hela jorden
har fallit för Babels skull.
- 50 Ni som räddat er undan svärdet,
ge er av, stanna inte!
Kom ihåg HERREN i fjärran land
och låt Jerusalem vara
i era hjärtan!

- 51 Vi står här med skam,
vi blir hånade.
Blygsel täcker vårt ansikte,
för främlingar har trängt in i
de heliga platserna i HERRENS hus.
- 52 Se, därför ska dagar komma,
säger HERREN,
då jag ska döma Babels avgudar
och i hela dess land
ska slagna män jämra sig.
- 53 Även om Babel steg upp till himlen
och gjorde sin befästning
hög och ointaglig,
så skulle ändå plundrare
från mig nå dit, säger HERREN.
- 54 Sorgerop hörs från Babel
och stor förödelse
från kaldeernas land,
- 55 för HERREN ödelägger Babel
och gör slut på
det stora larmet därinne.
Deras vågor brusar
som stora vatten,
dånnet av dem ljuder högt,
- 56 för över Babel kommer en
som ödelägger,
och hjältarna där tas till fånga,
deras bågar bryts sönder.
HERREN är en vedergällningens Gud,
han lönar till fullo.
- 57 Jag ska göra dem druckna,
Babels furstar och visa,
dess ståthållare, styresmän
och hjältar.
De ska somna in i en evig sömn
och aldrig mer vakna,
säger Kungen.
HERREN Sebaot är hans namn.
- 58 Så säger HERREN Sebaot:
Babels breda murar
ska rivas ner i grund,
och de höga portarna
ska brännas upp i eld.
Så mödar sig folken för intet
och folkslagen arbetar sig trötta
för det som blir lågornas rov.

⁵⁹ Detta är vad profeten Jeremia befallde Seraja, son till Neria, son till Mahaseja, då denne begav sig till Babel med Juda kung Sidkia i hans fjärde regeringsår. Seraja var nämligen kvartermästare.

⁶⁰ Jeremia skrev ner i en och samma bok all den olycka som skulle drabba Babel, allt detta som nu är skrivet om Babel.

⁶¹ Jeremia sade till Seraja: "När du kommer till Babel, se då till att du läser upp allt detta.

⁶² Och du ska säga: HERRE, du har själv talat om denna plats att du vill fördärva den så att ingen mer ska bo här, varken människa eller djur, för den ska vara en ödemark för all framtid.

⁶³ Och när du har läst upp hela boken, ska du binda en sten vid den och kasta den mitt i floden Eufkrat

⁶⁴ och säga: På samma sätt ska Babel sjunka ner och aldrig mer komma upp på grund av den olycka som jag ska låta drabba det. Och de ska gå under."

Här slutar Jeremias ord.

52

Sidkia blir kung i Juda

¹ Sidkia var tjuogoett år när han blev kung och han regerade elva år i Jerusalem. Hans mor hette Hamital och hon var dotter till Jeremia från Libna.

² Han gjorde det som var ont i HERRENS ögon, så som Jojakim hade gjort.

³ Det var på grund av HERRENS vrede som detta skedde med Jerusalem och Juda tills han förkastade dem från sitt ansikte. Och Sidkia gjorde uppror mot Babels kung.

⁴ På tionde dagen i den tionde månaden av Sidkias nionde regeringsår kom Babels kung Nebukadressar med hela sin här till Jerusalem och belägrade staden. De byggde en belägringsmur runt omkring den.

⁵ Staden var belägrad ända till kung Sidkias elfte regeringsår.

⁶ Men på nionde dagen i den fjärde månaden var svälten så stor i staden att folket i landet inte hade något att äta.

⁷ Staden stormades och allt krigsfolket flydde och drog ut ur staden under natten genom porten mellan de båda murarna, den port som ledde till den kungliga trädgården, medan kaldeerna låg runt omkring staden. De tog vägen mot Hedmarken.

⁸ Men kaldeernas här förföljde kungen och hann upp Sidkia på Jerikos hedmarker, sedan hela hans här hade övergett honom och skingrats.

⁹ Kaldeerna grep kungen och förde honom till den babyloniske kungen i Ribla i Hamats land. Där uttalade denne sin dom över honom.

¹⁰ Och Babels kung lät avrätta Sidkias barn inför hans ögon. Dessutom lät han också avrätta alla Juda furstar i Ribla.

¹¹ På Sidkia själv lät han sticka ut ögonen och lät fängsla honom med kopparkedjor. Den babyloniske kungen förde honom till Babel och lät honom sitta i fängelse ända till hans dödsdag.

Templet förstörs

51:59 Seraja, son till Neria Bror till skrivaren Baruk (Jer 32:12). Ett avtryck av Serajas personliga sigill finns bevarat. Som kvartermästare skötte han expeditionens inkvartering. **51:59 Sidkia i hans fjärde regeringsår** År 593 f Kr, då Hesekiel i Babel fick sin kallelse (Hes 1:1). **51:63** Upp 18:21. **51:64 Här slutar Jeremias ord** Kapitel 52 är en epilög hämtad från slutet av Andra Kungaboken (2 Kung 24:18f). **52:1** 2 Kung 24:18f, 2 Krön 36:11f, Jer 37:1f. **52:1 Sidkia ... elva år** 597-587 f Kr. Sidkia betyder "Herren är min rättfärdighet". Se även 2 Krön 36:11f. **52:3** Hes 17:15. **52:4** 2 Kung 25:1f, Jer 39:1f, Hes 24:1f. **52:6 fjärde månaden** Juni-juli 587 f Kr. **52:10** 2 Kung 25:7, Jer 39:6f.

¹² På tionde dagen i den femte månaden av den babyloniske kungen Nebukadressars nittonde regeringsår kom den babyloniske kungens tjänare Nebusaradan, som var överste för livvakterna, till Jerusalem.

¹³ Han brände HERRENS hus och det kungliga palatset. Alla hus i Jerusalem, alla de förnämas hus, brände han i eld.

¹⁴ Alla murar runt omkring Jerusalem bröts ner av hela den här av kaldeer som översten för livvakterna hade med sig.

¹⁵ En del av de fattigaste bland folket och den del av folket som var kvar i staden och de överlöpare som hade gått över till Babels kung, liksom den övriga hopen som fanns kvar, dem förde Nebusaradan, översten för livvakterna, bort i fångenskap.

¹⁶ Men av de fattigaste i landet lämnade Nebusaradan, översten för livvakterna, kvar några att sköta vingårdarna och åkrarna.

¹⁷ Kopparpelarna i HERRENS hus, tvättställen och kopparhavet i HERRENS hus slog kaldeerna sönder och förde all kopparn till Babel.

¹⁸ Och askkärlden, skovlarna, knivarna och alla kopparkärl som hade använts vid gudstjänsten tog de med sig.

¹⁹ Likaså tog översten för livvakterna faten, fyrfaten, offerskålarna, askkärlden, ljusstakarna, de andra skålarna och bågarna, allt som var av rent guld eller av rent silver.

²⁰ Vad gäller de två pelarna, havet som var ett enda och de tolv kopparoxarna under, det som kung Salomo hade låtit göra till HERRENS hus, så kunde kopparn i alla dessa föremål inte vägas.

²¹ Vad pelarna angår var den ena pelaren arton alnar hög och en tolv alnar lång tråd mätte omfånget. Den var fyra fingrar tjock och ihålig.

²² Ovanpå den var ett pelarhuvud av koppar, och detta pelarhuvud var fem alnar högt och ett flätverk och granatäpplen fanns på pelarhuvudet runt omkring, allt av koppar. Likadant var det på den andra pelaren också med granatäpplen.

²³ Granatäpplena var nittiosex utåt, men tillsammans var granatäpplena på flätverket runt omkring etthundra.

Juda rikets undergång

²⁴ Översten för livvakterna tog översteprästen Seraja och Sefanja, prästen närmast under honom, likaså de tre som höll vakt vid dörren.

²⁵ Och från staden tog han en hovman, den som var anförare för krigsfolket, och sju av kungens närmaste män som påträffades i staden. Likaså tog han överbefälhavarens skrivare, som brukade skriva ut folket i landet till krigstjänst, och 60 andra män av landets folk som påträffades i staden.

²⁶ Dessa tog Nebusaradan, översten för livvakterna, och förde dem till den babyloniske kungen i Ribla.

²⁷ Och Babels kung lät avrätta dem där, i Ribla i Hamats land. Så blev Juda bortfört från sitt land.

²⁸ Antalet av dem som Nebukadressar förde bort var i det sjunde året 3 023 judar

²⁹ och i Nebukadressars artonde regeringsår 832 personer från Jerusalem.

³⁰ I Nebukadressars tjugotredje regeringsår förde Nebusaradan, översten för livvakterna, bort 745 personer. Hela antalet utgjorde 4 600 personer.

Kung Jojakins benådning

52:17 Jer 27:19f. **52:20** 1 Kung 7:15f, 47. **52:21** 2 Krön 3:15f. **52:21 arton ... tolv alnar** Nästan 9 meter och 6 meter (se 1 Kung 7:15f). **52:29 sjunde ... artonde regeringsår** År 598 och 587 f Kr (se 2 Kung 24 och 25). **52:30 Nebukadressars tjugotredje regeringsår** År 582 f Kr. **52:30 livvakterna** Annan översättning: "slaktarna" eller "kockarna" (föråldrad titel).

³¹ Men i det trettiosjunde året sedan Juda kung Jojakin hade blivit bortförd i fångenskap, i tolfte månaden på tjugofemte dagen i månaden, tog Babels kung Evil-Merodak – samma år han blev kung – Jojakin, Juda kung, till nåder och förde honom ut ur fängelset.

³² Han talade vänligt med honom och gav honom främsta platsen bland de kungar som var hos honom i Babel.

³³ Han fick lägga av sin fångdräkt och ständigt äta vid kungens bord så länge han levde.

³⁴ Ett fast underhåll fick han från kungen i Babel, visst för varje dag, ända till sin dödsdag, så länge han levde.

52:31 2 Kung 25:27f. **52:31 trettiosjunde året... tolfte månaden på tjugofemte dagen** 22 mars 561 f Kr. **52:31 Evil-Merodak** På babyloniska Amel-Marduk, "Marduks man". Regerade 562-560 f Kr och ändrade på många av sin far Nebukadnessars beslut. På hebreiska kan evil också översättas "dåre". **52:33** 2 Sam 9:7f, 1 Kung 2:7. **52:34 Ett fast underhåll** Juda kung Jojakin finns omnämnd i babyloniska ransoneringslistor från Nebukadnessars tid.

Klagovisorna

Klagovisorna (på hebreiska *Eichá*, ungefär "Ack") bearbetar katastrofen när Jerusalem och templet ödelades av babylonierna i augusti 587 f Kr (se 2 Kung 25:8f, jfr även Ps 74, 79, 137). Enligt judisk tradition är de fem klagosångerna skrivna av Jeremia, "den gråtande profeten" som bevittnade stadens undergång (Jer 38:28f). Kapitel 1-4 är skrivna som alfabetiska psalmer där verserna börjar med en av det hebreiska alfabetets 22 bokstäver i ordningsföljd.

Klagovisorna läses bland judarna varje år i augusti vid Tisha b'Av, till minne av både det första och det andra templets förstöring (år 70 e Kr, jfr Matt 24:2, Luk 19:43).

Jerusalems sorg och ödeläggelse

⚡Alef

- 1 Så övergiven hon sitter,
den folkrika staden!
Hon som var stor bland folken
har blivit som en änka,
furstinnan bland länderna
måste göra slavtjänst.

⤴Beth

- 2 Bittert gråter hon i natten
med tårar på sin kind.
Ingen tröstare har hon
bland alla sina älskare.
Alla hennes vänner har svikit henne,
de har blivit hennes fiender.

⤵Gimel

- 3 Juda har gått i landsflykt
efter förtryck och svårt slaveri.
Hon bor bland hednafolk
och finner ingen ro.
Alla hennes förföljare
har hunnit ifatt henne,
mitt i hennes nöd.

⤴Daleth

- 4 Vägarna till Sion sörjer,
ingen kommer till högtiderna.
Alla hennes portar är öde,
hennes präster suckar.
Hennes jungfrur är bedrövade,
och själv sörjer hon bittert.

⤴He

- 5 Hennes ovänner har makten,
hennes fiender känner sig säkra,

1:1 Esra 4:20, Jes 54:4. **1:1** Septuaginta tillägger en inledning: "När Israel hade förts bort i fångenskap och Jerusalem ödelagts, satt Jeremia och grät och sjöng denna klagosång över Jerusalem." **1:2** Ps 31:12, 38:12, 77:3f, Jer 13:17. **1:4** Jes 3:26, Jer 14:2. **1:4 högtiderna** Vid påsken, pingsten och lövhyddohögtiden i oktober hade folket samlats i Jerusalem från hela landet (5 Mos 16:16). Nu var firandet ett minne blott. **1:5** 5 Mos 28:43f.

eftersom HERREN
 har bedrövat henne
 för hennes många synder.
 Hennes barn har vandrat bort
 som fångar framför fienden.

¶Waw

6 All sin prakt har dottern Sion förlorat.
 Hennes furstar liknar hjortar
 som inte funnit bete,
 som kraftlösa flyr undan jägaren.

¶Zajin

7 I sin nöd och hemlöshet
 minns Jerusalem
 alla skatter hon hade
 i forna dagar.
 Nu när hennes folk
 har fallit i fienders hand
 och ingen hjälpare finns,
 ser de med hån
 på hennes undergång.

¶Heth

8 Svårt har Jerusalem syndat,
 därför har hon blivit oren.
 Alla som ärat henne föraktar henne,
 för de ser hennes nakenhet.
 Självsuckar hon och vänder sig bort.

¶Teth

9 Orenhet fläckar hennes mantelflik,
 hon tänkte inte
 på hur slutet skulle bli.
 Hon har sjunkit ofattbart djupt,
 och ingen tröstare finns.
 HERRE, se mitt betryck,
 för fienden triumferar!

¶Jod

10 Fienden sträckte sin hand
 efter alla hennes skatter.
 Hon såg hur hedningar
 gick in i hennes helgedom,
 dem du förbjöd
 att komma in i din församling.

¶Kaf

11 Hela hennes folk suckar
 och söker efter bröd.
 De byter sina skatter mot mat
 för att hålla sig vid liv.
 Se, HERRE, och tänk på

1:7 Jes 64:11. 1:8 Jes 47:3, Jer 13:22, 26, Nah 3:5. 1:8 oren Hebr. *niddá* används även om menstruation. Annan
 översättning: "en som man skakar på huvudet åt". 1:9 5 Mos 32:29, Jes 47:7, Jer 2:34, Luk 19:42. 1:10 5 Mos 23:3f,
 Neh 13:1f, Ps 79:1f, Jer 51:51, Hes 44:9. 1:10 förbjöd att komma in i din församling Se 5 Mos 23:3f, samt Ef 2:14 med
 not.

hur föraktad jag blivit!

↳ *Lamed*

- 12 Betyder det inget för alla er
som går vägen förbi?
Se efter och se:
finns det någon smärta
lik smärtan som drabbat mig,
som HERREN har plågat mig med
på sin brinnande vredes dag?

↳ *Mem*

- 13 Han sände från höjden en eld
i mina ben och kuvade dem.
Han lade ut ett nät för mina fötter
och stötte mig tillbaka,
han lämnade mig övergiven
och sjuk dagen lång.

↳ *Nun*

- 14 Mina synder bands samman
till ett ok,
de vävdes ihop av hans hand
och lades på min nacke.
Han bröt min kraft,
Herren gav mig i händerna
på dem som jag inte kan stå emot.

↳ *Samek*

- 15 Alla mina hjältar
har Herren förkastat,
han samlade ett uppbåd mot mig
för att krossa mina unga män.
Som en vinpress har Herren trampat
jungfrun dottern Juda.

↳ *Ajin*

- 16 Därför gråter jag,
mitt öga, mitt öga rinner av tårar,
för min tröstare är fjärran ifrån mig,
han som ger liv åt min själ.
Mina barn är övergivna,
för fienden har triumferat.

↳ *Pe*

- 17 Sion sträcker ut sina händer,
men ingen tröstare finns.
HERREN har sänt Jakobs fiender
mot honom från alla håll,
Jerusalem har blivit som något orent
bland dem.

1:12 Jes 13:13, Klag 3:51, Dan 10:16. 1:13 i *mina ben och kuvade dem* Andra handskrifter (Septuaginta): "ner i mina ben". Skelettets ben symboliserar människans kärna och väsen (jfr Ps 32:3, 139:15). 1:14 Ps 31:11, 38:5, Ords 5:22. 1:15 Jes 63:3, Klag 2:22, Upp 19:15. 1:16 Jer 9:1, 14:17, Pred 4:1. 1:16 *öga* Hebr. *ájin* kan också översättas "källa".

𐤑Tsade

18 HERREN är rättfärdig,
 för jag gjorde uppror
 mot hans bud.
 Hör nu, alla ni folk,
 och se min smärta!
 Mina jungfrur och unga män
 har gått i fångenskap.

𐤑Qof

19 Jag kallade på mina älskare,
 men de svek mig.
 Mina präster och äldste
 gick under i staden,
 när de sökte efter mat
 för att hålla sig vid liv.

𐤑Resh

20 Se, HERRE, jag är i nöd!
 Det jäser inom mig,
 mitt hjärta vänder sig i mitt bröst,
 för jag har varit mycket upprorisk.
 Därute tar svärdet mina barn,
 härinne är det som döden.

𐤑Shin

21 De hör hur jag suckar,
 men ingen tröstare finns.
 Alla mina fiender har hört
 om min olycka,
 de gläds att du gjort det här.
 Dagen du förkunnat
 lät du komma.
 Men det ska gå dem
 som det gått mig.

𐤑Taw

22 Låt all deras ondska
 komma upp inför dig,
 och gör med dem
 som du gjort med mig
 för alla mina synders skull,
 för mina suckar är många
 och mitt hjärta är sjukt.

2**Herren bestraffar sitt folk****𐤑Alef**

1 Så mörka moln
 Herren i sin vrede
 har täckt dottern Sion med!

1:18 Jer 2:17, Dan 9:7f. **1:19** Jer 14:15. **1:19 mina älskare** Avgudadyrkande folk som förlett Israel till otrohet mot Herren (jfr Jer 4:30, Hes 16:33f, 23:5f, Hos 2:5f). **1:20** 5 Mos 32:25, Jes 16:11, Jer 4:19, Klag 2:11, Hes 7:15. **1:21** Jer 30:16, 50:10, 29, 51:24. **2:1** 1 Krön 28:2, Ps 132:7.

Han kastade Israels härlighet
från himlen ner till jorden,
han tänkte inte på sin fotpall
på sin vredes dag.

בBeth

² Utan att skona har Herren fördärvat
Jakobs alla boningar.
I sin vrede rev han
dottern Judas fästningar
och slog dem till marken,
han orenade riket och dess furstar.

גGimel

³ I vredens hetta högg han av
Israels alla horn.
Han drog undan sin högra hand
när fienden kom,
och brann i Jakob
likt en flammande eld
som förtär allt runt omkring.

דDaleth

⁴ Han spände sin båge som en fiende,
stod redo med sin högra hand
som en ovän,
och dödade allt
som var ljuvligt för ögat.
Över dottern Sions hydda
öste han sin vrede som eld.

הHe

⁵ Herren var som en fiende.
Han fördärvade Israel,
han fördärvade alla dess borgar,
han förstörde dess fästningar.
Han hopade sorg på sorg
över dottern Juda.

וWaw

⁶ Han skövlade sin boning
som en trädgård,
han förstörde sin mötesplats.
HERREN lät högtid och sabbat
falla i glömska i Sion,
i sin brinnande vrede
förkastade han kung och präst.

זZajin

⁷ Herren förkastade sitt altare,
han övergav sin helgedom.
Murarna runt hennes palats
gav han i fienders hand,
de ropade högt i HERRENS hus

som på en högtidsdag.

𐤇Heth

⁸ HERREN beslöt att förstöra
dottern Sions murar,
han spände ut mätsnöret
och drog inte undan sin hand
från skövlingen.
Han sände sorg över vallar
och murar,
allt ligger nu förstört.

𐤅Teth

⁹ Hennes portar sjönk ner i jorden,
han knäckte och krossade
hennes bommar.
Hennes kung och furstar
bor bland hednafolken,
ingen undervisning ges
och hennes profeter får ingen syn
från HERREN.

𐤍Jod

¹⁰ Dottern Sions äldste
sitter stumma på marken,
de kastar stoft över sitt huvud
och klär sig i säcktyg.
Jerusalems jungfrur
sänker sina huvuden mot jorden.

𐤎Kaf

¹¹ Mina ögon förtärs av gråt,
det jäser i mitt inre,
min lever rinner ut på jorden,
för dottern mitt folk går under,
barn och spädbarn förgås
på stadens gator.

𐤌Lamed

¹² De ropar till sina mödrar:
"Var finns bröd och vin?"
De tynar bort som slagna
på stadens gator,
de ger upp andan
i sina mödrars famn.

𐤏Mem

¹³ Vad ska jag säga dig,
vad ska jag likna dig med,
du dotter Jerusalem?
Vad ska jag jämföra dig med
för att trösta dig,
du jungfru dotter Sion?

2:8 2 Kung 21:13, Jes 34:11, Sak 1:16. **2:9** Ps 74:9, Hes 7:26. **2:10** Jer 6:26, Klag 1:4, Hes 27:30. **2:11** Jer 44:7, Klag 1:20, 4:4. **2:11 min lever** Annan Översättning (så Septuaginta): "min ära". **2:13** Jer 15:18, 30:12.

Din skada är ju stor som havet,
vem kan hela dig?

יNun

- 14 Dina profeters syner
var falska och dåraktiga,
de visade dig inte din skuld
för att vända bort din fångenskap.
De budskap de förkunnade för dig
var falska och förföriska.

סSamek

- 15 Alla som går vägen förbi
slår ihop sina händer
och hånar dig,
de visslar och skakar på huvudet
åt dottern Jerusalem:
”Är detta den stad som kallades
skönhetens krona,
hela jordens fröjd?”

פPe

- 16 Alla dina fiender spärrar upp
sin mun mot dig,
de visslar och gnisslar tänder
och säger: ”Vi har slukat henne!
Detta är dagen vi väntat på.
Vi fick uppleva den,
vi fick se den!”

אAjin

- 17 HERREN har gjort vad han bestämt,
han har uppfyllt sitt ord
som han uttalat för länge sedan.
Han har rivit utan att skona,
han har låtit fienden
triumfera över dig
och upphöjt dina motståndares horn.

צTsade

- 18 Deras hjärtan ropar till Herren.
Du dotter Sions mur,
låt tårarna rinna som en bäck
både dag och natt.
Ge dig ingen ro,
unna inte ditt öga någon vila.

קQof

- 19 Stig upp, ropa högt i natten
när nattväkterna börjar.
Utgjut ditt hjärta som vatten

2:14 Jer 2:8, 5:31, 14:14, 23:13f, 27:14, 29:9, Hes 13:2f, 22:28. **2:14 vända bort din fångenskap** Annan översättning: ”upprätta dig”. **2:15** Job 27:23, Ps 48:3, 50:2, Jer 18:16, 19:8. **2:16** Ps 22:14, Klag 3:46. **2:17** 3 Mos 26:14f, 5 Mos 28:15f. **2:19** 1 Sam 1:15, Ps 62:9, Jes 51:20, Klag 3:41. **2:19 nattväkterna** Varje natt var indelad i tre väkter eller fyratimmarsperioder (Dom 7:19).

inför Herrens ansikte,
lyft dina händer till honom
för dina barns liv
som tynar bort av hunger
i alla gathörn.

Resh

- 20 Se, HERRE, och tänk på
vem du gjort så emot.
Ska kvinnor äta sin livsfrukt,
barnen de burit i sin famn?
Ska präster och profeter dödas
i Herrens helgedom?

Shin

- 21 På marken, på gatorna
ligger unga och gamla.
Mina jungfrur och unga män
har fallit för svärd,
du har dödat på din vredes dag,
slaktat utan att skona.

Taw

- 22 Som till högtidsdag bjöd du in
skräck från alla håll.
På HERRENS vredes dag
var det ingen som kom undan
eller överlevde.
Dem som jag burit
i famnen och fostrat
har min fiende förgjort.

3

Lidande och hopp

Alef

- 1 Jag är mannen
som fått se lidande
under hans vredes ris.
2 Han har lett mig och fört mig
i mörker och inte i ljus.
3 Ja, han vände sin hand mot mig
gång på gång, dagen lång.

Beth

- 4 Han nötte ut mitt kött och min hud,
han krossade mina ben.
5 Han byggde en mur mot mig
och omringade mig
med bitterhet och möda.
6 På mörka platser lät han mig bo,
likt dem som länge varit döda.

Gimel

- 7 Han har spärrat in mig

- så att jag inte kommer ut,
han har lagt på mig tunga bojor.
8 Hur jag än klagar och ropar
stänger han ute min bön.
9 Han har spärrat mina vägar
med huggen sten
och gjort mina stigar krokiga.

𐤃Daleth

- 10 Han var en björn på lur mot mig,
ett lejon i försåt.
11 Han förde mig på avvägar
och slet mig i stycken,
han lät mig ligga övergiven.
12 Han spände sin båge
och ställde mig som mål för sin pil.

𐤃He

- 13 Pilar från sitt koger
har han satt i mina njurar.
14 Jag har blivit till åtlöje
för hela mitt folk,
deras nidvisa hela dagen lång.
15 Han har mättat mig med bitterhet,
gett mig malört att dricka.

𐤃Waw

- 16 Han har krossat mina tänder
mot stenar,
han har tryckt ner mig i askan.
17 Du har fördrivit min själ från friden,
jag har glömt vad lycka är.
18 Jag sade:
"Det är slut med min livskraft
och mitt hopp till HERREN."

𐤃Zajin

- 19 Tänk på min nöd och min hemlöshet,
malörten och det bittra!
20 Min själ tänker ständigt på det
och sjunker ihop inom mig.
21 Detta tar jag till hjärtat,
därför har jag hopp:

𐤃Heth

- 22 Det är HERRENS nåd
att det inte är ute med oss,
att det inte är slut
med hans barmhärtighet.
23 Den är ny varje morgon,
stor är din trofasthet.

3:8 Job 19:7f, 30:20, Ps 22:3. **3:10** Hos 5:14, 13:7f, Amos 5:19. **3:12** Job 16:12, Ps 7:13, Klag 2:4. **3:14** Job 30:9, Ps 69:12f, Jer 20:7, Mika 2:4. **3:19** Ps 69:22, Jer 9:15, Matt 27:34. **3:22** Neh 9:31, Ps 78:38, Jer 3:12. **3:22** *Det är HERRENS nåd att det inte är ute med oss, att* Andra handskrifter (så Peshitta): "HERRENS nåd sinar inte, för". **3:23** Ps 52:3, Jes 33:2.

24 HERREN är min del,
det säger min själ,
därför hoppas jag på honom.

‣Teth

25 HERREN är god
mot dem som väntar på honom,
mot den själ som söker honom.

26 Det är gott att i stillhet
hoppas på hjälp från HERREN.

27 Det är gott för en man
att bära ett ok i sin ungdom.

‣Jod

28 Må han sitta ensam och tyst
när han lägger det på honom.

29 Må han sänka sin mun i stoftet,
kanske finns det ännu hopp.

30 Må han vända kinden
mot den som slår honom
och låta sig mättas av hån.

‣Kaf

31 Herren förkastar ju inte
för evigt.

32 Om än han bedrövar
förbarmar han sig i sin stora nåd,

33 för det är inte av hjärtat
han plågar och bedrövar
människors barn.

‣Lamed

34 När man krossar landets alla fångar
under sina fötter,

35 när man nekar en man hans rätt
inför den Högstes ansikte,

36 när man gör orätt mot någon
i hans sak –
skulle Herren inte se det?

‣Mem

37 Vem talar så att det sker,
om inte Herren befallt det?

38 Kommer inte både ont och gott
från den Högstes mun?

39 Varför klagar en människa här i livet
när hon straffas för sin synd?

‣Nun

40 Låt oss pröva våra vägar
och granska dem,

3:24 Ps 16:5, 73:26, 119:57. **3:25** Ps 40:2, 42:6, 12, Jes 25:9. **3:27** Ps 119:71, Matt 11:29. **3:30** Ps 123:3f, Jes 50:6, Matt 5:39. **3:31** Ps 103:9. **3:32** Ps 106:45, Jes 54:8. **3:37** Ps 33:9, Amos 3:6. **3:38** Job 2:10, Jes 45:7, Jer 32:42, Amos 3:6. **3:38 ont** Straffdom och tuktan (5 Mos 28:15f), inte orätt och ondska (Job 34:10, 1 Joh 1:5). **3:39** Luk 23:41. **3:39 när hon straffas för** Annan översättning: "en man över".

låt oss vända om till HERREN!
 41 Låt oss lyfta våra hjärtan och händer
 till Gud i himlen!
 42 Vi har syndat och gjort uppror,
 och du har inte förlåtit.

☩ Samek

43 Du har dolt dig i vrede
 och förföljt oss,
 du har dödat och inte skonat.
 44 Du har dolt dig i moln
 så att bönen inte når fram,
 45 du har gjort oss till avskum
 och förakt bland folken.

☩ Pe

46 Alla våra fiender
 spärrar upp sitt gap mot oss.
 47 Faror och fallgropar möter oss,
 förödelse och undergång.
 48 Strömmar av tårar
 rinner från mitt öga,
 för dottern mitt folk går under.

☩ Ajin

49 Mitt öga flödar utan uppehåll,
 det får ingen vila
 50 förrän HERREN blickar ner
 från himlen och ser.
 51 Mitt öga plågar min själ
 när jag ser min stads alla döttrar.

☩ Tsade

52 De jagade mig som en fågel,
 de som utan orsak är mina fiender.
 53 De ville släcka mitt liv här i gropen,
 de kastade sten över mig.
 54 Vattnen sköljde över mitt huvud,
 jag sade: "Jag är förlorad!"

☩ Qof

55 Jag åkallade ditt namn, HERRE,
 från gropens djup.
 56 Du har hört min röst,
 stäng inte ditt öra
 när jag ber om lindring och ropar.
 57 Du kom nära när jag åkallade dig,
 du sade: "Var inte rädd!"

☩ Resh

58 Herre, du tar dig an min sak,
 du friköper mitt liv.

3:42 2 Kung 24:2f, Ps 106:6, Jer 5:7f. **3:44** Jes 1:15, 59:1f, Sak 7:13. **3:45** Ps 44:14f, Nah 3:6. **3:46** Klag 2:16. **3:47** Jes 24:17, Jer 48:43. **3:48** Jer 9:1, 14:17, Klag 1:16. **3:51 döttrar** Antingen stadens kvinnor eller byarna kring Jerusalem (jfr Ps 48:12 med not). **3:53** Jer 37:15f, 38:6f. **3:54** Ps 69:2, Jona 2:4f. **3:55** Ps 88:7, Jona 2:3, Apg 16:24f. **3:57** Ps 145:18, Jes 41:10, 14.

59 HERRE, du ser den orätt jag lider,
döm i min sak!
60 Du ser all deras hämndlystnad,
alla deras planer mot mig.

Shin

61 Du har hört deras hån, HERRE,
alla deras planer mot mig,
62 mina fienders tal och onda tankar
mot mig dagen lång.
63 Se! Vare sig de sitter eller står
är det mig de hånar i sin sång.

Taw

64 Du ska återgälda dem, HERRE,
efter deras händers verk.
65 Du ska ge dem en slöja över hjärtat,
din förbannelse ska drabba dem.
66 Du ska jaga dem i vrede
och förgöra dem
under HERRENS himmel.

4

Sions elände och vanära

Alef

1 Så matt guldets har blivit,
det ädlaste guldets förvandlats!
Heliga ädelstenar ligger spridda
i varje gathörn.

Beth

2 Sions ädlaste söner
skattades som fint guld.
Nu räknas de som lerkärl,
som verk av krukmakarhänder.

Gimel

3 Till och med schakaler
räcker fram sina spenar
och låter ungarna dia,
men dottern mitt folk
har blivit grym,
som strutsen i öknen.

Daleth

4 Dibarnets tunga fastnar
i gommen av törst.
Små barn ber om bröd,
men ingen ger dem något.

He

5 De som förr åt läckerheter
tynar bort på gatorna.

3:63 Ps 69:13, Job 30:9, Klag 3:14. **3:64** Ps 28:4, 137:8, Jer 50:29, 51:56. **3:65** Ps 69:24, Jes 6:10, 2 Kor 3:14f. **3:66** Ps 79:6. **4:2** Jer 19:11. **4:3** Job 39:16f, Jes 49:15. **4:3 grym** Strutsen lämnar sina ägg direkt på marken och var därför en bild för bristande omsorg (jfr Job 39:16f). **4:4** Ps 137:6, Jer 14:3, Klag 2:11f.

De som växte upp i purpur
ligger nu i dyn.

𐤨𐤍𐤏𐤃

6 Missgärningen hos dottern mitt folk
är större än synden i Sodom,
som ödelades på ett ögonblick
utan att röras av människohänder.

𐤆𐤃𐤍

7 Hennes furstar glänste mer än snö,
de var vitare än mjölk,
deras kroppar var rödare än korall,
deras gestalter var som safir.

𐤇𐤃𐤕

8 Nu är deras ansikten mörkare än sot,
man känner inte igen dem
på gatorna.
Deras hud stramar över benen,
den är torr som trä.

𐤕𐤃𐤕

9 Lyckligare var de som dödades
med svärd
än de som nu dödas av hunger,
som tynar bort i plåga
av brist på markens frukter.

𐤍𐤃

10 Med egna händer
har ömsinta mödrar kokat
sina barn
för att ha dem till föda
när dottern mitt folk gick under.

𐤌𐤕𐤏

11 HERREN tömde ut sin vrede,
han öste ut sin vredesglöd.
I Sion tände han en eld
som förtärde dess grundvalar.

𐤌𐤏𐤃

12 Ingen av jordens kungar
hade trott det,
ingen av världens invånare,
att någon ovän eller fiende
skulle komma in
genom Jerusalems portar.

𐤌𐤎𐤏

13 Det kom för hennes profeters synder

4:5 purpur Antikens dyraste färg. Den utvanns ur havssnäckor och var värd sin vikt i silver. **4:6 1** Mos 18:20, 19:24f, Jer 20:16, Hes 16:46f, Matt 10:15, 11:24. **4:6 Sodom** Stad vid Döda havet som utplånades för sin ondska (1 Mos 19, Hes 16:49f, Jud v 7). **4:9** Jer 8:3. **4:10** 3 Mos 26:29, 5 Mos 28:53, 2 Kung 6:29, Jer 19:9, Klag 2:10, Hes 5:10. **4:11** Jer 17:27, Klag 2:3, Hes 7:8. **4:12 Ingen... hade trott det** Sion ansågs ointagligt så länge man hade Guds beskydd (Ps 46, 48). **4:13** Jer 5:31, 23:21, 26:8f, Matt 23:35.

och hennes prästers
missgärningar,
för att de spillde rättfärdigas blod
där inne i staden.

¶Nun

14 Som blinda irrar de på gatorna,
fläckade av blod
så att ingen vågar röra
deras kläder.

¶Samek

15 ”Bort! Oren!”
ropar man till dem.
”Bort, bort! Rör dem inte!”
De flyr, de irrar omkring.
Bland hednafolken säger man:
”Här får de inte bo längre.”

¶Pe

16 HERREN själv har skingrat dem,
han vill inte ta sig an dem mer.
Prästerna får ingen respekt,
de äldre får ingen barmhärtighet.

¶Ajin

17 Våra ögon sviker oss
när vi förgäves söker efter hjälp.
Vi har spanat och spanat
efter ett folk som ändå inte kan
rädda oss.

¶Tsade

18 De vaktar på våra steg
så att vi inte vågar gå
på våra gator.
Vårt slut är nära,
våra dagar är ute,
ja, vårt slut har kommit.

¶Qof

19 Våra förföljare var snabbare
än himlens örnar.
De jagade oss över bergen
och låg på lur i öknen för oss.

¶Resh

20 Vår livsande, HERRENS smorde,
fångades i deras fallgropar.
Om honom sade vi:
”I hans skugga ska vi leva
bland hednafolken.”

4:14 5 Mos 28:29, Jes 59:10. 4:15 3 Mos 13:45, Jer 49:5. 4:16 Jes 47:6, Klag 5:12. 4:17 Jes 30:5, 7. 4:17 **ett folk som ändå inte kan rädda oss** Egypten, vars militära hjälp svek (Jer 2:36, 37:7, Jes 30:2f). 4:20 2 Kung 25:5f, Jer 52:8f. 4:20 **HERRENS smorde** Guds utvalde, helgade kung, en förebild till Messias/Kristus (Apg 10:38). De sista kungarna var Jojakim (598-597 f Kr) och Sidkia (597-587 f Kr). Se 2 Kung 24:8f.

Shin

- 21 Gläd dig och jubla, dotter Edom,
du som bor i landet Us.
Bägaren ska komma till dig också,
du ska bli drucken
och ligga naken.

Taw

- 22 Straffet för din skuld har nått sitt slut,
dotter Sion.
Han ska inte mer föra bort dig
i fångenskap.
Men din skuld, dotter Edom,
ska han straffa,
han ska avslöja dina synder.

5

Folkets bön i djupaste förnedring

- 1 Tänk, HERRE,
på vad som hänt oss,
se efter och se hur vi hånas!
- 2 Vår arvedel har gått över
till främlingar,
våra hus är i främmande hand.
- 3 Vi har blivit föräldralösa,
vi har ingen far,
våra mödrar är som änkor.
- 4 Vi måste köpa vårt eget vatten
som vi dricker,
betala för vår egen ved.
- 5 Våra förföljare flåsar oss i nacken,
vi är trötta men får ingen vila.
- 6 Vi räckte ut vår hand till Egypten,
till Assyrien för att få bröd
att mätta oss med.
- 7 Våra fäder har syndat
och finns inte mer,
men vi måste bära deras skuld.
- 8 Slavar härskar över oss,
ingen befriar oss ur deras hand.
- 9 Med fara för vårt liv
hämtar vi vårt bröd,
bärgar det undan öknens svärd.
- 10 Vår hud hettar som en ugn,
den är febersjuk av hunger.
- 11 Kvinnor kränkte de i Sion,
jungfrur i Juda städer.

4:21 Ps 137:7, Jer 25:15f, 49:12, Hes 25:12f. **4:21 Edom** Grannfolk i sydöst som hade sett på Jerusalems förstörelse med skadeglädje (jfr Ps 137:7, Hes 25:12f och Ob vers 11). **4:22** Jes 40:2, Jer 33:7. **5:2** 5 Mos 28:30f, Jer 6:12. **5:5 flåsar oss i nacken** Annan översättning: "har ett ok på vår nacke". **5:6** Jer 2:18. **5:7** 2 Mos 20:5, Jer 2:5, 7:25f, 14:20, 16:11f, 31:29, Hes 18:2.

- 12 Furstar hängde de,
 äldre hedrade de inte.
13 Unga män fick slita
 med kvarnstenen,
 pojkar dignade
 under bördor av ved.
14 De gamla sitter inte längre i porten,
 de unga har slutat
 med sin musik.
- 15 Glädjen är borta från vårt hjärta,
 vår dans är förvandlad till sorg.
16 Kronan har fallit från vårt huvud.
 Ve oss, att vi syndade så!
17 Därför är vårt hjärta sjukt,
 därför är våra ögon förmörkade,
18 för att Sions berg ligger öde
 och schakaler strövar där.
- 19 Du, HERRE, tronar för evigt,
 din tron består
 från släkte till släkte.
20 Varför skulle du glömma oss
 för evigt,
 överge oss för alltid?
21 Ta oss till dig igen, HERRE,
 så kommer vi tillbaka.
 Förnya våra dagar som förr,
22 om du inte har förkastat oss helt
 och är mycket vred på oss.

5:12 5 Mos 28:50, Jes 47:6. **5:12 hängde de** Annan översättning: "hängdes upp i sina händer". **5:13 slita med kvarnstenen** Fångar sattes ofta att mala säd till mjöl, en föraktad syssla (jfr Dom 16:21). **5:15** Job 30:31. **5:16** Job 19:9, Jer 13:18, Hes 21:26. **5:18** Jer 9:11. **5:18 schakaler** Annan översättning: "rävar". **5:19** Ps 9:8, 29:10, 102:13, 145:13, 146:10. **5:20** Ps 13:2, 44:25. **5:21** Ps 80:4, Jer 31:18. **5:22** Jer 14:19, Ef 2:3f.

Hesekiel

Hesekiel ("Gud ger styrka") tillhörde en prästsläkt (1:3). Han föddes troligen 623 f Kr och växte upp i Jerusalem, där han bör ha hört profeten Jeremias förkunnelse. År 597 f Kr fördes han bort med hela det styrande skiktet (2 Kung 24:14, Jer 24) till trakten kring Babel, där Daniel var i tjänst hos kungen (28:3, Dan 2:48).

Här fick Hesekiel sin profetkallelse (kap 1-3) sommaren 593 f Kr och verkade fram till våren 571 f Kr. I syner, förkunnelse och profetiska handlingar förutsäger han Jerusalems fall 587 f Kr (kap 4-24) och profeterar om en kommande upprättelse (34-37), domar över hednafolken (25-32, 38-39) och ett nytt tempel (40-48). Särskild känd är hans syn av de förtorkade benens dal (kap 37).

De fyra varelserna och Herrens tron

¹ I det trettionde året, på femte dagen i fjärde månaden, när jag var bland de bortförda vid floden Kebar, öppnades himlen och jag fick se syner från Gud.

² På femte dagen i månaden under det femte året sedan kung Jojakin förts bort i fångenskap,

³ kom HERRENS ord till prästen Hesekiel, Busis son, i kaldeernas land vid floden Kebar, och HERRENS hand kom där över honom.

⁴ Jag fick se en stormvind komma norrifrån, ett stort moln med flammande eld, och det omgavs av ett sken. Mitt i skenet syntes något som var likt glänsande metall,

⁵ och mitt i elden syntes något som liknade fyra levande varelser. De såg ut som människor.

⁶ Varje varelse hade fyra ansikten och vart och ett av dem hade fyra vingar.

⁷ Deras ben var raka och deras fötter liknade fötterna på en kalv, och de glänste som skinande koppar.

⁸ De hade människohänder under sina vingar på alla fyra sidorna. Alla fyra hade ansikten och vingar.

⁹ Deras vingar slöt sig intill varandra, och när de gick behövde de inte vända sig utan de gick alltid rakt fram.

¹⁰ Deras ansikten liknade människoansikten, och alla fyra hade lejonansikten på högra sidan. På vänstra sidan hade alla fyra tjuransikten, och alla fyra hade örnansikten.

¹¹ Sådana var deras ansikten.

Deras vingar var utbredda upptill. Varje varelse hade två vingar som de rörde vid varandra med och två som täckte deras kroppar.

¹² De gick rakt fram. Dit Anden ville gå, dit gick de, och när de gick behövde de inte vända sig.

¹³ Till utseendet liknade varelserna eldsglöd som brann likt facklor medan elden rörde sig fram och tillbaka mellan dem. Den gav ett sken ifrån sig och blixtrar for ut ur elden.

¹⁴ Varelserna skyndade fram och tillbaka som blixtrar.

1:1 trettionde året Troligen profetens egen ålder. En präst fick tjänstgöra från 30 års ålder (4 Mos 4:30). **1:1 femte dagen i fjärde månaden** 31 juli 593 f Kr. **1:1 floden Kebar** Bevattningskanal (på akkadiska *kaburu*) i trakten runt Babel. **1:2** 2 Kung 24:15. **1:2 femte året ... Jojakin** 593 f Kr. Kung Jojakin och folkets ledande skikt, även prästen Hesekiel, hade förts bort till Babel år 597 f Kr (2 Kung 24:8, 15). De uppmuntrades brevlades av profeten Jeremia att bygga ett liv i det nya landet (Jer 29). **1:3** Hes 3:22, 8:1, 33:22, 37:1, 40:1. **1:3 kaldeernas land** Trakten kring Babel. Kaldeerna var ett arameiskt folk i nuvarande Irak som blev en stormakt under kung Nebukadnessar (605-562 f Kr, se 2 Kung 25, Dan 1-4). **1:4** 2 Mos 13:21, Ps 18:8f, 97:3, Jer 23:19, Hab 3:3f. **1:5** Hes 10:9f, Upp 4:6f. **1:5 fyra levande varelser** Jfr Upp 4:6f. Varelserna kallades också keruber (10:20) och fanns avbildade som statyer på förbundsarken (2 Mos 25:18f, 1 Kung 6:23f). De var också ett vanligt motiv i mesopotamisk konst. **1:6** Hes 10:14, 21f. **1:10** Upp 4:7.

¹⁵ Medan jag såg på dem, fick jag se ett hjul på jorden bredvid varelserna med de fyra ansiktena.

¹⁶ Det såg ut som om hjulen var gjorda av något som liknade krysolit, och alla fyra var likadana. Ett hjul tycktes vara inuti ett annat hjul,

¹⁷ så att de kunde gå åt alla fyra hållen utan att vända sig.

¹⁸ Hjulringarna var höga och skrämmande, och på alla fyra var hjulringarna fullsatta med ögon runt omkring.

¹⁹ När varelserna gick, gick också hjulen bredvid dem, och när de lyfte sig över jorden, lyfte sig också hjulen.

²⁰ Dit Anden ville gå, dit gick de, och hjulen lyfte sig tillsammans med dem, för varelsernas ande var i hjulen.

²¹ När varelserna gick, gick också hjulen. När de stod stilla, stod också hjulen stilla. När de höjde sig upp från jorden höjde sig också hjulen, för varelsernas ande var i hjulen.

²² Över varelsernas huvuden syntes något som liknade ett himlavalv, likt underbar kristall, utspänt över deras huvuden.

²³ Under valvet var deras vingar utbredda rakt emot varandra. Varje varelse hade två vingar som täckte den ena sidan av kroppen och två som täckte den andra sidan.

²⁴ När de gick, lät ljudet av deras vingar i mina öron som bruset av väldiga vatten, som den Allsmäktiges röst, ett väldigt dån som dånet från en här. När de stod stilla, höll de sina vingar sänkta.

²⁵ Och en röst hördes från himlavalvet över deras huvuden där de stod stilla med sänkta vingar.

²⁶ Ovanför valvet över deras huvuden syntes något som liknade en tron gjord av safirsten. På det som liknade en tron satt en gestalt som såg ut som en människa.

²⁷ Och jag såg något som liknade glänsande malm, omgivet runt omkring av något som liknade eld, från det som tycktes vara hans höfter och ända upp. Och neråt, från det som såg ut att vara hans höfter, såg jag något som liknade eld omgiven av ett sken.

²⁸ Skenet syntes runt omkring som bågen i skyn en regnig dag.

Sådan var synen som tycktes vara HERRENS härlighet. När jag såg den föll jag ner på mitt ansikte, och jag hörde rösten av någon som talade.

2

Gud kallar Hesekiel till profet

¹ Han sade till mig: "Människobarn, res dig på dina fötter så ska jag tala med dig."

² När han talade till mig, kom Anden in i mig och reste upp mig på mina fötter. Och jag hörde honom tala till mig,

³ han sade: "Människobarn, jag sänder dig till Israels barn, till de avfälliga folken som har gjort uppror mot mig. De och deras fäder har syndat mot mig ända till i dag.

⁴ Till barnen med fräck uppsyn och hårda hjärtan sänder jag dig, och du ska säga till dem: Så säger Herren GUD.

⁵ Vare sig de lyssnar eller inte – för de är ett upproriskt släkte – ska de ändå inse att en profet har varit ibland dem.

1:16 Hes 10:9f, Dan 10:6. **1:16 krysolit** Grek. för "guldsten". Troligen gul beryll eller topas. **1:24** Ps 29:3f. **1:26** 2 Mos 24:10, Jes 6:1, Hes 10:1f, Dan 7:9f, Upp 4:2f. **1:28** 1 Mos 9:12f, Dan 10:9, Upp 1:17. **2:1** Dan 10:11, Apg 9:6. **2:1 Människobarn** Hebr. *ben Adám*, samma ord som "människosonen" (jfr Dan 7:13, Matt 8:20). **2:2** Hes 3:24, Dan 10:9f. **2:4** Jes 48:4, Jer 3:3, 5:3, Hes 3:7. **2:4 Herren Gud** Hebr. *Adonáí Jhvh* (Herren *Herren*). När Gudsnamnet Jhvh är sammansatt med ordet "Adonáí" (Herre) anger grundtextens vokaler att det istället ska uttalas "Elohím" (Gud). **2:5** Jes 28:9, Hes 33:33.

⁶ Och du människobarn, var inte rädd för dem och var inte rädd för deras ord, trots att du omges av tistlar och törnen och bor bland skorpioner. Bli inte rädd för deras ord och tappa inte modet, för de är ett upproriskt släkte.

⁷ Du ska tala mina ord till dem vare sig de lyssnar eller inte, för de är upproriska.

Bokrullen

⁸ Men du människobarn, hör vad jag talar till dig. Var inte upprorisk som detta upproriska släkte. Öppna din mun och ät vad jag ger dig.”

⁹ Och jag såg en hand räckas ut mot mig, och i den såg jag en bokrulle.

¹⁰ Han bredde ut den framför mig. Den var fullskriven på insidan och utsidan, och där stod skrivet sorgesånger, suckan och jämmerrop.

3

¹ Han sade till mig: ”Människobarn, ät vad du ser framför dig! Ät upp bokrullen och gå och tala till Israels hus.”

² Jag öppnade min mun, och han gav mig rullen att äta.

³ Han sade till mig: ”Människobarn, mätta din mage och fyll din buk med rullen som jag ger dig.” Jag åt, och den var söt som honung i min mun.

Sänd till det upproriska Israel

⁴ Han sade till mig: ”Människobarn, gå till Israels hus och tala mina ord till dem.

⁵ Du blir inte sänd till ett folk med främmande språk och obegripligt tal, utan till Israels hus,

⁶ inte till många folk med främmande språk och obegripligt tal som du inte förstår. Hade jag sänt dig till sådana skulle de lyssna på dig.

⁷ Men Israels hus vill inte lyssna på dig, för de vill inte lyssna på mig. Hela Israels hus har hårda pannor och förhärdade hjärtan.

⁸ Se, jag gör ditt ansikte hårt som deras ansikten och din panna hård som deras pannor.

⁹ Jag gör din panna hård som diamant, hårdare än flinta. Var inte rädd för dem och tappa inte modet inför dem, för de är ett upproriskt släkte.”

¹⁰ Och han sade till mig: ”Människobarn, allt som jag talar till dig ska du ta till ditt hjärta och höra med dina öron.

¹¹ Gå till dina landsmän i fångenskapen och säg till dem: Så säger Herren GUD – vare sig de lyssnar eller inte.”

¹² Anden lyfte upp mig, och jag hörde bakom mig ljudet av ett väldigt dån: ”Lovad är HERRENS härlighet i hans boning!”

¹³ Jag hörde ljudet av varelsernas vingar som rörde sig mot varandra och dessutom ljudet från hjulen, ett väldigt dån.

¹⁴ Anden lyfte upp mig och tog tag i mig, och jag fördes bort, bedrövad och upprörd i min ande, och HERRENS hand var stark över mig.

¹⁵ Jag kom till dem som förts bort till Tel-Abib, de som bodde vid floden Kebar. Jag slog mig ner där de satt och stannade där bland dem i sju dagar, djupt bedrövad.

Herren sätter Hesekiel till väktare

¹⁶ Men efter sju dagar kom HERRENS ord till mig:

2:6 Jer 1:8, 17, Hes 3:9, 28:24, Mika 7:4, Luk 12:4, 1 Petr 3:14. **2:7** Hes 2:4. **2:8** Upp 10:9f. **3:3** Ps 19:11, Jer 15:16. **3:5** Jes 33:19, Matt 10:5f. **3:7** Hes 2:4. **3:8** Jer 1:18, 15:20, Mika 3:8. **3:9** Jer 1:8, Hes 2:5f. **3:12** Jes 6:3, Apg 2:2. **3:14** Hes 8:3, Apg 8:39. **3:14 Anden** Hebr. *rúach* betyder också ”vind” (jfr Joh 3:8). **3:15** Job 2:13, Hes 1:3, Dan 7:28, 8:27. **3:15 Tel-Abib** Akkadiska *til abubi* betyder ”ruinhög efter översvämning”, möjligen ett projekt för fångarna att återuppbygga. Inte identiskt med moderna Tel Aviv (”vårkullen”) vid Medelhavet.

17 ”Människobarn, jag har satt dig till väktare för Israels hus. När du hör ett ord från min mun ska du varna dem från mig.

18 När jag säger till den ogudaktige: Du ska dö, och du inte varnar honom och inte säger något för att varna den ogudaktige för hans ogudaktiga väg och så rädda hans liv, då ska den ogudaktige dö i sin missgärning, men jag ska utkräva hans blod av din hand.

19 Men om du varnar den ogudaktige och han ändå inte vänder om från sin ogudaktighet eller sin ogudaktiga väg, då ska han dö i sin missgärning, men du har räddat din själ.

20 Och när en rättfärdig man vänder om från sin rättfärdighet och gör det som är orätt, då ska jag lägga en stötesten i hans väg och han ska dö. Om du då inte har varnat honom ska han dö i sin synd. Man ska inte komma ihåg de rättfärdiga gärningar han tidigare har gjort, utan jag ska utkräva hans blod av din hand.

21 Men om du varnar den rättfärdige för att synda och han avhåller sig från synd, då ska han få leva eftersom han lät varna sig, och själv har du räddat ditt liv.”

22 HERRENS hand kom över mig där, och han sade till mig: ”Stig upp och gå ut på slätten. Där ska jag tala med dig.”

23 Då steg jag upp och gick ut på slätten, och se, där stod HERRENS härlighet, lik den härlighet jag såg vid floden Kebar. Och jag föll ner på mitt ansikte.

24 Anden kom då in i mig och reste upp mig på mina fötter. HERREN talade med mig och sade: ”Gå och stäng in dig i ditt hus.

25 Och du människobarn, se, man ska lägga rep om dig och binda dig med dem så att du inte kan gå ut bland de andra.

26 Jag ska låta din tunga fastna vid din gom så att du blir stum och inte kan straffa dem, för de är ett upproriskt släkte.

27 Men när jag talar med dig ska jag öppna din mun, och du ska säga till dem: Så säger Herren GUD. Den som vill lyssna ska lyssna, och den som inte vill får låta bli, för de är ett upproriskt folk.”

4

Bild av Jerusalems belägring

1 ”Människobarn, ta en lertavla, lägg den framför dig och rita en stad på den: Jerusalem.

2 Belägra den och bygg torn mot den. Kasta upp vallar mot den, håll trupper i beredskap runt den och sätt upp murbräckor mot den från alla håll.

3 Och ta en järnplåt och sätt upp den som en järnmur mellan dig och staden. Vänd sedan ditt ansikte mot den och håll den belägrad och anfall den. Detta ska vara ett tecken för Israels hus.

4 Och du ska lägga dig på vänstra sidan och lägga Israels folks missgärning på dig. Lika många dagar som du ligger så, ska du bära på deras missgärning.

5 Jag ska lägga deras missgärningsår på dig. De ska motsvaras av samma antal dagar, trehundra nittio dagar. Så ska du bära Israels folks missgärning.

6 När du har fullgjort dem ska du lägga dig en gång till, nu på högra sidan. Du ska bära Juda folks missgärning under fyrtio dagar, en dag för varje år. Jag har tilldelat dig en dag för varje år.

7 Mot det belägrade Jerusalem ska du vända ditt ansikte och din nakna arm, och du ska profetera mot det.

3:17 Jer 1:7, 6:17, Hes 33:7f. 3:20 Hes 18:24, 33:12f. 3:22 Hes 8:1, Apg 9:6, 22:10. 3:23 Hes 1:3, 8:4. 3:24 Hes 2:2. 3:25 Hes 4:8. 3:26 Hes 2:5, 24:27. 3:27 Hes 2:4f, 29:21, 33:22. 4:2 2 Kung 25:1, Jer 6:6, Hes 21:22. 4:2 **vallar** Belägrare byggde en sluttande vall upp mot stadsmurens topp (bevarats t ex i Lakish). 4:6 4 Mos 14:34.

⁸ Och se, jag ska lägga rep om dig, så att du inte kan vända dig från den ena sidan till den andra förrän dina belägringsdagar är slut.

⁹ Ta vete, korn, bönor, linsärter, hirs och spältvete och lägg det i samma kärl och baka bröd åt dig av det. Lika många dagar som du ligger på sidan, alltså trehundra nittio dagar, ska du äta det.

¹⁰ Den mat du ska äta ska vägas upp, tjugo siklar för varje dag. Du ska äta den på bestämda tider.

¹¹ Och du ska dricka vatten som mätts upp, en sjättedels hin. Du ska dricka det på bestämda tider.

¹² Du ska äta kornkakor som du har bakat på bränsle av människoavföring inför deras ögon.”

¹³ HERREN tillade: ”På samma sätt ska Israels barn äta sitt orena bröd bland hednafolken, dit jag ska driva bort dem.”

¹⁴ Men jag svarade: ”O, Herre Gud! Se, jag har aldrig blivit orenad. Från min ungdom ända tills nu har jag aldrig ätit något självdött eller ihjälrivet djur, och orent kött har aldrig kommit i min mun.”

¹⁵ Då sade han till mig: ”Se, jag ger dig kogödsel i stället för människoavföring, och du ska grädda ditt bröd över den.”

¹⁶ Sedan sade han till mig: ”Människobarn, se, jag ska skapa brist på bröd i Jerusalem, och man ska äta bröd efter vikt och med oro, och dricka vatten efter mått och med förfäran.

¹⁷ De ska sakna bröd och vatten och gripas av skräck, den ene efter den andre, och tyna bort i sin missgärning.”

5

¹ ”Människobarn, ta ett skarpt svärd och använd det som rakkniv och raka ditt huvud och skägg med det. Ta sedan en våg och dela upp håret.

² En tredjedel ska du bränna upp i eld mitt i staden när belägringsdagarna är slut. En tredjedel ska du ta och slå med svärdet runt omkring staden, och en tredjedel ska du strö ut för vinden, för jag ska låta ett svärd dra ut efter dem.

³ Men några få hårstrån ska du ta undan och knyta in i flikarna på din mantel.

⁴ Av dessa strån ska du sedan kasta några i elden och bränna upp dem. Från dem ska en eld gå ut över hela Israels folk.

⁵ Så säger Herren GUD: Detta är Jerusalem som jag har satt mitt ibland hednafolken med länder runt omkring.

⁶ Men staden har i sin ondska gjort uppror mot mina bud mer än folken, och mot mina stadgar mer än länderna runt omkring, för de har förkastat mina bud och inte följt mina stadgar.

⁷ Därför säger Herren GUD så: Ni har varit värre än hednafolken runt omkring er och inte levt efter mina lagar och inte följt mina bud. Ni har inte ens följt lagarna hos de folk som bor runt omkring er.

⁸ Därför säger Herren GUD så: Se, jag, jag själv är emot dig. Jag ska verkställa min dom mitt ibland er inför ögonen på folken.

4:11 tjugo siklar ... en sjättedels hin Drygt 200 gram och 0,6 liter, en hårt ransonerad svältkost. **4:13** Hos 9:3. **4:14** 3 Mos 7:18, 24f, 11:2f, 19:7, Jes 65:4, Apg 10:14. **4:14 aldrig blivit orenad** Prästerna skulle bevara sin rituella renhet (3 Mos 21, 22:8). Människlig avföring var oren (5 Mos 23:13) medan torkad djurgödsel var ett vanligt bränsle. **4:14 orent kött** Grundtextens ord syftar på offerkött som legat för länge (jfr 3 Mos 7:18, 19:7). **4:16** 3 Mos 26:26, Hes 14:13f. **5:1** Jes 7:20. **5:1 raka** Uttryck för sorg (Job 1:20, Jes 15:2, Mika 1:16), normalt inte tillåtet för en präst (3 Mos 21:5). Håret var en symbol för livskraft (Dom 16:17). Jfr Jer 7:29. **5:3** Hes 14:22. **5:6** Jer 6:16, 44:16f. **5:7** Hes 16:47f, Rom 2:14f.

⁹ För dina vidrigheters skull ska jag göra med dig vad jag aldrig förr har gjort och aldrig mer ska göra.

¹⁰ Därför ska föräldrar hos dig äta sina barn, och barn sina föräldrar. Jag ska verkställa min dom mot dig, och alla som blir kvar av dig ska jag strö ut för vinden.

¹¹ Så sant jag lever, säger Herren GUD: Därför att du har orenat min helgedom med alla dina vidrigheter och alla dina avgudar, ska jag rensa bort dig. Jag ska inte visa skonsamhet eller medlidande.

¹² En tredjedel av dig ska dö av pest och förgås av hunger. En tredjedel ska falla för svärd runt omkring dig. En tredjedel ska jag strö ut för vinden och låta ett svärd dra ut efter dem.

¹³ Min vrede ska bli uttömd, och jag ska släcka min harm på dem och så få min hämnd. De ska inse att jag, HERREN, har talat i min lidelse när jag tömmer min vrede över dem.

¹⁴ Jag ska låta dig bli en ödemark och en skam bland folken runt omkring dig, inför alla som går förbi.

¹⁵ Du ska bli till skam och hån, till varning och skräck för folken runt omkring dig, när jag håller dom med vrede och harm och svåra straff. Jag, HERREN, har talat.

¹⁶ När jag sänder hungerns onda pilar, fördärvets pilar, då sänder jag dem för att fördärva er. Jag ska låta er hunger bli allt värre och förstöra livsuppehållet för er.

¹⁷ Och jag ska sända över er svält och vilda djur, som ska döda era barn. Pest och blodsutjutelse ska drabba dig, och svärd ska jag låta komma över dig. Jag, HERREN, har talat.”

6

Dom över Israels berg

¹ HERRENS ord kom till mig:

² ”Människobarn, vänd ditt ansikte mot Israels berg, profetera mot dem

³ och säg: Ni Israels berg, hör Herren GUDS ord: Så säger Herren GUD till bergen och höjderna, till bäckarna och dalarna: Se, jag, jag själv ska låta svärdet komma över er och förstöra era offerhöjder.

⁴ Era altaren ska förstöras och era solstoder smulas sönder, och jag ska låta era slagna falla inför era avgudar.

⁵ Jag ska låta de döda kropparna av Israels barn ligga inför deras avgudar, och jag ska strö ut era ben runt omkring era altaren.

⁶ Var ni än bor ska städerna bli öde och offerhöjderna ödelagda. Era altaren ska stå öde och förstörda och era avgudar slås sönder och få ett slut. Era solstoder ska bli nerhuggna och era verk utplånade.

⁷ Män som slås till döds ska falla mitt ibland er, och ni ska inse att jag är HERREN.

⁸ Men jag ska låta några leva kvar. När ni skingras i länderna ska några av er räddas från svärdet ute bland folken.

⁹ De av er som räddas ska tänka på mig bland hednafolken där de är i fångenskap, när jag har krossat deras trolösa hjärtan som vikit bort från mig och deras ögon som trolöst såg efter sina avgudar. De ska avsky sig själva för det onda de har gjort med alla sina vidrigheter.

¹⁰ Och de ska inse att jag är HERREN. Det är inte ett tomt ord att jag ska låta denna olycka komma över dem.

¹¹ Så säger Herren GUD: Slå ihop dina händer och stampa med fötterna och ropa ve över

5:9 Dan 12:1, Matt 24:21. **5:10** 3 Mos 26:29, 5 Mos 28:53, Jer 19:9, Klag 2:20, 4:10, Sak 7:14. **5:11** Jer 21:7, Hes 7:4, 9, 8:18. **5:12** Jer 15:2. **5:13** Jes 1:24, Hes 16:42, 24:13. **5:14** Jer 18:16. **5:16** Hes 4:16, 14:13. **5:17** 3 Mos 26:22, 5 Mos 32:24, Hes 28:23. **6:2** Hes 36:1. **6:4** 3 Mos 26:40f, Jes 27:9. **6:4 solstoder** Annan översättning: ”rökelsealtaren” (jfr 2 Krön 30:14). **6:9** 3 Mos 26:40f, 4 Mos 15:39, Hes 20:43, 36:31. **6:11** Hes 5:17, 14:21.

alla usla vidrigheter bland Israels folk. Genom svärd, hunger och pest ska de falla.

¹² Den som är långt borta ska dö av pest, och den som är nära ska falla för svärd, och den som blir kvar och blir bevarad ska dö av hunger. Så ska jag ösa min vrede över dem.

¹³ Ni ska inse att jag är HERREN, när deras slagna män ligger där mitt ibland sina avgudar, runt omkring sina altaren, på alla höga kullar, på alla bergstoppar, under alla gröna träd och under alla lummiga terebinter, överallt där de lät en ljuvlig doft stiga upp till alla sina avgudar.

¹⁴ Jag ska räcka ut min hand mot dem och göra landet, var de än bor, mer öde och tomt än öknen vid Dibla. Då ska de inse att jag är HERREN.”

7

Slutet kommer

¹ HERRENS ord kom till mig:

² ”Människobarn, så säger Herren GUD till Israels land: Slutet kommer! Ja, slutet kommer över landets fyra hörn.

³ Nu kommer slutet över dig, för jag ska sända min vrede mot dig och döma dig efter dina gärningar och låta alla dina vidrigheter drabba dig.

⁴ Jag ska inte skona dig och inte ha något förbarmande. Jag ska låta dina gärningar drabba dig och dina vidrigheter vara mitt ibland dig. Och ni ska inse att jag är HERREN.

⁵ Så säger Herren GUD: Se, en olycka kommer, en olycka ensam i sitt slag!

⁶ Slutet kommer, ja, slutet kommer! Det vaknar och kommer över dig. Se, det kommer!

⁷ Nu är det din tur att dömas, du som bor här i landet. Din stund kommer, förvirringens dag är nära, då inget skörderop mer ska höras på bergen.

⁸ Jag ska snart ösa min harm över dig och släcka min vrede på dig och döma dig efter dina gärningar och låta alla dina vidrigheter drabba dig.

⁹ Jag ska inte skona dig och inte ha något förbarmande. Jag ska ge dig efter dina gärningar och de avskyrda ting som finns hos dig. Och ni ska inse att det är jag, HERREN, som slår.

¹⁰ Se, dagen är inne! Den har kommit! Fristen har löpt ut. Riset blomstrar, övermodet grönskar.

¹¹ Våldet har växt till ett onskans ris. Det blir inget kvar av dem, ingen från deras hop, inget av deras rikedom, deras härlighet försvinner.

¹² Stunden kommer, dagen närmar sig. Köparen ska inte glädja sig och säljaren inte sörja, för brinnande vrede drabbar hela deras hop.

¹³ Säljaren får inte vända tillbaka till det han har sålt, även om de skulle förbli bland de levande. För profetian om hela deras hop ska inte tas tillbaka, och ingen som lever i synd kommer att rädda sitt liv.

¹⁴ Man blåser i hornet och gör sig redo, men ingen drar ut till strid, för min brinnande vrede drabbar hela hopen.

¹⁵ Ute härjar svärdet och inne pest och svält. Den som är ute på marken dör genom svärdet, den som är i staden dukar under av svält och pest.

¹⁶ Men de som kommer undan ska fly till bergen och vara som bergklyftornas duvor, som alla jämrar sig, var och en för sin missgärnings skull.

¹⁷ Alla händer ska sjunka ner och alla knän bli som vatten.

6:12 Hes 5:17, 14:21, 25:6f. **6:13** 1 Kung 14:23, 2 Kung 16:4, 17:10, Jer 2:20, 3:6, Hos 4:13. **6:14** Jer 48:22. **6:14 mer öde och tomt än öknen vid Dibla** Annan översättning: ”öde och tomt från öknen ända till Dibla”. Negevöknen var landets sydgräns, Dibla kanske ett skrivfel för Ribla, Nebukadnessars högkvarter norr om Damaskus (2 Kung 25:6f).

7:2 1 Mos 6:13. **7:9** Hes 5:11, Rom 11:21. **7:10** Ps 89:33, Jes 10:5, Jer 50:31f. **7:11** Hab 1:6f. **7:13** 3 Mos 25:10, 13f. **7:13 Säljaren får inte vända tillbaka** Den som tvingats sälja släktmark skulle normalt återfå den vid jubelåret (3 Mos 25:14f). **7:16** Jes 38:14, 59:11. **7:17** Jes 13:7, Jer 6:24.

18 Människorna ska klä sig i säcktyg, och förfäran ska drabba dem. I allas ansikten ska skam synas, och alla huvuden ska rakas.

19 De ska kasta ut sitt silver på gatorna och betrakta sitt guld som orent. Silvret och guldet ska inte kunna rädda dem på HERRENS vredes dag. De ska inte kunna mätta sig med det eller fylla sin buk med det, för det har varit en orsak till synd för dem.

20 Dess vackra glans använde de till högfärd, och de gjorde sina avskyvärda bilder och avgudar av det. Därför ska jag göra det till orenhet för dem.

21 Jag ska ge det som byte i främlingars hand och som rov åt de ogudaktiga på jorden, för att de ska vanhelga det.

22 Jag ska vända mitt ansikte från dem, så att man får vanhelga min dyrbara boning. Vårdsmän ska dra in där och vanhelga den.

23 Gör i ordning kedjorna, för landet är fullt av blodsutgjutelse och staden är full av våld.

24 Jag ska låta de ogudaktigaste hednafolk komma och ta över deras hus. Så ska jag göra slut på de fräckas övermod, och deras helgedomar ska bli vanhelgade.

25 Ångest kommer, och när de söker frid ska de inte finna någon.

26 Den ena olyckan ska komma efter den andra, det ena sorgebudet ska följa det andra. Man ska titta på profeterna om syner, prästerna ska komma till korta med sin undervisning och de äldste med sina råd.

27 Kungen ska sörja, furstarna ska klä sig i skräck och folket i landet ska stå med darrande händer. Jag ska ge dem efter deras gärningar och döma dem efter deras egna domar. Då ska de inse att jag är HERREN.”

8

Avgudadyrkan i templet

1 I det sjätte året, på femte dagen i sjätte månaden, satt jag i mitt hus och de äldste i Juda satt hos mig. Då kom Herren GUDS hand över mig.

2 Och jag såg där en gestalt som till utseendet liknade en eld. Från det som såg ut att vara hans höfter och neråt var eld. Men från hans höfter och uppåt syntes något som liknade strålände ljus och var som glänsande metall.

3 Han räckte ut något som liknade en hand och tog tag i en lock av mitt hår, och Anden lyfte upp mig mellan himmel och jord. I syner från Gud förde han mig till Jerusalem, till den inre förgårdens port som vetter åt norr, där avgudabilden stod som väckt Guds vrede.

4 Och se, där var härligheten från Israels Gud, så som jag hade sett den på slätten.

5 Han sade till mig: ”Människobarn, lyft din blick mot norr.” När jag lyfte min blick mot norr, fick jag vid själva ingången norr om altarporten se den avgudabild som hade väckt Guds vrede.

6 Han sade till mig: ”Människobarn, ser du vad de gör? Det är så hemska vidrigheter Israels hus ägnar sig åt här att jag måste lämna min helgedom. Men du ska få se mer och ännu värre vidrigheter.”

7 Sedan förde han mig till förgårdens ingång, och där fick jag se ett hål i väggen.

8 Han sade till mig: ”Människobarn, bryt igenom väggen.” Då bröt jag igenom den och fick nu se en dörr.

9 Han sade till mig: ”Gå in och se vilka onda vidrigheter de ägnar sig åt här.”

7:18 Jes 3:24, 15:2f, Jer 48:37. **7:18 klä sig i säcktyg** Uttryck för sorg (1 Mos 37:34, Jer 48:37). **7:19** Ords 10:2, 11:4, Jes 2:20, 30:22, Sef 1:18. **7:20** Hos 2:8, 8:4. **7:26** Job 1:14f, Jer 4:20, 18:18, Mika 3:6, Mal 2:7. **8:1** Hes 1:3, 3:22. **8:1 sjätte året, på femte dagen i sjätte månaden** 17 sept 592 f Kr. **8:2** Hes 1:4, 27. **8:2 eld** Annan översättning (Så Septuaginta): ”man”. **8:3** 5 Mos 32:16, 21, 2 Kung 21:7, 2 Krön 33:7, 15, Hes 3:12, 14, 11:1, 24. **8:4** Hes 1:28, 3:23. **8:5** 2 Mos 20:5, 5 Mos 32:16. **8:5 avgudabild** Kanske en Asherapåle, en kananeisk fruktbarhetssymbol (jfr 2 Kung 21:7, 23:4f). **8:6** Hes 11:23.

¹⁰ När jag kom in, fick jag se alla slags bilder av vidriga kräldjur och fyrfotadjur liksom Israels folks alla avgudar inristade runt omkring på väggarna.

¹¹ Framför dem stod sjuttio av de äldste i Israel, och Jaasanja, Shafans son, stod mitt ibland dem. Var och en av dem hade sitt rökelsekar i handen, och ljuvlig doft steg upp från rökelsemolnet.

¹² Han sade till mig: "Människobarn, ser du vad de äldste i Israels hus sysslar med i mörkret, var och en i sin avgudakammare? De säger: HERREN ser oss inte, HERREN har övergett landet."

¹³ Sedan sade han till mig: "Du ska få se ännu värre vidrigheter som de gör."

¹⁴ Och han förde mig fram mot ingången till norra porten på HERRENS hus, och se, kvinnor satt där och begrät Tammuz.

¹⁵ Han sade till mig: "Ser du detta, människobarn? Men du ska få se ännu vidrigare avgudadyrkan än detta."

¹⁶ Så förde han mig till den inre förgården till HERRENS hus. Och där, vid ingången till HERRENS tempel, mellan förhuset och altaret, stod omkring tjugofem män. De vände ryggen åt HERRENS tempel och ansiktet åt öster och tillbad solen i öster.

¹⁷ Han sade till mig: "Ser du detta, människobarn? Är det inte nog för Juda hus att göra de vidrigheter som de gjort här, eftersom de också har fyllt landet med våld och ännu mer väckt min vrede? Se hur de sätter kvisten för sin näsa!

¹⁸ Därför ska jag också handla i vrede. Jag ska inte skona dem och inte ha något förbarmande. Även om de ropar högt i öronen på mig, ska jag ändå inte lyssna till dem."

9

Dom över avgudadyrkarna

¹ Jag hörde honom ropa med hög röst: "Kom hit, ni som ska straffa staden, var och en med sitt förstörelsevapen i handen."

² Då kom sex män från övre porten, den som vetter mot norr, och var och en hade sin stridshammare i handen. Bland dem fanns en man som var klädd i linnekläder och hade ett skrivdon vid höften. De kom och ställde sig vid sidan av kopparaltaret.

³ Israels Guds härlighet hade lyft sig från keruben som den vilade på och flyttat sig till tempelhusets tröskel, och den ropade nu till mannen som var klädd i linnekläderna och hade skrivdonet vid höften.

⁴ HERREN sade till honom: "Gå igenom Jerusalems stad och sätt ett kors i pannan på dem som suckar och jämrar sig över alla de vidrigheter som görs därinne."

⁵ Till de andra hörde jag honom säga: "Följ honom in i staden och slå folket. Visa ingen skonsamhet och ha inget förbarmande!

⁶ Döda åldringar, unga män, unga kvinnor, späda barn och vuxna kvinnor. Ni ska döda för att förgöra, men rör ingen som har korset på sig. Börja vid min helgedom." Då började de med de äldste som stod framför tempelhuset.

⁷ Han sade till dem: "Orena tempelbyggnaden och fyll förgårdarna med slagna. Dra ut!" Och de drog ut och slog folket i staden.

8:10 Rom 1:23. **8:11** 2 Kung 22:3. **8:12** Ps 94:7, Jes 29:15, Hes 9:9. **8:14 Tammuz** Kallades också Dumuzi, den babyloniska växtlighetsguden som ansågs dö varje år. **8:16** 2 Kung 23:5, 11. **8:16 tillbad solen** Kanske kopplat till höstdagjämningen (vers 1). Solgudssymboler hade ställts upp i templet under 600-talet (2 Kung 23:11). **8:17 kvisten för sin näsa** Möjligen en gest av vördnad inför mesopotamiska avgudar. En gammalrabbinsk läsa: "min näsa" (för att håna, så Septuaginta). **8:18** Ords 1:28, Jes 1:15, 59:2, Jer 11:11, Hes 5:11, Mika 3:4, Sak 7:13. **9:2** Hes 8:3, Upp 15:1, 6. **9:2 kopparaltaret** Tillverkat på Mose tid (2 Mos 38:30, 1 Krön 1:5f) men undanflyttat till förmån för ett utländskt altare (2 Kung 16:14f). **9:3** Hes 1:5f, 10:4, 7, 11:22. **9:4** 2 Mos 12:23, Jer 5:1, Hes 6:11, 21:6, Upp 7:3. **9:4 kors** Hebr. *taw*, den sista bokstaven i det hebreiska alfabetet. I dåtidens gammalhebreiska hade den formen av ett kors. Jfr 1 Mos 4:15, Upp 7:3. **9:6** 2 Krön 36:17, Jer 25:29, Hes 8:16, 1 Petr 4:17, Upp 9:4. **9:6 Börja vid min helgedom** Versen används av Petrus i 1 Petr 4:17.

⁸ När de slog folket blev jag ensam kvar. Då föll jag ner på mitt ansikte och ropade: "O, Herre Gud! Tänker du förgöra allt som är kvar av Israel när du öser din vrede över Jerusalem?"

⁹ Han sade till mig: "Israels och Judas missgärning är mycket, mycket stor. Landet är fullt av blodskulder och staden är full av orätt, för de säger: HERREN har övergett landet, HERREN ser det inte.

¹⁰ Därför ska inte heller jag visa något medlidande eller förbarmande, utan jag ska låta deras gärningar komma över deras egna huvuden."

¹¹ Mannen som var klädd i linnekläderna och hade skrivdonet vid sin höft kom nu tillbaka och meddelade: "Jag har gjort som du befallde mig."

10

Herrens härlighet lämnar templet

¹ Jag fick se att på fästet över kerubernas huvuden fanns något som såg ut att vara av safirsten och till formen liknade en tron. Den syntes över keruberna.

² HERREN sade till mannen som var klädd i linnekläderna: "Gå in mellan hjulen, in under keruben och fyll dina händer med eldsglöd från platsen mellan keruberna och strö ut dem över staden." Och jag såg honom gå.

³ Keruberna stod till höger om huset när mannen gick in, och ett moln uppfyllde den inre förgården.

⁴ Men HERRENS härlighet höjde sig från keruben och flyttade sig till husets tröskel. Huset uppfylldes av molnet och förgården av glansen från HERRENS härlighet.

⁵ Dånnet av kerubernas vingar hördes ända till den yttre förgården. Det var som Gud den Allsmäktiges röst då han talar.

⁶ När han befallde mannen som var klädd i linnekläderna att hämta eld från platsen mellan hjulen, inne mellan keruberna, gick han in och ställde sig bredvid ett av hjulen.

⁷ Då räckte en av keruberna ut sin hand mellan de andra keruberna till elden, som brann mellan dem, och tog av elden och lade i händerna på honom som var klädd i linnekläderna, och han tog elden och gick ut.

⁸ Under kerubernas vingar syntes något som hade formen av en människohand.

⁹ Jag fick då se fyra hjul stå invid dem, ett hjul vid var kerub. Hjulen liknade gnistrande krysolitsten.

¹⁰ Alla fyra såg likadana ut, och ett hjul tycktes vara insatt i ett annat.

¹¹ När keruberna skulle gå, kunde de gå åt alla fyra sidorna. De behövde inte vända sig när de gick, för åt det håll huvudet vände sig, gick de andra efter, utan att de behövde vända sig när de gick.

¹² Hela deras kropp, deras rygg, deras händer och vingar, ja, till och med deras fyra hjul, var fulla med ögon runt omkring.

¹³ Jag hörde att hjulen kallades hjulverk.

¹⁴ Var och en av keruberna hade fyra ansikten. Det första ansiktet var en kerubs ansikte, det andra en människas, det tredje ett lejons och det fjärde en örns ansikte.

¹⁵ Sedan höjde sig keruberna. Det var samma varelser som jag hade sett vid floden Kebar.

¹⁶ När keruberna gick, gick också hjulen bredvid dem, och när keruberna lyfte sina vingar för att höja sig över jorden, skilde sig inte hjulen ifrån dem.

9:9 2 Kung 21:16, Hes 7:23, 8:12, 11:6. **9:10** Hes 5:11, 8:18, 11:21, 16:43. **10:1** Hes 1:22f, Upp 4:3. **10:2** Hes 1:13. **10:3** 1 Kung 8:10, Jes 6:4. **10:4** Hes 9:3, 11:23. **10:5** Hes 1:24. **10:8** Hes 1:8. **10:9** Hes 1:15f. **10:12** Hes 1:18, Upp 4:8. **10:14** Hes 1:5f. **10:15** Hes 1:3. **10:16** Hes 1:19f.

¹⁷ När de stod stilla, stod också hjulen stilla, och när de höjde sig, höjde sig också hjulen, för varelsernas ande var i hjulen.

¹⁸ Och HERRENS härlighet flyttade sig bort från husets tröskel och stannade över keruberna.

¹⁹ Då såg jag hur keruberna lyfte sina vingar och höjde sig över jorden, och när de begav sig i väg var hjulen med dem. De stannade vid ingången till östra porten av HERRENS hus, och härligheten från Israels Gud vilade över dem.

²⁰ Det var samma varelser som jag hade sett under Israels Gud vid floden Kebar, och jag förstod att det var keruber.

²¹ Var och en hade fyra ansikten och fyra vingar, och under deras vingar var något som liknade människohänder.

²² Deras ansikten var likadana som de ansikten jag hade sett vid floden Kebar. Så såg de ut och sådana var de. De gick alla rakt fram.

11

Domsord och löften till Israel

¹ Sedan lyfte Anden upp mig och förde mig till östra porten av HERRENS hus, den som ligger mot öster. Och se, vid ingången till porten befann sig tjugofem män. Bland dem såg jag Jaasanja, Asurs son, och Pelatja, Benajas son, ledare bland folket.

² Då sade han till mig: "Människobarn, det är dessa män som tänker ut ont och ger onda råd här i staden.

³ Det är de som säger: Det är inte tid att bygga hus. Här är grytan och vi är köttet.

⁴ Profetera därför mot dem, människobarn, profetera!"

⁵ Då föll HERRENS Ande över mig, och han sade till mig: "Säg: Så säger HERREN: Detta är vad ni tänker, ni av Israels hus, det som stiger upp i ert sinne känner jag till.

⁶ Ni har slagit många här i staden, ni har fyllt gatorna med döda.

⁷ Därför säger Herren GUD så: Kropparna av dem som ni har slagit i staden, de är köttet, och staden är grytan. Men er ska jag föra bort därifrån.

⁸ Ni är rädda för svärdet, och svärdet ska jag låta komma över er, säger Herren GUD.

⁹ Jag ska föra er bort härifrån och ge er i främlingars hand, och jag ska hålla dom över er.

¹⁰ Ni ska falla för svärdet. Vid Israels gräns ska jag döma er. Och ni ska inse att jag är HERREN.

¹¹ Staden ska inte vara en gryta för er, och ni ska inte vara köttet i den. Jag ska döma er vid Israels gräns.

¹² Och ni ska inse att jag är HERREN och att ni inte har följt mina stadgar och inte gjort efter mina bud utan levt efter lagarna hos de hednafolk som bor runt omkring er."

¹³ Medan jag profeterade på detta sätt dog Pelatja, Benajas son. Då föll jag ner på mitt ansikte och ropade med hög röst: "O, Herre Gud, vill du helt göra slut på det som är kvar av Israel?"

¹⁴ Då kom HERRENS ord till mig:

¹⁵ "Människobarn, det är till dina bröder, ja, dina egna bröder, dina nära släktingar och till hela Israels hus som Jerusalems invånare säger: Håll er borta från HERREN. Det är vi som har fått landet till egendom.

¹⁶ Därför ska du säga: Så säger Herren GUD: Fastän jag förde dem långt bort bland hednafolken och spred ut dem i främmande länder, blev jag en tid en helgedom för dem i de länder dit de hade kommit.

10:20 Hes 1:3f. **10:22** Hes 1:9, 12. **11:1** Hes 3:12, 14, 8:3, 43:5. **11:3** Jer 29:5, Hes 12:22, 27, 24:3f. **11:6** Jes 1:15, Hes 7:23, 9:9. **11:8** 3 Mos 26:14f, 25. **11:10** 2 Kung 25:6f, 18f, Jer 39:5f, 52:9f, 24f. **11:13** Jes 10:20, Hes 9:8. **11:15** 2 Kung 24:12f. **11:16** Jes 8:14, Jer 24:5f.

17 Därför ska du säga: Så säger Herren GUD: Jag ska samla er från folken och föra er tillbaka från de länder dit ni skingrats, och jag ska ge er Israels land.

18 När de har kommit dit, ska de göra sig av med alla avskyvärda avgudar och alla vidrigheter som finns där.

19 Jag ska ge dem ett och samma hjärta, och en ny ande ska jag lägga i deras bröst. Jag ska ta bort stenhjärtat ur deras kropp och ge dem ett hjärta av kött,

20 för att de ska vandra efter mina stadgar och hålla mina bud och följa dem. De ska vara mitt folk, och jag ska vara deras Gud.

21 Men då det gäller dem som vandrar efter sina hjärtans vidrigheter och följer sina avskyvärda avgudar, ska jag låta det de gjort komma över deras huvuden, säger Herren GUD.”

Herrens härlighet lämnar Jerusalem

22 Då lyfte keruberna sina vingar och hjulen följde dem, och härligheten från Israels Gud var över dem.

23 HERRENS härlighet höjde sig och lämnade staden och stannade på berget öster om staden.

24 Men Anden lyfte mig upp och i en syn från Guds Ande förde han mig till de bortförda i Kaldeen. Sedan försvann den syn jag hade fått se.

25 Och jag talade till de bortförda alla de ord som HERREN hade uppenbarat för mig.

12

Bild av folkets landsflykt

1 HERRENS ord kom till mig:

2 ”Människobarn, du bor mitt ibland ett upproriskt folk. De har ögon att se med, men ser inte. De har öron att höra med, men hör inte, eftersom de är ett upproriskt folk.

3 Människobarn, gör dig i ordning för att gå i landsflykt. Gå i landsflykt inför deras ögon på ljusa dagen, vandra bort från din plats till en annan ort inför dem. Kanske ska de då inse att de är ett upproriskt folk.

4 För ut ditt bohag på ljusa dagen inför deras ögon, som om du skulle gå i landsflykt. Ge dig i väg på kvällen så att de ser dig, så som landsflyktiga gör.

5 Inför deras ögon ska du göra en öppning i väggen och föra ut bohaget genom den.

6 Lyft sedan upp det på axeln inför deras ögon och för bort det när det har blivit mörkt. Täck över ditt ansikte, så att du inte ser landet, för jag gör dig till ett tecken för Israels hus.”

7 Jag gjorde som jag hade blivit tillsagd. På ljusa dagen förde jag ut mitt bohag, som om jag skulle gå i landsflykt. På kvällen gjorde jag med handen en öppning i väggen, och när det hade blivit mörkt förde jag ut mina saker genom den och bar dem på axeln inför deras ögon.

8 Nästa morgon kom HERRENS ord till mig:

9 ”Människobarn, har inte Israels hus, detta upproriska släkte, frågat dig: Vad är det du gör?

10 Svara dem då: Så säger Herren GUD: Detta budskap gäller fursten i Jerusalem och alla dem av Israels hus som är i staden.

11 Säg: Jag är ett tecken för er. Såsom jag har gjort, så ska det gå dem. De ska vandra bort i landsflykt och fångenskap.

11:17 Jer 23:3, Hes 20:41f, 28:25. **11:19** 5 Mos 30:6, Ps 51:12, Jer 24:7, 32:39, Hes 18:31, 36:26f, Sef 3:9, Apg 4:32. **11:19 ett och samma hjärta** Andra handskrifter (så Peshitta och Septuaginta): ”ett nytt hjärta” (jfr Hes 18:31, 36:26).

11:20 Jer 24:7, 31:33, Hes 34:30f, 36:28, Sak 8:8, Hebr 8:10. **11:21** Hes 9:10, 16:43. **11:22** Hes 9:3, 10:1, 19. **11:23** Hes 10:19, Sak 14:4. **11:23 berget öster om staden** Olivberget, platsen för Jesu himmelfärd i NT (Apg 1:12). **11:24**

Hes 3:14f, 8:3. **12:2** 5 Mos 29:4, Jes 6:9f, 42:18f, Jer 5:21, Hes 2:3f, Matt 13:14f. **12:3** Jer 26:3, 36:3, 7, 46:19. **12:6** Jes 8:18, 20:3, Hes 24:24, 27, Sak 3:8.

¹² Fursten som de har ibland sig ska lyfta upp sin börda på axeln och dra ut i mörkret. Man ska göra en öppning i väggen och ta sig ut genom den. Fursten ska täcka över sitt ansikte så att han inte ser landet.

¹³ Jag ska breda ut mitt nät över honom, och han ska bli fångad i min snara. Jag ska föra honom till Babel i kaldeernas land, som han dock inte ska se, och där ska han dö.

¹⁴ Alla som är omkring honom för att hjälpa honom och alla hans trupper ska jag skingra för vinden, och jag ska låta svärdet dra ut efter dem.

¹⁵ De ska inse att jag är HERREN när jag skingrar dem bland folken och sprider ut dem i främmande länder.

¹⁶ Men några få av dem ska jag låta bli kvar efter svärd, svält och pest, för att de ska kunna berätta om alla de avskyvärda ting de gjort för de folk som de kommer till. Då ska de inse att jag är HERREN.”

¹⁷ HERRENS ord kom till mig:

¹⁸ ”Människobarn, ät ditt bröd med bävan och drick ditt vatten med fruktan och oro.

¹⁹ Säg till folket i landet: Så säger Herren GUD om Jerusalems invånare i Israels land: De ska äta sitt bröd med oro och dricka sitt vatten med skräck. Landet ska bli plundrat på allt som finns där på grund av våldet från alla som bor där.

²⁰ De städer som är bebodda ska läggas öde och landet ska bli en ödemark. Ni ska då inse att jag är HERREN.”

²¹ HERRENS ord kom till mig:

²² ”Människobarn, vad är det för ett ordspråk ni har i Israels land som lyder: Tiden går och det blir ingenting av alla profetsynerna?

²³ Säg därför till dem: Så säger Herren GUD: Jag ska göra slut på det ordspråket, så att man inte mer ska använda det i Israel. Tala i stället så till dem: Tiden är nära då alla profetsynerna ska fullbordas.

²⁴ Inga falska profetsyner och inga förföriska spådomar ska mer finnas i Israels hus,

²⁵ för jag, HERREN, ska tala. Det ord jag talar ska ske, utan dröjsmål. Ja, du upproriska folk, i era dagar ska jag tala ett ord och låta det bli verklighet, säger Herren GUD.”

Profetian uppfylls snart

²⁶ HERRENS ord kom till mig:

²⁷ ”Människobarn, se, Israels hus säger: Synen han ser gäller dagar långt borta, han profeterar om avlägsna tider.

²⁸ Säg därför till dem: Så säger Herren GUD: Inget av det jag har sagt ska dröja längre. Det ord som jag talar ska gå i uppfyllelse, säger Herren GUD.”

13

De falska profeterna fördöms

¹ HERRENS ord kom till mig:

² ”Människobarn, profetera mot Israels profeter som profeterar. Säg till dem som profeterar efter sitt eget hjärta: Hör HERRENS ord!

³ Så säger Herren GUD: Ve över de dåraktiga profeter som följer sin egen ande utan att ha sett något!

⁴ Som rävar bland ruiner är dina profeter, Israel.

12:12 Jer 39:4, 52:7. **12:12 Fursten... inte ser** Kung Sidkias ögon stacks ut innan han fördes till Babel (2 Kung 25:7). **12:13** 2 Kung 25:4f, Jer 52:7f, Hes 17:20, 32:3, Hos 7:12. **12:14** Hes 5:2, 5:12, 17:21. **12:16** Hes 14:22. **12:18** Klag 5:9, Hes 4:16. **12:19** Hes 4:16f. **12:22** Jes 5:19, Jer 17:15, 2 Petr 3:4. **12:23** Hes 7:7, Hab 2:3. **12:25** Jer 1:12. **12:28 Inget... ska dröja** Jerusalems förstörelse kom 587 f Kr, bara fem år senare (jfr 8:1). **13:2** Jer 23:1f, 37:19, Hes 34:2. **13:3** Jer 14:14, 23:16, 21, 31.

⁵ Ni har inte trätt fram i rämnorna och byggt upp muren omkring Israels hus, så att det kan bestå i striden på HERRENS dag.

⁶ De har haft lögnaktiga syner och falska spådomar. De säger: 'Så säger HERREN'. Men HERREN har inte sänt dem, och ändå hoppas de att deras ord ska gå i uppfyllelse.

⁷ Var det inte falska syner ni såg och lögnaktiga spådomar ni uttalade när ni sade: 'Så säger HERREN', fastän jag inte hade talat något sådant?

⁸ Därför säger Herren GUD så: Eftersom ni talar falskhet och ser lögnaktiga syner är jag emot er, säger Herren GUD.

⁹ Min hand ska drabba profeterna som ser falska syner och spår lögn. De ska inte få plats i mitt folks församling och inte tas upp i förteckningen över Israels hus och till Israels land ska de inte komma. Ni ska då inse att jag är Herren GUD.

¹⁰ Just därför att de leder mitt folk vilse när de säger: 'Allt är väl', trots att allt inte är väl, och eftersom de, när någon bygger en mur, bestryker den med vit kalk,

¹¹ därför ska du säga till dessa vitkalkare att muren ska falla. Ett slagregn ska komma, och ni hagelstenar, ni ska falla, ja, en stormvind ska bryta lös!

¹² Och se, när muren har fallit, ska man då inte säga till er: Var är nu vitkalkningen som ni strök på?

¹³ Därför säger Herren GUD så: Jag ska i min vrede låta en stormvind bryta lös, och i min harm låta ett slagregn komma, och i min vrede hagelstenar, så att muren förstörs.

¹⁴ Jag ska riva ner muren som ni vitkalkade och jämna den med marken, så att grunden ligger bar. När den faller, ska ni gå under därinne. Och ni ska inse att jag är HERREN.

¹⁵ Jag ska tömma ut min vrede över muren och över dem som har vitkalkat den, och så ska jag säga till er: Muren finns inte mer och inte heller de som vitkalkat den,

¹⁶ de profeter i Israel som profeterade om Jerusalem och såg syner om att allt var väl, fast allt inte var väl, säger Herren GUD.

¹⁷ Och du, människobarn, vänd ditt ansikte mot ditt folks döttrar, som profeterar ur sina egna hjärtan. Profetera mot dem och säg:

¹⁸ Så säger Herren GUD: Ve de kvinnor som syr bindlar till alla handleder och gör slöjor till alla huvuden för att snärja själar! Ni vill snärja mitt folks själar men behålla er själva vid liv!

¹⁹ För några nävar korn och några bitar bröd vanäras ni mig bland mitt folk, genom att ni dödar människor som inte ska dö och låter människor leva som inte ska leva. Ni ljuger för mitt folk, som gärna lyssnar på lögn.

²⁰ Därför säger Herren GUD så: Se, jag är emot era bindlar som ni snärjer själar med som fåglar, och jag ska slita dem från era armar. Jag ska befria de själar som ni har fångat som fåglar.

²¹ Jag ska slita sönder era slöjor och befria mitt folk ur er hand, och de ska inte mer vara ett byte för er. Då ska ni inse att jag är HERREN.

²² Genom era lögn har ni gjort den rättfärdige modlös, honom som jag inte vill bedröva, men ni har styrkt den ogudaktige så att han inte vänder om från sin onda väg och räddar sitt liv.

²³ Därför ska ni inte mer se falska syner och utöva spådom, utan jag ska befria mitt folk ur er hand. Och ni ska inse att jag är HERREN.”

14

Avgudadyrkan fördöms

13:5 Ps 106:23, Hes 22:30. **13:6** Jer 23:16, 26, 31, 28:15, Hes 22:28. **13:9** Jes 4:3. **13:10** Jer 6:14, 8:11, 23:17, Hes 22:28, Mika 3:5, 1 Tess 5:3. **13:11** Matt 7:27. **13:18 bindlar** En babylonisk besvärjelse (*kasitu*) som var tänkt att binda andra till magikerns vilja. **13:19** Ords 17:15, Jer 23:17, Mika 2:11, 3:5. **13:22** Jer 23:14.

1 Några av Israels äldste kom till mig och satte sig ner framför mig.

2 Då kom HERRENS ord till mig:

3 ”Människobarn, dessa män har låtit sina eländiga avgudar få insteg i sina hjärtan och har ställt upp framför sig sådant som förleder dem till synd. Skulle jag verkligen låta sådana fråga mig till råds?

4 Säg därför till dem: Så säger Herren GUD: Var och en av Israels hus som släpper in eländiga avgudar i sitt hjärta och ställer upp framför sig det som förleder honom till synd och sedan kommer till profeten, honom ska jag, HERREN, ge svar efter vad han förtjänar för sina många avgudars skull.

5 Så ska jag gripa Israels folk i hjärtat, därför att de alla har vikit bort från mig genom sina avgudar.

6 Säg därför till Israels hus: Så säger Herren GUD:

Vänd om och vänd er bort från era avgudar, vänd er bort från alla era vidrigheter!

7 För om någon av Israels hus eller av främlingarna som bor i Israel viker bort från mig och ger rum för avgudar i hjärtat och ställer upp framför sig det som förleder till synd, och sedan kommer till profeten för att fråga mig, honom ska jag, HERREN, själv svara.

8 Jag ska vända mitt ansikte mot den mannen och göra honom till ett tecken och till ett ordspråk och utrota honom ur mitt folk. Och ni ska inse att jag är HERREN.

9 Om profeten är förledd och ger svar, så har jag, HERREN, låtit den profeten bli förledd. Jag ska räcka ut min hand mot honom och utrota honom ur mitt folk Israel.

10 De ska båda bära straffet för sin synd – profeten har lika stor synd som den som frågat

– 11 detta för att Israels hus inte mer ska föras vilse och inte mer orena sig med alla sina överträdelser. De ska vara mitt folk, och jag ska vara deras Gud, säger Herren GUD.”

Domen är oundviklig

12 HERRENS ord kom till mig:

13 ”Människobarn, om ett land syndade mot mig genom att handla trolöst, då skulle jag räcka ut min hand mot det och skapa brist på bröd och sända svält över det och där utrota både människor och djur.

14 Om då dessa tre män fanns i landet: Noa, Daniel och Job, så skulle de genom sin rättfärdighet bara rädda sina egna liv, säger Herren GUD.

15 Om jag lät vilda djur dra fram genom landet och göra det folktomt och så öde att ingen vågade färdas där för djurens skull,

16 och dessa tre män fanns där – så sant jag lever, säger Herren GUD, då skulle de inte kunna rädda sina söner eller döttrar. Endast de själva skulle räddas, men landet skulle bli öde.

17 Eller om jag lät svärdet drabba det landet, och sade: ’Svärd, far fram genom landet!’, och jag på det sättet utrotade både människor och djur ur det,

18 så skulle, så sant jag lever, säger Herren GUD, dessa tre män, om de befann sig i landet, varken kunna rädda sina söner eller sina döttrar. Endast de själva skulle räddas.

19 Eller om jag sände pest i det landet och utgöt min vrede i blod över det för att utrota både människor och djur ur det,

14:1 Hes 8:1, 20:1, 33:31. **14:3** Jes 58:2. **14:7** 3 Mos 17:8f. **14:8** 5 Mos 28:37, Jer 24:9, Hes 5:15, 15:7. **14:9** 1 Kung 22:20f, Hes 13:2f, 2 Tess 2:11. **14:11** Hes 11:20, 44:10. **14:13** Jes 3:1, Hes 4:16, 5:16, 15:8, 20:27. **14:14** 1 Mos 6:8f, Job 42:8, Dan 2:18f. **14:14 Daniel** Profeten Daniel i Babel var yngre än Hesekiel men redan berömd för sin vishet (Dan 2-4). Det har även föreslagits en identifikation med Danel, en legendarisk utombiblisk kung i syriska Ugarit som liksom Noa (1 Mos 6-9) och Job var en ansedd urtida icke-israelit. **14:15** 3 Mos 26:22, 2 Kung 17:25, Hes 5:17. **14:19** 1 Krön 21:14.

²⁰ och om då Noa, Daniel och Job fanns där, så skulle de, så sant jag lever, säger Herren GUD, varken kunna rädda son eller dotter. De skulle genom sin rättfärdighet rädda endast sina egna liv.

²¹ Därför säger Herren GUD: Hur mycket värre blir det inte, när jag sänder mina fyra svåra straffdomar: svärd, svält, vilddjur och pest över Jerusalem för att där utrota både människor och djur.

²² Men se, några ska räddas och bli kvar, både söner och döttrar, och de ska föras bort. De ska komma hit till er, och när ni får se hur de lever och handlar ska ni finna tröst för den olycka som jag har låtit komma över Jerusalem, ja, för allt som jag har låtit komma över staden.

²³ De ska vara er till tröst, när ni ser hur de lever och handlar. Ni ska då inse att jag inte utan orsak har gjort allt det jag gjort mot Jerusalem, säger Herren GUD.”

15

Jerusalem, en förtorkad vinstock

¹ HERRENS ord kom till mig:

- ² ”Människobarn,
hur är vinstockens trä
bättre än allt annat trä,
grenarna på träden i skogen?
- ³ Tar man virke av den
för att göra något nyttigt?
Gör man ens en pinne av den
för att hänga upp något på den?
- ⁴ Nej, man ger den till mat åt elden.
När båda dess ändar
blivit förtärda av eld
och delen däremellan blivit svedd,
duger den då till något nyttigt?
- ⁵ Inte ens när den ännu var oskadd
kunde man göra något nyttigt
av den.
Hur mycket mindre kan
den användas till något nyttigt
när elden förtärt den
och bränt den!
- ⁶ Därför säger Herren GUD:
Som jag gör med en vinstock
bland skogens träd,
när jag ger den till bränsle
åt elden,
så ska jag göra
med Jerusalems invånare.
- ⁷ Jag ska vända mitt ansikte
mot dem.
De har kommit ut ur elden,
men elden ska förtära dem.

Ni ska inse att jag är HERREN
när jag vänder mitt ansikte
mot dem.

⁸Jag ska göra landet till en ödemark,
därför att de har handlat trolöst,
säger Herren GUD.”

16

Dom och nåd över Jerusalem

¹HERRENS ord kom till mig:

²”Människobarn, låt Jerusalem förstå vilka vidrigheter hon ägnar sig åt,

³och säg: Så säger Herren GUD till Jerusalem: Från Kanaans land kommer du och där är du född. Din far var en amoré och din mor en hetitisk kvinna.

⁴När du föddes skar ingen av din navelsträng, du blev inte tvättad ren med vatten och inte heller ingniden med salt och lindad.

⁵Ingen såg på dig med så mycket medlidande att han ville göra något sådant med dig eller förbarma sig över dig, utan man kastade ut dig på öppna fältet. Så fränstötande var du den dag du föddes.

⁶När jag gick förbi där du låg och såg dig sprattla i ditt blod, sade jag till dig där du låg i ditt blod: ”Du ska få leva!” Ja, jag sade till dig där du låg i ditt blod: ”Du ska få leva!”

⁷Jag förökade dig till många tusen, som växterna på marken. Du växte och blev stor och mycket vacker. Dina bröst blev fasta och ditt hår växte, men du var ännu naken och blottad.

⁸Jag gick förbi där du låg och såg på dig. Och se, din älskogstid var inne. Jag bredde min mantel över dig och täckte över din nakenhet. Jag gav dig mitt trohetslöfte och ingick förbund med dig, säger Herren GUD, och du blev min.

⁹Jag tvättade dig med vatten och sköljde av dig blodet och smorde dig med olja.

¹⁰Jag klädde på dig brokigt vävda kläder, satte på dig skor av tahasskinn och en huvudbindel av fint linne och en slöja av siden.

¹¹Jag prydde dig med smycken, satte armband på dina armar och en kedja om din hals.

¹²Jag satte en ring i din näsa och örhängen i dina öron och en vacker krona på ditt huvud.

¹³Så blev du prydd med guld och silver, och dina kläder var av finaste linne, av siden och broderat tyg. Fint mjöl, honung och olja fick du att äta. Du blev mycket, mycket vacker och nådde en drottningens värdighet.

¹⁴Ryktet om dig gick ut bland folken för din skönhets skull, för den var fullkomlig genom de härliga prydnader jag hade satt på dig, säger Herren GUD.

¹⁵Men du förlitade dig på din skönhet och använde din ryktbarhet till omoral. Du slösade din otukt på var och en som gick förbi. De fick allt.

¹⁶Dina kläder tog du och gjorde av dem brokiga offerhöjder, där du bedrev hor. Något sådant har aldrig förekommit och ska inte heller mer ske.

16:2 Jes 58:1, Hes 22:2. **16:3 Kanaans land ... amoré ... hetitisk kvinna** Hednafolk som hade styrt Jerusalem (Jos 10, 2 Sam 5:6f). Israeliterna skulle rensa ut deras hedendom och inte ingå blandäktenskap (5 Mos 7). **16:4 ingniden med salt** skulle skydda barnets hud mot eksem. **16:5 man kastade ut dig** Bland hedningarna sattes oönskade flickebarn ut för att dö. **16:8** 1 Mos 22:16, 24:7, Rut 3:9, Jer 2:2f, Hos 2:2f, 9:10. **16:8 bredde min mantel över dig** Ett frieri (jfr Rut 3:9). **16:9** 2 Mos 19:5f. **16:10** Ps 45:15. **16:10 tahasskinn** En särskilt fin typ av läder. Kanske delfinskinn, kanske färgat läder. **16:11 smycken** En vanlig gåva till bruden (1 Mos 24:22, 53, Höga V 1:11). **16:13 kläder ... mjöl** Mannen var skyldig att försörja sin hustru (2 Mos 21:10). **16:15** Jer 2:20.

17 Du tog dina härliga smycken av mitt guld och silver, som jag hade gett dig och gjorde av dem mansbilder som du bedrev hor med.

18 Du tog dina brokigt vävda kläder och klädde dem i dessa, och min olja och min rökelse satte du fram för dem.

19 Mitt bröd som jag hade gett dig – det fina mjölet, oljan och honungen som jag gav dig att äta – det satte du fram för dem till en ljuvlig doft. Så var det, säger Herren GUD.

20 Du tog dina söner och döttrar, som du hade fött åt mig, och offrade dem till mat åt bilderna.

Var det inte nog att du bedrev hor?

21 Du slaktade mina barn och offrade dem åt dessa bilder.

22 Och medan du höll på med sådana vidriga ting och bedrev hor, tänkte du inte på din ungdoms dagar, då du låg naken och blottad och sprattlade i ditt blod.

23 När du hade hängett dig åt all denna ondska – ve, ve dig! säger Herren GUD –

24 byggde du ett valv åt dig och gjorde höga altaren åt dig på alla öppna platser.

25 I alla gathörn byggde du höga altaren åt dig, och du lät din skönhet smutsas ner, och du spärrade ut dina ben åt alla som gick förbi. Ja, du bedrev mycket otukt!

26 Du bedrev också hor med egyptierna, dina brunstiga grannar, ja, mycket hor för att väcka min vrede.

27 Men se, då räckte jag ut min hand mot dig och minskade din arvslott och utlämnade dig åt dina fienders vilja, åt filisteernas döttrar, som rodnade över ditt skamliga sätt att leva.

28 Men sedan bedrev du hor med assyrierna, för du kunde inte få nog. Ja, du bedrev hor med dem, men du blev ändå inte tillfredsställd.

29 Du gick med din otukt ända bort till köpmännens land, kaldeernas land, men ändå fick du inte nog.

30 Hur sjukt är inte ditt hjärta, säger Herren GUD, eftersom du gör allt detta, gärningar som bara den fräckaste hora kan göra.

31 Du uppförde valv åt dig i alla gathörn och höga altaren på varje gata. Men du var olik andra prostituerade eftersom du föraktade betalning.

32 Du var som en äktenskapsbryterska som tar främmande män i stället för sin äkta man.

33 Åt alla andra prostituerade måste man ge gåvor, men du gav gåvor åt alla dina älskare och mutade dem för att de skulle komma till dig från alla håll och hora med dig.

34 När du prostituerade dig gjorde du tvärtemot vad andra kvinnor gör. Ingen sprang efter dig för att begå otukt, och du betalade i stället för att få betalning. Så bakvänt handlade du.

35 Hör därför HERRENS ord, du prostituerade.

36 Så säger Herren GUD: Eftersom du har varit så frikostig med din liderlighet och blottat din nakenhet när du bedrev hor med dina älskare, och på grund av alla dina vidriga avgudar, åt vilka du gav dina barns blod,

37 ska jag samla alla dina älskare som du har tillfredsställt, alla som du har älskat och alla som du har hatat. Alla dessa ska jag samla mot dig från alla håll och klä av dig naken inför dem, så att de får se hela din nakenhet.

16:17 2 Mos 32:2f, Hes 7:19f, Hos 2:8. 16:19 Hes 6:13, Hos 2:8. 16:20 2 Kung 16:3, 17:31, 23:10, Jer 7:31, 19:5, 32:35, Hes 20:26. 16:21 Jes 57:5. 16:21 barn... offrade dem Barnoffer förekom i kananeisk och fenicisk avgudadyrkan (t ex 2 Kung 3:27) men var strängt förbjudet för israeliterna (3 Mos 18:21, 2 Krön 33:6, Jer 32:35). 16:22 Hes 23:19, Hos 11:1. 16:24 2 Krön 28:24, Ps 78:58. 16:24 valv Anspelar på välvda hus där prostitution utövades. 16:25 Jer 11:13, Hos 10:1. 16:25 I alla gathörn... altaren Se 2 Krön 28:24 samt 1 Kung 11:7-8, 2 Kung 21:3f, 23:4f. 16:26 2 Mos 32:1f, Hes 20:7f, 23:3f. 16:27 Dom 13:1, 1 Sam 4:1f. 16:28 2 Krön 28:16, Hes 23:5f. 16:29 Jes 39:1f, Hes 17:4, 23:14f. 16:36 Jer 19:5, Hes 23:37. 16:37 Jer 13:22, 26, Klag 1:8, Hes 23:10, 22, 29, Hos 2:10, Upp 17:16.

³⁸ Jag ska döma dig efter den lag som gäller för prostituerade och för dem som spiller blod, och jag ska överlämna dig till vredens och svartsjukans blodshämnd.

³⁹ Jag ska ge dig i dina älskares hand, och de ska slå ner dina valv och bryta ner dina offerhöjder, slita av dig kläderna och ta ifrån dig dina härliga smycken och låta dig ligga naken och blottad.

⁴⁰ De ska kalla samman en folkhop mot dig och man ska stena dig och hugga sönder dig med svärd.

⁴¹ Dina hus ska de bränna upp i eld och döma dig inför många kvinnors ögon. Så ska jag göra slut på ditt horeri, och du ska inte mer kunna betala dina älskare.

⁴² Jag ska släcka min vrede på dig, och min svartsjuka ska vika ifrån dig. Jag ska få ro och inte längre vara vred.

⁴³ Eftersom du inte tänkte på din ungdoms dagar utan har väckt min vrede med allt detta, ska också jag låta dina gärningar komma över ditt huvud, säger Herren GUD, så att du inte kan lägga ytterligare ondska till alla dina vidrigheter.

⁴⁴ Se, alla som använder ordspråk ska på dig tillämpa ordspråket: "Sådan mor, sådan dotter."

⁴⁵ Du är din mors dotter, hon som övergav sin man och sina barn. Du är dina systrars syster, de som övergav sina män och sina barn. Er mor var en hetitisk kvinna och er far en amoré.

⁴⁶ Din äldre syster var Samaria med sina döttrar, hon som bodde norr om dig. Din yngre syster, som bodde söder om dig, var Sodom med sina döttrar.

⁴⁷ Men du nöjde dig inte med att vandra på deras vägar och att följa deras vidrigheter. Snart gjorde du värre ting än de på alla dina vägar.

⁴⁸ Så sant jag lever, säger Herren GUD: Din syster Sodom och hennes döttrar har inte gjort vad du och dina döttrar har gjort.

⁴⁹ Se, detta var din syster Sodoms synd: Högmod, överflöd av mat och bekymmerslös säkerhet hade hon och hennes döttrar, men hon hjälpte inte den nödställda och fattige.

⁵⁰ De blev högfärdiga och gjorde sådant som var vidrigt för mig. Därför försköt jag dem när jag såg det.

⁵¹ Samaria har inte heller syndat hälften så mycket som du. Du har gjort så många fler vidrigheter än dina systrar, att du genom dina avskyvärda handlingar har fått dem att verka rättfärdiga.

⁵² Därför ska du också bära din skam, du som har gett dina systrar en ursäkt. För genom att du har begått ännu fler vidriga synder än de, framstår de nu som rättfärdiga i jämförelse med dig. Skäms därför och bär din skam eftersom du fått dina systrar att verka rättfärdiga.

⁵³ Men jag ska göra slut på deras fångenskap, Sodoms med hennes döttrars fångenskap och Samarias med hennes döttrars fångenskap. Dina fångars fångenskap ska jag också göra slut på mitt ibland dem,

⁵⁴ så att du får bära din skam och skämmas för allt du har gjort och därigenom trösta dem.

⁵⁵ Dina systrar, Sodom och hennes döttrar och Samaria och hennes döttrar, ska åter bli vad de förr var. Även du själv och dina döttrar ska åter bli vad ni förr var.

⁵⁶ Men under din högmodstid ville du inte ens nämna din syster Sodom.

16:38 1 Mos 9:6, 3 Mos 20:10, Hes 23:24f, 45. **16:40** Hes 23:46. **16:41** 2 Kung 25:9, 2 Krön 36:19, Jer 39:8, 52:13. **16:42** Hes 5:13, 24:13. **16:43** Hes 9:10, 11:21. **16:46** 1 Mos 13:13, 18:20, Hes 23:4f. **16:46 äldre syster** Samaria, nordrikets huvudstad, gick under 722 f Kr (2 Kung 17). **16:46 Sodom** En gång välmående stad vid Döda havet (1 Mos 13:10), okänd för sexuell omoral ("sådant som var vidrigt", vers 50, jfr 1 Mos 19:4f, Jud v 7). Staden gick under ca 2000 f Kr. **16:47** Hes 5:6f, 23:11. **16:48** Matt 11:23. **16:49** 1 Mos 13:13, 5 Mos 8:12f, Luk 16:19f, 17:28f. **16:50** 1 Mos 18:20f, 19:13, 24. **16:51** Jer 3:11, Hes 23:11, Matt 12:41f, Luk 11:31f. **16:53** 5 Mos 30:3, Jer 29:14, 30:3, 33:26, 39:25.

⁵⁷ Det var innan din egen ondska blev uppenbarad, så som när du blev hånad av Arams döttrar och alla däromkring och av filisteernas döttrar, som föraktade dig på alla sidor.

⁵⁸ Du måste själv bära straffet för din skam och dina vidrigheter, säger HERREN.

⁵⁹ För så säger Herren GUD: Jag ska göra med dig efter dina gärningar, du som föraktat eden och brutit förbundet.

⁶⁰ Men jag ska komma ihåg mitt förbund med dig i din ungdoms dagar och upprätta med dig ett evigt förbund.

⁶¹ Då ska du komma ihåg vad du har gjort och skämmas, när du får ta emot dina systrar, både de äldre och de yngre. Jag ska ge dem till döttrar åt dig, men inte på grund av ditt förbund.

⁶² Och jag ska upprätta mitt förbund med dig, och du ska inse att jag är HERREN.

⁶³ Då ska du minnas det och skämmas så att du av skam inte mer öppnar din mun, när jag förlåter dig allt som du har gjort, säger Herren GUD.”

17

Liknelse om Sidkias förbundsbrott

¹ HERRENS ord kom till mig:

² ”Människobarn, ge Israels hus en gåta och tala till dem i en liknelse, och säg:

³ Så säger Herren GUD:

En stor örn med stora vingar
och långa vingpennor
och täckt med brokiga fjädrar
kom till Libanon
och tog bort toppen på cedern.
⁴ Han bröt av dess översta gren
och förde den
till köpmännens land
och satte den i en handelsstad.
⁵ Han tog en planta
som växte i landet,
och planterade den i fruktbar jord.
Han förde den till mycket vatten
och satte den som ett pilträd där.
⁶ Den växte upp och blev en vinstock
med många grenar,
men med låg stam
för att dess rankor
skulle vända sig till honom
och dess rötter vara under honom.
Den blev en vinstock
som bar grenar och sköt skott.

⁷ Men det fanns också en annan
stor örn med stora vingar
och många fjädrar.
Och se, vinstocken sköt
långtansfullt ut

16:57 2 Kung 15:37, 2 Krön 28:18. **16:57 Arams döttrar** Andra handskrifter (så Peshitta): ”Edoms döttrar”. Arameerna var svåra fiender under 800-tal och 700-tal f Kr, Edom under Hesekiels tid (25:12, Ps 137:7, Klag 4:20).

16:59 Jer 2:20. **16:60** Jer 2:2, 31:31f, 32:40, Hos 2:15, 19, Rom 11:25f. **16:61** Hes 20:43, 36:31f. **16:63** Hes 36:31f, Dan 9:8. **17:3** Jer 48:40, 49:22.

- sina rötter till den.
 Och från platsen
 där den var planterad
 sträckte den sina rankor
 mot honom,
 för att han skulle vattna den.
⁸ Den var planterad i god jord
 vid mycket vatten,
 för att den skulle få grenar
 och bära frukt
 och bli en utsökt vinstock.
- ⁹ Säg: Så säger Herren GUD:
 Kan det gå väl
 för den vinstocken?
 Ska han inte rycka upp rötterna
 och riva av frukten,
 så att den torkar
 och alla de spirande bladen
 vissnar?
 Det behövs inte stor kraft
 eller mycket folk
 för att rycka upp den
 med rötterna.
- ¹⁰ Visst står den fast planterad,
 men kan det sluta väl för den?
 När östanvinden når den,
 ska den då inte helt torka bort?
 På den plats där den vuxit upp
 ska den torka bort.”
- ¹¹ HERRENS ord kom till mig:
- ¹² ”Säg nu till det upproriska släktet:
 Förstår ni inte
 vad detta betyder?
 Säg dem: Se, Babels kung
 kom till Jerusalem
 och tog kungen och furstarna
 och förde dem med sig till Babel.
- ¹³ Sedan tog han en ättling
 av kungahuset
 och slöt förbund med honom
 och lät honom avlägga ed.
 Men de mäktiga i landet
 förde han med sig bort,
- ¹⁴ så att riket skulle vara obetydligt
 och inte kunna resa sig
 utan hålla förbundet med honom,
 om det skulle bestå.

17:12 2 Kung 24:10f. **17:12 kungen** Jojakin, som fördes bort år 597 f Kr (2 Kung 24:15f). **17:13** 2 Kung 24:17f, 2 Krön 36:10f. **17:13 en ättling** Sidkia, som gjorde uppror mot Nebukadnessar 589 f Kr (2 Kung 24:17f). **17:13 avlägga ed** Lydkungar svor trohet i sin egen guds namn (2 Krön 36:13), och eder till Herren måste hållas (jfr Jos 9:19, Pred 5:3).

15 Men han avföll från honom
och skickade sina sändebud
till Egypten,
för att man där skulle ge honom
hästar och mycket folk.
Kan det gå väl för honom?
Kan han komma undan?
Kan den som bryter förbund
komma undan?

16 Så sant jag lever, säger Herren GUD: Han ska dö i Babel där den kung bor som gjorde honom till kung, för han föraktade eden han gett honom och bröt förbundet han slutit med honom.

17 Inte heller ska farao med stor här och mycket folk hjälpa honom i kriget, när man kastar upp en vall och bygger en belägringsmur till undergång för många människor.

18 Han föraktade eden och bröt förbundet och gjorde allt detta, fastän han hade gett sitt löfte. Han ska inte komma undan.

19 Därför säger Herren GUD:

Så sant jag lever,
jag ska låta min ed
som han har föraktat
och mitt förbund som han har brutit
komma över hans huvud.

20 Jag ska breda ut mitt nät
över honom,
och han ska fångas i min snara.
Jag ska föra honom till Babel
och döma honom där
för den otrohet
som han har begått mot mig.

21 Alla hans flyktingar
och alla hans skaror
ska falla för svärd,
och de som räddas
ska spridas för vinden.
Och ni ska inse att
jag, HERREN, har talat.

Den späda kvisten på Israels berg

22 Så säger Herren GUD:

Jag ska själv ta en kvist
från den höga cederns topp
och plantera den.
Av dess översta grenar
ska jag bryta av en späda kvist
och själv plantera den
på ett högt och brant berg.

23 På Israels höga berg

17:15 Jer 37:5, 52:3. **17:17** 2 Kung 25:1, Hes 4:2. **17:20** 2 Kung 25:6f, Hes 12:13, 32:3. **17:22** Jes 11:1, 53:2, Jer 23:5, 33:15f. **17:22 kvist från den höga cederns topp** Riket skulle återupprättas genom kung Jojakins ätt. Hans sonson Serubbabel ledde återuppbyggnaden av Jerusalem 538 f Kr (1 Krön 3:17f, Esra 2:2, 3:2f) och var juridisk förfader till Jesus Kristus (Matt 1:12). **17:23** Jes 2:2, Matt 13:31f.

ska jag plantera den,
och den ska få grenar och bära frukt
och bli en utsökt ceder.
Alla slags fåglar ska bo under den
och finna skugga
under grenarna.

- 24 Alla markens träd ska förstå
att jag, HERREN,
har böjt ner det höga trädet
och upphöjt det låga trädet,
och låtit det friska trädet torka
och det torra trädet grönska.
Jag, HERREN, har talat
och ska göra det.”

18

Den som syndar ska dö

¹ HERRENS ord kom till mig:

² ”Vad menar ni med att bruka detta ordspråk om Israels land:

Fäderna har ätit sura druvor,
och barnens tänder blir ömma?

³ Så sant jag lever, säger Herren GUD, ni ska inte längre ha orsak att använda detta ordspråk i Israel.

⁴ Se, varje levande själ tillhör mig, fadern såväl som sonen. De är mina. Den som syndar ska dö.

⁵ Om en man är rättfärdig och gör det som är rätt och rättfärdigt,

⁶ om han inte håller offermåltid på bergen och inte lyfter sin blick till Israels hus avgudar, om han inte kränker sin nästas hustru eller kommer vid en kvinna som har sin månadsblödning,

⁷ om han inte förtrycker någon utan ger tillbaka den pant han har fått för skuld, om han inte rånar någon utan ger sitt bröd åt den hungrige och klär den nakne,

⁸ om han inte ockrar eller tar oskäligen ränta utan håller sin hand borta från allt som är orätt och fäller rätta domar mellan människor,

⁹ om han lever efter mina stadgar och håller mina föreskrifter, så att han gör det som är rätt och gott, då är han rättfärdig och ska förvisso få leva, säger Herren GUD.

¹⁰ Men om han får en son som blir en våldsman som spiller blod eller gör något av detta mot en broder

¹¹ som han själv inte gjorde, ja, till och med håller offermåltid på bergen, kränker sin nästas hustru,

¹² förtrycker den behövande och den fattige, rånar, inte ger tillbaka pant, lyfter blicken till avgudar, begår vidriga ting,

¹³ ockrar och tar oskäligen ränta – skulle en sådan få leva? Han ska inte få leva. Han har gjort allt detta vidriga, därför ska han förvisso dö. Hans blod ska komma över honom.

¹⁴ Men om han får en son som ser alla de synder hans far begår, och fast han ser dem inte handlar på samma sätt:

17:24 1 Sam 2:8, Hes 21:26, Luk 1:52. **18:2** Jer 31:29f, Klag 5:7. **18:4** 1 Mos 18:25. **18:6** 3 Mos 18:19f, 20:10. **18:7**
2 Mos 22:26f, 5 Mos 24:10f, Jes 58:6f, Matt 25:35. **18:8** 2 Mos 22:25, 5 Mos 23:19, Ps 15:5. **18:11** Amos 2:8. **18:13**
3 Mos 20:9f.

¹⁵ Han håller inte offermåltid på bergen, han lyfter inte blicken till Israels hus avgudar, han kränker inte sin nästas hustru,

¹⁶ han förtrycker inte någon, han kräver inte pant, han rånar inte utan ger sitt bröd åt den hungrige och klär den nakne,

¹⁷ han förgriper sig inte på den behövande, ockrar inte och tar inte oskäligen ränta utan lever efter mina föreskrifter och vandrar efter mina stadgar – då ska han inte dö genom sin fars missgärning utan ska förvisso få leva.

¹⁸ Hans far däremot, som begick våldsgärningar och rövade från sin broder och gjorde sådant bland sina släktingar som inte var gott, se, han ska dö i sin missgärning.

¹⁹ Men ni frågar: 'Varför ska inte sonen bära på sin fars missgärning?' Sonen har gjort det som är rätt och rättfärdigt. Han har hållit alla mina stadgar och följt dem, och därför ska han förvisso få leva.

²⁰ Den som syndar ska dö. En son ska inte bära sin fars missgärning, och en far ska inte bära sin sons missgärning. Den rättfärdiges rättfärdighet ska vara hans egen, och den ogudaktiges ogudaktighet ska vara hans egen.

²¹ Men om den ogudaktige vänder om från alla de synder som han har begått och håller alla mina stadgar och gör det som är rätt och rättfärdigt, då ska han förvisso leva och inte dö.

²² Ingen av de överträdelser han har begått ska då tillräknas honom. Genom den rättfärdighet han har visat ska han få leva.

²³ Skulle jag finna någon glädje i den ogudaktiges död? säger Herren GUD. Nej, jag vill att han vänder om från sin väg och får leva.

²⁴ Men när den rättfärdige vänder om från sin rättfärdighet och handlar orätt och gör samma vidriga gärningar som den ogudaktige, skulle han då få leva? Ingen av de rättfärdiga gärningar som han har gjort ska då bli ihågkommen. Genom den trolöshet som han har begått och genom den synd han har gjort ska han dö.

²⁵ Ändå säger ni: 'Herrens väg är inte rätt.' Hör då, ni av Israels hus: Är inte min väg rätt? Är det inte era vägar som inte är rätta?

²⁶ När den rättfärdige vänder om från sin rättfärdighet och gör det som är orätt, så dör han på grund av det. Genom det orätta han har gjort ska han dö.

²⁷ Men när den ogudaktige vänder om från sin ogudaktighet och gör det som är rätt och rättfärdigt, ska hans liv bli bevarat.

²⁸ Därför att han kom till insikt och vände om från alla de överträdelser han hade gjort, ska han förvisso leva och inte dö.

²⁹ Ändå säger Israels hus: 'Herrens väg är inte rätt!' Är inte mina vägar rätta, ni av Israels hus? Är det inte era vägar som inte är rätta?

³⁰ Därför ska jag döma er, var och en efter hans gärningar, ni av Israels hus, säger Herren GUD. Vänd om och vänd er bort från alla era överträdelser för att er missgärning inte ska få er på fall.

³¹ Kasta bort ifrån er alla de överträdelser genom vilka ni har syndat och skaffa er ett nytt hjärta och en ny ande. Ni vill väl inte dö, ni av Israels hus?

³² Jag finner ingen glädje i någons död, säger Herren GUD. Vänd därför om, så får ni leva."

19

Sorgesång över Israels kungahus

¹ Stäm upp en sorgesång över Israels furstar

² och säg:

Vilken lejoninna var inte din mor!

Hon låg bland lejon,
hon födde upp sina ungar
bland unga lejon.

³ En av sina ungar födde hon upp
till ett kraftigt lejon.

Han lärde sig ta rov,
han åt människor.

⁴ Men hednafolken fick höra
om honom.

Han blev fångad i deras grop,
och de förde honom
med krok i nosen
till Egyptens land.

⁵ När lejoninnan såg
att hon fick vänta förgäves,
att hennes hopp blev om intet,
tog hon en annan av sina ungar
och gjorde honom till
ett kraftigt lejon.

⁶ Han gick omkring bland lejonerna,
ja, han blev ett kraftigt lejon.

Han lärde sig ta rov
och att äta människor.

⁷ Han kränkte deras änkor
och ödelade deras städer.
Landet och allt som fanns där
greps av förfäran
vid ljudet av hans rytande.

⁸ Då kom folken upp mot honom
från länderna runt omkring.

De bredde ut sitt nät över honom,
och han blev fångad
i deras grop.

⁹ Sedan satte de honom i en bur,
med krok i nosen,
och förde honom till Babels kung
och satte honom i säkert förvar,
för att hans röst inte mer
skulle höras bort till Israels berg.

¹⁰ Din mor är som en vinstock
i din vingård,

19:2 1 Mos 49:9f. **19:2 lejon** Vanliga i dåtidens Mellanöstern (Dom 14:5, 1 Sam 17:34) och därför en ofta använd bild för kungar (t ex Ords 30:30f, Nah 2:11 med not). Kungastammen Juda liknades vid ett lejon med "härskarspira" (vers 14, 1 Mos 49:9-10). **19:3** 2 Kung 23:31f, Jer 22:10f. **19:3 En av sina ungar** Joahas (2 Kung 23:31f), bortförd efter tre månader som kung. **19:4** 2 Krön 36:4. **19:5** 2 Kung 24:18f. **19:5 en annan av sina ungar** Jojakin (2 Kung 24:8f), också bortförd efter tre månader. **19:9** 2 Kung 24:15, 25:6, 2 Krön 36:10. **19:9 krok i nosen** Så ledde assyrierna sina fångar med våld (jfr Jes 37:29). **19:10** Ps 80:9f. **19:10 i din vingård** Andra handskrifter: "i ditt blod".

planterad vid vatten,
fruktbar och rik på skott,
för där fanns mycket vatten.

- 11 Den fick starka grenar,
användbara till härskarspiror,
och stammen växte hög,
omgiven av lövverk,
så att den syntes
genom sin ståtliga växt
och sin rikedom på rankor.
- 12 Men den blev uppryckt i vrede
och kastad till marken,
östanvinden förtorkade
dess frukt.
De starka grenarna
bröts av och vissnade,
och elden förtärde dem.
- 13 Nu är den planterad i öknen,
i ett torrt och törstande land.
- 14 Eld har gått ut från
en av de yppersta grenarna
och har förtärt frukten.
Ingen stark gren finns kvar,
ingen härskarspira!

Detta är en sorgesång, och den ska användas som sorgesång.

20

Guds löften och Israels upproriskhet

¹ I det sjunde året, på tionde dagen i den femte månaden kom några av de äldste i Israel för att fråga HERREN, och de satte sig ner framför mig.

² Då kom HERRENS ord till mig:

³ ”Människobarn, tala med de äldste i Israel och säg till dem: Så säger Herren GUD: Har ni kommit för att fråga mig? Så sant jag lever, jag låter mig inte rådfrågas av er, säger Herren GUD.

⁴ Men vill du döma dem, ja, vill du döma dem, du människobarn, låt dem då förstå deras fäders avskyvärda handlingar

⁵ och säg till dem: Så säger Herren GUD: Den dag jag utvalde Israel lyfte jag min hand till ed inför Jakobs avkomlingar och gjorde mig känd för dem i Egyptens land. Jag lyfte min hand inför dem och sade: Jag är HERREN er Gud.

⁶ På den dagen lovade jag dem med upplyft hand att föra dem ut ur Egyptens land, till det land som jag hade utsett åt dem, ett land som flödar av mjölk och honung, det härligaste av alla länder.

⁷ Jag sade till dem: Var och en av er ska kasta bort de vidriga ting som era ögon fäst sig vid, och ingen får orena sig med Egyptens avgudar. Jag är HERREN er Gud.

19:12 Hes 17:10, Hos 13:15. **19:14** 2 Kung 24:20, 2 Krön 36:11, 19f. **19:14 ska användas som sorgesång** Annan översättning: ”har blivit en sorgesång”. **20:1** Hes 14:1. **20:1 sjunde året, på tionde dagen i den femte månaden** 15 aug 591 f Kr. **20:4** Hes 22:2, 23:36. **20:5** 2 Mos 6:8, 5 Mos 7:6. **20:6** 2 Mos 3:8, 17, 33:3, Ps 48:3, Jer 3:19. **20:7** 2 Mos 20:2, 3 Mos 18:3, Jos 24:14, 23, 1 Sam 7:3.

⁸ Men de var upproriska mot mig och ville inte lyssna på mig. De kastade inte bort de vidriga ting som deras ögon fäst sig vid, och de övergav inte Egyptens avgudar. Då tänkte jag ösa min vrede över dem och släcka min harm på dem, mitt i Egypten.

⁹ Men det jag gjorde skedde för mitt namns skull, för att det inte skulle bli vanärat inför de folk som de levde bland. I deras åsyn hade jag gjort mig känd för dem då jag förde dem ut ur Egypten.

¹⁰ Jag förde dem ut ur Egypten och lät dem komma in i öknen.

¹¹ Jag gav dem mina stadgar och kungjorde för dem mina föreskrifter. Den människa som följer dem ska också leva genom dem.

¹² Jag gav dem också mina sabbater som ett tecken mellan mig och dem, för att de skulle inse att jag är HERREN som helgar dem.

¹³ Men Israels hus var upproriskt mot mig i öknen. De följde inte mina stadgar utan föraktade mina föreskrifter, trots att den människa som handlar efter dem ska leva genom dem. De vanhelgade svårt mina sabbater. Då tänkte jag ösa min vrede över dem i öknen för att förgöra dem.

¹⁴ Men det jag gjorde skedde för mitt namns skull, för att det inte skulle bli vanärat inför de folk som sett mig föra ut dem.

¹⁵ Jag lyfte också min hand inför dem i öknen och svor att jag inte skulle låta dem komma in i det land som jag hade gett dem, ett land som flödar av mjölk och honung, det härligaste av alla länder.

¹⁶ Jag gjorde det därför att de föraktade mina föreskrifter och inte följde mina stadgar utan vanhelgade mina sabbater, för i sina hjärtan följde de sina avgudar.

¹⁷ Men jag visade dem medlidande så att jag inte fördärvade dem eller gjorde slut på dem i öknen.

¹⁸ Jag sade till deras barn i öknen: Ni ska inte vandra efter era fäders stadgar och inte rätta er efter deras föreskrifter och inte heller orena er med deras avgudar.

¹⁹ Jag är HERREN er Gud.

Vandra efter mina stadgar och håll mina föreskrifter och följ dem.

²⁰ Håll mina sabbater heliga. Låt dem vara ett tecken mellan mig och er, för att ni ska inse att jag är HERREN er Gud.

²¹ Men deras barn var upproriska mot mig. De vandrade inte efter mina stadgar och höll inte mina föreskrifter, så att de följde dem, trots att den människa som handlar efter dem ska leva genom dem. De vanhelgade också mina sabbater. Då tänkte jag ösa min vrede över dem och släcka min harm på dem i öknen.

²² Men jag drog min hand tillbaka och det jag gjorde skedde för mitt namns skull, för att det inte skulle bli vanärat inför de folk som sett hur jag hade fört dem ut.

²³ Jag lyfte min hand inför dem i öknen och svor att skingra dem bland folken och sprida ut dem i länderna,

²⁴ eftersom de inte följde mina föreskrifter utan föraktade mina stadgar och vanhelgade mina sabbater och såg längtansfullt efter sina fäders avgudar.

²⁵ Därför gav jag dem också stadgar som inte var goda och föreskrifter som inte kunde ge dem liv.

²⁶ Jag lät dem orena sig med sina offergåvor, då de lät allt som öppnade moderlivet gå genom eld, för jag ville slå dem med förfäran så att de skulle inse att jag är HERREN.

²⁷ Tala därför till Israels hus, du människobarn, och säg till dem: Så säger Herren GUD: Era fäder har också hädat mig genom sin trolöshet mot mig.

20:8 5 Mos 9:7, 24. **20:11** 2 Mos 15:26, 20:1f, 3 Mos 18:5, 5 Mos 5:1f, 30:6, Rom 10:5, Gal 3:12. **20:12** 2 Mos 16:23f, 20:8, 31:13, 17, Jes 58:13. **20:13** 4 Mos 14:2, 15:32, 16:21, Hes 23:38. **20:14** 4 Mos 14:13f, 5 Mos 9:28. **20:15** 4 Mos 14:21f, 5 Mos 1:34f. **20:19** 5 Mos 4:1. **20:23** 3 Mos 26:39f, 5 Mos 28:64f. **20:25** Jer 8:8, Apg 7:42f, Rom 1:24f, 2 Tess 2:10f. **20:26** 2 Krön 33:6, Hes 16:20f.

28 När jag hade låtit dem komma in i det land som jag med upplyft hand hade lovat dem, och de fick se någon hög kulle eller något lummigt träd, offrade de där sina slaktoffer och bar där fram sina offergåvor. Till min vrede lät de där sina offers ljuvliga doft stiga upp, och de utgöt där sina dryckesoffer.

29 Då sade jag till dem: Vad är det för en offerhöjd som ni går till? Än i dag kallar man det 'offerhöjd'.

Dom och upprättelse

30 Säg därför till Israels hus: Så säger Herren GUD: Ska ni orena er på samma sätt som era fäder gjorde och trolöst hålla er till deras vidriga avgudar?

31 Ni orenar er än i dag med alla era avgudar, genom att ni bär fram era offergåvor och låter era barn gå genom eld. Skulle jag då låta mig rådfrågas av er, ni av Israels hus? Nej, så sant jag lever, säger Herren GUD, jag låter mig inte rådfrågas av er.

32 Förvisso ska inte det få ske som har kommit upp i ert sinne när ni tänker: Vi vill bli som hednafolken, som folken i andra länder. Vi vill tjäna trä och sten.

33 Så sant jag lever, säger Herren GUD, med stark hand och uträckt arm och utgjuten vrede ska jag sannerligen regera över er.

34 Med stark hand och uträckt arm och utgjuten vrede ska jag föra er ut från folken och samla er från de länder dit ni skingrats.

35 Jag ska föra er in i folkens öken, och där ska jag gå till rätta med er, ansikte mot ansikte.

36 Liksom jag dömde era fäder i öknen vid Egyptens land, ska jag också döma er, säger Herren GUD.

37 Jag ska låta er gå fram under staven och föra er in i förbundets band.

38 Jag ska rensa bort ifrån er dem som är upproriska mot mig och begår överträdelser mot mig. Jag ska föra bort dem ur det land där de nu bor, men in i Israels land ska de inte få komma. Ni ska då inse att jag är HERREN.

39 Men hör nu, ni av Israels hus: Så säger Herren GUD: Gå ni och tjäna var och en av era avgudar också i fortsättningen, om ni inte vill lyssna på mig! Men vanhelga inte mer mitt heliga namn med era offergåvor och era avgudar.

40 För på mitt heliga berg, på Israels höga berg, säger Herren GUD, där ska hela Israels hus tjäna mig, alla som finns i landet. Där ska jag ta emot dem, där ska jag finna behag i era offergåvor och i förstlingen av era gåvor, vad ni än vill helga.

41 Som en ljuvlig doft ska jag ta emot er, när jag för er ut från folken och samlar er från de länder där ni har varit skingrade. Jag ska visa mig helig bland er inför hednafolkens ögon.

42 Ni ska inse att jag är HERREN, när jag låter er komma in i Israels land, det land som jag med upplyft hand lovade att ge åt era fäder.

43 Där ska ni tänka tillbaka på era vägar och på alla de gärningar som ni orenade er med. Ni ska avsky er själva för allt det onda som ni har gjort.

44 Ni ska inse att jag är HERREN, när jag handlar så med er för mitt namns skull och inte efter era onda vägar och era skamliga gärningar, ni av Israels hus, säger Herren GUD."

Profetia mot Södern

45 HERRENS ord kom till mig:

46 "Människobarn, vänd ditt ansikte söderut och predika mot söder, profetera mot skogslandet söderut.

20:28 Jes 57:5f, Hos 4:13. 20:29 offerhöjd Hebr. *bamá*, som också kan översättas "gå till vad". 20:31 2 Kung 16:3, 17:17, Hes 14:3. 20:32 5 Mos 4:28. 20:34 Hes 11:17f. 20:35 Hos 2:14. 20:37 i förbundets band Andra handskrifter (Septuaginta): "i antal". 20:43 Hes 6:9, 16:61f, 36:31f.

⁴⁷ Säg till sydlandets skog: Hör HERRENS ord: Så säger Herren GUD: Jag ska tända en eld i dig, och den ska förtära alla dina träd, både de friska och de torra. Den flammande lågan ska inte kunna släckas, alla ansikten från söder till norr ska bli brända av den.

⁴⁸ Alla människor ska se att jag, HERREN, har tänt den. Den ska inte kunna släckas.”

⁴⁹ Jag sade då: ”O, Herre Gud! De säger om mig: Han talar ju i gåtor.”

21

Herrens svärd

¹ HERRENS ord kom till mig:

² ”Människobarn, vänd ditt ansikte mot Jerusalem och predika mot helgedomarna och profetera mot Israels land.

³ Säg till Israels land: Så säger HERREN: Se, jag är emot dig och ska dra ut mitt svärd ur skidan och utrota både rättfärdiga och ogudaktiga hos dig.

⁴ Eftersom jag ska utrota både rättfärdiga och ogudaktiga hos dig, ska mitt svärd fara ut ur skidan och vända sig mot allt levande från söder till norr.

⁵ Alla ska veta att jag, HERREN, har dragit ut mitt svärd ur skidan. Det ska inte sättas tillbaka igen.

⁶ Men du, människobarn, ska sucka så att dina höfter brister. Under bitter smärta ska du sucka inför deras ögon.

⁷ När de frågar dig: Varför suckar du?, ska du svara: På grund av ett budskap som har kommit. Alla hjärtan ska förfäras och alla händer sjunka ner. Alla ska tappa modet och alla knän bli som vatten. Se, det kommer, ja, det ska ske! säger Herren GUD.”

⁸ HERRENS ord kom till mig:

⁹ ”Människobarn, profetera och säg: Så säger HERREN. Säg:

Ett svärd, ett svärd har slipats
och rengjorts.

¹⁰ Det har slipats för att slakta.
Det har rengjorts för att blixtra.
Eller ska vi glädja oss?
Min sons spira föraktar allt
som är av trä.

¹¹ Han har lämnat det till polering,
till att gripas med handen.
Svärdet har slipats,
det har rengjorts
för att sättas i en dråpares hand.

¹² Ropa och jämra dig,
du människobarn,
för det drabbar mitt folk,
det drabbar alla Israels furstar.
Tillsammans med mitt folk
offras de åt svärdet,
slå dig därför för ditt bröst.

¹³ Se, prövning kommer,
och vem drabbas
om inte den föraktande spiran?

Den ska inte bestå,
säger Herren GUD.

- 14 Men du människobarn,
profetera och slå ihop
dina händer.
Låt svärdet slå två gånger, ja, tre,
ett svärd som dödar.
Det är ett svärd
som faller den störste,
som angriper dem från alla håll.
- 15 För att deras hjärtan
ska smälta av ångest
och många falla,
sätter jag i deras portar
svärdet som hugger ner.
O, det är gjort för att
flamma som en blix, t
det är draget för att slakta!
- 16 Hugg med all kraft åt höger,
måtta åt vänster,
vart än din egg är bestämd.
- 17 Också jag ska slå ihop mina händer
och släcka min vrede.
Jag, HERREN, har talat.”

Den babyloniske kungens svärd

- 18 HERRENS ord kom till mig:
- 19 ”Människobarn, märk ut åt dig två vägar där den babyloniske kungens svärd kan gå fram. Låt båda gå ut från ett och samma land. Gör en vägvisare och sätt ut den på den plats där vägen till staden börjar.
- 20 Märk ut den väg där svärdet ska gå, dels till Rabba i Ammons land, dels till Juda med det befästa Jerusalem.
- 21 För Babels kung står redan vid vägskalet där de båda vägarna börjar för att bli spådd. Han skakar pilarna, han rådfrågar sina husgudar, han ser på levern.
- 22 I sin högra hand får han då lotten 'Jerusalem'. Där ska han sätta upp murbräckor, öppna sin mun till stridsrop, höja sin röst till härskri, sätta upp murbräckor mot portarna, kasta upp en vall och bygga en belägringsmur.
- 23 Men detta tycks dem vara en falsk spådom. De har ju svurit eder. Men han ska påminna dem om deras missgärning och ta dem till fånga.
- 24 Därför säger Herren GUD så: Eftersom ni väcker upp minnet av er missgärning, så att era överträdelser har blivit uppenbara och er synd visar sig i allt ni gör, eftersom minnet av er har blivit uppväckt, därför ska ni komma att gripas med våld.
- 25 Och du dödligt sårade, ogudaktige furste över Israel, din dag kommer då din missgärning har nått sin gräns.
- 26 Så säger Herren GUD: Ta av dig huvudbindeln, lyft av dig kronan! Inget ska förbli som det är. Det som är lågt ska upphöjas, och det som är högt ska förödmjukas.
- 27 Ruin, ruin, jag ska göra det till en ruin. Det ska inte vara någonting, förrän han som

21:14 Hes 6:11. **21:17** Hes 5:13. **21:19 ett och samma land** Troligen Damaskus, där vägar går sydväst mot Israel och söderut mot Rabba, nuvarande Amman, som också hade deltagit i upproret mot Babel (jfr Jer 27:3). **21:25 furste över Israel** Sidkia, som bröt sin trohetsed till Nebukadnessar och avsattes (2 Krön 36:13). **21:27** Hes 17:22f.

det rätteligen tillhör kommer. Honom ska jag ge det.

Svärdet mot Ammons folk

²⁸ Människobarn, profetera och säg: Så säger Herren GUD om ammoniterna och om deras hånfulla ord:

Ett svärd, ett svärd är draget,
slipat för att slakta,
för att förgöra, för att blixtra.

²⁹ De har sett
falska profetsyner om dig,
de har spått lögner om dig,
men du ska sättas
på de slagnas halsar,
på ogudaktiga vilkas dag
har kommit,
tiden då missgärningen
har nått sin gräns.

³⁰ Stick svärdet i skidan igen.
På den plats där du skapats,
i det land du härstammar från
ska jag döma dig.

³¹ Jag ska ösa min vrede över dig
och blåsa min harms eld mot dig.
Jag ska överlämna dig
åt vilda människor
som är mästare på att fördärva.

³² Du ska bli till mat åt elden,
ditt blod ska flyta i landet.
Ingen ska mer tänka på dig,
för jag, HERREN, har talat.”

22

Jerusalems synder

¹ HERRENS ord kom till mig:

² ”Människobarn, vill du döma, vill du döma blodstaden? Ställ henne då inför alla hennes vidrigheter!

³ Sägg: Så säger Herren GUD: O stad, du som spiller dina invånares blod så att din stund måste komma, du som gör avgudar åt dig för att orena dig.

⁴ Genom det blod du har spillt har du dragit på dig skuld, och genom de avgudar du har gjort har du orenat dig. Så har du påskyndat dina dagars slut och nu kommit till slutet av dina år. Därför ska jag låta dig bli till hån för hednafolken och till åtlöje för alla länder.

⁵ Både nära och fjärran ska man håna dig, du vars namn är smädat, du förvirringens stad.

⁶ Se, var och en av furstarna i Israel har använt sin makt för att spilla blod.

⁷ Hos dig föraktar man sin far och mor, och mot främlingen utövar man våld. Den faderlöse och änkan förtrycker man.

⁸ Mina heliga ting föraktar du, och mina sabbater vanhelgar du.

⁹ Falska angivare finns hos dig, villiga att spilla blod. På bergen håller man offermåltider, och man begår skamliga ting hos dig.

¹⁰ Man blottar sin fars kön hos dig, och man kränker kvinnan hos dig när hon har sin månadsblödning.

¹¹ Man begår avskyvärda ting med sin nästas hustru, och man orenar sin sonhustru. Andra kränker sin syster, sin fars dotter.

¹² För mutor är man hos dig beredd att spilla blod. Du ockrar och tar oskäligen ränta och plundrar din nästa med våld, och du glömmet mig, säger Herren GUD.

¹³ Men se, jag slår ihop mina händer i vrede över de oärliga vinster du skaffar dig och över de blodsdåd som sker hos dig.

¹⁴ Menar du att ditt mod kan hållas uppe eller att dina händer är starka nog, när tiden kommer då jag griper in mot dig? Jag, HERREN, har talat och jag fullbordar det också.

¹⁵ Jag ska skingra dig bland hednafolken och sprida ut dig i länderna. Så ska jag rensa bort all din orenhet ifrån dig.

¹⁶ Du ska bli vanärad inför folken genom din egen skuld. Och du ska inse att jag är HERREN.”

¹⁷ HERRENS ord kom till mig:

¹⁸ ”Människobarn, Israels hus har för mig blivit slagg. De är allesammans koppar, tenn, järn och bly i smältugnen. Silverslagg har de blivit.

¹⁹ Därför säger Herren GUD så: Eftersom ni alla har blivit slagg, ska jag samla ihop er mitt i Jerusalem.

²⁰ Som man samlar ihop silver, koppar, järn, bly och tenn mitt i ugnen och där blåser upp eld under det och smälter det, så ska jag samla ihop er i min vrede och harm och lägga er i ugnen och smälta er.

²¹ Jag ska samla ihop er och blåsa upp min vredes eld under er, så att ni smälts i den.

²² Som silver smälts i ugnen så ska ni smältas i den. Och ni ska inse att jag, HERREN, öser min vrede över er.”

²³ HERRENS ord kom till mig:

²⁴ ”Människobarn, säg till dem: Du är ett land som inte har renats och inte har sköljts av regn på vredens dag.

²⁵ De profeter som finns där har sammansvurit sig och blivit som rytande, rovgiriga lejon. De slukar människor, de roffar åt sig gods och dyrbarheter och gör många till änkor i landet.

²⁶ Prästerna kränker min lag och vanhelgar mina heliga ting. De skiljer inte mellan heligt och oheligt och undervisar inte om skillnaden mellan rent och orent. De blundar för mina sabbater, och så blir jag vanhelgad mitt ibland dem.

²⁷ Furstarna i mitt folk är som rovgiriga vargar. De spiller blod och förgör människor för att skaffa sig oärlig vinst.

²⁸ De profeter de har tjänar dem som vitkalkare. De ser falska profetsyner åt dem och spår lögnaktiga spådomar åt dem. De säger: Så säger Herren GUD, fastän HERREN inte har talat.

²⁹ Folket i landet begår våldsgärningar och stjälar. Den nödställda och fattige förtrycker de, och mot främlingen utövar de våld utan lag och rätt.

³⁰ Jag sökte bland dem efter någon som skulle bygga en mur och ställa sig i gapet inför mig till försvar för landet så att jag inte skulle fördärva det. Men jag fann ingen.

22:9 Hes 18:6. **22:10** 3 Mos 18:19, 20:14, 18. **22:11** Jer 5:8. **22:13** Hes 21:14. **22:16** *Du ska bli vanärad* Andra handskrifter: "Jag ska bli vanärad av dig". **22:18** Jes 1:22, Jer 6:28. **22:25** Mika 3:11, Mark 12:40. **22:26** 3 Mos 10:10f, Jer 2:8, Hes 44:23, Sef 3:4. **22:28** Hes 13:10. **22:30** Ps 106:23, Jer 5:1, Hes 13:5.

³¹ Därför öser jag min vrede över dem och gör slut på dem med min harms eld. Deras gärningar ska jag låta komma över deras huvuden, säger Herren GUD.”

23

De två äktenskapsbryterskorna

¹ HERRENS ord kom till mig:

² ”Människobarn, det var en gång två kvinnor, döttrar till en och samma mor.

³ De bedrev otukt i Egypten, redan i sin ungdom bedrev de hor. Där kramade man deras bröst och där smektes deras jungfruliga barm.

⁴ Den äldre hette Ohola och hennes syster Oholiba. De blev mina och födde söner och döttrar. Namnet Ohola står för Samaria och Oholiba för Jerusalem.

⁵ Men Ohola begick äktenskapsbrott i stället för att hålla sig till mig. Hon fick begär till sina älskare, grannarna assyrierna.

⁶ De kom klädda i purpur, de var ståthållare och furstar, alla vackra unga män, ryttare till häst.

⁷ Hon gav sig som hora åt dem, de främsta av Assurs alla söner, och åt alla dem hon upptändes av begär till. Hon orenade sig med alla deras eländiga avgudar.

⁸ Inte heller gav hon upp sin lösaktighet med egyptierna, som hade fått ligga med henne i hennes ungdom och som hade smekt hennes jungfruliga barm och slösat sin otukt på henne.

⁹ Därför överlämnade jag henne åt hennes älskare, Assurs söner, som hon var upptänd av begär till.

¹⁰ De klädde av henne naken, förde bort hennes söner och döttrar och dödade henne själv med svärd. Hon blev ett varnande exempel för andra kvinnor, och de verkställde domen över henne.

¹¹ Men fastän hennes syster Oholiba såg detta, upptändes hon ännu mer av begär och gick ännu längre än systemen i sin otukt.

¹² Hon fick begär till sina grannar, Assurs söner. De var ju ståthållare och furstar. De kom klädda i präktiga kläder, ryttare till häst, alla vackra unga män.

¹³ Jag såg att också hon orenade sig. Båda gick samma väg.

¹⁴ Men hon drev sin otukt ännu längre. Hon fick se mansbilder inristade i väggen. Man hade ristat in bilder av kaldeer och målat dem röda.

¹⁵ De var framställda med bälten kring sina höfter och med ståtliga huvudbonader, alla lika kämpar, som Babels söner från Kaldeen.

¹⁶ Hon blev upptänd av begär till dem så snart hon såg dem och sände bud till dem i Kaldeen.

¹⁷ Babels söner kom då till henne för en kärleksstund och orenade henne genom sin otukt. Först sedan hon hade blivit orenad av dem, vände hon sig i avsky bort ifrån dem.

¹⁸ Men när hon så öppet bedrev sin otukt och blottade sin nakenhet, kände jag avsky och vände mig ifrån henne, så som jag hade vänt mig ifrån hennes syster.

¹⁹ Ändå drev hon sitt horeri ännu längre. Hon tänkte på sin ungdoms dagar, då hon bedrev otukt i Egyptens land,

23:3 Jer 3:9, Hes 16:26. **23:4 Ohola** Betyder ”tält” (troligen Baalstempelt i Samaria, 1 Kung 16:32). **23:4 Oholiba** Betyder ”mitt tält är i henne” (Jerusalems tempel, 1 Kung 8). **23:5** 2 Kung 15:19, 17:3f, Hes 16:28. **23:8 assyrierna ... egyptierna** Israel låg mitt mellan dåtidens expansiva stormakter. Närmanden till någon av dem medförde ofta import av avgudadyrkan (1 Kung 11, 2 Kung 16:10f). **23:9** 2 Kung 17:6, Hes 16:36f. **23:10 dödade henne** Samaria skövlades 722 f Kr (2 Kung 17:6). **23:11** Jer 3:8f, Hes 16:47, 51. **23:12** 2 Kung 16:7f. **23:14** Hes 8:10, 16:29. **23:14 mansbilder inristade i väggen** Troligen reliefer med maktsspråk i stormakternas palats. **23:15 Kaldeen** Det härskande arameisktalande skiktet i Babel. **23:19** 2 Kung 18:21.

²⁰ och hon blev på nytt upptänd av begär till sina älskare där, som hade könsorgan som åsnor och sädesflöde som hingstar.

²¹ Din håg stod åter till din ungdoms skamlöshet, när egyptierna smekte din barm eftersom du hade så ungdomliga bröst.

²² Därför, du Oholiba, säger Herren GUD så: Se, jag ska egga upp dina älskare mot dig, dem som du vänt dig ifrån med avsky. Jag ska låta dem komma över dig från alla sidor,

²³ Babels söner och alla kaldeer, folk från Pekod, Shoa och Koa och alla Assurs söner med dem. De är alla åtråvärda unga män, ståthållare och furstar, kämpar och berömvärda män, alla ryttare till häst.

²⁴ De ska anfalla dig med vapen, vagnar, hjul och skaror av folk. Rustade med skärmar och sköldar och klädda i hjälmar ska de anfalla dig från alla sidor. Jag ska överlämna domen åt dem, och de ska döma dig efter sina lagar.

²⁵ Jag ska låta min svartsjuka gå över dig så att de far fram mot dig i vrede. De ska skära av dig näsa och öron, och de som blir kvar av dig ska falla för svärd. De ska föra bort dina söner och döttrar, och vad som blir kvar av dig ska förtäras av eld.

²⁶ De ska slita av dig dina kläder och ta ifrån dig dina praktfulla smycken.

²⁷ Så ska jag göra slut på din oanständighet och på din otukt i Egyptens land. Du ska inte mer lyfta din blick till dem och inte mer tänka på Egypten.

²⁸ För så säger Herren GUD: Se, jag ska överlämna dig åt dem som du hatar, åt dem som du har vänt dig bort ifrån med avsky.

²⁹ Med hat ska de fara fram mot dig och ta ifrån dig allt du har skaffat dig. De ska lämna dig naken och blottad. Din otuktiga blygd ska bli blottad liksom din skamlöshet och din otukt.

³⁰ Detta ska man göra med dig därför att du trolöst förenade dig med hednafolk och orenade dig med deras avgudar.

³¹ Du gick på din systers väg. Därför ska jag i din hand sätta samma bägare som hon fick.

³² Så säger Herren GUD:

Du ska dricka din systers bägare,
så djup och så vid som den är,
och den ska ge dig hån och förakt.
Den rymmer mycket.

³³ Du ska bli full av rus och bedrövelse,
en fördärvets
och förödelsens bägare
är din syster Samarias bägare.

³⁴ Du ska dricka den till sista droppen,
även slicka dess skärvor,
och du ska riva sönder dina bröst.
För jag har talat,
säger Herren GUD.

³⁵ Därför säger Herren GUD så: Eftersom du har glömt mig och kastat mig bakom din rygg, måste du också bära följderna av din lösaktighet och din otukt.

23:20 Jer 5:8. **23:21** Hes 17:15. **23:22** Hes 16:37. **23:23 Pekod, Shoa och Koa** Folkslag i östra Mesopotamien allierade med kaldeerna. På hebreiska kan namnen översättas "straff, skrik och rop". **23:25 skära av dig näsa** De grymma assyriernas straff för äktenskapsbryterskor. **23:29** 5 Mos 28:48, Hes 16:37. **23:31** Ps 75:9, Jes 51:17, Jer 25:15. **23:33** Ps 60:5, 75:9, Jes 51:17, Jer 25:15. **23:35** 1 Kung 14:9, Jer 2:32, 3:21, 13:25, 18:15.

³⁶ HERREN sade till mig: Människobarn, vill du döma Ohola och Oholiba? Tala då om för dem vilka vidrigheter de ägnar sig åt.

³⁷ För de har begått äktenskapsbrott och deras händer är fläckade av blod. Med sina eländiga avgudar har de begått äktenskapsbrott. Och barnen som de hade fött åt mig lät de gå igenom eld som mat åt avgudarna.

³⁸ Dessutom gjorde de mig detta: Samma dag som de orenade min helgedom, vanhelgade de också mina sabbater.

³⁹ Samma dag som de slaktade sina barn åt avgudarna, gick de in i min helgedom och vanhelgade den. Sådant har de gjort i mitt hus.

⁴⁰ De sände också bud efter män som skulle komma fjärran ifrån. Budbärare skickades till dem och de kom, och du tvättade dig, sminkade dina ögon och prydde dig med smycken.

⁴¹ Du satt på en härlig bädd med dukat bord framför dig, och där hade du ställt fram min rökelse och min olja.

⁴² Sorglöst sorl hördes därinne, och till de män ur hopen som var där hämtade man också in dryckes-bröder från öknen. Dessa satte armband på kvinnornas armar och praktfulla kronor på deras huvuden.

⁴³ Då sade jag om henne som var utsliten genom sina äktenskapsbrott: Nu ska de använda henne som en hora, just henne.

⁴⁴ Och de gick in till henne som man går in till en hora. Så gick man in till Ohola och till Oholiba, de lösaktiga kvinnorna.

⁴⁵ Men rättfärdiga män ska döma dem efter den lag som gäller för horor och sådana som spiller blod, för horor är de, och de har blod på sina händer.

⁴⁶ Så säger Herren GUD: Kalla samman en folksamling mot dem och lämna ut dem till misshandel och plundring.

⁴⁷ Folksamlingen ska stena dem och hugga dem i stycken med svärd och dräpa deras söner och döttrar och bränna upp deras hus i eld.

⁴⁸ Så ska jag göra slut på skamlösheten i landet, och alla kvinnor ska varnas så att de inte ägnar sig åt sådan skamlöshet som ni.

⁴⁹ Man ska låta er skamlöshet komma över er, och ni ska få bära på de synder ni begått med era avgudar. Och ni ska inse att jag är Herren GUD.”

24

Jerusalem, en kokande gryta

¹ HERRENS ord kom till mig i det nionde året, på tionde dagen i den tionde månaden. Han sade:

² ”Människobarn, skriv upp namnet på denna dag, just denna dag, för Babels kung har just i dag ryckt fram mot Jerusalem.

³ Tala till det upproriska folket i en liknelse. Säg till dem: Så säger Herren GUD:

Sätt på grytan, ja, sätt på den
och håll vatten i den.

⁴ Lägg köttstyckena i den,
alla slags utvalda bitar,
lår och bog,
och fyll den med utsökta ben.

23:36 Hes 22:2. **23:37** Hes 16:20f. **23:38** Hes 20:13, 24. **23:39** Hes 7:9f. **23:45** 1 Mos 9:6, 3 Mos 20:10, 4 Mos 35:31f, Jes 1:15, 59:3, Hes 16:38. **23:46** Hes 16:40f. **23:47** *bränna upp deras hus i eld* Jerusalem skövlades och brändes 587 f Kr (2 Kung 24:9). **24:1** *nionde året, på tionde dagen i den tionde månaden* 15 jan 588 f Kr. **24:2** 2 Kung 25:1, Jer 52:4. **24:3** Jer 1:13, Hes 11:3f.

- ⁵ Du ska ta det bästa av hjorden.
Lägg så ved under grytan
för att koka benen.
Låt den koka kraftigt
så att även benen blir kokta.
- ⁶ Därför säger Herren GUD:
Ve över blodstaden,
den rostiga grytan,
som inte kunnat befrias
från rost!
Ta bort ur den
köttstycke efter köttstycke
utan att kasta lott om ordningen,
- ⁷ för hennes blod är ännu kvar
därinne.
På den kala klippan
lät hon det rinna ner.
Hon göt inte ut det på marken
så att mulden har kunnat dölja det.
- ⁸ För att vreden skulle ha sin gång
och hämnd utkrävas,
lät jag det blod hon utgöt
komma på kala klippan,
där det inte kunde döljas.
- ⁹ Så säger Herren GUD:
Ve över blodstaden!
Jag ska lägga mer bränsle under den.
- ¹⁰ Ja, lägg på mer ved,
tänd upp eld,
låt köttet kokas väl,
låt spadet koka in
och benen bli brända.
- ¹¹ Sätt sedan grytan tom
på den glödande kolen
tills den blir så upphettad
att kopparn glödgas
och orenheten smälts bort ur den
och rosten försvinner.
- ¹² Den har gett mig mycket arbete
men ändå har all rosten
inte gått bort.
In i elden med rosten!

¹³ Din orenhet är skamlig, och därför att du inte blev ren hur jag än försökte rena dig, ska du nu inte mer bli fri från din orenhet förrän jag har släckt min vrede på dig.

¹⁴ Jag, HERREN, har talat. Det kommer! Jag ska göra det! Jag ska inte släppa efter, inte visa mildhet och inte ångra mig. Efter ditt levnadssätt och dina gärningar ska man döma dig, säger Herren GUD.”

Profetens handlande - ett tecken

¹⁵ HERRENS ord kom till mig:

¹⁶ "Människobarn, se, genom plötslig död ska jag ta ifrån dig dina ögons lust, men du ska inte klaga eller gråta eller fälla tårar.

¹⁷ I tysthet får du sörja, men du ska inte hålla sorgfest som efter en död. Sätt på dig din huvudbindel och ta skor på dina fötter. Skyl inte ditt skägg och ät inte sorgebröd."

¹⁸ Nästa morgon talade jag till folket, men på kvällen dog min hustru. Nästa morgon gjorde jag som jag hade blivit befalld.

¹⁹ Då sade folket till mig: "Vill du inte säga oss vad det du gör betyder?"

²⁰ Jag svarade dem: "HERRENS ord kom till mig:

²¹ Säg till Israels hus: Så säger Herren GUD: Se, jag ska vanhelga min helgedom, er stolta härlighet, era ögons lust och er själs längtan. Och era söner och döttrar, som ni har tvingats överge, ska falla för svärd.

²² Då ska ni göra som jag har gjort. Ni kommer inte att skyla skägget och inte äta sorgebröd.

²³ Ni ska behålla huvudbindlarna på era huvuden och skorna på era fötter. Ni ska inte hålla dödsklagan eller gråta utan tyna bort genom era missgärningar och sucka med varandra.

²⁴ Hesekiel ska vara ett tecken för er. Som han har gjort, ska ni komma att göra. När detta händer, ska ni inse att jag är Herren GUD.

²⁵ Men du människobarn ska veta, att på den dag då jag tar ifrån dem deras värn, deras härliga fröjd, deras ögons lust och deras själs begär, deras söner och döttrar,

²⁶ den dagen ska en räddad flykting komma till dig och förkunna detta.

²⁷ Den dagen ska din mun öppnas, och du ska tala till flyktingen och inte mer vara stum. Du ska vara ett tecken för dem, och de ska inse att jag är HERREN."

25

Profetia mot Ammon

¹ HERRENS ord kom till mig:

² "Människobarn, vänd ditt ansikte mot ammoniterna och profetera mot dem.

³ Säg till ammoniterna: Hör Herren GUDS ord! Så säger Herren GUD:

Eftersom du ropade 'Ha ha!' mot min helgedom när den blev vanhelgad och mot Israels land när det lades öde och mot Juda hus när det gick i landsflykt,

⁴ se, därför ska jag ge dig till österlänningarna, så att de får slå upp sina tältläger och sätta upp sina boningar i dig. De ska äta din frukt och de ska dricka din mjölk.

⁵ Jag ska göra Rabba till en betesmark för kameler och ammoniternas land till en lägerplats för fårhjordar, och ni ska inse att jag är HERREN.

⁶ För så säger Herren GUD: Eftersom du klappar i händerna och stampar med fötterna och med allt det förakt du har i din själ gläder dig över Israels lands olycka,

⁷ se, därför ska jag räcka ut min hand mot dig och ge dig till byte åt hednafolken. Jag ska utrota dig från folken och utplåna dig ur länderna. Jag ska förgöra dig, och du ska inse att jag är HERREN.

Profetia mot Moab

⁸ Så säger Herren GUD:

Eftersom Moab och Seir säger: 'Se, det är med Juda hus som med alla andra folk',

24:17 3 Mos 10:6, 13:45, 2 Sam 15:30, Jer 16:7, Mika 3:7. **24:21** Jer 7:4. **24:23** 3 Mos 26:39, Jer 16:6, Hes 4:17. **24:24** Hes 12:6. **24:26** Hes 33:21f. **24:27** Hes 3:26. **25:2** Jer 49:1f, Hes 21:28f, Amos 1:13f. **25:2 Ammons barn ... Moab** Efter att ha skövlut Jerusalem 587 f Kr återkom Nebukadnessar 582 f Kr, enligt den grekiske historikern Herodotos (484-425 f Kr), och härjade grannarna Ammon och Moab. **25:3** Hes 26:2, 36:2, Ps 35:21, 25, 70:4. **25:6** Job 27:23, Hes 36:5. **25:8** Jes 15:1-16:14, Jer 48:1f, Amos 2:1f.

⁹ därför ska jag öppna Moabs bergsluttningar så att de blir utan städer, utan sina gränsstäder, landets prydnad: Bet-Hajeshimot, Baal-Meon och Kirjatajim.

¹⁰ Till besittning åt österlänningarna ska jag ge bort dem tillsammans med ammoniterna, så att man inte mer minns ammoniterna bland folken.

¹¹ Moab ska jag döma, och de ska inse att jag är HERREN.

Profetia mot Edom

¹² Så säger Herren GUD:

Eftersom Edom har handlat så hämndgirigt mot Juda hus och dragit på sig svår skuld genom sin hämnd,

¹³ därför, säger Herren GUD, ska jag räcka ut min hand mot Edom och utrota både människor och djur. Jag ska ödelägga det, och från Teman till Dedan ska de falla för svärd.

¹⁴ Jag ska hämnas på Edom genom mitt folk Israel, och de ska handla med Edom enligt min brinnande vrede. Edom ska så få känna min hämnd, säger Herren GUD.

Profetia mot filisteerna

¹⁵ Så säger Herren GUD:

Eftersom filisteerna har handlat så hämndgirigt och med förakt i själen velat hämnas och i sin eviga fiendskap velat fördärva,

¹⁶ därför säger Herren GUD så: Se, jag ska räcka ut min hand mot filisteerna och utrota kereteerna och förgöra dem som finns kvar i Kustlandet.

¹⁷ Jag ska hämnas stort på dem, när jag straffar dem i min vrede. Och de ska inse att jag är HERREN, när jag låter min hämnd drabba dem.”

26

Profetia mot Tyrus

¹ I elfte året, på första dagen i månaden, kom HERRENS ord till mig:

² ”Människobarn, eftersom Tyrus har sagt om Jerusalem:

’Ha ha! Folkens port har brutits ner.

Då vänder man sig till mig,
jag blir rik när hon ligger
i ruiner.’

³ Därför säger Herren GUD så:

Se, jag är emot dig, Tyrus.
Jag ska få många hednafolk
att resa sig mot dig,
liksom havet
låter sina böljor resa sig.

⁴ De ska förstöra Tyrus murar
och riva ner hennes torn.

Jag ska skrapa bort
allt grus från henne
och förvandla henne till
en kal klippa.

⁵ En torkplats för fisknät ska hon bli,

25:12 2 Krön 28:17, Ps 137:7, Jer 49:7f, Hes 35:2f, Amos 1:11f, Ob v 1f. **25:13 mot Edom** Härjades år 552 f Kr av Babels kung Nabonidus (se not till Dan 5:1) . **25:15** 2 Krön 28:18, Jes 14:29f, Jer 47:1f, Amos 1:6f, Sak 9:5f.

25:15 filisteerna Utplånades som självständigt folk av Nebukadnessar år 588 f Kr. **25:16** Sef 2:5. **25:16 kereteerna** Utvandrare från Kreta som bodde i Gazaområdet (1 Sam 30:14). **26:1 elfte året ... första dagen i månaden** Troligen mars 587 f Kr. **26:2** Jes 23:1f, Hes 25:3, 36:2. **26:2 rik** Tyrus var en av Medelhavets ledande handelsstäder (se kap 27-28). **26:3** Jes 23:1f, Jer 47:4, Amos 1:9f.

- mitt ute i havet,
 för jag har talat,
 säger Herren GUD.
 Hon ska bli ett byte för hednafolken.
- ⁶ Och hennes döttrar på fastlandet
 ska dräpas med svärd.
 De ska inse att jag är HERREN.
- ⁷ För så säger Herren GUD:
 Se, jag ska låta Nebukadressar, Babels kung, kungarnas kung, norrifrån komma över
 Tyrus med hästar och vagnar och ryttare och med mycket folk.
- ⁸ Dina döttrar på fastlandet
 ska han dräpa med svärd.
 Han ska bygga en belägringsmur
 mot dig,
 kasta upp en vall mot dig
 och resa sina sköldar mot dig.
- ⁹ Med sin murbräcka ska han
 rikta stötar mot dina murar,
 och dina torn ska han
 bryta ner med sina vapen.
- ¹⁰ Hans hästar är så många
 att dammet från dem
 ska täcka dig.
 Vid dånet av hans ryttare
 och av hans kärror och vagnar
 ska dina murar skaka
 när han drar in genom dina portar,
 så som man drar in
 i en erövrade stad.
- ¹¹ Hans hästar ska med sina hovar
 trampa sönder alla dina gator.
 Ditt folk ska han döda med svärd,
 och dina stolta stoder ska störta till marken.
- ¹² Man ska röva bort dina skatter
 och plundra dina handelsvaror.
 Man ska riva dina murar,
 och dina vackra hus
 ska man bryta ner.
 Stenarna, trävirket och gruset
 ska kastas i havet.
- ¹³ Jag ska göra slut på
 din skråniga sång,
 dina harpors ljud
 ska inte höras mer.
- ¹⁴ Ja, jag ska göra dig till en kal klippa,

26:7 Hes 29:18, Dan 2:37. **26:7 Nebukadressar** Variant av Nebukadnessar, som kallade sig själv *Nabu-Kudur-ru-Usur* vilket kan översättas "må vishetens gud skydda gränsen/ättlingen". **26:8 bygga en belägringsmur** Enligt Josefus belägrade Nebukadnessar Tyrus i tretton år (586-573 f Kr) innan staden gav upp. Den ödelades senare av Alexander den store 332 f Kr (vers 3-5). **26:11** Jes 5:28, Jer 47:3. **26:13** Jes 24:8, Jer 7:34, 16:9, Amos 5:23, Upp 18:22.

en torkplats för fisknät
ska du bli.
Aldrig mer ska du byggas upp igen,
för jag, HERREN, har talat,
säger Herren GUD.

¹⁵ Så säger Herren GUD till Tyrus: Kommer då inte kustländerna att bäva vid dånet av ditt fall, när dina sårade jämrar sig och man begår mord hos dig?

¹⁶ Alla furstar vid havet ska stiga ner från sina troner. De ska lägga bort sina mantlar och ta av sig sina broderade kläder. Skräck blir deras klädsel där de sitter på marken. De ska ständigt förfäras och häpna över dig.

¹⁷ De ska stämma upp en sorgesång över dig och säga:

Hur har du inte gått under,
du som var bebodd av sjöfolk,
du berömda stad,
du som var så mäktig på havet,
du och dina invånare,
du som spred skräck
hos alla dina invånare.

¹⁸ Nu darrar kustländerna
den dag du faller,
och öarna i havet förfäras
den dag du går under.

¹⁹ För så säger Herren GUD: När jag gör dig till en ödelagd stad, lik städer som ingen bor i, när jag låter havets djup stiga upp över dig så att de väldiga vattnen täcker dig,

²⁰ då störtar jag ner dig till dem som har farit ner i graven, till folk som levde för länge sedan. Likt en plats som sedan länge ligger öde får du ligga där i jordens djup hos dem som har farit ner i graven. Så ska du förbli obebodd medan jag gör härliga ting i de levandes land.

²¹ Jag ska låta dig få ett fasansfullt slut, och du ska inte mer finnas till. Man ska söka dig men aldrig någonsin finna dig säger Herren GUD.”

27

Sorgesång över Tyrus

¹ HERRENS ord kom till mig:

² ”Människobarn, stäm upp en sorgesång över Tyrus.

³ Säg till Tyrus:

Du som bor vid havets portar
och driver handel med folken
i många kustländer,
så säger Herren GUD:
O Tyrus, du säger:
Jag är den fullkomliga skönheten.
⁴ Dina gränser är mitt i havet,
de som byggde dig
gjorde din skönhet fullkomlig.

- 5 Av cypress från Senir
gjorde de allt ditt träarbete.
De hämtade en ceder från Libanon
för att göra en mast åt dig.
- 6 Av ekar från Bashan
gjorde de dina åror.
De prydde ditt däck med elfenben,
inlagt i ädelt trä
från kitteernas öländer.
- 7 Seglet av fint broderat linne
från Egypten
hade du som ditt baner.
Mörkblått och purpurrött tyg
från Elishas öländer
hade du till soltäkt.
- 8 Sidons och Arvads invånare
var roddare åt dig.
De vise, som du hade hos dig, Tyrus,
dem tog du till sjömän.
- 9 Gebals äldste och dess vise
tjänade dig med att täta
dina fogar.
Havets alla fartyg
med sina besättningar
tjänade dig vid din byteshandel.
- 10 Perser, ludeer och puteer
var soldater i din här,
ditt krigsfolk.
Sköldar och hjälmar
hängde de på dig,
och dessa gav dig glans.
- 11 Arvads söner och din här
stod runt omkring
på dina murar,
och män från Gammad
var i dina torn.
Sina stora sköldar hängde de upp
runt om på dina murar,
de gjorde din skönhet fullkomlig.

12 Tarshish var din handelspartner, för du var rik på allt. Du fick silver, järn, tenn och bly i utbyte mot dina varor.

13 Grekland, Tubal och Meshek handlade med dig. Slavar och kopparkärl gav de dig i utbyte.

27:5 5 Mos 3:9. **27:5 Senir** Hermonbergen (5 Mos 3:9), rikt bevuxna med barrskog. **27:7** 1 Mos 10:4. **27:7 Elisha** Kustområde i Medelhavet, kanske på Cypern. Se 1 Mos 10:4. **27:8** 1 Mos 10:18. **27:8 Sidon och Arvad** Feniciska handelsstäder ca 4 och 17 mil norr om Tyrus. **27:9** 1 Kung 5:18, Ps 83:8. **27:9 Gebal** På grekiska Byblos, berömd fenicisk handelsstad ca 10 mil norr om Tyrus. **27:10** Jes 66:19, Jer 46:9, Nah 3:9. **27:10 Perser, ludeer och puteer** Avlägsna folk i öst (Iran), väst (Lydien, västra Turkiet) och sydväst (Libyen). Jfr Jer 30:5, 38:5, 46:9 och 1 Mos 10:6, 13. **27:12 Tarshish** Handelscentrum i västra Medelhavet (1 Kung 10:22). Har identifierats med spanska Tartessos, tunisiska Kartago eller Sardinien. **27:13** 1 Mos 10:2f. **27:13 Grekland** Hebr. *Javán*, särskilt Jonien på nuvarande Turkiets västkust. **27:13 Tubal och Meshek** Riken i östra nuvarande Turkiet. Se 38:2, 1 Mos 10:2.

¹⁴ Arbetshästar, stridshästar och mulåsnor fick du som betalning från Togarmas land.

¹⁵ Dedans söner handlade med dig, ja, många kustländer var dina kunder. Elfenben och ebenholts förde de till dig som betalning.

¹⁶ Aram var din handelspartner, för du var rik på konstarbeten. Rubiner, purpurrött tyg, broderade vävnader och fint linne, koraller och rubiner gav de dig som betalning.

¹⁷ Juda och Israels land handlade med dig. Vete från Minnit, bakverk och honung, olja och balsam gav de dig i utbyte för dina varor.

¹⁸ Damaskus var din handelspartner, för du var rik på konstarbeten och allt slags gods. De kom med vin från Helbon och med ull från Sahar.

¹⁹ Dan och Javan gav dig tvinnad tråd som betalning. De gav konstsmitt järn, kassia och kalmus i utbyte mot dina varor.

²⁰ Dedan handlade med dig med sadeltäcken att rida på.

²¹ Araberna och Kedars alla furstar tjänade dig med sin handel, med lamm och baggar och bockar drev de handel hos dig.

²² Sabas och Raamas köpmän gjorde affärer med dig. Kryddor av bästa slag och alla slags ädla stenar och guld gav de dig som betalning.

²³ Harran, Kanne och Eden, Sabas köpmän, Assur och Kilmad drev handel med dig.

²⁴ De gjorde affärer hos dig med vackra kläder, med mörkblå brokigt vävda mantlar, med brokiga täcken, med välslagna, starka rep på din marknad.

²⁵ Fartyg från Tarshish for i väg
med dina bytesvaror.
Så fylldes du med gods
och blev mycket ärad,
där du låg mitt i havet.

²⁶ Ut på vida vattnen
förde de dig,
dina roddare.
Då kom östanvinden
och krossade dig,
där du låg mitt i havet.

²⁷ Ditt gods, dina varor och din handel,
dina sjömän och styrmän,
de som lagade dina fogar
och de som drev din handel,
allt krigsfolk som fanns hos dig
och allt manskap hos dig,
ska sjunka ner i havets djup
den dag du faller.

²⁸ När dina sjömän höjer sorgerop
bävar kustländerna.

²⁹ Alla som ror med åror

27:14 Togarmas land Kanske staden Tegarama vid Gürün i centrala Turkiet, omnämnd i assyrisk kilskrift. Se 38:6 och 1 Mos 10:3. **27:15 Dedans söner** Nordvästra Saudiarabien (1 Mos 10:7, Jes 21:13, Jer 25:23). Septuaginta: "Rodans söner" (Ön Rhodos). **27:16 Aram** Nuvarande Syriens inland. **27:17 Dom** 11:33. **27:17 Minnit** Område i Ammon nordost om Döda havet (Dom 11:33). **27:18 Helbon ... Sahar** Områden strax norr om Damaskus. **27:19 kassia och kalmus** Doftämnen från bortre Asien. **27:21** 1 Mos 25:13, Ps 120:5. **27:21 Kedar** Boskapsskötande arabfolk (Jes 60:7), fruktade krigare (Ps 120:5, Jes 21:17). **27:22 Sabas och Raamas köpmän** Nuvarande Jemen, ett mäktigt handelsrike (1 Kung 10, Job 6:19, Ps 72:10, Jes 60:6). **27:23 Harran** Stad mellan Syrien och Turkiet, förknippad med Abraham (1 Mos 11:31). **27:23 Eden** Troligen Bet-Eden, arameiskt rike i norra Syrien sydväst om Harran (Amos 1:5). **27:23 Kanne ... Kilmad** Okända orter, troligen i Syriens inland. **27:26** Hes 17:10.

- lämnar sina skepp.
Sjömän och alla som far
på havet stannar i land.
- 30 De ropar högt över dig
och klagar bittert,
de strör stoft på sina huvuden
och rullar sig i aska.
- 31 De rakar sig skalliga för din skull
och klär sig i säcktyg,
de gråter över dig i bitter sorg,
under bitter klagan.
- 32 Med jämmer stämmer de upp
en sorgesång över dig,
klagande sjunger de om dig:
Vem är som Tyrus,
som bringats till tystnad
mitt ute i havet?
- 33 När dina handelsvaror
sattes i land från havet
mättade du många folk.
Med din mängd av gods
och bytesvaror
gjorde du jordens kungar rika.
- 34 Men nu, när du förlit
och försvunnit från havet
ner i vattnets djup,
har dina bytesvaror
och allt ditt manskap
sjunkit med dig.
- 35 Kustländernas alla invånare
häpnar över dig,
deras kungar står rysande
med förfäran i sina ansikten.
- 36 Köpmännen ute bland folken
visslar hånfullt åt dig.
Du har fått ett fasansfullt slut,
du ska inte mer finnas till.”

28

Profetia mot kungen i Tyrus

¹ HERRENS ord kom till mig:

² ”Människobarn, säg till fursten i Tyrus:

Så säger Herren GUD:

Ditt hjärta är högmodigt
och du säger: Jag är en gud,
jag tronar på en gudatron
mitt ute i havet.

27:30 Est 4:1, Jer 6:26, Hes 26:17, Upp 18:9, 19. **27:31** Jer 48:37. **27:35** Hes 26:16, 32:10. **27:36** Ps 37:10, 36, Hes 26:21, 28:19. **28:2** Jes 14:13, 31:3, Hes 27:4, Dan 5:20, Apg 12:22, 2 Tess 2:4. **28:2 fursten i Tyrus** Hette Etbaal III (”Baals man”, ca 591-573 f Kr). Personifierar här staden.

Ändå är du bara en människa
och inte en gud,
hur mycket du än i ditt hjärta
tycker dig vara en gud.

- ³ Se, du menar dig vara visare
än Daniel,
ingen hemlighet är dold för dig.
- ⁴ Genom din visdom och ditt förstånd
har du blivit rik,
guld och silver har du samlat
i dina förrådshus.
- ⁵ Genom stor visdom med vilken
du drev din handel
har du ökat din rikedom,
och så har ditt hjärta
blivit högmodigt
för din rikedom skull.
- ⁶ Därför säger Herren GUD så:
Eftersom du menar
att dina tankar är Guds tankar,
- ⁷ se, därför ska jag låta främlingar
komma mot dig,
de grymmaste folk.
De ska dra sina svärd
mot din visdoms skönhet
och orena din glans.
- ⁸ De ska störta ner dig i graven,
och du ska dö en våldsamt död
mitt ute i havet.
- ⁹ Ska du då säga till
den som dräper dig:
'Jag är en gud',
du som är en människa
och inte en gud,
i händerna på den
som genomborrar dig?
- ¹⁰ Du ska dö som de oomskurna dör
för främlingars hand.
För jag har talat,
säger Herren GUD."

¹¹ HERRENS ord kom till mig:

¹² "Människobarn, stäm upp en sorgesång över kungen i Tyrus och säg till honom:
Så säger Herren GUD:

Du var en mönsterbild
av fullkomlighet,
full av visdom
och fullkomlig i skönhet.

28:3 Dan 1:17, 20, 5:11f. **28:3 visare än Daniel** Se t ex Dan 1:20 och not till Hes 14:14. **28:4** Jes 10:13f, Hes 27:33, Sak 9:2. **28:7** Hes 26:7, 30:11. **28:8** Jes 14:15, Hes 26:20, 27:26f, 34. **28:10** Hes 32:24. **28:12** Hes 19:1, 26:17, 27:2f.

- 13 Du var i Eden, Guds lustgård,
höljd i alla slags ädelstenar:
karneol, topas och kalcedon,
krysolit, onyx och jaspis,
safir, granat och smaragd.
Med guld var dina tamburiner
och flöjter utsmyckade,
framställda den dag du skapades.
- 14 Du var en smord,
beskyddande kerub,
och jag hade satt dig
på Guds heliga berg.
Där gick du omkring
bland gnistrande stenar.
- 15 Du var fullkomlig
på alla dina vägar
från den dag då du skapades
till dess att orättfärdighet
blev funnen hos dig.
- 16 Genom din stora handel
fylldes du med våld,
och du syndade.
Därför drev jag dig bort
från Guds berg
och förgjorde dig,
du beskyddande kerub
mitt bland de gnistrande stenarna.
- 17 Eftersom ditt hjärta var högmodigt
på grund av din skönhet,
och du fördärvade din visdom
på grund av din prakt,
kastade jag ner dig till jorden
och utlämnade dig åt kungar
till att beskådas.
- 18 Genom dina många missgärningar
och din oärliga handel
vanhelgade du dina helgedomar.
Därför lät jag eld gå ut från dig,
och den förtärde dig.
Jag gjorde dig till aska på marken
inför alla som såg dig.
- 19 Alla som kände dig bland folken
härjade över dig.
Du fick ett fasansfullt slut
och du ska inte mer finnas till.”

Profetia mot Sidon

- 20 HERRENS ord kom till mig:

28:13 2 Mos 28:17, 39:10, Hes 31:9. **28:14** 2 Mos 25:20, Jes 14:13. **28:14 beskyddande kerub** Keruberna (jfr kap 1 och 10) var väktare vid Edens lustgård (1 Mos 3:24), avbildade på förbundsarken där Gud uppenbarade sig (4 Mos 7:89).
28:17 Hes 27:3. **28:18** Dom 9:20, Hes 19:14. **28:19** Hes 26:16, 21, 27:36.

21 ”Människobarn, vänd ditt ansikte mot Sidon och profetera mot det

22 och säg:

Så säger Herren GUD:

Se, jag ska komma över dig, Sidon,
och förhårliga mig i dig.
Man ska inse att jag är HERREN,
när jag dömer henne
och visar mig helig i hennes mitt.

23 Jag ska sända pest över henne
och blod på hennes gator,
och inne i henne ska döende män
falla för svärd,
som ska drabba henne
från alla sidor.
Och man ska inse att jag är HERREN.

24 Sedan ska det för Israels hus inte mer finnas någon stickande tagg eller något sårande törne bland alla de grannfolk som nu föraktar dem. Och man ska inse att jag är Herren GUD.

25 Så säger Herren GUD: När jag samlar Israels hus från de folk dit de skingrats, ska jag uppenbara min helighet bland dem inför hednafolkens ögon. Sedan ska de bo i sitt land, det som jag gav åt min tjänare Jakob.

26 De ska bo där i trygghet och bygga hus och plantera vingårdar. Ja, de ska bo i trygghet, när jag dömer alla som bor runt omkring dem och som föraktar dem. Och de ska inse att jag är HERREN deras Gud.”

29

Profetia mot Egypten

1 I det tionde året, på tolfte dagen i den tionde månaden kom HERRENS ord till mig:

2 ”Människobarn, vänd ditt ansikte mot farao, Egyptens kung, och profetera mot honom och mot hela Egypten.

3 Sä g:

Så säger Herren GUD:

Jag är emot dig, farao,
du Egyptens kung,
du stora monster,
som ligger där i dina strömmar
och säger: Nilen är min,
jag har själv gjort den.

4 Jag ska sätta krokare i dina käftar
och låta fiskarna i dina strömmar
fastna i dina fjäll.
Så ska jag dra upp dig

28:21 Jes 23:2, 4. **28:21 Sidon** Deltog med Juda i upproret mot Nebudkadnessar (Jer 27:3) men besegrades. **28:22** Mark 3:8, 7:24, Apg 27:3. **28:24** Hes 2:6, 25:6. **28:25** Jer 23:8, Hes 20:41, 34:13, 17. **28:26** Jes 65:21, Hes 37:25f, Amos 9:14. **29:1 det tionde året, på tolfte dagen i den tionde månaden** 5 jan 587 f Kr. **29:2** Jes 19:1f, Jer 43:8f, 44:30, 46:2f. **29:2 farao** Hofra, av grekerna kallad Apries (589-570 f Kr). Nämnas i Jer 37:5, 44:30. **29:3** Jes 27:1, 51:9, Hes 32:2f. **29:3 monster** Krokodiler fiskades enligt Herodotos med stora krokare (vers 4). **29:4** 2 Kung 19:28, Hes 38:4. **29:4 dra upp dig** Egypten ryckte ut mot babylonierna sommaren 587 f Kr men besegrades (Jer 37:5f).

ur dina strömmar
med alla fiskar som hänger fast
vid dina fjäll.

⁵ Jag ska kasta dig ut i öknen
med alla fiskarna
från dina strömmar.
Du ska bli liggande på marken
och inte tas bort därifrån
eller hämtas,
för jag ska ge dig till mat
åt markens djur
och himlens fåglar.

⁶ Alla Egyptens invånare
ska inse att jag är HERREN,
för de är en rörstav
för Israels hus.

⁷ När de tar dig i sin hand
går du sönder
och ristar upp hela deras sida.
När de stöder sig på dig bryts du av,
och du får alla höfter att darra.

⁸ Därför säger Herren GUD så: Se, jag vill låta svärd drabba dig och jag ska utrota både människor och djur ur dig.

⁹ Egyptens land ska skövlas och läggas öde, och de ska inse att jag är HERREN. Detta därför att du sade: Nilfloden är min, jag har själv gjort den.

¹⁰ Se, därför är jag emot dig och dina strömmar, och jag ska göra Egyptens land till en ödemark, till ett ödelagt land, från Migdol till Assuan ända fram till Nubiens gräns.

¹¹ Ingen människas fot ska gå fram där och ingen fot av något djur. Landet ska ligga obebott i fyrtio år.

¹² Jag ska göra Egyptens land till en ödemark bland ödelagda länder, och dess städer ska ligga öde bland ödelagda städer i fyrtio år. Jag ska skingra egyptierna bland folken och sprida ut dem i länderna.

¹³ För så säger Herren GUD: När fyrtio år har gått, ska jag samla egyptierna från de folk där de är utspridda.

¹⁴ Jag ska göra slut på deras fångenskap och låta dem återvända till Patros land, som de härstammar från. Där ska de bli ett obetydligt rike,

¹⁵ ett rike som är obetydligare än andra rikena så att det inte mer kan upphöja sig över folken. Jag ska låta dem bli så få att de inte kan härska över folken.

¹⁶ Israels folk ska inte mer förlita sig på egyptierna, utan de ska minnas sin synd när de vänder sig till dem för att få hjälp. Och de ska inse att jag är Herren GUD.”

¹⁷ I det tjugosjunde året, på första dagen i den första månaden kom HERRENS ord till mig:

¹⁸ ”Människobarn, Nebukadressar, Babels kung, har låtit sin här utföra ett hårt arbete mot Tyrus. Varje huvud har blivit skalligt och varje skuldra sönderskavd. Men varken han eller hans här har vunnit något av Tyrus genom det arbete de utfört mot det.

29:5 Ps 110:5, Jer 7:33, Hes 32:4, 39:4. **29:6** 2 Kung 18:21, Jes 36:6. **29:9** Joel 3:19. **29:10** Hes 30:6. **29:10 från Migdol till Assuan** Egyptens nordöstra (2 Mos 14:2) och södra gräns. **29:14** Jes 11:11. **29:14 Patros land** Södra Egypten. **29:15 inte mer ... upphöja sig** Egypten blev från 525 f Kr en lydstat under perserriket (Est 1:1). **29:17 det tjugosjunde året, på första dagen i den första månaden** 26 april år 571 f Kr, något år efter belägringens slut (26:8).

¹⁹ Därför säger Herren GUD så: Se, jag ger Egyptens land till Nebukadressar, Babels kung, och han ska föra bort dess rikedomar och plundra och ta byte där. Detta ska hans här få som lön.

²⁰ Som ersättning för hans arbete ger jag honom Egyptens land, för de har utfört sitt verk för min räkning, säger Herren GUD.

²¹ På den tiden ska jag låta ett horn växa upp åt Israels hus, och jag ska låta dig öppna munnen mitt ibland dem. Och de ska inse att jag är HERREN.”

30

Egyptens och faraos fall

¹ HERRENS ord kom till mig:

² ”Människobarn, profetera och säg:

Så säger Herren GUD:

Jämra er: Ve oss, vilken dag!

³ För dagen är nära,
HERRENS dag är nära,
en mulen dag,
då hednafolkens stund är inne.
⁴ Ett svärd ska komma över Egypten,
och Nubien ska gripas av ångest
när de slagna faller i Egypten,
dess rikedomar förs bort
och dess grundvalar rivs upp.

⁵ Nubier, puteer och ludeer
och hela skaran av främmande folk
och libyer
och förbundslandets söner
ska tillsammans med dem
falla för svärd.

⁶ Så säger HERREN:
Egyptens försvarare ska falla,
deras stolta makt ska störtas.
Från Migdol till Assuan
ska de som bor där
falla för svärd,
säger Herren GUD.

⁷ Deras land ska ligga öde bland ödelagda länder, och deras städer ska ligga bland ödelagda städer.

⁸ De ska inse att jag är HERREN, när jag sätter eld på Egypten och låter krossa alla dess hjälpare.

⁹ På den dagen ska sändebud på fartyg dra ut från mig för att skrämma Nubien mitt i dess trygghet. Man ska där gripas av ångest som på Egyptens dag, för se, det kommer.

¹⁰ Så säger Herren GUD:

Jag ska göra slut

29:19 Jer 43:10f, Hes 30:10, 24f, 32:11. **29:19 ger Egyptens land till Nebukadressar** Egypten invaderades enligt Herodotos 568 f Kr. **29:21** Ps 92:11, Hes 24:27, 33:22. **30:3** Joel 2:1f, Sef 1:14f. **30:4** Jes 19:1f, 20:4f, Hes 29:2. **30:4 Nubien** Nuvarande Sudan, Egyptens allierade i syd (jfr Nah 3:9). **30:5** Hes 27:10. **30:5 libyer** Enligt Septuaginta. Den hebreiska texten har ”kubeer” (okänt folk). **30:5 förbundslandets söner** Judar boende i Egypten (se Jer 44:1 med not). **30:6** Hes 29:10. **30:7** Hes 29:12. **30:9** Jes 20:3f.

- på Egyptens överflöd
genom Nebukadressar,
Babels kung.
- 11 Han och hans folk med honom,
de grymmaste bland hednafolken,
ska föras dit
för att fördärva landet.
De ska dra sina svärd mot Egypten
och fylla landet med slagna.
- 12 Jag ska göra floderna
till torr mark
och sälja landet
i onda mäns händer.
Genom främlingars händer
ska jag ödelägga landet
med allt som finns i det.
Jag, HERREN, har talat.
- 13 Så säger Herren GUD:
Jag ska också förstöra avgudarna
och göra slut
på avgudabilderna i Memfis.
Det ska inte mer uppstå någon
furste i Egypten,
och jag ska låta skräck
drabba Egyptens land.
- 14 Jag ska ödelägga Patros,
tända eld på Soan
och hålla dom över No.
- 15 Jag ska ösa min vrede över Sin,
Egyptens värn,
och utrota den larmande hopen
i No.
- 16 Jag ska tända eld på Egypten,
Sin ska gripas av ångest,
No ska erövrats
och Memfis överfallas
på ljusa dagen.
- 17 Avens och Pi-Besets unga män
ska falla för svärd,
och kvinnorna ska vandra bort
i fångenskap.
- 18 I Tachpanches blir dagen mörk,
när jag bryter sönder Egyptens ok
och dess stolta makt upphör
att finnas till.

30:11 Jer 44:13, Hes 28:7. **30:12** Jes 19:5f. **30:13** Jes 19:16. **30:13 Memfis** Hebr. *Nof*, Egyptens dåtida huvudstad 2 mil söder om nuvarande Kairo. **30:14 Soan** Centralort i östra Nildeltat i nordöstra Egypten (Ps 78:43). **30:14 No** På grekiska Thebe, den forna huvudstaden vid Luxor i södra Egypten (Nah 3:8). **30:15** Jer 46:25f. **30:15 Sin** Stad på Sinaihalvöns nordkust, på grekiska Pelusium. **30:17 Aven** Staden On (Heliopolis under nuvarande Kairo). Dess namn är omvokaliserat till hebr. *aven*, "ondska" (jfr Hos 4:15). **30:17 Pi-Beset** Troligen Bubastis i sydöstra Nildeltat, huvudstad under tiden efter Salomo. **30:18 Tachpanches** Stad i östra Nildeltat dit judar flydde efter Jerusalems fall (Jer 43:7f).

Ett moln ska täcka det,
och dess döttrar ska vandra bort
i fångenskap.

¹⁹ Jag ska hålla dom över Egypten,
och de ska inse att jag är HERREN.”

²⁰ I elfte året, på sjunde dagen i första månaden, kom HERRENS ord till mig:

²¹ ”Människobarn, jag har brutit sönder faraos, den egyptiske kungens arm, och man har inte förbundet den. Man har inte använt läkemedel, inte lindat den eller lagt förband på den för att på nytt göra den stark nog att föra svärdet.

²² Därför säger Herren GUD så: Jag är emot farao, Egyptens kung, och ska bryta sönder hans armar, både den som ännu är stark och den som redan är bruten, och jag ska låta svärdet falla ur hans hand.

²³ Jag ska skingra egyptierna bland folken och sprida ut dem i länderna.

²⁴ Den babyloniske kungens armar ska jag stärka, och jag ska sätta mitt svärd i hans hand. Men faraos armar ska jag bryta sönder, så att han som en dödsslagen kämpe jämrar sig inför honom.

²⁵ Jag ska stärka den babyloniske kungens armar, men faraos armar ska sjunka ner. De ska inse att jag är HERREN, när jag sätter mitt svärd i den babyloniske kungens hand, för att han ska räcka ut det mot Egyptens land.

²⁶ Jag ska skingra egyptierna bland folken och sprida ut dem i länderna. Och de ska inse att jag är HERREN.”

31

Det ska gå Egypten som Assyrien

¹ I elfte året, på första dagen i tredje månaden, kom HERRENS ord till mig:

² ”Människobarn, säg till farao, Egyptens kung, och till hans larmande hop:

Vem liknar du i din storhet?

³ Se på Assyrien,
en gång en ceder på Libanon
med vackra grenar,
skuggrik krona och hög stam,
som sträckte sin topp upp
bland molnen.

⁴ Vatten gav den växt,
djupa källor gjorde den hög.
Källorna lät sina strömmar
flyta runt platsen
där den var planterad,
och sände ut sina flöden
till alla andra träd på marken.

⁵ Därför fick den högre stam
än alla träd på marken.
Den fick många kvistar
och yviga grenar
på grund av det rikliga vattnet

30:20 elfte året, på sjunde dagen i första månaden 29 april 587 f Kr, strax före den egyptiska expeditionen (29:4).

30:24 Hes 29:3, 9, 32:11. **31:1 elfte året, på första dagen i tredje månaden** 21 juni 587 f Kr. **31:3 Assyrien** hade dominerat Mellanöstern i nästan trehundra år (ca 900-612 f Kr) men nyligen krossats av babylonierna (vers 11-12, jfr Nahums bok, Jes 10:5f, Jer 50:18, Sef 2:13).

- när den sköt skott.
 6 Alla himlens fåglar
 byggde sina bon bland grenarna,
 alla markens djur födde sina ungar
 under dess grenar,
 och i skuggan av det
 bodde alla de stora folken.
 7 Den var vacker genom sin storhet
 och genom sina grenars längd,
 för den hade sin rot
 vid väldiga vatten.
 8 Ingen ceder i Guds lustgård
 gick upp mot den,
 ingen cypress hade grenar
 som kunde jämföras med den,
 ingen lönn bar kvistar som den.
 Nej, inget träd i Guds lustgård
 liknade den i skönhet.
 9 Jag hade gjort den så vacker
 med alla dess grenar
 att alla Edens träd i Guds lustgård
 avundades den.

10 Därför säger Herren GUD så: Eftersom den har växt så hög och sträckt sin topp upp bland molnen och förhävt sig i sitt hjärta över att den var så hög,

11 därför ska jag utlämna den åt den mäktige bland folken. Han ska behandla den som den förtjänar, för jag har röjt den ur vägen för dess ogudaktighets skull.

12 Främlingar, de grymmaste folk, har fått hugga ner den och har låtit den ligga. Dess kvistar har fallit på bergen och i alla dalar. Grenarna har brutits av och kastats i landets alla bäckar, och alla folk på jorden måste ge sig bort ifrån dess skugga och låta den ligga.

13 På den fallna stammen bor alla himlens fåglar, och på grenarna lägger sig alla markens djur.

14 Detta sker för att inget träd som växer vid vatten ska yvas på grund av sin höjd och sträcka sin topp upp bland molnen, och för att inte ens det väldigaste av dem ska stå där och vara högmödigt, nej, inget träd som har haft vatten att dricka. För de är alla bestämda till att dö och måste ner i jordens djup för att vara där bland människors barn, hos dem som har farit ner i graven.

15 Så säger Herren GUD: På den dag då cedern for ner till dödsriket lät jag djupet klä sig i säcktyg för dess skull. Jag lät strömmarna stå stilla, och de stora vattnen hölls tillbaka. Jag lät för dess skull Libanon klä sig i svart, och alla träd på marken vissnade i sorg över den.

16 Vid dånet av dess fall fick jag hednafolken att bäva, när jag störtade ner den i dödsriket till dem som hade farit ner i graven. Men i jordens djup tröstade sig då alla Edens träd, de främsta och bästa på Libanon, alla de som hade haft vatten att dricka.

17 Också de hade, som det trädet, tvingats fara ner till dödsriket, till dem som var slagna med svärd. Dit for också de som hade varit dess stöd och hade bott i dess skugga bland hednafolken.

18 Vilket av Edens träd liknar dig i härlighet och storhet? Ändå ska du störtas ner i jordens djup tillsammans med Edens träd och ligga där bland de oomskurna, hos dem

som har genomborrats med svärd. Så ska det gå farao och hela hans larmande hop, säger Herren GUD.”

32

Sorgesång över farao

¹ I det tolfte året, på första dagen i den tolfte månaden kom HERRENS ord till mig:

² ”Människobarn, stäm upp en sorgesång över farao, Egyptens kung, och säg till honom:

Du var som ett ungt lejon
bland hednafolken.
Du liknade monstret i havet,
där du for fram i dina strömmar
och rörde upp vattnet
med dina fötter
och grumlade floderna.

³ Så säger Herren GUD:
Jag ska breda ut mitt nät över dig
genom skaror av många folk,
och de ska dra upp dig i mitt garn.

⁴ Jag ska kasta upp dig på land
och slunga dig bort
på det öppna fältet.
Jag ska låta alla himlens
fåglar slå ner på dig
och låta jordens alla vilda djur
äta sig mätta på dig.

⁵ Jag ska kasta ditt kött på bergen
och fylla dalarna
med ditt kadaver.

⁶ Jag ska dränka landet
med strömmar av ditt blod
ända upp till bergen,
och bäckarna ska bli fyllda av dig.

⁷ När det är ute med dig,
ska jag täcka över himlen
och förmörka stjärnorna.
Jag ska täcka över solen med moln,
och månen ska inte lysa mer.

⁸ Alla ljus på himlen
ska jag förmörka för din skull,
jag lägger ditt land i mörker,
säger Herren GUD.

⁹ Många folks hjärtan
ska jag bedröva
när jag tillkännager din undergång
bland hednafolken,
för länder som du inte känner.

32:1 tolfte året, på första dagen i den tolfte månaden 3 mars 585 f Kr. **32:2** Hes 29:3f. **32:3** Hes 12:13, 17:20.
32:4 Jes 18:6, Hes 29:5, 31:12f, 39:4. **32:7** Jes 13:10, 14:12, Hes 31:15f, Joel 2:10, 31, 3:15, Amos 8:9, Matt 24:29, Luk 21:25.
32:9 Hes 26:15f, 31:16.

- 10 Jag ska få många folk
att häpna över dig,
och deras kungar ska bäva
för din skull
när jag svingar mitt svärd
inför deras ögon.
Varje ögonblick ska de frukta,
var och en för sitt liv,
den dag du faller.
- 11 För så säger Herren GUD:
Den babyloniske kungens svärd
ska komma över dig.
- 12 Jag ska låta din larmande hop
falla för hjältars svärd,
alla de grymmaste
bland hednafolken.
De ska ödelägga
Egyptens härlighet,
och hela den larmande hopen
ska förgöras.
- 13 Jag ska utrota all dess boskap
vid de många vattnen.
Ingen människofot ska mer
röra upp vattnet,
inte heller boskapsklövar.
- 14 Sedan ska jag låta deras vatten
sjunka undan
och deras strömmar flyta bort
som olja,
säger Herren GUD.
- 15 När jag gör Egyptens land
till en övergiven ödemark
och tar ifrån landet
allt som finns där
och slår ner alla som bor i landet,
då ska de inse att jag är HERREN.
- 16 Detta är en sorgesång
som man ska sjunga.
Folkens döttrar ska sjunga den
över Egypten
med hela dess larmande hop,
säger Herren GUD.”

Sorgesång över de slagna folken

- 17 I det tolfte året, på femtonde dagen i månaden, kom HERRENS ord till mig:
18 ”Människobarn, sjung sorgesång över Egyptens larmande folkhop. Befall henne att fara ner i jordens djup tillsammans med döttrarna till mäktiga folkslag, ner till dem som redan har farit ner i graven.

19 Vem överträffar du i skönhet? Far ner och lägg dig bland de oomskurna!

20 Bland män som är genomborrade med svärd ska de falla. Svärdet är redo. Släpa bort henne med alla hennes folkskaror.

21 Starka hjältar ska tala ur dödsriket till honom och till dem som hjälper honom: De har farit hit ner, och nu ligger de där, de oomskurna, genomborrade med svärd.

22 Där ligger Assur med hela sin skara. Alla är de slagna och har fallit för svärd. Han är omgiven av deras gravar.

23 Sina gravar har de fått längst ner i gropen. Runt omkring hans grav ligger hans skara. Alla är de slagna, fallna för svärd, de som spred skräck i de levandes land.

24 Där ligger Elam med hela sin larmande hop runt omkring hans grav. Alla är de slagna och har fallit för svärd. Som oomskurna måste de fara ner i jordens djup, de som spred skräck omkring sig i de levandes land. Nu måste de bära sin skam med de andra som har farit ner i graven.

25 Bland de slagna har han fått sitt läger med hela sin larmande hop. Runt omkring honom är deras gravar. Oomskurna ligger de där alla, slagna med svärd, för de spred skräck i de levandes land. Nu måste de bära sin skam tillsammans med dem som har farit ner i graven. De ligger mitt ibland de slagna.

26 Där ligger Meshek-Tubal med hela sin larmande hop. Runt omkring honom har de sina gravar. Alla är oomskurna och genomborrade med svärd, för de spred skräck i de levandes land.

27 Inte heller får de ligga bland hjältarna som fallit oomskurna, som har farit ner till dödsriket i sin rustning och fått sina svärd lagda under sina huvuden. Nej, deras missgärningar vilar över deras ben, för de spred skräck i de levandes land.

28 Också du ska krossas bland de oomskurna och få ligga bland dem som är genomborrade med svärd.

29 Där ligger Edom med sina kungar och alla sina furstar. Trots all sin makt har de fått sin plats bland dem som är slagna med svärd. De måste ligga där tillsammans med de oomskurna och med dem som har farit ner i graven.

30 Där ligger alla Nordlandets furstar och alla sidonier, för de for ner tillsammans med de slagna. För all den skräck de orsakade genom sin makt har de kommit på skam. De ligger där oomskurna bland dem som genomborrats med svärd. De måste bära sin skam tillsammans med dem som har farit ner i graven.

31 Faraos ska se dem, och han ska trösta sig i sorgen över hela sin larmande hop. Faraos och hela hans här är slagna med svärd, säger Herren GUD.

32 Jag lät honom bli en skräck i de levandes land, men nu måste han läggas mitt ibland de oomskurna, hos dem som är slagna med svärd, faraos med hela sin larmande hop, säger Herren GUD."

33

Hesekiel som väktare i Israel

1 HERRENS ord kom till mig:

2 "Människobarn, tala till dina landsmän och säg till dem: Anta att jag låter svärdet drabba ett land, och folket i landet utser en man bland sig och gör honom till sin väktare.

3 Om han ser svärdet komma över landet och blåser i hornet och varnar folket,

4 men den som hör hornstöten ändå inte låter sig varnas utan svärdet kommer och tar bort honom, då kommer hans blod över hans eget huvud.

32:19 Hes 28:10. 32:21 Jes 14:9f. 32:24 *Elam* Folk öster om Mesopotamien i västra nuvarande Iran (Jer 49:34f, Apg 2:9). 32:26 1 Mos 10:2, Hes 27:13, 38:2, 39:1. 32:27 *oomskurna* Andra handskrifter (Septuaginta): "i forna tider". 32:30 Jer 25:26, Hes 38:6, 15, 39:2. 32:31 Hes 31:16. 33:2 Hes 3:17f.

⁵ Han hörde hornstöten men lät sig inte varnas. Därför kommer hans blod över honom själv. Om han hade låtit sig varnas skulle han ha räddat sitt liv.

⁶ Men om väktaren ser svärdet komma och inte blåser i hornet och folket inte blir varnat, och svärdet kommer och tar ett liv bland dem, då dör han genom sin egen missgärning, men hans blod ska jag utkräva av väktarens hand.

⁷ Människobarn, jag har satt dig till väktare för Israels hus för att du på mitt uppdrag ska varna dem när du hör ett ord från min mun.

⁸ När jag säger till den ogudaktige: Du ogudaktige, du måste dö! och du då inte varnar honom för den väg han går, så ska den ogudaktige dö genom sin missgärning, men hans blod ska jag utkräva av din hand.

⁹ Men om du varnar den ogudaktige för den väg han går för att han ska vända om från den, och han ändå inte vänder om från sin väg, då ska han dö genom sin missgärning, men du själv har räddat ditt liv.

Gud vill ingen syndares död

¹⁰ Människobarn, säg till Israels hus: Ni säger: 'Våra brott och synder tynger oss, och vi förgås genom dem. Hur kan vi då leva?'

¹¹ Svara dem: Så sant jag lever, säger Herren GUD, jag gläder mig inte åt den ogudaktiges död. I stället vill jag att den ogudaktige vänder om från sin väg och får leva. Vänd om, vänd om från era onda vägar! Ni vill väl inte dö, ni av Israels hus?

¹² Men du människobarn, säg till dina landsmän: Den rättfärdiges rättfärdighet ska inte rädda honom när han syndar. Den ogudaktige ska inte komma på fall genom sin ogudaktighet, när han vänder om från sin ogudaktighet. Den rättfärdige ska inte heller kunna leva genom sin rättfärdighet när han syndar.

¹³ Om jag säger till den rättfärdige att han ska få leva, och han sedan förlitar sig på sin rättfärdighet och gör det som är orätt, så ska ingen av alla hans rättfärdiga gärningar bli ihågkommen, utan han ska dö för det orätta han har gjort.

¹⁴ Om jag säger till den ogudaktige: Du måste dö! och han sedan vänder om från sin synd och gör det som är rätt och rättfärdigt,

¹⁵ så att den ogudaktige ger tillbaka den pant han har fått och ersätter vad han stulit och vandrar efter livets stadgar, så att han inte gör det som är orätt, då ska han sannerligen få leva och inte dö.

¹⁶ Man ska inte komma ihåg några av de synder han har begått. Eftersom han har gjort vad som är rätt och rättfärdigt, ska han sannerligen få leva.

¹⁷ Men när dina landsmän säger: 'Herrens väg är inte rätt', då är det tvärtom deras egen väg som inte är rätt.

¹⁸ Om den rättfärdige vänder om från sin rättfärdighet och syndar, måste han dö.

¹⁹ Men om den ogudaktige vänder om från sin ogudaktighet och gör vad som är rätt och rättfärdigt, då ska han få leva.

²⁰ Ändå säger ni: 'Herrens väg är inte rätt.' Men jag ska döma var och en av er efter hans vägar, ni av Israels hus."

Jerusalems fall på grund av trolöshet

²¹ I det tolfte året sedan vi hade blivit bortförda i fångenskap, på femte dagen i tionde månaden, kom en flykting från Jerusalem till mig och berättade: "Staden har fallit."

33:7 Jes 62:6, Hes 3:17. **33:10** 3 Mos 26:39, Hes 24:23. **33:11** Jes 55:7, Hes 18:23, 30f, Joel 2:12f. **33:12** Hes 3:20, 18:24, 26f. **33:14** Hes 18:21f, 28. **33:15** 2 Mos 22:26, 5 Mos 24:13, Hes 18:7f, Luk 19:8. **33:17** Hes 18:25f. **33:21** *tolfte året ... femte dagen i tionde månaden* 19 jan 585 f Kr.

²² På kvällen före flyktingens ankomst hade HERRENS hand kommit över mig. På morgonen öppnade han min mun innan mannen kom. Min mun öppnades och jag var inte längre stum.

²³ HERRENS ord kom till mig:

²⁴ ”Människobarn, de som bor ibland ruinerna i Israels land säger: Abraham var ensam, och ändå ärvde han landet. Vi är många, så mycket mer måste väl vi då ärva landet!

²⁵ Säg därför till dem: Så säger Herren GUD: Ni äter kött med blodet i, ni riktar blicken mot era eländiga avgudar, och ni låter blod flyta. Skulle ni då ärva landet?

²⁶ Ni litar på era svärd. Ni gör avskyvärda ting och ni kränker varandras hustrur. Skulle ni då ärva landet?

²⁷ Så ska du säga till dem: Så säger Herren GUD: Så sant jag lever, de som bor där bland ruinerna ska falla för svärd, och den som finns ute på öppna fältet ska jag låta slukas av de vilda djuren, och de som bor i bergfästen och grottor ska dö genom pest.

²⁸ Jag ska göra landet öde och tomt och dess stolta makt ska upphöra. Israels berg ska läggas öde, så att ingen går fram där.

²⁹ Då ska de inse att jag är HERREN, när jag gör landet till en ödlig ödemark på grund av alla avskyvärda ting de har gjort.

³⁰ Men du, människobarn, dina landsmän talar om dig vid murarna och i ingångarna till husen. De talar med varandra och säger: Kom och hör vad det är för ett ord som kommer från HERREN.

³¹ De kommer till dig som de brukade och sätter sig hos dig som mitt folk. De hör dina ord men gör inte efter dem. De talar kärleksord med munnen, men deras hjärtan strävar efter oärlig vinst.

³² Och se, du är för dem som en som sjunger kärleksvisor med vacker röst och spelar väl. De hör dina ord men gör inte efter dem.

³³ Men när det kommer – och se, det kommer – då ska de inse att en profet har varit ibland dem.”

34

Israels herdar

¹ HERRENS ord kom till mig:

² ”Människobarn, profetera mot Israels herdar, profetera och säg till dem: Så säger Herren GUD: Ve er, ni Israels herdar som bara har tagit hand om er själva! Skulle inte herdarna ta hand om hjorden?

³ I stället åt ni upp det feta, ni klädde er med ullen och slaktade de gödda djuren. Men ni tog inte hand om hjorden.

⁴ De svaga stärkte ni inte, de sjuka botade ni inte, de sårade förband ni inte, de som gått vilse förde ni inte tillbaka, de förlorade sökte ni inte upp, utan ni härskade över dem med hårdhet och grymhet.

⁵ De skingrades, eftersom de inte hade någon herde. De blev till mat åt markens alla djur när de skingrades.

⁶ Mina får irrar omkring på alla berg och alla höga kullar. Över hela landet är mina får skingrade utan att någon frågar efter dem eller söker upp dem.

⁷ Hör därför HERRENS ord, ni herdar:

33:22 Hes 24:26f. **33:25** 1 Mos 9:4, 3 Mos 19:26, Hes 18:6. **33:26** Jer 5:8, Hes 22:11. **33:27** Hes 6:12, 7:15. **33:31** Jes 42:20, 53:1, Hes 14:1, Matt 7:26, Jak 1:22. **33:31 kärleksord** Andra handskrifter (Septuaginta): ”lögner”. **33:33** Jer 28:9, Hes 2:5. **34:2** Jes 56:11, Jer 23:1f, Sak 11:17. **34:3** Sak 11:16. **34:3 det feta** Annan översättning (så Septuaginta): ”mjölken”. **34:4** Hes 45:9, Sak 11:15f, 1 Petr 5:3. **34:5** Jes 53:6, 56:11, Jer 10:21, Matt 9:36, 1 Petr 2:25.

⁸ Så sant jag lever, säger Herren GUD: Sannerligen, mina får har lämnats till rov och blivit byte för alla vilda djur, för de har ingen herde. Mina herdor frågar inte efter mina får, för herdarna tänker bara på sig själva och inte på mina får.

⁹ Hör därför HERRENS ord, ni herdor:

¹⁰ Så säger Herren GUD: Se, jag är emot herdarna och ska utkräva mina får ur deras hand och göra slut på deras herdetjänst. Herdarna ska då inte mer kunna föda sig själva på detta sätt, för jag ska rädda mina får ur deras gap så att de inte blir föda åt dem.

Den rätte herden

¹¹ För så säger Herren GUD: Jag ska själv söka upp mina får och ta mig an dem.

¹² Liksom en herde tar sig an sin hjord när han är bland sina får som varit skingrade, så ska också jag ta mig an mina får och rädda dem från alla de orter dit de skingrades en mulen och mörk dag.

¹³ Jag ska föra dem ut från folken och samla ihop dem från länderna och låta dem komma till sitt eget land och föra dem i bet på Israels berg, vid bäckarna och där man i övrigt kan bo i landet.

¹⁴ På goda betesmarker ska jag föra dem i bet, på Israels höga berg ska de få sina betesmarker. Där ska de vila sig på goda betesmarker, och de ska ha rikligt med bete på Israels berg.

¹⁵ Jag ska själv föra mina får i bet och låta dem vila sig, säger Herren GUD.

¹⁶ De förlorade ska jag söka upp, de som gått vilse ska jag föra tillbaka, de sårade ska jag förbinda, och de svaga ska jag stärka. Men de feta och de starka ska jag förgöra. Jag ska ta hand om dem med rättvisa.

¹⁷ Men ni, mina får, så säger Herren GUD: Jag ska döma mellan får och får, mellan baggar och bockar.

¹⁸ Är det inte nog för er att få beta på den bästa betesmarken? Måste ni också med era fötter trampa ner vad som är kvar på er betesplats? Är det inte nog för er att få dricka det klaraste vattnet? Måste ni också med era fötter grumla vad som har lämnats kvar?

¹⁹ Ska mina får beta av det som era fötter har trampat ner och dricka vad era fötter har grumlat?

²⁰ Därför säger Herren GUD så till dem: Jag ska själv döma mellan de feta fåren och de magra.

²¹ Eftersom ni med sida och bog stöter undan alla de svaga och stångar dem med era horn tills ni drivit ut dem och skingrat dem,

²² därför ska jag rädda mina får så att de inte mer blir byte, och jag ska döma mellan får och får.

²³ Jag ska låta en herde uppstå, gemensam för dem alla, och han ska valla dem, nämligen min tjänare David. Han ska valla dem och vara deras herde.

²⁴ Jag, HERREN, ska vara deras Gud, men min tjänare David ska vara furste ibland dem. Jag, HERREN, har talat.

²⁵ Jag ska sluta ett fridsförbund med dem. Jag ska göra slut på vilddjuren i landet så att man tryggt kan bo mitt i öknen och sova i skogarna.

²⁶ Jag ska låta dem själva och landet runt omkring min höjd bli till välsignelse. Jag ska låta det regna i rätt tid, regnskurar av välsignelse.

34:12 Jer 31:10, Hes 30:3, Joel 2:2, Matt 9:36, 18:12, Luk 15:4f. **34:14** Ps 23:1f, Joh 10:9. **34:16** Jes 40:11, Sef 3:19.
34:16 förgöra Andra handskrifter (så Septuaginta): "bevara". **34:17** Hes 20:38, Matt 25:32f. **34:23** Jes 11:1f, 40:11, Jer 23:5, 30:9, Hes 37:24f, Hos 3:5, Joh 10:11, Hebr 13:20, 1 Petr 2:25. **34:24 en herde ... David** Den utlovade Messias kungen, Davids son (jfr Joh 10:11, 16). **34:25** Jes 11:6f, Hes 37:26, Hos 2:18f. **34:26** 3 Mos 26:4, 5 Mos 11:14, Ps 68:10, Jes 44:3, Joel 2:23.

²⁷ Träden på marken ska bära sin frukt och jorden ska ge sin gröda och själva ska de bo trygga i landet. De ska inse att jag är HERREN, när jag bryter sönder deras ok och räddar dem från de människor som har hållit dem i slaveri.

²⁸ Sedan ska de inte mer bli byte för hednafolken, och markens djur ska inte sluka dem, utan de ska bo trygga och ingen ska skrämma dem.

²⁹ Jag ska låta en plantering växa upp som ska bli till berömmelse för dem. De som bor där ska inte mer dö av hunger eller föraktas av hednafolken.

³⁰ De ska inse att jag, HERREN deras Gud, är med dem och att de, Israels hus, är mitt folk, säger Herren GUD.

³¹ Ni, mina får, den hjord som jag för i bet, ni är människor och det är jag som är er Gud, säger Herren GUD.”

35

Dom över Edom

¹ HERRENS ord kom till mig:

² ”Människobarn, vänd ditt ansikte mot Seirs berg och profetera mot det.

³ Säg till det: Så säger Herren GUD: Se, jag är emot dig, du Seirs berg, och jag ska räcka ut min hand mot dig och göra dig till en ödslig ödemark.

⁴ Jag ska lägga dina städer i ruiner, och du ska bli öde, och du ska inse att jag är HERREN.

⁵ Eftersom du alltid har hatat Israels barn och gett dem åt svärdet under deras ofärds tid, när missgärningen hade nått sin gräns,

⁶ därför, så sant jag lever, säger Herren GUD, ska jag förvandla dig till blod, och blod ska förfölja dig. Eftersom du inte har hatat blod, ska blod förfölja dig.

⁷ Jag ska göra Seirs berg till en ödslig ödemark, och jag ska utrota var och en som färdas där, fram eller tillbaka.

⁸ Jag ska fylla dina berg med dina slagna. På dina höjder, i dina dalar och vid alla dina bäckar ska män falla för svärd.

⁹ Jag ska göra dig till en ödemark för all framtid, och dina städer ska inte mer vara bebodda. Då ska ni inse att jag är HERREN.

¹⁰ Du sade: ’De båda folken och de båda länderna ska bli mina, vi ska ta dem i besittning’ – detta fastän HERREN bodde där.

¹¹ Därför, så sant jag lever, säger Herren GUD, ska jag utföra mitt verk med samma vrede och brinnande nit som du i ditt hat har visat mot dem. Jag ska göra mig känd bland dem när jag dömer dig.

¹² Du ska inse att jag är HERREN. Jag har hört alla de föraktfulla ord som du har uttalat mot Israels berg när du sagt: ’Det är en ödemark! Vi har fått dem, vi ska sluka dem!’

¹³ Så har ni skrutit, och ni har hopat ord på ord mot mig. Men jag har hört det.

¹⁴ Så säger Herren GUD: Medan hela jorden gläder sig ska jag göra dig till en ödemark.

¹⁵ Därför att du gladde dig över att Israels arvedel blev ödelagd, ska jag göra på samma sätt med dig. Du ska bli en ödemark, du Seirs berg och du hela Edom, så stor du är. Då ska de inse att jag är HERREN.

36

Israels återupprättelse

¹ Människobarn, profetera för Israels berg och säg: Ni Israels berg, hör HERRENS ord.

34:27 3 Mos 26:4, 13, Jer 30:8, Hes 36:30. **34:28** Jer 30:10, 46:27. **35:2** Jer 49:7f, Hes 25:8f, 12f, Amos 1:11f, Ob v 1f.
35:2 Seirs berg Bergsområdet söder om Döda havet. **35:5** Ps 137:7. **35:5 deras ofärds tid** Vid Jerusalems fall 587 f Kr (jfr Ps 137:7, Klag 4:21). **35:6** 1 Mos 9:6, Upp 13:10, 18:6. **35:10** Ps 83:13. **35:12** Jes 37:28f, Hes 36:2. **36:1** Hes 6:3.

² Så säger Herren GUD: Eftersom fienden säger om er: 'Ha ha! De urgamla offerhöjderna har nu blivit vår egendom',

³ därför måste du profetera och säga: Så säger Herren GUD: Eftersom man har ödelagt er och från alla sidor längtar efter att få sluka er, för att ni ska tillfalla de andra folken som deras egendom, och eftersom ni hånas och förtalas av onda människor,

⁴ därför, ni Israels berg, lyssna nu till Herren GUDS ord! Så säger Herren GUD till bergen och höjderna, till bäckarna och dalarna, till de öde ruinerna och de övergivna städerna, som har lämnats till rov och hån åt de andra folken runt omkring.

⁵ Ja, så säger Herren GUD: Sannerligen, i brinnande lidelse har jag talat mot de andra folken och mot hela Edom. De har med glädje i hjärtat och med förakt i själen tagit mitt land i besittning för att tömma det och göra det till sitt byte.

⁶ Profetera därför om Israels land och säg till bergen och höjderna, till bäckarna och dalarna: Så säger Herren GUD: Se, i lidelse och i vrede har jag talat, eftersom ni hånas av folken.

⁷ Därför säger Herren GUD så: Jag lyfter min hand och försäkrar: Sannerligen, folken runt omkring er ska själva bli förödmjukade.

⁸ Men ni, Israels berg, ska åter grönska och bära frukt åt mitt folk Israel, och de ska snart komma tillbaka.

⁹ För jag ska komma till er och jag ska vända mig till er, och ni ska brukas och besås.

¹⁰ Jag ska föra samman på er många människor, hela Israels hus. I städerna ska det på nytt bo människor och ruinerna ska byggas upp.

¹¹ Jag ska föra samman på er mängder av människor och boskap, och de ska bli fruktsamma och föröka sig. Jag ska låta er bli bebodda, alldeles som ni förr var. Jag ska göra er ännu mer gott än tidigare. Och ni ska inse att jag är HERREN.

¹² Jag ska åter låta människor vandra fram över er, nämligen mitt folk Israel. De ska ha er till besittning, och ni ska vara deras arvedel, och ni ska inte mer döda deras barn.

¹³ Så säger Herren GUD: Eftersom man säger till dig: Du äter människor och har gjort ditt folk barnlöst,

¹⁴ därför ska du inte mer få äta människor och inte mer göra ditt folk barnlöst, säger Herren GUD.

¹⁵ Jag ska inte mer låta dig höra hån från hednafolken, och du ska inte mer behöva uthärda folkens förakt. Inte heller ska du mer få ditt folk på fall, säger Herren GUD."

¹⁶ HERRENS ord kom till mig:

¹⁷ "Människobarn, när Israels folk ännu bodde i sitt land orenade de det genom sitt levnadssätt och sina gärningar. Som en kvinnas orenhet var deras levnadssätt för mig.

¹⁸ Då öste jag min vrede över dem på grund av det blod som de spillt över landet, och för att de orenat det med sina avgudar.

¹⁹ Jag spred ut dem bland hednafolken, och de skingrades i länderna. Efter deras levnadssätt och deras gärningar dömde jag dem.

²⁰ Men vart de än kom till hednafolken vanärade de mitt heliga namn. Man sade om dem: 'Detta är HERRENS folk, och ändå måste de lämna sitt land.'

²¹ Då ville jag skona mitt heliga namn, som Israels folk vanärade bland folken dit de kom.

²² Säg därför till Israels hus: Så säger Herren GUD: Det är inte för er skull jag gör det, ni av Israels hus, utan för mitt heliga namn som ni har vanärat bland folken dit ni kommit.

²³ Jag vill helga mitt stora namn som blivit vanärat bland folken, därför att ni har vanärat det bland dem, och de ska inse att jag är HERREN, säger Herren GUD, när jag visar mig helig bland er inför deras ögon.

²⁴ För jag ska hämta er från folken och samla er från alla länder och föra er till ert land.

²⁵ Jag ska stänka rent vatten på er så att ni blir rena. Jag ska rena er från all er orenhet och från alla era avgudar.

²⁶ Jag ska ge er ett nytt hjärta och låta en ny ande komma in i er. Jag ska ta bort stenhjärtat ur er kropp och ge er ett hjärta av kött.

²⁷ Jag ska låta min Ande komma in i er och göra så att ni vandrar efter mina stadgar och håller mina lagar och följer dem.

²⁸ Så ska ni få bo i det land som jag gav era fäder, och ni ska vara mitt folk och jag ska vara er Gud.

²⁹ Jag ska frälsa er från all er orenhet. Jag ska kalla fram säden och föröka den och inte längre låta er drabbas av svält.

³⁰ Jag ska föröka trädens frukt och markens gröda, för att ni inte mer ska förödmjukas bland folken genom svält.

³¹ Då ska ni tänka på ert onda levnadssätt och era gärningar som inte var goda, och ni ska avsky er själva på grund av era missgärningar och vidrigheter.

³² Men ni ska veta att det inte är för er skull jag gör detta, säger Herren GUD. Ni ska skämmas och blygas för vad ni har gjort, ni av Israels hus.

³³ Så säger Herren GUD: När jag har renat er från alla era missgärningar, då ska jag låta städerna bli bebodda, och ruinerna ska byggas upp.

³⁴ Det ödelagda landet ska åter bli brukat i stället för att ligga som en ödemark inför alla som går förbi.

³⁵ Då ska man säga: Det landet som var ödelagt har nu blivit som Edens lustgård, och städerna som var ödelagda, skövlade och förstörda är nu bebodda och befästa.

³⁶ Då ska folken som är kvar runt omkring er inse att jag, HERREN, åter har byggt upp det som var förstört och på nytt planterat det som var ödelagt. Jag, HERREN, har talat det, och jag ska göra det.

³⁷ Så säger Herren GUD: Också detta ska jag låta Israels hus be mig om och göra för dem: Jag ska föröka människorna som en fårhjord.

³⁸ Som de heliga fåren, Jerusalems får vid högtiderna, så ska de hjordar av människor vara som ska fylla de ödelagda städerna. Och de ska inse att jag är HERREN.”

37

De förtorkade benen får liv

¹ HERRENS hand kom över mig, och genom HERRENS Ande fördes jag bort och sattes ner mitt i en dal som var full med ben.

² Han förde mig fram bland dem, och se, de låg där i stora mängder över dalen. Och se, de var alldeles förtorkade.

³ Han sade till mig: ”Människobarn, kan de här benen få liv igen?” Jag svarade: ”Herre GUD, du vet det.”

⁴ Då sade han till mig: ”Profetera över dessa ben och säg till dem: Ni förtorkade ben, hör HERRENS ord:

⁵ Så säger Herren GUD till dessa ben: Se, jag ska låta ande komma in i er så att ni får liv.

36:24 Jes 43:5f, Hes 37:12, 21. **36:25** Ps 51:4, 9, Jes 44:3, Sak 13:1. **36:25 stänka rent vatten på er** Rituell orenhet renades med isop och rengingsvatten (4 Mos 19:18). **36:26** Ps 51:12, Jer 31:33f, 32:39f, Hes 11:19f, 18:31, Hebr 10:16.

36:27 låta min Ande komma in i er Profetia om Andens uppfyllelse i det nya förbundet (jfr Jer 31:33, Rom 8, Gal 5:16f).

36:28 Hes 11:20, 14:11, 37:23. **36:29** 3 Mos 25:19, Hos 2:21f, Joel 2:21f. **36:30** Hes 34:27, Amos 9:13. **36:31** Hes 6:9, 16:61, 63, 20:43. **36:35** 1 Mos 2:8f, Jes 51:3. **36:36** Ps 126:2, Hes 17:24, Hos 14:5f. **37:1** Hes 1:3, 3:22, 11:24, Apg 8:39.

37:5 1 Mos 2:7, Ps 104:29f, Jes 26:19, Hos 6:2.

⁶ Jag ska sätta senor på er och låta kött växa ut på er och täcka er med hud och ge er ande så att ni får liv. Och ni ska inse att jag är HERREN.”

⁷ Jag profeterade som jag blivit befalld. Och när jag profeterade hördes ett ljud, det blev ett rassel, och benen kom tillsammans så att ben fogades till ben.

⁸ Medan jag såg på, växte senor och kött på dem och de täcktes med hud. Men ännu fanns det ingen ande i dem.

⁹ Då sade han till mig: ”Profetera till Anden, ja profetera, du människobarn, och säg till Anden: Så säger Herren GUD: Kom, du Ande, från de fyra väderstrecken och blås på dessa slagna så att de får liv.”

¹⁰ Och jag profeterade som han hade befallt mig. Då kom Anden in i dem, och de fick liv och reste sig upp på sina fötter, en mycket stor skara.

¹¹ Han sade till mig: ”Människobarn, dessa ben är hela Israels hus. Se, de säger: ’Våra ben är förtorkade, vårt hopp är ute, det är slut med oss.’

¹² Profetera därför och säg till dem: Så säger Herren GUD: Se, jag ska öppna era gravar och hämta upp er, mitt folk, ur era gravar och låta er komma till Israels land.

¹³ Ni ska inse att jag är HERREN, när jag öppnar era gravar och för upp er, mitt folk, ur dem.

¹⁴ Jag ska låta min Ande komma in i er så att ni får liv, och jag ska låta er få bo i ert land. Och ni ska inse att jag, HERREN, har sagt det, och att jag har gjort det, säger HERREN.”

Ett folk - en kung

¹⁵ HERRENS ord kom till mig:

¹⁶ ”Människobarn, ta en trästav och skriv på den: För Juda och Israels barn, hans medbröder. Ta sedan en annan trästav och skriv på den: För Josef, en trästav för Efraim och alla av Israels hus, hans medbröder.

¹⁷ Sätt sedan ihop dem med varandra till en enda stav, så att de blir ett i din hand.

¹⁸ När dina landsmän då säger till dig: ’Förklara för oss vad du menar med detta’,

¹⁹ då ska du svara dem: Så säger Herren GUD: Se, jag ska ta Josefs stav i Efraims hand, det vill säga Israels stammar, hans medbröder, och jag ska sätta ihop dem med Juda, med Juda stav, och göra dem till en enda stav så att de blir ett i min hand.

²⁰ Stavarna som du har skrivit på ska du hålla i din hand inför deras ögon.

²¹ Säg sedan till dem: Så säger Herren GUD: Se, jag ska hämta Israels barn ut från de folk dit de kommit. Jag ska samla dem från alla håll och föra dem in i deras land.

²² Jag ska göra dem till ett enda folk i landet, på Israels berg, och de ska alla ha en och samma kung. De ska inte mer vara två folk och inte mer vara delade i två riken.

²³ Och de ska inte mer orena sig med sina avgudar och vidrigheter och alla sina brott. Jag ska rädda dem från alla orter där de syndat och rena dem. De ska vara mitt folk, och jag ska vara deras Gud.

²⁴ Min tjänare David ska vara kung över dem, och de ska alla ha en och samma herde. De ska leva efter mina föreskrifter och hålla mina stadgar och följa dem.

²⁵ De ska bo i det land som jag gav min tjänare Jakob, det land där era fäder bodde. De ska själva bo där, de och deras barn och deras barnbarn till evig tid, och min tjänare David ska för evigt vara deras furste.

²⁶ Jag ska sluta ett fridsförbund med dem. Det ska vara ett evigt förbund med dem. Jag ska ge dem plats och föröka dem och låta min helgedom stå ibland dem för evigt.

37:9 Ande ... blås Hebr. *rúach* betyder både ”ande” och ”vind” (jfr Joh 3:8). **37:10** Ps 104:30, Jer 33:22, Upp 11:11.
37:11 Hes 33:10. **37:12** Jes 26:19, Hes 36:24, Hos 13:14. **37:14** Hes 36:26, 36. **37:18** Hes 24:19. **37:19** 4 Mos 17:2.
37:21 Hes 36:24f, 39:27. **37:22** Hes 34:23, Hos 1:11, Mika 2:12, Joh 10:16. **37:24** Jes 40:11, Jer 23:5, 30:9, Hes 34:23f, Joh 10:11. **37:25** Dan 7:14, Luk 1:33, Joh 12:34. **37:26** 2 Krön 6:16, Ps 89:4, Jer 31:31f, Hes 34:25.

²⁷ Min boning ska vara hos dem, och jag ska vara deras Gud, och de ska vara mitt folk.

²⁸ Och folken ska inse att jag är HERREN som helgar Israel, när min helgedom är mitt ibland dem för evigt.”

38

Gogs fälttåg

¹ HERRENS ord kom till mig:

² ”Människobarn, vänd ditt ansikte mot Gog i Magogs land, mot storfursten över Meshek och Tubal, och profetera mot honom

³ och säg: Så säger Herren GUD: Se, jag är emot dig Gog, du storfurste över Meshek och Tubal.

⁴ Jag ska föra dig omkring och sätta krokarna i dina käftar. Jag ska föra dig ut med hela din här, hästar och ryttare, alla klädda i full rustning, en enorm skara, beväpnade med stora och små sköldar, och alla med svärd i hand.

⁵ Perser, nubier och puteer är med dem, alla med sköld och hjälm,

⁶ Gomer och alla dess härar, Togarmas folk längst upp i norr och alla dess härar – många folk har du med dig.

⁷ Rusta dig och gör dig redo med alla de skaror som har samlats hos dig och ta befäl över dem.

⁸ Efter lång tid ska du kallas till tjänst. I kommande år ska du tåga in i ett land som har fått ro från svärdet. De som bor där har samlats från många folk upp till Israels berg som länge legat öde. De har förts ut från folken, och alla bor där nu i trygghet.

⁹ Dit ska du dra upp. Du ska komma som ett oväder och vara som ett moln som täcker landet, du med alla dina härar och med de många folk som följer dig.

¹⁰ Så säger Herren GUD: Den dagen ska tankar komma upp i ditt hjärta, och du ska tänka ut onda planer.

¹¹ Du ska säga: 'Jag ska dra upp mot det obefästa landet, jag ska angripa dem som bor där i trygghet, alla som bor där utan murar, bommar eller portar.'

¹² Du vill plundra och röva och vända din hand mot ödelagda platser som nu är bebodda igen, och mot ett folk som har samlats från hednafolken och nu har boskap och ägodelar där de bor i landets mitt.

¹³ Då ska Saba och Dedan och Tarshishs köpmän och alla furstarna fråga dig: 'Har du kommit för att röva? Har du samlat dina skaror för att plundra, för att hämta silver och guld, för att ta boskap och gods, för att ta stort byte?'

¹⁴ Profetera därför, du människobarn, och säg till Gog: Så säger Herren GUD: På den tiden, när mitt folk Israel åter bor i trygghet, ska du veta det.

¹⁵ Du ska komma från ditt land längst upp i norr, du själv och många folk med dig, alla ridande på hästar – en stor skara, en talrik här.

37:27 3 Mos 26:11f, Jes 4:5, 2 Kor 6:16, Upp 7:15, 21:3. **38:2** 1 Mos 10:2f, Hes 27:13f, Upp 20:8f. **38:2 Gog i Magogs land** Assyriska källor talar om en kung Gugu i Mat-Gugu (Gugus land) som regerade i Lydien (västra Turkiet) i början av 600-talet f Kr. Bibelns Gog är dock en framtida fiende till gudsfolket (jfr Upp 20:8). Magog låg enligt Josefus norr om Svarta havet (jfr 1 Mos 10:2). **38:2 storfursten över Meshek och Tubal** Annan översättning: ”fursten över Rosh, Meshek och Tubal” (*rosh* betyder ”huvud”). Även i 38:3, 39:1. Meshek och Tubal varriken i östra delen av nuvarande Turkiet (se 1 Mos 10:2). **38:3** Hes 39:1f. **38:4** 2 Kung 19:28, Hes 29:4, 39:2. **38:4 krokarna i dina käftar** Så ledde assyrierna sina fångar med våld (jfr Jes 37:29). **38:5** Hes 27:10. **38:5 Perser, nubier och puteer** Folk från nuvarande Iran, Sudan och Libyen. **38:6 Gomer** Troligen kimmerierna norr och öster om Svarta havet. Se 1 Mos 10:2. **38:6 Togarmas folk** Kanske staden Tegarama vid Gürün i centrala Turkiet, omnämnd i assyriska kilskriftsdokument. Se 1 Mos 10:3. **38:6 längst upp i norr** Samma uttryck används om Sions berg (se Ps 48:3 med not). **38:12** Hes 5:5. **38:13 Saba och Dedan** Nuvarande Jemen och västra Saudiarabien.

¹⁶ Du ska dra upp mot mitt folk Israel som ett moln för att täcka landet. I kommande dagar ska det ske. Jag ska låta dig komma över mitt land, för att hednafolken ska lära känna mig när jag inför deras ögon visar mig helig på dig, Gog.

¹⁷ Så säger Herren GUD: Är du inte den som jag talade om i forna tider genom mina tjänare, Israels profeter? År efter år profeterade de att jag skulle låta dig komma över dem.

¹⁸ Men på den dag då Gog kommer över Israels land, säger Herren GUD, då ska jag släppa lös min vrede.

¹⁹ I min lidelse och min vredes eld försäkrar jag: På den dagen ska det bli en stor jordbävning i Israels land.

²⁰ Då ska de bäva för mig, havets fiskar, himlens fåglar, markens djur och alla kräldjur som rör sig på jorden, och alla människor på jordens yta. Bergen ska slås ner, klipporna störta omkull och alla murar falla till jorden.

²¹ Jag ska kalla på svärdet mot honom på alla mina berg, säger Herren GUD. Den enes svärd ska vara vänt mot den andres.

²² Jag ska gå till doms med honom med pest och blod. Slagregn och hagelstenar, eld och svavel ska jag låta regna över honom och hans härar och de många folk som följer honom.

²³ Så ska jag visa min storhet och helighet och göra mig känd inför många hednafolks ögon. Och de ska inse att jag är HERREN.

39

Gogs undergång

¹ Människobarn, profetera mot Gog och säg: Så säger Herren GUD: Se, jag är emot dig, Gog, du storfurste över Meshek och Tubal.

² Jag ska föra dig omkring, driva dig framåt, hämta dig från landet längst upp i norr och låta dig komma till Israels berg.

³ Där ska jag slå bågen ur din vänstra hand och låta pilarna falla ur din högra hand.

⁴ På Israels berg ska du falla med alla dina härar och folken som följer dig. Jag ska ge dig till föda åt alla rovfåglar och markens djur.

⁵ Du ska falla ute på marken, för jag har talat, säger Herren GUD.

⁶ Jag ska sända eld över Magog och över dem som bor i trygghet i kustländerna, och de ska inse att jag är HERREN.

⁷ Jag ska göra mitt heliga namn känt bland mitt folk Israel, och jag ska inte mer låta mitt heliga namn bli vanhelgat. Folken ska inse att jag är HERREN, den Helige i Israel.

⁸ Se, det kommer, ja, det ska ske! säger Herren GUD. Detta är den dag som jag har talat om.

⁹ Sedan ska invånarna i Israels städer gå ut och ta rustningar, små och stora sköldar, bågar och pilar, påkar och spjut som bränsle att elda med, och de ska elda med det i sju år.

¹⁰ De ska inte behöva hämta ved från marken eller hugga den i skogarna, för de ska elda med rustningarna. Så ska de ta rov från sina rövare och plundra sina plundrare, säger Herren GUD.

¹¹ På den dagen ska jag ge Gog en gravplats i Israel, nämligen 'De framtågandes dal' öster om havet, och den ska stänga vägen för dem som vill tåga fram där. Man ska begrava Gog och hela hans larmande hop, och man ska kalla den 'Gogs larmande hops dal'.

¹² I sju månader ska Israels folk begrava dem för att rena landet.

38:17 Joel 3:1f, Mika 4:11f, Sef 3:8, Sak 12:2f, 14:1f. **38:19** Hes 39:5f, Matt 24:7, Luk 21:11. **38:21** Dom 7:22, 1 Sam 14:20, 2 Krön 20:23, Hagg 2:22. **38:22** 1 Mos 19:24, Jos 10:11, Ps 11:6, Jes 66:16, Upp 20:9. **39:1** Hes 38:2f, Upp 20:8f. **39:4** Hes 29:5, 32:4f, 33:27, Upp 19:17f. **39:7** Jes 64:1f, Hes 36:20f. **39:8** Hes 38:17. **39:9** Ps 46:10, Jes 9:4f. **39:9 rustningar** Annan översättning: "vapen" (även i vers 10). **39:10** 2 Krön 20:25, Jes 14:2, 33:1, Hab 2:8. **39:12** 5 Mos 21:23.

¹³ Allt folket i landet ska begrava dem. När jag visar min härlighet ska det bli till ära för dem, säger Herren GUD.

¹⁴ De ska utse män som ständigt vandrar genom landet för att begrava dem som tågade fram där och som fortfarande ligger kvar ovan jord, och så rena landet. Efter sju månader ska de börja sitt letande.

¹⁵ När någon av dessa män som vandrar genom landet får se människoben, ska han sätta upp ett märke bredvid dem tills dödgravarna hinner begrava dem i 'Gogs larmande hops dal'.

¹⁶ Där ska också finnas en stad med namnet Hamona. På så sätt ska de rena landet.

¹⁷ Människobarn, så säger Herren GUD: Säg till alla slags fåglar och till markens alla djur: Samla er, kom hit och samlas från alla håll till mitt slaktoffer, till ett stort slaktoffer som jag ordnar åt er på Israels berg. Ni ska få äta kött och dricka blod.

¹⁸ Ni ska få äta kött av hjältar och dricka blod av jordens furstar, som av baggar och lamm, bockar och tjurar, alla gödda i Bashan.

¹⁹ Ni ska få äta er mätta av fett och dricka tills ni är berusade av blod från det slaktoffer som jag ordnar åt er.

²⁰ Mätta er vid mitt bord av ridhästar och ryttare, av hjältar och allt slags krigsfolk, säger Herren GUD.

²¹ Jag ska uppenbara min härlighet bland hednafolken, så att de alla ser min dom som jag har verkställt och hur jag låtit min hand drabba dem.

²² Israels folk ska inse att jag är HERREN deras Gud, från den dagen och för all framtid.

²³ Hednafolken ska förstå att Israels folk fördes bort i fångenskap för sin missgärning, eftersom de var trolösa mot mig, så att jag måste dölja mitt ansikte för dem. Jag lämnade dem då i deras fienders hand så att de alla föll för svärd.

²⁴ Jag handlade med dem som deras orenhet och brott förtjänade, och jag dolde mitt ansikte för dem.

²⁵ Därför säger Herren GUD: Nu ska jag göra slut på Jakobs fångenskap och förbarma mig över hela Israels folk och brinna av iver för mitt heliga namn.

²⁶ De ska glömma sin skam och all trolöshet de visat mig, då de nu bor i trygghet i sitt land utan att någon skrämmer dem.

²⁷ När jag för dem tillbaka från folken och samlar dem från deras fienders länder, visar jag min helighet genom dem inför många hednafolks ögon.

²⁸ Då ska de inse att jag är HERREN deras Gud, som förde dem bort i fångenskap bland hednafolken och sedan samlade dem till deras eget land igen och inte lät någon enda bli kvar där.

²⁹ Jag ska inte mer dölja mitt ansikte för dem, eftersom jag har utgjutit min Ande över Israels hus, säger Herren GUD."

40

SYNEN AV GUDSSTADEN (Kap 40-48)

¹ I det tjugofemte året av vår fångenskap, vid årets början, på tionde dagen i månaden, i det fjortonde året sedan staden hade blivit intagen, på just den dagen kom HERRENS hand över mig, och han förde mig bort dit.

² I syner från Gud förde han mig till Israels land och satte ner mig på ett mycket högt berg. På detta låg söderut något som liknade en stad.

39:16 Hamona Betyder "larmande hop". **39:17** Jes 34:6, 56:9, Jer 12:9, Sef 1:7, Upp 19:17f. **39:18**

Bashan Golanhöjderna, vars frodiga bete gav de fetaste djuren (jfr Amos 4:1). **39:23** 5 Mos 31:17f, Jer 22:8f, Hes 36:17f.

39:29 Jes 32:15, 44:3, Hes 36:27, 37:14, Joel 2:28f, Apg 2:17. **40:1** 2 Kung 25:4, Hes 33:21. **40:1 det tjugofemte året ...**

vid årets början, på tionde dagen i månaden 10 april 573 f Kr, dagen då påskalammet skulle utses (2 Mos 12:3, jfr Hes 45:21f). **40:2** Jes 2:2, Upp 21:10.

³ Han förde mig dit, och se, där stod en man som såg ut att vara av koppar. Han hade ett snöre av linne i sin hand samt en mätstång, och han stod i porten.

⁴ Mannen sade till mig: "Människobarn, se med dina ögon och hör med dina öron och lägg märke till allt som jag kommer att visa dig, för du har förts hit för att jag ska visa dig detta. Tala om för Israels hus allt du får se."

Den östra porten

⁵ Och se, där var en mur runt omkring templet. Mätstången som mannen hade i sin hand var sex alnar lång, och varje aln var en handsbredd längre än en vanlig aln. Han mätte murens bredd, den var en stång, och höjden, som också den var en stång.

⁶ Därefter gick han till en port som låg mot öster och steg upp för dess trappsteg. Han mätte portens ena tröskel, som var en stång bred, och sedan den andra tröskeln, som också var en stång bred.

⁷ Varje vaktkammare var en stång lång och en stång bred, och avståndet mellan vaktkammarna var fem alnar. Tröskeln vid portens förhus på inre sidan var en stång.

⁸ Han mätte upp portens förhus på den inre sidan. Det var en stång.

⁹ Han mätte upp portens förhus. Det var åtta alnar, och pelarna var två alnar. Portens förhus låg på inre sidan.

¹⁰ Det fanns tre vaktkamrar på var sida i porten mot öster. Alla tre var lika stora, och pelarna på båda sidor var lika stora.

¹¹ Han mätte portöppningens bredd, den var tio alnar, och portens längd, den var tretton alnar.

¹² Framför vaktkammarna fanns en mur som var en aln. En aln var också muren på motsatta sidan. Varje vaktkammare på båda sidorna var sex alnar.

¹³ Han mätte porten från den ena vaktkammarens tak till den andras. Den var tjugofem alnar bred, och dörr låg mot dörr.

¹⁴ Han mätte upp pelarna till sextio alnar. Fram till pelaren nådde förgården runt omkring portbyggnaden.

¹⁵ Avståndet mellan ingångsportens framsida och förhusets framsida vid den inre portöppningen var femtio alnar.

¹⁶ Det fanns gallerförsedda fönster till vaktkammarna och till deras pelare invändigt i porten runt omkring och likaså i förhusen. Fönstren satt runt omkring invändigt, och pelarna var prydda med palmer.

Den yttre förgården

¹⁷ Han förde mig till den yttre förgården, och jag såg att ett stengolv täckte den, och trettio tempelkamrar var uppbyggda på stengolvet.

¹⁸ Detta gick utefter portarnas sidoväggar, så att det motsvarade portarnas längd. Detta var det nedre stengolvet.

¹⁹ Sedan mätte han avståndet från den nedre portens framsida till den inre förgårdens yttersida. Det var hundra alnar både på östra sidan och på norra.

Den norra porten

²⁰ Sedan mätte han också längden och bredden på den port som låg mot norr på den yttre förgården.

²¹ Också den hade tre vaktkamrar på var sida samt pelare och förhus, lika stora som den förra portens. Den var femtio alnar lång och tjugofem alnar bred.

40:3 Dan 10:6, Sak 2:1, Upp 11:1, 21:15. **40:3 snöre av linne** Troligen ett mätsnöre (jfr Sak 2:1). **40:4** Jer 26:2, Hes 44:5. **40:5** 2 Krön 3:3, Hes 42:20, 43:13. **40:5 en handsbredd längre än en vanlig aln** Alltså närmare 60 cm i stället för knappt 50 cm. **40:16** 1 Kung 6:4, Hes 41:16, 26. **40:16 prydda med palmer** Påminner om Salomos tempel (1 Kung 6:29).

²² Fönstren, förhuset och palmdekorationerna i den var lika stora som i den port som låg mot öster, och man steg upp till den på sju trappsteg, och förhuset låg framför dessa.

²³ En port till den inre förgården fanns mitt emot denna port. Det var i norr som i öster, och han mätte avståndet från den ena porten till den andra. Det var hundra alnar.

Den södra porten

²⁴ Sedan förde han mig till södra sidan, och jag såg en port som vette åt söder. Han mätte dess pelare och förhus. De var lika stora som de andra.

²⁵ Det fanns fönster på den och på förhuset runt omkring, likadana som de andra fönstren. Den var femtio alnar lång och tjugofem alnar bred.

²⁶ Trappan dit upp utgjordes av sju trappsteg, och förhuset låg framför dessa. Den var på båda sidor prydd med palmer på sina pelare.

²⁷ En port till den inre förgården fanns också på södra sidan. Han mätte avståndet från den ena porten till den andra på södra sidan. Det var hundra alnar.

Portar till den inre förgården

²⁸ Sedan förde han mig till den inre förgården genom södra porten. Han mätte den södra porten, och den var lika stor som de andra.

²⁹ Vaktkamrar, pelare och förhus var lika stora som de andra, och den hade fönster liksom förhuset runt omkring. Den var femtio alnar lång och tjugofem alnar bred.

³⁰ Runt omkring fanns förhus, tjugofem alnar långa och fem alnar breda.

³¹ Förhuset låg mot den yttre förgården, och pelarna var prydda med palmer. Uppgången till den utgjordes av åtta trappsteg.

³² Sedan förde han mig till den inre förgårdens östra sida och mätte porten där. Den var lika stor som de andra.

³³ Vaktkamrar, pelare och förhus var lika stora som de andra, och det fanns fönster på den och på förhuset runt omkring. Den var femtio alnar lång och tjugofem alnar bred.

³⁴ Förhuset låg mot den yttre förgården, och pelarna var prydda med palmer på båda sidor. Uppgången till det utgjordes av åtta trappsteg.

³⁵ Sedan förde han mig till den norra porten och mätte den. Den var lika stor som de andra.

³⁶ Så var det också med vaktkamrarna, pelarna och förhuset, och det fanns fönster på den runt omkring. Den var femtio alnar lång och tjugofem alnar bred.

³⁷ Det stod pelare vid den yttre förgården, och de var prydda med palmer på båda sidor. Uppgången till den utgjordes av åtta trappsteg.

³⁸ Det fanns en tempelkammare med ingång vid pelarna i portarna. Där skulle man skölja brännoffren.

³⁹ I portens förhus stod två bord på var sida, och på dem skulle man slakta brännofferdjuren, syndofferdjuren och skuldofferdjuren.

⁴⁰ Vid den yttre sidovägg som låg norrut när man steg upp till portens ingång, stod två bord, och vid den andra sidoväggen på portens förhus stod också två bord.

⁴¹ Det stod fyra bord på varje sida vid portens sidoväggar, eller tillsammans åtta bord där offerdjuren skulle slaktas.

⁴² För brännoffret fanns det också fyra bord av huggna stenar, en och en halv aln långa, en och en halv aln breda och en aln höga. På dem skulle man lägga de redskap som man slaktade brännofferdjuren och slaktofferdjuren med.

⁴³ En handsbredd långa dubbelkrokar var fästa på husets insida runt omkring, och på borden skulle offerköttet läggas.

Rum för tempeltjänarna

⁴⁴ Utanför den inre porten fanns på den inre gården två tempelkamrar för sångarna. En låg vid den norra portens sidovägg med sin framsida åt söder, och den andra låg vid den östra portens sidovägg med sin framsida åt norr.

⁴⁵ Han sade till mig: "Den tempelkammare som vetter åt söder är för de präster som förrättar tjänsten inne i huset.

⁴⁶ Den tempelkammare som vetter åt norr är för de präster som förrättar tjänsten vid altaret, alltså för Sadoks söner, som är de av Levis avkomlingar som får träda fram till HERREN för att tjänstgöra inför honom."

⁴⁷ Han mätte förgården. Den var hundra alnar lång och hundra alnar bred, en liksidig fyrkant, och altaret stod framför templet.

Tempelbyggnaden

⁴⁸ Sedan förde han mig till husets förhus, och han mätte förhusets pelare. De var fem alnar på varje sida, och var och en av de båda portdörrarna var tre alnar bred.

⁴⁹ Förhuset var tjugo alnar långt och elva alnar brett vid trappan som ledde ditupp. Vid dörrposterna stod en pelare på var sida.

41

¹ Därefter förde han mig till tempelsalen, där han mätte pelarna. På båda sidor var de sex alnar breda – det var bredden på tabernaklet.

² Ingången var tio alnar bred, och sidoväggarna vid ingången var fem alnar på vardera sidan. Sedan mätte han salens längd. Den var fyrtio alnar, och dess bredd var tjugo alnar.

³ Därefter gick han in i det innersta rummet, och han mätte pelarna vid ingången. De var två alnar, och ingången var sex alnar. Ingångens bredd var sju alnar.

⁴ Han mätte dess längd. Den var tjugo alnar, och dess bredd framför tempelsalen var tjugo alnar. Han sade till mig: "Detta är det allra heligaste."

⁵ Sedan mätte han tempelväggen. Den var sex alnar tjock, och sidokamrarnas bredd var fyra alnar runt omkring hela byggnaden.

⁶ Sidokamrarna låg i tre våningar, den ena ovanpå den andra, trettio kamrar i varje våning. Och på den mur som sträckte sig innanför sidokamrarna runt omkring fanns avsatser som de vilade på, för i själva husväggen skulle de inte vara fastbyggda.

⁷ På så sätt blev sidokamrarna bredare ju högre de låg kring byggnaden. För templets kringbyggnad sträckte sig med övervåning ovanpå övervåning runt omkring byggnaden. Därför växte bredden inåt, allteftersom våningen låg högre upp. Från den nedersta våningen steg man upp i den översta genom den mellersta.

⁸ Jag såg att templet låg på en upphöjd sockel, som sträckte sig runtom. Sidokamrarnas grundvalar var nämligen en hel stång höga, sex alnar till kanten.

⁹ Ytterväggen till sidorummen var fem alnar tjock. Den öppna platsen mellan templets sidorum

¹⁰ och de andra rummen hade en bredd av tjugo alnar runt om hela templet.

¹¹ Ingångarna till sidokamrarna låg utåt den öppna platsen, en ingång mot norr och en ingång åt söder. Den öppna platsen var fem alnar bred runt omkring.

¹² Den byggnad som vette mot den avskilda tempelgården på västra sidan var sjuttio alnar bred, och byggnadens mur var fem alnar tjock runt omkring och nittio alnar lång.

¹³ Sedan mätte han byggnaden. Den var hundra alnar lång. Tempelgården och byggnaden med murarna var tillsammans hundra alnar.

¹⁴ Bredden på templets framsida och tempelgården åt öster var tillsammans hundra alnar.

¹⁵ Han mätte också längden på den byggnad som låg invid tempelgården, på dess baksida, samt avsatserna på dess fasad åt båda sidor: De var hundra alnar.

Sedan mätte han tempelsalen, den inre delen och förhallen mot förgården,

¹⁶ trösklarna och gallerfönstren och gallerierna runtom i deras tre våningar. Framför tröskeln var det en panel av trä runtom, från golvet till fönstren, och fönstren var täckta.

¹⁷ Från platsen ovanför dörröppningen och ända till templets inre och yttre rum och på alla väggarna runtom i det inre och yttre rummet fanns det med jämna mellanrum

¹⁸ keruber och palmer. Varje palm stod mellan två keruber, och varje kerub hade två ansikten,

¹⁹ ett människoansikte åt palmen på ena sidan och ett lejonansikte åt palmen på andra sidan. Så var det runt hela huset.

²⁰ Från marken ända upp över ingången fanns bilder av keruber och palmer på templets väggar.

²¹ Tempelsalens dörröppning var fyrkantig, och framsidan av det heligaste hade samma utseende.

²² Altaret var av trä, tre alnar högt, och två alnar långt. Hörnen, skivan och sidorna var av trä. Han sade till mig: "Detta är det bord som ska stå inför HERRENS ansikte."

²³ Både tempelsalen och det heligaste hade två dörrar.

²⁴ Varje dörr hade två dörrskivor, två vridbara dörrskivor. Den ena dörren hade två dörrskivor och den andra två.

²⁵ På dörrarna till tempelsalen fanns bilder av keruber och palmer liksom på väggarna. På förhusets framsida, utvändigt, låg ett trapphus av trä.

²⁶ Gallerförsedda fönster och palmer fanns på båda sidor av förhusets sidoväggar, likaså i husets sidokamrar och i trapphusen.

42

Templets omgivning

¹ Sedan fördes jag av mannen ut på den yttre förgården på den väg som går åt norr. Han ledde mig till den byggnad med tempelkamrar som låg mitt emot den avskilda tempelgården och mitt emot tempelbyggnaden norrut,

² till långsidan som mätte hundra alnar, med sin ingång i norr och bredden var femtio alnar.

³ Ut mot den tjugo alnar breda platsen på den inre förgården och ut mot stengolvet på den yttre förgården låg avsatserna på det ena husets främre vägg mitt emot avsatserna på det andra husets främre vägg i tre våningar.

⁴ Framför tempelkamrarna gick en tio alnar bred gång till den inre förgården, en väg om en aln, och ingångarna låg mot norr.

⁵ Men de översta tempelkamrarna var mindre än de andra, för avsatserna på främre väggen tog mer utrymme från dem än från de nedersta och mellersta kamrarna i byggnaden.

⁶ Kamrarna låg nämligen i tre våningar och hade inga pelare så som förgårdarna hade. Därför blev den översta våningens kamrar mer indragna än den nedersta och den mellersta våningens.

⁷ En yttre skiljemur gick utmed tempelkamrarna mot den yttre förgården, framför tempelkamrarna, och den var femtio alnar lång.

41:18 1 Kung 6:29, 2 Krön 3:5. **41:21** 1 Kung 6:31. **41:22** 2 Mos 30:1f, 1 Kung 6:20, Upp 8:3. **41:24** 1 Kung 6:34. **41:26** Hes 40:16. **42:3** Hes 40:17, 41:10, 15. **42:4 om en aln** Andra handskrifter (Septuaginta och Peshitta): "hundra alnar lång".

⁸ Längden på tempelkammarbyggnaden mot den yttre förgården var femtio alnar, men åt templet till hundra alnar.

⁹ Nedanför dessa tempelkamrar fanns ingången från öster, när man ville komma till dem från den yttre förgården.

¹⁰ Förgårdens mur var som bredast mot öster, och där låg tempelkamrar mitt emot tempelgården och även mitt emot tempelbyggnaden.

¹¹ Framför kamrarna gick en gång, liksom vid tempelkamrarna på norra sidan, och dessa hade samma längd och bredd. Alla utgångar här var som där i fråga om dörrar och andra anordningar.

¹² Som det var med dörrarna på tempelkamrarna mot söder, så fanns också här en dörr vid vilken en väg började, den väg som följde skiljemuren österut, när man gick in i tempelkamrarna.

¹³ Sedan sade han till mig: ”De norra och södra tempelkamrarna som ligger mitt emot tempelgården ska vara de heliga tempelkamrar, där prästerna som får träda fram inför HERREN ska äta det högheliga. Där ska de förvara det högheliga, såväl matoffer som syndoffer och skuldoffer, för det är en helig plats.

¹⁴ När prästerna har gått in, får de inte gå ut därifrån direkt till den yttre förgården, om de inte där har lämnat kvar de kläder som de har tjänstgjort i, eftersom dessa är heliga. Först när de har klätt sig i andra kläder får de gå ut på den plats som är för folket.”

¹⁵ När han nu hade avslutat mätningen av det inre tempelområdet, förde han mig ut till den port som låg mot öster. Där mätte han platsen runtom.

¹⁶ Han mätte med sin mätstång den östra sidan. Den var efter mätstången 500 stänger.

¹⁷ Därefter mätte han den norra sidan. Den var efter mätstången 500 stänger.

¹⁸ Så mätte han den södra sidan. Den var efter mätstången 500 stänger.

¹⁹ Han vände sig mot västra sidan och mätte med mätstången 500 stänger.

²⁰ Han mätte platsens fyra sidor. Den var omgiven av en mur. Platsens längd var 500 stänger och dess bredd 500 stänger. Den skulle skilja det heliga från det som inte var heligt.

43

Herrens härlighet kommer

¹ Han förde mig till porten, den port som vette åt öster.

² Och se, härligheten från Israels Gud kom från öster, och hans röst var som dånet av väldiga vatten, och jorden lystes upp av hans härlighet.

³ Den syn jag då såg var lik den jag såg när jag kom för att fördärva staden. Det var en syn lik den jag såg vid floden Kebar. Och jag föll ner på mitt ansikte.

⁴ HERRENS härlighet kom in i templet genom den port som låg mot öster.

⁵ Och Anden lyfte mig upp och förde mig in på den inre förgården, och se, HERRENS härlighet uppfyllde templet.

⁶ Då hörde jag någon tala till mig inifrån templet, medan en man stod bredvid mig.

⁷ Han sade till mig: ”Människobarn, detta är platsen för min tron, platsen för mina fötter, där jag vill bo ibland Israels barn för evigt. Och Israels hus ska inte mer orena mitt heliga namn, varken de själva eller deras kungar, genom sitt horeri och sina kungars döda kroppar och sina offerhöjder.

42:13 3 Mos 2:3, 10, 4 Mos 18:9. **42:14** 2 Mos 29:4f, Hes 44:19. **43:2** Hes 1:24, 3:23, Upp 18:1. **43:3** Hes 1:1, 28, 9:1f, 10:20. **43:4 den port som låg mot öster** Här hade Herrens härlighet lämnat templet (10:19). **43:5** 2 Mos 40:34, 1 Kung 8:10f, Hes 3:14, 8:3. **43:7** 3 Mos 26:30, 2 Kung 21:18, 26.

⁸ De som satte sin tröskel bredvid min tröskel och sin dörrpost bredvid min dörrpost, så att bara muren fanns mellan mig och dem, och som orenade mitt heliga namn med sina vidrigheter, dem har jag utrotat i min vrede.

⁹ Men nu måste de avlägsna sitt otuktiga liv och sina kungars döda kroppar från mig. Då ska jag bo ibland dem för alltid.

¹⁰ Men du människobarn, förkunna nu för Israels hus om detta tempel så att de skäms för sina synder. Låt dem mäta byggnadsverket.

¹¹ Om de då skäms för allt som de har gjort, så upplys dem om och beskriv för deras ögon templets plan och inredning, med utgångar och ingångar, alla former och alla stadgar och lagar som gäller, så att de ger akt på hela dess form och alla lagar om det och följer dem.

¹² Så är lagen om templet: På toppen av berget ska hela området runt omkring vara högheligt. Detta är lagen om templet.

Altaret och dess invigning

¹³ Dessa var måtten på altaret i alnar, varje aln var en handsbredd längre än en vanlig aln. Dess sockel var en aln hög och en aln bred, och kantlisten på ramen, runt omkring utmed kanten, var en fjärdedels aln hög. Detta var altarets underlag.

¹⁴ Avståndet från sockeln vid marken upp till den nedre avsatsen var två alnar, och bredden var en aln. Avståndet från den mindre avsatsen upp till den större var fyra alnar, och bredden var en aln.

¹⁵ Altarhärden var fyra alnar hög, och från altarhärden stod de fyra hornen upp.

¹⁶ Altarhärden var tolv alnar lång och tolv alnar bred, så att dess fyra sidor bildade en liksidig fyrkant.

¹⁷ Avsatsen var fjorton alnar lång och fjorton alnar bred utefter sina fyra sidor. Kanten runt omkring den var en halv aln, och dess sockel sträckte sig en aln runtom. Altarets trappsteg vette åt öster.

¹⁸ Då sade han till mig: "Människobarn, så säger Herren GUD: Detta är stadgarna angående altaret för den dag då det blir upprest, för att man ska offra brännoffer och stänka blod på det.

¹⁹ Då ska du ge en ungtjur till syndoffer åt de levitiska prästerna, som är av Sadoks familj och som får träda fram till mig för att göra tjänst inför mig, säger Herren GUD.

²⁰ Och du ska ta av blodet och stryka på altarets fyra horn och på avsatsens fyra hörn och på kanten runtom. På det sättet ska du rena det och bringa försoning för det.

²¹ Sedan ska du ta syndoffertjuren och bränna upp den utanför helgedomen på en bestämd plats som hör till tempelområdet.

²² Nästa dag ska du föra fram en felfri bock till syndoffer, och man ska rena altaret med den på samma sätt som man renade det med tjuren.

²³ När du så har slutfört reningen, ska du föra fram en felfri ungtjur och en felfri bagge av småboskapen.

²⁴ Du ska föra fram dem inför HERREN, och prästerna ska strö salt på dem och offra dem som brännoffer åt HERREN.

²⁵ Under sju dagar ska du dagligen offra en bock till syndoffer. En ungtjur och en bagge av småboskapen, båda felfria, ska också offras.

²⁶ Under sju dagar ska man på detta sätt bringa försoning för altaret och rena det och inviga det.

43:10 Hes 16:61f. **43:13** 2 Mos 27:1f, 2 Krön 4:1, Hes 40:5. **43:19** Hes 40:46, 44:15. **43:20** 2 Mos 29:12, 16, 36, 3 Mos 8:15, 9:9, 16:18f. **43:21** 3 Mos 4:12, 16:27, Hebr 13:11. **43:24** 3 Mos 2:13. **43:25** 2 Mos 29:36f. **43:26** 2 Mos 28:41, 29:9.

²⁷ Men sedan dessa dagar har gått ska prästerna på åttonde dagen och i framtiden offra era brännoffer och gemenskapsoffer på altaret. Och jag ska då vara nådig mot er, säger Herren GUD.”

44

Det nya templets tjänare

¹ Därefter förde han mig tillbaka mot helgedomens yttre port, den som vette åt öster. Den var nu stängd.

² HERREN sade till mig: ”Denna port ska förbli stängd och inte mer öppnas, och ingen ska gå in genom den, för HERREN, Israels Gud, har gått in genom den. Därför ska den vara stängd.

³ Men fursten, eftersom han är furste, ska få sitta där och äta sitt bröd inför HERRENS ansikte. Han ska då gå in genom portens förhus, och samma väg ska han gå ut igen.”

⁴ Sedan förde han mig genom norra porten till platsen framför huset. Jag fick då se hur HERRENS härlighet uppfyllde HERRENS hus. Då föll jag ner på mitt ansikte.

⁵ HERREN sade till mig: ”Människobarn, ge akt på och se med dina ögon och hör med dina öron allt som jag nu säger till dig om alla stadgar angående HERRENS hus och om alla lagar som rör det. Lägg märke till ingången till huset och helgedomens alla utgångar.

⁶ Säg till Israels hus, det upproriska: Så säger Herren GUD: Nu får det vara nog med alla era vidrigheter, ni av Israels hus.

⁷ Ni har låtit främlingar med oomskuret hjärta och oomskuret kött komma in i min helgedom och vara där, så att mitt hus har blivit vanhelgat, medan ni bar fram min mat, fett och blod. Mitt förbund har därmed brutits, för att inte tala om alla era andra vidrigheter.

⁸ Ni har inte själva utfört tjänsten vid mina heliga föremål, utan ni har satt andra att göra tjänst åt er i min helgedom.

⁹ Så säger Herren GUD: Ingen främling med oomskuret hjärta och oomskuret kött får komma in i min helgedom, ingen av de främlingar som finns bland Israels barn.

¹⁰ Också de leviter som övergav mig när Israel for vilse, de som själva for vilse och övergav mig och följde sina avgudar, de måste bära sin missgärning.

¹¹ De ska i min helgedom svara för vakttjänstgöringen vid husets portar och annan tjänstgöring i huset. De ska slakta brännoffer och slaktoffer åt folket och ska stå inför dem och betjäna dem.

¹² Eftersom de betjänade dem inför deras avgudar och därmed var en orsak till synd för Israels folk, därför har jag svurit med upplyft hand, säger Herren GUD, att de ska få bära sin missgärning.

¹³ De ska inte få komma mig nära för att tjäna som präster inför mig eller för att komma nära mina heliga föremål, de högheliga, utan de ska bära sin skam och de avskryvda synder som de begått.

¹⁴ Jag ska låta dem sköta om tempelbyggnaden och utföra allt arbete i den och allt som där ska göras.

¹⁵ Men de levitiska präster som tjänstgjorde vid min helgedom, nämligen Sadoks söner, när de andra israeliterna for vilse och gick bort ifrån mig, de ska få träda fram till mig för att göra tjänst inför mig. De ska stå inför mitt ansikte för att offra fett och blod åt mig, säger Herren GUD.

¹⁶ De ska gå in i min helgedom, och de ska träda fram till mitt bord för att tjänstgöra inför mig och utföra vad som ska utföras åt mig.

17 När de kommer in i den inre förgårdens portar, ska de ta på sig linnekläder. De får inte ha på sig något av ylle, när de gör tjänst i den inre förgårdens portar och inne i templet.

18 De ska ha huvudbonader av linne på huvudet och benkläder av linne runt höfterna. De får inte klä sig i något som gör att de svettas.

19 När de sedan går ut på den yttre förgården, till folket på den yttre förgården, ska de ta av sig de kläder som de gjort tjänst i och lämna kvar dem i helgedomens tempelkamrar och klä sig i andra kläder, så att de inte gör folket heligt med sina kläder.

20 De ska inte raka huvudet, men inte heller låta håret växa fritt utan klippa sitt huvudhår kort.

21 Vin får ingen präst dricka när han har kommit in på den inre förgården.

22 En änka eller en frånskild kvinna får han inte ta till hustru utan endast en jungfru av Israels släkt. Men han får ta en änka, om hon är änka efter en präst.

23 De ska lära mitt folk att skilja mellan heligt och oheligt och undervisa dem om skillnaden mellan orent och rent.

24 I rättstvister ska de uppträda som domare och ska döma efter mina bud. Mina lagar och stadgar ska de iaktta vid alla mina högtider, och mina sabbater ska de hålla heliga.

25 Ingen av dem får orena sig genom att gå in till en död. Endast genom far eller mor, son eller dotter eller bror, eller genom en syster som inte har tillhört någon man får han orena sig.

26 Men när han därefter har blivit ren, måste han vänta ytterligare sju dagar,

27 och den dag, då han går in i helgedomen, på den inre förgården, för att göra tjänst i helgedomen, ska han bära fram ett syndoffer för sig, säger Herren GUD.

28 Detta ska vara deras arvedel, att jag själv är deras arvedel. Ni ska inte ge dem någon egendom i Israel, för jag själv är deras egendom.

29 Matoffret, syndoffret och skuldoffret ska de äta, och allt tillspillogivet i Israel ska tillhöra dem.

30 Det första av förstlingsfrukterna och alla slags offergåvor, vad ni än bär fram som offergåva, ska tillhöra prästerna. Det första av ert mjöl ska ni ge åt prästen, för att välsignelse ska vila över ditt hus.

31 Inget självdött eller ihjälrivet djur får prästerna äta, vare sig fågel eller boskapsdjur.

45

Landets fördelning

1 När ni genom lottkastning fördelar landet, ska ni som offergåva åt HERREN ge en helig del av landet. Denna del ska vara 25 000 alnar lång och 10 000 alnar bred och vara helig till hela sitt omfång runtom.

2 Av denna ska man ta en liksidig fyrkant till helgedomen, 500 alnar i längd och 500 alnar i bredd, och till utmark runtom 50 alnar.

3 Av det heliga området ska du stycka av en del, 25 000 alnar i längd och 10 000 i bredd och där ska helgedomen, det allra heligaste, ligga.

4 Detta är en helig del av landet, och den ska tillhöra prästerna som gör tjänst i helgedomen, dem som får träda fram för att göra tjänst inför HERREN. Detta ska vara en plats åt dem för deras hus, men också en helig plats för helgedomen.

44:17 2 Mos 28:39f. 44:18 2 Mos 28:42, 39:28. 44:19 2 Mos 30:29, Hes 42:14. 44:20 3 Mos 19:27, 21:5, 4 Mos 6:5.
 44:21 3 Mos 10:9f. 44:22 3 Mos 21:7, 13f. 44:23 3 Mos 10:10, Hes 22:26. 44:24 5 Mos 17:8f, 2 Krön 19:10, Mal 2:7.
 44:25 3 Mos 21:1f. 44:26 4 Mos 19:11f. 44:28 4 Mos 18:20, 5 Mos 10:9, 18:2, Jos 13:14, 33. 44:29 3 Mos 27:21,
 4 Mos 18:14. 44:30 2 Mos 23:19, 4 Mos 15:20f, 18:12f, 44:31 2 Mos 22:31, 3 Mos 22:8, 5 Mos 14:21, Hes 4:14. 45:1
 Jos 14:1f, Hes 47:13f, 48:8f. 45:1 25 000 alnar lång och 10 000 alnar bred Ca 12 x 5 km. 45:2 Hes 42:20. 45:4
 Hes 48:10f.

⁵ Och ett stycke, 25 000 alnar i längd och 10 000 i bredd, ska förutom 20 tempelkamrar tillhöra leviterna, som gör tjänst i templet, som deras egendom.

⁶ Åt staden ska ni ge ett område som är 5 000 alnar brett och 25 000 alnar långt och som gränsar till det heliga offergårdsområdet. Det ska tillhöra hela Israels hus.

⁷ Fursten ska få ett område på båda sidor om det heliga offergårdsområdet och stadens egendom. Det ska gränsa till det heliga offergårdsområdet och stadens egendom, dels på västra sidan västerut, dels på östra sidan österut. I längd ska det motsvara en stamlotts utsträckning från västra gränsen till östra.

⁸ Detta ska vara hans egendom i Israel. Mina furstar ska då inte mer förtrycka mitt folk, utan de ska låta Israels hus få behålla sitt land såsom det fördelats till deras stammar.

⁹ Så säger Herren GUD: Nu får det vara nog, ni Israels furstar! Upphör med våld och förtryck och handla rätt och rättfärdigt. Driv inte längre mitt folk från hus och hem, säger Herren GUD.

¹⁰ Riktig våg, riktigt efamått, riktigt batmått ska ni ha.

¹¹ Efan och batmättet ska hålla samma mått, så att batmättet rymmer tiondelen av en homer liksom efan rymmer tiondelen av en homer, för efter homern ska man bestämma måtten.

¹² Sikeln ska innehålla tjugo gera. Tjugo siklar, tjugofem siklar och femton siklar ska minan innehålla hos er.

Offer och heliga dagar

¹³ Detta är den offergåva ni ska ge: En sjättedels efa av var homer vete och en sjättedels efa av var homer korn,

¹⁴ dessutom den föreskrivna gåvan av olja, som mäts i bat: En tiondels bat av var kor – som är ett mått på tio bat och lika med en homer. Tio bat utgör en homer.

¹⁵ Dessutom ska ni av småboskapen från Israels vattenrika betesmarker ge ett djur på varje tvåhundra till matoffer, brännoffer och gemenskapsoffer för att bringa försoning åt folket, säger Herren GUD.

¹⁶ Allt folket i landet måste ge denna offergåva åt fursten i Israel.

¹⁷ Men fursten måste bära fram brännoffer, matoffer och dryckesoffer på högtiderna, nymånaderna och sabbaterna, vid alla Israels högtidsdagar. Han ska skaffa fram syndoffer, matoffer, brännoffer och gemenskapsoffer för att bringa försoning åt Israels hus.

¹⁸ Så säger Herren GUD: På första dagen i första månaden ska du ta en felfri ungtjur och rena helgedomen.

¹⁹ Prästen ska ta lite av syndoffrets blod och stryka på templets dörrposter och på altaravsatsens fyra hörn och på dörrposten till den inre förgårdens port.

²⁰ Så ska du göra också på sjunde dagen i månaden, för den som av misstag eller av okunnighet har syndat. På detta sätt ska ni bringa försoning för templet.

²¹ På fjortonde dagen i första månaden ska ni fira påskhögtid. I sju dagar ska ni hålla högtid, och ni ska då äta osyrat bröd.

²² På den dagen ska fursten för sig själv och för allt folket i landet offra en tjur till syndoffer.

²³ Men under högtidens sju dagar ska han varje dag som brännoffer åt HERREN offra sju tjurar och sju baggar, alla felfria, och dagligen en bock som syndoffer.

45:5 Hes 48:13. **45:6** Hes 48:15f. **45:7** Hes 48:21. **45:9** 3 Mos 19:35f, Jer 22:3, Hes 44:6. **45:10** 5 Mos 25:13f, Ords 16:11, Mika 6:10. **45:10 Riktig våg** Oärliga köpmän fuskade med vikt och mått (Ords 20:10, Amos 8:5). Templet skulle därför övervaka måttens storlek (jfr 3 Mos 27:25, Ords 11:1). **45:11 Efan och batmättet ska hålla samma mått** Ca 22 liter (torra resp flytande varor). **45:12** 2 Mos 30:13, 3 Mos 27:25, 4 Mos 3:47. **45:12 Tjugo siklar, tjugofem siklar och femton siklar** Alltså 60 siklar (drygt 600 gram). **45:13 en sjättedels efa av var homer** Ca 3,5 liter av 220 liter, alltså en sextiondel. **45:18** 3 Mos 16:16, 29f. **45:20** 3 Mos 4:2f, 5:17f, Ps 19:13. **45:21** 2 Mos 12:18f, 3 Mos 23:5f, 4 Mos 28:16f. **45:22** Hes 46:12.

²⁴ Som matoffer ska han offra en efa till varje tjur och en efa till varje bagge och en hin olja till varje efa.

²⁵ På femtonde dagen i sjunde månaden och under högtidens sju dagar ska han bära fram likadana offer, likadana syndoffer, brännoffer och matoffer och lika mycket olja.

46

Furstens offer

¹ Så säger Herren GUD: Den inre förgårdens port, den som vetter åt öster, ska vara stängd under de sex arbetsdagarna, men på sabbatsdagen ska den öppnas. Likaså ska den öppnas på nymånadsdagen.

² Då ska fursten utifrån gå in genom portens förhus och ställa sig vid portens dörrpost. Prästerna ska förrätta hans brännoffer och hans gemenskapsoffer, och han ska tillbe på portens tröskel och sedan gå ut. Men porten ska inte stängas förrän på kvällen.

³ Folket i landet ska på sabbater och nymånader tillbe inför HERREN vid ingången till samma port.

⁴ Brännoffret som fursten ska bära fram åt HERREN på sabbatsdagen ska utgöras av sex felfria lamm och en felfri bagge.

⁵ Som matoffer ska han bära fram en efa till baggen och till lammen så mycket han vill ge som matoffer, och till varje efa ska han offra en hin olja.

⁶ På nymånadsdagen ska han bära fram en felfri ungtjur, sex lamm och en bagge, alla felfria.

⁷ Som matoffer ska han offra en efa till tjuren och en efa till baggen och till lammen så mycket han vill ge, och till varje efa ska han offra en hin olja.

⁸ När fursten vill gå in, ska han gå genom portens förhus, och samma väg ska han gå ut igen.

⁹ När folket i landet kommer inför HERRENS ansikte vid högtiderna, ska den som har gått in genom norra porten för att tillbe gå ut genom södra porten, och den som har gått in genom södra porten ska gå ut genom norra porten. Ingen ska gå tillbaka genom samma port som han har kommit in genom, utan han ska gå ut genom den motsatta.

¹⁰ När de går in ska fursten gå in tillsammans med dem. När de går ut ska de gå ut samtidigt.

¹¹ Vid fester och högtider ska matoffret vara en efa till varje tjur och en efa till varje bagge och till lammen så mycket han vill ge, samt en hin olja till varje efa.

¹² När fursten vill offra ett frivilligt offer, vare sig det är ett brännoffer eller ett gemenskapsoffer som frivilligt offer åt HERREN, ska man öppna för honom den port som vetter åt öster, och han ska offra sitt brännoffer och sitt gemenskapsoffer så som han brukar göra på sabbatsdagen. Därefter ska han gå ut, och man ska stänga porten efter honom.

Det dagliga offret

¹³ Varje dag ska du som brännoffer åt HERREN bära fram ett felfritt årsgammalt lamm. Du ska offra ett sådant varje morgon.

¹⁴ Till det ska du varje morgon som matoffer bära fram en sjättedels efa samt en tredjedels hin olja för att fukta mjölet. Detta matoffer åt HERREN ska vara en bestående stadga och gälla för alltid.

¹⁵ De ska offra lammet och matoffret och oljan varje morgon som ständigt brännoffer.

45:24 Hes 46:5, 7, 11. **45:24 en hin olja** Ca 3,5 liter. **45:25** 4 Mos 29:12f. **46:2** Hes 45:17, 22. **46:5** Hes 45:24. **46:6** 4 Mos 28:11f. **46:8** Hes 44:3. **46:11** Hes 45:24. **46:13** 2 Mos 29:38f, 4 Mos 28:3f. **46:14 en sjättedels efa samt en tredjedels hin** Ca 3,5 liter och 1,2 liter.

Bestämmelser för fursten

¹⁶ Så säger Herren GUD: Om fursten ger någon av sina söner en gåva av sin arvedel, ska det tillhöra hans söner. Det är deras egendom som arv.

¹⁷ Men om han ger en gåva av sin arvedel åt någon av sina tjänare, ska den tillhöra tjänaren fram till friåret. Då ska den återgå till fursten. Hans arv tillhör endast hans söner. Dem ska det tillhöra.

¹⁸ Fursten får inte ta något av folkets arvedel så att han tränger ut dem från deras egendom. Endast av sin egen egendom ska han låta sina söner ärva, för att ingen av mitt folk ska trängas undan från den egendom som är hans.”

Platserna där offren tillreds

¹⁹ Han förde mig genom den ingång som låg vid sidan om porten till de heliga tempelkammrar som var bestämda för prästerna och som vette åt norr, och jag såg att det fanns en plats längst in mot väster.

²⁰ Han sade till mig: ”Detta är den plats där prästerna ska koka skuldoffret och syndoffret och där de ska baka matoffret för att inte behöva bära ut det på den yttre förgården och därmed göra folket heligt.”

²¹ Därefter förde han mig ut på den yttre förgården och lät mig gå fram till förgårdens fyra hörn, och jag såg då att i vart och ett av förgårdens hörn fanns en gård.

²² I förgårdens fyra hörn fanns kringbyggda gårdar, fyrtio alnar långa och trettio alnar breda. De fyra hörngårdarna var lika stora.

²³ Runt omkring dem gick en mur, runt omkring alla fyra, och nertill i muren runt omkring hade man inrättat eldstäder för kokning.

²⁴ Han sade till mig: ”Detta är de kök där templets tjänare ska koka folkets slaktoffer.”

47

Tempelkällan

¹ Sedan förde han mig tillbaka till husets ingång, och där fick jag se vatten rinna fram under husets tröskel på östra sidan, för husets framsida låg mot öster, och vattnet flöt ner under husets södra sida, söder om altaret.

² Sedan förde han mig ut genom norra porten och ledde mig fram på en yttre väg till den yttre porten, den som vette åt öster. Där fick jag se vatten välla fram från den södra sidan.

³ Sedan gick mannen med ett mätsnöre i handen ett stycke mot öster och mätte upp tusen alnar och lät mig gå genom vattnet, och det räckte mig till vristen.

⁴ Sedan mätte han upp ytterligare tusen alnar och lät mig där gå genom vattnet, och det räckte mig till knäna. Ännu en gång mätte han upp tusen alnar och lät mig gå genom vattnet som då räckte mig till höfterna.

⁵ Ytterligare en gång mätte han upp tusen alnar, och nu var det en ström som jag inte kunde vada över. Vattnet gick så högt att man måste simma. Det var en ström som man inte kunde komma över.

⁶ Han sade till mig: ”Har du sett det, du människobarn?” Sedan förde han mig tillbaka upp på flodens strand.

⁷ När jag kom tillbaka, såg jag många träd längs stränderna på båda sidor om floden.

46:17 3 Mos 25:10, 27:24. **46:17 friåret** Jubelåret, vart femtionde år då släktmark återbördades (3 Mos 25:10f). **46:18** 1 Kung 21:2, 16, Hes 45:8. **46:22 fyrtio alnar långa och trettio alnar breda** Ca 20 x 15 meter. **46:24** Hes 44:11. **47:1** Joel 3:18, Sak 13:1, 14:8, Upp 22:1f. **47:1 vatten rinna fram** Jfr floden med livets vatten som skildras i Upp 22:1.

⁸ Då sade han till mig: ”Detta vatten rinner fram mot den östra delen av landet och flyter ner över Hedmarken och sedan ut i havet. Vattnet som bröt fram rinner till havet, och vattnet blir då sunt.

⁹ Överallt dit den dubbla strömmen kommer upplivas alla levande varelser som rör sig i stim. Och fiskarna blir där mycket talrika, för när detta vatten kommer dit blir vattnet sunt, och allt får liv där strömmen rinner fram.

¹⁰ Fiskare ska stå utmed den från En-Gedi ända till En-Eglajim, och hela den sträckan ska vara som ett enda fiskeläge. Det ska där finnas fiskar av olika slag och i stor mängd alldeles som i Stora havet.

¹¹ Men de gölar och dammar som finns där blir inte sunda utan ska tjäna till saltberedning.

¹² Och vid strömmens båda stränder ska alla slags fruktträd växa upp. Deras löv ska inte vissna och deras frukt ska inte ta slut. Varje månad ska träden bära ny frukt, för deras vatten kommer från helgedomen. Deras frukter ska tjäna till föda och deras löv till läkedom.

Det heliga landets gränser

¹³ Så säger Herren GUD: Dessa är de gränser efter vilka ni ska utskifta landet som arvedel åt Israels tolv stammar. Josef ska ha två lotter.

¹⁴ Ni ska få det till arvedel, den ena stammen såväl som den andra. Därför att jag med upplyft hand lovade att ge det åt era fäder ska detta land bli er arvedel.

¹⁵ Detta ska vara landets gräns på norra sidan: Från Stora havet längs Hetlonsvägen, där vägen går till Sedad,

¹⁶ Hamat, Berota, Sibrajim, som ligger mellan Damaskus och Hamats områden, det mellersta Haser, som ligger vid Havrans gräns.

¹⁷ Så ska gränsen gå från havet till Hasar-Enon vid Damaskus gräns och vidare allt längre norrut upp mot Hamats gräns. Detta är norra sidan.

¹⁸ På östra sidan ska gränsen börja mellan Havran och Damaskus och gå mellan Gilead och Israels land och utgöras av Jordan. Från nordgränsen neråt till det östra havet, ska ni mäta ut den. Detta är östra sidan.

¹⁹ På sydsidan ska gränsen gå från Tamar till Meribots vatten vid Kadesh, längs bäckfåran fram till Stora havet. Detta är den södra gränsen.

²⁰ På västra sidan ska gränsen utgöras av Stora havet och gå från sydgränsen till en punkt mitt emot det ställe där vägen går till Hamat. Detta är västra sidan.

²¹ Ni ska utskifta detta land åt er efter Israels stammar.

²² Ni ska dela ut det genom lottkastning till arvedel åt er själva och åt främlingarna, som bor och föder barn ibland er. De ska vara för er så som infödda bland Israels barn. De ska med er få arvslott bland Israels stammar.

²³ I den stam där främlingen bor ska ni ge honom hans arvedel, säger Herren GUD.

48

Fördelningen av landet

¹ Detta är namnen på stammarna:

Vid norra gränsen längs efter Hetlonsvägen, där vägen går till Hamat, vidare bort mot Hasar-Enan – med Damaskus gräns i norr och längs med Hamat – där ska Dan ha en lott, så att hela sträckan från östra sidan till västra tillhör honom.

47:8 havet Dvs Döda havet öster om Jerusalem. **47:10 En-Gedi** Oas på Döda havets västkust. En-Eglajim (”de två kalvarnas källa”) är okänd. **47:10 Stora havet** Dvs Medelhavet. **47:12** Ps 1:3, Jer 17:8, Upp 22:2. **47:13** 1 Mos 48:5, 4 Mos 34:2f, Jos 17:17f. **47:14** 1 Mos 12:7, 15:18, 17:8, 26:3, 28:13. **47:15** Hes 48:1. **47:19** 4 Mos 20:13, 27:14, 34:5, Hes 48:28. **47:19 bäckfåran** Troligen Wadi el-Arish, gräns i sydväst mot Egypten (även i 48:28). **47:22** 3 Mos 19:34. **48:1** Hes 47:15f.

² Närmast Dans område ska Asher ha en lott från östra sidan till västra.

³ Närmast Ashers område ska Naftali ha en lott från östra sidan till västra.

⁴ Närmast Naftalis område ska Manasse ha en lott från östra sidan till västra.

⁵ Närmast Manasses område ska Efraim ha en lott från östra sidan till västra.

⁶ Närmast Efraims område ska Ruben ha en lott från östra sidan till västra.

⁷ Närmast Rubens område ska Juda ha en lott från östra sidan till västra.

⁸ Närmast Juda område ska från östra sidan till västra sidan det område sträcka sig som ni ska ge som gåva till HERREN. Ni ska som gåva ge 25 000 alnar i bredd och lika mycket i längd som en stamlott från östra till västra sidan. Helgedomen ska ligga där i mitten.

⁹ Det område ni ger som gåva åt HERREN ska vara 25 000 alnar i längd och 10 000 i bredd.

¹⁰ Av detta heliga område som ni ger som gåva ska ett stycke tillhöra prästerna, i norr 25 000 alnar, i väster 10 000 alnar i bredd, i öster likaså 10 000 alnar i bredd och i söder 25 000 i längd, och HERRENS helgedom ska ligga där i mitten.

¹¹ Det ska tillhöra prästerna, dem av Sadoks söner som har blivit helgade och som har gjort tjänst åt mig och som inte for vilse som leviterna gjorde när de andra israeliterna for vilse.

¹² Därför ska en särskild del av den offergåva som avstyckats från landet tillhöra dem som ett högheligt område invid leviternas.

¹³ Men leviterna ska få ett område som motsvarar prästernas, i längd 25 000 alnar och i bredd 10 000, längden överallt 25 000 och bredden 10 000.

¹⁴ De får inte sälja eller byta bort något av det. De får heller inte på annat sätt överlåta det bästa av landet åt någon annan, för det är helgat åt HERREN.

¹⁵ Men de 5 000 alnar som blir över på bredden invid de 25 000 ska vara en allmänning för staden, dels att bo på, dels som utmark. Och staden ska ligga där i mitten.

¹⁶ Detta är stadens mått: Norra sidan 4 500 alnar, södra sidan 4 500, på östra sidan 4 500 och västra sidan 4 500.

¹⁷ Staden ska ha en utmark som norrut sträcker sig 250 alnar, söderut 250, österut 250 och västerut 250 alnar.

¹⁸ Det som återstår av marken längs det heliga området blir 10 000 alnar österut och 10 000 västerut, och det sträcker sig utmed det heliga området. Avkastningen av detta område ska tjäna till föda åt stadens invånare.

¹⁹ Stadens arbetare från Israels alla stammar ska bruka det.

²⁰ Hela den del som ni ska avskilja ska vara 25 000 alnar långt och 25 000 brett och bilda en fyrkant. Ni ska överlämna denna heliga gåva till staden som dess egendom.

²¹ Fursten ska få vad som blir över på båda sidor om det heliga området och stadens område. Det gäller marken fram till det 25 000 alnar breda heliga området, ända till östra gränsen, och likaså västerut marken fram till det 25 000 alnar breda området, ända till västra gränsen. Båda dessa områden som går parallellt med stamlotterna ska tillhöra fursten. Det heliga området med helgedomen ska ligga mitt emellan dem.

²² Från leviternas område och från stadens område, som ligger mitt emellan furstens områden, ska det som ligger mellan Juda sydgräns och Benjamins nordgräns tillhöra fursten.

²³ Sedan följer de återstående stammarna. Först ska Benjamin ha en lott, från östra sidan till västra.

²⁴ Närmast Benjamins område ska Simeon ha en lott, från östra sidan till västra.

²⁵ Närmast Simeons område ska Isaskar ha en lott, från östra sidan till västra.

²⁶ Närmast Isaskars område ska Sebulon ha en lott, från östra sidan till västra.

²⁷ Närmast Sebulons område ska Gad ha en lott, från östra sidan till västra.

²⁸ Närmast Gads område, på dess södra sida, ska gränsen gå från Tamar över Meribas

vatten vid Kadesh och vidare till bäckfåran fram till Stora havet.

²⁹ Detta är det land som ni genom lottkastning ska fördela till arvedel åt Israels stammar.

Detta ska vara deras stamlotter, säger Herren GUD.

³⁰ Följande utgångar ska staden ha: På norra sidan ska den mäta 4 500 alnar,

³¹ och av stadens portar, uppkallade efter Israels stammar, ska tre ligga i norr: Den första är Rubens port, den andra Juda port och den tredje Levi port.

³² På östra sidan ska den också mäta 4 500 alnar, och ha tre portar: Den första är Josefs port, den andra Benjamins port och den tredje Dans port.

³³ På samma sätt ska också den södra sidan hålla ett mått på 4 500 alnar och ha tre portar: Den första Simeons port, den andra Isaskars port, den tredje Sebulons port.

³⁴ Västra sidan ska mäta 4 500 alnar och ha tre portar: Den första är Gads port, den andra Ashers port, den tredje Naftalis port.

³⁵ Runtom ska staden mäta 18 000 alnar, och för all framtid ska dess namn vara: HERREN är här.

Daniel

Daniel ("Gud är min domare") fördes bort som ung pojke till Babel under den första deportationen år 605 f Kr (kap 1). Han verkade som statsman och profet under Nebukadnessar (1-4), Belshassar (5) och Darejavesch (perserkungen Koresh, 6:28) och fick ta emot syner om framtiden (7-12). Sin sista uppenbarelse fick han 536 f Kr (10-12), tre år efter att Persien trätt fram som den nya stormakten.

Enligt judisk tradition skrevs boken av Daniel själv (jfr 7:1), som infogade Nebukadnessars eget vittnesbörd (kap 4). Kända avsnitt är de tre männen i den brinnande ugnen (kap 3), Daniel i lejongropen (6) och Människosonen på himlens skyar (7:13f).

Daniels fångenskap i Babel

¹ I Juda kung Jojakims tredje regeringsår kom Babels kung Nebukadnessar mot Jerusalem. Han belägrade staden,

² och Herren gav Juda kung Jojakim i hans hand liksom en del av kärlden i Guds tempel. Nebukadnessar förde dem till sin guds hus i Shinars land och satte kärlden i sin guds skattkammare.

³ Kungen befallde sin förste hovmarskalk Ashpenas att hämta några av Israels barn från kungaätten eller av förnäm börd,

⁴ unga män utan defekter som såg bra ut. De skulle kunna tillägna sig all slags lärdom, vara kloka, ha lätt för att lära och vara dugliga att tjäna i kungens palats. De skulle få undervisning i kaldeernas litteratur och språk.

⁵ Kungen bestämde åt dem en daglig tilldelning av kungens egen mat och av vinet som han själv drack. De skulle läras upp i tre år och därefter tjänstgöra hos kungen.

⁶ Bland dem var Daniel, Hananja, Mishael och Asarja av Juda stam.

⁷ Men förste hovmarskalken gav dem andra namn. Daniel kallade han Beltesassar, Hananja Shadrak, Mishael Meshak och Asarja Abed-Nego.

⁸ Men Daniel bestämde sig i sitt hjärta för att inte orena sig med kungens mat eller med vinet som han drack, och han bad förste hovmarskalken att han inte skulle behöva orena sig.

⁹ Gud lät Daniel finna nåd och barmhärtighet hos förste hovmarskalken,

¹⁰ men han sade till Daniel: "Jag är rädd att min herre kungen, som har bestämt vad ni ska äta och dricka, ska finna att ni är magrare än era jämnåriga bland de unga männen. Då drar ni skuld över mig inför kungen."

¹¹ Då sade Daniel till hovmästaren som förste hovmarskalken satt över Daniel, Hananja, Mishael och Asarja:

1:1 2 Kung 24:1, 2 Krön 36:6f. **1:1 Jojakims tredje regeringsår** År 605 f Kr. Denna sommar kom Nebukadnessar, efter sin seger vid Karkemish (Jer 46:2), och samlade tribut från Israel och dess grannfolk (2 Kung 24:1). **1:1 Nebukadnessar** Regerade 605-562 f Kr och byggde upp Babel till en stormakt och världsstad (4:27). **1:2** 1 Mos 10:10, Jes 42:24. **1:2 sin guds hus** Troligen templet Esagila med den 90 meter höga pyramiden Etemenanki, tillägnad Babels skyddsgud Marduk. Här samlade babylonierna gudabilder från sina erövrade folk. **1:3** 2 Kung 20:18, 24:14, Jes 39:7. **1:3 hämta ... från kungaätten** Babel tog ofta gisslan för att säkerställa ett erövat folks lydnad. **1:4 kaldeernas ... språk** Arameiska, det internationella språket (Jes 36:11), besläktat med hebreiskan. **1:5 läras upp ... tjänstgöra** Babylonierna assimilerade sina erövrade folk (jfr vers 7) genom att omskola deras ledande skikt (se 2 Kung 24:14). Tre år var en tjänstemans normala utbildning. **1:6** Dan 2:17, 5:13. **1:7** Dan 2:26, 49, 4:5, 8, 5:12, 10:1. **1:7 Hananja ... Mishael ... Asarja** Betyder "Herren är barmhärtig", "vem är som Gud" och "Herren hjälper". De nya namnen knyter an till Babels avgudar Bel, Aku och Nebo. **1:9** 1 Mos 39:21, Ps 106:46. **1:11 hovmästaren** Annan översättning: "övervakaren" (även i vers 16).

12 "Gör ett försök med dina tjänare i tio dagar. Låt oss få äta grönsaker och dricka vatten.
13 Jämför oss sedan med de unga män som har ätit av kungens mat, och gör med dina tjänare efter vad du då ser."

14 Han lyssnade till deras begäran och gjorde ett försök med dem i tio dagar.

15 Efter de tio dagarna visade det sig att de såg bättre ut och var mer välnärda än alla de unga män som åt av kungens mat.

16 Då tog hovmästaren bort maten de skulle ha fått och vinet de skulle ha druckit och gav dem grönsaker i stället.

17 Åt dessa fyra unga män gav Gud kunskap och insikt i all slags skrift och vishet, och Daniel förstod alla slags syner och drömmar.

18 När tiden var inne då kungen bestämt att de skulle hämtas, fördes de av förste hovmarskalken inför Nebukadnessar.

19 Kungen talade med dem, och det fanns ingen bland dem alla som kunde jämföras med Daniel, Hananja, Mishael och Asarja. De fick därför tjänstgöra hos kungen.

20 Han fann att de i allt som krävde vishet och förstånd var tio gånger klokare än alla de spåmän och besvärjare som fanns i hela hans rike.

21 Och Daniel blev kvar där ända till kung Koreshs första regeringsår.

2

Nebukadnessars dröm

1 I sitt andra regeringsår hade Nebukadnessar drömmar som gjorde honom orolig och sömnlös.

2 Då kallade kungen till sig sina spåmän, besvärjare, trollkarlar och kaldeer för att de skulle tala om för honom vad han hade drömt. Och de kom och trädde fram inför kungen.

3 Kungen sade till dem: "Jag har haft en dröm, och min ande är orolig. Jag vill veta vad jag drömt."

4 Då sade kaldeerna till kungen på arameiska: "Må kungen leva för evigt! Berätta drömmen för dina tjänare så ska vi tyda den."

5 Kungen svarade kaldeerna: "Detta är mitt fasta beslut: Om ni inte förklarar drömmen för mig och tyder den ska ni huggas i stycken och era hus göras till sophögar.

6 Men om ni berättar drömmen för mig och tyder den ska ni få gåvor och lön och stor ära av mig. Säg mig därför drömmen och dess tydning."

7 De svarade för andra gången: "Kungen bör berätta drömmen för sina tjänare, så ska vi tala om vad den betyder."

8 Kungen svarade: "Jag märker tydligt att ni vill vinna tid, eftersom ni ser att detta är mitt fasta beslut.

9 Om ni inte säger mig drömmen kan domen över er bara bli en. Ni har kommit överens om att ljuga och bedra i hopp om att tiderna ska förändras. Säg mig nu vad jag drömt, så vet jag att ni också kan tyda det för mig."

10 Kaldeerna svarade kungen: "Det finns ingen människa på jorden som kan säga det kungen vill veta. Ingen kung, hur stor och mäktig han än varit, har någonsin begärt något sådant av någon spåman, besvärjare eller kaldé.

1:12 1 Mos 1:29, Ps 104:14, Ords 25:25. **1:12 grönsaker** Hebr. *zero'im* leder tanken till frön eller gryn. Enklare folk i kungens tjänst kunde få sin lön i korn och olja. **1:17** Job 32:8, Dan 5:11f. **1:20** 1 Kung 4:30, Dan 2:48, Jak 1:5. **1:21** Dan 6:28, 10:1. **1:21 kung Koreshs första regeringsår** År 539 f Kr (jfr 6:28, Esra 1:1). **2:1** 1 Mos 41:1, 8, Dan 4:2.

2:1 andra regeringsår I början av år 603 f Kr. **2:2** Jes 47:12f, Dan 5:7. **2:2 spåmän, besvärjare, trollkarlar och kaldeer** Spåmännen var drömtydare (1 Mos 41:8) medan besvärjarna var exorcister. Nationsbeteckningen "kaldeer" kom att användas om stjärntydare (jfr de vise männen i Matt 2:1 med not). **2:4** Dan 3:9, 5:10, 6:6, 21. **2:4 på arameiska** Från 2:4-7:28 är boken skriven på kaldeernas språk arameiska. **2:5** 2 Kung 10:27, Esra 6:11, Dan 3:29.

11 Det som kungen begär är för svårt. Det finns ingen som kan berätta det för kungen, ingen utom gudarna. Men de bor inte bland de dödliga.”

12 Detta gjorde kungen så vred och rasande att han befallde att alla de vise i Babel skulle förgöras.

13 När befallningen hade gått ut och man skulle döda de vise männen, sökte man också efter Daniel och hans vänner för att döda dem.

14 Då vände sig Daniel med kloka och förståndiga ord till Arjok, översten för kungens livvakter som hade gått ut för att döda de vise i Babel.

15 Han frågade Arjok, kungens befälhavare: ”Varför har kungen gett en så sträng befallning?” Arjok talade om för Daniel hur det var.

16 Daniel gick då in till kungen och bad att få tid på sig, så skulle han ge kungen tydningen.

17 Sedan gick Daniel hem och förklarade saken för sina vänner Hananja, Mishael och Asarja.

18 Han uppmanade dem att be om nåd från himlens Gud, så att hemligheten skulle uppenbaras och Daniel och hans vänner inte skulle dödas tillsammans med de övriga vise i Babel.

19 Då uppenbarades hemligheten för Daniel i en syn om natten, och Daniel prisade himlens Gud

20 och sade:

”Lovat är Guds namn
från evighet till evighet,
för vishet och makt tillhör honom.

21 Han låter tider och stunder skifta,
han avsätter kungar
och tillsätter kungar,
han ger de visa deras vishet
och de förståndiga
deras förstånd.

22 Han uppenbarar
det som är djupt och fördolt,
han vet vad som finns i mörkret
och ljuset bor hos honom.

23 Dig, mina fäders Gud,
tackar och prisar jag
för att du gett mig vishet
och förmåga
och uppenbarat för mig
det vi bad dig om.

Du har visat oss
vad kungen ville veta.”

24 Sedan gick Daniel till Arjok som hade fått order av kungen att förgöra de vise i Babel. Han kom in och sade till honom: ”Döda inte de vise i Babel. För mig till kungen, så ska jag ge honom tydningen.”

25 Genast förde Arjok Daniel till kungen och sade till honom: ”Jag har funnit en man bland de judiska fångarna som kan ge kungen tydningen.”

2:12 alla de vise ... förgöras En liknande massavrättning av spåmän utfördes hundra år senare av Darejaves I (jfr Esra 6:11). **2:14 livvakter** Annan översättning: ”slaktare”. **2:20** Job 12:13, Ps 113:2, Upp 7:12. **2:21** Job 32:8, Ps 31:16, Dan 5:21, Apg 1:7. **2:22** Job 12:22, Ps 104:2, 139:12, Jes 45:7, 1 Kor 2:10.

26 Kungen sade till Daniel, som hade fått namnet Belteshassar: "Kan du verkligen berätta drömmen för mig, vad jag såg och vad det betyder?"

27 Daniel svarade kungen:

"Den hemlighet som kungen vill veta kan inga vise män, besvärfjare, spåmän eller stjärntydare berätta för kungen.

28 Men det finns en Gud i himlen som kan uppenbara hemligheter, och han har låtit kung Nebukadnessar veta vad som ska ske i kommande dagar. Detta var din dröm och synen du såg på din bädd:

29 När du, o konung, låg på din bädd, började du tänka på vad som ska ske i framtiden, och han som uppenbarar hemligheter lät dig veta vad som ska ske.

30 Denna hemlighet har uppenbarats för mig, inte för att jag har mer vishet än alla andra levande varelser, utan för att kungen skulle få veta tydningen så att du förstår ditt hjärtas tankar.

31 O konung, du såg i din syn en stor staty, hög och med strålande glans. Den stod framför dig, och den var skrämmande att se.

32 Huvudet på statyn var av fint guld, bröstet och armarna av silver, buken och höfterna av koppar.

33 Benen var av järn, och fötterna delvis av järn och delvis av lera.

34 Medan du såg på den revs en sten loss, men inte av människohänder, och den träffade statyns fötter av järn och lera och krossade dem.

35 Då krossades alltsammans, järnet, leran, kopparn, silvret och guld. Allt blev som agnar från tröskplatserna om sommaren, och vinden förde bort det så att inte ett spår fanns kvar. Men stenen som hade träffat statyn blev ett stort berg som uppfyllde hela jorden.

36 Det var drömmen, och nu vill vi säga kungen vad den betyder:

37 Du, o konung, är kungarnas kung. Himlens Gud har gett dig rike, styrka, makt och ära.

38 I din hand har han gett människorna, markens djur och himlens fåglar, var de än bor, och han har satt dig att härska över dem alla. Du är det gyllene huvudet.

39 Men efter dig ska det uppstå ett annat rike, svagare än ditt, och därefter ett tredje rike av koppar som ska härska över hela jorden.

40 Det fjärde riket ska vara starkt som järn, för järn krossar och slår sönder allt. Så som järn förstör allt annat ska det krossa och förstöra.

41 Och att du såg fötterna och tårna vara delvis av krukmakarlera och delvis av järn, det betyder att det ska vara ett splittrat rike. Men det ska ha något av järnets fasthet, eftersom du såg att leran var blandad med järn.

42 Tårna på fötterna var delvis av järn och delvis av lera, och det betyder att riket ska vara delvis starkt och delvis svagt.

2:26 Dan 1:7, 5:12. **2:27 stjärntydare** Annan översättning (Vulgata): "teckentydare" (även i 4:4, 5:7, 11). **2:30** 1 Mos 41:16, Dan 1:17. **2:32 guld ... silver ... koppar** En staty av dessa tre material hade rests ca 70 år tidigare av kung Esarhaddon (2 Kung 19:37), som också började bygga upp Mardukstempelt Esagila (1:2 med not). Enklare material användes särskilt för de delar som skulle täckas av tyg. **2:35** Ps 37:10, 36, 83:14, Jes 17:13f, Jer 13:24. **2:35 agnar från tröskplatserna** På tröskplatsen skilde man agnarna från vetet och lät vinden blåsa bort de lättviktiga agnarna (jfr Ps 1:4, Matt 3:12). **2:35 stenen** Profetisk bild för Messias (jfr Sak 3:9, Apg 4:11, 1 Petr 2:4f, 1 Kor 10:4). **2:36 vad den betyder** De fyra rikena tolkas ofta som Babel (500-tal f Kr), Medien-Persien (500-tal till 300-tal f Kr), Grekland (300-tal till första århundradet f Kr) och Rom (första århundradet f Kr och framåt). Tidsåldrar liknades ofta vid metaller, t ex redan på 700-talet f Kr av den grekiske författaren Hesiodos. Jfr synen i kap 7. **2:37** Jer 28:14, Hes 26:7, Dan 4:19, 5:18. **2:37 himlens Gud** Ett vanligt gudsnamn i zoroastrismen som spred sig vid denna tid. **2:38** Ps 50:10f, Jer 27:6, 28:14.

⁴³ Att du såg järnet blandat med lera betyder att människor ska blanda sig med varandra genom giftermål men ändå inte hålla samman, lika lite som järn kan förenas med lera.

⁴⁴ Men i de kungarnas dagar ska himlens Gud upprätta ett rike som aldrig i evighet ska gå under och vars makt inte ska överlämnas till något annat folk. Det ska krossa och göra slut på alla de andra rikena, men självt ska det bestå för evigt.

⁴⁵ Du såg ju att en sten revs loss från berget, men inte av människohänder, och att den krossade järnet, kopparn, leran, silvret och guld.

Den store Guden har nu uppenbarat för kungen vad som ska ske i framtiden. Drömmen är sann och tydningen tillförlitlig.”

⁴⁶ Då föll kung Nebukadnessar ner på sitt ansikte och tillbad Daniel och befalldes att man skulle bära fram matoffer och rökelseoffer åt honom.

⁴⁷ Och kungen sade till Daniel: ”Er Gud är i sanning en Gud över andra gudar, en Herre över kungar och en som uppenbarar hemligheter, eftersom du kunde uppenbara denna hemlighet.”

⁴⁸ Därefter upphöjde kungen Daniel och gav honom många stora gåvor och satte honom till herre över hela Babels provins och till högste föreståndare för alla de vise i Babel.

⁴⁹ På Daniels begäran utsåg kungen Shadrak, Meshak och Abed-Nego att förvalta Babels provins, medan Daniel själv stannade vid kungens hov.

3

De tre i den brinnande ugnen

¹ Kung Nebukadnessar lät göra en staty av guld, sextio alnar hög och sex alnar bred. Han ställde upp den på Duraslätten i Babels provins.

² Sedan sände han bud och kallade samman satraper, guvernörer och ståthållare, fogdar, skattnästare, domare, lagtolkare och alla andra makthavare i provinserna, för att de skulle komma till invigningen av statyn som kung Nebukadnessar hade ställt upp.

³ Då samlades satraperna, guvernörerna och ståthållarna, fogdarna, skattnästarna, domarna, lagtolkarna och alla andra makthavare i provinserna till invigningen av statyn som kung Nebukadnessar hade ställt upp. När de stod framför den,

⁴ utropade en härold med hög röst: ”Detta är befallningen till er, ni folk och stammar och språk:

⁵ När ni hör ljudet av horn, pipa, cittra, lyra, harpa, säckpipa och alla slags instrument, ska ni falla ner och tillbe den gyllene statyn som kung Nebukadnessar har ställt upp.

⁶ Men den som inte faller ner och tillber ska genast kastas i den brinnande ugnen.”

⁷ Så snart allt folket hörde ljudet av horn, pipa, cittra, lyra, harpa och alla slags instrument föll de ner, alla folk, stammar och språk, och tillbad den gyllene statyn som kung Nebukadnessar hade ställt upp.

⁸ Men strax därefter kom några kaldeiska män fram och anklagade judarna.

⁹ De tog till orda och sade till kung Nebukadnessar: ”Må kungen leva för evigt!

¹⁰ Kungen har befallt att alla människor ska falla ner och tillbe den gyllene statyn när de hör ljudet av horn, pipa, cittra, lyra, harpa, säckpipa och alla slags instrument,

2:44 Ps 2:8f, 110:1f, 6, Dan 7:14, 27, Mika 4:7, Luk 1:33, 1 Kor 15:24. **2:45** Ps 118:22. **2:46** Apg 10:25, 14:11f. **2:47** 2 Mos 15:11, Ps 86:8, 136:2, 1 Tim 6:15. **2:48** 1 Mos 41:41, Dan 5:16, 29. **2:49** Dan 1:7, 3:12, 30. **3:1 en staty av guld, sextio alnar ... sex alnar** Knappt 30 meter och 3 meter, nästan lika hög som kolossen på Rhodos från ca 280 f Kr. Kungastatyer användes för ritualer där underlydande folk skulle avge trohetseder (jfr 6:7), vilket är känt t ex från Assurbanipals regering på 600-talet f Kr. **3:1 Duraslätten** Kan inte lokaliseras med säkerhet eftersom Dura (”mur”) var ett mycket vanligt platsnamn. **3:2 satrap** Perserrikets högsta ämbets titel. **3:6** Jer 29:21f, Upp 13:15. **3:6 den brinnande ugnen** Vid större byggprojekt (som denna staty) krävdes ugnar för såväl bränning av tegel som metallarbete. **3:9** Dan 2:4, 5:10, 6:6, 21. **3:10** Dan 6:13.

11 och att var och en som inte faller ner och tillber ska kastas i den brinnande ugnen.

12 Men nu finns här några judiska män, Shadrak, Meshak och Abed-Nego, som du har satt att förvalta Babels provins. Dessa män sätter sig över ditt påbud, o konung. De dyrkar inte dina gudar och tillber inte den gyllene statyn som du har ställt upp.”

13 Då befallde Nebukadnessar i vrede och raseri att man skulle föra fram Shadrak, Meshak och Abed-Nego. När man hade fört fram dem inför kungen

14 sade Nebukadnessar till dem: ”Är det sant att ni, Shadrak, Meshak och Abed-Nego, inte dyrkar mina gudar och inte tillber den gyllene statyn som jag ställt upp?”

15 Om ni nu faller ner och tillber statyn som jag gjort när ni hör ljudet av horn, pipa, cittra, lyra, harpa, säckpipa och alla slags instrument, så är allt väl. Men om ni inte tillber ska ni i samma stund kastas i den brinnande ugnen, och vilken gud kan då rädda er ur mina händer?”

16 Då svarade Shadrak, Meshak och Abed-Nego kungen: ”O Nebukadnessar, vi behöver inte svara dig på detta.

17 Om det blir så, är vår Gud som vi dyrkar mäktig att rädda oss ur den brinnande ugnen och ur din hand, o konung.

18 Men om inte, så ska du veta, o konung, att vi ändå inte dyrkar dina gudar och att vi inte tillber guldstatyn som du har ställt upp.”

19 Då fylldes Nebukadnessar av vrede mot Shadrak, Meshak och Abed-Nego, så att hans ansiktsuttryck förvandlades. Han befallde att man skulle göra ugnen sju gånger hetare än man någonsin sett den vara.

20 Och han befallde några av de starkaste männen i hans här att binda Shadrak, Meshak och Abed-Nego och kasta dem i den brinnande ugnen.

21 Så bands de, iförda sina byxor, mantlar, mössor och andra kläder, och kastades i den brinnande ugnen.

22 Men eftersom kungens befallning var så sträng och ugnen blivit så starkt upphettad, blev männen som förde dit Shadrak, Meshak och Abed-Nego själva dödade av eldslågorna.

23 Och de tre männen Shadrak, Meshak och Abed-Nego föll bundna ner i den brinnande ugnen.

24 Då blev kung Nebukadnessar förskräckt. Han reste sig hastigt och frågade sina rådsherrar: ”Var det inte tre män vi band och kastade i elden?” De svarade kungen: ”Jo visst, o konung.”

25 Då sade han: ”Men nu ser jag fyra män gå lösa och lediga inne i elden, helt oskadda. Och den fjärde ser ut som en gudason.”

26 Sedan gick Nebukadnessar fram till den brinnande ugnens öppning och ropade: ”Shadrak, Meshak och Abed-Nego! Ni den högste Gudens tjänare, kom ut, kom hit!” Då kom Shadrak, Meshak och Abed-Nego ut ur elden.

27 Och satraperna, guvernörerna, ståthållarna och kungens rådsherrar samlades där och såg att elden inte hade haft någon makt över människors kroppar, att deras huvudhår inte hade svetts och att deras kläder inte skadats. Man kunde inte ens känna att de luktade bränt.

28 Nebukadnessar tog då till orda och sade: ”Lovad är Shadraks, Meshaks och Abed-Negos Gud, som sände sin ängel och räddade sina tjänare. De litade på honom och gick emot kungens befallning och vågade sina liv för att inte tvingas dyrka eller tillbe någon annan gud än sin egen Gud.

3:12 Dan 2:49. **3:15** 2 Mos 5:2, Jes 36:18f. **3:17** Job 5:19, 19:25, Ps 66:12, 68:21, Jes 43:2. **3:18** 2 Mos 20:4f, 23:24, 34:14, Fil 1:21, Hebr 11:33f. **3:19 sju gånger hetare** Ett talesätt. En smältugns normala arbetstemperatur var ca 1 000 grader, och med blåsbälgar kunde den maximalt värmas till ca 1 500 grader. **3:25 en gudason** Ett vanligt uttryck för en ängel (jfr vers 28 och Job 38:7). **3:26** Jes 43:2. **3:27** Jes 43:2, Hebr 11:34. **3:28** Dan 6:23, Apg 5:29, Hebr 1:14.

²⁹ Härmed befaller jag nu att var och en av alla folk och stammar och språk som säger något ovärdigt om Shadraks, Meshaks och Abed-Negos Gud, han ska huggas i stycken och hans hus ska göras till en sophög. För det finns ingen Gud som kan rädda så som han.”

³⁰ Därefter lät kungen Shadrak, Meshak och Abed-Nego få stor ära och makt i Babels provins.

Nebukadnessars andra dröm

³¹ Från kung Nebukadnessar till alla folk och stammar och språk över hela jorden. Jag önskar er fred och framgång.

³² Jag finner för gott att härmed tillkännage de tecken och under som den högste Guden har gjort med mig.

³³ Stora är hans tecken,
mäktiga hans under.

Hans rike är ett evigt rike,
hans välde varar
från släkte till släkte.

4

¹ Jag, Nebukadnessar, levde i lugn och ro i mitt hus och var lycklig i mitt palats.

² Då fick jag en dröm som skrämde mig. Jag oroades av drömbilder på min bädd och av syner jag såg.

³ Därför befalldes jag att alla de vise i Babel skulle hämtas till mig för att förklara drömmens tydning för mig.

⁴ Spåmännen, besvärjarna, kaldeerna och stjärntydarna kom och jag berättade drömmen för dem, men de kunde inte ge mig tydningen.

⁵ Slutligen kom också Daniel inför mig, han som hade fått namnet Belteshassar efter min guds namn. Heliga gudars ande bor i honom, och jag berättade drömmen för honom:

⁶ ”Belteshassar, du som är den främste bland spåmännen, jag vet att heliga gudars ande bor i dig och att ingen hemlighet är för svår för dig. Säg mig vad jag såg i min dröm och vad det betyder!

⁷ Här är den syn som jag hade på min bädd: Jag såg i min syn ett träd stå mitt på jorden, och det var mycket högt.

⁸ Trädet var stort och väldigt och så högt att det nådde till himlen och syntes till jordens ände.

⁹ Lövverket var vackert, och det bar så mycket frukt att det hade mat åt alla. Markens djur fann skugga under det och himlens fåglar bodde på grenarna. Allt levande fick sin föda från det.

¹⁰ I den syn som jag hade på min bädd såg jag hur en helig väktare steg ner från himlen.

¹¹ Han ropade med hög röst och sade: ’Hugg ner trädet och kapa grenarna, riv bort lövverket och strö ut frukten, så att djuren under trädet flyr sin väg och fåglarna flyger bort från grenarna.

¹² Men stubben med rötterna ska lämnas kvar i jorden bland markens gräs, bunden med kedjor av järn och koppar. Den ska fuktas av himlens dagg och ha sin lott med djuren bland markens örter.

¹³ Hans hjärta ska förvandlas från ett mänskligt hjärta så att han i stället får ett djurs hjärta, och sju tider ska gå fram över honom.

¹⁴ Så är det bestämt genom väktarna, och så är det befallt av de heliga, för att de levande ska veta att den Högste råder över människors riken. Han ger dem åt vem han vill och upphöjer den ringaste bland människor till att härska över dem.'

¹⁵ Det var drömmen som jag, kung Nebukadnessar, hade. Nu får du, Belteshassar, tyda den, för ingen av alla de vise i mitt rike kan ge mig tydningen. Men du kan det, för heliga gudars ande bor i dig."

¹⁶ Då stod Daniel, som också kallades Belteshassar, en stund bestört, fylld av oroliga tankar. Men kungen tog till orda igen och sade: "Belteshassar, låt inte drömmen och dess betydelse skrämma dig."

Belteshassar sade: "Min herre, o att drömmen hade gällt dina fiender och dess betydelse dina motståndare!

¹⁷ Trädet som du såg, som var stort och väldig och så högt att det nådde till himlen och syntes över hela jorden,

¹⁸ med så vackert lövverk och så mycket frukt att det hade föda åt alla, trädet som markens djur bodde under och på vars grenar himlens fåglar hade sina nästen,

¹⁹ det är du själv, o konung. Du har blivit stor och väldig, din storhet har vuxit och når upp till himlen och ditt välde sträcker sig till jordens ände.

²⁰ Men kungen såg en helig väktare stiga ner från himlen och säga: 'Hugg ner trädet och förstör det. Men stubben ska lämnas kvar med rötterna i jorden, bunden med kedjor av järn och koppar bland markens gräs. Den ska fuktas av himlens dagg och ha sin lott bland markens djur, tills sju tider har gått fram över honom.'

²¹ Detta betyder, o konung, och det är den Högstes beslut som har drabbat min herre kungen:

²² Du ska bli utstött från människorna och bo bland markens djur och äta gräs som en oxe och fuktas av himlens dagg. Sju tider ska gå fram över dig, tills du har insett att den Högste råder över människors riken och ger dem åt vem han vill.

²³ Men att det befalldes att trädets stubbe med rötterna skulle lämnas kvar, det betyder att du ska få tillbaka ditt rike när du har insett att det är himlen som har makten.

²⁴ Därför, o konung, låt mitt råd behaga dig: Gör dig fri från dina synder genom att göra gott och från dina missgärningar genom att vara barmhärtig mot de fattiga, om din framgång ska bestå."

²⁵ Allt detta hände med kung Nebukadnessar.

²⁶ Tolv månader senare gick kungen omkring på taket av det kungliga palatset i Babel,

²⁷ och han tog till orda och sade: "Här är det stora Babel som jag har byggt upp till ett kungavälde med min starka makt, till ära för mitt majestät!"

²⁸ Medan orden ännu var i kungens mun kom en röst från himlen: "Till dig, kung Nebukadnessar, ska det sägas: Ditt rike har tagits ifrån dig.

²⁹ Du ska bli utstött från människorna och bo bland markens djur och äta gräs som en oxe. Så ska sju tider gå fram över dig, tills du har insett att den Högste råder över människors riken och ger dem åt vem han vill."

4:13 ett djurs hjärta En fragmentarisk kilskriftstavla från denna tid ger visst belägg för en period av galenskap under Nebukadnessars regim, och att hans son Evil-Merodak (2 Kung 25:27) ersatte honom under denna tid. "Sju tider" kan stå för sju år (jfr 12:7), månader eller dagar. **4:14** 1 Sam 16:1, 12, 1 Kung 22:19f, Job 1:6, Dan 2:21, 5:21, Luk 1:52.

4:19 Job 20:6, Dan 2:37. **4:22** Jes 37:16, Dan 5:21. **4:24** Ords 16:6. **4:27 det stora Babel som jag har byggt upp** Nebukadnessars byggprojekt i Babel var legendariska: palats, tempel och kanaler. Det kanske mest berömda är den blåskimrande Ishtarporten, som idag finns utställd i Berlin.

³⁰ I samma ögonblick gick ordet i uppfyllelse på Nebukadnessar. Han blev utstött från människorna och måste äta gräs som en ox. Himlens dagg fuktade hans kropp tills hans hår växte och blev som örnfjädrar och hans naglar blev som fågelklor.

³¹ Men när den tiden hade gått lyfte jag, Nebukadnessar, min blick till himlen och fick tillbaka mitt förstånd. Då lovade jag den Högste, jag prisade och ärade honom som lever i evighet.

Hans välde är ett evigt välde,
 hans rike varar från släkte till släkte.
³² Alla som bor på jorden
 räknas för ingenting,
 han gör vad han vill
 med himlens här
 och med dem som bor på jorden.
 Ingen kan stå emot hans hand
 eller säga till honom:
 ”Vad är det du gör?”

³³ Vid samma tid återfick jag mitt förstånd och jag fick tillbaka min härlighet och glans, till ära för mitt rike. Mina rådsherrar och stormän sökte upp mig, och jag blev på nytt insatt i mitt rike och fick ännu större makt.

³⁴ Nu prisar, upphöjer och ärar jag, Nebukadnessar, himlens Kung, för alla hans gärningar är sanning och hans vägar rätta. Och han kan ödmjuka dem som vandrar i högmod.

5

Belshassars festmåltid

¹ Kung Belshassar ordnade en stor festmåltid för sina tusen stormän och drack vin med dem.

² När Belshassar var påverkad av vinet, befallde han att man skulle bära in de kärl av guld och silver som hans far Nebukadnessar hade tagit ur templet i Jerusalem. Kungen och hans stormän, hans hustrur och bihustrur skulle dricka ur dem.

³ Då bar man fram guldkärnen som hade tagits ur Guds tempel i Jerusalem, och kungen och hans stormän, hans hustrur och bihustrur drack vin ur dem.

⁴ Medan de drack prisade de sina gudar av guld och silver, av koppar, järn, trä och sten.

⁵ I samma stund visade sig fingrar som av en människohand som skrev på den vitkalkade väggen mitt emot den stora ljusstaken i kungens palats, och kungen såg handen som skrev.

⁶ Då bleknade kungen och fylldes av oroliga tankar, han blev alldeles knäsvag och benen vek sig.

⁷ Och kungen ropade med hög röst och befallde att man skulle hämta besvärjarna, kaldeerna och stjärntydarna. Kungen sade till de vise i Babel: ”Den som kan läsa den

4:31 Dan 7:14. **4:32** Job 9:12, Jes 24:21, 40:17, 43:13. **4:34** Dan 5:20, 1 Petr 5:5f. **4:34 Nu prisar, upphöjer och ärar jag, Nebukadnessar** Ett flertal andra fromma böner av kung Nebukadnessar finns bevarade på babyloniska kilskriftstavlor. **5:1 Belshassar** Betyder ”Må Bel skydda kungen”. Son till kung Nabonidus (556-539 f Kr) och styresman i hans ställe medan kungen tillbringade tio år i den västarabiska oasen Tema (Job 6:19). Därför kan Belshassar endast erbjuda den tredje högsta positionen (vers 7). **5:1 en stor festmåltid** Denna dag, i mitten av oktober 539 f Kr, var Babels sista dag i frihet. Perserkungen Koreshs arméer stod utanför Babels portar (jfr vers 30). **5:2** 2 Kung 25:15, 2 Krön 36:18, Dan 1:2. **5:2 far** Här i betydelse ”företrädare”. Belshassar och hans far Nabonidus hade tagit över efter Nebukadnessars ättlingar men inlett en ny dynasti. **5:4** 1 Kor 8:5. **5:5 kungens palats** Tronsalen är utgrävd och mätte 50 x 17 meter. **5:7** 1 Mos 41:42, Dan 2:2, 5:16.

skriften och ge mig dess tydning ska bli klädd i purpur, få en guldkedja runt sin hals och styra som den tredje i riket.”

⁸ Då kom kungens alla vise in, men de kunde varken läsa skriften eller tyda den för kungen.

⁹ Kung Belshassar blev då ännu mer förskräckt. Färgen försvann från hans ansikte och hans stormän var bestörta.

¹⁰ Men när drottningmodern fick höra vad kungen och hans stormän hade sagt, kom hon till festsalen. Där tog hon till orda och sade: ”Må kungen leva för evigt! Låt inte dina tankar skrämma dig, var inte så blek!

¹¹ I ditt rike finns en man med heliga gudars ande i sig. På din fars tid visade han sig ha insikt och förstånd och en vishet lik gudarnas vishet. Din far, kung Nebukadnessar, satte honom främst bland spåmännen, besvärjarna, kaldeerna och stjärntydarna. Din far kungen gjorde så

¹² eftersom Daniel, som kungen gav namnet Belteshassar, hade en enastående ande, kloket, förstånd och skicklighet att tyda drömmar och lösa gåtor och reda ut problem. Låt därför nu hämta Daniel. Han kommer att ge tydningen.”

¹³ När Daniel hade förts till kungen tog kungen till orda: ”Är du Daniel, en av de judiska fångarna som min far kungen förde hit från Juda?

¹⁴ Jag har hört talas om dig, att gudars ande bor i dig och att du visat dig ha insikt och förstånd och utomordentlig vishet.

¹⁵ Nu är det så att de vise och besvärjarna har förts hit till mig för att läsa denna skrift och tyda den för mig, men de kan inte tyda den.

¹⁶ Men om dig har jag hört att du kan ge tydningar och reda ut problem. Om du kan läsa skriften och säga mig vad den betyder ska du bli klädd i purpur, få en guldkedja runt din hals och styra som den tredje i mitt rike.”

¹⁷ Då sade Daniel till kungen: ”Du kan behålla dina gåvor och ge dina belöningar åt någon annan. Jag ska ändå läsa skriften för kungen och ge tydningen.

¹⁸ Åt din far Nebukadnessar, o konung, gav den högste Guden rike och storhet, ära och härlighet.

¹⁹ Inför den storhet som Gud gav honom darrade människor av alla folk, stammar och språk i skräck för honom. Vem han ville dödade han, och vem han ville lät han leva. Vem han ville upphöjde han, och vem han ville ödmjukade han.

²⁰ Men när hans hjärta förhävde sig och hans ande blev stolt och övermodig, då störtades han från sin kungatron och blev fråntagen sin ära.

²¹ Han blev utstött från människor, och hans hjärta blev som ett djurs. Han måste bo bland vildåsnor och äta gräs som en ox, och hans kropp fuktades av himlens dagg, ända tills han insåg att Gud den Högste råder över människors riken och upphöjer vem han vill till att härska över dem.

²² Men du Belshassar, hans son, har ändå inte ödmjukat ditt hjärta trots att du visste allt detta.

²³ Du upphöjde dig mot himlens Herre och lät bära fram kärlen från hans hus inför dig. Du och dina stormän, dina hustrur och bihustrur drack vin ur dem, och samtidigt prisade du dina gudar av silver och guld, koppar, järn, trä och sten, gudar som varken ser eller hör eller vet något. Men den Gud som har din ande och alla dina vägar i sin hand, honom har du inte ärat.

5:7 purpur Antikens dyraste färg, ofta ett tecken på kunglig makt (jfr Est 8:15). **5:10** Dan 2:4, 3:9, 6:6, 21. **5:10 drottningmodern** Nabonidus mor Adad-Guppi (född ca 648 f Kr) var en kraftfull prästinna vars självbiografi finns bevarad till i dag. Hon levde åtminstone fram till 552 f Kr. Ifall hon hade dött 539 f Kr åsyftas troligen i stället Belshassars mor Nitokris. **5:11** Dan 1:17, 2:48, 4:5. **5:12** Hes 28:3, Dan 1:17. **5:13** Dan 1:6. **5:18** Dan 2:37, 4:19. **5:21** Dan 4:22, 30. **5:23** 5 Mos 4:28, Ps 115:4f, 135:15f, Upp 9:20.

²⁴ Därför har han nu sänt denna hand och skrivit detta.

²⁵ Så lyder skriften som är tecknad här: *Mene mene tekel u-farsin*.

²⁶ Här är vad orden betyder. *Mene*: Gud har räknat ditt rikes dagar och gjort slut på det.

²⁷ *Tekel*: Du är vägd på en våg och funnen för lätt.

²⁸ *Peres*: Ditt rike är delat och gett åt meder och perser.”

²⁹ Då befallde Belshassar att man skulle klä Daniel i purpur, hänga guldkedjan om hans hals och utropa honom till den tredje i riket.

³⁰ Samma natt dödades Belshassar, kaldeernas kung.

³¹ Och medern Darejavesch tog emot riket när han var sextiotvå år.

6

Daniel i lejongropen

¹ Darejavesch fann det lämpligt att sätta hundratjugo satraper över riket, för att de skulle finnas överallt i riket.

² Över dem satte han tre furstar, och en av dem var Daniel. Inför dem skulle satraperna avlägga räkenskap så att kungen inte skulle lida någon förlust.

³ Men Daniel utmärkte sig framför de andra furstarna och satraperna, för han hade en ande utan like, och kungen övervägde att sätta honom över hela riket.

⁴ Då försökte de andra furstarna och satraperna finna något att anklaga Daniel för i det som gällde riket. Men de kunde inte finna något att anklaga honom för eller något brottsligt hos honom, eftersom han var trogen i sin tjänst. Det fanns varken försumlighet eller ohederlighet hos honom.

⁵ Då sade männen: ”Vi lär inte hitta något att anklaga den där Daniel för, ifall det inte gäller hans gudsdyrkan.”

⁶ Därefter skyndade furstarna och satraperna i väg till kungen och sade till honom: ”Må du leva för evigt, kung Darejavesch!

⁷ Rikets alla furstar, guvernörer och satraper, rådsherrar och ståthållare har enats om att det bör antas en kunglig förordning och utfärdas ett påbud: Den som under trettio dagar ber till någon annan gud eller människa än till dig, o konung, ska kastas i lejongropen.

⁸ Så utfärda nu, o konung, ett påbud och sätt upp en skrivelse som efter Mediens och Persiens orubbliga lag inte kan återkallas.”

⁹ Kung Darejavesch gjorde så och lät sätta upp ett skriftligt påbud.

¹⁰ Så snart Daniel fick veta att skrivelsen var uppsatt, gick han in i sitt hus. På övervåningen hade han fönster öppna i riktning mot Jerusalem. Där föll han ner på sina knän tre gånger om dagen och bad och tackade sin Gud, precis som han tidigare brukat göra.

¹¹ Då kom männen instormande och fann Daniel i färd med att be och åkalla sin Gud.

¹² De gick då till kungen och frågade honom om det kungliga påbudet: ”Har du inte satt upp ett påbud om att den som under trettio dagar ber till någon annan gud eller människa

5:25 mene tekel u-farsin Arameiska för ”räkna, väga och dela” eller ”mina (600 gram), sikel (10 gram) och halvsiel (5 gram). **5:27** Job 31:6, Ps 62:10, Nah 1:14, Upp 6:5. **5:27 Mene ... Tekel** En mina var ett viktmått som omfattade 60 siklar (aram. *tekel*). De två måtten motsvarar drygt 600 gram och 10 gram. **5:29** 1 Mos 41:42. **5:30** Job 34:25, Jer 50:28, 51:11. **5:31 medern Darejavesch** Troligen avses den persiske kung Koresh (jfr 6:28), som var ca 62 år gammal år 539 f Kr. Namnet Darejavesch förknippas annars med en kung som regerade 522-486 f Kr (Esra 4:24f). En annan identifikation som föreslagits är den mediske hövdingen Ugbaru som ledde Koreshs armé in i Babel. **6:4** Ps 94:21, 1 Petr 2:20, 3:17. **6:6** Ps 59:4, Dan 2:4, 3:9, 5:10. **6:6 skyndade** Annan översättning: ”gick ... i grupp”. **6:7 lejongropen** Assyrierna hade brukat avrätta menedare på ett liknande sätt. **6:8** Est 1:19, 8:8. **6:10** 1 Kung 8:44f, 48, Ps 55:18. **6:10 mot Jerusalem** Synagogor byggdes senare vända mot Jerusalems tempel, den plats dit Gud på ett särskilt sätt knöt sin närvaro (jfr 1 Kung 8:29f). **6:10 tre gånger om dagen** Normal praxis såväl i persisk religion som i judendomen. **6:12** Dan 3:10f.

än till dig, o konung, ska kastas i lejongropen?” Kungen svarade: ”Jo, och påbudet står fast efter Mediens och Persiens orubbliga lag.”

¹³ Då sade de till kungen: ”Daniel, en av de judiska fångarna, har varken tagit hänsyn till dig eller det påbud du utfärdat utan ber sin bön tre gånger om dagen.”

¹⁴ När kungen hörde det blev han djupt bedrövad och bestämde sig för att rädda Daniel. Ända till solnedgången ansträngde han sig för att finna en utväg och rädda honom.

¹⁵ Då skyndade männen in till kungen och sade till honom: ”Vet, o konung, att det är Mediens och Persiens lag att de påbud och förordningar som kungen utfärdar inte kan återkallas.”

¹⁶ Då lät kungen hämta Daniel och kasta honom i lejongropen, och kungen sade till Daniel: ”Må din Gud, som du ständigt dyrkar, rädda dig!”

¹⁷ Och man bar fram en sten och lade den över gropens öppning, och kungen förseglade den med sitt eget och sina stormäns sigill för att inget skulle kunna ändras i det som hände med Daniel.

¹⁸ Sedan gick kungen hem till sitt palats. Han fastade hela natten och lät inga kvinnor komma in till sig, och han kunde inte sova.

¹⁹ På morgonen när det ljusnade steg kungen upp och skyndade till lejongropen.

²⁰ När han kom i närheten av gropen ropade han på Daniel med ängslig röst. Han sade: ”Daniel, du den levande Gudens tjänare! Har din Gud, som du ständigt dyrkar, kunnat rädda dig från lejonet?”

²¹ Då svarade Daniel kungen: ”Må kungen leva för evigt!

²² Min Gud har sänt sin ängel och stängt lejonens gap så att de inte skadat mig. För jag är utan skuld inför honom, och jag har inte heller gjort något fel mot dig, o konung.”

²³ Då blev kungen mycket glad och befallde att man skulle ta upp Daniel ur gropen. När han hade tagits upp kunde man inte se någon skada på honom, eftersom han hade litat på sin Gud.

²⁴ Sedan lät kungen hämta männen som hade anklagat Daniel, och han lät kasta dem i lejongropen med deras barn och hustrur. Innan de ens hade nått botten i gropen överföll lejonet dem och krossade alla deras ben.

²⁵ Därefter lät kung Darejavesch skriva till alla folk och stammar och språk som fanns över hela jorden:

”Jag önskar er fred och framgång!

²⁶ Härmed befäller jag att man inom hela mitt rikets område ska bäva och frukta för Daniels Gud.

För han är den levande Guden
som består för evigt.

Hans rike kan inte förgöras,
hans välde har inget slut.

²⁷ Han befriar och räddar,
han gör tecken och under
i himlen och på jorden,
och han har befriat Daniel
ur lejonens våld.”

²⁸ Och denne Daniel steg i ära och makt under Darejaveschs regering, det vill säga under persern Koreshs regering.

6:17 Matt 27:60, 66. **6:18 inga kvinnor** Grundtexten är här svårtolkad. Annan översättning: ”ingen underhållning”.
6:22 Ps 34:8, 91:10f, Dan 3:28. **6:25** Dan 3:31f. **6:26** Dan 2:44, 4:31, 7:14. **6:28** Dan 1:21. **6:28 det vill säga** Annan översättning: ”och”. **6:28 Koresh** Regerade i Mellanöstern åren 539-530 f.Kr. Kallas ”smord” i Jes 45:1 (se även Esra 1).

7

Daniels syn av de fyra djuren

¹ I den babyloniske kungen Belshassars första regeringsår hade Daniel en dröm och såg en syn medan han låg på sin bädd. Sedan skrev han ner drömmen och återgav huvudinnehållet.

² Daniel sade: Jag såg i en syn om natten hur himlens fyra vindar rörde upp det stora havet.

³ Och fyra stora djur steg upp ur havet, det ena inte likt det andra.

⁴ Det första liknade ett lejon men hade vingar som en örn. Medan jag betraktade det rycktes vingarna av från djuret, och det restes upp från jorden och stod på två fötter som en människa. Och det fick ett mänskligt hjärta.

⁵ Sedan fick jag se ett annat djur, det andra i ordningen. Det liknade en björn, och det reste sig på sin ena sida, och det hade tre revben i gapet mellan tänderna. Det fick befallningen: Res dig och sluka mycket kött!

⁶ Därefter fick jag se ännu ett djur. Det liknade en leopard men hade fyra fågelvingar på sidorna. Djuret hade fyra huvuden, och det fick stor makt.

⁷ Sedan fick jag i min syn om natten se ett fjärde djur, som var skrämmande, fruktansvärt och mycket starkt. Det hade stora tänder av järn, det slukade och krossade och trampade det som blev kvar under fötterna. Det var olikt alla de tidigare djuren och hade tio horn.

⁸ Men medan jag betraktade hornen fick jag se hur ett annat horn sköt upp mellan dem, ett litet horn som stötte bort tre av de tidigare hornen. Det hornet hade ögon som liknade människoögon och en mun som talade stora ord.

Den Gamle och Människosonen

⁹ Medan jag såg på djuret sattes troner fram, och den Gamle av dagar satte sig ner. Hans kläder var vita som snö och håret på hans huvud var som ren ull. Hans tron var av eldslågor och dess hjul var av flammande eld.

¹⁰ En ström av eld flödade och gick ut från honom. Tusen gånger tusen tjänade honom, och tiotusen gånger tiotusen stod inför honom. Han satte sig ner för att döma, och böcker öppnades.

¹¹ Jag fortsatte att se på, eftersom hornet talade så stora ord. Medan jag såg blev djuret dödat, och kroppen förstördes och kastades i den brinnande elden.

¹² De andra djuren miste också sin makt, och deras livstid var bestämd till tid och stund.

¹³ I min syn om natten såg jag, och se, en som liknade en människoson kom med himlens skyar. Han närmade sig den Gamle och fördes fram inför honom.

¹⁴ Åt honom gavs makt och ära och rike, och alla folk och stammar och språk ska tjäna honom. Hans välde är ett evigt välde som inte ska ta slut, och hans rike ska inte förstöras.

Synerna förklaras

¹⁵ Jag, Daniel, blev oroad i min ande, och synen jag hade haft skrämde mig.

¹⁶ Då gick jag fram till en av dem som stod där och bad honom om en förklaring till allt detta, och han gav mig denna tydning:

¹⁷ ”De fyra stora djuren betyder att fyra kungar ska uppstå på jorden.

7:1 Belshassars första regeringsår År 553 f Kr, då Belshassar fick överta regeringsmakten medan hans far Nabonidus flyttade till den västarabiska oasen Tema. **7:4** Jer 48:40, 49:19, 22, 50:17, Hes 17:3, 7, Hab 1:8. **7:4 lejon ... vingar** Ett vanligt motiv på mesopotamiska skulpturer. **7:8** Upp 13:5. **7:9** Upp 1:14, 4:2f. **7:10** Ps 68:18, 97:3, 103:20f, Upp 5:11, 20:12. **7:13** Matt 16:27, 24:30, 25:21, 26:64, Mark 14:62, Upp 1:7, 14:14. **7:13** Citeras av Jesus, Människosonen, i Matt 24:30, 26:64, Mark 13:26, 14:62, Luk 21:27. **7:14** Ps 45:7, Dan 2:44, 3:33, 4:31, 6:26, Mika 4:7, Luk 1:33, Hebr 1:8.

18 Men den Högstes heliga ska ta emot riket och behålla det för evigt, ja, i evigheters evighet.”

19 Därefter ville jag få en förklaring till det fjärde djuret som var olikt alla de andra, det som var så skrämmande och hade tänder av järn och klor av koppar och slukade och krossade och trampade det som var kvar under fötterna.

20 Jag ville också förstå de tio hornen på dess huvud, och det nya hornet som sköt upp och fick tre andra horn att falla av och som hade ögon och en mun som talade stora ord och såg större ut än de andra.

21 Och jag såg hur det hornet förde krig mot de heliga och besegrade dem,

22 tills den Gamle kom och domen föll till förmån för den Högstes heliga och tiden var inne då de heliga fick ta riket i besittning.

23 Då svarade han: ”Det fjärde djuret betyder att ett fjärde rike ska uppstå på jorden, ett som är olikt alla de andra rikena. Det ska sluka hela jorden och trampa ner och krossa den.

24 De tio hornen betyder att tio kungar ska uppstå i det riket, och efter dem ska en annan uppstå som är olik de förra och som ska slå ner tre kungar.

25 Han ska tala mot den Högste och ansätta den Högstes heliga. Han ska bestämma sig för att förändra heliga tider och lagar, och de ska ges i hans hand under en tid och tider och en halv tid.

26 Men dom ska hållas, och hans välde ska tas ifrån honom och han ska fördärvas och förgöras för alltid.

27 Men riket, väldet och makten över alla rikena under himlen ska ges åt det folk som är den Högstes heliga. Hans rike är ett evigt rike, och alla välden ska tjäna och lyda det.”

28 Här slutar drömmen. Men jag, Daniel, fylldes av många oroliga tankar och mitt ansikte bleknade. Men drömmen bevarade jag i mitt hjärta.

8

Daniels syn av baggen och bocken

1 I kung Belshassars tredje regeringsår såg jag, Daniel, en syn efter den jag först hade sett.

2 I synen såg jag att jag var i Susas borg i provinsen Elam. I synen såg jag att jag var vid floden Ulai.

3 När jag såg upp fick jag se en bagge med två horn stå framför floden. Båda hornen var höga, men det ena var högre än det andra, och det som var högre sköt upp sist.

4 Jag såg baggen stånga mot väster, norr och söder, och inget djur kunde stå emot honom och ingen kunde rädda någon ur hans våld. Han gjorde som han ville och blev mäktig.

5 Jag funderade över detta, och se, då kom en bock västerifrån. Han gick fram över hela jorden utan att röra vid marken, och han hade ett väldigt horn i pannan.

6 Han närmade sig baggen med de båda hornen som jag hade sett stå framför floden, och han rusade emot honom i stort raseri.

7 Jag såg honom komma ända inpå baggen och rasande störta sig över honom, och han stångade baggen och krossade hans båda horn så att baggen inte hade någon kraft att stå emot honom. Sedan slog han honom till marken och trampade på honom. Det fanns ingen som kunde rädda baggen ur hans våld.

8 Bocken blev mycket mäktig. Men när han var som starkast, brast det stora hornet och fyra andra stora horn kom upp i dess ställe, riktade åt himlens fyra väderstreck.

7:21 Upp 13:7. 7:24 Upp 17:12. 7:25 Dan 9:24, 11:36, 12:7, Upp 12:14, 13:5. 7:28 Dan 5:6, 8:27, 10:8, Luk 2:19, 51. 8:1 Dan 7:1f. 8:1 **Belshassars tredje regeringsår** År 551 f.Kr. 8:2 **I synen såg jag att jag var i Susas borg** Annan översättning: "I synen såg jag - jag var då i Susas borg". Susa låg 30 mil öster om Babel och blev längre fram en av perserrikets huvudstäder (Neh 1:1f, Est 1:2f). 8:8 2 Krön 26:16, Dan 11:4.

⁹ Från ett av dem sköt det ut ett nytt litet horn, som växte kraftigt mot söder och öster och mot det härliga landet.

¹⁰ Det växte ända upp till himlens här och kastade ner en del av hären och av stjärnorna till jorden och trampade på dem.

¹¹ Det förhävde sig till och med mot härens furste och tog ifrån honom det dagliga offret, och platsen där hans helgedom stod revs ner.

¹² Tillsammans med det dagliga offret blev en härskara utlämnad på grund av avfallet. Och hornet slog sanningen till jorden och hade framgång i vad det gjorde.

¹³ Sedan hörde jag en av de heliga tala, och en annan helig frågade den som talade: "Hur lång tid avser synen om det dagliga offret och det förödande avfallet som gör att både helgedom och härskara förtrampas?"

¹⁴ Då svarade han mig: "Tvåtusentrehundra kvällar och morgnar. Sedan ska helgedomen renas och återställas."

Ängeln Gabriel förklarar synen

¹⁵ När jag, Daniel, hade sett denna syn och försökte förstå den, fick jag se en gestalt som såg ut som en man stå framför mig.

¹⁶ Och mitt över Ulai hörde jag rösten av en människa som ropade: "Gabriel! Tyd synen för honom."

¹⁷ Då kom han nära platsen där jag stod. Men jag blev förskräckt när han kom, och jag föll ner på mitt ansikte. Han sade till mig: "Du människobarn, du bör förstå att synen syftar på den sista tiden."

¹⁸ Medan han talade med mig sjönk jag bedövad ner med mitt ansikte mot jorden. Men han rörde vid mig och reste mig upp igen.

¹⁹ Sedan sade han: "Jag ska låta dig veta vad som ska ske vid slutet av vreden, för det syftar på den sista tiden.

²⁰ Baggen som du såg, han med de två hornen, är Mediens och Persiens kungar.

²¹ Men den raggiga bocken är Greklands kung, och det stora hornet mellan hans ögon är den förste kungen.

²² Men att det brast och att fyra andra uppstod i stället, det betyder att fyra riken ska uppstå av hans folk, men inte med samma kraft som hans.

²³ Vid slutet av deras välde, när syndarna har fyllt sitt mått, ska det uppstå en fräck och listig kung.

²⁴ Han ska bli stor i kraft, men inte genom egen styrka. Han ska orsaka ett fruktansvärt fördärv och lyckas med det han gör. Han ska fördärva mäktiga män och även det heliga folket.

²⁵ Genom sin list ska han lyckas med sitt svek. Han ska se sig själv som överlägsen och fördärva många mitt i deras trygghet. Ja, han ska resa sig mot furstarnas Furste, men han ska krossas utan hjälp av människohand.

²⁶ Synen om kvällar och morgnar som här har förkunnats är sann. Men du ska gömma synen, för den syftar på en avlägsen framtid."

8:9 Jer 3:19, Hes 20:6, 15, Dan 11:16, 41. **8:9 det härliga landet** Israel (jfr 11:41). **8:10** Job 20:6f, Jes 14:13. **8:11** 4 Mos 28:3f. **8:11 tog ifrån honom det dagliga offret** Den grekiske kungen Antiokus IV Epifanes avskaffade brännoffren (4 Mos 28:3) i Jerusalems tempel någon gång under året 168 f Kr (1 Mack 1:44f). **8:14 Tvåtusentrehundra kvällar och morgnar** 2300 missade offertillfällen eller 1150 dagar, alltså tre år och två månader. Templet återinvigdes av mackabeerna i december 165 f Kr (1 Mack 4:52). **8:16 Gabriel** Betyder "Guds hjälte", ärkeängel som senare frambar budskapet om Jesu födelse till Maria (Luk 1:26). **8:18** Dan 10:9f, 16f. **8:21 Grekland** Hebr. *Javán*, jfr Jonien (även i 10:20, 11:2). Grekerna fick världsvälde genom Alexander den store (336-323 f Kr), som besegrade perserriket (baggen). Vid toppen av sin makt avled han 323 f Kr, varpå hans rike splittrades i fyra delar (vers 22).

²⁷ Men jag, Daniel, blev kraftlös och låg sjuk en tid. Sedan steg jag upp och utförde min tjänst hos kungen. Jag var förstummad av synen, men ingen förstod den.

9

Daniels bön

¹ I Darejaveshs första regeringsår – han var son till Ahasveros och av medisk släkt, men hade blivit kung över kaldeernas rike –

² i hans första regeringsår kom jag, Daniel, att i skrifterna lägga märke till det antal år som enligt HERRENS ord till profeten Jeremia skulle fullbordas för Jerusalems ödeläggelse, nämligen sjuttio år.

³ Jag vände då mitt ansikte till Herren Gud med ivrig bön och åkallan och fastade i säck och aska.

⁴ Jag bad till HERREN min Gud och bekände:

”O Herre, du store och fruktade Gud, du som håller fast vid förbundet och nåden mot dem som älskar dig och håller dina bud.

⁵ Vi har syndat och gjort orätt, vi har varit ogudaktiga och upproriska. Vi har vänt oss bort från dina bud och föreskrifter.

⁶ Vi har inte lyssnat till dina tjänare profeterna, som talade i ditt namn till våra kungar, furstar och fäder och till allt folket i landet.

⁷ Du, Herre, är rättfärdig, men vi har dragit skam över oss. Så är det i dag med Juda män och Jerusalems invånare och hela Israel, både de som bor nära och de som bor långt borta i alla de länder dit du har fördrivit dem därför att de var trolösa mot dig.

⁸ Ja, Herre, vi sänker våra ansikten i skam, vi och våra kungar, furstar och fäder, eftersom vi har syndat mot dig.

⁹ Men hos Herren vår Gud finns barmhärtighet och förlåtelse. Vi var upproriska mot honom

¹⁰ och lyssnade inte till HERREN vår Guds röst. Vi vandrade inte efter de lagar han gav oss genom sina tjänare profeterna.

¹¹ Hela Israel bröt mot din lag och vek av utan att lyssna till din röst. Därför östes också över oss den förbannelse och ed som står skriven i Guds tjänare Mose lag, eftersom vi hade syndat mot honom.

¹² Han höll sina ord som han talat mot oss och mot våra domare som dömde oss. Han lät en så stor olycka drabba oss att något liknande det som nu skett i Jerusalem inte har hänt någon annanstans under himlen.

¹³ Så som det står skrivet i Mose lag drabbade all denna olycka oss.

Men ändå försökte vi inte blidka HERREN vår Gud genom att vända om från våra synder och ge akt på din sanning.

¹⁴ Därför vakade HERREN över olyckan och lät den drabba oss, för HERREN vår Gud är rättfärdig i alla de gärningar han gör. Men vi lyssnade inte till hans röst.

¹⁵ Och nu, Herre vår Gud, du som förde ditt folk ut ur Egyptens land med stark hand och så gjorde dig ett namn som är detsamma än i dag: Vi har syndat, vi har varit ogudaktiga.

9:1 Darejaveshs första regeringsår År 539 fKr (alltså kung Koresh, jfr 6:28). **9:2 HERRENS ord till profeten Jeremia** Se Jer 25:11-12 och 29:10, som sändes i ett brev till judarna i Babel och talade om sjuttio år under babyloniskt herravälde (se not till Jer 25:11). **9:3** Matt 11:21. **9:4** 5 Mos 7:8f, Neh 1:5. **9:5** Ps 106:6. **9:7** Esra 9:6f. **9:8** Neh 9:34, Jer 2:26, 44:17. **9:9** Ps 130:4, 7, Klag 3:22f. **9:10** 2 Krön 36:15f. **9:11** 3 Mos 26:14f, 5 Mos 27:15f, 28:15f, 29:20, 30:17f. **9:12** Klag 2:17. **9:14** Neh 9:33, Ps 119:137, Jer 1:12, 44:27, Upp 16:5. **9:15** 2 Mos 12:41, 13:9, 5 Mos 6:21, Neh 9:10, 33, Jer 32:20f.

16 Men Herre, för all din rättfärdighets skull, vänd din vrede och harm från din stad Jerusalem, ditt heliga berg. På grund av våra synder och våra fäders missgärningar blir Jerusalem och ditt folk hånade av alla som bor omkring oss.

17 Hör nu, du vår Gud, din tjänares bön och åkallan och låt ditt ansikte lysa över din ödelagda helgedom för Herrens skull.

18 Min Gud, vänd ditt öra hit och hör. Öppna dina ögon och se vilken förödelse som har drabbat oss, och se till staden som är uppkallad efter ditt namn. För det är inte på grund av vår rättfärdighet utan på grund av din stora barmhärtighet som vi kommer inför dig med våra böner.

19 O Herre, hör, Herre, förlåt! Herre, lyssna och utför ditt verk utan att dröja. Det är för din egen skull, min Gud, för din stad och ditt folk är uppkallade efter ditt namn.”

De sjuttio årsveckorna

20 Jag fortsatte tala och be och bekänna min synd och mitt folk Israels synd, och kom inför HERREN min Gud med min förbön för min Guds heliga berg.

21 Medan jag ännu talade i min bön kom Gabriel till mig i flygande hast, den man som jag hade sett förut i min syn. Det var vid tiden för kvällsoffret.

22 Han undervisade mig och sade till mig:

”Daniel, jag är utsänd för att ge dig insikt och förstånd.

23 Redan när du började be gick ordet ut, och jag har kommit för att berätta det för dig, för du är högt älskad. Så ge akt på ordet och förstå synen:

24 Sjuttio veckor är bestämda över ditt folk och över din heliga stad för att göra slut på överträdelse, försegla synder, försona skuld, föra fram en evig rättfärdighet, fullborda syn och profetia och smörja den Allraheligaste.

25 Det ska du veta och förstå: Från det att ordet gått ut om att Jerusalem ska återställas och byggas upp till dess att den Smorde Fursten kommer, ska det gå sju veckor och sextiotvå veckor. Gator och vallgravar ska byggas upp igen, trots svåra tider.

26 Men efter de sextiotvå veckorna ska den Smorde förgöras, helt utblottad. Och staden och helgedomen ska förstöras av folket till en furste som kommer. Men slutet kommer som en störtflod. Ända till slutet ska det råda krig. Förödelse är fast beslutet.

27 Han ska stadfästa ett förbund med de många under en vecka, och mitt i veckan ska han avskaffa slaktoffer och matoffer. Och på styggelsers vinge ska förödaren komma, till dess att förstöring och fast beslutad straffdom utgjuts över förödaren.”

10

Daniels syn vid floden Tigris

9:16 Jer 32:31f. **9:17** 4 Mos 6:25, Ps 30:4, 8. **9:18** Ps 80:15, Jes 37:17, Tit 3:5. **9:19** Ps 25:11. **9:21** 4 Mos 28:4, 8, Esra 9:5, Ps 141:2, Dan 8:16f. **9:21 kom Gabriel till mig** Annan översättning: ”kom Gabriel och rörde mig”. **9:21 vid tiden för kvällsoffret** Troligen kl 15 på eftermiddagen (jfr 4 Mos 28:4 och Apg 3:1 med noter). **9:22** Dan 10:14, Joh 14:26. **9:23** Jes 65:24, Dan 10:12, Luk 1:13. **9:24** Ps 45:8, Luk 4:18, Joh 1:29, Rom 10:3f, 1 Joh 3:5, 4:10. **9:24 veckor** Vart sjunde år var ett sabbatsår (3 Mos 25:2f), varför sjuårsperioder kunde liknas vid veckor. **9:24 försegla** Andra handskrifter (så Septuaginta): ”utplåna”. **9:24 den Allraheligaste** Annan översättning: ”det allra heligaste”. **9:25** Neh 2:7f, 3:1f, 4:9f. **9:25 ordet gick ut att Jerusalem skulle återställas** Sådana befallningar utfärdades av Koresh 539 f Kr (Esra 1:1f), av Artashasta till Esra 458 f Kr (Esra 7:6f) och till Nehemja 445 f Kr (Neh 2:1f). Flera räknasätt har föreslagits. Från 458 f Kr är det 69 x 7 = 483 år till 26 e Kr då Jesus trädde fram (jfr not till Luk 3:1, Joh 2:20). Från 445 f Kr har man räknat med månår om 354 dagar till ca 25 e Kr eller 360-dagarsår till ca 32 e Kr. **9:26** Jes 53:8, Matt 16:21, Luk 21:20f. **9:27** Jes 28:22, Dan 8:13, 11:31, 12:11, Matt 24:15, Hebr 7:22, 10:9. **9:27 på styggelsers vinge ska förödaren komma** Annan översättning (så Septuaginta): ”vid templets vinge ska förödelsens styggelse stå” (jfr 11:31). Citeras av Jesus i Matt 24:15, Mark 13:14.

¹ I den persiske kungen Koresh tredje regeringsår fick Daniel, som också kallades Belteshassar, en uppenbarelse. Uppenbarelsen är sann och gäller stor vedermöda. Han gav akt på ordet och fick insikt om synen.

² Vid den tiden hade jag, Daniel, gått och sört i tre veckors tid.

³ Jag åt inga läckerheter, kött och vin kom inte i min mun, och jag smorde mig inte med olja förrän de tre veckorna hade gått.

⁴ På den tjugofjärde dagen i första månaden var jag vid stranden av den stora floden Tigris.

⁵ När jag såg upp fick jag se en man stå där, klädd i linnekläder. Han hade ett bälte av guld från Ufas runt midjan.

⁶ Hans kropp var som av krysolit, hans ansikte som en blix, hans ögon som eldslågor och hans armar och ben som glänsande koppar. Ljudet av hans ord var som ett väldigt dån.

⁷ Jag, Daniel, var den ende som såg synen. Männen som var med mig såg den inte, men de greps av stark skräck så att de flydde och gömde sig.

⁸ Jag blev ensam kvar, och när jag såg den mäktiga synen försvann all min kraft. Färgen vek från mitt ansikte så att jag blev likblek, och jag hade ingen kraft kvar.

⁹ Då hörde jag ljudet av hans ord, och när jag hörde det föll jag bedövd ner med ansiktet mot jorden.

¹⁰ Då rörde en hand vid mig och hjälpte mig upp på mina darrande knän och händer.

¹¹ Sedan sade han till mig: "Daniel, du högt älskade man, ge akt på de ord som jag talar till dig och res dig upp på fötterna, för jag har nu blivit sänd till dig."

När han sade detta till mig reste jag mig bävande upp.

¹² Han sade till mig: "Var inte rädd, Daniel. Redan från första dagen när du vände ditt hjärta till att förstå och ödmjuka dig inför din Gud har dina ord varit hörda, och jag har nu kommit på grund av dina ord.

¹³ Fursten över Persiens rike stod emot mig under tjugo dagar. Då kom Mikael, en av de förnämsta furstarna, till min hjälp, och jag blev kvar där hos Persiens kungar.

¹⁴ Men nu har jag kommit för att undervisa dig om vad som ska hända ditt folk i kommande dagar, för synen syftar på framtiden."

¹⁵ Medan han talade så till mig, böjde jag mitt ansikte mot jorden och var stum.

¹⁶ Och se, han som var lik en människoson rörde vid mina läppar. Då öppnade jag min mun och sade till honom som stod framför mig: "Min herre, på grund av synen har jag gripits av stark ångest och har ingen kraft kvar.

¹⁷ Och hur skulle en sådan som jag, min herres tjänare, kunna tala med en sådan som min herre? Jag har ingen kraft kvar i mig och kan inte andas längre."

¹⁸ Han som såg ut som en människa rörde då vid mig igen och styrkte mig.

¹⁹ Han sade: "Var inte rädd, du högt älskade man! Frid vare med dig, var stark, ja, var stark!" När han talade med mig kände jag mig styrkt och sade: "Tala, min herre, för du har styrkt mig."

10:1 Dan 1:7, 12:1. **10:1 Koresh tredje regeringsår** År 537 f Kr. **10:4** 1 Mos 2:14. **10:4 tjugofjärde dagen i första månaden** I april, strax efter påsk. **10:4 Tigris** Hebr. *Hiddekel* (jfr 1 Mos 2:14). **10:5** Jer 10:9, Dan 12:6, Upp 1:13f. **10:5 bälte av guld etc** Jfr uppenbarelsen av Jesus i Upp 1:13f. Krysolit är gulskimrande topas. **10:6 väldigt dån** Annan översättning: "stor folkmassa". **10:7** Dan 7:28, 8:27, Hab 3:16. **10:8** Dan 7:28. **10:9** Dan 8:17f, Matt 17:6. **10:10** Upp 1:17. **10:11** Dan 8:18, 9:22f. **10:12** Luk 1:13, 30, Apg 10:30f. **10:13** Dan 12:1, Jud v 9, Upp 12:7. **10:13 Mikael** Betyder "vem är som Gud", ärkeängel som kämpade mot djävulens uppror (Upp 12:7, jfr även Jud vers 9). **10:13 kvar** Annan översättning: "överflödig". **10:14** 1 Mos 49:1, Dan 8:26, 9:22, 12:4, 9. **10:15** Jes 6:7, Jer 1:9, Pred 1:18. **10:18** Jes 35:3f, Luk 24:36.

²⁰ Då sade han: ”Förstår du varför jag har kommit till dig? Men jag måste strax vända tillbaka för att kämpa mot fursten över Persien, och när jag drar bort från honom kommer fursten över Grekland.

²¹ Men jag vill berätta för dig vad som är skrivet i sanningens bok. Ingen enda hjälper mig mot dessa utom Mikael, er furste.

11

¹ I medern Darejaveshs första regeringsår stod jag där för att stärka och skydda honom.”

Sydlandets och Nordlandets kungar

² ”Nu ska jag berätta sanningen för dig. Tre kungar till ska uppstå i Persien, och den fjärde ska bli rikare än någon av de andra, och när han har blivit som mäktigast genom sina rikedomar ska han sätta in all sin makt mot Greklands rike.

³ Sedan ska en väldig kung uppstå, och han ska härska med stor makt och göra vad han vill.

⁴ Men när han har kommit, ska hans rike falla sönder och delas efter himlens fyra väderstreck. Det ska inte tillfalla hans efterkommande eller förbli lika mäktigt som när han hade makten. Hans rike ska omstörtas och tillfalla andra än dem.

⁵ Kungen i Sydlandet ska bli mäktig. Och av hans furstar ska en vara mäktigare än han, och hans herravälde ska bli stort.

⁶ Efter några år ska de ingå förbund med varandra och dottern till Sydlandets kung ska komma till kungen i Nordlandet för att träffa en överenskommelse. Men hon ska inte kunna behålla den makt hon vinner och hans makt ska inte heller bestå. Hon ska offras tillsammans med dem som förde henne dit, både hennes far och den man som en tid gav henne makt.

⁷ Men en telning från hennes rötter ska stiga upp i hans ställe och dra upp mot nordlandskungens här och tränga in i hans fäste och göra vad han vill med folket och få överhanden.

⁸ Deras gudar och avgudabilder och deras dyrbara kärl, både av silver och guld, ska han också föra till Egypten. Sedan ska han under några år lämna nordlandskungen i fred.

⁹ Däremot ska denne tränga in i sydlandskungens rike, men han ska vända tillbaka till sitt land igen.

¹⁰ Hans söner ska rusta sig till strid och samla en väldig krigshär, som ska välla fram som en störtflod och tåga in. Den ska komma igen och striden ska föras ända fram till sydlandskungens befästningar.

¹¹ Då ska kungen i Sydlandet bli vred och dra ut och strida mot kungen i Nordlandet, som ska ställa upp en stor här, men den hären ska ges i den andres hand.

¹² När hären är borta växer sydlandskungens övermod och han ska slå ner tiotusentals, men ändå inte få herraväldet.

¹³ Kungen i Nordlandet ska nämligen ställa upp en ny här, större än den förra, och efter en tid av några år ska han komma med en stor krigshär och stora förråd.

¹⁴ Vid samma tid ska många andra resa sig mot kungen i Sydlandet. Våldsmän av ditt eget folk ska göra uppror för att uppfylla profetian, men de kommer att falla.

¹⁵ Och kungen i Nordlandet ska komma och kasta upp vallar och inta en välbefäst stad, och Sydlandets stridskrafter ska inte kunna hålla stånd. Dess utvalda krigsfolk ska inte ha någon kraft att stå emot.

11:2 den fjärde Xerxes I (486-465 f Kr) som försökte erövra Grekland år 481 f Kr. Se not till Est 1:3. **11:3 en väldig kung** Alexander den store, vars rike delades ”efter himlens fyra väderstreck” mellan fyra av hans generaler (jfr 8:21f). **11:4** Job 20:4f, Ps 37:35f, Dan 7:6, 8:8, 22.

¹⁶ Nordlandets kung, som rycker emot honom, ska göra vad han vill, och ingen ska kunna stå emot honom. Han ska komma in i det härliga landet, och förstörelse ska ske genom hans hand.

¹⁷ Han ska komma med hela sitt rikets makt. Men han är villig till förlikning, och en sådan ska han åstadkomma. Han ska ge kungen av Sydlandet en av sina döttrar till hustru för att fördärva honom. Men det ska inte lyckas och inte vara till hans fördel.

¹⁸ Därefter ska han vända sig mot kustländerna och inta många, men en härförare ska göra slut på hans hånfullhet och låta det vända tillbaka över honom själv.

¹⁹ Då ska han vända tillbaka till sitt eget lands befästningar. Men han ska vackla och falla och sedan inte mer finnas till.

²⁰ På hans plats ska en annan uppstå, en som låter en uppbördsman dra igenom det land som är hans rikets prydnad. Men efter några dagar ska han störtas, dock inte genom vrede eller i strid.

Den onde kungen i Nordlandet

²¹ I hans ställe ska en föraktlig man komma, en som man inte har gett kungavärdighet. Oväntat intar han riket genom list.

²² Och översvämmande härar ska svepas bort inför honom och krossas, likaså en förbundsfurste.

²³ För från den stund han ingått förbund med honom kommer han att handla svekfullt. Han ska dra ut och få övermakten med endast lite folk.

²⁴ Oväntat ska han komma in i landets bördigaste trakter och göra vad hans fäder och deras fäder inte kunnat göra. Byte och rov och gods ska han strö ut åt sitt folk och fram till en viss tid gör han upp onda planer mot befästa platser.

²⁵ Han ska uppbåda sin kraft och sitt mod mot kungen i Sydlandet och komma med en stor här, men kungen i Sydlandet ska också rusta sig till strid med en mycket stor och mäktig här. Han ska dock inte kunna hålla stånd på grund av de stämplingar som görs mot honom.

²⁶ De som äter hans bröd ska störta honom. Hans här ska svepas bort och många ska bli slagna och falla.

²⁷ Båda kungarna kommer att ha ont i sinnet. De sitter tillsammans vid samma bord och talar lögn, men det ska inte ha någon framgång, eftersom slutet ännu dröjer till den bestämda tiden.

²⁸ Han ska vända tillbaka till sitt land med mycket gods, men hans hjärta kommer att vara emot det heliga förbundet. När han har genomfört sitt uppsåt ska han vända tillbaka till sitt land.

²⁹ På bestämd tid ska han sedan på nytt dra ut mot Sydlandet, men denna senare gång ska det inte gå som den förra,

³⁰ för skepp från Kittim ska komma emot honom och han ska förlora modet.

Då ska han vända tillbaka och rikta sin vrede mot det heliga förbundet och ge vreden fritt utlopp. Och när han har kommit hem, ska han lyssna till dem som har övergett det heliga förbundet.

³¹ Härar från honom ska komma, och de ska orena helgedomen, tillflyktsorten, avskaffa det dagliga offret och ställa upp förödelsens styggelse.

³² Dem som har kränkt förbundet ska han med smickrande ord locka till avfall.

Men de av folket som känner sin Gud ska stå fasta och hålla ut.

11:19 Job 20:8, Ps 37:10, 36, Hes 26:21. **11:20** Hes 20:6. **11:26** Ob v 7. **11:30 Kittim** Cypern eller andra medelhavsöar. **11:31** 4 Mos 28:4, Dan 8:11, 9:27, 12:11, Matt 24:15, Mark 13:14. **11:31 förödelsens styggelse** En vanhelgande avgudabild (jfr den Zeusstaty som sattes upp av Antiochus IV Epifanes 168 f Kr). Citeras av Jesus i Matt 24:15, Mark 13:14.

³³ De förståndiga bland folket ska ge många insikt, men ändå ska de under en tid falla genom svärd och eld, genom fångenskap och plundring.

³⁴ Men när de faller ska de inte lämnas utan hjälp, och många ska då av falska motiv sluta sig till dem.

³⁵ En del av de förståndiga ska falla, och de ska luttras så att de blir rena och fläckfria fram till den sista tiden. För ännu dröjer slutet till den bestämda tiden.

³⁶ Kungen ska göra vad han vill, och han ska upphöja sig och förhäva sig över varje gud. Ja, mot gudarnas Gud ska han tala fruktansvärda ting. Allt ska lyckas för honom till dess att vredens tid är ute, för det som har beslutats måste ske.

³⁷ Han kommer inte att bry sig om sina fäders gudar eller den som är kvinnors lust eller någon annan gud, utan han ska upphöja sig själv över alla.

³⁸ I stället ska han ära fästningarnas gud. En gud som hans fäder inte har känt ska han ära med guld och silver och ädelstenar och andra dyrbarheter.

³⁹ Han ska göra vad han vill med starka befästningar med en främmande guds hjälp. De som erkänner honom ska han visa stor ära. Han ska låta dem härska över många, och han ska dela ut land åt dem till belöning.

⁴⁰ Men vid den sista tiden ska kungen i Sydlandet drabba samman med honom. Kungen i Nordlandet ska då storma fram mot denne med vagnar och ryttare och en stor flotta. Han ska rycka in i länderna och svämma över och dra igenom dem.

⁴¹ Han ska också dra in i det härliga landet, och många länder ska falla, men dessa ska undkomma hans hand: Edom och Moab och huvuddelen av Ammons avkomlingar.

⁴² Och han ska sträcka ut sin hand mot länderna. Egypten ska inte slippa undan.

⁴³ Han ska erövra skatter av guld och silver och alla slags dyrbarheter i Egypten. Libyer och nubier ska följa honom.

⁴⁴ Då ska han få höra rykten från öster och norr som skrämmer honom, och han ska dra ut i stort raseri för att förgöra och förinta många.

⁴⁵ Sina palatstält ska han slå upp mellan havet och helgedomens härliga berg. Men han går mot sin undergång och ingen hjälper honom.”

12

Den sista tiden

¹ ”På den tiden ska Mikael träda fram, den store fursten som står som försvarare för dina landsmän. Det kommer en tid av nöd, som inte har haft sin like ända från den dag då folken blev till och fram till den tiden.

Men på den tiden ska ditt folk bli frälst, alla som är skrivna i boken.

² De många som sover i mullen ska vakna, några till evigt liv och andra till förakt och evig skam.

³ De förståndiga ska då lysa som himlavalvets ljus, och de som har fört många till rättfärdighet som stjärnorna för alltid och för evigt.

⁴ Men du, Daniel, ska gömma dessa ord och försegla bokrullen till den sista tiden. Många ska forska i den och kunskapen ska bli stor.”

11:33 Dan 12:3, Matt 24:9, Joh 16:2, Hebr 11:36f. **11:35** Dan 12:10, Sak 13:9, Mal 3:3, 1 Petr 1:7. **11:36** Dan 5:19, 7:8, 2 Tess 2:4, Upp 13:1, 5. **11:37** Hes 8:14. **11:37** *sina fäders gudar* Annan översättning: ”sina fäders Gud”. **11:37** *den som är kvinnors lust* Kanske den hedniska växtlighetsguden Tammuz eller Adonis, vars kult var populär bland kvinnor (Hes 8:14) och även bland ptolemeerna i ”Sydlandet”. **11:41** Dan 8:9, 11:16. **12:1** Jes 4:3, Dan 10:13, 20, Ob v 17, Matt 24:21, Mark 13:19. **12:1** *skrivna i boken* Livets bok (jfr 2 Mos 32:32, Upp 3:5). **12:2** Jes 66:24, Matt 25:46, Joh 5:28f, Upp 20:15. **12:2** *De många* I betydelsen alla människor (jfr Jes 53:12, Matt 20:28 med noter). **12:3** Hes 3:18f, Dan 11:33, 35, 12:10, Matt 13:43, 1 Kor 15:41f. **12:4** Dan 8:26. **12:4** *forska i den* Annan översättning: ”resa hit och dit”.

⁵ När jag, Daniel, såg upp, se, då stod det två andra där, en på flodens ena strand och en på den andra stranden.

⁶ En av dem sade till mannen som stod klädd i linnekläder ovanför flodens vatten: "Hur länge dröjer det innan slutet kommer med dessa märkliga ting?"

⁷ Jag lyssnade till mannen som stod klädd i linnekläder ovanför flodens vatten, och han lyfte sin högra och sin vänstra hand mot himlen och svor vid honom som lever för evigt: "Efter en tid och tider och en halv tid, när det heliga folkets makt är krossad, då ska allt detta fullbordas."

⁸ Jag hörde det men förstod inte, så jag frågade: "Min herre, vad blir slutet på allt detta?"

⁹ Då sade han: "Gå, Daniel, för dessa ord ska förbli gömda och förseglade till den sista tiden.

¹⁰ Många ska bli renade och tvättade och luttrade, men de ogudaktiga ska utöva sin ogudaktighet. Ingen ogudaktig ska förstå detta, men de förståndiga ska förstå det.

¹¹ Från den tid då det dagliga offret avskaffas och förödelsens styggelse ställs upp ska det gå 1 290 dagar.

¹² Salig är den som håller ut och når fram till 1 335 dagar.

¹³ Men gå du bort tills slutet kommer. Sedan du har vilat ska du uppstå och få din lott vid dagarnas slut."

12:6 Dan 10:5, Matt 24:3, Mark 13:4. **12:6 slutet kommer med dessa märkliga ting** Annan översättning: "slutet på dessa märkliga ting kommer". **12:7** 5 Mos 32:40, Dan 7:25, 8:14, 24, Upp 10:5f, 12:14. **12:10** Dan 11:35, 12:3, Upp 22:10. **12:10 tvättade** Annan översättning: "vita". **12:11** Dan 8:13f, 11:31, Matt 24:15. **12:13** Upp 14:13.

Hosea

Profeten Hosea ("Herren är frälsning") verkade i nordriket Israel omkring 755-725 f Kr, strax efter Amos. Rikets ekonomiska välstånd hade övergått i moraliskt förfall och religiös synkretism, och Gud använder Hoseas äktenskap med den otrogna Gomer för att visa hur folket har svikit förbundet med honom (kap 1-3). Han tillrättavisar och varnar (4-10) samtidigt som han står fast vid sin kärlek (11-13).

Hoseas profetior blev Guds sista varning till Nordriket. Snart kom Guds dom 722 f Kr genom den assyriska stormakten, och de flesta i Israel deporterades till främmande länder (2 Kung 17).

¹ HERRENS ord som kom till Hosea, Beeris son, när Ussia, Jotam, Ahas och Hiskia var kungar i Juda, och Jerobeam, Joashs son, var kung i Israel.

Hoseas äktenskap och barn

² Detta är början av HERRENS ord genom Hosea. HERREN sade till honom:

"Gå och skaffa dig en otrogen hustru
och barn till en otrogen hustru,
för landet har varit otroget
och övergett HERREN."

³ Då gick han bort och tog Gomer, Diblajims dotter, till hustru och hon blev havande och födde en son åt honom.

⁴ HERREN sade till honom:

"Ge honom namnet Jisreel,
för när ännu en liten tid har gått
ska jag straffa Jisreels blodskulder
på Jehus hus
och göra slut på kungadömet
i Israel.

⁵ Och det ska ske på den dagen
att jag ska bryta Israels båge
i Jisreels dal."

⁶ Gomer blev åter havande och födde en dotter. Då sade Herren till honom:

"Ge henne namnet Lo-Ruhama,
för jag ska inte mer
förbarma mig över Israels hus
utan förkasta dem.

⁷ Men över Juda hus
ska jag förbarma mig,

1:1 2 Kung 14:23f, Amos 1:1, Mika 1:1. **1:1 kungar i Juda** Trots att Hosea verkade i Nordriket Israel utgår dateringen främst från kungarna i Juda, som förblev mer trogna Herren. Kungarna beskrivs i 2 Kung 15-20 och 2 Krön 26-32. **1:2** Dom 8:33, Hes 16:15f. **1:2 otrogen** Flertydigt: dels sexuellt promiskuös, troligen även otrogen förbundet med Herren genom hedniska fruktbarhetsriter till Baal och Astarte (jfr Jer 2:19f, Hes 16). **1:3 Gomer** Betyder ungefär "färdig". **1:4** 1 Kung 21:1f, 2 Kung 9:8f. **1:4 Jisreels blodskulder** Den dåtida kungadynastin hade börjat med Jehus revolt och massaker på Jisreelslätten (2 Kung 9-10, ca 841 f Kr). **1:6** Jes 27:11. **1:6 Lo-Ruhama** Betyder "hon som inte fått barmhärtighet". Ruhama (2:1) betyder "hon som fått barmhärtighet". Citeras i Rom 9:25 och 1 Petr 2:10. **1:6 utan förkasta dem** Annan översättning: "så att jag förlåter dem". **1:7** Ps 20:8, 33:16f, 76:4, Jes 30:15f.

och jag ska frälsa dem
genom HERREN deras Gud.
Men jag ska inte frälsa dem
genom båge och svärd eller krig,
och inte genom hästar och ryttare.”

⁸ När Gomer hade avvant Lo-Ruhama blev hon åter havande och födde en son.

⁹ Då sade han:

”Ge honom namnet Lo-Ammi,
för ni är inte mitt folk
och jag tillhör inte er.”

¹⁰ Men antalet av Israels barn
ska bli som havets sand,
som inte kan mätas eller räknas.
Och det ska ske att på platsen
där det sades till dem:
”Ni är inte mitt folk”,
ska det sägas till dem:
”Ni är den levande Gudens barn.”

¹¹ Juda barn och Israels barn
ska förenas
och sätta ett enda huvud över sig,
och de ska dra upp ur landet.
Stor ska Jisreels dag vara.

2

Israels trolöshet och Guds trofasthet

¹ Kalla era bröder Ammi
och era systrar Ruhama.

² Gå till rätta med er mor,
gå till rätta,
för hon är inte min hustru
och jag är inte hennes man.
Hon måste få bort sin otukt
från sitt ansikte
och sin otrohet mellan sina bröst.

³ Annars ska jag klä av henne naken
och låta henne stå där
sådan hon var den dag
då hon föddes.
Jag ska göra henne till en öken,
låta henne bli som ett torrt land
och dö av törst.

⁴ Hennes barn ska jag inte
förbarma mig över,

1:9 Hos 2:2, Joh 8:24, 58. **1:9 Lo-Ammi** Betyder ”inte mitt folk”. Ammi (2:1) betyder ”mitt folk”. Citeras i Rom 9:25 och 1 Petr 2:10. **1:9 tillhör inte er** Annan översättning: ”är inte *Jag Är* för er” (jfr 2 Mos 3:14, Joh 8:24 med not). **1:10** 1 Mos 13:16, 15:5, 22:17, 32:12, Hos 2:23, Rom 9:25f, 1 Petr 2:10. **1:10** Citeras av Paulus i Rom 9:26. **1:10 på platsen där det sades** Annan översättning: ”i stället för att det sades”. **1:11** Jes 11:12, Jer 3:18, Hes 34:23, 37:22, Mika 2:12, Joh 10:16, Ef 1:22. **2:1** 1 Petr 2:10. **2:2** Jer 13:27, Hos 4:5. **2:3** Hes 16:4, 39. **2:3 klä av henne** Skamstraff för otrogen hustru enligt de mesopotamiska Nuzitexterna från 1300-talet f Kr.

- för de är barn
till en otrogen kvinna.
- ⁵ Ja, deras mor var otrogen,
hon som födde dem
gjorde skamliga saker.
Hon sade:
”Jag vill följa mina älskare
som ger mig min mat
och mitt vatten,
min ull och mitt lin,
min olja och min dryck.”
- ⁶ Se, därför ska jag stänga
din väg med törnen.
Jag ska resa en mur framför henne
så att hon inte finner sina stigar.
- ⁷ När hon då löper efter sina älskare
ska hon inte få fatt på dem,
när hon söker dem
ska hon inte finna dem.
Då ska hon säga:
”Jag vill gå tillbaka
till min förste man,
för jag hade det bättre då
än nu.”
- ⁸ Men hon har inte förstått
att det var jag som gav henne
både säden och vinet och oljan,
och som gav henne mycket silver
och guld som de använde till Baal.
- ⁹ Därför ska jag ta tillbaka min säd
när tiden är inne,
och mitt vin när stunden kommer.
Jag ska ta bort min ull och mitt lin
som hon skyler sin nakenhet med.
- ¹⁰ Nu ska jag blotta hennes blygd
inför hennes älskares ögon,
och ingen ska rädda henne
ur min hand.
- ¹¹ Jag ska göra slut
på all hennes fröjd,
på hennes fester, nymånader
och sabbater
och alla hennes högtider.
- ¹² Jag ska skövla hennes
vinstockar och fikonträd,
eftersom hon sade:
”De är min lön som mina älskare
har gett mig.”
Jag ska göra dem till en vildmark,

- och markens djur
ska äta av dem.
- 13 Så ska jag straffa henne
för hennes baalsdagar,
då hon tände rökelse åt baalerna
och smyckade sig med ring
och bröstspänne
och följde efter sina älskare
men glömde mig, säger HERREN.
- 14 Därför ska jag locka henne bort
och föra henne ut i öknen
och tala till hennes hjärta.
- 15 Sedan ska jag ge tillbaka
hennes vingårdar
och göra Akors dal
till en hoppets port.
Där ska hon sjunga
som i sin ungdoms dagar,
som på den dag då hon drog upp
ur Egyptens land.
- 16 Det ska ske på den dagen,
säger HERREN,
att du ska kalla mig: "Min man"
och inte mer kalla mig:
"Min Baal."
- 17 Baalernas namn ska jag ta bort
ur hennes mun,
och man ska inte mer minnas
deras namn.
- 18 På den dagen ska jag
sluta ett förbund för dem
med djuren på marken,
med fåglarna under himlen
och med kräldjuren på jorden.
Båge och svärd och krig
ska jag bryta och ta bort
ur landet
och låta dem bo i trygghet.
- 19 Jag ska trolova dig med mig
för evigt,
jag ska trolova dig med mig
i rätt och rättfärdighet,
i kärlek och barmhärtighet.

2:13 Ps 106:21, Jes 17:10, Jer 2:32, 7:9, 44:18, Hos 8:14. **2:14** Jes 40:1f, Hes 20:35f. **2:15** 2 Mos 15:1f, Jos 7:24f, Jes 65:10.
2:15 Akors dal Jfr Jos 7:24-25. Hebr. achór betyder "olycka". **2:15 sjunga** Annan översättning: "svara" (jfr vers 21).
2:16 min Baal Hebr. báal betyder "ägare" eller "herre" och kunde användas om en make (t ex Est 1:20). Baal var också namnet på kananeernas fruktbarhetsgud (jfr Dom 2:13). Pluralformen "baalerna" (vers 17) syftar troligen på andemakter knutna till lokala platser. **2:17** 2 Mos 23:13, Ps 16:4, Sak 13:2. **2:18** Job 5:22f, Jes 11:6f, 65:25, Hes 34:25, 28. **2:19** Hes 16:8, Ef 5:25.

20 Jag ska trolova dig med mig i trohet,
och du ska känna HERREN.

21 Och det ska ske på den dagen
att jag ska svara, säger HERREN.
Jag ska svara himlen,
och den ska svara jorden,

22 och jorden ska svara
säden, vinet och oljan,
och de ska svara Jisreel.

23 Jag ska plantera henne åt mig
i landet.
Jag ska förbarma mig
över Lo-Ruhama
och säga till Lo-Ammi:
"Du är mitt folk."
Och de ska svara:
"Du är min Gud."

3

Hoseas otrogna hustru

1 HERREN sade till mig: "Gå och älska din hustru igen, fastän hon älskas av en annan och har begått äktenskapsbrott. Älska henne så som jag, HERREN, älskar Israels barn, trots att de vänder sig till andra gudar och älskar druvkakor."

2 Då köpte jag henne åt mig för femton siklar silver och en homer och en letek korn.

3 Jag sade till henne: "Under lång tid ska du vara hos mig. Var inte otrogen och ge dig inte åt någon annan man. Jag ska vara hos dig."

4 För under lång tid ska Israels barn
vara utan kung och furste,
utan offer och stoder
och utan efod och husgudar.

5 Sedan ska Israels barn vända om
och söka HERREN sin Gud
och David, sin kung.
Med fruktan ska de söka HERREN
och hans godhet
i kommande dagar.

4

Herrens anklagelser mot Israel

1 Hör HERRENS ord, ni Israels barn,
för HERREN går till rätta
med dem som bor i landet,

2:20 Jer 31:34. 2:20 *känna* Hebr. *jadá* används om intim äktenskaplig gemenskap (jfr 1 Mos 4:1 med not). 2:22 *Jisreel* Annan översättning: "Gud planterar" (jfr v 23). 2:23 Hos 1:10, Sak 13:9, Rom 9:25, 1 Petr 2:10. 3:1 *älskas av en annan* Annan översättning (så Septuaginta): "älskar det onda". 3:1 *druvkakor* Torkade russinkakor som användes vid offer till avgudarna (jfr Jer 44:19). 3:2 *femton siklar silver och en homer och en letek korn* Drygt 150 gram silver och 330 liter korn, ungefär två årslöner, vilket motsvarar priset för att friköpa en kvinnlig slav (3 Mos 27:4). 3:3 *vara hos dig* Annan översättning: "vara på samma sätt mot dig". 3:4 1 Mos 31:19, 2 Krön 15:3. 3:4 *efod* Färggrann prästräkt som förknippades med orakelsvar (2 Mos 28:6, 30). 3:5 3 Mos 26:40f, 5 Mos 4:29, Jes 2:2f, Jer 30:9, 31:12, Hes 34:23, Mika 4:1f, Sak 8:20f. 4:1 Jes 1:18, 3:13f, Mika 6:2.

- för det finns ingen sanning
och ingen kärlek
och ingen kunskap om Gud
i landet.
- ² De svär och ljuger,
mördar och stjälar och är otrogna.
De brukar våld
och blodsdåd följer på blodsdåd.
- ³ Därför sörjer landet
och allt som lever där tynar bort,
både markens djur
och himlens fåglar
och havets fiskar försvinner.
- ⁴ Ingen ska anklaga eller gå till rätta
med någon annan.
Ditt folk liknar dem som anklagar
en präst.
- ⁵ Du ska komma på fall om dagen,
även profeten ska komma på fall
tillsammans med dig om natten.
Också din mor ska jag förgöra.
- ⁶ Mitt folk går under
av brist på kunskap.
Eftersom du har förkastat kunskap
ska också jag förkasta dig
från att vara min präst.
Du glömde
din Guds undervisning,
därför ska också jag glömma
dina barn.
- ⁷ Ju fler de blev,
desto mer syndade de mot mig.
Jag ska förvandla deras ära
till skam.
- ⁸ De lever av mitt folks synd
och längtar efter folkets
missgärning.
- ⁹ Därför ska det gå prästen
och folket lika.
Jag ska straffa dem för deras vägar
och ge dem för deras gärningar.
- ¹⁰ De ska äta men inte bli mätta,
begå otukt men inte föröka sig,
för de har slutat
hålla sig till HERREN.
- ¹¹ Otukt och vin, gammalt eller nytt,
tar bort förståndet.

4:2 Jer 7:9. **4:3** Jes 24:4, 33:9, Jer 4:25, 12:4, Sef 1:3. **4:4** 4 Mos 16:3f, 5 Mos 17:12. **4:5** Hos 2:2, 5:5. **4:6** 2 Mos 20:5,
1 Sam 15:26, Amos 2:4f. **4:7 Jag ska förvandla deras ära** Arameiska targumer och Peshitta: "De har förvandlat sin ära".
4:9 Jes 24:2, Matt 15:14. **4:10** 3 Mos 26:26, Mika 6:14, Hagg 1:6. **4:11** Ords 20:1.

- 12 Mitt folk frågar sin avgudabild av trä
och hämtar svar från sin stav,
för en otuktsande har vilselett dem
så att de begår otukt
och överger sin Gud.
- 13 På bergens toppar offerar de,
och på höjderna tänder de rökelse
under ekar, popplar
och terebinter
eftersom skuggan där är skön.
Så begår era döttrar otukt
och era sonhustrur otrohet.
- 14 Jag kan inte straffa era döttrar
för deras otukt
eller era sonhustrur
för deras otrohet,
för männen går själva iväg
med prostituerade
och offerar med tempelflickor.
Ett folk som inget förstår går under.
- 15 Om du, Israel, vill begå otukt,
så låt inte Juda dra på sig skuld.
Gå inte till Gilgal,
dra inte upp till Bet-Aven
och svär inte:
”Så sant HERREN lever.”
- 16 Som en envis kviga envisas Israel.
Ska då HERREN låta dem beta
som lamm på en stor äng?
- 17 Efraim är i förbund med avgudar
– låt honom vara!
- 18 Deras drickande går överstyr,
hejdlöst begår de otukt.
Landets sköldar älskar
skamliga ting.
- 19 Men en stormvind ska gripa dem
med sina vingar,
och de ska få skämmas
med sina offer.

5

Folket hotas med undergång

- ¹ Hör det här, ni präster!
Lyssna, ni av Israels hus,

4:12 Jes 44:19, Jer 2:27, Hos 5:4. **4:13** Jes 57:5f, Hes 6:13, 20:28. **4:14** 5 Mos 23:17. **4:14 otukt ... tempelflickor** Hedniska fruktbarhetsriter till avgudaparet Baals och Astartes ära kopplade samman mänsklig sexualitet med hoppet om goda skördar. **4:15** 5 Mos 6:13, 1 Kung 12:29, Hos 9:15, 10:5, 12:11, Amos 5:5. **4:15 Bet-Aven** Betyder ”syndens hus”, platsnamn nära Betel, ”Guds hus” (jfr Jos 7:2, 1 Kung 12:28f). **4:16 Ska då Herren låta dem beta** Annan översättning: ”Nu ska HERREN låta dem beta”. **4:18 Deras drickande går överstyr** Grundtexten oklar. Annan översättning: ”Deras drycker är slut”. **4:18 Landets sköldar** Dvs de styrande i landet (jfr Ps 47:10, 84:10). **4:19** Sak 5:9f. **5:1** 1 Kung 12:32, Hos 6:9, 9:8.

- och hör på,
ni som hör till kungens hus!
Domen gäller er,
för ni har varit en snara för Mispa
och ett nät utbrett på Tabor.
- ² Upprorsmännen har sjunkit djupt
i sitt slaktande,
men jag ska straffa dem alla.
- ³ Jag känner Efraim
och Israel är inte dold för mig,
för Efraim har nu blivit otrogna
och Israel är orent.
- ⁴ Deras gärningar hindrar dem
från att vända om till sin Gud,
för det bor en otuktsande
i deras bröst
och de känner inte HERREN.
- ⁵ Israels stolthet vittnar emot honom,
Israel och Efraim kommer på fall
genom sin missgärning.
Också Juda kommer på fall
med dem.
- ⁶ Med får och oxar går de
för att söka HERREN,
men de finner honom inte.
Han har dragit sig undan
från dem.
- ⁷ De har svikit HERREN,
för de har fött barn
som inte är hans.
Nu ska nymånadsfesten
förtära dem och deras åkrar.
- ⁸ Blås i basun i Gibeä,
i trumpet i Rama,
slå larm i Bet-Aven:
Fienden är efter dig, Benjamin!
- ⁹ Efraim ska bli ödelagt
på straffets dag.
Bland Israels stammar
kungör jag vad som är sant.
- ¹⁰ Furstarna i Juda har blivit
lika sådana som flyttar gränser.
Över dem ska jag ösa
min vrede som vatten.
- ¹¹ Efraim lider förtryck,
krossad av domen,
för han har frivilligt följt

5:2 Hos 9:9. **5:3** Jer 16:17, Hos 6:10, 7:2, Amos 3:2.
Ords 1:28, Hes 10:18f, Mika 3:4. **5:7** Jer 3:20f, Hos 2:4.
27:17, Ords 22:28, Mika 3:1. **5:11** 1 Kung 12:28, 16:32.

5:4 Jer 4:22, 9:2, Hos 4:12. **5:5** Hes 23:31, Hos 7:10. **5:6**
5:8 Hos 4:15, 10:5. **5:9** Hos 10:6, Sak 1:6. **5:10** 5 Mos 19:14,

- människobud.
 12 Därför är jag som mal för Efraim
 och som röta för Juda hus.
- 13 När Efraim såg sin sjukdom
 och Juda sitt sår,
 gick Efraim till Assur
 och sände bud
 till den store kungen.
 Men han kan inte hela er,
 ert sår kommer inte att läkas,
 14 för jag ska vara som ett lejon
 mot Efraim,
 som ett ungt lejon mot Juda hus.
 Jag själv river dem
 och går min väg,
 jag släpar bort dem
 och ingen kan rädda.
- 15 Jag går min väg,
 jag återvänder till min boning
 tills de erkänner sin skuld
 och söker mitt ansikte.
 I nöden ska de vända sig till mig.

6

Folkets ånger är falsk

- 1 "Kom, låt oss vända om till HERREN!
 För han har rivit oss,
 han ska också hela oss.
 Han har slagit oss,
 han ska också förbinda oss.
- 2 Efter två dagar gör han oss
 levande igen,
 på tredje dagen låter han oss
 uppstå,
 så att vi får leva
 inför hans ansikte.
- 3 Låt oss lära känna HERREN,
 låt oss sträva efter att
 lära känna honom.
 Han ska träda fram
 lika visst som gryningen
 och komma till oss som ett regn,
 som ett vårregn
 som vattnar jorden."
- 4 Vad ska jag göra med dig, Efraim?

5:11 människobud Andra handskrifter (Septuaginta): "tomhet". **5:13** 2 Kung 15:19, 16:7, Hos 7:11, 8:9, 10:6, 12:1.
5:14 5 Mos 32:39, Hos 13:7. **5:15** 3 Mos 26:40, Ps 32:5, 78:34. **6:1** 5 Mos 32:39, 1 Sam 2:6, Job 5:18, Jes 26:16, Jer 3:22,
 17:14. **6:2** 1 Sam 2:6. **6:2 tredje dagen låter han oss uppstå** Jfr Jesu uppståndelse från de döda på tredje dagen
 (Luk 24:46). **6:3** 5 Mos 11:14, Jes 44:3f, 55:10f, 58:8. **6:4** Hos 13:3.

Vad ska jag göra med dig, Juda?
Er kärlek är som morgondiset,
som dagg som fort försvinner.

- ⁵ Därför har jag gett mina hugg
genom profeterna
och dräpt dem genom orden
från min mun.
Så ska domen över dig
gå fram i ljuset,
⁶ för jag har min glädje i kärlek
och inte i offer,
kunskap om Gud
mer än brännoffer.
- ⁷ Men liksom Adam
har de brutit förbundet,
de har svikit mig där.
- ⁸ Gilead är en stad av ogärningsmän,
den är full av blodspår.
- ⁹ Prästernas hop är
som rövarband i bakhåll
för människor.
De mördar på vägen till Shekem,
de gör skamliga ting.
- ¹⁰ I Israels hus har jag sett
förfärliga ting.
Där ägnar sig Efraim åt otukt,
där orenar Israel sig.
- ¹¹ Också för dig, Juda,
är en skördetid bestämd,
när jag gör slut
på mitt folks fångenskap.

7

Efraims och Samariens ondska

- ¹ När jag vill hela Israel,
då avslöjas
Efraims missgärning
och Samariens ondska,
för de begår svek,
tjuvar gör inbrott
och rövarband plundrar
på vägarna.
- ² I sina hjärtan tänker de inte på

6:5 Jes 11:4, 49:2, Jer 5:14, Hebr 4:12. **6:6** 1 Sam 15:22, Ps 50:13f, Jes 1:11, Mika 6:8, Matt 9:13, 12:7. **6:6**
kärlek Septuaginta: "barmhärtighet" (jfr Matt 9:13, 12:7). Citeras av Jesus i Matt 9:13, 12:7. **6:7** 1 Mos 3:6, Rom 5:12f.
6:7 liksom Adam Andra handskrifter: "i Adam" (en stad vid Jordan, jfr Jos 3:16). **6:8** Hos 12:11. **6:8**
Gilead Staden Gilead, nuvarande Khirbet Jelad, låg i området Gilead öster om Jordan. **6:10** 1 Kung 12:28f, 2 Kung 17:7f.
6:11 5 Mos 30:3, Jer 33:26, Hes 16:53, 39:25, Joel 3:6f. **6:11 gör slut på mitt folks fångenskap** Annan översättning:
"återupprättar mitt folk". **7:1** Hos 12:1. **7:2** Hos 5:3, 8:13, 9:9.

- att jag kommer ihåg
 all deras ondska.
 Nu är de omringade
 av sina gärningar,
 de är inför mitt ansikte.
- ³ Med sin ondska gläder de kungen
 och med sina lögner furstarna.
- ⁴ Alla är de äktenskapsbrytare.
 De liknar en ugn
 som bagaren värmt upp.
 När han knådat degen
 slutar han elda
 tills degen har jäst.
- ⁵ På vår kungs dag
 drack sig furstarna
 febriga av vin,
 själv räckte han smädarna handen.
- ⁶ De kommer nära,
 deras hjärtan är som en ugn
 där de ligger i försåt.
 Hela natten sover deras bagare,
 men på morgonen brinner han
 som en flammande eld.
- ⁷ Alla är de heta som en ugn
 och förtär sina domare.
 Alla deras kungar har fallit,
 ingen bland dem åkallar mig.
- ⁸ Efraim blandar sig med andra folk,
 han är som en brödkaka
 som inte har vänts.
- ⁹ Främlingar har förtärt hans kraft
 men han förstår det inte,
 trots att han fått gråa hår
 märker han det inte.
- ¹⁰ Israels högmod vittnar
 mot honom.
 De vänder inte om
 till HERREN sin Gud
 och söker inte hans hjälp
 trots allt detta.
- ¹¹ Efraim har blivit som en duva,
 naiv och utan vett.
 De kallar på Egypten,
 de går till Assur.
- ¹² Men när de går
 kastar jag mitt nät över dem,
 drar ner dem
 som fåglar under himlen.

7:5 Ords 20:1, Jes 5:11, Hab 2:15. **7:7** Ps 14:4, Jes 66:4, Sef 1:6.
 Rom 3:11. **7:11** 2 Kung 15:19, 16:7, 17:4f, Hos 5:13, 8:9, 12:1.
 17:20, 32:3.

7:8 Ps 106:35. **7:10** Hos 5:5, Amos 4:6, Hagg 2:17,
7:12 3 Mos 26:14f, 5 Mos 28:15f, 2 Kung 17:4f, Hes 12:13,

Jag ska straffa dem
så som de hört i sin församling.

- ¹³ Ve över dem,
för de har flytt bort från mig!
Fördärv över dem,
för de har gjort uppror
mot mig!
Jag ville friköpa dem,
men de har talat lögner
mot mig.
- ¹⁴ De ropar inte till mig av hjärtat
utan klagar på sina bäddar.
De oroar sig för säd och vin
men vänder sig bort från mig.
- ¹⁵ Det var jag som lärde dem
och stärkte deras armar,
men de har ont i sinnet mot mig.
- ¹⁶ De vänder om,
men inte till den som är därovan.
De liknar en båge som sviker.
Deras furstar ska falla för svärd
på grund av sina hätska tungor.
Det ska bli deras vanära
i Egyptens land.

8

Israels falska gudstjänst

- ¹ Sätt basunen för din mun!
Som en örn kommer fienden
över HERRENS hus,
för de har brutit mitt förbund
och syndat mot min lag.
- ² De ropar till mig:
”Min Gud! Vi i Israel känner dig.”
- ³ Israel har förkastat det som är gott,
därför ska fienden förfölja dem.
- ⁴ De valde kungar
som inte var från mig,
de tillsatte furstar
som jag inte erkände.
Av sitt silver och guld
gjorde de sig avgudar
till sin egen undergång.
- ⁵ Din kalv är förkastlig, Samaria.

7:12 så som de hört i sin församling Annan översättning: ”när man hör dem samlas”. **7:14 Ps 14:4.** **7:14 oroar sig** Andra handskrifter: ”samlas” eller ”skär sig” (så Septuaginta). Baalsdyrkare skar sig ibland när de åkallade sin avgud (jfr 1 Kung 18:28). **7:15 lärde dem och stärkte** Annan översättning: ”styrkte och stärkte”. **7:16 Ps 78:57, Kol 3:1.**
8:1 5 Mos 28:49f, Jes 58:1, Jer 4:13, 48:40, 49:22. **8:4** 5 Mos 4:25f, 8:19, 11:16f, 30:17, Hos 2:8. **8:4 erkände** Annan översättning: ”kände till”. **8:5** 1 Kung 12:28f, Jer 13:27. **8:5 Din kalv** Nordrikets avgudabild i form av en guldkalv (se 1 Kung 12:28f, jfr 2 Mos 32:4f).

- Min vrede är upptänd mot dem.
 Hur länge ska de vara oförmögna
 till renhet?
- 6 Kalven är från Israel,
 en hantverkare har gjort den,
 den är ingen gud.
 Samarias kalv ska krossas
 till smulor.
- 7 Vind sår de,
 och storm ska de skörda.
 Säd ska de inte få,
 deras gröda ska inte ge föda,
 och ger den någon
 ska främlingar sluka den.
- 8 Israel blir uppslukad.
 De räknas nu bland hednafolken
 som ett kärl ingen vill ha,
- 9 för de drog bort till Assur
 likt en vildåsna
 som går sin egen väg.
 Efraim har lejt sig älskare.
- 10 Men hur de än köpslår bland folken
 ska jag nu samla dem
 och låta dem börja en tid av ringhet,
 förtryckta av furstarnas kung.
- 11 Efraim har gjort sig många altaren
 åt synden,
 därför ska hans altaren
 bli honom till synd.
- 12 Jag har skrivit mycket till honom
 i min undervisning,
 men den betraktas som något
 främmande.
- 13 De offrar kött
 som offergåvor åt mig och äter,
 men HERREN tar inte emot dem.
 Nu ska han komma ihåg
 deras skuld
 och straffa dem för deras synder.
 De ska få vända tillbaka till Egypten.
- 14 Israel har glömt sin skapare
 och byggt tempel,
 och Juda har uppfört
 många befästa städer.
 Jag ska sända en eld
 mot hans städer,

8:6 2 Mos 32:20. **8:7** 5 Mos 28:33, Jes 65:22, Jer 12:13, Hos 10:13, Mika 6:15, Hagg 1:6, Gal 6:7.
8:9 Job 39:8f, Hos 5:13, 7:11. **8:11** Hos 10:1. **8:11 altaren åt synden** Annan översättning: "altaren för syndoffer". **8:13** Ords 15:8, 21:27,
 Jes 1:11, 66:3f, Jer 7:21, 14:10f, Amos 5:22. **8:14** Jer 17:27, Hes 20:47, Hos 2:13, 13:6, Amos 5:6.

och den ska förtära deras borgar.

9

Straff för Israels synder

- ¹ Gläd dig inte, Israel,
jubla inte som folken,
för du har varit otrogen
och kommit bort från din Gud.
Du har älskat prostitutionens lön
på alla tröskplatser.
- ² Logen och vinpressen
ska inte föda dem,
och vinet ska slå fel för dem.
- ³ De ska inte få bo i HERRENS land.
Efraim måste tillbaka till Egypten,
och i Assyrien ska de äta oren mat.
- ⁴ De ska inte få offra vin åt HERREN,
och deras slaktoffer
ska inte glädja honom.
Det ska vara som sorgebröd
för dem,
alla som äter av det ska bli orena,
för deras bröd
är bara för dem själva,
det kommer inte in i HERRENS hus.
- ⁵ Vad ska ni göra på högtidsdagen,
på HERRENS festdag?
- ⁶ För kommer de undan förödelsen
samlar Egypten ihop dem
och Memfis begraver dem.
Deras silverskatter
tas över av nässlor,
törne ska växa i deras hyddor.
- ⁷ Straffets dagar kommer,
vedergällningens dagar kommer,
Israel ska märka det.
Profeten anses vara en dåre,
Andens man galen,
för att din skuld är stor
och fiendskapen stark.
- ⁸ Profeten är Guds väktare
över Efraim,
men snaror väntar honom
på alla hans vägar
och fiendskap i hans Guds hus.
- ⁹ I djupt fördärv har de sjunkit,
nu som i Gibeas dagar.

9:1 Ps 73:27, Hes 20:30. **9:1 älskat prostitutionens lön** Offerriter till Baal och Astarte i hopp om god skörd. **9:2** Amos 5:11, Sef 1:13. **9:3** 5 Mos 28:68, 2 Kung 25:26, Hes 4:13, Dan 1:8. **9:4** 5 Mos 26:14, Jer 16:7, Hos 8:13. **9:6** Jes 32:12f, 34:13f, Jer 42:16f. **9:7** Mika 3:7. **9:8** 2 Mos 20:3, Hos 5:1. **9:9** Dom 19:22f, 20:1f, Hos 8:13, 10:9.

Men han kommer ihåg deras skuld,
han straffar deras synder.

- 10 Som druvor i öknen fann jag Israel,
som förstlingsfrukter på fikonträdet
när det börjar bära frukt
såg jag era fäder.
Men de gick till Baal-Peor
och invigde sig åt skammens gud,
och de blev lika vidriga
som den de älskade.
- 11 Efraims härlighet
ska flyga bort som en fågel:
ingen ska föda, ingen gå havande,
ingen befruktas.
- 12 Och även om de uppfostrar barn
ska jag ta dem ifrån dem,
inte en människa blir kvar.
Ja, ve dem när jag går ifrån dem!
- 13 Efraim är som jag såg Tyrus,
planterad på en äng.
Men Efraim ska få föra ut sina barn
till bödeln.
- 14 Ge dem, HERRE,
vad du ska ge dem!
Ge dem moderliv med missfall
och uttorkade bröst.
- 15 All deras ondska finns i Gilgal,
det var där jag fick hat till dem.
För deras onda gärningars skull
ska jag driva ut dem
ur mitt hus.
Jag ska inte visa dem kärlek längre,
alla deras furstar är upproriska.
- 16 Efraim är slagen,
deras rot förtorkad,
de ska inte bära frukt.
Även om de föder barn
ska jag döda deras kära livsfrukt.
- 17 Min Gud ska förkasta dem,
för de har inte lyssnat på honom.
De ska bli flyktingar
bland hednafolken.

10

Israels synder och fångenskap

¹ Israel var en frodig vinstock

9:10 4 Mos 25:3, Ps 106:28, Jer 3:24, 11:13. **9:10 Baal-Peor** En otuktsrelaterad episod under ökenvandringen (se 4 Mos 25:3f, Jos 22:17). **9:13** Hes 27:3. **9:15** Jes 1:23, Hos 4:15, 12:10f. **9:16** Jona 4:7. **9:17** 5 Mos 28:65. **10:1** Ps 80:9, Hos 8:11.

- som bar frukt.
 Men ju mer frukt han fick,
 desto fler altaren byggde han.
 Ju bättre det gick för hans land,
 desto finare stoder reste han.
- ² Deras hjärta är delat,
 nu ska de lida sitt straff.
 Han ska själv bryta ner
 deras altaren
 och förstöra deras stoder.
- ³ Nu ska de säga:
 ”Vi har ingen kung,
 för vi fruktar inte HERREN.
 Och en kung, vad skulle han
 kunna göra för oss?”
- ⁴ De talar tomma ord,
 de svär falska eder
 och sluter förbund,
 och domen skjuter upp
 som en giftig planta
 ur åkerns fåror.
- ⁵ De som bor i Samaria
 ska vara rädda för kalven
 i Bet-Aven.
 Folket ska sörja över den,
 avgudaprästerna ska darra,
 eftersom dess härlighet
 ska föras bort i fångenskap.
- ⁶ Också den ska föras till Assyrien
 som en gåva åt den store kungen.
 Skam ska Efraim få,
 Israel ska komma på skam
 med sina planer.
- ⁷ Samariens kung ska försvinna
 som en pinne på vattnet.
- ⁸ Ödelagda blir Avens offerhöjder,
 Israels synd.
 Törne och tistel ska skjuta upp
 på deras altaren.
 Då ska man säga till bergen:
 ”Göm oss!”
 och till höjderna: ”Fall över oss!”
- ⁹ Israel, ända sedan Gibeas dagar
 har du syndat.
 Där har de stannat,
 utan att kriget mot brottslingarna

10:2 2 Kung 17:6f. **10:4** Amos 5:7, 6:12. **10:5** Hos 8:5. **10:5** *Bet-Aven* Betyder ”syndens hus”, omskrivning för Betel, ”Guds hus” (se v 8 och 1 Kung 12:28f). **10:8** Jes 2:19, Luk 23:30, Upp 6:15f. **10:8** *Avens offerhöjder* Avgudahelgedomarna i Betel (se 1 Kung 12:28f). **10:8** *Då ska man säga till bergen* Versen citeras av Jesus i Luk 23:30 och i Upp 6:16. **10:9** Dom 19:12, 22, 20:9f, 1 Sam 8:6f, 15:34f, Hos 9:9, 13:10f.

- nådde dem i Gibeä.
 10 När jag vill ska jag tukta dem.
 Folken ska samlas mot dem
 när jag binder dem
 vid deras dubbla synd.
- 11 Efraim är en inkörd kviga
 som gärna vill tröska.
 Men jag ska lägga ett ok
 över hennes vackra nacke.
 Jag ska spanna för Efraim,
 Juda ska plöja, Jakob ska harva.
- 12 Så åt er i rättfärdighet,
 skörda efter kärlekens bud,
 bryt er ny mark.
 Det är tid att söka HERREN,
 tills han kommer och låter
 rättfärdighet regna över er.
- 13 Ni har plöjt ogudaktighet,
 ni har skördat orättfärdighet,
 ni har ätit lögnens frukt,
 för du har förlitat dig
 på din egen väg,
 på dina många hjältar.
- 14 Stridslarm ska stiga
 bland dina stammar,
 och alla dina fästen ska ödeläggas
 som när Bet-Arbel ödelades
 av Shalman på stridens dag
 och mödrar och barn krossades.
- 15 Så ska Betel göra med er
 för er stora onskas skull.
 När gryningen kommer
 är det förbi,
 förbi med Israels kung!

11

Guds hjärta för upproriska Israel

- 1 När Israel var ung
 fick jag honom kär,
 och ut ur Egypten
 kallade jag min son.
- 2 Men ju mer man kallar dem,
 desto mer drar de sig undan.
 De offrar åt baalerna

10:10 1 Kung 12:28f, Amos 8:14. **10:11** 5 Mos 25:4, 1 Kor 9:9. **10:11 lägga ett ok över** Annan översättning: "skona".
10:12 Jer 4:3. **10:12 låter rättfärdighet regna över er** Annan översättning: "lär er rättfärdighet" (jfr Joel 2:23 med not).
10:13 Job 4:8, Hos 8:7. **10:14 Bet-Arbel** Två städer bar detta namn, väster om Galileiska sjön och öster om Jordan.
 Dessa båda områden härjades år 732 f Kr av Assyriens kung Tiglat-Pileser III (2 Kung 15:29), troligen med hjälp av hans son Shalmaneser (Shalman) som sedan blev kung 727 f Kr (2 Kung 17:4). **10:15** 2 Kung 17:6f. **11:1** 2 Mos 3:8, 4:22f, Matt 2:15. **11:1** Citeras i Matt 2:15 som profetia om Kristus.

och tänder rökelse
åt avgudabilderna.

- ³ Ändå var det jag
som lärde Efraim att gå
och som tog dem i mina armar.
Men de förstod inte
att jag ville hela dem.
- ⁴ Med lena band drog jag dem,
med kärlekens band.
Jag var för dem lik den som
lättar oket över deras nackar,
jag böjde mig ner till dem
och gav dem mat.
- ⁵ De ska inte få vända tillbaka
till Egyptens land,
utan Assur ska bli deras kung
eftersom de vägrade
att omvända sig.
- ⁶ Svärdet ska rasa i deras städer
och förstöra deras bommar
och frossa omkring sig
för deras onda planers skull.
- ⁷ Mitt folk hänger fast
vid sin otrohet mot mig,
och hur man än kallar dem
till den som är därovan,
upphöjer ändå ingen honom.
- ⁸ Hur ska jag kunna överge dig, Efraim?
Ska jag lämna dig, Israel?
Hur ska jag kunna göra med dig
som med Adma
och behandla dig som Sebojim?
Mitt hjärta vänder sig i mig,
all min barmhärtighet vaknar.
- ⁹ Jag vill inte utföra
min brinnande vrede,
jag vill inte ödelägga Efraim igen,
för jag är Gud
och inte en människa.
Jag är helig bland er
och vill inte komma med vrede.
- ¹⁰ HERREN ska de följa,
och han ska ryta som ett lejon.
Han ska ryta och barnen
ska komma

11:3 2 Mos 13:21, 19:4, 5 Mos 1:31. **11:4 lättar oket över deras nackar** Annan översättning: "lyfter barnet till kinden". **11:5 inte ... Egyptens land, utan Assur** Se 2 Kung 17:4f för intrigerna bakom rikets undergång.
11:8 1 Mos 19:24f, 5 Mos 29:23, Jer 31:20. **11:8 Adma ... Sebojim** Städer som gick under med Sodom och Gomorra (1 Mos 14:8, 19:24f). **11:9** 4 Mos 23:19, 1 Sam 15:29, Hes 18:23, 33:11. **11:10** Hos 3:5, 5:14, Joel 3:16, Amos 1:2.

med bävan västerifrån.
 11 De ska komma med bävan
 som fåglar från Egypten
 och som duvor från Assurs land,
 och jag ska låta dem bo i sina hus,
 säger HERREN.

Israels synd

12 Efraim har omgett mig med lögn,
 Israels hus med svek.
 Juda är ännu trolös mot Gud,
 mot den Allraheligaste,
 den Trofaste.

12

1 Efraim jagar efter vind,
 han följer östanvinden
 dagen lång,
 lögn och våld tilltar.
 De sluter förbund med Assur
 och olja förs till Egypten.
 2 Men HERREN ska gå till rätta
 med Juda
 och straffa Jakob efter hans vägar,
 ge honom efter hans gärningar.
 3 I moderlivet
 grep han sin bror i hälen,
 i sin mannakraft
 kämpade han med Gud.
 4 Ja, han kämpade med ängeln
 och vann seger,
 han grät och bad honom
 om nåd.
 I Betel mötte han honom,
 och där talade han med oss,
 5 HERREN Gud Sebaot,
 HERREN är hans namn.
 6 Så vänd om till din Gud,
 håll fast vid kärlek och rätt
 och vänta ständigt på din Gud.
 7 Handlaren har falsk våg i sin hand
 och älskar att suga ut människor.
 8 Efraim säger: "Jag har blivit rik,
 jag har fått mig en förmögenhet!
 I allt mitt hårda arbete
 ska ingen finna någon orätt,
 något som är synd."
 9 Jag är HERREN din Gud

12:1 Jes 57:9, Jer 2:31, Hos 5:13, 7:11. **12:3** 1 Mos 25:26, 32:24f. **12:4** 1 Mos 28:19, 35:7. **12:4 med oss** Andra
 handskrifter (Septuaginta): "med honom" (Jakob). **12:5** 2 Mos 3:14, Ps 83:19, Jes 42:8. **12:6** 2 Mos 15:3, Ps 68:5. **12:7**
 Ps 37:3, 5, 62:9, Hos 14:2, Joel 2:12, Sak 7:9. **12:7 Handlaren** Annan översättning: "Kananén". **12:8** Upp 3:17. **12:9**
 Hos 13:4.

- alltsedan du var i Egyptens land.
 Jag ska på nytt låta dig bo i tält
 som vid era högtidsdagar.
- 10 Jag har talat till profeterna,
 jag har gett dem många syner
 och talat genom profeterna
 i liknelser.
- 11 Är Gilead ett ogärningsnäste?
 Då ska de bli till intet.
 Offrar de tjurar i Gilgal?
 Då ska deras altaren bli stenrösen
 längs åkerns plogfårar.
- 12 Jakob flydde till Arams land,
 Israel tjänade för en kvinna,
 för en kvinnas skull
 vaktade han hjorden.
- 13 Genom en profet förde HERREN
 Israel upp ur Egypten,
 och genom en profet
 blev folket bevarat.
- 14 Efraim har väckt bitter vrede.
 Hans Herre ska låta hans blodsdåd
 drabba honom
 och låta hans hån slå tillbaka
 på honom.

13

Israels avguderi och otacksamhet

- 1 När Efraim talade
 darrade man,
 han upphöjde sig själv i Israel.
 Men han drog skuld över sig
 genom Baal och dog.
- 2 Ändå fortsätter de att synda.
 De gjuter sig avgudabilder
 av sitt silver,
 avgudar efter sitt eget förstånd,
 alltsammans verk
 av hantverkare.
 Folk säger om dem:
 ”De offrar människor,
 de kysser kalvar.”
- 3 Därför ska de bli som morgondis,
 som dagg som tidigt försvinner,
 som agnar som blåser bort
 från tröskplatsen

12:9 bo i tält som vid era högtidsdagar Den glada lövhyddohögtiden (3 Mos 23:34f) firades till minne av Guds välgärningar under ökenvandringen (2:14, 9:10, 13:5). **12:10** Hebr 1:1. **12:11** Hos 4:15, 6:8. **12:12** 1 Mos 27:43, 28:5, 29:20f. **12:13** 2 Mos 12:37f, 14:26f, Ps 77:21. **12:14** Jes 65:6f. **13:1** 1 Kung 16:31f. **13:2** 2 Kung 17:16, Hos 2:8, 8:4. **13:2 kysser kalvar** Underkastelse visades genom att kyssa en härskares eller gudabilds fötter. **13:3** Ps 1:4, Dan 2:35, Hos 6:4.

och som rök från en skorsten.

⁴ Jag är HERREN din Gud
alltsedan du var i Egyptens land.

Du ska inte veta av
någon annan Gud än mig,
och det finns ingen annan frälsare
än jag.

⁵ Det var jag som vårdade dig i öknen,
i den brännande torkans land.

⁶ Men ju bättre bete de fick,
desto mättare blev de,
och när de var mätta
blev deras hjärtan högmodiga,
och därför glömde de mig.

⁷ Då blev jag som ett lejon för dem,
jag lurar som en leopard
vid vägen.

⁸ Jag kommer över dem som en
björnhona som mist sina ungar.
Jag river upp deras bröstorg
och slukar dem där
som en lejonhona.

Markens vilddjur
ska slita dem i stycken.

⁹ Det är ditt fördärv, Israel,
att du är emot mig, din hjälp.

¹⁰ Var är din kung?
Var är den som skulle rädda dig
i alla dina städer?
Och var är dina domare,
du som sade:
Ge mig en kung och furstar?

¹¹ Jag gav dig en kung i min vrede,
och i min vrede tar jag bort honom.

¹² Efraims skuld är samlad
som i en pung,
och hans synd är i förvar.

¹³ Födslovärkar ska drabba honom,
men han är en oförståndig son:
han kommer inte fram
ur moderlivet
när tiden är inne.

¹⁴ Från dödsrikets våld
ska jag friköpa dem,
från döden
ska jag återlösa dem.

13:4 2 Sam 22:32, Ps 18:32, Jes 43:11, 45:18, Hos 12:9. **13:5** 5 Mos 8:15, 32:10f. **13:6** 5 Mos 8:12f, 32:15. **13:7** Klag 3:10f, Hos 5:14. **13:8** 2 Sam 17:8, Ords 17:12, Jer 5:6. **13:9** Jes 3:9, Jer 2:17, 25:7. **13:10** 1 Sam 8:5f, Hos 8:4. **13:11** 1 Sam 8:7, 9, 22. **13:12** 5 Mos 32:34f, Job 14:17. **13:13** 2 Kung 19:3, Jes 13:8, 37:3, Jer 30:6, Mika 4:9f.

Du död, var är dina plågor?
 Du dödsrike, var är din udd?
 Ånger är fördold för mina ögon.
 15 Bäst han frodas bland sina bröder
 ska det komma en östanvind,
 en HERRENS vind
 som blåser upp från öknen.
 Då ska hans brunn torka ut
 och hans källa sina.
 Vinden ska röva bort
 alla dyrbarheter
 ur skattkammaren.

14

1 Samaria ska stå med skuld,
 för hon har varit upprorisk
 mot sin Gud.
 Invånarna ska falla för svärd,
 deras späda barn
 ska bli krossade,
 deras havande kvinnor
 uppristade.

Kallelse till omvändelse

2 Vänd om, Israel,
 till HERREN din Gud,
 för genom din missgärning
 har du kommit på fall.
 3 Ta med er ord
 och vänd om till HERREN,
 säg till honom:
 ”Förlåt oss all vår skuld
 och ta nådigt emot oss.
 Då ska vi ge dig
 en frukt från våra läppar.
 4 Assur kan inte rädda oss,
 vi ska inte sitta upp
 på stridshästar.
 Vi ska aldrig mer säga: ’Vår Gud’
 till våra händers verk,
 för hos dig får den faderlöse
 barmhärtighet.”
 5 Jag vill hela dem från deras avfall,
 jag vill älska dem generöst,
 för min vrede
 har vänt sig ifrån dem.
 6 Jag ska bli som dagg för Israel,
 han ska blomstra som en lilja

13:14 din udd Annan översättning: "din ödeläggelse". Citeras av Paulus i 1 Kor 15:55. **13:15** Hes 19:12. **14:1**
 2 Kung 15:16, Amos 1:13. **14:2** Joel 2:12, Sak 1:3f, Mal 3:7. **14:3** Ps 51:19, 119:108, Mika 7:18f, Hebr 13:15. **14:3**
en frukt från våra läppar Andra handskrifter: "våra läppar som tjuroffer" (men jfr Hebr 13:15). **14:4** Ps 10:14, 18,
 146:9, Jes 10:20. **14:5** Jes 53:5, Jer 31:20, Hos 6:1.

- och skjuta rötter som Libanon.
7 Hans skott ska breda ut sig,
han ska bli som olivträdet i skönhet,
han ska dofta som Libanon.
8 De som bor i hans skugga
ska återvända.
De ska odla säd igen
och grönska som vinstockar.
Hans namn ska vara
som Libanons vin.
- 9 Efraim, vad har jag mer
med avgudar att göra?
Jag ska svara honom
och ta mig an honom.
Jag är som en grönskande cypress,
hos mig finner du din frukt.
- 10 Den som är vis förstår detta,
den förståndige besinnar det,
för HERRENS vägar är rätta
och där vandrar de rättfärdiga.
Men syndarna kommer där på fall.

Joel

Profeten Joel ("Herren är Gud") verkade i Juda, men det är svårt att avgöra vid vilken tid. Kanske tillhör han 700-talets profeter, men dateringar från 800-tal till 400-tal f Kr har föreslagits. En invasion av gräshoppor (kap 1) bildar bakgrund till domsbudskapet om "Herrens dag" (kap 2). Men om folket omvänder sig (2:12f), ska de upprättas och domen drabbar deras fiender (kap 3). Bokens mest kända verser är 2:28-32 om Andens utgjutelse och frälsningen som erbjuds alla folk (se Apg 2).

Guds dom genom gräshoppor

¹ HERRENS ord som kom till Joel, Petuels son.

- ² Hör detta, ni äldste,
lyssna, alla ni som bor i landet.
Har något sådant hänt i era dagar
eller under era fäders tid?
- ³ Det här ska ni berätta för era barn,
era barn ska säga det till sina barn
och deras barn
till ett kommande släkte.
- ⁴ Det som gräsgnagarna lämnade
åt gräshopporna upp,
det som gräshopporna lämnade
åt gräsbitarna upp,
och det som gräsbitarna lämnade
åt gräsätarna upp.
- ⁵ Vakna, ni druckna, och gråt!
Jämra er, alla ni som dricker vin,
över druvsaften
som ryckts från er mun.
- ⁶ För ett hednafolk
har invaderat mitt land,
ett mäktigt folk
som ingen kan räkna,
med tänder som ett lejon
och käftar som en lejonhona.
- ⁷ De har ödelagt min vinstock
och förstört mitt fikonträd,
skalat dem nakna
och kastat bort barken,
lämnat grenarna vita.
- ⁸ Klaga som en brud i sorgdräkt
efter sin ungdoms brudgum.
- ⁹ Matoffer och dryckesoffer
har försvunnit från HERRENS hus.

1:4 2 Mos 10:4, Jes 33:4, Joel 2:25, Amos 4:9, Nah 3:15f. **1:4 gräsgnagarna etc** De fyra orden syftar på antingen fyra olika arter eller på fyra stadier i gräshoppans livscykel (larv, vinglös, utvecklad och äggläggande). Gräshoppsvärmar förtär allt i sin väg (se 2 Mos 10:4f) och har drabbat Israel även i modern tid. **1:9** 2 Mos 29:41, Joel 2:14, 17.

- Prästerna, HERRENS tjänare, sörjer.
 10 Fältet är ödelagt, marken sörjer,
 för säden är förstörd.
 Det nya vinet har torkat bort
 och oljan har sinat.
- 11 Stå besvikna, ni jordbrukare,
 jämra er, ni vinodlare,
 över vetet och kornet,
 för skörden på fälten är förstörd.
- 12 Vinstocken är förtorkad
 och fikonträdet vissnat.
 Granatäppelträdet, dadelpalmen
 och äppelträdet –
 markens alla träd har torkat bort,
 glädjen har vissnat
 från människors barn.
- 13 Klä er i säcktyg och klaga, ni präster,
 jämra er, ni som tjänstgör
 vid altaret.
 Gå in och sitt i säcktyg hela natten,
 ni min Guds tjänare,
 för det finns inga mer matoffer
 eller drickoffer i er Guds hus.
- 14 Pålys en helig fasta,
 utropa en högtidsförsamling.
 Samla de äldste,
 samla alla som bor i landet
 till HERREN er Guds hus,
 och ropa till HERREN.
- 15 Ve oss, vilken dag!
 HERRENS dag är nära,
 den kommer som förödelse
 från den Allsmäktige.
- 16 Har inte vårt levebröd ryckts bort
 inför ögonen på oss,
 glädje och fröjd
 från vår Guds hus?
- 17 Utsädet ligger förtorkat
 under klumpar av jord,
 förrådshusen står öde
 och ladorna förfaller,
 för säden har torkat bort.
- 18 Vad boskapen stönar!
 Hjordar av kor irrar omkring,
 de finner inget bete.
 Även fårhjordarna går under.

1:10 Jes 24:4, 7, Amos 1:2. **1:11** Jes 16:10, 17:11, Jer 9:12, 48:33. **1:12** Amos 4:7, 5:17, Hab 3:17, Hagg 2:19. **1:14**
 2 Krön 20:3, Esra 8:21, Joel 2:15, Jona 3:5. **1:14 säcktyg ... fasta** Uttryck för djup sorg och omvändelse (jfr Est 4:1f,
 Jona 3:5f). **1:15** Jes 13:6, 9, Hes 30:3, Joel 2:1, Sef 1:14. **1:15 förödelse från den Allsmäktige** Hebr. *shod mi-Shaddai*.
1:18 1 Kung 18:5, Jer 14:5, Hos 4:3, Rom 8:2.

- 19 Jag ropar till dig, HERRE,
 för en eld har förtärt
 betet i ödemarken
 och flammen förbränt
 markens alla träd.
- 20 Även de vilda djuren
 längtar efter dig,
 för bäckarnas vatten har torkat ut
 och en eld har förtärt
 betet i ödemarken.

2

Herrens dag

- 1 Blås i basun på Sion,
 låt larmet ljuda
 på mitt heliga berg
 så att alla som bor i landet darrar,
 för HERRENS dag kommer,
 den är nära,
- 2 en dag av mörker och töcken,
 en dag av moln och dimma.
 Som gryningen
 breder ut sig över bergen
 kommer ett stort
 och mäktigt folk,
 vars like inte har funnits
 och aldrig ska uppstå igen
 under kommande slakten.
- 3 Framför dem
 går en förtärande eld,
 bakom dem
 en brännande låga.
 Landet framför dem
 var som Edens lustgård,
 bakom dem är öde öken.
 Ingen kommer undan dem.
- 4 De liknar hästar,
 de rusar fram som stridshästar.
- 5 De spränger fram
 över bergens toppar
 med ett muller som av vagnar,
 med ett dån som när eldens lågor
 förtär strå,
 som ett mäktigt folk,
 ordnat till strid.
- 6 Framför dem grips folken av skräck,
 alla ansikten bleknar.
- 7 Som hjältar jagar de fram,
 som stridsmän stiger de upp

- på murarna.
 Var och en går sin väg rakt fram,
 ingen viker av från sin bana
- ⁸ Den ene tränger inte den andre,
 var och en går sitt givna spår.
- Mitt igenom vapnen störtar de fram
 utan att hejdas.
- ⁹ De stormar in i staden,
 rusar fram på murarna,
 klättrar upp på husen,
 går in genom fönstren
 som tjuvar.
- ¹⁰ Inför dem darrar jorden,
 himlen bävar,
 solen och månen förmörkas
 och stjärnorna mister sitt sken.
- ¹¹ HERREN låter sin röst höras
 framför sin här.
 Mycket stor är hans armé,
 stark är den som utför
 hans order,
 för HERRENS dag är stor
 och mycket skrämmande.
 Vem kan uthärda den?
- Kallelse till omvändelse*
- ¹² Men nu, säger HERREN,
 vänd om till mig
 av hela ert hjärta,
 med fasta, gråt och klagan.
- ¹³ Riv sönder era hjärtan,
 inte era kläder,
 och vänd om till HERREN er Gud,
 för han är nådig och barmhärtig,
 sen till vrede och stor i nåd,
 och han ångrar det onda.
- ¹⁴ Vem vet?
 Kanske vänder han om
 och ångrar sig
 och lämnar kvar en välsignelse
 efter sig
 till matoffer och drickoffer
 åt HERREN er Gud.
- ¹⁵ Blås i basun på Sion,
 pålys en helig fasta,
 utropa en helig sammankomst.

2:8 utan att hejdas Grundtextens innebörd är osäker. **2:9** Jer 9:21. **2:10** Jes 13:10, Jer 10:10, Hes 32:7, Joel 3:15, Matt 24:29, Luk 21:25, Upp 6:12. **2:11** Ps 103:20f, Jer 30:7, Sef 1:14f, Mal 3:2. **2:12** Ords 28:13, Jes 45:22, Hes 33:11, Hos 12:7, 14:2, Mal 3:7. **2:13** 2 Mos 34:6f, 4 Mos 14:18, 1 Sam 15:29, Neh 9:17, Ps 51:19, 86:5, 15, 103:8, 145:8f, Jona 4:2. **2:14** Jer 18:8, Joel 1:9, 13, Jona 3:9, Hagg 2:19. **2:15** 4 Mos 10:2, Joel 1:14, Jona 3:5.

- 16 Samla folket,
helga församlingen,
kalla samman de äldste,
samla de små barnen,
också dem som diar vid bröstet.
Låt brudgummen komma ut
ur sitt rum
och bruden ur sin kammare.
- 17 Låt prästerna, HERRENS tjänare,
gråta mellan förhuset och altaret
och säga:
”HERRE, skona ditt folk
och låt inte din arvedel hånas
och bli en nidvisa
bland hednafolken.
Varför ska det få sägas bland folken:
Var är deras Gud?”

Herrens svar

- 18 Då fylldes HERREN
av lidelse för sitt land,
och han förbarmade sig
över sitt folk.
- 19 HERREN svarade
och sade till sitt folk:
Se, jag ska sända er
säd och vin och olja
så att ni blir mätta.
Och jag ska inte
låta hednafolken håna er längre.
- 20 Fienden från norr
ska jag driva långt bort ifrån er,
jag ska driva ut honom
till ett torrt och öde land,
hans förtrupp till havet i öster
och hans eftertrupp till havet
i väster.
Stank ska stiga från honom,
ja, vidrig lukt ska stiga
från honom,
för han har gjort stora ting.
- 21 Var inte rädd, du land!
Jubla och gläd dig,
för HERREN har gjort stora ting.
- 22 Var inte rädda, ni markens djur,
för ödemarkens beten grönskar
och träden bär sin frukt,
fikonträden och vinstockarna
ger sin rikedom.
- 23 Jubla, ni Sions barn,

2:16 Ps 8:3. **2:17** 2 Mos 32:12, Ps 42:4, 11, 79:9f, 115:2, Joel 1:9, Mika 7:10. **2:19** 5 Mos 28:11f. **2:20** Jer 1:13f, 4:6.
2:20 havet i öster ... havet i väster Döda havet och Medelhavet. **2:22** 3 Mos 26:4, 20, Joel 1:12, 20, Sak 8:12. **2:23**
5 Mos 11:14, Jer 5:24, Matt 23:10, Joh 3:2, Rom 3:21f.

gläd er i HERREN er Gud,
 för han ger er Läraren
 till rättfärdighet.
 Han ska sända er rikligt med regn,
 både höstregn och vårregn
 som tidigare.

- 24 Så ska tröskplatserna fyllas med säd
 och pressarna flöda över
 av vin och olja.
- 25 Jag ska gottgöra er för åren
 som åts upp av gräshopporna
 och gräsbitarna,
 av gräsätarna och gräsgnagarna,
 den stora här
 som jag sände ut mot er.
- 26 Ni ska äta och bli mätta,
 och ni ska lova
 HERREN er Guds namn,
 han som har handlat
 så underbart med er,
 och mitt folk ska aldrig mer
 komma på skam.
- 27 Ni ska förstå att jag är mitt i Israel,
 att jag är HERREN er Gud
 och ingen annan.
 Och mitt folk ska aldrig mer
 komma på skam.
- 28 Och det ska ske därefter
 att jag utgjuter min Ande
 över allt kött.
 Era söner och era döttrar
 ska profetera,
 era gamla ska ha drömmar
 och era unga ska se syner.
- 29 Ja, över tjänare och tjänarinnor
 ska jag i de dagarna
 utgjuta min Ande.
- 30 Och jag ska göra tecken
 på himlen och på jorden,
 blod, eld och rökpelare.
- 31 Solen ska vändas i mörker
 och månen i blod
 innan HERRENS dag kommer,
 den stora och skrämmande.
- 32 Och det ska ske att var och en
 som åkallar HERRENS namn

2:23 Läraren till rättfärdighet Annan översättning: "höstregnet i rätt tid". Gud gav det livsnödvändiga regnet när förbundet efterlevdes (3 Mos 26:4, 5 Mos 11:14). **2:24** Ords 3:10. **2:26 äta ... bli mätta ... lova** Anspelning på den utlovade välsignelsen i 5 Mos 8:10. **2:27** Jes 45:5, 46:9. **2:28** Jes 44:3, Apg 2:17f, Gal 4:6f. **2:28** Citeras av Petrus i Apg 2:17f som profetia om Andens utgjutelse på pingstdagen. **2:32** Jes 2:3, Ob v 17, Rom 10:13.

ska bli frälst.
 På Sions berg och i Jerusalem
 ska det finnas en räddad skara,
 så som HERREN har sagt,
 bland de överlevande
 som HERREN kallar.

3

Guds dom över Israels fiender

- ¹ För se, i de dagarna
 och på den tiden,
 när jag gör slut på
 Judas och Jerusalems fångenskap,
² ska jag samla alla hednafolk
 och föra dem ner till Joshafats dal.
 Där ska jag hålla dom över dem
 för mitt folks skull,
 min arvedel Israel
 som de har skingrat
 bland hednafolken.
 De har delat mitt land
³ och kastat lott om mitt folk.
 De betalade en prostituerad
 med en pojke
 och sålde en flicka för vin
 som de drack upp.
- ⁴ Och du Tyrus och du Sidon, och ni Filisteens alla trakter, vad vill ni mig? Vill ni hämnas på mig för något? Om ni hämnas på mig, ska jag snabbt och med hast vända tillbaka er hämnd över era egna huvuden,
⁵ för ni har tagit mitt silver och mitt guld och fört bort mina dyrbaraste skatter in i era tempel.
⁶ Folket i Juda och Jerusalem har ni sålt till grekerna för att skicka dem långt bort från sitt land.
⁷ Se, jag ska väcka upp dem från den ort dit ni sålt dem, och det ni har gjort ska jag låta komma över era egna huvuden.
⁸ Jag ska sälja era söner och döttrar till folket i Juda, och de ska sälja dem till sabeerna, ett folk i fjärran land. Så har HERREN talat.
- ⁹ Ropa ut det bland hednafolken,
 kalla till helig strid.
 Väck upp hjältarna,
 låt alla krigsmän komma
 och rycka fram.
- ¹⁰ Smid era plogbillar till svärd
 och era vingårdsknivar till spjut.
 Den svage ska säga: "Jag är stark."

2:32 Citeras av Paulus i Rom 10:13 som profetia om frälsning genom tro på Kristus. **3:1** 5 Mos 30:3, Jer 16:14f, Sef 3:20.
3:2 Joshafat betyder "HERRENS håller dom" (jfr vers 14). Det är oklart vilken koppling dalen har till kung Joshafat som regerade i Juda ca 870-848 f Kr (1 Kung 22, 2 Krön 17-20). **3:4** Jes 23:1f, Amos 1:9. **3:8 sabeerna** Ett folk i sydvästra Arabien (jfr Job 1:15, 6:19 och drottningen av Saba, 1 Kung 10). **3:10** Jes 2:4, Mika 4:3.

- 11 Skynda er att komma,
 alla hednafolk häromkring,
 och församla er.
 Sänd, HERRE, dina hjältar dit ner.
- 12 Låt hednafolken resa sig
 och dra ut till Joshafats dal,
 för där ska jag sitta till doms
 över alla hednafolk häromkring.
- 13 Låt lien gå, för skörden är mogen.
 Kom och trampa,
 för pressen är full.
 Presskaren flödar över,
 för deras ondska är stor.
- 14 Det är skaror på skaror
 i Domens dal,
 för HERRENS dag är nära
 i Domens dal.
- 15 Solen och månen förmörkas
 och stjärnorna mister sitt sken.
- 16 HERREN ryter från Sion,
 han låter sin röst höras
 från Jerusalem
 så att himlen och jorden bävar.
 Men HERREN är en tillflykt
 för sitt folk,
 ett skydd för Israels barn.
- 17 Och ni ska förstå
 att jag är HERREN er Gud
 som bor på Sion, mitt heliga berg.
 Jerusalem ska vara heligt,
 och främlingar ska inte mer
 ta vägen genom henne.
- 18 Och det ska ske på den tiden
 att bergen ska drypa av drusvaf
 och höjderna flöda av mjölk.
 Alla bäckar i Juda
 ska flöda av vatten.
 En källa ska utgå från HERRENS hus
 och vattna Akaciedalen.
- 19 Egypten ska bli en ödemark
 och Edom en öde öken,
 eftersom de brukat våld
 mot Juda folk
 och spillt oskyldigt blod
 i deras land.
- 20 Juda ska vara bebott för alltid

3:11 Ps 2:1f. **3:13** Jes 63:3, Upp 14:15, 18f. **3:15** Joel 2:10. **3:16** Jes 2:3, Hos 11:10, Amos 1:2, Mika 4:2. **3:17** Upp 21:27. **3:18** Hes 47:1, 8, Amos 9:13, Sak 14:8, Upp 22:1. **3:18 Akaciedalen** Troligen den torra wadi som går från Kidrondalen i sydostlig riktning mot Döda havet (jfr Hes 47:7f). **3:19** Ob v 10.

och Jerusalem från släkte till släkte.
21 Jag ska utplåna deras blodskulder,
dem som jag inte redan
har utplånat.
HERREN bor på Sion.

Amos

Amos ("buren") var en boskapsherde (7:14) från Tekoa söder om Betlehem. Han fick sitt profetiska budskap ca 760 f Kr, ungefär samtida med Hosea, och begav sig till nordrikets södra rikshelgedom Betel (7:13, 1 Kung 12:28f). Han uttalar Guds dom över orättvisor, förtryck och avgudadyrkan, först hos Juda och andra folk (kap 1-2) och sedan över nordriket Israel, i förkunnelse (3-6) och profetiska syner (7-9). Efter domen utlovas en upprättelse av "Davids fallna hydda" (9:11) som blickar fram mot det nya förbundets tid då hedningar inlemmas i Guds rike (jfr Apg 15:16f).

¹ Ord av Amos, en av herdarna från Tekoa. Detta är vad han såg om Israel när Ussia var kung i Juda och Jerobeam, Joashs son, var kung i Israel, två år före jordbävningen.

² Han sade:

HERREN ska ryta från Sion,
höja sin röst från Jerusalem.
Då ska herdarnas
betesmarker sörja
och Karmels höjd torka bort.

Profetia om Damaskus

³ Så säger HERREN:

För tre brott av Damaskus, ja fyra,
tar jag inte tillbaka mitt beslut,
för de tröskade Gilead
med tröskslädar av järn:

⁴ Jag ska sända en eld
mot Hasaels hus,
och den ska förtära
Ben-Hadads borgar.

⁵ Jag ska bryta bommarna i Damaskus
och utrota dem som bor i Bikat-Aven
och den som bär spiran
i Bet-Eden.
Arams folk ska föras bort till Kir,
säger HERREN.

Profetia om Gaza

⁶ Så säger HERREN:

För tre brott av Gaza, ja fyra,
tar jag inte tillbaka mitt beslut,
för de förde bort
allt folket som fångar

1:1 2 Krön 26:1f, 2 Kung 14:23f, Amos 7:14, Sak 14:5. **1:1 Ussia** Också kallad Asarja. Mäktig kung i Sydriket 767-740 f Kr (2 Kung 15:1f, 2 Krön 26). **1:1 Jerobeam** Regerade i Nordriket 782-753 f Kr (2 Kung 14:23f). Hans förfader med samma namn hade infört avgudadyrkan i Nordriket på 920-talet f Kr (1 Kung 12:28). **1:1 jordbävningen** Utgrävningar i galileiska Hasor har funnit spår av en omfattande jordbävning ca 760 f Kr. Både Sak 14:5 och Josefus daterar den till Ussias tid. **1:2** Jes 42:13, Jer 25:30, Hos 11:10, Joel 1:10, 3:16. **1:3** Jes 17:1, Jer 49:23f. **1:3 tröskade Gilead** Skövlingen under den arameiske kungen Hasael beskrivs i 2 Kung 8:12f, 10:32f. **1:4** 2 Kung 8:15, 13:3, Jer 49:27. **1:5** 2 Kung 16:9, Amos 9:7. **1:5 dem som bor** Annan översättning: "den som tronar" (även i vers 8). **1:5 Bikat-Aven** Betyder "syndens dal". Syftar kanske på Bekaadalen i nuvarande Libanon. **1:5 Bet-Eden** Bit-Adini var ett arameiskt smårike ca 30 mil nordost om Israel. **1:5 Kir** Arameernas ursprungsland (9:7) dit de fördes i fångenskap av assyrierna ca år 733 f Kr. **1:6** 2 Krön 21:16f, Jer 47:5.

och utlämnade dem åt Edom:
⁷ Jag ska sända en eld
 mot Gazas murar,
 och den ska förtära dess borgar.
⁸ Jag ska utrota dem som bor i Ashdod
 och den som bär spiran i Ashkelon.
 Jag ska vända min hand mot Ekron
 så att de som är kvar av filisteerna
 går under, säger Herren GUD.

Profetia om Tyrus

⁹ Så säger HERREN:
 För tre brott av Tyrus, ja fyra,
 tar jag inte tillbaka mitt beslut,
 för de utlämnade allt folket
 som fångar åt Edom
 och tänkte inte
 på sitt brödraförbund:
¹⁰ Jag ska sända en eld
 mot Tyrus murar,
 och den ska förtära dess borgar.

Profetia om Edom

¹¹ Så säger HERREN:
 För tre brott av Edom, ja fyra,
 tar jag inte tillbaka mitt beslut,
 för de förföljde sin bror med svärd
 och förkvävde all barmhärtighet,
 lät sin vrede rasa utan uppehåll
 och höll kvar sitt raseri utan slut:
¹² Jag ska sända en eld mot Teman,
 och den ska förtära Bosras borgar.

Profetia om Ammon

¹³ Så säger HERREN:
 För tre brott av ammoniterna, ja fyra,
 tar jag inte tillbaka mitt beslut,
 för de skar upp
 havande kvinnor i Gilead
 när de ville vidga sitt område:
¹⁴ Jag ska tända en eld
 mot Rabbas murar,
 och den ska förtära dess borgar
 under härskri på stridens dag,
 under storm på ovädrets dag.
¹⁵ Deras kung ska gå bort i fångenskap,
 han och hans furstar med honom,
 säger HERREN.

1:7 eld mot Gazas murar Området härjades av kung Ussia (2 Krön 26:6), och utgrävningar visar att Ashdods portar förstördes ca 760 f Kr. Längre fram erövrades området av assyrierna 734 f Kr. **1:8** Jer 25:20. **1:9** Jes 23:1f, Hes 28:1f, Joel 3:4f. **1:10** Jer 47:4, Hes 26:3f, 27:2f. **1:11** 1 Mos 27:40, 4 Mos 20:20, Jes 34:5, Jer 49:7f, Hes 25:12f, Ob v 10f. **1:12** 1 Mos 36:15, Jes 63:1, Jer 49:7, 20. **1:13** Jer 49:1f, Hes 25:2f.

2

Profetia om Moab

- ¹ Så säger HERREN:
 För tre brott av Moab, ja fyra,
 tar jag inte tillbaka mitt beslut,
 för han brände benen
 efter Edoms kung till kalk:
- ² Jag ska sända en eld mot Moab,
 och den ska förtära Kerioths borgar.
 Moab ska dö under stridslarm,
 under härskri vid hornstötter.
- ³ Jag ska utrota domaren ur landet
 och döda alla dess furstar
 tillsammans med honom,
 säger HERREN.

Profetia om Juda

- ⁴ Så säger HERREN:
 För tre brott av Juda, ja fyra,
 tar jag inte tillbaka mitt beslut,
 för de förkastade HERRENS lag
 och höll inte hans stadgar
 utan lät sig förledas
 av sina löngudar
 som deras fäder har följt:
- ⁵ Jag ska sända en eld mot Juda,
 och den ska förtära
 Jerusalems borgar.

Profetia om Israel

- ⁶ Så säger HERREN:
 För tre brott av Israel, ja fyra,
 tar jag inte tillbaka mitt beslut,
 för de säljer den rättfärdige
 för pengar
 och den fattige för ett par skor.
- ⁷ De trampar ner
 de hjälplösa huvuden i stoftet
 och kränker rätten
 för de ödmjuka.
 Far och son går till samma flicka
 för att vanhelga mitt heliga namn.
- ⁸ På kläder som tagits i pant
 sträcker de ut sig vid varje altare,
 och bötfällas vin dricker de
 i sin Guds hus.
- ⁹ Det var jag som förgjorde
 amoreerna för er.

2:1 Jer 48:1f, Hes 25:8f. **2:2** Jes 15:1f, Jer 48:1f. **2:4** 2 Mos 32:1f, 3 Mos 26:14f, 4 Mos 25:1f, Dom 2:11f. **2:6** Amos 8:6.
2:7 Amos 8:4. **2:7 trampar ner... i stoftet** Annan översättning: "längtar efter stoft på" (tecken på sorg, jfr Neh 9:1).
2:8 2 Mos 22:26f, 5 Mos 24:12f. **2:9** 4 Mos 21:24f, 5 Mos 2:33f, Jos 24:8, Dom 11:23. **2:9 er** Andra handskrifter: "dem".

- De var höga som cedrar
och kraftiga som ekar,
men jag förgjorde
deras frukt upptill
och deras rötter nertill.
- 10 Det var jag som förde er
upp ur Egyptens land
och ledde er i öknen i fyrtio år
tills ni tog amoreernas land
i besittning.
- 11 Bland era söner
väckte jag upp profeter,
bland era unga män nasirer.
Är det inte så, ni Israels barn?
säger HERREN.
- 12 Men ni gav vin till nasirerna
och befallde profeterna:
Profetera inte!
- 13 Se, jag ska trycka ner er
som en vagn trycks ner
när den är fullastad med kärvar.
- 14 Då ska den snabbe
inte finna någon tillflykt,
den starke inte kunna bruka
sin kraft
och hjälten inte rädda sitt liv.
- 15 Då kan bågskytten inte hålla stånd,
den snabbfotade inte komma undan
och ryttaren inte rädda sitt liv.
- 16 Den modigaste bland hjältarna
ska den dagen fly naken,
säger HERREN.

3

Israel utvald och förkastad

- 1 Hör detta ord
som HERREN har talat
mot er, Israels barn,
mot hela det släkte jag fört upp
ur Egyptens land.
Så har han sagt:
- 2 Endast er har jag känt som mitt folk
av alla jordens slakten.
Därför ska jag också straffa er
för alla era synder.
- 3 Vandrar två tillsammans
utan att de kommit överens?

2:10 2 Mos 12:51, Amos 9:7. **2:11** 4 Mos 6:2f, Dom 13:5, Jes 30:10, Jer 11:21, Amos 7:13. **2:11 nasirer** Män eller kvinnor som för en tid avskilt sig för Gud och avstod från vin (4 Mos 6). **2:14** Ps 33:17, 147:10, Jer 25:35, 46:6. **3:2** 2 Mos 19:5f, 5 Mos 4:20, Ps 147:19f, Hos 13:5.

- ⁴ Ryter ett lejon i skogen
utan att det funnit något rov?
Morrar ett ungt lejon i kulan
utan att det har tagit byte?
- ⁵ Fastnar en fågel i fällan på marken
utan att snaran är gillrad för den?
Slår en fälla upp från marken
utan att fånga något?
- ⁶ Blåser man i basun i en stad
utan att folket blir förskräckt?
Händer det en olycka i en stad
utan att HERREN har vållat den?
- ⁷ För Herren GUD gör ingenting
utan att uppenbara sin hemlighet
för sina tjänare profeterna.
- ⁸ När lejonet ryter,
vem skulle då inte bli rädd?
När Herren GUD talar,
vem skulle då inte profetera?

Domsord över Samaria

- ⁹ Ropa ut över borgarna i Ashdod
och över borgarna
i Egyptens land,
säg: Samla er på Samarias berg
och se den stora förvirringen där
och förtrycket mitt ibland dem.
- ¹⁰ De förstår inte att göra det rätta,
säger HERREN,
de som samlar våld och fördärv
i sina borgar.
- ¹¹ Därför säger Herren GUD:
En fiende ska omringa landet,
riva ditt starka fäste
och plundra dina borgar.
- ¹² Så säger HERREN:
Som herden räddar ur lejonets gap
ett par benpipor
eller en bit av ett öra,
så ska Israels folk räddas,
de som sitter i Samaria
på kanten av sina divaner
och på bäddar av damast.
- ¹³ Hör och vittna mot Jakobs hus,
säger Herren,

3:6 Jes 31:2, 45:7, Jer 11:11, Klag 3:38, Mika 1:12. **3:7** 1 Mos 18:17, Joh 15:15, Upp 1:1. **3:8** Jer 20:7f. **3:9** Amos 4:1, 6:1.
3:9 Samarias berg Nordrikets huvudstad omgavs liksom Jerusalem av höga berg. **3:10** Ps 11:5, Hab 1:2. **3:11**
En fiende Assyrien intog nordriket år 725-722 f Kr, ca fyrtio år efter Amos profetia (2 Kung 17:5f). **3:12** 1 Sam 17:34f,
Amos 6:4. **3:12 räddar ... benpipor** Bitar av ett rivet får fungerade som bevis på en vilddjursattack och befriade
därför herden från ersättningskyldighet (2 Mos 22:13).

- HERREN Gud Sebaot:
 14 Den dag jag straffar Israel
 för dess brott
 ska jag låta straffet
 drabba Betels altaren,
 så att altarhornen huggs av
 och faller till marken.
 15 Jag ska slå både vinterhus
 och sommarhus.
 Elfenbenshusen ska förstöras
 och många hus ska sopas bort,
 säger HERREN.

4

- 1 Hör detta ord,
 ni Bashans kor
 på Samarias berg,
 ni kvinnor som förtrycker de svaga
 och krossar de fattiga,
 ni som säger till era män:
 ”Hämta hit så vi får dricka!”
 2 Herren GUD har svurit
 vid sin helighet:
 Se, dagar ska drabba er
 då man hämtar er med krok
 och vad som är kvar av er
 med fiskkrok.
 3 Då ska ni komma ut,
 var och en genom närmaste
 öppning i muren,
 och drivas bort till Hermon,
 säger HERREN.

Israels förhärdelse

- 4 Gå till Betel och synda,
 till Gilgal och synda ännu mer.
 Bär fram era slaktoffer
 på morgonen,
 era tionden på tredje dagen.
 5 Bränn syrat bröd som lovoffer,
 ropa ut frivilliga offer,
 kungör dem,
 för sådant älskar ni ju,
 ni Israels barn,

3:14 1 Kung 12:33, 2 Kung 23:15, Hos 10:15. **3:14 Betels altaren** Betel hade anor ända tillbaka till patriarkernas tillbedjan (1 Mos 12:8, 28:19), men hade under Jerobeam I på 920-talet blivit en plats för avgudadyrkan (1 Kung 12:28f).

3:15 2 Kung 22:39, Jer 36:22, Amos 6:4. **3:15 vinterhus och sommarhus** Ett tecken på rikedom: under sommaren sökte man svalka i bergstrakter som Samaria, medan vintern mildrades i låglänt terräng som Jisreelsslätten. **3:15**

Elfenbenshusen Stora mängder elfenben har hittats vid utgrävningar i Samaria. Se 1 Kung 22:39. **4:1** Ps 22:13, Pred 4:1, 5:7. **4:1 Bashans kor** Herden Amos liknar Samarias rika kvinnor vid landets mest välgödda kor, som betade på Bashan eller nuvarande Golanhöjderna. **4:2** Jer 16:16. **4:2 krok ... fiskkrok** Syftar antingen på mindre metkrok eller större hakar och harpuner. **4:3** Jes 2:20. **4:4** Hes 20:39, Hos 4:15, Amos 5:5. **4:5** 3 Mos 2:11.

4:5 Bränn syrat bröd Förbudet enligt 3 Mos 2:11. Liknas i NT vid synd (Luk 12:1, 1 Kor 5:6f).

säger Herren GUD.

- 6 Jag lät er gå med tomma magar
i alla era städer
och lät er sakna bröd
på alla era orter.
Ändå har ni inte vänt om till mig,
säger HERREN.
- 7 Jag höll tillbaka regnet för er,
när det ännu var tre månader kvar
till skördetiden.
Jag lät det regna över en stad
men inte över en annan.
En åker fick regn,
den som inte fick regn
torkade bort.
- 8 Två, tre städer stapplade
till samma stad
för att få vatten att dricka,
men kunde inte släcka sin törst.
Och ändå har ni inte
vänt om till mig,
säger HERREN.
- 9 Jag slog er med sot och rost.
Era många trädgårdar, vingårdar,
fikonsträd och olivträd
åt gräshopporna upp.
Och ändå har ni inte vänt om
till mig, säger HERREN.
- 10 Jag sände pest bland er
som i Egypten.
Jag dödade era unga män med svärd
och lät era hästar tas som byte.
Stanken av era fallna skaror
lät jag stiga upp i er näsa.
Och ändå har ni inte
vänt om till mig, säger HERREN.
- 11 Jag lät ödeläggelse drabba er,
som när Gud ödelade
Sodom och Gomorra.
Ni var som en brand,
ryckt ur elden.
Och ändå har ni inte
vänt om till mig, säger HERREN.
- 12 Därför ska jag göra så

4:6 2 Kung 6:25f, 8:1, Jer 5:3, Hos 7:10, Hagg 2:17. **4:6 tomma magar** Ordagrant: "rena tänder". **4:7** 1 Kung 17:1, Jer 14:4, Hagg 1:11. **4:8** Jer 14:3f, Hes 4:16f, Hagg 1:6. **4:9** 5 Mos 28:22, 38, Joel 1:4, Hagg 1:11, 2:17. **4:9 sot och rost** Sädessjukdomar som orsakades av ökenvindar och svampangrepp. **4:10** 2 Mos 9:3, 12:29, 2 Kung 13:3, 7, Jes 9:13, Jer 11:22. **4:11** 1 Mos 19:23f, Jes 13:19, Jer 49:18, Amos 8:8, Sak 3:2. **4:12** Amos 3:11, 4:2.

med dig, Israel,
och eftersom jag ska göra så
med dig,
så bered dig att möta din Gud, Israel.
13 För se, han som formar bergen
och skapar vinden
och förkunnar sina tankar
för människan,
han som gör gryningen till mörker
och går fram över jordens höjder –
HERREN Gud Sebaot
är hans namn.

5

En sorgesång

- 1 Hör dessa ord som jag tar upp som en sorgesång över er, ni av Israels hus:
- 2 ”Fallen är hon och reser inte sig mer,
jungfrun Israel!
Hon ligger övergiven på sin mark.
Ingen finns
som hjälper henne upp.”
- 3 För så säger Herren GUD:
Den stad där tusen brukade dra ut
ska ha hundra kvar,
och den där hundra brukade dra ut
ska ha tio kvar för Israels hus.
- Kallelse till omvändelse*
- 4 Så säger HERREN till Israels hus:
Sök mig så ska ni leva.
- 5 Men sök inte Betel,
gå inte till Gilgal
och dra inte bort till Beer-Sheba,
för Gilgal ska föras bort
i fångenskap
och av Betel ska inget bli kvar.
- 6 Sök HERREN så ska ni leva.
Annars ska han drabba Josefs hus
likt en eld som förtär,
och ingen kan släcka den
så att Betel räddas.
- 7 Ni förvandlar rätten till malört
och slår rättfärdigheten
till marken.
- 8 Han som har gjort

4:13 Ps 65:7, 104:20, 135:7, Amos 5:8, 9:5f, Mika 1:3. 4:13 *vinden* Annan översättning: ”anden” (jfr Joh 3:8). 5:1 Jer 7:29, Hes 19:1. 5:45 Mos 4:29, 1 Krön 28:9, Jes 55:6, Hos 10:12, Sef 2:3. 5:5 Hos 4:15, Amos 4:4. 5:5 *Beer-Sheba* Ett stort altare från kungatiden har grävts fram här vid landets södra gräns, ca 7 mil sydväst om Jerusalem. Det avskaffades troligen som avgudaaltare (jfr 8:14) av Hiskia på 710-talet f Kr (2 Kung 18:4). 5:6 Jes 55:6, Hos 8:14, Amos 3:14. 5:6 *Josefs hus* Nordriket (se Jos 17:14f, 18:5). 5:7 Jes 5:20, Amos 6:12. 5:8 1 Mos 7:17, Job 9:9, 38:31, Ps 104:20, Amos 4:13, 9:6.

- Sjustjärnorna och Orion,
han som förvandlar
det djupa mörkret till morgon
och gör dagen mörk
som natten,
han som kallar på havets vatten
och öser ut det över jorden –
HERREN är hans namn.
9 Han låter fördärv blixtra över
starka fästen,
fördärv drabba befästa borgar.
- 10 De hatar den som försvarar det rätta
i porten
och avskyr den som talar sanning.
- 11 Hör därför,
ni som trampar på den fattige
och tar ifrån honom hans säd
som skatt:
Ni bygger hus av huggen sten
men ska inte bo i dem,
ni planterar ljuvliga vingårdar
men ska inte dricka deras vin,
- 12 för jag vet att era brott är många
och era synder talrika,
ni som förtrycker den rättfärdige
och tar mutor
och hindrar de fattiga
att få rätt i porten.
- 13 Därför tiger den förståndige
i denna tid,
för det är en ond tid.
- 14 Sök det goda och inte det onda,
så att ni får leva.
Då ska HERREN Gud Sebaot
vara med er,
så som ni säger att han är.
- 15 Hata det onda och älska det goda
och låt rätten härska i porten.
Kanske ska HERREN Gud Sebaot
vara nådig mot dem som är kvar
av Josef.
- 16 Därför säger
HERREN Gud Sebaot, Herren:
På alla torg ska man höra klagan,
på alla gator ska man säga:
"Oj, oj!"

5:8 djupa mörkret Annan översättning: "dödsskuggan" (jfr Ps 23:4). **5:9 starka fästen** Annan översättning: "de mäktiga". **5:10** Jes 29:21, 59:15. **5:11** 5 Mos 28:30, 38f, Ords 22:16, Amos 9:14, Mika 6:15, Sef 1:13. **5:12** 2 Mos 23:6, 4 Mos 35:31, Jes 5:23. **5:12 hindrar de fattiga att få rätt i porten** Annan översättning: "visar bort de fattiga i porten". **5:14** Ps 97:10, Jes 1:16, Rom 12:9. **5:15** Ps 34:15, 97:10, Joel 2:13f, Rom 12:9. **5:16** Jer 9:17f.

Bonden ska man mana till sorg,
och dem som kan
sjunga sorgesång till klagan.

17 I alla vingårdar ska man höra klagan,
för jag ska gå fram mitt ibland er,
säger HERREN.

Herrens dag

18 Ve dem som längtar
efter HERRENS dag!
Varför längtar ni efter den?
Herrens dag är mörker
och inte ljus.

19 Det blir som när man flyr
för ett lejon men möter en björn,
och som när man kommer hem
och stöder handen mot väggen
och blir biten av en orm.

20 Ja, HERRENS dag är mörker
och inte ljus,
becksvart utan en strimma av ljus.

21 Jag hatar era fester, jag föraktar dem,
jag tål inte era högtider.

22 För även om ni offrar
både brännoffer och matoffer åt mig
har jag ingen glädje i dem,
jag vill inte se era gemenskapsoffer
av gödkalvar.

23 Ta bort dina sångers buller ifrån mig,
jag vill inte höra ditt strängospel.

24 Men låt rätten flöda fram som vatten
och rättfärdigheten
som en ständigt rinnande ström.

25 Var det åt mig ni frambar
slaktoffer och matoffer
under de fyrtio åren i öknen,
ni av Israels hus?

26 Ni bar Sickut, er kung,
och Kijjun, er guds stjärna,
era gudabilder som ni gjort åt er.

27 Men jag ska föra er i fångenskap
bortom Damaskus,

5:17 2 Mos 12:12, Jes 16:10. **5:18** Jes 5:19, 30, Jer 17:15f, 30:7, Joel 1:15, 2:2, 11, Amos 9:3, Sef 1:14f, Mal 2:17. **5:19** Job 20:24, Jer 48:44, Amos 9:3. **5:21** 3 Mos 26:31, Ords 15:8, Jes 1:11f, Jer 6:20, 7:22, Mal 2:3. **5:22** Ps 50:8f, 51:18f, Ords 15:8, 21:27, Jer 14:12, Hos 8:13. **5:25** Apg 7:42f. **5:25** Citeras av Stefanus i Apg 7:42f. **5:26** 5 Mos 32:17, Hes 20:16. **5:26 Ni bar** Annan översättning: "Ni ska bära" (under assyrisk fångenskap, jfr vers 27). **5:26 Sickut, er kung** Annan omvokaliserad översättning: "Moloks tält" (så Septuaginta, jfr Apg 7:43). Både Sickut och Kijjun är omvokaliseringar av de assyriska gudarna Sakkut och Kewan. Vokalerna i-u har hämtats från hebr. *shiqqúts*, "vidrighet". **5:26 er guds stjärna** De båda avgudarna förknippades med planeten Saturnus. **5:27 fångenskap bortom Damaskus** Nordrikets stammar fördes bort till Assyrien 722 f Kr (1 Kung 17:23).

säger han vars namn är
HERREN Gud Sebaot.

6

Folkets brist på gudsfruktan

- ¹ Ve de trygga på Sion,
de självsäkra på Samarias berg,
de förnämsta i det främsta folket
som Israels hus vänder sig till!
- ² Dra bort till Kalne och se efter,
gå därifrån till Stora Hamat
och sedan ner till filisteernas Gat.
Är de bättre än rikena här,
eller är deras område
större än ert område?
- ³ Ni skjuter ifrån er den onda dagen
men låter våldet härska hos er.
- ⁴ Ni vilar på divaner av elfenben
och latar er på era bäddar.
Ni äter lamm ur hjorden
och kalvar från gödstallet.
- ⁵ Ni skrålar till harpans ljud
och tänker ut nya musikinstrument
som David.
- ⁶ Ni dricker vin ur stora skålar
och smörjer er med
de finaste oljorna,
men bekymrar er inte
om Josefs skada.
- ⁷ Därför ska de nu vara först
att föras bort i fångenskap.
Då är det slut med skrålet
från dem som latade sig.
- ⁸ Herren GUD
har svurit vid sig själv,
säger HERREN Gud Sebaot:
Jag avskyr Jakobs stolthet
och hatar hans borgar.
Jag ska utlämna staden
med allt som finns i den.
- ⁹ Och det ska ske att om tio män lämnas kvar i samma hus, ska de alla dö.

6:2 1 Mos 10:10, 4 Mos 34:8, 2 Kung 18:34, Jes 10:9. **6:3** Hes 12:22, 27, Amos 5:18, 9:10. **6:4** Hes 34:2f, Amos 3:15.
6:4 *latar er* Annan översättning (så Septuaginta): "festar". **6:5** 1 Krön 15:16, Jes 5:11f. **6:6** *stora skålar* Gyllene dryckesskålar är kända från Assyrien. Sådana skålar användes annars i Israel för att samla upp offerdjurens blod (jfr Sak 9:15). **6:8** Jer 51:14, Amos 8:7.

10 När en släkting och likbrännare vill ta ut benen ur huset och ropar till den som är inne i huset: "Har du någon mer där?" och han svarar: "Ingen", så ska han säga: "Tyst! HERRENS namn får inte nämnas."

11 För se, på HERRENS befallning
ska det stora huset slås i stycken
och det lilla huset i spillror.

12 Springer hästar på klippor
eller plöjer man där med oxar?
Men ni har förvandlat rätten
till gift
och rättfärdighetens frukt
till malört.

13 Ni gläder er över Lo-Debar
och säger:
"Har vi inte intagit Karnajim
med vår egen kraft?"

14 För se, ni av Israels hus, jag ska uppväcka ett folk mot er, säger HERREN Gud Sebaot. Och de ska ansätta er från infartsvägen mot Hamat ända till Arabasänkan.

7

Gräshopporna

1 Detta lät Herren GUD mig se:

Han skapade gräshoppor när sommargräset började växa upp, sommargräset efter kungsslåttern.

2 När de hade slukat allt grönt i landet sade jag: "Herre, HERRE, förlåt! Hur ska Jakob kunna bestå, han som är så liten?"

3 Då ångrade HERREN detta. "Det ska inte ske", sade HERREN.

Elden

4 Detta lät Herren GUD mig se:

Jag såg att Herren GUD kallade på elden för att utföra hans sak. Och elden förtärde det stora djupet och höll på att förtära landet.

5 Då sade jag: "Herre GUD, sluta! Hur ska Jakob kunna bestå, han som är så liten?"

6 Då ångrade HERREN detta. "Inte heller detta ska ske", sade Herren GUD.

Sänklodet

7 Detta lät han mig se:

Jag såg Herren stå på en lodrät mur med ett lod i sin hand.

8 Och HERREN sade till mig: "Vad ser du, Amos?" Jag svarade: "Ett lod." Då sade HERREN: "Se, jag ska hänga upp ett lod mitt ibland mitt folk Israel. Jag ska inte skona dem en gång till.

6:10 Amos 8:3. 6:10 *likbrännare* Annan översättning: "liksmörjaren" (jfr Joh 19:40). Kroppar kremerades normalt inte i Israel. 6:10 *HERRENS namn får inte nämnas* En försäkran underströks ofta med eden "så sant HERREN lever" (jfr t ex Rut 3:19, Hos 4:15), vilket nu undveks av rädsla. 6:12 Hos 10:4, Amos 5:7. 6:13 1 Kung 22:11, Mika 4:13. 6:13 *Lo-Debar ... Karnajim* Orter strax öster om Jordanfloden som nyligen hade erövrats av kung Jerobeam II (2 Kung 14:25). Orden betyder "ingenting" och "två horn", vilket symboliserar styrka. 6:14 2 Kung 14:25. 6:14 *Hamat ... Arabasänkan* Israels östra gräns (från norr till söder), nyligen utvidgad enligt en profetia av Jona (2 Kung 14:25). 7:1 *kungsslåttern* Kanske en skatt i hö för kungens vagnshästar (jfr 1 Sam 8:11f, 1 Kung 9:19). 7:3 1 Mos 18:26, 2 Mos 32:14, Jer 18:8f. 7:5 4 Mos 11:2, Ps 85:5. 7:7 2 Kung 21:13, Jes 34:11. 7:7 *lod* Ett mätsnöre med en blytyngd i änden som visar om en byggd mur är "lodrät". 7:8 Jes 34:11, Amos 8:2.

⁹ Isaks offerhöjder ska bli ödelagda och Israels helgedomar förstörda, och mot Jerobeams hus ska jag resa mig med svärdet.”

Amos och prästen i Betel

¹⁰ Amasja, prästen i Betel, sände bud till Israels kung Jerobeam och lät säga: ”Amos konspirerar mot dig mitt ibland Israels folk. Landet står inte ut med allt hans ordande,
¹¹ för Amos har sagt: Jerobeam ska dö för svärd och Israel ska föras bort i fångenskap från sitt land.”

¹² Och Amasja sade till Amos: ”Du siare, ge dig i väg och fly till Juda land. Tjäna ditt levebröd där och profetera där!

¹³ I Betel får du inte profetera mer, för det är en kunglig helgedom och ett rikets tempel.”

¹⁴ Amos svarade Amasja: ”Jag är ingen profet, ingen profetlärjunge. Jag är boskapsherde och odlar mullbärsfikon.

¹⁵ Men HERREN tog mig från hjorden och HERREN sade till mig: Gå och profetera för mitt folk Israel.

¹⁶ Så hör nu HERRENS ord:

Du säger:

Profetera inte mot Israel
och tala inte mot Isaks hus.

¹⁷ Därför säger HERREN så:

Din hustru ska bli
en prostituerad i staden,
dina söner och döttrar
ska falla för svärd,
din jord ska utskiftas
med mätsnöre.
Själv ska du dö i ett orent land,
och Israel ska föras bort
i fångenskap från sitt land.”

8

Israel har mognat för dom

¹ Detta lät Herren GUD mig se: Jag såg en korg med mogen frukt.

² Han sade: ”Vad ser du, Amos?” Jag svarade: ”En korg med mogen frukt.” Då sade HERREN till mig: ”Slutet har kommit för mitt folk Israel. Jag ska inte skona dem igen.

³ Sångerna i borgen ska på den dagen övergå i klagan, säger Herren GUD. Döda kroppar i mängd ska i tysthet kastas överallt.”

⁴ Hör detta,
ni som trampar på den fattige
och vill göra slut på de svaga
i landet,

⁵ ni som säger:
”När är nymånadsdagen slut

7:9 2 Kung 15:10, 12, 17:20f. **7:10** Jer 38:4. **7:12** 1 Sam 9:9, Amos 2:12. **7:13 kunglig helgedom** Betels tempel var instiftat av nordrikets kungar för politiska syften (1 Kung 12:27f) och stod i opposition mot Guds tempel i Jerusalem (2 Krön 11:13f). **7:14** 1 Kung 20:35, 2 Kung 2:3f, Amos 1:1, Luk 19:4. **7:14 profetlärjunge** Medlem i organiserad grupp av yrkesprofeter (se t ex 2 Kung 2, 4: 38, 6:1 etc). **7:14 mullbärsfikon** En enklare sort av fikon som fungerade som fattigmansmat. **7:15** 2 Sam 7:8, Jer 1:7. **7:16** Mika 2:6. **7:17** 2 Kung 17:6, 18, 24. **8:2** Amos 7:8. **8:3** Amos 6:10. **8:4** Amos 2:7. **8:4 svaga** Andra handskrifter: ”ödmjuka”. **8:5** 5 Mos 25:13f.

- så vi får sälja säd,
och sabbaten
så vi får öppna kornboden?
Då ska vi minska efa-måttet
och höja priset
och fuska med vågen
så att den ljuger.
- ⁶ Då ska vi köpa de utblottade
för pengar
och den fattige för ett par skor,
och sälja spillet som säd.”
- ⁷ HERREN har svurit vid Jakobs stolthet:
Aldrig ska jag glömma
någon av deras gärningar.
- ⁸ Skulle inte landet darra
när sådant sker,
och skulle inte alla dess invånare
sörja?
Skulle inte hela landet
höja sig som Nilen
och röras upp och åter sjunka
som Egyptens flod?
- ⁹ Det ska ske på den dagen,
säger Herren GUD,
att jag ska låta solen
gå ner vid middagstid
och lägga landet i mörker
mitt på ljusa dagen.
- ¹⁰ Jag ska förvandla era högtider
till sorg
och alla era sånger
till klagovisor.
Jag ska klä allas höfter med säcktyg
och göra alla huvuden skalliga.
Jag ska låta det bli
som när man sörjer ende sonen
och låta det sluta som en bitter dag.
- ¹¹ Se, dagar ska komma,
säger Herren GUD,
då jag sänder hunger i landet –
inte en hunger efter bröd,
inte en törst efter vatten,
utan efter att höra HERRENS ord.
- ¹² De ska irra omkring från hav till hav

8:5 efa-måttet Ca 22 liter. De som sålde med snåla mått lurade till sig pengar (jfr Ords 11:1, 20:10). **8:6** Amos 2:6.
8:8 Ps 18:8, 60:4, Amos 9:5. **8:8 höja sig som Nilen ... åter sjunka** Vattenståndet i Nilen har historiskt stigit ca tio meter under september-oktober varje år, fram till dess att Assuandammen byggdes år 1970. **8:9** Mika 3:6. **8:10** Jer 6:26, 48:37, Hes 7:18, Sak 12:10. **8:11** 1 Sam 3:1.

och springa hit och dit
 från norr till öster
 för att söka efter HERRENS ord,
 men de ska inte finna det.
 13 På den dagen
 ska vackra unga kvinnor
 och unga män tyna bort av törst,
 14 de som svär vid Samarias skam
 och säger: "Leve din gud, Dan!"
 och "Leve vägen
 till Beer-Sheba!"
 De ska falla och inte resa sig mer.

9

Israels förödelse

1 Jag såg Herren stå vid altaret,
 och han sade:
 Slå till pelarhuvudena
 så att trösklarna skakar,
 och låt spillrorna falla
 över huvudet på dem alla.
 Dem som är kvar
 ska jag döda med svärd.
 Ingen av dem ska kunna fly,
 ingen av dem ska kunna
 rädda sig.
 2 Även om de bröt sig in i dödsriket
 skulle min hand
 hämta dem därifrån,
 även om de steg upp till himlen
 skulle jag störta ner dem därifrån.
 3 Även om de gömde sig
 på toppen av Karmel
 skulle jag hitta dem där
 och hämta ner dem.
 Även om de gömde sig
 för min blick på havets botten
 skulle jag där befalla ormen
 att bita dem.
 4 Även om de gick i fångenskap
 framför sina fiender
 skulle jag där befalla svärdet
 att komma och döda dem.
 Och jag ska fästa min blick på dem
 till deras olycka
 och inte till deras lycka.

8:14 5 Mos 9:21, 1 Kung 12:29, Hos 8:5, Amos 5:5. **8:14 Samarias skam** Syftar förmodligen på den kananeiska fruktbarhetsgudinnan Ashera (jfr 2 Kung 17:30). Annan översättning: "Ashima i Samarien", en syrisk avgud som började införas vid denna tid. **8:14 Dan ... Beer-Sheba** Israels mest avlägsna norra och södra ort, jfr "från Smygehuk till Treriksröset". Båda städerna hyste avgudaaltaren (1 Kung 12:29, 2 Kung 23:8, Amos 5:5). **9:1** Hes 9:5f, Amos 2:14. **9:2** Ps 139:7f, Ob v 4. **9:3** Jes 27:1, Jer 16:16f, Amos 5:19. **9:3 Karmel** Bergsrygg vid Israels kust i nordväst som höjer sig 550 meter över vattenytan. **9:4** Ps 34:17, Jer 21:10, 39:16, 44:11.

- 5 Herren GUD Sebaot
rör vid jorden och den smälter,
och alla dess invånare sörjer.
Hela jorden höjer sig som Nilen
och sjunker åter
som Egyptens flod.
- 6 Han bygger sin sal i himlen
och grundar sitt valv över jorden,
han kallar på havets vatten
och öser ut det över jordens yta –
HERREN är hans namn.
- 7 Är ni inte som nubierna
i mina ögon, ni Israels barn?
säger HERREN.
Förde jag inte Israel
upp ur Egyptens land,
filisteerna från Kaftor
och arameerna från Kir?
- 8 Se, Herren GUDS ögon
är emot detta syndiga rike,
och jag ska utplåna det
från jordens yta.
Ändå vill jag inte utplåna
Jakobs hus helt,
säger HERREN.
- 9 För se, jag befaller att Israels hus
ska sållas bland alla hednafolk
som man siktar i ett såll.
Inte minsta korn
ska falla till marken.
- 10 Alla syndare i mitt folk
ska dö för svärd, de som säger:
”Olyckan når oss inte,
den kommer inte i närheten
av oss.”

Löfte om upprättelse

- 11 På den dagen ska jag resa upp
Davids fallna hydda,
mura igen dess sprickor
och resa upp dess ruiner.
Jag ska bygga upp den
som i forna dagar,
- 12 så att de kan ta i besittning
vad som är kvar av Edom

9:5 Dom 5:4, Ps 104:32, Amos 8:8, Mika 1:4, Nah 1:5. **9:6** Ps 104:3, Amos 4:13, 5:8. **9:7** 1 Mos 10:14, 5 Mos 2:23, Amos 1:5.
9:7 Kaftor Filisteerna kom till Gazaremsan på 1200-talet f Kr från Kreta och andra medelhavsöar. **9:8** Ps 34:17, Jer 30:11, Sak 4:10, 1 Petr 3:12. **9:9 Inte minsta korn** Såll brukar släppa igenom stoft och bevara sädeskornen (jfr Luk 22:31). Annan översättning: ”Inte en sten” (grövre såll under antiken kan ha fungerat tvärtom). **9:10** Amos 6:3, Ob v 3. **9:11** Jer 24:6, 31:28, Apg 15:16f. **9:11** Citeras av Jakob i Apg 15:16f som profetia om hur hedningarna inlemmas i tron på Kristus. Att uttala sitt namn över något innebar ägande och beskydd (jfr Jak 2:7). **9:12** 4 Mos 24:18, 5 Mos 28:10, Jes 44:5.

och av alla hednafolk
över vilka mitt namn har nämnts,
säger HERREN som gör detta.

- 13 Se, dagar ska komma, säger HERREN,
då plöjaren ska följa
skördemannen i spåren
och druvtramparen
såningsmannen,
då bergen ska drypa av druvsaft
och alla höjder flöda över.
- 14 Jag ska göra slut
på mitt folk Israels fångenskap.
De ska bygga upp ödelagda städer
och få bo i dem,
de ska plantera vingårdar
och få dricka vinet från dem,
de ska anlägga trädgårdar
och få äta deras frukt.
- 15 Jag ska plantera dem
i deras eget land.
De ska inte mer ryckas upp
ur det land som jag gett dem,
säger HERREN din Gud.

Obadja

Obadjas bok ("Herrens tjänare") är en domsprofetia över Edom, Israels granne söder om Döda havet, för att de gjort gemensam sak med Israels fiender när dessa intog Jerusalem (v 11-14). Om detta syftar på filisteernas och arabernas plundring av Jerusalem på 840-talet f Kr (2 Krön 21:10, 16f) var Obadja den tidigaste av skriftprofeterna. Han kan då ha varit en av kung Joshafats furstar som lärde ut lagen i Juda (2 Krön 17:7). Namnet var dock mycket vanligt och Obadja kan inte identifieras med säkerhet.

Bokens innehåll passar också in på tiden kring Jerusalems förstörelse år 587 f Kr (jfr Ps 137:7, Klag 4:21f, Hes 25:12f, 35:1f). Flera verser och uttryck från Obadja används av profeten Jeremia i Jer 49:7f.

Domsord över Edom

¹ Obadjas profetia.

Så säger Herren Gud om Edom:

Vi har hört ett budskap
från Herren,
och en budbärare är utsänd
bland hednafolken:
"Upp, låt oss resa oss
och strida mot Edom!"

² Se, jag har gjort dig obetydlig
bland hednafolken,
djupt föraktad är du.

³ Ditt hjärtas övermod
har bedragit dig
där du bor bland bergsklyftorna
i din höga boning
och säger i ditt hjärta:
"Vem kan störta mig
till jorden?"

⁴ Om du än svävade högt som örnen
och byggde ditt bo
mitt bland stjärnorna,
så skulle jag ändå
störta ner dig därifrån,
säger Herren.

⁵ Om tjuvar kommer till dig
eller plundrare om natten,
då är det ute med dig!
Ska de inte stjäla
tills de fått nog?
Om vinbärgare kommer till dig,
ska de då lämna en efterskörd?

⁶ Hur genomsökt ska inte Esau bli!
Hans dolda skatter ska letas fram.

- ⁷ Alla som var i förbund med dig
ska driva dig till gränsen,
de som levde i fred med dig
ska bedra dig
och bli dig övermäktiga,
de som äter ditt bröd
ska lägga en snara under dig.
Det finns inget förstånd hos dem.
- ⁸ Ska jag inte på den dagen,
säger Herren,
förgöra de visa i Edom
och allt förstånd på Esaus berg?
- ⁹ Dina hjältar, Teman,
ska slås av förfäran,
och var man på Esaus berg
ska bli utrotad och dräpt.
- ¹⁰ För våld mot din broder Jakob
ska du täckas med skam
och utrotas till evig tid.
- ¹¹ Den dag du stod på avstånd,
den dag då främlingar
förde bort hans rikedom
och utlänningar drog in
genom hans portar
och kastade lott om Jerusalem,
då var du också som en av dem.
- ¹² Se inte med skadeglädje
på din broders dag,
på hans olyckas dag,
gläd dig inte över Juda barn
på deras undergångs dag,
öppna inte din mun så stort
på nödens dag.
- ¹³ Dra inte in genom mitt folks port
på deras ofärds dag,
se inte med skadeglädje
på hans olycka, du också,
på hans ofärds dag,
sträck inte din hand
efter hans rikedomar
på hans ofärds dag.
- ¹⁴ Stå inte vid vägskälet
för att hugga ner hans flyktingar
och utlämna inte hans överlevande
på nödens dag.

Herrens dag

- ¹⁵ För Herrens dag är nära

för alla hednafolk.
Så som du har gjort
ska det göras mot dig,
dina gärningar
ska komma tillbaka
över ditt eget huvud.

¹⁶ Så som ni har druckit
på mitt heliga berg
ska alla hednafolk få dricka
utan uppehåll.
De ska dricka, de ska svälja,
de ska bli som om
de aldrig funnits.

¹⁷ Men på Sions berg
ska det finnas en räddad skara.
Det ska vara en helig plats,
och Jakobs hus ska åter
få råda över sina besittningar.

¹⁸ Då ska Jakobs hus bli en eld
och Josefs hus en låga,
och Esaus hus ska vara som strå,
och de ska tända eld på dem
och förtära dem.
Ingen av Esaus hus
ska komma undan,
för Herren har talat.

¹⁹ Då ska de som bor i Negev ta Esaus berg i besittning. De som bor i Låglandet ska ta filisteernas land. Man ska ta Efraims land och Samariens mark i besittning, och Benjamin ska ta Gilead.

²⁰ Och de som förts bort av denna Israels här, de som bor i Kanaan ända till Sarefat, liksom de som förts bort från Jerusalem, de som bor i Sefarad, dessa ska ta Negev's städer i besittning.

²¹ Frälsare ska dra upp på Sions berg för att döma Esaus berg.
Och riket ska tillhöra Herren.

1:16 dricka Herrens dom framställs som en bågare att dricka (jfr Jer 25:15f, Upp 16:19). **1:16 utan uppehåll** Andra handskrifter: "omkring". **1:17 en räddad skara** Annan översättning: "en räddning". **1:19** **1:20 Sarefat** Kuststad drygt 2 mil norr om Tyrus i nuvarande Libanon. **1:20 Sefarad** Troligen mediska Saparda i västra nuvarande Iran, eller möjligen Sardes i västra nuvarande Turkiet. **1:21 Frälsare** Andra handskrifter (Septuaginta): "De frälsta".

Jona

Profeten Jona ("duva") verkade under Jerobeam II:s regeringstid (ca 793-753 f Kr) och profeterade då om utvidgade gränser för Israel (2 Kung 14:25). Han var från Gat-Hahefer som låg nära Nasaret i Galileen (Jos 19:13). Jonas bok skildrar hur han först trotsar Guds kallelse (kap 1-2), men sedan kommer som första "hednamissionär" (3-4) till stormakten Assyriens huvudstad Nineve, som låg vid nuvarande Mosul i norra Irak, 130 mil nordost om Israel.

Jonas kallelse och flykt

¹ Herrens ord kom till Jona, Amittajs son. Han sade:

² "Bryt upp och bege dig till den stora staden Nineve och predika mot den, för deras ondska har kommit upp inför mitt ansikte."

³ Men Jona bröt upp för att fly till Tarshish, bort från Herrens ansikte. Och han kom ner till Jafo och fann där ett skepp som skulle gå till Tarshish. Han betalade för resan och gick sedan ombord för att resa med dem till Tarshish, bort från Herrens ansikte.

⁴ Men Herren sände en stark vind över havet, och det blev en våldsam storm så att skeppet var nära att krossas.

⁵ Sjömännen blev förskräckta och ropade var och en till sin gud, och de vräkte lasten överbord för att lätta skeppet.

Men Jona hade gått ner i skeppets inre och låg där i djup sömn.

⁶ Då kom skeppets kapten till honom och sade: "Hur kan du sova? Gå upp och ropa till din gud! Kanske ska den guden tänka på oss så att vi inte går under."

⁷ De sade till varandra: "Kom, vi kastar lott så att vi får veta vem som har dragit den här olyckan över oss." Och när de kastade lott, föll lotten på Jona.

⁸ Då sade de till honom: "Berätta för oss vem som är orsak till att den här olyckan har drabbat oss. Vad är ditt ärende och varifrån kommer du? Från vilket land är du och vilket folk tillhör du?"

⁹ Han svarade dem: "Jag är hebré, och jag fruktar Herren, himlens Gud som har gjort havet och det torra."

¹⁰ Då greps männen av stark fruktan och sade till honom: "Vad har du gjort!" Av det han berättade fick männen veta att han flydde bort från Herrens ansikte.

¹¹ Havet stormade mer och mer, och de sade till honom: "Vad ska vi göra med dig så att havet lugnar sig för oss?"

¹² Han svarade dem: "Ta och kasta mig i havet, så blir havet lugnt. För jag vet att det är på grund av mig som den här starka stormen har drabbat er."

¹³ Männen rodde för att komma tillbaka till land, men de kunde inte, för havet stormade allt värre mot dem.

¹⁴ Då ropade de till Herren och sade: "Herre, låt oss inte gå under för den här mannens skull och låt inte oskyldigt blod komma över oss, för du, Herre, har handlat efter din vilja."

¹⁵ Sedan tog de Jona och kastade honom i havet. Då lade sig havets raseri.

¹⁶ Och männen greps av stor fruktan för Herren, och de offrade slaktoffer åt Herren och gav löften.

1:2 1 Mos 10:11f, 18:20, 19:13, Hos 7:2, Jona 3:2. **1:2 deras ondska** Assyrierna var beryktade för sin grymhet (jfr Jes 10:5f, Nah 3:1). Många av deras reliefer som bevarats till i dag stoltserar med tortyrscener och avhuggna huvuden.

1:3 Jafo ... Tarshish Nuvarande Jaffa, Jerusalem's hamnstad (2 Krön 2:16), och troligen Spanien. **1:5** Apg 27:18f.

1:7 Ords 16:33.

2

Jonas bön i fiskens buk

¹ Men Herren sände en stor fisk som slukade Jona, och han var i fiskens buk i tre dagar och tre nätter.

² Och Jona bad till Herren sin Gud i fiskens buk.

³ Han sade:

”Jag ropade till Herren i min nöd,
och han svarade mig.

Från dödsrikets buk
ropade jag på hjälp,
och du hörde min röst.

⁴ Du kastade mig i djupet,
mitt i havet,
och strömmarna omslöt mig,
alla dina böljor och vågor
svepte över mig.

⁵ Jag tänkte: Jag är fördriven
från dina ögon.
Men jag ska åter få se
ditt heliga tempel.

⁶ Vattnet omslöt mig ända till halsen,
djupet omgav mig,
sjögräs snärjde sig
runt mitt huvud.

⁷ Jag sjönk ner till bergens grund
med jordens bommar
bakom mig för evigt –
men du förde mig levande
upp ur graven, Herre min Gud.

⁸ När min själ tynade bort i mig
tänkte jag på Herren,
och min bön nådde dig
i ditt heliga tempel.

⁹ De som håller fast vid
tomma avgudar
överger den nåd de fått.

¹⁰ Men jag ska offra till dig
med tacksägelse,
det jag lovat ska jag uppfylla.
Frälsningen finns hos Herren!”

¹¹ Och Herren talade till fisken, och den kastade upp Jona på torra land.

2:1 Matt 12:40, 16:4, Luk 11:29f. **2:1 en stor fisk** Flera arter har föreslagits, t ex kaskelotvalen som ibland rör sig i Medelhavet (under antiken skilde man inte mellan fiskar och havslevande däggdjur). **2:1 tre dagar och tre nätter** Citeras av Jesus som en profetisk förebild till hans tid i graven (se Matt 12:40 med not). **2:3** Ps 77:3f, 120:1, 130:1. **2:4** Ps 42:8. **2:5** Ps 31:23. **2:5 Men jag ska åter få se** Annan översättning (så Septuaginta): ”Ska jag få återse ...?”. **2:6** Ps 18:6, 69:2f, Klag 3:54f. **2:6 till halsen** Annan översättning: ”inpå livet”, ”in till själen”. **2:7** Ps 18:6f, 30:4. **2:7 grund** Annan översättning (så Septuaginta): ”sprickor”. **2:9** 5 Mos 32:21, Ps 31:7, 144:2. **2:10** Ps 3:9, 50:14, 116:17.

3

Jona i Nineve

¹ Herrens ord kom för andra gången till Jona. Han sade:

² "Bryt upp och bege dig till Nineve, den stora staden, och predika för den det budskap jag ger dig."

³ Då bröt Jona upp och begav sig till Nineve enligt Herrens ord. Men Nineve var en stor stad inför Gud, tre dagsresor lång.

⁴ Jona gick en dagsresa in i staden och predikade och sade: "Om fyrtio dagar ska Nineve förstöras."

⁵ Och folket i Nineve trodde Gud. De utlyste en fasta och klädde sig i säcktyg, från den störste av dem till den minste.

⁶ När budskapet nådde kungen i Nineve reste han sig från sin tron, tog av sin mantel och klädde sig i säcktyg och satte sig i aska.

⁷ Sedan utropade och förkunnade man i Nineve enligt kungens och hans stormäns befallning: "Varken människor eller djur, kor eller får ska smaka något. De får inte beta eller dricka.

⁸ Både människor och djur ska klä sig i säcktyg. Var och en ska ropa till Gud med kraft och vända om från sin onda väg och de övergrepp han begår.

⁹ Vem vet, då kanske Gud vänder om och ångrar sig och vänder sig från sin glödande vrede så att vi inte går under."

¹⁰ När Gud såg vad de gjorde, att de vände om från sin onda väg, ångrade han det onda som han hade hotat att göra mot dem och gjorde det inte.

4

Jonas otålighet och Herrens svar

¹ Men Jona tog mycket illa vid sig och blev arg.

² Han bad till Herren och sade: "O Herre, var det inte det jag sade när jag var kvar i mitt land! Därför ville jag förekomma det och fly till Tarshish. Jag visste ju att du är en nådig och barmhärtig Gud, sen till vrede och stor i nåd och beredd att ångra det onda.

³ Ta nu mitt liv, Herre, för jag vill hellre dö än leva."

⁴ Men Herren sade: "Har du rätt att vara arg?"

⁵ Jona gick ut ur staden och satte sig öster om den. Där gjorde han sig en hydda och satt i skuggan under den för att se hur det skulle gå med staden.

⁶ Och Herren Gud lät en ricinbuske växa upp över Jona för att ge skugga åt hans huvud och befria honom från hans missmod. Jona var mycket glad över ricinbusken.

⁷ Men dagen därpå, när gryningen kom, sände Gud maskar som angrep ricinbusken så att den vissnade ner.

⁸ När sedan solen gick upp sände Gud en brännande östanvind, och solen gassade på Jonas huvud så att han blev helt utmattad. Då önskade han sig döden och sade: "Jag vill hellre dö än leva."

3:2 Jer 1:17, Hes 2:7, Jona 1:2. **3:3** Jona 4:11. **3:3 tre dagsresor lång** Troligen den tid det tog att besöka varje plats i staden. Nineve hade 120 000 invånare (jfr 4:11) och var en av den tidens största städer. **3:4 förstöras** Grundtextens ord används också om Sodoms undergång (1 Mos 19:25). Annan översättning: "förvandlas" (1 Sam 10:9, Sef 3:9). **3:5** Dan 9:3, Joel 2:15, Matt 12:41, Luk 11:32. **3:5 folket i Nineve** Nämns av Jesus som exempel på omvända syndare (Matt 12:41). **3:5 säcktyg ... aska** Ett uttryck för djup sorg och ånger (jfr Dan 9:3, Matt 11:21). **3:6 kungen i Nineve** Kanske Ashur-Dan III som regerade 773-756 f Kr, en orolig tid för Assyrien präglad av motgångar, svält, uppror, jordbävning och en total solförmörkelse år 763 f Kr. **3:8** Job 39:3, Ps 104:27, 147:9, Jer 4:8, 18:11, 26:3, Joel 1:20. **3:9** 2 Sam 12:22, Jer 18:8, Joel 2:14. **3:10** 1 Mos 6:6, 2 Mos 32:14, Jer 26:19, Amos 7:3, 6. **4:2** 2 Mos 34:6f, 4 Mos 14:18, 1 Sam 15:29, Neh 9:17, Ps 86:5, 15, 103:8, 145:8, Joel 2:13, Nah 1:3. **4:3** 1 Kung 19:4, Job 7:16, 10:1. **4:6 ricinbuske** Annan översättning (så Septuaginta): "kurbits", en snabbväxande klättranka. **4:8** Ps 121:6, Jes 49:10.

⁹ Men Gud sade till Jona: "Har du rätt att vara arg över ricinbusken?" Han svarade: "Jag har rätt att vara så arg att jag kan dö."

¹⁰ Då sade Herren: "Du bryr dig om ricinbusken, som du inte har lagt någon möda på och inte har odlat, som kom till på en natt och försvann efter en natt.

¹¹ Skulle då inte jag bry mig om Nineve, den stora staden, där det finns mer än 120 000 människor som inte kan skilja mellan höger och vänster, och dessutom många djur?"

Mika

Profeten Mika (kortform av Mikael, "vem är som Gud") verkade i sydriket Juda ca 740-700 f Kr, samtida med Hosea och Jesaja (se not till 4:1). Han varnade för nordriket Israels fall 722 f Kr (1:6) och hur sydriket Juda skulle härjas 701 f Kr (1:10f). I sin förkunnelse kritiserar han folkets oärlighet och sociala orättvisor (2-3) samt avgudadyrkan (5:12f), och profeterar samtidigt om kommande frälsning och upprättelse (4-5, 7). Mest känd är profetian om Messias som ska födas i Betlehem (5:2).

Domsord över Juda och Israel

¹ HERRENS ord till Mika från Moreshet, när Jotam, Ahas och Hiskia var kungar i Juda. Detta är vad han såg om Samaria och Jerusalem.

- ² Hör alla folk, lyssna du jord
med allt som är på den!
Herren GUD
ska vara ett vittne mot er,
Herren från sitt heliga tempel,
- ³ för HERREN träder fram
ur sin boning,
han stiger ner och går fram
över jordens höjder.
- ⁴ Bergen smälter under honom
och dalarna bryter fram
som vaxet för elden,
som vatten som störtar
utför branten.
- ⁵ Allt detta sker för Jakobs brott,
för synden hos Israels hus.
Vem är skyldig till Jakobs brott?
Är det inte Samaria?
Och vem till Juda offerhöjder?
Är det inte Jerusalem?
- ⁶ Därför ska jag göra Samaria
till en stenhög på marken,
till en plats för vinodling.
Jag ska vräka hennes stenar
ner i dalen
och blotta hennes grundvalar.
- ⁷ Alla hennes avgudabilder
ska krossas,
alla hennes otuktsgåvor
ska brännas upp i eld,
alla hennes avgudar

1:1 2 Kung 15:32, 16:1, 18:1, Jes 1:1, Jer 26:18. **1:1 Moreshet** Befäst stad ca 3 mil sydväst om Jerusalem. **1:1 Jotam, Ahas och Hiskia** Regeade 750-735, 735-715 och 715-687 f Kr. Se 2 Kung 15:32f, 16:1f och 18:1f samt 2 Krön 27, 28 och 29-32). **1:2** 5 Mos 32:1, 1 Kung 22:28, Ps 11:4, 50:4, Jes 1:2, Jer 25:30. **1:3** 1 Mos 11:7, Jes 26:21, Amos 4:13. **1:4** 2 Mos 19:18, Ps 68:3, 97:5, Amos 9:5, Nah 1:5. **1:5 offerhöjder** Andra handskrifter (Septuaginta och Peshitta): "synd". **1:6 Samaria** Nordrikets huvudstad (1 Kung 16:24), som föll efter tre års belägring (2 Kung 17). **1:7** 5 Mos 23:18, Hos 2:5, 12.

ska jag förstöra.
För hon har skaffat dem
genom otuktslön,
och otuktslön ska de bli igen.

- 8 Därför ska jag klaga och jämra mig,
jag ska gå barfota och naken.
Jag ska yla som en schakal
och klaga som en struts,
9 för hennes sår kan inte läkas,
det har kommit ända till Juda,
det har nått ända till mitt folks port,
ända till Jerusalem.
- 10 Förkunna det inte i Gat,
gråt inte så bittert!
I Bet-Leafra vältrar jag mig
i stoftet.
- 11 Dra ut i nakenhet och skam,
ni som bor i Shafir!
De som bor i Saanan
vågar sig inte ut.
Sorgeropen i Bet-Haesel
gör att ni inte kan stanna där.
- 12 De som bor i Marot
våndas efter det goda,
för en olycka har kommit
från HERREN till Jerusalems port.
- 13 Spänn travare för vagnen,
ni som bor i Lakish,
ni som var orsaken till synd
hos dottern Sion,
för det var hos er man fann
Israels överträdelser.
- 14 Därför ska du ge skiljebrev
åt Moreshet-Gat.
Husen i Aksib har blivit
som en lögn för Israels kungar.
- 15 Än en gång ska jag låta erövraren
drabba er, ni som bor i Maresha.
Israels härlighet ska komma
till Adullam.

16 Raka dig skallig

1:7 otuktslön Avgudatemplens skatter, intjänade genom tempelprostitution eller andra avgudakulter, skulle nu plundras av andra avgudadyrkande folk. **1:8** Job 30:28f, Jes 20:3. **1:8 struts** Annan översättning: "uggla". **1:9** 2 Kung 18:13, Jer 15:18. **1:10** 2 Sam 1:20. **1:10 Förkunna det inte i Gat** Anspelning på Davids klagosång efter filisteernas invasion (2 Sam 1:20). **1:11** Jer 6:25. **1:12** Jes 45:7, Amos 3:6. **1:13** Jos 15:39, 2 Kung 19:8, Jes 36:2. **1:14** Jos 15:44, 19:29, Jer 15:18. **1:15** Jos 15:35, 44, 1 Sam 22:1. **1:15** De uppräknade orterna i vers 10-15 låg i Låglandet sydväst om Jerusalem runt Mikas hemstad Moreshet-Gat. De härjades av assyriern Sanherib 701 f Kr (2 Kung 18:13, 2 Krön 32:1). I verserna finns flera anspelningar på ortnamnen (t ex Leafra, "i stoft", och Aksib, "sviker"). **1:15 Adullam** Hit flydde David en gång från Gat (2 Sam 22:1). **1:16 Raka dig skallig** Uttryck för svår sorg (jfr Job 1:20, Jer 41:5).

och skär av ditt hår
 för barnen som var din glädje.
 Gör ditt huvud kalt som gamens,
 för de ska föras bort från dig.

2

Domsord över förtryckare

- ¹ Ve dem som tänker ut fördärv
 och planerar ondska
 på sin bädd.
 När morgonen gryr
 sätter de planerna i verket,
 för det står i deras makt.
- ² De har begär till åkrar
 och roffar åt sig dem,
 till hus och lägger beslag
 på dem.
 De brukar våld
 mot människor och hus,
 mot en man och hans egendom.
- ³ Därför säger HERREN så:
 Se, jag planerar olycka
 mot det här släktet.
 Ni ska inte kunna rädda
 era halsar från det,
 och ni ska inte gå så stolta,
 för det blir en ond tid.
- ⁴ På den dagen
 ska man ta upp nidvisor över er
 och klaga i en klagosång.
 Man ska säga:
 ”Vi är helt förstörda,
 han ändrar mitt folks arvslott.
 Ack, att han rycker den ifrån mig!
 Han ger våra åkrar åt förrädare.”
- ⁵ Därför ska det inte finnas
 någon hos dig som får
 spänna mätsnöre över en jordlott
 i HERRENS församling.
- ⁶ ”Sluta predika”, så predikar de.
 ”Om sådant får man inte predika,
 ska aldrig smädelserna ta slut!”
- ⁷ Är det så du talar, du Jakobs hus?
 Har HERRENS Ande varit otålig?
 Är hans gärningar sådana?
 Är inte mina ord goda

- mot den som lever rättfärdigt?
 8 Men sedan en tid har mitt folk
 rest sig som en fiende.
 Ni sliter manteln av dem
 som går trygga på vägen
 och inte vill veta av någon strid.
 9 Ni driver ut mitt folks kvinnor
 från hemmen
 som var deras glädje.
 Ni tar min härlighet
 från deras barn för alltid.
 10 Res er och gå er väg,
 här har ni ingen viloplats.
 Orenheten drar er i fördärvet,
 i fruktansvärt fördärv.
 11 Om någon skulle komma
 med tomt prat, svek och lögn
 och säga:
 ”Jag kan profetera för dig
 om vin och starka drycker” –
 då skulle han passa som profet
 för detta folk!

Löfte om en befriare

- 12 Jag ska församla dig,
 Jakob, hela ditt folk.
 Jag ska samla
 dem som är kvar av Israel,
 jag ska föra dem tillsammans
 som fåren till fållan,
 som en hjord till dess betesmark,
 det ska bli ett sorl av människor.
 13 En som banar väg
 drar ut framför dem,
 de bryter fram och tågar i väg
 och vandrar ut genom porten.
 Deras kung tågar framför dem,
 HERREN går i spetsen för dem.

3

Förfallet bland Israels ledare

- 1 Jag sade:
 Hör, ni hövdingar i Jakob,
 ni furstar över Israels hus:
 Är det inte er sak
 att veta vad som är rätt?
 2 Men ni hatar det goda
 och älskar det onda,
 ni sliter huden av människor

2:9 2 Mos 22:25f, Matt 23:14. **2:10** 3 Mos 18:25, 28, Ps 106:35f. **2:11** Jes 30:9f, Hes 13:3, 19, Mika 3:5. **2:11 profetera**
 ... **om vin** Falska profeter profeterade ofta vad de mäktiga ville höra (jfr 1 Kung 22:6, Jer 28:1f), till skillnad från Israels
 sanna profeter (jfr 3:8). **2:12** Jes 11:12, 40:11, Jer 23:3f, 29:14, 31:8f, Hes 37:22f, Hos 1:11, Joh 10:11f, Rom 11:26. **2:13**
 Jes 52:12. **3:1** Jer 5:4f. **3:2** Amos 5:14f.

- och köttet från deras ben.
3 Ni äter mitt folks kött
och flår huden av dem
och krossar deras ben
för att stycka dem
likt något man kastar i grytan,
som kött i kitteln.
4 När de då ropar till HERREN
ska han inte svara dem.
För det onda de gjort
ska han dölja sitt ansikte för dem.
- 5 Så säger HERREN om profeterna
som vilseleder mitt folk,
som ropar: "Allt är väl!"
när de får något att tugga
med sina tänder.
Men mot den som inte
ger dem något i munnen
blåser de upp till helig strid.
- 6 Därför ska ni få en natt utan syner
och mörker utan spådomar.
Solen ska gå ner över profeterna
och dagen bli mörk över dem.
- 7 Siarna ska stå med skam
och spåmännen blygas.
De ska alla täcka sitt skägg,
för inget svar kommer från Gud.
- 8 Men jag är full av kraft,
av HERRENS Ande
och rätt och styrka,
för att förkunna för Jakob hans brott
och för Israel hans synd.
- 9 Hör nu detta,
ni hövdingar över Jakobs hus
och furstar över Israels hus:
Ni avskyr det som är rätt
och förvrider allt som är rakt,
10 ni bygger upp Sion med blod
och Jerusalem med ondska.
- 11 Stadens hövdingar dömer för mutor,
prästerna undervisar för betalning
och profeterna spår för pengar.
Ändå stöder de sig på HERREN
och säger:
"Är inte HERREN mitt ibland oss?
Olycka ska inte drabba oss."

3:3 Ps 14:4, Hes 11:7. **3:4** 5 Mos 31:18, Ords 1:28, Jes 1:15, Jer 11:11, 14:12, Hes 8:18, Sak 7:13. **3:5** Jes 56:11, Jer 6:14,
Hes 13:10, 16f, Mika 2:11, Sef 3:4. **3:6** Amos 8:9. **3:7** 3 Mos 13:45, Ps 74:9, Sak 13:4. **3:8** Jes 58:1, Sak 4:6, 1 Kor 2:4.
3:9 Jes 1:23, Amos 5:7. **3:10** Jer 22:13, Hab 2:12. **3:11** Jer 5:12, 7:4f, Hes 22:26f, Sef 3:3f.

- 12 Därför ska Sion för er skull
plöjas upp till en åker,
Jerusalem bli en stenhop
och tempelberget
en skogbevuxen höjd.

4

Israel ska återvända till sitt land

- 1 Det ska ske i den yttersta tiden
att berget med HERRENS hus
ska stå fast grundat
och vara högst bland bergen,
upphöjt över höjderna.
Och alla folk ska strömma dit,
2 och många folk ska gå i väg och säga:
”Kom, låt oss gå upp
till HERRENS berg,
till Jakobs Guds hus.
Han ska lära oss sina vägar
så att vi kan vandra
på hans stigar.”
För undervisningen
ska gå ut från Sion,
HERRENS ord från Jerusalem.
3 Han ska döma mellan många folk
och skipa rätt åt mäktiga hednafolk,
ända bort i fjärran land.
Då ska de smida sina svärd
till plogbillar
och sina spjut till vingårdsknivar.
Folken ska inte lyfta svärd
mot varandra
och inte mer öva för krig.
4 Var och en ska sitta
under sin vinstock och sitt fikonträd
utan fruktan,
för så har HERREN Sebaots mun talat.
5 Alla andra folk vandrar
vart och ett i sin guds namn,
men vi ska vandra
i HERREN vår Guds namn,
alltid och för evigt.
6 På den dagen, säger HERREN,
ska jag samla de haltande

3:12 Ps 79:1, Jer 9:11, 26:18, Matt 24:2. **3:12** *Jerusalem bli en stenhop* Mikas förutsägelse om Jerusalems fall var allmänt känd (Jer 26:18) fram till stadens undergång 587 f Kr (se 2 Kung 25). **4:1** Ps 68:17, Jes 2:2f, 66:20, Jer 3:17, Hos 3:5, Sak 8:3, 20f. **4:2** Ps 110:2, Jes 51:4, Jer 31:6, Sak 14:9, Joh 4:22. **4:3** Jes 2:4, 11:3f, Joel 3:10, Sak 9:10. **4:3** Stycket återfinns även i Jesaja 2:2-4. De två profeterna var samtida och kände troligen varandra. **4:4** 3 Mos 26:6, 1 Kung 4:25, Jes 1:20, 58:14, Jer 30:10, Sak 3:10. **4:4** *under sin vinstock och sitt fikonträd* Uttryck för trygghet och gott liv (jfr 1 Kung 4:25, Sak 3:10). **4:5** Ps 96:4f, 97:7, 9, Sak 10:12. **4:6** 5 Mos 30:3f, Hes 34:16, Mika 2:12, Sef 3:19.

- och föra samman de fördrivna
och dem som jag har plågat.
- 7 Jag ska göra de haltande till en rest
och de fördrivna
till ett mäktigt folk,
och HERREN ska vara kung
över dem på Sions berg
från nu och till evig tid.
- 8 Och du Herdetorn,
dottern Sions kulle,
till dig ska det komma,
det forna herraväldet ska komma,
dottern Jerusalems kungadöme.
- 9 Men varför ropar du så högt?
Finns det ingen kung hos dig,
är din rådgivare borta
eftersom du gripits av vända
likt en barnaföderska?
- 10 Vrid dig i födslosmärtdor
likt en födande kvinna,
dotter Sion,
för nu måste du dra ut ur staden
och bo på öppna fältet.
Ända till Babel ska du komma.
Där ska du befrias,
där ska HERREN förlossa dig
ur dina fienders hand.
- 11 Nu samlas många folk mot dig,
och de säger:
”Hon ska bli orenad,
och våra ögon ska se
med lust på Sion.”
- 12 Men de känner inte
HERRENS tankar,
de förstår inte hans rådslut,
att han har samlat dem
som kärvar till tröskplatsen.
- 13 Res dig och tröska, dotter Sion,
för jag ska ge dig horn av järn
och klövar av koppar.
Du ska krossa många folk
och viga bytet från dem åt HERREN,
deras skatter åt hela jordens Herre.

4:7 Jes 24:23, 60:22, Dan 7:14, Ob v 21, Luk 1:33. **4:8** 1 Mos 35:21. **4:9** Jer 8:19. **4:10** Jer 4:31. **4:10 till Babel** Hit fördes folket bort över hundra år senare, 597 och 587 f Kr (se 2 Kung 24-25). De befriades av perserkungen Koresh 539 f Kr (Esra 1) och fick återvända till sitt land (vers 6). **4:11** Jes 17:12f, Ob v 12. **4:12** Jer 51:33. **4:13** 5 Mos 33:17. **4:13 tröska** Att krossa skördad säd på tröskplatsen (Jes 28:28), en bild för våldsam behandling.

5

Messias ska komma från Betlehem

- ¹ Samla nu dina skaror,
du skarornas stad.
De reser belägringsvallar mot oss,
de slår Israels domare
med käpp på kinden.
- ² Men du, Betlehem Efrata
som är så liten
bland Juda tusenden,
från dig ska det åt mig komma
en som ska härska över Israel.
Hans ursprung är före tiden,
från evighetens dagar.
- ³ Därför ska han överge dem
fram till den tid
då hon som ska föda har fött.
Då ska de som är kvar
av hans bröder
få vända tillbaka till Israels barn.
- ⁴ Han ska träda fram
och vara en herde i HERRENS kraft,
i HERREN sin Guds namns höghet.
Och de ska ha ro,
för han ska vara stor
till jordens ändar.

Israels befrielse

- ⁵ Och han ska vara vår frid.
När Assur stormar in i vårt land
och tränger in i våra palats,
då ställer vi upp sju herdor
mot honom,
åtta furstar ur folket.
- ⁶ Och de ska beta av Assurs land
med svärd
och Nimrods land
ända in i dess portar.
Så ska han rädda oss från Assur,
om denne kommer in i vårt land
och tränger in över våra gränser.
- ⁷ De som är kvar av Jakob
ska vara bland många folk
som dagg från HERREN,
som regnskurar på gräs
som inte väntar på någon man
eller dröjer för människors skull.

5:2 Jes 9:6, Matt 2:6, Joh 1:1, 7:42, 8:58. **5:2** Citeras i Matt 2:6f som profetia om Kristi födelse. Efrata är området kring Betlehem (jfr Rut 1:2). Ordet "tusenden" (hebr. alfei) kan också översättas "ätter" eller "furstar" (jfr Matt 2:6). **5:3** Jes 7:14. **5:4** 1 Mos 49:10, Ps 72:8, Jes 9:6, Joh 10:11f. **5:6** 1 Mos 10:8f. **5:6 rädda oss från Assur** Den assyriske kungen Sanherib tvingades avbryta sin belägring av Jerusalem 701 f Kr efter en ängels ingripande (2 Kung 19:35, 2 Krön 32:21, Jes 37:36). **5:7** Ps 110:3. **5:7 dröjer för människors skull** Annan översättning: "hoppas på människor".

- ⁸ Ja, de som är kvar av Jakob
ska vara bland hednafolken,
mitt bland många folk,
som ett lejon bland skogens djur,
som ett ungt lejon
bland fårhjordar
som trampar ner där det går fram
och river utan att någon
kan rädda.
- ⁹ Må din hand vara upplyft
över dina motståndare,
och må alla dina fiender utrotas!
- ¹⁰ Det ska ske på den dagen,
säger HERREN,
att jag ska utrota dina hästar
ur ditt land
och förstöra dina vagnar.
- ¹¹ Jag ska utplåna städerna i ditt land
och riva ner alla dina fästningar.
- ¹² Jag ska utrota all trolldom hos dig,
inga spåmän ska mer finnas
bland dig.
- ¹³ Jag ska utrota dina avgudabilder
och dina stoder ur ditt land,
och du ska inte mer tillbe
dina händers verk.
- ¹⁴ Jag ska förstöra dina asherapålar
som du har ibland dig
och ödelägga dina städer.
- ¹⁵ Jag ska i vrede och harm
ta hämnd på de hednafolk
som inte har lyssnat.

6

Herren går till rätta med Israel

- ¹ Hör vad HERREN säger:
Res dig och gå till rätta inför bergen
och låt höjderna höra din röst.
- ² Hör HERRENS anklagelse, ni berg,
ni jordens fasta grundvalar,
för HERREN anklagar sitt folk
och går till rätta med Israel.
- ³ Mitt folk, vad har jag gjort mot dig,
och hur har jag tröttat ut dig?
Svara mig!
- ⁴ Jag förde dig upp ur Egyptens land,

5:10 5 Mos 17:16, Jes 9:5, 31:1, Sak 9:10. **5:10 hästar ... vagnar** Utrustning för krig (jfr 2 Mos 14:9, Ps 20:8, 33:17).
5:13 Jes 30:22, 31:7, Sak 13:2. **5:14 asherapålar** Symboler för fruktbarhetsgudinnan Ashera, en andlig otrohet mot Herren (Jer 17:2, 3:13) som föregick domen genom Assyriens invasion (2 Kung 17:10, 16). **6:2** Hos 4:1. **6:3** Jer 2:5.
6:4 2 Mos 15:20f.

- jag befriade dig
ur trälldomshuset.
Jag sände Mose, Aron och Mirjam
framför dig.
- ⁵ Mitt folk, kom ihåg
vad Moabs kung Balak tänkte
och vad han fick för svar
av Bileam, Beors son.
Kom ihåg hur det var
mellan Shittim och Gilgal
så att du förstår
HERRENS rättfärdiga gärningar.
- ⁶ Med vad ska jag komma inför HERREN
och böja mig för Gud i höjden?
Ska jag träda fram inför honom
med brännoffer,
med årgamla kalvar?
- ⁷ Gläder sig HERREN åt tusentals bockar,
åt tiotusen floder av olja?
Ska jag ge min förstfödde
för min överträdelse,
min livsfrukt som syndoffer
för min själ?
- ⁸ Han har sagt dig, du människa,
vad som är gott.
Vad begär HERREN av dig
annat än att du gör det rätta,
älskar barmhärtighet
och vandrar i ödmjukhet
med din Gud?
- Israels skuld och straff*
- ⁹ Hör hur HERREN ropar till staden!
Vishet är att vörda ditt namn.
Hör om straffet
och vem som bestämt det.
- ¹⁰ Finns det ännu i den gudlöses hus
skatter som vunnits genom orätt
eller ett snålt efa-mått
som är förbannat?
- ¹¹ Vore jag rättfärdig
om jag tillät orätt våg
och falska vikter i väskan?
- ¹² Eftersom de rika i staden
är fulla av våld
och invånarna talar lögn

6:5 4 Mos 22:1–24:25, Jos 2:1, 5:9. **6:5 mellan Shittim och Gilgal** Här flyter floden Jordan, som delades mirakulöst inför folket (Jos 3). Vid Shittim blev folket även välsignade av hednaprofeeten Bileam (4 Mos 22-24, 25:1). **6:6** Ps 40:7f. **6:7** Ps 50:9f, 51:18, Jes 1:11. **6:8** 5 Mos 10:12, 1 Sam 15:22, Mark 12:33. **6:9 Vishet är att vörda ditt namn** Annan översättning: "Visheten får se ditt namn". **6:10** 5 Mos 25:13f, Amos 8:5. **6:10 efa-mått** Ca 22 liter. De som sålde med snåla mått lurade till sig pengar (jfr Ords 20:10). **6:11** 3 Mos 19:36.

- med falsk tunga i sin mun,
 13 måste jag slå dig med sår
 som inte läks
 och lägga dig i ruiner
 för dina synders skull.
 14 Du ska äta men inte bli mätt,
 hunger ska plåga dig.
 Det du får undan
 ska du inte kunna rädda,
 och vad du räddar
 ska jag ge åt svärdet.
 15 Du ska så men inte få skörda,
 pressa oliver men inte
 få smörja dig med oljan,
 och druvmust men inte
 få dricka vinet.
 16 Man håller fast vid Omris stadgar
 och allt som Ahabs hus har gjort.
 Ni följer deras råd.
 Därför ska jag göra dig
 till en ödemark
 och stadens invånare till åtlöje,
 och ni ska få bära
 mitt folks förakt.

7

Israels förfall och nöd

- 1 Ve mig!
 Det är med mig
 som när sommarens frukt
 är insamlad,
 som när efterskörden
 efter vinbärgningen är slut.
 Det finns ingen druvklase att äta,
 inget tidigt fikon
 som jag längtat efter.
 2 De fromma är försvunna
 från jorden,
 ingen bland människorna
 är ärlig.
 Alla ligger de på lur efter blod,
 var och en vill fånga den andre
 i sitt nät.
 3 Deras händer är skickliga
 på att göra det onda.
 Fursten begär gåvor
 och domaren mutor,
 den mäktige kräver
 vad han vill ha.

- Så gör de gemensam sak.
 4 Den bäste bland dem
 är som ett törnsnår,
 den ärligaste värre
 än en törnhäck.
 Det kommer en dag
 för dina väktare,
 din räkenskapsdag.
 Då grips de av förvirring.
 5 Tro inte på en vän,
 lita inte på en förtrogen.
 Vakta din muns dörrar
 för henne som vilar i din famn,
 6 för sonen föraktar sin far,
 dottern trotsar sin mor,
 sonhustrun sin svärmor,
 och var och en har sin egen familj
 till fiender.

Israels upprättelse

- 7 Men jag ska skåda efter HERREN,
 jag ska hoppas
 på min frälsnings Gud.
 Min Gud ska höra mig.
 8 Gläd dig inte över mig,
 du min fiende.
 Har jag fallit
 ska jag resa mig igen,
 sitter jag i mörkret
 är HERREN mitt ljus.
 9 Eftersom jag syndat mot HERREN
 ska jag bära hans vrede
 tills han tar sig an min sak
 och skaffar mig rätt.
 Han ska föra mig ut i ljuset,
 och jag ska se hans rättfärdighet.
 10 Min fiende ska se det
 och täckas av skam,
 hon som sade till mig:
 ”Var är nu HERREN din Gud?”
 Mina ögon ska se på henne,
 hur hon trampas ner
 som smuts på gatan.
 11 En dag ska dina murar byggas upp.
 Den dagen ska dina
 gränser vidgas.
 12 Den dagen ska man komma till dig

7:4 Jes 22:5, 52:8. **7:5** Ps 55:14, Jer 12:6. **7:6** Hes 22:7, Matt 10:21, 35f, Luk 12:53. **7:6** Citeras av Jesus i Matt 10:21, 35f och Luk 12:53. **7:7** Ps 5:4, 25:15, 21, 130:5, Hab 2:1. **7:8** Ps 27:1, 97:11, Ords 24:16, Jes 9:2. **7:9** Ps 17:2, 26:1, 43:1, Jes 46:13. **7:10** Ps 42:4, 11, 79:10, 115:2, Jes 10:6, Joel 2:17. **7:10 hon** Städer framställdes ofta som kvinnor (jfr Jes 47:1, Upp 17-18). **7:11** Jes 26:15, 49:19f, 54:2f, Sak 10:10. **7:12** Ps 72:8, Jes 19:19f, 60:4, 9, Mika 4:1, Sak 10:10.

från Assur och från Egyptens städer,
från Egypten och ända till floden,
från hav till hav
och från berg till berg.

- 13 Men jorden ska bli en ödemark
för sina invånares skull.
Det blir frukten
av deras gärningar.

Bön och lovsång

- 14 Vakta ditt folk med din stav,
din arvedels hjord
som bor avskild i skogen,
mitt i ett fruktbart land.
Låt den beta i Bashan och i Gilead
som under forna dagar.
- 15 Som i de dagar
du drog ut ur Egyptens land
ska jag visa dem underbara ting.
- 16 Hednafolken ska se det och skämmas
med all sin makt.
De ska lägga handen på munnen,
deras öron ska bli döva.
- 17 De ska slicka stoftet som ormar,
som markens kräldjur.
Bävande ska de överge sina hålor,
skräckslagna ska de söka
HERREN vår Gud.
De ska frukta dig.
- 18 Vem är en Gud som du,
som förlåter skuld
och inte tillräknar synd
hos dem som är kvar
av din arvedel?
Han håller inte kvar sin vrede
för evigt,
för han har sin glädje i nåd.
- 19 Han ska förbarma sig över oss igen
och trampa på
våra missgärningar.
Du ska kasta alla deras synder
i havets djup.
- 20 Du ska visa trofasthet mot Jakob
och nåd mot Abraham,
så som du med ed har lovat
våra fäder i forntidens dagar.

7:13 Jer 25:11, Mika 3:4, 6:13. **7:14** 4 Mos 23:9, 5 Mos 33:28, Jer 50:19. **7:14 Bashan och Gilead** Bördiga områden öster om Jordanfloden som hade tilldelats israeliterna (Jos 13:24f) men sedan förlorats till arameerna (2 Kung 10:33) och assyrierna (2 Kung 15:29). **7:15** Ps 78:12f, Jes 11:16, Joel 2:26. **7:16** Job 21:5, 29:9, 39:37, Jes 52:15. **7:17** Ps 18:46, 72:9, Jes 49:23. **7:18** 2 Mos 15:11, 34:6f, Ps 103:8f, Jer 10:6, Joel 2:13, Apg 10:43. **7:18 förlåter skuld** Annan översättning: "bär/tar bort skuld" (jfr Joh 1:29 med not). **7:19 deras synder** Andra handskrifter (så Septuaginta): "våra synder". **7:20** 1 Mos 12:2, Ps 89:3.

Nahum

Nahum ("tröst") profeterade på 600-talet mot Assyriens huvudstad Nineve i norra Irak, en av den dåtida världens största städer (se Jona 4:11). Nineve hade ödmjukat sig för Gud under en kort svaghetstid hundra år tidigare (Jona 3-4), men sedan fortsatt med sina hänsynslösa härjningar. Gud hade använt den grymma stormakten för att straffa Israel och Juda och andra folk (1 Kung 15-19, jfr Nah 3:19), och den skulle nu själv drabbas av Guds dom (kap 1) och gå under (2-3). Nahum profeterade någon gång mellan 663 f Kr (3:8 med not) och 612 f Kr, då Nineve föll för Babels kung Nabopolassar (2:1) och den assyriska storhetstiden var över.

¹ Profetia om Nineve, boken med Nahum från Elkoshs syn.

Herrens vrede över Nineve

- ² HERREN är en nitisk Gud
och en hämnare.
HERREN tar hämnd och vredgas,
HERREN tar hämnd
på sina ovänner
och har vrede i förvar åt sina fiender.
- ³ HERREN är sen till vrede
men stor i kraft,
han låter ingen gå ostraffad.
HERREN har sin väg
i storm och oväder,
och molnen är dammet
under hans fötter.
- ⁴ Han straffar havet
och låter det torka ut,
han låter alla floder sina.
Då tynar Bashan och Karmel bort
och Libanons grönska vissnar.
- ⁵ Bergen darrar för honom
och höjderna smälter.
Jorden bävar för hans ansikte,
världen och alla som bor där.
- ⁶ Vem kan bestå inför hans harm,
vem kan uthärda
hans vredes glöd?
Hans vrede brinner som eld
och klipporna spricker
inför honom.
- ⁷ HERREN är god,
en tillflykt på nödens dag,
han känner dem
som flyr till honom.

1:1 Elkosh Okänd ort. Senare traditioner placerar den i Galileen, Judeen eller Mesopotamien. **1:2** 2 Mos 20:5, 34:14, 5 Mos 5:9, Jos 24:19, Joh 3:36, Rom 12:19. **1:3** 2 Mos 34:6f, 4 Mos 14:18, Neh 9:17, Ps 18:14, 103:8, 145:8, Joel 2:13. **1:4** 2 Mos 14:21, Jos 3:16, Ps 106:9, 114:3f, Jes 50:2. **1:4 Bashan ... Karmel ... Libanon** Regnrika och bördiga högländer i trakten runt Galileen. **1:5** 2 Mos 19:18, Ps 18:8, 97:4f, Jes 13:13, Joel 3:16, Amos 9:5, Mika 1:4. **1:6** 5 Mos 32:22, Jes 66:15, Jer 15:14. **1:7** Ps 1:6, 9:10, Mal 3:16, 2 Tim 2:19.

- 8 Men med en störtflod
förintar han platsen
där Nineve står,
och mörker förföljer hans fiender.
- 9 Vad ni än planerar mot HERREN
ska han komma
med fullständig ödeläggelse.
Nöden ska inte komma två gånger.
- 10 Om de än är hopslingrade
som törnsnår
och druckna av sitt drickande,
ska de alla förtäras som torrt gräs.
- 11 Från dig har en man gått ut,
en som tänker ut ont mot HERREN,
en rådgivare i ondska.

Guds nåd över Juda

- 12 Så säger HERREN:
”Hur starka och många de än är,
ska de ändå mejas ner
och försvinna.
Jag har plågat dig,
men ska inte plåga dig mer.
- 13 Nu ska jag bryta hans ok över dig,
jag ska slita av dina band.”
- 14 Men om dig, Nineve,
har HERREN befallt:
”Inga efterkommande
ska bära vidare ditt namn.
Ur dina gudars hus
ska jag utrota alla bilder,
både snidade och gjutna.
Jag ska göra i ordning en grav åt dig,
för du är ingenting värd.”
- 15 Se, över bergen kommer
glädjebudbäraren
som förkunnar frid.
Fira dina högtider, Juda,
uppfyll dina löften,
för den onde ska inte mer
dra fram genom dig,
han är helt tillintetgjord.

1:8 Ords 13:21. **1:9** Ps 2:1f, Jes 28:22. **1:11 en som tänker ut ont mot Herren** Troligen kung Sanherib eller hans tjänare Rab-Shake, som hädade Gud och belägrade Jerusalem år 701 f Kr (se Jes 36-37). **1:12** Nah 2:2. **1:13** Jes 9:4, 10:27, Jer 30:8. **1:13 ok** Bärstång över axlar, en vanlig bild för underordning (1 Kung 12:4, Jes 9:4). **1:14** Dan 5:27, Mika 5:13. **1:14 dina gudars hus** Nineves huvudgudar var krigsgudinnan Ishtar och kungsguden Ashur, i vars namn assyrierna förde sina krig. Templen hade utökats av kung Sanherib (705-681 f Kr) som plundrade Juda (2 Kung 18:13). **1:14 ingenting värd** Annan översättning: ”befunnen för lätt” (jfr Dan 5:27). **1:15** Jes 52:7, Ps 50:14, 116:14, Rom 10:15.

2

Nineves fall

- ¹ En folkförskingrare
drar upp mot dig.
Bevaka dina fästen!
Spana mot vägen, rusta dig,
samla all din kraft.
- ² HERREN ska återställa Jakobs storhet
liksom Israels storhet,
för plundrare har plundrat dem
och fördärvat deras vinstockar.
- ³ Hans hjältars sköldar
har färgats röda,
kämparna går klädda
i scharlakan.
Vagnarna gnistrar av stålglans
den dag han gör sig redo,
det svingas med spjut av cypress.
- ⁴ På gatorna stormar vagnarna fram,
de kör om varandra på torgen.
De ser ut som bloss,
de far i väg som blixtar.
- ⁵ Han kommer ihåg
sina väldiga kämpar.
De snubblar där de rusar fram,
de skyndar mot stadens murar
och skyddstaken görs redo.
- ⁶ Flodernas portar öppnas,
och palatset faller ihop.
- ⁷ Det är bestämt:
Hon ska kläs av och föras bort.
Hennes slavflickor
ska sucka som duvor
och slå sig över hjärtat.
- ⁸ Nineve var sedan gammalt
som en vattenrik damm,
men nu flyr vattnet bort.
”Stanna! Stanna!”
Men ingen vänder sig om.
- ⁹ Röva silver, röva guld!
Här finns skatter utan slut,
överflöd av dyrbarheter.
- ¹⁰ Tom, tömd, förödd!

2:1 Jes 8:9f, 10:12. **2:2** Nah 1:12. **2:3 klädda i scharlakan** Blodröda kläder för att skrämma fienden är kända från t ex Sparta. **2:3 stålglans** Metallförstärkta vagnar för att meja ner fotsoldater (jfr Dom 4:3 med not). **2:3 det svingas med spjut av cypress** Andra handskrifter (Septuaginta): ”hästarna skakar”. **2:5 skyddstaken** Belägringssköld som skyddade mot pilar och föremål från stadens mur. **2:6 Flodernas portar öppnas** Kung Sanherib (705-681 f Kr) hade tidigare dämt upp floden Tigris utanför staden. Historieskrivaren Diodorus berättar att en uppdämd flodvåg sopade bort en del av stadsmuren och öppnade vägen för invasionsarmén 612 f Kr. **2:6 palatset** Sanheribs ”palats utan like” mätte ca 500 x 240 meter och var smyckat med statyer och reliefer över assyriernas segrar. Annan översättning: ”templet” (till Ishtar). **2:10** Jes 13:7, Joel 2:6.

Modlösa hjärtan, vacklande knän!
Darrande höfter överallt!
Alla ansikten är blossande röda.

11 Var är nu lejonens kula,
platsen där de unga lejonen
åt sitt byte,
där lejonet och lejonhonan
och lejonungen gick omkring
utan att någon skrämde dem?

12 Lejonet rev i stycken
tills ungarna fick nog,
dödade för sina lejonhonor
och fyllde sina hålor med byte,
sina kulor med rivna djur.

13 Se, jag är emot dig,
säger HERREN Sebaot.
Jag ska låta dina vagnar
gå upp i rök,
och dina unga lejon
ska förtäras av svärd.
Jag ska utplåna ditt rövade gods
från jorden,
och röster av dina sändebud
ska inte mer höras.

3

Nineves övermod och straff

- 1 Ve dig, du blodstad,
full av lögn, fylld av våld,
du som aldrig slutar plundra!
- 2 Hör, piskor smäller!
Hör, vagnshjul dånar!
Hästar jagar fram,
vagnar rullar i väg.
- 3 Ryttare stormar fram,
svärden ljungar
och spjuten blixtrar.
Slagna i mängd och högar av lik,
det är ingen ände på döda,
man stupar över döda kroppar.
- 4 Allt sker för hennes stora otukt,
den vackra horan,
häxkonsternas mästarinna,
hon som sålde folken
genom sin otukt

2:11 Hes 19:1f. **2:11 lejonens kula** Assyrierna liknade gärna sina kungar och gudar vid lejon i strid. **2:13 dina vagnar** Andra handskrifter (Septuaginta): "din rikedom". **3:1** Hes 24:6, 9, Hab 2:12. **3:2** Jer 47:3, Nah 2:5. **3:4 den vackra horan** Assyriernas krigsgudinna Ishtar dyrkades med lössläppta ritualer.

och folkstammar
genom sina häxkonster.

- ⁵ Se, jag ska vända mig mot dig,
säger HERREN Sebaot.
Jag ska lyfta upp ditt mantelsläp
över ditt ansikte
och låta folken se din nakenhet
och kungarikens din skam.
- ⁶ Jag ska kasta vidriga ting över dig,
låta dig bli föraktad
och göra dig till åtlöje.
- ⁷ Och det ska ske
att var och en som ser dig
ska fly från dig och säga:
”Nineve är ödelagt,
vem har medlidande
med henne?”
Var kan jag finna tröstare åt dig?
- ⁸ Är du bättre än No-Amon
som tronade
vid Nilens strömmar?
Vatten omgav henne,
hon hade havet till vall
och vatten till mur.
- ⁹ Nubien och Egypten
var hennes oändliga styrka,
Put och Libyen var hennes hjälp.
- ¹⁰ Också hon fördes bort
i landsflykt och fångenskap,
även hennes barn blev krossade
i alla gathörn.
Man kastade lott
om hennes ärade män,
och alla hennes stormän
fängslades med kedjor.
- ¹¹ Också du ska bli drucken
och gömma dig,
också du ska söka skydd
mot fienden.
- ¹² Alla dina fästen liknar fikonträd
med mogen frukt.
När man skakar dem
faller fikonen i munnen
på den som vill äta.
- ¹³ Se, ditt krigsfolk
är som kvinnor.

3:5 Jes 47:2f, Jer 13:22, 26, Hes 16:37, Hab 2:16. **3:8** Jer 46:25, Hes 30:14. **3:8 No-Amon** Tempelstaden Thebe (nutida Luxor) vid Nilen i södra Egypten, en gång rikets huvudstad. Den hade ansetts ointaglig men plundrades av assyrierna år 663 f Kr. **3:9** 2 Krön 12:3, 14:9, Jer 46:9. **3:9 Put** Troligen ett folk i Libyen, allierat med egyptierna (1 Mos 10:6, Hes 30:5). **3:11** Hab 2:16. **3:12 fikonträd** Vanligt förekommande i Nineve, ofta avbildade på assyriska reliefer. **3:13** Jes 19:16, Jer 50:37, 51:30.

Ditt lands portar står vidöppna
för dina fiender.
Eld förtär dina bommar.

14 Ös upp vatten åt dig för belägringen
och förstärk dina fästen.
Stig ner i leran
och trampa i murbruket.
Gör tegelformen stark.

15 Där ska elden förtära dig
och svärdet utrota dig,
det ska sluka dig som gräsmaskar,
även om du är talrik
som gräsmaskar
och förökar dig som gräshoppor.

16 Du har fler köpmän
än himlens stjärnor,
men som gräsmaskar plundrar de
och flyger sedan bort.

17 Dina furstar är som gräshoppor,
dina befälhavare
som gräshoppssvärmar.
De stannar inom murarna
när dagen är kall,
men när solen kommer fram
flyr de bort,
och sedan vet ingen var de är.

18 Dina herdar har somnat,
du Assurs kung,
dina förnäma män ligger i ro.
Ditt folk är skingrat
uppe på bergen,
och ingen samlar ihop det.

19 Det finns ingen läkedom
för din skada,
ditt sår är obotligt.
Alla som hör vad som hänt dig
klappar i händerna över dig,
för vem har inte drabbats
av din ständiga ondska?

3:15 Jes 66:15f. **3:15 gräsmaskar** Troligen gräshoppans vinglösa larvstadium (jfr vers 16). **3:18** 4 Mos 27:17, 1 Kung 22:17, Ps 76:6, Jer 23:2, 25:34. **3:18 Assurs kung** Troligen Sin-Shar-Ishkun, som regerade i Nineve 627-612 f Kr fram till stadens fall. **3:19** Job 27:23, Jer 30:12, Sef 2:15. **3:19 din ständiga ondska** Assyriska reliefer glorifierade tortyr av fångar (jfr 2 Krön 33:11).

Habackuk

Habackuk (kanske ”omfamning” eller en trädgårdsväxt) profeterade i Juda under kung Josia (640-609 f Kr) eller Jojakim (609-598 f Kr). Han går i dialog med Gud, undrar över Guds rättvisa (1:2f, 1:12f) och får en överraskande uppenbarelse: Guds dom ska komma genom Babels ogudaktiga kaldeer (1:5f), som härjade Juda och Jerusalem 605, 597 och 587 f Kr (se 2 Kung 24-25), men sedan ska de själva falla (kap 2), vilket inträffade 539 f Kr (se Dan 5:30f). Boken avslutas med en sång (kap 3). Dess mest kända vers är ”den rättfärdige ska leva genom sin tro” (2:4b).

¹ Den profetia som profeten Habackuk såg i en syn.

Klagan över folkets ondska

² HERRE, hur länge

ska jag ropa på hjälp
utan att du hör,
ropa högt till dig över våld
utan att du räddar?

³ Varför låter du mig se ondska,
och hur kan du själv
se på sådant elände?

Fördärv och våld är inför mig,
det uppstår tvister och gräl.

⁴ Därför blir lagen utan kraft,
och rätten kommer aldrig fram.
Den ogudaktige omringar
den rättfärdige
och rätten förvrängs.

Herrens svar

⁵ Se er omkring bland hednafolken,
se och häpna, ja, häpna,
för jag gör en gärning i era dagar
som ni inte kommer att tro
när den berättas.

⁶ Se, jag ska uppväcka kaldeerna,
det vilda och snabba folket
som drar ut över jordens vidder
för att ta i besittning
boplatser som inte är deras.

⁷ De är skrämmande och fruktade,
de avgör själva
vad som är lag och rätt.

⁸ Deras hästar är snabbare än leoparder
och vildare än stäppvargar.
Deras ryttare spränger fram,

1:4 Ords 17:23, Jes 5:20. **1:5** Jes 29:9, 14, Apg 13:41. **1:5** Citeras av Paulus i Apg 13:41 som varning till dem som förhärdade sig mot tron. **1:6 kaldeerna** Arameiskt folk kring Babel i nuvarande Irak som frigjorde sig från Assyrien ca 620 f Kr och krossade huvudstaden Nineve 612 f Kr (se Nahums bok). Kung Nebukadnessar tog över hela regionen efter slaget vid Karkemish 605 f Kr (2 Krön 35:20, Dan 1:1 med not). **1:8** Jer 4:13, 5:6, Sef 3:3, Matt 24:28. **1:8 stäppvargar** Annan översättning: ”kvällens vargar”.

- de kommer fjärran ifrån,
de flyger likt örnen
som störtar sig över sitt byte.
- ⁹ Alla kommer de med våld i sinnet,
stridslystna rycker de fram
och samlar fångar som sand.
- ¹⁰ De gör kungar till åtlöje
och hånar furstar.
De skrattar åt alla befästningar,
de kastar upp jordvallar
och intar dem.
- ¹¹ Så drar de vidare som vinden,
de fortsätter framåt
och samlar på sig skuld.
Deras egen styrka är deras gud.

Frågor om Guds rättfärdighet

- ¹² Visst har du alltid varit till,
HERRE min Gud, min Helige?
Vi ska inte dö!
HERRE, till en dom har du satt dem,
till en tillrättavisning
har du berett dem,
du vår klippta.
- ¹³ Dina ögon är för rena
för att se på det onda.
Du som inte står ut med
att se någon orätt,
hur kan du se på de trolösa och tiga
när den ogudaktige slukar
den som är mer rättfärdig än han?
- ¹⁴ Du gör människorna
lika fiskarna i havet,
lika kräldjur
som inte har någon herre.
- ¹⁵ De drar upp dem alla med sin krok,
de fångar dem i sitt nät
och samlar dem i sitt garn.
Därför gläder de sig och jublar,
- ¹⁶ därför offrar de åt sitt nät
och tänder rökelse åt sitt garn,
för dessa gör deras andel fet
och deras mat så läcker.
- ¹⁷ Men ska de få vittja sitt nät
och ständigt dräpa folken
utan förskoning?

2

- ¹ Jag ska stå på min vaktpost

och ställa mig i tornet.
 Jag vill spana för att se
 vad han ska tala till mig,
 vilket svar jag ska få
 på min klagan.

Herrens svar

- ² Herren svarade mig och sade:
 Skriv ner synen
 och gör den tydlig på tavlor
 så att den lätt kan läsas,
³ för synen väntar ännu på sin tid.
 Han skyndar mot slutet
 och sviker inte.
 Om han dröjer,
 så vänta på honom,
 för han kommer helt visst,
 han uteblir inte.
- ⁴ Se, hans själ är uppblåst
 och oärlig i honom.
 Men den rättfärdige ska leva
 genom sin tro.
- ⁵ Ja, vinet bedrar.
 Han är en högmodig man
 och kommer inte till ro.
 Han spärrar upp sitt gap
 som dödsriket,
 han är som döden
 och blir inte mätt.
 Han samlar alla hednafolk till sig,
 han drar till sig alla folkslag.

Ve över förtryckaren

- ⁶ Ska de inte alla stämna upp
 en visa om honom,
 en smädesång med gåtfulla ord
 och säga:
 Ve dig som samlar
 vad som inte är ditt
 - hur länge till? -
 och tynger dig med pantsatt gods!
- ⁷ Ska inte dina fordringsägare
 plötsligt resa sig?
 De som får dig att darra ska vakna,
 och du blir deras byte.

2:2 Jes 8:1, 30:8, Upp 1:19. **2:2 att den lätt kan läsas** Annan översättning: "att läsaren/utroparen kan springa med den" (antingen skrivtavlan eller budskapet, efter att ha läst det). **2:3** Ps 27:14, 42:6, Hes 12:23, 28. **2:3 Han** Profetia om Messias enligt judisk tradition, citeras i Hebr 10:37. Annan översättning: "Den" (synen). **2:3 skyndar mot slutet** Annan översättning: "vittnar om slutet". **2:4** Ords 11:4f, Jes 13:1f, Rom 1:17, Gal 3:11, Hebr 10:38. **2:4 Se, hans själ är uppblåst och oärlig i honom** Andra handskrifter (Septuaginta): "Drar han sig undan, har min själ ingen glädje i honom". Citeras så i Hebr 10:38. **2:4 sin tro** Andra handskrifter (Septuaginta): "min trohet". **2:4** Citeras av Paulus i Rom 1:17 och Gal 3:11 för att visa rättfärdigheten genom tron. **2:5** Ps 89:49, Ords 27:20, 30:15f, Jes 5:14.

- 8 Du har plundrat många hednafolk,
därför ska de andra folken
plundra dig,
på grund av blodsdåd
mot människor
och våld mot land och stad
och alla som bor där.
- 9 Ve den som skaffar
oärlig vinst åt sitt hus
för att bygga sitt näste högt
och rädda sig undan
olyckans våld!
- 10 Du har planerat,
till skam för ditt hus,
att förgöra många folk
och syndar så mot dig själv,
- 11 för stenarna i muren ska ropa
och bjälkarna i trävirket
ska svara dem.
- 12 Ve den som bygger en stad
med blodsdåd
och grundar en stad
med orättfärdighet!
- 13 Se, kommer det inte
från HERREN Sebaot
att folken sliter
för det som bränns upp
och tröttar ut sig till ingen nytta?
- 14 Jorden ska fyllas av kunskap
om HERRENS härlighet,
så som vattnet täcker havets djup.
- 15 Ve dig som ger din nästa
att dricka,
som blandar i ditt gift
och berusar dem
för att få se deras nakenhet.
- 16 Du blir mättad med skam
och inte med ära.
Drick också du
och visa att du är oomskuren!
Bägaren i HERRENS högra hand
ska vändas mot dig,
vanära ska drabba din härlighet.
- 17 Ja, våldet mot Libanon
och skövlungen
som skrämde dess djur

2:8 Jes 33:1, Jer 51:24f, Ob v 15. **2:8 de andra folken** Meder, perser, elamiter och andra folk i nuvarande Iran som under Koresh besegrade Babel år 539 fKr (se Dan 5:28f). **2:9** Ords 15:27, Dan 4:27f. **2:11** 1 Mos 4:10. **2:12** Jer 22:13, Mika 3:10, Nah 3:1. **2:13** Jer 51:58. **2:14** Jes 11:9. **2:15** Ords 16:29, Amos 2:12. **2:16** Ps 60:5, 75:9, Jes 51:17, Jer 25:15, 27, Nah 3:5, 11. **2:17** Jes 14:8, Jer 22:23, Sak 10:10. **2:17 våldet mot Libanon** Enligt Nebukadnessars kungliga krönika röjde han en timmerväg och förde cedrarna till Babel för att bygga sitt palats och Marduks tempel.

ska täcka dig,
 på grund av blodsdåd
 mot människor
 och våld mot land och stad
 och alla som bor där.

- 18 Vad nytta gör en avgud
 som en människa har snidat,
 eller en gjuten avgud
 som är en falsk lärare?
 Den som gör den
 litat till sitt eget verk.
 Han gör avgudar som inte kan tala.
- 19 Ve den som säger till träbiten:
 ”Vakna!”
 och till en stum sten: ”Res dig!”
 Kan den undervisa?
 Den är överdragen
 med guld och silver,
 men det finns ingen ande i den.
- 20 Men HERREN är i sitt heliga tempel.
 Var stilla inför honom, hela jorden!

3

Habackuks bön och lovsång

¹ En bön av profeten Habackuk, till *shigjonót*.

- ² HERRE, jag har hört
 budskapet om dig och jag bävar.
 HERRE, ge liv åt ditt verk
 i våra dagar,
 låt det bli känt i vår tid.
 Tänk i din vrede
 på att förbarma dig.
- ³ Gud kommer från Teman,
 den Helige från berget Paran. *Sela*
 Hans härlighet täcker himlen,
 hans lov fyller jorden.
- ⁴ Hans glans är som ljuset,
 strålar går ut från hans hand,
 där är hans styrka dold.
- ⁵ Framför honom går pest,
 och brinnande feber
 följer i hans spår.
- ⁶ Han träder fram och jorden skakar,
 folken bävar för hans blick.
 Urgamla berg splittras,

2:18 Jes 44:9f, Jer 10:3f, 14f. **2:20** Ps 11:4, 46:11, Sef 1:7, Sak 2:13. **3:1** *shigjonót* Okänd musikterm. Möjligen "klagopsalm" (jfr Ps 7:1). **3:3** 2 Mos 19:16f, 5 Mos 33:2, Dom 5:4, Ps 72:19, Jes 6:3. **3:3** *Teman ... Paran* Områden i ökenstrakterna söder om Döda havet (jfr 5 Mos 33:2). **3:4** 2 Mos 24:17. **3:5** 2 Mos 9:3, 12:29. **3:5** *pest ... brinnande feber* Annan översättning: "Ordet ... flammor". **3:6** Ps 68:8f.

- eviga höjder sjunker ner.
Hans vägar är eviga.
- ⁷ Jag ser Kushans hyddor i nöd,
tältdukarna i Midjans land darrar.
- ⁸ Vredgas HERREN på floderna?
Brinner din vrede mot strömmarna
eller din harm mot havet,
när du far fram med dina hästar,
med dina segervagnar?
- ⁹ Blottad och bar är din båge,
som edsvurna pilar är ditt ord.
Sela
Du låter floder klyva jorden.
- ¹⁰ Bergen ser dig och bävar,
störtregn forsar ner,
djupet höjer sin röst,
det lyfter sina händer mot höjden.
- ¹¹ Sol och måne står still i sin boning
vid skenet av dina pilar
som flyger,
vid glansen
av ditt blixtrande spjut.
- ¹² I raseri går du fram över jorden,
i vrede trampar du ner
hednafolken.
- ¹³ Du drar ut för att frälsa ditt folk,
för att frälsa din smorde.
Du krossar taket
på den gudlöses hus,
du bryter ner det
från tinnarna till grunden. *Sela*
- ¹⁴ Med hans egna spjut
genomborrar du huvudet
på hans krigare,
när de stormar fram
för att fördriva mig.
Deras glädje är att sluka
den svage i hemlighet.
- ¹⁵ Du far fram med dina hästar
genom havet,
genom väldiga vattens svall.
- ¹⁶ Jag hör det och darrar i mitt innersta,
vid dånet skälver mina läppar.
Röta tränger in i benen i min kropp.
Jag darrar där jag står,
för jag måste stilla vänta
på olyckans dag,
att den drabbar det folk

som angriper oss.

- 17 Fikonträdet blomstrar inte mer,
och vinstocken ger ingen skörd.
Olivträdets frukt slår fel,
och fälten ger ingen föda.
Fåren rycks bort ur fållorna,
och ingen boskap finns i stallen.
- 18 Men jag vill jubla i HERREN
och glädja mig i min frälsnings Gud.
- 19 Herren Gud är min styrka.
Han gör mina fötter som hjortens
och låter mig gå fram
över mina höjder.

För sångmästaren, med mitt strängaspel.

Sefanja

Profeten Sefanja ("Herren gömmer/skyddar") verkade i Juda rike under kung Josias tid, 640-609 f Kr (1:1). Liksom sin förfader kung Hiskia (1:1) gick han till rätta med folkets synkretism och avgudadyrkan (1:4-9). Kung Josia började rensa ut avgudarna från år 628 f Kr (2 Krön 34:3) och genomförde en stor reformation år 622 f Kr (2 Kung 22:3f).

Bokens genomgående tema är "Herrens dag", då Gud ska gripa in och döma både det avfallna Juda (kap 1) och de andra folken (kap 2). Men efter Guds dom över ondskan (3:1f) ska han upprätta de omvända från både Israel och hednafolken (3:9f). Den mest kända versen är Guds kärleksförklaring till Sion i 3:17.

¹ Detta är HERRENS ord som kom till Sefanja, son till Kushi, son till Gedalja, son till Amarja, son till Hiskia, när Josia, Amons son, var kung i Juda.

Herrens stora vredesdag

- ² Jag ska sopa bort allt
från jordens yta, säger HERREN.
- ³ Jag ska sopa bort människor
och djur,
jag ska sopa bort himlens fåglar
och havets fiskar,
och dem som förleder
tillsammans med
de ogudaktiga.
Jag ska utrota människorna
från jordens yta,
säger HERREN.
- ⁴ Jag ska sträcka ut handen mot Juda
och mot alla som bor i Jerusalem.
Jag ska utrota från denna plats
vad som finns kvar av Baal,
avgudaprästernas namn
tillsammans med prästerna,
- ⁵ dem som tillber himlens här på taken
och dem som tillber och svär
vid HERREN
men också svär vid Malkam,
- ⁶ dem som vikit bort från HERREN
och varken har sökt HERREN
eller frågat efter honom.
- ⁷ Var stilla inför Herren Gud,
för HERRENS dag är nära.
HERREN har förberett ett slaktoffer,
han har helgat dem
han har inbjudit.

1:1 Hiskia Troligen den berömde kungen (regerade ca 715-687 f Kr) som återupprättade tron på Israels Gud (2 Kung 18-20, 2 Krön 29-32). **1:1 Josia** Älskad reformator som regerade 640-609 f Kr (2 Kung 22-23). **1:2 Jer 8:13. 1:3 Hos 4:3. 1:4 2 Kung 23:4f. 1:5 Jer 19:13, 49:1, 3. 1:5 Malkam** Troligen ammoniternas avgud Milkom (1 Kung 11:33). Annan översättning: "deras kung". **1:7 1 Sam 16:5, Jes 13:3, 34:6, Jer 46:10, Hab 2:20, Sak 2:13.**

- 8 Och det ska ske
 på dagen för HERRENS slaktoffer
 att jag ska straffa furstarna
 och kungasönerna
 och alla som klär sig
 i utländska kläder.
- 9 På den dagen ska jag straffa
 alla som hoppar över tröskeln,
 dem som fyller sin herres hus
 med våld och svek.
- 10 Och det ska ske på den dagen,
 säger HERREN,
 att sorgerop hörs från Fiskporten
 och jämmer från Nya staden
 och ett mäktigt dåm från höjderna.
- 11 Jämra er,
 ni som bor i Mortelkvarteret,
 för det är slut med hela skaran
 av köpmän,
 alla som handlar med silver
 utrotas.
- 12 Och det ska ske på den tiden
 att jag söker igenom Jerusalem
 med lyktor
 och straffar dem som sitter där
 i lugn och ro
 och säger i sina hjärtan:
 ”Inte gör HERREN något gott
 och inte gör han något ont.”
- 13 Och det ska ske
 att deras ägodelar
 lämnas till plundring
 och deras hus läggs öde.
 De ska bygga hus
 men inte få bo i dem,
 de ska plantera vingårdar
 men inte få dricka vinet från dem.

Herrens stora dag

- 14 HERRENS stora dag är nära,
 nära och kommer med hast.
 Hör, det är HERRENS dag!
 Då ropar hjältarna i ångest.
- 15 Den dagen är en vredens dag,
 en dag av ångest och nöd,
 en dag av ödeläggelse

1:8 2 Kung 25:6f, Jer 39:5f. **1:8 utländska kläder** Israeliternas kläder skulle påminna om förbundet med Gud (4 Mos 15:39). Kulturimport kunde medföra seder förknippade med avgudakulter (jfr t ex 2 Kung 16:10f). **1:9 alla som hoppar över tröskeln** En hednisk vidskepelse (se 1 Sam 5:5). **1:10** 2 Kung 22:14, Neh 3:3. **1:12** Jer 48:11f. **1:12 i lugn och ro** Ordagrant: ”på sin drägg” (bottensatsen i vinet). **1:13** 5 Mos 28:30, 38f, Amos 5:11, 9:14, Mika 6:15. **1:14** Hes 30:3, Joel 1:15, 2:1f, Mal 4:5. **1:15** Jer 30:7, Joel 2:1f, Amos 5:18, 20.

- och förödelse,
 en dag av mörker och dimma,
 en dag av moln och dis,
 16 en dag då hornstöt och härskri höjs
 mot de befästa städerna
 och de höga murtornen.
 17 Då ska jag ge människorna
 sådan ångest
 att de går omkring som blinda,
 därför att de har syndat
 mot HERREN.
 Deras blod ska spridas som stoft
 och deras inälvor som gödsel.
 18 Varken deras silver eller deras guld
 ska kunna rädda dem
 på HERRENS vredes dag.
 Av hans lidelses eld
 ska hela jorden förtäras,
 för fullständigt och med hast
 ska han göra slut på alla
 som bor på jorden.

2

Varning till Herrens folk

- 1 Samla er och kom samman,
 du folk som inte skäms,
 2 innan beslutet genomförs
 – den dagen far fram som agnar –
 innan HERRENS vredesglöd
 drabbar er,
 innan HERRENS vredes dag
 drabbar er.
 3 Sök HERREN,
 alla ni ödmjuka i landet,
 ni som gör vad han befäller.
 Sök rättfärdighet, sök ödmjukhet!
 Kanske blir ni beskyddade
 på HERRENS vredes dag.

Straffdom över Israels grannfolk

- 4 Gaza ska bli övergivet
 och Ashkelon förvandlas
 till en ödemark.
 Ashdod ska drivas ut
 mitt på ljusa dagen
 och Ekron ryckas upp
 med rötterna.
 5 Ve er som bor på kustremsan,
 ni av kereteernas folk!

1:18 Job 20:20, Ords 11:4, Jes 13:17, Hes 7:19, Sef 3:8, Hagg 2:8. **2:1** Jer 3:3. **2:2** Ps 2:12, Nah 1:6. **2:3** Jes 55:6, Ps 105:4, Amos 5:6, 15. **2:4** *Gaza ska bli övergivet* Området skövlades av Babels kung Nebukadnessar år 588 f Kr. **2:5** 1 Sam 30:14, Jer 29:14, Hes 25:16. **2:5** *kereteernas folk* Filisteerna hade kommit från Kreta (Amos 9:7) och bosatt sig på Gazaremsan.

- HERRENS ord är emot dig,
 Kanaan, du filisteernas land.
 Jag ska fördärva dig
 så att ingen mer ska bo där.
- ⁶ Kustremsan ska bli betesmarker
 där herdarna har sina brunnar
 och fåren sina fällor.
- ⁷ Den ska tillfalla dem som är kvar
 av Juda hus.
 Där ska de föra sin boskap i bet.
 I Ashkelons hus
 ska de lägga sig om kvällen,
 för HERREN deras Gud
 ska se till dem
 och göra slut på deras fångenskap.
- ⁸ Jag har hört Moabs hån
 och ammoniternas
 förolämpningar,
 hur de hånat mitt folk
 och förhävt sig mot deras land.
- ⁹ Därför, så sant jag lever,
 säger HERREN Sebaot, Israels Gud:
 Moab ska bli som Sodom
 och ammoniterna som Gomorra,
 ett tillhåll för nässlor
 och en saltgrop,
 en ödemark till evig tid.
 De som är kvar av mitt folk
 ska plundra dem,
 resten av mitt folk
 ska få dem till arvedel.
- ¹⁰ Så ska det gå dem för deras högmod,
 för de har hånat
 HERREN Sebaots folk
 och förhävt sig mot dem.
- ¹¹ HERREN ska vara fruktansvärd
 mot dem.
 Han ska förgöra alla jordens gudar,
 och folkens alla kustländer
 ska tillbe honom,
 varje folk på sin ort.
- ¹² Också ni nubier ska genomborras
 av mitt svärd.
- ¹³ Han ska sträcka ut handen mot norr
 och fördärva Assur
 och göra Nineve till en ödemark,
 torr som öknen.
- ¹⁴ Där ska hjordar lägga sig,

2:7 5 Mos 30:3, Jer 29:14, Sef 3:20. **2:8** Amos 1:13f. **2:9** 1 Mos 19:23f, Jer 48:1f. **2:9 Moab ... ammoniterna** Efter att ha förstört Jerusalem år 587 f Kr återkom Nebukadnessar år 582 f Kr, enligt historikern Herodotos, och härjade grannarna Ammon och Moab. **2:11** Ps 72:11, Mika 5:12, Sak 13:2. **2:13** Nah 1:14f, 2:10, 3:15. **2:13 göra Nineve till en ödemark** Assyriernas stora huvudstad (Jona 4:11) som ödelades av babylonierna 612 f Kr (se Nahums bok). **2:14** Ps 102:7, Jes 13:21f, 14:23, 34:11, 14, Jer 50:39.

alla slags vilda djur.
 Både pelikaner och hägrar
 ska övernatta
 på dess pelarhuvuden.
 Fågelsång ska eka genom fönstren
 och bråte finnas på trösklarna,
 för cederpanelen är bortriven.
 15 Detta är den glada staden
 som satt så trygg
 och tänkte för sig själv:
 ”Jag och ingen annan!”
 Vilken ödemark den har blivit,
 ett tillhåll för vilda djur!
 Alla som går förbi ska vissla åt den
 och slå ihop händerna.

3

Jerusalems synder

1 Ve över den upproriska
 och orena staden,
 förtryckets stad!
 2 Hon lyssnar inte till någon,
 hon tar inte emot tillrättavisning,
 litar inte på HERREN
 och närmar sig inte sin Gud.
 3 Hennes styresmän därinne
 är rytande lejon,
 hennes domare är stäppvargar
 som inget spar till morgonen.
 4 Hennes profeter är skrävlare,
 trolösa män.
 Hennes präster vanhelgar
 det som är heligt
 och gör våld på lagen.
 5 HERREN är rättfärdig därinne,
 han gör inget orätt.
 Morgon efter morgon
 uppenbarar han sin dom,
 den uteblir aldrig.
 Men den orättfärdige
 vet inte av någon skam.
 6 Jag utrotade hednafolk,
 deras murtorn förstördes.
 Jag lade deras gator öde,
 ingen gick där längre.

2:14 *bråte* Andra handskrifter (Septuaginta): "korpar". 2:15 1 Kung 9:8, Jes 23:7, 47:8, Jer 19:8, Klag 2:15, Nah 3:19.
 3:2 Jer 7:28. 3:3 Ords 28:15, Hes 22:6, 27, Hab 1:8. 3:3 *stäppvargar* Annan översättning: "kvällens vargar". 3:4
 Jer 23:11, 32, Hes 22:26, Mika 3:11, Mal 2:7f. 3:5 5 Mos 32:4, Jer 8:12, 25:3f, Hos 6:5, Mika 3:11.

Deras städer skövlades,
tömda på folk och invånare.

- ⁷ Jag sade: "Du ska frukta mig
och ta emot tuktan."
Då skulle hennes boning
inte utplånas eller drabbas
av allt som jag bestämt
som straff.
Men i stället var de ivriga
att göra sina fördärvliga
gärningar.

- ⁸ Vänta därför på mig, säger HERREN,
på dagen då jag reser mig
för att ta byte,
för detta är mitt domslut:
Jag ska samla folk
och hämta riken
för att ösa min vrede över dem,
hela min glödande harm,
för hela jorden ska förtäras
av min lidelses eld.

Frälsning för en rest av Israel

- ⁹ Då ska jag ge folken renade läppar,
och de ska alla
åkalla HERRENS namn
och tjäna honom tillsammans.
- ¹⁰ Från landet bortom Nubiens floder
ska mina tillbedjare,
mitt förskingrade folk,
frambära offer åt mig.
- ¹¹ På den dagen
ska du inte behöva skämmas
för alla överträdelse
du begått mot mig,
för då ska jag rensa bort ur dig
dem som stoltserar
i högmod hos dig,
och du ska inte längre
förhäva dig på mitt heliga berg.
- ¹² Men jag ska lämna kvar i dig
ett folk som är ödmjukt och svagt
och har sin tillflykt
i HERRENS namn.
- ¹³ De som är kvar av Israel
ska inte göra orätt eller tala lögn,
och ingen falsk tunga

3:7 var de ivriga att Annan översättning: "steg de upp tidigt för att". **3:8** Sef 1:18, 2 Petr 3:10f, Upp 16:17f. **3:8 ta byte** Annan översättning (så Septuaginta): "vittna". **3:9** Jes 6:5, 57:19. **3:9 tillsammans** Ordagrant: "med en enda axel". **3:10** Jes 60:8, 66:20. **3:10 landet bortom Nubiens floder** Afrika bortom Nilen, den då kända världens bortre gräns. **3:11** Jes 11:9, 56:7. **3:12** Jes 57:15, Matt 5:3f. **3:13** 3 Mos 26:5f, Job 11:19, Mika 7:14, 1 Joh 5:18.

ska finnas i deras mun.
De ska få beta och lägga sig ner
utan att någon skrämmer dem.

- 14 Jubla, dotter Sion,
ropa av glädje, Israel!
Var glad och fröjda dig
av hela ditt hjärta,
dotter Jerusalem!
- 15 HERREN har tagit bort
straffdomarna från dig
och röjt bort din fiende.
HERREN, Israels Kung, bor i dig.
Du ska aldrig mer
frukta något ont.
- 16 På den dagen ska det sägas
till Jerusalem:
”Var inte rädd, Sion,
låt inte dina händer sjunka!
- 17 HERREN din Gud bor i dig,
en hjälte som frälser.
Han gläder sig över dig med lust,
han tiger stilla i sin kärlek,
han fröjdas över dig med jubel.”
- 18 Jag ska samla dem
som sörjer över högtiderna,
dem som varit skilda från dig
och nu bär föraktets börda.
- 19 Se, på den tiden ska jag
ta itu med alla som plågat dig.
Jag ska frälsa de haltande
och samla de fördrivna.
Jag ska göra dem
till lovsång och berömmelse
över hela jorden
där de varit så hånade.
- 20 På den tiden ska jag föra er hem,
då ska jag samla er,
för jag ska göra er
till berömmelse och lovsång
bland jordens alla folk
när jag gör slut på er fångenskap
inför era ögon, säger HERREN.

3:14 Jes 12:6, Sak 9:9. **3:15** Ps 23:4, Jes 41:10, 43:1, Hes 48:35. **3:17** Ps 46:6, Jes 12:6, 62:5, 65:19, Sak 2:9. **3:17 tiger stilla** Andra handskrifter (Septuaginta): ”förnyar (dig)”. **3:18** Ps 42:2f, 137:1f, Klag 1:4. **3:18 sörjer över högtiderna** Att Herrrens högtider (3 Mos 23, 5 Mos 16) inte kunde firas efter templets fall och folkets fördrivning (jfr Klag 1:4). **3:19** 5 Mos 26:19, Esra 6:12, Jes 60:14, Mika 4:6.

Haggai

Haggai ("mina högtider") trädde fram som profet år 520 f Kr, när tempelbygget i Jerusalem hade legat nere i sexton år efter att perserkungen Koresh låtit judarna i Babel återvända till sitt hemland (Esra 1-4). Tillsammans med profeten Sakarja (Esra 5:1, 6:14) uppmuntrade Haggai folket att fullfölja bygget, och han frambar sina fyra budskap under hösten 520 f Kr. Tempelbygget i Jerusalem kom igång (Esra 5-6) och stod färdigt 516 f Kr.

Befallning att bygga Herrens hus

¹ I kung Darejaveshs andra regeringsår, i sjätte månaden på första dagen i månaden, kom HERRENS ord genom profeten Haggai till Serubbabel, Shealtiels son, ståthållare i Juda, och till översteprästen Josua, Josadaks son. Han sade:

² Så säger HERREN Sebaot: Detta folk säger: "Tiden har inte kommit än, tiden att bygga upp HERRENS hus."

³ Och HERRENS ord kom genom profeten Haggai. Han sade:

⁴ Är det då tid för er
att själva bo i panelklädda hus
medan detta hus ligger i ruiner?

⁵ Så säger nu HERREN Sebaot:
Lägg märke till hur det går för er.

⁶ Ni sår mycket men skördar litet.
Ni äter men blir inte mätta.
Ni dricker men blir inte glada.
Ni klär er men blir inte varma.
Den som får lön har hål i börsen.

⁷ Så säger HERREN Sebaot:
Lägg märke till hur det går för er.

⁸ Gå upp till bergen,
hämta virke och bygg upp mitt hus,
så ska jag glädja mig över det
och visa min härlighet,
säger HERREN.

⁹ Ni väntade er mycket,
men se, det blev lite.
Och när ni förde hem det
blåste jag bort det.
Varför? säger HERREN Sebaot.
För att mitt hus ligger i ruiner,
medan ni alla har brått
med era egna hus.

1:1 Esra 5:1f, Hagg 2:1, Sak 1:1, Matt 1:12, Luk 3:27. **1:1 i sjätte månaden på första dagen** 29 aug 520 f Kr. Darejaveshs (Darius) regerade 522-486 f Kr. **1:1 Serubbabel** Styrde provinsen Juda för kungens räkning. Ättling till kung David och förfader till Jesus (2:24, Matt 1:12). Ansvarig för tempelbygget både år 536 och 520 f Kr (Esra 3:2f, 5:2). **1:1 översteprästen Josua** Också kallad Jeshua, samma namn som Jesus. Ledare för tempelbygget vid sidan av ståthållaren Serubbabel (Esra 3:8f, se även Sak 3:1f). **1:4 2** Sam 7:2, Ps 74:4, 7. **1:4 detta hus** Dvs templet som förstördes år 587 f Kr. En återuppbyggnad påbörjades år 536 f Kr (Esra 3:2f) men låg sedan nere till 520 f Kr (Esra 4:5). **1:6 3** Mos 26:26, 5 Mos 28:38f, Hos 4:10, Mika 6:14f, Hagg 2:17. **1:8** Esra 3:7, Ps 132:13f.

- 10 Därför har himlen över er
hållit tillbaka sin dagg
och jorden har hållit tillbaka
sin gröda.
- 11 Jag har kallat fram torka
över landet och över bergen,
över säden, vinet och oljan,
över det som jorden ger,
över människor och djur
och över era händers arbete.

Folket lyder Herrens befallning

12 Serubbabel, Shealtiels son, översteprästen Josua, Josadaks son, och alla de som var kvar av folket lyssnade till HERREN sin Guds röst och till profeten Haggais ord, eftersom HERREN deras Gud hade sänt honom. Och folket fruktade HERREN.

13 Då sade Haggai, HERRENS sändebud, genom ett budskap från HERREN till folket: ”Jag är med er, säger HERREN.”

14 Och HERREN väckte en iver hos Serubbabel, Shealtiels son, ståthållare i Juda, hos översteprästen Josua, Josadaks son, och hos alla dem som var kvar av folket så att de började arbeta på HERREN Sebaots, sin Guds, hus.

2

1 Detta hände på tjugofjärde dagen i sjätte månaden av kung Darejaveshs andra regeringsår.

Det nya templets härlighet

2 I sjunde månaden, på tjugoförsta dagen i månaden, kom HERRENS ord genom profeten Haggai. Han sade:

3 Säg till Serubbabel, Shealtiels son, ståthållare i Juda, och till översteprästen Josua, Josadaks son, och till dem som är kvar av folket:

- 4 Vilka är kvar bland er
som har sett detta hus
i dess forna härlighet?
Hur tycker ni att det ser ut nu?
Är det inte som ingenting
i era ögon?
- 5 Men var nu frimodig, Serubbabel,
säger HERREN,
var frimodig, du överstepräst Josua,
Josadaks son,
var frimodiga,
alla ni människor i landet,
säger HERREN.
Arbeta, för jag är med er,
säger HERREN Sebaot.
- 6 Det löftet gav jag er

1:10 3 Mos 26:19f, 5 Mos 28:23f. **1:11** 1 Kung 17:1, 2 Kung 8:1, Jer 14:2f, Amos 4:9, Hagg 2:17f, Sak 8:12. **1:13** Ps 46:12, Jes 41:10, 43:2, Hagg 2:5, Matt 28:20. **2:1 tjugofjärde dagen i sjätte månaden** 21 sept 520 fKr. **2:2 sjunde månaden, på tjugoförsta dagen** 17 okt 520 fKr; lövhyddohögtidens sista dag när hela folket var samlat vid templet i Jerusalem till skördefest (3 Mos 23:34f, 5 Mos 16:13f). Detta år hade skörden dock slagit fel (1:6, 10, 2:20). **2:4** Esra 3:12. **2:4 i dess forna härlighet** Det första templet hade skövlats år 587 fKr, 67 år tidigare. **2:5** Hagg 1:13, Sak 8:9. **2:6** 2 Mos 19:5f, 29:45, Jes 63:11, Sak 4:6.

när ni drog ut ur Egypten,
och min Ande är mitt ibland er.
Var inte rädda!

- 7 Så säger HERREN Sebaot:
Inom kort ska jag än en gång
skaka himlen och jorden,
havet och det torra.
- 8 Jag ska skaka om alla hednafolk,
och alla folkens skatter
ska komma hit.
Och jag ska fylla detta hus
med härlighet,
säger HERREN Sebaot.
- 9 Mitt är silvret och mitt är guldets,
säger HERREN Sebaot.
- 10 Den kommande härligheten
hos detta hus
ska bli större än den förra,
säger HERREN Sebaot,
och på denna plats
ska jag ge frid,
säger HERREN Sebaot.

Ny välsignelse

- 11 På tjugofjärde dagen i nionde månaden av Darejaveshs andra regeringsår kom HERRENS ord till profeten Haggai. Han sade:
- 12 Så säger HERREN Sebaot: Fråga prästerna vad lagen säger:
- 13 "Om någon bär heligt kött i sin mantelflik och med fliken rör vid bröd, kokt mat, vin, olja eller annan mat, blir det då heligt?" Prästerna svarade: "Nej."
- 14 Sedan frågade Haggai: "Om en som blivit oren genom en död rör vid något av allt detta, blir det då orent?" Prästerna svarade: "Ja, det blir orent."
- 15 Då sade Haggai:

Så är det med detta folk,
så är det med detta hednafolk
inför mig, säger HERREN,
och så är det med allt
som deras händer gör:
Det de offerar där är orent.

- 16 Lägg nu märke till det som sker,
från i dag och framåt!
Innan det lades sten på sten
till HERRENS tempel,
hur var det då?
- 17 Kom man till en sädeshög
som skulle ge tjugo mått

2:7 Ps 60:4, Jes 14:16, Luk 2:29f, Hebr 12:26. **2:7** Citeras i Heb 12:26. **2:8** Jes 60:5, 11. **2:8 folkens skatter** Ordagrant: "det/den som folken längtar efter" (möjlig profetia om Kristus, jfr Mal 3:1). **2:10** Hagg 1:8. **2:11 tjugofjärde dagen i nionde månaden** 18 dec 520 f Kr (även i 2:21). **2:14** 4 Mos 19:11, 16, 22. **2:14 orent** Rituell orenhet smittade genom beröring tills den tvättades bort (3 Mos 22:4f, 4 Mos 19:11f).

- gav den bara tio,
kom man till vinpressen
för att ösa femtio kär!
gav den bara tjugo.
- 18 Jag slog er med sot och rost
och alla era händers verk
med hagel,
och ändå vände ni er inte till mig,
säger HERREN.
- 19 Lagg märke till det som sker
från i dag och framåt,
från den tjugofjärde dagen
i nionde månaden,
från dagen då grunden lades
till HERRENS tempel.
- 20 Finns det någon säd kvar
i kornboden?
Varken vinstocken, fikonträdet,
granatträdet eller olivträdet
har burit någon frukt än.
Men från denna dag
ska jag välsigna.”

Serubbabel - Herrens signetring

- 21 HERRENS ord kom för andra gången till Haggai, på tjugofjärde dagen i samma månad.

Han sade:

- 22 Säg till Serubbabel, Juda ståthållare:

- Jag ska skaka himlen
och jorden.
- 23 Jag ska störta kungatroner
och göra hednarikenas makt
om intet.
Jag ska välta vagnar
och deras förare,
och hästar och deras ryttare
ska falla,
den ene för den andres svärd.

- 24 På den dagen, säger HERREN Sebaot, ska jag ta dig, min tjänare Serubbabel, Shealtiels son, säger HERREN, och göra dig till en signetring. För jag har utvalt dig, säger HERREN Sebaot.

2:18 5 Mos 28:22, Amos 4:9, Hagg 1:11. **2:18 sot och rost** Sädessjukdomar som orsakades av ökenvindar och svampangrepp. **2:19** Esra 3:10f, Sak 8:9f. **2:24** Höga V 8:6, Jer 22:24, Matt 1:12f, Luk 3:27. **2:24 signetring** Stämpelring för underskrift, en nära personlig tillhörighet (jfr Höga V 8:6, Jer 22:24).

Sakarja

Sakarja ("Herren kommer ihåg") var en präst som följde med Serubbabels och Josuas expedition från Babel (Neh 12:1, 16) för att bygga upp Jerusalems tempel igen. De kom fram år 538 f Kr, men arbetet låg nere ända till 520 f Kr då Sakarjas och Haggais förkunnelse (Esra 5:1, 6:14) manade folket att bygga färdigt templet.

En natt i februari 519 f Kr får Sakarja åtta symboliska syner (kap 1-6), och han förkunnar nytt hopp där folkets fastedagar ska bli glädjefester (7-8). Därefter följer syner om framtiden (9-14), ett avsnitt som troligen har tillkommit längre fram under profetens liv. Sakarjas bok är rik på profetior om Messias och citeras flera gånger i evangelierna (9:9, 11:12, 12:10, 13:7).

Enligt den arameiska targumen till Klagovisorna dog Sakarja martyrdöden i templet (jfr Matt 23:35).

Uppmaning till omvändelse

¹ I åttonde månaden av Darejaveshs andra regeringsår kom HERRENS ord till profeten Sakarja, son till Berekja, son till Iddo. Han sade:

² HERREN var vred på era fäder.

³ Säg därför till folket: Så säger HERREN Sebaot: Vänd om till mig, säger HERREN Sebaot, så ska jag vända om till er, säger HERREN Sebaot.

⁴ Var inte som era fäder. För dem predikade forna tiders profeter och sade: "Så säger HERREN Sebaot: Vänd nu om från era onda vägar och era onda gärningar." Men de lyssnade inte och brydde sig inte om mig, säger HERREN.

⁵ Era fäder, var är de?

Och profeterna,
lever de kvar för evigt?

⁶ Nej, men mina ord och mina stadgar
som jag gav mina tjänare profeterna,
de träffade era fäder.

Och de vände om och sade:
"HERREN Sebaot
har handlat med oss
efter våra vägar
och våra gärningar,
så som han hade bestämt sig
för att göra med oss."

Mannen på den röda hästen

⁷ På tjugofjärde dagen i elfte månaden, som är månaden Shebat, i Darejaveshs andra regeringsår, kom HERRENS ord till profeten Sakarja, son till Berekja, son till Iddo. Han sade:

⁸ Jag hade en syn om natten, och se, en man red på en röd häst. Han stod bland myrträderna i dalsänkan. Bakom honom stod andra hästar, röda, bruna och vita.

⁹ Jag frågade: "Min herre, vilka är dessa?" Ängeln som talade med mig sade: "Jag ska visa dig vilka de är."

1:1 Esra 5:1, Neh 12:16, Sak 7:1. **1:1 åttonde månaden** Okt-nov 520 f Kr, medan Haggai frambar sina budskap (se Hagg 1-2). **1:1 Iddo** Sakarjas farfar som återvände med andra präster från Babel år 538 f Kr (Neh 12:4). **1:2** 2 Krön 36:16f. **1:3** Jes 55:7, Mal 3:7, Jak 4:8. **1:4** Jes 31:6, Jer 3:12, 25:3f, Hes 18:30f, Hos 14:2, Joel 2:12. **1:7 tjugofjärde dagen i elfte månaden** 15 feb 519 f Kr. **1:9** Sak 2:2, 4:4, 5, 13, 6:4.

10 Mannen som stod bland myrträderna svarade: "Det är dessa som HERREN har sänt ut till att fara omkring på jorden."

11 Och de svarade HERRENS ängel som stod bland myrträderna: "Vi har farit omkring på jorden, och se, hela jorden är lugn och stilla."

Herren ska trösta Sion

12 Då sade HERRENS ängel: "HERRE Sebaot, hur länge ska det dröja innan du förbarmar dig över Jerusalem och Juda städer? Du har visat din vrede mot dem nu i sjuttio år."

13 HERREN svarade ängeln som talade med mig med goda och tröstande ord.

14 Och ängeln som talade med mig sade sedan: "Ropa ut: Så säger HERREN Sebaot:

Jag ivrar för Jerusalem

och brinner av nit för Sion.

15 Jag är mycket vred på hednafolken
som sitter så säkra,
för när jag bara var lite vred
förvärrade de olyckan.

16 Därför säger HERREN så:
Jag har vänt tillbaka till Jerusalem
i barmhärtighet.

Mitt hus ska byggas där,
säger HERREN Sebaot,
och mätsnöret ska spännas
över Jerusalem.

17 Ropa ut än en gång:
Så säger HERREN Sebaot:
Än en gång ska mina städer
flöda över av det som är gott.
HERREN ska än en gång trösta Sion,
än en gång ska han
utvälja Jerusalem."

Hornen och smederna

18 Och jag lyfte min blick och fick se fyra horn.

19 Jag frågade ängeln som talade med mig: "Vad betyder de?" Han svarade mig: "Där är hornen som har skingrat Juda, Israel och Jerusalem."

20 Och HERREN lät mig se fyra smeder.

21 Jag frågade: "Varför har dessa kommit och vad ska de göra?" Han svarade: "Där är hornen som skingrade Juda så att ingen kunde lyfta sitt huvud. Men smederna har kommit för att skrämma dem och slå av hornen på de hednafolk som lyfte sitt horn mot Juda land för att skingra dem som bor där."

2

Mannen med mätsnöret

1 Och jag lyfte min blick och fick se en man med ett mätsnöre i handen.

2 Då frågade jag: "Vart går du?" Han svarade: "Jag ska mäta Jerusalem för att se hur brett och långt det ska bli."

3 Och se, ängeln som talade med mig kom fram, och en annan ängel kom emot honom.

4 Han sade till denne: "Skynda dig och säg till den unge mannen: Jerusalem ska ligga

1:10 Sak 6:7. **1:12** Ps 102:14, Jer 25:11, 29:10, Dan 9:2. **1:14** Jer 31:20, Joel 2:18, Sak 8:2. **1:15** Ps 123:4, Jes 10:5f, 47:6. **1:16** Jes 54:7f, Sak 2:1f, 8:3, 15. **1:17** Jes 14:1, 44:26, 51:3, 52:9, 61:4, Sak 2:12. **1:20** 1 Kung 22:11, Ps 75:5f. **2:4** Jes 49:19f.

som en obefäst plats, på grund av den stora mängd människor och djur som finns därinne.

⁵ Och jag själv, säger HERREN, ska vara en mur av eld omkring staden, och jag ska vara härligheten därinne.”

En ny tid för Israel och folken

⁶ Upp, upp! Fly från landet i norr, säger HERREN, för jag har skingrat er som himlens fyra vindar, säger HERREN.

⁷ Upp, Sion! Rädda dig, du som bor hos dottern Babel.

⁸ För så säger HERREN Sebaot, han som för sin härlighets skull har sänt mig till hednafolken som har plundrat er: ”Den som rör vid er, rör vid hans ögonsten.

⁹ Se, jag lyfter min hand mot dem, och de ska plundras av sina slavar.” Ni ska då förstå att HERREN Sebaot har sänt mig.

¹⁰ Jubla och gläd dig, dotter Sion, för se, jag kommer och jag ska bo i dig, säger HERREN.

¹¹ Många hednafolk ska på den dagen ansluta sig till HERREN och bli mitt folk, och jag ska bo i dig. Du ska förstå att HERREN Sebaot har sänt mig till dig.

¹² HERREN ska ha Juda som sin del i det heliga landet, och än en gång ska han utvälja Jerusalem.

¹³ Var stilla inför HERREN, allt kött, för han har trätt fram ur sin heliga boning.

3

Nya kläder för översteprästen

¹ Sedan lät han mig se översteprästen Josua stå inför HERRENS ängel, och Satan stod vid hans högra sida för att anklaga honom.

² Men HERREN sade till Satan: ”HERREN ska straffa dig, Satan. Ja, HERREN ska straffa dig, han som har utvalt Jerusalem. Är inte denne en brand ryckt ur elden?”

³ Josua var klädd i orena kläder där han stod inför ängeln.

⁴ Och ängeln sade till dem som stod inför honom: ”Ta av honom de orena kläderna.” Sedan sade han till Josua: ”Se, jag har tagit din missgärning från dig, och jag ska klä dig i högtidskläder.”

⁵ Då sade jag: ”Sätt en ren turban på hans huvud.” Och de satte en ren turban på hans huvud och tog på honom kläderna medan HERRENS ängel stod där.

⁶ Och HERRENS ängel försäkrade Josua och sade:

⁷ ”Så säger HERREN Sebaot:

Om du vandrar på mina vägar
och håller mina befallningar,
så ska du få styra över mitt hus
och vakta mina förgårdar.
Du ska få en plats att vandra på
bland dem som står här.

Löftet om Telningen

2:5 Ps 46:6f, Jes 26:1, 60:19, Sak 6:15, 9:8. **2:6 landet i norr** Vägen till Babel gick först norrut innan den svängde mot öster längs ”den fruktbara halvmånen” och floden Euftrat. **2:7** Jes 48:20. **2:8** 5 Mos 32:10, Ps 17:8. **2:8 för sin härlighets skull** Ordagrant: ”efter sin härlighet”. **2:10** Jes 12:6, Sak 9:9, Joh 1:14, 14:23, 2 Kor 6:16. **2:11** 3 Mos 26:12, Jes 14:1f, Hes 36:27. **2:12** Sak 1:17. **2:13** Hab 2:20, Sef 1:7. **3:1** Job 1:6f. **3:1 översteprästen Josua** Också kallad Jeshua, samma namn som Jesus. Ledare för tempelbygget vid sidan av ståthållaren Serubbabel (Esra 3:8f). **3:1 Satan** Annan översättning: ”anklagaren/motståndaren”. Jfr Job 1:6f, Judas vers 9. **3:2** Amos 4:11, Sak 1:17, 2:12. **3:4** 2 Sam 12:13, Jes 4:4, 6:7, 43:25, 61:10, Mika 7:18, Luk 15:22, Upp 3:5, 6:11. **3:5** 2 Mos 28:4, 36f.

⁸ Hör Josua, du överstepräst, du och dina medbröder som sitter här inför dig, dessa män ska vara ett tecken:

Se, jag ska låta min tjänare
Telningen komma.

⁹ Se den sten som jag lagt inför Josua!

Över denna enda sten
vakar sju ögon,
och se, jag ska gravera in
en inskrift på den,
säger HERREN Sebaot.

Och jag ska utplåna
detta lands missgärning
på en enda dag.

¹⁰ På den dagen,
säger HERREN Sebaot,
ska var och en bjuda in sin vän
under sin vinstock
och sitt fikonträd.”

4

Ljusstaken av guld och olivträden

¹ Ängeln som talade med mig kom tillbaka, och han väckte mig som när någon väcks ur sin sömn.

² Han sade till mig: ”Vad ser du?” Jag svarade: ”Jag ser en ljusstake, helt av guld, med sin oljeskål upptill och med sina sju lampor. Sju rör går till de särskilda lamporna däruppe.

³ Två olivträd sträcker sig över den, ett på högra sidan om skålen och ett på vänstra.”

⁴ Och jag frågade ängeln som talade med mig: ”Vad betyder dessa, min herre?”

⁵ Ängeln som talade med mig svarade: ”Förstår du inte vad de betyder?” ”Nej, min herre”, sade jag.

⁶ Då sade han till mig:

”Här är HERRENS ord till Serubbabel:
Varken genom styrka eller makt,
utan genom min Ande,
säger HERREN Sebaot.

⁷ Vem är du, du stora berg?
Inför Serubbabel
ska du bli jämn mark,
och han ska föra fram slutstenen
under höga rop:
Nåd, nåd över den!”

⁸ Och HERRENS ord kom till mig. Han sade:

3:8 Jes 8:18, 11:1f, 42:1, Jer 23:5, 33:15, Sak 6:12f. **3:8 Telningen** Ordet betyder ”rotskott” (Jes 11:1) och användes om en rättmätig tronföljare. Här en profetia om Messias, Davids ättling (jfr 6:12, Jer 23:5, Luk 1:32, Upp 22:16). **3:9** Sak 4:10.

3:9 sten Hörnstenen är en symbol för Messias (jfr Ps 118:22, Matt 21:42, Ef 2:20, 1 Petr 2:6). **3:10** 1 Kung 4:25, Jes 36:16, Mika 4:4. **4:2** 2 Mos 37:17f, Upp 1:12, 4:5. **4:6** Hagg 2:6. **4:6 Serubbabel** Styrd provinsen Juda för kungens räkning. Ättling till kung David och juridisk förfader till Jesus (Matt 1:12, jfr Hagg 2:24). Ansvarig för tempelbygget både år 536 f Kr (4:9, Esra 3:8) och 520 f Kr (Esra 5:2, Hagg 1:14).

9 "Serubbabels händer
har lagt grunden till detta hus,
och hans händer
ska också göra det färdigt,
och du ska förstå att HERREN Sebaot
har sänt mig till er.

10 För vem föraktar
den ringa begynnens dag?
De gläds över att se murlodet
i Serubbabels hand,
dessa HERRENS sju ögon
som far omkring
över hela jorden."

11 Jag frågade honom: "Vad betyder dessa två olivträd till höger och till vänster om ljusstaken?"

12 Och jag frågade honom igen: "Vad betyder de två olivkvistarna intill de två gyllene rännor där den gyllene oljan rinner ner?"

13 Då sade han till mig: "Förstår du inte vad de betyder?" Jag svarade: "Nej, min herre."

14 Då sade han: "Dessa två är de smorda som står inför hela jordens HERRE."

5

Den flygande bokrullen

1 Jag lyfte åter min blick och såg, och se, en bokrulle flög fram.

2 Ängeln sade till mig: "Vad ser du?" Jag svarade: "Jag ser en bokrulle flyga fram. Den är tjugo alnar lång och tio alnar bred."

3 Då sade han till mig: "Detta är förbannelsen som går ut över hela landet. Var och en som stjal ska från och med nu bli utrotad enligt denna skrift, och var och en som svär ska från och med nu bli utrotad enligt denna skrift.

4 Jag har sänt ut den,
säger HERREN Sebaot,
och den ska gå in i tjuvens hus
och in hos den som svär falskt
vid mitt namn.
Den ska stanna där i huset
och fräta sönder det
med trävirke och stenar."

Kvinnan i korgen

5 Sedan kom ängeln som talade med mig fram och sade till mig: "Lyft nu din blick och se vad som kommer fram."

6 "Vad är det?" frågade jag. "Det är en sädeskorg" svarade han och tillade: "Så är det med dem i hela landet."

7 Och se, ett lock av bly lyfte sig och det satt en kvinna i korgen.

8 Han sade: "Detta är ondskan." Och han knuffade ner henne i korgen och slog igen blylocket över öppningen.

4:9 Esra 3:8f, Sak 2:13, 6:15. 4:10 Sak 3:9. 4:14 Upp 11:4. 5:1 Jer 36:2, Hes 2:9f. 5:2 1 Kung 6:3. 5:2 **tjugo alnar ... tio alnar** Nästan 10 x 5 m. 5:3 Ps 109:17f. 5:4 **tjuvens ... svär falskt** Kanske åsyftas sådana som lovat skänka byggmaterial till templet men istället använt det till sina egna hus (jfr Hagg 1:4, Mal 3:8). 5:6 **sädeskorg** Hebr. efa, ett mått om ca 22 liter. 5:6 **är det med dem** Andra handskrifter (så Septuaginta): "är det med deras skuld".

⁹ Jag lyfte sedan min blick och såg, och se, två kvinnor kom fram. Och vinden fyllde deras vingar, för de hade vingar som storken. De lyfte upp korgen mellan jorden och himlen.

¹⁰ Och jag sade till ängeln som talade med mig: "Vart ska de föra korgen?"

¹¹ Han svarade mig: "Till Shinars land för att bygga ett hus åt henne, och när det är färdigt ska hon sättas ner på sin plats."

6

De fyra vagnarna

¹ Jag lyfte åter min blick och såg, och se, fyra vagnar kom fram mellan två berg, och bergen var av koppar.

² Framför den första vagnen var röda hästar, framför den andra vagnen svarta,

³ framför den tredje vagnen vita och framför den fjärde vagnen fläckiga, starka hästar.

⁴ Då frågade jag ängeln som talade med mig: "Vad betyder dessa, min herre?"

⁵ Ängeln svarade mig: "Det är himlens fyra vindar som drar ut inför hela jordens Herre.

⁶ Vagnen med de svarta hästarna drar mot nordlandet, och de vita följer efter dem, medan de fläckiga drar mot sydlandet."

⁷ När de starka gav sig av, var de ivriga att fara omkring på jorden. Då sade han: "Ge er av, far ut över jorden!" Och de for ut över jorden.

⁸ Och han ropade på mig och sade: "Se, de som drar ut mot nordlandet låter min Ande finna ro i nordlandet."

Översteprästen Josuas kröning

⁹ HERRENS ord kom till mig. Han sade:

¹⁰ Ta emot gåvorna från de landsflyktiga, från Heldaj, Tobia och Jedaja. Gå samma dag bort till det hus som tillhör Josia, Sefanjas son, dit de gick efter återkomsten från Babel.

¹¹ Du ska ta emot silver och guld och göra kronor som du ska sätta på översteprästen Josuas, Josadaks sons, huvud.

¹² Och du ska säga till honom: "Så säger HERREN Sebaot:

Se, en man vars namn är Telningen.

Under honom ska det gro,
och han ska bygga HERRENS tempel.

¹³ Ja, han ska bygga HERRENS tempel,
han ska vinna härlighet
och sitta på sin tron och regera.
En präst ska han vara på sin tron,
och frid ska råda mellan båda.

¹⁴ Kronorna ska finnas i HERRENS tempel till minne av Helem och Tobia, Jedaja och Hen, Sefanjas son.

¹⁵ Fjärran ifrån ska man komma för att bygga på HERRENS tempel, och ni ska förstå att HERREN Sebaot har sänt mig till er. Så ska ske om ni lyder HERREN er Guds röst."

5:11 1 Mos 10:10, Dan 1:2. **5:11 Shinars land** Dvs Babylonien. Jfr Upp 17-18. **6:2** Upp 6:1f. **6:5** Ps 103:20f, 104:4, Jer 49:36, Dan 7:2, Upp 7:1. **6:5 vindar** Annan översättning: "andar". **6:7** Job 1:7, Sak 1:10. **6:8** Hes 5:13. **6:8 låter min Ande finna ro** Annan översättning (så Septuaginta): "stillar min vrede". **6:12** Jes 11:1f, 53:2, Jer 23:5, 33:15. **6:12 Telningen** I hebreiskan samma ordstam som "gro" (jfr 3:8). "Telningen från Davids rot" är en av titlarna för Messias (Jes 11:1, Jer 23:5). **6:13** Ps 110:1, 4, Jes 9:6, 11:10. **6:13 präst ... på sin tron** Messias är samtidigt både kung och präst (jfr Ps 110:1, 4, Hebr 4:16f). **6:15** Jes 2:2f, 56:8, Sak 2:9.

7

Falsk laglydnad

¹ I kung Darejaveshs fjärde regeringsår kom HERRENS ord till Sakarja, på fjärde dagen i nionde månaden, som är månaden Kislev.

² Från Betel hade då Sareser och Regem-Melek med sina män blivit sända för att bönfälla inför HERREN

³ och fråga prästerna i HERREN Sebaots hus och profeterna följande: "Ska jag gråta och fasta i femte månaden, som jag har gjort i många år?"

⁴ Då kom HERRENS ord till mig. Han sade:

⁵ "Säg till allt folket i landet och till prästerna: När ni under sjuttio år har fastat och klagat i femte och sjunde månaden, är det då för mig ni har fastat?

⁶ Och när ni äter och dricker, är det inte då för er själva som ni äter och dricker?

⁷ Är inte detta de ord som HERREN predikade genom forna tiders profeter, när Jerusalem ännu levde i lugn och ro med sina städer omkring sig och Sydlandet och Låglandet ännu var bebodda?"

Folket har inte lyssnat

⁸ Och HERRENS ord kom till Sakarja. Han sade:

⁹ Så säger HERREN Sebaot:

"Döm rätta domar
och visa varandra
godhet och barmhärtighet.

¹⁰ Förtryck inte änkan
och den faderlöse,
främlingen och den fattige,
och tänk inte ut ont
mot varandra i era hjärtan."

¹¹ Men de ville inte lyssna på detta utan var upproriska och stängde sina öron så att de inte hörde.

¹² De gjorde sina hjärtan hårda som diamant så att de inte hörde den undervisning och de ord som HERREN Sebaot genom sin Ande hade sänt genom forna tiders profeter.

Därför kom stor vrede från HERREN Sebaot.

¹³ Och liksom de inte ville höra när han ropade, vill jag inte höra när de ropar, sade HERREN Sebaot.

¹⁴ "Jag ska skingra dem genom en stormvind bland alla hednafolk som de inte känner." Så har nu landet blivit öde efter dem, ingen kommer eller går, för de gjorde det ljuvliga landet till en ödemark.

8

Framtida välsignelse över Jerusalem

¹ Och HERREN Sebaots ord kom till mig. Han sade:

² Så säger HERREN Sebaot:

7:1 fjärde dagen i nionde månaden 7 dec 518 f Kr. **7:2 Betel** Låg ca 1-2 mil norr om Jerusalem, vid utkanten av provinsen Juda. **7:3** Jer 52:12f. **7:5** Jes 58:3f, Jer 41:1f. **7:5 fastat och klagat i femte och sjunde månaden** Templets förstörelse i femte månaden (juli-augusti, jfr 2 Kung 25:8) högtidlighålls av judarna med fasta än i dag ("Tisha b'Av"). Ståthållaren Gedalja mördades samma år den sjunde månaden (2 Kung 25:25). Männens undrar om sorgeriterna borde upphöra när templet nu återuppbyggs. **7:7** Jos 15:20f, Jer 17:26. **7:9** Jes 1:7, Jer 7:5f, 21:12, Hos 6:6, 12:7, Mika 6:8, Sak 8:16f, Luk 6:36. **7:10** 2 Mos 22:21f, Jer 7:6, Mika 2:1. **7:11** Jes 65:12, Jer 2:27, 32:33, 35:17, Hos 4:16. **7:12** Jes 48:4, Jer 5:3, Hes 2:4, 11:19, Dan 9:11f. **7:13** Ords 1:27f, Jes 1:15, Jer 11:11, 14:12, Mika 3:4, Joh 9:31. **7:14** Ps 79:1f, Jer 44:2f, Hes 33:28. **8:2** Nah 1:2, Sak 1:14.

Jag ivrar för Sion med stor iver,
med stor vrede ivrar jag för henne.

³ Så säger HERREN:

Jag ska vända åter till Sion
för att bo mitt i Jerusalem,
och Jerusalem ska kallas
”sanningens stad”
och HERREN Sebaots berg
”det heliga berget”.

⁴ Så säger HERREN Sebaot:

Än en gång ska det finnas
gamla män och kvinnor
på Jerusalems gator,
var och en med sin stav i handen
för sin höga ålders skull.

⁵ Och stadens gator ska vara fulla
av pojkar och flickor
som leker där.

⁶ Så säger HERREN Sebaot:

Även om det verkar
alltför underbart
för dem som är kvar
av detta folk i de dagarna,
skulle det då vara
alltför underbart också för mig?
säger HERREN Sebaot.

⁷ Så säger HERREN Sebaot:

Se, jag ska frälsa mitt folk
från landet i öst
och från landet i väst.

⁸ Jag ska låta dem komma

och bo i Jerusalem,
de ska vara mitt folk
och jag ska vara deras Gud
i sanning och rättfärdighet.

⁹ Så säger HERREN Sebaot:

Fatta mod, ni som i dessa dagar
hör dessa ord från profeterna
som talade när grunden lades
till HERREN Sebaots hus,
templet som skulle byggas.

¹⁰ Före den tiden

fick varken människor eller djur
lön för sin strävan.
Ingen hade ro för sina fiender,
vare sig han gick ut eller in,
för jag vände alla människor

- mot varandra.
 11 Men nu är jag inte längre
 som i forna dagar
 mot dem som är kvar av detta folk,
 säger HERREN Sebaot,
 12 för nu ska det sås i frid.
 Vinstocken ska ge sin frukt,
 jorden sin gröda
 och himlen sin dagg.
 Jag ska låta
 dem som är kvar av detta folk
 få ärva allt detta.
 13 Och liksom ni,
 både Juda hus och Israels hus,
 har varit en förbannelse
 bland hednafolken,
 så ska ni nu när jag frälst er
 bli en välsignelse.
 Var inte rädda, fatta mod!
- 14 Så säger HERREN Sebaot: Liksom jag beslöt att sända olycka över er när era fäder väckte
 min vrede, säger HERREN Sebaot, och jag då inte ångrade det,
 15 så har jag i denna tid åter beslutat att göra gott mot Jerusalem och Juda hus. Var inte
 rädda!
- 16 Men detta är vad ni ska göra:
 Tala sanning med varandra,
 döm rätta domar i era portar,
 domar som ger frid.
 17 Tänk inte ut ont mot varandra
 i era hjärtan
 och ha inte kärlek till falska eder,
 för allt sådant hatar jag,
 säger HERREN.

18 HERREN Sebaots ord kom till mig. Han sade:

19 Så säger HERREN Sebaot:

Fastedagarna i fjärde, femte,
 sjunde och tionde månaden
 ska för Juda hus
 bli till fröjd och glädje,
 till glada högtider.
 Och ni ska älska sanning och frid.

Hedningarnas frälsning

20 Så säger HERREN Sebaot:

Än en gång ska folk komma hit,

8:12 3 Mos 26:4, Jes 30:23f, 61:7. **8:16** Ps 15:1f, Jes 1:17, Sak 7:9f, Ef 4:25. **8:17** Ords 3:29, Jer 4:14, Sak 5:3f, 7:10. **8:19**
 Sak 7:1f. **8:19 fjärde, femte, sjunde och tionde månaden** Den tionde månaden (jan år 588 f Kr) inleddes belägringen
 av Jerusalem (2 Kung 25:1). Den fjärde månaden år 587 f Kr (juli) flydde kung Sidkia (Jer 52:6), den femte månaden
 (augusti) föll staden (2 Kung 25:25) och den sjunde månaden (oktober) mördades ståthållaren Gedalja (2 Kung 25:25).
8:20 Ps 102:23, Jes 2:2f, Mika 4:1f, Sak 6:15.

- ja, många städers invånare.
 21 Och de som bor i en stad
 ska gå till en annan och säga:
 ”Låt oss gå och bönfalla inför HERREN
 och söka HERREN Sebaot.
 Jag själv ska också gå.”
- 22 Ja, många folk
 och mäktiga hednafolk
 ska komma och söka
 HERREN Sebaot i Jerusalem,
 och de ska åkalla HERREN.
- 23 Så säger HERREN Sebaot: På den tiden ska tio män av alla språk och folk ta tag i mantelfällan på en judisk man och säga: ”Låt oss gå med er, för vi har hört att Gud är med er.”

9

Domsord över Israels fiender

- 1 En profetia, HERRENS ord mot Ha-draks land. I Damaskus ska det slå ner, för HERREN har sitt öga på andra människor såväl som på Israels alla stammar.
- 2 Det slår också ner i det angränsande Hamat, likaså i Tyrus och Sidon där man är så vis.
- 3 Tyrus byggde sig ett fäste och samlade silver som stoft och guld som smuts på gatorna.
- 4 Men se, Herren ska göra henne fattig och störta ner hennes välde i havet, och hon ska förtäras av eld.
- 5 Ashkelon ska se det och frukta,
 Gaza ska darra av ångest
 liksom Ekron,
 för deras hopp kommer på skam.
 Gaza mister sin kung,
 och i Ashkelon
 kommer ingen att bo.
- 6 Ett blandfolk ska bo i Ashdod,
 och filisteernas stolthet
 ska jag utrota.
- 7 Men när jag ryckt blodmaten
 ur deras mun
 och det vidriga från deras tänder,
 då ska också de få bli kvar
 åt vår Gud.
 De ska bli som stamfurstar i Juda,
 och Ekrons folk
 ska bli som jebusiterna.
- 8 Jag ska slå upp mitt läger
 omkring mitt hus
 mot härar
 och mot den som kommer och går.

8:21 Jes 2:3, Jer 31:6, Mika 4:2. **9:1** Ps 14:2, 33:13, Jes 17:1, Jer 32:19. **9:1** *Hadraks land* Troligen Hatarikka, persisk provins i Syrien norr om Damaskus. **9:2** Hes 26:1f, 28:3f. **9:5** Jes 14:28f, Jer 47:1f, Hes 25:15f. **9:7** 1 Sam 14:31f, Hes 33:25, Sak 8:22f. **9:7** *jebusiterna* Jerusalems tidigare invånare som bodde kvar bland israeliterna (2 Sam 5:6, 1 Kung 9:20). **9:8** 2 Mos 2:25, 3:7, Jes 60:18, Sak 2:5.

Ingen förtryckare
ska drabba dem längre,
för jag vaktar nu med öppna ögon.

Sions kung kommer

- ⁹ Fröjda dig stort, dotter Sion!
Jubla, dotter Jerusalem!
Se, din kung kommer till dig,
rättfärdig och segerrik är han.
Han kommer ödmjuk,
ridande på en åsna,
på en åsninnas föl.
- ¹⁰ Jag ska ta bort vagnar ur Efraim
och hästar ur Jerusalem.
Stridens bågar ska bort,
och han ska tala frid
till hednafolken.
Hans välde ska nå från hav till hav,
och från floden till jordens ändrar.

Befrielse genom förbundsblodet

- ¹¹ Och för dig ska jag
på grund av ditt förbundsblod
befria dina fångar
från den vattenlösa hålan.
- ¹² Vänd åter till ert fäste,
ni fångar som har ett hopp.
Ja, i dag förkunnar jag för er
att jag ska ge er dubbelt igen.
- ¹³ För jag ska spänna Juda
som min båge
och lägga Efraim
som pil på den,
jag ska väcka upp dina söner, Sion,
mot dina söner, Grekland,
och göra dig lik en hjältes svärd.
- ¹⁴ Ja, HERREN ska uppenbara sig
över dem
och hans pil ska fara ut
som en blix.
- Herren GUD ska blåsa i basunen
och dra fram i söderns stormar.
- ¹⁵ HERREN Sebaot ska beskydda dem.
De ska sluka sina fiender
och trampa på slungstenar.
De ska dricka och vråla

9:9 Jes 12:6, 62:11, Sef 3:14, Sak 2:10, Matt 21:5, Joh 12:15. **9:9** *ridande på en åsna* Citeras i Matt 21:5 och Joh 12:15 som profetia om Jesu intåg i Jerusalem. Åsnan var ett enkelt och fredligt riddjur till skillnad från kungliga stridshästar.

9:10 Ps 72:8, Jes 2:4, 9:5, 31:1, Mika 4:3, 5:10, 7:12. **9:11** 1 Mos 37:24, 2 Mos 24:8, Jer 31:32, 38:6, Hebr 9:7, 19f. **9:12** Jes 40:2, 61:7, Jer 16:19. **9:13** Jes 66:19. **9:13** *Grekland* Hebr. *Javán*, jfr Jonien på nuvarande Turkiets västkust. Grekerna blev bittra fiender till judarna längre fram under mackabeertiden (100-talet f Kr). **9:15** 2 Mos 24:6, 29:12.

9:15 *trampa på slungstenar* Annan översättning: "kuva dem med slungstenar".

- som av vin,
 de ska fyllas som en offerskål,
 som altarets hörn.
 16 HERREN deras Gud
 ska frälsa dem på den dagen,
 för de är hans hjord, hans folk.
 Som ädelstenar i en krona
 ska de stråla över hans land.
 17 Hur stor är inte hans godhet,
 hur stor är inte hans skönhet!
 Unga män ska blomstra av brödsäd
 och unga kvinnor av vin.

10

Herren har omsorg om sitt folk

- 1 Be HERREN om regn
 i vårregnets tid.
 HERREN gör åskmolnen,
 han ger människorna
 skurar av regn,
 gröda på marken åt var och en.
 2 Men husgudarna talar svek,
 spåmännen skådar lögn,
 bedrägliga drömmar talar de,
 tomhet är deras tröst.
 Därför drar folket bort
 som en fårhjord.
 De lider nöd,
 för de har ingen herde.
 3 Min vrede brinner mot herdarna,
 och jag ska straffa bockarna.
 HERREN Sebaot tar sig an
 sin hjord, Juda hus,
 och ska göra den
 till sin stolta stridshäst.
 4 Från Juda ska hörnstenen komma,
 från honom stödjepelaren,
 från honom bågen till striden,
 från honom allt
 vad styresman heter.
 5 De ska likna hjältar
 som trampar ner sina fiender
 som smuts på gatan i striden.
 De ska strida,
 för HERREN är med dem,
 och ryttarna på sina hästar

9:15 dricka och vråla som av vin Vissa Septuagintahandskrifter: "dricka blod som vin". **9:16** 2 Sam 12:30, Ps 100:3, Jes 35:4, Jer 31:10f, Joh 10:11. **9:17** 5 Mos 33:28f, Jes 27:6, Jer 31:12. **10:1** 5 Mos 11:14f, Job 37:6, Ps 135:7, Jer 5:24, 10:13, Joel 2:23. **10:2** Jes 8:19, 53:6, Klag 2:14, Matt 9:36. **10:2 husgudarna** Hebr. *terafim* var statyetter, ofta små (1 Mos 31:34), som förknippades med familjers folktro och vidskepelse. **10:3** Jer 23:1f, Hes 34:17f. **10:4** Jer 30:21. **10:5** 2 Sam 22:43, Mika 7:10, Hagg 2:22.

- ska komma på skam.
- ⁶ Jag ska ge styrka åt Juda hus
och frälsa Josefs hus.
Jag ska föra dem tillbaka,
för jag ska förbarma mig
över dem.
De ska vara som om jag aldrig
hade förkastat dem,
för jag är HERREN deras Gud,
jag ska bönhöra dem.
- ⁷ Efraims män ska bli som hjältar,
deras hjärtan ska glädjas
som av vin.
Deras barn ska se det
och glädja sig,
deras hjärtan ska fröjda sig
i HERREN.
- ⁸ Jag ska vissla på dem
och föra dem samman,
för jag har befriat dem.
De ska bli lika talrika som förut.
- ⁹ När jag planterar dem bland folken
ska de tänka på mig i fjärran land.
De ska få leva med sina barn
och komma tillbaka.
- ¹⁰ Jag ska föra dem tillbaka
från Egyptens land
och samla dem från Assur.
Till Gileads land och till Libanon
ska jag föra dem,
och där ska inte finnas utrymme
nog för dem.
- ¹¹ Han ska dra fram genom
ett hav av nöd,
han ska slå ner havets vågor
och Nilflodens alla djup
ska torka ut.
Assurs stolthet ska brytas ner
och spiran tas ifrån Egypten.
- ¹² Jag ska göra dem starka i HERREN,
och i hans namn ska de gå fram,
säger HERREN.

11

De härliga trädens fall

- ¹ Öppna dina dörrar, Libanon,
så att eld kan förtära
dina cedrar.
- ² Jämra dig, du cypress,

för cedern har fallit,
de härliga träden är skövlade.
Jämra er, ni Bashans ekar,
för den täta skogen är fälld.

³ Hör herdarnas jämmer
när deras härlighet skövlas!
Hör de unga lejonens vrål
när Jordans härlighet skövlas!

De två herdarna

⁴ Så sade HERREN min Gud: "Bli en herde för slaktfåren,
⁵ eftersom deras köpare slaktar dem utan att straffas och de som säljer dem säger: Lovad är HERREN, jag har blivit rik! Inte heller deras herdor förbarmar sig över dem,
⁶ för jag ska inte längre förbarma mig över dem som bor i landet", säger HERREN. "Se, jag ska överlämna människorna åt varandra och åt deras kung. De ska ödelägga landet, och jag ska inte rädda någon ur deras hand."

⁷ Och jag blev en herde för slaktfåren, de olyckliga fåren: Jag tog två stavar, den ena kallade jag Nåd och den andra kallade jag Enhet. Så blev jag en herde för fåren.

⁸ Och inom en månad gjorde jag slut på de tre herdarna. Jag blev otålig på dem, och de i sin tur fick motvilja mot mig.

⁹ Då sade jag till fåren: "Jag vill inte vara er herde längre. Det som dör får dö och det som förgås får förgås, och de som blir kvar får äta upp varandra."

¹⁰ Så tog jag min stav Nåd och bröt sönder den för att upplösa förbundet som jag hade slutit med alla folk.

¹¹ Så upplöstes det på den dagen, och de olyckliga fåren som iakttog mig förstod att detta var HERRENS ord.

¹² Och jag sade till dem: "Om ni finner för gott, så ge mig min lön. Men om inte, så låt det vara." Då vägde de upp min lön, trettio siklar silver.

¹³ Och HERREN sade till mig: "Kasta det åt krukmakaren!" – det härliga pris som de tyckte jag var värd. Och jag tog de trettio silversiklarna och kastade dem i HERRENS hus åt krukmakaren.

¹⁴ Därefter bröt jag sönder min andra stav, Enhet, för att upplösa broderskapet mellan Juda och Israel.

¹⁵ Och HERREN sade också till mig: "Skaffa dig redskap igen som en oförnuftig herde.

¹⁶ För se, jag ska låta det uppstå en herde i landet som inte sköter om dem som håller på att gå under, inte söker upp de förlorade, inte helar de sårade och inte ger mat åt de friska, utan äter de fetas kött och river sönder deras klövar."

¹⁷ Ve den oduglige herden
som överger sin hjord!
Må svärdet träffa hans arm
och hans högra öga,
må hans arm förtvina helt
och hans högra öga
helt förmörkas.

11:3 Jer 12:15, 25:36f, 50:44. **11:5** Ps 44:23, Rom 8:36. **11:6** Sak 8:10. **11:10** Ps 89:40, Jer 14:21, Hos 2:18. **11:11 de olyckliga fåren** Annan översättning (så Septuaginta): "boskapshandlarna". **11:12** 2 Mos 21:32, Matt 26:15. **11:12 trettio siklar silver** Drygt 300 gram, priset för en slav (2 Mos 21:32). Citeras i Matt 27:9 som en profetia om hur Jesus blev förrådd för 30 silvermynt. **11:13** Matt 27:3f, Apg 1:18f. **11:16** Jer 23:1f, Hes 34:3f. **11:17** Sak 13:7, Joh 10:12. **11:17 den oduglige herden** Annan översättning (så Septuaginta): "avgudaherden".

12

Jerusalems belägring och befrielse

¹ En profetia, HERRENS ord om Israel. Så säger HERREN, han som har spänt ut himlen och lagt jordens grund och som format människans ande i henne:

² Se, jag ska göra Jerusalem till en berusningens bågare för alla folk runt omkring. Också Juda ska drabbas när Jerusalem belägras.

³ Det ska ske på den dagen att jag ska göra Jerusalem till en tung sten för alla folk. Var och en som lyfter den ska skada sig på den. Och jordens alla folk ska församla sig mot henne.

⁴ På den dagen, säger HERREN, ska jag slå alla hästar med förvirring och deras ryttare med vanvett. Över Juda hus ska jag ha mina ögon öppna, men folkens alla hästar ska jag slå med blindhet.

⁵ Då ska Juda stamfurstar säga i sina hjärtan: "Jerusalems invånare har sin styrka i HERREN Sebaot, sin Gud."

⁶ På den dagen ska jag låta Juda stamfurstar bli som brinnande fyrfat bland ved och som flammande facklor bland halmkärvar, så att de förtär alla folk runt omkring, både åt höger och åt vänster. Men Jerusalem ska fortfarande trona där det nu ligger.

⁷ HERREN ska frälsa Juda hyddor först, för att inte Davids hus och Jerusalems invånare ska överträffa Juda i härlighet.

⁸ På den dagen ska HERREN beskydda Jerusalems invånare. På den dagen ska den svagaste bland dem vara som David, och Davids hus ska vara som Gud, som HERRENS ängel framför dem.

Sorg över den genomborrade

⁹ På den dagen tänker jag utrota alla hednafolk som kommer mot Jerusalem.

¹⁰ Men över Davids hus och över Jerusalems invånare ska jag utgjuta nådens och bönens Ande, så att de ser upp till mig som de har genomborrat. De ska sörja över honom som man sörjer ende sonen, och de ska gråta bittert över honom som man gråter över sin förstfödde.

¹¹ På den dagen ska sorgen bli stor i Jerusalem, som sorgen vid Hadad-Rimmon i Megiddopasset.

¹² Landet ska sörja, var släkt för sig:

Davids hus och släkt för sig
och deras kvinnor för sig,

Natans hus och släkt för sig
och deras kvinnor för sig,

¹³ Levi hus och släkt för sig
och deras kvinnor för sig,

Shimeis släkt för sig
och deras kvinnor för sig,

¹⁴ alla övriga släkter var för sig
och deras kvinnor för sig.

12:1 1 Mos 2:7, Ps 89:12, 102:26, 104:2f, 119:90, Jes 40:22, 42:5. **12:2** Jes 51:17, 22, Mika 4:11f, Hab 2:16. **12:3** Sak 14:2.
12:6 Ob v 18, Sak 14:10. **12:8** 2 Mos 14:19, 1 Sam 17:50, 18:7, 2 Sam 18:3, Joel 3:10. **12:8 den svagaste** Ordagrant: "den som snavar". **12:9** Sak 12:2, Upp 20:9. **12:10** Jer 6:26, Hes 39:29, Joel 2:28f, Apg 2:1f, Joh 19:37, Upp 1:7.
12:10 Versen citeras i Joh 19:37 och Upp 1:7 som profetia om den korsfäste Messias. **12:11** 2 Kung 23:29. **12:11 Hadad-Rimmon** Betecknar kanske en by nära Megiddo, slagfältet där man sörjde den älskade kung Josia (2 Kung 23:29, 2 Krön 35:24f). **12:13** 2 Mos 6:17, 4 Mos 3:18, 21, 1 Krön 6:16f.

13

Rening från synden

¹ På den dagen ska Davids hus och Jerusalems invånare ha en öppen källa till rening från synd och orenhet.

² På den dagen ska det ske, säger HERREN Sebaot, att jag utrotar avgudarnas namn ur landet så att man aldrig mer ska minnas dem. Även profeterna och den orena anden ska jag ta bort ur landet.

³ Om någon ändå uppträder som profet så ska hans far och mor, de som fött honom, säga till honom: "Du får inte leva, för du talar lögn i HERRENS namn." Och hans egna föräldrar, hans far och mor, ska sticka ner honom när han profeterar.

⁴ Det ska ske på den dagen att profeterna ska skämmas för sina syner när de profeterar. De ska inte längre klä sig i hårmantel för att bedra,

⁵ utan man ska säga: "Jag är ingen profet, jag är jordbrukare. Redan i min ungdom blev jag köpt som slav."

⁶ Om man då frågar honom: "Vad är det för sår du har på händerna?" ska han svara: "Dem har jag fått hemma hos mina vänner."

Herrens Herde slagen

⁷ Svärd, upp mot min herde,
mot den man som står mig nära,
säger HERREN Sebaot.
Slå herden så att fåren skingras,
för jag ska vända min hand
mot de små.

En prövad kvarleva - Herrens folk

⁸ Det ska ske i hela landet,
säger HERREN,
att två tredjedelar ska utrotas
och gå under,
men en tredjedel ska lämnas kvar.

⁹ Den tredjedelen ska jag
låta gå genom eld.
Jag ska rena dem
som man renar silver,
pröva dem
som man prövar guld.
De ska åkalla mitt namn
och jag ska bönhöra dem.
Jag ska säga: "Detta är mitt folk."
Och de ska svara:
"HERREN är min Gud."

13:1 Jes 55:1, Hes 36:25, 1 Joh 1:7, Upp 1:5. **13:2** Jes 2:18f, Hes 30:13, Hos 2:17, Mika 5:12, 1 Joh 4:1f, Upp 22:14. **13:3** 5 Mos 13:1f, 18:20, Jer 14:15, 23:34, Matt 7:15. **13:4** 2 Kung 1:8, Matt 3:4. **13:4** *hårmantel* En profets kännetecken (jfr Johannes Döparen i Matt 3:4 med not). **13:5** Amos 7:14. **13:5** *blev jag köpt som slav* Grundtexten svårtolkad. Annan möjlig översättning: "har marken varit min lott". **13:6** *på händerna* Ordagrant: "mellan händerna", kanske på kroppen. Hedniska profeter skar sig ibland under profetisk hänryckning (jfr 1 Kung 18:28). **13:7** Sak 11:17, Matt 26:31, Mark 14:27. **13:7** Citeras av Jesus i Matt 26:31 och Mark 14:27 som profetia om hans död. **13:9** 5 Mos 26:17f, Ps 50:15, 91:15, 144:15, Jes 1:25, 6:13, 48:10, Hos 2:21f, Mal 3:3, Joh 20:28, 1 Petr 1:6f.

14

Herrens dag kommer

- ¹ Se, HERRENS dag kommer!
Då ska man dela bytet bland er,
- ² för jag ska samla alla hednafolk
till strid mot Jerusalem.
Staden kommer att intas,
husen plundras
och kvinnorna våldtas.
Halva staden ska föras bort
i fångenskap.
Men de som är kvar av folket
ska inte utrotas ur staden.
- ³ Sedan ska HERREN gå ut i strid
mot dessa hednafolk,
så som han stred förr
på drabbningens dag.
- ⁴ På den dagen ska han stå
med sina fötter på Olivberget,
mitt emot Jerusalem, österut.
Och Olivberget ska klyvas mitt itu,
från öster till väster,
till en väldig dal.
Hälften av berget ska vika mot norr
och andra hälften mot söder.
- ⁵ Och ni ska fly ner i dalen
mellan mina berg,
för dalen mellan bergen
ska sträcka sig till Asal.
Ni ska fly som när ni flydde
för jordbävningen
på Juda kung Ussias tid.
Då ska HERREN min Gud komma
och alla heliga med dig.
- ⁶ Det ska ske på den dagen
att ljuset är borta,
himlens ljus ska förmörkas.
- ⁷ Det blir en särskild dag,
känd av HERREN,
inte dag och inte natt.
Men det ska ske
att när aftonen kommer
blir det ljus.
- ⁸ Det ska ske på den dagen

14:1 Upp 20:8f. **14:2** Jes 13:16, Sak 12:3. **14:3** 2 Mos 14:14, 15:3, Jos 10:10f, Jes 42:13, Sak 9:14, Upp 19:11f. **14:5** Amos 1:1, Mika 1:11, Mark 8:38, 1 Tess 3:13, 4:16f. **14:5 ni ska fly ner i dalen** Andra handskrifter (så Septuaginta): "dalen ska blockeras" (även senare i versen). **14:5 jordbävningen** Spår av en kraftig jordbävning ca 760 f Kr har hittats i ruinerna av galileiska Hasor. Den nämns även i Amos 1:1. Kung Ussia regerade ca 792-740 f Kr (se 2 Krön 26). **14:6** Jes 13:10, Jer 4:23, Matt 24:29. **14:7** Upp 21:25. **14:8** 5 Mos 11:24, Hes 47:1f, Joel 3:18, Joh 4:14, Upp 22:1.

att levande vatten ska strömma
från Jerusalem,
hälften mot Östra havet
och hälften mot Västra havet.
Både sommar och vinter
ska det vara så.
⁹ HERREN ska vara kung
över hela jorden.
På den dagen ska
HERREN vara en
och hans namn ett.

¹⁰ Hela landet, från Geba till Rimmon söder om Jerusalem, ska förvandlas till en slätt. Men staden ska vara upphöjd och förbli på sin plats, från Benjaminsporten till den förra portens plats, till Hörnporten, och från Hananeltornet till de kungliga vinpressarna.

¹¹ Folket ska bo där i ro,
och ingen förbannelse
ska finnas mer.
Jerusalem ska bo i trygghet.

¹² Detta är den plåga med vilken HERREN ska slå alla de folk som drar ut mot Jerusalem:

Han ska låta deras kött ruttna
medan de ännu står på sina fötter,
deras ögon ska ruttna i sina hålor
och deras tunga ska ruttna
i deras mun.

¹³ Det ska ske på den dagen
att HERREN ska sända
stor förvirring bland dem.
Den ene ska bära hand
på den andre
och lyfta sin hand
mot den andres.

¹⁴ Också Juda ska föra krig i Jerusalem.
Och skatter ska samlas
från alla folk runt omkring,
guld, silver och kläder
i stora mängder.

¹⁵ Plågan ska på samma sätt
drabba hästar och mulåsnor,
kameler och åsnor
och alla andra djur där i lägren.

Hednafolken ska tillbe Kungen

¹⁶ Det ska ske att var och en som är kvar av alla de hednafolk som kom emot Jerusalem ska dra dit upp, år efter år, för att tillbe Kungen, HERREN Sebaot, och fira lövhyddohögtiden.

¹⁷ Men om någon av jordens folkstammar inte drar upp till Jerusalem för att tillbe

14:8 levande vatten Friskt, rinnande vatten, symbol för Anden. Jfr Jer 2:13, Hes 47, Joh 4:10, 7:38. **14:9** 5 Mos 6:4, Ps 97:1, Mal 1:11, Mark 12:29, Joh 10:16, 17:3, Ef 4:5. **14:10** Jos 15:32, 19:7, 2 Kung 14:13, Neh 3:1, 6, Jes 2:2, Jer 31:38, Mika 4:1, Sak 12:6. **14:11** Jer 33:16, Mal 4:6, Upp 22:3. **14:11 förbannelse** Hebr. chérem kan också översättas "förintelse" (jfr Mal 4:6). Jfr dock Upp 22:3. **14:16** 3 Mos 23:34f, Jes 66:23. **14:17** Jes 5:6.

Kungen, HERREN Sebaot, blir det inget regn över dem.

¹⁸ Om Egyptens folkstam inte drar upp och kommer dit, blir det heller inget regn över dem. Detta blir den plåga som HERREN låter drabba de hednafolk som inte drar upp för att fira lövhyddohögtiden.

¹⁹ Det blir straffet som drabbar Egypten, straffet som drabbar alla hednafolk som inte drar upp för att fira lövhyddohögtiden.

²⁰ På den dagen ska det stå på hästarnas bjällror: "Helgad åt HERREN", och grytorna i HERRENS hus ska vara som offerskålarna framför altaret.

²¹ Varje gryta i Jerusalem och Juda ska vara helgad åt HERREN Sebaot, och alla som offerar ska komma och ta en sådan för att tillaga köttet. Ingen kanané ska mer finnas i HERREN Sebaots hus på den dagen.

Malaki

Malaki ("min budbärare") trädde fram under 400-talet f Kr som den siste profeten i Juda, kanske under den tid då Esra och Nehemja samlade folket (458-433 f Kr, se Esra 7 och Neh 8). Templet hade återuppbyggts år 516 f Kr (Esra 6:15), men med tiden hade folket tappat modet och börjat missköta gudstjänstlivet (1:6f), prästernas undervisning (2:4f), den äktenskapliga troheten (2:10f) och tiondegivandet (3:6f). Genom Malaki kallar Herren folket till omvändelse och ger messianska löften om den kommande profeten Elia (3:1a, 4:5) och förbundets sändebud Messias (3:1b). Efter Malaki tystnade den profetiska rösten i Israel fram till Johannes Döparen (Matt 3:1).

¹ Denna profetia är HERRENS ord till Israel genom Malaki.

Herrens kärlek till Israel

² Jag har älskat er, säger HERREN.

Och ni frågar:

"Hur har du älskat oss?"

Var inte Esau bror till Jakob?

säger HERREN.

Jakob älskade jag,

³ men Esau hatade jag.

Jag gjorde hans berg

till en ödemark

och gav hans arvedel

åt öknens schakaler.

⁴ Om Edom säger: "Vi är krossade,

men vi ska bygga upp

ruinerna igen",

så säger HERREN Sebaot:

De bygger upp,

men jag ska riva ner.

De ska kallas

"gudlöshetens land"

och "folket som HERREN

är vred på för evigt".

⁵ Era ögon ska se det,

och ni ska säga:

"HERREN är upphöjd

utanför Israels gränser."

Förakt för Herren

⁶ En son hedrar sin far

och en tjänare sin herre.

Men om jag är en far,

var är då hedern jag borde få?

Och om jag är en herre,

var är då vördnaden för mig?

Detta säger HERREN Sebaot

1:2 1 Mos 25:25f, Jes 43:4, Rom 9:13. **1:2** f Citeras av Paulus i Rom 9:13. **1:3** Jes 34:13, Jer 49:17, Ob v 18. **1:3**
gjorde hans berg till en ödemark Edom, som härstammade från Jakobs bror Esau (1 Mos 25:30, 36:1) och låg söder om Döda havet, hade överfallit judarna när de var svaga och därför drabbats av Guds dom. Se Jer 49 och Hes 25. **1:6**
 2 Mos 20:12.

- till er präster
som föraktar mitt namn.
Och ni frågar:
”Hur har vi föraktat ditt namn?”
- ⁷ Genom att ni offrar oren mat
på mitt altare.
Och ni frågar:
”Hur har vi kränkt din renhet?”
Genom att ni säger:
”HERRENS bord
betyder ingenting.”
- ⁸ Om ni bär fram
ett blint djur som offer,
är inte det något ont?
Om ni bär fram
det som är lamt och sjukt,
är inte det något ont?
Kom med sådant
till din ståthållare!
Tror du han blir glad
och tar emot dig?
säger HERREN Sebaot.
- ⁹ Men bönfäll nu inför Gud
att han förbarmar sig över oss.
När det kommer sådant
från era händer,
ska han då ta emot er?
säger HERREN Sebaot.
- ¹⁰ Kan inte någon av er
stänga tempeldörrarna,
så att ni inte tändar min altareld
förgäves!
Jag har inte behag till er,
säger HERREN Sebaot,
jag har ingen glädje
i offergåvorna från er hand.
- ¹¹ Från solens uppgång
till dess nedgång
ska mitt namn vara stort
bland hednafolken.
På varje plats ska man bära fram
rökoffer och rena offergåvor
åt mitt namn.
Ja, mitt namn ska vara stort
bland hednafolken,
säger HERREN Sebaot.
- ¹² Men ni vanhelgar det när ni säger:
”HERRENS bord är orent

1:8 3 Mos 22:20f, 5 Mos 15:21. **1:8 blint ... lamt ... sjukt** Ett offerdjur skulle vara felfritt, som förebild till Kristus (3 Mos 22:19). **1:8 till din ståthållare** Som skatt till ståthållaren som styrde Juda för perserrikets räkning. **1:10** Jes 1:11f, Jer 6:20, Amos 5:21. **1:11** Ps 113:3, Sak 14:9, Joh 4:21f.

och maten där är värdelös.”
 13 Ni säger: ”Det är inte mödan värt!”
 och fnyser åt det,
 säger HERREN Sebaot.
 Ni kommer med stulna,
 halta och sjuka djur
 och bär fram det som offer.
 Ska jag ta emot det från er
 med glädje? säger HERREN.

14 Förbannad är den bedragare
 som har ett djur av hankön
 i sin hjord
 och lovar att ge det,
 men sedan offerar ett skadat djur
 till HERREN.
 För jag är en stor Kung,
 säger HERREN Sebaot,
 och mitt namn är fruktat
 bland hednafolken.

2

Prästernas synd

1 Och nu kommer denna befallning till er, ni präster:

2 Om ni inte vill höra,
 om ni inte tar det till hjärtat
 att ge ära åt mitt namn,
 säger HERREN Sebaot,
 då ska jag sända förbannelse
 över er.
 Jag ska förbanna era välsignelser,
 och jag har redan förbannat dem
 eftersom ni inte tar det till hjärtat.

3 Se, jag ska tillrättavisa era ättlingar
 och kasta dynga i ansiktet på er,
 dynga från era högtidsoffer,
 och ni ska bäras bort
 tillsammans med den.

4 Och ni ska förstå
 att jag har gett er
 denna befallning
 för att mitt förbund med Levi
 ska bestå, säger HERREN Sebaot.

5 Mitt förbund med honom
 var liv och frid,
 och jag gav honom det
 för att han skulle vörda mig.
 Och han vördade mig

1:14 *skadat* Annan översättning: "kastrerat" (jfr 3 Mos 22:24).

dynga Ordet användes om offerdjurens maginnehåll (se 3 Mos 1:9).

2:2 5 Mos 28:15f.

2:4 4 Mos 25:12.

2:3 Jer 16:4, 22:19.

2:5 4 Mos 3:6f, 5 Mos 33:8f.

2:3

- och bävade för mitt namn.
⁶ Sann undervisning var i hans mun,
 ingen orätt fanns på hans läppar.
 I frid och uppriktighet
 vandrade han med mig,
 och han omvände många
 från deras missgärningar.
⁷ För prästens läppar
 ska bevara kunskap,
 och man ska hämta undervisning
 från hans mun,
 eftersom han är en budbärare
 från HERREN Sebaot.
⁸ Men ni har vikit av från vägen,
 ni har fått många på fall
 genom er undervisning.
 Ni har fördärvat förbundet
 med Levi, säger HERREN Sebaot.
⁹ Därför har jag också gjort er
 föraktade och förnedrade
 inför hela folket,
 för ni har inte hållit er
 till mina vägar
 utan varit partiska
 när ni undervisar.

Folkets trolöshet

- ¹⁰ Har vi inte alla samme Far?
 Har inte samme Gud skapat oss?
 Varför begår vi då svek
 mot varandra
 och kränker våra fäders förbund?
¹¹ Juda har begått svek,
 och avskyvärda ting
 har gjorts i Israel och i Jerusalem.
 Juda har kränkt
 det som HERREN håller heligt,
 det som han älskar,
 och de har gift sig med kvinnor
 som dyrkar främmande gudar.
¹² HERREN ska utrota ur Jakobs tält
 var och en som gör så,
 både hög och låg
 och den som bär fram gåvor
 till HERREN Sebaot.
¹³ Och dessutom gör ni detta:
 Ni översköljer HERRENS altare
 med tårar, gråt och klagan,

eftersom han inte vill
se till offergåvan längre
eller ta emot något från er hand
med glädje.

- 14 Och ni frågar: "Varför?"
Därför att HERREN var vittne
mellan dig
och din ungdoms hustru.
Du har varit trolös mot henne,
trots att hon är din maka,
din hustru
som du ingått förbund med.

- 15 Har inte han gjort dem till ett?
Det som är kvar av ande
tillhör honom.
Och varför till ett?
Han söker ättlingar
som hör Gud till.
Så ta hand om er ande
och var inte trolös
mot din ungdoms hustru.

- 16 Jag hatar skilsmässa,
säger HERREN, Israels Gud,
och att man höljer sig i våld
som i en klädnad,
säger HERREN Sebaot.
Så var på er vakt i er ande
och var inte trolösa.

- 17 Ni tröttar ut HERREN med era ord.
Ni frågar:
"Hur har vi tröttat ut honom?"
När ni säger:
"Den som gör det onda
är god i HERRENS ögon,
och han gläder sig över dem",
eller: "Var är rättvisans Gud?"

3

Förbundets sändebud

- 1 Se, jag ska sända
min budbärare
och han ska bereda vägen
för mig.
Och Herren som ni söker ska
plötsligt komma till sitt tempel,
förbundets sändebud
som ni längtar efter.
Se, han kommer,

2:15 1 Mos 2:24, Matt 19:4f. **2:15** *Det som är kvar av ande* Annan översättning: "Kött och ande" eller "Andlig släkt". Grundtexten är i denna vers svårtolkad. **2:16** 1 Kor 7:10f. **3:1** Jes 40:3, Matt 11:10, Mark 1:2, Luk 1:76, 7:27.

3:1 *min budbärare* Citeras i Matt 11:10, Mark 1:2, Luk 7:27 som en profetia om Johannes Döparen. **3:1** *förbundets sändebud* Annan översättning: "förbundets ängel". Det nya förbundet (Jer 31:31f) skulle instiftas av Messias (Luk 22:20, Heb 3:1, 9:15).

säger HERREN Sebaot.

- ² Men vem kan uthärda
den dag då han kommer,
och vem kan bestå
när han visar sig?
Han är som guldsmedens eld
och som tvättarnas såpa.
- ³ Han ska sätta sig likt den
som smälter och renar silver.
Han ska rena Levi söner,
luttra dem som guld och silver
så att de kan bära fram offergåvor
åt HERREN i rättfärdighet.
- ⁴ Då ska Judas och Jerusalems
offergåvor behaga HERREN
som i forna dagar och gångna år.
- ⁵ Jag ska komma till er och hålla dom,
och jag ska vara snabb att vittna
mot trollkarlar
och äktenskapsbrytare
och dem som svär falskt,
mot dem som vägrar
arbetaren hans lön
och förtrycker änkan
och den faderlöse,
som vränger rätten för främlingen
och inte fruktar mig,
säger HERREN Sebaot.

Israel inser inte sin synd

- ⁶ Jag, HERREN, har inte förändrats,
och ni, Jakobs barn,
har inte utplånats.
- ⁷ Ända sedan era fäders dagar
har ni vikit av från mina stadgar
och inte hållit dem.
Vänd om till mig
så ska jag vända om till er,
säger HERREN Sebaot.
Men ni frågar:
”Hur ska vi vända om?”
- ⁸ Får en människa stjåla från Gud?
Ändå stjal ni från mig.
Ni säger:
”Vad har vi stulit från dig?”
Tionde och offergåvor.

3:2 Jes 4:4, Joel 2:11, 2 Tess 1:7f. **3:2 tvättarnas såpa** Dåtidens rengöringsmedel framställdes av aska. **3:3** Ps 51:21, Jes 1:25, Dan 12:10, Sak 13:9. **3:4** Ps 51:21, Rom 12:1, Hebr 13:16. **3:5** 2 Mos 22:21f, 3 Mos 19:12, 20:10f, 5 Mos 24:17f, Amos 2:6f, 5:12, Upp 20:12f. **3:6** 1 Sam 15:29, Ps 33:11, Ords 19:21, Jes 14:24, 25:1, 46:10. **3:6 utplånats** Annan översättning: ”slutat” (att synda, jfr vers 7). **3:7** Sak 1:3f, Matt 3:2, 4:17. **3:8** 3 Mos 7:32f, 27:30f, Neh 10:37f, 12:44, Hes 45:13f.

9 Förbannelse har drabbat er,
för ni och hela folket stjal från mig.

10 Bär in fullt tionde i förrådshuset
så att det finns mat i mitt hus.
Pröva mig nu i det här,
säger HERREN Sebaot,
om jag inte kommer att öppna
himlens fönster för er
och ösa ut välsignelse
över er i rikt mått.

11 Och jag ska tillrättavisa
skadedjuren för er
så att de inte fördärvar
markens gröda,
och er vinstock på fältet
ska inte bli utan frukt,
säger HERREN Sebaot.

12 Och alla folk ska kalla er lyckliga,
för ni ska vara ett ljuvligt land,
säger HERREN Sebaot.

13 Ni har talat hårda ord mot mig,
säger HERREN.
Men ni säger:
”Vad har vi sagt mot dig?”

14 Ni har sagt:
”Det är meningslöst
att tjäna Gud.
Vad vinner vi på att hålla hans bud
och gå sörjande
inför HERREN Sebaot?”

15 Nu kallar vi
de högmodiga lyckliga.
De som handlar gudlöst
får framgång,
de sätter Gud på prov
och kommer undan med det.”

En minnesbok

16 Men då talade de som
vördar HERREN med varandra,
och HERREN hörde och lyssnade.
En minnesbok skrevs inför honom
för dem som vördar HERREN
och respekterar hans namn.

17 De ska vara min dyrbara egendom,
säger HERREN Sebaot,

3:9 5 Mos 28:15f, Gal 3:10f. **3:10 fullt tionde** Leviterna behövde sin försörjning för att upprätthålla templets gudstjänstliv (4 Mos 18:21, Neh 13:10f). **3:10 förrådshuset** Tempeltjänarnas matförråd (jfr 2 Krön 31:11, Neh 13:5, 12).

3:11 skadedjuren Ordagrant: ”uppslukarna” (t ex gräshoppor, jfr 2 Krön 7:13, Joel 1:4). **3:14** Job 21:15, Ps 73:13, Jes 58:3. **3:15** Job 21:7, Ps 28:5, Mal 4:1. **3:16** Ps 1:6, 56:9, 139:16, Nah 1:7, Mal 4:2, 2 Tim 2:19. **3:17** 2 Mos 19:5, Ps 103:13, Jes 43:1, Tit 2:14, 1 Petr 2:9.

den dag jag utför mitt verk.
 Jag ska förbarma mig över dem
 så som en man förbarmar sig
 över sin son som tjänar honom.

- 18 Då ska ni åter se skillnaden
 mellan den rättfärdige
 och den gudlöse,
 mellan den som tjänar Gud
 och den som inte tjänar honom.

4

Herrens domedag

- 1 Se, dagen kommer,
 den brinner som en ugn.
 Då ska alla högmodiga
 och alla som gör det onda
 vara som halm.
 Dagen som kommer
 ska bränna upp dem,
 säger HERREN Sebaot,
 den ska varken lämna
 rot eller kvist.
- 2 Men för er som vördar mitt namn
 ska rättfärdighetens sol gå upp
 med läkedom under sina vingar.
 Då ska ni komma ut och hoppa
 likt kalvar som släpps ur sitt bås.
- 3 Ni ska trampa ner de gudlösa,
 för de ska bli stoft under era fötter
 den dag jag utför mitt verk,
 säger HERREN Sebaot.
- 4 Kom ihåg min tjänare Moses lag
 som jag gav honom på Horeb,
 stadgar och föreskrifter
 för hela Israel.
- 5 Se, jag ska sända er profeten Elia,
 innan HERRENS dag kommer,
 den stora och fruktansvärda
- 6 Han ska vända
 fädernas hjärtan till barnen
 och barnens hjärtan
 till deras fäder,
 så att jag inte kommer och viger
 landet åt förintelse.

3:18 1 Mos 18:25, 2 Mos 11:7, Jes 3:10f. **4:1** Ps 21:10, Amos 2:9, Ob v 18, Upp 21:8. **4:2** Ps 72:2f, Jes 11:4f, Jer 33:6, Luk 1:78.
4:2 under sina vingar En bild för omsorg (Ps 63:8, Luk 13:34). Den bevingade solen var en kungasymbol. Uttrycket
 används om Messias i Luk 1:78. **4:3** Jes 26:5f. **4:4** 2 Mos 20:1f, 5 Mos 4:23f, 5:1f, 6:1f, Luk 18:20, Hebr 3:5. **4:4**
Horeb Berget Sinai (5 Mos 4:10f). **4:5 sända er profeten Elia** Nämns av Jesus i Matt 17:10, Mark 9:11 och i Luk 1:17
 som profetia om Johannes Döparen. **4:6 förintelse** Hebr. *chérem* innebär att något överläts åt Herren och avskiljs från
 människornas värld, ofta genom förintelse (jfr 5 Mos 7).

Matteusevangeliet

Matteus blev kallad till apostel utanför tullhuset (9:9, 10:3) och var enligt traditionen den förste att skriva ner Jesu undervisning. Papias skriver i början av 100-talet e Kr: "Matteus sammanställde orden på hebreiska och var och en tolkade sedan efter sin förmåga." Denna första hebreiska eller arameiska version, kanske med endast Jesu ord och inte hans gärningar, bör ha tillkommit mycket tidigt, troligen på 30-talet e Kr innan apostlarna lämnade Jerusalem.

Det grekiska Matteusevangeliet som vi har idag följer Markusevangeliets ordningsföljd så nära att det troligen har färdigställts efteråt, någon gång mellan slutet av 50-talet och 70-talet e Kr. Matteus skriver för en judisk läsekrets och citerar ofta GT:s profetior för att visa att Jesus är Guds utlovade Messias.

Jesu släkttavla

¹ Detta är berättelsen om Jesus Kristus, Davids son, Abrahams son.

² Abraham blev far till Isak,
Isak till Jakob,
och Jakob till Juda
och hans bröder.

³ Juda blev far till Peres och Sera
genom Tamar,

Peres till Hesron,
Hesron till Ram,

⁴ Ram till Amminadab,
Amminadab till Nahshon,
Nahshon till Salmon.

⁵ Salmon blev far till Boas
genom Rahab,

Boas till Obed genom Rut,
Obed till Ishai,

⁶ och Ishai till kung David.

David blev far till Salomo
genom Urias hustru.

⁷ Salomo blev far till Rehabeam,
Rehabeam till Abia,

Abia till Asa,

⁸ Asa till Joshafat,

Joshafat till Joram,

Joram till Ussia,

⁹ Ussia till Jotam,

Jotam till Ahas,

Ahas till Hiskia,

1:1 Luk 3:23f. **1:1 berättelsen** Grek. *bíblōs genéseos*, en term hämtad från Första Mosebok (jfr 1 Mos 2:4, 5:1 med not). Uttrycket, som kan översättas med "släktledningshistoria", står som överskrift både till släkttavlan och till själva evangeliet.

1:1 Kristus Grekiska för "den Smorde" (hebr. "Messias"), Guds utlovade frälsare, kung och profet. **1:1 Davids son, Abrahams son** Jesus uppfyllde både profetiorna om en fredskung som Salomo (2 Sam 7:12f, Ps 72, Jes 9:6f) och om ett oskyldigt offerlamm som Isak (1 Mos 22, Jes 53). **1:2** 1 Mos 21:2f, 25:24f, 29:35. **1:3** 1 Mos 38:27f, Rut 4:18f, 1 Krön 2:4f. **1:6** 1 Sam 17:12, 2 Sam 12:24. **1:7** 1 Kung 11:43, 14:31, 15:8, 1 Krön 3:10f. **1:8** 1 Kung 15:24, 2 Kung 8:16, 24. **1:9** 2 Kung 15:7, 38, 16:20.

¹⁰ Hiskia till Manasse,
Manasse till Amon,
Amon till Josia,

¹¹ och Josia till Jekonja och hans bröder vid den tid då folket fördes bort till Babylon.

¹² Efter bortförandet till Babylon blev Jekonja far till Shealtiel,

Shealtiel till Serubbabel,

¹³ Serubbabel till Abihud,

Abihud till Eljakim,

Eljakim till Asur,

¹⁴ Asur till Sadok,

Sadok till Jakim,

Jakim till Elihud,

¹⁵ Elihud till Eleasar,

Eleasar till Mattan,

Mattan till Jakob,

¹⁶ och Jakob till Josef, Marias man.

Av henne föddes Jesus,

som kallas Kristus.

¹⁷ Alltså blir det tillsammans fjorton släktled från Abraham till David, fjorton led från David till fångenskapen i Babylon och fjorton led från fångenskapen i Babylon till Kristus.

Jesu födelse

¹⁸ Med Jesu Kristi födelse gick det till så: hans mor Maria var trolovad med Josef, men innan de hade varit tillsammans visade det sig att hon var havande genom den helige Ande.

¹⁹ Hennes man Josef var rättfärdig och ville inte dra skam över henne, och därför beslöt han att skilja sig från henne i hemlighet.

²⁰ Men när han funderade över detta, då visade sig en Herrens ängel för honom i en dröm och sade: "Josef, Davids son! Var inte rädd för att ta till dig Maria som din hustru, för barnet i henne har blivit till genom den helige Ande.

²¹ Hon ska föda en son, och du ska ge honom namnet Jesus, för han ska frälsa sitt folk från deras synder."

²² Allt detta hände för att det som Herren hade sagt genom profeten skulle uppfyllas:

²³ *Se, jungfrun ska bli havande och föda en son, och man ska ge honom namnet Immanuel.* Det betyder: Gud med oss.

²⁴ När Josef vaknade upp ur sömnen, gjorde han som Herrens ängel hade befallt och tog sin hustru till sig.

²⁵ Men han rörde henne inte förrän hon hade fött en son. Och han gav honom namnet Jesus.

1:10 2 Kung 20:21, 21:18, 24. **1:11** 1 Krön 3:15f. **1:12** 1 Krön 3:17, 19. **1:16** Matt 27:17, 22. **1:17 fjorton släktled** Matteus har förkortat släkttavlan genom att hoppa över tre ogudaktiga kungar efter Joram - Ahasja, Joas och Amasja (vers 8, jfr 1 Krön 3:11-12) - samt Josias son Jojakim (vers 11, jfr 1 Krön 3:15-16). Symmetrin med fjorton släktled rimmar nämligen med det hebreiska talvärdet för "David" (jfr not till 1:1). Det var inte ovanligt att släkttavlor förkortades (jfr t ex Esra 7:1-5), eftersom ordet "far" också kan användas om en förfader (jfr Matt 3:9). **1:18** Luk 1:26f. **1:18 trolovad** En juridiskt bindande överlåtelse i väntan på bröllop. Trolovning ingicks normalt i tonåren, och redan vid detta stadium kunde otrohet bestraffas med döden (5 Mos 22:23f). **1:19 ville inte dra skam över henne** Genom att anklaga henne offentligt för otrohet. **1:21** Ps 130:8, Luk 1:31, 2:21, Apg 4:12, 10:43. **1:21 Jesus** Hebr. *Jeshúa* (kortform av *Jehoshúa* = Josua), som betyder "Herrens frälsning". **1:23** Jes 8:8, 10. **1:23** Jes 7:14. **1:25** Luk 2:21.

2

De vise männen

¹ När Jesus var född i Betlehem i Judeen på kung Herodes tid, då kom vise män från Östern till Jerusalem

² och frågade: "Var är judarnas nyfödde kung? Vi har sett hans stjärna gå upp och har kommit för att tillbe honom."

³ När kung Herodes fick höra det blev han förskräckt, och hela Jerusalem med honom.

⁴ Och han samlade folkets alla överstepräster och skriftlärda och frågade dem var Messias skulle födas.

⁵ De svarade: "I Betlehem i Judeen, för så är skrivet genom profeten:

⁶ *Du Betlehem i Juda land,
du är alls inte minst
bland Juda furstar,
för från dig ska utgå en furste
som ska vara en herde
för mitt folk Israel."*

⁷ Då kallade Herodes i hemlighet till sig de vise männen och frågade noga ut dem om tiden då stjärnan hade visat sig.

⁸ Sedan skickade han dem till Betlehem och sade: "Gå och sök noga efter barnet. När ni har funnit det, meddela då mig så att också jag kan komma och tillbe det."

⁹ De lyssnade till kungen och gav sig i väg. Och stjärnan som de hade sett gå upp gick nu före dem, tills den stannade över platsen där barnet var.

¹⁰ När de såg stjärnan fylldes de av mycket stor glädje,

¹¹ och de gick in i huset och fick se barnet med Maria, dess mor. Då föll de ner och tillbad honom, och de öppnade sina skattkistor och bar fram gåvor till honom: guld, rökelse och myrra.

¹² Och sedan de i en dröm blivit varnade för att vända tillbaka till Herodes, tog de en annan väg hem till sitt land.

Flykten till Egypten

¹³ När de vise männen hade rest i väg, då visade sig en Herrens ängel i en dröm för Josef och sade: "Stig upp och ta med dig barnet och dess mor och fly till Egypten! Stanna där tills jag säger till dig, för Herodes kommer att söka efter barnet för att döda det."

¹⁴ Josef steg då upp och tog samma natt med sig barnet och dess mor och gav sig av till Egypten.

¹⁵ Där stannade han tills Herodes hade dött, för att det som Herren hade sagt genom profeten skulle uppfyllas: *Ut ur Egypten kallade jag min son.*

2:1 Luk 2:1f. **2:1 kung Herodes tid** Herodes den store var kung över Judeen 37-4 f Kr. Han var en grym och misstänksam härskare som hade avrättat många för att bevara sin maktposition, även hustrun Mariamne och flera söner. Troligen föddes Jesus ca 5 f Kr (vår tideräkningens början utgår från en inexact beräkning från 500-talet e Kr). **2:1 vise män** Grek. *mágoi* syftade ursprungligen på präster i persiska Medien, men användes också brett om sådana som ägnade sig åt magi (Apg 8:9, 13:6) och fördold kunskap som dröm- och stjärntydning. Ordet användes även om babyloniska stjärntydare (Dan 2:2). Messiasprofetian om stjärnan från Jakob (4 Mos 24:17) kan ha tilldragit sig deras intresse. **2:2** 4 Mos 24:17. **2:4 överstepräster** Översteprästen var folkets högste religiöse ledare (3 Mos 21:10f, Hebr 5-9) och ordförande i Stora rådet (Matt 26:3, Apg 5:21f). Under NT:s tid fanns flera som kallades överstepräster (jfr Apg 4:6), men endast en som var tjänstgörande (se även not till Luk 3:2). **2:5 genom profeten** Citatet i vers 6 är en sammanställning av Mika 5:2, 2 Sam 5:2 och 1 Krön 11:2 (jfr även Joh 7:42). **2:6** Joh 7:42. **2:9 sett gå upp** Annan översättning: "sett i Östern" (soluppgångens väderstreck, jfr vers 1). **2:11** Ps 72:10, Jes 60:6, 2:20 2 Mos 4:19. **2:11 rökelse och myrra** Dyrbara doftande kådor som bl a användes vid tempelgudstjänsten (se 2 Mos 30:23, 34). **2:15** Hos 11:1. I Egypten bodde på NT:s tid ca 1 miljon judar enligt filosofen Filon.

Herodes barnamord

¹⁶ När Herodes insåg att han hade blivit lurad av de vise männen blev han ursinnig, och han lät döda alla pojkar i Betlehem och hela dess omgivning som var två år eller yngre, detta enligt tiden som han noga tagit reda på av de vise männen.

¹⁷ Då uppfylldes det som var sagt genom profeten Jeremia:

¹⁸ *Ett skri hörs i Rama,
gråt och bitter klagan:
Rakel gråter över sina barn,
och hon vägrar låta sig tröstas,
för de finns inte mer.*

Återkomsten till Israel

¹⁹ När Herodes var död, då visade sig en Herrens ängel i en dröm för Josef i Egypten

²⁰ och sade: "Stig upp och ta med dig barnet och dess mor och bege dig till Israels land, för de som ville ta barnets liv är döda."

²¹ Han steg då upp och tog med sig barnet och dess mor och kom till Israels land.

²² Men när han hörde att Arkelaus var kung över Judeen efter sin far Herodes vågade han inte bege sig dit. Och sedan han i en dröm blivit varnad för detta, drog han bort till Galileens område.

²³ Han bosatte sig i en stad som heter Nasaret, för att det som var sagt genom profeterna skulle uppfyllas: att Jesus skulle kallas nasaré.

3*Johannes Döparen*

¹ Vid den tiden trädde Johannes Döparen fram och förkunnade i Judeens öken

² och sade: "Omvänd er! Himmelriket är nära."

³ Det var om honom det sades genom profeten Jesaja:

En röst ropar i öknen:

*Bana väg för Herren,
gör stigarna raka för honom!*

⁴ Johannes hade kläder av kamelhår och ett läderbälte runt midjan, och hans mat var gräshoppor och vildhonung.

⁵ Folket i Jerusalem och hela Judeen och hela Jordanområdet kom ut till honom,

⁶ och de bekände sina synder och döptes av honom i floden Jordan.

2:18 Jer 31:15. **2:18** Jer 31:15. Rakels grav ligger än idag i utkanten av Betlehem (1 Mos 35:19). **2:20** 2 Mos 4:19. **2:20** *de som ville ta barnets liv är döda* Herodes den store dog troligen under våren år 4 f Kr. **2:22** **Arkelaus** Herodes son ärvde sin fars grymhet och dödade tusentals människor i Judeen (jfr Luk 19:12f med not) innan han år 6 e Kr blev avsatt och ersatt med en romersk prokurator. **2:23** *nasaré* Stadens Nasarets namn kommer av hebr. *néser*, Telningen, ett namn för Messias (Jes 11:1). Ordet påminner också om Dom 13:5, där frälsargestalten Simson helgas i moderlivet åt Herren som "nasir" (jfr 4 Mos 6 och not till Apg 18:18). **3:1** Mark 1:2f, Luk 3:1f, Joh 1:6f. **3:2** Matt 4:17, Mark 1:15. **3:2** **Himmelriket** Ordet "himlen" är en respektfull judisk omskrivning för Gud (jfr Mark 1:15, Matt 21:25, Luk 15:18). Himmelriket betyder alltså "där Gud regerar". **3:3** Jes 40:3. Annan översättning: "En röst ropar: Bana väg i öknen för Herren". **3:4** *kläder av kamelhår och ett läderbälte* Så klädde sig botprofeten Elia (2 Kung 1:8, jfr Sak 13:4). **3:4** *gräshoppor* åts som fattigmansmat (jfr 3 Mos 11:22).

7 Men när han såg att många fariseer och saddukeer kom till platsen där han döpte, sade han till dem: "Huggormsyngel! Vem har visat er att ni ska fly den kommande vredesdomen?"

8 Bär då sådan frukt som hör till omvändelsen.

9 Och tro inte att ni kan säga inom er: Vi har Abraham till far. För jag säger er att Gud kan väcka upp barn åt Abraham ur dessa stenar.

10 Yxan är redan satt till roten på träden. Varje träd som inte bär god frukt huggs bort och kastas i elden.

11 Jag döper er i vatten till omvändelse. Men den som kommer efter mig är starkare än jag, och jag är inte ens värdig att ta av honom sandalerna. Han ska döpa er i den helige Ande och eld.

12 Han har sin kastskovel i handen, och han ska rensa sin tröskplats och samla sitt vete i ladan. Men agnarna ska han bränna upp i en eld som aldrig slocknar."

Jesus blir döpt

13 Sedan kom Jesus från Galileen till Johannes vid Jordan för att döpas av honom.

14 Men Johannes försökte hindra honom och sade: "Jag behöver döpas av dig – och du kommer till mig!"

15 Jesus svarade honom: "Låt det nu ske. Det är så vi ska uppfylla all rättfärdighet." Då lät han det ske.

16 När Jesus hade blivit döpt, steg han genast upp ur vattnet. Då öppnades himlen, och han såg Guds Ande sänka sig ner som en duva och komma över honom.

17 Och en röst från himlen sade: "Han är min älskade Son. I honom har jag min glädje."

4

Jesus frestas

1 Sedan fördes Jesus av Anden ut i öknen för att frestas av djävulen.

2 När han hade fastat i fyrtio dagar och fyrtio nätter blev han till slut hungrig.

3 Då kom frestaren fram och sade till honom: "Om du är Guds Son, så befall att de här stenarna blir bröd."

4 Jesus svarade: "Det står skrivet: *Människan lever inte bara av bröd, utan av varje ord som utgår från Guds mun.*"

5 Då tog djävulen med honom till den heliga staden och ställde honom på tempelmurens krön

6 och sade: "Om du är Guds Son, så kasta dig ner! Det står ju skrivet: *Han ska befalla sina änglar, och de ska bära dig på sina händer så att du inte stöter din fot mot någon sten.*"

7 Jesus sade till honom: "Det står också skrivet: *Du ska inte fresta Herren din Gud.*"

8 Sedan tog djävulen med honom upp på ett mycket högt berg och visade honom världens alla riken och deras härlighet,

9 och han sade till honom: "Allt detta ska jag ge dig, om du faller ner och tillber mig."

3:7 Matt 12:34, 23:33. **3:7 fariseer och saddukeer** Saddukeernas prästaristokrati värnade om templet (Apg 4:1f), medan fariseernas folkliga lagfromhetsrörelse lade stor vikt vid religiösa renhetsregler (Matt 15:1f). De var politiska motståndare (Apg 23:6f) men vakade båda över den religiösa ordningen i landet (Joh 1:19f). **3:7 till platsen där han döpte** Ordagrant: "till hans dop" (annan tolkning: för att bli döpta av honom, jfr dock Joh 1:19). **3:7 Huggormsyngel** Dvs barn till djävulen, "den gamle ormen" (1 Mos 3:15, Upp 12:9, 20:2). **3:9** Joh 8:39. **3:9 barn ... stenar** På hebreiska *banim ... abaním*. **3:10** Matt 7:19, Luk 13:7, Joh 15:2, 6. **3:11** Mark 7:1f, Luk 3:16f, Joh 1:26f, Apg 1:5. **3:11 ta av honom sandalerna** En slavs uppgift. **3:12** Jer 15:7, Matt 13:30. **3:12 kastskovel** Träspade för att rensa säd, en bild för Guds dom (Jer 15:7). Vinden blåste bort de värdelösa agnarna (Ps 1:4), medan sädeskornen föll tillbaka ner på tröskplatsen. **3:13** Mark 1:9f, Luk 3:21f. **3:16** Hes 1:1, Mark 1:10. **3:17** Ps 2:7, Jes 42:1, Mark 1:11. **4:1** Luk 4:1f, Mark 1:12f. **4:2** 2 Mos 34:28, 1 Kung 19:8. **4:4** 5 Mos 8:3. **4:5 tempelmurens krön** Ordagrant: "tempellets vinge". Syftar antingen på tempelbyggnadens tak eller på yttermurens gräns mot den djupa Kidrondalen. **4:6** Ps 91:11f. **4:7** 5 Mos 6:16.

¹⁰ Då sade Jesus till honom: "Gå bort, Satan! Det står skrivet: *Herren din Gud ska du tillbe, och endast honom ska du tjäna.*"

¹¹ Då lämnade djävulen honom, och änglar kom fram och betjänade honom.

Jesus i hedningarnas Galileen

¹² När Jesus fick höra att Johannes hade blivit fångslad, drog han sig undan till Galileen.

¹³ Han lämnade Nasaret och bosatte sig i Kapernaum, som ligger vid sjön på Sebulons och Naftalis område,

¹⁴ för att det som var sagt genom profeten Jesaja skulle uppfyllas:

¹⁵ *Sebulons och Naftalis land,
havsvägen,
landet på andra sidan Jordan,
hedningarnas Galileen -*

¹⁶ *det folk som sitter i mörker
ska se ett stort ljus,
och för dem som bor
i dödens land och skugga
ska ett ljus gå upp.*

¹⁷ Från den tiden började Jesus predika och säga: "Omvänd er! Himmelriket är nära."

Jesu första lärjungar

¹⁸ När Jesus vandrade längs Galileiska sjön såg han två bröder, Simon som kallas Petrus och hans bror Andreas. De stod och kastade ut nät i sjön, för de var fiskare.

¹⁹ Han sade till dem: "Kom och följ mig, så ska jag göra er till människofiskare."

²⁰ Genast lämnade de näten och följde honom.

²¹ Han gick vidare och såg två andra bröder, Jakob, Sebedeus son, och hans bror Johannes. De satt i båten med sin far Sebedeus och gjorde i ordning sina nät. Han kallade på dem,

²² och genast lämnade de båten och sin far och följde honom.

Jesus predikar i Galileen

²³ Jesus vandrade omkring i hela Galileen, och han undervisade i deras synagogor och förkunnade evangeliet om riket och botade alla slags sjukdomar och krämpor bland folket.

²⁴ Ryktet om honom spred sig över hela Syrien, och man kom till honom med alla som led av olika sjukdomar och plågor – besatta, månadssjuka och lama – och han botade dem.

²⁵ Stora skaror följde honom från Galileen och Dekapolis, från Jerusalem och Judeen och från andra sidan Jordan.

JESU BERGSPREDIKAN (Kap 5-7)

5

Saligprisningarna

4:10 Luk 4:8. **4:10** 5 Mos 6:13. **4:11** Joh 1:51. **4:12** Mark 1:14, Luk 3:20, 4:14. **4:15** *havsvägen* Stor karavanväg som gick längs Galileiska sjön mellan Medelhavet och Damaskus. **4:15** Jes 9:1f. Ordagrant "såg ... gick upp" (hebreisk profetisk perfekt med framtida betydelse). **4:16** Luk 1:78f. **4:17** Matt 3:2, 10:7, Mark 1:15. **4:17** *himmelriket är nära* Med Jesus har himmelriket kommit in i världen. **4:18** Mark 1:16f, Luk 5:1f, Joh 1:42. **4:23** Matt 9:35, Mark 1:39, Luk 4:16, 40f. **4:24** Mark 1:28. **4:24** *månadssjuka* Människor som led av epilepsi eller andra liknande återkommande anfall. **4:25** Mark 3:7f, Luk 6:17. **4:25** *Dekapolis* Grek. "Tiostad", ett förbund av tio grekiskspråkiga städer öster om Jordan.

¹ När Jesus såg folkskarorna gick han upp på berget. Han satte sig ner, och hans lärjungar kom fram till honom.

² Då började han tala och undervisa dem:

³ "Saliga är de som är fattiga i anden,
för dem tillhör himmelriket.

⁴ Saliga är de som sörjer,
för de ska bli tröstade.

⁵ Saliga är de ödmjuka,
för de ska ärva jorden.

⁶ Saliga är de som hungrar
och törstar efter rättfärdighet,
för de ska bli mättade.

⁷ Saliga är de barmhärtiga,
för de ska få barmhärtighet.

⁸ Saliga är de renhjärtade,
för de ska se Gud.

⁹ Saliga är de som skapar frid,
för de ska kallas Guds barn.

¹⁰ Saliga är de som blir förföljda
för rättfärdighetens skull,
för dem tillhör himmelriket.

¹¹ Saliga är ni när människor hånar och förföljer er och ljuger och säger allt möjligt ont om er för min skull.

¹² Gläd er och jubla, för er lön är stor i himlen. På samma sätt förföljde man profeterna före er.

Jordens salt och världens ljus

¹³ Ni är jordens salt. Men om saltet förlorar sin sälta, hur ska man då få det salt igen? Det duger inte till annat än att kastas ut och trampas ner av människorna.

¹⁴ Ni är världens ljus. En stad som ligger på ett berg kan inte döljas.

¹⁵ Och man tänder inte ett ljus och sätter det under skäppan, utan man sätter det på hållaren så att det lyser för alla i huset.

¹⁶ På samma sätt ska ert ljus lysa för människorna, så att de ser era goda gärningar och prisar er Far i himlen.

Jesus och lagen

¹⁷ Tro inte att jag har kommit för att upphäva lagen eller profeterna. Jag har inte kommit för att upphäva utan för att uppfylla.

¹⁸ Jag säger er sanningen: Innan himmel och jord förgår ska inte en bokstav, inte en prick i lagen förgå, inte förrän allt har skett.

5:3 Luk 6:20. **5:4** Jes 61:2. **5:5** Ps 37:11. **5:5 jorden** Annan översättning: "landet" (jfr t ex löftena i Ps 25:13, 37:9). **5:6** Jes 55:1f, Joh 6:35. **5:7** Jak 2:13. **5:8** Ps 24:3f, 73:1. **5:9 skapar frid** Annan översättning: "håller fred". **5:10** 1 Petr 3:14. **5:11** 1 Petr 4:14. **5:12** Matt 23:34, Apg 5:41, Jak 5:10. **5:13** Mark 9:50, Luk 14:34f. **5:14** Joh 8:12, 2 Kor 4:6. **5:15** Mark 4:21, Luk 8:16, 11:33. **5:15 ett ljus** Traditionell översättning. Troligen en oljelampa (vaxljus uppfanns först senare). **5:15 skäppan** Ett sädesmått om ca 9 liter. **5:16** 1 Petr 2:12. **5:18** Matt 24:35, Luk 16:17. **5:18 Jag säger er sanningen** Ordagrant: "Amen, jag säger er". Hebr. *amen* betyder närmast "**sant**", "**trovärdigt**". **Jesus använder uttrycket ofta och kallar sig själv för "Amen" (Upp 3:14) och sanningen själv (Joh 14:6).** **5:18 en bokstav** Ett "i", den minsta bokstaven i både grekiska och hebreiska alfabetet. Jfr uttrycket "inte ett jota". **5:18 en prick** Ett kort streck med vilket en hebreisk bokstav särskildes från en annan. **5:18 lagen** Här beteckning för Gamla Testamentet (jfr Joh 10:34).

19 Därför ska den som upphäver ett av de minsta av dessa bud och lär människorna så kallas minst i himmelriket. Men den som håller dem och lär ut dem, han ska kallas stor i himmelriket.

20 För jag säger er: Om inte er rättfärdighet går långt över de skriftlärdas och fariseernas, kommer ni aldrig in i himmelriket.

Mord och vrede

21 Ni har hört att det är sagt till fäderna: *Du ska inte mörda*, och *Den som mördar är skyldig inför domstolen*.

22 Jag säger er: Den som blir vred på sin broder är skyldig inför domstolen, och den som säger 'idiot' till sin broder är skyldig inför Rådet, och den som säger 'dåre' är skyldig och döms till det brinnande Gehenna.

23 Därför, om du bär fram din gåva till altaret och där kommer ihåg att din broder har något emot dig,

24 så lämna din gåva framför altaret och gå först och försona dig med din broder. Kom sedan och bär fram din gåva.

25 Skynda dig att göra upp med din motpart medan du är med honom på vägen. Annars kan han överlämna dig till domaren, och domaren till vakten och du sätts i fängelse.

26 Jag säger dig sanningen: Du kommer inte ut därifrån förrän du har betalat till sista öret.

Äktenskapsbrott

27 Ni har hört att det är sagt: *Du ska inte begå äktenskapsbrott*.

28 Jag säger er: Den som ser med begär på en kvinna har redan begått äktenskapsbrott med henne i sitt hjärta.

29 Om ditt högra öga förleder dig till synd, så riv ut det och kasta det ifrån dig! Det är bättre för dig att en del av din kropp går förlorad än att hela din kropp kastas i Gehenna.

30 Och om din högra hand förleder dig till synd, så hugg av den och kasta den ifrån dig! Det är bättre för dig att en del av din kropp går förlorad än att hela din kropp hamnar i Gehenna.

31 Det är sagt: *Den som skiljer sig från sin hustru ska ge henne skilsmässobrev*.

32 Jag säger er: Den som skiljer sig från sin hustru av annat skäl än sexuell synd, han blir orsak till att äktenskapsbrott begås med henne. Och den som gifter sig med en frånskild kvinna begår äktenskapsbrott.

Ja och nej

33 Ni har också hört att det är sagt till fäderna: *Du ska inte svära falskt*, och: *Du ska hålla din ed inför Herren*.

34 Jag säger er: Ni ska inte svära alls – varken vid himlen, för den är Guds tron,

35 eller vid jorden, för den är pallen för hans fötter, eller vid Jerusalem, för det är den store Kungens stad.

36 Du ska inte heller svära vid ditt huvud, för du kan inte göra ett enda hårstrå vitt eller svart.

5:19 Jak 2:10. 5:20 Matt 23:1f, Luk 11:39f. 5:21 5 Mos 5:17. 5:21 2 Mos 20:13. 5:22 **idiot** Aram. *raká*, ordagrant "tom" (jfr "tom i bollen"). 5:22 **Rådet** Stora rådet, hebr. *Sanhedrin*, var högsta instans i både juridiska och religiösa frågor (Matt 26:59f, Joh 11:47f, Apg 4:5f, 5:27f, 23:1f). 5:22 **Gehenna** Hebreiska för Hinnomsdalen, där avgudadyrkare en gång offrade barn i eld (2 Kung 23:10). På NT:s tid en bild för domens eviga eld (10:28, Mark 9:43). 5:23 **har något emot dig** En grundad anklagelse, inte motvilja i största allmänhet (jfr 5:25-26, Upp 2:14) 5:24 Matt 6:14, 1 Mos 4:5. 5:25 Luk 12:58f. 5:27 5 Mos 5:18. 5:27 2 Mos 20:14. 5:28 Job 31:1. 5:28 **ser med begär på en kvinna** Ordagrant: "ser på en kvinna för att ha begär till henne". 5:29 Matt 18:8f, Mark 9:43. 5:31 5 Mos 24:1. Jfr även Matt 19:3f. 5:32 Luk 16:18, 1 Kor 7:10. 5:32 **orsak till att äktenskapsbrott begås** när en annan man gifter sig med henne, trots att det första äktenskapet fortfarande är i kraft. 5:33 3 Mos 19:12, 2 Mos 20:7, 4 Mos 30:3, 5 Mos 23:21. 5:34 Jes 66:1, Matt 23:21f. 5:35 Ps 48:3.

37 Ert ord ska vara 'ja' eller 'nej'. Allt därutöver kommer från den onde.

Kärlek och inte hämnd

38 Ni har hört att det är sagt: *Öga för öga och tand för tand*.

39 Jag säger er: Stå inte emot den som är ond. Om någon slår dig på högra kinden, vänd då också andra kinden mot honom.

40 Om någon vill dra dig inför rätta och ta din tunika, så låt honom få manteln också.

41 Om någon tvingar dig att gå med en mil, så gå två mil med honom.

42 Ge åt den som ber dig, och vänd dig inte bort från den som vill låna av dig.

43 Ni har hört att det är sagt: *Du ska älska din nästa* och hata din fiende.

44 Jag säger er: Älska era fiender och be för dem som förföljer er.

45 Då är ni er himmelske Fars barn, för han låter sin sol gå upp över onda och goda och låter det regna över rättfärdiga och orättfärdiga.

46 För om ni älskar dem som älskar er, vilken lön får ni för det? Gör inte tullindrivare det också?

47 Och om ni bara hälsar på era bröder, vad gör ni för märkvärdigt med det? Gör inte hedningar det också?

48 Var alltså fullkomliga, så som er himmelske Far är fullkomlig.

6

Rätt givande

1 Akta er för att göra era goda gärningar inför människor, för att bli sedda av dem. Då får ni ingen lön hos er Far i himlen.

2 När du ger en gåva ska du inte basunera ut det, så som hycklarna gör i synagogorna och på gatorna för att bli ärade av människor. Jag säger er sanningen: De har fått ut sin lön.

3 Nej, när du ger en gåva, låt inte din vänstra hand veta vad den högra gör.

4 Då ges din gåva i det fördolda, och då ska din Far, som ser i det fördolda, belöna dig.

Rätt bön

5 Och när ni ber ska ni inte vara som hycklarna, som älskar att stå och be i synagogorna och i gathörnen för att synas inför människor. Jag säger er sanningen: De har fått ut sin lön.

6 Nej, när du ber, gå in i din kammare och stäng din dörr och be till din Far som är i det fördolda. Då ska din Far, som ser i det fördolda, belöna dig.

7 Och när ni ber ska ni inte rabbla tomma ord som hedningarna. De tänker att de ska bli bönhörda för sina många ords skull.

8 Var inte som de, för er Far vet vad ni behöver innan ni ber honom om det.

5:37 'ja' eller 'nej' Ordagrant: "ja, ja, nej, nej". **5:37 den onde** Annan översättning: "det onda". **5:38** 2 Mos 21:24. Budet gällde rättskipningen, inte samlevnaden människor emellan. **5:39** Jes 50:6, Luk 6:29. **5:39 slår** Ordagrant: "örfilar" (en förnedrande förolämpning). **5:40** 1 Kor 6:7. **5:40 tunika** En lång- eller kortärmad och knälång skjorta som bars av både män och kvinnor. **5:40 manteln** Ytterplagget som skyddade mot köld och regn och fungerade som täcke under natten. Den fick därför inte avkrävas ens den helt utblottade (2 Mos 22:26f). **5:41 tvingar dig att gå med en mil** Romerska soldater hade rätt att rekvirera lokalbefolkningen som bärhjälp för en romersk mil, som mätte tusen dubbelsteg (*mille*) eller 1,5 km. Jfr 27:32. **5:42** 5 Mos 15:7, 1 Joh 3:17. **5:43** 3 Mos 19:18. Jfr även Luk 10:27f. **5:43 hata din fiende** Dessa ord finns inte i Mose lag (jfr 2 Mos 22:21) men tankegången finns belagd hos de munkliknande esseerna i Dödahavsrollarna. **5:44** 2 Mos 23:4f, Ords 25:21, Luk 23:34, Rom 12:14, 20. **5:46 tullindrivare** Dessa drev in skatt åt den romerska ockupationsmakten och berikade ibland sig själva på folkets bekostnad (Luk 3:13, 19:8). De var därför illa sedda bland judarna (Matt 9:11). **5:47** 3 Mos 19:2, 5 Mos 18:13. **6:2 gåva** Grek. *eleemosýne*, "barmhärtighet" (jfr försvenskningen "allmosa"). Generositet mot nödlidande var påbudet i Mose lag (5 Mos 15:7-11) och av profeterna (Jer 22:16, Dan 4:27, Amos 2:6). **6:2 hycklarna** Annan översättning: "skådespelarna" (även i vers 5 och 16). **6:5** Luk 18:11f. **6:6** 2 Kung 4:33, Apg 9:40.

Herrens bön

9 Så ska ni be:

Vår Far i himlen,
låt ditt namn bli helgat.

10 Låt ditt rike komma.
Låt din vilja ske,
på jorden som i himlen.

11 Ge oss i dag
vårt dagliga bröd.

12 Och förlåt oss våra skulder,
så som vi förlåter dem
som står i skuld till oss.

13 Och för oss inte in i frestelse,
utan fräls oss från det onda.

14 För om ni förlåter människorna deras överträdelse, ska er himmelske Far också förlåta er.

15 Men om ni inte förlåter människorna, ska inte heller er Far förlåta era överträdelse.

Rätt fasta

16 När ni fastar, se då inte dystra ut som hycklarna, som vanställer sina ansikten för att visa människor att de fastar. Jag säger er sanningen: De har fått ut sin lön.

17 Nej, när du fastar, smörj in ditt huvud och tvätta ditt ansikte

18 så att inte människor ser att du fastar, utan bara din Far som är i det fördolda. Då ska din Far, som ser i det fördolda, belöna dig.

Skatter i himlen

19 Samla er inte skatter på jorden, där rost och mal förstör och tjuvar bryter sig in och stjälar.

20 Samla er skatter i himlen, där varken rost eller mal förstör och där inga tjuvar bryter sig in och stjälar.

21 För där din skatt är, där kommer också ditt hjärta att vara.

Ögat är kroppens lampa

22 Ögat är kroppens lampa. Om ditt öga är friskt får hela din kropp ljus.

23 Men om ditt öga är sjukt, ligger hela din kropp i mörker. Om nu ljuset inom dig är mörker, hur djupt är då inte mörkret!

Gud eller mammon

24 Ingen kan tjäna två herrar. Antingen kommer han att hata den ene och älska den andre, eller hålla fast vid den ene och förakta den andre. Ni kan inte tjäna både Gud och mammon.

25 Därför säger jag er: Bekymra er inte för ert liv, vad ni ska äta eller dricka, eller för er kropp, vad ni ska klä er med. Är inte livet mer än maten och kroppen mer än kläderna?

26 Se på himlens fåglar. De sår inte, de skördar inte och samlar inte i lador, och ändå

6:9 Luk 11:1f. **6:11 dagliga bröd** Annan översättning: "bröd för dagen", "bröd som vi behöver". **6:12 förlåter** Andra handskrifter: "har förlåtit". **6:13 det onda** Annan översättning: "den onde". **6:13** Senare handskrifter har en lovprisande avslutning: "För riket är ditt, och makten och äran i evighet. Amen." (Jfr 1 Krön 29:11.) **6:14** Mark 11:25, Ef 4:32. **6:15** Matt 18:35. **6:16 fastar** Fasta var påbjuden endast på den stora försoningsdagen (3 Mos 16:29, jfr Apg 27:9), men i tider av nöd fastade man ofta som tecken på ånger och sorg (2 Sam 1:12, Neh 1:4, Joel 1:13f). När fastan kom att uppfattas som en religiöst förtjänstfull gärning sökte profeterna korrigeras missuppfattningen (Jes 58:1-5, Jer 14:12). På NT:s tid fastade fromma judar varje måndag och torsdag (Luk 18:12). **6:19** Jak 5:2f. **6:20** Matt 19:21, Luk 12:33f, 1 Tim 6:9, 17f. **6:22** Luk 11:34f. **6:23 friskt ... sjukt** Annan översättning: "ärligt ... ont" eller "generöst ... avundsjukt" (jfr 20:15 med not). **6:24 mammon** Arameiska för "rikedom". Pengarna personifieras här som en avgud att slava under. **6:25** Luk 12:22f, Fil 4:6, Hebr 13:5. **6:26** Matt 10:29.

föder er himmelske Far dem. Är inte ni värda mycket mer än de?

²⁷ Vem av er kan med sitt bekymmer lägga en enda aln till sin livslängd?

²⁸ Och varför bekymrar ni er för kläder? Se på ängens liljor, hur de växer. De arbetar inte och spinner inte.

²⁹ Men jag säger er: Inte ens Salomo i all sin prakt var klädd som en av dem.

³⁰ Om nu Gud ger sådana kläder åt gräset, som i dag står på ängen och i morgon kastas i ugnen, hur mycket mer ska han då inte klä er? Så lite tro ni har!

³¹ Bekymra er därför inte och fråga inte: Vad ska vi äta? eller: Vad ska vi dricka? eller: Vad ska vi klä oss med?

³² Allt detta söker hedningarna efter, men er himmelske Far vet att ni behöver allt detta.

³³ Nej, sök först Guds rike och hans rättfärdighet, så ska ni få allt det andra också.

³⁴ Bekymra er alltså inte för morgondagen, för morgondagen bär sitt eget bekymmer. Var dag har nog av sin egen plåga.

7

Flisan och bjälken

¹ Döm inte, så blir ni inte dömda.

² Med den dom ni dömer med ska ni dömas, och med det mått ni mäter med ska det mätas upp åt er.

³ Varför ser du flisan i din broders öga men märker inte bjälken i ditt eget öga?

⁴ Och hur kan du säga till din broder: Låt mig ta bort flisan ur ditt öga, när du har en bjälke i ditt eget öga?

⁵ Hycklare, ta först bort bjälken ur ditt eget öga, så ser du klart nog för att ta ut flisan ur din broders öga.

Det heliga och hundarna

⁶ Ge inte det heliga åt hundarna och kasta inte era pärlor för svinen. De trampar dem under sina fötter och vänder sig om och sliter sönder er.

Be och ni ska få

⁷ Be, och ni ska få. Sök, och ni ska finna. Bulta, och dörren ska öppnas för er.

⁸ För var och en som ber, han får, och den som söker, han finner, och för den som bultar ska dörren öppnas.

⁹ Vem av er ger sin son en sten när han ber om bröd?

¹⁰ Eller en orm när han ber om fisk?

¹¹ Om nu ni som är onda förstår att ge goda gåvor till era barn, hur mycket mer ska då inte er Far i himlen ge det som är gott till dem som ber honom?

Den gyllene regeln

¹² Alltså: allt vad ni vill att människorna ska göra för er, det ska ni också göra för dem. Detta är lagen och profeterna.

De två vägarna

¹³ Gå in genom den trånga porten. Den port är vid och den väg är bred som leder till fördärvet, och det är många som går in genom den.

¹⁴ Men den port är trång och den väg är smal som leder till livet, och det är få som finner den.

6:27 aln Avståndet från armbåge till fingertopp, cirka en halvmeter. **6:29** 1 Kung 10:25. **6:33** 1 Kung 3:13. **7:1** Rom 2:1, 1 Kor 4:5. **7:2** Mark 4:24. **7:3** Luk 6:41. **7:6** Ords 23:9, Apg 13:46. **7:6 hundarna** Lösgående hundar åt avfall och var en bild för orenhet (2 Mos 22:31, Ords 26:11). **7:7** Matt 21:22, Joh 14:13, 15:7, Jak 1:5f, 1 Joh 3:22. **7:7 Be ... Sök ... Bulta** Annan översättning: "Fortsätt be" etc (en pågående handling). **7:12** Luk 6:31, Rom 13:8, Gal 5:14. **7:13** Luk 13:24. **7:14** Apg 14:22.

¹⁵ Akta er för de falska profeterna. De kommer till er i fårakläder, men i sitt inre är de rovlystna vargar.

¹⁶ På deras frukt ska ni känna igen dem. Man plockar väl inte vindruvor från törnbuskar eller fikon från tistlar?

¹⁷ Så bär varje gott träd god frukt, men ett dåligt träd bär dålig frukt.

¹⁸ Ett gott träd kan inte bära dålig frukt, inte heller kan ett dåligt träd bära god frukt.

¹⁹ Varje träd som inte bär god frukt huggs bort och kastas i elden.

²⁰ Alltså ska ni känna igen dem på deras frukt.

²¹ Inte alla som säger 'Herre, Herre' till mig ska komma in i himmelriket, utan den som gör min himmelske Fars vilja.

²² Många ska säga till mig på den dagen: Herre, Herre, har vi inte profeterat med ditt namn och drivit ut onda andar med ditt namn och gjort många kraftgärningar med ditt namn?

²³ Men då ska jag säga dem sanningen: Jag har aldrig känt er. Gå bort från mig, ni förbrytare.

Liknelsen om de två husbyggarna

²⁴ Den som hör dessa mina ord och handlar efter dem liknar alltså en klok man som byggde sitt hus på klippan.

²⁵ Regnet öste ner, floden kom och vindarna blåste och kastade sig mot huset, men det föll inte, för det var grundat på klippan.

²⁶ Men den som hör dessa mina ord och inte handlar efter dem, han liknar en dår som byggde sitt hus på sanden.

²⁷ Regnet öste ner, floden kom och vindarna blåste och slog mot det huset, och det föll samman. Och dess fall var stort."

²⁸ När Jesus hade avslutat detta tal var människorna överväldigade av hans undervisning,

²⁹ för han undervisade dem med auktoritet och inte som deras skriftlärda.

8

Jesus botar en spetälsk

¹ När han gick ner från berget följde stora skaror efter honom.

² Då kom en spetälsk fram och föll ner för honom och sade: "Herre, om du vill, så kan du göra mig ren."

³ Jesus räckte ut handen och rörde vid honom och sade: "Jag vill. Bli ren!" Genast blev mannen ren från sin spetälska.

⁴ Jesus sade till honom: "Se till att du inte berättar det för någon. Gå i stället och visa dig för prästen och bär fram den offergåva som Mose har föreskrivit. Det blir ett vittnesbörd för dem."

En hednisk officers tro

⁵ När Jesus var på väg in i Kapernaum, kom en officer fram och bad honom:

7:15 Mika 3:5, 2 Tim 3:5, 1 Joh 4:1. **7:17** Matt 12:33. **7:19** Matt 3:10. **7:21** Hos 8:2, Luk 6:46, Rom 2:13. **7:22** Matt 24:24. **7:22 med ditt namn** Jesus skiljer mellan kraftgärningar gjorda i hans namn, på hans uppdrag (t ex Mark 16:17, Luk 10:17), och sådant som görs med hjälp av Jesusnamnet som magisk formel (jfr Apg 19:13, 19). **7:24** Luk 6:47f. **7:27** Hes 13:20f. **7:28** Mark 1:22, Joh 7:46. **7:29 med auktoritet och inte som deras skriftlärda** De skriftlärda grundade sin lagtolkning på den rabbinska traditionen i "de äldstes stadgar" (15:2f), medan Jesus talar med gudomlig auktoritet. **8:2** Mark 1:40f, Luk 5:12f. **8:2 spetälsk** Bärare av en smittsam, långsamt dödande hudsjukdom. Den drabbade ansågs som "oren" och var därför utestängd från folkgemenskapen (3 Mos 13:45f). **8:4 visa dig för prästen** för att bli friskförklarad och återupptagen i folkets gemenskap (jfr 3 Mos 14:2f). **8:5 officer** Romersk centurion med befäl över cirka 100 man.

⁶ "Herre, min tjänare ligger förlamad där hemma i svåra plågor."

⁷ Jesus sade till honom: "Jag kommer och botar honom."

⁸ Officeren svarade: "Herre, jag är inte värd att du går in under mitt tak. Men säg bara ett ord, så blir min tjänare frisk."

⁹ Jag är själv en man som står under befäl, och jag har soldater under mig. Säger jag till en: Gå, så går han, och till en annan: Kom, så kommer han, och till min tjänare: Gör det här, så gör han det."

¹⁰ När Jesus hörde detta, blev han förundrad och sade till dem som följde honom: "Jag säger er sanningen: Inte hos någon i Israel har jag funnit en så stark tro."

¹¹ Och jag säger er: Många ska komma från öster och väster och ligga till bords med Abraham och Isak och Jakob i himmelriket.

¹² Men rikets barn ska kastas ut i mörkret utanför. Där ska man gråta och gnissla tänder."

¹³ Till officeren sade Jesus: "Gå. Så som du trott ska det ske för dig." Och i samma stund blev hans tjänare frisk.

Jesus botar sjuka

¹⁴ Jesus kom hem till Petrus hus och såg att Petrus svärmor låg sjuk i feber.

¹⁵ Han rörde vid hennes hand, och då släppte febern. Hon steg upp och betjänade honom.

¹⁶ När det blev kväll kom man till honom med många besatta. Och han drev ut de onda andarna med sitt ord och botade alla som var sjuka,

¹⁷ för att det som var sagt genom profeten Jesaja skulle uppfyllas: *Han tog på sig våra svagheter och bar våra sjukdomar.*

Lärjungaskapets krav

¹⁸ När Jesus såg att det samlades mycket folk omkring honom, befallde han att man skulle ta sig över till andra sidan sjön.

¹⁹ Då kom en skriftlärd fram och sade till honom: "Mästare, jag vill följa dig vart du än går."

²⁰ Jesus sade till honom: "Rävarna har lyor och himlens fåglar har bon, men Människosonen har ingenstans att vila sitt huvud."

²¹ En annan av hans lärjungar sade till honom: "Herre, låt mig först gå bort och begrava min far."

²² Jesus svarade: "Följ mig, och låt de döda begrava sina döda."

Jesus stillar stormen

²³ Jesus steg i båten, och hans lärjungar följde med honom.

²⁴ Då blåste det upp till full storm på sjön så att vågorna slog upp över båten. Men han sov.

²⁵ De kom då fram och väckte honom och sade: "Herre, rädda oss, vi går under!"

²⁶ Han sade till dem: "Varför är ni rädda? Så lite tro ni har!" Sedan reste han sig och talade strängt till vindarna och sjön, och det blev alldeles stilla.

8:6 tjänare Annan översättning: "pojke" (jfr möjlig parallell i Joh 4:46). Ordet syftar på någon som står under familjefaderns auktoritet (jfr ordet "dräng" som på danska betyder "pojke"). **8:7 Jag kommer och botar honom** Annan översättning: "Ska jag komma och bota honom?"

8:11 Luk 13:28f. **8:11 ligga till bords** Vid finare måltider åt man halvliggande på divaner enligt grekisk sed. **8:12** Matt 13:42, 50, 22:13, 24:51. **8:14** Mark 1:29f, Luk 4:38f. **8:16** Mark 1:32f, Luk 4:40f. **8:17** Jes 53:4. Annan översättning: "... bar bort våra sjukdomar".

8:19 Luk 9:57f. **8:19 Mästare** Annan översättning: "Lärare" (en hederstitel, jfr latinets "magister"). **8:20 Människosonen** Jesu dubbeltydiga titel: ordet är synonymt med "människa" (jfr Ps 8:5) men syftar också på profetians himmelska kungagestalt (Dan 7:13f).

8:21 begrava min far En sons plikt (jfr 1 Mos 46:4, 3 Mos 21:1f). Kanske innebar mannens önskan att han ville skjuta upp lärjungaskapet så länge fadern ännu levde. **8:22 de döda** Människor som ännu inte har fått liv genom evangeliet (jfr Luk 15:24, Joh 5:25, Ef 2:1). **8:23** Mark 4:35f, Luk 8:22f.

27 Männen häpnade och sade: "Vem är han? Till och med vindarna och sjön lyder ju honom!"

Jesus botar två besatta

28 När Jesus kom över till gadarenernas område på andra sidan sjön, möttes han av två besatta som kom ut från gravarna. De var så våldsamma att ingen kunde ta sig förbi den vägen.

29 Nu skrek de: "Vad har du med oss att göra, du Guds Son? Har du kommit hit för att plåga oss i förtid?"

30 En bit därifrån gick en stor svinhjord och betade.

31 De onda andarna bad honom: "Om du driver ut oss, skicka då in oss i svinhjorden."

32 Han sade till dem: "Far i väg!" Då kom andarna ut och for in i svinen, och hela hjorden rusade utför branten ner i sjön och omkom i vattnet.

33 De som vaktade dem flydde in i staden och berättade allt, också om de besatta.

34 Då gick hela staden ut för att möta Jesus, och när de fick se honom bad de att han skulle lämna deras område.

9

Jesus botar en lam man

1 Jesus steg i båten och for över sjön och kom till sin egen stad.

2 Där kom några till honom med en förlamad man som låg på en bädd. Jesus såg deras tro och sade till den lame: "Var lugn, mitt barn. Dina synder är förlåtna."

3 Några skriftlärda tänkte inom sig: "Han hädar!"

4 Jesus såg deras tankar och sade: "Varför tänker ni så ont i era hjärtan?"

5 Vad är lättast, att säga: Dina synder är förlåtna, eller att säga: Res dig och gå?

6 Men för att ni ska veta att Människosonen har makt på jorden att förlåta synder, säger jag dig" – och nu talade han till den lame: "Res dig, ta din bädd och gå hem!"

7 Då reste mannen sig upp och gick hem.

8 När folket såg det, greps de av fruktan och prisade Gud som hade gett sådan makt åt människor.

Jesus kallar Matteus

9 Jesus gick vidare därifrån och såg en man som hette Matteus sitta vid tullhuset. Han sade till honom: "Följ mig!" Då reste sig Matteus och följde honom.

10 När Jesus sedan var gäst i hans hem, kom många tullindrivare och syndare och låg till bords tillsammans med Jesus och hans lärjungar.

11 Fariseerna fick se det och frågade hans lärjungar: "Varför äter er mästare med tullindrivare och syndare?"

12 Jesus hörde det och sade: "Det är inte de friska som behöver läkare, utan de sjuka.

13 Gå och lär er vad detta betyder: *Jag vill se barmhärtighet och inte offer.* Jag har inte kommit för att kalla rättfärdiga, utan syndare."

Bröllopsgäster fastar inte

14 Sedan kom Johannes lärjungar fram till honom och frågade: "Varför fastar inte dina lärjungar, när vi och fariseerna fastar?"

8:28 Mark 5:1f, Luk 8:26f. **8:28 gadarenernas område** Gadara var en grekisk stad strax sydost om Galileiska sjön. **8:28 två besatta** Jfr Mark 5:2 och Luk 8:27, som fokuserar på den mer aktive av de två. **9:1 sin egen stad** Kapernaum (hebr. *kfar Nahum*, "Nahums by"), livlig gränsstad på norra sidan av Galileiska sjön som Jesus utsåg till sin hemmabas. Staden är utgrävd och bevarad till idag.

9:2 Mark 2:3f, Luk 5:18f. **9:6 ta din bädd** Troligen en sovmatta som enkelt rullades ihop. **9:9** Mark 2:14f, Luk 5:27f. **9:9 Matteus** kallades också Levi (Mark 2:14, Luk 5:27).

9:12 friska Annan översättning: "starka". **9:13** 1 Sam 15:22, Matt 12:7, Luk 19:10, 1 Tim 1:15. **9:13** Hos 6:6. **9:14** Mark 2:18f, Luk 5:33f.

15 Jesus svarade dem: "Bröllopsgästerna kan väl inte sörja medan brudgummen är hos dem? Men det ska komma dagar när brudgummen tas ifrån dem, och då kommer de att fasta.

16 Ingen sätter en lapp av okrympt tyg på en gammal mantel. I så fall river lappen bort ännu mer från manteln och revan blir värre.

17 Och man håller inte nytt vin i gamla säckar. I så fall sprängs säckarna och vinet rinner ut och säckarna förstörs. Nej, nytt vin håller man i nya säckar. Då bevaras både vin och säckar."

Jesus uppväcker Jairus dotter

18 Medan Jesus talade till dem, kom en synagogföreståndare och föll ner för honom och sade: "Min dotter har just dött. Men kom och lägg din hand på henne, så får hon liv igen."

19 Då reste sig Jesus och följde med honom, tillsammans med sina lärjungar.

20 Plötsligt kom en kvinna som hade haft blödningar i tolv år. Hon närmade sig Jesus bakifrån och rörde vid hörntofsen på hans mantel,

21 för hon tänkte: "Om jag så bara får röra vid hans mantel blir jag frisk."

22 Jesus vände sig om och såg henne, och han sade: "Var lugn, min dotter. Din tro har frälst dig." Och från den stunden var kvinnan frisk.

23 När Jesus kom fram till synagogföreståndarens hus och såg flöjtblåsarna och den upprörda folkskaran,

24 sade han: "Gå härifrån! Flickan är inte död. Hon sover." Då hånskrattade de åt honom.

25 Men när folket hade skickats ut gick han in och tog flickans hand, och hon reste sig.

26 Och ryktet om detta gick ut i hela det området.

Jesus botar två blinda och en stum

27 När Jesus gick vidare därifrån, följde två blinda efter honom och ropade: "Förbarma dig över oss, Davids son!"

28 Och när han hade kommit hem, gick de fram till honom. Jesus frågade dem: "Tror ni att jag kan göra detta?" De svarade: "Ja, Herre."

29 Då rörde han vid deras ögon och sade: "Så som ni tror ska det ske för er."

30 Och deras ögon öppnades. Jesus sade strängt till dem: "Se till att ingen får veta det."

31 Men de gick och spred ut ryktet om honom i hela det området.

32 Medan de var på väg ut, kom folk till honom med en man som var besatt och stum.

33 När den onda anden var utdriven, talade den stumme. Och folket häpnade och sade: "Aldrig har man sett något sådant i Israel!"

34 Men fariseerna sade: "Det är med hjälp av de onda andarnas furste som han driver ut andarna."

Som får utan herde

35 Jesus gick omkring i alla städerna och byarna, och han undervisade i deras synagogor och förkunnade evangeliet om riket och botade alla slags sjukdomar och krämpor.

36 När han såg folkskarorna förbarmade han sig över dem, för de var härjade och hjälplösa som får utan herde.

37 Och han sade till sina lärjungar: "Skörden är stor men arbetarna är få.

38 Be därför skördens Herre att han skickar ut arbetare till sin skörd."

9:17 nytt vin i gamla säckar Druvsaften jäste i tätta skinsäckar som spändes ut vid jäsningsen (jfr Job 32:19). Efteråt kunde skinnets inte återanvändas till en andra jäsnings. **9:18** Mark 5:22f, Luk 8:41f. **9:20 hörntofsen** Bars på manteln som en symbol för Guds bud (4 Mos 15:38f). **9:21 frisk** Annan översättning: "frälst" (även i vers 22). **9:23** Mark 5:38f, Luk 8:51f. **9:28 hem** till Petrus hus, Jesu tillfälliga bostad i Kapernaum (Matt 8:14, 17:25, Joh 2:12). **9:32** Luk 11:14f. **9:34** Matt 12:24, Mark 3:22. **9:35** Mark 6:6. **9:36** 4 Mos 27:17, Hes 34:5, Sak 10:2. **9:38** Luk 10:2, Joh 4:35.

10

Jesus sänder ut de tolv

¹ Jesus kallade till sig sina tolv lärjungar och gav dem makt att driva ut orena andar och att bota alla slags sjukdomar och krämpor.

² Detta är namnen på de tolv apostlarna: först Simon som kallas Petrus och hans bror Andreas, sedan Jakob, Sebedeus son, och hans bror Johannes,

³ Filippus och Bartolomeus, Tomas och tullindrivaren Matteus, Jakob, Alfeus son, och Taddeus,

⁴ Simon seloten och Judas Iskariot, han som skulle förråda honom.

⁵ Dessa tolv sände Jesus ut, och han befalldem: "Gå inte bort till hedningarnas område eller in i någon samarisk stad.

⁶ Gå i stället till de förlorade fåren av Israels hus.

⁷ Där ni går fram ska ni predika: Himmelriket är nära.

⁸ Bota sjuka, uppväck döda, gör spetälska rena och driv ut onda andar. Det ni har fått som gåva ska ni ge som gåva.

⁹ Skaffa er inte guld, silver eller koppar i era bälten,

¹⁰ inte väska för resan, inte två tunikor eller sandaler eller stav, för arbetaren är värd sin mat.

¹¹ När ni kommer in i en stad eller by, ta då reda på vem som är värdig och stanna där tills ni går vidare.

¹² Och när ni kommer in i ett hus, så hälsa det.

¹³ Om huset är värdigt ska er frid vila över det, men är det inte värdigt ska er frid återvända till er.

¹⁴ Och om man inte tar emot er eller lyssnar till era ord, så lämna det huset eller den staden och skaka av dammet från era fötter.

¹⁵ Jag säger er sanningen: Sodoms och Gomorras land ska få det lindrigare på domens

10:1 Mark 3:13f, Luk 6:12f, Joh 1:40f, Apg 1:13. **10:2 apostlarna** Sändebud med fullmakt att representera sin uppdragsgivare (jfr vers 40). **10:2 Simon som kallas Petrus** Den mest tongivande bland apostlarna (jfr 16:18 med not), som övervann sitt inre motstånd (Luk 5:8, 22:31f, Joh 13:6f) och efter uppståndelsen blev apostlarnas ledare (Joh 21, Apg 1-12, Gal 2:7f) och författare till Första och Andra Petrusbrevet. **10:2 Andreas** Förde sin bror Petrus till Jesus (Joh 1:40f, Mark 1:16). Enligt traditionen var han senare verksam bland skyterna kring Svarta havet och blev korsfäst i Patras på Peleponnessos. **10:2 Jakob, Sebedeus son** Tillhörde Jesu närmaste lärjungar (4:21f, 17:1f, 20:20f, 26:37, Luk 9:54) och blev som den förste av apostlarna martyrer, halshuggen på 40-talet e Kr i Jerusalem (Apg 12:2). **10:2 hans bror Johannes** Författare till Johannesevangeliet, Johannesbrevet och troligen Uppenbarelseboken, "den lärjunge som Jesus älskade" (Joh 13:23, 19:26, 20:2, 21:7), en av kyrkans "pelare" (Gal 2:9) som längre fram levde till hög ålder i Efesos. **10:3 Filippus** figurerar huvudsakligen i Johannesevangeliet (1:43f, 6:5f, 12:21, 14:8). Enligt traditionen förkunnade han sedan i nuvarande Turkiet där han blev korsfäst i Hierapolis. **10:3 Bartolomeus** Arameiska för "Tolmais son", troligen samma person som bar förnamnet Natanael (Joh 1:45f). Enligt traditionen missionerade han bl a i Indien och sedan i Armenien där han till sist blev flådd levande. **10:3 Tomas** kallas ibland Tvivlaren (jfr Joh 20:24f, se även 11:16 och 14:5). Enligt traditionen förkunnade han sedan i Syrien, Persien och Indien. **10:3 Matteus** Författare till Matteusevangeliet, också kallad Levi (Luk 5:27). Längre fram kan han ha förkunnat i Persien och Etiopien. **10:3 Jakob, Alfeus son** är mindre känd då han hamnat i skuggan av sin mer kände namne Jakob, Herrens bror som skrev Jakobsbrevet. **10:3 Taddeus** Andra handskrifter: "Lebbeus" (de båda namnen är smeknamn för ett älskat barn, av arameiska för "bröst" respektive "hjärta"). Troligen samma person som Judas, Jakobs son (Luk 6:16). Enligt traditionen förkunnade han i Edessa, Mesopotamien och Persien. **10:4 Simon seloten** Seloterna (av grek. *zēlos*, iver; jfr eng. "zeal") var nationalisterna som ivrade för uppror mot romarna. I denna vers används deras hebreiska namnform, *kananaíos*. Traditionen kring Simons vidare öden är flertydig. **10:4 Judas Iskariot** stal ur kassan (Joh 12:6), förrådde Jesus för pengar (Matt 26:14f) och begick sedan självmord (27:5). Namnet Iskariot syftar troligen på Keriot, en stad i södra Judeen. **10:5** Mark 6:7f, Luk 9:1f, 10:2f. **10:6** Matt 9:36, 15:24, Apg 13:46. **10:7** Matt 4:17. **10:9** Luk 22:35. **10:10** 1 Kor 9:4f, 1 Tim 5:18. **10:12 hus** Grek. *oikía* betecknar både byggnaden och den familj som bor där (jfr "hushåll"). **10:12 hälsa** Den normala hälsningen var en tillönskan om frid och välgång (hebr. *shalóm*, jfr dubbeltydigheten i det svenska ordet "hälsa"). Se även Rut 2:4. **10:14** Luk 9:5, Apg 13:51. **10:15** 1 Mos 18:20f, Matt 11:24.

dag än den staden.

Som får bland vargar

16 Se, jag sänder er som får in bland vargar. Var därför listiga som ormar och oskyldiga som duvor.

17 Akta er för människorna. De ska utlämna er åt domstolar och piska er i sina synagogor.

18 Ni ska föras inför ståthållare och kungar för min skull, för att vittna inför dem och hedningarna.

19 Men när de utlämnar er, bekymra er då inte för hur ni ska tala eller vad ni ska säga. Det kommer att ges åt er i den stunden,

20 och då är det inte ni som talar, utan er Fars Ande som talar genom er.

21 En bror ska utlämna sin bror till att dödas och en far sitt barn, och barn ska göra uppror mot sina föräldrar och döda dem.

22 Ni kommer att bli hatade av alla för mitt namns skull. Men den som håller ut till slutet ska bli frälst.

23 Och när man förföljer er i en stad, så fly till en annan. Jag säger er sanningen: Ni hinner inte igenom Israels städer innan Människosonen kommer.

24 En lärjunge står inte över sin lärare, och en tjänare står inte över sin herre.

25 Det räcker för lärjungen att bli som sin lärare, och för tjänaren att bli som sin herre. Om husets Herre blir kallad för Beelsebul, hur mycket mer ska då inte hans tjänare bli det?

26 Var alltså inte rädda för dem. Det finns inget dolt som inte ska uppenbaras, och inget gömt som inte ska bli känt.

27 Vad jag säger till er i mörkret ska ni säga i ljuset, och vad ni hör viskas i ert öra ska ni ropa ut på taken.

28 Var inte rädda för dem som dödar kroppen men inte kan döda själen. Frukta i stället honom som kan fördärva både själ och kropp i Gehenna.

29 Säljs inte två sparvar för ett kopparmynt? Ändå faller inte en enda av dem till marken utan er Far.

30 Och på er är till och med alla hårstrån räknade.

31 Var alltså inte rädda. Ni är mer värda än många sparvar.

32 Den som bekänner mig inför människorna ska också jag bekänna inför min Far i himlen.

33 Men den som förnekar mig inför människorna ska också jag förneka inför min Far i himlen.

Inte fred utan svärd

34 Tro inte att jag har kommit för att skapa fred på jorden. Jag har inte kommit för att sända fred, utan svärd.

35 Jag har kommit för att *skilja en son från sin far, en dotter från sin mor och en sonhustru från sin svärmor,*

36 *och var ochen får sin familj till fiender.*

37 Den som älskar far eller mor mer än mig är inte värdig mig, och den som älskar son eller dotter mer än mig är inte värdig mig.

10:16 Luk 10:3. **10:17** Matt 24:9, Mark 13:9, Apg 5:40. **10:17 piska** Hos judarna verkställdes kroppsstraff normalt med läderpiska (5 Mos 25:2f). **10:18** Apg 12:1f. **10:19** Luk 12:11f. **10:21** Mika 7:6. **10:22** Matt 24:9, 13. **10:24** Luk 6:40, Joh 13:16, 15:20. **10:25** Matt 12:24, Mark 3:22, Luk 11:15. **10:25 Beelsebul** Judiskt namn för djävulen, de onda andarnas furste (12:24). Alternativ form för hebr. *Baal-Zebúb*, "flugornas herre" som tillbads bland filisteerna i Ekron (2 Kung 1:2f). **10:26** Mark 4:22, Luk 8:17, 1 Petr 3:14. **10:29 kopparmynt** Grek. *as*, en sextondels denar eller en halv timlön för den enkle arbetaren. **10:29 utan er Far** Inte utan Guds närvaro, vetskap, delaktighet eller vilja (jfr Luk 12:6). **10:30** Luk 21:18, Apg 27:34. **10:31** Luk 12:24. **10:32** Luk 12:8, Upp 3:5. **10:33** Mark 8:38, Luk 9:26, 2 Tim 2:12. **10:34** Luk 12:51f. **10:35** Mika 7:6. **10:36** Ps 41:10, Mika 7:6. **10:37** Luk 14:26f, 5 Mos 33:9.

³⁸ Den som inte tar sitt kors och följer mig är inte värdig mig.

³⁹ Den som finner sitt liv ska mista det, och den som mister sitt liv för min skull ska finna det.

⁴⁰ Den som tar emot er tar emot mig, och den som tar emot mig tar emot honom som har sänt mig.

⁴¹ Den som tar emot en profet för att det är en profet ska få en profets lön, och den som tar emot en rättfärdig för att det är en rättfärdig ska få en rättfärdigs lön.

⁴² Och den som bara ger till en av dessa små en bägare friskt vatten, därför att det är en lärjunge – jag säger er sanningen: Han ska inte gå miste om sin lön."

11

¹ När Jesus hade gett sina tolv lärjungar alla dessa instruktioner, gick han därifrån för att undervisa och predika i deras städer.

Jesus svarar Johannes Döparen

² Johannes fick i fängelset höra talas om Kristi gärningar. Han sände då bud med sina lärjungar

³ och frågade honom: "Är du den som skulle komma? Eller ska vi vänta på någon annan?"

⁴ Jesus svarade dem: "Gå och berätta för Johannes vad ni hör och ser:

⁵ Blinda ser, lama går, spetälska blir rena, döva hör, döda uppstår och fattiga får höra glädjens budskap.

⁶ Salig är den som inte tar anstöt av mig."

Jesus vittnar om Johannes

⁷ När de hade gått, började Jesus tala till folket om Johannes: "Vad gick ni ut i öknen för att se? Ett strå som vajar för vinden?"

⁸ Om inte, vad gick ni ut för att se? En man klädd i fina kläder? Nej, de som har fina kläder finns i kungapalatsen.

⁹ Så vad gick ni ut för att se? En profet? Ja, jag säger er: en som är mer än profet.

¹⁰ Det är om honom det står skrivet: *Se, jag sänder min budbärare framför dig, och han ska bereda vägen för dig.*

¹¹ Jag säger er sanningen: Bland dem som fötts av kvinnor har ingen trätt fram som är större än Johannes Döparen. Men den minste i himmelriket är större än han.

¹² Och från Johannes Döparens dagar ända till nu är himmelriket utsatt för våld, och våldsmän förtrycker det.

¹³ Alla profeterna och lagen har profeterat fram till Johannes,

¹⁴ och om ni vill ta emot det – han är den Elia som skulle komma.

¹⁵ Hör, du som har öron!

¹⁶ Vad ska jag likna det här släktet vid? De liknar barn som sitter på torgen och ropar till andra barn:

¹⁷ Vi spelade flöjt för er men ni dansade inte, vi sjöng sorgesång men ni grät inte.

¹⁸ Johannes kom, och han varken åt eller drack, och då säger man: Han har en ond ande.

10:38 Matt 16:24, Joh 13:15. **10:39** Luk 17:33, Joh 12:25. **10:40** Matt 18:5, Luk 10:16, Joh 13:20. **10:41** 1 Kung 17:10f. **11:2** Luk 7:18f. **11:5** Jes 29:18f, 35:5f, 61:1, Luk 4:18. **11:5** *Blinda ser, lama går* Tecken på den messianska tidsåldern (jfr t ex Jes 29:18, 35:5-6, 61:1). **11:6** Matt 13:57. **11:7** Luk 7:24f. **11:7** *Vad gick ni ut i öknen för att se? Ett strå* Annan översättning: "Varför gick ni ut i öknen? För att se ett strå" (på samma sätt i vers 8 och 9). **11:10** Mal 3:1. **11:11** Matt 12:6. **11:12** *utsatt för våld ... förtrycker det* Annan översättning: "på frammarsch ... rycker det till sig". **11:14** Mal 4:5, Matt 17:10f, Mark 9:11f, Luk 1:17, Joh 1:21. **11:16** Luk 7:31f. **11:17** *flöjt* var ett vanligt instrument vid fest (se 1 Kung 1:40, Jes 30:29). **11:18** Matt 3:4.

19 Människosonen kom, och han äter och dricker, och då säger man: Se vilken frossare och drinkare, en vän till tullindrivare och syndare! Men Visheten har fått rätt av sina barn."

Jesu verop

20 Sedan började Jesus gå till rätta med de städer där han hade gjort så många av sina kraftgärningar, eftersom de inte hade omvänt sig:

21 "Ve dig, Korasin! Ve dig, Betsaida! För om kraftgärningarna som gjorts hos er hade gjorts i Tyrus och Sidon, skulle de för länge sedan ha omvänt sig i säck och aska.

22 Jag säger er: Tyrus och Sidon ska få det lindrigare på domens dag än ni.

23 Och du, Kapernaum, ska du kanske bli upphöjd till himlen? Nej, du ska ner i helvetet. För om kraftgärningarna som gjorts i dig hade gjorts i Sodom, skulle det ha stått än i dag.

24 Men jag säger er: Sodoms land ska få det lindrigare på domens dag än du."

Jesus är Guds vishet

25 Vid den tiden sade Jesus: "Jag prisar dig Far, himlens och jordens Herre, för att du har dolt detta för de visa och kloka och uppenbarat det för de små.

26 Ja, Far, så var din goda vilja.

27 Allt har min Far överlämnat till mig. Och ingen känner Sonen utom Fadern, inte heller känner någon Fadern utom Sonen och den som Sonen vill uppenbara honom för.

28 Kom till mig, alla ni som arbetar och är tyngda av bördor, så ska jag ge er vila.

29 Ta på er mitt ok och lär av mig, för jag är mild och ödmjuk i hjärtat. Då ska ni finna ro för era själar,

30 för mitt ok är mildt och min börda är lätt."

12

Jesus är sabbatens Herre

1 Vid den tiden gick Jesus genom några sädesfält på sabbaten. Hans lärjungar var hungriga och började rycka av ax och äta.

2 Men fariseerna såg det och sade till honom: "Se! Dina lärjungar gör sådant som inte är tillåtet på sabbaten."

3 Han svarade dem: "Har ni inte läst vad David gjorde när han och hans män blev hungriga?

4 Han gick in i Guds hus och de åt skådebröden, som varken han eller de som var med honom fick äta utan bara prästerna.

5 Eller har ni inte läst i lagen att prästerna i templet på sabbaten bryter mot sabbaten och ändå är oskyldiga?

6 Jag säger er: Här är något som är större än templet.

11:19 Matt 9:10f, Luk 15:1. **11:19 av sina barn** Andra handskrifter: "genom sina gärningar" (jfr dock Luk 7:35).
11:21 Jes 23:1f, Luk 10:13f. **11:21 Tyrus ... Sidon** Hedniska grannstäder i nuvarande Libanon (1 Kung 16:31, Hes 26-28). **11:21 i säck och aska** Att klä sig i mörkt, grovt tyg och strö aska på huvudet var ett uttryck för djup sorg eller ånger (jfr 1 Mos 37:34, 2 Sam 13:19, Jer 6:26, Jona 3:6). **11:23 helvetet** Grek. *Hades*. Annan översättning: "dödsriket" (jfr Upp 20:13-14). **11:23 Sodom** utplånades på grund av invånarnas ondska (1 Mos 18:20f, Hes 16:49, Luk 17:29, Jud v 7f). **11:24** Jes 14:13, 15, Matt 10:15, Luk 10:15. **11:25** Luk 10:21f, 1 Kor 1:26. **11:27** Joh 1:18, 6:46, 10:15. **11:28** Jer 31:25. **11:28 arbetar** Annan översättning: "sliter" eller "är trötta". **11:29** Jer 6:16. **11:30** 1 Joh 5:3. **12:1** 5 Mos 23:25, Mark 2:23f, Luk 6:1f. **12:1 rycka av ax** Att plocka från en annans åker var tillåtet enligt Mose lag (5 Mos 23:25), men fariseerna definierade det som skördearbete och förbjöd det under sabbaten. **12:3 läst vad David gjorde** Se 1 Sam 21:1f. **12:4** 3 Mos 24:9. **12:4 skådebröden** Bröd som lades fram varje vecka i helgedomen som ett ständigt offer inför Guds ansikte (1 Sam 21:6, 2 Mos 25:30, 3 Mos 24:5f). **12:5** 4 Mos 28:9, Joh 7:22. **12:5 prästerna i templet** utförde sysslorna kring gudstjänsten även på sabbaten (3 Mos 24:8, 4 Mos 28:9).

⁷ Hade ni förstått vad detta betyder: *Jag vill se barmhärtighet och inte offer*, då skulle ni inte döma de oskyldiga.

⁸ Människosonen är sabbatens Herre."

⁹ Sedan gick han vidare därifrån och kom in i deras synagoga.

¹⁰ Där fanns en man som hade en förtvinad hand. De frågade Jesus: "Är det tillåtet att bota på sabbaten?" De ville få något att anklaga honom för.

¹¹ Han svarade dem: "Om någon av er har ett får som faller ner i en grop på sabbaten, tar han då inte tag i det och drar upp det?"

¹² Hur mycket mer värd är inte en människa än ett får! Alltså är det tillåtet att göra gott på sabbaten."

¹³ Sedan sade han till mannen: "Räck fram din hand." Han räckte fram den, och den var nu återställd och lika frisk som den andra.

¹⁴ Då gick fariseerna ut och gjorde upp planer för att döda honom.

¹⁵ När Jesus fick veta det, drog han sig undan därifrån.

Herrens tjänare

Många följde honom, och han botade dem alla.

¹⁶ Han förbjöd dem strängt att avslöja vem han var,

¹⁷ för att det skulle uppfyllas som var sagt genom profeten Jesaja:

¹⁸ *Se min tjänare som jag utvalt,*

min älskade som min själ

gläder sig över.

Jag ska sända min Ande

över honom,

och han ska förkunna rätten

för folken.

¹⁹ *Han ska inte gräla eller ropa,*

ingen ska höra hans röst

på gatorna.

²⁰ *Ett brutet strå*

ska han inte krossa,

en rykande veke

ska han inte släcka,

fram till det att han har fört

rätten till seger.

²¹ *Och till hans namn*

ska folken sätta sitt hopp.

Jesu gärning eller Satans

²² Sedan förde man fram en besatt till Jesus, en som var blind och stum, och han botade honom så att den stumme talade och såg.

²³ Allt folket blev utom sig av förundran och sade: "Kanske är han Davids son?"

²⁴ När fariseerna hörde det, sade de: "Det är bara med Beelsebul, de onda andarnas furste, som han driver ut de onda andarna."

²⁵ Men Jesus visste vad de tänkte och sade till dem: "Ett rike som är splittrat blir ödelagt, och en stad eller familj som är splittrad kan inte bestå.

²⁶ Om Satan skulle driva ut Satan är han splittrad och i strid med sig själv. Hur kan då hans rike bestå?"

²⁷ Och om jag driver ut de onda andarna med Beelsebul, med vem driver då era söner

ut dem? De blir därför era domare.

²⁸ Men om det är med Guds Ande jag driver ut de onda andarna, då har Guds rike nått er.

²⁹ Eller hur kan någon gå in i den starkes hus och plundra honom på det som är hans utan att först binda den starke? Sedan kan han plundra hans hus.

³⁰ Den som inte är med mig är mot mig, och den som inte samlar med mig skingrar.

³¹ Därför säger jag er: All synd och hädelse ska människorna få förlåtelse för, men hädelse mot Anden kommer inte att förlåtas.

³² Den som säger något mot Människosonen ska bli förlåten. Men den som talar mot den helige Ande kommer inte att bli förlåten, varken i den här tidsåldern eller i den kommande.

Trädet och frukten

³³ Säg antingen att trädet är gott och frukten god, eller att trädet är dåligt och frukten dålig. För på frukten känner man trädet.

³⁴ Huggormsyngel! Hur skulle ni som är onda kunna säga något gott? Vad hjärtat är fullt av, det talar munnen.

³⁵ En god människa tar fram ur sitt goda förråd det som är gott, och en ond människa tar fram ur sitt onda förråd det som är ont.

³⁶ Men jag säger er: Varje onyttigt ord som människor talar ska de få svara för på domens dag.

³⁷ Efter dina ord ska du frias, och efter dina ord ska du fällas."

Jonas tecken

³⁸ Sedan sade några skriftlärdar och fariseer till honom: "Mästare, vi vill se dig göra ett tecken."

³⁹ Han svarade dem: "Ett ont och trolöst släkte söker ett tecken, men det ska inte få något annat tecken än profeten Jonas tecken.

⁴⁰ För liksom Jona var i den stora fiskens buk i tre dagar och tre nätter, så ska Människosonen vara i jordens inre i tre dagar och tre nätter.

⁴¹ Nineves män ska vid domen uppstå med det här släktet och bli deras dom. De omvände sig vid Jonas predikan, och här är något som är större än Jona.

⁴² Söders drottning ska vid domen uppstå med det här släktet och bli deras dom. Hon kom från jordens ände för att lyssna till Salomos vishet, och här är något som är större än Salomo.

En ond andes återkomst

⁴³ När en oren ande har farit ut ur en människa, går den genom ökenträkter och söker efter en viloplats men finner ingen.

⁴⁴ Då säger den: Jag vänder tillbaka till mitt hus som jag lämnade. När den kommer och finner det ledigt och städat och snyggt,

⁴⁵ går den och hämtar sju andra andar som är ännu värre, och de går in och bosätter sig där. För den människan blir slutet värre än början. Så kommer det också att bli för det här onda släktet."

Jesu familj

⁴⁶ Medan Jesus ännu talade till folket, stod hans mor och hans bröder utanför och ville tala med honom.

12:31 Mark 3:28f, Luk 12:10, Hebr 10:26f. **12:33** Matt 7:17f, Luk 6:43f. **12:34** Matt 3:7, 23:33. **12:38** Matt 16:1f, Mark 8:11f, 1 Kor 1:22. **12:39** Jona 2:1f, Luk 11:29f. **12:39** *Jonas tecken* Profeten Jona återkom till de levandes värld efter tre dagar inne i fisken och var sedan ett tecken på Guds makt (se Jona bok). **12:40** *tre dagar och tre nätter* Uttrycket är liktydigt med tre dygn (jfr 1 Sam 30:12-13 i grundtexten). Jesu tid i graven berörde fredagsdygnet, lördagsdygnet och söndagsdygnet. **12:41** Jona 3:5. **12:42** *Nineves män ... Söders drottning* Se Jona 3, 1 Kung 10, 2 Krön 9. **12:43** Luk 11:24f. **12:45** 2 Petr 2:20. **12:46** Matt 13:55, Mark 3:31f, Luk 8:19f.

47 Någon sade till honom: "Din mor och dina bröder står här utanför och vill tala med dig."

48 Han svarade: "Vem är min mor? Och vilka är mina bröder?"

49 Han räckte ut handen mot sina lärjungar och sade: "Här är min mor och mina bröder.

50 Den som gör min himmelske Fars vilja är min bror och min syster och min mor."

13

Liknelsen om såningsmannen

1 Samma dag gick Jesus hemifrån och satte sig vid sjön.

2 Då samlades så mycket folk hos honom att han steg i en båt och satt i den medan allt folket stod på stranden.

3 Och han talade till dem i många liknelser. Han sade:

"En såningsman gick ut för att så.

4 När han sådde föll en del vid vägen, och fåglarna kom och åt upp det.

5 En del föll på stenig mark där det inte hade mycket mylla, och det kom upp snabbt eftersom det inte hade djup jord.

6 Men när solen steg sveddes det, och eftersom det saknade rot vissnade det bort.

7 En del föll bland tistlar, och tistlarna sköt upp och kvävde det.

8 Men en del föll i god jord och gav skörd, hundrafalt och sextiofalt och trettiofalt.

9 Hör, du som har öron!"

Endast liknelser åt folket

10 Lärjungarna kom fram och frågade Jesus: "Varför talar du till dem i liknelser?"

11 Han svarade dem: "Ni har fått lära känna himmelrikets hemligheter, men de har inte fått det.

12 Den som har ska få, och det i överflöd. Men den som inte har ska bli fråntagen också det han har.

13 Därför talar jag till dem i liknelser, för de ser utan att se och hör utan att höra eller förstå.

14 För dem uppfylls Jesajas profetia:

*Ni ska höra och höra
men inte förstå,
och ni ska se och se
men ändå inte se,*

15 *för detta folks hjärta
är förhärdat.*

*De hör illa med sina öron
och de sluter sina ögon,
så att de inte ser med sina ögon
eller hör med sina öron
eller förstår med hjärtat
och vänder om så att
jag får bota dem.*

16 Men saliga är era ögon som ser och era öron som hör.

17 Jag säger er sanningen: Många profeter och rättfärdiga längtade efter att få se det ni ser, men fick inte se det, och höra det ni hör, men fick inte höra det.

12:50 Joh 15:14. **13:3** Mark 4:3f, Luk 8:5f. **13:8 hundrafalt** En övernaturligt rik skörd (jfr 1 Mos 26:12). I förmodern tid har svenska skördar normalt gett mindre än tiofalt jämfört med utsädet. **13:9** Matt 11:15. **13:10** Mark 4:10f, Luk 8:9f. **13:12** Matt 25:29, Mark 4:25, Luk 8:18, 19:26. **13:14** Joh 12:40, Apg 28:25f. **13:14** Jes 6:9f. **13:16** Matt 16:17, Luk 10:23f.

Liknelsens innebörd

18 Så hör nu vad som menas med liknelsen om såningsmannen.

19 När någon hör ordet om riket men inte förstår det, kommer den onde och rycker bort det som såddes i hans hjärta. Detta är sådden vid vägen.

20 Det som såddes på stenig mark är den som hör ordet och genast tar emot det med glädje,

21 men han har ingen rot inom sig utan tror bara för en tid. När han möter lidande eller förföljelse för ordets skull så kommer han genast på fall.

22 Det som såddes bland tistlar är den som hör ordet, men världsliga bekymmer och bedräglig rikedom kväver ordet så att det blir utan frukt.

23 Men det som såddes i god jord är den som hör ordet och förstår och bär frukt, hundrafalt och sextiofalt och trettiofalt."

Liknelsen om ogräset

24 Han lade fram en annan liknelse för dem: "Himmelriket är som en man som sådde god säd i sin åker.

25 Men medan folket sov, kom hans fiende och sådde ogräs mitt bland vetet och gick sedan sin väg.

26 När säden växte upp och gick i ax, visade sig också ogräset.

27 Då gick tjänarna till sin herre och sade: Herre, visst sådde du god säd i din åker? Varifrån kommer då ogräset?

28 Han svarade: Detta har en fiende gjort. Tjänarna frågade honom: Vill du att vi ska gå och samla ihop det?

29 Nej, svarade han, då kan ni rycka upp vetet samtidigt som ni rensar ut ogräset.

30 Låt båda växa tillsammans fram till skörden. När skördetiden är inne, ska jag säga till skördemännen: Samla först ihop ogräset och bind det i knippen för att brännas. Men vetet ska ni samla in i min lada."

Liknelsen om senapskornet

31 Han lade fram en annan liknelse för dem: "Himmelriket är som ett senapskorn som en man tar och sår i sin åker.

32 Det är minst av alla frön, men när det har växt upp är det störst av alla köksväxter och blir ett träd, så att himlens fåglar kommer och bygger bo bland grenarna."

Liknelsen om surdegen

33 Ännu en liknelse gav han dem: "Himmelriket är som en surdeg, som en kvinna tar och blandar in i tre mått mjöl tills alltsammans blir syrat."

34 Allt detta talade Jesus till folket i liknelser. Han talade bara i liknelser till dem,

35 för att det skulle uppfyllas som var sagt genom profeten: *Jag vill öppna min mun för att tala i liknelser, förkunna vad som varit dolt sedan världens skapelse.*

Jesus förklarar liknelsen om ogräset

36 Sedan lämnade Jesus folket och gick hem. Hans lärjungar kom då fram till honom och sade: "Förklara liknelsen om ogräset i åkern för oss."

37 Han svarade: "Den som sår den goda säden är Människosonen.

38 Åkern är världen. Den goda säden är rikets barn, ogräset är den ondes barn.

39 Fienden som sådde det är djävulen. Skörden är tidens slut, och skördemännen är änglar.

40 Som när ogräset samlas ihop och bränns upp i eld ska det bli vid tidens slut.

13:18 Mark 4:14f, Luk 8:11f. **13:22** 1 Tim 6:9. **13:30** Matt 3:12. **13:31** Mark 4:31f, Luk 13:18f. **13:31** **senapskorn** Det minsta (1-2 mm) av alla frön som såddes av jordbrukare i Israels land. Senapsplantan (*brassica nigra*) kan fullvuxen nå en höjd av nästan tre meter. **13:32** Hes 17:23. **13:33** Luk 13:20f. **13:33** **tre mått** Grek. *sáton* eller seamått (se 1 Mos 18:6). Tre seamått motsvarade ca 36 liter mjöl. **13:35** Ps 78:2. **13:38** Joh 8:44, Apg 13:10, 1 Joh 3:8. **13:39** Joel 3:18, Upp 14:15.

- 41 Människosonen ska sända ut sina änglar, och de ska samla ihop ur hans rike allt som förleder och alla som gör orätt
 42 och kasta dem i den brinnande ugnen. Där ska man gråta och gnissla tänder.
 43 Då ska de rättfärdiga lysa som solen i sin Fars rike. Hör, du som har öron!

Liknelsen om skatten och pärlan

- 44 Himmelriket är som en skatt som ligger gömd i en åker. En man finner den och gömmer den igen, och i sin glädje går han och säljer allt han äger och köper den åkern.
 45 Himmelriket är också som en köpman som sökte efter fina pärlor.
 46 När han fann en mycket dyrbar pärla gick han och sålde allt han ägde och köpte den.

Liknelsen om fisknätet

- 47 Himmelriket är också som ett nät som kastas i sjön och fångar fisk av alla de slag.
 48 När det blir fullt drar man upp det på stranden och sätter sig och samlar de goda fiskarna i kärl, men de dåliga kastar man bort.
 49 Så ska det bli vid tidens slut. Änglarna ska gå ut och skilja de onda från de rättfärdiga
 50 och kasta dem i den brinnande ugnen. Där ska man gråta och gnissla tänder.
 51 Har ni förstått allt detta?" De svarade honom: "Ja."
 52 Då sade han till dem: "Därför är varje skriftlärd som har blivit en himmelrikets lärjunge som en husbonde som ur sitt förråd hämtar fram både nytt och gammalt."

Jesus avvisas i Nasaret

- 53 När Jesus hade avslutat dessa liknelser gick han därifrån.
 54 Han kom till sin hemstad och undervisade dem i deras synagoga, och de blev häpna och sade: "Var får han den visheten och kraftgärningarna ifrån?
 55 Är det inte snickarens son? Heter inte hans mor Maria och hans bröder Jakob och Josef och Simon och Judas?
 56 Och bor inte alla hans systrar här hos oss? Så varifrån får han allt detta?"
 57 Och de tog anstöt av honom. Men Jesus sade till dem: "En profet föraktas inte utom i sin hemstad och i sin egen familj."
 58 Och han gjorde inte många kraftgärningar där, eftersom de inte trodde på honom.

14

Johannes Döparens död

- 1 Vid den tiden fick landsfursten Herodes höra ryktet om Jesus,
 2 och han sade till sina tjänare: "Det är Johannes Döparen. Han har uppstått från de döda, och det är därför dessa krafter verkar i honom."
 3 Herodes hade nämligen låtit gripa och binda Johannes och sätta honom i fängelse på grund av Herodias, hustru till hans bror Filippus.
 4 Johannes hade sagt till Herodes: "Det är inte tillåtet för dig att ha henne."

13:42 Matt 8:12. **13:43** Dan 12:3, 1 Kor 15:40f. **13:44** Fil 3:7. **13:47** Matt 22:9f. **13:49** Matt 25:32. **13:54** Matt 7:28, Mark 6:1f, Luk 4:16. **13:55** Joh 6:42. **13:55 Jakob** Halvbror till Jesus, troligen troende först efter uppståndelsen (Joh 7:5, 1 Kor 15:7). Han blev sedan ledare för församlingen i Jerusalem (Apg 15:13) och författare till Jakobsbrevet. **13:55 Judas** Annan halvbror till Jesus, längre fram en kristen ledare och författare till Judasbrevet. **13:56 alla hans systrar** Enligt senare fornkryklig tradition hette två systrar Maria och Salome. **13:57** Luk 2:34, Joh 4:44. **14:1** Mark 6:14f, Luk 9:7f. **14:1 landsfursten Herodes** Herodes Antipas var son till Herodes den store (Matt 2:1) och "tetrark" över Galileen och Pereen. Han hade sin huvudstad i Tzippori nära Nasaret men höll Johannes fängslad i fästningen Makerus vid Döda havet. Jesus kallar honom "räven" (Luk 13:32). Han avsattes av kejsar Caligula år 39 och dog i Lyon. **14:3** Matt 4:12, Mark 6:17f, Luk 3:19f. **14:3 Herodias** var brorsdotter till Herodes Antipas och dessutom gift med hans andre halvbror Filippus. Hennes skandalösa relation med Herodes drog landet i krig med nabateerna. **14:4 inte tillåtet** enligt Mose lag (3 Mos 18:16).

⁵ Herodes ville döda honom, men han var rädd för folket eftersom de ansåg att Johannes var en profet.

⁶ Så kom Herodes födelsedag. Herodias dotter dansade inför gästerna, och Herodes blev så förtjust

⁷ att han lovade med ed att han skulle ge henne vad hon än bad om.

⁸ Hon uppmanades då av sin mor att säga: "Ge mig Johannes Döparens huvud här på ett fat!"

⁹ Kungen blev bedrövad, men för edens och gästernas skull befallde han att hon skulle få det.

¹⁰ Han lät halshugga Johannes i fängelset.

¹¹ Johannes huvud bars in på ett fat och gavs åt flickan, och hon bar det till sin mor.

¹² Johannes lärjungar kom och hämtade den döda kroppen och begravde den. Sedan gick de och berättade det för Jesus.

Jesus mättar fem tusen

¹³ När Jesus hörde detta, drog han sig undan därifrån med båt till en öde plats där de kunde vara för sig själva. Men folket fick höra det och följde efter honom till fots från städerna.

¹⁴ När han steg ur båten såg han en stor skara människor, och han förbarmade sig över dem och botade de sjuka bland dem.

¹⁵ På kvällen kom lärjungarna till honom och sade: "Platsen här är ödlig och timmen är redan sen. Skicka i väg folket så att de kan gå bort till byarna och köpa sig mat."

¹⁶ Jesus sade till dem: "De behöver inte gå härifrån. Ge ni dem att äta."

¹⁷ De svarade: "Vi har inget annat här än fem bröd och två fiskar."

¹⁸ Han sade: "Hämta dem hit till mig."

¹⁹ Sedan befallde han folket att slå sig ner i gräset. Han tog de fem bröden och de två fiskarna, såg upp mot himlen, tackade Gud, bröt bröden och gav dem till lärjungarna, och de gav dem till folket.

²⁰ Alla åt och blev mätta, och man plockade tolv korgar fulla med bitarna som blivit över.

²¹ De som hade ätit var omkring fem tusen män, förutom kvinnor och barn.

Jesus går på vattnet

²² Strax därefter befallde han lärjungarna att stiga i båten och fara i förväg över till andra sidan sjön, medan han själv sände i väg folket.

²³ När han hade skickat i väg dem, gick han upp på berget för att få vara för sig själv och be.

När det blev kväll var han ensam där.

²⁴ Båten var redan långt från land och hårt ansatt av vågorna, eftersom de hade motvind.

²⁵ Mot slutet av natten kom Jesus till dem, gående på sjön.

²⁶ När lärjungarna fick se honom gå på sjön, blev de förskräckta och sade: "Det är ett spöke!" Och de skrek av rädsla.

²⁷ Men genast sade Jesus till dem: "Var lugna! Det Är Jag. Var inte rädda."

²⁸ Petrus svarade: "Herre, om det är du, så befall mig att komma till dig på vattnet."

²⁹ Han sade: "Kom!" Petrus steg ur båten och gick på vattnet fram till Jesus.

14:5 Matt 21:26, Luk 20:6. **14:13** Mark 6:30f, Luk 9:10f, Joh 6:1f. **14:15** Matt 15:32f. **14:19 tackade Gud** Den judiska bordsbönen som troligen användes redan på Jesu tid lyder än idag: "Lovad är du, Herre vår Gud, världens Kung som frambringar bröd ur jorden" (jfr Ps 104:14). **14:22** Mark 6:45f, Joh 6:16f. **14:23** Luk 6:12. **14:24 långt** Ordagrant "många stadier" (längdmått om 190 meter). **14:25 Mot slutet av natten** Ordagrant: "vid fjärde nattvåken", nattens sista fjärdedel. **14:27 Det Är Jag** Ordagrant: "Jag Är" (en anspelning på Guds namn JHVH, jfr Joh 8:24 med not).

³⁰ Men när han såg hur stark vinden var, blev han rädd. Han började sjunka och ropade: "Herre, rädda mig!"

³¹ Genast räckte Jesus ut handen och grep tag i honom och sade: "Så lite tro du har! Varför tvivlade du?"

³² De steg i båten och vinden lade sig.

³³ Och de som var i båten tillbad honom och sade: "Du är verkligen Guds Son!"

Sjuka förs till Jesus

³⁴ När de hade kommit över sjön lade de till i trakten av Gennesaret.

³⁵ Männerna på platsen kände igen honom och sände ut bud i hela området, och man förde till honom alla som var sjuka

³⁶ och bad honom att de bara skulle få röra vid hörntofsen på hans mantel. Och alla som rörde vid honom blev botade.

15

Guds ord eller de äldstes stadgar

¹ Sedan kom några fariseer och skrifflärda från Jerusalem fram till Jesus och frågade:

² "Varför bryter dina lärjungar mot de äldstes stadgar? De tvättar inte händerna innan de äter."

³ Han svarade dem: "Varför bryter ni själva mot Guds bud för era stadgars skull?"

⁴ Gud har sagt: *Hedra din far och din mor*, och: *Den som förbannar sin far eller mor ska straffas med döden*.

⁵ Men ni påstår att om någon säger till sin far eller mor: Det du kunde fått som hjälp av mig låter jag i stället bli en tempelgåva,

⁶ då ska han inte hedra sin far eller mor. Ni upphäver Guds ord för era stadgars skull.

⁷ Hycklare! Jesaja profeterade rätt om er:

⁸ *Detta folk ärar mig med sina läppar, men deras hjärtan är långt ifrån mig.*

⁹ *Deras vörndnad för mig är meningslös, för lärorna de lär ut är människobud.*"

¹⁰ Sedan kallade han till sig folket och sade till dem: "Lyssna och förstå!

¹¹ Det som går in i munnen gör inte människan oren. Det är det som kommer ut ur munnen som gör henne oren."

¹² Lärjungarna gick då fram till honom och sade: "Vet du att fariseerna tog illa upp när de hörde det du sade?"

¹³ Jesus svarade: "Varje planta som min himmelske Far inte har planterat ska ryckas upp med roten.

¹⁴ Låt dem vara. De är blinda ledare för blinda. Och om en blind leder en blind, så faller båda i gropen."

¹⁵ Petrus sade då till honom: "Förklara liknelsen för oss."

¹⁶ Jesus sade: "Förstår ni fortfarande inte?"

¹⁷ Inser ni inte att allt som går in i munnen hamnar i magen och kommer ut på avträdet?

¹⁸ Men det som går ut ur munnen kommer från hjärtat, och det gör människan oren.

14:30 Matt 8:25f. **14:33** Matt 16:16, 27:54, Mark 15:39, Joh 1:49. **14:36** Luk 6:19. **15:1** Mark 7:1f. **15:2**

Luk 11:38. **15:2 de äldstes stadgar** Tolkning och tillämpning av Mose lag som hade växt fram bland de skrifflärda efter den babyloniska fångenskapen. Fariseerna betraktade dem som lika bindande som Guds lag i Skriften, medan både saddukeerna och Jesus såg dem som enbart människors bud. **15:2 äter** Ordagrant: "äter bröd", ett vanligt hebreiskt uttryck för en hel måltid (jfr t ex 1 Mos 31:54, 43:25). **15:4** 2 Mos 20:12, 21:17. **15:4** 2 Mos 20:12, 21:17.

15:5 tempelgåva Egendom kunde förklaras invigd åt Gud (hebr. *korbán*, jfr Mark 7:11). Därmed hade man enligt de äldstes stadgar löst sig från förpliktelsen att hjälpa sina föräldrar. **15:8** Jes 29:13. **15:9** Jes 29:13. **15:10** Mark 7:14f.

15:11 1 Tim 4:4. **15:14** Matt 23:16, Luk 6:39, Rom 2:19. **15:14 för blinda** Orden saknas i vissa handskrifter. **15:15** Matt 13:36.

¹⁹ För från hjärtat kommer onda tankar, mord, äktenskapsbrott, sexuell omoral, stöld, falskt vittnesbörd och hädelser.

²⁰ Sådant gör människan oren. Men att äta utan att tvätta händerna gör inte människan oren."

En kanaaneisk kvinnas tro

²¹ Jesus lämnade platsen och drog sig undan till området runt Tyrus och Sidon.

²² Då kom en kanaaneisk kvinna från den trakten och ropade: "Herre, Davids Son, förbarma dig över mig! Min dotter är svårt besatt."

²³ Men han svarade henne inte med ett ord.

Då gick hans lärjungar fram och bad honom: "Skicka i väg henne! Hon går ju bakom oss och ropar."

²⁴ Han svarade: "Jag är inte sänd till andra än de förlorade fåren av Israels hus."

²⁵ Men hon kom och föll ner för honom och sade: "Herre, hjälp mig!"

²⁶ Han svarade: "Det är inte rätt att ta brödet från barnen och kasta det åt hundarna."

²⁷ Hon sade: "Jo, Herre, för också hundarna äter smulorna som faller från deras herrars bord."

²⁸ Då svarade Jesus henne: "Kvinna, din tro är stor. Det ska ske för dig som du vill." Och från den stunden var hennes dotter botad.

Jesus botar sjuka

²⁹ Jesus gick därifrån och vandrade längs Galileiska sjön, och sedan gick han upp på berget och satte sig där.

³⁰ Mycket folk kom till honom, och de hade med sig lama, blinda, halta, stumma och många andra som de lade ner vid hans fötter, och han botade dem.

³¹ Och folket förundrades när de såg stumma tala, halta bli friska, lama gå och blinda se. Och de prisade Israels Gud.

Jesus mättar fyra tusen män

³² Jesus kallade till sig sina lärjungar och sade: "Jag lider med folket. Nu har de varit hos mig i tre dagar, och de har inget att äta. Jag vill inte skicka hem dem hungriga, för de kan bli utmattade på vägen."

³³ Lärjungarna frågade honom: "Varifrån ska vi här i ödemarken få så mycket bröd att vi kan mätta så många?"

³⁴ Jesus sade till dem: "Hur många bröd har ni?" De svarade: "Sju, och några små fiskar."

³⁵ Då sade han åt folket att slå sig ner på marken.

³⁶ Han tog de sju bröden och fiskarna, tackade Gud, bröt bröden och gav åt lärjungarna, och lärjungarna gav åt folket.

³⁷ Alla åt och blev mätta, och man plockade upp bitarna som blivit över, sju korgar fulla.

³⁸ De som hade ätit var fyra tusen män, förutom kvinnor och barn.

³⁹ Sedan sände han i väg folket, steg i båten och for över till Magadans område.

16

Jonas tecken

¹ Fariseerna och saddukeerna kom fram och ville pröva Jesus och bad honom visa dem ett tecken från himlen.

15:21 Mark 7:21f. **15:22 kanaaneisk** Gammatestamentligt namn för regionens icke-judar. Kvinnan kom från det hedniska Fenicien (dagens Libanon), som hörde till den romerska provinsen Syrien (jfr Mark 7:26). **15:24** Matt 10:5f, Apg 13:46. **15:28** Matt 8:10, 13. **15:29** Mark 7:31f. **15:30** Matt 11:5. **15:30 halta** Grek. *kyllouís*, skadade eller missbildade i fötter eller händer (även i vers 31). **15:32** Matt 14:14f, Mark 6:35f, 8:1f, Luk 9:12f, Joh 6:5f. **15:39 Magadans område** Andra handskrifter: "Magdalas område" (sjöns nordvästra kust). **16:1** Matt 12:38f, Mark 8:11f.

² Men han svarade dem: "På kvällen säger ni: Det blir vackert väder, för himlen är röd.

³ Och på morgonen: I dag blir det oväder, för himlen är röd och mulen. Himlens utseende förstår ni att tyda, men tidernas tecken kan ni inte tyda.

⁴ Ett ont och trolöst släkte söker ett tecken, men det ska inte få något annat tecken än Jonas tecken." Och han lämnade dem och gick sin väg.

Fariseernas och saddukeernas surdeg

⁵ När lärjungarna kom över till andra sidan sjön hade de glömt att ta med sig bröd.

⁶ Jesus sade till dem: "Akta er för fariseernas och saddukeernas surdeg!"

⁷ De sade till varandra: "Vi fick inte med oss något bröd."

⁸ Jesus märkte det och frågade: "Varför säger ni till varandra att ni inte har något bröd? Så lite tro ni har!

⁹ Förstår ni fortfarande inte? Kommer ni inte ihåg de fem bröden till de fem tusen och hur många korgar ni fick?

¹⁰ Eller de sju bröden till de fyra tusen och hur många korgar ni fick?

¹¹ Varför förstår ni inte att det inte var bröd jag talade om? Akta er för fariseernas och saddukeernas surdeg."

¹² Då förstod de att han inte talade om att akta sig för surdeg i bröd, utan för fariseernas och saddukeernas lära.

Petrus bekännelse

¹³ När Jesus kom till trakten av Caesarea Filippi, frågade han sina lärjungar: "Vem säger människorna att Människosonen är?"

¹⁴ De svarade: "Vissa säger Johannes Döparen, andra Elia och andra Jeremia eller någon av profeterna."

¹⁵ Han sade till dem: "Och ni? Vem säger ni att jag är?"

¹⁶ Simon Petrus svarade: "Du är Messias, den levande Gudens Son."

¹⁷ Jesus sade till honom: "Salig är du, Simon, Jonas son, för det är inte kött och blod som har uppenbarat det för dig, utan min Far i himlen.

¹⁸ Och jag säger dig: Du är Petrus, och på denna klippa ska jag bygga min församling, och helvetets portar ska inte få makt över den.

¹⁹ Jag ska ge dig himmelrikets nycklar. Allt som du binder på jorden ska vara bundet i himlen, och allt som du löser på jorden ska vara löst i himlen."

²⁰ Sedan befallde han lärjungarna att inte berätta för någon att han var Messias.

Jesus talar om sitt lidande

²¹ Från den tiden började Jesus förklara för sina lärjungar att han måste gå till Jerusalem och lida mycket genom de äldste och översteprästerna och de skriftlärdade, och att han måste bli dödad och på tredje dagen uppväckt.

²² Då tog Petrus honom åt sidan och började tillrättvisa honom: "Gud bevare dig, Herre! Det där ska aldrig hända dig."

16:2 Luk 12:54f. **16:2 svarade dem** Resten av vers 2 och 3 saknas i vissa handskrifter (citatet börjar då med vers 4).

16:4 Jonas tecken Profeten Jona återkom till de levandes värld efter tre dagar i fiskens buk och var sedan ett tecken på Guds makt (se Jona bok samt Matt 12:40). **16:5** Mark 8:13f. **16:6** Luk 12:1. **16:9** Matt 14:17f, Mark 6:41f, Luk 9:13f, Joh 6:9. **16:10** Matt 15:34. **16:13** Mark 8:27f, Luk 9:18f. **16:14** Matt 14:2, 17:10. **16:16** Joh 6:69, 11:27. **16:17** 1 Kor 2:10, Gal 1:15f. **16:18 Petrus ... klippa** Grek. *pétros* betyder "en sten", medan *pétra* betyder "klippa". **Den fasta klippan är i GT en bild för Herren (5 Mos 32:4, Ps 18:3) och i NT för Kristus (1 Kor 10:4, 1 Petr 2:8, jfr Matt 7:24, 1 Kor 3:11 och Ef 2:20).**

16:18 helvetet Grek. *Hades*. Annan översättning: "dödsriket" (jfr Upp 20:13-14).

16:19 Jes 22:22. **16:19 himmelrikets nycklar** Fullmakten att "lösa" och "binda" ges i 18:15f till hela församlingen. Rabbinnerna använde orden om att förklara något tillåtet eller förbjudet (jfr dock Joh 20:23). **16:20** Matt 17:9, Mark 9:9.

16:21 Matt 17:22f, 20:17f, Mark 8:31f, Luk 9:22f.

²³ Men Jesus vände sig om och sade till Petrus: "Gå bort från mig, Satan! Du vill få mig på fall, för dina tankar är inte Guds utan människors."

I Jesu efterföljd

²⁴ Jesus sade till sina lärjungar: "Om någon vill följa mig, ska han förneka sig själv och ta sitt kors och följa mig.

²⁵ Den som vill rädda sitt liv ska mista det, men den som mister sitt liv för min skull ska vinna det.

²⁶ För vad hjälper det en människa om hon vinner hela världen men förlorar sin själ? Eller vad kan en människa ge till lösen för sin själ?

²⁷ Människosonen ska komma i sin Fars härlighet med sina änglar, och då ska han löna var och en efter hans gärningar.

Jesus visar sin härlighet

²⁸ Jag säger er sanningen: Några av dem som står här ska inte smaka döden förrän de fått se Människosonen komma i sitt rike."

17

¹ Sex dagar därefter tog Jesus med sig Petrus, Jakob och hans bror Johannes och förde dem upp på ett högt berg där de var ensamma.

² Då förvandlades han inför dem: hans ansikte lyste som solen, och hans kläder blev vita som ljuset.

³ Och Mose och Elia visade sig för dem och samtalande med honom.

⁴ Petrus sade till Jesus: "Herre, det är gott för oss att vara här. Om du vill ska jag göra tre hyddor här: en åt dig, en åt Mose och en åt Elia."

⁵ Medan han ännu talade kom ett lysande moln och sänkte sig över dem. Och en röst ur molnet sade: "Han är min älskade Son. I honom har jag min glädje. Lyssna till honom!"

⁶ När lärjungarna hörde det, föll de skräckslagna ner på sina ansikten.

⁷ Men Jesus gick fram och rörde vid dem och sade: "Res er upp och var inte rädda!"

⁸ Och när de lyfte blicken, såg de ingen annan än Jesus.

⁹ På väg ner från berget befallde Jesus dem: "Berätta inte för någon vad ni sett förrän Människosonen har uppstått från de döda."

¹⁰ Lärjungarna frågade honom: "Varför säger då de skriftlärdade att Elia först måste komma?"

¹¹ Han svarade: "Elia ska komma och återupprätta allt.

¹² Men jag säger er: Elia har redan kommit, och de kände inte igen honom utan gjorde med honom som de ville. På samma sätt ska också Människosonen lida genom dem."

¹³ Då förstod lärjungarna att han talade till dem om Johannes Döparen.

Jesus botar en månadssjuk pojke

¹⁴ När de sedan kom tillbaka till folket, gick en man fram till Jesus och föll på knä för honom

16:23 Matt 4:10. **16:23 från mig** Ordagrant: "bakom mig" (dvs ur min åsyn). **16:24** Matt 10:38f, Mark 8:34f, Luk 9:23f, 14:27. **16:25** Luk 17:33, Joh 12:25. **16:27** Ps 62:13, Matt 25:31, Rom 2:6. **16:28 se Människosonen komma i sitt rike** på förklaringsberget sex dagar senare (Matt 17:1f). **17:1** Mark 9:2f, Luk 9:28f, 2 Petr 1:16f. **17:1 ett högt berg** Troligen Hermon i närheten av Caesarea Filippi (jfr 16:13). Traditionen har även föreslagit Tabor nära Nasaret (Ps 89:13). **17:2** Upp 1:16. **17:4 gott för oss att vara här** Annan översättning: "gott att vi är här". **17:5** Se Matt 3:17, 5 Mos 18:15. **17:9** Matt 16:20, Mark 9:9f. **17:10 Elia först måste komma** Enligt Mal 4:5f ska Elia omvända folket inför Messias ankomst. Jesus förklarar att profetian är uppfylld genom Johannes Döparen (jfr Matt 11:14, Luk 1:17). **17:12** Matt 11:14, Luk 1:17. **17:14** Mark 9:17f, Luk 9:38f.

¹⁵ och sade: "Herre, förbarma dig över min son! Han är månadssjuk och svårt plågad. Ofta faller han i elden och ofta i vattnet.

¹⁶ Jag tog honom till dina lärjungar, men de kunde inte bota honom."

¹⁷ Jesus svarade: "Detta fördärvade släkte som inte vill tro! Hur länge ska jag vara hos er? Hur länge ska jag stå ut med er? Hämta hit honom till mig."

¹⁸ Och Jesus talade strängt till den onda anden, och den for ut ur honom. Från den stunden var pojken botad.

¹⁹ När lärjungarna hade blivit ensamma med Jesus, kom de fram och frågade: "Varför kunde inte vi driva ut den?"

²⁰ Han svarade: "Därför att ni har så lite tro. Jag säger er sanningen: Om ni har tro, bara som ett senapskorn, ska ni säga till det här berget: Flytta dig dit bort, och det kommer att flytta sig. Ingenting kommer att vara omöjligt för er."

Jesus talar igen om sitt lidande

²² När de var samlade i Galileen sade Jesus till dem: "Människosonen ska utlämnas i människors händer,

²³ och de ska döda honom. Men på tredje dagen ska han uppstå." Då blev de djupt bedrövade.

Tempelskatten

²⁴ När de sedan var framme i Kapernaum, kom de som samlade in tempelskatten fram till Petrus och frågade: "Betalar inte er mästare tempelskatt?"

²⁵ "Jodå", svarade han.

När Petrus kom hem var det Jesus som frågade först: "Vad tror du, Simon? Från vilka tar jordens kungar upp tull och skatt? Från sina söner eller från andra?"

²⁶ Han svarade: "Från andra." Då sade Jesus till honom: "Alltså är sönerna fria.

²⁷ Men vi ska inte stöta oss med dem, så gå ner till sjön och kasta ut en krok. Ta sedan den första fisken du får upp och öppna munnen på den. Då hittar du ett silvermynt. Ta det och ge till dem för mig och dig."

18

Vem är den störste i himmelriket?

¹ I samma stund kom lärjungarna fram till Jesus och frågade: "Vem är störst i himmelriket?"

² Då kallade han till sig ett barn och ställde det mitt ibland dem

³ och sade: "Jag säger er sanningen: Om ni inte omvänder er och blir som barnen kommer ni inte in i himmelriket.

⁴ Den som ödmjukar sig som det här barnet, han är den störste i himmelriket.

⁵ Och den som tar emot ett sådant barn i mitt namn tar emot mig.

Frestelser och förförelser

⁶ Men den som förleder en av dessa små som tror på mig, för honom hade det varit bättre att få en kvarnsten hängd om halsen och bli sänkt i havets djup.

⁷ Ve över världen som förför! Förförelser måste komma, men ve den människa genom vilken förförelsen kommer.

17:15 månadssjuk Någon som led av epilepsi eller andra liknande återkommande anfall. **17:17** 5 Mos 32:5. **17:18 till den onda anden, och den** Annan översättning: "till pojken, och den onda anden". **17:19** Mark 9:28f. **17:20** Matt 21:21, Mark 11:23, Luk 17:6. **17:20** En del handskrifter tillägger (vers 21): "Men den sorten drivs bara ut genom bön och fasta" (jfr Mark 9:29). **17:22** Matt 16:21, 20:18f, Mark 9:30f, Luk 9:43f. **17:24** 2 Mos 30:13.

17:24 tempelskatten uppgick till en halv sikel eller två denarer per person (2 Mos 30:13f). Den romerska denaren motsvarade en enkel arbetares dagslön (Matt 20:2). **17:25** Matt 22:21, Rom 13:7. **17:27 silvermynt** Grek. *statér*, motsvarande en sikel eller fyra denarer. **18:1** Mark 9:33f, Luk 9:46f. **18:3** Matt 9:14, Mark 9:15, Luk 18:17, 1 Kor 14:20.

18:5 Matt 10:40. **18:6** Mark 9:42, Luk 17:1f.

⁸ Om din hand eller din fot förleder dig till synd, så hugg av den och kasta den ifrån dig! Det är bättre för dig att gå in i livet stympad eller halt än att ha båda händerna och båda fötterna kvar och kastas i den eviga elden.

⁹ Och om ditt öga förleder dig till synd, så riv ut det och kasta det ifrån dig! Det är bättre för dig att gå in i livet enögd än att ha båda ögonen kvar och kastas i det brinnande Gehenna.

¹⁰ Se till att ni inte föraktar någon enda av dessa små. Jag säger er att deras änglar i himlen alltid ser min himmelske Fars ansikte.

Liknelsen om det förlorade fåret

¹² Vad tror ni? Om någon har hundra får och ett av dem kommer bort, lämnar han då inte de nittionio i bergen och går ut och letar efter det som gick vilse?

¹³ Och om han finner det, jag säger er sanningen: Han gläder sig mer över det fåret än över de nittionio som aldrig gick vilse.

¹⁴ På samma sätt är det inte er himmelske Fars vilja att någon enda av dessa små ska gå förlorad.

Om en broder syndar

¹⁵ Om din broder har syndat, så gå och ställ honom till svars enskilt, er emellan. Lyssnar han på dig så har du vunnit din broder.

¹⁶ Men om han inte lyssnar, ta då med dig en eller två andra, för att *varje sak ska avgöras efter två eller tre vittnens ord*.

¹⁷ Lyssnar han inte till dem, så säg det till församlingen. Och lyssnar han inte heller till församlingen, då ska han vara för dig som en hedning och tullindrivare.

¹⁸ Jag säger er sanningen: Allt som ni binder på jorden ska vara bundet i himlen, och allt som ni löser på jorden ska vara löst i himlen.

¹⁹ Vidare säger jag er: Om två av er här på jorden kommer överens om att be om något, vad det än är, så ska de få det av min Far i himlen.

²⁰ För där två eller tre är samlade i mitt namn, där är jag mitt ibland dem."

Den obarmhärtige tjänaren

²¹ Då kom Petrus fram och frågade Jesus: "Herre, hur många gånger ska min broder kunna synda mot mig och få min förlåtelse? Upp till sju gånger?"

²² Jesus sade till honom: "Jag säger dig: Inte sju gånger utan sjuttio gånger sju.

²³ Därför är himmelriket som en kung som ville ha redovisning av sina tjänare.

²⁴ När han började granskningen, förde man fram till honom en som var skyldig tio tusen talenter.

²⁵ Eftersom han inte kunde betala, befallde hans herre att han och hans hustru och barn och allt han ägde skulle säljas för att betala skulden.

²⁶ Tjänaren föll ner för honom och vädjade: Ha tålmod med mig, så ska jag betala tillbaka allt till dig!

²⁷ Då förbarmade sig tjänarens herre över honom och lät honom gå och efterskänkte hans skuld.

18:8 Matt 5:29f, Mark 9:43f, Kol 3:5. **18:10** En del handskrifter tillägger: "Människosonen har kommit för att frälsa det som var förlorat" (vers 11, jfr Luk 19:10). **18:12** Luk 15:4f. **18:15** 3 Mos 19:17, Luk 17:3, Gal 6:1, Jak 5:19f. **18:15 syndat** Andra handskrifter: "syndat mot dig". I ena fallet tycks det handla om allvarlig, offentlig synd (jfr 1 Tim 5:20), i det andra om enskild synd (jfr Gal 6:1). **18:16** Joh 8:17, 2 Kor 13:1, 1 Tim 5:19. **18:16** 5 Mos 19:15. **18:17** Rom 16:17, 1 Kor 5:11, 2 Tess 3:14, 2 Joh 10. **18:18** Matt 16:19, Joh 20:23. **18:19** Matt 21:22, Mark 11:24, 1 Joh 5:14. **18:20** Matt 20:20. **18:21** Luk 17:3f. **18:22** Luk 17:4. **18:22 sjuttio gånger sju** Annan översättning: "sjuttiosju gånger". **18:24 tio tusen talenter** En ofattbart stor summa, 60 miljoner denarer eller dagslöner. Det motsvarade mer än 200 ton silver och var mångdubbelt större än kung Herodes rikedomar.

²⁸ Men när tjänaren kom ut, mötte han en av sina medtjänare som var skyldig honom hundra denarer. Han tog fast honom och började strypa honom och sade: Betala vad du är skyldig!

²⁹ Hans medtjänare föll då ner och bad honom: Ha tålamod med mig, så ska jag betala dig.

³⁰ Men han ville inte, utan gick och satte honom i fängelse tills han hade betalat vad han var skyldig.

³¹ När hans medtjänare såg vad som hände, blev de mycket upprörda och gick och berättade alltsammans för sin herre.

³² Då kallade hans herre honom till sig och sade: Du usle tjänare! Hela den skulden efterskänkte jag dig, därför att du bad mig.

³³ Borde inte du ha förbarmat dig över din medtjänare, liksom jag förbarmade mig över dig?

³⁴ Och i sin vrede överlämnade hans herre honom till torterarna tills han hade betalt allt vad han var skyldig.

³⁵ Så ska också min himmelske Far göra med er, om ni inte var och en av hjärtat förlåter er broder."

19

Jesus undervisar om äktenskapet

¹ När Jesus hade avslutat detta tal, lämnade han Galileen och gick på andra sidan Jordan till Judeens område.

² Mycket folk följde honom, och han botade dem där.

³ Några fariseer kom fram till honom för att pröva honom och sade: "Får man skilja sig från sin hustru av vilken orsak som helst?"

⁴ Han svarade: "Har ni inte läst att Skaparen från början *gjorde dem till man och kvinna*

⁵ och sade: *Därför ska en man lämna sin far och mor och hålla sig till sin hustru, och de två ska bli ett kött?*

⁶ Så är de inte längre två utan ett kött. Vad Gud har fogat samman får alltså människan inte skilja åt."

⁷ De frågade honom: "Varför har då Mose befallt att mannen ska *ge henne ett skilsmässobrev och skicka bort henne?*"

⁸ Han svarade: "Det var för att era hjärtan är så hårda som Mose tillät er att skiljas från era hustrur. Men från början var det inte så.

⁹ Jag säger er: Den som skiljer sig från sin hustru av annat skäl än sexuell synd och gifter sig med en annan, han begår äktenskapsbrott."

¹⁰ Hans lärjungar sade till honom: "Om det är så i relationen mellan mannen och hustrun, då är det bättre att inte gifta sig."

¹¹ Han svarade dem: "Alla kan inte ta emot det här ordet, utan bara de som har fått den gåvan:

18:28 hundra denarer Fyra månadslöner för en enkel arbetare. **18:34** Matt 5:25f. **18:35** Matt 6:14f, Mark 11:25f. **19:1** Mark 10:1. **19:1 på andra sidan Jordan till Judeens område** Den vanligaste vägen till Jerusalem gick genom Jordandalen. Annan översättning: "till Judeens område på andra sidan Jordan". **19:3 skilja sig från sin hustru av vilken orsak som helst** En aktuell debattfråga på Jesu tid: det strängare Shammaipartiet godtog endast äktenskapsbrott som giltig orsak (jfr 5 Mos 24:1, Matt 5:32, 19:9), medan det mer tillåtande Hillelpartiet accepterade "vilken orsak som helst". **19:4 gjorde dem till man och kvinna** Se 1 Mos 1:27. **19:5** 1 Kor 6:16, Ef 5:31. **19:5** 1 Mos 2:24. **19:6** 1 Kor 7:10f. **19:7** Matt 5:31. **19:7** 5 Mos 24:1f. Skilsmässobrevet gav kvinnan rätt att gifta om sig efter skilsmässan (5 Mos 24:1f). **19:9** Luk 16:18. **19:11** 1 Kor 7:7.

¹² Det finns de som inte kan gifta sig för att de är födda sådana, och de som inte kan det för att människor har gjort dem sådana. Och det finns andra som väljer att inte gifta sig för himmelrikets skull. Den som kan förstå detta bör ta det till sig."

Jesus och barnen

¹³ Sedan bar man fram barn till Jesus för att han skulle lägga händerna på dem och be. Men lärjungarna visade bort dem.

¹⁴ Då sade Jesus: "Låt barnen komma till mig och hindra dem inte, för himmelriket tillhör sådana som de."

¹⁵ Och han lade händerna på dem och gick sedan därifrån.

Jesus och den rike unge mannen

¹⁶ En man kom fram till Jesus och frågade: "Mästare, vad ska jag göra för gott för att få evigt liv?"

¹⁷ Jesus sade till honom: "Varför frågar du mig om det goda? Det finns bara en som är god. Och vill du gå in i livet, så håll buden."

¹⁸ Han frågade honom: "Vilka?" Jesus svarade: "Du ska inte mörda. Du ska inte begå äktenskapsbrott. Du ska inte stjäla. Du ska inte vittna falskt.

¹⁹ Hedra din far och mor. Och du ska älska din nästa som dig själv."

²⁰ Då sade den unge mannen till Jesus: "Allt det har jag hållit. Vad är det då jag saknar?"

²¹ Jesus svarade: "Vill du vara fullkomlig, gå och sälj vad du äger och ge åt de fattiga. Då kommer du att ha en skatt i himlen. Kom sedan och följ mig."

²² När den unge mannen hörde det svaret gick han bedrövad bort, för han ägde mycket.

²³ Jesus sade till sina lärjungar: "Jag säger er sanningen: det är svårt för en rik att komma in i himmelriket.

²⁴ Ja, jag säger er: det är lättare för en kamel att komma igenom ett nålsöga än för en rik att komma in i Guds rike."

²⁵ När lärjungarna hörde det, blev de djupt bestörta och sade: "Vem kan då bli frälst?"

²⁶ Jesus såg på dem och sade: "För människor är det omöjligt. Men för Gud är allting möjligt."

²⁷ Då tog Petrus till orda: "Vi har lämnat allt och följt dig. Vad kommer vi att få?"

²⁸ Jesus sade till dem: "Jag säger er sanningen: Vid pånyttfödelsen, när Människosonen sätter sig på sin härlighets tron, då ska också ni som har följt mig sitta på tolv troner och döma Israels tolv stammar.

²⁹ Och var och en som har lämnat hus eller bröder eller systrar eller far eller mor eller barn eller åkrar för mitt namns skull, han ska få hundrafalt igen och ärva evigt liv.

³⁰ Men många som är först ska bli sist, och många som är sist ska bli först.

20

Vingårdsarbetarnas lön

¹ Himmelriket är som en husbonde som gick ut tidigt på morgonen för att leja arbetare till sin vingård.

² Han kom överens med dem om en dagslön på en denar och skickade dem till sin vingård.

³ Vid tredje timmen gick han ut och såg några andra stå sysslolösa på torget.

19:12 inte kan gifta sig Ordagrant: "är eunucker", alltså kastrerade. Troligen ett bildligt uttryck (jfr 18:8f). **19:13** Mark 10:13f, Luk 18:15f. **19:14** Matt 18:3. **19:16** Mark 10:17f, Luk 10:25f, 18:18f. **19:18** 5 Mos 5:16f. **19:19** 3 Mos 19:18, Matt 15:4, 22:39, Rom 13:9, Gal 5:14, Jak 2:8. **19:19** 2 Mos 20:12f, 3 Mos 19:18. **19:21** Matt 6:19f, Luk 12:33. **19:23** 1 Tim 6:9, 17. **19:26** 1 Mos 18:14, Job 42:2, Jer 32:17, Luk 1:37. **19:27** Mark 10:28f, Luk 18:28f. **19:28** Jes 65:17, Dan 7:9f, Matt 25:31, Luk 22:29f, Upp 21:1f. **19:29** Job 42:12f, Hebr 10:34. **19:30** Matt 20:16, Mark 10:31, Luk 13:30. **20:3 tredje timmen** Räknet från gryningen. Den tredje, sjätte, nionde och elfte timmen motsvarar alltså ca kl 9, 12, 15 och 17.

⁴ Han sade till dem: Gå till vingården, ni också! Jag ska ge er en rättvis lön.

⁵ Och de gick. Vid sjätte och nionde timmen gick han ut igen och gjorde likadant.

⁶ Även vid elfte timmen gick han ut och fann några andra som stod där, och han sade till dem: Varför står ni här sysslolösa hela dagen?

⁷ De svarade honom: Därför att ingen har lejt oss. Han sade då till dem: Gå till vingården, ni också!

⁸ På kvällen sade vingårdens herre till sin förvaltare: Kalla på arbetarna och ge dem deras lön, men börja med de sista och sluta med de första.

⁹ De som hade blivit lejda vid elfte timmen kom då fram och fick var sin denar.

¹⁰ När sedan de första kom trodde de att de skulle få mer, men de fick också en denar.

¹¹ När de fick den, klagade de på husbonden och sade:

¹² De där som kom sist har arbetat en enda timme, och du har jämställt dem med oss som har stått ut med dagens slit och hetta.

¹³ Han svarade en av dem: Min vän, jag är inte orättvis mot dig. Var du inte överens med mig om en denar?

¹⁴ Ta det som är ditt och gå. Men jag vill ge den siste lika mycket som jag gav dig.

¹⁵ Får jag inte göra som jag vill med det som är mitt? Eller ser du med onda ögon på att jag är god?

¹⁶ Så ska de sista bli de första och de första bli de sista."

Jesus talar en tredje gång om sin död

¹⁷ När Jesus var på väg upp till Jerusalem, tog han de tolv lärjungarna åt sidan och sade till dem där på vägen:

¹⁸ "Se, vi går upp till Jerusalem, och Människosonen kommer att överlämnas till överstepräster och de skriftlärdade. De ska döma honom till döden

¹⁹ och utlämna honom åt hedningarna till att hånas och gisslas och korsfästas. Och på tredje dagen ska han uppstå."

En mors begäran

²⁰ Då kom modern till Sebedeus söner fram till Jesus tillsammans med sina söner. Hon föll på knä och ville be honom om något.

²¹ Han frågade henne: "Vad vill du?" Hon sade till honom: "Lova att mina båda söner här får sitta bredvid dig i ditt rike, den ene på din högra sida och den andre på din vänstra."

²² Jesus svarade: "Ni vet inte vad ni ber om. Kan ni dricka den bägare som jag ska dricka?" De svarade: "Det kan vi."

²³ Jesus sade till dem: "Ni ska få dricka min bägare. Men platserna på min högra och min vänstra sida är det inte min sak att ge bort. De ska ges åt dem som min Far har berett dem för."

²⁴ När de tio andra fick höra det, blev de upprörda över de båda bröderna.

²⁵ Men Jesus kallade dem till sig och sade: "Ni vet att folkens ledare betar sig som herrar över dem och att stormännen härskar över dem.

²⁶ Men så ska det inte vara bland er. Nej, den som vill vara störst bland er ska vara de andras tjänare,

²⁷ och den som vill vara främst bland er ska vara de andras slav.

²⁸ Så har inte heller Människosonen kommit för att bli betjänad, utan för att tjäna och ge sitt liv till lösen för många."

20:15 Rom 9:16, 21. **20:15 onda ögon** Skriften framställer avunden med bilden av det onda ögat (jfr 1 Mos 4:6, 1 Sam 18:9). **20:16** Matt 19:30, Mark 10:31, Luk 13:30. **20:17** Matt 17:22f, Mark 10:32f, Luk 18:31f. **20:18** Matt 16:21, 17:22f. **20:19** Joh 18:32. **20:20** Matt 4:21, 10:2, Mark 10:35f. **20:22** Matt 26:39, 42, Joh 18:11. **20:22 dricka den bägare** En bild för Guds vredesdom (jfr Jes 51:17, Jer 25:15f, Upp 16:19). **20:24** Mark 10:41f, Luk 22:24f. **20:25** Luk 22:25f. **20:28** Joh 13:14, 1 Tim 2:6, Tit 2:14, 1 Petr 1:18f. **20:28 många** En anspelning på Jes 53:12, i betydelsen alla människor.

Jesus botar två blinda

²⁹ När de var på väg ut ur Jeriko följde mycket folk med honom.

³⁰ Två blinda satt där vid vägen, och när de fick höra att Jesus gick förbi ropade de: "Förbarma dig över oss, Herre, Davids son!"

³¹ Folket sade åt dem strängt att vara tysta, men de ropade bara ännu högre: "Förbarma dig över oss, Herre, Davids son!"

³² Jesus stannade och kallade dem till sig och frågade: "Vad vill ni att jag ska göra för er?"

³³ De svarade honom: "Herre, öppna våra ögon!"

³⁴ Då förbarmade sig Jesus och rörde vid deras ögon. Genast kunde de se, och de följde honom.

21*Jesus rider in i Jerusalem*

¹ När de närmade sig Jerusalem och kom till Betfage vid Olivberget, sände Jesus i väg två lärjungar

² och sade till dem: "Gå in i byn där framför er. Där ska ni genast finna en åsna som står bunden med ett föl bredvid sig. Ta loss dem och led dem till mig.

³ Och om någon säger något till er, ska ni svara: Herren behöver dem. Och han ska strax skicka i väg dem."

⁴ Detta hände för att det som var sagt genom profeten skulle uppfyllas:

⁵ *Säg till dottern Sion:*

*Se, din kung kommer till dig,
ödmjuk och ridande på en åsna,
på en arbetsåsnas föl.*

⁶ Lärjungarna gav sig i väg och gjorde som Jesus hade befallt dem.

⁷ De hämtade åsnan och fölet och lade sina mantlar på dem, och han satt upp.

⁸ Den stora folkmassan bredde ut sina mantlar på vägen, andra skar kvistar från träden och strödde på vägen.

⁹ Och folket, både de som gick före honom och de som följde efter, ropade: "Hosianna, Davids son! Välsignad är han som kommer i Herrens namn. Hosianna i höjden!"

¹⁰ När han drog in i Jerusalem kom hela staden i rörelse, och man frågade: "Vem är han?"

¹¹ Folket svarade: "Det är Profeten, Jesus från Nasaret i Galileen."

Jesus i templet

¹² Jesus kom in på tempelplatsen och drev ut alla som sålde och köpte där i templet. Han välte växlarnas bord och duvförsäljarnas stolar

20:29 Mark 10:46f, Luk 18:35f. **20:30 Två blinda** Parallellerna i Mark 10:46f och Luk 18:35f nämner bara en av dem, Bartimeus, troligen för att han var den som talade med Jesus. **21:1** Mark 11:1f, Luk 19:29f. **21:2 åsna ... med ett föl** De övriga evangelisterna nämner endast fölet som Jesus red på. Troligen var modern en trygghet för det ovana fölet (Mark 11:2). Åsnan var fredens djur (jfr t ex Dom 5:10), till skillnad från hästen som förknippades med krig (5 Mos 20:1, Ps 33:17). **21:3 Och han ska strax skicka i väg dem** Syftar antingen på ägaren, som släpper åsnorna, eller på Herrens löfte att sända tillbaka dem (jfr Mark 11:3). **21:5** Sak 9:9. "Dottern Sion" var en bild för Jerusalem och dess folk (jfr t ex Mika 4:8). **21:6** Mark 11:4f, Luk 19:32f. **21:7** Joh 12:12f. **21:8** 2 Kung 9:13. **21:9** Matt 23:39, Luk 19:38. **21:9 Hosianna** Hebr. "Fräls!" (Ps 118:25), ett bönerop som med tiden blev ett liturgiskt hyllningsrop. **21:11** Matt 21:46. **21:11 Profeten** Se not till Joh 1:21. **21:12** 5 Mos 14:24f, Mark 11:15f, Luk 19:45f, Joh 2:14f. **21:12 alla som sålde och köpte där i templet** Pilgrimer kunde växla till den lokala valutan och köpa offerdjur (5 Mos 14:26) i butiker utanför själva tempelplatsen. När affärsverksamheten flyttade in i templet, störde det rabbinernas undervisning (Luk 2:46) och hedningarnas böner (Jes 56:7).

13 och sade till dem: "Det står skrivet: *Mitt hus ska kallas ett bödens hus*. Men ni har gjort det till *ettrövarnäste!*"

14 På tempelplatsen kom blinda och lama fram till honom, och han botade dem.

15 När översteprästerna och de skriftlärda såg de under han gjorde och barnen som ropade i templet: "Hosianna, Davids son!", blev de upprörda

16 och sade till honom: "Hör du vad de säger?" Jesus svarade dem: "Ja, har ni aldrig läst: *Av barns och spädbarns mun har du berett en lovsång?*"

17 Sedan lämnade han dem och gick ut ur staden till Betania, där han övernattade.

Jesus förbannar fikonsträdet

18 När Jesus tidigt på morgonen var på väg tillbaka till staden blev han hungrig.

19 Han såg ett fikonsträd vid vägen och gick fram till det, men fann inget annat än blad på det. Då sade han: "Aldrig mer ska det komma frukt från dig." Och genast vissnade fikonsträdet.

20 När lärjungarna såg det, blev de förundrade och frågade: "Hur kunde fikonsträdet vissna så plötsligt?"

21 Jesus svarade dem: "Jag säger er sanningen: Om ni har tro och inte tvivlar, så kan ni göra inte bara sådant som med fikonsträdet. Ni ska till och med kunna säga till det här berget: Lyft dig och kasta dig i havet, och det ska ske.

22 Allt vad ni ber om i er bön ska ni få, när ni tror."

Jesu fullmakt ifrågasätts

23 Jesus gick upp till templet och undervisade. Då kom översteprästerna och folkets äldste fram till honom och frågade: "Vad har du för fullmakt att göra detta? Och vem har gett dig den fullmakten?"

24 Jesus svarade dem: "Jag vill också fråga er en sak. Svarar ni mig på den, så ska jag säga er vad jag har för fullmakt att göra det här.

25 Johannes dop, varifrån kom det? Från himlen eller från människor?"

De samrådde med varandra och sade: "Säger vi: Från himlen, så säger han: Varför trodde ni då inte på honom?"

26 Men säger vi: Från människor, så måste vi akta oss för folket. Alla anser ju att Johannes var en profet."

27 Därför svarade de: "Vi vet inte." Jesus sade till dem: "Då säger inte heller jag till er vad jag har för fullmakt att göra det här."

Liknelsen om de båda sönerna

28 "Vad tänker ni om detta? En man hade två söner. Han gick till den förste och sade: Min son, gå och arbeta i vingården i dag.

29 Jag vill inte, svarade han. Men längre fram ångrade han sig och gick.

30 Sedan kom mannen till den andre och sade samma sak. Han svarade: Ja, herre. Men han gick inte.

31 Vem av de två gjorde faderns vilja?" De svarade: "Den förste."

Jesus sade till dem: "Jag säger er sanningen: Tullindrivare och prostituerade ska gå före er in i Guds rike.

21:13 Jer 7:11. **21:13** Jes 56:7, Jer 7:11. **21:14 tempelplatsen** De blinda och lama höll till här på "hedningarnas förgård" (jfr 2 Sam 5:8). **21:16** Ps 8:3, citerat efter grekiska Septuaginta. Där översätts hebreiskans "makt" med "lovsång" för att förklara hur Gud kunde bereda en "makt" av barnens mun. **21:18** Mark 11:12f, 20f. **21:21** Matt 17:20, Luk 17:6. **21:22** Matt 7:7, 18:19, Joh 15:7, 1 Joh 3:22. **21:23** Mark 11:27f, Luk 20:1f, Apg 4:7. **21:26** Matt 14:5, Mark 6:20. **21:30** Matt 7:21. **21:31** Luk 7:20f, 18:14.

³² Johannes kom till er på rättfärdighetens väg och ni trodde inte på honom, men tullindrivarna och de prostituerade trodde på honom. Och trots att ni såg det, ångrade ni er inte ens senare och trodde på honom.

Liknelsen om de onda vinodlarna

³³ Lyssna på en annan liknelse: En husbonde planterade en vingård. Han satte stängsel runt den, högg ut en vinpress och byggde ett vaktorn. Sedan arrenderade han ut den till vinodlare och reste bort.

³⁴ När skördetiden närmade sig, sände han sina tjänare till vinodlarna för att få sin del av frukten.

³⁵ Men vinodlarna tog fast hans tjänare. En slog de, en annan dödade de och en tredje stenade de.

³⁶ Återigen sände han andra tjänare, fler än de förra. Men de gjorde på samma sätt med dem.

³⁷ Till sist sände han sin son till dem och sade: Min son kommer de att ha respekt för.

³⁸ Men när vinodlarna fick se sonen sade de till varandra: Här är arvtagaren! Kom, vi dödar honom så får vi hans arv.

³⁹ Och de tog fast honom, kastade ut honom ur vingården och dödade honom.

⁴⁰ När nu vingårdens herre kommer, vad ska han då göra med dessa vinodlare?"

⁴¹ De svarade honom: "Han ska ge de onda en ond död och arrendera ut vingården till andra vinodlare som ger honom frukten i rätt tid."

⁴² Jesus sade till dem: "Har ni aldrig läst i Skrifterna:

*Stenen som husbyggarna förkastade
har blivit en hörnsten.
Herren har gjort den till detta,
underbart är det i våra ögon.*

⁴³ Därför säger jag er: Guds rike ska tas ifrån er och ges åt ett folk som bär dess frukt.

⁴⁴ Den som faller på den stenen blir krossad, och den som stenen faller på blir söndermulad."

⁴⁵ Översteprästerna och fariseerna hörde hans liknelser, och de förstod att det var dem som han talade om.

⁴⁶ De ville gripa honom men var rädda för folket, eftersom man ansåg att han var en profet.

22

Liknelsen om kungasonens bröllop

¹ Jesus talade än en gång till dem i liknelser:

² "Himmelriket är som en kung som höll bröllop för sin son.

³ Han sände ut sina tjänare för att kalla de inbjudna till bröllopet, men de ville inte komma.

⁴ Då sände han ut andra tjänare och befalldes dem att säga till de inbjudna: Min måltid är redo, mina oxar och gödkalvar är slaktade och allt är färdigt. Kom till bröllopet!

⁵ Men de brydde sig inte om det utan gick sin väg, en till sin åker, en annan till sina affärer.

⁶ De andra grep hans tjänare och misshandlade och dödade dem.

21:32 Luk 3:10f. **21:33** Ps 80:9, Mark 12:1f, Luk 20:9f. **21:33 vinpress** Vinpressen bestod av två små bassänger uthuggna i klippan. I den övre trampade man druvorna (Amos 9:13) så att druvsaften rann ner i den nedre (Hagg 2:17).

21:38 Matt 26:3f, 27:1, Joh 11:53. **21:42** Jes 28:16, Apg 4:11, 1 Petr 2:4f. **21:42** Ps 118:22f. Annan översättning: "... underbar är den i våra ögon". **21:44** Vers 44 saknas i några handskrifter (återfinns i Luk 20:18). **22:2** Luk 14:16f, Joh 3:29. **22:4** Ords 9:1f. **22:6 misshandlade** Annan översättning: "fördrade".

⁷ Då blev kungen vred och sände ut sina soldater och lät döda dessa mördare och brände ner deras stad.

⁸ Sedan sade han till sina tjänare: Allt är färdigt för bröllopet, men de inbjudna var inte värdiga.

⁹ Gå därför ut till vägskälen och bjud alla ni ser till bröllopet.

¹⁰ Tjänarna gick då ut på vägarna och samlade alla de mötte, både onda och goda, och brölloppsalen fylldes med bordsgäster.

¹¹ När kungen kom in för att se sina gäster, fick han där syn på en man som inte var klädd i bröllopskläder.

¹² Han sade till honom: Min vän, hur kom du in hit utan bröllopskläder? Mannen teg.

¹³ Då sade kungen till tjänarna: Bind honom till händer och fötter och kasta ut honom i mörkret här utanför! Där ska man gråta och gnissla tänder.

¹⁴ Många är kallade, men få är utvalda."

Skatt till kejsaren

¹⁵ Då gick fariseerna och gjorde upp planer för att snärja honom genom något som han sade.

¹⁶ De sände sina lärjungar till honom tillsammans med herodianerna för att säga: "Mästare, vi vet att du är ärlig och lär ut sanningen om Guds väg och inte tar parti för någon utan behandlar alla lika.

¹⁷ Så säg oss nu: Vad anser du? Är det tillåtet att betala skatt till kejsaren eller inte?"

¹⁸ Jesus märkte deras ondska och sade: "Varför prövar ni mig, era hycklare?"

¹⁹ Visa mig myntet som skatten betalas med." De räckte honom en denar,

²⁰ och han frågade dem: "Vems bild och inskrift är detta?"

²¹ De svarade: "Kejsarens." Då sade han till dem: "Ge då kejsaren det som tillhör kejsaren, och Gud det som tillhör Gud."

²² När de hörde detta blev de förundrade, och de lämnade honom och gick sin väg.

De dödas uppståndelse

²³ Samma dag kom det fram några saddukeer till Jesus, de som påstår att det inte finns någon uppståndelse. De frågade honom:

²⁴ "Mästare, Mose har sagt: *Om någon dör barnlös, ska hans bror gifta sig med änkan och skaffa barn åt sin bror.*

²⁵ Nu fanns det hos oss sju bröder. Den förste gifte sig och dog, och han hade inga barn, så han efterlämnade sin hustru åt sin bror.

²⁶ På samma sätt gick det med den andre och den tredje och med alla sju.

²⁷ Sist av alla dog kvinnan.

²⁸ Så vem av de sju blir hon hustru till vid uppståndelsen? Alla var ju gifta med henne."

²⁹ Jesus svarade dem: "Ni tar fel, för ni förstår varken Skriften eller Guds makt.

³⁰ Vid uppståndelsen gifter man sig inte och blir inte bortgift, utan man är som änglarna i himlen.

³¹ Men när det gäller de dödas uppståndelse, har ni inte läst vad Gud har sagt er:

³² *Jag är Abrahams Gud och Isaks Gud och Jakobs Gud?* Han är inte de dödas Gud, utan de levandes."

22:7 Matt 24:2. **22:9** Matt 13:47, 21:43. **22:11** Ef 4:24, Upp 19:8. **22:13** Matt 8:12, 13:41f, 25:30. **22:15** Mark 12:13f, Luk 20:20f. **22:16 herodianerna** Personer som stödde Herodes kungaätt. De utgjorde inte något organiserat parti och namnet finns inte belagt utanför NT. **22:17 att betala skatt till kejsaren** En tvistefråga, eftersom skatten innebar att erkänna Roms överhöghet. Detta såg de nationalistiska seloterna som ett svek mot Israels Gud, medan fariseerna och saddukeerna accepterade situationen. **22:19 denar** Ett litet romerskt silvermynt, värt en hel dagslön för den enkle arbetaren (Matt 20:2). **22:21** Rom 13:7. **22:23** Mark 12:18f, Luk 20:27f. **22:24** 5 Mos 25:5. **22:24** 5 Mos 25:5. **22:32** 2 Mos 3:6.

³³ När folket hörde detta var de överväldigade av hans undervisning.

Det viktigaste budet

³⁴ Fariseerna hörde att Jesus hade gjort saddukeerna svarslösa och samlades runt honom.

³⁵ En av dem, en laglörd, ville pröva honom och frågade:

³⁶ "Mästare, vilket är det största budet i lagen?"

³⁷ Han svarade: "*Du ska älska Herren din Gud av hela ditt hjärta och av hela din själ och av hela ditt förstånd.*

³⁸ Det är det största och första budet.

³⁹ Sedan kommer ett som liknar det: *Du ska älska din nästa som dig själv.*

⁴⁰ På dessa två bud hänger hela lagen och profeterna."

Vad tänker ni om Messias?

⁴¹ Medan fariseerna var samlade frågade Jesus dem:

⁴² "Vad tänker ni om Messias? Vems son är han?" De svarade honom: "Davids."

⁴³ Då sade han till dem: "Hur kan då David genom Anden kalla honom Herre och säga:

⁴⁴ *Herren sade till min Herre: Sätt dig på min högra sida tills jag lagt dina fiender under dina fötter.*

⁴⁵ Om nu David kallar honom Herre, hur kan han då vara Davids son?"

⁴⁶ Ingen kunde svara honom ett ord, och från den dagen vågade ingen fråga honom något mer.

23

Jesus varnar för fariseerna

¹ Sedan talade Jesus till folket och till sina lärjungar:

² "De skriftlärdade och fariseerna har satt sig på Moses stol.

³ Allt som de lär er ska ni därför göra och hålla. Men deras gärningar ska ni inte ta efter, för de talar men handlar inte.

⁴ De binder ihop tunga bördor och lägger på människornas axlar, men själva vill de inte röra ett finger för att lätta på dem.

⁵ Alla sina gärningar gör de för att bli sedda av människor. De gör sina böneremmar breda och sina hörntofsar stora.

⁶ De älskar att få hedersplatserna vid festmåltiderna och de främsta platserna i synagogorna,

⁷ och de vill gärna bli hälsade på torgen och kallas rabbi av människorna.

⁸ Men ni ska inte låta er kallas rabbi, för en är er Mästare och ni är alla bröder.

⁹ Och kalla inte någon på jorden er fader, för en är er Far, han som är i himlen.

¹⁰ Låt er inte heller kallas lärare, för en är er lärare, Kristus.

¹¹ Den som är störst bland er ska vara de andras tjänare.

¹² Var och en som upphöjer sig ska bli förödmjukad, och var och en som ödmjukar sig ska bli upphöjd.

22:34 Fariseerna ... saddukeerna Meningsmotståndare i frågan om uppståndelsen (jfr Apg 23:6f). **22:35** Mark 12:28f, Luk 10:25f. **22:37** 5 Mos 6:5. **22:39** Rom 13:9, Gal 5:14, Jak 2:8. **22:39** 3 Mos 19:18. **22:40** Matt 7:12. **22:41** Mark 12:35f, Luk 20:41f. **22:43** Fil 2:11. **22:44 under dina fötter** Ett uttryck för triumf (jfr Jos 10:24). **22:44** Ps 110:1. I psalmen talar Gud Fadern till Messias, Guds Son (jfr Apg 2:34f, 1 Kor 15:25). **22:45** Jes 11:1, 10, Upp 22:16. **22:45 David kallar honom Herre** Profeten David erkänner den kommande Frälsaren som sin Herre (jfr 1 Petr 1:10f), trots att denne är hans ättling (Rom 1:3). **23:2 på Moses stol** Lärstol (grek. *kathédra*, jfr "kateder"). Jfr 5 Mos 17:9f. **23:3** Rom 2:21f. **23:4** Luk 11:46, Apg 15:10, Gal 6:13. **23:5** Matt 6:1f. **23:5 böneremmar** Hebr. *tefillin*, små kapslar med bibelord, bl a 5 Mos 6:6-9, som binds runt huvud och vänsterarm. Den judiska sedvänjan att bära sådana grundas i 2 Mos 13:9, 16 och 5 Mos 6:8, 11:18. **23:5 hörntofsar** Bars på manteln som en symbol för Guds bud (4 Mos 15:38f). **23:6** Mark 12:38f, Luk 14:7, 20:46. **23:7 rabbi** Hebr. "min store", en äretitel för ansedda laglärare. Jfr latinets "magister". **23:11** Matt 20:26f. **23:12** Job 22:29, Ords 29:23, Luk 14:11, 18:14, 1 Petr 5:5.

13 Ve er, skriftlärda och fariseer, era hycklare! Ni stänger himmelriket för människorna. Själva går ni inte in, och dem som vill komma in hindrar ni från att komma in.

15 Ve er, skriftlärda och fariseer, era hycklare! Ni far omkring över hav och land för att göra en enda till proselyt, och när han blivit det gör ni honom till ett Gehennas barn, dubbelt värre än ni själva.

16 Ve er, blinda ledare! Ni säger: Svär man vid templet betyder det inget, men svär man vid guldets i templet är man bunden vid sin ed.

17 Blinda dårar, vad är störst: guldets eller templet som helgar guldets?

18 Ni säger också: Svär man vid altaret betyder det inget, men svär man vid gåvan på altaret är man bunden vid sin ed.

19 Ni blinda, vad är störst: gåvan eller altaret som helgar gåvan?

20 Den som svär vid altaret svär både vid det och vid allt som ligger på det,

21 och den som svär vid templet svär både vid det och vid honom som bor där.

22 Och den som svär vid himlen svär både vid Guds tron och vid honom som sitter på den.

23 Ve er, skriftlärda och fariseer, era hycklare! Ni ger tionde av mynta, dill och kummin men försummar det viktigaste i lagen: rättvisan, barmhärtigheten och troheten. Ni borde göra det ena utan att försumma det andra.

24 Blinda ledare! Ni silar mygg och sväljer kameler.

25 Ve er, skriftlärda och fariseer, era hycklare! Ni rengör utsidan av bägaren och fatet, men inuti är de fulla av rofferi och hämningslöshet.

26 Blinde farisé, rengör först insidan av bägaren, så blir också utsidan ren.

27 Ve er, skriftlärda och fariseer, era hycklare! Ni liknar vitkalkade gravar. Utanpå ser de fina ut, men inuti är de fulla av de dödas ben och all möjlig orenhet.

28 Så är det också med er. Utanpå ser ni rättfärdiga ut inför människor, men inuti är ni fulla av hyckleri och ondska.

29 Ve er, skriftlärda och fariseer, era hycklare! Ni bygger profeternas gravar och smyckar de rättfärdigas gravmonument

30 och säger: Hade vi levt på våra fäders tid, så hade vi inte varit medskyldiga till profeternas blod.

31 Så vittnar ni om er själva att ni är söner till dem som mördade profeterna.

32 Fyll då också ni era fäders mått!

33 Ormar, huggormsyngel, hur ska ni kunna undgå att dömas till Gehenna?

34 Därför sänder jag er profeter, visa män och skriftlärda. Några av dem kommer ni att döda och korsfästa, andra kommer ni att piska i era synagogor och jaga från stad till stad.

35 Så kommer över er allt rättfärdigt blod som har spillts på jorden, från blodet av den rättfärdige Abel till blodet av Sakarja, Berekjas son, som ni mördade mellan templet och altaret.

23:13 En del handskrifter tillägger (vers 14): "Ve er, skriftlärda och fariseer, ni hycklare! Ni äter änkorna ur husen och ber långa böner för syns skull. Därför ska ni få en så mycket strängare dom." (jfr Mark 12:40 och Luk 11:52 och 20:47).

23:15 proselyt En som omvänt sig till judendomen, inte ovanligt på Jesu tid (jfr Apg 2:11 med not). **23:16** Matt 15:14. **23:19** 2 Mos 29:37. **23:21** 1 Kung 8:13. **23:22** Matt 5:34. **23:23** 3 Mos 27:30, Mika 6:8, Luk 11:42.

23:23 tionde av mynta, dill och kummin Säd och frukt var belagda med tionde (3 Mos 27:30, 5 Mos 14:22-23), men de särskilt noggranna gav tionde även av andra växter. **23:25** Matt 15:20, Mark 7:4, Luk 11:39f. **23:27** Apg 23:3.

23:27 vitkalkade gravar En död kropp spred rituell orenhet (4 Mos 19:11f). Även själva graven ansågs under NT:s tid oren och beströks därför varje år med vit kalk. **23:29** Luk 11:47f. **23:32** Dan 5:22f. **23:32 mått** När människan fyllt sin missgärnings mått kommer domen (jfr 1 Mos 15:16). **23:33** Matt 3:7, 12:34. **23:34** Apg 5:40, 22:19, 2 Kor 11:24.

23:35 Abel... Sakarja, Berekjas son Den förste och siste martyren i Gamla testamentet. Sakarja var en tempelpräst som profeterade ca 520-518 f Kr och skrev Sakarjas bok, den näst sista i Gamla testamentet. Enligt den arameiska targumen till hans bok dog han som martyr. Ej att förväxla med Sakarja, Jojadas son, som dödades på 800-talet f Kr (2 Krön 24:21).

³⁶ Jag säger er sanningen: Allt detta ska komma över det här släktet.

Jesu klagan över Jerusalem

³⁷ Jerusalem, Jerusalem, du som mördar profeterna och stenar dem som är sända till dig! Hur ofta har jag inte velat samla dina barn, så som hönan samlar sina kycklingar under vingarna. Men ni ville inte.

³⁸ Nu ska ert hus lämnas öde,

³⁹ för jag säger er: Härefter kommer ni inte att se mig förrän ni säger: *Välsignad är han som kommer i Herrens namn.*"

24

Templet ska förstöras

¹ När Jesus lämnade templet och var på väg ut, kom hans lärjungar fram för att visa honom på tempelbyggnaderna.

² Men han sade till dem: "Ni ser allt detta? Jag säger er sanningen: Här ska inte lämnas sten på sten. Allt ska rivas ner."

Nöd och förföljelse

³ När Jesus sedan satt på Olivberget och lärjungarna var ensamma med honom, kom de fram till honom och frågade: "Säg oss: När ska det ske? Och vad blir tecknet på din återkomst och den här tidsålderns slut?"

⁴ Jesus svarade dem: "Se till att ingen bedrar er.

⁵ Många ska komma i mitt namn och säga: Jag är Messias, och de ska bedra många.

⁶ Ni kommer att höra stridslarm och rykten om krig. Se då till att ni inte blir skrämda. Sådant måste hända, men det är ännu inte slutet.

⁷ Folk ska resa sig mot folk och rike mot rike, och det ska bli svält och jordbävningar på många platser.

⁸ Men allt detta är bara början på födslovåndorna.

⁹ Då ska man utlämna er åt lidande och döda er, och ni kommer att bli hatade av alla folk för mitt namns skull.

¹⁰ Och då ska många komma på fall, och de ska förråda varandra och hata varandra.

¹¹ Många falska profeter ska träda fram och bedra många,

¹² och eftersom laglösheten ökar kommer kärleken att kallna hos de flesta.

¹³ Men den som håller ut till slutet ska bli frälst.

¹⁴ Och detta evangelium om riket ska förkunnas i hela världen till ett vittnesbörd för alla folk. Sedan ska slutet komma.

Förödelsens styggelse

¹⁵ När ni ser 'förödelsens styggelse', som profeten Daniel talar om, stå på helig plats – läsaren bör förstå det rätt –

¹⁶ då måste de som är i Judeen fly upp i bergen.

¹⁷ Den som är på taket ska inte gå ner för att hämta något från sitt hus,

23:38 1 Kung 9:7f, Jer 7:13, Luk 13:34f. **23:38 Nu ska ert hus lämnas öde** Guds härlighet lämnade det första templet innan det förstördes (Hes 11:23), och Jesus förutsäger detsamma för det andra templet. Enligt en tradition i Talmud (Yoma 39b) tycktes tempeloffren ha tappat sin kraft fyrtio år före templets förstöring år 70 e Kr, alltså efter Jesu fullkomliga offer på korset (jfr Hebr 8-10). **23:39** Ps 118:26, Matt 21:9. **23:39** Ps 118:26, hälsningsord vid Messias ankomst (jfr Matt 21:9). **24:1** Mark 13:1f, Luk 21:5f. **24:2** Mika 3:12, Matt 23:38, Luk 19:44. **24:3** Mark 13:3f, Luk 21:7. **24:4** Mark 13:5f, Luk 21:8f, Ef 5:6, 2 Tess 2:3. **24:5** Mark 13:22, Apg 5:36f, 1 Joh 2:18, 4:1. **24:8 födslovåndorna** Liksom värkar förebådar barnets ankomst, förebådas Messias återkomst av en tid av nöd. **24:9** Matt 10:17f, Joh 15:18f, 16:2f. **24:13** Matt 10:22, Luk 21:19. **24:14** Matt 28:19. **24:15** Mark 13:14f, Luk 21:20f. **24:15 förödelsens styggelse** Se Dan 9:27, 11:31, 12:11, 1 Mack 1:54, 2 Mack 6:2f. Jerusalems tempel hade vanhelgats år 168 f Kr när Antiochus IV Epifanes ersatte Guds altare med ett hedniskt Zeusaltare, ett hädiskt övergrepp som står som symbol för en kommande katastrof. **24:15 förstå det rätt** Annan översättning: "betänka det noga". **24:17** Luk 17:31.

18 och den som är på åkern ska inte vända tillbaka för att hämta sin mantel.

19 Ve dem som väntar barn eller ammar i de dagarna!

20 Be att ni inte måste fly under vintern eller på sabbaten,

21 för då ska det bli en så stor nöd att något liknande aldrig förekommit från världens begynnelse och ända fram till nu, och inte heller ska komma.

22 Hade inte den tiden förkortats skulle ingen människa bli frälst. Men för de utvaldas skull kommer den tiden att förkortas.

23 Om någon då säger till er: Här är Messias, eller: Där är han, så tro det inte.

24 Falska messiasgestalter och falska profeter ska träda fram och göra stora tecken och under för att om möjligt bedra även de utvalda.

25 Jag har nu sagt det till er i förväg.

26 Om de säger till er: Han är i öknen, så gå inte dit, eller: Han är i de inre rummen, så tro det inte.

27 För som blixten går ut från öster och lyser ända bort i väster, så ska det vara när Människosonen kommer.

28 Där liket ligger, där samlas gamarna.

Människosonen kommer

29 Strax efter de dagarnas nöd ska solen förmörkas och månen inte längre ge sitt sken. Stjärnorna ska falla från himlen, och himlens makter ska skakas.

30 Då ska Människosonens tecken synas på himlen, och jordens alla folk ska jämra sig när de ser Människosonen komma på himlens moln med stor makt och härlighet.

31 Med starkt basunljud ska han sända ut sina änglar, och de ska samla hans utvalda från de fyra väderstrecken, från himlens ena ände till den andra.

32 Lär av en jämförelse med fikonsträdet. Redan när kvisten blir mjuk och bladen spricker ut vet ni att sommaren är nära.

33 På samma sätt vet ni, när ni ser allt detta, att han är nära och står för dörren.

34 Jag säger er sanningen: Det här släktet ska inte förgå förrän allt detta sker.

35 Himmel och jord ska förgå, men mina ord ska aldrig förgå.

36 Men den dagen eller stunden känner ingen: inte himlens änglar, inte ens Sonen, ingen utom Fadern.

37 Så som det var under Noas dagar, så ska det vara när Människosonen kommer.

38 Under dagarna före floden åt de och drack, de gifte sig och blev bortgifta ända till den dag då Noa gick in i arken,

39 och de visste ingenting förrän floden kom och ryckte bort dem alla. Så ska det bli när Människosonen kommer.

40 Då ska två män vara ute på åkern. Den ene ska tas med, den andre lämnas kvar.

41 Två kvinnor ska mala vid kvarnen. Den ena ska tas med, den andra lämnas kvar.

42 Var därför vakna, för ni vet inte vilken dag er Herre kommer.

43 Men det förstår ni att om husägaren visste när på natten tjuven kom, då hade han hållit sig vaken och inte låtit någon bryta sig in i hans hus.

44 Var därför beredda också ni, för i en stund när ni inte väntar det kommer Människosonen.

24:21 Dan 12:1. **24:23** Mark 13:21f, Luk 17:23. **24:24** 5 Mos 13:1f, Luk 17:37f, 2 Tess 2:9f. **24:26** Luk 17:23f. **24:27** Upp 1:7. **24:28** Luk 17:37. **24:29** Jes 13:10, Joel 2:10, Mark 13:24f, Luk 21:25f, Apg 2:20. **24:30** Matt 25:31, Apg 1:11, Upp 1:7. **24:30 när de ser Människosonen komma** Se Dan 7:13f. **24:31** Matt 13:41, 1 Kor 15:52. **24:32** Luk 21:29f. **24:34 Det här släktet** Grek. *geneá* betyder både "generation" och "folk". Jerusalem förstörelse kom inom samma generation (år 70 e Kr), medan det judiska folket ska bevaras som folk fram till Kristi återkomst. **24:35** Ps 102:27, Jes 40:8, Hebr 1:11. **24:36** Apg 1:7. **24:37** 1 Mos 6:11f, Luk 17:26f, 1 Petr 3:20. **24:41 kvarnen** I handkvarnen, mellan två platta stenar, maldes hushållets säd (5 Mos 24:6). **24:42** Matt 25:13, Mark 13:35. **24:43** Luk 12:39f, 1 Tess 5:2, 2 Petr 3:10, Upp 3:3. **24:43 när på natten** Ordagrant: "vid vilken nattväkt" (natten var indelad i fyra tretimmarsperioder).

45 Vem är den trogne och kloke tjänaren vars herre har satt honom över sina andra tjänare för att ge dem mat i rätt tid?

46 Salig är den tjänaren när hans herre kommer och finner att han gör så.

47 Jag säger er sanningen: Han ska sätta honom över allt han äger.

48 Men om den tjänaren är ond och säger i sitt hjärta: Min herre dröjer,

49 och han börjar slå sina medtjänare och äter och dricker med dem som är berusade,

50 då ska den tjänarens herre komma en dag när han inte väntar det och i en stund när han inte anar det,

51 och han ska hugga honom i stycken och ge honom hans plats bland hycklarna. Där ska man gråta och gnissla tänder.

25

Liknelsen om de tio jungfrurna

1 Då ska himmelriket bli som när tio jungfrur tog sina lampor och gick ut för att möta brudgummen.

2 Fem av dem var oförståndiga och fem var kloka.

3 De oförståndiga tog sina lampor men tog inte med sig någon olja,

4 medan de kloka tog olja i kärlen tillsammans med sina lampor.

5 När brudgummen dröjde blev de alla dåsiga och somnade.

6 Vid midnatt hördes ett rop: Brudgummen är här! Gå ut och möt honom!

7 Då vaknade alla jungfrurna och gjorde i ordning sina lampor.

8 De oförståndiga sade till de kloka: Ge oss av er olja, våra lampor slocknar!

9 De kloka svarade: Den skulle inte räcka både till oss och till er. Gå i stället till dem som säljer och köp.

10 Men när de hade gått i väg för att köpa kom brudgummen, och de som var redo gick med honom in till bröllopfesten. Och dörren stängdes.

11 Till slut kom de andra jungfrurna tillbaka och sade: Herre, Herre, öppna för oss!

12 Men han svarade: Jag säger er sanningen: Jag känner er inte.

13 Håll er därför vakna, för ni vet inte vilken dag eller timme han kommer.

Liknelsen om talenterna

14 Det ska bli som när en man skulle resa utomlands. Han kallade till sig sina tjänare och anförtrodde dem sin förmögenhet.

15 En gav han fem talenter, en annan två och en tredje en talent, åt var och en efter hans förmåga. Sedan reste han bort.

16 Den som hade fått fem talenter gick genast och gjorde affärer med dem och tjänade fem talenter till.

17 Den som hade fått två talenter tjänade på samma sätt två till.

18 Men den som fått en talent gick bort och grävde ner den i jorden och gömde sin herres pengar.

19 En lång tid därefter kom tjänarnas herre och krävde redovisning av dem.

20 Den som hade fått fem talenter kom då och bar fram fem talenter till och sade: Herre, du anförtrodde mig fem talenter. Här är fem till som jag har tjänat.

21 Hans herre sade till honom: Bra, du gode och trogne tjänare! Du var trogen i det lilla, jag ska sätta dig över mycket. Gå in i din herres glädje!

24:45 Luk 12:42f, 1 Kor 4:2. 24:47 Matt 25:21, 23, Luk 22:29. 24:48 Pred 8:11. 24:51 Matt 8:12, 13:42, 25:30. 25:1 Luk 12:35f. 25:6 Upp 19:7. 25:11 Luk 13:25. 25:12 Matt 7:23. 25:13 Matt 24:42, Mark 13:33, Luk 21:35. 25:14 Luk 19:12f. 25:15 Rom 12:6. 25:15 *en talent* En förmögenhet motsvarande 6000 denarer eller tjugo årslöner för den enkla arbetaren. 25:21 Matt 24:47, Luk 16:10.

22 Så kom den som hade fått två talenter fram och sade: Herre, du anförtrodde mig två talenter. Här är två till som jag har tjänat.

23 Hans herre sade till honom: Bra, du gode och trogne tjänare! Du var trogen i det lilla, jag ska sätta dig över mycket. Gå in i din herres glädje!

24 Även den som hade fått en talent kom fram. Han sade: Herre, jag visste att du är en hård man som skördar där du inte har sått och samlar in där du inte har strött ut.

25 Jag var rädd, så jag gick och gömde din talent i jorden. Här har du vad som är ditt.

26 Hans herre svarade honom: Du usle och late tjänare! Visste du att jag skördar där jag inte har sått och samlar in där jag inte har strött ut?

27 Då skulle du ha satt in mina pengar på banken, så att jag hade fått igen det som är mitt med ränta när jag kom.

28 Ta nu ifrån honom talenten och ge den till honom som har tio talenter.

29 Var och en som har ska få, och det i överflöd, men den som inget har ska bli fråntagen också det han har.

30 Och kasta ut den oduglige tjänaren i mörkret här utanför. Där ska man gråta och gnissla tänder.

Människosonens dom

31 När Människosonen kommer i sin härlighet och alla änglar med honom, då ska han sätta sig på sin härlighets tron.

32 Och alla folk ska samlas inför honom, och han ska skilja dem från varandra som herden skiljer fåren från getterna.

33 Och han ska ställa fåren på sin högra sida och getterna på den vänstra.

34 Då ska Kungen säga till dem som står på hans högra sida: Kom, ni min Fars välsignade, och ta emot det rike som stått berett för er sedan världens skapelse.

35 För jag var hungrig och ni gav mig att äta. Jag var törstig och ni gav mig att dricka. Jag var främling och ni tog emot mig.

36 Jag var naken och ni klädde mig. Jag var sjuk och ni besökte mig. Jag var i fängelse och ni kom till mig.

37 Då ska de rättfärdiga svara honom: Herre, när såg vi dig hungrig och gav dig att äta, eller törstig och gav dig att dricka?

38 Och när såg vi dig som främling och tog emot dig, eller naken och klädde dig?

39 Och när såg vi dig sjuk eller i fängelse och kom till dig?

40 Då ska Kungen svara dem: Jag säger er sanningen: Allt vad ni har gjort för en av dessa mina minsta bröder, det har ni gjort för mig.

41 Sedan ska han säga till dem som står på den vänstra sidan: Gå bort från mig, ni förbannade, till den eviga elden som är beredd åt djävulen och hans änglar.

42 För jag var hungrig och ni gav mig inte att äta. Jag var törstig och ni gav mig inte att dricka.

43 Jag var främling och ni tog inte emot mig, naken och ni klädde mig inte, sjuk och i fängelse och ni besökte mig inte.

44 Då ska de svara: Herre, när såg vi dig hungrig eller törstig eller som främling eller naken eller sjuk eller i fängelse och hjälpte dig inte?

45 Då ska han svara dem: Jag säger er sanningen: Allt vad ni inte har gjort för en av dessa minsta, det har ni inte heller gjort för mig.

46 Och dessa ska gå bort till evigt straff, men de rättfärdiga till evigt liv."

25:29 Matt 13:12, Mark 4:25, Luk 8:18, 19:26. 25:30 Matt 8:12, 22:13, 24:51. 25:31 Sak 14:5, Matt 16:27, 19:28, 1 Tess 4:16, 2 Tess 1:7. 25:32 Matt 13:49, 2 Kor 5:10. 25:35 Jes 58:7, Hes 18:7f. 25:36 Hebr 13:3. 25:40 Ords 19:17, Matt 10:40, Hebr 6:10. 25:41 Matt 7:23, Luk 13:27, Upp 20:10, 15. 25:46 Dan 12:2, Joh 5:29.

26

Onda planer mot Jesus

- ¹ När Jesus hade avslutat hela detta tal, sade han till sina lärjungar:
² "Ni vet att om två dagar är det påsk. Då ska Människosonen utlämnas för att bli korsfäst."
³ Översteprästerna och folkets äldste samlades nu i översteprästen Kaifas palats.
⁴ De planerade att gripa Jesus med list och döda honom.
⁵ Men de sade: "Inte under högtiden, det får inte bli upplopp bland folket."

En kvinna smörjer Jesus

- ⁶ När Jesus var i Betania, i Simon den spetälskes hus,
⁷ kom en kvinna fram till honom. Hon hade en alabasterflaska med dyrbar olja, och hon hällde ut den över hans huvud där han låg till bords.
⁸ När lärjungarna såg det, blev de upprörda och sade: "Varför detta slöseri?
⁹ Den kunde man ha sålt för mycket pengar och gett till de fattiga."
¹⁰ Jesus märkte det och sade till dem: "Varför oroar ni kvinnan? Hon har gjort en god gärning mot mig.
¹¹ De fattiga har ni alltid hos er, men mig har ni inte alltid.
¹² När hon hällde den här oljan över min kropp gjorde hon det inför min begravning.
¹³ Jag säger er sanningen: Överallt i hela världen där detta evangelium förkunnas ska man också berätta vad hon gjorde och komma ihåg henne."

Judas förråder Jesus

- ¹⁴ Då gick en av de tolv, han som hette Judas Iskariot, bort till översteprästerna
¹⁵ och sade: "Vad vill ni ge mig om jag utlämnar honom åt er?" Då vägde de upp trettio silvermynt åt honom.
¹⁶ Från den stunden sökte han efter ett lämpligt tillfälle att förråda Jesus.

Den sista påskmåltiden

- ¹⁷ På första dagen i det osyrade brödets högtid kom lärjungarna fram till Jesus och frågade: "Var vill du att vi gör i ordning så att du kan äta påskalammet?"
¹⁸ Han svarade: "Gå in i staden till den och den och säg till honom: Mästaren säger: Min stund är nära. Jag vill äta påskalammet hos dig med mina lärjungar."
¹⁹ Lärjungarna gjorde som Jesus hade befallt dem och gjorde i ordning påskalammet.
²⁰ På kvällen låg Jesus till bords med de tolv.
²¹ Medan de åt, sade han: "Jag säger er sanningen: En av er kommer att förråda mig."
²² Då blev de djupt bedrövade och började fråga honom, en efter en: "Det är väl inte jag, Herre?"
²³ Han svarade: "Den som doppade handen i skålen tillsammans med mig, han ska förråda mig."

26:2 2 Mos 12f, Matt 20:18. **26:2 påsk** Hebr. *pésach* betyder "*passera*", "*skona*" (2 Mos 12:13), och *firas till minne av Israels räddning ur Egypten. I fullmånens sken den 14:e Nisan (mars-april) åt man det offrade påskalammet och firade sedan "det osyrade brödets högtid" i sju dagar* (2 Mos 12:17). **26:3** Joh 11:47f. **26:6** Mark 14:3f, Joh 12:1f. **26:6 Betania** kan översättas "fattighuset" (jfr vers 9 och 11). **26:7 dyrbar olja** Enligt Mark 14:3f nardusolja värd 300 denarer, vilket motsvarade en hel årslön för en enkel arbetare. **26:11** 5 Mos 15:11. **26:12 inför min begravning** Jesus knyter an till seden att behandla den som dött med väldoftande ämnen före begravningen (jfr Joh 19:39f). **26:14** Matt 10:4, Mark 14:10f, Luk 22:3f, Joh 11:57. **26:15** Sak 11:12. **26:15 trettio silvermynt** Enligt 2 Mos 21:32 priset för en slav (30 siklar = 120 denarer). **26:17** 2 Mos 12:3f, 15f, Mark 14:12f, Luk 22:7f. **26:20** Mark 14:17f, Luk 22:14, 21f. **26:20 låg Jesus till bords** Vid finare måltider, som vid påsk, åt man på grekiskt manér halvliggande på divaner, stödd på vänster armbåge. **26:21** Joh 13:21f. **26:23** Ps 41:10.

²⁴ Människosonen går bort som det står skrivet om honom, men ve den människa genom vilken Människosonen blir förrådd! Det hade varit bättre för den människan att aldrig ha blivit född."

²⁵ Judas, han som skulle förråda honom, sade: "Rabbi, det är väl inte jag?" Jesus svarade: "Du har själv sagt det."

Den första nattvarden

²⁶ Medan de åt tog Jesus ett bröd, tackade Gud, bröt det och gav åt lärjungarna och sade: "Tag och åt. Detta är min kropp."

²⁷ Och han tog en bägare, tackade Gud och gav åt dem och sade: "Drick av den alla.

²⁸ Detta är mitt blod, förbundsblodet, som blir utgjutet för många till syndernas förlåtelse.

²⁹ Jag säger er: Från denna stund ska jag inte dricka av vinstockens frukt förrän den dag jag dricker det nytt med er i min Fars rike."

³⁰ När de sedan hade sjungit lovsången, gick de ut till Olivberget.

Jesus förutsäger Petrus förnekelse

³¹ Då sade Jesus till dem: "I natt kommer ni alla att överge mig. Det står skrivet: *Jag ska slå herden, och fåren i hjorden ska skingras.*

³² Men när jag har uppstått, ska jag gå före er till Galileen."

³³ Petrus svarade honom: "Även om alla andra överger dig, så ska jag aldrig överge dig."

³⁴ Jesus sade till honom: "Jag säger dig sanningen: I natt, innan tuppen gal, kommer du att förneka mig tre gånger."

³⁵ Petrus svarade honom: "Även om jag måste dö med dig ska jag aldrig förneka dig!" Samma sak sade alla de andra lärjungarna.

Jesus i Getsemane

³⁶ Sedan gick Jesus med dem till en plats som kallas Getsemane, och han sade till lärjungarna: "Sätt er här medan jag går dit bort och ber."

³⁷ Han tog med sig Petrus och Sebedeus båda söner, och han greps av sorg och ångest

³⁸ och sade till dem: "Min själ är djupt bedrövad, ända till döds. Stanna här och vaka med mig."

³⁹ Han gick lite längre fram, föll ner på sitt ansikte och bad: "Min Far! Om det är möjligt, så låt den här bägaren gå förbi mig. Men inte som jag vill, utan som du vill."

⁴⁰ Han kom tillbaka till lärjungarna och fann att de sov. Då sade han till Petrus: "Så ni kunde inte vaka en enda timme med mig?"

⁴¹ Vaka och be att ni inte kommer i frestelse. Anden är villig, men köttet är svagt."

⁴² Sedan gick han bort för andra gången och bad: "Min Far, om den inte kan gå förbi mig utan jag måste dricka den, så ske din vilja."

⁴³ Han kom tillbaka och fann återigen att de sov, för deras ögon var tunga av sömn.

⁴⁴ Då lämnade han dem och gick åter bort och bad för tredje gången med samma ord igen.

⁴⁵ Sedan gick han till lärjungarna och sade till dem: "Sover ni fortfarande och vilar er? Nu är stunden här då Människosonen utlämnas i syndares händer.

⁴⁶ Res på er, nu går vi. Han som förråder mig är här."

Jesus fängslas

26:26 Mark 14:22f, Luk 22:19f, 1 Kor 11:23f. **26:28** Matt 20:28. **26:29** Luk 22:18. **26:30 lovsången** Ps 115-118 som sjungs vid slutet av varje judisk påskmåltid. **26:31** Joh 16:32. **26:31** Sak 13:7. **26:32** Matt 28:7, 16, Mark 14:28.

26:33 Luk 22:33f, Joh 13:37f. **26:36** Mark 14:32f, Luk 22:39f, Joh 18:1. **26:36 Getsemane** Olivlund strax öster om Jerusalem. Hebr. *gat shémen* betyder "oljepress". **26:38** Joh 12:27. **26:39** Joh 6:38, Hebr 5:7. **26:41** Gal 5:17, 1 Petr 5:8. **26:41 be att** Annan översättning: "be så att". **26:45 Sover ni fortfarande och vilar er?** Annan översättning: "Sov ni vidare och vila er!".

⁴⁷ Medan han ännu talade kom Judas, en av de tolv, och med honom en stor folkhop med svärd och påkar från översteprästerna och folkets äldste.

⁴⁸ Förrådaren hade gett dem ett tecken och sagt: "Den jag kysser är det. Grip honom."

⁴⁹ Och han gick genast fram till Jesus och sade: "Var hälsad, rabbi!", och kysste honom.

⁵⁰ Jesus sade till honom: "Min vän, är det därför du är här?" Då gick de fram och grep Jesus och höll fast honom.

⁵¹ Men en av dem som var med Jesus lyfte handen, drog sitt svärd och slog till mot översteprästens tjänare och högg av honom örat.

⁵² Då sade Jesus till honom: "Sätt tillbaka ditt svärd i skidan! Alla som tar till svärd ska dödas med svärd.

⁵³ Eller tror du inte att jag kan be min Far att han genast sänder mig mer än tolv legioner änglar?

⁵⁴ Men hur skulle då Skrifterna uppfyllas som säger att det här måste ske?"

⁵⁵ I samma stund sade Jesus till folkhopen: "Som mot en rövare har ni gått ut med svärd och påkar för att gripa mig. Jag har suttit i templet varje dag och undervisat utan att ni grep mig.

⁵⁶ Men allt detta har hänt för att profeternas skrifter skulle uppfyllas." Då övergav alla lärjungarna honom och flydde.

Jesus inför Stora rådet

⁵⁷ De som hade gripit Jesus förde honom till översteprästen Kaifas, där de skriftlärdade och de äldste hade samlats.

⁵⁸ Petrus följde Jesus på avstånd fram till översteprästens gård. Där gick han in och satte sig bland rättstjänarna för att se hur det skulle sluta.

⁵⁹ Översteprästerna och hela Stora rådet försökte få fram ett falskt vittnesmål mot Jesus för att kunna döma honom till döden.

⁶⁰ Men de fann inget, trots att många falska vittnen trädde fram. Till sist kom det fram två män

⁶¹ som sade: "Han har sagt: Jag kan riva ner Guds tempel och bygga upp det igen på tre dagar."

⁶² Då reste sig översteprästen och frågade honom: "Svarar du inte på vad de vittnar mot dig?"

⁶³ Men Jesus var tyst.

Då sade översteprästen till honom: "Jag besvär dig vid den levande Guden: Säg oss om du är Messias, Guds Son."

⁶⁴ Jesus sade till honom: "Du själv har sagt det. Men jag säger er: Härefter ska ni se Människosonen sitta på Maktens högra sida och komma på himlens moln."

⁶⁵ Då rev översteprästen sönder sina kläder och sade: "Han har hädat! Behöver vi några fler vittnen? Nu har ni hört hädelsen.

⁶⁶ Vad anser ni?" De svarade: "Han förtjänar döden!"

⁶⁷ Och de spottade honom i ansiktet och slog honom med knytnävarna. Andra slog honom i ansiktet

26:47 Mark 14:43f, Luk 22:47f, Joh 18:2f. **26:50** Joh 13:27. **26:51** Mark 14:47, Luk 22:49f, Joh 18:10f. **26:52** 1 Mos 9:6, Upp 13:10. **26:53 tolv legioner änglar** Troligen ett symboliskt tal. En legion motsvarade ca 6000 man. **26:54** Jes 53:5f, Luk 18:31. **26:55** Mark 14:49, Luk 22:52f. **26:56** Mark 14:50. **26:57** Mark 14:53f, Luk 22:54f, Joh 18:12f. **26:61** Matt 27:40, Joh 2:19. **26:63** Jes 53:7, Luk 22:66f. **26:64** Ps 110:1, Sak 12:10, Matt 16:27. **26:64 se Människosonen sitta på Maktens högra sida och komma på himlens moln** Med dessa ord identifierar sig Jesus, den jordiske Människosonen (Matt 26:45 etc), med den gudomliga Messiasgestalten i Dan 7:13 och Ps 110:1. **26:65** Joh 10:33. **26:65 rev ... sönder sina kläder** Ett uttryck för fasa och sorg (jfr t ex 1 Mos 37:29). Enligt lagen var översteprästen förbjuden att göra så (3 Mos 21:10). **26:66** 3 Mos 24:16, Joh 19:7. **26:67** Jes 50:6, Matt 27:30, Luk 22:63f. **26:67 slog honom i ansiktet** Annan översättning: "slog honom med käppar".

⁶⁸ och sade: "Profetera för oss, Messias! Vem var det som slog dig?"

Petrus förnekar Jesus

⁶⁹ Petrus satt ute på gården. En tjänsteflicka kom fram till honom och sade: "Du var också med Jesus från Galileen."

⁷⁰ Men han nekade inför alla och sade: "Jag vet inte vad du pratar om."

⁷¹ Han gick ut i porten, och en annan tjänsteflicka såg honom och sade till dem som var där: "Han där var med Jesus från Nasaret."

⁷² Han nekade igen och svor på det: "Jag känner inte den mannen."

⁷³ Strax därefter kom de som stod där fram till Petrus och sade: "Visst är du också en av dem! Din dialekt avslöjar dig."

⁷⁴ Då började han förbanna och svära: "Jag känner inte den mannen!" Och strax gol tuppen.

⁷⁵ Då kom Petrus ihåg de ord som Jesus hade sagt: "Innan tuppen gal ska du förneka mig tre gånger." Och han gick ut och grät bittert.

27

Jesus utlämnas till Pilatus

¹ Tidigt på morgonen tog alla översteprästerna och folkets äldste sitt beslut att de skulle döda Jesus.

² De band honom, förde bort honom och utlämnade honom till Pilatus, ståthållaren.

Judas tar sitt liv

³ Men när Judas som hade förrått honom såg att Jesus var dömd, ångrade han sig och lämnade tillbaka de trettio silvermynten till översteprästerna och de äldste

⁴ och sade: "Jag har syndat och förrått oskyldigt blod." De svarade: "Vad rör det oss? Det får du ta ansvar för."

⁵ Då kastade han in silvermynten i templet och gav sig av. Sedan gick han bort och hängde sig.

⁶ Översteprästerna tog mynten och sade: "Det är inte tillåtet att lägga dem i offerkistan, eftersom det är blodspengar."

⁷ De tog ett beslut att för pengarna köpa Krukmakaråkern till begravningsplats för främlingar.

⁸ Därför kallas den åkern än i dag för Blodsåkern.

⁹ Då uppfylldes det som var sagt genom profeten Jeremia: *Och jag tog de trettio silvermynten, det pris som Israels barn hade satt på honom som hade värderats,*

¹⁰ *och jag gav dem som betalning för Krukmakaråkern, så som Herren hade befallt mig.*

Jesus inför Pilatus

¹¹ Jesus ställdes nu inför ståthållaren. Denne frågade honom: "Så du är judarnas kung?" Jesus svarade: "Du själv säger det."

¹² Och när översteprästerna och de äldste anklagade honom, svarade han inte.

¹³ Då sade Pilatus till honom: "Hör du inte hur mycket de anklagar dig för?"

¹⁴ Men Jesus svarade honom inte på en enda fråga, och ståthållaren var djupt förundrad.

¹⁵ Vid högtiden brukade ståthållaren frige en fånge, en som de själva önskade.

26:69 Mark 14:66f, Luk 22:55f, Joh 18:17f, 25f. **26:73 dialekt** Den galileiska dialekten (Mark 14:70) ansågs mindre fin än den judeiska eftersom den saknade vissa semitiska strupljud. **27:1** Mark 15:1, Luk 22:66. **27:2** Luk 23:1, Joh 18:28. **27:2 Pilatus** Ståthållare i provinsen Judeen under åren 26-36 e Kr. Därefter avsattes han på grund av grymhet mot samarierna. **27:3** Matt 26:15. **27:4** 5 Mos 27:25. **27:5** Apg 1:18. **27:5 hängde sig** Apg 1:18 berättar att Judas föll så att buken brast och hans inälvor rann ut. Troligen brast repet och Judas föll till sin död i Hinnomsdalen. Platsen kom sedan att kallas Blodsåkern och användas som gravplats. **27:10** Jer 32:6, Sak 11:12f. **27:11** Mark 15:2f, Luk 23:3, Joh 18:33f. **27:12** Jes 53:7. **27:15** Mark 15:6f, Joh 18:39f.

16 Just då hade man en beryktad fånge som hette Barabbas.

17 När de nu var samlade, frågade Pilatus dem: "Vem vill ni att jag ska frige åt er: Barabbas eller Jesus som kallas Messias?"

18 Han visste nämligen att det var av avund som de hade utlämnat honom.

19 Medan Pilatus satt på domarsätet, sände hans hustru bud till honom: "Du ska inte ha med den där rättfärdige mannen att göra! I natt var jag svårt plågad i en dröm för hans skull."

20 Men översteprästerna och de äldste övertalade folket att kräva att få Barabbas fri och att Jesus skulle dödas.

21 När ståthållaren frågade dem: "Vem av de två vill ni att jag friger åt er?", svarade de: "Barabbas!"

22 Pilatus frågade dem: "Vad ska jag då göra med Jesus som kallas Messias?" Alla svarade: "Korsfäst honom!"

23 Han frågade: "Vad har han då gjort för ont?" Men de skrek ännu högre: "Korsfäst honom!"

24 När Pilatus såg att inget hjälpte utan oron bara ökade, tog han vatten och tvådde sina händer inför folket och sade: "Jag är oskyldig till den mannens blod. Det här får ni själva ta ansvar för."

25 Allt folket svarade: "Låt hans blod komma över oss och över våra barn!"

26 Då frigav han Barabbas åt dem, men Jesus lät han gissla och utlämnade honom till att korsfästas.

Jesus hånas och misshandlas

27 Därefter tog ståthållarens soldater med sig Jesus in i pretoriet och samlade hela vaktstyrkan runt honom.

28 De drog av honom kläderna och hängde på honom en röd soldatmantel,

29 vred ihop en krona av törne och satte den på hans huvud och stack en käpp i hans högra hand. Sedan böjde de knä inför honom och hånade honom och sade: "Leve judarnas kung!"

30 Och de spottade på honom och tog käppen och slog honom i huvudet.

31 När de hade hånat honom, tog de av honom manteln och satte på honom hans egna kläder och förde bort honom för att korsfästas.

Jesus blir korsfäst

32 På vägen ut fann de en man från Kyrene som hette Simon. Honom tvingade de att bära hans kors.

33 Och när de kom till den plats som kallas Golgata, vilket betyder Dödsalleplatsen,

34 gav de honom vin blandat med galla att dricka. Han smakade på det men ville inte dricka.

35 När de hade korsfäst honom, delade de hans kläder mellan sig genom att kasta lott.

36 Sedan satt de där och vaktade honom.

37 Över hans huvud hade man satt upp anklagelsen mot honom. Där stod skrivet: "Detta är Jesus, judarnas kung."

38 Tillsammans med honom korsfästes två rövare, den ene på högra sidan och den

27:16 Barabbas Några handskrifter: "Jesus Barabbas" (även i vers 17). **27:17** Luk 23:16f. **27:21** Apg 3:13f.

27:24 5 Mos 21:6f. **27:25** Matt 23:35f, Apg 5:28. **27:26 gissla** Tortyr föregick normalt en avrättning. Det romerska gisslet, *flagellum*, hade taggar av ben eller metall som rev upp fångens rygg så att denne ibland avled redan före avrättningen. **27:27** Mark 15:16f, Joh 19:2f. **27:27 pretoriet** Ståthållarens palats. **27:30** Jes 50:6, Matt 26:67.

27:32 Mark 15:21, Luk 23:26. **27:33** Luk 23:33f, Joh 19:17f. **27:33 Golgata** Den skallformade höjden ligger enligt traditionen under det som idag kallas Gravkyrkan i Jerusalem. **27:34** Ps 69:22. **27:34 vin blandat med galla** Förmögna kvinnor i Jerusalem bekostade utifrån Ords 31:6 ett vinbaserat bedövningsmedel (med myrra, Mark 15:23) för att lindra de dödsdömdas plågor. Normalt ingick inte galla vilket snarare bör ha ökat lidandet (jfr profetian i Ps 69:22).

27:35 Ps 22:19. **27:35 delade de hans kläder** Jfr profetian i Ps 22:19. **27:38** Jes 53:12, Mark 15:27f, Luk 23:32f, Joh 19:18.

andre på vänstra.

³⁹ De som gick förbi hånade honom och skakade på huvudet

⁴⁰ och sade: "Du som river ner templet och bygger upp det på tre dagar, fräls dig själv om du är Guds Son och kom ner från korset!"

⁴¹ På samma sätt förlöjligade även översteprästerna och de skriftlärda och de äldste honom och sade:

⁴² "Andra har han frälst, sig själv kan han inte frälsa. Han är Israels kung! Nu får han komma ner från korset, så ska vi tro på honom.

⁴³ Han litar på Gud, nu får Gud rädda honom om han älskar honom. Han har ju sagt: Jag är Guds Son."

⁴⁴ På samma sätt blev han också hånad av rövarena som var korsfästa tillsammans med honom.

Jesus dör

⁴⁵ Vid sjätte timmen kom ett mörker över hela landet som varade fram till nionde timmen.

⁴⁶ Vid nionde timmen ropade Jesus med hög röst: "*Eli! Eli! Lema sabaktani?*" Det betyder: "*Min Gud, min Gud, varför har du övergett mig?*"

⁴⁷ Några av dem som stod där hörde det och sade: "Han ropar på Elia!"

⁴⁸ En av dem sprang genast och tog en svamp, fyllde den med ättikvin, fäste den runt en käpp och gav honom att dricka.

⁴⁹ De andra sade: "Vänta, så får vi se om Elia kommer och räddar honom."

⁵⁰ Men Jesus ropade än en gång med hög röst och gav sedan upp andan.

⁵¹ Då brast förhänget i templet i två delar, uppifrån och ända ner. Jordan skakade och klipporna rämnade,

⁵² gravarna öppnades och många avlidna heliga fick liv i sina kroppar.

⁵³ Efter hans uppståndelse kom de ut ur gravarna och gick in i den heliga staden och visade sig för många.

⁵⁴ När officeren och de som var med honom och bevakade Jesus såg jordbävningen och det som hände, blev de mycket förskräckta och sade: "Den mannen var verkligen Guds Son!"

⁵⁵ Många kvinnor stod där på avstånd och såg på. De hade följt Jesus från Galileen och tjänat honom.

⁵⁶ Bland dem var Maria Magdalena och den Maria som var Jakobs och Josefs mor, samt modern till Sebedeus söner.

Jesus begravs

⁵⁷ När det blev kväll kom en rik man från Arimatea som hette Josef och som också hade blivit en Jesu lärjunge.

⁵⁸ Han gick till Pilatus och bad att få Jesu kropp. Pilatus befallde då att han skulle få den.

⁵⁹ Josef tog kroppen, svepte den i rent linnetyg

⁶⁰ och lade den i sin nya grav som han hade låtit hugga ut i klippan. Sedan rullade han en stor sten för ingången till graven och gick därifrån.

⁶¹ Maria Magdalena och den andra Maria var där och satt mitt emot graven.

27:39 Ps 22:8. **27:40** Matt 26:61, Joh 2:19. **27:43** Ps 22:9. **27:43** Jfr Ps 22:9. **27:44** Luk 23:39f. **27:45** Mark 15:33f, Luk 23:44f. **27:45 sjätte timmen ... nionde timmen** Motsvarar ca kl 12 och kl 15. **27:45 hela landet** Annan översättning: "hela jorden". **27:46** Ps 22:2. Psalmen skildrar Messias lidande och uppståndelse. Jesus citerar dess titelvers på folkspråket arameiska och inte på hebreiska. **27:48** Ps 69:22, Joh 19:29f. **27:50 gav upp andan** Annan översättning: "gav ifrån sig Anden" (jfr Luk 23:46, Joh 19:30). **27:51** 2 Mos 26:31f, Luk 23:45, Hebr 10:19f.

27:51 förhänget Ett tio meter högt draperi som skärmade av "det allra heligaste", Guds uppenbarelseplats (se 2 Mos 26:31f, 3 Mos 16:2f, Hebr 9:3f, 10:20). **27:55** Mark 15:40f, Luk 8:2f. **27:57** Mark 15:42f, Luk 23:50f, Joh 19:38f.

27:57 Arimatea Identifierades av fornkyrkan med Ramataim-Sofim eller Rama, profeten Samuels hemstad norr om Jerusalem (1 Sam 1:1, 25:1).

En vaktstyrka bevakar graven

⁶² Nästa dag, som var dagen efter förberedelsedagen, samlades överstepräster och fariseerna hos Pilatus

⁶³ och sade: "Herre, vi har tänkt på att den där bedragaren sade medan han ännu levde: Efter tre dagar ska jag uppstå."

⁶⁴ Befall därför att graven ska säkras fram till tredje dagen, så att hans lärjungar inte kommer och stjäla honom och sedan säger till folket att han har uppstått från de döda. Då blir det sista bedrägeriet värre än det första."

⁶⁵ Pilatus sade till dem: "Här har ni en vaktstyrka. Gå och säkra graven så gott ni kan."

⁶⁶ De gick och säkrade graven genom att försegla stenen och sätta ut vakterna.

28*Jesus uppstår ur graven*

¹ Efter sabbaten, i gryningen den första veckodagen, gick Maria Magdalena och den andra Maria för att se på graven.

² Då blev det en kraftig jordbävning, för en Herrens ängel kom ner från himlen. Han gick fram och rullade bort stenen och satte sig på den.

³ Hans gestalt var som blixten, och hans kläder var vita som snö.

⁴ Vakterna skakade av skräck för honom och blev som döda.

⁵ Men ängeln sade till kvinnorna: "Var inte rädda! Jag vet att ni söker Jesus, den korsfäste.

⁶ Han är inte här, han har uppstått som han har sagt! Kom och se platsen där han låg.

⁷ Och gå genast och säg till hans lärjungar att han har uppstått från de döda. Se, han går före er till Galileen. Där ska ni få se honom. Nu har jag sagt er det."

⁸ De skyndade då genast i väg från graven. Med bävan och stor glädje sprang de för att berätta det för hans lärjungar.

⁹ Plötsligt mötte Jesus dem och hälsade dem. De kom fram och höll om hans fötter och tillbad honom.

¹⁰ Då sade Jesus till dem: "Var inte rädda! Gå och säg till mina bröder att de ska gå till Galileen. Där ska de få se mig."

Vaktstyrkans rapport

¹¹ Medan de var på väg, kom några ur vaktstyrkan in i staden och berättade för överstepräster om allt som hade hänt.

¹² Dessa samlades med de äldste och beslöt att ge soldaterna en stor summa pengar

¹³ och sade: "Säg så här: Hans lärjungar kom på natten och rövade bort honom medan vi sov.

¹⁴ Och om ståthållaren får höra det, så ska vi tala med honom och se till att ni inte behöver oroas."

¹⁵ De tog emot pengarna och gjorde som de blivit tillsagda, och detta rykte är spritt bland judarna än i dag.

Jesu missionsbefallning

¹⁶ De elva lärjungarna gick till Galileen, till det berg dit Jesus hade befallt dem att gå.

¹⁷ När de fick se honom tillbad de honom, men några tvivlade.

27:62 förberedelsedagen Fredagen, då alla förberedelser inför sabbaten gjordes. **27:63** Matt 12:40, 16:21, 17:22f, 20:18f.

27:64 Matt 28:11f. **28:1** Mark 16:1f, Luk 24:1f, Joh 20:1f. **28:1 den första veckodagen** Det vanliga namnet på söndagen i judisk tideräkning. **28:5** Mark 16:6f, Luk 24:5f. **28:6** Matt 12:40, 16:21, 17:23, 20:19. **28:7** Matt 26:32.

28:9 Mark 16:9f. **28:9 hälsade dem** Ordagrant: "sade: Gläd er!" (den vanliga hälsningen på grekiska, jfr Luk 1:28).

28:10 Joh 20:17, Apg 1:3, 13:31, 1 Kor 15:4f, Hebr 2:11. **28:12** Matt 27:64f. **28:16 till Galileen** Jesus visade sig flera gånger för lärjungarna i Galileen (Joh 21, 1 Kor 15:6-7), men lät dem sedan återvända till Olivberget utanför Jerusalem där han återvände till himlen (Luk 24:50f, Apg 1:6f). **28:17 tvivlade** Annan översättning: "tvekade".

¹⁸ Då trädde Jesus fram och talade till dem och sade: "Åt mig har getts all makt i himlen och på jorden.

¹⁹ Gå därför ut och gör alla folk till lärjungar! Döp dem i Faderns och Sonens och den helige Andes namn

²⁰ och lär dem att hålla allt som jag befallt er. Och se, jag är med er alla dagar till tidens slut."

28:18 Matt 11:27, Joh 3:35, 17:2, Ef 1:20f, Hebr 1:2f, 2:8.
översättning: "hålla fast vid", "bevara".

28:20 Matt 18:20, Joh 14:18, 23.

28:20 *hålla* Annan

Markusevangeliet

Markus var son till en Maria som hade ett hus i Jerusalem där de kristna brukade samlas (Apg 12:12). Han följde med på Paulus första missionsresa (Apg 12:25, 15:37f) och blev sedan "tolk" (sekreterare) åt Petrus i Rom (1 Petr 5:13). Papias skriver i början av 100-talet: "När Markus blev Petrus tolk skrev han noga ner allt han kom ihåg av Kristi ord och gärningar, dock inte i ordningsföljd." Markusevangeliet är troligen skrivet i Rom för en icke-judisk läsekrets (jfr 7:3f) under 50-talet eller 60-talet e Kr.

Johannes Döparens predikan

¹ Här börjar evangeliet om Jesus Kristus, Guds Son.

² Så står det skrivet hos profeten Jesaja:

*Se, jag sänder min budbärare
framför dig,
och han ska bereda vägen för dig.*

³ *En röst ropar i öknen:
Bana väg för Herren,
gör stigarna raka för honom!*

⁴ Johannes Döparen trädde fram i öknen och förkunnade omvändelsens dop till syndernas förlåtelse.

⁵ Hela Judeens land och Jerusalems alla invånare kom ut till honom, och de bekände sina synder och döptes av honom i floden Jordan.

⁶ Johannes var klädd i kamelhår och hade ett läderbälte om livet, och han levde av gräshoppor och vildhonung.

⁷ Han förkunnade: "Efter mig kommer den som är starkare än jag, och jag är inte ens värdig att böja mig och lossa remmen på hans sandaler.

⁸ Jag har döpt er med vatten, men han ska döpa er i den helige Ande."

Jesus blir döpt

⁹ Vid den tiden kom Jesus från Nasaret i Galileen och blev döpt av Johannes i Jordan.

¹⁰ Genast, när han steg upp ur vattnet, såg han himlen dela sig och Anden komma ner över honom som en duva.

¹¹ Och en röst kom från himlen: "Du är min älskade Son. I dig har jag min glädje."

Jesus frestas

¹² Genast förde Anden honom ut i öknen,

¹³ och han var i öknen under fyrtio dagar och frestades av Satan. Han levde bland de vilda djuren, och änglarna betjänade honom.

Jesu första lärjungar

¹⁴ Efter att Johannes hade blivit fångslad kom Jesus till Galileen och förkunnade Guds evangelium.

1:1 Kristus Grekiska för "den Smorde" (hebr. Messias), Guds utlovade kung och profet. **1:2** Matt 11:10, Luk 7:27.
1:2 Mal 3:1, Jes 40:3. **1:3** Joh 1:23. **1:4** Apg 19:4. **1:6 kamelhår ... läderbälte** Så klädde sig botprofeten Elia (2 Kung 1:8, Sak 13:4, Matt 17:12f). **1:6 gräshoppor** åts som fattigmansmat (jfr 3 Mos 11:22). **1:7 lossa remmen på hans sandaler** En slavs uppgift. **1:8** Apg 1:5, 2:4. **1:9** Matt 3:13f, Luk 3:21f. **1:10** Joh 1:32. **1:12** Matt 4:1f, Luk 4:1f. **1:12 Genast** Detta ord (grek. *euthýs*) är ett markant stildrag hos Markus. I grundtexten används det hela 42 gånger, oftast för att fästa uppmärksamheten på det som följer. **1:14** Matt 4:12, Luk 4:14f.

- 15 Han sade: "Tiden är inne och Guds rike är nära. Omvänd er och tro på evangeliet!"
- 16 När han gick längs Galileiska sjön såg han Simon och hans bror Andreas. De stod och kastade ut nät i sjön, för de var fiskare.
- 17 Jesus sade till dem: "Kom och följ mig, så ska jag göra er till människofiskare."
- 18 Genast lämnade de näten och följde honom.
- 19 När han kom lite längre fram såg han Jakob, Sebedeus son, och hans bror Johannes. De satt i båten och gjorde i ordning sina nät.
- 20 Genast kallade han på dem, och de lämnade sin far Sebedeus i båten med arbetarna och följde Jesus.

Jesus i Kapernaums synagoga

- 21 De kom till Kapernaum, och på sabbaten gick han genast till synagogan och undervisade.
- 22 Folk blev överväldigade av hans lära, för han undervisade dem med auktoritet och inte som de skriftlärda.
- 23 Nu fanns i deras synagoga en man med en oren ande, och han skrek:
- 24 "Vad har vi med dig att göra, Jesus från Nasaret? Har du kommit för att fördärva oss? Jag vet vem du är: Guds Helige!"
- 25 Men Jesus talade strängt till anden: "Tig och far ut ur honom!"
- 26 Den orena anden ryckte i mannen och skrek högt och for ut ur honom.
- 27 Alla blev förskräckta och frågade varandra: "Vad är detta? En ny lära, med sådan makt! Till och med de orena andarna befäller han, och de lyder honom."
- 28 Och ryktet om honom spred sig genast överallt i hela Galileen.

Jesus botar Petrus svärmor

- 29 Så snart de kom ut ur synagogan gick de till Simons och Andreas hus tillsammans med Jakob och Johannes.
- 30 Simons svärmor låg sjuk i feber, och de talade genast med Jesus om henne.
- 31 Då gick han fram, tog hennes hand och reste henne upp. Febern släppte, och hon betjänade dem.
- 32 På kvällen, när solen hade gått ner, kom man till honom med alla som var sjuka och besatta.
- 33 Hela staden var samlad utanför dörren.
- 34 Han botade många som led av olika sjukdomar och drev ut många onda andar. Men han tillät dem inte att tala, eftersom de visste vem han var.
- 35 Tidigt på morgonen, medan det ännu var mörkt, steg Jesus upp och gick ut till en enslig plats och bad där.
- 36 Simon och de som var med honom skyndade efter,
- 37 och när de fann Jesus sade de till honom: "Alla söker efter dig."
- 38 Han sade: "Vi går någon annanstans, till byarna här omkring, så att jag kan predika där också. Det är därför jag har kommit."
- 39 Och han gick och predikade i deras synagogor i hela Galileen och drev ut de onda andarna.

Jesus botar en spetälsk

1:15 Matt 3:2. **1:15 Guds rike är nära** Med Jesus har himmelriket kommit in i världen. **1:16** Matt 4:18f, Luk 5:1f.
1:21 Matt 4:13, 23, Luk 4:31f. **1:22** Matt 7:28f. **1:22 med auktoritet och inte som de skriftlärda** De skriftlärda grundade sin lagtolkning på den rabbiniska traditionen i "de äldstes stadgar" (7:3f), medan Jesus talar med gudomlig auktoritet. **1:23** Luk 4:33f. **1:24** Matt 8:29. **1:26** Mark 9:26. **1:29** Matt 8:14f, Luk 4:38f. **1:32** Matt 8:16f, Luk 4:40f. **1:34** Apg 16:17f. **1:35** Luk 4:42f.

40 En spetälsk kom fram till honom och föll på knä och bad: "Om du vill, så kan du göra mig ren."

41 Jesus förbarmade sig, räckte ut handen och rörde vid honom och sade: "Jag vill. Bli ren!"

42 Genast försvann spetälskan från honom och han blev ren.

43 Sedan skickade Jesus iväg honom och sade strängt:

44 "Se till att du inte berättar det för någon. Gå i stället och visa dig för prästen och bär fram det offer för din rening som Mose har föreskrivit. Det blir ett vittnesbörd för dem."

45 Men mannen gick ut och började ivrigt berätta och spred ryktet vida omkring. Därför kunde Jesus inte längre gå in i städerna öppet, utan han stannade ute i ödemarken. Och folk kom till honom från alla håll.

2

Jesus förlåter synder

1 Några dagar senare kom Jesus tillbaka till Kapernaum. När man fick höra att han var hemma

2 samlades så många att de inte längre fick plats ens utanför dörren. Och han förkunnade ordet för dem.

3 Då kom man till honom med en förlamad som bars av fyra män.

4 När de för folkmassans skull inte kunde komma fram med honom till Jesus, tog de bort taket över platsen där han var. De gjorde en öppning och sänkte ner bädden som den lame låg på.

5 Jesus såg deras tro och sade till den lame: "Mitt barn, dina synder är förlåtna."

6 Nu satt där några skriftlärdar, och de tänkte i sina hjärtan:

7 "Varför talar han så? Han hädar! Vem kan förlåta synder utom Gud?"

8 Jesus förstod genast i sin ande att de tänkte så inom sig, och han sade till dem: "Varför tänker ni så i era hjärtan?"

9 Vad är lättast, att säga till den lame: Dina synder är förlåtna, eller att säga: Res dig, ta din bädd och gå?

10 Men för att ni ska veta att Människosonen har makt på jorden att förlåta synder, säger jag dig" – och nu talade han till den lame:

11 "Res dig, ta din bädd och gå hem!"

12 Då reste mannen sig upp, och genast tog han sin bädd och gick ut inför ögonen på dem alla. Och alla blev utom sig av häpnad och prisade Gud och sade: "Vi har aldrig sett något liknande!"

Jesus hos tullindrivare och syndare

13 Än en gång gick Jesus längs sjön. Allt folket kom till honom, och han undervisade dem.

14 När han gick vidare såg han Levi, Alfeus son, sitta vid tullhuset. Han sade till honom: "Följ mig!" Då reste sig Levi och följde honom.

15 När Jesus sedan låg till bords i hans hus, var det många tullindrivare och syndare som låg till bords tillsammans med honom och hans lärjungar. Det var många som följde honom.

1:40 Matt 8:2f, Luk 5:12f. **1:40 spetälsk** Bärare av en smittsam, långsamt dödande hudsjukdom. Den drabbade ansågs som "oren" och var därför utestängd från folkgemenskapen (3 Mos 13:45f). **1:43** Mark 7:36. **1:44** 3 Mos 14:2f. **1:44 visa dig för prästen** för att bli friskförklarad och återupptagen i folkets gemenskap (se 3 Mos 14:2f). **2:1** Matt 9:1f, Luk 5:17f. **2:7** Jes 43:25. **2:10 Människosonen** Jesu dubbeltydiga titel: ordet är synonymt med "människa" (jfr Ps 8:5) men syftar också på profetians himmelska kungagestalt (Dan 7:13f). **2:11 ta din bädd** Troligen en sovmatta som enkelt rullades ihop. **2:14 Levi** kallades också Matteus (Matt 9:9). **2:15** Matt 9:10f, Luk 5:29f. **2:15 tullindrivare och syndare** Tullindrivare drev in skatt åt den romerska ockupationsmakten och berikade ibland sig själva på folkets bekostnad (Luk 3:13, 19:8). De var därför illa sedda bland judarna. **2:15 låg till bords** Vid finare måltider åt man halvliggande på divaner enligt grekisk sed.

¹⁶ De skriftlärda bland fariseerna fick se att han åt med syndare och tullindrivare, och de frågade hans lärjungar: "Varför äter han med tullindrivare och syndare?"

¹⁷ Jesus hörde det och sade till dem: "Det är inte de friska som behöver läkare, utan de sjuka. Jag har inte kommit för att kalla rättfärdiga, utan syndare."

Jesus och fastan

¹⁸ Johannes lärjungar och fariseerna fastade. Då kom några och frågade Jesus: "Varför fastar Johannes lärjungar och fariseernas lärjungar, men inte dina lärjungar?"

¹⁹ Jesus svarade: "Bröllopsgästerna kan väl inte fasta medan brudgummen är hos dem? Så länge de har brudgummen hos sig kan de inte fasta.

²⁰ Men det ska komma dagar när brudgummen tas ifrån dem, och då, på den dagen, kommer de att fasta.

²¹ Ingen syr fast en lapp av okrympt tyg på en gammal mantel. I så fall river det nya tyget bort ännu mer från den gamla manteln och revan blir värre.

²² Och ingen håller nytt vin i gamla säckar. I så fall spränger vinet säckarna och både vinet och säckarna förstörs. Nej, nytt vin håller man i nya säckar."

Jesus är sabbatens Herre

²³ En sabbat gick Jesus genom några sädesfält, och hans lärjungar började rycka av axen där de gick.

²⁴ Då sade fariseerna till honom: "Se! Varför gör de sådant som inte är tillåtet på sabbaten?"

²⁵ Han svarade: "Har ni aldrig läst vad David gjorde när han och hans män var i nöd och blev hungriga?"

²⁶ Han gick in i Guds hus på översteprästen Ebjatars tid och åt skådebröden, som bara prästerna får äta, och gav dessutom till dem som var med honom."

²⁷ Sedan sade han till dem: "Sabbaten skapades för människan och inte människan för sabbaten.

²⁸ Alltså är Människosonen Herre också över sabbaten."

3

¹ En annan gång gick Jesus till synagogan, och där fanns en man som hade en förtvinad hand.

² De vaktade noga på Jesus för att se om han skulle bota honom på sabbaten, för de ville få något att anklaga honom för.

³ Han sade till mannen med den förtvinade handen: "Ställ dig här i mitten."

⁴ Sedan frågade han dem: "Är det tillåtet att göra gott på sabbaten eller att göra ont? Att rädda liv eller att döda?" Men de teg.

⁵ Då såg han sig omkring med vrede, bedrövad över deras hårda hjärtan, och sade till mannen: "Räck fram din hand." Han räckte fram sin hand, och den var nu återställd.

2:16 fariseerna En folklig lagfromhetsrörelse som lade stor vikt vid religiösa renhetsregler (7:1f) och vakade över den religiösa ordningen i landet (Joh 1:24f). **2:16 äter ... med tullindrivare och syndare** Fariseerna undvek måltidsgemenskap med dem som inte höll lika strikt på lagens renhetsregler (jfr Gal 2:12). **2:17** Luk 5:32, 19:10, 1 Tim 1:15. **2:18** Matt 9:14, Luk 5:33f. **2:18 fastade** Se not till Matt 6:16. **2:22 nytt vin i gamla säckar** Druvsaften jäste i täta skinnsäckar som spändes ut vid jäsningen (jfr Job 32:19). Efteråt kunde skinnet inte återanvändas till en andra jäsning. **2:23** Luk 6:1f. **2:23 rycka av axen** Att plocka från en annans åker var tillåtet enligt Mose lag (5 Mos 23:25), men fariseerna definierade det som skördearbete och förbjöd det under sabbaten. **2:24** 2 Mos 20:10. **2:25** 1 Sam 21:1f. **2:26** 3 Mos 24:9. **2:26 på översteprästen Ebjatars tid** Ebjatar var son till prästen Ahimelek (1 Sam 21:1f) och blev Davids överstepräst under hans tid i exil (1 Sam 23:6f). Annan översättning: "i stycket om översteprästen Ebjatar" (1 Sam 21-23). **2:26 skådebröden** Bröd som lades fram varje vecka i helgedomen som ett ständigt offer inför Guds ansikte (1 Sam 21:6, 2 Mos 25:30, 3 Mos 24:5f). **3:1** Matt 12:9f, Luk 6:6f.

⁶ Men fariseerna gick ut och började genast göra upp planer med herodianerna för att döda honom.

Stora skaror följer Jesus

⁷ Jesus och hans lärjungar drog sig undan ner mot sjön, och en stor skara från Galileen följde efter. Också från Judeen,

⁸ Jerusalem, Idumeen och från andra sidan Jordan och området runt Tyrus och Sidon kom folk till honom i stora skaror när de hörde talas om allt han gjorde.

⁹ Jesus sade åt sina lärjungar att hålla en båt redo för honom så att han inte skulle bli trängd av folkmassan,

¹⁰ för han botade så många att alla som led av någon plåga trängde sig in på för att få röra vid honom.

¹¹ När de orena andarna såg honom, kastade de sig ner för honom och ropade: "Du är Guds Son!"

¹² Men han förbjöd dem strängt att avslöja vem han var.

Jesus utser tolv apostlar

¹³ Jesus gick sedan upp på berget och kallade till sig dem som han hade utvalt, och de kom till honom.

¹⁴ Han utsåg tolv som han kallade apostlar. De skulle vara med honom, och han skulle sända ut dem att predika

¹⁵ och ha makt att driva ut onda andar.

¹⁶ Han utsåg dessa tolv: Simon, som han gav namnet Petrus,

¹⁷ Jakob, Sebedeus son, och Johannes, Jakobs bror – dem kallade han Boanerges, det betyder Åskans söner –

¹⁸ dessutom Andreas, Filippus, Bartolomeus, Matteus, Tomas, Jakob, Alfeus son, Taddeus, Simon seloten

¹⁹ och Judas Iskariot, han som förrådde honom.

Jesu gärning eller Satans

²⁰ Sedan kom Jesus hem. På nytt samlades så mycket folk att de inte ens fick tid att äta.

²¹ När hans anhängare fick höra om det gick de ut för att ta hand om honom, eftersom man sade att han var från sina sinnen.

²² De skriftlärdade som hade kommit ner från Jerusalem sade: "Han är besatt av Beelsebul. Det är med de onda andarnas furste som han driver ut andarna."

²³ Då kallade han dem till sig och talade till dem i liknelser: "Hur skulle Satan kunna driva ut Satan?"

²⁴ Om ett rike är splittrat kan det riket inte bestå,

²⁵ och om en familj är splittrad kan den familjen inte bestå.

²⁶ Om nu Satan skulle gå i strid med sig själv och bli splittrad kan han inte bestå, det är slut med honom.

3:6 herodianerna Personer som stödde Herodes kungaätt. De utgjorde inte något organiserat parti och namnet finns inte belagt utanför NT. **3:7** Luk 6:17f. **3:8** Matt 4:25. **3:8 Idumeen** Bergstrakterna söder om Judeen.

3:11 Luk 4:41. **3:12** Mark 1:25. **3:13** Matt 10:1f, Luk 6:12f. **3:14 apostlar** Sändebud med fullmakt att representera sin uppdragsgivare (Matt 10:40). **3:16** Joh 1:42. **3:16 Petrus ... Judas Iskariot** Se noter till Matt 10:2-4. **3:17** Luk 9:54. **3:17 Boanerges** Kanske en återgivning av hebreiskans *bne réges*, "tumultets söner", eller av andra hebreiska ord för "vrede" eller "skaka" (jfr Luk 9:54). Samtidigt påminner stavningen om grek. *boán*, "ropa", och *ergés*, "aktiv". **3:18 seloten** Seloterna (av grekiskans *zélōs*, iver, jfr engelskans "zeal") var nationalisterna som ivrade för uppror mot romarna. I denna vers används deras hebreiska namnform, *kananaíos*. **3:20 hem** till Petrus hus, Jesu temporära bostad i Kapernaum (Matt 8:14, 17:25, Joh 2:12).

3:22 Matt 12:24, Luk 11:15. **3:22 Beelsebul** Judiskt namn för djävulen, de onda andarnas furste. Alternativ form för hebr. *Baal-Zebúb*, "flugornas herre" som tillbads bland filisteerna i Ekron (2 Kung 1:2f). **3:23** Matt 12:25f, Luk 11:17f.

²⁷ Ingen kan gå in i den starkes hus och plundra honom på det som är hans utan att först binda den starke. Sedan kan han plundra hans hus.

²⁸ Jag säger er sanningen: Alla synder och hädelser ska människorna få förlåtelse för, hur de än hädar.

²⁹ Men den som hädar den helige Ande får aldrig någonsin förlåtelse utan är skyldig till evig synd."

³⁰ De hade ju sagt att han hade en oren ande.

Jesu familj

³¹ Nu kom hans mor och hans bröder. De stannade utanför och sände bud till honom och kallade på honom.

³² Folket som satt omkring honom sade: "Se! Din mor och dina bröder är här utanför och frågar efter dig."

³³ Han svarade: "Vem är min mor? Och vilka är mina bröder?"

³⁴ Han såg på dem som satt runt omkring honom och sade: "Här är min mor och mina bröder.

³⁵ Den som gör Guds vilja är min bror och min syster och min mor."

4

Liknelsen om såningsmannen

¹ Sedan började han undervisa vid sjön igen. Då samlades så mycket folk runt honom att han steg i en båt och satt i den ute på sjön medan allt folket stod på stranden.

² Han lärde dem mycket i liknelser, och i sin undervisning sade han till dem:

³ "Lyssna! En såningsman gick ut för att så.

⁴ När han sådde föll en del vid vägen, och fåglarna kom och åt upp det.

⁵ En del föll på stenig mark där det inte hade mycket mylla, och det kom upp snabbt eftersom det inte hade djup jord.

⁶ Men när solen steg sveddes det, och eftersom det saknade rot vissnade det bort.

⁷ En del föll bland tistlar, och tistlarna sköt upp och kvävde det så att det inte gav någon skörd.

⁸ Men en del föll i god jord, och det sköt upp och växte och gav skörd, trettiofalt och sextiofalt och hundrafalt."

⁹ Och han sade: "Hör, du som har öron att höra med!"

¹⁰ När han blev ensam, frågade de tolv och de andra som var med honom om liknelserna.

¹¹ Då sade han till dem: "Ni har fått del i Guds rikes hemlighet. Men de som står utanför får allt i liknelser,

¹² för att de ska *se och se och ändå inte se, och höra och höra och ändå inte förstå, så att de inte vänder om och får förlåtelse.*"

LiknelSENS innebörd

¹³ Han sade sedan till dem: "Förstår ni inte den här liknelsen? Hur ska ni då kunna förstå några liknelser alls?"

¹⁴ Såningsmannen sår ordet.

¹⁵ De vid vägen är de hos vilka ordet sås, men när de hör det kommer genast Satan och tar bort ordet som är sått i dem.

¹⁶ De som sås på stenig mark är de som genast tar emot ordet med glädje när de hör det,

3:28 Matt 12:31f, Luk 12:10, 1 Joh 5:16. **3:28 Jag säger er sanningen** Ordagrant: "Amen, jag säger er". Hebr. *amen* betyder närmast "sant", " trovärdigt". Jesus använder uttrycket ofta och kallar sig själv för "Amen" (Upp 3:14) och sanningen själv (Joh 14:6). **3:31** Matt 12:46f, Luk 8:19f. **3:35** Joh 15:14. **4:1** Matt 13:1. **4:2** Luk 8:4. **4:3** Matt 13:3f, Luk 8:5f. **4:8 hundrafalt** En övernaturligt rik skörd (jfr 1 Mos 26:12). I förmodern tid har svenska skördar normalt gett mindre än tiofalt jämfört med utsädet. **4:10** Matt 13:10f, Luk 8:9f. **4:12** Jes 6:9f, Joh 12:40, Apg 28:26f. **4:12** Jes 6:9-10.

17 men de har ingen rot inom sig utan tror bara för en tid. När de sedan möter lidande eller förföljelse för ordets skull så kommer de genast på fall.

18 Hos andra sås säden bland tistlar. Det är de som hör ordet,

19 men världsliga bekymmer, bedräglig rikedom och begär efter annat kommer in och kväver ordet så att det blir utan frukt.

20 Men de hos vilka säden faller i god jord, det är de som hör ordet och tar emot det och bär frukt, trettiofalt och sextiofalt och hundrafalt."

21 Han sade också till dem: "Ett ljus bärs väl inte in för att sättas under skäppan eller under bänken? Sätter man det inte på hållaren?"

22 Det finns inget dolt som inte ska uppenbaras, och inget gömt som inte ska bli synligt.

23 Hör, du som har öron att höra med!"

24 Och han sade: "Var noga med vad ni hör! Med det mått som ni mäter med ska det mätas upp åt er. Och ännu mer ska ni få,

25 för den som har ska få, men den som inte har ska bli fråntagen också det han har."

Liknelsen om den växande säden

26 Jesus sade: "Guds rike är som när en man sår säd i jorden.

27 Han sover och stiger upp, natt blir dag och säden växer och skjuter i höjden, han vet inte hur.

28 Av sig själv ger jorden gröda: först strå, sedan ax och sedan moget vete i axet.

29 Och när grödan är mogen låter han genast skäran gå, för skördetiden är inne."

Liknelsen om senapskornet

30 Han sade också: "Vad ska vi likna Guds rike vid? Vilken liknelse ska vi använda?"

31 Det är som ett senapskorn. När man sår det är det minst av alla frön på jorden.

32 Men när det blivit sått, växer det upp och blir större än alla andra köksväxter och får så stora grenar att himlens fåglar kan bygga bo i dess skugga."

33 Med många sådana liknelser predikade han ordet för dem, på ett sådant sätt att de kunde förstå.

34 Han talade bara i liknelser till dem. Men när han var ensam med sina lärjungar förklarade han allt.

Jesus stillar stormen

35 På kvällen samma dag sade Jesus till sina lärjungar: "Vi far över till andra sidan."

36 De lämnade folket och tog med honom i båten som han var. Även andra båtar följde med.

37 Då kom en stark stormvind, och vågorna slog in i båten så att den höll på att fyllas.

38 Själv låg han i aktern på en dyna och sov. De väckte honom och sade: "Mästare! Bryr du dig inte om att vi går under?"

39 Han vaknade och talade strängt till vinden och sade till sjön: "Tig! Var tyst!" Då lade sig vinden och det blev alldeles stilla.

40 Han sade till dem: "Varför är ni rädda? Har ni fortfarande ingen tro?"

41 Då greps de av stor fruktan och sade till varandra: "Vem är han? Till och med vinden och sjön lyder ju honom!"

4:19 Mark 10:23, 1 Tim 6:9. 4:21 Matt 5:15, Luk 8:16f, 11:33. 4:21 **Ett ljus** Traditionell översättning. Troligen en oljelampa (vaxljus uppfanns först senare). 4:21 **skäppan** Ett sädesmått om ca 9 liter. 4:21 **bänken** Annan översättning: "sängen" eller "divanen". 4:22 Matt 10:26, Luk 12:2. 4:24 Matt 7:2. 4:25 Matt 25:29, Luk 19:26. 4:30 Matt 13:31f, Luk 13:18f. 4:31 **senapskorn** Det minsta (1-2 mm) av alla frön som såddes av jordbrukare i Israels land. Senapsplantan (*brassica nigra*) kan fullvuxen nå en höjd av nästan tre meter. 4:33 **på ett sådant sätt att de kunde förstå** Annan översättning: "så mycket som de klarade att höra". 4:34 Matt 13:34. 4:35 Matt 8:18, 23f, Luk 8:22f. 4:36 **som han var** Annan översättning: "där han var" (i båten från vilken han predikade, jfr vers 1). 4:38 **Mästare** Annan översättning: "Lärare" (hederstitel, jfr latinets "magister"). 4:41 2 Mos 14:21, Ps 65:8, 89:10, 107:29.

5

Jesus botar en besatt

¹ Så kom de över till gerasenernas område på andra sidan sjön.

² När Jesus steg ur båten, kom en man emot honom från gravarna. Han hade en oren ande

³ och bodde bland gravarna. Ingen kunde binda honom längre, inte ens med kedjor.

⁴ Flera gånger hade han blivit bunden med fotbojor och kedjor, men han hade slitit av kedjorna och brutit sönder bojorna. Ingen var stark nog att rå på honom.

⁵ Ständigt, natt och dag, höll han till bland gravarna och uppe i bergen och skrek och sargade sig själv med stenar.

⁶ När han nu fick se Jesus på långt håll, kom han springande och föll ner för honom

⁷ och skrek högt: "Vad har du med mig att göra, Jesus, den högste Gudens Son? Lova mig inför Gud att du inte plågar mig!"

⁸ Jesus hade nämligen just sagt till honom: "Du orena ande, far ut ur mannen!"

⁹ Nu frågade han honom: "Vad är ditt namn?" Mannen svarade: "Mitt namn är Legion, för vi är många."

¹⁰ Och han bad gång på gång att Jesus inte skulle driva bort dem från området.

¹¹ Där gick en stor svinhjord och betade vid berget.

¹² Andarna bad honom: "Skicka oss till svinen, så att vi kan fara in i dem!"

¹³ Det tillät han. De orena andarna for ut ur mannen och in i svinen, och hjorden rusade utför branten ner i sjön. Det var ungefär två tusen svin som drunknade i sjön.

¹⁴ De som vaktade dem flydde och berättade om det i staden och ute på landet, och man gick för att se vad som hade hänt.

¹⁵ När de kom till Jesus och såg den besatte som hade haft legionen sitta där, klädd och vid sina sinnen, blev de rädda.

¹⁶ De som var ögonvittnen berättade för folket vad som hade hänt med den besatte och med svinen.

¹⁷ Då bad de att Jesus skulle lämna deras område.

¹⁸ När han steg i båten, bad mannen som hade varit besatt om att få följa med honom.

¹⁹ Men Jesus lät honom inte göra det utan sade: "Gå hem till de dina och berätta för dem om allt som Herren har gjort med dig och hur han förbarmat sig över dig."

²⁰ Då gick mannen och började ropa ut över hela Dekapolis allt som Jesus hade gjort med honom. Och alla var förundrade.

Jairus dotter och den sjuka kvinnan

²¹ När Jesus var tillbaka med båten på andra sidan samlades en stor folkskara hos honom där han var vid sjön.

²² En synagogföreståndare som hette Jairus kom dit, och när han fick se Jesus föll han ner för hans fötter

²³ och bad honom enträget: "Min dotter är döende. Kom och lägg händerna på henne så att hon blir frisk och får leva."

²⁴ Då gick Jesus med honom.

Mycket folk följde efter och trängde sig inpå honom.

²⁵ Där fanns en kvinna som hade haft blödningar i tolv år.

²⁶ Hon hade fått lida mycket hos många läkare och lagt ut allt hon ägde, men inget hade hjälpt, hon blev bara sämre.

5:1 Matt 8:28f, Luk 8:26f. **5:1 gerasenernas område** Andra handskrifter: "gadarenernas område" (jfr Matt 8:28). Både Gerasa och Gadara var grekiska städer i samma område strax sydost om Galileiska sjön. **5:9 Legion** En romersk armé med omkring 6000 man. **5:20 Dekapolis** Grek. "Tiostad", ett förbund av tio grekiskspråkiga städer öster om Jordan. **5:21** Matt 9:1f, Luk 8:40. **5:22** Matt 9:18f, Luk 8:41f. **5:23 frisk** Annan översättning: "frälst" (även i vers 28). **5:25** Matt 9:20f, Luk 8:43f.

²⁷ Hon hade hört talas om Jesus, och nu kom hon bakifrån i folkmassan och rörde vid hans mantel,

²⁸ för hon tänkte: "Om jag så bara får röra vid hans kläder blir jag frisk."

²⁹ Genast stannade hennes blödning, och hon kände i kroppen att hon var botad från sin plåga.

³⁰ Jesus märkte genast inom sig att det hade gått ut kraft från honom, och han vände sig om i folkmassan och frågade: "Vem rörde vid mina kläder?"

³¹ Hans lärjungar sade till honom: "Du ser hur folket tränger sig in på dig, och så frågar du: Vem rörde vid mig?"

³² Men han fortsatte att se sig omkring efter henne som hade gjort det.

³³ Kvinnan visste vad som hade hänt med henne, och hon kom rädd och darrande fram och föll ner för honom och berättade hela sanningen för honom.

³⁴ Då sade han till henne: "Min dotter, din tro har frälst dig. Gå i frid och var frisk och fri från din plåga."

³⁵ Medan han ännu talade kom några från synagogföreståndarens hus och sade: "Din dotter är död. Varför besvara Mästaren mer?"

³⁶ Men Jesus fäste sig inte vid deras ord utan sade till föreståndaren: "Var inte rädd. Bara tro."

³⁷ Han lät ingen följa med utom Petrus, Jakob och hans bror Johannes,

³⁸ och de kom till föreståndarens hus. Där såg han upprörda människor som grät och klagade högt.

³⁹ Han gick in och sade till dem: "Varför är ni upprörda och gråter? Flickan är inte död. Hon sover."

⁴⁰ Då hånskrattade de åt honom.

Men han skickade ut allesammans, tog med sig barnets far och mor och sina lärjungar och gick in dit där barnet låg.

⁴¹ Och han tog barnets hand och sade till henne: "*Talitha koum!*" Det betyder: "Flicka, jag säger dig, stå upp!"

⁴² Genast reste sig flickan och började gå omkring – hon var tolv år – och de blev helt utom sig av häpnad.

⁴³ Men han befallde dem strängt att inte låta någon få veta det. Sedan sade han åt dem att ge henne något att äta.

6

Jesus förkastas i sin hemstad

¹ Han gick därifrån och kom till sin hemstad, och hans lärjungar följde honom.

² När det blev sabbat började han undervisa i synagogan. Många som hörde honom häpnade och sade: "Var får han detta ifrån? Och vad är det för visdom han fått? Och vilka kraftgärningar han gör med sina händer!"

³ Är det inte snickaren, Marias son, bror till Jakob och Joses och Judas och Simon? Bor inte hans systrar här hos oss?" Och de tog anstöt av honom.

⁴ Men Jesus sade till dem: "En profet föraktas inte utom i sin hemstad, sin släkt och sin egen familj."

⁵ Han kunde inte göra någon kraftgärning där, utom att bota några få sjuka genom att lägga händerna på dem.

5:30 Matt 14:36, Luk 6:19. **5:34** Mark 10:52. **5:35** Luk 8:49f. **5:38** Matt 9:23f. **5:39** Joh 11:11. **6:1** Matt 13:53f, Luk 4:16f. **6:3** Joh 6:42. **6:3 Jakob** Halvbror till Jesus, troligen troende först efter uppståndelsen (Joh 7:5, 1 Kor 15:7). Han blev sedan ledare för församlingen i Jerusalem (Apg 15:13) och författare till Jakobsbrevet. **6:3 Judas** Annan halvbror till Jesus, längre fram en kristen ledare och författare till Judasbrevet. **6:3 hans systrar** Enligt senare fornkyrklig tradition hette två systrar Maria och Salome. **6:4** Joh 4:44.

6 Och han var förundrad över deras otro.

Jesus sänder ut de tolv

Sedan gick Jesus ut i byarna där omkring och undervisade.

7 Och han kallade till sig de tolv och började sända ut dem två och två och gav dem makt över de orena andarna.

8 Han befälde dem att inte ta med sig något annat på vägen än en stav – varken bröd eller väska eller pengar i bältet.

9 Sandaler fick de ha, men inte två tunikor.

10 Han sade också till dem: "När ni kommer in i ett hus, så stanna där tills ni går vidare.

11 Och om man någonstans inte tar emot er eller lyssnar på er, så gå därifrån och skaka av dammet under era fötter som ett vittnesbörd mot dem."

12 De gick ut och predikade att människorna skulle omvända sig,

13 och de drev ut många onda andar och smorde många sjuka med olja och botade dem.

Johannes Döparens död

14 Jesu namn hade nu blivit känt, och kung Herodes fick höra att folk sade att Johannes Döparen hade uppstått från de döda och att det var därför dessa krafter verkade i honom.

15 En del sade att han var Elia, och andra att han var en profet liksom någon av profeterna.

16 När Herodes hörde detta sade han: "Det är Johannes, han som jag halshögg. Han har uppstått."

17 Herodes hade nämligen låtit gripa och binda Johannes och sätta honom i fängelse på grund av Herodias, hustru till hans bror Filippus. Herodes hade gift sig med henne,

18 men Johannes hade sagt till honom: "Det är inte tillåtet att du har din brors hustru."

19 Herodias hatade honom och ville döda honom, men hon kunde inte

20 eftersom Herodes hade respekt för Johannes. Han visste att Johannes var en rättfärdig och helig man, och skyddade honom. När han hörde honom blev han många gånger villrådig. Ändå lyssnade han gärna på honom.

21 Så kom en dag ett lämpligt tillfälle, när Herodes firade sin födelsedag med en fest för sina stormän och befälhavare och de främsta i Galileen.

22 Då kom Herodias dotter in och dansade, och Herodes och hans bordsgäster blev så förtjusta att kungen sade till flickan: "Be mig om vad du vill, så ska du få det."

23 Han svor på det och sade till henne: "Vad du än ber om ska jag ge dig, ända till hälften av mitt rike."

24 Då gick hon ut och frågade sin mor: "Vad ska jag be om?" Hon svarade: "Johannes Döparens huvud."

25 Flickan skyndade genast in till kungen och bad: "Jag vill att du genast ger mig Johannes Döparens huvud på ett fat!"

26 Kungen blev djupt bedrövad, men för edens och gästernas skull ville han inte neka henne.

27 Han skickade genast i väg en bödel och befälde honom att hämta Johannes Döparens huvud. Denne gick då bort och halshögg honom i fängelset.

28 Och han bar fram hans huvud på ett fat och gav det åt flickan, och flickan gav det åt sin mor.

6:6 Matt 9:35. 6:7 Matt 10:1, Mark 3:13f, Luk 9:1f. 6:8 Matt 10:9f. 6:9 **tunikor** En lång- eller kortärmad och knälång skjorta som bars av både män och kvinnor. 6:11 Apg 13:51. 6:13 Jak 5:14. 6:14 Matt 14:1f, Luk 9:7f. 6:14 **kung Herodes** Egentligen endast lokal härskare över Galileen (se not till Matt 14:1). 6:17 Luk 3:19f. 6:17 **Herodias** var brorsdotter till Herodes Antipas och dessutom gift med hans andre halvbror Filippus. Hennes skandalösa relation med Herodes drog landet i krig med nabateerna. 6:18 **inte tillåtet** enligt Mose lag (3 Mos 18:16). 6:20 Matt 21:26. 6:20 **blev han många gånger villrådig** Andra handskrifter: "gjorde han många saker".

²⁹ När Johannes lärjungar fick höra det, kom de och hämtade hans döda kropp och lade den i en grav.

Jesus mättar fem tusen

³⁰ Apostlarna samlades nu hos Jesus och berättade för honom allt vad de hade gjort och vad de hade undervisat om.

³¹ Han sade till dem: "Kom med till en öde plats där ni kan få vara ensamma och vila er lite." Det var så många som kom och gick att de inte ens fick tid att äta.

³² De gav sig av i båten till en öde plats för att få vara för sig själva.

³³ Men folk såg att de for iväg och många fick veta det, och de skyndade dit till fots från alla städerna och kom fram före dem.

³⁴ När Jesus steg ur båten såg han en stor skara människor. Han förbarmade sig över dem, för de var som får utan herde, och han undervisade dem grundligt.

³⁵ Timmen var redan sen när hans lärjungar kom till honom och sade: "Platsen här är ödslig och timmen är redan sen.

³⁶ Skicka i väg dem, så att de kan gå till gårdarna och byarna här omkring och köpa sig något att äta."

³⁷ Men han svarade: "Ge ni dem att äta." De frågade honom: "Ska vi gå och köpa bröd för tvåhundra denarer och ge dem att äta?"

³⁸ Han sade till dem: "Hur många bröd har ni? Gå och se efter." De tog reda på det och sade: "Fem bröd och två fiskar."

³⁹ Då befallde han att de skulle låta alla slå sig ner i gröngräset i skilda matlag,

⁴⁰ och de satte sig ner i grupper om hundra eller femtio.

⁴¹ Och han tog de fem bröden och de två fiskarna, såg upp mot himlen, tackade Gud, bröt bröden och gav åt sina lärjungar för att de skulle sätta fram åt folket. Han delade också ut av de två fiskarna åt dem alla.

⁴² Och alla åt och blev mätta,

⁴³ och man plockade tolv korgar fulla med brödbitar och fisk.

⁴⁴ Det var fem tusen män som hade ätit.

Jesus går på vattnet

⁴⁵ Strax därefter befallde Jesus sina lärjungar att stiga i båten och fara i förväg över till Betsaida, medan han själv sände i väg folket.

⁴⁶ Och när han hade tagit farväl av dem, gick han upp på berget för att be.

⁴⁷ På kvällen var båten mitt ute på sjön, och Jesus var ensam kvar på land.

⁴⁸ Han såg hur lärjungarna slet med rodden, för de hade vinden emot sig. Mot slutet av natten kom han till dem, gående på sjön, och han skulle just gå förbi dem.

⁴⁹ När de fick se honom gå på sjön trodde de att det var ett spöke, och de skrek,

⁵⁰ för alla såg honom och blev förskräckta. Men han talade genast med dem och sade till dem: "Var lugna. Det *Är Jag*. Var inte rädda."

⁵¹ Sedan steg han upp till dem i båten, och vinden lade sig. De var helt utom sig av häpnad,

⁵² för de hade inte förstått detta med bröden. Deras hjärtan var förhårdade.

Jesus botar sjuka i Gennesaret

6:30 Matt 14:13f, Luk 9:10f, Joh 6:5f. **6:31** Mark 3:20. **6:34** 4 Mos 27:17, Hes 34:5, Matt 9:36. **6:35** Matt 15:32f, Mark 8:1f. **6:37 tvåhundra denarer** Motsvarade åtta månadslöner för den enkla arbetaren. **6:41 tackade Gud** Den judiska bordsbönen som troligen användes redan på Jesu tid lyder än idag: "Lovad är du, Herre vår Gud, världens Kung som frambringar bröd ur jorden" (jfr Ps 104:14). **6:44 ätit** Andra handskrifter: "ätit av bröden". **6:45** Matt 14:22f, Joh 6:16f. **6:45 Betsaida** Fiskeby nära det grekisktalande Dekapolis, hemstad för Petrus, Andreas och Filippus (Joh 1:44, 12:21). **6:48 Mot slutet av natten** Ordagrant: "vid fjärde nattvåkten", nattens sista fjärdedel. **6:50 Det Är Jag** Ordagrant: "Jag Är" (en anspelning på Guds namn JHVH, jfr Joh 8:24 med not). **6:51** Mark 4:39.

⁵³ När de hade kommit över sjön nådde de land vid Gennesaret och lade till där.

⁵⁴ Så snart de steg ur båten kände folk igen Jesus,

⁵⁵ och folk skyndade ut i hela den trakten och började bära de sjuka på bårar till platsen där de hörde att han var.

⁵⁶ Överallt där han gick in, i byar, städer eller gårdar, lade man de sjuka på de öppna platserna och bad honom att de bara skulle få röra vid hörntofsen på hans mantel. Och alla som rörde vid honom blev friska.

7

Guds bud eller människors stadgar

¹ Fariseerna och några skriftlärda som hade kommit från Jerusalem samlades runt honom.

² De hade sett att några av hans lärjungar åt med orena händer, alltså utan att ha tvättat dem.

³ Fariseerna och alla andra judar äter nämligen inte utan att först tvätta händerna med en handfull vatten. De håller fast vid de äldstes stadgar.

⁴ Och när de kommer från torget äter de inte utan att först ha tvättat sig. Det finns många andra traditioner som de håller fast vid, som att skölja bägare, kannor och kopparkärl.

⁵ Fariseerna och de skriftlärda frågade honom: "Varför följer inte dina lärjungar de äldstes stadgar utan äter med orena händer?"

⁶ Han svarade dem: "Jesaja profeterade rätt om er, ni hycklare. Det står skrivet: *Detta folk ärar mig med sina läppar, men deras hjärtan är långt ifrån mig.*

⁷ *Deras vörndnad för mig är meningslös, för lärorna de lär ut är människobud.*

⁸ Ni överger Guds bud och håller er till människors stadgar."

⁹ Han sade också till dem: "Ni upphäver skickligt Guds bud för att upprätthålla era egna stadgar.

¹⁰ Mose har sagt: *Hedra din far och din mor*, och: *Den som förbannar sin far eller sin mor ska straffas med döden.*

¹¹ Men ni påstår att om någon säger till sin far eller mor: Det du kunde fått som hjälp av mig låter jag i stället bli 'korban', alltså en tempelgåva,

¹² då tillåter ni inte längre att han gör något för sin far eller mor.

¹³ Ni upphäver Guds ord genom era stadgar som ni för vidare. Och ni gör många andra liknande saker."

¹⁴ Jesus kallade till sig folket igen och sade: "Lyssna på mig allihop och förstå:

¹⁵ Inget som går in i människan utifrån kan göra henne oren. Det är det som kommer ut ur människan som gör henne oren."

¹⁷ När han hade lämnat folket och kommit inomhus, frågade hans lärjungar honom om liknelsen.

6:53 Matt 14:34f. **6:56 hörntofsen** En symbol för Guds bud som bars på manteln (4 Mos 15:38f). **6:56 friska** Annan översättning: "frälsta". **7:1** Matt 15:1f. **7:2** Luk 11:38. **7:2 åt** Ordagrant: "åt brödet" (även i vers 5), ett vanligt hebreiskt uttryck för en hel måltid (jfr t ex 1 Mos 31:54, 43:25). **7:3 med en handfull vatten** Ordagrant: "med en näve" (en symbolisk mängd vatten). Andra handskrifter: "ofta". **7:3 de äldstes stadgar** Tolkning och tillämpning av Mose lag som hade växt fram bland de skriftlärda efter den babyloniska fångenskapen. Fariseerna betraktade dem som lika bindande som Guds lag i Skriften, medan Jesus liksom saddukeerna såg dem som enbart människors bud. **7:4 tvättat sig** Annan översättning: "badat" (grek. *baptísontai*). Jfr 3 Mos 15. En samvetsgrann farisé som kom i beröring med någon som inte följde renhetsreglerna, t ex en hedning på torget, skulle rena sig innan han åt. **7:4 kopparkärl** Andra handskrifter tillägger: "och bänkar" (jfr 3 Mos 15:4). **7:6** Matt 15:8f. **7:6 hycklare** Annan översättning: "skådespelare". **7:7** Jes 29:13. **7:10** 2 Mos 20:12, 21:17. **7:10** 2 Mos 20:12, 21:17. **7:11 tempelgåva** Egendom kunde förklaras invigd åt Gud (hebr. *korbán*, se t ex 4 Mos 7:3). Därmed hade man enligt de äldstes stadgar löst sig från förpliktelsen att hjälpa sina föräldrar. **7:14** Matt 15:10f. **7:15** Tit 1:15. **7:15** En del handskrifter tillägger (vers 16): "Hör, du som har öron att höra med!" **7:17** Matt 15:15f.

18 Han svarade dem: "Så ni förstår inte heller? Inser ni inte att inget som går in i människan utifrån kan göra henne oren,

19 eftersom det inte går in i hennes hjärta utan ner i magen och ut på avträdet?" Därmed förklarade han all mat ren.

20 Och han fortsatte: "Det är det som kommer ut ur människan som gör henne oren.

21 Inifrån, från människornas hjärtan, kommer de onda tankarna: sexuell omoral, stöld, mord,

22 äktenskapsbrott, girighet, ondska, svek, orgier, avund, hädelse, högmod och dårskap.

23 Allt detta onda kommer inifrån och gör människan oren."

En hednisk kvinnas tro

24 Sedan gick han därifrån och kom till trakten runt Tyrus. Där gick han in i ett hus. Han ville inte att någon skulle få veta det, men det gick inte att hålla hemligt.

25 En kvinna vars dotter hade en oren ande fick höra om honom, och hon kom genast och föll ner för hans fötter.

26 Det var en grekisktalande kvinna av syrisk-fenicisk härkomst. Hon bad att Jesus skulle driva ut den onda anden ur hennes dotter.

27 Jesus sade till henne: "Låt först barnen få äta sig mätta. Det är inte rätt att ta brödet från barnen och kasta det åt hundarna."

28 Hon svarade honom: "Herre, även hundarna under bordet äter av barnens smulor."

29 Då sade han till henne: "För det svarets skull säger jag dig: Gå hem, den onda anden har lämnat din dotter."

30 Och hon gick hem och fann barnet liggande på sängen. Den onda anden var borta.

Jesus botar en dövstum

31 Därefter lämnade han trakten runt Tyrus och gick över Sidon och sedan genom Dekapolisområdet till Galileiska sjön.

32 Man kom till honom med en som var döv och knappt kunde tala och bad att han skulle lägga handen på honom.

33 Då tog han honom åt sidan, bort från folket. Han stoppade fingrarna i hans öron, spottade och rörde vid hans tunga.

34 Sedan såg han upp mot himlen, suckade och sade: "*Effata!*" – det betyder: Öppna dig!

35 Genast öppnades hans öron och hans tunga löstes, och han talade tydligt och klart.

36 Jesus förbjöd dem att tala om det för någon. Men ju mer han förbjöd dem, desto ivrigare berättade de.

37 Och folk blev helt utom sig av häpnad och sade: "Allt han har gjort är gott! Han får till och med de döva att höra och de stumma att tala."

8

Jesus mättar fyra tusen

1 Vid den tiden hände det återigen att mycket folk hade samlats, och de hade inget att äta. Då kallade Jesus till sig sina lärjungar och sade till dem:

2 "Jag lider med folket. Nu har de varit hos mig i tre dagar, och de har inget att äta.

3 Skickar jag hem dem hungriga blir de utmattade på vägen. Några av dem kommer långväga ifrån."

7:19 Rom 14:14, Tit 1:15. 7:19 **förklarade han all mat ren** Annan översättning: "blir all mat ren". 7:21 1 Mos 6:5, 8:21. 7:22 **avund** Ordagrant: "det onda ögat". 7:24 Matt 15:21f. 7:26 **syrisk-fenicisk** Fenicien motsvarade dagens Libanon, kustdelen av den romerska provinsen Syrien. 7:27 **först** Evangeliets välsignelser skulle först erbjudas barnen, dvs judarna (jfr Matt 15:24). Fenicien nåddes av evangeliet genom apostlarna några år senare (se Apg 11:19-20, 21:3-4). 7:31 Matt 15:29f. 7:36 Mark 1:43f. 7:37 1 Mos 1:31. 7:37 **Allt han har gjort är gott** Annan översättning: "Allt har han gjort väl". 8:1 Matt 15:32f, Mark 6:34f.

⁴ Hans lärjungar svarade honom: "Varifrån ska man få mat att mätta dem med här i ödemarken?"

⁵ Han frågade dem: "Hur många bröd har ni?" "Sju", svarade de.

⁶ Då befallde han folket att slå sig ner på marken. Han tog de sju bröden, tackade Gud, bröt dem och gav åt sina lärjungar för att de skulle dela ut dem, och de delade ut till folket.

⁷ De hade också några små fiskar, och han tackade Gud för dem och sade att också de skulle delas ut.

⁸ Och alla åt och blev mätta, och de plockade upp bitarna som blivit över, sju korgar.

⁹ Det var omkring fyra tusen där. Sedan sände han i väg dem.

Fariseerna begär tecken

¹⁰ Strax därefter steg han i båten med sina lärjungar och for till trakten av Dalmanuta.

¹¹ Fariseerna kom dit och började diskutera med honom. För att pröva honom begärde de ett tecken från himlen.

¹² Jesus suckade i sin ande och sade: "Varför begär det här släktet ett tecken? Jag säger er sanningen: Det här släktet kommer aldrig att få något tecken."

¹³ Och han lämnade dem och steg i båten igen och for över till andra sidan sjön.

Varning för hyckleriets surdeg

¹⁴ Lärjungarna hade glömt att ta med sig bröd. De hade bara ett enda bröd med sig i båten.

¹⁵ Då varnade Jesus dem och sade: "Se upp och akta er för fariseernas surdeg och för Herodes surdeg!"

¹⁶ De började då säga till varandra att de inte hade något bröd.

¹⁷ Jesus märkte det och frågade dem: "Varför säger ni att ni inte har bröd? Förstår ni fortfarande inte, fattar ni inte? Har ni förhärdade hjärtan,

¹⁸ ögon som inte ser och öron som inte hör? Kommer ni inte ihåg

¹⁹ när jag bröt de fem bröden åt fem tusen? Hur många korgar fulla med brödbitar fick ni då?" De svarade: "Tolv."

²⁰ "Och när jag bröt de sju bröden åt fyra tusen, hur många korgar fyllde ni då med brödbitar?" De svarade: "Sju."

²¹ Han sade till dem: "Förstår ni fortfarande inte?"

Jesus botar en blind

²² De kom till Betsaida. Där förde man fram en blind till Jesus och bad honom röra vid mannen.

²³ Då tog han den blindes hand och ledde honom ut ur byn. Sedan spottade han på hans ögon, lade händerna på honom och frågade: "Ser du något?"

²⁴ Han öppnade ögonen och sade: "Jag ser människorna, de går omkring men de ser ut som träd."

²⁵ Då lade Jesus händerna på hans ögon igen, och nu såg han bra och var återställd och såg allt tydligt och klart.

²⁶ Jesus skickade hem honom med orden: "Gå inte ens in i byn!"

Petrus bekännelse

²⁷ Sedan gick Jesus och hans lärjungar ut till byarna runt Caesarea Filippi. På vägen frågade han sina lärjungar: "Vem säger människorna att jag är?"

²⁸ De svarade: "Johannes Döparen. Men vissa säger Elia, och andra någon av profeterna."

²⁹ Då frågade han dem: "Och ni? Vem säger ni att jag är?" Petrus svarade honom: "Du är Messias."

8:7 tackade Gud för dem Annan översättning: "välsignade dem". Jfr not till 6:41 samt Ps 132:15. **8:10 Dalmanuta** En för oss okänd plats nära Magadan (Matt 15:39), som ofta identifieras med Magdala på Galileiska sjöns västkust. **8:11** Matt 12:38, Luk 11:16, Joh 6:30. **8:14** Matt 16:5f. **8:15** Luk 12:1. **8:17** Mark 6:52. **8:18** Jer 5:21. **8:19** Matt 14:17f, Mark 6:41f, Luk 9:13f, Joh 6:9f. **8:20** Matt 15:34f. **8:23** Mark 7:33, Joh 9:6. **8:27** Matt 16:13f, Luk 9:18f.

³⁰ Men Jesus befalld dem strängt att inte säga det till någon.

Jesus talar om sitt lidande

³¹ Sedan började Jesus undervisa dem: "Människosonen måste lida mycket och bli förkastad av de äldste och översteprästrarna och de skriftlärdade. Han måste bli dödad, och efter tre dagar uppstå igen."

³² Rakt på sak talade han om detta.

Då tog Petrus honom åt sidan och började tillrättavisa honom.

³³ Men Jesus vände sig om och såg på sina lärjungar och tillrättavisade Petrus med orden: "Gå bort från mig, Satan! Dina tankar är inte Guds utan människors."

Att följa Jesus

³⁴ Och han kallade till sig folket och sina lärjungar och sade till dem: "Om någon vill följa mig, ska han förneka sig själv och ta sitt kors och följa mig.

³⁵ Den som vill rädda sitt liv ska mista det, men den som mister sitt liv för min och för evangeliets skull ska rädda det.

³⁶ För vad hjälper det en människa om hon vinner hela världen men förlorar sin själ?

³⁷ Vad kan en människa ge till lösen för sin själ?

³⁸ Den som skäms för mig och mina ord i det här trolösa och syndiga släktet, honom ska också Människosonen skämmas för när han kommer i sin Fars härlighet med de heliga änglarna."

9

Jesus visar sin härlighet

¹ Jesus sade till dem: "Jag säger er sanningen: Några av dem som står här ska inte smaka döden förrän de fått se att Guds rike har kommit med kraft."

² Sex dagar därefter tog han med sig Petrus, Jakob och Johannes och förde dem upp på ett högt berg där de var ensamma. Och han förvandlades inför deras ögon.

³ Hans kläder blev skinande vita, så vita som ingen tygberedare på jorden kan bleka några kläder.

⁴ Och Mose och Elia visade sig för dem och samtalande med Jesus.

⁵ Då sade Petrus till Jesus: "Rabbi, det är gott för oss att vara här. Vi kan göra tre hyddor: en åt dig, en åt Mose och en åt Elia."

⁶ Han visste inte vad han skulle säga, så skräckslagna var de.

⁷ Då kom ett moln och sänkte sig över dem, och ur molnet hördes en röst: "Han är min älskade Son. Lyssna till honom!"

⁸ Och plötsligt, när de såg sig omkring, såg de inte längre någon där utom Jesus.

⁹ På vägen ner från berget befälld han dem att inte berätta för någon vad de hade sett förrän Människosonen uppstått från de döda.

¹⁰ De tog fasta på det ordet och diskuterade med varandra vad som menades med att uppstå från de döda.

¹¹ Och de frågade honom: "Varför säger då de skriftlärdade att Elia först måste komma?"

8:31 Matt 16:21f, Mark 9:31, 10:33f, Luk 9:22. **8:33 från mig** Ordagrant: "bakom mig" (dvs ur min åsyn). **8:34** Matt 16:24f, Luk 9:23f. **8:34 förneka sig själv** Annan översättning: "säga nej till sig själv" (jfr Tit 2:12). **8:35** Joh 12:25. **8:37** Ps 49:8f. **8:38** Matt 10:33, 25:31, Rom 1:16, 2 Tim 1:12, 2:12. **9:1** Matt 16:28, Luk 9:27. **9:2 ett högt berg** Troligen Hermon i närheten av Caesarea Filippi (jfr 16:13). Traditionen har även föreslagit Tabor nära Nasaret (Ps 89:13). **9:5 gott för oss att vara här** Annan översättning: "gott att vi är här". **9:7** Matt 3:17, Mark 1:11, 2 Petr 1:16f. **9:9** Matt 17:9f, Mark 8:30, Luk 9:36. **9:11 Elia först måste komma** Enligt Mal 4:5f skulle Elia omvända folket inför Messias ankomst. Jesus förklarar att profetian är uppfylld genom Johannes Döparen (jfr Matt 11:13, Luk 1:17).

¹² Han sade till dem: "Elia kommer först och återupprättar allt. Men hur kan det då stå skrivet om Människosonen att han ska lida mycket och bli föraktad?"

¹³ Jag säger er: Elia har faktiskt kommit. Och de gjorde med honom som de ville, så som det står skrivet om honom."

Jesus botar en pojke med stum ande

¹⁴ När de kom till de andra lärjungarna, såg de mycket folk omkring dem och skriftlärda som diskuterade med dem.

¹⁵ Så snart allt folket fick se Jesus, blev de förundrade och skyndade fram och hälsade på honom.

¹⁶ Han frågade dem: "Vad är det ni diskuterar?"

¹⁷ En i folkskaran svarade honom: "Mästare, jag har kommit till dig med min son som har en stum ande.

¹⁸ Var den än får tag i honom slår den omkull honom, och han tuggar fradga och gnisslar tänder och blir stel. Jag bad dina lärjungar driva ut den, men de kunde inte."

¹⁹ Jesus svarade dem: "Detta släkte som inte vill tro! Hur länge ska jag vara hos er? Hur länge ska jag stå ut med er? Hämta honom till mig."

²⁰ Och de kom med honom till Jesus.

Så snart anden fick se honom slet den och ryckte i pojken, och han föll till marken och vred sig och tuggade fradga.

²¹ Jesus frågade hans far: "Hur länge har det varit så med honom?" Fadern svarade: "Sedan han var barn.

²² Ofta har den kastat honom i elden och i vattnet för att ta livet av honom. Men om du kan, så förbarma dig över oss och hjälp oss!"

²³ Jesus sade till honom: "Om du kan? Allt är möjligt för den som tror."

²⁴ Genast ropade barnets far: "Jag tror. Hjälp min otro!"

²⁵ Jesus såg att folk strömmade till, och han sade strängt till den orena anden: "Du stumma och döva ande, jag befäller dig: far ut ur honom och kom aldrig mer in i honom!"

²⁶ Anden skrek och ryckte våldsamt i honom och for ut. Pojken var som livlös, och de flesta sade att han var död.

²⁷ Men Jesus tog hans hand och reste upp honom, och han stod upp.

²⁸ När Jesus hade kommit inomhus och lärjungarna var ensamma med honom, frågade de: "Varför kunde inte vi driva ut den?"

²⁹ Han svarade: "Den sorten kan bara drivas ut med bön."

Jesus talar än en gång om sitt lidande

³⁰ Sedan gick de vidare därifrån och vandrade genom Galileen. Jesus ville inte att någon skulle få veta det,

³¹ eftersom han höll på att undervisa sina lärjungar. Han sade till dem: "Människosonen ska utlämnas i människors händer, och de kommer att döda honom. Men tre dagar efter sin död ska han uppstå."

³² Men de förstod inte vad han menade och vågade inte fråga honom.

Vem är störst?

³³ De kom till Kapernaum. När Jesus nu var hemma, frågade han dem: "Vad var det ni talade om på vägen?"

³⁴ Men de teg, för på vägen hade de talat med varandra om vem som var den störste.

9:12 Ps 22:2f, Jes 53:3f. **9:12 Men hur kan det då stå skrivet om Människosonen att** Annan översättning: "Men hur står det skrivet om Människosonen? Att ...". **9:13** Mal 4:5f, Matt 11:14, 17:10f. **9:17** Matt 17:14f, Luk 9:38f. **9:20** Mark 1:26. **9:23** Mark 11:23, Luk 17:6. **9:28** Matt 17:19f. **9:29 med bön** Andra handskrifter: "med bön och fasta". **9:30** Matt 17:22f. **9:31** Mark 8:31, 10:32f, Luk 9:44f, 18:31f. **9:31 tre dagar efter** I judisk tideräkning liktydigt med den tredje dagen (jfr 1 Kung 12:5, 12), eftersom startpunkten räknades som dag ett och inte dag noll (jfr 3 Mos 19:6). **9:33** Matt 18:1f, Luk 9:46f.

³⁵ Jesus satte sig ner, kallade på de tolv och sade till dem: "Om någon vill vara den förste, så ska han vara den siste av alla och allas tjänare."

³⁶ Sedan tog han ett litet barn och ställde det mitt ibland dem, omfamnade det och sade till dem:

³⁷ "Den som tar emot ett sådant barn i mitt namn tar emot mig. Och den som tar emot mig, tar inte emot mig utan honom som har sänt mig."

Inte mot oss utan för oss

³⁸ Johannes sade till Jesus: "Mästare, vi såg en man som drev ut onda andar i ditt namn, och vi försökte hindra honom eftersom han inte följde oss."

³⁹ Men Jesus sade: "Hindra honom inte. Ingen som gör en kraftgärning i mitt namn kan sedan genast tala illa om mig."

⁴⁰ Den som inte är mot oss är för oss.

⁴¹ Den som ger er en bägare vatten att dricka därför att ni tillhör Kristus – jag säger er sanningen: Han ska inte gå miste om sin lön.

Frestelser och förförelser

⁴² Den som förleder en av dessa små som tror på mig, för honom vore det bättre att få en kvarnsten hängd om halsen och bli kastad i havet.

⁴³ Om din hand förleder dig till synd, så hugg av den! Det är bättre att du går in i livet stympad än att du har båda händerna kvar och hamnar i Gehenna, i elden som aldrig slocknar.

⁴⁵ Och om din fot förleder dig till synd, så hugg av den! Det är bättre att du går in i livet halt än att du har båda fötterna kvar och kastas i Gehenna.

⁴⁷ Och om ditt öga förleder dig till synd, så riv ut det! Det är bättre att du går in i Guds rike enögd än att du har båda ögonen kvar och kastas i Gehenna,

⁴⁸ där *deras mask inte dör och elden inte släcks*.

⁴⁹ Var och en ska saltas med eld.

⁵⁰ Salt är bra, men om saltet förlorar sin sälta, hur ska ni då få det salt igen? Ha salt i er och håll fred med varandra!"

10

Äktenskap och skilsmässa

¹ Sedan gav han sig av därifrån och gick på andra sidan Jordan till Judeens område. Folk samlades återigen i skaror omkring honom, och han undervisade dem som han brukade.

² Några fariseer kom fram för att pröva honom och frågade honom: "Får en man skilja sig från sin hustru?"

³ Han svarade dem: "Vad har Mose befallt er?"

⁴ De sade: "Mose har tillåtit att mannen skriver ett skilsmässobrev och skiljer sig."

⁵ Då sade Jesus till dem: "Det var för att era hjärtan är så hårda som han gav er den föreskriften."

⁶ Men från skapelsens början *gjorde Gud dem till man och kvinna*.

9:35 Matt 20:26f, Mark 10:43f, Luk 22:26. **9:36** Mark 10:16. **9:37** Matt 10:40, Joh 13:20. **9:38** 4 Mos 11:27f, Luk 9:49f.
9:39 1 Kor 12:3. **9:40** Matt 12:30. **9:41** Matt 10:42. **9:42** Matt 18:6f, Luk 17:1f. **9:43** **Gehenna** Hebreiska för Hinnomsdalen, där avgudadyrkare en gång offrade barn i eld (2 Kung 23:10). I NT en bild för domens eviga eld (Matt 5:22, 10:28). **9:48** Jes 66:24. **9:48** Jes 66:24. Senare handskrifter har dessa ord även som vers 44 och 46.
9:49 **saltas med eld** Senare handskrifter tillägger: "och varje offer ska saltas med salt". Tempeloffren helgades med salt innan de förbrändes på altaret (3 Mos 2:13). **9:50** Matt 5:13, Luk 14:34, Kol 4:6. **10:1** Matt 19:1f. **10:1** **på andra sidan Jordan till Judeens område** Den vanligaste vägen till Jerusalem gick genom Jordandalen (se not till Joh 4:4). Annan översättning: "till Judeens område på andra sidan Jordan". **10:2** Matt 19:3f. **10:4** 5 Mos 24:1, Matt 5:31f. **10:4** **skilsmässobrev** Ett sådant gav kvinnan rätt att gifta om sig efter skilsmässan (5 Mos 24:1f). **10:6** 1 Mos 1:27, 5:2.

⁷ *Därför ska en man lämna sin far och mor och hålla sig till sin hustru,*

⁸ *och de två ska bli ett kött. Så är de inte längre två, utan ett kött.*

⁹ *Vad Gud har fogat samman ska människan alltså inte skilja åt."*

¹⁰ *När de var hemma igen frågade lärjungarna honom om detta.*

¹¹ *Han svarade dem: "Den som skiljer sig från sin hustru och gifter sig med en annan begår äktenskapsbrott mot henne.*

¹² *Och om hon skiljer sig från sin man och gifter sig med en annan, begår hon äktenskapsbrott."*

Jesus välsignar barnen

¹³ *Man bar fram små barn till Jesus för att han skulle röra vid dem. Men lärjungarna visade bort dem.*

¹⁴ *När Jesus såg det, blev han upprörd och sade till dem: "Låt barnen komma till mig och hindra dem inte, för Guds rike tillhör sådana som de.*

¹⁵ *Jag säger er sanningen: Den som inte tar emot Guds rike som ett barn kommer aldrig dit in."*

¹⁶ *Och han tog upp dem i famnen och lade händerna på dem och välsignade dem.*

Jesus och den rike mannen

¹⁷ *När Jesus skulle vandra vidare, sprang det fram en man som föll på knä för honom och frågade: "Gode Mästare! Vad ska jag göra för att få evigt liv?"*

¹⁸ *Jesus sade till honom: "Varför kallar du mig god? Ingen är god utom Gud.*

¹⁹ *Buden kan du: Du ska inte mörda. Du ska inte begå äktenskapsbrott. Du ska inte stjäla. Du ska inte vittna falskt. Du ska inte ta ifrån någon det som är hans. Hedra din far och din mor."*

²⁰ *Mannen sade: "Mästare, allt det har jag hållit sedan jag var ung."*

²¹ *Jesus såg på honom med kärlek och sade: "Ett saknar du. Gå och sälj allt du äger och ge till de fattiga, så kommer du att ha en skatt i himlen. Kom sedan och följ mig."*

²² *Vid de orden mörknade mannen och gick bedrövad bort, för han ägde mycket.*

²³ *Jesus såg sig omkring och sade till sina lärjungar: "Hur svårt är det inte för dem som har pengar att komma in i Guds rike!"*

²⁴ *Lärjungarna blev förskräckta över hans ord. Men Jesus sade än en gång till dem: "Mina barn, hur svårt är det inte att komma in i Guds rike!"*

²⁵ *Det är lättare för en kamel att komma igenom ett nålsöga än för en rik att komma in i Guds rike."*

²⁶ *Då blev de ännu mer förskräckta och sade till varandra: "Vem kan då bli frälst?"*

²⁷ *Jesus såg på dem och sade: "För människor är det omöjligt, men inte för Gud. För Gud är allting möjligt."*

²⁸ *Petrus sade till honom: "Vi har lämnat allt och följt dig."*

²⁹ *Jesus sade: "Jag säger er sanningen: Ingen lämnar hus eller bröder eller systrar eller mor eller far eller barn eller åkrar för min och för evangeliets skull*

³⁰ *utan att få hundrafalt igen. Här i världen får de hus, bröder, systrar, mödrar, barn och åkrar, mitt under förföljelser, och sedan i den kommande världen evigt liv.*

³¹ *Men många som är först ska bli sist, och de som är sist ska bli först."*

Jesus talar igen om sitt lidande

10:8 1 Mos 1:27, 2:24. **10:11** Luk 16:18, 1 Kor 7:10f. **10:11 mot henne** Mot sin första hustru. **10:13** Matt 19:13f, Luk 18:15f. **10:15** Matt 18:3, 1 Kor 14:20. **10:17** Matt 19:16f, Luk 18:18f. **10:19** 5 Mos 5:16f. **10:19** 2 Mos 20:12f. **10:20 sedan jag var ung** En judisk pojke ansågs moraliskt myndig först från tretton års ålder. **10:21** Matt 6:19f, Mark 8:34, Luk 12:33. **10:25** Ords 11:28, 1 Tim 6:9f, 6:17. **10:25 en kamel** Grek. *kámelos*. Några handskrifter har *kámilos*, "rep" (se dock not till Luk 18:25). **10:27** 1 Mos 18:14, Matt 19:26. **10:28** Matt 19:27f, Luk 18:28f.

³² De var nu på väg upp till Jerusalem, och Jesus gick före dem. De var fyllda av bävan, och de som följde med var rädda. Då tog Jesus än en gång med sig de tolv och började berätta för dem vad som skulle hända honom:

³³ "Se, vi går upp till Jerusalem, och Människosonen kommer att överlämnas till översteprästerna och de skriftlärda. De ska döma honom till döden och utlämna honom åt hedningarna,

³⁴ som ska håna honom och spotta på honom, gissla och döda honom. Men efter tre dagar kommer han att uppstå."

Jakobs och Johannes begäran

³⁵ Då kom Jakob och Johannes, Sebedeus söner, fram till Jesus och sade: "Mästare, vi vill att du ger oss vad vi ber dig om."

³⁶ Han sade till dem: "Vad vill ni att jag ska göra för er?"

³⁷ De svarade: "Låt oss få sitta bredvid dig i din härlighet, den ene på din högra sida och den andre på din vänstra."

³⁸ Jesus sade till dem: "Ni vet inte vad ni ber om. Kan ni dricka den bägare som jag dricker? Eller döpas med det dop som jag döps med?"

³⁹ De svarade: "Det kan vi." Jesus sade till dem: "Ni ska få dricka den bägare som jag dricker och döpas med det dop som jag döps med."

⁴⁰ Men platserna på min högra och min vänstra sida är det inte min sak att ge bort. De ska ges åt dem som de är beredda för."

⁴¹ När de tio andra fick höra det, blev de upprörda över Jakob och Johannes.

⁴² Då kallade Jesus till sig dem och sade: "Ni vet att de som anses vara folkens ledare betar sig som herrar över dem och att deras stormän härskar över dem."

⁴³ Men så är det inte hos er. Nej, den som vill vara störst bland er ska vara de andras tjänare,

⁴⁴ och den som vill vara främst bland er ska vara allas slav.

⁴⁵ Människosonen har inte kommit för att bli betjänad, utan för att tjäna och ge sitt liv till lösen för många."

Jesus botar den blinde Bartimeus

⁴⁶ De kom fram till Jeriko. Och när Jesus lämnade Jeriko med sina lärjungar och en stor folkskara, satt det en blind tiggare vid vägen, Bartimeus, son till Timeus.

⁴⁷ När han fick höra att det var Jesus från Nasaret som kom, började han ropa: "Jesus, Davids son, förbarma dig över mig!"

⁴⁸ Många sade åt honom strängt att vara tyst, men han ropade bara ännu högre: "Davids son, förbarma dig över mig!"

⁴⁹ Jesus stannade och sade: "Kalla hit honom!" De gjorde det och sade till den blinde: "Lugn! Res dig, han kallar på dig."

⁵⁰ Då kastade mannen av sig manteln, hoppade upp och kom fram till Jesus,

⁵¹ och Jesus frågade honom: "Vad vill du att jag ska göra för dig?" Den blinde sade: "Rabbuni, gör så att jag kan se igen!"

⁵² Jesus sade: "Gå, din tro har frälst dig." Och genast fick han sin syn och följde Jesus på vägen.

11

Jesus rider in i Jerusalem

10:32 Matt 20:17f, Mark 8:31, Luk 18:31f. **10:38** Matt 20:22, Mark 14:36, Luk 12:50, Joh 18:11. **10:38 dricka den bägare** En bild för Guds dom (jfr Jes 51:17, Jer 21:15f, Mark 14:36, Upp 16:19). **10:39** Apg 12:2. **10:42** Luk 22:25f. **10:43** Matt 20:26, Mark 9:35. **10:45 många** En anspelning på Jes 53:12, i betydelsen alla människor. **10:46** Matt 20:29f, Luk 18:35f.

¹ När de närmade sig Jerusalem och var nära Betfage och Betania vid Olivberget, sände han i väg två av sina lärjungar

² och sade till dem: "Gå in i byn där framför er. Så snart ni kommer in i den ska ni finna ett åsnefölet som står bundet och som ännu ingen har suttit på. Ta loss det och led hit det.

³ Och om någon frågar er varför ni gör så, ska ni svara: Herren behöver det. Och han skickar strax hit det igen."

⁴ De gav sig i väg och fann ett åsnefölet ute på gatan bundet vid en port, och de lossade det.

⁵ Några av dem som stod där sade till dem: "Vad gör ni? Tar ni loss fölet?"

⁶ Lärjungarna svarade som Jesus hade sagt, och man lät dem gå.

⁷ De ledde fölet till Jesus och lade sina mantlar på det, och han satt upp.

⁸ Många bredde ut sina mantlar på vägen, och andra strödde kvistar som de skar ute på fälten.

⁹ Och de som gick före och de som följde efter ropade: "Hosianna! Välsignad är han som kommer i Herrens namn.

¹⁰ Välsignat är vår fader Davids rike som kommer. Hosianna i höjden!"

¹¹ Så kom han in i Jerusalem och in på tempelplatsen. Han såg sig omkring överallt, och eftersom timmen redan var sen gick han ut till Betania med de tolv.

Jesus förbannar fikonsträdet

¹² När de dagen därpå gick från Betania blev han hungrig.

¹³ På långt håll såg han ett fikonsträd som hade gröna blad, och han gick dit för att se om han skulle finna något på det. Men när han kom fram till trädet fann han inget annat än blad, för fikonens tid var inte inne.

¹⁴ Jesus sade till trädet: "Aldrig mer ska någon äta frukt från dig." Hans lärjungar hörde det.

Jesus rensar templet

¹⁵ De kom fram till Jerusalem, och Jesus gick in på tempelplatsen och började driva ut dem som sålde och köpte i templet. Han välte växlarnas bord och duvförsäljarnas stolar,

¹⁶ och han tillät inte att man bar något över tempelplatsen.

¹⁷ Och han undervisade dem och sade: "Står det inte skrivet: *Mitt hus ska kallas ett bönenas hus för alla folk?* Men ni har gjort det till ett rövarnäste!"

¹⁸ Översteprästerna och de skriftlärdade hörde det, och de försökte finna ett sätt att röja honom ur vägen. De var rädda för honom, eftersom alla människor var överväldigade av hans undervisning.

¹⁹ När det sedan blev kväll lämnade han staden.

Lär av fikonsträdet

²⁰ När de tidigt nästa morgon gick förbi fikonsträdet, såg de att det hade vissnat ända från roten.

²¹ Petrus kom ihåg vad som hade hänt och sade till Jesus: "Rabbi, se! Fikonträdet som du förbannade har vissnat."

11:1 Matt 21:1f, Luk 19:28f. **11:3 igen** Detta ord saknas i senare handskrifter, och meningen kan i så fall syfta på ägarens beredvillighet att stå till Herrens tjänst. Jfr dock Matt 21:3, Luk 19:31. **11:7** Sak 9:9. **11:9** Matt 21:9. **11:9 Hosianna** Hebr. "Fräls!" (Ps 118:25), ett bönerop som med tiden blev ett liturgiskt hyllningsrop. **11:12** Matt 21:18f, Luk 13:6f. **11:13 fikonens tid var inte inne** Fikonskörden började i juni, men redan på våren hade frukt bärande träd omogen men fullt ätlig fikonkart (jfr Höga V 2:13). Troligen var det sådan frukt som Jesus sökte vid påsktiden.

11:15 Matt 21:12f, Luk 19:45f, Joh 2:14f. **11:15 dem som sålde och köpte i templet** Pilgrimer kunde växla till den lokala valutan och köpa offerdjur (5 Mos 14:26) i butiker utanför själva tempelplatsen. När affärsverksamheten flyttade in i templet, störde det rabbinernas undervisning (Luk 2:46) och hedningarnas böner (Jes 56:7). **11:16 tillät inte att man bar något över tempelplatsen** Om man på väg in i staden genade över tempelplatsen, som låg intill den östra stadsmuren, störde det människors böner. **11:17** Jer 7:11. **11:17** Jes 56:7, Jer 7:11. **11:18** Mark 14:1, Luk 19:47f.

11:20 Matt 21:18f.

²² Jesus svarade dem: "Ha tro på Gud!

²³ Jag säger er sanningen: Om någon säger till det här berget: Lyft dig och kasta dig i havet, och inte tvivlar i sitt hjärta utan tror att det han säger ska ske, då kommer det att ske för honom.

²⁴ Därför säger jag er: Allt vad ni ber om och begär, tro att ni har fått det, så ska det bli ert.

²⁵ Och när ni står och ber, så förlåt om ni har något emot någon. Då ska också er Far i himlen förlåta er era överträdelse.

Jesu fullmakt ifrågasätts

²⁷ De kom in i Jerusalem igen, och när Jesus gick omkring på tempelplatsen kom överstepräster och de skriftlärd och de äldste fram till honom

²⁸ och frågade: "Vad har du för fullmakt att göra detta? Och vem har gett dig den fullmakten att göra det?"

²⁹ Jesus svarade dem: "Jag vill fråga er en sak. Svara mig, så ska jag säga er vad jag har för fullmakt att göra det här.

³⁰ Johannes dop, var det från himlen eller från människor? Svara mig!"

³¹ De samrådde med varandra: "Säger vi: Från himlen, så säger han: Varför trodde ni då inte på honom?"

³² Men kan vi säga: Från människor?" Det vågade de inte för folket, eftersom alla ansåg att Johannes verkligen var en profet.

³³ Så de svarade Jesus: "Vi vet inte." Jesus sade till dem: "Då säger inte heller jag till er vad jag har för fullmakt att göra det här."

12

Liknelsen om de onda vinodlarna

¹ Sedan började Jesus tala till dem i liknelser: "En man planterade en vingård. Han satte stängsel runt den, högg ut en vinpress och byggde ett vaktorn. Sedan arrenderade han ut den till vinodlare och reste bort.

² När tiden var inne sände han en tjänare till vinodlarna för att få sin del av vingårdens frukt.

³ Men de tog fast honom, slog honom och skickade i väg honom tomhänt.

⁴ Då sände han en annan tjänare till dem. Honom slog de i huvudet och förnedrade.

⁵ Sedan sände han ännu en, och honom dödade de. Han sände också många andra: några slog de, andra dödade de.

⁶ Nu hade han en enda kvar, sin älskade son. Till sist sände han honom till dem och tänkte: De kommer att ha respekt för min son.

⁷ Men vinodlarna sade till varandra: Här är arvtagaren! Kom, vi dödar honom, så blir arvet vårt.

⁸ Och de tog fast honom, dödade honom och kastade ut honom ur vingården.

⁹ Vad ska nu vingårdens herre göra? Han ska komma och döda vinodlarna och ge vingården till andra.

¹⁰ Har ni inte läst det här stället i Skriften:

*Stenen som husbyggarna förkastade
har blivit en hörnsten.*

11:23 Matt 17:20, Luk 17:6. **11:24** Jes 65:24, Matt 7:7, Joh 14:13, Jak 1:5f, 1 Joh 3:22. **11:25** Senare handskrifter tillägger (vers 26): "Men om ni inte förlåter, ska inte heller er himmelske Far förlåta er era överträdelse" (jfr Matt 6:15).

11:27 Matt 21:23f, Luk 20:1f. **11:28** Apg 4:7. **11:32** Mark 6:20. **12:1** Luk 20:9f. **12:1** *vinpress* Vinpressen bestod av två små bassänger uthuggna i klippan. I den övre trampades druvorna (Amos 9:13) så att druvsaften rann ner i den nedre (Hagg 2:17). **12:10** Jes 28:16, Apg 4:11, 1 Petr 2:7. **12:10** Ps 118:22f. Annan översättning: "... underbar är den i våra ögon".

11 *Herren har gjort den till detta, underbart är det i våra ögon."*

12 Då ville de gripa honom, men vågade inte för folket. De förstod att det var med tanke på dem som han hade berättat liknelsen. Och de lämnade honom och gick sin väg.

Skatt till kejsaren

13 Sedan sände de några fariseer och herodianer till honom för att snärja honom genom något som han sade.

14 De kom till honom och sade: "Mästare, vi vet att du är ärlig och inte tar parti för någon utan behandlar alla lika. Du lär oss sanningen om Guds väg. Är det tillåtet att betala skatt till kejsaren eller inte? Ska vi betala eller inte betala?"

15 Men Jesus förstod deras hyckleri och sade till dem: "Varför prövar ni mig? Ge mig en denar och låt mig se på den."

16 De räckte fram en, och han frågade dem: "Vems bild och inskrift är detta?" De svarade: "Kejsarens."

17 Då sade Jesus till dem: "Ge då kejsaren det som tillhör kejsaren, och Gud det som tillhör Gud." Och de var förundrade över honom.

De dödas uppståndelse

18 Till Jesus kom också några saddukeer, de som påstår att det inte finns någon uppståndelse. De frågade honom:

19 "Mästare, Mose har gett oss föreskriften att *om någon har en bror som dör och efterlämnar hustru men inga barn, då ska han gifta sig med änkan och skaffa barn åt sin bror.*

20 Nu fanns det sju bröder. Den förste tog sig en hustru, men han dog och efterlämnade inga barn.

21 Den andre gifte sig med henne, men också han dog barnlös. På samma sätt gick det med den tredje.

22 Ingen av de sju efterlämnade några barn. Sist av alla dog kvinnan.

23 Vid uppståndelsen, när de uppstår, vems hustru blir hon då? Alla sju var ju gifta med henne."

24 Jesus sade till dem: "Tar ni inte fel, just för att ni inte förstår Skrifterna och inte heller Guds makt?"

25 När de döda uppstår gifter de sig inte och blir inte bortgifta, utan de är som änglarna i himlen.

26 Men när det gäller de dödas uppståndelse, har ni inte läst i Moses bok vid stället om törnbusken hur Gud sade till Mose: *Jag är Abrahams Gud och Isaks Gud och Jakobs Gud?*

27 Han är inte de dödas Gud, utan de levandes. Ni misstar er grundligt."

Det viktigaste budet

28 En av de skriftlärda som hade hört dem diskutera insåg att Jesus hade gett dem ett bra svar. Han kom fram och frågade honom: "Vilket är det främsta av alla buden?"

29 Jesus svarade: "Det främsta är detta: *Hör Israel! Herren vår Gud, Herren är en.*

30 *Och du ska älska Herren din Gud av hela ditt hjärta, av hela din själ, av hela ditt förstånd och av hela din kraft.*

12:11 Ps 118:22f. Annan översättning: "... underbar är den i våra ögon". **12:13** Matt 22:15f, Luk 20:20f. **12:14 att betala skatt till kejsaren** En tvistefråga, eftersom skatten innebar att erkänna Roms överhöghet. Detta såg de nationalistiska seloterna som ett svek mot Israels Gud, medan fariseerna och saddukeerna accepterade situationen.

12:15 denar Ett litet romerskt silvermynt, värt en hel dagslön för den enkle arbetaren (Matt 20:2). **12:18 saddukeer** Aristokratiska präster som samarbetade med romarna och vakade över ordningen i templet (Apg 4:1f).

12:19 5 Mos 25:5f. **12:26** Apg 7:30f, Hebr 11:16. **12:26** 2 Mos 3:6. **12:28** Matt 22:34f, Luk 10:25f. **12:28 de skriftlärda** var oense med saddukeerna i frågan om uppståndelsen (jfr Apg 23:6f). **12:29** 5 Mos 6:4f.

31 Sedan kommer detta: *Du ska älska din nästa som dig själv*. Inget annat bud är större än dessa."

32 Den skrifflärde sade: "Du har rätt, Mästare, det är sant som du säger. Han är en, och det finns ingen annan än han.

33 Och att älska honom av hela sitt hjärta och av hela sitt förnuft och av hela sin kraft och att älska sin nästa som sig själv, det är mer än alla brännoffer och andra offer."

34 När Jesus hörde att mannen hade svarat klokt, sade han till honom: "Du är inte långt från Guds rike." Sedan vågade ingen fråga honom något mer.

Är Messias Davids son?

35 Medan Jesus undervisade i templet frågade han: "Hur kan de skrifflärda säga att Messias är Davids son?"

36 David har själv sagt genom den helige Ande: *Herren sade till min Herre: Sätt dig på min högra sida tills jag lagt dina fiender under dina fötter*.

37 David själv kallar honom Herre. Hur kan han då vara Davids son?"

Jesus varnar för de skrifflärda

Den stora folkmassan lyssnade gärna på Jesus,

38 och i sin undervisning sade han: "Akta er för de skrifflärda, som njuter av att gå runt i långa mantlar och bli hälsade på torgen

39 och få de främsta platserna i synagogorna och hedersplatserna vid festmåltiderna.

40 De äter änkorna ur husen och ber långa böner för syns skull. De ska få en så mycket strängare dom."

Änkans offergåva

41 Jesus satte sig mitt emot offerkistan och såg hur folket lade pengar i den. Många rika gav mycket.

42 Där kom också en fattig änka och lade i två små kopparmynt, ett par ören.

43 Då kallade han till sig sina lärjungar och sade till dem: "Jag säger er sanningen: Den här fattiga änkan gav mer än alla de andra som lade något i offerkistan.

44 Alla andra gav av sitt överflöd, men hon gav i sin fattigdom allt som hon hade att leva på."

13

Templet ska förstöras

1 När Jesus gick ut från templet, sade en av hans lärjungar till honom: "Mästare, se vilka stenar och vilka byggnadsverk!"

2 Jesus sade till honom: "Ser du dessa stora byggnader? Här ska inte lämnas sten på sten. Allt ska rivras ner."

Nöd och förföljelse

3 Jesus satt på Olivberget mitt emot templet, och Petrus, Jakob, Johannes och Andreas var ensamma med honom. Då frågade de:

12:31 Rom 13:9, Gal 5:14. **12:31** 3 Mos 19:18. **12:32** 5 Mos 4:35. **12:33** 1 Sam 15:22, Hos 6:6. **12:35** Matt 22:41f, Luk 20:41f. **12:36** Apg 2:34f, 1 Kor 15:25, Hebr 1:13, 10:12f. **12:36** Ps 110:1. I psalmen talar Gud Fadern till Messias, Guds Son (jfr Apg 2:34f, 1 Kor 15:25). **12:36 under dina fötter** Ett uttryck för triumf (jfr Jos 10:24). **12:37 David själv kallar honom Herre** Profeten David erkänner den kommande Frälsaren som sin Herre (jfr 1 Petr 1:10f) trots att denne är hans ättling (Rom 1:3). **12:38** Matt 23:6f, Luk 11:43, 20:46f. **12:41** 2 Kung 12:9, Luk 21:1f. **12:41 offerkistan** Skattkammaren vid kvinnornas förgård hade enligt Mishna tretton trumpetformade hål för folkets tempelskatt och frivilliga gåvor till omkostnader för offer. **12:42 kopparmynt** Grek. *leptón*, det minsta myntet. 128 *leptá* motsvarade en denar eller dagslön. **12:43** 2 Kor 8:12. **13:1** Matt 24:1f, Luk 21:5f. **13:1 vilka stenar och vilka byggnadsverk** Jerusalems tempel var det största och ståtligaste byggnadsverket i regionen, en källa till nationell stolthet (jfr Joh 2:20). **13:2** Mika 3:12, Matt 23:38, Luk 19:44.

4 "Säg oss: När ska det ske? Och vad blir tecknet när allt detta ska uppfyllas?"

5 Då började Jesus tala till dem: "Se till att ingen bedrar er.

6 Många ska komma i mitt namn och säga: Jag är Messias, och de ska bedra många.

7 När ni får höra stridslarm och rykten om krig, bli då inte förskräckta. Sådant måste komma, men det är ännu inte slutet.

8 Folk ska resa sig mot folk och rike mot rike. Det ska bli jordbävningar på många platser, det ska bli svält. Detta är början på födslovåndorna.

9 Var på er vakt! De ska utlämna er åt domstolar, och ni kommer att bli misshandlade i synagogor och ställas inför ståthållare och kungar för min skull, som vittnen inför dem.

10 Men först måste evangeliet predikas för alla folk.

11 När man för bort er och utlämnar er ska ni inte bekymra er i förväg för vad ni ska säga, utan tala vad som ges er i den stunden. Det är inte ni som talar, utan den helige Ande.

12 En bror ska utlämna sin bror till att dödas och en far sitt barn, och barn ska göra uppror mot sina föräldrar och döda dem.

13 Ni kommer att bli hatade av alla för mitt namns skull. Men den som håller ut till slutet ska bli frälst.

Förödelsens styggelse

14 När ni ser 'förödelsens styggelse' stå där den inte får stå – läsaren bör förstå det rätt – då måste de som är i Judeen fly upp i bergen.

15 Den som är på taket ska inte komma ner och gå in för att hämta något från sitt hus,

16 och den som är ute på åkern ska inte vända tillbaka för att hämta sin mantel.

17 Ve dem som väntar barn eller ammar i de dagarna!

18 Be att det inte händer på vintern.

19 För i de dagarna ska det bli en sådan nöd att något liknande aldrig förekommit från det att Gud i begynnelsen skapade världen och ända fram till nu, och inte heller ska komma.

20 Om Herren inte hade förkortat den tiden skulle ingen människa bli frälst. Men för de utvaldas skull har han förkortat den tiden.

21 Om någon då säger till er: Här är Messias, eller: Där är han, så tro det inte.

22 Falska messiasgestalter och falska profeter ska träda fram och göra tecken och under för att om möjligt bedra de utvalda.

23 Men var på er vakt! Jag har sagt er allt i förväg.

Människosonen kommer

24 Men i de dagarna, efter den nöden, ska solen förmörkas och månen inte längre ge sitt sken.

25 Stjärnorna ska falla från himlen och himlens makter ska skakas.

26 Då ska man se Människosonen komma bland molnen med stor makt och härlighet.

27 Och då ska han sända ut änglarna och samla sina utvalda från de fyra väderstrecken, från jordens yttersta gräns till himlens ände.

28 Lär av en jämförelse med fikonsträdet. Redan när kvisten blir mjuk och bladen spricker ut vet ni att sommaren är nära.

13:5 Ef 5:6, Kol 2:8, 2 Tess 2:3. 13:6 **Jag är Messias** Ordagrant: "Jag är" (jfr Mark 14:62 med fotnot). 13:8 **födslovåndorna** Liksom värkar föregår barnets ankomst, föregås Messias återkomst av en tid av nöd. 13:9 Matt 10:17f. 13:11 Luk 12:11f. 13:12 Mika 7:6, Matt 10:21f. 13:13 Matt 24:13, Upp 2:7. 13:14 Matt 24:15f, Luk 21:20f. 13:14 **förödelsens styggelse** Se Dan 9:27, 11:31, 12:11, 1 Mack 1:54, 2 Mack 6:2f. Jerusalems tempel hade vanhelgats år 168 f Kr när Antiochus IV Epifanes ersatte Guds altare med ett hedniskt Zeussaltare, ett hädiskt övergrepp som står som symbol för en kommande katastrof. 13:14 **förstå det rätt** Annan översättning: "betänka det noga". 13:15 Luk 17:31. 13:19 Dan 12:1. 13:21 Matt 24:23f, Luk 17:23. 13:22 5 Mos 13:1f. 13:24 Jes 13:10, Hes 32:7, Joel 2:10, Matt 24:29f, Luk 21:25f. 13:26 Dan 7:13f, Apg 1:11, 1 Tess 4:16, Upp 1:7. 13:27 Matt 24:31. 13:28 Luk 21:29f.

- ²⁹ På samma sätt vet ni, när ni ser allt detta hända, att han är nära och står för dörren.
³⁰ Jag säger er sanningen: Det här släktet ska inte förgå förrän allt detta sker.
³¹ Himmel och jord ska förgå, men mina ord ska aldrig förgå.
³² Men den dagen eller stunden känner ingen – inte änglarna i himlen, inte ens Sonen, ingen utom Fadern.
³³ Var på er vakt och håll er vakna, för ni vet inte när tiden är inne.
³⁴ Det är som när en man reste bort och lämnade sitt hus och gav sina tjänare ansvar, var och en för sin uppgift. Portvakten befallde han att vara vaken.
³⁵ Var därför vakna! Ni vet inte när husets herre kommer, om det blir på kvällen eller vid midnatt eller när tuppen gal eller på morgonen.
³⁶ Se upp så att han inte plötsligt kommer och finner att ni sover.
³⁷ Och vad jag säger till er, det säger jag till alla: Håll er vakna!"

14

Onda planer mot Jesus

- ¹ Det var nu två dagar kvar till påsken och det osyrade brödets högtid. Översteprästerna och de skriftlärda sökte efter ett sätt att gripa Jesus med list och döda honom.
² Men de sade: "Inte under högtiden, då kan det bli upplopp bland folket."

En kvinna smörjer Jesus

- ³ När Jesus var i Betania och låg till bords i Simon den spetälskes hus, kom det en kvinna som hade en alabasterflaska med dyrbar äkta nardusolja. Hon bröt upp flaskan och hällde ut oljan över hans huvud.
⁴ Några blev upprörda och sade till varandra: "Varför detta slöseri med oljan?
⁵ Den kunde man ha sålt för mer än tre hundra denarer och gett till de fattiga." Och de grälade på henne.
⁶ Men Jesus sade: "Låt henne vara! Varför besvärar ni henne? Hon har gjort en god gärning mot mig.
⁷ De fattiga har ni alltid hos er, och ni kan göra gott mot dem när ni vill. Men mig har ni inte alltid.
⁸ Hon har gjort vad hon kunde, hon har i förväg smort min kropp för begravningen.
⁹ Jag säger er sanningen: Överallt i hela världen där evangeliet förkunnas ska man också berätta vad hon gjorde och komma ihåg henne."

Judas förräder Jesus

- ¹⁰ Men Judas Iskariot, en av de tolv, gick bort till översteprästerna för att utlämna Jesus åt dem.
¹¹ När de hörde det, blev de glada och lovade att ge honom pengar. Sedan sökte han efter ett lämpligt tillfälle att förråda honom.

Den sista påskmåltiden

13:29 han Annan översättning: "det". **13:30 det här släktet** Grek. *geneá* betyder både "generation" och "folk". Jerusalems förstörelse kom inom samma generation (år 70 e Kr), medan det judiska folket ska bevaras som folk fram till Kristi återkomst. **13:31** Ps 102:27, Jes 40:8, Hebr 1:11. **13:32** Apg 1:7. **13:33** Matt 25:13, Luk 12:40, 1 Tess 5:6. **14:1** 2 Mos 12:2f, Matt 26:1f, Luk 22:1f. **14:1 påsken** Hebr. *pésach* betyder "passera", "skona" (2 Mos 12:13), och firas till minne av Israels räddning ur Egypten. I fullmånens sken den 14:e Nisan (mars-april) åt man det offrade påsklammet och firade sedan "det osyrade brödets högtid" i sju dagar (2 Mos 12:17). **14:3** Matt 26:6f, Joh 12:1f. **14:3 Betania** kan översättas "fattighuset" (jfr vers 5 och 7). **14:3 dyrbar äkta nardusolja** Den väldoftande nardusoljan importerades ända från Himalayas sluttningar och var därför mycket dyr. 300 denarer (vers 5) motsvarade en hel årslön för arbetaren. **14:8 smort min kropp för begravningen** Jesus knyter an till seden att behandla den som dött med väldoftande ämnen före begravningen (jfr Joh 19:39f). **14:10** Matt 26:14f, Luk 22:3f.

12 På första dagen i det osyrade brödets högtid, när man slaktade påskalammet, frågade hans lärjungar honom: "Vart vill du att vi ska gå och göra i ordning så att du kan äta påskalammet?"

13 Då sände han i väg två av sina lärjungar och sade till dem: "Gå in i staden. Där ska ni mötas av en man som bär en vattenkruka. Följ honom.

14 Där han går in ska ni säga till husets ägare: Mästaren frågar: Var är mitt gästrum där jag kan äta påskalammet med mina lärjungar?"

15 Då ska han visa er en stor sal på övervåningen som står inredd och färdig. Gör i ordning för oss där."

16 Lärjungarna gick och kom in i staden, och de fann att det var som Jesus hade sagt. Och de gjorde i ordning påskalammet.

17 När det blev kväll kom Jesus dit med de tolv.

18 Medan de låg till bords och åt, sade Jesus: "Jag säger er sanningen: En av er kommer att förråda mig, en som äter med mig."

19 Då blev de bedrövade och frågade honom en efter en: "Det är väl inte jag?"

20 Jesus svarade dem: "Det är en av de tolv, den som doppar i skålen tillsammans med mig.

21 Människosonen går bort som det står skrivet om honom, men ve den människa genom vilken Människosonen blir förrådd! Det hade varit bättre för den människan att aldrig ha blivit född."

Den första nattvarden

22 Medan de åt tog Jesus ett bröd, tackade Gud, bröt det och gav åt dem och sade: "Ta detta, det är min kropp."

23 Och han tog en bägare, tackade Gud och gav åt dem, och de drack alla ur den.

24 Och han sade till dem: "Detta är mitt blod, förbundsblodet, som blir utgjutet för många.

25 Jag säger er sanningen: Jag ska inte dricka av vinstockens frukt förrän den dag då jag dricker det nytt i Guds rike."

26 När de sedan hade sjungit lovsången, gick de ut till Olivberget.

Jesus förutsäger Petrus förnekelse

27 Jesus sade till dem: "Ni kommer alla att överge mig. Det står skrivet: *Jag ska slå herden, och fåren ska skingras.*

28 Men när jag har uppstått, ska jag gå före er till Galileen."

29 Då sade Petrus till honom: "Även om alla andra överger dig, så ska jag inte göra det."

30 Jesus svarade: "Jag säger dig sanningen: Just denna natt, innan tuppen gal två gånger, kommer du att tre gånger förneka mig."

31 Men Petrus försäkrade ännu ivrigare: "Även om jag måste dö med dig kommer jag aldrig att förneka dig!" Samma sak sade alla de andra också.

Jesus i Getsemane

32 De kom till en plats som kallas Getsemane. Jesus sade till sina lärjungar: "Sätt er här medan jag ber."

14:12 2 Mos 12:3f, 14f, Matt 26:17f, Luk 22:7f. **14:13 en man som bär en vattenkruka** Normalt en kvinnlig uppgift (jfr 1 Mos 24:11, Joh 4:7). Kanske tillhörde mannen esseerna, en from munkliknande grupp inom judendomen. **14:15 inredd** med textilier och liggmöbler för måltiden. Vid finare måltider, som vid påsk, åt man på grekiskt manér halvliggande på divaner, stödd på vänster armbåge. **14:17** Matt 26:20f, Luk 22:14, 21f. **14:18** Ps 41:10, Joh 13:21.

14:22 Matt 26:26f, Luk 22:19f, 1 Kor 11:23f. **14:26** Matt 26:30f. **14:26 lovsången** Ps 115-118 som sjungs vid slutet av varje judisk påskmåltid. **14:27** Joh 16:32. **14:27** Sak 13:7. **14:28** Mark 16:7. **14:29** Luk 22:33, Joh 13:37f.

14:30 Mark 14:72. **14:32** Matt 26:36f, Luk 22:39f, Joh 18:1. **14:32 Getsemane** Olivlund strax öster om Jerusalem. Hebr. *gat shémen* betyder "oljepress".

³³ Han tog med sig Petrus, Jakob och Johannes, och han greps av bävan och ångest

³⁴ och sade till dem: "Min själ är djupt bedrövad, ända till döds. Stanna här och vaka."

³⁵ Han gick lite längre fram och föll ner på marken och bad att om möjligt få bli förskonad från denna stund.

³⁶ Han sade: "Abba, Far! Allt är möjligt för dig. Ta den här bågaren ifrån mig. Men inte som jag vill, utan som du vill."

³⁷ När Jesus kom tillbaka fann han att de sov. Då sade han till Petrus: "Simon, sover du? Kunde du inte vaka en enda timme?"

³⁸ Vaka och be att ni inte kommer i frestelse. Anden är villig, men köttet är svagt."

³⁹ Han gick bort igen och bad med samma ord.

⁴⁰ När han kom tillbaka fann han återigen att de sov. Deras ögon var tunga av sömn, och de visste inte vad de skulle svara honom.

⁴¹ Sedan kom han tillbaka för tredje gången och sade till dem: "Sover ni än och vilar er? Det räcker, stunden har kommit. Nu överlämnas Människosonen i syndarnas händer.

⁴² Res på er, nu går vi. Han som förråder mig är här."

Jesus fångslas

⁴³ Medan han ännu talade kom Judas, en av de tolv, och med honom en folkhop med svärd och påkar från överstepräster och de skriftlärdade och de äldste.

⁴⁴ Förrädaren hade avtalat ett tecken med dem och sagt: "Den jag kysser är det. Grip honom och för bort honom under säker bevakning."

⁴⁵ När Judas kom, gick han genast fram till Jesus och sade: "Rabbi!" och kysste honom.

⁴⁶ Då grep de Jesus och höll fast honom.

⁴⁷ Men en av dem som stod bredvid drog sitt svärd och slog till mot översteprästens tjänare och högg av honom örat.

⁴⁸ Och Jesus sade till dem: "Som mot en rövare har ni gått ut med svärd och påkar för att gripa mig.

⁴⁹ Jag har varit hos er i templet varje dag och undervisat utan att ni grep mig. Men Skrifterna skulle uppfyllas."

⁵⁰ Då övergav alla honom och flydde.

⁵¹ En ung man, klädd i ett linneskynke över bara kroppen, följde efter Jesus. Honom grep de tag i,

⁵² men han lämnade linneskynket kvar och flydde därifrån naken.

Jesus inför Stora rådet

⁵³ De förde Jesus till översteprästen, och där samlades alla överstepräster och de äldste och de skriftlärdade.

⁵⁴ Petrus följde efter Jesus på avstånd ända in på översteprästens gård. Där satt han sedan bland rättstjänarna och värmde sig vid elden.

⁵⁵ Överstepräster och hela Stora rådet försökte få fram ett vittnesmål mot Jesus för att kunna döma honom till döden, men de fann inget.

⁵⁶ Många vittnade falskt mot honom, men deras vittnesmål stämde inte överens.

⁵⁷ Då trädde några fram och vittnade falskt mot honom och sade:

14:34 Joh 12:27. **14:36** Joh 6:38, Hebr 5:7. **14:36 Abba** Arameiska för "far", ett förtroligt tilltalsord (jfr Rom 8:15, Gal 4:6). **14:38** Gal 5:17, 1 Petr 5:8. **14:38 be att** Annan översättning: "be så att". **14:41 Sover ni än och vilar er?** Annan översättning: "Sov ni vidare och vila er!". **14:43** Matt 26:47f, Luk 22:47f, Joh 18:2f. **14:47** Matt 26:51f, Luk 22:49f, Joh 18:10f. **14:48** Matt 26:55f, Luk 22:52f. **14:50** Matt 26:56. **14:51 linneskynke** Ett löst sittande sovplagg. **14:53** Matt 26:57f, Luk 22:54f, Joh 18:12f. **14:53 alla överstepräster** Se not till Matt 2:4, Luk 3:2. **14:55** Matt 26:59f, Luk 22:66f. **14:56 deras vittnesmål stämde inte överens** Det krävdes två samstämmiga vittnesmål för att dödsstraff skulle kunna utdömas (5 Mos 17:6, 19:15). För rättssäkerhetens skull förhördes vittnena vanligtvis separat.

58 "Vi har hört honom säga: Jag ska riva ner det här templet som är gjort av människohand, och på tre dagar bygga upp ett annat som inte är gjort av människohand."

59 Men inte heller denna gång stämde deras vittnesmål överens.

60 Då reste sig översteprästen och steg fram och frågade Jesus: "Svarar du inte på vad de vittnar mot dig?"

61 Men Jesus var tyst och svarade inte. Återigen frågade översteprästen honom: "Är du Messias, den Välsignades son?"

62 Jesus svarade: "*Jag Är*. Och ni ska få se Människosonen sitta på Maktens högra sida och komma bland himlens moln."

63 Då rev översteprästen sönder sina kläder och sade: "Behöver vi några fler vittnen?"

64 Ni har hört hädelsen! Vad anser ni?" Alla dömde honom skyldig till döden.

65 Några började spotta på honom, täckte över hans ansikte och slog honom med knytnävarna och sade: "Profetera!" Och rättstjänarna tog emot honom med slag i ansiktet.

Petrus förnekar Jesus

66 Medan Petrus var nere på gården kom en av översteprästens tjänsteflickor dit.

67 När hon fick se Petrus där han satt och värmdes sig, såg hon på honom och sade: "Du var också med den där Jesus från Nasaret."

68 Men han nekade: "Jag vet inte vad du pratar om, jag förstår inte." Han gick ut på yttergården. Då gol tuppen.

69 Tjänsteflickan såg honom och sade igen till dem som stod där: "Han är en av dem."

70 Men Petrus nekade igen. Strax därefter sade de som stod där återigen till Petrus: "Visst är du en av dem. Du är ju galilé!"

71 Men han började förbanna och svära: "Jag känner inte den där mannen som ni talar om!"

72 Och strax gol tuppen för andra gången.

Då kom Petrus ihåg orden som Jesus hade sagt till honom: "Innan tuppen gal två gånger ska du tre gånger förneka mig." Och han brast i gråt.

15

Jesus inför Pilatus

1 Redan tidigt på morgonen tog översteprästerna sitt beslut tillsammans med de äldste och de skriftlärda, hela Stora rådet. De band Jesus och förde bort honom och utlämnade honom till Pilatus.

2 Pilatus frågade honom: "Så du är judarnas kung?" Jesus svarade: "Du själv säger det."

3 Översteprästerna anklagade honom häftigt,

4 och Pilatus frågade honom på nytt: "Svarar du inte? Du hör hur mycket de anklagar dig för."

5 Men Jesus svarade inget mer, och Pilatus var förundrad.

6 Vid högtiden brukade Pilatus frige en fånge, den som de begärde.

7 Där fanns nu en man som hette Barabbas. Han satt fängslad tillsammans med andra upprorsmän som hade begått mord under oroligheterna.

14:58 Mark 15:29, Joh 2:19f. **14:61** Jes 53:7. **14:62** Ps 110:1, Dan 7:13, Mark 13:26. **14:62** *Jag Är* Anspelning på det högsta gudsnamnet JHVH, "Jag Är" (jfr 2 Mos 3:14, Joh 8:24 med not). **14:62 se Människosonen sitta på Maktens högra sida och komma bland himlens moln** Med dessa ord identifierar sig Jesus, den jordiske Människosonen (Matt 26:45 etc), med den gudomliga Messiasgestalten i Dan 7:13 och Ps 110:1. **14:63 rev ... sönder sina kläder** Ett uttryck för fasa och sorg (jfr t ex 1 Mos 37:29). Enligt lagen var översteprästen förbjuden att göra så (3 Mos 21:10). **14:64** Joh 19:7.

14:65 Jes 50:6, Luk 22:63f. **14:66** Matt 26:69f, Luk 22:55f, Joh 18:16f, 25f. **14:68** *Då gol tuppen* Vissa handskrifter saknar dessa ord. **15:1** Matt 27:1f, Luk 22:66, 23:1f, Joh 18:28f. **15:1** *Pilatus* Ståthållare i provinsen Judeen under åren 26-36 e Kr. Därefter avsattes han på grund av grymhet mot samarierna. **15:2** Matt 27:11f. **15:6** Matt 27:15f, Joh 18:39f.

⁸ När folket kom fram och började be honom göra som han brukade för dem,

⁹ svarade Pilatus: "Vill ni att jag friger judarnas kung åt er?"

¹⁰ Han förstod nämligen att det var av avund som översteprästerna hade utlämnat honom.

¹¹ Men översteprästerna hetsade folket till att i stället be att få Barabbas fri.

¹² Pilatus frågade dem än en gång: "Vad ska jag då göra med honom som ni kallar judarnas kung?"

¹³ De skrek tillbaka: "Korsfäst honom!"

¹⁴ Pilatus frågade dem: "Vad har han gjort för ont?" Men de skrek ännu högre: "Korsfäst honom!"

¹⁵ Och eftersom Pilatus ville göra folket till viljes, släppte han Barabbas och lät gissla Jesus och utlämnade honom sedan till att korsfästas.

Jesus hånas och misshandlas

¹⁶ Soldaterna förde in Jesus på gården, det vill säga pretoriet, och sammankallade hela vaktstyrkan.

¹⁷ De klädde honom i en purpurmantel och vred ihop en törnekrona och satte den på honom.

¹⁸ Sedan började de hälsa honom: "Leve judarnas kung!"

¹⁹ De slog honom i huvudet med en käpp, spottade på honom och böjde knä och tillbad honom.

²⁰ När de hade hånat honom, tog de av honom purpurmanteln och klädde honom i hans egna kläder. Sedan förde de ut honom för att korsfästas.

Jesus blir korsfäst

²¹ De hejdade en man som just kom in från landet, Simon från Kyrene, far till Alexander och Rufus. Honom tvingade de att bära Jesu kors.

²² Och de förde Jesus till den plats som kallas Golgata, som betyder Dödskalleplatsen.

²³ De försökte ge honom vin blandat med myrra, men han tog inte emot det.

²⁴ Och de korsfäste honom och delade hans kläder mellan sig genom att kasta lott om vad var och en skulle få.

²⁵ Det var vid tredje timmen som de korsfäste honom.

²⁶ På anslaget med anklagelsen mot honom stod det skrivet: "Judarnas kung".

²⁷ Tillsammans med honom korsfäste de två rövare, den ene på hans högra sida och den andre på hans vänstra.

²⁹ De som gick förbi hånade honom och skakade på huvudet och sade: "Ha! Du som river templet och bygger upp det på tre dagar,

³⁰ fräls dig själv och kom ner från korset!"

³¹ På samma sätt förlöjligade översteprästerna och de skriftlärdade honom och sade till varandra: "Andra har han frälst, sig själv kan han inte frälsa.

³² Han är Messias, Israels kung! Nu får han komma ner från korset, så att vi får se det och tro!" Också de som var korsfästa tillsammans med honom hånade honom.

15:9 Luk 23:16f. **15:11** Apg 3:13f. **15:15** Joh 19:1. **15:15 gissla** Tortyr föregick normalt en avrättning. Det romerska gisslet, *flagellum*, hade taggar av ben eller metall som rev upp fångens rygg så att denne ibland avled redan före avrättningen. **15:16** Matt 27:27f. **15:17** Joh 19:2f. **15:17 purpurmantel** Purpur var antikens dyrbaraste färg, förbehållen kungligheter (jfr Dan 5:7). Troligen syftar Markus på en enklare röd soldatkappa (Matt 27:28). **15:19** Jes 50:6. **15:21** Matt 27:32, Luk 23:26. **15:21 Alexander och Rufus** Välkända namn för Markusevangeliets ursprungliga läsekrets i Rom, dit Rufus och hans mor flyttade längre fram (se Rom 16:13). **15:22** Matt 27:33f, Luk 23:33f, Joh 19:17f. **15:23** Ps 69:22. **15:23 vin blandat med myrra** Förmögna kvinnor i Jerusalem bekostade utifrån Ords 31:6 ett vinbaserat bedövningsmedel för att lindra de dödsdömdas plågor. **15:24** Ps 22:19. **15:24 delade hans kläder** Jfr profetian i Ps 22:19. **15:27** Matt 27:38f, Luk 23:32f. **15:27** En del handskrifter tillägger (vers 28): "Då uppfylldes skriftordet som säger: Han blev räknad bland överträdare." Se Jes 53:12 och Luk 22:37. **15:29** Ps 22:8, Mark 14:58, Joh 2:19f.

Jesus dör

³³ Vid sjätte timmen kom ett mörker över hela landet som varade fram till nionde timmen.

³⁴ Vid nionde timmen ropade Jesus med hög röst: "*Elohi! Elohi! Lema sabaktani?*" Det betyder: "*Min Gud, min Gud, varför har du övergett mig?*"

³⁵ Några av dem som stod där hörde det och sade: "Hör, han ropar på Elia!"

³⁶ En av dem sprang och fyllde en svamp med ättikvin, fäste den runt en käpp och gav honom att dricka och sade: "Vänta, så får vi se om Elia kommer och tar ner honom."

³⁷ Men Jesus ropade med hög röst och gav sedan upp andan.

³⁸ Då brast förhänget i templet i två delar, uppifrån och ända ner.

³⁹ När officeren som stod framför honom såg att han gav upp andan på det sättet, sade han: "Den mannen var verkligen Guds Son!"

⁴⁰ Även några kvinnor stod på avstånd och såg på. Bland dem var Maria Magdalena och den Maria som var Jakob den yngres och Josefs mor, samt Salome.

⁴¹ De hade följt Jesus medan han var i Galileen och tjänat honom. Där fanns också många andra kvinnor som hade gått med honom upp till Jerusalem.

Jesus begravs

⁴² Det var nu redan kväll. Eftersom det var förberedelsedag, dagen före sabbaten,

⁴³ kom Josef från Arimatea dit. Han var en ansedd rådsherre som också väntade på Guds rike. Han tog mod till sig och gick in till Pilatus och bad att få Jesu kropp.

⁴⁴ Pilatus blev förvånad över att Jesus redan skulle ha dött och kallade till sig officeren och frågade honom om Jesus varit död länge.

⁴⁵ När han fick det bekräftat av officeren, lät han Josef få den döda kroppen.

⁴⁶ Josef köpte då linnetyg, tog ner honom och svepte honom i linnetyget och lade honom i en grav som var uthuggen i klippan. Sedan rullade han en sten för ingången till graven.

⁴⁷ Maria Magdalena och Maria, Josefs mor, såg var han blev lagd.

16*Jesus uppstår ur graven*

¹ När sabbaten var över köpte Maria Magdalena och Maria, Jakobs mor, och Salome väldoftande oljor för att gå och smörja honom.

² Mycket tidigt den första veckodagen kom de till graven när solen gick upp.

³ De sade till varandra: "Vem ska rulla bort stenen från gravöppningen åt oss?"

⁴ Men när de lyfte blicken, fick de se att stenen var bortrullad. Den var mycket stor.

⁵ De gick då in i graven och såg en ung man sitta på höger sida, klädd i en lång vit dräkt, och de blev förskräckta.

⁶ Men han sade till dem: "Var inte förskräckta! Ni söker Jesus från Nasaret, den korsfäste. Han har uppstått, han är inte här! Se, här är platsen där de lade honom."

15:33 Matt 27:45f, Luk 23:44f. **15:33 sjätte timmen ... nionde timmen** Motsvarar ca kl 12 och kl 15. **15:33 hela landet** Annan översättning: "hela jorden". **15:34** Ps 22:2. **15:34** Ps 22:2. Psalmen skildrar Messias lidande och uppståndelse. Jesus citerar dess titelvers på folkspråket arameiska och inte på hebreiska. **15:36** Joh 19:29f. **15:38** 2 Mos 26:31f, Matt 27:51, Luk 23:45, Hebr 10:20. **15:38 förhänget** Ett tio meter högt draperi som skärmade av "det allra heligaste", Guds uppenbarelseplats (se 2 Mos 26:31f, 3 Mos 16:2f, Hebr 9:3f, 10:20). **15:40** Luk 8:2f. **15:42** Matt 27:57f, Luk 23:50f, Joh 19:38f. **15:42 förberedelsedag** Fredagen, då alla förberedelser inför sabbaten gjordes. **15:43 Arimatea** Identifierades av fornkyrkan med Ramataim-Sofim eller Rama, profeten Samuels hemstad norr om Jerusalem (1 Sam 1:1, 25:1). **16:1** Matt 28:1f, Luk 24:1f, Joh 20:1f. **16:2 den första veckodagen** Det vanliga namnet på söndagen i judisk tideräkning.

⁷ Men gå och säg till hans lärjungar och särskilt till Petrus: Han går före er till Galileen. Där ska ni få se honom, så som han har sagt er."

⁸ Då gick de ut och flydde från graven, fyllda av bävan och bestörtning. Och de sade ingenting till någon, eftersom de var rädda.

Den Uppståndne visar sig

⁹ När Jesus hade uppstått på första veckodagens morgon visade han sig först för Maria Magdalena, som han hade befriat från sju onda andar.

¹⁰ Hon gick och berättade det för dem som hade varit med honom och som nu sörjde och grät.

¹¹ Men när de fick höra att han levde och att hon hade sett honom, trodde de inte på det.

¹² Sedan visade han sig i en annan gestalt för två av dem som var på väg ut på landet.

¹³ De gick också och berättade det för de andra, men inte heller de blev trodda.

¹⁴ Till slut visade han sig för de elva när de låg till bords, och han klandrade dem för deras otro och deras hårda hjärtan, eftersom de inte hade trott på dem som sett honom uppstånden.

¹⁵ Och han sade till dem: "Gå ut i hela världen och förkunna evangeliet för hela skapelsen.

¹⁶ Den som tror och blir döpt ska bli frälst, men den som inte tror ska bli fördömd.

¹⁷ Dessa tecken ska följa dem som tror: I mitt namn ska de driva ut onda andar. De ska tala nya tungomål.

¹⁸ De ska ta ormar med händerna, och dricker de något dödligt gift ska det inte skada dem. De ska lägga händerna på sjuka, och de ska bli friska."

¹⁹ När Herren Jesus hade talat till dem, togs han upp till himlen och satte sig på Guds högra sida.

²⁰ Och de gick ut och predikade överallt, och Herren verkade tillsammans med dem och bekräftade ordet genom de tecken som åtföljde det.

16:7 Mark 14:28, Apg 1:3, 13:31, 1 Kor 15:5. **16:8** De allra äldsta handskrifterna slutar med denna vers. Det abrupta slutet skulle kunna bero på att den ursprungliga sista sidan saknas. Avslutningen i 16:9-20 sammanfattar innehållet i de övriga evangelierna och har troligen inte skrivits av Markus själv. Några handskrifter har i stället en kortare avslutning: "Men de berättade kortfattat om allt de blivit tillsagda för dem som fanns runt Petrus. Genom dem sände Jesus sedan själv ut, från öster och ända till väster, den heliga och oförgängliga förkunnelsen om den eviga frälsningen. Amen." **16:9** Luk 8:2, Joh 20:14f. **16:14** Luk 24:36f, Joh 20:19f, 1 Kor 15:5f. **16:15** Matt 28:19. **16:16** Joh 3:18. **16:17** Apg 2:4, 10:46, 19:6. **16:18** Apg 28:3f. **16:19** Luk 24:50f, Apg 1:2f. **16:20** Apg 14:3, Hebr 2:4.

Lukasevangeliet

Lukasevangeliet skrevs enligt en samstämmig fornkyrklig tradition av "vår älskade Lukas, läkaren" (Kol 4:14), som enligt traditionen kom från Antiokia där icke-judar först fann tron (Apg 11:20f). Som den ende nytestamentlige författaren av icke-judisk härkomst (Kol 4:11) lyfter han särskilt fram Jesu barmhärtighet och hans möten med kvinnor och andra som var marginaliserade i den dåtida kulturen.

Evangeliet skrevs troligen i Rom under 60-talet e Kr (jfr Apg 1:1), kanske baserat på efterforskningar (1:3) i det heliga landet under Paulus tvååriga fångenskap i Caesarea i slutet av 50-talet e Kr (Apg 24:27). Det är ställt till den "högt ärade Teofilus" (1:3), som antingen var en specifik högt uppsatt nykristen (1:4) eller ett samlingsnamn för varje intresserad läsare (namnet betyder "Guds vän").

Inledning

- ¹ Många har sökt sammanställa en skildring av de händelser som har inträffat bland oss,
² så som det har berättats för oss av dem som redan från början var ögonvittnen och Ordets tjänare.
³ Sedan jag noga efterforskat allt från början har även jag bestämt mig för att skriva ner det i ordning för dig, högt ärade Teofilus,
⁴ för att du ska veta hur tillförlitlig den undervisning är som du har fått.

Löftet om Johannes Döparens födelse

- ⁵ På den tiden då Herodes var kung i Judeen fanns i Abias prästavdelning en präst som hette Sakarias. Hans hustru var av Arons släkt och hette Elisabet.
⁶ Båda var rättfärdiga inför Gud och levde fläckfritt efter Herrens alla bud och föreskrifter.
⁷ Men de hade inga barn, eftersom Elisabet var ofruksam och båda var till åren.
⁸ En gång när turen kom till Sakarias avdelning och han var i tjänst som präst inför Gud,
⁹ fick han vid prästernas sedvanliga lottning uppdraget att gå in i Herrens tempel och tända rökelseoffret.
¹⁰ Vid tiden för rökelseoffret stod allt folket utanför och bad.
¹¹ Då visade sig en Herrens ängel för honom, stående till höger om rökelsealtaret.
¹² Sakarias blev förskräckt vid synen och greps av fruktan.
¹³ Men ängeln sade till honom: "Var inte rädd, Sakarias! Din bön har blivit hörd. Din hustru Elisabet ska föda en son åt dig, och du ska ge honom namnet Johannes.
¹⁴ Han ska bli din glädje och fröjd, och många ska glädja sig över hans födelse,
¹⁵ för han ska bli stor inför Herren. Vin och starka drycker ska han inte dricka, och han ska bli uppfylld av den helige Ande redan i moderlivet.
¹⁶ Många av Israels barn ska han omvända till Herren deras Gud.

1:3 Apg 1:1. **1:5 då Herodes var kung i Judeen** År 37-4 f Kr. Troligen utspelar sig händelserna ca 6-5 f Kr (vår tideräkning börjar utgå från en inexact beräkning från 500-talet e Kr). **1:5 Abias prästavdelning** Israels tempelpräster var indelade i 24 avdelningar som tjänstgjorde en vecka i taget (1 Krön 24:10, 19). De övriga 23 veckorna bodde prästerna i byar utanför Jerusalem (vers 23, 39). **1:9 prästernas sedvanliga lottning** Varje morgon drog tempelprästerna lott om vem som skulle utföra de olika uppgifterna i gudstjänsten. **1:9 tända rökelseoffret** Rökelseoffret tändes morgon och eftermiddag (2 Mos 30:7f). Varje präst frambar rökelseoffret endast en gång i livet, eftersom prästernas antal var mycket stort. **1:15 starka drycker ska han inte dricka** Liksom profetgestalterna Simson (Dom 13:5) och Samuel (1 Sam 1:11) blev Johannes helgad åt Herren som nasir (jfr 4 Mos 6 och not till Apg 18:18).

17 Han ska gå före honom i Elias ande och kraft, för att *vända fädernas hjärtan till barnen* och ge de trotsiga ett rättfärdigt sinne och skaffa åt Herren ett folk som är berett."

18 Då sade Sakarias till ängeln: "Hur ska jag kunna vara säker på det? Jag är gammal och min hustru är till åren."

19 Ängeln svarade honom: "Jag är Gabriel som står inför Gud, och jag är sänd för att tala till dig och ge dig detta glädjebud.

20 Nu ska du bli stum och inte kunna tala förrän dagen då det sker, därför att du inte trodde mina ord. De kommer att gå i uppfyllelse när deras tid är inne."

21 Folket stod och väntade på Sakarias, och de undrade varför han dröjde så länge inne i templet.

22 När han sedan kom ut kunde han inte tala till dem, och de förstod att han hade sett en syn i templet. Han gjorde tecken åt dem men förblev stum.

23 När dagarna för hans tjänstgöring var över återvände han hem.

24 En tid därefter blev hans hustru Elisabet havande, och hon drog sig undan i fem månader och sade:

25 "Detta har Herren gjort med mig. I dessa dagar såg han till mig och tog bort min skam bland människor."

Ängels budskap till Maria

26 I den sjätte månaden blev ängeln Gabriel sänd av Gud

27 till en jungfru i staden Nasaret i Galileen. Hon var trolovad med en man som hette Josef och som var av Davids släkt, och jungfruns namn var Maria.

28 Ängeln kom in till henne och sade: "Gläd dig, du som fått nåd! Herren är med dig."

29 Men hon blev förskräckt av hans ord och undrade vad denna hälsning kunde betyda.

30 Då sade ängeln till henne: "Var inte rädd, Maria! Du har funnit nåd hos Gud.

31 Du ska bli havande och föda en son, och du ska ge honom namnet Jesus.

32 Han ska bli stor och kallas den Högstes Son, och Herren Gud ska ge honom hans fader Davids tron.

33 Han ska vara kung över Jakobs hus för evigt, och hans rike ska aldrig ta slut."

34 Då sade Maria till ängeln: "Hur ska detta ske? Jag har ju inte haft någon man."

35 Ängeln svarade henne: "Den helige Ande ska komma över dig, och den Högstes kraft ska vila över dig. Därför ska barnet som föds kallas heligt och Guds Son.

36 Och din släkting Elisabet är också havande med en son på sin ålderdom. Hon som kallades ofruktsam är nu i sjätte månaden,

37 för ingenting är omöjligt för Gud."

38 Maria sade: "Jag är Herrens tjänarinna. Låt det ske med mig som du har sagt." Och ängeln lämnade henne.

Maria och Elisabet

39 Vid den tiden bröt Maria upp och skyndade till en stad i Juda bergsbygd.

40 Där gick hon in i Sakarias hus och hälsade på Elisabet.

41 När Elisabet hörde Marias hälsning, spratt barnet till i hennes moderliv. Hon blev uppfylld av den helige Ande

1:17 Mal 3:1, 4:5f, Matt 11:14. 1:17 Mal 4:6. 1:17 **ett rättfärdigt sinne** Annan översättning: "de rättfärdigas vishet". 1:18 1 Mos 17:17. 1:19 Dan 8:16, 9:21, Hebr 1:14. 1:25 1 Mos 30:23, Jes 4:1. 1:27 **trolovad** En juridiskt bindande överlåtelse i väntan på bröllop. Trolovning ingicks normalt i tonåren, och redan vid detta stadium kunde otrohet bestraffas med döden (5 Mos 22:23f). 1:28 **Gläd dig** Annan översättning: "Var hälsad". På NT:s grundspråk grekiska var den normala hälsningen *chaire*, "Gläd dig". 1:30 1 Mos 6:8, 18:3. 1:31 Jes 7:14, Matt 1:21f, Luk 2:21. 1:32 2 Sam 7:12f, Jes 9:6f. 1:33 1 Krön 17:14, Ps 89:37, Dan 2:44, 7:14, Mika 4:7. 1:37 1 Mos 18:14, Jer 32:17, Matt 19:26. 1:37 **ingenting är omöjligt för Gud** Annan översättning: "Inget ord från Gud är kraftlöst".

⁴² och ropade med hög röst: "Välsignad är du bland kvinnor, och välsignad är din livsfrukt!

⁴³ Men varför händer detta mig, att min Herres mor kommer till mig?

⁴⁴ När ljudet av din hälsning nådde mina öron spratt barnet till i mig av glädje.

⁴⁵ Och salig är du som trodde, för det som Herren har sagt dig kommer att gå i uppfyllelse."

Marias lovsång

⁴⁶ Då sade Maria:

"Min själ upphöjer Herren

⁴⁷ och min ande jublar över Gud,
min Frälsare,

⁴⁸ för han har sett till sin
tjänarinnas ringhet.

Från denna stund ska alla släkten
kalla mig salig,

⁴⁹ för den Mäktige har gjort
stora ting med mig
och hans namn är heligt.

⁵⁰ Hans barmhärtighet
varar från släkte till släkte
över dem som vördar honom.

⁵¹ Han har gjort väldiga gärningar
med sin arm,
han har skingrat dem
som har stolta hjärtan och sinnen.

⁵² Härskare har han störtat
från deras troner,
och de enkla har han upphöjt.

⁵³ Hungriga har han mättat
med sitt goda,
och rika har han skickat
tomhänta bort.

⁵⁴ Han har tagit sig an
sin tjänare Israel
och tänkt på att vara barmhärtig

⁵⁵ mot Abraham och hans barn
till evig tid,
så som han har lovat våra fäder."

⁵⁶ Maria stannade hos Elisabet omkring tre månader och återvände sedan hem.

Johannes Döparens födelse

⁵⁷ För Elisabet var tiden nu inne att föda, och hon födde en son.

⁵⁸ Hennes grannar och släktingar fick höra att Herren hade visat henne så stor barmhärtighet, och de glädde sig med henne.

⁵⁹ På åttonde dagen kom de för att omskära barnet, och de ville kalla honom Sakarias efter hans far.

1:45 trodde, för Annan översättning: "trodde att". **1:46** 1 Sam 2:1f. **1:48** 1 Mos 30:13, 1 Sam 1:11. **1:48 kalla**
... **salig** Att anse någon lyckligt lottad (jfr 1 Mos 30:13, Höga V 6:8, Mal 3:12). **1:49** Ps 111:9. **1:50** 2 Mos 20:6,
Ps 103:17. **1:50 vördar** Annan översättning: "fruktar". Grundtextens uttryck *fóbomai* rymmer inte bara fruktan
(Rom 8:15, 1 Joh 4:18) utan även vördnad och värme (Ef 5:21, 33, Ps 103:13, 130:4). **1:51** 2 Sam 22:28, Ps 89:11, Jes 51:9.
1:52 Job 5:11, Ps 147:6. **1:53** Ps 107:9. **1:54** Ps 98:3, Jes 41:8. **1:55** 1 Mos 17:7, Mika 7:20. **1:59** 1 Mos 17:12.

⁶⁰ Men hans mor svarade: "Nej, han ska heta Johannes."

⁶¹ Då sade de till henne: "Det finns ingen i din släkt som har det namnet."

⁶² De gjorde tecken till hans far och frågade vad han ville att barnet skulle heta.

⁶³ Han bad då om en tavla och skrev: "Johannes är hans namn", och alla blev förundrade.

⁶⁴ Genast öppnades hans mun och hans tunga löstes, och han började tala och prisa Gud.

⁶⁵ Alla deras grannar greps av fruktan, och i hela Judeens bergsbygd talade man om det som hade hänt.

⁶⁶ Alla som hörde det tog det till hjärtat och undrade vad det skulle bli av detta barn, för Herrens hand var med honom.

Sakarias lovsång

⁶⁷ Hans far Sakarias blev uppfylld av den helige Ande och profeterade och sade:

⁶⁸ "Välsignad är Herren, Israels Gud,
som har besökt

och återlöst sitt folk!

⁶⁹ Han har rest för oss
frälsningens horn

i sin tjänare Davids hus,

⁷⁰ så som han för länge sedan lovat
genom sina heliga profeters mun:

⁷¹ frälsning från våra fiender
och från alla som hatar oss.

⁷² Han har visat barmhärtighet
mot våra fäder
och tänkt på sitt heliga förbund,

⁷³ den ed han gav
vår fader Abraham:

⁷⁴ att vi, frälsta från våra fienders hand,
skulle få tjäna honom

utan fruktan,

⁷⁵ i helighet och rättfärdighet
inför honom alla våra dagar.

⁷⁶ Och du, barn, ska kallas
den Högstes profet,
för du ska gå före Herren
och bana väg för honom.

⁷⁷ Du ska ge hans folk kunskap
om frälsningen,
med förlåtelse för deras synder

⁷⁸ genom vår Guds
barmhärtiga kärlek.

Så ska en soluppgång
från höjden besöka oss,

⁷⁹ för att lysa över dem
som sitter i mörker
och dödsskugga
och styra våra fötter

1:68 Ps 72:18. **1:69** Ps 132:17. **1:69 horn** symboliserar höghet och styrka (Ps 75:11) och Messias kungen (Ps 132:17, 148:14). **1:70** Apg 3:21. **1:71** Ps 106:10. **1:72** 3 Mos 26:42, Ps 105:8f. **1:73** 1 Mos 22:16f. **1:76** Mal 3:1, Matt 3:3. **1:77** Luk 3:3. **1:78** 4 Mos 24:17, Jes 60:1f, Mal 4:2. **1:79** Ps 107:10, 14, Jes 9:2, Matt 4:16.

in på fridens väg."

⁸⁰ Barnet växte och blev starkare i anden, och han levde i ödemarken fram till den dag då han skulle träda fram inför Israel.

2

Jesu födelse

¹ Och det hände vid den tiden att från kejsar Augustus utgick ett påbud att hela världen skulle skattskrivnas.

² Detta var den första skattskrivningen, och den hölls när Quirinius styrde i Syrien.

³ Alla gick då för att skattskrivna sig, var och en till sin stad.

⁴ Så reste också Josef från staden Nasaret i Galileen upp till Judeen, till Davids stad som kallas Betlehem, eftersom han var av Davids hus och släkt.

⁵ Han kom för att skattskrivna sig tillsammans med Maria, sin trolovade som var havande.

⁶ Medan de befann sig där var tiden inne för henne att föda,

⁷ och hon födde sin son, den förstfödde. Hon lindade honom och lade honom i en krubba, eftersom det inte fanns plats för dem i gästrummet.

⁸ I samma trakt fanns några herdor som låg ute och vaktade sin hjord om natten.

⁹ Då stod en Herrens ängel framför dem och Herrens härlighet lyste omkring dem, och de blev mycket rädda.

¹⁰ Men ängeln sade: "Var inte rädda! Jag bär bud till er om en stor glädje för hela folket:

¹¹ I dag har en Frälsare fötts åt er i Davids stad. Han är Messias, Herren.

¹² Och detta är tecknet för er: Ni ska finna ett nyfött barn som är lindat och ligger i en krubba."

¹³ Och plötsligt var där tillsammans med ängeln en stor himmelsk här som prisade Gud:

¹⁴ "Ära åt Gud i höjden,
och frid på jorden
bland människor
som han älskar."

¹⁵ När änglarna hade lämnat dem och återvänt till himlen, sade herdarna till varandra: "Vi måste gå in till Betlehem och se det som har hänt och som Herren låtit oss veta!"

¹⁶ De skyndade i väg och fann Maria och Josef och barnet som låg i krubban.

¹⁷ När de hade sett det, berättade de vad som var sagt till dem om detta barn.

¹⁸ Alla som hörde det förundrades över vad herdarna berättade för dem.

¹⁹ Men Maria bevarade och begrundade allt detta i sitt hjärta.

²⁰ Och herdarna vände hem och prisade och lovade Gud för allt de fått höra och se, just så som det hade blivit sagt till dem.

1:80 Luk 2:40, 3:2f. **1:80 ödemarken** Annan översättning: "öknen". Johannes kan ha haft kontakt med Qumrans esseer, som skrev Dödahavsrollarna och liksom Johannes kallade sig "en röst som ropar i öknen" (jfr 3:4). **2:1 kejsar Augustus** regerade 31 fKr-14 e Kr. **2:1 hela världen** Grek. *oikouméne* (jfr "ekumenik"), den bebodda och civiliserade världen vilket i officiellt språkbruk var liktydigt med Romarriket. **2:2 den första skattskrivningen** Längre fram genomförde Quirinius år 6 e Kr en andra skattskrivning som ledde till ett lokalt uppror (jfr Apg 5:37). **2:2 Quirinius** Den romerske kejsarens särskilde representant i östra delen av Romarriket under tiden 12 f Kr-16 e Kr. Vid tiden för Jesu födelse var han militär befälhavare ("styrde", grek. *hegemoneúontos*) men ännu inte ståthållare. **2:4** 1 Sam 16:1, 4, Mika 5:2, Matt 2:6, Joh 7:42. **2:7** Matt 1:25. **2:7 gästrummet** Grek. *katályma* betyder normalt "gästrum" (jfr Luk 22:11). Det upptagna gästrummet kan ha legat i ett härbärke (jfr Jer 41:17) eller troligare hos släktingar till Josef (vers 4). Boningshus (jfr Matt 2:11) kunde ha en stalldel med krubbor för djuren. **2:11 Herren** Anspelning på det högsta gudsnamnet JHVH, som normalt uttalades Adonai ("Herren"). **2:14** Luk 19:38, Ef 2:14, 17. **2:14 bland människor som han älskar** Andra handskrifter: "åt människor hans välbehag."

Jesu omskärelse

21 När åtta dagar hade gått och barnet skulle omskäras fick han namnet Jesus, det namn som ängeln hade gett honom innan han blev till i sin mors liv.

Jesus bärs fram i templet

22 När tiden var inne för deras rening enligt Mose lag, tog de med honom upp till Jerusalem för att bära fram honom inför Herren,

23 som det står skrivet i Herrens lag: *Varje förstfödd son som öppnar moderlivet ska räknas som helgad åt Herren.*

24 De skulle också ge det offer som är bestämt i Herrens lag: *ett par turturduvor eller två unga duvor.*

25 I Jerusalem fanns en man som hette Simeon. Han var rättfärdig och gudfruktig och väntade på Israels tröst, och den helige Ande var över honom.

26 Av den helige Ande hade han fått en uppenbarelse att han inte skulle se döden förrän han sett Herrens Smorde.

27 Ledd av Anden kom han till templet, och när föräldrarna bar in barnet Jesus för att göra med honom som man brukade enligt lagen,

28 tog han honom i sina armar och prisade Gud och sade:

29 "Herre, nu låter du din tjänare

gå hem i frid,

så som du har lovat,

30 för mina ögon har sett

din frälsning

31 som du har berett

inför alla folk:

32 ett ljus med uppenbarelse

för hedningarna

och härlighet

för ditt folk Israel."

33 Hans far och mor förundrades över det som sades om honom.

34 Och Simeon välsignade dem och sade till hans mor Maria: "Se, han är satt till fall och upprättelse för många i Israel, och till att vara ett tecken som väcker motstånd.

35 Också genom din själ ska det gå ett svärd. Så ska många hjärtans tankar uppenbaras."

36 Där fanns också en profetissa, Hanna, Fanuels dotter av Ashers stam. Hon hade kommit upp i hög ålder. I sju år hade hon fått leva med sin man efter sin tid som jungfru,

37 och nu var hon änka, åttiofyra år gammal. Hon lämnade aldrig templet utan tjänade Gud med fastor och böner natt och dag.

38 Just i den stunden kom hon fram och prisade Gud och talade om honom för alla som väntade på Jerusalems frälsning.

39 När de hade fullgjort allt som var bestämt i Herrens lag, återvände de till Galileen och sin hemstad Nasaret.

2:21 1 Mos 17:12, Luk 1:31. **2:21 blev till** Grek. *syllēmftḥénaisyftar* på graviditetens startpunkt ("avlades"). Andligen är Messias ursprung "från evighetens dagar" (Mika 5:2, jfr även Joh 1:1). **2:22** 3 Mos 12:2. **2:22 tiden... för deras rening** En kvinna som fött en son skulle stanna hemma i 40 dagar och därefter frambära ett reningsoffer i templet (se 3 Mos 12:1f). **2:23** 2 Mos 13:2, 12. **2:24** 3 Mos 12:6f. **2:24 ett par turturduvor eller två unga duvor** En barnaföderska skulle egentligen offra ett lamm och en duva, men den som var fattig kunde i stället offra två duvor (se 3 Mos 12:8). **2:25** Jes 40:1, 49:13. **2:26 Smorde** Hebr. "Messias" och grek. "Kristus", Guds utlovade frälsare, kung och profet. **2:29** 1 Mos 46:30. **2:30** Luk 3:6. **2:31** Ps 98:2, Jes 52:10. **2:32** Jes 46:13, 49:6, Hagg 2:7, Apg 13:47. **2:34** Jes 8:14, Luk 20:18, Apg 28:22, Rom 9:33, 1 Kor 1:23f, 1 Petr 2:7. **2:35** Joh 19:25. **2:37** 1 Tim 5:5. **2:38** Jes 52:9. **2:39** Matt 2:23.

⁴⁰ Och pojken växte och blev starkare och fylldes av vishet, och Guds välbehag vilade över honom.

Jesus som tolvåring i templet

⁴¹ Hans föräldrar brukade varje år gå upp till Jerusalem vid påskhögtiden.

⁴² När Jesus var tolv år gick de upp till högtiden som vanligt,

⁴³ men när festdagarna var över och de vände hemåt, stannade pojken Jesus kvar i Jerusalem utan att hans föräldrar visste om det.

⁴⁴ De antog att han var med i resällskapet och vandrade en hel dag innan de började söka efter honom bland släktingar och bekanta.

⁴⁵ När de inte fann honom, vände de tillbaka till Jerusalem för att söka efter honom.

⁴⁶ Efter tre dagar fann de honom i templet, där han satt mitt bland lärarna och lyssnade på dem och ställde frågor.

⁴⁷ Alla som hörde honom häpnade över hans förstånd och hans svar.

⁴⁸ När föräldrarna fick se honom blev de bestörta, och hans mor sade till honom: "Mitt barn! Varför har du gjort så här mot oss? Din far och jag har varit så oroliga och letat efter dig."

⁴⁹ Då sade han till dem: "Varför har ni letat efter mig? Visste ni inte att jag måste vara hos min Far?"

⁵⁰ Men de förstod inte vad det var han sade till dem.

⁵¹ Därefter följde han med dem ner till Nasaret och underordnade sig dem. Hans mor bevarade allt detta i sitt hjärta.

⁵² Och Jesus växte i vishet, ålder och välbehag inför Gud och människor.

3

Johannes Döparen

¹ I kejsar Tiberius femtonde regeringsår, när Pontius Pilatus var ståthållare i Judeen, Herodes landsfurste i Galileen, hans bror Filippus i Itureen och Trachonitislandet och Lysanias i Abilene,

² och när Hannas och Kaifas var överstepräster, då kom Guds ord till Sakarias son Johannes i öknen.

³ Han gick ut i hela området runt Jordan och förkunnade omvändelsens dop till syndernas förlåtelse,

⁴ som det står skrivet i boken med profeten Jesajas ord:

En röst ropar i öknen:

*Bana väg för Herren,
gör stigarna raka för honom!*

⁵ *Varje dal ska fyllas,*

alla berg och höjder sänkas.

Det krokiga ska rätas,

ojämna vägar ska jämnas.

2:40 Luk 1:80, 2:52. **2:41** 2 Mos 23:17, 5 Mos 16:16f. **2:47** Joh 7:15, 46. **2:49 hos min Far** Annan översättning: "i det som hör till min Far". **2:50** Luk 9:45, 18:34. **2:52** 1 Sam 2:26. **2:52 ålder** Annan översättning: "längd". **3:1 Tiberius femtonde regeringsår** Troligen år 26 e Kr. Tiberius regerade 12-37 e Kr, de två första åren som samregent med sin styvfar Augustus. **3:1 Pilatus** Ståthållare i provinsen Judeen under åren 26-36 e Kr. Därefter avsattes han på grund av grymhet mot samarierna. **3:1 Herodes** Antipas, son till Herodes den store (1:5). Se not till Matt 14:1. **3:1 Filippus** Bror till Herodes Antipas och landsfurste norr och öster om Galileen 4 f Kr-34 e Kr. **3:1 Lysanias** En i övrigt okänd härskare i småriket Abilene nordväst om Damaskus. **3:2 Jer 1:2.** **3:2 Hannas och Kaifas var överstepräster** Egentligen fanns det endast en överstepräst åt gången. Hannas var överstepräst 6-15 e Kr tills han blev avsatt av romarna, men ansågs bland judarna vara överstepräst livet ut (jfr Joh 18:13, Apg 4:6). Hans svärson Kaifas var överstepräst 18-36 e Kr (jfr Joh 11:49). **3:3** Matt 3:2, Mark 1:4, Apg 13:24, 19:4. **3:4** Jes 40:3-5.

⁶ *Och alla människor ska se
Guds frälsning.*

⁷ Han sade nu till folket som kom ut för att döpas av honom: "Huggormsyngel! Vem har visat er att ni ska fly den kommande vredesdomen?"

⁸ Bär då sådan frukt som hör till omvändelsen. Och börja inte säga inom er: Vi har Abraham till far. För jag säger er att Gud kan väcka upp barn åt Abraham ur dessa stenar.

⁹ Yxan är redan satt till roten på träden. Varje träd som inte bär god frukt huggs bort och kastas i elden."

¹⁰ Folket frågade honom: "Vad ska vi då göra?"

¹¹ Han svarade dem: "Den som har två tunikor ska dela med sig till den som ingen har, och den som har mat ska göra på samma sätt."

¹² Även tullindrivare kom för att bli döpta, och de frågade honom: "Mästare, vad ska vi göra?"

¹³ Han svarade dem: "Kräv inte mer än vad som är bestämt."

¹⁴ Även soldater frågade honom: "Och vi, vad ska vi göra?" Han svarade dem: "Pressa inte pengar från någon med våld eller lögn, utan nöj er med er lön!"

¹⁵ Folket gick där i förväntan, och alla undrade i sina hjärtan om inte Johannes kunde vara Messias.

¹⁶ Johannes svarade dem allesammans: "Jag döper er med vatten. Men det kommer en som är starkare än jag, och jag är inte ens värdig att lossa remmen på hans sandaler. Han ska döpa er i den helige Ande och eld.

¹⁷ Han har sin kastskovel i handen för att rensa sin tröskplats och samla in vetet i sin lada. Men agnarna ska han bränna upp i en eld som aldrig slocknar."

¹⁸ Med många andra ord förmanade han folket och förkunnade evangeliet för dem.

¹⁹ Men landsfurstens Herodes blev tillrättavisad av Johannes för sitt förhållande med sin brors hustru Herodias och för allt annat ont som han hade gjort.

²⁰ Då lade Herodes till allt det andra att han dessutom satte Johannes i fängelse.

Jesu dop

²¹ När nu allt folket döptes, blev även Jesus döpt. Medan han bad, öppnades himlen

²² och den helige Ande sänkte sig över honom i fysisk gestalt som en duva. Och från himlen kom en röst: "Du är min älskade Son. I dig har jag min glädje."

Jesu släktavla

²³ Jesus var omkring trettio år när han började sin gärning. Han var, menade man, son till Josef, son till Eli,

3:6 Luk 2:30. **3:7** Matt 3:7, 23:33. **3:7 Huggormsyngel** Dvs barn till djävulen, "den gamle ormen" (1 Mos 3:15, Upp 12:9, 20:2). **3:8** Joh 8:39. **3:8 barn ... stenar** På hebreiska *baním ... abaním*. **3:9** Matt 7:19. **3:11** Jak 2:15, 1 Joh 3:17. **3:11 tunikor** En lång- eller kortärmad och knållång skjorta som bars av både män och kvinnor.

3:12 tullindrivare Dessa drev in skatt åt romarna och berikade ibland sig själva på folkets bekostnad (19:8). De var därför illa sedda bland judarna. **3:12 Mästare** Annan översättning: "Lärare" (hederstitel, jfr latinets "magister").

3:16 Mark 1:7f, Apg 1:5, 2:3f, 13:25. **3:16 lossa remmen på hans sandaler** En slavs uppgift.

3:17 kastskovel Träspade för att rensa säd, en bild för Guds dom (Jer 15:7). Vinden blåste bort de värdelösa agnarna (Ps 1:4), medan sädeskornen föll tillbaka ner på tröskplatsen. **3:19** Matt 14:3f, Mark 6:17f. **3:19 Herodias** hade en skandalös relation med sin svåger och farbror Herodes. Se not till Matt 14:3. **3:21** Matt 3:13f, Mark 1:9f. **3:22** Jes 42:1, Matt 3:17, 17:5, Joh 1:32.

3:23 Han var; menade man, son till Josef, son till Eli Släkttavlan i Luk 3:23-38 ger en annan härstamning än den i Matt 1 för Josef, Jesu adoptivfar. Detta förklarades i fornkyrkan på följande sätt: Josefs mors förste man Eli (Luk 3:23) dog barnlös, varpå halvbrodern Jakob (Matt 1:16) tog till sig änkan enligt lagen om leviratäktenskap (5 Mos 25:5f, Luk 20:28). På så sätt blev Jakob fysisk far till Josef medan denne samtidigt räknades som den döde Elis son. En alternativ lösning som föreslagits är att Lukas stamtavla egentligen ger Jesu mor Marias härstamning (eftersom man endast "menade" att Jesus var son till Josef).

24 son till Mattat, son till Levi,
son till Melki, son till Jannai,
son till Josef,
25 son till Mattatias,
son till Amos, son till Nahum,
son till Hesli, son till Naggai,
26 son till Mahat, son till Mattatias,
son till Shimei, son till Josek,
son till Juda,
27 son till Johanan,
son till Resa, son till Serubbabel,
son till Shealtiel, son till Neri,
28 son till Melki, son till Addi,
son till Kosam, son till Elmadam,
son till Er,
29 son till Josua,
son till Elieser, son till Jorim,
son till Mattat, son till Levi,
30 son till Simeon, son till Juda,
son till Josef, son till Jonam,
son till Eljakim,
31 son till Melea,
son till Menna, son till Mattata,
son till Natan, son till David,
32 son till Ishai, son till Obed,
son till Boas, son till Salma,
son till Nahshon,
33 son till Amminadab,
son till Admin, son till Arni,
son till Hesron, son till Peres,
son till Juda,
34 son till Jakob,
son till Isak, son till Abraham,
son till Tera, son till Nahor,
35 son till Serug, son till Regu,
son till Peleg, son till Eber,
son till Shela, son till Kenan,
36 son till Arpakshad, son till Sem,
son till Noa, son till Lemek,
37 son till Metusela, son till Hanok,
son till Jared, son till Mahalalel,
son till Kenan,
38 son till Enos,
son till Set, son till Adam,
son till Gud.

4

Jesus frestas

3:24 Matt 1:1f, 13:35, Luk 4:22, Joh 1:45, 6:42.
1 Mos 11:27, 1 Krön 2:1f.

3:36 1 Mos 11:10f.

3:31 2 Sam 5:14.
3:37 1 Mos 5:24f.

3:32 Rut 4:20f, 1 Sam 16:1f.
3:38 1 Mos 5:1f, 1 Krön 1:1f.

3:33 Rut 4:18f.

3:34

¹ Uppfylld av den helige Ande återvände Jesus från Jordan och leddes av Anden omkring i öknen,

² där han frestades av djävulen i fyrtio dagar. Under de dagarna åt han ingenting, och när de var slut blev han hungrig.

³ Då sade djävulen till honom: "Om du är Guds Son, så befall den här stenen att bli bröd."

⁴ Jesus svarade honom: "Det står skrivet: *Människan lever inte bara av bröd.*"

⁵ Då tog djävulen med honom högt upp och visade honom för ett ögonblick världens alla riken,

⁶ och djävulen sade: "Dig ska jag ge all denna makt och deras härlighet, för den är överlämnad åt mig och jag ger den till vem jag vill.

⁷ Så om du tillber mig, blir allt ditt."

⁸ Jesus svarade: "Det står skrivet: *Herren din Gud ska du tillbe, och endast honom ska du tjäna.*"

⁹ Sedan tog djävulen med honom till Jerusalem och ställde honom på tempelmurens krön och sade till honom: "Om du är Guds Son, så kasta dig ner härifrån!

¹⁰ Det står ju skrivet: *Han ska befalla sina änglar att bevara dig,*

¹¹ och *de ska bära dig på sina händer så att du inte stöter din fot mot någon sten.*"

¹² Jesus svarade honom: "Det är sagt: *Du ska inte fresta Herren din Gud.*"

¹³ När djävulen hade frestat honom på alla sätt, lämnade han honom för en tid.

Jesus i Nasarets synagoga

¹⁴ I Andens kraft återvände Jesus till Galileen, och ryktet om honom gick ut i hela området.

¹⁵ Han undervisade i deras synagogor och fick lovord av alla.

¹⁶ Så kom han till Nasaret, där han hade vuxit upp. På sabbaten gick han som han brukade till synagogan. Han reste sig för att läsa ur Skriften,

¹⁷ och man räckte honom profeten Jesajas bokrulle. När han öppnade rullen, fann han stället där det står skrivet:

¹⁸ *Herrens Ande är över mig,
för han har smort mig
till att förkunna glädjens budskap
för de fattiga.*

*Han har sänt mig
att utropa frihet för de fångna
och syn för de blinda,
att ge de förtryckta frihet*

¹⁹ *och förkunna ett nådens år från Herren.*

²⁰ Sedan rullade han ihop bokrullen, räckte den till tjänaren och satte sig. Alla i synagogan hade sina ögon fästa på honom.

²¹ Då började han tala till dem: "I dag har det här stället i Skriften gått i uppfyllelse inför er som lyssnar."

4:1 Matt 4:1f, Mark 1:12f. **4:1 omkring i öknen** Annan översättning: "ut i öknen". **4:2** 2 Mos 34:28, 1 Kung 19:8. **4:4** 5 Mos 8:3. **4:6** 1 Joh 5:19. **4:8** 5 Mos 6:13. **4:9 tempelmurens krön** Ordagrant: "templets vinge". Syftar antingen på tempelbyggnadens tak eller på yttermurens stup ner i den djupa Kidrondalen. **4:11** Ps 91:11-12. **4:12** 5 Mos 6:16. **4:14** Matt 4:12, Apg 10:37f. **4:16** Matt 13:53f, Mark 6:1f. **4:18** Jes 58:6. **4:18** Jes 61:1f, 3 Mos 25:10. **4:20 satte sig** Judiska rabbiner undervisade normalt sittande (jfr Matt 5:1, 23:2).

22 Alla berömde honom och förundrades över de nådens ord som kom från hans mun. De frågade: "Är det inte Josefs son?"

23 Då sade han till dem: "Säkert kommer ni att citera ordspråket för mig: Läkare, bota dig själv! Vi har hört om allt som hände i Kapernaum, gör det här i din hemstad också!"

24 Men han fortsatte: "Jag säger er sanningen: Ingen profet blir erkänd i sin hemstad.

25 I sanning säger jag er: Det fanns många änkor i Israel på Elias tid, när himlen var stängd i tre år och sex månader och svår svält drabbade hela landet.

26 Men Elia blev inte sänd till någon av dem, utan bara till en änka i Sarefat i Sidons land.

27 Och det fanns många spetälska i Israel på profeten Elisas tid, men ingen av dem blev renad utan bara syriern Naaman."

28 Alla i synagogan fylldes av vrede när de fick höra detta.

29 De reste sig och drev ut honom ur staden och förde honom fram till branten av det berg där deras stad var byggd för att kasta ner honom.

30 Men han gick rakt igenom folkhopen och vandrade vidare.

Jesus i Kapernaum

31 Han kom ner till Kapernaum, en stad i Galileen, och undervisade folket på sabbaten.

32 De var överväldigade av hans undervisning, eftersom hans ord hade makt.

33 I synagogan fanns en man med en oren ande, och han skrek högt:

34 "Sluta! Vad har vi med dig att göra, Jesus från Nasaret? Har du kommit för att fördärva oss? Jag vet vem du är: Guds Helige!"

35 Då talade Jesus strängt till anden: "Tig! Far ut ur honom!" Anden kastade omkull mannen mitt ibland dem och for ut ur honom utan att skada honom.

36 Alla greps av bävan och sade till varandra: "Vad är det med hans ord? Med makt och myndighet befäller han de orena andarna och de far ut."

37 Och ryktet om honom gick ut överallt i området.

38 Jesus lämnade synagogan och gick hem till Simon. Där låg Simons svärmor i hög feber, och de bad Jesus hjälpa henne.

39 Han gick då fram och lutade sig över henne och talade strängt till febern, och den släppte. Genast steg hon upp och betjänade dem.

40 När solen gick ner kom alla till honom med sina sjuka som led av olika åkommor, och han lade händerna på var och en av dem och botade dem.

41 Även onda andar for ut ur många, och de skrek: "Du är Guds Son!" Men han tillrättavisade dem och lät dem inte tala, eftersom de visste att han var Messias.

42 När det blev dag, gick han bort till en enslig plats. Folket sökte efter honom, och när de kom fram till honom ville de hålla kvar honom så att han inte skulle lämna dem.

43 Men han sade till dem: "Jag måste förkunna evangeliet om Guds rike för de andra städerna också. Det är därför jag är utsänd."

44 Och han predikade i synagogorna i Judeen.

5

Jesu första lärjungar

4:22 5 Mos 8:3, Mark 6:2f. 4:22 **berömde honom** Ordagrant: "vittnade för honom" (eller mot, jfr Matt 13:54f). 4:22 **nådens ord** Annan översättning: "vackra ord". 4:24 Matt 13:57, Joh 4:44. 4:24 **Jag säger er sanningen** Ordagrant: "Amen, jag säger er". Hebr. *amen* betyder närmast "sant", " trovärdigt". Jesus använder uttrycket ofta och kallar sig själv för "Amen" (Upp 3:14) och sanningen själv (Joh 14:6). 4:25 1 Kung 17:1, 9. 4:26 1 Kung 17:7f. 4:27 2 Kung 5:1f. 4:27 **en änka i Sarefat ... syriern Naaman** Se 1 Kung 17:7f, 2 Kung 5:1f. 4:31 Matt 4:13, Mark 1:21f. 4:32 Matt 7:28f. 4:33 Mark 1:23f. 4:34 Joh 6:69. 4:38 Matt 8:14f, Mark 1:29f. 4:40 Matt 8:16f, Mark 1:32f. 4:42 Mark 1:35f.

¹ En gång stod Jesus vid Gennesarets sjö, och folket trängde sig in på honom för att få höra Guds ord.

² Då såg han två båtar ligga vid stranden. De som fiskade hade lämnat dem och höll på att skölja näten.

³ Jesus steg i en av båtarna, den som tillhörde Simon, och bad honom lägga ut lite från land. Sedan satte han sig och undervisade folket från båten.

⁴ När han hade slutat tala, sade han till Simon: "Gå ut på djupet och lägg ut era nät till fångst."

⁵ Simon svarade: "Mästare, vi har arbetat hela natten och inte fått något. Men på ditt ord ska jag lägga ut näten."

⁶ De gjorde så, och de fick så mycket fisk att näten höll på att brista.

⁷ Då vinkade de åt sina vänner i den andra båten att komma och hjälpa dem. Och de kom och fyllde båda båtarna så att de var nära att sjunka.

⁸ När Simon Petrus såg detta, föll han ner vid Jesu knän och sade: "Gå bort från mig, Herre! Jag är en syndig människa."

⁹ Han och alla som var med honom hade gripits av bävan inför fångsten de hade fått,

¹⁰ även Jakob och Johannes, Sebedeus söner som fiskade i lag med Simon. Men Jesus sade till Simon: "Var inte rädd. Från och med nu ska du fånga människor."

¹¹ Då drog de upp båtarna på land, lämnade allt och följde honom.

Jesus botar en spetälsk

¹² När Jesus var i en av städerna fanns där en man som var full av spetälska. Mannen fick se Jesus och föll ner på sitt ansikte och vädjade: "Herre, om du vill, så kan du göra mig ren."

¹³ Då räckte Jesus ut handen, rörde vid honom och sade: "Jag vill. Bli ren!" Genast försvann spetälskan från honom.

¹⁴ Jesus befallde honom att inte berätta det för någon: "Gå i stället och visa dig för prästen och bär fram det offer för din rening som Mose har föreskrivit. Det blir ett vittnesbörd för dem."

¹⁵ Men ryktet om Jesus spreds ännu mer, och stora skaror samlades för att lyssna till honom och bli botade från sina sjukdomar.

¹⁶ Men han drog sig ofta undan ut i ödemarken och bad.

Jesus förlåter synder

¹⁷ En dag när Jesus undervisade satt där fariseer och laglärare som hade kommit från alla byar i Galileen och Judeen och från Jerusalem. Och han hade Herrens kraft att bota.

¹⁸ Då kom några män som bar en förlamad man på en bår. De försökte komma in med honom och lägga ner honom framför Jesus.

¹⁹ Men när de för folkmassans skull inte fann något sätt att komma in med honom, gick de upp på taket och firade ner honom på båren mellan takteglan, mitt framför Jesus.

²⁰ Jesus såg deras tro och sade: "Min vän, du har fått förlåtelse för dina synder."

²¹ De skriftlärdade och fariseerna tänkte: "Vad är det för en hädare? Vem kan förlåta synder utom Gud?"

²² Men Jesus förstod deras tankar och svarade dem: "Vad är det ni tänker i era hjärtan?"

5:2 Matt 4:18f, Mark 1:16f. **5:4** Joh 21:6. **5:8** Jes 6:5, Matt 8:8. **5:10** Jer 16:16. **5:12** Matt 8:2f, Mark 1:40f. **5:12 spetälska** En smittsam, långsamt dödande hudsjukdom. Den drabbade ansågs som "oren" och var därför utestängd från folkgemenskapen (3 Mos 13:45f). **5:14** 3 Mos 14:2f. **5:14 visa dig för prästen** för att bli friskförklarad och återupptagen i folkets gemenskap (se 3 Mos 14:2f). **5:17 fariseer** En folklig lagfromhetsrörelse som lade stor vikt vid religiösa renhetsregler (Matt 15:1f) och vakade över den religiösa ordningen i landet (Joh 1:24f). **5:18** Matt 9:2f, Mark 2:3f. **5:20** Luk 7:48. **5:20 Min vän** Annan översättning: "Människa".

²³ Vad är lättast, att säga: Du har fått förlåtelse för dina synder, eller att säga: Res dig och gå?

²⁴ Men för att ni ska veta att Människosonen har makt här på jorden att förlåta synder, säger jag dig" – och nu talade han till den lame: "Res dig, ta din bår och gå hem!"

²⁵ Genast ställde han sig upp i allas åsyn, tog det som han legat på och gick hem medan han prisade Gud.

²⁶ Alla blev utom sig av häpnad och prisade Gud, och de fylldes av fruktan och sade: "Det vi har sett i dag är ofattbart!"

Jesus kallar Levi

²⁷ Sedan gick Jesus ut, och han såg en tullindrivare som hette Levi sitta vid tullhuset. Han sade till honom: "Följ mig!"

²⁸ Då lämnade Levi allt och reste sig och följde honom.

²⁹ Levi ordnade en stor fest för Jesus i sitt hem, och en stor mängd tullindrivare och andra låg till bords med dem.

³⁰ Fariseerna och deras skriftlärdade kritiserade hans lärjungar och frågade: "Varför äter och dricker ni med tullindrivare och syndare?"

³¹ Jesus svarade dem: "Det är inte de friska som behöver läkare utan de sjuka.

³² Jag har inte kommit för att kalla rättfärdiga till omvändelse, utan syndare."

Jesus och fastan

³³ De sade till honom: "Johannes lärjungar fastar ofta och ber böner, likaså fariseernas, men dina äter och dricker."

³⁴ Jesus sade till dem: "Ni kan väl inte få bröllopgästerna att fasta medan brudgummen är hos dem?"

³⁵ Men det ska komma dagar då brudgummen tas ifrån dem, och då under de dagarna kommer de att fasta."

³⁶ Han berättade också en liknelse för dem: "Ingen skär en lapp från en ny mantel och sätter den på en gammal. I så fall skulle han förstöra den nya manteln, och lappen från den nya skulle inte passa på den gamla.

³⁷ Och ingen håller nytt vin i gamla säckar. I så fall skulle det nya vinet spränga säckarna, och vinet skulle rinna ut och säckarna bli förstörda.

³⁸ Nej, nytt vin ska hållas i nya säckar.

³⁹ Och ingen som har druckit gammalt vin vill ha nytt, för han säger: Det gamla är bäst."

6

Jesus är sabbatens Herre

¹ En sabbat hände det att Jesus gick genom några sädesfält, och hans lärjungar ryckte av ax som de gnuggade i händerna och åt.

² Men några av fariseerna sade: "Varför gör ni sådant som inte är tillåtet på sabbaten?"

³ Jesus svarade dem: "Har ni inte läst vad David gjorde när han och hans män var hungriga?"

5:24 Människosonen Jesu dubbeltydiga titel: ordet är synonymt med "människa" (jfr Ps 8:5) men syftar också på profetians himmelska kungagestalt (Dan 7:13f). **5:26 ofattbart** Ordagrant: "en paradox". **5:27** Matt 9:9, Mark 2:14. **5:27 Levi** kallades också Matteus (Matt 9:9). **5:29** Matt 9:10f, Mark 2:15f, Luk 15:1f. **5:29 låg till bords** Vid finare måltider åt man halvliggande på divaner enligt grekisk sed. **5:32** Luk 19:10, 1 Tim 1:15. **5:33** Matt 9:14f, Mark 2:18f. **5:33 fastar** Se not till Matt 6:16. **5:37 nytt vin i gamla säckar** Druvsaften jäste i täta skinsäckar som spändes ut vid jäsningen (jfr Job 32:19). Efteråt kunde skinnet inte återanvändas till en andra jäsning. **5:39 bäst** Andra handskrifter: "bra". **6:1** Mark 2:23f. **6:1 ryckte av ax** Att plocka från en annans åker var tillåtet enligt Mose lag (5 Mos 23:25), men fariseerna definierade det som skördarbete och förbjöd det under sabbaten. **6:2** 2 Mos 20:10. **6:3** 1 Sam 21:1f. **6:3 läst vad David gjorde** Se 1 Sam 21.

⁴ Han gick in i Guds hus och tog skådebröden och åt och gav till dem som var med honom. De bröden fick bara prästerna äta."

⁵ Sedan sade han: "Människosonen är sabbatens Herre."

⁶ En annan sabbat gick han in i synagogan och undervisade. Där fanns en man vars högra hand var förtvinad.

⁷ De skriftlärdade och fariseerna vaktade noga på Jesus för att se om han skulle bota på sabbaten, för de ville få något att anklaga honom för.

⁸ Men han visste vad de tänkte och sade till mannen med den förtvinade handen: "Stå upp och ställ dig i mitten." Då reste han sig och gick fram.

⁹ Jesus sade till dem: "Jag frågar er: Är det tillåtet att göra gott på sabbaten eller att göra ont? Att rädda liv eller att döda?"

¹⁰ Han såg sig omkring på dem alla och sade till mannen: "Räck fram din hand." Mannen gjorde så, och hans hand var nu återställd.

¹¹ Men de fylldes av vrede och började diskutera med varandra vad de skulle göra med Jesus.

Jesus utser tolv apostlar

¹² Vid den tiden gick Jesus upp på berget för att be, och han var hela natten i bön till Gud.

¹³ När det blev dag, kallade han till sig sina lärjungar och valde ut tolv av dem, som han kallade apostlar:

¹⁴ Simon, som han också gav namnet Petrus, hans bror Andreas, Jakob och Johannes, Filippus och Bartolomeus,

¹⁵ Matteus och Tomas, Jakob, Alfeus son, och Simon som kallades seloten,

¹⁶ Judas, Jakobs son, och Judas Iskariot, han som blev förrädare.

JESU SLÄTTPREDIKAN (Kap 6:17-49)

Folkskaror samlas på slätten

¹⁷ Jesus gick ner tillsammans med dem och stannade på en slätt. Där var en stor skara av hans lärjungar och mycket folk från hela Judeen och Jerusalem och från kusten vid Tyrus och Sidon.

¹⁸ De hade kommit för att höra honom och bli botade från sina sjukdomar. Även de som plågades av orena andar blev botade.

¹⁹ Och allt folket försökte röra vid honom, eftersom kraft gick ut från honom och botade alla.

Saligprisningar

²⁰ Jesus lyfte blicken, såg på sina lärjungar och sade:

"Saliga är ni som är fattiga,
för Guds rike tillhör er.

²¹ Saliga är ni som hungrar nu,
för ni ska bli mättade.

Saliga är ni som gråter nu,
för ni ska få skratta.

6:4 3 Mos 24:9. **6:4 skådebröden** Bröd som lades fram varje vecka i helgedomen som ett ständigt offer inför Guds ansikte (1 Sam 21:6, 2 Mos 25:30, 3 Mos 24:5f). **6:6** Matt 12:9f, Mark 3:1f. **6:7** Luk 14:1. **6:9** *Är det tillåtet att ... eller att* Annan översättning: "Är det mer tillåtet att ... än att". **6:11 vrede** Ordagrant: "vansinne". **6:13** Matt 10:1f, Mark 3:13f, Luk 9:1. **6:16** Joh 6:71. **6:16 Judas, Jakobs son** hade också tillnamnet Taddeus eller Lebbeus (se not till Matt 10:3). **6:16 Petrus ... Judas Iskariot** Se noter till Matt 10:2-4. **6:17** Matt 4:25. **6:17 på en slätt** Jesu slättpredikan har likheter med hans bergspredikan (Matt 5-7), som enligt traditionen hölls på "Saligprisningarnas berg", en lätt sluttande högplatå väster om Kapernaum. Lukas syftar antingen på samma tillfälle eller på något annat av Jesu många undervisningstillfällen. **6:19** Matt 14:36, Luk 8:45f. **6:20** Matt 5:2f. **6:21** Jes 61:2f, Joh 6:35.

22 Saliga är ni när människorna hatar er och när de utesluter er och hånar och smutskastar ert namn för Människosönens skull.

23 Gläd er på den dagen och hoppa av glädje, för er lön blir stor i himlen. På samma sätt gjorde deras fäder med profeterna.

Verop

24 Men ve er som är rika!

Ni har fått ut er tröst.

25 Ve er som är mätta nu!

Ni kommer att hungra.

Ve er som skrattar nu!

Ni kommer att sörja och gråta.

26 Ve er när alla människor talar väl om er! För på samma sätt gjorde deras fäder med de falska profeterna.

Älska era fiender

27 Men till er som lyssnar säger jag: Älska era fiender och gör gott mot dem som hatar er.

28 Välsigna dem som förbannar er och be för dem som förolämpar er.

29 Om någon slår dig på ena kinden, vänd då också andra kinden till. Och om någon tar ifrån dig manteln, så låt honom ta tunikan också.

30 Ge åt alla som ber dig, och om någon tar det som är ditt, så kräv det inte tillbaka.

31 Så som ni vill att människorna ska göra mot er, så ska ni göra mot dem.

32 Om ni älskar dem som älskar er, ska ni ha tack för det? Även syndare älskar dem som visar dem kärlek.

33 Och om ni gör gott mot dem som gör gott mot er, ska ni ha tack för det? Även syndare gör samma sak.

34 Och om ni lånar ut till dem som ni hoppas ska ge tillbaka, ska ni ha tack för det? Även syndare lånar ut till syndare för att få lika tillbaka.

35 Nej, älska era fiender och gör gott och låna ut utan att hoppas få något igen. Då ska er lön bli stor, och ni ska bli den Högstes barn, för han är god mot de otacksamma och onda.

36 Var barmhärtiga, så som er Far är barmhärtig.

Flisan och bjälken

37 Döm inte, så blir ni inte dömda. Fördöm inte, så blir ni inte fördömda. Förlåt, så blir ni förlåtna.

38 Ge, så ska ni få. Ett gott mått, packat, skakat och rågat, ska ni få i er famn. Med det mått som ni mäter med ska det mätas upp åt er."

39 Han gav dem också en liknelse: "En blind kan väl inte leda en blind? Fallor inte båda i gropen?"

40 En lärjunge står inte över sin lärare. Men när han är fullärd blir han som sin lärare.

41 Varför ser du flisan i din broders öga, men märker inte bjälken i ditt eget öga?

42 Hur kan du säga till din broder: Broder, låt mig ta bort flisan ur ditt öga, när du inte ser bjälken i ditt eget öga? Hycklare, ta först bort bjälken ur ditt eget öga. Då ser du klart nog att ta bort flisan ur din broders öga.

6:22 1 Petr 3:14, 4:14. 6:23 Mal 4:2, Matt 5:12, Apg 5:41. 6:24 Jes 5:8f, Luk 16:25, Jak 5:1. 6:25 Jes 65:13, Jak 4:9. 6:26 Jak 4:4. 6:27 2 Mos 23:4f, Ords 25:21, Matt 5:44f. 6:28 Apg 7:60, Rom 12:14, 20, 1 Kor 4:12, 1 Petr 3:9. 6:29 Ords 20:22, Matt 5:39f, 1 Kor 6:7, 1 Tess 5:15. 6:29 *manteln* Ytterplagget som skyddade mot köld och regn och fungerade som täcke under natten. Den fick därför inte avkrävas ens den helt utblottade (2 Mos 22:26f). 6:29 *tunikan* En långärmad och knälång skjorta som bars av både män och kvinnor. 6:30 5 Mos 15:7f, 1 Joh 3:17. 6:31 Matt 7:12. 6:32 Matt 5:46f. 6:37 Matt 6:14, Rom 2:1, 1 Kor 4:5. 6:38 Ords 19:17, Mark 4:24, Gal 6:7. 6:39 Matt 15:14. 6:40 Matt 10:24f, Joh 13:16, 15:20. 6:41 Matt 7:3f. 6:42 *Hycklare* Annan översättning: "Skådespelare".

Av frukten känner man trädet

⁴³ Inget gott träd ger dålig frukt, och inget dåligt träd ger god frukt.

⁴⁴ Varje träd känns igen på sin frukt. Man plockar väl inte fikon från tistlar eller vindruvor från törnbuskar?

⁴⁵ En god människa bär fram det som är gott ur sitt hjärtas goda förråd, och en ond människa bär fram det som är ont ur sitt hjärtas onda förråd. Vad hjärtat är fullt av, det talar munnen.

Liknelsen om de två husbyggarna

⁴⁶ Varför kallar ni mig 'Herre, Herre' när ni inte gör vad jag säger?

⁴⁷ Den som kommer till mig och hör mina ord och handlar efter dem – jag ska visa er vem han liknar.

⁴⁸ Han liknar en man som byggde ett hus och grävde djupt och lade grunden på klippan. När översvämningen kom vräkte sig floden mot huset, men den kunde inte rubba det eftersom det var välbyggt.

⁴⁹ Men den som hör och inte handlar liknar en man som byggde ett hus på marken, utan grund. Floden vräkte sig mot huset och det rasade genast, och förödelsen blev stor för det huset."

7*En hednisk officers tro*

¹ När Jesus hade hållit hela sitt tal till folket som lyssnade, gick han in i Kapernaum.

² En officer där hade en tjänare som var sjuk och döende. Han uppskattade tjänaren mycket,

³ och när han fick höra om Jesus sände han några av judarnas äldste till honom och bad honom komma och rädda hans tjänare.

⁴ De kom till Jesus och bad honom ivrigt: "Han är värd att du gör det för honom.

⁵ Han älskar vårt folk, och det är han som har byggt synagogan åt oss."

⁶ Jesus gick med dem. Han var nästan framme vid huset när officeren skickade några vänner och lät hälsa honom: "Herre, gör dig inte besvär. Jag är inte värd att du går in under mitt tak.

⁷ Därför tyckte jag mig inte heller värdig att komma till dig. Men säg ett ord, så blir min tjänare frisk.

⁸ Jag är själv en man som står under befäl, och jag har soldater under mig. Säger jag till en: Gå, så går han, och till en annan: Kom, så kommer han, och till min tjänare: Gör det här, så gör han det."

⁹ När Jesus hörde detta blev han förundrad över honom. Han vände sig till folket som följde honom och sade: "Jag säger er: Inte ens i Israel har jag funnit en så stark tro."

¹⁰ Och de som skickats ut återvände hem och fann tjänaren frisk.

Jesus uppväcker en änkas son

¹¹ Därefter gick Jesus till en stad som heter Nain, och hans lärjungar och mycket folk följde med honom.

¹² Just som han närmade sig stadsporten bar man ut en död. Han var sin mors ende son, och hon var änka. En stor skara från staden gick med henne.

¹³ När Herren såg henne, förbarmade han sig över henne och sade till henne: "Gråt inte."

¹⁴ Sedan gick han fram och rörde vid båren. Bärarna stannade, och han sade: "Unge man, jag säger dig: Stå upp!"

6:43 Matt 7:16f. **6:44** Matt 12:33f. **6:46** Hos 8:2, Mal 1:6, Matt 7:21, Jak 1:22. **6:47** Matt 7:24f. **7:2** Matt 8:5f.
7:2 officer Romersk centurion med befäl över cirka 100 man. **7:2 tjänare** Annan översättning: "pojke" (jfr möjlig parallell i Joh 4:46). Ordet syftar på någon som står under familjefaderns auktoritet (jfr ordet "dräng" som på danska betyder "pojke"). **7:12** Luk 8:42.

15 Då satte sig den döde upp och började tala, och Jesus överlämnade honom åt hans mor.

16 Alla greps av fruktan och prisade Gud och sade: "En stor profet har uppstått bland oss", och: "Gud har besökt sitt folk."

17 Och detta ord om honom gick ut i hela Judeen och i hela landet däromkring.

Jesus svarar Johannes Döparen

18 Allt detta fick även Johannes höra genom sina lärjungar. Då kallade Johannes till sig två av sina lärjungar

19 och sände dem till Herren för att fråga: "Är du den som skulle komma? Eller ska vi vänta på någon annan?"

20 Männen kom till Jesus och sade: "Johannes Döparen har sänt oss till dig för att fråga: Är du den som skulle komma? Eller ska vi vänta på någon annan?"

21 Just då botade Jesus många från sjukdomar, plågor och onda andar och gav många blinda synen tillbaka.

22 Han svarade dem: "Gå och berätta för Johannes vad ni sett och hört: Blinda ser, lama går, spetälska blir rena, döva hör, döda uppstår och fattiga får höra glädjens budskap.

23 Salig är den som inte tar anstöt av mig."

Jesus vittnar om Johannes

24 När sändebuden från Johannes hade gått, började Jesus tala till folket om Johannes: "Vad gick ni ut i öknen för att se? Ett strå som vajar för vinden?"

25 Om inte, vad gick ni ut för att se? En man klädd i fina kläder? Nej, de som har fina kläder och lever i lyx finns i kungapalatsen.

26 Så vad gick ni ut för att se? En profet? Ja, jag säger er: en som är mer än profet.

27 Det är om honom det står skrivet: *Se, jag sänder min budbärare framför dig, och han ska bereda vägen för dig.*

28 Jag säger er: Bland dem som fötts av kvinnor finns ingen större än Johannes. Men den minste i Guds rike är större än han."

29 Och allt folket som lyssnade, även tullindrivarna, gav Gud rätt och döptes med Johannes dop.

30 Men fariseerna och de laglärda förkastade Guds plan för dem och lät sig inte döpas av honom.

31 "Vad ska jag då likna människorna i det här släktet vid? Vad liknar de?"

32 De liknar barn som sitter på torget och ropar till varandra: Vi spelade flöjt för er men ni dansade inte, vi sjöng sorgesång men ni grät inte.

33 Johannes Döparen kom, och han varken åt bröd eller drack vin, och då säger ni: Han har en ond anda.

34 Människosonen kom, och han äter och dricker, och då säger ni: Se vilken frossare och drinkare, en vän till tullindrivare och syndare!

35 Men Visheten har fått rätt av alla sina barn."

Synderskan som smorde Jesu fötter

36 En av fariseerna bjöd hem Jesus på en måltid, och han gick hem till fariséen och lade sig till bords.

37 Nu fanns i staden en kvinna som var en synderska. När hon fick veta att han låg till bords i fariséens hus, kom hon dit med en alabasterflaska med balsam

7:16 Luk 1:68, Joh 4:19, 9:17. **7:18** Matt 11:2f. **7:19** *den som skulle komma* Dvs den väntade Messias (se Luk 3:16).
7:22 Jes 35:5f, 61:1, Luk 4:18. **7:22** *Blinda ser, lama går* Tecken på den messianska tidsåldern (jfr t ex Jes 29:18, 35:5-6, 61:1). **7:24** *Vad gick ni ut i öknen för att se? Ett strå* Annan översättning: "Varför gick ni ut i öknen? För att se ett strå" (på samma sätt i vers 25 och 26). **7:26** Luk 1:76. **7:27** Mal 3:1. **7:28** Luk 1:15. **7:29** Matt 21:32.
7:32 *flöjt* var ett vanligt instrument vid fest (jfr 1 Kung 1:40, Jes 30:29). **7:35** Luk 11:49.

³⁸ och ställde sig bakom honom vid hans fötter och grät. Hon började väta hans fötter med sina tårar och torkade dem sedan med sitt hår, och hon kysste hans fötter och smorde dem med sin balsam.

³⁹ Farisén som hade bjudit in honom såg det och sade för sig själv: "Hade han där varit en profet, så hade han vetat vad det är för en kvinna som rör vid honom, att hon är en synderska."

⁴⁰ Då sade Jesus till honom: "Simon, jag har något att säga dig." Han svarade: "Mästare, säg det." –

⁴¹ "Två personer stod i skuld till en penningutlånare. Den ene var skyldig femhundra denarer, den andre femtio.

⁴² När de inte kunde betala, efterskänkte han skulden för dem båda. Vem av dem kommer nu att älska honom mest?"

⁴³ Simon svarade: "Den som fick mest efterskänkt, antar jag." Jesus sade: "Du har rätt."

⁴⁴ Sedan vände han sig mot kvinnan och sade till Simon: "Ser du den här kvinnan? När jag kom in i ditt hus gav du mig inget vatten för mina fötter, men hon har vätt mina fötter med sina tårar och torkat dem med sitt hår.

⁴⁵ Du gav mig ingen hälsningskyss, men sedan jag kom in har hon inte slutat kyssa mina fötter.

⁴⁶ Du smorde inte mitt huvud med olja, men hon har smort mina fötter med balsam.

⁴⁷ Därför säger jag dig: Hon har fått förlåtelse för sina många synder. Det är därför hon visar så stor kärlek. Men den som fått lite förlåtet älskar lite."

⁴⁸ Sedan sade han till henne: "Dina synder är förlåtna."

⁴⁹ Då började de andra bordsgästerna fråga sig: "Vem är han som till och med förlåter synder?"

⁵⁰ Men Jesus sade till kvinnan: "Din tro har frälst dig. Gå i frid."

8

Kvinnorna som följde Jesus

¹ Därefter vandrade Jesus genom städer och byar och förkunnade evangeliet om Guds rike. De tolv var med honom,

² och även några kvinnor som hade blivit botade från onda andar och sjukdomar: Maria som kallades Magdalena – från henne hade sju onda andar farit ut –

³ och Johanna, hustru till Herodes förvaltare Kusas, samt Susanna och många andra som tjänade dem med vad de ägde.

Liknelsen om såningsmannen

⁴ När mycket folk samlades och man kom ut till honom från stad efter stad, talade han till dem med en liknelse:

⁵ "En såningsman gick ut för att så sitt utsäde. När han sådde föll en del vid vägen och trampades ner, och himlens fåglar åt upp det.

⁶ En del föll på stenig mark, och när det växte upp vissnade det bort, för det fick ingen fukt.

⁷ En del föll bland tistlar, och tistlarna växte upp samtidigt och kvävde det.

⁸ Men en del föll i god jord, och det växte upp och gav hundrafaldig skörd." När han hade sagt detta, ropade han: "Hör, du som har öron att höra med!"

7:41 denarer En denar motsvarade en enkel arbetares dagslön (Matt 20:2). **7:44** 1 Mos 18:4. **7:46 vatten ... hälsningskyss ... olja** Artighetsbetygelser som visas en välkommen gäst (jfr 1 Mos 18:4, Rom 16:16, Ps 23:5). **7:48** Matt 9:2f, Mark 2:5f, Luk 5:20f. **8:1** Luk 4:43. **8:2** Matt 27:55f, Mark 15:40f, Joh 19:25. **8:2 Magdalena** betyder "hon från Magdala", en fiskeort väster om Kapernaum. **8:4** Matt 13:1f, Mark 4:1f. **8:8 hundrafaldig skörd** En övernaturligt rik skörd (jfr 1 Mos 26:12). I förmodern tid har svenska skördar normalt gett mindre än tiofalt jämfört med utsädet.

Liknelsens innebörd

⁹ Hans lärjungar frågade honom sedan vad liknelsen betydde.

¹⁰ Han svarade: "Ni har fått nåden att förstå Guds rikes hemligheter. Men de andra får dem i liknelser, för att de ska *se och ändå inte se, höra och ändå inte förstå*."

¹¹ Här är liknelsens mening: Säden är Guds ord.

¹² De vid vägen är de som hör ordet, men sedan kommer djävulen och tar bort det ur deras hjärtan så att de inte kan tro och bli frälsta.

¹³ De på stenig mark är de som tar emot ordet med glädje när de hör det, men de saknar rot. De tror bara för en tid, och i frestelsens stund kommer de på fall.

¹⁴ Det som föll bland tistlar är de som hör ordet men som allt mer kvävs av livets bekymmer, rikedom och njutningar och aldrig bär mogen frukt.

¹⁵ Men det som föll i god jord är de som hör ordet och tar vara på det i ett gott och uppriktigt hjärta och uthålligt bär frukt.

¹⁶ Ingen tänder ett ljus och täcker det med ett kärl eller sätter det under en bänk. Man sätter det på hållaren, så att de som kommer in får se ljuset.

¹⁷ Det finns inget dolt som inte ska uppenbaras, och inget gömt som inte ska bli känt och komma i dagen.

¹⁸ Var därför noga med hur ni lyssnar. Den som har ska få, men den som inte har ska bli fråntagen också det han tror sig ha."

Jesu familj

¹⁹ Då kom Jesu mor och hans bröder till honom, men de kunde inte komma fram till honom för folkmassans skull.

²⁰ Man hälsade honom: "Din mor och dina bröder står här utanför och vill träffa dig."

²¹ Han svarade dem: "Min mor och mina bröder, det är de som hör Guds ord och handlar efter det."

Jesus stillar stormen

²² En dag steg Jesus i en båt tillsammans med sina lärjungar, och han sade till dem: "Vi far över till andra sidan sjön." De lade ut,

²³ och medan de seglade somnade han.

Då kom en stormvind ner över sjön, och båten tog in så mycket vatten att den höll på att fyllas och de var i fara.

²⁴ De kom fram och väckte honom och sade: "Mästare, Mästare, vi går under!" Han vaknade och talade strängt till vinden och vågorna, och de lade sig och det blev stilla.

²⁵ Sedan frågade han dem: "Var är er tro?" Förskräckta och förundrade sade de till varandra: "Vem är han? Till och med vindarna och vattnet befaller han, och de lyder honom!"

Jesus botar en besatt

²⁶ De seglade in till gerasenernas område, som ligger mitt emot Galileen.

²⁷ När Jesus steg i land, möttes han av en man från staden. Han var besatt av onda andar och hade inte haft kläder på sig på länge, och han bodde inte i något hus utan bland gravarna.

²⁸ När han fick se Jesus, ropade han och föll ner inför honom och skrek: "Vad har du med mig att göra, Jesus, den högste Gudens Son? Jag ber dig: plåga mig inte!"

8:9 Matt 13:10f, Mark 4:10f. **8:10** Jes 6:9f, Joh 12:40, Apg 28:26. **8:10** Jes 6:9. **8:11** Matt 13:18f, Mark 4:14f. **8:14** 1 Tim 6:9. **8:16** Matt 5:15, Luk 11:33. **8:16** *bänk* Annan översättning: "bädd" eller "divan". **8:17** Matt 10:26, Luk 12:2. **8:18** Matt 13:12, Mark 4:25, Luk 19:26. **8:19** Matt 12:46f, Mark 3:31f. **8:21** Joh 15:14. **8:22** Matt 8:18, 23f, Mark 4:35f. **8:26** Matt 8:28f, Mark 5:1f. **8:26** *gerasenernas område* Andra handskrifter: "gadarenernas område" (jfr Matt 8:28). Både Gerasa och Gadara var grekiska städer strax sydost om Galileiska sjön.

²⁹ Jesus hade nämligen befallt den orena anden att fara ut ur mannen. Längre hade den hållit honom i sitt grepp. Han hade varit bunden med kedjor och fotbojor och blivit bevakad, men han hade slitit sönder bojorna och drivits ut i ödemarken av den onda anden.

³⁰ Jesus frågade honom: "Vad är ditt namn?" Han svarade: "Legion", för det var många onda andar som hade kommit in i honom.

³¹ Och de bad Jesus att han inte skulle befalla dem att fara ner i avgrunden.

³² Nu gick där en stor svinhjord och betade på berget, och de onda andarna bad att han skulle låta dem fara in i svinen. Det tillät han.

³³ Andarna for ut ur mannen och in i svinen, och hjorden rusade utför branten ner i sjön och drunknade.

³⁴ När herdarna såg vad som hade hänt, flydde de och berättade om det inne i staden och ute på landet.

³⁵ Folk gick ut för att se vad som hade hänt. De kom till Jesus och fann mannen som andarna hade lämnat sitta vid Jesu fötter, klädd och vid sina sinnen. Då blev de rädda.

³⁶ De som var ögonvittnen berättade för dem hur den besatte hade blivit frisk.

³⁷ Allt folket från gerasenernas område bad då att Jesus skulle lämna dem, för de hade gripits av stark fruktan. Han steg i båten och vände tillbaka.

³⁸ Mannen som de onda andarna hade farit ut ur bad att få följa med honom, men Jesus skickade i väg honom med orden:

³⁹ "Gå hem igen och berätta om allt som Gud har gjort med dig." Då gick han och ropade ut över hela staden allt som Jesus hade gjort med honom.

Jesus uppväcker Jairus dotter

⁴⁰ När Jesus kom tillbaka välkomnade folket honom, eftersom alla väntade på honom.

⁴¹ Då kom det fram en man som hette Jairus och var föreståndare för synagogan. Han föll ner för Jesu fötter och bad honom komma hem till honom,

⁴² för han hade en enda dotter, i tolvårsåldern, och hon var döende.

På vägen dit trängde sig folkmassan nära Jesus.

⁴³ Där fanns en kvinna som hade haft blödningar i tolv år och inte kunnat bli botad av någon.

⁴⁴ Hon kom bakifrån och rörde vid hörntofsen på hans mantel, och genast stannade hennes blödning.

⁴⁵ Jesus frågade: "Vem var det som rörde vid mig?" Alla nekade, och Petrus sade: "Mästare, hela folkmassan trycker och tränger sig in på dig."

⁴⁶ Men Jesus sade: "Någon rörde vid mig. Jag kände att kraft gick ut från mig."

⁴⁷ När kvinnan insåg att hon var upptäckt, kom hon darrande fram och föll ner för honom. Hon förklarade inför allt folket varför hon hade rört vid honom och hur hon genast hade blivit botad.

⁴⁸ Jesus sade till henne: "Min dotter, din tro har frälst dig. Gå i frid."

⁴⁹ Medan han ännu talade, kom någon från synagogföreståndarens hus och sade: "Din dotter är död. Besvåra inte Mästaren mer."

⁵⁰ Jesus hörde det och svarade honom: "Var inte rädd. Bara tro, så blir hon räddad."

⁵¹ När han kom fram till huset lät han ingen följa med honom in utom Petrus, Johannes och Jakob och flickans far och mor.

⁵² Alla grät och sörjde henne. Men Jesus sade: "Gråt inte. Hon är inte död, hon sover."

8:30 Legion En romersk armé med ca 6000 man. **8:36 frisk** Annan översättning: "frälst". **8:41** Matt 9:18f, Mark 5:22f. **8:43** Matt 9:20f, Mark 5:25f. **8:43 och inte kunnat** Andra handskrifter: "och spenderat allt hon hade på läkare men inte kunnat". **8:44 hörntofsen** Bars på manteln som en symbol för Guds bud (4 Mos 15:38f). **8:48** Matt 9:22. **8:49** Mark 5:35f. **8:51** Matt 9:23f. **8:52 sörjde henne** Ordagrant: "slog sig mot bröstet över henne" (i sorg, jfr 18:13 med not).

⁵³ Då hånskrattade de åt honom, för de visste att hon var död.

⁵⁴ Men han tog flickans hand och ropade: "Flicka, stå upp!"

⁵⁵ Hennes livsande återvände, och hon reste sig genast. Sedan sade han till dem att ge henne något att äta.

⁵⁶ Hennes föräldrar var helt utom sig av häpnad. Men Jesus befallde dem att inte tala om för någon vad som hade hänt.

9

Jesus sänder ut de tolv

¹ Jesus kallade samman de tolv och gav dem makt över alla onda andar och kraft att bota sjukdomar.

² Han sände ut dem för att förkunna Guds rike och bota sjuka

³ och sade till dem: "Ta inte med er något på vägen, varken stav eller väska, bröd eller pengar eller två tunikor.

⁴ När ni kommer in i ett hus, så stanna där tills ni går vidare.

⁵ Och tar man inte emot er, lämna då den staden och skaka av dammet från era fötter. Det blir ett vittnesbörd mot dem."

⁶ De gick ut och vandrade från by till by, och överallt förkunnade de evangeliet och botade sjuka.

⁷ När landsfursten Herodes fick höra om allt som hände, visste han inte vad han skulle tro. Några sade att Johannes hade uppstått från de döda,

⁸ andra att Elia hade visat sig och andra att någon av de gamla profeterna hade uppstått.

⁹ Herodes sade: "Johannes halshöggs jag. Vem är då han som jag hör sådant om?" Och han försökte få träffa Jesus.

Jesus mättar fem tusen

¹⁰ Apostlarna kom tillbaka och berättade för Jesus om allt de hade gjort. Då tog han med dem och drog sig undan mot en stad som heter Betsaida.

¹¹ Men folket fick veta det och följde efter honom. Han tog emot dem och talade till dem om Guds rike, och han botade dem som behövde hjälp.

¹² När dagen började gå mot sitt slut kom de tolv fram och sade till honom: "Skicka iväg folket så att de kan gå till byarna och gårdarna häromkring och få mat och husrum. Vi är ju på en ödlig plats här."

¹³ Han sade till dem: "Ge ni dem att äta." Men de svarade: "Vi har inte mer än fem bröd och två fiskar - om vi nu inte ska gå och köpa mat åt allt det här folket?"

¹⁴ Det var omkring fem tusen män.

Då sade han till sina lärjungar: "Låt dem slå sig ner i matlag, ungefär femtio i varje."

¹⁵ De gjorde så och lät alla slå sig ner.

¹⁶ Sedan tog han de fem bröden och de två fiskarna, såg upp mot himlen, tackade Gud för dem, bröt bröden och gav åt lärjungarna för att de skulle dela ut åt folket.

¹⁷ Alla åt och blev mätta, och bitarna som blev över plockades upp, tolv korgar fulla.

Petrus bekännelse

8:54 Luk 7:14. **8:56** Luk 5:14. **9:1** Matt 10:1, 5f, Mark 6:7f, Luk 10:1, 4f. **9:5** Apg 13:51. **9:7** Matt 14:1f, Mark 6:14f. **9:8 att Elia hade visat sig** Enligt den allmänt kända profetian skulle Messias ankomst förberedas av profeten Elia (Mal 4:5), en roll som uppfylldes av Johannes Döparen (Matt 11:14). **9:9** Luk 23:8. **9:10** Matt 14:13f, Mark 6:30f, Joh 6:1f. **9:10 Betsaida** Fiskeby nära det grekisktalande Dekapolis, hemstad för Petrus, Andreas och Filippus (Joh 1:44, 12:21). **9:12** Matt 14:15f, Mark 6:35f, Joh 6:5f. **9:16 tackade Gud för dem** Annan översättning: "välsignade dem". Jfr not till Mark 6:41.

18 En gång när Jesus hade dragit sig undan för att be och lärjungarna var med honom, frågade han dem: "Vem säger folket att jag är?"

19 De svarade: "Johannes Döparen. Men en del säger Elia, och andra att någon av de gamla profeterna har uppstått."

20 Han sade till dem: "Och ni? Vem säger ni att jag är?" Petrus svarade: "Guds Messias."

21 Då befallde han dem strängt att inte tala om det för någon.

22 Och han sade: "Människosonen måste lida mycket och bli förkastad av de äldste och överstepräster och de skrifflärda. Han måste bli dödad, och på tredje dagen uppväckt igen."

I Jesu efterföljd

23 Sedan sade han till alla: "Om någon vill följa mig, ska han förneka sig själv och varje dag ta sitt kors och följa mig.

24 Den som vill rädda sitt liv ska mista det, men den som mister sitt liv för min skull, han ska rädda det.

25 För vad hjälper det en människa om hon vinner hela världen men mister sig själv eller går förlorad?

26 Den som skäms för mig och mina ord, honom ska Människosonen skämmas för när han kommer i sin och Faderns och de heliga änglarnas härlighet.

27 Jag säger er sanningen: Några av dem som står här ska inte smaka döden förrän de fått se Guds rike."

Jesus visar sin härlighet

28 Ungefär åtta dagar efter de orden tog Jesus med sig Petrus, Johannes och Jakob och gick upp på berget för att be.

29 Medan han bad, förvandlades hans ansikte och hans kläder blev strålände vita.

30 Och två män samtalande med honom. Det var Mose och Elia,

31 som visade sig i härlighet och talade om hans bortgång som han skulle fullborda i Jerusalem.

32 Petrus och de som var med honom sov tungt, men när de vaknade såg de hans härlighet och de båda männen som stod där med honom.

33 När männen skulle skiljas från honom, sade Petrus till Jesus: "Mästare, det är gott för oss att vara här. Vi kan göra tre hyddor: en åt dig, en åt Mose och en åt Elia." Han visste inte vad han sade.

34 Medan han talade kom ett moln och sänkte sig över dem, och lärjungarna blev förskräckta när de kom in i molnet.

35 Ur molnet hördes en röst: "Han är min Son, den Utvalde. Lyssna till honom!"

36 Och när rösten hördes, fann de att Jesus var ensam.

Lärjungarna höll tyst och berättade inte vid den tiden för någon vad de hade sett.

Jesus botar en besatt pojke

37 När de dagen därpå kom ner från berget möttes han av en stor skara människor.

38 Då ropade en man ur folkhopen: "Mästare, jag ber dig, hjälp min son! Han är mitt enda barn.

9:18 Matt 16:13f, Mark 8:27f. 9:22 Matt 16:21, Mark 8:31, Luk 18:31f. 9:23 Matt 10:38f, Mark 8:34f, Luk 14:27.

9:23 **förneka sig själv** Annan översättning: "säga nej till sig själv" (jfr Tit 2:12). 9:24 Luk 17:33, Joh 12:25. 9:26 Matt 10:33, Luk 12:9, Rom 1:16, 2 Tim 2:12. 9:27 Mark 9:1. 9:28 Matt 17:1f, Mark 9:2f. 9:28 **berget** Troligen Hermon i närheten av Caesarea Filippi (jfr Matt 16:13). Traditionen har även föreslagit Tabor nära Nasaret (Ps 89:13).

9:31 **bortgång** Ordagrant: "uttåg" (grek. *éxodos*), samma ord som för Israels triumferande uttåg ur Egypten efter påskalamnets offer (jfr 2 Mos 12, 19:1). 9:33 **gott för oss att vara här** Annan översättning: "gott att vi är här".

9:35 Luk 3:22, 2 Petr 1:16f. 9:36 Matt 17:9, Mark 9:9. 9:37 Mark 9:14f. 9:38 Matt 17:14f.

39 En ande tar tag i honom så att han plötsligt skriker, den sliter i honom tills han tuggar fradga, och det är knappt att den släpper honom och slutar plåga honom.

40 Jag bad dina lärjungar att de skulle driva ut den, men de kunde inte."

41 Jesus svarade: "Detta fördärvade släkte som inte vill tro! Hur länge ska jag vara hos er och stå ut med er? Hämta hit din son."

42 Medan pojken ännu var på väg, kastade anden honom till marken och ryckte och slet i honom. Men Jesus talade strängt till den orena anden och botade pojken och gav honom tillbaka till hans far.

43 Och alla var överväldigade av Guds stora makt.

Människosonen ska utlämnas

Medan alla var förundrade över allt han gjorde, sade han till sina lärjungar:

44 "Öppna era öron för det jag nu säger: Människosonen kommer att utlämnas i människors händer."

45 Men de förstod inte vad han sade. Det var fördolt för dem så att de inte kunde fatta det, och de vågade inte fråga honom om det han hade sagt.

Vem är störst?

46 Bland lärjungarna kom frågan upp om vem som var störst bland dem.

47 Men Jesus visste vad de tänkte i sina hjärtan. Han tog ett barn och ställde det bredvid sig

48 och sade till dem: "Den som tar emot det här barnet i mitt namn, han tar emot mig. Och den som tar emot mig tar emot honom som har sänt mig. Den som är minst bland er alla, han är störst."

49 Johannes svarade: "Mästare, vi såg en som drev ut onda andar i ditt namn, och vi försökte hindra honom eftersom han inte var i följe med oss."

50 Men Jesus sade till honom: "Hindra honom inte. Den som inte är mot er är för er."

Jesus på väg upp till Jerusalem

51 När tiden för hans upptagande var inne vände han sitt ansikte mot Jerusalem, fast besluten att gå dit.

52 Han sände budbärare framför sig, och de gick i väg och kom in i en samarisk by för att förbereda hans ankomst.

53 Men folket tog inte emot honom, eftersom han var på väg mot Jerusalem.

54 När lärjungarna Jakob och Johannes såg det, sade de: "Herre, vill du att vi ska kalla ner eld från himlen som förtär dem?"

55 Men Jesus vände sig om och tillrättavisade dem.

56 Och de gick vidare till en annan by.

Lärjungaskapets kostnad

57 Medan de vandrade vägen fram sade någon till honom: "Jag vill följa dig vart du än går."

58 Jesus svarade honom: "Rävarna har lyor och himlens fåglar har bon, men Människosonen har ingenstans att vila sitt huvud."

9:44 Matt 17:22f, Mark 9:31f, Luk 24:7. 9:45 Luk 2:50, 18:34. 9:46 Matt 18:1f, Mark 9:33f, Luk 22:24. 9:48 Matt 10:40, Luk 10:16, Joh 13:20. 9:49 Mark 9:38f. 9:50 Luk 11:23. 9:50 **Den som inte är mot er** Alltså lärjungarna. När det gäller människors inställning till Jesus själv är han skarpare (11:23). 9:51 Mark 16:19, Luk 13:31. 9:51 **upptagande** till himlen (Luk 24:51, Apg 1:9). 9:53 Joh 4:9. 9:54 2 Kung 1:10f, Mark 3:17. 9:54 **som förtär dem** Vissa handskrifter tillägger: "så som Elia gjorde" (jfr 2 Kung 1:10f). 9:55 Vissa senare handskrifter tillägger: "Han sade: Ni vet inte av vilken ande ni är. Människosonen har inte kommit för att fördärva människors själar utan för att frälsa dem." 9:57 Matt 8:19f.

⁵⁹ Till en annan sade han: "Följ mig!" Mannen svarade: "Herre, låt mig först gå och begrava min far."

⁶⁰ Jesus sade till honom: "Låt de döda begrava sina döda, men gå du och förkunna Guds rike!"

⁶¹ En annan sade: "Jag ska följa dig, Herre. Men låt mig först ta farväl av min familj."

⁶² Jesus svarade: "Den som sätter handen till plogen och sedan blickar bakåt passar inte för Guds rike."

10

Jesus sänder ut de sjuttio

¹ Därefter utsåg Herren sjuttio andra och sände dem framför sig två och två till varje stad och plats dit han själv skulle komma.

² Han sade till dem: "Skörden är stor, men arbetarna är få. Be därför skördens Herre att han skickar ut arbetare till sin skörd.

³ Gå! Se, jag sänder er som lamm in bland vargar.

⁴ Ta inte med er någon börs eller väska eller några sandaler, och hälsa inte på någon längs vägen.

⁵ När ni kommer in i ett hus, säg då först: Frid över detta hus.

⁶ Om där bor en fridens man ska er frid vila över honom. Annars ska den återvända till er.

⁷ Stanna i det huset och ät och drick vad ni får, för arbetaren är värd sin lön. Flytta inte från hus till hus.

⁸ Och när ni kommer till en stad där man tar emot er, så ät det som sätts fram åt er.

⁹ Bota de sjuka i staden och säg till folket: Guds rike är nära er.

¹⁰ Men om ni kommer till en stad där man inte tar emot er, gå då ut på gatorna och säg:

¹¹ Till och med dammet som har fastnat på våra fötter i er stad torkar vi av för att vittna mot er. Men ni ska veta att Guds rike är nära.

¹² Jag säger er: Sodom ska på den dagen få det lindrigare än den staden.

¹³ Ve dig, Korasin! Ve dig, Betsaida! För om kraftgärningarna som gjorts i er hade gjorts i Tyrus och Sidon, skulle de för länge sedan ha omvänt sig och suttit i säck och aska.

¹⁴ Men Tyrus och Sidon ska få det lindrigare vid domen än ni.

¹⁵ Och du, Kapernaum, ska du bli upphöjd till himlen? Nej, du ska ner i helvetet.

¹⁶ Den som lyssnar till er lyssnar till mig, och den som förkastar er förkastar mig. Och den som förkastar mig, han förkastar honom som har sänt mig."

¹⁷ De sjuttio kom glada tillbaka och berättade: "Herre, till och med de onda andarna lyder oss i ditt namn."

¹⁸ Han sade till dem: "Jag såg Satan falla ner från himlen som en blixn."

¹⁹ Se, jag har gett er makt att trampa på ormar och skorpioner och över fiendens hela välde. Ingenting ska någonsin skada er.

9:59 begrava min far En sons plikt (jfr 1 Mos 46:4, 3 Mos 21:1f). Kanske innebar mannens önskan att han ville skjuta upp lärjungaskapet så länge fadern ännu levde. **9:60 de döda** Människor som ännu inte har fått liv genom evangeliet (jfr Luk 15:24, Joh 5:25, Ef 2:1). **9:61** 1 Kung 19:20. **9:62** 1 Mos 19:26, Luk 17:32. **10:1** 4 Mos 11:16, Matt 10:1f, Mark 6:7f, Luk 9:1f. **10:1 sjuttio** Andra handskrifter: "sjuttiotvå" (även i vers 17). **10:2** Matt 9:37f, Joh 4:35. **10:4** Luk 22:35. **10:7** 1 Kor 9:4, 1 Tim 5:18. **10:8 ät det som sätts fram åt er** Utan att fråga om matens rituella renhet (jfr Mark 7:18f, 1 Kor 10:27), eftersom enkelt folk inte alltid följde fariseernas renhetslagar. **10:9** Matt 3:2, 4:17. **10:10** Apg 13:51, 18:6. **10:13 i säck och aska** Att klä sig i mörkt, grovt tyg och strö aska på huvudet var ett uttryck för djup sorg eller ånger (jfr 1 Mos 37:34, 2 Sam 13:19, Jer 6:26, Jona 3:6). **10:15** Jes 14:13f. **10:15 helvetet** Grek. *Hades*. Annan översättning: "dödsriket" (jfr Upp 20:13-14). **10:16** Matt 10:40, Luk 9:48, Joh 13:20, 1 Tess 4:8. **10:18** Joh 12:31, Upp 12:7f. **10:19** Ps 91:13, Mark 16:18, Apg 28:3f.

²⁰ Men gläd er inte över att andarna lyder er, utan gläd er över att era namn är skrivna i himlen."

²¹ I samma stund jublade Jesus i den helige Ande och sade: "Jag prisar dig Far, himlens och jordens Herre, för att du har dolt detta för de visa och kloka och uppenbarat det för små barn. Ja, Far, så var din goda vilja.

²² Allt har min Far överlämnat åt mig. Och ingen vet vem Sonen är utom Fadern, eller vem Fadern är utom Sonen och den som Sonen vill uppenbara det för."

²³ När de var ensamma vände sig Jesus till lärjungarna och sade: "Saliga är de ögon som ser vad ni ser.

²⁴ Jag säger er: Många profeter och kungar ville se vad ni ser men fick inte se det, och höra vad ni hör men fick inte höra det."

Den barmhärtige samariern

²⁵ Sedan kom en laglärd fram för att pröva honom och frågade: "Mästare, vad ska jag göra för att få evigt liv?"

²⁶ Jesus sade till honom: "Vad står det skrivet i lagen? Hur läser du där?"

²⁷ Han svarade: "Du ska älska Herren din Gud av hela ditt hjärta och av hela din själ och av hela din kraft och av hela ditt förstånd, och din nästa som dig själv."

²⁸ Jesus sade till honom: "Du svarade rätt. Gör det, så får du leva."

²⁹ Då ville mannen rättfärdiga sig och frågade Jesus: "Vem är då min nästa?"

³⁰ Jesus svarade: "En man var på väg från Jerusalem ner till Jeriko och råkade ut för rövare. De slet av honom kläderna och misshandlade honom, och sedan försvann de och lämnade honom där halvdöd.

³¹ En präst råkade komma ner samma väg, och när han fick se mannen gick han förbi.

³² På samma sätt var det med en levit. Han kom till platsen, såg mannen och gick förbi.

³³ Men en samarier som var på resa kom också dit, och när han såg mannen förbarmade han sig över honom.

³⁴ Han gick fram och hällde olja och vin i hans sår och förband dem. Sedan lyfte han upp honom på sin åsna, tog honom till ett värdshus och skötte om honom.

³⁵ Nästa dag tog han fram två denarer och gav till värdshusvärden och sade: Sköt om honom. Och kostar det mer ska jag betala när jag kommer tillbaka.

³⁶ Vem av dessa tre tycker du var en nästa för mannen som råkade ut för rövare?"

³⁷ Han svarade: "Den som visade barmhärtighet mot honom." Då sade Jesus till honom: "Gå du och gör som han."

Jesus hos Marta och Maria

³⁸ Medan de var på väg kom Jesus in i en by, och en kvinna som hette Marta tog emot honom i sitt hem.

³⁹ Hon hade en syster, Maria, som satte sig vid Herrens fötter och lyssnade till hans ord.

⁴⁰ Marta däremot var upptagen med alla förberedelser, och hon kom fram och sade: "Herre, bryr du dig inte om att min syster har lämnat mig att sköta allting själv? Säg nu till henne att hon hjälper mig."

⁴¹ Herren svarade henne: "Marta, Marta, du bekymrar dig och oroar dig för så mycket.

⁴² Men bara ett är nödvändigt. Maria har valt den goda delen, och den ska inte tas ifrån

10:20 2 Mos 32:32f, Dan 7:10, 12:1, Matt 7:22, Fil 4:3, Upp 3:5, 20:12. **10:21** Jes 29:14, Matt 11:25f, 1 Kor 1:19, 26. **10:22** Matt 11:27, Joh 3:35, 17:2, Ef 1:21. **10:23** Matt 13:16f. **10:24** 1 Petr 1:10f. **10:25** Matt 22:34f, Mark 12:28f, Luk 18:18. **10:27** 3 Mos 19:18, 5 Mos 6:5. **10:28** 3 Mos 18:5, Hes 20:11, Matt 19:17. **10:32 levit** Leviterna, en av de tolv stammarna, var tempeltjänare (se 4 Mos 18:2f, 1 Krön 15:26f). **10:33 samarier** Samarierna var ett halvjudiskt blandfolk vars tro på Israels Gud var uppblandad med hedendom (2 Kung 17:24-34). De var därför illa sedda av judarna (jfr Joh 4:9). **10:34 hällde olja och vin** för att tvätta och desinficera såren (jfr Jes 1:6). **10:35 två denarer** Motsvarade två dagslöner för den enkle arbetaren (Matt 20:2). **10:38** Joh 11:1, 12:1. **10:38 i sitt hem** Orden saknas i några handskrifter. **10:40 alla förberedelser** Ordagrant: "mycket tjänande". **10:42** Matt 6:33.

henne."

11

Herrens bön

¹ En gång var Jesus på en plats och bad. När han hade slutat, sade en av hans lärjungar till honom: "Herre, lär oss att be, liksom Johannes lärde sina lärjungar."

² Då sade han till dem: "När ni ber, ska ni säga:

Far, låt ditt namn bli helgat.

Låt ditt rike komma.

³ Ge oss var dag
vårt dagliga bröd.

⁴ Och förlåt oss våra synder,
för också vi förlåter var och en
som står i skuld till oss.
Och för oss inte in i frestelse."

Uthållig bön

⁵ Han sade till dem: "Om någon av er har en vän och går till honom mitt i natten och säger: Käre vän, låna mig tre bröd,

⁶ för en vän som är på resa har kommit till mig och jag har inget att sätta fram åt honom

⁷ vem av er skulle då få till svar där inifrån: Stör mig inte! Dörren är redan låst och mina barn och jag har gått och lagt oss. Jag kan inte gå upp och ge dig något.

⁸ Jag säger er: Även om han inte skulle gå upp och ge honom något för att det är hans vän, så kommer han att gå upp och ge honom allt han behöver för att han är så oförskämt djärv.

⁹ Och jag säger er: Be, och ni ska få. Sök, och ni ska finna. Bulta, och dörren ska öppnas för er.

¹⁰ För var och en som ber, han får, och den som söker, han finner, och för den som bultar ska dörren öppnas.

¹¹ Finns det någon far bland er som ger sin son en orm när han ber om en fisk?

¹² Eller en skorpion när han ber om ett ägg?

¹³ Om nu ni som är onda förstår att ge goda gåvor till era barn, hur mycket mer ska då inte er Far i himlen ge den helige Ande åt dem som ber honom?"

Jesus eller Beelsebul

¹⁴ En gång drev Jesus ut en ond ande som var stum. När den onda anden hade farit ut, talade den stumme och folk var förundrade.

¹⁵ Men några av dem sade: "Det är med hjälp av Beelsebul, de onda andarnas furste, som han driver ut andarna."

¹⁶ Andra ville pröva honom och begärde ett tecken från himlen av honom.

¹⁷ Men han visste vad de tänkte och sade till dem: "Ett rike som är splittrat blir ödelagt, och hus faller på hus.

¹⁸ Om nu Satan skulle vara splittrad och i strid med sig själv, hur kan då hans rike bestå? Ni säger att det är med hjälp av Beelsebul jag driver ut de onda andarna.

11:2 Matt 6:9f. **11:6** Luk 18:1f. **11:8** Luk 18:5. **11:8 för att han är så oförskämt djärv** Ordagrant: "för hans skamlöshets skull". Enligt en annan tolkning syftar det på husägaren: "för att inte bli utskämd". **11:9** Matt 7:7f, Mark 11:24, Joh 14:13, Jak 1:5f, 1 Joh 3:22. **11:9 Be ... Sök ... Bulta** Annan översättning: "Fortsätt be" etc (en pågående handling). **11:14** Matt 9:32f, 12:22f. **11:15** Matt 9:34, Mark 3:22f. **11:15 Beelsebul** Judiskt namn för djävulen, de onda andarnas furste. Alternativ form för hebr. *Baal-Zebúb*, "flugornas herre" som tillbads bland filisteerna i Ekron (2 Kung 1:2f). **11:16** Matt 12:38, 16:1, Luk 11:29. **11:17** Matt 12:25f, Joh 2:25.

¹⁹ Men om jag driver ut andarna med Beelsebul, med vem driver då era söner ut dem? De blir alltså era domare.

²⁰ Men om det är med Guds finger jag driver ut de onda andarna, då har Guds rike nått er.

²¹ När den starke beväpnad vaktar sin gård får hans ägodelar vara i fred.

²² Men kommer det en som är ännu starkare och besestrar honom, då tar han ifrån honom alla de vapen som han litade till och fördelar bytet.

²³ Den som inte är med mig är mot mig, och den som inte samlar med mig skingrar.

En ond andes återkomst

²⁴ När en oren ande har farit ut ur en människa, går den genom ökentrakter och söker efter en viloplats men finner ingen. Då säger den: Jag vänder tillbaka till mitt hus som jag lämnade.

²⁵ När den kommer och finner det städat och snyggt,

²⁶ går den och hämtar sju andra andar som är ännu värre, och de går in och bosätter sig där. För den människan blir slutet värre än början."

²⁷ När Jesus sade detta ropade en kvinna i folkskaran: "Saligt är det moderliv som burit dig och de bröst du har diat!"

²⁸ Han sade: "Säg hellre: Saliga är de som lyssnar till Guds ord och bevarar det."

Jonas tecken

²⁹ När folk strömmade till, började Jesus tala: "Det här släktet är ett ont släkte. Det söker ett tecken, men det ska inte få något annat än Jonas tecken.

³⁰ Så som Jona var ett tecken för folket i Nineve, så ska Människosonen vara det för det här släktet.

³¹ Söderns drottning ska vid domen uppstå med det här släktet och bli deras dom. Hon kom från jordens ände för att lyssna till Salomos vishet, och här är något som är större än Salomo.

³² Nineves män ska vid domen uppstå med det här släktet och bli deras dom. De omvände sig vid Jonas predikan, och här är något som är större än Jona.

Ögat är kroppens lampa

³³ Ingen tänder ett ljus och sätter det i skymundan eller under skäppan, utan man sätter det på hållaren så att de som kommer in får se ljuset.

³⁴ Ditt öga är kroppens lampa. När ditt öga är friskt får hela din kropp ljus, men när det är sjukt är din kropp i mörker.

³⁵ Se därför till att ljuset inom dig inte är mörker.

³⁶ Om hela din kropp har ljus och ingen del är i mörker, då blir den upplyst helt och fullt, som när lampan lyser över dig med sitt klara sken."

Jesu ord mot fariseer och laglärd

³⁷ När Jesus hade talat bjöd en farisé hem honom till måltid, och han gick in och lade sig till bords.

³⁸ Fariséen blev förvånad när han såg att Jesus inte tvättade sig före måltiden.

11:20 2 Mos 8:19. **11:22** Jes 49:24f, Kol 2:15. **11:23** Luk 9:50. **11:24** Matt 12:43f. **11:26** Hebr 6:4f, 2 Petr 2:20f. **11:27** Luk 1:48. **11:28** Matt 7:21, Luk 8:21. **11:29** Jona 2:1f, Matt 12:39f. **11:29** *Jonas tecken* Profeten Jona återkom till de levandes värld efter tre dagar inne i fisken och var sedan ett tecken på Guds makt (se Jona bok samt Matt 12:40). **11:31** 1 Kung 10:1f. **11:32** Jona 3:5. **11:32** *Söderns drottning ... Nineves män* Se 1 Kung 10, 2 Krön 9, Jona 3. **11:33** Matt 5:15, Mark 4:21, Luk 8:16. **11:33** *ett ljus* Traditionell översättning. Troligen en oljelampa (vaxljus uppfanns först senare). **11:33** *i skymundan* Annan översättning: "i källaren". **11:33** *skäppan* Ett sädesmått om ca 9 liter. **11:34** Matt 6:22f. **11:34** *friskt ... sjukt* Annan översättning: "ärligt ... ont" eller "generöst ... avundsjukt" (jfr Matt 20:15 med not). **11:38** Matt 15:2f, Mark 7:2f.

³⁹ Men Herren sade till honom: "Ni fariseer, ni rengör utsidan av bågaren och fatet, men ert inre är fullt av rofferi och ondska.

⁴⁰ Därar, har inte han som gjort utsidan också gjort insidan?

⁴¹ Men ge det som finns där inne till de fattiga, så blir allt rent för er.

⁴² Ve er, fariseer! Ni ger tionde av mynta, vinruta och alla grönsaker men missar rättvisan och kärleken till Gud. Ni borde göra det ena utan att försumma det andra.

⁴³ Ve er, fariseer! Ni älskar de främsta platserna i synagogorna och att bli hälsade på torgen.

⁴⁴ Ve er! Ni liknar omärkta gravar som folk trampar på utan att veta om det."

⁴⁵ En av de laglärda sade då till honom: "Mästare, när du säger så förolämpar du oss också."

⁴⁶ Han svarade: "Ja, ve även över er, ni laglärda! Ni lägger på människorna bördor som är svåra att bära, men själva rör ni inte ett finger för att lätta på bördorna.

⁴⁷ Ve er! Ni bygger gravmonument över profeterna som era fäder mördade.

⁴⁸ Ni är alltså vittnen till vad era fäder gjorde och samtycker till det: de mördade dem och ni bygger monument.

⁴⁹ Därför har också Guds vishet sagt: Jag ska sända dem profeter och apostlar, och en del av dem ska de mörda och förfölja.

⁵⁰ Så ska av det här släktet utkrävas alla profeters blod som är spillt sedan världens skapelse,

⁵¹ från Abels blod ända till Sakarjas blod, han som blev dödad mellan altaret och templet. Ja, jag säger er: Det ska utkrävas av det här släktet.

⁵² Ve er, laglärda! Ni har tagit nyckeln till kunskapen. Själva har ni inte gått in, och dem som ville komma in har ni hindrat."

⁵³ När han gick därifrån började de skriftlärda och fariseerna angripa honom häftigt och ställa många frågor till honom,

⁵⁴ och de vaktade på honom för att få fast honom för något av det han sade.

12

¹ Under tiden hade människor samlats i tiotusental så att de höll på att trampa ner varandra. Då började Jesus tala, först och främst till sina lärjungar: "Akta er för fariseernas surdeg, hyckleriet!

² Det finns inget dolt som inte ska uppenbaras, och inget gömt som inte ska bli känt.

³ Därför ska allt som ni sagt i mörkret höras i ljuset, och det som ni viskat i örat i enrum ska ropas ut på taken.

Var inte rädda för människor

⁴ Till er, mina vänner, säger jag: Var inte rädda för dem som dödar kroppen och sedan inte kan göra mer.

11:39 Matt 23:25f. **11:42** 3 Mos 27:30, Matt 23:23. **11:42 tionde av mynta, vinruta och alla grönsaker** Säd och frukt var belagda med tionde (3 Mos 27:30, 5 Mos 14:22-23), men de särskilt noggranna gav tionde även av andra växter. **11:43** Matt 23:6f, Luk 20:46. **11:44** Matt 23:27. **11:44 omärkta gravar** En död kropp spred rituell orenhet (4 Mos 19:11f). Även själva graven ansågs under NT:s tid oren och märktes därför noga ut. **11:46** Matt 23:4, Apg 15:10. **11:47** Matt 23:29. **11:49** Jer 7:25, Matt 5:12, 23:34, Apg 5:40, Hebr 11:36f. **11:51** 1 Mos 4:8. **11:51 Abels blod ... Sakarjas blod** Den förste och siste martyren i Gamla testamentet. Sakarja, Berekjas son (Matt 23:35), var en tempelpräst som profeterade ca 520-518 f Kr och skrev Sakarjas bok, den näst sista i Gamla testamentet. Enligt den arameiska targumen till hans bok dog han som martyr. **11:52** Matt 23:13. **11:54** Luk 20:20. **12:1** Matt 16:6, Mark 8:15. **12:2** Matt 10:26f, Mark 4:22, Luk 8:17. **12:4** Matt 10:28f, 1 Petr 3:14.

⁵ Jag ska visa er vem ni ska frukta: Frukta honom som har makt att döda och sedan kasta i Gehenna. Ja, jag säger er: Honom ska ni frukta.

⁶ Säljs inte fem sparvar för två kopparmynt? Och inte en enda av dem är glömd inför Gud.

⁷ Ja, till och med alla hårstrån på ert huvud är räknade. Var inte rädda! Ni är mer värda än många sparvar.

⁸ Jag säger er: Den som bekänner mig inför människorna ska också Människosonen bekänna inför Guds änglar.

⁹ Men den som förnekar mig inför människorna ska bli förnekad inför Guds änglar.

¹⁰ Var och en som säger något mot Människosonen ska få förlåtelse. Men den som hädar den helige Ande kommer inte att få förlåtelse.

¹¹ När man ställer er till svars inför synagogor och myndigheter och makthavare, var då inte oroliga för hur ni ska försvara er eller vad ni ska säga.

¹² Den helige Ande kommer i den stunden att lära er vad ni ska säga."

Den rike dåren

¹³ Någon i folkmassan sade till honom: "Mästare! Säg till min bror att han ska dela arvet med mig."

¹⁴ Jesus sade till honom: "Människa, vem har satt mig till skiljedomare mellan er?"

¹⁵ Sedan sade han till dem: "Se till att ni aktar er för all slags girighet, för livet handlar inte om att ha överflöd på ägodelar."

¹⁶ Och han berättade en liknelse för dem: "En rik mans åkrar hade gett god skörd.

¹⁷ Han frågade sig själv: Vad ska jag göra? Jag har ingen plats för mina skördar.

¹⁸ Så här ska jag göra, tänkte han: Jag river mina lador och bygger större, och där samlar jag all min säd och allt mitt goda.

¹⁹ Sedan ska jag säga till mig själv: Kära själ, du har samlat mycket gott för många år. Ta det nu lugnt. Ät, drick och var glad.

²⁰ Men Gud sade till honom: Din dåre! I natt ska din själ avkrävas dig. Vem ska då få det du har samlat?

²¹ Så går det för den som samlar skatter åt sig själv men inte är rik inför Gud."

Gör er inte bekymmer

²² Sedan sade Jesus till sina lärjungar: "Därför säger jag er: Bekymra er inte för ert liv, vad ni ska äta, eller för er kropp, vad ni ska klä er med.

²³ Livet är mer än maten, och kroppen är mer än kläderna.

²⁴ Se på korporna. De varken sår eller skördar, de har varken förråd eller lada, och ändå föder Gud dem. Hur mycket mer värda är inte ni än fåglarna?

²⁵ Vem av er kan med sitt bekymmer lägga en aln till sin livslängd?

²⁶ Om ni inte ens förmår så lite, varför bekymrar ni er då för allt det andra?

²⁷ Se på liljorna, hur de växer. De varken arbetar eller spinner. Men jag säger er att inte ens Salomo i all sin prakt var klädd som en av dem.

²⁸ Om nu Gud ger sådana kläder åt gräset, som i dag står på ängen och i morgon kastas i ugnen, hur mycket mer ska han då inte klä er? Så lite tro ni har!

²⁹ Fråga inte vad ni ska äta och dricka, och oroa er inte.

³⁰ Allt detta söker hedningarna i världen efter, men er Far vet att ni behöver det.

12:5 Gehenna Hebreiska för Hinnoomsdalen, där avgudadyrkare en gång offrade barn i eld (2 Kung 23:10). I NT en bild för domens eviga eld (Matt 5:22, Mark 9:43). **12:6 kopparmynt** Grek. *as*, en sextondels denar eller en halv timlön för den enkle arbetaren. **12:7** Luk 21:18, Apg 27:34. **12:8** Upp 3:5. **12:9** Matt 10:33, Luk 9:26. **12:10** Matt 12:31f, Mark 3:28f, Hebr 6:4f. **12:11** Matt 10:19f, Mark 13:11, Luk 21:14f. **12:15** 1 Tim 6:9f. **12:19** Pred 11:9, 1 Kor 15:32, Jak 4:13f. **12:20** Job 27:8, Ps 39:7. **12:21** 1 Tim 6:17f. **12:22** Matt 6:25f, Fil 4:6, Hebr 13:5, 1 Petr 5:7. **12:24** Job 39:3, Ps 147:9, Luk 12:7. **12:25 aln** Avståndet från armbåge till fingertopp, cirka en halvmeter. **12:30** Matt 6:8.

- 31 Nej, sök hans rike, så ska ni få detta också.
 32 Var inte rädd, du lilla hjord, för er Far har beslutat att ge er riket.
 33 Sälj vad ni äger och ge åt de fattiga. Skaffa er en börs som inte slits ut, en outtömlig skatt i himlen, dit ingen tjuv når och där ingen mal förstör.
 34 För där er skatt är, där kommer också ert hjärta att vara.

Inför Människosonens återkomst

- 35 Spänn bältet om livet och håll lamporna brinnande.
 36 Var som tjänare som väntar sin herre hem från bröllopfesten och som genast är redo att öppna för honom när han kommer och knackar på.
 37 Saliga är de tjänare som Herren finner vakna när han kommer. Jag säger er sanningen: Han ska fästa upp sina kläder och låta dem lägga sig till bords och själv komma och betjäna dem.
 38 Saliga är de han finner vakna, även om han skulle komma mitt i natten eller på småtimmarna.
 39 Men det förstår ni att om husägaren hade vetat när tjuven kom, då hade han inte låtit någon bryta sig in i hans hus.
 40 Var beredda också ni, för Människosonen kommer när ni inte väntar det."
 41 Petrus frågade: "Herre, talar du om oss i den här liknelsen, eller om alla?"
 42 Herren sade: "Vem är den trogne och kloke förvaltaren som hans herre sätter över sina tjänare för att ge dem deras mat i rätt tid?"
 43 Salig är den tjänaren när hans herre kommer och finner att han gör så.
 44 Jag säger er sanningen: Han ska sätta honom över allt han äger.
 45 Men om den tjänaren skulle säga i sitt hjärta: Min herre dröjer med att komma, och han börjar slå tjänarna och tjänarinnorna och äta och dricka och berusa sig,
 46 då ska den tjänarens herre komma en dag när han inte väntar det och en stund när han inte anar det, och han ska hugga honom i stycken och ge honom hans plats bland de trolösa.
 47 Den tjänare som vet sin herres vilja men inget förbereder och inte handlar efter hans vilja, han ska få många rapp.
 48 Men den som inte vet och som gör något som förtjänar rapp, han ska få färre. Av den som fått mycket ska det krävas mycket, och av den som blivit betrodd med mycket ska det begäras desto mer.

Inte fred utan splittring

- 49 Jag har kommit för att tända en eld på jorden, och vad jag önskar att den redan var tänd.
 50 Men jag har ett dop att genomgå, och hur våndas jag inte tills det är fullbordat!
 51 Tror ni att jag har kommit för att skapa fred på jorden? Nej, säger jag er, inte fred utan splittring.
 52 Från och med nu ska fem i samma familj vara splittrade: tre mot två och två mot tre,
 53 far mot son och son mot far, mor mot dotter och dotter mot mor, svärmor mot sonhustru och sonhustru mot svärmor."

Tidens tecken

12:31 1 Kung 3:13, Ps 37:25. **12:32** Luk 22:29. **12:33** Matt 6:19f, Luk 16:9, Apg 2:45. **12:35** Matt 25:1, Ef 6:14, 1 Petr 1:13. **12:35 spänn bältet om livet** En bild för beredskap: med den långa manteln uppfäst i bältet var man redo för tjänst eller uppbrott (2 Mos 12:11). **12:37 själv komma och betjäna dem** Lärjungarnas himmelske Herre visar sina tjänare mycket större nåd än vad jordiska herrar gjorde (jfr 17:7f). **12:38 mitt i natten eller på småtimmarna** Ordagrant: "andra eller tredje nattväkten". Nattens timmar var indelade i tre eller fyra nattväkter.
12:39 1 Tess 5:2, 2 Petr 3:10. **12:40** Mark 13:33, Luk 21:34. **12:42** Matt 24:45f, 1 Kor 4:2. **12:44** Matt 25:21. **12:47** Jak 4:17. **12:50** Matt 20:22, Mark 10:38, Joh 12:27. **12:51** Matt 10:34f. **12:53** Mika 7:6.

54 Till folket sade han också: "När ni ser ett moln stiga i väster säger ni genast att det blir regn, och det blir så.

55 Och när det blåser sydlig vind säger ni att det blir hett, och det blir det.

56 Era hycklare, jordens och himlens utseende kan ni tyda. Varför kan ni då inte tyda den här tiden?

57 Varför bedömer ni inte själva vad som är rätt?

58 När du är på väg till domaren med din motpart, så gör vad du kan för att förlikas med honom medan ni är på väg. Annars drar han dig inför domaren, och domaren överlämnar dig till rättstjänaren och rättstjänaren sätter dig i fängelse.

59 Jag säger dig: Du kommer inte ut förrän du har betalat till sista öret."

13

Omvänd er

1 Vid samma tid kom några och berättade för Jesus om galileerna vilkas blod Pilatus hade blandat med deras offer.

2 Han svarade: "Tror ni att de galileerna var större syndare än alla andra galileer, eftersom de fick lida så?

3 Nej, säger jag er. Men om ni inte omvänder er, går ni alla under som de.

4 Eller de arton som dog när tornet i Siloam föll över dem, tror ni att de var mer skyldiga än alla andra som bor i Jerusalem?

5 Nej, säger jag er. Men om ni inte omvänder er, går ni alla under på samma sätt."

Fikonträdet som inte bar frukt

6 Sedan berättade han denna liknelse: "En man hade ett fikonträd planterat i sin vingård. Han kom och letade efter frukt på det, men han fann ingen.

7 Då sade han till trädgårdsmästaren: I tre år har jag nu kommit och letat efter frukt på det här fikonträdet, men jag hittar ingen. Hugg bort det! Varför ska det få suga ut jorden?

8 Men trädgårdsmästaren svarade: Herre, låt det stå kvar även i år, tills jag har grävt runt det och gödslat.

9 Kanske bär det frukt nästa år? Om inte, kan du hugga bort det."

Jesus botar en kvinna på sabbaten

10 En sabbat undervisade Jesus i en av synagogorna.

11 Där fanns en kvinna som hade haft en sjukdomsande i arton år. Hon var krokryggig och kunde inte räta på sig.

12 När Jesus såg henne, kallade han fram henne och sade till henne: "Kvinna, du är fri från din sjukdom",

13 och så lade han händerna på henne. Genast rätade hon på sig och prisade Gud.

14 Men synagogföreståndaren blev upprörd över att Jesus botade på sabbaten, och han sade till folket: "Det finns sex dagar då man ska arbeta. På dem kan ni komma och bli botade, men inte på sabbatsdagen."

15 Då svarade Herren honom: "Era hycklare! Lossar inte varenda en av er sin oxe eller åsna från krubban på sabbaten och tar ut den och vattnar den?"

16 Men den här kvinnan, en Abrahams dotter som Satan har hållit bunden i arton år, skulle hon inte få bli fri från sin boja på sabbatsdagen?"

12:54 Matt 16:2f. 12:58 Matt 5:25f. 12:59 *sista öret* Grek. *leptón*, det minsta myntet. 128 *leptá* motsvarade en denar eller dagslön. 13:1 *galileerna vilkas blod Pilatus hade blandat med deras offer* De hade alltså dödat på helig mark inne i templet. Josefus berättar om flera liknande massakrer som till slut ledde till att Pilatus blev avsatt år 36 e Kr. 13:2 Joh 9:2f. 13:4 *tornet i Siloam* Siloamdammen låg i södra Jerusalem. Det omnämnda tornet är inte identifierat men stadsmuren låg strax intill. 13:6 Jes 5:1f, Matt 21:19f. 13:7 *suga ut jorden* Annan översättning: "ta upp mark" (till ingen nytta). 13:8 2 Petr 3:9, 15. 13:14 2 Mos 20:9, Luk 6:7, 14:3. 13:16 Luk 19:9.

17 Vid de orden skämdes alla hans motståndare, men allt folket jublade över allt det underbara som han gjorde.

Senapskornet

18 Därefter sade han: "Vad liknar Guds rike? Vad ska jag jämföra det med?"

19 Det liknar ett senapskorn som en man tar och sår i sin trädgård. Det växer upp och blir ett träd, och himlens fåglar bygger bo bland grenarna."

Surdegen

20 Vidare sade han: "Vad ska jag likna Guds rike vid?"

21 Det liknar en surdeg, som en kvinna tar och blandar in i tre mått mjöl tills allt blir syrat."

Den smala vägen

22 På sin väg mot Jerusalem gick Jesus genom städer och byar och undervisade.

23 Någon frågade honom: "Herre, är det bara några få som blir frälsta?" Han sade till dem:

24 "Kämpa för att komma in genom den trånga porten. Många, säger jag er, ska försöka komma in men inte lyckas.

25 När husets Herre har stigit upp och stängt porten och ni står utanför och bultar på porten och säger: Herre, öppna för oss, då ska han svara er: Jag känner er inte, varifrån är ni?"

26 Då kommer ni att säga: Vi åt och drack med dig, och du undervisade på våra gator.

27 Men han ska svara er: Jag vet inte varifrån ni är. Gå bort ifrån mig, alla ni som gör orätt.

28 Där ska ni gråta och gnissla tänder, när ni ser Abraham, Isak och Jakob och alla profeterna i Guds rike medan ni själva hamnar utanför.

29 Och människor ska komma från öster och väster och från norr och söder och ligga till bords i Guds rike.

30 Och det finns de som är sist som ska bli först, och de som är först som ska bli sist."

Jesu klagan över Jerusalem

31 I samma stund kom några fariseer fram och sade till honom: "Gå bort och ge dig av härifrån, för Herodes vill döda dig."

32 Jesus svarade dem: "Gå och säg till den räven: Nu driver jag ut onda andar och botar sjuka i dag och i morgon, och på tredje dagen når jag mitt mål.

33 Men i dag och i morgon och i övermorgon måste jag vandra vidare, för det passar sig inte att en profet dödas någon annanstans än i Jerusalem.

34 Jerusalem, Jerusalem, du som dödar profeterna och stenar dem som är sända till dig! Hur ofta ville jag inte samla dina barn, så som hönan samlar sina kycklingar under vingarna! Men ni ville inte.

35 Nu ska ert hus lämnas åt er själva. Jag säger er: Ni kommer inte att se mig förrän ni säger: *Välsignad är han som kommer i Herrens namn.*"

13:18 Matt 13:31f, Mark 4:30f. **13:19** Hes 17:23. **13:19 senapskorn** Det minsta (1-2 mm) av alla frön som användes i jordbruket. Senapsplantan (*brassica nigra*) kan fullvuxen nå en höjd av nästan tre meter. **13:21** Matt 13:33. **13:21 tre mått** Grek. *sáton*, seamått (jfr 1 Mos 18:6). Tre seamått motsvarade ca 36 liter mjöl. **13:24** Matt 7:13f, 1 Tim 6:12. **13:25** Matt 7:21f, 25:11f. **13:27 vet inte** Andra handskrifter: "känner er inte och vet inte". **13:29** Jes 2:2, Matt 8:11f. **13:30** Matt 19:30, 20:16, Mark 10:31. **13:32 når jag mitt mål** Jesu ord anspelar både på döden och på fullbordan av hans uppdrag (jfr Joh 19:30). **13:34** Jes 31:5, Jer 7:13f, Matt 23:37f. **13:35** Ps 118:26, Jer 7:14, Mika 3:12, Luk 19:38. **13:35 lämnas åt er själva** Guds härlighet lämnade det första templet innan det förstördes (Hes 11:23), och Jesus förutsäger detsamma för det andra templet. Enligt en tradition i Talmud (Yoma 39b) tycktes tempeloffren ha tappat sin kraft fyrtio år före templets förstöring år 70 e Kr, alltså efter Jesu fullkomliga offer på korset (jfr Hebr 8-10). **13:35** Ps 118:26, hälsningsord vid Messias ankomst (jfr Matt 21:9).

14

Jesus som gäst hos en farisé

¹ När Jesus en sabbat gick in för att äta hos en av de ledande fariseerna, vaktade de noga på honom.

² Då stod en man som led av vatten i kroppen framför honom.

³ Jesus frågade de laglärdade och fariseerna: "Får man bota på sabbaten eller inte?"

⁴ Men de teg. Han rörde då vid mannen och botade honom och lät honom sedan gå.

⁵ Sedan sade han till dem: "Om någon av er har en son eller oxen som faller ner i en brunn, drar han då inte genast upp honom även om det är sabbat?"

⁶ Det kunde de inte svara på.

⁷ När han märkte hur gästerna valde ut de finaste platserna, berättade han en liknelse för dem:

⁸ "När någon bjuder dig till bröllop, ta då inte den finaste platsen vid bordet. Kanske någon annan av gästerna är mer ansedd än du?"

⁹ I så fall kommer den som bjudit både dig och honom och säger till dig: Ge honom din plats, och då får du skamsen ta den nedersta platsen.

¹⁰ Nej, när du är bjuden, gå och sätt dig på den nedersta platsen. När värden kommer ska han då säga till dig: Min vän, sätt dig högre upp. Då blir du hedrad inför alla de andra gästerna.

¹¹ Var och en som upphöjer sig själv ska bli förödmjukad, men den som ödmjukar sig ska bli upphöjd."

¹² Han sade också till den som bjudit honom: "När du bjuder på lunch eller middag, bjud då inte dina vänner eller syskon eller släktingar eller rika grannar, så att de bjuder tillbaka och det blir din belöning.

¹³ Nej, när du bjuder till fest, bjud fattiga, handikappade, lama och blinda.

¹⁴ Salig är du då, eftersom de inte kan ge dig någon belöning. Du ska få din lön vid de rättfärdigas uppståndelse."

Liknelsen om den stora måltiden

¹⁵ En av gästerna som hörde detta sade till honom: "Salig är den som får äta vid måltiden i Guds rike!"

¹⁶ Jesus sade till honom: "En man ordnade en stor festmåltid och bjöd många.

¹⁷ När tiden för festen var inne, sände han sin tjänare för att säga till de inbjudna: Kom, nu är allt färdigt.

¹⁸ Men alla började ursäkta sig. Den förste sade till honom: Jag har köpt en åker och måste gå ut och se den. Jag hoppas du ursäktar.

¹⁹ En annan sade: Jag har köpt fem par oxar och ska ut och pröva dem. Jag hoppas du ursäktar.

²⁰ Ännu en annan sade: Jag har gift mig, så därför kan jag inte komma.

²¹ Tjänaren kom tillbaka och berättade detta för sin herre. Då blev husets herre vred och sade till sin tjänare: Gå genast ut på gator och gränder i staden och hämta hit fattiga, handikappade, blinda och lama.

²² Och tjänaren sade: Herre, vad du befallde är gjort, och det finns fortfarande plats.

14:1 Luk 6:7f. **14:1 äta** Ordagrant: "äta bröd", ett vanligt hebreiskt uttryck för en hel måltid (t ex 1 Mos 31:54, 43:25, även i Luk 14:15). **14:2 vatten i kroppen** Ödem, en sjuklig vätskeansamling. **14:3** Matt 12:10f, Luk 6:9, 13:14f.

14:7 Matt 23:6. **14:7 de finaste platserna** fanns närmast värden, särskilt vid hans högra sida. Bordsplaceringens sociala rangordning var ett ämne som diskuterades flitigt av antikens författare. **14:8** Ords 25:6f. **14:11** Ords 29:23, Matt 23:12, Luk 18:14, 1 Petr 5:5f. **14:12** Luk 6:33. **14:14** Joh 5:28f. **14:16** Jes 25:6, Matt 22:2f. **14:20** 1 Kor 7:33.

²³ Då sade herren till sin tjänare: Gå ut på vägar och stigar och se till att människor kommer in, så att mitt hus blir fullt.

²⁴ Jag säger er: Ingen av dem som var bjudna ska smaka min måltid."

Beräkna kostnaden

²⁵ Stora skaror vandrade med honom, och han vände sig om och sade till dem:

²⁶ "Om någon kommer till mig och inte sätter mig högre än sin far och sin mor, sin hustru och sina barn, sina bröder och systrar och även sitt eget liv, så kan han inte vara min lärjunge.

²⁷ Den som inte bär sitt kors och följer mig kan inte vara min lärjunge.

²⁸ Om någon av er vill bygga ett torn, sätter han sig inte först ner och beräknar kostnaden och ser om han kan fullfölja bygget?

²⁹ Annars, om han har lagt grunden men inte lyckas bygga färdigt, kan alla som ser det börja håna honom

³⁰ och säga: Den mannen började bygga men lyckades inte bli färdig.

³¹ Eller vilken kung går ut i krig mot en annan kung utan att först sätta sig ner och tänka efter om han med tio tusen man kan möta den som kommer emot honom med tjugo tusen?

³² Kan han inte det, skickar han sändebud och ber om fred medan den andre ännu är långt borta.

³³ På samma sätt kan ingen av er vara min lärjunge om han inte avstår från allt han äger.

³⁴ Salt är bra, men om saltet förlorar sin sälta, hur ska man då få det salt igen?

³⁵ Det duger varken för jorden eller gödselhögen. Man kastar bort det. Hör, du som har öron att höra med!"

15

Liknelsen om det förlorade fåret

¹ Alla tullindrivare och syndare höll sig nära Jesus för att höra honom.

² Men fariseerna och de skriftlärdade kritiserade honom ständigt och sade: "Den där mannen tar emot syndare och äter med dem."

³ Då berättade han denna liknelse för dem:

⁴ "Om någon av er har hundra får och förlorar ett av dem, lämnar han då inte de nittionio i öknen och går ut efter det förlorade tills han finner det?

⁵ Och när han har funnit det, blir han glad och lägger det över sina axlar.

⁶ När han sedan kommer hem, samlar han sina vänner och grannar och säger till dem: Gläd er med mig! Jag fann mitt förlorade får.

⁷ Jag säger er: På samma sätt blir det större glädje i himlen över en enda syndare som omvänder sig än över nittionio rättfärdiga som inte behöver någon omvändelse.

Liknelsen om det förlorade myntet

⁸ Eller om en kvinna har tio silvermynt och tappar bort ett av dem, tänder hon då inte ett ljus och sopar huset och söker noga tills hon hittar det?

⁹ Och när hon har hittat det, samlar hon sina väninnor och grannkvinnor och säger: Gläd er med mig! Jag fann myntet som jag förlorade.

14:23 Apg 13:46. **14:26** 5 Mos 13:6f, Matt 8:21f, 10:37f, 19:29. **14:26 sätter mig högre än** Ordagrant: "hatar". Grek. *miséo* och hebr. *sané* har dock en vidare betydelse än endast hat, och kan vid jämförelser snarast översättas med "sätta i andra hand" (jfr hur samma ord översätts i 1 Mos 29:31 och 5 Mos 21:15, samt parallell i Matt 10:37). **14:27** Matt 16:24, Luk 9:23. **14:34** Matt 5:13, Mark 9:50. **14:35** Matt 11:15. **15:1** Luk 5:29f. **15:4** Hes 34:11f, Matt 18:12f, Luk 19:10. **15:6** 1 Petr 2:25. **15:7** Mark 2:7. **15:8 silvermynt** Grek. *dráchma*, värd en hel dagslön.

10 På samma sätt, säger jag er, blir det glädje bland Guds änglar över en enda syndare som omvänder sig."

Liknelsen om den förlorade sonen

11 Vidare sade han: "En man hade två söner.

12 Den yngre av dem sade till sin far: Far, ge mig den del av förmögenheten som ska bli min. Då delade han sin egendom mellan dem.

13 Några dagar senare packade den yngre sonen ihop allt sitt och reste långt bort till ett främmande land. Där levde han hämningslöst och slösade bort sin förmögenhet.

14 När han hade gjort slut på allt, drabbades det landet av en svår svält och han började lida nöd.

15 Då gick han bort och tog tjänst hos en av landets medborgare, som skickade ut honom på sina ägor för att vakta svin.

16 Han hade gärna velat äta sig mätt på fröskidorna som svinen åt, men ingen gav honom något.

17 Då kom han till besinning och sade: Hur många arbetare hos min far har inte mat i överflöd, och här svälter jag ihjäl!

18 Jag vill stå upp och gå hem till min far och säga till honom: Far, jag har syndat mot himlen och inför dig.

19 Jag är inte längre värd att kallas din son. Låt mig få bli som en av dina arbetare.

20 Och han stod upp och gick till sin far.

Medan han ännu var långt borta, fick hans far se honom och förbarmade sig över honom. Fadern skyndade fram, omfamnade honom och kysste honom.

21 Sonen sade till honom: Far, jag har syndat mot himlen och inför dig. Jag är inte längre värd att kallas din son.

22 Men fadern sade till sina tjänare: Skynda er! Ta fram den finaste dräkten och klä honom, och sätt en ring på hans finger och skor på hans fötter.

23 Och hämta gödkalven och slakta den. Nu ska vi äta och fira,

24 för min son var död men har fått liv igen, han var förlorad men är återfunnen. Och festen började.

25 Men hans äldre son var ute på fälten. När han nu kom och närmade sig gården, fick han höra musik och dans.

26 Han kallade då till sig en av tjänarna och frågade vad detta kunde betyda.

27 Tjänaren svarade: Din bror har kommit hem, och din far har slaktat gödkalven eftersom han fått honom välbehållen tillbaka.

28 Då blev han arg och ville inte gå in. Hans far kom ut och försökte övertala honom,

29 men han svarade sin far: Här har jag slavat för dig alla dessa år och aldrig gått emot ditt ord, och mig har du aldrig gett ens en killing så att jag kunde fira med mina vänner.

30 Men när han där kommer hem, din son som har festat upp din förmögenhet tillsammans med horor, då har du slaktat gödkalven för honom!

31 Fadern sade till honom: Mitt barn, du är alltid hos mig, och allt mitt är ditt.

32 Men nu måste vi fira och glädja oss, för din bror var död men har fått liv igen, han var förlorad men är återfunnen."

16

Den ohederlige förvaltaren

15:15 vakta svin var för en jude mycket motbjudande. Svin räknades som orena djur (3 Mos 11:7). **15:16 äta sig mätt på** Andra handskrifter: "fylla sin mage med". **15:16 fröskidorna** Frukt av johannesbrödträdet (carob). Dessa är tåliga mot torka och har ibland använts som enklare människoföda. **15:17 kom han till besinning** Ordagrant: "kom han till sig själv". **15:18** Ps 51:6, Jer 3:12f. **15:24** Ef 2:1, 5.

¹ Jesus sade också till sina lärjungar: "En rik man hade en förvaltare som blev beskylld för att förskingra hans egendom.

² Då kallade han in honom och sade: Vad är det jag hör om dig? Lämna in redovisningen för din förvaltning. Du kan inte vara kvar som förvaltare.

³ Då tänkte förvaltaren: Vad ska jag göra när min herre tar ifrån mig förvaltningen? Gräva orkar jag inte, och tigga skäms jag för.

⁴ Jo, nu vet jag vad jag ska göra så att folk tar emot mig i sina hem när jag får avsked från förvaltningen.

⁵ Han kallade till sig dem som hade skulder till hans herre, en efter en, och frågade den förste: Hur mycket är du skyldig min herre?

⁶ Han svarade: Hundra krus olja. Förvaltaren sade till honom: Ta ditt skuldebrev och sätt dig ner fort och skriv femtio.

⁷ Sedan frågade han en annan: Och du, hur mycket är du skyldig? Han svarade: Hundra tunnor vete. Då sade han till honom: Ta ditt skuldebrev och skriv åttio.

⁸ Och hans herre berömde den ohederlige förvaltaren för att han hade handlat klokt, för den här världens barn är klokare än ljusets barn mot sitt eget släkte.

⁹ Och jag säger er: Skaffa er vänner med hjälp av den ohederlige mammon, så att de tar emot er i de eviga boningarna när mammon har tagit slut.

¹⁰ Den som är trogen i smått är också trogen i stort, och den som är ohederlig i smått är också ohederlig i stort.

¹¹ Om ni inte har varit trogna med den ohederlige mammon, vem vill då anförtro er den sanna rikedom?

¹² Och har ni inte varit trogna med det som tillhör en annan, vem vill då ge er det som ska bli ert?

¹³ Ingen kan tjäna två herrar. Antingen kommer han att hata den ene och älska den andre, eller också hålla sig till den ene och förakta den andre. Ni kan inte tjäna både Gud och mammon."

¹⁴ Allt detta hörde fariseerna som älskade pengar, och de hånade honom.

¹⁵ Då sade han till dem: "Ni är sådana som rättfärdigar sig själva inför människor, men Gud känner era hjärtan. Det som står högt i människors ögon är avskryvt inför Gud.

Lagen och Guds rike

¹⁶ Lagen och profeterna hade sin tid fram till Johannes. Sedan dess förkunnas evangeliet om Guds rike, och alla uppmanas enträget att komma in.

¹⁷ Men förr ska himmel och jord förgå än att en enda prick av lagen faller bort.

¹⁸ Den som skiljer sig från sin hustru och gifter sig med en annan begår äktenskapsbrott, och den som gifter sig med en frånskild kvinna begår äktenskapsbrott.

Den rike mannen och Lasarus

¹⁹ Det var en rik man som gick klädd i purpur och fint linne och levde i fest och lyx varje dag.

²⁰ Men vid hans port låg en fattig man som hette Lasarus, full av sår.

16:1 förvaltare Grek. *oikonomos* (jfr "ekonom"). **16:1 förskingra** Annan översättning: "slösa bort". **16:6 krus** Grek. *bátos*, ca 40 liter. **16:7 tunnor** Grek. *kóros*, ca 400 liter. **16:8** Ef 5:8. **16:8 hans herre** Ordagrant: "herren". Syftar troligen på förvaltarens herre. **16:9** Matt 6:20, Luk 18:22, 1 Tim 6:17f. **16:9 mammon** Arameiska för "rikedom". Pengarna personifieras här som en avgud att slava under. **16:10** Luk 19:17. **16:12 det som ska bli ert** Lärjungarna jämförs här med ännu omyndiga barn (jfr Rom 8:17f, Gal 4:1f). **16:13** Matt 6:24. **16:13 hata** Troligen i betydelsen sätta i andra hand (jfr not till Luk 14:26). **16:14** 1 Tim 6:10. **16:15** 1 Sam 16:7, Ps 7:10, Matt 23:28, Luk 18:9. **16:16** Matt 11:12f, Luk 14:23. **16:16 uppmanas enträget att** Annan översättning: "trängs för att". **16:17** Matt 5:18, Luk 21:33. **16:17 prick** Ett kort streck med vilket en hebreisk bokstav särskildes från en annan. **16:18** Matt 5:32, 19:9, Mark 10:11, 1 Kor 7:10f.

²¹ Han längtade efter att få äta sig mätt på det som föll från den rikes bord. Hundarna kom till och med och slickade hans sår.

²² Så dog den fattige, och han fördes av änglarna till platsen vid Abrahams sida.

Även den rike dog och blev begravd.

²³ I helvetet, där han plågades, lyfte han sin blick och fick se Abraham långt borta och Lasarus hos honom.

²⁴ Då ropade han: Fader Abraham! Förbarma dig över mig och skicka Lasarus att doppa sin fingertopp i vatten och svalka min tunga, för jag plågas i den här elden.

²⁵ Men Abraham svarade: Mitt barn, kom ihåg att du fick ut ditt goda medan du levde, och Lasarus fick ut det onda. Nu får han tröst här, medan du får plåga.

²⁶ Och dessutom är det satt en stor gapande klyfta mellan oss och er, för att de som vill gå över härifrån till er inte ska kunna det, och inte heller kommer någon därifrån över till oss.

²⁷ Mannen sade: Då ber jag dig, fader, att du skickar honom till min fars hus.

²⁸ Jag har fem bröder, och han måste varna dem så att inte de också kommer hit till plågans plats.

²⁹ Men Abraham sade: De har Mose och profeterna. De ska lyssna till dem.

³⁰ Nej, fader Abraham, svarade han, men om någon kommer till dem från de döda omvänder de sig.

³¹ Abraham sade till honom: Lyssnar de inte till Mose och profeterna, så låter de sig inte övertygas ens om någon uppstår från de döda."

17

Förförelser, synd och förlåtelse

¹ Jesus sade till sina lärjungar: "Förförelserna måste komma, men ve den genom vilken de kommer!

² Det hade varit bättre för honom att få en kvarnsten hängd om halsen och bli kastad i havet än att han förleder en av dessa små.

³ Var på er vakt! Om din broder syndar, så tillrättvisa honom, och om han ångrar sig, så förlåt honom.

⁴ Även om han syndar mot dig sju gånger om dagen och kommer tillbaka till dig sju gånger och säger: Jag ångrar mig, så ska du förlåta honom."

Tro och tjänst

⁵ Då sade apostlarna till Herren: "Ge oss mer tro!"

⁶ Herren svarade: "Om ni har tro, bara som ett senapskorn, ska ni kunna säga till det här mullbärsträdet: Ryck upp dig med rötterna och plantera dig i havet! Och det skulle lyda er.

⁷ Om någon av er har en tjänare som plöjer eller vallar får, säger han då när tjänaren kommer hem från marken: Kom nu och sätt dig till bords?

⁸ Säger han inte snarare: Laga något till kvällsmat åt mig, och fäst upp dina kläder och passa upp mig medan jag äter och dricker. Sedan kan du själv äta och dricka.

⁹ Inte tackar han tjänaren för att han gjorde det han fick i uppdrag?

¹⁰ På samma sätt ska också ni säga, när ni har gjort allt som ni fått i uppdrag: Vi är odugliga tjänare. Vi har bara gjort vår plikt."

16:21 hundarna Lös gående hundar åt avfall och var en bild för orenhet (2 Mos 22:31, Ords 26:11). **16:22 platsen vid Abrahams sida** Hedersplatsen. Annan översättning: "Abrahams famn". **16:23 helvetet** Grek. *Hades*. Annan översättning: "dödsriket" (jfr Upp 20:13-14). **16:24** Jes 65:13, Mark 9:48. **16:25** Luk 6:24f. **16:29** Joh 5:39, 45, 2 Tim 3:16. **17:1** Matt 18:6f, Mark 9:42. **17:3** 3 Mos 19:17, Matt 18:15, 21f. **17:6** Matt 17:20, 21:21, Mark 11:23. **17:6 som ett senapskorn** Det minsta (1-2 mm) av alla frön som användes i jordbruket.

De tio spetälska

11 På sin vandring mot Jerusalem tog Jesus vägen mellan Samarien och Galileen.

12 När han var på väg in i en by möttes han av tio spetälska män. De stannade på avstånd

13 och ropade: "Jesus, Mästare, förbarma dig över oss!"

14 Han såg dem och sade till dem: "Gå och visa er för prästerna." Och medan de var på väg dit, blev de rena.

15 När en av dem såg att han var botad, vände han tillbaka och prisade Gud med hög röst

16 och föll ner på sitt ansikte för Jesu fötter och tackade honom. Han var samarier.

17 Jesus frågade honom: "Blev inte alla tio rena? Var är de nio andra?"

18 Fanns det ingen som vände tillbaka för att ge Gud äran utom den här främlingen?"

19 Och han sade till honom: "Res dig och gå. Din tro har frälst dig."

Guds rikes ankomst

20 Då Jesus blev tillfrågad av fariseerna om när Guds rike skulle komma, svarade han: "Guds rike kommer inte så att man kan se det med ögonen.

21 Ingen ska kunna säga: Se, här är det, eller: Där är det. Nej, Guds rike är mitt ibland er."

22 Till lärjungarna sade han: "Det ska komma en tid då ni längtar efter att få se en enda av Människosonens dagar, men ni kommer inte att få det.

23 Man ska säga till er: Se, där är han! eller: Här är han. Men gå inte dit och följ inte med.

24 För liksom blixten flamlar till och lyser från himlens ena ände till den andra, så ska Människosonen vara på sin dag.

25 Men först måste han lida mycket och bli förkastad av det här släktet.

26 Så som det var på Noas tid, så ska det vara under Människosonens dagar.

27 Folk åt och drack, gifte sig och blev bortgifta, ända till den dag då Noa gick in i arken. Då kom floden och gjorde slut på dem alla.

28 På samma sätt var det på Lots tid: de åt och drack, köpte och sålde, planterade och byggde,

29 men den dag då Lot lämnade Sodom regnade eld och svavel från himlen och gjorde slut på dem alla.

30 På samma sätt ska det bli den dag då Människosonen uppenbarar sig.

31 Den dagen ska den som är uppe på taket och har sina saker i huset inte gå ner och hämta dem. På samma sätt ska den som är ute på åkern inte återvända hem.

32 Tänk på Lots hustru!

33 Den som försöker bevara sitt liv ska mista det, men den som mister sitt liv, han ska rädda det.

34 Jag säger er: Den natten ska två ligga i samma säng. Den ene ska tas med och den andre lämnas kvar.

35 Två kvinnor ska mala tillsammans. Den ena ska tas med och den andra lämnas kvar."

37 De frågade honom: "Var då, Herre?" Han svarade dem: "Där kroppen ligger, där samlas gamarna."

17:11 Luk 9:51, 13:22. 17:11 vägen mellan Samarien och Galileen gick troligen längs gränsen mellan de två regionerna ner mot Jordandalen. 17:12 3 Mos 13:45f. 17:14 3 Mos 14:2f, Luk 5:14. 17:14 visa er för prästerna för att bli friskförklarade och återupptagna i folkets gemenskap (se 3 Mos 14:2f). 17:16 samarier Ett illa sett halvjudiskt blandfolk (se not till 10:33). 17:20 Joh 3:3f, 18:36. 17:21 mitt ibland er Annan översättning: "inom er". 17:22 2 Kor 5:7. 17:23 Matt 24:23f, Mark 13:21, Luk 21:8. 17:25 Luk 9:22, 18:31f. 17:26 1 Mos 6:11f, Matt 24:37f, 1 Petr 3:20. 17:28 1 Mos 19:14f. 17:28 Noas tid ... Lots tid Se 1 Mos 6-9, 19. 17:29 1 Mos 19:24f, Jud v 7. 17:31 Matt 24:17f, Mark 13:15f, Luk 21:21. 17:32 1 Mos 19:26. 17:33 Matt 10:39, Luk 9:24, Joh 12:25. 17:34 Matt 24:40f. 17:35 mala I handkvarnen, mellan två platta stenar, maldes hushållets säd (5 Mos 24:6). 17:35 Några handskrifter tillägger (vers 36): "Två män ska vara ute på fältet. Den ene ska tas med och den andre lämnas kvar." Jfr Matt 24:40. 17:37 Matt 24:28.

18

Änkan och domaren

- 1 Jesus berättade för dem en liknelse för att visa att de alltid ska be utan att tröttna:
 2 "I en stad fanns en domare som varken fruktade Gud eller hade respekt för människor.
 3 I samma stad fanns en änka som kom till honom gång på gång och sade: Ge mig rätt mot min motpart!
 4 En tid ville han inte, men sedan sade han till sig själv: Även om jag inte fruktar Gud eller har respekt för människor
 5 ska jag ändå ge den här änkan rätt, eftersom hon är så besvärlig. Annars pinar hon till slut livet ur mig med sitt springande."
 6 Och Herren sade: "Hör vad den orättfärdige domaren säger.
 7 Skulle då inte Gud skaffa rätt åt sina utvalda som ropar till honom dag och natt? Han lyssnar tålmodigt till dem.
 8 Jag säger er: Han ska snart skaffa dem rätt. Men ska Människosonen finna tron på jorden när han kommer?"

Farisén och tullindrivaren

- 9 För några som var säkra på att de själva var rättfärdiga och som föraktade andra berättade Jesus också denna liknelse:
 10 "Två personer gick upp till templet för att be. Den ene var farisé och den andre tullindrivare.
 11 Farisén stod och bad för sig själv: Gud, jag tackar dig för att jag inte är som andra människor: roffare, brottslingar, äktenskapsbrytare eller som den där tullindrivaren.
 12 Jag fastar två gånger i veckan, jag ger tionde av allt jag får in.
 13 Men tullindrivaren stod långt borta och vågade inte ens lyfta blicken mot himlen, utan slog sig mot bröstet och bad: Gud, förlåt en syndare som mig.
 14 Jag säger er: Han gick hem rättfärdig, inte den andre. Var och en som upphöjer sig ska bli förödmjukad, men den som ödmjukar sig ska bli upphöjd."

Jesus och barnen

- 15 Man bar också fram spädbarn till Jesus för att han skulle röra vid dem. När lärjungarna såg det, visade de bort dem.
 16 Men Jesus kallade dem till sig och sade: "Låt barnen komma till mig och hindra dem inte, för Guds rike tillhör sådana som de.
 17 Jag säger er sanningen: Den som inte tar emot Guds rike som ett barn kommer aldrig dit in."

Jesus och den rike mannen

- 18 En högt uppsatt man frågade Jesus: "Gode Mästare! Vad ska jag göra för att få evigt liv?"
 19 Jesus sade till honom: "Varför kallar du mig god? Ingen är god utom Gud.
 20 Buden kan du: *Du ska inte begå äktenskapsbrott. Du ska inte mörda. Du ska inte stjäla. Du ska inte vittna falskt. Hedra din far och din mor.*"

18:1 Luk 11:5f, Rom 12:12, Ef 6:18, Kol 4:2, 1 Tess 5:17. **18:5 pinar ... livet ur mig med sitt springande** Annan översättning: "kommer ... och slår mig i ansiktet". **18:7** Upp 6:10. **18:7 Han lyssnar tålmodigt till dem** Annan översättning: "Dröjer han när det gäller dem?" **18:8** 1 Tim 4:1. **18:9** Joh 7:49. **18:11** Luk 16:15, Upp 3:17. **18:12** Matt 23:23. **18:12 fastar två gånger i veckan** Fromma fariseer fastade enligt Didache varje måndag och torsdag. **18:12 tionde av allt jag får in** Odlaren skulle ge tionde av skörden till templet (3 Mos 27:30), men fromma fariseer gav tionde även av sådant de köpte utifall odlaren hade försummat sin plikt. **18:13** Esra 9:6, Ps 51:3, Luk 23:48. **18:13 slog sig mot bröstet** Ett uttryck för sorg (Jes 32:12, Luk 23:48). **18:14** Job 22:29f, Matt 23:12, Luk 14:11, 1 Petr 5:5. **18:15** Matt 19:13f, Mark 10:13f. **18:17** Matt 18:3. **18:18** Matt 19:16f, Mark 10:17f, Luk 10:25f. **18:18 En högt uppsatt man** Troligen föreståndare för en synagoga eller medlem av Stora rådet. **18:20** 2 Mos 20:12f, 5 Mos 5:16f.

21 Mannen sade: "Allt det har jag hållit sedan jag var ung."

22 När Jesus hörde det, sade han till honom: "Ett fattas fortfarande för dig. Sälj allt du äger och dela ut till de fattiga. Då kommer du att ha en skatt i himlen. Kom sedan och följ mig."

23 När mannen hörde detta blev han djupt bedrövad, för han var mycket rik.

24 Jesus såg att han var bedrövad och sade: "Hur svårt är det inte för dem som har pengar att komma in i Guds rike!"

25 Det är lättare för en kamel att komma igenom ett nålsöga än för en rik att komma in i Guds rike."

26 De som hörde det sade: "Vem kan då bli frälst?"

27 Han svarade: "Det som är omöjligt för människor är möjligt för Gud."

28 Då sade Petrus: "Vi har lämnat det vi hade och följt dig."

29 Jesus sade till dem: "Jag säger er sanningen: Var och en som har lämnat hus eller hustru eller syskon eller föräldrar eller barn för Guds rike

30 ska få mångdubbelt igen redan i den här världen, och sedan evigt liv i den kommande världen."

Jesus talar en tredje gång om sin död

31 Jesus tog de tolv åt sidan och sade till dem: "Se, vi går upp till Jerusalem, och allt som är skrivet om Människosonen genom profeterna ska gå i uppfyllelse.

32 Han ska utlämnas åt hedningarna, och de ska håna och skymfa honom, spotta på honom,

33 gissla honom och döda honom. Och på tredje dagen ska han uppstå."

34 Men lärjungarna förstod ingenting av detta. Det var fördolt för dem, och de fattade inte vad han menade.

Den blinde vid Jeriko

35 När Jesus närmade sig Jeriko satt en blind man vid vägen och tiggde.

36 Han hörde folk gå förbi och frågade vad som hände.

37 Man berättade för honom att Jesus från Nasaret gick förbi,

38 och då ropade han: "Jesus, Davids son, förbarma dig över mig!"

39 De som gick främst sade åt honom att vara tyst, men han ropade bara ännu mer: "Davids son, förbarma dig över mig!"

40 Jesus stannade och befalldes att mannen skulle ledas fram till honom. När han kom närmare frågade Jesus:

41 "Vad vill du att jag ska göra för dig?" Han svarade: "Herre, gör så att jag kan se igen!"

42 Jesus sade till honom: "Du får din syn. Din tro har frälst dig."

43 Genast kunde han se, och han följde Jesus och prisade Gud. Och allt folket som såg det prisade Gud.

19

Tullindrivaren Sackeus

1 Jesus kom in i Jeriko och vandrade genom staden.

2 Där fanns en man som hette Sackeus. Han var förman vid tullen, och han var rik.

18:21 sedan jag var ung En judisk pojke ansågs moraliskt myndig först från tretton års ålder. **18:22** Matt 6:19f, Luk 13:33. **18:24 1 Tim 6:9f.** **18:24 att han var bedrövad** Andra handskrifter: "honom". **18:25 en kamel** Grek. *kámelos*. Några handskrifter har *kámilos* som betyder "rep", vilket kan tyckas passa bättre ihop med nålsögat. Den traditionella läsningen med "kamel" har dock starkare stöd i handskrifterna. **18:27** Jer 32:17, Sak 8:6, Luk 1:37. **18:28** Matt 19:27f, Mark 10:28f, Luk 5:11. **18:31** Ps 22:2, Jes 53, Matt 20:17f, Mark 10:32f. **18:32** Luk 23:1, Joh 18:28. **18:35** Matt 20:29f, Mark 10:46f. **18:38** Luk 17:13. **18:42** Luk 17:19. **18:43** Apg 3:8. **19:2 förman vid tullen** Som sådan var han illa sedd av folket (se not till till 3:12).

³ Han ville se vem Jesus var men kunde inte för folkets skull, eftersom han var liten till växten.

⁴ Då sprang han i förväg och klättrade upp i ett mullbärsfikonträd för att se honom, eftersom Jesus skulle komma den vägen.

⁵ När Jesus kom till det stället, såg han upp och sade till honom: "Sackeus, skynda dig ner, för i dag måste jag gästa ditt hem."

⁶ Sackeus skyndade sig ner och tog emot honom med glädje.

⁷ Alla som såg det mumlade förargat: "Han tog in hos en syndare."

⁸ Men Sackeus stod där och sade till Herren: "Hälften av det jag har, Herre, ger jag till de fattiga. Och har jag lurat någon på något, betalar jag fyrdubbelt igen."

⁹ Jesus sade till honom: "I dag har frälsning kommit till det här huset, för också han är en Abrahams son.

¹⁰ Människosonen har kommit för att söka upp och frälsa det som var förlorat."

Liknelsen om punden

¹¹ När de lyssnade till detta berättade Jesus ännu en liknelse, eftersom han var nära Jerusalem och de tänkte sig att Guds rike nu genast skulle komma på ett synligt sätt.

¹² Han sade: "En man av ädel börd reste till ett land långt bort för att bli kung och sedan komma tillbaka.

¹³ Han kallade till sig tio av sina tjänare och gav dem tio pund och sade till dem: Gör affärer med det här tills jag kommer tillbaka.

¹⁴ Men hans landsmän hatade honom och skickade sändebud efter honom för att säga: Vi vill inte ha honom till kung över oss.

¹⁵ När han sedan kom tillbaka och hade blivit kung, lät han kalla till sig tjänarna som han hade gett pengarna. Han ville veta vad de hade tjänat.

¹⁶ Den förste kom fram och sade: Herre, ditt pund har gett tio pund till.

¹⁷ Då sade kungen: Bra, du gode tjänare. Eftersom du var trogen i det minsta ska du ha ansvar för tio städer.

¹⁸ Den andre kom fram och sade: Ditt pund, herre, har gett fem pund.

¹⁹ Kungen sade till honom: Och du ska styra över fem städer.

²⁰ Därefter kom en annan tjänare och sade: Herre, här är ditt pund. Jag har haft det undanlagt i en duk.

²¹ Jag var nämligen rädd för dig, för du är en sträng man. Du tar ut vad du inte har satt in och skördar vad du inte har sått.

²² Hans herre sade till honom: Efter dina egna ord ska jag döma dig, du usle tjänare! Så du visste att jag är en sträng man som tar ut vad jag inte har satt in och skördar vad jag inte har sått?

²³ Varför satte du då inte in mina pengar på banken, så att jag kunde få igen dem med ränta när jag kom?

²⁴ Och till dem som stod bredvid sade han: Ta ifrån honom pundet och ge det till honom som har tio pund.

²⁵ De sade: Herre, han har ju redan tio pund? –

²⁶ Ja, jag säger er: Var och en som har ska få, men den som inget har ska bli fråntagen även det han har.

19:7 Luk 15:2. **19:8** 2 Mos 22:1, 4 Mos 5:6f, Luk 3:12f. **19:8 stod där** Annan översättning: "stod upp" eller "stannade". **19:8 fyrdubbelt igen** Dvs långt mer än den lagenliga ersättningen (jfr 3 Mos 6:2f, 2 Mos 22:1). **19:10** Hes 34:16, Luk 5:32, 1 Tim 1:15. **19:12** Matt 25:14f, Mark 13:34. **19:12 en man av ädel börd** Jesu liknelse är troligen baserad på Herodes son Arkelaus (Matt 2:22), som efter faderns död år 4 f Kr reste till Rom för att få sin kungatitel bekräftad innan han kunde återvända och regera. **19:13 pund** Grek. "mina". Motsvarade 100 denarer eller fyra månadslöner för den enkle arbetaren. **19:14** Joh 1:11. **19:17** Luk 16:10. **19:26** Luk 8:18.

27 Men mina fiender som inte ville ha mig till kung över sig, hämta hit dem och hugg ner dem här inför mig."

Jesus rider in i Jerusalem

28 När Jesus hade sagt detta gick han framför dem upp till Jerusalem.

29 Då han närmade sig Betfage och Betania vid det berg som kallas Olivberget, sände han i väg två av lärjungarna

30 och sade: "Gå in i byn där framme. När ni kommer in ska ni finna ett åsneförl som står bundet och som ännu ingen har suttit på. Ta loss det och led hit det.

31 Och om någon frågar er varför ni lossar det, ska ni svara: Herren behöver det."

32 De som var utsända gav sig i väg och fann att det var som han hade sagt dem.

33 De lossade fölet, och de som ägde det sade: "Varför tar ni loss fölet?"

34 De svarade: "Herren behöver det."

35 De ledde det till Jesus och lade sina mantlar på fölet och lät Jesus sitta upp.

36 Och där han red fram bredde man ut sina mantlar på vägen.

37 När han närmade sig slutningen av Olivberget, började hela skaran av lärjungar i sin glädje pris Gud med hög röst för alla kraftgärningar de hade fått se:

38 "Välsignad är han som kommer, kungen, i Herrens namn! Frid i himlen och ära i höjden!"

39 Några fariseer i folkmassan sade då till honom: "Mästare, säg åt dina lärjungar!"

40 Han svarade: "Jag säger er: Om de tiger, kommer stenarna att ropa."

Jesus gråter över Jerusalem

41 När Jesus kom närmare och såg staden, grät han över den

42 och sade: "Tänk om du i dag hade förstått, också du, vad som ger dig frid! Men nu är det dolt för dina ögon.

43 Dagar ska drabba dig då dina fiender bygger en belägringsvall runt dig och omringar och pressar dig från alla håll.

44 De ska slå dig och dina barn i dig till marken och inte lämna sten på sten i dig, därför att du inte förstod den tid då Herren besökte dig."

Jesus i templet

45 Sedan gick Jesus in på tempelplatsen och började driva ut dem som sålde där.

46 Han sade till dem: "Det står skrivet: *Mitt hus ska vara ett bödens hus*. Men ni har gjort det till *ettrövarnäste!*"

47 Och han undervisade i templet varje dag. Överstepräster, de skriftlärda och folkets ledare sökte efter ett tillfälle att röja honom ur vägen,

48 men de kunde inte komma på hur de skulle göra det, eftersom allt folket höll sig nära honom och lyssnade ivrigt.

20

Jesu fullmakt ifrågasätts

1 En dag när Jesus undervisade folket i templet och förkunnade evangeliet, kom överstepräster och de skriftlärda fram tillsammans med de äldste

19:29 Matt 21:1f, Mark 11:1f. 19:30 **ännu ingen har suttit på** Se 4 Mos 19:2, 5 Mos 21:3, 1 Sam 6:7. 19:35 Joh 12:12f. 19:38 Ps 118:25f, Luk 2:14. 19:40 Hab 2:11. 19:42 5 Mos 32:28f, Matt 13:14, Luk 8:10. 19:44 1 Kung 9:7f, Mika 3:12, Mark 1:15, Luk 12:56, 21:6. 19:44 **den tid då Herren besökte dig** Ordagrant: "din besökelsestid". 19:45 Matt 21:12f, Mark 11:15f, Joh 2:14f. 19:45 **driva ut dem som sålde där** Pilgrimer kunde växla till den lokala valutan och köpa offerdjur (5 Mos 14:26) i butiker utanför själva tempelplatsen. När affärsverksamheten flyttade in i templet, störde det rabbinernas undervisning (Luk 2:46) och hedningarnas böner (Jes 56:7). 19:46 Jes 56:7, Jer 7:11. 19:47 Luk 21:37, Joh 8:37. 20:1 Matt 21:23f, Mark 11:27f.

² och frågade honom: "Säg oss: Vad har du för fullmakt att göra detta? Vem är det som har gett dig den fullmakten?"

³ Han svarade dem: "Jag vill också fråga er en sak. Säg mig:

⁴ Johannes dop, var det från himlen eller från människor?"

⁵ De samrådde med varandra och sade: "Om vi säger: Från himlen, så säger han: Varför trodde ni då inte på honom?"

⁶ Men om vi säger: Från människor, så kommer allt folket att stena oss. De är ju övertygade om att Johannes var en profet."

⁷ Därför svarade de att de inte visste varifrån det var.

⁸ Jesus sade till dem: "Då säger inte heller jag till er vad jag har för fullmakt att göra det här."

Liknelsen om de onda vinodlarna

⁹ Sedan började han berätta denna liknelse för folket: "En man planterade en vingård. Han arrenderade ut den till vinodlare och reste bort för en längre tid.

¹⁰ När tiden var inne sände han en tjänare till vinodlarna för att de skulle ge honom hans del av vingårdens frukt. Men vinodlarna slog honom och skickade i väg honom tomhänt.

¹¹ Då sände han en annan tjänare. Också honom slog de och förnedrade och skickade i väg tomhänt.

¹² Sedan sände han en tredje tjänare. Men även honom slog de blodig och kastade ut.

¹³ Då sade vingårdens herre: "Vad ska jag göra? Jag ska sända min älskade son. Honom ska de väl ha respekt för.

¹⁴ Men när vinodlarna fick se honom, samrådde de med varandra och sade: Här är arvtagaren! Vi dödar honom, så blir arvet vårt.

¹⁵ Och de kastade ut honom ur vingården och dödade honom.

Vad ska nu vingårdens herre göra med dem?

¹⁶ Han ska komma och döda dessa vinodlare och ge vingården till andra." När de hörde detta, sade de: "Det får inte hända!"

¹⁷ Men han såg på dem och frågade: "Vad menas då med det här stället i Skriften: *Stenen som husbyggarna förkastade har blivit en hörnsten?*

¹⁸ Den som faller på den stenen blir sönderslagen, och den som stenen faller på blir krossad."

¹⁹ De skriftlärdade och översteprästerne ville då gripa honom på en gång, men de vågade inte för folket. De förstod att det var dem som han hade talat om i liknelsen.

Skatt till kejsaren

²⁰ De höll Jesus under uppsikt och skickade ut några spioner som skulle låtsas vara ärliga för att få fast honom för något som han sade, så att de kunde utlämna honom åt ståthållarens makt och myndighet.

²¹ De frågade honom: "Mästare, vi vet att du talar och undervisar rätt och inte tar parti för någon utan lär ut sanningen om Guds väg.

²² Är det tillåtet för oss att betala skatt till kejsaren eller inte?"

²³ Men han genomskådade deras list och sade till dem:

²⁴ "Visa mig en denar. Vems bild och inskrift har den?" De svarade: "Kejsarens."

20:2 Apg 4:7. **20:9** Mark 12:1f. **20:10** 2 Krön 36:15f. **20:17** Jes 28:16, Apg 4:11, Rom 9:33. **20:17** Ps 118:22. **20:18** Jes 8:14f, Dan 2:34. **20:19** Matt 21:46, Luk 19:47f. **20:20** Matt 22:15f, Mark 12:13f, Luk 11:53f. **20:22 att betala skatt till kejsaren** En tvistefråga, eftersom skatten innebar att erkänna Roms överhöghet. Detta såg de nationalistiska seloterna som ett svek mot Israels Gud, medan fariseerna och saddukeerna accepterade situationen. **20:24 denar** Ett litet romerskt silvermynt, värt en hel dagslön för den enkle arbetaren (Matt 20:2).

²⁵ Han sade till dem: "Ge då kejsaren det som tillhör kejsaren, och Gud det som tillhör Gud."

²⁶ De lyckades inte få fast honom för något som han sade inför folket utan teg, förundrade över hans svar.

Frågan om uppståndelsen

²⁷ Sedan kom det fram några saddukeer, de som förnekar att det finns en uppståndelse. De frågade Jesus:

²⁸ "Mästare! Mose gav oss föreskriften att *om någon har en bror som är gift men dör barnlös, så ska han gifta sig med änkan och skaffa barn åt sin bror.*

²⁹ Nu fanns där sju bröder. Den förste tog sig en hustru men dog barnlös.

³⁰ Den andre

³¹ och den tredje gifte sig med henne, och så gjorde alla sju, men de dog och efterlämnade inga barn.

³² Till slut dog också kvinnan.

³³ Så vems hustru blir hon vid uppståndelsen? Alla sju var ju gifta med henne."

³⁴ Jesus svarade dem: "De som lever i den här världen gifter sig och blir bortgifta.

³⁵ Men de som anses värdiga att nå den andra världen och uppståndelsen från de döda, de varken gifter sig eller blir bortgifta.

³⁶ De kan inte dö längre, för de är som änglarna och är Guds barn, eftersom de är uppståndelsens barn.

³⁷ Men att de döda uppstår, det har också Mose visat vid stället om törnbusken, när han kallar Herren *Abrahams Gud och Isaks Gud och Jakobs Gud.*

³⁸ Han är inte de dödas Gud utan de levandes. För honom är alla levande."

³⁹ Då sade några av de skriftlärda: "Mästare, bra sagt!"

⁴⁰ Sedan vågade de inte ställa någon mer fråga till honom.

Vem Messias är

⁴¹ Jesus sade till dem: "Hur kan man säga att Messias är Davids son?"

⁴² David säger ju själv i Psaltaren: *Herren sade till min Herre: Sätt dig på min högra sida*

⁴³ *tills jag lagt dina fiender som en pall under dina fötter.*

⁴⁴ David kallar honom alltså Herre. Hur kan han då vara hans son?"

Jesus varnar för de skriftlärda

⁴⁵ Medan allt folket hörde på sade Jesus till sina lärjungar:

⁴⁶ "Akta er för de skriftlärda, som njuter av att gå runt i långa mantlar och älskar att bli hälsade på torgen och få de främsta platserna i synagogorna och hedersplatserna vid festmåltiderna.

⁴⁷ De äter änkor ur husen och ber långa böner för syns skull. De ska få en så mycket strängare dom."

21

Änkans offergåva

20:25 Rom 13:7. **20:27** Matt 22:23f, Mark 12:18f. **20:27 saddukeer** Aristokratiska präster som samarbetade med romarna och vakade över ordningen i templet (Apg 4:1f). **20:28** 5 Mos 25:5, Matt 22:24. **20:28 Mose gav oss föreskriften** Se 5 Mos 25:5-6. **20:37** 2 Mos 3:6. **20:38** Rom 14:8. **20:39 bra sagt** De skriftlärda fariseerna var motståndare till saddukeerna (jfr Apg 23:6f). **20:42** Apg 2:34f, Hebr 1:13, 10:12f. **20:42** Ps 110:1. I psalmen talar Gud Fadern till Messias, Guds Son (jfr Apg 2:34f, 1 Kor 15:25). **20:43** 1 Kor 15:25. **20:43 som en pall under dina fötter** Ett uttryck för triumf (jfr Jos 10:24). **20:44 David kallar honom alltså Herre** Profeten David erkänner den kommande Frälsaren som sin Herre (jfr 1 Petr 1:10f) trots att denne är hans ättling (Rom 1:3). **20:46** Matt 23:5f, Mark 12:38f, Luk 11:43.

¹ Jesus lyfte blicken och såg hur de rika lade sina gåvor i offerkistan.

² Men han såg också hur en fattig änka lade i två små kopparmynt.

³ Då sade han: "Jag säger er sanningen: Den här fattiga änkan gav mer än alla de andra.

⁴ Alla andra gav av sitt överflöd i offerkistan, men hon gav i sin fattigdom allt hon hade att leva på."

Templet ska förstöras

⁵ När några talade om hur templet var utsmyckat med vackra stenar och tempelgåvor, sade Jesus:

⁶ "Detta som ni ser – det ska komma dagar då här inte lämnas sten på sten. Allt ska rivs ner."

Nöd och förföljelse

⁷ Då frågade de honom: "Mästare, när ska det ske? Och vad blir tecknet när det ska hända?"

⁸ Han svarade: "Se till att ni inte blir vilseledda. Många ska komma i mitt namn och säga: Jag är Messias, och: Tiden är nära. Följ dem inte!

⁹ Och när ni får höra om krig och uppror, så bli inte förskräckta. Sådant måste först hända, men slutet kommer inte genast."

¹⁰ Sedan sade han till dem: "Folk ska resa sig mot folk och rike mot rike.

¹¹ Det ska bli stora jordbävningar och svält och pest på den ena platsen efter den andra, och skrämmande syner och väldiga tecken från himlen.

¹² Men innan allt detta händer ska man gripa och förfölja er. Man ska utlämna er åt synagogor och fångelser och ställa er inför kungar och ståhållare för mitt namns skull.

¹³ Då får ni tillfälle att vittna.

¹⁴ Bestäm er för att inte förbereda några försvarstal,

¹⁵ för jag ska ge er en mun och en vishet som ingen av era fiender ska kunna stå emot eller säga emot.

¹⁶ Ni kommer att bli förrådda till och med av föräldrar och syskon och släktingar och vänner, och en del av er ska man döda.

¹⁷ Och ni kommer att bli hatade av alla för mitt namns skull.

¹⁸ Men inte ett hår på ert huvud ska gå förlorat.

¹⁹ Genom att stå fasta ska ni vinna era själar.

Jerusalems förstörelse

²⁰ När ni ser Jerusalem omringas av armeer, då vet ni att dess förstörelse är nära.

²¹ Då måste de som är i Judeen fly till bergen, och de som är inne i staden måste lämna den, och de som är ute på landet får inte gå in i staden.

²² Det är straffets tid, då allt som är skrivet ska gå i uppfyllelse.

²³ Ve dem som väntar barn eller ammar under de dagarna, för landet ska drabbas av stor nöd och vredesdomen ska nå detta folk.

²⁴ De ska falla för svärdsegg och föras bort som fångar till alla hednafolk, och Jerusalem ska trampas av hedningar tills hedningarnas tider är fullbordade.

Människosonen kommer

21:1 2 Kung 12:9, Mark 12:41f. **21:1 offerkistan** Skattkammaren vid kvinnornas förgård hade enligt Mishna tretton trumpetformade hål för folkets tempelskatt och frivilliga gåvor till omkostnader för offer. **21:2 kopparmynt** Grek. *leptón*, det minsta myntet. 128 *leptá* motsvarade en denar eller dagslön. **21:3** 2 Kor 8:12. **21:5** Matt 24:1f, Mark 13:1f. **21:5 hur templet var utsmyckat** Jerusalems tempel var det största och ståtligaste byggnadsverket i regionen, en källa till nationell stolthet (jfr Joh 2:20). **21:6** 1 Kung 9:7f, Mika 3:12, Luk 19:44. **21:8** Luk 17:23, Ef 5:6, Kol 2:8, 2 Tess 2:3. **21:10** Jes 19:2, Matt 24:7f, Mark 13:8f. **21:12** Matt 10:17f, Joh 15:19f, Apg 4:3, 5:18, 12:1f, 16:22f. **21:14** Luk 12:11f. **21:15** 2 Mos 4:12, Apg 6:10. **21:16** Mika 7:6, Matt 10:21f. **21:18** Matt 10:30, Luk 12:7. **21:19** Hebr 10:36, Upp 2:10. **21:20** Dan 9:27, Matt 24:15f, Mark 13:14f. **21:21** Luk 17:31. **21:22** 5 Mos 32:35, Jer 46:10, Hos 9:7. **21:24** 5 Mos 28:64, Rom 11:25, Upp 11:2.

- 25 Tecken ska visa sig i solen och månen och stjärnorna, och på jorden ska folken gripas av ångest och stå rådlösa vid havets och vågornas dån.
- 26 Människor ska tappa andan av skräck i väntan på det som ska drabba världen, för himlens makter ska skakas.
- 27 Då ska man se Människosonen komma i ett moln med stor makt och härlighet.
- 28 Men när det här börjar hända, så räta på er och lyft era huvuden, för er befrielse närmar sig."
- 29 Han gav dem också en liknelse: "Se på fikonsträdet och alla andra träd.
- 30 När ni ser att de knoppas, förstår ni av er själva att sommaren redan är nära.
- 31 På samma sätt vet ni, när ni ser detta hända, att Guds rike är nära.
- 32 Jag säger er sanningen: Det här släktet ska inte förgå förrän allt detta sker.
- 33 Himmel och jord ska förgå, men mina ord ska aldrig förgå.
- 34 Men akta er för att tynga era hjärtan med festande, rus och livets bekymmer så att den dagen plötsligt drabbar er
- 35 som en snara, för den ska drabba alla som bor över hela jorden.
- 36 Var ständigt vakna och be om kraft att undfly allt som ska ske och kunna bestå inför Människosonen."
- 37 Under dagarna var han i templet och undervisade, men på kvällarna gick han ut och övernattade på det berg som kallas Olivberget.
- 38 Och tidigt på morgonen kom allt folket till honom i templet för att lyssna på honom.

22

Onda planer mot Jesus

- 1 Det osyrade brödets högtid, som kallas påsk, var nu nära.
- 2 Överstepräster och de skriftlärdade sökte efter ett sätt att röja Jesus ur vägen, men de var rädda för folket.
- 3 Då for Satan in i Judas, som kallades Iskariot och var en av de tolv.
- 4 Han gick bort och talade med överstepräster och ledarna för tempelvakten om hur han skulle kunna utlämna Jesus åt dem.
- 5 De blev glada och kom överens om att ge honom pengar.
- 6 Han samtyckte och sökte nu efter ett lämpligt tillfälle att utlämna honom åt dem utan att folket var med.

Den sista påskmåltiden förbereds

- 7 Så kom den dag i det osyrade brödets högtid då påskalammet skulle slaktas.
- 8 Då sände Jesus i väg Petrus och Johannes och sade: "Gå och gör i ordning så att vi kan äta påskalammet."
- 9 De frågade honom: "Var vill du att vi gör i ordning?"
- 10 Han svarade dem: "När ni kommer in i staden ska ni mötas av en man som bär en vattenkruka. Följ honom till huset där han går in

21:25 Jes 13:10, Hes 32:7, Joel 2:10, Matt 24:29, Upp 6:12. **21:26 tappa andan** Annan översättning: "ge upp andan" (alltså dö). **21:27** Dan 7:13, Matt 26:64, Luk 9:26, Apg 1:11. **21:28** Rom 8:23. **21:29** Matt 24:32f, Mark 13:28f. **21:32 det här släktet** Grek. *geneá* betyder både "generation" och "folk". Jerusalems förstörelse kom inom samma generation (år 70 e Kr), medan det judiska folket ska bevaras som folk fram till Kristi återkomst. **21:33** Ps 102:27, Jes 40:8, Hebr 1:11. **21:34** Rom 13:13, 1 Tess 5:6, 1 Petr 4:7. **21:35** 1 Tess 5:2f, 2 Petr 3:10, Upp 3:3. **21:36** Matt 24:42, Mark 13:33. **21:37** Luk 19:47. **22:1** 2 Mos 12:1f, Matt 26:1f, Mark 14:1f. **22:1 påsk** Hebr. *pésach* betyder "passera", "skona" (2 Mos 12:13), och firas till minne av Israels räddning ur Egypten. I fullmånens sken den 14:e Nisan (mars-april) åt man det offrade påskalammet och firade sedan "det osyrade brödets högtid" i sju dagar (2 Mos 12:17). **22:2** Luk 20:19. **22:3** Matt 26:14f, Mark 14:10f, Joh 13:3, 27. **22:7** 2 Mos 12:14f, Matt 26:17f, Mark 14:12f. **22:10 en man som bär en vattenkruka** Normalt en kvinnlig uppgift (jfr 1 Mos 24:11, Joh 4:7). Kanske tillhörde mannen esseerna, en from munkliknande grupp inom judendomen.

11 och säg till husets ägare: Mästaren frågar dig: Var är gästrummet där jag kan äta påskalammet med mina lärjungar?

12 Då ska han visa er en stor sal på övervåningen som är inredd. Gör i ordning där."

13 De gick och fann att det var som Jesus hade sagt dem. Och de gjorde i ordning påskalammet.

Den första nattvarden

14 När stunden var inne lade han sig till bords, och apostlarna tillsammans med honom.

15 Och han sade till dem: "Jag har längtat mycket efter att äta den här påskmåltiden med er innan mitt lidande börjar.

16 För jag säger er att jag inte kommer att äta den mer förrän den får sin fullbordan i Guds rike."

17 Och han tog en bägare, tackade Gud och sade: "Ta detta och dela mellan er.

18 För jag säger er: Från denna stund ska jag inte dricka av vinstockens frukt förrän Guds rike kommer."

19 Och han tog ett bröd, tackade Gud, bröt det och gav åt dem och sade: "Detta är min kropp som blir utgiven för er. Gör detta för att minnas mig."

20 På samma sätt tog han bägaren efter måltiden och sade: "Denna bägare är det nya förbundet genom mitt blod som blir utgjutet för er.

21 Men se, den som förråder mig har sin hand med mig på bordet.

22 Människosonen går bort som det är bestämt, men ve den människa genom vilken han blir förrådd!"

23 Då började de fråga varandra vem av dem det kunde vara som skulle göra det.

Vem är den störste?

24 Det uppstod också en dispyt bland dem om vem som skulle anses vara störst av dem.

25 Då sade Jesus till dem: "Folkens kungar betar sig som herrar över dem, och de som har makten kallar sig deras välgörare.

26 Men ni ska inte göra så. Den som är störst bland er ska vara som den yngste, och ledaren ska vara som tjänaren.

27 För vem är störst: den som ligger till bords eller den som betjänar? Är det inte den som ligger till bords? Men jag är här mitt ibland er som en tjänare.

28 Det är ni som har stått vid min sida under mina prövningar,

29 och jag överlämnar riket till er liksom min Far har överlämnat det till mig.

30 Ni ska äta och dricka vid mitt bord i mitt rike, och ni ska sitta på troner och döma Israels tolv stammar.

Jesus förutsäger Petrus förnekelse

31 Simon, Simon! Satan har begärt att få sålla er som vete.

32 Men jag har bett för dig, att din tro inte ska ta slut. Och när du en gång har omvänt dig, styrk då dina bröder."

33 Då sade Petrus till honom: "Herre, med dig är jag beredd att gå både i fängelse och i döden."

34 Jesus svarade: "Jag säger dig, Petrus: Tuppen kommer inte att gala i natt förrän du tre gånger har förnekat att du känner mig."

22:12 en stor sal på övervåningen Troligen samma sal där apostlarna samlades även längre fram (Apg 1:13). Fornkyrkliga traditioner placerar den vid esseernas kvarter i sydvästra Jerusalem. **22:12 inredd** med textilier och divaner för måltiden. Vid finare måltider, som vid påsk, åt man på grekiskt manér halvliggande på divaner, stödd på vänster armbåge. **22:14** Matt 26:20, Mark 14:17. **22:16** Luk 13:29. **22:19** Matt 26:26f, Mark 14:22f, 1 Kor 11:23f. **22:20** 2 Mos 24:8, Jer 31:31f. **22:24** Matt 18:1, Mark 9:34, Luk 9:46. **22:25** Matt 20:25f, Mark 10:42f. **22:27** Joh 13:14f, Fil 2:7. **22:29** Luk 12:32. **22:30** Matt 19:28, Upp 3:21. **22:31** Amos 9:9, 1 Petr 5:8. **22:32** Joh 17:11, 15. **22:33** Matt 26:33f, Mark 14:29f, Joh 13:37.

³⁵ Sedan sade han till dem: "När jag sände ut er utan börs, väska och sandaler, saknade ni då något?" De svarade: "Nej, inget."

³⁶ "Men nu", sade han, "ska den som har en börs ta med den, och likaså den som har en väska. Och den som inte har ett svärd ska sälja sin mantel och köpa sig ett,

³⁷ för jag säger er att detta som står skrivet måste uppfyllas på mig: *Han blev räknad bland förbrytare*. Det som är sagt om mig blir nu uppfyllt."

³⁸ De sade: "Herre, här är två svärd." Han svarade dem: "Det räcker."

Jesus i Getsemane

³⁹ Sedan gick Jesus ut till Olivberget som han brukade, och hans lärjungar följde honom.

⁴⁰ När han kom till platsen, sade han till dem: "Be att ni inte kommer i frestelse."

⁴¹ Och han drog sig undan från dem, ungefär ett stenkast, och föll på knä och bad:

⁴² "Far! Om du vill, så ta den här bågaren ifrån mig! Men ske inte min vilja, utan din."

⁴³ Då visade sig en ängel från himlen för honom och gav honom kraft.

⁴⁴ Han kom i svår ångest och bad allt ivrigare, och hans svett blev som blodsdroppar som föll ner på jorden.

⁴⁵ När han reste sig från bönen och kom till lärjungarna, fann han att de hade somnat av sorg.

⁴⁶ Då sade han till dem: "Varför sover ni? Res på er och be att ni inte kommer i frestelse."

Jesus fängslas

⁴⁷ Medan han ännu talade kom en folkhop, och han som hette Judas, en av de tolv, ledde dem. Han gick fram till Jesus för att kyssa honom.

⁴⁸ Jesus sade till honom: "Judas, förräder du Människosonen med en kyss?"

⁴⁹ När de som stod runt Jesus såg vad som höll på att hända, frågade de: "Herre, ska vi slå till med svärd?"

⁵⁰ Och en av dem slog till mot översteprästens tjänare och högg av honom högra örat.

⁵¹ Men Jesus sade: "Låt det vara nog nu!" Och han rörde vid hans öra och helade honom.

⁵² Sedan sade Jesus till dem som hade kommit ut mot honom, översteprästerna och ledarna för tempelvakten och de äldste: "Som mot en rövare har ni gått ut med svärd och påkar.

⁵³ Jag har varit med er i templet varje dag utan att ni grep mig. Men detta är er stund, nu råder mörkrets makt."

Petrus förnekar Jesus

⁵⁴ Då grep de Jesus och förde bort honom och tog honom till översteprästens hus. Petrus följde efter på avstånd.

⁵⁵ Mitt på gården tände de en eld och slog sig ner, och Petrus satte sig mitt ibland dem.

⁵⁶ En tjänsteflicka såg honom sitta där vid elden, och hon betraktade honom noga och sade: "Den där var också med honom."

⁵⁷ Men han nekade: "Nej, kvinna, jag känner honom inte."

⁵⁸ Strax därefter fick en annan syn på honom och sade: "Du är också en av dem." Men Petrus svarade: "Människa, det är jag inte alls!"

⁵⁹ Ungefär en timme senare var det en annan som bestämt försäkrade: "Visst var den där med honom. Han är ju galilé!"

22:35 Luk 9:3, 10:4. **22:37** Jes 53:12. **22:39** Matt 26:36f, Mark 14:32f, Joh 18:1f. **22:40 platsen** Getsemane, en olivlund strax öster om Jerusalem (jfr Matt 26:36, Joh 18:1f). **22:42** Matt 6:10, Hebr 5:7f. **22:44** Joh 12:27. **22:44** Verserna 43-44 saknas i vissa handskrifter. **22:46 be att** Annan översättning: "be så att". **22:47** Matt 26:47f, Mark 14:43f, Joh 18:2f. **22:51 Låt det vara nog nu** Annan översättning: "Låt dem göra det" (gripa Jesus). **22:53** Luk 19:47, 21:37, Joh 7:38, 8:20. **22:54** Matt 26:57f, Mark 14:53f, Joh 18:12f. **22:56** Matt 26:69f, Mark 14:66f, Joh 18:17f.

⁶⁰ Men Petrus sade: "Människa, jag förstår inte vad du pratar om!" Och genast, medan han ännu talade, gol tuppen.

⁶¹ Då vände Herren sig om och såg på Petrus. Och Petrus kom ihåg Herrens ord, att han hade sagt till honom: "Innan tuppen gal i natt ska du tre gånger förneka mig."

⁶² Och han gick ut och grät bittert.

Jesus hånas och ställs inför Rådet

⁶³ Männerna som bevakade Jesus hånade honom och slog honom.

⁶⁴ De tackte över honom och frågade: "Profetera! Vem var det som slog dig?"

⁶⁵ De sade också mycket annat hånfullt till honom.

⁶⁶ När det blev dag samlades folkets äldste, både överstepräster och skriftlärda. De lät föra honom inför sitt råd

⁶⁷ och frågade: "Är du Messias, så säg det till oss!" Han svarade dem: "Om jag säger det till er tror ni det inte,

⁶⁸ och om jag frågar, svarar ni inte.

⁶⁹ Men härefter ska Människosonen sitta på Guds, den Allsmåktiges, högra sida."

⁷⁰ Då frågade alla: "Så du är alltså Guds Son?" Han svarade dem: "Ni själva säger att *Jag Är.*"

⁷¹ De sade: "Behöver vi något mer vittnesmål? Vi har själva hört det från hans egen mun!"

23

Jesus inför Pilatus

¹ Alla de församlade bröt nu upp och förde honom till Pilatus.

² Där började de anklaga honom och säga: "Vi har funnit att den här mannen förleder vårt folk. Han förbjuder att man betalar skatt till kejsaren, och han säger att han är Messias, en kung."

³ Pilatus frågade honom: "Så du är judarnas kung?" Jesus svarade: "Du själv säger det."

⁴ Pilatus sade då till översteprästerna och till folket: "Jag ser inget brottsligt hos den mannen."

⁵ Men de var påstridiga och sade: "Han hetsar upp folket med sin lära över hela Judeen, från Galileen och ända hit."

⁶ När Pilatus hörde detta, frågade han om mannen var galilé.

⁷ Och när han fick veta att Jesus kom från Herodes myndighetsområde, skickade han honom till Herodes som också var i Jerusalem under de dagarna.

Jesus inför Herodes

⁸ När Herodes fick se Jesus blev han mycket glad. Han hade länge velat träffa honom, för han hade hört om honom och hoppades nu få se honom göra något tecken.

⁹ Herodes ställde många frågor till honom, men Jesus svarade honom inte.

¹⁰ Översteprästerna och de skriftlärda stod där och anklagade honom häftigt.

¹¹ Då fick Herodes och hans soldater förakt för honom, och han hånade honom genom att sätta på honom en praktfull dräkt innan han sände honom tillbaka till Pilatus.

¹² Den dagen blev Herodes och Pilatus vänner med varandra. Förut hade det rått fiendskap mellan dem.

22:63 Jes 50:6, Matt 26:67f, Mark 14:65. **22:66** Matt 27:1, Mark 15:1. **22:69** Ps 110:1. **22:69** *härefter ska Människosonen sitta på Guds, den Allsmåktiges, högra sida* Med dessa ord identifierar sig Jesus, den jordiske Människosonen (Matt 26:45 etc), med den gudomliga Messiasgestalten i Dan 7:13 och Ps 110:1. **22:70** 2 Mos 3:14.

22:70 *Jag Är* Anspelning på det högsta gudsnamnet JHVH, "Jag Är" (jfr 2 Mos 3:14, Joh 8:24 med not). **23:1** Matt 27:2, Mark 15:1f, Joh 18:28f. **23:2** Luk 20:25, Apg 17:7. **23:3** Matt 27:11f, 1 Tim 6:13. **23:4** Joh 18:38. **23:7** Luk 3:1.

23:8 Matt 14:1f, Luk 9:9. **23:12** Apg 4:27.

Jesus döms till döden

¹³ Pilatus sammankallade överstepräster och rådsherrarna och folket

¹⁴ och sade till dem: "Ni har fört den här mannen till mig och sagt att han förvillar folket. Jag har nu förhört honom i er närvaro men inte funnit honom skyldig till det ni anklagar honom för.

¹⁵ Det gjorde inte Herodes heller, och därför sände han honom tillbaka till oss. Ni ser att han inte har gjort något som förtjänar döden.

¹⁶ Därför ska jag prygla honom och sedan släppa honom."

¹⁸ Då skrek hela hopen: "Bort med honom! Låt oss få Barabbas fri!" –

¹⁹ Barabbas var fångslad för ett upplopp i staden och för mord. –

²⁰ Pilatus talade till dem igen, för han ville släppa Jesus.

²¹ Men de ropade: "Korsfäst! Korsfäst honom!"

²² För tredje gången sade han till dem: "Vad har han då gjort för ont? Jag har inte funnit honom skyldig till något som förtjänar döden. Därför ska jag prygla honom och sedan släppa honom."

²³ Men de pressade honom med höga rop och krävde att Jesus skulle korsfästas, och deras rop blev allt starkare.

²⁴ Pilatus beslöt då att det fick bli som de krävde.

²⁵ Han släppte den som var fångslad för upplopp och mord, den som de ville ha, men utlämnade Jesus åt deras vilja.

Jesus blir korsfäst

²⁶ När de förde bort honom grep de en man som just kom in från landet, Simon från Kyrene. På honom lade de korset för att han skulle bära det efter Jesus.

²⁷ En stor skara ur folket följde honom, även kvinnor som sörjde och grät över honom.

²⁸ Då vände Jesus sig till dem och sade: "Jerusalems döttrar, gråt inte över mig, utan gråt över er själva och era barn.

²⁹ Det kommer dagar då man ska säga: Saliga är de ofruktsamma, de moderliv som inte fött och de bröst som inte ammat.

³⁰ Då ska man säga till bergen: Fall över oss, och till höjderna: Göm oss!

³¹ För om de gör så här med det friska trädet, vad ska då inte ske med det torra?"

³² Två andra brottslingar fördes också ut för att avrättas tillsammans med honom.

³³ Och när de kom till den plats som kallas Dödsudden, korsfäste de honom och brottslingarna där, den ene på hans högra sida och den andre på hans vänstra.

³⁴ Men Jesus sade: "Far, förlåt dem, för de vet inte vad de gör." Och de delade hans kläder mellan sig och kastade lott om dem.

³⁵ Folket stod där och såg på. Men rådsherrarna hånade honom och sade: "Andra har han frälst. Nu får han frälsa sig själv om han är Guds Messias, den Utvalde."

³⁶ Även soldaterna kom fram och hånade honom. De räckte honom surt vin

³⁷ och sade: "Om du är judarnas kung, fräls då dig själv!"

³⁸ Över honom fanns det också ett anslag: "Detta är judarnas kung."

23:14 Matt 27:23, Mark 15:14, Joh 18:38. **23:16** Matt 27:17f, Mark 15:9f, Joh 18:39f. **23:16** En del handskrifter tillägger (vers 17): "Vid varje högtid måste han frige en fånge åt dem." Jfr Matt 27:15, Mark 15:6, Joh 18:39. **23:18** Apg 3:14.

23:26 Matt 27:32, Mark 15:21. **23:29** Luk 21:23. **23:30** Hos 10:8, Upp 6:16. **23:31** 1 Petr 4:17f. **23:32** *Två andra brottslingar* Förutsagt i Jesajas profetia: "Han blev räknad bland förbrytare" (Jes 53:12, Luk 22:37). **23:33** Jes 53:12, Matt 27:33f, Mark 15:22f, Joh 19:17f.

23:34 Ps 22:19, Matt 5:44, Apg 3:17, 7:60. **23:34** *Men Jesus sade: Far, förlåt dem, för de vet inte vad de gör* Dessa ord saknas i vissa handskrifter. **23:34** *delade hans kläder* Jfr profetian i Ps 22:19. **23:35** Ps 22:7f. **23:36** Ps 69:22. **23:36** *surt vin* Syrligt vin utspätt med vatten var en billig och populär törstsläckare under antiken.

³⁹ En av brottslingarna som var upphängda där hånade honom och sade: "Är inte du Messias? Fräls då dig själv, och oss också!"

⁴⁰ Men den andre tillrättavisade honom och sade: "Fruktar du inte ens Gud, du som är under samma dom?"

⁴¹ Vår dom är rättvis, vi får vad vi förtjänar för det vi gjort. Men han har inte gjort något ont."

⁴² Och han sade: "Jesus, tänk på mig när du kommer till ditt rike."

⁴³ Jesus svarade: "Jag säger dig sanningen: I dag ska du vara med mig i paradiset."

Jesus dör

⁴⁴ Det var nu omkring sjätte timmen. Då kom ett mörker över hela landet som varade fram till nionde timmen.

⁴⁵ Solen förmörkades, och förhänget i templet brast mitt itu.

⁴⁶ Och Jesus ropade med hög röst: "Far, i dina händer överlämnar jag min ande." När han hade sagt detta, gav han upp andan.

⁴⁷ När officeren såg vad som hände, ärade han Gud och sade: "Den mannen var verkligen rättfärdig."

⁴⁸ När allt folket som hade samlats som åskådare såg vad som hände, slog de sig mot bröstet och vände hem igen.

⁴⁹ Men alla hans vänner och kvinnorna som hade följt honom från Galileen stod på avstånd och såg detta.

Jesu begravning

⁵⁰ Nu fanns där en rådsherre vid namn Josef, en god och rättfärdig man

⁵¹ som inte hade samtyckt till vad de hade beslutat och gjort. Han var från staden Arimatea i Judeen, och han väntade på Guds rike.

⁵² Josef gick till Pilatus och bad att få Jesu kropp.

⁵³ Han tog ner den, svepte den i linnetyg och lade den i en uthuggen klippgrav där ännu ingen blivit lagd.

⁵⁴ Det var förberedelsedag, och sabbaten skulle just börja.

⁵⁵ Kvinnorna som hade kommit med Jesus från Galileen följde efter och såg graven och hur hans kropp blev lagd där.

⁵⁶ Sedan återvände de hem och gjorde i ordning väldoftande kryddor och oljor. Och under sabbaten var de i stillhet efter lagens bud.

24

Jesus uppstår ur graven

¹ Den första veckodagen kom de tidigt i gryningen till graven med de väldoftande oljorna som de hade gjort i ordning.

² Då fann de att stenen var bortrullad från graven.

³ De gick in, men fann inte Herren Jesu kropp.

23:39 Matt 27:44, Mark 15:32. **23:42 till ditt rike** Andra handskrifter: "med ditt rike". **23:43** Upp 2:7. **23:44** Matt 27:45f, Mark 15:33f. **23:44 sjätte timmen ... nionde timmen** Motsvarar ca kl 12 och kl 15. **23:44 hela landet** Annan översättning: "hela jorden". **23:45** 2 Mos 26:31f. **23:45 förhänget** Ett tio meter högt draperi som skärmade av "det allra heligaste", Guds uppenbarelseplats (se 2 Mos 26:31f, 3 Mos 16:2f, Hebr 9:3f, 10:20). **23:46** Apg 7:59. **23:46** Ps 31:6. **23:47 rättfärdig** Annan översättning: "oskyldig". **23:48 slog sig mot bröstet** Ett uttryck för sorg (Jes 32:12, Luk 18:13). **23:49** Luk 8:2f. **23:50** Matt 27:57f, Mark 15:42f, Joh 19:38f. **23:51** Luk 2:25, 38. **23:51 Arimatea** Identifierades av fornkyrkan med Ramataim-Sofim eller Rama, profeten Samuels hemstad norr om Jerusalem (1 Sam 1:1, 25:1). **23:54 förberedelsedag** Fredag, då alla förberedelser inför sabbaten gjordes. **23:56** 2 Mos 20:10f. **24:1** Matt 28:1f, Mark 16:1f, Joh 20:1f. **24:1 den första veckodagen** Söndagen enligt judisk tideräkning.

⁴ När de inte visste vad de skulle tro, då stod plötsligt två män i skinande kläder framför dem.

⁵ Kvinnorna blev rädda och böjde ansiktet mot marken, men männen sade: "Varför söker ni den levande bland de döda?"

⁶ Han är inte här, han har uppstått! Kom ihåg vad han sade till er medan han fortfarande var i Galileen:

⁷ Människosonen måste utlämnas i syndares händer och bli korsfäst och uppstå på tredje dagen."

⁸ Då kom de ihåg hans ord.

⁹ Och de återvände från graven och berättade allt detta för de elva och för alla de andra.

¹⁰ Det var Maria Magdalena och Johanna och Maria, Jakobs mor. Även de andra kvinnorna som var med dem talade om det för apostlarna,

¹¹ men de tyckte deras ord var tomt prat och trodde inte på dem.

¹² Men Petrus reste sig och sprang till graven, och när han lutade sig in såg han bara linnebindlarna. Och han gick hem, full av förundran över det som hade hänt.

Jesus visar sig för Emmausvandrarna

¹³ Samma dag var två av dem på väg till en by som heter Emmaus och ligger drygt en mil från Jerusalem.

¹⁴ De gick och samtalande med varandra om allt som hade hänt.

¹⁵ Medan de samtalande och diskuterade närmade sig Jesus själv och vandrade med dem.

¹⁶ Men deras ögon var slutna så att de inte kände igen honom.

¹⁷ Han frågade dem: "Vad är det ni går och samtalar med varandra om?"

Då stannade de och såg bedrövade ut.

¹⁸ Och den ene som hette Kleopas sade till honom: "Är du den ende som har besökt Jerusalem och inte vet vad som hänt de här dagarna?"

¹⁹ Han frågade dem: "Vad då?" De svarade: "Detta med Jesus från Nasaret. Han var en profet, mäktig i ord och gärning inför Gud och hela folket.

²⁰ Våra överstepräster och rådsherrar utlämnade honom till en dödsdom och korsfäste honom.

²¹ Men vi hade hoppats att han var den som skulle frälsa Israel.

Förutom allt detta är det nu den tredje dagen sedan det hände,

²² och dessutom har några kvinnor bland oss gjort oss uppskakade. De gick till graven tidigt på morgonen

²³ men fann inte hans kropp. De kom och berättade att de hade sett en syn med änglar som sade att han lever.

²⁴ Då gick några av de våra till graven, och de fann att det var som kvinnorna hade sagt. Men honom själv såg de inte."

²⁵ Då sade han till dem: "Så tröga ni är i tanke och hjärta till att tro på allt som profeterna har sagt!

²⁶ Måste inte Messias lida det här för att sedan gå in i sin härlighet?"

24:4 Apg 1:10. **24:6** Luk 9:22, 18:33. **24:6 vad han sade till er** Se Luk 9:22, 9:44, 18:31f. **24:7** Matt 17:22f. **24:13** Mark 16:12. **24:13 Emmaus ... drygt en mil** Byns exakta plats är okänd men traditionen utpekar flera byar på detta avstånd, ordagrant "sextio stadier", väster om Jerusalem. Några handskrifter har i stället "hundrasextio stadier" vilket motsvarar drygt tre mil. **24:18 Kleopas** Troligen identisk med Klopas, som enligt fornkyrkliga källor var bror till Josef, Jesu adoptivfar. Hans hustru Maria var med vid Jesu kors (Joh 19:25). Enligt traditionen efterträdde deras son Simon på 60-talet e Kr sin kusin Jakob som ledare för församlingen i Jerusalem (jfr not till Apg 21:18). **24:19** Matt 21:11, Luk 7:16. **24:21** Luk 1:68, 2:38, Apg 1:6. **24:21 är det nu den tredje dagen** Annan översättning: "har han nu låtit den tredje dagen gå". **24:22** Matt 28:8, Mark 16:10, Joh 20:18. **24:24** Joh 20:3f. **24:26** Luk 9:22, 17:25.

27 Och han började med Mose och alla profeterna och förklarade för dem vad det stod om honom i alla Skrifterna.

28 De närmade sig byn dit de var på väg, och han verkade vilja gå vidare.

29 Men de bad honom ivrigt: "Stanna kvar hos oss! Det är snart kväll och dagen går mot sitt slut." Då gick han in och stannade hos dem.

30 Och när han låg till bords med dem tog han brödet, tackade Gud, bröt det och gav åt dem.

31 Då öppnades deras ögon och de kände igen honom, men han försvann ur deras åsyn.

32 De sade till varandra: "Brann inte våra hjärtan i oss när han talade med oss på vägen, när han öppnade Skrifterna för oss?"

33 De bröt upp i samma stund och återvände till Jerusalem, där de fann de elva och de andra lärjungarna samlade.

34 Dessa sade: "Herren har verkligen uppstått, och han har visat sig för Simon!"

35 Och själva berättade de vad som hade hänt på vägen och hur han hade låtit dem känna igen honom vid brödsbrytelsen.

Jesus visar sig för lärjungarna

36 Medan de talade om detta, stod Jesus själv mitt ibland dem och sade till dem: "Frid vare med er!"

37 Uppskakade och rädda trodde de att det var en ande de såg.

38 Men han sade till dem: "Varför är ni så oroliga? Varför kommer det upp tvivel i era hjärtan?"

39 Se på mina händer och mina fötter att det verkligen är jag. Rör vid mig och se! En ande har inte kött och ben som ni ser att jag har."

40 När han hade sagt detta visade han dem sina händer och fötter.

41 När de i sin glädje och förundran fortfarande inte kunde tro, frågade han dem: "Har ni något ätbart här?"

42 Då räckte de honom en bit stekt fisk,

43 och han tog den och åt inför deras ögon.

44 Och han sade till dem: "Detta är vad jag sade till er medan jag ännu var hos er: Allt måste uppfyllas som är skrivet om mig i Mose lag, profeterna och psalmerna."

45 Sedan öppnade han deras sinnen så att de förstod Skrifterna.

46 Och han sade till dem: "Det står skrivet att Messias ska lida och på tredje dagen uppstå från de döda,

47 och att omvändelse och syndernas förlåtelse ska förkunnas i hans namn för alla folk, med början i Jerusalem.

48 Ni är vittnen om detta.

49 Och jag ska sända över er vad min Far har lovat. Men ni ska stanna här i staden tills ni har blivit rustade med kraft från höjden."

Jesu himmelfärd

50 Sedan förde han dem ut till Betania, och han lyfte sina händer och välsignade dem.

51 Och medan han välsignade dem, lämnade han dem och lyftes upp till himlen.

52 De tillbad honom och vände tillbaka till Jerusalem i stor glädje.

53 Och de var ständigt i templet och prisade Gud.

24:27 1 Mos 1:1, 3:15, 22:18, 2 Sam 7:12, Ps 22, Dan 9:24, Joh 1:45, Apg 17:3. 24:31 försvann ur deras åsyn Annan översättning: "blev osynlig för dem". 24:34 1 Kor 15:4f. 24:36 Mark 16:14, Joh 20:19. 24:41 Joh 21:5, 9f. 24:41 något ätbart Det ansågs allmänt att änglar och andevarselser inte åt människors mat (jfr Dom 13:16). 24:42 en bit stekt fisk Senare handskrifter tillägger: "och en bit vaxkaka med honung". 24:44 Luk 18:31f, 24:27. 24:47 Joh 15:27, Apg 13:38, 1 Joh 2:12. 24:47 och syndernas förlåtelse Andra handskrifter: "till syndernas förlåtelse". 24:48 Apg 1:22. 24:49 Joel 3:1f, Joh 14:26, 16:7, Apg 1:4, 12, 2:1f. 24:51 Mark 16:19, Apg 1:9. 24:52 Joh 14:28, 16:22.

Johannesevangeliet

Aposteln Johannes kallar sig "den lärjunge som Jesus älskade" (13:23, 21:20f). Som ögonvittne (1:14, 19:35, 20:39f, jfr 1 Joh 1:1) tecknar han i sitt evangelium en särskilt innerlig bild av hur "Ordet blev kött" (1:14), med målet "att ni ska tro att Jesus är Messias, Guds Son, och för att ni genom tron ska ha liv i hans namn" (20:31).

Efter Jesu himmelfärd var Johannes länge en av "pelarna" i församlingen i Jerusalem (Apg 1:13, 3:1, Gal 2:9). Längre fram var han enligt traditionen verksam i storstaden Efesos i sydvästra nuvarande Turkiet, där evangeliet tillkom någon gång mellan 70-talet och 90-talet e Kr.

Ordet blev kött

- 1 I begynnelsen var Ordet, och Ordet var hos Gud, och Ordet var Gud.
- 2 Han var i begynnelsen hos Gud.
- 3 Allt blev till genom honom, och utan honom blev ingenting till av det som är till.
- 4 I honom var liv, och livet var människornas ljus.
- 5 Och ljuset lyser i mörkret, och mörkret har inte övervunnit det.
- 6 Det kom en man, sänd av Gud. Hans namn var Johannes.
- 7 Han kom som ett vittne för att vittna om ljuset, för att alla skulle komma till tro genom honom.
- 8 Själv var han inte ljuset, men han kom för att vittna om ljuset.
- 9 Det sanna ljuset, som ger ljus åt alla människor, skulle nu komma in i världen.
- 10 Han var i världen och världen hade blivit till genom honom, men världen kände honom inte.
- 11 Han kom till det som var hans eget, och hans egna tog inte emot honom.
- 12 Men åt alla som tog emot honom gav han rätten att bli Guds barn, åt dem som tror på hans namn.
- 13 De är inte födda av blod eller av köttets vilja eller av någon mans vilja, utan av Gud.
- 14 Och Ordet blev kött och bodde bland oss, och vi såg hans härlighet, den härlighet som den Enfödde har från Fadern. Och han var full av nåd och sanning.
- 15 Johannes vittnar om honom och ropar: "Det var om honom jag sade: Han som kommer efter mig är före mig, för han var till före mig."
- 16 Av hans fullhet har vi alla fått, nåd och åter nåd.
- 17 Lagen gavs genom Mose, nåden och sanningen kom genom Jesus Kristus.
- 18 Ingen har någonsin sett Gud. Den Enfödde, som själv är Gud och i Faderns famn, han har gjort honom känd.

Johannes Döparens vittnesbörd

1:1 Ordet Annan översättning: "Tanken" (grekiska *lógos*). GT beskriver hur Guds ord sänds ut för att utföra Guds verk i världen (se t ex 1 Mos 1:3, Ps 107:20, Jes 55:11, samt även Hebr 1:3, 11:3). **1:3** Ps 33:6, Kol 1:16, Hebr 1:2. **1:4** Ps 36:10, Joh 5:26, 1 Joh 5:11. **1:5** Jes 60:1f, Joh 8:12. **1:5 övervunnit** Annan översättning: "förstått". Ordagrant: "greppat", "tagit ner". **1:6** Matt 3:1, Mark 1:4, Luk 1:13, 17. **1:9** Matt 4:16, Joh 3:19. **1:12** Rom 8:15, Gal 3:26. **1:13** Joh 3:3f, 1 Petr 1:23. **1:14** Jes 7:14, Gal 4:4, Kol 1:19. **1:14 Ordet blev kött** Dvs kom till vår värld i mänsklig gestalt. **1:14 bodde bland oss** Ordagrant: "tältade bland oss". Tälttemplet, tabernaklet, var platsen för Guds uppenbarelse mitt bland folket under det gamla förbundets tid (2 Mos 25, jfr även Upp 21:3). **1:15** Matt 3:11, Mark 1:7. **1:16** Kol 2:9f. **1:17** 2 Mos 20:1f. **1:18** 2 Mos 33:20, Matt 11:27, Luk 10:22. **1:18 Den Enfödde, som själv är Gud och** Andra handskrifter: "Den enfödde Sonen, som är". **1:18 i Faderns famn** Alltså nära Fadern, på hedersplatsen närmast honom (jfr Joh 13:23f).

19 Detta är Johannes vittnesbörd när judarna sände präster och leviter från Jerusalem för att fråga honom vem han var.

20 Han bekände och förnekade inte, han bekände: "Jag är inte Messias."

21 De frågade honom: "Vem är du då? Är du Elia?" Han sade: "Nej, det är jag inte." – "Är du Profeten?" Han svarade: "Nej."

22 Då sade de till honom: "Vem är du då? Vi måste ge ett svar till dem som har sänt oss. Vad säger du om dig själv?"

23 Han svarade med profeten Jesajas ord: "Jag är *rösten som ropar i öknen: Gör vägen rak för Herren!*"

24 De som var utsända kom från fariseerna,

25 och de frågade honom: "Varför döper du då, om du varken är Messias eller Elia eller Profeten?"

26 Johannes svarade dem: "Jag döper i vatten. Men mitt ibland er står en som ni inte känner.

27 Han kommer efter mig, och jag är inte värdig ens att lossa remmen på hans sandal."

28 Detta hände i Betania på andra sidan Jordan där Johannes döpte.

29 Nästa dag såg han Jesus komma, och han sade: "Se Guds Lamm som tar bort världens synd!

30 Det var om honom jag sade: Efter mig kommer en man som är före mig, för han var till före mig.

31 Jag kände honom inte, men för att han ska uppenbaras för Israel har jag kommit och döper i vatten."

32 Johannes vittnade och sade: "Jag såg Anden komma ner som en duva från himlen och stanna över honom.

33 Jag kände honom inte, men han som sände mig att döpa i vatten sade till mig: Den du ser Anden komma ner och stanna över, han är den som döper i den helige Ande.

34 Jag har sett det och vittnat: han är Guds Son."

Jesu första lärjungar

35 Nästa dag stod Johannes där igen med två av sina lärjungar.

36 När han såg Jesus komma gående, sade han: "Se Guds Lamm!"

37 De båda lärjungarna hörde vad han sade och följde efter Jesus.

38 Jesus vände sig om och såg att de följde honom, och han frågade dem: "Vad söker ni?" De svarade: "Rabbi" – det betyder lärare – "var bor du?"

39 Han sade till dem: "Kom och se!" Då gick de med honom och såg var han bodde, och de stannade hos honom den dagen. Det var omkring tionde timmen.

1:19 Joh 5:33. **1:19 judarna** I Johannesevangeliet syftar ordet normalt på det judiska folkets ledare i Stora rådet, inte på det vanliga folket där Jesus rörde sig som en jude bland judar. **1:20** Joh 3:28. **1:20 bekände och förnekade inte** I Efesos där Johannesevangeliet skrevs fanns det länge lärjungar till Johannes Döparen (jfr Apg 19:1f). Kanske betonar aposteln Johannes särskilt för dessa hur Johannes Döparen pekade framåt mot Jesus. **1:20 Messias** Hebr. för "den Smorde", på grekiska "Kristus", Guds utlovade frälsare, kung och profet. **1:21 Profeten** Den Profet som är utlovad i 5 Mos 18:15, 18 uppfattades av judarnas skriftlärdas som en annan person än Messias (vers 25). Dock identifierar både Johannes Döparen och aposteln Petrus (Apg 3:22) den utlovade Profeten med Messias. **1:23** Jes 40:3. **1:26** Matt 3:11, Luk 3:16. **1:27 lossa remmen på hans sandal** En slavs uppgift. **1:28 Betania på andra sidan Jordan** Ett annat Betania än det som låg nära Jerusalem (11:1). Andra handskrifter kallar platsen *Betabara*, "vadställets hus". Den kan ha legat antingen vid Jeriko nära Döda havet eller längre norrut, närmare Galileiska sjön. **1:29 Guds Lamm** Uttrycket går tillbaka på GT:s profetior om offerlammet (3 Mos 4:32f), påskalammets (2 Mos 12:3f) och Herrens lidande tjänare, "ett lamm som förs bort för att slaktas" (Jes 53:7, Jer 11:19). **1:29 tar bort** Annan översättning: "bär". **1:31 jag kände honom inte** Johannes Döparen var släkt med Jesus på långt håll (Luk 1:36), men hade levt stora delar av sitt liv i öknen (Luk 1:80). **1:32** Matt 3:16, Mark 1:10, Luk 3:22. **1:33** Matt 3:11. **1:39 tionde timmen** Räknat från gryningen, alltså ca kl 16 på eftermiddagen.

⁴⁰ Andreas, Simon Petrus bror, var en av de två som hade hört vad Johannes sade och följt Jesus.

⁴¹ Han fann först sin bror Simon och sade till honom: "Vi har funnit Messias!" – det betyder Kristus, den Smorde.

⁴² Och han förde honom till Jesus. Jesus såg på honom och sade: "Du är Simon, Johannes son. Du ska heta Kefas" – det betyder Petrus.

⁴³ Nästa dag beslöt Jesus att gå därifrån till Galileen. Då fann han Filippus och sade till honom: "Följ mig!"

⁴⁴ Filippus var från Betsaida, samma stad som Andreas och Petrus.

⁴⁵ Filippus fann Natanael och sade till honom: "Vi har funnit honom som Mose skrev om i lagen och som profeterna skrev om – Jesus, Josefs son från Nasaret."

⁴⁶ Natanael sade till honom: "Från Nasaret? Kan det komma något gott därifrån?" Filippus svarade: "Kom och se!"

⁴⁷ Jesus såg Natanael komma och sade om honom: "Här är en sann israelit som är utan svek."

⁴⁸ Natanael frågade honom: "Hur kan du känna mig?" Jesus svarade: "Innan Filippus kallade på dig såg jag dig under fikonsträdet."

⁴⁹ Natanael svarade: "Rabbi, du är Guds Son, du är Israels kung!"

⁵⁰ Jesus svarade honom: "Du tror för att jag sade att jag såg dig under fikonsträdet. Större saker än så ska du få se."

⁵¹ Sedan sade han till honom: "Jag säger er sanningen: Ni ska få se himlen öppen och Guds änglar stiga upp och stiga ner över Människosonen."

2

Jesus förvandlar vatten till vin

¹ På tredje dagen var det bröllop i Kana i Galileen, och Jesu mor var där.

² Även Jesus och hans lärjungar var bjudna till bröllopet.

³ Men vinet tog slut, och Jesu mor sade till honom: "De har inget vin."

⁴ Jesus svarade henne: "Kvinna, vad har vi med det att göra? Min stund har inte kommit än."

⁵ Hans mor sade till tjänarna: "Gör vad han säger till er."

⁶ Nu fanns där sex stenkrukor, sådana som judarna använder vid sina reningar. De rymde omkring hundra liter var.

⁷ Jesus sade: "Fyll krukorna med vatten", och de fyllde dem till brädden.

⁸ Sedan sade han: "Ös nu upp och bär in det till värden." Och de gjorde så.

⁹ Värden smakade på vattnet, som nu hade blivit vin. Han visste inte varifrån det kom, men tjänarna som hade öst upp vattnet visste det. Värden kallade därför på brudgummen

¹⁰ och sade: "Alla sätter fram det goda vinet först, och sedan det sämre när gästerna börjar bli berusade. Men du har sparat det goda vinet ända till nu."

¹¹ Detta var det första av de tecken som Jesus gjorde. Han gjorde det i Kana i Galileen och uppenbarade sin härlighet, och hans lärjungar trodde på honom.

1:40 en av de två Kanske var aposteln Johannes själv den andre lärjungen. Han var fiskekamrat med Andreas och Petrus (Luk 5:10) och framställningen har tydliga drag av Ögonvittnesskildring. **1:42 Kefas ... Petrus** De två namnen är arameiska och grekiska för "sten" eller "klippa". **1:45 1 Mos 3:15, 49:10.** **1:45 Natanael** Kanske samme person som bar efternamnet Bartolomeus ("Tolmais son"), jfr Matt 10:3. **1:50 Du tror** Annan översättning: "Tror du ...?"

1:51 1 Mos 28:12. **1:51 Jag säger er sanningen** Ordagrant: "Amen, amen, jag säger er". Hebreiskans *amen* betyder närmast "sant", " trovärdigt". Jesus använder uttrycket ofta, i Johannesevangeliet alltid dubblerat, och han kallar sig själv för "Amen" (Upp 3:14) och sanningen själv (14:6). **2:1 tredje dagen** Troligen räknat från det föregående kapitlets händelser, annars veckans tredje dag (tisdag). **2:4 Kvinna** Ett artig tilltal (jfr "Herrn", "Fröken" etc). **2:6 omkring hundra liter** Ordagrant: "två eller tre metreter", ca 80-120 liter.

12 Sedan gick han ner till Kapernaum med sin mor, sina bröder och sina lärjungar, och de stannade där några dagar.

Det gamla och det nya templet

13 Judarnas påsk närmade sig, och Jesus gick upp till Jerusalem.

14 På tempelplatsen såg han dem som sålde oxar, får och duvor och dem som satt där och växlade pengar.

15 Då gjorde han en piska av rep och drev ut allesammans från tempelgården med både får och oxar. Han slog ut växlarnas mynt och välte deras bord,

16 och till duvförsäljarna sade han: "Ta bort det härifrån! Gör inte min Fars hus till en marknadsplats!"

17 Hans lärjungar kom då ihåg att det står skrivet: *Brinnande iver för ditt hus ska förtära mig.*

18 Då reagerade judarna och frågade honom: "Vad kan du visa oss för tecken eftersom du gör så här?"

19 Jesus svarade: "Riv ner det här templet, så ska jag resa upp det på tre dagar."

20 Judarna sade: "I fyrtiosex år har man byggt på det här templet, och du ska resa upp det på tre dagar!"

21 Men templet han talade om var hans kropp.

22 När han sedan uppstod från de döda kom hans lärjungar ihåg att han hade sagt detta, och de trodde på Skriften och på ordet som Jesus hade sagt.

23 Medan han var i Jerusalem under påskhögtiden kom många till tro på hans namn när de såg de tecken han gjorde.

24 Men själv anförtrodde han sig inte åt dem, eftersom han kände alla

25 och inte behövde höra någon vittna om människan. Han visste själv vad som fanns i människan.

3

Jesus och Nikodemus

1 Bland fariseerna fanns en man som hette Nikodemus, en av judarnas rådsherrar.

2 Han kom till Jesus en natt och sade: "Rabbi, vi vet att du är en lärare som kommer från Gud. Ingen kan göra de tecken som du gör om inte Gud är med honom."

3 Jesus svarade: "Jag säger dig sanningen: Den som inte blir född på nytt kan inte se Guds rike."

4 Nikodemus sade: "Hur kan en människa bli född när hon är gammal? Hon kan väl inte komma in i moderlivet och födas en gång till?"

5 Jesus svarade: "Jag säger dig sanningen: Den som inte blir född av vatten och Ande kan inte komma in i Guds rike.

6 Det som är fött av köttet är kött, och det som är fött av Anden är ande.

7 Var inte förvånad över att jag sade att ni måste födas på nytt.

8 Vinden blåser vart den vill, och du hör dess sus, men du vet inte varifrån den kommer eller vart den är på väg. Så är det med var och en som är född av Anden."

9 Nikodemus frågade: "Hur kan det gå till?"

2:14 Matt 21:12f, Mark 11:15f, Luk 19:45f. **2:14 sålde ... växlade** Pilgrimer kunde växla till den lokala valutan och köpa offerdjur (5 Mos 14:26) i butiker utanför själva tempelplatsen. När affärsverksamheten flyttade in i templet störde det rabbinernas undervisning (Luk 2:46) och hedningarnas böner (Jes 56:7). **2:17** Ps 69:10. **2:18** Matt 12:38. **2:19** Matt 26:61. **2:20 fyrtiosex år har man byggt** Herodes den store påbörjade enligt Josefus tempelbygget i sitt artonde regeringsår (20 f Kr). Jesu första tempelrensning (jfr Matt 21:12f) inträffade alltså troligen år 27 e Kr (eftersom det inte finns något år 0 mellan 1 f Kr och 1 e Kr). **2:21** 1 Kor 6:19. **2:22** Luk 24:8. **2:25** Mark 2:8. **3:1** Joh 7:50, 19:39. **3:3 född på nytt** Annan översättning: "född ovanifrån", dvs född av Gud. **3:8 Vinden ... Anden** Samma ord i grundtexten (på grekiska *pneúma*).

¹⁰ Jesus svarade: "Du är Israels lärare. Förstår du inte det här?"

¹¹ Jag säger dig sanningen: Vi talar om det vi vet och vittnar om det vi har sett, men ni tar inte emot vårt vittnesbörd.

¹² Om ni inte tror när jag talar till er om det jordiska, hur ska ni då kunna tro när jag talar till er om det himmelska?

¹³ Ingen har stigit upp till himlen utom den som kom ner från himlen, Människosonen som är i himlen.

¹⁴ Och så som Mose upphöjde ormen i öknen måste Människosonen bli upphöjd,

¹⁵ för att var och en som tror på honom ska ha evigt liv.

¹⁶ Så älskade Gud världen att han utgav sin enfödde Son, för att var och en som tror på honom inte ska gå förlorad utan ha evigt liv.

¹⁷ Gud har inte sänt sin Son till världen för att döma världen, utan för att världen ska bli frälst genom honom.

¹⁸ Den som tror på honom blir inte dömd. Men den som inte tror är redan dömd, eftersom han inte tror på Guds enfödde Sons namn.

¹⁹ Och detta är domen: ljuset kom in i världen, men människorna älskade mörkret mer än ljuset eftersom deras gärningar var onda.

²⁰ Den som gör det onda hatar ljuset och kommer inte till ljuset, för att hans gärningar inte ska avslöjas.

²¹ Men den som lever i sanningen kommer till ljuset, för att det ska bli uppenbart att hans gärningar är gjorda i Gud."

Jesus och Johannes Döparen

²² Sedan gick Jesus med sina lärjungar till Judeen, och han var med dem där en tid och döpte.

²³ Även Johannes döpte, i Ainon nära Salim där det fanns gott om vatten, och folk kom dit och blev döpta.

²⁴ Johannes hade ännu inte blivit satt i fängelse.

²⁵ Då uppstod en diskussion om reningen mellan några av Johannes lärjungar och en jude.

²⁶ De gick till Johannes och sade: "Rabbi, han som var med dig på andra sidan Jordan och som du vittnade om – nu döper han, och alla går till honom!"

²⁷ Johannes svarade: "En människa kan inte ta sig något utan att det ges henne från himlen.

²⁸ Ni kan själva vittna om att jag sade: Jag är inte Messias, jag är sänd framför honom.

²⁹ Brudgum är den som har bruden. Men brudgummens vän står där och lyssnar till honom, och han gläder sig över brudgummens röst. Den glädjen är nu min helt och fullt.

³⁰ Han måste bli större och jag mindre.

³¹ Den som kommer från ovan är över alla. Den som kommer från jorden är av jorden och talar utifrån jorden. Den som kommer från himlen är över alla.

³² Han vittnar om det han har sett och hört, men ingen tar emot hans vittnesbörd.

³³ Den som tar emot hans vittnesbörd har bekräftat att Gud är sann.

³⁴ Den som Gud har sänt talar Guds ord, för Gud ger Anden utan begränsning.

³⁵ Fadern älskar Sonen och har lagt allt i hans hand.

3:13 som är i himlen Dessa ord saknas i vissa handskrifter (jfr dock 1:18, 17:24). **3:14** 4 Mos 21:9. **3:14 upphöjd** på korset (8:28, 12:32f), liksom kopparormen på Moses tid (4 Mos 21:8). **3:15** Joh 6:40. **3:16** Rom 5:8, 8:32, 1 Joh 4:9. **3:17** 1 Joh 4:14. **3:18** Joh 5:24, Apg 4:12. **3:19** Joh 1:9f. **3:20** Ef 5:13. **3:22** Joh 4:2. **3:23 Ainon nära Salim** Låg troligen i Galileens sydöstra hörn mot Samarien och Jordanfloden. **3:24** Matt 14:3. **3:25 om reningen** Frågan gällde troligen relationen mellan Johannes dop och judarnas återkommande reningsbad (jfr 3 Mos 15, Mark 7:4 och not till Apg 16:13). **3:25 en jude** Andra handskrifter: "några judar". **3:28** Joh 1:20. **3:29** Matt 9:15. **3:33** 1 Joh 5:10. **3:34** Jes 11:1f, Apg 10:38. **3:35** Matt 28:18, Joh 17:2.

³⁶ Den som tror på Sonen har evigt liv. Den som inte lyder Sonen ska inte se livet, utan Guds vrede blir kvar över honom."

4

Jesus och den samariska kvinnan

¹ När Jesus fick veta att fariseerna hade hört att han fick fler lärjungar och döpte fler än Johannes -

² även om det inte var Jesus själv som döpte, utan hans lärjungar -

³ lämnade han Judeen och vände tillbaka mot Galileen.

⁴ Han måste då ta vägen genom Samarien,

⁵ och han kom till en samarisk stad som heter Sykar, nära den mark som Jakob gav till sin son Josef.

⁶ Där fanns Jakobs brunn. Jesus, som var trött efter vandringen, satte sig där vid brunnen. Det var omkring sjätte timmen.

⁷ Då kom en samarisk kvinna för att hämta vatten. Jesus sade till henne: "Ge mig lite att dricka."

⁸ Hans lärjungar hade gått bort till staden för att köpa mat.

⁹ Den samariska kvinnan sade till honom: "Hur kan du som är jude be mig, en samarisk kvinna, om något att dricka?" Judarna umgås nämligen inte med samarierna.

¹⁰ Jesus svarade henne: "Om du kände till Guds gåva och vem det är som ber dig: Ge mig lite att dricka, då skulle du ha bätt honom, och han hade gett dig levande vatten."

¹¹ Hon sade: "Herre, du har ingen kruka och brunnen är djup. Så varifrån får du det levande vattnet?"

¹² Är du större än vår far Jakob? Han gav oss brunnen och drack ur den själv, likaså hans söner och hans boskap."

¹³ Jesus svarade henne: "Den som dricker av det här vattnet blir törstig igen.

¹⁴ Men den som dricker av det vatten jag ger honom ska aldrig någonsin törsta. Det vatten jag ger blir en källa i honom med vatten som flödar fram till evigt liv."

¹⁵ Kvinnan sade till honom: "Herre, ge mig det vattnet, så att jag slipper bli törstig och gå hit och hämta vatten."

¹⁶ Han sade: "Gå och hämta din man och kom hit."

¹⁷ Kvinnan svarade: "Jag har ingen man." Jesus sade: "Det stämmer som du säger att du inte har någon man.

¹⁸ Fem män har du haft, och den du har nu är inte din man. Det du säger är sant."

¹⁹ Kvinnan sade: "Herre, jag förstår att du är en profet.

²⁰ Våra fäder har tillbett på det här berget, men ni säger att platsen där man ska tillbe finns i Jerusalem."

3:36 5 Mos 29:20, Joh 5:24, 6:47, Rom 1:18, Ef 2:3. **4:4 måste då ta vägen genom Samarien** Den rakaste vägen mellan Judeen och Galileen gick genom Samarien, som idag ofta kallas Västbanken. De flesta undvek dock kontakt med samarierna (4:9) och tog en omväg genom Jordandalen på Samariens östra sida. **4:5** 1 Mos 33:19. **4:5 Sykar** Staden låg i dalen mellan bergen Ebal och Gerissim (se 5 Mos 27:11f), ungefär där byn Askar nu ligger nära det nutida Nablus. **4:5 den mark som Jakob gav till sin son Josef** Se 1 Mos 48:22. **4:6 Jakobs brunn** finns bevarad i staden Nablus. Idag är den 20 meter djup, under antiken minst det dubbla (vers 11). **4:6 sjätte timmen** Ca kl 12 då dagen är som hetast. **4:9 samarierna** Ett halvjudiskt blandfolk vars tro på Israels Gud var uppblandad med hedendom (2 Kung 17:24f). De var därför illa sedda av judarna. **4:10** Ps 23:2, Jes 12:3, Jer 2:13. **4:10 levande vatten** Friskt rinnande vatten (jfr 1 Mos 26:19, Sak 14:8), till skillnad från stillastående brunnsvatten. Med ordvalet uttrycker Jesus en andlig verklighet (jfr Jer 2:13). **4:12** Joh 8:53. **4:14** Jes 58:11, Joh 6:35, 7:37f. **4:18 Fem män** Möjligen en anspelning på forna samariers fem avgudar (jfr 2 Kung 17:24f). **4:19** Luk 7:16. **4:20 det här berget** Gerissim, välsignelsens berg (5 Mos 27:12) där samarierna byggde sitt tempel efter att ha avvisats från tempelbygget i Jerusalem (Esra 4:1f). Gerissimtemplet förstördes av judarna år 129 f Kr, men samarierna fortsatte att offra på berget och gör så än idag.

21 Jesus svarade: "Tro mig, kvinna, det kommer en tid när det varken är på det här berget eller i Jerusalem som ni ska tillbe Fadern.

22 Ni tillber vad ni inte känner. Vi tillber vad vi känner, eftersom frälsningen kommer från judarna.

23 Men det kommer en tid, och den är redan här, när sanna tillbedjare ska tillbe Fadern i ande och sanning. Sådana tillbedjare vill Fadern ha.

24 Gud är ande, och de som tillber honom måste tillbe i ande och sanning."

25 Kvinnan sade till honom: "Jag vet att Messias ska komma, han som kallas Kristus. När han kommer ska han berätta allt för oss."

26 Jesus sade till henne: "Det *Är Jag*, den som talar med dig."

27 Just då kom hans lärjungar. De blev förvånade över att han talade med en kvinna, men ingen frågade vad han ville henne eller varför han talade med henne.

28 Kvinnan lämnade sin vattenkruka och gick in i staden och sade till folket:

29 "Kom så får ni se en man som har sagt mig allt jag har gjort. Han kanske är Messias?"

30 Då gick de ut ur staden och kom till honom.

31 Under tiden bad lärjungarna honom: "Rabbi, ät!"

32 Men han sade till dem: "Jag har mat att äta som ni inte känner till."

33 Lärjungarna sade till varandra: "Det är väl ingen som har kommit med mat till honom?"

34 Jesus sade: "Min mat är att göra hans vilja som har sänt mig och att fullborda hans verk.

35 Säger ni inte: fyra månader till, sedan kommer skörden? Men se, jag säger er: Lyft blicken och se hur fälten har vitnat till skörd.

36 Redan nu får den som skördar sin lön. Han samlar in frukt till evigt liv, så att den som sår och den som skördar får glädja sig tillsammans.

37 Här stämmer ordet att en sår och en annan skördar.

38 Jag har sänt er att skörda där ni inte har arbetat. Andra har arbetat, och ni har gått in i deras arbete."

39 Många samarier från den staden kom till tro på honom genom kvinnans ord, när hon vittnade: "Han har sagt mig allt jag har gjort."

40 När samarierna kom till honom bad de att han skulle stanna kvar hos dem, och han stannade där två dagar.

41 Många fler kom till tro på grund av hans ord,

42 och de sade till kvinnan: "Nu tror vi inte bara på grund av vad du har sagt. Vi har själva hört, och vi vet att han verkligen är världens Frälsare."

Jesus botar en ämbetsmans son

43 Efter dessa två dagar gick Jesus därifrån till Galileen.

44 Han hade själv vittnat om att en profet inte blir erkänd i sin hemtrakt.

45 När han nu kom till Galileen tog galileerna emot honom, eftersom de hade sett allt som han gjorde i Jerusalem vid högtiden. De hade själva varit där vid högtiden.

46 Så kom han tillbaka till Kana i Galileen där han hade gjort vattnet till vin. En kunglig ämbetsman hade en son som låg sjuk i Kapernaum.

4:22 Jes 2:3. 4:24 2 Kor 3:17. 4:25 Joh 1:41. 4:26 Joh 9:37. 4:26 *Det Är Jag* Jesus anspelar på det högsta gudsnamnet JHVH (se not till 8:24). 4:27 *förvånade över att han talade med en kvinna* De flesta rabbiner undvek all kontakt med andra kvinnor än den egna hustrun (dock inte Jesus, jfr t ex 11:5, 12:3). 4:34 Joh 6:38, 17:4. 4:35 *fyra månader till* Man sådde i oktober-november och skördade i mars-maj. Troligen utspelade sig alltså samtalet under vintern. 4:36 *skörd*. 36*Redan nu får den som skördar* Andra handskrifter: "skörd redan nu. 36Den som skördar får". 4:37 Amos 9:13. 4:42 Joh 17:8, 1 Joh 4:14. 4:43 Matt 4:12. 4:44 Matt 13:57, Mark 6:4, Luk 4:24. 4:44 *vittnat om att en profet inte blir erkänd* Se Matt 13:57, Mark 6:4, Luk 4:24. 4:45 Joh 2:23.

⁴⁷ När han fick höra att Jesus hade kommit från Judeen till Galileen, gick han till honom och bad att han skulle komma ner och bota hans son som var döende.

⁴⁸ Jesus sade till honom: "Om ni inte får se tecken och under, tror ni inte."

⁴⁹ Ämbetsmannen sade: "Herre, kom innan mitt barn dör!"

⁵⁰ Jesus svarade: "Gå, din son lever." Då trodde mannen det ord som Jesus sade till honom och gick.

⁵¹ Medan han ännu var på väg, möttes han av sina tjänare som berättade att hans son levde.

⁵² Han frågade vid vilken tid han hade blivit bättre, och de svarade: "I går vid sjunde timmen släppte febern."

⁵³ Då förstod fadern att det hade hänt vid just den tid då Jesus sade till honom: "Din son lever." Och han kom till tro med hela sin familj.

⁵⁴ Detta var nu det andra tecknet som Jesus gjorde sedan han kommit från Judeen till Galileen.

5

Jesus botar en sjuk vid Betesda

¹ Sedan kom en av judarnas högtider, och Jesus gick upp till Jerusalem.

² Vid Fårporten i Jerusalem finns en damm som på hebreiska kallas Betesda. Den har fem pelargångar,

³ och i dem låg många sjuka, blinda, halta och lama.

⁵ Där fanns en man som hade varit sjuk i trettioåttå år.

⁶ Jesus såg honom ligga där och visste att han hade varit sjuk så länge, och han frågade honom: "Vill du bli frisk?"

⁷ Den sjuke svarade: "Herre, jag har ingen som hjälper mig ner i dammen när vattnet börjar svalla. Och när jag försöker ta mig dit själv, hinner någon annan före mig."

⁸ Jesus sade till honom: "Res dig, ta din bädd och gå!"

⁹ Genast blev mannen frisk, och han tog sin bädd och gick.

Men det var sabbat den dagen,

¹⁰ och judarna sade till mannen som hade blivit botad: "Det är sabbat! Du får inte bära din bädd."

¹¹ Han svarade dem: "Han som gjorde mig frisk sade till mig: Ta din bädd och gå!"

¹² Då frågade de: "Vem var den mannen som sade åt dig att ta din bädd och gå?"

¹³ Men han som hade blivit botad visste inte vem det var. Jesus hade nämligen dragit sig undan, eftersom det var mycket folk på platsen.

¹⁴ Senare fann Jesus honom på tempelplatsen och sade till honom: "Se, du har blivit frisk. Synda nu inte mer, så att inte något värre drabbar dig."

¹⁵ Mannen gick då och berättade för judarna att det var Jesus som hade gjort honom frisk.

¹⁶ Därför började judarna förfölja Jesus, eftersom han gjorde sådant på sabbaten.

¹⁷ Men Jesus sade till dem: "Min Far verkar fortfarande, och därför verkar även jag."

¹⁸ Då blev judarna ännu ivrigare att döda honom, eftersom han inte bara upphävde sabbaten utan också kallade Gud sin Far och gjorde sig själv lik Gud.

4:48 Joh 2:18. **4:53** Apg 11:14. **4:53 familj** Ordagrant "hus". Ofta bodde en hel storfamilj i samma hus, tillsammans med nära släktingar och eventuellt tjänstefolk. **4:54** Joh 2:11. **5:2** Neh 3:1, 32. **5:2 Betesda** Hebreiska för "nådens hus" eller "strömmens hus", en bassäng som då och då fylldes på av en underjordisk källa med periodiskt flöde. Senare handskrifter tillägger en förklaring (vers 4): "De väntade på att vattnet skulle börja svalla. En ängel steg nämligen ner i dammen ibland och satte vattnet i svallning, och den förste som kom i efter att vattnet börjat svalla blev frisk från den sjukdom han hade." **5:8 ta din bädd** Troligen en sovmatra som enkelt rullades ihop. **5:10** 2 Mos 20:10, Jer 17:21f, Matt 12:2. **5:14** Joh 8:11. **5:16** Matt 12:14. **5:17** Joh 9:4, 14:10.

Jesu relation till sin Far

¹⁹ Jesus svarade dem: "Jag säger er sanningen: Sonen kan inte göra något av sig själv, utan bara det han ser Fadern göra. Vad Fadern gör, det gör också Sonen.

²⁰ Fadern älskar Sonen och visar honom allt han gör, och större gärningar än dessa ska han visa honom så att ni blir förundrade.

²¹ För liksom Fadern uppväcker de döda och ger dem liv, så ger också Sonen liv åt vilka han vill.

²² Och Fadern dömer ingen, utan han har överlämnat hela domen till Sonen

²³ för att alla ska ära Sonen så som de ärar Fadern. Den som inte ärar Sonen ärar inte heller Fadern som har sänt honom.

²⁴ Jag säger er sanningen: Den som hör mitt ord och tror på honom som har sänt mig, han har evigt liv. Han drabbas inte av domen utan har gått över från döden till livet.

²⁵ Jag säger er sanningen: Det kommer en tid, och den är redan här, när de döda ska höra Guds Sons röst, och de som hör den ska få liv.

²⁶ För liksom Fadern har liv i sig själv, har han också låtit Sonen ha liv i sig själv.

²⁷ Och han har gett honom makt att hålla dom, eftersom han är Människosonen.

²⁸ Var inte förvånade över detta. Det kommer en tid när alla som ligger i gravarna ska höra hans röst

²⁹ och komma ut. De som har gjort gott ska uppstå till liv, och de som har gjort ont ska uppstå till dom.

³⁰ Jag kan inte göra något av mig själv, jag dömer efter det jag hör. Och min dom är rättvis, för jag söker inte min egen vilja utan hans som har sänt mig.

³¹ Om jag vittnar om mig själv är mitt vittnesbörd inte giltigt.

³² Det finns en annan som vittnar om mig, och jag vet att hans vittnesbörd om mig är sant.

³³ Ni har skickat bud till Johannes, och han har vittnat för sanningen.

³⁴ Jag tar inte emot en människas vittnesbörd, men jag säger det här för att ni ska bli frälsta.

³⁵ Han var en lampa som brann och lyste, och för en tid ville ni glädja er i hans ljus.

³⁶ Själv har jag ett vittnesbörd som är större än det Johannes gav. De verk som Fadern har gett mig att fullborda, just de verk som jag utför, de vittnar om att Fadern har sänt mig.

³⁷ Fadern som sänt mig har vittnat om mig. Ni har varken hört hans röst eller sett hans gestalt,

³⁸ och hans ord lever inte kvar i er eftersom ni inte tror på den som han har sänt.

³⁹ Ni forskar i Skrifterna, för ni tror att ni har evigt liv i dem. Det är just de som vittnar om mig,

⁴⁰ men ni vill inte komma till mig för att få liv.

⁴¹ Jag tar inte emot ära från människor.

⁴² Jag känner er och vet att ni inte har Guds kärlek i er.

⁴³ Jag har kommit i min Fars namn, och ni tar inte emot mig. Men kommer det någon annan i sitt eget namn tar ni emot honom.

⁴⁴ Hur ska ni kunna tro, när ni tar emot ära av varandra och inte söker den ära som kommer från den ende Guden?

⁴⁵ Men tro inte att jag kommer att anklaga er inför Fadern. Den som anklagar er är Mose, han som ni har satt ert hopp till.

5:19 Joh 8:38. **5:20** Joh 3:35. **5:22** Apg 17:31. **5:23** 1 Joh 2:23. **5:24** Luk 23:43, Joh 3:16, 18. **5:25** Rom 6:4, Gal 2:20, Ef 2:1f. **5:27 Människosonen** Jesu dubbeltydiga titel: ordet är synonymt med "människa" (jfr Ps 8:5) men syftar också på profetians himmelska kungagestalt (Dan 7:13f). **5:29** Dan 12:2. **5:32** Joh 8:13f, 1 Joh 5:9. **5:33** Joh 1:19f. **5:36** Joh 10:25. **5:37** Matt 3:17. **5:39** Luk 24:27, 2 Tim 3:15f. **5:39 Ni forskar i Skrifterna** Annan översättning: "Forska i Skrifterna". **5:44** Matt 23:5f.

⁴⁶ Hade ni trott Mose skulle ni tro på mig, för det var om mig han skrev.

⁴⁷ Men om ni inte tror hans skrifter, hur ska ni då kunna tro mina ord?"

6

Jesus mättar fem tusen män

¹ Sedan for Jesus över till andra sidan Galileiska sjön, alltså Tiberiassjön.

² Mycket folk följde honom, eftersom de såg de tecken som han gjorde med de sjuka.

³ Men Jesus gick upp på berget och satte sig där med sina lärjungar.

⁴ Påsken, judarnas högtid, var nära.

⁵ När Jesus lyfte blicken och såg att det kom mycket folk till honom, sade han till Filippus: "Var ska vi köpa bröd så att de får något att äta?"

⁶ Det sade han för att pröva honom. Självisste han vad han skulle göra.

⁷ Filippus svarade: "Bröd för tvåhundra denarer räcker inte för att alla ska få var sin bit!"

⁸ En annan av hans lärjungar, Andreas, bror till Simon Petrus, sade till honom:

⁹ "Här är en pojke som har fem kornbröd och två fiskar. Men vad räcker det till så många?"

¹⁰ Jesus sade: "Låt folket slå sig ner." Det var gott om gräs på platsen, och de slog sig ner. Det var omkring fem tusen män.

¹¹ Jesus tog bröden, tackade Gud och delade ut till dem som var där, likaså av fiskarna, så mycket de ville ha.

¹² När de var mätta sade han till sina lärjungar: "Samla ihop bitarna som blev över så att inget går förlorat."

¹³ De samlade ihop dem och fyllde tolv korgar med bitarna som blev över efter de fem kornbröden när de ätit.

¹⁴ När människorna såg vilket tecken han hade gjort, sade de: "Han måste vara Profeten som ska komma till världen!"

¹⁵ Jesus förstod att de tänkte komma och göra honom till kung med våld, och han drog sig undan upp till berget igen, helt ensam.

Jesus går på vattnet

¹⁶ När det blev kväll gick hans lärjungar ner till sjön

¹⁷ och steg i båten för att ta sig över till Kapernaum på andra sidan sjön. Det var redan mörkt, och Jesus hade fortfarande inte kommit till dem.

¹⁸ Det blåste hårt och sjön började gå hög.

¹⁹ När de hade kommit ungefär en halvmil ut fick de se Jesus komma gående på sjön och närma sig båten, och de blev förskräckta.

²⁰ Men han sade till dem: "Det Är Jag. Var inte rädda!"

²¹ Då ville de ta upp honom i båten. Och strax var båten framme vid stranden dit de var på väg.

Jesus är livets bröd

5:46 1 Mos 3:15, 49:10, 5 Mos 18:15. **6:1** Matt 14:13f, Mark 6:30f, Luk 9:10f. **6:4** 3 Mos 23:5. **6:5** Matt 14:15f, Mark 6:35f, Luk 9:12f. **6:7 tvåhundra denarer** Motsvarade åtta månadslöner för den enkle arbetaren (jfr Matt 20:2).

6:8 Joh 1:40. **6:9** 2 Kung 4:43. **6:11** Joh 21:13. **6:11 tackade Gud** Den judiska bordsbönen som troligen användes redan på Jesu tid lyder än idag: "Lovad är du, Herre vår Gud, världens Kung som frambringar bröd ur jorden" (jfr Ps 104:14). **6:14** 5 Mos 18:15, 18, Joh 1:21, 7:40. **6:15** Joh 18:36. **6:16** Matt 14:22f, Mark 6:45f. **6:19 en halvmil** Ordagrant: "tjugofem eller trettio stadier" (mitt ute på Galileiska sjön).

6:20 Det Är Jag Ordagrant: "Jag Är" (en anspelning på Guds namn JHVH, jfr 8:24 med not).

²² Nästa dag stod folket på andra sidan sjön. De hade sett att det bara hade funnits en båt där och att Jesus inte gått ombord med sina lärjungar, utan att de hade gett sig av ensamma.

²³ Då kom andra båtar från Tiberias och lade till nära platsen där de hade ätit brödet efter att Herren uttalat tacksägelsen.

²⁴ När folket såg att Jesus inte var där och inte heller hans lärjungar, gick de i båtarna och kom till Kapernaum för att söka efter Jesus.

²⁵ De fann honom där på andra sidan sjön och frågade honom: "Rabbi, när kom du hit?"

²⁶ Jesus svarade dem: "Jag säger er sanningen: Ni söker mig inte för att ni har sett tecken, utan för att ni fick äta av bröden och bli mätta.

²⁷ Arbeta inte för den mat som tar slut, utan för den mat som består och ger evigt liv och som Människosonen ska ge er. På honom har Gud Fadern satt sitt sigill."

²⁸ De frågade honom: "Vad ska vi göra för att utföra Guds verk?"

²⁹ Jesus svarade: "Detta är Guds verk: att ni tror på den som han har sänt."

³⁰ Då sade de till honom: "Vad gör du då för tecken, så att vi kan se det och tro på dig? Vad kan du göra?"

³¹ Våra fäder fick äta manna i öknen, som det står skrivet: *Han gav dem bröd från himlen att äta.*"

³² Jesus sade till dem: "Jag säger er sanningen: Det var inte Mose som gav er brödet från himlen, det är min Far som ger er det sanna brödet från himlen.

³³ Guds bröd är det som kommer ner från himlen och ger världen liv."

³⁴ Då sade de till honom: "Herre, ge oss alltid det brödet!"

³⁵ Jesus svarade: "Jag är livets bröd. Den som kommer till mig ska aldrig hungra, och den som tror på mig ska aldrig någonsin törsta.

³⁶ Men som jag sagt er: Ni har sett mig och tror ändå inte.

³⁷ Alla som Fadern ger mig kommer till mig, och den som kommer till mig ska jag aldrig visa bort.

³⁸ Jag har inte kommit ner från himlen för att göra min egen vilja, utan hans vilja som har sänt mig.

³⁹ Och detta är hans vilja som har sänt mig: att jag inte ska förlora någon enda av alla dem som han har gett mig, utan låta dem uppstå på den yttersta dagen.

⁴⁰ Ja, detta är min Fars vilja: att var och en som ser Sonen och tror på honom ska ha evigt liv, och jag ska låta honom uppstå på den yttersta dagen."

⁴¹ Judarna började klaga över att han hade sagt: "Jag är brödet som kommit ner från himlen."

⁴² De sade: "Den här Jesus, är inte han Josefs son? Känner inte vi hans far och mor? Hur kan han då säga: Jag har kommit ner från himlen?"

⁴³ Jesus svarade: "Sluta klaga sinsemellan.

⁴⁴ Ingen kan komma till mig om inte Fadern som har sänt mig drar honom, och jag ska låta honom uppstå på den yttersta dagen.

⁴⁵ Det står skrivet hos profeterna: *De ska alla ha blivit undervisade av Gud.* Var och en som har lyssnat till Fadern och lärt av honom kommer till mig.

⁴⁶ Ingen har sett Fadern utom han som är från Gud, han har sett Fadern.

⁴⁷ Jag säger er sanningen: Den som tror har evigt liv.

6:23 uttalat tacksägelsen På grekiska *eucharistésantos* (jfr "eukaristi", nattvard, och vers 53f). **6:27** Joh 4:14, 6:50f, 54, 58. **6:27 satt sitt sigill** Symbol för godkännande och auktoritet (jfr Est 3:12, Dan 6:17). **6:29** 1 Joh 3:23. **6:30** Joh 2:18. **6:31** 1 Kor 10:3. **6:31** 2 Mos 16:4f, Neh 9:15, Ps 105:40. **6:33 det** Annan översättning: "den" (alltså Jesus, jfr vers 35, 51). **6:35** Jes 55:1f, Joh 4:14, 7:37. **6:37** Joh 17:2, 6. **6:38** Matt 26:39, Luk 22:42. **6:39** Joh 10:28f, 17:12, 18:9. **6:40** Joh 3:15f. **6:42** Matt 13:55, Luk 4:22, Joh 7:27. **6:45** Jes 54:13, Jer 31:33f. **6:46** Matt 11:27, Luk 10:22, Joh 1:18. **6:47** Joh 3:36.

⁴⁸ Jag är livets bröd.

⁴⁹ Era fäder åt mannat i öknen, och de dog.

⁵⁰ Här är brödet som kommer ner från himlen för att man ska äta av det och inte dö.

⁵¹ Jag är det levande brödet som har kommit ner från himlen. Den som äter av det brödet ska leva i evighet. Och brödet som jag ger är mitt kött, för att världen ska leva."

⁵² Judarna började då tvista med varandra och säga: "Hur kan han ge oss sitt kött att äta?"

⁵³ Jesus svarade: "Jag säger er sanningen: Om ni inte äter Människosonens kött och dricker hans blod har ni inte liv i er.

⁵⁴ Den som äter mitt kött och dricker mitt blod har evigt liv, och jag ska låta honom uppstå på den yttersta dagen.

⁵⁵ Mitt kött är verklig mat och mitt blod är verklig dryck.

⁵⁶ Den som äter mitt kött och dricker mitt blod förblir i mig och jag i honom.

⁵⁷ Liksom den levande Fadern har sänt mig och jag lever genom Fadern, ska också den som äter mig leva genom mig.

⁵⁸ Detta är brödet som har kommit ner från himlen, inte som det bröd fäderna åt och sedan dog. Den som äter det här brödet ska leva i evighet."

⁵⁹ Detta sade han när han undervisade i synagogan i Kapernaum.

⁶⁰ Många av hans lärjungar som hörde det sade: "Det här är en svår tanke. Vem står ut med att höra den?"

⁶¹ Jesus förstod inom sig att hans lärjungar klagade över detta, och han sade till dem: "Tar ni anstöt av det här?"

⁶² Tänk då om ni får se Människosonen stiga upp dit där han var förut!

⁶³ Det är Anden som ger liv, köttet hjälper inte. De ord som jag har talat till er är Ande och liv.

⁶⁴ Men det finns några bland er som inte tror." Jesus visste redan från början vilka som inte trodde och vem det var som skulle förråda honom.

⁶⁵ Han fortsatte: "Det var därför jag sade till er att ingen kan komma till mig om han inte får det givet av Fadern."

⁶⁶ Efter detta drog sig många av hans lärjungar undan och slutade vandra med honom.

⁶⁷ Då sade Jesus till de tolv: "Inte tänker ni väl också gå?"

⁶⁸ Simon Petrus svarade honom: "Herre, till vem skulle vi gå? Du har det eviga livets ord,

⁶⁹ och vi tror och förstår att du är Guds Helige."

⁷⁰ Jesus svarade dem: "Har jag inte själv valt ut er tolv? Ändå är en av er en djävul."

⁷¹ Han menade Judas, Simon Iskariots son. Det var han som skulle förråda honom, och han var en av de tolv.

7

Jesus går upp till lövhyddohögtiden

¹ Därefter vandrade Jesus omkring i Galileen. Han ville inte vandra i Judeen, eftersom judarna var ute efter att döda honom.

² Judarnas lövhyddohögtid närmade sig.

³ Hans bröder sade till honom: "Ge dig av härifrån och gå bort till Judeen, så att dina lärjungar också får se de gärningar du gör.

6:49 Hebr 3:17f. **6:51** Joh 3:13. **6:56** Joh 15:4. **6:60** *en svår tanke... höra den* Annan översättning: "ett hårt tal ... höra det". **6:63** 2 Kor 3:6. **6:64** Joh 2:25, 13:11. **6:69** Matt 16:16, Joh 11:27. **6:70** Luk 6:13, Joh 8:44. **6:71** *Iskariots* Tolkas vanligen som hebr. *ish Keriót*, "mannen från Keriot", en stad i södra Judeen. **7:2** *Judarnas lövhyddohögtid* På hebreiska *Suckót*, en glad skördefest (5 Mos 16:13-15) då man under sju dagars tid flyttar ut i lövhyddor för att minnas Guds välgärningar under ökenvandringen (3 Mos 23:34f).

⁴ Man gör inte saker i hemlighet om man vill bli känd. Om du gör sådana gärningar, visa dig då öppet för världen!"

⁵ Inte ens hans bröder trodde på honom.

⁶ Jesus sade till dem: "Min tid har inte kommit än, men för er är det alltid rätt tid.

⁷ Världen kan inte hata er, men mig hatar den därför att jag vittnar om att dess gärningar är onda.

⁸ Gå ni upp till högtiden. Jag går inte upp till den här högtiden än, för min tid är ännu inte inne."

⁹ Så sade han och stannade i Galileen.

¹⁰ Men när hans bröder hade gått upp till högtiden gick han också dit, inte öppet utan i hemlighet.

¹¹ Judarna sökte efter honom under högtiden och frågade: "Var är han?"

¹² Och bland folket talades det mycket i det tysta om honom. En del sade: "Han är god." Andra sade: "Nej, han förleder folket."

¹³ Men ingen talade öppet om honom av rädsla för judarna.

¹⁴ När halva högtiden redan var över gick Jesus upp till tempelplatsen och började undervisa.

¹⁵ Judarna blev förvånade och sade: "Hur kan han känna Skrifterna, han som inte har studerat?"

¹⁶ Jesus svarade: "Min lära är inte min, den kommer från honom som har sänt mig.

¹⁷ Om någon vill göra hans vilja ska han förstå om min lära är från Gud eller om jag talar av mig själv.

¹⁸ Den som talar av sig själv söker sin egen ära. Men den som söker hans ära som har sänt honom, han är sann och ingen orättfärdighet finns i honom.

¹⁹ Har inte Mose gett er lagen? Ändå håller ingen av er lagen. Varför vill ni döda mig?"

²⁰ Folket svarade: "Du är besatt. Vem vill döda dig?"

²¹ Jesus sade: "En enda sak gjorde jag, och ni blev alla förundrade.

²² Mose har gett er omskärelsen – egentligen kommer den inte från Mose utan från fäderna – och därför omskar ni människor även på sabbaten.

²³ Om nu en människa får ta emot omskärelsen på sabbaten för att Mose lag inte ska upphävas, hur kan ni då bli arga på mig för att jag gjort hela människan frisk på en sabbat?"

²⁴ Döm inte efter skenet, utan döm rätt!"

Vem är Jesus?

²⁵ Några av invånarna i Jerusalem sade då: "Är det inte honom de vill döda?"

²⁶ Nu talar han öppet, och de säger ingenting till honom. Rådsherrarna har väl inte erkänt att han verkligen är Messias?"

²⁷ Den här mannen vet vi ju varifrån han är, men när Messias kommer ska ingen veta varifrån han är."

²⁸ Då ropade Jesus där han var på tempelplatsen och undervisade: "Ja, mig känner ni och vet varifrån jag är! Men jag har inte kommit av mig själv, utan det finns en som är sann och som har sänt mig. Honom känner ni inte.

²⁹ Jag känner honom, för jag är från honom och han har sänt mig."

7:5 Mark 3:21. **7:7** Joh 15:18. **7:8** *än* Ordet saknas i vissa handskrifter. **7:13** Joh 9:22, 19:38. **7:15** Matt 13:54. **7:15** *inte har studerat* Dvs hos någon av rabbinerna (jfr Apg 22:3). **7:16** Joh 8:28, 12:49, 14:10, 24. **7:18** Joh 8:50. **7:19** 2 Mos 20:1, Apg 7:53. **7:20** Joh 8:48, 52, 10:20. **7:21** Joh 5:2f. **7:21** *En enda sak gjorde jag* När Jesus botade den lame vid Betesda dammen (Joh 5:1-18). **7:22** 1 Mos 17:10f. **7:24** Ords 24:23, Jak 2:1. **7:25** Joh 5:18. **7:27** *när Messias kommer ska ingen veta varifrån han är* Många tänkte sig Messias ankomst som plötslig och oväntad utifrån profetior som Mal 3:1 och Dan 7:13. Mikas profetia förutsade dock hans födelse i Betlehem (Mika 5:2, jfr Matt 2:5). **7:28** Joh 8:42. **7:29** Matt 11:27.

30 Då ville de gripa honom, men ingen bar hand på honom eftersom hans stund ännu inte hade kommit.

31 Bland folket kom många till tro på honom, och de sade: "När Messias kommer, ska han då göra fler tecken än den här mannen har gjort?"

32 Fariseerna hörde hur folket viskade så om honom, och översteprästerna och fariseerna skickade ut tempelvakter för att gripa honom.

33 Jesus sade då: "Ännu en kort tid är jag hos er innan jag går till honom som har sänt mig.

34 Ni ska söka mig och inte finna mig, och dit där jag är kan ni inte komma."

35 Judarna sade till varandra: "Vart tänker han ta vägen, eftersom vi inte ska finna honom? Tänker han gå till dem som bor utspridda bland grekerna och undervisa dem?"

36 Vad menar han när han säger: Ni ska söka mig och inte finna mig, och dit där jag är kan ni inte komma?"

37 På den sista dagen, den största i högtiden, stod Jesus och ropade: "Om någon är törstig, kom till mig och drick!

38 Den som tror på mig, som Skriften säger, ur hans innersta ska strömmar av levande vatten flyta fram."

39 Detta sade han om Anden, som de skulle få som trodde på honom. Anden hade nämligen inte kommit än, eftersom Jesus ännu inte hade blivit förhärligad.

40 Några i folkmassan som hörde hans ord sade: "Han måste vara Profeten."

41 Andra sade: "Han är Messias", men andra sade: "Messias kommer väl inte från Galileen?"

42 Säger inte Skriften att Messias kommer från Davids ätt och från Betlehem, byn där David bodde?"

43 Så blev det splittring bland folket för hans skull.

44 Några ville gripa honom, men ingen bar hand på honom.

45 Tempelvakterna kom tillbaka till översteprästerna och fariseerna, som frågade dem: "Varför har ni inte fört hit honom?"

46 De svarade: "Aldrig har någon människa talat som han."

47 Då sade fariseerna till dem: "Har ni också blivit förledda?"

48 Finns det någon bland rådsherrarna eller fariseerna som tror på honom?"

49 Men den här folkhopen som inte kan lagen, den är förbannad."

50 Nikodemus, han som tidigare hade kommit till Jesus och som var en av dem, sade:

51 "Vår lag dömer väl inte någon utan att man först hör honom och tar reda på vad han har gjort?"

52 De svarade: "Är du också från Galileen? Sök i Skriften, så ser du att ingen profet kommer från Galileen."

7:30 Mark 11:18, Joh 2:4. **7:31** Joh 8:30. **7:33** Joh 12:35, 16:5. **7:34** Joh 8:21. **7:35** *dem som bor utspridda* På grekiska *diasporá*, de judar som bor utanför Israels land (jfr Apg 15:21). **7:37** Jes 12:3, 55:1, Joh 4:10. **7:37** Annan översättning: "Om någon är törstig, kom till mig! Och drick, 38den som tror på mig! Som Skriften säger: Ur hans innersta ska strömmar av levande vatten flyta fram." **7:38** *Den som tror på mig, som Skriften säger* Annan översättning: "Den som tror på mig så som Skriften säger". **7:38** *strömmar av levande vatten* Vid lövhyddohögtidens vattenceremoni öste man vatten över altaret medan församlingen sjöng: "Med fröjd ska ni ösa vatten ur frälsningens källor" (Jes 12:3). Jesu hebreiska namn *Jeshúa kommer av ordet för frälsning, jeshuá*, vilket gav kontaktpunkten för Jesu inbjudan (jfr även Jer 2:13). **7:39** Joel 2:28, Joh 16:7. **7:41** Joh 1:46. **7:42** Se 2 Sam 7:12f, Mika 5:2. **7:43** Joh 9:16, 10:19. **7:46** Matt 7:28f. **7:48** Joh 12:42, 1 Kor 1:20. **7:50** Joh 3:1f, 19:39. **7:51** 3 Mos 19:15, 5 Mos 1:16. **7:52** *att ingen profet kommer* Annan översättning: "att Profeten inte kommer" (se not till 1:21). Jona och Nahum var båda från Galileen.

8

Jesus och äktenskapsbryterskan

¹ Sedan gick var och en hem till sitt, och Jesus gick till Olivberget.

² Tidigt på morgonen var han tillbaka på tempelplatsen. Allt folket samlades omkring honom, och han satte sig ner och undervisade dem.

³ Då förde de skriftlärda och fariseerna dit en kvinna som hade blivit gripen för äktenskapsbrott. De ställde henne i mitten

⁴ och sade: "Mästare, den här kvinnan greps på bar gärning när hon begick äktenskapsbrott.

⁵ I lagen har Mose befallt oss att stena sådana. Vad säger då du?"

⁶ Detta sade de för att pröva honom och få något att anklaga honom för. Men Jesus böjde sig ner och började skriva med fingret på marken.

⁷ När de fortsatte fråga honom, reste han sig och sade: "Den av er som är utan synd kan kasta första stenen på henne."

⁸ Sedan böjde han sig ner igen och skrev på marken.

⁹ När de hörde detta började de gå därifrån en efter en, de äldste först. Han blev lämnad ensam kvar med kvinnan som stod där.

¹⁰ Jesus reste sig upp och sade till henne: "Kvinna, var är de? Har ingen dömt dig?"

¹¹ Hon svarade: "Nej, Herre." Då sade Jesus: "Inte heller jag dömer dig. Gå, och synda nu inte mer!"

Jesus är världens ljus

¹² Jesus talade till dem igen och sade: "Jag är världens ljus. Den som följer mig ska inte vandra i mörkret utan ha livets ljus."

¹³ Fariseerna sade till honom: "Du vittnar om dig själv! Ditt vittnesbörd är inte giltigt."

¹⁴ Jesus svarade: "Även om jag vittnar om mig själv är mitt vittnesbörd giltigt, för jag vet varifrån jag kommit och vart jag går. Ni vet inte varifrån jag kommer eller vart jag går.

¹⁵ Ni dömer efter det yttre. Jag dömer ingen.

¹⁶ Och även om jag dömer är min dom rättvis, för jag är inte ensam, utan Fadern som har sänt mig är med mig.

¹⁷ Även i er lag står det skrivet att vad två människor vittnar är giltigt.

¹⁸ Jag är den som vittnar om mig själv, och även Fadern som har sänt mig vittnar om mig."

¹⁹ Då frågade de: "Var är din Far?" Jesus svarade: "Ni känner varken mig eller min Far. Hade ni känt mig, skulle ni också känna min Far."

²⁰ Dessa ord talade han vid offerkistan när han undervisade på tempelplatsen. Men ingen grep honom, eftersom hans stund ännu inte hade kommit.

²¹ Än en gång sade Jesus till dem: "Jag går bort och ni ska söka efter mig, men ni kommer att dö i er synd. Dit jag går kan ni inte komma."

8: Avsnittet 7:53-8:11 saknas i de äldsta handskrifterna och har troligen inte hört till Johannesevangeliet från början. Att det stämmer överens med evangelisternas vittnesbörd är dock omvittnat i fornkyrkan. De flesta handskrifterna placerar avsnittet här, men några få av dem fogar in det på andra ställen, som efter Joh 21:25 eller efter Luk 21:38.

8:4 Mästare Annan översättning: "Lärare" (hederstitel, jfr latinets "magister"). **8:5 befallt oss att stena** Se 3 Mos 20:10, 5 Mos 22:22f. **8:6 något att anklaga honom för** Judarna hade år 6 e Kr fråntagits rätten att utdöma dödsstraff (jfr 18:31), varför en offentlig dödsdom skulle ha inneburit konflikt med den romerska ockupationsmakten.

8:7 5 Mos 17:7. **8:9** Rom 2:21f. **8:9 de äldste** Antingen de som var äldst, eller "äldste" i betydelsen styresman (jfr Luk 22:66). **8:11** Joh 5:14. **8:14** Joh 5:31f. **8:15** Joh 7:24. **8:16** Joh 10:30. **8:17 vad två människor vittnar är giltigt** Se 5 Mos 19:15 (jfr Joh 5:31f). **8:18** 1 Joh 5:9. **8:19** Joh 14:7, 16:3. **8:20** Joh 7:30. **8:21** Joh 7:34f, 13:33.

22 Då sade judarna: "Tänker han ta sitt liv, eftersom han säger: Dit jag går kan ni inte komma?"

23 Han sade till dem: "Ni är nerifrån, jag är från ovan. Ni är av den här världen, jag är inte av den här världen.

24 Det var därför jag sade till er att ni kommer att dö i era synder. För om ni inte tror att *Jag Är*, ska ni dö i era synder."

25 De frågade: "Vem är du då?" Jesus svarade: "Begynnelsen, vilket jag också har sagt er.

26 Jag har mycket att säga om er och döma er för. Men han som har sänt mig är sann, och det jag hört av honom förkunnar jag för världen."

27 De förstod inte att han talade till dem om Fadern.

28 Då sade Jesus till dem: "När ni har upphöjt Människosonen, då ska ni förstå att *Jag Är* och att jag inte gör något av mig själv utan talar så som Fadern har lärt mig.

29 Och han som har sänt mig är med mig. Han har inte lämnat mig ensam, för jag gör alltid det som behagar honom."

30 När han sade detta kom många till tro på honom.

Abrahams sanna barn

31 Jesus sade till de judar som hade kommit till tro på honom: "Om ni förblir i mitt ord är ni verkligen mina lärjungar.

32 Ni ska lära känna sanningen, och sanningen ska göra er fria."

33 De svarade honom: "Vi är Abrahams barn och har aldrig varit slavar under någon. Hur kan du säga att vi ska bli fria?"

34 Jesus svarade: "Jag säger er sanningen: Var och en som ägnar sig åt synd är syndens slav.

35 Slaven är inte kvar i huset för alltid, men sonen är kvar för alltid.

36 Om nu Sonen gör er fria blir ni verkligen fria.

37 Jag vet att ni är Abrahams barn, men ni vill döda mig därför att ni inte tar emot mitt ord.

38 Jag talar vad jag sett hos min Far, ni gör vad ni har hört av er far."

39 De svarade honom: "Vår far är Abraham." Jesus sade: "Om ni vore Abrahams barn skulle ni göra Abrahams gärningar.

40 Men nu vill ni döda mig, en man som har sagt er sanningen, som jag har hört från Gud. Så gjorde inte Abraham.

41 Ni gör er fars gärningar." De svarade: "Vi är inte födda i äktenskapsbrott! Vi har bara en far, Gud."

42 Jesus svarade: "Vore Gud er Far skulle ni älska mig, för jag har utgått från Gud och kommer från honom. Jag har inte kommit av mig själv, utan han har sänt mig.

43 Varför förstår ni inte vad jag säger? Därför att ni inte kan höra mitt ord.

44 Ni har djävulen till far och vill följa er fars begär. Han har varit en mördare från början och har aldrig stått på sanningens sida, för det finns ingen sanning i honom. När han talar lögn talar han utifrån sig själv, för han är en lögnare och lögnens fader.

45 Men jag säger sanningen, och därför tror ni mig inte!

8:23 Joh 17:14. **8:24 *Jag Är*** Anspelning på det högsta gudsnamnet JHVH, "Jag Är" (2 Mos 3:14). Vid skriftläsningen uttalade man av vördnad aldrig namnet utan ersatte det med *Adonai* som betyder Herren, ett bruk som även Jesus anslöt sig till (Luk 4:19). **8:25** Joh 8:58, Kol 1:18, Upp 22:13. **8:25 *Begynnelsen, vilket jag också har sagt er*** Annan översättning: "Det jag från begynnelsen har sagt er". **8:26** Joh 12:49. **8:28** Joh 12:32f. **8:28 *upphöjt*** på korset (jfr 3:14, 12:32). **8:29** Joh 8:16, 14:10. **8:31** Joh 7:17, 15:10, 14. **8:33** Matt 3:9. **8:34** Rom 6:16, 20, 2 Petr 2:19. **8:35** 2 Mos 21:2. **8:37 *tar emot*** Annan översättning: "har plats för". **8:38 *ni gör vad ni har hört av er far*** Andra handskrifter: "så gör vad ni har hört av Fadern". **8:39** Matt 3:9. **8:39 *Om ni vore Abrahams barn skulle ni göra Abrahams gärningar*** Andra handskrifter: "Om ni är Abrahams barn, gör Abrahams gärningar". **8:42** Joh 16:27. **8:43 *kan*** Annan översättning: "klarar av att". **8:44** 1 Mos 3:4, 1 Joh 3:8.

⁴⁶ Vem av er kan visa att jag skulle ha syndat? Om jag talar sanning, varför tror ni mig inte?

⁴⁷ Den som är av Gud lyssnar till Guds ord. Men ni lyssnar inte, därför att ni inte är av Gud."

⁴⁸ Judarna svarade: "Visst har vi rätt när vi säger att du är samarier och besatt av en ond ande?"

⁴⁹ Jesus svarade: "Jag är inte besatt. Jag ärar min Far, och ni vanärar mig.

⁵⁰ Jag söker inte min egen ära, men det finns en som söker den och som dömer.

⁵¹ Jag säger er sanningen: Den som bevarar mitt ord ska aldrig någonsin se döden."

⁵² Judarna sade: "Nu vet vi att du har en ond ande. Abraham dog och likaså profeterna, och du säger: Den som bevarar mitt ord ska aldrig någonsin smaka döden.

⁵³ Är du större än vår far Abraham? Han dog, och profeterna är döda. Vem tror du att du är?"

⁵⁴ Jesus svarade: "Om jag ärar mig själv är min ära ingenting värd. Det är min Far som ärar mig, han som ni kallar er Gud.

⁵⁵ Ni känner honom inte, men jag känner honom. Om jag sade att jag inte kände honom, skulle jag vara en lögnare som ni. Men jag känner honom och bevarar hans ord.

⁵⁶ Abraham, er far, jublade över att få se min dag. Han såg den och glädde sig."

⁵⁷ Judarna sade: "Du är inte femtio år än, och Abraham har du sett!"

⁵⁸ Jesus svarade: "Jag säger er sanningen: *Jag Är*, innan Abraham fanns."

⁵⁹ Då tog de upp stenar för att kasta på honom, men Jesus drog sig undan och lämnade tempelplatsen.

9

Jesus botar en blindfödd

¹ När Jesus kom gående såg han en man som hade varit blind från födseln.

² Hans lärjungar frågade: "Rabbi, vem har syndat så att han föddes blind? Han själv eller hans föräldrar?"

³ Jesus svarade: "Det är varken han eller hans föräldrar som har syndat, utan det har hänt för att Guds verk skulle uppenbaras på honom.

⁴ Så länge dagen varar måste vi göra hans gärningar som har sänt mig. Natten kommer då ingen kan arbeta.

⁵ När jag är i världen är jag världens ljus."

⁶ När han hade sagt detta spottade han på marken, gjorde en deg av saliven, smorde den blindes ögon med degen

⁷ och sade till honom: "Gå och tvätta dig i dammen Siloam" – det betyder "utsänd". Då gick han dit och tvättade sig, och när han kom tillbaka kunde han se.

⁸ Hans grannar och de som tidigare hade sett honom tiggade: "Är inte det han som satt och tiggde?"

⁹ Några sade: "Det är han!", andra: "Nej, men han är lik honom." Självsade han: "Det är jag."

¹⁰ De frågade: "Hur öppnades dina ögon?"

8:47 Joh 10:26, 1 Joh 4:6. **8:48** Mark 3:21f, Joh 10:20. **8:51** Joh 5:24, 11:25. **8:53** Joh 4:12. **8:55** Joh 7:28. **8:56** Matt 13:17. **8:56 Abraham... se min dag** Jfr t ex 1 Mos 18:2f, 22:1f, Hebr 11:13. **8:57 Abraham har du sett** Andra handskrifter: "Abraham har sett dig". **8:59** Joh 10:31. **9:2** Luk 13:2. **9:3** Joh 11:4. **9:4** Joh 5:17. **9:5** Joh 8:12. **9:6** Mark 8:23. **9:7** Jes 8:6. **9:7 dammen Siloam** Ursprungligen byggd av kung Hiskia (2 Kung 20:20), som "sände" (hebr. *shiléch*) Gihonkällans vatten in till dammen genom "Hiskias tunnel" som finns bevarad än idag.

11 Han svarade: "Mannen som kallas Jesus gjorde en deg och smorde mina ögon och sade till mig: Gå till Siloam och tvätta dig där. Jag gick dit, och när jag hade tvättat mig kunde jag se."

12 De frågade: "Var är den mannen?" Han svarade: "Det vet jag inte."

13 Då förde de mannen som hade varit blind till fariseerna.

14 Men det var sabbat den dagen då Jesus hade gjort degen och öppnat hans ögon.

15 Därför frågade även fariseerna honom hur han hade fått sin syn. Han svarade: "Han lade en deg på mina ögon och jag tvättade mig, och nu ser jag."

16 Några fariseer sade: "Den mannen kan inte vara från Gud, han håller ju inte sabbaten!" Andra sade: "Hur kan en syndig människa göra sådana tecken?" De var alltså splittrade

17 och frågade därför den blinde igen: "Vad säger du om honom som öppnade dina ögon?" Han svarade: "Han är en profet."

18 Men judarna trodde inte att han hade varit blind och sedan fått sin syn förrän de hade skickat efter hans föräldrar

19 och frågat dem: "Är det här er son som ni säger är född blind? Hur kommer det sig att han nu kan se?"

20 Hans föräldrar svarade: "Vi vet att han är vår son och att han föddes blind.

21 Men hur han kan se nu, det vet vi inte. Vem som har öppnat hans ögon vet vi inte heller. Fråga honom, han är gammal nog att svara för sig själv."

22 Föräldrarna svarade så därför att de var rädda för judarna. Redan då hade judarna kommit överens om att den som bekände Jesus som Messias skulle uteslutas ur synagogan.

23 Det var därför hans föräldrar svarade: "Han är gammal nog, fråga honom."

24 För andra gången kallade de till sig mannen som hade varit blind och sade till honom: "Ge Gud äran! Vi vet att den mannen är en syndare."

25 Han svarade: "Om han är en syndare vet jag inte. Men ett vet jag, att jag som var blind nu kan se."

26 De frågade honom: "Vad gjorde han med dig? Hur öppnade han dina ögon?"

27 Han svarade: "Jag har redan berättat det för er, men ni lyssnade inte. Varför vill ni höra det igen? Vill ni också bli hans lärjungar?"

28 Då hånade de honom och sade: "Det är du som är hans lärjunge! Vi är Moses lärjungar.

29 Vi vet att Gud har talat till Mose, men varifrån den där mannen är vet vi inte."

30 Han svarade: "Ja, det är det som är så märkligt. Ni vet inte varifrån han är, och ändå har han öppnat mina ögon!

31 Vi vet att Gud inte lyssnar till syndare, men den som tillber Gud och gör hans vilja lyssnar han till.

32 Aldrig någonsin har man hört att någon öppnat ögonen på en som är född blind.

33 Om han inte var från Gud skulle han inte kunna göra någonting."

34 De svarade: "Du är helt och hållet född i synd, och du undervisar oss!" Och de körde ut honom.

35 Jesus fick höra att de hade kört ut honom. När han fann honom, sade han: "Tror du på Människosonen?"

36 Han svarade: "Vem är han, Herre? Säg det så att jag kan tro på honom."

37 Jesus sade: "Du har sett honom. Det är han som talar med dig."

38 Då sade mannen: "Jag tror, Herre." Och han tillbad honom.

9:14 Joh 5:9, 16. 9:16 Joh 7:12, 43, 10:19. 9:17 Luk 7:16, Joh 4:19. 9:22 Joh 7:13. 9:24 Jos 7:19. 9:24 **Ge Gud äran** En uppmaning att säga sanningen (jfr Jos 7:19). 9:29 Joh 7:27, 8:14. 9:31 Ords 15:29, Jes 1:15. 9:33 Joh 9:16. 9:34 Ps 51:5f. 9:37 Joh 4:26.

³⁹ Jesus sade: "Till en dom har jag kommit till denna värld, för att de som inte ser ska se och för att de som ser ska bli blinda."

⁴⁰ Några fariseer som var med honom hörde det och sade: "Men vi är väl inte blinda?"

⁴¹ Jesus sade: "Om ni vore blinda skulle ni inte ha någon synd. Men nu säger ni att ni ser. Er synd står kvar."

10

Den gode herden

¹ Jag säger er sanningen: Den som inte går in i fårfällan genom porten utan tar sig in från annat håll, han är en tjuv och en rövare.

² Men den som går in genom porten är fårens herde.

³ För honom öppnar portvakten, och fåren lyssnar till hans röst. Han kallar på sina får och nämner dem vid namn och för ut dem.

⁴ När han har fört ut alla sina får går han före dem, och fåren följer honom eftersom de känner hans röst.

⁵ Men en främling följer de inte utan flyr från honom, för de känner inte främlingars röst."

⁶ Denna liknelse berättade Jesus för dem, men de förstod inte vad han ville säga dem.

⁷ Då sade Jesus än en gång: "Jag säger er sanningen: Jag är porten till fåren.

⁸ Alla som har kommit före mig är tjuvar och rövare, men fåren har inte lyssnat till dem.

⁹ Jag är porten. Den som går in genom mig ska bli frälst, och han ska gå in och gå ut och finna bete.

¹⁰ Tjuven kommer bara för att stjäla, slakta och döda. Jag har kommit för att de ska ha liv, och liv i överflöd.

¹¹ Jag är den gode herden. Den gode herden ger sitt liv för fåren.

¹² Den som är lejd och inte är herden som äger fåren, han överger fåren och flyr när han ser vargen komma, och vargen river dem och skingrar hjorden.

¹³ Den som är lejd bryr sig inte om fåren.

¹⁴ Jag är den gode herden. Jag känner mina får, och mina får känner mig,

¹⁵ liksom Fadern känner mig och jag känner Fadern. Och jag ger mitt liv för fåren.

¹⁶ Jag har också andra får som inte hör till den här fällan. Också dem måste jag leda, och de kommer att lyssna till min röst. Så ska det bli en hjord och en herde.

¹⁷ Fadern älskar mig därför att jag ger mitt liv för att sedan ta det tillbaka.

¹⁸ Ingen tar det ifrån mig, utan jag ger det av fri vilja. Jag har makt att ge det, och jag har makt att ta tillbaka det. Det budet har jag fått av min Far."

¹⁹ Efter de orden blev det på nytt splittring bland judarna.

²⁰ Många av dem sade: "Han är besatt och galen. Varför lyssnar ni på honom?"

²¹ Andra sade: "Så talar inte en som är besatt. En ond ande kan väl inte öppna ögonen på blinda?"

Jesu enhet med Fadern

²² Nu kom tempelinvigningens högtid i Jerusalem. Det var vinter,

9:39 Matt 13:11f. **9:40** Matt 15:14, 23:26. **9:41** Ords 26:12, Joh 15:22. **10:5** Joh 10:27. **10:6** Joh 16:25. **10:8** Jer 23:1f, Matt 9:36. **10:8 Alla som har kommit före mig** Falska messiaspretendenter (jfr Apg 5:36-37). **10:10** Ps 23:1, Apg 20:29. **10:11** Hes 34:23, Joh 10:15. **10:12** Jes 56:11. **10:14** 2 Tim 2:19. **10:16** Ef 2:12f. **10:16 den här fällan** Jesu herdeämbete gäller inte bara det judiska folket utan omfattar alla folk. **10:18** Joh 5:26, 19:11. **10:19** Joh 7:43. **10:20** Mark 3:21, Joh 7:20. **10:22 tempelinvigningens högtid** På hebreiska *Chánukka*, som firas till minne av templets återinvigning år 165 f Kr efter att det vanhelgats av Antiochus IV Epifanes hedniska Zeusaltare (jfr Matt 24:15 med not). Se 1 Mack 1:54, 2 Mack 6:2f.

- 23 och Jesus gick omkring i Salomos pelarhall i templet.
 24 Då omringade judarna honom och frågade: "Hur länge ska du hålla oss i ovisshet? Om du är Messias, så säg det öppet till oss!"
 25 Jesus svarade: "Jag har sagt det till er, men ni tror det inte. Gärningarna som jag gör i min Fars namn vittnar om mig.
 26 Men ni tror inte, för ni hör inte till mina får.
 27 Mina får lyssnar till min röst, och jag känner dem, och de följer mig.
 28 Jag ger dem evigt liv. De ska aldrig någonsin gå förlorade, och ingen ska rycka dem ur min hand.
 29 Min Far som gett mig dem är större än allt, och ingen kan rycka dem ur min Fars hand.
 30 Jag och Fadern är ett."
 31 Än en gång tog judarna upp stenar för att stena honom.
 32 Jesus sade till dem: "Jag har visat er många goda gärningar från Fadern. För vilken av dem tänker ni stena mig?"
 33 Judarna svarade: "Det är inte för någon god gärning vi tänker stena dig, utan för att du hädar och gör dig själv till Gud fast du är en människa."
 34 Jesus svarade dem: "Står det inte skrivet i er lag: *Jag har sagt att ni är gudar?*
 35 Om han nu kallar dem som fick Guds ord för gudar – och Skriften kan inte upphävas –
 36 hur kan ni då säga till mig som Fadern har helgat och sänt till världen att jag hädar, därför att jag sagt: Jag är Guds Son?
 37 Om jag inte gör min Fars gärningar, så tro mig inte.
 38 Men om jag gör dem, tro då på gärningarna om ni inte kan tro på mig. Då ska ni inse och förstå att Fadern är i mig och jag i Fadern."
 39 De försökte gripa honom igen, men han drog sig undan deras grepp.
 40 Sedan gick han tillbaka till stället på andra sidan Jordan där Johannes hade varit den första tiden när han döpte. Där stannade han.
 41 Många kom till honom, och de sade: "Även om inte Johannes gjorde något tecken, var allt han sade om Jesus sant."
 42 Och många kom där till tro på honom.

11

Jesus uppväcker Lasarus

- 1 En man som hette Lasarus var sjuk. Han var från Betania, den by där Maria och hennes syster Marta bodde.
 2 Det var Maria som smorde Herren med väldoftande olja och torkade hans fötter med sitt hår, och nu var hennes bror Lasarus sjuk.
 3 Systrarna skickade då bud till Jesus och lät säga: "Herre, den du har kär ligger sjuk."
 4 När Jesus hörde det, sade han: "Den sjukdomen slutar inte med döden. Den är till Guds ära, för att Guds Son ska bli förhärligad genom den."
 5 Jesus älskade Marta och hennes syster och Lasarus.
 6 När Jesus nu hörde att Lasarus var sjuk, stannade han ändå två dagar där han var.
 7 Därefter sade han till sina lärjungar: "Låt oss gå tillbaka till Judeen."

10:23 Apg 3:11. **10:23 Salomos pelarhall** En täckt pelarhall utmed tempelplatsens östra mur där grupper kunde samlas till undervisning och diskussion (jfr Apg 5:12). **10:24** Luk 22:67. **10:25** Joh 5:36. **10:26** Joh 8:45f. **10:28** Joh 17:2, 12. **10:29 Min Far som gett mig dem** Andra handskrifter: "Det min Far har gett mig". **10:30** Joh 1:1. **10:31** Joh 8:59. **10:33** Joh 5:18. **10:34 lag** Här beteckning för hela GT. Jesus citerar Ps 82:6, där domare kallas gudar på grund av sitt gudomliga uppdrag. **10:35** Matt 5:17f. **10:38** Joh 14:10f. **10:39** Joh 7:30. **10:40** Joh 1:28. **11:1** Luk 10:38f. **11:1 Betania** Kan översättas "fattighuset" (jfr 12:5f). **11:2** Joh 12:3. **11:4** Joh 9:3.

8 Lärjungarna sade till honom: "Rabbi, nyss försökte judarna stena dig, och nu går du dit igen!"

9 Jesus svarade: "Har inte dagen tolv timmar? Den som vandrar om dagen snavar inte, för han ser denna världens ljus.

10 Men den som vandrar om natten, han snavar eftersom ljuset inte finns i honom."

11 Efter att han sagt detta tillade han: "Vår vän Lasarus sover. Men jag går för att väcka honom."

12 Då sade lärjungarna till honom: "Herre, sover han så blir han frisk."

13 Jesus hade talat om hans död, men de trodde att han talade om vanlig sömn.

14 Då sade Jesus helt öppet till dem: "Lasarus är död.

15 Och för er skull, för att ni ska tro, är jag glad att jag inte var där. Men låt oss nu gå till honom."

16 Tomas, som kallades Tvillingen, sade då till de andra lärjungarna: "Låt oss gå, vi också, och dö tillsammans med honom."

17 När Jesus kom fram, fann han att Lasarus redan hade legat fyra dagar i graven.

18 Betania låg nära Jerusalem, ungefär tre kilometer därifrån.

19 Många judar hade kommit ut till Marta och Maria för att trösta dem i sorgen över deras bror.

20 När Marta fick höra att Jesus hade kommit, gick hon ut och mötte honom. Men Maria stannade kvar hemma.

21 Marta sade till Jesus: "Herre, om du hade varit här skulle min bror inte ha dött.

22 Men också nu vet jag att Gud kommer att ge dig vad du än ber honom om."

23 Jesus sade: "Din bror ska uppstå."

24 Marta svarade: "Jag vet att han ska uppstå, vid uppståndelsen på den yttersta dagen."

25 Jesus sade: "Jag är uppståndelsen och livet. Den som tror på mig ska leva om han än dör,

26 och den som lever och tror på mig ska aldrig någonsin dö. Tror du detta?"

27 Hon svarade: "Ja, Herre. Jag tror att du är Messias, Guds Son, han som skulle komma till världen."

28 När hon hade sagt detta, gick hon och kallade på sin syster Maria och viskade: "Mästaren är här och kallar på dig."

29 Så snart hon hörde det, reste hon sig och gick ut till honom.

30 Jesus hade inte gått in i byn än, utan var kvar på platsen där Marta hade mött honom.

31 Judarna som var hemma hos Maria och tröstade henne såg att hon reste sig hastigt och gick ut. Då följde de efter henne i tron att hon skulle gå till graven för att gråta där.

32 När Maria kom till platsen där Jesus var och fick se honom, föll hon ner vid hans fötter och sade till honom: "Herre, om du hade varit här skulle min bror inte ha dött."

33 När Jesus såg hur hon grät och hur judarna som följt med henne grät, blev han djupt rörd och skakad i sin ande

34 och frågade: "Var har ni lagt honom?" De svarade: "Herre, kom och se."

35 Jesus grät.

36 Då sade judarna: "Se hur han älskade honom!"

37 Men några av dem sade: "Kunde inte han som öppnade ögonen på den blinde ha gjort så att Lasarus inte dog?"

38 Jesus blev åter djupt rörd i sitt inre och gick fram till graven. Det var en klippgrav med en sten för öppningen.

11:8 Joh 10:31. 11:9 Joh 9:4f. 11:11 Matt 9:24. 11:16 Mark 10:32. 11:16 **Tvillingen** Tomas är arameiska för "tvilling". 11:18 **tre kilometer** Ordagrant: "femton stadier" (längdmått om 190 meter). 11:24 Dan 12:2, Luk 14:14, Joh 5:29. 11:26 Joh 8:51. 11:27 Matt 16:16, Joh 4:42. 11:35 Luk 19:41. 11:37 Joh 9:6f.

³⁹ Jesus sade: "Ta bort stenen!" Den dödes syster Marta sade till honom: "Herre, han luktar redan. Det är fjärde dagen."

⁴⁰ Jesus sade till henne: "Har jag inte sagt dig att om du tror ska du få se Guds härlighet?"

⁴¹ Då tog de bort stenen, och Jesus lyfte blicken mot himlen och sade: "Far, jag prisar dig för att du hör mig.

⁴² Jag vet att du alltid hör mig, men jag säger det för folket som står här, för att de ska tro att du har sänt mig."

⁴³ När han hade sagt detta, ropade han med hög röst: "Lasarus, kom ut!"

⁴⁴ Då kom den döde ut, med fötter och händer inlindade i bindlar och med ansiktet täckt av en duk. Jesus sade till dem: "Gör honom fri och låt honom gå."

⁴⁵ Många judar som hade kommit till Maria och sett vad Jesus gjorde kom till tro på honom.

⁴⁶ Men några av dem gick till fariseerna och berättade för dem vad Jesus hade gjort.

⁴⁷ Översteprästerna och fariseerna kallade då samman Stora rådet och sade: "Vad gör vi? Den här mannen gör många tecken.

⁴⁸ Låter vi honom hålla på så här kommer alla att tro på honom, och sedan kommer romarna och tar ifrån oss både templet och folket."

⁴⁹ En av dem, Kaifas som var överstepräst det året, sade till dem: "Ni förstår ingenting.

⁵⁰ Inser ni inte att det är bättre för er att en man dör för folket än att hela folket går under?"

⁵¹ Detta sade han inte av sig själv, utan som överstepräst det året profeterade han att Jesus skulle dö för folket,

⁵² och inte bara för folket utan också för att samla och förena Guds skingrade barn.

⁵³ Från den dagen bestämde de sig för att döda honom.

⁵⁴ Jesus rörde sig därför inte längre öppet bland judarna utan drog sig undan därifrån till landsbygden nära öknen, till en stad som heter Efraim. Där stannade han tillsammans med sina lärjungar.

⁵⁵ Judarnas påsk närmade sig, och många gick från landsbygden upp till Jerusalem före påsken för att rena sig.

⁵⁶ De sökte efter Jesus och sade till varandra där de stod på tempelplatsen: "Vad tror ni? Kommer han inte alls till högtiden?"

⁵⁷ Men översteprästerna och fariseerna hade gett order om att den som visste var han fanns skulle tala om det så att de kunde gripa honom.

12

Jesus blir smord i Betania

¹ Sex dagar före påsk kom Jesus till Betania där Lasarus bodde, han som Jesus hade uppväckt från de döda.

² Där ordnade de en festmåltid för honom. Marta passade upp, och Lasarus var en av dem som låg till bords med honom.

³ Då tog Maria en hel flaska dyrbar äkta nardusolja och smorde Jesu fötter och torkade dem med sitt hår, och huset fylldes av doften från oljan.

11:43 Luk 7:14f. **11:45** Joh 12:42. **11:50** Joh 18:14. **11:52** Joh 10:16, 1 Joh 2:2. **11:53** Matt 12:14. **11:54** **Efraim** Staden låg ca 2 mil nordost om Jerusalem. **11:55** 2 Krön 30:17. **11:55** **rena sig** Den som blivit oren (t ex genom att röra vid en död, se 4 Mos 19, 3 Mos 11-15) skulle genomgå en reningsrit innan han fick besöka templet igen. Rituell orenhet var inte samma sak som synd i moralisk mening. **12:3** **en hel flaska dyrbar äkta nardusolja** Grek. *líttra*, ca 300 gram. Den väldoftande nardusoljan importerades ända från Himalayas sluttningar och var därför mycket dyrbar. 300 denarer (vers 5) motsvarade en hel årslön för en enkel arbetare.

- 4 Men Judas Iskariot, en av hans lärjungar, den som skulle förråda honom, invände:
 5 "Varför sålde man inte den oljan för trehundra denarer och gav till de fattiga?"
 6 Det sade han inte för att han brydde sig om de fattiga, utan för att han var en tjuv och brukade ta för sig av det som lades i kassan som han hade hand om.
 7 Jesus sade då: "Låt henne vara. Hon har sparat den till min begravningsdag.
 8 De fattiga har ni alltid bland er, men mig har ni inte alltid."
 9 En stor mängd judar fick veta att Jesus var där, och de kom inte bara för Jesu skull utan också för att se Lasarus som han hade uppväckt från de döda.
 10 Då bestämde sig översteprästerna för att döda även Lasarus,
 11 eftersom många judar lämnade dem för hans skull och trodde på Jesus.

Jesus rider in i Jerusalem

- 12 Nästa dag hade folk i stora skaror kommit till högtiden. När de fick höra att Jesus var på väg in i Jerusalem,
 13 tog de palmblad och gick ut för att möta honom. Och de ropade: "Hosianna! Välsignad är han som kommer i Herrens namn, han som är Israels kung!"
 14 Jesus fann ett åsneföl och satt upp på det, som det står skrivet:
 15 *Var inte rädd, dotter Sion!
 Se, din kung kommer,
 ridande på ett åsneföl.*

- 16 Hans lärjungar förstod först inte detta. Men när Jesus hade blivit förhärliagd, kom de ihåg att det var skrivet så om honom och att man hade gjort så för honom.
 17 Alla som hade varit med honom när han kallade Lasarus ut ur graven och uppväckte honom från de döda vittnade nu om detta,
 18 och många kom ut och mötte honom därför att de hörde att han hade gjort detta tecken.
 19 Då sade fariseerna till varandra: "Ser ni att ni inte kommer någon vart? Hela världen springer ju efter honom."

Jesus förutsäger sin död

- 20 Bland dem som hade kommit upp för att tillbe vid högtiden fanns några greker.
 21 De kom nu till Filippus, som var från Betsaida i Galileen, och bad honom: "Herre, vi vill se Jesus."
 22 Filippus gick och talade om det för Andreas, och Andreas och Filippus gick och berättade det för Jesus.
 23 Jesus svarade: "Stunden har kommit när Människosonen ska förhärligas.
 24 Jag säger er sanningen: Om vetekornet inte faller i jorden och dör, förblir det ett ensamt korn. Men om det dör bär det rik frukt.
 25 Den som älskar sitt liv förlorar det, men den som sätter sitt liv sist i den här världen ska bevara det till evigt liv.

12:7 Låt henne vara. Hon har sparat Andra handskrifter: "Låt henne vara, så att hon kan spara". **12:8** 5 Mos 15:11. **12:8 men mig har ni inte alltid** Några handskrifter saknar dessa ord. **12:9** Joh 11:43f. **12:12** Matt 21:1f, Mark 11:1f, Luk 19:28f. **12:13** 3 Mos 23:39f. **12:13 Hosianna** Hebr. "Fräls!" (Ps 118:25), ett bönerop som med tiden blev ett liturgiskt hyllningsrop. **12:15** Sak 9:9. "Dotter Sion" var en bild för Jerusalem och dess folk (jfr t ex Mika 4:8). **12:16** Joh 2:22. **12:20 greker** Grekisktalande hedningar som hade anslutit sig till judendomen och kom upp till Jerusalem för att fira de judiska högtiderna (jfr Apg 8:27f och not till Apg 2:11). **12:21 Filippus, som var från Betsaida** Hans grekiska namn och sannolikt grekisktalande hemstad nära Dekapolisområdet blev troligen en kontaktpunkt för de besökande grekerna. **12:23** Joh 13:31f, 17:1. **12:25** Matt 10:39, 16:25. **12:25 sätter ... sist** Annan översättning: "hatar". Grek. *miséo* och **hebr:** *sané har dock en vidare betydelse än endast hat, och kan vid jämförelser betyda snarast "sätta i andra hand" (jfr hur samma ord översätts i 1 Mos 29:31, 5 Mos 21:15, samt Luk 14:26 med parallell i Matt 10:37).* **12:25 sitt liv ... det** Annan översättning: "sin själ ... den".

26 Om någon vill tjäna mig ska han följa mig, och där jag är ska också min tjänare vara. Om någon tjänar mig ska Fadern ära honom.

27 Nu är min själ i ångest. Vad ska jag säga? Far, fräls mig från denna stund? Nej, det är för denna stund jag har kommit.

28 Far, förhärliga ditt namn!"

Då kom en röst från himlen: "Jag har förhärligat det, och jag ska förhärliga det igen."

29 Folket som stod där och hörde det sade att det var åskan, andra sade att det var en ängel som talade till honom.

30 Jesus svarade: "Den rösten kom inte för min skull, utan för er.

31 Nu går en dom över denna värld. Nu ska denna världens furste kastas ut.

32 Och när jag blivit upphöjd från jorden, ska jag dra alla till mig."

33 Detta sade han för att ange på vilket sätt han skulle dö.

34 Då sade folket till honom: "Vi har hört i lagen att Messias ska vara kvar för alltid. Hur kan du då säga att Människosonen måste bli upphöjd? Vad är det för en Människoson?"

35 Jesus sade till dem: "Ännu en kort tid är ljuset bland er. Vandra medan ni har ljuset så att inte mörkret övervinner er. Den som vandrar i mörkret vet inte vart han går.

36 Tro på ljuset medan ni har ljuset, så att ni blir ljusets barn." När Jesus hade sagt detta, drog han sig undan och dolde sig för dem.

Judarnas otro

37 Trots att han hade gjort så många tecken inför dem trodde de inte på honom.

38 Så uppfylldes profeten Jesajas ord: *Herre, vem trodde vår predikan, och för vem blev Herrens arm uppenbarad?*

39 Alltså kunde de inte tro, för Jesaja har också sagt:

40 *Han har förblindat deras ögon
och förhärdat deras hjärta,
så att de inte ser med sina ögon
och förstår med sitt hjärta
och vänder om och blir helade
av mig.*

41 Så sade Jesaja därför att han såg hans härlighet och talade om honom.

42 Ändå var det många som trodde på honom, även bland rådsherrarna. Men för fariseernas skull ville de inte bekänna det, för att inte bli uteslutna ur synagogan.

43 De älskade människors ära mer än äran från Gud.

44 Jesus ropade: "Den som tror på mig, han tror inte på mig utan på honom som har sänt mig.

45 Och den som ser mig, han ser honom som har sänt mig.

46 Jag har kommit till världen som ett ljus, för att ingen som tror på mig ska bli kvar i mörkret.

47 Om någon hör mina ord och inte håller dem, så dömer inte jag honom, för jag har inte kommit för att döma världen utan för att frälsa världen.

48 Den som förkastar mig och inte tar emot mina ord har en domare över sig: det ord som jag har talat ska döma honom på den yttersta dagen.

12:26 Joh 14:3, 17:24. 12:27 Matt 26:38f. 12:28 Matt 3:17. 12:30 Joh 11:42. 12:31 Luk 10:18. 12:34 2 Sam 7:13, Jes 9:6, Dan 7:14. 12:34 **hört i lagen att Messias ska vara kvar för alltid** Se t ex Jes 9:7, Dan 7:14. 12:34 **Vad är det för en Människoson** Annan översättning: "Vem är denne Människoson". 12:35 Joh 1:5, 8:12. 12:38 Jes 53:1. "Herrens arm" står för Guds makt som han sänder ut i världen (jfr not till 1:1). 12:40 Jes 6:9f. 12:42 Joh 9:22. 12:43 Joh 5:44. 12:44 Matt 10:40, Joh 13:20. 12:45 Joh 14:9. 12:46 Luk 2:32, Joh 3:19, 8:12. 12:47 Joh 3:17. 12:48 Joh 8:24.

⁴⁹ Jag har inte talat av mig själv, utan Fadern som har sänt mig har befallt mig vad jag ska säga och tala.

⁵⁰ Och jag vet att hans befallning är evigt liv. Det jag talar, talar jag därför så som Fadern har sagt mig."

13

Jesus tvättar lärjungarnas fötter

¹ Det var strax före påskhögtiden. Jesus visste att hans stund hade kommit, att han skulle lämna denna värld och gå till Fadern. Han hade älskat sina egna här i världen, och han älskade dem in i det sista.

² De åt kvällsmåltiden, och djävulen hade redan ingett Judas, Simon Iskariots son, tanken att förråda honom.

³ Jesus visste att Fadern hade gett allt i hans händer, att han utgått från Gud och skulle gå till Gud.

⁴ Han reste sig från bordet, lade av sig manteln och tog en linnehandduk som han knöt om sig.

⁵ Sedan hällde han vatten i ett tvättfat och började tvätta lärjungarnas fötter och torka dem med handduken som han hade runt midjan.

⁶ När han kom till Simon Petrus, sade denne till honom: "Herre, ska du tvätta mina fötter?"

⁷ Jesus svarade: "Vad jag gör förstår du inte nu, men längre fram kommer du att förstå det."

⁸ Petrus sade: "Aldrig någonsin ska du tvätta mina fötter!" Jesus svarade: "Om jag inte får tvätta dig har du ingen del i mig."

⁹ Simon Petrus sade: "Herre – inte bara mina fötter, utan också händerna och huvudet!"

¹⁰ Jesus svarade: "Den som har badat behöver sedan bara tvätta fötterna. Han är helt och hållet ren. Och ni är rena, fast inte alla."

¹¹ Han visste vem som skulle förråda honom. Därför sade han att inte alla var rena.

¹² När han sedan hade tvättat deras fötter och tagit på sig manteln och lagt sig till bords igen, sade han till dem: "Förstår ni vad jag har gjort med er?"

¹³ Ni kallar mig Mästare och Herre och det med rätta, för det är jag.

¹⁴ Om nu jag, er Herre och Mästare, har tvättat era fötter, så är också ni skyldiga att tvätta varandras fötter.

¹⁵ Jag har gett er ett exempel för att ni ska göra som jag har gjort mot er.

¹⁶ Jag säger er sanningen: Tjänaren är inte större än sin herre, och budbäraren är inte större än den som har sänt honom.

¹⁷ När ni vet detta, saliga är ni om ni också gör det.

Jesus förutsäger Judas förräderi

¹⁸ Jag talar inte om er alla. Jag vet vilka jag har utvalt. Men Skriften ska fullbordas: *Den som åt mitt bröd lyfte sin häl mot mig.*

¹⁹ Jag säger det till er nu innan det sker, för att ni när det skett ska tro att *Jag Är.*

²⁰ Jag säger er sanningen: Den som tar emot någon som jag sänder tar emot mig, och den som tar emot mig tar emot honom som har sänt mig."

²¹ När Jesus hade sagt detta, skakades han i sin ande och vittnade: "Jag säger er sanningen: En av er ska förråda mig."

²² Lärjungarna såg på varandra och undrade osäkert vem han kunde mena.

12:49 Joh 14:10. **13:2** Luk 22:3. **13:3** Matt 11:27, 28:18, Joh 3:35. **13:5** *tvätta lärjungarnas fötter* En tjänares uppgift, jfr 1 Sam 25:41. **13:10** Joh 15:3. **13:11** Joh 6:64. **13:13** Matt 23:8, 10. **13:14** Luk 22:27. **13:15** 1 Petr 2:21. **13:16** Matt 10:24f. **13:16** *budbäraren* Annan översättning: "aposteln". **13:18** *lyfte sin häl mot mig* Dvs bedrog mig (jfr 1 Mos 25:26 med not). Citat ur Ps 41:10. **13:20** Matt 10:40, Luk 9:48. **13:21** Matt 26:21f, Mark 14:18f, Luk 22:21.

23 En av hans lärjungar, den som Jesus älskade, låg till bords vid Jesu sida.

24 Simon Petrus gav tecken till honom att fråga vem han talade om.

25 Den lärjungen lutade sig då mot Jesu bröst och sade: "Herre, vem är det?"

26 Jesus svarade: "Det är han som får brödet som jag doppar." Han doppade sin brödbit och gav den till Judas, Simon Iskariots son.

27 När Judas hade tagit brödet for Satan in i honom, och Jesus sade till honom: "Det du gör, gör det snart!"

28 Men ingen av dem som låg till bords förstod varför han sade så till honom.

29 Judas hade hand om kassan, och därför trodde några att Jesus sade åt honom att köpa något som de behövde till högtiden eller ge något till de fattiga.

30 När han hade tagit brödet gick han genast ut. Det var natt.

Jesus är nu förhärligad

31 När Judas hade gått sade Jesus: "Nu är Människosonen förhärligad, och Gud är förhärligad i honom.

32 Och om Gud är förhärligad i honom ska Gud också förhärlika honom i sig själv, och han ska förhärlika honom snart.

33 Mina barn, ännu en kort tid är jag hos er. Ni kommer att söka mig, och som jag sade till judarna säger jag nu till er: Dit jag går kan ni inte komma.

34 Ett nytt bud ger jag er: att ni ska älska varandra. Så som jag har älskat er ska också ni älska varandra.

35 Om ni har kärlek till varandra ska alla förstå att ni är mina lärjungar."

36 Simon Petrus sade till honom: "Herre, vart går du?" Jesus svarade: "Dit jag går kan du inte följa mig nu. Men längre fram ska du få följa mig."

37 Petrus frågade: "Herre, varför kan jag inte följa dig nu? Jag ska ge mitt liv för dig."

38 Jesus svarade: "Ska du ge ditt liv för mig? Jag säger dig sanningen: Tuppen kommer inte att gala förrän du har förnekat mig tre gånger.

14

Jesus är vägen till Fadern

1 Låt inte era hjärtan oroas. Tro på Gud och tro på mig.

2 I min Fars hus finns många rum. Om det inte vore så, skulle jag då ha sagt er att jag går bort för att bereda plats för er?

3 Och om jag nu går bort och bereder plats för er, så ska jag komma tillbaka och hämta er till mig, för att ni ska vara där jag är.

4 Och vart jag går, det vet ni. Den vägen känner ni."

5 Tomas sade: "Herre, vi vet inte vart du går. Hur kan vi då känna vägen?"

6 Jesus sade till honom: "Jag är vägen, sanningen och livet. Ingen kommer till Fadern utom genom mig.

7 Har ni lärt känna mig, ska ni också lära känna min Far. Nu känner ni honom och har sett honom."

8 Filippus sade: "Herre, visa oss Fadern så räcker det för oss."

13:23 Joh 19:26, 21:20. 13:23 *den som Jesus älskade* Troligen evangeliets författare, aposteln Johannes (jfr 21:24).

13:23 *vid Jesu sida* Annan översättning: "vid Jesu bröst" (jfr vers 25). 13:27 Luk 22:3. 13:29 Joh 12:6. 13:31

Joh 12:23. 13:33 Joh 7:34, 8:21. 13:34 3 Mos 19:18, Joh 15:12f, 1 Joh 2:7f. 13:36 Joh 7:35f, 21:18f. 13:37 Matt 26:33f,

Mark 14:29f, Luk 22:33f. 13:38 *Ska du ge ditt liv för mig?* Annan översättning: "Du ska ge ditt liv för mig" (jfr 21:19).

14:1 Ps 42:6, Mark 11:22. 14:1 *Tro på Gud och tro på mig* Annan översättning: "Ni tror på Gud, tro också på mig".

14:2 *sagt er att jag går bort* Andra handskrifter: "sagt er det. Jag går bort". 14:3 Joh 12:26, 17:24. 14:6

Matt 11:27, Hebr 10:20. 14:7 *Har ni lärt känna mig, ska ni också lära känna min Far* Andra handskrifter: "Hade ni lärt känna mig, skulle ni också känna min Far".

⁹ Jesus svarade: "Så länge har jag varit hos er, och du har inte lärt känna mig, Filippus. Den som har sett mig har sett Fadern. Hur kan du säga: Visa oss Fadern?"

¹⁰ Tror du inte att jag är i Fadern och att Fadern är i mig? Orden jag talar till er säger jag inte av mig själv. Fadern bor i mig och gärningarna är hans verk.

¹¹ Tro mig: jag är i Fadern och Fadern är i mig. Och kan ni inte det, tro då för gärningarnas skull.

¹² Jag säger er sanningen: Den som tror på mig ska göra de gärningar som jag gör. Och större än så ska han göra, för jag går till Fadern.

¹³ Och vad ni än ber om i mitt namn ska jag göra, för att Fadern ska bli förhålligad i Sonen.

¹⁴ Om ni ber om något i mitt namn, ska jag göra det.

Jesus lovar sända Hjälparen

¹⁵ Om ni älskar mig håller ni fast vid mina bud.

¹⁶ Och jag ska be Fadern, och han ska ge er en annan Hjälpare som ska vara hos er för alltid:

¹⁷ sanningens Ande. Världen kan inte ta emot honom, för världen ser honom inte och känner honom inte. Ni känner honom, för han förblir hos er och ska vara i er.

¹⁸ Jag ska inte lämna er faderlösa, jag ska komma till er.

¹⁹ Ännu en kort tid, och världen ser mig inte längre. Men ni ska se mig, för jag lever och ni ska leva.

²⁰ Den dagen ska ni förstå att jag är i min Far, och att ni är i mig och jag i er.

²¹ Den som har mina bud och håller fast vid dem är den som älskar mig. Den som älskar mig ska bli älskad av min Far, och jag ska älska honom och uppenbara mig för honom."

²² Judas - inte Judas Iskariot - frågade: "Herre, hur kommer det sig att du ska uppenbara dig för oss och inte för världen?"

²³ Jesus svarade: "Om någon älskar mig, håller han fast vid mitt ord. Och min Far ska älska honom, och vi ska komma till honom och ta vår boning hos honom.

²⁴ Den som inte älskar mig håller inte fast vid mina ord. Ordet som ni hör är inte mitt, det kommer från Fadern som har sänt mig.

²⁵ Detta har jag sagt er medan jag ännu är kvar hos er.

²⁶ Men Hjälparen, den helige Ande som Fadern ska sända i mitt namn, han ska lära er allt och påminna er om allt som jag sagt er.

²⁷ Frid lämnar jag åt er. Min frid ger jag er. Jag ger er inte det som världen ger. Låt inte era hjärtan oroas och tappa inte modet.

²⁸ Ni har hört att jag har sagt er: Jag går bort, och jag kommer till er igen. Om ni älskade mig skulle ni vara glada över att jag går till Fadern, för Fadern är större än jag.

²⁹ Nu har jag sagt det till er innan det sker, för att ni ska tro när det har skett.

³⁰ Jag ska inte säga er mycket mer, för denna världens furste är på väg. Han har ingen makt över mig,

³¹ men världen måste förstå att jag älskar Fadern och gör som Fadern har befallt mig. Res er så går vi härifrån.

14:9 Joh 12:45, 17:21f, Hebr 1:3. **14:11** Joh 10:38. **14:12** Apg 1:8. **14:13** Matt 7:7f, Mark 11:24. **14:15** Joh 15:10, 1 Joh 5:3. **14:15 håller ni fast** Andra handskrifter: "håll då fast". **14:16** Joh 14:26, 15:26, 16:7. **14:16 Hjälpare** Annan översättning: "Tröstare" (jfr Apg 9:31), "Förespråkare" (jfr Rom 8:26). **14:17 ska vara i er** Andra handskrifter: "ärier". **14:18** Matt 28:20. **14:19** Joh 16:16. **14:20** Joh 17:21, 23. **14:21** Joh 16:27. **14:22** Luk 6:16. **14:22 Judas - inte Judas Iskariot** Aposteln Judas, Jakobs son (Luk 6:16). **14:23** Joh 15:10, Ef 3:17. **14:24** Joh 7:16. **14:26** Matt 10:19f, Luk 24:49. **14:27** Joh 16:33, Rom 5:1, Fil 4:7. **14:28** Joh 10:29. **14:29** Joh 13:19. **14:30** Joh 12:31, 16:11. **14:30 har ingen makt över mig** Ordagrant: "har inget i mig". **14:31** Matt 26:46. **14:31 härifrån** Troligen från nattvardssalen (Luk 22:12) mot Getsemane (Joh 18:1).

15

Jesus är den sanna vinstocken

¹ Jag är den sanna vinstocken, och min Far är vinodlaren.

² Varje gren i mig som inte bär frukt tar han bort, och varje gren som bär frukt rensar han så att den bär mer frukt.

³ Ni är redan nu rena i kraft av ordet som jag har talat till er.

⁴ Förbli i mig, så förblir jag i er. Liksom grenen inte kan bära frukt av sig själv om den inte förblir i vinstocken, så kan inte heller ni det om ni inte förblir i mig.

⁵ Jag är vinstocken, ni är grenarna. Om någon förblir i mig och jag i honom, så bär han rik frukt. Utan mig kan ni ingenting göra.

⁶ Om någon inte förblir i mig, kastas han ut som en gren och vissnar. Sådana grenar samlar man ihop och kastar i elden, och de bränns upp.

⁷ Om ni förblir i mig och mina ord förblir i er, så be om vad ni vill och ni ska få det.

⁸ Min Far förhärligas när ni bär rik frukt och blir mina lärjungar.

⁹ Så som Fadern har älskat mig, så har jag älskat er. Bli kvar i min kärlek.

¹⁰ Om ni håller mina bud blir ni kvar i min kärlek, liksom jag har hållit min Fars bud och är kvar i hans kärlek.

¹¹ Detta har jag sagt er för att min glädje ska vara i er och för att er glädje ska bli fullkomlig.

¹² Detta är mitt bud: att ni ska älska varandra så som jag har älskat er.

¹³ Ingen har större kärlek än den som ger sitt liv för sina vänner.

¹⁴ Ni är mina vänner, om ni gör vad jag befäller er.

¹⁵ Jag kallar er inte längre tjänare, för tjänaren vet inte vad hans herre gör. Jag kallar er vänner, för jag har låtit er veta allt som jag hört av min Far.

¹⁶ Ni har inte utvalt mig, utan jag har utvalt er och bestämt er till att gå ut och bära frukt, och er frukt ska bestå. Då ska Fadern ge er vad ni än ber honom om i mitt namn.

¹⁷ Och detta befäller jag er: att ni ska älska varandra.

Hatade av världen

¹⁸ Om världen hatar er, ska ni veta att den har hatat mig före er.

¹⁹ Hade ni tillhört världen, skulle världen ha älskat er som sina egna. Men ni tillhör inte världen, utan jag har utvalt er och tagit er ut ur världen. Därför hatar världen er.

²⁰ Kom ihåg vad jag sagt: tjänaren är inte större än sin herre. Har de förföljt mig, ska de också förfölja er. Har de bevarat mitt ord, ska de också bevara ert ord.

²¹ Men allt detta kommer de att göra mot er för mitt namns skull, därför att de inte känner honom som har sänt mig.

²² Hade jag inte kommit och talat till dem, skulle de vara utan synd. Men nu har de ingen ursäkt för sin synd.

²³ Den som hatar mig hatar också min Far.

²⁴ Hade jag inte gjort sådana gärningar bland dem som ingen annan gjort, så skulle de vara utan synd. Men nu har de sett dem, och de har hatat både mig och min Far.

²⁵ Så skulle ordet uppfyllas som står skrivet i deras lag: *De har hatat mig utan orsak.*

²⁶ Men när Hjälparen kommer som jag ska sända er från Fadern, sanningens Ande som utgår från Fadern, då ska han vittna om mig.

15:2 Matt 3:10. 15:3 Joh 13:10. 15:4 Joh 6:56. 15:5 1 Kor 12:12, 2 Kor 3:5. 15:6 Matt 3:10. 15:7 Joh 14:13.
 15:8 Matt 5:16, Fil 1:11. 15:10 Joh 8:29. 15:11 Joh 16:24, 1 Joh 1:4. 15:12 Joh 13:34, Ef 5:2. 15:13 Joh 10:11,
 Rom 5:7f. 15:14 Matt 12:50. 15:16 Joh 14:12f. 15:18 Joh 7:7, 1 Joh 3:13. 15:18 **före er** Annan översättning: "mer
 än er". 15:19 Joh 17:14, 1 Joh 4:5. 15:20 Matt 10:24f. 15:20 **vad jag sagt** Joh 13:16. 15:21 Matt 5:11. 15:22
 Luk 12:47, Joh 9:41. 15:22 **utan synd** Alltså utan skuld för sin synd (jfr Rom 5:13). 15:23 Luk 10:16. 15:24
 Joh 10:37. 15:25 Ps 35:19, 69:5. 15:26 Joh 14:26.

²⁷ Också ni ska vittna, eftersom ni har varit med mig ända från början.

16

¹ Detta har jag sagt er för att ni inte ska komma på fall.

² De kommer att utesluta er ur synagogorna, och det kommer en tid när den som dödar er ska tro att han tjänar Gud.

³ Det kommer de att göra därför att de varken känner Fadern eller mig.

⁴ Men jag har sagt det till er för att ni, när deras tid kommer, ska minnas att jag sade det till er. Jag sade det inte till er från början, för då var jag hos er.

Sanningens Ande

⁵ Nu går jag till honom som har sänt mig, och ingen av er frågar mig: Vart går du?

⁶ Men när jag nu har sagt er detta, är era hjärtan fyllda av sorg.

⁷ Men jag säger er sanningen: Det är för ert bästa som jag går bort. För om jag inte går bort, kommer inte Hjälparen till er. Men när jag går bort ska jag sända honom till er.

⁸ Och när han kommer ska han överbevisa världen om synd och rättfärdighet och dom.

⁹ Om synd: de tror inte på mig.

¹⁰ Om rättfärdighet: jag går till Fadern och ni ser mig inte längre.

¹¹ Om dom: denna världens furste är dömd.

¹² Jag har mycket mer att säga er, men ni kan inte bära det nu.

¹³ Men när han kommer, sanningens Ande, då ska han leda er in i hela sanningen. Han ska inte tala av sig själv utan bara tala det han hör, och han ska förkunna för er vad som kommer att ske.

¹⁴ Han ska förhärliga mig, för han ska ta av det som är mitt och förkunna för er.

¹⁵ Allt som Fadern har är mitt. Därför sade jag att han ska ta av det som är mitt och förkunna för er.

Sorg och glädje

¹⁶ En kort tid och ni ser mig inte längre, ännu en kort tid och ni kommer att se mig."

¹⁷ Några av hans lärjungar sade då till varandra: "Vad menar han när han säger till oss: En kort tid och ni ser mig inte längre, ännu en kort tid och ni kommer att se mig? Och att han går till Fadern?"

¹⁸ De frågade: "Vad menar han med en kort tid? Vi förstår inte vad han säger."

¹⁹ Jesus märkte att de ville fråga honom, och han sade till dem: "Ni frågar varandra om det jag sade: En kort tid och ni ser mig inte, ännu en kort tid och ni kommer att se mig.

²⁰ Jag säger er sanningen: Ni kommer att gråta och jämra er, men världen ska glädja sig. Ni kommer att sörja, men er sorg ska vändas i glädje.

²¹ När en kvinna ska föda har hon det svårt, för hennes stund har kommit. Men när hon har fött barnet, minns hon inte längre smärtan i sin glädje över att en människa är född till världen.

²² Nu har ni också det svårt, men jag ska se er igen. Då ska era hjärtan glädjas, och ingen ska ta er glädje ifrån er.

Bön i Jesu namn

²³ Den dagen kommer ni inte att fråga mig om något. Jag säger er sanningen: Vad ni ber Fadern om i mitt namn, det ska han ge er.

²⁴ Hittills har ni inte bätt om något i mitt namn. Be och ni ska få, så att er glädje blir fullkomlig.

²⁵ Detta har jag talat till er i liknelser. Men det kommer en tid när jag inte längre ska tala till er i liknelser, utan öppet förkunna för er om Fadern.

²⁶ Den dagen ska ni be i mitt namn. Jag säger inte att jag ska be till Fadern för er.

²⁷ Fadern själv älskar er, för ni har älskat mig och tror att jag har utgått från Gud.

²⁸ Jag har utgått från Fadern och kommit till världen. Nu lämnar jag världen och går till Fadern."

²⁹ Då sade hans lärjungar: "Nu talar du öppet och inte i liknelser!

³⁰ Nu vet vi att du vet allt och inte är beroende av att någon frågar dig. Därför tror vi att du har utgått från Gud."

³¹ Jesus svarade: "Nu tror ni.

³² Men det kommer en tid, och den är redan här, när ni ska skingras var och en åt sitt håll och lämna mig ensam. Men jag är inte ensam, för Fadern är med mig.

³³ Detta har jag sagt er för att ni ska ha frid i mig. I världen får ni lida, men var frimodiga: jag har övervunnit världen."

17

Jesu översteprästerliga förbön

¹ När Jesus hade sagt detta, lyfte han blicken mot himlen och bad: "Far, stunden har kommit. Förhärliga din Son, så att Sonen kan förhärliga dig.

² Du har gett honom makt över alla människor, för att han ska ge evigt liv åt alla dem som du har gett honom.

³ Och detta är det eviga livet: att de känner dig, den ende sanne Guden, och den som du har sänt, Jesus Kristus.

⁴ Jag har förhärligat dig på jorden genom att fullborda det verk som du gav mig att utföra.

⁵ Far, förhärliga nu mig med den härlighet som jag hade hos dig innan världen var till.

⁶ Jag har uppenbarat ditt namn för de människor som du tog ut ur världen och gav till mig. De var dina och du gav dem till mig, och de har hållit fast vid ditt ord.

⁷ Nu har de förstått att allt som du gett mig kommer från dig,

⁸ för jag har gett dem de ord som du gav till mig. De har tagit emot dem och verkligen förstått att jag har utgått från dig, och de tror att du har sänt mig.

⁹ Jag ber för dem. Jag ber inte för världen utan för dem som du har gett mig, för de är dina.

¹⁰ Allt mitt är ditt och allt ditt är mitt, och jag är förhärligad i dem.

¹¹ Jag är inte längre kvar i världen, men de är kvar i världen när jag går till dig. Helige Far, bevara dem i ditt namn som du har gett mig, så att de är ett liksom vi är ett.

¹² Så länge jag var hos dem, bevarade jag dem i ditt namn som du gett mig. Jag vakade över dem och ingen av dem gick förlorad, ingen utom fördärvets man för att Skriften skulle uppfyllas.

¹³ Nu kommer jag till dig. Men jag säger det här medan jag är kvar i världen, för att deras hjärtan ska vara fyllda av min glädje.

¹⁴ Jag har gett dem ditt ord och världen har hatat dem, för de tillhör inte världen liksom inte heller jag tillhör världen.

¹⁵ Jag ber inte att du ska ta dem ut ur världen, utan att du ska bevara dem från det onda.

¹⁶ De tillhör inte världen, liksom inte heller jag tillhör världen.

16:25 Joh 10:6. **16:27** Joh 14:21, 17:8. **16:32** Matt 26:31, 56. **16:33** Joh 14:27, 1 Joh 5:4. **17:1** Joh 12:23. **17:2** Matt 28:18. **17:3** 1 Joh 5:20. **17:4** Joh 4:34. **17:5** Joh 1:1. **17:6** Joh 6:37. **17:8** Joh 16:27, 30. **17:10** Joh 16:15. **17:11** Joh 10:30. **17:12** Ps 41:10, 109:8, Joh 6:39. **17:13** Joh 15:11. **17:14** Joh 15:18f. **17:15** Matt 6:13, Luk 22:32. **17:15** *det onda* Annan översättning: "den onde".

¹⁷ Helga dem i sanningen: ditt ord är sanning.

¹⁸ Så som du har sänt mig till världen, så har jag sänt dem till världen.

¹⁹ Och jag helgar mig för dem, för att också de ska vara helgade i sanningen.

²⁰ Men jag ber inte bara för dem, utan också för dem som kommer att tro på mig genom deras ord.

²¹ Jag ber att de alla ska vara ett, och att de ska vara i oss liksom du, Far, är i mig och jag i dig. Då ska världen tro att du har sänt mig.

²² Och den härlighet som du gett mig har jag gett till dem, för att de ska vara ett liksom vi är ett:

²³ jag i dem och du i mig, så att de är fullkomligt förenade till ett. Då ska världen förstå att du har sänt mig, och att du har älskat dem så som du har älskat mig.

²⁴ Far, jag vill att där jag är, där ska också de som du har gett mig vara med mig. Låt dem få se min härlighet som du har gett mig, för du har älskat mig före världens skapelse.

²⁵ Rättfärdige Far, världen har inte lärt känna dig. Men jag känner dig, och de vet att du har sänt mig.

²⁶ Jag har gjort ditt namn känt för dem. Och jag ska göra det känt, för att kärleken som du älskat mig med ska vara i dem och jag i dem."

18

Jesus blir förrådd och fångslad

¹ När Jesus hade sagt detta, gick han med sina lärjungar över till andra sidan av Kidrondalen. Där låg en trädgård som han och hans lärjungar gick in i.

² Men även Judas, han som förrådade honom, kände till det stället eftersom Jesus ofta hade varit där med sina lärjungar.

³ Judas tog med sig vaktstyrkan och några av översteprästens och fariseernas tjänare och kom dit med facklor, lyktor och vapen.

⁴ Jesus, som visste om allt som skulle hända honom, gick ut och frågade dem: "Vem söker ni?"

⁵ De svarade: "Jesus från Nasaret." Han sade till dem: "*Jag Är.*" Även Judas, han som förrådade honom, stod bland dem.

⁶ När Jesus sade till dem: *Jag Är*, ryggade de tillbaka och föll till marken.

⁷ Än en gång frågade han dem: "Vem söker ni?" De sade: "Jesus från Nasaret."

⁸ Jesus svarade: "Jag har sagt er att det är jag. Om det är mig ni söker, så låt de andra gå!"

⁹ Ordet som han hade sagt skulle nämligen gå i uppfyllelse: "Av dem du har gett mig har jag inte förlorat en enda."

¹⁰ Simon Petrus hade ett svärd. Han drog det och slog till mot översteprästens tjänare och högg av honom högra örat. Tjänaren hette Malkus.

¹¹ Jesus sade till Petrus: "Sätt svärdet i skidan! Skulle jag inte dricka den bägare som Fadern har gett mig?"

¹² Soldaterna och befälhavaren och judarnas tjänare grep nu Jesus och band honom.

¹³ De förde honom först till Hannas, svärfar till Kaifas som var överstepräst det året.

17:18 Joh 20:21. **17:19** 1 Kor 6:11, Hebr 10:10. **17:20** Joh 16:13. **17:20 *tro på mig genom deras ord*** Apostlarnas ord (NT) skulle vid sidan av GT ligga till grund för den kristna församlingens tro (jfr Matt 10:40, Luk 10:16). **17:21** Joh 10:38, 1 Joh 1:3. **17:23** 1 Kor 6:17. **17:24** Joh 14:3. **17:25** Joh 7:29. **17:26** Joh 15:9. **18:1** 2 Sam 15:23, Matt 26:36, Mark 14:32, Luk 22:39f. **18:1 *Kidrondalen*** En bäckravin som skiljer Jerusalem från Olivberget (jfr 2 Sam 15:23). **18:1 *en trädgård*** Getsemane (jfr Matt 26:36). **18:3** Matt 26:47f, Mark 14:43f, Luk 22:47f. **18:4** Joh 19:28. **18:9** Joh 6:39. **18:9 *Ordet som han hade sagt*** Se Joh 6:39, 17:12. **18:11** Matt 26:39. **18:12** Matt 26:57f, Mark 14:53f, Luk 22:54f.

¹⁴ Det var Kaifas som hade gett judarna rådet att det var bättre att en man dog i folkets ställe.

Petrus förnekar Jesus

¹⁵ Simon Petrus och en annan lärjunge följde efter Jesus. Den lärjungen var bekant med översteprästen och kom in på översteprästens gård tillsammans med Jesus.

¹⁶ Men Petrus stod kvar utanför vid porten. Den andre lärjungen, han som var bekant med översteprästen, gick då ut och talade med flickan som vaktade porten och hämtade in Petrus.

¹⁷ Tjänsteflickan frågade Petrus: "Är inte du också en av den där mannens lärjungar?" Han svarade: "Nej, det är jag inte."

¹⁸ Det var kallt, och tjänarna och vakterna hade gjort upp en koleld där de stod och värmdes sig. Även Petrus stod där tillsammans med dem och värmdes sig.

Jesus inför översteprästen

¹⁹ Översteprästen frågade ut Jesus om hans lärjungar och hans lära.

²⁰ Jesus svarade honom: "Jag har talat öppet till världen. Jag har alltid undervisat i synagogan och i templet där alla judar samlas. Jag har inte talat i hemlighet.

²¹ Varför frågar du mig? Fråga dem som har hört vad jag förkunnat för dem. De vet vad jag har sagt."

²² När Jesus sade detta, gav en av tjänarna som stod där honom ett slag i ansiktet och sade: "Ska du svara översteprästen på det sättet?"

²³ Jesus svarade: "Har jag sagt något som är fel, så säg vad som är fel. Men om jag talar sanning, varför slår du mig?"

²⁴ Då skickade Hannas honom bunden till översteprästen Kaifas.

Petrus förnekar Jesus igen

²⁵ Simon Petrus stod och värmdes sig. Då frågade de honom: "Är inte du också en av hans lärjungar?" Han nekade och sade: "Det är jag inte."

²⁶ En av översteprästens tjänare, en släkting till den vars öra Petrus hade huggit av, sade: "Såg jag inte själv att du var med honom i trädgården?"

²⁷ Petrus nekade än en gång – och strax gol en tupp.

Jesus inför Pilatus

²⁸ Från Kaifas förde de sedan Jesus till pretoriet. Det var nu tidigt på morgonen. Själva gick de inte in i pretoriet, för att inte bli orena utan kunna fira påsken.

²⁹ Pilatus kom därför ut till dem och frågade: "Vad anklagar ni den här mannen för?"

³⁰ De svarade: "Hade han inte varit en brottsling skulle vi inte ha överlämnat honom till dig."

³¹ Pilatus sade till dem: "Ta ni honom och döm honom efter er lag!" Judarna sade: "Vi har inte rätt att avrätta någon."

³² Så skulle det ord uppfyllas som Jesus hade sagt när han angav på vilket sätt han skulle dö.

³³ Pilatus gick tillbaka in i pretoriet och lät kalla in Jesus och frågade: "Så du är judarnas kung?"

18:14 Joh 11:49f. **18:15 en annan lärjunge** Enligt många utläggare Johannes själv (jfr 20:2-3). **18:20** Mark 14:49.

18:25 Matt 26:71f, Mark 14:69f, Luk 22:58f. **18:28 pretoriet** Den romerske ståthållarens palats. **18:28 fira**

påskan Ordagrant: "äta påskan". I 2 Mos 12:48 används de båda uttrycken "fira påskan" och "äta påskan" växelvis i betydelsen "rätt delta i påskfirandet". Sammanhanget talar för att uttrycket "äta påskan" även här har den mer allmänna innebörden. **18:29 Pilatus** Ståthållare i provinsen Judeen under åren 26-36 e Kr. Därefter avsattes han på grund av grymhet mot samarierna. **18:31** Joh 19:6f. **18:31 Vi har inte rätt att avrätta någon** År 6 e Kr hade Rom

fråntagit judarna rätten att utdöma dödsstraff. **18:32** Matt 20:18f, Mark 10:32f, Luk 18:31f, Joh 3:14. **18:33** Matt 27:11,

Mark 15:2, Luk 23:3f.

³⁴ Jesus svarade: "Säger du det av dig själv, eller har andra sagt det om mig?"

³⁵ Pilatus svarade: "Jag är väl inte jude? Ditt folk och översteprästerna har överlämnat dig åt mig. Vad har du gjort?"

³⁶ Jesus svarade: "Mitt rike är inte av den här världen. Hade mitt rike varit av den här världen, skulle mina tjänare ha kämpat för att jag inte skulle utlämnas åt judarna. Men nu är mitt rike inte av den här världen."

³⁷ Pilatus sade: "Du är alltså kung?" Jesus svarade: "Du själv säger att jag är kung. Därför är jag född och därför har jag kommit till världen, för att vittna om sanningen. Var och en som är av sanningen lyssnar till min röst."

³⁸ Pilatus sade till honom: "Vad är sanning?"

Med de orden gick han ut till judarna igen och sade till dem: "Jag finner honom inte skyldig till något brott.

³⁹ Men ni har en sed att jag friger en fånge åt er vid påsken. Vill ni att jag ska frige judarnas kung åt er?"

⁴⁰ Då skrek de åter: "Inte honom, utan Barabbas!" Barabbas var en upprorsman.

19

¹ Då tog Pilatus Jesus och lät gissla honom.

² Soldaterna flätade en krona av törne och satte på hans huvud och klädde honom i en purpurröd mantel.

³ Sedan gick de fram till honom och sade: "Var hälsad, judarnas kung!" och slog honom i ansiktet.

⁴ Pilatus gick ut igen och sade till dem: "Se här, jag för ut honom till er så att ni förstår att jag inte finner honom skyldig till något."

⁵ Jesus kom då ut, klädd i törnekronan och purpurmanteln, och Pilatus sade till dem: "Se människan!"

⁶ När översteprästerna och deras tjänare fick se honom, skrek de: "Korsfäst! Korsfäst!" Pilatus sade då till dem: "Ta ni och korsfäst honom! Jag finner honom inte skyldig till något."

⁷ Judarna svarade: "Vi har en lag och enligt den lagen måste han dö, för han har gjort sig till Guds Son."

⁸ När Pilatus hörde det blev han ännu mer rädd.

⁹ Han gick tillbaka in i pretoriet och frågade Jesus: "Varifrån är du?" Men Jesus gav honom inget svar.

¹⁰ Pilatus sade till honom: "Talar du inte med mig? Vet du inte att jag har makt att frige dig och makt att korsfästa dig?"

¹¹ Jesus svarade: "Du skulle inte ha någon makt alls över mig om du inte hade fått den från ovan. Därför har den som utlämnat mig åt dig större skuld."

¹² Från det ögonblicket försökte Pilatus få honom fri. Men judarna skrek: "Släpper du honom är du inte kejsarens vän! Den som gör sig själv till kung sätter sig upp mot kejsaren."

¹³ När Pilatus hörde de orden, lät han föra ut Jesus och satte sig på domarsätet vid den plats som kallas Stengården, på hebreiska Gabbata.

18:36 Joh 6:15. **18:37** Joh 8:47, 1 Tim 6:13. **18:39** Matt 27:15f, Mark 15:6f, Luk 23:16f. **18:40 upprorsman** Annan översättning: "rövare" (jfr dock Mark 15:7, Luk 23:19). **19:1** Matt 27:26f, Mark 15:15f. **19:1 gissla** Det romerska gisslet, *flagellum*, hade taggar av ben eller metall som rev upp fångens rygg. **19:2 purpurröd mantel** Purpur var antikens dyrbaraste färg, förbehållen kungligheter (jfr Dan 5:7). Troligen syftar Johannes på en enklare röd soldatkappa (Matt 27:28). **19:4** Luk 23:13f. **19:7** 3 Mos 24:16, Joh 5:18, 10:33. **19:11** Dan 4:22, 31f, Joh 10:18. **19:12** Apg 17:7.

¹⁴ Det var förberedelsedagen i påskveckan, omkring sjätte timmen. Pilatus sade till judarna: "Här ser ni er kung!"

¹⁵ De skrek: "Bort med honom, bort! Korsfäst honom!" Pilatus frågade: "Ska jag korsfästa er kung?" Överstepräster svarade: "Vi har ingen annan kung än kejsaren."

¹⁶ Då utlämnade han Jesus åt dem till att korsfästas.

Jesus blir korsfäst

De tog med sig Jesus,

¹⁷ och han bar själv sitt kors och kom ut till det som kallas Dödsalleplatsen, på hebreiska Golgata.

¹⁸ Där korsfäste de honom, och tillsammans med honom två andra, en på var sida med Jesus i mitten.

¹⁹ Pilatus lät också skriva ett anslag som sattes upp på korset. Där stod skrivet: "Jesus från Nasaret, judarnas kung."

²⁰ Anslaget lästes av många judar, eftersom platsen där Jesus blev korsfäst låg nära staden och texten var skriven på hebreiska, latin och grekiska.

²¹ Då sade judarnas överstepräster till Pilatus: "Skriv inte judarnas kung, utan att han har sagt: Jag är judarnas kung."

²² Pilatus svarade: "Det jag skrivit har jag skrivit."

²³ När soldaterna hade korsfäst Jesus tog de hans kläder och delade upp dem i fyra delar, en för varje soldat. Men livklädnaden var utan sömmar, vävd i ett enda stycke uppifrån och ner.

²⁴ Därför sade de till varandra: "Vi skär inte sönder den utan kastar lott om vem som ska få den." Skriften skulle nämligen uppfyllas: *De delade mina kläder mellan sig och kastade lott om min klädnad.* Så gjorde nu soldaterna.

²⁵ Vid Jesu kors stod hans mor och hennes syster, Maria som var Klopas hustru, och Maria Magdalena.

²⁶ När Jesus såg sin mor och bredvid henne den lärjunge som han älskade, sade han till sin mor: "Kvinna, där är din son."

²⁷ Sedan sade han till lärjungen: "Där är din mor." Från den stunden tog lärjungen hem henne till sig.

²⁸ Jesus visste att allt nu var fullbordat. Han sade sedan för att Skriften skulle uppfyllas: "Jag törstar."

²⁹ Där stod en kruka full med ättikvin, och de satte en svamp full med ättikvin runt en isopstjälk och förde den till hans mun.

³⁰ När Jesus hade fått ättikvinet, sade han: "Det är fullbordat." Och han böjde ner huvudet och överlämnade sin ande.

³¹ Det var förberedelsedag, och judarna ville inte att kropparna skulle hänga kvar på korset över sabbaten, eftersom det var en stor sabbatsdag. Därför bad de Pilatus att de korsfästas ben skulle krossas och kropparna tas bort.

19:14 förberedelsedagen i påskveckan Dagen före sabbaten i påskveckan, alltså en fredag (jfr Mark 15:42) då alla förberedelser inför sabbaten gjordes. **19:17** Matt 27:33f, 38f, Mark 15:22f, 27f, Luk 23:32f. **19:20 nära staden** Golgata låg enligt traditionen nära stadsporten mot nordväst, under den nuvarande Gravkyrkan. **19:23** Matt 27:35, Mark 15:24, Luk 23:34. **19:23 livklädnaden** Den knälånga tunikan som bars närmast kroppen. **19:24** Ps 22:19. **19:25** Matt 27:55f, Mark 15:40f. **19:25 Klopas** Enligt fornkyrkliga källor bror till Josef, Jesu adoptivfar (jfr Luk 24:18 med not). Hans hustru Maria var därmed "syster" till Maria, Jesu mor, i betydelsen svägerska. **19:28 för att Skriften skulle uppfyllas** Jfr Ps 22:16, 69:22. **19:29 ättikvin** Syrligt vin utspätt med vatten, en billig och populär törstsläckare under antiken. **19:29 en isopstjälk** Ljungliknande växt som användes för reningsriter (t ex 4 Mos 19:18, Ps 51:9) och för påskalamets blod (2 Mos 12:22). **19:31 de korsfästas ben skulle krossas** så att de inte kunde hålla sig upprätta, utan kvävdes och dog. **19:31 ville inte att kropparna skulle hänga kvar** Se 5 Mos 21:22f.

³² Soldaterna kom då och krossade benen på den förste, och sedan på den andre som var korsfäst tillsammans med honom.

³³ Men när de kom till Jesus och såg att han redan var död, krossade de inte hans ben.

³⁴ I stället stack en av soldaterna upp hans sida med sitt spjut, och genast kom det ut blod och vatten.

³⁵ Den som har sett det har vittnat för att också ni ska tro. Hans vittnesbörd är sant, och han vet att han talar sanning.

³⁶ Detta hände för att Skriften skulle uppfyllas: *Inget av hans ben ska krossas.*

³⁷ Och ett annat ställe i Skriften säger: *De ska se upp till honom som de har genomborrat.*

Jesu begravning

³⁸ Josef från Arimatea, som var lärjunge till Jesus fast i hemlighet av rädsla för judarna, bad sedan Pilatus om att få ta ner Jesu kropp. Pilatus tillät det, och Josef gick då och tog hand om hans kropp.

³⁹ Även Nikodemus kom dit, han som första gången hade kommit till Jesus på natten. Han hade med sig en blandning av myrra och aloe, omkring trettio kilo.

⁴⁰ De tog Jesu kropp och lindade den med linnebindlar tillsammans med de väldoftande salvorna, så som judarna brukar göra vid begravningar.

⁴¹ Vid platsen där Jesus hade blivit korsfäst låg en trädgård, och i trädgården fanns en ny grav där ännu ingen hade blivit lagd.

⁴² Där lade de Jesus, eftersom det var judarnas förberedelsedag och graven låg nära.

20

Den tomma graven

¹ Tidigt den första veckodagen, medan det ännu var mörkt, kom Maria Magdalena ut till graven och fick se att stenen var borta från graven.

² Hon sprang därifrån och kom till Simon Petrus och den andre lärjungen, den som Jesus älskade, och sade till dem: "De har tagit bort Herren från graven, och vi vet inte var de har lagt honom!"

³ Då rusade Petrus och den andre lärjungen ut mot graven.

⁴ Båda sprang på samma gång, men den andre lärjungen sprang fortare än Petrus och kom först fram till graven.

⁵ Han lutade sig in och såg linnebindlarna ligga där, men han gick inte in.

⁶ Strax efter honom kom Simon Petrus. Han gick in i graven och såg också linnebindlarna ligga där,

⁷ och duken som hade täckt huvudet. Den låg inte tillsammans med bindlarna utan hopvikt på ett ställe för sig.

⁸ Då gick även den andre lärjungen in, han som hade kommit fram till graven först, och han såg och trodde.

⁹ Tidigare hade de nämligen inte förstått Skriftens ord att han måste uppstå från de döda.

¹⁰ Därefter gick lärjungarna hem igen.

Jesus visar sig för Maria Magdalena

¹¹ Men Maria stod utanför graven och grät. När hon gråtande lutade sig in i graven,

19:36 Orden gäller både påskalamm (2 Mos 12:46, 4 Mos 9:12) och den rättfärdige (Ps 34:21). **19:37** Sak 12:10. **19:38** Matt 27:57f, Mark 15:42f, Luk 23:50f, Joh 12:42. **19:39** Joh 3:1f. **19:39 myrra** Väldoftande dyrbar kåda från Arabien som användes i rökelse, parfymer och den heliga smörjelseoljan (2 Mos 30:22f). **19:39 aloe** Friskt doftande bladsaft från *Aloe Vera* användes som läkemedel och doftämne i svepningar. **19:39 trettio kilo** Ordagrant: "hundra liter" (jfr not till 12:3). **20:1** Matt 28:1f, Mark 16:1f, Luk 24:1f. **20:1 första veckodagen** efter sabbaten, alltså söndag.

12 fick hon se två änglar i vita kläder sitta där Jesu kropp hade legat, den ene vid huvudändan och den andre vid fotändan.

13 De frågade henne: "Kvinna, varför gråter du?" Hon svarade: "De har tagit min Herre, och jag vet inte var de har lagt honom."

14 När hon hade sagt det, vände hon sig om och såg Jesus stå där, men hon förstod inte att det var han.

15 Jesus frågade henne: "Kvinna, varför gråter du? Vem söker du?" Hon trodde att det var trädgårdsmästaren och sade till honom: "Herre, om det är du som har burit bort honom, så säg var du har lagt honom så att jag kan hämta honom."

16 Jesus sade till henne: "Maria." Då vände hon sig om och sade till honom på hebreiska: "Rabbuni!" - det betyder lärare.

17 Jesus sade till henne: "Rör mig inte, för jag har inte stigit upp till Fadern än. Men gå till mina bröder och säg till dem att jag stiger upp till min Far och er Far, till min Gud och er Gud."

18 Maria Magdalena gick då och berättade för lärjungarna att hon hade sett Herren och att han hade sagt detta till henne.

Jesus visar sig för sina lärjungar

19 På kvällen samma dag, den första veckodagen, var lärjungarna samlade bakom låsta dörrar av rädsla för judarna. Då kom Jesus och stod mitt ibland dem och sade: "Frid vare med er!"

20 När han hade sagt detta visade han dem sina händer och sin sida. Och lärjungarna blev glada när de såg Herren.

21 Jesus sade än en gång till dem: "Frid vare med er! Som Fadern har sänt mig sänder jag er."

22 Sedan han sagt detta, andades han på dem och sade: "Ta emot den helige Ande!"

23 Om ni förlåter någon hans synder så är de förlåtna, och om ni binder någon i hans synder så är han bunden."

Den uppståndne och Tomas

24 Tomas, en av de tolv, han som kallades Tvillingen, hade inte varit med de andra när Jesus kom.

25 De andra lärjungarna sade nu till honom: "Vi har sett Herren!" Men han svarade dem: "Om jag inte får se spikhålen i hans händer och sticka mitt finger i spikhålen och min hand i hans sida, så kan jag inte tro."

26 Åtta dagar senare var hans lärjungar samlade igen där inne, och nu var Tomas med dem. Då kom Jesus, medan dörrarna var låsta, och stod mitt ibland dem och sade: "Frid vare med er!"

27 Sedan sade han till Tomas: "Kom med ditt finger och se mina händer, kom med din hand och stick den i min sida. Och tvivla inte, utan tro!"

28 Tomas svarade honom: "Min Herre och min Gud!"

29 Jesus sade till honom: "Du tror därför att du har sett mig. Saliga är de som inte har sett men ändå tror."

30 Många andra tecken som inte är nerskrivna i denna bok gjorde Jesus inför sina lärjungar.

31 Men dessa har blivit nerskrivna för att ni ska tro att Jesus är Messias, Guds Son, och för att ni genom tron ska ha liv i hans namn.

20:17 Rom 8:29, Hebr 2:11f. **20:17 Rör mig inte** Annan översättning: "Håll inte kvar mig". **20:19** Luk 24:36f, 1 Kor 15:5. **20:19 Frid vare med er!** Den vanliga hälsningen på hebreiska och arameiska (jfr Matt 10:13, 1 Sam 25:6).

20:21 Joh 17:18. **20:23** Matt 16:19, 18:18. **20:26 Åtta dagar senare** Troligen den åttonde dagen, den nästföljande söndagen (jfr 11:17, 39). **20:29** 1 Petr 1:8. **20:30** Joh 21:25. **20:31** Joh 5:24, 1 Joh 5:13.

21

Jesus vid Tiberias sjö

¹ Sedan visade sig Jesus en gång till för lärjungarna. Det var vid Tiberiassjön, och det gick till så här:

² Simon Petrus och Tomas som kallades Tvillingen, Natanael från Kana i Galileen, Sebedeus söner och två andra av hans lärjungar var tillsammans.

³ Simon Petrus sade till dem: "Jag går ut och fiskar." De andra sade: "Vi följer med dig." De gick ut och steg i båten, men den natten fick de ingenting.

⁴ Tidigt på morgonen stod Jesus på stranden, men lärjungarna förstod inte att det var han.

⁵ Jesus sade till dem: "Mina barn, har ni inget att äta?" De svarade: "Nej."

⁶ Han sade: "Kasta ut nätet på höger sida om båten, så ska ni få." De kastade ut nätet, och nu orkade de inte dra upp det för all fisken.

⁷ Lärjungen som Jesus älskade sade då till Petrus: "Det är Herren." När Simon Petrus hörde att det var Herren drog han ytterplagget om sig, för han var inte klädd, och kastade sig i sjön.

⁸ De andra lärjungarna kom efter i båten med fisknätet på släp. De var inte långt från land, omkring hundra meter.

⁹ När de kom i land fick de se en koleld och fisk som låg på den och bröd.

¹⁰ Jesus sade till dem: "Bär hit av fisken som ni fick nyss."

¹¹ Simon Petrus steg i båten och drog upp nätet på land. Det var fullt av stora fiskar, 153 stycken, och fast de var så många gick nätet inte sönder.

¹² Jesus sade till dem: "Kom och ät." Ingen av lärjungarna vågade fråga honom vem han var. De förstod att det var Herren.

¹³ Jesus gick fram och tog brödet och gav dem, och likaså fisken.

¹⁴ Detta var den tredje gången som Jesus visade sig för lärjungarna efter att han hade uppstått från de döda.

Jesus och Petrus

¹⁵ När de hade ätit sade Jesus till Simon Petrus: "Simon, Johannes son. Älskar du mig mer än de andra?" Han svarade: "Ja, Herre. Du vet att jag har dig kär." Jesus sade till honom: "För mina lamm på bete."

¹⁶ För andra gången frågade han: "Simon, Johannes son. Älskar du mig?" Han svarade: "Ja, Herre. Du vet att jag har dig kär." Jesus sade till honom: "Var en herde för mina får."

¹⁷ För tredje gången frågade han: "Simon, Johannes son. Har du mig kär?" Petrus blev bedrövad när Jesus för tredje gången frågade: "Har du mig kär?", och han svarade: "Herre, du vet allt. Du vet att jag har dig kär." Jesus sade: "För mina får på bete."

¹⁸ Jag säger dig sanningen: När du var yngre, spände du själv bältet om dig och gick vart du ville. Men när du blir äldre ska du sträcka ut dina händer, och en annan ska spanna bältet om dig och leda dig dit du inte vill."

¹⁹ Detta sade han för att ange med vilken död Petrus skulle förhållas Gud. Sedan sade han till honom: "Följ mig!"

²⁰ Petrus vände sig om och såg att lärjungen som Jesus älskade följde efter, han som vid måltiden hade lutat sig mot Jesu bröst och frågat: "Herre, vem är det som ska förråda dig?"

21:2 Sebedeus söner Jakob och Johannes (Matt 4:21), den senare "lärjungen som Jesus älskade" (vers 7) och författare till Johannesevangeliet. **21:4** Luk 24:16, Joh 20:14. **21:6** Luk 5:4f. **21:7** Joh 13:23. **21:8 hundra meter** Ordagrant: "tvåhundra alnar". **21:14** Joh 20:19, 26. **21:15** Matt 26:33f, 69f, Joh 13:37f, 18:17f. **21:16** Luk 22:32, 1 Petr 5:2. **21:17** 1 Joh 3:20. **21:18** 2 Petr 1:14. **21:19** Joh 13:36. **21:19 med vilken död** Petrus blev enligt traditionen korsfäst i Rom under Nero i mitten av 60-talet e Kr. **21:20** Joh 13:23f.

²¹ När Petrus såg honom frågade han Jesus: "Herre, hur blir det med honom?"

²² Jesus svarade: "Om jag vill att han ska vara kvar tills jag kommer, vad rör det dig? Följ du mig!"

²³ Så spreds ryktet bland bröderna att den lärjungen inte skulle dö. Men Jesus hade inte sagt till honom att han inte skulle dö, utan: "Om jag vill att han ska vara kvar tills jag kommer, vad rör det dig?"

Slutord

²⁴ Det är den lärjungen som vittnar om detta och har skrivit detta, och vi vet att hans vittnesbörd är sant.

²⁵ Jesus gjorde också mycket annat. Men om varje händelse skulle skrivas ner, tror jag att inte ens hela världen skulle rymma de böcker som då måste skrivas.

Apostlagärningarna

Apostlagärningarna skildrar den kristna församlingens födelse och spridning från dess ringa begynnelse i Jerusalem fram till det att Paulus når världsstaden Rom. Boken är skriven av läkaren Lukas, vän och reskamrat till Paulus (16:10f, 20:5f, Kol 4:14). Troligen tillkom den i början av 60-talet e Kr i Rom, där skildringen avslutas (28:30) och där även Petrus fanns tillgänglig som källa (1 Petr 5:13). Den utgör en direkt fortsättning på Lukasevangeliet och är ställd till samme Teofilus (se inledningen till Luk).

Löftet om den helige Ande

- 1 I min förra skrift, käre Teofilus, skrev jag om allt som Jesus gjorde och lärde
- 2 fram till den dag han togs upp till himlen, efter att ha gett sina befallningar genom den helige Ande till de apostlar som han hade utvalt.
- 3 Han visade sig för dem efter sitt lidande och gav dem många bevis på att han levde, när han under fyrtio dagar lät dem se honom och talade med dem om Guds rike.
- 4 Vid en måltid med apostlarna befallde han dem: "Lämna inte Jerusalem utan vänta på vad Fadern har lovat, det ni har hört av mig.
- 5 Johannes döpte med vatten, men ni ska om några dagar bli döpta i den helige Ande."

Jesu himmelfärd

- 6 När de nu var samlade frågade de honom: "Herre, är tiden nu inne då du ska återupprätta riket åt Israel?"
- 7 Han svarade dem: "Det är inte er sak att veta vilka tider eller stunder som Fadern i sin makt har bestämt.
- 8 Men när den helige Ande kommer över er, ska ni få kraft och bli mina vittnen i Jerusalem, i hela Judeen och Samarien och ända till jordens yttersta gräns."
- 9 När han hade sagt detta såg de hur han lyftes upp, och ett moln tog honom ur deras åsyn.
- 10 Medan de såg mot himlen dit han steg upp, stod plötsligt två män i vita kläder hos dem.
- 11 De sade: "Galileer, varför står ni och ser mot himlen? Denne Jesus som togs upp från er till himlen, han ska komma tillbaka på samma sätt som ni såg honom stiga upp till himlen."

En ersättare för Judas

- 12 Då vände de tillbaka till Jerusalem från berget, som kallas Olivberget och ligger nära staden, en sabbatsväg därifrån.
- 13 När de kom dit gick de upp till den sal på övervåningen där de brukade vara: Petrus, Johannes, Jakob, Andreas, Filippus, Tomas, Bartolomeus, Matteus, Jakob, Alfeus son, Simon seloten och Judas, Jakobs son.

1:1 Luk 1:3. **1:1 gjorde och lärde** Annan översättning: "började göra och lära". **1:2** Matt 28:19f, Mark 16:15, Luk 6:13. **1:2 apostlar** Sändebud med fullmakt att representera sin uppdragsgivare (Matt 10:40). **1:3** 1 Kor 15:5f. **1:4** Luk 24:49, Joh 14:16, 15:26. **1:4 måltid** Annan översättning: "samling". **1:5** Matt 3:11, Apg 11:16. **1:7** Dan 7:12, Mark 13:32. **1:8** Matt 28:19f. **1:9** Mark 16:19. **1:10** Luk 24:4. **1:11** Matt 26:64, Upp 1:7. **1:12 sabbatsväg** Den sträcka som man fick färdas från sin boplats på en sabbat, drygt 1 km. **1:13** Matt 10:2f, Luk 6:14f. **1:13 sal på övervåningen** Kallas ofta "Övre salen", troligen samma plats där nattvarden instiftades (Luk 22:12). Fornkyrkliga traditioner placerar den vid esseernas kvarter i sydvästra Jerusalem. **1:13 Petrus ... Judas, Jakobs son** Se noter till Matt 10:2-4 och Luk 6:16.

¹⁴ Alla dessa höll enigt ut i bön tillsammans med några kvinnor, Jesu mor Maria och hans bröder.

¹⁵ En av de dagarna reste sig Petrus bland bröderna – omkring 120 personer var då samlade – och sade:

¹⁶ "Bröder! Skriftens ord måste uppfyllas, det som den helige Ande genom Davids mun hade förutsagt om Judas, han som blev vägvisare åt dem som grep Jesus.

¹⁷ Han räknades som en av oss och hade fått del i samma tjänst.

¹⁸ För pengarna som han fick för sitt brott köpte han en åker, och han föll framstupa så att buken brast och alla hans inälvor rann ut.

¹⁹ Det blev känt för alla som bodde i Jerusalem, och åkern kallas på deras språk Akeldamak, Blodsåkern.

²⁰ I Psaltaren står det skrivet: *Hans gård ska bli öde, ingen ska bo där, och: En annan ska ta över hans ämbete.*

²¹ Därför måste en av de män som har varit med oss under hela den tid då Herren Jesus gick in och gick ut ibland oss,

²² från det att han döptes av Johannes till den dag han togs upp ifrån oss, en av dem måste vara ett vittne om hans uppståndelse tillsammans med oss."

²³ Man förde fram två: Josef Barsabbas, även kallad Justus, och Mattias.

²⁴ Och de bad: "Herre, du känner allas hjärtan. Visa vem av dessa två du har utvalt

²⁵ till att få den apostlatjänst som Judas övergav för att gå till den plats som var hans."

²⁶ Därefter kastade de lott mellan dem. Lotten föll på Mattias, och han räknades sedan som apostel tillsammans med de elva.

2

Anden utgjuts på pingstdagen

¹ När pingstdagen kom var de alla samlade.

² Då hördes plötsligt från himlen ett dån som när en våldsam storm drar fram, och det fyllde hela huset där de satt.

³ Tungor som av eld visade sig för dem och fördelade sig och satte sig på var och en av dem.

⁴ Alla uppfylldes av den helige Ande och började tala främmande språk, allteftersom Anden ingav dem att tala.

⁵ I Jerusalem bodde fromma judiska män från alla folk under himlen.

⁶ När dånet hördes samlades folkskaran, och alla var skakade eftersom var och en hörde sitt eget språk talas.

⁷ Häpna och förundrade frågade de: "Är de inte galileer, alla de som talar?"

⁸ Hur kan då var och en av oss höra sitt eget modersmål?

1:14 Matt 13:55f, 1 Kor 9:5. **1:14 Jesu mor Maria** Enligt en fornkyrklig tradition levde hon med församlingen i Jerusalem hos aposteln Johannes (Joh 19:26) fram till sin död. **1:14 hans bröder** Jakob och Judas (och kanske Josef och Simon, Matt 13:55) tycks ha kommit till tro först efter Jesu uppståndelse (Joh 7:5, 1 Kor 15:7). **1:15 de dagarna** De tio dagarna mellan Jesu himmelfärd (Apg 1:9) och pingst (Apg 2). **1:16** Luk 22:47f, Joh 18:2f. **1:16 Bröder** Annan översättning: "Syskon" (en blandad skara, jfr vers 14). **1:16 förutsade om Judas** Vad som avses kommer fram i vers 20. **1:17** Luk 6:16. **1:18** Matt 27:3f. **1:19 köpte han en åker ... Blodsåkern** Matt 27:5-8 berättar att Judas hängde sig och att överstepräster utförde köpet med hans pengar och omvandlade åkern till gravplats. Troligen brast repet och Judas föll ner i Hinnomsdalen till sitt blodiga öde. **1:20** Ps 69:26, 109:8. **1:24** Ps 139:1, Jer 17:10, Joh 2:25. **2:1** 5 Mos 16:9f. **2:1 pingstdagen** Pingsten, femtio (grek. *pentekosté*) dagar efter påsk, var en skördefest då man samlades i Jerusalem från vida omkring (5 Mos 16:10-16, Apg 2:5) för att bära fram det första av årets gröda inför Gud (2 Mos 23:16, 4 Mos 28:26). Rabbinerna firade dessutom pingsten till minne av laggivningen, då Gud uppenbarade sig i dunder och eld på berget Sinai (2 Mos 19-20). **2:2** Apg 4:31. **2:3** Matt 3:11, Luk 3:16. **2:4** Mark 16:17, Apg 11:15.

⁹ Vi är parter, meder och elamiter, vi bor i Mesopotamien, Judeen och Kappadokien, i Pontus och Asien,

¹⁰ i Frygien och Pamfylien, i Egypten och i trakterna kring Kyrene i Libyen, vi är inflyttade från Rom,

¹¹ vi är judar och proselyter, kretensare och araber – ändå hör vi dem tala på våra egna språk om Guds väldiga gärningar!"

¹² De var alla häpna och förvirrade och frågade varandra: "Vad kan det här betyda?"

¹³ Men andra sade hånfullt: "De har druckit sig fulla på sött vin."

Petrus pingstpredikan

¹⁴ Då steg Petrus fram tillsammans med de elva, höjde sin röst och talade till dem: "Judiska män och Jerusalems alla invånare! Detta ska ni veta, lyssna till mina ord:

¹⁵ Det är inte som ni tror att de är berusade. Det är ju bara tredje timmen på morgonen!

¹⁶ Nej, det är detta som är sagt genom profeten Joel:

¹⁷ *Och det ska ske i de sista dagarna,*

*säger Gud,
att jag utgjuter av min Ande
över allt kött.
Era söner och era döttrar ska profetera,
era unga ska se syner
och era gamla ska ha drömmar.*

¹⁸ *Ja, över mina tjänare och tjänarinnor*

*ska jag i de dagarna
utgjuta av min Ande,
och de ska profetera.*

¹⁹ *Och jag ska göra under uppe på himlen*

*och tecken nere på jorden,
blod, eld och moln av rök.*

²⁰ *Solen ska vändas i mörker*

*och månen i blod
innan Herrens dag kommer,
den stora och strålande.*

²¹ *Och det ska ske att var och en*

*som åkallar Herrens namn
ska bli frälst.*

²² Israeliter, hör dessa ord: Jesus från Nasaret var en man som blev erkänd av Gud inför er genom kraftgärningar, under och tecken. Genom honom gjorde Gud detta mitt ibland er, som ni själva vet.

²³ Efter Guds bestämda plan och beslut blev han utlämnad, och med hjälp av de laglösa spikade ni upp honom och dödade honom.

²⁴ Men Gud har uppväckt honom och löst honom ur dödens vånda, eftersom det inte var möjligt för döden att behålla honom.

²⁵ David säger om honom:

Jag har alltid Herren för ögonen.

Han är vid min högra sida

2:9 Asien Avser i NT en provins i Mindre Asien (nuvarande västra Turkiet). **2:11 proselyter** Grekiska för "de som kommit fram", som omvänt sig till judendomen helt och fullt inklusive omskärelse (till skillnad från enbart sympatiserande "gudfruktiga", jfr not till 10:2). **2:15 tredje timmen** räknat från gryningen, alltså klockan nio.

2:16 Joel 2:28f. **2:17** Jes 44:3, Sak 12:10. **2:17** Joel 2:28f. **2:20** Matt 24:29. **2:21** Rom 10:13. **2:22** Apg 10:38.

2:23 Luk 22:22, Apg 4:28. **2:23 de laglösa** Dvs hedniska romare som inte hade tagit emot Guds uppenbarade vilja i GT:s lag. **2:25** Ps 16:8f.

för att jag inte ska vackla.
 26 Därför gläds mitt hjärta
 och jublar min tunga.
 Även min kropp
 får vila i trygghet
 27 att du inte lämnar min själ åt dödsriket
 eller låter din Helige se förgängelsen.
 28 Du har visat mig livets vägar,
 du ska mätta mig med glädje
 inför ditt ansikte.

29 Bröder, jag kan öppet säga er att vår stamfar David är både död och begravnen. Hans grav finns här hos oss än i dag.

30 Men han var profet och visste att Gud med ed hade lovat att sätta en av hans ättlingar på hans tron.

31 I förväg såg han Messias uppståndelse och sade: *Han ska inte lämnas åt dödsriket, och hans kropp ska inte se förgängelsen.*

32 Denne Jesus har Gud uppväckt, och vi är alla vittnen till det.

33 Han har blivit upphöjd till Guds högra sida och fått den utlovade helige Ande av Fadern, och han har utgjutit det som ni ser och hör.

34 David har ju inte stigit upp till himlen, men han säger:

*Herren sade till min Herre:
 Sätt dig på min högra sida*

35 *tills jag lagt dina fiender
 som en pall under dina fötter.*

36 Därför kan hela Israels folk veta säkert att denne Jesus som ni korsfäste, honom har Gud gjort till både Herre och Messias."

37 När de hörde detta högg det till i hjärtat på dem, och de frågade Petrus och de andra apostlarna: "Bröder, vad ska vi göra?"

38 Petrus svarade dem: "Omvänd er och låt er alla döpas i Jesu Kristi namn, så att era synder blir förlåtna. Då får ni den helige Ande som gåva.

39 Löftet gäller er och era barn och alla dem som är långt borta, alla som Herren vår Gud kallar."

40 Med många andra ord vittnade han och vädjade till dem: "Låt er frälsas från det här bortvända släktet!"

41 De som tog emot hans ord döptes, och antalet lärjungar ökade den dagen med omkring tre tusen.

De troendes gemenskap

42 De höll troget fast vid apostlarnas undervisning och vid gemenskapen, brödsbrytelsen och bönerna.

43 Varje själ greps av bävan, och många under och tecken gjordes genom apostlarna.

44 Alla de troende var tillsammans och hade allt gemensamt.

2:27 Apg 13:35. 2:29 1 Kung 2:10, Apg 13:36. 2:30 2 Sam 7:12, Ps 89:4f, 132:11. 2:30 Jfr 2 Sam 7:12-13, Ps 132:11.
 2:31 Ps 16:10. 2:32 1 Kor 15:15. 2:33 Fil 2:9. 2:33 till Guds högra sida Annan översättning: "med Guds högra hand". 2:34 Ps 110:1. I psalmen återger David vad Gud Fadern sade till Messias, Davids Herre. 2:35 som en pall under dina fötter Ett uttryck för triumf (jfr Jos 10:24). 2:37 Apg 16:30, 2 Kor 7:10, Hebr 4:12. 2:38 Matt 3:2, Luk 24:47f. 2:39 1 Mos 17:7f, Joh 10:16. 2:40 5 Mos 32:5, Ps 78:8, Fil 2:15. 2:41 Apg 1:15, 2:47, 4:4, 5:14. 2:42 Apg 20:7. 2:42 undervisning Annan översättning: "lära" (innehållet i undervisningen). 2:42 gemenskapen Ordet kan även rymma egendomsgemenskap (jfr 2:44-45, 2 Kor 9:13). 2:44 Apg 4:32.

- ⁴⁵ De började sälja sina egendomar och ägodelar och delade ut till alla efter vars och ens behov.
- ⁴⁶ Varje dag var de troget och enigt tillsammans i templet, och i hemmen bröt de bröd och delade måltid med varandra i jublande, innerlig glädje.
- ⁴⁷ De prisade Gud och var omtyckta av hela folket. Och Herren ökade var dag skaran med dem som blev frälsta.

3

Petrus botar en förlamad man

- ¹ Petrus och Johannes var på väg upp till templet vid bönetimmen, den nionde timmen.
- ² Då bar man dit en man som varit förlamad från födseln. Varje dag sattes han vid den tempelport som kallas Sköna porten för att tigga av dem som gick in i templet.
- ³ När han nu såg att Petrus och Johannes skulle gå in i templet, bad han om en gåva.
- ⁴ Då fäste de blicken på honom, och Petrus sade: "Se på oss!"
- ⁵ Mannen såg uppmärksamt på dem och väntade sig att få något.
- ⁶ Men Petrus sade: "Silver och guld har jag inte, men vad jag har, det ger jag dig. I Jesu Kristi nasaréens namn: res dig och gå!"
- ⁷ Han grep honom i högra handen och reste honom upp, och genast fick mannen styrka i fötter och vrister.
- ⁸ Han hoppade upp och stod upprätt. Sedan började han gå och följde med dem in i templet där han gick runt och hoppade och prisade Gud.
- ⁹ Allt folket såg hur han gick omkring och prisade Gud,
- ¹⁰ och när de kände igen honom som mannen som hade brukat sitta och tigga vid Sköna porten utanför templet, fylldes de av bävan och förundran över det som hade hänt med honom.

Petrus vittnar om Livets furste

- ¹¹ Mannen höll sig till Petrus och Johannes, och allt folket skyndade fram till dem i den gång som kallas Salomos pelarhall. De var utom sig av häpnad.
- ¹² När Petrus såg det sade han till folket: "Israeliter! Varför är ni förvånade över det här? Varför stirrar ni på oss, som om vi av egen kraft eller fromhet hade gjort att han kan gå?"
- ¹³ Nej, Abrahams, Isaks och Jakobs Gud, våra fäders Gud, har förhärsligt sin tjänare Jesus. Ni utlämnade och förnekade honom inför Pilatus när han hade bestämt sig för att frige honom.
- ¹⁴ Ni förnekade den Helige och Rättfärdige och krävde att få en mördare fri!
- ¹⁵ Livets furste dödade ni, men Gud har uppväckt honom från de döda. Det är vi vittnen till.
- ¹⁶ Och genom tron på hans namn har det namnet gett styrka åt denne man som ni ser och känner. Tron som kommer genom det namnet har gett honom full hälsa, som ni alla ser.
- ¹⁷ Nu vet jag, bröder, att varken ni eller era ledare visste vad ni gjorde.
- ¹⁸ Men Gud har med detta uppfyllt det som han har förutsagt genom alla sina profeter, att hans Messias skulle lida.
- ¹⁹ Ängra er därför och vänd om, så att era synder blir utplånade

2:45 Luk 12:33, Apg 4:34. **2:47** Apg 2:41, 5:13, 14:1. **3:1 bönetimmen, den nionde timmen** räknat från gryningen, alltså klockan tre på eftermiddagen då kvällsoffret bars fram i templet (jfr Luk 1:10, Apg 10:3). **3:2** Apg 14:8f.

3:2 Sköna porten Troligen den östra porten mot Kidrondalen. Den kallas också Gyllene porten, ett namn som kan ha uppkommit genom ljudlikheten mellan grekiskans *horaíos* (*skön*) och *latinets aureus* (*gyllene*). **3:11** Joh 10:23, Apg 5:12. **3:11 Salomos pelarhall** En stor täckt pelarhall utmed tempelplatsens östra mur där grupper kunde samlas till undervisning och diskussion. **3:13** 2 Mos 3:6, Jes 52:13, Luk 23:16f, Apg 5:30f. **3:14** Matt 27:20f, Mark 15:11f, Joh 18:39f, Apg 7:52. **3:15** Apg 2:23f, Hebr 2:10. **3:16** Luk 17:19. **3:17** Luk 23:34, 1 Tim 1:13. **3:18** Luk 24:26f, 44. **3:19** Apg 2:38.

²⁰ och tider av nytt liv kommer från Herrens ansikte och han sänder Messias som är bestämd för er, nämligen Jesus.

²¹ Honom måste himlen ta emot tills de tider kommer då allt det återupprättas som Gud från urminnes tid har förkunnat genom sina heliga profeters mun.

²² Mose har sagt: *En profet lik mig ska Herren er Gud låta uppstå åt er; bland era bröder. Honom ska ni lyssna till i allt vad han säger er.*

²³ *Men var och en som inte lyssnar till den profeten ska utrotas ur folket.*

²⁴ Alla profeterna, de som har talat från Samuel och framåt, har också förkunnat dessa dagar.

²⁵ Ni är barn till profeterna och arvtagare till förbundet som Gud slöt med era fäder, när han sade till Abraham: *I din avkomma ska alla folk på jorden bli välsignade.*

²⁶ Det var först och främst för er som Gud lät sin tjänare uppstå, och han har sänt honom för att välsigna er genom att vända var och en bort från sina onda gärningar."

4

Inför Stora rådet

¹ Medan de talade till folket kom prästerna, tempelvaktens ledare och saddukeerna emot dem,

² upprörda över att de undervisade folket och i Jesus predikade uppståndelsen från de döda.

³ De grep dem och höll dem fängslade till nästa dag, eftersom det redan var kväll.

⁴ Men många av dem som hade hört ordet kom till tro, och antalet män var nu omkring fem tusen.

⁵ Nästa dag samlades Stora rådet i Jerusalem, både äldste och skriftlärda.

⁶ Översteprästen Hannas var där liksom Kaifas, Johannes och Alexander och alla som var av översteprästerlig släkt.

⁷ De lät föra fram apostlarna och började förhöra dem: "Genom vilken kraft eller i vilket namn har ni gjort detta?"

⁸ Då uppfylldes Petrus av den helige Ande och svarade dem: "Rådsherrar och äldste för vårt folk!

⁹ Om vi står till svars i dag för en välgärning mot en sjuk man och ska förklara hur han blev botad,

¹⁰ så ska ni alla och hela Israels folk veta att han står frisk framför er i kraft av Jesu Kristi nasaréns namn. Ni korsfäste honom, men Gud har uppväckt honom från de döda.

¹¹ Jesus är *stenen som ni byggnadsarbetare förkastade men som har blivit en hörnsten.*

¹² Hos ingen annan finns frälsningen, och under himlen finns inget annat namn som människor fått genom vilket vi blir frälsta."

¹³ När de såg hur frimodiga Petrus och Johannes var och märkte att de var olärda män ur folket, blev de förvånade. Men så kände de igen dem och kom ihåg att de hade varit med Jesus.

¹⁴ Och när de såg mannen som blivit botad stå där tillsammans med dem, blev de svarslösa.

¹⁵ De befalldes dem att lämna rådssalen och överlade sedan med varandra.

3:21 Amos 9:11, Mal 4:5f, Luk 1:70. **3:22** Apg 7:37. **3:22** 5 Mos 18:15f. **3:25** 1 Mos 22:18, Gal 3:8. **3:25** *avkomma* Ordagrant: "säd" (alltså Jesus, jfr Gal 3:16). **3:25** 1 Mos 12:3. **3:26** Apg 5:31, 11:18, 13:46. **4:1** Luk 22:4. **4:2** Matt 22:23, Apg 23:8. **4:2** *upprörda ... uppståndelsen* Saddukeerna, som hade makten i templet, trodde inte på uppståndelsen från de döda (jfr Matt 22:23, Apg 23:8). **4:3** Apg 5:18. **4:4** Apg 2:41. **4:6** Luk 3:2, Joh 18:13. **4:6** *Johannes* Andra handskrifter: "Jonatas" (son till Hannas enligt Josefus). **4:7** Matt 21:23, Joh 2:18. **4:8** Luk 12:11f. **4:10** Apg 3:16, 5:30. **4:11** Jes 28:16, Matt 21:42, 1 Petr 2:6. **4:11** Ps 118:22. **4:12** Matt 1:21, Joh 14:6, Apg 10:43, 1 Tim 2:5.

16 De sade: "Vad ska vi göra med dessa människor? Att det har hänt ett märkligt tecken genom dem är uppenbart för alla som bor i Jerusalem, och det kan vi inte förneka.

17 Men för att det inte ska sprida sig ännu mer bland folket bör vi varna dem så att de aldrig mer talar till någon människa i det namnet."

18 De kallade in dem och förbjöd dem att alls tala eller undervisa i Jesu namn.

19 Men Petrus och Johannes svarade dem: "Bedöm själva om det är rätt inför Gud att lyda er och inte Gud.

20 Vi för vår del kan inte hålla tyst med vad vi har sett och hört."

21 Då hotade de dem igen men lät dem sedan gå. För folkets skull kunde de inte komma på något bra sätt att straffa dem, eftersom alla prisade Gud för det som hade hänt.

22 Mannen som blev botad genom tecknet var ju över fyrtio år.

Bön i förföljelsetid

23 När de blivit frisläppta gick de till sina egna och berättade allt vad överstepräster och de äldste hade sagt till dem.

24 När de hörde det, ropade de tillsammans till Gud och bad: "Herre, *du som gjort himmel och jord och hav och allt som finns i dem,*

25 du har genom den helige Ande talat genom vår fader David, din tjänare:

Varför rasar hednafolken,

varför tänker folken tomma tankar?

26 *Jordens kungar reser sig*

och furstarna gaddar ihop sig

mot Herren och hans Smorde.

27 Ja, de gaddade verkligen ihop sig i denna stad mot din helige tjänare Jesus som du har smort. Herodes och Pontius Pilatus gick samman med hedningarna och Israels stammar

28 för att utföra det som du med din hand och ditt beslut hade förutbestämt.

29 Och nu, Herre, se hur de hotar oss! Hjälp dina tjänare att frimodigt förkunna ditt ord,

30 genom att du räcker ut din hand och låter helande, tecken och under ske genom din helige tjänare Jesu namn."

31 När de hade bett skakades platsen där de var samlade, och de uppfylldes alla av den helige Ande och förkunnade Guds ord med frimodighet.

Ett hjärta och en själ

32 Hela skaran av dem som kommit till tro var ett hjärta och en själ, och ingen kallade något av det han ägde för sitt utan de hade allt gemensamt.

33 Med stor kraft bar apostlarna fram vittnesbördet om Herren Jesu uppståndelse, och stor nåd var över dem alla.

34 Ingen av dem led någon brist, för alla som hade mark eller hus sålde sådant som de ägde och bar fram betalningen för det som sålts

35 och lade ner det vid apostlarnas fötter. Och man delade ut åt var och en efter hans behov.

36 Även Josef, en levit född på Cypern som apostlarna kallade Barnabas (det betyder Tröstens son),

37 hade en åker. Han sålde den och bar fram pengarna och lade dem vid apostlarnas fötter.

4:17 Joh 11:47. 4:18 Apg 5:28f. 4:24 2 Mos 20:11, Ps 146:6, Apg 14:15. 4:24 Ps 146:6. 4:25 Ps 2:1f. 4:26 Smorde Hebr. "Messias" och grek. "Kristus", Guds utlovade frälsare, kung och profet. 4:27 Luk 23:11f. 4:28 Apg 2:23. 4:29 Ef 6:19. 4:32 Jer 32:39, Apg 2:44f. 4:34 5 Mos 15:4. 4:35 Jes 58:7. 4:36 Apg 11:22f. 4:36 Barnabas Arameiska för "profetians son". Som profet (Apg 13:1) förmedlade Barnabas uppmuntran och tröst (jfr 1 Kor 14:3).

5

Ananias och Safira

- ¹ Men en man som hette Ananias sålde med sin hustru Safira en egendom
² och smusslade sedan undan en del av betalningen, med hustruns vetskap. Han bar fram resten och lade det vid apostlarnas fötter.
³ Då sade Petrus: "Ananias, varför har Satan fyllt ditt hjärta så att du ljög för den helige Ande och smusslade undan en del av pengarna för marken?
⁴ Var den inte din så länge du hade den? Och när den var såld, var inte pengarna dina? Varför bestämde du dig i ditt hjärta för detta? Du har inte ljugit för människor utan för Gud."
⁵ När Ananias hörde de orden föll han ner och dog, och stor fruktan kom över alla som hörde det.
⁶ De yngre männen kom och svepte honom, bar bort och begravde honom.
⁷ Omkring tre timmar senare kom hans hustru in utan att veta vad som hade hänt.
⁸ Petrus frågade henne: "Säg mig, sålde ni marken för det beloppet?" Hon svarade: "Ja, för det beloppet."
⁹ Då sade Petrus till henne: "Varför kom ni överens om att fresta Herrens Ande? Se, de som har begravt din man står vid dörren, och de ska bära bort dig också."
¹⁰ Och plötsligt föll hon död ner vid hans fötter. När de unga männen kom in fann de henne död, och de bar bort och begravde henne bredvid hennes man.
¹¹ Stor fruktan kom över hela församlingen och över alla andra som hörde om det.

Tecken och under genom apostlarna

- ¹² Genom apostlarnas händer skedde många tecken och under bland folket, och de var alla tillsammans i Salomos pelarhall.
¹³ Ingen av de andra vågade ansluta sig till dem, men folket talade väl om dem.
¹⁴ Och ännu fler kom till tro på Herren, stora skaror av både män och kvinnor.
¹⁵ Man bar till och med ut de sjuka på gatorna och lade dem på bäddar och bårar för att åtminstone Petrus skugga skulle falla på någon av dem när han gick förbi.
¹⁶ Det kom också en stor skara från städerna runt omkring Jerusalem och förde med sig sjuka och sådana som plågades av orena andar, och alla blev botade.

Apostlarna inför Stora rådet

- ¹⁷ Översteprästen och alla hans anhängare, det vill säga saddukeernas parti, fylldes av avund
¹⁸ och grep apostlarna och satte dem i allmänt häkte.
¹⁹ Men på natten öppnade en Herrens ängel fängelseportarna och förde ut dem och sade:
²⁰ "Gå och ställ er i templet och förkunna för folket allt om detta liv!"
²¹ När de hörde det, gick de tidigt på morgonen till templet och började undervisa.
 När översteprästen och hans anhängare kom dit sammankallade de Stora rådet, Israels folks hela äldsteråd, och skickade bud till häktet för att hämta apostlarna.
²² Men när tjänarna kom fram, fann de dem inte i fängelset. De vände tillbaka och rapporterade:
²³ "Vi såg att häktet var ordentligt låst och vakterna stod vid portarna, men när vi öppnade fann vi ingen därinne."

5:3 Joh 13:2. **5:12** Apg 3:11. **5:14** Apg 2:47, 6:7. **5:15** Apg 19:11f. **5:17** Apg 4:1f. **5:17 avund** Annan översättning: "trosiver" (grek. zélos, jfr engelskans "zeal"). **5:19** Apg 12:6f. **5:20** Joh 6:68, Apg 9:2, 13:26. **5:20 detta liv** Det nya livet i Kristus. **5:21 kom dit** Salen där Stora rådet sammanträdde låg i en annan ände av templet än Salomos pelarhall där undervisning brukade hållas (3:11, 5:12).

²⁴ När tempelvaktens ledare och översteprästerna fick höra detta blev de villrådiga och undrade vad som kunde ha hänt.

²⁵ Då kom någon och berättade för dem: "Männen som ni satte i fängelse står i templet och undervisar folket!"

²⁶ Ledaren för tempelvakten gick då ut med tjänarna och hämtade dem utan att bruka våld, eftersom de var rädda att folket skulle stena dem.

²⁷ När de nu blivit hämtade ställdes de inför Stora rådet, och översteprästen förhörde dem

²⁸ och sade: "Har vi inte strängt förbjudit er att undervisa i det namnet? Och nu har ni fyllt Jerusalem med er lära och vill att den mannens blod ska komma över oss!"

²⁹ Då svarade Petrus och apostlarna: "Man måste lyda Gud mer än människor.

³⁰ Våra fäders Gud har uppväckt Jesus, som ni hängde upp på trä och dödade.

³¹ Honom har Gud upphöjt till sin högra sida som furste och frälsare för att ge Israel omvändelse och syndernas förlåtelse.

³² Vi är vittnen till detta, vi och den helige Ande som Gud har gett till dem som lyder honom."

³³ När rådsherrarna hörde detta blev de ursinniga och ville döda dem.

³⁴ Men då reste sig en farisé i Stora rådet som hette Gamaliel, en laglärare som var aktad av hela folket. Han befalldes att man skulle föra ut männen en stund

³⁵ och sade sedan: "Israeliter, tänk er för vad ni gör med dessa män.

³⁶ För en tid sedan kom Teudas och menade sig vara något, och han fick med sig omkring fyrahundra män. Men han blev avrättad, och alla som trodde på honom skingrades och försvann.

³⁷ Efter honom kom Judas från Galileen, vid tiden för skattskrivningen. Han fick folk att göra uppror och följa honom. Men även han gick under, och alla som trodde på honom skingrades.

³⁸ Och nu säger jag er: Håll er borta från dessa män och låt dem gå. För om detta är människors påhitt eller verk, rinner det ut i sanden.

³⁹ Men är det av Gud, kan ni inte slå ner dem. Det skulle kunna visa sig att ni kämpar mot Gud."

De lät sig övertygas.

⁴⁰ När de kallat in apostlarna igen, lät de piska dem och förbjöd dem att tala i Jesu namn. Sedan släpptes de fria.

⁴¹ Och apostlarna gick ut från Stora rådet, glada att de ansetts värdiga att bli förnedrade för Namnets skull.

⁴² Varje dag fortsatte de att undervisa i templet och i hemmen och förkunna evangeliet att Jesus är Messias.

6

Sju församlingstjänare utses

5:28 Matt 27:25, Apg 4:18. **5:28 den mannens blod ska komma över oss** Dvs att ledarna skulle anses skyldiga till Jesu död. **5:29** Dan 3:18. **5:30** 5 Mos 21:22f, Apg 2:23f, 3:13f. **5:30 hängde upp på trä** Korsets trä (jfr 5 Mos 21:22, Gal 3:13). **5:31** Luk 24:47f, Hebr 2:10. **5:31 till sin högra sida** Annan översättning: "med sin högra hand".

5:32 Joh 15:26f. **5:33** Apg 7:54. **5:34 Gamaliel** Paulus lärare (22:3), berömd i judiska Mishna och Talmud för sin medmänsklighet. **5:36 Teudas** Josefus nämner en senare upprorsledare med detta namn som dödades ca 45 e Kr.

Namnet, som betyder "Guds gåva", motsvarade dock ett flertal vanliga judiska namn (Natanael, Mattias etc), och den Teudas som Gamaliel talar om kan ha varit verksam under de turbulenta åren efter Herodes död år 4 f Kr. **5:37**

Judas från Galileen, vid tiden för skattskrivningen Romarnas andra skattskrivning år 6-7 e Kr (till skillnad från "den första skattskrivningen", Luk 2:2) provocerade seloterna i Galileen till ett uppror som är omnämnt av Josefus. Det slogs ner brutalt av romarna. **5:39** Apg 26:14. **5:39 Det skulle kunna visa sig att ni** Annan översättning:

"Se till att ni inte". **5:41** Matt 5:10f, Rom 5:3, Fil 1:29, 1 Petr 4:13f.

¹ Vid den tiden, när antalet lärjungar växte, började de grekisktalande judarna klaga på de hebreisktalande över att deras änkor blev bortglömda vid den dagliga matutdelningen.

² Då kallade de tolv samman alla lärjungarna och sade: "Det är inte bra om vi försummar Guds ord för att göra tjänst vid borden.

³ Nej, bröder, utse sju män bland er som har gott anseende och är fyllda av Ande och vishet, så ger vi dem den uppgiften.

⁴ Själva ska vi ägna oss åt bönen och åt ordets tjänst."

⁵ Alla de församlade gillade förslaget. De valde Stefanus, en man fylld av tro och den helige Ande, och dessutom Filippus, Prokorus, Nikanor, Timon, Parmenas och Nikolaus, en proselyt från Antiokia.

⁶ Man förde fram dem inför apostlarna, som bad och lade händerna på dem.

⁷ Och Guds ord hade framgång och antalet lärjungar i Jerusalem växte kraftigt. Även en stor grupp präster började lyda tron.

Stefanus grips

⁸ Stefanus var fylld av nåd och kraft och gjorde stora tecken och under bland folket.

⁹ Då kom det fram några från synagogan som kallades "De frigivnas" – folk från Kyrene, Alexandria, Kilikien och Asien – och började diskutera med Stefanus.

¹⁰ Men de kunde inte stå emot den vishet och den Ande som här talade.

¹¹ Då intalade de några män att säga: "Vi har hört honom predika hädiska ord mot Mose och Gud!"

¹² De hetsade upp folket och de äldste och de skriftlärda och kom sedan och grep honom och förde honom inför Stora rådet.

¹³ Sedan skickade de fram falska vittnen som sade: "Den där mannen slutar inte att predika mot denna heliga plats och mot lagen!"

¹⁴ Vi har hört honom säga att Jesus från Nasaret ska bryta ner denna plats och ändra på de seder som Mose har gett oss."

¹⁵ Alla som satt i rådet fäste blicken på honom, och de såg att hans ansikte var som en ängels.

7

Stefanus tal

¹ Då frågade översteprästen: "Är det verkligen så?"

² Stefanus svarade: "Bröder och fäder, lyssna på mig!"

Abraham

Härlighetens Gud uppenbarade sig för vår fader Abraham i Mesopotamien, innan han bosatte sig i Harran.

³ Han sade till honom: Lämna ditt land och din släkt och bege dig till det land som jag ska visa dig.

⁴ Då lämnade Abraham kaldeernas land och bosatte sig i Haran. Och när hans far hade dött, förde Gud honom därifrån till det land där ni nu bor.

⁵ Han gav honom ingen arvedel i landet, inte ens en fotsbredd, men han lovade att ge det som egendom åt honom och hans efterkommande, trots att han var barnlös.

6:1 Apg 4:35. **6:1 grekisktalande ... hebreisktalande** Många utlandsfödda judar hade flyttat till den heliga staden (2:5), och som invandrare var de inte lika högt ansedda som hebreisktalande judar (jfr Fil 3:5). **6:3** 1 Tim 3:7f.

6:5 Apg 8:5, 26f, 21:8. **6:6** Apg 13:3, 1 Tim 4:14. **6:7** Apg 2:41, 19:20. **6:8** Apg 5:12. **6:9 Defrigivnas** Synagogans medlemmar hade alltså varit slavar eller fångar i de nämnda länderna men återfått sin frihet. Judar friköpte ofta i solidaritet förslavade landsmän. **6:9 Kyrene, Alexandria, Kilikien och Asien** Områden i nuvarande Libyen, Egypten och Turkiet.

7:2 1 Mos 11:31. **7:3** 1 Mos 12:1. **7:5** 1 Mos 12:7.

⁶ Detta är vad Gud sade: *Hans efterkommande ska bo som främlingar i ett land som inte är deras. Man ska göra dem till slavar och förtrycka dem i fyrahundra år.*

⁷ *Men det folk vars slavar de blir ska jag döma, sade Gud, och sedan ska de dra ut och tjäna mig på denna plats.*

⁸ Och han gav honom omskärelsens förbund. Så blev Abraham far till Isak och omskar honom på åttonde dagen, och Isak blev far till Jakob, och Jakob till de tolv stamfäderna.

Josef

⁹ Våra stamfäder blev avundsjuka på Josef och sålde honom till Egypten. Men Gud var med honom

¹⁰ och räddade honom ur alla hans lidanden. Han gav honom nåd och vishet inför farao, kungen i Egypten, som satte honom till styresman över Egypten och hela sitt hus.

¹¹ Men hela Egypten och Kanaan drabbades av svält och svår nöd, och våra fäder fann ingenting att äta.

¹² När Jakob fick höra att det fanns säd i Egypten, sände han våra fäder dit en första gång.

¹³ Den andra gången gav sig Josef till känna för sina bröder, och farao fick höra om Josefs släkt.

¹⁴ Josef skickade då bud och lät hämta sin far Jakob och hela sin släkt, sjuttiofem personer.

¹⁵ Och Jakob drog ner till Egypten, och där dog han och våra fäder.

¹⁶ De fördes till Shekem och lades i den grav som Abraham hade köpt för en summa i silver av Hamors barn i Shekem.

¹⁷ När tiden närmade sig då Gud skulle uppfylla sitt löfte till Abraham, växte folket i antal och de blev allt fler i Egypten,

¹⁸ ända tills en annan kung kom till makten i Egypten, en som inte kände till Josef.

¹⁹ Han gick fram med list mot vårt folk och förtryckte våra fäder och tvingade dem att sätta ut sina nyfödda för att de inte skulle överleva.

Mose

²⁰ Vid den tiden föddes Mose, och han var vacker inför Gud. Under tre månader sköttes han i sin fars hus,

²¹ och när han sedan sattes ut tog faraos dotter upp honom och uppfostrade honom som sin egen son.

²² Och Mose blev undervisad i all egyptiernas visdom, och han var mäktig i ord och gärningar.

²³ När han fyllt fyrtio år fick han tanken att besöka sina bröder, Israels barn.

²⁴ Han fick då se hur en av dem blev misshandlad, och han tog honom i försvar och hämnades honom genom att slå ihjäl egyptiern.

²⁵ Nu trodde Mose att hans bröder skulle förstå att Gud ville rädda dem genom hans hand, men det gjorde de inte.

²⁶ Nästa dag träffade han på några av dem när de slogs, och han försökte få dem att bli sams. Han sade: Ni män är ju bröder! Varför gör ni varandra illa?

²⁷ Men den som hade gjort orätt mot sin landsman stötte undan Mose och svarade: Vem har satt dig till ledare och domare över oss?

²⁸ Tänker du döda mig så som du dödade egyptiern i går?

7:7 1 Mos 15:13f. **7:8** 1 Mos 17:9f. **7:9** 1 Mos 37:28. **7:10** 1 Mos 41:14f, 40f, Ps 105:21. **7:10 sitt hus** Här i betydelsen "förvaltning" (jfr "hushåll"). **7:11** 1 Mos 41:54f. **7:12** 1 Mos 42:1f. **7:13** 1 Mos 45:1f. **7:14** 1 Mos 46:6f. **7:15** 1 Mos 49:33, 2 Mos 1:6. **7:16** 1 Mos 23:16f, 33:19, 50:13, Jos 24:32. **7:16 den grav som Abraham hade köpt** Abraham tycks ha köpt två markområden: ett i Hebron där Abraham, Isak och Jakob begravdes (1 Mos 23, 25:9, 35:27, 50:13), och ett i Shekem där Jakobs söner senare begravdes (Apg 7:16). Även Jakob köpte mark i samma område (1 Mos 33:19), och här begravdes Josefs ben efter uttåget (Jos 24:32). **7:17** 2 Mos 1:7f. **7:18** 2 Mos 1:8. **7:19** 2 Mos 1:22. **7:20** 2 Mos 2:2, Hebr 11:23. **7:21** 2 Mos 2:10. **7:23** 2 Mos 2:11f. **7:28** 2 Mos 2:14.

29 Vid de orden flydde Mose, och han levde sedan som främling i Midjans land där han fick två söner.

30 När fyrtio år hade gått visade sig en ängel för honom i öknen vid berget Sinai, i lågan från en brinnande törnbuske.

31 Mose var förundrad över synen han såg, och när han gick närmare för att se efter vad det var, hördes Herrens röst:

32 *Jag är dina fäders Gud, Abrahams, Isaks och Jakobs Gud.* Då darrade Mose av fruktan och vågade inte se dit.

33 Men Herren sade till honom: *Ta av sandalerna från dina fötter, för platsen där du står är helig mark.*

34 *Jag har själv sett hur mitt folk förtrycks i Egypten och hört hur de suckar, och jag har stigit ner för att befria dem. Gå nu! Jag sänder dig till Egypten.*

35 Denne Mose som de avvisade när de sade: *Vem har satt dig till ledare och domare?*, honom sände Gud som ledare och befriare genom ängeln som uppenbarade sig för honom i törnbusken.

36 Det var han som förde dem ut och gjorde under och tecken i Egypten och i Röda havet och i öknen under fyrtio år.

37 Det var denne Mose som sade till Israels barn: *En profet lik mig ska Gud låta uppstå åt er, ur era bröders krets.*

38 Det var han som i församlingen i öknen var tillsammans både med ängeln som talade till honom på berget Sinai och med våra fäder, och han tog emot levande ord för att ge till oss.

39 Men våra fäder ville inte lyda honom. De avvisade honom och vände i sina hjärtan tillbaka till Egypten.

40 De sade till Aron: *Gör oss gudar som kan gå framför oss! Vad som hänt med den där Mose som förde oss ut ur Egypten, det vet vi inte.*

41 Och de gjorde vid den tiden en kalv, och de bar fram offer åt avguden och glädde sig över sina händers verk.

42 Men Gud vände sig bort från dem och utlämnade dem till att dyrka himlens här, som det står skrivet i profeternas bok: *Var det åt mig ni bar fram slaktoffer och matoffer under de fyrtio åren i öknen, ni av Israels hus?*

43 *Ni bar Moloks tält och er gud Refans stjärna, de bilder ni gjort för att tillbe. Men jag ska föra bort er i fångenskap bortom Babylon.*

44 Våra fäder hade vittnesbördets tält i öknen, utformat så som Gud hade bestämt. Han hade befallt Mose att göra det efter den förebild denne fått se.

45 Det tältet fick våra fäder i arv, och de förde det hit under Josuas ledning när de tog över landet efter folken som Gud drev undan för dem. Här stod det fram till Davids tid.

46 Han fann nåd inför Gud och bad att få finna en boning åt Jakobs Gud.

47 Men det blev Salomo som byggde ett hus åt honom.

48 Den Högste bor dock inte i hus som är byggda av människohand. Profeten säger:

49 *Himlen är min tron*

7:29 2 Mos 2:21, 18:3f. **7:30** 2 Mos 3:2f. **7:32** 2 Mos 3:6. **7:33** Hebr 11:27. **7:34** 2 Mos 3:5, 7. **7:35** 2 Mos 2:14. **7:36** 2 Mos 7:3, 10, 14:21. **7:37** Apg 3:22. **7:37** 5 Mos 18:15. **7:38** 2 Mos 19:3f. **7:39** 4 Mos 14:2f. **7:40** 2 Mos 32:1. **7:41** 2 Mos 32:4f, 1 Kor 10:7. **7:42 himlens här** Gudomligheter med anknytning till stjärnorna. Dyrkan av himlakropparna var utbredd i Orienten och förekom också i Israel, trots att den var förbjuden där (5 Mos 4:19, 2 Kung 21:5, 23:12). **7:42 profeternas bok** GT:s tolv mindre profeter (Hosea-Malaki), som under antiken normalt skrevs på samma skriftrulle. **7:42** Amos 5:25f (Septuaginta). **7:43 Molok** var en kanaaneisk gud som dyrkades också av avfälliga israeliter (3 Mos 20:2f). **7:43 er gud Refans** Andra handskrifter: "guden Romfas". **7:44** 2 Mos 25:9, 40, Hebr 8:5. **7:44 vittnesbördets tält** Israeliternas flyttbara tälthelgedom där arken med lagtavlorna förvarades. **7:45** Jos 3:14f. **7:46** 2 Sam 7:2, Ps 132:5. **7:46 Jakobs Gud** Andra handskrifter: "Jakobs hus". Men se 2 Sam 7:2, Ps 132:3-5. **7:47** 1 Kung 6:1f. **7:48** 1 Kung 8:27. **7:49** Jes 66:1f.

*och jorden är min fotpall.
Vad för ett hus kan ni bygga åt mig,
säger Herren,
eller vad för en plats
där jag kan vila?*

⁵⁰ *Har inte min hand gjort allt detta?*

Avslutande anklagelse

⁵¹ Hårdnackade är ni och oomskurna till hjärta och öron! Ständigt gör ni motstånd mot den helige Ande, ni som era fäder.

⁵² Finns det någon profet som era fäder inte har förföljt? De dödade dem som förutsade den Rättfärdiges ankomst, och nu har ni förrått och mördat honom,

⁵³ ni som fått lagen förmedlad av änglar men inte hållit den."

Stefanus stenas

⁵⁴ När de hörde detta blev de ursinniga och gnisslade tänder mot Stefanus.

⁵⁵ Men fylld av den helige Ande lyfte han sin blick mot himlen och fick se Guds härlighet och Jesus som stod vid Guds högra sida,

⁵⁶ och han sade: "Se! Jag ser himlen öppen och Människosonen stå på Guds högra sida."

⁵⁷ Då skrek de högt och höll för öronen och stormade fram mot honom alla på en gång,

⁵⁸ och de släpade ut honom ur staden och stenade honom. Och vittnena lade sina mantlar vid fötterna på en ung man som hette Saulus.

⁵⁹ Så stenade de Stefanus, medan han bad och sade: "Herre Jesus, ta emot min ande."

⁶⁰ Sedan föll han på knä och ropade med hög röst: "Herre, ställ dem inte till svars för denna synd!" Med de orden somnade han in. Och Saulus hade samtyckt till att han dödades.

8

Församlingen förföljs och skingras

¹ Samma dag utbröt en svår förföljelse mot församlingen i Jerusalem, och alla utom apostlarna skingrades över Judeen och Samarien.

² Några gudfruktiga män begravde Stefanus och visade djup sorg över honom.

³ Men Saulus försökte utplåna församlingen. Han gick in i hus efter hus och släpade ut både män och kvinnor och satte dem i fängelse.

Filippus i Samaria

⁴ De som nu hade skingrats gick från plats till plats och förkunnade evangeliet.

⁵ Filippus kom ner till staden Samaria och predikade Kristus för folket där.

⁶ De lyssnade alla noga till det som Filippus förkunnade när de hörde och såg de tecken han gjorde:

⁷ från många som hade orena andar for dessa ut med höga rop, och många lama och halta blev botade.

⁸ Och det blev stor glädje i den staden.

⁹ Men i staden fanns sedan tidigare en man vid namn Simon, som utövade magi och hade slagit folket i Samarien med häpnad. Han sade sig vara något stort,

7:51 2 Mos 32:9, Jes 63:10, Jer 6:10. **7:52** 1 Kung 19:10, Matt 23:29f. **7:53** Gal 3:19, Hebr 2:2. **7:54** Apg 5:33. **7:54** **ursinniga** Ordagrant: "söndersågade i sina hjärtan". **7:55** Luk 22:69. **7:56** Rom 8:34, Hebr 12:2. **7:58** 5 Mos 17:5f, Apg 22:20. **7:59** Ps 31:6, Luk 23:46, 1 Petr 4:19. **7:60** Matt 5:44, Luk 23:34. **8:1** Apg 22:20. **8:3** Apg 22:4, 26:10f. **8:4** Apg 11:19. **8:5** Apg 6:5. **8:5** **Filippus** var en av de sju församlingstjänarna, 6:5. **8:7** Mark 6:13, 16:17. **8:8** Joh 4:39f. **8:9** Apg 13:6. **8:9** **en man vid namn Simon som utövade magi** Senare texter från fornkyrkans tid berättar att Simon trollkarlen längre fram blev en kraftfull motståndare till den kristna församlingen.

¹⁰ och alla, både små och stora, lyssnade till honom och sade: "Det är han som kallas Guds stora kraft!"

¹¹ De hade lyssnat till honom därför att han länge fascinerat dem med sin magi.

¹² Men när de nu trodde på Filippus, som förkunnade evangeliet om Guds rike och Jesu Kristi namn, döptes de, både män och kvinnor.

¹³ Till och med Simon kom till tro. Han blev döpt och höll sig sedan ständigt till Filippus, och han blev utom sig av häpnad när han såg de stora tecken och kraftgärningar som skedde.

Apostladesök i Samarien

¹⁴ När apostlarna i Jerusalem fick höra att Samarien hade tagit emot Guds ord, sände de dit Petrus och Johannes.

¹⁵ Dessa kom ner och bad för dem att de skulle få den helige Ande,

¹⁶ eftersom Anden ännu inte hade fallit över någon av dem. De var bara döpta i Herren Jesu namn.

¹⁷ Apostlarna lade då händerna på dem, och de tog emot den helige Ande.

¹⁸ Men när Simon såg att Anden gavs genom apostlarnas handpåläggning, kom han till dem med pengar

¹⁹ och sade: "Ge den kraften till mig också, så att den jag lägger händerna på får den helige Ande."

²⁰ Petrus sade till honom: "Till fördärvet med dig och dina pengar, om du tror att Guds gåva kan köpas för pengar!

²¹ Du har ingen del eller lott i den här saken, för ditt hjärta är inte uppriktigt inför Gud.

²² Omvänd dig därför från din ondska och be till Herren så att han, om möjligt, förlåter dig vad du tänker i ditt hjärta.

²³ Jag ser att du är full av bitter galla och fast i orättfärdighetens band."

²⁴ Simon svarade: "Be ni för mig till Herren, så att inget av det ni sagt drabbar mig."

²⁵ Sedan de vittnat och predikat Herrens ord vände de tillbaka till Jerusalem. På vägen förkunnade de evangeliet i många byar i Samarien.

Den etiopiske hovmannen

²⁶ En Herrens ängel talade till Filippus: "Stå upp och gå ut mitt på dagen längs vägen som går ner från Jerusalem mot Gaza. Den ligger öde."

²⁷ Filippus reste sig och gick.

Då kom en etiopisk hovman som var eunuck och ansvarig för hela skattkammaren hos den etiopiska drottningen Kandake. Han hade kommit till Jerusalem för att tillbe

²⁸ och var nu på väg hem och satt i sin vagn och läste profeten Jesaja.

²⁹ Då sade Anden till Filippus: "Gå fram till vagnen och håll dig nära den."

³⁰ Filippus skyndade fram, och när han hörde honom läsa profeten Jesaja frågade han: "Förstår du vad du läser?"

³¹ Mannen svarade: "Hur skulle jag kunna det om ingen vägleder mig?" Och han bad Filippus komma upp och sätta sig bredvid honom.

³² Stället i Skriften som han läste var detta:

*Som ett får som förs bort till slakt,
som ett lamm som är tyst
inför den som klipper det,*

8:15 Apg 2:38. **8:20** Matt 20:8. **8:21** Ef 5:5. **8:23** 5 Mos 29:18, Hebr 12:15. **8:26 mitt på dagen** Annan översättning: "söderut". **8:27** Ps 68:32. **8:27 etiopisk hovman** Dvs nubier (från det nuvarande Sudan). **8:27 eunuck** Dvs kastrerad, ett inte ovanligt krav på Orientens hovmän. **8:27 Kandake** Den etiopiska drottningens titel, som senare kommit att uppfattas som egennamn. **8:30 hörde honom läsa** Under antiken läste man normalt högt även när man var ensam. **8:32** Jes 53:7f. **8:32** Jes 53:7f (Septuaginta).

så öppnade han inte sin mun.
 33 *Genom hans förnedring
 blev hans dom upphävd.
 Vem kan räkna hans släkte,
 eftersom hans liv rycks bort
 från jorden?*

34 Hovmannen sade till Filippus: "Jag vill fråga dig vem profeten talar om, om sig själv eller någon annan?"

35 Då började Filippus tala och utifrån det skriftstället förklara evangeliet om Jesus för honom.

36 När de nu färdades vägen fram kom de till ett vattendrag, och hovmannen sade: "Här finns vatten. Vad hindrar att jag blir döpt?"

38 Han befallde att vagnen skulle stanna. Både Filippus och hovmannen gick ner i vattnet, och Filippus döpte honom.

39 När de kom upp ur vattnet ryckte Herrens Ande bort Filippus, och hovmannen såg honom inte mer. Han fortsatte sin resa, full av glädje.

40 Filippus kom till Ashdod, och han vandrade omkring och förkunnade evangeliet i alla städerna tills han nådde Caesarea.

9

Saulus omvändelse

1 Saulus, som fortfarande andades hot och mordlust mot Herrens lärjungar, gick till Översteprästen

2 och bad att få med sig brev till synagogorna i Damaskus. Om han kunde finna några som tillhörde Vägen, män eller kvinnor, skulle han få fångsla dem och föra dem till Jerusalem.

3 Men när han på sin resa närmade sig Damaskus, strålade plötsligt ett ljus från himlen omkring honom.

4 Han föll till marken och hörde en röst som sade till honom: "Saul! Saul! Varför förföljer du mig?"

5 Då frågade han: "Vem är du, Herre?" Rösten svarade: "Jag är Jesus, den du förföljer.

6 Men res dig och gå in till staden, så ska du få veta vad du måste göra."

7 Männerna som reste med honom stod där förstummade. De hörde ljudet men såg ingen.

8 Saulus reste sig upp från marken, och när han öppnade sina ögon kunde han inte se. Då tog de honom i handen och ledde honom in i Damaskus.

9 Under tre dagar såg han ingenting, och han varken åt eller drack.

10 I Damaskus fanns en lärjunge som hette Ananias. Till honom sade Herren i en syn: "Ananias!" Han svarade: "Här är jag, Herre."

11 Då sade Herren till honom: "Res dig och gå till Raka gatan och fråga i Judas hus efter en som heter Saulus från Tarsus, för han ber.

12 I en syn har han sett hur en man som heter Ananias kommer in och lägger händerna på honom så att han kan se igen."

8:33 rycks bort Annan översättning: "upphöjs". **8:36** Senare handskrifter tillägger (vers 37): Filippus sade till honom: "Om du tror av hela ditt hjärta kan det ske." Hovmannen svarade: "Jag tror att Jesus Kristus är Guds Son."

8:40 Apg 21:8. **8:40 Caesarea** Den romerske ståthållarens residensstad (12:19, 25:1), ca 8 mil norr om Ashdod.

9:1 Apg 8:3, 22:4f, 26:9f, Gal 1:13f, 1 Tim 1:13. **9:2 Vägen** Samtidens namn på den urkristna församlingens lära och liv.

9:3 Apg 22:6f, 26:12f, 1 Kor 15:8f. **9:5** 1 Kor 15:9. **9:7** Dan 10:7. **9:11 Tarsus** Kilikiens huvudstad i östra nuvarande Turkiet, en "betydande stad" (21:39) berömd för sin bildning.

¹³ Ananias svarade: "Herre, jag har hört av många hur mycket ont den mannen har gjort mot dina heliga i Jerusalem.

¹⁴ Och nu är han här med fullmakt från översteprästerna att gripa alla som åkallar ditt namn."

¹⁵ Men Herren sade till honom: "Gå, för han är mitt utvalda redskap för att bära fram mitt namn inför hedningar och kungar och Israels barn.

¹⁶ Och jag ska själv visa honom hur mycket han måste lida för mitt namns skull."

¹⁷ Då gick Ananias, och när han kom in i huset lade han händerna på honom och sade: "Saul, min broder! Herren Jesus, som visade sig för dig på vägen hit, har sänt mig för att du ska kunna se igen och bli uppfylld av den helige Ande."

¹⁸ Genast var det som om fjäll föll från hans ögon. Han fick tillbaka sin syn, och han reste sig och blev döpt.

¹⁹ Sedan åt han och fick nya krafter.

Saulus predikar Jesus

Saulus stannade några dagar hos lärjungarna i Damaskus,

²⁰ och han började genast predika i synagogorna att Jesus är Guds Son.

²¹ Alla som hörde honom häpnade och sade: "Var det inte han som i Jerusalem ville utrota dem som åkallar det namnet? Och kom han inte hit för att gripa dem och föra dem till översteprästerna?"

²² Men Saulus fick allt större kraft och gjorde judarna i Damaskus svarslösa när han bevisade att Jesus är Messias.

²³ Efter en tid kom judarna överens om att röja honom ur vägen,

²⁴ men Saulus fick reda på deras plan. Dag och natt höll de vakt vid portarna för att döda honom,

²⁵ men en natt tog hans lärjungar och firade ner honom utefter muren i en korg.

²⁶ När han kom till Jerusalem försökte han ansluta sig till lärjungarna. Men alla var rädda för honom, eftersom de inte trodde att han var en lärjunge.

²⁷ Då tog Barnabas hand om honom. Han förde honom till apostlarna och berättade för dem hur Saulus hade sett Herren på vägen, att Herren hade talat till honom och att han i Damaskus hade predikat frimodigt i Jesu namn.

²⁸ Sedan stannade Saulus hos dem, och han gick in och ut i Jerusalem och predikade frimodigt i Herrens namn.

²⁹ Han talade och diskuterade med de grekisktalande judarna, men de försökte röja honom ur vägen.

³⁰ När bröderna fick veta det, tog de med honom ner till Caesarea och sände honom sedan vidare till Tarsus.

³¹ Församlingen hade nu lugn och ro i hela Judeen, Galileen och Samarien. Den blev uppbyggd och levde i vördnad för Herren och växte genom den helige Andes tröst och förmaning.

Petrus i Lydda och Joppe

³² Petrus reste runt i hela området och kom även ner till de heliga som bodde i Lydda.

³³ Där träffade han en man vid namn Eneas, som var förlamad och sängliggande sedan åtta år tillbaka.

³⁴ Petrus sade till honom: "Eneas, Jesus Kristus botar dig. Stig upp och bädda din säng!" Genast steg han upp.

³⁵ Och alla som bodde i Lydda och Saron såg honom, och de omvände sig till Herren.

9:15 Apg 22:21, Rom 1:5. **9:16** 2 Kor 11:23f. **9:22** Apg 18:28. **9:24** 2 Kor 11:32f. **9:25** *utefter muren* Annan översättning: "genom (ett hål i) muren". **9:26** Gal 1:18f. **9:26** *När han kom till Jerusalem* Innan dess hade Paulus enligt Gal 1:17 tillbringat en tid i Arabien. **9:30** Apg 11:25. **9:31** Apg 2:41. **9:34** Matt 9:6.

³⁶ I Joppe fanns en lärjunge som hette Tabita, på grekiska Dorkas, hinden. Hon var rik på goda gärningar och generös mot de fattiga.

³⁷ Men vid den tiden blev hon sjuk och dog, och man tvättade henne och lade henne på övervåningen.

³⁸ Då nu Lydda ligger nära Joppe och lärjungarna hade hört att Petrus var där, skickade de två män till honom och bad: "Skynda dig och kom till oss!"

³⁹ Petrus bröt upp och gick med dem. När han kom fram tog de med honom upp till övervåningen, och alla änkorna kom gråtande fram till honom och visade de tunikor och mantlar som Dorkas hade gjort medan hon ännu var hos dem.

⁴⁰ Men Petrus skickade ut dem alla och föll på knä och bad. Sedan vände han sig mot kroppen och sade: "Tabita, stå upp!" Då öppnade hon sina ögon, och när hon fick se Petrus satte hon sig upp.

⁴¹ Han räckte henne handen och hjälpte henne upp. Därefter kallade han till sig de heliga och änkorna och lät dem se att hon levde.

⁴² Detta blev känt i hela Joppe, och många kom till tro på Herren.

⁴³ Därefter stannade han en längre tid i Joppe hos en viss Simon som var garvare.

10

Cornelius ser en syn

¹ I Caesarea bodde en man som hette Cornelius, en officer vid den italiska vaktavdelningen.

² Han var from och fruktade Gud liksom alla i hans familj, och han gav generöst med gåvor till folket och bad alltid till Gud.

³ En dag runt nionde timmen såg han tydligt i en syn hur en Guds ängel kom in till honom och sade: "Cornelius!"

⁴ Han stirrade förskräckt på ängeln och frågade: "Vad är det, herre?" Ängeln sade: "Dina böner och dina gåvor har stigit upp och blivit ihågkomna inför Gud.

⁵ Sänd nu några män till Joppe och skicka efter en viss Simon som kallas Petrus.

⁶ Han är gäst hos garvaren Simon som har ett hus vid havet."

⁷ När ängeln som talat med honom var borta, kallade Cornelius till sig två av sina tjänare och en from soldat från sitt närmaste följe.

⁸ Han förklarade alltsammans för dem och sände iväg dem till Joppe.

Petrus ser en syn

⁹ Nästa dag, medan de ännu var på väg och närmade sig staden, gick Petrus upp på taket för att be. Det var vid sjätte timmen.

¹⁰ Han blev då hungrig och ville ha något att äta. Medan man gjorde i ordning maten kom han i hänryckning.

¹¹ Han såg himlen öppen och hur något som liknade en stor linneduk kom ner. Fäst i sina fyra hörn sänktes den ner till jorden,

¹² och i den fanns jordens alla fyrfotadjur och kräldjur och himlens fåglar.

¹³ Och en röst kom till honom: "Res dig, Petrus, slakta och ät!"

9:36 Joppe Nutidens Jaffa, hamnstad 6,5 mil nordväst om Jerusalem (jfr Jona 1:3). **9:39 tunikor** En lång- eller kortärmad och knälång skjorta som bars av både män och kvinnor. **9:40** Mark 5:40. **9:43 garvare** Garvning var för judarna ett orent hantverk, eftersom en garvare kom i beröring med döda djur (jfr 3 Mos 11:39). **10:1 vaktavdelningen** En romersk kohort, som bestod av ca sexhundra man. Som centurion hade Cornelius befäl över hundra av dessa. **10:2 fruktade Gud** De "gudfruktiga" som "vördade Gud" (17:4, 17) var hedningar som bekände sig till Israels Gud utan att låta omskära sig och bli judar fullt ut. I stället behövde de endast hålla de mest centrala buden om sabbaten och om ren och oren mat. **10:3 nionde timmen** Ca kl 15 på eftermiddagen, bönetimmen vid aftonens rökoffer (jfr 3:1 och 10:4). **10:4** Upp 8:4. **10:6** Apg 9:43. **10:9 sjätte timmen** Ca kl 12, mitt på dagen. **10:11** Apg 11:5f.

14 Petrus svarade: "Nej, nej, Herre! Jag har aldrig ätit något oheligt eller orent."

15 Då sade en röst för andra gången till honom: "Vad Gud har förklarat rent ska inte du kalla orent."

16 Detta hände tre gånger, och sedan blev duken strax upplyft till himlen.

17 Medan Petrus undrade inom sig vad synen kunde betyda, stod männen som Cornelius hade sänt vid porten. De hade frågat sig fram till Simons hus,

18 och nu ropade de och frågade om Simon som kallas Petrus var där som gäst.

19 Petrus funderade fortfarande över synen när Anden sade till honom: "Se, tre män söker dig.

20 Gå ner och följ med dem utan att tveka, för det är jag som har sänt dem."

21 Petrus gick ner till männen och sade: "Jag är den ni söker. Av vilken orsak har ni kommit hit?"

22 De svarade: "Officeren Cornelius är en rättfärdig man som fruktar Gud och har gott anseende hos hela det judiska folket. Han har fått en uppenbarelse av en helig ängel att han ska skicka efter dig och höra vad du har att säga."

23 Då bad Petrus dem stiga in och tog emot dem som gäster.

Petrus möter Cornelius

Nästa dag gav han sig av i sällskap med dem, och några av bröderna från Joppe följde med honom.

24 Dagen därpå kom de till Caesarea. Cornelius väntade på dem och hade samlat sina släktingar och närmaste vänner.

25 När Petrus skulle gå in, kom Cornelius och mötte honom och föll ner för hans fötter och tillbad.

26 Men Petrus reste honom upp och sade: "Stå upp! Jag är också bara en människa."

27 Medan han samtalande med Cornelius gick han in och fann många samlade där.

28 Han sade till dem: "Ni vet att det är förbjudet för en judisk man att umgås med eller besöka en hedning. Men Gud har visat mig att man inte ska kalla någon människa ohelig eller oren.

29 Därför tvekade jag inte heller att komma när ni sände bud efter mig. Så nu undrar jag av vilken orsak ni har bett mig komma?"

30 Cornelius svarade: "För fyra dagar sedan just vid den här tiden, den nionde timmen, var jag här hemma och bad. Då stod plötsligt en man i skinande kläder framför mig

31 och sade: Cornelius, Gud har hört din bön och kommit ihåg dina gåvor.

32 Skicka nu bud till Joppe och be Simon som kallas Petrus att komma hit. Han är gäst i garvaren Simons hus vid havet.

33 Då skickade jag genast bud efter dig, och det var vänligt av dig att komma. Nu är vi alla här inför Gud för att höra allt som Herren har befallt dig att säga."

Petrus tal

34 Då började Petrus tala: "Nu förstår jag verkligen att Gud inte gör skillnad på människor, utan tar emot den som fruktar honom och gör det som är rätt, vilket folk han än tillhör.

35 Detta är det ord som Gud sände till Israels folk när han förkunnade frid genom Jesus Kristus. Han är allas Herre,

37 och ni känner till det som har hänt i hela Judeen, med början i Galileen efter dopet som Johannes förkunnade:

38 hur Gud smorde Jesus från Nasaret med den helige Ande och kraft. Han gick omkring och gjorde gott och botade alla som var i djävulens våld, för Gud var med honom.

10:14 3 Mos 11:2f, Hes 4:14. 10:15 Matt 15:11, Mark 7:19, Rom 14:14, 1 Tim 4:4. 10:22 Luk 7:4f. 10:26 Apg 14:15.
 10:28 2 Mos 23:32f, Joh 4:9, Gal 2:12f. 10:34 5 Mos 10:17, Rom 2:11. 10:35 Jes 56:6f. 10:36 Rom 5:1, Ef 2:14, 17.
 10:37 Luk 4:14. 10:37 *det som har hänt* Annan översättning: "ordet som har gått ut". 10:38 Jes 61:1, Matt 3:16, Apg 2:22.

- 39 Vi är vittnen till allt som han gjorde både i judarnas land och i Jerusalem.
De hängde upp honom på trä och dödade honom,
40 men Gud uppväckte honom på tredje dagen och lät honom visa sig –
41 inte för hela folket utan för de vittnen som Gud i förväg hade utvalt, för oss som åt och drack med honom efter att han uppstått från de döda.
42 Och han befallde oss att predika för folket och vittna om att han är den som Gud har utvalt till domare över levande och döda.
43 Om honom vittnar alla profeterna att var och en som tror på honom får syndernas förlåtelse genom hans namn."

Hedningarna tar emot Anden

- 44 Medan Petrus ännu talade föll den helige Ande över alla som hörde ordet.
45 De troende judarna som hade följt med Petrus häpnade över att den helige Andes gåva blev utgjuten också över hedningarna,
46 eftersom de hörde hur de talade i tungor och prisade Gud.
47 Då sade Petrus: "Ingen kan väl hindra att de döps med vatten, när de har fått den helige Ande precis som vi?"
48 Och han befallde att de skulle döpas i Jesu Kristi namn. Sedan bad de honom stanna några dagar.

11

Petrus rapport om hedningarna

- 1 Apostlarna och bröderna i Judeen fick höra att även hedningarna hade tagit emot Guds ord.
2 När Petrus kom upp till Jerusalem började de omskurna angripa honom
3 och sade: "Du har varit inne hos oomskurna män och ätit med dem!"
4 Petrus förklarade då steg för steg vad som hade hänt:
5 "Jag var i staden Joppe, och medan jag bad kom jag i hänryckning och fick se en syn. Det kom ner något som liknade en stor linneduk. Fäst i sina fyra hörn sänktes den ner från himlen och kom till mig.
6 När jag såg efter och studerade den närmare, fick jag se jordens fyrfotadjur, både vilda och tama, och kräldjur och himlens fåglar.
7 Jag hörde också en röst som sade till mig: Res dig, Petrus, slakta och ät!
8 Jag svarade: Nej, nej, Herre! Det har aldrig kommit något oheligt eller orent i min mun.
9 För andra gången talade en röst från himlen: Vad Gud har förklarat rent ska inte du kalla orent.
10 Detta hände tre gånger, och sedan drogs alltsammans upp till himlen.
11 Samtidigt stod tre män utanför huset där vi var. De hade skickats till mig från Caesarea,
12 och Anden sade till mig att jag skulle gå med dem utan att tveka. De sex bröderna här följde också med mig, och vi kom in i mannens hus.
13 Han berättade för oss hur han hade sett ängeln stå i hans hus och säga: Skicka bud till Joppe och hämta hit Simon som kallas Petrus.
14 Han ska tala till dig, och genom de orden ska du bli frälst, du och hela din familj.

10:39 5 Mos 21:22f, Apg 2:23, 5:32. **10:41** Luk 24:41f, Joh 21:20f, Apg 13:31. **10:42** Apg 17:31, 2 Kor 5:10, 2 Tim 4:1, 1 Petr 4:5. **10:43** Jer 31:34, Mika 7:18. **10:46** Mark 16:17, Apg 2:4, 11. **10:47** Apg 15:8. **11:3** Gal 2:12. **11:5** Apg 10:9f. **11:12 utan att tveka** Andra handskrifter: "utan att göra åtskillnad" (mellan hedningar och judar). **11:13** Apg 10:3f. **11:14 familj** Ordagrant "hus", den hushållsgemenskap av familj och eventuella släktingar och tjänare som bodde under samma tak.

¹⁵ Och när jag började tala föll den helige Ande över dem, så som han föll över oss under den första tiden.

¹⁶ Då kom jag ihåg vad Herren hade sagt: Johannes döpte med vatten, men ni ska bli döpta i den helige Ande.

¹⁷ Om nu Gud gav dem samma gåva som han gav oss när vi kom till tro på Herren Jesus Kristus, vem var då jag att kunna hindra Gud?"

¹⁸ När de hörde detta lugnade de sig, och de prisade Gud och sade: "Till och med åt hedningarna har Gud alltså skänkt omvändelsen som ger liv."

Evangeliet når även hedningarna

¹⁹ De som hade skingrats genom förföljelsen som började med Stefanus kom ända till Fenicien, Cypern och Antiokia, och de förkunnade ordet endast för judar.

²⁰ Men bland dem fanns några från Cypern och Kyrene, och när de kom till Antiokia började de tala även till grekerna och förkunna evangeliet om Herren Jesus.

²¹ Och Herrens hand var med dem, och ett stort antal kom till tro och omvände sig till Herren.

²² Ryktet om detta nådde församlingen i Jerusalem, och man sände då Barnabas till Antiokia.

²³ När han kom dit och såg vad Guds nåd hade gjort, blev han glad och uppmanade dem alla att hålla sig till Herren av hela sitt hjärta.

²⁴ Barnabas var en god man, fylld av den helige Ande och tro. Och en stor skara fördes till Herren.

²⁵ Därefter begav han sig till Tarsus för att söka upp Saulus.

²⁶ Han fann honom och tog med honom till Antiokia. Under ett helt år var de tillsammans med församlingen och undervisade en stor skara. Och det var i Antiokia som lärjungarna först började kallas kristna.

²⁷ Vid den tiden kom några profeter från Jerusalem ner till Antiokia.

²⁸ En av dem som hette Agabus steg fram och förutsade genom Anden att en svår svält skulle drabba hela världen – den kom också under Claudius regering.

²⁹ Då beslöt lärjungarna att var och en skulle skicka så mycket han kunde för att hjälpa bröderna som bodde i Judeen.

³⁰ De gjorde så och sände hjälpen med Barnabas och Saulus till de äldste.

12

Petrus fängslas och blir räddad

¹ Vid den tiden lät kung Herodes gripa och misshandla några i församlingen.

² Han lät avrätta Jakob, Johannes bror, med svärd.

³ När han såg att judarna gillade detta, fortsatte han och grep även Petrus. Detta hände under det osyrade brödets högtid.

⁴ Efter gripandet satte han honom i fängelse och lät honom bevakas av fyra vaktskift med fyra man var. När påsken var över tänkte han ställa honom inför folket.

11:15 Apg 2:4. **11:16** Matt 3:11, Mark 1:8, Luk 3:16, Apg 1:5. **11:16 vad Herren hade sagt** Se Apg 1:5. **11:17 när vi kom till tro** Annan översättning: "när de (Cornelius folk) kom till tro". **11:18** Apg 13:48. **11:19** Apg 8:1. **11:19 Antiokia** Romarrikets tredje största stad i sydöstra nuvarande Turkiet, med stor judisk befolkning. Staden blev en centralpunkt för den växande kristna kyrkan. **11:22** Apg 4:36, 8:14. **11:23** Apg 13:43, 14:22. **11:25** Apg 9:30. **11:26 kristna** Grek. *christianoús*, "Kristusanhängare", ett nyord bildat efter samma mönster som "herodianerna" som stödde kung Herodes (Matt 22:16). **11:27** Apg 13:1. **11:28** Apg 21:10. **11:28 en svår svält** Josefus, Tacitus, Suetonius m fl nämner flera perioder av svält under Claudius regering (41-54 e Kr), särskilt i mitten av 40-talet. **11:29** Rom 15:25f, 1 Kor 16:1, 2 Kor 8:2f, Gal 2:10. **11:30** Apg 12:25. **12:1 Herodes** Agrippa I, sonson till Herodes den store, regerade 41-44 e Kr över hela Judeen. Judiska källor berättar om hans stöd för judendomens sak (jfr 12:3). **12:2** Matt 10:2.

⁵ Petrus hölls därför kvar i fängelset medan församlingen bad ihärdigt till Gud för honom.

⁶ Natten innan Herodes skulle ställa honom inför rätta låg Petrus och sov mellan två soldater, bunden med två kedjor, och utanför dörren stod vakter som bevakade fängelset.

⁷ Plötsligt stod där en Herrens ängel, och ett ljussken lyste upp rummet. Ängeln stötte Petrus i sidan och väckte honom och sade: "Skynda dig upp!" Då föll kedjorna från hans händer,

⁸ och ängeln sade till honom: "Sätt på dig bältet och sandalerna." Petrus gjorde så, och ängeln sade: "Ta på dig manteln och följ mig."

⁹ Petrus gick ut och följde honom, men han förstod inte att det som hände genom ängeln var verkligt utan trodde att det var en syn han såg.

¹⁰ De gick förbi den första vakten och så den andra och kom sedan till järnporten som ledde ut till staden, och den öppnades för dem av sig själv. Så kom de ut och gick längs en gata, och plötsligt lämnade ängeln honom.

¹¹ När Petrus blev sig själv igen sade han: "Nu vet jag verkligen att Herren har sänt sin ängel och räddat mig från Herodes hand och från allt som det judiska folket hade väntat sig."

¹² När han nu insett vad som hänt gick han till Marias hus, hon som var mor till Johannes som kallades Markus. Där var många samlade och bad.

¹³ Petrus bultade på porten, och en tjänsteflicka som hette Rhode gick för att öppna.

¹⁴ När hon kände igen Petrus röst blev hon så glad att hon i stället för att öppna porten sprang in och berättade: "Petrus står utanför porten!"

¹⁵ De sade till henne: "Du är tokig!" Men hon försäkrade att det var så, och då sade de: "Det är hans ängel."

¹⁶ Under tiden fortsatte Petrus att bulta, och när de öppnade såg de till sin häpnad att det var han.

¹⁷ Han gav tecken åt dem med handen att vara tysta, och så berättade han för dem hur Herren hade fört honom ut ur fängelset. Han sade: "Berätta det för Jakob och de andra bröderna." Sedan gick han ut och begav sig till en annan plats.

¹⁸ På morgonen blev det stor förvirring bland soldaterna. Vad hade hänt med Petrus?

¹⁹ När Herodes lät söka efter honom och inte fick tag i honom, förhörde han vakterna och befallde att de skulle föras bort. Därefter reste han ner från Judeen till Caesarea och stannade där.

Herodes död

²⁰ Herodes låg i bitter fejd med folket i Tyrus och Sidon. Gemensamt uppvaktade de kungen, och när de hade fått över hans kammarherre Blastus på sin sida bad de om fred. De var nämligen beroende av kungens område för sin försörjning.

²¹ På utsatt dag satte sig Herodes på tronen, klädd i kunglig skrud, och höll ett tal till dem.

²² Då ropade folket: "Det är en guds röst, inte en människas!"

²³ Genast slog en Herrens ängel honom, därför att han inte gav Gud äran, och han blev uppäten av maskar och dog.

SAULUS FÖRSTAMMISSIONSRESA (Kap 13:4-14:28)

12:5 Matt 18:19, Jak 5:16. **12:7** Apg 5:19. **12:10** Apg 16:26. **12:12** Apg 12:25, 15:37. **12:12 Johannes som kallades Markus** Författare till Markusevangeliet, kusin till Barnabas (Kol 4:10) och längre fram medarbetare till både Petrus (1 Petr 5:13) och Paulus (Apg 12:25, 2 Tim 4:11). **12:17 Jakob** Jesu halvbror, ledare för församlingen i Jerusalem (Apg 15:13, 21:9, Gal 1:19, 2:9). **12:19 föras bort** Underförstått: för att avrättas. **12:21 kunglig skrud** Historikern Josefus berättar att skruden var gjord helt i silver som glittrade i solen. **12:22** Hes 28:2f. **12:23** Dan 4:30f, 5:20. **12:23 uppäten av maskar** Josefus berättar att Herodes plågades av en magsjukdom i fyra dagar innan han slutligen dog år 44 e Kr.

Barnabas och Saulus sänds ut

²⁴ Guds ord hade framgång och spred sig alltmer.

²⁵ När Barnabas och Saulus hade fullgjort sitt uppdrag i Jerusalem, vände de tillbaka och tog då med sig Johannes som kallades Markus.

13

¹ I församlingen i Antiokia fanns det profeter och lärare: Barnabas, Simeon som kallades Niger, Lucius från Kyrene, Manaen som var fosterbror till landsfursten Herodes, samt Saulus.

² När de tjänade Herren och fastade sade den helige Ande: "Avskilj Barnabas och Saulus åt mig för den uppgift som jag har kallat dem till."

³ Då fastade de och bad och lade händerna på dem och skickade sedan ut dem.

På Cypern

⁴ Utsända av den helige Ande gick de ner till Seleucia och seglade därifrån till Cypern.

⁵ De kom till Salamis och predikade Guds ord i judarnas synagogor. De hade också med sig Johannes som medhjälpare.

⁶ Sedan reste de över hela ön ända till Pafos. Där träffade de på en jude som utövade magi, en falsk profet vid namn Barjesus.

⁷ Han höll till hos ståthållaren Sergius Paulus, som var en förståndig man. Denne kallade till sig Barnabas och Saulus och ville höra Guds ord.

⁸ Men Elymas, trollkarlen – det är vad hans namn betyder – gick emot dem och försökte hindra ståthållaren från att komma till tro.

⁹ Saulus, som även kallades Paulus, uppfylldes då av den helige Ande och spände ögonen i honom

¹⁰ och sade: "Du djävulens son, full av allt svek och bedrägeri och fiende till allt som är rätt! Ska du aldrig sluta att förvränga Herrens raka vägar?"

¹¹ Nu kommer Herrens hand över dig, och du ska bli blind en tid och inte kunna se solen." I samma ögonblick föll töcken och mörker över honom, och han irrade omkring och sökte efter någon som kunde ta hans hand och leda honom.

¹² När ståthållaren såg det som hände kom han till tro, överväldigad av Herrens lära.

I Antiokia i Pisidien

¹³ Paulus och hans följeslagare seglade sedan ut från Pafos och kom till Perge i Pamfyliden. Där lämnade Johannes dem och återvände till Jerusalem.

¹⁴ Själva fortsatte de sin resa från Perge och kom till Antiokia i Pisidien. På sabbaten gick de till synagogan och satte sig.

¹⁵ Efter läsningen av lagen och profeterna lät synagogföreståndarna hälsa dem: "Bröder, om någon av er har ett ord av tröst och förmaning till folket, så säg det."

12:24 Apg 6:7, 19:20, Kol 1:6. **12:25** Apg 11:29f. **12:25 fullgjort sitt uppdrag** att överlämna gåvan (11:29f). **13:1** Apg 11:26f. **13:1 Niger** Latin för "den svarte". **13:1 fosterbror** Annan översättning: "barndomsvän". **13:2** Apg 9:15, Rom 1:1, Gal 1:15, 1 Tim 2:7, 2 Tim 1:11. **13:2 tjänade Herren** Dvs firade gudstjänst. **13:3** Apg 6:6. **13:4 Seleucia** Storstaden Antiokias hamn vid Medelhavskusten. **13:5 Salamis** Stor handelsstad på Cyperns östkust, tidigare dess huvudort. **13:5 Johannes** Dvs Johannes Markus (se 12:25), Markusevangeliets författare. **13:6 Pafos** Cyperns dåtida huvudort, berömd för dyrkan av kärleksgudinnan Afrodite. **13:6 Barjesus** Arameiska för "son till Jesus", som var ett vanligt namn bland antikens judar. **13:8 Elymas** Mannens förnamn, troligen en grekisering av arab. *alim*, magiker. **13:9 Saulus, som även kallades Paulus** Liksom många andra judar hade Paulus både ett hebreiskt namn (Saul) och ett snarlikt romerskt (Paulus, som betyder "liten"). **13:10** Joh 8:44, 1 Joh 3:8. **13:12** Luk 4:32. **13:13** Apg 15:37f. **13:13 Perge** Provinsen Pamfyliens huvudort, belägen nära dagens Antalya på Turkiets sydkust. **13:14 Antiokia i Pisidien** i centrala nuvarande Turkiet är inte samma stad som stora Antiokia (13:1). **13:15** Luk 4:16f, Apg 15:21.

16 Då reste sig Paulus, gav tecken med handen och sade: "Israeliter och ni som fruktar Gud, lyssna!

17 Detta folks Gud, Israels Gud, utvalde våra fäder. Han gjorde sitt folk stort när de bodde som främlingar i Egypten. Med upplyft arm förde han dem ut därifrån,

18 och under fyrtio år bar han dem i öknen.

19 Han utrotade sju folk i Kanaans land och gav deras land i arv åt sitt folk.

20 Allt detta tog omkring fyrahundra femtio år.

Därefter gav han dem domare fram till profeten Samuels tid.

21 Sedan bad de att få en kung, och Gud gav dem Saul, Kishs son, en man av Benjamins stam, för en tid av fyrtio år.

22 Men Gud avsatte honom och gjorde David till kung över dem, och han gav honom sitt vittnesbörd: *Jag har funnit David, Ishais son, en man efter mitt hjärta. Han ska utföra min vilja i allt.*

23 Från hans efterkommande har Gud efter sitt löfte fört fram en Frälsare för Israel: Jesus.

24 Innan Jesus trädde fram hade Johannes förkunnat omvändelsens dop för hela Israels folk.

25 Och när Johannes nådde slutet av sin bana, sade han: Det ni tror jag är, det är jag inte. Men efter mig kommer en vars sandaler jag inte ens är värdig att knyta upp.

26 Bröder, söner av Abrahams släkt och ni andra som fruktar Gud! Till oss har budskapet om denna frälsning blivit sänt.

27 Jerusalems invånare och deras ledare förstod nämligen inte vem han var. När de dömde honom, uppfyllde de profeternas ord som läses varje sabbat.

28 Fast de inte fann honom skyldig till något som förtjänade döden, krävde de att Pilatus skulle avrätta honom.

29 Och när de hade fullbordat allt som var skrivet om honom, tog de ner honom från träet och lade honom i en grav.

30 Men Gud uppväckte honom från de döda,

31 och han visade sig under många dagar för dem som hade följt honom från Galileen upp till Jerusalem och som nu är hans vittnen inför folket.

32 Och nu förkunnar vi det glada budskapet för er: löftet som fäderna fick

33 har Gud uppfyllt åt oss, deras barn, genom att låta Jesus uppstå. Det står ju skrivet i andra psalmen: *Du är min Son, jag har fött dig i dag.*

34 Och att han har uppväckt honom från de döda för att aldrig mer återvända till förgängelsen, det har han sagt med dessa ord: *Jag ska ge er de heliga och fasta nådelöften som David fick.*

35 Därför säger han också på ett annat ställe: *Du ska inte låta din Helige se förgängelsen.*

36 När David på sin tid hade tjänat Guds vilja, insomnade han och blev lagd till vila hos sina fäder och såg förgängelsen.

37 Men den som Gud uppväckte har inte sett förgängelsen.

38 Därför ska ni veta, bröder, att det är genom honom som syndernas förlåtelse förkunnas för er.

13:17 2 Mos 6:6, 12:37f. **13:17 gjorde sitt folk stort** Ordagrant: "lyfte upp sitt folk" (se vers 18). **13:18** 5 Mos 1:31.
13:18 bar han dem Andra handskrifter: "hade han tålmod med sina barn". **13:19** 5 Mos 7:1. **13:21** 1 Sam 8:5, 9:15f, 10:1f. **13:22** 1 Sam 13:14, 16:12f, Ps 89:21. **13:22** Ps 89:21, 1 Sam 13:14. **13:23** 2 Sam 7:12f, Jes 11:1, Jer 23:5.
13:23 efterkommande Ordagrant: "säd". Jfr profetiorna i 2 Sam 7:12, Ps 89:5, 30. **13:25** Matt 3:1f, Mark 1:4, Luk 3:3, Luk 3:15f, Joh 1:19f. **13:27** Joh 16:3, Apg 3:17, 1 Kor 2:8. **13:28** Matt 27:20f, Mark 15:11f, Luk 23:18f, Joh 19:6f. **13:29** 5 Mos 21:22f, Matt 27:59f, Mark 15:46, Luk 23:53, Joh 19:38. **13:29 träet** Dvs korsets trä. **13:30** Apg 2:24f. **13:31** Matt 28:9, Mark 16:9f, Luk 24:13f, Joh 21:1f, Apg 1:3, 1 Kor 15:5f. **13:32** 1 Mos 3:15, 22:18, Jes 7:14, 9:6, Jer 33:14f. **13:33** Hebr 1:5, 5:5. **13:33** Ps 2:7. **13:34** Jes 55:3. **13:35** Ps 16:10. **13:36** 1 Kung 2:10, Apg 2:29.

³⁹ Var och en som tror förklaras rättfärdig i honom och fri från allt som ni inte kunde frias från genom Mose lag.

⁴⁰ Se därför till att det som är sagt hos profeterna inte drabbar er:

⁴¹ *Se, ni föraktare, häpna och gå under:
jag gör en gärning i era dagar;
en gärning ni aldrig kommer att tro
när den berättas för er."*

⁴² När de gick ut bad folket att de skulle tala mer om detta nästa sabbat.

⁴³ Och när församlingen skildes åt följde många judar och gudfruktiga proselyter med Paulus och Barnabas, som talade till dem och uppmanade dem att hålla sig till Guds nåd.

⁴⁴ Följande sabbat var nästan hela staden samlad för att höra Herrens ord.

⁴⁵ Men när judarna fick se allt folket fylldes de av avund, och de hånade Paulus och sade emot det som han förkunnade.

⁴⁶ Då svarade Paulus och Barnabas frimodigt: "Guds ord måste först förkunnas för er. Men när ni avvisar det och inte anser er värdiga det eviga livet, då vänder vi oss till hedningarna.

⁴⁷ För så har Herren befallt oss:
*Jag har satt dig till ett ljus
för hednafolken,
för att du ska bli till frälsning
ända till jordens yttersta gräns."*

⁴⁸ När hedningarna hörde detta blev de glada och prisade Herrens ord och kom till tro, alla som var bestämda till evigt liv.

⁴⁹ Och Herrens ord spreds över hela området.

⁵⁰ Men judarna hetsade upp de förnäma kvinnorna som vördade Gud och de ledande männen i staden. De satte i gång en förföljelse mot Paulus och Barnabas och drev bort dem från sitt område.

⁵¹ Då skakade de av dammet från sina fötter mot dem och fortsatte till Ikonium.

⁵² Och lärjungarna uppfylldes av glädje och den helige Ande.

14

I Ikonium

¹ I Ikonium hände samma sak. De gick till judarnas synagoga och predikade så att många, både judar och greker, kom till tro.

² Men de judar som vägrade tro hetsade upp hedningarna och förgiftade deras sinnen gentemot bröderna.

³ Paulus och Barnabas stannade där en längre tid och talade frimodigt i förtröstan på Herren, som bekräftade sitt nåderika ord genom att låta tecken och under ske genom deras händer.

⁴ Men folket i staden delade sig så att vissa höll med judarna och andra med apostlarna.

⁵ Och när både hedningarna och judarna med sina ledare gjorde upp en plan att misshandla och stena dem,

⁶ fick apostlarna reda på det och flydde till städerna Lystra och Derbe i Lykaonien och trakten däromkring.

13:39 Rom 3:26f, 8:3, 10:4, Gal 2:16. **13:41** Hab 1:5. **13:43** Apg 11:23. **13:45** Apg 5:17. **13:46** Matt 10:6, 21:43, Apg 3:26, 18:6, 28:8, Rom 1:16. **13:47** Jes 42:6, Luk 2:30f. **13:47** Jes 49:6. **13:48** Rom 8:28f. **13:51** Luk 9:5. **13:51 skakade av dammet från sina fötter mot dem** Ett avståndstagande (se Matt 10:14). **14:1** Apg 11:21. **14:3** Mark 16:20, Hebr 2:4. **14:5** 2 Tim 3:11. **14:6** Matt 10:23.

⁷ Där fortsatte de att förkunna evangeliet.

I Lystra

⁸ I Lystra satt en man som var handikappad och förlamad i benen från födseln och som aldrig kunnat gå.

⁹ Han lyssnade när Paulus predikade. Paulus fäste sin blick på honom, och när han såg att mannen hade tro så att han kunde bli botad

¹⁰ sade han med hög röst: "Res dig upp och stå på dina ben!" Då hoppade han upp och började gå omkring.

¹¹ När folket såg vad Paulus hade gjort, ropade de på lykaoniska: "Gudarna har kommit ner till oss i mänsklig gestalt!"

¹² De kallade Barnabas för Zeus och Paulus för Hermes, eftersom det var han som förde ordet.

¹³ Prästen i Zeustemplet utanför staden förde fram tjurar och kransar till portarna och ville offra tillsammans med folket.

¹⁴ Men när apostlarna Barnabas och Paulus hörde det, rev de sönder sina kläder och rusade in bland folket och ropade:

¹⁵ "Människor, vad är det ni gör? Vi är också människor som ni! Vi kommer till er med evangeliet att ni ska omvända er från dessa tomma avgudar till den levande Guden, *han som gjorthimmel, jord och hav och allt som finns i dem.*

¹⁶ I forna generationer lät han alla hednafolk gå sina egna vägar.

¹⁷ Ändå har han lämnat många vittnesbörd om sig själv. Han gör gott, han ger er regn från himlen och skördetider och mättar er med mat och glädje i era hjärtan."

¹⁸ Med dessa ord lyckades de med nöd och näppe lugna folket så att de inte offrade åt dem.

¹⁹ Från Antiokia och Ikonium kom det nu några judar. De lyckades få med sig folket, och man stenade Paulus och släpade ut honom ur staden i tron att han var död.

²⁰ Men när lärjungarna samlades omkring honom, reste han sig och gick in i staden.

I Derbe och till Antiokia i Syrien

Nästa dag gick Paulus och Barnabas vidare till Derbe.

²¹ De förkunnade evangeliet i staden och vann många lärjungar. Sedan återvände de till Lystra, Ikonium och Antiokia

²² och styrkte lärjungarnas själar och uppmanade dem att stå fasta i tron. De sade: "Vi måste gå igenom många lidanden för att komma in i Guds rike."

²³ I varje församling utsåg de äldste åt dem, och efter bön och fasta överlämnade de dem åt Herren som de hade kommit till tro på.

²⁴ Sedan tog apostlarna vägen genom Pisidien och kom till Pamfylien.

²⁵ De predikade ordet i Perge och gick ner till Attalia.

²⁶ Därifrån seglade de tillbaka mot Antiokia, där de hade blivit överlämnade åt Guds nåd för det uppdrag som de nu hade fullgjort.

²⁷ När de hade kommit fram, samlade de församlingen och berättade om allt som Gud hade gjort genom dem och hur han hade öppnat trons dörr för hedningarna.

²⁸ Och de stannade en längre tid där hos lärjungarna.

14:8 Apg 3:2f. **14:9** Matt 9:28. **14:9 botad** Annan översättning: "frälst". **14:11** Apg 28:6. **14:12 Zeus ... Hermes** Enligt en legend som återges av Ovidius hade Zeus och Hermes, i grekisk mytologi den högste guden respektive gudarnas härold, en gång besökt trakten i mänsklig gestalt. De två gudarna skulle då ha blivit så upprörda över det dåliga mottagandet att de utplånade den dåtida staden, vilket kan förklara folkets vördnad för Paulus och Barnabas. **14:13** Dan 2:46. **14:14 rev de sönder sina kläder** Judiskt uttryck för sorg och förfäran (jfr t ex 1 Mos 37:29, 34). **14:15** Ps 146:6, Apg 4:24, 10:26. **14:15** Ps 146:6. **14:16** Apg 17:30. **14:17** Ps 104:27f, Jer 5:24, Apg 17:26f. **14:19** 2 Kor 11:25, 2 Tim 3:11. **14:22** Matt 10:38, Apg 11:23, Rom 8:17, 1 Tess 3:3, 2 Tim 3:12. **14:26** Apg 13:2f. **14:27** Apg 15:4, 1 Kor 16:9.

15

Mötet i Jerusalem

¹ Några som hade kommit ner från Judeen började lära bröderna att de inte kunde bli frälsta om de inte lät omskära sig enligt seden från Mose.

² När det nu blev oenighet och Paulus och Barnabas kom i allvarlig tvist med dem, bestämde man att Paulus och Barnabas och några till av dem skulle resa upp till apostlarna och de äldste i Jerusalem med denna fråga.

³ Församlingen utrustade dem för resan, och de reste genom Fenicien och Samarien. Där berättade de utförligt om hedningarnas omvändelse och spred stor glädje bland alla bröderna.

⁴ När de kom till Jerusalem blev de mottagna av församlingen och apostlarna och de äldste, och de berättade om allt som Gud hade gjort genom dem.

⁵ Men några från fariseernas parti som hade kommit till tro steg fram och sade att man måste omskära hedningarna och ålägga dem att hålla Mose lag.

⁶ Apostlarna och de äldste samlades då för att behandla frågan.

⁷ Efter en lång diskussion reste sig Petrus och sade till dem: "Bröder, ni vet att Gud för länge sedan bestämde att hedningarna skulle få höra evangeliets ord genom min mun och komma till tro.

⁸ Och Gud, som känner hjärtat, har vittnat för dem genom att ge den helige Ande till dem likaväl som till oss.

⁹ Han gjorde ingen skillnad mellan oss och dem när han väl renat deras hjärtan genom tron.

¹⁰ Varför vill ni då utmana Gud och lägga ett ok på lärjungarnas axlar som varken våra fäder eller vi själva har kunnat bära?

¹¹ Nej, vi tror att det är genom Herren Jesu nåd vi blir frälsta, vi på samma sätt som de."

¹² Då teg alla de församlade, och man lyssnade på Barnabas och Paulus som berättade om hur stora tecken och under Gud hade gjort genom dem bland hedningarna.

¹³ När de hade talat färdigt, sade Jakob: "Bröder, hör på mig.

¹⁴ Simeon har berättat om hur Gud först såg till att han vann ett folk åt sitt namn bland hedningarna.

¹⁵ Det stämmer överens med profeternas ord, där det står skrivet:

¹⁶ *Därefter ska jag vända tillbaka*

och åter bygga upp

Davids fallna hydda.

Jag ska bygga upp dess ruiner

och upprätta den igen,

¹⁷ *för att alla andra människor*

ska söka Herren,

alla hedningar över vilka

mitt namn har nämnts.

Så säger Herren som gör detta,

¹⁸ *det som är känt från evighet.*

¹⁹ Därför anser jag att vi inte ska göra det svårt för de hedningar som vänder sig till Gud,

15:1 1 Mos 17:10, 3 Mos 12:3, Gal 5:2, Fil 3:3. **15:2** Gal 2:1f. **15:2 När det nu blev oenighet** Troligen skrev Paulus Galaterbrevet vid denna tid, i slutet på 40-talet e Kr. Se brevets inledningsnot. **15:4** Apg 14:27. **15:7** Apg 10:1f, 11:18. **15:8** 1 Krön 28:9, Ps 7:10, Apg 1:24, 10:44f. **15:9** Apg 10:34, Rom 3:29f, Gal 2:15f. **15:9 när han väl renat** Annan översättning: "när han renade". **15:10** Matt 23:4, Luk 11:46, Gal 3:10f, 5:1. **15:11** Rom 3:24, Ef 2:8, 2 Tim 1:9, Tit 3:5. **15:14 ett folk åt sitt namn** Israels folk skulle lära känna Guds namn, som står för vem han är och vad han lär, och förkunna det för de övriga folken. **15:16** Amos 9:11f.

²⁰ utan bara skriva till dem att hålla sig borta från sådant som blivit orent genom avgudadyrkan, från sexuell omoral, från kött av kvävda djur och från blod.

²¹ Mose har ju sedan urminnes tider haft sina förkunnare i alla städer, och man läser honom i synagogorna varje sabbat."

Brev från församlingen i Jerusalem

²² Då beslöt apostlarna, de äldste och hela församlingen att utse några män bland sig och sända dem till Antiokia tillsammans med Paulus och Barnabas. De valde Judas som kallades Barsabbas och dessutom Silas, båda ledande män bland bröderna,

²³ och skickade med dem följande brev:

"Från apostlarna och de äldste, era bröder. Hälsningar till bröderna från hednafolken i Antiokia och Syrien och Kilikien.

²⁴ Vi har hört att några som kommit från oss har oroat er med sina ord och skakat om era själar. Men vi har inte gett dem något uppdrag.

²⁵ Därför har vi enhälligt beslutat att utse några män och sända dem till er tillsammans med våra kära bröder Barnabas och Paulus,

²⁶ som har vågat sina liv för vår Herre Jesu Kristi namn.

²⁷ Vi sänder alltså Judas och Silas, och de kommer muntligen att meddela samma sak.

²⁸ Den helige Ande och vi har beslutat att inte lägga på er någon mer börda förutom följande nödvändiga regler:

²⁹ att ni håller er borta från kött offrat till avgudar, från blod, från kött av kvävda djur och från sexuell omoral. Ni gör rätt om ni undviker sådant. Allt gott!"

³⁰ De skickades nu i väg och kom ner till Antiokia, där de sammankallade församlingen och överlämnade brevet.

³¹ Bröderna läste det och blev glada över denna uppmuntran.

³² Judas och Silas, som själva var profeter, uppmuntrade och styrkte bröderna med många ord.

³³ När de hade varit där en tid lät bröderna dem vända tillbaka med fridshälsningar till dem som hade sänt ut dem.

³⁵ Men Paulus och Barnabas stannade i Antiokia, där de undervisade och predikade Herrens ord tillsammans med många andra.

PAULUS ANDRAMISSIONSRESA (15:36-18:22)

Ny missionsresa

³⁶ Efter en tid sade Paulus till Barnabas: "Vi borde resa tillbaka och besöka bröderna i alla städerna där vi predikat Herrens ord och se hur de har det."

³⁷ Barnabas ville då ta med Johannes som kallades Markus.

³⁸ Men Paulus tyckte inte det var lämpligt att ta med sig den som hade övergett dem i Pamfylrien och inte följt med dem i arbetet.

³⁹ Konflikten blev så skarp att de skildes åt. Barnabas tog med sig Markus och seglade till Cypern.

15:20 1 Mos 9:4, 3 Mos 17:14f, 1 Kor 10:14, 20f. **15:20 sådant som blivit orent genom avgudadyrkan** Text som offrats i hedniska ceremonier och sedan såldes på torget. **15:20 köttet av kvävda djur** Kött som inte slaktats enligt lagens föreskrift att blodet måste rinna ur det slaktade djuret (jfr 1 Mos 9:4, 3 Mos 17:13). **15:21** Apg 13:14f. **15:22 Judas som kallades Barsabbas** Kanske bror till apostlakandidaten Josef Barsabbas (1:23). **15:22 Silas** Kortform för Silvanus, en anedd judekristen profet som senare samarbetade med både Paulus (vers 40) och Petrus (1 Petr 5:12). **15:24** Gal 2:4f. **15:28** Apg 5:32. **15:31** Apg 13:48. **15:32** Apg 13:1. **15:33** Några handskrifter tillägger (vers 34): "Men Silas beslöt att stanna där." Ifall Silas följde med tillbaka till Jerusalem återvände han snart därefter till Antiokia igen (jfr vers 40). **15:37** Apg 12:12, 25, 13:5. **15:39 Barnabas tog med sig Markus** Längre fram skulle Markus återvinna Paulus förtroende (Kol 4:10, 2 Tim 4:11).

⁴⁰ Paulus däremot valde Silas och gav sig iväg, sedan bröderna överlämnat honom åt Herrens nåd.

⁴¹ Han reste genom Syrien och Kilikien och styrkte församlingarna.

16

¹ Paulus kom också till Derbe och Lystra. Där fanns en lärjunge som hette Timoteus. Han var son till en troende judinna, men hans far var grek.

² Bröderna i Lystra och Ikonium talade väl om Timoteus.

³ Paulus ville ha med honom på resan, och av hänsyn till judarna i de trakterna tog han och omskar honom eftersom alla visste att hans far var grek.

⁴ När de reste genom städerna överlämnade de besluten som apostlarna och de äldste i Jerusalem hade fastställt.

⁵ Och församlingarna stärktes i tron och växte i antal för varje dag.

Under Andens ledning

⁶ Sedan tog de vägen genom Frygien och Galatien, eftersom de blev hindrade av den helige Ande från att förkunna ordet i Asien.

⁷ När de nådde Mysien försökte de ta sig till Bitynien, men det tillät inte Jesu Ande.

⁸ Då reste de genom Mysien ner till Troas.

⁹ På natten såg Paulus en syn där en makedonier stod och vädjade till honom: "Kom över till Makedonien och hjälp oss!"

¹⁰ När han sett denna syn försökte vi genast ta oss vidare till Makedonien, eftersom vi förstod att Gud hade kallat oss att förkunna evangeliet för dem.

I Filippi

¹¹ Vi lade ut från Troas och seglade rakt över till Samotrake, och nästa dag till Neapolis.

¹² Därifrån tog vi oss till Filippi, som är den största staden i den delen av Makedonien och en romersk koloni. I den staden stannade vi några dagar.

¹³ På sabbaten tog vi oss ut genom stadporten och gick längs en flod där vi antog att det skulle finnas en böneplats. Vi satte oss ner och började tala till de kvinnor som hade samlats där.

¹⁴ En av dem som lyssnade hette Lydia. Hon handlade med purpurtyger och var från staden Tyatira, och hon hörde till dem som vördade Gud. Herren öppnade hennes hjärta så att hon tog till sig det som Paulus predikade.

¹⁵ När hon och hennes familj hade blivit döpta, bad hon: "Om ni anser att jag tror på Herren, kom då och bo hemma hos mig!" Och hon övertalade oss.

Paulus och Silas i fängelse

¹⁶ En gång, när vi var på väg till böneplatsen, möttes vi av en slavflicka som hade en spådomsande och skaffade sina herrar stora inkomster genom att spå.

15:40 Apg 14:26. **16:1** Apg 19:22. **16:1 grek** Dvs grekisktalande hedning. **16:2** Apg 6:3. **16:3** 1 Kor 9:20. **16:4** Apg 15:23f. **16:5** Apg 9:31. **16:6** Apg 18:23, Rom 16:5, 1 Kor 16:19. **16:7 Asien ... Bitynien** Dessa områden låg vid nuvarande Turkiets sydvästra respektive norra kust. Sällskapet följde alltså Mysiens medelväg ut till Troas, gamla Troja, på västkusten. **16:10 försökte vi** Lukas talar nu som ögonvittne. Troligen följde han med till Filippi (16:10-16) och anslöt sedan när Paulus passerade igen (20:6-28:16). **16:12 den största staden i den delen av Makedonien** Andra handskrifter: "en stad i första distriktet (delen) av Makedonien." **16:12 en romersk koloni** Ett område som fått särskilda privilegier som boplatser för romare. Filippi var en militärkoloni där många romerska soldater och officerare hade slagit sig ner efter avslutad militärtjänst, vilket kan förklara den hårda behandling som Paulus och Silas fick. **16:13 flod ... böneplats** Den rituella tvagningen före bönen krävde tillgång till vatten. **16:14 purpurtyger** Purpurfärgen utvanns ur feniciska snäckor och var en mycket dyrbar handelsvara, värd sin vikt i silver. Den användes för kostbara kungliga och prästerliga kläder. **16:15** Hebr 13:2.

17 Hon följde efter Paulus och oss andra och skrek: "De här människorna är den högste gudens tjänare! De förkunnar för er en väg till frälsning!"

18 Så höll hon på i flera dagar. Men Paulus blev upprörd och vände sig om och sade till anden: "Jag befäller dig i Jesu Kristi namn att lämna henne!" Och i samma ögonblick for anden ut.

19 När hennes herrar såg att deras hopp om inkomst var ute, grep de Paulus och Silas och släpade med dem till torget inför myndigheterna.

20 De förde fram dem till domarna och sade: "De här människorna stör ordningen i vår stad. De är judar

21 och förkunnar seder som vi romare inte får anta eller följa."

22 Även folket gick till angrepp mot dem, och domarna slet av dem kläderna och befalldes att de skulle piskas.

23 De fick många rapp och kastades i fängelse, och fångvaktaren fick befallning att bevaka dem noga.

24 När han nu fick en sådan befallning, satte han dem i den innersta cellen och låste fast deras fötter i stocken.

25 Vid midnatt var Paulus och Silas i bön och lovsång till Gud medan fångarna lyssnade på dem.

26 Plötsligt kom ett kraftigt jordskalv så att fängelset skakades i sina grundvalar. I samma ögonblick öppnades alla dörrarna, och allas bojor lossnade och föll av.

27 Fångvaktaren vaknade, och när han fick se att fängesedörrarna stod öppna drog han sitt svärd och skulle just ta sitt liv, eftersom han trodde att fångarna hade flytt.

28 Men Paulus ropade högt: "Gör dig inte illa! Vi är här allesammans."

29 Då bad han om ljus och rusade in och föll skräckslagen ner inför Paulus och Silas.

30 Sedan förde han ut dem och frågade: "Herrar, vad ska jag göra för att bli frälst?"

31 De svarade: "Tro på Herren Jesus så blir du frälst, du och din familj."

32 Och de förkunnade Herrens ord för honom och för alla i hans familj.

33 Redan vid samma timme på natten tog fångvaktaren med dem och tvättade deras sår, och han döptes genast tillsammans med hela sin familj.

34 Sedan förde han dem upp till sin bostad och dukade ett bord, jublande glad över att han med hela sin familj hade kommit till tro på Gud.

35 När det blev dag skickade domarna sina rättstjänare och lät säga: "Frige de där människorna."

36 Fångvaktaren framförde detta till Paulus och sade: "Domarna har sänt bud att ni ska frigas. Så kom nu ut och gå i frid!"

37 Men Paulus sade till dem: "De har piskat oss offentligt utan rättegång, fast vi är romerska medborgare, och kastat oss i fängelse. Och nu vill de skicka iväg oss i hemlighet! Å nej, de får komma hit själva och hämta ut oss."

38 Rättstjänarna framförde dessa ord till domarna, som blev förskräckta när de fick höra att de var romerska medborgare.

39 De kom och talade vänligt till dem och förde ut dem och bad dem lämna staden.

40 Men när Paulus och Silas var ute ur fängelset gick de i stället hem till Lydia, där de träffade bröderna och gav dem uppmuntran och tröst. Sedan drog de vidare.

16:18 Mark 16:17. 16:20 Apg 17:6. 16:22 2 Kor 11:25, 1 Tess 2:2. 16:22 **piskas** Ordagrant "slita spö", piskas med hårda spön (jfr 2 Kor 11:25). 16:26 Apg 4:31, 5:19, 12:7. 16:27 **skulle just ta sitt liv** För att slippa det vanärande straffet med avrättning genom tortyr för att han låtit fångarna fly. 16:30 Luk 3:10f, 10:25. 16:31 Joh 3:16f. 16:34 Luk 19:6. 16:37 Apg 22:25. 16:37 **romerska medborgare** Sådana var enligt romersk lag skyddade mot tortyr. Den som utsatte romare för tortyr kunde straffas med slaveri eller döden.

17

I Tessalonike och Berea

¹ De tog vägen över Amfipolis och Apollonia och kom till Tessalonike, där judarna hade en synagoga.

² Paulus besökte dem som han brukade, och under tre sabbater samtalade han med dem utifrån Skrifterna

³ och förklarade och visade att Messias måste lida och uppstå från de döda. Och han fortsatte: "Denne Jesus som jag förkunnar för er, han är Messias."

⁴ Några av dem blev övertygade och anslöt sig till Paulus och Silas. Därtill kom ett stort antal greker som vördade Gud och inte så få kvinnor av förnäm släkt.

⁵ Men judarna blev avundsjuka och fick med sig en del onda män från gatan och samlade en mobb till upplopp i staden. De stormade fram mot Jasons hus och sökte efter Paulus och Silas för att slåpa ut dem till folkmassan.

⁶ När de inte fann dem, drog de med sig Jason och några andra bröder till stadens styrande och skrek: "Nu är de här också, de som har vänt upp och ner på hela världen,

⁷ och Jason har tagit emot dem! De gör tvärtemot kejsarens påbud allihop och säger att en annan är kung, en som heter Jesus."

⁸ Folket och de styrande blev oroliga när de hörde detta,

⁹ och de lät Jason och de andra betala borgen innan de frigavs.

¹⁰ Redan samma natt skickade bröderna i väg både Paulus och Silas till Berea. Så snart de kom dit gick de till judarnas synagoga.

¹¹ Folket där var öppnare än de i Tessalonike. De tog emot ordet med stor villighet och forskade varje dag i Skrifterna för att se om det stämde.

¹² Många av dem kom till tro, likaså ett stort antal ansedda grekiska kvinnor och män.

¹³ Men när judarna i Tessalonike fick veta att Paulus förkunnade Guds ord också i Berea, kom de dit och spred oro och hetsade upp folket.

¹⁴ Bröderna sände då genast i väg Paulus ner mot kusten, men Silas och Timoteus stannade kvar där.

Paulus i Aten

¹⁵ Paulus vägvisare förde honom ända till Aten och vände sedan tillbaka med besked till Silas och Timoteus att komma till honom så snart som möjligt.

¹⁶ Medan Paulus väntade på dem i Aten, blev han upprörd i sin ande när han såg hur full staden var med avgudabilder.

¹⁷ Han samtalade därför i synagogan med judarna och med dem som vördade Gud, och dessutom varje dag på torget med dem som han träffade där.

¹⁸ Även en del filosofer, både epikureer och stoiker, diskuterade med honom. En del sade: "Vad vill den där pratmakaren säga?" Andra sade: "Han verkar vara en som förkunnar främmande gudar." De sade så eftersom han predikade evangeliet om Jesus och uppståndelsen.

17:1 1 Tess 2:2. **17:3** Matt 16:21, Luk 24:26, 32, Apg 9:22. **17:5** Apg 13:45, 50. **17:5 stormade fram mot** Annan översättning: "samlades vid". **17:6** Apg 16:20, 24:5. **17:6 stadens styrande** Dessa kallades politarker (grek. "stadsledare"), ett ord som inte förekommer i den antika litteraturen men som man på senare tid funnit på inskrifter just i Tessalonike. **17:7** Luk 23:2, Joh 19:12. **17:11** Joh 5:39. **17:13** 1 Tess 2:14f. **17:14** 1 Tess 3:1. **17:15 Aten** Lärdomsstaden framför andra i den grekisk-romerska världen, berömd för sina diktare, talare och filosofer.

17:18 Apg 4:2. **17:18 epikureer och stoiker** representerade huvudriktningar inom grekisk filosofi. Epikureerna var materialister och livsnjutare medan stoikerna hyllade panteism, viljestyrka och moral. **17:18 en som förkunnar främmande gudar** Under hellenismens tid hade ett flertal kulter från Mellanöstern spritt sig västerut till den grekiska världen.

19 Och de tog med honom upp till Areopagen och sade: "Kan vi få veta vad det är för en ny lära du förkunnar?"

20 Det är märkliga ting du låter oss höra. Nu vill vi veta vad det rör sig om."

21 Alla atenarna liksom utlänningarna där ägnade nämligen all sin tid åt att tala om och lyssna till det som var senaste nytt.

Paulus tal på Areopagen

22 Paulus ställde sig då mitt på Areopagen och sade: "Atenare! Jag ser att ni på alla sätt är mycket religiösa.

23 När jag gick omkring och studerade era gudabilder fann jag nämligen också ett altare med inskriften: Åt en okänd gud. Det ni tillber utan att känna, det förkunnar jag nu för er.

24 Gud är den som har skapat världen och allt som finns i den. Han som är Herre över himmel och jord bor inte i tempel gjorda av människohand.

25 Han låter sig inte heller betjänas av människohänder som om han behövde något, han som åt alla ger liv och anda och allt.

26 Av en enda människa har han skapat alla människor och folk till att bo över hela jorden, och han har fastställt bestämda tider och gränser inom vilka de ska bo.

27 Det gjorde han för att de ska söka Gud och kanske kunna treva sig fram och finna honom, fast han inte är långt borta från någon enda av oss.

28 För i honom är det vi lever och rör oss och är till, så som även några av era egna skalder har sagt: Vi är av hans släkt.

29 Är vi nu av Guds släkt bör vi inte tänka oss att det gudomliga liknar något av guld, silver eller sten, en bild som kommit till av mänsklig konst och fantasi.

30 Gud har länge haft överseende med okunnighetens tider, men nu befaller han alla människor överallt att omvända sig.

31 Han har nämligen bestämt en dag då han ska döma världen med rättfärdighet genom en man som han har utsett, och han har erbjudit tron åt alla genom att uppväcka honom från de döda."

32 När de hörde Paulus tala om uppståndelse från de döda började några håna honom, men andra sade: "Vi vill höra dig tala om detta igen."

33 Med detta lämnade Paulus dem.

34 Men några anslöt sig till honom och kom till tro. Bland dem var Dionysius, som var medlem av Areopagen, och en kvinna som hette Damaris och några till.

18

Paulus i Korint

¹ Sedan lämnade Paulus Aten och kom till Korint.

17:19 Areopagen En kulle nordväst om Akropolis där Atens högsta domstol tidigare brukade sammanträda. Den grekiska texten ger oss dock inget skäl att uppfatta händelsen som en domstolsscen. **17:22 religiösa** Annan översättning: "vidskepliga". **17:23 Joh 4:22. 17:23 ett altare med inskriften: Åt en okänd gud** Ett antal

sådana altaren sägs ha blivit resta på 500-talet f Kr av kretensaren Epimenides, enligt levnadstecknaren Diogenes Laertius. Paulus citerar Epimenides i vers 28 ("i honom är det vi lever och rör oss och är till") samt även i Tit 1:12.

17:24 1 Mos 1:1, 1 Kung 8:27, Jes 66:1, Apg 7:48f. **17:26** 5 Mos 32:8. **17:27** Rom 1:20. **17:28 några av era egna skalder** Citatet är hämtat från den stoiske poeten Aratos från Soloi, inte långt från Paulus hemstad Tarsus. **17:29**

1 Mos 1:27, Jes 40:18f, Apg 19:26. **17:30** Luk 24:47, Apg 14:16, Rom 2:4. **17:31** Ps 9:9, Matt 25:31f, Apg 10:42. **17:31**

erbjudit tron Annan översättning: "gett bevis". **17:32** Apg 24:25, 26:23f, 1 Kor 15:12. **18:1 Korint** En blomstrande handelsstad och huvudort i provinsen Achaia, känd för sin lyx och sina laster.

² Där träffade han en jude vid namn Aquila, född i Pontus, och hans hustru Priscilla. De hade nyligen kommit från Italien, eftersom Claudius hade befallt att alla judar skulle lämna Rom. Till dessa båda kom nu Paulus,

³ och då de hade samma yrke, stannade han hos dem och arbetade. De var nämligen tältmakare.

⁴ Varje sabbat förde han samtal i synagogan och försökte övertyga både judar och greker.

⁵ När Silas och Timoteus kom ner från Makedonien var Paulus fullt upptagen med att förkunna ordet och vittna för judarna att Jesus är Messias.

⁶ Men när de gick emot honom och hånade honom, skakade han av dammet från sina kläder och sade till dem: "Ert blod ska komma över era egna huvuden. Jag är utan skuld. Från och med nu går jag till hedningarna."

⁷ Han gick därifrån och tog in hos Titius Justus, en man som vördade Gud och som hade ett hus alldeles intill synagogan.

⁸ Crispus, föreståndaren för synagogan, och hela hans familj kom till tro på Herren. Även många andra korintier som lyssnade kom till tro och döptes.

⁹ En natt sade Herren i en syn till Paulus: "Var inte rädd, utan tala och låt dig inte tystas!"

¹⁰ Jag är med dig. Ingen ska röra dig eller skada dig, för jag har mycket folk här i staden."

¹¹ Han stannade hos dem i ett år och sex månader och undervisade i Guds ord.

Paulus inför Gallios domstol

¹² När Gallio var ståthållare i Achaia gick judarna till gemensamt angrepp mot Paulus och drog honom inför domstol

¹³ och sade: "Den här mannen förleder folk till att dyrka Gud på ett sätt som är mot lagen."

¹⁴ Paulus skulle just öppna munnen när Gallio sade till judarna: "Hade det handlat om något brott eller illdåd skulle jag naturligtvis ta upp ert klagomål, ni judar.

¹⁵ Men gäller det tvistefrågor om ord och namn och er egen lag, då får ni ta hand om det själva. I sådana tvister tänker jag inte vara domare."

¹⁶ Och han skickade ut dem från domstolen.

¹⁷ Alla grep då synagogföreståndaren Sostenes och misshandlade honom mitt framför domarsätet utan att Gallio brydde sig om det.

Tillbaka till Antiokia

18:2 Rom 16:3, 1 Kor 16:19, 2 Tim 4:19. **18:2 Aquila ... Priscilla** Detta par blev nära vänner och medarbetare till Paulus (1 Kor 16:19). **18:2 Pontus** Ett område i norra delen av nuvarande Turkiet. **18:2 alla judar skulle lämna Rom** Detta skedde ca år 50 e Kr. Den romerske historikern Suetonius nämner att judarna blev utvisade efter upplopp på grund av en viss "Chrestus", kanske en felstavning av Kristus. **18:3** Apg 20:34, 1 Kor 4:12, 1 Tess 2:9, 2 Tess 3:8.

18:3 tältmakare Annan översättning: "läderarbetare" (i vidare bemärkelse). **18:5** Apg 9:22, 17:14f, 1 Tess 3:6. **18:5 När Silas och Timoteus kom ner från Makedonien** Troligen skrev Paulus Första och Andra Tessalonikerbrevet vid denna tid i början av sin vistelse i Korint. **18:5 var Paulus fullt upptagen med att förkunna** Annan översättning: "började Paulus ägna sig helt åt att förkunna" (utan att arbeta för sitt uppehälle, nu understödd av Silas och Timoteus, jfr 2 Kor 11:9).

18:6 Matt 10:14, Apg 13:46f, 20:26. **18:6 skakade han av dammet från sina kläder** Ett avståndstagande, se Matt 10:14 och Apg 13:51. **18:6 Ert blod ska komma över era egna huvuden** Dvs ni är själva skyldiga till er egen död. **18:8** 1 Kor 1:14. **18:9** Jes 41:10, Apg 23:11, 1 Kor 2:3. **18:10** Jos 1:5f, Jes 41:10, Jer 1:8, Joh 10:16. **18:12 Gallio** Bror till den berömde romerske filosofen Seneca och ståthållare i Achaia ca 51-52 e Kr. **18:14** Apg 25:18f. **18:17 synagogföreståndaren Sostenes** nämns troligen senare som medförfattare till Första Korintierbrevet (1 Kor 1:1).

¹⁸ Paulus stannade i Korint ännu en tid innan han tog avsked av bröderna och avseglade mot Syrien i sällskap med Priscilla och Aquila. I Kenkrea hade han dessförinnan låtit raka sitt huvud, eftersom han avlagt ett löfte.

¹⁹ De kom till Efesos, och där lämnade han de andra. Självt gick han in i synagogan och samtalade med judarna.

²⁰ De bad honom stanna längre, men han avböjde

²¹ och tog avsked och sade: "Jag kommer tillbaka till er igen, om Gud vill." Sedan seglade han ut från Efesos.

²² När han kom till Caesarea gick han upp och hälsade på församlingen och for därefter ner till Antiokia.

PAULUS TREDJEMMISSIONSRESA (18:23-21:16)

Apollos

²³ Efter en tid bröt Paulus upp och reste först genom Galatien och sedan genom Frygien, och han styrkte alla lärjungarna.

²⁴ Till Efesos kom en jude som hette Apollos, en bildad man som var född i Alexandria och mycket kunnig i Skrifterna.

²⁵ Han hade fått undervisning om Herrens väg och talade brinnande i anden och undervisade noggrant om Jesus, men han kände bara till Johannes dop.

²⁶ Nu började han predika frimodigt i synagogan. När Priscilla och Aquila hörde honom, tog de sig an honom och förklarade Guds väg grundligare för honom.

²⁷ När Apollos sedan ville ta sig över till Achaia, uppmuntrade bröderna honom och skrev till lärjungarna att de skulle ta emot honom. Han kom dit och blev till stor hjälp för dem som genom Guds nåd hade kommit till tro.

²⁸ Han motbevisade nämligen judarna med kraft och bevisade offentligt utifrån Skrifterna att Jesus är Messias.

19

Paulus i Efesos

¹ Medan Apollos var i Korint kom Paulus ner till Efesos efter att ha rest genom inlandet. Där träffade han några lärjungar,

² och han frågade dem: "Tog ni emot den helige Ande när ni kom till tro?" De svarade honom: "Nej, vi har inte ens hört att det finns en helig Ande."

³ Han frågade: "Vilket dop blev ni då döpta med?" De svarade: "Med Johannes dop."

⁴ Paulus sade: "Johannes döpte med omvändelsens dop och sade åt folket att tro på den som kom efter honom, det vill säga Jesus."

⁵ När de fick höra detta döptes de i Herren Jesu namn,

⁶ och när Paulus lade händerna på dem kom den helige Ande över dem och de talade i tungor och profeterade.

⁷ Tillsammans var det omkring ett dussin män.

18:18 4 Mos 6:2f, Apg 21:23f. **18:18 Kenkrea** Korints hamnstad mot öst. Här fanns en kristen församling (Rom 16:1).

18:18 ett löfte Troligen ett nasirlöfte (4 Mos 6). En nasir var en person som för en tid vigt sig åt Gud och låtit håret växa. Vid nasiritidens slut rakades huvudet och offer frambars. **18:19 Efesos** Livlig storstad, huvudort för provinsen Asien och hemort för det välbesökta Artemistemplet (19:35). **18:21** Jak 4:15. **18:24** 1 Kor 1:12, 3:4f, 16:12, Tit 3:13.

18:24 Alexandria Romarrikets näst största stad på Egyptens nordkust, med stor judisk befolkning och berömd för sin bildning. **18:25** Apg 19:3. **18:27** 1 Kor 3:6. **18:27 uppmuntrade bröderna honom och skrev till lärjungarna** Annan översättning: "skrev bröderna till lärjungarna och uppmuntrade dem". **18:28** Apg 9:22.

19:1 Apg 18:21, 24f. **19:2** Joh 7:39, Apg 10:44f. **19:3** Apg 18:25. **19:4** Matt 3:11, Mark 1:4, Apg 1:5. **19:6** Apg 2:4, 8:17.

⁸ Sedan gick han till synagogan och förkunnade frimodigt under tre månaders tid. Han samtalade med dem och försökte övertyga dem om det som hör till Guds rike.

⁹ Men några förhärdade sig och ville inte tro utan talade illa om Vägen inför hela församlingen. Då lämnade han dem och tog lärjungarna med sig och höll sedan samtal varje dag i Tyrannus hörsal.

¹⁰ Detta pågick under två års tid så att alla som bodde i Asien, judar och greker, fick höra Herrens ord.

¹¹ Gud gjorde ovanliga under genom Paulus händer.

¹² Man tog till och med dukar och plagg som rört vid hans hud och lade på de sjuka, och sjukdomarna lämnade dem och de onda andarna for ut.

¹³ Några kringvandrande judiska andeutdrivare försökte sig också på att uttala Herren Jesu namn över dem som hade onda andar. De sade: "Jag besvär er vid den Jesus som Paulus predikar!"

¹⁴ Det var sju söner till en viss Skevas, en judisk överstepräst, som gjorde så.

¹⁵ Men den onda anden svarade dem: "Jesus känner jag, och Paulus vet jag vem det är. Men vilka är ni?"

¹⁶ Och mannen med den onda anden kastade sig över dem, övermannade dem alla och misshandlade dem så svårt att de flydde ur huset, nakna och blodiga.

¹⁷ Detta blev känt för alla i Efesos, både judar och greker. Alla greps av fruktan och Herren Jesu namn blev prisat.

¹⁸ Många av dem som hade blivit troende kom nu och bekände öppet vad de tidigare hade gjort.

¹⁹ Åtskilliga av dem som hade utövat magi samlade ihop sina böcker och brände dem offentligt. Man räknade ut vad de var värda och kom fram till femtiotusen silverdrakmer.

²⁰ Så fick ordet framgång genom Herrens kraft och visade sin styrka.

Upplopp i Efesos

²¹ När detta var över bestämde sig Paulus i anden för att resa genom Makedonien och Achaia och sedan till Jerusalem. Han sade: "När jag har varit där måste jag också besöka Rom."

²² Han sände två av sina medhjälpare, Timoteus och Erastus, till Makedonien och stannade själv kvar en tid i Asien.

²³ Vid den tiden bröt det ut ett stort upplopp med anledning av Vägen.

²⁴ En silversmed som hette Demetrius tillverkade Artemistempel i silver vilket gav hantverkarna stora inkomster.

²⁵ Nu samlade han dem och även andra som hade liknande arbeten och sade: "Herrar, ni vet att vi har vår rikedom från den här verksamheten.

19:8 Apg 17:7. **19:9** 2 Kor 6:17. **19:10 under två års tid** Under denna tid i Efesos, före mitten av 50-talet e Kr, skrev Paulus Första Korintierbrevet och gjorde kanske ett kortare besök i Korint (jfr 2 Kor 12:14 med not). **19:11** Apg 5:12, 14:3. **19:12** Apg 5:15. **19:13** Matt 8:22, Luk 9:49f. **19:14 Skevas, en judisk överstepräst** Ingen sådan överstepräst är känd. Troligen används ordet här i en vidare bemärkelse, kanske om en lokal ledande präst eller en av ledarna för templets tjugofyra prästavdelningar (Luk 1:5). **19:15** Mark 1:34. **19:16 alla** Annan översättning: "båda". **19:17** Apg 2:43. **19:19 magi** Efesos var känt för sina *efésia grámmata*, magiska ramsor som bars som amuletter. **19:19 silverdrakmer** var värda ungefär lika mycket som denaren, alltså en enkel arbetares dagslön (Matt 20:2). Böckernas värde motsvarade alltså ca 150 årslöner för enkelt folk. **19:20** Jes 55:11, Apg 6:7, 12:24. **19:21** Luk 9:51, Apg 20:1, Rom 1:13. **19:21 anden** Annan översättning: "Anden". **19:22** 1 Kor 4:17. **19:22 Erastus** hade varit stadskassör i Korint (Rom 16:23). Hans namn har hittats på en samtida inskription som berättar att han stenlade en gata i Korint på egen bekostnad. **19:23** 2 Kor 1:8f. **19:24 Artemistempel** Dessa miniatyrtempel bars som amuletter mot olyckor. Det stora Artemistempel i Efesos räknades bland antikens sju underverk. Efesiernas Artemis var en fruktbahetsgudinna från Orienten och inte identisk med den grekiska jaktgudinnan med samma namn.

²⁶ Men ni både ser och hör hur den där Paulus har fått med sig en mängd människor, inte bara i Efesos utan i nästan hela Asien, med sitt tal om att gudar gjorda av människohand inte skulle vara några gudar.

²⁷ Det är risk att inte bara vårt hantverk får dåligt rykte, utan också att den stora gudinnan Artemis tempel tappar sitt anseende, och att hon som dyrkas av hela Asien och hela världen förlorar sin storhet."

²⁸ När de hörde detta fylldes de av vrede och skrek: "Stor är efesiernas Artemis!"

²⁹ Hela staden kom i uppror, och folket rusade alla på en gång till teatern. De släpade med sig Gaius och Aristarchus, två makedonier som var Paulus följeslagare.

³⁰ Paulus ville gå in till folket men hindrades av lärjungarna.

³¹ Några rådsherrar som var hans vänner skickade också bud till honom och bad att han inte skulle ge sig in på teatern.

³² Där skrek några ett, andra något annat. Folkmassan var i uppror, och de flesta visste inte ens varför de hade samlats.

³³ Några ur hopen förklarade för Alexander vad saken gällde, och judarna skickade fram honom. Han gav tecken med handen och ville hålla ett försvarstal inför folket.

³⁴ Men när de märkte att han var jude, ropade de alla i kör i ett par timmar: "Stor är efesiernas Artemis!"

³⁵ Men stadssekreteraren lugnade folket och sade: "Efesier! Finns det någon enda människa som inte vet att efesiernas stad är vårdare av den stora Artemis tempel och hennes bild som fallit från himlen?"

³⁶ Ingen kan förneka det, och därför bör ni hålla er lugna och inte göra något förhastat.

³⁷ Ni har dragit hit de här männen som varken har plundrat vårt tempel eller hädat vår gudinna.

³⁸ Om nu Demetrius och hans hantverkare vill väcka åtal mot någon, så finns det domstolar och ståthållare. Där kan de anklaga varandra.

³⁹ Och är det något mer ni vill ta upp, så ska det avgöras i den lagliga folkförsamlingen.

⁴⁰ Efter det som hänt här i dag riskerar vi att anklagas för uppror. Vi kan ju inte ge något skäl om vi ska stå till svars för det här kaotiska mötet." Med dessa ord upplöste han folksamlingen.

20

I Makedonien och Grekland

¹ När oroligheterna hade lagt sig, kallade Paulus till sig lärjungarna och tröstade och uppmuntrade dem. Sedan tog han farväl och begav sig till Makedonien.

² Han reste genom det området och talade många uppmuntrande ord till bröderna. Därefter kom han till Grekland,

³ där han blev kvar i tre månader.

När han sedan skulle avsegla mot Syrien hade judarna planerat ett attentat mot honom, och han bestämde sig då för att resa tillbaka genom Makedonien.

19:26 Ps 115:4f, Jer 10:3, Apg 17:29. **19:29** Apg 20:4, 27:2. **19:29 teatern** Amfiteatern i Efesos, en av de största i den antika världen med ca 25 000 platser; finns bevarad än idag. **19:31 rådsherrar** Ordagrant "asiarker", medlemmar i provinsen Asiens rådsförsamling. **19:33 Alexander** Långre fram uteslöt församlingen i Efesos en kopparsmed vid namn Alexander för irrlära (1 Tim 1:20, 2 Tim 4:14). Det är oklart om detta rör sig om samme man. **19:35 hennes bild som fallit från himlen** En legend som vuxit kring templets avgudastaty, som enligt vissa utläggare kan ha skulpterats från en meteorit. **19:40 anklagade för uppror** De romerska myndigheterna var på sin vakt mot allt som liknade upprorsförsök i rikets städer och straffade sådant strängt. **20:1** Apg 19:21, 1 Kor 16:5. **20:1 begav sig till Makedonien** Här, kanske i Filippi vid mitten av 50-talet e Kr, skrev Paulus Andra Korintierbrevet. **20:2 kom han till Grekland** Under denna vistelse i Korint skrev Paulus Romarbrevet. **20:3** Apg 9:24.

⁴ Med honom följde Sopater, Pyrrhus son, från Berea, Aristarchus och Secundus från Tessalonike, vidare Gaius från Derbe och Timoteus samt Tychikus och Trofimius från Asien.

⁵ Dessa reste i förväg och väntade på oss i Troas,

⁶ medan vi själva seglade ut från Filippi efter det osyrade brödets högtid. Fem dagar senare träffade vi dem i Troas, där vi stannade i sju dagar.

I Troas

⁷ Den första dagen efter sabbaten var vi samlade för att bryta brödet. Paulus talade med dem som var där, och eftersom han skulle resa nästa dag fortsatte han att tala ända till midnatt.

⁸ Det fanns många lampor i rummet på översta våningen där vi var samlade.

⁹ I fönstret satt en ung man som hette Eutychus. Han föll i djup sömn när Paulus talade så länge, och i sömnen föll han ner från tredje våningen. När man lyfte upp honom var han död.

¹⁰ Paulus gick då ner, böjde sig över honom och tog honom i sina armar och sade: "Var inte oroliga. Hans själ är kvar."

¹¹ Därefter gick Paulus upp igen och bröt brödet och åt. Han fortsatte att tala länge, ända till gryningen, och gick sedan vidare.

¹² De förde hem den unge mannen levande, och de blev mycket uppmuntrade.

Från Troas till Miletos

¹³ Vi andra gick i förväg ombord på skeppet och seglade mot Assos, där vi skulle hämta upp Paulus. Så hade han bestämt, eftersom han själv tänkte ta landvägen.

¹⁴ Så snart han mötte oss i Assos tog vi honom ombord och kom sedan till Mitylene.

¹⁵ Därifrån seglade vi ut nästa dag och nådde fram i höjd med Chios. Dagen därpå lade vi till vid Samos och efter ytterligare en dag kom vi till Miletos.

¹⁶ Paulus hade nämligen bestämt sig för att segla förbi Efesos för att inte bli uppehållen i Asien. Han skyndade vidare för att om möjligt kunna vara i Jerusalem på pingstdagen.

Paulus tal till de äldste från Efesos

¹⁷ Från Miletos skickade han bud till Efesos och kallade till sig församlingens äldste.

¹⁸ När de var framme hos honom sade han till dem: "Ni vet hur jag har levt hos er hela tiden, från första dagen jag kom till Asien.

¹⁹ Jag har tjänat Herren i all ödmjukhet, under tårar och prövningar som mötte mig genom judarnas intriger.

²⁰ Jag har inte hållit tillbaka något som kunde vara till nytta för er, utan jag har predikat och undervisat, offentligt och i hemmen,

²¹ och vittnat för både judar och greker om omvändelsen till Gud och tron på vår Herre Jesus.

²² Och nu reser jag, bunden i anden, till Jerusalem utan att veta vad som ska möta mig där.

²³ Jag vet bara att den helige Ande i stad efter stad vittnar att bojor och lidanden väntar mig.

20:4 Apg 19:29, 21:29, Ef 6:21. **20:4 Tychikus** Medhjälpare till Paulus som längre fram troligen överlämnade Efesiebrevet (Ef 6:21). **20:4 Trofimius** Följeslagare till Paulus även under senare år (2 Tim 4:20). **20:5 oss** Troligen hade författaren Lukas stannat en tid i Filippi (16:16, 40) men slog nu följe med Paulus igen (20:6). **20:7** Apg 2:42, 46.

20:7 Den första dagen efter sabbaten De kristna började fira den första veckodagen, söndagen då Jesus uppstod, som gudstjänst (jfr 1 Kor 16:2). Möjligen kan denna samling ha ägt rum på lördag kväll, eftersom en dag i judisk tideräkning börjar vid solnedgången dagen dessförinnan. **20:10** 1 Kung 17:21, Matt 9:24. **20:18** Apg 19:10. **20:21** Mark 1:15, Luk 24:47. **20:22** Upp 19:21. **20:23** Apg 21:4, 11.

²⁴ Men jag anser inte mitt liv vara värt något för mig själv, bara jag får fullborda mitt lopp och den uppgift jag fått av Herren Jesus: att vittna om Guds nåds evangelium.

²⁵ Och nu vet jag att ni aldrig mer kommer att se mitt ansikte, alla ni som jag har gått omkring hos och predikat riket för.

²⁶ Därför betygar jag i dag för er att jag inte är skyldig till någons blod,

²⁷ för jag har inte tvekat att förkunna för er hela Guds vilja och plan.

²⁸ Ge akt på er själva och hela den hjord där den helige Ande har satt er som ledare, till att vara herdar för Guds församling som han har köpt med sitt eget blod.

²⁹ Jag vet att när jag lämnat er ska rovlystna vargar tränga in bland er, och de kommer inte att skona hjorden.

³⁰ Ja, bland er själva ska män träda fram som förvränger sanningen för att dra över lärjungarna på sin sida.

³¹ Var därför vakna och kom ihåg att jag i tre års tid, natt och dag, aldrig har slutat förmana var och en av er under tårar.

³² Och nu överlämnar jag er åt Gud och hans nåderika ord, som har makt att bygga upp er och ge er arvet bland alla som helgats.

³³ Silver eller guld eller kläder har jag inte begärt av någon.

³⁴ Ni vet själva att dessa händer har sört för mina egna och mina följeslagares behov.

³⁵ I allt har jag visat er att man så ska arbeta och ta hand om de svaga och komma ihåg de ord som Herren Jesus själv har sagt: Det är saligare att ge än att ta."

³⁶ När Paulus hade sagt detta, böjde han knä och bad tillsammans med dem alla.

³⁷ De brast alla i gråt och omfamnade Paulus och kysste honom.

³⁸ Det som smärtade dem mest var att han sagt att de aldrig skulle se hans ansikte mer. Så följde de honom till skeppet.

21

Resan till Jerusalem

¹ När vi hade skilts från dem och lagt ut seglade vi raka vägen till Kos, nästa dag till Rhodos och därifrån vidare till Patara.

² Där fann vi ett skepp som skulle till Fenicien, och vi gick ombord och lade ut.

³ Vi siktade Cypern och lämnade ön bakom oss på babords sida, seglade till Syrien och kom till Tyrus där lasten skulle lossas.

⁴ Vi sökte upp lärjungarna och stannade där i sju dagar. Genom Anden sade de åt Paulus att inte fortsätta upp till Jerusalem.

⁵ Men när dagarna hade gått bröt vi upp och fortsatte resan. Alla, även kvinnor och barn, följde med oss ut ur staden, och på stranden böjde vi knä och bad.

⁶ Sedan tog vi farväl av varandra och steg ombord på skeppet, och de återvände hem till sitt.

⁷ Efter Tyrus kom vi till Ptolemis där sjöresan tog slut. Vi hälsade på bröderna där och stannade hos dem en dag.

⁸ Nästa dag fortsatte vi och kom till Caesarea. Där gick vi hem till evangelisten Filippus, som var en av de sju, och stannade hos honom.

20:24 Apg 21:13, 2 Tim 4:7. **20:26 skyldig till någons blod** Dvs orsak till att någon går förlorad (Hes 3:18, Apg 18:6). **20:27** Joh 15:15, 16:13. **20:28** Joh 21:15, 1 Petr 5:2, Upp 5:9. **20:29** Matt 7:15, Joh 10:12. **20:30** Gal 4:17, 1 Joh 2:19. **20:31** Apg 19:8f. **20:32** Apg 26:18, Ef 1:18. **20:33** 1 Kor 9:12, 2 Kor 11:9, 12:13. **20:34** Apg 18:3, 1 Kor 4:12. **20:35** Luk 6:38. **20:35 ta** Annan översättning: "få". Men jfr Hes 34:2f som målar upp kontrasten mellan trolösa herdars sätt att sko sig själva på hjorden och deras verkliga uppgift att ta hand om den. **20:36** Apg 21:5. **21:5** Apg 20:36. **21:7 Ptolemis** Samma hamnstad som det nuvarande Akko i nordvästra Israel. **21:8** Apg 6:5, Ef 4:11. **21:8 evangelisten Filippus** Enligt Papias var Filippus och hans döttrar senare verksamma i Hierapolis nära Laodicea. **21:8 de sju** församlingstjänarna (6:5).

⁹ Han hade fyra ogifta döttrar som profeterade.

¹⁰ När vi hade varit där i flera dagar kom en profet som hette Agabus ner från Judeen.

¹¹ Han kom fram till oss, tog Paulus bälte och band sina fötter och händer och sade: "Så säger den helige Ande: Den man som äger detta bälte ska judarna i Jerusalem binda så här och överlämna i hedningars händer."

¹² När vi hörde det, vädjade både vi och de som bodde på platsen till Paulus att han inte skulle gå upp till Jerusalem.

¹³ Då svarade han: "Varför gråter ni och får mitt hjärta att brista? Jag är beredd att inte bara låta mig bindas utan också dö i Jerusalem för Herren Jesu namn."

¹⁴ När han inte lät sig övertalas, lugnade vi oss och sade: "Ske Herrens vilja."

¹⁵ Efter dagarna där gjorde vi oss i ordning och påbörjade resan upp till Jerusalem.

¹⁶ Några av lärjungarna från Caesarea följde också med, och de tog oss till en viss Mnason från Cypern, en gammal lärjunge som vi skulle vara gäster hos.

Paulus anländer till Jerusalem

¹⁷ Så kom vi till Jerusalem, och bröderna tog emot oss med glädje.

¹⁸ Nästa dag gick Paulus tillsammans med oss andra till Jakob, och dit kom också alla de äldste.

¹⁹ Han hälsade på dem och berättade i detalj om allt som Gud hade gjort bland hedningarna genom hans arbete.

²⁰ När de hörde det, prisade de Gud.

Sedan sade de till honom: "Du ser, broder, att det finns tiotusentals bland judarna som har kommit till tro, och alla håller de strängt på lagen.

²¹ Nu har de hört sägas att du lär alla judar därute bland hedningarna att avfalla från Mose och säger att de inte ska omskära sina barn eller leva efter våra seder.

²² Vad gör vi nu? De får säkert höra att du har kommit.

²³ Gör därför som vi säger: Vi har fyra män som har avlagt ett löfte.

²⁴ Ta med dem och rena dig tillsammans med dem och betala för dem så att de får raka huvudet. Då förstår alla att inget av det de har hört om dig är sant, utan att du själv står fast vid lagen och håller den.

²⁵ Men när det gäller hedningar som kommit till tro, har vi skrivit och bestämt att de ska hålla sig borta från kött offrat till avgudar, från blod, kött av kvävda djur och sexuell omoral."

²⁶ Då tog Paulus med sig männen, och nästa dag renade han sig tillsammans med dem. Sedan gick han in i templet och meddelade när reningsdagarna skulle vara avslutade och offret bäras fram för var och en av dem.

Paulus fängslas

²⁷ När de sju dagarna närmade sig sitt slut, fick judarna från Asien se Paulus i templet. De hetsade upp hela folkmassan, grep tag i honom

²⁸ och skrek: "Israeliter, hjälp oss! Här är mannen som lär alla överallt att vara emot vårt folk och vår lag och denna plats. Och nu har han till och med tagit in greker i templet och orenat denna heliga plats!"

21:10 Apg 11:28. **21:11** Apg 20:22f. **21:12** Matt 16:22. **21:14** 1 Sam 3:18, Luk 22:42. **21:16 en gammal lärjunge** Annan översättning: "en av lärjungarna från den första tiden". **21:18** Apg 15:13. **21:18 Jakob** var respekterad som ledare i Jerusalem tills han stenades år 62 e Kr (möjligen 69 e Kr). **21:19** Apg 14:27, 15:4. **21:20** Apg 15:1. **21:21** Apg 6:14, 15:1, 16:3. **21:23** 4 Mos 6:2f, Apg 18:18. **21:23 ett löfte** Ett nasirlöfte (se not till 18:18). Nasiren vigde sig för en tid åt Gud och lät håret växa. Vid nasirtidens slut rakade man huvudet och frambar offer, två lamm och en bagge (4 Mos 6:14) som Paulus nu skulle betala (vers 24). **21:25** Apg 15:19f. **21:26** Apg 24:18. **21:28** 5 Mos 23:3, Hes 44:7, Apg 6:13. **21:28 tagit in greker i templet** Detta var belagt med dödsstraff, enligt inskriptioner i templet som bevarats till idag (jfr not till Ef 2:14).

²⁹ De hade nämligen sett Trofimus från Efesos ute i staden med Paulus och antog att Paulus hade tagit med honom in i templet.

³⁰ Hela staden kom i rörelse, och folk strömmade till. De grep tag i Paulus och släpade ut honom ur templet, och genast stängdes portarna.

³¹ Medan de försökte döda honom, fick garnisonens befälhavare rapport om att Jerusalem var i uppror.

³² Han tog då genast soldater och befäl och ryckte ut mot dem. Så snart de fick se befälhavaren och soldaterna slutade de att misshandla Paulus.

³³ Befälhavaren steg då fram, grep honom och befallde att han skulle beläggas med dubbla bojor. Sedan frågade han vem han var och vad han hade gjort.

³⁴ Några i folkmassan skrek ett, andra något annat. Då han i kaoset inte kunde få klart besked befallde han att Paulus skulle föras till fästningen.

³⁵ När de nådde trappan var soldaterna tvungna att bära honom, så våldsamt trängde folkmassan på,

³⁶ för de följde efter och skrek: "Bort med honom!"

³⁷ Just när Paulus skulle föras in i fästningen, frågade han befälhavaren: "Får jag säga något till dig?" Han svarade: "Du kan ju grekiska!"

³⁸ Då är du inte egyptiern som gjorde uppror för en tid sedan och fick med sig de fyratusen knivmännen ut i öknen?"

³⁹ Paulus svarade: "Jag är jude från Tarsus i Kilikien, medborgare i en betydande stad. Jag ber dig: låt mig få tala till folket."

⁴⁰ Befälhavaren gav sin tillåtelse. Paulus ställde sig då på trappan och gav tecken med handen åt folket. Det blev tyst, och han talade till dem på hebreiska och sade:

22

Paulus tal till folket

¹ "Bröder och fäder! Hör vad jag nu har att säga er till mitt försvar."

² När de hörde att han talade till dem på hebreiska blev det ännu tystare. Och han fortsatte:

³ "Jag är jude, född i Tarsus i Kilikien och uppvuxen här i staden. Vid Gamaliels fötter blev jag grundligt undervisad i våra fäders lag, och jag var lika ivrig att tjäna Gud som ni alla är i dag.

⁴ Jag förföljde den Vägen ända till döds och grep både män och kvinnor och satte dem i fängelse.

⁵ Det kan översteprästen och hela Stora rådet intyga. Av dem fick jag med mig brev till bröderna i Damaskus, och jag reste dit för att gripa även dem som fanns där och föra dem till Jerusalem där de skulle få sitt straff.

⁶ Men när jag var på väg och närmade mig Damaskus mitt på dagen, strålade plötsligt ett starkt ljus från himlen omkring mig.

⁷ Jag föll till marken och hörde en röst som sade till mig: Saul! Saul! Varför förföljer du mig?

⁸ Jag frågade: Vem är du, Herre? Han svarade: Jag är Jesus från Nasaret, den som du förföljer.

21:29 Apg 20:4. **21:33 med dubbla bojor** Troligen runt händer och fötter (jfr 21:11). **21:34** Apg 19:32. **21:34 fästningen** Antoniaborgen, som låg vid nordvästra hörnet av tempelplatsen. **21:36** Luk 23:18, Apg 22:22. **21:38 egyptiern ... de fyratusen knivmännen** Josefus berättar om en egyptisk falsk profet som vid den tiden hade samlat stora skaror på Olivberget. När ståthållaren Felix soldater krossade upproret kom egyptiern undan, men de så kallade knivmännen eller sikarierna (av lat. *sica*, kniv) fortsatte att sprida skräck genom ständiga lönnmord. **22:1** Apg 7:2. **22:3** Apg 5:34, Rom 10:2, Gal 1:14. **22:5 bröderna i Damaskus** Dvs judarna i den hedniska staden Damaskus. **22:6** 1 Kor 15:8.

⁹ De som var med mig såg ljuset men uppfattade inte rösten som talade till mig.

¹⁰ Jag frågade: Vad ska jag göra, Herre? Herren sade till mig: Res dig och gå in till Damaskus! Där ska du få veta allt som det är bestämt att du ska göra.

¹¹ Men efter strålglansen från ljuset kunde jag inte se, så mina följeslagare tog min hand och ledde mig så att jag kom till Damaskus.

¹² En viss Ananias, en from och lagtrogen man som alla judar i staden talade väl om,

¹³ kom till mig och ställde sig vid min sida och sade: Saul, min broder, du får tillbaka din syn! I samma ögonblick kunde jag se honom.

¹⁴ Då sade Ananias: Våra fäders Gud har utvalt dig till att lära känna hans vilja och att se den Rättfärdige och höra rösten från hans mun.

¹⁵ Du ska vara hans vittne inför alla människor och vittna om vad du har sett och hört.

¹⁶ Och nu, vad väntar du på? Res dig och låt dig döpas och tvättas ren från dina synder och åkalla hans namn.

¹⁷ När jag sedan hade återvänt till Jerusalem och bad i templet, kom jag i hänryckning.

¹⁸ Jag såg honom, och han sade till mig: Skynda dig och lämna Jerusalem fort, för här kommer de inte att ta emot ditt vittnesbörd om mig.

¹⁹ Jag sade: Herre, de vet ju att jag i den ena synagogan efter den andra lät fångsla och piska dem som trodde på dig.

²⁰ Och när ditt vittne Stefanus blod blev utgjutet, stod jag själv där och samtyckte och vaktade mantlarna åt dem som mördade honom.

²¹ Då sade han till mig: Gå, för jag ska sända dig långt bort till hedningarna."

Paulus hos befälhavaren

²² Så långt hade de lyssnat på honom, men nu ropade de högt: "Bort från jorden med den människan! Han borde inte få leva!"

²³ De skrek, slet av sig mantlarna och kastade upp damm i luften.

²⁴ Befälhavaren beordrade då att Paulus skulle föras in i fästningen och förhöras under piskrapp, så att man fick veta varför de skrek så mot honom.

²⁵ När de hade sträckt ut honom för piskan, sade Paulus till officeren som stod där: "Får ni piska en romersk medborgare som inte ens är dömd för något?"

²⁶ Så snart officeren hörde det, gick han till befälhavaren och berättade det och sade: "Vad är det du tänker göra? Den här mannen är romersk medborgare!"

²⁷ Då gick befälhavaren dit och frågade honom: "Säg mig, är du verkligen romersk medborgare?" Paulus svarade: "Ja."

²⁸ Befälhavaren sade: "Jag fick betala en stor summa pengar för det medborgarskapet." Paulus svarade: "Men jag är född med det."

²⁹ De som skulle förhöra honom drog sig genast undan. Även befälhavaren blev förskräckt när han förstod att det var en romersk medborgare som han hade belagt med bojar.

22:9 såg ljuset men uppfattade inte rösten Jfr 9:7. Följeslagarna kunde alltså både se ljuset och höra ljud, men inte urskilja Jesu gestalt eller vad han sade. **22:12** Apg 9:10f. **22:13 kunde jag se honom** Annan översättning: "såg jag upp och kunde se honom". **22:14** Apg 3:14. **22:16** Apg 2:38. **22:17** 2 Kor 12:2. **22:20** Apg 7:58, 8:1. **22:20 vittne** Grek. *martyros* (jfr "martyr"). **22:21** Apg 9:15, 13:2, Gal 1:15f. **22:22** Apg 21:36. **22:24 piskrapp** Den romerska piskan eller gisslet, som var försedd med metall- eller benbitar som slet sönder huden, användes ofta vid förhör av slavar och icke romerska medborgare. **22:25** Apg 16:37. **22:25 för piskan** Annan översättning: "med remmar" (runt händerna inför tortyren). **22:25 romersk medborgare** En sådan var enligt romersk lag skyddad mot tortyr. Enligt Cicero var det ett svårt brott till och med att binda en romersk medborgare (jfr 22:29). **22:28 fick betala** Kejsar Claudius drygade vid denna tid ut statskassan genom att sälja medborgarrättigheter till dem som kunde betala. De nya medborgarna fick lägga sig till med kejsarens släktnamn (jfr 23:26). **22:28 född med det** Invånare i Paulus hemstad Tarsus hade särskilda privilegier, och en del av stadens judar hade dessutom fått romerskt medborgarskap av Marcus Antonius.

³⁰ Nästa dag ville han få klart besked om vad judarna anklagade Paulus för. Han lät därför ta av honom bojorna och befalldes att överstepräster och hela Stora rådet skulle samlas. Sedan förde han ner Paulus och ställde honom inför dem.

23

Paulus inför Stora rådet

¹ Paulus såg på Stora rådet och sade: "Bröder, jag har levt inför Gud med ett fullkomligt rent samvete intill denna dag."

² Då befalldes översteprästen Ananias dem som stod bredvid honom att slå Paulus över munnen.

³ Men Paulus sade till honom: "Gud ska slå dig, din vitkalkade vägg! Du sitter här för att döma mig efter lagen, men du bryter mot lagen när du befäller att de ska slå mig."

⁴ De som stod bredvid sade: "Förolämpar du Guds överstepräst?"

⁵ Paulus svarade: "Jag visste inte, bröder, att han var överstepräst. Det står ju skrivet: *En ledare för ditt folk ska du inte förbanna.*"

⁶ Paulus visste att en del av dem var saddukeer och de andra fariseer, så han ropade i Rådet: "Bröder! Jag är farisé och son till fariseer. Det är för hoppet om de dödas uppståndelse som jag står här inför rätta."

⁷ När han sade detta blev det strid mellan fariseerna och saddukeerna, och de församlade splittrades i två läger.

⁸ (Saddukeerna lär nämligen att det inte finns någon uppståndelse eller några änglar eller andar, medan fariseerna erkänner allt detta.)

⁹ Det blev ett väldigt ropande, och några av de skriftlärdade från fariseernas parti reste sig och protesterade högljutt: "Vi finner inget ont hos den här mannen. Tänk om en ande eller en ängel verkligen har talat till honom?"

¹⁰ Striden blev så häftig att befälhavaren var rädd att de skulle slita Paulus i stycken, och han befalldes vaktstyrkan att gå ner och rycka bort honom från dem och föra honom till fästningen.

¹¹ På natten stod Herren hos honom och sade: "Var frimodig! Så som du vittnat om mig i Jerusalem, måste du vittna även i Rom."

Sammanväringningen mot Paulus

¹² När det blev dag gjorde judarna upp en hemlig plan och svor en ed på att varken äta eller dricka förrän de hade dödat Paulus.

¹³ Det var mer än fyrtio man som var med i den sammanväringningen.

¹⁴ De gick till överstepräster och de äldste och sade: "Vi har svurit en ed att inte smaka något förrän vi har dödat Paulus."

¹⁵ Nu kan ni tillsammans med Rådet meddela befälhavaren att han ska skicka ner honom till er. Låt honom tro att ni vill undersöka hans sak närmare. Vi står redo att döda honom innan han kommer fram."

¹⁶ Men Paulus systerson fick höra talas om bakhållet, och han kom till fästningen och gick in och berättade det för Paulus.

¹⁷ Då kallade Paulus till sig en av officerarna och sade: "Ta den här unge mannen till befälhavaren. Han har något att berätta för honom."

23:1 Apg 24:16, 2 Tim 1:3. **23:2** Joh 18:22f. **23:3** 3 Mos 19:15, Hes 13:10f, Matt 23:27. **23:3 Gud ska slå dig** Översteprästen Ananias mördades senare av knivmän vid revolten år 66 e Kr. **23:3 bryter mot lagen** Mot det allmänna budet om rättvisa vid domstolsprocess (3 Mos 19:15). **23:5** 2 Mos 22:28. **23:6** Apg 4:1f, 26:6, Fil 3:5. **23:6 visste** Annan översättning: "märkte". **23:7 fariseerna och saddukeerna** Saddukeernas prästaristokrati värnade särskilt om templet, medan fariseernas folkliga lagfromhetsrörelse lade stor vikt vid religiösa renhetsregler. Båda såg strängt på brott mot templets renhet (21:28) men splittrades av frågan om de dödas uppståndelse (jfr Matt 22:23, 34). **23:9** Joh 19:6, Apg 5:38f. **23:11** Apg 18:9, 27:24. **23:12** Joh 16:2.

¹⁸ Officeren tog med honom till befälhavaren och sade: "Fången Paulus kallade på mig och bad mig ta den här unge mannen till dig. Han har visst något att berätta för dig."

¹⁹ Befälhavaren tog hans hand, gick avsides med honom och frågade: "Vad är det du har att meddela mig?"

²⁰ Han svarade: "Judarna har kommit överens om att be dig skicka ner Paulus till Rådet i morgon och låta dig tro att de ska utreda hans sak närmare."

²¹ Men låt dem inte övertala dig, för mer än fyrtio av dem ligger i bakhåll för honom. De har svurit en ed att varken äta eller dricka förrän de dödat honom, och nu står de och väntar på att du ska säga ja till deras begäran."

²² Befälhavaren skickade i väg den unge mannen med uppmaningen: "Tala inte om för någon att du har avslöjat det här för mig."

Paulus förs till Caesarea

²³ Därefter kallade han till sig två av sina officerare och befalld dem: "Gör tvåhundra soldater redo att gå till Caesarea i kväll vid niotiden, dessutom sjuttio ryttare och tvåhundra spjutbärare."

²⁴ Skaffa riddjur också, och låt Paulus sitta upp så att han kommer oskadd till ståthållaren Felix."

²⁵ Och han skrev ett brev med följande innehåll:

²⁶ Claudius Lysias hälsar den högt ärade ståthållaren Felix.

²⁷ Den här mannen hade gripits av judarna, och de skulle just ta livet av honom när jag kom med min trupp och befriade honom. Jag hade fått reda på att han var romersk medborgare.

²⁸ Eftersom jag ville veta vad de anklagade honom för, förde jag ner honom till deras Stora råd.

²⁹ Då fann jag att anklagelserna gällde tvistefrågor i deras lag och att han inte var anklagad för något som ger dödsstraff eller fängelse.

³⁰ När jag sedan blev underrättad om en sammansvärjning mot mannen, sände jag honom genast till dig. Jag har också uppmanat hans anklagare att föra sin talan mot honom inför dig.

³¹ Soldaterna tog då med sig Paulus enligt ordern de fått och förde honom under natten till Antipatris.

³² Nästa dag lät de ryttarna fortsätta med honom och återvände själva till fästningen.

³³ Ryttarna kom till Caesarea, lämnade fram brevet till ståthållaren och överlämnade Paulus till honom.

³⁴ Felix läste det och frågade från vilken provins han var. När han fick veta att han var från Kilikien,

³⁵ sade han: "Jag ska höra dig när dina anklagare också har kommit." Sedan befalld han att Paulus skulle stå under bevakning i Herodes palats.

24

Anklagelsen mot Paulus

23:23 spjutbärare Troligen mer lättbeväpnade soldater. Annan översättning: "bågskyttar". **23:24 ståthållaren Felix** Ursprungligen en frigiven slav. Han var ståthållare i provinsen Judeen ca 52-60 e Kr och anklagades sedan inför kejsaren för att ha plundrat sina undersåtar (jfr 24:26). **23:27** Apg 21:27, 33, 22:25f. **23:28** Apg 22:30. **23:29** Apg 18:14f, 26:31. **23:31 Antipatris** ligger halvvägs mellan Jerusalem och Caesarea, ca 60 km från båda.

¹ Fem dagar senare kom översteprästen Ananias ner tillsammans med några äldste och en advokat, en viss Tertullus, och de framförde sina anklagelser mot Paulus inför ståthållaren.

² När Paulus kallats in började Tertullus anklaga honom och säga:

³ "Högt ärade Felix! Tack vare dig och ditt ledarskap har det länge rått fred, och detta folk har överallt och på alla sätt fått det mycket bättre. Detta erkänner vi med största tacksamhet.

⁴ För att inte besvära dig alltför länge, ber jag att du i din godhet lyssnar till vad vi i korthet har att säga.

⁵ Vi har nämligen funnit att den här mannen är en samhällsfara som sprider oro bland judar över hela världen. Han är en ledare för nasareernas sekt,

⁶ och han har till och med försökt vanhelga templet. Därför grep vi honom.

⁸ När du förhör honom kan du själv få klarhet i allt det vi anklagar honom för."

⁹ Judarna instämde och påstod att det var på det sättet.

Paulus försvarstal

¹⁰ Ståthållaren gav nu tecken åt Paulus att tala, och han svarade: "Eftersom jag vet att du i många år har varit domare för detta folk, försvarar jag min sak med tillförsikt.

¹¹ Du kan själv få bekräftat att det inte är mer än tolv dagar sedan jag kom upp till Jerusalem för att tillbe.

¹² Varken i templet eller i synagogorna eller ute i staden har de sett mig diskutera med någon eller sprida oro bland folket,

¹³ och de kan inte heller bevisa inför dig vad de nu anklagar mig för.

¹⁴ Men detta bekänner jag för dig: att jag enligt Vägen, som de kallar en sekt, tjänar mina fäders Gud på så sätt att jag tror på allt som står skrivet i lagen och hos profeterna.

¹⁵ Och jag har samma hopp till Gud som de, att både rättfärdiga och orättfärdiga ska uppstå en gång.

¹⁶ Därför strävar jag också själv efter att alltid ha ett gott samvete inför Gud och människor.

¹⁷ Efter flera år kom jag tillbaka för att överlämna gåvor åt mitt folk och frambära offer.

¹⁸ Då fann de mig i templet när jag hade renat mig, och där var ingen folkmassa och inget tumult.

¹⁹ Men där fanns några judar från Asien, och egentligen borde de stå här inför dig och anklaga mig, om de hade något att anföra emot mig.

²⁰ Annars får dessa män själva tala om vilket brott de fann mig skyldig till när jag stod inför Stora rådet,

²¹ om det inte var denna enda sak som jag ropade när jag stod bland dem: Det är för de dödas uppståndelse som jag i dag står här anklagad inför er."

Paulus i fängelse

²² Felix, som mycket väl kände till Vägen, sköt nu upp rättegången och sade: "När befälhavaren Lysias kommer hit ner ska jag avgöra målet."

²³ Han befallde officeren att hålla Paulus i förvar men samtidigt ge honom viss lättnad och inte hindra någon av hans vänner från att hjälpa honom.

24:1 Apg 23:2. **24:5** Apg 17:6, 28:22. **24:5 nasareernas sekt** Lärjungar till Jesus från Nasaret. Än idag kallas kristna på hebreiska för *notsrím*. Jfr Matt 2:23 med not. **24:6** En del handskrifter tillägger (vers 7): "Vi ville döma honom efter vår egen lag. Men befälhavaren Lysias kom och ryckte honom med våld ur våra händer, och befallde mannens anklagare att komma till dig." **24:9 Judarna** Dvs de närvarande rådsherrarna (vers 1). **24:11** Apg 21:17. **24:14** Apg 24:5. **24:15** Dan 12:2, Joh 5:29. **24:16** Apg 23:1, 1 Petr 3:16. **24:17** Apg 11:29f, Rom 15:25. **24:18** Apg 21:27. **24:21** Apg 23:6, 28:20. **24:23** Apg 27:3, 28:16.

²⁴Några dagar senare kom Felix tillsammans med sin hustru Drusilla, som var judinna. Han lät hämta Paulus och hörde honom tala om tron på Kristus Jesus.

²⁵ Men när Paulus talade om rättfärdighet och självbehärskning och den kommande domen, blev Felix förskräckt och sade: "Gå din väg för den här gången. När jag får tid ska jag kalla på dig."

²⁶ Samtidigt hoppades han att Paulus skulle erbjuda honom pengar. Därför lät han ofta hämta honom och samtalande med honom.

²⁷ När två år hade gått, efterträddes Felix av Porcius Festus. Och då Felix ville hålla sig väl med judarna, lät han Paulus bli kvar i fängelset.

25

Paulus inför ståthållaren Festus

¹ När Festus hade anlänt till provinsen reste han efter tre dagar från Caesarea upp till Jerusalem.

² Överstepräster och judarnas ledare framförde då sina anklagelser mot Paulus. De vände sig till Festus

³ och bad att han skulle visa dem godheten att låta Paulus föras till Jerusalem. De planerade nämligen ett bakhåll för att döda honom på vägen.

⁴ Men Festus svarade att Paulus skulle hållas kvar i Caesarea och att han själv snart skulle resa tillbaka dit.

⁵ Han sade: "De som är ledare bland er kan följa med, och har mannen gjort något orätt kan de lägga fram sina anklagelser mot honom."

⁶ Festus stannade hos dem i högst åtta eller tio dagar och reste sedan ner till Caesarea. Dagen därpå tog han plats på domarsätet och befallde att Paulus skulle föras in.

Paulus vädjar till kejsaren

⁷ När Paulus kom in blev han omringad av judarna som hade rest ner från Jerusalem, och de framförde många svåra beskyllningar som de inte kunde bevisa.

⁸ Paulus försvarade sig och sade: "Varken mot judarnas lag eller mot templet eller mot kejsaren har jag begått något brott."

⁹ Men Festus, som ville hålla sig väl med judarna, frågade Paulus: "Vill du komma upp till Jerusalem och dömas där inför mig i denna sak?"

¹⁰ Paulus svarade: "Jag står inför kejsarens domstol, och här ska jag dömas. Judarna har jag inte gjort något ont, det vet du mycket väl.

¹¹ Om jag är skyldig och har gjort något som förtjänar döden, så är jag beredd att dö. Men om det inte ligger något i deras anklagelser kan ingen utlämna mig åt dem. Jag vädjar till kejsaren!"

¹² Festus överlade med sitt råd och svarade sedan: "Till kejsaren har du vädjat, till kejsaren ska du fara."

Paulus inför kung Agrippa

¹³ Några dagar senare kom kung Agrippa och Berenike till Caesarea och besökte Festus.

¹⁴ De stannade där i flera dagar, och Festus lade fram Paulus fall inför kungen. "Här är en man", sade han, "som Felix har lämnat kvar som fånge.

24:24 Drusilla var dotter till Herodes Agrippa I (12:1), enligt Josefus berömd för sin skönhet. **24:25** Apg 17:32. **24:27** Apg 25:9. **24:27 Porcius Festus** var ståthållare i Judeen ca 60-62 e Kr. **25:2** Apg 24:1f. **25:3** Apg 23:15. **25:7** Apg 24:5f. **25:8** Apg 24:12. **25:9** Apg 24:27. **25:11 vädjar till kejsaren** Varje romersk medborgare hade rätt att få sin sak prövad inför kejsarens högsta domstol i Rom i stället för hos den lokale ståthållaren. **25:13 Agrippa** Kung Herodes Agrippa II, född 27 e Kr och regent över Galileen 53-66 e Kr. **25:13 Berenike** Agrippas syster. Enligt Josefus ryktades det om ett incestuöst förhållande mellan dem. De två var även syskon till Drusilla, hustru till den tidigare ståthållaren Felix (24:24). **25:14** Apg 24:27.

¹⁵ När jag var i Jerusalem framförde judarnas överstepräster och äldste klagomål mot honom och krävde att få honom dömd.

¹⁶ Men jag svarade dem att romarna inte brukar utlämna någon innan den anklagade har mött sina anklagare ansikte mot ansikte och fått möjlighet att försvara sig mot beskyllningen.

¹⁷ När de sedan kom hit, sköt jag inte upp saken utan satte mig redan nästa dag på domarsätet och befallde att mannen skulle föras fram.

¹⁸ Men när hans anklagare steg fram, beskyllde de honom inte för sådana brott som jag hade väntat mig.

¹⁹ Vad de hade mot honom gällde några tvistefrågor om deras egen religion och en viss Jesus som var död men som Paulus menar lever.

²⁰ Jag visste inte hur jag skulle handla i detta fall, så jag frågade om han ville komma till Jerusalem och stå inför rätta där.

²¹ Men Paulus yrkade på att bli kvar för att få sin sak avgjord av kejsaren. Därför befallde jag att han ska hållas kvar tills jag kan skicka honom till kejsaren."

²² Agrippa sade till Festus: "Jag skulle också vilja höra den mannen." Festus svarade: "I morgon får du höra honom."

²³ Nästa dag kom Agrippa och Berenike med pompa och ståt och trädde in i audiensalen tillsammans med befälhavarna och stadens förnämsta män. På Festus befallning fördes Paulus in,

²⁴ och Festus sade: "Kung Agrippa, och alla ni andra församlade herrar, framför er ser ni den man som är orsak till att hela det judiska folket vänt sig till mig, både i Jerusalem och här, och högljutt krävt att han inte ska få leva längre.

²⁵ Men jag har förstått att han inte har gjort något som förtjänar döden, och då han själv har vädjat till kejsaren har jag beslutat att skicka honom dit.

²⁶ Men jag har inget specifikt att skriva om honom till min herre. Därför har jag ställt honom inför er och framför allt inför dig, kung Agrippa, så att jag efter den här utfrågningen har något att skriva.

²⁷ Jag ser ju ingen mening med att skicka en fånge utan att ange vad han är anklagad för."

26

Paulus försvarstal inför Agrippa

¹ Agrippa sade då till Paulus: "Du har tillåtelse att tala för din sak." Då räckte Paulus ut handen och började tala till sitt försvar:

² "Kung Agrippa, jag är tacksam att det är inför dig jag får försvara mig i dag mot allt som judarna anklagar mig för,

³ särskilt som du är så väl insatt i judarnas alla seder och tvistefrågor. Därför ber jag dig att lyssna på mig med tålamod.

⁴ Hur mitt liv har varit från det att jag var ung, från första början bland mitt folk och i Jerusalem, det vet alla judar.

⁵ De känner mig sedan lång tid tillbaka, och om de vill kan de vittna om att jag levt som farisé, enligt den strängaste riktningen i vår religion.

⁶ Och nu står jag inför rätta för mitt hopp till det löfte som Gud gav våra fäder

⁷ och som våra tolv stammar hoppas få se uppfyllt medan de ivrigt tjänar Gud natt och dag. För det hoppet, kung Agrippa, står jag anklagad av judarna.

25:19 Apg 18:15. **25:23** Matt 10:18. **25:24** Apg 22:22. **25:25** Apg 23:9, 26:31. **25:26 min herre** Den romerske kejsaren. **26:5** Apg 23:6, Fil 3:5. **26:6 det löfte** Löftet om Messias och uppståndelsen (13:32, 24:15, 28:20, 23). **26:7 ivrigt** Annan översättning: "ständigt".

8 Varför anses det otroligt bland er att Gud uppväcker döda?

9 Självsåg jag det som min plikt att göra allt för att bekämpa Jesu nasaréns namn,

10 och det gjorde jag också i Jerusalem. Många av de heliga satte jag i fängelse med fullmakt från översteprästerna, och när man ville avrätta dem röstade jag för det.

11 Överallt i synagogorna straffade jag dem gång på gång och tvingade dem att häda. I mitt vilda raseri förföljde jag dem ända till utländska städer.

12 När jag så var på väg till Damaskus med fullmakt och uppdrag från översteprästerna,

13 fick jag under resan, kung Agrippa, mitt på dagen se ett ljus från himlen. Det var starkare än solen och strålade omkring mig och mina följeslagare.

14 Vi föll alla till marken, och jag hörde en röst som sade till mig på hebreiska: Saul! Saul! Varför förföljer du mig? Det blir hårt för dig att sparka mot udden.

15 Jag sade: Vem är du, Herre? Och Herren svarade: Jag är Jesus, den som du förföljer.

16 Men res dig och stå på dina ben! Jag har visat mig för dig för att utse dig till tjänare och vittne, både till det du har sett och till det jag ska visa dig.

17 Och jag ska rädda dig från ditt eget folk och från hedningarna. Jag sänder dig till dem

18 för att öppna deras ögon, för att vända dem från mörker till ljus och från Satans makt till Gud, så att de får syndernas förlåtelse och en plats bland dem som helgats genom tron på mig.

19 Därför, kung Agrippa, har jag inte varit olydig mot den himmelska synen.

20 Jag har predikat, först i Damaskus och sedan i Jerusalem och hela Judeen och även ute bland hedningarna, att de ska ångra sig och omvända sig till Gud och göra gärningar som hör till omvändelsen.

21 Det var därför som judarna grep mig i templet och försökte döda mig.

22 Men med Guds hjälp står jag än i dag som vittne inför både små och stora. Och jag säger inget annat än vad profeterna och Mose har sagt skulle ske:

23 att Messias skulle lida, och att han som den förste som uppstått från de döda skulle förkunna ljuset både för vårt folk och för hedningarna."

24 När han sade detta i sitt försvarstal ropade Festus: "Du är galen, Paulus! Din stora lärdom driver dig till vanvett."

25 Men Paulus svarade: "Jag är inte galen, högt ärade Festus. Det jag säger är sant och förnuftigt.

26 Kungen känner ju till allt detta, och därför talar jag också öppet och rakt till honom. Jag tror inte att något av detta är obekant för honom. Det är ju inte i någon avkrok det har hänt.

27 Tror du på profeterna, kung Agrippa? Jag vet att du tror."

28 Agrippa svarade Paulus: "Snart övertalar du väl mig att bli kristen!"

29 Paulus svarade: "Snart eller längre fram, inför Gud önskar jag att inte bara du utan alla som hör mig i dag blir som jag, bortsett från de här bojorna."

30 Kungen reste sig nu tillsammans med ståthållaren och Berenike och de andra som satt där,

31 och när de hade kommit ut sade de till varandra: "Den mannen gör inte något som förtjänar död eller fängelse."

32 Och Agrippa sade till Festus: "Den mannen hade kunnat frigges, om han inte hade vädjat till kejsaren."

26:8 Apg 24:15. 26:9 Apg 9:1f, 22:4f. 26:14 **sparka mot udden** Som en ox, pådriven bakifrån av oxpikens udd.
 26:16 Hes 2:1f. 26:18 Jes 35:5f, 42:7, Apg 20:32, Ef 1:11, 18, Kol 1:13, 1 Petr 2:9. 26:19 Gal 1:16f. 26:20 Matt 3:8,
 Apg 9:19f, 28. 26:21 Apg 21:30f. 26:22 Luk 24:44f. 26:23 Luk 2:32, 1 Kor 15:20, Kol 1:18, Upp 1:5. 26:24 1 Kor 2:14.
 26:26 Joh 18:20. 26:29 1 Kor 7:7. 26:31 Apg 23:9, 25:25. 26:32 Apg 25:11.

27

Paulus resa till Rom

¹ När det var bestämt att vi skulle avsegla mot Italien, överlämnade man Paulus och några andra fångar till en officer som hette Julius och som tillhörde den kejsrerliga vakten.

² Vi gick ombord på ett skepp från Adramyttium som skulle gå till hamnarna längs Asiens kust och lade ut. Aristarchus, en makedonier från Tessalonike, var med oss.

³ Dagen därpå lade vi till i Sidon. Julius, som behandlade Paulus väl, lät honom gå till sina vänner och ta emot deras omsorg.

⁴ När vi hade lagt ut därifrån seglade vi i lä av Cypern, eftersom vi hade motvind.

⁵ Vi seglade över öppna havet längs kusten av Kilikien och Pamfylie och lade till vid Myra i Lykien.

⁶ Där fann officeren ett skepp från Alexandria som skulle till Italien, och han tog oss ombord på det.

⁷ Under åtskilliga dagar gick seglingen långsamt, och då vi knappt nådde fram till Knidos och vinden inte lät oss fortsätta seglade vi ner i lä av Kreta vid Salmone.

⁸ Vi följde kusten med stor svårighet och kom till en plats som kallas Goda hamnarna, nära staden Lasea.

⁹ Det hade nu gått lång tid och sjöresan hade blivit farlig, eftersom fastedagen redan var förbi. Paulus varnade dem därför

¹⁰ och sade: "Ni män, jag ser att den här sjöresan kommer att medföra skada och stor förlust inte bara av last och skepp utan också av våra liv."

¹¹ Men officeren litade mer på styrmannen och skeppsägaren än på vad Paulus sade.

¹² Och då hamnen inte låg bra till för att övervintra bestämde sig de flesta för att gå ut därifrån och försöka nå Fenix, en hamn på Kreta som vetter mot sydväst och nordväst. Där tänkte de tillbringa vintern.

Stormen

¹³ När så en svag sydlig vind blåste upp, tänkte de att de skulle lyckas med sin föresats. De lättade ankar och seglade längs Kretas kust.

¹⁴ Men snart därefter svepte en kraftig stormvind, den så kallade Nordosten, ner från ön.

¹⁵ Skeppet fångades och kunde inte hålla upp mot vinden, så vi gav efter och lät det driva.

¹⁶ Vi kom i lä bakom en liten ö som hette Kauda och lyckades med nöd och näppe bärga skeppsbåten.

¹⁷ När de hade fått upp den ombord, använde de nödutrustningen och slog trossar om skrovet. Och eftersom de var rädda för att kastas upp på Syrtenbankarna släppte de ner drivankaret och lät skeppet driva.

¹⁸ Vi var hårt ansatta av stormen. Dagen därpå började de vräka lasten överbord,

¹⁹ och på tredje dagen kastade de med egna händer skeppets utrustning i sjön.

²⁰ Varken sol eller stjärnor syntes på flera dygn, och den starka stormen låg på så att vi till sist förlorade allt hopp om räddning.

²¹ Ingen hade nu ätit på länge. Då steg Paulus fram mitt ibland dem och sade: "Ni män skulle ha lytt mitt råd att inte gå ut från Kreta. Då hade ni besparat er den här skadan och förlusten.

²² Men nu uppmanar jag er: Fatta mod. Inte en enda av er ska mista livet, bara fartyget ska gå under.

27:1 Apg 25:12. **27:2** Apg 19:29, 20:4, Kol 4:10. **27:3** Apg 24:23. **27:4 motvind** Mot hösten blir medelhavsvinden västlig, en rak motvind för Paulus resa till Rom. **27:9** 3 Mos 23:27f. **27:9 fastedagen** Försoningsdagen Yom Kippur (se 3 Mos 16:29f), som infaller i september-oktober när höststormarna börjar komma. **27:10** 2 Kor 11:25f. **27:11 skeppsägaren** Annan översättning: "skepparen". **27:14 stormvind** Annan översättning: "virvelstorm". **27:16 bärga skeppsbåten** Denna gick normalt på släp efter skeppet. **27:17 drivankaret** Annan översättning: "storseglet".

- ²³ En ängel från den Gud som jag tillhör och tjänar stod nämligen hos mig i natt,
²⁴ och han sade: Var inte rädd, Paulus. Du ska stå inför kejsaren, och alla som seglar med dig har Gud skänkt dig.
²⁵ Så fatta mod, ni män! Jag litar på Gud att det blir som han sagt mig.
²⁶ Vi måste bara stranda på en ö."

Skeppsbröttet

- ²⁷ När den fjortonde natten kom och vi fortfarande drev omkring på Adriatiska havet, började sjömännen vid midnatt förstå att vi närmade oss land.
²⁸ De lodade och fick tjugo famnars djup. Lite längre fram lodade de igen och fann att djupet var femton famnar.
²⁹ De var nu rädda att vi skulle driva på något skarpt skär, så de kastade ut fyra ankare från aktern och önskade sedan bara att det skulle bli dag.
³⁰ Men sjömännen gjorde ett försök att fly från skeppet. De firade ner livbåten i sjön under förevändning att de skulle kasta ut ankare från fören.
³¹ Paulus sade till officeren och soldaterna: "Om inte de stannar kvar ombord kan ni inte bli räddade."
³² Då kapade soldaterna trossarna på skeppsbåten och lät den driva bort.
³³ Strax innan det började dagas uppmanade Paulus alla att äta. Han sade: "I fjorton dagar har ni nu väntat och varit utan mat och inte ätit.
³⁴ Därför uppmanar jag er att äta. Det behöver ni för att bli räddade, för ingen av er ska mista så mycket som ett hårstrå på sitt huvud."
³⁵ När han hade sagt detta tog han ett bröd, tackade Gud inför dem alla, bröt det och började äta.
³⁶ Då fick alla nytt mod och tog sig mat, de också.
³⁷ Vi var allt som allt 276 personer ombord.
³⁸ Efter att ha ätit sig mätta lättade de skeppet genom att kasta vetelasten i sjön.
³⁹ När det blev dag kände de inte igen landet, men de fick syn på en bukt med sandstrand och bestämde sig för att om möjligt låta skeppet driva upp där.
⁴⁰ De kapade ankarna och lämnade dem i havet. Samtidigt löste de trossarna från styrårorna, hissade förseglet för vinden och styrde mot stranden.
⁴¹ Men de drev emot ett rev där skeppet gick på grund. Fören borrhade sig in och stod orubbligt fast, medan aktern började brytas sönder av de kraftiga bränningarna.
⁴² Soldaternas plan var då att döda fångarna så att ingen skulle kunna simma i väg och fly.
⁴³ Men officeren ville rädda Paulus och hindrade dem från att utföra sin plan. Han befallde att de simkunniga skulle hoppa i vattnet först och ta sig i land
⁴⁴ och därefter de övriga, en del på plankor och andra på vrakdelar från skeppet. På det sättet blev alla räddade och kom i land.

28

På Malta

- ¹ När vi väl var räddade fick vi veta att ön hette Malta.
² Lokalbefolkningen visade oss en ovanligt stor vänlighet. De tände en eld och tog hand om oss alla, eftersom det hade börjat regna och var kallt.

27:24 Apg 23:11, 27:26, Apg 28:1. **27:27 Adriatiska havet** Under antiken omfattades även det sydligare havsområdet mellan Kreta och Sicilien av detta namn. **27:28 tjugo famnars djup ... femton famnar** Knappt 40 respektive 30 meter. **27:34** Matt 10:30, Luk 21:18. **28:1** Apg 27:26. **28:1 Malta** Grek. *Melíte*. Det fanns två öar som kallades Melite, dels Malta och dels ön Kefallenia vid Greklands västkust. Traditionen pekar ut Malta som Paulus landningsplats.

³ Paulus hade just samlat ett fång kvistar och lagt på elden när en huggorm kröp ut på grund av hettan och högg sig fast i hans hand.

⁴ När de infödda såg ormen hänga från hans hand, sade de till varandra: "Den där mannen är säkert en mördare. Trots att han blev räddad från havet lät inte Rättvisan honom leva."

⁵ Men Paulus skakade av sig ormen ner i elden och tog ingen skada.

⁶ Folket väntade sig att han skulle svullna upp eller plötsligt falla ner död. När de väntat länge och sett att inget ovanligt hände honom, ändrade de sig och sade att han var en gud.

⁷ I trakten runt den platsen fanns det lantgårdar som tillhörde Publius, stormannen på ön. Han tog vänligt emot oss som sina gäster i tre dagar.

⁸ Publius far låg just då sjuk i feber och svår diarré. Paulus gick in till honom, bad och lade händerna på honom och botade honom.

⁹ Efter den händelsen kom också andra sjuka på ön till honom och blev botade.

¹⁰ De visade oss sin uppskattning på många sätt, och när vi skulle segla försåg de oss med vad vi behövde.

Till Rom

¹¹ Efter tre månader seglade vi ut med ett skepp som hade övervintrat vid ön. Det kom från Alexandria och hade Tvillingarna som galjonsfigur.

¹² Vi lade till vid Syrakusa och stannade där i tre dagar.

¹³ Därifrån följde vi kusten och kom till Regium. En dag senare fick vi sydlig vind, och den andra dagen kom vi till Puteoli.

¹⁴ Där fann vi bröder som bjöd in oss att stanna hos dem i sju dagar. Och så fortsatte vi till Rom.

Paulus i Rom

¹⁵ Bröderna där hade fått besked om oss, och de kom ut ända till Forum Appii och Tres Tabernae för att möta oss. Då Paulus fick se dem tackade han Gud och fick nytt mod.

¹⁶ När vi kom fram till Rom fick Paulus tillstånd att bo för sig själv tillsammans med den soldat som skulle bevaka honom.

¹⁷ Tre dagar senare kallade han till sig de ledande bland judarna, och när de var samlade sade han till dem: "Bröder, jag har inte gjort något ont mot vårt folk eller våra fäderneärvda seder. Trots det blev jag fångslad i Jerusalem och utlämnad i romarnas händer.

¹⁸ När de hade förhört mig ville de frige mig, eftersom jag inte var skyldig till något som förtjänade döden.

¹⁹ Men judarna var emot det, och då var jag tvungen att vädja till kejsaren, dock utan att anklaga mitt folk.

²⁰ Så det är därför jag kallat hit er för att träffa er och tala med er. Det är nämligen för Israels hopp som jag bär dessa bojar."

²¹ De svarade honom: "Vi har inte fått något brev om dig från Judeen, och ingen av bröderna som kommit har berättat eller sagt något ont om dig.

²² Men vi vill gärna höra från dig vad du tänker, för vi vet att den här sekten blir motsagd överallt."

²³ De bestämde en dag för honom, och då kom ännu fler till hans bostad. Från morgon till kväll förklarade han för dem och vittnade om Guds rike och försökte övertyga dem om Jesus utifrån både Mose lag och profeterna.

28:4 Rättvisan Grek. *Dike*, i den grekiska mytologin namnet på rättvisans gudinna. **28:5** Mark 16:18, Luk 10:19.
28:6 Apg 14:11. **28:8 svår diarré** Annan översättning: "dysenteri", en tarmsjukdom som ofta var dödlig före antibiotikans tid. **28:11 Tvillingarna** Castor och Pollux, Jupiters tvilling söner, ansågs vara sjömännens skyddsgudar.
28:15 Forum Appii och Tres Tabernae Två mindre samhällen vid Via Appia, ca 50-60 km söder om Rom. **28:16** Apg 24:23. **28:17** Apg 25:8. **28:18** Apg 25:25, 26:32. **28:19** Apg 25:11. **28:20** Apg 23:6. **28:22** Luk 2:34, Apg 24:5.
28:23 Apg 26:22.

²⁴ Vissa lät sig övertygas av hans ord, men andra ville inte tro.

²⁵ När de inte kunde komma överens skildes de åt, efter att Paulus hade sagt detta enda ord: "Den helige Ande talade rätt genom profeten Jesaja till era fäder

²⁶ när han sade:

Gå till detta folk och säg:

*Ni ska höra men inte förstå,
och ni ska se men inte inse,*

²⁷ *för detta folks hjärta är förhärdat.*

*De hör illa med sina öron
och sluter sina ögon,*

så att de inte ser med ögonen

*eller hör med öronen
eller förstår med hjärtat*

*och vänder om
så att jag får hela dem.*

²⁸ Därför ska ni veta att denna Guds frälsning är sänd till hedningarna, och de kommer att lyssna."

³⁰ I två hela år bodde Paulus i den bostad som han hade hyrt, och han tog emot alla som kom till honom.

³¹ Han predikade Guds rike och undervisade med stor frimodighet om Herren Jesus Kristus utan att bli hindrad.

28:24 Apg 17:4. **28:25** 2 Petr 1:21. **28:26** Matt 13:14f. **28:26** Jes 6:9f. **28:28** Luk 2:30, 3:6, Apg 13:46.
28:28 Några handskrifter tillägger (vers 29): "När han hade sagt detta gick judarna iväg under häftig diskussion med varandra." **28:30 I två hela år** Under sin tid i husarrest skrev Paulus Efesierbrevet, Kolosserbrevet och Filemonbrevet, troligen vid ungefär samma tillfälle. Längre fram under samma tid skrev han även Filipperbrevet. Efter de två åren blev Paulus antingen ställd inför rätta och frikänd eller också togs målet aldrig upp. Ett mål inför kejsaren kunde nämligen avskrivas om det inte hade kommit upp till behandling inom två år. Efter de två åren i fångenskap gjorde Paulus enligt traditionen nya resor, först till Spanien och Kreta och därefter till Grekland där han skrev Titusbrevet och Första Timoteusbrevet. Till sist återvände han till Rom, där han skrev Andra Timoteusbrevet innan han led martyrdöden under kejsar Nero i mitten eller andra halvan av 60-talet e Kr.

Romarbrevet

Romarbrevet skrevs av aposteln Paulus under andra hälften av 50-talet e Kr, under ett tre månaders uppehåll i Korint på hans tredje missionsresa (Apg 20:2-3). Det dikterades för skrivaren Tertius (Rom 16:22) och bars av församlingstjänarinnan Febe (16:1) till de kristna i Rom, där Paulus hade många bekanta (16:3-15) trots att han aldrig hade besökt församlingen (1:13). Med brevet vill aposteln förbereda församlingen på hans planerade besök och vidare färd mot Spanien (15:23f) och ge en samlad framställning av evangeliets innehåll.

Hälsning

- 1 Från Paulus, Kristi Jesu tjänare, kallad till apostel och avskild för Guds evangelium,
 2 som han har utlovat genom sina profeter i de heliga Skrifterna.
 3 Evangeliet handlar om hans Son, som till sin mänskliga natur är född av Davids ätt
 4 och som genom helighetens Ande med kraft har bevisats vara Guds Son efter uppståndelsen från de döda: Jesus Kristus, vår Herre.
 5 Genom honom har vi fått nåd och apostlaämbete för att föra människor av alla folk till trons lydnad för hans namns skull.
 6 Bland dessa är också ni, som är kallade att tillhöra Jesus Kristus.
 7 Jag hälsar er alla Guds älskade som bor i Rom, hans kallade och heliga. Nåd vare med er och frid från Gud vår Far och Herren Jesus Kristus.

Längtan att besöka Rom

- 8 Först och främst tackar jag min Gud genom Jesus Kristus för er alla, eftersom man i hela världen talar om er tro.
 9 Gud, som jag tjänar i min ande när jag förkunnar evangeliet om hans Son, är vittne till hur jag ständigt nämner er
 10 i mina böner och alltid ber om att nu äntligen få möjlighet att komma till er, om Gud vill.
 11 Jag längtar efter att få träffa er och dela med mig av någon andlig gåva åt er så att ni blir styrkta,
 12 alltså att vi tillsammans ska få hämta uppmuntran ur vår gemensamma tro, er och min.
 13 Bröder, jag vill att ni ska veta att jag många gånger har bestämt mig för att komma till er och skörda någon frukt bland er liksom bland andra folk, men hittills har jag varit förhindrad.
 14 Jag har skyldigheter både mot greker och barbarer, både mot lärda och olärda.
 15 Därför är det min önskan att få predika evangeliet också för er i Rom.

Brevets tema

- 16 Jag skäms inte för evangeliet. Det är en Guds kraft till frälsning för var och en som tror, juden först men också greken.

1:1 Apg 9:15, Gal 1:15. **1:2** 1 Mos 3:15, 22:18, 26:4, 49:10, 5 Mos 18:15, Jes 7:14, Jer 23:5f, Dan 9:24f, Mika 5:2, Hebr 1:1, 1 Petr 1:10f. **1:3** 2 Sam 7:12, Jes 11:1f, Matt 1:6, Rom 9:5. **1:3 till sin mänskliga natur** Ordagrant: "efter köttet". **1:4** Apg 13:32f, Hebr 1:5. **1:5** Apg 9:15, Rom 12:3, 15:15f, 1 Tim 2:7. **1:7** 1 Kor 1:2f, 2 Kor 1:2, Ef 1:1. **1:8** Rom 16:19, 1 Tess 1:8. **1:9** Ef 1:15, Fil 1:8. **1:10** 1 Tess 3:10. **1:11** Rom 15:29. **1:12** Rom 15:32, 2 Petr 1:1. **1:13** Rom 15:22, 1 Tess 2:18. **1:13 Bröder** Annan översättning: "Syskon". Grekiskan tilltalar liksom t ex spanskan en blandad grupp (jfr 16:6f) i maskulinum, som "bröder". **1:14** 1 Kor 9:16. **1:14 barbarer** Grekisk benämning för dem som saknade det grekiska språket och kulturen. **1:16** Ps 40:10f, 1 Kor 1:18f, 2 Tim 1:8. **1:16 först** Annan översättning: "främst".

17 I evangeliet uppenbaras rättfärdighet från Gud, av tro till tro, som det står skrivet: *Den rättfärdige ska leva av tro.*

Guds dom över hedningarna

18 Guds vrede uppenbaras från himlen över all ogudaktighet och orättfärdighet hos människor som i orättfärdighet undertrycker sanningen.

19 Det man kan veta om Gud är uppenbart bland dem, eftersom Gud har uppenbarat det för dem.

20 Ända från världens skapelse syns och uppfattas hans osynliga egenskaper, hans eviga makt och gudomliga natur, genom de verk han har skapat. Därför är de utan ursäkt.

21 Trots att de kände till Gud prisade de honom inte som Gud eller tackade honom, utan de förblindades av sina falska föreställningar så att mörkret sänkte sig över deras oförståndiga hjärtan.

22 De påstod att de var visa, men de blev dårar

23 och bytte ut den odödlige Gudens härlighet mot bilder av dödliga människor, av fåglar, fyrfotadjur och kräldjur.

24 Därför utlämnade Gud dem åt deras hjärtans begär så att de orenade och förnedrade sina kroppar med varandra.

25 De bytte ut Guds sanning mot lögnen och dyrkade och tjänade det skapade i stället för Skaparen, han som är välsignad i evighet. Amen.

26 Därför utlämnade Gud dem åt förnedrande lidelser. Deras kvinnor bytte ut det naturliga umgänget mot det som är onaturligt.

27 På samma sätt lämnade männen det naturliga umgänget med kvinnan och upptändes av begär till varandra. Män gjorde skamliga saker med män och fick själva ta det rättvisa straffet för sin förvillelse.

28 Och eftersom de inte satte värde på kunskapen om Gud, utlämnade Gud dem åt ett ovärdigt sinne så att de gjorde sådant som inte får göras.

29 De har blivit fyllda av all slags orättfärdighet, ondska, girighet och elakhet, de är fulla av avund, mordlust, stridslystnad, svek och illvilja.

30 De skvallrar och förtalar, de hatar Gud och brukar våld. De skrävlar och skryter, de är påhittiga i det onda och olydiga mot sina föräldrar,

31 vettlösa, trolösa, kärlekslösa och hjärtlösa.

32 De känner mycket väl till Guds rättvisa dom, att de som handlar så förtjänar döden. Ändå gör de sådant, och de samtycker dessutom till att andra gör det.

2

Guds rättvisa dom över alla

1 Därför är du utan ursäkt, du människa, vem du än är som dömer. När du dömer en annan fördömer du dig själv, eftersom du som dömer handlar på samma sätt.

2 Vi vet att Guds dom med rätta drabbar dem som handlar så.

3 Men menar du att du ska komma undan Guds dom, du människa som dömer dem som handlar så och själv gör samma sak?

4 Eller föraktar du hans rika godhet, mildhet och tålmod? Förstår du inte att Guds godhet vill föra dig till omvändelse?

1:17 Rom 3:21f, Gal 3:11, Fil 3:9, Hebr 10:38. 1:17 Hab 2:4. Annan översättning: "Den av tro rättfärdige ska leva." 1:19 Apg 14:17, 17:24f. 1:20 Job 12:7f, Ps 19:2f. 1:21 Ef 4:17f. 1:22 1 Kor 1:19f. 1:23 2 Mos 20:4f, Ps 106:19f, Apg 17:29. 1:24 Ps 81:12f, Apg 14:16, 2 Tess 2:11f. 1:24 med varandra Annan översättning: "med dem" (avgudabilderna i vers 23). 1:27 3 Mos 18:22, 1 Kor 6:9. 1:29 Gal 5:19f, 2 Kor 12:20. 2:1 2 Sam 12:5f, Matt 7:1f, 1 Kor 4:5. 2:4 2 Petr 3:9, 15, Upp 2:21.

⁵ Med ditt hårda och envisa hjärta samlar du på dig vrede till vredens dag, då Guds rättfärdiga dom ska uppenbaras.

⁶ *Han ska löna var och en efter hans gärningar:*

⁷ evigt liv åt dem som uthålligt gör det goda och söker härlighet, ära och odödlighet,

⁸ men vrede och straff åt dem som söker sitt eget och inte följer sanningen utan orättfärdigheten.

⁹ Nöd och ångest över varje människas själ som gör det onda, juden först men också greken,

¹⁰ men härlighet, ära och frid åt var och en som gör det goda, juden först men också greken,

¹¹ för Gud är inte partisk.

¹² Alla som har syndat utan lag ska också gå under utan lag, och alla som har syndat under lagen ska dömas genom lagen.

¹³ Det är inte lagens hörare som är rättfärdiga inför Gud, utan lagens görare ska förklaras rättfärdiga.

¹⁴ För när hedningar som inte har lagen av naturen gör vad lagen befäller, då är de sin egen lag trots att de saknar lagen.

¹⁵ De visar att det som lagen kräver är skrivet i deras hjärtan. Om detta vittnar också deras samveten och tankar som sinsemellan anklagar eller till och med försvarar dem.

¹⁶ Det ska visa sig på den dag då Gud dömer det som är fördolt hos människorna, allt enligt det evangelium jag fått genom Jesus Kristus.

Även juden står under Guds dom

¹⁷ Du kallar dig jude och har din trygghet i lagen och din stolthet i Gud.

¹⁸ Du känner hans vilja och kan avgöra vad som är rätt, eftersom du är undervisad av lagen.

¹⁹ Du ser dig som en vägledare för blinda, ett ljus för dem som vandrar i mörker,

²⁰ en uppfostrare för oförnuftiga och en lärare för omogna, eftersom du har kunskapen och sanningen formulerad i lagen.

²¹ Du som undervisar andra, du lär inte dig själv. Du som predikar att man inte ska stjäla, du stjäla.

²² Du som säger att man inte ska begå äktenskapsbrott, du begår äktenskapsbrott. Du som avskyr avgudarna, du plundrar templen.

²³ Du som berömmar dig av lagen, du vanärar Gud genom att bryta mot lagen.

²⁴ Det står ju skrivet: *För er skull hånas Guds namn bland hedningarna.*

²⁵ Omskärelsen är till nytta om du håller lagen. Men är du en lagbrytare har du trots din omskärelse blivit oomskuren.

²⁶ Om nu en oomskuren uppfyller lagens krav, ska han då inte räknas som oomskuren?

²⁷ Den som av naturen är oomskuren men fullgör lagen ska döma dig som har lagens bokstav och omskärelsen men ändå är en lagbrytare.

²⁸ Jude är man ju inte till det yttre, inte heller är omskärelsen något yttre på kroppen.

²⁹ Jude är man i sitt inre, och hjärtats omskärelse sker genom Anden och inte genom

2:5 Mos 32:35, Rom 9:22, Upp 6:17. **2:6** Ps 62:13, Matt 16:27, 2 Kor 5:10, Upp 22:12. **2:6** Ps 62:3, Ords 24:12. **2:7** 2 Tess 1:6f. **2:9** Rom 1:16, 3:9. **2:11** 5 Mos 10:17, Apg 10:34, Gal 2:6, Ef 6:9, 1 Petr 1:17. **2:13** Matt 7:21, Rom 8:4, 10:3, Jak 1:22, 25, 1 Joh 3:7. **2:14** Apg 10:35. **2:15** Rom 1:32. **2:15** *sinsemellan* Annan översättning: "ömsom". **2:16** Pred 12:14, Matt 25:31f, Rom 14:10, 1 Kor 4:5. **2:16** *allt enligt det evangelium jag fått genom Jesus Kristus* Annan översättning: "genom Jesus Kristus enligt det evangelium jag fått". **2:17** Luk 18:11, Joh 8:33. **2:18** Fil 1:10. **2:19** Matt 15:14. **2:21** Ps 50:16f, Matt 23:3f. **2:21** Enligt en annan tolkning är meningarna i vers 21-23 frågor. **2:22** 5 Mos 7:25. **2:23** *plundrar templen* Enligt lagen var det strängt förbjudet att ta i sin ägo föremål som orenats genom avgudadyrkan (5 Mos 7:25f). **2:24** Hes 36:20f. **2:24** Jes 52:5 (Septuaginta). **2:26** Gal 5:6. **2:28** Joh 8:39, Rom 9:7, Gal 6:15. **2:29** 5 Mos 10:16, Jer 4:4, Fil 3:2f, Kol 2:11.

bokstaven. Då får man sitt beröm inte av människor utan av Gud.

3

Gud har alltid rätt i sin dom

- ¹ Vilken fördel har då juden? Eller vilken nytta ger omskärelsen?
² Stor nytta på alla sätt. Först och främst att Guds ord har anförtrotts dem.
³ För vad betyder det om några inte trodde? Kan deras otro upphäva Guds trofasthet?
⁴ Verkligen inte! Låt det stå fast att Gud är sann och varje människa en lögnare, som det står skrivet: *För att du ska få rätt i dina ord och vinna när man går till rätta med dig.*
⁵ Men om vår orättfärdighet visar Guds rättfärdighet, vad ska vi då säga? Inte kan väl Gud, mänskligt talat, vara orättfärdig när han straffar i sin vrede?
⁶ Verkligen inte! Hur skulle Gud då kunna döma världen?
⁷ Men om Guds sanning genom min falskhet framstår så mycket klarare till hans ära, varför blir jag då dömd som syndare?
⁸ Eller varför inte säga, så som vissa hånfullt påstår att vi lär: "Låt oss göra det onda för att framkalla det goda"? De ska få den dom de förtjänar.

Inför Gud är alla syndare

- ⁹ Hur är det då? Har vi någon fördel? Inte alls. Vi har ju redan anklagat alla, både judar och greker, för att stå under syndens välde.
¹⁰ Som det står skrivet:
*Ingen rättfärdig finns,
inte en enda.*
¹¹ *Ingen finns som förstår,
ingen som söker Gud.*
¹² *Alla har avfallit,
alla är fördärvade.
Ingen finns som gör det goda,
inte en enda.*
¹³ *Deras strupe är en öppen grav,
sina tungor använder de till svek.
De har huggormsgift
bakom sina läppar.*
¹⁴ *Deras mun är full av förbannelse
och bitterhet.*
¹⁵ *Deras fötter är snabba
till att spilla blod.*
¹⁶ *Förödelse och elände
råder på deras vägar,
och fridens väg
känner de inte.*
¹⁷ *De har ingen gudsfruktan
för ögonen.*
¹⁹ Men vi vet att allt som lagen säger är riktat till dem som står under lagen, för att varje mun ska tystas och hela världen stå skyldig inför Gud.

3:2 5 Mos 4:7f, Rom 9:4. **3:3** 4 Mos 23:19, Rom 9:6, 2 Tim 2:13. **3:4** Ps 116:11, Joh 3:33. **3:4** Ps 51:6. Annan översättning: "... när du dömer". **3:5** Job 8:3, Rom 9:14. **3:6** 1 Mos 18:25, Apg 17:31. **3:8** Rom 6:1, 15. **3:9** Rom 1:18f, Gal 3:22. **3:10** Ps 14:1f. **3:12** Pred 7:21. **3:13** Ps 5:10, 140:4. **3:14** Ps 10:7. **3:15** Jes 59:7f. **3:18** Ps 36:2. **3:19** Hes 16:63, Gal 3:21f.

20 Ingen människa förklaras rättfärdig inför honom genom laggärningar. Vad som ges genom lagen är insikt om synd.

Förklarad rättfärdig i Kristus

21 Men nu har det uppenbarats en rättfärdighet från Gud utan lag, en som lagen och profeterna vittnar om,

22 en rättfärdighet från Gud genom tro på Jesus Kristus för alla som tror. Här finns ingen skillnad.

23 Alla har syndat och saknar härligheten från Gud,

24 och de förklaras rättfärdiga som en gåva, av hans nåd, därför att de är friköpta av Kristus Jesus.

25 Honom har Gud ställt fram som en nådastol genom tron på hans blod. Så ville han visa sin rättfärdighet, eftersom han i sitt tålmod hade lämnat de tidigare begångna synderna ostraffade.

26 I den tid som nu är ville han visa sin rättfärdighet: att han både är rättfärdig och förklarar den rättfärdig som tror på Jesus.

27 Vad kan vi då berömma oss av? Beröm är uteslutet. Genom vilken lag? Gärningarnas? Nej, genom trons lag.

28 Vi hävdar nämligen att människan förklaras rättfärdig genom tro, utan laggärningar.

29 Eller är Gud bara judarnas Gud? Är han inte också hedningarnas? Jo, också hedningarnas,

30 lika sant som att Gud är en, han som förklarar den omskurne rättfärdig av tro och den oomskurne genom tron.

31 Upphäver vi då lagen genom tron? Verkligen inte! Vi upprätthåller lagen.

4

Abraham rättfärdig av tro

1 Vad ska vi då säga att Abraham fann, vår förfader efter köttet?

2 Om Abraham förklarades rättfärdig genom gärningar, då har han något att berömma sig av – men inte inför Gud.

3 För vad säger Skriften? *Abraham trodde Gud, och det räknades honom till rättfärdighet.*

4 Den som har gärningar får sin lön, inte av nåd utan som förtjänst.

5 Men den som utan gärningar tror på honom som förklarar den ogudaktige rättfärdig, han får sin tro tillräknad som rättfärdighet.

6 Därför uttalar också David sin saligprisning över den människa som Gud tillräknar rättfärdighet utan gärningar:

7 *Saliga är de som fått sina brott förlåtna, sina synder övertäckta.*

8 *Salig är den som Herren inte tillräknar synd.*

9 Gäller den saligprisningen bara de omskurna eller även de oomskurna? Vi säger ju att Abraham fick tron tillräknad som rättfärdighet.

10 När fick han den tillräknad? Som omskuren eller som oomskuren? Inte som omskuren, utan som oomskuren.

3:20 Ps 143:2, Rom 7:7. **3:21** 1 Mos 15:6, Jer 23:6, Hab 2:4, Rom 1:17. **3:22** Rom 10:12, Gal 3:28. **3:22 genom tro på Jesus Kristus** Annan översättning: "genom Jesu Kristi trofasthet". **3:23** Rom 5:12, Gal 3:22. **3:24** Matt 20:28, Rom 5:1, Ef 1:7, Tit 3:4f. **3:25** 1 Joh 1:9, 4:10. **3:25 nådastol** Förbundsarkens gyllene lock där offerblodet stänktes till försoning för folkets synd (2 Mos 25:17f, 3 Mos 16:14f). Ordagrant: "soningsställe". **3:25 visa sin rättfärdighet** som bl a kräver att synden blir bestraffad (jfr text Jer 30:11). **3:27** 1 Kor 1:29, Ef 2:9. **3:28** Apg 13:39, Rom 4:5. **3:30** Apg 15:11, Rom 4:11f, Gal 3:8. **3:31** Matt 5:17, Rom 8:3f. **4:1 Abraham fann, vår förfader efter köttet** Annan översättning: "vår förfader Abraham fann på köttslig väg". **4:2** Rom 3:27, Ef 2:9. **4:3** Gal 3:6, Jak 2:23. **4:3** 1 Mos 15:6. **4:4** Matt 20:14, Rom 11:6. **4:5** Rom 3:28, Fil 3:9. **4:8** Ps 32:1f. **4:9** Rom 4:3.

11 Han fick omskärelsens tecken som bekräftelse på trons rättfärdighet, och den hade han redan som oomskuren. Så skulle han bli far till alla oomskurna som tror, och så skulle rättfärdighet tillräknas dem.

12 Han skulle också bli far till de oomskurna, de som inte bara tillhör de oomskurna utan också vandrar i spåren av den tro som vår far Abraham hade redan som oomskuren.

Abraham och löftet

13 Det var inte genom lagen som Abraham och hans avkomlingar fick löftet att ärva världen, utan genom den rättfärdighet som kommer av tro.

14 Om de som håller sig till lagen blir arvingar, då är tron meningslös och löftet upphävt.

15 Lagen framkallar ju vrede. Men där ingen lag finns, där finns inte heller någon överträdelse.

16 Därför heter det "av tro", för att det ska vara av nåd och löftet stå fast för alla hans avkomlingar, inte bara för dem som hör till lagens folk utan också för dem som har Abrahams tro. Han är allas vår far,

17 som det står skrivet: *Jag har gjort dig till far till många folk*. Och det är han inför den som han trodde på, Gud som ger liv åt de döda och kallar på det som inte är till som om det var till.

18 Där hoppet var ute hoppades han ändå och trodde och blev *såfar till många folk*, som det var sagt: *Så ska din avkomma bli*.

19 Han vacklade inte i tron när han tänkte på sin döda kropp – han var omkring hundra år – och att Saras moderliv var dött.

20 Han tvivlade inte i otro på Guds löfte utan blev i stället starkare i tron och gav Gud äran,

21 fullt övertygad om att vad Gud hade lovat var han också mäktig att hålla.

22 Därför *räknades det honom till rättfärdighet*.

23 Men dessa ord *räknades honom till rättfärdighet* skrevs inte bara för hans skull,

24 utan även för vår skull. Rättfärdighet kommer att tillräknas oss som tror på honom som uppväckte vår Herre Jesus från de döda,

25 han som utlämnades för våra synders skull och uppväcktes för vår rättfärdiggörelses skull.

5

Frid med Gud

1 När vi nu har förklarats rättfärdiga av tro, har vi frid med Gud genom vår Herre Jesus Kristus.

2 Genom honom har vi också tillträde till den nåd som vi nu står i, och vi gläder oss i hoppet om Guds härlighet.

3 Men inte bara det, vi gläder oss också mitt i våra lidanden, för vi vet att lidandet ger tålamod,

4 tålamodet fasthet och fastheten hopp.

5 Och hoppet sviker oss inte, för Guds kärlek är utgjuten i våra hjärtan genom den helige Ande som han har gett oss.

6 För när tiden var inne, medan vi ännu var maktlösa, dog Kristus i de ogudaktigas ställe.

4:11 1 Mos 17:10f, Gal 3:7. 4:12 Matt 3:9. 4:13 1 Mos 18:18, Gal 3:18. 4:15 Rom 3:20, 1 Kor 15:56, Gal 3:19. 4:16 Gal 3:7, 29. 4:17 Joh 5:21, Hebr 11:19. 4:17 1 Mos 17:5. 4:18 1 Mos 17:4, 1 Mos 15:5. 4:18 *trodde och blev så* Annan översättning: "trodde att han skulle bli". 4:19 Hebr 11:12. 4:20 Hebr 11:8f, 17f. 4:21 Ps 115:3, Luk 1:37. 4:22 1 Mos 15:6, Rom 4:3. 4:23 Rom 15:4. 4:24 Apg 2:24, 1 Petr 1:21. 4:25 Jes 53:4f, Rom 8:32, 1 Kor 15:17. 5:1 Jes 53:5, Joh 14:27, Ef 2:14. 5:2 Joh 14:6, Ef 2:18, Hebr 10:19. 5:2 *tillträde* Andra handskrifter: "i genom tron tillträde". 5:2 *gläder oss* Annan översättning: "är stolta" (även i vers 3 och 11). 5:3 Fil 1:29, Jak 1:2f. 5:4 Hebr 10:36. 5:5 Ps 22:6, Hebr 6:18f, 1 Joh 4:16. 5:6 1 Petr 3:18.

⁷ Knappast vill någon dö ens för en rättfärdig – jo, kanske vågar någon dö för den som är god.

⁸ Men Gud bevisar sin kärlek till oss genom att Kristus dog för oss medan vi ännu var syndare.

⁹ När vi nu har förklarats rättfärdiga genom hans blod, hur mycket mer ska vi då inte genom honom bli frälsta från vredesdomen?

¹⁰ För om vi som Guds fiender blev försonade med honom genom hans Sons död, hur mycket mer ska vi då inte som försonade bli frälsta genom hans liv?

¹¹ Men inte bara det, vi gläder oss också i Gud genom vår Herre Jesus Kristus, genom vilken vi nu har tagit emot försoningen.

Adam och Kristus

¹² Därför är det så: Genom en enda människa kom synden in i världen, och genom synden döden. På så sätt nådde döden alla människor, eftersom alla hade syndat.

¹³ Synd fanns i världen redan före lagen, men synd tillräknas inte där ingen lag finns.

¹⁴ Ändå regerade döden från Adam till Mose, också över dem som inte hade syndat genom en sådan överträdelse som Adams. Och Adam är en förebild till den som skulle komma.

¹⁵ Men syndafallet kan inte jämföras med nåden. För om de många dog genom en endas fall, så har Guds nåd och gåva så mycket mer överflödat till de många genom en enda människas nåd, Jesu Kristi nåd.

¹⁶ Inte heller kan gåvan jämföras med det som kom genom en endas synd. Domen kom genom en enda och ledde till fördömelse, men gåvan kom efter mångas överträdelser och ledde till ett frikännande.

¹⁷ För om döden kom att regera efter en endas fall genom denne ende, hur mycket mer ska då inte de som tar emot den överflödande nåden och rättfärdighetens gåva få regera i liv genom den ende, Jesus Kristus?

¹⁸ Alltså: liksom en endas fall ledde till fördömelse för alla människor, så har en endas rättfärdighet lett till ett frikännande, till liv för alla människor.

¹⁹ Liksom de många stod som syndare genom en enda människas olydnad, så ska också de många stå som rättfärdiga genom den endes lydnad.

²⁰ Dessutom kom lagen in för att fallet skulle bli större. Men där synden blev större, där överflödade nåden ännu mer.

²¹ Liksom synden regerade genom döden, så skulle också nåden regera genom rättfärdigheten och ge evigt liv genom Jesus Kristus, vår Herre.

6

Det nya livet

¹ Vad ska vi då säga? Ska vi bli kvar i synden så att nåden blir större?

² Verkligen inte! Vi som har dött bort från synden, hur skulle vi kunna fortsätta leva i den?

³ Eller vet ni inte att alla vi som är döpta till Kristus Jesus är döpta till hans död?

⁴ Vi är begravda med honom genom dopet till döden för att leva det nya livet, liksom Kristus är uppväckt från de döda genom Faderns härlighet.

⁵ För om vi är förenade med honom i en död som hans, ska vi också vara det i en uppståndelse som hans.

⁶ Vi vet att vår gamla människa har blivit korsfäst med Kristus, för att syndens kropp

5:8 Joh 3:16, 1 Joh 3:16, 4:10. **5:9** 1 Tess 1:10. **5:10** 2 Kor 5:18, Kol 1:20f. **5:11** 1 Kor 1:31. **5:12** 1 Mos 2:17, 3:6, 19, Rom 6:23, 1 Kor 15:21f. **5:13** Rom 4:15. **5:14** 1 Mos 3:3f, 1 Kor 15:45. **5:15** Joh 1:16f. **5:15 de många** Anspelning på Jes 53:12, i betydelsen "alla människor". **5:17** Upp 22:5. **5:18** 1 Kor 15:22, 1 Joh 2:2. **5:19** Jes 53:11, Fil 2:8, Hebr 5:8. **5:20** Rom 4:15. **5:21** Rom 5:17, 6:23. **6:1** Rom 3:8. **6:2** 1 Petr 2:24. **6:3** Gal 3:27. **6:4** Ef 4:22f, Kol 2:12f, 1 Petr 3:21. **6:5** Fil 3:10f. **6:6** Gal 2:19f, 5:24.

ska berövas sin makt så att vi inte längre är slavar under synden.

⁷ Den som är död är förklarad fri från synden.

⁸ Har vi nu dött med Kristus, tror vi att vi också ska leva med honom.

⁹ Vi vet att Kristus är uppväckt från de döda och aldrig mer dör. Döden har ingen makt över honom längre.

¹⁰ Hans död var en död från synden en gång för alla, men hans liv är ett liv för Gud.

¹¹ Så ska också ni se på er själva: ni är döda från synden och lever för Gud i Kristus Jesus.

¹² Synden ska därför inte regera i er dödliga kropp så att ni lyder dess begär.

¹³ Ställ inte era kroppar i syndens tjänst som redskap för orättfärdigheten, utan ställ er i Guds tjänst. Ni som var döda men nu lever, ställ era kroppar i Guds tjänst som redskap för rättfärdigheten.

¹⁴ Synden ska inte vara herre över er, för ni står inte under lagen utan under nåden.

¹⁵ Hur är det då? Ska vi synda, eftersom vi inte står under lagen utan under nåden? Verkligen inte!

¹⁶ Vet ni inte att om ni ställer er som slavar under någon och lyder honom, då är ni hans slavar och det är honom ni lyder: antingen synden, vilket leder till död, eller lydningen vilket leder till rättfärdighet?

¹⁷ Men Gud vare tack! Ni var slavar under synden, men nu har ni av hjärtat börjat lyda den lära som ni blivit överlämnade åt.

¹⁸ Nu är ni befriade från synden och slavar hos rättfärdigheten –

¹⁹ jag använder en enkel bild för er mänskliga svaghets skull. Så som ni förr ställde era kroppar i orenhetens och laglöshetens tjänst till laglöshet, så ska ni nu ställa era kroppar i rättfärdighetens tjänst till helgelse.

²⁰ När ni var slavar under synden var ni fria från rättfärdigheten.

²¹ Men vad fick ni då för frukt? Sådant som ni nu skäms över, eftersom det slutar i döden.

²² Men nu när ni är befriade från synden och slavar hos Gud, får ni helgelse som frukt och till slut evigt liv.

²³ Syndens lön är döden, men Guds gåva är evigt liv i Kristus Jesus, vår Herre.

7

Friheten från lagen

¹ Eller vet ni inte, bröder – jag talar till sådana som känner lagen – att lagen råder över människan så länge hon lever?

² En gift kvinna är genom lagen bunden vid sin man så länge han lever. Men om mannen dör, är hon fri från den lag som band henne vid mannen.

³ Om hon ger sig åt en annan man medan hennes man lever, kallas hon alltså äktenskapsbryterska. Men om mannen dör är hon fri från lagen, och då är hon ingen äktenskapsbryterska om hon ger sig åt en annan man.

⁴ Så har också ni, mina bröder, genom Kristi kropp döats från lagen så att ni tillhör en annan, honom som har uppstått från de döda, för att vi ska bära frukt åt Gud.

⁵ Så länge vi levde i köttet var de syndiga begärens som väcktes genom lagen verksamma i våra kroppar så att vi bar frukt åt döden.

6:8 2 Tim 2:11. **6:9** Upp 1:18. **6:10** Hebr 7:27, 1 Petr 3:18. **6:11** 2 Kor 5:15, 1 Petr 2:24. **6:12** 1 Mos 4:7. **6:13** Rom 12:1, 1 Petr 4:2. **6:13 redskap** Annan översättning: "vapen". **6:14** Gal 5:18, 1 Joh 3:6. **6:15** Rom 6:1. **6:16** Ords 12:28, Joh 8:34, 2 Petr 2:19. **6:18** Joh 8:32, Rom 6:22, 1 Kor 7:22, 1 Petr 2:16. **6:19** Rom 12:1. **6:21** Rom 7:5, 8:6. **6:22** 1 Petr 1:9. **6:23** Joh 11:25, Rom 5:12. **7:2** 1 Kor 7:39. **7:4** Rom 6:4, Gal 2:19f. **7:5** Rom 6:20f. **7:5 levde i köttet** Styrd av enbart det mänskliga och inte ledd av Guds Ande (jfr 8:4).

⁶ Men nu är vi lösta från lagen, eftersom vi har dött bort från det som höll oss fångna. Nu står vi i Andens nya tjänst och inte i bokstavens gamla tjänst.

Lagen avslöjar synden

⁷ Vad ska vi då säga? Att lagen är synd? Verkligen inte! Men det var först genom lagen som jag lärde känna synden. Jag hade inte vetat vad begäret var om inte lagen hade sagt: *Du ska inte ha begär.*

⁸ Men synden grep tillfället och väckte genom budordet alla slags begär i mig. Utan lag är synden död.

⁹ En gång levde jag utan lag, men när budordet kom fick synden liv

¹⁰ och jag dog. Det visade sig att budordet som skulle föra till liv ledde till död.

¹¹ Synden grep tillfället och bedrog mig genom budordet och dödade mig genom det.

¹² Alltså är lagen helig och budordet heligt, rätt och gott.

¹³ Har då det som är gott blivit min död? Verkligen inte! Det var synden, för att den skulle avslöjas som synd. Den vållade min död genom det som är gott, för att synden genom budordet skulle avslöjas som synnerligen syndig.

Lagen lockar inte fram det goda

¹⁴ Vi vet att lagen är andlig. Men själv är jag köttslig, såld till slav under synden.

¹⁵ Jag kan inte fatta att jag gör som jag gör. Det jag vill, det gör jag inte, men det jag hatar, det gör jag.

¹⁶ Och om jag nu gör det jag inte vill, då erkänner jag att lagen är god.

¹⁷ Men då är det inte längre jag som gör det, utan synden som bor i mig.

¹⁸ Jag vet att det inte bor något gott i mig, det vill säga i mitt kött. Viljan finns hos mig, men inte förmågan att göra det goda.

¹⁹ Det goda som jag vill gör jag inte, men det onda som jag inte vill, det gör jag.

²⁰ Men om jag gör det jag inte vill, då är det inte längre jag som gör det utan synden som bor i mig.

²¹ Jag finner alltså den lagen för mig som vill göra det goda: att det onda finns hos mig.

²² I min inre människa gläder jag mig över Guds lag,

²³ men i mina lemningar ser jag en annan lag som kämpar mot lagen i mitt sinne och gör mig till fånge under syndens lag i min kropp.

²⁴ Jag arma människa! Vem ska rädda mig från denna dödens kropp?

²⁵ Gud vare tack, genom Jesus Kristus, vår Herre! Alltså tjänar jag själv med mitt sinne Guds lag, men med köttet tjänar jag syndens lag.

8

¹ Så finns nu ingen fördömelse för dem som är i Kristus Jesus.

² Livets Andes lag har i Kristus Jesus gjort mig fri från syndens och dödens lag.

³ Det som var omöjligt för lagen, svag som den var genom den köttsliga naturen, det gjorde Gud genom att sända sin egen Son som syndoffer, till det yttre lik en syndig människa. I hans kropp fördömde Gud synden.

7:6 2 Kor 3:6. **7:6 bokstavens gamla tjänst** Ordagrant: "den gamla bokstaven", dvs i lagens, det gamla regelsystemets tjänst (jfr 2 Kor 3:6). **7:7** Rom 3:20. **7:7** 2 Mos 20:17. **7:8** Rom 4:15, Jak 1:14f. **7:10** 3 Mos 18:5, Hes 20:11. **7:11** 1 Mos 3:13. **7:12** 1 Tim 1:8. **7:14** Ps 51:7, Joh 3:6. **7:15** Gal 5:17. **7:17 då är det inte längre jag** alltså efter min nya människa (7:6). **7:18** 1 Mos 6:5, Matt 15:19. **7:22** 2 Kor 4:16, Ef 3:16. **7:23** Gal 5:17, Jak 4:1, 1 Petr 2:11. **7:25** Joh 8:36, 1 Kor 15:57. **8:1** Rom 3:21f. **8:2** Joh 8:36, Rom 7:22f. **8:2 livets Andes lag har i Kristus Jesus** Annan översättning: "Andens lag för livet i Kristus Jesus har". Se t ex Jer 31:31f, Hes 36:27, 37:14. **8:3** 2 Kor 5:21, Gal 3:13, Hebr 2:14f.

4 Så skulle lagens rättfärdiga krav uppfyllas i oss som inte lever efter köttet utan efter Anden.

5 De som lever efter köttet tänker på det som hör till köttet, men de som lever efter Anden tänker på det som hör till Anden.

6 Köttets sinne är död, men Andens sinne är liv och frid.

7 Köttets sinne är fiendskap mot Gud. Det underordnar sig inte Guds lag och kan det inte heller.

8 De som lever i köttet kan inte behaga Gud.

Guds barns liv i Anden

9 Ni däremot lever inte i köttet utan i Anden, eftersom Guds Ande bor i er. Den som inte har Kristi Ande tillhör inte honom.

10 Om Kristus bor i er är visserligen kroppen död på grund av synden, men Anden är liv på grund av rättfärdigheten.

11 Och om Anden från honom som uppväckte Jesus från de döda bor i er, då ska han som uppväckte Kristus från de döda också göra era dödliga kroppar levande genom sin Ande som bor i er.

12 Vi har alltså skyldigheter, bröder, men inte mot vår köttsliga natur så att vi ska leva efter köttet.

13 Om ni lever efter köttet kommer ni att dö. Men om ni genom Anden dödar kroppens gärningar kommer ni att leva.

14 Alla som drivs av Guds Ande är Guds barn.

15 Ni har inte fått slaveriets ande så att ni på nytt måste leva i fruktan. Nej, ni har fått barnskapets Ande, och i honom ropar vi: "Abba! Far!"

16 Anden själv vittnar med vår ande att vi är Guds barn.

17 Och är vi barn så är vi också arvingar, Guds arvingar och Kristi medarvingar, lika visst som vi lider med honom för att också förhärligas med honom.

Hoppet om härligheten

18 Jag menar att den här tidens lidanden inte kan jämföras med den härlighet som ska uppenbaras och bli vår.

19 Själva skapelsen väntar och längtar efter att Guds barn ska uppenbaras.

20 Skapelsen har ju blivit lagd under förgängelsen, inte av egen vilja utan genom honom som lade den därunder. Ändå finns det hopp om

21 att även skapelsen ska befrias från sitt slaveri under förgängelsen och nå fram till Guds barns härliga frihet.

22 Vi vet att hela skapelsen gemensamt fortfarande suckar och vändas.

23 Och inte bara den, utan också vi som har fått Anden som förstlingsfrukt suckar inom oss och väntar på barnskapet, vår kropps förlossning.

24 I hoppet är vi frälsta. Men ett hopp som man ser uppfyllt är inte längre något hopp. Vem hoppas på det han redan ser?

8:4 Gal 5:14, 16. **8:5** 1 Kor 2:14. **8:6** Rom 6:21, Gal 6:8. **8:7** Rom 5:10, Kol 1:21, Jak 4:4. **8:9** 1 Kor 2:12, 3:16, 1 Joh 3:24. **8:9 eftersom** Annan översättning: "om". **8:10** Gal 2:20, 1 Petr 4:6. **8:10 Anden är liv** Annan översättning: "anden är levande" (människans ande). **8:11** Apg 2:24, 1 Kor 6:14, 2 Kor 4:14. **8:13** Hes 18:21, Ef 4:22f, Kol 3:5, 9. **8:14** Gal 5:18. **8:14 drivs** Annan översättning: "leds". **8:15** Mark 14:36, 2 Tim 1:7, 1 Joh 4:18. **8:15 barnskapets** Annan översättning: "adoptionens", det fulla erkännandet av barnskapet (även i vers 23). **8:15 Abba** Arameiska för "far", ett förtroligt ord som Jesus använde i sin bön (Mark 14:36). **8:16** 2 Kor 1:22, Gal 3:26. **8:17** Matt 5:11f, Apg 14:22, Gal 4:7, 1 Petr 4:13. **8:18** 2 Kor 4:17f, 1 Joh 3:2. **8:19** Kol 3:4. **8:19 uppenbaras** Underförstått: i härlighet (jfr vers 21 och 1 Joh 3:2). **8:20** 1 Mos 3:17f. **8:21** 2 Petr 3:12f, Upp 21:5. **8:21 härliga frihet** Annan översättning: "frihet i härligheten" (jfr vers 18). **8:22 vändas** Ordet används ofta om födslovändor inför förlossning (jfr Matt 24:8). **8:23** Luk 21:28, 2 Kor 5:2f, Ef 1:5, 13f. **8:23 Anden som förstlingsfrukt** Med Anden har den kristne fått den första frukten av den himmelska härligheten (jfr Ef 1:14). Aposteln anknyter här till GT:s stadgar om den första kärven av den nya skörden (3 Mos 23:10). **8:24** 2 Kor 4:18, 5:7.

²⁵ Men om vi hoppas på det vi inte ser, så väntar vi uthålligt.

²⁶ Så hjälper också Anden oss i vår svaghet. Vi vet inte vad vi borde be om, men Anden själv vädjar för oss med suckar utan ord.

²⁷ Och han som utforskar hjärtan vet vad Anden menar, eftersom Anden vädjar för de heliga så som Gud vill.

²⁸ Vi vet att allt samverkar till det bästa för dem som älskar Gud, som är kallade efter hans beslut.

²⁹ Dem som han i förväg har känt som sina har han också förutbestämt till att formas efter hans Sons bild, så att Sonen blir den förstfödde bland många bröder.

³⁰ Och dem som han har förutbestämt har han också kallat, och dem som han har kallat har han också förklarat rättfärdiga, och dem som han har förklarat rättfärdiga har han också förhärligat.

Guds utvaldas lovsång

³¹ Vad ska vi nu säga om detta? Om Gud är för oss, vem kan då vara emot oss?

³² Han som inte skonade sin egen Son utan utlämnade honom för oss alla, hur skulle han kunna annat än att också skänka oss allt med honom?

³³ Vem kan anklaga Guds utvalda? Gud är den som frikänner.

³⁴ Vem är det som fördömer? Kristus Jesus är den som har dött, ja, än mer, den som blivit uppväckt och som sitter på Guds högra sida och vädjar för oss.

³⁵ Vem kan skilja oss från Kristi kärlek? Nöd eller ångest, förföljelse eller svält, nakenhet, fara eller svärd?

³⁶ Det står ju skrivet: *För din skull dödas vi dagen lång, vi räknas som slaktfår.*

³⁷ Men i allt detta vinner vi en överväldigande seger genom honom som har älskat oss.

³⁸ För jag är viss om att varken död eller liv, varken änglar eller furstar, varken något som nu är eller något som ska komma, varken makter,

³⁹ höjd eller djup eller något annat skapat ska kunna skilja oss från Guds kärlek i Kristus Jesus, vår Herre.

9

Det sanna Israel

¹ Jag talar sanning i Kristus, jag ljuger inte. Mitt samvete betygar i den helige Ande

² att jag har stor sorg och ständig vända i mitt hjärta.

³ Jag skulle önska att jag själv var fördömd och skild från Kristus i stället för mina bröder, mina landsmän efter köttet.

⁴ De är israeliter, de har barnskapet och härligheten, förbunden och lagen, tempelgudstjänsten och löftena.

⁵ De har fäderna, och från dem har Kristus kommit som människa, han som är över allting, Gud, välsignad i evighet. Amen.

⁶ Detta inte sagt som om Guds ord skulle ha slagit fel. Alla som härstammar från Israel är nämligen inte Israel,

⁷ och alla Abrahams avkomlingar är inte hans barn. Nej, *det är genom Isak din avkomma ska räknas.*

⁸ Det vill säga: det är inte de köttsliga barnen som är Guds barn, utan löftets barn räknas som hans avkomlingar.

8:25 Hebr 11:1. **8:27** Ps 139:1. **8:28** 1 Mos 50:20, Ps 139:12, Jes 38:17, 2 Kor 4:16, Fil 1:12f. **8:29** Ef 1:5, 11, Fil 3:21.
8:30 Joh 17:22. **8:31** Ps 118:6. **8:32** Jes 53:5, Joh 3:16, Rom 4:25. **8:33** Jes 50:8f. **8:34** Ps 110:1, Jes 53:12, Hebr 7:25.
8:36 1 Kor 15:30f, 2 Kor 4:11. **8:36** Ps 44:23. **8:37** 1 Kor 15:57, 2 Kor 2:14. **8:38** Ef 1:21, 6:12, Kol 2:15. **9:1** Gal 1:20,
1 Tim 2:7. **9:2** Rom 10:1. **9:3** 2 Mos 32:32. **9:4** 2 Mos 4:22, 19:5f, Apg 2:39, Rom 3:2. **9:5** Matt 1:1f, Kol 2:9. **9:6**
4 Mos 23:19, Rom 2:28. **9:6 Israel** Ärenamnet som gavs till patriarken Jakob (1 Mos 32:28), som sedan blev stamfar
till alla israeliter. **9:7** Joh 8:39, Hebr 11:18. **9:7** 1 Mos 21:12. **9:8** Gal 3:29, 4:23, 28.

⁹ Detta ord var nämligen ett löftesord: *Vid denna tid ska jag komma tillbaka, och då ska Sara ha en son.*

Guds rätt att välja

¹⁰ Men inte bara det, även Rebecka fick två söner med en och samme man, vår far Isak.

¹¹ Innan barnen var födda och varken hade gjort gott eller ont,

¹² sades det till henne: *Den äldre ska tjäna den yngre.* Guds beslut att välja vem han vill skulle stå fast och inte bero på gärningar utan på honom som kallar.

¹³ Det står ju skrivet: *Jakob älskade jag, men Esau hatade jag.*

¹⁴ Vad ska vi då säga? Finns det orättfärdighet hos Gud? Verkligen inte!

¹⁵ Han säger till Mose: *Jag ska vara nådig mot den jag är nådig mot och förbarma mig över den jag förbarmar mig över.*

¹⁶ Det beror alltså inte på människans vilja eller strävan utan på Guds barmhärtighet.

¹⁷ Skriften säger ju till farao: *Just därför lät jag dig uppstå, för att visa min makt på dig och för att mitt namn skulle förkunnas över hela jorden.*

¹⁸ Alltså är han barmhärtig mot vem han vill och förhårdar vem han vill.

¹⁹ Nu säger du kanske till mig: Varför klandrar han oss då? Vem kan stå emot hans vilja?

²⁰ Du människa, vem är då du som ifrågasätter Gud? Det som formas kan väl inte säga till den som formar det: Varför gjorde du mig sådan?

²¹ Har inte krukmakaren den rätten över leran att av samma klump göra ett kärl för hedrande ändamål och ett annat för mindre hedrande?

²² Men tänk om Gud, trots att han ville visa sin vrede och uppenbara sin makt, ändå med stort tålamod har burit vredens kärl som var färdiga att förstöras?

²³ Och om han gjorde det för att uppenbara sin rika härlighet på barmhärtighetens kärl, som han i förväg har berett för härligheten?

²⁴ Till att vara sådana har han kallat oss, inte bara från judarna utan också från hednafolken.

²⁵ Så säger han genom Hosea: *De som inte var mitt folk ska jag kalla mitt folk, och den oälskade ska jag kalla min älskade.*

²⁶ Och på platsen där det sades till dem: *Ni är inte mitt folk, ska de kallas den levande Gudens barn.*

²⁷ Men Jesaja utropar om Israel: *Även om Israels barn vore talrika som havets sand, ska bara en rest bli frälst.*

²⁸ *Snabbt och slutgiltigt ska Herren hålla räkenskap på jorden.*

²⁹ Jesaja har också förutsagt: *Hade inte Herren Sebaot lämnat kvar några ättlingar åt oss, då hade vi blivit som Sodom, vi hade liknat Gomorra.*

Israels egenrättfärdighet

³⁰ Vad ska vi då säga? Jo, att hedningarna som inte strävade efter rättfärdighet vann rättfärdighet, den rättfärdighet som kommer av tro.

³¹ Israel däremot, som strävade efter en lag som ger rättfärdighet, har inte nått fram till den lagen.

9:9 1 Mos 18:10. **9:10** 1 Mos 25:21. **9:11** 1 Mos 25:23. **9:13** Mal 1:2f. Annan översättning: "... Esau ratade jag" (jfr samma ord i 1 Mos 29:31, 5 Mos 21:15f, Luk 14:26 med not). **9:14** Job 34:10, Rom 3:5. **9:15** 2 Mos 33:19. **9:16** Ef 2:8f. **9:17** 2 Mos 9:16. **9:18** 2 Mos 4:21. **9:20** Jes 29:16, 45:9. **9:21** Jer 18:6, 2 Tim 2:20. **9:22** Rom 2:4. **9:22** *burit* Annan översättning: "stätt ut med". **9:25** 1 Petr 2:10. **9:25** Hos 2:23. **9:26** Hos 1:10. Annan översättning: "Och i stället för att det sades ...". **9:28** Jes 10:22f. Ordet "rest" syftar i GT på dem som fanns kvar efter Guds straffdomar, utvalda av nåd (jfr 11:5). Se t ex Esra 9:15. **9:29** Matt 10:15. **9:29** *Herren Sebaot* Ett hebreiskt uttryck som betyder "härskarornas Herre" (änglarnas) **9:29** Jes 1:9. **9:30** Rom 10:20. **9:31** Rom 11:7.

32 Varför? För att de inte sökte rättfärdigheten genom tro, utan genom gärningar. De snubblade på stötestenen,

33 så som det står skrivet: *Se, jag lägger i Sion en stötesten och en klippa till fall. Men den som tror på honom ska inte stå där med skam.*

10

1 Bröder, mitt hjärtas önskan och min bön till Gud för dem är att de ska bli frälsta.

2 Jag kan vittna om att de har en iver för Gud, men de saknar den rätta insikten.

3 De känner inte rättfärdigheten från Gud utan försöker upprätta sin egen rättfärdighet, och därför har de inte underordnat sig rättfärdigheten från Gud.

4 Kristus är lagens fullbordan, till rättfärdighet för var och en som tror.

5 Mose skriver om den rättfärdighet som kommer av lagen: *Den människa som håller buden ska leva genom dem.*

6 Men rättfärdigheten som kommer av tron säger: *Fråga inte i ditt hjärta: Vem ska stiga upp till himlen?* – alltså för att hämta ner Kristus –

7 eller: *Vem ska stiga ner i avgrunden?* – alltså för att hämta upp Kristus från de döda.

8 Vad säger den då? *Ordet är nära dig, i din mun och i ditt hjärta*, alltså trons ord som vi predikar.

9 För om du med din mun bekänner att Jesus är Herren och i ditt hjärta tror att Gud har uppväckt honom från de döda, ska du bli frälst.

10 Med hjärtat tror man och blir rättfärdig, med munnen bekänner man och blir frälst.

11 Skriften säger: *Ingen som tror på honom ska stå där med skam.*

12 Här är ingen skillnad mellan jude och grek. Alla har samme Herre, och han ger av sin rikedom till alla som åkallar honom.

13 *Var och en som åkallar Herrens namn ska bli frälst.*

14 Men hur ska de kunna åkalla den som de inte har kommit till tro på? Och hur ska de kunna tro på den som de inte har hört? Och hur ska de kunna höra om ingen predikar?

15 Och hur ska några kunna predika om de inte blir utsända? Som det står skrivet: *Hur ljuvliga är inte stegen av dem som förkunnar det goda budskapet!*

16 Men alla ville inte rätta sig efter evangeliet. Jesaja säger: *Herre, vem trodde vår predikan?*

17 Alltså kommer tron av predikan och predikan genom Kristi ord.

18 Men nu frågar jag: Har de kanske inte hört? Jodå: *Deras röst har gått ut över hela jorden, deras ord till världens ändar.*

19 Jag frågar också: Har Israel kanske inte förstått? Först säger Mose: *Jag ska väcka er avund mot ett folk som inte är ett folk, mot ett folk utan förstånd ska jag väcka er vrede.*

20 Och Jesaja går så långt att han säger: *Jag lät mig finnas av dem som inte sökte mig, jag uppenbarade mig för dem som inte frågade efter mig.*

21 Men om Israel säger han: *Hela dagen har jag räckt ut mina händer mot ett olydigt och trotsigt folk.*

9:32 1 Kor 1:23. 9:33 Rom 10:11, 1 Petr 2:6. 9:33 Jes 8:14, 28:16. 10:1 Rom 9:1f. 10:2 Apg 22:3, 1 Tim 1:13.
 10:3 Rom 3:21f, Fil 3:9. 10:4 Joh 3:18, Apg 13:38f, Gal 3:24. 10:5 Gal 3:12. 10:5 3 Mos 18:5. 10:7 1 Petr 3:19.
 10:7 5 Mos 30:12f. 10:9 Matt 10:32, 1 Kor 12:3. 10:9 **Jesus är Herren** NT tillskriver Jesus det högsta gudomliga namnet, Herren (hebr. JHVH). 10:11 Ps 25:3, Rom 9:33. 10:11 Jes 28:16. 10:12 Rom 3:22, Ef 4:5, 1 Tim 2:5. 10:13 Apg 2:21. 10:13 Joel 2:32. 10:14 Apg 8:31. 10:15 Jes 52:7. 10:16 Joh 12:38. 10:16 Jes 53:1. 10:17 Joh 17:20.
 10:17 **predikan** Annan översättning: "det som hörs" (jfr dock vers 16). 10:18 Kol 1:23. 10:18 Ps 19:5. 10:19 5 Mos 32:21. 10:21 Jes 65:1f.

11

En utvald rest ur Israel

¹ Jag frågar nu: Har då Gud förkastat sitt folk? Verkligen inte! Jag är själv israelit, av Abrahams ätt och av Benjamins stam.

² Gud har inte förkastat sitt folk som han en gång har erkänt som sitt.

Eller vet ni inte vad Skriften säger där den talar om Elia, hur han vänder sig till Gud och anklagar Israel:

³ *Herre, de har dödat dina profeter och rivit ner dina altaren. Jag ensam är kvar, och de är ute efter mitt liv.*

⁴ Men vad är Guds svar till honom? *Jag har lämnat kvar åt mig sjutusen man som inte har böjt knä för Baal.*

⁵ På samma sätt finns också nu i denna tid en rest som Gud har utvalt av nåd.

⁶ Men är det av nåd, så är det inte av gärningar. Annars vore nåden inte längre nåd.

⁷ Vad innebär då detta? Att Israel inte har uppnått vad de strävar efter. De utvalda har nått det, men de andra har blivit förhårdade.

⁸ Som det står skrivet: *Gud har gett dem en likgiltighetens ande, ögon som inte ser och öron som inte hör, ända till denna dag.*

⁹ Och David säger: *Låt deras bord bli en snara och ett nät, en fälla och ett straff för dem.*

¹⁰ *Låt deras ögon förmörkas så att de inte ser, och böj deras rygg för alltid.*

Frälsning för hedningarna

¹¹ Jag frågar nu: De har väl inte snubblat för att de skulle falla? Verkligen inte! Men genom deras fall har frälsningen kommit till hedningarna, för att väcka deras avund.

¹² Och om deras fall innebar rikedom för världen och deras fåtalighet rikedom för hedningarna, hur mycket mer ska då inte deras fulla antal bli det?

¹³ Och till er hedningar säger jag: som hedningarnas apostel sätter jag mitt ämbete högt,

¹⁴ i hopp om att väcka mina landsmäns avund och frälsa några av dem.

¹⁵ För om deras förkastelse innebar världens försoning, vad ska då deras upptagande innebära om inte liv från de döda?

Varning för högmod

¹⁶ Om förstlingsbrödet är heligt, är hela degen helig. Och om roten är helig, är också grenarna heliga.

¹⁷ Men om nu några av grenarna har brutits bort, och du som är en vild olivkvist har blivit inympad bland dem och fått del av det äkta olivträdets näringsrika rot,

¹⁸ då ska du inte förhäva dig över grenarna. Om du förhäver dig ska du veta att det inte är du som bär roten utan roten som bär dig.

¹⁹ Nu invänder du kanske: "Grenarna bröts bort för att jag skulle ympas in."

²⁰ Det stämmer, de bröts bort på grund av otro, men du är kvar genom tron. Var inte högmodig, utan bäva.

²¹ För om Gud inte skonade de naturliga grenarna ska han inte heller skona dig.

²² Se här Guds godhet och stränghet: stränghet mot dem som föll, Guds godhet mot dig om du blir kvar i hans godhet. Annars blir också du bortskuren.

11:1 Jer 31:36f, Fil 3:5. **11:2** 1 Sam 12:22, Ps 94:14, Rom 8:29. **11:3** 1 Kung 19:10, 14, 18. **11:5** Rom 9:27. **11:6** Rom 4:4, Ef 2:8. **11:7** Rom 9:31. **11:8** 5 Mos 29:4, Matt 13:14. **11:8** Jes 29:10. **11:10** Ps 69:23f. **11:11** 5 Mos 32:21, Apg 13:46, Rom 10:19. **11:12** Matt 8:11f. **11:12** *fåtalighet ... fulla antal* Annan översättning: "nederlag ... fullhet". **11:13** Rom 1:5, 1 Tim 2:7. **11:16** 4 Mos 15:17f. **11:16** *förstlingsbrödet* Vårskördens allra första bröd, en offergåva till Herren (se 4 Mos 15:20). **11:17** Jer 11:16f. **11:20** 1 Kor 10:12. **11:22** Joh 15:2, 4.

²³ Men även de andra kommer att ympas in ifall de inte blir kvar i sin otro, för Gud har makt att ympa in dem igen.

²⁴ För om du blev bortskuren från vildoliven som du av naturen tillhörde och mot naturen inympad i ett äkta olivträd, hur mycket lättare ska då inte de naturliga grenarna ympas in i sitt eget olivträd?

Utkorelsens hemlighet

²⁵ Bröder, jag vill att ni ska känna till denna hemlighet så att ni inte har för höga tankar om er själva: förhärdelse har drabbat en del av Israel, och så ska det förbli till dess att hedningarna i fullt antal har kommit in.

²⁶ Och det är så hela Israel ska bli frälst, som det står skrivet: *Från Sion ska Frälsaren komma och ta bort ogudaktighet från Jakob.*

²⁷ *Och detta är mitt förbund med dem, när jag tar bort deras synder.*

²⁸ När det gäller evangeliet är de fiender för er skull, men när det gäller utkorelsen är de älskade för fädernas skull,

²⁹ för Gud ångrar inte sina gåvor och sin kallelse.

³⁰ Förr var ni olydiga mot Gud, men nu har ni fått barmhärtighet genom deras olydnad.

³¹ Så har nu också de varit olydiga, för att sedan få barmhärtighet genom den barmhärtighet som ni har fått.

³² Gud har gjort alla till fångar under olydnaden för att sedan förbarma sig över alla.

Lovsång till den Outgrundlige

³³ O vilket djup av rikedom
och vishet och kunskap hos Gud!
Hur outgrundliga är inte
hans domar,
hur ofattbara hans vägar!

³⁴ *Vem har förstått Herrens sinne?
Eller vem har varit
hans rådgivare?*

³⁵ *Eller vem har gett honom något först
så att han måste betala igen?*

³⁶ Av honom, genom honom
och till honom är allting.
Hans är äran i evighet. Amen.

12

Den andliga gudstjänsten

¹ Därför uppmanar jag er, bröder, vid Guds barmhärtighet, att frambära era kroppar som ett levande och heligt offer som behagar Gud – er andliga gudstjänst.

² Och anpassa er inte efter den här världen, utan låt er förvandlas genom förnyelsen av ert sinne så att ni kan pröva vad som är Guds vilja: det som är gott och fullkomligt och behagar honom.

11:23 2 Kor 3:16. **11:25** Luk 21:24, Rom 11:7, Ef 3:3f. **11:25 en del av Israel** Annan översättning: "Israel delvis".
11:26 Ps 14:7. **11:27** Jer 31:31f. **11:27** Jes 27:9, 59:20f. **11:29** 4 Mos 23:19, 2 Tim 2:13. **11:30** Gal 4:8. **11:31 den barmhärtighet som ni har fått** Annan översättning: "er barmhärtighet". **11:32** Rom 3:19, Gal 3:22, 1 Tim 2:4. **11:33** Job 11:7, Ps 36:7, Jes 45:15. **11:34** Jer 23:18, 1 Kor 2:16. **11:34** Jes 40:13. **11:35** Ef 2:8f. **11:35** Job 41:2. **11:36** 1 Kor 8:6. **12:1** Rom 6:13f, 1 Petr 2:5. **12:1 andliga** Annan översättning: "förnuftiga" (grek. *logikén*). **12:2** Ef 4:23, Kol 1:9, 1 Petr 1:14, 1 Joh 2:15. **12:2 världen** Annan översättning: "tidsåldern" (grek. *aión*, jfr "eon").

³ I kraft av den nåd jag har fått säger jag till var och en av er: ha inte högre tankar om er själva än ni bör utan tänk förståndigt, efter det mått av tro som Gud har tilldelat var och en.

⁴ För liksom vi i en enda kropp har många lemmar och alla lemmarna inte har samma uppgift,

⁵ så är vi många en enda kropp i Kristus. Men var för sig är vi varandras lemmar.

⁶ Vi har olika gåvor efter den nåd vi har fått: att profetera i överensstämmelse med tron,

⁷ att tjäna i vår uppgift, att undervisa i läran,

⁸ att förmana med uppmuntran och tröst, att dela ut gåvor utan baktankar, att vara hängiven som ledare, eller att visa barmhärtighet med glatt hjärta.

⁹ Älska varandra uppriktigt. Avsky det onda, håll fast vid det goda.

¹⁰ Var innerligt tillgivna varandra i syskonkärlek. Överträffa varandra i ömsesidig aktning.

¹¹ Var inte tröga när det gäller iver, var brinnande i anden, tjäna Herren.

¹² Var glada i hoppet, tåliga i lidandet, uthålliga i bönen.

¹³ Hjälp de heliga med vad de behöver. Var ivriga att visa gästfrihet.

¹⁴ Välsigna dem som förföljer er, välsigna och förbanna inte.

¹⁵ Gläd er med dem som är glada, gråt med dem som gråter.

¹⁶ Var eniga med varandra. Tänk inte på det som är högt utan håll er till det enkla. Var inte självklaka.

¹⁷ Löna inte ont med ont. Tänk på det som är gott i alla människors Ögon.

¹⁸ Håll fred med alla människor så långt det är möjligt och beror på er.

¹⁹ Hämnas inte, mina älskade, utan ge rum för Guds vrede. Det står ju skrivet: *Min är hämnden, jag ska utkräva den*, säger Herren.

²⁰ Men *om din fiende är hungrig, så ge honom att äta. Om han är törstig, ge honom att dricka. Gör du det, samlar du glödande kol på hans huvud.*

²¹ Låt dig inte besegras av det onda, utan besegra det onda med det goda.

13

Den kristne och överheten

¹ Varje människa ska underordna sig den överhet hon har över sig. Det finns ingen överhet som inte är av Gud, och den som finns är tillsatt av honom.

² Den som motsätter sig överheten går därför emot Guds ordning, och de som gör så drar domen över sig själva.

³ De styrande är ju inget hot mot dem som gör det goda, utan mot dem som gör det onda. Vill du slippa vara rädd för överheten? Gör då det goda, så får du beröm av den.

⁴ Överheten är en Guds tjänare till ditt bästa. Men gör du det onda ska du vara rädd, för överheten bär inte svärdet utan orsak. Den är en Guds tjänare, en hämnare som straffar den som gör det onda.

⁵ Därför måste man underordna sig, inte bara för straffets skull utan även för samvetets.

12:3 Ef 4:7, Fil 2:3f. **12:4** 1 Kor 12:12, 27. **12:5** Ef 4:25. **12:6** 1 Kor 12:4f, 2 Kor 10:13, 1 Petr 4:10. **12:7** 1 Kor 12:28, Ef 4:11, 1 Petr 4:11. **12:8** 5 Mos 15:7f, Apg 20:28, 2 Kor 9:7. **12:8 förmana** Annan översättning: "uppmuntra", "trösta".

12:8 utan baktankar Annan översättning: "generöst". **12:9** Ps 34:15, Amos 5:15, 1 Tim 1:5, 1 Petr 1:22. **12:10** Fil 2:3, 1 Tess 4:9, Hebr 13:1, 1 Petr 2:17. **12:10 Överträffa** Annan översättning: "Se upp till", "Gå före". **12:11** Apg 18:25, Upp 3:15. **12:12** Luk 18:1f, Ef 6:18, Kol 4:2, 1 Tess 5:16f. **12:13** 1 Kor 16:1, Hebr 13:2, 1 Petr 4:9. **12:14** Matt 5:44.

12:15 Ps 35:13f, 1 Kor 12:26f. **12:16** Ps 131:1, Jes 5:21, Rom 15:5, Fil 2:2. **12:16 det enkla** Annan översättning: "de enkla (människorna)". **12:17** Ords 20:22, Matt 5:38f, 2 Kor 8:21, 1 Tess 5:15. **12:18** Rom 14:19, Hebr 12:14. **12:19**

3 Mos 19:18, Hebr 10:30. **12:19** 5 Mos 32:35. **12:20** Matt 5:44. **12:20** Ords 25:21f. **12:21** 1 Mos 4:7, 1 Sam 24:18f.

13:1 Ords 8:15f, Joh 19:11, Tit 3:1, 1 Petr 2:13f. **13:2** Ords 24:21f. **13:4** Rom 12:19.

⁶ Det är också därför ni betalar skatt, för de styrande är Guds tjänare och ständigt verksamma för just den uppgiften.

⁷ Ge alla vad ni är skyldiga dem: skatt åt den som ska ha skatt, tull åt den som ska ha tull, respekt åt den som ska ha respekt och heder åt den som ska ha heder.

⁸ Var inte skyldiga någon något, utom i detta att älska varandra. Den som älskar sin nästa har uppfyllt lagen.

⁹ Buden: *Du ska inte begå äktenskapsbrott, Du ska inte mörda, Du ska inte stjäla, Du ska inte ha begär* och alla andra bud sammanfattas i detta ord: *Du ska älska din nästa som dig själv.*

¹⁰ Kärleken gör inte sin nästa något ont. Alltså är kärleken lagens uppfyllelse.

¹¹ Gör detta och tänk på tiden, att det är dags för er att vakna upp ur sömnen. Frälsningen är oss närmare nu än när vi kom till tro.

¹² Natten går mot sitt slut och dagen är nära. Låt oss därför lägga bort mörkrets gärningar och ta på oss ljusets vapenrustning.

¹³ Låt oss leva värdigt, som på dagen, inte med vilda fester och fylleri, inte med otukt och orgier, inte med strid och avund.

¹⁴ Nej, iklä er Herren Jesus Kristus och ha inte en sådan omsorg om kroppen att begären väcks till liv.

14

Förhållandet till svaga bröder

¹ Den som är svag i tron ska ni ta emot utan att döma över hans betänkligheter.

² Den ene har tro till att äta allt, den andre är svag och äter bara grönsaker.

³ Den som äter ska inte förakta den som inte äter, och den som inte äter ska inte döma den som äter. Gud har ju tagit emot honom.

⁴ Vem är du som dömer en annans tjänare? Det är inför sin egen Herre han står eller faller. Men han kommer att stå, för Herren har makt att hålla honom upprätt.

⁵ Den ene sätter en dag högre än en annan, den andre håller alla dagar lika högt. Var och en ska vara fullt övertygad i sitt sinne.

⁶ Den som firar en viss dag gör det för Herren, och den som äter gör det för Herren. Han tackar ju Gud. Den som låter bli att äta gör det för Herren, och även han tackar Gud.

⁷ Ingen av oss lever för sig själv, och ingen dör för sig själv.

⁸ Lever vi, så lever vi för Herren. Dör vi, så dör vi för Herren. Vare sig vi lever eller dör tillhör vi alltså Herren.

⁹ Kristus har dött och fått liv igen för att vara Herre över både levande och döda.

¹⁰ Varför dömer då du din broder? Eller varför föraktar då du din broder? Vi ska alla stå inför Guds domstol.

¹¹ Det står skrivet: *Så sant jag lever, säger Herren, för mig ska varje knä böjas och varje tunga prisa Gud.*

¹² Alltså ska var och en av oss avlägga räkenskap inför Gud.

¹³ Låt oss därför inte längre döma varandra. Bestäm er i stället för att inte lägga hinder eller stötstenar i vägen för en broder.

¹⁴ Jag vet och är i Herren Jesus övertygad om att ingenting är orent i sig självt, men för den som betraktar det som orent blir det orent.

13:7 Matt 22:21. **13:8** Gal 5:14. **13:9** Luk 10:27. **13:9** 2 Mos 20:13f, 3 Mos 19:18. **13:10** Matt 22:39f, 1 Kor 13:5f, 1 Tim 1:5. **13:11** 1 Kor 15:34, Ef 5:14, 1 Tess 5:6f. **13:12** Ef 5:11, Kol 3:8f. **13:13** Luk 21:34, 1 Kor 6:9f, Gal 5:19f, Ef 5:5. **13:14** Gal 3:27. **14:1** Rom 15:1, 1 Kor 8:9f, 9:22. **14:2** 1 Mos 1:29, 9:3. **14:2 äta allt** Även kött som hade offerats till hedniska avgudar (jfr 1 Kor 8:1f). **14:3** Kol 2:16. **14:4** Matt 7:1f, Jak 4:12. **14:5** Gal 4:10, Kol 2:16. **14:6** 5 Mos 8:10, 1 Kor 10:30f, 1 Tim 4:4. **14:7** 2 Kor 5:15. **14:8** 1 Tess 5:10. **14:9** Apg 10:42. **14:10** Matt 25:32, Apg 17:31, 2 Kor 5:10. **14:11** Fil 2:10f. **14:11** Jes 45:23. **14:12** Matt 12:36, 1 Petr 4:5. **14:13** Matt 18:7, Rom 2:1, 1 Kor 8:13. **14:14** Matt 15:11, Apg 10:15, 1 Kor 8:7, 1 Tim 4:4, Tit 1:15.

15 Om din broder blir oroad av den mat du äter, så lever du inte längre i kärleken. Låt inte din mat bli orsak till att den går förlorad som Kristus har dött för.

16 Låt därför inte det goda ni fått bli smädat.

17 Guds rike är inte mat och dryck, utan rättfärdighet och frid och glädje i den helige Ande.

18 Den som tjänar Kristus på det sättet behagar Gud och blir erkänd av människor.

19 Låt oss därför sträva efter det som tjänar friden och den ömsesidiga uppbyggelsen.

20 Riv inte ner Guds verk på grund av mat.

Allt är visserligen rent, men maten blir till skada för den människa som har betänkligheter när hon äter.

21 Det är bättre att avstå från att äta kött eller dricka vin eller göra något annat som din broder tar anstöt av.

22 Den tro som du har ska du behålla för dig själv inför Gud. Salig är den som inte måste döma sig själv för det som han väljer.

23 Men den som har betänkligheter och ändå äter är dömd, eftersom det inte sker av tro. Allt som inte sker av tro är synd.

15

Uppmaning till tålmod och enhet

1 Vi som är starka är skyldiga att bära de svagas svagheter och inte tjäna oss själva.

2 Var och en av oss ska tjäna sin nästa till hans bästa och hans uppbyggelse.

3 Kristus tjänade ju inte sig själv, utan som det står skrivet: *Dina smädades smädelser föll över mig.*

4 Allt som har skrivits tidigare är skrivet till vår undervisning, för att vi ska bevara vårt hopp genom den uthållighet och tröst som Skrifterna ger.

5 Må uthållighetens och tröstens Gud hjälpa er att vara eniga med varandra efter Kristi Jesu vilja,

6 så att ni alla med en mun prisar vår Herre Jesu Kristi Gud och Far.

7 Ta därför emot varandra, så som Kristus har tagit emot er till Guds ära.

8 Vad jag vill säga är att Kristus har blivit de omskurnas tjänare för att visa Guds trofasthet och bekräfta löftena till fäderna,

9 och att hedningarna har fått prisa Gud för hans barmhärtighet, som det står skrivet: *Därför vill jag tacka dig bland hednafolken och lovsjunga ditt namn.*

10 Det står också: *Jubla, ni hednafolk, tillsammans med hans folk.*

11 Och på ett annat ställe: *Lova Herren, alla hednafolk, prisa honom, alla folk.*

12 Och vidare säger Jesaja: *Ishais rot, han som står upp för att regera över folken, på honom ska hednafolken hoppas.*

13 Må nu hoppets Gud fylla er med all glädje och frid i tron, så att ni överflödar i hoppet genom den helige Andes kraft.

Apostelns uppdrag

14 Mina bröder, för min del är jag övertygad om att ni själva är fyllda av godhet och uppfyllda av all kunskap och att ni också kan förmana varandra.

14:15 1 Kor 8:10f. 14:16 Tit 2:5. 14:17 1 Kor 8:8. 14:19 Rom 12:18, 15:2. 14:20 Mark 7:19. 14:22 **Den tro som du har ska du behålla för dig själv** Den trosuppfattning som ger frihet att äta kött från avgudaoffer (14:2), inte den frälsande tron på Kristus (1:8). 15:1 Rom 14:1, Gal 6:2, 1 Tess 5:14. 15:1 **tjäna** Annan översättning: "behaga", "söka glädje åt" (även i vers 2-3). 15:2 Rom 14:19, 1 Kor 10:24, 33, Fil 2:4f. 15:3 Ps 69:10. 15:4 Rom 4:23f, 1 Kor 10:11, 2 Tim 3:16. 15:5 Rom 12:16, 1 Kor 1:10, Fil 2:2. 15:6 Apg 1:14, 4:24. 15:7 Rom 14:1f. 15:8 Matt 15:24, Apg 3:25f. 15:9 2 Sam 22:50, Rom 11:30. 15:9 Ps 18:50. 15:10 5 Mos 32:43. 15:11 Ps 117:1. 15:12 Jes 11:10 (Septuaginta). 15:13 Rom 14:17. 15:14 2 Petr 1:12.

15 Ändå har jag delvis skrivit ganska djärvt till er, för att påminna er i kraft av den nåd som jag fått från Gud.

16 Jag är Kristi Jesu tjänare bland hedningarna, i helig prästtjänst för Guds evangelium, så att hedningarna blir ett offer som Gud med glädje tar emot, helgat genom den helige Ande.

17 Alltså har jag en ära i Kristus Jesus i min tjänst inför Gud.

18 Jag vågar inte tala om annat än det som Kristus har gjort genom mig för att föra hedningarna till lydnad, genom ord och gärning,

19 genom kraften i tecken och under, genom Andens kraft. Så har jag från Jerusalem och runt omkring ända till Illyrien överallt predikat Kristi evangelium.

20 Jag har satt en ära i att förkunna evangeliet där Kristi namn ännu inte är känt, så att jag inte bygger på en grund som någon annan har lagt.

21 Det står ju skrivet: *De som inte har fått budskapet om honom ska se, och de som inte har hört ska förstå.*

Apostelns resplaner

22 Det är därför som jag många gånger har varit förhindrad att komma till er.

23 Men nu har jag inte längre någon uppgift i de här regionerna, och jag har längtat i många år efter att besöka er

24 när jag reser till Spanien. Jag hoppas få träffa er på genomresan och bli utrustad för resan dit, efter att först en tid ha haft glädjen att vara tillsammans med er.

25 Men nu reser jag till Jerusalem med hjälpen till de heliga.

26 Makedonien och Achaia har nämligen bestämt sig för att göra en insamling till de fattiga bland de heliga i Jerusalem.

27 Så har de bestämt, och de står också i skuld till dem. För om hedningarna har fått del i deras andliga goda, så är de också skyldiga att betjäna dem med sitt materiella goda.

28 När jag har slutfört detta och på ett säkert sätt överlämnat den gåvan till dem ska jag resa till Spanien och besöka er på vägen.

29 Och jag vet att när jag kommer till er, så kommer jag med Kristi välsignelse i fullt mått.

30 Jag uppmanar er, bröder, för vår Herre Jesu Kristi skull och för den kärlek som Anden ger, att kämpa tillsammans med mig genom att be till Gud för mig.

31 Be att jag blir räddad från dem i Judeen som inte tror och att hjälpen jag har med mig till Jerusalem blir väl mottagen av de heliga.

32 Då ska jag med glädje komma till er, om Gud vill, och vila ut tillsammans med er.

33 Fridens Gud vare med er alla. Amen.

16

Personliga hälsningar

¹ Vår syster Febe som tjänar församlingen i Kenchrea vill jag lägga ett gott ord för.

15:15 Rom 12:3. 15:16 Rom 11:13, Fil 2:17, 2 Tim 1:11. 15:16 *tjänare* Grek. *leitourgón* (jfr "liturg"). 15:16 *så att hedningarna blir ett offer som Gud med glädje tar emot* Annan översättning: "så att Gud med glädje tar emot hedningarnas offer". 15:17 1 Kor 1:31. 15:18 Rom 16:26, 2 Kor 3:5. 15:18 *lydnad, genom ord och gärning* Annan översättning: "lydnad i ord och gärning". 15:19 Mark 16:17f, Apg 15:12, 2 Kor 12:12. 15:19 *Illyrien* Området längs Adriatiska havets östkust. 15:20 2 Kor 10:15f. 15:21 Jes 52:15 (Septuaginta). 15:22 Rom 1:13. 15:23 Rom 1:10f. 15:24 1 Kor 16:6. 15:25 Apg 19:21, 20:22, 24:17. 15:26 1 Kor 16:1f, 2 Kor 8:1f, Gal 2:10. 15:27 1 Kor 9:11, Gal 6:6. 15:28 *gåvan* Ordagrant: "frukten". Dvs resultatet av insamlingen. 15:29 Rom 1:11. 15:30 2 Kor 1:11, Ef 6:19, Fil 2:1, Kol 4:3. 15:31 2 Tess 3:1f. 15:32 Rom 1:10, Jak 4:15. 15:33 Rom 16:20, 2 Kor 13:11, Fil 4:9. 16:1 *tjänar* Annan översättning: "är diakon för" (jfr 1 Tim 3:8, 11). 16:1 *Kenchrea* Korints hamnstad mot öst.

² Ta emot henne i Herren på ett sätt som anstår de heliga och hjälp henne med allt hon kan behöva från er. Hon har själv varit en hjälp för många, även för mig.

³ Hälsa Prisca och Aquila, mina medarbetare i Kristus Jesus.

⁴ De har riskerat sina liv för mig, och inte bara jag utan alla hednakristna församlingar tackar dem.

⁵ Hälsa också församlingen som möts i deras hus.

Hälsa min älskade Epenetus, som är Asiens förstlingsfrukt till Kristus.

⁶ Hälsa Maria, som har arbetat mycket för er.

⁷ Hälsa Andronicus och Junia, mina landsmän och medfångar, som är högt ansedda bland apostlarna och som kom till Kristus före mig.

⁸ Hälsa min älskade Ampliatus i Herren.

⁹ Hälsa Urbanus, vår medarbetare i Kristus, och min älskade Stachys.

¹⁰ Hälsa Apelles, prövad i Kristus. Hälsa dem som tillhör Aristobulus familj.

¹¹ Hälsa min landsman Herodion. Hälsa dem i Narcissus familj som tillhör Herren.

¹² Hälsa Tryfena och Tryfosa som arbetar i Herren. Hälsa den älskade Persis, som har arbetat mycket i Herren.

¹³ Hälsa Rufus, utvald i Herren, och hans mor som är en mor också för mig.

¹⁴ Hälsa Asynkritis, Flegon, Hermes, Patrobas, Hermas och bröderna hos dem.

¹⁵ Hälsa Filologus och Julia, Nereus och hans syster, Olympas och alla heliga hos dem.

¹⁶ Hälsa varandra med en helig kyss. Alla Kristi församlingar hälsar er.

¹⁷ Jag uppmanar er, bröder, att se upp för dem som skapar splittring och väcker anstöt mot den lära som ni har fått undervisning i. Håll er borta från dem,

¹⁸ för sådana människor tjänar inte vår Herre Kristus utan sin egen buk, och med fina ord och vackert tal bedrar de godtrogna människor.

¹⁹ Er lydnad är ju känd av alla. Därför gläder jag mig över er, men jag vill att ni ska vara kloka när det gäller det goda och oskyldiga när det gäller det onda.

²⁰ Fridens Gud ska snart krossa Satan under era fötter. Vår Herre Jesu Kristi nåd vare med er.

²¹ Min medarbetare Timoteus hälsar er liksom mina landsmän Lucius, Jason och Sosipater.

²² Jag, Tertius, som har skrivit ner detta brev, hälsar er i Herren.

²³ Gaius, som är min och hela församlingens värd, hälsar er. Erastus, stadens kassör, hälsar er, likaså brodern Quartus.

Lovprisning

²⁵ Gud har makt att styrka er genom mitt evangelium och förkunnelsen om Jesus Kristus. Han har avslöjat den hemlighet som i oändliga tider varit dold

16:2 hjälp Annan översättning: "patron" (en rik och inflytelserik beskyddare). **16:3** 1 Kor 16:19, 2 Tim 4:19. **16:3 Prisca och Aquila** hade Paulus träffat i Korint, och de hade följt honom till Efesos på hans andra missionsresa (Apg 18:2f). **16:4 sina liv** Ordagrant: "sina halsar". **16:5** 1 Kor 16:15, 19. **16:5 Asiens förstlingsfrukt** Områdets allra förste kristne, liksom man vid skörden särskilt lyfte fram den första kärven inför Gud (3 Mos 23:10). **16:7 Junia** Annan tolkning: "Junias" (ett mansnamn). Fornkyrkliga vittnesbörd och många handskrifters accentmarkeringar stöder dock kvinnonamnet. **16:7 apostlarna** Ordet används här i vidare mening om församlingars sändebud (jfr ordet "missionär"). Se också 1 Kor 15:7, 2 Kor 8:23. **16:13** Mark 15:21. **16:13 Rufus** var möjligen son till den Simon från Kyrene som bar Jesu kors (Mark 15:21). **16:16** 1 Kor 16:20, 2 Kor 13:12, 1 Tess 5:26, 1 Petr 5:14. **16:17** Matt 7:15, 2 Tess 3:6, Tit 3:10, 1 Joh 4:1. **16:17 väcker anstöt mot** Annan översättning: "orsakar avfall, i strid mot". **16:18** Fil 3:19, Kol 2:4. **16:18 vackert tal** Annan översättning: "välsignelser". **16:19** Jer 4:22, Matt 10:16, Rom 1:8, 1 Kor 14:20. **16:20** 1 Mos 3:15, Luk 10:18, Rom 15:33. **16:21** Apg 16:1, Fil 2:19, 1 Tim 1:2. **16:23** 1 Kor 1:14, 2 Tim 4:20. **16:23 Erastus** Medhjälpare till Paulus (Apg 19:22) och stadskassör i Korint. Hans namn har hittats på en samtida inskription som berättar att han stenlade en gata i Korint på egen bekostnad. **16:25** Ef 1:9, 3:9, Kol 1:26.

²⁶ men som nu har uppenbarats och gjorts känd genom profetiska Skrifter på den evige Gudens befallning för att föra alla folk till trons lydnad.

²⁷ Han är den ende vise Guden, och hans är äran genom Jesus Kristus i evighet. Amen.

Första Korintierbrevet

Första Korintierbrevet skrevs av aposteln Paulus under hans tid i Efesos i mitten av 50-talet e Kr (16:8, se även Apg 19:10). Aposteln har sänt ett tidigare brev till församlingen (5:9) och svarar nu på ett brev som de har skickat (7:1), troligen buret av Stefanos (16:17, se även 1:11). Första Korintierbrevet behandlar moraliska och läromässiga problem inom församlingen.

Hälsning

- ¹ Från Paulus, genom Guds vilja kallad till Kristi Jesu apostel, och vår broder Sostenes.
² Till Guds församling i Korint, de kallade och heliga som helgats i Kristus Jesus, tillsammans med alla som åkallar vår Herre Jesu Kristi namn på varje plats där de eller vi bor.
³ Nåd vare med er och frid från Gud vår Far och Herren Jesus Kristus.

Tack till Gud

- ⁴ Jag tackar alltid min Gud för er, för den Guds nåd som ni har fått i Kristus Jesus.
⁵ I honom har ni blivit rika på allt, på allt tal och all insikt,
⁶ eftersom vittnesbördet om Kristus har fått stadigt fäste hos er.
⁷ Därför saknar ni inte någon nådegåva medan ni väntar på att vår Herre Jesus Kristus ska uppenbaras.
⁸ Han ska också styrka er ända till slutet, så att ni inte kan anklagas på vår Herre Jesu Kristi dag.
⁹ Gud är trofast, han som har kallat er till gemenskap med sin Son Jesus Kristus, vår Herre.

Splittring i församlingen

- ¹⁰ I vår Herre Jesu Kristi namn uppmanar jag er, bröder, att ni alla ska vara eniga i det ni säger och inte låta splittring finnas bland er, utan stå enade i samma sinne och samma mening.
¹¹ Av Chloes folk har jag nämligen fått veta om er, mina bröder, att det förekommer stridigheter bland er.
¹² Vad jag menar är att ni var och en säger: "Jag håller mig till Paulus" eller "Jag håller mig till Apollos" eller "Jag håller mig till Kefas" eller "Jag håller mig till Kristus".
¹³ Är Kristus delad? Det var väl inte Paulus som blev korsfäst för er? Eller var det i Paulus namn ni blev döpta?
¹⁴ Jag tackar Gud för att jag inte har döpt någon av er utom Crispus och Gaius,
¹⁵ så att ingen kan säga att ni blev döpta i mitt namn.
¹⁶ Jo, Stefanos familj har jag också döpt. Annars vet jag inte om jag har döpt någon

1:1 Apg 18:17. **1:1 Sostenes** Sannolikt en omvänd synagogföreståndare i Efesos (Apg 18:17) som skrev ner brevet efter Paulus diktamen. **1:2 1 Kor 6:11.** **1:2 Korint** En blomstrande handelsstad och huvudort i provinsen Achaia, känd för sin lyx och sina laster. **1:2 plats där de eller vi bor** Annan översättning: "plats, deras och vår Herre". **1:4** Rom 1:8. **1:5** 2 Kor 8:7. **1:5 allt tal** Annan översättning: "all tanke". **1:6 hos er** Annan översättning: "i er". **1:7** Fil 3:20, Tit 2:13. **1:8** Fil 1:6, 1 Tess 3:13. **1:9** 1 Tess 5:24. **1:10** Rom 12:16, Fil 2:2. **1:10 bröder** Annan översättning: "syskon". Grekiskan tilltalar liksom t ex spanskan en blandad grupp (jfr kap 7) i maskulinum, som "bröder". **1:11 Chloes folk** Syftar antingen på Chloes familj och tjänstefolk eller på en kristen församling som samlades i hennes hus. **1:12** Joh 1:42, Apg 18:24, 1 Kor 3:4. **1:12 Apollos** var en lärd och skicklig förkunnare som hade kommit till Korint efter Paulus (Apg 18:24-27). **1:12 Kefas** Dvs aposteln Petrus (se Joh 1:42). **1:14** Apg 18:8, Rom 16:23. **1:14 Crispus** En synagogföreståndare som blev omvänd tidigt under Paulus verksamhet i Korint (Apg 18:8). **1:14 Gaius** En troligen välbärgad kristen som hade upplåtit sitt hus åt Paulus och församlingen (Rom 16:23). **1:16** 1 Kor 16:15, 17. **1:16 Stefanos** Den förste som kom till tro i Korint, nu en av ledarna i församlingen (16:15).

annan.

¹⁷ Kristus har ju inte sänt mig för att döpa utan för att predika evangeliet, men inte med vältalig vishet så att Kristi kors förlorar sin kraft.

Kristus är Guds vishet

¹⁸ Ordet om korset är en dårskap för dem som går förlorade, men för oss som blir frälsta är det en Guds kraft.

¹⁹ Det står ju skrivet: *Jag ska göra slut på de visas visdom och förkasta de förståndigas förstånd.*

²⁰ Var är de visa? Var är de skriftlärd? Var är den här världens debattörer? Har inte Gud gjort den här världens visdom till dårskap?

²¹ När världen inte genom sin visdom lärde känna Gud i hans vishet, beslöt Gud att genom den dårskap vi förkunnar frälsa dem som tror.

²² Judarna begär tecken och grekerna söker vishet,

²³ men vi predikar Kristus som korsfäst – för judarna en stötesten och för hedningarna en dårskap.

²⁴ Men för de kallade, både judar och greker, predikar vi Kristus som Guds kraft och Guds vishet.

²⁵ Guds dårskap är visare än människor, och Guds svaghet är starkare än människor.

²⁶ Bröder, se på er egen kallelse. Inte många av er var visa på världens sätt, inte många var mäktiga, inte många förnäma.

²⁷ Nej, det som för världen var dåraktigt utvalde Gud för att förödmjuka de visa, och det som för världen var svagt utvalde Gud för att förödmjuka det starka,

²⁸ och det som för världen var obetydligt och föraktat och inte fanns till, det utvalde Gud för att tillintetgöra det som fanns till,

²⁹ för att *ingen människa ska berömma sig inför Gud.*

³⁰ Tack vare honom är ni i Kristus Jesus. För oss har han blivit vishet från Gud, rättfärdighet, helgelse och återlösning,

³¹ för att det ska bli som det står skrivet: *Den som berömmar sig ska berömma sig av Herren.*

2

Guds hemliga vishet

¹ När jag kom till er, bröder, var det inte med stor vältalighet eller vishet som jag predikade Guds hemlighet för er.

² Jag hade nämligen bestämt mig för att inte veta av något annat hos er än Jesus Kristus och honom som korsfäst.

³ Svag, rädd och mycket orolig kom jag till er.

⁴ Mitt tal och min predikan kom inte med övertygande visdomsord utan med bevisning i Ande och kraft.

⁵ Er tro skulle inte bygga på människors visdom utan på Guds kraft.

⁶ Vishet förkunnar vi dock bland de vuxna, en vishet som inte hör till den här världen eller den här världens härskare, som går mot sin undergång.

1:17 1 Kor 2:1f, 13. **1:17 vältalig vishet** Talekonsten skattades högt skyhögt i antikens Grekland. Paulus prioriterade i stället innehållet över framförandet (jfr 1 Kor 2:1, 2 Kor 11:6). **1:18** Rom 1:16, 1 Kor 2:14. **1:19** Jes 29:14. **1:20** Job 12:17, Rom 1:22. **1:20 debattörer** Udden är här riktad mot den tidens grekiska filosofer med vilka Paulus hade diskuterat strax före sin ankomst till Korint (Apg 17:18, 18:1). **1:21** Luk 10:21. **1:23 en stötesten för judar** För judarna var det svårt att tänka sig en korsfäst Messias, eftersom Mose lag säger: "Den som har blivit upphängd är en Guds förbannelse" (5 Mos 21:23). Jfr dock Gal 3:13. **1:24** Rom 1:16. **1:29** Rom 3:23, 27. **1:30** 1 Kor 6:11, 2 Kor 5:21. **1:31** Jer 9:24. **2:1** 1 Kor 1:17. **2:1 Guds hemlighet** Andra handskrifter: "Guds vittnesbörd". **2:2** Gal 6:14. **2:3** 2 Kor 10:1, 10. **2:4** 1 Tess 1:5. **2:6** Jak 3:15. **2:6 vuxna** Annan översättning: "fullkomliga" (jfr dock 3:1).

⁷ Nej, vi förkunnar Guds hemliga och fördolda vishet, som Gud från evighet har bestämt ska bli till härlighet för oss.

⁸ Den visheten har ingen av den här världens härskare känt. Hade de känt den, skulle de inte ha korsfäst härlighetens Herre.

⁹ Men som Skriften säger: *Vad ögat inte sett och örat inte hört och människans hjärta inte anat, det har Gud berett åt dem som älskar honom.*

¹⁰ Gud har uppenbarat det för oss genom sin Ande. Anden utforskar allt, även djupen i Gud.

¹¹ Vem vet vad som finns i människan utom människans egen ande? Så vet heller ingen vad som finns i Gud utom Guds Ande.

¹² Men vi har inte fått världens ande utan Anden som är från Gud, för att vi ska veta vad vi fått av Gud.

¹³ Det förkunnar vi också, inte med ord som mänsklig visdom lär oss utan med ord som Anden lär oss, när vi förklarar andliga ting med andliga ord.

¹⁴ En oandlig människa tar inte emot det som kommer från Guds Ande. Det är dårskap för henne, och hon kan inte förstå det eftersom det måste bedömas på ett andligt sätt.

¹⁵ Den andliga människan däremot kan bedöma allt, men själv kan hon inte bedömas av någon.

¹⁶ För vem har lärt känna Herrens sinne? Vem kan undervisa honom? Men vi har Kristi sinne.

3

Guds medarbetare

¹ Bröder, själv kunde jag inte tala till er som till andliga människor, utan bara som till köttliga människor, spädbarn i Kristus.

² Mjölk gav jag er att dricka. Fast föda fick ni inte, för den tålde ni inte än. Och det gör ni inte nu heller,

³ eftersom ni fortfarande är köttliga. För när det finns avund och strid bland er, är ni då inte köttliga och lever som alla andra?

⁴ Om en säger: "Jag håller mig till Paulus" och en annan: "Jag håller mig till Apollos", är ni då inte som folk i allmänhet?

⁵ Vad är Apollos? Vad är Paulus? Tjänare som har fört er till tro, var och en med den uppgift som Herren har gett.

⁶ Jag planterade, Apollos vattnade, men Gud gav växten.

⁷ Varken den som planterar eller den som vattnar betyder något, utan bara Gud som ger växten.

⁸ Den som planterar och den som vattnar är ett, och var och en ska få sin lön efter sitt arbete.

⁹ Vi är Guds medarbetare, och ni är Guds åker, Guds byggnad.

¹⁰ Med den nåd som Gud gett mig har jag som en kunnig byggmästare lagt grunden, och nu bygger en annan vidare på den. Men var och en måste tänka på hur han bygger.

¹¹ Ingen kan lägga en annan grund än den som är lagd, Jesus Kristus.

¹² Om någon bygger på den grunden med guld, silver och ädelstenar eller med trä, hö och halm,

2:7 Rom 16:25f, Ef 3:4f. **2:8** Matt 1:25, Apg 3:15, 17. **2:9 Skriften säger** Detta citat är troligen en sammanställning av flera ord och uttryck från GT, bl a Jes 64:4 och 52:15. **2:11** Ords 20:27. **2:12** Rom 8:15. **2:13** 2 Petr 1:20f. **2:13 med andliga ord** Annan översättning: "för andliga människor". **2:14** Joh 8:47, Rom 8:5. **2:14 oandlig** Ordagrant: "själisk" (med enbart mänsklig själ, utan Guds Ande). **2:16** Jes 40:13, Rom 11:34. **2:16** Jes 40:13. **3:1 köttliga** Behärskade av lägre mänskliga begär, inte av Guds Ande (jfr Rom 8:5f, Gal 5:16f). **3:2** Hebr 5:12f. **3:3** Gal 5:19f, Jak 3:16. **3:4** 1 Kor 1:12. **3:5** Apg 18:24. **3:6** Apg 18:24f, 19:1. **3:8** Matt 16:27. **3:9** 2 Kor 6:1, Ef 2:20f. **3:10** Rom 15:20. **3:11** Jes 28:16, 1 Petr 2:4f.

13 så ska det visa sig hur var och en har byggt. Den dagen ska visa det, för den uppenbaras i eld och elden ska pröva hur vars och ens verk är.

14 Om det verk som någon har byggt består, ska han få lön.

15 Men om hans verk brinner upp ska han gå miste om lönen. Självska han dock bli frälst, men som genom eld.

16 Vet ni inte att ni är Guds tempel och att Guds Ande bor i er?

17 Om någon fördärvar Guds tempel ska Gud fördärva honom. Guds tempel är heligt, och det templet är ni.

18 Bedra inte er själva. Om någon av er tycker sig vara vis i den här världen, måste han först bli en dåre för att bli vis.

19 Den här världens visdom är nämligen dårskap inför Gud. Det står skrivet: *Han fångar de visa i deras slughet,*

20 och vidare: *Herren känner de visas tankar, han vet att de är tomma.*

21 Därför ska ingen skryta över människor, för allt är ert:

22 Paulus, Apollos och Kefas, världen, liv och död, nutid och framtid, allt är ert.

23 Men ni tillhör Kristus, och Kristus tillhör Gud.

4

1 Alltså ska man se oss som Kristi tjänare och förvaltare av Guds hemligheter.

2 Av en förvaltare krävs att han visar sig pålitlig.

3 Men mig gör det inget om ni eller någon mänsklig domstol dömer mig. Nej, jag dömer inte ens mig själv.

4 Jag har inget på mitt samvete, men det betyder inte att jag är frikänd. Det är Herren som dömer mig.

5 Fäll därför ingen dom i förtid, innan Herren kommer. Han ska kasta ljus över det som är dolt i mörkret och avslöja alla hjärtans avsikter, och då ska var och en få sitt beröm av Gud.

6 Bröder, detta har jag för er skull tillämpat på mig och Apollos, för att ni ska lära er den regeln när det gäller oss att inte gå utöver vad Skriften säger och inte skryta över den ene på den andres bekostnad.

7 Vem ger dig en särställning? Vad har du som du inte har fått? Och om du har fått det, varför skryter du då som om du inte hade fått det?

8 Ni är redan mätta, ni är redan rika, ni har blivit kungar och det utan oss. Jag skulle önska att ni verkligen hade blivit kungar, så att vi kunde regera tillsammans med er!

9 Det verkar som om Gud har ställt oss apostlar sist, som dödsdömda. Vi har blivit ett skådespel för världen, för både änglar och människor.

10 Vi är dårar för Kristus, ni är kloka i Kristus. Vi är svaga, ni är starka. Ni är aktade, vi är föraktade.

11 Ännu i denna stund är vi hungriga och törstiga, vi är nakna, misshandlade och hemlösa.

12 Vi sliter och arbetar med våra händer. När vi blir hånade välsignar vi, när vi blir förföljda härdar vi ut,

13 när folk talar illa om oss talar vi väl om dem. Vi har blivit som världens skräp, som mänsklighetens avskrap, och så är det än i dag.

3:13 Den dagen Domens dag inför Kristi domstol (jfr 2 Kor 5:10). **3:16** 1 Kor 6:19, Ef 2:21f, Hebr 3:6, 1 Petr 2:5. **3:18** Ords 3:7, Jes 5:21. **3:19** Job 5:13. **3:20** Ps 94:11. **3:23** Joh 17:21, 1 Kor 11:3. **4:1** 2 Kor 4:5, Kol 1:25. **4:2** Luk 12:42. **4:4** Rom 3:20, 2 Kor 1:12. **4:5** Matt 7:1, Rom 2:1. **4:7** Joh 3:27, Rom 12:6, 1 Petr 4:10. **4:8** Upp 3:17. **4:9** Rom 8:36, 2 Kor 4:11. **4:10** 1 Kor 3:18. **4:11** 2 Kor 4:8f. **4:12** Matt 5:44, Apg 18:3, 20:34. **4:13** Klag 3:45. **4:13 skräp ... avskrap** Båda orden kan också översättas med "syndabockar".

¹⁴ Jag skriver inte det här för att få er att skämmas, utan för att förmana er som mina älskade barn.

¹⁵ För även om ni skulle ha tiotusentals uppfostrare i Kristus, så har ni ändå inte många fäder. Det var jag som i Kristus Jesus födde er till liv genom evangeliet.

¹⁶ Därför ber jag: bli mina efterföljare.

¹⁷ Just därför har jag sänt er Timoteus, mitt älskade och trofasta barn i Herren. Han ska påminna er om mina vägar i Kristus Jesus, det jag lär ut i alla församlingar överallt.

¹⁸ Några har blivit självsäkra, för de tror att jag inte ska komma till er.

¹⁹ Men jag kommer snart till er, om Herren vill, och då får jag veta hur det är, inte med orden utan med kraften hos dem som är uppblåsta.

²⁰ Guds rike består inte i ord utan i kraft.

²¹ Vad vill ni? Ska jag komma till er med riset, eller med kärlek och en mild ande?

5

Sexuell omoral i församlingen

¹ Det ryktas faktiskt om sexuell omoral bland er, sådan omoral som man inte ens hittar bland hedningarna: att en man lever ihop med sin fars hustru.

² Och ändå är ni uppblåsta! I stället borde ni ha blivit så bedrövade att den som gjort det hade drivits ut ur er gemenskap.

³ Jag som är frånvarande till kroppen men närvarande i anden har redan, som om jag var där,

⁴ i vår Herre Jesu Kristi namn fällt domen över den som handlat så. När ni är samlade och min ande är hos er med vår Herre Jesu makt,

⁵ ska den mannen överlämnas åt Satan till köttets fördärv för att anden ska bli frälst på Herrens dag.

⁶ Ert skryt låter inte bra. Vet ni inte att lite surdeg syrar hela degen?

⁷ Rensa bort den gamla surdegen så att ni blir en ny deg, för ni är osyrade. Vårt påskalamm Kristus har blivit slaktat.

⁸ Låt oss därför fira högtid, inte med gammal surdeg, inte med ondskans och elakhetens surdeg, utan med renhetens och sanningens osyrade bröd.

⁹ I mitt brev till er skrev jag att ni inte ska umgås med sexuellt omoraliska människor.

¹⁰ Jag menade inte alla omoraliska här i världen, inte alla giriga och utsugare och avgudadyrkare. Annars hade ni behövt lämna världen!

¹¹ Men nu skriver jag till er att ni inte ska umgås med den som kallar sig broder och är sexuellt omoralisk, girig, avgudadyrkare, förtalare, drinkare eller utsugare. Med en sådan ska ni inte ens äta.

¹² Är det min sak att döma de utomstående? Är det inte dem som är innanför ni ska döma?

¹³ De utomstående ska Gud döma. *Driv bort från er den som är ond!*

4:14 1 Tess 2:11. **4:15** Apg 18:11, Gal 4:19. **4:16** 1 Kor 11:1, Fil 3:17, 1 Tess 1:6. **4:17** 1 Tim 1:2. **4:17** **Timoteus** Paulus närmaste medarbetare (se t ex Apg 16:1f, Fil 2:19f, 1-2 Tim). **4:19** Jak 4:15. **4:20** 1 Kor 2:4. **4:21** 2 Kor 10:2, 13:11. **5:1** **faktiskt** Annan översättning: "överallt". **5:1** **en man lever ihop med sin fars hustru** En sådan förbindelse var förbjuden både enligt GT (3 Mos 18:8) och enligt romersk rätt. **5:2** Matt 18:15f. **5:3** Kol 2:5. **5:4** **med vår Herre Jesu makt** Att utöva denna makt att binda var inte endast aposteln's sak utan hela församlingens (Matt 18:15f, 1 Kor 5:12, 2 Kor 2:6f). **5:5** 1 Tim 1:20. **5:5** **överlämnas åt Satan** Uteslutas ur församlingen, Kristi kropp (jfr 2 Kor 2:5f). **5:7** **surdegen** En bild för ondskan (Matt 16:6). Inför påsken rensade man ut all surdeg ur huset innan påskalammet slaktades (2 Mos 12:15f). Troligen är brevet skrivet vid tiden runt påsk (16:8). **5:8** 2 Mos 12:8, 15. **5:9** Matt 18:17, 2 Tess 3:14. **5:9** **mitt brev till er** Paulus hade förut skrivit minst ett brev, för oss idag okänt, till församlingen. **5:10** Joh 17:15. **5:11** Rom 16:17, 2 Tess 3:6. **5:13** 5 Mos 13:5. **5:13** 5 Mos 13:5 m fl.

6

Rättstvister mellan kristna

¹ Hur kan någon av er som är i tvist med en annan gå till domstol inför de orättfärdiga och inte inför de heliga?

² Vet ni inte att de heliga ska döma världen? Och om världen ska dömas av er, duger ni då inte till att döma i småsaker?

³ Vet ni inte att vi ska döma änglar? Ska ni då inte kunna döma i vardagliga ting?

⁴ Men när ni har vardagliga tvister sätter ni folk till domare som församlingen inte har förtroende för.

⁵ Det här säger jag för att ni ska skämmas. Finns det ingen förståndig bland er, ingen som kan vara skiljedomare mellan bröder?

⁶ I stället går broder till domstol med broder, och detta inför otroende.

⁷ Redan det att ni processar med varandra är ett nederlag för er. Varför tar ni inte hellre en oförrätt? Varför tar ni inte hellre en förlust?

⁸ I stället gör ni själva orätt och roffar åt er, och det drabbar bröder.

⁹ Vet ni inte att orättfärdiga inte ska få ärva Guds rike? Bedra inte er själva! Varken sexuellt omoraliska eller avgudadyrkare, varken äktenskapsbrytare eller de som utövar homosexualitet eller som låter sig utnyttjas för sådant,

¹⁰ varken tjuvar eller giriga, varken drinkare, förtalare eller utsugare ska ärva Guds rike.

¹¹ Sådana har några av er varit. Men ni har tvättats rena, ni har blivit helgade, ni har förklarats rättfärdiga i Herren Jesu Kristi namn och i vår Guds Ande.

Den helige Andes tempel

¹² "Allt är tillåtet för mig", men allt är inte nyttigt. "Allt är tillåtet för mig", men jag ska inte låta något ta makten över mig.

¹³ "Maten är till för magen och magen för maten", men Gud ska göra slut på dem båda. Men kroppen är inte till för omoral utan för Herren, och Herren för kroppen.

¹⁴ Gud har uppväckt Herren, och genom sin makt ska han uppväcka även oss.

¹⁵ Vet ni inte att era kroppar är delar i Kristi kropp? Ska jag ta delar av Kristi kropp och göra dem till ett med en prostituerads kropp? Verkligen inte!

¹⁶ Eller vet ni inte att den som förenar sig med en prostituerad blir en enda kropp med henne? Det heter: *De två ska bli ett kött.*

¹⁷ Men den som är förenad med Herren är en ande med honom.

¹⁸ Fly sexuell omoral! All annan synd som en människa begår är utanför kroppen, men den sexuellt omoraliske syndar mot sin egen kropp.

¹⁹ Eller vet ni inte att er kropp är ett tempel för den helige Ande som bor i er och som ni har fått av Gud? Ni tillhör inte er själva,

²⁰ ni är köpta till ett högt pris. Ära då Gud med er kropp!

7

Äktenskapligt samliv

¹ När det gäller det ni skrev: Det är visserligen bra för en man att inte röra en kvinna.

² Men för att undvika sexuella synder ska varje man ha sin hustru och varje hustru sin man.

³ Mannen ska ge sin hustru vad han är skyldig henne, och på samma sätt hustrun sin man.

6:2 Matt 19:28. **6:5** 1 Kor 15:34. **6:7** Ords 20:22, Matt 5:39f. **6:9** Rom 1:32. **6:11** Ef 2:1f, 1 Kor 1:30, 2 Kor 5:21.

6:12 1 Kor 10:23. **6:13** Matt 15:17, Rom 14:17. **6:14** Rom 8:11, 2 Kor 4:14. **6:15** 1 Kor 12:27, Ef 5:30. **6:16** 1 Mos 2:24.

6:17 Joh 17:21, Ef 4:4. **6:19** 1 Kor 3:16. **6:20** Gal 3:13, Hebr 9:12, 1 Petr 1:18f.

⁴ Hustrun bestämmer inte över sin kropp, det gör mannen. På samma sätt bestämmer inte mannen över sin kropp, det gör hustrun.

⁵ Håll er inte ifrån varandra, utom möjligen för en tid med bådas samtycke för att kunna ägna er åt bönen. Kom sedan tillsammans igen så att Satan inte frestar er, eftersom ni inte kan leva avhållsamt.

⁶ Men detta säger jag som ett råd, inte som en befallning.

⁷ Helst skulle jag vilja att alla människor var som jag. Men var och en har sin gåva från Gud, den ene på ett sätt, den andre på ett annat.

Råd till ogifta

⁸ Till de ogifta och till änkorna säger jag: det är bäst för dem om de förblir som jag.

⁹ Men kan de inte leva avhållsamt ska de gifta sig, för det är bättre att gifta sig än att brinna av begär.

Om skilsmässa

¹⁰ De gifta ger jag en befallning som inte är min utan Herrens: En hustru får inte skilja sig från sin man –

¹¹ skiljer hon sig ska hon förbli ogift eller försonas med sin man – och en man får inte överge sin hustru.

¹² Till de andra säger jag, inte Herren: om en broder har en hustru som inte är troende och hon är villig att leva med honom, får han inte överge henne.

¹³ Och om en hustru har en man som inte är troende och han är villig att leva med henne, får hon inte överge honom.

¹⁴ Mannen som inte tror är nämligen helgad genom sin hustru, och hustrun som inte tror är helgad genom sin troende man. Annars skulle era barn vara orena, men nu är de heliga.

¹⁵ Men om den som inte tror vill skiljas, så låt honom skiljas. I sådana fall är brodern eller systemen inte bunden som en slav. Gud har kallat er att leva i frid.

¹⁶ För hur vet du, hustru, om du kommer att frälsa din man? Och hur vet du, man, om du kommer att frälsa din hustru?

Stå kvar i kallelsen

¹⁷ Men var och en ska leva i den ställning som Herren har tilldelat honom, så som Gud har kallat honom. Det föreskriver jag i alla församlingar.

¹⁸ Blev någon kallad som omskuren ska han inte ändra på det. Har någon blivit kallad som oomskuren ska han inte låta omskära sig.

¹⁹ Det har ingen betydelse om man är omskuren eller oomskuren. Vad som betyder något är att man håller Guds bud.

²⁰ Var och en ska bli kvar i den ställning han hade när han blev kallad.

²¹ Blev du kallad som slav, så bekymra dig inte över det. Men kan du bli fri, bli hellre det.

²² Den som var slav när han blev kallad av Herren är Herrens frigivne, och den som var fri när han blev kallad är Kristi slav.

²³ Ni är köpta till ett högt pris. Bli inte slavar under människor.

²⁴ Bröder, var och en ska inför Gud förbli som han var när han blev kallad.

Gift eller ogift

7:7 Matt 19:11f. **7:9** 1 Tim 5:14. **7:10 en befallning som inte är min utan Herrens** Se Matt 5:32, 19:9. **7:17 så som Gud har kallat honom** Annan översättning: "så som han var när Gud kallade honom". **7:18 ändra på det** Det hände att judar som ville assimileras till den grekiska kulturen försökte dölja sin omskärelse genom en operation (jfr 1 Mack 1:15). **7:19** Gal 5:6, 6:15. **7:21 Men kan du bli fri, bli hellre det** Annan översättning: "Även om du kan bli fri, förbli hellre (slav)". Det var dock inte ovanligt att slavar kunde arbeta extra, tjäna ihop egna pengar och till slut köpa sin frihet. **7:22** Rom 6:18, 22, Gal 5:13. **7:23** 1 Kor 6:20.

²⁵ När det gäller de kvinnor som lever ogifta har jag ingen befallning från Herren. Men jag ger ett råd som en som genom Herrens barmhärtighet är trovärdig.

²⁶ Jag menar att i det svåra läge som nu råder är det bäst för människor att förbli som de är.

²⁷ Är du bunden vid en hustru, sök då inte bli fri. Är du inte bunden, så sök inte någon hustru.

²⁸ Men om du gifter dig syndar du inte, och om en ogift kvinna gifter sig syndar hon inte. De som gör så kommer dock att få lida här i livet, och jag vill gärna skona er.

²⁹ Men det säger jag, bröder: Tiden är kort. Nu måste även de som har hustru leva som om de inte hade det,

³⁰ och de som gråter som om de inte grät, de som är glada som om de inte var det, de som köper något som om de inte fick behålla det,

³¹ och de som brukar den här världen som om de inte brukade den. Den här världens ordning går nämligen mot sin undergång,

³² och jag vill att ni ska vara fria från bekymmer.

Den ogifte tänker på det som hör till Herren, hur han ska glädja Herren.

³³ Den gifte tänker på det som hör till världen, hur han ska glädja sin hustru,

³⁴ och så blir han splittrad. Den ogifta kvinnan och jungfrun tänker på det som hör till Herren, att vara helig till både kropp och själ. Den gifta kvinnan tänker på det som hör till världen, hur hon ska glädja sin man.

³⁵ Detta säger jag för ert eget bästa, inte för att lägga band på er utan för att ni ska kunna leva anständigt för Herren utan att slitas hit och dit.

³⁶ Men om någon tycker sig göra fel mot sin flicka som är giftasvuxen och vill gifta sig, då ska han göra som hon vill. Han syndar inte. Låt dem gifta sig.

³⁷ Den däremot som står fast i sitt sinne och inte är under tvång utan har frihet att följa sin egen vilja och har bestämt sig för att låta sin flicka förbli ogift, han gör något som är bra.

³⁸ Alltså: den som gifter bort sin flicka gör något bra, och den som inte gifter bort henne gör något som är ännu bättre.

³⁹ En hustru är bunden så länge hennes man lever. Men om mannen dör, är hon fri att gifta om sig med vem hon vill, bara det sker i Herren.

⁴⁰ Men lyckligare är hon om hon förblir som hon är. Det är min mening, och jag tror att även jag har Guds Ande.

8

Den kristne och samvetet

¹ När det gäller kött från avgudaoffer vet vi att vi alla har kunskap. Men kunskapen gör oss uppblåsta, medan kärleken bygger upp.

² Om någon tycker sig ha kunskap om något, så har han ännu inte den kunskap han borde ha.

³ Men om någon älskar Gud är han känd av honom.

7:26 Jer 16:2f. **7:31** 1 Joh 2:17. **7:31 inte brukade** Annan översättning: "inte förbrukade". **7:36 om någon** Det är här troligen fråga om fadern, som tvekar om han ska gifta bort sin ogifta dotter (ordagrant: "sin jungfru"). Enligt en annan tolkning handlar vers 36-38 om en fästman som undrar om han ska gifta sig med sin fästmö ("sin jungfru").

7:36 giftasvuxen Annan översättning: "överårig". **7:37 och inte är under tvång** Dvs att kvinnan själv är villig att förbli ogift. **7:39** Rom 7:2. **7:40 jag tror att även jag har Guds Ande** Retoriskt blygsam ironi. **8:1** Apg 15:29, Rom 14:3, 14:20f. **8:2** Gal 6:3. **8:3 känd av honom** Känd som hans egen, dvs utvald (jfr Rom 8:29, Gal 4:9).

⁴ När det nu gäller frågan om man får äta kött som är offrat åt avgudar, så vet vi att det inte finns någon avgud i världen och att det bara finns en Gud.

⁵ För även om det skulle finnas så kallade gudar i himlen eller på jorden – och det finns många "gudar" och många "herrar" –

⁶ så har vi bara en Gud, Fadern från vilken allting är och till vilken vi själva är, och en Herre, Jesus Kristus genom vilken allting är och genom vilken vi själva är.

⁷ Den kunskapen finns dock inte hos alla. Några är fortfarande så vana vid avgudarna att de äter köttet just som avgudaoffer, och då blir deras svaga samvete fläckat.

⁸ Men det är inte maten som för oss närmare Gud. Äter vi inte så förlorar vi inget, och äter vi så vinner vi inget.

⁹ Men se till att den frihet ni fått inte blir till fall för de svaga.

¹⁰ För om någon får se hur du som har kunskap ligger till bords i ett avgudatempel, blir inte då den som har ett svagt samvete uppmuntrad till att äta av köttet från avgudaoffren?

¹¹ Genom din kunskap går då den svage förlorad, din broder som Kristus har dött för.

¹² När ni på så sätt syndar mot bröderna och sårar deras svaga samveten, då syndar ni mot Kristus.

¹³ Alltså: om maten blir till fall för min broder tänker jag aldrig mer äta kött, så att jag inte blir orsak till min broders fall.

9

Apostelns frihet

¹ Är jag inte fri? Är jag inte apostel? Har jag inte sett vår Herre Jesus? Är inte ni mitt verk i Herren?

² Om jag inte är apostel för andra, så är jag det i alla fall för er. Ni är sigillet på mitt apostlaämbete i Herren.

³ Mitt försvar inför dem som anklagar mig är detta:

⁴ Har inte vi rätt till mat och dryck?

⁵ Har inte vi rätt att föra med oss en troende hustru, som de andra apostlarna och Herrens bröder och Kefas?

⁶ Eller är det bara jag och Barnabas som inte har rätt att vara fria från arbete?

⁷ Vem gör soldattjänst på egen bekostnad? Vem planterar en vingård utan att äta av dess frukt? Eller vem vallar en hjord utan att dricka av dess mjölk?

⁸ Säger jag det här som en rent mänsklig åsikt? Säger inte lagen samma sak?

⁹ Det står skrivet i Mose lag: *Du ska inte binda för munnen på oxen som tröskar.* Är det oxarna Gud bekymrar sig om?

¹⁰ Säger han det inte snarare för vår skull? Jo, för vår skull blev det skrivet att den som plöjer och den som tröskar ska göra det i hopp om att få sin del.

8:4 om man får äta kött som är offrat åt avgudar Mycket av det kött som såldes på marknaden hade blivit slaktat under hedniska ceremonier (jfr 10:25). Av den fortsatta framställningen (vers 10) framgår att problemet här inte så mycket gäller maten som sådan utan frågan om en kristen ska delta i en hednisk tempelmåltid. **8:4 att det inte finns någon avgud i världen** Annan översättning: "att avgudarna i världen inte finns till". **8:5 det finns många "gudar" och många "herrar"** Paulus varnar för onda andemakter bakom avgudakulterna (jfr 10:20, Ps 106:37-38).

8:6 Mal 2:10, Apg 17:28, Ef 3:9, 4:5, 6. **8:7** Rom 14:14, 23, 1 Kor 10:28. **8:8** Rom 14:17. **8:9 den frihet ni fått** En del korintier menade tydligen att den frihet Paulus förkunnade (vers 8) innebar att kristna kunde delta i offermåltider inför avgudabilder. Mot detta säger aposteln att kunskap utan kärlek gör människor stolta (vers 1) och blir till fall för de svaga, när dessa lockas att handla mot sitt samvete. **8:13** Rom 14:21. **9:1** Apg 9:3, 17, Rom 1:1, 1 Kor 4:15. **9:2** 2 Kor 3:2f. **9:4** Luk 10:8, 1 Kor 9:13. **9:5** Matt 8:14. **9:5 Herrens bröder** Jakob och Judas, ledare i urförsamlingen (Jak 1:1, Jud vers 1 med not). **9:6** 2 Tess 3:8f. **9:6 Barnabas** Paulus mentor och medarbetare på den första missionsresan (Apg 9:27, 11:22f, 13:2f, 15:36f). **9:7** 2 Tim 2:4, 6. **9:9** 5 Mos 25:4.

11 När vi har sått andliga ting hos er, är det då för mycket begärt om vi skördar materiella ting från er?

12 Om andra har rätt att få del av det som är ert, har inte vi det ännu mer? Men vi har inte utnyttjat den rättigheten, utan finner oss i allt för att inte skapa hinder för Kristi evangelium.

13 Vet ni inte att de som tjänstgör i templet äter av det som kommer från templet, och att de som tjänar vid altaret får sin del från altaret?

14 Så har också Herren befallt att de som predikar evangeliet ska leva av evangeliet.

15 Men jag har inte utnyttjat någon sådan förmån. Och jag skriver inte det här för att få det. Hellre dör jag. Ingen ska ta ifrån mig min berömmelse.

16 Att jag predikar evangeliet är inget jag ska ha beröm för, det är ett måste för mig. Ve mig om jag inte predikar evangeliet!

17 Gör jag det frivilligt har jag lön, men gör jag det för att jag måste är det ett förvaltarskap som anförtrotts mig.

18 Vad är då min lön? Jo, att som förkunnare få lägga fram evangeliet utan ersättning och inte utnyttja den rättighet som evangeliet ger mig.

19 Fri och oberoende av alla har jag gjort mig till allas tjänare för att vinna desto fler.

20 För judarna har jag blivit som en jude för att vinna judar. För dem som är under lagen har jag blivit som de som är under lagen, fast jag själv inte är under lagen, för att vinna dem som är under lagen.

21 För dem som är utan lag har jag blivit som en utan lag för att vinna dem som är utan lag, fast jag själv inte är utan Guds lag utan lyder under Kristi lag.

22 För de svaga har jag blivit svag för att vinna de svaga. För alla har jag blivit allt, för att i alla fall frälsa några.

23 Allt gör jag för evangeliet, för att även själv få del av det.

24 Vet ni inte att av alla löparna som springer på arenan är det bara en som får priset? Spring så att ni vinner det.

25 Alla som tävlar måste ha disciplin i allt – de gör det för att vinna en segerkrans som vissnar, vi för att vinna en som aldrig vissnar.

26 Jag springer alltså inte utan att ha målet i sikte, jag boxas inte likt en som slår i tomma luften.

27 I stället är jag hård mot min kropp och tvingar den till lydnad, för att inte själv komma till korta när jag predikar för andra.

10

Varnande exempel

1 Bröder, jag vill att ni ska veta att alla våra fäder var under molnskyn och att alla gick genom havet.

2 Alla blev de döpta i molnskyn och havet till gemenskap med Mose.

3 Alla åt de samma andliga mat,

9:11 Rom 15:27, Gal 6:6. **9:12** Apg 20:33f, 2 Kor 11:9f. **9:13** 4 Mos 18:8, 5 Mos 18:1. **9:13 äter av det som kommer från templet** Tempeltjänarna fick sin försörjning genom andelar av folkets offer (se t ex 3 Mos 2:3, 5:13, 7:14 etc). **9:14 Så har också Herren befallt** Se Matt 10:10, Luk 10:7. **9:15** Apg 18:3. **9:16** Jer 20:9, Luk 17:10. **9:19** Matt 20:26f. **9:20** Apg 16:3, 21:23f. **9:21** Gal 2:3f. **9:22** Rom 15:1, 1 Kor 10:33. **9:24** Fil 3:14. **9:25** 2 Tim 2:5, 1 Petr 5:4. **9:25 en segerkrans som vissnar** Utanför Korint hölls vartannat år de berömda isthmiska spelen där segraren kröntes med en krans av tallbarr. **10:1** 2 Mos 13:21f, 14:22. **10:1 molnskyn ... havet** Efter uttåget ur Egypten leddes Israels folk av Guds närvaro i form av en molnsky till Röda havet (2 Mos 13:21f). **10:2 döpta ... till gemenskap med Mose** Mose framställs här som en förebild till Kristus. **10:3** 2 Mos 16:4, 35. **10:3 samma andliga mat** Mannat från Gud (se 2 Mos 16:24f, Joh 6:31).

⁴ och alla drack de samma andliga dryck. De drack ur en andlig klippa som följde dem, och den klippan var Kristus.

⁵ Men de flesta av dem hade Gud inte behag till, utan de föll och låg utspridda i öknen.

⁶ Det som hände dem har blivit ett varnande exempel för oss, för att vi inte ska ha begär till det onda som de hade.

⁷ Bli inte heller avgudadyrkare som några av dem, som det står skrivet: *Folket satte sig för att äta och dricka och reste sig för att roa sig.*

⁸ Vi ska inte heller begå sexuell synd som några av dem gjorde – på en enda dag föll tjugotretusen.

⁹ Och vi ska inte fresta Kristus som några av dem gjorde – de dödades av ormar.

¹⁰ Klaga inte heller som några av dem gjorde – de dödades av fördärvaren.

¹¹ Det som hände dem är exempel, och det skrevs ner för att varna oss som har världens slut inpå oss.

¹² Därför ska den som tror sig stå se till att han inte faller.

¹³ Ingen annan frestelse har drabbat er än vad människor får möta. Och Gud är trofast, han ska inte tillåta att ni frestas över er förmåga. Samtidigt med frestelsen kommer han också att ge en utväg, så att ni kan härda ut.

Nattvarden och offermåltiderna

¹⁴ Därför, mina älskade, fly avgudadyrkan!

¹⁵ Jag talar till förståndiga människor. Bedöm själva vad jag säger.

¹⁶ Välsignelsens bägare som vi välsignar, är den inte gemenskap med Kristi blod? Brödet som vi bryter, är det inte gemenskap med Kristi kropp?

¹⁷ Eftersom brödet är ett, är vi som är många en enda kropp, för alla får vi del av ett och samma bröd.

¹⁸ Se på det jordiska Israel. Har inte de som äter av offren del i altaret?

¹⁹ Så vad menar jag? Att avgudaoffer betyder något eller att en avgud betyder något?

²⁰ Nej, men vad hedningarna offrar, det offrar de åt onda andar och inte åt Gud, och jag vill inte att ni ska ha gemenskap med de onda andarna.

²¹ Ni kan inte dricka både Herrens bägare och onda andars bägare. Ni kan inte ha del både i Herrens bord och i onda andars bord.

²² Eller vill vi utmana Herren? Är vi starkare än han?

Samvetets frihet

²³ Allt är tillåtet, men allt är inte nyttigt. Allt är tillåtet, men allt bygger inte upp.

²⁴ Ingen ska söka sitt eget bästa, utan den andres.

²⁵ Ät allt som säljs på torget utan att ställa frågor för samvetets skull,

²⁶ för *jorden är Herrens med allt vad den rymmer.*

²⁷ Om någon av dem som inte tror bjuder hem er och ni vill gå, ät då allt som sätts fram åt er utan att ställa frågor för samvetets skull.

10:4 en andlig klippa som följde dem Eftersom vattnet ur klippan nämns på två ställen under ökenvandringen (2 Mos 17:6, 4 Mos 20:8f) uttrycktes det i en rabbinisk tradition som att klippan följde folket. **10:5** 4 Mos 14:33, Hebr 3:17f. **10:6** 4 Mos 11:4. **10:7 roa sig** med dans kring guldkalven (2 Mos 32:6, 18f). **10:8 på en enda dag föll tjugotretusen** Tretusen dödades med svärd (2 Mos 32:27f), de övriga av Herrens straffdom (2 Mos 32:35). **10:9** 2 Mos 17:2, 4 Mos 21:5f. **10:10 fördärvaren** Ängeln som utförde Guds straffdomar (4 Mos 16, jfr 2 Mos 12:23, 2 Sam 24:16). **10:11** Rom 15:4. **10:12** Rom 11:20. **10:13 frestelse** Annan översättning: "prövning" (jfr "påfrestning"). Varje frestelse är en prövning, och varje prövning är en frestelse att överge Gud. **10:14** 1 Joh 5:21. **10:16** Matt 26:26f. **10:16 välsignelsens bägare** Den bägare över vilken judarna uttalade välsignelsen eller lovprisningen till Gud efter måltiden (jfr 11:25). Här syftar det på nattvardsbägaren. **10:17** Rom 12:5. **10:18** 3 Mos 7:6, 15, 1 Kor 9:13. **10:19** 1 Kor 8:4f. **10:20** 5 Mos 32:17. **10:21** 2 Kor 6:15f. **10:21 onda andars bägare** Dryckesoffer till hedniska gudar var ett vanligt inslag vid måltider i den antika grekiska världen. **10:22** 5 Mos 32:21. **10:23** 1 Kor 6:12. **10:24** Rom 15:2, Fil 2:4. **10:26** Ps 24:1.

28 Men om någon skulle säga till er: "Det här är offerkött", avstå då från att äta av hänsyn till den som sade det och för samvetets skull.

29 Jag menar då inte ditt eget samvete utan den andres. Varför ska min frihet dömas av en annans samvete?

30 Om jag äter med tacksamhet, varför blir jag då kritiserad för något som jag tackar Gud för?

31 Alltså: om ni äter eller dricker eller vad ni än gör, så gör allt till Guds ära.

32 Väck inte anstöt vare sig hos judar eller greker eller i Guds församling.

33 Själv försöker jag i allt foga mig efter alla och söker inte mitt eget bästa utan de mångas, för att de ska bli frälsta.

11

Kvinnan i församlingen

1 Följ mitt exempel liksom jag följer Kristi exempel.

2 Jag berömmar er för att ni tänker på mig i allt och håller fast vid den undervisning som jag har fört vidare till er.

3 Nu vill jag att ni ska veta att Kristus är varje mans huvud, att mannen är kvinnans huvud och att Gud är Kristi huvud.

4 Om en man ber eller profeterar med något på huvudet vanärar han sitt huvud.

5 Men om en kvinna ber eller profeterar utan något på huvudet, så vanärar hon sitt huvud. Det är samma sak som att ha håret avrakat.

6 För om en kvinna inte har något på huvudet kan hon lika gärna klippa av sig håret. Men om det är en skam för en kvinna att klippa eller raka av sig håret, så bör hon ha något på huvudet.

7 En man bör inte ha något på huvudet, eftersom han är Guds avbild och ära. Men kvinnan är mannens ära,

8 för mannen kommer inte från kvinnan utan kvinnan från mannen.

9 Och mannen skapades inte för kvinnan, utan kvinnan för mannen.

10 Därför bör kvinnan ha en makt på huvudet för änglarnas skull.

11 Men i Herren är kvinnan inte oberoende av mannen eller mannen oberoende av kvinnan.

12 För liksom kvinnan har kommit från mannen, så blir också mannen till genom kvinnan. Och allt kommer från Gud.

13 Döm själva: passar det sig att en kvinna ber till Gud utan att ha något på huvudet?

14 Lär inte själva naturen er att det är en skam för en man att ha långt hår

15 men en ära för en kvinna, eftersom hon har fått håret som slöja?

16 Men om någon har lust att strida om detta har vi ingen sådan sed, inte heller Guds församlingar.

Rätt nattvardsfirande

17 När jag nu ger dessa föreskrifter berömmar jag er inte, för era sammankomster är mer till skada än till nytta.

18 Först och främst hör jag att det förekommer splittring bland er när ni möts i församlingen, och till viss del tror jag att det är så.

10:28 1 Kor 8:10f. **10:29** Rom 14:14f. **10:30** Rom 14:6, 1 Tim 4:4. **10:31** Kol 3:17. **10:32** Rom 14:13. **10:33** 1 Kor 10:24, 1 Kor 9:19f. **11:1** 1 Kor 4:16. **11:3** 1 Mos 3:16, Ef 5:23. **11:5 utan något på huvudet** Under antiken täckte gifta kvinnor, särskilt judinnor, normalt sitt hår med en slöja utanför hemmet. Inom vissa mysteriekulter förbjöd man dock huvudbonad under ritualerna, och det kan ha påverkat Korintförsamlingens kvinnor. **11:7** 1 Mos 1:27. **11:8** 1 Mos 2:23. **11:9** 1 Mos 2:18. **11:10 en makt på huvudet** Något som täcker huvudet som tecken på bejakande av auktoritetsordningen. **11:10 för änglarnas skull** Antingen heliga änglar närvarande vid församlingens gudstjänst eller fallna änglar som söker förleda de troende. **11:12** Rom 11:36. **11:16** 1 Tim 6:4. **11:17 berömmar jag er inte** Innebär i sak: klandrar jag er skarpt (se vers 20, 22). **11:18** 1 Kor 1:10f.

19 Det måste finnas partier bland er, för att visa vilka av er som är äkta.

20 Men när ni samlas går det inte att fira Herrens måltid,

21 för när ni äter tar var och en genast för sig av sin egen mat. Den ene är hungrig, den andre berusad.

22 Har ni inte era hem där ni kan äta och dricka? Eller föraktar ni Guds församling och förödmjukar dem som inget har? Vad ska jag säga till er? Ska jag berömma er? Nej, för det här kan jag inte berömma er.

23 Jag har själv tagit emot från Herren vad jag fört vidare till er: Den natt då Herren Jesus blev förrådd tog han ett bröd,

24 tackade Gud, bröt det och sade: "Detta är min kropp som blir utgiven för er. Gör detta för att minnas mig."

25 På samma sätt tog han bägaren efter måltiden och sade: "Denna bägare är det nya förbundet i mitt blod. Så ofta ni dricker av den, gör det för att minnas mig."

26 Så ofta ni äter detta bröd och dricker denna bägare förkunnar ni Herrens död till dess han kommer.

27 Den som äter brödet eller dricker Herrens bägare på ett ovärdigt sätt syndar därför mot Herrens kropp och blod.

28 Var och en ska pröva sig själv och så äta av brödet och dricka av bägaren.

29 Den som äter och dricker utan att urskilja Herrens kropp, han äter och dricker en dom över sig.

30 Därför finns det många svaga och sjuka bland er, och ganska många är insomnade.

31 Om vi gick till rätta med oss själva skulle vi slippa att bli dömda.

32 Men när vi döms fostras vi av Herren, för att inte bli fördömda tillsammans med världen.

33 Alltså, mina bröder: när ni samlas för att äta, så vänta på varandra.

34 Om någon är hungrig ska han äta hemma, så att er sammankomst inte blir till en dom för er. Allt det andra ska jag ge föreskrifter om när jag kommer.

12

De andliga gåvorna

1 När det gäller de andliga gåvorna, bröder, vill jag inte att ni ska vara okunniga.

2 Ni vet att när ni var hedningar drogs ni oemotståndligt till de stumma avgudarna.

3 Därför ska ni veta att ingen som talar genom Guds Ande säger: "Förbannelse över Jesus", och att ingen kan säga "Jesus är Herren" annat än i kraft av den helige Ande.

4 Det finns olika nådegåvor, men Anden är densamme.

5 Det finns olika tjänster, men Herren är densamme.

6 Det finns olika kraftgärningar, men Gud är densamme, han som verkar allt i alla.

7 Men hos var och en visar sig Anden så att det blir till nytta.

8 Den ene får av Anden ord av vishet, den andre får ord av kunskap genom samme Ande.

9 En får tro genom samme Ande, en får gåvor att bota sjuka genom samme Ande,

10 en annan att göra kraftgärningar. En får gåvan att profetera, en annan att skilja mellan andar. En får gåvan att tala olika slags tungomål, en annan att uttyda tungomål.

11 Men i allt detta verkar en och samme Ande, som fördelar sina gåvor åt var och en som han vill.

11:19 1 Joh 2:19. **11:20 går det inte att** Annan översättning: "är det inte för att". **11:20 Herrens måltid** firades vid denna tid i samband med en hel måltid, den s k agapen eller kärleksmåltiden. **11:22** Jak 2:5f. **11:23** Matt 26:26f, Mark 14:22f, Luk 22:19f. **11:26** Matt 26:29. **11:27** Hebr 10:29. **11:32** Hebr 12:5f. **12:2** Ef 2:11f, 1 Tess 1:9. **12:3** Fil 2:11, 1 Joh 4:2. **12:3 Jesus är Herren** NT tillskriver Jesus det högsta Gudsnamnet, HERREN (hebr. JHVH). **12:4** Rom 12:6, 1 Petr 4:10. **12:8** 1 Kor 14:26. **12:9** Luk 10:9. **12:10** Apg 2:4, 1 Joh 4:1f. **12:11** 1 Kor 7:7, Ef 4:7.

¹² Kroppen är en och har många delar, men trots att kroppens alla delar är många utgör de en kropp. Så är det också med Kristus.

¹³ I en och samme Ande är vi alla döpta för att höra till en och samma kropp, vare sig vi är judar eller greker, slavar eller fria. Och vi har alla fått en och samme Ande utgjuten över oss.

¹⁴ Kroppen består ju inte av en enda kroppsdel utan många.

¹⁵ Om foten sade: "Jag är inte hand, så jag hör inte till kroppen", så hör den ändå till kroppen.

¹⁶ Och om örat sade: "Jag är inte öga, så jag hör inte till kroppen", så hör det ändå till kroppen.

¹⁷ Om hela kroppen vore öga, var fanns då hörseln? Om allt vore hörsel, var fanns då luktsinnet?

¹⁸ Men nu har Gud satt samman delarna i kroppen, var och en av dem som han ville.

¹⁹ Om alla vore en enda kroppsdel, var vore då kroppen?

²⁰ Men nu är kroppsdelarna många och kroppen ändå en.

²¹ Ögat kan inte säga till handen: "Jag behöver dig inte", inte heller huvudet till fötterna: "Jag behöver er inte."

²² Nej, tvärtom är de delar av kroppen som verkar svagast så mycket mer nödvändiga.

²³ Och de delar av kroppen som vi tycker är värda mindre heder klär vi med så mycket större heder, och dem som vi blygs för skyler vi med så mycket större anständighet,

²⁴ något som våra anständigare delar inte behöver.

Men Gud har satt samman kroppen och gett de ringare delarna större heder,

²⁵ för att det inte ska bli splittring i kroppen utan att delarna i stället ska ha samma omsorg om varandra.

²⁶ Om en kroppsdel lider, så lider alla de andra delarna med den. Och om en kroppsdel blir ärad, gläder sig alla de andra delarna med den.

²⁷ Ni är alltså Kristi kropp och var för sig delar av den.

²⁸ Gud har i församlingen för det första satt några till apostlar, för det andra några till profeter, för det tredje några till lärare, sedan några till att göra kraftgärningar, andra till att få gåvor att bota sjuka, till att hjälpa, styra och tala olika slags tungomål.

²⁹ Alla är väl inte apostlar? Alla är väl inte profeter? Alla är väl inte lärare? Alla gör väl inte kraftgärningar?

³⁰ Alla har väl inte gåvor att bota sjuka? Alla talar väl inte tungomål? Alla kan väl inte uttyda?

³¹ Men sträva efter de nådegåvor som är störst.

Och nu ska jag visa er en väg som vida överträffar alla andra:

13

Kärlekens väg

¹ Om jag talar

både människors
och änglars språk

men inte har kärlek,
är jag bara ekande brons
eller en skrällande cymbal.

² Och om jag har profetisk gåva
och vet alla hemligheter

12:12 Rom 12:4f, 1 Kor 10:17. **12:13** Gal 3:27f, Ef 2:18. **12:13 utgjuten över oss** Annan översättning: "att dricka".
12:27 Rom 12:5, Ef 5:30, Kol 1:24. **12:28** Rom 12:8, Ef 4:11f, 2:20. **12:31** 1 Kor 13, 14:1. **12:31 Men sträva** Annan översättning: "Men ni strävar". **13:2** Matt 7:22f, 17:20.

- och har all kunskap,
och om jag har all tro
så att jag kan flytta berg
men inte har kärlek,
så är jag ingenting.
- ³ Och om jag delar ut
allt jag äger
och om jag offrar min kropp
till att brännas
men inte har kärlek,
så vinner jag ingenting.
- ⁴ Kärleken är tålig och mild.
Kärleken avundas inte,
den skryter inte,
den är inte uppblåst.
- ⁵ Den betar sig inte illa,
den söker inte sitt,
den brusar inte upp,
den tänker inte på det onda.
- ⁶ Den gläder sig inte
över orätten
men gläds med sanningen.
- ⁷ Allt bär den, allt tror den,
allt hoppas den,
allt uthärdar den.
- ⁸ Kärleken upphör aldrig.
Men profetiorna ska försvinna,
tungomålen ska tystna
och kunskapen försvinna.
- ⁹ Vi förstår bara till en del
och profeterar till en del,
- ¹⁰ men när det fullkomliga kommer
ska det som är till en del
försvinna.
- ¹¹ När jag var barn
talade jag som ett barn,
tänkte som ett barn
och förstod som ett barn.
Men sedan jag blivit vuxen
har jag lagt bort det barnsliga.
- ¹² Nu ser vi en gåtfull spegelbild,
men då ska vi se
ansikte mot ansikte.
Nu förstår jag bara till en del,
men då ska jag
känna fullkomligt,

13:3 till att brännas Andra handskrifter: "för att skryta". **13:41** Petr 4:8. **13:51** Kor 10:24, 33, Fil 2:4. **13:5 tänker inte på** Annan översättning: "tillräknar inte". **13:6 3** Joh 3f. **13:7** 1 Kor 9:12, 2 Tim 2:24. **13:12** Rom 8:29. **13:12 en gåtfull spegelbild** Antikens bronsspeglar gav endast en vag bild. Kunskapen om Gud är i detta liv fragmentarisk (13:9) och meddelas som en hemlighet (2:7) och en gåta i Skriftens klara spegel (4 Mos 12:8). Den är dock sann och tas emot genom tron (2 Kor 5:7), medan den i det kommande livet ska ersättas av att få se Gud "ansikte mot ansikte".

så som jag själv blivit
fullkomligt känd.

- 13 Så består nu tro, hopp och kärlek,
dessa tre,
och störst av dem är kärleken.

14

Profetians gåva och tungomåstal

1 Sträva efter kärleken, men var också ivriga att få de andliga gåvorna, framför allt profetians gåva.

2 Den som talar tungomål talar inte till människor utan till Gud, för ingen förstår honom. Han talar hemligheter i sin ande.

3 Men den som profeterar talar till människor och ger uppbyggelse, uppmuntran och tröst.

4 Den som talar tungomål bygger upp sig själv, men den som profeterar bygger upp församlingen.

5 Jag vill gärna att ni alla talar tungomål, men ännu hellre att ni profeterar. Den som profeterar är viktigare än den som talar tungomål, ifall han inte uttyder sitt tal så att församlingen blir uppbyggd.

6 Bröder, tänk om jag kommer till er och talar tungomål. Vad hjälper det er, ifall jag inte ger er någon uppenbarelse eller kunskap eller profetia eller undervisning?

7 På samma sätt är det med livlösa instrument som ger ljud ifrån sig, till exempel flöjt eller harpa. Om det inte är någon skillnad mellan tonerna, hur ska man då kunna förstå vad som spelas?

8 Och om en trumpet ger en otydlig signal, vem gör sig då redo till strid?

9 Så är det också med er. Om ni inte talar begripliga ord med era tungor, hur ska man då kunna förstå vad ni säger? Då talar ni ut i tomma luften.

10 Hur många språk det än finns i världen, så är inget utan mening.

11 Men om jag inte vet vad ljuden betyder blir jag en främling för den som talar, och den som talar blir en främling för mig.

12 Så är det också med er. Eftersom ni är ivriga att få Andens gåvor, sök då sådana som bygger upp församlingen så att ni har dem i överflöd.

Tungomåstal måste uttydas

13 Därför ska den som talar tungomål be om att kunna uttyda det.

14 För om jag ber med tungomål så ber min ande, men mitt förstånd bär ingen frukt.

15 Vad innebär då detta? Jo, jag vill be i anden, men jag vill också be med förståndet. Jag vill lovsjunga i anden, men jag vill också lovsjunga med förståndet.

16 Om du tackar Gud i anden, hur ska då den oinvigde kunna säga sitt Amen till din tacksägelse? Han förstår ju inte vad du säger.

17 Du gör rätt i att tacka Gud, men den andre blir inte uppbyggd.

18 Jag tackar Gud för att jag talar tungomål mer än någon av er.

19 Men i församlingen vill jag hellre tala fem ord med mitt förstånd för att undervisa andra än tiotusen med tungomål.

Ett tecken för dem som inte tror

20 Bröder, var inte barn till förståndet. Nej, var barn i fråga om ondskan och vuxna till förståndet.

²¹ Det står skrivet i lagen: *Genom främmande språk och främmande läppar ska jag tala till detta folk, och inte ens då ska de lyssna till mig, säger Herren.*

²² Alltså är tungomålen ett tecken inte för de troende utan för de otroende, medan profetian är ett tecken inte för de otroende utan för de troende.

²³ Om nu hela församlingen samlas och alla talar tungomål och det kommer in några som inte förstår eller inte tror, säger de då inte att ni är galna?

²⁴ Men om alla profeterar och det kommer in en som inte tror eller inte förstår, då blir han avslöjad av alla och dömd av alla.

²⁵ Hans hjärtas hemligheter uppenbaras, och han faller ner på sitt ansikte och tillber Gud och erkänner: "Gud finns verkligen i er!"

Ordningen vid gudstjänsten

²⁶ Hur ska det då vara, bröder? Jo, när ni samlas har var och en något att ge: en psalm, en undervisning, en uppenbarelse, ett tungotal och en uttydning. Låt allt bli till uppbyggelse.

²⁷ Om någon talar tungomål får två eller högst tre tala, en i sänder, och någon ska uttyda.

²⁸ Finns det ingen som uttyder ska tungomålstalaren vara tyst i församlingen och i stället tala för sig själv och för Gud.

²⁹ Två eller tre profeter ska tala, och de andra ska pröva det som sägs.

³⁰ Men om någon annan som sitter där får en uppenbarelse ska den förste vara tyst.

³¹ Ni kan alla profetera, en i sänder, så att alla blir undervisade och alla blir uppmuntrade.

³² Och profeternas andar underordnar sig profeterna,

³³ för Gud är inte oordningens Gud utan fridens.

Liksom i alla de heligas församlingar

³⁴ ska kvinnorna vara tysta i era församlingar. De får inte tala utan ska underordna sig, som också lagen säger.

³⁵ Vill de veta något ska de fråga sina män därhemma, för det är en skam för en kvinna att tala i församlingen.

³⁶ Var det kanske från er som Guds ord gick ut? Eller var det bara till er det kom?

³⁷ Om någon tror sig vara profet eller andlig, ska han inse att det jag skriver till er är Herrens bud.

³⁸ Om någon inte erkänner detta, är han själv inte erkänd.

³⁹ Alltså, mina bröder, var ivriga att profetera och hindra inte tungomålstalandet.

⁴⁰ Men låt allt ske värdigt och med ordning.

15

Kristi uppståndelse

¹ Bröder, jag vill påminna er om evangeliet som jag predikade för er, som ni tog emot och som ni står fasta i.

² Genom evangeliet blir ni frälsta, om ni håller fast vid ordet som jag förkunnade. Annars var det ingen mening med att ni kom till tro.

14:21 lagen Här en sammanfattande beteckning för hela GT. Citatet är hämtat från Jes 28:11f. Det obegripliga tal som folket fick höra när landet invaderats av assyrierna var ett tecken på Guds dom över folket. **14:22 ett tecken ... för de otroende** Ett domens tecken. **14:25** Jes 45:14, Sak 8:23, Joh 16:8, Hebr 4:12f. **14:25 i er** Annan översättning: "hos er". **14:26** 1 Kor 12:8f. **14:26 en psalm** Ur Psaltaren. Ofta sjöng en försångare verserna medan församlingen stämde in i ett omkväde, t ex Halleluja. **14:29** 1 Tess 5:20f, 1 Joh 4:1. **14:33** Rom 15:33. **14:34** 1 Mos 3:16, 1 Kor 11:3, 1 Tim 2:11f, 1 Petr 3:1. **14:37** 2 Kor 10:7, 1 Joh 4:6. **14:38 är han själv inte erkänd** Underförstått: av Gud. Andra handskrifter: "är det hans egen sak". **14:40** Kol 2:5. **15:1** Gal 1:11f. **15:2** Rom 1:16, 1 Kor 1:21.

³ Jag förde vidare till er det allra viktigaste, vad jag själv har tagit emot: att Kristus dog för våra synder enligt Skrifterna,

⁴ att han blev begravd, att han uppstod på tredje dagen enligt Skrifterna

⁵ och att han visade sig för Kefas och sedan för de tolv.

⁶ Därefter visade han sig för mer än femhundra bröder på samma gång. De flesta av dem lever än, även om några har insomnat.

⁷ Sedan visade han sig för Jakob och därefter för alla apostlarna.

⁸ Allra sist visade han sig också för mig, som för ett ofullgånget foster.

⁹ Jag är ju den minste av apostlarna, inte värd att kallas apostel, eftersom jag har förföljt Guds församling.

¹⁰ Men genom Guds nåd är jag vad jag är, och hans nåd mot mig har inte varit förgäves, utan jag har arbetat mer än alla de andra – fast inte jag själv, utan Guds nåd som varit med mig.

¹¹ Och vare sig det nu var jag eller de andra, så är det detta vi förkunnar och detta ni har kommit till tro på.

De dödas uppståndelse

¹² Men om det nu predikas att Kristus har uppstått från de döda, hur kan då några bland er säga att det inte finns någon uppståndelse från de döda?

¹³ Om det inte finns någon uppståndelse från de döda, har inte heller Kristus uppstått.

¹⁴ Men om Kristus inte har uppstått, då är vår predikan meningslös och även er tro meningslös.

¹⁵ Då står vi där som falska vittnen om Gud, eftersom vi har vittnat om Gud att han uppväckt Kristus, som han ju inte har uppväckt ifall det verkligen är så att döda inte uppstår.

¹⁶ För om döda inte uppstår, har inte heller Kristus uppstått.

¹⁷ Men om Kristus inte har uppstått, då är er tro meningslös och ni är fortfarande kvar i era synder.

¹⁸ Och i så fall är de som insomnat i Kristus förlorade.

¹⁹ Om det bara är för detta livet vi har vårt hopp till Kristus, då är vi de ömkligaste av alla människor.

²⁰ Men nu har Kristus verkligen uppstått från de döda, som förstlingen av de insomnade.

²¹ Eftersom döden kom genom en människa, kom också de dödas uppståndelse genom en människa.

²² Liksom alla dör i Adam, så ska också alla göras levande i Kristus.

²³ Men var och en i sin ordning: Kristus som förstlingen och därefter, när han kommer, de som tillhör honom.

²⁴ Sedan kommer slutet, när han överlämnar riket åt Gud Fadern sedan han gjort slut på varje välde, varje makt och kraft.

²⁵ Han måste regera tills han har lagt alla fiender under sina fötter.

²⁶ Som den sista fienden berövas döden sin makt,

15:3 Jes 53:5f. **15:4** Jes 53:9, Hos 6:2, Jona 2:1. **15:5** Luk 24:34, 36, Joh 20:19f. **15:5 han visade sig för Kefas** Petrus enskilda möte med Jesus nämns också i Luk 24:34. **15:5 sedan för de tolv** Detta möte beskrivs i Luk 24:36f, Joh 20:19f. **15:6 visade han sig för mer än femhundra bröder** Troligen i Galileen där Jesu huvudsakliga verksamhet hade ägt rum (Matt 28:10). **15:7 Jakob** Halvbror till Herren Jesus, omvänd först efter uppståndelsen (Joh 7:5) och sedan ledare för Jerusalemförsamlingen (Apg 21:18). **15:7 därefter för alla apostlarna** Kanske det möte som beskrivs i Matt 28:16f. **15:8** Apg 9:3f. **15:8 Allra sist visade han sig också för mig** Se Apg 9:3f. **15:9** Gal 1:13, 1 Tim 1:15. **15:10** Rom 15:18f, 1 Kor 3:10. **15:12** Matt 22:23, Apg 17:32. **15:15** Apg 2:32. **15:20** Apg 26:23, Kol 1:18, Upp 1:5. **15:20 förstlingen** Den första kärven av skörden som helgades till Gud. Se 3 Mos 23:10f. **15:21** 1 Mos 2:17, 3:19, Rom 5:12f. **15:23** 1 Tess 4:15f. **15:24** Dan 2:44. **15:25** Ps 110:1, Apg 2:35, Ef 1:20f.

²⁷ för *allt har han lagt under hans fötter*. Men när det sägs att allt är lagt under honom gäller det självklart inte Gud som har lagt allt under Kristus.

²⁸ Och när allt blivit lagt under honom, då ska Sonen själv underordna sig den som har lagt allt under honom, så att Gud blir allt i alla.

²⁹ Vad uppnår annars de som döper sig för de döda? Om döda alls inte uppstår, varför döper de sig då för deras skull?

³⁰ Och vi, varför utsätter vi oss för faror jämt och ständigt?

³¹ Jag dör varje dag, så sant som jag i vår Herre Kristus Jesus är stolt över er, bröder.

³² Om jag hade tänkt som människor i allmänhet när jag kämpade mot vilddjuren i Efesos, vad hade jag haft för nytta av det? Om döda inte uppstår kan vi *äta och dricka, för i morgon dör vi*.

³³ Låt inte bedra er. Dåligt sällskap fördärvar goda vanor.

³⁴ Nyktra till på allvar och synda inte! Några av er känner inte Gud. Till er skam säger jag det.

Uppståndelsekroppen

³⁵ Nu kanske någon frågar: Hur uppstår de döda? Vad har de för kropp när de kommer?

³⁶ Du oförståndige, det du sår får inte liv om det inte dör.

³⁷ Och det du sår har inte den form det ska få utan är ett naket korn, kanske av vete eller något annat slag.

³⁸ Men Gud ger det den form som han har bestämt, och åt varje frö dess egen form.

³⁹ Alla kroppar är inte av samma slag. Det är skillnad mellan människors, boskapsdjurs, fåglars och fiskars kroppar.

⁴⁰ Det finns både himmelska kroppar och jordiska kroppar, men de himmelska kropparnas glans är av ett slag och de jordiska kropparnas glans av ett annat slag.

⁴¹ Solen har sin glans, månen en annan glans och stjärnorna en annan, och stjärna skiljer sig från stjärna i glans.

⁴² Så är det också med de dödas uppståndelse. Det som blir sått förgängligt uppstår oförgängligt.

⁴³ Det som blir sått i ringhet uppstår i härlighet. Det som blir sått i svaghet uppstår i kraft.

⁴⁴ Det sås en jordisk kropp, det uppstår en andlig kropp. Finns det en jordisk kropp, finns det också en andlig kropp.

⁴⁵ Så står det också skrivet: *Den första människan, Adam, blev en levande varelse*. Den siste Adam blev en livgivande ande.

⁴⁶ Men det första var inte det andliga, utan det jordiska. Därefter kom det andliga.

⁴⁷ Den första människan kom från jorden, av jord. Den andra människan kom från himlen.

⁴⁸ Så som den jordiska människan var, så är också de jordiska. Och så som den himmelska människan är, så är också de himmelska.

15:27 Ps 8:7, Matt 28:18, Hebr 2:8. **15:27** Ps 8:7. **15:28** 1 Kor 3:23, 11:3. **15:29 döper sig för de döda** Syftar kanske på en sedvänja bland gnostiker att låta döpa sig i döda släktingars ställe, något som avvisades av fornkyrkan. Paulus använder i så fall sedvänjan i sin argumentation för uppståndelsen utan att specifikt bejaka den ("de ... 300 och vi"). **15:30** Rom 8:35f. **15:31** 2 Kor 4:10f. **15:32** 2 Kor 4:11, 11:23. **15:32 tänkt som människor i allmänhet** Dvs att de döda inte uppstår. **15:32 vilddjuren i Efesos** Troligen syftar det på händelsen i Apg 19:24f, silversmedernas uppror. **15:32** Jes 22:13. **15:33 Dåligt sällskap fördärvar goda vanor** Detta ordspråk återfinns hos den grekiske skalden Menander (342-290 f Kr). **15:34** Rom 13:11, Ef 5:14. **15:36** Joh 12:24. **15:38** 1 Mos 1:11. **15:39 kroppar** Ordagrant: "kött" (endast i denna vers). **15:43** Fil 3:21. **15:45** 1 Mos 2:7. **15:45** 1 Mos 2:7. **15:45 Den siste Adam** Kristus (jfr Rom 5:14). **15:47** 1 Mos 2:7, Joh 3:13, 31.

⁴⁹ Och liksom vi har burit den jordiska människans bild, ska vi också bära den himmelska människans bild.

⁵⁰ Men det säger jag, bröder: kött och blod kan inte ärva Guds rike, och det förgängliga kan inte ärva det oförgängliga.

⁵¹ Se, jag säger er en hemlighet: Vi ska inte alla insomna, men vi ska alla förvandlas,

⁵² i ett nu, på ett ögonblick, vid den sista basunens ljud. Basunen ska ljuda och de döda ska uppstå odödliga, och vi ska förvandlas.

⁵³ Detta förgängliga måste kläs i oförgänglighet och detta dödliga kläs i odödlighet.

⁵⁴ Men när det förgängliga är klätt i oförgänglighet och det dödliga klätts i odödlighet, då uppfylls det ord som står skrivet: *Döden är uppslukad i seger*.

⁵⁵ *Du död, var är din seger? Du död, var är din udd?*

⁵⁶ Dödens udd är synden, och syndens makt kommer av lagen.

⁵⁷ Men Gud vare tack som ger oss segern genom vår Herre Jesus Kristus!

⁵⁸ Stå därför fasta och orubbliga, mina älskade bröder, och arbeta alltid hängivet för Herren. Ni vet ju att er möda i Herren inte är förgäves.

16

Insamlingen till de heliga

¹ När det gäller insamlingen till de heliga ska ni göra så som jag har föreskrivit församlingarna i Galatien.

² På första veckodagen ska var och en av er hemma lägga undan och samla vad han lyckas få ihop, så att insamlingarna inte görs först vid min ankomst.

³ När jag kommer ska jag skicka dem ni finner lämpliga, försedda med brev, till Jerusalem för att överlämna er gåva.

⁴ Och finns det skäl för mig att resa, kommer de att resa tillsammans med mig.

Apostelns resplaner

⁵ Jag tänker komma till er när jag har rest genom Makedonien, för jag tar vägen över Makedonien.

⁶ Men hos er stannar jag en tid om det går, kanske hela vintern, så att ni får utrusta mig för fortsatt färd, vart det nu blir.

⁷ Jag vill inte besöka er nu på genomresa, för jag hoppas kunna stanna hos er en tid om Herren tillåter.

⁸ I Efesos stannar jag till pingst,

⁹ för en dörr står öppen för mig till ett stort och omfattande arbete, och motståndarna är många.

Timoteus och Apollos besök

¹⁰ När Timoteus kommer, se då till att han kan vara hos er utan oro, för han arbetar med Herrens verk precis som jag.

¹¹ Därför får ingen se ner på honom. Hjälp honom i väg i frid så att han kan komma till mig. Jag och bröderna väntar på honom.

¹² När det gäller vår broder Apollos har jag ivrigt uppmanat honom att resa till er tillsammans med bröderna. Men han ville inte alls åka nu, utan reser när han får tillfälle.

15:49 1 Mos 5:3, Rom 8:29. **15:50** Joh 3:5f. **15:51** 1 Tess 4:15f. **15:52** Matt 24:31. **15:53** 2 Kor 5:2f. **15:54** *döden är uppslukad i seger* Jes 25:8. Det sista ordet, hebr. *nésach*, kan översättas antingen "seger" eller "evighet". **15:55** Hos 13:14. **15:56** Rom 3:20, 7:13. **15:57** 1 Joh 5:5. **16:1** Apg 11:29f, Rom 15:25f. **16:1** *insamlingen* Paulus organiserade en insamling till nödlidande kristna i Jerusalem (se Apg 24:17, Rom 15:26f, 2 Kor 8:1f, Gal 2:10). **16:2** Apg 20:7. **16:2** *första veckodagen* Söndagen, den främsta gudstjänstdagen då de kristna samlades. **16:5** Apg 19:21, 2 Kor 1:16. **16:7** 1 Kor 4:19, Jak 4:13f. **16:9** Apg 14:27, 2 Kor 2:12, Kol 4:3. **16:10** 1 Kor 4:17. **16:11** 1 Tim 4:12. **16:11** *Hjälp honom i väg* Dvs utrusta honom för resan. **16:12** Apg 18:24, 1 Kor 1:12.

Förmaningar och hälsningar

13 Vaka, stå fasta i tron, var modiga och starka!

14 Låt allt hos er ske i kärlek.

15 Jag ber er, bröder: Ni vet ju att Stefanus familj är Achaias förstlingsfrukt och att de har ställt sig till de heligas tjänst.

16 Rätta er därför efter sådana människor och alla andra som är med och arbetar och kämpar.

17 Jag är glad att Stefanus, Fortunatus och Achaikus har kommit. De har fyllt tomrummet efter er

18 och upplivat både min och er ande. Sådana som dem ska ni uppskatta.

19 Församlingarna i Asien hälsar till er. Aquila och Prisca och församlingen i deras hus hälsar hjärtligt till er i Herren.

20 Alla bröderna hälsar till er. Hälsa varandra med en helig kyss.

21 Denna hälsning skriver jag, Paulus, med egen hand.

22 Om någon inte älskar Herren ska han vara under förbannelse. *Marana tha!*

23 Herren Jesu nåd vare med er.

24 Min kärlek är med er alla i Kristus Jesus.

16:13 Ef 6:10. **16:15** 1 Kor 1:16. **16:15 Achaias förstlingsfrukt** Områdets allra första kristna, liksom man vid skörden särskilt lyfte fram den första kärven inför Gud (3 Mos 23:10). **16:16** 1 Tess 5:12f. **16:19** Apg 18:2, Rom 16:3f. **16:19 Aquila och Prisca** Tältmakare från Italien som var vänner och medarbetare till Paulus (Apg 18:2, 26, Rom 16:3). **16:20** Rom 16:16. **16:20 en helig kyss** Kindkyssen var och är en vanlig hälsningsform i Medelhavsområdet. Jfr Luk 7:45, 22:47f. **16:21** Gal 6:11. **16:21 med egen hand** Paulus tar som vanligt över pennan från skrivaren för att avsluta brevet. Jfr Gal 6:11, 2 Tess 3:17. **16:22 Marana tha** Ett arameiskt bönerop som betyder: "Vår Herre, kom!" Jfr Upp 22:20.

Andra Korintierbrevet

Paulus skrev Andra Korintierbrevet dels för att han tvingats senarelägga sitt planerade besök (1:15f, se även Apg 19:21-22), och dels för att förbereda insamlingen till de kristna i Jerusalem (8:1f). Församlingens relation till aposteln hade nu allvarligt försämrats, och han varnar i brevet för falska apostlar som försöker skilja församlingen från dess grundare. Brevet är skrivet något år efter Första Korintierbrevet i mitten av 50-talet e Kr, troligen från Makedonien, och skickat med Titus m fl (8:16f).

Hälsning

¹ Från Paulus, genom Guds vilja Kristi Jesu apostel, och vår broder Timoteus. Till Guds församling i Korint och alla de heliga i hela Achaia.

² Nåd vare med er och frid från Gud vår Far och Herren Jesus Kristus.

All trösts Gud

³ Välsignad är vår Herre Jesu Kristi Gud och Far, barmhärtighetens Far och all trösts Gud!

⁴ Han tröstar oss i all vår nöd så att vi kan trösta dem som är i nöd med den tröst vi själva får av Gud.

⁵ Liksom Kristi lidanden flödar över oss, så överflödar också genom Kristus den tröst vi får.

⁶ Om vi är trängda, är det för er tröst och frälsning. Om vi blir tröstade, är det för att ni ska få den tröst som ger kraft att uthålligt bära samma lidanden som vi.

⁷ Och vårt hopp om er står fast, eftersom vi vet att ni delar vår tröst liksom ni delar våra lidanden.

⁸ Bröder, vi vill att ni ska veta hur svårt vi hade det i Asien. Det var mycket tyngre än vi kunde bära, så att vi till och med misströstade om livet.

⁹ Ja, inom oss hade vi redan fått dödsdomen, för att vi inte skulle lita på oss själva utan på Gud som uppväcker de döda.

¹⁰ Från en sådan död räddade han oss, och han kommer att rädda oss igen. Vårt hopp till honom är att han ska fortsätta rädda oss,

¹¹ när också ni hjälper oss med er förbön. Så kommer många människor att tacka Gud för oss, för den nåd vi fått.

Ändrade resplaner

¹² Detta är vår stolthet och vårt samvetes vittnesbörd: här i världen, och särskilt mot er, har vi uppträtt heligt och rent inför Gud och inte varit ledda av världslig visdom utan av Guds nåd.

¹³ Det vi skriver till er är inget annat än det ni läser och kan förstå. Och jag hoppas att ni till slut ska förstå

¹⁴ det ni redan delvis har förstått om oss: att vi är er stolthet, liksom ni är vår, på Herren Jesu dag.

¹⁵ Då jag litade på detta tänkte jag komma till er först, för att ni sedan skulle få välsignelsen av ett andra besök.

1:1 Timoteus Paulus närmaste medarbetare (se t ex Apg 16:1f, Fil 2:19f, 1-2 Tim). **1:1 Korint** En stor och blomstrande handelsstad, berömd för sin lyx och sina laster. **1:1 Achaia** Romersk provins i södra Grekland med Korint som huvudort. **1:2** Rom 1:7, Gal 1:3, Ef 1:2. **1:3** Jes 49:13, Ef 1:3, 1 Petr 1:3. **1:4** 2 Kor 7:6. **1:5** Ps 34:20, 94:19, 2 Kor 4:10f, Kol 1:24. **1:6** 2 Tim 2:10. **1:8** Apg 19:23f, 1 Kor 15:32. **1:8 Bröder** Annan översättning: "Syskon". Grekiskan tilltalar liksom t ex spanskan en blandad grupp (jfr 1 Kor 7) i maskulinum, som "bröder". **1:8 hur svårt vi hade det i Asien** Se t ex Apg 19:9, 23f. **1:9** Jer 17:5, 7, Rom 4:17, 1 Kor 15:32. **1:10** 2 Tim 4:18. **1:11** Rom 15:30, Fil 1:19, Filem v 22. **1:12** 2 Kor 2:17, Hebr 13:18. **1:13 till slut** Annan översättning: "till fullo". **1:14** 2 Kor 5:12, Fil 2:16, 1 Tess 2:19. **1:15** Rom 1:11, 1 Kor 16:7. **1:15 välsignelsen av ett andra besök** Ordagrant: "en andra nåd".

16 Jag ville besöka er på vägen till Makedonien och därifrån komma tillbaka till er och bli utrustad av er för resan till Judeen.

17 Var jag då tanklös när jag tog det beslutet? Eller tar jag mina beslut som jag själv finner bäst, så att mitt "ja, ja" också är ett "nej, nej"?

18 Så sant Gud är trofast: vårt budskap till er är inte både ja och nej.

19 Guds Son, Jesus Kristus som vi har predikat hos er – jag och Silvanus och Timoteus – han kom inte som både ja och nej, utan i honom har det kommit ett ja.

20 Alla Guds löften har i honom fått sitt ja. Därför får de också genom honom sitt Amen, för att Gud ska bli ärad genom oss.

21 Det är Gud som befäster oss och er i Kristus och som har smort oss.

22 Han har även satt sitt sigill på oss och gett oss Anden som en garant i våra hjärtan.

23 Jag tar Gud till vittne över min själ att det är för att skona er som jag inte har kommit än till Korint.

24 Inte så att vi skulle vara herrar över er tro, men vi är medarbetare till er glädje, eftersom ni står fasta i tron.

2

1 Jag hade nämligen bestämt mig för att inte komma och göra er sorgsna igen.

2 För om jag gör er sorgsna, vem kan då göra mig glad om inte just den jag gjort sorgen?

3 Jag skrev som jag gjorde för att inte behöva komma och få sorg av dem som skulle ge mig glädje, för jag litade på att min glädje är allas er glädje.

4 Det var i djup nöd och hjärtats ångest, med många tårar, som jag skrev till er – inte för att göra er sorgsna utan för att ni skulle förstå vilken kärlek jag har till just er.

5 Om en viss person har orsakat sorg, så är det inte mig han har gett sorg utan i viss mån er alla, för att inte säga för mycket.

6 Det räcker med det straff han har fått av de flesta.

7 Nu får ni i stället förlåta och trösta honom så att han inte går under i sin djupa sorg.

8 Därför uppmanar jag er att bemöta honom med kärlek.

9 När jag skrev till er var det också för att se om ni skulle bestå provet och vara lydiga i allt.

10 Den som ni förlåter, förlåter också jag. Och det jag har förlåtit, om jag haft något att förlåta, det har jag gjort inför Kristi ansikte för er skull,

11 för att vi inte ska bli överlistade av Satan. Hans avsikter känner vi till.

I Kristi segertåg

12 När jag kom till Troas för att predika Kristi evangelium hade Herren öppnat en dörr för mig.

1:16 1 Kor 16:5f. **1:17 mitt "ja, ja" också är ett "nej, nej"** Annan översättning: "mitt ja ska vara ja och mitt nej vara nej" (för att Paulus till varje pris ska uppfylla sin en gång uttalade vilja). Jfr dock Matt 5:37. **1:18** 1 Kor 1:9.

1:19 Apg 18:5. **1:19 Silvanus** En ansedd judekristen profet (Apg 15:22f) som var med Paulus i Korint (Apg 18:5).

1:20 Upp 3:14. **1:20 Guds löften** Gud uppfyller alla sina löften, men människan Paulus behöver ibland ändra sina planer, som när han lämnar återbud till sitt planerade besök i Korint. **1:20 Amen** Hebr. "sant", ett böneord som bekräftar det som tidigare sagts. **1:21** 1 Joh 2:20, 27. **1:22** Rom 8:15f, 2 Kor 5:5, Ef 1:13f, 4:30. **1:22 sigill** Markerar tillhörighet och beskydd (jfr Upp 7:2f). **1:22 en garant** Annan översättning: "ett förskott" eller "en handpenning" (som garanterar det kommande arvet, även i 5:5, jfr Ef 1:14). **1:23** Rom 1:9, 2 Kor 11:31, 13:2. **1:24** 1 Kor 3:5, 1 Petr 5:3.

2:3 2 Kor 12:21. **2:3 Jag skrev** Paulus hänvisar antingen till ett brev som inte bevarats åt eftervärlden eller möjligen till Första Korintierbrevet. **2:4** Apg 20:31. **2:5** 1 Kor 5:1f. **2:7** Luk 17:3. **2:8** 1 Kor 16:14. **2:11** Luk 22:31, Ef 4:27.

2:12 1 Kor 16:9. **2:12 Troas** Romersk koloni vid ruinerna av gamla Troja, som Paulus troligen passerade under resan som beskrivs i Apg 20:1.

13 Ändå fick jag ingen ro i min ande när jag inte fann min broder Titus där, så jag tog avsked av dem och reste till Makedonien.

14 Men vi tackar Gud, som ständigt för oss fram i Kristi segertåg och sprider sin kunskaps doft genom oss överallt.

15 Vi är en Kristi väldoft inför Gud bland dem som blir frälsta och bland dem som går förlorade:

16 för några en doft av död till död, för andra en doft av liv till liv. Vem räcker till för det här?

17 Vi är inte som de flesta, som förfalskar Guds ord för egen vinning. Nej, i Kristus predikar vi med rent sinne inför Gud det som kommer från Gud.

3

Det nya förbundets tjänare

1 Börjar vi nu rekommendera oss själva igen? Eller behöver vi, som vissa andra, rekommendationsbrev till er eller från er?

2 Nej, ni är vårt brev, skrivet i våra hjärtan, känt och läst av alla människor.

3 Det är uppenbart att ni är ett Kristusbrev skrivet genom vår tjänst, inte med bläck utan med den levande Gudens Ande, inte på tavlor av sten utan på tavlor av kött i era hjärtan.

4 En sådan tillit till Gud har vi genom Kristus.

5 Inte så att vi av oss själva kan tänka ut saker på egen hand, utan vår förmåga kommer från Gud.

6 Han har gett oss förmåga att vara tjänare åt ett nytt förbund, som inte är bokstavens utan Andens. Bokstaven dödar, men Anden ger liv.

Det nya förbundets härlighet

7 Redan dödens tjänst, inristad med bokstäver på stenar, kom med sådan härlighet att Israels barn inte kunde se på Moses ansikte för dess strålgans, även om den glansen bleknade.

8 Hur mycket större härlighet ska då inte Andens tjänst ha?

9 Om redan fördörelsens tjänst hade härlighet, hur mycket rikare på härlighet är då inte rättfärdighetens tjänst?

10 Det som förr hade härlighet har nu ingen härlighet alls jämfört med den överväldigande härligheten.

11 För om det som bleknade kom med härlighet, hur mycket större härlighet har då inte det som består!

12 När vi nu har ett sådant hopp går vi helt öppet till väga.

13 Vi gör inte som Mose, som satte en slöja för sitt ansikte för att Israels barn inte skulle se hur det som bleknade försvann.

14 Men deras sinnen blev förhärdade. Än i dag är samma slöja kvar när de läser det gamla förbundets skrifter, och den lyfts inte bort, först i Kristus försvinner den.

15 Ja, än i dag ligger en slöja över deras hjärtan när de läser Mose.

16 Men när någon omvänder sig till Herren tas slöjan bort.

2:13 Apg 20:6, 2 Kor 7:5f. **2:13 Titus** Betrodd medarbetare till Paulus, som hade fört honom till tro (Tit 1:4). Titus var grek (Gal 2:3) och Paulus särskilda ombud till Korint (2 Kor 7:6f). **2:14** Kol 1:25. **2:14 sprider sin kunskaps**

doft Paulus jämför sig med en krigsfånge som går i fältherrens triumftåg och svänger sitt rökelsekar till hans ära (1 Kor 9:17, 19). **2:15** 1 Kor 1:18. **2:16** Luk 2:34. **2:17** 2 Kor 1:12, 4:2, 2 Petr 1:21. **3:1** Apg 18:27, 2 Kor 5:12, 10:12f.

3:2 1 Kor 9:2. **3:2 våra hjärtan** Andra handskrifter: "era hjärtan". **3:3** 2 Mos 24:12, Jer 31:33, Hes 11:19. **3:5** Fil 2:13. **3:6** Jer 31:31, Joh 6:63, Rom 7:6. **3:6 bokstavens** Den skrivna lagen (vers 7 och Rom 7:6, 8:2). **3:7**

2 Mos 34:29f. **3:9** 5 Mos 27:26, Rom 1:16f, 3:21. **3:12** Ef 6:19. **3:13** 2 Mos 34:33f. **3:14** Jes 6:10, Rom 11:8, 25.

3:15 läser Mose De fem Moseböckerna (Torá), ur vilka man högläser längre stycken vid synagogans gudstjänst. **3:16** 2 Mos 34:34, Rom 11:23, 26.

¹⁷ Herren är Anden, och där Herrens Ande är, där är frihet.

¹⁸ Och alla vi som med obeslöjat ansikte ser Herrens härlighet som i en spegel, vi förvandlas till en och samma bild, från härlighet till härlighet. Det sker genom Herren, Anden.

4

¹ Därför, när vi genom Guds barmhärtighet har denna tjänst, så ger vi inte upp.

² Vi har tagit avstånd från allt hemligt och skamligt och använder inga knep. Vi förfalskar inte Guds ord, utan lägger öppet fram sanningen och överlämnar oss inför Gud åt varje människas samvete.

³ Om vårt evangelium är dolt, så är det dolt för dem som går förlorade.

⁴ Den här världens gud har förblindat de otroendes sinnen så att de inte ser ljuset som strålar från evangeliet om Kristi härlighet, han som är Guds avbild.

⁵ Vi predikar inte oss själva, utan Jesus Kristus som Herren och oss som era tjänare för Jesu skull.

⁶ Gud som sade: "Ljus ska lysa ur mörkret", han har lyst upp våra hjärtan för att kunskapen om Guds härlighet som strålar från Kristi ansikte ska sprida sitt ljus.

En skatt i lerkärl

⁷ Men denna skatt har vi i lerkärl, för att den väldiga kraften ska vara Guds och inte komma från oss.

⁸ Vi är ständigt trängda men inte instängda, rådvilla men inte rådlösa,

⁹ förföljda men inte övergivna, nerslagna men inte utslagna.

¹⁰ Alltid bär vi Jesu död i vår kropp, för att också Jesu liv ska bli synligt i vår kropp.

¹¹ Vi som lever utlämnas ständigt åt döden för Jesu skull, för att också Jesu liv ska uppenbaras i vår dödliga kropp.

¹² Så verkar döden i oss, och livet i er.

¹³ Men vi har samma trons Ande som i skriftordet: *Jag tror, därför talar jag*. Även vi tror, och därför talar vi.

¹⁴ Vi vet ju att han som uppväckte Herren Jesus också ska uppväcka oss med Jesus och låta oss träda fram tillsammans med er.

¹⁵ Allt sker för er skull, för att nåden ska nå allt fler och få tacksägelsen att flöda över till Guds ära.

Tron och hoppet

¹⁶ Därför ger vi inte upp. Även om vår yttre människa bryts ner, förnyas vår inre människa dag för dag.

¹⁷ Vår nöd, som är kortvarig och väger lätt, bereder åt oss en väldig och överväldigande härlighet som väger tungt och varar för evigt.

¹⁸ Vi riktar inte blicken mot det synliga, utan mot det osynliga. Det synliga är förgängligt, men det osynliga är evigt.

3:17 Joh 4:34, 8:36, Rom 8:2. **3:18** Rom 8:29, 1 Kor 13:12. **3:18 ser** Annan översättning: "reflekterar". **4:11** Kor 7:25, 15:10. **4:22** Kor 2:17, 5:11, 6:4, 1 Tess 2:3f. **4:31** Kor 1:18, 2 Tess 2:9f. **4:4** Jes 6:10, Ef 2:2, 6:12, Kol 1:15. **4:4** *Den här världens gud* Dvs djävulen. Annan översättning: "Den här tidsålderns gud". **4:5** 2 Kor 1:24. **4:6** 1 Mos 1:3, 2 Petr 1:19. **4:6** Jfr 1 Mos 1:3, Jes 9:2. **4:7** 1 Kor 2:5, 2 Kor 3:5, 12:9. **4:9** Ps 37:24. **4:10** Rom 8:17, 2 Kor 1:5. **4:11** Rom 8:36, 1 Kor 4:9, 15:30f. **4:12** 2 Kor 13:9. **4:13** Ps 116:10. **4:14** Rom 8:11, 1 Kor 6:14. **4:15** 2 Kor 1:6, 11, 2 Tim 2:10. **4:16** Ef 3:16, 4:23. **4:17** Ps 30:6, Matt 5:12, Rom 8:18. **4:18** Rom 8:24, Hebr 11:1.

5

1 Vi vet att om vårt jordiska tält rivs ner så har vi en byggnad från Gud, en evig boning i himlen som inte är gjord av människohand.

2 Därför suckar vi i vårt tält och längtar att få iklä oss vår himmelska boning,

3 för när vi väl är klädda i den ska vi inte stå där nakna.

4 Ja, vi som bor i detta tält suckar tungt. Vi vill ju inte bli avklädda utan påklädda, så att det som är dödligt uppslukas av livet.

5 Och den som berett oss för just detta är Gud, som har gett oss Anden som en garant.

6 Därför är vi alltid vid gott mod, även om vi vet att vi är borta från Herren så länge vi är hemma i kroppen.

7 Vi lever här i tro, utan att se.

8 Men vi är ändå vid gott mod och skulle hellre flytta bort från kroppen och vara hemma hos Herren.

9 Därför sätter vi en ära i att vara till behag för honom, vare sig vi är hemma eller borta.

10 Vi måste alla träda fram inför Kristi domstol, för att var och en ska få igen vad han har gjort här i livet, gott eller ont.

Försoningens tjänst

11 Vi vet alltså vad det är att frukta Herren, och därför försöker vi vinna människor. För Gud är det uppenbart hurdana vi är, och jag hoppas att det också är uppenbart för era samveten.

12 Vi vill inte rekommendera oss själva igen inför er, bara ge er tillfälle att vara stolta över oss. Då har ni något att svara dem som skryter med det yttre och inte med det som finns i hjärtat.

13 Har vi varit från våra sinnen, så var det för Gud. Är vi sansade och samlade, så är det för er.

14 Kristi kärlek driver oss, för vi är övertygade om att en har dött för alla, och därför har alla dött.

15 Och han dog för alla, för att de som lever inte längre ska leva för sig själva utan för honom som har dött och uppstått för dem.

16 Därför känner vi inte längre någon på ett ytligt sätt. Även om vi har känt Kristus på ett ytligt sätt, känner vi honom inte så längre.

17 Om någon är i Kristus är han alltså en ny skapelse. Det gamla är förbi, något nytt har kommit.

18 Och allt kommer från Gud, som har försonat oss med sig själv genom Kristus och gett oss försoningens tjänst.

19 Gud var i Kristus och försonade världen med sig själv. Han tillräknade inte människorna deras överträdelser, och han har anförtrott oss försoningens ord.

20 Vi är alltså sändebud för Kristus, och Gud vädjar genom oss. Vi ber på Kristi uppdrag: låt försona er med Gud!

21 Han som inte visste av synd, honom gjorde Gud till synd i vårt ställe, för att vi i honom skulle bli rättfärdiga inför Gud.

6

1 Som Guds medarbetare uppmanar vi er också att ta emot Guds nåd så att den blir till

5:1 Job 4:19, 2 Petr 1:13f. **5:1 vårt jordiska tält** Dvs vår jordiska kropp. **5:2** Rom 8:23, Fil 3:21. **5:4** 1 Kor 15:53f. **5:5** Rom 8:16, 2 Kor 1:22, Ef 1:13f. **5:6** Ps 39:13, 119:19, Hebr 11:13. **5:8** Fil 1:23. **5:10** Jer 17:10, Matt 16:27, 25:31f, Joh 5:29, Rom 14:10. **5:11** 2 Kor 4:2. **5:12** 2 Kor 1:14, 3:1. **5:13** Mark 3:21. **5:14 driver oss** Annan översättning: "griper oss", "styr oss", "håller oss samman". **5:15** Rom 14:7f, 1 Tim 2:6, Hebr 2:9. **5:16 ytligt** Ordagrant: "köttsligt" (efter vår mänskliga värdering). **5:17** Jes 43:18f, Gal 6:15, Upp 21:5. **5:18** Rom 5:10, Kol 1:20. **5:19** Rom 3:24f, Kol 1:20. **5:21** Jes 53:6, 9, 12, Joh 8:46, Rom 5:19, Gal 3:13. **5:21 rättfärdiga inför Gud** Ordagrant: "Guds rättfärdighet". **6:1** 1 Kor 3:9, Hebr 12:15.

nytta.

² Han säger ju: *Jag bönhör dig i nådens tid, jag hjälper dig på frälsningens dag.* Nu är den rätta tiden, nu är frälsningens dag.

Prövningen och glädjen i tjänsten

³ Vi vill inte på något sätt väcka anstöt, för att vår tjänst inte ska smutskastas.

⁴ Nej, i allt vill vi visa att vi är Guds tjänare: i stor uthållighet, i lidande, nöd och ångest,

⁵ i misshandel, fångenskap och upplopp, i arbete, nattvak och svält,

⁶ i renhet och insikt, i tålmod och godhet, i den helige Ande, i uppriktig kärlek,

⁷ med sanningens ord och Guds kraft, med rättfärdighetens vapen i höger och vänster hand,

⁸ i ära och vanära, i vanrykte och gott rykte. Vi kallas villolärare men är sanningssägare,

⁹ vi är okända men ändå erkända, vi är döende men lever, vi är tuktrade men inte dödade,

¹⁰ vi är bedrövade men alltid glada, vi är fattiga men gör många rika, vi har inget men äger allt.

¹¹ Vi talar öppet till er, korintier. Våra hjärtan är vidöppna.

¹² Ni har det inte trångt hos oss, men i era hjärtan är det trångt.

¹³ Gör som vi – nu talar jag som till barn – och öppna också ni era hjärtan.

Den levande Gudens tempel

¹⁴ Gå inte som omaka par i ok med dem som inte tror. Vad har rättfärdighet med orättfärdighet att göra? Eller vad har ljus gemensamt med mörker?

¹⁵ Vilken samstämmighet har Kristus med Beliar? Eller vad kan den som tror dela med den som inte tror?

¹⁶ Vad kan Guds tempel ha för gemenskap med avgudarna? Vi är den levande Gudens tempel, för Gud har sagt: *Jag ska bo hos dem och vandra bland dem och vara deras Gud, och de ska vara mitt folk.*

¹⁷ Därför säger Herren: *Gå ut från dem och skilj er från dem, och rör inte vid något orent. Då ska jag ta emot er,*

¹⁸ *och jag ska vara er Far och ni ska vara mina söner och döttrar, säger Herren den Allsmäktige.*

7

¹ När vi nu har dessa löften, mina älskade, så låt oss rena oss från allt som befläcker kött och ande och fullborda vår helgelse i vörndnad för Gud.

Glädje över korintiernas ånger

² Ge oss rum i era hjärtan. Vi har inte gjort orätt mot någon, inte skadat någon och inte utnyttjat någon.

³ Det säger jag inte för att fördöma er. Jag har redan sagt att ni har en plats i våra hjärtan så att vi både dör och lever tillsammans.

⁴ Jag har stort förtroende för er, jag är mycket stolt över er. Jag är uppfylld av tröst och har glädje i överflöd mitt i all vår nöd.

6:2 Luk 4:18f. **6:2** Jes 49:8. **6:3** 1 Kor 10:32. **6:4** 1 Kor 4:9f, 2 Kor 11:23f. **6:6** Gal 5:22, 1 Tim 4:12. **6:7** 1 Kor 2:4, 2 Kor 4:2, 10:4, Ef 6:11f. **6:7 rättfärdighetens vapen i höger och vänster hand** Svärd och sköld till anfall och försvar (jfr Ef 6:16-17). **6:9** Ps 118:18, 2 Kor 4:10f. **6:10** Rom 5:3, 2 Kor 7:4. **6:12** 2 Kor 7:2f. **6:13** 1 Kor 4:14. **6:14** 5 Mos 7:2f, 1 Kor 5:9, Ef 5:7f, 1 Joh 1:5f. **6:14 som omaka par i ok** Oxe och åsna var så olika att de inte skulle plöja tillsammans (5 Mos 22:10). **6:15** 1 Kung 18:21, 1 Kor 10:21. **6:15 Beliar** Variant av Belial, "den värdelöse", ett judiskt namn på Satan. **6:16** 1 Kor 3:16. **6:16** 3 Mos 26:12. **6:17** 3 Mos 5:2, Upp 18:4. **6:17** Jes 52:11, Hes 20:34 (Septuaginta). **6:18** 2 Sam 7:8, 14, Jer 31:9. **7:1** 1 Joh 3:3. **7:1 allt som befläcker kött och ande** Annan översättning: "alla fläckar från kött och ande". **7:2** Apg 20:33, 2 Kor 12:15f. **7:3** 2 Kor 6:11f. **7:4** Fil 2:17, Kol 1:24.

⁵ När vi kom till Makedonien fick vi ingen ro. Vi var trängda på alla sätt, utifrån av konflikter och inifrån av oro.

⁶ Men Gud som tröstar de modlösa tröstade oss genom att Titus kom,

⁷ och inte bara genom hans ankomst utan också genom trösten han fått hos er. Han berättade för oss om er längtan, er klagan och er iver för mitt bästa, och då glädde jag mig ännu mer.

⁸ För även om jag gjorde er sorgsna med mitt brev, så ångrar jag det inte nu. Först ångrade jag mig, för jag såg att brevet gjorde er sorgsna, om än bara för ett tag.

⁹ Men nu gläder jag mig, inte för att ni blev sorgsna utan för att sorgen har lett till ånger. Ni blev sorgsna så som Gud vill, och därför har ni inte tagit någon skada genom oss.

¹⁰ En sorg efter Guds vilja ger en ånger som man inte ångrar och som leder till frälsning. Men världens sorg leder till död.

¹¹ Se vad den här sorgen från Gud har fört med sig hos er: vilken hängivenhet, vilka förklaringar, vilken upprördhet, vilken fruktan, vilken längtan, vilken iver och vilken bestraffning! I allt har ni visat er oskyldiga i den här saken.

¹² När jag skrev till er var det alltså inte med tanke på den som gjort orätt eller den som har drabbats, utan för att det skulle bli klart för er inför Gud hur ivrigt ni tar er an vår sak.

¹³ Det har gett oss tröst.

Utöver den trösten kom den ännu större glädjen över att se Titus så glad. Ni har alla styrkt hans ande.

¹⁴ Om jag har berömt er inför honom, så har jag inte behövt skämmas för det. Nej, liksom allt vi har sagt er är sant, så har också vårt beröm inför Titus visat sig vara sant.

¹⁵ Hans hjärta klappar nu ännu varmare för er, när han minns hur ni alla lydde och hur ni tog emot honom med respekt och vördnad.

¹⁶ Jag är glad att jag kan lita på er i allt.

8

Insamlingen till Jerusalem

¹ Vi vill berätta för er, bröder, vilken nåd Gud har gett församlingarna i Makedonien.

² Trots deras många hårda prövningar har ändå deras översvallande glädje och deras djupa fattigdom gjort dem överflödande rika på uppriktig hängivenhet.

³ De har gett efter sin förmåga, ja, över sin förmåga. Och det var helt frivilligt, det kan jag intyga.

⁴ Ivrigt vädjade de och bad oss om nåden att få vara med i hjälpen till de heliga.

⁵ Och de gav inte bara det vi hade hoppats, utan de gav sig själva, först och främst åt Herren och sedan åt oss efter Guds vilja.

⁶ Därför bad vi Titus, som redan hade påbörjat insamlingen, att fullborda denna kärleksgåva hos er.

⁷ När ni nu är rika på allt – tro, tal, kunskap, hängivenhet och den kärlek vi har väckt hos er – var då också rika på den här kärleksgåvan.

⁸ Detta säger jag inte som en befallning, utan för att pröva äktheten i er kärlek när andra visar en sådan iver.

⁹ Ni känner ju vår Herre Jesu Kristi nåd. Han var rik men blev fattig för er skull, för att ni genom hans fattigdom skulle bli rika.

7:5 2 Kor 2:13. **7:6** 2 Kor 1:3f. **7:8** 2 Kor 2:4. **7:10** 2 Sam 12:13, Matt 27:3f. **7:11** 2 Kor 2:5f. **7:12** 2 Kor 2:9. **7:13** 1 Kor 16:18, 2 Kor 2:13. **7:15** 2 Kor 2:9. **7:16** 2 Tess 3:4. **8:1** Rom 15:26. **8:2** Rom 12:8, Fil 4:15f. **8:2 djupa fattigdom gjort dem överflödande rika** Karakteristiskt för Paulus stil är att låta ett paradoxalt påstående uttrycka en djupare sanning. Jfr 6:8-10. **8:2 hängivenhet** Annan Översättning: "givmildhet". **8:4** Apg 11:29. **8:7** 1 Kor 1:5f. **8:8** 1 Kor 7:6. **8:9** Matt 8:20, Fil 2:6f.

10 Jag ger mitt råd i den här saken för att hjälpa er.

I föl var ni först både med att påbörja arbetet och att besluta om det.

11 Fullborda nu arbetet, så att ni som med god vilja tog beslutet också genomför det utifrån vad ni har.

12 Finns den goda viljan är den välkommen med vad den har och bedöms inte efter vad den inte har.

13 Vi vill inte att andra ska få det bättre och ni få det svårt, utan att alla ska ha det lika.

14 Just nu ska ert överflöd avhjälpa deras brist, så att deras överflöd en annan gång kan avhjälpa er brist. Så blir det lika för alla,

15 som det står skrivet: *Den som samlat mycket hade ingenting över, och den som samlat lite saknade ingenting.*

16 Vi tackar Gud som har väckt samma iver för er i Titus hjärta.

17 Han lyssnade till vår maning och blev så ivrig att han av egen fri vilja gav sig i väg till er.

18 Tillsammans med honom har vi sänt den broder som får beröm i alla församlingarna för sitt arbete i evangeliets tjänst.

19 Och inte bara det, han är också vald av församlingarna till att följa med oss på resan med gåvan som vi förmedlar till Herrens ära och som bevis på vår goda vilja.

20 Så undviker vi att någon kritiserar oss för hur vi förmedlar den frikostiga gåvan.

21 Vi är nämligen noga med att göra det som är rätt, inte bara inför Herren utan också inför människor.

22 Tillsammans med dem har vi sänt ännu en broder, som vi ofta och på många sätt har prövat och funnit hängiven, särskilt nu eftersom han har så stort förtroende för er.

23 Titus är min vän och medarbetare hos er, och våra andra bröder är församlingarnas sändebud till Kristi ära.

24 Ge dem nu inför församlingarna bevis på er kärlek och på att vi hade rätt när vi berömde er inför dem.

9

1 Egentligen behöver jag inte skriva till er om hjälpen till de heliga.

2 Jag vet hur villiga ni är, och inför makedonierna brukar jag berömma er och berätta att Achaia har varit redo sedan i föl. Er iver har sporrat de flesta.

3 Nu sänder jag ändå bröderna för att vårt beröm av er i denna sak inte ska visa sig vara tomt prat och för att ni ska vara förberedda, som jag redan nämnt.

4 Annars får vi – för att inte säga ni – stå där och skämmas när makedonierna som kommer med mig ser att ni är oförberedda trots vårt förtroende för er.

5 Därför tyckte jag mig behöva be bröderna resa till er och förbereda er utlovade gåva, så att den kan ligga färdig som en gåva och inte blir ett krav.

6 Men tänk på detta: Den som sår sparsamt får skörda sparsamt, och den som sår rikligt får skörda rikligt.

7 Var och en ska ge vad han har bestämt i sitt hjärta, inte med olust eller tvång, för Gud älskar en glad givare.

8:10 Matt 10:42, 2 Kor 9:2. **8:12** Mark 12:43f. **8:15** 2 Mos 16:18. **8:18 den broder som får beröm** Det är för oss oklart vem Paulus menar, kanske Lukas eller någon av dem som nämns i Apg 20:4 eftersom brodern var "vald av församlingarna" (vers 19). **8:19** Gal 2:10. **8:20** 2 Kor 6:3. **8:21** Ords 3:4, Apg 24:16, Rom 12:17, Fil 4:8. **8:22 ännu en broder** Även denne är okänd. Kanske någon av dem som nämns i Apg 20:4. **8:23 sändebud** Ordagrant: "apostlar". Här syftar ordet på församlingarnas utsända representanter (jfr 11:5 med not) och inte på Kristi särskilt utvalda uppståndelsevittnen (Matt 10:2). **8:24** 2 Kor 7:14. **9:1** 2 Kor 8:4. **9:2** 2 Kor 8:10. **9:3** 2 Kor 8:24. **9:5 blir ett krav** som hastigt måste samlas in vid Paulus ankomst. Annan översättning: "är snålt tilltagen". **9:6** Ords 11:24f, 22:8f, Gal 6:7f. **9:7** 2 Mos 25:2, 5 Mos 15:10, Rom 12:8. **9:7 Gud älskar en glad givare** Ords 22:8b (finns endast i Septuaginta).

⁸ Och Gud har makt att ge er all nåd i överflöd, så att ni alltid och i allt har nog av allt och kan ge i överflöd till varje gott verk.

⁹ Skriften säger: *Han strör ut, han ger åt de fattiga, hans rättfärdighet består för evigt.*

¹⁰ Han som ger såningsmannen säd till att så och bröd till att äta, han ska ge er utsäde och mångdubbla det och låta er rättfärdighet ge god skörd.

¹¹ Då blir ni rika på allt och kan vara generösa i allt, och det väcker tacksamhet till Gud när vi överlämnar gåvan.

¹² Den hjälp ni ger i denna insamling fyller inte bara de heligas behov, utan bär också rik frukt genom att många tackar Gud.

¹³ När ni visar er äkthet genom denna hjälp prisar de Gud för att ni följer er bekännelse till Kristi evangelium och så godhjärtat delar gemenskapen med dem och med alla.

¹⁴ De kommer också att be för er och längta efter er på grund av Guds överväldigande nåd mot er.

¹⁵ Gud vare tack för hans obeskrivligt rika gåva!

10

Paulus försvarar sin apostlatjänst

¹ Jag, Paulus, som är så ödmjuk när jag möter er ansikte mot ansikte men modig när jag är långt borta, jag uppmanar er vid Kristi mildhet och godhet

² och ber: tvinga mig inte att vara så modig och bestämd hos er som jag inte tvekar att vara mot vissa som menar att vi går fram på världens vis.

³ För även om vi lever i världen, strider vi inte på världens sätt.

⁴ Vapnen vi strider med är inte köttsliga utan har kraft från Gud att bryta ner fästen. Ja, vi bryter ner tankebyggnader

⁵ och allt högt som reser sig mot kunskapen om Gud. Vi gör varje tanke till en lydig fånge hos Kristus,

⁶ och vi är beredda att straffa all olydnad så snart er lydnad blivit fullständig.

⁷ Se vad som är uppenbart: om någon är övertygad om att han tillhör Kristus, då ska han ha klart för sig att vi tillhör Kristus lika mycket som han.

⁸ Ja, även om jag skulle vara ännu frimodigare med den auktoritet som Herren har gett oss för att bygga upp er, inte för att bryta ner er, så skulle jag inte behöva skämmas.

⁹ Jag vill inte att det ska verka som att jag vill skrämja er med mina brev.

¹⁰ "Breven", säger man, "har tyngd och kraft, men när han kommer själv är han svag och man föraktar hans ord".

¹¹ Den som säger så ska veta att sådana vi är i ord, i våra brev på håll, sådana är vi också i handling när vi är hos er.

¹² Inte så att vi vågar jämföra eller mäta oss med vissa av dem som rekommenderar sig själva. De mäter sig med sig själva och jämför sig med sig själva, men de förstår ingenting.

¹³ Vi däremot berömmar oss inte gränslöst, utan håller oss inom gränsen för det område som Gud har tilldelat oss, att vi skulle nå fram även till er.

¹⁴ Vi går inte för långt i vårt beröm, som om vi aldrig hade nått fram till er. Vi var ju de första som nådde er med Kristi evangelium.

¹⁵ Vi vill inte berömma oss gränslöst av andras arbete. Men när er tro växer hoppas vi att vårt arbetsfält hos er ska utvidgas kraftigt.

9:8 Kor 8:7, Kol 1:10. **9:8** *harnogavallt* Annan översättning: "kan vara nöjda med lite". Jfr 2 Kor 8:2, 1 Tim 6:6. **9:9** Ps 112:9. **9:10** Jes 55:10, Hos 10:12. **9:12** 2 Kor 1:11. **10:1** 1 Kor 2:3. **10:2** 1 Kor 4:21. **10:4** 2 Kor 6:7. **10:4** *kraft från Gud* Annan översättning: "kraft för Gud". **10:5** Rom 1:5. **10:6** 2 Kor 2:9. **10:7** 1 Kor 14:37. **10:7** *Se vad som är uppenbart* Annan översättning: "Ni ser (bara) det som är uppenbart". **10:8** 2 Kor 12:6, 13:10. **10:10** *man föraktar hans ord* Jfr 1 Kor 1:17, 2:1f. **10:11** 2 Kor 13:2, 10. **10:12** 2 Kor 3:1, 5:12. **10:13** Rom 12:3. **10:15** Rom 15:20.

16 Då kan vi förkunna evangeliet i områden bortom ert och behöver inte berömma oss av det som redan är utträttat på någon annans område.

17 *Den som berömmar sig ska berömma sig av Herren.*

18 Det är ju inte den som rekommenderar sig själv som består provet, utan den som Herren rekommenderar.

11

Paulus och de falska apostlarna

1 Hoppas ni kan stå ut med lite dårskap från min sida. Visst står ni ut med mig,

2 eftersom jag brinner för er med Guds iver. Jag har trolovat er med en enda man, Kristus, och vill föra fram en ren jungfru till honom.

3 Men jag är rädd att liksom ormen med sin list förledde Eva, så kan också era sinnen förföras och vändas bort från den uppriktiga och rena troheten mot Kristus.

4 För om någon kommer och predikar en annan Jesus än den vi har predikat, eller om ni tar emot en annan ande eller ett annat evangelium än det ni tidigare tagit emot, då accepterar ni det gärna.

5 Jag menar att jag inte på något sätt är underlägsen dessa "superapostlar".

6 Även om jag inte är någon vältalare saknar jag inte kunskap, och den har vi alltid och på alla sätt lagt fram för er.

7 Eller var det en synd jag begick när jag ödmjukade mig för att ni skulle upphöjas och predikade Guds evangelium för er utan ersättning?

8 Andra församlingar plundrade jag genom att ta emot lön för att kunna betjäna er.

9 När jag var hos er och saknade något låg jag ingen till last, för bröderna som kom från Makedonien försåg mig med det jag behövde. På alla sätt aktade jag mig för att bli en börda för er, och det tänker jag fortsätta med.

10 Så sant Kristi sanning finns i mig ska ingen i Achaias områden ta ifrån mig den stoltheten.

11 Varför? För att jag inte älskar er? Det vet Gud att jag gör.

12 Och jag tänker fortsätta göra som jag gör, för att hindra dem som söker ett tillfälle att framstå som våra jämlikar i vad de skryter med.

13 Sådana människor är falska apostlar, oärliga arbetare förklädda till Kristi apostlar.

14 Och inte undra på det, Satan själv förklarar sig till en ljusets ängel.

15 Då är det inte underligt om även hans tjänare förklarar sig till rättfärdighetens tjänare. Men de ska få det slut som deras gärningar förtjänar.

Apostelns försvarstal

16 Jag upprepar: ingen får ta mig för en dåre. Men om ni nu gör det, ta då emot mig som en dåre så att också jag får berömma mig lite.

10:16 Apg 19:21. 10:17 1 Kor 1:31. 10:17 Jer 9:24. 10:18 Ords 27:2, Rom 2:29, 1 Kor 4:5. 11:2 Ef 5:25f. 11:2 **brinner... iver** Grek. *zélos* (jfr engelskans "zeal"), har två radikalt skilda betydelser: att ivra för någon i kärlek eller att hysa avund eller svartsjuka. Aposteln förklarar (vers 11) att hans iver för korintierna är kärlekens iver. 11:2 **trolovat er** Paulus liknar sig vid en far som trolovat sin dotter, församlingen, till äktenskap med Kristus. 11:3 1 Mos 3:1f, Joh 8:44. 11:3 **förföras** Annan översättning: "fördärvas". 11:4 Gal 1:6f. 11:5 2 Kor 12:11. 11:5 **superapostlar** Ordet "apostel" användes inte bara om Jesu tolv apostlar utan även i vidare bemärkelse om ledande kristna förkunnare (jfr Rom 16:7). Paulus använder ett ironiskt förstärkningsord om de uppblåsta falska apostlarna i Korint (11:13). 11:6 1 Kor 2:1, 6, Ef 3:4. 11:7 Matt 10:8, 1 Kor 9:12, 18. 11:8 Fil 4:10, 15. 11:9 **bröderna** Silas och Timoteus (se Apg 18:5, 2 Kor 1:19). 11:10 1 Kor 9:15. 11:10 **i Achaias områden** Dvs i den provins där Korint var huvudstad. 11:11 2 Kor 7:3. 11:12 2 Kor 11:22. 11:13 Matt 7:15, 2 Kor 2:17, Fil 3:2, Upp 2:2. 11:15 Fil 3:19. 11:16 2 Kor 11:1.

17 Det jag nu säger, det säger jag inte så som Herren skulle säga utan som en dåre, i den fasta övertygelsen att jag har skäl att berömma mig.

18 När många berömmar sig på människors vis vill också jag göra det.

19 Ni står ju gärna ut med dårar, ni som är så kloka.

20 Ni accepterar att man gör er till slavar, att man suger ut och plundrar er, att man uppträder överlägset och slår er i ansiktet.

21 Till min skam måste jag säga att vi har varit för svaga för det.

Men vad andra vågar skryta med – jag talar som en dåre – det vågar jag också.

22 Är de hebreer? Jag också. Är de israeliter? Jag också. Är de Abrahams barn? Jag också.

23 Är de Kristi tjänare? Nu talar jag som en galning: Jag är det ännu mer. Jag har arbetat mer, suttit i fängelse mer, fått hugg och slag i överflöd och ofta varit i livsfara.

24 Av judarna har jag fem gånger fått fyrtio rapp minus ett.

25 Tre gånger har jag blivit piskad med spö, en gång har jag blivit stenad, tre gånger har jag lidit skeppsbrott, ett helt dygn har jag drivit på öppet hav.

26 Jag har ofta varit på resor, i faror på floder, faror bland rövare, faror från landsmän, faror från hedningar, faror i städer, i öknar och på hav, faror bland falska bröder,

27 allt under möda och slit, ofta under vaknätter, under hunger och törst, ofta fastande, frusen och naken.

28 Utöver allt annat har jag det dagliga ansvaret, omsorgen om alla församlingarna.

29 Vem är svag utan att jag blir svag? Vem faller utan att det bränner i mig?

30 Om jag måste berömma mig, vill jag berömma mig av min svaghet.

31 Herren Jesu Gud och Far, välsignad i evighet, vet att jag inte ljuger.

32 I Damaskus lät kung Aretas ståthållare bevaka staden för att gripa mig,

33 och jag firades ner i en korg genom en öppning i muren och kom undan hans grepp.

12

Syner och uppenbarelser

1 Jag måste berömma mig, trots att det inte hjälper. Nu kommer jag till syner och uppenbarelser från Herren.

2 Jag vet en man i Kristus som för fjorton år sedan blev uppryckt ända till tredje himlen. Om det var i kroppen eller utanför kroppen vet jag inte, Gud vet.

3 Jag vet att den mannen – om det var i kroppen eller utanför kroppen vet jag inte, Gud vet –

4 blev uppryckt till paradiset och fick höra ord som ingen människa kan eller får uttala.

5 Den mannen vill jag berömma mig av, men av mig själv vill jag inte berömma mig utom av min svaghet.

6 Om jag ville berömma mig vore jag ändå ingen dåre, jag skulle bara säga sanningen. Men jag avstår, för att ingen ska tänka högre om mig än man gör när man ser eller hör mig.

7 Och för att jag inte ska förhäva mig efter dessa väldiga uppenbarelser har jag fått en

11:17 i den fasta övertygelsen att jag har skäl att Annan översättning: "i denna sak när det gäller att". **11:18** Fil 3:3f. **11:20 plundrar** Annan översättning: "fångar". **11:22** Apg 22:3, Fil 3:5. **11:23** Apg 9:16, 1 Kor 4:9f, 2 Kor 1:8f, 4:11, 6:5. **11:24** 5 Mos 25:3. **11:24 fyrtio rapp minus ett** Kroppsstraff kunde utdömas i synagogorna (Matt 10:17). Mose lag förbjöd fler piskrapp än 40 (5 Mos 25:3). För att vara på den säkra sidan utdelade man vanligen endast 39 rapp. **11:25** Apg 14:19, 16:22. **11:26** Gal 2:4. **11:27** Rom 8:35, 1 Kor 4:11, 2 Kor 6:5, 1 Tess 2:9. **11:28** Apg 20:18f. **11:29** 1 Kor 8:13, 9:22. **11:30** 2 Kor 12:5f. **11:31** Rom 9:1, Gal 1:20. **11:32** Apg 9:24f. **11:32 Aretas** Kung över nabateerna i norra Arabien mellan år 9 f Kr-40 e Kr. Han var svärfar till Herodes Antipas. **11:33 firades ner i en korg** Se Apg 9:25. **12:1** Apg 9:3, 1 Kor 15:8. **12:2 tredje himlen** Guds värld bortom de fysiska himlarna med luft och stjärnor (jfr 1 Kung 8:27). **12:4** Luk 23:43, Upp 2:7. **12:5** 2 Kor 11:30. **12:6** 2 Kor 10:8. **12:7** Job 2:6f.

tagg i köttet, en ängel från Satan som ska slå mig så att jag inte förhäver mig.

⁸ Tre gånger har jag bett Herren att den ska lämna mig,

⁹ men han svarade mig: "Min nåd är nog för dig, för min kraft fullkomnas i svaghet."

Därför vill jag hellre berömma mig av min svaghet, för att Kristi kraft ska vila över mig.

¹⁰ Och därför gläder jag mig över svaghet, misshandel, nöd, förföljelser och ångest för Kristi skull. För när jag är svag, då är jag stark.

Inför apostelns besök i Korint

¹¹ Jag har blivit en dåre. Ni har tvingat mig till det. Egentligen borde ni ha talat väl om mig. Jag är inte på något sätt underlägsen dessa "superapostlar", även om jag ingenting är.

¹² Det som kännetecknar en apostel har blivit utfört hos er med all uthållighet, genom tecken, under och kraftgärningar.

¹³ På vilket sätt blev ni sämre behandlade än de andra församlingarna, förutom att jag själv inte låg er till last? Förlåt mig den oförrätten.

¹⁴ Det är nu tredje gången jag är redo att komma till er, och jag ska inte ligga någon till last. Jag söker inte det som är ert, utan er själva. Barnen är ju inte skyldiga att spara åt sina föräldrar, utan föräldrarna åt sina barn.

¹⁵ Jag ska med glädje offra allt och själv låta mig offras för era själars skull. Blir jag då mindre älskad för att jag älskar er så högt?

¹⁶ Jag har alltså inte varit någon börda för er. Men slug som jag är kanske jag har fångat er med list?

¹⁷ Har jag utnyttjat er genom någon av dem som jag sände till er?

¹⁸ Jag bad Titus resa och sände en broder med honom. Har Titus utnyttjat er? Har vi inte handlat i samma anda? Har vi inte gått i samma fotspår?

¹⁹ Har ni hela tiden trott att vi försvarar oss inför er? Nej, vi talar inför Gud i Kristus, och allt är till er uppbyggelse, mina älskade.

²⁰ För jag är rädd att jag inte ska finna er sådana som jag skulle önska när jag kommer, och att ni inte ska finna mig sådan som ni skulle önska. Jag är rädd att jag ska finna strid, avund, vredesutbrott, själviskhet, förtal, skvaller, högmod och oordning.

²¹ Ja, jag är rädd att min Gud ska förödmjuka mig inför er när jag kommer tillbaka, och att jag måste sörja över många som tidigare har syndat och inte omvänt sig från den orenhet, otukt och omoral som de har ägnat sig åt.

13

¹ Det är nu tredje gången jag ska komma till er. *Efter två eller tre vittnens ord ska varje sak avgöras.*

² När jag var hos er för andra gången varnade jag dem som syndade och alla andra, och nu när jag inte är hos er varnar jag er igen: När jag kommer tillbaka ska jag inte skona er.

³ Ni vill ju ha bevis på att Kristus talar genom mig. Han är inte svag mot er utan mäktig bland er.

⁴ Han blev korsfäst i svaghet men lever genom Guds kraft. Så är också vi svaga i honom,

12:7 en tagg i köttet Flera tolkningar har föreslagits, t ex sjukdom (jfr Gal 4:13). Uttrycket syftar i 4 Mos 33:55, Hes 28:24 på motståndare. **12:8** Matt 26:44. **12:9** Gal 4:13. **12:10** Rom 5:3, Fil 4:12. **12:11** 2 Kor 11:1, 5, Ef 3:8.

12:12 Rom 15:19, 1 Kor 9:1f. **12:13** 2 Kor 11:8f. **12:14** 2 Kor 13:1. **12:14 tredje gången jag är redo att komma till er** Underförstått: Liksom de två tidigare gångerna då han inte kunde komma (jfr 1:15f). Enligt en annan tolkning hade Paulus redan besökt Korint två gånger (Apg 18 samt under den tid som beskrivs i Apg 19:10). **12:15** 2 Kor 6:12, Fil 2:17. **12:17** 2 Kor 7:2. **12:18** 2 Kor 8:6, 16f. **12:19** 2 Kor 5:12. **12:20** Rom 1:29, 1 Kor 3:3, 2 Kor 10:2, 13:10.

12:21 2 Kor 2:1. **12:21 när jag kommer tillbaka** Annan översättning: "igen när jag kommer". **13:1** 5 Mos 19:15.

13:2 2 Kor 12:21. **13:3** Matt 10:20. **13:4** Fil 2:7f, 1 Petr 3:18.

men vi ska leva med honom genom Guds kraft som ni ska få känna.

⁵ Pröva er själva om ni lever i tron, granska er själva! Eller vet ni inte med er att Jesus Kristus är i er? Om inte, så består ni inte provet.

⁶ Men jag hoppas att ni ska förstå att vi består provet.

⁷ Vi ber till Gud att ni inte ska göra något ont – inte för att vi ska visa oss bestå provet, utan för att ni ska göra det som är gott.

Sedan får det gärna se ut som om vi inte klarade provet.

⁸ Vi kan ju inte göra något mot sanningen, utan bara för sanningen.

⁹ Vi är glada när vi är svaga och ni är starka. Och vad vi ber om är just detta, att ni ska nå allt större mognad.

¹⁰ Därför skriver jag detta innan jag kommer, för att inte behöva gå hårt fram hos er i kraft av den auktoritet som Herren har gett mig för att bygga upp, inte för att riva ner.

¹¹ Till sist, bröder: var glada, låt er upprättas och förmanas, var eniga och håll fred. Då ska kärlekens och fridens Gud vara med er.

¹² Hälsa varandra med en helig kyss. Alla de heliga hälsar till er.

¹³ Vår Herre Jesu Kristi nåd, Guds kärlek och den helige Andes gemenskap vare med er alla.

Galaterbrevet

Galaterbrevet är troligen ett av Paulus tidiga brev, skrivet i polemik mot judaiserande lärare som krävde att nykristna hedningar också skulle omskära sig och leva som judar. Namnet Galatien syftar troligen på den romerska provinsen Galatien i centrala nuvarande Turkiet vars södra del Paulus besökte under sin första missionsresa (Apg 13-14). Brevet är i så fall skrivet efter resan i slutet av 40-talet e Kr, strax före eller efter mötet i Jerusalem (Apg 15:1).

Enligt en äldre teori kan namnet också syfta på det forna landskapet Galatien, grundat av ättlingar till kelterna (jfr "Gallien"), som låg längre norrut och som Paulus skulle kunna ha besökt under de senare missionsresorna (Apg 15:36-21:16) i mitten av 50-talet e Kr.

Hälsning

¹ Från Paulus, apostel, utsänd inte av människor eller genom någon människa, utan av Jesus Kristus och Gud Fadern som har uppväckt honom från de döda.

² Jag och alla bröderna här hos mig hälsar församlingarna i Galatien.

³ Nåd vare med er och frid från Gud vår Far och Herren Jesus Kristus,

⁴ som har offrat sig själv för våra synder för att rädda oss ur den nuvarande onda tidsåldern efter vår Guds och Fars vilja.

⁵ Hans är äran i evigheters evighet. Amen.

Inget annat evangelium

⁶ Jag är förvånad att ni så fort överger honom som har kallat er genom Kristi nåd och vänder er till ett annat evangelium,

⁷ fast det inte finns något annat. Det är bara några som skapar förvirring bland er och vill förvränga Kristi evangelium.

⁸ Men även om vi själva eller en ängel från himlen skulle ge er ett annat evangelium än det vi har predikat, så ska han vara under förbannelse.

⁹ Det vi redan har sagt säger jag nu igen: om någon ger er ett annat evangelium än det ni har tagit emot, så ska han vara under förbannelse.

¹⁰ Är det nu människor jag försöker få på min sida, eller Gud? Eller söker jag människors gillande? Hade jag fortfarande sökt människors gillande skulle jag inte vara Kristi tjänare.

Inte av mänskligt ursprung

¹¹ Jag vill göra klart för er, bröder, att evangeliet som jag har predikat inte kommer från människor.

¹² Jag har inte fått det eller lärt mig det av någon människa, utan genom en uppenbarelse från Jesus Kristus.

¹³ Ni har ju hört hur jag betedde mig förr inom judendomen, hur våldsamt jag förföljde Guds församling och försökte utrota den.

¹⁴ Jag gick längre i judendom än många jämnåriga i mitt folk och ivrade än mer fanatiskt för mina fäders stadgar.

¹⁵ Men han som utvalde mig redan i moderlivet och som kallade mig genom sin nåd

1:1 Apg 2:24, Gal 1:12. **1:3** Rom 1:7. **1:4** Matt 20:28, Gal 2:20, Ef 5:2, 25. **1:6** 2 Kor 11:4, Gal 5:8. **1:7** Apg 15:1, 24. **1:8** 1 Kor 16:22. **1:8 under förbannelse** Under Guds dom, grek. *anáthema*, "tillspillogiven" (jfr t ex Jos 6:18).

1:10 1 Tess 2:5f. **1:11** 1 Kor 15:1f. **1:12** Gal 1:1. **1:13** Apg 9:1f, 1 Tim 1:13. **1:14** Fil 3:6. **1:14 mina fäders stadgar** Tolkning och tillämpning av Mose lag som hade växt fram bland de skriftlärda under århundradena före Kristus. Bland fariseerna betraktades de som lika bindande som Guds lag i Skriften, men Jesus såg dem som enbart människors bud (Matt 15:2f). **1:15** Jes 49:1f, Rom 1:1.

¹⁶ beslöt att uppenbara sin Son i mig, för att jag skulle förkunna evangeliet om honom bland hedningarna. Då rådfrågade jag inte genast människor av kött och blod.

¹⁷ Jag gick inte upp till Jerusalem, till dem som var apostlar före mig, utan jag begav mig till Arabien och återvände sedan till Damaskus.

¹⁸ Först tre år senare kom jag upp till Jerusalem för att lära känna Kefas, och jag stannade hos honom i femton dagar.

¹⁹ Någon annan av apostlarna träffade jag inte, bara Jakob, Herrens bror.

²⁰ Detta skriver jag till er inför Gud, jag ljuger inte.

²¹ Sedan reste jag i väg till Syriens och Kilikiens område.

²² Personligen var jag okänd för Kristi församlingar i Judeen,

²³ de hade bara hört sägas: "Han som förr förföljde oss förkunnar nu den tro han tidigare ville utrota."

²⁴ Och de prisade Gud för min skull.

2

Mötet med de ansedda i Jerusalem

¹ Efter fjorton år kom jag upp till Jerusalem igen, nu med Barnabas. Även Titus hade jag med mig.

² Jag reste dit efter en uppenbarelse och lade fram – enskilt, för de ansedda – det evangelium som jag predikar bland hedningarna. Det var väl inte så att jag kämpade eller hade kämpat förgäves?

³ Men inte ens min följeslagare Titus, som är grek, blev tvingad till omskärelse.

⁴ Det ville annars de falska bröder som hade nästlat sig in. De hade smugit sig in för att spionera på den frihet vi har i Kristus Jesus och göra oss till slavar.

⁵ Men vi gav inte efter för dem ens ett ögonblick eller underkastade oss. Vi ville att evangeliets sanning skulle bevaras hos er.

⁶ Och de som ansågs betydelsefulla – hurdana de nu var gör ingen skillnad för mig, Gud ser inte till personens yttre – dessa ansedda ville inte ålägga mig något mer.

⁷ Tvärtom, de insåg att jag hade blivit betrodd med evangeliet till de omskurna liksom Petrus till de omskurna.

⁸ Han som hade gett Petrus kraft att vara apostel för de omskurna har också gett mig kraft att vara det för hedningarna.

⁹ Och när Jakob, Kefas och Johannes, de som ansågs vara pelarna, förstod vilken nåd jag hade fått, räckte de mig och Barnabas handen till gemenskap. Vi skulle gå till hedningarna, de till de omskurna.

¹⁰ Det enda var att vi skulle tänka på de fattiga, och det har jag också varit noga med

1:16 Matt 16:17, Gal 2:7. **1:16 i mig** Annan översättning: "genom mig" (jfr Apg 9:15) eller "för mig" (jfr Apg 9:3f).

1:17 Arabien Troligen området öst och sydöst om Damaskus. Denna resa är inte omnämnd i Apostlagärningarna men inföll troligen mellan Apg 9:25-26. **1:18** Apg 9:26f. **1:18 Kefas** Aposteln Petrus arameiska namn. Båda namnen betyder "sten" eller "klippa". **1:19** Mark 6:3. **1:19 Jakob, Herrens bror** Jesu halvbror, omvänd efter uppståndelsen (Joh 7:5, 1 Kor 15:7), ledare för församlingen i Jerusalem (Apg 15:13) och författare till Jakobsbrevet. **1:20**

2 Kor 11:31. **1:21** Apg 9:30. **1:21 Syriens och Kilikiens område** Kilikien låg i östra nuvarande Turkiet, nära gränsen till Syrien. I detta område låg Paulus hemstad Tarsus (jfr Apg 9:30, 21:39). **1:23** Apg 9:21. **2:1** Apg 15:2.

2:1 Barnabas Paulus mentor och medarbetare på den första missionsresan (Apg 9:27, 11:22f, 13:2f, 15:36f). **2:1 Titus** Betrodd medarbetare till Paulus, som hade fört honom till tro (Tit 1:4, se även 2 Kor 7:6f). **2:2** Gal 4:11, Fil 2:16.

2:2 enskilt Detta enskilda möte med "de ansedda" (Jakob, Petrus och Johannes, vers 9) behöver inte vara samma tillfälle som det stora apostlamötet i Jerusalem då hela församlingen deltog (Apg 15:6, 12, 22). Paulus besökte Jerusalem även tidigare, se t ex Apg 11:30. **2:3** Apg 16:3, Tit 1:4. **2:4** Apg 15:5, Gal 5:1, 13. **2:5 hos er** Annan översättning: "för er". **2:6** Apg 4:13. **2:6 nu** Annan översättning: "förr". **2:6 inte ålägga mig något mer** De krävde inte att hedningarna skulle omskäras (2:2f). **2:7** Apg 22:21, Rom 11:13, Ef 3:8. **2:10 defattiga** Dvs församlingen i Jerusalem, som försörjde många änkor (Apg 6:1, Rom 15:26).

att göra.

Paulus tillrättavisar Kefas

¹¹ Men när Kefas kom till Antiokia gick jag öppet emot honom, eftersom han stod där dömd.

¹² Innan det kom några från Jakob brukade han nämligen äta tillsammans med hedningarna, men när de hade kommit drog han sig undan och höll sig avskild av rädsla för de omskurna.

¹³ Även de andra judarna hycklade på samma sätt, så att till och med Barnabas drogs med i deras hyckleri.

¹⁴ Men när jag såg att de inte var på rätt väg efter evangeliets sanning, sade jag till Kefas inför alla: "Om du som är jude kan leva som hedning och inte som jude, varför tvingar du då hedningarna att leva som judar?"

Rättfärdig genom tro, inte gärningar

¹⁵ Vi är visserligen judar till födseln och inte hedniska syndare.

¹⁶ Men vi vet att människan inte förklaras rättfärdig genom laggärningar utan genom tro på Jesus Kristus. Därför har också vi satt vår tro till Kristus Jesus, för att stå som rättfärdiga genom tro på Kristus och inte genom laggärningar. Genom laggärningar blir ingen människa rättfärdig.

¹⁷ Men om vi som söker rättfärdigheten i Kristus visar oss vara syndare, står Kristus då i syndens tjänst? Verkligen inte!

¹⁸ Bara om jag bygger upp igen det jag rev ner gör jag mig till överträdare.

¹⁹ Jag har genom lagen dött bort från lagen för att leva för Gud. Jag är korsfäst med Kristus,

²⁰ och nu lever inte längre jag, utan Kristus lever i mig. Och det liv jag nu lever i min kropp, det lever jag i tron på Guds Son som har älskat mig och utgett sig för mig.

²¹ Jag förkastar inte Guds nåd. För om rättfärdighet kunde nås genom lagen, då hade Kristus dött förgäves.

3

De som har tron är Abrahams barn

¹ Dåraktiga galater! Vem har förhäxat er? Ni fick ju Jesus Kristus målad för era ögon som korsfäst.

² En enda sak vill jag veta från er: fick ni Anden genom laggärningar eller genom att lyssna i tro?

³ Är ni så dåraktiga? Ni som började i Anden, ska ni nu sluta i köttet?

⁴ Har ni lidit så mycket förgäves, om det nu var förgäves?

⁵ Han som ger er Anden och gör underverk bland er, är det för era laggärningar eller för att ni lyssnar i tro, som Abraham?

⁶ *Han trodde Gud, och det räknades honom till rättfärdighet.*

⁷ Därför ska ni veta att de som har tron, de är Abrahams barn.

2:11 *Antiokia* Platsen från vilken kontroversen kring omskärnelsen togs till Jerusalem (Apg 14:26, 15:1f). **2:12** Apg 11:3. **2:12 från Jakob** Dvs från den judekristna församlingen i Jerusalem där Jakob var ledare. **2:14** 1 Tim 5:20.

2:14 var på rätt väg Annan översättning: "vandrade rättfram". **2:16** Apg 13:38, Rom 1:17, 3:20, 28, Gal 3:11. **2:16 genom tro på Jesus Kristus** Annan översättning: "genom Jesu Kristi trofasthet" (även i 3:22, 26). **2:19** Rom 7:4, Gal 5:24, 6:14. **2:20** Gal 1:4, Ef 5:2, Tit 2:14. **2:21** Hebr 7:11. **3:1** 1 Kor 1:23. **3:2** Apg 11:17, Gal 2:16, Ef 1:13. **3:3**

köttet Ett sinne styrt av lägre mänskliga begär, inte av Guds Ande (jfr Gal 5:16f, Rom 8:5f). **3:4 lidit** Annan översättning: "upplevt". Se dock Apg 14:2f, Gal 4:29, 6:12 för exempel på de sydgalatiska församlingarnas lidande för evangeliets skull.

3:6 1 Mos 15:6. **3:7** Rom 4:11f.

⁸ Skriften förutsåg att Gud skulle förklara hedningarna rättfärdiga av tro och gav i förväg detta glädjebud till Abraham: *I dig ska alla folk bli välsignade.*

⁹ Alltså blir de som tror välsignade tillsammans med Abraham som trodde.

¹⁰ Men de som håller sig till laggärningar är under förbannelse. Det står skrivet: *Förbannad är den som inte håller fast vid allt som står skrivet i lagens bok och gör därefter.*

¹¹ Att ingen förklaras rättfärdig inför Gud genom lagen är uppenbart, eftersom *den rättfärdige ska leva av tro.*

¹² Men lagen säger inte "av tro", utan att *den som följer dessa bud ska leva genom dem.*

¹³ Kristus har friköpt oss från lagens förbannelse genom att bli en förbannelse i vårt ställe. Det står skrivet: *Förbannad är var och en som är upphängd på trä.*

¹⁴ Så skulle välsignelsen som Abraham fått komma till hedningarna i Jesus Kristus, så att vi genom tron skulle få den utlovade Anden.

Lagen upphäver inte löftet

¹⁵ Bröder, jag vill ta ett mänskligt exempel: inte ens en människas testamente som vunnit laga kraft kan upphävas eller utökas.

¹⁶ Nu gavs löftena till Abraham och hans avkomma. Det står inte: "och dina avkomlingar", som när det gäller många, utan som när det gäller en enda: *och din avkomma*, som är Kristus.

¹⁷ Vad jag menar är detta: ett testamente som Gud själv i förväg gjort giltigt kan inte upphävas av lagen som kom fyrahundratrettio år senare, så att löftet skulle bli ogiltigt.

¹⁸ För om arvet skulle bero på lagen, beror det inte längre på löftet. Men Gud gav det till Abraham genom ett löfte.

¹⁹ Varför gavs då lagen? Den blev tillagd på grund av överträdelserna för att gälla tills avkomlingen kom, han som löftet gällde. Den utfärdades genom änglar och lades i en medlares hand.

²⁰ Och medlaren representerar inte bara en part. Men Gud är en.

²¹ Är då lagen emot Guds löften? Verkligen inte. Hade vi fått en lag som kunde ge liv, då hade rättfärdigheten verkligen kommit av lagen.

²² Men nu har Skriften inneslutit allt under synd, för att det som var utlovat ska ges genom tron på Jesus Kristus åt dem som tror.

²³ Innan tron kom hölls vi instängda och bevakade av lagen tills tron skulle uppenbaras.

²⁴ Så blev lagen vår övervakare fram till Kristus, för att vi skulle förklaras rättfärdiga av tro.

²⁵ Men när tron väl har kommit står vi inte längre under någon övervakare.

Guds och Abrahams barn

²⁶ Alla är ni Guds barn genom tron på Kristus Jesus.

²⁷ Alla ni som blivit döpta till Kristus har iklätt er Kristus.

3:8 1 Mos 12:3. Skriften förutsåg trons rättfärdighet (1 Mos 15:6) och kunde därför "i förväg" profetera om hur Abraham skulle bli far till många folk genom evangeliet. **3:10** 5 Mos 27:26. **3:11** Hab 2:4. **3:12** 3 Mos 18:5. **3:13** Rom 8:3. **3:13** 5 Mos 21:23. **3:14** 1 Mos 12:3, Jes 32:15, Apg 2:33. **3:15** Hebr 9:17. **3:16** 1 Mos 17:7f, 22:18. **3:16** 1 Mos 13:15, 15:18. Avkomling och avkomma är samma ord både i grekiskan (*spérma*) och hebreiskan (*zéra*). Det står i singular (jfr vers 28-29) och betyder ordagrant "säd". **3:17 testamente** Annan översättning: "förbund" (jfr 1 Mos 15:18, Hebr 9:15f). **3:17 fyrahundratrettio år senare** Jfr 2 Mos 12:40 med not. Om lagen gavs 1446 f Kr, kom löftet (1 Mos 12:1-3 eller 46:2-4) år 1876 f Kr. **3:18** Rom 4:13f, 11:6. **3:19** Rom 4:15, 5:13. **3:19 i en medlares hand** Lagen överlämnades genom Mose, som därigenom stod som medlare mellan Gud och folket, 5 Mos 5:5. **3:20** 1 Tim 2:5. **3:20 Gud är en** Endast en part - Gud själv - var aktiv när Abraham fick löftet om Messias (se 1 Mos 15:17-18). **3:22** Rom 3:9f, 11:32. **3:23** Gal 4:3f. **3:24** Apg 13:39, Rom 10:4. **3:24 övervakare** Grek. *paidagós*, ("barnledare", jfr "pedagog"), en slav som med sträng hand skulle övervaka barnen och leda dem till skolan. **3:26** Joh 1:12, Rom 8:15f, Gal 4:5f. **3:27** Rom 6:3, 13:14.

- 28 Här är inte jude eller grek, slav eller fri, man och kvinna. Alla är ni ett i Kristus Jesus.
 29 Och om ni tillhör Kristus är ni avkomlingar till Abraham, arvingar efter löftet.

4

- 1 Jag menar: så länge arvingen är omyndig är det ingen skillnad mellan honom och en slav, trots att han är ägare till allt.
 2 Han står under förmyndare och förvaltare fram till den dag som hans far har bestämt.
 3 På samma sätt var det med oss. Så länge vi var omyndiga var vi slavar under världens makter.
 4 Men när tiden var inne sände Gud sin Son, född av kvinna och ställd under lagen,
 5 för att friköpa dem som stod under lagen så att vi skulle få söners rätt.
 6 Och eftersom ni är söner har Gud sänt i våra hjärtan sin Sons Ande, som ropar: "Abba! Far!"
 7 Alltså är du inte längre slav utan son. Och är du son är du också arvinge, insatt av Gud.

Vänd inte tillbaka till lagen

- 8 Förr, när ni inte kände Gud, var ni slavar under gudar som egentligen inte är några gudar.
 9 Men nu när ni känner Gud, eller än mer är kända av Gud, hur kan ni då vilja vända tillbaka till dessa svaga och fattiga makter och bli slavar under dem igen?
 10 Ni håller noga reda på dagar och månader och särskilda tider och år.
 11 Jag är rädd att jag kanske har ansträngt mig förgäves bland er.
 12 Bröder, jag ber er: bli som jag, för jag blev som ni. Ni har inte gjort mig något ont.
 13 Ni vet att det var på grund av kroppslig svaghet som jag första gången kom att predika evangeliet för er.
 14 Trots att min svaga kropp var en prövning för er visade ni varken förakt eller avsky för mig, utan ni tog emot mig som en Guds ängel, som Kristus Jesus.
 15 Var är nu er lovprisning? Jag kan intyga att ni då hade rivit ut era ögon och gett dem till mig om ni kunnat.
 16 Har jag nu blivit er fiende genom att säga er sanningen?
 17 Dessa människor brinner för er men inte på ett gott sätt, utan de vill skilja er från oss för att ni ska brinna för dem.
 18 Det är bra att brinna för det som är gott, det gäller alltid och inte bara när jag är hos er.
 19 Mina barn, som jag än en gång måste föda med smärta tills Kristus har formats i er,
 20 jag skulle önska att jag nu var hos er och kunde ändra mitt tonfall, för jag vet mig ingen råd med er.

Lagens förbund och löftets

- 21 Säg mig, ni som vill stå under lagen: lyssnar ni inte till lagen?
 22 Där står skrivet att Abraham hade två söner, en med slavinnan och en med den fria hustrun.

3:28 Joh 17:21, Rom 10:12, 1 Kor 12:13, Kol 3:11. **3:29** Rom 4:11f, 9:7f. **4:3** Kol 2:20. **4:3 makter** Annan översättning: "stadgar" (även i vers 9, jfr Kol 2:20). **4:4** Mark 1:15, Ef 1:10. **4:5** Joh 1:12, Gal 3:26. **4:6** Mark 14:36. **4:6 Abba** Arameiska för "far", ett förtroligt ord som Jesus använde i sin bön (Mark 14:36). **4:7** Gal 3:28f. **4:9** Ps 1:6, Amos 3:2, Rom 8:29, Kol 2:20. **4:10** Rom 14:5, Kol 2:16. **4:10 håller noga reda på dagar** Det judiska högtidsåret (se 3 Mos 23, jfr Rom 14:5). **4:12** 1 Kor 4:16, 11:1. **4:13** 1 Kor 2:3. **4:13 svaghet** Annan översättning: "sjukdom". **4:14** Matt 10:40. **4:15 lovprisning** Annan översättning: "lycksalighet". **4:16** Amos 5:10. **4:17** Gal 1:7. **4:19** 1 Kor 4:15, Filem v 10. **4:22** 1 Mos 16:15, 21:2f. **4:22 Där står skrivet** Se 1 Mos 16:1f, 21:1f.

²³ Slavinnans son var född på mänsklig väg, den fria hustruns son däremot i kraft av ett löfte.

²⁴ Detta har en djupare mening: de två kvinnorna är två förbund. Det ena kommer från berget Sinai och föder sina barn till slaveri, det är Hagar.

²⁵ Ordet Hagar står för Sinai berg i Arabien och motsvarar det nuvarande Jerusalem, eftersom det lever i slaveri med sina barn.

²⁶ Men det himmelska Jerusalem är fritt, och det är vår moder.

²⁷ Det står ju skrivet:

*Jubla, du ofruktsamma
som inte föder barn,
brist ut i jubel och ropa av fröjd,
du som inte känner födslovärkar,
för den ensamma har många barn,
fler än den som har en man.*

²⁸ Ni, bröder, är löftets barn liksom Isak.

²⁹ Och som det var då, att han som var född på mänsklig väg förföljde den som var född på Andens sätt, så är det också nu.

³⁰ Men vad säger Skriften? *Driv ut slavinnan och hennes son, för slavinnans son ska inte ärva tillsammans med den fria hustruns son.*

³¹ Alltså, bröder, är vi inte barn till slavinnan utan till den fria hustrun.

5

Friheten i Kristus

¹ Till denna frihet har Kristus gjort oss fria. Stå därför fasta och låt er inte tvingas in under slavoket igen.

² Lyssna! Jag, Paulus, säger er att om ni låter omskära er, kommer inte Kristus att vara till någon hjälp för er.

³ Jag försäkrar er igen: var och en som låter omskära sig är skyldig att hålla hela lagen.

⁴ Ni har kommit bort från Kristus, ni som försöker bli rättfärdiga genom lagen. Ni har fallit ur nåden.

⁵ Vi däremot väntar i Anden genom tron på den rättfärdighet som är vårt hopp.

⁶ I Kristus Jesus beror det inte på om vi är omskurna eller oomskurna, utan om vi har en tro som är verksam i kärlek.

⁷ Ni började bra. Vem hindrade er så att ni inte längre lyder sanningen?

⁸ Den övertalningen kom inte från honom som kallade er.

⁹ Lite surdeg syrar hela degen.

¹⁰ Jag för min del litar på er i Herren att ni inte ska vara av annan mening. Men den som skapar förvirring bland er ska få sin dom, vem han än är.

¹¹ Bröder, om jag fortfarande predikade omskärelse, varför blir jag då förföljd? I så fall vore korsets anstöt borta.

¹² De som hetsar er borde gå och kastrera sig.

¹³ Ni är kallade till frihet, bröder. Låt bara inte den friheten ge köttet något tillfälle,

4:23 1 Mos 17:16, Rom 9:7f. **4:23 på mänsklig väg** Ordagrant: "efter köttet" (även i vers 29). **4:24** Gal 5:1. **4:25 Sinai bergi Arabien** Den romerska provinsen Arabien omfattade även det som idag kallas Sinaihalvön (2 Mos 19:1f). En annan tolkning föreslår att det Sinai berg där lagen gavs i stället låg i nordvästra nuvarande Saudiarabien. **4:26** Hebr 12:22, Upp 3:12, 21:2, 10. **4:27** Jes 54:1. **4:29** 1 Mos 21:9. **4:30** 1 Mos 21:10. **4:31** Gal 3:29. **5:1** Joh 8:36, Apg 15:10, Rom 8:2, Gal 4:5. **5:2** Apg 15:1, 7f. **5:2 för er** icke-judiska hednakristna (jfr 4:8f, 6:13). **5:3** Gal 3:10. **5:4** Gal 2:21. **5:5** Rom 15:13. **5:6** 1 Kor 7:19, Gal 6:15, Kol 3:11. **5:9** 1 Kor 5:6. **5:10** Gal 1:6f. **5:11** 1 Kor 1:23. **5:12 kastrera sig** En drastisk bild för att omskärelsepartiet inte skulle föröka sig ännu mer. **5:13** 1 Kor 8:9, 1 Petr 2:16.

utan tjäna varandra i kärlek.

¹⁴ Hela lagen uppfylls i ett enda budord: *Du ska älska din nästa som dig själv.*

¹⁵ Men om ni biter och sliter i varandra, se då till att ni inte slukar varandra.

Köttets gärningar och Andens frukt

¹⁶ Vad jag vill säga är detta: vandra i Anden, så gör ni inte vad köttet begär.

¹⁷ Köttet söker det som är emot Anden, och Anden söker det som är emot köttet. De två strider mot varandra så att ni inte kan göra det ni vill.

¹⁸ Men om ni leds av Anden står ni inte under lagen.

¹⁹ Köttets gärningar är uppenbara: sexuell omoral, orenhet, orgier,

²⁰ avgudadyrkan, ockultism, fientlighet, gräl, avund, vredesutbrott, själviskhet, splittringar, irrläror,

²¹ illvilja, fylleri, vilda fester och annat sådant. Jag säger er i förväg vad jag redan har sagt: de som lever så ska inte ärva Guds rike.

²² Andens frukt däremot är kärlek, glädje, frid, tålmod, vänlighet, godhet, trohet,

²³ mildhet, självbehärskning. Sådant är lagen inte emot.

²⁴ De som tillhör Kristus Jesus har korsfäst sitt kött med dess lidelser och begär.

²⁵ Om vi har liv genom Anden, låt oss då också följa Anden.

²⁶ Låt oss inte vara fåfänga, inte utmana varandra och inte avundas varandra.

6

Bär varandras bördor

¹ Bröder, om någon skulle ertappas med en överträdelse, då ska ni som är andliga människor med mild ande upprätta honom. Men se till att inte du också blir frestad.

² Bär varandras bördor, så uppfyller ni Kristi lag.

³ Den som tycker sig vara något fast han ingenting är, han bedrar sig själv.

⁴ Var och en ska pröva sin egen gärning. Då kan han ha sin stolthet för sig själv och inte jämföra sig med andra.

⁵ Var och en ska bära sin egen ryggsäck.

⁶ Men den som får undervisning i ordet ska dela med sig av allt gott till den som undervisar honom.

⁷ Bedra inte er själva, Gud lurar man inte: det människan sår ska hon också skörda.

⁸ Den som sår i sitt kött får av köttet skörda undergång, men den som sår i Anden får av Anden skörda evigt liv.

⁹ Låt oss inte tröttna på att göra gott, för när tiden är inne får vi skörda om vi inte ger upp.

¹⁰ Så låt oss därför göra gott mot alla medan vi har tillfälle, och särskilt mot dem som tillhör trons familj.

Inte omskärelse utan ny skapelse

¹¹ Se vilka stora bokstäver jag nu skriver till er med egen hand.

¹² De som vill göra ett gott intryck genom det yttre försöker tvinga er till omskärelse bara för att inte bli förföljda för Kristi kors.

5:14 3 Mos 19:18. **5:15** 2 Kor 12:20. **5:16** Rom 6:12, 8:4, 12. **5:17** Rom 7:14f. **5:18** Rom 8:14. **5:19** Rom 1:29f, 1 Kor 3:3, Upp 22:15. **5:20** *irrläror* Annan översättning: "partier". **5:21** Luk 21:34. **5:22** Ef 5:9, Kol 3:12. **5:22** *trohet* Annan översättning: "tro". **5:23** 1 Tim 1:9. **5:24** Rom 6:6, Gal 2:20, 6:14. **5:26** Fil 2:3. **6:1** Matt 18:15, 1 Kor 10:12, Jak 5:19. **6:2** Joh 15:12, Rom 15:1, 1 Kor 9:21. **6:3** 1 Kor 8:2. **6:5** Rom 14:12. **6:6** Rom 15:27, 1 Kor 9:11, 14. **6:7** Ps 62:13, Matt 16:27, Upp 2:23. **6:8** Ords 22:8, Rom 8:6, 13. **6:9** 2 Tess 3:13. **6:11** 1 Kor 16:21. **6:11** *med egen hand* Paulus har nu tagit över pennan från den som skrev på hans diktamen. **6:12** Gal 5:11, Fil 3:18.

¹³ De som låter omskära sig håller inte ens lagen själva, men de vill att ni ska bli omskurna så att de kan vara stolta över ert yttre.

¹⁴ För min del vill jag aldrig vara stolt över något annat än vår Herre Jesu Kristi kors, genom vilket världen är korsfäst för mig och jag för världen.

¹⁵ Det har ingen betydelse om man är omskuren eller oomskuren, det viktiga är att vara en ny skapelse.

¹⁶ Frid och barmhärtighet över dem som följer denna regel, och över Guds Israel.

¹⁷ Nu får ingen ge mig mer besvär, för jag bär Jesu märken på min kropp.

¹⁸ Vår Herre Jesu Kristi nåd vare med er ande, bröder. Amen.

6:13 de som låter omskära sig Dvs hednakristna. Andra handskrifter: "Dessa omskurna ...". **6:14** 1 Kor 1:23, 31, 2:2. **6:15** 2 Kor 5:17, Gal 5:6. **6:16** Ps 125:5, Rom 2:29. **6:16 och** Annan översättning: "alltså". **6:17 Jesu märken** Grek. *stigmata*, spåren efter det lidande som aposteln utstått för Kristi skull (jfr Apg 14:5, 19, 2 Kor 11:23f).

Efesierbrevet

Efesierbrevet skrevs av Paulus under hans första fångenskap i Rom ca år 60 e Kr (Apg 28:30), sannolikt samtidigt med Kolosserbrevet och Filemonbrevet. Det överlämnades troligen av Tychikus (6:21) som också nämns i Kolosserbrevet (Kol 4:7).

Brevet kan ha använts som rundbrev till församlingar i området kring storstaden Efesos, eftersom orden "i Efesos" (1:1) saknas i vissa handskrifter. Efesierbrevet saknar också hälsningar till personer i staden trots att Paulus hade verkat där i flera års tid (Apg 19:1f, 20:17f). Det skulle kunna vara identiskt med brevet till den närbelägna staden Laodicea (Kol 4:16).

Hälsning

¹ Från Paulus, genom Guds vilja Kristi Jesu apostel. Till de heliga som bor i Efesos och tror på Kristus Jesus.

² Nåd vare med er och frid från Gud vår Far och Herren Jesus Kristus.

Utvalda i Kristus

³ Välsignad är vår Herre Jesu Kristi Gud och Far, som i Kristus har välsignat oss med all andlig välsignelse i himlen!

⁴ Han har utvalt oss i honom före världens skapelse till att vara heliga och fläckfria inför honom.

⁵ I kärlek har han förutbestämt oss till barnskap hos honom genom Jesus Kristus, efter sin goda viljas beslut,

⁶ till ära och pris för den nåd som han har skänkt oss i den Älskade.

⁷ I honom är vi friköpta genom hans blod och har förlåtelse för våra synder, tack vare den rika nåd

⁸ som han lät flöda över oss med all vishet och insikt.

⁹ Han har låtit oss få veta sin viljas hemlighet enligt det beslut han har fattat i Kristus,

¹⁰ den plan som skulle genomföras när tiden var inne: att sammanfatta allt i himlen och på jorden i Kristus.

¹¹ I honom har vi också fått vårt arv, förutbestämda till det av honom som utför allt efter sin viljas beslut,

¹² för att vi som först har satt vårt hopp till Kristus ska bli till hans ära och pris.

¹³ I honom har också ni, när ni hörde sanningens ord, evangeliet om er frälsning, i honom har också ni, när ni kom till tro, fått den utlovade helige Ande som ett sigill.

¹⁴ Anden är ett förskott som garanterar vårt arv, att hans eget folk ska befrias, till hans ära och pris.

Apostelns förbön

¹⁵ Därför, när jag nu har hört om er tro på Herren Jesus och er kärlek till alla de heliga,

¹⁶ kan jag inte sluta tacka Gud för er när jag nämner er i mina böner.

¹⁷ Jag ber att vår Herre Jesu Kristi Gud, härlighetens Far, ska ge er vishetens och uppenbarelsens Ande så att ni får en rätt kunskap om honom.

¹⁸ Jag ber att era hjärtans ögon ska få ljus så att ni förstår vilket hopp han har kallat er till, hur rikt och härligt hans arv är bland de heliga

1:1 1 Kor 1:1, Kol 1:1. **1:3** 2 Kor 1:3, Ef 2:6. **1:4** Joh 17:24, Rom 8:29f, Ef 5:27, Kol 1:22f. **1:5** Joh 1:12, Gal 4:5. **1:5 inför honom. Ikärlek har han** Annan översättning: "inför honom ⁵ⁱ kärlek. Han har". **1:6** Matt 3:17, Kol 1:13. **1:7** Rom 3:24f, Kol 1:14, 1 Petr 1:18f. **1:8** Kol 1:9. **1:9** Rom 16:25, Kol 1:26. **1:9 över oss med all vishet och insikt. Han har** Annan översättning: "över oss. Med all vishet och insikt har han". **1:10** Gal 4:4, Kol 1:20. **1:11** Rom 8:28f, Kol 1:12. **1:14** 2 Mos 19:5, 2 Kor 1:22. **1:15** Kol 1:4. **1:16** Kol 1:9f. **1:18** Rom 5:2, Kol 1:27.

19 och hur oerhört stor hans makt är i oss som tror, därför att hans väldiga kraft har varit verksam.

Från död till liv

20 Den kraften lät han verka i Kristus när han uppväckte honom från de döda och satte honom på sin högra sida i himlen,

21 högt över alla härskare, makter, krafter och herradömen och alla namn som kan nämnas, inte bara i denna tidsålder utan också i den kommande.

22 *Allt lade han under hans fötter*, och honom som är huvud över allting gav han till församlingen

23 som är hans kropp, fullheten av honom som uppfyller allt i alla.

2

1 Också er har Gud gjort levande, ni som var döda genom era överträdelser och synder.

2 Tidigare levde ni i dem på den här världens sätt och följde härskaren över luftens välde, den ande som nu är verksam i olydnadens barn.

3 Bland dem var vi alla en gång, när vi följde våra köttsliga begär och gjorde vad köttet och tankarna ville. Av naturen var vi vredens barn, precis som de andra.

4 Men Gud som är rik på barmhärtighet har älskat oss med så stor kärlek,

5 även när vi ännu var döda genom våra överträdelser, att han har gjort oss levande med Kristus. Av nåd är ni frälsta!

6 Han har uppväckt oss med honom och satt oss med honom i den himmelska världen, i Kristus Jesus,

7 för att i kommande tider visa sin överväldigande rika nåd genom godhet mot oss i Kristus Jesus.

8 Av nåden är ni frälsta genom tron, inte av er själva. Guds gåva är det,

9 inte på grund av gärningar för att ingen ska berömma sig.

10 Hans verk är vi, skapade i Kristus Jesus till goda gärningar som Gud har förberett för att vi ska vandra i dem.

Den rivna skiljemuren

11 Kom därför ihåg hur det var tidigare: ni var födda som hedningar och kallades oomskurna av dem som kallar sig omskurna, med den omskärelse som görs på kroppen av människohand.

12 På den tiden var ni utan Kristus, utestängda från medborgarskapet i Israel och utan del i förbunden med deras löfte. Ni var utan hopp och utan Gud i världen.

13 Men nu, genom Kristus Jesus, har ni som tidigare var långt borta kommit nära genom Kristi blod.

14 Han är vår frid, han som har gjort de två till ett och rivit skiljemuren, fiendskapen. I sin kropp

15 har han satt lagen ur kraft med dess bud och stadgar, för att i sig själv göra de båda till en enda ny människa och så skapa frid.

16 Så skulle han försona de båda med Gud i en enda kropp genom korset, där han dödade fiendskapen.

1:19 Kol 2:12. 1:20 Ps 110:1, Apg 2:34, 1 Petr 3:22. 1:21 Fil 2:9, Kol 2:10. 1:22 Matt 28:18, 1 Kor 15:27, Kol 1:18f. 1:22 Ps 8:7. 1:23 Rom 12:5, Ef 4:10. 2:1 Luk 15:24, Kol 2:13. 2:2 Joh 8:44, Kol 1:13. 2:3 Kol 3:7. 2:4 Rom 5:8. 2:5 Rom 6:4f, Kol 2:13. 2:6 Ef 1:20, Fil 3:20. 2:7 Ef 1:7. 2:8 Rom 3:24, Gal 2:16. 2:9 Rom 3:20, 27. 2:10 2 Kor 5:17. 2:11 Ef 5:8. 2:12 Rom 9:4, 1 Tess 4:13. 2:12 löfte Dvs om Messias (jfr Gal 3:16f, Hebr 6:13f). 2:13 Ef 2:17, Kol 1:20. 2:14 Gal 3:28 2:14 skiljemuren I Jerusalems tempel fanns en mur som vid dödsstraff utestängde hedningar från Israels inre förgård. En inskription från denna mur finns bevarad till idag. 2:15 Jes 9:6f, 2 Kor 5:17, Kol 2:14. 2:16 Rom 5:10.

17 Han har kommit och förkunnat frid för er som var långt borta och frid för dem som var nära.

18 Genom honom har vi båda i en och samme Ande tillträdde till Fadern.

19 Därför är ni inte längre gäster och främlingar, utan medborgare med de heliga och medlemmar i Guds familj.

20 Ni är uppbyggda på apostlarnas och profeternas grund, där hörnstenen är Kristus Jesus själv.

21 I honom fogas hela byggnaden samman och växer upp till ett heligt tempel i Herren,

22 och i honom blir också ni sammanbyggda till en boning åt Gud genom Anden.

3

Hedningarna är medarvingar

1 Därför böjer jag mina knän, jag Paulus som är Kristi Jesu fånge för er skull, ni hedningar.

2 Ni har ju hört om det uppdrag som Gud i sin nåd gav mig med tanke på er,

3 hur jag genom en uppenbarelse fick lära känna den hemlighet som jag redan i korthet har beskrivit.

4 När ni läser detta kan ni förstå min insikt i Kristi hemlighet.

5 I forna generationer var den inte känd för människor så som den nu har uppenbarats genom Anden för hans heliga apostlar och profeter:

6 att hedningarna har samma arv som vi, tillhör samma kropp och har del i samma löfte i Kristus Jesus genom evangeliet.

7 Detta evangelium har jag blivit satt att tjäna med den gåva och nåd som Gud har gett mig genom sin mäktiga kraft.

8 Jag, den allra minste av alla heliga, har fått denna nåd att predika evangeliet om Kristi ofattbara rikedom för hedningarna

9 och att upplysa alla om planen med den hemlighet som från evighet har varit dold i Gud, alltings Skapare.

10 Nu skulle Guds vishet i sin väldiga mångfald göras känd genom församlingen för härskarna och makterna i den himmelska världen.

11 Detta var det eviga beslut som han förverkligade i Kristus Jesus, vår Herre.

12 I honom och genom tron på honom kan vi frimodigt och tryggt komma till Gud.

13 Därför ber jag er att inte tappa modet när jag får lida för er skull. Det är ju en ära för er.

Bön och lovprisning

14 Därför böjer jag mina knän inför Fadern,

15 han från vilken allt som kallas far i himlen och på jorden har sitt namn.

16 Jag ber att han i sin härlighets rikedom ska ge kraft och styrka åt er inre människa genom sin Ande,

17 att Kristus genom tron ska bo i era hjärtan och att ni ska bli rotade och grundade i kärleken.

2:17 Jes 52:7. **2:18** Rom 5:2, Hebr 10:19. **2:19** Ef 3:6, Fil 3:20. **2:20** Ps 118:22, Matt 16:18, 1 Kor 3:11, 1 Petr 2:4f. **2:21** 1 Kor 3:16, Ef 4:16. **2:22** 1 Petr 2:5. **3:1** Apg 28:16, Fil 1:13, Kol 4:3. **3:1 böjer jag mina knän** Den bön som vi väntar ska följa i vers 1f kommer först i vers 14. **3:2** Apg 9:15, Gal 2:7, Kol 1:25. **3:3** Gal 1:11f, Ef 1:9. **3:5** Apg 10:28, Kol 1:26f. **3:6** Gal 3:14, Ef 2:12f. **3:7** Rom 1:5, Kol 1:23. **3:8** Apg 22:21, 1 Kor 15:9, 1 Tim 1:15. **3:8 den allra minste** I grundtexten kombinerar Paulus två böjningsformer till en säregen förstärkt form som skulle kunna översättas "den minstaste". **3:9** Rom 16:25, 1 Petr 1:20. **3:9 hemlighet** Hemligheten om hedningarnas del i frälsningen (jfr vers 6). **3:10** 1 Petr 1:12. **3:11** Ef 1:11. **3:12** Rom 5:2, Hebr 4:16. **3:13** Kol 1:24. **3:15 allt som kallas far** Annan översättning: "varje familj". **3:16** 2 Kor 4:16, Kol 1:11. **3:17** Joh 14:23.

18 Då ska ni tillsammans med alla de heliga kunna fatta bredden och längden och höjden och djupet

19 och lära känna Kristi kärlek, som går långt bortom all kunskap. Så ska ni bli helt uppfyllda av all Guds fullhet.

20 Han som kan göra långt mycket mer än allt vi ber om eller tänker oss genom den kraft som verkar i oss,

21 hans är äran i församlingen och i Kristus Jesus, genom alla generationer i evigheters evighet. Amen.

4

Enheten i Kristi kropp

1 Därför uppmanar jag er, jag som är en fånge i Herren, att leva värdigt den kallelse ni har fått.

2 Var alltid ödmjuka och milda, var tålmodiga och överseende med varandra i kärlek.

3 Gör allt ni kan för att bevara Andens enhet genom fridens band:

4 *en kropp och en Ande*, liksom ni kallades till *ett hopp* vid er kallelse,

5 *en Herre, en tro, ett dop*,

6 *en Gud som är allas Far*, han som är över alla, genom alla och i alla.

7 Men var och en av oss har fått nåden så som Kristus fördelade gåvan.

8 Därför heter det: *Han steg upp i höjden, han tog fångar och gav människorna gåvor*.

9 Det att han *steg upp*, vad innebär det om inte att han också steg ner till jorden?

10 Han som steg ner är också den som steg upp över alla himlar för att uppfylla allt.

11 Och han gav några till apostlar, andra till profeter, andra till evangelister och andra till herdar och lärare,

12 för att utrusta de heliga till att fullgöra sin tjänst att bygga upp Kristi kropp

13 tills vi alla når fram till enheten i tron och i kunskapen om Guds Son, som en fullvuxen man med ett mått av mognad som motsvarar Kristi fullhet.

14 Då är vi inte längre barn som kastas hit och dit och dras med av varje vindkast i läran, när människorna spelar sitt falska spel och listigt förleder till villfarelse.

15 Nej, vi ska hålla fast vid sanningen i kärlek och på alla sätt växa upp till honom som är huvudet, Kristus.

16 Av honom fogas hela kroppen samman och hålls ihop genom det stöd som varje led ger, med den kraft som är fördelad åt varje enskild del. Så får kroppen sin tillväxt och bygger upp sig själv i kärlek.

Det nya livet i Kristus

17 Därför säger jag detta och varnar er i Herren: lev inte längre så som hedningarna lever. Deras tankar är tomma,

18 deras förstånd är förmörkat. De är främmande för livet i Gud därför att de är okunniga och förhärdade i sina hjärtan.

19 Avtrubbade kastar de sig ut i orgier och ägnar sig åt all slags orenhet och får aldrig nog.

20 Men det är inte så ni har lärt känna Kristus.

3:18 Kol 2:2f. **3:18 bredden och längden och höjden och djupet** av hemligheten, Guds frälsningsbeslut. **3:19** Kol 1:19. **3:20** Fil 2:13, Kol 1:29. **3:21** Rom 16:27. **4:1** Ef 3:1, Kol 1:10. **4:2** Kol 3:12f. **4:4** Rom 12:5, 1 Kor 12:13. **4:6** Mal 2:10, Rom 11:36. **4:7** Rom 12:3, 6, 1 Kor 12:4f. **4:8** Ps 68:19. Ordet "gav" följer en rabbinsk tolkningstradition som återfinns i den arameiska targumen (översättningen) till Psaltaren. **4:9** Joh 3:13, 6:62, Ef 1:9f. **4:9 ner till jorden** Ordagrant: "till den lägre jorden" (jämfört med himlen). Annan översättning: "ner i underjorden" (jfr 1 Petr 3:19). **4:10** Ef 1:23, Kol 1:19. **4:11** Luk 6:13, Rom 12:7, 1 Kor 12:28. **4:12** 2 Tim 3:17. **4:13** Kol 1:28. **4:14** 1 Kor 14:20, Hebr 13:9. **4:15** Ef 1:22, Kol 1:18. **4:16** Ef 2:21, Kol 2:19. **4:17** 1 Petr 4:3. **4:18** Kol 1:21, 1 Petr 1:14. **4:19** Rom 1:24f.

²¹ Ni har hört om honom och fått undervisning i honom enligt den sanning som finns hos Jesus.

²² Därför ska ni lämna ert gamla liv och lägga bort den gamla människan som går under, bedragen av sina begär.

²³ Låt er förnyas till ande och sinne

²⁴ och klä er i den nya människan, som är skapad till likhet med Gud i sann rättfärdighet och helighet.

Se upp med hur ni lever

²⁵ Lägga därför bort lögnen och tala sanning med varandra. Vi är ju delar i samma kropp.

²⁶ *Grips ni av vrede, synda inte.* Låt inte solen gå ner över er vrede

²⁷ och ge inte djävulen något tillfälle.

²⁸ Tjuven ska sluta stjäla och i stället arbeta och göra nytta med sina händer, så att han har något att dela med sig åt den som behöver.

²⁹ Låt inga smutsiga ord komma över era läppar, utan bara det som är gott och bygger upp där det behövs, så att det blir till glädje för dem som hör det.

³⁰ Bedröva inte Guds helige Ande, som ni har fått som ett sigill för befrielsens dag.

³¹ Lägga bort all bitterhet, häftighet och vrede, allt skrikande och förolämpningar och all annan ondska.

³² Var i stället goda och barmhärtiga mot varandra och förlåt varandra, så som Gud i Kristus har förlåtit er.

5

¹ Bli därför Guds efterföljare, som hans älskade barn.

² Och lev i kärlek, så som Kristus har älskat oss och utgett sig själv för oss som en offergåva, ett väldoftande offer åt Gud.

³ Men sexuell omoral och all orenhet eller girighet ska inte ens nämnas bland er, det anstår inte de heliga.

⁴ Skamligt och dumt prat eller grova vitsar är också opassande. Tacka i stället Gud.

⁵ Ni ska veta att ingen som är sexuellt omoralisk, oren eller girig, alltså en avgudadyrkare, har någon arvedel i Kristi och Guds rike.

⁶ Låt ingen bedra er med tomma ord. Allt sådant gör att Guds vrede drabbar olydnadens barn.

⁷ Ha därför inget med dem att göra.

⁸ Tidigare var ni mörker, men nu är ni ljus i Herren. Lev då som ljusets barn,

⁹ för ljusets frukt består i allt vad godhet, rättfärdighet och sanning heter.

¹⁰ Och pröva vad som gläder Herren.

¹¹ Var inte delaktiga i mörkrets ofruktbara gärningar utan avslöja dem i stället.

¹² Vad de gör i hemlighet är skamligt till och med att nämna.

¹³ Men allt som avslöjas av ljuset blir synligt,

¹⁴ för allt som uppenbaras är ljus. Därför heter det:

"Vakna, du som sover.

Stå upp från de döda,

4:22 Rom 6:6, Kol 3:8f, 1 Petr 2:1. **4:23** Rom 12:2. **4:24** 1 Mos 1:26f, 2 Kor 5:17. **4:25** Sak 8:16, Kol 3:9. **4:26** Jak 1:19f. **4:26** Ps 4:5. **4:27** 1 Petr 5:9, Jak 4:7. **4:27 tillfälle** Annan översättning: "utrymme". **4:28** 1 Tess 4:11f, 2 Tess 3:8f. **4:29** Matt 12:36, Ef 5:4. **4:29 blir till glädje för** Annan översättning: "förmedlar nåd till". **4:30** Jes 63:10, Luk 21:28, 2 Kor 1:22. **4:31** Kol 3:8. **4:32** Matt 6:14, Kol 3:12f, 1 Petr 3:8. **5:1** Matt 5:48. **5:2** 2 Mos 29:18, Joh 13:34, Gal 2:20. **5:3** Rom 1:29f. **5:4** Ef 4:29. **5:5** 1 Kor 6:9f, Kol 3:5. **5:6** Jer 29:8, Rom 1:18. **5:8** Luk 16:8, Fil 2:15. **5:9** Gal 5:22f. **5:10** Rom 12:2. **5:11** Rom 13:12, 1 Kor 5:9. **5:12** Rom 1:24. **5:13** Joh 3:20f. **5:14** Rom 13:11, Kol 3:1.

och Kristus ska lysa över dig."

- 15 Tänk alltså noga på hur ni lever, inte som ovisa människor utan som visa.
 16 Ta väl vara på varje tillfälle, för dagarna är onda.
 17 Var därför inte oförnuftiga utan förstå vad som är Herrens vilja.
 18 Berusa er inte med vin, det leder till vårdslöshet. Låt er i stället uppfyllas av Anden
 19 och tala till varandra med psalmer, hymner och andliga sånger. Sjung och spela för Herren i era hjärtan.
 20 Och tacka alltid vår Gud och Far för allt i vår Herre Jesu Kristi namn.

Man och hustru i Kristus

- 21 Underordna er varandra i vördnad för Kristus.
 22 Ni hustrur, underordna er era män så som ni underordnar er Herren.
 23 En man är nämligen sin hustrus huvud, liksom Kristus är församlingens huvud och själv Frälsare för sin kropp.
 24 Så som församlingen underordnar sig Kristus, så ska kvinnorna i allt underordna sig sina män.
 25 Ni män, älska era hustrur, så som Kristus har älskat församlingen och offrat sig för den.
 26 Han gjorde det för att helga den, sedan han renat den med vattnets bad i kraft av ordet,
 27 och föra fram församlingen inför sig i härlighet, utan fläck eller skrynkla eller annat sådant. Helig och fläckfri skulle den vara.
 28 På samma sätt är männen skyldiga att älska sina hustrur som sina egna kroppar. Den som älskar sin hustru älskar sig själv.
 29 Ingen har någonsin hatat sin egen kropp, utan man ger den näring och sköter om den. Så gör också Kristus med församlingen,
 30 eftersom vi är delar i hans kropp.
 31 *Därför ska en man lämna sin far och sin mor och hålla sig till sin hustru, och de två ska bli ett kött.*
 32 Denna hemlighet är stor – jag talar om Kristus och församlingen.
 33 Men vad er angår ska var och en älska sin hustru som sig själv, och hustrun ska visa respekt för sin man.

6

Barn och föräldrar

- 1 Ni barn, lyd era föräldrar i Herren, för det är rätt och riktigt.
 2 *Hedra din far och din mor* – detta är det första budet som har med sig ett löfte –
 3 *så att det går dig väl och du får leva länge på jorden.*
 4 Och ni fäder, reta inte upp era barn, utan fostra och förmana dem i Herren.

Tjänare och herrar

- 5 Ni tjänare, lyd era jordiska herrar. Visa dem vördnad och respekt med uppriktigt hjärta, så som ni gör mot Kristus.

5:14 Citatet är inte ordagrant efter GT men anspelar på Jes 9:2, 26:19, 60:1. Det kan också utgöra en del av en urkristen hymn. 5:15 Ords 14:8, Matt 10:16. 5:16 Kol 4:5. 5:18 Ords 20:1, Luk 21:34. 5:18 *vårdslöshet* Annan översättning: "utsvävningar". 5:19 Kol 3:16f. 5:20 1 Tess 5:18, Hebr 13:15. 5:21 1 Petr 5:5. 5:21 *underordna er* I tillit till den andres kärlek (jfr vers 25). 5:22 1 Mos 3:16. 5:23 1 Kor 11:3, Ef 4:15. 5:25 Gal 1:4, Ef 5:2. 5:26 Tit 3:5. 5:27 2 Kor 11:2, Ef 1:4. 5:27 *skrynkla* Annan översättning: "rynka" (i ansiktet). 5:29 *sköter om* Annan översättning: "värmer". 5:30 1 Kor 12:27. 5:31 Matt 19:5. 5:31 1 Mos 2:24. 5:32 Upp 19:7. 6:1 Kol 3:20. 6:3 *på jorden* Annan översättning: "i landet" (löfteslandet). 6:3 2 Mos 20:12, 5 Mos 5:16. 6:4 5 Mos 6:7, Ords 19:18, Kol 3:21. 6:5 1 Tim 6:1f, Tit 2:9f, 1 Petr 2:18.

⁶ Var inte ögontjänare som försöker ställa sig in hos människor, utan var Kristi tjänare som gör Guds vilja helhjärtat.

⁷ Tjäna villigt och glatt, gör det för Herren och inte för människor.

⁸ Ni vet ju att var och en som gör något gott ska få sin lön av Herren, vare sig han är slav eller fri.

⁹ Och ni herrar, gör på samma sätt mot era tjänare. Och sluta hota! Ni vet att ni har samme Herre i himlen som de, och han är inte partisk.

Den andliga vapenrustningen

¹⁰ Till sist, bli starka i Herren och i hans väldiga kraft.

¹¹ Ta på er hela Guds vapenrustning, så att ni kan stå emot djävulens listiga angrepp.

¹² Vi kämpar inte mot kött och blod, utan mot furstarna, mot makterna, mot världshärskarna här i mörkret och mot ondskans andemakter i himlarymderna.

¹³ Ta därför på er hela Guds vapenrustning, så att ni kan stå emot på den onda dagen och stå upprätt när ni fullgjort allt.

¹⁴ Stå alltså fasta, med sanningen som bälte runt höfterna och klädda i rättfärdighetens pansar.

¹⁵ Bär som skor på era fötter den beredskap som fridens evangelium ger.

¹⁶ Ta dessutom trons sköld, med den kan ni släcka den ondes alla brinnande pilar.

¹⁷ Ta emot frälsningens hjälm och Andens svärd, som är Guds ord.

¹⁸ Gör detta under ständig bön och åkallan och be alltid i Anden.

Var därför vakna och håll ut i bön för alla de heliga.

¹⁹ Be också för mig, att ordet ges mig när jag öppnar min mun, så att jag frimodigt förkunnar evangeliets hemlighet

²⁰ för vilket jag är en ambassadör i bojor. Be att jag talar så öppet och fritt som jag bör.

Avslutning

²¹ För att också ni ska få veta hur jag har det och vad jag gör kommer Tychikus att berätta allt för er. Han är en älskad broder och trogen tjänare i Herren,

²² och jag sänder honom till er just för att ni ska få veta hur det är med oss och för att han ska uppmuntra era hjärtan.

²³ Frid vare med bröderna och kärlek och tro från Gud Fadern och Herren Jesus Kristus.

²⁴ Nåd och odödlighet åt alla som älskar vår Herre Jesus Kristus.

6:6 1 Kor 7:22. **6:8** 2 Kor 5:10. **6:9** 3 Mos 25:43, Rom 2:11. **6:10** 1 Kor 16:13. **6:11** Ps 7:11f, Rom 13:12, 2 Kor 6:7, 1 Petr 5:8f. **6:12** Joh 14:30, Ef 2:2. **6:13** Ef 5:16. **6:14** Jes 11:5, Luk 12:35, 1 Tess 5:8. **6:15** Jes 52:7, Rom 10:15. **6:16** 1 Joh 5:4. **6:16** *dessutom* Annan översättning: "framför allt", "i alla lägen". **6:17** Jes 59:17, 1 Tess 5:8, Hebr 4:12. **6:18** Luk 18:1, Rom 12:12, Kol 4:2. **6:19** Apg 4:29, Rom 15:30, Kol 4:3. **6:20** Apg 28:20, 2 Kor 5:20. **6:21** Apg 20:4, Kol 4:7f, 2 Tim 4:12. **6:21** *Tychikus* Medarbetare till Paulus från Mindre Asien (Apg 20:3) och troligen den som överlämnade brevet till mottagarna. **6:24** 1 Petr 1:8. **6:24** Annan översättning: "Nåd åt alla som älskar vår Herre Jesus Kristus med odödlig kärlek". **6:24** *tala till varandra med psalmer* Solosång var vanligt vid samlingarna (jfr 1 Kor 14:26).

Filipperbrevet

Filipperbrevet skrevs av Paulus mot slutet av hans första fångenskap i Rom i början av 60-talet e Kr (Apg 28:30). Brevet är fyllt av apostelns glädje både över hoppet om stundande frihet (1:19, 25f, 2:24) och över filippernas omtanke, förmedlad genom deras utsände Epafroditus (2:25f) som bar med sig brevet hem till Filippi. Församlingen hade grundats av aposteln under hans första besök i Makedonien (Apg 16:12f) och sedan fortsatt stödja honom i hans missionsarbete (1:5, 4:10f).

Hälsning

¹ Från Paulus och Timoteus, Kristi Jesu tjänare. Till alla de heliga i Kristus Jesus som bor i Filippi, tillsammans med församlingsledarna och församlingstjänarna.

² Nåd vare med er och frid från Gud vår Far och Herren Jesus Kristus.

Tacksägelse och förbön

³ Jag tackar min Gud var gång jag tänker på er.

⁴ I alla mina böner för er alla ber jag alltid med glädje,

⁵ eftersom ni har varit med i arbetet för evangeliet från första dagen ända till nu.

⁶ Och jag är övertygad om att han som har börjat ett gott verk i er också ska fullborda det till Kristi Jesu dag.

⁷ Det är inte mer än rätt att jag tänker så om er alla, för jag har er i mitt hjärta. Både när jag bär bojor och när jag försvarar och befäster evangeliet delar ni alla nåden med mig.

⁸ Gud är mitt vittne att jag längtar efter er alla med Kristi Jesu ömhet.

⁹ Och min bön är att er kärlek ska överflöda mer och mer och ge insikt och gott omdöme,

¹⁰ så att ni kan avgöra vad som är viktigt och vara rena och fläckfria på Kristi dag,

¹¹ rika på rättfärdighetens frukt som Jesus Kristus ger, Gud till ära och pris.

Fånge för Kristi skull

¹² Jag vill att ni ska veta, bröder, att det som hänt mig snarare har lett till framgång för evangeliet.

¹³ Det har nu blivit klart för hela pretoriet och alla andra att det är för Kristi skull jag sitter fängslad,

¹⁴ och min fångenskap har gjort de flesta av bröderna så övertygade i Herren att de vågar predika Guds ord ännu mer oförskräckt.

¹⁵ En del drivs visserligen av avund och rivalitet, men en del predikar Kristus med goda avsikter.

¹⁶ De gör det av kärlek, för de vet att jag är satt till att försvara evangeliet.

¹⁷ De andra predikar Kristus av rivalitet, med orena motiv, och tror att de kan göra min fångenskap tyngre.

¹⁸ Än sen? Kristus blir i alla fall predikad, för syns skull eller uppriktigt, och det gläder jag mig över.

Och jag tänker fortsätta glädja mig,

¹⁹ för jag vet att allt detta kommer att leda till min frälsning genom er förbön och Jesu Kristi Andes hjälp.

1:1 Apg 16:12f, 1 Kor 1:2, 1 Tim 3:1, 8. **1:1 Timoteus** Paulus närmaste medarbetare (se t ex Apg 16:1f, Fil 2:19f, 1-2 Tim).
1:2 Rom 1:7. **1:3** Rom 1:8, 1 Kor 1:4, 1 Tess 1:2. **1:6** 1 Kor 1:8, 1 Tess 5:24. **1:7** Ef 3:1, Kol 4:3. **1:8** Rom 1:9f.
1:10 Rom 2:18, Hebr 5:14. **1:10 på Kristi dag** Annan översättning: "fram till Kristi dag". **1:11** Joh 15:8, Ef 5:9.
1:12 2 Tim 2:9. **1:13 pretoriet** Det kejserliga livgardet i Rom, vilkas soldater bevakade Paulus (Apg 28:16). **1:17 rivalitet** Annan översättning: "själviskhet". **1:19** 2 Kor 1:11.

²⁰ Det är min längtan och mitt hopp att jag inte på något sätt ska stå där med skam, utan att Kristus nu som alltid ska bli frimodigt förhärligad i min kropp, vare sig jag lever eller dör.

²¹ För mig är livet Kristus och döden en vinst.

²² Men om livet här i kroppen innebär att mitt arbete bär frukt, då vet jag inte vad jag ska välja.

²³ Jag dras åt båda håll. Jag har en längtan att bryta upp och vara hos Kristus, det vore mycket bättre.

²⁴ Men för er skull är det mer nödvändigt att jag får leva kvar här i kroppen.

²⁵ Det är jag övertygad om, och jag vet att jag ska få leva och vara kvar hos er alla och hjälpa er till framsteg och glädje i tron.

²⁶ När jag är tillbaka hos er igen får ni ännu större anledning till glädje i Kristus Jesus för min skull.

Kämpa för tron

²⁷ Se bara till att ni lever på ett sätt som är värdigt Kristi evangelium, vare sig jag kommer och besöker er eller inte. Låt mig få höra om er att ni står fasta i samma ande och samma sinne och kämpar för tron på evangeliet,

²⁸ utan att på något sätt låta er skrämmas av motståndarna. Det blir för dem ett tecken på att de går förlorade, medan ni blir frälsta och det av Gud.

²⁹ Ni har ju fått nåden att inte bara tro på Kristus utan också att lida för hans skull,

³⁰ eftersom ni har samma kamp att kämpa som ni såg att jag hade och nu hör att jag fortfarande har.

2

Genom ödmjukhet till upphöjelse

¹ Om ni nu har tröst hos Kristus, om ni får uppmuntran av hans kärlek, gemenskap i Anden och medkänsla och barmhärtighet,

² gör då min glädje fullkomlig genom att ha samma sinnelag och samma kärlek och vara ett i själ och sinne.

³ Sök inte konflikt eller tom ära. Var i stället ödmjuka och sätt andra högre än er själva.

⁴ Se inte till ert eget bästa utan också till andras.

⁵ Var så till sinnes som Kristus Jesus var:

⁶ Han var till i Guds gestalt
men räknade inte jämlikheten
med Gud som segerbyte,

⁷ utan utgav sig själv
och tog en tjänares gestalt
och blev människan lik.

När han till det yttre
hade blivit som en människa,

⁸ ödmjukade han sig
och blev lydig ända till döden –
döden på korset.

1:20 1 Kor 6:20. **1:21** Gal 2:20. **1:23** 2 Kor 5:8, 2 Tim 4:6. **1:25** Fil 2:24. **1:26** 2 Kor 1:14. **1:26 glädje** Annan översättning: "stolthet". **1:27** Ef 4:1, Kol 1:10, 1 Tess 2:12. **1:28** 2 Tess 1:5f. **1:29** Apg 5:41, Rom 5:3. **1:30** Apg 16:19f, 1 Tess 2:2. **2:2** Rom 15:5, 1 Kor 1:10, 1 Petr 3:8. **2:3** Rom 12:10, Gal 5:26. **2:3 konflikt** Annan översättning: "egennyttia". **2:4** 1 Kor 10:24, 33. **2:5** Joh 13:15, 1 Petr 2:21, 1 Joh 2:6. **2:6** Joh 1:1, Kol 1:15. **2:6 som segerbyte** Som något att vaka över och visa upp. **2:7** Jes 53:3, Matt 20:28, Rom 8:3, 15:3, 8. **2:8** Matt 26:39, Hebr 5:8.

- 9 Därför har Gud också
upphöjt honom över allting
och gett honom namnet
över alla namn,
10 för att i Jesu namn
alla knän ska böjas,
i himlen och på jorden
och under jorden,
11 och alla tungor bekänna
att Jesus Kristus är Herren,
Gud Fadern till ära.

Kristi lärjungar som ljus i världen

- 12 Därför, mina älskade, ni som alltid varit lydiga, inte bara när jag var hos er utan ännu
mer nu när jag inte är hos er: arbeta med fruktan och bävan på er frälsning,
13 för det är Gud som verkar i er, både vilja och gärning, för att hans goda vilja ska ske.
14 Gör allt utan att klaga och tveka
15 så att ni blir fläckfria och rena, Guds oskyldiga barn mitt i ett falskt och fördärvat släkte,
där ni lyser som stjärnor i världen
16 när ni håller fast vid livets ord.
Då blir ni en ära för mig på Kristi dag, att jag inte har kämpat förgäves eller arbetat
förgäves.
17 Ja, även om mitt blod skulle utgjutas medan er tro bärs fram som ett offer är jag glad
och gläds med er alla.
18 På samma sätt är ni glada och gläds med mig.

Timoteus och Epafroditus

- 19 Jag hoppas nu i Herren Jesus att snart kunna sända Timoteus till er, så att även jag blir
vid gott mod när jag får veta hur ni har det.
20 Jag har ingen som han, ingen som så uppriktigt kommer att bry sig om er.
21 Alla söker de sitt, inte Jesu Kristi sak.
22 Men ni vet hur äkta han är. Som en son vid sin fars sida har han arbetat tillsammans
med mig för evangeliet.
23 Honom hoppas jag alltså kunna sända så snart jag fått se hur det går för mig.
24 Och i Herren är jag övertygad om att snart kunna komma själv.
25 Jag tyckte dock det var nödvändigt att skicka tillbaka Epafroditus till er, min broder,
medarbetare och medkämpe som ni sände för att hjälpa mig med vad jag behövde.
26 Han har längtat efter er alla och varit orolig, eftersom ni har hört att han blivit sjuk.
27 Och han var verkligen sjuk, nära döden. Men Gud förbarmade sig över honom, och
inte bara över honom utan också över mig så att jag inte skulle få sorg på sorg.
28 Därför är jag så mycket mer angelägen att sända honom, så att ni får glädjen att återse
honom och jag själv får känna lättnad.

2:9 Jes 53:12, Ef 1:20f, Hebr 2:9. **2:9 namnet över alla namn** Det heliga Gudsnamnet, JHVH eller Herren (2:11).
2:10 Jes 45:23, Rom 14:11, Upp 5:13. **2:11** Matt 28:18, Rom 14:9, 1 Kor 12:3. **2:12** Fil 1:27. **2:13** Joh 15:5, 2 Kor 3:5,
Hebr 13:21. **2:14** 1 Petr 4:9. **2:15** Matt 5:14f, Ef 5:8, Dan 12:3. **2:16** Apg 5:20, 2 Kor 1:14, Gal 2:2, 1 Tess 2:19. **2:16
håller fast vid** Annan översättning: "håller fram". **2:17** Rom 12:1, 15:16. **2:17 medan er tro bärs fram som ett
offer** Annan översättning: "över det offer och den tempeltjänst som er tro utgör". Templets brännoffer avslutades med
att en bägare vin hölls över offret på altaraharden (jfr 2 Mos 29:40). **2:18** Fil 3:1. **2:18 är ni glada och gläds** Annan
översättning: "ska ni vara glada och glädjas". **2:19 Timoteus** Paulus närmaste medarbetare (se t ex Apg 16:1f, 1-2 Tim).
2:20 1 Kor 16:10. **2:21** Fil 1:17, 2:4. **2:24** Fil 1:25. **2:25** Fil 4:18. **2:25 Epafroditus** hade förmedlat församlingens
understöd (4:18), arbetat en tid med Paulus i Rom (2:30) och återvände nu med brevet till Filippi.

²⁹ Ta nu emot honom i Herren med all glädje. Visa uppskattning för sådana som han,
³⁰ för han var nära döden i sitt arbete för Kristus. Han satte sitt liv på spel för att ge mig den hjälp som ni inte kunde ge.

3

Rättfärdigheten genom tron

¹ För övrigt, mina bröder, gläd er i Herren! För mig är det inget besvär att skriva samma sak till er igen, och för er är det tryggare.

² Se upp för hundarna, se upp för de onda arbetarna, se upp för de sönderskurna!

³ Det är vi som är de omskurna, vi som tjänar Gud genom hans Ande och har vår ära i Kristus Jesus och inte förlitar oss på det yttre.

⁴ Fast nog hade också jag kunnat förlita mig på det yttre. För om någon tycker att han kan förlita sig på det yttre, så kan jag det ännu mer:

⁵ omskuren på åttonde dagen, är av Israels folk och Benjamins stam, en hebré född av hebreer, i fråga om lagen en farisé,

⁶ i iver en förföljare av församlingen, i rättfärdighet genom lagen en oklanderlig man.

⁷ Men allt det som förr var en vinst för mig räknar jag nu som förlust för Kristi skull.

⁸ Ja, jag räknar allt som förlust, för jag har funnit det som är långt mer värt: kunskapen om Kristus Jesus, min Herre. För hans skull har jag förlorat allt och räknar det som skräp, för att vinna Kristus

⁹ och bli funnen i honom – inte med min egen rättfärdighet, den som kommer av lagen, utan med den som kommer genom tron på Kristus, rättfärdigheten från Gud genom tron.

¹⁰ Då får jag lära känna Kristus och kraften i hans uppståndelse och dela hans lidanden genom att bli lik honom i hans död,

¹¹ i hoppet om att nå fram till uppståndelsen från de döda.

Slutmålet

¹² Inte så att jag redan har gripit det eller redan har nått målet, men jag jagar efter att gripa det eftersom jag själv är gripen av Kristus Jesus.

¹³ Bröder, jag menar inte att jag har gripit det än. Men ett gör jag: jag glömmer det som ligger bakom och sträcker mig mot det som ligger framför

¹⁴ och jagar mot målet för att vinna segerpriset, Guds kallelse till himlen i Kristus Jesus.

¹⁵ Så bör vi tänka, vi som är mogna. Och tänker ni annorlunda i något avseende ska Gud uppenbara också det för er.

¹⁶ Låt oss bara hålla fast vid det vi nått fram till.

Aposteln som föredöme

¹⁷ Bröder, ta mig till föredöme och se på dem som lever efter den förebild ni har i oss.

¹⁸ Det jag ofta har sagt er, det säger jag nu med tårar: många lever som fiender till Kristi kors.

¹⁹ De kommer att sluta i fördärvet. De har buken till sin gud och sätter sin ära i det som är deras skam, dessa som bara tänker på det jordiska.

2:29 1 Kor 16:16, 18, 1 Tess 5:12. **3:1** Fil 2:18, 4:4. **3:2** Gal 5:11f, Upp 22:15. **3:2 hundarna ... de onda arbetarna ... de sönderskurna** Judaiserande lärare som krävde att även hednakristna skulle låta omskära sig (jfr t ex Apg 15:1f, Gal 2:3f). **3:3** Rom 2:29, Kol 2:11. **3:4** 2 Kor 11:18f. **3:5** 1 Mos 17:12, Apg 22:3f, Rom 11:1. **3:5 hebré född av hebreer** Hebreisktalande judar var högre ansedda än de som endast kunde grekiska (jfr Apg 6:1, 22:2). **3:6** Apg 8:3, 9:1, 1 Kor 15:9, Gal 1:13f. **3:7** Matt 13:44f. **3:8** Joh 17:3. **3:9** Rom 1:17, 3:21f. **3:10** Rom 6:3f, 8:17, 2 Kor 4:10f, Gal 6:17. **3:11** Luk 20:35. **3:12** 1 Tim 6:12. **3:14** 1 Kor 9:24, 2 Tim 4:7. **3:15** 1 Kor 2:6, 14:20. **3:15 mogna** Annan översättning: "fullkomliga". **3:16** Gal 6:16. **3:17** 1 Kor 4:16, 11:1. **3:18** 1 Kor 1:23, Gal 6:12. **3:19** Rom 16:18, Fil 1:28, Kol 3:2.

²⁰ Men vi har vårt medborgarskap i himlen, och därifrån väntar vi Herren Jesus Kristus som Frälsare.

²¹ Han ska förvandla vår bräckliga kropp och göra den lik hans härlighetskropp, för han har makt att lägga allt under sig.

4

Förmaningar

¹ Stå därför fasta i Herren, mina älskade och efterlängtrade bröder, min glädje och min krona, mina älskade!

² Jag uppmanar Evodia och uppmanar Syntyche att vara eniga i Herren.

³ Ja, även dig, trofaste medarbetare, ber jag: hjälp dessa kvinnor som har kämpat med mig i evangeliets tjänst, tillsammans med Clemens och mina andra medarbetare som har sina namn i livets bok.

⁴ Gläd er alltid i Herren. Än en gång säger jag: gläd er!

⁵ Låt alla människor se hur vänliga ni är. Herren är nära.

⁶ Bekymra er inte för något, utan låt Gud få veta alla era önskningar genom bön och åkallan med tacksägelse.

⁷ Då ska Guds frid, som övergår allt förstånd, bevara era hjärtan och era tankar i Kristus Jesus.

⁸ För övrigt, bröder: allt som är sant och värdigt, rätt och rent, allt som är värt att älska och uppskatta, allt som kallas dygd och förtjänar beröm, tänk på allt sådant.

⁹ Det ni har lärt och tagit emot, hört och sett hos mig, det ska ni göra. Då ska fridens Gud vara med er.

Apostelns tack för gåvan

¹⁰ Det har glatt mig mycket i Herren att er omtanke om mig till slut fick blomma upp. Visst tänkte ni på mig tidigare också, men då hade ni inget tillfälle att visa det.

¹¹ Jag säger inte att jag har saknat något, för jag har lärt mig att vara nöjd med det jag har.

¹² Jag kan leva enkelt, jag kan också leva i överflöd. Med allt och med alla förhållanden är jag förtrogen: att vara mätt och att vara hungrig, att ha överflöd och att lida brist.

¹³ Allt förmår jag i honom som ger mig kraft.

¹⁴ Men ni gjorde väl som hjälpte mig i mitt svåra läge.

¹⁵ Ni filipper vet också hur det var under evangeliets första tid, när jag hade lämnat Makedonien. Ni var den enda församling som hade sådan gemenskap med mig att man kunde föra bok över givet och mottaget.

¹⁶ Även när jag var i Tessalonike skickade ni både en och två gånger vad jag behövde.

¹⁷ Inte så att jag söker själva gåvan, utan vad jag söker är att ni ska få en riklig frukt av gåvan ni ger.

¹⁸ Jag har fått allt och det i överflöd. Jag har mer än nog när jag nu genom Epafroditus har fått er gåva – en ljuvlig doft, ett välbehagligt offer som Gud tar emot med glädje.

¹⁹ Så ska min Gud efter sin rikedom på ett härligt sätt i Kristus Jesus ge er allt ni behöver.

3:20 Ef 2:6, Kol 3:3, Hebr 13:14. **3:21** Rom 8:29, 1 Kor 15:25f, 42f. **4:1** 1 Tess 2:19f. **4:2** Fil 2:2. **4:3** Ps 69:29, Dan 12:1, Luk 10:20, Fil 1:27, Upp 3:5. **4:3 medarbetare** Grek. *Sýzygos*. Syftar antingen på Epafroditus, som skulle resa med brevet, eller på en person i Filippiförsamlingen som hette Syzygus. **4:3 Clemens** En av Roms första biskopar som samarbetade med Petrus och Paulus och senare skrev Första Clemensbrevet till församlingen i Korint. **4:4** Ps 32:11, Fil 3:1. **4:5** Matt 5:5, Hebr 10:37, Jak 5:8. **4:6** Matt 6:25, 1 Petr 5:7. **4:7** Joh 14:27, Rom 5:1, Kol 3:15. **4:8** Rom 12:17. **4:9** Rom 15:33, Fil 3:17, 2 Tess 3:16. **4:11** 1 Tim 6:6f. **4:12** 1 Kor 4:11, 2 Kor 6:10, 11:27. **4:13** 2 Tim 4:17. **4:15** 2 Kor 11:8f. **4:15 lämnat Makedonien** Den nordgrekiska provinsen där Filippi låg. Se Apg 17:10, 14. **4:16 när jag var i Tessalonike** Apostelns nästa verksamhetsort efter Filippi (se Apg 17:1). **4:18** Ef 5:2, Fil 2:25, 1 Petr 2:5. **4:19** 2 Kor 9:8.

²⁰ Vår Gud och Far tillhör äran i evigheters evighet. Amen.

Hälsningar

²¹ Hälsa alla heliga i Kristus Jesus. Bröderna här hos mig hälsar till er.

²² Alla de heliga, särskilt de som hör till kejsarens hus, hälsar till er.

²³ Herren Jesu Kristi nåd vare med er ande.

Kolossierbrevet

Församlingen i Kolosse, en stad i nuvarande sydvästra Turkiet, var grundad av Paulus medarbetare Epafras (1:7), som besökte Paulus under hans fångenskap i Rom (Apg 28:30) och berättade om församlingen (1:8). Paulus skrev då sitt brev till Kolosse, troligen tidigt under sin fångenskap ca år 60-61 e Kr (Apg 28:30), för att uppmuntra dem i tron på Kristus och skydda dem från villolärare (2:8f).

Hälsning

¹ Från Paulus, genom Guds vilja Kristi Jesu apostel, och vår broder Timoteus.

² Till de heliga i Kolosse, de troende bröderna i Kristus. Nåd vare med er och frid från Gud vår Far.

Tacksägelse och bön

³ Vi tackar alltid Gud, vår Herre Jesu Kristi Far, när vi ber för er.

⁴ Vi har hört om er tro på Kristus Jesus och om kärleken som ni har till alla de heliga,

⁵ på grund av hoppet som väntar er i himlen. Detta hopp har ni redan hört om i sanningens ord, evangeliet

⁶ som har nått fram till er liksom det överallt i världen växer och bär frukt. Så även hos er, från den dag ni fick höra det och lärde känna Guds nåd som den verkliga är.

⁷ Det fick ni lära er av Epafras, vår käre medarbetare som troget tjänar Kristus i vårt ställe.

⁸ Han har berättat för oss om er kärlek i Anden.

⁹ Från den dag vi hörde det har vi därför inte upphört att be för er. Vi ber att ni ska bli fyllda av kunskapen om hans vilja, med all andlig vishet och insikt.

¹⁰ Målet är att ni ska leva värdigt Herren och behaga honom på alla sätt, genom att bära frukt i alla slags goda gärningar och växa i kunskapen om Gud.

¹¹ Då ska hans härlighets makt styrka er och ge er all kraft till att vara uthålliga och tåliga i allt.

¹² Med glädje ska ni då tacka Fadern, som har gjort er värdiga att få del i det arv som de heliga har i ljuset.

I Sonens rike

¹³ Han har frälst oss från mörkrets välde och fört oss in i sin älskade Sons rike.

¹⁴ I honom är vi friköpta och har förlåtelse för våra synder.

¹⁵ Han är den osynlige Gudens avbild, förstfödd före allt skapat,

¹⁶ för i honom skapades allt i himlen och på jorden: synligt och osynligt, tronfurstar och herradömen, härskare och makter – allt är skapat genom honom och till honom.

¹⁷ Han är till före allt, och allt hålls samman genom honom.

¹⁸ Och han är huvudet för sin kropp, församlingen. Han är begynnelsen, den förstfödde från de döda, för att han i allt skulle vara den främste.

¹⁹ Gud beslöt att låta hela fullheten bo i honom

²⁰ och genom honom försona allt med sig själv, sedan han skapat frid i kraft av blodet på hans kors – frid genom honom både på jorden och i himlen.

1:1 Ef 1:1. **1:1 Timoteus** Paulus närmaste medarbetare (se t ex Apg 16:1f, Fil 2:19f, 1-2 Tim). **1:2** Rom 1:7. **1:3** Ef 1:16, Filem v 4f. **1:5** Ef 1:13, 1 Petr 1:3f. **1:6** Mark 4:8, Apg 6:7. **1:7** Filem v 23. **1:7 tjänar Kristus i vårt ställe** som utsänd till församlingen, troligen medan Paulus själv undervisade i Efesos (Apg 19:10). **1:9** Rom 12:2, Ef 1:17, Fil 1:9. **1:10** Ef 4:1, Fil 1:27. **1:11** Ef 3:16. **1:12** Apg 26:18, Ef 1:11. **1:13** Ef 5:8, 1 Petr 2:9. **1:14** Rom 3:24, Ef 1:7. **1:15** 2 Kor 4:4f, Hebr 1:3, Upp 3:14. **1:16** Joh 1:3, 10, 1 Kor 8:6, Hebr 1:2. **1:17** Joh 1:1. **1:18** Apg 26:23, 1 Kor 15:20, Ef 1:22f. **1:19** Ef 1:23. **1:20** Rom 5:10, 2 Kor 5:18, Kol 2:14.

21 Också ni, som en gång var främmande och fientliga till sinnet genom era onda gärningar,

22 också er har han nu försonat med sig genom att lida döden i sin jordiska kropp. Han vill föra fram er heliga, fläckfria och oantastliga inför honom,

23 om ni verkligen står fasta och grundade i tron och inte låter er rubbas från hoppet i det evangelium som ni har hört och som har predikats för allt skapat under himlen och som jag, Paulus, har blivit satt att tjäna.

Apostelns tjänst

24 Nu gläder jag mig mitt i mina lidanden för er, och det som fattas av Kristuslidanden uppfyller jag i mitt liv för hans kropp, som är församlingen.

25 Dess tjänare har jag blivit genom det uppdrag som Gud gav mig för er skull: att överallt predika Guds ord,

26 den hemlighet som varit dold genom tider och generationer men nu har uppenbarats för hans heliga.

27 Gud ville visa dem vilken rik härlighet denna hemlighet är bland hedningarna: Kristus i er, härlighetens hopp.

28 Honom predikar vi genom att förmana varje människa och undervisa varje människa med all vishet, för att föra fram varje människa som fullkomlig i Kristus.

29 För det målet arbetar och kämpar jag i hans kraft, som verkar mäktigt i mig.

2

1 Jag vill att ni ska veta vilken kamp jag har för er och för dem i Laodicea och för alla som inte har träffat mig personligen.

2 Jag kämpar för att de ska bli styrkta i sina hjärtan och förenade i kärlek och nå fram till hela den rika och fullt övertygade förståelse som ger rätt insikt i Guds hemlighet Kristus.

3 I honom är vishetens och kunskapens alla skatter gömda.

4 Detta säger jag för att ingen ska bedra er med övertalningsknep.

5 För även om jag inte är hos er kroppsligen, så är jag hos er i anden och gläder mig när jag ser er ordning och fasthet i tron på Kristus.

6 Liksom ni tog emot Kristus Jesus som Herren, så lev i honom,

7 rotade och uppbyggda i honom och grundade i tron i enlighet med den undervisning ni fått. Och låt er tacksamhet flöda över.

Kristus är trons grund

8 Se till att ingen fångar er med den tomma och förrådiska filosofi som bygger på mänskliga traditioner och världsliga makter och inte på Kristus.

9 I honom bor gudomens hela fullhet i kroppslig gestalt,

10 och i honom är ni uppfyllda, han som är huvudet över alla härskare och makter.

11 I honom blev ni också omskurna, inte med människohand utan med Kristi omskärelse, när ni avkläddes er syndiga natur

12 och begravdes med honom i dopet. I dopet blev ni också uppväckta med honom genom tron på Guds kraft, han som uppväckte honom från de döda.

1:21 Rom 8:7, Ef 2:1f. 1:22 Ef 1:4, Tit 2:14. 1:23 1 Kor 15:58, Ef 3:17f. 1:24 Rom 12:5, 2 Kor 4:10, Ef 3:13, Fil 2:17.
 1:25 1 Kor 9:17, Ef 3:2. 1:25 **överallt predika** Annan översättning: "uppfylla". 1:26 Rom 16:25f, Ef 1:9. 1:27 Rom 8:10, 9:23. 1:28 Ef 4:13. 1:28 **fullkomlig** Annan översättning: "fullvuxen". 1:29 1 Kor 15:10, Ef 3:20. 2:1 Fil 1:30, 4:13. 2:2 Ef 3:18f, Kol 1:26, 4:3. 2:2 **förenade** Annan översättning: "undervisade". 2:3 Jes 45:3, 1 Kor 1:24, 30. 2:4 Rom 16:17f, Ef 5:6. 2:5 1 Kor 5:3, Kol 1:23. 2:6 1 Tess 4:1. 2:7 Ef 2:21f, 1 Tess 5:18. 2:8 Gal 4:3, 9f, Ef 2:2. 2:8 **makter** Annan översättning: "stadgar" (även i 2:20). 2:9 Joh 1:14, Kol 1:15, 19. 2:10 Ef 1:21. 2:10 **uppfyllda** Annan översättning: "kompletta". 2:11 5 Mos 10:16, Rom 2:29, Ef 4:22. 2:12 Rom 6:4, Kol 3:1. 2:12 **tron på Guds kraft** Annan översättning: "tron som Gud verkar" (jfr Ef 1:19).

13 Ni var döda genom era överträdelser och er oomskurna natur, men också er har han gjort levande med Kristus. Han har förlåtit oss alla överträdelser

14 och utplånat skuldebrevet som vittnade mot oss med sina krav. Det tog han bort genom att spika fast det på korset.

15 Han avväpnade härskarna och makterna och gjorde dem till allmänt åtlöje när han triumferade över dem på korset.

I Kristus är friheten

16 Låt därför ingen döma er för vad ni äter och dricker eller när det gäller högtid eller nymånad eller sabbat.

17 Allt detta är en skugga av det som skulle komma, men själva verkligheten är Kristus.

18 Låt er inte diskvalificeras från segerkransen av någon som njuter av "ödmjukhet" och ängladyrkan, som pratar på om det han har sett och som utan orsak är uppblåst i sitt köttsliga sinne.

19 Han håller sig inte till honom som är huvudet och som får hela kroppen att växa med den tillväxt som Gud ger, stödd och sammanhållen som den är av leder och senor.

20 Om ni med Kristus har dött bort från världens makter, varför betar ni er då som om ni levde i världen och böjer er under bud som

21 "ta inte", "smaka inte", "rör inte"?

22 Allt detta gäller sådant som ska användas och förbrukas – det rör sig om människors bud och läror.

23 Visserligen ser det ut som vishet, med självvald fromhet, "ödmjukhet" och späkning av kroppen, men det har inget värde utan tillfredsställer bara det köttsliga sinnet.

3

Den gamla och den nya människan

1 Om ni nu har uppstått med Kristus, sök då det som är där ovan, där Kristus sitter på Guds högra sida.

2 Tänk på det som är där ovan, inte på det som är på jorden.

3 Ni har ju dött, och ert liv är dolt med Kristus i Gud.

4 När Kristus träder fram, han som är vårt liv, då ska också ni träda fram i härlighet tillsammans med honom.

5 Döda därför era jordiska begär: sexuell omoral, orenhet, lusta, ont begär, och girigheten som är avgudadyrkan.

6 Allt sådant gör att Guds vrede drabbar olydnadens barn.

7 Bland dem vandrade också ni en gång, när ni levde i dessa synder.

8 Men nu ska också ni lägga bort allt detta: vrede, ilska, ondska, förtal och fräckheter från er mun.

9 Ljug inte för varandra, ni har ju klätt av er den gamla människan med hennes gärningar

2:13 Ef 2:1. **2:14** Ef 2:15, 1 Petr 2:24. **2:15** Joh 12:31, Kol 1:13. **2:15 avväpnade** Annan översättning: "klädde av", liksom en romersk fältherre vid triumftåget lät besegrade krigsfångar gå nakna framför hans vagn. **2:15 på korset** Ordagrant: "på det". Annan översättning: "genom honom (Kristus)". **2:16** 3 Mos 11:2f, Rom 14:3f, Gal 4:10. **2:17** Hebr 8:5, 10:1. **2:17 verkligheten** Ordagrant: "kroppen", den verklighet som har förebådats av skuggbilderna i GT:s profetior. **2:18 ödmjukhet** Ordet, som här brukas i nedsättande mening, förklaras närmare i vers 23 där den falska ödmjukheten förknippas med sträng, självvald askes. **2:18 det han har sett** Andra handskrifter: "det han inte har sett". **2:18 sitt köttsliga sinne** Behärskat av lägre mänskliga begär, inte av Guds Ande (jfr Rom 8:5f, Gal 5:16f). **2:19** Ef 2:21, 4:15f. **2:20** Rom 6:3f, Gal 4:3, 9. **2:21** 1 Tim 4:3. **2:22** Jes 29:13, Matt 15:9f, Kol 2:8. **3:1** Rom 6:3f, Ef 2:6. **3:2** Matt 6:33. **3:3** Rom 6:4, 2 Kor 5:14. **3:4** Fil 1:21, 1 Joh 3:2. **3:4 vårt liv** Andra handskrifter: "ert liv". **3:5** Matt 18:8, Rom 6:11f, Ef 5:3f. **3:6** Ef 5:6. **3:6 olydnadens barn** Vissa handskrifter saknar dessa ord. **3:7** 1 Kor 6:11, Tit 3:3. **3:8** Ef 4:25f, 1 Petr 2:1. **3:9** Ef 4:22, Kol 2:11.

¹⁰ och klätt er i den nya människan, som förnyas till rätt kunskap och blir en avbild av sin Skapare.

¹¹ Här är ingen längre grek eller jude, omskuren eller oomskuren, barbar, skyt, slav eller fri, utan Kristus är allt och i alla.

¹² Klä er därför som Guds utvalda, heliga och älskade, i innerlig barmhärtighet, godhet, ödmjukhet, mildhet och tålmod.

¹³ Ha överseende med varandra och förlåt varandra, om ni har något att anklaga någon för. Så som Herren har förlåtit er ska ni förlåta varandra.

¹⁴ Och över allt detta ska ni klä er i kärleken, bandet som förenar till fullkomlig enhet.

¹⁵ Låt Kristi frid regera i era hjärtan, den frid ni är kallade till i en och samma kropp. Och var tacksamma.

¹⁶ Låt Kristi ord rikligt bo hos er med all sin vishet. Undervisa och förmana varandra med psalmer, hymner och andliga sånger och sjung till Gud med tacksamhet i era hjärtan.

¹⁷ Och allt vad ni gör i ord eller handling, gör det i Herren Jesu namn och tacka Gud Fadern genom honom.

Det kristna hemmet

¹⁸ Ni hustrur, underordna er era män, för så bör det vara i Herren.

¹⁹ Ni män, älska era hustrur och var inte hårda mot dem.

²⁰ Ni barn, lyd era föräldrar i allt, för det är Herrens goda vilja.

²¹ Ni fäder, reta inte upp era barn så att de tappar modet.

²² Ni tjänare, lyd era jordiska herrar i allt, inte som inställsamma ögontjänare utan med uppriktigt hjärta i vörndnad för Herren.

²³ Vad ni än gör, gör det av hjärtat, som för Herren och inte för människor.

²⁴ Ni vet att det är av Herren ni ska få arvet som lön. Det är Herren Kristus ni tjänar.

²⁵ Den som gör orätt ska få igen den orätt han har gjort, utan partiskhet.

4

¹ Ni herrar, låt era tjänare få vad som är rätt och rimligt. Ni vet ju att ni också har en Herre i himlen.

Förmaningar

² Var uthålliga i bönen. Vaka och be med tacksägelse.

³ Be också för oss, att Gud öppnar en dörr för ordet så att vi kan predika Kristi hemlighet, för vars skull jag är fångslad.

⁴ Be att jag talar som jag bör när jag lägger fram den.

⁵ Var visa när ni möter de utomstående och ta vara på varje tillfälle.

⁶ Ert tal ska alltid vara vänligt, kryddat med salt, så att ni vet hur ni ska svara var och en.

Personliga meddelanden

3:10 Ef 4:24. **3:11** Rom 10:12, Gal 3:28. **3:11 barbar** Grekisk benämning för dem som saknade det grekiska språket och kulturen. **3:11 skyt** Ett folkslag norr om Svarta havet, av grekerna ansedda som ociviliserade barbarer.

3:12 Gal 5:22f, Ef 4:1f. **3:13** Matt 6:14, Ef 4:32. **3:14** Joh 15:12, Rom 13:8f, Ef 4:3. **3:15** Ef 5:20, Fil 4:7. **3:16** 1 Kor 14:26, Ef 5:19f. **3:16** Annan översättning: "Låt Kristi ord rikligt bo i er. Undervisa och förmana varandra med all vishet, och sjung psalmer, hymner och andliga sånger i kraft av nåden till Gud i era hjärtan."

3:17 1 Kor 10:31. **3:18** 1 Kor 14:34, Ef 5:22. **3:18 underordna er** I tillit till den andres kärlek (jfr vers 19). **3:19** Ef 5:25, 1 Petr 3:7. **3:20** Ef 6:1. **3:21** Ef 6:4. **3:22** 1 Tim 6:1, Tit 2:9. **3:22 tjänare** Annan översättning: "slavar" (tjänare var ofta också slavar).

3:23 Ef 6:7. **3:25** Rom 2:11, 2 Kor 5:10. **4:1** 3 Mos 25:43, Ef 6:9, Filem v 16. **4:1 rimligt** Annan översättning: "jämligt".

4:2 Luk 18:1, Rom 12:12, Fil 4:6. **4:3** 1 Kor 16:9, Ef 6:19, 2 Tess 3:1. **4:5** Ef 5:15f, 1 Tess 4:11f. **4:6** Mark 9:50, Ef 4:29. **4:6 vänligt** Annan översättning: "fullt av nåd".

⁷ Vad mig beträffar kommer Tychikus att berätta allt för er. Han är en älskad broder och en trogen tjänare och medarbetare i Herren,

⁸ och jag sänder honom till er just för att ni ska få veta hur vi har det och för att han ska uppmuntra era hjärtan.

⁹ Tillsammans med honom kommer vår trogne och älskade broder Onesimus, som är en av er. De kommer att berätta för er om allting här.

¹⁰ Min medfånge Aristarchus hälsar till er, och det gör även Markus, Barnabas kusin. Honom har ni fått anvisningar om: ta emot honom väl om han kommer till er.

¹¹ Även Jesus som kallas Justus hälsar. Bland de omskurna är dessa mina enda medarbetare för Guds rike, och de har varit till tröst för mig.

¹² Epafras, som är en av er, hälsar. Han är en Kristi Jesu tjänare som ständigt kämpar för er i sina böner, för att ni ska stå fasta, fullkomliga och fullt övertygade om hela Guds vilja.

¹³ Jag kan intyga hur hårt han arbetar för er och för dem i Laodicea och Hierapolis.

¹⁴ Vår älskade Lukas, läkaren, hälsar också till er liksom Demas.

¹⁵ Hälsa till bröderna i Laodicea och till Nymfas och församlingen som möts i hans hus.

¹⁶ När mitt brev har blivit uppläst hos er, se då till att det även blir uppläst i församlingen i Laodicea och att ni får läsa brevet från Laodicea.

¹⁷ Och säg åt Archippus: "Se till att du fullgör den tjänst du fått i Herren."

¹⁸ Här skriver jag, Paulus, min hälsning med egen hand. Tänk på mina bojour. Nåden vare med er.

4:7 Ef 6:21f. **4:7 Tychikus** En medhjälpare till Paulus från Mindre Asien (Apg 20:4) som troligen överlämnade Efesierbrevet (Ef 6:21). **4:9** Filem v 10f. **4:9 Onesimus** En förrymd slav som hade blivit omvänd genom Paulus och återvände till Kolosse med Filemonbrevet (se Filem vers 10). **4:10** Apg 15:37f, 19:29, Filem v 24, 1 Petr 5:13.

4:10 Aristarchus En man från Tessalonike som följde Paulus under hans resor till Jerusalem och Rom (Apg 20:4, 27:2). **4:10 Markus** Markusevangeliets författare som tidigare hade övergett Paulus (Apg 15:38) men sedan återvunnit hans förtroende. **4:10 Barnabas** Medarbetare på Paulus första missionsresa (Apg 11:22f, 13:2f, 15:36f). **4:11**

Jesus som kallas Justus Namnet Jesus, den grekiska formen av Josua, var relativt vanligt. Tillnamnet Justus, "den rättfärdige", skilde denne man från "Jesus som kallas Messias" (Matt 27:17). **4:12** Kol 1:7. **4:13** Kol 2:1. **4:14** 2 Tim 4:10f. **4:14 Lukas** Lukasevangeliets och Apostlagärningarnas författare. **4:14 Demas** Medarbetare till Paulus som senare övergav honom (2 Tim 4:10). **4:15 Nymfas ... hans hus** Andra handskrifter: "Nymfa ... hennes hus".

4:16 1 Tess 5:27. **4:16 brevet från Laodicea** Detta brev är troligen förlorat. Möjligen avses Efesierbrevet som kan ha gått som rundbrev till församlingarna i trakten kring Efesos. Laodicea var grannstad till Kolosse. **4:17** Rom 12:7, Filem v 2. **4:17 Archippus** En kristen arbetare som stod Filemon nära och kanske var dennes son (Filem 2). **4:18** 1 Kor 16:21.

Första Tessalonikerbrevet

Första Tessalonikerbrevet är ett av det äldsta av Paulus alla bevarade brev (jfr inledningsnot till Galaterbrevet). Aposteln hade grundat församlingen i storstaden Tessalonike men sedan tvingats fly på grund av förföljelse (Apg 17:1f). Hans oro för församlingen förbyttes i lättnad när hans utsände Timoteus återvände med goda nyheter om tessalonikernas "tro och kärlek" (3:6, Apg 18:5), och han skriver detta brev från Korint i början av 50-talet e Kr för att uppmuntra församlingen i deras tro på Kristus.

Hälsning

¹ Från Paulus, Silvanus och Timoteus. Till Tessalonikes församling som lever i Gud Fadern och Herren Jesus Kristus. Nåd och frid vare med er.

² Vi tackar alltid Gud för er alla när vi nämner er i våra böner,

³ för vi tänker ständigt på er gärning i tron, ert arbete i kärleken och er uthållighet i hoppet till vår Herre Jesus Kristus inför vår Gud och Far.

⁴ Bröder, Guds älskade, vi vet att ni är utvalda,

⁵ för vårt evangelium kom till er inte bara i ord utan också med kraft och den helige Ande och full visshet. Ni vet ju hur vi levde bland er för er skull.

⁶ Och ni blev våra efterföljare, ja, Herrens, när ni mitt under svåra lidanden tog emot ordet med den glädje som den helige Ande ger.

⁷ Så har ni blivit ett föredöme för alla troende i Makedonien och Achaia.

⁸ Från er har Herrens ord gett eko, inte bara i Makedonien och Achaia, utan överallt har er tro på Gud blivit känd så att vi inte behöver säga något mer.

⁹ De berättar själva vilken ingång vi fick hos er och hur ni omvände er till Gud, bort från avgudarna, för att tjäna den levande och sanne Guden

¹⁰ och vänta på hans Son från himlen, honom som Gud har uppväckt från de döda: Jesus, som räddar oss från den kommande vredesdomen.

2

Apostelns tjänst i Tessalonike

¹ Ni vet själva, bröder, att vårt besök hos er inte var förgäves.

² Tidigare hade vi, som ni vet, lidit och blivit misshandlade i Filippi. Men genom vår Gud fick vi mod att predika Guds evangelium för er trots hård kamp.

³ Vår predikan kommer inte ur villfarelse, orena motiv eller dolda avsikter.

⁴ Gud har ansett oss värdiga att anförtros evangeliet och därför talar vi som vi gör, inte för att behaga människor utan Gud, som prövar våra hjärtan.

⁵ Vi har aldrig kommit med smickrande ord, det vet ni, eller med förevändningar för att roffa åt oss. Gud är vårt vittne.

⁶ Vi har inte heller sökt bli ärade av människor, varken av er eller andra,

1:1 Apg 17:1f, 2 Tess 1:1. **1:1 Silvanus** En ansedd judekristen profet (Apg 15:22f) som hade varit med Paulus i Tessalonike (Apg 17:4f). **1:1 Timoteus** Paulus närmaste medarbetare (se t ex Apg 16:1f, Fil 2:19f, 1-2 Tim). **1:2**

Rom 1:8f, Fil 1:3f. **1:3** 1 Kor 13:13, Kol 1:4f. **1:4** 2 Tess 2:13. **1:5** 1 Kor 2:4f, 4:20. **1:6** 1 Kor 4:16, Apg 5:41.

1:7 1 Tess 4:10. **1:7 Makedonien och Achaia** Makedonien var Greklands nordliga provins med Tessalonike som huvudstad, Achaia var den sydliga provinsen med Korint som huvudstad. **1:8** Rom 1:8. **1:9** Apg 14:15, 1 Kor 12:2.

1:10 1 Tess 4:14f, 5:9, Tit 2:13. **2:1** 1 Tess 1:5, 9. **2:2** Fil 1:30. **2:2 misshandlade i Filippi** Se Apg 16:16f. **2:3** 2 Kor 4:2. **2:4** Gal 2:7, 1 Tim 1:11. **2:5** Mark 12:40, 2 Kor 2:17, Apg 20:33. **2:6** Joh 5:41.

⁷ även om vi som Kristi apostlar kunde ha kommit med anspråk. I stället uppträdde vi kärleksfullt bland er. Som när en mor sköter om sina barn

⁸ ville vi i ömhet ge er inte bara Guds evangelium utan också våra egna liv, eftersom ni hade blivit så kära för oss.

⁹ Bröder, ni minns ju hur vi arbetade och slet. Natt och dag arbetade vi för att inte ligga någon av er till last medan vi predikade Guds evangelium för er.

¹⁰ Ni är vittnen, ja, Gud själv är vittne till hur heligt, rätt och rent vi uppträdde bland er troende.

¹¹ Ni vet också hur vi förmanade och uppmuntrade var och en av er, som en far sina barn,

¹² och vädjade till er att leva ett liv värdigt Gud, som kallar er till sitt rike och sin härlighet.

¹³ Därför tackar vi alltid Gud för att ni tog emot Guds ord som vi predikade och tog det till er, inte som människors ord utan så som det verkligen är: Guds ord som är verksamt i er som tror.

¹⁴ Ni bröder har ju blivit efterföljare till Guds församlingar i Judeen som lever i Kristus Jesus. Ni har fått utstå samma lidanden från era landsmän som de har fått från judarna,

¹⁵ som dödade både Herren Jesus och profeterna och som nu har drivit bort oss. De behagar inte Gud, och de motarbetar alla människor

¹⁶ när de försöker hindra oss från att predika för hedningarna så att dessa blir frälsta. Så fyller de ständigt sina synders mått. Men vredesdomen har till slut kommit över dem.

Längtan att besöka tessalonikerna

¹⁷ Bröder, när vi nu för en tid har varit skilda från er – bara till det yttre, inte till hjärtat – har vi längtat mycket efter er och blivit ännu ivrigare att få se era ansikten.

¹⁸ Vi har verkligen önskat få komma till er – jag, Paulus, både en och två gånger – men Satan har hindrat oss.

¹⁹ Vem är vårt hopp, vår glädje, vår ärekrans inför vår Herre Jesus när han kommer om inte ni?

²⁰ Ja, ni är vår ära och vår glädje.

3

¹ När vi därför inte stod ut längre, bestämde vi oss för att stanna ensamma kvar i Aten

² och sände Timoteus, vår broder och Guds medarbetare i Kristi evangelium. Han skulle styrka och uppmuntra er i tron

³ så att ingen vacklar under dessa lidanden. Ni vet ju själva att det är bestämt att vi ska utstå sådant.

⁴ Redan när vi var hos er sade vi er i förväg att vi skulle få lida, och så har det också gått som ni vet.

⁵ Det var därför som jag, när jag inte längre stod ut, sände bud för att få veta hur det var med er tro. Kanske hade frestaren frestat er och vårt arbete varit förgäves?

2:7 1 Kor 9:12. **2:7 kommit med anspråk** på värnadsbetygelser (2:6) eller ekonomiskt understöd (2:9). **2:7 kärleksfullt** Andra handskrifter: "som barn", dvs utan pondus och myndighet (jfr 2 Kor 1:24). I sammanhanget blir den sakliga innebörden densamma. **2:7 en mor** Ordagrant: "en som ammar". **2:8** Apg 20:24, 2 Kor 12:15, Fil 2:17. **2:9** Apg 18:3, 1 Kor 4:12, 1 Tess 4:11. **2:12** Apg 20:31, Ef 4:1, Kol 1:10, 2 Tess 1:11. **2:12 kallar** Andra handskrifter: "har kallat". **2:13** Matt 10:20, Gal 1:11, 1 Tess 1:5. **2:14** Apg 17:5. **2:14 judarna** Paulus, som själv är jude, syftar på de fientligt inställda judiska ledarna (jfr not till Joh 1:19). **2:15** Apg 7:52. **2:16** Matt 23:32f, Rom 2:5. **2:16 fyller ... sina synders mått** När syndens mått är fullt kommer domen. Jfr 1 Mos 15:16. **2:17** Rom 1:11, 1 Tess 3:10. **2:18 önskat att få komma** Kanske från Tessalonikes grannstad Berea (Apg 17:10f). **2:19** 2 Kor 1:14, Fil 4:1, 2 Tess 1:4. **3:1** Apg 17:15. **3:1 stanna ensamma kvar i Aten** Se Apg 17:14f. **3:2** 1 Kor 3:9. **3:2 Guds medarbetare** Andra handskrifter: "Guds tjänare". **3:3** Apg 14:22, 1 Tess 1:6, 2 Tim 3:12. **3:4** Apg 14:22. **3:5** Fil 2:16.

Glädje över tessalonikernas tro

⁶ Men nu har Timoteus kommit tillbaka från er med goda nyheter om er tro och kärlek. Han har berättat hur ni ständigt tänker på oss med glädje och längtar efter att få träffa oss, liksom vi längtar efter er.

⁷ Så har vi genom er tro fått nytt mod när det gäller er, bröder, mitt i alla våra svårigheter och lidanden.

⁸ Nu lever vi, när ni står fasta i Herren.

⁹ Hur kan vi tacka Gud nog för er, för all den glädje som ni är för oss inför vår Gud?

¹⁰ Natt och dag ber vi med stor iver om att få se era ansikten och hjälpa er med det som brister i er tro.

¹¹ Må vår Gud och Far själv och vår Herre Jesus leda vår resväg till er.

¹² Och må Herren låta er växa och överflöda i kärleken till varandra och till alla, liksom vi i vår kärlek till er.

¹³ Så ska han styrka era hjärtan och göra dem fläckfria i helighet inför vår Gud och Far när vår Herre Jesus kommer med alla sina heliga.

4*Ett liv i helgelse*

¹ För övrigt, bröder, har ni lärt er av oss hur ni ska leva för att behaga Gud, och det är ju så ni lever. Nu ber vi er och uppmanar er i Herren Jesus att göra det ännu mer.

² Ni vet vilka föreskrifter vi har gett er från Herren.

³ Detta är Guds vilja: att ni helgas, att ni avhåller er från sexuell omoral,

⁴ att ni var och en vet att vinna er en hustru på ett helgat och hedervärdigt sätt.

⁵ Det får inte ske i lidelser och begär som bland hedningarna som inte känner Gud,

⁶ så att någon går för långt i denna sak och kränker sin broder. Herren straffar allt sådant, det har vi redan sagt och betygat för er.

⁷ Gud har inte kallat oss till orenhet utan till ett liv i helgelse.

⁸ Den som avvisar detta avvisar alltså inte en människa utan Gud, som ger er sin helige Ande.

⁹ När det gäller syskonkärleken behöver vi inte skriva till er. Ni har ju själva lärt er av Gud att älska varandra,

¹⁰ och den kärleken visar ni alla bröderna i hela Makedonien. Men vi uppmanar er, bröder, att göra det ännu mer.

¹¹ Sätt en ära i att leva lugnt och sköta ert och arbeta med era händer, så som vi befallt er,

¹² så att ni väcker respekt hos de utomstående och inte behöver sakna något.

Herrens ankomst

¹³ Bröder, vi vill att ni ska veta hur det blir med dem som har insomnat, så att ni inte sörjer som de andra, de som inte har något hopp.

¹⁴ Eftersom vi tror att Jesus har dött och uppstått, så ska Gud på samma sätt genom Jesus föra fram de insomnade tillsammans med honom.

¹⁵ Vi säger er detta enligt ett ord från Herren: vi som lever och är kvar till Herrens ankomst ska alls inte komma före de insomnade.

¹⁶ När en befallning ljuder, en ärkeängels röst och en Guds basun, då ska Herren själv

3:6 Apg 18:5, 1 Tess 2:17. **3:6 nu har Timoteus kommit tillbaka** Se Apg 18:5. **3:10** Rom 1:10f. **3:12** 1 Petr 1:22. **3:13** 1 Kor 1:8, Fil 1:10. **4:1** Fil 4:9, 1 Tess 2:4, 12. **4:2** 1 Kor 7:10. **4:3** Ef 5:3, 1 Petr 1:16. **4:4** 1 Kor 6:19. **4:4 vinna er en hustru** Annan översättning: "behärska er kropp". Grek. *skeúos* betyder ordagrant "kärl, redskap" och används ibland om människor (jfr Apg 9:15, 2 Kor 4:7, 2 Tim 2:21). Det kan i rabbinskt språkbruk syfta på äktenskapspartnern (jfr 1 Petr 3:7). **4:5** Ps 79:6, Ef 4:17f. **4:6** 1 Kor 6:8. **4:7** Rom 1:7, 2 Tess 2:13f. **4:8** Hes 36:27, Luk 10:16, Ef 4:30. **4:9** Jes 54:13, Joh 6:45, 13:34, 1 Joh 3:11. **4:10** 1 Tess 3:12. **4:11** Ef 4:28, 2 Tess 3:11f. **4:12** Kol 4:5, 1 Petr 2:12. **4:13** Ef 2:12. **4:14** 1 Kor 15:12f. **4:15** 1 Kor 15:51f. **4:16** Matt 24:30f, 2 Tess 1:7.

komma ner från himlen, och de som har dött i Kristus ska uppstå först.

¹⁷ Därefter ska vi som lever och är kvar ryckas upp bland skyar tillsammans med dem för att möta Herren i rymden. Och så ska vi alltid vara hos Herren.

¹⁸ Trösta därför varandra med dessa ord.

5

¹ När det gäller tider och stunder, bröder, behöver vi inte skriva till er.

² Ni vet själva mycket väl att Herrens dag kommer som en tjuv om natten.

³ När folk säger: "Fred och trygghet", då drabbar undergången dem lika plötsligt som värkarna hos en kvinna som ska föda, och de slipper inte undan.

⁴ Men ni, bröder, lever inte i mörker så att den dagen kan överraska er som en tjuv.

⁵ Ni är alla ljusets barn och dagens barn. Vi tillhör inte natten eller mörkret.

⁶ Låt oss därför inte sova som de andra utan hålla oss vakna och nyktra.

⁷ De som sover, de sover om natten, och de som berusar sig är berusade om natten.

⁸ Men vi som tillhör dagen ska vara nyktra, iförda tron och kärleken som rustning och hoppet om frälsning som hjälm.

⁹ Gud har inte bestämt oss till att drabbas av vredesdomen utan till att vinna frälsning genom vår Herre Jesus Kristus.

¹⁰ Han har dött för oss för att vi ska leva med honom, vare sig vi är vakna eller insomnade.

¹¹ Uppmuntra därför varandra och uppbygg varandra, så som ni redan gör.

Förmaningar

¹² Vi ber er, bröder, att uppskatta dem som arbetar bland er och leder er i Herren och förmanar er.

¹³ Visa dem den största kärlek för det arbete de gör. Håll frid med varandra.

¹⁴ Vi uppmanar er, bröder: förmana de oansvariga, uppmuntra de missmodiga, ta hand om de svaga och ha tålamod med alla.

¹⁵ Se till att ingen lönar ont med ont, utan sträva alltid efter att göra gott både mot varandra och mot alla.

¹⁶ Var alltid glada,

¹⁷ be utan uppehåll

¹⁸ och tacka Gud i allt. Detta är Guds vilja med er i Kristus Jesus.

¹⁹ Släck inte Anden.

²⁰ Förakta inte profetior,

²¹ men pröva allt, behåll det goda

²² och håll er borta från allt slags ont.

Slutönskan

²³ Må fridens Gud själv helga er helt och fullt, och må er ande, själ och kropp bevaras hela så att ni är utan fläck när vår Herre Jesus Kristus kommer.

²⁴ Trofast är han som kallar er, han ska också utföra sitt verk.

²⁵ Bröder, be även för oss.

²⁶ Hälsa alla bröderna med en helig kyss.

4:17 Joh 14:3, 17:24, Kol 3:4. **5:1** Matt 24:36. **5:2** Matt 24:43, 2 Petr 3:10, Upp 3:3. **5:3** Jer 6:14. **5:4** Ef 5:8f.
5:5 Luk 16:8, Ef 5:8. **5:6** Luk 21:36, Rom 13:11, 1 Petr 5:8. **5:8** Jes 59:17, Ef 6:14. **5:9** Rom 5:9. **5:10** Rom 14:8f,
1 Tess 4:14, 16f. **5:11** Rom 14:19, Jud v 20. **5:12** 1 Kor 16:16, 18, 1 Tim 5:17. **5:13** Rom 12:18. **5:14** Rom 14:1,
Gal 6:1f, 2 Tess 3:6. **5:15** Ords 20:22, Matt 5:39f, Rom 12:17. **5:16** Luk 10:20, Fil 4:4. **5:17** Luk 18:1f, Ef 6:18, Kol 4:2.
5:18 Ef 5:20. **5:19** Ef 4:30. **5:20** 1 Kor 14:1, 39, Ef 4:11. **5:21** 1 Kor 14:29, 1 Joh 4:1. **5:23** Rom 15:33, 1 Kor 1:8f,
2 Tess 3:16. **5:24** 1 Kor 10:13, Fil 1:6. **5:25** Kol 4:3, 2 Tess 3:1. **5:26** Rom 16:16. **5:26 en helig kyss** Kindkyssen
var och är en vanlig hälsningsform i Medelhavsområdet. Jfr Luk 7:45, 22:47f.

- ²⁷ Lova mig inför Herren att brevet blir uppläst för alla bröderna.
²⁸ Vår Herre Jesu nåd vare med er.

Andra Tessalonikerbrevet

Andra Tessalonikerbrevet är skrivet av aposteln Paulus, troligen strax efter Första Tessalonikerbrevet under tiden i Korint i början av 50-talet e Kr (Apg 18:11), för att rätta till vissa missförstånd kring Kristi återkomst och den yttersta tiden.

Hälsning

¹ Från Paulus, Silvanus och Timoteus. Till Tessalonikes församling som lever i Gud vår Far och Herren Jesus Kristus.

² Nåd vare med er och frid från Gud vår Far och Herren Jesus Kristus.

När Herren Jesus kommer

³ Vi måste alltid tacka Gud för er, bröder. Och det har vi goda skäl till, för er tro växer starkt och kärleken som ni alla har till varandra blir allt större hos var och en.

⁴ Därför berömmar vi oss av er bland Guds församlingar, av er uthållighet och er tro under alla de förföljelser och lidanden som ni får utstå.

⁵ Detta är ett bevis på Guds rättvisa dom, att ni ska räknas värdiga Guds rike som ni lider för.

⁶ Gud är rättfärdig: han straffar dem som plågar er

⁷ och låter er som plågas få lindring tillsammans med oss. Det sker när Herren Jesus uppenbarar sig från himlen med sina mäktiga änglar

⁸ i flammande eld och straffar dem som inte vill veta av Gud och dem som inte lyder vår Herre Jesu evangelium.

⁹ De ska straffas med evigt fördärv, skilda från Herrens ansikte och hans härlighet och makt,

¹⁰ när han kommer på den dagen för att förhärligas i sina heliga och väcka förundran hos alla dem som tror. Och ni har trots det vittnesbörd vi gav er.

¹¹ Därför ber vi alltid för er, att vår Gud ska räkna er värdiga sin kallelse och med kraft fullborda all god vilja och gärning i tron.

¹² Då ska vår Herre Jesu namn förhärligas i er, och ni i honom, genom vår Guds och Herren Jesu Kristi nåd.

2

Laglöshetens människa

¹ När det gäller vår Herre Jesu Kristi ankomst och hur vi ska samlas hos honom ber vi er, bröder,

² att inte plötsligt tappa fattningen. Låt er inte skrämmas av någon ande eller av något ord eller brev som påstås komma från oss och som säger att Herrens dag är här.

³ Låt ingen bedra er på något sätt. Först måste avfallet komma och laglöshetens människa träda fram, fördärvets son,

⁴ motståndaren som förhäver sig över allt som kallas gud eller heligt så att han sätter sig i Guds tempel och säger sig vara Gud.

⁵ Minns ni inte att jag sade er detta medan jag ännu var hos er?

1:1 1 Tess 1:1. **1:1 Silvanus** En anedd judekristen profet (Apg 15:22f) som hade varit med Paulus i Tessalonike (Apg 17:4f). **1:1 Timoteus** Paulus närmaste medarbetare (se t ex Apg 16:1f, Fil 2:19f, 1-2 Tim). **1:3** 1 Tess 1:2f, 2 Tess 2:13. **1:4** 1 Tess 2:14, 19. **1:5** Matt 5:11f, Fil 1:28. **1:6** Rom 2:6f, Kol 3:24f. **1:7** Matt 25:31. **1:8** Jes 66:15, Dan 7:9, 2 Petr 3:7. **1:9** Matt 25:41. **1:9 fördärv, skilda från Herrens ansikte** Annan översättning: "fördärv från Herrens ansikte". **1:10** 1 Tess 3:13, Kol 3:4. **1:11** Fil 2:13, 1 Tess 2:12. **1:12** Mal 1:11, Joh 17:10. **2:1** 1 Tess 4:13f. **2:2** Matt 24:4f, 1 Joh 4:1. **2:3 laglöshetens människa** Antikrist (jfr 1 Joh 2:18, 22). **2:4** Hes 28:2, Dan 11:36. **2:5** 1 Tess 3:4.

⁶ Och ni vet vad det är som nu håller honom tillbaka så att han kan träda fram först när hans tid kommer.

⁷ Laglöshetens hemlighet är ju redan verksam. Nu måste bara han som håller tillbaka röjas ur vägen.

⁸ Sedan ska den laglöse träda fram, han som Herren Jesus ska döda med sin muns ande och förgöra med glansen vid sin ankomst.

⁹ Den laglöses ankomst är ett verk av Satan som kommer med stor kraft och med lögnens tecken och under.

¹⁰ Med ondskans alla konster bedrar han dem som går förlorade, eftersom de inte tog emot kärleken till sanningen så att de kunde bli frälsta.

¹¹ Därför sänder Gud villfarelsens makt över dem så att de tror på lögnen

¹² och blir dömda, alla de som inte har trott på sanningen utan njutit av orättfärdigheten.

Gud har utvalt er

¹³ Men vi måste alltid tacka Gud för er bröder, Herrens älskade, eftersom Gud från begynnelsen har utvalt er till frälsning genom att ni helgas av Anden och tror på sanningen.

¹⁴ Till detta har Gud kallat er genom vårt evangelium, för att ni ska vinna vår Herre Jesu Kristi härlighet.

¹⁵ Stå därför fasta, bröder, och håll er till den undervisning ni har fått, muntligt eller genom brev.

¹⁶ Och må vår Herre Jesus Kristus själv och Gud vår Far, som har älskat oss och gett oss evig tröst och gott hopp i sin nåd,

¹⁷ uppmuntra era hjärtan och styrka er till allt gott i gärning och ord.

3

Be och arbeta

¹ För övrigt, bröder, be för oss. Be att Herrens ord ska spridas snabbt och bli ärat liksom hos er,

² och att vi blir räddade från fientliga och onda människor. Alla har ju inte tron.

³ Men Herren är trofast. Han ska styrka er och skydda er från den onde.

⁴ I Herren har vi förtroende för er att ni gör och kommer att göra det vi föreskriver er.

⁵ Må Herren leda era hjärtan in i Guds kärlek och Kristi uthållighet.

⁶ Bröder, vi uppmanar er i vår Herre Jesu Kristi namn att hålla er borta från varje broder som lever oansvarigt och inte följer den undervisning som de fått av oss.

⁷ Ni vet själva hur man bör följa vårt exempel. Vi levde inte oansvarigt hos er,

⁸ vi åt inte gratis av någons bröd. Nej, vi arbetade med möda och slit natt och dag för att inte ligga någon av er till last.

⁹ Inte så att vi inte hade rätt till lön, men vi ville ge er ett exempel att följa.

¹⁰ När vi var hos er gav vi er denna föreskrift: den som inte vill arbeta ska inte heller äta.

¹¹ Men vi hör att vissa bland er lever oansvarigt. De arbetar inte utan gör allt möjligt annat.

2:8 Jes 11:4, Upp 19:15, 20. **2:9** Matt 24:24, Upp 13:13f. **2:10** 2 Kor 4:3f. **2:11** Rom 1:28. **2:13** Ef 1:4, 1 Tess 1:4, 2 Tess 1:3. **2:13 från begynnelsen har utvalt er** Andra handskrifter: "har utvalt er som förstlingsfrukter", dvs som de första att bli frälsta (jfr Jak 1:18). **2:13 Anden** Annan översättning: "anden" (den troendes ande). **2:14** 1 Tess 5:9, 1 Petr 5:10. **2:15** 1 Kor 11:2, 2 Tess 3:6. **2:15 genom brev** Första Tessalonikerbrevet. **2:16** 1 Tess 3:11f. **3:1** Ef 6:18f, Kol 4:3, 1 Tess 5:25. **3:2** Rom 15:31. **3:3** Matt 6:13, 1 Kor 1:9, 10:13, 1 Tess 5:24. **3:3 den onde** Annan översättning: "det onda". **3:4** Gal 5:10. **3:6** Matt 18:17, Rom 16:17, 1 Kor 5:9f, 1 Tess 5:14. **3:6 som de fått** Andra handskrifter: "som ni fått". **3:8** Apg 18:3, 2 Kor 11:9. **3:9** Matt 10:10, 1 Kor 9:4f, 1 Tim 5:18. **3:10** 1 Mos 3:19.

¹² Sådana befaller och förmanar vi i Herren Jesus Kristus att arbeta i lugn och ro och äta sitt eget bröd.

¹³ Och ni, bröder, tröttna inte på att göra det som är gott.

¹⁴ Om någon inte rättar sig efter det vi säger i detta brev, ge noga akt på honom och umgås inte med honom så att han får skämmas.

¹⁵ Men betrakta honom inte som en fiende, utan tillrättavisa honom som en broder.

Sluthälsning

¹⁶ Må han som är fridens Herre alltid och på alla sätt ge er sin frid. Herren vare med er alla.

¹⁷ Här skriver jag, Paulus, min hälsning med egen hand. Detta är ett kännetecken i alla mina brev, så skriver jag.

¹⁸ Vår Herre Jesu Kristi nåd vare med er alla.

3:12 Ef 4:28, 1 Tess 4:11. **3:13** Gal 6:9. **3:14** Matt 18:17, 2 Tess 3:6. **3:15** Gal 6:1. **3:16** Rom 15:33, 1 Tess 5:23. **3:17** 1 Kor 16:21, Kol 4:18. **3:18 ett kännetecken i alla mina brev** Kanske var tessalonikerna oroliga för falska Paulusbrev (jfr 2:2).

Första Timoteusbrevet

Första Timoteusbrevet är troligen skrivet från Makedonien (1:3) i mitten av 60-talet e Kr. Mottagaren Timoteus stod Paulus nära (Apg 16:1f, Fil 2:19f) och var ledare i församlingen i Efesos där Paulus hade haft sin bas (Apg 19:10). I brevet ger Paulus den unge församlingsledaren instruktioner om förkunnelse och församlingsorganisation.

Hälsning

¹ Från Paulus, Kristi Jesu apostel på uppdrag av Gud, vår Frälsare, och Kristus Jesus, vårt hopp.

² Till Timoteus, mitt äkta barn i tron. Nåd, barmhärtighet och frid från Gud Fadern och Kristus Jesus, vår Herre.

Varning för villolärare

³ Som jag uppmanade dig redan när jag var på väg mot Makedonien, vill jag att du stannar i Efesos och förmanar vissa där att inte förkunna falska läror

⁴ eller ägna sig åt myter och ändlösa släktregister. Sådant leder till strider och tjänar inte Guds frälsningsplan genom tron.

⁵ Målet med förmaningen är kärlek ur ett rent hjärta, ett gott samvete och en uppriktig tro.

⁶ Det målet har vissa missat och förfallit till tomt prat.

⁷ De vill vara lärare i lagen men förstår varken vad de säger eller vad de så säkert uttalar sig om.

⁸ Men vi vet att lagen är god, om man använder den rätt

⁹ och inser att den inte är till för rättfärdiga utan för laglösa och rebeller, gudlösa och syndare, oheliga och oandliga. Lagen är till för dem som misshandlar sin far och mor, för mördare,

¹⁰ för dem som lever i otukt och homosexualitet, för slavhandlare, lögnare, menedare och allt annat som går emot den sunda läran,

¹¹ enligt evangeliet om den salige Gudens härlighet som har anförtrotts mig.

Aposteln frälst av nåd

¹² Jag tackar honom som har gett mig kraft, Kristus Jesus vår Herre, för att han ansåg mig värd förtroende och tog mig i sin tjänst,

¹³ jag som förr var en hädare, förföljare och våldsman. Men jag mötte barmhärtighet därför att jag i min otro inte visste vad jag gjorde.

¹⁴ Vår Herres nåd överflödade med tro och kärlek i Kristus Jesus.

¹⁵ Det är ett ord att lita på och värt att tas emot av alla, att Kristus Jesus kom till världen för att frälsa syndare – och bland dem är jag den störste!

¹⁶ Men jag mötte barmhärtighet, för att Kristus Jesus skulle få visa hela sitt tålamod först mot mig, som en förebild för dem som ska komma till tro på honom och få evigt liv.

¹⁷ Ära och pris åt evighetens Kung, den odödlige, osynlige, ende Guden, i evigheters evighet. Amen.

Den goda kampen

1:1 Apg 9:15, Kol 1:27. **1:2** Apg 16:1f, Tit 1:4. **1:3** Gal 1:6f, 1 Tim 6:3f. **1:4** 2 Tim 2:16, Tit 3:9. **1:5** Rom 13:8f, Gal 5:14. **1:6** 1 Tim 6:4, 20. **1:8** Rom 7:12. **1:9** Rom 1:29f. **1:9** *misshandlar* Annan översättning: "mördar". **1:10** 2 Tim 4:3. **1:11** Tit 1:3. **1:13** Apg 3:17, 8:3, 1 Kor 15:9f, Gal 1:13. **1:14** Rom 5:20. **1:15** Matt 9:13, Luk 19:10. **1:17** Rom 16:27, 1 Tim 6:15f. **1:17** *evighetens* Annan översättning: "universums".

18 Detta uppdrag att förmana anförtror jag nu åt dig, mitt barn Timoteus, i enlighet med de profetord som en gång uttalades över dig. I kraft av dem ska du kämpa den goda kampen, 19 i tro och med rent samvete. Detta har vissa avvisat, och de har lidit skeppsbrott i tron. 20 Bland dem är Hymeneus och Alexander, som jag har överlämnat åt Satan för att de ska tuktas så att de inte hädar.

2

Föreskrifter för gudstjänsten

1 Först av allt uppmanar jag till bön, åkallan, förbön och tacksägelse för alla människor, 2 för kungar och alla i ledande ställning, så att vi kan leva ett lugnt och stilla liv, på alla sätt gudfruktigt och värdigt. 3 Detta är gott och rätt inför Gud, vår Frälsare, 4 som vill att alla människor ska bli frälsta och komma till insikt om sanningen. 5 Gud är en, och en är medlare mellan Gud och människor: människan Kristus Jesus, 6 som gav sig själv till lösen för alla. Detta vittnesbörd skulle frambäras när tiden var inne, 7 och för detta är jag satt till förkunnare och apostel – jag talar sanning och ljuger inte – en hedningarnas lärare i tron och sanningen. 8 Jag vill nu att männen på varje plats ska be med heliga, lyfta händer, utan vrede och diskuterande. 9 På samma sätt ska kvinnorna smycka sig med anständig klädsel, med blygsamhet och gott omdöme, inte med håruppsättningar och guld eller pärlor eller dyra kläder, 10 utan så som det anstår kvinnor som bekänner sig till gudsfruktan: med goda gärningar. 11 En kvinna ska i stillhet ta emot undervisning och helt underordna sig. 12 Jag tillåter inte att en kvinna undervisar eller gör sig till herre över mannen, utan hon ska vara i stillhet, 13 eftersom Adam skapades först och sedan Eva. 14 Och det var inte Adam som blev förledd, utan kvinnan blev förledd och gjorde sig skyldig till överträdelse. 15 Men hon ska bli frälst under det att hon föder barn, om hon fortsätter att leva anständigt i tro, kärlek och helgelse. Det är ett ord att lita på.

3

En församlingsledares egenskaper

1 Om någon gärna vill ha en församlingsledares tjänst, så önskar han sig en god uppgift.

1:18 1 Tim 4:14, 6:12. **1:19** 1 Tim 3:9. **1:20** 1 Kor 5:5, 2 Tim 2:17, Upp 2:21f. **1:20 Hymeneus** Enligt 2 Tim 2:17f påstod han att de dödas uppståndelse redan hade ägt rum. **1:20 Alexander** En kopparsmed som hade gjort "mycket ont" mot Paulus (2 Tim 4:14). Möjligen samme judiske man som försökte hålla tal vid upploppet mot Paulus (Apg 19:33). **1:20 överlämnat åt Satan** Troligen liktydigt med att uteslutas ur församlingen (jfr 1 Kor 5:2f). **2:1** Fil 4:6. **2:2** Jer 29:7, Rom 13:1f. **2:3** 1 Tim 4:10. **2:4** Hes 18:23, 2 Petr 3:9. **2:5** Joh 17:3, Rom 3:30, Hebr 9:15. **2:6** Matt 20:28, 2 Kor 5:15, Gal 1:4. **2:7** Apg 9:15, Gal 1:16f, 2 Tim 1:11. **2:7 förkunnare** Grek. *kéryx*, en offentlig härold eller nyhetsutropare. **2:8** Matt 5:23f, Mark 11:25. **2:8 lyfta händer** Den vanligaste böneställningen på Bibelns tid (jfr t ex Ps 63:5). **2:9** Jes 3:16f, 1 Petr 3:3f. **2:11** 1 Mos 3:16, 1 Kor 14:34f, Ef 5:24. **2:13** 1 Mos 2:18, 22, 1 Kor 11:8. **2:13 Adam skapades först och sedan Eva** Se 1 Mos 2:18f. **2:14** 1 Mos 3:6, 2 Kor 11:3. **2:15 under det att hon föder barn** Dvs under det att hon lever i sin kallelse som mor. Ordagrant: "genom barnafödandet" (en möjlig anspelning på Kristus, Evas avkomling, jfr 1 Mos 3:15). **2:15 om hon fortsätter** Ordagrant: "om de (dvs kvinnorna) fortsätter" **3:1** Apg 20:28, Fil 1:1.

² En församlingsledare måste vara oklanderlig, en enda kvinnas man, nykter, förständig, aktad, gästfri och en god lärare.

³ Han får inte missbruka vin eller vara våldsam, utan ska vara vänlig, fridsam och fri från pengabegär.

⁴ Han ska ta väl hand om sin familj och se till att barnen lyder och visar all respekt.

⁵ Men om någon inte förstår att ta hand om sin egen familj, hur ska han då kunna ta hand om Guds församling?

⁶ Han får inte vara nyomvänd så att han blir högmodig och faller under djävulens dom.

⁷ Han måste också ha gott anseende bland de utomstående, så att han inte får dåligt rykte och fastnar i djävulens snara.

Församlingstjänares egenskaper

⁸ Församlingstjänarna ska på samma sätt vara värdiga och ärliga, inte missbruka vin eller vara ute efter pengar.

⁹ De ska hålla fast vid trons hemlighet med rent samvete.

¹⁰ Men även de ska först prövas. Sedan kan de bli församlingstjänare om det inte finns något att anföra mot dem.

¹¹ Kvinnorna ska på samma sätt vara värdiga, inte förtala någon utan vara nyktra och trogna i allt.

¹² En församlingstjänare ska vara en enda kvinnas man. Han ska ta väl hand om sina barn och sin familj.

¹³ De som sköter sin tjänst väl får en god ställning och stor frimodighet i tron på Kristus Jesus.

Gudsfruktans hemlighet

¹⁴ Detta skriver jag till dig i hopp om att snart kunna komma till dig.

¹⁵ Men om jag dröjer vill jag att du ska veta hur man bör bete sig i Guds hus, som är den levande Gudens församling, sanningens pelare och grundval.

¹⁶ Och erkänt stor är gudsfruktans hemlighet:

Han blev uppenbarad i köttet,
bevisad rättfärdig genom Anden,
sedd av änglarna,
predikad bland folken,
trodd i världen,
upptagen i härligheten.

4

Förmaningar till Timoteus

¹ Men Anden säger tydligt att i de sista tiderna kommer några att avfalla från tron och följa villoandar och onda andars läror,

3:2 Tit 1:5f. **3:2 församlingsledare** I apostolisk tid är grek. *epískopos* (församlingsledare) och *presbýteros* (äldste) olika benämningar på samma tjänst. Längre fram blev orden lånord (biskop och präst). **3:3** 2 Tim 2:24. **3:4** 1 Sam 2:12. **3:4 ta ... hand om** Annan översättning: "leda" (även i vers 5 och 12). **3:6 djävulens** Annan översättning: "förtalarens" (en mänsklig motståndares). **3:7** 2 Kor 8:21. **3:8** 1 Tim 3:3. **3:8 församlingstjänarna** Grek. *diakónous* (jfr "diakoner"). Även i 3:10, 3:12. **3:9** 1 Tim 1:19. **3:11** Tit 2:3. **3:12 familj** Under Bibelns tid ett bredare begrepp som även inbegrep släktingar och tjänstefolk. **3:13** Matt 25:21. **3:16** Joh 1:14, Rom 16:25, Kol 1:27. **3:16 Han** Andra handskrifter: "Gud". De två grekiska orden är mycket lika varandra i det förkortade skrivsätt som användes i handskrifterna: OS (han) och OS (*Theós*, Gud). Båda varianterna förkunnar Jesu gudom som den uppenbarade hemligheten. **3:16 sedd av änglarna** Annan översättning: "sedd av sändebuden", dvs apostlarna. Se fortsättningen: "predikad ..." **4:1** Matt 24:24, 2 Tim 3:1f, 2 Petr 3:3, 1 Joh 2:18. **4:1 de sista tiderna** Annan översättning: "kommande tider".

- ² förledda av hycklande lögnare som är brännmärkta i sina samveten.
- ³ De förbjuder folk att gifta sig och befäller dem att avstå från mat som Gud har skapat för att tas emot med tacksägelse av dem som tror och känner sanningen.
- ⁴ Allt som Gud har skapat är gott, och inget är förkastligt när det tas emot med tacksägelse.
- ⁵ Det helgas genom Guds ord och bön.
- ⁶ När du lägger fram detta för bröderna är du en god Kristi Jesu tjänare som hämtar näring ur trons och den goda lärans ord som du har följt.
- ⁷ Men de gudlösa gamla myterna ska du avvisa. Träna dig i stället i gudsfruktan.
- ⁸ Fysisk träning är nyttig på sitt sätt, men gudsfruktan är nyttig på allt sätt, för den har löfte om liv, både för den här tiden och den kommande.
- ⁹ Detta är ett ord att lita på och värt att tas emot av alla.
- ¹⁰ Det är därför vi arbetar och kämpar, för vi har satt vårt hopp till den levande Guden som är Frälsaren för alla människor, först och främst för dem som tror.
- ¹¹ Detta ska du inskräpa och lära ut.
- ¹² Ingen får förakta dig för att du är ung, utan var ett föredöme för de troende i ord och gärning, i kärlek, tro och renhet.
- ¹³ Fortsätt att högläsa ur Skriften och att förmana och undervisa tills jag kommer.
- ¹⁴ Försumma inte nådegåvan i dig, den som du fick genom profetord när de äldste lade händerna på dig.
- ¹⁵ Tänk på detta, lev i detta så att alla kan se dina framsteg.
- ¹⁶ Var noga med dig själv och din undervisning och håll troget ut med detta. När du gör det, frälser du både dig själv och dem som lyssnar på dig.

5

Förmaningar till olika grupper

- ¹ Var inte hård mot en äldre man. När du förmanar honom, tala som till en far. Förmana yngre män som bröder,
- ² äldre kvinnor som mödrar och yngre kvinnor som systrar i all renhet.
- ³ Hedra änkor, dem som verkligen är änkor.
- ⁴ Men om en änka har barn eller barnbarn, ska dessa först och främst lära sig att visa respekt för sin egen familj och ge tillbaka vad de är skyldiga sina föräldrar. Detta är rätt inför Gud.
- ⁵ Den som verkligen är änka och ensamstående sätter sitt hopp till Gud och håller ut i bön och åkallan natt och dag.
- ⁶ Men den som lever för lyx är levande död.
- ⁷ Lär dem detta så att ingen kan anklaga dem.
- ⁸ Om någon inte tar hand om sina närmaste, och särskilt sin egen familj, så har han förnekat tron och är värre än den som inte tror.
- ⁹ Som församlingsänka kan den räknas som är minst sextio år och har varit en enda mans kvinna.

4:2 brännmärkta Annan översättning: "brända". **4:3** Rom 14:6, 1 Kor 10:30, Kol 2:20f. **4:4** 1 Mos 1:31, Mark 7:19, Apg 10:13f, Tit 1:15. **4:6 2** Tim 3:10. **4:6 näring** Annan översättning: "fostran". **4:7 1** Tim 1:4. **4:8** Ps 37:4, 1 Tim 6:6. **4:10 1** Tim 2:4, Tit 2:11. **4:10 kämpar** Andra handskrifter: "hånas". **4:10 först och främst för dem som tror** Gud är Frälsaren för alla, eftersom han vill att alla ska bli frälsta (2:3f), men särskilt för de troende eftersom hans vilja för dem har nått sitt mål. **4:12** Tit 2:15, 1 Petr 5:3. **4:14** Apg 6:6, 1 Tim 1:18. **4:16** Apg 20:28, Jak 5:20. **5:1 3** Mos 19:32. **5:4** Matt 15:4f. **5:4 respekt** Annan översättning: "fromhet". **5:5** Luk 2:36f, 18:7. **5:6** Jak 5:5, Upp 3:1. **5:8** Matt 15:5f, Tit 1:16. **5:9 1** Tim 3:2. **5:9 församlingsänka** Denna försörjning på församlingens bekostnad innebar också en kristen tjänst (vers 10) som längre fram i fornkyrkan skulle utvecklas till nunneväsendet.

¹⁰ Hon ska vara känd för goda gärningar: uppfostrat barn, visat gästfrihet, tvättat de heligas fötter, hjälpt nödlidande och använt varje tillfälle att göra gott.

¹¹ Yngre änkor ska du däremot avvisa. När de drivs av begär bort från Kristus vill de gifta sig

¹² och drar en dom över sig för att de förnekat sin första tro.

¹³ Samtidigt lär de sig att vara lata när de går omkring i husen. Och de blir inte bara lata, utan dessutom skvallriga och nyfikna och pratar om sådant som inte passar sig.

¹⁴ Jag vill därför att yngre änkor gifter sig, föder barn, sköter hemmet och inte ger motståndaren något tillfälle att tala illa om dem.

¹⁵ Några har redan vänt sig bort och börjat följa Satan.

¹⁶ Om en troende kvinna har änkor hos sig ska hon ta hand om dem och inte belasta församlingen, så att den kan ta hand om dem som verkligen är änkor.

¹⁷ De äldste som sköter sin ledaruppgift väl ska ni anse värda dubbel heder, särskilt dem som arbetar med predikan och undervisning.

¹⁸ Skriften säger: *Du ska inte binda för munnen på oxen som tröskar, och: Arbetaren är värd sin lön.*

¹⁹ Ta inte upp en anklagelse mot någon av de äldste om det inte finns två eller tre vittnen.

²⁰ Dem som syndar inför alla ska du tillrättavisa inför alla så att även de andra tar varning.

²¹ Jag uppmanar dig allvarligt inför Gud och Kristus Jesus och de utvalda änglarna: ta vara på detta utan förutfattade meningar och utan att handla partiskt.

²² Var inte för snabb med att lägga händerna på någon och gör dig inte delaktig i andras synder. Håll dig själv ren.

²³ Drick inte längre bara vatten, utan använd lite vin för din mage och dina återkommande sjukdomar.

²⁴ Vissa människors synder är uppenbara och får sin dom i förväg, andras synder kommer fram först senare.

²⁵ På samma sätt är de goda gärningarna uppenbara, och de som inte är det kan ändå inte förbli gömda.

6

¹ Alla som bär slaveriets ok ska anse sina herrar värda all respekt, så att Guds namn och läran inte smädas.

² De som har troende herrar ska inte se ner på dem för att de är bröder, utan tvärtom tjäna dem så mycket villigare eftersom de som tar emot deras goda tjänst är troende och älskade. Så ska du undervisa och förmana.

Sann och falsk gudsfruktan

³ Om någon sprider andra läror och inte håller sig till vår Herre Jesu Kristi sunda ord och den lära som hör till gudsfruktan,

⁴ så är han högmodig och okunnig och har en sjuklig lust att diskutera och strida om ord. Sådant leder till avund, bråk, förtal, misstankar

5:10 Luk 7:44, Joh 13:14, 1 Tim 3:7. **5:12** 1 Tim 1:19. **5:12 tro** Annan översättning: "trohet" (till tjänsten som församlingsänka). **5:13** 2 Tess 3:11. **5:14** 1 Kor 7:9. **5:15** 1 Tim 3:7. **5:17** Rom 12:8, 1 Kor 16:16, 18. **5:17 dubbel heder** Församlingens äldste fick ingen reglerad lön, utan medlemmarna gav dem den heder eller det understöd de ansågs förtjäna genom att de skötte sin uppgift väl. **5:18** 5 Mos 25:4, Luk 10:7. Evangeliets ord citeras här som helig Skrift. **5:19** 5 Mos 19:15, Matt 18:16. **5:20** Gal 2:14, Ef 5:11. **5:22** Apg 6:6, 1 Tim 4:14. **5:22 lägga händerna på någon** för att i bön förmedla den helige Andes kraft, normalt vid avskiljning av nya ledare (1 Tim 4:14, Apg 6:6, 13:3). **5:24** Gal 5:19. **6:1** Ef 6:5f, Kol 3:22f, Tit 2:9, 1 Petr 2:18. **6:3** Gal 1:6f, 1 Tim 1:3f. **6:4** 1 Tim 1:6.

⁵ och ständiga strider mellan människor med fördärvat sinne som har tappat bort sanningen när de menar att gudsfruktan ska ge vinst.

⁶ Men gudsfruktan förenad med förnöjsamhet är verkligen en stor vinst.

⁷ Vi har ju inte fört något med oss in i världen, och inte heller kan vi ta med oss något härifrån.

⁸ Har vi mat och kläder ska vi vara nöjda med det.

⁹ De som vill bli rika råkar ut för frestelser och snaror och många oförnuftiga och skadliga begär som störtar människor i fördärv och undergång.

¹⁰ Kärlek till pengar är en rot till allt ont. I sitt begär efter pengar har vissa kommit bort från tron och vållat sig själva mycket lidande.

¹¹ Men du gudsman, håll dig borta från sådant! Sträva efter rättfärdighet, gudsfruktan, tro, kärlek, uthållighet och ödmjukhet.

¹² Kämpa trons goda kamp, grip det eviga livet som du blev kallad till och som du bekände dig till genom att avge den goda bekännelsen inför många vittnen.

¹³ Jag uppmanar dig inför Gud, som ger liv åt allt, och inför Kristus Jesus som vittnade för Pontius Pilatus med den goda bekännelsen:

¹⁴ bevara budskapet rent och oförfalskat till vår Herre Jesu Kristi ankomst,

¹⁵ som den salige, ende Härskaren ska låta oss få se när tiden är inne. Han är kungarnas Kung och herrarnas Herre,

¹⁶ han som ensam är odödlig och bor i ett ljus dit ingen kan komma och som ingen människa har sett eller kan se. Honom tillhör ära och evig makt! Amen.

¹⁷ Uppmana dem som är rika i den här världen att inte vara högmodiga eller sätta sitt hopp till något så osäkert som rikedom, utan till Gud som rikligt ger oss allt att njuta av.

¹⁸ Uppmana dem att göra gott, att vara rika på goda gärningar, att vara generösa och dela med sig.

¹⁹ Då samlar de åt sig en skatt som är en god grund för den kommande tidsåldern, så att de vinner det verkliga livet.

²⁰ Käre Timoteus, bevara det som har anförtrotts dig. Och vänd dig bort från det oandliga, tomma pratet och invändningarna från det som kallas kunskap utan att vara det.

²¹ Vissa har kommit bort från tron genom att bekänna sig till den kunskapen. Nåden vare med er.

6:5 Rom 1:28f, 2 Tim 3:8. **6:6** Ords 15:16, 1 Tim 4:8. **6:7** Job 1:21, Pred 5:14, Luk 12:20. **6:8** Ords 30:8, Matt 6:25.
6:9 Ords 28:22, Matt 13:22, Jak 5:1f. **6:10** Matt 6:24, 1 Tim 1:19. **6:11** 2 Tim 2:22. **6:12** 1 Tim 1:18, 2 Tim 4:7. **6:13**
Joh 18:36f, 1 Tim 5:21. **6:14** Fil 1:10. **6:15** 5 Mos 10:17, 1 Tim 1:11, Upp 17:14. **6:16** 2 Mos 33:20, Joh 1:18. **6:17**
Job 31:24, Jak 5:1f. **6:18** Gal 6:9f, Hebr 13:16. **6:19** Matt 6:20, Luk 16:9. **6:20** 1 Tim 4:6f, 2 Tim 2:14, 18. **6:20**
det som kallas kunskap utan att vara det Gnostiska rörelser (grek. *gnósis*, "kunskap") som gjorde konkurrerande anspråk på särskild insikt i den andliga världen.

Andra Timoteusbrevet

Andra Timoteusbrevet är Paulus sista brev, skrivet från fängelset i Rom inför hans martyrdöd (4:6f) under kejsar Nero ca 67 e Kr. Timoteus, Paulus älskade barn i tron (1:2), befann sig i Efesos där han var ledare i församlingen. Brevet är skrivet som ett andligt testamente där Paulus längtar efter Timoteus närvaro och skickar med några sista förmaningar ifall Timoteus inte skulle hinna fram i tid.

Hälsning

¹ Från Paulus, genom Guds vilja Kristi Jesu apostel, sänd att förkunna löftet om liv i Kristus Jesus.

² Till Timoteus, mitt älskade barn. Nåd, barmhärtighet och frid från Gud Fadern och Kristus Jesus, vår Herre.

Aposteln och hans lärjunge

³ Jag tackar Gud, som jag liksom mina förfäder tjänar med rent samvete. Ständigt, natt och dag, tänker jag på dig i mina böner.

⁴ När jag minns dina tårar längtar jag efter att få se dig igen för att bli uppfylld av glädje.

⁵ Jag tänker på den uppriktiga tro som finns hos dig, den tro som först fanns hos din mormor Lois och din mor Eunike och som nu, det är jag övertygad om, också finns hos dig.

⁶ Därför påminner jag dig: låt Guds nådegåva flamma upp igen, den som finns i dig genom min handpåläggning.

⁷ Gud har inte gett oss modlöshetens ande, utan kraftens, kärlekens och självbehärskningens Ande.

⁸ Skäms alltså inte för vittnesbördet om vår Herre, och inte heller för mig som är hans fånge, utan bär också du ditt lidande för evangeliet genom Guds kraft.

⁹ Han har frälst oss och kallat oss med en helig kallelse, inte på grund av våra gärningar utan genom sitt beslut och sin nåd som han har gett oss i Kristus Jesus från evighet.

¹⁰ Nu har hans nåd blivit uppenbarad, när vår Frälsare Kristus Jesus har trätt fram. Han har gjort slut på döden och fört fram liv och odödlighet i ljuset genom evangeliet.

¹¹ Detta är jag satt till att tjäna som förkunnare, apostel och lärare.

¹² Det är därför jag får lida allt detta. Men jag skäms inte, för jag vet vem jag tror på, och jag är övertygad om att han har makt att fram till den dagen bevara det som anförtrotts mig.

¹³ Som mönster för en sund förkunnelse ska du ha de ord som du har hört av mig, i tro och kärlek i Kristus Jesus.

¹⁴ Bevara det goda som anförtrotts dig genom den helige Ande som bor i oss.

¹⁵ Som du vet har alla i Asien vänt sig bort ifrån mig, bland dem Fygelus och Hermogenes.

1:1 1 Tim 4:8. **1:2** 1 Tim 1:2. **1:3** Apg 23:1, Rom 1:9, Fil 3:5. **1:3 förfäder** Annan översättning: "föräldrar". **1:5** Apg 16:1. **1:5 din mor Eunike** Enligt Apg 16:1 var hon judinna och Kristustroende. **1:6** 1 Tim 4:14. **1:6 min handpåläggning** Paulus betonar här, till skillnad från i 1 Tim 4:14 där det talas om "de äldstes handpåläggning", sin egen medverkan och slår därmed an en personlig ton som präglar hela brevet (1:3f, 12f, 3:10, 14). **1:7** Rom 8:15, Gal 5:22f. **1:8** Rom 1:16, Fil 4:14, 2 Tim 2:3, 9. **1:9** Ef 1:11, Tit 3:4f. **1:10** 1 Kor 15:55f, Kol 1:26, Hebr 2:14. **1:11** 1 Tim 2:7. **1:11 förkunnare** Grek. *kéryx*, en härold eller nyhetsutropare. **1:12** Fil 1:6. **1:12 den dagen** Domens dag (jfr 1 Kor 3:13). **1:13** 2 Tim 2:2, 3:14. **1:14** 1 Kor 3:16, 1 Tim 6:20. **1:15** 2 Tim 4:10, 16. **1:15 Asien** Provinsen Asien omfattade dagens västra Turkiet där även staden Efesos låg (1:18).

16 Må Herren visa barmhärtighet mot Onesiforus familj. Han gav mig ofta nytt mod och skändes inte för mina bojor.

17 Tvärtom, när han kom till Rom sökte han ivrigt efter mig och fann mig också.

18 Må Herren låta honom finna barmhärtighet hos Herren på den dagen. Och hur mycket han hjälpte mig i Efesos, det vet du mycket väl.

2

Trohet i tjänsten

1 Mitt barn, hämta nu kraft i den nåd som finns hos Kristus Jesus.

2 Det du har hört av mig inför många vittnen ska du anförtro åt pålitliga personer som i sin tur ska kunna undervisa andra.

3 Lid också du som en god Kristi Jesu soldat.

4 Ingen soldat trasslar in sig i civila angelägenheter, han vill stå i tjänst hos den som har värvat honom.

5 Den som tävlar får ingen segerkrans om han inte följer reglerna.

6 Jordbrukaren som arbetar hårt bör vara den förste som får del av skörden.

7 Förstå rätt vad jag säger. Herren ska ge dig insikt i allt.

8 Tänk på Jesus Kristus, som är uppstånden från de döda och född av Davids ätt enligt evangeliet jag predikar.

9 För det evangeliet får jag lida och till och med bära bojor som en brottsling. Men Guds ord bär inte bojor!

10 Därför uthärdar jag allt för de utvaldas skull, för att de ska få del av frälsningen i Kristus Jesus och den eviga härligheten.

11 Detta är ett ord att lita på.

Har vi dött med honom,
ska vi också leva med honom.

12 Härdar vi ut,
ska vi också regera med honom.

Förnekar vi honom,
ska han också förneka oss.

13 Är vi trolösa förblir han trofast,
för han kan inte förneka sig själv.

14 Påminn om detta och uppmana dem allvarligt inför Gud att inte strida om ord. Det gör ingen nytta utan bryter bara ner dem som lyssnar.

15 Gör allt du kan för att bestå provet inför Gud, som en arbetare som inte behöver skämmas utan rätt delar sanningens ord.

16 Men oandligt, tomt prat ska du akta dig för. De som ägnar sig åt sådant kommer att gå allt längre i ogudaktighet,

17 och deras ord kommer att sprida sig som cancersvulster. Till dem hör Hymeneus och Filetus,

1:16 Matt 25:36, 2 Tim 4:19. **1:16 Onesiforus** En kristen familjefar från Efesos (1:18, 4:19) som hade besökt Paulus i fångelset men sedan troligen avlidit, kanske som martyr. **1:17** Apg 28:30. **1:18** Matt 5:7, Jud v 21. **2:1** Ef 6:10. **2:2** 2 Tim 1:13, Tit 1:5f. **2:3** 2 Tim 1:8, 4:5f. **2:5** 1 Kor 9:25, 2 Tim 4:8. **2:6** 1 Kor 9:7f. **2:8** 2 Sam 7:12, 1 Kor 15:4, 20. **2:9** Fil 1:13f, 2 Tim 1:12. **2:10** Kol 1:24. **2:11** Rom 6:8. **2:12** Matt 10:33, Rom 5:17, 1 Petr 4:13. **2:13** Rom 3:3, 2 Tess 3:3. **2:14** 1 Tim 6:4. **2:15 rätt delar** Detta uttryck, som tidigare endast förekommit i Ords 3:6 och 11:5 (Septuaginta) och där med objektet "väg" (skära väg rakt fram), förknippas här med förkunnelsen. Timoteus måste hantera sanningens ord rätt och skilja det från "oandligt, tomt prat" (vers 16). **2:16** 1 Tim 6:20, Tit 1:14. **2:17** 1 Tim 1:20. **2:17 cancersvulster** Annan översättning: "kallbrand". **2:17 Hymeneus** hade tidigare blivit utesluten ur församlingen (jfr 1 Tim 1:20).

18 som har kommit bort från sanningen. De vänder upp och ner på tron för vissa när de säger att uppståndelsen redan har ägt rum.

19 Men Guds fasta grund består och har detta sigill: *Herren känner de sina, och: Var och en som åkallar Herrens namn ska hålla sig borta från orättfärdighet.*

20 Men i ett stort hus finns det inte bara kärll av guld och silver utan också av trä och lera, några till hedrande ändamål och andra till mindre hedrande.

21 Den som nu renar sig från dessa blir ett kärll till hedrande ändamål, helgat, användbart för sin herre och redo för varje god gärning.

22 Fly ungdomens onda begär och sträva efter rättfärdighet, tro, kärlek och frid tillsammans med dem som åkallar Herren av rent hjärta.

23 Men avvisa dumma och meningslösa dispyter. Du vet att de föder strider,

24 och en Herrens tjänare ska inte strida utan vara vänlig mot alla, skicklig att undervisa och tålig när han får lida.

25 Han ska i ödmjukhet tillrättvisa sina motståndare. Kanske låter Gud dem omvända sig, så att de kommer till insikt om sanningen

26 och nyktrar till ur djävulens snara, där de hålls fångna så att de gör hans vilja.

3

Människorna i de sista dagarna

1 Du ska veta att i de sista dagarna blir det svåra tider.

2 Människorna kommer att vara egenkära, pengakära, skrytsamma, stolta, hånfulla, olydiga mot sina föräldrar, otacksamma, gudlösa,

3 kärlekslösa, oförsonliga, skvallriga, obehärskade, råa, fientliga mot det goda,

4 falska, hänsynslösa och högmodiga. De kommer att älska njutning mer än Gud

5 och ha ett sken av gudsfruktan men förneka dess kraft. Håll dig borta från dem!

6 Bland dem finns sådana som smyger sig in i hemmen och snärjer svaga kvinnor som är tyngda av synder och drivs av många slags begär

7 och som ständigt blir undervisade men aldrig lyckas komma till insikt om sanningen.

8 Liksom Jannes och Jambres trotsade Mose, trotsar dessa män sanningen. De är människor med fördärvat sinne, deras tro är inte äkta.

9 Men de ska inte ha någon mer framgång. Deras galenskap ska bli uppenbar för alla, så som det också blev med Jannes och Jambres.

I apostelns efterföljd

10 Men du har troget följt mig i lära och liv, i målsättning och tro, i tålamod, kärlek och uthållighet,

11 i de förföljelser och lidanden som drabbade mig i Antiokia, Ikonium och Lystra. Vilka förföljelser har jag inte fått utstå! Men Herren har räddat mig ur dem alla.

12 Så kommer alla som vill leva gudfruktigt i Kristus Jesus att bli förföljda.

13 Men onda människor och bedragare ska gå allt längre i sin ondska, de bedrar och är själva bedragna.

2:18 1 Kor 15:12, Tit 1:11. **2:19 sigill** Dvs garanti. Det första citatet är hämtat från 4 Mos 16:5 (Septuaginta). Det andra har inte någon ordagrann motsvarighet i GT men påminner om 4 Mos 16:26, Jes 26:13, 52:11. **2:20** Rom 9:21, 1 Kor 3:12.

2:21 2 Tim 3:17. **2:21 dessa** De mindre hedrande kärllen. **2:22** 1 Tim 6:11, Hebr 12:14. **2:23** 1 Tim 1:4, Tit 3:9.

2:24 1 Tim 3:2f, Tit 1:7, 9. **2:25** Apg 11:18, Gal 6:1, 1 Tim 2:4. **2:26** 1 Tim 3:7. **3:1** 1 Tim 4:1, 2 Petr 3:3. **3:1 de sista**

dagarna Enligt vers 5f är dessa sista dagar redan här. **3:2** Matt 24:12, Rom 1:29f. **3:4** Rom 1:29, Fil 3:19. **3:5**

Matt 7:15, 15:7f, Tit 1:16. **3:6** Tit 1:11. **3:7** 2 Tim 2:25. **3:8** 1 Tim 6:5. **3:8 Jannes och Jambres** Enligt judisk

tradition namnen på de egyptiska trollkarlarna i 2 Mos 7:11f. **3:10** 1 Tim 4:6. **3:11** Apg 13:50, 14:2, 19, 2 Kor 1:10.

3:11 Antiokia, Ikonium och Lystra Se Apg 13:14f, 13:51f och 14:6f. **3:12** Matt 16:24f, Joh 15:20, 1 Tess 3:3.

¹⁴ Du däremot, håll fast vid det du har lärt dig och blivit övertygad om. Du vet av vilka du har lärt det,

¹⁵ och du känner från barndomen de heliga Skrifterna som kan göra dig vis så att du blir frälst genom tron på Kristus Jesus.

¹⁶ Hela Skriften är utandad av Gud och nyttig till undervisning, tillrättavisning, upprättelse och fostran i rättfärdighet,

¹⁷ så att gudsmänniskan blir fullt färdig, väl rustad för varje god gärning.

4

En sista förmaning

¹ Jag uppmanar dig allvarligt inför Gud och Kristus Jesus som ska döma levande och döda, inför hans uppenbarelse och hans rike:

² predika ordet, träd fram i tid och otid, tillrättavisa, varna och förmana med allt tålmod och all undervisning.

³ Det ska komma en tid då människor inte längre står ut med den sunnda läran utan samlar åt sig mängder av lärare efter sina egna begär, så som det kliar i deras öron att få höra.

⁴ De vägrar att lyssna till sanningen och vänder sig till myter.

⁵ Men var du sund och förnuftig på alla sätt. Bär ditt lidande, utför en evangelists gärning och fullgör din tjänst.

Aposteln inför döden

⁶ Självs offeras jag redan som ett dryckesoffer, och tiden för mitt uppbrott är inne.

⁷ Jag har kämpat den goda kampen, jag har fullbordat loppet, jag har bevarat tron.

⁸ Nu väntar mig rättfärdighetens segerkrans. Den ska Herren, den rättfärdige domaren, ge mig på den dagen, och inte bara mig utan alla som älskar hans återkomst.

Personliga hälsningar

⁹ Gör allt du kan för att komma till mig snart.

¹⁰ Demas har övergett mig, han fick kärlek till den här världen och reste till Tessalonike. Crescens har rest till Galatien och Titus till Dalmatien.

¹¹ Lukas är den ende som är kvar hos mig. Ta med dig Markus hit, han är till god hjälp i min tjänst.

¹² Tychikus har jag sänt till Efesos.

¹³ När du kommer, ta med dig manteln som jag lämnade hos Karpus i Troas. Ta också med böckerna, framför allt pergamentskrifterna.

3:14 2 Tim 2:2. **3:15** Ps 119:98. **3:16** Rom 15:4, 2 Petr 1:21. **3:16 Hela Skriften är utandad av Gud och nyttig** Annan översättning: "All Skrift som är utandad av Gud är också nyttig". Ordet "utandad" (på grekiska *theópeustos*) kan också översättas "inspirerad". **3:17** 1 Tim 6:11, 2 Tim 2:21. **4:1** Matt 25:31, 1 Tim 6:13. **4:2** 1 Tim 4:13. **4:3** 1 Tim 4:1. **4:4** 2 Petr 1:16. **4:5** 2 Tim 1:8, 2:3. **4:6** Fil 1:23, 2:17, 2 Petr 1:14. **4:7** 1 Kor 9:24f, Fil 3:14, 1 Tim 6:12. **4:8** 1 Kor 9:25, 1 Petr 5:4. **4:9** 2 Tim 1:4. **4:10** Kol 4:14. **4:10 Galatien** Andra handskrifter: "Gallien". Galatien omfattade dagens centrala Turkiet, Gallien det nutida Frankrike. Jfr inledningsnot till Galaterbrevet. **4:10 Titus** Betrodd medarbetare till Paulus, som hade fört honom till tro (Tit 1:4). Titus var grek (Gal 2:3) och mottagare av Titusbrevet. **4:10 Dalmatien** En provins som omfattade områden i dagens Kroatien, Bosnien och Serbien. **4:11** Kol 4:14, Filem v 24. **4:11 Lukas** Lukasevangeliets och Apostlagärningarnas författare (se även Kol 4:14). **4:11 Markus** Markusevangeliets författare som tidigare hade övergett Paulus (Apg 15:38) men sedan återvunnit hans förtroende (se även Kol 4:10). **4:12 Tychikus** En medhjälpare till Paulus från Mindre Asien (Apg 20:4) som troligen hade överlämnat Efesierbrevet (Ef 6:21). **4:13 pergamentskrifterna** Blad av djurhud användes för såväl personliga anteckningar som juridiska dokument och litterära verk som GT:s skrifter.

¹⁴ Kopparsmeden Alexander har gjort mig mycket ont. Herren ska ge honom efter hans gärningar.

¹⁵ Du själv måste också vara på din vakt mot honom, för han har gjort kraftigt motstånd mot vår förkunnelse.

¹⁶ När jag försvarade mig första gången var det ingen som kom till min hjälp, utan alla övergav mig. Hoppas det inte tillräknas dem.

¹⁷ Men Herren hjälpte mig och gav mig kraft, för att förkunnelsen genom mig skulle fullföljas och alla folk få höra den. Så blev jag räddad ur lejonets gap.

¹⁸ Herren ska också rädda mig från alla onda anslag och frälsa mig till sitt himmelska rike. Hans är äran i evigheters evighet. Amen.

¹⁹ Hälsa till Prisca och Aquila och Onesiforus familj.

²⁰ Erastus stannade kvar i Korint, men Trofimus lämnade jag i Miletos eftersom han var sjuk.

²¹ Skynda dig hit före vintern. Eubulus hälsar till dig, även Pudens, Linus, Claudia och alla bröderna.

²² Herren vare med din ande. Nåden vare med er.

4:14 Rom 2:6, 1 Tim 1:20. **4:14 Alexander** Troligen samme man som uteslöts ur församlingen i 1 Tim 1:20, och möjligen identisk med juden Alexander vid upploppet i Apg 19:33. **4:16 försvarade mig** Inför kejsarens domstol i Rom.

4:17 1 Kor 15:32. **4:17 ur lejonets gap** Troligen en bild för räddning ur yttersta livsfara, eftersom aposteln som romersk medborgare inte kunde dömas till att kastas för vilddjuren. **4:18** 2 Tess 3:1f. **4:19** Apg 18:2, Rom 16:3.

4:19 Prisca och Aquila Tältmakare från Italien som var vänner och medarbetare till Paulus (Apg 18:2, 26, Rom 16:3).

4:20 Apg 19:22, Rom 16:23. **4:20 Erastus** Medhjälpare till Paulus (Apg 19:22) och stadskassör i Korint (Rom 16:23). Hans namn har hittats på en samtida inskription som berättar att han stenlade en gata i Korint på egen bekostnad.

4:20 Trofimus Följeslagare till Paulus från Efesos (Apg 21:29). **4:21 Linus** Enligt fornkyrkliga källor den förste biskopen i Rom efter apostlarnas tid.

Brevet till Titus

Efter en gemensam missionsresa till Kreta har Paulus lämnat kvar sin medhjälpare Titus, en grek (Gal 2:3) som han själv fört till tro (1:4), för att organisera de nya församlingarna. Titusbrevet är troligen skrivet i mitten av 60-talet e Kr från Nikopolis (3:12) i nordvästra Grekland (jfr not till Apg 28:30).

Hälsning

¹ Från Paulus, Guds tjänare och Jesu Kristi apostel, sänd att föra Guds utvalda till tro och insikt om den sanning som hör till gudsfruktan

² och ger hopp om evigt liv. Detta eviga liv har Gud, som inte kan ljuga, utlovat från evig tid.

³ Och när tiden var inne uppenbarade han sitt ord genom den förkunnelse som anförtrotts mig på Guds, vår Frälsares, befallning.

⁴ Till Titus, mitt äkta barn i vår gemensamma tro. Nåd och frid från Gud Fadern och Kristus Jesus, vår Frälsare.

Titus uppgift på Kreta

⁵ Jag lämnade dig på Kreta för att du skulle ordna det som återstod och i varje stad insätta äldste efter mina instruktioner.

⁶ En äldste ska vara fläckfri, en enda kvinnas man, och ha troende barn som inte kan beskyllas för att vara vilda eller upproriska.

⁷ Församlingsledaren ska som Guds förvaltare vara fläckfri. Han får inte vara självgod, inte häftig, inte missbruka vin, inte vara våldsam eller girig,

⁸ utan gästfri, godhjärtad, förståndig, hederlig, gudfruktig och behärskad.

⁹ Han ska hålla sig till lärans tillförlitliga ord, så att han både kan uppmuntra med sund undervisning och tillrättavisa motståndarna.

¹⁰ Det finns nämligen många upproriska pratmakare och bedragare, särskilt bland de omskurna.

¹¹ Dem måste man tysta munnen på, för de vänder upp och ner på hela familjer genom att för egen vinning lära ut sådant som de inte borde.

¹² En av deras egna, en profet, har sagt: "Kretensare ljuger jämt, de är vilddjur, glupska och lata."

¹³ Det omdömet är sant. Tillrättavisa dem därför strängt, så att de blir sunda i tron

¹⁴ och inte ägnar sig åt judiska myter och bud från människor som vänder sig bort från sanningen.

¹⁵ För de rena är allting rent, men för de orena och otroende är ingenting rent, utan hos dem är både förstånd och samvete orena.

¹⁶ De försäkrar att de känner Gud, men med sina gärningar förnekar de honom. De är avskyvärda, trotsiga och odugliga till varje god gärning.

1:2 4 Mos 23:19, 2 Tim 2:13. **1:3** Ef 1:9f, 1 Tim 1:1, 11. **1:4** 1 Tim 1:2. **1:5** Apg 14:23. **1:6** 1 Tim 3:2f. **1:6 troende** Annan översättning: "trogna". **1:7** 3 Mos 10:9, 1 Kor 4:1, 1 Petr 5:2f. **1:7 Församlingsledaren** I apostolisk tid är grek. *epískopos* (församlingsledare) och *presbýteros* (äldste) olika benämningar på samma tjänst. Längre fram blev ordet ett lånord, "biskop". **1:9** 1 Tim 1:10, 6:3, 2 Tim 1:13. **1:9 uppmuntra** Annan översättning: "förmana". **1:9 tillrättavisa** Annan översättning: "vederlägga". **1:10** 1 Tim 1:6, Apg 15:1. **1:11** 1 Tim 6:5, 2 Tim 3:6. **1:12 En av deras egna** Den kretensiske vishetsläraren Epimenides, som levde på 500-talet f Kr och sägs ha byggt altaret i Aten "till en okänd gud" (Apg 17:23). Citatet är från dikten *Cretica* som **Paulus citerar även i Apg 17:28**. **1:13** 2 Tim 4:2, Tit 2:2. **1:14** 1 Tim 1:4, 4:7. **1:15** Matt 15:11, Rom 14:14f. **1:16** Jer 4:22, 2 Tim 3:5, 1 Joh 2:4.

2

Förmaningar till olika grupper

- 1 Men du ska predika det som stämmer med den sunda läran.
- 2 Äldre män ska vara nyktra, värdiga och förståndiga, sunda i tro, kärlek och tålmod.
- 3 Äldre kvinnor ska på samma sätt bete sig som det anstår de heliga, inte sprida skvaller eller missbruka vin. De ska vara lärare i det som är gott,
 - 4 så att de fostrar de unga kvinnorna till att älska man och barn,
 - 5 att leva anständigt och rent, att vara husliga och goda och underordna sig sina män så att Guds ord inte blir hånat.
- 6 Förmana på samma sätt de yngre männen att visa gott omdöme i allt,
 - 7 och var själv ett föredöme i goda gärningar. Din undervisning ska förmedla oförfalskad sanning och värdighet.
 - 8 Den ska vara sund och oklanderlig, så att din motståndare måste skämmas när han inte har något ont att säga om oss.
 - 9 Förmana tjänarna att underordna sig sina herrar i allt, att tjäna dem helhjärtat och inte säga emot,
 - 10 att inte smussla undan något utan alltid visa sann trohet så att de i allt är en heder för Guds, vår Frälsares, lära.

Guds nåd har uppenbarats

- 11 Guds nåd har uppenbarats till frälsning för alla människor.
- 12 Den fostrar oss att säga nej till ogudaktighet och världsliga begär och i stället leva anständigt, rättfärdigt och gudfruktigt i den tid som nu är,
- 13 medan vi väntar på det saliga hoppet: att vår store Gud och Frälsare Jesus Kristus ska träda fram i härlighet.
- 14 Han har offrat sig för oss för att friköpa oss från all laglöshet och rena åt sig ett eget folk, som är uppfyllt av iver att göra goda gärningar.
- 15 Så ska du tala, förmana och tillrättavisa med allt eftertryck. Låt ingen se ner på dig.

3

- 1 Påminn dem om att de ska underordna sig och lyda myndigheter och makthavare och vara redo till varje god gärning,
- 2 att inte förolämpa någon utan vara fridsamma och tillmötesgående och alltid visa vänlighet mot alla människor.
- 3 Vi var ju själva en gång oförnuftiga, trotsiga och vilsna. Vi var slavar under olika begär och lustar, vi levde i ondska och avund, vi var avskyvärda och hatade varandra.
 - 4 Men när Gud, vår Frälsare, uppenbarade sin godhet och kärlek till oss människor
 - 5 frälste han oss, inte för rättfärdiga gärningar som vi hade gjort utan på grund av sin barmhärtighet. Han frälste oss genom ett bad till ny födelse och förnyelse i den helige Ande,
 - 6 som han rikligt utgöt över oss genom Jesus Kristus, vår Frälsare,
 - 7 för att vi ska stå rättfärdiga genom hans nåd och bli arvingar med hopp om evigt liv.

2:1 Tit 1:9. **2:2** 1 Tim 5:1, Tit 1:13. **2:3** 1 Tim 3:11. **2:5** 1 Mos 3:16, 1 Kor 14:34, Ef 5:22, 1 Petr 3:1. **2:6 omdöme i allt, 7och var själv ett föredöme** Annan översättning: "omdöme, 7och var själv i allt ett föredöme". **2:7** 1 Tim 4:12, 1 Petr 5:3. **2:8** 1 Tim 5:14, Tit 1:9, 1 Petr 2:15. **2:9** Ef 6:5f, 1 Tim 6:1, 1 Petr 2:18. **2:11** Jes 52:10, Luk 3:6, 1 Tim 2:4, Tit 3:4. **2:12** Ef 1:4, Kol 1:22, 1 Joh 2:15f. **2:13** 1 Kor 1:7, Fil 3:20, 1 Tess 1:10. **2:14** 2 Mos 19:5, Gal 1:4, 2:20, 1 Tim 2:6, 1 Petr 2:9. **2:15** 1 Kor 16:11, 2 Tim 4:2. **3:1** Rom 13:1f, 2 Tim 3:17, 1 Petr 2:13f. **3:2** Fil 4:5, 2 Tim 2:24f. **3:3** Ef 5:8, Kol 3:7f, 1 Petr 4:3. **3:4** Tit 2:11. **3:5** 5 Mos 9:5, Ef 2:4f, 2 Tim 1:9. **3:6** Joel 2:28, Apg 2:16f, 33, Rom 5:5. **3:7** Rom 4:7f, 8:23f.

⁸ Detta är ett ord att lita på, och jag vill att du med kraft inskräper det, så att de som tror på Gud är noga med att göra goda gärningar. Sådant är gott och nyttigt för människorna.

⁹ Men undvik dumma dispyter och frågor om släkregister och gräl och strider om lagen. Sådant är skadligt och meningslöst.

¹⁰ En villolärare ska du ge en första och en andra varning och sedan avvisa,

¹¹ eftersom du vet att en sådan är på fel väg. Han syndar och har dömt sig själv.

Avslutning

¹² När jag sänder Artemas eller Tychikus till dig, skynda dig då att komma till mig i Nikopolis. Jag har bestämt mig för att stanna där över vintern.

¹³ Juristen Zenas och Apollos ska du utrusta ordentligt så att de inte saknar något på resan.

¹⁴ Även de våra måste lära sig att göra goda gärningar och fylla nödvändiga behov, så att de inte är utan frukt.

¹⁵ Alla som är hos mig hälsar till dig. Hälsa till dem som älskar oss i tron. Nåden vare med er alla.

3:8 Tit 2:14. **3:9** 1 Tim 1:4, 2 Tim 2:23. **3:10** Matt 18:17, Rom 16:17, 2 Tess 3:14. **3:10 villolärare** Grek. *hairetikón* (jfr "heretiker"). Annan översättning: "splitrare". **3:11** 1 Tim 6:4f. **3:12** Ef 6:21. **3:12 Artemas** Enligt traditionen var han församlingsledare i Lystra (Apg 14:6f, 16:1f). **3:12 Tychikus** En medhjälpare till Paulus från Mindre Asien (Apg 20:4) som troligen hade överlämnat Efesierbrevet (Ef 6:21). **3:12 Nikopolis** En centralort på Greklands västkust. **3:13** Apg 18:24, 3 Joh v 6. **3:13 Juristen** Annan översättning: "Den laglärde" (en judisk skriftlörd). **3:13 Apollos** En lärd förkunnare som hade verkat i Paulus församlingar i Efesos och Korint (Apg 18:24-27, 1 Kor 3:4f). **3:14** Tit 2:14.

Brevet till Filemon

Brevet är adresserat till Filemon, en kristen slavägare i Kolosse. Dennes slav Onesimus hade rymt till Rom och där blivit omvänd (v 10) genom Paulus, den fängslade aposteln (Apg 28:30), som nu sänder honom tillbaka till Filemon med detta brev som skydd mot de hårda straff som kunde vänta en förrymd slav. Brevet är troligen skrivet samtidigt som Kolosserbrevet (jfr Kol 4:9) under Paulus fångenskap i Rom ca 60 e Kr. Enligt fornkyrklig tradition blev Onesimus längre fram biskop i Efesos och till sist martyr i Rom.

Hälsning

- 1 Från Paulus, Kristi Jesu fånge, och vår broder Timoteus. Till vår älskade vän och medarbetare Filemon,
- 2 vår syster Appia, vår medkämpe Archippus och församlingen i ditt hus.
- 3 Nåd vare med er och frid från Gud vår Far och Herren Jesus Kristus.

Tack till Gud för Filemon

- 4 Jag tackar alltid min Gud när jag nämner dig i mina böner,
- 5 eftersom jag hör om din kärlek och tro, din tro på Herren Jesus och din kärlek till alla de heliga.
- 6 Jag ber att din gemenskap med oss i tron ska visa sig verksam och ge klar insikt om allt det goda som vi har i Kristus.
- 7 Din kärlek har varit till stor glädje och tröst för mig, eftersom de heliga har blivit styrkta i sina hjärtan tack vare dig, broder.

Vädjan för Onesimus

- 8 Även om jag nu med stor frimodighet i Kristus kan befalla dig att göra din plikt,
- 9 vill jag hellre vädja för kärlekens skull. Jag, Paulus, en gammal man och nu en Kristi Jesu fånge,
- 10 vädjar till dig för mitt barn som jag har fött i min fångenskap, Onesimus.
- 11 Förr var han inte till nytta för dig, men nu är han till god nytta för både dig och mig.
- 12 Honom skickar jag nu tillbaka till dig. Det är som att sända mitt eget hjärta.
- 13 Egentligen ville jag ha kvar honom här hos mig, så att han kunde hjälpa mig i ditt ställe när jag nu sitter i fängelse för evangeliets skull.
- 14 Men jag ville inte göra något utan ditt samtycke, för att det goda som du gör inte ska ske av tvång utan av fri vilja.
- 15 Kanske var det just därför han blev skild från dig för en tid, för att du skulle få honom tillbaka för alltid?
- 16 Och då inte längre som en slav, utan som något mer: en älskad broder. Det är han i högsta grad för mig. Hur mycket mer då inte för dig, både som människa och som broder i Herren?
- 17 Så om du räknar mig som din vän, ta då emot honom så som du skulle ta emot mig.
- 18 Och har han gjort dig något orätt eller är skyldig dig något, sätt upp det på min räkning.
- 19 Jag, Paulus, skriver med egen hand: jag ska betala. För att nu inte tala om vad du är skyldig mig: dig själv.

1:1 Ef 3:1. **1:1 Timoteus** Paulus närmaste medarbetare (se t ex Apg 16:1f, Fil 2:19f, 1-2 Tim). **1:2** Kol 4:17. **1:2 Appia** Troligen Filemons hustru. **1:2 Archippus** Kanske en son eller släkting till Filemon, aktiv i tjänst för Herren (jfr Kol 4:17). **1:3** Rom 1:7. **1:4** Kol 1:3f. **1:6** Gal 5:5f, Fil 1:9f. **1:10 Onesimus** Namnet betyder "nyttig". Jfr ordleken i vers 20, se även vers 11. **1:13** Fil 2:30. **1:19 skyldig mig: dig själv** Filemon hade blivit omvänd genom Paulus undervisning.

²⁰ Ja, broder, låt mig få nytta av dig i Herren. Styrk mitt hjärta i Kristus.

Slutönskan

²¹ Jag skriver till dig övertygad om din lydnad, och jag vet att du kommer att göra ännu mer än det jag ber om.

²² Ordna dessutom ett gästrum åt mig. Jag hoppas nämligen att ni genom era böner ska få mig tillbaka.

²³ Epafras, min medfånge i Kristus Jesus, hälsar till dig.

²⁴ Det gör även mina medarbetare Markus, Aristarchus, Demas och Lukas.

²⁵ Herren Jesu Kristi nåd vare med er ande.

Hebreerbrevet

Hebreerbrevet vill visa hur det gamla förbundets prästtjänst och offer har uppfyllts i Kristi offer "en gång för alla" (7:27). Brevets för oss okände författare var själv inte apostel (2:3), men kände Timoteus (13:23) och tycks ha behärskat grekiskan bäst av NT:s alla författare. Detta skulle stämma väl in på Apollos, "en bildad man som var född i Alexandria och mycket kunnig i Skrifterna" (Apg 18:24). Många andra möjliga författare har föreslagits, exempelvis Paulus eller Barnabas (Apg 11:22f).

Mottagarna är Jesustroende judar som möter svår förföljelse för sin tro (12:3), kanske under Nero i Rom på 60-talet e Kr eftersom författaren hälsar från de utvandrade "bröderna från Italien" (13:24). Plats och tid kan inte bestämmas, men både Apollos och Timoteus hade kopplingar till Efesos (Apg 18:24f, 1 Tim 1:3) och brevet bör ha skrivits före templet förstöring år 70 e Kr (8:4, 10:1).

Gud har talat genom Sonen

¹ I forna tider talade Gud många gånger och på många sätt till fäderna genom profeterna,

² men nu i den sista tiden har han talat till oss genom sin Son. Honom har han insatt som arvinge till allt, och genom honom har han också skapat universum.

³ Sonen är utstrålningen av Guds härlighet och hans väsens avbild, och han bär allt med sitt mäktiga ord. Och sedan han fullbordat en rening från synderna sitter han nu på Majestätets högra sida i höjden.

Sonen är större än änglarna

⁴ Sonen är så mycket större än änglarna som namnet han har ärvt är högre än deras.

⁵ Till vilken av änglarna har Gud någonsin sagt:

*Du är min Son,
jag har fött dig i dag?*

Eller:

*Jag ska vara hans Far,
och han ska vara min Son?*

⁶ Men när han låter den Förstfödde träda in i världen, säger han:

*Alla Guds änglar
ska tillbe honom.*

⁷ Om änglarna säger han:

*Han gör sina änglar till vindar
och sina tjänare till eldslågor.*

⁸ Men om Sonen säger han:

*Gud, din tron består
i evigheters evighet,
och ditt rikes spira
är rättens spira.*

⁹ Du älskar rättfärdighet

1:1 Luk 1:70. **1:2** Joh 1:3, Gal 4:4, Kol 1:16. **1:2 universum** Annan översättning: "världarna", "tidsåldrarna" (även i 11:3). **1:3** Ps 110:1, Apg 2:33, Kol 1:15. **1:4** Fil 2:9f. **1:5** Apg 13:33. **1:5 2** Sam 7:14, Ps 2:7. **1:6 5** Mos 32:43 (Septuaginta), Ps 97:7. **1:7** Ps 104:4 (Septuaginta). **1:8** Ps 45:7f. Annan översättning i vers 9: "Därför har Gud, din Gud, smort...".

*och hatar orättfärdighet.
Därför, Gud, har din Gud
smort dig med glädjens olja
mer än dina medbröder.*

¹⁰ Och:

*I begynnelsen lade du, Herre,
jordens grund,
och himlarna är
dina händers verk.*

¹¹ *De ska gå under,
men du ska bestå.
De ska alla nötas ut som kläder,*

¹² *du ska rulla ihop dem
som en mantel
och de ska bytas ut
som kläder.
Men du är densamme,
och dina år har inget slut.*

¹³ Till vilken av änglarna har han någonsin sagt:

*Sätt dig på min högra sida
tills jag lagt dina fiender
som en pall under dina fötter?*

¹⁴ Är inte änglarna andar i Guds tjänst, utsända för att hjälpa dem som ska ärva frälsningen?

2

¹ Därför måste vi så mycket mer ta vara på det vi har hört, så att vi inte driver bort med strömmen.

² För om redan det ord som gavs genom änglar stod fast och varje överträdelse och olydnad fick sitt rättvisa straff,

³ hur ska då vi komma undan om vi inte bryr oss om en sådan frälsning? Den förkunnades först av Herren och bekräftades sedan för oss av dem som hade hört honom.

⁴ Även Gud gav sitt vittnesbörd, genom tecken och under och olika kraftgärningar och genom att dela ut den helige Ande efter sin vilja.

Guds Son i ringhet

⁵ Det är inte under änglar han har lagt den kommande världen som vi talar om.

⁶ På ett ställe har någon vittnat:

*Vad är då en människa
att du tänker på henne,
eller en Människoson
att du tar hand om honom?*

⁷ *En liten tid lät du honom
vara lägre än änglarna,
med härlighet och ära
krönte du honom.*

1:10 Jes 51:6, Luk 21:33. **1:10** Ps 102:26f. **1:13** Apg 2:34f, Hebr 10:12f. **1:13** Ps 110:1. **1:14** Ps 34:8, 91:11, Dan 7:10.
2:2 5 Mos 27:26, Apg 7:38, 53, Gal 3:19. **2:2** *det ord som gavs genom änglar* Lagen, enligt judisk tradition förmedlad av änglar (Gal 3:19). **2:3** Hebr 10:29, 12:25. **2:4** Mark 16:20, Apg 2:22, 2 Kor 12:12. **2:5** Ef 1:21, Hebr 6:5. **2:6** Ps 8:5f (Septuaginta).

⁸ *Allt lade du under hans fötter.*

När han lade allt under honom utelämnade han inget, allt skulle vara lagt under honom. Än ser vi inte att allt är lagt under honom.

⁹ Men vi ser Jesus, som en liten tid var lägre än änglarna, nu krönt med härlighet och ära därför att han led döden. Genom Guds nåd skulle han smaka döden i allas ställe.

¹⁰ För när Gud, för vilken och genom vilken allt är till, skulle föra många söner till härlighet, måste han genom lidande fullkomna honom som för dem till frälsning.

¹¹ Jesus som helgar och de som helgas har alla en och samme Far. Därför skäms han inte för att kalla dem bröder,

¹² när han säger: *Jag ska förkunna ditt namn för mina bröder, mitt i församlingen ska jag lovsjunga dig.*

¹³ Han säger också: *Jag ska förtrösta på honom, och dessutom: Se, här är jag och barnen som Gud har gett mig.*

¹⁴ När nu barnen hade fått del av kött och blod tog han själv på liknande sätt del av detta, för att genom sin död göra den maktlös som hade makt över döden, alltså djävulen, ¹⁵ och befria alla dem som av rädsla för döden levtt i slaveri hela sitt liv.

¹⁶ Det är ju inte änglar han tar sig an, utan Abrahams barn.

¹⁷ Därför måste han bli lik sina bröder i allt, för att bli en barmhärtig och trogen överstepräst inför Gud och sona folkets synder.

¹⁸ Genom att han själv har fått lida och blivit frestad kan han hjälpa dem som frestas.

3

Kristus är större än Mose

¹ Därför, ni heliga bröder som har fått del av en himmelsk kallelse, se på Jesus, den apostel och överstepräst som vi bekänner oss till.

² Han var betrodd av den som insatte honom, liksom *Mose varbetrodd i hela Guds hus.*

³ Men Jesus är värd mer ära än Mose, liksom husbyggaren hedras mer än själva huset.

⁴ Varje hus är byggt av någon, men Gud är den som har byggt allt.

⁵ *Mose var betrodd i hela Guds hus, som en tjänare, för att vittna om det som sedan skulle förkunnas.*

⁶ Men Kristus är betrodd som Son att råda över Guds hus. Och hans hus är vi, när vi håller fast vid vår frimodighet och ära i hoppet.

Varning för förhärdelse

⁷ Därför säger den helige Ande:

I dag, om ni hör hans röst,

⁸ *förhärda inte era hjärtan*

2:8 1 Kor 15:27. **2:9** Fil 2:7f. **2:9** **Genom Guds nåd** Andra handskrifter: "skild från Gud" (grek. *chorís i stället för chárís*). Ps 8:6 kan också översättas "En liten tid lät du honom sakna Gud" (jfr Ps 22:2, Matt 27:46). **2:10** Rom 11:36, Hebr 5:8f, 12:2. **2:10** **genom lidande fullkomna honom som för dem till frälsning** Jesus skulle bli den fullkomlige offerprästen genom att i sin försoningsdöd fullborda en rening från synderna (jfr 1:3 och 5:9 med not). **2:11** Matt 12:50, Joh 20:17. **2:11** **har alla en och samme Far** Ordagrant: "är alla av En". **2:12** Ps 22:23. **2:13** 2 Sam 22:3. **2:13** Jes 8:17f. **2:14** Joh 1:14, 1 Kor 15:26, 2 Tim 1:10. **2:14** **på liknande sätt** Född av en mänsklig mor (Matt 1:18), men utan jordisk far och utan synd (Hebr 4:15). **2:15** Rom 8:15. **2:16** Jes 41:8f. **2:17** Hebr 4:15f, 5:1f. **2:18** Matt 4:1f, Hebr 4:15. **2:18** **frestad** Annan översättning: "prövad" (jfr "påfrestning"). Varje frestelse är en prövning, och varje prövning är en frestelse att överge Gud. Även i 4:15. **3:1** Fil 3:14, Hebr 4:14. **3:1** **Jesus, den apostel** Grek. *apóstolos* betyder "utsänd" eller representant. **Jesus är Guds utsände liksom de tolv apostlarna är hans (jfr Joh 13:20, 20:21).** **3:2** 4 Mos 12:7. **3:2** **betrodd av** Annan översättning: "trogen mot". **3:2** 4 Mos 12:7. **3:3** 2 Kor 3:7f. **3:5** 5 Mos 18:15, 18. **3:6** 1 Kor 3:16, Ef 2:20, Kol 1:23, Hebr 10:21. **3:7** 2 Mos 17:7. **3:7** Ps 95:8f.

som vid upproret,
 som på prövningens dag i öknen,
 9 där era fäder frestade mig
 och prövade mig
 fast de sett mina gärningar
 i fyrtio år.
 10 Därför var jag vred på det släktet,
 och jag sade:
 De är ständigt vilsna
 i sina hjärtan,
 de känner inte mina vägar.
 11 Så svor jag i min vrede:
 De ska aldrig komma in
 i min vila.

12 Bröder, se till att ingen av er har ett ont och trolöst hjärta så att han avfaller från den levande Guden.

13 Uppmuntra varandra i stället varje dag, så länge det heter *i dag*, så att ingen av er förhärdas genom syndens makt att bedra.

14 Vi är Kristi vänner om vi stadigt håller fast vid vår första tillförsikt ända till slutet.

15 Det heter: *I dag, om ni hör hans röst, förhärda inte era hjärtan som vid upproret.*

16 Vilka var det då som hörde men ändå gjorde uppror? Var det inte alla de som Mose förde ut ur Egypten?

17 Och vilka var han vred på i fyrtio år? Var det inte på dem som syndade och blev liggande som lik i öknen?

18 Och vilka gällde hans ed att de aldrig skulle komma in i hans vila, om inte dem som vägrade lyda?

19 Vi ser alltså att det var på grund av otro som de inte kunde komma in.

4

En sabbatsvila för Guds folk

1 När nu ett löfte finns kvar om att få komma in i hans vila, låt oss då akta oss så att ingen av er visar sig gå miste om det.

2 Evangeliet har förkunnats för oss liksom för dem, men de hade ingen nytta av ordet de hörde eftersom det inte smälte samman i tro med dem som lyssnade.

3 Det är vi som tror som går in i vilan. Herren säger: *Så svor jag i min vrede: De ska aldrig komma in i min vila.* Ändå har hans verk stått färdiga sedan världens skapelse,

4 för på ett ställe säger han om den sjunde dagen: *Och Gud vilade på den sjunde dagen från alla sina verk.*

5 Men här säger han: *De ska aldrig komma in i min vila.*

6 Det står alltså fast att vissa går in i vilan, och att de som först fick höra evangeliet inte kom in på grund av olydnad.

7 Därför bestämmer han på nytt en dag, *i dag*, när han långt senare säger genom David vad som redan är sagt: *I dag, om ni hör hans röst, förhärda inte era hjärtan.*

3:8 upproret Annan översättning: "förbittringen", "provokationen" (även i vers 15). **3:9** 4 Mos 14:22f. **3:11**
 4 Mos 14:21f, Hebr 4:1f. **3:12** Hebr 12:15. **3:14** Joh 15:14f, Hebr 6:11, Upp 2:10. **3:14 Vi är Kristi vänner** Annan
 översättning: "Vi har del i Kristus". **3:14 tillförsikt** Annan översättning: "grund". **3:15** Ps 95:8. **3:17** 4 Mos 14:29f,
 1 Kor 10:10. **3:18** 4 Mos 14:22f, Hebr 3:11. **4:2 det** Andra handskrifter: "de" (de otroende). **4:3** Ps 95:11. **4:4**
 1 Mos 2:2. **4:5** Ps 95:11. **4:6** Hebr 3:18f. **4:7** Ps 95:8.

8 För om Josua hade fört dem in i vilan, skulle Gud inte senare ha talat om en annan dag.

9 Alltså kvarstår en sabbatsvila för Guds folk.

10 Den som går in i hans vila får vila sig från sina gärningar, liksom Gud vilade från sina.

11 Låt oss därför sträva efter att komma in i den vilan, så att ingen kommer på fall som de och blir ett exempel på olydnad.

12 Guds ord är levande och verksamt. Det är skarpare än något tveeggat svärd och genomtränger tills det skiljer själ och ande, led och märm, och det dömer över hjärtats uppsåt och tankar.

13 Inget skapat är dolt för honom, utan allt ligger naket och blottat för hans ögon. Och inför honom måste vi stå till svars.

Den fullkomlige översteprästen

14 När vi nu har en stor överstepräst som har stigit upp genom himlarna, Jesus, Guds Son, låt oss då hålla fast vid vår bekännelse.

15 Vi har inte en överstepräst som inte kan ha medlidande med våra svagheter, utan en som har varit frestad i allt liksom vi fast utan synd.

16 Låt oss därför frimodigt gå fram till nådens tron för att få barmhärtighet och finna nåd till hjälp i rätt tid.

5

1 Varje överstepräst blir utsedd bland människor och insatt för människors skull, för att göra tjänst inför Gud och bära fram gåvor och offer för deras synder.

2 Han kan ha medkänsla med dem som är okunniga och vilsna, eftersom han själv är svag

3 och därför måste bära fram synd-offer både för folket och för sig själv.

4 Ingen tar sig denna värdighet, utan man blir kallad av Gud liksom Aron blev det.

5 Så var det också med Kristus. Han tog sig inte värdigheten som överstepräst, utan fick den av honom som sade: *Du är min Son, jag har fött dig i dag.*

6 Han säger också på ett annat ställe: *Du är präst för evigt, på samma sätt som Melkisedek.*

7 Under sin tid här i köttet ropade han högt under tårar när han bad och vädjade till den som kunde rädda honom från döden, och han blev bönhörd och fri från sin ångest.

8 Trots att han var Son fick han lära sig lydnad genom sitt lidande.

9 När han sedan var fullkomnad blev han källan till evig frälsning för alla som lyder honom,

10 av Gud kallad överstepräst *på samma sätt som Melkisedek.*

Varning för förhärdelse

11 Om detta har vi mycket att säga som är svårt att förklara, eftersom ni har blivit så dåliga på att lyssna.

12 Ni borde ha blivit lärare för länge sedan, men nu behöver ni någon som lär er de första grunderna i Guds ord igen. Ni behöver mjölk, inte fast föda!

13 Den som lever av mjölk är inte mogen för en undervisning om rättfärdighet, för han är fortfarande ett barn.

4:8 5 Mos 31:7, Jos 22:4. 4:10 Upp 14:13. 4:12 Jes 49:2, Jer 23:29, Ef 6:17, Upp 1:16. 4:13 Ps 139:1f. 4:13 **blottat** Ordagrant: "halsat", på rygg med blottad strupe. 4:14 Hebr 3:1, 7:26, 9:11, 10:23. 4:15 Jes 53:9, Joh 8:46, Hebr 2:17f. 4:16 Rom 5:2, Ef 3:12, Hebr 10:19f. 5:1 Hebr 8:3. 5:2 Hebr 4:15, 7:28. 5:2 **ha medkänsla med** Annan översättning: "vara mild mot". 5:3 3 Mos 4:3, Hebr 7:27. 5:4 2 Mos 28:1. 5:5 Joh 8:54. 5:5 Ps 2:7, Hebr 1:5. 5:6 Ps 110:4. Se även 1 Mos 14:18f. 5:7 Ps 31:23, Matt 27:46, 50, Mark 14:33f, Joh 12:27f. 5:7 **bönhörd och fri från sin ångest** Annan översättning: "bönhörd utifrån sin gudsfruktan". 5:8 Hebr 2:10, Fil 2:8. 5:9 Jes 45:17, Hebr 2:10. 5:9 **fullkomnad** Det grekiska ordet (*teleiotheis*) används i Septuaginta om prästvigning (t ex 4 Mos 3:3, jfr Hebr 5:10). 5:12 1 Kor 3:1f, 1 Petr 2:2. 5:13 Ef 4:14.

14 Den fasta födan är till för vuxna, för dem som genom övning har fått sinnena skärpta till att skilja mellan gott och ont.

6

1 Låt oss därför lämna bakom oss de första grunderna i Kristi lära och föras mot fullkomningen, och inte lägga grunden igen med omvändelse från döda gärningar och tro på Gud,

2 med undervisning om dop och handpåläggning, om de dödas uppståndelse och evig dom.

3 Ja, så vill vi göra, om Gud tillåter.

4 De som en gång har tagit emot ljuset och smakat den himmelska gåvan, fått del av den helige Ande

5 och smakat Guds goda ord och den kommande världens krafter

6 men sedan avfallit, dem går det inte att föra till ny omvändelse då de själva korsfäster Guds Son på nytt och hånar honom offentligt.

7 En åker som dricker det regn som ofta faller på den och som ger god skörd åt dem som den odlas för, den åkern får välsignelse från Gud.

8 Men bär den törnen och tistlar är den värdelös och farligt nära förbannelsen. Slutet blir att den bränns av.

9 Men när det gäller er, våra älskade, är vi övertygade om det bästa, det som för till frälsning, trots att vi talar på detta sätt.

10 Gud är inte orättvis, han glömmer inte vad ni har gjort och vilken kärlek ni visat hans namn genom att tjäna de heliga, nu som förr.

11 Men vi önskar att ni var och en ska visa samma iver att bevara den fulla vissheten i hoppet ända till slutet,

12 så att ni inte blir tröga utan följer dem som genom tro och tålamod får det utlovade arvet.

Guds löfte står fast

13 När Gud gav löftet till Abraham svor han vid sig själv, eftersom han inte hade någon högre att svära vid.

14 Han sade: *Jag ska rikligt välsigna dig och rikligt föröka dig.*

15 Så fick Abraham efter tålmodig väntan vad Gud hade lovat.

16 Människor svär vid den som är större än de själva, och eden blir en bekräftelse som gör slut på alla invändningar.

17 När Gud ännu klarare ville visa för löftets arvingar hur orubbligt hans beslut är, bekräftade han det med en ed.

18 Så skulle vi, genom två orubbliga uttalanden, där Gud omöjligt kan ljuga, få en kraftig uppmuntran, vi som har sökt vår tillflykt i att hålla fast vid det hopp vi har framför oss.

19 Detta hopp har vi som ett tryggt och säkert själens ankare som når innanför förhänget.

20 Dit gick Jesus in och öppnade vägen för oss, när han blev *överstepräst för evigt, på samma sätt som Melkisedek.*

5:14 1 Kor 14:20f, Fil 1:9f. 5:14 **vuxna** Annan Översättning: "fullkomnade" (*teleíon*, samma ordstam som i 5:9, 6:1). 6:2 **dop** Annan Översättning: "reningar" (jfr 9:10 samt Joh 3:25 med not). 6:4 Hebr 10:26, 29, 1 Joh 5:16. 6:5 1 Petr 2:3. 6:6 2 Petr 2:20. 6:6 **mensedan avfallit** Här varnas för ett avfall som går så djupt att det blir slutgiltigt. Varje avfall är dock inte slutgiltigt, se Luk 22:31f, Jak 5:19f. 6:8 Matt 13:7, 21:19. 6:10 Matt 10:42, Joh 13:20, 1 Kor 15:58. 6:11 Hebr 3:6, 14. 6:12 Hebr 5:11, Upp 13:10. 6:13 1 Mos 22:16, Ps 105:8f, Luk 1:73. 6:14 1 Mos 22:17 (eden nämns i 22:16). 6:15 Hebr 10:36. 6:16 2 Mos 22:10f. 6:18 4 Mos 23:19, Tit 1:2. 6:18 **två orubbliga uttalanden** Troligen Guds ed (1 Mos 22:16) och löfte (1 Mos 22:17). 6:19 **förhänget** Ett tio meter högt draperi som skilde den yttre tempelsalen från "det allra heligaste", Guds uppenbarelseplats (se 2 Mos 26:31f, 3 Mos 16:2f, Hebr 9:3f, 10:20). 6:20 Ps 110:4, Hebr 5:6.

7

Melkisedeks prästämbete

¹ Denne Melkisedek var kung i Salem och präst åt Gud den Högste. Han mötte Abraham på hans väg tillbaka efter segern över kungarna. Melkisedek välsignade honom,

² och Abraham gav honom tionde av allt. Melkisedek betyder för det första "rättfärdighetens kung", och dessutom är han Salems kung, det vill säga "fridens kung".

³ Han står där utan far, utan mor och utan släkregister. Hans dagar har ingen början och hans liv har inget slut: han är som Guds Son och förblir präst för evigt.

⁴ Se hur stor han är: till och med vår stamfar Abraham gav honom tionde av sitt bästa byte.

⁵ De av Levis söner som blir präster ska enligt lagen få tionde av folket, alltså av sina bröder, trots att de också härstammar från Abraham.

⁶ Men Melkisedek, som inte var av deras släkt, fick tionde av Abraham och välsignade honom som hade fått löftena.

⁷ Ingen kan förneka att det är den lägre som blir välsignad av den högre.

⁸ I ena fallet är det dödliga människor som får tionde, i det andra är det en som har fått vittnesbördet att han lever.

⁹ Och man kan säga att även Levi, som tar emot tionde, själv har gett tionde genom Abraham,

¹⁰ eftersom han fanns till som ofödd i sin förfaders kropp när Melkisedek mötte honom.

Kristi prästämbete

¹¹ Om nu fullkomlighet hade gått att nå genom den levitiska prästtjänsten – och på den grunden fick folket lagen – varför måste det då uppstå en annan präst, en som Melkisedek, en som inte sägs vara som Aron?

¹² För om prästtjänsten ändras måste också lagen ändras.

¹³ Han som det talas om hör till en annan stam, och från den stammen har ingen gjort tjänst vid altaret.

¹⁴ Det är tydligt att vår Herre har kommit ur Juda stam, och Mose har inget sagt om präster från den stammen.

¹⁵ Ännu tydligare blir det när det uppstår en annan präst som Melkisedek,

¹⁶ en som inte har blivit präst genom lagbud om härstamning utan genom kraften i ett oförstörbart liv.

¹⁷ Han får nämligen vittnesbördet: *Du är präst för evigt, på samma sätt som Melkisedek.*

¹⁸ Så åsidosätts ett tidigare bud eftersom det var svagt och kraftlöst,

¹⁹ för lagen åstadkom aldrig något fullkomligt. Men ett bättre hopp har kommit, och genom det kan vi närma oss Gud.

Jesus är präst för evigt

²⁰ Dessutom kom det inte utan ed. De andra blev präster utan ed,

²¹ men Jesus har blivit det genom en ed av den som sade till honom: *Herren har gett sin ed och ska inte ångra sig: Du är präst för evigt.*

²² Så mycket bättre är det förbundet för vilket Jesus är garant.

²³ De andra prästerna har blivit fler och fler, därför att döden hindrade dem från att stå kvar i sin tjänst.

²⁴ Men Jesus lever för evigt, och därför har han ett prästämbete som är evigt.

7:1 Melkisedek stiger in i 1 Mos 14:18-20 utan att något sägs om hans härkomst eller hans död, trots att så brukar ske när det gäller viktiga gestalter. Han är en av förebilderna till Kristus (Ps 110:4). **7:1 Salem** En kortare namnform för Jerusalem (Ps 76:3). Hebr. *shalém* betyder "hel" och kommer av samma rot som *shalóm*, frid (jfr vers 2). **7:5** 4 Mos 18:21. **7:11** Gal 2:21. **7:14** 4 Mos 24:17, Jer 23:5, Matt 1:1f. **7:17** Ps 110:4. **7:18** Rom 8:3, Gal 4:9. **7:19** Apg 13:38f, Ef 2:18, Hebr 9:9, 10:1. **7:21** Ps 110:4. **7:22** Hebr 8:6.

²⁵ Därför kan han också helt och fullt frälsa dem som kommer till Gud genom honom, eftersom han alltid lever för att be för dem.

²⁶ Det var en sådan överstepräst vi behövde, en som är helig, oskyldig, obefläckad, skild från syndare och upphöjd över himlarna.

²⁷ Han måste inte bära fram offer varje dag som de andra översteprästerna, först för sina egna synder och sedan för folkets. Det gjorde han en gång för alla när han offrade sig själv.

²⁸ Lagen insätter svaga människor som överstepräster, men ordet som bekräftades med ed och kom efter lagen insätter Sonen, som är fullkomlig för evigt.

8

Det nya förbundets överstepräst

¹ Här är huvudpunkten i det vi säger: Vi har en sådan överstepräst som sitter på högra sidan om Majestätets tron i himlen

² och som tjänar i helgedomen, det sanna tabernaklet som Herren själv och ingen människa har rest.

³ En överstepräst blir insatt för att frambära gåvor och offer, och därför måste också Kristus ha något att bära fram.

⁴ Hade han nu varit på jorden skulle han inte ens vara präst, eftersom det redan finns andra som bär fram de offergåvor som lagen föreskriver.

⁵ De gör tjänst i en helgedom som är en kopia och skuggbild av den himmelska helgedomen, så som Mose fick höra när han skulle bygga tabernaklet: *Se till att du gör allt efter den mönsterbild som du har fått se på berget.*

⁶ Men nu har Kristus ett högre prästämbete, liksom han också är medlare för ett bättre förbund som är grundat på bättre löften.

⁷ För om det första förbundet hade varit utan brist, skulle det inte behövas ett andra.

⁸ Men Gud förebrår dem när han säger:

*Se, dagar ska komma, säger Herren,
då jag ska sluta ett nytt förbund
med Israels hus och med Juda hus,*

⁹ *inte som det förbund jag slöt
med deras fäder
den dag jag tog deras hand
och förde dem ut
ur Egyptens land,
för de blev inte kvar
i förbundet med mig,
så jag brydde mig inte om dem,
säger Herren.*

¹⁰ *Nej, detta är det förbund
som jag efter denna tid
ska sluta med Israels hus,
säger Herren:*

7:25 Rom 8:34, Hebr 9:24, 1 Joh 2:1. **7:25 helt och fullt** Annan översättning: "för all framtid". **7:26** Hebr 4:14f.
7:27 Hebr 5:3, 9:7, 12. **7:28** Hebr 5:1f. **8:1** Ps 110:1, Ef 1:20, Kol 3:1, Hebr 12:2. **8:2** Hebr 9:11, 24. **8:2 det sanna tabernaklet** Den himmelska helgedomen har sin motsvarighet i Israels flyttbara helgedom under ökenvandringen (2 Mos 40). Jfr Hebr 9:11, Upp 15:5. **8:3** Hebr 5:1. **8:5** Kol 2:17, Hebr 10:1. **8:5** 2 Mos 25:40. **8:6** 2 Kor 3:6, Hebr 7:22, 12:24. **8:7 det första förbundet... ett andra** Dvs lagens förbund och nådens förbund. **8:8** Hebr 10:16f. **8:8** Jer 31:31f (Septuaginta). **8:9** 2 Mos 24:6f. **8:10** Jer 24:7, Hebr 10:16f.

*Jag ska lägga mina lagar i deras sinne
och skriva dem i deras hjärtan.*

*Jag ska vara deras Gud,
och de ska vara mitt folk.*

¹¹ *Då ska ingen mer behöva
undervisa sin landsman,
ingen sin broder och säga:
"Lär känna Herren!"
Alla kommer att känna mig,
från den minste av dem
till den störste,*

¹² *för jag ska i nåd förlåta
deras missgärningar
och aldrig mer minnas
deras synder.*

¹³ När han talar om ett nytt förbund, har han därmed förklarat det förra föråldrat. Och det som blir gammalt och föråldrat är på väg att försvinna.

9

Det gamla förbundets gudstjänst

¹ Det första förbundet hade sina regler för gudstjänsten och sin jordiska helgedom.

² Ett tabernakel inreddes med ett första rum som kallades det heliga. Där stod ljusstaken och bordet med skådebröden.

³ Bakom det andra förhänget fanns ett rum som kallades det allra heligaste.

⁴ Dit hörde det förgyllda rökelsealtaret och förbundsarken, som var helt överdragen med guld. I den fanns en guldkruka med mannat, Arons stav som hade grönskat samt förbundets tavlor.

⁵ Ovanpå arken stod härlighetens keruber som överskuggade nådastolen. Men detta ska jag nu inte gå in på i detalj.

⁶ Så var det ordnat. I det första rummet går prästerna ständigt in och förrättar sin tjänst.

⁷ I det andra rummet är det bara översteprästen som går in, en gång om året, och då aldrig utan blod som han bär fram för sina och folkets oavsiktliga synder.

⁸ Därigenom visar den helige Ande att vägen in i det allra heligaste ännu inte är uppenbarad så länge det första rummet består.

⁹ Detta är en bild av den tid som nu är: gåvor och offer frambärs, men de kan inte helt rena samvetet hos den som offerar.

¹⁰ Liksom med reglerna om mat och dryck och olika reningar handlar det bara om yttre regler fram till tiden för en bättre ordning.

Kristus som överstepräst

8:11 Jes 54:13, Joh 6:45, 1 Joh 2:27. **8:12** Hebr 10:17. **8:13** Rom 10:4. **9:2** 2 Mos 25:23f, 31f. **9:3** 2 Mos 26:31f. **9:4** 2 Mos 16:33f, 4 Mos 17:8f, 1 Kung 8:9. **9:4** *Dit hörde det förgyllda rökelsealtaret* Rökelsealtaret var högheligt (2 Mos 30:10) och hörde till det allra heligaste (1 Kung 6:22) och den stora försoningsdagen (3 Mos 16:12f). Till skillnad från förbundsarken användes det dock i den dagliga tempeltjänsten (2 Mos 30:7f), och det stod därför strax utanför förhänget till det allra heligaste, mitt framför arkens nådastol (2 Mos 30:6, 40:5). **9:4** *I den fanns* Under ökenvandringen bars krukan med mannat (2 Mos 16:33) och Arons stav (4 Mos 17:8) i förbundsarken. Längre fram, under templets tid, låg endast lagens tavlor i arken (1 Kung 8:9). **9:5** *keruber* Här avbilder av änglaväsen, se 2 Mos 25:18f, 1 Kung 6:23f och även 1 Mos 3:24. **9:5** *nådastolen* Förbundsarkens gyllene lock där offerblodet gav försoning (2 Mos 25:17f, 3 Mos 16:14f). Ordagrant: "soningsstället". **9:6** 4 Mos 18:3f. **9:7** 2 Mos 30:10, 3 Mos 16:2f, Hebr 5:3. **9:8** Joh 14:6, Hebr 10:19f. **9:9** Hebr 10:1f, 11. **9:10** 3 Mos 11:2f, Kol 2:16f.

11 Men nu har Kristus kommit som översteprästat för det goda som skulle komma. Genom det större och fullkomligare tabernaklet, som inte är gjort av människohand och alltså inte tillhör den här skapelsen,

12 gick han in i det allra heligaste en gång för alla, inte med bockars och kalvars blod utan med sitt eget blod, och vann en evig återlösning.

13 Om nu redan blodet av bockar och tjurar och askan från en kviga kan stänkas på de orena och helga till yttre renhet,

14 hur mycket mer ska då inte Kristi blod rena våra samveten från döda gärningar till att tjäna den levande Guden? Han har genom den evige Ande framburit sig själv som ett felfritt offer åt Gud.

15 Därför är Kristus medlare för ett nytt förbund, för att de som är kallade ska få det utlovade eviga arvet, när han nu med sin död har friköpt oss från överträdelserna under det förra förbundet.

16 Där det finns ett testamente måste man visa att den som har upprättat det är död.

17 Först vid hans död blir testamentet giltigt, för det träder inte i kraft så länge han lever.

18 Därför instiftades inte heller det första förbundet utan blod.

19 När Mose hade förkunnat lagens alla bud för hela folket, tog han blodet av kalvar och bockar tillsammans med vatten, scharlakansröd ull och isop och stänkte det både på själva bokrullen och på allt folket.

20 Han sade: *Detta är blodet för det förbund som Gud har befallt er att hålla.*

21 På samma sätt stänkte han blod på tabernaklet och alla gudstjänstföremålen.

22 Så renas enligt lagen nästan allting med blod, och utan att blod utgjuts ges ingen förlåtelse.

23 Alltså måste avbilderna av det som finns i himlen renas med dessa medel, men de himmelska tingen själva renas med bättre offer än så.

24 Kristus gick inte in i en helgedom som är gjord av människohand och som bara är en bild av den verkliga helgedomen. Han gick in i själva himlen för att nu träda fram inför Guds ansikte för vår skull.

25 Inte heller skulle han offra sig flera gånger, så som översteprästen varje år går in i det allra heligaste med blod som inte är hans eget.

26 I så fall hade han varit tvungen att lida många gånger sedan världens skapelse. Men nu har han trätt fram en gång för alla vid tidernas slut för att genom sitt offer utplåna synden.

27 Och liksom människan måste dö en gång och sedan dömas,

28 så blev Kristus offrad en gång för att bära många synder. Och han ska träda fram en andra gång, inte för att bära synd utan för att frälsa dem som väntar på honom.

10

1 Lagen ger en skuggbild av det goda som kommer, men inte tingen i deras verkliga gestalt. Därför kan aldrig lagen genom samma offer som ständigt frambärs år efter år fullkomna dem som träder fram.

2 Annars hade man väl slutat offra? De som tjänstgör hade då redan varit renade en gång för alla och inte längre haft några synder på sitt samvete.

3 Men nu ligger i offren en årlig påminnelse om synderna,

9:11 Hebr 4:14. **9:11 skulle komma** Andra handskrifter: "ska komma". **9:12** Hebr 10:10f, 1 Petr 1:18. **9:13** 4 Mos 19:2f. **9:14** Gal 1:4, 2:20, Tit 2:14, 1 Joh 1:7. **9:15** Rom 3:25, 1 Tim 2:5, Hebr 8:6. **9:16** Gal 3:15, 17. **9:16 förbund ... testamente** På grekiska samma ord (*diathéke*). **9:19** 2 Mos 24:3f. **9:20** Matt 26:28. **9:20** 2 Mos 24:8. **9:21** 3 Mos 8:15, 19. **9:22** 3 Mos 17:11, Ef 1:7. **9:24** Rom 8:34, Hebr 7:25, 1 Joh 2:1. **9:25** 2 Mos 30:10, Hebr 7:27. **9:26** Hebr 1:2, 9:12. **9:27** 1 Mos 3:19. **9:28** Rom 5:6, 8, 1 Petr 3:18. **9:28 många** Anspelning på Jes 53:12, i betydelsen "alla människors" (jfr även Matt 20:28). **10:1** Kol 2:17, Hebr 7:19, 8:5. **10:3** 3 Mos 16:21.

⁴ för tjurars och bockars blod kan omöjligt utplåna synder.

⁵ Därför säger Kristus när han träder in i världen:

*Offer och gåvor ville du inte ha,
men du har berett mig en kropp.*

⁶ *Brännoffer och syndoffer
gladde dig inte.*

⁷ *Då sade jag:
Se, jag har kommit
för att göra din vilja, Gud.
I bokrullen står det skrivet om mig.*

⁸ Först säger han: *Offer och gåvor, brännoffer och syndoffer ville du inte ha, de gladde dig inte, fastän de frambärs enligt lagen.*

⁹ Sedan säger han: *Se, jag har kommit för att göra din vilja.* Han upphäver det första för att upprätta det andra.

¹⁰ Och i kraft av den viljan är vi helgade, genom att Jesu Kristi kropp har offrats en gång för alla.

¹¹ Alla andra präster står och förrättar sin tjänst dag efter dag och bär gång på gång fram samma offer som aldrig kan ta bort synderna.

¹² Men Jesus har framburit ett enda syndoffer för alla tider, och han har sedan satt sig på Guds högra sida

¹³ och väntar nu på att hans fiender ska läggas som en pall under hans fötter.

¹⁴ Med ett enda offer har han för all framtid fullkomnat dem som helgas.

¹⁵ Även den helige Ande vittnar om detta för oss. Först säger han:

¹⁶ *Detta är det förbund
som jag efter denna tid
ska sluta med dem.*

Och sedan säger Herren:
*Jag ska lägga mina lagar
i deras hjärtan*

och skriva dem i deras sinnen,

¹⁷ *och deras synder och överträdelser
ska jag aldrig mer minnas.*

¹⁸ Och där synderna är förlåtna behövs det inte längre något syndoffer.

Uppmuntran till tro och kärlek

¹⁹ Bröder, i kraft av Jesu blod kan vi därför frimodigt gå in i det allra heligaste

²⁰ på den nya och levande väg som han öppnat för oss genom förhänget, det vill säga sin kropp.

²¹ Vi har en stor överstepräst över Guds hus.

²² Låt oss därför gå fram med ärligt hjärta i trons fulla visshet, med hjärtat renat från ont samvete och med kroppen badad i rent vatten.

²³ Låt oss orubbligt hålla fast vid hoppets bekännelse, för han som har gett oss löftet är

10:4 Jes 1:11f, Hebr 9:12f. **10:5** Ps 51:18, Jes 1:11, Matt 9:13. **10:7** Ps 40:7f (Septuaginta). **10:9** Joh 4:34, 6:38.

10:10 Ef 5:2, Hebr 9:28. **10:11** 2 Mos 29:38, Hebr 10:1. **10:13** Ps 110:1, Hebr 1:13. **10:13 som en pall under hans**

fötter Ett uttryck för triumf (jfr Jos 10:24). **10:14** Hebr 7:25. **10:16** Rom 11:26f, Hebr 8:10, 12. **10:17** Jer 31:33f.

10:19 Hebr 4:16, 6:20. **10:20** Joh 14:6. **10:21** Sak 6:12f, Hebr 3:1. **10:22** Ef 5:26, Hebr 12:24, 1 Petr 3:21. **10:23**

1 Kor 1:9, 1 Tess 5:24.

trofast.

²⁴ Låt oss ge akt på varandra och sporra varandra till kärlek och goda gärningar.

²⁵ Och låt oss inte överge våra sammankomster, så som några brukar göra, utan i stället uppmuntra varandra, och det så mycket mer som ni ser att dagen närmar sig.

Varning för avfall

²⁶ För om vi fortsätter att synda med vett och vilja efter att ha fått kunskap om sanningen, då finns det inte längre något offer för synderna,

²⁷ utan bara en fruktansvärd väntan på domen och en rasande eld som ska förtära motståndarna.

²⁸ Den som förkastar Mose lag ska utan förbarmande dö om två eller tre vittnar mot honom.

²⁹ Hur mycket strängare straff tror ni då inte den förtjänar som trampar på Guds Son, föraktar det förbundsblod som har helgat honom, och som kränker nådens Ande?

³⁰ Vi känner honom som har sagt: *Min är hämnden, jag ska utkräva den*, och dessutom: *Herren ska döma sitt folk*.

³¹ Det är fruktansvärt att falla i den levande Gudens händer.

³² Kom ihåg den första tiden när ljuset nådde er. Ni fick utstå hård kamp och mycket lidande.

³³ Dels blev ni hånade och plågade och gjorda till offentligt åtlöje, dels stod ni sida vid sida med andra som behandlades så.

³⁴ Ni led med fångarna och accepterade med glädje att bli fräntagna era ägodelar, eftersom ni visste att ni ägde något som är bättre och bestående.

³⁵ Så kasta inte bort er frimodighet, den ger stor lön.

³⁶ Ni behöver uthållighet för att göra Guds vilja och få vad han har lovat.

³⁷ För:

Ännu en kort liten tid,

så kommer han

som ska komma,

och han ska inte dröja.

³⁸ *Min rättfärdige ska leva av tro.*

Men drar han sig undan,

har min själ ingen glädje

i honom.

³⁹ Men vi tillhör inte dem som drar sig undan och går förlorade, utan dem som tror och vinner sina själar.

11

Trons människor

¹ Tron är en övertygelse om det man hoppas, en visshet om ting som man inte ser.

² Genom tron fick fäderna sitt vittnesbörd.

³ Genom tron förstår vi att universum har skapats genom ett ord från Gud, så att det vi ser inte har blivit till av något synligt.

10:24 Hebr 13:1. **10:25** Rom 13:11, Hebr 3:13f. **10:26** 4 Mos 15:30, Hebr 6:4f, 2 Petr 2:21. **10:27** Jes 26:11, Sef 1:18.
10:28 5 Mos 17:6. **10:29** Hebr 2:3, 12:25. **10:29 föraktar** Ordagrant: "betraktar som orent". **10:30** Rom 12:19.
10:30 5 Mos 32:35f, Ps 135:14. **10:31** Matt 10:28. **10:32** Fil 1:29f, Hebr 6:4. **10:32 den första tiden ... hård kamp** Kanske åsyftas oroligheterna i Rom under Claudius runt år 50 e Kr, då kejsaren enligt historikern Suetonius utvisade judar efter stridigheter på grund av en viss "Chrestus" (jfr Apg 18:2). **10:33** 1 Kor 4:9. **10:34** Matt 5:12, 6:20, Hebr 13:3. **10:35** Hebr 3:6. **10:36** Luk 21:19, Hebr 6:12. **10:37** Jes 26:20. **10:38** Rom 1:17, Gal 3:11. **10:38** Hab 2:3-4. **11:1** 2 Kor 5:7. **11:1 en övertygelse om ... en visshet om** Annan översättning: "ett förverkligande av ... ett bevis för". **11:3** 1 Mos 1:1f, Rom 1:20.

⁴ Genom tron bar Abel fram ett bättre offer åt Gud än Kain, och genom tron fick han vittnesbördet att han var rättfärdig, när Gud själv bekände sig till hans offer. Och genom tron talar han än, trots att han är död.

⁵ Genom tron blev Henok hämtad utan att möta döden, och *man fann honom inte mer, för Gud hade hämtat honom*. Innan han hämtades fick han vittnesbörd om att han hade behagat Gud.

⁶ Utan tro är det omöjligt att behaga Gud, för den som kommer till Gud måste tro att han finns och att han lönar dem som söker honom.

⁷ I tron byggde Noa en ark i helig fruktan för att rädda sin familj, efter att Gud hade varnat honom för det som ännu ingen hade sett. Genom tron blev han världen till dom och ärvde den rättfärdighet som kommer av tro.

⁸ I tron lydde Abraham när han blev kallad att dra ut till ett land som han skulle få i arv, och han gav sig i väg utan att veta vart han skulle komma.

⁹ I tron levde han i löfteslandet som i ett främmande land. Han bodde i tält med Isak och Jakob som var medarvingar till samma löfte,

¹⁰ för han väntade på staden med de fasta grundvalarna vars byggmästare och skapare är Gud.

¹¹ Genom tron fick även Sara, som var ofruktsam, kraft att bli mor till en ätt fast hon var överårig. Hon tänkte att den som hade gett löftet var trofast.

¹² Därför fick också en enda man, så gott som död, barn så talrika som himlens stjärnor och oräkneliga som sandkornen på havets strand.

¹³ I tron dog alla dessa utan att ha fått det som var utlovat. Men de hade sett det i fjärran, hälsat det och bekänt sig vara gäster och främlingar på jorden.

¹⁴ De som säger så visar att de söker ett hemland.

¹⁵ Hade de tänkt på det land som de lämnat, så hade de haft tillfälle att vända tillbaka dit.

¹⁶ Men nu längtade de till ett bättre land, det himmelska. Därför skäms inte Gud för att kallas deras Gud, för han har förberett en stad åt dem.

¹⁷ I tron bar Abraham fram Isak som offer när han blev satt på prov. Sin ende son bar han fram, trots att han hade fått löftena

¹⁸ och Gud hade sagt till honom: *Det är genom Isak din avkomma ska räknas*.

¹⁹ Abraham räknade med att Gud hade makt att till och med uppväcka från de döda, och därifrån återfick han honom också, bildligt talat.

²⁰ I tron gav Isak sin välsignelse åt Jakob och Esau för kommande tider.

²¹ I tron välsignade den döende Jakob Josefs båda söner och *tillbadböjd mot änden av sin stav*.

²² I tron påminde Josef på sin dödsbädd om Israels barns uttåg och gav befallning om vad som skulle ske med hans ben.

²³ I tron hölls den nyfödde Mose gömd av sina föräldrar i tre månader. De *såg att det var ett vackert barn* och lät sig inte skrämmas av kungens påbud.

²⁴ I tron vägrade Mose som vuxen att kallas Faraos dotterson.

²⁵ Han valde att hellre bli förtryckt tillsammans med Guds folk än att ha en kortvarig njutning av synden.

11:4 1 Mos 4:4f. **11:5** 1 Mos 5:24. **11:5** 1 Mos 5:24. **11:7** 1 Mos 6:8f. **11:8** 1 Mos 12:1f. **11:9** 1 Mos 17:8, 23:4, Apg 7:5. **11:10** Hebr 12:22, 13:14, Upp 21:2. **11:11** 1 Mos 17:19, Rom 4:19. **11:11** Annan översättning: "Genom tron fick han också kraft att bli far till en ätt, trots att Sara var ofruktsam och han var överårig. Han tänkte att han som hade gett löftet var trofast." **11:12** 1 Mos 15:5, 22:17. **11:13** 1 Mos 23:4, 1 Krön 29:15, Joh 8:56, 1 Petr 2:11. **11:16** 2 Mos 3:6, 15, Hebr 11:10. **11:17** 1 Mos 22:1f, Jak 2:21. **11:18** Rom 9:7. **11:18** 1 Mos 21:12. **11:19** 1 Mos 22:12, Rom 4:17. **11:19 bildligt talat** Annan översättning: "som en förebild" (till Kristi uppståndelse). **11:20** 1 Mos 27:28f, 39f. **11:21** 1 Mos 47:31, 48:15f. **11:21** 1 Mos 47:31 (Septuaginta). **11:22** 1 Mos 50:24f. **11:23** 2 Mos 2:2, Apg 7:20. **11:23** 2 Mos 2:2. **11:24** 2 Mos 2:10f. **11:25** Ps 84:11.

²⁶ Han räknade Kristi vanära som en större rikedom än Egyptens alla skatter, för han hade blicken riktad mot lönen.

²⁷ Genom tron lämnade han Egypten utan att frukta kungens vrede. Han höll ut därför att han liksom såg den Osynlige.

²⁸ I tron firade han påsken och strök blodet på dörrposterna för att fördärvaren inte skulle röra deras förstfödda.

²⁹ I tron gick folket genom Röda havet som på torr mark, men när egyptierna försökte drunknade de.

³⁰ Genom tron föll Jerikos murar, efter att man hade gått runt omkring dem i sju dagar.

³¹ Genom tron slapp den prostituerade Rahab att gå under med dem som inte trodde, eftersom hon välkomnade spejarna som vänner.

³² Vad mer ska jag säga? Tiden räcker inte för att berätta om Gideon, Barak, Simson och Jefta, om David, Samuel och profeterna.

³³ Genom tron besegrade de kungariket, skipade rätt, fick löften uppfyllda, stängde lejons gap,

³⁴ släckte rasande eld och undkom svärdets egg. De var svaga men fick kraft, de blev starka i strid och drev främmande härar på flykten.

³⁵ Kvinnor fick sina döda tillbaka genom uppståndelse.

Andra blev torterade och accepterade ingen befrielse, för de ville nå en bättre uppståndelse.

³⁶ Andra fick utstå hån och piskrapp, ja, även bojor och fängelse.

³⁷ De blev stenade, söndersågade, dödade med svärd. De gick runt i fårskinn och gethudar, nödlidande, plågade och misshandlade.

³⁸ Världen var inte värdig att ta emot dem. De irrade omkring i öknar och bergstrakter, i grottor och hålor.

³⁹ Och fast alla dessa hade fått vittnesbörd för sin tro, fick de inte det som var utlovat.

⁴⁰ Gud har nämligen förberett något bättre för oss: först tillsammans med oss ska de nå fram till målet.

12

Maning till uthållighet

¹ När vi nu har en så stor sky av vittnen omkring oss, låt oss då lägga bort allt som tynger och särskilt synden som snärjer oss så hårt, och löpa uthålligt i det lopp vi har framför oss.

² Och låt oss ha blicken fäst på Jesus, trons upphovsman och fullkomnare. För att nå den glädje som låg framför honom uthärdade han korset, utan att bry sig om skammen, och sitter nu på högra sidan om Guds tron.

³ Tänk på honom som fick utstå sådan fiendskap från syndare, så att ni inte tröttnar och tappar modet.

⁴ Än har ni inte gjort motstånd ända till blods i er kamp mot synden.

⁵ Och ni har glömt uppmaningen som talar till er som söner:

11:26 Ps 89:51f, Hebr 13:13. **11:27** 2 Mos 2:15, 14:13. **11:28** 2 Mos 12:18f, 1 Kor 10:10. **11:28 fördärvaren** Ängeln som utförde Guds straffdomar (4 Mos 16, jfr 2 Mos 12:23, 2 Sam 24:16). **11:29** 2 Mos 14:21f. **11:30** Jos 6:20. **11:31** Jos 2:1f, 6:23, Jak 2:25. **11:32** Dom 4:1f, 6:1f, 11:1f, 13:1f, 1 Sam 1:1f, 16:1f. **11:33** Dom 14:5f, 1 Sam 17:34f, Dan 6:22f. **11:34** Dan 3:23f. **11:35** 1 Kung 17:17f, 2 Kung 4:18f. **11:35 accepterade ingen befrielse** till priset av att avsäga sig tron (jfr t ex 2 Mack 6-7). **11:36** Jer 20:1f, 37:15f. **11:37** 2 Krön 24:20f. **11:37 söndersågade** Andra handskrifter: "söndersågade, prövade". Både fornkyrklig och judisk tradition anger att Jesaja blev söndersågad under kung Manasse (jfr 2 Kung 21:16). **11:38** 1 Kung 18:4. **11:39** Hebr 11:2, 13. **12:1** 1 Kor 9:24, Fil 3:13f, 1 Petr 2:1. **12:2** Hebr 1:3, 2:10. **12:2 För att nå** Annan översättning: "I stället för" (att slippa lidandets väg genom att ta sig jordisk makt, jfr Matt 4:8f). **12:3** Luk 2:34, Gal 6:9. **12:5** Job 5:17, Upp 3:19.

*Min son, förakta inte Herrens fostran
och tappa inte modet
när han tuktar dig,*

⁶*för den Herren älskar tuktar han
och han agar var son
han har kär.*

⁷ Det är för er fostran som ni får utstå lidande. Gud behandlar er som sina söner. Vilken son blir inte fostrad av sin far?

⁸ Får ni inte fostran som alla andra, då är ni oäkta barn och inga riktiga söner.

⁹ Vi hade våra jordiska fäder som fostrade oss, och vi hade respekt för dem. Ska vi då inte så mycket mer underordna oss andarnas Far så att vi får leva?

¹⁰ Våra fäder fostrade oss en kort tid så som de tyckte var rätt, men Gud gör det för vårt bästa, för att vi ska få del av hans helighet.

¹¹ För stunden verkar ingen fostran vara till glädje utan snarare till sorg, men för dem som har tränats genom fostran ger den längre fram frid och rättfärdighet som frukt.

¹² Styrk därför kraftlösa händer och svaga knän.

¹³ *Gör stigarna raka för era fötter*, så att den haltande foten inte går ur led utan i stället blir frisk.

¹⁴ Sök frid med alla och helgelse, för utan helgelse kommer ingen att se Herren.

¹⁵ Se till att ingen går miste om Guds nåd och att ingen bitter rot får växa upp och skada och smitta många.

¹⁶ Se till att ingen är sexuellt omoralisk eller oandlig som Esau, som sålde sin förstfödsrätt för ett enda mål mat.

¹⁷ Ni vet att när han sedan ändå ville ärva välsignelsen blev han avvissad. Han fann ingen möjlighet att ändra sig, trots att han sökte välsignelsen under tårar.

¹⁸ Ni har inte kommit till ett berg som man kan ta på, till flammande eld och töcken, mörker och storm,

¹⁹ till basunljud och en röst som talade sådana ord att de som hörde den bad att få slippa höra mer.

²⁰ De stod inte ut med det som befalldes: *Även om det är ett djur som rör vid berget ska det stenas.*

²¹ Så skräckinjagande var synen att Mose sade: *Jag är skräckslagen och darrar.*

²² Nej, ni har kommit till Sions berg och den levande Gudens stad, det himmelska Jerusalem, till änglar i mångtusental,

²³ till en festgemenskap och församling av förstfödda som har sina namn skrivna i himlen, till Gud som är allas domare och till andarna av rättfärdiga som nått fullkomningen.

²⁴ Ni har kommit till det nya förbundets medlare, Jesus, och det renande blodet som talar starkare än Abels blod.

²⁵ Se till att ni inte avvissar honom som talar. För om inte de kom undan som avvissade honom när han varnade dem här på jorden, hur ska då vi göra det om vi vänder ryggen åt honom som varnar oss från himlen?

12:6 Ords 3:11f. **12:9** 4 Mos 16:22, 27:16, Upp 22:6. **12:11** 2 Kor 4:17, Jak 3:17f. **12:12** Jes 35:3. **12:13** Ords 4:26. **12:13** Ords 4:26. **12:14** Ps 34:15, Matt 5:8f, Rom 12:18, 2 Tim 2:22. **12:15** 5 Mos 29:18, 2 Kor 6:1, Hebr 3:12. **12:16** 1 Mos 25:33f. **12:16 förstfödsrätt** Den äldste sonen fick en privilegierad ställning och blev vid faderns död familjens överhuvud. **12:17** 1 Mos 27:30f. **12:17 ändra sig** Annan översättning: "ändra sitt sinne", "omvända sig". **12:18** 2 Mos 19:16f, 5 Mos 4:11, 5:22f. **12:19** 2 Mos 20:18f, 5 Mos 4:12. **12:20** 2 Mos 19:12f. **12:21** 5 Mos 9:19. **12:22** 2 Sam 5:6f, Jes 2:2f, Gal 4:26, Hebr 11:10, Upp 3:12. **12:23** Luk 10:20. **12:24** 2 Mos 24:6f, Hebr 8:6f, 9:17f, 1 Petr 1:2. **12:24 det renande blodet** Ordagrant: "bestänkeblodet" (jfr Hebr 9:13f). **12:25** Hebr 3:12, 10:28f.

²⁶ Den gången fick hans röst jorden att skaka, men nu har han lovat och sagt: *Än en gång ska jag skaka inte bara jorden utan också himlen.*

²⁷ Orden *än en gång* visar att det som skakas ska försvinna, eftersom det är skapat, för att det som inte kan skakas ska bestå.

²⁸ När vi nu får ett rike som inte kan skakas, låt oss då vara tacksamma. På så sätt ska vi tjäna och behaga Gud med vördnad och fruktan,

²⁹ för vår Gud är en förtärande eld.

13

Förmaningar

¹ Håll syskonkärleken levande.

² Glöm inte att visa gästfrihet, för genom gästfrihet har några fått änglar till gäster utan att veta om det.

³ Tänk på dem som sitter i fängelse som om ni var deras medfångar, och på dem som blir misshandlade som om det gällde er egen kropp.

⁴ Äktenskapet ska hållas i ära hos alla och den äkta sängen bevaras obefläckad, för Gud ska döma dem som är sexuellt omoraliska och äktenskapsbrytare.

⁵ Lev inte för pengar, utan nöj er med vad ni har. Gud har själv sagt: *Jag ska aldrig lämna dig eller överge dig.*

⁶ Därför kan vi frimodigt säga:

*Herren är min hjälpare,
jag ska inte vara rädd.
Vad kan en människa göra mig?*

⁷ Tänk på era ledare som har förkunnat Guds ord för er. Se vad deras liv har lett fram till och ta efter deras tro.

⁸ Jesus Kristus är densamme i går och i dag och i evighet.

⁹ Låt er inte föras bort av alla slags främmande läror. Det är gott att bli styrkt i sitt hjärta genom nåd och inte genom regler om mat som inte har hjälpt dem som har sysslat med sådant.

¹⁰ Vi har ett altare från vilket tabernaklets tjänare inte har rätt att äta.

¹¹ Offerdjurens blod bärs in i det allra heligaste av översteprästen som syndoffer, men kropparna bränns upp utanför lägret.

¹² Därför har också Jesus lidit utanför stadporten, för att helga folket med sitt eget blod.

¹³ Låt oss därför gå ut till honom utanför lägret och bära hans vanära.

¹⁴ Här har vi ingen stad som består, men vi söker den stad som ska komma.

¹⁵ Låt oss därför ständigt genom honom frambära lovets offer till Gud, en frukt från läppar som prisar hans namn.

¹⁶ Och glöm inte att göra gott och dela med er, för sådana offer behagar Gud.

12:26 Hagg 2:7f. **12:27** Ps 102:26f, Matt 24:35. **12:28** Fil 2:12. **12:29** 5 Mos 4:24, 9:3, Jes 33:14. **13:1** Rom 12:10, 1 Petr 1:22. **13:2** 1 Mos 18:1f, Rom 12:13. **13:2 änglar till gäster** Se t ex 1 Mos 18 (Abraham) och Dom 13:2f (Simsons föräldrar). **13:3** Matt 25:36, Rom 12:15, Hebr 10:34. **13:4** 1 Kor 6:9f. **13:4 hos alla** Annan översättning: "alltid", "på alla sätt". **13:5** Matt 6:25f, 1 Tim 6:6f. **13:5** 5 Mos 31:6. **13:6** Ps 118:6. **13:7** 1 Kor 4:16, Hebr 13:17. **13:8** Upp 1:17f. **13:9** Rom 14:17, Kol 2:16. **13:9 regler om mat** Annan översättning: "offermåltider". **13:10** 1 Kor 9:13. **13:10 altare** Kristus, Guds lamm, är vårt offeraltare (Hebr 13:15, 1 Petr 2:5). **13:10 tabernaklets tjänare** De levitiska prästerna (8:5). **13:11** 3 Mos 4:11f, 21, 16:27. **13:12** Matt 21:39, 27:32f, Joh 19:17, 20. **13:13** Hebr 11:26. **13:14** Fil 3:20, Hebr 11:10, 16. **13:15** Ps 50:14, 23, Hos 14:3, 1 Petr 2:5. **13:15 prisar** Annan översättning: "bekänner". **13:16** Fil 4:18.

¹⁷ Lyd era ledare och rätta er efter dem, för de vakar över era själar och ska avlägga räkenskap. Låt dem göra det med glädje och inte suckande, för det skulle inte vara lyckligt för er.

¹⁸ Be för oss. Vi vet att vi har ett gott samvete och vill göra rätt på alla sätt.

¹⁹ Särskilt vill jag att ni ber att jag snart ska få komma tillbaka till er.

²⁰ Fridens Gud har i kraft av ett evigt förbunds blod fört fårens store herde, vår Herre Jesus, upp från de döda.

²¹ Må han fullkomna er i allt gott så att ni gör hans vilja, och må han verka i oss det som behagar honom genom Jesus Kristus. Hans är äran i evigheters evighet. Amen.

Sluthälsningar

²² Jag ber er, bröder, att lyssna tåligt till mina förmanande ord. Jag har ju skrivit kortfattat till er.

²³ Jag kan berätta för er att vår broder Timoteus har blivit frisläppt. Kommer han snart ska jag besöka er tillsammans med honom.

²⁴ Hälsa alla era ledare och alla de heliga. Bröderna från Italien hälsar er.

²⁵ Nåden vare med er alla.

Jakobs brev

Brevets författare ger få upplysningar om sin person och bör ha varit väl känd av sina judekristna läsare (1:1). Den fornkyrkliga traditionen anger som författare Jakob, Herrens bror (Gal 1:19), som var ledare för församlingen i Jerusalem (Gal 2:9, 12) fram till sin martyrdöd ca 62 eller 69 e Kr. Jakobs brev kännetecknas av skarpa appeller i profeternas och Bergspredikans efterföljd och bör ha tillkommit tidigt, troligen under 40-talet eller 50-talet e Kr.

Hälsning

¹ Från Jakob, Guds och Herren Jesu Kristi tjänare. Hälsningar till de tolv stammarna i förskingringen.

Glädje i prövningen

² Räkna det som ren glädje, mina bröder, när ni råkar ut för olika slags prövningar.

³ Ni vet ju att när er tro prövas ger det uthållighet.

⁴ Och låt uthålligheten leda till fulländad gärning, så att ni är fullkomliga och hela, utan brist på något sätt.

⁵ Om någon av er brister i vishet ska han be till Gud, som ger åt alla villigt och utan att kritisera, och han ska få.

⁶ Men han ska be i tro, utan att tvivla. Den som tvivlar liknar havets våg som drivs och piskas av vinden.

⁷ En sådan människa ska inte tänka att hon kan ta emot något från Herren,

⁸ splittrad som hon är och ostadig på alla sina vägar.

⁹ En ringa broder ska berömma sig av sin höghet,

¹⁰ men en rik av sin ringhet, för han ska vissna bort som en blomma i gräset.

¹¹ Solen går upp med sin brännande hetta så att gräset vissnar, blomman faller av och dess skönhet försvinner. Så ska den rike vissna bort mitt i sin strävan.

¹² Salig är den som håller ut i prövningen, för när han har bestått provet ska han få livets krona som Gud har lovat dem som älskar honom.

¹³ Ingen som blir frestad ska säga: "Det är Gud som frestar mig." Gud frestas inte av det onda och frestar inte heller någon.

¹⁴ Var och en som frestas dras och lockas av sitt eget begär.

¹⁵ När sedan begäret har blivit havande föder det synd, och när synden är fullmogen föder den död.

¹⁶ Bedra inte er själva, mina älskade bröder.

¹⁷ Allt det goda vi får och varje fullkomlig gåva är från ovan. Det kommer ner från ljusens Far, som inte förändras eller växlar mellan ljus och mörker.

¹⁸ I kraft av sin vilja har han fött oss på nytt genom sanningens ord till att vara en förstlingsfrukt bland dem han har skapat.

¹⁹ Detta vet ni, mina älskade bröder.

1:1 Matt 13:55, Joh 7:35, Gal 1:19, 1 Petr 1:1. **1:1 de tolv stammarna i förskingringen** Merparten av Israels folk bodde på NT:s tid utanför Israels land (t ex ca 1 miljon judar i Egypten enligt Filon). **1:2** Matt 5:11f, 1 Petr 1:6. **1:3** Rom 5:3. **1:4** Matt 5:48. **1:4 leda till fulländad gärning** Annan översättning: "utföra sin fulländade gärning". **1:5** Ords 2:3f, Matt 7:7. **1:6** Matt 21:21f. **1:8** Jak 4:8. **1:10** Ps 103:15f, Jak 4:14, 1 Petr 1:24f. **1:11** Jes 40:7, 1 Joh 2:17. **1:12** Matt 10:22, 1 Kor 9:25, 2 Tim 4:7f. **1:13 frestad** Annan översättning: "prövad" (jfr "påfrestning"). Jfr vers 12. Varje frestelse är en prövning, och varje prövning är en frestelse att överge Gud. **1:14** Rom 7:7f. **1:15** Rom 6:23. **1:17** Matt 7:11, 1 Joh 1:5. **1:17 ljusens Far** Stjärnornas Skapare (jfr Job 38:7, Ps 147:4) förändras inte likt månen i dess faser. **1:18** Joh 1:13, 3:3, 1 Petr 1:23. **1:18 förstlingsfrukt** De första som kommit till tro, liksom man vid skörden särskilt lyfte fram och helgade den första kärven inför Gud (3 Mos 23:10). **1:19** Ords 29:20, Jak 3:1f.

Ordets hörare och görare

Varje människa ska vara snar att höra, sen att tala och sen till vrede,

²⁰ för en människas vrede leder inte till det som är rätt inför Gud.

²¹ Lägg därför bort all orenhet och all ondska och ta ödmjukt emot ordet, som är inplanterat i er och har makt att frälsa era själar.

²² Var ordets görare, inte bara dess hörare, annars bedrar ni er själva.

²³ Om någon är ordets hörare men inte dess görare liknar han en man som ser sitt ansikte i en spegel.

²⁴ När han har sett sig själv och gått sin väg glömmer han genast hur han såg ut.

²⁵ Den som däremot blickar in i frihetens fullkomliga lag och blir kvar i den, inte som en glömsk hörare utan som en verklig görare, han blir salig i det han gör.

²⁶ Om någon menar sig tjäna Gud men inte tyglar sin tunga utan bedrar sitt hjärta, då är hans gudstjänst ingenting värd.

²⁷ Men att ta hand om föräldralösa barn och änkor i deras nöd och hålla sig obesmittad av världen, det är en gudstjänst som är ren och fläckfri inför Gud och Fadern.

2

Tron utan gärningar är död

¹ Mina bröder, var inte partiska i er tro på vår Herre Jesus Kristus, härlighetens Herre.

² Tänk er att det vid er sammankomst kommer in en man med guldring på fingret och fina kläder, och samtidigt en fattig man i smutsiga kläder.

³ Om ni då ser till den finklädde och säger: "Varsågod och sitt, här är en bra plats", men till den fattige: "Du kan stå där" eller: "Sätt dig här vid mina fötter" –

⁴ har ni då inte diskriminerat bland er och blivit domare med orena motiv?

⁵ Lyssna, mina älskade bröder. Har inte Gud utvalt dem som är fattiga i den här världen till att bli rika i tron och få ärva riket som han lovat dem som älskar honom?

⁶ Men ni föraktar den fattige. Är det inte de rika som förtrycker er och drar er inför domstolar?

⁷ Är det inte de som hånar det sköna Namnet som har uttalats över er?

⁸ Om ni uppfyller den kungliga lagen enligt Skriften: *Du ska älska din nästa som dig själv*, då gör ni rätt.

⁹ Men om ni är partiska begår ni synd och döms av lagen som lagbrytare.

¹⁰ Den som håller hela lagen men bryter mot ett enda bud är skyldig till allt.

¹¹ Han som har sagt: *Du ska inte begå äktenskapsbrott*, har också sagt: *Du ska inte mörda*. Om du inte begår äktenskapsbrott men mördar, så är du en lagbrytare.

¹² Tala och handla så som den som ska dömas efter frihetens lag.

¹³ Domen blir obarmhärtig över den som inte har visat barmhärtighet. Men barmhärtigheten triumferar över domen.

Gärningarna visar tron

¹⁴ Mina bröder, vad hjälper det om någon säger sig ha tro men saknar gärningar? Den tron kan väl inte frälsa honom?

¹⁵ Om en broder eller syster saknar kläder och mat för dagen

1:21 Luk 8:15, Kol 3:8, 1 Petr 2:1f. **1:22** Matt 7:24f, Rom 2:13. **1:25** Joh 8:31f, Rom 8:2. **1:25** *frihetens fullkomliga lag* Sammanhanget, som berör pånyttfödelsen (1:18) och mottagandet av ordet (1:21), antyder att Jakob avser evangeliet. Jfr 2:8, 12-13. **1:26** Ps 39:2, 1 Petr 3:10. **1:27** Jes 58:6f, Matt 25:35f, Joh 17:15. **2:1** 5 Mos 1:17, Ords 24:23. **2:2** *sammankomst* Grek. *synagogé*. Annan översättning: "synagoga". **2:3** *vid mina fötter* Ordagrant: "under min fotpall" (jfr Ps 110:1). **2:5** Luk 6:20, 1 Kor 1:26f, Jak 1:12. **2:6** 1 Kor 11:22. **2:7** *det sköna Namnet* Jesu namn, som uttalades över den kristne vid dopet (jfr Apg 2:38, även 15:17). **2:8** Rom 13:9. **2:8** 3 Mos 19:18. **2:9** 3 Mos 19:15. **2:10** Matt 5:19. **2:11** 2 Mos 20:13f. **2:12** Jak 1:25. **2:13** Matt 5:7. **2:14** Matt 7:21, Gal 5:6, Tit 3:8.

16 och någon av er säger till dem: "Gå i frid, klä er varmt och ät er mätta", men inte ger dem vad kroppen behöver, vad hjälper det?

17 Så är också tron i sig själv död när den är utan gärningar.

18 Nu kanske någon säger: "Du har tro." – Ja, men jag har också gärningar. Visa mig din tro utan gärningar, så ska jag visa dig min tro genom mina gärningar.

19 Du tror att Gud är en. Det gör du rätt i. Även de onda andarna tror det, och bävar.

20 Men vill du inte inse, tanklösa människa, att tron utan gärningar är död?

21 Blev inte vår far Abraham erkänd som rättfärdig genom gärningar när han bar fram sin son Isak på altaret?

22 Du ser att hans tro samverkade med hans gärningar, och genom gärningarna blev tron fullbordad.

23 Så uppfylldes Skriften som säger: *Abraham trodde Gud, och det tillräknades honom som rättfärdighet*, och han kallades Guds vän.

24 Ni ser alltså att människan erkänns som rättfärdig genom gärningar och inte bara genom tro.

25 Blev inte den prostituerade Rahab på samma sätt erkänd som rättfärdig genom gärningar när hon tog emot sändebuden och släppte ut dem en annan väg?

26 Liksom kroppen utan ande är död, så är tron utan gärningar död.

3

Den elaka tungan

1 Mina bröder, inte många av er bör bli lärare. Ni vet ju att vi ska få en strängare dom.

2 Vi begår alla många fel. Om någon är felfri i sitt tal är han en fullkomlig man som också kan tygla hela sin kropp.

3 När vi lägger betsel i munnen på en häst för att han ska lyda oss styr vi också hela hans kropp.

4 Se också på fartygen, som är så stora och drivs av hårda vindar. Ändå styrs de med ett litet roder dit rorsmannen vill.

5 På samma sätt är tungan en liten lem som kan skryta stort. Tänk på hur en liten eld kan sätta en stor skog i brand.

6 Och tungan är en eld, en värld av ondskan bland våra lemmar. Den smutsar ner hela vår kropp och sätter hela livet i brand och får själv sin eld från Gehenna.

7 Alla slags fyrfotadjur, fåglar, kräldjur och vattendjur låter sig tämjas och har blivit tämjda av människan.

8 Men tungan kan ingen människa tämja, den är ostyrig och ond och full av dödligt gift.

9 Med den välsignar vi Herren och Fadern, och med den förbannar vi människor som är skapade till Guds avbild.

10 Från samma mun kommer välsignelse och förbannelse. Så får det inte vara, mina bröder.

11 En källa kan väl inte från samma åder ge både sött och bittert vatten?

12 Mina bröder, ett fikonträd kan väl inte ge oliver eller en vinstock ge fikon? Inte heller kan en salt källa ge sött vatten.

2:16 1 Joh 3:17f. **2:18 "Du har tro." – Ja, men jag har också gärningar** Annan översättning: "Du har tro och jag har gärningar." **2:19** Mark 1:24. **2:19 Gud är en** Detta är en grundsats i den judiska trosbekännelsen (jfr 5 Mos 6:4).

2:21 1 Mos 22:1f, Hebr 11:17f. **2:21 när han bar fram sin son Isak** Se 1 Mos 22, Hebr 11:17f. **2:23** Jes 41:8.

2:23 1 Mos 15:6. **2:25** Jos 2:1f, 6:25, Hebr 11:31. **2:25 Rahab** hjälpte Israels folk och fick leva. Se Jos 2:1f, 6:17f,

Hebr 11:31. **3:1** Matt 12:36f. **3:2** Ords 10:19, Jak 1:26. **3:5** Ps 12:4f. **3:6** Matt 15:18f. **3:6 hela livet** Ordagrant:

"livets hjul" (ett dåtida uttryck för tillvaron som helhet). **3:6 Gehenna** Hebr. för Hinnomsdalen där avgudadyrkare en gång offrade barn i eld (2 Kung 23:10). INT en bild för domens eviga eld (Mark 9:43). **3:8** Ps 140:4. **3:9** 1 Mos 1:26f.

3:10 Ef 4:29. **3:12** Matt 7:16.

Sann och falsk visdom

13 Är någon av er vis och förständig, då ska han visa sina gärningar genom ett klokt, vänligt och gott uppträdande.

14 Men bär ni bitter avund och rivalitet i ert hjärta, ska ni inte skryta och ljuga i strid mot sanningen.

15 En sådan "vishet" kommer inte från ovan utan är jordisk, oandlig, demonisk.

16 För där det finns avund och rivalitet, där finns också oordning och all slags ondska.

17 Men visheten från ovan är först och främst ren, dessutom fredlig, mild, följsam, full av barmhärtighet och goda frukter, opartisk och uppriktig.

18 Rättfärdighetens frukt sås i frid och ges åt dem som skapar frid.

4

Varning för begär

1 Varifrån kommer alla strider och konflikter bland er? Kommer de inte från begären som kämpar i era kroppar?

2 Ni vill ha men får inget, ni mördar och avundas men vinner inget. Ni kämpar och strider men har inget, därför att ni inte ber.

3 Ni ber men får inget, därför att ni ber illa – för att slösa bort det på era njutningar.

4 Ni otrogna, vet ni inte att vänskap med världen är fiendskap mot Gud? Den som vill vara vän med världen blir fiende till Gud.

5 Eller tror ni att det är tomma ord när Skriften säger: "Svartsjukt längtar Anden som han låtit bo i oss?"

6 Men större är nåden som han ger. Därför heter det: *Gud står emot de högmodiga men ger nåd åt de ödmjuka.*

7 Underordna er därför Gud. Stå emot djävulen, så ska han fly från er.

8 Närma er Gud, så ska han närma sig er. Rena era händer, ni syndare, och rena era hjärtan, ni splittrade.

9 Klaga, sörj och gråt! Vänd ert skratt i sorg och er glädje i bedrövelse.

10 Ödmjuka er inför Herren, så ska han upphöja er.

11 Förtala inte varandra, bröder. Den som förtalar sin broder eller dömer sin broder förtalar och dömer lagen. Men om du dömer lagen är du inte lagens görare, utan dess domare.

12 En är lagstiftare och domare, han som har makt att frälsa och förgöra. Vem är du som dömer din nästa?

Varningar till de rika

13 Lyssna nu, ni som säger: "I dag eller i morgon ska vi resa till den eller den staden, stanna där ett år och göra affärer och tjäna pengar."

14 Ni vet inget om morgondagen. Vad är ert liv? Ni är en dimma som syns en liten stund och sedan försvinner.

15 I stället borde ni säga: "Om Herren vill och vi får leva ska vi göra det eller det."

3:13 Ef 5:15. **3:14 rivalitet** Annan översättning: "själviskhet" (även i vers 16). **3:15** 1 Kor 2:6f, Jak 1:17. **3:15 oandlig** Ordagrant: "själisk" (med enbart mänsklig själ, utan Guds Ande). **3:16** 1 Kor 3:3. **3:17 opartisk** Annan översättning: "tveklös". **3:18** Jes 32:17. **4:1** Rom 7:23, 1 Petr 2:11. **4:2 avundas** Annan översättning: "ivrar". Grek. *zeloüte* är en möjlig anspelning på seloterna, som ville bruka revolutionärt våld mot romarna. Jfr 2:11. **4:3** Job 35:12f, Ords 1:28f, 1 Joh 5:14. **4:4** Matt 6:24, Joh 15:19, Rom 8:7, 1 Joh 2:15. **4:5** 2 Mos 34:14. **4:5 när Skriften säger** Orden finns inte som ordagrant citat i GT men återger innehållet i bibelord som 2 Mos 20:5, 34:14, 5 Mos 6:5. Se även not till 2 Kor 11:2. **4:5 Svartsjukt** Guds brinnande kärlek accepterar inte otrohet. Jfr 2 Mos 20:3, Hos 1-2, 2 Kor 11:2. **4:5 längtar Anden** Annan översättning: "längtar anden", eller "längtar han efter den ande". **4:6** Job 22:29, 1 Petr 5:5. **4:6** Ords 3:34. **4:7** Ef 6:12, 1 Petr 5:8f, 1 Joh 5:18. **4:8** Jes 1:16f, Sak 1:3. **4:9** Luk 6:25. **4:10** Matt 23:12. **4:11** 3 Mos 19:16, Ps 15:3, Matt 7:1, 1 Petr 2:1. **4:13** Ords 27:1, Luk 12:16f. **4:14** Ps 39:6. **4:15** Apg 18:21, Rom 15:32, Hebr 6:3.

- 16 Men nu skryter ni och är självsäkra. Allt sådant skryt är av ondo.
 17 Den som alltså förstår att göra det goda men inte gör det, han syndar.

5

- 1 Lyssna nu, ni som är rika! Gråt och klaga över de olyckor som ska drabba er.
 2 Er rikedom är rutton och era kläder är malätna.
 3 Ert guld och silver rostar, och rosten ska vittna mot er och förtära ert kött som eld. Ni har samlat skatter under de sista dagarna.
 4 Nu ropar den lön ni undanhållit arbetarna som skördat era åkrar, och skördefolkets rop har nått Herren Sebaots öron.
 5 Ni har levt i lyx och överflöd på jorden, ni har gött era hjärtan på slaktdagen.
 6 Ni har dömt den rättfärdige och dödat honom, och han gjorde inget motstånd mot er.

I väntan på Herrens ankomst

- 7 Ha därför tålmod, bröder, tills Herren kommer. Se hur bonden tåligt väntar på jordens dyrbara skörd tills den fått höstregn och vårregn.
 8 Ha också ni tålmod och styrk era hjärtan, för Herrens ankomst är nära.
 9 Klaga inte på varandra, bröder, så blir ni inte dömda. Domaren står för dörren.
 10 Bröder, ta profeterna som talade i Herrens namn till föredömen i att lida och vara tåliga.
 11 Vi kallar dem saliga som håller ut. Ni har hört om Jobs uthållighet och sett hur Herren till slut gjorde med honom. Herren är rik på kärlek och barmhärtighet.

Trons bön

- 12 Framför allt, mina bröder: svär ingen ed, varken vid himlen eller vid jorden eller vid något annat. Låt ert ja vara ja och ert nej vara nej, så drabbas ni inte av domen.
 13 Får någon av er lida, ska han be. Är någon glad, ska han sjunga lovsång.
 14 Är någon bland er sjuk, ska han kalla på församlingens äldste, och de ska be över honom och smörja honom med olja i Herrens namn.
 15 Trons bön ska bota den sjuke, och Herren ska resa upp honom. Och har han begått synder, ska han få förlåtelse för dem.
 16 Bekänn därför era synder för varandra och be för varandra så att ni blir helade. Den rättfärdiges bön har stor kraft och verkan.
 17 Elia var en människa med samma natur som vi. Han bad en bön att det inte skulle regna, och då regnade det inte över landet under tre år och sex månader.
 18 Sedan bad han igen, och då gav himlen regn och jorden bar sin gröda.
 19 Mina bröder, om någon bland er kommer bort från sanningen och någon återför honom,
 20 så ska han veta att den som återför en syndare från hans villoväg räddar hans själ från döden och överskyler många synder.

4:16 1 Kor 5:6. **4:17** Luk 12:47, Rom 14:23. **5:1** Luk 6:24, 1 Tim 6:9. **5:2** Matt 6:19f. **5:4** 3 Mos 19:13, 5 Mos 24:14f, Mal 3:5. **5:4 den lön ni undanhållit** Strängt förbjudet enligt Mose lag (5 Mos 24:15). **5:5** Jer 25:34, Luk 16:19f. **5:6** Matt 5:39. **5:6 den rättfärdige** Annan översättning: "den Rättfärdige", alltså Jesus. **5:7** 5 Mos 11:14, Hebr 10:36. **5:8** 1 Kor 10:11, Fil 4:5. **5:9** Matt 24:33. **5:9 Klaga inte på** Ordagrant: "Sucka inte över". **5:10** Matt 5:12. **5:11** Job 1:20f, 42:10f, Jak 1:12. **5:12** Matt 5:33f. **5:13** Ps 50:15, Ef 5:19. **5:14** Mark 6:13. **5:14 smörja honom med olja** Dels en dåtida medicinsk behandling (jfr Luk 10:34), dels förknippat med bön om helande (Mark 6:13). **5:15** Ps 30:3. **5:15 bota** Annan översättning: "frälsa". **5:16** Ords 15:29. **5:17** 1 Kung 17:1f, Luk 4:25. **5:17 med samma natur som vi** Annan översättning: "som fick lida som vi" (jfr 5:10). **5:18** 1 Kung 18:41f. **5:19** Matt 18:15, Gal 6:1. **5:20** Ords 10:12.

Första Petrusbrevet

Första Petrusbrevet är troligen skrivet i början av 60-talet e Kr från Rom (5:13), där aposteln Petrus verkade under senare delen av sitt liv. Syftet är att trösta och förmana de kristna i Mindre Asien, de västra delarna av dagens Turkiet (1:1), i deras lidande för trons skull (1:6, 3:13-17, 4:12-19, 5:9). Brevets välformulerade grekiska kan bero på att den romerske medborgaren Silvanus (Apg 16:22, 37) var medhjälpare vid nedskrivandet (5:12).

Hälsning

¹ Från Petrus, Jesu Kristi apostel. Till de utvalda som lever utspridda som främlingar i Pontus, Galatien, Kappadokien, Asien och Bitynien.

² Ni är förutbestämda av Gud Fadern och helgade genom Anden till lydnad och rening med Jesu Kristi blod. Nåd och frid vare med er i allt rikare mått.

Ett levande hopp

³ Välsignad är vår Herre Jesu Kristi Gud och Far! I sin stora barmhärtighet har han genom Jesu Kristi uppståndelse från de döda fött oss på nytt till ett levande hopp,

⁴ till ett arv som aldrig kan förstöras, fläckas eller vissna och som förvaras åt er i himlen.

⁵ Med Guds makt bevaras ni genom tron fram till den frälsning som är redo att uppenbaras i den sista tiden.

⁶ Var därför glada, även om ni nu en liten tid måste utstå olika prövningar.

⁷ Äktheten i er tro är långt mer värd än guld, som är förgängligt men ändå prövas i eld. På samma sätt prövas er tro för att sedan bli till lov, pris och ära när Jesus Kristus uppenbarar sig.

⁸ Honom älskar ni utan att ha sett honom, och fast ni ännu inte ser honom tror ni på honom och jublar i obeskrivlig, himmelsk glädje

⁹ när ni nu är på väg att nå målet för er tro: era sjäalars frälsning.

¹⁰ Det var denna frälsning som profeterna sökte och forskade efter, de som profeterade om den nåd som ni skulle få.

¹¹ De försökte förstå vem eller vilken tid Kristi Ande i dem syftade på när han förutsade Kristi lidanden och den härlighet som skulle följa.

¹² Och det uppenbarades för dem att det inte var sig själva utan er som de tjänade med sitt budskap. Det budskapet har nu förkunnats för er genom dem som i den helige Ande, sänd från himlen, gav er evangeliet – ett budskap som änglar längtar att få blicka in i.

Var heliga

¹³ Spänn därför bältet om livet, var vakna och hoppas helt och fullt på den nåd ni ska få när Jesus Kristus uppenbarar sig.

¹⁴ Som lydnadens barn ska ni inte följa de begär som ni levde i förr, när ni var okunniga.

¹⁵ Nej, liksom han som har kallat er är helig ska också ni vara heliga i allt ni gör.

¹⁶ Det står ju skrivet: *Ni ska vara heliga, för jag är helig.*

1:1 Apg 2:9, Jak 1:1, 1 Petr 2:11. **1:1 utspridda** Grundtextens ord, *diasporá*, användes om judar som bodde bland andra folk (jfr Jak 1:1). Detta är dock troligen en bild, eftersom mottagarna huvudsakligen var hednakristna (2:10, 4:3). **1:2** 2 Mos 24:8, Rom 8:29, Hebr 12:24, 1 Petr 1:22. **1:2 förutbestämda** Ordagrant: "i förväg kända" (som Guds egna). **1:2 rening** Ordagrant: "bestänkelse" (se 4 Mos 19:19, Jes 52:15). **1:3** 2 Kor 1:3, Joh 3:3, Ef 3:13. **1:4** Kol 1:5, 12.

1:5 Joh 10:28, 1 Petr 4:7. **1:6** Rom 8:18, 2 Kor 4:17, Jak 1:2f, 1 Petr 4:12f. **1:7** Ords 17:3, Mal 3:2f, 1 Kor 3:13, Jak 1:3. **1:8** Joh 20:29, 2 Kor 5:7. **1:9** Rom 6:22. **1:10** Matt 13:17. **1:11** Luk 24:26f. **1:12** Dan 12:4f, Ef 3:8f. **1:13** Luk 12:35, Ef 6:14, 1 Petr 5:8. **1:13 bältet om livet** Ordagrant: "bältet om ert förstånds höfter". En bild för beredskap: löst hängande mantelflikar samlades ihop för att inte vara i vägen (jfr 2 Mos 12:11). **1:14** Rom 12:2, Ef 2:3. **1:15** Matt 5:48. **1:16** 3 Mos 11:44f.

17 Om ni kallar honom Far som dömer var och en opartiskt efter hans gärning, vandra då i gudsfruktan under er tid här som främlingar.

18 Ni vet ju att det inte var med förgängliga ting som silver eller guld ni blev friköpta från det meningslösa liv ni ärvt från era fäder.

19 Nej, det var med Kristi dyrbara blod, som med blodet av ett lamm utan fel och brist.

20 Han var utsedd redan före världens skapelse men har nu i dessa sista tider uppenbarats för er skull.

21 Genom honom tror ni på Gud, som har uppväckt honom från de döda och gett honom härlighet, så att er tro och ert hopp står till Gud.

Guds levande ord

22 Ni har renat era själar genom att lyda sanningen i uppriktig syskonkärlek. Älska då varandra uthålligt, av rent hjärta.

23 Ni är ju födda på nytt, inte av en förgänglig säd utan av en oförgänglig, genom Guds levande ord som består.

24 *Allt kött är som gräs,
och all dess härlighet
som blomman i gräset.*

*Gräset vissnar
och blomman faller av,*

25 *men Herrens ord består för evigt.*

Detta är det ord som har förkunnats för er.

2

1 Lägg därför bort all slags ondska, falskhet, hyckleri, avund och förtal.

2 Längta som nyfödda barn efter den rena andliga mjölken så att ni genom den växer upp till frälsning,

3 när ni nu har *smakat att Herren är god.*

Ett heligt prästerskap

4 Kom till honom, den levande stenen, förkastad av människor men utvald och dyrbar inför Gud.

5 Och låt er själva som levande stenar byggas upp till ett andligt hus, ett heligt prästerskap som ska bära fram andliga offer som Gud tar emot med glädje genom Jesus Kristus.

6 Det står ju i Skriften: *Se, jag lägger i Sion en utvald, dyrbar hörnsten, och den som tror på den ska aldrig komma på skam.*

7 För er som tror är den alltså dyrbar, men för dem som inte tror har *stenen som husbyggarna förkastade blivit en hörnsten,*

8 *en stötesten och en klippa till fall.* De stöter emot den därför att de inte lyder ordet. Så var det också bestämt om dem.

1:17 Rom 2:6f, Fil 2:12. **1:17 kallar honom Far** Annan översättning: "åkallar honom som Far". **1:18** Jes 52:3, Tit 2:14. **1:19** Jes 53:7, Joh 1:29, Apg 20:28. **1:20** Rom 16:25f, Hebr 1:1f. **1:21** Rom 4:24. **1:22** Rom 1:5, Hebr 13:1. **1:22 uthålligt** Annan översättning: "innerligt" (även i 4:8). **1:23** Joh 3:3, Tit 3:5, Jak 1:18. **1:24** Ps 103:15f, Jak 4:14. **1:24** Jes 40:6f. **2:1** Ef 4:22, Kol 3:8, Hebr 12:1, Jak 1:21. **2:2** 1 Kor 3:2. **2:3** Ps 34:9. Det grekiska ordet för "god", *chrestós*, uttalades ungefär som *Christós* (Kristus). **2:4** Ps 118:22, Ef 2:20. **2:5** Jes 61:6, Rom 12:1, 1 Kor 3:16, Hebr 13:15f. **2:6** Rom 9:33, Ef 2:20. **2:6** Jes 28:16. **2:7** Matt 21:42, Apg 4:11. **2:7** Ps 118:22. **2:8** Luk 2:34. **2:8** Jes 8:14.

⁹ Men ni är *ett utvalt släkte, ett kungligt prästerskap, ett heligt folk, ett Guds eget folk för att förkunna hans härliga gärningar*, han som har kallat er från mörkret till sitt underbara ljus.

¹⁰ Ni som förr inte var ett folk är nu Guds folk, ni som inte hade fått barmhärtighet har nu fått barmhärtighet.

Ett nytt liv

¹¹ Mina älskade, jag uppmanar er som främlingar och gäster att hålla er borta från de köttsliga begärens som för krig mot själen.

¹² Uppför er väl bland hedningarna, så att de som anklagar er för att vara onda ser era goda gärningar och prisar Gud den dag han besöker dem.

¹³ Underordna er alla mänskliga myndigheter för Herrens skull, både kejsaren som högste härskare

¹⁴ och ståthållarna, som är sända av honom för att straffa dem som gör det onda och hedra dem som gör det goda.

¹⁵ Det är Guds vilja att ni genom att göra gott ska tysta munnen på oförståndiga och okunniga människor.

¹⁶ Ni är fria, men använd inte friheten som täckmantel för det onda utan för att tjäna Gud.

¹⁷ Visa aktning för alla, älska era trossyskon, vörda Gud och ära kejsaren.

Kristus som föredöme och Frälsare

¹⁸ Ni slavar, underordna er era herrar och visa dem all respekt, inte bara de goda och milda utan även de hårda.

¹⁹ Det är en nåd när någon är medveten om Gud och därför håller ut när han får lida oskyldigt.

²⁰ Vad är det värt för beröm om ni står ut med straff när ni syndar? Men om ni står ut med att lida när ni gör det goda, då är det en nåd inför Gud.

²¹ Till detta är ni kallade. Kristus led i ert ställe och efterlämnade ett exempel åt er, för att ni ska följa i hans fotspår.

²² *Han hade inte begått någon synd, och inget svek fanns i hans mun.*

²³ När han blev hånad svarade han inte med hån, när han fick lida svarade han inte med hot, utan han överlämnade sin sak åt honom som dömer rättvist.

²⁴ Han bar våra synder i sin kropp upp på korsets trä, för att vi skulle dö bort från synderna och leva för rättfärdigheten. *Genom hans sår är ni helade.*

²⁵ Ni var som vilsna får, men nu har ni vänt om till era själars herde och vårdare.

3

Man och hustru

¹ På samma sätt ska ni hustrur underordna er era män, så att även de män som inte vill tro på ordet kan vinnas utan ord genom sina hustrurs liv,

² när de ser hur gudfruktigt och rent ni lever.

2:9 Kol 1:13, Tit 2:14. **2:9** *gärningar* Annan översättning: "egenskaper". **2:9** 2 Mos 19:5f, Jes 43:20f. **2:10** Hos 1:9f, Rom 9:25. **2:10** *folk... barmhärtighet* Jfr Hos 1:6f. **2:11** 1 Mos 23:4, Gal 5:24, Hebr 11:13, 1 Petr 1:1. **2:12** Matt 5:16, 1 Petr 3:16. **2:13** Rom 13:1f, Tit 3:1. **2:14** *ståthållarna* Lokala härskare över Romarrikets provinser, direkt underställda kejsaren och senaten. **2:15** Tit 2:8. **2:16** Joh 8:32, Gal 5:13. **2:17** Ords 24:21, Rom 12:10, 1 Petr 1:22. **2:18** Ef 6:9, Kol 3:22f. **2:18** *hårda* Annan översättning: "orättvisa" eller "vrånga" (grek. *skoliós*). **2:19** Matt 5:10f. **2:19** *en nåd* Annan översättning: "vackert" (även i vers 20). **2:20** 1 Petr 3:14, 17, 4:14. **2:21** Matt 16:24, Joh 13:15, 1 Petr 3:18. **2:22** Joh 8:46, 1 Joh 3:5. **2:22** Jes 53:9. **2:23** Jes 53:7, 1 Petr 3:9. **2:24** Jes 53:5, 12, Rom 6:2, 11, Hebr 9:28. **2:25** Jes 53:6, Matt 9:36, Hebr 13:20. **2:25** *herde och vårdare* Båda orden var samtidigt beteckningar för församlingsledare (5:2, 1 Tim 3:2). Det senare, grek. *epískopos*, har gett upphov till lånordet "biskop". **2:25** Jes 53:5. **3:1** Ef 5:22f, 1 Tim 2:9. **3:2** 1 Petr 2:12.

³ Er prydnad ska inte vara yttre ting som konstfulla håruppsättningar, påhängda guldsmycken eller fina kläder,

⁴ utan hjärtats fördolda människa med den oförgängliga skönheten hos en mild och stilla ande. Det är mycket dyrbart i Guds ögon.

⁵ Så smyckade sig också förr de heliga kvinnorna som satte sitt hopp till Gud. De underordnade sig sina män,

⁶ så som Sara lydde Abraham och kallade honom herre. Hennes barn har ni blivit när ni gör det som är gott och inte låter er skrämmas.

⁷ På samma sätt ska ni män leva förståndigt med era hustrur, som är det svagare kärlet. Visa dem aktning som medarvingar till livets nåd så att inget står i vägen för era böner.

Att lida för Kristi skull

⁸ Till sist ska ni alla visa enighet, medkänsla, syskonkärlek, barmhärtighet och ödmjukhet.

⁹ Löna inte ont med ont eller hån med hån. Tvärtom ska ni välsigna, för ni är kallade att ärva välsignelse.

¹⁰ För:

*Den som älskar livet
och vill se goda dagar
ska vakta sin tunga
från det som är ont
och sina läppar
från att tala svek.*

¹¹ *Han ska undvika det onda
och göra det goda,
söka friden och följa den.*

¹² *Herrens ögon är vända
till de rättfärdiga
och hans öron
till deras böner.
Men Herrens ansikte är emot
dem som gör det onda.*

¹³ Vem kan göra er något ont om ni brinner för det goda?

¹⁴ Ja, även om ni skulle få lida för det som är rätt är ni saliga. *Var inte rädda för dem och låt er inte skrämmas.*

¹⁵ Herren Kristus ska ni hålla helig i era hjärtan. Var ständigt beredda att svara var och en som ber er förklara det hopp ni har.

¹⁶ Men gör det ödmjukt, med respekt och ett rent samvete, så att de som talar illa om ert goda levnadssätt i Kristus får skämmas för sitt förtal.

¹⁷ Det är bättre att lida för goda gärningar, om det skulle vara Guds vilja, än för onda gärningar.

Dopet och det nya livet

3:3 1 Tim 2:9f. **3:3 konstfulla håruppsättningar** Bland välbärgade romerska kvinnor var det på modet med håruppsättningar som kunde ta timmar att anlägga. **3:4** Rom 2:29, 2 Kor 4:16. **3:6** 1 Mos 18:12, Gal 4:31. **3:6 kallade honom herre** Se 1 Mos 18:12. **3:7** Ef 5:25. **3:7 det svagare kärlet** Ordet "kär!" användes allmänt som bild för en människa (2 Kor 4:7, 2 Tim 2:21). Det är känt från rabbiniska källor i betydelsen "hustru" (jfr 1 Tess 4:4). **3:8** Rom 12:14f, 1 Petr 1:22. **3:9** Matt 5:44, 1 Tess 5:15, 1 Petr 2:23. **3:10** Jak 1:26. **3:11** Hebr 12:14, 3 Joh v 11. **3:12** Ps 33:18, 3 Mos 20:5f, 17, Hes 15:7. **3:12** Ps 34:13f. **3:14** Jes 8:12f, Matt 5:10f, 1 Petr 4:13f. **3:14** Jes 8:12. **3:15** Ps 119:46, Apg 4:8f. **3:16** 1 Petr 2:12. **3:17** 1 Petr 2:20.

18 Så led också Kristus en gång för era synder. Rättfärdig led han i orättfärdigas ställe för att föra er till Gud. Han blev dödad till kroppen men levandegjord genom Anden.

19 I Anden gick han sedan och förkunnade sin seger för andarna i fångelset,

20 för dem som förr hade vägrat lyssna när Gud väntade tåligt under Noas dagar medan arken byggdes. I den blev några få, åtta själar, frälsta genom vattnet.

21 Efter denna förebild frälser nu dopet också er. Det innebär inte att kroppen renas från smuts utan är ett rent samvetes beaktelse till Gud genom Jesu Kristi uppståndelse,

22 han som har stigit upp till himlen och sitter på Guds högra sida sedan änglar, furstar och makter blivit underställda honom.

4

Ett liv efter Guds vilja

1 När nu Kristus har fått lida till kroppen ska också ni beväpna er med samma sinne. Den som fått lida till kroppen har slutat med att synda,

2 så att han resten av tiden här i sin kropp inte längre lever efter människors begär utan efter Guds vilja.

3 Längre nog har ni levt som hedningarna vill – i orgier, begär, fylleri, supkalas, vilda fester och förbjudna avgudakulter.

4 Därför blir de förvånade och hånar er när ni inte längre följer med och kastar er ut i samma ström av utsvävningar.

5 Men de ska stå till svars inför honom som är redo att döma levande och döda.

6 Det var därför evangeliet förkunnades också för dem som nu är döda, för att de skulle dömas till kroppen så som människor döms men leva i anden så som Gud lever.

7 Slutet på allting är nära. Var därför kloka och nyktra så att ni kan be.

8 Framför allt ska ni visa uthållig kärlek till varandra, för *kärleken överskyler många synder*.

9 Var gästfria mot varandra utan att klaga.

10 Tjåna varandra, var och en med den nådegåva han har fått, som goda förvaltare av Guds mångfaldiga nåd.

11 Om någon talar ska han tala i enlighet med Guds ord. Om någon tjänar ska han tjåna med den kraft som Gud ger, så att Gud i allt blir årad genom Jesus Kristus. Hans är åran och makten i evigheters evighet. Amen.

Glådje under lidandet

12 Mina ålskade, var inte förvånade över den eld som ni måste gå igenom för att pråvas, som om det var något ovåntat som hände er.

13 Nej, glåd er ju mer ni delar Kristi lidanden. Då ska ni också få jubla och vara glada när han uppenbarar sig i sin härlighet.

14 Saliga är ni om ni hånas för Kristi namns skull, för härlighetens Ande, Guds Ande, vilar över er.

15 Ingen av er ska behåva lida som mördare, tjuv, förbrytare eller för att han lågger sig i andras ånglägenheter.

16 Men om någon får lida som kristen ska han inte skåmmas utan prisa Gud för det

3:18 Rom 5:6, Ef 2:18, Hebr 9:28. **3:18 led** Andra handskrifter: "dog". **3:18 era ... er** Andra handskrifter: "våra ... oss". **3:18 genom Anden** Annan översåttning: "till anden". De följande verserna ånses svårtolkade. **3:20** 1 Mos 6:3, 5, 7:13, 2 Petr 2:5. **3:21** Ef 5:26, Hebr 10:22. **3:21 denna förebild** Dvs syndaflodsvattnet (1 Mos 6:17f), som begravde synden (jfr Rom 6:3f). **3:22** Ps 110:1, Rom 8:34, Ef 1:20f, Fil 2:9f. **4:1** Rom 6:7, 1 Petr 2:21. **4:2** Rom 12:2, 2 Kor 5:15, Gal 2:20. **4:3** Ef 2:1f, 4:17f, Tit 3:3. **4:5** Apg 10:42, 2 Tim 4:1. **4:6** 1 Tess 4:14. **4:7** Rom 13:11f, 1 Petr 5:8, 1 Joh 2:18. **4:8** Ords 10:12, Jak 5:20, 1 Petr 1:22. **4:8** Ords 10:12. **4:9** Rom 12:13. **4:10** Matt 25:14f, Luk 12:42, 1 Kor 12:4f. **4:11** Rom 12:6f, 1 Kor 10:31. **4:12** Jes 48:10, Jak 1:2f, 1 Petr 1:6f. **4:13** Rom 8:17f, Fil 3:10, Kol 1:24. **4:14** Matt 5:10f, 1 Petr 3:14. **4:15** Ef 4:28, 1 Petr 2:20. **4:16** Apg 11:26, Fil 1:20.

namnet.

¹⁷ Tiden är inne för domen, och den börjar med Guds hus. Men om den börjar med oss, vad blir då slutet för dem som inte lyder Guds evangelium?

¹⁸ Och om den rättfärdige knappt blir frälst, hur går det då för den gudlöse och syndaren?

¹⁹ Därför ska de som får lida efter Guds vilja anförtro sina själar åt sin trofaste Skapare och göra det som är gott.

5

Förmaningar

¹ Nu uppmanar jag de äldste bland er, jag som själv är en äldste och ett vittne till Kristi lidanden och som också har del i den härlighet som ska uppenbaras:

² var herdar för Guds hjord hos er och vaka över den, inte av tvång utan frivilligt, så som Gud vill, inte för egen vinning utan med hängivet hjärta.

³ Uppträd inte som herrar över dem som anförtrotts er, utan var föredömen för hjorden.

⁴ När den högste herden sedan uppenbarar sig, ska ni få härlighetens segerkrans som aldrig vissnar.

⁵ Likaså ni yngre, underordna er de äldre. Och ni alla, klä er i ödmjukhet mot varandra, för *Gud står emot de högmodiga men ger nåd åt de ödmjuka*.

⁶ Ödmjuka er därför under Guds mäktiga hand, så ska han upphöja er när tiden är inne.

⁷ Och kasta alla era bekymmer på honom, för han har omsorg om er.

Var vakna

⁸ Var nyktra och vakna. Er fiende djävulen går omkring som ett rytande lejon och söker efter någon att sluka.

⁹ Stå emot honom, orubbliga i tron, och tänk på att era bröder här i världen går igenom samma lidanden.

¹⁰ Efter en liten tids lidande ska all nåds Gud, som har kallat er till sin eviga härlighet i Kristus, upprätta, stödja, styrka och befästa er.

¹¹ Hans är makten i evighet. Amen.

Avslutning

¹² Med hjälp av Silvanus, som jag anser vara en trofast broder, har jag skrivit kort till er för att förmana er och bekräfta att detta är Guds sanna nåd. Stå fasta i den.

¹³ Församlingen i Babylon, utvald liksom ni, hälsar till er. Det gör även min son Markus.

¹⁴ Hälsa varandra med kärlekens kyss. Frid vare med er alla i Kristus.

4:17 inte lyder Annan översättning: "inte vill tro". **4:18** Luk 23:31, Apg 14:22, 1 Kor 3:13f, 1 Petr 1:6. **4:18** Ords 11:31 (Septuaginta). **4:19** Ps 31:6, Luk 23:46, 1 Petr 4:13. **5:1** Rom 8:17f, Tit 1:5. **5:2** Joh 21:16, Apg 20:28, 1 Tim 3:8. **5:2 så som Gud vill** Annan översättning: "på Guds sätt". Orden saknas i vissa handskrifter. **5:3** 2 Kor 1:24, Fil 3:17, Tit 2:7. **5:4** Joh 10:11, 1 Kor 9:25. **5:5** Ef 5:21, Jak 4:6. **5:5 äldre** Annan översättning: "äldste" (jfr 5:1). **5:5** Ords 3:34 (Septuaginta). **5:6** Job 22:29, Jak 4:6, 10. **5:7** Ps 55:23, Matt 6:25. **5:8** Luk 22:31, 1 Tess 5:6. **5:9** Ef 6:11, 16, Jak 4:7. **5:10** 1 Tess 2:12, 1 Petr 1:6. **5:12** 1 Tess 1:1. **5:12 Silvanus** Även kallad Silas, en ansedd kristen profet som var både jude och romersk medborgare samt medarbetare till både Petrus och Paulus (Apg 15:40). **5:12 förmana** Annan översättning: "uppmuntra". **5:12 ... nåd. Stå fasta i den** Annan översättning: "... nåd i vilken ni står fasta". **5:13** Apg 12:12. **5:13 Babylon** uppfattas vanligen som ett symboliskt namn för Rom, där Petrus befann sig under den senare delen av sitt liv. **5:13 min son Markus** Markusevangeliets författare, som enligt traditionen var tolk för Petrus i Rom samt även medarbetare till Paulus (Apg 12:25, Kol 4:10, 2 Tim 4:11). Ordet "son" är andligt menat (jfr 2 Tim 2:1). **5:14** Rom 16:16. **5:14 kärlekens kyss** Kindkyssen var och är en vanlig hälsningsform i Medelhavsområdet. Jfr Luk 7:45, 22:47f.

Andra Petrusbrevet

Aposteln Petrus skriver sitt andra brev som ett andligt testamente där han varnar för falska lärare (kap 2) och manar till trohet i den yttersta tiden (kap 3). Dess eleganta grekiska kan bero på en annan sekreterare än i det förra brevet (1 Petr 5:12). Petrus ger brevet en personlig prägel, framhåller sin roll som ögonvittne till Kristi förklaring (1:16f) och använder uttryck från sitt förflutna som fiskare, t ex "lockar" (med bete, 2:14, 18). Troligen tillkom brevet i Rom vid mitten av 60-talet e Kr, strax före Petrus martyrdöd under kejsar Nero (1:14, Joh 21:19 med not).

Hälsning

¹ Från Simeon Petrus, Jesu Kristi tjänare och apostel. Till dem som genom rättfärdigheten från vår Gud och Frälsare Jesus Kristus har fått samma dyrbara tro som vi.

² Nåd och frid vare med er i allt rikare mått genom kunskapen om Gud och vår Herre Jesus.

Att visa tron i sitt liv

³ Hans gudomliga makt har skänkt oss allt vi behöver för liv och gudsfruktan genom kunskapen om honom som har kallat oss med sin härlighet och godhet.

⁴ Genom dessa har han gett oss sina stora och dyrbara löften, för att ni genom dem ska få del av gudomlig natur, sedan ni kommit undan det fördärv som på grund av begäret finns i världen.

⁵ Gör därför allt ni kan för att i er tro visa dygd, i dygden insikt,

⁶ i insikten självbehärskning, i självbehärskningen uthållighet, i uthålligheten gudsfruktan,

⁷ i gudsfruktan syskonkärlek och i syskonkärleken kärlek till alla människor.

⁸ För om allt detta finns hos er och får växa, blir ni inte overksamma eller utan frukt i er kunskap om vår Herre Jesus Kristus.

⁹ Men den som saknar detta är närsynt och blind och har glömt att han blev renad från sina tidigare synder.

¹⁰ Var därför desto ivrigare, bröder, att befästa er kallelse och utkorelse. Gör ni det ska ni aldrig någonsin falla,

¹¹ för ni får en fri och öppen ingång till vår Herre och Frälsare Jesu Kristi eviga rike.

¹² Därför tänker jag ständigt påminna er om detta, trots att ni redan vet det och är befästa i den sanning som ni har.

¹³ Jag ser det som min plikt att väcka er med mina påminnelser så länge jag är kvar i detta tält,

¹⁴ för jag vet att jag snart ska lägga av mig mitt tält. Det har vår Herre Jesus Kristus visat mig.

¹⁵ Men jag vill göra vad jag kan för att ni också efter min bortgång alltid ska minnas detta.

Inte myter utan Guds uppenbarelse

¹⁶ Det var inga utstuderade myter vi följde när vi förkunnade vår Herre Jesu Kristi makt och hans ankomst för er, utan vi var ögonvittnen till hans majestät.

1:2 1 Petr 1:2, Jud v 2. **1:3** 2 Kor 4:6. **1:3 godhet** Annan översättning: "kraft" eller "dygd" (jfr vers 5). **1:4** Rom 8:14f, Ef 4:22f. **1:5** Gal 5:6, 22. **1:6** 1 Kor 9:25. **1:7** Rom 12:10, 1 Tess 3:12. **1:8** Tit 3:14. **1:9** 1 Joh 2:9, 11. **1:10** Hebr 3:14. **1:12** Rom 15:14f, Jud v 5. **1:13** 2 Petr 3:1. **1:13 detta tält** Kroppen (jfr 2 Kor 5:1f och not till Joh 1:14). **1:14** Joh 21:18f. **1:14 snart** Annan översättning: "plötsligt". **1:16** Matt 17:1f, Joh 1:14.

17 Han fick ära och härlighet från Gud Fadern när rösten kom till honom från den majestätiska Härligheten: "Han är min Son, min Älskade. I honom har jag min glädje."

18 Den rösten hörde vi själva från himlen när vi var med honom på det heliga berget.

19 Så mycket fastare står nu det profetiska ordet för oss, och ni gör rätt i att hålla er till det som till ett ljus som lyser på en dyster plats tills dagen gryr och morgonstjärnan går upp i era hjärtan.

20 Framför allt ska ni veta att ingen profetia i Skriften har kommit till genom egen tolkning.

21 Ingen profetia har burits fram genom någon människas vilja, utan ledda av den helige Ande har människor talat vad de fått från Gud.

2

Falska lärare träder fram

1 Men det fanns också falska profeter bland folket, liksom det även bland er kommer att finnas falska lärare som smyger in förödande irrläror. De ska förneka den Herre som har friköpt dem och dra plötsligt fördärv över sig.

2 Många ska följa dem i deras lössläpphet, och för deras skull kommer sanningens väg att bli hånad.

3 I sin girighet kommer de att utnyttja er med hjälp av falska argument. Men domen över dem är verksam sedan länge, och deras undergång sover inte.

4 Gud skonade ju inte de änglar som hade syndat, utan kastade dem i avgrunden och överlämnade dem åt mörkrets kedjor för att hållas i förvar fram till domen.

5 Han skonade inte heller den forntida världen men bevarade Noa, rättfärdighetens förkunnare, med sju andra när han lät floden drabba de gudlösas värld.

6 Städerna Sodom och Gomorra dömde han till undergång och lade dem i aska och gav så ett exempel på vad som väntar de gudlösa.

7 Men han räddade den rättfärdige Lot, som plågades av de laglösas lössläppta liv.

8 Den rättfärdige som bodde bland dem plågades nämligen dag efter dag i sin rättfärdiga själ av att se och höra det onda som de gjorde.

9 Herren förstår alltså att frälsa de gudfruktiga ur frestelsen och hålla de orättfärdiga i förvar under straff fram till domens dag.

10 Det gäller särskilt dem som i orent begär följer sin köttliga natur och föraktar Herren. Fräcka och självsäkra skyggar de inte för att håna höga makter,

11 medan änglar som står högre i makt och styrka inte uttalar några hånfulla domar mot dem inför Herren.

12 Dessa som hånar vad de inte känner till är som oförnuftiga djur, av naturen födda till att fångas och dödas. De är fördärvade och hamnar därför i fördärvet,

1:17 Matt 3:17, 17:5. **1:17 den majestätiska Härligheten** Gud i hans majestät. Se Matt 17:5, Mark 9:7, Luk 9:35.
1:19 Ps 119:105, Upp 2:28. **1:19 morgonstjärnan** Jfr Upp 22:16, där "morgonstjärnan" syftar på Kristus (se även 4 Mos 24:17). **1:20 har kommit till genom egen tolkning** Annan översättning: "är till för egen tolkning". **1:21** 2 Tim 3:16, 1 Petr 1:11. **2:1** 5 Mos 13:1f, Matt 24:11, Apg 20:29f, 1 Tim 4:1, Jud v 4. **2:1 förneka den Herre** Detta är en av många paralleller mellan 2 Petr 2 och Judasbrevet (vers 4). Kanske har Judasbrevet återanvänt delar av detta kapitel (jfr Jud v 18) eller vice versa. **2:2** 2 Tim 4:3f. **2:3** Rom 16:18, 1 Tess 2:5. **2:4** Jud v 6. **2:4 avgrunden** Grek. *Tártaros*, plågornas plats. **2:4 mörkrets kedjor** Andra handskrifter: "mörkrets hålor". **2:5** 1 Mos 7:1f, 1 Petr 3:20. **2:6** 1 Mos 19:24f, Jud v 7. **2:7** 1 Mos 19:15f. **2:8** Ps 119:158, Hes 9:4. **2:9** 1 Kor 10:13, Upp 3:10. **2:10** Jud v 8f. **2:10 sin köttliga natur** Behärskad av lägre mänskliga begär, inte av Guds Ande (jfr Rom 8:5f, Gal 5:16f). **2:10 Herren** Annan översättning: "auktoritet, herradöme". Petrus använder dock ibland abstrakta uttryck i stället för personliga, och "herradömet" kan då syfta på Herren. Jfr "Härligheten" (1:17). **2:12** Ps 49:13f.

¹³ där de får lönen för sin orättfärdighet. De njuter av att festa mitt på ljusa dagen, de är smutsfläckar och skamfläckar där de i sina lustar frossar och festar tillsammans med er.

¹⁴ De har ögon fulla av otrohet och kan inte få nog av synd. De lockar till sig ostadiga själar och har hjärtan som är övade i att roffa åt sig, dessa förbannelsens barn.

¹⁵ De har lämnat den raka vägen och gått vilse, de följer samma väg som Bileam, Beors son, som älskade orättfärdighetens lön.

¹⁶ Men han blev tillrättavisad för sitt brott när en stum åsna talade med människoröst och hejdade profetens vanvett.

¹⁷ Dessa människor är källor utan vatten och moln jagade av stormvinden. Det djupa mörkret väntar dem.

¹⁸ De talar stora och tomma ord och lockar med lössläpphet och köttsliga begär till sig människor som nyss har kommit undan dem som lever i villfarelse.

¹⁹ De lovar dem frihet men är själva slavar under fördärvet, för det man besegras av är man slav under.

²⁰ Om de har lärt känna vår Herre och Frälsare Jesus Kristus och kommit undan världens smitta men sedan återigen låter sig snärjas och besegras av den, då blir slutet värre för dem än början.

²¹ Det hade varit bättre för dem att aldrig ha lärt känna rättfärdighetens väg än att lära känna den och sedan vända sig bort från det heliga budskap som anförtrotts dem.

²² Det har gått med dem som det så sant heter i ordspråket: *Hunden vänder om till sin spya*, och tvättat svin vältrar sig i smutsen.

3

Kristi återkomst

¹ Detta är nu det andra brevet som jag skriver till er, mina älskade. I båda har jag med mina påminnelser velat väcka ert rena sinne,

² så att ni tänker på det som är förutsagt av de heliga profeterna och på budskapet från Herren och Frälsaren som ni har hört från era apostlar.

³ Framför allt ska ni veta att det i de sista dagarna kommer hånfulla människor som drivs av sina begär och som hånar er

⁴ och säger: "Hur går det med löftet om hans återkomst? Sedan fäderna dog har ju allt fortsatt precis som det varit sedan skapelsens början."

⁵ De bortser medvetet från att det för länge sedan fanns himlar och en jord som uppstod ur vatten och genom vatten i kraft av Guds ord.

⁶ Genom vatten och Guds ord dränktes den dåtida världen och gick under.

⁷ Men de himlar och den jord som nu finns har genom samma ord sparats åt eld och bevaras fram till den dag då de gudlösa människorna ska dömas och gå under.

⁸ Men en sak får ni inte glömma, mina älskade: för Herren är en dag som tusen år och tusen år som en dag.

2:13 Jud v 12. **2:13 där de får lönen** Andra handskrifter: "lurade på lönen". **2:13 i sina lustar** Annan översättning: "i sin svekfullhet". Andra handskrifter: "vid sina kärleksmåltider" (jfr Jud vers 12). **2:14 otrohet** Annan översättning: "otrogna kvinnor". **2:15** 4 Mos 22:7f, Jud v 11. **2:15 Beors son** Andra handskrifter: "Bosors son" (hebr. *basár* betyder "kött"). **2:17** Jud v 12f. **2:18** Jud v 16. **2:18 nyss** Annan översättning: "knappt". Andra handskrifter: "verkligen". **2:19** Joh 8:34, Rom 6:16. **2:20** Matt 12:45, Hebr 6:4f. **2:21** Luk 12:47f. **2:22** Ords 26:11. **2:22 tvättat svin vältrar sig i smutsen** Ordspråket återfinns i Achikars bok, en arameisk vishetsskrift från ca 500-talet f Kr. **3:1** 2 Petr 1:13. **3:2** 2 Petr 1:19, Jud v 17. **3:3** 1 Tim 4:1f, 2 Tim 3:1, Jud v 18. **3:4** Jes 5:19, Jer 17:15, Hes 12:22. **3:5** 1 Mos 1:2, 6, 9, Ps 24:2. **3:6** 1 Mos 7:17f, 2 Petr 2:5. **3:7** Jes 51:6, 2 Tess 1:8f. **3:8** Ps 90:4.

⁹ Herren dröjer inte med att uppfylla sitt löfte, så som en del menar. Nej, han har tålmod med er, eftersom han inte vill att någon ska gå förlorad utan att alla ska få tid att omvända sig.

¹⁰ Men Herrens dag kommer som en tjuv, och då ska himlarna försvinna med våldsamt dån och himlakropparna upplösas av hetta och jorden och dess verk inte mer finnas till.

¹¹ När nu allt detta går mot sin upplösning, hur heligt och gudfruktigt bör ni då inte leva

¹² medan ni ser fram emot Guds dag och påskyndar dess ankomst – den dag som får himlar att upplösas i eld och himlakroppar att smälta av hetta!

¹³ Men efter hans löfte ser vi fram emot nya himlar och en ny jord där rättfärdighet bor.

Slutförmaningar

¹⁴ Därför, mina älskade, när ni nu väntar på detta, gör allt ni kan för att bli funna rena och fläckfria inför honom i frid.

¹⁵ Och räkna med att vår Herres tålmod innebär frälsning.

Så har också vår älskade broder Paulus skrivit till er efter den vishet som han har fått,

¹⁶ och så gör han i alla sina brev när han talar om detta. I hans brev finns en del som är svårt att förstå och som okunniga och ostadiga människor förvränger till sitt eget fördärv, något som också sker med de övriga Skrifterna.

¹⁷ Mina älskade, ni vet ju redan detta. Var därför på er vakt, så att ni inte dras med i de laglösas villfarelse och förlorar ert fäste.

¹⁸ Väx i stället i nåd och kunskap om vår Herre och Frälsare Jesus Kristus. Hans är äran, nu och till evighetens dag. Amen.

3:9 Hes 18:23, Rom 2:4, 1 Tim 2:4, Hebr 10:37, 1 Petr 3:20. **3:10** Ps 102:26f, Jes 51:6, Matt 24:43f, Upp 20:11. **3:10 himlakropparna** Annan översättning: "grundämnena" (även i 3:12). **3:10 inte mer finnas till** Grundtexten är här oviss. Andra handskrifter: "blottläggas", "upplösas", "brännas upp". **3:12** Jes 34:4, 2 Tess 1:8. **3:13** Jes 65:17, 66:22, Upp 21:1. **3:14** Fil 1:10, 1 Tess 3:13, 5:23. **3:15** 1 Kor 3:10. **3:16 de övriga Skrifterna** Dvs GT:s skrifter. Petrus jämställer därmed Paulus brev med GT (jfr Kol 4:16, 2 Tess 3:14). **3:17** Mark 13:5f.

Första Johannesbrevet

Första Johannesbrevet är skrivet av aposteln Johannes, "den lärjunge som Jesus älskade" (Joh 21:20) och som i detta brev särskilt betonar den kristna kärleken. Brevet skrevs troligen under 80- eller 90-talet e Kr till församlingar i trakten kring Efesos där Johannes hade sin bas (jfr Upp 1-3). Syftet var att skydda de kristna mot gnostiska irrläror som ifrågasatte Jesu gudom (4:2-3) och nödvändigheten av Guds bud (2:3-4).

Livets Ord

¹ Det som var från begynnelsen, det vi har hört, det vi med egna ögon har sett, det vi har skådat och rört med våra händer, om detta vittnar vi: Livets Ord.

² Livet har uppenbarats, vi har sett det och vittnar om det och förkunnar för er det eviga livet, som var hos Fadern och uppenbarades för oss.

³ Det vi har sett och hört förkunnar vi för er, för att också ni ska ha gemenskap med oss. Och vår gemenskap är med Fadern och hans Son Jesus Kristus.

⁴ Detta skriver vi för att vår glädje ska bli fullkomlig.

Vandra i ljuset

⁵ Detta är det budskap som vi har hört från honom och förkunnar för er: att Gud är ljus och att inget mörker finns i honom.

⁶ Om vi säger att vi har gemenskap med honom och vandrar i mörkret, ljuger vi och handlar inte efter sanningen.

⁷ Men om vi vandrar i ljuset, liksom han är i ljuset, då har vi gemenskap med varandra och Jesu, hans Sons, blod renar oss från all synd.

⁸ Om vi säger att vi inte har synd, bedrar vi oss själva och sanningen finns inte i oss.

⁹ Om vi bekänner våra synder, är han trofast och rättfärdig så att han förlåter oss våra synder och renar oss från all orättfärdighet.

¹⁰ Om vi säger att vi inte har syndat, gör vi honom till en lögnare och hans ord finns inte i oss.

2

¹ Mina barn, detta skriver jag till er för att ni inte ska synda. Men om någon syndar, har vi en som för vår talan inför Fadern: Jesus Kristus, den rättfärdige.

² Han är försoningen för våra synder, och inte bara för våra utan också för hela världens.

³ Vi vet att vi har lärt känna honom när vi håller fast vid hans bud.

⁴ Den som säger: "Jag känner honom" och inte håller fast vid hans bud, han är en lögnare och sanningen finns inte i honom.

⁵ Men hos den som håller fast vid hans ord har Guds kärlek verkligen nått sitt mål. Så vet vi att vi är i honom.

⁶ Den som säger sig förbli i honom är skyldig att själv leva så som han levde.

1:1 Joh 1:14, 20:27, 2 Petr 1:16. **1:1 Livets Ord** Dvs Kristus. Jfr Joh 1, som inleds på ett liknande sätt. **1:2** 2 Tim 1:10. **1:3** Joh 17:20f, 1 Kor 1:9. **1:4** Joh 15:11, 2 Joh v 12. **1:4 vår glädje** Andra handskrifter: "er glädje". **1:5** 1 Tim 6:16, Jak 1:17. **1:6** Joh 3:21, 1 Joh 2:4. **1:7** Ef 5:8, Hebr 9:14, Upp 1:5, 7:14. **1:8** 1 Kung 8:46, Ords 20:9, Rom 3:10f. **1:9** Ps 32:5, Ords 28:13. **2:1** Rom 8:34, 1 Tim 2:5, Hebr 7:25. **2:1 en som för vår talan** Grek *paráketos*, samma ord som Jesus använder om den helige Ande (då översatt "Hjälparen", se t ex Joh 14:16). **2:1 Jesus Kristus, den rättfärdige** Jfr Apg 7:52, 22:14 och Jak 5:6 med not. **2:2** Joh 1:29, Rom 3:25, 2 Kor 5:18f, Kol 1:20. **2:3** Joh 8:55. **2:4** 1 Joh 1:6, 8, 4:20. **2:5** Joh 14:21, 23. **2:6** Matt 16:24, Joh 15:4, 1 Petr 2:21.

⁷ Mina älskade, det jag skriver till er är inte ett nytt bud, utan ett gammalt bud som ni har haft från början. Detta gamla bud är ordet som ni har hört.

⁸ Ändå är det ett nytt bud jag skriver till er. Det förverkligas i honom och i er, eftersom mörkret viker och det sanna ljuset redan lyser.

⁹ Den som säger sig vara i ljuset men hatar sin broder är fortfarande kvar i mörkret.

¹⁰ Den som älskar sin broder förblir i ljuset, och det finns inget i honom som leder till fall.

¹¹ Men den som hatar sin broder är i mörkret och vandrar i mörkret. Han vet inte vart han går, för mörkret har förblindat hans ögon.

¹² Jag skriver till er, barn: era synder är förlåtna för hans namns skull.

¹³ Jag skriver till er, fäder: ni har lärt känna honom som är från begynnelsen. Jag skriver till er unga: ni har besegrat den onde.

¹⁴ Jag har skrivit till er, barn: ni har lärt känna Fadern. Jag har skrivit till er, fäder: ni har lärt känna honom som är från begynnelsen. Jag har skrivit till er unga: ni är starka, och Guds ord förblir i er och ni har besegrat den onde.

Älska inte världen

¹⁵ Älska inte världen, inte heller det som är i världen. Om någon älskar världen finns inte Faderns kärlek i honom.

¹⁶ Allt som är i världen – köttets begär och ögonens begär och högmod över livets goda – det kommer inte från Fadern utan från världen.

¹⁷ Och världen och dess begär förgår, men den som gör Guds vilja består för evigt.

Antikrist och antikristerna

¹⁸ Kära barn, den sista tiden är här. Och liksom ni har hört att Antikrist ska komma, så har redan nu många antikrister trätt fram. Av det förstår vi att den sista tiden är här.

¹⁹ De har gått ut från oss, men de hörde aldrig till oss. Hade de hört till oss skulle de ha blivit kvar hos oss. Men det skulle visa sig att alla inte hör till oss.

²⁰ Ni har en smörjelse från den Helige och ni har alla kunskap.

²¹ Jag har inte skrivit till er för att ni inte känner sanningen, utan för att ni känner den och vet att ingen lögn kommer från sanningen.

²² Vem är lögnaren om inte den som förnekar att Jesus är Kristus? Den är Antikrist som förnekar Fadern och Sonen.

²³ Den som förnekar Sonen har inte heller Fadern. Den som bekänner Sonen har också Fadern.

²⁴ Låt det ni har hört från början förbli i er. Om det ni hört från början förblir i er, kommer också ni att förbli i Sonen och i Fadern.

²⁵ Och detta är vad han själv har lovat oss: det eviga livet.

²⁶ Detta har jag skrivit till er med tanke på dem som försöker förvill er.

²⁷ Men smörjelsen som ni har fått av honom förblir i er, och ni behöver inte någon som undervisar er. Hans smörjelse undervisar er om allt, och den är sanning och inte lögn. Förbli i honom, så som den har lärt er.

2:7 1 Joh 2:24. **2:8** Joh 13:34, Rom 13:12. **2:9** 1 Joh 4:20. **2:10** Joh 11:9f. **2:10 i honom** Annan översättning: "i det" (ljuset, jfr 1:5). **2:11** Joh 12:35. **2:12** Luk 24:47, Apg 10:43. **2:13** Joh 1:1, 1 Joh 1:1. **2:14** Ef 6:10f. **2:15** Rom 12:2, Jak 4:4. **2:16** Ords 27:20, 1 Joh 3:17. **2:17** Matt 7:21, 1 Kor 7:31. **2:18** Matt 24:24, 2 Tess 2:3. **2:18 Antikrist ... många antikrister** Här görs en skillnad mellan Antikrist ("mot Kristus" eller "i stället för Kristus"), motståndaren som ska träda fram senare (2 Tess 2:3f), och de många antikrister (falska profeter och lärare) som redan trätt fram och i vilka Antikrists ande är verksam (1 Joh 4:3, 2 Tess 2:3f, 2 Joh 7). **2:19** Apg 20:30, 1 Kor 11:19. **2:20** Joh 14:26, 2 Kor 1:21. **2:20 smörjelse** Grek. *chrísma* (jfr Kristus, "den Smorde"). Smörjelsen med olja är en symbol för den helige Ande (1 Sam 16:13, Luk 4:18). **2:20 ni har alla kunskap** Andra handskrifter: "ni har all kunskap". **2:21 för att** Annan översättning "att" (på båda ställen i versen). **2:21 och vet att** Annan översättning: "och för att". **2:22** 1 Joh 4:3, 2 Joh v 7. **2:23** Matt 10:33, Joh 5:23, 1 Joh 4:15. **2:24** 1 Joh 2:7. **2:25** Joh 6:40, 1 Joh 5:11. **2:27** Jer 31:34, Joh 16:13, 1 Tess 4:9.

²⁸ Ja, kära barn, förbli nu i honom, så att vi kan ha frimodighet när han uppenbarar sig och inte behöver stå där med skam inför honom när han kommer.

²⁹ Om ni vet att han är rättfärdig, då inser ni också att var och en som gör det som är rätt är född av honom.

3

Guds barn

¹ Se vilken kärlek Fadern har skänkt oss: att vi får kallas Guds barn! Och det är vi också. Världen känner oss inte, eftersom den inte har lärt känna honom.

² Mina älskade, nu är vi Guds barn, och än är det inte uppenbarat vad vi ska bli. Men vi vet att när han uppenbaras ska vi bli lika honom, för då får vi se honom sådan han är.

³ Och var och en som har det hoppet till honom renar sig, liksom han är ren.

⁴ Den som ägnar sig åt synd bryter mot lagen, för synd är brott mot lagen.

⁵ Och ni vet att han har uppenbarats för att ta bort synderna. Det finns ingen synd i honom.

⁶ Den som förblir i honom syndar inte. Den som syndar har inte sett honom och känner honom inte.

⁷ Kära barn, låt ingen förvill er. Den som gör det rätta är rättfärdig, liksom han är rättfärdig.

⁸ Den som ägnar sig åt synd är av djävulen, för djävulen har syndat ända från begynnelsen. Men Guds Son har uppenbarats för att göra slut på djävulens gärningar.

⁹ Den som är född av Gud ägnar sig inte åt synd, för Guds säd förblir i honom. Han kan inte synda, eftersom han är född av Gud.

¹⁰ Så blir det tydligt vilka som är Guds barn och vilka som är djävulens barn: den som inte gör det rätta är inte av Gud, och inte heller den som inte älskar sin broder.

¹¹ Detta är det budskap som ni har hört från början: att vi ska älska varandra.

¹² Vi ska inte vara som Kain, som var av den onde och mördade sin bror. Och varför mördade han honom? För att Kains gärningar var onda men hans brors rättfärdiga.

¹³ Bröder, var inte förvånade om världen hatar er.

¹⁴ Vi vet att vi har gått över från döden till livet, eftersom vi älskar bröderna. Den som inte älskar är kvar i döden.

¹⁵ Den som hatar sin broder är en mördare, och ni vet att ingen mördare har evigt liv i sig.

¹⁶ Genom att han gav sitt liv för oss har vi lärt känna kärleken. Så är också vi skyldiga att ge våra liv för våra bröder.

¹⁷ Om någon har jordiska ägodelar och ser sin broder lida nöd men stänger sitt hjärta för honom, hur kan då Guds kärlek förbli i honom?

¹⁸ Kära barn, låt oss inte älska med ord eller fraser, utan i handling och sanning.

¹⁹ Då vet vi att vi är av sanningen, och inför honom kan vi övertyga vårt hjärta,

²⁰ om det fördömer oss, att Gud är större än vårt hjärta och vet allt.

²¹ Mina älskade, om hjärtat inte fördömer oss har vi frimodighet inför Gud,

²² och vad vi än ber om, det får vi av honom eftersom vi håller hans bud och gör det som gläder honom.

2:28 Mark 8:38, 1 Joh 4:17. **2:29** 1 Joh 3:7, 10. **3:1** Joh 1:12, 16:3, 17:25. **3:2** Matt 5:8, Rom 8:16, 19, Fil 3:21, Kol 3:4.
3:2 när han uppenbaras Annan översättning: "när det uppenbaras". **3:3** 2 Kor 7:1, 1 Petr 1:15f. **3:4** 1 Joh 5:17.
3:4 brott mot lagen Annan översättning: "laglöshet". **3:5** Jes 53:4, 11, Joh 1:29, 1 Petr 2:22f. **3:6** 1 Joh 2:3f, 3 Joh v 11. **3:7** 1 Joh 2:29. **3:8** Joh 8:44. **3:9** 1 Petr 1:23, 1 Joh 5:18. **3:9 Guds säd** Dvs Guds ord (jfr Jak 1:21, 1 Petr 1:23). **3:10** 1 Joh 2:29. **3:11** Joh 13:34, 15:12, 1 Joh 2:7. **3:12** 1 Mos 4:8, Hebr 11:4. **3:13** Joh 15:18f, 17:14. **3:13 Bröder** Annan översättning: "syskon". Grekiskan tilltalar liksom t ex spanskan en blandad grupp i maskulinum, som "bröder". **3:14** Joh 5:24, 1 Joh 2:11. **3:15** Matt 5:21f, Gal 5:20f. **3:16** Joh 15:13, Ef 5:2. **3:17** 5 Mos 15:7, Luk 3:11, Jak 2:15f. **3:18** 1 Kor 4:20. **3:20** Joh 21:17. **3:21** Hebr 4:16, 1 Joh 5:14. **3:22** Mark 11:24.

²³ Och detta är hans bud: att vi ska tro på hans Sons namn, Jesus Kristus, och älska varandra så som han befallt oss.

²⁴ Den som håller fast vid hans bud förblir i Gud och Gud i honom. Och att Gud förblir i oss, det vet vi av Anden som han gett oss.

4

Pröva andarna

¹ Mina älskade, tro inte varje ande, utan pröva om andarna kommer från Gud. Det finns ju många falska profeter som har gått ut i världen.

² Så känner ni igen Guds Ande: varje ande som bekänner att Jesus är Kristus som kommit i köttet, den är från Gud,

³ och varje ande som inte bekänner Jesus, den är inte från Gud. Detta är Antikrists ande, som ni har hört skulle komma och som redan nu finns i världen.

⁴ Ni, kära barn, är från Gud och har besegrat dem, för han som är i er är större än den som är i världen.

⁵ De är från världen, därför talar de utifrån världen och världen lyssnar till dem.

⁶ Vi tillhör Gud. Den som känner Gud lyssnar till oss. Den som inte är av Gud lyssnar inte till oss. Det är så vi känner igen sanningens Ande och villfarelsens ande.

Guds kärlek och vår

⁷ Mina älskade, låt oss älska varandra, för kärleken kommer från Gud. Var och en som älskar är född av Gud och känner Gud.

⁸ Den som inte älskar har inte lärt känna Gud, för Gud är kärlek.

⁹ Så uppenbarades Guds kärlek till oss: han sände sin enfödde Son till världen för att vi skulle leva genom honom.

¹⁰ Detta är kärleken: inte att vi har älskat Gud, utan att han har älskat oss och sänt sin Son till försoning för våra synder.

¹¹ Mina älskade, om Gud har älskat oss så högt, är också vi skyldiga att älska varandra.

¹² Ingen har någonsin sett Gud. Om vi älskar varandra, förblir Gud i oss och hans kärlek har nått sitt mål i oss.

¹³ Vi vet att vi förblir i honom och han i oss genom att han har gett oss av sin Ande.

¹⁴ Vi har sett och vittnar om att Fadern har sänt sin Son som världens Frälsare.

¹⁵ Om någon bekänner att Jesus är Guds Son, förblir Gud i honom och han själv förblir i Gud.

¹⁶ Och vi har lärt känna den kärlek som Gud har till oss och tror på den.

Gud är kärlek. Den som förblir i kärleken förblir i Gud, och Gud förblir i honom.

¹⁷ Så har kärleken nått sitt mål hos oss: att vi har frimodighet på domens dag. För sådan han är, sådana är också vi i den här världen.

¹⁸ Det finns ingen rädsla i kärleken, utan den fullkomliga kärleken driver ut rädslan, för rädsla hör samman med straff. Den som är rädd är inte fullkomnad i kärleken.

¹⁹ Vi älskar därför att han först har älskat oss.

²⁰ Om någon säger att han älskar Gud men hatar sin broder, så är han en lögnare. Den som inte älskar sin broder, som han har sett, kan inte älska Gud som han inte har sett.

²¹ Och detta bud har vi från honom: att den som älskar Gud också ska älska sin broder.

3:23 3 Mos 19:18, Joh 6:69, 1 Petr 4:8. **3:24** Joh 14:23, Rom 8:9. **4:1** Matt 7:15, 24:24, Apg 20:29f, 1 Tess 5:21, 2 Petr 2:1. **4:2** 1 Kor 12:3, 1 Joh 5:1. **4:2 bekänner att Jesus är Kristus som kommit i köttet** Annan översättning: "bekänner Jesus Kristus som kommen i köttet". De gnostiska irrlärarna trodde på en rent andlig frälsare och förnekade därför inkarnationen. **4:3** 1 Joh 2:18. **4:4** Joh 16:33. **4:5** Joh 3:31, 15:19. **4:6** Joh 8:47. **4:6 lyssnar till oss** Tar emot den apostoliska undervisningen (jfr Matt 10:40, Luk 10:16). **4:7** 1 Joh 2:29. **4:8** 1 Joh 4:16. **4:9** Joh 3:16, Rom 5:8, 1 Joh 3:16. **4:9 till oss** Annan översättning: "bland oss". **4:10** Joh 15:16, Rom 3:24f, 1 Joh 2:2. **4:11** Matt 18:33. **4:12** 2 Mos 33:20, Joh 1:18. **4:13** Rom 5:5, 1 Joh 3:24. **4:14** Joh 1:14, 1 Joh 1:2. **4:15** 1 Joh 2:23. **4:16** Rom 5:5, 1 Joh 4:8. **4:17** 1 Joh 2:28. **4:18** Rom 8:15. **4:19** 1 Joh 4:10. **4:20** 1 Joh 2:4, 11. **4:21** 3 Mos 19:18, Matt 22:37f, Joh 13:34.

5

Tron på Guds Son

¹ Var och en som tror att Jesus är Kristus är född av Gud. Och den som älskar Fadern älskar också den som är född av honom.

² När vi älskar Gud och håller hans bud, då vet vi att vi älskar Guds barn.

³ Detta är kärleken till Gud: att vi håller hans bud. Och hans bud är inte tunga,

⁴ för allt som är fött av Gud besestrar världen. Och detta är den seger som har besekrat världen: vår tro.

⁵ Vem kan besegra världen utom den som tror att Jesus är Guds Son?

⁶ Han är den som kom genom vatten och blod, Jesus Kristus: inte bara genom vattnet, utan genom vattnet och blodet. Och Anden är den som vittnar, eftersom Anden är sanningen.

⁷ Det är tre som vittnar:

⁸ Anden, vattnet och blodet, och dessa tre är eniga.

⁹ Om vi godtar människors vittnesbörd så är Guds vittnesbörd starkare, för detta är Guds vittnesbörd som han har gett om sin Son.

¹⁰ Den som tror på Guds Son har vittnesbördet inom sig. Den som inte tror på Gud gör honom till en lögnare, eftersom han inte tror på det vittnesbörd som Gud har gett om sin Son.

¹¹ Och detta är vittnesbördet: Gud har gett oss evigt liv, och det livet är i hans Son.

¹² Den som har Sonen har livet. Den som inte har Guds Son har inte livet.

¹³ Detta skriver jag till er för att ni ska veta att ni har evigt liv, ni som tror på Guds Sons namn.

¹⁴ Och den tilliten har vi till honom, att om vi ber om något efter hans vilja så hör han oss.

¹⁵ Och om vi vet att han hör oss vad vi än ber om, då vet vi också att vi redan har det vi bett honom om.

¹⁶ Om någon ser sin broder begå en synd som inte leder till döden, då ska han be och Gud ska ge honom liv. Detta gäller dem vilkas synd inte leder till döden. Det finns synd som leder till döden, och jag säger inte att man ska be för den.

¹⁷ All orättfärdighet är synd, men det finns synd som inte leder till döden.

¹⁸ Vi vet att ingen som är född av Gud syndar. Han som är född av Gud bevarar honom så att den onde inte kan röra honom.

¹⁹ Vi vet att vi är av Gud och att hela världen är i den ondes våld.

²⁰ Men vi vet att Guds Son har kommit och gett oss förstånd så att vi känner den Sanne, och vi är i den Sanne, i hans Son Jesus Kristus. Han är den sanne Guden och det eviga livet.

²¹ Kära barn, var på er vakt mot avgudarna.

5:1 Joh 1:12, 1 Joh 4:2. **5:3** Matt 11:30, Joh 14:15, 2 Joh v 6. **5:4** Joh 16:33. **5:5** 1 Kor 15:57, 1 Joh 4:4. **5:6** Matt 3:13f, Joh 19:34. **5:6 vattnet och blodet** Gnostikerna lade sin tonvikt vid Jesu dop i floden Jordan (vattnet, Matt 3:13f), men Johannes betonade även hans försoningsdöd på korset (blodet, Joh 19:34f). **5:7 Det är tre som vittnar:** En del latinska handskrifter tillägger: "i himlen: Fadern, Ordet och den helige Ande, och dessa tre är ett. Och det är tre som vittnar på jorden:". Tillägget, "Comma Johanneum", saknas i samtliga grekiska handskrifter före 1300-talet. **5:9** Joh 5:36f. **5:10** Rom 8:16, Joh 3:33. **5:10 inom sig** Andra handskrifter: "i honom". **5:11** Joh 1:4, 1 Joh 2:25. **5:12** Joh 3:36. **5:13** Joh 20:31. **5:14** Matt 7:7, 1 Joh 3:21f. **5:16** 4 Mos 15:30, Matt 12:31, Hebr 6:4f. **5:17** 1 Joh 3:4. **5:18** 1 Joh 3:9. **5:18 syndar** Annan översättning: "fortsätter synda". **5:18 Han som är född av Gud bevarar honom** Dvs Jesus, som bevarar sina troende som är födda på nytt (jfr Joh 1:13, 3:3f). Andra handskrifter har i stället "Han som är född av Gud bevarar sig själv", vilket talar om den kristnes vaksamhet mot synden. **5:19** Gal 1:4, 1 Joh 2:15f. **5:20** Joh 17:3, 1 Joh 1:2. **5:21** 1 Kor 10:14.

Andra Johannesbrevet

Författaren till Andra Johannesbrevet kallar sig "den gamle" (grek. presbýteros) och var tydligen känd av församlingen ("den utvalda frun", vers 1) under detta namn. Beteckningen passar väl in på aposteln Johannes, som enligt traditionen nådde en mycket hög ålder och är författare till brevet. Troligen är brevet skrivet mot slutet av hans liv under 80- eller 90-talet e Kr.

Hälsning

¹ Från den gamle till den utvalda frun och hennes barn, som jag i sanning älskar – och inte bara jag, utan alla som har lärt känna sanningen.

² Vi älskar dem på grund av sanningen, som förblir i oss och ska vara med oss i evighet.

³ Nåd, barmhärtighet och frid vare med oss från Gud Fadern och från Jesus Kristus, Faderns Son, i sanning och kärlek.

Trohet mot Kristi budskap

⁴ Jag blev mycket glad när jag fann sådana bland dina barn som lever i sanningen, efter det bud som vi har fått från Fadern.

⁵ Och nu ber jag dig, min fru – det är inget nytt bud jag ger dig, utan det som vi haft från början – låt oss älska varandra.

⁶ Och detta är kärleken: att vi lever efter hans bud. Detta är det bud ni har hört från början: att ni ska leva i kärleken.

⁷ Det finns ju många bedragare som har gått ut i världen, de som inte bekänner att Jesus är Kristus som kommit i köttet. Sådan är Bedragaren, Antikrist.

⁸ Se till att ni inte förlorar det vi har arbetat för utan får full lön.

⁹ Den som går vidare och inte blir kvar i Kristi lära, han har inte Gud. Den som blir kvar i hans lära, han har både Fadern och Sonen.

¹⁰ Om någon kommer till er och inte har med sig denna lära ska ni inte ta emot honom i ert hem eller hälsa honom välkommen.

¹¹ Den som välkomnar en sådan gör sig medskyldig till hans onda gärningar.

Slutord

¹² Jag har mycket att säga er, men jag vill inte göra det med papper och bläck. Jag hoppas i stället kunna komma till er och tala med er ansikte mot ansikte, så att vår glädje blir fullkomlig.

¹³ Din utvalda systers barn hälsar till dig.

1:1 1 Petr 5:1, 13, 3 Joh v 1. **1:1 den gamle** Annan översättning: "den äldste", i betydelsen församlingsledare (jfr Apg 14:23, Tit 1:5, 1 Petr 5:1). **1:2** Joh 8:31f. **1:3** 1 Tim 1:2. **1:4** 3 Joh v 3f. **1:5** 1 Joh 2:7. **1:6** 1 Joh 5:3. **1:7** 1 Joh 2:18. **1:7 bekänner att Jesus är Kristus som kommit i köttet** Annan översättning: "bekänner Jesus Kristus som kommen i köttet". De gnostiska irrlärarna trodde på en rent andlig frälsare och förnekade därför inkarnationen. **1:8** Joh 6:27f. **1:8 det vi har arbetat för** Andra handskrifter: "det ni har arbetat för". **1:9** 1 Joh 2:23f. **1:10** Matt 10:13f, Rom 16:17, Tit 3:10. **1:10 Om någon kommer till er** En resande förkunnare (som "har med sig ... lära"), inte en vanlig besökare. **1:10 i ert hem** Under NT:s tid firades gudstjänsten i hemmen (jfr 1 Kor 16:19, Kol 4:15). **1:11** 1 Tim 5:22. **1:12** 3 Joh v 13f. **1:13 Din utvalda systers barn** De troende i församlingen från vilken aposteln Johannes skrev brevet, troligen Efesos.

Tredje Johannesbrevet

Tredje Johannesbrevet är förmodligen skrivet på 80- eller 90-talet e Kr för att knyta kontakt med en viss Gaius, som till skillnad från den konfliktsökande Diotrefes erkände aposteln Johannes ledarskap. Sannolikt rör det sig om en annan Gaius än den som tog emot Paulus i Korint på 50-talet (Rom 16:23). Det är okänt i vilken stad den aktuella församlingen fanns, men den låg troligen inte alltför långt från apostelns bas i Efesos.

Hälsning

- ¹ Från den gamle till min älskade Gaius, som jag i sanning älskar.
² Älskade broder, jag hoppas att det går väl för dig på alla sätt och att du är frisk, liksom det är väl med din själ.
³ Jag blev mycket glad när bröderna kom och vittnade om den sanning som finns hos dig, hur du lever i sanningen.
⁴ Inget gläder mig mer än att höra att mina barn lever i sanningen.

Stöd åt resande bröder

- ⁵ Älskade broder, du visar dig trofast i allt som du gör för bröderna, också för dem som kommer som främlingar.
⁶ De har vittnat inför församlingen om din kärlek, och du gör rätt i att utrusta dem för fortsatt färd på ett sätt som är värdigt Gud.
⁷ Det är ju för Namnets skull de har gått ut, och de tar inte emot något från hedningarna.
⁸ Därför är det vår plikt att stödja sådana, så att vi arbetar tillsammans för sanningen.
⁹ Jag har skrivit till församlingen, men Diotrefes, som gärna vill vara främst bland dem, tar inte emot oss.
¹⁰ Om jag kommer ska jag därför påminna om det han gör, hur han sprider elakt förtal om oss. Och han nöjer sig inte med det, utan han vägrar ta emot bröderna, och när andra vill göra det hindrar han dem och driver ut dem ur församlingen.
¹¹ Älskade broder, följ inte dåliga exempel utan goda. Den som gör det goda tillhör Gud. Den som gör det onda har inte sett Gud.
¹² Demetrius har fått ett gott vittnesbörd av alla, även av sanningen själv. Också vi kan vittna om det, och du vet att vårt vittnesbörd är sant.

Slutord

- ¹³ Jag hade mycket att säga dig, men jag vill inte göra det med bläck och penna.
¹⁴ Jag hoppas snart få se dig, och då ska vi talas vid ansikte mot ansikte.
¹⁵ Frid vare med dig. Vännerna hälsar till dig. Hälsa vännerna, var och en personligen.

1:1 2 Joh v 1. **1:3** 2 Joh v 4. **1:3 sanning** Syftar inte bara på lärans renhet utan även på personens karaktär eller "äkthet" (jfr Joh 1:47). **1:6** 1 Kor 16:6, Tit 3:13. **1:7 för Namnets skull** Dvs Jesu Kristi namn (jfr Apg 5:41, Jak 2:7, 1 Petr 4:16). **1:8** Rom 12:13, Hebr 13:2. **1:10** Matt 23:13. **1:11** 1 Joh 3:6, 9f. **1:12** Joh 19:35. **1:12 Demetrius** Troligen apostelns utsände representant som överlämnade brevet. **1:13** 2 Joh v 12.

Judas brev

Författaren presenterar sig som bror till Jakob (v 1), som var ledare för Jerusalem församlingen (Apg 21:18). Jakob och Judas var halvbröder till Herren Jesus (Matt 13:55, Mark 6:3) och tycks ha kommit till tro först efter uppståndelsen (Joh 7:5, 1 Kor 15:7). Judas och hans hustru var troligen verksamma som resande förkunnare (1 Kor 9:5), och längre fram var deras barnbarn enligt historikern Hegesippus samtidigt småbönder och ansedda kyrkoledare.

Judasbrevet, som har stora likheter med Andra Petrusbrevets andra kapitel och citerar detta brev i vers 18, är skrivet till en för oss okänd församling för att varna för villolärare, kanske på 60-talet e Kr.

Hälsning

¹ Från Judas, Jesu Kristi tjänare och Jakobs bror. Till dem som är kallade och älskade i Gud Fadern och bevarade i Jesus Kristus.

² Barmhärtighet, frid och kärlek vare med er i allt rikare mått.

Maning till kamp för tron

³ Mina älskade, trots min stora iver att skriva till er om vår gemensamma frälsning fann jag det nödvändigt att skriva och mana er fortsätta kämpa för den tro som en gång för alla har överlämnats åt de heliga.

⁴ Hos er har det nämligen nästlat sig in vissa personer vars dom för länge sedan är förutsagd i Skriften. De är gudlösa, de förvränger vår Guds nåd till försvar för omoral och förnekar vår ende Härskare och Herre, Jesus Kristus.

Varning för falska lärare

⁵ Även om ni redan känner till allt, vill jag påminna er om hur Herren först frälste sitt folk ur Egypten och sedan dödade dem som inte trodde.

⁶ Och de änglar som inte höll fast vid sin höga ställning utan övergav sin rätta hemvist, dem håller han i förvar i mörker med eviga bojor till den stora dagens dom.

⁷ Så är det också med Sodom och Gomorra och städerna däromkring, som på samma sätt kastade sig ut i sexuell omoral och följde onaturliga begär. De står som ett varnande exempel och får sitt straff i evig eld.

⁸ Ändå skändar dessa drömmare på samma sätt sin kropp. De föraktar Herren och hånar höga makter.

⁹ Men när ärkeängeln Mikael tvistade med djävulen om Moses kropp, vågade han inte uttala någon hånfull dom över honom utan sade: "Må Herren straffa dig."

¹⁰ Dessa däremot hånar vad de inte känner till, och vad de likt oförnuftiga djur förstår av naturen, det fördärvar de sig själva med.

¹¹ Ve dem! De har gått in på Kains väg, de har kastat sig ut i Bileams villfarelse mot betalning, de har gjort uppror som Kora och gått under.

1:1 Jak 1:1, 1 Petr 1:5. **1:1 i Jesus Kristus** Annan Översättning: "åt Jesus Kristus". **1:2** 2 Petr 1:2. **1:3** 1 Tim 6:12. **1:3 trots** Annan Översättning: "i". **1:4** Gal 2:4, 2 Petr 2:1f. **1:5** 4 Mos 14:27f, 1 Kor 10:5, Hebr 3:17, 2 Petr 1:12f. **1:5 Herren** Andra handskrifter: "Jesus". **1:6** 2 Petr 2:4, 9. **1:7** 1 Mos 19:4f, 2 Petr 2:6. **1:8** 2 Petr 2:10. **1:8 Herren** Annan Översättning: "herradöme", "auktoritet" (jfr 2 Petr 2:10 med not). **1:9** 5 Mos 34:5f, Dan 12:1, Sak 3:2. **1:10** 2 Petr 2:12. **1:11** 2 Petr 2:15, 1 Joh 3:12, Upp 2:14. **1:11 Kains väg** Svekets och våldets väg (1 Mos 4:6f). **1:11 Bileams villfarelse** En anspelning på 4 Mos 31:16, där den hedniska profeten Bileam förledde Guds folk till otrohet med moabitiska kvinnor. Se även 4 Mos 22:2f. **1:11 Kora** revolterade mot Moses ledarskap och Arons prästämbete under parollen "hela församlingen är helig" (4 Mos 16:1f).

¹² De är skamfläckar vid era kärleksmåltider där de utan att skämmas festar tillsammans med er och tar för sig. De är moln utan regn som drivs bort av vindarna, de är träd utan frukt när hösten är inne, dubbelt döda och uppräckta med rötterna.

¹³ De är vilda havsvågor som skummar med sina skändligheter, de är irrande stjärnor som har det svarta mörkret att vänta för evigt.

¹⁴ Henok, i det sjunde släktledet efter Adam, profeterade om dem: "Se, Herren kommer med sina tusentals heliga

¹⁵ för att hålla dom över alla och ställa varje själ till svars för alla de gudlösa gärningar de gjort och för alla de hårda ord som gudlösa syndare har talat mot honom."

¹⁶ De klagar missnöjt över sitt öde och följer sina begär, de är stora i orden och smickrar dem som de har nytta av.

I väntan på Kristi ankomst

¹⁷ Men ni, mina älskade, ska komma ihåg vad som är förutsagt av vår Herre Jesu Kristi apostlar:

¹⁸ De sade till er: "I den sista tiden kommer hånfulla människor som drivs av sina gudlösa begär."

¹⁹ Det är sådana som skapar splittring, oandliga människor som inte har Anden.

²⁰ Men ni, mina älskade, ska bygga upp er själva på er allra heligaste tro och be i den helige Ande.

²¹ Håll er kvar i Guds kärlek, medan ni väntar på att vår Herre Jesus Kristus i sin barmhärtighet ska ge er evigt liv.

²² Mot dem som tvivlar ska ni vara barmhärtiga,

²³ andra ska ni rädda genom att rycka dem ur elden. Och andra ska ni vara barmhärtiga mot, fast med fruktan så att ni avskyr till och med deras kläder som är nersmutsade av köttet.

Lovprisning

²⁴ Han som har makt att bevara er från fall och föra fram er fläckfria och jublande inför sin härlighet –

²⁵ den ende Guden, vår Frälsare genom Jesus Kristus, vår Herre – honom tillhör ära, majestät, välde och makt före all tid, nu och i all evighet. Amen.

1:12 1 Kor 11:20f, 2 Petr 2:13f. **1:12 skamfläckar** Annan översättning: "blindsjär" (dolda rev under vattenytan).
1:12 tar för sig Annan översättning: "är herdar endast för sig själva". **1:12 moln utan regn** I Mellanösterns torra klimat var regnmoln efterlängtrade (jfr 5 Mos 11:10f). **1:13** Jes 57:20, 2 Petr 2:17. **1:14** 1 Mos 5:21f, 5 Mos 33:2, Matt 25:31.
1:14 Henok Citatet är hämtat från den apokryfiska Första Henoksboken (jfr 1 Mos 5:21f, Hebr 11:5). **1:15** Matt 12:36.
1:16 2 Petr 2:18. **1:17** 2 Petr 3:2. **1:18** Apg 20:29, 1 Tim 4:1, 2 Tim 3:1f, 2 Petr 3:3. **1:18** 2 Petr 3:3. **1:19** Rom 8:9, 1 Kor 2:14. **1:20** Kol 2:7, 1 Tess 5:11. **1:20 er själva** Annan översättning: "varandra". **1:20 på** Annan översättning: "med", "i". **1:21** 1 Kor 1:7. **1:23** Amos 4:11, Sak 3:2f, Jak 5:19f. **1:24** 1 Tess 5:23. **1:25** Rom 16:27, 1 Tim 1:1, 1 Petr 5:11.

Uppenbarelseboken

Uppenbarelseboken är troligen skriven ca år 95 e Kr för att trösta och uppmuntra de kristna som led under de svåra förföljelserna under kejsar Domitianus. Boken skildrar himlens härlighet och Guds seger över ondskan vid tidens slut. Den är skriven som ett brev (1:4, 22:21) som skickades till sju församlingar i regionen kring Efesos. Författaren presenterar sig som "er broder Johannes" (1:9), enligt fornkyrkans tidigaste författare densamme som aposteln Johannes som hade sin bas i Efesos.

- ¹ Detta är Jesu Kristi uppenbarelse, som Gud gav honom för att visa sina tjänare vad som snart måste ske. Han sände sin ängel och gjorde det känt för sin tjänare Johannes,
² som har vittnat om Guds ord och Jesu Kristi vittnesbörd, allt vad han själv har sett.
³ Salig är den som läser upp och saliga de som lyssnar till profetians ord och tar vara på det som står skrivet i den, för tiden är nära.

Hälsning

- ⁴ Från Johannes till de sju församlingarna i Asien. Nåd vare med er och frid från honom som är och som var och som kommer, och från de sju andarna framför hans tron
⁵ och från Jesus Kristus, det trovärdiga vittnet, den förstfödde från de döda och härskaren över jordens kungar. Han som älskar oss och har löst oss från våra synder med sitt blod
⁶ och gjort oss till ett kungarrike, till präster åt sin Gud och Far, hans är äran och makten i evigheters evighet. Amen.

- ⁷ Se, han kommer med molnen,
och varje öga ska se honom,
även de som
genomborrat honom.
Och jordens alla stammar
ska jämra sig för hans skull.
Ja, amen.

- ⁸ Jag är A och O, säger Herren Gud, han som är och som var och som kommer, den Allsmäktige.

Människosonen uppenbarar sig

- ⁹ Jag, er broder Johannes som i Jesus delar lidandet och riket och uthålligheten med er, hade kommit till ön som kallas Patmos för Guds ords och Jesu vittnesbörds skull.
¹⁰ På Herrens dag kom jag i Anden och hörde en stark röst bakom mig, som en basun:
¹¹ "Skriv ner i en bokrulle vad du ser och skicka den till de sju församlingarna i Efesos, Smyrna, Pergamon, Tyatira, Sardes, Filadelfia och Laodicea."

1:1 Dan 2:28f, Upp 22:6, 16. **1:2** Upp 1:9, 6:9. **1:2 Jesu Kristi vittnesbörd** Annan översättning: "vittnesbördet om Jesus Kristus" (även i 1:9 etc). **1:3** Luk 11:28, 1 Petr 4:7, Upp 22:7, 10. **1:4** 2 Mos 3:14, Upp 1:8, 4:8, 11:17. **1:4 Asien** Den romerska provinsen Asien som omfattade västra delen av dagens Turkiet. **1:4 de sju andarna** Syftar troligen på den helige Ande, kännetecknad med sju egenskaper i Jes 11:2. Uttrycket används även i Upp 3:1, 4:5, 5:6.
1:5 Ps 89:28, Jes 55:4, Kol 1:18. **1:6** 2 Mos 19:6, 1 Petr 2:5, 9, Upp 20:6. **1:7** Dan 7:13, Sak 12:10, Matt 24:30, Joh 19:37.
1:8 2 Mos 3:14, Upp 21:6. **1:8 A och O** Alfa och Omega, första och sista bokstaven i det grekiska alfabetet. Se även Upp 21:6 och 22:13. **1:9** Rom 8:17, 2 Tim 2:12, Upp 6:9. **1:9 Patmos** Till denna klippö utanför Efesos förvisade romarna politiska fångar. **1:10** Upp 4:2. **1:10 Herrens dag** Söndag, dagen då Herren uppstod och då gudstjänsten firades (se Apg 20:7). **1:11** Upp 2-3. **1:11 Efesos ... Laodicea** Sju större städer norr och öster om Johannes bas i Efesos. De räknas upp i en ordning som bildar en cirkelformad resrutt.

12 Jag vände mig om för att se rösten som talade med mig. Och när jag vände mig om, såg jag sju ljusstakar av guld

13 och mitt bland ljusstakarna *en som liknade en människoson*, klädd i en hellång dräkt och med ett bälte av guld runt bröstet.

14 Hans huvud och hår var vitt som vit ull, som snö, och hans ögon var som eldslågor.

15 Hans fötter liknade skinande brons som glöder i smältugnen, och hans röst var som dånet av väldiga vatten.

16 I sin högra hand höll han sju stjärnor, och ur hans mun kom ett skarpt tveeggat svärd, och hans ansikte var som solen när den skiner i all sin kraft.

17 När jag såg honom, föll jag ner som död för hans fötter. Men han lade sin högra hand på mig och sade: "Var inte rädd. Jag är den förste och den siste

18 och den levande. Jag var död, och se, jag lever i evigheters evighet. Och jag har nycklarna till döden och helvetet.

19 Skriv nu ner vad du har sett och vad som är och vad som ska ske efter detta.

20 Detta är hemligheten med de sju stjärnorna som du såg i min högra hand och de sju ljusstakarna av guld: de sju stjärnorna är de sju församlingarnas änglar, och de sju ljusstakarna är de sju församlingarna.

2

Brevet till Efesos

1 Skriv till ängeln för församlingen i Efesos:

Så säger han som håller de sju stjärnorna i sin högra hand, han som vandrar bland de sju ljusstakarna av guld:

2 Jag känner dina gärningar, ditt arbete och din uthållighet. Jag vet att du inte kan tåla onda människor. Du har prövat dem som kallar sig apostlar men inte är det, och du har funnit att de är lögnare.

3 Ja, du är uthållig, och du har uthärdat mycket för mitt namns skull utan att tröttna.

4 Men jag har en sak emot dig: att du har övergett din första kärlek.

5 Kom därför ihåg varifrån du har fallit, och vänd om och gör dina första gärningar. Annars, om du inte vänder om, kommer jag till dig och flyttar din ljusstake från dess plats.

6 Men den fördelen har du: att du hatar nikolaiternas gärningar som också jag hatar.

7 Du som har öron, hör vad Anden säger till församlingarna! Åt den som segrar ska jag ge att äta av livets träd som står i Guds paradis.

Brevet till Smyrna

8 Och skriv till ängeln för församlingen i Smyrna:

Så säger den förste och den siste, han som var död och som lever igen:

9 Jag känner ditt lidande och din fattigdom – men du är rik! – och hur du hånas av dem som kallar sig judar men inte är annat än en Satans synagoga.

1:12 2 Mos 25:3f, Hes 3:13, Sak 4:2. **1:13** Hes 1:26, Dan 7:13, 10:5. **1:13 ett bälte av guld runt bröstet** Så bar översteprästen sitt bälte enligt Josefus (jfr 2 Mos 28:6-8). **1:13** Dan 7:13. "Människosonen" är Jesu dubbeltydiga titel: ordet är synonymt med "människa" (jfr Ps 8:5) men syftar också på profetians himmelska kungagestalt. **1:14** Dan 7:9, Upp 2:18. **1:15** Hes 1:24, Upp 14:2, 19:6. **1:16** Jes 49:2, Ef 6:17, Upp 19:15, 21. **1:17** Dan 8:18, 10:9f, Matt 17:6f. **1:18** Ps 68:21, Rom 6:9, Upp 3:7. **1:18 helvetet** Grek. *Hades*. Annan översättning: "dödsriket" (jfr Upp 20:13-14). **1:19** Upp 4:11. **1:20** Mal 2:7. **2:1** Upp 1:13, 16, 20. **2:1 ängeln** Annan översättning: "sändebudet" (en mänsklig församlingsledare). Grek. *angelos* användes ibland om mänskliga sändebud (jfr Luk 7:24, 9:52). **2:2** 1 Tess 1:3, 1 Joh 4:1, Upp 2:19. **2:3** Matt 10:22, Hebr 10:36. **2:4** Jer 2:2f, Matt 24:12, Upp 2:14, 20. **2:5** Upp 3:3. **2:6** Ps 139:21f. **2:6 nikolaiternas gärningar** Nikolaiterna var troligen en sekt med lös sexualmoral (2:14-15). Det grekiska namnet Nikolaus har samma betydelse som det hebreiska namnet Bileam, "folkets besegrare". **2:7** 1 Mos 2:9, Matt 11:15, 2 Kor 12:4, Upp 22:2. **2:8** Upp 1:18. **2:9** Joh 8:39, 44, Rom 2:28f, Upp 3:9.

10 Var inte rädd för vad du ska få utstå. Se, djävulen kommer att sätta några av er i fängelse för att ni ska prövas, och ni kommer att lida i tio dagar. Var trogen intill döden, så ska jag ge dig livets krona.

11 Du som har öron, hör vad Anden säger till församlingarna! Den som segrar ska inte skadas av den andra döden.

Brevet till Pergamon

12 Och skriv till ängeln för församlingen i Pergamon:

Så säger han som har det skarpa tveeggade svärdet:

13 Jag vet var du bor, där Satan har sin tron. Och du håller fast vid mitt namn och har inte förnekat tron på mig, inte ens under dagarna då Antipas, mitt trogna vittne, blev mördad hos er där Satan bor.

14 Men jag har en sak emot dig: att du har några där som håller fast vid Bileams lära, han som lärde Balak att gillra en fälla för Israels barn så att de åt kött från avgudaoffer och var otrogna.

15 På samma sätt har också du några som håller fast vid nikolaiternas lära.

16 Vänd därför om! Annars kommer jag snart till dig och strider mot dem med min muns svärd.

17 Du som har öron, hör vad Anden säger till församlingarna! Den som segrar ska jag ge av det dolda mannat. Och jag ska ge honom en vit sten, och på stenen är skrivet ett nytt namn som ingen känner utom den som får det.

Brevet till Tyatira

18 Och skriv till ängeln för församlingen i Tyatira:

Så säger Guds Son, han som har ögon som eldslågor och fötter som skinande brons:

19 Jag känner dina gärningar, din kärlek och din tro, ditt tjänande och din uthållighet, och jag vet att dina sista gärningar är fler än de första.

20 Men jag har en sak emot dig: att du tolererar kvinnan Isebel, hon som kallar sig profetissa och undervisar och förleder mina tjänare till att vara otrogna och äta kött från avgudaoffer.

21 Jag har gett henne tid att omvända sig, men hon vill inte omvända sig från sin otrohet.

22 Nu lägger jag henne på sjukbädden, och de som är otrogna med henne ska få svåra plågor om de inte omvänder sig från hennes gärningar.

23 Jag ska döda hennes barn, och alla församlingarna ska inse att jag är den som rannsakar hjärtan och njurar. Och jag ska ge åt var och en av er efter hans gärningar.

24 Men till er andra i Tyatira, ni som inte har den läran och inte har lärt känna Satans djupheter, som man kallar det, till er säger jag: Jag lägger inte på er någon annan börda.

25 Men håll fast vid det ni har tills jag kommer.

2:10 Matt 10:28, 1 Kor 9:25, Upp 3:11. **2:11** Upp 3:6, 13, 22, 20:14, 21:8. **2:12** Hebr 4:12, Upp 1:16. **2:13** Upp 3:8.
2:13 där Satan har sin tron Sannolikt en anspelning på det stora Zeusaltaret i Pergamon, idag bevarat i Berlin. Det var även ett lokalt centrum för kejsarkulten. **2:14** 4 Mos 25:1f, 31:16, Jud v 11. **2:14 Bileams lära** Bileam var en hednisk profet som förledde gudsfolket till sexuell omoral (se 4 Mos 31:16 samt 4 Mos 22-25, jfr Jud vers 11).
2:15 Upp 2:6. **2:16** Jes 11:4, Ef 6:17, Hebr 4:12, Upp 19:15, 21. **2:17** Jes 62:2, Joh 6:32f, Upp 3:12. **2:17 det dolda mannat** En kruka med ökenvandringens mat fanns dold i förbundsarken inne i det allra heligaste (2 Mos 16:32-34, Hebr 9:4). **2:17 en vit sten** Flera tolkningar har föreslagits. Vita stenar användes bl a som segerpris, inbjudningskort till fester och för frikännande vid rättegångar. **2:18** Dan 10:6, Upp 1:14f. **2:20** Apg 15:20, 1 Kor 10:19f. **2:20 Isebel** Troligen ett täcknamn för en falsk profetissa, uppkallad efter kung Ahabs hedniska drottning Isebel som införde avgudadyrkan i Israel (se 1 Kung 16:31, 2 Kung 9:22, 30f). **2:21** Rom 2:4. **2:22** Upp 18:9. **2:23** Ps 7:10, Jer 11:20, Matt 16:27, Rom 2:6. **2:23 döda hennes barn** Ordagrant: "döda hennes barn med död", vilket också kan översättas "med pest" (jfr 6:8). **2:23 hjärtan och njurar** En bild för människans innersta (jfr Ps 7:10, 139:13). **2:24 Satans djupheter** De gnostiska irrlärarna menade sig besitta en djupare insikt som frigjorde dem från jordiska moralregler.
2:25 Upp 3:11.

²⁶ Den som segrar och håller fast vid mina gärningar ända till slutet, honom ska jag ge makt över folken.

²⁷ Han ska styra dem med järnspira som man krossar lerkärl,

²⁸ liksom jag har fått den makten av min Far. Och jag ska ge honom morgonstjärnan.

²⁹ Du som har öron, hör vad Anden säger till församlingarna!

3

Brevet till Sardes

¹ Och skriv till ängeln för församlingen i Sardes:

Så säger han som har Guds sju andar och de sju stjärnorna: Jag känner dina gärningar. Du har namn om dig att du lever, men du är död.

² Vakna upp och stärk det som är kvar och som var nära att dö, för jag har inte funnit dina gärningar fullkomliga inför min Gud.

³ Kom därför ihåg vad du har tagit emot och hört, håll fast vid det och vänd om. Om du inte håller dig vaken ska jag komma som en tjuv, och du ska inte veta vilken stund jag kommer över dig.

⁴ Men du har några få i Sardes som inte har smutsat ner sina kläder, och de ska vandra med mig i vita kläder, för de är värdiga.

⁵ Den som segrar ska alltså bli klädd i vita kläder, och jag ska aldrig stryka hans namn ur livets bok utan kännas vid hans namn inför min Far och hans änglar.

⁶ Du som har öron, hör vad Anden säger till församlingarna!

Brevet till Filadelfia

⁷ Och skriv till ängeln för församlingen i Filadelfia:

Så säger han som är helig och sann, han som har Davids nyckel, han som öppnar så att ingen kan stänga och stänger så att ingen kan öppna:

⁸ Jag känner dina gärningar. Se, jag har ställt en dörr öppen för dig som ingen kan stänga, för din kraft är liten och du har hållit fast vid mitt ord och inte förnekat mitt namn.

⁹ Se, jag överlämnar åt dig några från Satans synagoga, några som kallar sig judar men inte är det utan ljuger. Jag ska få dem att komma och falla ner inför dina fötter, och de ska förstå att jag älskar dig.

¹⁰ Eftersom du har bevarat mitt ord om uthållighet ska jag bevara och rädda dig ur prövningens stund som ska komma över hela världen för att pröva jordens invånare.

¹¹ Jag kommer snart. Håll fast vid det du har så att ingen tar din krona.

¹² Den som segrar ska jag göra till en pelare i min Guds tempel, och han ska aldrig mer lämna det. På honom ska jag skriva min Guds namn och namnet på min Guds stad, det nya Jerusalem som kommer ner från himlen, från min Gud, och mitt eget nya namn.

¹³ Du som har öron, hör vad Anden säger till församlingarna!

Brevet till Laodicea

¹⁴ Och skriv till ängeln för församlingen i Laodicea:

Så säger han som är Amen, det trovärdiga och sanna vittnet, upphovet till Guds skapelse:

2:26 Ps 2:8, Upp 3:21. **2:27** Ps 2:9, Upp 12:5, 19:5. **2:27** Ps 2:9 (Septuaginta). **2:28** 2 Petr 1:19, Upp 22:16. **3:1** Upp 1:4, 16. **3:2** Luk 22:32. **3:3** Matt 24:42f, 1 Tess 5:2, Upp 2:5, 16:15. **3:4** Upp 4:4, 6:11, 7:9. **3:5** 2 Mos 32:32f, Ps 69:29, Matt 10:32, Luk 10:20, Upp 13:8, 20:12. **3:7** Job 12:14, Jes 22:22, Upp 1:18. **3:8** 1 Kor 16:9, Upp 2:13. **3:9** Jes 60:14, Upp 2:9. **3:10** Luk 21:19. **3:10 mitt ord om uthållighet** Annan översättning: "ordet om min uthållighet". **3:11** 1 Kor 9:25, Fil 4:5, Upp 22:7, 12. **3:12** Gal 2:9, Hebr 12:22, Upp 14:1, 21:2, 22:4. **3:14** 2 Kor 1:20, Kol 1:15f, Upp 1:5. **3:14 han som är Amen** Jesus betonade viktiga sanningar med detta ord, som närmast betyder "sant", och förklarade att han är sanningen själv (Joh 14:6). **3:14 upphovet till** Annan översättning: "härskaren över".

15 Jag känner dina gärningar. Du är varken kall eller varm. Jag skulle önska att du vore kall eller varm!

16 Men eftersom du är ljum och varken varm eller kall ska jag spy ut dig ur min mun.

17 Du säger: Jag är rik, jag har fått rikedom och behöver ingenting. Och du förstår inte att just du är eländig, ynkelig, fattig, blind och naken.

18 Jag råder dig att köpa guld av mig som är renat i eld så att du blir rik, och vita kläder att skyla dig med så att din skamliga nakenhet inte syns, och salva att smörja dina ögon med så att du kan se.

19 Alla som jag älskar tillrättavisar och tuktar jag. Visa därför iver och vänd om!

20 Se, jag står vid dörren och knackar. Om någon hör min röst och öppnar dörren, ska jag gå in till honom och hålla måltid med honom och han med mig.

21 Den som segrar ska jag låta sitta hos mig på min tron, liksom jag själv har segrat och sitter hos min Far på hans tron.

22 Du som har öron, hör vad Anden säger till församlingarna!

4

Den himmelska synen

1 Därefter såg jag, och se: en dörr stod öppen i himlen. Och rösten som jag först hade hört tala till mig som en basun sade: "Kom hit upp, så ska jag visa dig vad som måste ske efter detta."

2 Genast var jag i Anden. Och se, en tron stod i himlen, och någon satt på tronen.

3 Och han som satt där liknade en ädelsten, som jaspis och karneol, och runt omkring tronen fanns en regnbåge som liknade smaragd.

4 Runt omkring tronen stod tjugofyra troner, och på tronerna satt tjugofyra äldste klädda i vita kläder och med kronor av guld på huvudet.

5 Och från tronen kom blixtar och dån och åska, och framför tronen brann sju facklor som är Guds sju andar.

6 Framför tronen låg liksom ett hav av glas, som av kristall.

Mitt för tronen och runt omkring den stod fyra varelser som hade fullt med ögon framtill och baktill.

7 Den första varelsen liknade ett lejon, den andra en ung tjur, den tredje hade ett ansikte som en människa och den fjärde liknade en flygande örn.

8 Var och en av de fyra varelserna hade sex vingar och fullt med ögon runt om och på insidan. Dag och natt säger de utan uppehåll:

"Helig, helig, helig
är Herren Gud Allsmäktig,
han som var och som är
och som kommer."

9 Och när varelserna prisar och ärar och tackar honom som sitter på tronen och som lever i evigheters evighet,

10 då faller de tjugofyra äldste ner inför honom som sitter på tronen och tillber honom som lever i evigheters evighet. De lägger ner sina kronor inför tronen och säger:

3:15 Rom 12:11. **3:16** Matt 12:30. **3:17** 1 Kor 4:8. **3:18** Jes 55:1, 1 Petr 1:7, Upp 16:15. **3:18 guld ... kläder ... salva** Laodicea var en välmående stad berömd för sin rikedom, sitt svarta ylle och sin läkemedelstillverkning. **3:19** Job 5:17, Ords 3:12, 1 Kor 11:32, Hebr 12:6. **3:20** Luk 12:36, Joh 14:21f. **3:21** Matt 19:28, Joh 17:24, 2 Tim 2:12. **4:1** Upp 1:10, 19. **4:2** Hes 1:26f. **4:3 jaspis och karneol** Under antiken användes dessa namn (t ex av Plinius) för glittrande gröna respektive röda ädelstenar, och inte för de matta halvädeltstenar som de betecknar idag. **4:4** Jes 24:23. **4:5** 2 Mos 19:16, Upp 1:4, 3:1, 5:6. **4:6** Hes 1:5f, Upp 15:2. **4:7** Hes 1:10. **4:8** Jes 6:2f, Hes 10:12, Upp 1:4. **4:8 på insidan** Kanske avses insidan av vingarna. **4:10** Dan 4:34, Upp 5:14.

11 "Värdig är du,
 vår Herre och Gud,
 att ta emot lov och ära och makt,
 för du har skapat allt.
 Genom din vilja kom det till
 och blev skapat."

5

Bokrullen med de sju sigillen

¹ Och jag såg i högra handen på honom som satt på tronen en bokrulle med skrift på både insidan och utsidan, förseglad med sju sigill.

² Och jag såg en väldig ängel som ropade med stark röst: "Vem är värdig att öppna bokrullen och bryta dess sigill?"

³ Men ingen i himlen eller på jorden eller under jorden kunde öppna bokrullen eller se in i den.

⁴ Och jag grät bittert över att det inte fanns någon som var värdig att öppna bokrullen eller se in i den.

⁵ Men en av de äldste sade till mig: "Gråt inte! Se, Lejonet av Juda stam, Davids rotskott, har segrat. Han kan öppna bokrullen och dess sju sigill."

Lammet inför tronen

⁶ Och jag såg: i mitten mellan tronen och de fyra varelserna och de äldste stod ett Lamm, som såg ut att ha blivit slaktat. Det hade sju horn och sju ögon, som är Guds sju andar utsända över hela jorden.

⁷ Och Lammet gick fram och tog bokrullen ur högra handen på honom som satt på tronen.

⁸ Och när det tog bokrullen, föll de fyra varelserna och de tjugofyra äldste ner inför Lammet. Var och en hade en harpa och skålar av guld fulla med rökelse, som är de heligas böner.

Den nya sången till Lammet

⁹ Och de sjöng en ny sång:

"Du är värdig att ta bokrullen
 och bryta dess sigill,
 för du har blivit slaktad,
 och med ditt blod
 har du friköpt människor åt Gud
 av alla stammar och språk
 och länder och folk.

¹⁰ Du har gjort dem
 till ett kungarike
 och till präster åt vår Gud,
 och de ska regera på jorden."

4:11 Upp 14:7. **5:1** Jes 29:11, Hes 2:9f. **5:1 sigill** Ett förseglat brev fick endast öppnas och läsas av den rätte mottagaren. **5:2** Upp 10:1, 18:21. **5:5** 1 Mos 49:9f, Jes 11:1, 10, Rom 15:12, Upp 22:16. **5:6** Jes 53:7, Sak 4:10, Joh 1:29, Apg 4:5, 1 Petr 1:19. **5:6 Lejonet ... ett Lamm** "Lejonet" påminner om de bibelställen i GT som talar om Messias som den segrande kungen (t ex 1 Mos 49:9f), medan "Lammet" (offerlammet) påminner om de ställen som framställer honom som Herrens lidande tjänare (Jes 53:7). Se även not till Joh 1:29. **5:6 horn** Symbol för höghet och styrka. **5:7** Upp 4:2. **5:8** Ps 141:2, Upp 8:3f. **5:9** Ps 96:1, Jes 42:10, 1 Kor 6:20, 1 Petr 1:18f. **5:10** 2 Mos 19:5f, 1 Petr 2:5, 9, Upp 1:6.

11 Och jag såg, och jag hörde rösten av många änglar runt tronen och varelserna och de äldste. Deras antal var tiotusen gånger tiotusen och tusen gånger tusen,

12 och de sade med stark röst:

"Lammet som blev slaktat
är värdigt att ta emot
makten, rikedomen, visheten,
kraften, äran, härligheten
och lovsången!"

13 Och allt skapat i himlen och på jorden och under jorden och på havet och allt som finns i dem hörde jag säga:

"Honom som sitter på tronen,
honom och Lammet
tillhör lovsången och äran
och härligheten och makten
i evigheters evighet!"

14 Och de fyra varelserna sade: "Amen." Och de äldste föll ner och tillbad.

6

De sex första sigillen bryts

1 Och jag såg när Lammet bröt ett av de sju sigillen. Då hörde jag en av de fyra varelserna säga med en röst som åskan: "Kom!"

2 Jag såg, och se: en vit häst, och han som satt på den hade en båge. Han fick en segerkrans, och han drog ut som segerherre för att segra.

3 Och när Lammet bröt det andra sigillet, hörde jag den andra varelsen säga: "Kom!"

4 En annan häst kom ut, en eldröd, och han som satt på den fick makt att ta bort freden från jorden så att människor skulle slakta varandra. Och han fick ett stort svärd.

5 När Lammet bröt det tredje sigillet, hörde jag den tredje varelsen säga: "Kom!" Och jag såg, och se: en svart häst, och han som satt på den hade en våg i sin hand.

6 Och jag hörde liksom en röst mitt bland de fyra varelserna: "Ett mått vete för en denar och tre mått korn för en denar, men oljan och vinet får du inte skada."

7 När Lammet bröt det fjärde sigillet, hörde jag den fjärde varelsens röst säga: "Kom!"

8 Och jag såg, och se: en gulblek häst, och han som satt på den hette Döden, och helvetet följde honom. De fick makt över en fjärdedel av jorden, att döda med svärd och med svält och med pest och genom jordens vilda djur.

9 När Lammet bröt det femte sigillet, såg jag under altaret själarna av dem som hade blivit slaktade för Guds ord och för vittnesbördet som de hade.

10 De ropade med stark röst: "Herre, du som är helig och sann! Hur länge ska det dröja innan du dömer jordens invånare och straffar dem för vårt blod?"

11 Och var och en av dem fick en vit dräkt, och de blev tillsagda att vila ännu en liten tid, tills deras medtjänare och bröder, som skulle dödas liksom de, hade blivit fulltaliga.

5:11 Dan 7:10, Hebr 12:22. 5:12 1 Krön 29:11, Jes 53:7, Upp 4:11. 5:13 Ps 148:1f, Fil 2:10, Upp 4:2. 5:14 Upp 4:10.
6:1 Upp 4:6, 5:1f. 6:2 Sak 1:8f, Upp 19:11. 6:4 Matt 24:6f. 6:5 Hes 4:16f. 6:6 mått ... **denar** Måttet (grek. *choînx*) motsvarade en dagsranson om ca 1 liter, och denaren en enkel arbetares dagslön - ett mer än tiodubblat matpris. 6:8 Hes 14:21, Upp 1:18. 6:8 **helvetet** Grek. *Hades*. Annan översättning: "dödsriket" (jfr Upp 20:13-14).
6:9 Upp 1:9, 8:3, 9:13, 14:18, 20:4. 6:10 Ps 79:10, Luk 18:7f, Rom 12:19, Hebr 10:30. 6:11 Upp 3:4f, 7:9.

¹² Och jag såg när Lammet bröt det sjätte sigillet. Då blev det en stor jordbävning. Solen blev svart som en sorgdräkt, och hela månen blev som blod.

¹³ Himlens stjärnor föll ner på jorden, som när fikonträdet faller sina omogna frukter när det skakas av en kraftig vind.

¹⁴ Och himlen försvann som när en bokrulle rullas ihop, och alla berg och öar flyttades från sina platser.

¹⁵ Och jordens kungar, stormännen och befälhavarna, de rika och mäktiga och alla slavar och fria gömde sig i hålor och bland bergens klippor,

¹⁶ och de sade till bergen och klipporna: "Fall över oss och göm oss för honom som sitter på tronen och för Lammets vrede!"

¹⁷ Deras vredes stora dag har kommit, och vem kan då bestå?"

7

De etthundrafyrtiofyra tusen

¹ Sedan såg jag fyra änglar stå vid jordens fyra hörn och hålla tillbaka jordens fyra vindar så att ingen vind skulle blåsa över jorden eller havet eller något träd.

² Och jag såg en annan ängel som kom upp från öster med den levande Gudens sigill. Han ropade med stark röst till de fyra änglarna som hade fått makt att skada jorden och havet:

³ "Skada inte jorden eller havet eller träden förrän vi har satt sigill på vår Guds tjänares pannor!"

⁴ Och jag hörde antalet av dem som hade fått sigillet, etthundrafyrtiofyra tusen från Israels alla stammar:

⁵ av Juda stam tolv tusen
som fått sigillet,

av Rubens stam tolv tusen,

av Gads stam tolv tusen,

⁶ av Ashers stam tolv tusen,

av Naftalis stam tolv tusen,

av Manasses stam tolv tusen,

⁷ av Simeons stam tolv tusen,

av Levis stam tolv tusen,

av Isaskars stam tolv tusen,

⁸ av Sebulons stam tolv tusen,

av Josefs stam tolv tusen

och av Benjamins stam tolv tusen

som fått sigillet.

Den stora vitklädda skaran

⁹ Därefter såg jag, och se: en stor skara som ingen kunde räkna, av alla folk och stammar och länder och språk. De stod inför tronen och inför Lammet, klädda i vita kläder och med palmblad i sina händer,

¹⁰ och de ropade med stark röst:

6:12 Jes 50:3, Joel 3:15, Matt 24:29. **6:12 sorgdräkt** Ordagrant: "tagelsäck". En sådan grov, svart dräkt bars av sörjande och av profeter och botpredikanter (Matt 11:21 och Upp 11:3). **6:13** Jes 34:4. **6:14** Upp 16:20. **6:15** Jes 2:19. **6:16** Hos 10:8, Luk 23:30. **6:17** Joel 2:11, Mal 3:2. **7:1** Hes 7:2, 37:9, Dan 7:2. **7:2 den levande Gudens sigill** Markerar ägande och beskydd (jfr Joh 6:27, Ef 1:13). **7:3** Hes 9:4f, Upp 9:4. **7:4** Upp 14:1. **7:4 etthundrafyrtiofyra tusen** Sannolikt ett symboliskt tal (12 x 12 x 1000): en överskådlig mängd (1000) innesluten i apostlarnas (12) och Israels stammars (12) församling. **7:9** Joh 12:13, Upp 5:9. **7:9 palmblad** En symbol för högtidsglädje som användes vid lövhyddohögtiden (3 Mos 23:40) och vid Jesu intåg i Jerusalem (Joh 12:13). **7:10** Jes 43:11, Upp 4:2.

"Frälsningen tillhör vår Gud,
som sitter på tronen,
och Lammet!"

¹¹ Och alla änglarna stod runt tronen och de äldste och de fyra varelserna, och de föll ner på sina ansikten inför tronen och tillbad Gud

¹² och sade:

"Amen!

 Lovsången, härligheten,
 visheten, tacksägelsen,
 äran, makten och kraften
tillhör vår Gud
i evigheters evighet.
Amen."

¹³ En av de äldste frågade mig: "Dessa som är klädda i vita kläder, vilka är de och varifrån kommer de?"

¹⁴ Jag svarade: "Min herre, du vet det."

Då sade han till mig: "Det är de som kommer ur den stora nöden. De har tvättat sina kläder och gjort dem vita i Lammets blod.

¹⁵ Därför står de inför Guds tron och tjänar honom dag och natt i hans tempel, och han som sitter på tronen ska slå upp sitt tält över dem.

¹⁶ De ska aldrig mer hungra och aldrig mer törsta, och varken solen eller någon annan hetta ska drabba dem,

¹⁷ för Lammet mitt på tronen ska vara deras herde. Han ska leda dem till livets vattenkällor, och Gud ska torka alla tårar från deras ögon."

8

Det sjunde sigillet bryts

¹ När Lammet bröt det sjunde sigillet, blev det tyst i himlen i omkring en halvtimme.

De sju basunerna

² Och jag såg de sju änglarna som står inför Gud, och de fick sju basuner.

³ Och en annan ängel kom och ställde sig vid altaret med ett rökelsekar av guld. Han fick mycket rökelse att lägga tillsammans med alla de heligas böner på guldaltaret framför tronen.

⁴ Och röken från rökelsen steg från ängeln hand tillsammans med de heligas böner upp inför Gud.

⁵ Och ängeln tog rökelsekaret, fyllde det med elden från altaret och kastade ner det på jorden, och det blev åska, dån och blixtar och jorden skakade.

⁶ Och de sju änglarna med de sju basunerna gjorde sig redo att blåsa i dem.

De fyra första basunerna

⁷ Den första ängeln blåste i sin basun. Då kom hagel och eld, blandat med blod, och kastades ner på jorden. En tredjedel av jorden brann upp, och en tredjedel av träden brann upp, och allt grönt gräs brann upp.

⁸ Den andra ängeln blåste i sin basun. Då var det som om ett stort brinnande berg

7:11 Upp 5:11f. **7:13** Upp 3:4. **7:14** Dan 12:1, Matt 24:21f, Upp 22:14. **7:15** Jes 4:5f, Upp 21:3. **7:15 boning** Syftar på Israels tabernakel eller tälthelgedom. Se not till Hebr 8:2. **7:16** Ps 121:6, Jes 49:10. **7:17** Ps 23:1f, Jes 25:8, Hes 34:23, Upp 21:4. **7:17 mitt på tronen** Annan översättning: "mitt för tronen". **8:1** Hab 2:20. **8:2** Matt 24:31. **8:2 sju basuner** De lidanden som beskrivs påminner om plågorna i Egypten (Se 2 Mos 7-10). **8:3** Ps 141:2, Upp 5:8. **8:5** 3 Mos 16:12, Hes 10:2. **8:7** 2 Mos 9:23f, Hes 38:22. **8:8** 2 Mos 7:20f, Jer 51:25, Upp 16:3.

kastades i havet. En tredjedel av havet förvandlades till blod,

⁹ och en tredjedel av allt liv i havet dog, och en tredjedel av alla fartyg gick under.

¹⁰ Den tredje ängeln blåste i sin basun. Då föll en stor stjärna från himlen, brinnande som en fackla, och den föll över en tredjedel av floderna och vattenkällorna.

¹¹ Stjärnans namn är Malört. En tredjedel av vattnen förvandlades till malört, och många människor dog av vattnet som hade blivit bittert.

¹² Den fjärde ängeln blåste i sin basun. Då träffades en tredjedel av solen och en tredjedel av månen och en tredjedel av stjärnorna, så att en tredjedel av dem förmörkades och dagen förlorade en tredjedel av sitt ljus, och natten likaså.

¹³ Och jag såg, och jag hörde en örn som flög uppe på himlen och ropade med stark röst: "Ve, ve, ve över jordens invånare för de basunstötare som är kvar, när de tre andra änglarna blåser i sina basuner!"

9

Den femte basunen

¹ Den femte ängeln blåste i sin basun. Och jag såg en stjärna som hade fallit från himlen ner på jorden, och den fick nyckeln till avgrund-ens brunn.

² Den öppnade avgrundens brunn, och rök steg upp ur brunnen som röken från en stor ugn, och solen och luften förmörkades av röken från brunnen.

³ Ur röken kom gräshoppor ut över jorden, och de fick samma makt som skorpionerna på jorden.

⁴ De blev tillsagda att inte skada markens gräs eller någon grönska eller något träd, utan bara de människor som inte hade Guds sigill på pannan.

⁵ De fick inte rätt att döda dem, men de fick plåga dem i fem månader, och smärtan från dem var som smärtan när en skorpion sticker en människa.

⁶ I de dagarna ska människorna söka döden men inte finna den, de ska längta efter att dö men döden ska fly ifrån dem.

⁷ Gräshopporerna såg ut som hästar rustade till strid. På sina huvuden hade de något som liknade kronor av guld, och deras ansikten var som människors ansikten.

⁸ De hade hår som kvinnor, tänder som lejon

⁹ och bröstspansar som av järn. Och dånet från deras vingar var som dånet från stridsvagnar med många hästar som stormar fram till strid.

¹⁰ De hade stjärtar och gaddar som skorpioner, och i stjärten låg deras makt att skada människorna i fem månader.

¹¹ Som kung över sig har de avgrundens ängel, som på hebreiska kallas Abaddon och på grekiska Apollyon.

¹² Det första veropet är över. Se, efter det kommer två till.

Den sjätte basunen

¹³ Den sjätte ängeln blåste i sin basun. Och jag hörde en röst från de fyra hornen på guldaltaret inför Gud,

¹⁴ och den sade till den sjätte ängeln som hade basunen: "Släpp lös de fyra änglar som är bundna vid den stora floden Euftrat."

8:10 Jes 14:12, Luk 10:18, Upp 9:1. **8:11** 2 Mos 15:22f, Jer 9:15. **8:11 malört** Buske av Artemisiasläktet som ger en giftig olja med bitter smak. **8:12** 2 Mos 10:21f. **8:13** Upp 9:12. **9:1** Upp 8:10, 20:1. **9:1 en stjärna som hade fallit från himlen** En fallen ängel (jfr Upp 12:4, 7, Job 38:7). **9:2** 1 Mos 19:28, 2 Mos 10:21f. **9:3** 2 Mos 10:12f. **9:4** Upp 7:3. **9:6** Job 3:21, Jer 8:3. **9:7** Joel 2:4f. **9:8** Joel 1:6. **9:9** Joel 2:5. **9:11 Abaddon ... Apollyon** Hebr. och grek. för "fördärvet" respektive "fördärvaren". **9:12** Upp 8:13. **9:13** 2 Mos 30:1f, Upp 8:3. **9:14** Upp 16:12. **9:14 floden Euftrat** var Romarrikets östra gränsflod mot parternas ryttarhärar.

¹⁵ Och de fyra änglarna som hade hållits redo för den timmen och den dagen och den månaden och det året släpptes lösa för att döda en tredjedel av människorna.

¹⁶ Antalet ryttare i dessa ryttarhäror var tjugo tusen gånger tio tusen. Jag hörde deras antal.

¹⁷ Och så här såg jag hästarna och deras ryttare i min syn: ryttarna hade eldröda, mörkblå och svavelgula bröstpansar, och hästarna hade huvuden som lejon, och ur deras munnar kom eld och rök och svavel.

¹⁸ Av dessa tre plågor dödades en tredjedel av människorna, av elden och röken och svavlet som kom ur deras munnar.

¹⁹ Hästarnas makt ligger i deras mun och deras svansar, för deras svansar liknar ormar och har huvuden, och med dessa gör de skada.

²⁰ Resten av människorna, de som inte dödades av dessa plågor, omvände sig ändå inte från sina händers verk. De slutade inte att tillbe onda andar och avgudabilder av guld, silver, brons, sten och trä som varken kan se eller höra eller gå,

²¹ och de ångrade inte sina mord och sin ockultism, sin sexuella omoral och sina stölder.

10

Ängeln med den lilla bokrullen

¹ Och jag såg en annan väldig ängel komma ner från himlen, klädd i ett moln och med regnbågen över sitt huvud. Hans ansikte var som solen och hans ben som eldpelare,

² och i handen hade han en liten bokrulle som var öppnad. Han satte sin högra fot på havet och sin vänstra på jorden

³ och ropade med stark röst som ett rytande lejon. Och när han hade ropat, talade de sju åskorna med sina röster.

⁴ När de sju åskorna hade talat skulle jag just skriva, men jag hörde en röst från himlen: "Försegla det som de sju åskorna har sagt och skriv inte ner det."

⁵ Och ängeln som jag såg stå på havet och på jorden lyfte sin högra hand mot himlen

⁶ och svor vid honom som lever i evigheters evighet och som har skapat himlen och det som finns i den och jorden och det som finns på den och havet och det som finns i det: "Tiden är ute.

⁷ Men i de dagarna när den sjunde ängels röst hörs och han blåser i sin basun, då är Guds hemlighet fullbordad, så som han har förkunnat i det evangelium han gett sina tjänare profeterna."

⁸ Och rösten som jag hade hört från himlen talade till mig igen och sade: "Gå och ta den öppnade bokrullen ur handen på ängeln som står på havet och på jorden."

⁹ Jag gick då bort till ängeln och bad honom ge mig den lilla bokrullen. Han svarade mig: "Ta den och åt upp den! Den ska svida i din mage men vara söt som honung i din mun."

¹⁰ Jag tog bokrullen ur ängels hand och åt upp den, och i min mun var den söt som honung. Men när jag hade ätit den sved det i min mage.

¹¹ Och man sade till mig: "Du måste profetera på nytt om många folk och länder och språk och kungar."

11

De två vittnena

9:19 Upp 9:10. **9:20** Ps 135:15f, Dan 5:4, 23. **10:1** Hes 1:28, Upp 1:15f, 4:3. **10:2** Hes 2:9f, Upp 5:1f. **10:3** Amos 3:8. **10:4** Dan 12:4, 9. **10:5** 1 Mos 14:22, Dan 12:7. **10:6** 1 Mos 22:16, Hes 6:13, Apg 4:24. **10:7** Amos 3:7, Upp 11:15. **10:9** Hes 2:8f, 3:1f. **10:11** Jer 1:10.

1 Jag fick en mätstång som liknade en stav, och man sade: "Stå upp och mät Guds tempel och altaret och dem som tillber där inne.

2 Men lämna templets yttergård och mät den inte, för den är given åt hedningarna och de ska trampa den heliga staden under sina fötter i fyrtyotvå månader.

3 Och jag ska låta mina två vittnen profetera under ettusen tvåhundra sextio dagar, klädda i säcktyg."

4 Dessa är de två olivträden och de två ljusstakarna som står inför jordens Herre.

5 Om någon vill skada dem, kommer eld ur deras mun och förtär deras fiender. Ja, om någon vill skada dem måste han dödas på det sättet.

6 De har makt att stänga himlen så att inget regn faller under de dagar de profeterar, och de har makt att förvandla vattnen till blod och att slå jorden med alla slags plågor så ofta de vill.

7 Och när de har fullgjort sitt vittnesbörd, ska vilddjuret som kommer upp ur avgrunden strida mot dem och besegra dem och döda dem.

8 Deras lik ska bli liggande på gatan i den stora stad som andligt talat kallas Sodom och Egypten och där även deras Herre blev korsfäst.

9 Människor av olika folk och stammar och språk och länder ser deras döda kroppar i tre och en halv dagar, och de tillåter inte att kropparna läggs i någon grav.

10 Och jordens invånare gläder sig över dem och jublar och skickar gåvor till varandra, eftersom de båda profeterna hade plågat dem som bor på jorden.

11 Men efter de tre och en halv dagarna kom livsande från Gud in i dem, och de stod upp på sina fötter igen, och de som såg dem blev skräckslagna.

12 Och de hörde en stark röst från himlen som sade till dem: "Kom hit upp!" Och de steg upp till himlen i ett moln, och deras fiender såg dem.

13 I samma stund blev det en stor jordbävning, och en tiondel av staden störtade samman. Sju tusen människor dödades vid jordbävningen, och resten greps av skräck och gav ära åt himlens Gud.

14 Det andra veropet är över. Se, det tredje kommer snart.

Den sjunde basunen

15 Och den sjunde ängeln blåste i sin basun. Då hördes starka röster i himlen:

"Väldet över världen
tillhör nu vår Herre
och hans Smorde,
och han ska vara kung
i evigheters evighet."

16 Och de tjugofyra äldste som satt på sina troner inför Gud föll ner på sina ansikten och tillbad Gud

17 och sade:

"Vi tackar dig,
Herre Gud Allsmäktig,
du som är och som var,

11:1 Hes 40:3f. **11:1 mät Guds tempel** Detta påminner om Hesekiels syn (Hes 40-48). **11:2** Ps 79:1, Luk 21:24, Upp 13:5. **11:2 fyrtyotvå månader** Jfr 13:5. I 11:3, 12:6 finns uttrycket "ettusen tvåhundra sextio dagar", i 12:14 "en tid, tider och en halv tid" (dvs tre och ett halvt år). Se även Dan 7:25, 12:7. **11:3** Upp 12:6. **11:4** Sak 4:2f, 11f. **11:4 de två olivträden och de två ljusstakarna** Se Sak 4:11-14. **11:5** 4 Mos 16:35, 2 Kung 1:10. **11:6** 2 Mos 7:17f, 1 Kung 17:1. **11:7** Dan 7:21, Upp 13:1f, 17:18. **11:8** Jes 1:9f, 3:9, Upp 17:2, 5, 18:10. **11:10** Joh 16:20. **11:11** Hes 37:10, Dan 7:22. **11:12** 2 Kung 2:11. **11:13** Upp 16:18. **11:14** Upp 8:13, 9:12, 15:1. **11:15** Ps 2:6f, Dan 2:44, Sak 14:9, Upp 10:7. **11:16** Upp 4:4, 10, 5:8. **11:17** Upp 4:8.

för att du har tagit makten,
 din stora makt,
 och nu är kung.
 18 Folken vredgades,
 och din vrede har kommit,
 tiden när de döda ska dömas
 och du ska löna
 dina tjänare profeterna
 och de heliga
 och dem som vördar ditt namn,
 små och stora,
 och fördärva dem
 som fördärvar jorden."

19 Och Guds tempel i himlen öppnades, och hans förbundsark blev synlig i hans tempel, och det kom blixtar, dån, åska, jordbävning och stora hagel.

12

Kvinnan och draken

¹ Ett stort tecken visade sig i himlen: en kvinna klädd i solen och med månen under sina fötter och en krona av tolv stjärnor på sitt huvud.

² Hon var havande och ropade i barnsnöd och födslovärkar.

³ Och ett annat tecken visade sig i himlen, och se: en stor eldröd drake med sju huvuden och tio horn och sju kronor på sina huvuden.

⁴ Hans stjärt svepte med sig en tredjedel av himlens stjärnor, och han kastade ner dem på jorden.

Och draken stod framför kvinnan som skulle föda, för att sluka hennes barn så snart hon hade fött det.

⁵ Och hon födde ett barn, en Son som ska styra alla folk med järnspira, och hennes barn rycktes upp till Gud och hans tron.

⁶ Kvinnan flydde då ut i öknen, där hon har en plats som Gud berett för henne så att hon får sitt uppehälle där i ettusen tvåhundra sextio dagar.

Mikael och draken

⁷ Och det blev strid i himlen: Mikael och hans änglar stred mot draken. Och draken och hans änglar stred,

⁸ men han var inte stark nog, och det fanns inte längre någon plats för dem i himlen.

⁹ Och den store draken, den gamle ormen som kallas Djävul och Satan och som förleder hela världen, kastades ner på jorden och hans änglar kastades ner med honom.

¹⁰ Och jag hörde en stark röst i himlen säga:

"Nu tillhör frälsningen
 och makten och riket vår Gud
 och väldet hans Smorde,
 för våra bröders åklagare
 är nerkastad,
 han som dag och natt
 anklagade dem inför vår Gud.

11:18 Ps 2:1f, Rom 2:5, 2 Tess 1:6. **11:19** 1 Kung 8:6, Upp 15:5. **12:2** Jes 66:7. **12:4** Dan 8:10. **12:4 himlens stjärnor** Änglar som faller tillsammans med Satan (jfr Upp 12:7f, Job 38:7). **12:5** Jes 66:7, Upp 2:27, 19:15. **12:7** Dan 10:13, 21, Jud v 9. **12:9** 1 Mos 3:1, Luk 10:18, Joh 12:31, Upp 20:2f. **12:10** Job 1:9f, Sak 3:1f, Luk 22:31, Upp 11:15.

11 De övervann honom
genom Lammets blod
och genom sitt vittnesbörds ord,
de älskade inte sitt liv så högt
att de drog sig undan döden.

12 Jubla därför, ni himlar
och ni som bor i dem!
Men ve dig, du jord och du hav,
för djävulen har kommit ner
till er i stor vrede,
eftersom han vet
att hans tid är kort."

13 När draken såg att han var nerkastad på jorden, förföljde han kvinnan som hade fött
Sonen.

14 Men kvinnan fick den stora örnens båda vingar för att flyga ut till sin plats i öknen, där
hon skyddad från ormen får sitt uppehälle under en tid, tider och en halv tid.

15 Ormen sprutade då vatten ur sin mun som en flod efter kvinnan, för att svepa bort
henne med floden.

16 Men jorden hjälpte kvinnan, den öppnade sin mun och svalde floden som draken
sprutade ur sin mun.

17 I sitt raseri mot kvinnan gick draken bort för att strida mot hennes övriga barn, dem
som lyder Guds bud och håller fast vid Jesu vittnesbörd.

18 Och han stod på sanden vid havet.

13

Vilddjuret från havet

1 Och jag såg ett vilddjur komma upp ur havet. Det hade tio horn och sju huvuden och
tio kronor på sina horn, och hädiska namn på sina huvuden.

2 Vilddjuret som jag såg liknade en leopard, och det hade fötter som en björn och ett
gap som ett lejon. Och draken gav det sin makt och sin tron och stor auktoritet.

3 Ett av dess huvuden såg ut att ha blivit slaktat och dödat, men dess dödliga sår hade
läkts. Och hela jorden förundrade sig över vilddjuret och följde det.

4 De tillbad draken för att han hade gett sin makt åt vilddjuret, och de tillbad vilddjuret
och sade: "Vem är som vilddjuret? Vem kan strida mot det?"

5 Och vilddjuret fick en mun som talade stora och hädiska ord, och det fick rätt att
fortsätta i fyrtyotvå månader.

6 Det öppnade sin mun för att häda Gud, för att häda hans namn och hans boning, dem
som bor i himlen.

7 Och vilddjuret fick rätt att strida mot de heliga och besegra dem, och det fick makt
över alla stammar och folk och språk och länder.

8 Alla jordens invånare kommer att tillbe det, alla som inte från världens skapelse har
sitt namn skrivet i livets bok som tillhör Lammet som är slaktat.

9 Du som har öron, hör:

10 Om någon ska gå i fångenskap, då går han i fångenskap. Om någon ska dödas med svärd,

12:11 Luk 14:26, Rom 8:37, Upp 7:14. **12:12** Jes 49:13, Upp 8:13. **12:14** Dan 7:25, 12:7. **12:17** Upp 14:12, 19:10. **12:18 han stod** Andra handskrifter: "jag stod". **13:1** Dan 7:3f, Upp 11:7, 17:8f. **13:2** Dan 7:4f. **13:5** Dan 7:8, 11:36, Upp 11:2. **13:7** Dan 7:21. **13:8** Dan 12:1, Luk 10:20, 1 Petr 1:20, Upp 5:6. **13:8 från världens skapelse** Språkligt sett kan dessa ord också höra ihop med Lammet, vilket ger läsningen "Lammet som är slaktat från världens skapelse". Jfr dock Upp 17:8. **13:9** Upp 2:7. **13:10** Jer 15:2f, Matt 26:52, Upp 14:12. **13:10 ska gå i fångenskap ... ska dödas** Andra handskrifter: "tar fångar ... dödar".

då dödas han med svärd. Här visar sig de heligas uthållighet och tro.

Vilddjuret från jorden

¹¹ Och jag såg ett annat vilddjur komma upp ur jorden. Det hade två horn som ett lamm men talade som en drake.

¹² Det utövar det första vilddjurets hela makt inför det och får jorden och dess invånare att tillbe det första vilddjuret vars dödliga sår hade blivit läkt.

¹³ Det gör stora tecken och får till och med eld att falla från himlen ner på jorden i människornas åsyn.

¹⁴ Genom tecknen det fått makt att göra inför vilddjuret förleder det jordens invånare. Det säger till jordens invånare att göra en bild åt vilddjuret som har ett sår från ett svärd men lever igen.

¹⁵ Och det fick makt att ge livsande åt vilddjurets bild, så att vilddjurets bild till och med kunde tala och låta döda dem som inte tillbad vilddjurets bild.

¹⁶ Och det tvingar alla – små och stora, rika och fattiga, fria och slavar – att ta emot ett märke på högra handen eller pannan,

¹⁷ så att ingen kan köpa eller sälja utom den som har märket, vilddjurets namn eller dess namns tal.

¹⁸ Här krävs vishet. Den som har förstånd ska räkna ut vilddjurets tal, för det är en människas tal. Och dess tal är 666.

14

Lammet på Sions berg

¹ Och jag såg, och se: Lammet stod på Sions berg, och med honom etthundrafyrtiofyra tusen som hade hans namn och hans Fars namn skrivet på sina pannor.

² Och jag hörde en röst från himlen, som bruset av väldiga vatten och dånet av kraftig åska. Rösten jag hörde var som när harpspelare spelar på sina harpor.

³ De sjöng en ny sång inför tronen och inför de fyra varelserna och de äldste, och ingen kunde lära sig den sången utom dessa etthundrafyrtiofyra tusen som är friköpta från jorden.

⁴ Det är de som inte har befläckt sig med kvinnor. De är jungfrur, dessa som följer Lammet vart det än går. De är friköpta från människorna som en förstlingsfrukt åt Gud och Lammet.

⁵ I deras mun har det inte funnits någon lögn. De är fläckfria.

De tre änglarna

⁶ Och jag såg en annan ängel flyga uppe på himlen. Han hade ett evigt evangelium att förkunna för jordens invånare, för alla folk och stammar och språk och länder,

⁷ och han sade med stark röst: "Vörda Gud och ge honom äran! Stunden för hans dom har kommit. Tillbe honom som har gjort himlen och jorden, havet och vattenkällorna."

⁸ En annan ängel följde efter, och han sade: "Fallet, fallet är det stora Babylon, som gav alla folk att dricka av sin otukts vredesvin."

⁹ En tredje ängel följde dem och sade med stark röst: "Om någon tillber vilddjuret och dess bild och tar emot märket på sin panna eller hand,

¹⁰ då ska han själv få dricka av Guds vredes vin som oblandat hälls i Guds vredes bägare. Han ska plågas i eld och svavel inför de heliga änglarna och inför Lammet.

13:11 Matt 7:15, 12:34. **13:13** Matt 24:24, 2 Tess 2:9f. **13:14** Upp 19:20. **13:15** Dan 3:5f. **13:17** Upp 14:9, 11.
13:18 666 Enstaks handskrifter: "616". **14:1** Hes 9:4, Upp 3:12, 7:3f. **14:2** Upp 1:15, 19:6. **14:3** Ps 33:3, 1 Petr 1:18f, Upp 5:9. **14:4 1** Kor 6:20, 2 Kor 11:2. **14:5** Ps 32:2, Sef 3:13, Ef 5:27. **14:7 1** Mos 1:1, 5 Mos 32:3. **14:8** Jes 21:9, Jer 51:7f, Upp 18:2f. **14:9** Upp 13:16. **14:10** Ps 75:9, Jes 51:17, Upp 19:20, 20:10.

¹¹ Röken från deras plåga stiger i evigheters evighet. De har ingen ro vare sig dag eller natt, de som tillber vilddjuret och dess bild och som tar emot märket med dess namn.

¹² Här visar sig de heligas uthållighet: de håller fast vid Guds bud och tron på Jesus."

¹³ Och jag hörde en röst från himlen: "Skriv: Saliga är de döda som härefter dör i Herren. Ja, säger Anden, de får vila sig från sina mödor, för deras gärningar följer dem."

Skörden är mogen

¹⁴ Och jag såg, och se: ett vitt moln, och på molnet satt *en som liknade en människoson*. På sitt huvud hade han en krona av guld, och i sin hand en skarp skära.

¹⁵ Och en annan ängel kom ut från templet och ropade med stark röst till honom som satt på molnet: "Räck ut din skära och skörda, för skördetiden har kommit och jordens skörd är mogen."

¹⁶ Han som satt på molnet lät då sin skära gå över jorden, och jorden skördades.

¹⁷ En annan ängel kom ut från templet i himlen, också han med en skarp skära.

¹⁸ Och ännu en ängel kom ut från altaret, han som hade makt över elden. Han ropade med stark röst till ängeln med den skarpa skäran: "Räck ut din skarpa skära och skörda druvklasarna från jordens vinstock, för dess druvor är mogna."

¹⁹ Och ängeln lät sin skära gå över jorden och skördade druvorna från jordens vinstock och kastade dem i Guds vredes stora vinpress.

²⁰ Vinpressen trampades utanför staden, och blod flöt från pressen och nådde upp till betslen på hästarna ettusen sexhundra stadier bort.

15

Sången till Lammet

¹ Och jag såg ett annat stort och förunderligt tecken i himlen: sju änglar med sju plågor, de sista, för med dem når Guds vrede sin fullbordan.

² Och jag såg liksom ett glashav blandat med eld, och på glashavet stod de som hade besegrat vilddjuret och dess bild och dess namns tal. De har Guds harpor i händerna

³ och sjunger Guds tjänare Moses sång och Lammets sång:

"Stora och underbara
är dina gärningar,
Herre Gud Allsmäktig.
Rätta och sanna
är dina vägar,
du folkens Kung.

⁴ Vem skulle inte vörda dig, Herre,
och prisa ditt namn?
Bara du är helig,
och alla folk ska komma
och tillbe inför dig,
för dina rättfärdiga domar
har uppenbarats."

De sju sista plågorna

⁵ Därefter såg jag hur templet i himlen, vittnesbördets tabernakel, öppnades.

14:11 Jes 34:9f, Upp 19:3. **14:12** Upp 13:10. **14:13** 1 Tess 4:14, Hebr 4:10. **14:14** Dan 7:13, Upp 1:13. **14:14** Dan 7:13. "Människosonen" är det namn som Jesus använde om sig själv. **14:15** Joel 3:13f, Matt 13:39f, Mark 4:29. **14:19** Jes 63:3f, Upp 19:15. **14:20** *ettusen sexhundra stadier* Sannolikt ett symboliskt tal (4 x 4 x 100): en stor plåga som sprider sig åt alla fyra väderstreck. Bokstavligt ca 30 mil. **15:1** 3 Mos 26:21, Upp 15:6, 21:9. **15:2** Upp 4:6, 13:15f. **15:3** 2 Mos 15:2, 11, Ps 111:2, Upp 16:7. **15:3** *folkens* Andra handskrifter: "evighetens". **15:4** Ps 86:9, Jer 10:7. **15:5** Upp 11:19.

⁶ Och de sju änglarna med de sju plågorna kom ut ur templet, klädda i skinande rent linne och med bälten av guld runt bröstet.

⁷ Och en av de fyra varelserna gav de sju änglarna sju skålar av guld, fulla av vrede från Gud som lever i evigheters evighet.

⁸ Och templet fylldes med rök från Guds härlighet och makt, och ingen kunde gå in i templet förrän de sju änglarnas sju plågor hade nått sitt slut.

16

¹ Och jag hörde en stark röst från templet säga till de sju änglarna: "Gå ut och töm Guds sju vredesskålar över jorden."

² Och den förste gick bort och tömde sin skål över jorden, och onda och svåra bölder slog upp på de människor som hade vilddjurets märke och som tillbad dess bild.

³ Den andre tömde sin skål över havet, och havet förvandlades till blod som från en död, och allt liv i havet dog.

⁴ Den tredje tömde sin skål över floderna och vattenkällorna, och de förvandlades till blod.

⁵ Och jag hörde vattnens ängel säga: "Rättfärdig är du som är och som var, du Helige, för att du fällt denna dom.

⁶ De spillde heligas och profeters blod, och därför har du gett dem blod att dricka. Det är de värda."

⁷ Och jag hörde altaret säga: "Ja, Herre Gud Allsmäktig, sanna och rätta är dina domar."

⁸ Den fjärde tömde sin skål över solen, och den fick makt att bränna människorna med eld.

⁹ Människorna brändes av stark hetta och hädade Guds namn, han som har makt över dessa plågor. Men de omvände sig inte så att de gav honom äran.

¹⁰ Den femte tömde sin skål över vilddjurets tron, och dess rike lades i mörker. Människorna bet sig i tungan av smärtan

¹¹ och hädade himlens Gud för sina plågor och sina bölder. Men de omvände sig inte från sina gärningar.

¹² Den sjätte tömde sin skål över den stora floden Euftrat, och dess vatten torkade ut så att vägen öppnades för kungarna från Östern.

¹³ Och jag såg att det ur drakens mun och ur vilddjurets mun och ur den falske profetens mun kom tre orena andar som liknade paddor.

¹⁴ De är onda andar som gör tecken, och de drar ut till kungarna i hela världen för att samla dem till striden på Guds, den Allsmäktiges, stora dag. –

¹⁵ "Se, jag kommer som en tjuv. Salig är den som vakar och bevarar sina kläder, så att han inte går naken och man ser hans skam." –

¹⁶ Och de samlade dem på den plats som på hebreiska heter Harmagedon.

Världens slut

¹⁷ Den sjunde tömde sin skål över luften. Och en stark röst gick ut från tronen i templet: "Det har skett."

¹⁸ Och det kom blixtar och dån och åska och en så stor jordbävning att något liknande aldrig har hänt så länge människan har funnits på jorden, så stor och väldig var jordbävningen.

15:6 Upp 1:13. **15:7** Upp 4:6, 9, 14:10. **15:8** 2 Mos 40:34f, 1 Kung 8:10f, Hes 44:4. **16:1** Ps 69:25, Upp 15:7. **16:2** 2 Mos 9:8f, Upp 13:16f. **16:3** 2 Mos 7:17. **16:4** 2 Mos 7:19f, Ps 78:44. **16:5** Upp 1:4, 11:17. **16:6** Jes 49:26, Matt 23:34f. **16:7** Upp 6:10, 15:3, 19:2. **16:9** Upp 9:20f. **16:10** 2 Mos 10:21. **16:13** 2 Mos 8:3f. **16:14** Matt 24:24, 2 Tess 2:9, Upp 17:13f, 19:19. **16:15** Matt 24:43, 2 Petr 3:10, Upp 3:3, 18. **16:16 Harmagedon** Hebreiska för "Megiddos berg", en platå i Galileen där oräkneliga fältslag ägt rum under historien (se t ex Dom 5:19, 2 Kung 23:29). **16:17** Upp 21:6. **16:18** Upp 4:5.

19 Den stora staden rämnade i tre delar, och folkens städer störtade samman. Gud kom ihåg det stora Babylon och räckte det bågaren med sin stränga vredes vin.

20 Alla öar flydde, och bergen fanns inte mer.

21 Stora hagel, tunga som talenter, föll från himlen över människorna, och de hädade Gud för hagelplågan eftersom den var mycket svår.

17

Domen över den stora skökan

1 En av de sju änglarna med de sju skålarna kom och talade med mig och sade: "Kom, jag ska visa dig domen över den stora skökan som tronar på väldiga vatten.

2 Jordens kungar har horat med henne, och jordens invånare är berusade av hennes otukts vin."

3 I Anden förde han mig bort till en öken. Och jag såg en kvinna som satt på ett scharlakansrött vilddjur, fullt av hädiska namn och med sju huvuden och tio horn.

4 Kvinnan var klädd i purpur och scharlakan och smyckad med guld och ädelstenar och pärlor. I handen hade hon en guldbägare, full av skändligheter och smuts från hennes otukt.

5 På hennes panna var skrivet ett namn, en hemlighet: "Det stora Babylon, mor till jordens skökor och skändligheter."

6 Och jag såg att kvinnan var berusad av de heligas blod, av Jesu vittnens blod. Och när jag såg henne blev jag djupt förundrad.

7 Och ängeln sade till mig: "Varför är du så förundrad? Jag ska säga dig hemligheten med kvinnan och vilddjuret som bär henne och som har de sju huvudena och de tio hornen.

8 Vilddjuret som du såg, det var och är inte mer, men det ska komma upp ur avgrunden och gå mot fördärvet. De av jordens invånare som inte har sina namn skrivna i livets bok sedan världens skapelse ska förundras när de ser vilddjuret, eftersom det var och inte är men ska komma.

9 Här krävs ett sinne med vishet: de sju huvudena är sju berg som kvinnan sitter på. De är också sju kungar.

10 Fem har fallit, en är, och en har inte kommit än. Och när han kommer ska han bara bli kvar en kort tid.

11 Vilddjuret som var och inte är, han är själv den åttonde men hör till de sju, och han går mot fördärvet.

12 Och de tio hornen du såg är tio kungar som ännu inte har fått något rike. Men tillsammans med vilddjuret får de makt att för en timme regera som kungar.

13 De har ett och samma sinne och ger sin makt och myndighet åt vilddjuret.

14 De ska strida mot Lammet, men Lammet ska besegra dem tillsammans med sina kallade, utvalda och troende, eftersom han är herrarnas Herre och kungarnas Kung."

15 Och han sade till mig: "Vattnen som du såg där skökan tronar, det är folk och människomassor och länder och språk.

16 Och de tio hornen du såg och vilddjuret, de ska hata skökan och göra henne utblottad och naken. De ska äta hennes kött och bränna upp henne i eld,

17 för Gud har ingett dem tanken att utföra hans plan och med ett och samma sinne ge sin kungamakt åt vilddjuret tills Guds ord har gått i uppfyllelse.

18 Och kvinnan som du såg är den stora staden som regerar över kungarna på jorden."

16:19 Jes 51:22, Jer 25:15, Upp 14:10, 18:5. 16:20 Upp 6:14. 16:21 2 Mos 9:23f, Upp 11:19. 16:21 **talenter** Ett viktmått på ca 30 kg. 17:1 Jer 51:13. 17:2 Jer 51:7, Upp 14:8, 18:3, 9. 17:3 Upp 13:1. 17:4 Upp 18:16. 17:4 **scharlakan** Dyrbart ylletyg vars karmosinröda färg utvanns ur kermeslöss. 17:6 Upp 18:24. 17:8 Luk 10:20, Upp 11:7, 13:3, 8. 17:9 Upp 13:18. 17:11 Upp 19:20. 17:12 Dan 7:24. 17:14 5 Mos 10:17, 1 Tim 6:15, Upp 19:16. 17:15 Jer 51:13, Upp 5:9. 17:16 Upp 18:8. 17:18 Upp 16:19.

18

Babylons fall

¹ Sedan såg jag en annan ängel komma ner från himlen med stor makt, och jorden lystes upp av hans härlighet.

² Och han ropade med stark röst: "Fallet, fallet är det stora Babylon! Det har blivit en boning för onda andar, ett tillhåll för alla orena andar, ett näste för alla orena och avskyvärda fåglar.

³ Alla folk har druckit av hennes otukts vredesvin, och jordens kungar har horat med henne, och jordens köpmän har blivit rika av hennes omåttliga lyx."

⁴ Och jag hörde en annan röst från himlen: "Gå ut från henne, mitt folk, så att ni inte deltar i hennes synder och drabbas av hennes plågor.

⁵ Hennes synder har nått upp till himlen, och Gud har kommit ihåg hennes brott.

⁶ Ge henne lika för lika, ge henne dubbelt igen för vad hon har gjort. Håll upp dubbelt åt henne i bägaren som hon har blandat.

⁷ Ge henne lika mycket plåga och sorg som hon har skaffat sig ära och lyx, för hon säger i sitt hjärta: Jag tronar som drottning, jag är inte änka och ska aldrig behöva känna någon sorg.

⁸ Därför ska hennes plågor komma på en och samma dag: död och sorg och svält, och hon ska brännas upp i eld. Mäktig är Herren Gud som har dömt henne.

⁹ Jordens kungar, som har horat med henne och levt i lyx, ska gråta och sörja över henne när de ser röken från den eld där hon brinner.

¹⁰ Skrämda av hennes plåga står de på avstånd och säger: Ve, ve, du stora stad! Babylon, du mäktiga stad! På en enda timme kom domen över dig.

¹¹ Och jordens köpmän gråter och sörjer över henne eftersom ingen längre köper deras fartygslaster,

¹² laster av guld och silver, ädelstenar och pärlor, fint linne och purpur, siden och scharlakan, allt slags tujaträ och alla slags föremål av elfenben och dyrbara träslag och brons och järn och marmor,

¹³ dessutom kanel och salvor, rökelse och myrra och parfymer, vin och olja, fint mjöl och säd, boskap och får, hästar och vagnar och människors kroppar och själar.

¹⁴ Frukten som din själ längtade efter har försvunnit från dig. All lyx och glans har du förlorat, och man ska aldrig mer finna den.

¹⁵ Köpmännen som hade handlat med detta och blivit rika genom henne ska stå där på avstånd, skrämda av hennes plåga, och gråta och klaga:

¹⁶ Ve, ve, du stora stad som var klädd i linne, purpur och scharlakan och smyckad med guld, ädelstenar och pärlor!

¹⁷ På en enda timme har all denna rikedom ödelagts.

Alla kaptener och alla kustfarare och sjömän och alla som arbetar till sjöss, alla stod de på avstånd

¹⁸ och såg röken från den eld där hon brann, och de ropade: Vilken stad var som denna stora stad?

¹⁹ Och de strödde jord över sina huvuden och grät och klagade högljutt: Ve, ve över den stora staden där alla som hade fartyg på havet blev rika genom dess rikedom! På en enda timme blev den ödelagd.

18:1 Hes 43:2. **18:2** Jes 13:21f, Jer 50:39, Upp 14:8. **18:3** Upp 17:2. **18:3 lyx** Annan översättning: "begär" (jfr latinets *luxuria* som kan översättas med "begär"). **18:4** Jes 48:20, 52:11, 2 Kor 6:17. **18:5** Jer 51:9. **18:6** Ps 137:8, Jer 50:15, 29. **18:7** Jes 47:7. **18:8** Jes 47:9. **18:9** Hes 26:16f. **18:10** Jes 21:9. **18:11** Hes 27:36. **18:12** Hes 27:12f. **18:12 tujaträ** Ett väldoftande barrträ, idag en populär trädgårdsväxt. **18:13 myrra** Väldoftande dyrbar kåda från Arabien som användes i rökelse, parfymer och den heliga smörjelseoljan (2 Mos 30:22f). **18:16** Upp 17:4. **18:17** Hes 27:28f. **18:19** Job 2:12.

²⁰ Gläd dig över den, du himmel och ni heliga och ni apostlar och profeter, för Gud har dömt den och gett er upprättelse."

²¹ Och en väldig ängel tog upp en sten, stor som en kvarnsten, och slungade den i havet och sade: "Så ska Babylon, den stora staden, störtas med våldsam kraft, och man ska aldrig mer finna den.

²² Aldrig mer ska ljudet av harpspelare och sångare och flöjtblåsare och trumpetare höras i dig, och aldrig mer ska hantverkare av olika slag finnas i dig. Aldrig mer ska ljudet av en kvarnsten höras i dig,

²³ och aldrig mer ska en lampas sken lysa i dig. Och aldrig mer ska rösten av brudgum och brud höras i dig. Dina köpmän var jordens stormän, för alla folk blev förledda genom din häxkonst.

²⁴ Och i staden fanns blod av profeter och heliga och alla som slaktats på jorden."

19

Halleluja

¹ Sedan hörde jag liksom en stark röst från en stor skara i himlen:

"Halleluja!

Frälsningen och äran och makten tillhör vår Gud,

² för hans domar

är sanna och rätta.

Han har dömt den stora skökan

som fördärvade jorden

med sin otukt

och straffat henne

för sina tjänares blod."

³ Än en gång sade de: "Halleluja!" Och röken från henne stiger i evigheters evighet.

⁴ Och de tjugofyra äldste och de fyra varelserna föll ner och tillbad Gud som sitter på tronen och sade: "Amen. Halleluja!"

⁵ Och från tronen kom en röst som sade:

"Prisa vår Gud,

alla hans tjänare,

ni som vördar honom,

både små och stora!"

⁶ Och jag hörde liksom rösten från en stor skara, som brusat av väldiga vatten och dånet av kraftig åska, och de sade:

"Halleluja!

Herren vår Gud den Allsmäktige

är nu kung.

⁷ Låt oss glädjas och jubla

och ge honom äran,

för Lammets bröllop har kommit

och hans brud har gjort sig redo.

⁸ Skinande rent linne

18:20 Jes 44:23, Upp 6:10. **18:21** Jer 51:63f. **18:22** Jes 24:8, Hes 26:13. **18:23** Jes 23:8, 47:9. **18:24** Matt 23:35f, Upp 17:6. **19:1** Upp 7:10. **19:1 Halleluja** Ett uttryck som kommer från hebreiskan och betyder "Lova Herren". **19:2** 5 Mos 32:43, Ps 19:10, Upp 16:7. **19:3** Upp 14:11. **19:4** Ps 106:48, Upp 4:4. **19:5** Ps 134:1. **19:6** Upp 1:15. **19:7** Ps 118:24, Matt 22:2, Upp 21:2, 9. **19:8** Jes 61:10, Matt 22:11f, Upp 3:5.

har hon fått att klä sig i."

Linnet är de heligas rättfärdighet.

⁹ Och ängeln sade till mig: "Skriv! Saliga är de som är bjudna till Lammets bröllopsmåltid." Och han tillade: "Dessa Guds ord är sanna."

¹⁰ Jag föll då ner för hans fötter för att tillbe honom, men han sade till mig: "Gör inte så! Jag är bara en medtjänare till dig och dina bröder som har Jesu vittnesbörd. Gud ska du tillbe. Jesu vittnesbörd är profetians ande."

Ryttaren på den vita hästen

¹¹ Och jag såg himlen öppen, och se: en vit häst, och han som satt på den heter Trofast och Sann, och han dömer och strider i rättfärdighet.

¹² Hans ögon var som eldslågor, och på sitt huvud bar han många kronor. Han hade ett namn skrivet som ingen känner utom han själv,

¹³ och han var klädd i en mantel som var doppad i blod, och hans namn är Guds Ord.

¹⁴ De himmelska härarna följde honom på vita hästar, och de var klädda i vitt rent linne.

¹⁵ Ur hans mun kom ett skarpt svärd som han ska slå folken med, och han ska styra dem med järnspira, och han trampar Guds, den Allsmäktiges, stränga vredes vinpress.

¹⁶ Och på sin mantel och på sin höft har han ett namn skrivet: "Kungarnas Kung och herrarnas Herre."

¹⁷ Och jag såg en ängel som stod i solen och ropade med stark röst till alla fåglar som flög uppe på himlen: "Kom och samlas till Guds stora måltid,

¹⁸ så ska ni få äta kött av kungar och befälhavare och mäktiga män, kött av hästar och deras ryttare och kött av alla människor, fria och slavar, små och stora."

¹⁹ Och jag såg vilddjuret och jordens kungar och deras härar samlade till strid mot ryttaren på hästen och mot hans här.

²⁰ Och vilddjuret greps tillsammans med den falske profeten, som hade gjort tecken inför vilddjuret och därigenom förlett dem som tagit emot vilddjurets märke och tillbett dess bild. Båda kastades levande i eldsjön som brinner av svavel.

²¹ De andra dödades med svärdet som gick ut ur ryttarens mun, och alla fåglarna åt sig mätta av deras kött.

20

Kristi seger över Satan

¹ Och jag såg en ängel komma ner från himlen med nyckeln till avgrunden och en stor kedja i handen.

² Och han grep draken, den gamle ormen som är Djävulen och Satan, och band honom för tusen år.

³ Sedan kastade ängeln honom i avgrunden och stängde och förseglade den över honom, för att han inte mer skulle förleda folken förrän de tusen åren nått sitt slut. Därefter ska han släppas lös för en kort tid.

⁴ Och jag såg troner, och de som satt på dem fick rätt att döma. Och jag såg själarna av dem som hade blivit halshuggna för Jesu vittnesbörd och Guds ord och som inte hade tillbett vilddjuret och dess bild eller tagit emot märket på sin panna eller sin hand. De levde och regerade med Kristus i tusen år.

19:8 rättfärdighet Annan översättning: "frikännanden" (jfr Rom 5:16). **19:9** Matt 22:3, Luk 14:15. **19:10** Apg 10:25f, Upp 22:8f. **19:11** Jes 11:4f, Upp 3:14, 6:2. **19:12** Upp 1:14, 2:17. **19:13** Jes 63:1f. **19:13 Guds Ord** Jfr Joh 1:1f, 1 Joh 1:1f. **19:14** Upp 3:4. **19:15** Jes 49:2, Upp 2:27, 14:19f. **19:16** 1 Tim 6:15, Upp 17:14. **19:17** Hes 39:17f. **19:19** Ps 2:2, Upp 16:14. **19:20** Jes 30:33, Dan 7:11, Upp 13:12, 14:10. **19:21** Hes 39:17, 20, Upp 1:16. **20:1** 2 Petr 2:4, Upp 9:1. **20:2** Upp 12:9. **20:4** Dan 7:9, Matt 19:28, Luk 22:30, 2 Tim 2:12, Upp 3:21.

⁵ Men de andra döda levde inte förrän de tusen åren hade gått. Detta är den första uppståndelsen.

⁶ Salig och helig är den som har del i den första uppståndelsen. Över dem har den andra döden ingen makt, utan de ska vara Guds och Kristi präster och regera med honom i tusen år.

⁷ Och när de tusen åren har nått sitt slut ska Satan släppas ut ur sitt fängelse.

⁸ Och han ska gå ut för att förleda folken vid jordens fyra hörn, Gog och Magog, och samla dem till striden. Deras antal är som havets sand.

⁹ De drog upp över hela jordens vidd och omringade de heligas läger och den älskade staden. Men eld kom ner från himlen och förtärde dem.

¹⁰ Och djävulen som hade förlött dem kastades i sjön av eld och svavel där också vilddjuret och den falske profeten är. Och de ska plågas dag och natt i evigheters evighet.

Den slutliga domen

¹¹ Och jag såg en stor vit tron och honom som satt på den. För hans ansikte flydde jord och himmel, och det fanns ingen plats för dem.

¹² Och jag såg de döda, stora och små, stå inför tronen. Och böcker öppnades, och ännu en bok öppnades, livets bok. Och de döda dömdes efter sina gärningar, efter det som stod skrivet i böckerna.

¹³ Och havet gav igen de döda som fanns i det, och döden och helvetet gav igen de döda som fanns i dem, och var och en dömdes efter sina gärningar.

¹⁴ Och döden och helvetet kastades i eldsjön. Detta, det vill säga eldsjön, är den andra döden.

¹⁵ Och om någon inte fanns skriven i livets bok kastades han i eldsjön.

21

Den nya himlen och den nya jorden

¹ Och jag såg en ny himmel och en ny jord. Den första himlen och den första jorden var borta, och havet fanns inte mer.

² Och jag såg den heliga staden, det nya Jerusalem, komma ner från himlen, från Gud, redo som en brud som är smyckad för sin man.

³ Och jag hörde en stark röst från tronen: "Se! Nu står Guds boning bland människorna. Han ska bo hos dem, och de ska vara hans folk, och Gud själv ska vara hos dem.

⁴ Och han ska torka alla tårar från deras ögon. Döden ska inte finnas mer, och ingen sorg och ingen gråt och ingen plåga, för det som förr var är borta."

⁵ Och han som satt på tronen sade: "Se, jag gör allting nytt." Och han sade: "Skriv, för dessa ord är trovärdiga och sanna."

⁶ Sedan sade han till mig: "Det har skett. Jag är A och O, begynnelsen och änden. Åt den som törstar ska jag fritt ge ur källan med livets vatten.

⁷ Den som segrar ska få detta i arv, och jag ska vara hans Gud, och han ska vara min son.

⁸ Men de feiga, de otroende och de skändliga, mördarna och de sexuellt omoraliska, ockultisterna, avgudadyrkarna och alla lögnare, de ska få sin del i sjön som brinner av eld och svavel. Detta är den andra döden."

20:5 1 Kor 15:23. **20:6** Rom 8:37, 1 Petr 2:9, Upp 1:6, 5:11. **20:8** Hes 38:2f. **20:9** Hes 38:22. **20:10** Upp 14:10f, 19:20. **20:11** Dan 7:9f, Matt 25:31f. **20:12** Joh 5:28f, Upp 3:5. **20:13 helvetet** Grek. *Hades*. Annan översättning: "dödsriket" (jfr Upp 20:13-14). **20:14** 1 Kor 15:26, 54, Upp 2:11. **21:1** Jes 65:17, 2 Petr 3:13, Upp 20:11. **21:2** Gal 4:26, Hebr 11:10, Upp 19:7. **21:3** Hes 37:27, 2 Kor 6:16, Upp 7:15. **21:3 boning** Ordagrant: "tält" (tälthelgedomen eller tabernaklet där Gud var närvarande bland folket, se 4 Mos 9:15f och not till Joh 1:14). **21:3 folk** Många handskrifter har "folk" i plural, andra i singular. **21:4** Jes 25:8, Upp 7:17. **21:5** Jes 43:19, 2 Kor 5:17. **21:6** Jes 55:1, Joh 7:37, Upp 1:8, 22:17. **21:7** 2 Sam 7:14, Jer 31:33. **21:8** 1 Kor 6:9f, Ef 5:5, Upp 2:11, 19:20.

Det nya Jerusalem

⁹ En av de sju änglarna med de sju skålarna som var fyllda med de sju sista plågorna kom och talade till mig och sade: "Kom, jag ska visa dig bruden, Lammets hustru."

¹⁰ Och han förde mig i Anden upp på ett stort och högt berg och visade mig den heliga staden Jerusalem, som kom ner från himlen, från Gud.

¹¹ Den hade Guds härlighet, dess strålgång var som den dyrbaraste ädelsten, som kristallklar jaspis.

¹² Staden hade en stor och hög mur med tolv portar, och vid portarna fanns tolv änglar. Där var också namn inskrivna: namnen på Israels barns tolv stammar.

¹³ I öster fanns tre portar, i norr tre portar, i söder tre portar och i väster tre portar.

¹⁴ Stadsmuren hade tolv grundstenar, och på dem stod de tolv namnen på Lammets tolv apostlar.

¹⁵ Och han som talade till mig hade en mätstång av guld för att mäta staden och dess portar och dess mur.

¹⁶ Staden bildade en fyrkant och var lika lång som den var bred. Och han mätte upp den med mätstången till tolv tusen stadier. Dess längd och bredd och höjd var lika.

¹⁷ Han mätte också dess mur till etthundrafyrtiofyra alnar efter människors mått, som också är änglars.

¹⁸ Muren var byggd av jaspis, och staden var av rent guld som liknade rent glas.

¹⁹ Stadsmurens grundstenar var smyckade med alla slags ädelstenar. Den första grundstenen var en jaspis, den andra en safir, den tredje en kalcedon, den fjärde en smaragd,

²⁰ den femte en sardonyx, den sjätte en karneol, den sjunde en krysolit, den åttonde en beryll, den nionde en topas, den tionde en krysopras, den elfte en hyacint och den tolfte en ametist.

²¹ De tolv portarna bestod av tolv pärlor, och varje port var gjord av en enda pärla. Och stadens gata var av rent guld, som genomskinligt glas.

²² Något tempel såg jag inte i staden, för Herren Gud den Allsmäktige och Lammet är dess tempel.

²³ Staden behöver inte sol eller måne för att få ljus, för Guds härlighet lyser upp den och dess lampa är Lammet.

²⁴ Och folken ska vandra i dess ljus, och jordens kungar ska föra in sin härlighet i den.

²⁵ Dess portar ska aldrig stängas om dagen – natt ska inte finnas där –

²⁶ och folkens härlighet och ära ska föras in i staden.

²⁷ Aldrig ska något orent komma in i den, och inte heller den som ägnar sig åt skändlighet och lögn, utan bara de som är skrivna i livets bok som tillhör Lammet.

22

¹ Och han visade mig en flod med livets vatten, klar som kristall, som går ut från Guds och Lammets tron.

21:9 Upp 15:1, 19:7. **21:10** Hes 40:1f, Upp 21:2. **21:11** Jes 60:1f. **21:12** Hes 48:31f. **21:14** Ef 2:20. **21:15** Hes 40:3, Sak 2:1f. **21:16 tolv tusen stadier** Sannolikt ett symboliskt tal (12 x 1000): en oöverskådlig mängd (1000) innesluten i apostlarnas församling (12). Bokstavligt ca 230 mil. **21:17 etthundrafyrtiofyra alnar** Sannolikt ett symboliskt tal (12 x 12) för apostlarna och Israels tolv stammar. Bokstavligt ca 70 m. **21:19** Jes 54:11f. **21:19 ädelstenar** Tolv sådana ädelstenar satt i översteprästens bröstsköld (2 Mos 28:17-20), med de tolv stammarnas namn ingraverade. Vissa av ädelstenarnas namn betecknade under antiken andra stenar än vad de avser idag. Deras färg är, i angiven ordning, grön, mörkblå, grön, grön, rödvit, röd, gul, grön, olivgrön, gulgrön, lila och vinröd. **21:23** Jes 60:19f. **21:24** Jes 60:3f. **21:25** Jes 60:11, 20. **21:26** Jes 66:12. **21:27** Jes 52:1, Upp 3:5, 22:15. **22:1** Hes 47:1f, Sak 14:8, Upp 21:6.

² Mitt på stadens gata, på båda sidor om floden, står livets träd. Det bär frukt tolv gånger, varje månad ger det sin frukt, och trädets löv ger läkedom åt folken.

³ Och ingen förbannelse ska finnas mer. Guds och Lammets tron ska stå i staden, och hans tjänare ska tjäna honom.

⁴ De ska se hans ansikte och bära hans namn på sina pannor.

⁵ Ingen natt ska finnas mer, och de behöver inte lampors sken eller solens ljus, för Herren Gud ska lysa över dem. Och de ska regera som kungar i evigheters evighet.

⁶ Och han sade till mig: "Dessa ord är trovärdiga och sanna. Herren, profeternas andars Gud, har sänt sin ängel för att visa sina tjänare vad som snart måste ske."

Jag kommer snart

⁷ "Och se, jag kommer snart. Salig är den som håller fast vid profetians ord i denna bok."

⁸ Jag, Johannes, är den som har hört och sett detta. Och när jag hade hört och sett det, föll jag ner för att tillbe framför fötterna på ängeln som hade visat detta för mig.

⁹ Men han sade till mig: "Gör inte så! Jag är bara en medtjänare till dig och dina bröder profeterna och till dem som håller fast vid orden i denna bok. Gud ska du tillbe."

¹⁰ Och han sade till mig: "Försegla inte profetians ord i denna bok, för tiden är nära.

¹¹ Den orättfärdige ska fortsätta göra orätt och den orene fortsätta orena sig, och den rättfärdige ska fortsätta göra det rätta och den helige fortsätta helga sig."

¹² "Se, jag kommer snart, och jag har min lön med mig för att ge åt var och en efter hans gärningar.

¹³ Jag är A och O, den förste och den siste, begynnelsen och änden.

¹⁴ Saliga är de som tvättar sina kläder så att de får rätt till livets träd och får komma in genom portarna till staden.

¹⁵ Men utanför är hundarna och ockultisterna, de sexuellt omoraliska och mördarna, avgudadyrkarna och alla som älskar lögnen och ägnar sig åt den.

¹⁶ Jag, Jesus, har sänt min ängel för att vittna om allt detta för er i församlingarna. Jag är Davids rotskott och ättling, den klara morgonstjärnan."

¹⁷ Och Anden och bruden säger: "Kom!" Och den som hör det ska säga: "Kom!" Och den som törstar ska komma, och den som vill ska fritt få ta emot livets vatten.

¹⁸ För alla som hör profetians ord i denna bok betygar jag: Om någon lägger något till dessa ord, ska Gud lägga på honom de plågor som beskrivs i denna bok.

¹⁹ Och om någon tar bort något från orden i denna profetias bok, ska Gud ta ifrån honom hans del i livets träd och i den heliga staden som beskrivs i denna bok.

²⁰ Han som betygar detta säger: "Ja, jag kommer snart." Amen, kom Herre Jesus!

²¹ Herren Jesu nåd vare med alla.

22:2 1 Mos 2:9, Upp 2:7. **22:2 tron. 2Mitt på stadens gata, på båda sidor om floden, står livets träd** Annan översättning: "tron, 2mitt på stadens gata. På båda sidor om floden står livets träd". **22:3** Sak 14:11. **22:4** Ps 17:15, Matt 5:8, Upp 3:12. **22:5** Jes 60:19f, Dan 7:27, Upp 21:23. **22:6** Upp 1:1, 19:9, 21:5. **22:7** Upp 1:3, 3:11. **22:8** Upp 19:10. **22:10** Dan 8:26, Upp 1:3. **22:11** Dan 12:10. **22:12** Jes 40:10, Matt 16:27, Upp 3:11. **22:13** Jes 48:12, Upp 1:8. **22:14** Upp 7:14. **22:15** 1 Kor 6:9f, Upp 21:8, 27. **22:16** 4 Mos 24:17, Jes 11:1, Upp 5:5. **22:17** Jes 55:1, Upp 21:6. **22:18** 5 Mos 4:2, 12:32, Ords 30:6. **22:20** 1 Kor 16:22, Upp 1:7.